Bibliotecă municipală

ANUL XXIX - Nr. 27 (1308) 3 IULIE 1980

flacăra

Săptămînal editat de Frontul Democrației și Unității Socialiste

Marți, 1 iulie, orele 18,45, pe stadionul Dinamo, a sosit

F L A C Ă R A

OLIMPICĂI

15 ANI DE ISTORIE — 15 ANI PENTRU ISTORIE

Țăranii

Ar fi drept și cinstit să începem această poveste a renașterii vieții și rosturilor țăranului român, petrecută în deceniul și jumătate împlinit de la Congresul al IX-lea al partidului, cu o pildă culeasă de prin satele Munților Apuseni, sate în care sărăcia bintuise cîndva cu o furie greu de descris prin cuvinte. Dealtfel, pentru țăranii români, Țara Moților s-a vrut dintotdeauna acoperișul lumii lor trudnice, iar ciubării și holoangării, care coborau prin mai toate tîrgurile țării, cu o foame adîncă în spate și cu o speranță de tot tulbure înainte, ascunzîndu-se tăcuți și încrîncenați după mormane de donițe și doage, ei înșiși închipuiau în mintea simplă a țăranilor celorlalți icoana vie a vorbei cum că mai rău nu se poate. Și iată și pilda care acoperă cu înțelesurile ei limpezi și viața chinuită de altădată a moților, și dimineața trăită de ei în acel memorabil an '65, și liman luminos la care au ajuns astăzi : acolo, între culmile în umbra cărora își duraseră ei satele, au crezut multă vreme că Muntele Mare este cel mai înalt și cu numele acesta au apucat să-l înscrie pe hărțile desfășurate în cugetul lor ager ; și tîrziu au aflat, de la oameni cu carte, că vîrful Curcubăta este și mai înalt, ceea ce nu vrea să însemne decît că întotdeauna există un munte mai mare decît Muntele Mare. Întocmai cum în anul acela de răscruce și de nouă ridicare a inimilor, în anul celui de-al IX-lea Congres al partidului, întîiul Congres al comuniștilor care încredința soarta patriei clarviziunii și înțelepciunii politice a tovarășului Nicolae Ceaușescu, viața moților întrezărea înaintea ei un munte mai mare, un vîrf mai înalt. Și, pentru reporterul care sînt, nimic nu s-a dovedit a fi mai sugestiv și mai elocvent spre a ilustra această nouă ascensiune la cotele unui destin înnoit decît cuvintele caligrafiate de un pui de moț într-un articol de-o palmă afișat la gazeta de perete a școlii din comuna Avram Iancu. „Deceniul următor — scria puiul acela de moț, Valer Chira pe nume, copil de 11 ani și cu media școlară 9,60 — va fi deceniul soluționării spațiului locativ în România". Atît și nimic mai mult, întrucît ceea ce mai urma aproape că nu mai avea importanță...

(Continuare în pagina 4)

MIHAI PELIN ■

Ceasul de aur și de abnegație al pîinii

Ședință operativă la S.M.A. Rojiște, județul Dolj, miercuri, 25 iunie. Participă directorul stațiunii, inginerul Ilie Albu, șefii de secții, alți cîțiva factori de răspundere. E ceasul prînzului, e o căldură sufocantă, prin fereastra deschisă se prăbușesc peste noi valuri-valuri de aer în flăcări, termometrul de cameră arată 32 de grade, cuvintele vin greu, înoată prin aer ca printr-o apă, dislocindu-l cu foșnete surde, oamenii sînt înfierbîntați, transpirați, obosiți, ședința se prelungește din pricina oboselii. Toți au venit aici din cîmp, sînt acolo din zori, de pe la ceasurile 3 sau 4, după ce noaptea se culcaseră pe la 11—12. Orzu-i pe isprăvite, dacă mai sînt de secerat niște hectare, mîine-poimîine o să-nceapă grîul, care acum e încă moale, dar pe care lava solară îl coace văzînd cu ochii. Pînă ce grîul va fi bun de seceră, vreo 40 de combine din zestrea Rojiștei vor trebui trimise la Șimnic, în nordul județului (Rojiște e în sud, la latitudinea de foc a nisipurilor), unde pămîntul e mai rece, unde orzul s-a copt mai tîrziu, unde culesul lui e încă în toi. „Operativa" a fost convocată ca să decidă contribuția secțiilor la strîngerea celor 40 de combine.

— Deci dumneata, Ciobanule — zice rar inginerul Albu — dai șase.

Sabin Ciobanu, șeful secției Rojiște, se angajase cu patru combine, explicînd că mai multe nu poate da. Îl privește înterlocat pe director, care nu-l privește, care-și consultă ceasul. Meditează cîteva clipe, fruntea i s-a posomorît, ca într-un efort de înțelegere a ceva care-i scapă, apoi murmură :

— Mda...

— Iar dumneata (directorul se-ntoarce către Gică Preoteasa, șeful secției Mîrșani) trimiți opt.

— Mda...

— Victor Duță, dumneata trimiți șapte...

— Mda — face și șeful secției Dobrești — dar să știți că n-am garnituri.

— Nu-i nimic. Merge și fără.

Reprezentantul miliției, un colonel din Craiova, pare șocat, deschide gura, dă să zică ceva, nu zice. S-a încruntat și el, în același efort de înțelegere a ceva care-i scapă : cum pot să meargă niște combine, dacă n-au garnituri de frînă ? !

— Gata ! — zice Ilie Albu, ridicîndu-se în picioare. La treabă !

Cîteva minute mai tîrziu, în cîmp, unde se seceră ultimul lan de orz. Combine „Gloria", ateliere mobile, cunoscuta atmosferă de front, ingineri agronomi, tehnicieni, activiști, stații de radio în funcțiune, rapoarte și ordine care se încrucișează în aer, o lume teribil de ocupată, învîrtindu-se în jurul mașinilor care își văd, calme, de treaba lor. Numai ei, combinerii, par calmi, plutesc pe mașinile lor în monom, șiruri sprintene de cocori gi-

(Continuare în pagina 6)

ILIE PURCARU ■

O reconsiderare necesară

Dezvoltarea bazei energetice, de materii prime și materiale — chestiune vitală pentru dezvoltarea și în viitor în ritmuri susținute a economiei noastre naționale — a concentrat în gradul cel mai înalt atenția participanților la consfătuirile de lucru organizate recent, din inițiativa și la indicația secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu. Lucru firesc dacă nu uităm că această chestiune, pînă nu demult o banală latură a producției materiale ce preocupa un grup restrîns de specialiști, a devenit în anii '70 una dintre cele mai controversate probleme ale lumii contemporane, capul de afiș al majorității intrunirilor și reuniunilor internaționale. Într-adevăr, în acești ani, bazele întregii lumi economice au cunoscut o schimbare dramatică. Produse de bază atît de deosebite ca petrolul, fosfații, bauxita, cerealele, bum-

(Continuare în pagina 15)

VASILE BARAC ■

Scrisoare din Dacia

Măicuță, înrămată cu negru șal de lină,
De dincolo de toate îți dau această veste
Au înflorit cireșii în Dacia bătrînă,
Și pentru mine țara ca tine, mamă, este.

Cu doinele pe buze și salvia în mînă
Dă Sarmizegetusa un alb de pace Romei,
Au înflorit cireșii în Dacia bătrînă,
Și regii daci prin moarte surid spre noi cu pomii.

Au înflorit cireșii, apar ninsori răzlețe,
Și după atîtea drame ce viața ne-o încercară,
Sînt parcă exerciții de blîndă căruntețe,
Încărunțești tu, mamă, încărunțești tu, țară.

În Dacia bătrînă sînt o ninsoare pomii,
O mare herghelie de cai pe dealuri paște,
Rîd, dezvelindu-și dinții, zăpada și atomii,
Pădurile spre Sarmis, căci Dacia renaște,

Curată e scrisoarea de floare și de pace,
Cu știri despre tine, măicuță, că ești bine,
Și albul din toți pomii spre lume semne face,
Pe punțile florale deschise de albine

Ce fulgeră cireșii cu alb ei isăliră
Oițelor din munte ca marmura li-i seul,
Din albi cireși ca dintr-o fosforescentă liră,
Cad note muzicale, și-și caută Orfeul.

ADRIAN PĂUNESCU ■

587.944 P

„Sînt încredințat, dragă tovarășe Honecker, că transpunerea în viață a documentelor și acordurilor stabilite va asigura ridicarea pe o treaptă nouă, superioară a colaborării și conlucrării multilaterale dintre țările, popoarele și partidele noastre, ceea ce va contribui la accelerarea construcției socialiste în cele două țări, la creșterea bunăstării materiale și spirituale a celor două popoare, slujind, în același timp, cauzei generale a socialismului, progresului și păcii în întreaga lume"

NICOLAE CEAUȘESCU

„Vizita noastră are loc într-o perioadă deosebit de importantă în lupta pentru pace și progres social. Aceasta și-a pus pecetea asupra întîlnirilor și convorbirilor pe care noi le-am purtat cu tovarășul Nicolae Ceaușescu, conducătorul și luptătorul de seamă al Partidului Comunist Român și al mișcării internaționale comuniste și muncitorești, cu ceilalți conducători ai Partidului Comunist Român și ai Republicii Socialiste România"

ERICH HONECKER

Contribuție de seamă la ridicarea pe o treaptă superioară a relațiilor de prietenie și colaborare dintre România și Republica Democrată Germană

În bogata tradiție a relațiilor dintre România și Republica Democrată Germană, vizita oficială de prietenie efectuată săptămîna trecută în țara noastră de delegația de partid și de stat din țara prietenă a înscris o pagină de referință. Fructuosul dialog la nivel înalt s-a încheiat prin semnarea de către tovarășii Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, și Erich Honecker, secretar general al Comitetului Central al Partidului Socialist Unit din Germania, președintele Consiliului de Stat al Republicii Democrate Germane, a unei Declarații comune.

Acest document, pornind de la prevederile Tratatului de prietenie, colaborare și asistență mutuală dintre Republica Socialistă România și Republica Democrată Germană din 12 mai 1972, confirmînd și dezvoltînd orientările Declarației privind adîncirea prieteniei și dezvoltarea colaborării frățești între Partidul Comunist Român și Partidul Socialist Unit din Germania, între Republica Socialistă România și Republica Democrată Germană, din 10 iunie 1977, stabilește un cuprinzător program de extindere și intensificare a relațiilor dintre cele două partide și state în toate domeniile de activitate.

În timpul convorbirilor s-a dat o înaltă apreciere rezultatelor obținute în dezvoltarea multilaterală a relațiilor de prietenie și colaborare dintre cele două partide, state și popoare, ca urmare a comunității de orînduire socială, de aspirații și țeluri, și avînd la bază principiile independenței și suveranității naționale, egalității în drepturi, neamestecului în treburile interne, avantajului reciproc, întrajutorării tovărășești și solidarității internaționale. Cu acest prilej, a fost evidențiată din nou marea importanță a convorbirilor dintre tovarășii Nicolae Ceaușescu și Erich Honecker care, de fiecare dată, au dat noi și puternice impulsuri întăririi prieteniei, dezvoltării colaborării și conlucrării active dintre cele două partide și state.

Întreaga vizită a evidențiat caracterul fructuos al raporturilor dintre țările noastre, dorința comună de a ridica aceste raporturi pe trepte și mai înalte, potrivit dezvoltării ample, sub toate aspectele, a celor două țări. În acest sens, vizitele la diferite obiective economice, sociale și culturale din București, Sinaia și Brașov au oferit solilor poporului prieten din R. D. Germană prilejul să cunoască noi și semnificative repere ale dezvoltării țării noastre pe calea industrializării socialiste, ale politicii partidului nostru în direcția ridicării generale a nivelului de trai material și spiritual al întregului nostru popor. Vizitele au permis, totodată, delegației R. D. Germane sondarea posibilităților practice de extindere a colaborării și cooperării economice și tehnico-științifice cu unități industriale de vîrf ale construcției de mașini din țara noastră, care s-au impus pe piață cu produse de calitate superioară.

Vizita înalților oaspeți din R.D. Germană a fost marcată de un eveniment remarcabil, cu adînci rezonanțe și înalte semnificații: înmînarea Ordinului „Karl Marx" tovarășului Nicolae Ceaușescu de către tovarășul Erich Honecker. Această distincție, cea mai înaltă din țara prietenă, a fost conferită conducătorului partidului și statului nostru cu prilejul împlinirii vîrstei de 60 de ani și a peste 45 de ani de activitate revoluționară, pentru merite deosebite în lupta pentru pace și solidaritate, pentru înțelegere între popoare și pentru dezvoltarea unor relații frățești între România și Republica Democrată Germană. După cum a arătat conducătorul delegației de partid și de stat a R. D. Germane, decernarea acestui ordin semnifică, de asemenea, prețuirea meritelor excepționale pe care tovarășul Nicolae Ceaușescu le-a dobîndit în fruntea partidului, statului și poporului român în opera de transformare socialistă a României și ridicarea prestigiului ei internațional. Oamenii muncii din țara noastră au primit vestea înmînării Ordinului „Karl Marx" secretarului general al partidului cu sentimente de satisfacție și legitimă mîndrie patriotică, evenimentul constituind o recunoaștere internațională tot mai largă a prestigiului, a meritelor tovarășului Nicolae Ceaușescu în conducerea destinelor României în ultimii 15 ani, cei mai fertili ani din întreaga istorie a patriei noastre, în promovarea păcii și înțelegerii în lume.

Avînd un pronunțat caracter de lucru, vizita delegației de partid și de stat a Republicii Democrate Germane a prilejuit semnarea unui număr de acorduri, protocoale și programe avînd menirea de a concretiza modalitățile de colaborare convenite, pe toate planurile, între cele două țări. Întrucît, după cum se apreciază în Declarația comună, rolul hotărîtor în dezvoltarea relațiilor dintre România și R.D. Germană îl are colaborarea strînsă dintre Partidul Comunist Român și Partidul Socialist Unit din Germania, în timpul convorbirilor s-a exprimat hotărîrea de a întări și dezvolta această colaborare, de a continua consecvent schimbul de experiență în construcția socialistă, precum și consultările în problemele internaționale.

O atenție deosebită s-a acordat relațiilor pe plan economic, colaborării și cooperării în producție. Relevîndu-se dezvol-

tarea mereu ascendentă a acestor relații, importanța lor, ilustrată și de faptul că R.D.G. ocupă în prezent locul al treilea în comerțul exterior al României, s-au trasat jaloanele colaborării economice în viitor. Posibilitățile sporite pe care le oferă potențialul economic și tehnico-științific în continuă creștere al celor două țări au dus la hotărîrea ca în perioada 1981—1985 volumul schimburilor reciproce să sporească cu peste 40 la sută față de realizările actualului cincinal. În același timp, s-a hotărît să se dezvolte și mai puternic cooperarea și colaborarea în domeniul științei și tehnicii, al învățămîntului, artei și culturii, să se amplifice contactele și schimbul de experiență în toate domeniile construcției socialiste.

În urma amplului schimb de păreri în probleme actuale ale vieții internaționale, s-a ajuns la concluzia de a întări și mai mult conlucrarea dintre România și Republica Democrată Germană în lupta pentru afirmarea politicii de destindere și colaborare, de securitate și pace. Scoțîndu-se în evidență caracterul contradictoriu al tendințelor existente în prezent în viața internațională, a fost subliniat rolul popoarelor, al maselor, al forțelor progresiste în stăvilirea politicii imperialiste care pune în pericol pacea lumii, în oprirea agravării contradicțiilor dintre state și grupuri de state, în diminuarea încordării pe plan internațional. După cum se apreciază în Declarația comună, cele două părți și-au exprimat convingerea că țările socialiste, statele iubitoare de pace, toate forțele progresiste și democratice, acționînd hotărît împotriva politicii imperialiste de dominație, încordare și „război rece", pot nu numai să păstreze tot ce s-a realizat pozitiv, ci să asigure continuarea politicii de destindere, înfăptuirea unor transformări pozitive în întregul sistem de raporturi internaționale, să desfășoare tot mai larg lupta pentru pace, independență națională și progres social.

Dialogul la nivel înalt a relevat că România și Republica Democrată Germană, ca țări europene, acordă o importanță majoră asigurării securității și dezvoltării colaborării în Europa, pronunțîndu-se pentru realizarea consecventă și deplină a Actului final de la Helsinki. În acest scop, de o mare importanță este pregătirea temeinică a reuniunii de la Madrid, menită să hotărască măsuri practice privind aspectele militare și politice ale securității europene, locul central revenind problemei dezangajării militare și dezarmării pe continent.

În cadrul convorbirilor au fost abordate și alte probleme de primă importanță ale vieții internaționale : limitarea și oprirea cursei înarmărilor, realizarea unor măsuri concrete de dezarmare, în primul rînd de dezarmare nucleară ; necesitatea imperioasă ca toate problemele litigioase dintre state, conflictele și diferendele internaționale să fie soluționate numai pe cale pașnică, prin tratative, renunțîndu-se cu desăvîrșire la politica de forță ; reglementarea, în acest spirit, a problemei Orientului Apropiat, a problemei Ciprului, a problemelor ivite între Statele Unite și Iran, inclusiv a chestiunii ostaticilor, a situației din Afganistan. Conducătorii celor două partide și state au exprimat solidaritatea și sprijinul consecvent al țărilor lor pentru lupta popoarelor Asiei, Africii și Americii Latine împotriva imperialismului, colonialismului și neocolonialismului, pentru independență națională și progres social. Pornindu-se de la importanța deosebită a problemei depășirii decalajelor în dezvoltarea economică a statelor și a restructurării relațiilor economice internaționale pe o bază justă și democratică, a fost subliniată însemnătatea apropiatei sesiuni speciale a Adunării Generale a O.N.U. consacrate problemelor noii ordini economice internaționale, necesitatea ca această sesiune să se încheie cu rezultate pozitive.

Convorbirile la nivel înalt dintre reprezentanții României și Republicii Democrate Germane s-au încheiat cu un bilanț fructuos. Referindu-se la perspectivele pe care acest bilanț le deschide pentru colaborarea și dezvoltarea celor două țări, tovarășul Nicolae Ceaușescu spunea : **„Sînt încredințat că transpunerea în viață a documentelor și acordurilor stabilite va asigura ridicarea pe o treaptă nouă, superioară a colaborării și conlucrării multilaterale dintre țările, popoarele și partidele noastre, ceea ce va contribui la accelerarea construcției socialiste în cele două țări, la creșterea bunăstării materiale și spirituale a celor două popoare, slujind, în același timp, cauzei generale a socialismului, progresului și păcii în întreaga lume".** La rîndul său, tovarășul Erich Honecker declara : **„Putem spune cu satisfacție că colaborarea între Republica Democrată Germană și Republica Socialistă România se dezvoltă rodnic și în folos reciproc. Acum avem datoria să realizăm cu pricepere și consecvență în practică noile sarcini convenite în cadrul discuțiilor noastre. În această privință, tovarășul Ceaușescu și cu mine, cele două delegații au împărtășit aceeași părere. În același timp, sîntem de părere că mai există posibilități considerabile pentru adîncirea relațiilor. Noi le vom folosi cu perseverență".**

Moment de seamă în relațiile dintre cele două țări, salutată cu deosebită bucurie și satisfacție de întregul nostru popor, vizita în România a delegației de partid și de stat a Republicii Democrate Germane este menită să dea un avînt și mai mare prieteniei și colaborării frățești dintre partidele și țările noastre, în interesul celor două popoare, al cauzei socialismului și păcii în lume.

ION D. GOIA

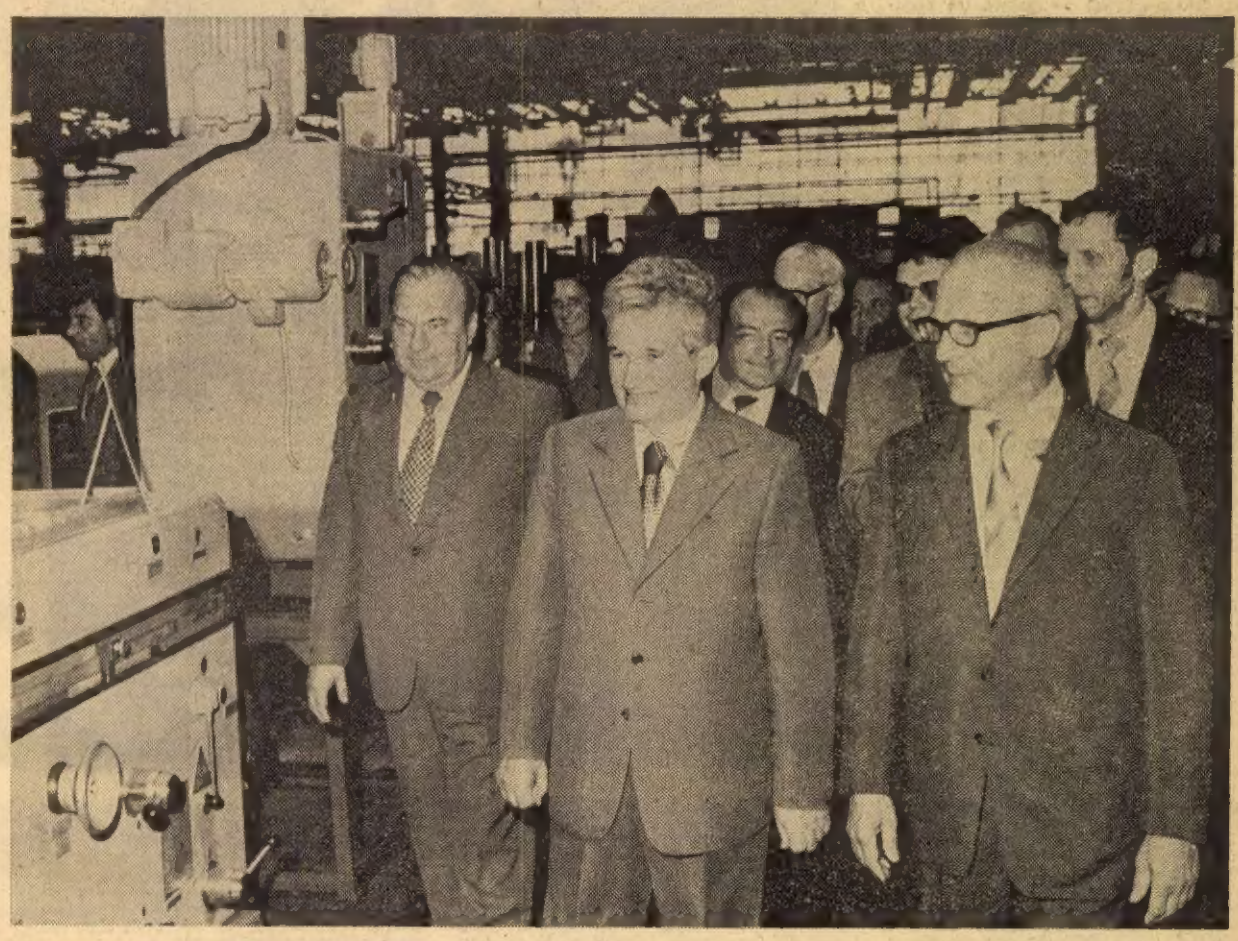

Țăranii

(Urmare din pagina 1)

CASE NOI ÎN ȚARĂ NOUĂ, CA UN SEMN AL ÎNDĂRĂTNICIEI DE A STĂRUI ÎN ÎNDELETNICIREA STRĂMOȘILOR

La Orăștioara de Sus și la Sarmizegetusa, în județul Hunedoara, trăiesc și muncesc cei mai vechi țărani ai țării. Ca să fim cinstiți și drepți, toți țăranii sînt vechi, oriunde și-ar fi așezat vatra și oriunde ar fi început să are ogoarele, în Muntenia sau Moldova, în Bucovina sau Oltenia, sau în Dobrogea, sau în Banat și Crișana, sau în Maramureș și Țara Oașului, cu ei începe țara, cu ei începe rostul acestui pămînt, cu ei încep hrisoavele noastre dintîi. Dar hrisoavele care se ivesc din pămîntul comunelor Orăștioara de Sus și Sarmizegetusa sînt mai vechi decît toate, sînt din piatră, din piatra de munte, colțuroasă și sură, a dacilor liberi, sau din marmurile imaculate care au pecetluit pentru totdeauna atașamentul nostru la latinitate și la pecetea de gîndire și faptă a Romei eterne. Și parcă mai mult ne bucurăm cînd arheologii, printre calendare săpate în stîncă, coloane de marmură, capiteluri și arme, găsesc într-o oală fragilă de lut arsă în urmă cu două milenii o mînă sau două de boabe de grîu semănat, încolțit și cules chiar în anii de strălucire ai Daciei. Gîndul acesta fiind încredințat reporterului, ciudat, nu de un om cu prea multă carte, ci de un simplu țăran, Dănilă Vapit, care în timpul lui liber îl ajută pe arheologi să mai scurme pămîntul sau veghează sanctuarele strămoșilor săi. Și avea dreptul să spună Dănilă Vapit că acest grîu ancestral reprezintă un certificat de vechime mai limpede ca oricare altul. Da, așa este, vechimea începe cu grîul. Și a mai apucat Dănilă Vapit să mai spună ceva : durata începe cu casa... Unde vetrele satelor încap temelii și mai trainice și mai multe, viața va dura, viața va învinge.

Și am descins în Orăștioara de Sus, pe valea pîrîului Grădiștea, și împreună cu primarul Cornel Rujoiu am dat roată prin satul care dă numele întregii comune, apoi prin Bucium și Ocolișu Mic, alte sate ale căror ogoare se potrivesc la a fi lucrate într-o necesară și tonică înfrățire. Sînt sate cu pămînturi puține, dar cu inimă mare. Președinta cooperativei agricole de producție din Orăștioara de Sus, Viorica Olaru, spre o pildă, ne-a mărturisit oarecum încurcată că pămînturile consătenilor ei nu însumează mai mult de 421 ha arabile. La rîndul lui, Ion Stoicoi, președintele cooperativei agricole de producție Ocoliș, scade cifra aceasta la 132 ha. Dar față în față cu acest pămînt puțin și arid, cu atît mai cu preț se arată a fi munca plină de abnegație a brigadierilor Antonie Trosan și Ilie Lăscoi, a țăranilor Ioan Perța, Ioan Tămășoi, Ioan Dumitru, sau a soților de țărani Silvia Trosan, Victoria Dănescu, Safta Sturza, Safta Șigoi și Aurelia Bîldea. Un preț pe care-l ivesc în soarele zilelor, la adevărata lui măsură, înseși casele lor nou durate.

Apoi am descins la Sarmizegetusa, pe valea altui rîu și în umbra altor munți, unde primărița Valeria Secan ne așază înainte rezultatele materializate în cifre ale unui sector zootehnic în care consătenii ei, nu de azi, nu de ieri, investesc o nădejde care tot prin munca lor rodnică își află și măsura adevărată și, în același timp, garanția împlinirii depline. Ar fi trebuit să aibă în acest an, cooperatorii din Sarmizegetusa, împreună, 700 bovine și au acum 879. A crescut corespunzător și cantitatea de lapte și carne furnizată la fondul de stat. Ponderea oilor lor în balanța ovinelor întregului consiliu unic agroindustrial din care fac parte rămîne și acum decisivă. Și hotărîseră să lărgească pînă și întinderea pămîntului ce le fusese hărăzit prin hrisoave, sporind fondul funciar pe măsura puterilor lor, defrișînd și introducînd în cultură suprafețe noi, fie în Dumbravă, fie pe Dosul Ciorogarului, fie pe Dealul Ursului. Și în carnetul reporterului, albul filelor se desțelenește sub caligrafia altor nume de oameni : Maria Voinoni și Zinca Iovănescu au muls nu mai puțin decît 44 827 și 53 283 l de lapte de la o singură vacă ; nu prea departe de cifrele acestea se înscriu Victoria Șimon, Ioan Răzvan sau Maria Baic ; se bucură de o caldă apreciere, la nivelul întregii comune, atunci cînd aducem în discuție și muncile cimpului din pragul Porților de Fier ale Transilvaniei, aportul mecanicului Romulus Cozac, al tractoriștilor Victor Iancu, Cornel Popescu și Ioan Suciu, al cooperatorilor Violin Șimon, Elisabeta Curtean, Aurora Delinescu, Aurelia Știrban, Eugenia Jura, Eva Dumbravă, Ilona Stoia sau Zinca Mărunțescu. Și munca lor are prețul ei, un preț pe care, de asemenea, îl ivesc în soarele zilelor casele noi ale satelor, strălucirea fațadelor lor întoarse spre o nouă lumină.

Am descins apoi pe valea Cașinului, în satul cu același nume, dintr-o margine a Moldovei agățată de poalele Carpaților Orientali. O altă primăriță ne așază înainte o situație a fondului funciar întrucîtva optimistă : cooperativa lor agricolă de producție, al cărei președinte a rămas Ion Manea, dispune de 857 ha arabile, 65 ha livezi, 19 ha vii nobile, 372 ha fînețe. Este drept, forța de muncă a satelor Cașin și Curița, în ultimii ani, a început să cam ia drumul platformei industriale din coasta Oneștilor, vreo 500 de oameni fac zilnic această navetă, dar și cei ce rămîn, slavă domnului, au ce munci. Și nu numai atît, peste toate, ei au și cu ce munci și de ce munci. Și pentru că între două asalturi date cîmpului se ivesc și cîteva zile de binemeritat răgaz, s-au întins prin sat punțile : Ioan Comănici s-a luat cu Maria Cristea, Viorel Bunghez s-a luat cu Maria Gura, Ioan Lupu s-a luat cu Firica Cristea, iar Doina Dițu s-a măritat cu un muncitor din Onești. Și, din nou, acesta e semnul cel mai sigur că se vor ivi în Cașin case noi, alături de cele durate deja fie de Vasile Cîmpoia, fie de Constantin și Maria Bogea, fie de Nicolae și Angelica Văileanu, fie de Constantin și Maria Manea....

În sfîrșit, am descins în Josenii Birgăului, în județul Bistrița-Năsăud, unde distribuția în spațiu a fondului funciar, a terenurilor agricole, s-a dovedit a fi improprie formării cooperativelor agricole de producție. Prin forța împrejurărilor, comuna își înscrie vatra într-una dintre acele zone geografice ale țării în care eforturile productive ale oamenilor, ca temei al bunăstării lor, se exercită cu precădere în cadrul limitat al

unei familii, al unei gospodării, sau, cel mult, în cadrul unei asociații de familii și gospodării cum ar fi Asociația crescătorilor de animale și a pomicultorilor din Josenii Birgăului. Și credeți că aceste date obiective, aparent insurmontabile, ale existenței lor au fost cumva în măsură să-l dezarmeze ? Nicidecum. Aici, cele 616 ha livezi, fărîmițate în gospodării individuale, legate între ele, totuși, printr-o solidaritate proprie timpului nostru, produc 600—700 t de fructe în anii mai buni. Vrednici crescători de animale, cei din Josenii Birgăului furnizează statului, anual, circa 300 t de carne. Vreo 200 femei din comună prestează muncă la domiciliu în cadrul unei cooperative profilate pe artizanat și mică industrie sătească. Și primarul Ioan M. Pop, un om care nu obosește să alerge de la unul la altul, să lege un interes obștesc de alt interes obștesc, sfîrșește prin a mărturisi cu mîndrie : în ultimii ani, s-au ridicat în Josenii Birgăului peste 150 case noi, trainice. Și ce case !... Pășiți peste pragurile caselor noi ale lui Flori Monda, Ilie Jauca, Ion Uifălean, Crăciun Minzat sau Teodor Chiutan și veți înțelege că acest cuvînt, **nou**, desigur, pentru a fi deplin înțeles, se cere însoțit și de alte cuvinte, lămuritoare de-a dreptul pînă la capătul lucrurilor. Poate de cuvîntul demnitate... Poate de cuvîntul fericire... Alegeți !

Însă, iată, după periplul nostru prin patru soboare de sate mai vechi sau mai noi, am ajuns să ne adresăm nouă înșine o întrebare firească : de ce ne obstinăm în a considera casa nouă a țăranului român miezul lucrurilor ? Pentru că ea chiar este miezul tuturor lucrurilor. Dincolo de orice cifre, dincolo de orice procente, dincolo de orice conjuncție de procente și cifre, casa nouă a țăranului român rămîne semnul cel mai limpede și mai grăitor al renașterii omului care-i duce rostul în spate, renaștere traversată în deceniul și jumătate care a trecut de la Congresul al IX-lea al partidului. Și după ce ne-am prăfuit încălțările prin atîtea șleauri de drum ce străbat țara de la un capăt la altul, dacă avem și bunăvoința de a descinde o clipă în birourile Direcției Generale de Statistică a Republicii Socialiste România, vom intra în posesia unui adevăr nu numai revelator, ci de-a binelea tonic : între 1966 și 1970 s-au construit în mediul rural 260 734 locuințe ; 189 459 gospodării noi s-au înfiripat între 1971 și 1975 ; în 1976 — 24 209 ; în 1977 — 18 500 ; în 1978 — 14 400 ; în 1979 — 13 918...

Pînă și în curba intrată în declin a acestei statistici întrezărim un alt adevăr, deopotrivă revelator : generațiile de astăzi ale țăranilor români și-au construit casele de care aveau nevoie ; truda lor, de acum, se poate îndrepta spre orizonturi noi.

Și ar mai fi ceva de spus în împrejurarea aceasta... Anume, ar mai trebui să ne adresăm nouă înșine încă o întrebare firească : prin ce alchimie casa nouă a țăranilor țării se vădește omniprezentă și la deal, și la șes, și sub munte, și pe cernoziom, și pe locsuri, și pe nisipurile îngrămădite de vînturi în coturile îmbrățișate de Dunăre ? Pentru că soarta țăranului a încetat să mai stea la cheremul hazardului rezultat din întîmplări geologice sau climatice. Soarta lui o decide prețul muncii lui, distilat prin alchimia unei nobile echități sociale.

SPRE IZVOARELE PUTERII DE AZI A ȚĂRANILOR, SPRE OBÎRȘIILE NOII LOR DEMNITĂȚI

La Costești, în județul Vaslui, firea locurilor nu a fost deosebit de generoasă cu oamenii. Pămînturi vechi, erodate, se zdrențuiesc pe la margini cînd ți-e lumea mai dragă, alunecă, se prăvălesc în ele însele și nu o dată cere muncă mai multă îndărătnicia de a le ține pe loc, sub fierul încăpățînat al plugului, decît truda de a le ara, de a le semăna și de a culege roadele de pe spinarea lor nestatornică. Și după această necesară și succintă introducere dăm cuvîntul președintelui cooperativei agricole de producție din localitate, Gheorghe Cristea pe nume, să ne înșire și povestea lui, și povestea traversată de cooperatorii ce l-au investit cu încredere, în deceniul și jumătate care s-a scurs de la Congresul al IX-lea al partidului. Povestea lui fiind mult mai scurtă, ne îngăduim să trecem peste ea mai ușor : a mai fost o dată președinte al cooperatorilor din Costești, apoi s-au ivit unii care au crezut că i-ar sta mult mai bine primar, a păscut primăria vreo patru ani încheiați, iar din 1967 a revenit la cîrma cooperativei în hambarele căreia se adună, mai puțină, mai multă, dar totdeauna spornică, toată munca țăranilor din Costești, Puntișeni, Chițcani, Dinga, Rădești și Pîrvești. A mai fost brigadier, a mai fost vicepreședinte, altfel spus a străbătut întreaga filieră a stărilor prin care se califică pentru viitor un țăran de tip nou. Începînd cu Congresul al IX-lea al partidului, a participat la toate forumurile comuniștilor țării și a mai fost, preț de două legislaturi, deputat în Marea Adunare Națională, dar trece peste asta cu o modestie destoinică și revine la pămînt și la oameni : primii de pe aceste meleaguri care s-au hotărît să păşească pe un drum nou au început drumul lor într-adevăr nou, revoluționar, la 19 octombrie 1952. În 1963, cooperativele din cele șase sate s-au reunit într-una singură, dar mult mai puternică, care dispune în prezent de 4 200 ha agricole, dintre care 3 812 arabile. Cam 40 la sută din suprafața aceasta este afectată de eroziuni, ceea ce spune multe despre truda țăranilor locului. Și țăranii aceștia, prin 1965, stăpîneau numai 7 tractoare și o mașină de semănat, dintre cele mai rudimentare, cărora astăzi li se caută un loc prin muzee. Astăzi, au 54 tractoare și 8 semănători moderne. Dar dacă ne-am apucat să facem statistică s-o facem ca lumea !... Țăranii din Costeștii Vasluiului adunau de pe pămîntul lor, în medie, 1 660 kg porumb boabe la hectar, iar astăzi obțin 5 600 kg în sistem neirigat. Atunci realizau 720 kg grîu la ha ; astăzi — 3 800 kg. Sfecla de zahăr au dus-o de la 15 t la 45 t la ha. Strugurii de la 3 200 kg la 9 000 kg. Aveau 400 taurine și au acum 1 200. Aveau 900 de oi și au acum 4 500. De la 650 l de lapte pe an la o vacă au ajuns la 2 600 l și vor atinge în acest an 2 800 l. De la 1,2 kg de lînă pe oaie și an au ajuns la 4,2 kg. Valoarea normei s-a ridicat, în același răstimp, de la 7,50 lei la 34 lei și, cu toate acestea, atrași de industrie, atrași de șantierele prin care se reconstruiesc și Vasluiul și Bîrladul și întregul județ, numărul cooperatorilor a scăzut de la 2 300 la 940. Ajung și aceștia ! Și, totuși, e firesc să ispitim lucrurile : prin ce miracol și Toader Chervase, și Constantin Burghele, mecanizatori care s-au urcat pe tractor în urmă cu 25—26 de ani, și cooperatorii Tinca Creangă, Tinca Stratulat, Tinca Panaite, sau brigadiera Mariana Budacea, sau șefii de echipă Constantin Vasluianu și Ion Bălan, sau îngrijitorii de animale Constantin Moraru și Ion Pupăză, sau ciobanii Petru Creangă și Gheorghe Chervase, împreună cu ceilalți tovarăși de muncă din sate, izbutesc să realizeze acum mult mai mult decît realizau în urmă cu un deceniu 2 300 de oameni poate mai în putere ca ei ? Și președintele Gheorghe Cristea nu mai are încotro, caută un scaun prin biroul în care intră la zile mari și-mi explică domol, cu o răbdare de înger, niște adevăruri la mintea cocoșului. În primul rînd, adevărul că și ei și ai lui au învățat multe în ultimii 15 ani : au învățat să are pe curbe de nivel, să desfășoare culturile în fîșii, să le intercaleze cu benzi înierbate, să le rotească pe sole mari, să arunce în balanța izbînzilor virtuțile recunoscute ale chimiei agricole. Apoi, adevărul că au și primit multe. De la 120 t în 1965, cantitatea de substanță activă de care beneficiază a sporit la 1 200 t. Dispun în prezent, peste tractoarele și semănătorile amintite, de 30 mijloace de transport proprii, de mașini de recoltat furaje, de greifere, de alte agregate, despre care nici nu se pomenise cîndva în Costești. În sfîrșit, au primit un ajutor considerabil și sub forma oarecum abstractă a unei înțelepciuni noi a măsurilor muncii : la începutul anilor '70, prin introducerea acordului global, au început să discute altfel între ei înșiși întîi, apoi cu lumea din jur. Neted spus, prin 1965, la Costești, vreo 600—800 ha de grîu se mai adunau cu secera încă ; iar astăzi aproape că nu se mai știe ce este aceea o seceră, ceea ce iar nu e bine, suride Gheorghe Cristea făcîndu-mi cu ochiul, ca omul care știe ce știe, ca omul care are, pentru orice nevoie, puse bine, deoparte, vreo cîteva seceri ! Și așa au ajuns, într-un deceniu și jumătate, să stea pe picioarele lor. Și încă pe un picior mare : de la 11 milioane în 1965, producția lor globală s-a ridicat la 38—39 milioane lei. Vreo 9 milioane, bani peșin, primesc oamenii. Din suma aceasta vreo 2 milioane revin pensionarilor, printre care se numără Nicolae Țăpoi, Ioan Chervase, Elena Ripă și Dobrița Bălan...

Dar, dacă ne-am apucat să facem statistică, s-o facem ca lumea, mișcîndu-ne între aceleași repere. Și abia din această clipă vom înțelege că datele realității pe care ne străduim s-o cuprindem sînt multe și, practic, a începe cu una sau alta implică un gest de opțiune. În 1938, existau în România numai 4 029 tractoare fizice, numărul lor a sporit la 81 356 în 1965 și la 139 750 în 1979. S-a diminuat proporțional și suprafața arabilă pe tractor : de la 2 493 ha în 1938, la 121 în 1965 și la 71 în 1978. Despre combine autopropulsate, în anul de referință predilect pentru economia României înterbelice, nici nu este cazul să aducem vorba. În 1965, lucrau pe ogoarele țării numai 293 unități, și numărul lor a sporit la 34 443 în 1979. De la 229 900 ha amenajate pentru irigații, s-a ajuns în 1978 la 2 065 000 ha. În același răstimp, cantitatea de îngrășăminte chimice destinată ogoarelor țării a crescut de la 266 400 t la 1 110 100 t. În același răstimp, a urcat vertiginos și curba producțiilor medii la hectar pentru toate culturile. Lucrările de construcții-montaj realizate în sectorul socialist al agriculturii, din punct de vedere valoric, se înscriu pe o scară în ascensiune vădită : 20 914 milioane lei între 1966—1970 ; 33 535 milioane între 1971—1975 ; 38 729 milioane între 1976—1979. Această realitate reprezentînd o temeinică bază pentru o agricultură intensivă, orientată în direcția dezvoltării și modernizării întregii dotări tehnico-materiale, conservării și folosirii intensive a fondului funciar, îmbunătățirii fertilității pămîntului, sporirii continue a randamentelor, atît în sectorul producției vegetale, cît și în zootehnie, transformării treptate a producției agricole într-o variantă a muncii industriale.

O reconsiderare necesară

(Urmare din pagina 1)

bacul și multe altele au înregistrat serioase perturbări în ceea ce privește disponibilitatea lor în diferite momente. Lumea a înțeles brusc că vremea consumului nelimitat și fără noimă a apus, că sursele materiale și energetice, oricît ar fi de mari, sînt totuși limitate și că jefuirea acestor surse nu poate continua la nesfîrșit.

Șocul a fost puternic. Specialiști de renume n-au ezitat să anunțe epuizarea în cîțiva ani a unor materii prime — cupru, zinc, mercur ș.a. — fără de care existența unor industrii întregi este de neconceput. Termenele au trecut și nu există semne în legătură cu epuizarea prezisă. Semnalul de alarmă a fost însă tras. Întreaga lume își reconsideră opțiunile economice. Zăcăminte de minereuri, alte surse de materii prime și energetice pînă nu de mult ocolite ca nerentabile, devin de actualitate. Se caută noi surse de energie și se vorbește tot mai insistent de progresele înregistrate în atragerea în viața economică a fluxului de energii practic inepuizabile ca energiile solară, eoliană, geotermică, gravitațională. Dar progresul este, deocamdată, minor și ceea ce rămîne este creșterea galopantă a prețurilor, dificultățile tot mai mari de procurare. Iată de ce toate țările își regîndesc economia, încercînd o adaptare cît mai rapidă și eficientă la situația creată.

România, a cărei producție materială, pe măsura dezvoltării sale multilaterale, se integrează tot mai mult în circuitul mondial al valorilor materiale, resimte la rîndu-i influențele acestei situații. Problema nu e nouă și nici pentru prima dată abordată. A fost discutată și la Congresul al XII-lea și, după cum se știe, există un program amplu de acțiune în acest domeniu, un program menit să asigure, în perspectiva viitorilor zece ani, independența energetică a României și o valorificare superioară a resurselor materiale. Liniile directoare ale acestui program sînt cunoscute, așa că în dezbaterile amintite accentul a fost pus pe modalitățile practice de transpunere în viață, mai ales că în unele domenii, așa cum arăta secretarul general al partidului, sînt rămîneri în urmă și întîrzieri în aplicarea măsurilor stabilite. Ce se are în vedere?

Nici o producție nu va fi dezvoltată pînă nu se asigură baza materială necesară. Asta înseamnă că mai întîi vor trebui asigurate materiile prime și materialele de care este nevoie și numai după aceea se va putea trece la dezvoltarea producției. Orientarea spre producția indigenă este fără echivoc. Trebuie deci acționat cu toată hotărîrea în fiecare județ pentru punerea în valoare a tuturor resurselor locale de materii prime și materiale, mai ales în domeniul construcțiilor și al producerii bunurilor de larg consum. „Nu există județ, spunea tovarășul Nicolae Ceaușescu, unde să nu putem realiza o gamă largă de materiale și să asigurăm, în felul acesta, aprovizionarea corespunzătoare și dezvoltarea largă a activității de producție. Sigur, nu se preconizează renunțarea totală la import. Se va apela, însă, la import numai pentru acele materii prime și materiale care, în nici un fel, nu pot fi obținute în țară".

Respectarea consumurilor stabilite — obiectiv permanent al planurilor noastre din ultima vreme, dar care, cu toate succesele obținute, rămîne mereu nerealizat — se impune, apoi, ca o cerință esențială. Economisirea, s-a afirmat în cadrul dezbaterilor, este calea cea mai simplă de procurare a materiilor prime și materialelor. Or, noi avem încă, în multe sectoare, consumuri mari, superioare celor realizate în țările puternic dezvoltate industrial. În condițiile în care asistăm la o creștere exagerată a prețurilor de achiziții, iar procurarea devine tot mai dificilă, a consuma mai mult decît alții pentru obținerea în final a aceleiași valori este un lux de nepermis. Au fost anunțate măsuri drastice dar, se vede, absolut necesare. Cota de materiale va fi strict dimensionată la consumul normat. Alte materiale nu vor mai fi repartizate. Se depășesc consumurile, nu se îndeplinește planul, cu toate consecințele ce decurg de aici. Soluția indicată rămîne schimbarea rapidă a tehnologiilor vechi cu altele avansate, care asigură consumuri specifice mici.

În sfîrșit, rămînînd în același perimetru al folosirii raționale a resurselor s-a recomandat trecerea hotărîtă la organizarea recuperării, colectării și refolosirii materialelor. Nu s-a rămas nici aici la un simplu deziderat. Recuperarea, colectarea și refolosirea materialelor fiind privită ca o sursă importantă de asigurare a materiilor prime și materialelor necesare activității de producție este inclusă în planul de aprovizionare, deci obligatoriu de realizat.

O trecere în revistă a acțiunilor preconizate pentru asigurarea bazei energetice, de materii prime și materiale impune atenției evantaiul extrem de larg al factorilor implicați — de la institutul cel mai specializat, de la unitatea complexă purtătoare a tehnicii de vîrf și pînă la formația cea mai simplă dintr-o cooperativă de producție. Această descentralizare, dacă o putem numi astfel, în producerea materiilor prime și materialelor, dînd dimensiunea forțelor uriașe angajate, exprimă, totodată încrederea în puterea de creație a maselor, în spiritul inventiv al fiecărui cetățean la a cărui contribuție, putere de muncă și inteligență, se face apel direct pentru rezolvarea uneia dintre cele mai însemnate probleme ale economiei românești.

E mai mult decît o încredere, e o certitudine.

„Punînd umărul la ridicarea cetății, îți înalți casa"

— Stimate tovarășe Ion Geană, sînteți prim-vicepreședintele Consiliului popular al județului Caraș-Severin. Discuția noastră despre prezentul și viitorul județului, așa cum vă apar dumneavoastră prin prisma profesiei de inginer, și mai cu seamă pe linia sarcinilor și preocupărilor directe, în cadrul consiliului popular, depășește cu mult cadrul local, județean. Este vorba de o experiență a unui județ bogat în resurse materiale și cu un potențial industrial de veche tradiție, dar sărac în oameni. Nu în oameni valoroși, fiindcă și aci, ca și în restul țării, se muncește din greu și cu spor, dar dispunînd de o forță de muncă limitată. Se pare că la capitolul „densitatea populației" Caraș-Severin ocupă locul doi din coadă. Așadar, cum reușiți și ce intenționați să întreprindeți, în aceste condiții, pentru a face față în viitor sarcinilor tot mai ample de dezvoltare economică și socială în condiții de maximă eficiență economică, cum valorificați forța de muncă existentă? Alte întrebări: cum se conturează dezvoltarea urbană în viitorii ani? În fine, cum va arăta Caraș-Severinul în 1990? Furați de avalanșa problemelor cotidiene, grele și numeroase, mai ales în contextul crizei mondiale a energiei și materiilor prime, riscăm uneori să pierdem din perspectivă. Și e păcat.

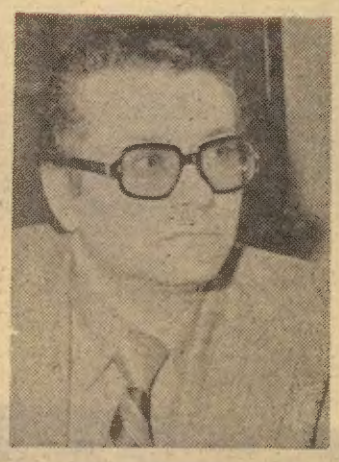

— Într-adevăr, una din problemele specifice ale județului o constituie discrepanța dintre bogățiile naturale și potențialul economic, pe de o parte, și forța de muncă limitată, pe de altă parte. Muncitorii veniți din alte zone ale țării încet, încet se înapoiază la casele lor, cum e și normal, și rămînem, ca să spun așa, noi cu noi. Avem o bază industrială relativ solidă, resurse naturale importante, zăcăminte de cupru, fier, cărbune, cărora li se adaugă sutele de milioane de tone de șisturi bituminoase de la Anina-Doman, dar **ducem lipsă de mînă de lucru. Soluția: o producție de vîrf! Să valorificăm la cel mai înalt nivel resursele naturale!** Într-un anume sens (pentru a nu lua decît un exemplu), s-ar putea spune că e păcat să fabrici oțel obișnuit cu valorile umane și materiale existente. Dealtfel, însăși construcția de mașini, de echipamente și motoare, atît de dezvoltată în județul nostru, ne obligă la o nouă calitate. Pentru a întregi cadrul economic general, ar trebui reliefată o mutație ce va interveni în viitorii ani, vom produce masiv energie. Astfel, pe lîngă intensificarea activității în centrele tradiționale, unde va spori substanțial producția de cărbune, de minereuri feroase și neferoase și alte minerale utile, se vor deschide exploatări de cărbune cocsificabil la Lupac, șisturi bituminoase la Anina și Doman, cărbune energetic la Mehadia, se vor accelera lucrările de cercetare și punere în valoare a noi resurse energetice la Anina, Secu, Bozovici, Caransebeș. Caraș-Severinul va deveni un mare producător de energie electrică prin punerea în funcțiune a termocentralelor pe șisturi de la Anina și Doman, cu o putere instalată de 1 550 MW și a hidrocentralelor de pe riurile Bistra, Cerna și Bîrzava.

— Caraș-Severinul întîmpină, prin urmare, cu fruntea sus criza energetică.

— Programul de priorități în domeniul valorificării resurselor energetice de mică putere calorifică — șisturile bituminoase — a fost formulat personal de secretarul general al partidului cu mult înaintea crizei mondiale energetice și de materii prime. Criza a fost un semnal de avertisment: uneori treceam pe lîngă bogățiile noastre naturale fără a le acorda suficientă atenție sau fără **a le exploata eficient.** Acum, nu mai avem dreptul s-o facem.

— Cum se va oglindi dezvoltarea economică a județului asupra vieții de fiecare zi a cetățeanului?

— Între altele, printr-o organizare urbană modernă, o construcție masivă de locuințe, prin noi școli, creșe, cămine, amenajări edilitare. Exemplificînd, se va definitiva centrul municipal al Reșiței, se va finaliza noua stațiune Herculane Nord, se vor contura centrele civice la Oțelu Roșu, Caransebeș (unde centrul tradițional va fi completat conform indicațiilor secretarului general al partidului), Oravița, Moldova Nouă. Pentru a compensa lipsa de forță de muncă, precum și din alte considerente mai generale, trebuie să facem realmente din activitatea de construcții o industrie. Beneficiem de oarecare tradiție în prefabricate, dar așa cum le folosim la ora actuală duc la monotonie. Trebuie ca prin prefabricate să obținem funcțiuni moderne, dar cu elemente locale, astfel încît ansamblul de locuințe să fie funcțional, elegant și plăcut. Vom produce panouri prefabricate cu o plastică adecvată și volume plăcute ochiului. Ne aflăm la un punct de cotitură, proiectanții, constructorii, urbaniștii trebuie să realizeze saltul de la funcțional la frumos — îmi place să repet această idee. Concret, modernizăm fabricile de prefabricate, poligoanele Reșița, Caransebeș și Herculane. O problemă deschisă: materialele de construcție. **Nu valorificăm suficient propriile resurse** — problemă centrală asupra căreia a insistat cu vigoare tovarășul Nicolae Ceaușescu în recentele consfătuiri de lucru de la București cu cadre din economie. Avem piatră mai peste tot în Caraș-Severin, dar lucrăm puțin în piatră; tuf calcaros se găsește suficient în zona Oravița, dar se utilizează rar, cu excepția satelor Tigvanul Mare, Goruia, Răcăjdia. Am format însă o întreprindere județeană de materiale de construcții și prestații care produce var, cărămizi, piatră, agregate de balastieră și carieră; aceasta reprezintă un început, pe care-l vom dezvolta.

— Deci se va construi mult. Dar cum? Și cum se va îmbina nou cu specificul tradițional din partea locului?

— Nu a dat rezultate satisfăcătoare repetarea fără discernămînt a unor panouri cu model amprentat, cu influențe folclorice, panouri dese, înghesuite, creînd însă suprafețe plane, obositoare chiar din cauza desenului. Așadar, constatăm și noi că nu decorația în sine, preluată ca atare din folclorul nostru și „lipită" pe fațade, rezolvă problema. Trebuie căutate forme noi, rezultate din diversificarea funcțiunilor, acest lucru ducînd și la posibilitatea ritmării unor volume interesante. Din arhitectura tradițională trebuie luate elementele majore, funcționale, care pot duce la continuarea tradiției în viața de zi cu zi a locuitorilor județului (ferestre tip bovindou, spații mansardate de tip foișor, logii închise evocînd prispele țărănești). În construcții, mai ales în mediul rural, se pot folosi cu predilecție **materialele tradiționale:** lemnul, piatra de rîu, tufurile calcaroase, cărămida de pămînt, lianții naturali, stufuI, nuielele împletite lipite cu lut etc. Această problemă a folosirii materialelor locale este strîns legată și de un aspect economic de natură generală, și anume criza energetică. Fiecare kilogram de ciment, oțel beton, cărămidă arsă și alte materiale ceramice industriale ce se pun în operă în locuințele noastre se produc cu mari consumuri de energie. De aceea promovăm ideea ca măcar în mediul rural, unde regimul de înălțime și specificul caselor de locuit o permit, să se utilizeze cît mai puține materiale energointensive în favoarea materialelor locale naturale. Firește, și în construcția industrializată de locuințe în mediul urban se pune problema înlocuirii materialelor energointensive. În această direcție, pe baza studiilor elaborate de Institutul de proiectare județean, se preconizează experimentarea pereților despărțitori de tip ușor la apartamente; ei vor fi executați cu concursul Combinatului de prelucrare a lemnului Caransebeș. Toate aceste **noi elemente legate de folosirea unor materiale eficiente, cu un consum redus de energie, schimbă în mod radical și concepția modului în care se va realiza integrarea elementelor tradiționale în arhitectura nouă.**

— Deși poate nu ne-am obișnuit suficient cu acest adevăr evident, anul 2000 bate la ușă. Să nu privim totuși chiar pînă la el. Cum se conturează Caraș-Severinul anului 1990? Nu vă cerem statistici, ci o incursiune în universul cotidian.

— Orașele noastre, exceptînd Herculane și parțial Reșița, nu au o configurație urbană modernă. Abia în ultimii ani au început lucrări pentru a le da o astfel de configurație, astfel încît omul să se simtă bine, să fie atras, să dorească să locuiască acolo. În 1990 Reșița va arăta ca un oraș închegat, echilibrat, nu va mai fi — pe plan arhitectural-urbanistic — estompat de industrie. Prin finalizarea centrului actual și realizarea centrului din cartierul Lunca Bîrzavei, precum și mulțumită altor lucrări edilitare, Reșița va răspunde, sperăm, celor mai exigente pretenții de organizare urbană. Populația va crește pînă la circa 130 000—140 000 locuitori. Împrejurimile atît de atrăgătoare din punct de vedere turistic și amenajările ce se vor face pentru a le pune mai bine în valoare vor crea optime condiții pentru petrecerea celor două zile libere de sfîrșit de săptămînă. Acum, mulți reșițeni, cînd au posibilitatea, duminicile, „fug" la Timișoara. Vrem să le oferim acasă ceea ce actualmente caută acolo și în altă parte. Reșița va avea centrele urbane de interes ce-i lipsesc azi, piețele și străzile unde omul se plimbă, privește vitrinele, se întîlnește cu prietenii. Ca pe corso din Caransebeș, dar un corso mai modern. Vor surveni mutații și în alte orașe: Oțelu Roșu, azi un fel de anexă a uzinei, va primi un centru, Moldova Nouă la fel. În prezent, locuitorii acestor orașe au, de regulă, un circuit limitat: de la fabrică la televizor. Desigur, exagerez, intrucîtva, pentru a sublinia mai pregnant o realitate. Noi trebuie **să ridicăm orașele noastre la nivelul valorii producției industriale, să-i creăm omului care făurește bunurile materiale un cadru citadin plăcut, modern.** Bineînțeles, temelia acestor realizări viitoare rămîne dezvoltarea economică. Industria județului va progresa rapid (nu cred util să ne pierdem în amănunte tehnice, în cifre etc.), iar agricultura se va dezvolta și ea în mod spectaculos, îndeosebi în domeniul pomiculturii și zootehniei, pe baza indicațiilor tovarășului Nicolae Ceaușescu. Se vor planta mii de hectare cu pomi fructiferi — plantații intensive și superintensive: se vor construi complexe zootehnice. Avem pășuni întinse în Munții Cărașului și ai Semenicului, dar au încărcătură mică de animale. Ne vom strădui să remediem această deficiență, în lumina indicațiilor secretarului general al partidului la Consfătuirea de lucru cu cadrele din zootehnie. În fine, Caraș-Severinul va deveni un județ turistic. Doar în viitorul cincinal stațiunea Herculane va dispune de un plus de 1 300 locuri în hoteluri. Preconizăm ca ea să fie folosită și în scop complex (regiunea este admirabilă, tonică, odihnitoare), nu ca în prezent cînd peste 90 la sută din locuri sînt destinate doar tratamentului balnear. Vom extinde stațiunile montane de la Semenic și Muntele Mic. Să nu se uite că, de regulă, cînd sînt 15 cm zăpadă în Bucegi, ea atinge 80 cm în Semenic. Cu condiția de a dezvolta în mod judicios baza materială, Semenicul poate atrage și mulți turiști străini.

— Rezumînd, cum vedeți Caraș-Severinul anului 1990?

— Un județ cu industrie de vîrf, cu orașe cu arhitectură modernă, funcțională, cu elemente de tradiție organic integrate care să dea un sentiment de plenitudine și armonie, un județ cu agricultură avansată și activitate turistică intensă, competitivă pe plan internațional. Avem motive pentru un optimism realist, fără a ignora însă dificultățile actuale. Am dori să facem mai mult pentru județ, pentru noi. În ultimă instanță, dar nu totdeauna reușim. Se iau măsuri, se alocă fonduri, resurse, rezultatele se văd — unele din ele au fost evocate chiar în convorbirea noastră — dar, cred eu, **nu izbutim să mobilizăm suficient acea uriașă forță, potențial materializabilă, care este conștiința oamenilor.** Fiecare dorește să trăiască mai bine, ceea ce este perfect normal. Însă ca să realizăm acest deziderat trebuie să fim noi înșine convinși și să-i convingem pe alții că bunăstarea individuală este determinată, în ultimă instanță, de bunăstarea generală. Punînd umărul la ridicarea cetății, îți înalți casa. Nu constituie oare aceasta o parte integrantă din esența socialismului?

LIONEL NIȚESCU ■

Carpați 2000

Brînza cea mai bună o fac poenarii

Fotografie de A. MIHAILOPOL

Autobuzul valsează printre serpentine iar șoferul, un tînăr care ne-a spus la plecare că e din Poiana Sibiului, fredonează la rîndul său, răsucind volanul cu gesturi largi, lejere — deși mașina este arhiplină iar afară plouă în draci, drumul e desfundat pe alocuri — fredonează, zic, în ritmul unui tele-radio-casetofon așezat pe bord, la care am zărit mai înainte sfîrșitul unui meci de fotbal iar acum transmite de pe casetă muzică populară. E și acesta un semn, casetofonul, am fost informați încă de jos, din Sibiu, că poienarii sînt oameni foarte înstăriți. Deși — și reproduc acum cuvintele învățătorului Gheorghe Vonica, pe care îl vom întîlni curînd — „comuna noastră are cel mai puțin pămînt cultivabil pe cap de locuitor din marea majoritate a comunelor din țară".

De aici, modul în care oamenii acestor locuri, trăind undeva sus în munte și la margine de județ, își cîștigă existența ; și și-o cîștigă nu numai bine, ci admirabil : **oieritul.**

...Primarul, Ion Beju, e un om tînăr. El și cu învățătorul Vonica, de care am pomenit, șeful de post, un croitor, cîțiva meseriași și mai ales cîțiva bătrîni, în negru, sînt singurele personaje care populează locul în aceste zile ploioase de început de iunie. Acum ploaia s-a potolit — pentru cît timp ?! — și cunosc, fireștat, ce se petrece în Poiana Sibiului, localitate cu circa 4 000 de locuitori.

Nu întîmplător, lucrarea pentru gradul I dată de Gheorghe Vonica s-a intitulat „Păstoritul transhumant din mărginimea Sibiului". Practic, aici și oricînd — în afara școlii, a celor două școli mai bine zis, căci sînt două clădiri în comună destinate acestui scop — nu se discută mai nimic altceva decît de păstorit ? pe unde a mai ajuns cutare, cît mai e prețul lînii etc. De mai bine de 200 de ani poenarii practică transhumanța (cel puțin astea sînt datele certificate prin documente obținute de Vonica, dar se pare că tradiția este cu mult mai veche). Mulți se duceau „în Turkia", și astăzi se mai găsesc acolo — acolo însemnînd acum Bulgaria — înscrisuri cu numele proprietarilor și al numărului de oi cu care românii treceau vama.

În mare, plecarea oilor la pășunat are loc în jur de 20 septembrie. Și se întoarce primăvara, în jur de 1 mai. Pleacă numai bărbații, femeile rămîn în sat, cu copiii — aceștia merg la școală. În jur de 1 mai mieii se vînd și începe mulsul oilor. Din acest moment prezența femeilor și a copiilor la stîne **este absolut obligatorie.** Din pricina asta, statul nostru a luat măsura ca în zonele de acest gen, vacanța copiilor să se ia în prima simbătă de după 15 mai (învățătorul Vonica este de părere că ar fi și mai bine dacă s-ar da vacanța asta imediat după 1 mai, se pare că sînt probleme cu prezența la școală a copiilor). Vacanța pușilor se prelungește pînă la 1 octombrie, deci este altfel decît vacanța normală, obișnuită în majoritatea școlilor țării iar surplusul de zile este recuperat în iarnă, printr-un sistem care nu afectează numărul practic de zile de învățămînt ale anului școlar. De aici pustietatea comunei în care mă aflu. Peste 400 de copii din Poiana Sibiului au plecat la oi, începînd cu nou născuții (nu vă mirați, nu e nici o exagerare, sînt mame care au plecat cu copii de două și trei luni !), și sfîrșind cu liceenii. Din clasa lui Vonica, de pildă, care numără 40 de elevi în jur de 11 ani, au rămas acasă numai 5, din care doi obligați fiind a-și îngriji bunicii suferinzi. În rest se află acum risipiți pe mai toate meleagurile patriei, prin Dobrogea, Banat sau aiurea. Care este viața acestor copii ? A unui Gheorghe Bija, sau a Mariei Branga din clasa a 4-a ?

„Copiii știu ce-i așteaptă, și știu mai ales că au de tras, dar se bucură. Este bucuria faptului că îl revăd pe tata (primarul Ion Beju îmi face o socoteală cum că dintr-un an, socotite la un loc cîte zile tații sînt în mijlocul familiei, acestea nu depășesc două luni de zile), și mai este — firească oricărui copil sau tînăr — bucuria plecării, a călătoriei în sine. La plecarea din Sibiu aveam să mă întîlnesc, în tren, cu un cioban, Ilie Fîntînă, tot din Poiana. Coincidența a făcut ca Ionică, fiul său, să fie elev în clasa lui Vonica, era plecat de mult la stînă — oile lui Fîntînă se aflau undeva pe lîngă Făgăraș, le-am și văzut mai tîrziu, din tren, risipite pe o coamă de deal — și l-am întrebat pe tatăl ce face copilul acolo, practic, la oi :

„Muncește și se joacă. Se scoală la patru dimineața, rolul lui, ca să zic așa, e cel de a da oile la strungă, de a le împinge, pe rînd, în îngrăditura îngustă unde maică-sa le mulge. Treaba asta se mai repetă la orele 11 apoi la 5 după-amiază".

„Este obligatorie prezența copiilor acolo ?"

„Musai ! Nu se poate fără ei ! Fără ei și fără neveste, nu se poate".

„Și cînd se mai joacă, totuși ? Mai sînt copii cu el, mă refer la Ionică al dumitale ?"

„Nu, copii nu mai sînt... sîntem noi, bărbații, și apoi i-am luat o minge. Are și cărțile cu el, mai citește".

„Ce fel de cărți ?"

„Păi, cărțile de școală... că altfel, cînd ?!"

...Circulă o vorbă în Poiana : „Brînza cea mai bună o fac poenarii, pentru că aici nu sînt baci, **sînt băcițe !**" S-ar putea ca formula să fie revendicată și de alții, important este însă faptul că într-adevăr produsele celor din Poiana Sibiului au devenit celebre în întreaga țară. Femeile și, iată, copiii poenarilor — copii a căror viață nu s-ar putea spune că e lipsită de trudă — dar care învață încă din cea mai fragedă vîrstă tainele unei meserii milenare, meserie ce a făcut din comuna lor — după cum cu justificată mîndrie îmi spune primarul Ion Beju — o comună care a cîștigat locul I pe țară pentru buna gospodărire și înfrumusețare a localităților, în întrecerea dintre consiliile populare.

...Pătrund în cîteva case. Sîntem întîmpinați de bătrîni singuratici, dar primitori și plini de bunăvoință. Peste tot s-a introdus apa curentă, foarte mulți și-au instalat boilere. Televizoare, mașini, locuințe noi, încăperi spațioase — enorme și splendide covoare, dovadă nu numai a dorinței de a trăi civilizat, dar marcînd și un anume gust estetic. „Poenarii sînt oameni serioși, lucrează în tăcere, fără paradă. Nicolae Branga a fost distins cu „Meritul agricol clasa a III-a" pentru că a obținut locul I la producția de lînă și lapte de oaie, e un exemplu ăsta, sînt convins însă că dacă ar fi aici, acum, nu v-ar pomeni nimic despre performanța sa, căci este o performanță !"

Modești și muncitori, echilibrați și cu un pronunțat gust al frumosului, poenarii Sibiului se văd rar între ei, asta nu-i împiedică însă să rămînă, pentru un întreg județ, un colectiv reprezentativ și puternic, aducînd statului valori materiale remarcabile, la fel de remarcabile ca și traiul pe care și l-au știut face.

HORIA PĂTRAȘCU

Ceasul de aur al pîinii

(Urmare din pagina 1)

gantici, ca în pastelurile alecsandrine, înotind pe cerul cîmpului care arde în flăcări mute. Căldura s-a întețit, o varsă și soarele, o secretă bogat și pămîntul. Sol nisipos, încins la peste 70 de grade, clocotind ca un vulcan în erupție. Cînd calci pe maldărele de paie din capul lanului, simți cum tălpile îți iau foc. Cîțiva țărani și cîteva țărănci cu secerile, care string ce-a scăpat combinelor, umblă prin lan parcă nesimțindu-i jeraticul, ba chiar, ai zice, cu un fel de plăcere, intrînd în marea clocotitoare de aur cu bucuria cu care se scaldă delfinii în mare. Da, e nevoie și de seceri, fiindcă nici un bob nu trebuie să se piardă, zice Ilie Albu. Zice acest suprem și tulburător adevăr chiar așa, cu cuvintele-tip ce se zic ziariștilor (de fapt, de la ziariști învățate), cu niște cuvinte care-l usucă, deși ele, aceste cuvinte seci și uscate, au intrat de mult în manualul școlar. Nici un bob nu trebuie să se piardă, repetă Albu, fiindcă anul ăsta a fost cel mai greu dintre cei mai grei, o iarnă lungă și o primăvară rece, înfrigurată de ploi, i-au mușcat din recoltă, au făcut-o deci scumpă, chiar foc de scumpă. Salvarea fiecărui bob din ea devine acum, mai mult ca oricînd, o somație. Și combina, și secera trebuie să lucreze din răsputeri, chiar dacă ultima se înfierbîntă, făcîndu-și buza neagră de fier iute și lucie ca argintul ; chiar dacă prima, adaug eu, duce lipsă de garnituri. Chiar, de ce oare nu-s garnituri ? Fiindcă, îmi explică Ilie Albu (și iată-l și pe el încruntîndu-se, într-un efort de înțelegere a ceva care-i scapă), industria noastră republicană nu se ocupă de garnituri, astea-s fleacuri, n-au nici o valoare, costă, acolo, un leu sau doi, poate trei, nu-s de nasul unei industrii ce se respectă. Ele-s lăsate pe seama unor cooperative, adică a cîtorva inși ce se asociază să le producă. Și care, nefiind angajații agriculturii, nu prea sînt prompți în onorarea comenzilor. Și iată cum buturuga mică a tehnicii în valoare de doi-trei lei, apare exact în punctul în care masiva combină „Gloria", lipsită de frîne, riscă să se ridice pe un fel de pirghie de aer, pînă acolo unde, fără nici un reazim pe sol, să pară deodată aeriană. Sigur, nu se întîmplă chiar așa, în ultima clipă lucrurile se dreg, dar pericolul unei astfel de întîmplări rămîne.

Deci actuala campanie, tovarășe Albu, e o bătălie înverșunată, dusă cu încordare, cu disperare... Înverșunată, da zice Albu, dar nu disperată. O bătălie disperată, adaugă, nu e o fericire, ei, în calitate de comandant, preferă una organizată, pusă la punct, cu lecția de tactică în mînă. Da, lucrările cîmpului au întîrziat, bătrînul Hesiod a fost supărat, au fost atîtea munci și zile care au trebuit prinse din urmă, dar, cu efort și cu organizare, au fost prinse. Ei, mecanizatorii, nu mai știu de multă vreme ce e odihna, ei au intrat în campanie prin ianuarie (după ce nici înainte nu boteriseră, căci în decembrie își reparau uneltele, în noiembrie încă arau, în octombrie încă mai recoltau porumbul...), pătrunzînd primii în cîmpul virgin, alb de zăpadă, în care din toamnă nu intrase vietate, nici aburul răsuflării de om. O să sfîrșească lucrul tot așa, prin decembrie, cînd soarele o să se fac prea mic, cînd ei n-o să mai poată cuprinde cîmpul zilei, cînd cîmpul celălalt, cel de pămînt, se va face deodată mare, nesfîrșindu-se sub zăpada albă. Deci ei sînt cuprinși, cu truda lor și cu ființa lor, în întregul spectacol cosmic al trecerii anotimpurilor. Cuprinși, firește, prin însăși condiția lor de țărani, aceeași de veacuri, aceeași la toți țăranii, dar parcă ei, tractoriștii, cuprinși ceva mai adînc, ceva mai mult. Fiindcă așa este munca lor, fiindcă așa, mai ales, se întîmplă pe-aici, pe nisipuri (70 la sută din teritoriile celor șase cooperative agricole patronate de ei își înfig vetrele în nisipuri), fiindcă nisipurile, ca să se facă grîne, cer o campanie aspră și de durată, întinsă pe trei anotimpuri, ba rupind o felie și din cel alb. Deci ei, din ianuarie și pînă-n decembrie, „trag tare", trag zilumină, ziua aceea ce pornește din noapte și se încheie în noapte, cu somn iepuresc între două brazde. Fiindcă munca, pe-aici, pe nisipuri, e cea mai grea, nisipul atacă fierul, trebuie mereu să te oprești din treabă, să dregi, să schimbi (dacă ai cu ce, dar, mă rog, hai să nu discutăm acum despre problema pieselor de schimb, ajunge chestia cu garniturile !). Uneori tractoarele se mai și răstoarnă, aderența lor la nisip e slabă, încă se-așteaptă mult promisele utilaje cu pneuri late, adecvate acestui sol (dar, mă rog, hai să nu discutăm acum, că n-avem timp, despre problema utilajelor pentru nisipuri !). Și mai e și clima, care pe aici, pe nisipuri, e numai capricii, oscilează de la zi la zi, de la ceas la ceas. Iarna care-a trecut a fost mai grea ca în alte părți, primăvara mai tulbure, a plouat și cîte 15—16 ceasuri pe zi, teritorii întregi s-au înecat, mai mare jalea, ziceai că nu ești la Bratovoiești sau la Mîrșani, ci undeva, pe Valea Amazoanelor. Deci efortul recuperării lucrărilor și a timpului a fost mai mare ca niciodată.

Ce s-a obținut ? Ceea ce se vede. Incinta de orz, apăsată de gigantica presiune a soarelui, pare un mușchi sau un sistem muscular în condiții de efort extrem. Dar există o inefabilă și blestemată secundă cînd elasticul acest de nisip, devenit puternic prin aurul miliardelor de plante și prin mîile de oameni care îl țin încordat, ar putea ceda. Ar fi secunda cînd, de fapt, ar ceda nu pămîntul ci sticla ultrainfierbîntată a cerului, spărgîndu-se, după atîta căldură, într-o ploaie potopitoare. Oamenii refuză însă să primească această clipă. Ei fac totul ca să i-o ia înainte, profitînd de fiecare rază de soare.

— Cît v-a durat culesul orzului ?

— Am început pe 21, terminăm azi, pe 25. 760 de hectare, din totalul de 5 380 de păioase.

Ilie Albu se uită la cer. Văpaia de sticlă fierbinte, timpul le-a mai acordat un răgaz. Deci, nici o clipă de răgaz ! Combinele huruie, oamenii sînt în cămăși albe și-s uzi, e înăbușitoare căldura, e înăbușitoare temperatura efortului, e mai comod să lepezi cămasa, să lucrezi în maiou sau fără.

E încă amiază cînd ultimul spic de orz a fost cules.

A doua zi, joi, 26 iunie, dimineața, în trenul care mă duce la București, îl întîlnesc pe un coleg de liceu, doctorul Rusu. Dr. Rusu e medic veterinar, lucrează la Stațiunea de cercetări agricole de la Șimnic, și, firesc, discutăm despre treburi veterinare și zootehnice. E cald, e parcă și mai cald ca ieri, transpirăm abundent în vagonul supraîncins. La noi, la Șimnic, îmi spune doctorul, e caniculă, e atît de cald că vacile Holstein nici nu mai vor să mănînce. Cînd le scoți la păscut abia dacă rup o gură de iarbă, apoi dau buzna spre niște bălți din apropiere, se vîră în ele și nu mai ies. Suportă greu căldurile noastre. În Danemarca lor termometrul nu urcă nicicînd peste 18—20 de grade. Ieri, continuă doctorul, credeam că ne topim, luase foc cerul, tot ce e viu fugise la umbră, nici țipenie de om sau de animal pe drum ori în curți. Eram în farmacia noastră veterinară, seara, priveam pe fereastră, și am văzut cum vin pe șosea combine după combine, am numărat exact patruzeci. Veneau, am aflat, de la S.M.A. Rojiște, veneau dom'le, prin soarele ăla care te ucidea, sfîriia metalul pe ele, cred că sfîriia și sudoarea pe oameni, pe combineri... Au intrat în cîmp, alături de combinele noastre, și, fără o clipă de pauză, au început culesul. Nici nu-ți închipui ce febră a muncii, în plin zăpuc, a imprimat prezența acestei armate, apărută fulgerător și sărind, la fel de fulgerător, în luptă. Cred că de-acum sîntem pe isprăvite cu orzul, cred că mîinepoimîine începem griul...

Cînd interlocutorul meu spune aceste cuvinte, lanurile de grîu pe care le văd prin fereastra vagonului capătă, brusc, reflexe de aur. Pînă la prînz vor fi de aur.

Vineri, 27 iunie, conform angajamentului oamenilor cîmpiei luat în fața partidului, a secretarului său general, s-a terminat și la Șimnic culesul orzului, începîndu-se — masiv — recoltatul grîului.

MAIŞTRII (I)

În 1943, aveau treisprezece ani şi veniseră din toată ţara să înveţe la Şcoala de elevi meseriaşi C.F.R.-Galaţi. În atelier învăţau cum se repară o cuplă sau se montează o frînă automată, cum se îndreaptă, se sudează şi se desfundă o ţeavă, cum se bandajează un furtun. Peste drum, în gară, aceiaşi elevi deprindeau alte cunoştinţe. Tot în specialitate. Trebuia să se ferească de ochii santinelelor germane.

Haine roase, galenţi, fum în hală, ameninţarea temniţei — iată tot ce aveau. Războiul continua. Se apropia frontul. Atelierele trebuiau evacuate. Şcoala, de asemenea. Trenul lor a luat drumul Simeriei. Lîngă Ploieşti, la Buda, l-au prins bombardamentele. Atunci, a fost rănit colegul lor Andreescu. Nu se mai putea continua. Au fost invoiţi sine die. După opt luni, cînd s-au întors, n-au mai recunoscut nici şcoala, nici oraşul.

Comuniştii au dat cuvîntul de ordine. Printre ei, meşterii Chicuş şi Andrei Ţarălungă ziceau: «Redeschidem atelierele. La treabă». **Treabă :** dimineaţa patru ore de teorie. Nu într-o clasă, cum ar fi fost firesc, ci acolo unde munceau, în halele improvizate din scînduri şi din zidurile rămase întregi. După-amiaza, lăsau caietele şi puneau mîna pe ciocan — patru ore de practică. Alte patru ore la demolat ziduri avariate din centru. Încet dar sigur lucrurile începeau să se schimbe. Nu însemna că era mai puţin greu. Mereu mai multe vagoane trebuiau reparate. Începuseră să vină şi locomotive. După-amiaza din nou în centru, la demolări. Începuse şi foametea. Şi tot aşa. Într-o dimineaţă de sfîrşit de decembrie, atelierele i-au întîmpinat altfel. În stînga şi în dreapta porţii, lipite pe garduri, două afişe anunţau abdicarea regelui, proclamarea republicii. N-au mai intrat în secţii. Acolo, pe terenul dintre hala de vagoane şi strungărie, Internaţionala a răsunat întreagă. Glasul unit al tuturora îl dirija nea Toader Lovin, secretarul, secondat de meşterii Chicuş şi Ţarălungă... Revelionul de atunci a fost cel mai frumos din cîte cunoscuseră. De bucurie şi-au acoperit cu tablă zincată mesele de la cantină. Zilele treceau. Unii începuseră să fie chemaţi pe la judeţeană. Li se spunea: „Te duci să înveţi". La început li s-a părut ciudat. «Cum, adică, eu, ce-mi trebuie ?» „Da, tu ! Te apuci şi înveţi".

★

Trece timpul. Ţineţi minte pasarela de peste liniile gării Galaţi ? Dacă o traversaţi daţi nas în nas cu I.M.N.G.-ul, deci cu Întreprinderea de mecanică navală Galaţi. Aici s-au petrecut cele de mai sus, numai că trecut-au anii. Prin '51—'52 încă se mai reparau aici vagoane şi locomotive. În 1955, „Fabrica de piese de schimb" şi-a extins halele cu încă 18 500 mp. În 1960 se numea U.M.N.G., iar azi I.M.N.G. Nu-s întîmplătoare schimbările de nume. Reflectă ceea ce se produce. Şi dacă în 1962 producţia navală reprezenta doar 4,6 la sută din totalul producţiei — la urma urmei era pe potriva producţiei şantierelor noastre navale — în 1964 devenise de 67 la sută, iar în 1969 producţia crescuse cu 620 la sută faţă de anul în care nişte tineri fuseseră chemaţi şi îndrumaţi «Mă, nu-ţi bate joc de viaţă, tu calci a...» În 1980 ? I.M.N.G-ul produce vinciuri de ancoră şi de încărcare, cabestane, macarale de încărcare electrometalice, pompe de diferite capacităţi, tablouri electrice de comandă, valve pentru apă, combustibili şi aburi, instalaţii de lansare a bărcilor de salvare, caldarine, mă rog, tot ceea ce se subsumează noţiunilor de agregate, mecanisme şi instalaţii pentru **toate vasele care se construiesc în toate şantierele navale ale României anului '80.** În plus, tot aici se realizează utilaj tehnologic pentru combinatul siderurgic, construcţii metalice pentru Franţa, R.F.G., Turcia... Ce-i drept, şi forţa întreprinderii a crescut considerabil. (Deşi nu pe măsura dezideratelor. Exemplu: pe 31 martie trebuia finalizată o investiţie a cărei capacitate finală înseamnă o valoare de 1,2 miliarde lei şi activitatea a 4 700 de oameni ! Neţinînd seama de întîrzierea înregistrată nu din vina întreprinderii —

Cine n-are bătrîni, să-i mai caute

doar două treimi puneri în funcţiune şi doar 3 600 personal muncitor — centrala solicită producţie la parametrii finali !)

— Ce mai ştiţi despre meşterul dv., tovarăşe maistru Ion Dimitriu ?

— Că-i în pensie. Vine încă să vadă ce mai facem, cum ne mai descurcăm fără el. Uneori ne şmotruieşte de parcă uită că nu-i mai sîntem nici ucenici, nici calfe. Ultima dată, pare-mi-se, a venit pentru că l-au chemat şi filmat tovarăşii de la TV, ştiţi, meşterul nostru, Andrei Ţarălungă, a fost şi el grevist, în '33, cînd fostele Ateliere C.F.R. Galaţi se alăturaseră tovarăşilor de la Griviţa. A scos din noi aşa cum a promis — şi oameni, şi maiştri, şi comunişti. Din **noi**, adică şi din mine, şi din Virgil Petrescu, maistrul de la montaj, şi din Pompiliu Sighinaş, maistrul cazangiu, şi din alţii... Realitatea e că nu trebuie să fii un Nostradamus — întîi m-am mirat, apoi am aflat că tov. Dimitriu este maistru în meseria dumisale de lăcătuş mecanic, dar şi un om cult, motiv pentru care a fost ales secretar cu probleme de propagandă în Comitetul de partid al I.M.N.G. — că să poţi afla ce zace într-un om. Este adevărat că una este să vezi şi cu totul altceva să observi, dar dacă eşti în temă meseria din celălalt se simte şi se presimte. Cum ? Văzînd mai ales ce-i iese din mînă, nu din gură.

Cum s-a continuat selecţia ? Aşa cum uneori se repetă istoria. Pentru că iată ce-mi spune maistrul Ionel Costache, 38 de ani, şi el secretar de organizaţie de bază de partid : „Sînt aici de 15 ani ; am venit de la şantierul naval, în atelierul tovarăşului Dimitriu. A fost primul om care mi-a spus: «Mă, Costache, tu calci a maistru». Calc pe dracu', am zis în gîndul meu de om cu nevastă, cu doi copii şi doritor de a-mi achita apartamentul. Ce mă interesa era doar să muncesc bine ca să cîştig bine. Şi atunci — ca şi acum ! — un şef de brigadă putea să cîştige mai mult decît un maistru. Am cam strîmbat din nas cînd mi-a dat recomandarea şi m-a susţinut pentru şcoala de maiştri. Ce să te legi la cap dacă nu te doare ? Dar meşterul Dimitriu te cîntărea şi te obliga din ochi, te trezeai că faci cum zicea el. Acum eu conduc 39 de oameni şi 2 ucenici, iar 72 de comunişti au avut încredere în mine şi m-au ales să le fiu secretar. E greu, dar şi uşor. Greu pentru că munca asta de maistru e grea, şi uşor pentru că eu am în formaţia de lucru mai mulţi băieţi cu liceul terminat decît avea absolvenţi de «profesională» maistrul Dimitriu pe vremea noastră. E o plăcere să lucrezi cu astfel de muncitori. Le spui un lucru şi îl **vezi** că gîndesc de faţă şi odată cu tine. Asta elimină explicaţiile suplimentare, pierderea de timp ; şi nici nu trebuie să-i împingi de la spate, aşa cum a procedat nea Dimitriu cu mine. Vreau să spun că am doi şefi de brigadă excepţionali, pe Costică Chebac şi pe Ştefan Enache. Ultimul este şi el un foarte bun maistru !, iar asta nu pentru că o spun eu, ci pentru că este şi absolvent al şcolii de maiştri. (Realitatea-i şi mai generoasă. În aceeaşi situaţie sînt şi Paraschiv Zlate, şi Borş Ion, şi Neculai Istrate, şi Gheorghe Toader... — şi încă pînă la 40 de oameni din întreprindere care au absolvit secţia serală a şcolii de maiştri.) Doriţi să-i aşezăm cronologic şi logic pe cei despre care am vorbit pînă acum ? Andrei Ţarălungă — Ion Dimitriu — Ionel Costache — Ştefan Enache. O simplă recapitulare şi o concluzie. În veritabila citadelă muncitorească care este I.M.N.G. maiştrii lasă maiştri în loc. La fel de adevărat este că procesul este mai complex. (În întreprindere sînt 65 de maiştri pe posturi de maiştri, ceea ce înseamnă că fiecăruia-i revin între 30—36 de oameni. Dar mai sînt şi: 48 de ingineri, 61 de subingineri ; 71 de tehnicieni ; 18 economişti şi 78 de funcţionari ; aceştia, ultimii, par a fi cam mulţi chiar dacă 5 sînt, zice-se, absolut necesari : 2 jurişti, 1 matematician, 2 analişti.) Toţi actualii maiştri sînt foşti muncitori de elită, trimişi la şcoala de specialitate nu numai cu acordul şi la propunerea secţiilor unde lucrau, ci şi cu aprobarea C.O.M.

Nu oricine şi nu oricum ajunge maistru. Dar nici nu rămîne, dacă nu se dovedeşte la înălţimea aşteptărilor. Gheorghe Anghel, 36 de ani, spre exemplu. Pornise superb : şcoală profesională — liceu — şcoală tehnică de maiştri. Absolvent maistru este pus chiar pe post de maistru. Doreşte să-şi manifeste recunoştinţa faţă de întreprindere într-un mod aparte şi pontează ca fiind la lucru pe un accidentat în producţie, deşi acela se afla în concediu medical. Motivul ? „Ca să nu se înregistreze întreprinderea cu un accidentat". I s-a explicat că nu aceasta este soluţia justă şi a fost retrogradat, pentru ţinere de minte. Timp de 3 luni a lucrat ca simplu muncitor sub conducerea lui Toader Muscalluc, maistru mai vîrstnic şi cu mai multă experienţă. Comportarea ulterioară fiind cea aşteptată, a fost repus în drepturile sale, iar acum se numără printre meritoşi. Spune : „Îmi pare bine că nu m-au iertat ; la rîndu-mi aş fi fost tentat să închid ochii la abaterile altora".

MIRCEA BUNEA

La intrarea în schimb, înainte de a apăsa pentru prima dată butonul maşinii, ochii muncitorului caută spre maistru : ceva nou pentru azi ? Cînd în întinderea halei se ivesc semnele de întrebare, inevitabile, în descifrarea tehnologiei apare, la timp, primul om de sfat : maistrul. Şeful secţiei a primit sarcini de ultimă oră : primul care le află, pentru a le asigura materializarea : maistrul. Cine a întîrziat cît de cît într-o fabrică se va fi dumirit, cu siguranţă, de cîte ştie şi cîte poate face, la cîte trebuie să facă faţă maistrul. Orice ucenic în ale meseriei îşi are lîngă inimă numele meşterului. Aşa îl defineşte şi legea, drept ceea ce este, ce trebuie să fie : organizator şi conducător nemijlocit al procesului de producţie. Un meseriaş de primă mînă, priceput în aşezarea lucrurilor pe făgaşul lor, cu ştiinţa desferecării iniţiativei. Cu nobila calitate de a-şi apropia oamenii.

De curînd, tovarăşul Nicolae Ceauşescu într-o cuvîntare publică îl compara pe maistru cu un grad militar, subliniind şi în acest fel trăsăturile ce trebuie să-i distingă între ceilalţi : autoritate, pricepere, exactitate.

Am cunoscut la viaţa mea, cum se zice, maiştri destui. Unii trecuţi prin şcolile de rigoare. Alţii, mai în vîrstă, promovaţi în muncă la capătul unei activităţi de excepţie. Doi îmi vin în minte acum : meşterul Vasiloiu şi nea Nae Necula. Lucrau amîndoi la „Vulcan". Probau şi unul şi altul două imense calităţi : „mîncau meseria pe pîine" şi se pricepeau de minune să lucreze cu cei din jur. Omenia şi exactitatea în organizare rezolvau jumătate din treabă.

Şi cîţi ca ei...

Am în mînă un cartonaş, cam de mărimea cărţilor poştale ilustrate. Sus în dreapta, în chenar scrie : CONDUCATORUL OBŢINE REZULTATE NUMAI CU AJUTORUL LUCRĂTORILOR SAI. Un remember inutil la prima vedere, care s-a constituit la un moment dat în punctul de plecare al unei utile şi bine primite idei : organizarea cursului pentru instruirea maiştrilor în domeniul relaţiilor de muncă. Cursul a fost organizat la Întreprinderea de utilaj chimic „Griviţa roşie" din Bucureşti, mai precis la secţia a doua mecanică.

— Am lucrat mai bine de 15 ani ca strungar. Am urmat apoi o şcoală de maiştri. Eu nu-mi amintesc să fi avut o

Ceva nou, pentru azi?

disciplină care să se ocupe cu relaţiile de muncă — îmi spunea la încheierea cursului maistrul Constantin Tărăşenie. Astfel de probleme se ivesc zi de zi în contactul cu oamenii. Le cunoşteam empiric şi le rezolvam cum ne tăia capul pe fiecare. La început, de ce să nu spun, am fost sceptic. Ziceam că teoria e una, practica alta. Acum, aş introduce şi la şcoala de maiştri un asemenea curs. Învăţi mecanică, matematică, desen tehnic, dar să înveţi cum lucrezi cu omul, nu. În atelier n-ai de-a face doar cu fier. Lucrezi cu cel care lucrează cu fierul.

Aşadar, săptămînal, maiştrii secţiei mecanică au fost chemaţi la întîlnirea cu o disciplină care i-a capturat cu totul. Un asemenea cadru face posibilă realizarea în comun a studiilor de caz pe tema relaţiilor de muncă. O parte le propunea lectorul. Altele erau cazuri reale, ivite în activitatea practică, de membrii grupului, fără a se dezvălui... sursa. Procedînd astfel, avantajul e dublu : se însuşeşte metoda ; se aduce un ajutor efectiv imediat, concret, în activitatea cursanţilor. În bănci, cum spuneam, maiştrii.

Care a fost structura cursului de la „Griviţa roşie" ?

El a fost gîndit în patru cicluri distincte : 1. Conducerea şi relaţiile de muncă. 2. Comunicaţiile şi instruirea personalului (incluzînd şi transmiterea deciziilor). Cursanţii s-au ales cu o metodă concretă de pregătire şi perfecţionare a oamenilor cu care lucrează direct. 3. Organizarea şi simplificarea muncii. Rezultatul imediat : s-a stabilit ca fiecare maistru să fie autorul unei lucrări de organizare a celui mai dificil loc de muncă din sectorul lui. 4. Cunoştinţe economico-organizatorice, privind aplicarea mecanismului economico-financiar îmbunătăţit, organizarea controlului de activitate, a activităţii de întreţinere a utilajelor.

Să ne lămurim şi cu „cartea poştală" de care vorbeam la început.

Ne vorbea acelaşi maistru :

— Fiecare din noi avem o asemenea fişă care reprezintă două capitole : cum se stabileşc şi se păstrează relaţiile bune de muncă, respectiv cum se tratează o problemă. Sînt nişte principii, orîndu la îndemînă, grupate sistematic. Ne foloseşte mai mult decît vă închipuiţi. Un fel de ghid al jucătorului de şah. Nu dă soluţii, îţi ordonează felul de a gîndi, indiferent de genul situaţiei în care te afli. Cunoaşterea „relaţiilor de muncă" te ajută să-ţi apropii oamenii, să-i poţi îndemna la treabă, să... lucrezi cu ei diferenţiat. La aşa ceva ne-a ajutat cursul organizat la noi. Metoda este deosebită. Am fost luaţi fiecare să înfăţişăm cazuri cu care ne-am confruntat. Din dezbaterea lor am învăţat să eliminăm aspectele delicate care s-au ivit între maiştri şi muncitori, între şefii de echipă şi muncitori, între muncitori.

NEAGU UDROIU

Cuget, deci exist

Unitatea dialecticii materialiste (II)

Împărţirea în materialism dialectic, pe de o parte, materialism istoric, pe de alta, nu se justifică nici prin legile obiectului cercetat, nici prin conştiinţa existenţică angajată în cercetare. Obiectul materialismului istoric nu este nici altul şi nici independent de obiectul materialismului dialectic. În primul rînd, materialismul dialectic, privit ca dialectică şi teorie dialectică a cunoaşterii, arată că obiectul cunoaşterii nu este unul nedeterminat, în sine, independent de orice relaţie cu omul, independent de relaţiile omului real, ci unul aflat în relaţii istorice cu oamenii vii ai istoriei. Din această cauză, materialismul dialectic consideră că nu avem două obiecte separate : unul al materialismului dialectic (natura), altul al materialismului istoric (societatea) ; de asemenea, nu se poate considera întemeiată poziţia potrivit căreia materialismul dialectic a fost elaborat înaintea materialismului istoric. Ceea ce nu au ştiut niciodată dogmaticii este faptul că materialismul dialectic depăşeşte punctul de vedere metafizic al separării absolute a naturii de societate. Din această depăşire s-a născut un obiect nou, un obiect care include şi societatea. De la acest obiect s-a pornit la elaborarea dialecticii pe baze materialiste. Şi încă o precizare deosebit de importantă : acest nou obiect al dialecticii materialiste a fost luat din relaţiile sale cele mai dezvoltate, din societatea capitalistă dezvoltată. Prin urmare, nu obiectul unei istorii nediferenţiate, ci obiectul contradicţiilor dezvoltate, deci obiectul cel mai dezvoltat. Tocmai acest mod de a concepe obiectul explică apariţia materialismului dialectic în a doua jumătate a secolului XIX. Dacă nu ar fi acelaşi obiect care determină conştiinţa teoretică, atunci unitatea concepţiei materialist dialectice ar fi de neînţeles. Căci prin ce lege se realizează unitatea a două obiecte atît de diferite ?

Concepţia materialist-dialectică are în vedere nu obiectul care determină orice teorie, ci obiectul ei în primul rînd. Şi tocmai pentru că îşi determină istoric şi în istorie obiectul nu mai poate cădea victimă absolutizărilor materialismului dialectic. Datorită modului nou de a concepe propriul său obiect, materialismul dialectic explică obiectul specific tuturor concepţiilor filosofice. Prin aceasta se explică în mod materialist-dialectic istoria societăţii şi a cunoaşterii, limitele obiective ale concepţiilor unilaterale asupra obiectului. Abia în cadrul concepţiei materialist dialectice se constituie principiul universal al explicării obiective, pentru că numai în cadrul lui se constituie ca principiu dialectic de cunoaştere. Este vorba de principiul unităţii dialectice a existenţei sociale şi a conştiinţei sociale.

Obiectul, prin urmare, se află în relaţii obiective şi cognitive în acelaşi timp. Iar funcţia de cunoaştere o realizează conştiinţa care s-a produs în societate, modelînd un obiect social şi pentru societate. Dacă ea s-a produs prin depăşirea naturii, rezultă că nu poate fi vorba de existenţa unei cunoaşteri pure a naturii. Mai explicit : naturii nu-i corespunde o conştiinţă pur naturală, ci forme inferioare de reflectare sau de asimilare. Prin urmare, o imagine pur naturală, nesubiectivă o avem în lumea speciilor. Mai este nevoie să spunem că acceptînd o asemenea imagine am proceda în mod reductionist, că am şterge cu buretele epistemologiei empiriste subiectul uman şi relaţiile noi pe care le are el cu obiectul? De aceea nu trebuie să admitem două obiecte separate ca temei obiectiv al unei concepţii unitare. Caracterul unitar al concepţiei materialist-dialectice este determinat de dialectica cunoaşterii şi de dialectica obiectului cunoaşterii (dialectică depăşită şi înnoită prin cunoaştere, iar nu situată în afara relaţiilor cognitive) aşa cum se constituie ea în adevărurile dialecticii empirice. În dialectica adevărului, deci, în dialectica generalului şi particularului, a abstractului şi concretului, a relativului şi absolutului, a subiectivului şi obiectivului şi invers.

ION STROIE

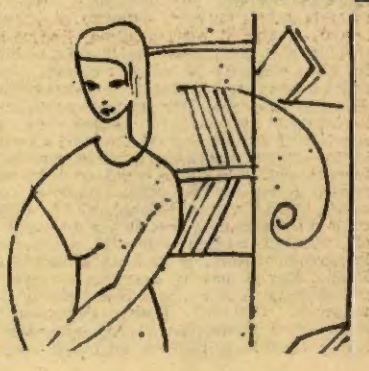

Farmacii, farmaciști, medicamente (I)

AUTOMEDICAȚIA

la ora adevărului

Am pornit, în raidul nostru prin mai multe farmacii din București și din municipiul Tg. Jiu, cu intenția de a vedea cum e servit cetățeanul care apelează la oficiile farmaciei, de ce ni se reclamă în numeroase scrisori sosite la redacție lipsa unor produse vital necesare, mai ales pentru bolnavii cronici, dacă există sau nu există cu adevărat abuz în consumul de medicamente, ce consecințe are acesta pentru noi toți, ca și multe alte aspecte ale relației: asistența sanitară a populației — farmaciști — farmacii — medicamente. În fapt, ale corelației dintre cei doi versanți ai aceluiași relief social, grija pentru starea de sănătate a oamenilor.

Asistăm, incognito, cîteva ceasuri, la modul cum se desfășoară *oficina*, adică servirea pacienților la ghișeele Farmaciilor nr. 2 și nr. 55 din cartierul bucureștean Titan. Unitatea nr. 2 cu orar nonstop, unde nu se închide ușa niciodată, nici nopțile, nici sărbătorile legale, ca un veritabil spital ambulatoriu, este foarte aglomerată. Dealtfel, ca toate farmaciile, și la aproape toate orele din zi. Solicitanți din toată Capitala. O categorie, o foarte mare categorie, o constituie cei fără rețete medicale. Cer, în general, produse de așa-zis uz curent — antinevralgice, aspirine, piramidon, sulfamide, colir-uri pentru ochi, frecții, calmante, soluții dezinfectante, vitamine... dar și foarte, foarte multe antibiotice. Deși se cunoaște faptul că acestea nu se eliberează fără prescripție medicală, se insistă, se suprainsistă, se suprasolicită bunăvoința persoanelor de la ghișee, se acuză afecțiuni acute în care se dau de obicei antibiotice, iar cînd nu capătă, ori capătă legal doar cîteva doze pentru o primă urgență, unii încep represaliile — bat cu pumnul în ghișee, amenință, ironizează, acuză, devin suspicioși iar o parte dintre aceștia încearcă, chiar, să și mituiască... Să ne oprim, deocamdată, la cei de bună-credință care constituie majoritatea, la cei decenți, politicoși, civilizați, cu un comportament normal. Se împart și ei în două subgrupe. *Urgențele*, bolnavi cu afecțiuni acute adevărate, nu însinuate, pe care farmacistul le verifică prin cîteva întrebări-test, — dacă boala nu are semne vizibile — care se adresează, din felurite motive, direct farmacistului, i se adresează cu încredere ca și unui medic. Și *„obișnuiții casei"*, cei care vin să fie „consultați" la farmacie, mai exact spus, care vin să consulte, să întrebe ce medicamente să folosească, ori ce medicamente se folosesc în cutare sau cutare maladie. Atît farmacistele de la 2 cît și de la 55 sînt circumspecte, atente și cu unii și cu alții, decelează cazurile și situațiile și dau indicațiile ce se cuvin. Fără a se erija în medici, recomandînd în toate cazurile drumul spre policlinici, rezolvă însă foarte multe situații ale urgențelor, ale cronicilor și ale ipohondrilor și medicomanilor. La unitatea 55 de pe Bd. 1 Decembrie 1918, un bărbat insistă să i se elibereze un plic cu Penicilina V. Cum că l-ar durea în gît. Diriginta, farmacista Maria Burtan, insistă la rîndu-i să renunțe, să nu ia fără prescripția specialistului O.R.L.! Omul o interpelează, ce-i pasă de organismul lui, datoria sa este să-i dea medicamentul din moment ce prin lege se poate elibera fără rețetă. Farmacista e calmă, rămîne calmă, iar după îndelungi explicații despre consecințele antibioticelor de orice fel asupra organismului, despre consecințele posibilelor intoleranțe, după ce-l mai argumentează și cu un articol dintr-o revistă de specialitate, omul renunță și chiar mulțumește foarte mult. Desigur, *farmacistul nu e un vînzător de doctorii*, cum adeseori credem mulți dintre noi. Cei pe care i-am asistat, fără să știe cine sîntem și de ce o facem, ne-au dat, din fericire, măsura unui autentic profesionalism. Cum ne spune, mai apoi, diriginta Maria Burtan: „Psihologia bolnavului e greu de influențat, și totuși e posibil, dacă farmacistul are constiință profesională și tărie morală, dacă își educă voința și răbdarea". Iat-o, într-o asemenea postură și pe colega sa, Paulina Istrate, profesionistă de ținută, cu 19 ani vechime — care și-a început cariera într-un sat din Oltenia, la Motătei, apoi și-a desăvîrșit-o înființînd farmacii pe șantierele Hidrocentralei de pe Arges — într-o asemenea consultație. Un bărbat de vîrstă matură cere aspirină, o mare cantitate de aspirină. Din întrebare în întrebare, omul îi relevă o situație aproape dramatică. Soția sa ia de ani de zile acest „drog", ca panaceu universal „căci așa spun medicii pe la radio", a devenit aproape dependentă de el și, culmea, a făcut ulcer. Habar n-avea că l-a făcut tocmai datorită aspirinei, că trebuia s-o ingereze cu lapte, iar acum s-o asocieze cu Ulcerotrat, deoarece și-a distrus procesele normale ale secreției gastrice și reacția adversă s-a produs. „Farmacistul are nu numai dreptul, are obligația profesională să facă educație sanitară, să prevină automedicația care începe să fie un fenomen îngrijorător și pentru țara noastră" — ne informează diriginta Maria Burtan.

De acord, dar nu toți avem șansa să întîlnim la ghișee asemenea farmaciști, și chiar cînd sînt foarte constiincioși, n-au timp, suprasolicitați fiind de valurile de oameni.

Ne relevează și mai mult, și mai convingător, această realitate discuțiile avute și statisticile prezentate de către diriginte Farmaciei nr. 2, una dintre cele mai mari din Capitală, farmacistul Nicolae Zahacinschi, de către dirigintele farmaciei nr. 73 din Tg. Jiu, farmacista Sanda Antoaneta, și mai ales, de către farmacistul coordonator al județului Gorj, Nicolae Blendea, și directorul Oficiului farmaceutic nr. 1 al municipiului București, Ștefan Mihăescu. Dacă unitatea din Titan a desfăcut în trimestrul I al acestui an produse în valoare de peste 2,5 milioane lei, jumătate din acestea au fost eliberate fără rețete, prin urmare în serviciul automedicației. O imagine mai globală ne-o înfățișează directorul Ștefan Mihăescu. Oficiul nr. 1 București asigură între 22 și 25 la sută din desfacerea de medicamente pe întreaga țară, pentru unele produse procentul ajungînd pînă la 50 la sută. Deocamdată nu acest procent vorbește cel mai edificator despre tendința în creștere și la noi în țară a consumului și abuzului de medicamente. Dinamica acestei cereri pusă în relație cu indicii de morbiditate de la o perioadă la alta reliefează net, pregnant, fenomenul că în ultimii ani în România, și mai cu seamă în Capitală, nu au avut loc epidemii de masă, îmbolnăviri deosebite, și totuși desfacerea de doctorii mai cu seamă în farmaciile din rețea, pentru pacienții ambulatorii, a crescut serios de la un an la altul și asta, luînd în calcul problemele demografice și dinamica natalității.

— Atunci, ce-i de făcut, tovarășe director, cum am putea stopa acest abuz cu consecințe, în primul rînd, asupra stării de sănătate a populației și, desigur, cu consecințe economice, atît în planul general al societății cît și în planul individual, al bugetelor de familie?

— Rolul farmacistului devine pregnant în combaterea fenomenului; el trebuie să facă educație populației, dar singur nu poate să rezolve mare lucru. Cel mai greu de controlat și de tinut în frîu sînt cei care vin — și nu puțini — cu rețete de la vecini, de la prieteni, de la rude, pentru că acelora le-a făcut bine un anumit medicament și, chipurile, suferă de aceeași boală, fiindcă au aceleași simptome. O altă categorie o constituie cei care prezintă rețete foarte vechi, pentru suferințe avute cu luni și chiar cu ani în urmă, iar o altă categorie o reprezintă bolnavii cronici, care dețin rețete cu termen de valabilitate de 6 luni și insistă să le oferim întreaga doză dintr-o dată, aglomerînd-o astfel la domiciliu, creînd dezechilibre artificiale în fondul și stocurile de medicamente. V-aș da cîteva exemple. În Farmacia 30, de pildă, anul trecut ajungeau 60 de tuburi de „Colebil" la un trimestru, anul acesta 240 n-au ajuns 3 zile! Credeți că a crescut într-un an, într-o asemenea proporție, numărul suferinzilor de dischinezii ori alte afecțiuni biliare?! Nu, se stochează la domiciliu, medicamentele au modă, ca și hainele! Eu, ca farmacist, n-am cum să-l controlez pe pacient, iar dacă are rețetă nu pot să nu-l servesc, și nici nu pot să-l împiedic să umble cu aceeași prescripție. În aceeași zi, la 10 farmacii că să-și cumpere 10 tuburi. E o chestiune de educație și de conștiință civică. Știți că se cer antinevralgice și aspirine în cutii a cîte 2 000 de tablete?! În general, nu se eliberează dar și între farmaciști există oameni cu o mai redusă conștiință profesională...

— Tovarășe director, noi nu contestăm atare adevăruri. În parte le-am înregistrat și noi, știm că s-a ajuns și la cazuri limită, la intoxicații grave prin automedicație, sau prin medicamente stocate cu termenul de valabilitate depășit, ori alterate prin păstrarea incorectă acasă — Spitalul de urgență ne poate furniza oricînd exemple — dar convingerea noastră este că nu s-au studiat în profunzime și în totalitate cauzele tuturor acestor fenomene (automedicația, abuzul în ingerarea medicamentelor, stocarea la domiciliu). Nu le stăpînim încă, pentru a se lua măsuri complexe. Noi, ca reporteri, am efectuat un sondaj rapid — neexhaustiv, însă concludent — în rîndul a 50—60 de pacienți care solicitau, fără rețete cu parafe medicale, produse mai speciale, ca de pildă, Antideprin, Miofilin, Nefrix, Meclofenoxat, Ampicilină, Digoxin... Am pus cam următoarele întrebări: „De unde știți că aveți nevoie de Antideprin, și că vă face bine? De ce boală suferiți? Cine v-a indicat să luați Ampicilină? De ce nu v-ați dus mai întîi la medic? etc". Am întîlnit și noi cazuri cu „indicația" vecinului de alături, dar, iată, cîteva răspunsuri asupra cărora ar trebui să mediteze forurile sanitare și forurile de decizie: „Nu ajung să mă consulte un medic, serviciul de neuropsihiatrie din policlinica de care aparțin e foarte aglomerat, e inabordabil" (I.S. de la Întreprinderea „7 Noiembrie"). „Cînd mă prezint la medicul de circă mă ia în zeflemea, mă întreabă cîți ani am, și-mi spune că la 64 de ani e firesc să mă doară capul. Eu știu că nu-i firesc, iar răspunsul său e nu numai nemedical, dar nici omenesc" (E.R., pensionară din cartierul Prelungirea Ferentari). „S-au desființat policlinicile cu plată, dar nu s-a rezolvat modul de pătrundere mai ușoară la specialiști, și calitatea consultului medical, sistemul preferențial al unor medici te obligă să stai cu orele la ușa lor, și cînd ajungi te tratează foarte superficial". (I.I. de la I.O.R.) „De ce iau atîta „Miofilin"? Pentru că pur și simplu nu se găsește mereu și sînt bolnav cronic, trebuie să fac tratament cu o anumită periodicitate, altfel mă sufoc. Săptămîni în șir umblu pînă găsesc 10 fiole" (A.N., pensionar). Practici foarte cunoscute, or, pînă nu înlăturăm asemenea cauze, se perpetuează și efectele! În numărul următor ne vom ocupa, în context, de aprovizionarea farmaciilor cu medicamente.

CICI IORDACHE
GHEORGHE AMUZA

Spunem fenoplast și gîndim pădure

Mina, mineritul au fost dintotdeauna asociate pădurilor. Nu neapărat la suprafață, cît mai ales în adîncuri, în ființa minei. De la începutul acestei îndeletniciri și pînă azi, codrii uriași, mii și mii de hectare, au fost înghițiți, au fost sacrificați pentru a fi „reolantați" în mărunțaiele munților, au fost orînduiți în subteran ca să țină crestele în spate, ca printre ei, săpînd galerii, omul să aducă la suprafață bogății. Industria extractivă de toate genurile și tiurile — carboniferă, metaliferă și nemetaliferă — în epoca crizei de materii prime crește uriaș, se dezvoltă la proporții neatinse pînă azi. Cît mai multe materii prime din resurse interne reprezintă în etapa actuală în țara noastră un obiectiv și un principiu al strategiei dezvoltării. Dar și lemnul este o materie primă de preț, de prim rang, este „aurul verde" și este, firește, limitat și trebuie să-i gîndim cu grijă destinațiile. În plus, pădurile ne oferă oxigenul, ne apără mediul de poluarea ce însoțește industriile moderne, sînt parte a echilibrului naturii Iată rațiuni pentru care și specialiștii Institutului de cercetări și proiectări pentru minereuri și metalurgie neferoasă din Baia Mare caută soluții noi pentru a susține galeriile, lucrările de mină, altfel decît tradițional, altfel decît cu lemn. Susținerea metalică e una dintre ele, studiată pentru domeniul neferoaselor, experimentată și aplicată la Borșa și Rodna. Dar și metalul e scump, e materie primă dirijată și e păcat să-l îngropi în subteran. Inginerii **Traian Păcuraru** și **Puiu Petru Pavel**, din cadrul laboratorului de tehnologii miniere, au gîndit altceva. Mai întîi, un alt material, neconvențional, din care să se poată face stîlpi de mină, care nu e nici lemn, nici metal, dar care întrunește și chiar depășește, calitățile acestora. Privind rezistența, capacitatea de susținere a pereților de roca, de adaptare la tehnologiile cele mai moderne de exploatare. Se numește **„fenoplast"** și are o rețetă absolut originală, brevetată ca invenție. La bază, o rășină, fenol-formaldehidică, deci o materie primă chimică, plus un întăritor. Tehnologia de construcție a elementelor, de susținere propriu-zise, cît și tehnologia de aplicare a acestora la lucrările miniere constituie, de asemenea, concepție proprie, originală, obiectul altor două invenții naționale, și aparțin lui Traian Păcuraru. Am văzut grinzi și stîlpi de mină din fenoplast în standul de încercări, sub prese și stîlpi hidraulici, supuși unor severe probe, precum și diagrama rezultatelor. Toate evidențiază valoarea lor excepțională. Au culoarea și consistența aparentă a lemnului, te derutează chiar. Nu sînt însă nici rășină masivă, fenoplast masiv, ar fi fost totuși prea ușoare față de funcția și destinația lor. Pe lîngă substanța de întărire, conțin un material de umplutură alcătuit din țesături textile, deșeuri din industria ușoară și piatră cu greutate specifică redusă, tuful vulcanic. (Și iată încă un domeniu al acestei materii prime puse, în sfîrșit, în circulație!) Deocamdată, elementele din fenoplast au fost aplicate experimental la susținerea cîtorva puțuri și galerii la Exploatarea minieră Herja o veritabilă mină-școală prin curajul de a aborda noul din cercetare. Directorul, ing. Iuliu Pop, fiind membru în consiliul științific al institutului, participă la cercetări și înțelege așa cum se cuvine raporturile cercetare-producție. Dar nu numai la Herja. Urmărindu-se o arie cît mai largă de utilizare a lor, în condiții cît mai diferite de rocă și presiuni, ca și domenii de minerit diferite, experimentările au continuat în mina Șuior și într-una de caolin din jud. Harghita cu presiuni foarte mari și în situații deosebite. Rezultatele sînt remarcabile. „Studiile noastre, ne informează șeful laboratorului, ing. Iosif Gal, demonstrează că la nivelul confecționării industriale a elementelor de susținere din fenoplast prețul este comparabil cu cel al materialelor actuale folosite, iar calculat la durata de funcționare — care se ridică la 10—15 ani — el devine mult redus. Aceste elemente nu putrezesc ca lemnul, nu se corodează ca metalul. Vom putea disponibiliza mari cantități din aceste materii prime pentru alte sectoare ale economiei". Șansele fenoplastului sînt, așadar, foarte mari, șansele fenoplastului pot fi extraordinare. Fiind anticorosiv, cercetătorii de la ICPMMN Baia Mare l-au încercat și îl studiază și la tunelele de desprăfuire din metalurgia neferoasă. Cu surprinzătoare, aproape nesperate, rezultate. Fenoplastul, înlocuitor de păduri și înlocuitor de metal, este o realitate foarte aproape de noi. Aproape și pentru faptul că materia primă de bază, rășina fenol-formaldehidică se fabrică în țară, la Combinatul chimic Victoria. Se află în curs de execuție, pe platforma Săsar, precizează dr. ing. Ilie Paraschiv, directorul institutului, o instalație de fabricare industrială a elementelor de susținere pentru lucrări miniere. Cît privește celălalt domeniu de aplicații, instalațiile metalurgice, rămîne un deziderat și un gînd pentru viitor. Și nu din cauza cercetătorilor, a capacității institutului de a pune la dispoziții tehnologii, ci din lipsă de beneficiari.

ILEANA ALEXENI

E mai ușor să consumi cărbuni decît să recuperezi căldura?

În industrie sînt frecvente cazurile cînd, din motive tehnologice sau de protecția muncii, într-o hală de fabricație este necesar un mediu ambiant dat : aer curat și cu o anumită temperatură. Pentru asigurarea unui astfel de mediu se recurge de cele mai multe ori la ventilația mecanică, în paralel cu încălzirea aerului care trece printr-o baterie. Printr-un tub este introdus aerul proaspăt, încălzit la temperatura necesară, iar prin altul este evacuat în atmosferă aerul uzat, cu noxe sau mirosuri supărătoare. Ciclul este de cele mai multe ori continuu. Sînt situații în care canalele de ventilație sînt de mărimea unei camere. Poți să mergi prin ele cu motocicleta, dacă nu chiar cu mașina.

De felul în care se poate recupera această căldură s-a ocupat Laboratorul de instalații termice de la INCERC București. Inginerul Alexandru Christea ne spune : „Încă din 1974, institutul nostru a executat modelul funcțional al recuperatorului rotativ de căldură. Am început cu acest tip pentru că are cel mai larg și mai variat domeniu de aplicare. Pentru asta am fost nevoiți să inventăm rotorul, masa de acumulare a căldurii. Singura firmă care producea asemenea recuperatoare, o firmă suedeză, nu vindea brevetul, obligîndu-ne să cumpărăm tot produsul. Deci sîntem gata din 1974. Cam de multișor durează povestea. Prototipul a fost realizat la I.C.P.A.I.U.C. București. Acum, la I.C.M.P. București, produsul a intrat în fabricație de serie, dar nu au comenzi suficiente, deși pentru a preveni asta am schimbat normativul de ventilație pentru halele industriale. Numai obligînd proiectanții să prevadă recuperatoarele în proiectele de execuție, beneficiarii le pot comanda la fabrica producătoare. Deși există un normativ de proiectare care obligă proiectantul să prevadă în sistemul de ventilație recuperatoare, situația n-a intrat încă în normal. Avantajele folosirii recuperatoarelor sînt evidente. Numai pentru lucrările noi, economia va fi de 25 000 de tone combustibil convențional pe an. Economia va fi mult mai mare în momentul cînd și instalațiile existente vor fi dotate cu recuperatoare de căldură. Introducerea unui recuperator rotativ de căldură aduce după sine o economie de energie termică de 70—80 la sută. Recuperatorul este astfel conceput încît să poată fi montat cu ușurință. Cele două tuburi de ventilație, intrare și ieșire, se secționează prin scoaterea a cîte unui tronson și introducerea în locul lor a recuperatorului. Sistemul de funcționare este simplu și nu necesită o întreținere specială. Rotorul care constituie masa de acumulare a căldurii se învîrte preluînd căldura aerului uzat și cedînd-o aerului proaspăt. Am aplicat sistemul la halele de păsări de la Complexul avicol Corbeanca. Aerul din interior, încălzit numai prin căldura animală, prin evacuarea lui prin recuperator reușește să încălzească suficient aerul proaspăt. S-a renunțat astfel la încălzirea aerului introdus".

Dacă luăm în considerație exemplul dat mai sus și mai ales cifra de 25 000 tone combustibil convențional pe an, cifră care ar putea să crească de cîteva ori prin aplicarea recuperatoarelor la sistemele de ventilație existente, ar trebui să prevedem recuperatoare de căldură în toate proiectele și în toate instalațiile existente. De ce nu se procedează așa, mai ales că situația este legiferată, recunoaștem că înțelegem cu greu. Deci economii de energie termică deocamdată, după șase ani de la realizarea recuperatorului, practic nu se fac. Despre situația de la I.C.M.P., întreprinderea producătoare, ne lămurește inginera Firița Potlog: „Bineînțeles, nu avem comenzi. Am avut 20 de comenzi pe care le-am executat și stăm și așteptăm altele. Pentru a putea ieftini și îmbunătăți instalația de producție, pentru a o face rentabilă, avem nevoie de 300—400 de bucăți pe lună. Numai cînd vom ajunge la această cifră ne vom putea gîndi să ieftinim și linia de fabricație, și produsul. Se pare că pentru unii este mai ușor să arunce cărbunii cu lopata decît să recupereze căldură. Încercăm să nu glumim pe această temă serioasă, dar sîntem puși în situația să stăm și să așteptăm".

Un an de așteptare ne costă 25 000 tone de combustibil. Cel puțin ! Pînă acum au trecut cinci ! Poate și noi avem o vină. Dacă am fi scris și vorbit despre asta, mai devreme cu cîțiva ani, situația ar fi fost cu siguranță alta. Să încercăm să fim mai eficienți în cazul celorlalte două recuperatoare de căldură realizate la INCERC. Ne vorbește despre ele tot inginerul Alexandru Christea : „Deoarece recuperatorul rotativ de căldură nu poate fi montat în medii cu umiditate mai mare decît cea normală sau în medii cu pericol de explozie A și B, pentru asemenea situații, în anul care a trecut, la INCERC s-a terminat modelul funcțional al unui recuperator de căldură cu plăci. Este în curs de asimilare de fabricație la I.C.P.A.I.U.C. Va fi alcătuit din module care se vor asambla la fața locului, funcție de secțiunea tubulaturii. Eficiența lui este de 70—80 la sută. Economia, numai la instalațiile noi, va fi de aproximativ 15 000 tone cc pe an. Atît recuperatorul rotativ de căldură cît și cel cu plăci pot fi montate la instalațiile centralizate care au cele două tuburi de ventilație unul lîngă celălalt, așa-zisele sisteme centralizate. În industrie sînt multe situații în care ventilația se face prin sisteme descentralizate, cînd cele două tuburi sînt la distanță între ele. Pentru ele am conceput un recuperator de căldură cu fluid intermediar, apă sau antigel, care are o foarte mare varietate de aplicații la recuperarea căldurii de la surse secundare tehnologice, funcționează pînă la temperaturi de 200 de grade și poate fi folosit practic în orice situație. Pentru a ne feri de drumul anevoios și întortocheat al asimilării, acest recuperator a fost gîndit să fie alcătuit din elemente din producția curentă. Bateriile de răcire se fac la I.A.A. Alexandria, pompele la Aversa, București, țeavă și robinete de unde dorește fiecare. Poate fi montat în orice mediu și aduce o economie de 50 la sută. Cu concursul și cu finanțarea Centralei de valorificarea cerealelor și plantelor tehnice, la I.S.P.C.A.I.A. este în curs de proiectare instalația experimentală la scară naturală la uscătoarele tip USI 7 de la Oltenița. Economia ce o va aduce va fi de 312 tone cc pe an. În curs de execuție este o instalație similară la uscătoarele de fructe ale Întreprinderii de legume și fructe Brăila. Economie — 405 tone cc pe an. De asemeni, la Uzina de autoutilare Cîmpina, la cabinele de vopsit, unde este pericol de explozie, se va folosi tot o astfel de instalație care poate transmite căldura la distanță, fără ca cele două medii să intre în contact. Ne mai gîndim și la alte tipuri de recuperatoare de căldură, care să cuprindă toate situațiile întîlnite în practică, dar despre ele ceva mai tîrziu, cînd vor fi în stadiu de model funcțional. Profităm de revista Flacăra pentru a face reclamă tehnică recuperatoarelor de căldură pentru că în condițiile de astăzi, impuse de criza de energie, nu se mai poate concepe o instalație de ventilație fără recuperator de căldură".

Sperăm că ultimele două recuperatoare vor pătrunde mai repede, mult mai repede, în obișnuința noastră tehnică decît primul. Dacă avem un normativ de proiectare care impune folosirea recuperatoarelor de căldură, calea este foarte simplă, și anume : proiectantul să le prevadă; dacă totuși proiectele nu prevăd aceste recuperatoare, beneficiarul să le respingă, iar banca de investiții să nu le admită la finanțare. Ni se pare calea cea mai directă și mai sigură, pentru că nici prea multă vorbă nu e bună pentru a aplica un normativ cu caracter de lege.

OPREA GEORGESCU ■

O invenție și fazele inutile, de complezență, prin care trece

Pînă nu demult, pentru diagnosticarea unor boli reumatice și în special a poliartritei cronice evolutive, se folosea un reactiv, pe bază de latexgamaglobulină, adus din import. O picătură de reactiv, în contact cu o picătură de ser recoltat de la bolnav, dă naștere unei reacții care semnalează absența sau prezența bolii. Metoda este simplă și nu necesită o pregătire specială. Totul este să ai reactivul. Este singura posibilitate de diagnosticare precisă, mai ales în faza incipientă a bolii. Poliartrita cronică evolutivă este o boală grea. Tratată din timp, evoluția ei poate fi mult întîrziată, chiar frînată. Reactivul este necesar mai ales din necesitatea de a depista în timp util apariția bolii. Secretul de preparare a reactivului îl constituie modalitatea de fixare a celulei de latex de cea de gamaglobulină care, numai în aceste condiții, produce reacția de care avem nevoie. Prețul unei fiole de 5 mililitri de reactiv era de 64,6 mărci.

La Centrul de hematologie din București, singurul din țară, un colectiv compus din dr. doc. Vanghel Kondi, șeful laboratorului de preparate, și din biologii Lucia Steinbuch și Maria Antonescu, după încercări de laborator laborioase, au reușit, prin mijloace originale și simple, să fixeze celula de latex de cea de gamaglobulină și să prepare un reactiv românesc care poate înlocui, cu aceleași rezultate, pe cel din import.

După verificări scrupuloase de laborator care au dat cercetătorilor certitudinea viabilității reactivului, pe data de 18.07.1978 s-a depus la O.S.I.M. cererea de brevet „Procedeu de preparare a unui reactiv pe bază de gamaglobulină".

Vrem să subliniem că cererea de brevet, plecată de la specialiști în domeniu, are girul singurei unități specializate în astfel de produse și ea vizează un reactiv de laborator și nu un medicament cu funcții terapeutice care ar putea face rău cuiva. Reacția dată de reactivul românesc este identică cu cea dată de reactivul ce se importa. Odată cu înaintarea brevetului, Centrul de hematologie a pus la dispoziția serviciilor spitalicești interesate fiole cu reactiv pentru testare, cu specificarea că poate substitui reactivul străin. Din acel moment, importul a încetat, iar reactivul românesc a fost folosit în exclusivitate, el convingînd repede pe cei interesați să-l folosească.

Să urmărim drumul oficial, deci obligatoriu, al acestei invenții, după care vom trage concluziile.

Odată gata, documentația se depune la serviciul de invenții și inovații din cadrul institutului. După un aviz, formal îndrăznim să spunem în acest caz, este înaintat direcției care îl expediază la O.S.I.M. În acest caz, ca și în altele similare, O.S.I.M.-ul, neavînd specialiști de vîrf în toate domeniile, apelează la diverse instituții, la specialiști care sînt interesați în folosirea reactivului și sînt în măsură să-l testeze. Să reținem că pe acești specialiști îi interesează reacția și nu modul cum este obținut reactivul al cărui secret de fabricație nu este cu nimic aparat în această fază. În paralel, documentația este înaintată la Institutul de control al medicamentului. Aici, documentația se citește în fața unui grup de aproximativ 50 de persoane care sînt informate despre conținutul brevetului. Nimeni nu pune la îndoială cele scrise acolo. Toată lumea este convinsă că o unitate de talia Centrului de hematologie, un doctor docent și un colectiv de oameni specializați în problemă nu trimit la brevetare un reactiv decît după ce au avut rezultate certe, după ce au făcut toate testele cerute de importanța unui asemenea gest. Auditorii acestui referat dau în aceste cazuri un aviz de complezență. După obținerea acestui aviz, documentația este înaintată spre avizare Academiei de științe medicale care, la rîndul ei, îl trimite spre referare unde crede de cuviință.

După strîngerea tuturor referatelor și avizelor, O.S.I.M.-ul emite brevetul.

Drumul sinuos al acestei documentații a avut loc între 18.07.1978 și 4.02.1980. Un an și jumătate. Față de alte invenții, nici nu e mult. Între timp, reactivul a fost folosit, nefiind vorba de un tratament care ar fi putut să dăuneze din cauza insuficientei testări. În acest timp, doctorul Vanghel Kondi era informat pe stradă și în spitale de către colegi despre invenția colectivului. Nici nu se putea altfel pentru că prea multă lume aflase despre ea.

Încercăm să tragem cîteva concluzii.

Într-un an și jumătate s-a făcut, respectîndu-se legea și regulamentele, aproape totul ca să nu se asigure secretul acestui brevet !? Deși nu era nevoie, cel puțin o sută de oameni au aflat secretul fabricării reactivului. O sută de portițe, puține ipotetice, dar totuși portițe, prin care secretul acestei invenții putea să fie aflat de cei interesați. De ce ? Numai de dragul unor regulamente ? O prioritate nu se obține tăcînd, ci vorbind, dar numai în șoaptă și numai acolo unde trebuie. În cazul acestui brevet trebuiau cerute avize despre comportarea reactivului și nu despre cum se fabrică el. Acest secret nu credem că trebuia să treacă de poarta Centrului de hematologie care fabrică reactivul.

Brevetul a fost supus aprecierii unor oameni de diverse specialități, trimis spre testare unor spitale unde cazurile de poliartrită cronică evolutivă sînt atît de rare încît ar fi trebuit să treacă prea mult timp pentru a se strînge numărul de cazuri concludente. O experimentare concludentă și totală la un spital de reumatologie, fără divulgarea procedeului tehnic de fabricație, ar fi fost suficientă și cu mult mai rapidă. S-ar fi restrîns substanțial numărul celor care ar fi cunoscut secretul fabricării acestui reactiv. O să ni se spună, poate, că cei care au avut acces la brevet sînt oameni competenți și verificați. Nu ne îndoim de asta, însă lucrurile trebuie să se petreacă într-un cadru mai restrîns. S-ar cîștiga timp, bani și un plus de siguranță în apărarea secretului. Pentru ca o treabă să iasă bine nu este neapărată nevoie de o suprapunere de referate, avize și ședințe ca să dea gir unui lucru atît de simplu ca cel expus de noi.

O. GEORGE ■

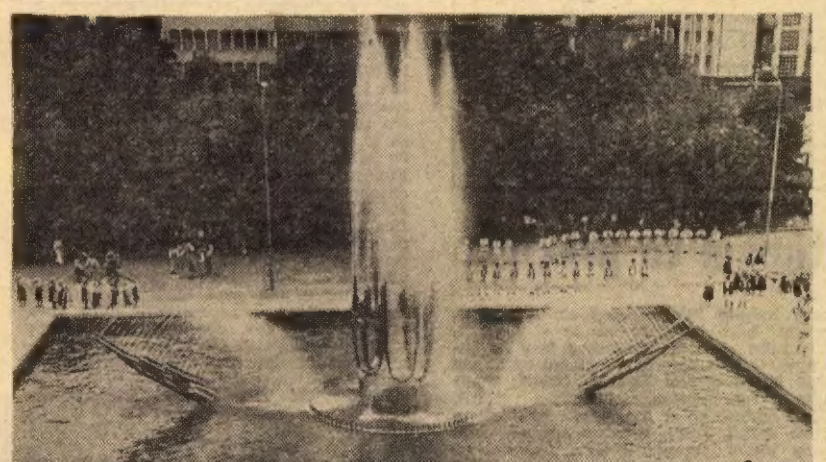

CONSTANTIN LUCACI — Fîntînă arteziană la Drobeta-Turnu Severin

Stomatologia infantilă, un curs ce se impune

Devenit tradițional în cadrul manifestărilor medicale din țara noastră, cel de-al VII-lea curs de stomatologie infantilă a început, la Baia Mare, marți, 1 iulie. Timp de o săptămînă, participanți din întreaga țară, cadre didactice, practicieni, cercetători, vor dezbate 4 teme și anume : manifestări buco-dento-maxilare în bolile metabolice ; metode de investigație în stomatologia infantilă, teme centrale ale cursului, care au figurat și la precedentele ediții, și care ilustrează îmbinarea problemelor de stomatologie infantilă cu cele de stomatologie generală, și în general cu problemele actuale ale medicinei. Celelalte două teme tratează problema ortodonției preventive funcționale în tratamentul anomaliilor dento-maxilare, precum și restaurările protetice la copii și tineret.

Actualul curs vine să completeze noțiunile căpătate la precedentele ediții de la Tîrnava, Novaci, Soveja, Piatra Neamț, Brașov, Constanța. În privința numărului de participanți, acesta a crescut de la o ediție la alta, începînd cu 60 și ajungînd anul trecut la 550.

În afara comunicărilor înscrise la cele 4 teme ale cursului se organizează și două mese rotunde care vor analiza eficacitatea igienei buco-dentare în profilaxia cariei și parodontopatiei, care e și o problemă legată de învățămîntul stomatologic : perfecționarea cadrelor didactice, metodologia, programe analitice, integrare.

Caria dentară care afectează 95 la sută din populație și care este cea mai răspîndită boală a omului civilizat, parodontopatiile, al căror procent crește neîncetat odată cu civilizația, problemele ortodontice (ortodonția — știința îndreptării și alinierii dinților), din ce în ce mai diverse și mai pregnante astăzi, sînt direcțiile spre care tind cele 128 rapoarte, comunicări filme, discuții, la care participanții vor lua parte în cadrul acestui program științific de înaltă ținută. Atingînd aspectele clinice stomatologice cele mai importante, diagnosticul, dar și tratamentul lor, îmbinînd noțiunile de antropologie, endocrinologie, pediatrie, clinică medicală, epidemiologie, dermatologie, igiena alimentației, ca și la precedentele ediții se încearcă o trecere în revistă a multiplelor posibilități pe care le oferă stomatologia în depistarea și tratarea completă, medicală, a afecțiunilor buco-dentare.

Prin amploarea discuțiilor ce însoțesc fiecare ședință de lucru, cursantul devine un participant activ la evaluarea cunoștințelor de specialitate, în cadrul acestei veritabile tribune a experienței stomatologice. Cursul de stomatologie infantilă nu reprezintă numai o îmbogățire a cunoștințelor teoretice și practice, el reprezintă o invitație la experimentul personal, la dezvoltarea gîndirii medicului. Prin acest curs de prestigiu, școala stomatologică românească arată o dată în plus forța gîndirii sale medicale.

FLORIN COLONAȘ ■

Cine ne face să pierdem timpul?

În condițiile existenței noastre, punctualitatea, promptitudinea, eficiența și mai ales productivitatea pe unitate de timp devin fundamentale pentru evoluția civilizației, orice derogare de la „exactitudinea orară" a vieții de fiecare zi perturbînd bunul mers al societății. Pierdem timp, pierdem ani și, aproape fără să ne dăm seama, pierdem vieți omenești. De aceea, pretutindeni, la colțuri de stradă, prin birouri, prin săli de așteptare, prin locuri publice, la ghișee etc. se află ceasuri și orologii imense care ne fac să ne fixăm mai atent și cu precizie în timp. De aceea lucrăm planificat, cu agende personale, programați pe ore, pe minute, ne fixăm întîlniri de la care nu avem dreptul să întîrziem decît cu prețul pierderii unei trăsături fundamentale de caracter, de aceea trebuie să ne îndeplinim îndatoririle în timp util, pentru a nu-i deranja și amîna pe alții, de aceea avem la dispoziție telefonul, telegraful, telexul, automobilul, avionul etc. Timpul nostru e caracterizat prin viteză, prin grabă. Cu cît rezolvă mai repede anumite sarcini de serviciu, într-o anumită unitate de timp, cu atît este mai valoros un muncitor, un om de știință sau un tehnician ! Totul se calculează astăzi în timp. Chiar și banii. De aceea nu avem dreptul să pierdem timpul, să irosim cea mai de preț dintre bogățiile omenești.

Iată motivele pentru care am inițiat această anchetă. Să descoperim care sînt sursele de pierdere a timpului, așa cum căutăm să descoperim care sînt sursele grave de poluare sonoră sau atmosferică. Vrem să supunem atenției opiniei publice momente și situații din cadrul relațiilor sociale și de producție în care sîntem obligați, în mod abuziv, să pierdem vremea. Vrem să atragem atenția asupra unor oameni care ne fac să pierdem timpul ! Pentru că dacă vom continua să nu-i amendăm la timp pot deveni molipsitori. Orice abdicare de la imperativele punctualității și ale eficienței trebuie să fie prompt sancționată, de la început, prin replica de urgență : Nu ne faceți să pierdem timpul, tovarăși ! Timpul nostru e chiar viața noastră ! Respectați-ne !

În locul surîsului de „drum bun"

Ușor. Incredibil de ușor și incredibil de obraznic. Cel puțin așa-i concluzia testului propriu. Îmi spun că doresc să plec mîine undeva în Oltenia. Mă hotărăsc tîrziu, nu vreau cu trenul, așa că formez 31 64 61 — Autogara Filaret — pentru informații. Insist obstinat să-i dau de capăt, dar renunț tracasat în clipa-n care mă satur să-mi „raschetez" timpanele. O dată în plus, invenția d-lui Graham Bell se dovedește utilă exclusiv altora. Bineînțeles că-mi păstrez optimismul și marți (17 iunie) pornesc cu noaptea în cap și cu un taxi — că mijloacele de transport în comun nu circulă pe la asemenea ore — către vîrful dealului Mitropolitului Filaret. La cinci ceasuri fix mă amăgeam eu că aș putea fi piua-întîi la bilete. Fals. Aglomerația și transpirația din sala de așteptare îmi retează fără milă cheful de a mai pleca. Renunț. Aș lua un suc, o cafea, ceva de la cofetăria care sluțește aria sălii. Tine de Întreprinderea de cofetării și răcoritoare nr. 2. E închisă și așa va rămîne pînă dincolo de ora 9,00... Dar nu pentru ca să te îndulcești se vine la autogară. Înghesuiți unii într-alții, cei puși pe drumuri de treburi fără de aminare suportă cu calm aparent faptul că nici la «Informații» nu e nimeni. Așa că prima repriză de cozi s-a format cam aiurea. Unii, oarecum logic, au crezut că biletele pentru mașinile care vor părăsi autogara printre primele vor fi vîndute la Casa 2 (ora deschiderii — 5,15). Dar s-au înșelat. Nu-i nimic, vor trece alături, la Casa 1, chit că nu-i tocmai plăcut și că se va deschide tocmai la 5,45. Cel puțin așa scrie. Cornel Nițu e atins în timpul și în orgoliul lui de familist : „Mă derutarăți voi pe mine, vechi navetist la Șoldanu !" Ana Drusan a cerut un bilet pentru Lisa. Lucrează la Stațiunea centrală pentru cercetări și producție de sericicultură. De azi încolo va face naveta. Aseară a cerut relații la telefonul autogării. I s-a răspuns — norocoasă ! — că prima mașină va pleca la 6,30. Cînd a sosit dumneaei, adică cu mult înainte de ora indicată, mașina tocmai plecase. „Să-i mai crezi pe cuvînt ? !" Citesc un afiș : „Tovarăși abonați ! Pentru a evita aglomerația la sfîrșit de lună la casele de abonamente solicitanții sînt rugați să se prezinte din timp pentru procurarea abonamentelor". Program : « 5,30—19,30». Ce înseamnă încrederea în slova scrisă ! ? S-au și găsit cîțiva creduli ! Disciplinați, s-au așezat de la 5,15, chit că tovarășa blondă de la Casa nr. 3 a catadicsit să-i observe abia după 6,00. La ora asta încă nu le pot desemna decît astfel pe tovarășele de dincolo de ghișee. Obligatoriile ecusoane lipsesc și de la revere, și de la ferestre. Tovarășa brunetă, cu bluză roșie și cu medalion de la Casa 1 smucește ferestruica ghișeului cu mînă forte și cu 10 minute de întîrziere exclamă : „Ce-te-mpingi, bă ?" Derutat, cetățeanul Miu Virgil îi lasă restul de 3 lei și vrea să plece. Îl atenționez. Zice : „Dă-i dracului de 3 lei, să n-o mai văd pe cucoana asta, dar dacă vă interesează cum e cu prețul biletelor poftiți pe parcurs, nu aici". Poate altă dată. Acum mă uit cum tovărășica brunetă, în prag de pensie, cu bluziță roșie și cu medalion ...(sigur că am aflat că se numește Dumitru Victoria, sigur că mai tîrziu a apărut și halatul, și ecusonul, și zîmbetul onctuos, și rugămintea de a uita...) o șmotruiește ciocoiește pe o biată femeie că „se mișcă precum ochii mortului". Realitatea e că tov. Enache Fănica, operatoare chimistă la Combinatul de la Turnu Măgurele, se mișca într-adevăr încet. Mîinile în care-și ținea fetița (cealaltă micuță păzea geamantanul) amorțiseră așteptînd ca... bluziță roșie să deschidă, să vîndă bilete, să-și facă meseria... „Vă place să vă înghesuiți aici, aia-i !, cînd la agenție se dau bilete cu 10 zile înainte", țipa bluziță roșie, uitînd să mai dea restul... Asta cam așa-i ! mă gîndesc în timp ce îes să privesc cum pleacă mașinile de la peroane și dacă pleacă, deoarece n-am auzit să le fi anunțat cineva la difuzoare. (Mai tîrziu, peste zi, s-a întîmplat și asta !) Din autobuzul 35-B-9152 tocmai cobora Gheorghe Graure, binecunoscutul reporter al „Scînteii". Se oprește și-mi face cu ochiul către doi călători care amenințau pe nu știu cine că „Sînteți buni de dat la «Flacăra»" Dați-i ! Și aflu că se numesc Ionescu Cicu-Dan și Sapiva Valentin, ambii tehnicieni la CIETĂ, ambii cumpărători de bilete de la agenția centrală, numai că, acolo, cineva vînduse încă o dată locurile rezervate lor ! Colegul Graure era în aceeași situație. Coborîse pe peron nu pentru că sosise, ci pentru că se tot amîna plecarea. În respectivul autobuz 13 călători se aflau în nedorita situație de „doi pe un loc". (Mașina a plecat totuși, dar cu șase minute întîrziere și cu bagajele printre călători pentru că șoferul blocase cu multe roți de rezervă spațiile destinate valizelor.) Cine este oare vinovat pentru tot ce se întîmplă aici ? Evident, și conducerea Autogării Filaret. Pentru că dacă tovarășii Ion Ardeleanu și Gheorghe Benția ar fi fost și dînșii prezenți în autogară nu la 7, ci încă de la 5 dimineața, tovărășicile de la ghișee s-ar fi simțit probabil obligate să servească publicul la timp, cu deferență și poate chiar cu un surîs de „drum bun".

MIRCEA BUNEA ■

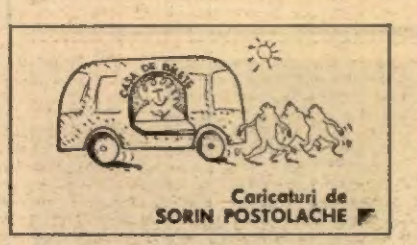

Caricaturi de SORIN POSTOLACHE

Învățați să pierdeți timpul cu precizie

Cooperativa ARTĂ ȘI PRECIZIE, centrul nr. 42 din Calea Victoriei 25. Artă, pentru că se execută bijuterii ; precizie, pentru că se repară ceasuri. La acest al doilea compartiment al unității pare să funcționeze, cu precizia de pe firmă, mai ales raționamentul după care n-ai mai avea cu ce să-ți măsori timpul irosit pe drumuri repetate pentru recuperarea ceasului lăsat la reparat.

Unui cetățean i se rezervau mai multe surprize. După reparație, ceasul se încăpățîna să nu meargă. Îl aduce din nou. Dar după trei săptămîni află, de la reparatori, că ceasul nu mai beneficiază de garanție. Că proprietarul i-a rupt arcul, care trebuie înlocuit. Iar cînd, în fine, ceasul este reparat ca să și meargă, clientului nu i se eliberează bon de garanție. O altă persoană reclamă că atunci cînd s-a prezentat să-și ia ceasul, reparatorul Ion Nicolae nici nu s-a clintit, fiind ocupat cu o reparație pentru un amic grăbit. După vreo 15 minute, celui care totuși aștepta i se reproșează că n-a venit „cu două zile mai înainte" ?!? Și încă pe tonul unui om deranjat din lectura unei scrisori în care scumpa lui nevastă l-ar anunța să-și caute gazdă singur.

Cu noi — este drept să spunem — tovarășul Ion Nicolae a fost politicos, ba chiar amabil. E adevărat că ne legitimaserăm. De unde se vede că nu întotdeauna sfidarea intervine în relațiile cu cei ce trec pragul atelierului ; ea este rezervată tocmai oamenilor **nevoiți** să se adreseze reparatorului de ceasuri, oameni nevoiți să accepte și să-și irosească timpul. Facem precizarea, deoarece, după informațiile noastre, în cooperația meșteșugărească din Capitală există persoane interesate — cititi **obligate** — prin funcțiile lor să afle asemenea năravuri și să le „onoreze" cu măsuri ferme. Așa încît, dacă informațiile de care vorbeam mai sînt de actualitate, lucrurile spuse aici pot fi utile celor în drept să vegheze ca lucrătorii datori să stea la dispoziția publicului să nu inverseze rolurile.

Dar întîmplările relatate mai sus sînt abia gîngășii pe lîngă pățania unui alt cetățean care a avut nefericita inspirație să-și aducă POBEDA aici, pentru schimbarea geamului și pentru curățat. În ziua cînd trebuia să fie totul gata, omul era plecat din București în interes de serviciu. A venit soția sa. I s-a prezentat alt ceas. Nu mai avea nici curea. Nu l-a luat. Reîntors, omul se duce după ceas. Pățește la fel. Insistă. Evident, timpul pe care reparatorii îl fac să-l piardă inutil se dilată mereu. În fine, se găsește cureaua. I se înapoiază ceasul. Sigur, omul pleacă bucuros că a isprăvit cu irosirea timpului său, grație atîtor „imprecizii" din comportamentul celor de sub firma PRECIZIE. Dar, acasă, surpriză : privindu-și atent ceasul de la mînă, constată că nu este ceasul său. A doua zi mai face un drum la atelier. I se spune să se adreseze la dispecerat ?!? Omul scrie în caietul de sesizări. Pentru ca la **măsuri luate de șeful de unitate** să se completeze : „Vă rugăm să vă prezentați la biroul de sesizări din cadrul sediului central din strada Decebal nr. 4, telefon 14 12 18, împreună cu ceasul, în vederea rezolvării sesizării dumneavoastră". Ca și cum cetățeanul nu făcuse destule drumuri ; ca și cum el și nu reparatorii de la jalnica „precizie" ar fi purtat vina încurcăturii !

Telefonez la 14 12 18. Răspunde un bărbat nervos. Mă prezint. Clar. Calm. Îi spun că am trecut pe la unitatea amintită și... Nervozitatea din vocea interlocutorului la formă mai concretă : „Și ce doresti dumneata, tovarășu', mă interoghezi pe mine ? Spune ce dorești !" Așa și încercam. Îi explic și mă mai prezint o dată. Omul pricepe. Schimbă tonul. Aflu chiar cum se numește : Stelian Bogdanovici. Și, în fine, îmi spune — după ce găsește talonul sesizării — că reclamantul nu s-a mai prezentat la centru. Oricum, elocventă experiența cu telefonul, în ce privește solicitudinea celor de la biroul de sesizări.

Dar să revenim la atelier. Joi, 19 iunie a.c., se prezenta să-și ridice ceasul Simion Dragnea, un tînăr lăcătuș. Pe bonul de comandă-chitanță nr. 13877 era trecut termen de livrare : 18 iunie. Totuși ceasul nu era gata. Tînărul este îndemnat să mai treacă pe aici zilele viitoare. „Săptămîna asta — ne spunea el — nu mai pot să vin. O să vin săptămîna viitoare. Ce să fac ?"

Resemnarea și firească și amară a acestei întrebări, la care oamenii nici nu mai caută răspuns, se datorește în exclusivitate indolenței și lipsei de respect față de public a unor lucrători pe care nimeni nu s-a hotărît încă să-i învețe respectul pentru timpul celorlalți. Și asta tocmai la... ceasornicari !?

DORIN GHERGHINESCU ■

Mai întîi să disciplinăm funcționarii și după aceea publicul

Discuția cu tov. director al Direcției județene de poștă și telecomunicații Prahova, Ovidiu Popescu, despre noul program de lucru cu publicul al oficiilor P.T.T.R. — 10,30—18,00 — program experimental, aplicat în întreaga țară de la 1 aprilie a.c., a evidențiat următoarele aspecte: 1) Scopul acestui experiment este legat de utilizarea mai bună a capacității de muncă a personalului; 2) Publicul nu a fost luat în considerare în balanța acestei hotărîri întrucît **„problema publicului este o problemă de natură disciplinară. El poate fi obișnuit, educat să apeleze la prestațiile P.T.T.R. între anumite ore, eliminîndu-se golurile de pînă acum, cîștigînd în eficiență munca personalului."**

Nu sîntem în măsură să tragem concluziile unui experiment ce se aplică în întreaga țară. Dar referitor la **„educarea publicului"**, aspect atît de important pentru rezultatul experimentului, ne permitem să facem cîteva adnotări, pornind de la un caz concret. Avizele pentru coletele poștale sosite la Oficiul P.T.T.R. nr. 8 sînt trimise destinatarilor fără a se specifica între ce ore funcționează unitatea. Nu numai că se încalcă o sarcină curentă de serviciu, dar omiterea ei în condițiile schimbării programului înseamnă plimbarea nepermisă a oamenilor, veniți să-și ridice coletele, de obicei, fie mai înainte de orele 10,00, fie după orele 18,00. Iar dacă se întîmplă să locuiască în Ploiești Triaj — cum este cazul familiei Iorgulescu, prin care am ajuns să cunoaștem această situație — își pierd pentru treaba asta o jumătate de zi. Pentru că ei, cei din Triaj, nu au altă legătură cu orașul decît trenul care-i aduce în Ploiești Sud, iar de aci, schimbînd două autobuze, descind, în sfîrșit, la Oficiul P.T.T.R. nr. 8. S-ar fi putut mult simplifica lucrurile dacă s-ar fi luat în considerație sesizarea celor 60—70 de familii care locuiesc în zonă, în blocurile C.F.R.-ului: să li se înlesnească să-și ridice coletele direct din gara Sud, unde oficiul lor are ghișeu — cerere care, după cum ne-a asigurat tov. director, este foarte ușor de îndeplinit. Dar... nu s-a îndeplinit probabil din comoditate, din indiferență!

Așadar, cei din Ploiești Triaj, vrînd-nevrînd, se „disciplinează" pe propria lor piele. Și ca ei, toți ceilalți care aparțin de amintitul oficiu. În ce privește familia Iorgulescu, după ce a învățat lecția noului program, a venit la telefoanele Oficiului 1 spre a lua legătura cu expeditorul să afle ce conținea pachetul. O oră au așteptat legătura cu Poiana Mare, telefonul fiind ultima picătură peste paharul și așa prea plin al unei zile pierdute.

Așa încît, tovarășe director, dacă tot insistați pe **„disciplinarea publicului"**, n-ar trebui să vă asigurați, mai întîi, cît de disciplinat este personalul din subordine și să organizați munca în așa fel încît să respecte, la rîndul lui, timpul prețios al oamenilor? **Cum să numim neînscrierea orelor în avizele de expediție?! Indisciplină?! Lipsă de educație sau lipsă de răspundere față de public? Dar faptul că nici una din reprezentantele Oficiului nr. 1 nu poartă ecuson? Dar admonestările fără motiv administrate tot de personalul dv. celor care așteaptă în fața automatelor, adeseori defecte, ca să prindă mai repede legătura cu una din localitățile țării?**

G. ȘTEFANESCU ■

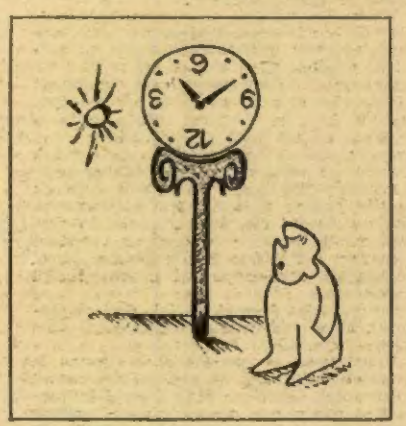

Am văzut cum se scrie un roman absurd

...Căldură mare, aglomerație mare la notariatele de stat din municipiul București. Căldură mare, sesiuni de examene și concursuri. Bacalaureate, admiteri în licee și facultăți... Părinți, elevi, absolvenți se înghesuie în birourile de copiat acte, cumpără timbre fiscale, transpiră cu multă și cuminte răbdare în fața ghișee-

lor, în fața ușilor notariale. În birouri, oameni supraaglomerați de lucrări resimt aceeași surescitare. Pentru ce ? Se legalizează declarații de venituri pentru burse, se legalizează copii de pe certificate de nastere, de pe diplome... Adică, se întocmesc acte pentru care toți acești oameni n-ar trebui să apeleze, să se deplaseze, si să astepte, la notariate. Boală veche a birocratiei, discutată si răsdiscutată, dar încă neradicată. Un recent control efectuat la sectoare de către o brigadă a Notariatului de stat al municipiului București si al județului Ilfov, condusă de notarul sef, Laura Lese, concluzionează că la nivelul anului 1979, din circa o jumătate de milion de acte notariale efectuate, în jur de 340 000 reprezintă **copiile legalizate.** „Balast în munca noastră, artificializare în activitatea notarială. Conform articolului 11 din Decretul 377, autentificarea declaratiilor si a copiilor de pe numeroase acte intră direct în competenta institutiilor, a organizatiilor socialiste care le solicită, în spată, a secretariatelor scolilor si facultătilor care excelează încă în a-si declina această răspundere". Mai bine să răspundă notarul ! Si să aglomerăm notariatele ! Iar oamenii să piardă vremea ! Dar nu numai scolile si facultătile excelează în foamea de acte legalizate. Iată, exemple cu situatii absolut absurde. La Notariatul sectorului 1, autenticul nr. 1 580. Solicitat de Grădinita de copii hipoacuzici, din str. Eminescu 37. Declaratia Ruxandrei Veronica Popa, mătusa unui copil, prin care se obligă — în fata notarului !? — să răspundă la solicitările grădinitei. Chiar până acolo poate să ajungă comoditatea ? Si abdicarea de la rolul educatorului în educatia familiei ? Să rezolvăm relatia familie-institutie de învătământ prin acte notariale ? O hîrtie care, de fapt, si de drept, nu se poate constitui ca titlu executor. Atunci, pentru ce ? Pentru a timora si pentru a devora timpul cetătenului ? ! Regionala Căi-Ferate București solicită si ea, la eliberarea permiselor de călătorie pentru sotiile ceferistilor, declaratii autentificate de notariate cum că sotul mai este căsătorit cu sotia sa. Desi poate să prezinte certificatul de căsătorie si buletinul de identitate ai acesteia. Oameni pusi pe drumuri ! Căminele de bătrîni cer declaratii autentificate din partea copiilor, cum că sînt de acord să achite sumele necesare întretinerii părintilor aflati în respectivele lăcasuri de asistentă socială. Nu ne îndoim că administratiile acestora au de-a face si cu unii răi platnici, dar, dacă s-ar cunoaste bine legislatia (iar aceste institutii au în schemă si consilieri juridici), ar sti că declaratiile nu pot obliga de la sine la plată. Nu au valoare de titlu executor ! Atunci, pentru ce ? Timp consumat, timp irosit de către o multime de alti oameni. I.C.R.A.L.-urile cer si ele tot felul de declaratii autentificate. Si inutile. De pildă, în caz de renuntare la beneficiul contractului de închiriere, desi chiar acest lucru cere cetăteanul într-o petitie adresată directorului I.C.R.A.L. ! În cazul schimburilor de locuintă, că este de acord. Desi, tot cetăteanul solicită schimbul ! Si în cazul cînd este de acord ca un membru al familiei să locuiască în aceeasi casă cu titularul de contract ! De ce la notariat, din vreme ce I.C.R.A.L.-ul aprobă un asemenea fapt si are competenta să autentifice o asemenea declaratie ? Ca să poarte cetătenul pe drumuri ? ! Tot I.C.R.A.L.-ul mai solicită declaratii cu parafe notariale dacă asupra apartamentului există sau nu vreun litigiu judecătoresc... desi acestea revin în exclusivitate în sarcina functionarilor săi. Sute si mii de declaratii, ne spune notarul sef, Laura Lese, „Sînt zile cînd notarii din București efectuează 500—600 legalizări pe zi, încît s-a ajuns ca activitatea noastră să fie confundată cu acest gen de acte. Unele complet ineficiente si, deci, fără valoare juridică, altele tinînd de competenta forurilor care le solicită". Mansă de siguranță a unor functionari superficiali, necunoasterea legislatiei de către altii, ori pasarea răspunderii către alte foruri, învîrtind hîrtii, solicitînd hîrtii ca să pierdem timpul !

CICI IORDACHE ■

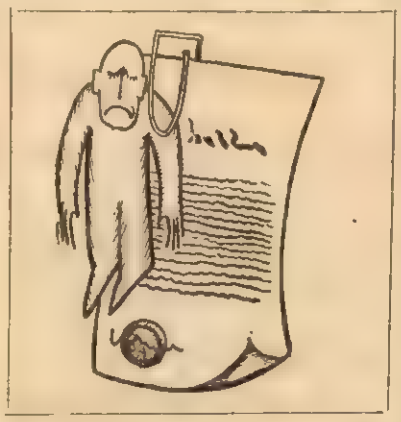

Numerele de ordine trec prin buzunarele surorilor medicale

Să tragem, deci, o linie sub cele 6 ore de asteptare printre pacientii dispensarului-policlinic municipal nr. 1 Ploiesti si să selectăm cîteva aspecte cu tendintă de generalizare în această unitate. Aici bonurile nu se eliberează de la fisier, ci de către sora fiecărui cabinet în parte. Acest sistem — cum aveau să ne demonstreze mai apoi medicul sef, dr. Constantin Mândică, si directorul unității, dr. Emil Vlaiculescu — a condus la lichidarea aglomeratiei din fata ghiseelor de la fisier la ora deschiderii policlinicii. Numai că, dincolo de această ordine aparentă, si-a făcut loc si reversul medaliei, cu urmări asupra bolnavilor însisi. Dacă unul dintre ei are nevoie de consultatii la doi medici, chiar dacă a fost printre primii veniti, ziua e pierdută. Pentru că, dacă la unul dintre cabinete a reusit să obtină un bon cu număr mic, la celălalt, unde trebuie din nou să stea la rînd, va ajunge printre ultimii. Să mai adăugăm încă un amănunt scăpat din vederea organizatorilor acestui sistem. Pacientii sînt lăsati la... buzunarul sorei. Acolo își tine dumneaei bonurile si de acolo împarte ordinea. Si, cum într-un buzunar cu o asemenea destinatie, cartonasele se mai amestecă, nu e de mirare că la ora 7.00 (deci la prima oră) muncitoarea Maria Drăgan de la I.C.R.A.L. a primit pentru cabinetul de interne bonul cu nr. 26. Nu avea stiinta femeia, după cum nu aveau nici cellalti, cînd îi va veni rîndul de fapt, deoarece pe nici un bon nu era trecută ora aproximativă, corelată cu numărul.

Trecuse mai bine de o oră de cînd medicul de la cabinetul de interne își începuse munca, timp în care consultase 7 pacienti : pe cel cu bonul nr. 1 plus alti 6 luati peste rînd, adusi de „cunostinta" X, Y, Z. Așa se face că la 9.30 detinătoarea bonului nr. 2, Ștefania Mândricel, încă nu intrase. **E a patra sau a cincea zi de cînd tot bate acest drum al asteptării, cu biletul de internare în buzunar pentru a afla cînd va fi internată.** E pensionară pe caz de boală. Comisia de expertiză o obligă să se interneze, altfel îi e în pericol pensia. De la cabinetele pe unde trecuse i se dăduse bilet de internare, dar, pentru pat, cînd se va elibera, trebuie să se intereseze zilnic. Iar a se interesa zilnic, însemna a se scula cu noaptea în cap, a lua bon, a-si astepta rîndul si, toate astea, pentru un simplu **da** sau **nu**. În final, femeia a aflat că nu trebuie neapărat internată. Era suficient avizul medicului că se află în evidenta policlinicii. Dealtfel, sistemul amînării internărti de azi pe mîine tinde să se generalizeze la... interne. Mariei Drăgan, cea cu bonul nr. 26, i se spusese cu o zi înainte că va fi internată a doua zi. Dar, după cum am văzut, a trebuit să astepte pînă la prînzul mare pentru a primi liberă trecere spre saloanele spitalului. Ileana Goga, muncitoare la U.M.T.C.F., primește si ea bilet de internare pentru a doua zi, cînd va trebui să treacă din nou printre furcile caudine — bonuletul din buzunarul sorei si asteptarea, asteptarea exasperantă, obositoare, păgubitoare.

Nu mai e nevoie să demonstrăm suspiciunea născută printre bolnavii ce asteaptă la cabinetul de interne. **A fi sau a nu fi internat** — chiar avînd bilet de internare — **a devenit aici o întrebare hamletiană.** Dar n-am înteles cum a ajuns să devină obisnuintă un astfel de procedeu sub ochii mai-marilor unității medicale ! După cum, nu am înteles, de ce nu se iau măsuri urgente pentru rezolvarea situatiei cabinetului de endocrinologie, (foarte aglomerat), plasat la capătul unui holisor lat de 1 m, în care bolnavii stau în picioare, înghesuiti precum sardelele, pusi în situatia, fie de a astepta ore în sir, fie de a se lăsa păgubasi. În ce mă priveste, am încercat de 3 ori să mă strecor pentru a mă înscrie pe o listă a consultatiilor din acea zi, dar nu am reusit să ajung. Si, ca mine, poate, citi altii !?

Să sperăm că vor fi pe recepție cei în măsură să pună lucrurile la punct în această policlinică. Faptul că la toate cabinetele numărul consultatiilor zilnice este foarte mare, că medicii deci muncesc, si încă din greu, nu dă dreptul nimănui să închidă ochii în fata încălcărilor unor norme si ordine interioare nesigure de pe urma cărora suferă bolnavii. Pentru că acestea, chiar dacă tin de organizare, tot inechităti se cheamă.

GEORGETA BLANARU ■

Ce nume dăm copiilor noștri ?

Apel la tradiție

Tradiția la noi, pînă nu demult, era să se dea copiilor nume calendaristice (de exemplu **Ion, Gheorghe Maria, Elena**), sau istorice (de felul lui **Traian, Mircea, Vlad**).

Un inventar al numelor actuale ne poate arăta că în general oamenii de azi tin mai mult la copiii lor decît cei din trecut. Un prim semn este faptul că în actele de naștere apar frecvent nume mingîietoare, scurtate sau cu sufixe de diminutiv : **Mia, Nicu, Ionel, Marioara** si așa mai departe. Un al doilea semn este frecventa numelor duble si chiar triple si cvadruple, care arată intenția de a marca importanța noilor născuti.

În vremea noastră modelul este adesea dat de limbile apusene, care pot face impresia că sînt mai distinse. Oamenii cu mai puțină cultură, care evită cuvintele tradiționale, pentru că li se par banale (**în loc de de a mînca, a cere** zic **a servi, a solicita**), căută si pentru copiii lor nume răsunătoare, citeodată chiar cu pronunțare străină. Se porneste de la personaje din literatură, de la artiste de cinematograf, astfel că întîlnim tineri pe care îi cheamă **Adolf, Artur, Loreta, Ramona** si așa mai departe.

Lucrul n-ar fi de o gravitate exceptională, tinînd seamă de faptul că modele sînt trecătoare si că o persoană nu trăieste decît cîteva zeci de ani. Ceea ce complică situatia este că, după cum cei care vor să vorbească distins si pentru aceasta folosesc cuvinte pretentioase, dar, necunoscîndu-le cumsecade, comit adesea greseli care îi fac de ris (de exemplu zic **conjectură** în loc de **conjunctură**, sau folosesc pe **prodigios** cu întelesul de „productiv" în loc de „minunat"), tot așa, alergînd după nume simandicoase, ajung la formule greșite si chiar ridicole sau insultătoare.

După cît mi se pare, cel mai răspîndit nume de fată este astăzi **Mihaela**, de formație hibridă : dacă e românesc, nu are ce căuta finala — **ela**, iar dacă e romanic apusean, nu e potrivită consoana h. Am întîlnit acum cîtăva vreme numele de femeie **Violanda**, format, pe cît se pare, prin încrucișare, din **Violeta** si **Iolanda**. Ghinionul este că în latinește **violanda** înseamnă „care trebuie să fie violată". Am cunoscut două cazuri de persoane numite **Libertina** : fără îndoială, părintii au vrut să-si manifeste bucuria de a fi văzut eliberarea țării ; numai că libertină, de origine latină, a ajuns să însemne „destrăbălată". E limpede că femeile etichetate în aceste feluri vor avea adesea neplăceri în viată pentru că se vor găsi cunoscuti ai lor care să stie sensul numelor lor.

În fapt, după cum nu pierdem nimic dacă vorbim în mod simplu, cu termenii tradiționali, tot așa nu ne expunem la riscuri dînd copiilor nume nepretentioase.

Încă mai supărătoare mi se par numele unor străzi. Au fost destule personaje importante în viata noastră, în deceniile trecute, ale căror nume ar fi meritat să fie purtate de o stradă din București. În loc de aceasta se preferă folosirea unor cuvinte comune, care nu au nimic de-a face cu cartierul respectiv. Ce rost au nume ca **Obiceiului, Obolului, Occidentului** (care, în treacăt fie zis, e în partea de nord a orașului), **Ofrandei, Ordinei, Orizontului** ? După cum se vede, mi-am ales exemplele numai printre numele de străzi care încep cu litera **O**. Vom găsi usor si la alte litere nume pompoase, fără nici o legătură cu strada **Docentilor, Sapientei, Evoluției** etc.), sau chiar cu țara noastră (de exemplu **Avalanșei**). Aici e mult mai usor de intervenit decît în cazul numelor de persoane, care sînt, mai mult sau mai puțin, dependente de gustul părintilor.

AL. GRAUR ■

Lucruri cu care nu se glumește

Purtăm cu totii un nume mostenit prin timp si cîte un prenume hotărît, de obicei, de părintii noștri într-un moment de explozie a firii. Toate lucrurile de pe pămînt poartă un nume, un substantiv comun, un substantiv propriu, oamenii poartă mai ales nume proprii, ca indivizi cu identitate exactă, cu fizionomie strictă, cu trăsături distincte de caracter si de plastică biologică, cu semne particulare sau fără semne particulare, cu ochi albastri sau negri, cu amprente care nu seamănă, miraculos, niciodată, într-o splendidă policromie umană, într-o dezordine sublim ordonată de natură. Numele si prenumele noastre, ale românilor, nume de la încrucișări de vinturi si de semințli trecute halucinant prin frăgezimea acestor locuri si acum stinse, sînt de o muzicalitate si de o mobilitate surprinzătoare în accent si în ritm. Sînt nume cu efect tonic, sănătos, percutant, care pornesc de la ierburi, de la păduri, de la rîuri, de la munti, de la cîmpii, de la obiceiuri si ritualuri fierbinti, de la îndeletniciri străbune, de la bărbati si femei de seamă care au fost primii noștri bunici, de la eroi de legendă ! Sînt nume si prenume unice, de o expresivitate caracterologică specifică, nume metaforă, nume care transfigurează, nume care ard, care pîlpîie, prin care trec Soarele si Luna, si aerul pur al acestor locuri, aer pe care îl respirăm cînd ne rostim, cînd ne chemăm unii pe altii, mai ales cu dragoste, mai ales cu respect, cu admirație. Sînt nume sau prenume intrate în conștiința neamului pentru totdeauna, în fondul principal de cuvinte, de întelepciune, de spirit si de geniu al poporului, care nu pot suna altfel decît Mihai, Ștefan, Mircea, Alexandru, Nicolae, Ion, Gheorghe si iarăsi Ion, Gheorghe, Traian, Constantin, Vasile, ș.a.m.d. pînă dincolo de ființa noastră, pînă în eternitate.

Desigur, istoria si-a însusit trepiat nume noi, înscrise la rîndul lor în legendă, nume moderne, ale unui ev mai aprins ; relatiile mai rapide cu lumea care ne înconjoară ne-au făcut să împrumutăm sau să adaptăm nume cu sonorități aparte, rod al unui contact viu între popoare, printr-o expansiune teribilă a mijloacelor de informare. Astfel încît, astăzi, a pune un nume unui nou născut constituie o problemă de obicei gravă, de optiune, e un prilej de meditație îndelungă, repetînd parcă sublima gestație din matca firii, e un moment de răscruce, de răspundere, pentru că desemnează un viitor, pune o anume pecete pe un destin care va duce mai departe prin lume visurile si zbuciumul nostru, idealurile si frămîntările noastre. Momentul alegerii numelui unui nou născut la un popor care a luptat cu extraordinară jertfă de sine pentru a-si păstra ființa națională, pentru a nu se risipi si înstrăina, trăind într-o permanentă comuniune chiar cînd a fost dezbinat prin hotare arbitrare si împărtit între imperii, reprezintă un eveniment care tine demult de istorie. Nu se stie niciodată care din noii-născuți urmează a intra în istorie prin arcurile de triumf ale viitorului si va rămîne în memoria timpului, a lumii întregi, reflectînd ca o sinteză tot ce are mai pur, mai nobil, mai original acest popor. Noi ne legitimăm pretutindeni ca fii si ca fiice ale acestui popor si prin numele noastre de toate zilele, prin numele noastre de sărbătoare trebuie să ne recunoastem întotdeauna apartenența la țară, care e România, si la popor, care este Român !

Dincolo de sărbătoarea explozivă prilejuită de nașterea unui fiu sau a unei fiice, fiind în tradiția noastră, a românilor, de a ne bucura pînă la cer cînd femeile noastre dau naștere copiilor noștri, adică fac lumea din nou, dincolo de euforia momentului, de strigătul durerii, de beția simțurilor, în fața numelui pe care îl vor purta urmașii noștri trebuie să fim gravi si solemni. N-avem dreptul să glumim cu prenumele fiilor si fiicelor noastre, nu doar pentru că i-am jignit si i-am umilit pe viată, condamnați printr-o farsă sinistră la un apelativ funambulesc, ci si pentru că ei duc mai departe numele si prenumele evenimentelor si întîmplărilor istoriei noastre, ale poporului nostru, pentru că ei trebuie să apartină ființei noastre etnice pentru totdeauna.

Se înregistrează în ultima vreme fenomene care poluează limba, o sluțesc, o depreciază. Dar pe lîngă aceste fenomene care viciază comunicarea si o cangrenează, atingînd cuvintele de uz comun, întîlnim supărătoare si îngrijorătoare manifestări de inconstiență, delir sau umor negru, de cosmopolitism agresiv, de snobism brutal, în alegerea numelor pentru noii-născuți. O hemoragie de nume străine, uneori hilariante, aberante, se înregistrează la oficiile stării civile. Unele dintre ele sînt imposibil de reprodus si sînt împrumutate din lecturi subterane, din fîlme de prost-gust, din stirile de senzație din ziare ; altele sînt nume care desemnează fenomene carstice, meteorologice, curente de muzică pop, exclamatii din tribunele stadioanelor, reclame de creme sau de pastă de dinți, constelatii sau emisiuni spațiale, cunoștințe turistice întîmplătoare, apelative din domeniul canin ! Explozia informațională nu trebuie să ne proiecteze în zonele obscure ale imaginației, ci, dimpotrivă, să ne facă mai stăpîni pe noi înșine. Poporul nostru s-a remarcat întotdeauna prin bun-simț, prin echilibru, prin armonie. Să renunțăm la moda împrumuturilor sau furturilor de nume străine ființei noastre, existenței noastre istorice, si să rememorăm, cu capetele descoperite în fața mormintelor eroilor căzuți în războaiele de neatîrnare ale poporului român, numele frumoase de Ion, Gheorghe, Nicolae, Ștefan, Alexandru, Tudor, Traian, Mircea, Constantin... nume care merită să rămînă pentru totdeauna în fondul principal de cuvinte al fiilor noștri.

Supunem această problemă de mare răspundere socială si patriotică dezbaterii tuturor acelora care cred că prin punctul lor de vedere, prin cunostințele lor, prin atitudinea lor, prin optiunea lor pot contribui la crearea unei opinii de masă în sprijinul unei onomastici de cea mai bună si adevărată inspirație românească, în sensul tradiției si aspirației poporului nostru spre frumos. Aveți cuvîntul !

ADRIAN DOHOTARU ■

O prioritate în programul creșterii nivelului de trai: LOCUINȚELE

Fotografie de TITU ZIDARIU ■

În Gorj se construiesc 3600 apartamente.
Cu efort, cu nervi, cu greutăți... Dar se construiesc!

Pentru anul 1980, planul construcțiilor de locuințe al județului Gorj prevede 3 600 de apartamente. E cel mai mare volum de construcții din istoria locului.

E mult ?

Unele voci au zis că da, e mult, e chiar mult prea mult, e o sarcină care indoaie umerii. Alte voci au zis și ele că da, firește, e o sarcină mare, o sarcină grea, dar că ele, cele 3 600 de apartamente, sînt absolut necesare Gorjului. Că, altfel spus, orice discuție pe această temă trebuie să aibă preponderent în vedere tocmai această necesitate, nu peste tot și nu la toate nivelele locului înțeleasă și asumată la întreaga-i dimensiune. Pînă la 1 iunie a.c., din cele 3 600, Gorjul nu isprăvise decît vreo 500. Consfătuirea de lucru de la C.C. al P.C.R., din mai, a vizat, cu adresă expresă, această mult prea precară stare a construcțiilor gorjenești, recomandind măsuri urgente pentru remedierea ei.

Pornim, deschizînd în Gorj, pe șantierele construcțiilor de locuințe, de la imaginea care, mai mult decît forfota șantierelor, ni se impune cu prisosință și cu pregnanță, de la imaginea acelei necesități care, într-adevăr, este aici o necesitate, și încă una dintre cele mai acute. Expansiunea industrială a Gorjului, în anii din urmă, e un fapt cunoscut, micul și liniștitul ținut de sub Munții Paringului, ocolit pînă ieri de drumurile civilizației, ale noului, fiind astăzi un spațiu al dinamismului economic dintre cele mai vii ale acestei țări. Mii și mii, zeci de mii de oameni, unii din Gorj, foarte mulți de aiurea, lucrează în giganticele incinte industriale, create de ultimă oră, de ultimi ani, care înseamnă Motru, Jilț, Rovinari, Turceni, Ticleni, Tg. Jiu, adică cele mai mari mine și cariere „la zi" ale cărbunelui, cele mai mari termocentrale din România, mari cîmpuri petroliere, numeroase alte ctitorii ale noului. În producția energiei și a combustibilului solid, Gorjul ocupă (și va mai ocupa multă vreme, procesul exploziei sale în aceste domenii de vîrf fiind încă în plină desfășurare) cel dintîi loc între județele țării, dislocind, cum spuneam, uriașe mase de oameni, nu numai dintre hotarele lui, atrase de polii magnetici ai unor industrii de maximă importanță pentru destinele României. Unde locuiesc acești oameni, acești noi muncitori ai Gorjului ? Mulți stau în noile și modernele blocuri care, de la un timp, flanchează masiv privelиștile industriale. Dar mulți încă sînt navetiști, mulți trăiesc în barăcamente, aceste tabere provizorii, dotate desigur cu tot confortul cu care se pot înzestra atari construcții, dar a căror eficiență în atragerea și stabilizarea forței de muncă este, fatal, mai mult decît discutabilă. (Asta, ca să ne referim doar la aspectul economic al lucrurilor, nu și la cel uman, care e infinit mai important !) Deci cele 3 600 de apartamente ale acestui an, alături de multele alte mii prevăzute pentru anii ce vin, sînt așteptate ca aerul și ca apa.

La ceasul de față, după o primăvară capricioasă, ploioasă, care i-a umplut pe unii de un sumbru scepticism privind soarta construcțiilor, după un șir de greutăți obiective, cvasiobiective, subiective, cvasisubiective, cele mai multe depășite, unele încă vii (despre care vom relata pe larg mai jos), șantierele de construcții ale locuințelor gorjenești sînt în plin efort pentru recuperarea întîrzierilor, pentru accelerarea ritmurilor, pentru racordarea la graficele de execuție. La Tg. Jiu, sub soarele arzător al acestui iulie, o mare forfotă de zidari, dulgheri, fierari-betoniști, macaragii, montori de prefabricate, mozaicari, zugravi, instalatori umplu străzile, lucrînd la dezvoltarea concomitentă, conform proiectelor sistematizării, a zonelor de industrie, de locuințe, de odihnă și agrement. Adunați laolaltă, toți constructorii care, în timp, au zidit orașul, ar însemna (cel puțin asta-i impresia, cînd confrunți imaginea zilei de azi cu cea a pașnicului tîrg de ieri) abia un pîlc din oștile de constructori ce împînzesc acum malul Jiului. (De fapt ele, aceste oști, aparent atît de numeroase, sînt, aflăm, încă puține pentru asaltul ce li se cere, dar și despre asta vom mai vorbi.)

Tîrgu Jiul e însă doar unul dintre marile șantiere ale construcțiilor gorjenești. Aceste șantiere mai înseamnă, la ceasul de față, viitoarele mari orașe ale minerilor, orașele Rovinari, Mătăsari și Trestioara, ce se zidesc de la temelii, de la cota zero, între dealurile pustii, lîngă platformele de cărbune, și care în anii ce vin vor adăposti peste 15 000 de mineri. (Adică, adăugînd și familiile muncitorilor, vreo 60 000 de suflete !). Aceste șantiere mai înseamnă, la ceasul de față, sute și sute de apartamente în construcție la Motru, la Ticleni, la Cărbunești, la Novaci, la Tismana, la Sadu, numeroase apartamente în mediul rural, în nu mai puțin de 32 de comune gorjene. Fapt care înseamnă, firesc, o foarte largă desfășurare de forțe, frizînd adesea diseminarea, cu consecințe care, la fel de firesc, s-au constituit ca o greutate în activitatea constructorilor.

Cele mai mari greutăți, ne spune tov. Ion Mija, vicepreședinte al Consiliului popular județean, au fost, și sînt încă, altele, ele ocupînd, de mai multă vreme, atenția, frămîntările, nervii și căutările unor oameni de competență și de conștiință, neîmpăcați cu ideea obstacolelor insurmontabile. Care sînt ele, aceste mari greutăți, ce s-a făcut și ce se face pentru eliminarea lor ?

Cea mai mare, ne spune tovarășul vicepreședinte, a fost neritmica, defectuoasa aprovizionare cu materiale pentru construcții. Pentru noul oraș Rovinari (care anul acesta va trebui să inaugureze peste 700 de apartamente), Întreprinderea de prefabricate „Granitul" din București, furnizoarea materialelor de construcție, s-a dovedit un partener dificil, cu urechea cam surdă la legitime cereri, neangajat cu răspundere într-o cauză care nu-i doar a Gorjului, ci a țării. „Granitul" a livrat Rovinarilor, în cantități importante, panouri incomplete sortimental, ceea ce a produs mari perturbări în desfășurarea ciclurilor montajului, cu efecte ce se resimt din plin și azi. La fel de vitreg s-a purtat și Întreprinderea de prefabricate din Craiova (care livrează panouri mari șantierelor din Tg. Jiu și din alte centre ale județului), excelînd, aceasta din urmă, printr-o crasă imponptitudine în onorarea comenzilor. Panourile cu marca Craiovei, după datele cumulate la începutul lui iunie, se expediaseră Gorjului în proporție de abia 30 la sută, fapt care, ca și în cazul relației București-Rovinari, deteriorătoare de circuit normal al producției, i-a obligat nu o dată să stea degeaba pe niște constructori ce, poate, aveau cu totul alte intenții. În plus, întreprinderea craioveană s-a arătat tot vitregă, chiar mai mult decît vitregă, cu o întreprindere soră mai mică pe care o tutelează, care se cheamă Întreprinderea de prefabricate din Tîrgu Jiu, care deci este (ar fi trebuit să fie !) șansa Gorjului în realizarea temerarului său program de construcții. Dar șansa asta s-a tot aminat. Întreprinderea gorjenească fusese planificată să intre în funcțiune cu prima-i capacitate (cea de panouri mari, capabilă să asigure edificarea anuală a 2 000 de apartamente !) încă de anul trecut, dar n-a intrat. Tutorele din Craiova și-a ignorat obligațiile, ocupat exclusiv cu problemele sale din celălalt mare oraș de pe malul Jiului. Probleme care, știm, nu-s nici puține, nici simple, dar... Dar, în ce ne privește, începem să ne simțim, ca și unii gorjeni, tentați să vedem în purtarea întreprinderii din Bănie un reflex anacronic al unei mai vechi atitudini, cea prin care orașele-reședințe ale fostelor regiuni, inclusiv întreprinderile și instituțiile cu norocul de-a ființa „la centru", se ocupau doar de ele, de dezvoltarea lor, aminindu-și sau ignorîndu-și obligațiile față de „periferii". Sperăm că măsurile pe care le vor lua și Craiova, și București, pentru achitarea datoriilor lor restante față de Gorj, ne vor contrazice.

Cei din Gorj, în așteptarea (care încă se prelungește !) a acestor măsuri, s-au străduit, mai cu seamă în ultima vreme, să nu stea degeaba. S-au străduit, cu alte cuvinte, să aplice acel cunoscut, sănătos și verificat principiu care spune că, atunci cînd alții nu-ți dau, nu-ți mai rămîne decît să-ți ceri ție însuți. Că, de fapt, înainte de-a cere altora, e cel mai firesc și cel mai folositor să te constitui singur în propriu-ți debitor. Încă nu s-a aplicat pe de-a-ntregul acest principiu (vom vedea mai încolo de ce), dar, cel puțin în raport cu o perioadă mai veche, se face mult pe această linie. O serie de panouri pe care „Granitul" nu le-a livrat au fost făurite în poligoanele de prefabricate ale Întreprinderii județene de construcții-montaj, deci oamenii, cum s-ar zice, „s-au cîrpit", cîrpeală desigur utilă, imperios reclamată de circumstanțe, dar, ca orice cîrpeală, vădindu-se și cu stridențe, cu nefaste efecte în ritmul montajului și în planul eficienței. Tot lipsa unor materiale, analizată de niște conștiințe neîmpăcate cu fatalismul „obstacolelor obiective", deci decise să caute toate mijloacele depășirii impasului, a dus la descoperirea, mai exact spus la redescoperirea, unor resurse, a unor roci naturale care, cîndva, se prelucrau și se foloseau în construcții, dar care în era betonului au fost uitate. S-a întreprins în Gorj, în ultimul timp, o largă și susținută campanie pentru identificarea și cadastrarea acestor resurse, unele foarte bogate, făcînd din dealurile ținutului veritabile antrepozite de materiale. Halde naturale de argilă arsă (așa-numitul „portelanit"), zăcăminte de marmură, de granituri, de travertin, de porfire etc., materiale și materii prime ce pot înlocui cu succes betoanele, cărămida ceramică, elementele termoizolatoare, la un preț de cost și cu un consum energetic reduse, au intrat în raza prospecției, fiind atent evaluate și cîntărite, așezate cu grijă în zestrea prezentului și a viitorului construcției gorjenești.

Lîngă problema materialelor de construcții, o alta, poate și mai grea, care de multă vreme încrunță frunțile celor chemați s-o rezolve, o constituie deficitul de forță de muncă pe șantiere. Cifra constructorilor, în pofida sporirii ei de la an la an, este încă mică. S-a apelat și la sprijinul altor județe (Clujul și Neamțul, care urmează să-și transfere aici o serie de constructori), dar, chiar și în aceste condiții, suferințele forței de muncă vor dăinui. Notăm acest fapt, desigur incontestabil și insolubil (căci „dintr-un constructor nu poți să faci doi", cum ne spunea cineva), dar nu ne putem opri să notăm și alt fapt, extras din scriptele Întreprinderii județene de construcții-montaj. Scrie aici că în primele patru luni ale anului absențele nemotivate și invoirile de la lucru au dus, pe ansamblul producției, la o pierdere de aproape 2 milioane de lei. Iată deci, și pe planul forței de muncă, o resursă (doar una !) ce se propune spre studiere și meditație. Dacă mai adăugăm că întreprinderea, în perioada la care ne-am referit, nu numai că nu și-a îndeplinit prevederile planului, dar a acumpit (și nu cu puțin : cu peste 100 de lei !) fiecare 1 000 de lei producție realizată, resursele, iată, încep parcă să se aglomereze. Ponderea cea mai mare (37,5 la sută) din depășirea costurilor producției o reprezintă, aflăm, cheltuielile cu manopera, umflarea lor nefiind străină nici de absențele de la lucru, nici de o productivitate a muncii inferioară cu mult celei planificate. Cercetînd mai departe activitatea I.J.C.M., descoperim și aici acea inadmisibilă situație criticată de secretarul general al partidului la Plenara lărgită a Consiliului Național al Oamenilor Muncii, acea situație care falsifică munca oamenilor, slăbindu-i eficiența, prin neconcordanța dintre eforturi și realizările raportate. Așa s-a ajuns ca, în luna cu cele mai bune condiții de lucru, care a fost aprilie, normele de lucru să fie aici depășite (și nu cu unul sau două procente, ci cu 21,5 la sută !), în timp ce productivitatea muncii a rămas cu mult sub plan. Măsurile stabilite în ultimul timp de factorii de răspundere ai județului, măsuri privind disciplina producției și a muncii, regimul organizatoric, tehnic și tehnologic al șantierelor, racordarea acestora la severe, dar realiste grafice ce cuprind nu doar termene, ci și obligații precise pentru fiecare obiectiv, pentru fiecare operație ce-l decide, pentru fiecare stadiu fizic intermediar, încep să se întîlnească cu faptele, promițînd o redresare rapidă a situației. Este, de fapt, mai mult decît o promisiune, fiindcă, iată, Gorjul va încheia, ni se spune, cu circa 1 100 de apartamente realizate primul semestru al anului, deci raportînd într-o singură lună mai mult decît a putut raporta în cinci.

Am străbătut, în aceste zile, mai multe șantiere de locuințe din Tg. Jiu, pe care se muncea cu ardoare, cu stăruință, chiar și cu grija pentru calitate, chiar și cu grija pentru frumos. Nu numai constructorii, dar și proiectanții și-au dat, se pare, întîlnire cu exigențele de sus ale urbanismului. (Drept pentru care ne îngăduim să sperăm că în cvartalele viitorului n-o să mai întîlnim, precum întîlnim în niște mai vechi cvartale din Tg. Jiu, blocuri cu scări coborînd de-a dreptul în stradă sau, și mai straniu, blocuri cu uși pentru verande, dar fără verande...) Am străbătut și străzile largi, veritabile bulevarde, străjuite de arhitecturi luminoase, în plină și grăbită edificare, ale orașului nou Rovinari, care se profilează, conform proiectelor, ca unul dintre cele mai frumoase și mai dotate ale acestei țări. Cei dintîi locatari s-au și mutat, în balcoane au apărut hîrdaie cu ficuși, gospodinele și copiii, cînd ies din casă, fac slalomuri printre macaralele și buldozerele constructorilor, miroase a var, a mortar crud, a așezare tinără, proaspeții orășeni, ca pretutindeni, sînt, unii, mulțumiți, alții mai puțin (tov. vicepreședinte Mija, care ne însoțește, e acostat de un grup de femei și bărbați care reclamă că de mai bine de-o lună, de cînd s-au mutat, pe scara lor nu s-a introdus electricitatea, ei viețuind, în plin și luminos bloc nou, pe întuneric...). Chestiuni, desigur, de detaliu pentru constructori, chiar dacă nu și pentru locatari.

Important este însă că Gorjul, în asaltul pentru cele 3 600 de apartamente, și-a încordat toate forțele, hotărît să învingă.

ILIE PURCARU ■

Flacăra
EDIȚIE SPECIALĂ

DACII
CEI MAI VITEJI ȘI MAI DREPȚI DINTRE TRACI

Un popor de milenii pe pămîntul lui

Există aniversări și aniversări și niciodată nu vor fi două la fel. În spațiul sărbătoresc al unora, bucuria rămîne deplin suverană. Prin ora solemnă a altora, amintirea ispitește în memoria noastră comună și luciul unei lacrimi tîrzii, pentru înfrîngeri care ar fi putut să nu fie. În sfîrșit, bucuria și lacrima se amestecă pînă la indistincție cînd comemorăm bătălii cîștigate cu trudă, și prin jertfe mari, și prin durere adîncă. Dar în vara aceasta, fereastră fierbinte și luminoasă între anotimpurile de ieri și de mîine ale patriei, aniversăm originile noastre înseși, obîrșia îndepărtată a izvoarelor din care își trag seva poporul, națiunea, țara. Fiecare dintre aceste noțiuni vii, definitiv intrupate ca înțeles și rațiune, destăinuind o dimensiune irevocabilă a staturii de azi a românilor și, împreună, destăinuind izbînda însăși a adevărului lor, forjată și probată întruna, de la un capăt la altul al timpului, prin lucrarea neostenită a generațiilor succesive, ridicate toate la conștiința dreptății istorice prin neodihna clarvăzătorilor și patrioților lor.

Se împlinesc 2 050 de ani de la constituirea statului dac centralizat și independent, ivit în istoria popoarelor prin voința și înțelepciunea lui Burebista. De atunci, pînă azi, nu am căutat pămînt și apă aiurea, pentru că le-am avut, pentru că au fost ale noastre mereu, și pămîntul, și apele, cîte sînt, cîte nu mai sînt, chiar din capătul veacurilor. De atunci, pînă astăzi, nu ne-am numit niciodată semințe și poate numai din neștiință să fi așternut pe hîrtie acest cuvînt împrumutat de aiurea vreun istoric nu prea dus la școala cuvintelor patriei sale. Ne-am zis simplu, popor, și am stat ca un stejar cu rădăcinile sănătoase, pe pămîntul dintotdeauna al strămoșilor noștri. Și este cu atît mai semnificativ că aniversarea aceasta se întîmplă într-o epocă în care voința și înțelepciunea altui conducător de seamă al românilor ne ridică și inima și sufletul la înțelegerea adevăratei și ancestralei noastre vocații : pacea, prietenia.

Mai stăruie în conștiințele noastre ecoul îndemnurilor generoase pe care tovarășul Nicolae Ceaușescu le-a adresat, nu demult și într-un moment chibzuit cu clarviziune, oamenilor de știință din domeniul istoriei. Făuritor de istorie, și la scară națională și la scară internațională, secretarul general al partidului nostru, președintele României socialiste, se vădește în egală măsură și un remarcabil interpret al trecutului românesc, al valorilor acumulate în tezaurul de gîndire și faptă al patriei. **„Cunoscînd istoria glorioasă a poporului nostru, luptele și sacrificiile înaintașilor noștri, străduințile lor în perfecționarea creației materiale și spirituale** — sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu — **învățăm să prețuim și să iubim mai mult, mai profund cuceririle prezentului, să facem totul pentru a le dezvolta, pentru a făuri istoria nouă a patriei noastre, istoria socialismului“.** Totodată, glasul său s-a ridicat, cînd a fost nevoie, împotriva tentativelor de deturnare a acestei științe de la menirea ei nobilă : **„Prin esența sa, istoria este o știință revoluționară. De aceea și istoricii trebuie să militeze de pe poziții revoluționare și să dea o ripostă fermă, științifică, materialist-dialectică, acelor încercări ale unor istorici de peste hotare care se străduiesc — în neputință, și nu vreau să-i jignesc — dar poate unii în neștiința lor — de a demonstra că pe aceste meleaguri a fost un vid. Vidul nu pe aceste meleaguri a fost, ci poate în conștiința acelor istorici care, servind interese străine de națiunile și popoarele lor, lucrînd în interesul politicii imperialiste de dominație, încearcă, în continuare, ca și în trecut, să învenineze și să dezbine oamenii muncii de diferite naționalități“.**

Ne-am zis simplu, popor, cu conștiința deplină a faptului că trăim ca popor între alte popoare, egale toate în drepturi, independente și suverane. Nu am dorit niciodată mai puțin altor națiuni decît am izbutit noi înșine să realizăm, cu puterile noastre, prin perseverență, tenacitate și efort necurmat, așezate toate în slujba unui ideal luminos. Nefiind datori cu nimic, nimănui, stă în firea lucrurilor că disponibilitatea românilor de a colabora la edificarea unui climat de înțelegere, armonie și conlucrarea reciproc avantajoasă, cu popoarele vecine și prietene, cu toate popoarele lumii, rămîne practic nelimitată. O poate limita doar injusta ignorare a acestui nobil demers. Și iar, tot istoria se dovedește a fi în măsură să ne dezlege de neștiință, la ceasul în care colaborarea națiunilor, din simplă aspirație, a devenit datorie, independența și interdependența firească a națiunilor nefiind noțiuni antagonice, ci stări de drept și de fapt coexistente, complementare. Bineînțeles, atunci cînd nu se atentează în numele uneia la dreptul celeilalte de a ființa necesar.

Toată istoria, de la un capăt la altul, ne învață cum n-au dorit pacea decît semințiile care nu au arat niciodată pămîntul și nu au zidit, rătăcind înfierbîntate prin lume, cu caii despotcoviți, pentru că n-aveau fierari. Propria noastră istorie, prin întreaga-i desfășurare, dovedește oricui, dacă mai trebuie dovedit, că am fost și sîntem o națiune stabilă, dedicată din cea mai adîncă vechime păcii. Și aniversăm 2 050 de ani de la constituirea statului dac centralizat și independent, sub sceptrul viteazului Burebista, într-un moment în care întregul nostru popor, prin cuvîntul celui mai iubit fiu al său, își reafirmă credința nestrămutată că știința istoriei trebuie și poate să servească păcii, concordiei națiunilor.

MIHAI PELIN ■

„Istoria trebuie să prezinte întregul proces al luptei revoluționare în complexitatea sa, să pornească de la analiza științifică a realității sociale, să înfățișeze faptele nu după dorințele subiective ale oamenilor, după nevoi politice de moment, după criterii de conjunctură, ci așa cum s-au petrecut ele, corespunzător adevărului vieții.“

NICOLAE CEAUȘESCU

Legămînt

Convingeți prima oară munții să se preschimbe în cîmpii
și nu în zid de apărare de care-n veci vă veți lovi
Convingeți apele să curgă spre țărmul vostru
Eu ascult
aceste riuri de răcoare din tată-n fiu și mai demult
Convingeți pasărea cerească să nu se-ntoarcă pe pămînt
în acest țărm în care liber îi este zborul legămînt
Convingeți glia să ne-nghită să nu ne fie adăpost
Pădurile ce le străbateți de la geneză-aici au fost
Convingeți cerurile-nalte să cadă singure de vor
Noi nici atunci lumina lumii nu vom schimba-o pe alt dor.

MIRCEA ROSTAȘ ■

În paginile 16—17:

■ **Grădiștea Muncelului în eternitate**

■ **Portretele de daci din acest număr sînt reproduse după Columna lui Traian**

Istoria în mărturii

Din cele peste 100 de triburi trace, așezate în „spațiul tracic“, cuprins între Dunărea de mijloc, Marea Egee, vestul Asiei Mici, mlaștinile Pripetului, estul Mării Negre și Boemia, se poate spune că dacii sau geții reprezintă nucleul avansat al numerosului neam al tracilor. Așa cum scria geograful antichității Ptolemeu ei erau așezați în țara care „se mărginește la miazănoapte cu acea parte a Sarmației europene care se întinde de la muntele Carpatos pînă la cotitura pomenită a fluviului Tyras, la apus cu iazigii metanaști, pe lîngă riul Tibiscos, iar la miazăzi cu acea parte a fluviului Dunărea care merge de la vărsarea riului Tibiscos pînă la Axiopolis, de unde, pînă la Pont și la gurile sale, Dunărea se numește Istru“.

Mărturiile scrise încheagă tabloul unei vieți veridice, chipul unor oameni care au trăit dintotdeauna pe aceste pămînturi, care prin muncă, luptă și priceperea lor au lăsat mărturii bogate ale culturii materiale și spirituale. În acest sens, învățatul Huszti András scria la 1791 : „urmașii geților trăiesc și astăzi și locuiesc acolo unde au locuit părinții lor“.

Oamenii de știință, cercetători în domeniul istoriei și al altor discipline înrudite, au acordat o atenție deosebită neamului tracilor, „cel mai numeros din lume după cel al inzilor“ — cum scria istoricul Herodot.

Marea mișcare de populații începută în mileniul al III-lea î.e.n., în spațiul întins al Europei și în stepele euroasiatice, n-a întrerupt viața stabilă a numerosului neam al tracilor. Creatori ai unei civilizații contemporane, comparabilă cu cea miceniană, considerați de către Homer cu nimic mai prejos grecilor, chipul tracilor se reliefează distinct din marele peisaj etnic al popoarelor antichității prin unitatea demografică, economică și spirituală. Atingînd un înalt indice demografic, datorită unei culturi materiale avansate și a unei vieți sedentare, numerosul neam tracic este prezent în marea încleștare a războiului troian, impresionează prin meșteșugul armelor, bogăția regilor și prin arta lor princiară de o rară finețe, care poartă pecetea unor tradiții străvechi.

(Continuare în pagina 14)

MIRCEA MUȘAT ■
doctor în istorie

De la Dacia lui Burebista, la marea Unire din 1918

Comitetul județean Ilfov al P.C.R., Consiliul Culturii și Educației Socialiste și Comitetul de cultură și educație socialistă al județului Ilfov au organizat la București o sesiune de comunicări științifice dedicată sărbătoririi a 2 050 ani de la constituirea statului dac centralizat și independent sub conducerea lui Burebista.

Prezent la sesiune, redactorul nostru **N. Grigore Mărășanu** a invitat în jurul unei mese rotunde pe tovarășii: dr. **Gheorghe Diaconu**, cercetător principal la Institutul de arheologie București; dr. **Nicolae Dunăre**, cercetător principal la Institutul de cercetări etnologice și dialectologice București; doctorand **Viorica Enăchiuc Mihai**, arheolog la Oficiul pentru patrimoniul cultural național al Muzeului județean Ilfov; asistent univ. **Cornelia Olaru**, de la Academia de studii economice București; dr. **Ștefan Olteanu**, cercetător principal la Institutul de arheologie din București; lector univ. **Gheorghe Pârvulescu**, de la Academia de studii economice din București.

Gheorghe Pârvulescu: E bine, cred eu, să subliniem de la început un adevăr: anume acela că istoria românilor este istoria unui popor statornic, plămădit unitar în vatra vechii Dacii, care și-a urmat propriul său făgaș de acțiune și de manifestare, de civilizație materială și cultural-spirituală sedentară, a zămislit valori de originalitate și trăinicie intrate de mult în patrimoniul culturii universale. Civilizația traco-geto-dacă, dezvoltîndu-se în forme specifice și cu trăsături unitare pe această străveche vatră de viață și de cultură, s-a impus tot mai mult în centrul și sud-estul Europei, integrîndu-se activ în schimbul de valori materiale și spirituale ale antichității.

N. Gr. Mărășanu: Și ca să aprofundăm întrucîtva această idee, mi-aș permite să întreb: prin ce se releva baza economică a geto-dacilor?

Viorica Enăchiuc Mihai: În evoluția istorică a propriei noastre forme de comunitate umană, baza economică a poporului dac este relevată de manifestări ale civilizației opidane și de utilizare a monedei. Creșterea nivelului de dezvoltare a forțelor de producție a determinat, se știe, accentuarea separării meșteșugurilor de agricultură, apoi a impus desprinderea din rîndul meșteșugarilor a negustorilor. Consolidarea producției-marfă în cadrul economiei geto-dacilor a impus cu necesitate o organizare social-economică adecvată, a impus apariția claselor sociale. Aceasta, ca urmare a transformărilor survenite în viața socială a comunităților, pentru că asistăm acum la o consolidare a plusprodusului, cît și a faptului că schimburile economice nu se mai făceau la întîmplare, ci în mod organizat. O să mă întrebați: bine, dar ce vă face să credeți asta? Moneda geto-dacică, atestată încă din secolul IV î.e.n., consemnează actul trecerii de la economia **gentilică** la

> **„Priviți trecutul poporului nostru! ... S-ar putea spune că nu există metru de pămînt care să nu fi fost udat cu lacrimile și sîngele moșilor și strămoșilor noștri. Dar înfrîngînd greutăți uriașe, dînd jertfa supremă atunci cînd a fost nevoie, înaintașii noștri au făcut totul pentru a apăra existența, libertatea și demnitatea poporului nostru, pentru măreția națiunii noastre, pentru dezvoltarea ei pe calea progresului și civilizației!"**
>
> NICOLAE CEAUȘESCU

cea **bănească**, aducînd după sine ștergerea obiceiurilor statuate din timpuri imemoriale. Iar tezaurizarea ei, a monedei, atestă afirmarea în societate a puterii economice a unor grupuri și indivizi care încep să nesocotească normele, drepturile pînă atunci obligatorii pentru toți membrii comunității.

Coroborarea descoperirilor arheologice mai noi cu știrile textelor antice, pe o perioadă mai mare (secolele VI—I î.e.n.), demonstrează aceasta: adică faptul că pe teritoriul Daciei existau, înainte de unificarea săvîrșită de Burebista, cel puțin patru organisme statale, cu o bază economică bine definită, stratificată din punct de vedere social, cu multiple legături între ele, cu contacte largi în lumea și civilizațiile contemporane.

Cornelia Olaru: Susținînd cele spuse de tovarășa Enăchiuc, mi-aș permite să atrag atenția asupra altui fapt: încă din secolele VII—VI, înainte de era noastră, autorii greci ne-au lăsat multe și consistente aprecieri la adresa strămoșilor noștri, aprecieri care permit desprinderea concluziilor referitoare la evoluția vechilor forme de comunitate umană ale dacilor. Constatăm, astfel, stabilitatea strămoșilor noștri, a poporului dac, pe același teritoriu, permanență relevată arheologic, constatăm limba proprie, obiceiuri și tradiții, religie și cod moral, toate deosebite de ale grecilor, și ale altor popoare, precum și forme ale organizării politice. Toate acestea demonstrează faptul că societatea dacică depășise formele rudimentare ale organizării sociale presupuse de comuna primitivă; raporturile de proprietate erau și ele transformate la nivelul noii etape. Legăturile multiple între comunitățile rurale, expresia intereselor lor comune, sînt vehiculate acum prin prisma intereselor unei categorii sociale suprapuse. Dovadă, instituția regalității, ca factor de putere în mîinile acestei categorii sociale suprapuse, este și insistent și persistent amintită de întreaga literatură antică referitoare la daci. Și multă vreme, în continuarea evoluției poporului dac, comunitățile rurale vor reprezenta cadrul social al existenței poporului nostru. Iar acțiunea lor, a comunităților rurale, a fost elastică și eficientă în viața economică, cît și în lupta de apărare în fața invadatorilor.

Gheorghe Pârvulescu: Prin secolul I î.e.n. geto-dacii, mai bine spus poporul dac, au cunoscut o maximă afirmare politică, economică și culturală. Deși ei constituiau o societate stratificată, așa cum s-a arătat aici, cu mult înainte de sfîrșitul secolului doi înaintea erei noastre. În acest secol unu, în jurul anilor 70, Burebista a trecut la unificarea Daciei, la unirea marelui și viteazului popor dac într-un stat centralizat și independent. Suveranitatea lui, a statului nou constituit, se exercita în margini relativ stabile, cuprinzînd regiunile de la patrulaterul Boemiei și Dunărea mijlocie, pînă la munții Haemus și țărmul nordic al Mării Negre. Unificarea politică săvîrșită de Burebista, pe care contemporanii cu dreptate îl numeau „cel dintîi și cel mai mare dintre regii din Thracia și stăpînitor al tuturor ținuturilor de dincolo și de dincoace de Dunăre", a fost însoțită de o întărire considerabilă a puterii statului dac în conjunctura politică din a doua jumătate a secolului I î.e.n. Era momentul în care pericolul cuceririi romane devenea tot mai evident. Din aceste motive, Burebista rămîne în istoria patriei și a poporului nostru ca una dintre cele mai fecunde și mai luminoase personalități. Marele contemporan al lui Cezar, cu care s-a confruntat pe plan politic, a depășit limitele epocii sale, înscriindu-și numele între marile personalități ale antichității.

N. Gr. Mărășanu: A urmat apoi cucerirea unei părți a Daciei de către romani; a urmat însă, după 160 de ani, și părăsirea Daciei de către romani, urmare a slăbirii puterii imperiului. Să zăbovim, v-aș ruga, și asupra acestui moment din istoria noastră.

Gheorghe Pârvulescu: Primul secol al erei noastre consemnează începutul luptelor strămoșilor noștri pentru neatîrnare, pentru apărarea unui **teritoriu definit**, care va deveni „suma vieții noastre istorice", cum numea Mihai Eminescu începutul luptelor pentru unitate națională, statală și independență la români. Da, o parte din Dacia a fost cucerită de romani, în urma războiului din 105—106, cucerire care a avut, desigur, urmări însemnate pentru poporul dac. Dar viața economică, socială și culturală din aceste ținuturi a cunoscut totuși un anumit progres, pe baza împlinirii celor două civilizații și culturi. Ceea ce trebuie subliniat este faptul că invazia romană în Dacia nu a putut duce la destrămarea unității poporului dac, așa cum pe drept cuvînt afirma savantul Simion Mehedinți: „Un popor de dimensiunile celui dac, răspîndit pe o arie geografică atît de întinsă și ocrotită de un relief atît de variat (atît din punct de vedere orografic, cît și din punctul de vedere al hainei vegetale), nu putea fi desființat. Concepția aceasta catastrofală e în contrazicere cu tot ce cunoaștem din istoria altor popoare". Adevărul este că atît în interiorul provinciei romane, cît și între dacii liberi și cei din provincia română au continuat să existe permanente legături de viață materială, spirituală și politică, dezvoltîndu-se astfel unitatea de limbă, credință, obiceiuri.

Gheorghe Diaconu: Rezultatele cercetărilor arheologice dovedesc în continuare faptul că pe teritoriul țării noastre s-a dezvoltat „cultura" înfloritoare a geto-dacilor. Am ghilimetat noțiunea de cultură, pentru că, după părerea noastră, acest concept de „cultură" este justificat în arheologie pînă în cea de-a doua epocă a fierului, cînd unele populații sau popoare se individualizează, încep să fie menționate din ce în ce mai des în izvoarele scrise. Și azi, o seamă de arheologi, din dorința de a defini unele aspecte culturale drept culturi, au rămas și rămîn tributari, pentru realitățile din secolele II—X e.n., metodologiei folosite în cercetarea comunei primitive. Deși o sumară examinare a literaturii de specialitate, referitoare la secolele II—X, ne dovedește că pe teritoriul țării noastre au fost definite, pentru perioada respectivă, peste 20 de culturi, în loc să simplifice problema, așa cum s-ar cuveni, numeroși specialiști stărue deci în identificarea de noi culturi. Așadar, revenind la întrebare, rezultatele cercetărilor arheologice ne dovedesc că, începînd din secolul al II-lea, cultura înfloritoare a geto-dacilor, a poporului dac, s-a îmbinat cu civilizația romană, iar în secolele următoare, cu elemente alogene, aparținînd unor popu-

„Acest ținut produce cea mai mare cantitate de grîu"

(Urmare din pagina 13)

Chipurile lor săpate cu aproape două milenii în urmă de către artistul contemporan pe Columna Traiană ne indică unele asemănări somatice și de ținută vestimentară cu ale locuitorilor care trăiesc și astăzi în diverse zone geografice ale țării. Unul dintre cercetătorii moderni ai istoriei strămoșilor noștri, francezul Abdolonyme Ubicini, analizînd imaginile de pe Columnă, remarca: „Trăsăturile feței, detaliile costumului te duc precis cu gîndul la veșmîntul și fizionomia țăranilor români din Carpați; de statură înaltă, robuști, cu nas arcuit, cu ochii înfundați în orbite, cu sprîncene dese, cu barba zbîrlită, încrîncenați".

Numeroși, constituiți în puternice formațiuni politice, locuind un teritoriu întins și generos din punctul de vedere al bogățiilor solului și subsolului, geto-dacii au atins un nivel economic ridicat în acea perioadă istorică și au trezit interesul Imperiului roman, „căci nimeni nu ignora la Roma productivitatea filoanelor din munții Bihor și importanța rezervelor metalice acumulate de daci", afirma Jerôme Carcopino.

Reținem doar unele date consemnate de izvoarele antice, care ne oferă o imagine clară a nivelului vieții economice a strămoșilor noștri. Astfel Ptolemeu, descriind Dacia, enumeră peste 40 de orașe cu o populație destul de mare.

Atît din însemnările lui Herodot, cît și de la Ptolemeu, fiul lui Lagos, completate cu informațiile date de Criton, medicul grec al împăratului Traian („și pe cînd unii erau puși peste cei care munceau [pămîntul] cu boii, alții — dintre cei din jurul regelui — erau rînduiți [să se îngrijească] de fortificații"), rezultă că agricultura era ramura cea mai importantă a economiei geto-dace; din aceleași izvoare rezultă și marea dezvoltare a apiculturii și viticulturii, așa precum din scrierile ceva mai tîrzii ale lui Strabo și Arian, preluate din Ptolemeu, aflăm de întinderea mare a semănăturilor de grîu. „Cantitatea de grîu adusă din Pont este mai mare decît tot ceea ce ne vine din celelalte porturi comerciale" — spunea Demostene, deoarece „acest ținut produce cea mai mare cantitate de grîu". Tot din izvoarele citate apreciem importanța pescuitului în economia geto-dacilor, ținînd seama că întreaga falangă și cavaleria cu care Alexandru Macedon ataca pe geți în anul 335 î.e.n. au fost transportate peste fluviu, într-o singură noapte și cu numeroasele bărci ale autohtonilor.

Crescători de vite cornute mari și mici, pe care le foloseau în comerțul lor cu lumea antică, geto-dacii acordau o atenție deosebită creșterii cailor. De frumusețea și calitatea rasei lor ne vorbesc două izvoare importante: în **Iliada**, Homer amintește și de caii regelui trac, „frumoși cum nu au mai fost văzuți vreodată", furați de însuși Ulise, iar în prada ridicată de Filip al II-lea în lupta cu Ateas, regele scit — luptă localizată undeva în cîmpia dunăreană sau în Dobrogea —, Strabo și Arian menționează și „cele 20 000 de iepe, trimise în Macedonia pentru îmbunătățirea rasei".

Referindu-se la economia traco-geto-dacă, Louis Leger menționa că poporul acesta este „agricultor [și] abil în prelucrarea metalelor", iar istoricul N. S. Derjavin scria că „tracii vechi erau cunoscuți în primul rînd ca buni agricultori-plugari" și că „se mai ocupau de viticultură, de apicultură și de creșterea vitelor".

Pausanias și Diodor Sicilianul, consemnînd cele două războaie ale lui Lisimah împotriva lui Dromichactes, regele geților, ne lasă date prețioase asupra bogăției de la curtea acestuia: vase de aur și argint, blănuri scumpe, harnașamente frumos împodobite ș.a. Referindu-se la bogățiile Daciei și la prada luată de către romani, savantul francez J. Carcopino evaluează cantitatea de aur ridicată în anul 106, de la Sarmizegetusa, la 536 de milioane lei aur valoarea din 1916, iar pe cea de argint la 62 de milioane, aceeași valoare.

Numeroasele tezaure monetare scoase la iveală de săpăturile arheologice ne înfățișează întinderea relațiilor economice cu grecii stabiliți pe țărmurile Pontului Euxin, despre care istoricul Rudolf Bergner scria: „Grecii, acei încercați și evoluați negustori ai antichității, nu au întreținut desigur un astfel de trafic comercial activ cu dacii decît pentru că bogăția în aur a acestui popor era extrem de ademenitoare pentru ei". Interesul pe care l-au manifestat negustorii romani, cu circa două secole înainte de cucerirea unei părți a Daciei, față de produsele pe care veneau să le achiziționeze în partea sudică a Daciei este o dovadă incontestabilă a unei economii dezvoltate, materializată într-o activitate meșteșugărească, comercială și edilitară.

Metalurgia bronzului, apoi a fierului, atinge un stadiu înalt, care avea pe solul geto-dac tradiții bogate. Răspîndirea fierului a dus la o dezvoltare remarcabilă a forțelor de producție. Cuptoarele de reducere a minereurilor de fier descoperite pe teritoriul țării noastre și care datează din a doua epocă a fierului arată că se crease o tradiție în metalurgia locală a fierului și că geto-dacii aveau cunoștințe tehnologice înaintate privitoare la extragerea, reducerea și prelucrarea fierului. Aceasta a dus, fără îndoială, la un neîncetat progres. S-au înmulțit uneltele și s-a diversificat funcțiunea lor, în legătură cu meșteșugurile la care erau folosite, cît și cu perfecționarea însăși a unor procese tehnologice. Confecționarea armelor și a echipamentului de luptă, precum și ornamentarea lor denotă o adevărată artă „atît de originală și de caracteristică, încît se pare că nu pot fi atribuite decît unor artiști autohtoni", sublinia A. Ubicini.

În interiorul cetăților lor, ingenios construite, se desfă-

lații care au migrat și au poposit vremelnic la noi. Pentru Dacia romană (Transilvania, Banat, Oltenia, vestul Munteniei și Dobrogea), în secolele II—IV, rezultatele cercetărilor arheologice din ultimele decenii dovedesc o sinteză daco-romană : astfel în mediul urban și în fortificațiile militare, descoperirile materiale și spirituale sînt în marea lor majoritate de factură romană, de producție locală sau importuri, în timp ce în așezările rurale elementele dominante sînt cele geto-dacice cu procent scăzut de materiale romane, adoptate de geto-daci. Numai așa ne putem explica faptul că vestigiile din centrele urbane și militare din Dacia pot fi cu ușurință confundate cu cele din Panonia, Moesia sau alte provincii. În schimb, în mediul rural, trăsăturile și caracterele culturii sînt proprii poporului dac, individualizîndu-se față de acelea din alte provincii ale Imperiului roman. Dacă îmi permiteți să continuu, vă voi spune că între secolele V—VII, civilizația poporului nostru primește unele influențe, ca urmare a contactului cu populațiile străine ; iar începînd cu secolul VIII, civilizația românească este menționată și de unele izvoare scrise. Stabilirea legăturilor genetice deci de-a lungul întregului mileniu unu al erei noastre ne obligă să renunțăm la denumirea de „cultură" pentru unele aspecte culturale zonale, cu atît mai mult cu cît începînd cu secolul VIII, era noastră, atît la poporul român cît și la popoarele vecine erau create premisele cristalizării formațiunilor statale feudale.

Ștefan Olteanu : Eu aș dori să aduc în discuție un alt factor fundamental pentru dezvoltarea poporului român, în perioada de care ne ocupăm, adică secolul al optulea și următoarele: și anume doresc să atrag atenția asupra factorului demografic. Dealtfel, în dezvoltarea poporului, indiferent de epoca istorică avută în atenție, populația reprezintă, potrivit concepției materialist-dialectice, condiția indispensabilă a dinamismului societății, forța de bază a poporului. Secolele opt și unsprezece, în tot acest interval, am mai avut prilejul să afirm, constituie una dintre cele mai importante verigi ale lanțului genetic al poporului nostru, ale evoluției structurilor social-economice și politice românești, spre împliniri medievale. Perioada reprezintă pentru societatea carpato-danubiano-pontică, pentru poporul român, un moment de veritabilă „explozie" demografică. Cercetările efectuate pînă în prezent evidențiază numeroase așezări omenești, din perioada amintită, răspîndite pe întreg teritoriul țării, sub forma unor concentrări demografice, în măsură să exprime, totodată, și gradul de organizare politică a acestora. Am cartografiat așezările identificate pînă în prezent în zona cuprinsă între Dunăre, la sud, bazinul inferior al Argeșului, la est și nord-est, și bazinele inferioare ale Vedei și Teleormanului, la vest, și am obținut o situație paleo-demografică deosebit de semnificativă pentru înțelegerea stadiului de dezvoltare a comunităților românești din zonă. Imaginea de ansamblu pune în evidență două concentrări demografice înșirate de-a lungul Dunării : o primă grupare este compusă de 12 așezări, avem aici și numele lor, și se plasează în zona în care se va constitui viitorul oraș Giurgiu, în centrul acestor așezări ; a doua grupare este alcătuită din 10 așezări, de asemenea, avem aici denumirile lor, și se plasează în „cotlonul" format de apele Dunării și apele Argeșului. Această realitate paleo-demografică mai sus prezentată este confirmată de unele izvoare scrise, bizantine mai cu seamă, care menționează existența pe malurile fluviului, la cumpăna dintre cele două milenii, a unei populații sedentare, posedînd capacitatea social-economică și militar-politică de a-și făuri o civilizație urbană, de a-și construi fortificații. Scriitori bizantini ca Ana Comnena, Kedrenos, Zonaras și alții menționează existența în vatra proprie a poporului nostru un popor stabil, menționează relațiile lumii bizantine cu formațiunile politice românești. Kedrenos, de pildă, relatînd un episod al luptelor bizantino-ruse, din 971, din zona Silistrei de azi, scrie : „au venit la dînsul (la împăratul bizantin aflat la Durostorum-Silistra) din Constanteia și din alte fortărețe ridicate dincolo de Istru, soli care cereau iertare pentru faptele rele săvîrșite, predîndu-se împreună cu acele fortărețe". Dar așezări importante și numeroase sînt atestate și pomenite de izvoarele scrise în toată Cimpia Română, în Transilvania și în alte zone ale țării. Printre izvoare, pomenim din nou : știrea de la mijlocul secolului al XII-lea privind participarea locuitorilor de la nord de Dunăre la activitatea de negoț de la Tesalonic, Cronica lui Anonimus, pomenind formațiunile politice din Transilvania, sau, mai recent descoperită, Cronica veche turcă, în care se pomenește, în secolul al IX-lea, de **românii** care au refuzat să se supună dominației cumane și să plătească acestora tributul obișnuit al vremii.

N. Gr. Mărășanu : Rezultă din cele spuse și probate de dv., tovarășe Ștefan Olteanu, că în loc de „vid demografic", cum încearcă în ignoranța lor unii istorici străini să falsifice adevărul istoric, exista pe întreg spațiul românesc, spațiul carpato-danubiano-pontic, o adevărată explozie demografică !

Ștefan Olteanu : Așa cum arăta secretarul general al partidului nostru la primul Congres al Educației și Învățămîntului, nu poate fi vorba de un vid de populație pe teritoriul patriei noastre, ci de un vid în conștiința acelor istorici care susțin aceasta. Cercetările din ultimele două decenii au demonstrat cu temeinicie că pe teritoriul carpato-danubiano-pontic existau, în cursul secolelor VIII—IX, peste 1 000 de așezări omenești, centre puternice, statornice, caracter conferit de activitățile economice fundamentale pe care le practicau, cu adînci rădăcini în etapa anterioară. Această situație paleo-demografică este confirmată și se confirmă la rîndul ei de către documentele scrise, pe care le-am mai pomenit : relatările lui Anonimus, Cronica veche turcă din secolele IX—X, altele. Aceste realități spulberă pentru totdeauna așa-zisele teorii ale spațiului „neocupat", „deșert", „pustiu", existent pe teritoriul României! Poporul român, prezent în acest spațiu de la constituirea sa, a muncit și a luptat pentru păstrarea ființei sale etnice, făurindu-și în decurs de secole propria sa civilizație.

Gheorghe Pârvulescu : De fapt, năvălirea populațiilor migratoare, începînd cu secolul trei, era noastră, aflate într-un stadiu inferior de dezvoltare economico-socială și politică față de autohtoni, a provocat, în trecerea acestor populații peste plaiurile românești, grave distrugeri și pustiiri, care au frînat mult timp dezvoltarea forțelor de producție. Dar ele n-au putut schimba niciodată comunitatea de viață, de limbă și cultură a poporului nostru, n-au putut opri cursul său istoric de unitate și înaintare spre forme superioare de organizare politică și social-economică. Românii au rămas ceea ce au fost : un popor „de limbă și cultură latină" și „nu de singe" — cum aprecia, pe drept cuvînt, istoricul P.P. Panaitescu. Întrucît, spunea el, „moștenirea traco-dacică trage mai mult în cumpănă, în această din urmă privință". Spre sfîrșitul primului mileniu al erei noastre, locuitorii țării, dezvoltînd tradițiile organizării dacice a obștii, au reușit să se organizeze, așa cum deja s-a arătat, în formațiuni statale proprii, cum sînt țările feudale românești conduse de Gelu și Menumorut, voievozi care au luptat cu vitejie împotriva regelui ungur Arpad, a politicii acestuia de jaf și cucerire. De asemenea, în spațiul românesc dintre Carpați, Nistru, Dunăre și Marea Neagră, cronicile vechi amintesc o serie de voievodate românești ; ale Cîmpulungenilor, Bîrlădenilor, ale lui Litovoi, Seneslau, Ioan, Farcaș, ale lui Jupan Dimitrie, Balica, Dobrotiță și atîtea altele.

Nicolae Dunăre : Tovarășul Pârvulescu a adus în discuție existența voievodatelor românești în spațiul carpato-danubiano-pontic. Ocupîndu-mă de studii etnografice, îmi permit să afirm că deși aceste voievodate, iar mai tîrziu Țările Române au existat și s-au dezvoltat un timp separate, aceasta, așa cum s-a mai spus, nu a afectat unitatea etnică a poporului român. Acestea și multe altele la număr, risipite pe întregul spațiu românesc amintit, existente la toate altitudinile (șes, deal, munte), au fost în același timp și puternice zone sau subzone etnografice, revenindu-le, unora în mod mai pronunțat, funcția etnoculturală de **teritorii-nucleu** sau **zone-vetre** de formare, conservare și continuitate etnică. De ce sau de unde un astfel de rol ? Cele mai multe dintre zonele etnografice, pe care le vom aminti, dintre teritoriile-nucleu au beneficiat și beneficiază de o situare pericarpatică sau intracarpatică, înălțimile înconjurătoare conferindu-le rolul unor adevărate „cetăți" naturale. Să luăm Țara Moților, de pildă, care e o adevărată cetate naturală, unde s-a desfășurat un proces de intensă umanizare; ținutul Apusenilor este, la fel, un peisaj variat, echilibrat, mioritic ; Țara Loviștei, Mărginimea Sibiului, Țara Oltului, una dintre zonele-nucleu de formare a poporului român, Țara Vrancei, situată în mijlocul României, este o adevărată forțăreață naturală, Țara Oașului, una din cele mai vechi formațiuni prefeudale românești, adăpostește o remarcabilă unitate antropogeografică interioară, Țara Maramureșului, Țara Birsei, subzona etnografică a Cîmpulungului Moldovenesc, o mică republică prestatală de țărani liberi, un bun adăpost bucovinean de viață arhaică românească, Chioajdele și altele.

N. Gr. Mărășanu : Trebuie, cred eu, să vedem în aceste vetre etnografice de o străvechime multimilenară, tot atîtea inestimabile comori de românitate, niște inimi care bat de totdeauna aici, și-au potrivit și își acordă în continuare bătăile cu marea inimă românească, amplificînd, așa cum credem că am amplificat mereu, Ființa neamului românesc. Și azi ele tot asta fac : iradiază românitate !

Nicolae Dunăre : Ați subliniat bine rolul lor, dar în termeni oarecum metaforici. Noi, cum ne e obligația și datoria, îl vom susține cu probele adevărului istoric : forța de iradiere demografică și culturală s-a manifestat și s-a produs pe baza raporturilor, a legăturilor acestor mici români românești cu celelalte zonevetre și subzone etnografice. Oșenii, de pildă, în vatra cărora s-au găsit straturi neîntrerupte de așezări încă din neolitic, sub cetatea dacică de la Belavara, au iradiat cultura lor, spiritualitatea lor, prin mijlocirea drumului sării care le străbătea „țara", de-a lungul arterei comerciale care lega Basarabia, Bucovina, Moldova, Maramureșul și părțile sătmărene, îmbrățișînd, astfel, un larg orizont regional. Țara Loviștei, cu urme din paleolitic, neolitic, epoca bronzului și Latène-ul dacic, își aduce un puternic aport etno-genetic prin pendularea stăpînitorilor de turme, pe aceleași ținuturi, între iernat, tomnat și primăvărat, consolidînd astfel caracterele românești de zonă. La fel se întîmplă cu locuitorii Țării Amlașului (Mărginimea Sibiului), atestată din secolul al XII-lea: numeroasele așezări agropastorale, existente aici în epoca romană, au renăscut proprietatea obștească în perioada de tranziție spre feudalism, conservînd o remarcabilă continuitate etno-lingvistică. În secolul al XVIII-lea, mulți mărgineni își extind păstoritul (transhumanț) în Oltenia, Muntenia și Dobrogea, roiesc într-acolo, realizînd astfel un vast proces de iradiere a roadelor spiritualității acestei vetre geto-dacice a poporului nostru. Într-o viziune de ansamblu, acest proces de iradiere a românismului a îmbrăcat forma unui fenomen polivalent de comunicare și comuniune etnoculturală, în direcția punctelor cardinale ale etniei românești.

Gheorghe Pârvulescu : Analizînd în continuare faptele, mai trebuie, cred eu, spus că deodată cu procesul de organizare și consolidare a statelor feudale românești, Țările Române au trebuit să facă front comun (politic, militar, diplomatic) împotriva agresiunilor și acțiunilor expansioniste ale marilor puteri care își disputau interesele pe seama poporului nostru ca și a altor popoare vecine. Aceasta a impus poporului român continuarea luptei pentru unitate, libertate și neatîrnare, ceea ce constituie trăsătura fundamentală a întregii sale istorii, determinînd însuși modul lui de existență, concepțiile și idealurile lui. Ca rezultat al dezvoltării economice, politice și culturale, al luptei maselor largi, a întregului popor, înfăptuirea acum trei sute optzeci de ani, sub domnia lui Mihai Vodă Viteazul, a actului sfîrșit al făuririi statului feudal românesc centralizat a apărut ca o necesitate imperioasă. Acest act conștient, legic și obiectiv s-a înscris în procesul european desfășurat în secolele XV—XVI. Profundele transformări ale secolului al XVIII-lea fac, în mod firesc, ca sentimentul istoriei naționale să devină predominant în opinia, în conștiința națională. Mișcarea pentru emancipare și unitate națională se redimensionează prin Școala ardeleană, ca și prin mișcările și asociațiile culturale și politice din Muntenia și Moldova. Cuvintele Dacia, Daco-România deveniseră un manifest în publicațiile istorice și literare ale epocii. Desfășurată în aceste condiții, revoluția din 1821 a marcat începutul istoriei moderne a României. Ea a fost precursoarea revoluției de la 1848, a cărei idee-forță a fost refacerea Vechii Dacii, „Daco-România", „Dacia Nouă". Marile idealuri pentru care au luptat masele largi ale poporului român aveau să înceapă a rodi, cînd, la 24 ianuarie 1859, prin „actul energic al întregii națiuni române", s-au pus bazele statului național român modern, prin unirea Moldovei și Munteniei. Proclamarea independenței absolute de stat a României și după numai o jumătate de veac, Unirea din 1918, formarea statului național unitar român au deschis o eră nouă în multimilenara existență a poporului român.

șura, la nivelul clasei conducătoare, o viață cu preocupări științifice și spirituale, bogată și variată. Platon a apreciat principiile terapeutice ale medicilor daci. Trusele chirurgicale descoperite în săpăturile arheologice, ca și numeroasele denumiri dacice de plante medicinale, așa cum le menționează Dioscoride în **Despre materia medicală,** au fost adoptate de farmacopeea grecească și dovedesc cunoștințele dacilor. Descifrarea semnificației stîlpilor și lespezilor din sanctuarele de la Sarmizegetusa așază preoții daci la nivelul astronomilor vremii lor. A. Ubicini afirmă despre Deceneu că el „a introdus în Dacia primele noțiuni de fizică și de astronomie, pe care le-a adus din Egipt".

Știința lor ne-au transmis-o durată în piatra construcțiilor religioase și militare, precum și prin aceea a tradiției înstăpînite multimilenar pe acest pămînt al nostru.

Deosebit de prețioase pentru noi sînt informațiile preluate de Iordanes de la Dio Chrysostomul privitoare la rolul marilor preoți daci în împămîntenirea și dezvoltarea cunoștințelor științifice în societatea dacă. Autoritatea politică și moral-spirituală cu care erau în mod firesc investiți preoții în societatea dacă ne este limpede evocată de izvoarele antice : Zamolxis, zeul suprem al dacilor, se bucura nu numai în rîndul lor de o considerație extraordinară, dar era cunoscut și de marii învățați ai lumii antice.

„Dacii vorbeau aceeași limbă cu geții"

Geto-dacii au folosit scrisul. Au fost descoperite la Ocnița inscripții pe vase, care redau nume de persoane traco-geto-dace : Reb, Mark, precum și numele centrului dacic din jurul salinelor de la Ocnele-Mari — Ocnița, care era Buridava. La acestea se adaugă inscripția de pe un vas de cult descoperit la Sarmizegetusa — **Decebalus** și **Per Scorilo** — cu litere latine. Aceasta reprezenta, de fapt, o consecință firească a nivelului înalt de civilizație geto-dacă și a contactelor permanente cu marile civilizații ale antichității. Scrierea era folosită la curtea regelui și de către preoțime, iar descoperirile de la Ocnița (Vîlcea) arată că și alte categorii sociale cunoșteau scrisul. Istoricul J.F. Neigebauer precizează că „în 84, sub regele geto-dacilor Burebistes, Deceneus introduce scrisul, precum și artele și științele, ambii dau legile, numite Bellagini".

Limba geto-dacilor era de tip tracic :mai exact, un dialect, o variantă zonală a acestei limbi. Ea era distinctă de celelalte grupe lingvistice indo-europene, dar mult apropiată de cea vorbită în sudul Dunării : iliro-moesica. În antichitate se știa precis că „dacii vorbeau aceeași limbă cu geții", iar marele istoriograf-geograf Strabo ne informează că fiind și ei traci „geții vorbeau aceeași limbă cu tracii". De aceeași părere sînt și cercetătorii epocilor moderne ca : A. Huszti, J.F. Neigebauer, F. Colson, A. Ubicini

ș.a. Dacă s-ar fi păstrat acea parte a liricii lui Ovidiu scrisă în limba geto-dacilor și pe care poetul o recita cu mult succes, multe din întrebările pe care ni le punem astăzi și-ar fi aflat răspunsul. Dar însuși faptul că marele exilat și-a rostit o parte din simțămintele lui în limba geto-dacilor este o dovadă incontestabilă a puterii ei de expresie.

Preluînd cu inteligență și în mod creator elemente de cultură material-spirituală de la toate popoarele cu care au venit în contact, „geto-dacii — cum aprecia istoricul Vasile Pârvan — stăpînitorii marelui drum de civilizație al Dunării, se mențineau pe aceeași întins teritoriu, la Dunărea de Jos. Ei primeau puternice înrîuriri grecești pe Dunăre în Sus — și apoi romane pe Dunăre în Jos —, dar în aceeași vreme ofereau, la rîndul lor, și grecilor și romanilor o consistență spirituală superioară și foarte caracteristică, pe care literatura antică a însemnat-o uneori cu mirare și admirație, făcînd din geto-daci aproape un popor fabulos, prin vitejie, înțelepciune și spiritul lui de dreptate". Iată și cîteva însemnări ale lui A. Huszti despre trăsăturile caracteristice ale strămoșilor noștri : „dacii au fost locuitorii cei mai vechi ai Ardealului, Moldovei și Munteniei, fiind foarte viteji și neîntrecuți în lupte [...] cuvîntul G e t a ar însemna suliță de aruncat sau lance, potrivit cărula geții n-ar însemna altceva decît popoare de viteji, sulițari și lăncieri. Unii învățați socotesc că numele acesta de D a k u s înseamnă luptător, adică viteaz".

Cultura materială și spirituală a geto-dacilor, ramura de nord a tracilor, atinsese acea treaptă în evoluția sa istorică ce impunea făurirea statului centralizat, fapt realizat în secolul I î.e.n.

Imaginea vieții economico-sociale și politice a strămoșilor noștri geto-daci se fundamentează pe numeroase izvoare și mărturii, urme de viață materială și spirituală din spațiul carpato-danubiano-pontic. Orașele-tîrguri „Dave", atestate de Ptolemeu, cu o populație destul de densă, constituie și ele un indiciu al unor diferențieri social-economice. Dealtfel, înfloritoarea economie a dacilor presupune dezvoltarea unor forțe de producție antrenate într-un proces care în mod obiectiv duce la stratificarea societății. Izvoarele antice atestă prezența nobililor daci — **tarabostes** — și a oamenilor de rînd — **comati** — prin scrierile lui Dio Cassius, Criton și Iordanes, care spunea că „acei care erau de neam s-au numit la început t a r a b o s t e s, apoi p i l l e a t i, dintre ei se alegeau regii și preoții". Aceste mărturii au fost reluate și de istoricii din epoca modernă ca A. Ubicini sau N. S. Derjavin și îngăduie istoricului să accepte, în general, prezența sclavajului și la daci. Cu toate acestea, cercetările istorice ne conduc la concluzia că geto-dacii nu au cunoscut orînduirea sclavagistă clasică nici în vremea lui Burebista și nici în cea a lui Decebal. Chiar dacă existau sclavi, aceștia nu jucau un rol hotărîtor în producție. Cea mai mare pondere în producția

(Continuare în pagina 16)

ISTORIA NOASTRĂ, VIAȚA NOASTRĂ

Grădiștea Muncelului în eternitate

De la Costești, ploaia se întețise, iar de la Anines drumul deveni mai prost. Mașina, un „ARO" cu destulă experiență, sălta gîfîind din piatră în piatră, șoferul ocolind grohile potrivit principiului: dintre două rele, unul te scapă de celălalt. Apa Grădiștei, din ce în ce mai tulbure, era un semn că și sus, la „cetatea cea mare", plouă la fel de sănătos. După ultimele două serpentine făcute la pas, cu capul în nori și rotile pe marginea prăpastiei, blocurile de piatră ale cetății ne smulg din reveria drumului forestier.

Săpături, enorme bucăți de piatră, buldozere, două rulote de șantier și o baracă mai mare de stirpe cazonă. Undeva, în stînga, în fața unui perete tăiat în munte, pe o palmă de pămînt neted, resturi de coloană dispuse în mai multe incinte, ca niște mici mese ale tăcerii.

Grădiștea Muncelului. Vechea cetate a regilor daci, demult cunoscută dincolo de granițele țării, și se descoperă încet: ziduri, terase, trepte.

Un șantier pe care se muncește de peste o jumătate de secol, cîndva cu mari întreruperi datorate potrivniciei vremurilor, iar de trei decenii în mod continuu. Piatră de încercare a priceperii, inteligenței și tenacității multor generații de arheologi, dezvelirea ruinelor de la Grădiștea Muncelului a făcut și face obiectul unor adevărate vieți de apostolat, cei pe care i-am găsit aici, arheologi, dar și muncitori buldozeriști, excavatoriști, ostași, fiind ultimii veniți să trudească la „semnele istorice din Munții Orăștiei", unde dovezile — pînă azi demonstrează că „sîntem aproximativ în centrul spațiului daco-getic" (Ion Horațiu Crișan), cel mai important centru politic și economic al statului dac.

★

Este vineri, de două zile plouă și se lucrează pe sponci. Adică intre partidele de ploaie, speculîndu-se timpul. Ghinionul reporterului, dar, desigur, nesansa oamenilor care doar sîmbăta coboară către casele lor, la Deva sau Orăștie. Pare ciudat, dar, așa cum îmi spunea unul dintre ei, nici o zi nu seamănă cu cealaltă alci printre ruinele de la Sarmizegetusa Regia. Pare ciudat deoarece, necunoscător fiind, pacea păduri și tiniștea pietrei îmi dau impresia oririi timpului, iar răbdarea omului de a înlătura le-tul de pămînt, de „a trage timpul" de pe obiecte și de a reconstitui cu sensul de a dura pentru încă o veșnicie, pare incompatibilă cu mișcările bruște, repezi, spectaculoase. Ce nu seamănă cu ieri? „Ieri era lucrul neterminat la montarea stîlpilor din absida sanctuarului. Azi sînt gata, deși nu ne-a lăsat prea mult ploaia". Și iată și pretextul pentru vorbă așezată. Ia o masă de lemn, într-o baracă pe care inimoșii o numesc cabană, unde mai sînt cîteva paturi simple de lemn și o etajeră cu cîteva cărți. Sînt trei, Adriana Rusu, Ștefan Ferenczi și Eugen Iaroslavschi. Trei oameni pe care îi leagă pasiunea pentru istoria țării, tenacitatea neprevăzutului și ambiția. Fără ele nu poți trece peste singurătate, peste necazurile și avanturile vieții de cercetător în solitudine. Care a fost prima bucurie de arheolog? **Adriana Rusu:** „Descoperirea unui cimitir de incinerație din zona Munilor Apuseni, de la Valea Arsului, cimitir care a aparținut unor coloniști romani ce prelucrau minereul aurifer din zonă. Este deosebit de alte cimitire din epocă prin ritul de înmormîntare. La toate acestea se adaugă descoperirile de la Grădiștea Muncelului". De ce arheologia? **Eugen Iaroslavschi:** „Pentru bucuria și neprevăzutul istoriei. Nu aștepți nimic de la altul, descoperi cu mîna ta". Cum era acum un sfert de veac la Grădiștea Muncelului? **Ștefan Ferenczi:** „În anii '50, săpăturile erau conduse de Constantin Daicoviciu. În primii trei ani condițiile erau teribil de grele, de junglă, fără mari posibilități de circulație. Trenulețul pînă la gara Anines, apoi urcam pe unul din drumurile folosite și de daci. Alci au existat primele sanctuare, iar po creată a început să se formeze un oraș. După părerea mea, un oraș la formarea căruia au contribuit și zăcămintele de fier existente. Pe o terasă, în apropiere, s-a găsit o cantitate de 800 kilograme fier brut, în timp ce, pe platoul de deasupra incintelor sanctuarelor au fost descoperite peste 134 unelte și 3 ateliere metalurgice".

Marea cetate de la Grădiștea Muncelului are trei părți: așezarea civilă (5 kilometri pe 250 de terase antropogene, cetatea, incinta sacră. În acest an, lucrările se desfășoară în cetate și în incinta sacră, încercîndu-se reconstituirea unora dintre sanctuare, printre care marele sanctuar de andezid cu 60 de coloane, sanctuarul rotund calendar, a scarelui de andezid și a sanctuarului vechi de calcar. Rivna cercetărilor din ultima vreme a dus la descoperiri importante. Astfel, s-a aflat că zidul de sprijin al terasei pe care se află sanctuarul vechi de calcar se află pe 13 rînduri de blocuri de piatră (și cercetările nu sînt terminate); de asemenea, nu se știa nimic de existența unui turn de formă rectangulară, în timpul săpăturii descoperindu-se elemente de construcție, scoabe, piroane, unele aparținînd altil daciior cît și romanilor; și, în sfîrșit, s-a dezvelit aproape integral canalizarea antică, o construcție ingenioasă, din blocuri măiestrit îmbinate, o canalizare în două ape (două șanțuri).

★

S-a lucrat și se lucrează intens la renovarea drumului antic paval, care unește incinta sacră cu cetatea, a fost completată întreaga circumferință a scarelui cu similipiatră, la sanctuarul calendar sînt remontați stîlpii de lemn, iar în sanctuarul mic circular au fost remontate cîteva pietre din similipiatră. Se lucrează atent, cu infinită grijă, cîmpetările se fac, în general, astfel încît originalul să se distingă de adăugat. Sub conducerea celor trei arheologi, de la Muzeul de istorie din Deva (Adriana Rusu) și de la Muzeul de istorie al Transilvaniei (Ștefan Ferenczi și Eugen Iaroslavschi), lucrează oameni de la Trustul de construcții din Hunedoara, de la Întreprinderea „Marmura" din Simeria, de la Direcția județeană de drumuri și poduri, ostași. Faptele se desfășoară aparent simplu, așa cum raporta locotenentul Marin Țurcatcă: „Detașamentul meu a lucrat drumul antic, grupa caporalului Babol, și la restaurarea sanctuarelor". Spuneam că faptele sînt simple, că se muncește disciplinat, planificat, ca la orice altă construcție unde conteză meseria și totuși... „Am văzut zidurile făcute de daci și am înțeles și ce fel de oameni erau. În orice caz, oameni foarte prichpuți, dacă au tinut zidurile pînă azi. Lucrăm cu multă atenție la restaurare, cînd iau piatra în mîcara parcă aș lua-o cu mîna. Ziua mea cea mai frumoasă a fost atunci cînd s-au găsit porțile de est și de vest. Acolo s-a zidit poarta și sanctuarul vechi cu calcar. Ce e mai greu e că e izolat. Mi-e dor de nevastă și de fetiță. Pe fetiță am adus-o cu un reportaj, copilul lui soră-mea. Fetița știe ce a fost aici, a luat și grîu carbonizat din acele hambare antice incendiate cu ocazia războaielor și l-a dus la școală" **(Constantin Munteanu** — automacaragist). **Mircea Faur**, un bărbat zdravăn, singurul care nu se temea de ploaie și își punea mintea cu un ditamai buldozerul, ce se încăpățîna să rămînă învelnoroi, împreună cu Liviu Logojan, ajutorul său și om de incredere.

— Cum credeți că a fost cetatea de la Grădiștea Muncelului?

— O construcție gîndită bine și un loc ales cu mare înțelepciune. Ziduri trainice, poartă zidită perfect, fără mortar, legături cu birne de lemn. În loc de mortar, dacii foloseau argilă, iar jos, pămînt bătătorit.

— Ce știați despre cetate?

— Eu sînt clujean. Văzusem o emisiune la televizor cu cetatea, dar nu-mi închipuiam cum este de fapt. Credeam că seamănă cu cele de la Costești sau Blidaru. De fapt, construcțiile sînt aceleași, dimensiunile însă sînt altele aici, mult mai mari. Acum am văzut mai bine și am înțeles. Știu mai multă istorie decît înainte de 14 mai cînd am urcat pe Grădiștea.

★

Aici, nu tot neînțelesul devine înțeles, așa cum, de pildă, nimeni nu poate să explice care a fost calea prin care blocuri uriașe de andezid, avînd un diametru de 2,40 metri și o greutate de 3 200 kilograme, au ajuns la 1 200 metri înălțime. Dar timpul, mîgala și dîrzenia oamenilor dezvăluie tainele supușilor lui Burebista, a urmașilor săi, a romanilor care, arăta Ștefan Ferenczi, n-au venit dinspre Oltenia pe un singur drum, ci și pe un altul, necunoscut atîta vreme, adică de la Rumbești-Jiu, peste culmea Polatiștei și apoi prin depresiunea Petroșanilor, sau ponte — aici sînt doar bănuieli — prin depresiunea nordică Brezoi, vîrful Ausel, căzînd în spatele cercului imperfect al cetăților dacice din Orăștie.

Și iată cum în inima unui munte ce nu se lăsa ușor abordat în vremuri antice, o mină de oameni se străduiesc zi de zi, în condiții deloc de invidiat, să arate cine au fost, de ceea ce au fost în staro acei bărbați inteligenți, viteji și capabili de a construi lucruri minunate, spirite sfărîmicite, cum arăta și Strabon, dacii.

RĂZVAN BARBULESCU ■

Călătorie în trecut

Vestigii dacice

Arheologul și istoricul de artă Radu Florescu este autorul unor lucrări prestigioase, care au repus în circuit o serie de valori importante ale culturii antice de pe teritoriul țării noastre. Arta dacilor (Meridiane, 1968) reprezintă prima încercare de a aborda unitar această temă majoră. Desigur, piesele și monumentele la care se referă erau cunoscute și înainte, dar fuseseră tratate de către diverși autori mai mult în context arheologic și grupate în funcție de locul unde fuseseră descoperite. De data aceasta, problemele au fost abordate și din punctul de vedere al istoriei artelor, al istoriei formelor și stilurilor, nu numai prin prisma genezei. Comentariile din pagina de față asupra monumentelor dacice se vor baza, în esență, pe această lucrare de referință, în prezent raritate bibliografică. Columna (Dacia, 1977), comentariu la albumul de fotografii al lui Ion Micdea, oferă și ea noi interpretări. Se știe că reconstituirea războaielor dacice după reliefurile Columnei de la Roma, reconstituire făcută încă la începutul secolului nostru de savanții germani Cichorius și Petersen, au format ulterior obiectul unor critici întemeiate din partea multor cercetători. În cartea sa, Radu Florescu reia întreaga discuție, reconstituind, și pe baza unor interpretări proprii, drumul ostilor romane și desfășurarea luptelor. Tezaurele Transilvaniei (în colaborare cu Ion Miclea, Meridiane, 1979) prezintă pentru intîia dată, în ansamblu, cu referire specială la forma artistică și cu o seamă de puncte de vedere, originale, aceste tezaure ale istoriei noastre. Un capitol important se ocupă de tezaurele dacice. Dicționar enciclopedic de artă veche a României (în colaborare cu Hadrian Daicoviciu și Lucian Roșu, Editura Științifică și Enciclopedică 1980) este prima lucrare de acest fel care apare în România. Perioada îmbrățișată: din paleolitic pînă în secolele X și XI e.n. Actualmente, Radu Florescu pregătește pentru tipar cinci volume de Arheologie românească — străvechi nostri, care urmează să apară la Editura Meridiane.

— Tovarășe Radu Florescu, am dori ca, avîndu-vă pe dumneavoastră drept ghid, să călătorim pe cîteva noștri într-o călătorie în trecutul patriei, să prezentați cîteva monumente, cîteva vestigii — inclusiv unele poate ceva mai puțin cunoscute marelui public — din timpul lui Burebista. Avînd în vedere puținătatea izvoarelor scrise din epocă, aceste vestigii reprezintă pentru noi, urmașii de peste veacuri, istoria vie. Dar, mai întîi, o întrebare: prin ce se caracterizează, din acest punct de vedere, epoca lui Burebista (și a lui Decebal) față de cultura dacilor din perioada precedentă?

— În timp ce cultura din urmă era o cultură de tip folcloric, rural, această din epoca lui Burebista era aceea dezvoltată cu un caracter urban și de curte. Apar construcții monumentale, dorite și gîndite ca atare, exprimînd o voință unitară și puterea de a o pune în practică. Orașele fortificate din vîrf de munte, cuprinzînd zone sacre cu ansamble de sanctuare, instalații tehnice, lucrări edilitare, aducțiuni de apă și canalizări, locuințe integrate într-o interesantă formulă de organizare urbanistică, folosind în mod ingenios terasele montane și văile — toate acestea presupuneau atît un efort de voință cît și o „metodologie" de realizare, o structură adecvată a puterii. Mă refer, bunăoară, la organizarea finanțelor, la prestații, resurse materiale și un anumit regim juridic (regele trebuia să aibă anumite drepturi asupra oamenilor, asupra fierului, aurului și pietrei, pentru a le putea folosi). În termeni moderni, am vorbi despre o infrastructură evoluată. Toate aceste fapte materiale au căpătat o expresie artistică corespunzătoare în limbajul artei oglindindu-se ideile despre puterea centralizată care l-a dat naștere.

Iată-ne, așadar, pregătiți, după acest preambul, să întreprindem călătoria în epoca lui Burebista.

● Se știe că în Munții Orăștiei, în jurul Grădiștei Muncelului, dar întinse pînă aproape de 20 km jur-împrejur, săpăturile arheologice au scos la iveală cel mai mare complex de așezări fortificate ale dacilor, cu caracter urban. Dintre acestea, cetatea centrală de la Grădiștea Muncelului a fost identificată cu Sarmizegetusa Regia, capitala lui Burebista (și apoi a lui Decebal). Sistematica ansamblului se remarcă prin deosebita sa originalitate, generată de nevoia de a adapta așezările urbane, cu toate funcțiile lor militare, politice, economice și religioase, la amplasamentul muntos, ales atît pentru că se afla în inima regatului dac, aproape de zăcămintele de fier și de cele mai importante noduri de comunicații, cît și pentru că în această zonă însuși relieful contribuia la fortificarea așezărilor. Grupînd toate elementele în jurul dealului înalt al Grădiștei, care forma nucleul, constructorii daci, în spatele cărora bănuim voința lui Burebista, au așezat pe platourile de culme cetăți cu ziduri de piatră și cu turnuri de strajă, care să vegheze asupra drumului ce se strecura de-a lungul apei din vale și să fie folosite drept pavăză de către populația din jur în vreme de pericole. Între cetăți și puncte cu vedere mai bună, se înălțau turnuri de strajă. O privire pe hartă locului arată cum apa Grădiștei, principalul drum de pătrundere spre Grădiștea Muncelului, era străjuită, pe stînga, de marile cetăți de la Costești și Blidaru, iar pe dreapta, de la distanță, de cetățuile de la Prisaca Bruștureului și Vîrful lui Hulpe. Acestea două din urmă controlau și o culme care face cumpăna apelor între bazinul apei Grădiștei și bazinul Văii Sibișelului, închizînd accesul dinspre aceasta către Grădiște. Cetatea de la Piatra Roșie domina valea Stînguliui și Pondorului, iar cetatea de la Fețele Albe închidea spre nord accesul spre Valea Albă. În imediata apropiere a cetăților, pe terase amenajate în cîmpa dealurilor, erau situate sanctuarele. Pe alte terase, mai joase, și pe spinările domoale din jur, se aflau așezările civile: ateliere, stîne, locuințe, tot ce era necesar pentru viața unei cetăți regale. Nucleele locuite erau legate între ele prin drumuri, dintre care unele frumos pavate. Apeducte și cisterne asigurau aprovizionarea cu apă. Întreg ansamblul evidențiază concepția îndrăzneață a arhitectului, posibilitățile largi de care s-a bucurat, gradul de civilizație la care ajunseseră dacii în acea vreme.

● La capetele elipsei superioare a platoului de la Costești, județul Hunedoara, în interiorul incintei, supraveghind, unul Apa Grădiștei, iar celălalt panta de sud a dealului cu poarta cetății, se înălțau două turnuri locuință, situate fiecare pe cîte o mică terasă spre care dădea acces o scară (la cel de sud — o scară cu aspect monumental), turnurile aveau două nivele. Fundațiile și partea de jos a primului nivel erau construite din blocuri de piatră (ca și zidul de incintă), iar partea de sus din mari cărămizi arse sumar. Parterul servea drept magazie, în timp ce etajul era folosit ca locuință.

● Pe dealul Blidarui se păstrează resturile unei cetăți dacice construite din două incinte patrulatere, ușor denivelate, întărite cu turnuri la colțuri. Dintre cele două incinte, aceea dinspre est, situată mai sus, este ceva mai veche. În colțul de sud-vest al incintei mai vechi este situat turnul-poartă, prin care se intra în cetatea superioară. De colțul de sud-vest al turnului se lipește zidul de incintă.

● Descoperit întîmplător în 1953, tezaurul de la Sîncrăeni, județul Harghita, include 15 cupe de argint, două brățări, tot de argint, o fibulă (podoabă de veșmînt) și două monede. Brățările masive reproduc, într-o formă simplificată, motivul șarpelui. Partea cea mai bogată o constituie seria de cupe. Tezaurul este marcat de o notă de arhaism și are legături clare cu cel de la Surcea, județul Covasna, care reprezintă inventarul unui atelier de argintar. Tezaurul de la Surcea dă indicații prețioase atît asupra legăturilor dintre argintarii daci și cei din Moesia, cît și despre felul în care unele modele sudice au fost înțelese și reluate în Dacia.

● Provenind dintr-o descoperire întîmplătoare, cele două falere de la Herăstrău București făceau parte dintr-un tezaur parvenit pînă la noi incomplet și care avea, poate, un caracter funerar. Atît pieptănătura cu cărare la mijloc și cosițele stingaci stilizate, cît și costumul cu drapajul simetric trimit la obișnuitele figuri de divinități feminine ale tracodacilor.

● În fondul de bijuterii dacice al Muzeului de istorie din Cluj-Napoca se găsește o brățară spirală cu extremitățile terminate în capete de șerpi. Ea se distinge de alte brățări similare prin complexitatea motivului „gîtul șarpelui". Din analiza unor detalii, se desprind principiile de stilizare ale argintarilor daci. Formele și liniile care trebuiau să indice elemente anatomice erau prelucrate în așa fel încît să capete o valoare decorativă proprie autonomă, într-o ordonare decorativă cu caracter geometric.

Artă complexă, dar neajunsă la completa dezvoltare, cu caracter arhaic, dar și cu o evoluție rapidă, arta dacilor — arată Radu Florescu în încheierea lucrării sale consacrate acestui subiect — a fost frînată în dezvoltarea ei de cucerirea romană exact în momentul în care începea să-și pună probleme esențiale pentru orice artă superior dezvoltată — de arhitectură monumentală și de reprezentare figurativă. Legată organic de arta tracilor, dar diferențîndu-se de aceasta atît conceptual cît și stilistic, arta dacilor este caracterizată printr-o mare originalitate, izvorîtă din trăsăturile ei de gîndire și de stil, de o amploare și de o abstracție mai puțin întîlnite în arta altor popoare, fiind care ne face, fără îndoială să regretăm prematura încetare a dezvoltării ei.

LIONEL NIȚESCU ■

(Urmare din pagina 15)

materială a societății geto-dace o dețineau oamenii liberi, acei comati, care sînt eternizați și pe Columna Traiană.

Manifestare a unei legități istorice, organizarea statală a dacilor se cerea înfăptuită pornind de la realitățile interne și externe ale acelei epoci istorice. Știrile scrise ale marilor istorici ai lumii antice ne îngăduie să descifrăm istoria politică a străbunilor noștri, organizarea statală în perioade bine definite în timp și prin trăsături care le-au fost caracteristice, ca de exemplu asocierea la guvernare a pontifului; așa cum afirma Strabo, „regele lucra în înțelegere cu [pontiful]". Autorul anonim al Istoriei Transilvaniei, scrisă în 1784, sublinia că „geții aveau un regat electiv".

Din confruntările pe care geto-dacii le-au avut cu ostile invadatoare ale lui Darius, regele perșilor, în 514 î.e.n., împotriva sciților și a lui Alexandru Macedon în 335 î.e.n., rezultă implicit existența unor formațiuni statale închegate, conduse de căpetenii ca: Sitalces, Cothelas, Sarmis și care le-a permis să-i înfrunte și să-i obligo să părăsească pămîntul strămoșesc. Știrile referitoare la aceste campanii ne permit să surprindem începutul unui proces istoric de organizare social-politică încă din secolul al VI-lea î.e.n. Relatările referitoare la incercarea lui Lisimah de a cuceri cetățile geților din nordul Dunării ne prilejuiesc cunoașterea evoluției acestui proces în secolele IV—III î.e.n., care avea să aducă în fruntea unei formațiuni politice temeinic organizate — aflată în a doua epocă a fierului — pe Dromichaetes, conducător al geto-dacilor din spațiul carpato-danubian. Strabo nota despre el următoarele: „Pornind la război împotriva geților și a regelui lor Dromichaetes, Lisimah a trecut prin mari primejdii și, mai mult încă, a fost luat în captivitate, dar a scăpat deoarece a întîlnit un adversar bun la sufiet".

Perioada cuprinsă între Dromichaetes și Burebista se caracterizează prin continuitatea procesului de dezvoltare a vieții statale în lumea dacică; texte epigrafice vorbesc de prezența unor conducători geți în Dobrogea ca Zalmodegikos și Rhemaxos.

Prezenți în istoria scrisă a perioadei cuprinse între secolele VI—III î.e.n., prin luptele purtate cu sciții, perșii și macedonenii, geto-dacii se afirmă în perioada imediat următoare, avînd de înfruntat de data aceasta pe celți, bastarni și romani.

„Cel mai mare dintre toți regii care au domnit vreodată asupra Traciei"

Dezvoltarea forțelor de producție, atestată prin descoperirile arheologice pe întreg teritoriul locuit de geto-daci, prezintă tabloul unei economii în plin proces de dezvoltare și consolidare, fapt ce a imprimat o adîncire a stratificării sociale în sînul societății geto-dace, în perioada imediat apropiată lui Burebista. Astfel, în anul 70 î.e.n., stadiul societății geto-dace a impus în mod legic, obiectiv, închegarea statului dac centralizat și independent.

Binecunoscutul decret al orașului Dionysopolis din anul 48 î.e.n., în cinstea cetățeanului Acornion, și știrile transmise nouă de Strabo și Iordanes conțin mărturii prețioase, cu mare putere de evocare, referitoare la „cel dintîi și cel mai mare dintre toți regii care au domnit vreodată asupra Traciei" (inscripția din Dionysopolis). „Ajungînd în fruntea neamului său — scria Strabo — care era istovit de războaie dese, getul Burebista l-a înălțat atît de mult prin exercițiii... ascultare față de porunci, încît, în cîțiva ani, a făurit un stat puternic [...], ba încă a ajuns să fie temut și de romani".

Dacă la această mărturie a lui Strabo completăm și faptul că și-a extins autoritatea și asupra cetăților grecești de pe litoralul vest-pontic, putem aprecia întinderea foarte mare a teritoriului asupra căruia își exercita Burebista autoritatea de necontestat. În timpul său, statul dac centralizat și independent se întindea spre nord-vest pînă la Munții Slovaci și Dunărea Mijlocie, spre sud pînă la Balcani, iar spre sud-est pînă în estul Mării Negre, cuprinzînd și orașele grecești de pe țărmul pontic. J. Jung menționează că „Burebista stăpînea un regat puternic, care se întindea pe ambele părți ale Dunării, ajungînd pînă în Tracia, Illyria și Noricum".

În timpul celor aproape patru decenii cît a condus statul dac — în prima jumătate a secolului I î.e.n. —, Burebista a dat dovadă de fermitate și clarviziune atît în politica internă cît și în cea externă. Caracterul politico-militar pe care l-a conferit statului său, departe de a fi fost suportul unei politici de cucerire, demonstrează, dimpotrivă, hotărîrea de a apăra glia strămoșească în fața pericolelor amenințări externe. Acest fapt l-a permis să se amestece în conflictul dintre Caesar și Pompei și să ducă o politică abilă, de contacte și alianță cu vecinii.

Personalitate proeminentă a lumii antice, puternic ancorată în realitățile vremii în care a trăit, Burebista rămîne una dintre marile figuri ale istoriei poporului român și a lumii antice în contextul istoric în care s-a format statul centralizat și independent, întemeiat de străbunii noștri geto-daci cu peste 2 050 de ani în urmă și a cărui existență și putere au fost recunoscute de contemporani.

După anul 44 î.e.n., anul morții lui Burebista, statul centralizat dac se împarte în patru, apoi în cinci părți. Izvoarele antice ne permit să stabilim o succesiune de regi care acoperă aproape în întregime perioada întreprisă între Burebista și Decebal: Scorilo, Comosicus, Duras, Cotiso, Dicomes, Roles, Dapyx, Zyraxes.

Prima jumătate a secolului I e.n. este martorul încercării lente a dacilor de către cei mai puternic imperiu al antichității, Imperiul roman, care se instalase deja pe linia sudică a Dunării și reușise să domine formațiunile politice-statale din această zonă. Spațiul dintre Balcani și Dunăre, ca și Dobrogea dealtfel, a fost integrat Imperiului roman pînă în anul 46 e.n.

În fața pericolului iminent, virstnicul rege Duras cedează conducerea statului lui Decebal, care înfruntase cu succes Imperiul roman în cîteva lupte din iurul anilor 85—88 e.n.

„Priceput în ale războiului și încercat la faptă"

Domnia lui Decebal a însemnat perioada unui suprem efort al poporului dac pentru apărarea patriei amenințate. Portretul regelui erou, ajuns la cîrma statului dac în jurul anului 87, a fost zugrăvit de Dio Cassius prin următoarele cuvinte: „Era priceput în ale războiului și încercat la faptă, știind să năvălească și cînd să se retragă la timp; meșter în a întinde curse, viteaz în luptă, știind a se folosi cu dibăcie de o victorie și a ieși cu bine dintr-o înfrîngere". L.A. Gebhardi îl descrie în felul următor: „Decebalus [...] împreună o mare înțelepciune cu foarte mult spirit de prevedere, cu moderație, curaj, hotărîre rapidă, violențe și prîcepere militară, într-o astfel de perfecțiune, încît Duras, predecesorul său, i-a predat tronul și domnia dacă, în credința că este mai demn de ele". Istoria a vrut ca bărbatul care a condus destinul poporului dac în cel mai dramatic moment al său să întîlnească în Traian, împăratul Romei, o personalitate la fel de înzestrată. „Se purta cu blîndețe față de popor — scria același Dio Cassius — și cu demnitate în relațiile sale cu senatul; era iubit de toți, dar netemut de nimeni, în afară de inamici".

Marea, dramatica înclestare dintre Roma și Sarmizegetusa reînvia epoca marii confruntări dintre Cartagina și Roma.

Statul dac, deși mai restrîns teritorial decît în vremea lui Burebista, atinsese totuși un stadiu de dezvoltare economică și politică care-l făcea să fie considerat de Roma ca cel mai redutabil dușman al ei.

Calitățile regelui Decebal de organizator desăvîrșit, strateg și diplomat au contribuit fără îndoială la întărirea statului și s-au evidențiat cu prisosință în raporturile lui cu Roma atît în timp de pace, cît și de război. Consemnările rămase de la Criton, Dio Cassius, precum și din alte izvoare antice, subliniază puternic aceste trăsături ale marelui conducător al dacilor fie în legătură cu măsurile administrative luate în vederea conflictului cu Imperiul roman, fie cu cele militare de pregătire și orînduire a oștilor, de întărire a sistemului ingenios de apărare din Munții Orăștiei, sau în efortul de închegare a unui sistem de alianțe cu popoarele vecine. Astfel J. F. Neigebauer subliniază că „tribalii și sarmații, iazigii și tiraseții se aliază cu [el], care își întărește capitala Sarmizegetusa și se aliază cu partii". Mintea lui cutezătoare și clarvăzătoare a știut să se folosească de o gamă largă de măsuri pentru apărarea poporului său și a pămîntului strămoșesc. Din bogatul său arsenal diplomatic n-au lipsit nici încercarea de intimidare a dușmanului, de atragere în cursă, încercarea de a suprima pe conducătorii dușmani, de a-i hărtui și a le măcina forțele. Diplomat se dovedește însă și în felul cum știe să cîștige o pace, după ce pierde un război — pacea din 89 cu Domițian; cum a știut să accepte o pace dureroasă, pentru a cîștiga timp; cum a acceptat această pace, pentru a salva demnitatea libertății poporului său — pacea din 102, precum și din felul cum știa să strîngă cercul dușmanilor Romei prin alianțele realizate sau ținute. În cite împrejurări Decebal a pus armata romană în deosebită dificultate, stau dovadă monumentele ridicate de Traian pe locul marilor bătălii purtate cu dacii. Cu deosebire ne retine atentia campania din iarna anului 101—102, cînd, printr-o mișcare de trupe ingenios gîndită, determină pe Traian să ridice aproape întreg efectivul militar cu care se îndreptă spre Sarmizegetusa, spre a-l opune lui Decebal, și să-i facă în Dobrogea la Adamclisi. „Apărarea pămîntului dacic de poporul său a fost un imn de iubire cum rar au mai înălțat popoarele mozaicul lor amenințate", scria istoricul V. Pârvan.

Relatarea crîncenei înclestări dintre Imperiul roman atacator și eroicul popor al „nemuritorilor" care își apăra cu prețul vieții pămîntul strămoșesc denotă admirația și considerația unor autori ca R. Bergner, N.S. Derjavin, L. Leger, J.F. Neigebauer, A. Ubicini, J.A. Vaillant ș.a.

În anul 106, marea confruntare a luat sfîrșit prin victoria Imperiului roman asupra unei părți a Daciei. Societatea dacă însă era prea evoluată, astfel încît cultura ei materială și spirituală nu putea fi anihilată prin supraputere de cea romană.

Dacia cucerită de romani cuprindea provinciile istorice de azi ale Transilvaniei, Banatului, Olteniei, vestul Munteniei și sudul Moldovei.

Dacia Felix

Provincie imperială, a stat sub supravegherea directă a împăratului, condusă fiind de un guvernator — **Legatus Augusti pro-praetore Daciarum trium** —, care înmănunchea puterea militară, administrativă și juridică. Din secolul al

(Continuare în pagina 18)

Oriunde am săpa pe teritoriul patriei noastre, pe teritoriile pe care trăiesc românii, tot peste urmele tracilor, ale geto-dacilor vom da!

Profesorul doctor docent **DUMITRU BERCIU** s-a născut în anul 1907, în comuna Bobaița (Mehedinți). Termină Liceul **Traian** la Drobeta-Turnu Severin, apoi Facultatea de istorie, la București. Continuă studiile de perfecționare la Viena, cercetează toate muzeele și colecțiile arheologice din Europa sud-estică și centrală. A fost colaborator apropiat al lui Nicolae Iorga. A fost secretar și apoi director al Institutului român din Albania. În prezent, este directorul Institutului de tracologie, membru al Academiei de științe sociale și politice și prim-vicepreședinte al Comitetului internațional de tracologie — **WILHELM TOMASCHEK.** Este autor a peste 250 de studii și articole publicate în reviste de specialitate din țară și străinătate, autor a 12 monografii. Este decorat cu mai multe ordine și medalii, printre care Ordinul „Steaua Republicii Socialiste România" clasa a IV-a și Ordinul „Meritul Cultural" clasa a III-a, Prof. univ. emerit. Este membru al Partidului Comunist Român din anul 1945.

— Vă ocupați, așadar, stimate Dumitru Berciu aproape de o viață de om, de arheologia istorică. A fost o pasiune? A fost o întîmplare, devenită cu timpul obligație?

— Activitatea mea de arheolog îmbrățișează aproape o jumătate de secol și a fost, fii convins, o mare pasiune. Altfel, de ce să dezgrop civilizații, cînd aș putea foarte bine, mai ales în acest timp, să particip la făurirea unei civilizații?

— Dar, mi se pare mie, a pune în lumină vechi civilizații, în cazul dv. civilizația strămoșilor noștri geto-daci, este egal cu a făuri, a construi noi civilizații. Nu credeți că e așa?

— Dă, pentru că noi, arheologii, dovedim ce se află la temelia a tot ce făurim astăzi. Pasiunea asta am dobîndit-o de pe băncile liceului de la profesorul meu Alexandru Bărcăcilă, fondatorul Muzeului Regional „Porțile de Fier". Mai tîrziu, am avut rarul noroc de a lucra pe lîngă profesorul Ioan Andriescu, primul profesor de preistorie din România, colaborator apropiat al lui Vasile Pârvan. Am întreprins, astfel, numeroase cercetări arheologice, pe întreg teritoriul României.

— Ce șantiere mai importante ați condus?

— Importante au fost și multe satisfacții mi-au adus unele șantiere din Oltenia: de la Balta Verde, Ostrovul Mare, Verbicioara, unde aveam să descoper o civilizație nouă din epoca bronzului neolitic, tracic, șantierul de la Ocnița. Șantiere la fel de mari am condus și în Cîmpia Română: la Tangîru și Petru Rareș; apoi în Dobrogea: la Cernavoda și Hamangia-Baia.

— Pomeniți de satisfacții: care au fost?

— La Verbicioara, am descoperit cultura Verbicioara: o creație a triburilor tracice din Oltenia centrală și nordică și din

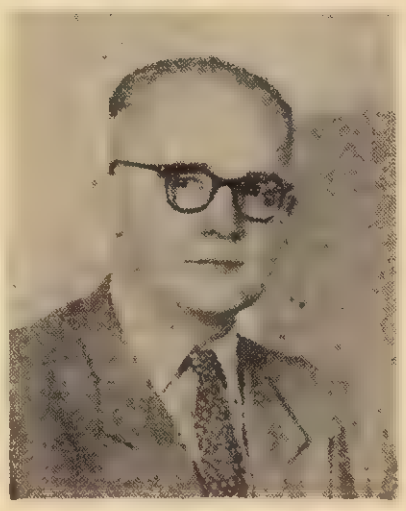

părțile de vest ale Munteniei, unde, pînă în 1950—1951, nu se cunostea aproape nimic cu privire la epoca bronzului; la Cernavoda aveam să descopăr un complex de culturi succesive: Cernavoda I, Cernavoda II, Cernavoda III. Și tot aici am identificat, împreună cu colectivul condus de mine, cel mai vast cimitir neolitic din valea Dunării, în care aveam să descopăr renumitul gînditor de la Cernavoda, care aparține culturii neolitice Hamangia, datînd de acum 5 milenii!

— Vorbiți-ne, vă rugăm, despre Gînditorul de la Cernavoda: este o capodoperă a artei neolitice?

— Este, fără îndoială, o capodoperă a artei neolitice mondiale, care în prezent nu lipsește din nici un manual de istorie a artei universale. Se înțelege că o astfel de descoperire, de-a dreptul senzațională, mi-a procurat o deosebită satisfacție. Gînditorul de la Cernavoda, reprezentat cum se știe sub forma unei statuiete, are de fapt istoria lui: a fost găsit, împreună cu o altă statuietă feminină, într-un mormînt. Gînditorul șade pe un scăunel de lemn cu patru picioare, cu margini crestate frumos, întocmai ca scăunelele din satele noastre țărănești.

— De ce l-ați botezat „Gînditorul"?

— Privește-l și dumneata: de la început, atitudinea personajului, cu mîinile adunate sub bărbie și cu coatele sprijinite pe genunchi, îți aduce în minte **Gînditorul** lui Rodin. De aceea i-am zis astfel, iar azi, în orice limbă de pe pămînt apare cu această denumire: **Gînditorul de la Cernavoda.** Mormîntul în care a fost găsit se prăbușise din cauza ploilor, iar **Gînditorul** fusese fărîmițat. A trebuit să caut, personal, doi ani de zile ca să găsesc toate componentele, să le lipesc bucată cu bucată.

— Femeia, constatăm, stă la fel, toț pe gînduri: ce semnificație are această pereche?

— Perechea de la Cernavoda, bărbat și femeie, ne-a dovedit pentru prima dată în istorie că omul neolitic era un făuritor de artă, cunoștea perfect anatomia corpului omenesc, putea să modeleze în lut elementele ei esențiale, cu trăsături realiste. În plus, cunostea stările sufletești, pe care le-a redat, iată, atît de bine prin aceste două capodopere neolitice.

— Pe ce șantier arheologic lucrați în prezent?

— În ultimii 15 ani, întreaga atenție mi-a reținut-o șantierul de la Ocnița (Vîlcea): aici e vorba de un complex dacic format din trei înălțimi fortificate, unele locuite, cum și dintr-o întinsă așezare civilă și o necropolă. Complexul se găsește în jurul bogatelor saline de la Ocnița și Ocnele Mari și fără îndoială că sarea împreună cu marea fertilitate a solului au determinat înfiriparea acestui important centru dacic. Este locuirea cea mai veche știută de noi pînă la această dată. Începe încă din epoca neolitică și se dezvoltă fără întrerupere pînă în zilele noastre. Este foarte important: avem deci de-a face cu o continuitate de viață, de cultură, de etnică neîntrerupte!

— În ce mai constă importanța arheologică a acestui complex?

— În aceea că se referă, în primul rînd, la epoca geto-dacă: am ajuns la convingerea, formată pe probe, că prin secolul IV î.e.n. se și cristalizase aici o civilizație geto-dacă, s-a dezvoltat fără întrerupere și deosebit de intens pînă în vremea celor două războaie dintre daci și romani. Ne-a atras atenția, aici, bogăția de material arheologic, legat cu deosebire de epoca lui Burebista, creatorul primului stat dac centralizat și independent. De la a cărui înființare sărbătorim, iată, 2050 de ani! În vremea lui Burebista, palisade, valuri de pămînt, turnuri de veghe și terase de luptă. Și tot acum, secolul I î.e.n., se întîlnesc cele mai numeroase locuințe și gropi sănătoase în stîncă, pentru provizii, pe colina sacră.

— Vorbeați de bogăția materialului arheologic: ce anume îl compune?

— Anul trecut am descoperit temelia palisadei acropolei, de pe înălțimea nr. 1. Este una dintre cele mai puternice palisade ale davelor dacice: strămoșii noștri săpaseră aici aproape un metru în stîncă, un șanț, în care asigurau fixarea stîlpilor palisadei. Acest sistem de apărare al pămîntului, pe care și noi îl apărăm la fel astăzi, avea drept scop înfruntarea unui atac venit din afară, care era cel roman și care nici nu a îndrăznit să apară: spre sfîrșitul secolului I e.n. întreaga fortificație a fost trecută prin foc de către romani.

— După dv., centrul de la Ocnița avea o mare importanță socială economică și strategică: de ce susțineți aceasta? Pe ce vă bazați?

— Credința mea este că nu trebuie să ne oprim numai la importantele cetăți de piatră ale dacilor, pentru a le înțelege funcționalitatea reală, cum cred unii arheologi: cetatea de la Ocnița nu e de piatră, nu este importantă! Nu este așa! Și davele din pămînt și lemn sînt la fel de importante, pot oferi rezultate în cercetare dintre cele mai neașteptate. Îmi sprijin afirmația în primul rînd pe caracterul militar puternic al cetății de la Ocnița, pe sistemele de fortificații care sînt impunătoare; pe dovezile grăitoare care atestă gradul înalt de civilizație al geto-dacilor din acest complex, cu nimic mai prejos decît civilizația din davele de piatră; un al treilea argument îl constituie cele aproape 15 inscripții descoperite de noi aici, inscripțiile cele mai numeroase și mai semnificative din punct de vedere istoric.

— Ați descifrat aceste inscripții? Ce spun?

— Descifrarea, înțelesul inscripțiilor au avut un caracter senzațional pentru cunoașterea unor momente din istoria geto-dacilor: pe unul din fragmentele de ceramică dacică ni se redă chiar numele davei geto-dacice de la Ocnița.

— Sîntem curioși: cum se numea?

— Buridava; alte două inscripții ne comunică numele comunității geto-dace care avea centrul la Buridava; ele sînt încrustate cu cuvîntul **bur.** Trebuie să amintesc aici relatarea geografului grec Ptolemeu, care ne-a transmis, pe lîngă cele 44 de dave dacice și 13 comunități geto-dacice și numele unei populații dacice numite de el **Buridavensioi,** daci care nu sînt alții decît dacii de la Buridava. Confruntarea inscripțiilor găsite de noi cu informațiile lui Ptolemeu ne-au condus în mod logic la localizarea Buridavei la Ocnița. De fapt, pentru cele 44 de dave ale lui Ptolemeu, este singura davă geto-dacă pentru a cărei localizare certă avem, iată, un izvor scris în lut, izvor contemporan epocii respective.

— Dar cum ați putut data inscripțiile? Poartă ele vreo dată?

— Sînt datate clar și precis prin două monede ale împăratului Augustus, cu care au fost găsite împreună. Ele mai prezintă și o altă semnificație istorică: geto-dacii cunosteau și foloseau alfabetul latin cu un secol și mai bine înainte de cucerirea Daciei de către romani. Inscripțiile de la Buridava fac această dovadă.

— Cum adică, dacii scriau în latinește?

— Nu. Dacii se foloseau de alfabetul latin numai ca instrument de scriere. Antroponimele, toponimele, hidronimele, întreaga esență a vorbirii lor, fondul de cuvinte exprimat, concretizat prin acest instrument, sînt însă de origine traco-dacică. Folosirea alfabetului latin nu este altceva decît o dovadă a fenomenului de împletire a celor două civilizații: cea dacică și cea romană. E vorba în fond de fenomenul romanizării care începuse cu mult înainte de cucerirea Daciei în 106.

— Ce spun celelalte inscripții?

— Trei dintre cele 15 inscripții sînt scrise cu litere grecești și în limba greacă. Sînt deosebit de importante din două puncte de vedere: ne redau denumirea de **basileus,** de rege, iar în al doilea rînd ne comunică chiar numele acestui rege geto-dac: **Thiamarcus.** Este sigur un antroponim traco-dacic. Inscripțiile dovedesc faptul că, spre sfîrșitul secolului I î.e.n., la Buridava exista un centru politic, militar, economic și religios al unei formațiuni social-politice în fruntea căreia se afla regele Thiamarcus. Această

(Urmare din pagina 17)

III-lea, acesta era ajutat de un consiliu de cetățeni: **Concilium provinciarum Daciarum trium.** Aparatul administrativ era format din numeroși funcționari, dintre care cunoscuți documentar, pînă în prezent, sînt cei însărcinați cu fiscalitatea. Prima legiune instalată aici a fost a XIII-a Gemina, cu sediul la Apulum, iar mai tîrziu, din cauza presiunilor exercitate de populațiile migratoare și dacii liberi — prin anii 167—168 — a fost adusă și Legiunea a V-a Macedonica, cu sediul la Potaissa. În afara prezenței unui efectiv militar atît de numeros, apărarea provinciei era asigurată și prin lucrări militare judicios gîndite și amplasate: castre, castele și limesuri, construite în interiorul provinciei sau la hotare. În momentul cînd atacurile populațiilor migratoare cresc, au fost întărite și orașele cu ziduri puternice.

Fiii pămîntului dacic își poartă cu mîndrie frumoasele nume moștenite din străbuni, chiar și atunci cînd din anumite considerente își adaugă și nume romane. Muccator Muccatrelis, Rescuturme, Diales, Dizo, Duras, Ertain și Scorilo continuă să-și ducă viața în centrele urbane care și ele își păstrează vechile denumiri: Sarmizegetusa adăugată Ulpiei Tralana, Apulum, Potaissa, Porolissum, Napoca, Tibiscum, Drobeta, pentru a enumera numai pe acelea care reprezintă centre foarte importante ale Daciei romane.

Viața lor se scurge de-a lungul marilor rîuri care curg sub același vechi nume. Deși numele vechiului zeu Zamolxis nu apare, nu s-a renunțat la cultul străbun al credințelor religioase autohtone, de vreme ce la înmormîntare folosesc aceleași rituri. Sînt mărturii grăitoare ale persistenței populației autohtone în Dacia cucerită. Numărul ei este atît de mare, încît cel puțin zece unități militare romane — **alae** și **cohorte** — sînt formate din daci și trimise pînă la marginile cele mai îndepărtate ale imperiului, fără a tulbura prin aceasta echilibrul demografic al provinciei.

Într-o provincie căreia cuceritorul îi atribuie numele de „Felix", în secolul al III-lea, autohtonii răspund prin răscoale și frămîntări sociale care amenință stăpînirea romană instalată. Așa au fost marile mișcări pornite de daci de sub stăpînirea romană uniți cu dacii liberi în momente critice pentru imperiu: în anul morții împăratului Traian (117) și cea mai puternică (între anii 166—175), în timpul războiului cu cvazii și marcomanii, despre care relatează și J.F. Neigebauer.

Faptul că cei ridicați la luptă nu pot fi înfrînți decît după ani de eforturi susținute de către stăpînirea romană constituie un argument îndubitabil al prezenței unei populații autohtone numeroase, dar în același timp ne îngăduie să înțelegem că ordinea romană nu a însemnat pentru vechii locuitori ai noii Dacii „Felix" și ordinea dorită, cu toate progresele realizate.

Dacia romană, cu o populație atît de numeroasă, formată din autohtoni și coloniști adusi, a cunoscut trei tipuri de așezări: colonii, municipii și sate, primele două așezări de tip urban, ultima rural. Reținem de la început faptul că cele mai multe dintre așezările urbane continuă viața vechilor orașe-tîrguri dacice, menționate de Ptolemeu, și că ele acopereau deopotrivă versantele Carpaților și regiunea pontică.

Așezări urbane și rurale, civile sau militare sînt legate între ele prin drumuri puternic construite. Întreaga provincie e brăzdată de căi de comunicație care servesc interese civile și militare. Exploatarea și valorificarea bogățiilor solului și subsolului constituie principala preocupare a noilor stăpîni, cu deosebire a minelor de aur și argint, care sînt în proprietatea împăratului. Cu aurul acesta, ca și cu cel capturat de romani la Sarmizegetusa, Traian a rezolvat criza financiară de care era bîntuit imperiul și a făcut marile construcții care îl așază în rîndul celor mai mari ctitori ai Romei. Cît aur dacic se va fi scurs spre Roma în cei 165 de ani de stăpînire?

Se exploatează, de asemenea, sarea și incidental păcura și marmura. Textele epigrafice fac dovada acestor ramuri ale economiei, ca și descoperirea unor ateliere de prelucrare a materiilor prime. Alături de agricultori și crescători de animale, inscripțiile vorbesc și de colegiile de meseriași și negustori.

Comerțul este intens, prezența mărfurilor străine în așezările descoperite demonstrează volumul apreciabil al importului. Negustorii Daciei sînt întîlniți în marile centre ale imperiului.

Rapida contopire a celor două civilizații

Stăpînirea romană în Dacia a fost stînjenită treptat de presiunile făcute de daci din interiorul provinciei, ca și ale locuitorilor Daciei libere conjugate cu atacurile populațiilor migratoare.

Izvoare epigrafice, numismatice, precum și știrile transmise nouă de către istoricii antichității menționează trei aspecte care se cer reținute în legătură cu aceste presiuni și atacuri din interior și din afară: 1) dacii liberi, care locuiau în teritoriile necucerite de romani și care se asociază populațiilor migratoare; 2) conjugarea atacurilor externe cu răscoale ale dacilor din interior; 3) tenacitatea pe care o demonstrează Roma în apărarea și păstrarea Daciei, prima provincie din care romanii sînt nevoiți să-și strămute armata și aparatul administrativ.

Împărați ca Hadrian, Antoninus Pius, Marcus Aurelius și Claudius fac eforturi pentru păstrarea provinciei. Scriitorii antici pun în seama lui Hadrian prima intenție de părăsire a Daciei. Fapt cert este însă că retragerea administrației și armatei romane din Dacia se operează din ordinul împăratului Aurelian în anul 271 sau 275, ca măsură economică-militară, determinată de puternicele contradicții din societatea romană, agravată de atacurile tot mai insistente ale migratorilor. Această măsură n-a avut sensul unei abandonări totale, puternice capete de pod rămînînd în continuare să lege imperiul cu regiunea nord-dunăreană a fostei provincii.

Dacia continuă să rămînă intens populată de oamenii acestui pămînt, păstrînd în continuare unele legături cu Imperiul romen. Cine sînt ei? Ce etnie poartă? Procesul de contopire a celor două civilizații a coborît mult în timp, înainte de cucerire. Prezența negustorilor romani veniți în Dacia să cumpere produsele specifice țării și invers, colaborarea dintre daci și romani ca urmare a înțelegerilor de pace dintre Decebal și Domițian; trimișii regilor daci spre a tatona și surprinde „de visu" intențiile romanilor în însăși capitala Imperiului roman au facilitat interferența celor două civilizații. Prezența monedelor romane pe tot teritoriul locuit de daci — să nu

concluzie duce la o alta : anume la dăinuirea, documentată, a tradiției statale după moartea lui Burebista.

— Înțeleg bine ? Vreți să spuneți că Buridava este unul dintre cele cinci microstate în care s-a împărțit, după cum spun istoricii antici, marele stat al lui Burebista, după moartea acestuia ?

— Inscripțiile fac această dovadă ! A constituirii unui microstat pe pantele de sud ale Carpaților și în legătură cu cele nordice din sudul Transilvaniei și din nord-vestul Munteniei. În zona respectivă, tradiția statală a dăinuit nu numai după moartea lui Burebista, ci până târziu, până la constituirea primelor cnezate și voievodate de pe Olt și, apoi, până la formarea Țării Românești. Strabo, contemporan cu Burebista, scrie : după Burebista, puternicul său stat a fost împărțit mai întîi în 4 și apoi în 5 părți. Socot că una dintre aceste părți, cum le numește Strabo, e dovedită tocmai prin microstatul cu capitala la Buridava, al cărui rege era Thiamarcus.

— Cum au primit specialiștii punctele dv. de vedere ?

— Istoricii și arheologii noștri, luînd în considerare dovezile care vorbesc de la sine, sînt de acord cu formularea teoretică a descoperirilor noastre. Nu putem neglija, fără îndoială, dăinuirea tradiției statale după Burebista, în zona intracarpatică din sud-vestul Transilvaniei, unde, pe baza izvoarelor scrise, se poate, iată, dovedi continuitatea regalității dacice de la Burebista pînă la Decebal.

— Din cîte sîntem noi informați, toate aceste formulări teoretice pun bazele unui nou volum : în ce stadiu vă aflați cu redactarea lui ?

— În întîmpinarea aniversării a 2 050 de ani de la înființarea primului stat dac centralizat și independent condus de Burebista și a Congresului al XV-lea internațional al științelor istorice, care va avea loc la București, între 10 și 17 iulie, am predat la Editura politică o versiune nouă și completă a lucrării : **De la Burebista la Decebal**, în care subliniez procesul de formare a statului dac din vremea lui Burebista, structura acestui stat, legăturile lui cu civilizațiile antice și cu statul roman. Scotind în evidență marea personalitate a lui Burebista, consacrăm apoi un capitol separat regelui erou Decebal care este, după un secol și jumătate, continuatorul strălucit al marelui Burebista, și care a reușit din nou să creeze un stat centralizat mai puternic și mai bine structurat, deși el nu mai cuprindea toate teritoriile locuite de geto-daci, ca în timpul lui Burebista.

— Tovarășe profesor Dumitru Berciu, v-ați ocupat mult de personalitatea regelui dac Burebista : ați putea să ne schițați un portret moral al marelui conducător ?

— În lucrarea de mai sus am prezentat, desigur, portretul moral al regelui Burebista, cu toată putința izvoarelor scrise, rămase din antichitate. Faptul că a reușit să cuprindă laolaltă întreaga lume geto-dacică ne dezvăluie dintr-o dată marea lui personalitate de om politic și militar. Burebista a eliberat teritoriile dacice ocupate de multă vreme de neamuri străine : de celți și bastarni. Prin închegarea vechilor teritorii geto-dacice, Burebista a dat statului său și un caracter de **stat etnic** geto-dac, granițele acestui stat întinzîndu-se pînă acolo unde exista aceeași etnie a neamului geto-dac. Ca om politic și mare strateg, Burebista a înglobat în statul său și toate orașele grecești de pe litoralul vestic al Mării Negre, cu scopul de a preîntîmpina pericolul roman, dar și pentru a continua o tradiție, ce venea dinaintea lui, aceea de protejare de către bazileii geto-daci a acestor orașe-cetăți.

— Unii istorici văd în civilizația geto-dacilor un reflex al lumii antice, și nu o creație proprie. Care e părerea dv. ?

— Atît persoana lui Burebista, cît și rolul jucat de statul creat de el, în această parte a Europei, trebuie judecate în cadrul lumii antice și în cadrul Europei sud-estice. Burebista însuși era, ca dealtfel întreaga nobilime geto-dacă din care făcea parte, receptiv la tot ce venea din afară, din lumea clasică greco-romană. Dar poporul geto-dac, regele însuși prețuiau în mod deosebit ceea ce creaseră înaintașii, ceea ce reprezenta patrimoniul multimilenar tracic. Noi nu vedem în civilizația geto-dacă un reflex al lumii antice, ci vedem o creație proprie, sprijinită puternic pe un fond autohton tracic, la care s-au adăugat, fără îndoială, elemente pozitive din civilizațiile antichității. Aceste elemente au fost însă asimilate potrivit nevoilor și gusturilor pentru frumos ale strămoșilor noștri.

— Care credeți dv. că trebuie să fie relația dintre istoricul, arheologul cu diplomă, specialist, și cercetătorul fără diplomă, dar care de o viață se ocupă, din pură pasiune pentru descoperirea adevărului istoric ?

— Constiința că poporul nostru își are rădăcinile infinite adînc în aceste meleaguri ale patriei, ale noastre de multe milenii, reprezintă pentru popor o forță morală, educațională extraordinară. Noi, așa cum spunea secretarul general al partidului nostru, tovarășul Nicolae Ceaușescu, oriunde am săpa pe teritoriile patriei noastre, pe teritoriile pe care trăiesc românii, tot peste urmele tracilor, ale geto-dacilor vom da. De aceea și mulți pasionați, care caută urmele istoriei poporului român. Pentru că, în plus, noi nu ne căutăm patria în alte părți și nu am descălecat aici veniți de cine știe de unde. Noi ne-am născut odată cu patria.

N. GRIGORE MĂRĂȘANU ■

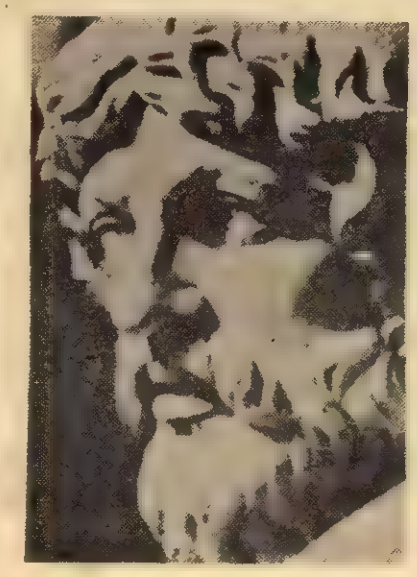

Viile dacilor

Cultura viței de vie este o caracteristică proprie populațiilor stabile, numeroase, deoarece vița de vie necesită multă forță de muncă și, în același timp, o îngrijire permanentă. Pe teritoriul românesc, prin continuitatea culturii viței de vie, se poate trage concluzia de necontestat că populația a existat în toate timpurile, numai astfel explicîndu-se faptul că anumite obiceiuri s-au păstrat în practicarea acestei culturi, încă din timpuri străvechi.

În prezent, cu toate că plantațiile de viță de vie se găsesc aproape în toate țările Europei, totuși, nu mulți sînt cei care știu că Tracia a fost prima cultivatoare de viță de vie din bătrînul continent. „Patria cea veche a geto-dacilor, Tracia — scria istoricul A. D. Xenopol — era o regiune vinicolă, cauza pentru care și era considerată ca locul de naștere al zeului vinului, Dionysos". În literatura străină, cît și în literatura noastră de specialitate, s-au strecurat și continuă să apară unele greșeli cu privire la trecutul viticulturii pe meleagurile românești. De aceea este de datoria istoricilor cît și a viticultorilor de a repune în drepturi faptele care atestă fără putință de tăgadă că, pe teritoriul patriei noastre, cultura viței de vie datează din epoci ce au precedat cu mult era noastră. Fapt atestat de numeroasele descoperiri arheologice de la Popești, Zimnicea, Sincrăieni, Piscul Crăsani, Cetățenii din Vale, Istria, Fitionești, Frumușica, Huși etc. Existența și continuitatea culturii viței de vie pe teritoriul românesc este atestată și de izvoarele scrise. Homer, cu aproape un mileniu înainte de era noastră, scria următoarele : „Cultul lui Dionysos s-a bucurat de mare cinste mai ales în Tracia, vestită pentru vinurile sale. Din ea soseau zilnic corăbii încărcate cu vin pentru trupele grecești dimprejurul Troiei. De acolo a obținut preotul lui Apollo, Odiseu de la Maron, minunata băutură cu care a îmbătat pe ciclopul Poliphem. Vinul era considerat ca darul natural al acestei țări". Autorul **Iliadei** mai spune că Tracia era deja în acele timpuri și o țară viti-vinicolă avansată în acest domeniu. Tracia era într-adevăr eminamente viticolă, iar produsele ei se bucurau de mare renume. Herodot afirma mai tîrziu că sciții întrebuințau vinul la diferite ceremonii.

În secolul trecut, Griesbach considera că „patria viței de vie trebuie căutată în ținuturile păduroase ale Pontului și ale Traciei, pînă dincolo de Dunăre, ținuturi bogate în liane", iar Raymond Billiard scria că „dintre toate părțile Europei, Tracia a fost poate cea mai veche și cea mai respectată pentru vinurile sale". El confirmă ideea că viticultura, pe teritoriul românesc, a avut un caracter de pionierat în Europa, populația acestor meleaguri fiind deci chiar în acele timpuri o populație stabilă și civilizată. Nu întîmplător, reputatul om de știință, istoricul Richard Wilhelm sublinia, în lucrarea **Histoire de la civilisation chinoise**, că Tchang H'ian a introdus în China vița de vie nobilă, sub domnia împăratului Wou-ți (140—87 î.e.n.), adusă în urma unei călătorii întreprinse în Țara Geților. Interesante sînt și precizările renumitului profesor român I. C. Teodorescu : „Vița de vie s-a aflat la ea acasă în regiunile carpatice nu numai în formă sălbatică, obișnuită, ci chiar într-una evoluată, din care se trage vița nobilă europeană de astăzi..."

Mai tîrziu, în timpul lui Burebista (sec. I î.e.n.) viticultura luase o asemenea dezvoltare încît „regele a ordonat defrișarea ei", lucru ce s-a realizat însă numai în parte, deoarece cornul de zimbru împodobit cu aur, luat ca trofeu de împăratul Traian de la regele Decebal, atestă că vinul continua să fie consumat în mod curent. Dealtfel, în cupele de vin și-au turnat otrava conducătorii daci, pentru a nu cădea prizonieri legionilor romane. Din această perioadă au rămas în limba română, ca încă o dovadă a continuității, cuvintele de origine dacă : strugure, butuc, curpen — cuvinte caracteristice activității viticole. Izvoarele istorice atestă că și în timpul ocupației romane locuitorii de pe teritoriul românesc, daco-romanii, au continuat să cultive vita de vie. Astfel, medalia **Dacia felix** poartă ca emblemă chipul unei femei așezate pe o stîncă, pe genunchii căreia doi copii prezintă un spic de grîu și un strugure, semnul principalelor bogății ale țării. Tot un exemplu grăitor îl reprezintă și consemnarea istorică din care reiese că decurionul coloniei romane din Cluj-Napoca, AURELIANUS MARCIANUS, aduce omagii zeului popular local, LIBER PATER, zeul viilor.

Cultura viței de vie pe pămîntul României a continuat și după retragerea aureliană din anul 271. Sugestive sînt, în acest sens, precizările istoricului nostru Vasile Pârvan : „În epoca năvălirilor barbare, după păstorie, rolul principal l-a jucat viticultura. În tot acest timp, viticultura a devenit principala ocupație, constituind fundamentul însuși al rezistenței daco-romane în regiunile carpatice". Continuitatea acestei îndeletniciri, cît și, implicit, a populației daco-romane în toate teritoriile românești între secolele III—VII și, apoi, a poporului român este probată de descoperirile arheologice de la Simleu Silvaniei, unde a fost găsit un colier dublu de aur, ce datează din anul 350 e.n., avînd înșirate pe el o seamă de reproduceri în miniatură de diferite unelte, printre care și un cosor de vie împodobit și cu cinci foi de viță stilizate. Și în alte părți ale țării, la Constanța, Pădureni-Mărășești, la Cosna-Floreni, Jariștea etc., s-au găsit de asemenea obiecte specifice culturii viței de vie, datînd din perioada migrațiunii popoarelor. Unii cronicari — M. Priscus, sec. V, Rogerius, sec. XIII, ș.a. — arată, cu privire la această perioadă, că la venirea cumanilor și tătarilor în Transilvania, acestia au făcut mari pagube în „semănături, grădini și vii", totuși ei nu le-au distrus.

Dr. ing. ION PUȘCA ■

uităm că în perioada care marchează domniile celor doi mari regi, Burebista și Decebal, toate tipurile de monede dace au fost înlocuite cu o singură monedă, cea care purta efigia Romei — și folosirea alfabetului latin cu mult înainte de cucerire demonstrează strînsele legături cu lumea romană. Cei care foloseau litera latină cunosteau și vorbeau această limbă înainte de cucerirea romană. Evident, un proces care a acoperit o foarte mare durată în timp, a cunoscut perioade de mai lentă actiune înainte de cucerire, pentru ca să devină intensiv în timpul stăpînirii Daciei de către romani. Elementele care au contribuit la rapida contopire a celor două civilizații au fost : **coloniștii, veteranii și orașele.**

Procesul de împletire a celor două civilizații continuă în timp și după retragerea aureliană pentru că aceasta nu a însemnat ruperea legăturilor cu lumea romană. Ceea ce îl definește este reciprocitatea întrepătrunderii și contopirii celor două culturi, a celor două civilizații, a celor două popoare : „E drept însă — cum scria istoricul A. D. Xenopol — că această viață care tocmai pe cînd se implînta în Dacia ajunsese pe povîrnișul decăderii, nu ar fi putut da o odraslă atît de roditoare, dacă nu s-ar fi altoit pe vița cea plină de vînjă a rasei tracice din poalele Carpaților".

În procesul de etnogeneză a poporului român trebuie să avem în vedere rolul determinant al următorilor factori : elementul autohton geto-dac ; împletirea civilizației autohtone geto-dacă cu civilizația romană și continuitatea neîntreruptă de viață materială și spirituală a poporului român, rezultat din simbioza celor două civilizații. Elementul autohton, poporul geto-dac, constituie prin număr și vechime factorul de bază al dezvoltării poporului român, la care se adaugă elementul roman. Acesta din urmă joacă un rol esențial în ceea ce privește formarea limbii, deoarece prin structură gramaticală, morfologie și lexic limba noastră este o limbă romanică. Nu există domeniu de manifestare a românului atît în viața economică, social-politică, cît și în cea spirituală, care să nu-și găsească „expresia" prin limba latină. Se remarcă aceeași situație și cu privire la însușirile fizice și moral-spirituale ale individului.

După impunerea limbii latine de către administrația romană, autohtonii au adoptat-o, dar au păstrat și numeroase elemente din limba lor, înlăturată ca limbă oficială. Aceste elemente lexicale autohtone au fost transmise în limba latină oficială și apoi în limba română. Așadar, limba română este o limbă romanică, grefată pe un fond etnico-lingvistic geto-dacic. Păstrarea acestor cuvinte din fondul autohton constituie cea mai puternică dovadă istorică pentru continuitate în procesul etnogenezei.

În afară de limbă, poporul nostru a moștenit de la romani și numele, pe care l-a păstrat nealterat în ciuda tuturor vicisitudinilor. Izvoare bizantine, rusești și apusene menționează termenul de vlah, valach, voloh, blac, oláh, desemnînd populația românică — români care se numeau pe ei înșiși **români.** Aria etnogenezei poporului român corespunde teritoriului cuprins în limitele statului dac centralizat și independent de pe vremea lui Burebista.

Continuitatea elementului autohton, după cucerirea romană, a fost condiția însăși a acelui proces de împletire a celor două civilizații. Acest proces, asigurînd însușirea limbii latine de către autohtoni și fuziunea celor două etnii, a dat naștere poporului român mult mai viguros, care a moștenit tot ce a fost mai bun de la strămoșii săi. Referindu-se la acest aspect, geograful de renume mondial Simion Mehedinți scria : „Un popor de dimensiunile celui dac, răspîndit pe o arie geografică atît de întinsă și ocrotită de un relief atît de variat (atît din punct de vedere orografic, cît și din punct de vedere al hainei vegetale) nu putea fi desființat. Concepția aceasta catastrofală e, în contrazicere cu tot ce cunoaștem din istoria altor popoare".

Etnogeneza poporului român

Aria de formare a poporului român o descoperă arheologii pretutindeni, nu numai în provincia romană Dacia, ci și în Dacia liberă, care au fost mereu în legătură, s-au dezvoltat unitar și a căror civilizație materială și spirituală s-a interferat continuu.

Poporul român — nou format — a continuat să trăiască pe străvechea vatră de viață unde s-a născut dezvoltînd o cultură materială și spirituală care i-a fost caracteristică. Oamenii aceștia au avut aceleași îndeletniciri ca și strămoșii lor geto-daci.

Impulsionată prin reluarea raporturilor cu romanitatea apuseană în vremea lui Constantin cel Mare, secolul al IV-lea, apoi cu cea bizantină, în secolul al VI-lea, în timpul lui Iustinian și în secolul al X-lea, viața economică cunoaște revenirea la urbanizare. Cronica lui Nestor menționează 80 de orașe în partea de sud-est a fostei Dacii, ca și știrea toparhului bizantin, care constata prezența a numeroase așezări urbane pe cursul inferior al Dunării.

Deși surprins în plin proces de cristalizare a fizionomiei sale etnice și spirituale de către valurile populațiilor migratoare, începînd cu secolul al III-lea (goți, hunii, gepizii, avarii), poporul român și-a continuat evoluția firească economică, socială și politică. Toți migratorii care s-au perindat timp de un mileniu pe pămîntul nostru erau purtătorii unei civilizații net inferioare autohtonilor ; dacă ne-au provocat o întîrziere a dezvoltării forțelor de producție, dacă pentru perioade limitate au curmat raporturile noastre directe cu romanitatea italică ori bizantină, nu au putut modifica procesul istoric obiectiv al evoluției noastre.

Deși procesul de etnogeneză a poporului român era încheiat în momentul migrației populației slave, secolul VI—VII, iar slavii rămași în Dacia nu constituiau un element etnic important ca să se poată impune pe plan politic, economic și cultural, totuși o moștenire slavă se constată în onomastică, toponimie și lexic. Această moștenire slavă nu presupune că a pătruns odată cu primul val de migratori slavi, ci mai degrabă a pătruns treptat în secolele următoare, prin conviețuirea și contactele permanente pe care românii le-au avut cu popoarele din jur de origine slavă.

(Continuare în pagina 20)

Dacii la Pontul Euxin

Dobrogea, asemeni unui nesecat tezaur, dă la iveală alte și alte bogății păstrate de-a lungul veacurilor în pămînturile ei. Și despre aceste noi descoperiri, despre căutările permanente ale arheologilor pe acest tinut românesc am căutat a afla noi detalii de la arheologul, istoricul și profesorul **Gavrilă Simion**, directorul Muzeului de arheologie din Tulcea.

— Ținînd cont de marea bogăție a vestigiilor istorice aflate pe pămîntul Dobrogei, să încercăm a întocmi o hartă a descoperirilor arheologice din zona istro-pontică. În ce măsură aceste vestigii se înscriu în aria celorlalte culturi, ce au evoluat în spațiul geografic carpato-dunărean ?

— Teritoriul dintre Dunăre și Mare ocupă primul loc între tinuturile țării în ceea ce privește importanța și densitatea vestigiilor arheologice. Bogăția acestui fond documentar a reușit să elimine jocul oscilator al multor controverse și ipoteze din literatura istoriografică, oferind argumente ferme. Din nefericire, spațiul și caracterul acestei lucrări nu ne dau posibilitatea să întocmim o hartă generală a numeroaselor situri și valori arheologice care s-au descoperit în spațiul istro-pontic. În locul ei, ne vom permite însă să prezentăm, fie chiar și sub forma unor sinteze, date informative asupra acelor epoci și perioade în care s-a format și a evoluat civilizația geto-dacă. Ne-am oprit cu gîndul asupra acestei civilizații a preistoriei noastre nu numai pentru faptul că ea constituie chintesența unor valori acumulate de un popor într-o lungă etapă istorică, ci și pentru că structura elementelor sale materiale și exprimările spirituale ni se prezintă în aceeași similitudine pe întregul spațiu carpato-dunărean, în acel cadru geografic care coincide cu vatra unde mai tîrziu avea să se formeze poporul român și limba română. Unitară în toate formele ei de manifestare, civilizația geto-dacă a avut, după cum era și firesc, un prolog ce se caracterizează prin existența unei multitudini de culturi fărîmițate zonal și individualizate prin conținut. În evoluția istorică unele dintre ele aveau să dispară prin distrugeri și suprapuneri de noi culturi, altele s-au diversificat în timp, prin întrepătrunderi de influențe sau mișcări de populații. Contopirea mai multor culturi pe o vastă arie din Peninsula Balcanică și a altor ținuturi limitrofe avea să ducă la formarea civilizației marelui neam al tracilor. Pe o anumită treaptă a dezvoltării istorice, din acest neam se va constitui poporul geto-dac, grup etnic bine distinct prin limba, cultura și spiritualitatea sa. În ceea ce privește vechimea civilizației trace, problema periodizării genezei sale a dus la formarea mai multor puncte de vedere, ale căror tezisme au generat o succesiune de studii și demonstrații.

— Care sînt aceste ipoteze ?

— Ipotezele celor trei grupări care s-au format se diferențiază în supozițiile lor prin încadrarea în epoci diferite a genezei acestei civilizații și, de aici, după cum este și firesc, decurg clasificări contradictorii ale elementelor ce compun structura ei. Prima grupare susține teza conform căreia civilizația tracă își are originea în spațiul balcanic, încă din epoca neolitică (mileniile IV—III î.e.n.). În antipod, a doua tabără încadrează începuturile etnicului tracic în contextul marilor migrații care s-au produs la sfîrșitul epocii metalurgiei bronzului și începuturile civilizației fierului (secolele XIII—XII și chiar XI î.e.n.). Antiteza celor două ipoteze este susținută de majoritatea arheologilor români, care atribuie formarea culturilor din perioada de mijloc și de sfîrșit ale epocii bronzului triburilor tracice (secolele XVII—XIII i.e.n.). Evoluția firească a culturilor din a doua și ultima perioadă a epocii bronzului au creat acele elemente ce aveau să demonstreze peste veacuri unitatea etnico-culturală a lumii tracice.

— Ce spun izvoarele arheologice de pe teritoriul Dobrogei în susținerea sau în combaterea acestor teze ?

— Vom etala, în timp și spațiu, culturile străvechi din spațiul istro-pontic ca mărturiile lor să dea răspunsul fiecărei teze. Cea mai veche cultură neolitică de aici ne este cunoscută cu numele convențional de Hamangia. Aria sa de răspîndire se concentrează către zona centrală a Dobrogei de pe teritoriul localităților Baia (fostă Hamangia), Ceamurlia de Jos și de Sus, Caugagia și Beidaud, ajungînd spre vest pînă la așezările dunărene : Cernavodă și Hîrșova. Descoperirile izolate de pe insula Popina din lacul Razim punctează limita nordică a ariei, așezările neolitice de tip Hamangia. În partea sudică s-a ajuns ca asemenea dovezi materiale să se descopere pînă la Mangalia și, în continuare, pe litoral, în R.P. Bulgaria, la Varna și chiar lîngă Burgaz. Studiile de detaliu făcute de prof. D. Berciu — descoperitorul de fapt al acestei culturi — au încadrat aceste izvoare în cele mai vechi etape ale civilizației neolitice din istoria României. Descoperiri ulterioare și studiile mai noi, întocmite de Vladimir Dumitrescu, au modificat primele concluzii și au încadrat cultura Hamangia în perioada de mijloc a epocii neolitice (circa 2500—2800 i.e.n.). În același timp, acestea au stabilit și contemporaneitatea ei cu acea cultură care s-a dezvoltat pe cîmpia din stînga Dunării, numită, tot convențional, de tip Boian. Cultura Hamangia nu are nimic comun cu celelalte forme tipologice care compun civilizația neolitică din spațiul carpato-balcano-dunărean. Distincția ei o dă originalitatea artei sale care s-a manifestat printr-o mare diversitate de motive realizate din împunsături succesive sau caneluri ce compun ornamentica vaselor, ca și prin plastica antropomorfă. Aceasta din urmă este reprezentată de figurinele de lut care, deși realizate într-un stil schematic, constituie o oglindă a realismului primitiv, a vieții spirituale cotidiene legată mai mult de cultul fecundității și al fertilității. Cele două statuete de lut, descoperite în 1956 într-un mormînt din necropola neolitică de la Cernavodă, cunoscute cu numele de **Gînditorul** și **Femeie șezînd** reprezintă „familia pereche", iar în suita valorilor ele sînt unicate și sînt considerate capodopere ale artei neolitice.

BUREBISTA ȘI DECEBAL — medalii comemorative din colecția Gheorghe Ploscaru

Spre sfîrșitul perioadei de mijloc a epocii neolitice, cercetările au furnizat documentația asupra înrudirii relațiilor dintre purtătorii culturii Hamangia și comunitățile celuilalt grup din stînga Dunării, terminîndu-se cu victoria celor din urmă. În perioada cînd au cucerit teritoriul dintre Dunăre și Mare, purtătorii culturii Boian se aflau pe o treaptă de tranziție spre o nouă fază a civilizației, care în periodizarea istoriei avea să fie numită Cultura Gumelnița. Ca atare, locul culturilor Hamangia și Boian avea să fie preluat în evoluția istorică de cea de tip gumelnițean care se va răspîndi repede pe întreg teritoriul istro-pontic. În expansiunea lor spre nord, elementele culturii Gumelnița s-au lovit și s-au întrepătruns cu cele create de purtători culturii Cucuteni, formîndu-se astfel în zona Dunării de Jos (nordul Dobrogei, sudul Moldovei și al R.S.S. Moldovenești) un nou aspect cultural pe care specialiștii l-au numit Aldeni II. Pentru Dobrogea, descoperirile din satele dunărene Luncavița și Văcăreni constituie mărturia acestei interferențe și dovada că Dunărea n-a fost niciodată hotar.

— Ați ajuns la concluzii care să încheie o etapă a cercetărilor ?

— În actualul stadiu al cercetărilor, ne este destul de greu să facem o afirmație asupra datării începutului procesului de cristalizare a civilizației geto-dace. Putem însă conchide că informațiile pe care ni le-a lăsat părintele istoriei, Herodot, sînt susținute de întregul fond arheologic. Cultura de tip Birsești-Ferigile, care s-a format din a doua jumătate a secolului al VI-lea și începutul secolului al V-lea î.e.n., păstrează tradiții mai vechi în structura sa, dar aparține unui nou grup etnic — cel al geto-dacilor. De o semnificație deosebită pentru încadrarea teritoriului istro-pontic în aria culturii Birsești-Ferigile o au descoperirile mai vechi de la Tariverde, Cernavodă și Piatra Frecățel, și cele mai noi de la Petrosani și Hîrșova, Mahmudia, Sarinasuf și Beidaud. O analiză de ansamblu asupra tuturor descoperirilor de provenientă geto-dacă din zona istro-pontică amintită parțial pe raza localităților menționate în rîndurile de mai sus, ne obligă să înscriem toate aceste statiuni în contextul celorlalte descoperiri de la Branicevo, Seuthopolis, Ravna II, Dobrina II, din R.P. Bulgaria, cu cele de la nord de Dunăre de la Zimnicea, Piscul Crăsani, Țara Birsei, Cluj (Mănăștur) și pînă la Chotin în R.S. Cehoslovacă, iar la răsărit de la Carpați cu cele din Valea Zeletinului, din Darabani și alte centre moldovenești. Analiza tipologică a întregului material arheologic descoperit în statiunile de origine geto-dacă, ca și ritul și, mai ales, ritualul funerar practicat, toate constituie o evidentă demonstrație referitoare la unitatea civilizației acestui popor care locuia în spațiul de la nord de Munții Hemus (Balcani) pînă la rîul Marus din R.S. Cehoslovacă de azi, de la Pontul Euxin (Marea Neagră) și Tyras (Nistru) pînă la Dunărea de Mijloc.

CORNELIA BARBU ■

(Urmare din pagina 19)

În timpul acestei ample mișcări demografice, care a cuprins și valul din care au făcut parte bulgarii, ungurii, pecenegii, cumanii, tătarii, unele populații migratoare au trecut peste teritoriul nostru, altele s-au așezat în vecinătatea țării noastre și unele grupuri au rămas pe teritoriul locuit de români. În același timp și grupuri de populație românească au rămas să conviețuiască cu popoarele vecine.

Între poporul român, de agricultori și meșteșugari, și populațiile migratoare s-au stabilit, într-o mai mică sau mai mare măsură, relații de conviețuire, determinate de superioritatea de civilizație a autohtonilor și nevoile economice ale noilor veniți.

Faptul că izvoarele scrise informează prin pana lui Anonymus, Nestor, Ana Comnena despre viața politică organizată a românilor, constituie dovada peremptorie a evoluției firești a procesului istoric obiectiv care nu a putut fi modificat de valurile populațiilor migratoare. Dezvoltarea forțelor de producție, înflorirea economică accelerează procesul stratificării sociale în cadrul obștilor românești. Secolul al VI-lea este posibil să fi fost martorul desprinderii conducătorilor obștilor din rîndul membrilor comunității, prin acumulări de bunuri materiale. Obștile se alcătuiesc în uniuni de obști, **romanii populare** — cum le denumea Nicolae Iorga —, conduse de căpetenii : juzi, judeci.

Documentele istorice atestă, începînd cu secolul al IX-lea și al X-lea, existența unor voievodate pe întreg teritoriul vechii Dacii. Sînt pomenite în Crișana : voievodatul lui Menumorut ; în Banat : voievodatul lui Glad-Achtum ; voievodatul lui Gelu pe Someș ; în Maramureș, voievodatele Drăgoeștilor și Bogdăneștilor, precum și cunoscutele **Țări** din această regiune. La răsărit de Carpați : Țara Cîmpulungului, a Bîrladnicilor ș.a., ca și numeroase voievodate cu un nivel ridicat de viață social-economică, politică și culturală ; la sud de Carpați românii conduși de voievozii Seneslau și Litovoi, Ioan și Farcaș au pus bazele unor formațiuni puternice de-a lungul marilor afluenți ai Dunării.

În secolul al X-lea pe teritoriul dintre Dunăre și Mare — Dobrogea —, reintrat în componența Imperiului bizantin, sînt atestate formațiuni politice : jupanatul lui Dimitrie ; mai tîrziu, cele conduse de Tatos, Satza și Seslau. De altfel, prezența românilor în Dobrogea este consemnată și printr-o sumă de toponimice, preluate apoi de stăpînitorii străini : Portița, Biserica, Bisericuța.

La sud de Dunăre, românii își orînduiesc viața statală în numeroasele Vlahii : Albă (Moesia), Mică (Etolia), Mare (Tesalia), Țara Valahia (Epir) ș.a.

„România cu Dacia de odinioară sînt congruente"

În această perioadă îndelungată brăzdată de puternice frămîntări social-politice, izvoarele istorice demonstrează continuitatea neîntreruptă de viață materială și spirituală a poporului român în spațiul în care s-a zămislit. Prin grelele furtuni ale istoriei ne-am păstrat entitatea etnico-lingvistică și cultural-spirituală, păsind în evul mediu ca un popor distinct, în rîndul popoarelor europene. Subliniind continuitatea neîntreruptă a poporului român în vatra strămoșească, marele scriitor Liviu Rebreanu, cu profunzimea gîndirii sale asupra devenirii noastre istorice, scria : „România cu Dacia de odinioară sînt congruente nu numai în privința configurației geografice, dar și a configurației etnografice românești. Acest fapt sigur, această evidență bătătoare la ochi ar trebui să puie pe gînduri, dacă nu să-i dezarmeze, pe apostolii interesați ai discontinuității românești în propria noastră țară. Ce argument de continuitate poate fi mai plauzibil decît existența aceluiași popor, pe aceleași locuri, după două mii de ani ? Inexplicabilă ar fi tocmai discontinuitatea. S-au văzut popoare mutîndu-se în altă țară, se cunosc popoare care au dispărut în totul, dar un popor care să dispară și să se risipească pentru a reapărea, peste multe sute de ani, exact în locurile pe care le-a părăsit, ar fi o minune ce nu se poate întîmpla decît în anumite manuale istorice cu tîlc".

Istoria — această carte de căpătîi a fiecărei națiii, cum o definea marele istoric și revoluționar democrat Nicolae Bălcescu — a ocupat întotdeauna un loc aparte în gîndirea, acțiunea și fapta poporului român. În virtutea ei, poporul nostru și-a deslușit sensul devenirii istorice, și-a fundamentat drepturile lui în vatra strămoșească, și-a apărat și dezvoltat comorile culturii materiale și spirituale. Pentru slujirea ei, marii cărturari ai neamului au trudit cu mintea, inima și pana, pentru apărarea drepturilor imprescriptibile s-au jertfit marii conducători de țară și de oști, au luptat masele de țărani, tîrgoveți, toate forțele de bază ale națiunii române.

Activitatea teoretică și practică pe care o desfășoară președintele țării noastre, tovarășul Nicolae Ceaușescu, în vastul program al prezentului și viitorului patriei noastre, încorporează și magistrala contribuție adusă de domnia sa la dezvoltarea științei istorice românești. Cititor de istorie națională, președintele țării noastre s-a impus și se impune și ca interpret magistral al valorilor ei fundamentale. Activitatea sa se plasează, astfel, în prelungirea uneia dintre cele mai frumoase și mai bogate tradiții ; tradiție pe care o ilustrează și o potențează în chipul cel mai strălucit. Nu există moment definitoriu al istoriei noastre naționale asupra căruia secretarul general al partidului să nu-și fi spus cuvîntul realist, cugetat și autorizat. Cu cutezanța gîndirii sale științifice, profund revoluționare, asupra evoluției societății omenești, cu spiritul său creator în pătrunderea celor mai complexe probleme ale evoluției noastre istorice, cu viziunea sa asupra cursului legităților istorice fundamentate pe cunoașterea materialismului dialectic, tovarășul Nicolae Ceaușescu s-a aplecat asupra istoriei noastre naționale, i-a deslușit permanențele, i-a studiat drepturile, i-a detașat și i-a valorificat marile sensuri confirmînd noi dimensiuni relației dialectice de nedespărțit : trecut-prezent-viitor. „Cunoscînd istoria glorioasă a poporului nostru, și sacrificiile înaintașilor noștri, străduințile lor în perfecționarea creației materiale și spirituale — sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu —, învățăm să prețuim și să iubim mai mult, mai profund cuceririle prezentului, să facem totul pentru a le dezvolta, pentru a făuri istoria nouă a patriei noastre, istoria socialismului".

Flacăra
PENTRU MINTE, INIMĂ ȘI LITERATURĂ

Atelier

IOAN ALEXANDRU

„Iubirea mea este mesaj de pace“

Undeva, în inima Bucureștiului, într-o casă albă și înaltă, între cărți, foarte multe cărți, Ioan Alexandru muncește. Ce înseamnă a munci, pentru un poet ?

— Am un program foarte riguros. În fiece dimineață mă scol devreme, în spiritul tradiției țărănești, și mă pun pe treabă. Cînd eram copil tata mă punea la cai să-i hrănesc, să-i duc la păscut, înainte de a merge la plug și la sapă cu ei. De mic copil m-am obișnuit cu munca începută odată cu zorile. Sînt fericit c-am văzut cerul înstelat al Transilvaniei înainte de răsăritul soarelui — cer pe care nu-l pot uita niciodată.

Îmi încep lucrul cu poeziile, cu textele mai grele, urmînd ca, odată ce-am ostenit pe aceste texte, să lucrez fie pentru cursul de la facultate, fie pentru textele de la revistele literare, sau la traduceri.

— Sînteți mereu prezent în coloanele revistelor literare, în presa cotidiană, nu numai cu poezie, ci și cu articole la zi. Cum se împacă osteneala poetului cu aceea a publicistului ?

— Omul este trup și suflet laolaltă și trebuie să trudească pentru cele zilnice ca și pentru cele eterne, pentru cele materiale ca și pentru cele morale. Și, pe urmă, rubrica mea de la **Flacăra, Iubirea de frumos**, încearcă să vină în întîmpinarea oamenilor, a acelor atît de numeroși semeni ai mei care citesc revista, pentru a-i face mai buni, mai plini de iubire și compasiune unii față de alții, mai activi, mai dornici să cunoască. Dostoievski spunea că frumosul va salva lumea. **Iubirea de frumos** vine din această tradiție veche românească de cultivare a virtuților. În vederea edificării omului moral.

— De unde vă luați subiectele articolelor ?

— Parte din cărți, parte din scrisori de la diferiți oameni din țară, din expoziții, din săli de concerte și multe din ele de la cursurile mele universitare.

— Asta presupune să fiți mereu prezent în mijlocul oamenilor, să fiți la curent cu viața cotidiană cultural-politică. Cînd aveți timp să cuprindeți toate acestea ? Sînteți și tatăl a cinci copii, aveți și cursuri cu studenții de la Facultatea de filologie, sînteți prezent și în librării, ultimul volum, nu demult apărut, „Imnele Moldovei“, confirmînd și viața de creație a poetului Ioan Alexandru.

— Trăiesc și muncesc în mijlocul copiilor mei. Rareori îmi găsesc creioanele pe masă și hîrtiile la locul lor, dar sînt bucuros că trăiesc în mijlocul lor, și că truda mea nu este zadarnică. Scriu din viață pentru viață. Masa pe care mănînc este și masa mea de lucru. Nu mă simt izolat în nici un fel de lume. Eu nu am în casă o linie trasă, fie chiar și cu creta, care să mă separe de ceilalți. Cînd spun asta îmi amintesc cum, mult mai mulți copii pe care-i avea Bach, erau separați de muzica ce o scria printr-o linie trasă cu creta : pînă aici copiii, de aici încolo muzica.

Creația mea este bucuria. Poezia pentru mine este o rugă. Pleacă dintr-o stare de comuniune cu tot ce există. Cele mai fericite clipe ale vieții mele se întîmplă cînd prin cuvînt simt că am ajuns sufletul celuilalt, iar celălalt poate fi o făptură istorică, poate fi un trandafir, poate fi un copil, o stea. Cînd simt că ființa celuilalt s-a deschis și s-a realizat între noi o comuniune de taină, s-a realizat iubirea, și această iubire dacă o găsesc și ceilalți în textele mele, rostul existenței mele este împlinit. Pentru că am un singur mesaj de vestit și l-am vestit în toate cărțile scrise și-l voi vesti și-n cele viitoare — al iubirii fără de margini față de tot ceea ce există, față de toate creaturile lumii. Iubirea mea este mesaj de pace.

Multumesc redactorilor revistei Flacăra care mi-au găzduit săptămînal rubrica „Iubirea de frumos“ și-i îmbrățișez cu iubire prietenească pe toți cititorii mei.
Ioan Alexandru

— De unde pornesc izvoarele poeziei ce o scrieți ?

— Izvoarele poeziei mele sînt familia, patria, natura și istoria, pe care încerc să le transfigurez, să edific moral și spiritual ființa românească. Să-i dau un sens vieții, să-i fac pe oameni mai apropiați unii de alții, mai plini de compasiune și de iubire, ca, angajați în jurul acestei istorii a neamului, în liniștea familiei să-și crească prunci. Așa ne-am păstrat în istorie, prin jertfă și suferință, prin încredere față de greu. Iar ca suport față de istoria neamului meu am credințe fundamentale, care sînt ale omenirii, asupra cărora mă aplec și lucrez de peste un deceniu și voi fi aplecat pînă la sfîrșitul vieții, tocmai pentru a nu rămîne provinciali și a ridica în universalitate spațiul și timpul românesc. De aceea, am muncit și muncesc pe textele vechilor greci, pe profețiile orientale, pe texte vechi testamentare — ele sînt liantul în care naționalul își dobîndește fața sa de universalitate. Cărturarul e o forță catalitică astfel ca naționalul să nu devină provincial, ci să ia dimensiuni cosmice.

— Cînd ați scris primele poezii ?

— Primele poezii le-am scris în satul meu natal, copil fiind. Strămoșii mei au fost dieci și erau într-un fel poeți. Ei făceau prohodirile la înmormîntările din sat. Tata bătrîn, adică bunicul, avea o voce așa de puternică încît era auzit de la distanță. Striga cînd venea de la moară către femeia lui : Teodosie, pune de mămăliga că eu vin cu mălaiu'. Fratele tatei, care i-a moștenit vocea, era chemat în sat la nunți, înmormîntări și textele și le compuneau ei singuri. Erau un fel de poeți populari. Toți oamenii satului știau că ei erau oamenii cuvîntului acelui sat. Eu nu fac decît să continui această tradiție la un alt nivel — filtrat prin cultură — în alt ceas al istoriei.

— Vorbiți de satul natal, de familie. De fapt unde v-ați născut ?

— Sînt născut într-o casă de țărani din satul Topa, sat care înainte se chema Topa Deșartă. Un sat mic, spre Munții Apuseni, un sat așezat între păduri de stejari, pe dealuri, de-o frumusețe greu de exprimat în cuvinte. Pot să spun că am avut o copilărie fericită, de proporții cosmice, legate de istoria satului nostru, în care toate tradițiile noastre milenare erau păstrate intact.

— Dar ați părăsit lumea satului natal ?

— Mă duc în fiecare an acasă și toată opera mea se scaldă în această lume de o înaltă ținută morală și, pot să spun, de o aristocratică frumusețe.

— Această frumusețe și-a găsit oglindirea în chiar poemele dumneavoastră.

— Eu încerc, așa cum au încercat și alți

(Continuare în pagina 25)

CORNELIA BARBU
Fotografie de A. MIHAILOPOL

Caracterul revoluționar al lucidității

Un magistral exemplu al puterii revoluționare a lucidității îl reprezintă radiografia relației **muncitor-capitalist** în societatea capitalistă realizată de Marx în „Capitalul“. Relația muncitor-capitalist, spune Marx la începutul discursului său, teoretic se află încă învăluită în iluzii, în mituri de tot felul. Muncitorului, această relație îi apare sub o formă mistificată. Filosofului, de asemenea. Îmi propun, spune Marx, să dezgolesc această relație de prejudecățile de tot felul, să sfîșii vălul vorbelor frumoase cu care apare în lume această relație fundamentală, s-o arăt așa cum este ea în realitate. E aici o simplă intenție gnoseologică. E aici imaginea unui savant blînd, puțin cu capul în nori, prin devotamentul său față de știință, a unui savant aflat înaintea obiectului cercetării : relația muncitor-capitalist în societatea capitalistă. Ca orice savant care se respectă, pe Marx din această introducere la discursul său teoretic nu-l interesează [illegible] despre obiectul întreprinderii sale. Ca orice savant care se respectă el pune sub semnul îndoielii tot ce se afirmă în legătură cu obiectul cercetării sale științifice. Îl interesează doar ce este în realitate acest obiect : relația muncitor-capitalist. Ca orice savant care se respectă, are de gînd să nu cedeze nici unei prejudecăți, nici unei prejudecăți morale. E, de exemplu, el însuși filosof. Filosofia pe care el o îndrăgește atît spune și ea unele lucruri despre această relație. Savant înainte de toate, Marx are de gînd să pună sub semnul întrebării tot ce l-a învățat, tot ce spune filosofia despre această relație — muncitor-capitalist chiar dacă în acest fel ar apărea de o ingratitudine totală. Aparent nimic revoluționar, nimic subversiv pentru ordinea stabilită în această intenție anunțată a lui Marx. Nimic sentimental, nimic incendiar, acuzator. Spre deosebire de antecesori, Marx nu-și începe discursul teoretic cu gesturi patetice, cu indignări oratorice pentru lumea nedreaptă din jurul lui, o lume în care muncitorul e un exploatat. Desigur, pe tot parcursul întreprinderii sale teoretice stilul e rece, exact, apelînd la cifre, curgînd în raționamente seci, o răceală metalică durează de la un capăt la altul al cărții, situație uimitoare, nemaiîntîlnită pînă atunci dacă ne gîndim că Marx scria despre o realitate patetică a vremii sale, că obiectul cercetării sale, relația muncitor-capitalist, aparținea totuși omenescului, că, deci, tentația înfloriturilor stilistice, a emoției explicite, e destul de puternică. Nimic din toate acestea la Marx. El își propune ceea ce și-au propus, și își vor propune cît va dura știința, savanții : să pună în lumina necruțătoare a lucidității un obiect care pînă atunci aparținea propozițiilor sentimentale, iluzoriului. Îmi propun să arăt relația muncitor-capitalist în capitalism așa cum este ea în realitate, dezgolită de toate iluziile, de toate sentimentalismele. În spatele acestei intenții cu care ar putea începe un tratat de geometrie și nu o operă aparținînd științelor umane, în spatele acestui enunț calm, de savant cu capul în nori, se ascunde însă cea mai subversivă propoziție din istoria omenirii. Căci, sub aparența-i calmă, modestă, stă intenția revoluționară, intenția oricărei întreprinderi de demistificare, de sporire a teritoriului lucidității în raport cu iluziile de tot felul. Vom realiza aceasta, uimiți poate, abia la sfîrșitul discursului său teoretic, unde așteaptă concluzia rece, riguroasă ca o ghilotină privind adevărata realitate a relației dintre muncitor și capitalist. Cu acest final care proiectează o nouă lumină asupra întregii întreprinderi teoretice să ne întoarcem în punctul de plecare al cercetării. Îmi propun să relev această relație așa cum se prezintă ea în realitate, dezgolită de iluzii — spune Marx. Cu finalul în față, intenția inițială nu ne mai apare atît de calmă, atît de neutră. Căci, asemenea tuturor lucizilor, Marx știe că învăluirea în iluzii, în mituri, a relației muncitor-capitalist de către societatea capitalistă nu mai e o simplă problemă gnoseologică. Această relație se refuză luminii, lucidității, pentru că are tot interesul să rămînă învăluită în iluzii. A o dezvălui, a risipi vălul de iluzii, e un gest mult mai revoluționar decît un discurs sentimental împotriva nedreptății lumii capitaliste. Pentru că orice spor de luciditate este subversiv cînd ordinea stabilită încearcă să-și ascundă adevărata esență sub iluzii de tot felul.

ION CRISTOIU

Cronica spectacolelor

Actorii tineri

Despre spectacolele de la „Casandra" se scrie rar şi cu anume prejudecăţi. Una din cele mai frecvente este, de bună seamă, prejudecata spectacolului. O competenţă în materie de teatru va găsi fiecărei seri în Studioul de teatru unele neîmpliniri. Ar fi un fel inadecvat de raportare la esenţa acestor momente fiindcă aici contează, de fapt, numai izbînzile. Forţa unei promoţii de studenţi la I.A.T.C. nu stă-n complexitatea şi capacitatea de cuprindere a echipei, ci în individualităţile ei. Un teatru poate conta pe-o sumă de mari actori, regizori şi tehnicieni — sumă întocmită în timp şi c-o metodă directorială. La I.A.T.C., promoţia începe anul întîi cu nişte nădejdi şi încheie anul IV cu nişte promisiuni. Nu-i deloc obligatoriu ca dăruirii anului întîi să se-arate-n frunte şi la absolvire. Pe durata studiilor se petrec multe, în scena profesionistă şi în viaţă, şi mai multe. Cel mai nepotrivit lucru e să faci pronosticuri pline de generozitate la primii paşi ai unei vieţi de creaţie. La „Casandra", prin urmare, nu vii să vezi **piese de teatru** — cu tot ce implică aceasta : actorie, regie, scenografie, text — ci o didactică şi reacţia personalităţii într-un proces didactic. Sigur, la aceasta apar ca îndreptăţite o sumedenie de păreri, iar părerea că la „Casandra" se vede, totuşi, teatru are temeiul ei. Numai că multimea opiniilor sprijină ideea că o seară la teatrul studenţilor de la I.A.T.C. e altceva decît o seară în oricare altă sală de teatru.

Urmărind cîteva reprezentaţii din microstagiunea ce-ncheie truda studenţiei şi propune — directorilor de teatru din Capitală şi din ţară, precum şi cronicarilor cu gustul prospeţimii — nume şi feluri de-a cheltui talentul, ne-a interesat, în chip deosebit, jocul lui Florin Călinescu. Pare o necuviinţă să referi, din toate inteligenţele unei promoţii, numai la una. Din păcate ori din fericire în artă — în producţia artistică şi-n receptarea momentului creaţiei — buna-cuviinţă nu prea-şi află rostul. Rolurile bune şi chiar excepţionale au făcut mai mulţi. Citind rolurile cu însemnul talentului, e drept să scriem numele lui **Augustin Brînzaş** şi **Doru Ana**, a lui **Nucu Niculescu şi al Rodicăi Negrea.** În sînul promoţiei şi-n conştiinţa dascălilor există, fără îndoială, o ierarhie a putinţelor fiecăruia.

Din sală, însă, ierarhia se face cu alte raţiuni şi prima dintre ele este emoţia artistică. Florin Călinescu se arată genul de actor ce ştie să insufle teatrală orice fel de cuvînt. Pentru un asemenea actor, rol mărunt ori prost scris nu prea există. Într-o farsă fără multe pretenţii (Ultima răpire de Dan Stoica) — şi-i spunem farsă decarece, articulată mai atent, ar putea să fie — pe un rol de refuzat — dacă refuzul ar sta în puterea studentului de la teatru — Florin Călinescu inventează un personaj uimitor, cu o mecanică a existenţei pe cît de precisă, pe atît de stranie. Neavînd cine ştie ce text de rostit, Florin Călinescu găseşte o rostire sacadată, nişte mormăieli autoritar sacadate, mai bine-zis, unde foarte rar răzbate cîte-o vorbă inteligibilă. Iată un rol făcut numai din ton, din înlăuntrul cuvîntului, pe-un caracter sucit, semnificînd pentru o-ntreagă categorie socială. Umorul teribil al muncii sale actoriceşti vine din aceea că bazarul de su-

nete are un înţeles. Omul nu-i numai foarte convins de temeiul spusei sale, dar are aerul de-a ţine o filosofie. Tînărul actor ia, pur şi simplu, pe cont propriu toată scena şi dă trei ceasuri de haz teribil. Calitatea de căpătîi a lui Florin Călinescu e gîndirea. Încape, desigur, riscul ca actorul să deturneze, prin voltajul harului său, sensul piesei în care e distribuit, dar încape — cu actori de talia lui — şi înţelepciunea de-a nu-i folosi decît bine, într-o dramaturgie pe măsură. Cînd se întîmplă asta — ca, de exemplu în Ion, din Aceşti îngeri trişti — Florin Călinescu clădeşte personajul cu mult respect pentru străduinţele întregii distribuţii : rolul are proprietate şi generozitate, deopotrivă, omul e flacără şi melancolie, revoltă şi naivitate, e viguros şi vulnerabil. Fervoarea lui antrenează echipa. Lucrul lui Florin Călinescu ne aminteşte de debutul lui Gheorghe Dinică, de prestaţia atît de specială a acestuia, pe linia dintre grotesc şi sobru. Florin Călinescu poate să joace mai multe roluri, dar textul care să-i convină şi-n care să-şi arate cu adevărat statura încă nu l-a avut. Să-l aşteptăm cu toată simpatia în anii ce vin.

TUDOR OCTAVIAN ■

Formaţia „Mara" — Premiul Europa pentru artă populară

Unii sînt de la întemeiere, alţii au venit şi au plecat dar au slujit cu aceeaşi sinceritate o idee majoră pentru care, de ce să nu recunoaştem, au renunţat la multe. Unii vin de la kilometri, din Berbeşti ori Deseşti, de pildă, dar oricîndeunde ar coborî, de pe valea Marei, a Izei, din alte sate învecinate Sighetului Marmaţiei ei s-au devotat unei Marmaţii spirituale, îşi pun în valoare moştenirea prelinsă prin vreme de strămoşi.

În biografia acestui colectiv artistic stau înscrise participări la festivaluri de prestigiu cum sînt : Festivalul dansului fecioresc din Transilvania, Festivalul interjudeţean „Hora la Prislop", Festivalul folcloric „Tezaur de cîntec şi joc românesc" Buzău — Monteoru, participarea anuală la Serbările litoralului, televiziune, cinematografic. Dincolo de fruntariile ţării, unde au dus mesajul de omenie al cîntecului şi dansului din Maramureş, au cules lauri la Festivalul internaţional de folclor de la Zagreb (1970), Sărbătorile Genevei, Festivalul internaţional de folclor de la Friburg, Dijon unde au cîştigat în 1976 „Discul de aur" şi „Colierul de argint". La acestea se adaugă turnee efectuate în U.R.S.S., Polonia, Spania, Italia, S.U.A. şi Canada.

Cine sînt ei, cei care dau strălucire ansamblului ? De diferite profesiuni : muncitori, ţărani, funcţionari, cadre didactice. Ei se numesc : Gheorghe Petroval, Vasile Mihăescu, Corneliu Huban, Ştefan Rednic, Eleonara Calogherato, Victoria Costelnic, Maria Leşiu, Constanţa Crăcea, Eva Sztrimbely, Gheorghe Godja, Gheorghe Miculicean, Maria Mureşan, soţii Zoe şi Gavrilă Rusu, Florea Petreuş, Constantin Pop, Gheorghe Rednic, Ioana Dăncuş, Ioan Iusco ori cîntăreţii Viorel Costin, Anuţa Tite, Anuţa Iusco, ajutaţi de ceterile fraţilor Florea, Gheorghe-Covaci-Cioată, Ion Ilieş.

Ion Ardeleanu-Pruncu, directorul Casei de cultură, Gavril Ghiur, coregraf, Echim Vancea, instructor artistic au vegheat ca lumina uriaşă, care este folclorul, să strălucească pe meridianele lumii. Toţi aceştia poartă un singur nume : „Ansamblul folcloric **„Mara"** al Casei de cultură din Sighetu Marmaţiei.

...I-am văzut pe aceşti oameni minunaţi în sala Teatrului „Constantin Tănase" din Bucureşti primind premiul „Europa" pe anul 1980. Apoi i-am văzut la Baia Mare şi Sighetu Marmaţiei, unde li s-a înmînat acest premiu pe teritoriul de suflet al nostru. Am simţit toţi acelaşi gînd înalt cînd s-a dat citire diplomei „În baza hotărîrii curatoriumului se acordă Premiul EUROPA 1980 pentru artă populară (instituit de către Fundaţia F.V.S. — Hamburg) pentru contribuţii la păstrarea şi propăşirea artei populare, Ansamblului folcloric „Mara" al Casei de cultură din Sighetu Marmaţiei — România. În continuarea unei frumoasei tradiţii Ansamblul „Mara" se străduieşte să aducă şi să păstreze cu grijă jocuri şi cîntece populare. Mai mult decît atît Ansamblul a modelat aceste comori ale poporului în vederea unor deosebit de valoroase reprezentaţii de artă populară şi a dus prin această contribuţie a sa la preţuirea şi promovarea culturii populare. Această diplomă a fost înmînată în ziua decernării festive a distincţiei, Bucureşti la 30 mai. Semnat : dr. Robert Wildhaber, preşedintele curatoriumului".

Fiind prezent la festivitate dr. Robert Wildhaber a avut amabilitatea să ne împărtăşească cîteva impresii despre formaţie, despre Maramureş, lămuriri despre fundaţia F.V.S. — Hamburg. Domnia sa ne-a declarat : „Scopul fundaţiei este o Europă unită în lupta pentru pace. Fundaţia are aproximativ 30 de curatorii cu premii diferite. Unul din cele mai importante premii este Premiul Herder, decernat de Universitatea din Viena. Eu sînt preşedintele curatoriumului al Premiului Europa pentru artă populară. În cadrul fundaţiei sînt responsabil pentru etnografie şi folclor. Acest premiu se decernează la 7 state din est şi sud-estul Europei.

Ideea care a condus la acest premiu este apropierea dintre oameni. Premiul Europa pentru folclor s-a constituit acum 5 ani. Prima formaţie căreia i s-a acordat premiul a fost „Călăuşul" din Scornicesti — Olt. Sînt fericit că putem vorbi aici, pe teritoriul Maramureşului iar mai presus de aceasta că am decernat premiul Ansamblului folcloric „Mara". Motivez : este un ansamblu deosebit, cu mare forţă de convingere. Cred într-o zonă montană a culturii, eu însumi fiind de la munte. Deci între mine şi dumneavoastră relaţia este stabilită. Maramureşul are o cultură a spaţiului de munte de care sînt apropiat. Mă bucur alături de Lore Töepfer, reprezentant al Fundaţiei F.V.S. — Hamburg de faptul că am înmînat şi pe teritoriul Maramureşului, acasă, cum ziceaţi dumneavoastră, acest premiu Europa".

GHEORGHE PÂRJA ■

● CAP LIMPEDE

TV

Am urmărit simbătă după-amiază la televizor filmul a 3 poezii spuse de actriţa Rodica Mandache în cea mai deplină linişte, şi luciditate, şi candoare din lume, ca şi cum ni s-ar fi adresat într-o conversaţie obişnuită, cu un ton firesc, şi cald, şi inocent. 3 poezii filmate de regizorul Dinu Tănase, de operatorul de imagine Traian Rocşoreanu şi montate de Dan Nanoveanu. O splendidă lecţie de film în care actorul nu e pus să rostească pur şi simplu în prim plan, sau în situaţii imposibile, versuri de o gravitate care face să se cutremure toate conştiinţele limpezi ale acestei planete. Splendidă lecţie de film în care actorul comite gesturi dintre cele mai anonime, cu o încărcătură extraordinară de concret, de real, într-o lume obişnuită, care trăieşte independent de problemele de conştiinţă ale poetului, care umblă pe stradă, care cumpără roşii sau cartofi, care traversează o intersecţie... Rodica Mandache pluteşte normal prin această lume, cu un buchet imens şi fragil de flori în braţe, în timp ce glasul ei interoghează cu gravitate şi nevinovăţie simulată : ce e de făcut pe această planetă acum cînd se aude că urmează o nouă perioadă de glaciaţiune ?... Întrebare pusă de scriitorul Pop Simion. Abia acum o urmărim pe actriţă în prim plan rostind cuvintele şi privindu-ne în ochi ca un om bolnav sau ca un om care aşteaptă rezultatul de la biopsie şi îşi permite să ne dojenească pe noi, oamenii, cu înţelepciune şi tristeţe. Regizorul Dinu Tănase e un excelent strateg. A lovit în plin cu toate versurile, fără să ne „bage degetele în ochi", ne-a lăsat să ne decupăm singuri ideile şi metaforele, filmînd în contrapunct imagini care comentează prin contrast şi rareori pleonastic, poeziile frumoase şi dureroase ale lui Claude Aveline în **Iată portretul păsării care nu e şi Marin Sorescu din **Ceramică.**

Am urmărit, de fapt, recitalul unei actriţe de teatru care a devenit pe film, pentru cîteva minute, o mare actriţă de cinematograf. Din acest punct de vedere emisiunea poate constitui un avertisment pentru cei care fac film. Nu avem dreptul să omitem din distribuţii actorii care pot face filmul mai grav, mai credibil, mai încărcat de adevăr.

ADRIAN DOHOTARU ■

PLASTICA

O foarte recentă carte de artă a Editurii Sport-Turism — editură dealtfel, cu o seamă de realizări exemplare în ce priveşte calitatea textelor şi condiţia grafică a tipăriturilor sale — ridică unele întrebări neliniştitoare. Cartea se cheamă **„Luminile Nordului"** şi conţine 71 de reproduceri color după acuarelele unei anume **Ligia Podorean,** persoană cu totul necunoscută în lumea artelor plastice româneşti şi asta din mai multe pricini : Ligia Podorean e arhitectă, iar acuarele sale sînt producţia de bunăvoinţă a unui om de gust, dar pictor cu mijloace modeste. Între arhitecţi, există destui practicieni ai acuarelei cu realizări onorabile. Fără a fi flagrant lucru de amator, acuarelele Ligiei Podorean sînt, totuşi, faptă artistică cam eclectică în maniera unei persoane cer-ar mai avea încă de aşteptat pînă la a binemerita un astfel de album scos de-o editură românească. În al doilea rînd, domnia sa trăieşte de ani mulţi prin alte părţi ale lumii, expune pe acolo şi aprecierile asupra operei sale acolo se află. Critica românească de artă nu prea a avut prilejul şi nici momentul să refere asupra acestor acuarele. Nu avem nimic împotrivă ca să găsim tipărite în românеşte şi sub patronajul unei edituri autohtone cărţi despre artişti de valoare de origine română, artişti care în patria adoptivă s-au remarcat printr-o operă de ţinută. Numai că există destui mari artişti din România, lucrînd şi trăind aici, care n-au avut încă darul unei monografii, din bunul motiv că o carte nu se face oricum, ci cu hîrtie şi răbdare. În acest sens, eforturile Editurii Meridiane trebuie mult apreciate. În cuprinsul unui plan editorial fatalmente limitat la un număr de titluri, **Editura Meridiane sprijină valori reale** ale artei noastre de azi. În al treilea rînd, nedumereşte faptul că această carte se tipăreşte fără numele lectorului şi fără caseta tehnică obişnuită de la sfîrşitul oricărei cărţi. În fine, uimeşte grija ce s-a dat la imprimarea pe-o hîrtie de mina-ntîi a unor acuarele de mîna a doua. Preţul cărţii : 50 lei. Prefaţa e tradusă în trei limbi. Asta, probabil, pentru ca numita Ligia Podorean, practic necunoscută în propria-i ţară ca artist, să fie cunoscută lumii. E un fel de-a pune carul înaintea oiştii care, iarăşi, nelinişteşte.

O. TUDOR ■

Între 1 şi 30 august a.c. va avea loc în satul Hobiţa, comuna Peştişani, chiar în apropierea Casei-muzeu „Constantin Brâncuşi" — ca o acţiune integrată Festivalului naţional „Cîntarea României" — Tabăra-concurs de sculptură „Brâncuşiana".

Organizată de Comitetul judeţean de cultură şi educaţie socialistă în colaborare cu Uniunea artiştilor plastici din R.S.R. tabăra — după cum ne informează tov. Ion Mocioi, preşedintele C.J.C.E.S. Gorj — se constituie ca un omagiu adus marelui sculptor şi, deopotrivă, ca un cadru stimulator în realizarea unor lucrări de elevată ţinută artistică. Cei zece artişti plastici care vor participa la ediţia inaugurală a taberei vor beneficia, aşa se spune, de toate condiţiile, de la piatra de Vădeni în care îşi vor ciopli ideile şi imaginile la amenajările care, făcute în frumosul zăvoi al Bistriţei, cu ajutorul Liceului „C. Brâncuşi" din Peştişani, le vor oferi o prielnică ambianţă de lucru. Aşteptăm noua „Măgură" gorjenească şi operele care o vor împodobi!

GHEORGHE TECOI ■

Mult e dulce

Țara unui vișin

Ori de cîte ori sparg țara unui vișin (vara aceasta mi s-a întîmplat numai o singură dată !) și podul gurii mi se urcă în cel mai înalt vîrf al bucuriei, un gînd din mine citește și plînge pe vorbele cu care Cehov încheia, acum trei sferturi de veac, una din marile piese ale lumii : „Se face tăcere, se aude numai cum departe în livadă toporul lovește în vișini". Atunci scuip simburii cu multă plăcere, numai pe numele negustorului Lopahin. Iar cine s-a urcat seara, în iunie, într-un cireș și a văzut luna răsărind și plutind pe cer în halouri de bere, de ghimbir se va uni cu mine. Poate unde răstoarnă în coșurile verii primele fructe ale anului, cireșii și vișinii, cu trunchiuri învelite în mătase albă, ca și mestecenii, ne sînt parcă un pic mai dragi decît alte neamuri ale livezii. As fi în stare să vorbesc cu ei zile întregi, să-i caut de copiii ascunși în frunziș, să-i scutur de sturzi și să-i ascult spunînd despre cine s-a furișat, în zori, pe portiță și s-a mistuit în taina și-n roua ierburilor. Umblă prin ei din martie, cînd le îmbobocesc sevele și pînă-n septembrie cînd frunza lor, cea dintîi își lasă de sînge, un suspin și un zîmbet care luminează ființa tăcerilor misterioase. Lîngă cireși și lîngă vișini, sufletul uită dușmăniile, mîna nu caută piatra, ochiul leagănă uimiri. Care om nu și-a atîrnat cercei la ureche două cireșe sau două vișini ? Și cine, împodobindu-se astfel, n-a visat frumos și n-a chemat fericirea ? De aceea m-am cutremurat cînd un Lopahin modern (se numește Becar și e directorul Spațiilor verzi ale Capitalei) a pus oameni să dărîme cu toporul livada de vișini a Palatului Mogoșoaia, tînără, pe rod, podoabă fastuoasă a unui tînut princiar. Întîmplarea s-a petrecut în aprilie, vișinii și cireșii scăpărau floarea colindată de albine — toporul i-a lungit în țărînă, cangea i-a tîrît la malul gîrlei. În pămîntul tîrnosit cu floare ucisă nu s-a plantat și nu s-a semănat nimic. Umblă vorba că mai tîrziu, mai încolo.... Acum, în ultima zi a lui iunie, în văzduhul cuprins între hotare închipuite de Martha Bibescu, tremurînd ca tăiat cu fir de argint și mingîiat răcoros de susurul caprifoiului, stafia livezii omorîte fără rost lărgește pînă la durere și mînie sentimentul de uitare și paragină... Lopahin ! Și mizerabila lui forță de a dăinui !

FĂNUȘ NEAGU ■

P.S.

În curtea Școlii generale de 8 ani nr. 15, de pe strada Școala Florească, un stejar uriaș, în vîrstă de aproape o sută de ani și care ar mai putea trăi o sută, dă semne de uscăciune. Directoarea școlii, ne anunță inginerul Mircea Stănescu, a tinut să toarne asfalt pînă-n crăpăturile scoarței bătrînului copac. Ca să fie salvat, nu e nevoie decît de un tîrnăcop și puțină dragoste arătată monumentelor naturii.

F. N. ■

Nor Ghiank — 30

Fapt al democrației noastre, efect al înțelepciunii cu care e considerată în România problema naționalităților conlocuitoare, al grijii pe care o manifestă partidul pentru cultura spirituală a naționalităților, al respectului pe care-l nutrește românul pentru tot omul de bună-credință, indiferent în ce limbă știe el mai bine să-și spună această bună-credință, editarea publicației de limbă armeană **„Nor Ghiank"** (Viață nouă) timp de trei decenii, fără întrerupere, devine, fără îndoială, și un fapt exemplar în viața armenilor din România. Cu ocazia împlinirii a 30 de ani de la apariția primului număr, colectivul redacțional a sărbătorit nu numai o realitate publicistică, dar și o idee și anume ideea că-n toate e nevoie de un țel înalt, că însuși țelul acesta — care se întemeiază pe o dreaptă politică internă și internațională — a prilejuit și a îndreptățit tipărirea unui săptămînal armenesc în București, pentru armenii trăind și muncind frățește cu românii, pentru armenii interesați de România și trăind în țara lor ori prin lumea largă, ziarul avînd abonați în peste 40 de țări. Istoria existenței armenilor pe meleagurile noastre e veche de multe, de foarte multe secole, istoria publicațiilor progresiste scoase de ei are și ea o durată. Festivitatea jubiliară a cinstit, firește, timpul prezent, timpul și viața nouă în care ziarul și-a putut face rostul dar a fost, totodată, și momentul în care s-a rememorat felul cu totul pilduitor în care armenii așezați de veacuri pe meleagurile românești au știut să conviețuiască în frăție, sporind avutul și cultura noii patrii. Redactorul șef al publicației, Tacor Sismanian, a evocat, în cele mai calde cuvinte, voința de pace și construcție a armenilor, dragostea și respectul pentru țară și partidul comunist, pentru tovarășul **Nicolae Ceaușescu**. După cuvîntul de salut, adresat săptămînalului din partea secției de presă a C.C. al P.C.R., a Consiliului ziariștilor și a unor publicații, într-o atmosferă deosebit de însuflețită, participanții la aniversare au adoptat textul unei telegrame adresate tovarășului **Nicolae Ceaușescu** în care se spune printre altele :

„Oamenii muncii armeni, urmași ai populației stabilite pe pămîntul românesc cu 900 de ani în urmă, sînt fericiți să se bucure de drepturi deplin egale cu oamenii muncii români și de alte naționalități, să contribuie cu întreaga lor putere de muncă și aptitudini creatoare la edificarea societății socialiste multilateral dezvoltate, la făurirea viitorului luminos al României, pe calea înaintării spre comunism".

Cronica literară

ION IANOȘI:

Secolul nostru cel de toate zilele

„Un mod de a scăpa de dificultățile proprii e de a le contempla pe ale altora", zice la un moment dat Ion Ianoși în noua sa carte **Secolul nostru cel de toate zilele** (Editura „Cartea Românească"), definind-o, am spune, prin contrast, căci paginile ei denotă nu numai că autorul nu se mărginește să privească din „sală" scenariul istoriei contemporane, al acestui dramatic veac, ci urcă pe scenă și își desfășoară propriul rol, provocîndu-și, cu alte cuvinte, propriile sale dificultăți pe care, laolaltă cu ale altora, le va supune — vom vedea în ce scop — aceluiași mecanism analitic. Deloc întîmplător, cartea începe să existe prin chiar întrebarea, reluată cu fervoare, cu privire la oportunitatea sa, prin lămurirea a ceea ce ea trebuie să reprezinte.

Secolul nostru e carte-mărturisire și o carte-dezbatere, ea se dorește a fi o „confruntare netrucată cu trăiri, gînduri și porniri" care i-au solicitat pe autor și îi par a fi „întrucitva și ale epocii", cu toate că, în altă pagină, convins fiind că argumentul identității cu vremea („dacă ești al secolului, nu e de presupus ca secolul să nu fie al tău") e prea „la îndemînă", Ion Ianoși încearcă să limpezească și mai mult lucrurile : „Nu mă simt pacientul unui medic invizibil, nu mă confesez unui alter-ego analist, cu atît mai puțin scriu roman, povestire autobiografică". Și totuși cîte ceva din toate acestea vom afla, în ciuda declarațiilor autorului, în **Secolul nostru** (episodul studenției la Leningrad are forța epică a unor veritabile pagini de roman), carte concentrată, în al cărei spațiu nu încap sfătoșenii neutre și needificatoare, nici literaturizări în latura faptelor reale, nici amintiri de dragul amintirilor. Ea este, în fond, un lung și pasionat monolog la scenă deschisă. O materie febrilă determină febrilitatea ritmului și tonului actului confensiv, încît chiar trecute prin filtrul rece al gîndirii, al judecății împărțiale, cuvintele se pasionează în viitoarea ideii, a ceea ce vor să demonstreze. Condiția acestei evocări care este în mod egal invocare a unei perioade de istorie, a unei vieți, pentru mai buna lor cunoaștere, se cade să fie, de bună seamă, extensia subiectivității apte acum, din perspectiva unor alte virste, să dea o măsură mai exactă a multora dintre întîmplările cărora autorul le-a fost martor și uneori participant. Iar autorul rămîne, constant, personajul principal, fie că vorbește despre sine, despre anii de formare de dinainte sau din preajma războiului, despre locul care i-a revenit în marele tumult al revoluției, fie că, așa cum adeseori se întîmplă, întrerupe cursul rememorării pentru a deschide paranteze și a creiona admirabile portrete ale unor colegi, scriitori, oameni politici pe care i-a cunoscut. În orice caz, una dintre intențiile declarate ale cărții este de a dezbate motivele și urmările unor „stranii mecanisme" care „nu încetează totuși să fie fascinante prin chiar amestecul insolit de bine și de rău, de umanitate ideală și de inumanitate reală". Desigur, este vorba de fascinația dintotdeauna a istoriei, accentuată aici de traversarea unei etape de convulsii și transformări radicale. Iar dacă în raport îndeosebi cu perioada zisă a „obsedantului deceniu" se pune, credem, și problema calității depoziției, a valorii mărturisirii, cartea de față apelează la cheia cea mai simplă și eficientă, aceea — după cum și arătam — de a nu trucа. Sinceritatea devine o metodă de lucru, adeseori tranșantă. Ea presupune, după opinia autorului, tocmai ca o clauză a substanțialității mărturiei, faptul de a fi fost implicat în problemele puse în discuție : „Îmi displac spiritele «superioare» de peste decenii, care judecă în necunoștință de cauză și neaderență de suflet situațiile dramatice de care le scutise întîmplarea de a se fi născut mai tîrziu". Nu e vorba, evident, nici de o apărare a fostelor erori, nici de o distanțare totală de ele, ci de o depoziție provenită din chiar cadrul împrejurărilor care le-au generat. Autorul și le asumă (viața „cu adevărat trăită") și le comentează (viața „subiectiv regîndită"). Că „împrejurările nu absolvă eroarea" este limpede, ca și faptul că neintroducerea lor „în ecuație" s-ar putea dovedi o „intransigență himerică". De aceea valoarea mărturiei presupune și ceea ce am numi valoarea înțelegerii, atît de necesară în virtutea faptului că „avem un loc și un rol, acum și aici".

Secolul nostru e o carte de istorie scrisă la persoana întîi singular, reieșită din tensiunea interogativă dacă problema care se pune e de a ieși „cu fața relativ curată din penibile retrospective" ori de a oferi un „prilej de meditație" celor ce vin. În primul caz retrospectiva poate fi într-adevăr nenobilă. În al doilea caz, ea poate fi într-o măsură eroică. Și se cuvine să fie astfel întrucît, cum zice Ion Ianoși, contează în cele din urmă finalitatea „de lucru" a oricărui examen de conștiință.

Carte de memorialistică, document și eseu în același timp, vehiculînd o materie abundentă și dramatică, **Secolul nostru** e o probă de luciditate, o dovadă dar și o pledoarie pentru acea stare „de disponibilitate neîncetată, de plasticitate sufletească" numită și „tinerețe spirituală", atît de necesară în acest secol în care, mai mult decît oricînd, oamenii au fost uniți după cum au fost și despărțiți de convingerile lor.

DUMITRU CONSTANTINESCU ■

CAP LIMPEDE ●

MUZICĂ

Primim din partea tovarășului Victor Ivănescu, prim-solist al Operei Române din Cluj-Napoca vreme de 25 de ani, următoarele :

„Am citit articolul **Maeștrii cîntăreți din Transilvania**, semnat de Adrian Dohotaru în revista **Flacăra** din 12 iunie 1980, și am constatat că au fost omiși o seamă de valoroși soliști ai Operei Române din Cluj-Napoca. Vă rog să-mi permiteți să-i amintesc : **Soprane :** Fenia Nicolau, Silvia Tiron, Ani Ducu, Livia Lizeanu, Ileana Vătafu, Mariana Stoica, Ileana Handrea, Niculina Mirea, Maria Pintea. **Tenori :** Mihail Nasta, Tomel Spătaru, Marius Niculescu, Octav Arbore, Iulian Andreescu, Niculae D. Băjenaru, Victor Ivănescu, Teodor Carabiberi, Cornel Fănățeanu, Teodor Anastasiu, Mihai Almășanu, G. Znamirovschi. **Baritoni :** P. Ștefănescu Goangă, Alexandru Soculschi, Bibi Demetrescu, Octav Enigărescu, Constantin Toma, Alexandru Iarotchi, Vasile Bărbieru, C. Ivan. **Mezzo-soprane :** Pitei Georgescu, Ecaterina Vilcovici, Silvia Soltischi, Ana Manciulea. **Bași :** I. Siomin, T. Gavrilescu, Emil Mureșan, Ion Iercoșan, Jean Hvorov, N. Avrigeanu, Ion Udrescu. Ar fi nedrept ca toți cei mai sus-amintiți (mulți nu mai sînt în viață) să fie dați uitării, ei fiind fondatorii și continuatorii acestei instituții de mare cultură".

Considerăm binevenită precizarea autorului rîndurilor de mai sus și aducem și cu acest prilej omagiul nostru tuturor oamenilor de artă ai Operei din Cluj-Napoca pentru activitatea lor plină de rezonanță în conștiințele generațiilor de spectatori, pentru contribuția lor tulburătoare la viața artistică a Transilvaniei, a României.

ADRIAN DOHOTARU ■

CARTE

La Editura Minerva a apărut în colecția „Universitas" lucrarea lui Ilie Guțan **Tudor Arghezi (imaginarul erotic)**. Citîm din finalul documentatului studiu : „Poezia dăinuie ca mărturie indelebilă a creatorului, ca formă supremă și perenă în care reintegrarea unității primordiale se realizează total. Dacă s-ar încerca să fie recuperată femeia zidită în trupul mănăstirii ar fi imposibil, iar edificiul s-ar desface din încheieturi. La fel, dacă ar fi cu putință să se elimine iubita din poezia lui Arghezi, aceasta ar încerca să mai existe ca atare. Creatorul supraviețuiește prin operă, fiind restituită eternității. Ca permanență a imaginarului arghezian, iubirea conferă poeziei funcția transcenderii din clipă în etern." ● În aceeași colecție Liviu Leonte publică o carte despre Costache Negruzzi : „Echilibrul în propriile-i „antiteze" care i-a fost reprosat uneori omului a fost fericit pentru scriitor. Într-o epocă de mari revărsări afective, pe o direcție sau alta, Negruzzi a știut să nu se entuziasmeze facil și a înțeles că mai presus de jocul personal al preferințelor stau privirea și înțelegerea realității. Intuise că istoria are un curs obiectiv al ei, pe care sentimentele noastre nu-l pot schimba. Din acest echilibru și această intuiție a ieșit Alexandru Lăpușneanu și e destul ● Continuă să apară foarte interesante cărți de interviuri. La Editura Eminescu Constantin Coroiu își urmează seria de discuții cu personalități proeminente ale literaturii noastre de azi în volumul **Dialoguri literare**. Tînărul critic și publicist își realizează interviurile pornind de la o perfectă cunoaștere a operei autorilor cu care discută. Abordați în deplină cunoștință de cauză și fără complexe, acestia se dezvăluie într-un chip pasionant pentru publicul cititor ● La Editura Facla din Timișoara un alt tînăr, Petru Novac Dolângă, debutează cu o foarte interesantă carte de interviuri **Mărturisiri și repere**, care schițează o istorie a culturii Banatului. După cum afirmă în prefață criticul Cornel Ungureanu, „Cartea de față oferă, fără îndoială, imaginea unui tînut prin spusele unora dintre fiii lui de seamă, dar și prin felul de a afirma al unora dintre acestia. Mulți dintre cei despre care vorbește autorul trăiesc între noi, oferă mai departe interviuri, scriu (au scris) cărți de memorii... Putini, să repetăm, sînt personalități copleșitoare, indivizi fără de care cultura românească ar fi fost frustrată. Ei au creat, așa cum au putut, un climat cultural. Personaje și actori, înfăptuitori și vorbitori, ei ne reprezintă ; de la ei poate începe un studiu, cît de necesar, al culturii acestei părți de țară". ● Un foarte interesant volum al lui Robert Escarpit, **De la sociologia literaturii la Teoria comunicării**, a apărut la Editura științifică și enciclopedică, cu un cuvînt înainte al autorului. Traducerea aparține Sandei Chiose Crișan. Antologie studiu introductiv, note, rezivia textelor, tabel cronologic și glosar terminologic de Constantin Crișan ● La Editura „Univers", în tălmăcirea de prestigiu a poetului Leonid Dimov și cu o prefață scrisă cu multă sensibilitate de Vasile Nicolescu, a apărut un volum din poeziile lui Gérard de Nerval ● Un alt volum al lui Nerval a fost publicat de Editura Sport-Turism : **Însemnările unui călător entuziast**. Prefață : St. Aug. Doinaș. Traducere : Mircea Fodoreanu.

Un muzeu în labirint

Cicatricea lui Prometeu (VII)

Umbra „Gînditorului"

Un autoportret al lui Michelangelo în acest detaliu din frescele Capelei sixtine ?

Toată Roma îl răsfăţa pe Rafael şi toată Roma a plîns moartea lui prematură Dar pasiunile cele mai îndirjite le-a stîrnit Michelangelo. Admiratorii olimpienilor sînt în genere calmi, ca şi idolii lor, în vreme ce admiratorii titanilor sînt pătimaşi şi impulsivi, ca şi cei pe care îi admiră ; îşi strigă mai tare entuziasmul, dispuşi să alimenteze focul şi cu cenuşă dacă trebuie. Poate de aceea, vorbind despre Michelangelo mă simt mai nestăpînit decît de obicei. Îmi aduc aminte, uneori, toate defectele pe care i le pun în seamă biografii. Îmi amintesc inclusiv amănunte care la altcineva mi s-ar părea dizgraţioase sau, oricum, deconcertante, ca de pildă povestea cu ciorapii din piele de ciine pe care îi purta la bătrîneţe ca să-i comprime venele de la picioare şi pe care, pentru că nu-i schimba multă vreme, cînd îi scotea i se jupuia şi pielea odată cu ei. N-am cum să contest echivocul unor prietenii ale sculptorului. Şi nici unele ciudăţenii de caracter. Fără îndoială, Michelangelo a avut şi păcate, dacă păcate înseamnă să ai, ca orice om, şi defecte. Dar dincolo de ele şi deasupra lor, acest toscan cu nasul turtit, părul zbîrlit şi două cute amare în jurul gurii, cu ochii trişti, sumbri şi arzători, face să dogorească şi marmura şi cuvintele pe care le rosteşte. Există în el o forţă care incendiază fiecare cuvînt pe care-l murmură şi fiecare piatră pe care o atinge cu dalta. O stranie taumaturgie care se prelungeşte şi asupra noastră. Ca şi cum marmura atinsă de acest magician ar avea puteri oculte. N-avem decît să-i reproşăm, dacă vrem, excesiva finisare în cazul celebrei *Pietà* de la San Pietro. Tot noi vom descoperi în faţa statuilor sale neterminate că n-avea nevoie de această finisare. Marmura aspră, nepolisată, purtînd încă urmele daltei, e şi mai elocventă decît cea netedă şi lucioasă. S-a subliniat, poate prea mult, că sfinţii săi au trupuri de docheri, că profeţii săi au muşchi de atleţi. Sculptîndu-l pe *David*, Michelangelo n-a sculptat un copil, cum ar fi cerut legenda, ci un gigant, la fel de înalt ca şi Goliat. Dar nu apoteoza cărnii este cea care impune în aceste trupuri. Să-l comparăm de exemplu cu Rubens. În vreme ce la Rubens triumfă nudul somptuos şi tulbure, zeiţele devenind matroane flamande, la Michelangelo trupurile cîntă cu o forţă care e a unui barbar.

Dar auzim totdeauna acest cîntec ? Cîndva, în Capela Medici, am fost martorul unei scene amuzante. În mijlocul unui cîrd de turişti americani, ghidul explica pe tonul cel mai serios şi mai doct cu putinţă că *Il Pensieroso*, „Gînditorul", se cheamă aşa pentru că „personajul reprezentat stă pe gînduri". După alte cîteva precizări, la fel de fundamentale, grupul şi-a mutat atenţia spre cele patru cunoscute statui ale timpului şi apoi a părăsit încăperea, cu un murmur ca al unui nor de lăcuste, lăsînd în urmă o trenă de glume despre goliciunea *Nopţii*. Rămas singur, am răsuflat uşurat. Deodată, însă, în liniştea grea a Capelei, mi s-a părut că *Ziua* îşi ţintea spre mine orbitele goale, iar *Gînditorul* semăna unui judecător obosit. Am avut atunci senzaţia că mă aflam în faţa unui tribunal impietrit unde numai tăcerea vorbeşte, în timp ce cuvintele ne ajută să eludăm, să ne păstrăm într-o contumacie confortabilă. În fond, de atîtea ori privim fără să vedem. Ne oprim la detalii pentru a nu fi obligaţi să înţelegem întregul. Fiecare rămîne închis în secretul său, în aparenţele sale şi în rutina sa. Dar iată pe neaşteptate o breşă, care tulbură apele şi te smulge din rutină. În faţa unui judecător tăcut, scrutîndu-ţi destinul, trebuie să-ţi dai singur un verdict şi tocmai acesta e lucrul cel mai dificil. E mai simplu să judecî istoria lumii, să rîzi de sciţii care trăgeau cu săgeţi împotriva soarelui şi de perşii care au bătut marea cu vergele la Salamina, după înfrîngere, decît să cîntăreşti în tăcere ceea ce nu merita să trăieşti. Există clipe cînd nu mai posezi altceva decît amintirile şi atunci te arde moneda de nisip cu care te-ai trişat uneori singur. E adevărat, lumea a învăţat să se ascundă mai bine de ea însăşi, iar prin muzee se poate trece fără nici un risc, admiraţiile de circumstanţă care nu te obligă la nimic sînt adesea o farsă destul de bine jucată, dar dacă n-ai norocul să iei de la viaţă ce poţi, fără să-ţi faci prea multe probleme, nu-ţi rămîne decît să cauţi un acord fragil cu tine însuţi pe care să-l reconstitui cînd se sfărîmă...

Uneori îmi fulgeră pe dinainte imaginea străzilor Florenţei, porumbeii ţîşnind în piaţa Domului spre acoperişuri roşii, chiparoşii posomoriţi stînd nemişcaţi lîngă ziduri însorite. Şi ştiu că undeva, dincolo de acele ziduri, în nişa lui prea strîmtă din Capela Medici *Gînditorul* are mai departe acelaşi aer de judecător obosit, într-o tăcere care îmi asurzeşte însă citeodată memoria. Acolo am înţeles că ne putem hrăni din înverşunările artei, ca din propria noastră experienţă de viaţă, dacă ne ridicăm deasupra reacţiilor epidermice, şi că pentru a pricepe forţa lui Michelangelo avem nevoie de altceva decît de adjective. Această forţă l-a făcut pe Paul al III-lea să îngenuncheze şi să se roage cînd s-a dezvăluit înaintea lui incendiul tenebros din *Judecata de apoi*. Tot ea ne poate aminti că nimic nu umileşte mai sigur ca renunţarea. În *Pietà Rondanini*, siluetele se alungesc ca umbrele în amurg, ochii văd timpul, mîinile îl simt, îl ating cu degetele, trupurile sînt învăluite într-o mantie de vînt şi de moarte, dar cît curaj respiră încă din această tristeţe !

Oare chiar nu există decît ziua pe care o trăim ?
Umbra *Gînditorului* nu declină niciodată.

OCTAVIAN PALER ■

Creaţie sau meşteşug?

A existat dintotdeauna o dorinţă firească a omului ca valorile sale spirituale să fie durabile. Cuvintele şi reprezentările artistice şi le-a dorit eterne, purtătoare ale mesajului culturilor şi civilizaţiilor peste veacuri, simbol al perenităţii vieţii, al sinuoasei evoluţii în timp a omului. Reprezentările scrise, regăsite la începuturi pe piatră, lemn sau lut, iar apoi, pe măsura ridicării omului pe scara istoriei, pe pergament, piele sau hîrtie, au suscitat dintotdeauna atenţia. De aici s-a născut şi grija pentru păstrarea şi restaurarea lor, pentru mai marea lor „longevitate". Oricît ar părea de curios, nu timpul, văzut în permanenta sa curgere ca factor distructiv, s-a dovedit a fi duşmanul numărul unu al îmbolnăvirii şi degradării reprezentărilor scrise. Mai mult, timpul poate fi chiar inofensiv. Dovadă stă conservarea unuia dintre cele mai vechi materiale de scris, papirusul, folosit, cum bine se ştie, încă de acum 4000 de ani î.e.n. Adăpostite sute de ani în nisipul uscat al deşertului documentele din papirus erau la desfacerea sulurilor, cu 50 sau 100 de ani în urmă, surprinzător de bine păstrate. Dar ştiţi ce s-a întîmplat după ce omul le-a transferat şi aşezat cu grijă sub plăci de sticlă în muzeu ? La cel mai mic curent de aer, la cea mai mică atingere se descompun în bucăţi, se pulverizează. Aşa au ajuns a fi într-un real pericol de distrugere inestimabilele fonduri de papirus ale Muzeului egiptean din Cairo. Exemplul papirusurilor egiptene nu este, din păcate, singular. Cauza ? Cercetări tot mai numeroase, întreprinse în ultimii ani în laboratoare de conservare şi restaurare din întreaga lume, au oferit un răspuns sigur, verificat în detaliu : razele ultraviolete, principalul duşman al hîrtiei, inconstanţa factorilor de mediu, temperatura şi umiditatea necorespunzătoare a aerului, dăunătorii biologici şi chiar... oxigenul ce ne înconjură, se conturează drept factori ai îmbătrînirii documentelor scrise. Oxigenul ?, am întreba noi cu neîncredere. Da, ne răspund specialiştii. În măsura în care oxigenul constituie o premisă pentru viaţă, în aceeaşi măsură devine un factor distructiv, cu efect oxidant asupra substanţei fără viaţă. Aşa se face că s-a recurs, nu o dată, la izolarea documentelor de mare valoare în medii speciale climatizate, în care oxigenul, activul corodant şi distrugător, a fost înlocuit cu ieneşe gaze inerte, precum heliul sau azotul. Se oferă în acest mod mai multe şanse de „supravieţuire" valorilor scrise ale umanităţii. Declaraţia de independenţă a S.U.A., de pildă, acest pergament sfînt pentru toţi americanii, se păstrează astfel.

Nu mai puţine probleme ridică astăzi, pe lîngă conservare, restaurarea manuscriselor şi tipăriturilor. Ideea scrierii acestor rînduri îmi venea, cu puţin timp în urmă, vizitînd Laboratorul de patologie şi restaurare a cărţii al Bibliotecii Centrale de Stat, cel mai mare cu acest profil din ţară. Îmi reţinea atunci atenţia restaurarea unui manuscris rar, „Missale VII", un pergament datat la începutul veacului al XVI-lea, aparţinînd Muzeului Brukenthal din Sibiu, ajuns în laborator extrem de deteriorat. Manuscrisul era în lucru. Aveai clar imaginea documentului înainte şi după restaurare. Înainte apărea drept o veritabilă dantelărie de litere, pergamentul fiind distrus aproape total în zonele dintre rînduri. După restaurare documentul se reîntregise luînd forma originală. Aşa am aflat că bacteriilor (căci ele erau principalul duşman al manuscrisului) nu le place pergamentul (şi nici hîrtia) scris în vechime cu cerneluri ferogalice, cerneluri extrase din gogoşi de ristic şi recunoscute pentru marea lor aciditate. Zonele nescrise ale pergamentului fuseseră însă pe placul microorganismelor şi, ca atare, distruse. Documentului i-a fost aplicat, în consecinţă, un sistem de consolidare între rînduri cu hîrtie japoneză, printr-o metodă manuală de mare minuţie, clasică dealtfel, metoda „a la dublu". Tot astfel au fost restaurate aici două incunabule din colecţia Bibliotecii Centrale de Stat, volumul „Annotationes centum" de Beroaldus Philippus, editat la Bologna în 1488, în limba latină cu litere romane, şi „Legenda Aureea" de Jacopus de Vosacine, tipărit da Strasbourg la 1482.

Şi în vechile documente româneşti, începînd din evul mediu, cernelurile din negru de fum fac loc tot mai mult celor metalice, preferate pentru culoarea vie a acestora, roşcată sau verzuie, după conţinutul lor în fier sau cupru. Pe atunci nu se bănuia însă ce probleme vor crea ele restauratorilor de mai tîrziu. Acidul tanic din compoziţia cernelii perforează fără menajamente hîrtia şi pergamentul. În timp, sînt instabile, se decolorează, iar uneori devin invizibile. Cu astfel de probleme s-a confruntat restauratorul unui manuscris slavon de la 1536, aparţinînd Muzeului de artă al Republicii Socialiste România. „Manuscrisul a necesitat o muncă îndelungată, începută cu tratamente de spălare a hîrtiei, îngălbenită şi devenită acidă prin îmbătrînire, de neutralizare a cernelii", îmi spunea Celia Manea, şefa laboratorului. Într-adevăr, 8 luni de muncă înseamnă cîva ; atît durase restaurarea manuscrisului. Am cerut detalii. Mi s-a spus că o folie sintetică de acetat de celuloză aplicată pe suprafaţa hîrtiei deteriorate permite, în mod surprinzător, desfacerea ei în două. În interior se aplică un miez de hîrtie japoneză, în final documentul fiind relipit, iar folia dizolvată. Aparent ar fi simplă această metodă a despicării hîrtiei. Dacă ne gîndim însă la o carte la care restauratorul ia filă cu filă, procesul devine cu mult mai complex, întins pe durata a săptămîni şi luni de zile. Aşa este restaurat la ora actuală şi un post-incunabul editat la Strasbourg la 1545. „Viaţa" lui este prelungită astfel cu sute de ani.

În timpul săpăturilor pentru fundaţia noului bloc din imediata vecinătate a sălii Majestic de pe Calea Victoriei, ieşea la iveală un document. Era de la 1889, pus, conform tradiţiei vremii, la temelia clădirii ce existase pe acest loc, odată cu prima cărămidă, o construcţie ridicată de fraţii Alexandru N. Lahovari şi avînd ca arhitect pe francezul Albert Galleron, creatorul Ateneului. Odată scos la iveală, în contact cu lumina, cu ceilalţi factori de mediu, documentul se putea pulveriza în foarte scurt timp. Manuscrisul ajunge însă la laboratorul Bibliotecii Centrale de Stat, este restaurat de urgenţă, astăzi numărîndu-se printre piesele interesante de expunere ale Muzeului de istorie a municipiului Bucureşti. Exemple de astfel de operaţiuni de urgenţă, de salvare a unor materiale arheologice, preţioase şi dragi nouă tuturor celor ce sîntem dornici să cunoaştem evoluţia societăţii româneşti, istoria străbună a neamului, pot fi mult mai multe. Şi restauratorul de astăzi se confruntă în permanenţă cu ele.

Acestea toate au darul de a sugera pasiunea unor oameni pentru o muncă deloc uşoară, pentru o meserie fără un statut clar — creaţie sau meşteşug — (noi am spune creaţie) — de pe urma căreia sînt redate patrimoniului naţional, culturii şi civilizaţiei româneşti noi şi noi valori durabile.

CORALIA POPESCU ■

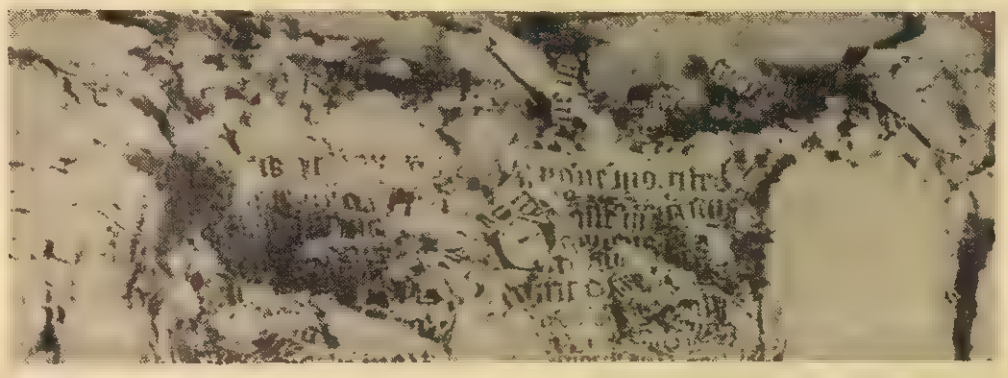

Tinerii trebuie să ştie

Dicţionar de lagăr

Gusen II

Barăcile mizere construite pe un teren mlăştinos lîngă o uriaşă carieră de piatră, la numai o oră depărtare de Mauthausen, înconjurate cu sîrmă ghimpată, cu gherete, SS-işti şi cîini-lup şi denumite Gusen II erau sortite să-şi piardă urma printre miile de lagăre anexe şi **Kommando**-uri ce apăruseră la începutul anilor '40 pe lîngă toate lagărele centrale de exterminare.

SS-iştii de la Gusen II însă au avut ambiţia ca lagărul lor să fie bine fixat în istoria K.Z.-urilor. Şi au reuşit. Performanţa care le-a adus faima — lor şi lagărului pe care-l conduceau — a constat în faptul că, deşi lipsit de camere de gazare, de orice instalaţie specială pentru exterminări în masă, ritmul morţii de aici l-a depăşit pe cel din Mauthausen, „lagărul-mamă" de care aparţinea şi care îşi dobîndise „renumele" de „moară de măcinat vieţi".

La aceasta se mai adăuga faptul că aici, pe lîngă metodele de asasinare cunoscute şi aplicate în toate lagărele de concentrare, datorită „ingeniozităţii" **SS-Unterscharführer**-ului Heintz Jentsch se practica o metodă necunoscută şi neutilizată în nici un alt lagăr, „baia mortală".

Am încercat, ani la rînd, după eliberare, să aflu prin ce metode s-a realizat ritmul record al asasinării. „Curiozitatea" mea nu era gratuită. În acest lagăr a fost ucis tata. Demersurile pe care le-am făcut n-au dat nici un rezultat. Supravieţuitori ai „micului infern" de la Gusen II au fost extrem de puţini. Am reuşit să întîlnesc unul singur. Iar foştii zbiri n-au vrut să vorbească.

Rudolf Höss, comandantul de la Birkenau-Auschwitz, înainte de a fi spînzurat a descris pînă la amănunt funcţionarea „fabricii morţii" de care şi-a legat numele. Franz Ziereis, înainte de a muri, a consemnat şi el fărădelegile din lagărul Mauthausen, pe care l-a comandat. Căpitanul SS Fritz Seidler, ultimul comandant de la Gusen, a preferat să se sinucidă. Dintre cei 2 000 de SS-işti care au măcelărit la Gusen, doar cîţiva — pot fi numărati pe degetele de la două mîini — au fost prinşi şi judecaţi. Iar ei au tăcut ori au negat. Wetter, **Lagerarzt**-ul, medicul lagărului, n-a vrut să recunoască nimic. **Häftling**-ii care i-au servit drept cobai şi cărora le-a injectat puroi flegmonic în plămîni n-au putut depune mărturie. Wetter îşi lichida, fără excepţie, toţi cobaii imediat după terminarea experienţei. Nu l-au putut acuza nici cei asasinaţi de el prin injecţii otrăvitoare. Iar ecoul blestemelor muribunzilor siliţi de Wetter să alerge prin zăpadă pînă la prăbuşire se stinsese de mult.

Tata a avut nevoie de sprijinul medical al lui Wetter o singură dată. În loc de **Revier**[1] a fost trimis într-un alt lagăr care dispunea de camere de gazare.

Despre tata n-am putut descoperi nimic altceva. Tot cercetînd „istoria" lagărului Gusen II, am aflat însă că unul din foştii comandanţi ai acestuia, Max Pausch, a fost spînzurat, după eliberare, la Landsberg, nu departe de lagărul ale cărui garduri de sîrmă ghimpată am apucat să le văd prăbuşindu-se şi peste care, la 27 aprilie 1945, am păşit din moarte spre viaţă.

[1] Infirmeria lagărului.

OLIVER LUSTIG ■
fostul Häftling nr. 112 398

ADRIAN DOHOTARU

După-amiezi de duminică

Sfinte după-amiezi de duminică şi luminoase privelişti din somn.
Aerul ţine în sine orele şi respiraţia ; ochii ni se revarsă într-un golf.
Parcă sîntem mereu priviţi de cineva, de departe, ascuns printre arbori.
Pendulele bat limpede orele patru-n pereţi vîsind cai în galop.
Fotografii din album de familie cu bunici delirînd prin alt secol.

Sfinte după-amiezi de duminică. Plaje pe care plutesc femei leneşe.
Dulci copii mucînd peponi în vis. Şi amanţi.
Secol suav mirosind a parfum şi a zbor printre lebede.
Regi şi regine trecînd în cupeuri fantomă prin larbă.
Desuetudine şi paradis Promisiuni de bogate petreceri la harfă.

Doar păsări plutindu-mi prin inimă şi salcîmi de argint
Răbufnind în văzduh ca o tuse astmatică.
Siestă de aur şi lună de miere. Eternele rochii întinse la soare
În toate balcoanele. Apoteoză a liniştii. Fauni zburînd prin văzduh.

Noapte de revelion

Iubita mea, nouă nu ne mai trebuie nimic. Decît, poate,
Încredere şi puţină compasiune. Noi ne-am redus cheltuielile
La strictul intim. Trăim în afara oricăror pretenţii.
Nimeni nu ne poate bănui de lăcomie şi de adulter,
De instincte primare şi de artificii de calcul.

Nu avem vilă, nu avem maşină personală, nu avem somn.
Trăim într-o perfectă înţelegere şi comuniune.
Ne-am redus cheltuielile la strictul intim.
Se spune că rezervele de petrol ale acestei planete
Se vor epuiza mai devreme sau mai tîrziu,
Dar rămîn inepuizabile resentimentele !

Totul se calculează acum pe cap de locuitor
Şi se doarme cu 15 tone de trinitrotoluen sub pernă !
Noi ne-am redus cheltuielile la strictul intim,
La bunăvoinţa eternă, la bunăstarea de-a fi
Sinceri pînă la capăt cu noi înşine.

Trăim auster, cu economie de lumină electrică
Şi de apă ca să plătim oalele sparte ale bunicilor !

Iubita mea, vom rămîne de gardă în noaptea de revelion
Unul alături de altul, cuminţi şi curaţi, urmărind
Cu ochii larg deschişi băile de şampanie ale planetei,
Atenţi la pulsul şi la starea de tensiune
A oamenilor bolnavi, ştiind foarte bine că deocamdată
Cel de al treilea război mondial are un caracter
Strict confidenţial.

Oraşul de la marginea nopţii

Dacă adun toate casele prin care-am rămas
Uneori doar o noapte, alteori nopţi şi zile la rînd,
Fac un oraş pe malul mării, cu zgomote mici de tacîmuri
Şi clapo de pian atinse cu mîini de copii. Case curate şi albe
În care sînt ocrotiţi numai greierii. Case muzeu cu un vaz gramofon
Şi dulapuri sculptate în somnul bunicilor.
Case de gală cu mari candelabre de spermanţet
Şi audiţii de muzică clasică. Şi case triste, cu spălătorii
Şi ateliere de forjă. Case cu fum şi gutui pe dulap
Şi cu dantelărese înmiresmate.

Dacă adun toate casele prin care-am trecut, regăsesc
Un oraş cu hoteluri uitate la marginea nopţii, în camere
Mici cu microbi şi tristeţe.
Case închiriate cu ora, cu noaptea, cu luna, cu anii
Unor profesori firavi, case surpate în crini şi în mare,
Cu mobilă stil şi mansarde rebele în care studente căzute din lună
Se sinucid.

Lăsaţi-mă singur. Să nu dărîmaţi nici un zid, nici un şerin.
Vreau să mai trecem o dată prin vechiul platou de filmare,
Prin tristul oraş clandestin al memoriei mele involuntare.

„Iubirea mea este mesaj de pace“

(Urmare din pagina 21)

poeţi ardeleni, să exprim sufletul românesc în întregimea lui. Noi, transilvanii, datorăm foarte mult Moldovei. Veacuri de-a rîndul am trăit cu cartea trecută peste munţi din vetrele Neamtului, ale Sucevei. **Cartea românească de învăţătură** a lui Varlaam a ajuns şi-n satul meu. Vă spun un adevăr : cu 200 de ani în urmă austriecii au distrus în Transilvania 152 de mînăstiri din lemn sau din piatră. Unora le-au dat foc, sau au tras cu tunul. De ce asta ? Totul nu ducea decît la dezrădăcinarea din tradiţia bizantină românească. Cum arăta Transilvania înainte de acest masacru se poate vedea din Moldova unde s-au păstrat toate aceste ctitorii. Apoi din **Codicele Voroneţean.** Tradiţii vechi transilvane au urmat drumul spre Voroneţ, aşa cum voievozii transilvani au trecut în Moldova. Am încercat şi eu să refac aceste tradiţii pe calea cuvîntului. O asemenea strivită istorie îşi cerea o iluminare imnică, sărbătorească.

— Ce semnificaţie are pentru dumneavoastră imnul ca gen poetic ? În ultima vreme vă intitulaţi volumele Imnele Transilvaniei, Imnele Moldovei, Imnele bucuriei.

— Hymnos, vechi cuvînt grecesc, înseamnă cîntare de biruinţă şi cîntare de nuntă, strigătul mirelui cînd intră la mireasă, regăsirea unei comuniuni între două făpturi care se caută. Imnul este forma de rostire în lumea bizantină pe care a moştenit-o poporul nostru. Este o lume în care moartea nu-şi are ultimul cuvînt în ceea ce priveşte destinaţia omului ci viaţa nesfîrşită. Este o lume din care a dispărut tînguirea universală, a dispărut tragicul pentru că a apărut logosul în istorie ce eliberează făptura spre destinaţia sa luminoasă. De la marii poeţi din evul mediu timpuriu pînă la Claudel în Europa, trecînd peste Roman Melodul şi Dante, toţi sînt poeţi imnici. Faptul că la noi nu s-a făcut pînă acum operă imnică, care să implice istoria, natura şi spiritualitatea românească m-a îndemnat la această lucrare. Pe mine, cel care sînt de origine transilvană, şi sînt primul intelectual ieşit dintr-o zonă care veacuri de-a rîndul a fost oprită să se rostească, ţinută fiind între păduri, iobagă. Bucuria uriaşă de a ajunge la cuvînt din acest ţărîm românesc, plin de suferinţe, pe care le-au suportat strămoşii mei cu iubire şi nădăjduire, nu se putea să nu se reverse imnic. Orice formă de exprimare mi se pare prea strîmtă faţă de suferinţele grandioase ale acestui popor, purtate cu atîta iubire şi demnitate de ţăranii transilvani.

— La ce lucraţi acum ?

— Vedeţi cărţile de istorie aşezate aici, pe masă ? Cu ele alături şi-n suflet lucrez la a treia parte a istoriei Ţării Româneşti — lucrez la **Imnele Ţării Româneşti,** care vor încheia această trilogie, din care au apărut **Imnele Transilvaniei** şi **Imnele Moldovei.**

Sînt aproape spre sfîrşit. Lucrez de aproape doi ani la ea. Mai am de finisat şi de aprofundat figura centrală a volumului — este jertfa lui Brâncoveanu şi a celor patru fii ai săi — „pe jertfa şi pe ctitoriile căruia stau temeliile României moderne“, spunea Iorga.

Dacă Transilvania a suferit şi Moldova a suferit, Ţara Românească s-a jertfit enorm. Personalităţi jertfitoare cum au fost Mihai Viteazul, Brâncoveanu pînă la Tudor şi Bălcescu, aici, în spiritul lui Manole, s-au jertfit eroic. Cartea mea este cartea unei jertfe, jertfa joacă un rol esenţial, jertfa în înţelesul pe care i l-a dat şi Neagoe Basarab în **„Învăţăturile sale“,** jertfa pentru păstrarea rînduielilor spirituale ale poporului nostru, pentru care Brâncoveanu a preferat să moară cu copiii săi mai degrabă decît să se lepede de ţară. Brâncoveanu este una dintre cele mai proeminente personalităţi ale umanităţii. Puţine popoare au bucuria să numere printre ctitorii lor o făptură ca acest om, care şi-a văzut copiii decapitaţi unul după altul, îndemnîndu-i să moară decît să-şi lase credinţa. Aş îndrăzni să spun că figura centrală a scrisului meu din istoria poporului nostru este Constantin Brâncoveanu cu cei patru fii ai săi.

— Poezia dumneavoastră este pătrunsă de un înalt spirit patriotic. Ce înseamnă să scrii poezie patriotică ?

— A scrie poezie patriotică care să nu riste să se demodeze înseamnă să fie pătrunsă de o dimensiune spirituală universală. Brâncoveanu trebuie văzut ca un exponent al întregii spiritualităţi europene. Moartea lui s-a petrecut exact pe acelaşi loc unde a fost decapitat ultimul împărat bizantin şi are proporţii cosmice.

Lirismul patriotic trebuie să tindă spre spiritualizare, nu spre dulcegărie sentimentală. Trebuie să devină un lirism obiectiv care să implice dimensiuni de mari proporţii. Iată cum într-o odă a lui Pindar, despre un primar al Eladei, este invocată toată tradiţia mitologică şi spirituală a acelei lumi. Nu poţi rupe din contextul istoric o făptură cum este Mihai Viteazul care s-a ridicat în numele întregii creştinătăţi pentru apărarea fiinţei noastre aici, în Carpaţi.

În destinul unei mari personalităţi participă toată istoria la un moment dat, şi de aceea trebuie să ne pătrundem de semnificaţia istorică atunci cînd evocăm o personalitate. De aceea, este greu de scris poezie de suflu patriotic adevărat.

— Ne-aţi spus la ce lucrează poetul Ioan Alexandru, dar am dori să aflăm ce are pe masa de lucru traducătorul Ioan Alexandru ?

— Lucrez la traducerea **Proverbelor** lui Solomon, cartea se va chema **Gîndirea ebraică veche în texte** centrată pe proverbele lui Solomon şi cartea lui Iov. Deocamdată vreau să termin asta. Este o muncă grea, cu multă bibliografie de consultat. Apoi, împreună cu soţia mea, Ulvine, lucrez la definitivarea traducerii lui **Parsifal** de Eschenbach.

— Lucraţi pe texte vechi, cu un circuit restrîns, care necesită cunoaşterea perfectă a limbii respective, pentru o exactă şi nuanţată traducere. Socotiţi că aplecarea pe aceste texte dă o mai mare satisfacţie vizavi de conţinutul lor.

— Pe studenţii mei încerc să-i introduc în lumea acestor texte, înainte de a le spune una sau alta despre autorul respectiv, de a-i smulge din nenorocita situaţie de cititor de prefeţe, de a se pătrunde de textele fundamentale ale umanităţii. Predau Literatura universală şi ţin un curs facultativ de Civilizaţie şi cultură veche ebraică, şi la Institutul de arte plastice din Bucureşti ţin un seminar de Poezie bizantină. Toată această muncă o fac pe texte originale. Eu traduc în faţa studenţilor şi le comentez textele, pentru a-i obişnui să lucreze nemijlocit pe ele. Am citit 2 ani de zile împreună cu studenţii mei **Imnele lui Efrem Sirul** (poet din sec. IV, sirian). Nu vă pot spune imensa bucurie pe care o simţeam cu toţii la auzirea pentru prima dată în româneşte a acestor poezii de o excepţională frumuseţe şi bogăţie sufletească.

— Tinerii vin să vă ceară sfaturi în legătură cu poezia ce o scriu, cu drumul ce-i au de urmat ?

— Vin la facultate, la orele mele, sau la sfîrşitul orelor. Vin cu caiete de poezie. Pe toţi tinerii care vin la mine, aşa cum am fost eu însumi trimis de Heidegger şi de Noica, îi îndrept către textele cele vechi, la limba greacă. Îi trimit înainte de toate la cărturărie. Îi trimit să muncească înainte de a vedea ce-i cu ei. De aceea, poate că nu-s prea căutat, iar cei care vor grabnic să ajungă la publicare nu mă caută prea des. Au alte porţi, ale cenaclurilor, unde nu li se pun asemenea condiţii. Şi fac asta urmînd exemplul meu personal. După anii de studii şi mai ales după cei patru ani de studii în Germania federală, cînd eu, românul ţăran m-am aplecat pentru prima oară asupra textelor vechi originale, găsindu-le taina şi frumuseţea desăvîrşită, am reuşit să aflu ceea ce este făptura mea lăuntrică. În anii de studii am ajuns la această aşezare intimă din care îndrăznesc să propun pentru cultura română o operă pe care numai timpul va avea puterea să mi-o înţeleagă aşa cum este ea înfăptuită de mine cu toată dragostea.

— Trăim un moment de profunde transformări pe pămîntul românesc. Toate acestea îşi găsesc oglindirea în artă, în cultura şi literatura contemporană. Lirica românească actuală cunoaşte o înfiorare a poeziei de suflu patriotic, mărturie a epocii pe care o străbatem. În acest context care e rolul poetului cetăţean ?

— După decenii de lipsă, după decenii cînd nume de oameni, ctitori de ţară, nu erau pronunţate este firească explozia de patriotism pe care o trăim. Iorga, spre încheierea cărţii sale **Istoria lui Mihai Viteazul** (vol. II), spunea : „Toate filnţele trecutului nostru ne trebuiesc pentru a ridica prezentul“. Evocarea trecutului nu este decît în această perspectivă valabilă pentru edificarea prezentului. Şi, rămînind tot la Iorga adăugăm : „Pentru a atinge eroii, o generaţie trebuie să devină eroică“. Aceasta-i menirea noastră în această ţară, de a deveni eroici prin muncă, prin răbdare, prin dragoste, prin edificarea familiei noastre, a semenilor noştri, printr-o viaţă morală exemplară.

Trăim vremuri politice foarte importante pentru poporul nostru şi trebuie să le dăm un răspuns cultural pe măsură. E o datorie a scriitorilor contemporani. Asa cum lucrează oamenii de ştiinţă pentru a asimila tot ce dă mai bun tehnica modernă, eu, ca poet al secolului XX, trebuie să fiu stăpîn pe tot ce a dat mai de preţ umanitatea de-a lungul veacurilor. Asta ţine de datoria mea fundamentală ca poet în acest spaţiu românesc.

Arta naivă

Două importante manifestări culturale, Primăvara arădeană şi Argessis (de la Arad şi, respectiv, Piteşti), — între numeroasele acţiuni judeţene ce marchează etapa de masă a Festivalului naţional „Cîntarea României“ —, au îmbrăţişat şi cîte o expoziţie de artă naivă reunind reprezentanţi din mai toate judeţele ţării. A impresionat însă nu atît amploarea, cît ţinuta lor calitativă, diversitatea de tendinţe şi modalităţi de expresie, inclusiv de tehnici, ce se îmbie către acest generos teritoriu mirific al artei moderne. A triumfat în ambele pulsaţia vie a inspiraţiei din viaţa noastră de toate zilele, farmecul inepuizabil al timbrului personal al celor aproape 100 de participanţi consacraţi sau debutanţi ai genului.

Ideea organizatorilor de a întregi expoziţiile cu cîte un simpozion, ţintind să sublinieze aportul artei naive în contextul Festivalului naţional „Cîntarea României“ a reunit, alături de numeroşi expozanţi, critici de artă şi artişti reprezentînd Uniunea artiştilor plastici, animatori, muzeografi) etc. şi s-a dovedit deosebit de fructuoasă în plan teoretic. Motiv pentru care, în locul unei cronici ce s-ar incumeta să sugereze bogăţia spectacolului vizual al expoziţiilor, vom creiona un florilegiu al punctelor de vedere discutate.

S-a căzut lesne de acord că, dacă arta naivă reprezintă doar o faţetă a „Cîntării României“, această larg cuprinzătoare desfăşurare a potenţialului de talente ale naţiunii, aportul ei va fi cu atît mai interesant cu cît expoziţiile îl reflectă mai decis specificul, originalitatea. Poate fi circumscris un teritoriu tematic sau tehnic, de modalităţi de expresie care să-i fie propriu ? Desigur că nu. Cînd artiştii îşi însuşesc procedeele picturii pe sticlă, ale cioplitorilor, broderiei etc., avem de-a face cu preluări din tradiţia ţărănească, cu atît mai fireşti cu cît procesul se petrece spontan, organic (ca la Săpinţa, Tîrpeşti sau Nicula).

Cu toate acestea, aventura unei asifel de creaţii este prea personalizată, prea departe de dimensiunea artizanală a artei populare pentru a putea fi pusă sub semnul continuităţii, chiar dacă în ţesătura ei subzistă un anume spirit frust, o revendicare a stratului folcloric din care se alcătuieşte fiinţa sa contemporană. Cei mai numeroşi dintre creatorii de artă naivă provin din lumea oraşelor, a căror educaţie vizuală (naturală nu şcolită) prezintă un relief mult mai diferenţiat, mai imprevizibil. Unii parcurg traseul oricărui artist amator, practicînd arta ca pe o pasiune paralelă profesiei cărcia s-au dedicat (violon d'Ingres uneori în taină, alteori deschis, afişat). Cu toate acestea creaţia lor nu se confundă cu diletantismul anost, cu pastişa sau dexteritatea, cu impostura abilă gata să se substitue creaţiei autentice, cu agresivitatea ce dă tircoale, din interese lucrative, artei amatorilor. Este şi motivul pentru care artiştii naivi devin aliaţii naturali ai artiştilor de formaţie profesională consacrată, împotriva celor ce trişează prin arta imaginii, a vulgarizării gustului, a kitsch-ului. Profesioniştii artei — şi în ansamblu, conştiinţa estetică modernă — şi-i revendică firesc, ca parte indestructibilă a ideii de creaţie, în al cărei tip de sensibilitate stăruie edenul copilăriei oricărui artist autentic.

Dacă prin educaţie, studiu, artistul profesionist se raportează mereu la o realitate culturală şi la un program constructiv, inovator, artistul naiv se situează doar în raport cu realitatea comună, diurnă, dînd curs bucuriei de a plăsmui faţă de ceea ce vede sau îşi imaginează. Astfel, prin intuiţie şi instinct creator, prin ineditul ce-l oferă şi care se cere deplstat permanent, aceşti artişti întregesc nuanţat realitatea bogată a artei noastre contemporane.

VASILE SAVONEA ■

Acest ou

Vreau cuvînt rotund şi dens,
Împănat cu argumente
Mai înalte, influente,
Undulte-n acel sens

Ce-l privim cu minţi atente
C-are-n sine un imens
Labirint de complimente
Pentru scopul meu intens.

Fie-ţi concentrarea plină,
Perforată de lumină,
Ca la termenul ştiut

Să apară-n forma-n care
Să spun mîndru la oricare :
„Acest ou eu l-am făcut“ !

Hăinuţă

Hăinuţă, împănat cu telul,
În sine bun. Economie,
A obţinut, cum ?, nu se ştie,
Un post ca să-şi afirme zelul,

Şef Secţie croitorie.
Iar pentru-a-i ridica procentul
Eficienţei, pe hîrtie,
Schimbă măsura şi modelul.

Tăind din mîneci şi din poale,
Mărimile rămîneau goale,
Cu-n X procent de conţinut.

Şi-astfel, în noua calitate,
Cu mîneca mai sus de coate,
Produsul deveni rebut.

C. BARLA ■

Gîndind la Enescu

În spatele Casei cu lei, maiestuos așezămînt cultural al Capitalei aflat pe Calea Victoriei, stă ascunsă casa în care e păstrată memoria lui Enescu. Văzînd-o, gîndești că este, de fapt, un castel în miniatură păstrător de taine. Și chiar așa este. Aici, în umbra copacilor, în răcoarea zidurilor acestei case nelocuite de multe suflete, neumblată, trăiește un om. Din tot ce spune, cu vorba sau cu ochii, deseori aflați în lumina lacrimei senectuții, Romeo Drăghici iți dă a înțelege că întreaga viață ce i-a rămas, acum, în pragul celor peste 88 de ani, o duce gîndind la Enescu. Trăind pentru memoria Maestrului. Muncind pentru a evoca memoria marelui compozitor român, pentru a o păstra mereu prezentă în viața spirituală a țării.

Acest om este dornic să străbatem în tunelul timpului, întinerind o clipă pentru noi, pentru a retrăi momentele petrecute alături de Enescu, acei ani cînd s-au cunoscut, cînd au muncit împreună. Acum, nu facem decît să batem sfioși la ușa casei ce poartă în marmura albă următorul înscris : „În această casă a locuit George Enescu". Și chiar dacă litera aurită nu ar fi fost încrustată în carnea albă a marmurei, amintirea Maestrului este aici atît de vie, încît nimeni și nimic nu poate să facă abstracție de ea. Enescu sălășluiește în ungherele camerei sale, mici, intime, în care e adunată multă liniște și multă umbră. Enescu domină pianul. Deși acum e acoperit de brocartul vișiniu, aproape decolorat de ani, așezat peste pian parcă spre a păstra urma degetelor marelui muzician. Capacul pianului este ridicat, la rugămintea noastră, cu sfială. Adevărat ceremonial. Nu avem voie să atingem clapele, deși am fi dorit să-i auzim tînguirea și vibrația coardelor. Ni se spune că a rămas acordat în acea tonalitate în care Enescu, uneori cu Dinu Lipatti alături, îi încerca strălucirea sunetului.

Pernele din catifea sau cu tesături din fir argintiu stau aruncate în colțurile canapelelor. Totul — fotoliile, oglinzile, mobilierul, covoarele, clanțele ușilor, întreaga atmosferă respiră ceva din lumea de odinioară, din acea lume ce-l înconjura pe Enescu.

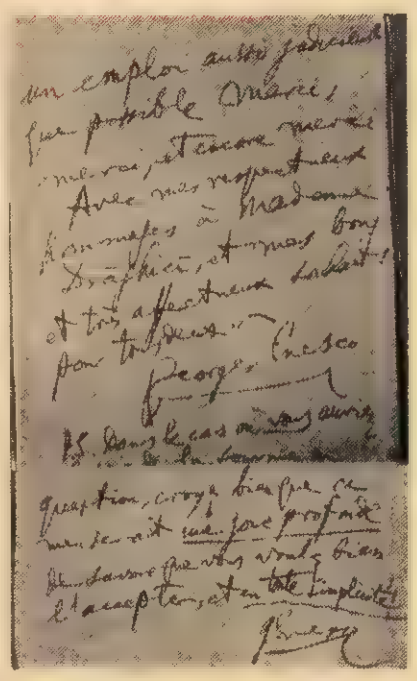

Una din scrisorile Maestrului ştiută pe dinafară.

Parcurgem textul actului de donație (august, 1967) semnat de Maria George Enescu, soția marelui compozitor, din care desprindem : „în calitate de donatoare, donez irevocabil liber de orice sarcini, Muzeul „George Enescu" din București, raionul 30 decembrie, Calea Victoriei nr. 141. Imobilul menționat mai sus îl donez în următoarele condiții :

1. Muzeul „George Enescu" ce poartă numele marelui dispărut și care prin activitatea ce depune îl cinsteste memoria și numele, să nu fie împiedicat niciodată și de nimeni în continuarea menirei sale și să rămînă în permanență sub tutela exclusivă a Comitetului de Stat pentru Cultură și Artă.

2. Domnul Romeo Drăghici și soția să aibă în permanență și total dreptul de a locui în imobilul alăturat muzeului, astfel cum dinșii locuiesc în prezent". Un semn de nobilă și dreaptă prețuire. Și așa a fost. Aici a rămas unul din slujitorii memoriei lui Enescu, acest om care știe pe dinafară aproape toate scrisorile maestrului său, și atunci cînd tu le parcurgi, încercînd să-i descifrezi scrisul, el le „recită" alături, ajutîndu-te.

Deși în această casă familia Enescu a fost găzduită doar o perioadă scurtă de timp (și alte imobile aflate în Capitală, dintre care unul situat în perimetrul Pieței Amzei și altul în preajma Arcului de Triumf, au fost locuite de Enescu și soția, Maruca Cantacuzino), semnificativ e faptul că aici, în casa unde ne aflăm, este păstrată cu sfințenie trecerea pașilor lui Enescu. De aici ai răgazul să deschizi larg ferestre către lumea pe care a parcurs-o Enescu, către lumea muzicii și a concertelor sale, către lumea Moldovei sale atît de dragi, a pămîntului natal, să încerci a o reconstitui. Scrisori, decupaje din reviste, articole, amintiri, fotografii, reclame, autografe și alte amintiri acum răsfoite reînvie universul enescian din care vom încerca să desprindem, în lunile următoare, file evocatoare, file se ne vor alcătui un veritabil album închinat centenarului George Enescu ce se va împlini în toamna anului viitor.

CAMELIA PANDELE ■

O speranță a muzicii românești

Recent, tînăra solistă Simona Moise, în vîrstă de 14 ani, elevă la Liceul de artă „George Enescu" din București, a obținut premiul I la Concursul internațional al tinerilor violoniști „Iaroslav Kocian" de la Usti nad Orlici din Cehoslovacia. Un talent care își afirmă de pe acum personalitatea și care confirmă prin succesul său, succesul școlii românești de muzică, grija deosebită ce se acordă tinerelor talente în România. Simona Moise, iată un nume despre care credem că se va vorbi.

— Simona Moise, care a mai fost drumul ce te-a condus pînă la acest concurs internațional spre succes ?

— Am fost inițiată în muzică încă de la vîrsta de șase ani, pe cînd locuiam în Constanța, de către profesorul Ion Pantazi, care mi-a sădit încrederea în propriile mele forțe. Îi port o vie recunoștință. M-am transferat la Liceul de artă „George Enescu" din Capitală pe cînd eram elevă în clasa a șaptea. Sînt îndrumată aici de profesoara Mihaela Tomescu, un veritabil artist și pedagog, căreia îi datorez într-o bună măsură succesul obținut. Am primit, pînă acum, o confirmare a străduințiilor mele și prin premiile obținute la cele trei ediții la care am participat, la Concursul național „Ciprian Porumbescu" de la Suceava. Din 1978 n-am mai participat însă la concursuri de importanță națională, pregătindu-mă exclusiv pentru cele internaționale.

— Ce a însemnat pentru tine premiul obținut în Cehoslovacia ?

— Firește, o mare satisfacție și bucuria că am putut să răsplătesc încrederea ce mi s-a acordat, tot ceea ce s-a investit în mine. Trebuie să amintesc cu aceeași satisfacție premiul I obținut de acompaniatoarea mea, pianista Marina Dragomirescu, pentru cel mai bun acompaniament. M-au încercat o mare emoție și mîndrie cînd, la decernarea premiilor, alături de numele noastre, s-a rostit numele țării pe care o reprezentăm — ROMÂNIA.

— Cum s-a desfășurat acest concurs, ce ai cîntat acolo ?

— Au participat la concursul de la Usti nad Orlici 66 de concurenți din Bulgaria, Cehoslovacia, R.D.G., Austria, Japonia, Finlanda, România, Ungaria. Prima etapă a concursului, eliminatorie (s-a cîntat după o perdea ! pentru asigurarea unei obiectivități depline!), a constat din interpretarea unei piese cehe obligatorii. Noi am fost primii români care am participat la acest concurs internațional aflat la cea de a 22-a sa ediție. Spre surprinderea juriului și a tuturor, în etapa a doua a concursului, finală, am cîntat alături de **Preludiu și Allegro** de Pugnani — Kreisler și **Sonatina** de Tiberiu Olah. Este pentru întîia oară în istoria concursurilor internaționale cînd o piesă la alegere este o compoziție românească. Am fost felicitată pentru deosebita impresie pe care am făcut-o. Și, ceea ce nu se întîmplă la concursuri, am fost aplaudată, rechemată la scenă. Toate delegațiile participante au cerut apoi această piesă pentru a și-o include în repertoriu. Iată încă o dovadă că școala violonistică românească este apreciată la nivel internațional.

— Care sînt preferințele tale muzicale ?

— În primul rînd muzica contemporană românească.

— Nu e prea dificilă pentru vîrsta și experiența ta ?

— Tocmai de aceea sînt atrasă de ea. Dintre pasiunile mele : George Enescu, Paul Constantinescu, Tiberiu Olah. Sînt orientată de profesorii mei către muzica de calitate, ocolind divertismentul, artificiul.

— Ce planuri ți-ai făcut după premiul obținut în Cehoslovacia ?

— În primul rînd trebuie să-mi îmbogățesc cultura, să-mi desăvîrșesc educația muzicală. Voi evita un timp concursurile internaționale. Simt nevoia unei perioade de acumulări. Nu întotdeauna cîștigi luînd un premiu. N-aș vrea să fiu chemată pretutindeni pentru a cînta piesa care m-a impus. Cu ce mi-aș mai îmbogăți repertoriul, experiența ? Alții nu rezistă tentației și pierd.

ADI CUSIN ■

Opinii la opinii

Muzica tînără

Primim pe adresa redacției o scrisoare ce începe cu amintiri din copilăria celui ce ne scrie, amintiri concretizate prin imaginea unui orb „cu o cobză de gît, cînta jalnic, cerșind". Tot din relatarea acestor amintiri aflăm despre artistul nevăzător că își dădea măsura valorii aflîndu-se într-o „căruioară trasă de o mîrțoagă condusă de un băiețandru" și constatăm cu bucurie că n-o făcea în zadar : „țărăncile veneau cu cofe pline de mălai și le deșerta în sacul orbului cerșetor". Nu ne este foarte clar dacă încheierea acestei introduceri exprimă bucuria sau regretul : „erau timpuri vechi, acum dispărute".

De aici plecînd, autorul scrisorii, semnată „Cu stimă și considerație din partea multor, multori telespectatori", aduce critici severe la adresa muzicii tinere, susținînd că „nu este al'ceva decît o imitație a muzicii germane", argumentînd : „însuși cuvîntul volk pe care dv. îl încercați cu tîndră este un cuvînt german care înseamnă popular sau popor".

Lăsînd la o parte îndoiala că „popular" și „popor", deși au aceeași rădăcină, pot fi rezumate în cuvîntul german volk, ne simțim datori să-i dăm o mînă de ajutor cetățeanului în cauză, informîndu-l că deși pronunția este aceeași, nu numai noi, ci și întreaga lume, inclusiv germanii, referitor la acest gen muzical, scrie și pronunță „folk song" sau, și mai scurt, „folk". Dacă cumva eroul nostru a fost indus în eroare de litera „k" din finalul cuvîntului, îi aducem pe această cale lumina și pacea sufletească informîndu-l că s-a mai folosit această literă și în alte cuvinte (vezi Petit Larousse explicații la kilogram, kilometru etc.).

Acestea fiind lămuri'e (sperăm) și mergînd mai departe, concetățeanul nostru ne mărturisește în jalba sa : „Am văzut în televizările dv. cum căutați să introduceți această jalnică behăială de oaie în masa de tineret (n.r. ?!) și chiar la pionieri și copii, dar n-am văzut tineret, pionieri și copii cîntînd soliști muzică populară".

Stimate tovarășe Gh. Petreanu, deducem de aici profunda dv. dragoste pentru muzica populară românească, mai ales că în continuare vă exprimați, trăgînd un semnal de alarmă : „Cine o să ia locul în viitor Mariei Ciobanu, Irinei Loghin și alți rîntăreți ai muzicii românești ?" Sincer să fiu, acum mă trezesc și eu și, în lumina acestui strigăt, mă gîndesc cu spaimă că doar printr-o binecuvîntată minune (altfel nu-mi explic) am ajuns astăzi să ne bucurăm de perla folclorului nostru „Miorița" și nu numai de ea. Și cînd te gîndești că le-am fi putut pierde încă de acum vreo 2000 de ani.

Neprețuite tov. Gh. Petreanu, chiar dv ne amintiți că muzica noastră populară „a fost premiată pe toate meridianele pămîntului, acolo unde cîntăreții noștri au cîntat-o". Deci iată că nu e nici un pericol. Ea a existat, există și va exista atît timp cît va exista poporul român ; în ceea ce privește fraza următoare, ne vedem în imposibilitate de a da vreo replică, întrucît ne păstrăm dreptul de a gîndi pentru lucruri ce nu lezează bunul simț. Las la latitudinea dv., stimați cititori, concluzia asupra următoarelor două fraze : „Această muzică a rezistat patru veacuri muzicii orientale turcești și peste un secol muzicii fanariote. Acum e în pericol ca chiar tineretul nostru să-i devină cioclu".

Anunțăm pe semnatarul acestei scrisori că atîta timp cît închide televizorul sau radioul (după cum ne mărturisește) atunci cînd aude de „muzică tînără", nu va ajunge să cunoască acest gen, nu va ști să aleagă valorile certe de rebuturile ce din păcate într-adevăr mai există (dar nu-i pădure fără uscături), ca dealtfel în toate genurile.

În încheiere îi urăm și le urăm tuturor celor ce refuză noul să încerce să-l cunoască și apoi să se pronunțe, nu de alta dar ar putea evita să se pună singuri în situații ridicole.

DORU STĂNCULESCU ■

Nicușor Constantinescu

Ne-a părăsit un om de teatru în deplinul înțeles al cuvîntului. Pentru că Nicușor Constantinescu, despre care s-ar putea spune că a trăit pentru teatru, a fost dramaturg, regizor, teoretician îndeosebi în privința rostului popularului teatru de revistă, gen „ușor", dar numai în aparență.

Începînd prin a fi funcționar de bancă, a abandonat repede complicatele calcule de bursă și a intrat în gazetărie (despre care se spunea mai demult că te poate duce oriunde, cu condiția să te lași de ea).

Nicușor Constantinescu nu s-a lăsat de tot de ziaristică (la **Rampa** l-a fost cel mai apropiat coleg Tudor Mușatescu) dar a început prin a scrie cuplete și scenete pentru Tănase, conducător al celebrului, într-o vreme, „Cărăbuș" Nu a trecut mult și a intrat în rîndul cunoscuților revuiști ai timpului, adevărați bicîuitori ai răului social, — N. Kirițescu, N. Vlădoianu, N. Kanner, Dinu Botescu, Alfred Mosolu, Victor Rodan, Ion Pribeagu, V. Stoicovici.

Simțindu-și aripile capabile de un zbor mai înalt, a înființat, împreună cu N. Vlădoianu, „Alhambra", teatrul de pe strada Sărindar (Teatrul Mic de azi), unde s-au reprezentat, el cumulînd pe autor și regizor, operete, comedii muzicale. Se poate afirma că revista românească cu vechi tradiții, încă de la Alecsandri, a marcat, prin 1935—1936, o cotitură în evoluția ei, atît în privința conținutului ,a montării, cît mai ales a interpretării. Revista a început să aibă fi. conducător, chiar „subiect", realitatea contemporană a timpului, punctul de rezistență al genului, fiind învăluită în feerie, aceasta, desigur, pentru a se putea apăra de cenzura din ce în ce mai intolerantă.

O pleiadă de interpreți ai genului s-a format în această perioadă, îndrumați fiind de neobositul animator Nicușor Constantinescu, la reușita spectacolelor contribuind și înzestrați compozitori, printre care Ion Vasilescu, Gherase Dendrino, Ionel Fernic, Elly Roman.

Dintre piesele scrise de Nicușor Constantinescu, în colaborare cu Scarlat Froda, Victor Rodan, merită să fie amintite **Gloria**, reprezentată la Teatrul Național, și **Lysistrata**, în care, folosindu-se o veche temă, se înfățișează sensuri și aspecte moderne de către un maestru al parodiei.

După 23 August 1944, Nicușor Constantinescu alături de Ion Dacian și-a dat o prețioasă contribuție la reînvierea operetei românești, după cum s-a arătat prinoput la punerea în scenă a unor spectacole populare desfășurate pe stadion și arenă.

Firul realizărilor a fost întrerupt de cumplite suferințe fizice care, în cele din urmă, l-au biruit pe iscoditorul Nicușor Constantinescu, omul optimist, de o vervă și inteligență scăpărătoare, de o fantezie și un umor cum rar întîlnești.

IOAN MASSOFF ■

O soluție pitești eană

Un meci de fotbal care se juca la Cartagena în Spania a fost oprit în mod definitiv de arbitru din cauza aerului *poluat*. E probabil primul caz de acest fel din analele jurisdicției fotbalistice internaționale. Prin extensia cuvîntului, în zona corectitudinii sportive multe partide ar fi trebuit să aibă aceeași soartă. Dar asemenea gen de poluare de la cap începe. Federația noastră, cînd vrea să se arate dură și intratabilă, lovește de bagă spaima printre găinarii diviziei C. Cîteva echipe care au măsluit prea din cale afară unele jocuri au fost pedepsite cu scoruri de 0—3, ceea ce și meritau : divizia „C" are 192 echipe, toate mici și toate fără antrenor cu normă întreagă ; pentru grangurii din „B" și, mai ales, din „A", chiar să n-avem ac bun și mare de cojoc ?

Ideile despre moralitatea sportivă cer viață stabilă și de la lotul reprezentativ. Îmi spuneau foști membri ai lotului că multe racolări de jucători se aranjau cu ocazia diferitelor convocări. Cum lotul reprezentativ de seniori s-a întrunit în urmă cu cîteva zile, și se va afla în preparative exact pe timpul perioadei de transferări, se înțelege că preocuparea jucătorilor trebuie să se îndrepte exclusiv spre pregătire, fără loc pentru tîrguieli. Or, despre cel puțin trei dintre jucătorii selecționați se vorbește (dar, se vorbește cu acte în mînă) că ar vrea să schimbe un club cu altul. Sugerăm, de aceea, antrenorului, unic, de dată recentă, Ștefan Covaci, să pună mîna pe bici cînd aude de vreo „tranzacție" sau, și mai bine pentru starea de spirit a echipei tricolore, să se lipsească pur și simplu de acei jucători care nu au situație de club limpede ca lumina zilei.

În sfera întăririi responsabilității jucătorului din echipa națională intră definirea cît se poate de precisă a rolului și sarcinilor lui în rîndurile formației. Am mai amintit și altă dată despre deruta pe care a stîrnit-o vorbăria cu privire la „fotbalul total", în care chipurile toți atacă, toți se apără, iar posturile nu mai există. Este posibil ca, într-o bună zi, fotbalul, în evoluția lui, să atingă și o asemenea treaptă de dezvoltare. Deocamdată n-a ajuns acolo, n-a ajuns acolo nici handbalul, cu toate că se joacă pe o suprafață mult mai mică și cu mai puțini jucători. În handbal, se știe cu precizie că, în afara portarului, există un conducător de joc, un pivot, două aripi și doi interi, toți cu roluri clar conturate atît în apărare, cît și în atac. De fapt, situația este aceeași chiar în fotbal — astfel rămîn organizate formațiile pretutindeni în lume, deși sarcinile diferitelor posturi s-au extins mult la zonele limitrofe. Într-un anume înțeles se poate spune că fotbalul a fost „total" încă de la începuturile sale ; în fiecare perioadă de evoluție au fost echipe și jucători care au răspuns total cerințelor de competiție ale momentului. Cum se întîmplă și astăzi, cum s-a văzut recent și la turneul final al campionatului european. Sigur, citeodată, vreun fundaș marchează puncte, un vîrf de atac lămurește o situație critică a propriei echipe ; dar nu-i bun de fundaș acela care trage la poarta adversă, în schimb, lasă adversarul din zona postului său să centreze mingea sau să înscrie. (De pildă, la modul negativ, astfel a acționat fundașul Stănescu, acum rezervă în lot, la meciurile echipei Dinamo, cu Sportul studențesc, F.C. Argeș, Universitatea Craiova, Universitatea Cluj-Napoca și C.S. Tîrgoviște, din returul campionatului recent încheiat ; deci, mișcarea multă și combativitatea acestui tînăr jucător nu compensează neștiința lui în acoperirea atribuțiilor specifice postului de fundaș stînga).

Stăvilind vorbăria despre „fotbalul total" care bîntuie și încă seamănă confuzie, să-i definim jucătorului rolul personal, să-i întărim, prin urmare, responsabilitatea personală tactică în cadrul formației.

Apropo de roluri : cine va fi conducător de joc la echipa noastră națională ? Campioana europeană, echipa R.F. Germania, l-a avut pe tînărul Hansi Müller ; vicecampioana, echipa Belgiei, l-a avut pe Van Moer (36 ani). Antrenorul Ștefan Covaci, pe cine va alege în acest super-rol ? Examinînd lista jucătorilor noștri, nu-i prea clar spre cine se îndreptă preferința. Nici soluție tip vest-german, nici tip belgian. N-ar fi de discutat una pitești eană ?

VALERIU MIRONESCU ■

Omul care joacă

Și noi am fost la Roma

Nu se poate spune că nu am avut „martori" pe pămîntul Italiei, la turneul final al „Cupei Europei", prezența a opt antrenori putînd fi considerată... un mic pas înainte, chiar dacă ochiul spectatorului nostru rămîne încă departe. Unul dintre ei, antrenorul emerit Valentin Stănescu, va încerca să ne spună astăzi cam ce-a fost la Torino, Milano, Napoli și mai ales la Roma.

— Cum a fost în Italia, nea Tinel ?

— Frumos, ca de obicei, totul a fost organizat ireprosabil și nu se putea prevede că „cronătinul" nesfîrșit al sticlelor de whisky ale englezilor și belgienilor din tribuna lui „Stadio Comunale" din Torino nu putea fi oprit decît la primele lacrimi ale jucătorilor din teren, supuși și ei fumului lacrimogen.

— Chiar dacă ați stat numai la Roma, ați fost însă la locul disputelor, putînd simți mult mai bine decît noi cam ce-a fost. Ce mai e nou în fotbalul european ?

— Noutăți n-au prea apărut. S-au perfecționat, însă, caracteristicile fotbalului actual cunoscute pentru mulți, dar mai greu de aplicat pentru mult mai mulți... Mișcarea totală este mai bine conturată, nu există zone libere în teren, apărătorii sînt din ce în ce mai tehnici deși toți jucătorii știu din ce în ce mai bine „să le facă pe toate". Registrul tactic este variat, în funcție de ce e nevoie în momentul respectiv. Belgia fiind marele exemplu în sensul că a fost capabilă să joace împotriva Angliei la ofsaide și i-a reușit, iar contra R.F.G.-ului cu libero clasic care a stat la locul lui. Ca așezare, majoritatea echipelor au folosit doi atacanți și o aglomerare agresivă la mijloc. Cine trece prin această zonă de mare importanță acum, are mai mari șanse la poartă.

— Cum vi s-au părut echipele ?

— Vest-germanii au fost indiscutabil cei mai buni. După ei belgienii. Pentru mine nu au fost o surpriză, ajungînd pe merit în finală deoarece au dovedit că „știu jocul". Italia și Spania au decepționat poate și pentru că Bearzot și Kubala joacă cam de mult în același fel și cam cu aceiași jucători. Olandezii sînt în scădere și pentru că nu mai au sclipiri. Cehoslovacii, așa cum îi știm, în plus, foarte agresivi.

— Cum i-ați simțit pe englezi, viitorii noștri adversari din octombrie ?

— După ce joacă un sezon atît de greu, de prea multe ori pe terenuri impracticabile, nu pot confirma niciodată marele lor fotbal în mai sau iunie. Au reușit doar în 1966, dar acasă. În restul anului — deci și în octombrie la București — sînt reduși.

— Italia a pierdut. Care-i atmosfera din „calcio" ?

— Zilele au fost în general rezervate, deși se spune că Bearzot ar fi trebuit să fie pus „să tragă" din partea fumegîndă a tradiționalei sale pipe. Eu cred că vechea lui distribuție, fără Rossi, nu se mai descurcă pe spații mici. Fără „spiridușii" Bettega și Causio au fost doar cu numele, chiar dacă Scirea și Colovati sînt foarte puternici. Atmosfera este încărcată după scandalul meciurilor trucate. De aceea poate, spectatorii, cu excepția finalei și a jocurilor Italiei, au venit în tribune în număr neașteptat de mic. S-a mai strigat „Toto nero" sau „Milan ! Milan !" dar, „squadra azzura" va rămîne un zeu adulat, indiferent de evenimente.

— Mai liniștit la noi, nea Tinel. În divizia „C", totul fiind „atît de curat" mai sus, s-a ajuns în ultimele meciuri la 1—10 ! și 18—2 !... Totuși, cum a fost finala ?

— Echipa vest-germană a fost mai bună „per ansamblu", chiar dacă belgienii au condus jocul în partea a doua.

— De ce credeți că echipele vest-germane au dominat în ultimul deceniu fotbalul european ?

— Sînt în primul rînd foarte bine organizați din toate punctele de vedere și, mai ales, la bază, copiii și juniorii dispunînd astfel de o mare masă de selecție. Totul vine de aici, ajungîndu-se printr-o pregătire continuă, susținută și realistă în gîndirea ei, la generații de jucători succesive, capabile mereu de mari victorii, impresionante prin gabarit, circulație, forță și tehnică adaptată perfect la viteza de joc, ceea ce le dă încrederea că pot cîștiga chiar și în ultimele minute. În Italia, pe banca rezervelor a stat și Cullman și Breitner și poate și alții, cărora le va veni rîndul să joace în Spania !

— O ultimă întrebare. Ce jucători v-au plăcut ?

— S-a spus mai demult că vedetele sînt înlocuite de echipă. Sînt, totuși, jucători ce-ți sar în ochi. Îți dau doar trei nume : Ceullemans, Stilike și peste toți Van Moere, neobositul și completul mijlocaș de 35 de ani al belgienilor !

— Mulțumesc, nea Tinel, pentru amabilitatea cu care i-ai răspuns vechiului puști simțit la 10 ani pe razonul Tîrgoviștei, și, indeosebi... „Flacărei", iar chestia cu Van Moere sper că nu are vreo legătură cu mine. Se spune că Van Moere, jucător din rasa de mare vitalitate a lui Billy Bremner sau Gemmil, își mai „fură" din ani...

CORNEL DINU ■

File din istoria spionajului (VI)

Agenți și acțiuni

Multe din aceste confruntări au constituit, de asemenea, ocazii pentru organizarea unor ingenioase acțiuni de spionaj, între care se distinge cea întreprinsă în a doua jumătate a secolului IX de Alfred cel Mare, regele Wessex-ului din Marea Britanie, împotriva invadatorilor danezi conduși de regele Guthrum.

În cursul primelor lupte, imediat după debarcarea danezilor, aceștia reușiseră să-i învingă pe saxoni și să ocupe jumătate din insulă, fiind însă ulterior bătuți definitiv de către Alfred cel Mare. Elementul hotărîtor al victoriei saxonilor a fost acela că în timpul războiului, regele Alfred a acționat personal ca agent de informații al armatei sale.

În toamna anului 877, după primele lupte, ambele armate se pregăteau pentru bătălia decisivă ce urma să aibă loc în primăvară. Saxonii învinși fuseseră împinși departe către vest, iar Alfred, împreună cu o mînă de războinici, își găsise adăpost pentru iarnă pe mica insulă Athelney, aflată în actuala provincie engleză Somerset, la confluența rîurilor Parret și Tone. Nu departe de acest loc își înjghebase tabăra și regele danez Guthrum, care își aduna în fiecare zi războinicii pentru a le împărtăși planurile sale de înfrîngere definitivă a regelui Wessex-ului. Mai rămăseseră doar vreo două sute de luptători saxoni, ascunși pe undeva pe o insuliță împreună cu regele lor, cărora le-ar fi fost imposibil să mai facă vreun rău victorioșilor războinici ai regelui Guthrum. Deși experiența luptelor duse pînă atunci se arăta foarte promițătoare, Guthrum, spre deosebire de proprii săi războinici, era obsedat de talentul militar al adversarului său : Regele danez era convins că, atîta vreme cît trăia Alfred, n-ar fi putut stăpîni liniștit provinciile britanice cucerite. Căpeteniile daneze nu-l socoteau pe regele din Wessex un comandant prea grozav, cu atît mai mult cu cît singurul merit pe care îl vădise pînă atunci fusese acela că se lăsase mereu înfrînt. Sfatul lor dură de multe zile, iar planul final urma să fie hotărît într-o dimineață, nu mult după sărbătorirea Anului nou.

Ca și în alte dăți, discuțiile danezilor se desfășurau pe fondul sonor al baladei tărăgănate cîntate de un tînăr menestrel saxon, care stătea în apropiere rezemat de un pom și-i distra pe războinicii danezi acompaniindu-se la harfă. Tînărul blond venea atît de des să cînte, încît danezii se obișnuiseră cu el și-i regretau absența atunci cînd nu-i auzeau harfa. Era un bărbat liniștit, care cînta pentru a-și cîștiga hrana de fiecare zi, coji de pîine și resturi de carne de la mesele luptătorilor. Avea de bună seamă de hrănit și o familie, căci din cînd în cînd pleca din tabără cu traista plină, întorcîndu-se după o zi două ; nu vorbea cu soldații, căci aceștia nu-i cunoșteau limba și nici ei nu știa decît cîteva cuvinte daneze.

În ziua aceea, tînărul menestrel blond tocmai revenise în tabără după una din scurtele lui absențe, iar danezii se bucurau să-i asculte cîntecul în surdină, în timp ce Guthrum le dădea ultimele ordine în legătură cu pregătirile pentru bătălia decisivă care avea să nimicească, imediat ce soarele primăverii va fi uscat terenul, ultimele rămășițe ale armatei lui Alfred. Corzile harfei răsunau monoton, încurajîndu-l parcă pe Guthrum să vorbească mai tare. Menestrelul zîmbea pentru el, furat de melodia pe care o cînta și ale cărei cuvinte îi scăpau din cînd în cînd printre buze. Discuțiile au continuat și la masă, unde căpeteniile au pus la punct în amănunt planul schițat de regele lor ; tînărul harfist continua să cînte, plimbînd din cînd în cînd printre războinici talerul pe care-și primea răsplata. După cîteva zile a plecat din nou din tabără, de data aceasta pentru a nu mai reveni, spre regretul danezilor care i-au simțit o vreme lipsa. Nu mult, pentru că a venit primăvara și pămîntul s-a uscat, iar danezii s-au îndreptat cu armata spre insula Athelney. Pe drum însă, Guthrum află că regele Alfred se găsea de fapt în spatele lui, însoțit nu de cîteva zeci de războinici, ci de o întreagă armată. Uimit de îndrăzneala acestor saxoni care nu-și dădeau încă seama că fuseseră învinși, regele danez și-a întors armata din drum hotărît să-i nimicească o dată pentru totdeauna. În bătălia care s-a dat la Ethandum, danezii avură surpriza să constate că fiecare manevră a lor era preîntîmpinată cu multă iscusință, ca și cînd dușmanul le-ar fi cunoscut dinainte toate planurile. La asfințitul soarelui, regele Guthrum, profund nedumerit de cele ce i se întîmpla, și-a dat seama că cel care trebuia să capituleze era, de fapt, chiar el. Condus în fața regelui din Wessex împreună cu căpeteniile sale pentru a discuta condițiile păcii, Guthrum înțelese dintr-o dată cauza înfrîngerii. Regele victorios și-a salutat adversarii în cea mai curată daneză, iar aceștia l-au recunoscut imediat zîmbetul, buclele blonde și harfa pe care o ținea în mînă.

Cu peste trei secole mai tîrziu, la celălalt capăt al lumii cunoscute, mongolii au depus și ei multă șiretenie în organizarea acțiunilor de spionaj. De pildă Subudai, tînărul și talentatul general din hoarda lui Gingis-Han (1206—1227), a inaugurat cuceririle mongole printr-o stratagemă : el a intrat în tabăra tătarilor, explicîndu-le că a fugit de hanul mongol în speranța că va fi primit bine de tribul lor. Subudai i-a convins pe tătari că dușmanii lor, mongolii, erau departe, astfel încît tătarii au fost surprinși cu totul nepregătiți de atacul forțelor principale ale tovarășilor lui Subudai. Această stratagemă a mai fost folosită adesea ; agenții mongoli trimiși înainte se dădeau drept dezertori, plîngîndu-se de tratamentul prost din armata lui Gingis-Han și creînd astfel o perdea de fum a informațiilor false.

(Va urma)

I. MOCANU ■

Ce face omul cînd nu-l vede nimeni

„IA-MĂ, NENE!" — un apel foarte riscant

...Trei inși sparg două vagoane la Popești-Leordeni și fură 500 de sticle de lichior triple-sec. O să-i coste, evident, triplu toată afacerea și o să fie și foarte sec... Alți doi infractori, băieți mai imaginativi, nu au folosit nici rîngi, nu au spart nimic, au lipit în schimb... Unde-i îmbulzeala și zăpăceala mai mare de obicei ? La meci, Vin spectatorii. Îi se rup biletele și intră pe stadion. Ce și-au zis doi hoțomani — unul mai bătrînel și altul tînăr ? „Ce-ar fi să adunăm noi cele două bucăți rupte ale biletului, „capul" și „cotorul", să le lipim și să le revindem la fraieri ?" „Fraieri" este un fel — tipic pentru o anume faună omenească — de a zice. Care spectator se uită cu lupa la bilet să vadă că-i lipit cu panglică subțire de scoci ? Mai ales în îmbulzeala de la intrarea stadioanelor ! De aici, 10 lei biletul „recondiționat", sute de lei culeși din hîrtiuțe de pe jos...

O ultimă chestiune, de data aceasta dramatică. Primim o scrisoare de la Sighișoara care ne cutremură. Un șofer în cursă de la Tg. Mureș la Sighișoara. Pe marginea șoselei, o femeie face semn : „Ia-mă, nene !" Mergea și ea la Sighișoara. În mașină (aparținînd autobazei de la Sighișoara) se mai afla un prieten al șoferului. Mașina trece printr-o pădure. La un moment dat, șoferul virează brusc pe un drum forestier lateral. Pădure, nici un OM CU OMENIE prin apropiere. Femeia este dezbrăcată și violată de cei doi ticăloși. Scapă după un timp, fugind goală la șosea, unde un om cu inimă o ia și o duce acasă. Neoamenii suportă bineînțeles consecințele faptei lor degradante. Rîndurile îi vizează însă mai puțin pe ei (sînt ei vizați așa cum merită la ora actuală), ci se adresează celorlalți, OAMENILOR, femeilor în special, tinerelor. Feriți-vă, nu mai opriți șoferii cu rugăminte „ia-mă, nene !" Este foarte riscant. Nu știi peste cine dai. Se trage ei, omul, din mai-nimică, dar mai sînt — iată — cîte unii care abia au coborît din copaci...

MARIUS POPESCU ■

Întoarcerea la rosturile fundamentale (II)

Prima parte a reportajului a fost publicată acum 7 ani. Avea loc atunci prima mare întoarcere la rosturile fundamentale a specialiștilor și tehnicienilor concentrați și superconcentrați de-a lungul timpului în servicii cu funcții colaterale primordialei lor meniri. Intram în biroul secretarului general din Ministerul Industriei Chimice Gaius Tănase, și mă întrebam cu o îndreptățită curiozitate ce poate simți un înalt demnitar, un înalt funcționar al statului cînd i se desființează postul? Gaius Tănase era în 1973 cu 7 ani mai tînăr, avea 47 de ani și un mare neastîmpăr de a începe munca în producția nemijlocită de valori, ca director al unui grup industrial, respectînd trei principii cruciale: nici un specialist grevat de sarcini administrative, fiecare la locul potrivit cu aptitudinile și tragerea lui de inimă, retribuție numai după muncă.

Recent, cuvîntarea secretarului general al partidului la Ședința plenară lărgită a Consiliului Național al Oamenilor Muncii mi-a readus în minte problematica acelui an fierbinte 1973. Mi-am propus să-l caut pe Gaius Tănase. L-am găsit la I.I.T.P.I.C. (Institutul de inginerie tehnologică și proiectare pentru industria chimică), în funcția de proiectant gradul unu. Și iată-ne, după 7 ani, reporter și fost înalt demnitar, într-un birou din clădirea de la numărul 19 de pe strada Mihai Eminescu.

— M-așteptam să vă găsesc într-un grup industrial.

— Am fost. Imediat după aceea au fost reorganizate centralele industriale și am fost numit director general adjunct în Centrala de utilaj chimic.

— Vă mai amintiți cele trei principii?...

— Perfect.

— Le-ați realizat?

— Nu.

— De ce?

— Spuneam atunci că centralele întîrzie să-și asume competențele atribuite prin lege... Prin nefolosință acele competențe căzuseră în desuetudine. Fără competențe orice instituție se vlăguiește... Trece la informări și dări de seamă, devine dependentă, subalternă... Am cerut să fiu retrimis acolo de unde am pornit meseria, adică aici.

— Ca inginer proiectant gradul unu. Remunerația a scăzut?

— Foarte mult. N-am fost niciodată un om cu stare. Totdeauna am fost în casă cinci persoane cu un singur venit, al meu. N-am ocolit banii. Dar nici nu i-am transformat în scop. Am cheltuit cît am avut. Am o casă cu chirie, un apartament de trei camere. Una din fete dormea în camera de trecere. Eu cu soția într-o cameră și soacră-mea cu cealaltă fată, în a treia. Fetele s-au măritat acum și nevastă-mea s-a și grăbit să-mi atragă atenția că trebuie să ne mutăm la două camere, nu ne putem permite trei... Și nepoții? — am întrebat-o...

— Copiii, în general, nu acceptă coborîrșurile de nici un fel...

— Nu spun că nu le-a venit peste mînă să noteze în chestionarele biografice de fiecare dată altfel în dreptul funcției tatălui lor: secretar general director general adjunct, inginer proiectant gradul unu... Cum în atitudinea mea nu se petrecea nici o schimbare au zis poate că așa trebuie să fie sau or fi suferit, nu știu... Nu mi-au spus nimic. Am muncit corect fără să atribui vreo importanță ambiantei. Nu m-am legat decît de muncă. Mi-a plăcut să cred că și copiii mei mă aprobă.

— Au fost și oameni care nu v-au aprobat?

— Firește. O parte din prieteni. Îmi spuneau că mă complic. Să știi să spui „da" cînd trebuie, ziceau. Adică să spui da nu cînd e da, să spui nu, nu cînd e nu. Să spui da ori nu după ce te-ai orientat către răspunsul pe care celălalt ar dori să-l primească. Să spui da chiar dacă răspunsul firesc ar fi nu și invers. Pînă la scadență cîte nu se pot întîmpla? Apar justificări. În plus ai șansa să și reușești. Acest fel de oportunism economic este ținut de unii drept istețime tactică. Isteții aceștia tactici sfîrșesc prin a crea mentalitate. De ce, am întrebat odată, cereți tot timpul informări cu numărul acțiunilor al studiilor și cercetărilor întreprinse? Luați un asemenea studiu și generalizați-l. Problemele transportului intern sînt deosebite, neînchipuit de complicate și de delicate în același timp. Am întocmit un chestionar și am stabilit termenele de completare: trei luni, ca răspunsurile să fie documentate și exacte. A, nu! mi s-a spus. Așa n-o să obțineți nimic. Veți crea impresia că e vorba de ceva neînsemnat. Scrieți urgent sau f.f. urgent și pretindeți răspunsurile pînă mîine dimineață. Nu vă mai spun ce a ieșit...

— Totuși?

— Nimic. A doua zi n-a fost posibil, nici a treia zi, am așteptat vreo șăptămînă și la sfîrșitul ei eram la același nivel de informație ca și înainte de trimiterea chestionarelor.

— O săptămînă pierdută, energie risipită, oameni ocupați inutil...

— Mentalitate denaturată! Apare confuzia, dispar criteriile, intervine liberul arbitru, disciplina nu mai e controlabilă și nici amendabilă... Totul se petrece în straturile superficiale, ale aparenței...

— Numiți o astfel de aparență.

— Este legal ca unui om care a muncit după program să-i acorzi recuperări. Cînd un șef de serviciu adună asemenea recuperări și le agață înaintea sau în coada concediului de odihnă are loc tot un fapt legal, aparent legal numai fiindcă în mod firesc recuperarea ar trebui să o ia a doua zi cînd e obosit și cînd, venind la serviciu, nu face nimic. Chestiunea discutată mai înainte și cu cea de față sînt strîns legate între ele. Derivă una din alta, depind una de alta și amîndouă semnifică un singur lucru: starea de demobilizare ascunsă, de abandonare a rosturilor noastre principale.

— Adică?

— Corectitudinea, exactitatea, randamentul! Știți cum îmi petreceam concediile cînd eram în minister? Tot aparent. Fugeam cu copiii la mare, muream, leșinam, mă topeam, mă chinuiam și la urmă răsuflam împăcat...

— Ar fi fost mai bine dacă ați fi rămas în continuare inginer proiectant fără fază minister și centrală?

— Asta nu. Am căpătat altă deschidere spre realitate.

— Vă folosește?

— Indiscutabil. E adevărat că uneori îmi folosește ca să nu înțeleg...

— Cum vă folosește acest lucru?

— Rămîn treaz... Dar să revenim la minister. E o muncă epuizantă. Este adevărat că este o altfel de muncă. N-are legătură cu meseria însușită în facultate. Dar trebuie făcută și nu mi se pare deloc îndreptățită părerea după care ea trebuie făcută de descurcăreții în discursuri.

— Dar?

— Dar, desigur, și aici, ca în orice altă parte, trebuie avut tot timpul în vedere esențialul și mai ales rezistența la factorii care nu încetează nici o clipă să acționeze în direcția deturnării spre colateral, întîmplător conjunctural...

— Cum ar fi?...

— Cum ar fi, de pildă, rapoartele, informările, planurile de măsuri, comisiile pe probleme, statisticile... Cînd vrei să îngropi o problemă începi a crea o comisie și un plan de măsuri...

— Ați revenit la munca din minister?

— Se întîmplă un lucru ciudat: cînd sînt solicitat cred cu toată convingerea că este nevoie de mine acolo. Esențialul este să știi să renunți la timp.

— Cum vă simțiți în vechile haine?

— Minunat. Nu înseamnă că mi-am cumpărat abonament la operă. Nici că lucrez în timpul liber, la invenția secolului. La teatru n-am mai fost de un an. Cît despre inventii, nu mi se pare util să mă ocup de orice numai pentru a-mi măsura forțele. Un tehnician de înaltă calificare, după părerea mea, trebuie să aibă programul de viață al unui recordman mondial. Să știe cum să-și dozeze efortul, să știe să-l recupereze și să atingă maximum de randament cînd trebuie. 6 ore pe zi de concentrare susținută au un efect îndoit față de un efort desfășurat pe o distanță lungă de timp. Studiul se include sau prelungește acest efort. Restul timpului trebuie să fie program de recuperare a forței de muncă. Am spus **program de viață al unui recordman mondial**, nu un **recordman mondial**. Tehnica n-are nevoie decît de cîteva genii. Restul trebuie să fie executanți perfecți. În execuție se naște eficiența.

— Cum v-ați readaptat regimului de executant?

— Ca și cum n-aș fi lipsit niciodată. Și, de fapt, n-am lipsit niciodată. M-am considerat mereu un executant cu temporare, vremelnice sarcini în funcții de conducere. Psihologic, această intuiție este determinantă.

— Acum vi se comandă.

— Comanda este o constrîngere numai cînd intră în contradicție cu voința ta, cu personalitatea ta. Cu riscul de a părea paradoxal trebuie să vă spun că totuși caracterul de constrîngere se accentuează nu pe măsură ce cobori în ierarhia administrativă. O sarcină de serviciu cînd este pur tehnică, perfect executată, elimină riscul constrîngerii... În afară de asta, am venit aici între foști colegi și prieteni. Cu directorul institutului am lucrat în minister. O viață curată, rapoarte normale și principiale indiferent de funcția pe care o ocupi temporar, te pun la adăpostul ranchiunii...

— Nu și al invidiei.

— Nu. E adevărat. Dar de asta nu scapi niciodată. Sigur, îmi puteți spune că peste cîțiva ani nu e exclus să vină director un fost student de-al meu. Nu e exclus, e chiar probabil. Îi voi părea prăfuit? Demodat? Rutina nu este o chestiune de vîrstă, ci de temperament. Competiția cu tine însuți este dureroasă cînd ai ajuns să-ți supraveghezi bioritmurile dar niciodată cu urmări imprevizibile și totdeauna folositoare. Un bătrîn rutinat a fost în tinerețe un tînăr rutinat. Se vede mai puțin cînd ești tînăr, ai alte acoperăminte, dar asta nu schimbă nimic din esența fenomenului.

— Soția?... Nu și-a profesat meseria, după ce a terminat institutul, ca să vă ajute în munca aceea epuizantă... Acum că ați revenit de unde ați plecat sacrificiul ei ar putea părea fără rost.

— Păstrîndu-ne în teritoriul esențelor, ceea ce a făcut ea este infinit mai important decît orice altceva ar fi vrut să facă: a crescut două fete, două viitoare mame, două specialiste, un medic și o chimistă, două soții pricepute. Eficiența sută la sută. Fără rebuturi.

— Nu totdeauna regretele au legătură cu realitatea. Nu ne controlăm nostalgiile.

— E mulțumită că am revenit lîngă ea. Familia este inepuizabilă în bucurii ca și în dureri. Nevoia noastră de certitudini o ocolește adesea fără temei. E singurul lucru care rămîne, fiindcă nu încetează niciodată să rodească.

— Cum vă petreceți timpul liber?

— Vizităm fetele, prietenii, primim vizite. Citesc..

— Literatură tehnică?

— Niciodată acasă. Aici, la birou, am trei dulapuri cu cărți de specialitate. Acasă mă destind. Citesc orice altceva în afară de specialitate.

— Scrieți?

— Puțin. Cînd m-așez în fața hîrtiei albe nu mai mi se pare atît de important ce-am gîndit înainte. În general am puține lucruri de comunicat. Am foarte multe lucruri de făcut. Am foarte multe lucruri de făcut foarte bine. Mai am la dispoziție două cincinale.

— Și pe urmă?

— Pe urmă? Pe urmă n-aș vrea ca trecutul să nu mă bombardeze cu ce-ar fi trebuit să fac și n-am făcut.

— Orgoliu?

— De șapte ani, de cînd nu mai sînt secretar general, un muncitor îmi spune fără încetare „tovarășe ministru" ori de cîte ori ne întîlnim, dar eu n-am sesizat niciodată, pînă de curînd, cînd m-am mirat și el mi-a răspuns „Bine, dar așa v-am spus tot timpul!"

— Vă doriți ceva cu deosebire?

— Cît mai mulți nepoți.

NICOLAE CRISTACHE

Ca să nu mai vorbim de avantajul balconului!

Stă, în pijama, pe marginea patului. Cînd întru întoarce capul spre ușă. Tresare. Zîmbește. Mai mult cu ochii, mușchii feței nu prea vor să-i asculte:

— Deci, ai venit! Credeam că n-ai să mai vii. Mi-a fost teamă că n-ai să vii. M-am obișnuit și cu teama asta, dar, oricum, e mai bine că ai venit!

Încearcă să se ridice, ajutîndu-se de o construcție triunghiulară, specială, din șipci de lemn. Efortul îi este insistent, dar nu reușește. Se lasă, resemnat, iar pe marginea patului:

— N-am vrut să fiu numai politicos, am vrut să-mi arăt bucuria că ai venit. Ia loc!

Răspunde privirii mele îndreptate către vecinul de cameră:

— Doarme!

— Tocmai, să nu-i deranjăm!

— Nu-i deranjăm. Stai!

Mă așez, sînt gata de vorbă, însă el pare că m-a abandonat sau poate chiar m-a uitat: privește departe, prin fereastră. Chipul îi este împietrit. Părul cărunt și tuns scurt îi dă un nimb, ciudat dreptunghiular, de austeritate și renunțare și demnitate. Îl privesc din profil pentru că așa mă obligă poziția scaunului față de pat. Îl privesc analitic, meticulos, cu încordare. În ochiul stîng i se adună o lacrimă, care lunecă pe obraz, se sparge și se împrăștie înainte de a ajunge la bărbie. Mă simt depășit, îmi vine să mă scol și să plec: sînt sigur că nu s-ar mira și n-ar încerca să mă oprească. De-acum știe prea multe despre viață și despre oameni. Totuși trebuie să destram tensiunea! O fac stupid și — mai rău! — conștient că o fac stupid, că n-am cum s-o fac decît stupid:

— Pe fereastra asta se vede întreaga grădină a căminului. A înverzit minunat!

Îmi răspunde fără să se clintească, fără să lase din imobilitatea de statuie:

— Da de aici se vede întreaga grădină. De zarzavat! În fiecare zi văd pe fereastră grădina de zarzavat. De un an și jumătate în fiecare zi.

Am zîmbit, e-un optimism pro causa:

— Și-n rest lectură! Tot cărțile, săracile..

— Nu, nu mai pot. Ochii...

Întinde o mînă spre noptieră, unde sînt niște ziare:

— Doar ce-i scris cu litere mari. Și nu mult! Nu mult.

— În schimb, televizorul...

— Da, dar nu prea ai ce vedea. Neinteresant și monoton.

— Nu chiar ca grădina de zarzavat.

Se înveselește, se întoarce spre mine:

— Nu chiar... Oricum, aflu ce se întîmplă în lume. E tot greu în lume, nu-i așa? Nu reușește omenirea să se înțeleagă, nu-i așa? Dacă un tată nu s-a putut înțelege cu fata lui, ce să ne mai mirăm că milioanele de oameni ai lumii... E greu!

Privirea i-a încremenit iar spre fereastră. Nu vorbește despre sine, nu-și plînge cauza și asta mă surprinde. Îmi propun să fiu practic, eficient, doar am venit c-un rost:

— Dar aici? Care-s greutățile de aici? Se neliniștește:

— O să treci și pe la directoare, nu?

— Bineînțeles, am să trec. Dar întîi trebuia să aflu ce vrei.

— Să nu fie represalii, asta vreau!

— Represalii?! Ce fel de represalii?

— A venit cu doctorul mi-au și făcut o nouă fișă, vor să mă urce la etajul patru.

— Care-i diferența?

— Aici, la parter și-n primele trei etaje, este cămin; la patru este spital-cămin.

— Dacă așa a spus doctorul, poate așa-i mai bine, poate ai nevoie de spital.

— Nu! Mă simt la fel de bine ca acum un an și jumătate. Represalii!

— De ce?

— Pentru că au avut inspecție și, cînd am fost întrebat, am spus că totul este bun, în afară de mîncare, care-i proastă.

— Și-i proastă?

— E proastă. Dau să-mi cumpere prăjituri, să mă amăgească.

Îi spun că am să revin, îl las privind verdele tînăr, verdele crud al grădinii și mă duc la directoare. Mă primește amabil, mă ascultă și-apoi îmi explică:

— Nici vorbă de „represalii". Doar n-o să ne războim cu niște oameni în starea lor. Unii sînt senili. Medicul și eu credem că-i mai bine să fie mutat sus, unde sînt condiții de cămin-spital. Pentru că jos nu-i decît o femeie de serviciu, care n-are obligații de cadru sanitar, care de simbătă la amiază și pînă luni dimineața lipsește și pe care nici n-o pot trage la răspundere dacă vreunuia dintre pensionari i s-a întîmplat ceva: iar sus, avem medic, asistente, surori, care sînt mereu în preajma lor. Sus, tratamentul este gratuit. Sus, i se poate asigura o altă igienă și-i pot fi făcute tratamente care poate îl vor repune pe picioare. Și-atunci îl vom readuce în cămin.

Mă invită și mă conduce să văd etajul-spital, pentru comoarație: apoi coborîm, împreună, la el. Îi explică de ce ar fi mai bine sus. Cu argumente concrete și practice. Îi susțin concluzia, confirmînd că și sus sînt condiții de viață civilizată, la care se adaugă un plus de condiții medico-sanitare. Că să nu mai vorbim de avantajul balconului! Folosesc și eu tot argumente concrete și practice.

Brusc, dar fără să-și desprindă privirea de verdele grădinii, ne acceptă argumentele; ne dă, sec și concis, cîștig de cauză:

— Mă mut sus.

Directoarea se înviorează, îi spune că, totuși, îi mai lasă timp de gîndire pînă pe 15, îi promite că, sus, atîta timp cît nu se vor ocupa toate camerele, toate fiind de două persoane, îl va lăsa, așa cum dorește, singur într-o cameră. Se scoală și pornește, zîmbind, spre ușă. O conduc protocolar. Afară, pe culoar, îi mulțumesc pentru că n-a fost vorba de „represalii", ceea ce ar fi fost meschin, și pentru că a folosit drept criteriu interesul omului vîrstnic și bolnav.

Se pare că sîntem amîndoi mulțumiți, ca doi oameni practici și de ispravă ce ne-am dovedit. Înregistrez pentru atmosfera de bine și împlinire, se aude dinăuntru, din cameră, o melodie. Directoarea constată cu bucurie:

— A dat drumul la aparatul de radio!

Ne învăluie o melodie delicată ca o înserare lentă de vară. Sau de viață. Pe fondul ei blînd mă izbesc însă — revenind obligate de muzica aceea, revenind în prim planul conștiinței — două replici, una a el, una a lui, două replici cărora nu le-am dat importanță pe măsură cînd au fost rostite:

— Nici vorbă de represalii! Nu-i mutăm numai pe el. Pe mai mulți. Aici, în cămin, ăsta-i mersul firesc al lucrurilor.

— Aici, jos, veneau vecinii la mine. La etajul patru n-au putere să urce scara. Iar liftul merge doar în orele de vîrf. Mă mut sus. Între neputincioși. Asta înseamnă că mă rup de tot de lume! Of, sufletul meu!

Vineri, 6 iunie, la Bacău, într-unul din cele mai noi și civilizate cămine pentru pensionari. Într-o casă în care crezi că s-a făcut totul pentru oamenii vîrstnici și bolnavi, am ascultat — tovarășa directoare Ambărus și eu — o melodie de Schumann. Se cheamă **Visare**, poate o știți! E o melodie delicată. Într-atît de delicată, încît a tulburat — cu noi întrebări despre responsabilitatea și solidaritatea umană — pînă și liniștea a doi oameni practici, care își închipuiau că au făcut tot ce se putea face.

NELU IONESCU

În procesul de producție al Întreprinderii materialelor de construcții Roman se utilizează sîrma neagră de legat Ø 1,12 mm, care se folosește la legarea carcaselor metalice. Conform cotelor acordate de forul tutelar, s-a contractat cu B.J.A.T.M. Neamț în anul 1979 cantitatea de 73 tone sîrmă din care ni s-a livrat cantitatea de 1,9 tone, restul de 55,2 tone livrîndu-ni-se la dimensiuni de 1,8 mm, ceea ce a condus la depășirea consumului de metal, la nerespectarea proiectelor de execuție și la greutăți în realizarea normelor de producție de către oamenii muncii care lucrează în atelierul de carcase metalice. Am solicitat în repetate rînduri ajutorul conducerii B.J.A.T.M. Neamț, conducerii Întreprinderii sîrmă și produse din sîrmă Buzău în calitate de producător, pentru a ne ajuta să rezolvăm această situație, însă nu am găsit sprijin în soluționarea celor de mai sus. Situația anului 1979 repetîndu-se și în anul 1980. Întrucît problema sesizată de noi nu și-a găsit rezolvare, solicităm sprijinul dv. pentru a determina furnizorul să onoreze obligațiile contractuale, livrînd sîrma în cantitățile și dimensiunile contractate. **(Vichente Ștefănescu, președintele Comitetului sindical I.M.C.)**

■

Uniunea Centrală a Cooperativelor Meșteșugărești: Referitor la adresa dv. privind scrisoarea tov. Mateică Georgeta, vă comunicăm că s-a aprobat acesteia încadrarea sa la cooperativa „Tricotextil" — București.

■

Procuratura Generală a R.S.R.: La scrisorile petiționarului Ștețiu Ioan, domiciliat în orașul Sighetu Marmației, str. Karl Marx nr. 227, județul Maramureș, vă facem cunoscut că în urma examinării dosarului s-a constatat că instanța a pronunțat o hotărîre netemeinică, motiv pentru care s-a declarat recurs extraordinar.

■

Direcția generală comercială a municipiului București: Vă informăm că în urma verificărilor făcute la fața locului (n.n.: privind poluarea sonoră produsă de manipularea și depozitarea mărfurilor la depozitul Complexului A 25) rezultă că cele sesizate de tov. Bucicoiu Dumitru sînt reale și s-au dispus măsuri pentru diminuarea poluării sonore.

■

Ciclismul nu este numai un sport, ci un mijloc economicos de deplasare în municipiul București. Consider că circulația cu bicicletele ar putea fi intensificată dacă s-ar garanta securitatea circulației acestora. În acest scop, apreciem ca util de a se lua măsuri pe toate arterele de circulație prin desemnarea locurilor de parcurs pentru cicliști. **(Adrian Ionescu, str. Elena nr. 4, București)**

■

Combinatul de produse sodice Ocna Mureș are contract cu C.S. Galați de furnizarea tablei necesare confecționării butoaielor de ambalaj. Aceste contracte nu au fost respectate niciodată. Dat fiind că C.S. Galați nu-și onorează contractul, sîntem nevoiți să reducem producția secției de fabricație la soda caustică, sau, cum este în cazul de față, s-o oprim din lipsa acestei table. Cu toate insistențele și intervențiile făcute am rămas pînă la data de 11.08.1980 să înregistrăm o restanță de 203 tone. **(Emil Popa — Combinatul de produse sodice Ocna Mureș, biroul aprovizionare)**

■

Consiliul popular al sectorului 4 — București: Urmare scrisorii unui grup de locatari din blocul nr. 22—24, str. Cuza Vodă nr. 158, sectorul 4, vă precizăm următoarele: Într-adevăr, la data respectivă situația era cea relatată, pe parcurs însă blocul a fost racordat la centrala termică, prețurile scăzînd simțitor.

■

Ministerul de Interne, Inspectoratul General al Miliției: La adresa dv. privind scrisoarea unui grup de cetățeni de la Filatura de lînă pieptănată București, vă comunicăm următoarele: La data de 23 februarie 1980, organele circumscripției 8 miliție au prins în flagrant delict pe Mitran Floarea, care sustrăgea din unitate o cantitate de lînă, dosită într-un termos. În urma acestui flagrant s-a efectuat percheziție la domiciliul sus-numitei, găsindu-se cantitatea de 3,300 kg lînă și fir din melană, în valoare de 2 069 lei. În cauză s-a început urmărirea penală, iar cercetările continuă sub aspectul infracțiunilor de delapidare și furt în paguba avutului obștesc. Întrucît Mitran Floarea a îndeplinit funcții de răspundere pe linie de partid și profesională, au fost informate organele de partid, dispunîndu-se schimbarea acesteia din funcțiile respective. Faptul că Mitran Floarea comite în continuare infracțiuni sau că ar avea legături cu persoane de la unitățile menționate în scrisoare, nu se confirmă.

■

Comitetul sectorului 3 al P.C.R. — București: Urmare scrisorii tov. Popovici Ionel, om al muncii la Întreprinderea de carton ondulat și ambalaje București (F.C.O.C.B.), care sesizează o serie de neajunsuri în ceea ce privește întreținerea și gospodărirea căminului de nefamiliști din întreprindere, vă informăm: La F.C.O.C.B. a fost încadrat pe postul de șef de birou administrativ un tovarăș nou care acordă atenție deosebită căminului de nefamiliști, luîndu-se și unele măsuri: lenjeria se schimbă mai des, s-au reparat instalațiile sanitare, s-a destinat un spațiu pentru locatarii căminului unde să aibă posibilitatea pregătirii de hrană caldă. Momentan se mai întîmpină greutăți în ceea ce privește furnizarea apei calde, dar și această deficiență pe parcurs va fi remediată. Crearea de condiții corespunzătoare de locuit stă în permanență în atenția conducerii fabricii.

■

Ministerul Comerțului Interior: Cu referire la articolul publicat în revista dv. sub titlul „Legea-lege, sau tocmeala-tocmelilor", vă informăm următoarele: Efectul articolului publicat în revista dv. în 3 aprilie 1980 a avut drept urmare întocmirea de Ministerul Industriei Construcțiilor de Mașini a unui nou grafic prin care I.A.E.J. Titu se angaja în recuperarea aproape integrală a restanțelor în livrări la aparatajul de instalații electrice în cursul acestui trimestru. Acest grafic s-a dovedit însă nefundamentat, de natură numai să amîne livrarea acestor produse de la o lună la alta. Ministerul Industriei Construcțiilor de Mașini, cunoscînd că furnizorul nu are posibilitatea reală de realizare a cantităților angajate, a transferat o parte din produse la alți producători, cu alt profil, fără să ia în considerare necesitatea stringentă de aprovizionare tehnico-materială și de organizare corespunzătoare a procesului de producție. Am considerat necesar să vă informăm și pe dumneavoastră asupra acestei situații pentru a determina conducerea M.I.C.M. să găsească soluțiile reale pentru realizarea angajamentelor asumate, astfel încît să putem redresa aprovizionarea populației cu aceste articole de strictă necesitate.

■

Consiliul Popular al Municipiului București: La adresa dv. nr. 5679/1980 cu care ne trimiteți spre soluționare scrisoarea adresată dv. de Oprea Elena cu domiciliul în București, șos. Olteniței nr. 55, bloc 2, sc. 3, ap. 87, sectorul 4, în care sesizează existența unor nereguli în gestiunea asociației, vă facem cunoscut că pentru elucidarea problemelor ridicate s-a dispus ca o comisie de control financiar-contabil să verifice gestiunea asociației respective pe perioada decembrie 1977 — iunie 1980, iar în funcție de cele ce vor rezulta se va dispune luarea măsurilor legale.

■

Din răspunsul Tribunalului Județean Neamț: Ca urmare la scrisoarea lui Ciuraru Elena, cu domiciliul actual în Piatra Neamț, str. Progresului, bloc D 29, ap. 22, adresată revistei „Flacăra", prin care sesizează că nu este mulțumită cu hotărîrea Judecătoriei Piatra Neamț, vă informăm următoarele: Aceasta a fost sprijinită de noi în redactarea unei cereri prin care a solicitat înființarea unei popriri din oficiu asupra retribuției soțului de la Cooperativa „Avîntul" Roznov, pentru suma de 2 500 lei pensie de întreținere restantă și în continuare pensia lunară pînă la recalculare.

■

Pe strada Bucegi din Buzău, există o construcție în curtea școlii de muzică. Începută de cîțiva ani în urmă, dar neterminată, lăsată în paragină. S-a făcut fundația și s-a ridicat pînă la suprafață, încă un metru și ceva. Diferite materiale de construcție —, și nu puține — sînt lăsate la întîmplare. Poate pe această cale, aflăm și noi de ce a început această construcție, cu ce scop și de ce s-a abandonat ? ! Cine răspunde de atîta material irosit și de banii investiți ?! **(Gh. Colțeanu, str. Paring nr. 6, Buzău)**

■

Întreprinderea de transport București: La scrisoarea tov. Cioane Ioan, adresată redacției revistei, vă informăm: Conducerea Exploatării transport autobuze, analizînd activitatea desfășurată de petent în cadrul cursului de policalificare, cît și problemele personale pe care le indică în scrisoarea adresată redacției, a hotărît să aprobe frecventarea în continuare a cursului de policalificare pentru meseria de conducător auto.

■

Consiliul popular al sectorului 5 — București: În scrisoarea lor, locatarii din str. Iancu Jianu se plîng de faptul că din cauza lucrărilor de construcții pe Calea Rahovei nu se poate circula pe străzile din jur. Din verificările făcute a reieșit că cele relatate sînt adevărate pentru care întreprinderile Grup 5 S.G.M., Metrou și I.C.E.D., care execută lucrările de construcții în această zonă, au refăcut carosabilul pe străzile limitrofe asigurînd circulația auto și pietonală. Totodată acestea au fost somate să păstreze curățenia și ordinea în zona aferentă șantierelor din întreaga perioadă a execuției. Întrucît după executarea lucrării pe strada Iancu Jianu nu a fost refăcut pavajul, Stoicescu Ștefan, șef de lot la I.C.E.D., șantier 2, a fost amendat conform legislației în vigoare cu suma de 500 lei.

■

Întreprinderea de încălțăminte Arta — Oradea: Referitor la scrisoarea publicată în revista dv. din 15 mai 1980 privind încălțămintea cumpărată de numitul Răiescu Gheorghe din Craiova, str. Unirea nr. 190/A, vă facem cunoscut următoarele: În luna ianuarie 1980 în coletul primit de la tov. Răiescu Gheorghe comisia de recepție a găsit una pereche de pantofi de 298 lei și nu de 360 lei. Aceeași comisie a constatat uzura deosebit de mare a pantofilor în cauză și din lipsa bonului de cumpărare care să poarte data cumpărării încălțămintei a restituit încălțămintea. Reclamația tov. Răiescu Gheorghe nu se încadrează în H.C.M. nr. 1826/67.

■

Consiliul popular al județului Suceava: Din analiza pe teren a scrisorii semnate de Dochița Toma au reieșit următoarele: Satul Dîrmoxa, fiind izolat și cu o putere economică relativ mică, în conformitate cu prevederile Legii nr. 58/1974 a fost propus pentru dezafectare natural cu restricții de construcții noi. O parte din gospodării au fost scoase în afara perimetrului construibil, situație în care se află și petentul. Comitetul executiv al Consiliului popular al județului Suceava a analizat cererea sus-numitului și în ședința din 6 mai 1980 a aprobat realizarea unei rețele electrice provizorii creîndu-se posibilitatea electrificării celor 4 gospodării.

■

În municipiul Drobeta-Tr. Severin, Întreprinderea județeană de transport local a introdus, de curînd, un nou mod de a vinde tichetele de transport în comun, în seturi de cîte 10 bilete, care costă 12,50 lei. Aceasta creează multe neajunsuri atît pentru cei din municipiu, cît și pentru cei din afara municipiului, care vin în delegație sau în probleme personale, fiind obligați să cumpere întreg setul, chiar dacă nu au nevoie, sau nu dispun de suma respectivă. **(Haralambie Cosma, Baia de Aramă)**

Consiliul popular al municipiului Satu Mare: Privind modul de soluționare a problemelor sesizate în scrisoarea adresată redacției revistei „Flacăra" de către un grup de locuitori de pe str. Lazărului din municipiul Satu Mare în care sesizează starea impracticabilă a străzii din lipsă de canalizare, pavaj din piatră și trotuare, precum și deozitarea de deșeuri de către I.P.L. Satu Mare, se vor lua următoarele măsuri: În cursul lunilor iulie și august, se va executa canalizarea străzii. După pozarea canalului, unitatea economică de prestări municipale va nivela drumul, transporta reziduurile depozitate și va amenaja un trotuar din dale de beton. La realizarea acestor lucrări, vom solicita și ajutorul locuitorilor de pe această stradă, precum și al Întreprinderii de prelucrare a lemnului, care a contribuit la crearea neajunsurilor.

■

Sînt **Iancu Rodica** domiciliată în București, str. Obcina Mare nr. 1 A, și vă aduc la cunoștință că în perimetrul Gării de Nord la magazinul „Sora", „Materna" de pe Bd. 1 Mai, „Aschiuță" din Calea Griviței, „Materna" din Piața Ianculuî și „Materna" din Pantelimon nu se găsesc articole de îmbrăcăminte de vară pentru copii de 1 an, mai lejere, avînd în vedere vremea caniculară de afară. În schimb, vînzătoarele ne oferă tricotaje, îmbrăcăminte groasă. Oare să așteptăm să vină iarna, să ne procurăm atunci astfel de articole ?

■

Întreprinderea Electrotehnica: Referitor la scrisoarea adresată redacției dv. de către tov. Paul Călin, încadrat la întreprinderea noastră vă comunicăm că problema locuinței i-a fost rezolvată la 1 aprilie 1980 — cînd a fost înștiințat să efectueze 300 ore muncă patriotică pentru un apartament cu 3 camere în bloc 113 str. Centurii, sect. 6, ce va fi gata la 31.08.1980.

■

I.G.M. — Direcția evidenței populației: La adresa dv. (n.n. — prin care Văcărescu Elena din București cere sprijin să-și găsească sora), vă facem cunoscut că cetățeana Bodeanu Georgeta, fiica lui Zamfira, născută la 27.02.1959 în Botoșani, este înregistrată în evidențele noastre cu domiciliul în Botoșani, str. N. Iorga nr. 22 și este încadrată croitoreasă la Confecția Botoșani.

■

Sîntem **Ecaterina și Alexandru Săiceanu**, oameni ai muncii — șef serviciu creație la Întreprinderea „Banatul" și, respectiv, cercetător la Institutul „Traian Vuia" din Timișoara. Cu cererea nr. 18842/28 noiembrie 1973 (!!!) am solicitat Direcției județene P.T.Tc. Timiș să instaleze un post telefonic în apartamentul nostru nr. 20 pe care-l ocupăm în blocul T. 12 de pe Aleea sportivilor (actualmente str. Șt. Plavăț nr. 143) precizînd natura serviciilor noastre precum și faptul că fiul nostru învață după-amiaza, școala elementară. Cererea noastră este ignorată, deși majoritatea locatarilor din bloc au deja telefon, chiar și unii care s-au mutat în bloc abia de cîteva luni.

■

Cu modestie, adică sub eticheta „Compot de pere", I.P.I.L.F. Vălenii de Munte lansează pe piață o invenție menită să revoluționeze industria conservelor alimentare: compotul de cartofi ! Chiar eu am cumpărat cu lei 5,20 — ne scrie **Elena Roșca**, asistentă medicală la Spitalul C.F.R. Brașov — un borcan a cărui etichetă avea ștampila C.T.C. cu data de 4 noiembrie 1979. De remarcat efortul depus cu sculptarea cartofilor în forme realmente asemănătoare cu ale perelor. Cîte borcane conțin oare această surpriză, afla-vom vreodată ?

■

Multe profesii au o zi a lor, sărbătorită în fiecare an. Poate ar merita o astfel de zi și meseria de șofer, atît de răspîndită. Nu cred că șoferii sînt mai puțin numeroși decît, să zicem, ceferiștii, și nici aportul lor la sectorul transporturi al economiei naționale nu e mai mic. Oricum, eu fac această propunere. (Semnatarul scrisorii este **Alexandru Cristea.** Nu spune dacă el însuși este sau nu șofer, ne comunică doar adresa lui : București, S. Giurgiului 77, bl. E, ap. 153.)

Pagină realizată de
MARGA NEDELEA ■

Poșta redacției

ÎNVĂȚĂMÎNT

Elena Costică — Vaslui : Informațiile din scrisoarea dv. sînt insuficiente pentru un răspuns corespunzător cu privire la încadrarea în învățămînt ; vă sfătuim să vă adresați inspectoratului școlar cel mai apropiat de domiciliul dv. pentru clarificarea problemei ● Evelina Boian — București : Studiile școlii tehnice veterinare cu durata de 4 ani, organizată în baza Hotărîrii nr. 428/1962, se echivalează cu studii medii de specialitate numai pentru încadrarea și promovarea în funcție în sectorul agricol. În consecință, absolvenții acestor școli pot ocupa funcții de nivel mediu în unitățile agricole. Echivalarea menționată mai sus nu este valabilă pentru încadrarea și promovarea în funcții în alte sectoare ale economiei naționale ● Veronica Ciocmărceanu — Cluj-Napoca ; Andrei Dumitraș — Craiova, ș.a. : Pentru a obține titlul de subinginer este necesar să absolviți cursurile unei asemenea secții în învățămîntul superior ● Andrei Vasile — Gherghești, județul Vaslui : M.E.I. ne comunică faptul că vi s-a răspuns prin adresa nr. 10127/22 ianuarie a.c., menținîndu-se situația în sensul că în sesiunea aprilie-mai inspectoratul școlar nu v-a putut soluționa favorabil cererea de transfer deoarece nu v-ați încadrat în criteriile stabilite de M.E.I. În plus, se mai precizează că Inspectoratul școlar al județului Galați a informat că în sesiunea august 1979 dv. nu ați mai solicitat transferul.

HORIA PĂTRAȘCU ■

SOCIAL

Petrache Iuliana — București : Nu e tîrziu. Depuneți la procuratura sectorului o declarație de instigare la mărturie mincinoasă ● Husti Maria — Brașov : Răspunsul la demersurile noastre întîrzie. Reveniți cu un memoriu la redacție ● Lăudoriu Maria — Ploiești : Ancheta penală este în curs de desfășurare. Orice intervenție i-ar deturna cursul pe care dv. n-aveți cum să-l cunoașteți în amănunt. ● Ganea Viorica — București : Aveți dreptate. Dispoziția există. Pentru amănunte consultați un avocat și contestați concursul în instanță ● Constantin Emanoil — Prahova : Am ales calea cea mai scurtă : Procuratura Generală ● Ștefănescu Vespasian — București : O soluție echitabilă care să ofere garanții pentru o perioadă îndelungată n-o poate da decît instanța ● Visochi Magdalena — București : Trimiteți copii (de mînă) de pe hotărîrile judecătorești. ● Săndoi Paula — București : Există o ierarhie a legilor. Legea supremă fiind Constituția, celelalte legi se supun spiritului și literei ei ● Poncea Ion — București : Așteptăm răspunsul organelor competente ● Sasca Petre — Alba Iulia : Presupuneri. Așteptăm probe ● Sinpetreanu Ioana — Prahova : Faptul simplu că ați știut și n-ați acționat poate fi interpretat drept complicitate ● Vintilă Gheorghe — București : În flagrant nu mai acționează prezumția de nevinovăție.

NICOLAE CRISTACHE ■

● „FLACĂRA" nu ia în considerare scrisorile anonime și nu primește acte originale. Scrieți-ne cît mai concis. Și nu uitați să vă iscăliți. Precizați eventual telefonul unde vă putem găsi.

Lumea în care trăim

Fie ei albi, negri sau galbeni...

Lumea de astăzi, lumea în care trăim, este mai mult decît oricînd preocupată de viitorul ei. Şi este firesc. Mai mult decît oricînd, în cele trei decenii şi jumătate care au trecut de la sfîrşitul ultimei conflagraţii mondiale, planeta este ameninţată, este pusă în faţa riscurilor unui nou război, al unui război care în condiţiile dezvoltării tehnicii militare actuale, ar fi catastrofal pentru întreaga omenire. În fond, este în joc însăşi condiţia de existenţă a umanităţii, primul dintre drepturile fundamentale ale omenirii : dreptul la viaţă. Pentru că un razboi purtat cu instrumentele de distrugere existente deja în arsenale ar putea nimici întreaga civilizaţie. Potrivit datelor O.N.U., arsenalul de arme nucleare trece de 100 000 de bombe de tipul celei de la Hiroşima, creînd posibilitatea distrugerii de mai multe ori a tot ceea ce este viu pe planetă. Rachetele existente pe rampele de lansare, sau cele proiectate a fi instalate, ameninţă în egală măsură, pe toţi oamenii, de pe toate continentele, fie ei albi, negri sau galbeni, tineri sau virstnici, săraci sau bogaţi. Nimeni nu se poate considera la adăpost.

Iată de ce astăzi, acum, mai mult decît oricînd, perspectivele păcii nu trebuie să constituie doar un subiect de dezbatere teoretică, ci o preocupare concretă, practică, a tuturor popoarelor, a fiecărui partid sau forţă politică, a fiecărui guvern sau parlament, în fond, a fiecărui om, căci pentru fiecare fiinţă umană pacea înseamnă o necesitate esenţială, vitală. **„Nimic nu e mai de preţ decît libertatea, pacea şi viaţa ! — arăta tovarăşul Nicolae Ceauşescu. Şi cu aceste drepturi, nu putem face nici o concesie ! Vom face totul, în numele dreptului la viaţă pentru a înfringe pe cei care doresc să ia dreptul fundamental al omului — viaţa, pentru a asigura pacea — dreptul fundamental al omului !"**

Iată de ce astăzi, şi nu mîine, apărării păcii trebuie să-i fie consacrate toate energiile, toate forţele, căci gravitatea momentului implică conştiinţa responsabilităţilor. Înainte de a fi prea tîrziu, este necesar să se acţioneze pentru a opri cursa înarmărilor, a se reglementa prin mijloace politice diferendele şi a garanta popoarelor un viitor ferit de ororile războiului. În aceste împrejurări, în lupta pentru pace — pacea pe care o doresc popoarele şi pentru care România militează neabătut —, trebuie unite eforturile maselor largi populare, eforturile tuturor celor angajaţi în afirmarea idealurilor umanitare, ale tuturor celor ce se simt responsabili faţă de destinul planetei.

Cauza păcii aparţine tuturor celor ce cred în virtuţile dialogului, în spiritul constructiv, în dreptul popoarelor de a dispune de sine stătător de propria lor soartă. Este cauza pentru care militează cu fermitate forţele înaintate ale contemporaneităţii — forţe extrem de diverse — comunişti, socialişti, social-democraţi, liberali, creştini. Împreună, muncitori şi ţărani, tineri şi femei, savanţi şi militari, parlamentari şi oameni de cultură, indiferent de opinii, de părerile ce pot fi diferite într-o problemă sau alta, de convingeri filozofice sau strategii politice, indiferent de sistemul social în care trăiesc, de grad de dezvoltare al ţărilor lor, de apartenenţă sau neapartenenţă la blocuri, din ţări socialiste sau capitaliste, ţări dezvoltate sau în curs de dezvoltare, din ţări bogate sau sărace — pot şi trebuie să găsească un limbaj comun în lupta pentru eliminarea încordării, normalizarea vieţii internaţionale şi salvgardarea păcii. Dar, aşa cum îndeamnă deopotrivă lecţiile trecutului ca şi învăţămintele prezentului, pentru a fi durabilă pacea trebuie clădită pe un fundament solid : cel al respectului strict al independenţei naţionale, al neamestecului în treburile interne, al egalităţii în drepturi, avantajului reciproc, abolirii politicii de forţă şi dictat.

În viziunea României socialiste o pace durabilă este inseparabilă de afirmarea noilor principii de relaţii interstatale, relaţii ce trebuie să rupă cu practicile unui trecut de tristă amintire, să rupă cu politica zonelor de dominaţie şi influenţă, cu dictatul şi folosirea forţei. O pace durabilă implică soluţionarea pe cale paşnică a tuturor problemelor litigioase, implică măsuri practice de dezangajare militară şi dezarmare în Europa ca şi în lume. Trăind pe acest continent, care de două ori în secolul nostru a fost punctul de pornire al unor singeroase şi distrugătoare războaie mondiale, trebuie să facem totul pentru a edifica o autentică securitate şi o fertilă cooperare europeană. Viitoarea reuniune de la Madrid are, sub acest aspect, o importanţă cu totul deosebită, Europa avînd potenţialul necesar pentru a contribui eficient la pacea lumii, promovînd destinderea, asigurîndu-i acesteia un curs ireversibil.

Prin glasul secretarului general al partidului, preşedintele republicii, România subliniază stăruitor, neobosit, necesitatea întăririi unităţii tuturor forţelor progresiste, democratice, antiimperialiste, în efortul pentru a opri evoluţiile negative şi a împiedica agravarea climatului internaţional. Partidul nostru priveşte cu încredere viitorul, conştient că popoarele dispun de forţa necesară spre a împiedica deteriorarea situaţiei internaţionale. Dar această forţă trebuie pusă în valoare, prin acţiunea unită a tuturor celor ce se simt responsabili faţă de destinele umanităţii. Stă în puterea maselor populare de pretutindeni, a popoarelor — arăta tovarăşul Nicolae Ceauşescu — ca, acţionînd unite, cu toată fermitatea, să spună un NU hotărît politicii de forţă, să spună un NU hotărît politicii de înarmare, să spună un NU hotărît politicii de revenire la „războiul rece" şi să asigure triumful politicii de independenţă naţională, de destindere, de dezarmare şi de pace.

AL. PINTEA ■

La întrecere cu ficţiunea

Cursa înarmărilor şi „echilibrul terorii" au stimulat tot mai mult în ultimii ani un gen literar necunoscut odinioară: **politic fiction**, termen creat prin analogie cu cel care desemnează consacratul gen al anticipaţiei ştiinţifice **(science fiction)**. Într-o vreme cînd interdependenţa ştiinţei cu factorul politic se dovedeşte mereu mai strînsă, romanul ştiinţifico-fantastic ctitorit de Jules Verne este considerat, probabil, tot mai puţin capabil de a fabula convingător. Şi iată de pildă că, în numai cîteva paragrafe, colaboratorul unui săptămînal occidental de mare tiraj schiţează un terifiant scenariu de conflagraţie nucleară. Un calculator al reţelei de supraveghere electro-optică a spaţiului declanşează alerta în legătură cu distrugerea unui satelit militar de detectare a unui atac intercontinental, parte a sistemului Geodds „ce poate detecta şi identifica un obiect de mărimea minghii de fotbal plasat pe o orbită la 40 000 km/oră". Satelitul, se constată, e victima unui atac cu fascicule de particule de înaltă energie emise de pe o staţie circumterestră a inamicului. Drept care se declanşează „alerta nucleară maximală" şi se ordonă un atac „masiv" asupra inamicului. Se aşteaptă şi riposta, ce nu va întîrzia să se producă în cîteva zeci de minute, cînd mai multe sute de rachete ale celeilalte părţi îşi vor atinge ţinta. Intră în luptă şi bombardierele strategice, submarinele echipate cu rachete intercontinentale, sistemele de apărare antirachetă etc. Epilogul, deloc greu de imaginat de către oricine, nici nu mai e povestit. În locul lui, autorul micului scenariu notează însă o idee care nu e deloc mai puţin tulburătoare decît previzibilul deznodămînt al ficţiunii relatate. Ni se precizează: „Scenariul de război nuclear pe care l-aţi citit poate fi alcătuit chiar şi numai prin consultarea raportului pe anul fiscal 1961 al lui William J. Perry, secretar pentru problemele cercetării din Ministerul Apărării al S.U.A., a publicaţiilor Institutului internaţional de cercetări asupra păcii de la Stockholm şi a numerelor recente ale revistei specializate americane Aviation Week and Space Technology. Toate armele şi toate sistemele menţionate există deja sau sînt pe cale de a fi realizate".

Aşadar, există deja sau sînt pe cale de realizare şi „senzorii" care, graţie generalizării detecţiei infraroşii permit desfăşurarea războiului clasic în timpul nopţii ca şi ziua; şi fasciculele de particule de înaltă energie care, spre deosebire de razele laser, nu sînt perturbate de nici un fel de condiţii atmosferice; şi rachetele strategice de croazieră, care nu dau greş asupra ţintei de la 2 500 km distanţă; şi avioanele radioghidate de la sol, ale căror piloţi pot duce lupta din adăposturi subterane etc., etc.

Da, ar fi fost înclinat să spună cel ce ar fi parcurs în dimineaţa de 7 iunie a.c. paginile săptămînalului francez „L'Express", apărut în acea zi, toate acestea sînt adevărate sau pot deveni în orice moment, dar existenţa sau iminenţa producerii lor nu echivalează în mod automat cu folosirea lor într-un război nimicitor la scara planetei. Situaţia ar fi atît de gravă, atît de primejdioasă pentru omenire, încît orice minte sănătoasă n-ar putea accepta, în mod logic, depăşirea pragului posibilităţilor pentru a se intra într-o realitate de apocalips. Căci adevărul rostit cîndva de bătrînul Herodot — „Nimeni nu-i atît de fără minte încît să prefere războiul în locul păcii" — este azi, în era atomică, mai actual şi mai acut decît oricînd.

Şi totuşi, chiar în dimineaţa zilei de 7 iunie, cititorul scenariului publicat de „L'Express", parcurgînd ştirile din ultimele 24 de ore, avea să constate că inimaginabilul a fost la un pas de a se produce, că în după-amiaza zilei precedente, la centrul de calcul al NORAD (Comandamentul nord-american de apărare aeriană), datele indicau că rachete strategice intercontinentale şi rachete nucleare lansate de pe un submarin se îndreaptă spre teritoriul Statelor Unite. Şi, ca în scenariul de mai sus, s-a declanşat, dar de data aceasta în mod real, alarma iar motoarele unor avioane aparţinînd comandamentului aviaţiei strategice au fost pornite. Din fericire, cursul paralel cu scenariul avea să se întrerupă peste trei minute, cînd s-a constatat că ordinatorul greşise. Şi totul a reintrat pe făgaşul firesc.

Spre marea şansă a omenirii, nici una din alertele false nu a atins momentul apăsării pe butonul de declanşare a atacului nuclear.

Dar pericolul că se va ajunge acolo rămîne intact atîta vreme cît armamentul nuclear continuă să existe şi să se perfecţioneze. Siguranţa o poate da numai dezarmarea nucleară, realizarea unei lumi a păcii, fără armament atomic sau de altă natură.

CORNELIU VLAD ■

Furnici şi inexorabile destine

Cum a apărut şi ce este „sociobiologia"? Edward Wilson, părintele acestei „ştiinţe", este specialist în furnici şi termite. Profesor la Harvard University, cu merite ştiinţifice unanim apreciate, E.W. defineşte noua disciplină în 1975 într-o carte străine intitulată „Sociobiologia, o nouă sinteză". Iată : „sociobiologia este studiul sistematic al fundamentării biologice a tuturor comportamentelor sociale". Nici un semnal de alarmă în această doctă definiţie. Dar...

„Rasistă, sexistă, fascistă", astfel este caracterizată această pseudostiinţă de săptămînalul francez „L'Express". Dealtfel, de la naşterea sa, acum 5 ani în S.U.A., această „disciplină ştiinţifică embrionară" (eufemism folosit cu malitie de „L'Express") a fost hulită de cea mai mare parte a ideologilor.

Să vedem însă ce zice Edward Wilson, care, studiind insectele sociale, a adus o contribuţie inestimabilă la dezvoltarea entomologiei. Dominaţia bărbaţilor, altruismul, agresivitatea, sacrificiul de sine. Wilson caută explicaţiile genetice ale acestor comportamente observate la insecte. Din păcate, el părăseşte lumea furnicarelor şi se cătără tot mai sus pe arborele evoluţiei. Inevitabil, sfîrşeşte prin a se interesa de acest mamifer turbulent, acest biped sexuat, omul.

De ce oare n-ar fi conduita noastră socială dictată de patrimoniul genetic ? Pentru el sînt genetic determinate : sentimentul familial, înclinaţia spre indoctrinare, credinţa şi chiar... devierile comportamentale. Explicînd, justificînd în fond fapte sociale ca războaiele, dominaţia şi supunerea, înclinaţia spre genocid prin natura biologică, el nu face altceva decît să „ajute pe unii ideologi să găsească în argumentatiile sale o acoperire universitară" — notează „L'Express". Pentru E.W. concluzia lui Darwin că fiinţele cel mai bine adaptate la mediu au cele mai mari sanse de supravieţuire este eronată. În viziv, afirmă el, nu sînt selecţionaţi de natură ci de gene, de fragmentele de ADN (acidul dezoxiribonucleic) care deţin patrimoniul genetic al tuturor organismelor vii. Astfel, selectia naturală, revăzută, corijată şi adăugită de... sociobiologie este procesul prin care numeroase gene obţin, în generaţiile următoare, o reprezentare superioară altora, localizate în aceeaşi poziţie cromozomică. Deci, distribuind datele genetice fiecărui individ, natura favorizează în oarecare măsură ASII. Concluzia acestei teorii : „organismul nu trăieşte pentru el însuşi. Principala sa funcţie este reproducerea genelor cărora le serveşte de vehicul temporar" !

Un umorist francez afirma că în virtutea acestei „teorii", un pui de găină n-ar fi altceva decît mijlocul pentru ou de a produce un alt ou !

„A accepta o asemenea teorie (a sociobiologiei) înseamnă să renunţăm a înţelege fiinţa umană", afirmă Marshall Sahlins, antropolog american de renume, specialist în economia societăţilor arhaice. El apreciază că „faptele sociale nu se pot explica prin simple motivaţii ale individizilor. Nu există o relaţie directă între agresivitatea umană şi războaie. În timpul unui război combatanţii sînt mai mult terorizaţi decît agresivi". Ura, apetitul pentru glorie, gelozia, toate aceste sentimente care, în viaţa de toate zilele, îi fac uneori pe oameni să se încaiere, nu sînt adevăratele raţiuni ale războiului, precizează Sahlins. Aşa este. Adevăratele raţiuni ale războaielor sînt, de fapt, componente ale jocului de interese dintre unele state sau grupuri sociale şi nu au nimic comun cu nevoile individului sau cu genele lui. Aceste nevoi cer, dimpotrivă — oricare ar fi genele moştenite — condiţii de pace. Dacă ar putea oamenii să determine situaţia pe glob conform nevoilor lor personale, în lume s-ar instaura o pace veşnică.

IOAN ROŞCA ■

Mondo umano ?

Doi oameni şi două cărţi

Amîndoi sînt azi vedete internaţionale, fiecare în sectorul său profesional, dar la fel de bine puteau să nu ajungă acolo dacă nu alegeau calea muncii îndîrjite, a luptei împotriva unei lumi potrivnice, în general, şi lor, în special. André Brink, e un scriitor sud-african alb (afrikaaner) dar asta nu l-a împiedicat ca, în romanele sale, să nu aleagă un drum al protestului faţă de nişte rînduieli absurde, anacronice, aberante. Albul André Brink a scris cărţi în care apartheidul e denunţat şi pentru majorul său impact pe plan psihologic nu numai uman şi social. Scriitorul André Brink, un afrikaaner, a înţeles înainte de toate că o mare conştiinţă, cum trebuie să fie din fire un creator de frumos, nu poate exista, n-ar putea fi recunoscută şi intra în conştiinţa poporului său şi a lumii, dacă nu e trează cu adevărat, dacă nu-şi păstrează mereu conduita morală, la adevărata ei înălţime, dacă nu refuză să se mlădieze în funcţie de conjuncturi şi interese, şi dacă nu refuză să retracteze mîine ceea ce a spus ieri sau azi. Cu alte cuvinte, dacă nu refuză orice compromis, cu orice risc. Şi riscul, pentru el, s-a transformat în arestare şi deţinere în închisorile sud-africane (la fel ca şi acel mare poet, tot afrikaaner) pentru că a scris şi „Anotimpul alb al secetei". Brink ar fi putut foarte bine să se stabilească aiurea şi să publice acolo cartea. Este binecunoscut, este apreciat şi, poate, cartea ar fi avut succes. A făcut însă acest lucru rămînînd exact pe baricadă, pe aceeaşi pe care s-a aflat întotdeauna !

Prin simetrie parcă, al doilea OM este un negru, Sidney Poitier, actorul american de talie mondială. Recent, el a publicat o carte autobiografică al cărei titlu e aparent banal : „Această viaţă". Dar, **această viaţă** e a lui Poitier, a celui care, la vîrsta de 16 ani, a părăsit arhipelagul coraligen pierdut parcă în Oceanul Atlantic şi numit Bahamas, pentru a ajunge la New York. În continuare, povestea pare cunoscută deşi el a trăit-o (şi nu a repetat-o) : fără bani, rude, cunoştinţe, dezorientat la început, a trebuit să muncească dar şi să încerce să-şi împlinească visul de a deveni actor. Şi a reuşit, după ani, după o muncă în faţa căreia calificativele pălesc. A ajuns şi la Hollywood, a interpretat roluri mici şi roluri foarte mari, a devenit vedetă internaţională ! Dar n-a făcut compromisuri. În primul rînd cu rolurile încredinţate, cu ţinuta morală a eroului de culoare. Şi astfel, **această viaţă** este cu adevărat o viaţă de OM, cum ar fi spus marele nostru Iorga. Brink şi Poitier, un alb şi un negru, dar două conştiinţe exemplare, regăsite în două cărţi şi vieţi tulburătoare prin adevărul şi frumuseţea lor.

DUMITRU CONSTANTIN ■

Lumea se amuză

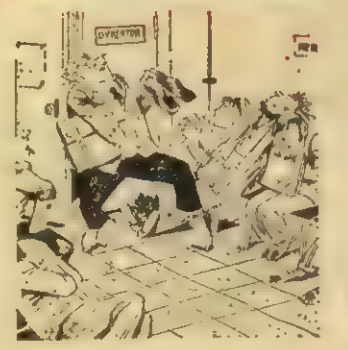

(După KROKODIL — U.R.S.S.)

Ochii și urechile lumii

Apropo de Wimbledon

...Și ce zici că face tipul ? Ei bine, o să-ți spun. Tipul face spionaj fără s-o recunoască, deși o dată cu evoluția lucrurilor și a inteligenței pe pământ, meseria asta a căpătat și o oarecare onorabilitate, pe lîngă vorbele rele cu care vine de peste veac. Dar ei zice că nu spionează, ci judecă. Firește. Dar ce judecă ?

El judecă, în primul rînd, delictele verbale și de gest ale jucătorilor de tenis în turneele internaționale de pe glob. El ia loc, singur, anonim, în tribune și ciulește urechile, fixează bine ochii, notează, informează, amendează și supervizează. El face parte din grupul de supervizori ai forului internațional, primește un salariu inavuabil dar bun, bate lumea-n lung și-n lat timp de 40 de săptămîni pe an, e singur, n-are voie să aibă relații cu jucătorii, n-are voie nici măcar să stea în același hotel cu ei, nici să mănînce cu ei, altfel studiind științele politice la Roma. Logodnicei sale nu-i place deloc meseria lui. El nu discută dacă lui îi place sau nu. El îl amendează pe Connors cu o mie de dolari, la Roland-Garros, pentru proferare de injurături în timpul meciului. Cum poate el aprecia gradul de insanitate a fiecărei injurături, proferate în atîtea limbi ? Într-adevăr, e esențial — fiindcă în tenis, cel puțin, n-ai voie să injuri nepedepsit dar și pedepsele sînt gradat amendate. Nu se face polemică, nu se ține lecții de morală, dacă unul injură de mamă în public, supervizorul nu cată a-i dovedi, cu argumente intelectuale, că operația e o imposibilitate tehnică... Ai injurat, ai arătat bratul în mod obscen — acest Franco Bartoni te vede, te aude, te notează și te atinge diferențiat : pentru un deget trecut și prins printre alte două degete, 250 de dolari dacă e spre adversar, 500 de dolari dacă gestul e spre oficiali. Totul e ca Bartoni să te vadă, să fie acolo — și asta e meseria lui să fie de față la tot ce-i urît. Știe patru limbi — italiană, desigur, franceză, engleză, spaniolă și mai învață germana, în toate „înțelege" despre ce e vorba, și încă ce vorbă!

Ce trebuie să faci ca să ajungi la această meserie care, admit că nu-i de ici de colo ? Electroencefalogramă ? Radiografia stomacului ? Poate că are vreun procent la fiecare amendă ? Dar cum poți să întrebi așa ceva ? Bineînțeles că nu. Încercări de mită ? Niciodată. Și care ar fi actualmente în tenis, campionul mondial al insultei și al amenzii ? Iar nu știe. Dar spioni, supervizori ai supervizorilor, or fi existînd ? Nu știe. Poate c-or fi. Și cum își alungă singurătatea ? Citind. Citește enorm. Cărți de spionaj ? Nu. Dar ce ? Nu divulgă nici asta. Dar așa, remușcări, n-are din cînd în cînd ? Nu. „Și dacă o să-ți spun că ești, pardon, un prost ?" îl întreabă zîrlstul de la „L'Equipe" agasat de atîtea lobburi. „Ei bine, o să zic că n-am auzit !" Doamne ce avantaj (de) serviciu !

... Și totuși, în acest fulgerător schimb de mingi, eu recunosc că nu mi-aș da meseria pe nimic.

RĂDU COSAȘU

Viața ca dragoste de artă

Stăm de vorbă cu profesor dr. *Iudith Bretan Le Bovit* din Washington, sosită în România cu ocazia pregătirilor premierei operei *Horia* de Nicolae Bretan. Doamna Iudith Bretan este fiica unuia din primii animatori, cîntăreți și directori de scenă ai Operei române din Cluj-Napoca, creatorul unor drame muzicale lucate cu succes între cele două războaie mondiale, precum și un remarcabil compozitor de lieduri. A scris, între altele, 230 de lieduri pe versuri de Eminescu, Goga, Cosbuc, Eftimiu, Ady, Petőfi, Heine, Lenau ș.a.

«Compozitorul Nicolae Bretan, tatăl meu, este cunoscut în Statele Unite ale Americii mai ales prin liedurile sale transmise prin 217 posturi de radio și în 40 de state, reluate de nenumărate ori la cererea ascultătorilor. După moartea tatălui meu, luptător pentru drepturile românilor din Transilvania și pentru conviețuire armonioasă între naționalități, crescut în respect pentru cultura popoarelor în limbile cărora se exprima curent, m-am străduit să-i fac cunoscută opera în patria mea adoptivă, America, unde trăiesc de peste 30 de ani. Am apelat, cum era și firesc, la înregistrările liedurilor sale realizate cu multă căldură și frumusețe de către interpreții români Ludovic Konya, Dan Iordăchescu și Ferdinand Weiss. Succesul lor, pe calea undelor, în Statele Unite, a stîrnit interesul unui număr impresionant de ascultători, de melomani pentru creația tatălui meu, unul dintre compozitorii români prin care publicul a făcut cunoștință cu esența muzicală nobilă a poporului meu. M-am simțit mîndră că prin puterile mele, încrezătoare în calitatea lucrărilor compozitorului Nicolae Bretan, am făcut ceva pentru a difuza un moment, un destin din muzica poporului român. Impresionant a fost, de asemenea, interesul publicului american pentru poezia conținută în aceste lieduri : astfel, am fost invitată să susțin o serie de seminarii, radiodifuzate prin rețeaua National Public Radio și reluate de multe posturi de radio, despre poezia românească, germană și maghiară în fața unui auditoriu foarte larg. Înregistrînd ecourile printre ascultători, postul de radio de muzică clasică din Washington D.C a invitat în cadrul monumentalului „Smithonian Institut" pe artiștii români Ludovic Konya și Ferdinand Weiss, programînd cîteva recitaluri de lieduri semnate de Bretan. Cu această ocazie Irwing Lowens de la „Washington Star", un cronicar reprezentativ al epocii noastre, l-a așezat pe tatăl meu alături de marii compozitori de lieduri din istoria muzicii, ca Schumann, Schubert, Mahler... În anul 1973 s-a reluat opera *Horia*, compusă de tatăl meu, pe scena operei din Cluj-Napoca. Înregistrarea ei pe bandă, oferită rețelei „National Public Radio" la concurență cu multe alte creații lirice de pe mapamond, a cîștigat sufragiile unui juriu prestigios și a fost transmisă în întregime pe calea undelor în aproximativ 44 de state ale Americii. Ei bine, succesul de public a fost fantastic. Destinul eroului țăran român din epoca războiului dus împotriva asupririi habsburgice a atras atenția, prin intermediul muzicii, asupra zbuciumatei istorii de pe aceste meleaguri românești.

Opera Horia s-a transmis ca un omagiu pe posturile americane de radio chiar în timpul unei întrevederi dintre marele om de stat care este președintele Republicii Socialiste România, domnul Nicolae Ceaușescu, distinsa doamnă academician și om de știință Elena Ceaușescu și președintele nostru, Jimmy Carter cu Rosalin Carter. Conducătorii României de azi au manifestat interes pentru opera compozitorului Nicolae Bretan și rezultatul generoasei lor atenții îl constituie montarea chiar în aceste zile a dramei lirice Horia pe scena Operei din București».

Întrebată despre felul în care devine spectacol această dramă lirică pe scena Operei din București, doamna Iudith Bretan Le Bovit ne-a răspuns :

«La dumneavoastră, în muzica și în arta spectacolului se lucrează cu un profesionalism desăvîrșit. Colaborarea este excepțională. Dirijorul Cornel Trăilescu descifrează partitura cu meticulozitate și mare sensibilitate, regizorul George Teodorescu îi conferă valențe dramatice superioare pe scenă, decorurile Hristofeniei Cazacu m-au tulburat pînă la lacrimi (cred că așa își visa scena tatăl meu), interpreții George Crăsnaru Cornelia Pop, Constantin Iliescu, Dan Zancu și Cornel Fănățeanu sînt admirabili. Dar absolut fenomenal e corul dirijat de maestrul Stelian Olaru».

Doamna Iudith Bretan Le Bovit e, de cîteva luni, martoră la transfigurarea scenică a operei *Horia*. Dar, fiind un spirit nelinistit, curios, străbate străzile Bucureștiului cu frenezie, se bucură de fiecare clipă trăită în România și e prezentă, aproape seară de seară, la spectacole de operă, teatru, balet, folclor etc.

«Dar eu nu mă consider un om plecat din România. Am fost actriță de teatru la Cluj, București și Budapesta. Am jucat cu mari actori ai scenei românești ca Antoniu sau Fintești eanu. Cea mai mare parte a vieții mele sufletești am petrecut-o în România. Mă simt aici ca acasă. Mi-s dragi pietrele străzilor, iarba și parcurile fastuoase ale orașului, oamenii tonici, luminoși, grăbiți, străzile moderne, cu blocuri frumoase. Dar ceea ce m-a fascinat de la început a fost viața culturală și artistică. Am văzut reprezentații extraordinare, actori extraordinari ca Olga Tudorache, Petrică Gheorghiu, Florian Pittiș, Violeta Andrei. Mi-a plăcut imens Ștefan Radoff în **Cinci romane de amor** ! E, într-adevăr, tulburător să știi că în jurul tău pulsează o asemenea viață spirituală, cu zeci și sute de spectacole, cu zeci și sute de concerte și recitaluri de înalt nivel artistic. Perioada lungă pe care o petrec de această dată în România mă face mai bogată și mai fericită».

Am încheiat convorbirea cu Iudith Bretan Le Bovit, cu sentimentul că am cunoscut un om minunat, un ambasador al culturii noastre peste hotare, admirînd totodată energia inepuizabilă prin care durează un monument (cel puțin sonor) în memoria tatălui său, Nicolae Bretan.

ARON DOMIDE

Întrebare mută

Copilul din fotografia alăturată, reprodusă din revista „Paris Match" — care publică și alte imagini apocaliptice din regiunile înfometate ale Africii răsăritene — n-a mai putut fi salvat. El a murit în brațele unei surori de caritate, punînd parcă lumii o întrebare mută : de ce ?

Din păcate, subnutriția este un fenomen larg răspîndit astăzi în lume. Un sfert din populația Terrei, adică peste un miliard de oameni suferă de foame ; imensa lor majoritate aparțin țărilor subdezvoltate, în care trăiesc două treimi din populația lumii și care nu realizează decît o treime din producția mondială de alimente. În aceste țări, altădată exportatoare de produse agricole, producția de alimente stagnează sau chiar se reduce, astfel încît cantitatea de hrană pe cap de locuitor se micșorează continuu. Sînt țări care, pentru procurarea din import a cerealelor, contractează datorii așa de mari încît nu le mai pot achita. Dacă în 1950 statele în curs de dezvoltare au importat 5 milioane tone de cereale, în 1979 importurile lor s-au ridicat la 80 milioane tone, iar pronosticurile pentru 1998 indică — în cazul în care actuala situație rămîne neschimbată — imensa cantitate de 125—145 milioane tone.

Pentru remedierea acestei situații trebuie, desigur, salutate și sprijinite eforturile unor organizații specializate precum F.A.O., Programul Alimentar Mondial, Organizația Mondială de Luptă împotriva Foametei, U.N.I.C.E.F. ș.a., de a ajuta cu alimente pe cei aflați în strîngentă nevoie. Cei 1 miliard de dolari pe care F.A.O. și-a propus să-i folosească pentru ajutor alimentar în 1980 și 1981, cele 10 milioane de tone de cereale care urmează să fie anual distribuite înfometaților de pe glob sînt de o necesitate primordială. Dar dincolo de acordarea de ajutoare alimentare și paralel cu acestea, se impun măsuri complexe, menite să ducă în cele din urmă la lichidarea flagelului foametei, care face anual 50 de milioane de victime.

În acest scop, specialiștii consideră că este necesară și pe deplin posibilă dezvoltarea intensă a agriculturii — în întreaga lume și, mai ales, în țările lumii a treia — pe baza celor mai noi cuceriri ale științei. Un salt spectaculos s-ar putea realiza prin utilizarea unor soiuri de orez și grîu de înaltă productivitate, a metodelor moderne de cultivare a pămîntului, prin aplicarea ingineriei genetice. Prin toate acestea este pe deplin posibil ca în anul 2000 pe globul pămîntesc să nu mai moară nici un om de foame.

Dar înfăptuirea dezideratului dezvoltării agriculturii — și, totodată, a industriei prelucrătoare de materii prime agricole, a altor sectoare ale economiei — în țările în curs de dezvoltare este condiționată de existența mijloacelor, a fondurilor necesare. Iată de ce țara noastră consideră că soluționarea problemei alimentare pe glob este indisolubil legată de necesitatea înlocuirii vechilor relații și structuri profund inechitabile, care au dus la împărțirea lumii în bogați și săraci, cu relații noi, democratice, menite să stimuleze progresul fiecărei națiuni, să contribuie la lichidarea subdezvoltării, la făurirea unei noi ordini economice și politice internaționale. Pe acest fundal, factorii de bază în lichidarea foametei și asigurarea hranei întregii populații a globului sînt efortul propriu al fiecărei țări și cooperarea internațională, în cadrul căreia țările dezvoltate sînt chemate să asigure un sprijin real și mul'ilateral statelor în curs de dezvoltare. Și tot pe acest fundal se conturează necesitatea presantă ca resursele globului să nu fie folosite împotriva oamenilor, ci în folosul lor. Dirijată pentru procurarea de alimente, o parte din cei un milion de dolari care se cheltuiesc în fiecare minut pentru înarmare ar însemna o sursă de prim rang în lichidarea malnutriției. În fața imaginii copilului în agonie, omenirea este datoare să facă totul pentru ca întrebarea care se citește în ochii lui să nu mai fie pusă niciodată.

ION CODRU

Lumea se amuză

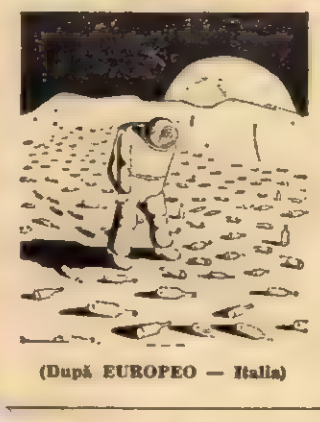

(După EUROPEO — Italia)

Informația „manufacturată" și manipularea conștiinței publice...

Așa-numita lumea întîi importă materii prime din lumea a treia și exportă către aceasta produse manufacturate. Din Africa, Asia sau America Latină pleacă spre puterile industriale absorbante cobalt, mangan, petrol, vanadium, diamante, lemn și foarte multe altele care devin tehnologii sofisticate sau produse costisitoare.

Într-un mod aparent paradoxal, informația urmează același drum. Nu există numai companii transnaționale care exploatează materiile prime, ci și companii transnaționale care exploatează informația. Un fel de monopol asupra evenimentului și-a făcut loc în lumea contemporană și nu este deloc exagerat să afirmăm că decalajele economice sedimentează în ele și decalaje ale informației. Cîteva mari companii de televiziune nord-americane își permit luxul (din plin amortizat) să difuzeze anual în peste o sută de țări, majoritatea în curs de dezvoltare, aproximativ 200 de mii de ore de emisiuni TV. Aceste emisiuni nu numai că se cumpără cu bani grei, dar se și consumă cu noduri pentru că ele conțin nu atît ce ar trebui pe „piața locală", ci în primul rînd ce doresc producătorii. În loc de cultură, show-uri, în loc de informație reală, informație prelucrată, în loc de mass media a civilizației, o mass media a surogatului.

Aceeași realitate, mai densă și mai sistematică, se conturează și în domeniul agențiilor de presă. Imperiul jurnalistic Hearst în colaborare cu Associated Press girează 72% din informațiile publicate în principalele ziare din America Latină... Alte cîteva cifre, la fel de elocvente, reliefează ampiul spațiu de manevră pe care încă îl au la dispoziție marile industrii de difuzare a informației din lumea occidentală : 20 de țări africane nu au încă televiziune. Presa din țările în curs de dezvoltare atinge în ansamblu doar 15% din tirajul mondial deși aici se concentrează peste două treimi din populația globului. În schimb, o treime din populația lumii, masată în zonele industrializate, posedă 90% din receptoarele de televiziune, 83% din receptoarele de radio și peste 80% din tirajul mondial al ziarelor.

S-a ajuns la o adevărată industrie a manipulării conștiinței publice, la un fel de contrabandă în masă și „legalizată" cu informația sau derivatele ei. Noua ordine mondială în domeniul culturii, în domeniul informației, nu reprezintă, în acest context, un deziderat teoretic care ține de morală sau de o elementară igienă intelectuală ci un imperativ stringent născut din însuși realitățile vieții internaționale. Nu întîmplător UNESCO precum și alte foruri regionale sau mondiale și-au propus elaborarea unor programe coerente și imediat aplicabile consacrate reamenajării structurale a acestui sector și implicit a amplificării unei echitabile comunicări în lume, a reducerii factorilor nocivi care „amestecă" dreptul real la informație cu aparența acestuia.

Evident și în acest caz efortul propriu al țărilor în curs de dezvoltare constituie primul și cel mai semnificativ pas pe linia eliminării decalajelor culturale. Este un pas spre o adevărată democrație a culturii pe glob într-o perioadă cheie cînd conștiința de sine a lumii, inclusiv a așa-numitei lumi a treia, reclamă accesul larg la cultură, la propria cultură, cu alte cuvinte la adevăr.

RADU BUDEANU

MOSCOVA

Al 11-lea start olimpic pentru sportul românesc

Simbătă, 19 iulie, urmează să începapă, la Moscova, cea de-a XXII-a ediție a Olimpiadei de vară. Azi, cînd tricolorii pregătesc cu seriozitate, abnegație și sudoare al 11-lea start plasat sub semnul celor cinci cercuri, să încercăm o succintă retrospectivă, răsfoind împreună mai vechi și mai noi file de istorie sportivă.

Paris, 1924

PRIMA PARTICIPARE, PRIMA MEDALIE

La 10 ani după ce devenise membră a marii familii olimpice, România a trimis o delegație restrînsă la Paris, locul de desfășurare a Olimpiadei moderne cu numărul 7. Ajunși pe maiurile Senei după tot felul de aminări și în vagoane de clasa a III-a, cu fonduri procurate din liste de subscripție publică, românii au luat parte la întrecerile de tir, tenis, fotbal și rugby. Surprinzător, minuitorii balonului oval au ocupat, în ciuda lipsei de experiență și a tinereții echipei, locul 3, obținînd astfel cea dintîi medalie olimpică pentru sportul românesc.

Amsterdam, 1928

SUB TOATE ASPECTELE, REPREZENTARE MODESTĂ

Deopotrivă numeric, 22 de atleți și scrimeri, cît și din punct de vedere al performanțelor, nici unul dintre tricolori nereușind să pătrundă printre fruntașii probelor. Activitatea sportivă fiind privită cu nepăsare de oficialități, România n-a participat la J.O. de la Los Angeles, 1932, din lipsă de fonduri și, mai ales, de interes.

Berlin, 1936

RANG PIERDE MEDALIA DE AUR ÎN BARAJ !

În Marele Premiu al națiunilor, călărețul român Henri Rang a ocupat locul I, la egalitate cu germanul Kurt Hasse. Pentru desemnarea învingătorului, s-a recurs la un parcurs de baraj, pe care Rang l-a acoperit într-un timp cu 6 secunde mai slab decît adversarul său ! El a intrat astfel în posesia medaliei de argint, bronzul din 1924 și argintul din 1936 fiind singurele medalii cucerite de tricolori pînă la acea decisivă cotitură din istoria patriei numită Eliberare. Pe marginea Olimpiadei de la Berlin, ziarul „Gazeta sporturilor" avea să scrie că „Jocurile Olimpice devin din ce în ce mai pretențioase și, pentru a putea fi în ritmul lor, trebuie să se întroneze în România o altă concepție asupra sportului". Mărețul act de la 23 August 1944 a schimbat, radical, optica în această direcție, iar rezultatele, după cum vom vedea, nu vor întîrzia să apară.

Helsinki, 1952

STEAGUL ROMÂNIEI PE CEL MAI ÎNALT CATARG

La 29 iulie 1952, pentru prima dată în cadrul unei ceremonii de premiere olimpică, steagul țării noastre a fost înălțat pe cel mai înalt catarg, ca semn al celei dintîi medalii olimpice de aur dobîndite la pușcă liberă, calibru redus, culcat, de Iosif Sîrbu. La aceeași disciplină, la pistol viteză, Gheorghe Lichiardopol a ocupat locul 3. Conform așteptărilor, adică bine, s-au comportat boxerii, Vasile Tiță și Gheorghe Flat întorcîndu-se acasă cu medalii, primul cu argint, al doilea cu bronz.

La triumful ideii de pace, sub semnul căreia s-a ținut, în Finlanda, cea de-a XV-a ediție a Jocurilor, și-a adus o prețioasă contribuție și delegația română, formată din 72 de sportivi talentați și harnici.

Melbourne, 1956

5 TITLURI OLIMPICE !

Sportul românesc face, la Antipozi, cel mai important pas pe calea afirmării internaționale, demonstrînd lumii că e capabil să concureze de la egal la egal cu marile „puteri" ale arenei olimpice. Tînărul electrician Leon Rotman a devenit, pe apele învolburate de la Ballarat, dublu campion olimpic, cîștigînd la canoe simplu, viteză și fond, în vreme ce cuplul Simion Ismailciuc—Dumitru Alexe a ieșit învingător în proba de canoe dublu 1 000 de metri. Toți cei 4 pugiliști români urcați pe ringul de la West Melbourne Stadium au cucerit medalii, Nicolae Linca, un flăcău zdravăn din Cergăul Mare, localitate aflată la o aruncătură de băț de Blaj, izbutind performanța maximă, după o finală dramatică, împotriva irlandezului Tiedt.

Dacă trăgătorul Gheorghe Lichiardopol a rămas, ca și la Helsinki, pe poziția a 3-a, pe poligonul de la Williamstown, Ștefan Petrescu n-a lăsat nici o șansă adversarilor, cele 587 de puncte „impușcate" la pistol viteză aducîndu-i medalia de aur.

Rezumînd, 5 medalii de aur, 3 de argint și 5 de bronz, bilanț remarcabil, grație căruia România a pătruns, definitiv, în elita țărilor sportive ale lumii.

Roma, 1960

„FENOMENUL" IOLANDA BALAȘ

În „Cetatea eternă" s-au adunat sportivi din 84 de țări ale lumii, record de participare. În condițiile unei concurențe extrem de puternice, tricolorii s-au comportat bine, Iolanda Balaș, Dumitru Pîrvulescu și Ion Dumitrescu înscriindu-și numele pe lista campionilor.

A cincea la Melbourne, Iolanda Balaș și-a luat, pe „Stadio dei centomila", o strălucită revanșă, sărind 1,85 m, medalie de aur și nou record olimpic ! Deși l-a întîlnit, în finală, pe italianul Ignazio Fabra, susținut de o galerie pătimașă, luptătorul brașovean Dumitru Pîrvulescu și-a păstrat sîngele rece, reușind să cîștige la puncte, adjudecîndu-și o victorie clară cu care, pînă la urmă, a fost silit să se împace și exuberantul public roman. În întrecerea trăgătorilor de talere, după un dramatic duel în 3, Ion Dumitrescu i-a întrecut, printr-un superb efort, pe sovieticul Kalinin și italianul Rossini.

Anunțînd saltul de mai tîrziu al Nadiei Comăneci, echipa feminină de gimnastică s-a situat pe poziția a 3-a, medalii de bronz mai obținînd Maria Vicol (floretă), Ion Monea (box) și Ion Țăranu (lupte), singurul „argint" al delegației române revenind lui Ion Cernea (lupte).

Tokio, 1964

SURPRIZA NUMITĂ MIHAELA PENEȘ

Victorie logică pentru Iolanda Balaș, realizată în condițiile în care campioana noastră a trecut peste ștacheta înălțată la 1,90 m, devansînd-o cu 10 centimetri pe cea de-a doua clasată! Victorie surprinzătoare pentru Mihaela Peneș, dusă la Tokio mai ales în ideea de a se acomoda cu concursurile de anvergură. Mezina lotului, n-avea decît 17 ani, nu s-a intimidat de faima adversarelor, între care sovietica Gorceakova aruncase, în calificări, 62,46 m, record mondial, Mihaela Peneș a devenit campioană olimpică, trimițînd sulița la 60,54 m. Să reținem că, tot la atletism, Lia Manoliu, bronz la Roma, și-a reconfirmat clasa, păstrîndu-și poziția.

În completarea unui bilanț remarcabil, 2 medalii de argint la caiac-canoe, 3 bronz în aceeași concurență, precum și alte 3 medalii pentru luptători, argint pentru Valeriu Bularca, bronz pentru Dumitru Pîrvulescu și Ion Cernea, ultimii rămînînd, după Roma, pe lista laureaților.

Mexico, 1968

LA ÎNĂLȚIME, LA PROPRIU ȘI LA FIGURAT

Pe înaltul platou al capitalei mexicane, atletismul românesc a dat, din nou, dovada valorii sale. Lia Manoliu, Viorica Viscopoleanu, Ileana Silai și Mihaela Peneș urcînd pe podium. Minunat exemplu de longevitate sportivă, Lia Manoliu, la al cincilea ei start olimpic, s-a întrecut pe sine, terminînd prima la aruncarea discului, Viorica Viscopoleanu imitînd-o, sărîtura ei în lungime, oprită la 6,82 m, constituind un record olimpic aflat încă în vigoare.

Mexico a însemnat, între altele, începutul unei cariere sportive de excepție, canalul Cuemenco de la Xochimilco consemnînd cea dintîi medalie olimpică pentru Ivan Patzaichin, pe atunci debutant, medalie obținută într-o canoe în care tînărul Patzaichin și-a unit ambițiile și eforturile cu mai vîrstnicul său consătean de la Mila 23, Serghei Covaliov.

S-au mai distins, trecînd în contul delegației noastre medalii sau puncte, pugiliștii (Ion Monea, argint, Calistrat Cuțov, bronz), luptătorii de greco-romane (Ion Baciu, argint, Simion Popescu și Nicolae Martinescu, bronz), trăgătorii (Marcel Roșca, argint), caiaciștii, floretiștele și așa mai departe.

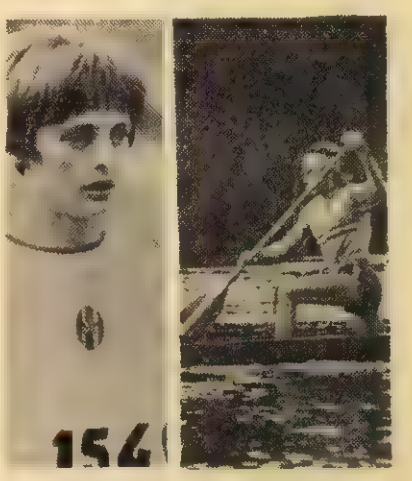

Sărind, la Mexico, 6,82 m, Viorica Viscopoleanu continuă să rămînă pe lista recordmanilor olimpici ! De atunci au trecut 12 ani...

Campion olimpic la Mexico și München, Ivan Patzaichin speră să repete figura la Moscova. Cariera lui merită o asemenea retragere.

München, 1972

BILANȚ EXCELENT LA GRECO-ROMANE

Contribuția României la desfășurarea Jocurilor a crescut, 130 de purtători ai tricolorului participînd, alături de reprezentanți ai altor 121 de țări, la 16 din cele 21 de discipline înscrise în program. Dintre aceștia, cele mai mari satisfacții le-au adus delegației noastre și, implicit, iubitorilor de sport de acasă, luptătorii, cu o notă în plus pentru cei de greco-romane. Gheorghe Berceanu și Nicolae Martinescu au intrat în posesia medaliilor de aur, punctele aduse de ei, ca și de Victor Dolipschi (bronz) și Vasile Iorga (bronz, la „libere"), rotunjind o zestre demnă de invidiat, 23 la greco-romane și 11 la „libere" !

Strălucitor în canoea sa, Ivan Patzaichin și-a trecut în cont primul titlu olimpic dobîndit de unul singur, pierzînd apoi aurul, la fotografie, alături de Serghei Covaliov. S-au întors cu medalii de argint atletele Argentina Menis și Valeria Bufanu, boxerul Ion Alexe, pistolarul Dan Iuga, componenții caiacului de 4, Afanasie Sciotnic, Roman Vartolomeu, Mihai Zafiu și Aurel Vernescu. Pe treapta a treia a podiumului de premiere au urcat pușcașul Nicolae Rotaru, echipa de floretă fete, caiacistele Viorica Dumitru și Maria Nichiforov, canotorii din schifuI de 2+1 și, sub ceea ce se aștepta de la ea, reprezentativa de handbal masculin, multiplă campioană mondială.

Montreal, 1976

OLIMPIADA NADIEI

Jocurile de la Montreal au însemnat pentru sportul românesc cel mai valoros bilanț, 27 de medalii, 177,5 puncte, locul 5 în ierarhia olimpică, tricolorii exprimîndu-și concret, prin evoluții de înaltă măiestrie, recunoștința față de condițiile de pregătire asigurate prin grija partidului și a statului.

Eroina ediției canadiene a fost, fără îndoială, gimnasta română Nadia Comăneci. Ea a evoluat la limita dintre posibil și vis, exercițiile ei înflăcărînd imaginația celor mai exigenți comentatori, care n-au conținut să așeze lîngă numele ei cele mai alese superlative. Juriul s-a văzut pus în situația, fără precedent în istoria competiției, de a-i acorda Nadiei nota 10, lucrul acesta întîmplîndu-se de 5 ori ! Nadia a contat, singură, cît o echipă, adunînd 5 medalii, între care 3 de aur !

Pe o lungă listă de medaliați, Vasile Diba și-a trecut numele în dreptul marilor campioni, încheind victorios cursa de caiac 500 m, terminînd al treilea la 1000 m.

Nadia Comăneci, eroina Jocurilor de la Montreal, e gata să-și apere prestigiul și, de ce nu ?, să-l sporească. Așteptăm evoluțiile ei cu legitimă speranță

Așadar, rezultate mai degrabă modeste pînă în 1952, ediția de la Helsinki, la care trăgătorul Iosif Sîrbu a cucerit cea dintîi medalie de aur, fiind începutul unei vertiginoase ascensiuni internaționale a sportivilor români în arena olimpică. De la o ediție la alta, lesne de înțeles, tricolorii s-au comportat tot mai bine, pe măsura condițiilor puse de partid și de stat la dispoziția mișcării sportive. În ultimii 15 ani au fost dobîndite 58 de medalii, mai mult de jumătate din întreaga noastră zestre olimpică. Efect al grijii părintești pe care partidul și statul, personal tovarășul Nicolae Ceaușescu, o poartă educației fizice și sportului, s-a înregistrat la Montreal, în 1976, cel mai prestigios bilanț din istoria participării românești la Olimpiadă, cele 27 de medalii obținute la ediția canadiană a Jocurilor plasînd România pe locul 5 în lume.

Toate aceste succese, rod al unei pregătiri asidue, temeinic fundamentată științific, se cer continuate la Moscova, unde e de așteptat ca tricolorii să realizeze un număr și mai mare de medalii și puncte. Privind la cele 99 de medalii cucerite pînă acum, fiecare cu povestea ei de muncă, ambiție și devotament pentru culorile sportive ale țării, nu ne îndoim că așa va fi. Nu ne rămîne decît să le ținem olimpicilor pumnii strînși și să le urăm, din tot sufletul, succes !

OVIDIU IOANIȚOAIA

Flacăra Redacția : București, Piața Scînteii 1, căsuța poștală 3312, cod 71341. Telefoane : 17 60 10, 17 60 20, interioare : Sector publiciști-comentatori (Ilie Purcaru, Nicolae Cristache Nelu Ionescu) — 1 617, 16 23 ; Secția politică-economie (Lionel Nițescu, N. Gr. Mărășanu, Ion D. Gola, Liviu Timbus) — 1 623 ; Secția cultură-cenaclu (George Arion) — 1 619 ; Secția probleme social-cetățenești (Adrian Dohotaru) — 1 618 ; Sector știință, sport (Ovidiu Ioanițoaia, Emanuel Valeriu) — 1 606 ; Secția reportaj-anchete (Mihai Pelin) — 1 618 . Scrisori, relații cu publicul (Marga Nedelea, Mihai Stănescu) — 1 787 ; Sector fotoreportaj — 1 595 ; Secretariat de redacție (Dan Bîrlădeanu, Ion Predoșanu) — 1 782 1 621 1 744 ; Administrație : 17 78 82 și 17 60 10 — interior 1 783 ; secretar responsabil de redacție (Tudor OCTAVIAN — 17 60 10 interior 1 611) ; redactor șef adjunct (Nicolae ARSENIE — 17 60 10 interior 1 786) ; redactor șef — 17 60 10 interior 1 822. Tiparul executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii". Cititorii din străinătate se pot abona adresîndu-se la ILEXIM — Departamentul Export Import presă. P.O. BOX-136—137, telex : 11 226, București, str. 13 Decembrie nr. 3.

Redactor-șef: ADRIAN PĂUNESCU

Spectacol omagial dedicat împlinirii a 2050 de ani de la făurirea primului stat dac centralizat și independent

EROI AU FOST, EROI SÎNT ÎNCĂ

INIMA DACO-ROMANIEI

Chemare la Ulpia Traiana

O Sarmizegetusă ingropată
Ne-așteaptă să o scoatem în lumină,
Inima ei sub soare iar să bată,
Urnind civilizația latină.

Din flori porneşte-o antică aromă,
În oameni cîntă, latinească, spusa,
Să dezgropăm această nouă Romă
Numită dacic Sarmizegetusa.

Ca singele care-şi impacă rana,
Ca un recul aducător de astre,
Veniţi, români, la Ulpia Traiana,
Să dăm din nou măsura stirpei noastre.

Ne-așteaptă aici, sub scoarță și sub iarbă,
Intreaga sapiență strămoșească,
Latini superbi și daco-geți cu barbă
Și-i gata iar Augustus să se nască.

Aici e casa sfîntă a vechimii,
Pridvorul dulce al bătrînei naţii,
Dovada că am fost alcea primii,
De cînd e soare-n cer şi jos Carpaţii.

Pe Ulpia, pe sacra ei ruină,
Neşterşii paşi ai neamului rămîie,
Tresari, sub stele, Dacie latină,
O, Dachie, Băcie şi Băcile.

Veniţi, compatrioţi, un glas vă cheamă
Să v-arătaţi blazonul inc-o dată,
Vă cere Sarmizegetusa — mamă
Şi dacul Decebal — bătrînul tată.

Aici, sub noi, cetatea e fierbinte
Şi se aud din lut acorduri grave,
Ruini scandează dacice cuvinte
Şi vîntul către Muncel cîntă: Ave !

Veniţi să dăm deplină sănătate
Ruinelor pîndite trist de comă,
Pe rădăcina de latinitate
Să înflorească iar această Romă !

Precum pe-un cap de om sînt două buze
Şi ele-i dau, gîndirii lui, tăria,
Aceste două Sarmizegetuse
Sînt gura ce rosteşte România.

Cînd patrii vor să-şi cumpere trecutul,
Noi îl avem aici, e cald ca rana,
Să dezgropăm cu grijă începutul,
Veniţi, români, la Ulpia Traiana.

Sudoare şi efort să se consacre,
Azi, rădăcinii noastre legitime,
Călcaţi atent aceste locuri sacre,
În tinda casei noastre din vechime.

Tăcuta cetate

Te-ai tras două milenii în natură,
Puternică, jignită şi ursuză,
Ai preferat tăcerea cea mai pură,
Ca Atlantida, Sarmizegetusă.

Nici testament nu ne-ai lăsat, în verbe,
Aşa părea, c-ai dispărut cu totul,
Dar sînge dacic pretutindeni fierbe;
Chiar cerbilor, cînd pasc, le arde botul.

Substratul nostru, subconştiinţa noastră,
Formula oseminteior străbune !
S-au logodit un castru cu o brazdă,
Dar fiul lor tot despre tine spune.

Aici, în munţi, cu taine, chip şi nume
Te-ai tras cu-ncetul, Sarmizegetusă,
În ziua cînd te-ai supărat pe lume
Şi-ai arborat o liniște ce-acuză.

Sînt cifruri ale cerului sub pietre,
Bărboşii daci, ţopîţi în rămurişuri !
Fiorul dacic arde blînd sub vetre,
Pe Olt, pe Prut, pe Mureş şi pe Crişuri.

Şi chiar de-ar fi urmat un mare lacăt
Între tăcere şi latinitate,
Ar fi-ncolţit românii şi în treacăt,
Căci dacii şi latinii sînt în toate.

Ţi-ai tras degeaba dinspre lume scara,
Cetate mîndră, aspră, decebală,
Te-a absorbit prin ţevi de iarbă ţara,
Din os de om şi pînă-n ciob de oală.

Te-ai tras aici, la marginile firii,
Dar, iată, cazi, ca dintr-un turn de apă,
Pe-o lacrimă, în ţara unde mirii
Un alt popor au hotărît să-nceapă.

Din Sarmizegetusa pică rouă,
Acum şi-n veac, pe Ţările Române,
O nouă naţie şi-o limbă nouă;
Dar, Dacia temeiul lor rămîne.

Trăiască dacii liberi azi şi pururi !
În noi să stea mereu, la metereze,
Şi pe-ale ţării vechi, fireşti, contururi
Zamolxis cu iubire să vegheze.

Te-ai tras două milenii în natură
Şi-ai revenit în noi pe-această cale,
Eşti templul nostru, starea noastră pură
Noi sîntem fiii nemuririi tale.

Venim la tine, mama noastră susă,
Din rădăcina ta — noi toţi altoiul,
Să-ţi dăm de veste, Sarmizegetusă,
Că tu, de fapt, ai cîştigat războiul.

ADRIAN PAUNESCU ■

15 ANI DE ISTORIE — 15 ANI PENTRU ISTORIE

Mutații care au schimbat înfățișarea României

De ce considerăm cei 15 ani care s-au scurs de la Congresul al IX-lea al partidului perioada cea mai fertilă și mai bogată în realizări din întreaga istorie a României ? Iată cîteva argumente.

În acest deceniu și jumătate în care economia mondială înregistrează mari convulsiuni, cînd în numeroase țări ale lumii economiile naționale cunosc stagnări sau chiar reculuri, România face pașii cei mai viguroși în dezvoltarea forțelor de producție, făurind o economie cu o structură modernă întemeiată pe o valorificare și gestionare superioare a resurselor interne, pe accelerarea ramurilor de înaltă tehnicitate.

Industria, ramură conducătoare, purtătoare a progresului tehnic și de a cărui dezvoltare depinde mersul înainte al întregii economii, cunoaște în acești ani un salt epocal, producția sa fiind de 5,7 ori mai mare în anul 1980 față de 1965. Nu-i vorba doar de o simplă creștere cantitativă, deși la condițiile țării noastre și aceasta era extrem de importantă, ci și de marcante transformări calitative. Pentru că, iată, ritmurile cele mai dinamice le cunosc construcțiile de mașini și industria chimică a căror pondere în ansamblul industriei va depăși 47 la sută la finele acestui an. Are loc un intens proces de înnoire și modernizare a producției ; nu-

(Continuare în pag. 12—13)

VASILE BARAC ■

Democratizarea mesajului

Cumpănind evoluția spiritualității românești din deceniul și jumătate împlinit de la Congresul al IX-lea al partidului, ajungem inevitabil și la cîștigul ei cel mai de preț: înțelegerea științei și culturii ca temelnică și temerară zidire. Convergența efortului de emancipare spirituală, peste prejudecăți și transplanturi străine oamenilor de știință și cultură români, cu truda investită de întregul popor în înflorirea materială a patriei noastre, de asemenea, reprezintă o cucerire a acestor ani laborioși și fertili. Mai mult, prețul muncii intelectuale și-a regăsit măsura adevărată de-a dreptul prin puterea ei recîștigată de a înriuri nu numai conștiințele, peisajul nostru interior, ci însăși configurația peisajului material la a cărui modelare, din clipa în care a fost chemată, contribuie fără preget. Dintr-o dată, dincolo de specificul travaliului fiecăruia, ne-am regăsit solidari prin aceeași menire, prin interese comune și de neseparat, muncitori, agricultori, intelectuali, și adevărul acestei solidarități, de acum, se include de la sine în înseși temeliile unității naționale a poporului nostru, o unitate de tip nou, revoluționară.

Ne desparte o distanță uriașă de vremurile în care un agronom era un paria și un avocat venal era totul. Ne desparte o distanță uriașă de vremurile în care politica se rezuma la baston și constrîngere și știința se considera dezlegată de tumultul existenței diurne. Și este de meditat astăzi pînă și asupra faptului apariției în limbajul nostru curent a noțiunii de politică științifică.

În acest context generos al Epocii Nicolae Ceaușescu, cultura s-a desprins de

(Continuare în pagina 13)

MIHAI PELIN

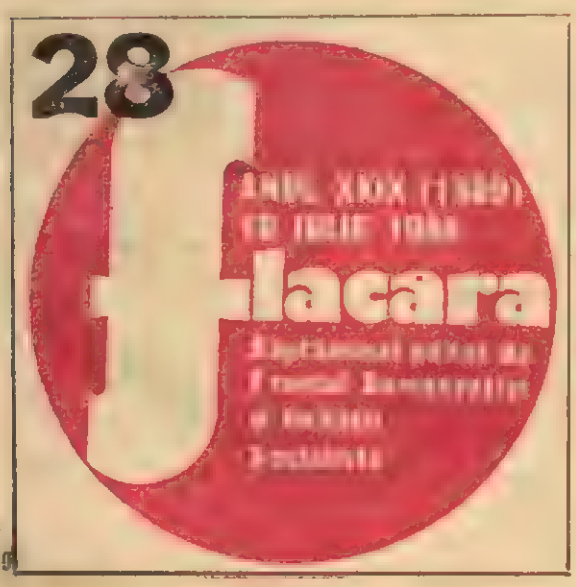

Oficianți în templele naturii

S-a scris adesea, am făcut-o și noi, în „Flacăra", despre planta medicinală, despre foloasele ei, unele bine știute, altele doar prezumate, altele încă nedescifrate, despre tendința, căreia i se consacră numeroși adepți, de a transforma medicina empirică a naturii într-o medicină științifică, întemeiată după toate legile și rigorile. La noi, la români, eforturile ce se depun în acest domeniu se așază, se știe, pe o bogată tradiție, noi deținînd o farmacopee populară prestigioasă, așa cum deținem o astronomie sau o meteorologie folclorică ce au stîrnit interesul specialiștilor de pretutindeni. Un recent simpozion, desfășurat sub auspiciile Facultății de agricultură a Universității din Craiova, ne-a redescoperit la o amplă și (precum vom vedea) inedită scară aceste eforturi, invederîndu-le cu pregnanță și valoarea științifică, și pe cea practică, economică.

Incitantă nu numai pentru specialist, ci și pentru profan, tema simpozionului („Îmbunătățirea tehnologiilor de cultură

(Continuare în pagina 8)

ILIE PURCARU ■

Din cuprinsul revistei:

■ Merinosul de Deleni (pag. 4) ■ Mineritul, meserie dură, care-i face pe oameni buni (pag. 12–13) ■ Atelier Gică Petrescu (pag. 15) ■ Blindul și dulcele glas al chitarei... (pag. 20)

ION SĂLIȘTEANU : Țăranii (detaliu)

— Vizita de lucru a tovarășului Nicolae Ceaușescu în unități agricole din județul Constanța —

Ritm accelerat și un înalt grad de eficiență în dezvoltarea agriculturii

Județul Constanța, care a avut săptămîna trecută cinstea deosebită de a primi vizita tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, se poate mîndri cu realizări de seamă în agricultură. Prin munca pricepută a harnicii țărănimi dobrogene, în această parte a țării au apărut întinderi mari de pămînt arabil, de livezi și vii roditoare, de grădini de legume. Numai în cincinalul care se încheie în acest an, țărănimea muncitoare, mecanizatorii, lucrătorii din întreaga agricultură a județului au obținut o producție globală care întrece cu 24,6 la sută pe cea a cincinalului anterior. O puternică bază tehnică contribuie hotărîtor la obținerea, an de an, de producții tot mai mari, la diminuarea efortului fizic al lucrătorilor ogoarelor. Au fost extinse irigațiile, ajungîndu-se la o suprafață irigată de 322 000 hectare, îngrășămintele chimice se folosesc pe scară din ce în ce mai largă.

Vizita de lucru efectuată de secretarul general al partidului, președintele republicii, în unități agricole din județul Constanța, are o înaltă semnificație. Marcînd prezența conducătorului partidului și statului nostru în mijlocul lucrătorilor ogoarelor în plină campanie de vară, această vizită constituie o dovadă a preocupării statornice a tovarășului Nicolae Ceaușescu pentru dezvoltarea în ritm accelerat și într-un înalt grad de eficiență a agriculturii, astfel încît să satisfacă din ce în ce mai bine cererea de produse agroalimentare pentru aprovizionarea populației, de materii prime pentru industrie și să creeze, totodată disponibilități tot mai mari la export. Întîmpinîndu-l cu multă bucurie, căldură și entuziasm pe înaltul oaspete, factorii de răspundere din județul Constanța, lucrătorii din agricultură au informat asupra măsurilor luate pentru a se trăduce în viață cu cea mai mare promptitudine sarcinile și indicațiile trasate de secretarul general al partidului, președintele republicii, la Consfătuirea de lucru de la C.C. al P.C.R. din 25—26 februarie a.c. și la Consfătuirea pe țară cu cadrele din zootehnie din 20—21 iunie a.c.

Realizările, măsurile și inițiativele valoroase ale oamenilor muncii din județul Constanța s-au bucurat de apreciere din partea tovarășului Nicolae Ceaușescu. Astfel, au fost apreciate plantarea și semănarea imediată, în cultura a doua, a verzei și porumbului furajer la Negru-Vodă și la C.A.P. Hîrșova. Au fost apreciate, de asemenea, succesele obținute în creșterea vițelor de cooperatorii din satul Plopeni. În acest an, de la fiecare vacă furajată ei au obținut cîte 3 680 litri de lapte, iar natalitatea a fost de 87 de viței la 100 de vaci. Felicitîndu-i pe țăranii cooperatori de la Plopeni, pe mecanizatori pentru rezultatele obținute, secretarul general al partidului, președintele republicii, a recomandat tuturor lucrătorilor din această zonă a Dobrogei să-și intensifice eforturile pentru recoltarea la timp și fără pierderi a culturilor, să aplice întocmai tehnologiile avansate în scopul sporirii producției agricole vegetale și animale. De bune aprecieri s-a bucurat organizarea muncii la Consiliul unic agroindustrial din Satu Nou. S-a recomandat ca experiența de aici să fie folosită în toate unitățile cultivatoare de cereale din județ. La fermele de legume ale Consiliului unic agroindustrial Hîrșova au fost apreciate rezultatele obținute, ca și măsurile întreprinse în direcția creșterii bazei legumicole și de fructe ale județului.

O atenție deosebită a fost acordată realizării densității optime a culturilor. Tovarășul Nicolae Ceaușescu a criticat faptul că la Consiliul unic agroindustrial Negru-Vodă și la C.A.P. Hîrșova densitatea la grîu, porumb și soia este sub limită, remarcînd distanțele prea mari între rînduri, golurile în cultură, ceea ce duce la diminuarea cantității de produse agricole care s-ar putea obține în condițiile pedoclimatice deosebit de prielnice din unitățile respective.

Ca în toate dialogurile purtate cu oamenii muncii, secretarul general al partidului, președintele republicii, a făcut prețioase recomandări, dînd indicații valoroase cu privire la numeroase probleme. Interesîndu-se, la consiliile unice agroindustriale Negru-Vodă și Cobadin, de condițiile de muncă și viață ale mecanizatorilor, asupra felului în care se aplică acordul global, tovarășul Nicolae Ceaușescu a precizat că acordul global presupune ca formațiile de mecanizatori să execute pe suprafața de teren repartizată întreaga serie de lucrări — pregătirul și aratul terenului, semănatul, recoltatul, depozitatul și pregătirea terenului pentru viitoarea recoltă. Chiar și condiționarea seminței și chimizarea trebuie să intre în sarcina mecanizatorilor. Cîștigul mecanizatorilor trebuie să fie direct proporțional cu producția obținută și să fie nelimitat, ceea ce înseamnă că ei vor încasa cu atît mai mult, cu cît vor depăși producția planificată. S-a insistat asupra necesității ca formațiile de mecanizatori să fie organizate potrivit suprafeței de care dispune unitatea agricolă. Astfel, pentru suprafața de care dispune Consiliul unic agroindustrial Cobadin, secretarul general al partidului, președintele republicii, a precizat că sînt suficiente 7—8 formații de mecanizatori, care urmează să se întreacă între ele într-o adevărată competiție, în care roadele muncii sînt pe deplin recompensate. Legat de activitatea formațiilor de mecanizatori, s-a subliniat că trebuie asigurată o anumită stabilitate a lor pe suprafețele pe care le lucrează, în sensul că o formație de mecanizatori să lucreze cel puțin cinci ani aceeași suprafață de teren.

În timpul vizitei, a reieșit că unele prevederi pentru cincinalul viitor sînt sub posibilitățile județului. Este cazul prevederilor cu privire la creșterea efectivelor de animale. Analizînd situația concretă, tovarășul Nicolae Ceaușescu a subliniat că sînt condiții pentru mărirea efectivelor de animale și a recomandat ministerului de resort, organelor județene să revadă programele întocmite, pentru a se asigura o creștere mai rapidă a efectivelor de animale în toate unitățile agricole. Realizări și prevederi sub posibilități au fost constatate și la amenajarea, în spațiile existente, a locurilor speciale de creștere a vițelelor de prăsilă. Avînd în vedere că s-au amenajat locuri pentru 10 500 de capete și s-au prevăzut locuri pentru alte 10 000 de capete, secretarul general al partidului, președintele republicii, a apreciat că aceste cifre nu corespund posibilităților existente și a cerut specialiștilor să revadă și în acest domeniu programele întocmite, astfel încît pînă în luna septembrie să se amenajeze cel puțin 40 000 de locuri. În timpul vizitei la ferma nr. 1 zootehnică a I.A.S. Hîrșova s-a apreciat că ferma trebuie dezvoltată în continuare prin construirea unor noi adăposturi pentru animale pe terenurile nefolosite dintre construcțiile existente și s-a cerut specialiștilor să introducă mulsul mecanic centralizat pe grajduri, să organizeze grupuri mecanice de muls pentru întregul efectiv de vaci al fermei. Referitor la legumicultură, tovarășul Nicolae Ceaușescu a cerut organelor de specialitate din județ să analizeze toate posibilitățile pentru amenajarea unor noi terenuri care pot contribui la dezvoltarea producției de legume în această parte a țării.

Pe întreg parcursul vizitei, tovarășul Nicolae Ceaușescu a fost întîmpinat cu manifestări de dragoste, stimă și prețuire. Factorii de răspundere din județ, oamenii muncii au mulțumit conducătorului partidului și statului nostru pentru vizita de lucru efectuată, pentru indicațiile și recomandările făcute cu acest prilej, asigurîndu-l că vor acționa cu toată fermitatea pentru înfăptuirea lor.

În prezența tovarășului Nicolae Ceaușescu și a tovarășei Elena Ceaușescu, a celorlalți tovarăși din conducerea de partid și de stat, sîmbătă, 5 iulie, pe stadionul Republicii din Capitală s-a desfășurat un grandios spectacol festiv dedicat împlinirii a 2050 de ani de la întemeierea primului stat dac centralizat și independent. A fost o derulare impresionantă de imagini simbolice, înfățișînd evoluția poporului nostru din zorii istoriei naționale pînă în prezent. Cu dragoste față de înaintași. În deplin respect al adevărului. Cu adîncă mîndrie patriotică și realism. Cu sensibilitate și măiestrie artistică. Integrat în suita de manifestări politice și cultural-artistice organizate în întreaga țară sub egida Festivalului național „Cîntarea României", cu prilejul aniversării creării primei formațiuni statale centralizate prin unirea de către Burebista a tuturor dacilor din spațiul carpato-istro-pontic, spectacolul a fost un excelent prilej de subliniere a rolului determinant al maselor în făurirea istoriei și civilizației, de marcare a influenței lor tot mai puternice în epoca actuală asupra eforturilor de edificare a unei lumi mai drepte și mai bune, de instaurare definitivă a unui climat de pace, înțelegere și colaborare între națiunile lumii

La ora 21 și 30 de minute tovarășul Nicolae Ceaușescu și tovarășa Elena Ceaușescu, ceilalți tovarăși din conducerea partidului și statului sosesc la stadionul Republicii. Mii de cetățeni ai Capitalei, purtînd portrete și pancarte, fac o entuziastă primire secretarului general al partidului. Această primire sărbătorească este completată de admirabile momente cultural-artistice — gimnastică și dansuri populare — realizate de pionieri, elevi și studenți ai Institutului de educație fizică și sport.

Tovarășul Nicolae Ceaușescu și tovarășa Elena Ceaușescu răspund cu simpatie manifestărilor pline de căldură ale mulțimii.

Apariția secretarului general al partidului, președintele republicii, la tribună este salutată cu îndelungi aplauze și ovații, cu puternice urale.

În tribuna oficială iau loc tovarășul Nicolae Ceaușescu, tovarășa Elena Ceaușescu, tovarășii Emil Bobu, Cornel Burtică, Virgil Cazacu, Ion Coman, Nicolae Constantin, Constantin Dăscălescu, Ion Dincă, Ianos Fazekas, Ludovic Fazekas, Cornelia Fiținaș, Petre Lupu, Paul Niculescu, Gheorghe Oprea, Gheorghe Pană, Ion Pățan, Dumitru Popescu, Gheorghe Rădulescu, Leonte Răutu, Virgil Trofin, Ștefan Andrei, Mihai Gere, Nicolae Giosan, Suzana Gădea, Ana Mureșan, Marin Rădoi, Ion Ursu, Richard Winter, Ilie Rădulescu, Marin Vasile.

Sînt prezenți în tribuna centrală membri ai C.C. al P.C.R., ai Consiliului de Stat și ai guvernului, activiști de partid și de stat, conducători ai unor instituții centrale și organizații de masă, personalități ale vieții noastre științifice, culturale și artistice.

De asemenea, sînt de față șefi ai misiunilor diplomatice acreditați în țara noastră, alți membri ai corpului diplomatic, corespondenți ai presei străine.

Fanfara intonează Imnul de stat al Republicii Socialiste România. În această seară, tribuna a doua a stadionului a devenit un uriaș ecran alcătuit din mii de trupuri care „scriu" aceste cifre simbolice: 2050.

Spectacolul propriu-zis debutează cu imaginea plastică a unor așezări dacice de acum două mii de ani. În tăcerea instaurată parcă peste milenii, răsar încet și se înalță sunete prelungi de bucium. Apoi sînt înfățișate tablouri alegorice care evocă munca pașnică a locuitorilor, obiceiuri populare păstrate pînă în zilele noastre.

În timp ce freamătul din vetrele dacice capătă ritm de horă, pe fundal se conturează : 2050 și figura marelui conducător Burebista. Șuvoaiele de dansatori curg spre centru unde formează „copacul vieții" — simbol al statorniciei și continuității poporului nostru. Și iarăși bucium prelung. Și se aud chemări de corn. Și, dintr-o dată, oastea prinde să se adune în jurul lui Burebista. Deasupra ei stăpînesc aerul tot mai multe capete de lup — celebrele steaguri de luptă ale dacilor. Și izbucnește făclile în noapte. Poporul se adună. În jurul marelui rege dac se-nchid cinci cercuri de viteji. Care se organizează apoi în formații de luptă. Și, peste vreme, reînvie o epocă de încleștări. Sînt așteptate legiunile romane. După care, pe fundal, apare Decebal și, lîngă el, steagul de luptă al dacilor. Și vin romanii. În frunte cu Traian, cezarul. Începe bătălia.

Parcă ar fi trebuit turnat un film și nu se mai găsesc pelicule, toată pelicula din lume se întrebuințează febril la imortalizarea imaginilor tuturor armelor de pe pămînt, acum, cît nu e prea tîrziu, fiindcă, de mîine nu vor mai fi arme, vor fi date la topit, omenirea a renunțat la ele, și aici, la București, ca peste tot în lume, orice film trebule aminat, și de aceea am fost chemați să vedem filmul nefilmat, să vedem scenele pe viu.

După rezistența eroică opusă dezlănțuitelor cohorte, se apropie finalul. Ca să respecte istoria neamului său, Decebal va mai muri o dată. În așteptarea clipei se înfioară noaptea. Înaintea ei, viteazul rege dac își îmbărbătează norodul : „Sus cugetul și firea, sus fruntile voinici ! / Învinsu-ne-a romanul, dar... nu ne va supune — / În a sclaviei lanțuri el trupuri reci va pune. / Iubirea libertății e-al bărbăției semn. / Acel ce-n piept n-o simte, de jug și lanț e demn !" Încet-încet, compoziția maselor se schimbă, dacii și romanii se contopesc. Scene de muncă pașnică amintesc imaginile Columnei lui Traian. Este timpul formării poporului

EROI AU FOST, EROI SÎNT ÎNCĂ

Spectacol omagial dedicat împlinirii a 2050 de ani de la făurirea primului stat dac centralizat și independent

român și a limbii române în spațiul carpato-dunărean. Se înlănțuie emoționante pagini din glorioasa istorie a poporului nostru. Fundalul ne arată chipurile marilor eroi ai neamului — Mircea cel Bătrîn, Ștefan cel Mare, Ioan de Hunedoara, Vlad Țepeș, Mihai Viteazul. Acordurile „Imnului Unirii de la 1601" insoțesc o altă tulburătoare scenă vie din această derulare a istoriei poporului român : intrarea triumfală a lui Mihai Viteazul în Alba Iulia, marcînd unirea sub un singur sceptru a tuturor românilor de pe vechea vatră a Daciei, eveniment de însemnătate crucială în istoria noastră, care a demonstrat practic posibilitatea înfăptuirii visului dintotdeauna al poporului. Sînt evocate apoi alte pagini de istorie, alte figuri legendare. Gheorghe Doja. Horia, Cloșca și Crișan. Tudor Vladimirescu. Vibrează și aerul și sufletele cînd, peste stadion, peste București anului 1980, cuvintele nemuritorului pandur proclamă patrie norodul, ca în București acelui an în care el a îmbrăcat „cămașa morții", de dragul sfintei libertăți.

Treziți parcă din liniștea cărților de istorie și de sub faliile vremii, vin la marele spectacol, tot vin, eroii neamului. Nicolae Bălcescu, în fruntea generației de pașoptiști. Alături de Avram Iancu — „crăișorul" atît de obiditilor, dar știt de vitejilor moți, omul care a rămas peste vreme simbol al dragostei nețărmurite de dreptate și al dragostei — tulburătoare, incandescentă, vie parcă și azi — de țara strămoșilor lui. Alexandru Ioan Cuza, alături de luptătorii pentru unirea principatelor. De Mihail Kogălniceanu. Și vînătorii, și dorobanții, și roșiorii Războiului de independență.

Apoi vechi cîntece muncitorești și revoluționare încheagă atmosfera de evocare a mișcărilor sociale din jurul începutului acestui secol.

Și iarăși Alba Iulia, acest miez de țară și-al dragostei de țară întreagă, consacrat de celălalt moment politic de maximă însemnătate în viața poporului nostru : Marea Unire de la 1 decembrie 1918.

Ziua de 8 mai 1921, ziua de naștere a partidului comuniștilor, ilumineză istoria și ochii. Pe gazon, o amplă manifestație. Pe fundal, portretele tovarășului Nicolae Ceaușescu și al tovarășei Elena Ceaușescu. Peste toate, răsună versurile : **„Nicolae Ceaușescu a fost tînărul acela / Un tribun al națiunii, înțelept, cu ochii vii / Iar alăturea de dînsul, scump tovarăș de-omenie / Sta Elena Ceaușescu, ne-nfricată zi de zi. / Tinerețea lor sublimă și curajul și omenia / Sînt luceferi ce revarsă jerbe de scîntei în jur / Militînd să fie pace și belșug în România / Ei jertfit-au anii cei mai minunați, frumoși și puri".** Toate glasurile se unesc într-un cor impresionant ce scandează: „Trăiască Partidul Comunist Român !", „Moarte fascismului !", „Trăiască România liberă și independentă !". Tumultului ce ilustrează starea de spirit și năzuințele maselor populare în perioada celei de-a doua conflagrații mondiale i se adaugă mișcarea dinamică a gărzilor patriotice și a forțelor armate. Se declanșează revoluția de eliberare națională și socială, antifascistă și antiimperialistă. Istoria merge înainte. Trupele hitleriste sînt alungate de pe întreg teritoriul țării. Emoția și bucuria eliberării patriei.

În structura întregului spectacol capătă o deosebită semnificație ampla compoziție alegorică ce sugerează efortul maselor populare, sub conducerea Partidului Comunist Român, în uriașa activitate de reconstrucție a țării, mărețele împliniri din anii socialismului.

Grupuri masive de pionieri și șoimi ai patriei irump în stadion și execută exerciții și dansuri exuberante, în timp ce tribuna-ecran prezintă imagini-simbol ale copilăriei lor fericite.

Epopeea construcției socialiste ce se înfăptuiește sub conducerea P.C.R., în frunte cu secretarul său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, este redată într-o inspirată suită de elemente coregrafice de mare frumusețe și expresivitate. Imagini semnificative elogiază munca plină de eroism a întregului nostru popor în cei 15 ani scurși de la Congresul al IX-lea al partidului, anii cei mai rodnici din istoria țării, ani de avînt fără precedent al industrializării socialiste, de modernizare a agriculturii, de înflorire a științei, artei și culturii, de dezvoltare armonioasă, echilibrată a tuturor județelor, a tuturor orașelor și satelor patriei, de ridicare continuă a bunăstării făuritorilor de valori materiale și spirituale.

Personalitatea tovarășului Nicolae Ceaușescu, ce și-a pus amprenta pe întreagă această epocă de glorii a istoriei contemporane a României, este omagiată în versuri. Atmosfera este înălțătoare. Artiștii se regrupează și, în centrul stadionului inundat de lumină, apare o imensă floare multicoloră, simbol al gîndurilor de pace, prietenie și colaborare pe care poporul nostru le transmite tuturor națiunilor lumii. Semănînd cu vechile hrisoave, prin fața spectatorilor este purtată o imensă pînză, pe care sînt înscrise cuvintele de amplă rezonanță în actualitate : PACE — SUVERANITATE — INDEPENDENȚĂ — DEZARMARE. Sînt liniile de forță ale politicii externe românești promovate cu consecvență și în mod activ, sînt principii afirmate răspicat, în repetate rînduri, de cel mai autorizat glas al României socialiste, glasul președintelui Nicolae Ceaușescu. Pe fundal : portretul tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretarul general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, încadrat de imaginile drapelelor partidului și țării.

Finalul spectacolului este o vibrantă manifestare de dragoste și respect față de partid și secretarul său general, față de patrie și popor, într-un măreț angajament al oamenilor muncii de a nu-și precupeți eforturile pentru continua înflorire a României socialiste : **„Așa cum scrie marea Carte / A strălucitului Congres / Vom duce țara mai departe / Spre libertate și progres ! / Jurăm că vom urma porunca / Iubitului conducător / Urcînd din pisc în pisc al muncii / Spre comunism biruitori!"**. Caldă, extrem de caldă atmosferă sărbătorească. Întregul stadion intonează imnul „Chemarea partidului". Pe cer izbucnesc jerbele artificiilor multicolore marcînd încheierea marelui spectacol. Toți cei prezenți scandează cu putere numele partidului și al secretarului său general, ovaționează și aplaudă îndelung.

Din partea tovarășului Nicolae Ceaușescu și a tovarășei Elena Ceaușescu, artiștilor, tuturor celor care au contribuit la realizarea acestui emoționant spectacol le-a fost oferit un frumos coș cu flori.

La ieșirea din stadionul Republicii, tovarășul Nicolae Ceaușescu, tovarășa Elena Ceaușescu, ceilalți tovarăși din conducerea partidului și statului sînt întîmpinați cu căldură de mii de bucureșteni, în timp ce ansambluri artistice execută, în lumina sutelor de torțe, splendide dansuri populare.

DORIN GHERGHINESCU

Merinosul de Deleni

La început, adică dintotdeauna, în rîndurile oamenilor de meserie și chiar ale oamenilor de știință ai meseriei a existat **o prejudecată**: că-n Moldova nu se pot crește oi merinos. Pentru că merinosul e specific regiunilor de stepă, iar spațiul mioritic al Moldovei e cam cocoșat de dealuri și acceptat doar de oile țigăi. Lipsă de tradiție și de șansă pentru merinoase în Moldova, deci și în Deleni, de lîngă Cotnari, ai județului Iași. De ce ar fi prins bine să se crească oi merinos și-n Moldova? Amintim doar pentru cei care sînt într-atît de urbanizați încît nu știu nici de trebușoara asta: merinosul sau merinoasa este numită o rasă de oi cu o lînă albă, creață, moale și foarte fină. Despre lîna Mioriței acestela cu arbore genealogic nobiliar, Alecsandri a scris chiar și-un vers reverențios-sugubăț: „Cît îi șede de frumos / Cu șalvari de merinos!"

Prejudecata poate ar mai fi dăinuit dacă un om nu și-ar fi pus cu ea nu numai mintea, ci și încăpățînarea, perseverența, înverșunarea, curiozitatea, pofta de nou, profesionalismul, educația muncii, prețuirea de a-și cîștiga tovarăși de cauză. Un om, **un zootehnist, pe nume Anghelache Ciovîrtă**. De prin '59 este șeful Fermei de ovine Deleni, a I.A.S. Cotnari, iar în unitatea asta este de vreo 21 de ani. Evoluția profesională i-a fost întrucîtva ciudată: de acasă, de la părinți, a învățat viticultura; a făcut o școală medie de agronomie; iar învățămîntul superior, făcut la fără frecvență, îi aduce calificarea în zootehnie. Gîndirea sa despre felul în care a înțeles să trăiască o aflu însoțindu-l prin fermă, o aflu adunînd gînduri rostite sec și dispărut:

„Nu stau în birou nici de două ori pe an; probabil de-asta e mereu curat pe-acolo. În viață am pierdut pentru că n-am știut să vorbesc! Și-am cîștigat pentru că m-am înverșunat să muncesc! Să văd ce poate face un om cînd vrea! — mereu asta mi-a fost legea. Iar dacă ai rezultate, primești și ajutoare și respect. De mic mi-a plăcut meseria de creștere a animalelor. Și-am respectat oamenii cu pregătire! Așa am ajuns să-mi dau facultatea, ca să pot să mă respect. Și merită respectat tot colectivul pe care-l am, 50 de oameni, mai toți ciobani: Constantin Bosai, ehe!, Dumitru Paraschiv, Mihai Munteanu, Alexandru Creangă... Exemplul personal, ăsta-i criteriul de realizare a unui colectiv! Faceți ce fac și eu, le-am spus. Iar ceva deosebit se face numai muncind și gîndind tot timpul. Sînt mulțumit că-s sănătos. Sînt mulțumit că una din cele două fetițe ale mele vrea să se facă medic veterinar. Sînt mulțumit că am pornit de la un nucleu de oi țigăi, pe care s-au tot făcut ameliorări și-am ajuns la rasa asta delicată, care nu trebuie s-o plouă mult în spate, dar care și produce lînă fină, cu fir lung și-n cantități mari: 11,7 kilograme, 12,5 kilograme, 14 kilograme".

Colectivul fermei condus de Anghelache Ciovîrtă — nume parcă de personaj sadovenian — a învins prejudecata că merinosul n-are ce căuta în Moldova. **O mare împlinire**, care i-a adus, firește, multe bucurii: ferma livrează berbeci tineri pentru reproducție în aproape 20 de județe ale țării; harta de zonare a raselor de oi din Moldova a trebuit să fie modificată; specialiștii veniți în schimb de experiență — chiar și cei de la Palas, din Dobrogea, unde merinosul era la el acasă — sînt impresionați de noul merinos obținut la Deleni; vreo 6—7 specialiști și-au ales ca subiect pentru tezele lor de doctorat merinosul de Deleni; începînd de prin '70, ferma a fost distinsă cu patru Merite Agricole clasa I și cu cinci Ordine ale Muncii tot clasa I.

Din păcate, oamenii aceștia au avut și **necazuri**. De pildă, anul ăsta, la concursul „Cea mai bună fermă din țară" le-a fost conferit locul III, cu toate că, la un efectiv total de 11 000 ovine, obținuseră 88,5 tone la producția totală de lînă, 12,5 kg lînă pe cap de oaie, 330 lei beneficiu pe o ovină adultă și un beneficiu total de milioane, față de Complexul de oi din Girov-Neamț, care cu numai 24,5 tone la producția totală de lînă și 9,400 kilograme lînă pe cap de oaie a fost clasat înaintea lor. Au fost omenește necăjiți în sufletul lor vreo două săptămîni, apoi și-au zis că și ministerul o fi avut politica lui de încurajări și-au continuat munca lor de obținere a unei producții cantitative și calitative mereu ascendentă, fără să facă alte dotări decît cele de care au strictă nevoie animalele.

Însă **o dreptate** ar vrea să li se facă: să se adune cine se cade, bineînțeles oameni de mare meserie, și să recunoască și oficial, să dea un certificat de naștere pentru o rasă care nu trebuie s-o plouă mult în spate dar care îi face pe ciobani și bogați, și oameni de știință, să dea un nume pentru cel care, de mulți ani, are un deosebit renume: Merinosul de Deleni.

Le-am pledat, aici în revista noastră, cauza. Le-am pledat-o cu vorbe-argumente, la care adăugăm un argument-imagine: aceea bărbătească, de înfiorare pentru sufletul mioarelor-domnițe, aceea parcă desprinsă din legendă, aceea parcă săpată în piatră a însuși dumnealui, **Merinosul de Deleni**.

N. ION

Viața la ora 5 dimineața

Au pornit în viață în același fel. În „Siberia cauciucului" cum era supranumită pe atunci Jilava, la o distanță de cinci ani, Vasile Pitulice, în urmă cu 32 de ani, Gheorghe Dragomir, în urmă cu 37 de ani, și acum, în acest iulie 1980, pentru întîlnirea noastră, și-au îmbrăcat amîndoi haine curate, salopete albastre și maiouri albe, culori neobișnuite în acest teritoriu absolut al negrului de fum de la care colegul meu, fotoreporterul Aurel Mihailopol, a căpătat frumusețea specifică și inconfundabilă a cosașilor, căutînd unghiul potrivit de lumină din care să surprindă liniștea din sufletul acestor muncitori, așa cum stau și povestesc, reînnodînd firul vieții lor la îmboldul secretarului de partid al Combinatului de articole tehnice din caucIuc Jilava, copilăria de țărani, adolescență nutrită de război, și secetă, și foamete, și de visul unei fabrici adevărate, cu mașini adevărate, cu raporturi de muncă adevărate, și de o fată sub a cărei mască de fum Vasile Pitulice a intuit viitoarea mamă a copiilor lui, o casă cu chirie, copii mult așteptați, locuința socrilor, încrederea tovarășilor de muncă și drumul suind laolaltă cu noua fabrică spre lumina de-acum a chipului nestrăfulgerat de nici o umbră, spre siguranța și coerența discursului ce denunță acumularea neîntreruptă, creșterea unei conștiințe din a cărei frumusețe nevoia noastră de armonie își extrage îndemnul acestor rînduri, și prietenia cu Gheorghe Dragomir, mai întîi în nopțile și zilele și diminețile devreme consumate de efortul și neliniștea căutărilor, apoi, în ultimii ani, în vecinătatea apartamentelor din șoseaua Giurgiului. Vasile are doi băieți, Gheorghe — trei fete, drumurile comune, înaintea tuturor, spre fabrică, întoarcerile spre casă din serile tîrzii, extravaganța unui coniac la sfîrșit de săptămînă, numai la sfîrșit de săptămînă, cînd dispare grija pentru starea de luciditate de a doua zi, starea de luciditate obligatorie pentru un muncitor de înaltă calificare, năzuința lăuntrică de a fi cît mai aproape de imaginea simbol a creatorului de valoare. Nu e prea mult? Întreb. Și acasă? Acasă, răspund ei, acasă e bine. Vasile Pitulice se ocupă cu grădinăritul și bolțile de viță-de-vie și florile din jurul blocului. Gheorghe Dragomir — cu tehnica și inovațiile, duminica desigur, în acest an și-au permis mai multe duminici libere, și uneori serile, uneori fiindcă de obicei sînt de ajuns de obositi, se adună cu familiile în fața televizoarelor, tihna se strînge și se ridică în jurul lor din respectul adînc pentru bărbăția lor, emoția lor statuară de capi de familie se stinge treptat, rosturile mari ale firii își urmează făgașul neclintit, imaginile se sting, viața pe alte meridiane își consumă intrigile, iubirea și ura, deznădejdea și speranța, fără participarea lor, se sting și ecourile muncii de peste zi, răspunsurile rămîn la jumătate și din spate un glas de nepotel care spune: „SSST! Tatăl a adormit".

La cinci — a doua zi — sînt din nou în picioare ca să înceapă programul nu la ora șapte, ci cît mai aproape de sase, cînd iese ultimul schimb, unitatea producției la această oră depășește riscul ruperii, preiau și pregătesc schimbul următor de un pătrar de veac, iar eu, care le notez vorbele și gîndurile, știu că momentul în care casele lor se închid zgomotelor ca să asigure somnul și tihna bărbaților ce-au adormit în fața televizoarelor, pentru ca acest moment să existe și să supraviețuiască neîntinat și plin de făgăduințe, aici în teritoriul absolut al negrului de fum, activitatea lor trebuie să se desfășoare fără greșeală.

NICOLAE CRISTACHE

Fotografie de A. MIHAILOPOL

„Important este ca lucrul pe care îl faci să dăinuie!"

Alexe Micu, 59 de ani, dintre care 45, ați citit bine, 45 de ani, aproape o jumătate de secol, petrecuți în același loc de muncă, și anume la „Timpuri noi" din București.

În curînd, pensionîndu-se, va păși pentru ultima oară pe poarta uzinei ca muncitor, dar va rămîne al acestei uzine căreia i-a dăruit experiență, pasiune, o viață. Pentru Alexe Micu a sosit, fără îndoială, ora bilanțului, un bilanț solemn ce se răsfrînge și asupra acestei întreprinderi de veche tradiție. „Timpuri noi" a cunoscut o dezvoltare impetuoasă în cei 15 ani care au trecut de la **Congresul al IX-lea al Partidului Comunist Român**, ale cărui istorice directive au dat un puternic impuls industrializării socialiste a țării. În acest răstimp, tovarășul Nicolae Ceaușescu a vizitat de două ori această unitate economică, fiecare vizită traducîndu-se într-un amplu program de dezvoltare, în noi spații de producție, laboratoare și utilaje. Iar în viitorul apropiat, așa cum a indicat recent secretarul general al partidului, aici se va crea și un puternic centru de cercetare și proiectare pentru compresoare. Toate aceste transformări, Alexe Micu le-a trăit și le trăiește din plin.

— În atelierul acesta de ascuțit scule, cum i se zice, muncesc din anul 1950 pot să spun că eu l-am creat, curînd după naționalizare. Găsisem atunci un polizor în curtea fabricii și l-am adus aici; pe urmă am mai făcut rost de unul, de la un maistru.

— Deci dumneavoastră munciți de 30 de ani în același loc, în atelierul de ascuțitorie, după cîte am înțeles, vital pentru secția de prelucrări mecanice.

— Da, numai că la „Timpuri noi" m-am angajat ca ucenic din anul 1935, 16 septembrie 1935. Aveam pe atunci 14 ani, dar cu munca eram obișnuit. Tata m-a oprit de la școală în clasa a treia și m-a dat la stăpîn. Am muncit doi ani, și de abia după aia am terminat și clasa a patra. Și încă premiant. Țin minte că directorul școlii mi-a dat o însignă și mi-a pus pe cap coroniță de lauri. După ce s-a terminat serbarea, tot tata era cel mai mîndru; m-a pus să merg pînă acasă cu coroana pe cap, ca să vadă lumea ce băiat are. Dar bani ca să mă țină la școală tot nu avea. Lumea are o vorbă. Se spune: „Am muncit o viață întreagă". Ăsta e și cazul meu, numai că eu am muncit o viață întreagă la „Timpuri noi", 45 de ani, în curtea asta; uite, acum băieții vopsesc gardul.

Într-adevăr, 45 de ani de muncă exemplară în folosul aceleiași întreprinderi, peste 150 000 de ore de producție cîte are la activ Alexe Micu, iată performante cu care nu se pot lăuda foarte mulți. Statornicia asta, aproape incredibilă, aduce întrucîtva cu cea a savantului care se dedică unei idei, unui sistem sau unui obiect de cercetare și contrastează oarecum cu ritmul tumultuos al mutațiilor economico-sociale din ultimii ani. Se schimba fața țării, se strămutau cursuri de apă și Alexe Micu continua să muncească la „Timpuri noi", **45 de ani fără o zi întrerupere, fără un minut întîrziere**. De ce?

— La 14 ani, ca ucenic, aici am deschis ochii. Am fost silitor, îmi vedeam de treaba mea și întotdeauna am fost bine văzut, pentru că știți cum e, nu există ochi răi pentru muncă bună. În primul an de ucenicie am avut un accident, mi-am prins mîna în niște roți dințate și am rămas cu numai două degete la mîna dreaptă. Unde să mă duc după aia? La altă fabrică? Să zică lumea: „La uite, a venit ăsta fără degete să facă ordine pe aici!" N-am plecat nicăieri. După urmă anii au trecut la repezeală și n-au mai vrut să mă lase oamenii să plec. Nici eu nu vrolam.

— Sînt unii cărora nu le place să lucreze mereu în același loc, stau un an, doi, pe urmă în altă parte. Ce credeți dumneavoastră, e lucru bun ăsta sau nu?

— Uneori ești obligat să nu stai pe loc. Să zicem că ești zidar pe un șantier. Stai, termini blocul, pleacă șantierul, pleci și tu, o iei de la capăt, în altă parte. Unii pleacă după bani mai mulți, iar alții pentru că nu le place munca. Pe mine cel mai mult mă doare cînd văd cîte unii din băieții ăștia tineri care se califică într-o meserie și pe urmă se lasă de ea, se apucă de alte lucruri. E lucru urît. Dar, de, fiecare se poartă după cum îi este firea. Eu am vrut să stau lipit de meserie. Acuni, mai am șapte luni și ies la pensie. E gata o viață de om.

— De cîte ori v-ați plictisit în toți anii ăștia de muncă?

— Dar cînd crezi că am avut eu timp să mă plictisesc? Că de cînd mă știu am avut de lucru. Am făcut pînă și gravură! Cu ocazia Festivalului Mondial al Tineretului din 1953, de la București, eu am făcut globul acela pe care am gravat un porumbel și cuvîntul PACE în mai multe limbi. Am făcut și matrițe pentru anvelope, cînd au început să se fabrice autobuzele „Tudor Vladimirescu". Opt perechi de matrițe am făcut atunci și le-am trimis la Băicoi. Țin minte că după aceea am vrut și eu să văd cum iese un cauciuc și m-am dus la Băicoi. Oamenii de acolo ziceau că sînt mai bune decît cele americane, atît erau de mulțumiți. Am luat și eu o bucată dintr-un cauciuc de probă să-l arăt nevestei. Dar pînă la București s-a pierdut. Cam de pe atunci mi se spune „Filozof". De ce? Se întîmpla așa. Apărea o problemă incidentă și oamenii din prelucrare nu-i mai dădeau de rost. Venea directorul la mine și zicea: „Nea Alexe, pînă mîine, o faci!" Eu stăteam, mă gîndeam, încercam și pînă a doua zi treaba era rezolvată. „Ia spune, măi filozofule, cum ai făcut-o și pe asta?", mă întreba directorul. „Cu mîinile și cu mintea mea, tovarășe director". Îi spuneam.

— Dar „mîini de aur" de ce vi se zice?

— Uite de ce. Astea care se văd îngrămădite aici sînt blocuri motor rebutate care merg la retopire. Eu trec, mă uit, văd ce au. Unele sînt sparte, altele rebutate la prelucrare. Sînt unele care se trimit la retopire pentru că la găurire se rupe cîte un tarod în ele. Pe astea le aduc aici în atelier, îmi fac scule speciale și le salvez. În loc să meargă la retopire, le duc la montaj. Se cîștigă 8 000 de lei dacă salvez un arbore cotit, și alți bani și timp cu sculele pe care le fac, în loc să le comandăm la o fabrică de scule.

— Ce ziceți despre risipă?

— E lucrul care nu îmi place deloc. Sînt un om gospodar, acasă dacă găsesc o bucată de lemn o pun bine că nu se știe la ce îmi trebuie. În secție fac la fel.

Astăzi, cînd întreaga țară, răspunzînd chemării secretarului general al partidului, își unește eforturile pentru a drămui și gospodări cît mai bine bunurile, acest om reușește, cu mintea și cu fapta, să transforme un mic atelier într-o „fabrică" și rebuturile în lucruri finite, numai pentru că în ființa lui de ardelean cumpătat știe „prețul" risipei. Cine crede că acestea sînt vorbe mari să stea fie și numai cîteva zile alături de Alexe Micu.

Va părăsi peste cîtva timp „Timpuri noi" cu convingerea că toți muncitorii din uzină vor veni să-și ia rămas bun de la el. Dar deocamdată n-are timp pentru saluturile de adio.

— Ce ați învățat mai de preț în acești 45 de ani?

— Nici eu nu mai știu. În fiecare zi cîte ceva, și de la mașini și de la oameni. Am învățat că o mașină o poți desface în bucăți ca să vezi unde e răul, dar pe om, nu; am învățat să trăiesc cu muncitorii ca frații. Am muncit și pe mult și pe puțin și din asta am învățat că important este nu să bagi banii în buzunar și să pleci, important este ca lucrul pe care îl faci să dăinuie. Am învățat să mă fac ascultat de oameni pentru că am știut să plec urechea la necazurile și bucuriile lor. Asta aș vrea să înțeleagă și cei care vor rămîne în urma mea, că din meserie le-am lăsat cam tot atît cît știu și eu. Și să mai știe că disciplina și corectitudinea îi călăuzesc pe om numai spre bine. Și acum sănătate, că am de lucru.

GEORGE CUȘNARENCU

Rentabilitatea simțămintelor inginerului Rominger pentru pomicultură

Ca să ajung la Emil Rominger am străbătut un drum de basm : kilometri, mulți kilometri de drumuri-alei care — cu respect pentru geometrie și pentru organizarea ștințifică a teritoriului — își făceau loc, atît cît le era strict necesar utilajelor de muncă mecanizată, își făceau loc spun, de-a lungul și de-a latul unei uriașe livezi, sau, poate e mai riguros așa, al unui mănunchi de multe livezi de mărimi obișnuite. Toată sau toate, însă alcătuite din meri ! Cît vezi cu ochii, meri ! Șiruri de meri, egal distanțați între ei. O lume de meri ! Mai ales pentru un biet om care vine dintr-un oraș, acest cu adevărat „mediu de meri" nu poate fi decît tulburător. Să străbați într-un prozaic ARO, condus de un șofer obsedat să nu atingă vreo ramură : să străbați sub ploaia de informații și comentarii ale lui Mircea Gheorghiu, instructorul cu suflet de ghid sentimental al U.J.C.A.P. Iași ; să străbați în condiții mecanico-informatice materialist-moderne nici mai mult, nici mai puțin decît grădinile, bineînțeles din meri, ale raiului — iată o bucurie care merită făcută publică !

Dar de ce-am ținut și-am umblat s-ajung la Emil Rominger ? Și, la urma urmei, cine este acest Emil Rominger ?

— Un bandit ! (Poate să vi se taie răsuflarea, că, atunci, și mie mi s-a tăiat !) Și-a însușit tot ce știam eu, își însușește tot ce-i nou și aplică imediat în practică. Și-obține și rezultate !

Profesorul doctor docent Anton Liacu este o somitate în pomicultură și un om cuceritor : are umor, povestește blînd moldovenește și își laudă ucenicii, aparent desființîndu-i :

— Nu-mi dă teza, domnule ! A făcut cercetarea, are date noi și nu trece la redactare. Ca să-i dau doctoratul trebuie totuși întîi să se prezinte. De dat, sigur că am să i-l dau. Doar nu-i cunosc de azi, de ieri. A fost un student foarte bun și e un inginer foarte bun. Șef de fermă, dar și cercetător ! Bun pomicultor și poate cel mai bun fitolog protecționist, adică. Mărul este slăbiciunea lui ! Tot ce se vede aici este opera lui. O unitate în întregime model și cea mai bună livadă intensivă din țară. Nu-s venit, acum, pentru prima dată, aici, la Maxut. În livezile astea n-o să găsești un loc gol ! Într-o livadă intensivă am crezut că pomii is de doi ani și ei nu erau decît de unu. Noi vedem urmarea, iarna e important de văzut ce face Rominger pomilor lui. Vin mereu delegații de specialiști. Și-l laudă pentru producție, și-l laudă pentru îngrijire. Rominger ăsta, domnule, n-are frunză bolnavă în livadă !

Portretul inginerului Emil Rominger — șeful fermei pomicole nr. 2, Maxut — mi-a fost completat de șeful său, doctor inginer George Dumitrescu, directorul Stațiunii de cercetare și producție pomicolă — Iași.

— Îl apreciez pe colegul Rominger într-o asemenea măsură, încît scrieți orice de bine despre dînsul și eu sînt gata să semnez ! Secretul profesional al reușitelor sale este faptul că face totul ca la carte. Iar de știut carte, știe ! Și-a mai știut ceva : să-și închege un colectiv. Tehnicienii și muncitorii de aici au un nivel profesional cu totul deosebit. Ferma aceasta este cea mai mare dintre cele ale stațiunii. Cînd avem vizite ale specialiștilor din țară ori din afară, care vor să afle, de pildă, cum se pot obține pe un teren accidentat mere la fel ca dintr-o livadă superintensivă, îi aducem aici. Este o fermă etalon pentru trei județe, dar care a stîrnit interesul pomicultorilor din întreaga țară.

Pînă la urmă, pe inginerul Rominger l-am găsit, bineînțeles, într-o livadă. O livadă ciudată ! Care se întindea, exista și producea pe povîrnișul unei ripe. Încît a fost cumva firesc să începem discuția tot abrupt :

— Relief incomod pe aici.

— Incomod e puțin spus. Peste 70 la sută din suprafața fermei e alcătuită din terenuri accidentate.

— Total neproductive ?

— Se puteau obține două tone de fin la hectar.

— Și-acum ?

— Recoltăm cîte două-trei vagoane de mere. Ceea ce, pentru livezile clasice este mult peste media producției pe țară. Iar pe tot pămîntul fermei producția este constant în creștere. La aceeași suprafață sporul de producție a crescut, în zece ani, de zece ori. Coexistă cele trei forme de livezi : clasică, intensivă și superintensivă, însă procesul de modernizare continuă, în sensul că ultimele două iau treptat, locul celei dintîi. Ca să mă înțelegeți, trebuie să vă spun niște cifre : livezile clasice cuprind 150 de pomi pe un hectar, cele intensive 714, iar cele superintensive 2 500 de pomi, asta însemnînd producții de 35—40 tone la hectar.

— Deci, cantitate ! Dar calitate ?

— Cu 15 ani în urmă, cînd am venit aici, am început munca de punere într-o superioară valoare a terenurilor fermei punînd accentul pe calitate : și-abia apoi m-a preocupat cantitatea. Iar acum pot spune liniștit și cu mîna pe inimă că fructele livezilor noastre sînt de o calitate foarte bună. Mai precis : 90 la sută din producție este alcătuită din fructe de calitatea „extra" și de calitatea „I". De aceea nu mai este necesară sortarea. Evitîndu-se manipularea implicată de sortare, crește durata de păstrare a fructului. Și noi putem livra producția direct la beneficiar. Bineînțeles, acesta e un cîștig pentru toată lumea.

— Un pomicultor care are asemenea rezultate, pur și simplu minunate, ce sfaturi ar putea da spre folosul altor pomicultori ? Sau nu obișnuiți să dați sfaturi ?

— Ba mi se pare chiar o datorie să-mi pun experiența la îndemîna oricui este interesat. Să știți că noi, cei de aici, dăm sfaturi și gospodarilor care au cîțiva pomi în grădină. Înainte de toate este obligatoriu să-ți cunoști pomii, pămîntul și microclimatul ; de ani de zile țin un jurnal al vieții livezilor noastre ; așa se face că am descoperit relații între condițiile meteorologice și evoluția bolilor ; în acest fel ne putem folosi de metoda autoavertizării ; și de aceea putem, de exemplu, raționaliza stropirile, acoperind fructele cu minimum necesar de substanțe, lăsîndu-le cît mai libere de aceste substanțe care le apără dar le pot fi și dăunătoare.

— Cu alte cuvinte, făcînd prevenție, faceți mai puțină terapie : la urma urmei, dacă s-a descoperit medicina omului sănătos, de ce n-ar fi posibilă și-o medicină a pomului sănătos.

— Mai avem o concepție proprie și cu privire la tăiere ; păstrăm formațiunile tinere, de 1—3 ani, în pom ; pe ele se grefează rodul și astfel menținem un volum foarte mare al suprafeței active ; pomul nu se mai află la vîrsta sa calendaristică, ci la una mai tînără și mai productivă.

— Ceva între basmul tinereții fără bătrînețe și gerovitalul doamnei Aslan.

— Sigur, ar mai fi multe de spus — fie despre irigarea prin picurare, care asigură continuu apă plantei și care asigură și-o economie de apă în această zonă săracă în apă, fie despre fertilizările cu gunoiul de grajd — dar cum dumneavoastră nu scrieți un manual ci, eventual, doar un articol, țin să mai subliniez o normă pe care o socotesc esențială pentru munca pomicultorilor : să se dea mai mare importanță lucrărilor de mică importanță ! De pildă, să recoltezi fără să rupi lăstarul ! Pentru că la baza fructului se află recolta anului următor !

— Un gînd despre oamenii colectivului dumneavoastră !

— Ceea ce s-a realizat aici se datorește, pe de o parte, unui masiv efort ; iar pe de altă parte conștientizării profesionale a lucrătorilor. Acum oamenii fermei nu numai că pot efectua fiecare orice lucrare, datorită policalificării, dar sînt familiarizați și cu termenii limbajului de cercetare, ba chiar cu unele operațiuni ale muncii de cercetare.

— Apropo de cercetare, ce subiect v-ați ales pentru teza de doctorat ?

— Metodica tăierii la măr privind normarea producției. Pe baza experienței proprii.

— De ce vă dați doctoratul ?

— Pentru că vreau să fiu un fermier bun. Autoperfecționarea e o bucurie. Și-un izvor de bucurii. Plictiseala și zădărnicia sînt excluse. Nici nu mai simți cînd trece timpul.

— V-ați întoarce la oraș ?

— Nu simt nevoia.

— Dar familia, ce zice familia ? Soția ? Băiatul ?

— Maria este medic veterinar și totuși îi uimește pe pomicultori cu informațiile sale despre pomicultură. Ovidiu are 10 ani și iarna taie la livadă ca un adevărat pomicultor. Mă ajută și la experimente.

— Ce părere aveți despre Radu Rey și ideea sa de introducere a pomiculturii în Carpați ?

— Sînt coleg și prieten cu Radu Rey. În loc de orice părere vă spun că i-am livrat primele sute de pomi din soiuri care merg la munte. Am fost și la montarea primelor experiențe în mai multe comune din Bucovina. S-au deschis acolo primele caiete de observații. Am trăit sentimente ca la punerea unei pietre de temelie.

— V-ați făcut cunoscut în lumea oamenilor profesiei dumneavoastră. Îmi închipui că asta vă dă o stare de bine.

— Îmi dă, sigur că-mi dă. Și-un plus de elan. Dar să știți că nu sînt decît unul dintre profesioniștii care și-au pus la inimă programul de dezvoltare a pomiculturii în țara noastră, pe care l-a inițiat partidul.

— Iertați-mi observația, însă cînd vorbiți despre pomicultură arătați ca un adolescent îndrăgostit.

— Păi cam așa-i realitatea : am simțăminte deosebite „pentru pomicultură. E-o dragoste care te îmbolnăvește.

— Fiindcă vorbim de mere și de dragoste, de ce-o fi întîmplarea aceea năbădăioasă, cu Adam și Eva, legată de un măr și nu, știu eu, de un prun ? De ce în rai erau tocmai meri ?

— Probabil, pentru că mărul este specia nr. 1 ca răspîndire pe glob ; pentru că mărul durează mult ; pentru că mărul are efecte fericite asupra sănătății.

Mă amăgisem că, pentru o clipă, am avut gură rea și chiar am crezut că întrebarea mea o să fie fără răspuns. Numai că răspunsul a fost atît de prompt și-atît de lucid științific, încît a pus capac și unei guri de gazetar. Eram pe o alee dintr-o livadă superintensivă ; la fiecare început de rînd, pe dreapta și pe stînga, era cîte un butuc de trandafiri agățători ; stîlpii din margine ai șirurilor de meri erau legați în partea de sus cu cîte un fir de sîrmă ; încît, dirijați fiind, trandafirii au trebuit să facă o boltă aleii. Sus, în cer, o boltă de flori roșii ; jos, pe pămînt, un covor gros de iarbă necosită : livada superintensivă a inginerului Rominger avea și dimensiuni estetice. Aveam sentimentul că păsesc alături de un pămîntean care — foarte concret, productiv și eficient — a tras un colț din eden pe pămînt, undeva la o aruncătură de băț de Hîrlău. Restul drumului l-am făcut în tăcere. Tăcerea inginerului Emil Rominger era din dragoste ; tăcerea mea era din prețuire și amărăciune de vietuitoare urbană.

NELU IONESCU ■

Cuget, deci exist

Orientarea către politic

Prin anumite genuri specifice, putem vorbi în istoria literaturii noastre de o literatura cu subiecte politice ; literatura satirica și poetică a momentelor 1848, 1859 și 1877, satirizarea curții regale, literatura lui 1907, literatura primului război mondial etc. Dar nici unul din aceste momente nu egalează în ampioare și acuitate perioada revoluției socialiste, în care acțiunea politică devine unul din subiectele preferate ale literaturii noastre. Această mișcare suostanțială în spațiul temelor literare își are explicația în cîteva elemente specifice ale realității noastre social-politice și culturale de după 23 August. Ca orice perioadă de revoluționare a societății, revoluția socialistă aduce în prim plan politicul. La nivelul individului și al grupurilor, acțiunea politică primește inițietate : preluarea puterii de către clasa muncitoare, cu toate modificările în statutul politic al acestei clase și al fiecărui membru în parte, transformarea partidului comunist în partid de guvernămînt (cu toate modificările din interiorul partidului), cooperativizarea agriculturii cu schimbările în ierarhia valorică a satului etc. În același timp, are loc o uriașă activitate de antrenare a maselor la politică, pătrunderea acțiunii politice în medii care o cunoscuseră mai puțin înainte. Viața politică, redusă ca intensitate în satul tradițional, de cele mai multe ori constînd într-o dispută între intelectualii satului (vezi „Ion" al lui Liviu Rebreanu sau „Moromeții" vol. I al lui Marin Preda) cuprinde acum toate structurile satului românesc, devenind viață politică și pentru alte categorii sociale ale satului : țărănimea săracă, de exemplu. Această schimbare determinată de revoluția socialistă se întîlnește cu o recunoscută afirmare a politicului în condițiile lumii contemporane. Acțiunea politică — pînă nu de mult apanaj al politicienilor — devine astăzi, în întreaga lume, preocupare deosebită pentru categorii tot mai largi ale populației, avînd în viața individilor consecințe și implicații rar întîlnite înainte.

Aceste modificări în planul realului nu puteau să rămînă indiferente constînței artistice a scriitorilor. Modificărilor din statutul și sfera de acțiune a politicului, le corespund modificări similare în însuși obiectul literaturii. Acțiunea politică devine unul din subiectele principale ale literaturii, în rînd cu ponderea altor subiecte tradiționale. Apare, astfel, în sufletul înnoitor într-o literatură în care vechile teme riscau să se epuizeze. Literatura socialistă are, astfel, uriașul avantaj al unor modificări de structură ale socialului, modificări care, în planul literaturii, înseamnă o adevărată înnoire a subiectelor și o revitalizare a vechilor teme, care primesc, în noile condiții, noi fațete. Presiunii firești a realului în direcția acestei modificări i se adaugă alte două elemente importante, care au contribuit substanțial la ampla schimbare tematică înregistrată de literatura socialistă la începuturile sale : inșiși scriitorii, în profesiune de credință, în chemările adresate colegilor de breaslă, indeamnă la o modificare în spațiul temelor literare. Scriitori consacrați ca Mihail Sadoveanu și Camil Petrescu, făcînd gestul de a abandona temele lor fundamentale în favoarea unor teme noi, adresează îndemnuri tinerilor scriitori de a aborda cu îndrăzneală noile teme ale literaturii socialiste. Prin instrumentele acțiunii sale în domeniul culturii și literaturii : critică de partid, chemări adresate scriitorilor, politica editorială, valorificarea moștenirii culturale — Partidul Comunist Român contribuie substanțial la această amplă schimbare de după 23 August din domeniul temelor literare. Critica de partid, îndeosebi, are un rol important în această acțiune. Definită ca o critică tematică, îmbinată cu judecata de valoare, critica valorizează acum opera literară nu numai în funcție de realizarea artistică, de modul de abordare a noilor subiecte, ci și în funcție de temele alese. Această direcție a criticii noi, favorabilă revitalizării literaturii și împlinirii cît mai adecvate a funcțiilor sale educative, cu un rol însemnat în crearea literaturii socialiste, și-a exagerat în unele momente misiunea, înțelegînd acțiunea politică într-un sens îngust, ca acțiune politică pură, și nu în implicațiile sale morale, filosofice, psihologice. Ca subiect al literaturii, acțiunea politică nu poate fi separată de celelalte dimensiuni ale realității umane : psihologică, estetică, morală. Trebuie ca alegerea unei teme politice să fie valorizată din punct de vedere politic și tratată ca atare. Dar, în esență, insistența pe real, pe un domeniu al acestuia, politicul, nu putea fi decît un factor de dezvoltare a literaturii. Orientarea literaturii noastre contemporane către politic se dovedește astfel, cu toate sensibilele mutații din spațiul cultural, efectul unor factori complecși. A o studia științific înseamnă a-i lua în considerare pe toți.

ION CRISTOIU ■

O aritmetică simplă, dar costisitoare:

O promisiune ţinută pe jumătate înseamnă şi producţie pe jumătate

Se întorc acasă botoşănenii... Dezvoltarea industrială accelerată a municipiului oraş moldovean îi atrage ca un magnet pe toţi cei care, cu ani în urmă, erau siliţi să-şi părăsească meleagurile natale pentru a exercita profesiuni tehnice fără posibilităţi de afirmare aci. Industrializarea socialistă, căreia Congresul al IX-lea al partidului i-a deschis noi orizonturi în ultimii 15 ani, îşi pune din plin pecetea asupra Botoşaniului, ca şi a întregului judeţ dealtfel, al cărui ritm de dezvoltare industrială a crescut aproape la dublu faţă de media pe ţară în acest cincinal (20,4 la sută faţă de 11 la sută).

La Filatura de fire „Melana" toţi inginerii sînt din partea locului, cu excepţia unuia singur, devenit botoşănean prin căsătorie, ca să spunem aşa : soţia a ales „Melana" pentru a se apropia de părinţi, iar soţul a urmat-o, după cum se cuvine. Nu numai din îndatorire maritală, ci şi pentru că această nouă întreprindere oferă în viitor promisiuni de realizare şi pe plan profesional. Parţial dat în funcţiune la începutul acestui an, noul avanpost al chimiei din nordul Moldovei are de acum o experienţă, şi mai bună şi mai rea, care merită a fi cunoscută ca o exemplificare vie a justeţii indicaţiilor tovarăşului Nicolae Ceauşescu, reafirmate cu vigoare la recenta plenară lărgită a Consiliului Naţional al Oamenilor Muncii, în sensul ca să nu se mai admită **„începerea de investiţii fără existenţa documentaţiei tehnico-economice, a proiectului de execuţie. Fără proiect de execuţie şi fără asigurarea prin contract a utilajelor şi maşinilor — cu livrarea lor în termenele corespunzătoare — nu vom mai începe nici o investiţie. Trebuie să punem capăt unor anomalii care s-au manifestat în acest cincinal, cînd s-au început investiţii, s-au terminat chiar o serie de clădiri, fără a se clarifica ce soluţii tehnologice, ce maşini sau instalaţii vom folosi".**

Aceste indicaţii trebuie neapărat privite — după cum se va arăta şi în cele ce urmează — ca un tot.

— Tovarăşe inginer Mihai Şeremet, pe cînd lucraţi la Săvineşti, în calitate de cercetător, aţi elaborat tema de proiectare pentru Filatura de fire „Melana" şi aţi dus discuţiile cu proiectanţii. Institutul de inginerie tehnologică şi proiectare în industria chimică şi Institutul de proiectări pentru industria uşoară din Bucureşti. Azi, iată-vă directorul filaturii care s-a născut, cu ani în urmă, chiar pe planşeta dumneavoastră de la Săvineşti. Este o situaţie fericită.

— În adevăr, aceasta mă bucură atît ca inginer cît şi ca botoşănean. De curînd, fabrica a intrat parţial în funcţiune.

— De ce parţial ?

— Iniţial totul a mers bine. Cu şase luni înainte de începerea lucrărilor, constructorul a avut pe masă cam 65 la sută din întreaga documentaţie, restul a urmat la perioade regulate. Pe toată durata construcţiei niciodată nu i-a lipsit documentaţia, desigur în afara unor detalii. În iunie 1978, Trustul de construcţii industriale Iaşi, Grupul 3 şantiere Botoşani, a avut în mînă şi ultimul proiect. E drept, au urmat cîteva completări, modificări şi detalii, inevitabile, dat fiind ritmul rapid în care se înnoieşte tehnica mondială. Pregătirea investiţiei reprezintă cheia succesului. Primul punct : să creăm toate posibilităţile de desfăşurare pentru constructor ! Le-am creat, cel puţin în linii mari. Al doilea punct-cheie : executantul să-şi verifice documentaţia. Au fost unele deficienţe, constructorul a făcut-o, dar poate nu suficient de bine. Dar nici această lipsă nu a jucat, din fericire, un rol prea mare. Punctul 3 : constructorul să-şi comande materialele din timp. Aci trebuie consemnate unele dificultăţi. Ba lipseau cărămizile, ba izolaţiile etc. Nici nu a existat o bună corelaţie între executanţi : venea unul şi făcea, venea altul şi spărgea ce a făcut primul ! Aceasta şi alte cauze au făcut ca probele tehnologice să le începem nu la 1 octombrie 1979, cum prevedea planul, ci la 15 martie 1980. Ar trebui poate ca antreprenorul să aibă mai multă putere, mai multe căi legale de a coordona subantreprizele. Şantierul 9 instalaţii a rămas în urmă, încurcînd pe ceilalţi. Este doar un exemplu. Toate însă, pe parcurs, s-au rezolvat cumva. Problema fundamentală care a creat şi creează cele mai mari necazuri şi asupra căreia vreau să insist este necorelarea dintre necesităţi şi capacitatea de execuţie a furnizorilor de utilaje.

— Ce utilaje v-au lipsit ?

— Cînd, la timpul potrivit, s-a discutat despre viitoarea înzestrare a întreprinderii cu laminoare pentru fibră şi flaiere pentru producerea de suviţă-flaier — utilaje esenţiale pentru noi — furnizorul, Centrala industrială de maşini şi utilaje pentru industria uşoară a asigurat că le va asimila şi că le vom primi. În mai 1978 au ajuns însă la concluzia că nu pot rezolva problema. Îi înţelegem şi pe ei, sînt probleme tehnice dificile, pot interveni neprevăzute, dar, pentru a se evita pagube importante economiei naţionale, promisiunile trebuie bine cîntărite de la început, inginereşte. Fiindcă iată ce se întîmplă la celălalt capăt al firului, la locul de producţie : în mai 1978 ne-am trezit fără furnizor, iar noi în mai 1979 trebuia de acum să montăm ! Am obţinut oferte, am făcut insistenţe la mai multe nivele, găsind pretutindeni înţelegere, dar timpul pierdut nu mai poate fi recuperat.

— Totuşi, cum aţi demarat ?

— Am putut contracta livrarea abia pentru sfîrşitul anului 1979 şi pentru 1980. În momentul în care discutăm încă mai aşteptăm flaiere, unele au început să sosească, dar abia urmează să fie montate, deci alt timp de aşteptare neproductiv. Or, lipsa lor „strangulează" 50 la sută din capacitatea noastră, întrucît este afectată a doua fază tehnologică în flux : cu alte cuvinte, fără ele nu se poate trece la faza a treia a producţiei şi la cele următoare, iar maşinile stau. Pe scurt, din această pricină, s-a poticnit jumătate din fabrică. În această situaţie, şi constructorul a argumentat : „Dacă nu aveţi toate utilajele, de ce să vă termin construcţia ?" Iată cum, repet, o singură fază tehnologică în suferinţă a riscat să paralizeze întreaga lucrare

— Ce alte dificultăţi aţi avut în legătură cu utilajele, mai bine zis, cu lipsa lor ?

— Centrala industrială pentru electrotehnică, telecomunicaţii şi automatizări nici pînă azi nu ne-a furnizat unele elemente pentru instalaţiile de climatizare. Cînd se schimbă temperatura în hale dincolo de limitele permise, mecanicul învîrte ventilul cu mîna. Este un reglaj grosier, în plus se pierde inutil timpul. Or, pentru noi climatizarea este de importanţă vitală, orice deficienţă dereglînd tehnologia.

— Ce concluzie apreciaţi că se degajă din scurta experienţă a „Melanei" ?

— Să nu promiţi cînd — **indiferent de motiv** — nu eşti sigur pe ce promiţi. Dacă avem asigurate utilajele, demarăm, dacă nu, facem toate eforturile pentru a le asigura şi abia apoi demarăm ; altfel, o parte din investiţie rămîne „îngheţată". În cazul nostru, imobilizarea unei jumătăţi din capacitate înseamnă pierderea a sute de tone de produse, în valoare de multe milioane de lei.

Desigur, nici noi nu am stat cu mîinile în sîn şi, prin eforturi comune — mă refer la centrala noastră şi la Ministerul Industriei Chimice — s-au creat premisele pentru ca în lunile imediat următoare să se pună în funcţiune toate utilajele. Întîrzierea survenită pînă acum ne va afecta însă negativ şi la anul. Vom sări peste etape. Cu eforturi, vom face faţă — încheie inginerul Mihai Şeremet.

Am insistat mai sus asupra unor aspecte negative nu pentru că doar ele ar fi definitorii pentru „Melana", ci pentru ca şi alţii să beneficieze — dacă ne putem astfel exprima — de experienţa lor. În cazul de la Botoşani există toate condiţiile ca, deşi cu întîrziere, întreprinderea să se înscrie în parametrii proiectaţi. Dealtfel, de pe acum „Melana" adaugă o nouă dimensiune oraşului ; ea înseamnă deschiderea unei noi platforme de fibre sintetice (în cadrul Centralei industriale de fire şi fibre chimice Săvineşti), care va face cunoscut Botoşaniul la export şi în acest domeniu, şi va absorbi mînă de lucru, predominant, feminină. Nu numai localnică, fiindcă, după cum am arătat, şi cei plecaţi se întorc acasă.

LIONEL NIŢESCU ■

Din nou despre nutrii

Publicat acum aproape două luni, articolul „Vînd convenabil nutrii diferite culori" s-a bucurat, după numărul mare de scrisori sosite pe adresa redacţiei, de o largă audienţă în rîndurile crescătorilor particulari de nutrii.

Între timp, potrivit scrisorilor sosite la redacţie, pe piepte acelor oraşe în care nutria încă mai este însoţită de legenda şi mirajul îmbogăţirii peste noapte, o pereche de reproducători din clasa standard continuă să se vîndă la preţul de 5 000 lei, iar o pereche de nutrii albe, cea mai preţioasă culoare, a ajuns la exorbitantul preţ de 14 000 lei.

Aşadar, între aceşti doi poli ai conjuncturii, să transcriem cîteva fragmente din unele scrisori sosite la redacţie.

Pal Gavril, din Sibiu, ne scrie : „Ca unul din primii crescători de nutrii din Sibiu, în numele meu deci, dar şi în numele altor crescători cu care m-am sfătuit înainte de-a mă aşterne la scris, iată, vă comunic cîteva opinii. Este adevărat, în ultimii 4—5 ani au apărut foarte multe crescătorii particulare. Unele mai mari, altele mai mici. Dar, într-un timp şi mai scurt, ele vor dispărea. De ce ? Pentru că unităţile de stat nu se prea înghesuie să cumpere nutrii pentru reproducţie, singurele care se pot plăti conform Ordinului 75 emis de M.A.I.A.

O altă problemă pe care aş vrea să o aduc în discuţie ar fi cea a rentabilităţii fermelor de stat. Consider, după experienţa mea, că M.A.I.A. investeşte sume riscante cu aceste ferme. Un crescător particular îngrijeşte 40—50 de animale. Munca este grea şi migăloasă şi numai pasiunea este cea care îl împinge de la spate. Abia dacă pridideşte. Este aproape imposibil ca un îngrijitor de fermă să poată îngriji 300—1 000 de nutrii. Iar dacă respectivul îngrijitor mai este lipsit şi de pasiune şi de cunoştinţe speciale, animalele vor muri pe capete. Dacă preţurile de achiziţie pentru o blană se vor menţine la 244 lei, crescătoriile, aşa cum spuneam, se vor autolichida. Propun deci ca şi blănurile să se achiziţioneze la acelaşi preţ ca şi animalele de reproducţie."

Din Suceava, **Cristian Teodorescu** ne scrie printre altele : „În cazul că se vor rezolva cîteva importante probleme privind mai ales preţul de achiziţie al blănurilor, propun înfiinţarea cîtorva centre de sacrificare a nutriilor.

Din Bucureşti, **E.I.**, cercetător ştiinţific principal, specialitatea biochimie, ne trimite o lungă scrisoare.

Mai mult decît atît, extinzînd propria sa viziune, E.I. consideră că s-ar putea înfiinţa un complex la scară naţională, asemănător Combinatului apicol. „Printr-o bună organizare a transporturilor, afirmă dînsa, printr-o triere judicioasă a personalului, printr-o cointeresare echitabilă, prin înfiinţarea acestui complex, s-ar cîştiga enorm, mai ales valută".

Cu aceste cîteva puncte de vedere exprimate în majoritatea scrisorilor sosite la redacţie, plus numeroase altele, l-am abordat din nou pe economistul Dumitru Miculescu din conducerea centrală a Asociaţiei.

— Şi noi am primit, aici, la sediu, ne-a declarat Dumitru Miculescu, numeroase scrisori în legătură cu articolul din revista Flacăra. Opiniile sînt cam aceleaşi şi subscriem la multe dintre ele. Se cer a fi rezolvate, cu maximum de urgenţă, pînă nu se pierde efectivul existent, multe probleme, dar, repet, fără dreptul de a exercita activitate economică...

— În ideea obţinerii acelui drept de activitate economică, ştim, din dialogul cuprins în primul nostru articol, că aţi înaintat un proiect de reorganizare a activităţii asociaţiei.

— Da, proiectul se află la Ministerul Agriculturii şi Industriei Alimentare. Încă nu am primit nici un răspuns.

— Ce anume propuneţi în acel proiect ?

— O organizare bazată pe autogestiune, fără investiţii de la stat, similară cu organizarea existentă în Cehoslovacia, Ungaria, Polonia, ţări în care creşterea nutriei s-a impus cu rezultate remarcabile.

Vrem să controlăm, mai întîi şi-ntîi, materialul biologic de reproducţie. Am putea înfiinţa în acest scop cîteva centre de unde orice cumpărător ar putea prelua la preţurile legale animale verificate din toate punctele de vedere. Vrem să asigurăm, pe bază de contract, o solidă bază furajeră, cu silozuri proprii, eliminînd astfel una din marile probleme ale crescătorului. O a treia direcţie spre care ne-am orientat, cea mai importantă, este cea a valorificării. Vrem, în acest scop, să înfiinţăm centre de sacrificare şi prelucrare semiindustrială a blănurilor, ba chiar şi ateliere proprii de confecţionare a unor articole din blană de nutria. Bineînţeles că, potrivit unor contracte, vom livra statului o cantitate suficientă de blănuri pentru industrie şi pentru export. Dar, deocamdată, la aceste propuneri, prezentate pînă în cele mai mici amănunte, M.A.I.A. nu ne-a răspuns. Iată, Întreprinderea „Miraj" ne solicită, prin comanda nr. 2706 din 24 aprilie, anul curent, o cantitate de 1 000 kilograme de grăsime de nutria, un excelent produs pentru diverse articole cosmetice. În timp ce fabrica de săpun „Stela" ne-a cerut 30 000 kilograme de grăsime. Nu putem onora, din păcate, aceste cereri întrucît nu putem desfăşura acea activitate economică, singura care ne-ar da mînă liberă.

N. VICTOR ■

La „Dorobanţul" nimic nu se pierde, se cîştigă mult, dar s-ar putea şi mai mult

Peste cîţiva ani, întreprinderea de stofe fine „Dorobanţul" din Ploieşti îşi va sărbători centenarul. Chestiunea spune multe lucruri despre tradiţia localnicilor în ţesut, încăpăţînarea de a rezista vremilor şi bucuria de a îmbrăca (în atîţia ani!) chiar populaţia întregii ţări, dar lămureşte mai puţin bunul renume pe care îl are firma. Acest renume ţine exclusiv de istoria foarte nouă a întreprinderii, adică de ultimii zece ani, timp în care „Dorobanţul" a intrat în circuitul eleganţei din multe ţări ale lumii, interesînd marile case de modă din ţară şi străinătate.

Aşa stînd lucrurile, să dăm „Dorobanţului" ce este al lui şi să recunoaştem că nu este uşor să rivalizezi cu celebre fabrici de stofe fine de peste hotare. Aceasta presupune organizare riguroasă, punctualitate în contractări, calităţi de bun negustor.

Una peste alta, am spune noi, oamenii muncii de la „Dorobanţul" au inversat oarecum proverbul, deoarece, plecînd de la eficienţa muncii lor, se poate afirma **că obrazul subţire cu cheltuială MICA se ţine.** Secretul? Înţelepciunea de a te organiza pe măsura obligaţiilor asumate şi a inteligenţei de care dispui, astfel încît să fii rentabil, să nu faci negustorie de dragul negustoriei şi să nu rămîi cu punga goală, fericit însă că faci export. Şi cînd am spus cheltuială mică ne-am gîndit, iată, că la întreprinderea ploieşteană, în primele cinci luni ale acestui an, la producţia netă s-a obţinut un plus de şase miliarde lei, producţia fizică a înregistrat o creştere de 21 000 kilograme la fire pieptănate, 7 000 kilograme la fire semipieptănate şi 8 000 mp la stofe, iar productivitatea a sporit cu 0,9 la sută faţă de plan, toate acestea în condiţiile în care **nu s-au mărit preţurile de cost.** Altfel spus, noul mecanism economic financiar acţionează bine, întreprinderea trăieşte pe picioarele ei şi, desigur, oamenii îşi doresc ca lucrurile să meargă la fel, dovadă — neastîmpărul lor de a-şi pune mintea la contribuţie pentru mai bine.

„Nivelul la care sîntem dotaţi, arăta directorul întreprinderii, Vasile Tudor, vizează tehnica de vîrf — războaie fără suveică, maşini de finisat de mare productivitate etc. — astfel încît este normal să fim eficienţi. Avem cantină, grup social, creşă săptămînală, cămin pentru copii, cămin de nefamilişti, complex sportiv. Le-am realizat în cea mai mare parte din beneficiile întreprinderii şi prin munca patriotică a oamenilor muncii".

Ileana Marinică, tehniciană, coordonează activitatea refolosirii materialelor rămase din prelucrarea industrială de la filatură. **„Există un grup de femei,** ne explică ea, **bine pregătite profesional, cu o calificare de invidiat, care datorită acestui fapt nu amestecă partizile (loturile). Fiecare muncitoare depune firele în nişte căsuţe, pe specific şi culoare, treabă dificilă, care trebuie făcută cu toată rigurozitatea. Se formează apoi loturi de amestec, se reintroduc pe maşini, după care se combină potrivit reţetelor noastre. De fapt, repetăm în mic ceea ce se întîmplă în mare la fabricarea palelor de lînă pieptănată. Pe de altă parte, aceste materii se reintroduc în loturi de producţie de aceeaşi culoare, deci nu se mai revopsesc".**

„Avem încă nevoie de oameni cu calificare înaltă şi policalificare. Desigur, n-are cine s-o facă pentru noi, ne vom preocupa mai mult de categoria celor indirect productivi, mai ales prin mecanizarea operaţiilor de transport". La cele afirmate, directorul Vasile Tudor a mai adăugat că nici disciplina nu este întotdeauna cea dorită, „s-ar cîştiga mult cu o disciplină mai riguroasă", pe de altă parte, mai sînt şi unele necazuri care nu mai depind de întreprindere. Iată două dintre ele, privind aprovizionarea.

Inginera Silvia Iancu, şefa secţiei finisaj: **„Referitor la chimicale, trebuie neapărat făcut ceva în privinţa ambalajelor. Modul de ambalare lasă de dorit, nu rezistă în timp, chimicalele (solide şi lichide) se depreciază, şi ne trezim că au mai putem conta, întotdeauna, pe cantitatea contractată. Desigur, furnizorul schimbă produsele depreciate, dar asta înseamnă timp pierdut, cheltuieli inutile etc. Un exemplu, produsul „Aidetal" fabricat la întreprinderea timişoreană de detergenţi. Şi apropo de unele produse asimilate la întreprinderea amintită, preţul lor de vînzare este mare, mult prea mare. Astfel, cresc beneficiile producătorului, dar pe spatele nostru".**

Petre Strălciuc, electrician: **„La atelierul electric modificăm unele instalaţii noi, readucem utilaje la parametri normali de funcţionare, adică realizăm lucrări de o înaltă calificare. Numai că întreprinderile bucureştene de aparataj electric ne trimit nişte cataloage care nu spun nimic, decît codul aparatului. Mă uit în catalog şi văd doar codul, nu o explicaţie, un parametru, o fotografie.** Colaborarea, în aceste condiţii, este dificilă, pentru că nu mă pot pronunţa asupra unui aparat fără să ştiu la ce foloseşte. De pildă, microîntrerupătoarele".

Sînt cîteva din greutăţile întreprinderii ploieştene. Nici cele mai mari, nici cele mai mici, dar ele au urmări asupra muncii şi bunelor intenţii ale colectivului de la „Dorobanţul", fapt ce demonstrează că o bună colaborare între furnizori şi beneficiari se reflectă în eficienţa şi beneficiile amîndurora. Altfel spus, la nivelul economiei ţării, rişti să-ţi aminteşti prea des că „ce dai pe pere, pierzi la mere"...

RĂZVAN BĂRBULESCU ■

MAIȘTRII (II)

„Nu înțelegem de ce tovarășii maiștri nu iau atitudine fermă împotriva indisciplinei" (se miră referatul) PENTRU CĂ ȘI EI SÎNT INDISCIPLINAȚI (spunem noi)

De vrei ori nu, de sus și de dincolo de poartă, de pe zidul din cărămidă afumată, îți sar în ochi literele mari și albe de pe fișia de pînză albastră fixată acolo: „1880—1980 CENTENARUL ÎNTREPRINDERII HIDROMECANICA BRAȘOV". Din stînga, dintr-o vitrină numită REFLECTOR te agață și te trag de mineca privirii culorile optimiste ale unor caricaturi. Mai mult decît intențiile artistice, conținutul lor este de-a dreptul incitant și combatant: „Tovarășii strungari Manafu Gheorghe și Klein Adalbert neprezentînd prima piesă la control au rebutat un lot de 24 bucăți flanșe 2R16.02.03.13 B la cota de 0 02+0,035 realizînd o depășire de pînă la 0,5 conicitate, periclitînd prin aceasta realizarea planului pe luna iunie". Apoi: „Tov. Tuvec Silvestru în data de 16.06.1980 lucrînd la reperul 6 OD10128, paleta TS4, la un număr de 240 de bucăți, la operația 30, din cauza nerespectării regimului de așchiere a realizat o rugozitate incompatibilă cu documentația". Și: „Frezorii Garvalov Filip, Ilie Vasile și Kezdy Vasile, pentru repetate abateri de la calitate au fost penalizați de conducerea SP II (Secția de prelucrări — n.r.) cu cîte 5 la sută pe o lună, iar tov. Kezdy Vasile pentru nerespectarea tehnologiei de fabricație la reperul 2 R 16.02.01.01 a mai fost sancționat cu 5 la sută".

— Sînteți de la ziarul local?

Întrebarea mi-o adresează un tovarăș pe ecusonul căruia citesc «Andraș Constantin, instructor elevi», iar din gura dumisale aflu că este și responsabil sindical cu învățămîntul politico-ideologic de masă — calitate în care răspunde și de activitatea **Reflector**-ului. Trece un tovarăș de la asociația sportivă, îl întreabă pe instructorul Andraș ce duce în pachetul ce-i flutură-n mînă, îi se răspunde «Am luat-o acum, peste drum de uzină, e brînză de Moeciu în coajă de brad, se vinde ca pîinea caldă, dacă vrei să apuci du-te chiar în clipa asta». Mă prefac a nu fi auzit nimic. Nu vreau să desconspir tema reportajului, deci nu întreb „tov. maistru instructor, cu ce s-au ocupat elevii dv. în timp ce umblați după brînză?" Nu întreb nici dacă a ieșit din întreprindere avînd bilet de voie, nici cum s-a întîmplat că portarul l-a lăsat să iasă fără... Deci, deocamdată nu-i pun tovarășului Andraș nici o întrebare care mi l-ar face neprieten și mă entuziasmez în continuare de calitatea caricaturilor, de colectivul gazetei satirice. Nu întreb nici DAR CU CE SE OCUPAU MAIȘTRII DIN ACEASTĂ SECȚIE SP II?, în timp ce subordonații lor rebutau pe capete, nu respectau documentațiile tehnice, recidivau... Nu întreb și bine fac, tovarășul Andraș este entuziasmat că mă arăt entuziasmat de maniera în care **Reflector**-ul flagelează relele de ordine interioară ale întreprinderii, și mă recompensează zbătîndu-se să facă rost de cheia care dă liber la chiar camera unde-i păstrat **TELEREFLECTOR**-ul, tot o gazetă satirică, dar oarecum mecanizată, apeși pe ceva iar pe „ecranul TV" îți apare tot altă și altă caricatură. DAR UNDE ERAU MAIȘTRII, atunci cînd prin secții și ateliere se întîmplau astfel de lucruri? Oare nu dumnealor, în primul rînd, se cuvenea să reprime astfel de manifestări? Pentru că maistrul nu este un funcționar oarecare. O spune și Legea nr. 5/8 iulie 1977: „Maistrul participă direct, alături de muncitorii din subordine, la procesul de producție și face parte din categoria de personal tehnic productiv". Art. 1 (2).

— Cît de direct participă maistrul în procesul producției? îl întreb pe tovarășul Andraș iar dînsul, fără să clipească, îndatoritor și mutîndu-și dintr-o mînă în alta pachetul cu brînză cumpărată în timpul programului de lucru îmi propune să-i însoțesc acolo unde se hotărăște soarta planului de producție, adică pe liniile de prelucrare și montaj ale secției SP II. Ceea ce și doream din tot sufletul. Și iată-mă trecînd prin hală. Marea majoritate a mașinilor se mișcau, lucrau, dar erau și destule țepene. Întreb: N-aveți oameni? Cumva lipsesc astăzi? (1 iulie) Nici una nici alta. Explicația? Grupuri de cîte 2—3 oameni tăifăsuiau în liniște, sugîndu-și țigările fără să-i deranjeze nimeni. Documentațiile există? Da. Materie primă? Da. Atunci ce le lipsește? Nimic, în afară de control. Nimeni nu le zice nimic tovarășilor pe care-i văd că fumează și vegetează prin unghere. Sînt și cazuri cînd specificul zumzet industrial e spart de hohote de rîs. Întorc capul și constat sorgintea cristalinelor cascade: trei fete se zguduie de rîs lîngă o mașină de rectificat povestindu-și una alteia cine știe ce minune. Mașina merge. «Titulara» ei, Pircălab Birnaveta, își va face planul. Dar celelalte? Fiindcă pentru a participa la șuetă Agheorghesei Cecilia și-a părăsit mașina de rectificat, iar cealaltă Cecilie, Grigoraș, și-a abandonat strungul. Le atenționează cineva? Nicidecum. Lipsește cumva maistrul principal? Nu, e aici, dînsul este tovarășul Ion Șchiau. «Om de bază», mi-l caracterizează tovarășul Andraș. Posibil. Dar atunci de ce permite indisciplina din jur? „Am avut ceva treabă în altă secție, dar sînt aici alți trei maiștri din subordinea mea". Cine? Vlad Constantin, Mureșan Simion, Cotora Marin. Cît le pasă oamenilor de prezența maistrului începe să-mi devină clar. De ce, însă? De regulă, la interesul manifestat de cineva față de altcineva se răspunde cu interes. Îl rog pe tovarășul maistru principal Șchiau să-mi spună dacă are printre subordonați vreun ucenic la locul de muncă. Da, zice că-i are pe tînărul de colo. Cum îl cheamă? „Nu știu, e aici doar de 2—3 zile". Dinspre partea asta e clar. Mă duc lîngă strungul lui Bălan Zenovie și aflu că ucenicul lui are 17 ani și că se numește Bratu Gheorghe. Îl întreb pe băiat dacă el știe cum se numește maistrul său și mă dumiresc și dinspre partea cealaltă: «Nu știu».

Posibil. Iată-i însă pe alți ucenici, pe altă linie. Stă jos, pitit după mașina de frezat a lui Diac Valentin. Fumează și citește «Sportul». Și-a părăsit lucrătorul, pe strungarul Lațiu Cornel, ca să se poată odihni în colțul ăsta. E obosit, spune. Face naveta zilnic la Baraolt. „De ce nu vrei să stai la cămin? Te costă pînă într-o sută de lei pe lună, e o nimica pe lîngă cei 1 356 de lei pe care-i cîștigi tu; avem trei cămine de băieți și unul de fete". Îi spune tov. Andraș, instructorul de elevi. După care îi la numele: Savu Alexandru, 18 ani. Pe mine mă interesează altceva: „Cum se numește maistrul dumitale?" «Nu știu». Este cît se poate de clar. Savu Alexandru, de trei luni prezent în secție, n-a aflat totuși că maistrul său se numește Lupu Ștefan. Cei puțin așa i se „suflă". La SP II se pare că nu este foarte important numele cuiva. Pentru că iată-l și pe electricianul Nargant Cornel. El știe că șeful său se numește „tovarășul maistru Chiriac", dar asta nu-l ajută cu nimic: pentru că este el pe undeva, pe aici, dar nu este de față, ca să-i strige macaragiului, cu autoritatea și cu vocea lui de șef, să vină să-i ridice în cîrlig motorul lui Nargant. Și atunci? Atunci Nargant Cornel, electrician, stă pe o piesă în mijlocul halei, cu mîinile încrucișate și așteaptă. Ce? Una din două: ori meșterul, ori macaraua.

Deci cam așa se stă cu organizarea la SP II. Dar rebuturile cum se fac? Întrebarea o pun chiar lui Manafu Gheorghe, 26 de ani, primul citat la Reflector. Este aici de zece ani, are categoria a 5-a, de doi ani și ceva lucrează pe această bijuterie numită Boehringer PN420 care nu-i altceva decît un strung cu comandă numerică, iar Maria, nevastă-sa, este controloare tehnică de calitate, dar nu pe linia lui... „Rebutul nu i-a constatat ea, dar eu sînt singurul vinovat, trebuia să verific mai atent, trebuia să prezint prima piesă la control" «Dumneata la control ori invers?» „Eu, așa e obiceiul; controlorul este foarte ocupat cu completarea fișelor tehnice. Maistrul? Și dumnealui are destule probleme". Mi-e clar că tov. Manafu nu vrea să se „pună rău" cu nimeni. Rămîne însă problema: CINE LA CINE SE DEPLASEAZĂ? Muncitorul, cu piesa în mînă, după controlori? Bizară concepție. Adică de ce nu vin la mașină cei plătiți anume și pentru asta? Răspunsul îl caut la inginerul Angelescu Aurelian, șeful secției. Prilej pentru tov. Andraș să mă „predea pe mîini bune", în timp ce dumnealui se ducea „să dea drumul acasă elevilor". Pornim spre birou. La capătul secției citiva bărbați în halate de lucru și o fată tînără, bronzată și în toaletă de oraș, stau de vorbă, glumesc, rid. Tovarășul șef de secție trece pe lîngă grup fără să scoată o vorbă. Mă opresc, aflu că fata, Bubănaș Adela, lăcătuș, e în concediu și în vizită prin secție, prilej cu care-și împărtășește impresiile de la plajă nelucrătorului grup format din: Oprea Ștefan, controlor de calitate, Costa Gaspar, șef de echipă, și maistrul Teutsch Martin. Ce ar mai fi de adăugat? Că pe masa inginerului șef de secție se buluciseră datele necesare întocmirii materialului cu titlul „Dare de seamă asupra modului cum au fost îndeplinite sarcinile de plan pe semestrul I 1980, precum și măsurile ce trebuie luate în vederea realizării integrale a planului la toți indicatorii" — material pe care-l elabora chiar domnia-sa, cu mînă proprie și în orele de program, deci atunci cînd ar fi trebuit să-i controleze pe maiștri dacă... Oricum, datele strînse ne-au fost de folos. Dintre altele am desprins că de cinci luni timpul neutilizat în secție pentru lucru se ridică la 48 348 ore, ceea ce înseamnă un procent de 93,1 și că de asta „se fac vinovați toți conducătorii locurilor de muncă" fiindcă „au trecut pe posturi de băieți buni, neglijîndu-se că prin asta n-am realizat nimic bun". O frază ne-a reținut atenția în mod deosebit: „Nu înțelegem de ce tovarășii maiștri nu iau atitudine fermă împotriva indisciplinei" — se susține în material în mod cu totul ipocrit, credem. Ce va fi fiind de neînțeles? Indisciplina maiștrilor? Lipsa controlului?

MIRCEA BUNEA

Prezenți în hîrtii, absenți în producție

Împreună cu tovarășul inginer Gheorghe Doniga — instructor de specialitate în secția economică a Comitetului județean Buzău al P.C.R. — ajungem la **Întreprinderea de sîrmă și produse din sîrmă.** Dorim să vedem, mai ales, dacă lucrătorii unității se află fiecare la locul său de muncă și execută activitatea pentru care sînt remunerați. Ceea ce, altfel spus, vizează coeficientul de utilizare a timpului de lucru.

Este luni, 23 iunie. Schimbul I. Îl căutăm pe președintele C.O.M. Se află într-o ședință. Ne roagă să mergem prin întreprindere cu inginerul Dumitru Busoiu, șeful compartimentului mecanoenergetic, pe care îl găsim, ne spune, la biroul său. Pornim. La birou ni se spune că inginerul D.B. este într-o hală; acolo că a plecat „spre conducere". Încercînd să-l găsim trecem pe lîngă mai multe mici grupuri de muncitori care stau de vorbă. Unii își mai fac de lucru, cînd ne văd; alții, cum tot nu ne cunosc, își văd de ale lor. Ca și cei care mișună de colo-colo. Un autostivuitor, cu motorul mergînd, a fost lăsat de izbeliște. Tot întrebînd de tovarășul Busoiu, ajungem la conducere, adică la tovarășul director Eugen Sandu. În vreo jumătate de oră, dînsul se convinge că omul căutat a nimerit într-o ședință din care nu mai are rost să încercăm să-l recuperăm, deocamdată. Dar norocul ne zîmbește prin tovarășul director care găsește soluția: ne va însoți inginerul Ion Proșcanu. O altă jumătate de oră este suficientă pentru ca el să fie găsit. Între timp, mai stăm de vorbă cu tovarășul director, cărula, desigur, i-am spus, de la început, de ce am venit. Aflăm cîteva lucruri deloc lipsite de interes. Mai întîi, unul din cele bune: în acest an, producția pentru export a fost realizată în proporție de 104 la sută. În schimb, cea mai mare amărăciune este provocată de dificultățile unor confrați în ale industriei, de la Tîrgoviște. Țaglele, care ar trebui să vină de acolo la Buzău, tot întîrzie. Aici „foamea" de țagle se traduce în oprirea laminorului. În șase luni, el a stat o lună și jumătate. Dar, peste toate greutățile cu care se luptă, tovarășul director Eugen Sandu rămîne pentru noi o admirabilă gazdă. Unul oaspete ar fi nepoliticos să i se spună numai lucruri triste. Și, tocmai ca să nu ne coplesească tristețea, amfitrionul nostru are delicatețea să ne comunice și o admirabilă realizare a întreprinderii: numai în primele cinci luni ale anului, planul la producția netă a fost depășit cu șapte milioane lei. Cum interlocutorul precizase că în acele luni laminorul „a stat 75 de schimburi", este clar că se poate de limpede că unitatea și-ar fi îndeplinit planul la producția netă chiar cu o staționare mult mai îndelungată. Lăsăm orice comentarii competente și profunde în seama economiștilor de meserie și de vocație care întocmesc asemenea planuri și pentru care „virtuțile" unei planificări de acest fel sînt, bănuim, evidente. Cînd lipsesc țaglele, iar laminorul nu mai poate produce, cuptorul „merge în gol, că nu-i putem opri", cum ne spunea tovarășul director. Asta pentru că, ni se explică, oprirea cuptorului ar putea duce la pagube mai mari decît consumul inutil de combustibil. Așa, sau și așa, se explică de ce, în anul curent, consumul planificat a fost deja depășit cu aproape 700 de tone combustibil convențional.

Aducem vorba de geamurile murdare ale luminatoarelor și de risipa de energie electrică și de corpuri de iluminat. Și iată ce auzim: „Geamurile murdare, pe măsură ce se sparg, le înlocuim cu altele curate (!!!). Dar ne-am încadrat în consumul de energie, pînă acum. Avem și economii", ne spune tovarășul director Eugen Sandu.

În ceea ce privește productivitatea muncii, tovarășul director ne asigură că întreprinderea stă destul de bine și nici vorbă că 99,19 la sută înseamnă ceva. Numai că, asupra corespondenței cifrelor din rapoarte cu posibilitățile reale, planează o anume incertitudine, din moment ce coeficientul de utilizare a timpului de lucru, chiar în documentele unității, nu depășește 94 la sută. „A scăzut mult, spune tovarășul director, pentru că avem, acum, vreo 800 de femei care își iau multe concedii..." Ar mai rămîne însă de văzut în ce măsură acest coeficient a fost calculat corect; dacă măcar cele 94 de procente exprimă realitatea. Renunțăm de bunăvoie la „luneta" **coeficientului de utilizare a timpului de lucru** calculat cu trudă de funcționarii întreprinderii și iată ce putem vedea cu ochiul liber. Peste tot, oameni care stau de vorbă, ori se deplasează ca la plimbare. Dacă nu și-au găsit de făcut chiar altceva. Ecusoane poartă cine vrea. Cine nu, nu.

Secția electrozi sudură. Are trei hale. Patru muncitoare, care lucrează la ambalat, mai exact ar trebui să lucreze, stau de vorbă. Participă la „sezătoare" și un bărbat care se face nevăzut cînd ne apropiem. Ana Iorga explică binevoitoare: „Ne programăm ce să facem". Asta la ora 12! Malaxoristul Chiriac Mares stă liniștit de vorbă cu electrocaristul Vasile Tănase. „Așteptăm, ne spun ei, un bon de la tovarășul maistru Chiru ca să luăm cutii de plastic de la magazie". De maistrul Chiru nu e chip să dăm. Îl întîlnim pe Gheorghe David călătorindu-se alene. Este, zice el, **operator dozare** și se duce undeva, după un electrocarist căruia trebuie să-i spună ce materiale să aducă. Ne mai spune că așa se procedează de regulă și că, într-un schimb, cîte un om face și zece asemenea drumuri. Ei a fost trimis de șeful de echipă Radu Popina. Pe șeful de echipă iarăși nu putem să-l găsim. E pe undeva, ni se spune mereu, dar numai unde ar fi normal să fie nu putem să-l găsim. Nicolae Alecu e cuptorar; Ion Stanciu — operator la presare. Stau de vorbă. Ne explică și de ce: așteaptă un cărucior ca să aducă niște rame. Cărucioarele sînt foarte rare. Așteaptă să rămînă unul nefolosit. O mașină de ambalat în folie de polietilenă s-a defectat. Se așteaptă un electrician. Mai multe muncitoare pierd vremea lîngă ea. Dar mașina, deși nu lucrează, nu este oprită, ea consumă energie. Șeful de echipă Radu Burchescu crede că așa e bine. Întîlnim un alt grup de muncitoare de la ambalare, care stau și ele degeaba. O așteaptă pe o colegă care s-a dus să aducă etichete. Acestea nu pot fi aduse la începutul schimbului toate. Ar fi prea simplu. Într-un capăt al halei, o cămărută la dispoziția muncitorilor de la întreținere. Acolo, electricianul Nicolae Mușat își repară bicicleta. Cu o roată a acesteia în mînă, el pretinde că mașina defectă are nevoie de un mecanic, nu de electrician și adaugă imperturbabil: „Eu sînt în sector" (?!?). Afară, vreo șapte tineri stau și ei de vorbă, ca orice oameni care n-au de lucru. Dar, cum ne văd, cum dispar. Maistrul Nicolae Dobre, de la trefilare-debitare, vine însă sore noi liniștit pentru că: „Sînt lăcătuși și electricieni, nu-s de la mine, de la producție". La cîțiva metri, un muncitor întinde la uscat niște rufe spălate. Este Ion Cosma, lăcătuș de la trefilare-debitare. Știe că în hala de alături — a aceleiași secții! — o mașină este defectă și îi așteaptă pe lăcătuși, dar... nu este în hala lui (?!?). Ne mai arată întîmplător la uscat și hainele altora și se plînge că nu mai au uscătorie. Așa este, confirmă tovarășul inginer Ion Proșcanu, e nevoie de spălătorie. Maistru peste toate cele trei hale ale secției de electrozi de sudură ni se spune că este Nicolae Dragomir, dar nu l-am putut găsi nicicum pînă la ieșirea schimbului. De unde să știe, în aceste condiții, maistrul cît timp lucrează și cît stau muncitorii? Și cine să mai știe, atunci, coeficientul real de utilizare a timpului de lucru? În întreprindere se consideră că lucrează efectiv 480 de minute fiecare om care face act de prezență la începerea schimbului. **Așa încît coeficientul calculat și trecut în rapoarte n-are, de fapt, nici în cîin nici în mînecă cu realitatea strictă a gradului de utilizare efectivă a timpului de lucru, de către cei încadrați în întreprindere.**

În secția **trăgătorie oțel moale**, prin care am trecut de cîteva ori, am văzut mai multe mașini oprite. La ora 14 și 30 de minute, 12 dintre ele stăteau. Șeful de echipă Constantin Călin — sectorul emulsie — ne spune că, la el, din 22, azi au stat 8. Au stat de dimineață 2 ore și apoi au stat iar de la ora 13 și 30 de minute. Cum se descurcă cu muncitorii? Îi roteste la mașinile care lucrează. Ca să aibă toți activitate. (În alte cazuri, sînt trimiși să mai sape în grădina de legume din incintă, cum ne spunea tovarășul Ion Proșcanu. Ca să fie pontați.) Mașinile stau pentru că n-au ce prelucra. Are la lucru 12 oameni din totalul de 17. Ne spune că „doi sînt în concediu de odihnă, doi sînt bolnavi, iar unul este liber". Încercăm să aflăm de la șeful secției, inginer Petre Drogeanu, cîte mașini n-au lucrat azi și cîți oameni lipsesc. Cele spuse de dînsul întrec orice așteptări: „Din cele 117 mașini, azi au stat 9. Acum poate că stau 50, dar este ora 14 și 45 de minute, așa că e normal, a început schimbul turelor, care durează pînă la ora 15 și 15 minute. (Adică nu schimb din mers, cum ne asigurase tovarășul director! — n.n.) Absenți? N-avem". În prezența dînsului însă, maistrul Gheorghe Buleandră, care a făcut de dimineață prezența întregului schimb din secție, ne spune că 4 oameni sînt absenți nemotivați, 4 sînt în concediu de odihnă și 2 sînt bolnavi. Liberul din echipa lui Constantin Călin nu mai apare. Oricum, este limpede cît de exact cunoaște situația șeful de secție Petre Drogeanu. Ceea ce nu-l împiedicase să ne spună cu o extraordinară siguranță că n-are nici un absent.

DORIN GHERGHINESCU

Oficianți în templele naturii

(Urmare din pagina 1)

a unor plante medicinale pe nisipurile irigate din stînga Jiului", adică pe acele întinse spații cîndva aride, fertilizate de știința și tehnica epocii noastre) a reunit, chiar acolo, în împărăția nisipurilor, la punctul Timburești al Stațiunii didactice experimentale Craiova, numeroși cercetători, cadre didactice ale facultăților de profil ale Universității, specialiști din unitățile productive, angajîndu-i într-o pasionantă dezbatere. O dezbatere care, deschisă spre viitor, spre ceea ce trebuie întreprins pentru fructificarea cuceririlor în materie, a încununat, în același timp, munca de ani și ani a unui vrednic colectiv de cercetători, verificîndu-i rezultatele, validîndu-le eficiența. A recunoscut, altfel spus, printr-o unanimă și categorică aprobare (pe care nici omul de la catedră, nici specialistul-practician din zilele noastre n-o acordă tocmai ușor !), activitatea unor cercetători implicați cu adevărat în viață, în rezolvarea acelor probleme și sarcini, deloc simple, pe care le pune în fața oamenilor de știință din România Programul-directivă de cercetare științifică, aprobat de Congresul al XII-lea al partidului.

Despre ce este vorba ?

Va fi vorba, în cele ce urmează, despre un roman indirect, fiindcă a extrage eseul din aventura spirituală și din narațiune ni se pare, de data aceasta, un exces, un abuz față de fapte, față de calendaristica trăirilor, față de erol. Faptul fiind de ordin spiritual, fiind vorba despre niște descoperiri ale minții omului, despre frisonul lor pur, epicul ar putea să pară neavenit în pagină, ideea ar putea să apară umbrită printr-o atmosferă exterioară el. Și totuși... Și totuși, în cazul de care ne ocupăm, nu ne putem sustrage din ambianța emoțională a faptului, care, ca orice fapt de ordin spirituar, asociază, prin refracție lăuntrică, și o „istorie", povestea unui eu care se definește pe sine prin raportare la o generoasă vocație, raportată la rîndu-i la înțelegerea unor importante necesități ale noului.

Cu mai mulți ani în urmă, o tînără cercetătoare din Craiova inaugura, într-un colț al Grădinii botanice a Institutului agronomic „Tudor Vladimirescu" din Bănie, un sector de plante medicinale, care, în timp, prin truda ei și a altora, avea să înscrie în colecția sa nu mai puțin de 150 de specii și de varietăți din toată lumea. Olteancă dintr-un sat de lîngă Meline ști, Mierea Birnicii, cu un bunic grădinar celebru în zonă, posesor al unei serioase biblioteci horticole (pe care nepoata a prins a o răsfoi încă din anii școlii primare), aflat într-un perpetuu dialog de idei cu ginerele (inginer agronom de marcă în epocă), cercetătoarea noastră, pasionată de mică de plantele medicinale și aromatice, le-a dedicat acestora îndelungi și temeinice studii, atît în cadrul Grădinii botanice cît și în cel al disciplinei de fitotehnie, în care profesează de mai mulți ani ca lector. Lector univ. dr. ing. Paula Glăvan și colaboratorii ei, cercetători și cadre didactice, dar și studenți, au dobîndit, în acești ani, o seamă de rezultate notabile, pe al căror promițător temei se încheie, în 1977, un contract de cercetare științifică interdisciplinară cu Stațiunea Fundulea, pentru studierea și punerea în valoare a unor plante medicinale și aromatice. Contractul angrenează o serie de specialiști în fitotehnie, chimie, fitonatologie, entomologie, economie agrară etc., avînd ca ax central al cercetărilor tehnologia culturilor și avînd-o drept coordonator pe lector dr. ing. Paula Glăvan. Pentru rezolvarea prevederilor contractului se deschid două cîmpuri de experiență, unul la C.A.P. Caraula, pe un sol brun roșcat molic, altul la Timburești, pe nisipurile irigate din stînga Jiului. Sînt puse să lucreze, adică să crească și să rodească, plante care, în viziunea specialiștilor, constituie inepuizabile surse de substanțe utile (azulene, alcaloizi steroidici, saponine, piretrine), extrem de valoroase pentru medicină, ca și pentru alte domenii, ele permițînd dobîndirea unor prețioase produse cu consumuri de energie minime. Ele, altfel spus (ne-o spune unul dintre colaboratorii tov. P. Glăvan, chimistul conf. dr. Ioan Burnea), sînt „veritabile uzine biologice de sinteză a unor produși de preț, pe seama energiei solare". În plus, acești produși se extrag prin tehnologii dintre cele mai simple, fără investiții costisitoare. Sînt cercetate, pe cîmpul din Caraula, pelinul, coada șoricelului, tarhonul, cimbrul de grădină, zîrna australiană, primele patru pentru obținerea azulenelor, substanțe cu virtuți terapeutice (văzute prin acțiunile lor antiinflamatorii, antialergice, antiseptice, cicatrizante și hemostatice), ultima conținînd un alcaloid steroidic, solasodina, cu o structură foarte apropiată de cea a unor importanți hormoni steroizi. Rezultatele răsplătesc din plin, se constată că primele patru se pot cultiva pe suprafețe vaste, cu sporuri substanțiale de azulene la hectar (la coada șoricelului, de patru sute la sută !), se constată că zîrna, plantă cercetată în premieră, fiind proaspăt adusă din Australia, este, la fel, de o eficiență economică redutabilă. (Calculele spun că dacă s-ar extrage progesterona, adică unul singur din hormonii solasodinei, din organele animalelor, ar trebui sacrificate, pentru obținerea a numai 20 mg, nu mai puțin de 50 000 de scroafe, în timp ce din plantele zîrnei se obțin zeci de kilograme la hectar !) Un accent apăsat se pune, în paralel, pe cercetările din nisipuri. Se obțin, în cîmpul de la Timburești, succese dintre cele mai mari, unele dintre cele mai mari oferindu-le, ni se povestește, săpunărița și margareta, flori blînde, umile, rustice, flori folclorice, dar flori care, aici, pe nisipuri, sînt, iată, reeducate, silite să spargă gravitația lor modestă, transformate în metafore ale unui spirit iscoditor și tenace, îndrjit în atingerea țintei. Margareta, în tehnologia stabilită de craioveni, dă producții de-a dreptul impresionante, de peste 25 000 kg plante verzi la hectar. Este o plantă ce conține piretrine, substanțe cu proprietăți insecticide universale, dar cu o toxicitate extrem de redusă asupra omului (de 200 de ori mai redusă decît a parationului, de 12 ori decît a lindanului, insecticide obținute pe cale chimică). Săpunărița, la rîndu-i, e prețioasă prin rădăcinile ei, din care se extrag saponinele, folosite în industria farmaceutică, dar și ca materii spumante în stingătoarele de incendiu, precum și la prepararea metalelor rare prin procedeul flotației. Și aici, conform calculelor pe care ni le prezintă lector dr. ing. Paula Glăvan, eficiența economică este relevantă. Un hectar de nisip cultivat cu această plantă, în tehnologia hotărîtă de cercetători, dă circa 9 300 kg producție fizică și 46 149 de lei producție netă. Pe același nisip, în perioada de care ne ocupăm, grîul a dat o medie de 2 700 kg la hectar sau 2 321 de lei, iar porumbul 3 850 kg/ha sau 2 382 de lei. Demonstrația cercetătoarei nu se îndreaptă, desigur, împotriva grîului și a porumbului. Demonstrația aceasta vrea doar să spună că ele, cele mai tinere și mai modeste dintre plantele care s-au ivit în nisipurile cîndva rebarbative vieții, plante ce deocamdată sînt ca și invizibile, ca și inexistente printre marile lanuri de grîu și păduri de porumb, își cer drept de cetățenie, ca încă un argument peremptoriu al posibilităților, în continuă deschidere, de valorificare superioară a acestor soluri.

Spațiul nu ne îngăduie să prezentăm pe larg, așa cum s-ar cuveni, cum ar fi drept — cum le dau dreptul eroilor noștri faptele lor — întreaga trudă sublimată în datele de mai sus. Nu vom vorbi, deci, despre eforturile colectivului condus de lector dr. ing. Paula Glăvan, despre frămîntările, căutările, nervii, nopțile fără somn, despre repetatele, obstinatele încercări și experiențe făcute pentru stabilirea celor mai adecvate tehnologii de cultivare a plantelor, de îmbunătățire perpetuă a conținutului de substanțe utile sub incidența fertilizării lor, a desimii, a irigațiilor, a pesticidelor; nu vom mai spune, fiindcă se înțelege, credem, de la sine că ei, acești cercetători, au trăit aventurile aclimatizării, creșterii și proliferării acestor plante de-a dreptul cu inimile, cu pulsațiile lor fierbinți, alarmate la fiecare întîmplare a vremii, suferind de insolație odată cu nisipurile calcinate de soare, în verile care aici sînt de Sahară, răbdînd reumatisme odată cu aceleași nisipuri, trosnind de ger în nopțile albe ale iernilor care aici sînt atît de aspre. Nu vom mai detalia, deci, o istorie, vom încercui numai, cu admirație, pasiunea acestor oameni. O pasiune pe care n-a clintit-o nimic, nici invidia unora, nici nepăsarea altora, nici, de exemplu, faptul că o publicație ca „Herba Romanica" nu s-a grăbit deloc să le tipărească experiențele și concluziile, multe din ele cu valoare de premieră, fiind ea, această publicație, nemulțumită de ceva, n-am înțeles prea bine de ce anume. (Mulțumită, în schimb, s-a arătat Stațiunea de cercetări Fundulea, această mare și exigentă catedră de examinare și promovare a noului, care le-a receptat lucrările și le-a achitat integral valoarea lor.) În toți acești ani, între școală, cîmpurile de experiență și casă, Paula Glăvan s-a aflat, de fapt, mai mult într-un singur loc: pe acele cîmpuri, dîndu-le mereu ocol, dacă nu cu pasul, cu pasul gîndului. S-a bucurat, ne spune, de trei mari șanse, fără de care truda ei s-ar fi poticnit. S-a bucurat de o șansă de ordin familial (soțul, la fel, lucrează cu plante, e un specialist al agriculturii, fiul, la fel, e un împătimit al plantelor, astătoamnă a cucerit pe locul întîi examenul de admitere la agronomie, deci amîndoi o înțeleg și o ajută). S-a bucurat, și de șansa unei echipe de cercetare care s-a dovedit chiar o echipă, constituindu-se ea însăși ca o familie. Transcriem, la rugămintea interlocutoarei noastre, cîteva nume de cercetători-colaboratori din lunga listă pe care ne-a prezentat-o : chimiștii conf. dr. Ioan Burnea (cel de-al doilea interlocutor și ghid al nostru în pasionanta excursie printr-un univers de miracole) și asistent Olimpia Rusu, lector dr. Aurel Preda, lector dr. Ion Gingioveanu, dr. ing. Ion Chichea, lector dr. Ileana Neagu, conf. dr. Polixenia Nedelcu, conf. dr. Constantin Costescu, lector dr. Maria Costescu, prof. dr. Ion Comes, conf. dr. Grigore Gilcă, conf. dr. Ion I. Popescu. O altă șansă, adaugă Paula Glăvan, este înțelegerea, probată prin sprijin atent și concret, pe care le-o acordă organul local de partid, conducerea județului Dolj.

Ce-ar mai fi de spus despre cercetătorii craioveni ?

Ar mai fi de spus încă trei lucruri.

Întîi, că nu s-au cantonat în niște obligații stipulate de un contract, luînd-o, mereu, pe căi noi ale gîndului, pentru descoperirea unor tot mai eficiente soluții de salvare a banilor țării, de eliminare a importurilor, a cheltuielilor valutare, de afirmare a noului românesc. Simultan cu îndeplinirea contractului au amplasat pe nisipuri un nou sortiment de plante medicinale, circa 100, din care, în urma unor testări atente, au decretat drept valoroase, cu certe perspective în zonă, plante încă necunoscute locurilor (levănțica, molura, degețelul roșu, talpa gîștei, albăstreaua, rostopasca, șovîrful etc.). Au plantat și arbuști (coacăzul negru), se ocupă acum de măceș, de folosirea mai bună a acestui bogat rezervor natural de vitamină C. Dar ce înseamnă „a folosi mai bine" o plantă sau un arbust? Înseamnă (și acesta este cel de-al doilea lucru pe care voiam să-l subliniem) că ei, acești neobosiți, nu se opresc la folosințele clasice ale farmaciei naturii. Din plante și din arbuști ei vor să facă, și au și început să facă, nu numai ceaiuri, decocturi, siropuri, infuzii, ci și preparate care valorifică integral proprietățile vegetalelor respective. Ceaiurile, ni se spune, sînt, evident, foarte bune, dar planta, prin fierbere, își pierde 70 la sută din principiul activ. Ni se prezintă la acest punct al discuției o cutie cu preparate din plante medicinale, nu fierte, ci integral folosite ; în plus, puse să acționeze sinergic, deci să se completeze reciproc, într-un amestec care le stimulează major virtuțile. Preparatul din care mușc (și care mai e și bun, are un gust delicat și răcoritor) conține, mi se spune, nu singur, arme subtile, dar puternice de combatere a mai multor afecțiuni. Experiențele cu astfel de preparate, făcute sub cel mai calificat gir științific, au dat rezultate mai mult decît încurajatoare. Urmează ca autorii lor să-și breveteze rețetele, pentru a-și putea introduce în circuitul public cutiile cu invențiile respective. Chestiunea e însă (și acesta este cel de-al treilea lucru pe care voiam să-l subliniem, în încheierea însemnărilor noastre) că rezervoare de vitamine și de puteri tămăduitoare cum e măceșul, și nu numai el, în prezent se exportă. Cercetătorii craioveni ar vrea (și își pot susține, zice Paula Glăvan, cu redutabile argumente cererea) ca tot măceșul din România să li se dea pe mînă, ca să-l utilizeze în preparatele pe care le-au inventat. Ei ar mai vrea (și, zice interlocutoarea noastră, rezultatele muncii lor îi îndrituiesc să vrea și asta) ca toate plantele medicinale și aromatice ce și-au înviorat culorile pe nisipuri să intre sub lupa unei atenții majore, să fie prinse, de pildă, în programul de cercetări științifice al Academiei, să nu rămînă numai ca simplu material didactic, să li se asigure posibilitatea fructificării superioare.

Ei vor multe, acești pasionați. Este, desigur, rolul și datoria celor în drept de a fixa acoperirea în aur a unei dorințe sau a alteia. Important este însă că ei, cei în cauză, se străduiesc, se zbat, caută, se luptă pentru niște idei de o îndubitabilă valoare. Ei își văd mai departe, îndrjiți și entuziaști, de drumul lor, chiar dacă o publicație de specialitate zice că nu știu care comunicare de-a lor nu-i bună.

Preparatul din care am gustat, în schimb, era foarte bun.

Magnetoterapia — o invenție brevetată, dar, oficial, neaplicată

Povestea unui brevet de invenție despre care am mai scris cu ani în urmă, rămas și azi suspendat în față — extrem de lungă — a avizelor de tot felul. Fiind vorba despre un instrument medical — dacă, prin simplitatea lui poate năzui la o asemenea denumire ! — ne grăbim să subliniem că este normal ca el să fie minuțios testat de cei mai avizați oameni. Pretutindeni în lume se procedează la fel. Dar brevetul în discuție avîndu-i ca autori pe Gheorghe Lucaci și ing. Cornel Abrudan datează din 6 octombrie 1976. Titular : Întreprinderea de ferite Urziceni. În revista „Flacăra" din 8 IX 1977, scriind despre magnetoterapie, subliniam, pe bază de exemple concrete, eficiența ei într-o seamă de boli cum ar fi reumatismul acut, ulcerul acut, nevralgii, cefalee etc. E adevărat că cele peste 140 de cazuri — cîte erau pe atunci tratate de doi inimoși medici timișoreni — nu pot fi luate în considerare cînd este vorba despre introducerea în rețeaua sănătății publice a unui nou medicament sau aparat. Repetăm, această sarcină revine în exclusivitate organelor autorizate în acest scop. În iunie anul trecut, brevetul este onorat cu o mențiune în cadrul salonului de invenții din Timișoara. Sîntem informați de către autori că întreprinderea din Urziceni și-a pregătit pentru acest an cele de trebuință pentru a începe producția de serie. 30 de magneți, împreună cu documentația necesară au fost dați Stației de verificare și întreținere a aparaturii medicale București, care, la rîndu-i, le-a distribuit — pentru a fi testate — în rețeaua sanitară. O comisie de specialitate urmează să-și dea avizul, favorabil sau nu, privind soarta nenorocoasei, deocamdată, invenții. Ea nu și l-a dat încă și după felul cum stau lucrurile există toate probabilitățile să va mai întîrzia o bună bucată de vreme. Nici pe departe gîndul că ar fi vorba despre o descoperire epocală sau miraculoasă, desi, în treacăt fie spus, din cele 30 de aparate trimise pentru testări, atunci cînd s-a pus problema recuperării lor, doar vreo trei sau patru au mai ajuns la stația de verificare. Între timp pe alte meridiane ale lumii cercetările nu au încetat să progreseze în domeniul magnetoterapiei. Într-un articol publicat în revista „Uniunea Sovietică" nr. 4 din 1978 sub titlul „Magnetoforii" (de asemenea obiectul unei invenții) — bazați pe același principiu ca și invenția românească — se spune, printre altele : „Magnetoforii au dat rezultate bune în tratamentul diferitelor forme de sciatică, al tromboflebitei acute, al bolilor gastrointestinale, ginecologice, nervoase, al afecțiunilor aparatului locomotor. Ei reduc tensiunea arterială la hipertensivi, atenuează durerile la cei suferinzi de anghină pectorală, ajută în cazurile de cardiopatie ischemică. Sînt folosite cu succes proprietățile antimicrobiene ale magnetoforilor (...). cîmpul magnetic accelerează sudarea și consolidarea osului fracturat, restabilirea circulației sanguine normale". Magnetismului, într-o accepțiune mai largă a termenului, i se deschid numeroase și spectaculoase perspective și în alte domenii contribuind, pe de-o parte, la elucidarea unor fenomene, multă vreme inexplicabile, pe de altă parte — în agricultură, de pildă — la stimularea creșterii plantelor. În multe din laboratoarele lumii, magnetismul pare a deveni obiectul unor cercetări prioritare. Este, deci, cu atît mai important ca oricărui rezultat real, confirmat de practică să i se asigure promovarea în circuitul cunoștințelor deja dobîndite. Nu insistăm asupra numeroaselor implicații de ordin material, spiritual, profesional, moral pe care o invenție le poate avea atît asupra autorilor ei cît și asupra colectivității pe care ei o reprezintă. Adăugăm doar că într-o lume deja familiarizată cu ritmul trepidant al descoperirilor, se impune ca și ritmul validării lor sociale să alunge la aceleași cote. Responsabilitatea celor chemați să dea curs acestui imperativ nu este cu nimic mai prejos decît a celor care inventează. Întrebîndu-l, telefonic, pe tovarășul inginer Florea Ceausescu, directorul Stației de verificare și întreținere a aparaturii medicale, ce se întîmplă în cazul aparatului inventat de cei doi timișoreni, am înțeles că din Ordinul Ministerului Sănătății nr. 288, pe 1979 a fost constituită o comisie de specialitate avînd ca sarcină autorizarea întregii aparaturi medicale existente în inventarul rețelei sanitare din țară, inclusiv a invenției în discuție. O treabă care ne dăm seama, cere timp și eforturi deosebite. De la autorii ei am aflat însă că înaintea respectivei comisii, de ea s-a ocupat o subcomisie alcătuită din specialiști din diverse domenii care în cea mai mare parte și-au dat avizul favorabil producției de magneți. Între timp a fost însă instituită comisia care acum la totul de la capăt. Ni se pare cam mult timpul care a trecut, cînd, se știe bine, într-o singură oră, în lume se înregistrează mii de cereri pentru obținerea brevetului de inventator !

ION DANCEA

Bătălia pentru noile surse de energie

BIOGAZUL POATE ȘI TREBUIE SĂ CÎȘTIGE TIMPUL PIERDUT (II)

Afirmam într-un recent număr al revistei noastre, sub genericul de mai sus, că, pe frontul cercetării românești privind producerea biogazului din nămolurile primare rezultate în marile complexe zootehnice, a apărut o foarte interesantă și tentantă propunere de experimentare a unui nou procedeu : obținerea biogazului prin fermentația anaerobă de contact a apelor uzate provenite din filtrarea nămolului primar și a apei brute la hidrosite. Și mai afirmam că respectiva propunere, venită din partea inginerului Mihail Preța, cercetător științific principal din cadrul Institutului de cercetare științifică și inginerie tehnologică pentru echipamente energetice și mașini de ridicat, mai pe scurt ICSITEEMR, a fost primită cu un deosebit interes și cu multă încredere de către cercetătorii și specialiștii unor institute care, sub directa îndrumare și coordonare a Consiliului Național de Știință și Tehnologie, vor ataca acest nou procedeu.

Și iată, sîntem în măsură să consemnăm un fapt îmbucurător : acum cîteva zile, la Institutul de cercetări și proiectare pentru epurarea apelor reziduale, adică ICPEAR, a fost semnat contractul privind demararea cercetării la care, pe lîngă institutele mai sus amintite, va participa și Institutul de cercetări pentru industria și chimia alimentară, altfel spus ICICA.

Acestea fiind zise, să facem o cuvenită întoarcere în timp : anul trecut, cam prin luna martie, revista noastră a publicat un amplu articol dedicat hidrositelor montate la Întreprinderea de stat pentru creșterea și îngrășarea porcinelor de la Tomești, județul Iași. Militam în acel articol pentru urgentarea omologării hidrositelor de la ISCIP—Tomești și pentru dotarea cu astfel de instalații a tuturor marilor complexe de porcine din țară. Tot anul trecut, în ultimul număr al revistei noastre, notam că omologarea a avut loc în luna noiembrie și că se preconiza extinderea lor la alte 30 de ISCIP-uri din țară. Din păcate, intenția a rămas doar intenție, adică filiala de la Iași a ICSITEEMR n-a încheiat nici un contract ferm pentru cele 30 de hidrosite care s-au redus la numai 3, acestea fiind confectionate și așteptînd a fi montate în județul Bacău.

Să mai notăm că, independent de cercetarea strict teoretică demarată de inginerul Preța acum un an, trei colective de specialiști de la ISPCAIA sînt în curs de a definitiva, teoretic și practic, la ape industriale, procedeul fermentației de contact. Care ar fi, deci, noutatea propunerii inginerului Preța ? Prima noutate este aceea că se prevede folosirea apelor uzate provenite din filtrarea apelor brute la hidrosite, ape din complexele porcine. A doua noutate este aceea că se pornește de la existența și buna funcționare a hidrositelor, instalații care pot asigura, în cantități suficiente, apa cu încărcătură organică.

L-am abordat chiar pe inginerul Mihai Preța într-un dialog care a început cu următoarea întrebare : „Ce este, la urma urmelor, acest procedeu de fermentație de contact ?"

— Nimic mai simplu. Punerea în contact intim a unei mase mari de microorganisme anaerobe cu o masă mică de încărcătură organică în scopul consumării rapide a acesteia.

— Cu alte cuvinte, încărcătura organică a unei ape, indiferent că apa provine din procesele tehnologice din industria alimentară, sau din marile complexe zootehnice, este consumată de microorganismele anaerobe, iar acest consum dă naștere la biogaz. De unde apar microorganismele ?

— În treacăt fie spus, microorganismele anaerobe sînt, după mai noi sau mai vechi cercetări, cele mai vechi ființe ale pămîntului. Ele au apărut încă din perioada cînd atmosfera primară era încărcată mai ales cu gaz metan și alte gaze de natură anorganică. Nu este cazul să insistăm prea teoretic asupra rolului acestor microorganisme anaerobe. Ceea ce ne interesează este faptul că ele trăiesc și astăzi și acționează imediat ce li se oferă prilejul. Adică, altfel spus, ele ne înconjoară și lucrează numai în condiții de absență totală a aerului. Știți, de exemplu, ce se întîmplă într-un pahar cu apă uzată încărcată organic și închis ermetic?

— Ce se întîmplă ?

— Microorganismele aerobe vor consuma din substanța organică existentă atîta timp cît au oxigen liber. Îndată ce oxigenul liber a fost consumat, intră în scenă, adică în acțiune, microorganismele anaerobe care consumă, de asemenea, tot oxigen, dar îl preiau nu din starea lui liberă, ci din compușii organici ai apei uzate, eliberînd sau producînd biogaz, motiv pentru care aceste microorganisme se mai numesc și metanogene.

— Am tot folosit expresia încărcătură organică. S-a înțeles, credem noi, că ea este un fel de hrană pentru microorganismele anaerobe. E bine ?

— E bine. Se cuvine să mai facem precizarea că încărcătura organică, un complex de material organic format din grăsimi, proteine, zaharuri etc., se măsoară în miligrame pe litru, sau kilograme pe metru cub. O apă uzată poate avea încărcături diferite, de la 0,2 pînă la 40 kilograme CBO-5 pe metru cub. Acest CBO-5 este un etalon de măsură a gradului de încărcare organică sau chiar poluare a apei. Constatînd că apele uzate din complexele de porcine au o încărcătură optimă de CBO-5, pînă la 15—20 kilograme pe metru cub, m-a preocupat ideea și apoi tehnologia fermentației de contact, ca singurul procedeu de epurare a acestor ape uzate.

— E limpede, procedeul de fermentație de contact presupune existența hidrositelor.

— Într-adevăr, hidrositele, filtrînd apa uzată brută și separînd nămolul primar, fac posibilă utilizarea apei filtrate uzate în instalații speciale de fermentație de contact, instalații pe care ne propunem să le concepem și să le experimentăm într-un timp cît mai scurt.

— Această cercetare face, dealtfel, obiectul recentului contract încheiat între ICSITEEMR și ICPEAR.

— Da, acesta este obiectul recentului contract și, în ceea ce ne privește, vrem să finalizăm cercetarea pînă la sfîrșitul acestui an pentru ca nu mai tîrziu de primul trimestru al anului viitor să putem trece la implementarea pe scară națională a procedeului de fermentație de contact.

— Asta presupune, bănuim noi, dotarea tuturor marilor complexe de porcine cu hidrosite.

— Mă bucur că revista Flacăra a sesizat încă de-acum un an importanta dotării complexelor de porcine cu hidrosite. Nu mă refer doar la actuala campanie pentru producerea biogazului, ci la însăși eficiența economică a acestor instalații. Pe lîngă faptul că hidrositele sînt punctul de plecare în producerea de biogaz prin noul procedeu, ele oferă mari șanse și în ceea ce privește depoluarea apelor și în general a mediului din jurul complexelor de porcine.

— Chiar dacă revista noastră a prezentat pe larg aceste avantaje, ar fi bine să insistăm din nou asupra lor.

— Cu atît mai mult cu cît, după ultimele știri ce le dețin de la filiala noastră din Iași, singura producătoare de hidrosite pînă la ora actuală, nu s-au luat măsurile necesare pentru a se putea trece la o adevărată producție de serie a hidrositelor. Dar să le luăm pe rînd. Hidrositele au apărut din necesitatea de a separa altfel, mai eficient decît pînă acum, nămolul primar din apele uzate brute emise de complexele de porcine. Aceste ape afectau și încă mai afectează, acolo unde nu avem hidrosite, întregul bazin hidrografic din jurul marilor creșcătorii de porci. Prin această separare mecanică se obține un nămol ce poate fi întrebuințat ca îngrășămînt agricol, ca furaj, în amestec, pentru creșcătoriile de bovine sau ca furaj piscicol. Iar apa rezultată, pînă la a fi întrebuințată pentru producerea de biogaz, urma să fie tratată pînă la limitele standard și evacuată în emisar. Epurarea acestor ape prin procedeul clasic, de aerobioză, presupunea și presupune încă un imens consum de energie electrică. Dar iată, prin procedeul fermentației de contact nu numai că nu se mai consumă energie, dar se și produce energie, adică biogaz.

— Ar fi foarte trist, cu alte cuvinte, să se încheie cercetarea la care v-ați angajat, iar hidrositele, punctul de plecare al noului procedeu de producere a biogazului, să nu fi fost generalizate.

— Da, am pierde, din această cauză, un timp prețios, adică sute de milioane de metri cubi de biogaz, sau, tradus în tone combustibil convențional, cîteva sute de mii de tone.

— Chiar, dacă tot vorbim de tonele de combustibil convențional, cît s-ar obține, de pildă, la ISCIP-Tomești prin acest procedeu ?

— Aproximativ 12 000 tone combustibil convențional pe an. Să înmulțim această cifră cu numărul complexelor de talia celui de la Tomești și vom vedea ce mare pierdere sau ce mare cîștig stă în fața noastră.

— După știrea noastră, avem 20 de astfel de complexe. Asta ar însemna aproximativ 250 000 tone combustibil convențional pe an.

— Da, la cam atît se poate ridica producția de biogaz tradus în combustibil convențional. Dar la cifra asta nu se poate ajunge decît urgentînd fabricația în serie mare de hidrosite și apoi adăugarea instalațiilor speciale de producere a biogazului.

— În ce constau aceste instalații speciale ?

— Ar fi vorba doar de două mari piese: digestorul, sau, cum i se mai spune, impropriu, metantanc, și decantorul. Fabricarea lor nu ridică probleme tehnice deosebite nici ca material, nici ca execuție.

— Atît ?

— Atît, plus o mare operativitate din partea tuturor factorilor de decizie privind marele program de valorificare a noilor surse de energie.

Ne îngrijorează doar faptul că, deși au fost omologate acum aproape un an, hidrositele n-au prea fost îmbrățișate la nivelul conducerii MAIA. Adică, pînă la ora actuală, au fost fabricate doar 8 hidrosite, între care cinci, pînă la omologare, cele de la ISCIP-Tomești, județul Iași, de la Poarta Albă și Sibioara, ambele din județul Constanța. Da, s-au mai fabricat, după cum am mai spus, alte 3 hidrosite, pentru Bacău, dar acestea încă n-au ajuns să fie montate. Și, e limpede, dacă vrem biogaz prin noul procedeu, trebuie să avem mai întîi și-ntîi hidrosite, instalațiile care asigură apa cu încărcătură organică, adică materia primă pentru biogaz.

VICTOR NIȚĂ

Farmacii, farmaciști, medicamente (II)

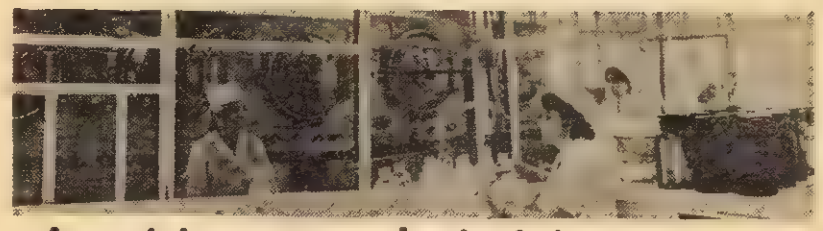

Aprovizionarea — salturi și inconsecvențe

Farmacist cu vechi state de profesie, de peste 35 de ani, cu funcții de conducere (a coordonat multă vreme activitatea farmaceutică în fosta regiune Oltenia), de 11 ani diriginte al unității nr. 2, din cartierul Titan, Nicolae Zahacinschi începe discuția noastră în felul următor : „În primul rînd, sînt supărat pe aprovizionare. E plină de inconsecvențe, de salturi și de contradicții. Înțelegem, multe cauze sînt obiective, așa e în toată lumea, depindem de circuitul internațional al medicamentului, al substanțelor chimice specifice, dar multe sînt și subiective, țin de o mai mare grijă față de producția națională și de organizarea aprovizionării, de asigurarea necesarului. Pe pacient nu-l interesează motivele pentru care nu am un produs, el știe că am datoria să-i asigur medicația. Deseori ne confruntăm cu suspiciuni, sîntem acuzați că, probabil, n-am comandat medicamentele ce apar ca deficitare la un moment dat, ori că le acordăm cu regim preferențial, deși, în parte, este adevărat cînd e vorba de copii, de bolnavi cronici și excepțați de la plată ; judecăm și noi de la caz la caz, pentru a veni cît mai bine în ajutorul sănătății oamenilor. De regulă, dăm vina pe industrie și, să știți, nu fără temei. Raiile vechi, o interesează precumpănitor planul valoric global, și nu producția fizică, pe sortimente. Să exemplific ! Cunoaștem necesitatea reducerii importurilor pentru ca țara să aibă o bună balanță valutară și, în context, s-a spus că nu vom mai importa un anumit medicament antireumatic și că vom face în țară un produs similar. Minunat ! Dar nu s-a făcut. Ce să oferi bolnavilor, motive pe care nici nu le cunoaștem în esență ?! Ministerul Sănătății a fost pus în situația să intervină pretutindeni pentru a salva anumite stări de lucruri și a atenua îngrijorarea bolnavilor și s-a importat „Brufen". Am asistat nu o dată la ședințe de analiză privind asigurarea necesarului de medicamente, la nivelul Ministerului Sănătății și, în mod cu totul paradoxal, reprezentanții chimiei, ai Ministerului Industriei Chimice, forul tutelar al producției de medicamente, lipseau. Nu prea e pe primul plan acest sector, dealtfel, centrala se numește a industriei farmaceutice, a cosmeticelor, a lacurilor și vopselelor !" Cunoaștem și noi adevărul celor susținute de farmacistul Nicolae Zahacinschi și nu o dată revista noastră a militat pentru promovarea medicamentului de concepție românească. Resubliniem ideea că, deși avem două institute de cercetări farmaceutice — unul al Ministerului Industriei Chimice și unul al Ministerului Sănătății —, în ultimii 10—15 ani n-au fost promovate prea multe produse românești concepute în aceste două redutabile foruri științifice. Ele au apărut în afara lor, fiind concepția unor medici și farmaciști din clinici și spitale, iar intrarea în fabricație s-a impus greu (vezi „Boicilul", „Ulcosilvanilul", „Covalitinul", „Pell-Amarul", „Trofoparul"...

Reîntorcîndu-ne la problema strict a aprovizionării, iată, lipsește de la o vreme un foarte bun produs românesc — „Extraveralul". De ce ? După cît am fost informați, substanța activă se fabrică în țară ! „Nu cunoaștem — revenim la discuția cu farmacistul diriginte de la unitatea nr. 2 din Capitală — de ce ne vine rar „Nefrix", un excelent diuretic de fabricație indigenă ?! S-a adus „Furantril" din import. Foarte bun, dar al nostru costă 2,85 lei — 20 de pastile, celălalt costă 85 lei — 50 pastile. Or, ne gîndim și la bugetul omului și la bugetul statului, e adus pe valută".

La București situația aprovizionării este încă foarte bună față de județul Gorj, de pildă. Oficiul farmaceutic nr. 1, cel mai mare din țară (e normal, fiind vorba de Capitală, de unde cumpără medicamente și unde se internează în spitale pacienți din toate județele), deține două laboratoare proprii — unul galenic și unul de soluții injectabile — unde se prepară o largă gamă de medicamente, mai ales dintre cele deficitare într-un moment sau altul. Sînt foarte bine dotate cu aparatură și competente profesionale, prepară produse după formule proprii ori după formule ale unor clinici și spitale, specifice profilului acestora. În general, la nivelul oficiului se promovează o intensă activitate de elaborare și producere de medicamente direct în farmacii, atît în cele din rețeaua cu circuit deschis, cît și din rețeaua spitalelor. La Spitalul clinic de urgență, la Spitalul clinic al municipiului București, la Spitalul clinic central de copii, de pildă, funcționează veritabile microuzine. Soluțiile injectabile perfuzabile de ser fiziologic și glucozat, în diferite concentrații, pe care nu le asigură industria — nu le-a asigurat niciodată — sînt pregătite în exclusivitate de către colectivele de farmaciști și cadre medii de aici. La fel și o mare gamă de unguente, de supozitoare, de calmante, zeci de produse, cu zeci de formule, deficitare în ultimul timp la nivelul producției industriale ori al importului. Dirigenții și directorii oficiilor farmaceutice se abat pentru procurarea substanțelor necesare, aducînd o mare contribuție pe de o parte, la reducerea importurilor, iar pe de alta, la suplinirea golurilor în aprovizionare și, mai ales, pentru a menține profesionalismul și calitatea farmaciștilor cu studii superioare. La Tg. Jiu există, de asemenea, această dorință și competență în specialitate, dar nu există substanțe, nu se pot procura materiile prime necesare. Ce-i drept, Tg. Jiu e departe de Capitală, de ministere, de întreprinderile de produse farmaceutice și chimice, e mai greu ca specialiștii de acolo să-și facă „relații" la București și prin restul țării. Lipsesc și utilajele și aparatura elementară pentru asemenea act farmaceutic de maximă responsabilitate. La Tg. Jiu a fost deficitar, în primăvara aceasta, chiar și piramidonul, chiar și soluția de „Diana", iar medicii au fost mereu puși în situația de a face echilibristica înlocuirilor unui medicament cu altul, încît e foarte greu să prescrie o rețetă cu maximum de eficiență. La Farmacia nr. 73, la comanda 14 173 din luna mai 1980, spre exemplu, din 23 de produse solicitate s-au onorat doar 12 și acestea nu în întreaga cantitate cerută.

Problema care se ridică, și la care vom mai reveni, este aceasta *a reîntrondării farmacistului în rolul și locul său dintotdeauna în istoria medicinei, de a produce medicament și nu doar de a-l desface.* Pe lîngă faptul că învață la facultate chimie, aproape cît un chimist, e pregătit în plus cu disciplinele de farmacologie, farmacodinamie și farmacovigilență, adică exact cu tehnica preparării și cunoașterii unui medicament în intimitatea lui, precum și cunoașterea reacției adverse în chimia organismului uman. Respectînd pregătirea, formația celor competenți cu adevărat, respectăm bolnavii, pacienții și farmaciștii în autoritatea și prestigiul care li se cuvin, dar respectăm și economia națională. Sînt o inteligență tehnică și chiar o forță de muncă nefolosită suficient. Nu înseamnă că pledăm azi, în epoca marilor industrii chimice, a marilor descoperiri în domeniu, pentru reîntoarcerea la spiterii de odinioară, nu! Se știe că, la ora actuală, nu există „taxă de elaborare", nu plătim în farmacie și concepția și manopera executării unei rețete : toate acestea intră în atribuțiile farmacistului, recompensa fiind cuprinsă în retribuție. (Dar acest fapt, trebuie bine statuat, reglementat, paralel cu repartițiile mai judicioase de substanțe chimice farmaceutice pe oficii, pe județe, pe unități.) Promitem să revenim asupra problemei condiției și rolului farmacistului de azi, din țara noastră, în corelație cu tehnicile moderne de tratament, cuceririle moderne din domeniul medicinei, și în context la relația cu medicul.

CICI IORDACHE
Fotografie de GH. AMUZA

Aria calomniei în fața opiniei publice

Citisem de mai multe ori scrisoarea. Era o anonimă și cel care o întocmise încercase în final o scuză pentru faptul că nu-și asumă răspunderea semnării ei **„întrucît insul cu pricina aruncă și așa cu noroi în cine vrei și în cine nu vrei, cu sau fără motiv, cel mai adesea motivele fiindu-i întru totul străine. Pentru că** — venea cu o precizare omul nostru din umbră — **nu cred să fi rămas sector de activitate din Videle și din împrejurimi care să nu fi fost ținta ponegririlor și exagerărilor acestui jălbar înrăit".**

Cunoșteam cazul. Mă mai ocupasem cu ani în urmă de el. Pensionarul Alexandru Stoian din Videle, județul Teleorman, își făcuse, pe atunci, un fel de ocupație din a așterne pe hîrtie „of"-urile unuia și altuia. Nu așa cum le povestea omul, ci dîndu-le greutate, făcîndu-le mai spăimoase, inventînd, pe ici, pe colo, inechități și încălcări de legi. Și în forma asta, în stare a stoarce lacrimi și din piatră seacă, le trimitea, cu același invariabil **„spre știință"**, înspre 10 colțuri ale lumii, urnind, cum era de așteptat, comisii peste comisii pentru rezolvarea unor „grave semnale" care, cel mai adesea, se dovedeau fără temei faptic. Nea Titi, cum era numit de mai toți jălbarul nostru, nu-și făcea griji nici cît negru sub unghie dacă un caz sau altul era real sau imaginar. El își asumase sarcina de jălbar public, făcîndu-și un titlu de glorie din știința sa de a trage semnale de alarmă false. Își întocmise chiar o arhivă a dosarelor cu „of"-uri, catalogate pe instituții, pe întreprinderi, pe probleme. Uluitoare „ordine" într-o vădită încălcare a ordinii publice, într-o imensă dezordine și amoralitate.

Scrisesem, la timpul cuvenit, luînd poziție împotriva lui Alexandru Stoian din Videle. Mă alesesem, cum vă puteți închipui, cu o sumedenie de reclamații pornite spre toate zările lumii. Jălbarul de profesie nu suporta să-i dărîme cineva „autoritatea" cucerită de el cu sudoare de cerneală neagră. Totuși, se potolise. Interveniseră forurile locale, incriminate și ele adeseori în jalbele sale, intervenise cuvîntul obștii, așa încît veninul condeiului său n-a mai pornit spre lume o bună bucată de timp.

Mă simt obligată, înainte de a mă întoarce le Alexandru Stoian cel de azi — care și-a reluat, într-adevăr, meseria de jălbar, chiar **mai viol** ca înainte, modernizînd-o, folosind-o în propriul lui interes — să mă opresc, fie și în treacăt, asupra orașului Videle și a oamenilor săi. Cu greu își mai poate închipui azi cineva cenușiul și anostul tîrgușor de odinioară. Pentru că Videle, de la începutul noii noastre istorii, dar mai ales de la descoperirea adevăratei sale bogății, aurul negru, a făcut nu numai saltul din mizerie — tîrgușorul de odinioară fiind recunoscut sub acest trist calificativ — ci și saltul în civilizație. Iar măsura acestui uriaș pas între vremi n-o dau alții decît ei, videnii, salt înglobînd în el energie, dăruire, suflet, eroism cotidian.

Trebuie să fii de rea-credință sau cîrtitor de vocație ca să nu vezi și să nu simți toate aceste transformări. Asta nu înseamnă, desigur, că în Videle, au fost lichidate peste noapte toate problemele, toate necazurile. Oamenii mai au și din astea, le știu mai bine decît oricine, pentru că tot ei sînt aceia care le vor rezolva. Dar, printre toate aceste probleme, mai au unul, spun videnii, care se cheamă Alexandru Stoian ! Trebuie să recunoaștem că nenorocit obicei mai are acest om, obicei căruia, dacă ar fi să i se pună diagnosticul i s-ar zice cu siguranță răutate, sau invidie, sau ceva pe aproape. Păi cum altfel să-i spui, cînd vezi bine că „meșteșugitele" lui vorbulițe așezate pe hîrtie nu încearcă altceva decît să discrediteze pe cei care muncesc, ridicînd cu sudoare fiecare nouă treaptă a așezării ? ! Cum să-i zici altfel unui ins care mîhnește, cu bunăștiință, nenumărați oameni de bună-credință, care pune autoritățile pe drumuri, care descurajează elanuri ? !

Spuneam undeva că jălbarul s-a modernizat. Mai întîi, și-a pus o „firmă", tocmai pe acoperișul casei, cu litere mari, uriașe, să se vadă nu numai de pe stradă, dar și din avion : TITI ; pentru că nea Titi și-a extins zona de activitate, devenind, peste noapte, un adevărat „factotum" : îi ajută pe „neajutorați" să întocmească cereri de partaj, cereri pentru certuri cu soția „nelegitimă", pentru acte fictive de pensionare, pentru ieșirea din impasul Legii 18 etc... Cele mai multe din multele sale jalbe însă vizează „nereguli grave", „extrem de grave", pentru că nea Titi, cel bun la toate, nu uită nici de sufletelul lui. În funcție de mărimea jalbei, de codițele pe care el trebuie să i le adauge pentru a face impresie, nea Titi primește : fie bani — de la 5 lei la 75 lei — fie cîteva kg carne de porc, o sticlă de coniac, vreo două-trei de vin, sau... Declarațiile date de, să le zicem, oftangii, încopciate la miliția județeană, stau mărturie în acest sens. La un singur lucru a renunțat nea Titi : la arhivă. Semn bun ? Semn rău ? Sau măsură de prevedere pentru a nu fi prins cu mîța în sac. Dar, iată că pînă la urmă tot a fost prins cu mîța în sac acest fals bătăios în războiul falselor reclamații și sesizări. Și, pentru că mai sînt și alții asemenea lui, tot pe ici, pe colo, cîrtitori de profesie și avocați ai cauzelor pierdute dinainte nu pregetăm să le-o spunem deschis : calomnia se pedepsește prin lege ! Spunem aceste cuvinte și în numele videanului anonim care de teama calomniei lui Alexandru Stoian nu a îndrăznit să-și așternă numele pe hîrtie. De va fi să citească aceste rînduri, va roși poate. Calomnia i-o spunem deci pe această cale, trebuie amendată pe față, nu din umbră, ea însăși clocindu-și puii în umbră și-n întuneric. Calomnia trebuie pedepsită mai întîi prin opinia publică, prin opinia colectivă a tuturor acelora care se simt cu conștiința curată, muncesc și trăiesc cinstit, într-o societate în care triumfă întotdeauna adevărul.

GEORGETA BLĂNARU ■

Tupeul de obicei indică incorectitudine

— Semne de întrebare în legătură cu fostul responsabil al restaurantului din Podul-Iloaiei, Tudorel Grigoriu, ne-am pus și noi, ca și alți cetățeni, încă mai de mult — relatează locotenent-colonelul Ion Enache, din Miliția județului Iași. Ce-i drept, atrăgea atenția modul său de viață, cam exagerat în raport cu posibilitățile legale de cîștig.

Încercările de a se verifica anumite bănuieli se opreau în fața rezultatelor unor revizii și controale de specialitate, care îl găseau întotdeauna „în regulă".

Cînd s-a primit ordin să se verifice afirmațiile cuprinse în cîteva sesizări, trimise chiar la București de cetățeni din localitate care pretindeau că știu mai multe amănunte despre incorectitudinea responsabilului de restaurant, șeful serviciului economic a organizat și condus personal acțiunea respectivă.

Luat prin surprindere, Tudorel Grigoriu a încercat inițial, cu abilitatea care îl caracteriza, să convingă echipa de control că depune eforturi inutile.

— Nu vă faceți iluzii ! Îmi cunosc gestiunea ca pe propriile buzunare. Nu veți găsi nici cea mai mică ilegalitate. Am fost verificat de atîtea ori. Invidia unora, tovarăși. Dar o să vă convingeți...

Și controlul s-a desfășurat conform planului conceput. Văzînd că cei din echipă nu se lasă influențați de „asigurările" sale, responsabilul restaurantului a schimbat tactica.

— Dar, vă rog, luați și dumneavoastră o gustare ! Nu se poate să mă refuzați. Ce naiba, oameni sîntem...

— Mulțumim de invitație, dar nu insistați. Luăm masa în altă parte și numai după program — i-a replicat șeful echipei de control.

Cînd a observat că ofițerul care inventaria sticlele de coniac se uită atent prin lichid, în interior, pentru a distinge data îmbuteliării imprimată pe verso-ul etichetei, pe fața responsabilului de restaurant a apărut o grimasă ciudată. Într-adevăr, constatarea că data îmbuteliării era mult mai recentă decît cea prevăzută în documentele referitoare la ultima aprovizionare oficială cu coniac avea să fie și una dintre primele și principalele probe prin care s-a demonstrat că responsabilul introducea ilegal băuturi în restaurant.

A doua dovadă a constituit-o analiza de laborator. S-a stabilit astfel că toate băuturile alcoolice din gestiune erau diluate.

A urmat percheziția domiciliară. Nu mai încăpea nici o îndoială că cele 30 kg cafea găsite acasă la gestionar aveau să fie introduse în restaurant tot fără forme.

În timpul controlului, cîțiva cetățeni indignați de atitudinea sfidătoare și de manoperele frauduloase folosite de responsabilul restaurantului, au adus la cunoștință cadrelor de miliție că Tudorel Grigoriu ar fi ascuns nu demult o parte din valorile acumulate ilegal, la un unchi din Pașcani. În beciul casei unchiului respectiv s-a găsit, într-adevăr, o lădiță care conținea nu mai puțin de **266 000 lei și 200 grame bijuterii din aur.**

Repulsia celor care trimiseseră pînă la București sesizări despre incorectitudinea responsabilului de restaurant din Podul-Iloaiei fusese deci justificată.

Pe lîngă abilitate și tupeu, cercetările aveau să relieve și alte trăsături de caracter edificatoare ale lui Tudorel Grigoriu.

— Nu știu, nu cunosc nimic în legătură cu introducerea de băuturi fără forme legale. Poate barmana Elena Cîrpă să fi făcut așa ceva cît am fost eu în concediu — a încercat el să se eschiveze de răspundere.

— Cum îndrăznește să arunce toată vina asupra mea ? ! — a ripostat barmana. Doar ne-am înțeles să-i dau zilnic 400—500 lei din ceea ce cîștigam în plus din vînzarea băuturilor diluate și introduse fără forme.

— Nu eu am diluat. Poate Ion Petrovici, care lucra la magazie — se „apăra" Grigoriu.

— Da, eu am introdus apă în băuturi, dar la indicația șefului. Cum era să fac eu așa ceva fără știrea lui ? ! Și ce interes aș fi avut, că doar nu eu aveam cîștigurile cele mari...

La o înțelegere inițială bazată pe o asemenea mentalitate nici nu se putea un alt epilog.

Drept pentru care, instanța de judecată i-a condamnat pe toți trei în raport cu gravitatea faptelor fiecăruia la pedepse penale de la 2 ani la 8 ani închisoare și confiscarea bunurilor acumulate ilegal.

MIHAI GROZAVU ■

Apel la omenie

Zi de sfîrșit de aprilie. Ca de obicei, așa cum făcuse ani și ani la rînd, Costel Stoianov dădu să intre repede pe poarta Stadionului „Dinamo" din București, dar omul de la intrare îl opri cu un gest mașinal și îi comunică, pe un ton sentențios, că de azi înainte accesul în incinta complexului sportiv îi este interzis cu desăvîrșire. Pe moment rămase ca și mut. Se întoarse acasă foarte abătut și de atunci nimeni nu l-a mai văzut decît foarte rar ieșind din casă cu mersu-i greoi, de om suferind.

...Prin anul 1952, cînd în Capitală bîntuia o epidemie de poliomielită, a avut marea neșansă să fie atins de acest flagel îngrozitor. A căzut fulgerător la pat. Avea doar zece ani ; era în clasa a IV-a elementară. După ce a trecut primul șoc, a urmat în continuare școala, dovedind o dîrzenie extraordinară și o voință cum rar se poate întîlni la un copil de vîrsta lui. Printr-o derogare dată de Ministerul Educației și Învățămîntului, figura în catalog, dar învăța acasă, în pat. Colegii, binevoitori și solidari, îi aduceau pe rînd lecțiile : trimestrial, profesorii veneau și-i încheiau situația școlară.

A stat imobilizat la pat pînă în clasa a IX-a. Clasele a X-a și a XI-a le-a urmat la școală, unde putea merge de-acum în cîrje, datorită ajutorului dat de colegi și grație masajelor și exercițiilor fizice făcute cu o perseverență diabolică prin îngrijirea mamei sale. Și-a trecut cu succes și examenul de bacalaureat. Deosebit de sîrguincios și cu mintea ageră, s-a calificat apoi tehnician în aparate de proiecție cinematografică. A muncit conștiincios, cu multă tragere de inimă, patru ani la rînd dar, datorită infirmității sale, a fost pensionat cu invaliditate de gradul I, acordîndu-i-se pensie lunară de 700 de lei plus 300 de lei pentru însoțitor. Tocmai în această vreme un doctor l-a sfătuit să meargă neapărat pe stadion și să facă sistematic exerciții fizice recuperatorii, pentru a opri și chiar învinge atrofierea musculaturii.

Așa a ajuns Constantin Stoianov la Stadionul „Dinamo". Cu gîndul firesc nu de a deveni sportiv de performanță, ceea ce ar fi părut, se înțelege, o îndrăzneală prea mare, ci de a putea trăi, a face mișcare pentru viață. Acolo, în lumea stadionului, devenind membru al secției de atletism, cu carnet și cotizație la zi, el a început să execute exerciții simple, apoi din ce în ce mai dificile, pînă ce a ajuns astăzi, după ani și ani de efort asiduu, uneori chiar eroic, să alerge trei kilometri fără oprire, să facă genuflexiuni cu 50 de kilograme împins și culcat, tracțiuni la bară fixă, flotări la paralele. Și întrucît stadionul dispune și de un bazin descoperit de înot, tot medicul l-a sfătuit să practice și înotul. Și-a ales stilul bras, deoarece era imposibil să stea întins pe apă. Acum poate înota ușor 500 de metri fără oprire, în mai puțin de 20 de minute, performanță pentru care poate fi invidiat de mulți tineri sănătoși.

Dar toate aceste împliniri, și bucurii, și speranțe de viață s-au năruit brusc în ziua aceea de sfîrșit de aprilie cînd, printr-o dispoziție a conducerii clubului, lui Costel i s-a interzis cu desăvîrșire accesul în complexul sportiv. Acum, în liniștea apăsătoare a camerei din apartamentul 24, tînărul cu ochii înlăcrimați îmi depănă povestea tristei sale vieți. L-am întrebat de ce nu renunță la „Dinamo" și nu-și caută alt stadion. Ce mi-a răspuns el :

— Nemaiputînd face zilnic antrenamente, voi ajunge din nou la faza de la care am plecat, adică la anchiloza care mă va ținti sigur la pat. Și-i neînchipuit de dureros să îmi aștept paralizat sfîrșitul cînd alții se seama mea alcargă, înoată, se plimbă. Acum, gustînd din toate acestea, îmi va fi insuportabil. De ce nu renunț la „Dinamo" ? Pentru că aici sînt deja foarte bine cunoscut și nimeni nu rîde pe seama dificultăților mele de vorbire sau de mișcare. Pentru unul ca mine, acest complex psihologic nenorocit este greu de înlăturat în alte condiții și la o astfel de vîrstă. Ca să mă familiarizez bine cu oamenii de la „Dinamo" mi-au trebuit ani și ani, încît mi-ar fi imposibil să apar în fața unor străini. Risul sau batjocura cuiva, indiferent că e cu sau fără voie, m-ar distruge iremediabil.

Am discutat cu tovarășul Nicolae Petriceanu, președintele Clubului sportiv „Dinamo", și am înțeles că motivele dispoziției date în privința lui Costel Stoianov n-ar fi altele decît teama că prezența lui ar incomoda pe ceilalți beneficiari ai complexului, teamă izvorîtă din optica ciudată pe care unii s-au grăbit s-o așternă și pe hîrtie cum că mișcările insuficient de armonioase ale tînărului ar putea provoca ilaritatea celorlalți. La aceasta s-ar mai adăuga niște triste și jignitoare supoziții de genul „Ce se întîmplă dacă...?, „Cine știe ce-o să fie" etc., etc. Motive, cum s-ar spune, fără motiv, pe care nu le înțelege nici inima, dar nici logica rațiunii datoare și ea să nu treacă cinic peste suferința unui om.

Costel Stoianov ar putea fi considerat un erou. Acesta este cuvîntul potrivit pentru neasemuita sa dîrzenie, pentru voința exemplară prin care a reușit să realizeze o performanță unică : aceea de a îngenunchea o boală cumplită, de a învinge anchiloza prin sport, prin redobîndirea încrederii în el însuși, în oameni și nemărginita lor omenie. Și dacă el și-a legat această încredere de Clubul „Dinamo", care i-a fost o adevărată familie de aproape 15 ani, de ce l-ar fi ea dezmințită acum tocmai de oamenii de aici într-un mod atît de dureros ? !

Pentru Costel Stoianov mișcarea înseamnă viață. El trebuie reprimit neîntîrziat pe stadion.

MIHAI STĂNESCU ■

În viața unui șofer o singură greșeală poate fi fatală!

Frumos e drumul național care traversează pădurea de stejar de pe raza comunei Tismana.

Era ora 6,00 dimineața. Ploaia căzută în timpul nopții umpluse de miresme aerul răcoros al începutului de zi.

„Mai mare dragul să faci asemenea curse prin astfel de locuri. Nici tu praf, nici tu arșiță înăbușitoare", se destăinuia șoferul Aristică Pora, colegului său Gheorghe Voiciu.

Aristică nu era un șofer începător. Primise permisul de conducere acum 20 de ani. Conducător auto de categoria I, era cotat printre șoferii de bază din unitate. Din greșeala comisă în anul 1966, cînd a fost găsit conducînd sub influența alcoolului, trăsese multe învățăminte. În decurs de 14 ani nu comisese nici o greșeală gravă.

Ca urmare a experienței și comportării sale, conducerea autobazei nr. 5 călători, aparținînd de I.T.A. Gorj, i-a încredințat sarcina de mare răspundere de a transporta muncitorii șantierului Trustului de construcții industriale nr. 4 Vădeni — Tg. Jiu din comunele de domiciliu la locul de muncă și înapoi.

În dimineața cu pricina îmbarcase în autodubă 10 persoane și pe colegul său Gheorghe Voiciu, care ocupa un loc în dreapta conducătorului auto.

O ceață ușoară plutea deasupra șoselei încă umede, ca urmare a ploii căzute în timpul nopții. La un moment dat Aristică zărește (cu întîrziere, însă) în fața sa două căprioare traversînd drumul de la stînga spre dreapta. În loc să reducă treptat viteza prin frînare, evitînd lovirea animalelor și nepunînd în pericol viața pasagerilor transportați, A. P. procedează cum nu se poate mai contraindicat. El acționează tardiv însă brusc asupra frînei, manevrînd concomitent volanul spre stînga pentru a ocoli printr-o fandare cele două căprioare. Rezultatul : roțile se blochează și mașina intră în derapare (favorizată și de carosabilul umed).

În secvența următoare șoferul pierde controlul volanului, autoduba face o mișcare de rotație de 90° și se izbește cu putere de un stejar, după ce roțile din față trec prin șanțul drumului adînc de jumătate de metru.

Aristică Pora și Haralambie Stănescu, inițial răniți foarte grav, mor la spital, iar Gheorghe Voiciu și Maria Balaloi sînt răniți grav, însă în afara oricărui pericol.

Ce factori nu a luat în calcul șoferul autodubei :

a) drumul umed pe care se deplasa cu o viteză de circa 60 km pe oră. Mult prea mult pentru o șosea avînd în plus acostamentele acoperite de iarbă umedă ;

b) posibilitatea apariției animalelor semnalizată prin indicatoare care se repetau din loc în loc. Șoferul știa că mai ales la acea oră de dimineață căprioarele se deplasează în căutare de hrană prin păduri, deseori traversînd drumul.

Chiar dacă rulăm pe un drum mai puțin circulat, la o oră cînd traficul este foarte redus, atenția noastră, a celor de la volan, trebuie să fie la fel de trează. Obstacole diverse pot apărea instantaneu, așa cum am văzut în cazul de față, cerînd din partea pilotului o intervenție promptă și rapidă.

Șoferul nostru, absorbit de discuția cu colegul său, în consecință insuficient de atent la drum, a observat tîrziu animalele, iar apoi a acționat greșit pentru evitarea coliziunii.

În orice anotimp, la traversarea pădurilor, dar mai cu seamă vara, cînd pomii și tufele cu frunzișul lor bogat fac deseori imposibilă observarea unor animale înainte de apariția lor pe asfaltul drumurilor, se recomandă piloților să conducă cu precauție, putîndu-se aștepta în orice clipă la o surpriză de genul celei prezentate în rîndurile de față.

Colonel VICTOR BEDA ■

Iată o instituție care ne este de mare ajutor, preluind una dintre grijile noastre mari : spălatul rufelor. Dar nu numai atît, pentru că rufele spălate mai trebuie și călcate, un alt travaliu care înghite ore de muncă. Pornind de la sesizarea unei tovarășe care ne-a scris despre deteriorarea unor albituri și întîrzierea (din martie a.c.) plății despăgubirilor materiale, am descins prin cîteva unități „Nufărul".

★

Centrul nr. 16 din str. Maior Coravu. Abia s-a deschis și interiorul se aglomerează treptat. Responsabila, tovarășa Rodica Lefter, e posomorită. Comerț se face și aici, adică am fi dorit ca fiecare cetățean să se aleagă și cu un mic zîmbet de „bună-dimineața". Rodica Lefter nu e de multă vreme în acest serviciu, dar din scurta sa experiență ne poate spune că „mai sînt unele necazuri" : întîrzierile comenzilor datorate unor „defecțiuni tehnice" și uneori cămășile au gulerele prost călcate ! Ce spun tovarășii care beneficiază de serviciile centrului nr. 16 ? Plati Corneliu, șos. Mihai Bravu : „Pînă acum e bine. Cu vreo doi ani în urmă mi s-a pierdut un cearșaf. Fabrica mi-a restituit unul nou, dar am umblat vreo două săptămîni. Dacă am observat vreo uzură a rufelor ? Nu, cred că asta se întîmplă atunci cînd cineva aduce o rufă ruptă sau uzată 95%". Betea Traian, str. C-tin Ivănuș : „Aduc numai hainele, pentru curățat. În afară de returnarea unei haine (cu o pată care nu ieșise) n-am avut alte necazuri. Termenul de curățire a unei haine, de 11 zile, mi se pare însă cam lung !" Sofia Bărbulescu : „Ar trebui să se dea atenție la călcat. Apoi, ar fi problema petelor : fețele de masă, mai ales, vin tot cu petele vechi. Tivurile sînt cam neglijent călcate".

Condica de sugestii și reclamații conține fraze destul de usturătoare la adresa „Nufărului". „Nimeni nu are dreptul să-mi rețină în mod nepermis obiectele peste termenul stabilit. Vin pentru a 5-a oară să le ridic și mi se spune că n-au venit din motive de reparații la secția din Pantelimon" (Dogaru Gh., șos. Mihai Bravu nr. 147, 27.II.1980). „Am dat rufele la spălat în această unitate a doua oară. Prima dată mi s-a pierdut o față de pernă, iar acum aștept de o lună să le ridic și încă nu sînt gata" (Minescu Elena, str. arh. Mandrea nr. 8, 3.III.1980). „Înțeleg că așa cum noi achităm corect și înainte efectuarea lucrării, tot așa și întreprinderea „Nufărul" are obligația să predea lucrarea completă, de bună calitate și în termenul prevăzut" (Dem. Ioanițescu, str. Pompiliu Manoliu nr. 13, 25.III.1980).

★

Responsabila centrului nr. 44, tov. Ilie Ana, cunoaște situația rufelor stricate și nedespăgubite. Semnatara scrisorii a apelat și la dînsa, nu numai o dată, dar cu toate că a anunțat centrala, despăgubirea nu a venit. „E vorba de o sumă mai mare, rufele fiind noi, rufe mari, cearșafuri pl'e din în. Degradarea lor s-a datorat faptului că instalația fabricii din Drumul Taberei, unde erau trimise din Telul Doamnei (! !), se defectase la acea dată și, după cum este firesc, tot lotul de rufe ținute în umezeală a mucegăit, a căpătat pete de rugină. Acum, la acest centru, lucrurile merg ceva mai bine, termenele s-au scurtat, înainte o comandă era gata în două săptămîni, acum în 10 zile ! Nu se mai trimit în Drumul Taberei, se trimit la fabrica din Colentina. Cît privește starea unei fețe de masă pătate, de pildă, vina este și a posesorului. În momentul cînd s-a pătat cu vin ori cu fructe trebuie înmuiată în apă rece, altfel pata nu mai poate ieși la spălat. Hainele mai vin uneori cu petele necurățate, iar returul duce la o nouă întîrziere. Călcatul obiectelor cu dantelă ori broderie ar trebui făcut mai atent, deoarece pentru ele se percep 0,50 lei în plus per bucată".

Privesc teancul de chitanțe ce urmează a fi onorate : despăgubiri pentru obiecte pierdute sau stricate la spălat în valoare de 77 lei, 146 lei, 80 lei.

★

Centrala Întreprinderii „Nufărul" se află în cartierul Militari, bd. Păcii nr. 187. Tovarășul director al centralei, Constantin Bolangiu, acceptă o discuție pe tema propusă, adică : în ce măsură „Nufărul" este, cu adevărat, la dispoziția noastră, a cetățenilor ?

Pornind de la reclamația nerezolvată (curios, în evidența șefului departamentului „Sesizări", tov. Florin Grigoriu, reiese că incriminatele rufe au fost ridicate de mult ! !), tovarășul director mă încredințează că, statistic privind problema, procentul reclamațiilor este infim față de numărul anual de comenzi care se ridică la impresionanta cifră de 25 de milioane ! Dacă luăm în medie 4 obiecte la o comandă, ne apropiem de 100 de milioane de rufe și haine ce trec prin mîinile muncitoarelor. Dar despre ele, puțin mai tîrziu.

Îmi sînt arătate cîteva obiecte care vorbesc prin ele însele despre „fantezia" cu care sînt înzestrați unii cetățeni certați cu etica. De pildă : de la un cetățean soseau reclamații prea dese prin care cerea să fie despăgubit, incriminînd distrugerea unor obiecte de îmbrăcăminte. Atunci s-a procedat la verificarea intenționată a unei cămăși (cu inițialele clientului) într-o stare de uzură extremă. Noua reclamație nu a întîrziat ! Cămașa (văzută și de mine), ce semăna cu lucrurile pe care de obicei le transformăm în cîrpe de șters praful, era descrisă de respectivul reclamant ca „o cămașă de import, din Franța, în valoare de 600 lei" (! !).

■

Acum, despre detergentul folosit. Mi se spune că, în detergentul special, realizat cu ajutorul ICECHIM-ului, intră 10 substanțe chimice, printre care și un dezinfectant foarte puternic, și, ceea ce e foarte important, fără clor ! Se procedează la o testare periodică, iar de 6 ani, de cînd tovarășul Bolangiu este director la „Nufărul", nu a fost depistat nici un microb, fiind practic imposibilă existența microbilor în urma spălării și a călcării la temperaturi ce depășesc 120°—140°. **Probleme adevărate rămîn însă calitatea prestării și termenele !** Ideea (care se și pune în practică) este aceea de a se apropia unitățile de beneficiari, de a se renunța la gigantismul unei unități ca aceea din Militari, în favoarea altora mai mici, chiar cu autoservire. Sînt deja 20 de centre de acest fel în București și urmează să se mai dea în folosință încă 10. Ce se cîștigă ? În primul rînd se renunță la transportul de la centrele de primire la marile unități (pînă la centrul din Militari sînt 13 km !), apoi posibilitatea de a se face retușurile pe loc, iar în cazul autoserviri, posibilitatea ca persoana care vine cu rufele la spălat să urmărească procesul de spălare, să ridice imediat rufele gata spălate și călcate. Tot în ceea ce privește calitatea : cămășile realizate de Centrala de confecții și tricotaje București și de către „Braincof" din Brăila, după tehnologii ultramoderne dar neasimilate complet, prin care gulerele sînt lipite cu un anumit adeziv de întăriturî, nu rezistă la spălat. Problema a fost discutată deschis și se pare că întreprinderile respective au luat notă de această defecțiune. O situație grea o constituie „uniformele școlare", mai ales ale băieților. Toamna vin munți de uniforme la curățătorie. Și, datorită materialului din care sînt confecționate, încep să crească și munții de reclamații !

Cronica serviciilor

De la fel de fel de rufe, la hainele de duminică

★

O altă problemă aflată în atenția celor de la „Nufărul" este aceea a calității utilajelor de spălătorie-curățătorie fabricate în țară. Mașina de spălat fabricată de Întreprinderea „Precizia" este aceeași de peste 25 de ani. Nu execută decît jumătate din operațiile tehnologice, și ceea ce este anacronic la ea, nu centrifughează ! Aparatele de măsură și control ai presiunilor și temperaturilor — fabricate de M.I.C.M. — ies din funcțiune după 2—3 zile, așa că nu se știe ce temperatură are apa, și acest fapt se repercutează asupra calității prestării : una este dacă speli bumbacul la 100°, și alta dacă speli țesăturile cu amestec de fibre sintetice la temperatura respectivă ! Apoi, rufele nefiind centrifugate, deci scoase umede din mașina de spălat, trebuie trecute de 2—3 ori prin calandru (călcătorie), ceea ce duce la consum de timp și energie. Mașina de curățat obiecte (asimilată în țară) este în stadiu de testare de vreo 10 ani (producător, același M.I.C.M.), cu toate că „Nufărul" a fost acela care a importat echipamentul de automatizare pentru această mașină ! O veste bună : mașina de spălat de la Cugir va fi prezentă în unitățile cu autoservire. Există o astfel de unitate experimentală în zona Pantelimon (Piața Cosmos).

★

Intrăm în fabrică. Întîi la sortare. Aici rufele murdare se aleg de cele mai puțin murdare... Nu vă doresc să vedeți anumite rufe care trec prin mîinile tinerelor fete de aici ! Există, probabil, la unii concepția că întreprinderea este obligată să primească la spălat (și să înapoieze precum... nufărul) rufe aduse într-o stare gravă de degradare și de murdărie. Dacă la centrele de primire sînt refuzați, încep reclamațiile ! Și ar trebui să fie refuzați net, pentru că noțiunea de civilizație nu-și mai are sensul cînd obligi omul din fața ta, lucrătorul, să primească lenjeria pe care ai neglijat-o, cînd obligi mîinile altor femei să umble prin obiectele intime slinoase ale unora sau altora.

★

Trecem pe lîngă mașinile vechi, despre care v-am vorbit, din care rufele sînt scoase ude, apoi la linia de călcare a cămășilor. Sofica Timpău calcă în medie 125 de cămăși pe zi. La linia plată, adică la călcarea cearșafurilor, fețelor de masă, o găsim pe Vera Roman, care lucrează de 5 ani la „Nufărul". Se tinde spre policalificare, dînsa lucrează la primire, dar neflind în acel moment de lucru la primiri a trecut la... linie.

Șeful secției, tov. Dan Teodoru, ne explică procesul complicat al curățătoriei chimice. Există mașini moderne, cu comandă-program, care execută toată gama de curățătorie, folosind percloru. Acesta, după o curățire, este redistilat, reciclat, rămînînd fără impurități. În condițiile în care totuși petele nu ies, un grup de femei cu foarte bună calificare lucrează manual la prese cu vacuum, scoțînd petele rezistente cu ajutorul a zeci de substanțe. Trebuie să aibă ochi buni, trebuie să cunoască (uneori chiar să ghicească) natura petelor, apoi să le trateze cu substanța adecvată. Dumitra Ungureanu lucrează de 10 ani la „Nufărul". Se luptă mai ales cu petele de fructe, cu petele galbene, vechi, de pe stofele de lînă. Îmi spune că are răbdare, foarte multă răbdare ! Își pierde uneori ore întregi cu un pantalon, de pildă cu pete mici, pe care ochii ei le descoperă și caută să le șteargă. La altă presă lucrează Ioana Mărgelatu, de 5 ani la „Nufărul". Alege cu dexteritate de farmacistă din sticlulețe cu cloroform, tetraclorură de calciu, benzină de extracție, insistă, priveste, nu e mulțumită de cum a ieșit, iar insistă...

★

Trecem la călcarea hainelor. Directorul îmi explică faptul că aici stofele nu au cum să se ardă, pentru că la călcat se folosesc **numai mașini cu aburi.** Privim manechinele pe care sînt puse hainele și care, prin aburi cu presiune se umflă, dînd formă obiectelor. Este de-a dreptul un spectacol să vezi cum haina devine ca nouă sub ochii tăi. Și, la urmă, ramoa de control, de unde, fără menajamente, obiectele sînt returnate dacă sînt găsite cu vreo urmă de murdărie. Ei, și în cazul cînd nimic nu mai ajută, cînd pantalonul de vară cu flori sau cel din stofă nu a ieșit cum trebuie este trecut la spălarea manuală... Adică la spălarea cu perie și săpunul, în albie, toată ziua cu mîinile în albie, frecînd-frecînd în așa fel încît să ne bucurăm din nou de un lucru care redevine curat. Floarea Busuioc, de 8 ani la „Nufărul", mereu înconjurată de clăbuci albi ai săpunului, ne zîmbește cu obrajii umezi de sudoare.

Ne despărțim de femeile care lucrează pentru ca noi să avem rufe proaspete, albe, pentru ca noi să găsim răgazul să ne plimbăm, să citim o carte, să mergem la un spectacol, ne despărțim cu sentimentul că am cunoscut oameni care muncesc pur și simplu cu modestie, cu discreție, că am văzut acea parte nevăzută a „nufărului", partea fără petale, dar prin care urcă seve pline de lumină, de frumusețe, de puritate.

PIA OLARU ■

Dincolo de obligațiile stricte și mult deasupra pămîntului

Cine a făcut un drum, de regulă se și întoarce. De la Baia Mare la București, poți ajunge în vreo șaptezeci de minute de zbor, dacă apelezi la serviciile companiei noastre aeriene. La agenția TAROM din municipiu veți fi primiți cu amabilitate.

Autobuzul ne-a lăsat la intrarea în clădirea aeroportului. O încăpere cu aspect de seră — trei pereți de sticlă — ne lasă să trecem în această casă primitoare, aproape ciudat de îmbietoare, semănînd prin ambianța caldă a interioarelor mai degrabă cu o locuință modernă decît cu un aeroport. Sala de așteptare, invadată de flori, e mai mult o sufragerie în care te trezești printre invitați la o familie bucuroasă de oaspeți. De aici se trece direct într-un bufet pregătit pentru primirea la care iei parte. Un călător a pus în priză casetofonul. Muzica discretă și frumoasă, zumzetul celor care stau de vorbă la o cafea, întreaga atmosferă dau impresia că trebuie să apară gazda, să ne îndemne să vizităm o colecție de tablouri sau niște albume de familie, ori poate livada care începe de sub ferestre. O ușă se deschide spre grădină și chiar sîntem invitați într-acolo. Aleea e mărginită de trandafiri. Se simte puternic în dimineața de vară mirosul finului cosit. Ieșim la un liman de... trandafiri cînd tocmai ne apare, dincolo de pomi, avionul. Abia am revenit la psihologia de călători — plecăm parcă direct din grădina unor prieteni care ne invitaseră să petrecem o vacanță la ei — și auzim în difuzoarele Antonovului o voce agreabilă care anunță că vom zbura la o înălțime de 6 000 de metri. Comandantul Alexandrescu ni se adresează degajat și ne anunță cîteva din orașele peste care vom trece. E un soi de conversație prietenească desfășurată după un cod al nostru asupra căruia ne vom fi înțeles de mult : să-l lăsăm să ne povestească. Pe nesimțite, devenim oaspeții acestui prieten de care ultasem și care, iată, ne poartă într-o excursie, prin locuri cunoscute, prea bine cunoscute de el. Ne-am ridicat cam mult deasupra verii de la sol, în jurul nostru temperatura atmosferei nu se hotărăște spre plus ori spre minus, sîntem anunțați că, în termometre, coloana de mercur a încremenit la zero grade. Orașe și rîuri, locuri istorice, biografii de șantiere, de personalități, evenimente se înlănțuie firesc în explicațiile prietenului nostru, comandantul Alexandrescu. Țara, de la Bobîlna pînă la Ceahlăul Moldovei, o simțim întinsă dedesubt, plină de istorie și de frumusețî, Ștefan Alexandrescu nu uită nimic, abia apucă să ne reamintească toți, ne-am întors la vîrsta excursiilor adolescenței, zîmbim țării privind prin hublouri, așa e, are dreptate, iată țara, uitasem cum arată ea de sus, ce bine că l-am întîlnit pe acest prieten, ce minunată idee să ne ia cu el și să ne interzică o oră grijile noastre, preocupările care ne duc ori ne readuc la București. București... da, ultasem, dar tocmai aflăm că nu mai mergem spre București, am și ajuns și simțim lansarea trenului de aterizare. Cineva îl întreabă pe unul din membrii echipajului cine ne-a vorbit. Chiar comandantul. Nu, nu citea, vorbește ceva din atîtea cîte s-ar putea spune despre fiecare gură de rai de jos, apare alta și nici nu ne dăm seama cînd, la cîteva clipe parcă după ce ne-a arătat Predealul, îl auzim că ne anunță Cîmpia Română și cîteva repere de pe harta patriei, hartă pe care conversația lui ne-a făcut s-o percepem afectiv — ca într-o excursie de sfîrșit de an școlar. Și adăugăm la toate școlile pe care le-am urmat cea mai fermecătoare lectie de geografie a patriei. Pentru că jocul ne-a prins pe întotdeauna liber, le știe pe toate chiar dacă par de necrezut atîtea informații la îndemîna unui pilot, care le mai și țese într-un fel de discuție aproape incredibil de agreabilă și de captivantă. În timp ce el, pilotul, își execută impecabil îndatoririle de comandant al aeronavei. Îi place însă, explică tînărul din echipaj, nu știm nici noi de unde află el atît de multe și de interesante lucruri, și povestește frumos, soția lui e profesoară de geografie...

Coborîm deconectați ca după o superbă excursie. O plimbare prin munți și prin istorie și prin propria noastră dragoste de țară. Și nu plecasem decît într-o călătorie, pentru cei mai mulți de serviciu, și nu ni se ceruse decît bilet de avion. Dar pasiunea acestui bărbat al înălțimilor pentru zborurile peste țară și farmecul lui de admirabil amfitrion la 6 000 de metri altitudine ca într-un imens salon de primire al întregului pămînt românesc fac din serviciile diurne ale companiei TAROM o adevărată atracție sărbătorească. Oare cîți dintre pasagerii pe care îi transportă în deplină siguranță și cărora le dăruiește bucuria unei astfel de excursii îi vor fi mulțumit la coborîre comandantului Ștefan Alexandrescu ? Îngăduiți-o și aici unul din cei pe care l-a onorat o oră cu prietenia lui.

G. DORIN ■

15 ANI DE ISTORIE – 15 ANI PENTRU ISTORIE

UN CÎMP ÎN ISTORIE, UN ORAȘ LA CHEIURILE VIITORULUI

HUȘI

Nici tătarii, se pare, nu au izbutit să treacă de Huși. Zbocul lor avintat, plin de pofte răsăritene, s-a încleiat repede semetia în sirurile aracilor de prin ville asternute pe pantele domoale ale dealurilor Lohan. Rotundoaia și Sara, sau Dobrina și Corni. Și, curînd, artagul cuceritorului s-a domolit ca o apă lăită pe gesuri și mîriș sa fără rost, clădită pe o foame căreia nu-i purta nimeni vina, a trecut pe nesimțite în veselia aceea usor timpă a fericitilor căzuti closcă de crame, după o goană sălbatică, nelinistită, hrănit întruna doar cu lapte acrit, singe viu supt din păsări și pastramă înșirată sub șa. De mirajul acestu licoros și îmbietor, aprins în creieri de vinul pritocit în podgoriile Hușilor, iar, se pare, n-au scăpat nici domnitorii cu firea întreagă si tari la virtute, ca Ștefănită, Petru Rares sau Alexandru Lăpușneanu, și, înaintea tuturor s-a prăpădit și acel Bogdan Vodă, al treilea, chiar aici, în rescolința domnească a Hușilor, unde zice el, cronicarul, Grigore Ureche, parcă dînd cu piciorul unui zvon de demult, „nu în bejii, nici în osteie netreceа, ci ca un steiar în toate părțile vezbea, ce să nu aș lăsa tara ce-i rămăsese de la tatăl său" [illegible] mai smune, printre altele, că și [illegible] și tîrgovetii de rînd, în vechime, [illegible] nitele răcoroase sănate sub dealuri, peste usile vraiste, lăsau cana de lut la îndemîna oricui, așezată pe butie, să poată bea trecătorul o gură, două de vin si să plece. Adevărul acesta fiind, că la Huși se vorbește despre vin zi și noapte. Zghihara și Busuioaca de Bohotin sau Frincusa și Băbească stau pe buzele tuturor, încît au o dată, chiar de dincolo de pahar, îți cam vine, uite-așa, să le spui sus și tare că nu se ajunge niciodată departe călărind un butoi...

Dincolo de zlumă, dincolo de bruma de adevăr care mocnește într-o glumă, Hușii nu au ajuns niciodată departe si călărite de lemi ale urbei, încîlcite, clătinate de o trudnică sovăială, destur, nu au fost încurcate de vin. Departe de gleaurile drumurilor largi ale Moldovei, pe una dintre cele mai însorite prispe ale țării, Hușii au stat prei de cîteva vecuri cu spatele la istorie si cu fața spre anaima crescută din această necunoastere cruntă a intîmplărilor aduse de ziua de mîine. Sufletele lui, niciodată prea multe, chiar ciudat, înmulțindu-se de-a dreptul în vîrtejul celor si beleniilor si războaielor. Cum s-a întîmplat nu mai departe decît prin '829, cînd o mînă de bulgari izgoniți de la vetrele lor s-au rătăcit pe maiurile înalte ale Prutului, alergînd după pace și liniște. Cum s-a întîmplat și în anii năprasnici ai primului război mondial, cînd refugiații din tara cotropită de nemti, după statistica ținută a timpului, i-au aporit populația de baștină cu încă vreo 2 200 de suflete. Ca adunarea aceasta de oameni rezlunși la ananghie, din nou, în 1930, să scadă la 17 130 locuitori.

Abia mai aproape de noi, la recensămîntul din 1977, suma lor a trecut peste sfertul unei sute de mii. Lucrul dă de gîndit !...

Împreună, să privim harta țării si să impungem cu arătătorul mătasea ei fragedă chiar pe locul prăvăliții de dealuri în care s-au tolănit Hușii. Orașul renaște, bintuit de patimi noi, desmins de rugină cu o nouă nădeide si ne stau mai la îndemînă aici decît în alte orase pragurile peste care mahalalele vechi, parcă peste noapte, au devenit cartiere : trepiele lor s-au decupat toate, fără nici o excepție, în istoria de un deceniu si jumătate care s-au declanșat odată cu Congresul al IX-lea al partidului. În acești ani au luat ființă, la Huși, si Fabrica de încălțăminte **Hușana**, si Întreprinderea de tricotaje, si Filatura de bumbac, prin alăturarea cărora s-a conturat cea dintîi platformă industrială de pe aceste meleaguri. Si oricît de grăbiți i-ar fi fost cîndva călătorului să ajungă la Huși, iată, roadele minitior harnice ale muncitorilor acestui orășel din Moldova ajung astăzi în Anglia, Olanda si Franta, în Grecia, Liban si Italia, în Cipru si Israel, în U.R.S.S. si R.D. Germană. De asemenea, în acest an au cunoscut Hușii si febra reconfortantă a reconstrucției orașului ca atare. În primul rînd în cvartalul de locuințe ? Noiembrie-Stadion, apoi în lungul arterelor 7 Noiembrie, Cuza Vodă si Carpați, unde la sfîrșitul acestui cincinal vor sta pe picioare lor trainice nu mai putin decît o mie de apartamente, alături de un hotel-restaurant, numeroase magazine si spații de deservire, o casă de cultură, un cinematograf cu 500 de locuri. Si prediletia pentru cifra rotundă vizează mai mult decît un obiectiv limitat la un cartier sau o stradă : noua schiță de sistematizare a Hușilor, respectînd cu înțelepciune vechea si pitoreasca textură a arterelor si monumentelor istorice existente, isi propune să cuprindă în actualul perimetru urban între 30 000 si 40 000 locuitori. Ceea ce pare poate putin cînd ne raportăm la marile metropole ale țării. Ceea ce înseamnă foarte mult cînd judecăm această crestere de aici, chiar din inima Hușilor, oras care s-a zbătut preț de cîteva veacuri la periferia istoriei.

Peste toate, cît ar fi fost ea de vitregă pentru Huși, istoria aceasta rămîne aități de inima locuitorilor lui. Iar balsamul pe care vremurile noi îl așază peste rănile vechi nu face decît să sporească luciditatea prin care un Ion Gugiuman, un Avram Tudose, un Gheorghe Susnea si un Boris Gorcescu, ca si un Petru Blesneac, se străduiesc să descurce, si pentru cei de azi, si pentru viitoarele. cărările încurcate din trecutul orașului. Ei insisi fiind, cum e cazul dr. ing. Avram Tudose, oameni si timpului lor, care au împins falnic de astăzi a Hușilor pînă dincolo de hotarele țării. Si ar mai fi ceva de spus în această împrejurare, cînd inginerul silvic Virgil Cadăr ne conduce prin amiaza luminoasă a Hușilor din centrul orașului spre pădurile de lîr-împrejur : dacă nu aini de lipsă nici cronicarii lucrii, se cere consemnat si adevărul că nu aini de lipsă nici cronicarii temerari, ca învățătorul Ion Melinte, a cărui viată s-a curmat într-o alunecare de pămînt, între Oltenești si Curteni, cînd încerca să mai recupereze un plus de mărturii pentru un muzeu de el înșusi înzestrat cu o fastuoasă colectie arheologică. Si încă ar mai fi ceva de spus : iată, centrul civic al Hușilor, scuturîndu-se de parazină, își taie vadul prin vreme cu o grijă fără seamăn pentru tot ceea ce îi înconioară pe oamenii locului : iată, un exemplu : muscat din pămînt si bratul lui vinios a rămas înțepenit deasupra hrubelor dezvelite prin chiar cutezătorul său gest constructiv : iată, centrul civic al Hușilor isi reconstruiește statura cu atentia si prudentia monterilor dezamorării cîmpurilor de mine. Înaintînd pe un teren minat de istorie. Si totul are o semnificație mai mult decît limpede : temeliile cîtitorilor noi ale Hușilor nu pe vînt se ridică, ci în continuitatea firească a unui trecut în anele cărții. Congresul al IX-lea al partidului si tovarășul Nicolae Ceausescu ne-au învățat să alegem si grăuntele de înțelepciune si stînca de glorie. În continuitatea firească a unui trecut căruia azi din urmă, deceniul si jumătate aniversat de noi în acest miez de vară, i-au restituit sensul propriu, i-au ancorat temeinicia cu parîme puternice la cheiurile viitorului comunist al națiunii.

P. MIHAI ■

Multe poate face un om gospodar ! Ni se probează aceasta încă o dată, acum, cînd stăm de vorbă cu cîtiva dintre membrii organizației democratice si unității socialiste de la Întreprinderea comercială de stat „Alimentația publică", I.C.S.A.P., din Brăila. Numărul lor, în fond, nu e mare, doar 248, dar realizările lor ni se par demne de a fi consemnate, preluate, **generalizate** chiar :

— Îndată ce am constituit organizația noastră — arată economistul Gheorghe Fulger, director adjunct al întreprinderii — am lansat, în baza unui plan de măsuri adoptat de comitetul de partid, inițiativa : „Autogospodărirea fiecărui loc de muncă". Concret, nu le-am cerut oamenilor mare lucru : **să-și întrețină fiecare locul de muncă la fel de bine ca pe propria sa gospodărie !**

Nu l-am lăsat pe directorul adjunct Gheorghe Fulger să ne vorbească nici nouă mai mult : l-am rugat să treacă de la concretul de pe hîrtie la concretul de pe teren. L-am rugat, adică, să ne vorbească prin fapte limpezite. Iată-le : terasa „Ciocîrlia" (oamenii cîmpiei dau astfel de nume chiar si unităților comerciale !) are acum 160 locuri la mese. E cochetă si curată, dotată cu mobilier ingrijit si nou, si dacă si oepătarul vine la timp cu berea sau cu micii poți răsplăti „alimentația publică" cu gînduri frumoase. A fost amenajată pe baza acestui principiu, al autogospodăririi. Membrii organizației au zugrăvit, au construit de jurmprejur garduri metalice, au vopsit usi si ferestre, au curățat totul. Astfel au fost pregătite pentru sezonul estival grădinile de vară „Dunărea", responsabil Nicu Serban, „Parc", responsabil Radu Iulian. „Prinzhetoarea", responsabil Ion Beschea, „Marinarul", responsabili Vasile Bora, „Lotca", responsabil Nuțu Iulian. Urmărirea acestei acțiuni se face zilnic de echipe de control instituite la nivelul comitetului de partid al întreprinderii, de membrii comitetului oamenilor muncii. A fost, cum s-ar spune, o acțiune pe cont propriu, soldată în final, conform unei stricte evidențe, cu o economie de manoperă de peste 300 000 lei ! Ea vine să confirme că spiritul gospodăresc există în orice colectivitate, el trebuie numai stimulat, iar forța colectivului coordonată către realizarea unor importante obiective.

Gheorghe Fulger, care este si secretar al comitetului de partid si care ne însoțește în acest raid al bunei gospodăriri împreună cu economista Eugenia Ghionu, membră în comitetul organizației democratiei si unității socialiste, ne îndeamnă să trecem si pe „la grădină". Aceasta vrea să însemne o suprafață de două hectare destinate în viitor unor construcții social-culturale, deocamdată teren viran, preluat de oameni muncii ai acestei întreprinderi, membrii organizației democratiei si unității socialiste, si transformat într-adevăr într-o adevărată grădină : au plantat cartofi, cepă, ridichi, castraveți, varză si roșii, ardei si fasole, verdeturi si rădăcinoase. Dar mai înainte au curățat terenul de moloz, de piatră si fier-beton, l-au săpat si greblat.

— Cum întrețineți aceste culturi ? o întreb pe Eugenia Ghionu.

— În permanență un om asigură, prin rotație, paza si unele lucrări de întreținere. Alteori, cînd e nevoie, vin la lucru 50 sau 60 de oameni. Au participat, la începput, cînd e fost mai greu, si o sută de oameni si muncii, în special de la unitățile conduse de Alexandru Lazăr, Tudor Budur, Ecaterina Iordache.

— Si pe ce producții scontați ?

— După cum arată culturile acum, sperăm să obținem cam 12 tone de cartofi, 10 tone de roșii, o tonă de ceapă, cantități importante de ridichi, castraveți ardei, verdeturi si rădăcinoase. **Eficiența economică a inițiativei „Să ne autogospodărim fiecare loc de muncă" se redimensionează deci, influențează neașteptat rentabilitatea întreprinderii, sporește beneficiul :** în chip firesc, multe din fondurile întreprinderii, cheltuite pînă acum cu curățenia, cu o parte din fondul de marfă, rămîn neatinse. se tezaurizează în beneficiul întreprinderii care la finele anului devine, prin cotă-parte, al tuturor.

— Si acum, dacă mai dispuneți de timp, v-am mai arăta încă o realizare a oamenilor noștri : creșcătoria de porci de la Chiscani, ne propune Vladimir Bălan, economist, directorul întreprinderii.

Într-unul din grajdurile nefolosite ale C.A.P. Chiscani, la 14 kilometri de municipiu, oamenii întreprinderii dezvoltă o creșcătorie de porci. Anul trecut, aflăm, au crescut si îngrășat 600 capete, din care s-au sacrificat 350. Înmulțiți cu 85 kilograme, greutatea medie a fiecărui animal sacrificat, s-a ajuns la 35 tone carne ! Este consumul de carne pe o lună al întreprinderii, obținut prin „furaje" si munca proprie. Anul acesta vor crește si îngrășa o mie de porci si vor asigura, astfel, consumul de carne al întreprinderii pe două luni. Si tot așa mai departe, renunțîndu-se tot mai mult la cota din fondul de stat.

— E o activitate rentabilă ?, întreb din nou.

— Obținem kilogramul de carne cu 7,50 lei mai puțin decît prețul de cumpărare ! E foarte rentabil. În plus, am găsit o întrebuințare resturilor alimentare, așa încît si-au organizat creșcătorii de porci si unele cantine-restaurant, de pildă cantinele de la „Prefabricate" si Șantierul Naval.

Si știți cu cîți oameni se obțin aceste frumoase rezultate, aici la Chiscani ? Cu **numai trei femei :** Marioara Vizireanu, Mița Turiac si Vasilica Mihu. Este adevărat, le mai ajută si Stancu Sănciu, paznic de noapte, dar femeile acestea, din zori-de-zi pînă-n noapte, fac totul : hrănesc si îngrijesc o mie de porci pe an.

— Nu ne e greu, zice Marioara Vizireanu ; trebuie numai să se asigure hrana animalelor. Cantități însemnate de resturi alimentare primim de la unitățile conduse de Constantin Beleiu, Gheorghe Vilcea, Stan Manu, Mihai Angelică, Tudor Stefan. Înseamnă că oamenii acestor unități au înțeles importanța acestei inițiative, si ca ei trebuie să procedeze toți ceilalți. Transportul hranei este asigurat de șoferii Gheorghe Sticlea si Virgil Pisică, de muncitorul Gheorghe Stoian.

Cele trei femei vor spori în curînd numărul membrilor organizației democratiei si unității socialiste. Primirea lor în cadrul acestei organizații este asigurată de munca lor, de vrednicia lor. Datorită vredniciei lor si a altor oameni si muncii din întreprindere, rentabilitatea a crescut la 6,2 la sută față de 4,5 la sută cît este media pe țară. Firește, I.C.S.A.P. Brăila, se situează astfel pe primul loc pe țară la acest indicator. A crescut, astfel, ponderea produselor culinare din producție proprie : 60 la sută din volumul vînzărilor se obține din vînzarea mîncărurilor si numai 40 la sută din vînzarea băuturilor. În 1979 beneficiul a ajuns, ni se spunea, la 108,2 la sută !

N. GRIGORE MĂRĂȘANU ■

Fotografie de ELENA GHERA ■

Mineritul, meserie dură, care-i face pe oameni buni

Despre **Exploatarea minieră Herja** se povestesc lucruri noi. Mineri coborîți în Baia Mare, în statiile de autobuz, ori mai știu eu în ce împrejurări, în vorba mineresască le fac să nu rămîi trecător la dăcuțiile care-ți ajung la ureche. Într-o bună zi am bătut la ușa directorului **Liviu Pop** (ușă care deatfel era deschisă) cu fotoreporterul Petru Aroșan. I-am propus acest dialog.

— Tovarășe director, spun despre dumneavoastră (cei care vă cunosc) că sînteți un om tăcut, adică ar trebui să vorbesc eu mai mult, lucru care, vă mărturisesc, nu-mi stă în putință...

— Nici pe departe. Nu sînt un om tăcut. Tac cînd trebuie să tac iar cînd sînt convins de o idee, care trebuie susținută, mă bat pentru ea pînă în pînzele albe. Nu, nu e adevărat. Mă gîndesc oricînd că putea fi alcineva director si eu să fiu vagonetar. Dar s-a întîmplat așa să fie...

— La Herja ați venit un om format. Am aflat că începutul vă leagă de E. M. Bălut. Dacă nu vă e cu supărare, să ne întoarcem în timp si pentru cîteva minute să fiti stagiarul Liviu Pop.

— Umbiați la sentimente. Lăsați-mă puțin să pot întîneri si să nu fugim de întrebare. Am venit aici format într-un anumit fel. Dar s-o luăm cu începutul. Dar ce să vă spun despre începuturile mele ? Am început normal cu dorința de a învăța meserie. Meseria de miner se învață de la oamenii care lucrează în mină.

E adevărat, nu prea aveam eu astîmpăr, mă apropiam de șefii de echipe, de minerii vechi de la care am învățat lucruri pe care nu le afli în cărți. Cărțile îți domeniul nostru se scriu după ce lucrările sînt cunoscute, ori subpămîntul este un meresu necunoscut. Îmi place prin fire să fiu aproape de oameni (atunci cum pot fi un om tăcut !). Nu pot afirma, cum le place unora să spună, că am furat meseria. Eu m-am străduit să învăț meserie. Rid oamenii de tine cînd le spui prostii. Si nici acum nu-mi este rușine să cobor în mină pentru a ști si eu ce trebuie să știe ortacii.

— Ați repetat insistent noțiunea de meserie. Ce înțelegeți prin meseria de miner, dumneavoastră, directorul Liviu Pop ?

— Simplu. Nu concep ca un inginer, fie el si director dacă vreți, să nu știe să perforeze, de pildă, să nu știe să minuiască toate mașinăriile din subteran. Oamenii se apropie de tine cînd te văd ortac si nu șef. V-am mai spus, mi-a plăcut să stau între oameni. Am dormit cu ei izolaltă. Îmi aduc aminte, cînd eram la Băiut, am dus primele televizoare si oameni, drept vă spun, s-au minunat : cum ei în acelasi timp stînd în dormitorul din Băiut văd ce se întîmplă în Bucuresti. Le-am explicat. Seara făceam lecții despre modul în care se propagă undele pe o tablă agățată în perete. Apoi nu-si explicau eclipsele. Am luat mingea cu care jucam fotbal si am făcut lecție de astronomie.

— Să nu ne îndepărtăm prea mult de locul unde are loc dialogul nostru : E. M. Herja. Ne aflăm pe un teritoriu al minereritului. Cum se vede mineritul românesc din acest punct ?

— Mineritul românesc are tradiție. Noi sîntem mineri de foarte multă vreme. Avem meseriasi foarte buni. Eu socotesc că bazinul maramureșean este o școală a mineritului românesc. Este o forță tehnică mineresă prin Institutul de cercetări care dă o direcție nouă. Ca un om de bună-credință vă spun că dr. ing. Valer Gabrian ne-a încurajat foarte mult. Să înțelegem si să aplicăm noul. Aici, în bazinul nostru, orice om care vrea să încerce, evident pe bază rațională, poate încerca. Este un mare lucru să ai încredere în colaboratori.

— Tovarășe director, în ce relație vă găsiți cu locul de muncă, ori baldeți să-i ziceți de meserie ?

— Eu am să trec, dar mina va rămîne. Eu îi văd o mare perspectivă. Să nu vă speriați că vă spun că este visul vieții mele.

— Visul împlinit. Dar am auzit zvonuri că Herja ar fi trebuit să fie închisă. Plină în prezent nu s-au adevorit. Poate ne spuneți mai multe.

— Argumentul cel mai puternic este că nu este închisă. Specialiștii de aici împreună cu cei din centrală au făcut ca să crească producția în loc să scadă. În general, în minerit problemele nu se rezolvă într-un timp scurt. Trebuie răbdare, ambiție. Poate vreun nerăbdător a scornit zvonul de care aminteati.

— Se zice că vă cunoasteti toti minerii, îi căutati acasă, le stiti necazurile si bucuriile. Avetii oameni disciplinati, dintr-un colectiv bun ați făcut unul extraordinar...

— Îi cunosc pe foarte multi. Sînt oameni din jurul Băii Mari ori din municipiu. Cînd sînt între oameni, acolo în subteran, nu totdeauna vorbesc despre minerit, îi mai întreb de sănătate, ce le mai fac familiile. Este un lucru foarte mare să-i descurca sufletul omului. Vă spun, nu ca o trebă gazetărească, Cozma Nicolae îmi este ca un frate. Îmi lipseste mult cînd nu-l văd o săptămînă. Este cel mai bun șef de brigadă. Are ideea cum a lucrat, dorește cît mai multă mecanizare.

— Nu ați fost niciodată solicitat să plecați din meserie ?

— Am fost dar cred că ați priceput din ce v-am spus că de Herja sînt legat. Aveam idei pe care trebuia să le văd înfăptuite. Si numai sînt ere posibil.

— Stînd de vorbă cu cîtiva mineri, a venit vorba si despre director. Printre altele mi-au spus că audientele le tinuti în mină, în curte, adică mergeti dv. la oameni. Unii ar putea crede că exigența directorului...

— Am audiente că așa scrie legea si, sînt probleme care trebuie trecute pe hîrtie. Noțiunea de audiență nu trebuie înțeleasă așa : de la ora cutare la ora cutare directorul stă de vorbă cu clasa muncitoare. Eu nu cred că de asta este director, dar dacă este apoi nu trebuie să-l apuce a doua si în funcție. Directorul este un muncitor si el.

— Sînteti un optimist ?

— Prin mod cu totul deosebit. Am încredere în oameni, în viitor. Cred că ai fi cel mai mare nefericit să nu am încredere în oameni. Mineritul este o meserie dură care face oameni buni. Avem oameni extraordinari. Nu m-am împăcat cu cei care au venit ca să aibă de unde pleca.

— Tovarășe director, dialogul nostru ar putea continua încă mult. Acum, cînd am căzut de acord să încheiem, îmi aduc aminte, citisem undeva, că un dirijor a vrut să dea un concert într-o mină sustinînd că în subteran sunetele au un timbru aparte.

— Da, sînt convins că în mină pînă si muzica este mai profundă.

GHEORGHE PARJA ■

Cinste omului gospodar!

Mutații care au schimbat înfățișarea României

(Urmare din pagina 1)

mai în anii actualului cincinal au fost introduse în fabricatie circa 10 000 de masini, utilaje si instalatii, precum si 5 300 noi materiale si bunuri de consum. Cît de mari sînt dimensiunile dezvoltării noastre industriale în această perioadă ne dăm si mai bine seama dacă avem în vedere că în anul 1980 producția globală industrială a țării va fi de 53 de ori mai mare decît cea obținută în 1938. O creștere de 53 de ori într-un timp atît de scurt, iată un lucru cu care putine din natiunile lumii se pot mîndri. România si-a creat, asadar, în acest răstimp o industrie modernă, dotată cu mijloace de producție avansate, capabilă să rezolve cele mai complexe probleme ale progresului tehnic contemporan. Să asigure înzestrarea tuturor ramurilor cu masini si utilaje de înalt randament. Cuprinzînd circa 55 la sută din totalul populatiei ocupate, industria noastră astăzi trei sferturi din cerintele de masini si utilaje ale economiei si se manifestă ca un factor hotărîtor al progresului economic si social al societății noastre.

Subapreciată într-o anumită măsură, în trecut, agricultura cunoaste în rîndu-i, în acesti 15 ani, o dezvoltare impetuoasă. Au loc schimbări majore în baza tehnico-materială. La finele anului 1979 această importantă ramură a economiei nationale dispunea de 140 000 de tractoare, fată de numai 81 000 în 1965, de 34 000 combine automotopropulsate comparativ cu numai 292 în 1965; cantitatea de îngrășăminte chimice sporește în 1978 de aproape 6 ori si aproximativ de tot atîtea ori suprafața amenajată pentru irigatii. Si, desi agricultura n-a atins încă parametrii preconizati, corespunzători amplificării bazei tehnico-materiale de care dispune, producția crește continuu, în acesti ani obtinîndu-se cele mai mari recolte din întreaga sa istorie. Anul 1979 s-a încheiat, după cum se stie, prin obtinerea unei productii de cereale boabe de aproape 19,3 milioane tone, care este cu aproximativ 6,5 milioane tone mai mare decît cea realizată în anul 1965. În cei 15 ani a fost dublată producția de sfecle-zahăr si cartofi de toamnă. Au sporit efectivele de animale, precum si productia animalieră. Pe această bază s-a asigurat îmbunătătirea continuă a aprovizionării populatiei cu produse agroindustriale si a industriei cu materii prime. Ca urmare, populația consumă în acest an, comparativ cu 1970, de două ori mai multă carne, lapte si produse lactate, ouă, legume si fructe.

Investitiile, semnul cel mai evident al robustetii oricărei economii, au cunoscut o amploare fără precedent. Cresterile sînt uimitoare. Investim în 1980 de circa 5 ori mai mult decît în 1965. Numai în acest cincinal se asigură astfel punerea în functiune a peste 3 800 capacități noi industriale si agrozootehnice mai importante, modernizarea si reutilarea a numeroase altor întreprinderi si sectii, realizarea unui număr important de obiective social-culturale. Dar ceea ce este foarte important, în acest deceniu si jumătate, paralel cu orientarea către directiile fundamentale ale industrializării si modernizării economiei a avut loc o orientare la fel de fermă a investitiilor în profil teritorial, dîndu-se prioritate zonelor rămase în urmă. Rezultatele obtinute în înfăptuirea programului de dezvoltare teritorială a țării pe baza repartizării rationale a fortelor de productie, a accelerării progresului economico-social al județelor si localităților rămase în urmă sînt, de asemenea, cu totul remarcabile. Pentru că, dacă în 1965 doar Capitala si trei județe realizau o productie industrială de 10 miliarde lei, în 1980 sînt create capacități pentru realizarea, cel putin a acestui nivel, în toate județele țării ; în 24 de județe se va asigura o productie industrială de peste 15 miliarde lei. Creste, de asemenea, numărul localităților care dispun de unități industriale. Pînă la finele anului numărul acestora va fi de 706.

Procesul de industrializare a județelor a fost însotit de extinderea retelei localitătilor urbane, prin urmare, de cresterea populatiei orășenesti a cărei pondere în totalul populatiei va fi în acest an de circa 52 la sută, fată de numai 33,7 la sută în 1965. Dezvoltarea accelerată a fortelor de productie, cresterea potentialului economic al țării a permis, de asemenea, crearea în perioada 1965–1980 a 3 130 000 noi locuri de muncă. Practic în acest deceniu si jumătate au fost create noi locuri de muncă pentru aproape o treime din populația activă a țării. Să mai adăugăm că această sporire a numărului personalului muncitor a avut loc pe fondul unei puternice cresteri a productivității muncii si a cresterii tot mai mari a eficienței economice, pe fondul amplificării retribuției medii (de 2,2 ori) si a veniturilor populației (de circa 2 ori). Niciodată si niciunde n-au fost înregistrate asemenea cresteri într-o perioadă atît de scurtă. Să mai amintim că în aceeasi perioadă în numeroase tări ale lumii, chiar dintre cele mai dezvoltate, s-au înregistrat si se preliminează creșteri economice mediocre, asistă în conditiile creșterii unei armate de milioane de someri, si avem, prin comparatie, imaginea elocventă a umanismului orînduirii noastre socialiste, a fortei si echilibrului economiei românesti, al cărei artizan neobosit si cutezător a fost si este secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceausescu.

Iată cîteva transformări si mutatii calitative de mare amploare care au schimbat înfătisarea României. Dintr-o tară cu un pronuntat caracter agrar, cu o industrie slab dezvoltată si o agricultură înapoiată, România a devenit într-un timp scurt o tară cu o industrie puternică, în plină dezvoltare — organizată pe baza cuceririlor stiintei si tehnicii moderne — si cu o agricultură socialistă în ofin proces de modernizare capabilă să asigure aprovizionarea în bune conditii a populatiei cu produse agroalimentare.

Democratizarea mesajului

(Urmare din pagina 1)

tiparele care i-au constrins existența la repetitie sterilă si mimetism retrograd, si-a reconstituit premisele, si-a limpezit perspectivele. Peste esecuri inerente si zboruri scurte, peste risipa unor talente mari în întreprinderi minore, literatura, artele plastice, muzica si-au sporit audiența prin democratizarea mesajului lor si racordarea pulsului lor la bătaia de inimă a unui popor dăruit muncii. Afirmarea pe plan national a valorilor a fost dublată de penetrația lor în circuitul universal al schimburilor culturale, de o largă recunoastere internațională a geniului românesc, a specificului său inconfundabil. Stiința si cultura românească fac astăzi parte integrantă din stiința si cultura mondială si numeroasele dovezi ale acestui adevăr tonic nu pot fi despărțite de interesul, audiența si stima de care se bucură întreaga realitate socială si politică a tării în lumea contemporană.

Reintegrarea în viata culturală a tării a tradițiilor ce ne definesc spiritualitatea, revigorarea lor perpetuă prin confruntarea cu exigențele si orizonturile socialismului românesc, si în viitor, presupune o ridicare a izbinzilor de astăzi la înălțimea unor cote valorice superioare. Dealtfel si acesta rămîne un înțeles pentru totdeauna cîstigat al Epocii Nicolae Ceausescu : înțelegerea progresului, si în domeniul stiințific si cultural, ca o neodlinată continuă, ca o creație continuă, raportată mereu la tot ceea ce înseamnă creație în tara aceasta. **„Desigur, fără o activitate economică eficientă si rentabilă** — subliniia secretarul general al partidului nostru — **nu putem desfășura nici activitatea de creație, dar, la rîndul lor, creația, activitatea politico-educativă au un rol foarte important în cresterea eficienței economice, în ridicarea nivelului general al întregii noastre activități sociale".** În sfîrsit, sînt încă multe de zidit si în oameni, în constiintele lor de constructori ai societății socialiste multilateral dezvoltate, si nu încape nici o îndoială că aportul omului de cultură, din acest punct de vedere, revendică un rol decisiv si fundamental.

Este un rol pe care societatea însăsi i l-a încredintat cu o generozitate supremă. Este un rol firesc, necesar.

Vă rugăm ca prin publicarea acestor rînduri să aducem la cunoștința organelor în drept o situație destul de presantă : Școala nr. 2, în incinta căreia ne aflăm, cere eliberarea sălii de grupă (grădiniță), pentru a fi folosită în anul școlar 1980—81 de către școală. În urma acestei măsuri, o grupă de 38 copii de vîrstă 5 și 6 ani riscă să rămînă neșcolarizați de învățămîntul preșcolar. În numele celor 38 de părinți ai acestor copii, care așteaptă grabnic rezolvarea acestei probleme, **semnează președinta comitetului pe clasă DRAGAN MARINETA, strada Partizanilor 9, bloc E. 3, scara A, ap. 89, GALAȚI.**

■

Primim din partea Direcției pentru probleme de muncă și ocrotiri sociale a județului Bacău un răspuns la scrisoarea adresată redacției de către Aricia Dumitru din orașul Buhuși ; întrucît considerăm că răspunsul este de interes general, îl reproducem în extenso : Potrivit Decretului nr. 92/1976, reconstituirea vechimii în muncă se poate face prezentînd următoarele acte :

a) adeverință din care să rezulte că la data depunerii cererii desfășurați activitate pe baza unui contract de muncă sau sînteți membru al cooperației meșteșugărești ;

b) dovadă privind lipsa arhivei, care se eliberează de unitatea cu care ați fost în raporturi de muncă în perioada ce se cere a fi reconstituită, sau în cazul desființării acesteia, de către unitatea care a preluat atribuțiile unității desființate ; dovada privind lipsa arhivei se poate elibera și de Arhivele Statului, în cazul cînd arhiva a fost pierdută sau predată acestei unități.

c) înscrisuri din care să rezulte că între dv. și unitatea cu care s-a prestat munca a existat, în perioada ce se cere a fi reconstituită, un raport de muncă.

Prin cerere veți indica cel puțin două persoane pentru fiecare perioadă ce urmează a fi reconstituită, dintre cele care dovedesc cu acte că au lucrat în aceeași perioadă și unitate cu dumneavoastră.

■

Direcția de telecomunicații a municipiului București :

„Urmare scrisorii adresate redacției de către **Viorel Neagu** în legătură cu instalarea unui post telefonic la domiciliul său, vă comunicăm că problema s-a rezolvat favorabil, fiindu-i instalat postul telefonic nr. 86 33 81"

■

Din partea Procuraturii județului Alba :

„La scrisoarea numiților **Ioan Crișan și Gheorghe Moldovan** din Uioara de Sus, vă comunicăm că în urma verificărilor plîngerea acestora s-a dovedit a fi întemeiată ; în consecință, prin ordonanța din 12 iunie a.c., Procuratura județeană Alba a infirmat rezoluția de scoatere de sub urmărire a învinuiților Mic Gheorghe, Lung George și Lung Virgil, dispunîndu-se redeschiderea urmăririi penale în cauză, ce va fi efectuată de procuror".

■

Consiliul popular al sectorului 1 :

„Referitor la scrisoarea **Cristinei Brich**, prin care solicită extindere de spațiu : în ședința de lucru a comitetului executiv din 14.06.1980, cererea sa a fost aprobată și s-a emis comunicarea de repartizare nr. 1067/16.06. a.c. mamei sale Soroceanu Domnica, titulara contractului de închiriere pentru apartamentul 8, etajul II, din strada Berzei nr. 2, pe care a ridicat-o personal de la ghișeul Sectorului de reglementarea spațiului locativ din bd. Banu Manta nr. 9, sectorul 1".

■

Direcția sanitară a județului Satu Mare :

„În legătură cu scrisoarea adresată redacției FLACĂRA de către **Maria Micu**, pensionară din municipiul Satu Mare, prin care solicită internarea în Centrul medical de fonoaudiologie și chirurgie funcțională București, vă comunicăm : cererea i-a fost rezolvată în mod favorabil, eliberîndu-i-se adică bilet de internare cu loc asigurat, urmînd ca sus-numita să se prezinte la instituția respectivă".

■

Consiliul popular al județului Alba :

„Urmare scrisorii **Sabinei Hadaruga** din comuna Baia de Arieș, referitoare la reparația rețelei electrice de joasă tensiune : avariile ce au apărut în instalațiile electrice în mai multe zone ale județului Alba, printre care și la Baia de Arieș, s-au datorat ploilor abundente ce au căzut în 1979 și în primăvara anului 1980. Căile de acces la aceste instalații au fost deteriorate și nu s-a putut interveni în vederea executării lucrărilor de reparație. Odată cu restabilirea căilor de acces și procurarea stîlpilor, I.R.E. Sibiu a executat reparațiile, punînd sub tensiune instalația electrică respectivă".

■

Comitetul de partid al sectorului 2 București :

„În legătură cu scrisoarea lui **Petre Rusu** prin care solicită sprijin în recalcularea chiriei pentru apartamentul ce-l ocupă în strada Opanez nr. 3, blocul 15 B, ap. 66, vă comunicăm că s-a făcut cunoscut acestuia să se prezinte la sectorul nr. 6 de administrație locativă ICRAL Colentina, în vederea recalculării chiriei, potrivit legislației locative în vigoare, deoarece analizîndu-se cele solicitate s-a constatat că sesizarea este întemeiată".

■

Consiliul popular al județului Olt :

„Referitor la scrisoarea numitului **Doru Rădulescu** din București prin care solicită acordarea unui bilet de tratament balnear pentru mama sa **Elena Gras**, din Drăgănești Olt, vă comunicăm : avînd în vedere recomandarea medicală anexată la scrisoare precum și preferința exprimată pentru stațiunea Govora, se poate acorda mamei bilet de tratament balnear în această stațiune începînd cu data de 27 august 1980. S-au comunicat solicitantului actele necesare în vederea eliberării biletului de tratament balnear, în cazul că mama acestuia acceptă să folosească acest bilet".

■

Consiliul popular al sectorului 1 :

„Referitor la scrisoarea unui **Grup de copii** din Calea Griviței nr. 238, prin care se solicită ca terenul din spatele blocului să fie dotat cu aparate de joacă, vă facem cunoscut că Administrația domeniului public, sectorul 1, a prevăzut în plan ca terenul respectiv să fie amenajat și dotat cu aparate de joacă pentru copii în cursul lunii iunie a.c.".

■

Consiliul popular al municipiului Buzău :

„Cu privire la rezolvarea scrisorii adresate revistei de către **Lucian Stroe** din Buzău, care solicită sprijin în obținerea unei locuințe din fondul locativ de stat : din cercetările făcute s-a constatat că spațiul de locuit pe care-l deține nu este suficient pentru membrii familiei sale. Pe baza cererii adresate întreprinderii unde lucrează, Autobaza nr. 2, Consiliul oamenilor muncii a hotărît ca L.S. să fie inclus pe tabelul cu ordinea de prioritate la nr. 8, urmînd ca din cele 75 apartamente repartizate unității în anul 1980 să i se atribuie o locuință corespunzătoare din fondul locativ de stat".

■

Din partea Ministerului Muncii :

„Scrisoarea numitului **Ionel Gălțan** adresată revistei Flacăra și trimisă nouă spre rezolvare competentă a fost analizată de lucrătorii Direcției pentru probleme de muncă și ocrotiri sociale a municipiului București, rezultînd următoarele : petentul a lucrat ca portar la spitalul Carol Davila, de unde a demisionat nejustificat, motivînd că i s-a schimbat locul de muncă la o altă intrare. Este calificat instalator sanitar, dar refuză să se încadreze în muncă în această meserie, justificînd că este suferind. În schimb o practică în particular (?!—a.r.). Cu sprijinul Oficiului forței de muncă, I.G. a fost repartizat la Teatrul „Ion Creangă" ca pompier, unde a fost încadrat și lucrează și în prezent".

■

Consiliul județean al sindicatelor Bihor :

„Privind modul de rezolvare a scrisorii adresate revistei de către **Gheorghe Săbău** din comuna Lunca nr. 4 : începînd cu 1 iulie 1980, Exploatarea minieră din orașul Dr. Petru Groza, ținînd seama că acesta îndeplinește cerințele de vechime și calitățile profesionale necesare, i-a stabilit o retribuție corespunzătoare gradației a 2-a, clasa 22. Cu ocazia verificărilor efectuate au fost explicate sus-numitului toate considerentele legale avute în vedere de unitate în stabilirea retribuției acordate".

■

Consiliul popular al județului Bistrița-Năsăud :

„Referitor la scrisoarea numitei **Rodica Ciascai** din municipiul Bistrița : instalarea telefonului pentru o familie de pe aceeași scară cu sus-numita a fost posibilă întrucît familia respectivă s-a mutat în acest bloc dintr-un alt bloc de locuințe situat în același cartier și unde avea telefon instalat. Pentru tovarășa R.C. și celelalte familii din acest bloc de locuințe și din altele situate în cartierul Andrei Mureșanu instalarea posturilor telefonice va fi posibilă în scurt timp, odată cu demontarea macaralei turn a cărei cale de rulare acoperă și căminul de vizitare a stației de conexiuni a posturilor telefonice".

■

Procuratura Generală a Republicii Socialiste România :

„În legătură cu scrisoarea adresată redacției de către **Margareta Mărcoianu** : prin rechizitoriul Procuraturii municipiului București din 30 mai 1980 s-a dispus trimiterea în judecată sub stare de arest a inculpatului Mircea Simpat, pentru săvîrșirea infracțiunii de tentativă de omor".

■

Consiliul popular al municipiului București :

„În legătură cu articolul publicat în revista FLACĂRA nr. 21 (1302) din 22 mai a.c. — material transmis D.G.D.A.L. — referitor la solicitarea Asociației de locatari din blocul 10 A, strada Dristorului nr. 1, sectorul 3, de a se executa un trotuar între blocurile 10 A și 10, vă comunicăm : conform Notei de constatare, întocmită la fața locului împreună cu constructorul și asociația de locatari, rezultă că trotuarul solicitat nu este necesar, locatarii și autoturismele avînd accese asigurate. Pe zona dintre cele două blocuri, în proiect este prevăzut spațiu verde, în prezent deteriorat de pietoni și autoturisme care și-au făcut drum printre blocuri. Horticola „1 Mai" s-a obligat, prin nota de constatare, ca pînă la data de 15 iunie 1980 să refacă spațiul verde pe toată zona degradată".

■

Consiliul popular al județului Gorj :

„Referitor la cele sesizate de către **Nicolae I. Bărbulescu** din comuna Bălănești, referitor la modul cum se asigură asistența medicală în comună și satele aparținătoare — notă apărută în revista FLACĂRA nr. 20 din 15 mai a.c. — vă facem cunoscut că s-au luat următoarele măsuri : 1). Programul de consultații la nivelul dispensarului medical comunal a fost stabilit împreună cu organele locale de partid și de stat în funcție de nevoile de asistență medicală a populației ; 2) În prezent funcționează la acest dispensar doi medici — adulți și copii — unul din aceștia, cel de medicină generală, fiind dirijat de la nivelul spitalului județean ; 3) a fost reorganizată activitatea medicală la punctul Stolojani, în sensul dotării acestuia cu mobilierul și instrumentarul necesare unei bune desfășurări a activității. Acest punct sanitar funcționează în prezent în cadrul căminului cultural din satul respectiv. Deoarece în această comună există 9 sate, s-a stabilit ca medicul să acorde consultații pentru adulți și copii la acest punct sanitar o dată pe săptămînă, vinerea, de la orele 7—14. De asemenea, luneа și miercurea, asistența medicală e asigurată de către un cadru mediu. În cadrul acestui program la nivelul punctului sanitar Stolojani se efectuează și tratamentele la populație".

■

Din partea I.C.M.E.—București :

„Referitor la scrisoarea numitei **Maria Matache**, vă comunicăm că aceasta a primit locuință din fondul locativ de stat".

■

Regionala C.F. Craiova :

„Urmare scrisorii apărute în revista FLACĂRA nr. 21 din 22 mai 1980, semnată de **Dumitru Păuniță** din Poiana-Mare, județul Dolj, vă comunicăm : Trenul 1137 care circulă pe distanța Craiova-Calafat a fost pus în circulație începînd cu data de 01.06. a.c., odată cu schimbarea mersului trenurilor de călători. Menționăm că acest tren, cu plecarea din stația Craiova la ora 14,20, nu face oficiul de cursă, fiind tren pentru deservirea generală a călătorilor. Trenul care face oficiul de cursă pe secția Craiova-Calafat este 1139, cu plecarea din Craiova la ora 16,18".

■

Consiliul popular al județului Ilfov :

„Referitor la scrisoarea **Paraschivei Stăncoi** din municipiul Giurgiu, care solicită sprijin material : numita este în vîrstă de 57 ani, văduvă, prin decesul soțului, nu are copii ; este incapabilă de muncă prezentînd anchiloza membrului inferior sting. Fiind incapabilă de muncă deoarece este bolnavă, fără venituri proprii, sînt îndeplinite condițiile cerute de instrucțiunile 615 de aplicare a H.C.M. nr. 454/1957 și i s-a aprobat un ajutor bănesc pe care urmează a-l primi prin mandat poștal".

■

Ministerul de Interne — Miliția municipiului Brașov :

„Urmare scrisorii pe care ne-ați înaintat-o, semnată de către **Galina Dascălu** din Brașov, strada Nisipului de Jos nr. 7 : se confirmă faptul că numita Ana Maghiar, în repetate rînduri a avut comportări necuviincioase față de reclamantă, jignind-o și insultînd-o, fapt pentru care a fost invitată la organul de miliție și avertizată, cerîndu-i-se ca pe viitor să aibă o atitudine respectuoasă față de această femeie în virstă și suferindă (...) Subofițerul sectorist va avea în continuare în atenție acest caz și va supraveghea modul de comportare a numitei Ana Maghiar".

■

Direcția sanitară a județului Suceava :

„Referitor la scrisoarea numitei **Elena Gănescu** din Suceava, vă comunicăm : bolnava a fost consultată la Dispensarul policlinic Suceava, unde i s-a stabilit diagnosticul „astm bronsic". Întrucît E.G. a solicitat internarea într-o clinică universitară, cererea i-a fost satisfăcută".

■

Subsemnatul Feuerstein-Mihăescu Valentin, proprietar al unui apartament în b-dul Nicolae Titulescu, bloc 8, etaj 6, vă aduc la cunoștință că după două schimbări ale termenului de predare, după schimbarea de trei ori a identității constructorului, s-a ajuns la un acord între **Asociația locatarilor și constructor** care prevede angajamentul acestuia din urmă de a executa la fiecare apartament o serie de remedieri aflrict necesare. Fără aceste remedieri, apartamentele se degradează continuu și mai ales ne pun pe noi proprietarii în imposibilitate de a ne muta în sfîrșit în locuințele noastre. Dacă pentru defectele de pînă acum pot fi nominalizați vinovații, pentru defectele care continuă să apară și să se agraveze cine răspunde?

■

Mă numesc **Ghiță D. Ion** și domiciliez în orașul Drăgășani. Doresc ca prin aceste rînduri să atrag atenția celor în drept asupra unei probleme care ne preocupă pe noi, apicultorii pasionați, care de mulți ani am intervenit pe lîngă Asociația crescătorilor de albine din Republica Socialistă România cu rugămintea de a reintroduce în producție de serie stupul R.A. 1001 — **tip vechi**, pentru că a fost și este neîndoielnic mai bun decît actualul stup R. A. 1001 — **tip nou** (îmbunătățit + simplificat). Nu are rost să înșirăm aici care sînt calitățile nete ale vechiului tip de stup, aceasta este o problemă a specialiștilor, doresc numai să se facă o anchetă în rîndurile apicultorilor veritabili, cei care se îngrijesc de producția acestui atît de prețios aliment, direct, și să se constate către care tip de stup se îndreaptă preferințele acestora. Este suficient să priviți în magazinele de profil cum se vînd — dacă se vînd mai bine zis ! — noii stupi ; este suficient să fie întrebați acești apicultori dacă au curajul să plece cu noul tip de stup pe drumurile publice, atunci cînd pleacă în pastoral, fără a avea teama că în orice clipă se pot întîmpla accidente, că oamenii pot fi atacați de albinele scăpate. Ar fi bine ca autorii acestuia să participe personal la această anchetă. Personal mă angajez, dacă este cazul, să întocmesc și să trimit un tabel cu opinii semnate de apicultorii din județul Vîlcea în sensul în care m-am referit mai sus.

Pagină realizată de

HORIA PĂTRAȘCU ■

Poșta redacției

ADMINISTRATIV

Nicolae Cosma — București : Dv. aveți o vechime în gr. a II-a de muncă de 17 ani, 9 luni și 17 zile, ceea ce nu vă dă dreptul să fiți pensionat la vîrsta de 57 de ani, pentru care se cere o vechime de 24 ani în grupa a II-a de muncă ● **Maria Palici** — comuna Toporu (Teleorman) : Dreptul la pensie pentru pierderea totală a capacității de muncă în sistemul C.A.P. îl au numai acei membri cooperatori care sînt încadrați în gradul I sau II de invaliditate, au o vechime în muncă de cel puțin 10 ani în care să fi realizat volumul de muncă stabilit de adunarea generală a cooperativelor, iar invaliditatea provine din timpul activității desfășurate în C.A.P. Dv. nu vi s-a întocmit dosarul de pensie, pentru că nu aveți 10 ani vechime în muncă în condițiile mai sus-menționate ● **Ion Dobrotă** — București : Încadrarea în funcții de cercetare științifică se face, pe bază de concurs, în conformitate cu prevederile statutului pentru organizarea activității și promovarea personalului de cercetare, cu respectarea condițiilor de studii și vechime stabilite de acesta ● **Felicia Ratea** — București : Stabilirea domiciliului în municipiul București se face în condițiile Decretului nr. 68/1976, care reglementează schimbarea domiciliului în orașele declarate, potrivit legii, orașe mari ● **Ana Bobei** — comuna Malaia (Vîlcea) : Adresa cerută : Arhivele Statului — Direcția generală — Bd. Gh. Gheorghiu-Dej nr. 29, București ● **Ion Ciumberică** — București : Scrisoarea dv. a fost îndrumată spre analiză și soluționare forului competent, Consiliul popular al sect. 4.

MARGA NEDELEA ■

SOCIAL

Lupescu Aurel — Rădăuți : Citeva deducții, cîteva bîrfe și constatările unor specialiști consacrați. Dv. pe care dintre ele ați mîza ? ● **Vasile Dumitru** — Răcari : Nu ne putem pronunța. Trimiteți copii de pe hotăriri ● **Ileana Bîzgoi** — București : Pericolul social este redus. Acuzațiile dv. nu sînt susținute ● **Aurica Vizdoagă** — Pașcani : Precizați unde locuiți acum ● **Simbrean Titi** — București : Școlile speciale aparțin consiliilor populare ● **Magdalena Ionescu** — Cîmpina : Nu există termene de prescripție în partaj ● **Iancu Vujdea** — București : „Detectorul" nu se constituie ca probă ; rezultatul dat de el poate fi hotărîtor în balanța de conștiință a unui judecător ● **Penerian Luca** — Suceava : S-a redeschis urmărirea penală. Să ne scrie direct cumnatul dv. ● **Zaharia Ignat** — Botoșani : Numai Consiliul de Stat ● **Ploaie Dan** — Ploiești : Prezența procurorului la un divorț este explicată de existența celor trei copii ● **Isac Văduva** — Ploiești : Hotărîrea nu este opozabilă și coproprietarului ● **Sandu Dincă** — București : Verificările noastre confirmă concluziile comisiei.

NICOLAE CRISTACHE ■

● **„FLACĂRA" nu ia în considerare scrisorile anonime și nu primește acte originale. Scrieți-ne cît mai concis. Și nu uitați să vă iscăliți. Precizați eventual telefonul unde vă putem găsi.**

flacăra

PENTRU MINTE, INIMĂ ȘI LITERATURĂ

Atelier

Gică Petrescu

În ciuda faptului că am pierdut abonamentul, sînt un mare admirator al acestei reviste.

Gică Petrescu

Cred în dreptul de a cînta la orice vîrstă

Mărturisesc că ideea unui interviu cu cîntărețul Gică Petrescu mi-a venit într-o seară cînd, întîmplător, mi-au căzut în mînă niște ziare vechi, prăfuite și îngălbenite de timp. Răsfoindu-le, într-unul din ele am întîlnit un reportaj despre Bucureștiul anului 1946. Reporterul nota că pe strada Brezoianu s-a deschis restaurantul „Arizona". Acolo cînta Gică Petrescu. Dar punctul de plecare al respectivului reportaj era altul. „Marți seara pe la orele 11 un oaspete misterios, un bărbat blond, cu o remarcabilă distincție a venit la restaurant. După ce a cinat a lăsat pentru cel care cînta cîteva cuvinte : „Lui Gică Petrescu, ca recunoștință pentru frumoasele cîntece care m-au bucurat atît de mult". Semna Yehudi Menuhin".

★

Mă aflu într-un apartament din centrul Bucureștiului.

— Ei, ce vînt te aduce pe la mine, tinere ?

— Am dori, și nu numai noi, ci și cititorii revistei Flacăra, să aflăm ce mai face cîntărețul Gică Petrescu. Vă mărturisesc că zile la rînd v-am căutat. Telefonul dumneavoastră sună în gol. Nu prea stați pe acasă ?

— Deplin de pe la ce ore m-ați căutat. În fiecare zi la orele șase dimineața mă aflu în fața pianului. Apoi, ce-i drept, mai plec de acasă, dar atelierul meu de lucru, să-i spun așa, sînt acești patru pereți, pianul și chitara. Seara, cînd presemne m-ați căutat, după orele zece, închid telefonul. Cei care mă sună după ora asta mă roagă să le cînt la telefon.

— Înseamnă, din ceea ce îmi spuneți, că lumea nu v-a uitat și că vă iubește cîntecele.

— Desigur. Acest lucru m-a bucurat, apoi am găsit soluția ideală de a scoate telefonul din priză la orele înaintate ale nopții. Dacă vorbim numai despre spectatori simt că încă sînt la fel de iubit ca la începutul carierei mele. Vorbesc de la sine și sălile pline atunci cînd cînt. Dar ce folos, că unii specialiști ignoră acest fapt iar clasamentele pe care le fac sînt după bunul lor plac!

— Despre ce este vorba ?

— Nu demult, într-o emisiune de televiziune, într-o simbătă după-amiază, s-a alcătuit un fel de TOP al cîntăreților îndrăgiți de public. Pe lista celor aproape douăzeci de interpreți lipseam. Mărturisesc că acest lucru m-a mîhnit. De ce? Fiindcă mulți dintre cei prezenți, în acea clasificare, erau la primele lor apariții. Cred și sînt convins că nu vîrsta este cea care trebuie să determine o astfel de ierarhizare. Și legat de vîrstă, fiindcă bănuiesc că o să-mi adresați o astfel de întrebare, vă pot spune că la ora actuală mă simt în mare formă, iar vocea mă ascultă mai bine ca în urmă cu patruzeci de ani — cînd am început să cînt.

— Înțeleg că încercați să criticați anumite emisiuni de televiziune în ciuda faptului că se pare, din ceea ce vedem, că nu sînteți un neglijat.

— După părerea mea numai prin niște programări științifice, adică pe baza unor sondaje în marele public se poate ajunge la o mulțumire atît a celor care interpretează cît și a celor care urmăresc și doresc să asculte o anumită emisiune. Martor la ceea ce vă spun sînt sutele de scrisori pe care le primesc acasă și în care sînt întrebat de ce aparițiile mele pe micul ecran sînt așa de rare. Personal, vă mărturisesc că m-am bucurat de atenția radioului încă de la debut. Dar acest lucru îl datorez în primul rînd felului meu de a fi.

— Adică ?

— În primul rînd sînt un bătăios. Am luptat nu numai cu timpul, dar am luptat tot timpul să rămîn eu însumi. În al doilea rînd am căutat să fiu prezent mereu în actualitate. Poate, acesta este unul din marile mele secrete. Un artist, un cîntăreț, oricît de mare s-ar crede sau ar visa să ajungă, nu poate fi rupt de actualitatea imediată, nu poate progresa dacă nu este ancorat în realitate. Să vă dau un exemplu. Cunoașteți cîntecul **Smaranda.** Într-un fel, să spun așa, se cînta cu un sfert de veac în urmă și altfel este interpretat la ora actuală. Romanța capătă noi valențe de interpretare ținînd cont și de noile posibilități de înmormare și de redare a sunetului. Desigur, exemplele sînt foarte multe. Îmi permit să mai dau unul.

— Vă rog.

— Pe vremuri, adică atunci cînd am început eu să cînt, în urmă cu aproape patru decenii, nici vorbă de televiziune. Sălile de spectacol nu aveau mai mult de 500 de spectatori. În momentul de față la un concert vin mii de oameni. Condiția cîntărețului este alta. El, și aici este vorba de un alt adevăr destul de trist de data aceasta. Mulți, chiar foarte mulți artiști ai generației mele, de frica acestor săli mari de spectacole, în ciuda faptului că încă sînt destul de tineri, refuză să mai apară în fața publicului, cu alte cuvinte și-au abandonat meseria. Cred, și sînt convins de ceea ce vă spun în continuare, că un cîntăreț nu trebuie să renunțe niciodată, atîta timp cît îl ține vocea și este în măsură să cînte, la dreptul de a cînta, la dreptul de a apărea în fața publicului. Vîrsta nu are nici un fel de legătură, fiindcă la diferite perioade de timp vocile cîntăreților capătă noi valențe.

— Acestea le susțineți dumneavoastră.

— Da. Însă ne cam uităm compozitorii. Aș întreba cu acest prilej un singur lucru : unde-i o nouă romanță, un nou tango pentru cei din generația mea ? De fapt, problema este mult mai complexă. Este vorba de fenomenul retro, adică repunerea pe tapet a unor valori ale muzicii, nu uitate în timp, ci neglijate. Cîți din generația tînără mai cunosc cum trebuie creația lui Ion Vasilescu, Dendrino sau Mălineanu ? Este o datorie a noastră, vă rog să mă scuzați, m-am exprimat greșit, este obligația celor tineri de a folosi din patrimoniul de aur al muzicii românești valorile care au rezistat timpului. Numai improspătînd ceea ce avem prin aducerile la suprafață a tot ce a fost bun și de valoare se poate vorbi de un progres în muzica ușoară românească.

— Ați amintit aici de generația tînără. Ce părere aveți despre muzica tînără ? Ce ați recomanda din experiența pe care o aveți noului val ?

— În momentul de față, prin Festivalul național „Cîntarea României" mișcarea de amatori are alte dimensiuni. Dimensiunile sînt de domeniul fantasticului. Am însă impresia că triajul nu este prea exigent. Dar, cum este și normal, valorile rămîn. Mie personal îmi plac Mircea Vintilă și Victor Socaciu. Pe primul îl cunosc destul de bine. Are o voce plăcută pe lîngă faptul că este și un bun instrumentist. Îmi pare sincer rău că ne despart ceva ani buni — altfel aș fi dorit să cîntăm împreună. Observ că la ora actuală sînt multe slăgăre aparținînd muzicii tinere. Acest lucru se datorează în primul rînd versurilor. Este un semnal de alarmă pentru ceilalți compozitori. Aceștia au rămas datori cu melodii și cu cîntece care să meargă din gură în gură, adică să fie slăgăre în adevăratul sens al cuvîntului.

— Maestre Gică Petrescu, sînteți născut, crescut în București. Ce a reprezentat capitala țării pentru dumneavoastră ?

— Tot în București m-am format și ca interpret. Aici am debutat, iar bucureștenii m-au primit cu brațele deschise. Am început să cînt la Liceul Gheorghe Sincai într-o modestă formație, apoi la niște serate studențești, iar mai tîrziu în orchestra lui Iulian Ghindă. Aripile, să le numesc așa, căpătate în București m-au ajutat să zbor și pe alte meridiane. Am cîntat de trei ori pe marea scenă a Olimpiei, de două ori în Canada, la Moscova, în Iugoslavia, la New-York și în Israel. Turnee mai lungi sau mai scurte dar de fiecare dată cînd mă aflam departe de țară dorul era același. Bucureștiul reprezintă pentru mine nucleul de plecare a întregii mele activități. Îl iubesc și voi cînteculi : „Uite-așa aș vrea să mor / Într-o crișmă din Obor", cu singura deosebire că nu am ce căuta acolo fiindcă eu personal nu am băut niciodată.

— Ce își dorește cîntărețul Gică Petrescu ?

— Publicul pentru mine a reprezentat și reprezintă în continuare adevăratul meu judecător. Fiindcă ultimul meu disc „Tangouri celebre", într-un tiraj de peste 150 000 de exemplare, s-a epuizat imediat am reluat munca de înmormare a unei casete. De asemenea, am de gînd să scriu o carte. O carte a cîntărețului Gică Petrescu, o carte a perioadei în care am trăit. Apoi, turnee, înmormări la radio și televiziune și bineînțeles concertele. Cred că-i suficient!

— Cine-i cel mai bun prieten al dumneavoastră ?

— Soția mea, Cezarina Moldoveanu. Ea este cel mai exigent critic al meu. Îmi scrie și mă acompaniază la diferite cuplete muzicale. Este așa de exigentă că de cele mai multe ori ne aflăm în conflict. Dar din toate acestea are de cîștigat muzica.

— Vă mai aduceți aminte de autograful dat de Yehudi Menuhin în urmă cu peste un sfert de veac ?

— Cum să nu. Este una din cele mai frumoase amintiri ale mele. Ne-am mai întîlnit de cîteva ori și de fiecare dată îi plăcea să asculte și chiar își nota cîntecele care-i plăceau. Apropo de autograful amintit, e ceva care nu s-a scris în acea vreme. Știți pe cine mi-a scris Menuhin rîndurile pe care văd că le cunoașteți ? Pe buletinul de identitate. Ca un făcut, în acea seară nu am putut găsi timp de cîteva minute, din cauza emoției, nici o bucată de hîrtie.

— Cine sînteți, de fapt, dumneavoastră Gică Petrescu ?

— Sînt născut Petrescu Gheorghe și aproape patru decenii am luptat să devin Gică Petrescu. Atîta tot.

SORIN POSTOLACHE

Spune-mi cum te numești, ca să știu ce fel de părinți ai!

În comportamentul nostru, în felul de a ne îmbrăca, de a vorbi sau mînca ori de a traversa strada chiar, se dezvăluie anumite trăsături ale personalității noastre : temperament, educație, inteligență, stare sufletească și altele. Toate, în combinații variate, dau fiecăruia individualitatea, identitatea sa neconfundabilă. Această identitate este marcată și prin numele ce-l purtăm. Dacă numele de familie îl moștenim, odată cu limba părinților și cu naționalitatea acestora, numele de botez, prenumele, este la alegerea părinților, ține de comportamentul lor și pe ei, pe părinți, îi caracterizează numele pe care-l poartă copiii. Și iată de ce :

De-a lungul anilor, în fiecare limbă s-au impămîntenit anumite criterii și obiceiuri de care părinții țin cont, de regulă, în felul în care își botează copiii. De pildă, în familia mea funcționează destul de bine și azi obiceiul moldovenesc de a da celui dintîi născut băiat numele **Ion**, iar primei fete numele **Maria.** Eu însumi, ca părinte, m-am conformat acestei tradiții și mărturisesc sentimentul de împăcare și mulțumire ce l-am simțit știind că mă supun astfel unui obicei străvechi. Nu este singurul. Sistemul onomastic românesc mai cunoaște și altele : primul născut să poarte numele bunicului sau al tatălui, al nașului, al unei rude apropiate sau al unui prieten bun. Deseori se dă numele unei rude de curînd decedate. Toate aceste practici au un rost adînc, sporind solidaritatea dintre generații.

Cu un scop asemănător părinții dau copiilor numele unor personalități din istorie. Pentru noi, ca români, se obișnuiește să luăm nume din antichitatea greco-romană, îndeosebi latină : Traian, Cezar, Alexandru, Diana, Cornelia, Tiberiu, Ovidiu etc., sau din istoria națională propriu-zisă : Mircea, Radu, Mihnea, Bogdan, Dan, Dragoș și altele. Cu succes încearcă unii părinți și valorizarea numelor dacice : Decebal, Drigisa. Aceste nume istorice și cele din calendarul tradițional constituie un fond bogat de nume din care orice părinte poate alege unul potrivit odraslei sale. Orice părinte, dar nu toți ! Căci, mai ales în ultima vreme, întîlnești tot mai mulți copii care de care cu nume mai deosebite, mai aparte, unele de-a dreptul trăsnite, dacă nu chiar desucheate. Principalul scop ? Să fie un nume rar, pe cît se poate nemaiauzit. Și cunoaștem cazuri de părinți care au inventat pentru copiii lor nume inexistente, doar s-or deosebi cu totul de cei din jur. Alții caută aceste nume în alte limbi, scormonind și acolo după nume rarisime, închipuindu-și că **numele face pe om !** Fireste, mai toți părinții cred sau speră că nici un copil nu mai e ca al lor. Dar au decenta de a ține secretă această speranță. Alții însă fac tot ce se poate inchipui pentru a ne convinge că nici un copil nu e mai cu moț ca al lor ! Și dacă nu au putut să-l nască cu stea în frunte, atunci îi dau măcar un nume care să rupă inima tîrgului, că doar nu-i copilul fiestecui !

Efectul este, cel mai adesea, contrar. Numele dat astfel nu reușește decît să fie bizar, să stîrnească mirare, zîmbete, ironii dureroase mai tîrziu pentru cel care-l poartă și care, nevinovat, ajunge să plătească pentru neseriozitatea părinților ! **Căci nu prin nume se poate ilustra cu adevărat un copil, un tînăr, ci prin faptele sale.** Iar grija părinților să fie spre cultivarea la copii a acelor frumoase însușiri ce se pot împlini în fapte deosebite. **Neseriozitatea și irresponsabilitatea celor ce dau asemenea nume ciudate merg mînă în mînă cu superficialitatea ce o dovedesc mai apoi în creșterea copiilor și grija propriu-zisă pentru destinul lor.**

În schimb, a purta un nume obișnuit, firesc, care să nu atragă atenția și, mai ales, ironiile celor din jur este preferabil din toate punctele de vedere. Ca să nu mai vorbesc de dificultatea găsirii unui mod de a desmierda copiii cu nume neromânești. De la Maria îi poți spune copilului și **Marioara**, și **Măruța** ori **Măriuța** și în atîtea alte feluri, și mai ales **Măriuca.** Dar de la un nume ca **Vanessa** cum să-ți alinți copilul ?

ION COJA

Cronica dramatică

Anchetatorul în anchetă

Cu **Anchetă asupra unui tînăr care nu a făcut nimic**, Adrian Dohotaru debutează în dramaturgie situîndu-se ferm sub semnul interesului — şi al vocaţiei — pentru un teatru de mizã majorã, de problematicã densã, gravã, deschis întrebărilor importante. Acest prim text dramatic (de fapt, primul reprezentat pe o scenă profesionistă) mărturiseşte gînduri, teme de meditaţie şi temeiuri de frămîntare ale ziaristului cu o întinsă şi bogată experienţă, aşe ziaristului adevărat, pentru care profesia înseamnă asumare lucidă, profund responsabilă a unei înalte îndatoriri, înseamnă, permanent, senzaţia unei „operaţii pe cord deschis" la care o infimă imprecizie a gestului poate însemna moarte. Obiect al anchetei propuse de piesă nu este, deci, tînărul anunţat în titlu — sau nu el în primul rînd — ci tocmai anchetatorul, gazetarul care, în virtutea principiilor eticii profesionale, ale eticii omeneşti, se vede obligat să-şi adreseze şi lui întrebări, poate mai aspre, poate mai dramatice, sigur mai neliniştite, decît acelea cu care s-a obişnuit să-şi „bombardeze" interlocutorii. Sînt întrebări care se înlănţuie, care cresc unele din altele, din ce în ce mai ascuţite, din ce în ce mai cuprinzătoare şi mai nuanţate. Cît rău riscăm să facem atunci cînd vrem să facem bine? „Înfierînd" efectele, nu tratăm de multe ori cu superficialitate, conform unor scheme uzate, cauzele, substanţa reală a unui gest, a unei întîmplări? Reuşim să cîntărim exact, mereu cu măsurile potrivite, faptele pe care le relatăm? Iată doar cîteva dintre multele întrebări pe care le formulează această piesă care nu afirmă, nu impune verdicte absolviri „de păcate", nu exclamă, nu „concluzionează", ci ne invită — cu gravitate, cu infinit respect pentru adevărul din fiecare semen al nostru — să medităm.

Spectacolul pus în scenă la Teatrul „Bulandra", de Petre Popescu, este ceea ce ne-am obişnuit să numim o lectură profesională corectă a textului, fără denaturări, dar şi fără o redimensionare într-adevăr creatoare a ideilor, fără a reuşi estomparea unor uşoare rigidităţi în articularea scenelor, identificabile în structura piesei. Intimidat, s-ar părea, în faţa construcţiei mai puţin obişnuite a textului — construcţie pe care am numi-o concentrică, fiecare scenă lărgind aria de informaţie, introducînd alte teme, noi posibile zone de cercetare — autorul montării se apropie de piesă cu oarecare sovăială. Sensurile descifrate scenic sînt cele exacte, dar exprimate în surdină, cu o anume aplatizare a reliefurilor. Pe parcurs ritmul se strînge însă, materialul dramatic devine mai tensionat, astfel încît spectacolul, după un demarai destul de greoi, dobîndeşte în final forţa necesară demonstraţiei.

Dintr-o distribuţie amplă, în general bine alcătuită, am reţinut pe autorii cîtorva realizări actoriceşti deosebite. Trebuie notat, în primul rînd, Florian Pittiş, creator al unui portret scenic esenţializat, expresiv, trasat cu extremă economie de gesturi, dar cu nuanţarea atentă, suplă, a fiecărei intenţii a textului. Un rol bun, echilibrat cu grijă, semnează şi Cornel Coman, rol ce ar cîştiga însă prin plasarea unor accente, prin creşterea tensiunii dramatice care defineşte evoluţia personajului. Ileana Predescu caligrafiază din linii fine, din hasurări discrete, tristeţea neputincioasă a mamei depăşite de timp, depăşite de întîmplări. Maturizarea profesională, îmbogăţirea considerabilă a mijloacelor de expresie, lesne de remarcat în ultimele roluri interpretate de Irina Petrescu, dobîndesc o confirmare în plus, edificatoare, cu personajul realizat în acest spectacol. Violeta Andrei reuşeşte conturarea din linii puternic desenate, încărcate de culoarea pe care o cerea textul, a unei imagini scenice pregnante şi cu meritul, important, de a nu devia în şarjă.

CRISTINA DUMITRESCU ■

CĂRŢILE REDACTORILOR NOŞTRI

Mărunţişuri esenţiale

Ca omul Nicolae Cristache — ponderat, mai curînd sobru, nu lipsit însă de un umor special, greu de prins din primele reflecţii dar cuceritor apoi — este şi cartea sa de debut, **Magazinul cu mărunţişuri**, apărută la Editura „Albatros", în 1979. Aici, fără să respingă procedeele prozei moderne, autorul nu face din virtuozitatea tehnică scop în sine, ci doar catalizator pentru reliefarea pregnantă a semnificaţiilor morale. În prim plan rămîn **story**-ul, acuitatea observaţiei psihologice, caracterologia, rezultată nu din intervenţia didacticist-explicativă a autorului, ci din montajul abil al situaţiilor epice, din prezentarea faptelor, sensul moral fiind doar sugerat. Nu eroi de excepţie puşi în situaţii spectaculoase propune proza lui Nicolae Cristache, ci oameni obişnuiţi, surprinşi în ipostaze general-umane. Astfel, în **Amiază, devreme**, proza cu care se deschide volumul, un adolescent îndrăgostit (cum altfel?) oscilează între iubire şi prietenie, pentru ca, în final, să opteze, cu tristeţe dar decis, în favoarea prieteniei. Remarcabile aici sînt concizia relatării şi autenticitatea psihologică a dialogului.

Povestea unei iubiri ratate din discreţie („par delicatesse i-ai perdu ma vie") este **Camera de reabilitare**, proză în care observaţia directă, înregistrînd cu precizia aparatului de filmat gesturi şi obiecte, creează un cadru rigid, sugerînd o dezolantă mecanică existenţială. Pe acest fundal contrastant se desenează, cu penită fină de caligraf, diagrama complicată a sentimentelor.

Singurătatea, trăită cu maximă acuitate de un copil claustrat în apartamentul familial, pe timpul cît părinţii sînt la serviciu, este tema povestirii **Balconul**. Bogdănel, eroul povestirii, tînjeşte după lumea de dincolo de balcon, o prelungire a spaţiului închis al camerei. Tristeţea copilului se accentuează progresiv pe măsură ce apelurile telefonice ale părinţilor încearcă în zadar să-i dea impresia unui climat normal. De o mare simplitate, construită aproape exclusiv pe dialog, **Balconul** reuşeşte să ne introducă în universul infantil, la graniţa unde banalul devine dramă.

Tot singurătatea cotropitoare, de această dată observată la vîrsta bătrîneţii, constituie tema dominantă în **Premiera**. Fiica împreună cu ginerele îşi invită tatăl la premiera unui spectacol. Starea de agitaţie, nerăbdarea, pregătirile, mîndria de a fi înconjurat de afecţiunea tinerilor sînt în opoziţie cu refuzul neaşteptat al bătrînului de a accepta invitaţia ginerelui ca după spectacol să meargă la restaurant. „Eu nu merg, făcu bătrînul. Mîine-i duminică. Trebuie să aranjez florile la maică-ta... — Tată, se supără fiica, pentru dumneata am aranjat totul. Cum să nu mergi? Am reţinut şi masă. Nelu a dat telefon de la şi de la serviciu, special pentru dumneata... (...) — Să mă lăsaţi în pace, asta să faceţi, strigă bătrînul şi de durere faţa i se schimonosi în plîns". În mintea bătrînului invitaţia tinerilor capătă semnificaţia unui gest de împietate faţă de amintirea soţiei pierdute. Intuiţia psihologiei personajului este aici excepţională.

O altă nuvelă, **În tren**, abordează tema incomunicabilităţii. Un bătrîn se confesează unor ascultători ocazionali (în tren). Povestea vieţii sale este zguduitoare, tragismul accentuîndu-se prin tonul „alb" al relatării. Ceilalţi par a fi plini de compasiune, dar sfîrşitul nuvelei arată că, de fapt, fiecare a rămas închis în carapacea indiferenţei. Talentului de povestitor i se adaugă (ca şi într-o altă nuvelă, **Miine e duminică**) tehnica finalurilor abrupte, care contin, în puţine rînduri, nucleul semnificativ al întregii naraţiuni.

Nuvela care împrumută titlul volumului, **Magazinul de mărunţişuri**, conturează profilul unui om de o mare generozitate sufletească, căruia accidentele unei vieţi trăite cu fervoare nu reuşesc să-i altereze substanţa morală intimă a personajului. Portretul lui Stan, personajul principal al nuvelei, se constituie în egală măsură din evenimente situate în prezentul naraţiunii şi din relatări retrospective. Optimistă, fără a forţa limitele verosimilului şi dincolo de orice clişeu al însăilărilor factice, **Magazinul de mărunţişuri** pledează — după opinia noastră — în favoarea talentului robust al unui scriitor, care păşeşte cu dreptul în literatura română.

După acest prim pas (drumul e lung), a urmat, la scurt timp, al doilea, un volum de reportaje cu titlul **Viaţa pentru toţi** (Ed. „Junimea", 1979). Nu vom insista asupra conţinutului pieselor strînse în volum, pentru simplul motiv că reportajele de aici sînt cunoscute cititorilor din paginile revistei **Flacăra**, unde au apărut la început. Imediat trebuie însă adăugat că reportajele lui Nicolae Cristache dovedesc — citite acum în volum — că nu sînt simple efemeride, cu viaţă doar hebdomadară. Ele şi-au conservat nestirbit interesul, pentru că relevă cazuri nu doar individuale, ci reprezentative pentru categorii largi de oameni, pentru dialectica ritmurilor vieţii contemporane. Nicolae Cristache este, fără îndoială, un reporter de „linia întîi", un profesionist al genului, înzestrat cu o sensibilitate ce intră rapid în rezonanţă la stimulii realului. Totodată, el ştie să „ispitească", să provoace firescul, să descopere sub aparenţele banalităţii, adevăruri nu o dată surprinzătoare.

În reportaj, Nicolae Cristache converteşte verosimilul existenţei în verosimilitatea ficţiunii. Pentru proza sa, rămîne valabilă reciproca.

VALENTIN F. MIHAESCU ■

● CAP LIMPEDE

Un plagiat

Curios să văd cum este predată istoria medie a României la Facultatea de istorie-filozofie din Bucureşti, am cercetat cele două cursuri ale conf. univ. dr. Matei D. Vlad, reeditate în 1979: primul priveşte perioada sec. XVII — începutul sec. XVIII, iar cel de-al doilea epoca 1711—1821. Citindu-le, atent, am remarcat imediat numeroase asemănări frapante cu unele lucrări de sinteză tipărite, ca şi cu alte monografii cunoscute, din care unele scrise chiar de semnatarul acestor rînduri: din aceste lucrări autorul celor două cursuri a „împrumutat" cu tootanul, ultind probabil că procedeul său reprobabil va fi descoperit cu uşurinţă, printr-o simplă comparaţie a textelor. Iată o serie de exemple din sutele ce se pot da din care rezultă procedeul de lucru al lui Matei D. Vlad:

Matei D. Vlad:

„Războiul de 30 de ani, prin urmările sale, a împins stăpînirea habsburgică să reia, pe scară mai mare, ofensiva în sud-estul Europei. Înfrîntă în Germania, oprită apoi de către Franţa în încercările de a recăpăta autoritatea pierdută acolo, Austria şi-a îndreptat puterea de expansiune spre răsărit" (p. 6).

„O încercare mai serioasă de a slăbi (!) destrămarea internă... o constituie aşa-numita reacţie (!) sau renaştere politică a puterii turceşti sub vizirii din familia Küprülü (1656—1676) care a urmat după războaiele fără rezultat, purtate împotriva Persiei. În cele două decenii ale cîrmuirii vizirilor Küprülü, turcii au reluat, cu preţul unei uriaşe sforţări, ofensiva în Europa". (p. 5).

Istoria României, vol. III:

„Războiul de treizeci de ani, prin urmările sale, a împins stăpînirea habsburgică să reia, pe scară mai largă, ofensiva în sud-estul Europei. Înfrîntă de Germania, oprită apoi de către Franţa în încercările de a recăpăta autoritatea pierdută acolo, Austria şi-a îndreptat puterea de expansiune spre răsărit" (p. 6—7).

„O încercare mai serioasă de a opri destrămarea internă o constituie aşa-numita renaştere a puterii otomane sub vizirii din familia Küprülü (1656—1676), care a avut loc după războaiele fără rezultat împotriva Persiei... În cele două decenii ale cîrmuirii Küprülü-ilor, turcii au reluat, cu preţul unei uriaşe sforţări, ofensiva în Europa". (p. 6)

Dar nu numai numeroase paragrafe din **Istoria României**, vol. III, ci şi din alte lucrări de sinteză sînt înglobate în acelaşi mod în cursul lui Matei Vlad. Iată cum este „folosită" **Istoria României. Compendiu**, alcătuită sub redacţia lui Miron Constantinescu, C. Daicoviciu şi Ştefan Pascu (ed. 1969):

Matei Vlad:

„Războiul de 30 de ani (1618—1648) cu consecinţe şi în Europa răsăriteană, implicit în Transilvania participantă la acest război care, sub haina religioasă (lupta între catolici şi protestanţi) urmărea scopuri politice evidente. Războiul de 30 de ani a fost în realitate o vastă coaliţie antihabsburgică, sub egida Franţei" (p. 4).

Istoria României:

„Războiul de treizeci de ani (1618—1648) cu repercusiuni însemnate şi în răsăritul Europei, implicit în Transilvania participantă la acest război care, sub haina religioasă (lupta între catolici şi protestanţi) urmărea scopuri politice evidente. Războiul de treizeci de ani în realitate era o vastă coaliţie antihabsburgică..., sub egida Franţei" (p. 304).

În aceeaşi situaţie sînt zeci de alte paragrafe. Într-o situaţie asemănătoare se găseşte şi **Istoria României**, apărută sub redacţia lui Andrei Oţetea care a oferit şi ea numeroase pasaje ce au fost înglobate în solida construcţie a lui Matei Vlad:

Matei Vlad:

„Oile, porcii şi vitele mari continuă să alimenteze comerţul extern şi să aducă principalele venituri gospodăriei [illegible] ţărăneşti, cît şi stăpînitorilor feudali" (p. 14).

„În anul 1672 s-a înfiinţat «Compania orientală», o organizaţie puternică, cu un rol precumpănitor în comerţul extern al principatului. La aceste asociaţii au participat şi negustorii români, a căror importanţă va creşte mult în veacul următor" (p. 38) etc.

Istoria României:

„Oile, porcii şi vitele mari continuă să alimenteze comerţul extern şi să aducă principalele venituri gospodăriei ţărăneşti, cît şi stăpînitorilor feudali" (p. 164).

„În anul 1672, se înfiinţea[illegible] «Compania orientală», organizaţie puternică, cu un rol precumpănitor în comerţul extern al principatului. La aceste asociaţii participă şi negustorii români, a căror importanţă va creşte mult în veacul următor" (p. 165) etc.

În acelaşi mod este înfăţişată şi dezvoltarea meşteşugurilor, unde autorul „împrumută" fraze întregi din cunoscuta lucrare a lui Şt. Olteanu şi C. Şerban:

Matei Vlad:

„Un proces de largă specializare, de apariţie a noilor meşteşugari sătesti, se constată în sfera celei mai importante ramuri meşteşugăreşti: prelucrarea metalelor. Dacă pînă în secolul XVII numărul total al specializărilor din cadrul prelucrării metalelor de la sate nu depăşeşte cifra 3, în secolul XVII numărul lor se ridica la 11. Astfel, într-un număr însemnat de acte sînt pomeniţi meşterii fauri sau fierari" (p. 18).

Olteanu—Şerban:

„Un proces de largă specializare, de apariţie a noilor meşteşugari sătesti, se constată în sfera celei mai importante ramuri meşteşugăreşti: prelucrarea metalelor... Dacă pînă în secolul XVII numărul total al specializărilor din cadrul prelucrării metalelor de la sate nu depăşeşte cifra 3, în secolul XVII numărul lor se ridică la 11... Într-un număr însemnat de acte sînt pomeniţi... meşterii fauri sau fierari" (p. 125—126).

Între publicistică şi literatură

Nelu Ionescu, este un gazetar şi scriitor inspirat de realitatea imediată, spirit alegru, nervos în curiozitatea energică de a descoperi cotidianul în toate ascunzişurile lui şi în multe privinţe neliniştit, adică polemic în faţa locurilor comune, ori a „lucrărilor" deja aşezate, adică a clişeelor. În această perspectivă, trebuie văzută, cred, apetenţa lui Nelu Ionescu din recenta sa carte, **Piedoarli**, (Editura „Junimea", 1980), de a redescoperi **oamenii banali** („Pentru descoperirea oamenilor banali") în exact părţile sau temele de viaţă care trec neobservate de ochiul obişnuit ori lenes, dar care nu trebuie şi nu pot scăpa reporterului.

Desprinderea unor adevăruri uitate devine o preocupare de mare vibraţie în pasta narativă a evocării vieţii unor bătrîni de o imensă modestie, retraşi în anonimatul lor exemplar, ori în fişarea unor caractere de tineri ajunşi în faţa opţiunii profesionale. Astfel, unul din cei dintîi Eroi ai Muncii Socialiste, Constantin Adochitei, fost mare zootehnist, aflat de peste un deceniu la pensie, nu-şi consumă totuşi — la pensie fiind — zadarnic viaţa şi nu trăieşte numai din amintiri. El este — ca şi soţia lui — un stîlp al familiei lui numeroase şi răspîndite prin ţară, suferă ori se bucură pentru fiecare copil şi nici vorbă să se plictisească de viaţă şi muncă, după aproape 50 de ani de muncă efectivă, în producţie. Iată o imagine pămînteană, îmbucurătoare a bătrînilor. Autorul are, însă, cel puţin la egalitate, şi pasiunea de a descinde în viaţa intimă a tinerilor, mai precis în procesul maturităţii lor, maturitate aflată în impact cu propria lor viaţă şi profesiune. Într-un fişier, cum spuneam, caracterologic, aproximativ 30 de tineri sînt aduşi în faţa cititorului ca absolvenţi aflaţi într-o clipă a marilor opţiuni de frontieră : să studieze, ori să nu studieze, să dea ori să nu dea la facultate. Ştim bine că o asemenea clipă depinde şi de subiecţi, — de pregătirea şi seriozitatea pregătirii lor şi identificării propriilor vocaţii — dar mai sînt atîtea alte cauze determinante, pentru care unii reuşesc, alţii...

Ei bine, fişierul acesta are o morală care ne face să întrevedem în autor un bun psiholog şi un „judecător" cumpătat: nu toţi **învinşii**, poate, de o clipă, adică cei ce nu au reuşit, trebuie reprobaţi pentru nereuşită (am parafrazat). Reprobabili sînt cei ce — avînd totuşi condiţii — nici nu s-au gîndit la asemenea confruntare : „Am vrut să spun că toţi cei tineri care au concurat pentru intrarea în învăţămîntul superior — fie că au reuşit fie că nu — au dovedit o calitate : aceea de luptători. Amănunt care multora le scapă din vedere". Nu putem să respingem un astfel de punct de vedere care ţine de universul bunului-simţ, atît de des uitat totuşi de opinia comună.

În altă parte, reporterul oferă o altă temă posibilă de literatură desprinsă din (banala ?) viaţă curentă : demnitatea pe care şi-o păstrează, de pildă, **bărbaţii** din familia Ciuc, ajunşi la bunăstare, fără să uite pragul sărăciei de unde au pornit („cu înţelegere a stării de la care au plecat şi a stării la care au ajuns").

Pasiuni mărturisite apoi deschis ni-l arată pe autor dornic să corijeze absurdul ori anchiloza unor stări de lucruri : în relaţiile dintre oameni, în urbanistica **Iaşului**, de pildă, adevărat personaj în această carte. Marchez astfel cu un semn aparte suita de însemnări portretistice despre **navetism** — un mic eseu sociologic, adus în formă publicistică — iar, în alt palier, observaţiile rapide dar ingenioase despre urbanistica străbunei cetăţi a Ieşilor, în care condamnă blocurile urîte şi excesiv uniforme din Piaţa Unirii (salut, sincer, o asemenea remarcă), ori propune un muzeu pe verticală pe zidul Goliei (tot din Iaşi).

Snobismul, impolitetea, ruşinea de muncă ori dreptul la ineleganţe se constituie, şi ele, în fervente pledoarii — susţinute pe argumente de viaţă — pentru apărarea vieţii şi a existenţei într-o rostire adevărată.

Observaţia morală şi psihologică, însoţită adesea de sugestii oneste şi gîndite ingenios, cazurile biografice explorate atestă la Nelu Ionescu, evidente calităţi scriitoriceşti în alcătuirea reportajelor sale.

CONSTANTIN CRIŞAN ■

O cronică a satului oltean

După **„Încă 3 kilometri pînă la Apele vii"**, apărută în 1977, Ilie Purcaru, unul din cele mai experimentate condeie reportericeşti din presa noastră, publică la Editura „Scrisul românesc" din Craiova cea de a doua carte a sa despre satul oltenesc de astăzi, intitulată **Planuri în lut**. Prileiul îl este oferit, cum constatăm şi din introducerea volumului, de împlinirea a trei decenii de agricultură socialistă în România. Gazetar conştiincios şi scrupulos, dublat de un poet înzestrat cu sensibilitate şi harul expresivităţii, autorul poposeşte în treizeci de sate aşezate în Dolj, Gorj, Vîlcea şi Mehedinţi şi încearcă să construiască o imagine prezentă a lor, scoţînd în relief frumuseţea şi originalitatea peisajului, transformările incredibile pe care le-a parcurs şi, mai ales, vigoarea, voinţa şi energia oamenilor care-l populează. S-ar putea crede că meseria de reporter e simplă şi comodă : hălăduieşti, stai la taclale cu oamenii care te privesc ca pe un „domn" venit de la Bucureşti sau de la Craiova şi te cinstesc cu ce au la îndemînă : un vin, o ţuică, o telemea, un pui la frigare etc. Prevăzut cu un blocnotes, consemnezi ce ţi se pare interesant, dacă nu dispui chiar de un casetofon care înregistrează discuţiile. Mai participi la cîte o şedinţă, cunoşti primarul sau primăriţa, îţi notezi atmosfera, problemele... Desigur, nu lipsesc în periplul ce ţi l-ai propus, astfel de situaţii agreabile sau de rutină. Răminînd, însă, la acest strat al investigaţiei nu poţi duce la bun sfîrşit o carte, nu poţi construi o imagine veridică şi, dacă se poate, artisticeşte valabilă a locurilor şi oamenilor. Îţi trebuie un condei alert, în stare să-l captiveze pe cititorul care zilnic întîlneşte în presă situaţii şi oameni similari şi în momentul în care descoperă că o carte nu depăşeşte interesul unui act strict profesional, o pune necitită în raft. Trebuie cu alte cuvinte ca textul să fie străbătut de nerv, de un demon insuflietitor, să vibreze la atingerea cu sensibilitatea cititorului pe care să-l provoace fie prin interesul mereu susţinut al faptelor, prin caracterul lor întîmpestriv sau prin poezia elementelor ori a cotidianului, aşa cum se întîmplă, în special, la Geo Bogza. Un rol important îl joacă stilul, instrument nemijlocit al contractului dintre autor şi cititor. Un reporter care scrie cenuşiu, neparticipativ, va cîştiga cu greu cititorii, exceptînd, desigur, situaţiile în care faptele descrise sînt, ele însele, ieşite din comun. Am putea spune, după parcurgerea celor peste 200 de pagini ale **Planurilor în lut** că Ilie Purcaru este un reporter remarcabil, mai mult, un scriitor adevărat. Aş sublinia, cu accente speciale, conştiinciozitatea sa profesională, exprimată în „pregătirea" imaginii satelor zugrăvite printr-o documentare privitoare la istoria acestor locuri, mai apropiată sau mai îndepărtată, istorie atît de elocventă pentru realitatea actuală. Uneori se fac ori se propun identificări onomastice, patronime care pot da de gîndit specialiştilor. Numele de Brâncuşi, de pildă, derivat, de regulă, din latinescul **branca** (mînă) „nu poate fi decît dac", în realitate, citind dintr-un studiu al profesorului Petre Ceaureanu din Hobiţa care s-a ocupat de arborele genealogic al genialului sculptor, Reporterul consultă hîrtii vechi, istorii, care conferă locurilor zugrăvite o surprinzătoare nobleţe şi o profundă originalitate. Accentul cade însă, cum este de aşteptat, pe starea actuală a satelor, autorul surprinzînd, fără ostentaţie, prin consemnarea şi acumularea de fapte elocvente, mutaţiile profunde, înnoitoare, petrecute în ultimele trei decenii. Secole trecute, încremenite, nu pot intra în competiţie cu cele trei decenii de la colectivizare. Tablourile nu sînt însă idilice, convenţionale sau colorate festiv, ele se impun prin evidenţa realităţii, a faptelor petrecute în răstimp. Cunoşc, prin împrejurarea originilor, unele din satele parcurse de Ilie Purcaru. Am simţit aceeaşi dispoziţie sufletească, alcătuită din surpriză şi mirare în raport cu ceea ce era altădată, cînd oltenii migrau în toată ţara din cauza sărăciei, a nesansei de a se fi născut în locuri atît de aspre. Noile vremuri i-au adunat de pe drumuri, industria locală are nevoie de braţele lor vrednice şi inteligenta lor nativă : „As pune rămăşag, că nu-i în tot Gorjul un singur prost", spunea, cu orgoliul originilor, Tudor Arghezi, în ziarul **Gorjanul** din 1943. Frumoasa carte a lui Ilie Purcaru este o cronică şi o cîntare a noii înfăţişări a Olteniei socialiste — rod al braţelor şi minţii oamenilor de pe aceste meleaguri.

POMPILIU MARCEA ■

Convingeri comuniste

Cel de al 3-lea număr al revistei studenţilor bucureşteni, **Convingeri comuniste**, are meritul de a surprinde viaţa din mers, de la micile ştiri pînă la marele eveniment. Ca întreaga noastră presă, **Convingeri comuniste** consacră aniversării statului dac întemeiat de Burebista pertinente studii de istorie şi de limbă. De remarcat în sumarul revistei ponderea articolelor ce aduc în discuţie legătura neîntreruptă a învăţămîntului cu practica, a implicării în viaţă, în plin procesul producţiei a tînărului absolvent.

Paginile de literatură impun atenţiei articolele lui Ion Bogdan Lefter şi Mirunа Marin închinate memoriei marii consfiinţe care a fost Marin Preda. **Muncă şi talent** se intitulează interviul realizat de Laurenţiu Geambaşu cu Clody Berthola, eminentă actriţă a scenei româneşti, exemplu de înaltă profesionalitate şi de talent, de credinţă în menirea artei ce o slujeşte cu pasiune şi devotament. Versurile semnate de Mircea Cărtărescu, Traian T. Coşovei, Matei Vişniec, Florin Iaru, Ion Bogdan Lefter, cronicile de teatru, film şi muzică, paginile de umor, fac din **Convingeri comuniste** o publicaţie tinereşte racordată la ritmurile vii ale ţării.

ADI CUSIN ■

Mult e dulce

Ca un descîntec

Formula verii, la Brăila, e un descîntec de demult pe care vîntul, înălţîndu-se pe vîrful picioarelor, îl spune salcîmilor, ca să-i umple cu dor, îl spune sălcilor roşii, în care şoptesc misterele descătuşării şi-l joacă prin piete, răvăşindu-le cerul şi înălţînd în ele poduri de cîntec descusut, gînduri tipînd în răzvrătirea inimii, pătimire cu semne vechi, coloane tremurătoare de aur vînăt, lîngă care timpla se înginâ cu aleanul şi frunza dă foc sărbătorii, ce-a născut-o. Nicăieri, ca la Brăila, vara nu doare atît de pierdută pe cutit, nicăieri făptura ei nu se leagănă printre atîtea umbre cu venin subţire. Luna verde-şi frînge gîtul într-un vad stins, sub care atîrnate şi pe sub umbletul ei sună, cu toate faraoanele sparte, fantoma unei cărute, rostogolindu-se din cîmpie prin mărunţaiele pămîntului smîntît de poveşti negre. Ceasurile se răstoarnă-n ele, fulgeră-n despicătura crengii de pelin (cine amăgeşte, cine întunecă, cine roade frîul de tarbă, cine-şi mărturiseşte blestemul rodind ?), miroase amar pe drumul de cositor, ca o trecere a craiilor, sîngele bate spini în poarta aşteptării şi o vîslă din lemnul hărăzit nenorocului mină luntrea de perle prin somnul de-o clipă, prin veghea tîrzie a ispitelor. Arde cămaşa pe sera nopţilor prădate din orient, ozari cu inima de păcură ling ziua la tălpi... Dunăre cu capul spart, ametita dracului, iar mă legi de mîini c-un fir de apă cu dinţii cruzi, cu doi ochi ismeniţi, scormonind în dunga malului, cu seară furată, cu bob fermecat, cu chipul ei retrăgîndu-se pe obrazul ulciorului, cu capriful de plajă rea pe cărarea neliniştii.

La Brăila, cînd se tulbură de iunie, un trandafir oaches, suit pe gard, răzuie timpul pînă la os şi vede că uitarea nu poate să-nghită-n peştera palmelor mele.

FĂNUŞ NEAGU ■

CAP LIMPEDE

Autorul „utilizează" în acelaşi mod şi numeroase alte lucrări. Iată, de pildă, cum e povestită răscoala din 1655 după cunoscuta lucrare a lui L. Demeny — N. Stoicescu :

„Răscoala din 1655 a izbucnit în cadrul armatei Ţării Româneşti, în rîndurile dorobanţilor şi semeniilor, care s-au ridicat de la început împotriva marii boierimi şi a voievodului. Teatrul principal al desfăşurării evenimentelor au fost oraşele Bucureşti şi Tîrgovişte, precum şi o serie de alte centre urbane" (p. 72—73).

„Răscoala din 1655 a izbucnit în cadrul armatei Ţării Româneşti în rîndurile dorobanţilor şi semeniilor, care s-au ridicat de la început împotriva marii boierimi şi voievodului. Teatrul principal al desfăşurării evenimentelor au fost oraşele Bucureşti şi Tîrgoviste, precum şi o serie de alte centre urbane" (p. 188)

Pentru domnia lui C. Brîncoveanu se foloseşte copios şi în acelaşi mod broşura **C. Brîncoveanu şi epoca sa** de S. Columbeanu şi Radu Valentin. Iată un exemplu :

Matei Vlad :

„Dacă am da crezare unor mărturii ale vremii, ar rezulta că Brîncoveanu n-a dorit niciodată funcţiile publice, că nu s-a simţit atras de posturile administrative" (tot paragraful de 9 rînduri pînă la „virste potrivită") (p. 110)

S. Columbeanu — Radu Valentin :

„Dacă am da crezare unor mărturii ale vremii, ar rezulta că Brîncoveanu n-a dorit niciodată funcţiile publice, că nu s-a simţit nici o clipă atras pe posturile administrative" etc. (p. 19—20)

În aceeaşi situaţie se găsesc zeci de alte paragrafe care au fost copiate din lucrarea amintită (p. 70 şi urm.). Putem spune că lecţia despre Brîncoveanu este copiată în mare parte din lucrarea lui Sergiu Columbeanu şi Radu Valentin (fapt ce se poate verifica printr-o lectură paralelă).

Cît despre sfatul domnesc în sec. XVII, el este prezentat aidoma după rezumatul tezei de doctorat dedicată sfatului domnesc de autorul acestor rînduri :

Matei Vlad :

„Sfatul domnesc din secolul XVII poate fi considerat un stadiu intermediar între vechiul sfat, a cărui principală sarcină era îndeplinirea obligaţiilor feudale faţă de domnul ţării, şi o altă etapă superioară, în care dregătorii exercită funcţiuni din ce în ce mai specializate, fără să se ajungă însă la o specializare şi delimitare absolută a acestor dregătorii" (p. 42—43; vezi şi par. urm., copiat în acelaşi fel).

N. Stoicescu, Sfatul domnesc :

„Sfatul domnesc din sec. XVII poate fi considerat un stadiu intermediar între vechiul sfat, a cărui principală sarcină era îndeplinirea obligaţiilor feudale faţă de domnul ţării, şi o altă etapă superioară, în care dregătorii exercită funcţiuni din ce în ce mai specializate, fără să se ajungă însă la o specializare şi delimitare absolută a acestor dregătorii" (p. 9).

Principalul efort al autorului a fost acela de a copia suite de pasaje însumînd peste 100 de pagini din aceste lucrări şi de a le asambla — aşa nemodificate sau cu foarte puţine modificări — în compoziţia pe care o publică pe numele său, dar care, în realitate, aparţine în cea mai mare parte altor autori, a căror muncă este pur şi simplu furată.

La fel este „construit" şi cel de al doilea curs de istorie medie a României (1711—1821) asupra căruia nu dispunem de spaţiul necesar ca să mai insistăm. Iată doar un exemplu :

Matei Vlad :

„Perioada de înviorare cunoscută de producţia meşteşugărească în ultima treime a sec. XVII se continuă pe linie ascendentă şi în sec. XVIII, într-un ritm accentuat la oraşe, în tîrguri şi la sate şi într-o măsură mai mică pe domeniile feudale" (p. 52)

Olteanu—Şerban :

„Perioada de înviorare cunoscută de producţia meşteşugărească în ultima treime a sec. XVII se continuă pe linie ascendentă şi în sec. XVIII, într-un ritm accentuat la oraşe, în tîrguri şi la sate şi într-o măsură mai mică pe domeniile feudale" (p. 266).

La vol. II remarcăm însă faptul că autorul face uneori trimiteri la lucrările din care citează, ceea ce ni se pare absolut corect (vezi p. 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 13, 14, 16, 19 etc). Ce-l va fi împiedicat oare să procedeze la fel şi în celelalte sute de cazuri în care „împrumută" din **Istoria României vol. III. Compendiu de istoria României** şi din alte lucrări numeroase fraze şi paragrafe întregi fără să le citeze sau să pună fraze citate în ghilimele după cum e obiceiul? **Ce exemplu dă acest cadru didactic studenţilor săi?**

Dealtfel, autorul celor două cursuri nu este la prima sa ispravă de acest gen : el şi-a realizat şi alte „opere" prin acelaşi procedeu. De pildă, articolul **Moştenirea lui Mihai Viteazul pentru independenţă şi unitate naţională pînă la instaurarea regimului fanariot şi habsburgic** („Studii şi articole de istorie" XXV, 1974, p. 141—150) nu reprezintă altceva decît un plagiat grosolan după **Istoria României, III**, p. 165, 171—172 şi după articolul lui C. Rezachevici, **Radu Şerban — demnul urmaş al lui Mihai Viteazul (Magazin istoric, IV**, 1970, nr. 10 şi 11).

NICOLAE STOICESCU ■
Cercetător principal la Institutul „N. IORGA"

Un muzeu în labirint

În căutarea lui El Greco (I)

În Creta

Fodele. Să fie acestea ruinele casei natale a lui El Greco, aşa cum pretind cretanii ?

Într-o amiază cu soare torid, care umplea de flăcări cerul insulei Creta şi incinera ruinele de la Cnosos, ieşeam din coridoarele cu semnul securii duble ale labirintului, situat de legendă în vechiul palat al lui Minos, şi plecam, doi români, spre satul Fodele, la vreo douăzeci de kilometri distanţă de Iraklion. „La Fodele, spune toată lumea în Creta, s-a născut El Greco şi mai există acolo casa unde pictorul a văzut lumina zilei". Eruditii nu împărtăşesc această certitudine, dimpotrivă, Fodele e din ce în ce mai puţin citat ca posibil loc de naştere al lui El Greco, dar într-o biografie atît de controversată şi enigmatică ipotezele sînt uneori singurul lucru sigur. Şi cum să reziştî ispitei de a merge pînă la Fodele, aflîndu-te în Creta ?

Maşina a mers un timp paralel cu ţărmul stîncos al insulei. Vedeam marea, senzuală şi tandră, cum va fi fost în ceasul cînd s-a născut Afrodita, şi colinele severe, pietroase, cenuşii. El Greco a regăsit la Toledo, mi-am zis, peisajul orîd al Cretei natale. Peisaj extenuat parcă de lumina asurzitoare ce cădea peste piatra goală, îmbătrînită sub un cer tînăr şi aproape funebră sub focul amiezii. Măslinii rari şi iarba sumară nu izbuteau decît să pună şi mai mult în relief goliciunea pietrei. Colinele păreau descărnate, schelete de zei calcinate de soare şi tocite de nisipurile timpului. După vreo cincisprezece kilometri, am părăsit şoseaua care se înfingea cu marea, intrînd pe un drum îngust, rău asfaltat, care se afunda şerpuitor în universul de piatră. „Spre casa unde s-a născut pictorul Domenico Theotocopuli", scria pe un indicator. Dar pe nesimţite, domnia pietrei a fost uzurpată de o vegetaţie abundentă. La un moment dat, şoferul a oprit maşina, s-a dat jos şi ne-a făcut semn să coborîm. Nu înţelegeam ce vrea. Ne arăta ceva nedefinit deasupra unei păduri încîlcite care începea în dreapta noastră şi continua, dincolo de o vale, pe un povîrniş. În sfîrşit, am priceput că nu se putea ajunge cu maşina la „Casa lui El Greco". Trebuia s-o luăm pe jos prin amestecul de pădure, plantaţii şi bălării. În uriaşa pată verde nu se distingea decît ceva ce părea să fie turnul unei biserici. „Casa", ne-a precizat şoferul, se găsea nu foarte departe de această biserică. Puţin mai sus. Între timp, el, după ce va bea o cafea în sat (unde era satul ?), se va întoarce să ne aştepte în drum.

Am pornit deci. Ne-am rupt cîte un băţ de bambus cu care făceam zgomot, cum ne învăţase cineva, ca să alungăm viperele, am trecut o apă ce semăna cu un rîu mic de munte şi după vreun sfert de ceas eram în plin labirint vegetal. Nu mai exista nici o potecă sigură. Trebuia să mergem la întîmplare prin plantaţii de lămîi şi portocali aproape sălbăticite, invadate de mărăcinişuri, de cactuşi înalţi şi de tufe de bambus, o vegetaţie prolixă care nu te lăsa să vezi decît la cîţiva paşi înainte. Nu se mai zărea turnul bisericii şi nu mai ştiam dacă mergeam în direcţia bună. Parcă regăseam labirintul care în ruinele de la Cnosos s-a retras în legendă. Într-un amestec de hazard şi improvizaţie, ne-am continuat totuşi drumul printre arbuşti cu flori grase şi puternic mirositoare, care ne făceau să uităm de vipere. Nimeream uneori în ripe unde orice iluzie de cărare se stingea şi trebuia să căutăm alta, dădeam peste grămezi de pietre, urme de foc, dar nici urmă de casă. Două capre care păşteau şi care au întors mirate capetele spre noi au fost primul semn că „labirintul" acesta nu era chiar pustiu. Într-adevăr, după cîţiva paşi am zărit un om care curăţa un şanţ. Ne-am apropiat şi am zis doar atît : „El Greco". Parolă şi întrebare totodată. Omul a făcut acelaşi gest ca şoferul şi în clipa aceea am descoperit că eram foarte aproape de biserică. Dar n-a trecut mult şi dilemele au reînceput. Biserica, sau mai degrabă capela, era pustie şi părăsită. O cărare, în stînga, se îneca în pădure. Alta, mai largă şi mai umblată parcă, suia spre dreapta. Am pornit pe aceasta din urmă şi ne-a trebuit ceva timp să ne dăm seama că ne-am înşelat. Acum rătăceam ba la dreapta, ba la stînga, şi aproape pierdusem speranţa de a găsi ce căutam cînd, privind în jos, am zărit pe coastă, ascunse între bălării şi arbori, ruinele unei case. Presupusa „casă El Greco" nu era aşadar un muzeu, ci o amintire. Timpul a cruţat în ea doar temeliile şi o parte din ziduri, înverzite de iarba care le acoperă şi frecventate de şerpi. Am coborît, fără să mai căutăm altă potecă, şi am făcut cîteva fotografii. După care am plecat.

Această mică aventură n-a fost totuşi inutilă. Cutreierasem toată dimineaţa ruinele de la Cnosos fără să mă gîndesc la El Greco şi fără să asociez labirintul de numele lui. Ca şi cum uitasem că pictorul s-a născut în Creta. Întîmplarea mi-a reamintit la Fodele că mă aflam în patria labirintului şi m-a ispitit cu o idee în care n-am încetat să cred nici acum.

Dealtfel, fascinaţi de povestea firului Ariadnei uităm în genere şi faptul că există două moduri de a ieşi din labirint. Dedal şi Icar au reuşit să evadeze din el lipindu-şi aripi. Soluţia firului Ariadnei şi a artei greceşti e cea a setei de claritate, de lumină şi dragoste. Ea a ridicat peste labirint Parthenonul. Soluţia aripilor e cea a setei metafizice, a contemplaţiei şi iluziei. Deasupra labirintului se ridică în pictura lui El Greco nu Parthenonul, ci o flacără. O flacără care, ca şi Parthenonul, devine muzică şi rugăciune.

N-am găsit la Fodele casa lui Domenico Theotocopuli, dar am găsit, poate, un fir al Ariadnei pentru labirintul artei lui.

OCTAVIAN PALER ■

Baladă pentru Hary Brauner

Versuri : ADRIAN PĂUNESCU **Muzica : VICTOR SOCACIU**

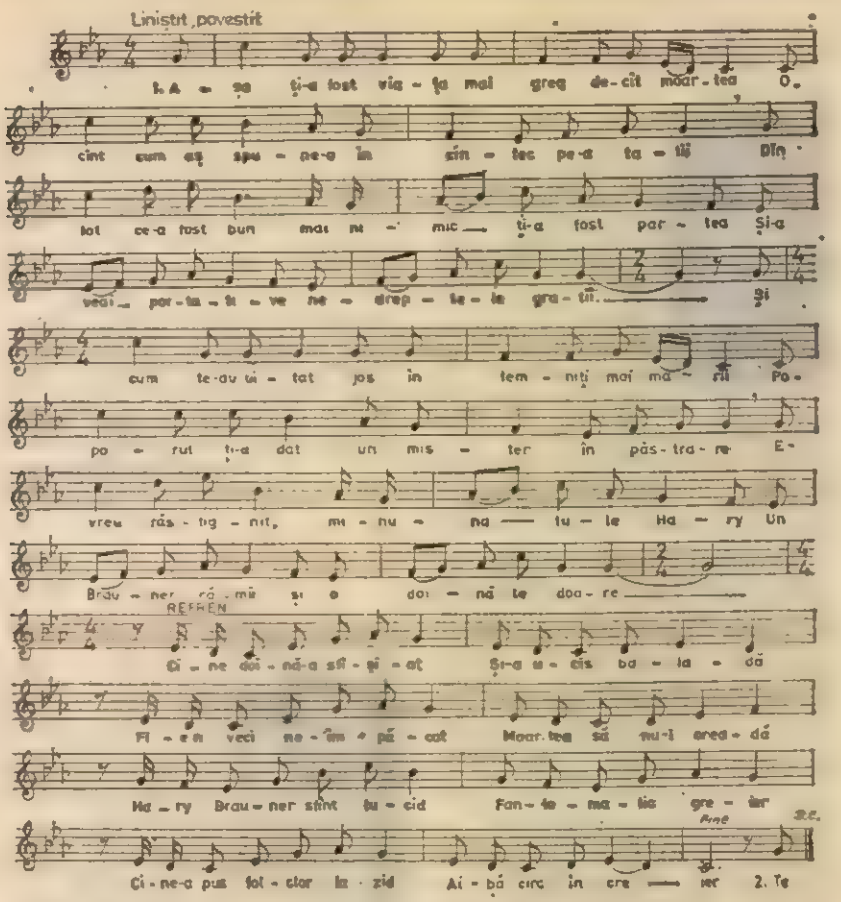

Considerăm că oamenilor de bine li se cuvine omagiul celor ce-i iubesc încă în timpul vieţii lor pentru a se putea bucura de ceea ce au construit ei frumos în ceilalţi

Aşa ţi-a fost viaţa mai grea decît moartea
O cînt cum aş spune-o în cîntec pe-a tatii
Din tot ce-a fost bun, mai nimic ţi-a fost partea
Şi-aveai portative nedreptele gratii

Şi cum te-au uitat jos în temniţi mai marii
Poporul ţi-a dat un mister în păstrare
Evreu răstignit, minunatule Hary
Un Brauner rămîi şi o doină te doare

Refren :

Cine doină-a sfîşiat
Şi-a ucis balada
Fie-n veci neîmpăcat
Moartea să nu-l creadă
Hary Brauner sfînt lucid
Fantomatic greier
Cine-a pus foiclor la zid
Aibă circ în creier.

Te văd numai spirit, lumină şi vrere
Scoţînd frăgezimi de sub fard de cocotă
Şi simt că trăim o deplină-nviere
Cînd urci pe-a folclorului nostru Golgotă.

Te cînt Hary Brauner şi-ţi spun sărut mîna
Martir uscătiv dăruit purităţii
Sînt cucul ce-şi simte în guşă ţărîna
De-ar fi să te uit cum făcură cu toţii

Refren : ...

La tine în suflet avem o comoară
Un geniu ce naşte din boabe de rouă
Restitui-o Hary spre oameni şi ţară
Că una ţi-e patria, n-ai avut două.

Şi-atunci cînd ţi-au dat condamnarea la moarte
Ştiai că nu ţara te pune pe cruce
Şi-acum cînd acele momente-s departe
Tu eşti Mioriţa, n-ai unde te duce

Refren : ...

Chiar dacă uitarea din cauze varii
Ar şterge cîntări ale limbii române
Eu ştiu că la tine în inimă Hary
Măcar o baladă şi-o doină ar rămîne

E febră în oameni, magie în lucruri
Hipnotic e cerul jucînd cu arşiţa
Palpită real metafizicii muguri
Iar morţii şi vii îşi spun Mioriţa.

Refren :

Cine doină-a dezgropat
Şi-a păzit baladă
Fie binecuvîntat
Toţi ai lui să-l creadă
Auziţi în veac de veac
Via-şi creşte viţa
Neamul meu latino-dac
Cîntă Mioriţa.

Tinerii trebuie să ştie

Dicţionar de lagăr

Belohnung

În SS, moartea era considerată o meserie ca oricare alta. În consecinţă, ca să o practici trebuia să-ţi placă şi să înveţi s-o faci. Prima condiţie nu punea probleme. SS-iştilor le plăcea să ucidă. Pasiunea pentru asasinat le era dezvoltată de mici, încă din **Hitlerjugend**, iar în SS se intra voluntar. Întrau numai cei cărora le plăcea să ucidă şi doreau să ucidă.

Cum să ucidă învăţau din mers. Şcoala cea mai înaltă o reprezentau lagărele de concentrare. Cei din **Allgemeine-SS**[1]) şi **Waffen-SS**[2]) erau invitaţi în lagărele de concentrare să înveţe meserie de la camarazii lor din **Totenkopfeinheiten**[3]), asi în practica asasinării.

Abia cînd s-a trecut la exterminări în masă a reieşit că mai e nevoie de ceva. SS-iştii trebuiau obişnuiţi cu moartea. S-a dovedit că una e să execuţi un om, cinci, zece, împuşcindu-i ori spînzurindu-i, şi cu totul altceva să goleşti trenuri întregi de cadavre, să acoperi şanţuri în care, printre miile de cadavre, unii se mai zbat, încercă să iasă de sub trupurile sfîrtecate şi să apuce buza şanţului.

După cum a relatat generalul SS von dem Bach-Zelewski, la începutul lichidărilor în masă, pînă şi faimosul Himmler, şeful şi dumnezeul tuturor SS-iştilor, asistînd la Minsk, la o execuţie model a 100 de prizonieri, ordonată chiar de el .....de la prima salvă era cît pe ce să leşine şi începuse să răcnească pentru că plutonul de execuţie nu reuşise să ucidă două femei din primul foc".

Într-un raport trimis la Berlin, **SS-Untersturmführer**-ul dr. Becker, şeful dubelor de gazare, arăta că „diferite **Kommando**-uri pun pe proprii lor oameni să descarce maşina după gazare şi atrăgea atenţia „ce prejudiciu moral şi fizic uriaş aduce această muncă oamenilor. Oamenii, continuă Becker, mi s-au plins de dureri de cap ce apar după fiecare descărcare".

Da, cît au fost SS-iştii de SS-işti, văzînd atîta moarte, pe unii îi apuca durerea de cap sau începea să le tremure mîna de atîta apăsat pe trăgaci. Aşa se face că în lagărele de concentrare, pentru a „menţine moralul" călăilor, s-a introdus obiceiul de a da cîne **Belohnung**, o recompensă, celor care ucideau perfect, fără să le tremure mîna, oferind „un bun exemplu".

În muzeul lagărului de concentrare Buchenwald, se poate vedea, într-un vas de sticlă închis ermetic, o inimă de om găurită. Inima unui deţinut ucis. Acolo poţi afla şi numele SS-istului care a apăsat pe trăgaci şi care a primit drept **Belohnung**, drept recompensă, o permisie de trei zile „pentru precizie în uciderea deţinuţilor".

Medicul de garnizoană al trupelor SS din garnizoana Weimar-Buchenwald s-a adresat în scris comandantului lagărului în vederea **einer Belohnung**, unei recompense, susţinînd că „Pentru subofiterii **SS-Hauptscharführer** Wilhelm, **SS-Oberscharführer** Warnstadt şi **SS-Unterscharführer Stope**, care la 26 ianuarie 1945 au condus acţiunea pentru înlăturarea cadavrelor din transportul de la Auschwitz, se recomandă din punct de vedere medical acordarea unei **raţii speciale de băuturi spirtoase**".

La Dachau exista ordin scris că, pentru fiecare deţinut spînzurat, celui care execută spînzurarea să i se dea 3 ţigări.

SS-iştii considerau moartea o meserie ca oricare alta ; în consecinţă stimulau şi recompensau orice asasinat impecabil, orice inovaţie în uciderea mai rapidă şi mai economicoasă a deţinuţilor, tinzînd mereu spre perfecţionarea exterminării în masă — preocuparea lor de bază, meseria lor preferată.

OLIVER LUSTIG ■
fostul Häftling nr. 112 398

[1]) SS-ul general.
[2]) Trupe SS luptătoare.
[3]) Unităţi SS cap-de-mort.

Un poet al istoriei:

ARON COTRUȘ

Conștiința dacismului nostru n-a atipit și nu s-a stins niciodată de-a lungul istoriei, oricite nopți grele au căzut peste noi, oricite furtuni năprasnice ne-au viscolit sufletul, oricită uitare au revărsat, ca o lavă murdară, condeie de istorici mincinoși. Nu ne-am putut uita niciclnd pe noi înșine, nu ne-am putut uita strămoșii. Poezia populară a păstrat în mituri fundamentale lumea dacică vorbind de-o Dochie, fiică a lui Decebal. Obiceiuri, jocuri, credințe, legende, basme i-au păstrat vie amintirea. Cronicarii moldoveni și munteni au evocat-o cu pietate, scriitorii de la Asachi la Eminescu și Coșbuc și de la ei pînă la contemporanii noștri, numeroși poeți, prozatori și dramaturgi sau scenariști de film s-au întors mereu la spațiul istoric și spiritual al acelor oameni harnici, inteligenți și curajoși care-au cucerit admirația istoricilor și filozofilor antichității. Opere remarcabile în acest sens au dat Titus Popovici în filmul **Dacii**, D. R. Popescu în piesa **Mutele**, Adrian Păunescu în poezie, iar în proză, Alice Botez cu o masivă și sugestivă lucrare, toate, indiferent de maniera în care sînt scrise, de gradul mai mare sau mai mic în care folosesc documente, fiind străbătute de un puternic și emoționant patriotism, de cultul pentru înălțătoare virtuți morale. S-au realizat pe această temă, în ultimele două decenii, numeroase lucrări masive, de istorie literară, studii și eseuri, dar aproape din toate lipsesc referirile la unul din cei mai reprezentativi poeți români din perioada interbelică a cărui poezie este o strălucită evocare a dacismului nostru. Este vorba de poetul mulțimilor proletare, al eroilor istoriei și spiritualității noastre, al continuității neîntrerupte pe aceste plaiuri peste care se răsfrîng umbrele lui Burebista, Decebal și Zamolxis și al acelui :

dac dîrz ce moare
'n picioare,
aparindu-și cu furie șuie
ce-ai lui e.

Acum, cînd sărbătorim 2050 de ani de la înființarea primului stat dac unitar sub Burebista, e timpul să ne amintim de poetul care a abordat cu cea mai autentică pasiune, în imagini grandioase, uluitoare, uneori, tema lumii dacice. Ca o pasăre Phoenix care, speriată de un iureș înnoitor, s-a aruncat singură, cu o stranie lepădare de sine, în focul negru al uitării, poetul Aron Cotruș renaște cu partea cea mai valoroasă a operei sale din propria-i cenușă. Renaște în peisajul culturii noi, socialiste, care încorporează cu spirit critic tot ceea ce precursorii au lăsat de-a lungul vremurilor mai reprezentativ pentru geniul creator al poporului nostru, mai bun și mai valoros și mai înaintat, mai capabil să vorbească posterității despre amarul zilelor de altădată, despre rădăcina noastră daco-romană, despre idealurile noastre de libertate și independență națională, despre devenirea creativității românești și evoluția sufletului nostru național. Să observăm, mai întîi, faptul că Aron Cotruș avea o structură psihică de dac dîrz, cu o forță telurică, cu o voință de cremene, cu o uluitoare capacitate de a fi mereu în comuniune cu elementele naturii patriei. În al doilea rînd, ideea că poetul are, ca nimeni altul, sentimentul apartenenței sale organice la această lume, cultură și civilizație dacă ale căror virtuți tinde să le păstreze mereu vii și neintinate. „Urmele mele se pierd într-un vijelios trecut", mărturisește poetul. Trăind timpul istoric cu o autenticitate cu care și-ar trăi o zi din propria-i viață, poetul ajunge firesc, printr-o identificare eroică, la conștiința daco-romană una din coordonatele cele mai substanțiale și mai statornice ale liricii sale. Poetul este o personalitate prometeică, neastîmpărată, vaticinară și îndrăzneață, strînsă, parcă, și stingherită de cătușele timpului, din care vrea cu o voință fără margini să se elibereze. Smulgîndu-se „din codrii veacurilor", poetul privește „cu dorul-lunatic lup prin vremea moartă" spre obîrșiile noastre cele mai îndepărtate să vadă ceea „ce nimeni, niciodată n-a văzut". Întorcîndu-se „pe apele aducerii-aminte" pînă la izvoarele din adîncurile vremii noastre, poetul, sfidînd direcția timpului, se imaginează asistînd la geneza neamului nostru :

I-al începutului căpătîi
halucinant
cu drumul înapoi uitat,
să-mbrățișez, să dezmierd, să mîngîiu ;
Zorile și ziua dintîiu...
la răscrucile oarbe-ale tainelor
l-al copilăriei lui izvor,
c-un fior copilăresc
să m-opresc,
apă să beau din roua zorilor...
cu-auzul zăbavnic, zălud
să aud,
să aud,
ce-a dintîi vorbă să i-o aud :
sbor scurt de turturea
cu toată mireasma pămîntului în ea...
și-n aerul crud
de cutremur singe s-aud...
pe-al veacurilor zori proptit
s-aduc din noapte și nesfîrșit,
trecutul, trecutul-uragan împietrit...
de piatră să rămîn,
cu inima bătînd ca un ciocan,
ascultînd cum țipă năzdrăvan,
dintr-un așternut de aspră dacă
și de-oștean roman,
rostul lor cel dintîi : întîiul român...

Unică, insolită, plină de autenticitate, viziune a genezei unui popor ! Simplă, naturală, firească, încărcată de prospețime, convingătoare și răscolitoare. Nimic de mit mincinos ori de legendă dulceagă-romantică. Totul vibrează de verosimilitate, de naturalețe marcată, plină însă de un tainic fior care-i dă o deosebită grandoare. Grandoarea apariției vieții, a nașterii unui om, din care s-a născut un popor viguros, născător de oameni, de măreață și nepieritoare istorie. De remarcat faptul că spre deosebire de alți poeți interbelici, poetul plebeu, cum a fost numit, nu resuscită în versurile sale un spațiu pur mioritic, o atmosferă de mit și de legendă cețoasă, ci plasîndu-se, ca viziune, la antipodul acestora, impune o ipostază nouă, proiectează pe ecrane imense de eternități timpul eroic al istoriei noastre, trupul viu al țării care se confundă într-o viziune grandioasă cu acela al poporului român, realizînd o simbolică simbioză. Dunărea ne e inimă. Istoria noastră e înscrisă în natura acestei țări unde : „Retezatu ingropatu-ne-a în stînci împăratul" iar „munții de-a rîndul cunoscutu-ne-au pașii și gîndul", „stîncile pe care văzduhul norii-și pierde (...) fostune-au perne, perne terne ; luna ne-a fost candelă, furtuna „goarnă" ; pădurea : verde biserică ; poiana : mănăstire feerică ; piscul solitar altar ; soarele singurul ornic ; bradul : preot vremelnic ; „Carpații bătrîni fostu-ne-au tătîni și stăpîni".

Țărani obidiți și mîndri, Pătru Opincă, Todor Săcure, Ion Roată, ciobanii venind cu oile pe crestele munților și-ale timpului din vremea lui Burebista, muncitorii dîrji, exploatați la sînge de o strîmbă rînduială au, în poezia lui Cotruș, o puternică și vie conștiință a originii lor daco-romane. Conștiința aceasta este mereu alimentată de realități istorico-sociale concrete, palpabile, vizibile și auzibile, căci :

Decebal și Traian,
de s-ar întoarce într-o zi, înapoi,
pe pămînt între noi,
ne-ar găsi
pe-aici
peste-al veacului putred puhoi,
cu-aceeași țundră, cu-același suman,
cu aceeași cămașe
ce trupul ni-l învoașe
ca și-atunci
. . . . . : : : : :
Opinca de-atunci, tot așa e...
aceeași urmă în tivătale
ca ferecată pe eternitate,
aceleași drumuri îndărătnica bate
și, sprintenă, trece prin glod
și pe drumul schilod
ca pe pod...

Admirabil exprimă poetul o asemenea stare de spirit odată cu convingerea că sîntem aici dintotdeauna. De aceea jalba robului, a proletarului exploatat din poezia sa nu e niciodată o plîngere umilă și umilitoare. E un glas al mîndriei și demnității ce se exprimă plină de prestanță ca un hrisov domnesc. Deși cei mulți și obidiți sînt împovărați de griji și de nevoi, într-o societate capitalistă ostilă, din sufletul lor iradiază o mîndrie rară, funciară, simțindu-se, în sinea lor, stăpînii de drept ai acestor pămînturi, regii și împărații acestora, voievozi ai omeniei și ai muncii.

Mărturisind conștiința dacismului nostru, menținînd-o mereu trează, poezia lui Cotruș devenea o puternică armă de luptă în marea bătălie a neamului nostru pentru dărîmarea vechii orînduiri, pentru drepturi naționale și sociale, pentru libertatea de a fi el însuși și de a-și respecta trecutul, pentru suveranitate și independență.

ION DODU BĂLAN

Jubileu de Iarnos

Bach

Ateneul Român a fost atins de armoniile nemuritoare ale operei capitale ale lui Johann Sebastian Bach — Messa în si minor ; două seri la rînd, vreme de trei ceasuri, corul și orchestra Filarmonicii George Enescu au transpirat și s-au fericit în suișurile și coborîșurile acestei capodopere a umanității, neatinsă pînă acum decît de Simfonia a 9-a și Missa Solemnă, ale lui Beethoven, Parsifalul lui Wagner și, poate, Requiemul lui Mozart.

În acest an se împlinesc 230 de ani de la așezarea lui Bach în Catedrala de la Leipzig, unde-și doarme și astăzi somnul de veac cantorul fericit, uriașul blînd, a cărui muzică este socotită cea mai aproape de armonia planetei acesteia ce o trăim străbătînd universul.

Messa în si minor a fost prezentată în anul 1733, la 27 iulie, la curtea din Dresda cu gîndul ca prin ea să i se acorde postul de hofcapelmeister, pe care-l va și obține cîțiva ani mai tîrziu.

La început plăsmuită în două părți, va ajunge în cinci părți în forma ei definitivă : Kyrie, Gloria, Credo, Sanctus și Agnus Dei.

Textul cîntat este în limba latină, urmează tradiția muzicii gregoriene, ținînd seama și de faptul că Dresda și curtea ei erau catolice, deși Bach este protestant.

Motivul **Fugii**, din Gloria, este mult comentat pînă astăzi și Fuga în forma sa desăvîrșită în această capodoperă trebuie căutată.

Prin această capodoperă, Bach ajunge la apogeul creației sale. Manuscrisul operei atît de ferm al lui Bach aici este cutremurat, mîna maestră începea să tremure, Bach va slăbi la vedere spre bătrînețe, ca Beethoven la auz.

În marele catalog ce însoțește opera pe trei discuri în vestita casă de discuri Archiv-Produktion este reprodus în parte manuscrisul.

Sărbătoarea acestei muzici, unde cuvîntul are importanța sa primordială ca logos, muzica fiindu-i doar leagăn și avînd doar spațiu în care se întrupează timpul dîndu-i cuvîntului doar putința desfășurării în tihnă, creîndu-i acel mediu transfigurat, acea transparență a înălțimilor în care zborul vulturului poate fi urmat în adîncimea sa neistovită.

Va transpare aici și acea vigoare a lui Bach, pe care nu o bănuim în toate cantatele, ce se desfășoară în extreme, trecerea bruscă de la liniștea adesea dureroasă la jubilația de proporții cosmice. Mai ales în cea de-a treia Parte, în Credo : se întîmplă acest vîrtej cosmic apărut odată cu biruința Logosului asupra morții.

Ascultînd așa ceva, te întorci acasă hotărît să fii mai bun și mai plin de iubire, și Bach însuși, prin mărturisirea soției sale Ana Magdalena, aflăm că-și socotea țința creației sale față de oameni tocmai aceasta, de a-i hotărî pe oameni să se angajeze pe calea morală a înfăptuirii binelui, a vieții în spiritul iubirii jertfitoare care nu se ia niciodată.

Asupra Filarmonicii George Enescu a apăsat o mare povară în aceste două seri, pe care a dus-o cu demnitate și măiestrie împreună cu cei patru soliști, însă se simțea că emoția poverii și prăpăstioasa frumusețe a înălțimilor a fost atinsă cu sufletul la gură. Fericirea acestui eveniment am dori să devină o permanență în viața muzicală a Capitalei.

IOAN ALEXANDRU

„Nu există lucru ușor, dacă-l iei în serios ; există numai un fel ușor de a lua lucrurile"

C. TĂNASE

Constantin Tănase — 100 de ani

Gen complex — sau complex de genuri, cum doriți — un spectacol de revistă, cînd e într-adevăr de revistă și nu numai un înlocuitor firav, care încearcă să-i poarte atrăgătorul veșmînt trebuie să fie, după cum se și numește, o trecere în revistă a unor felurite momente — artistice, nu ? — unele coregrafice, altele de culoare și ansamblu, unele muzicale, altele de proză — teatru scurt, vers liric, vers satiric — și încă și încă, din toate cele de mai sus cîte nitel, cîteva firicele, însăilate nu la întîmplare, ci după un anumit meșteșug, în țesătura atît de simplă la prima vedere, a spectacolului finit.

Genul e prezent în multe scene din lume, dar comediantul fără asemănare și animatorul de teatru care a fost Constantin Tănase a reușit să-i creeze un specific unic, propriu colțului românesc de univers.

Constantin Tănase s-a născut acum o sută de ani. Mulți dintre noi i-am fost contemporani. Și totuși...

Și totuși numele său ne pare uneori nu al unui actor care a trăit alcvea în mijlocul nostru, ci al unui personaj dintr-o străveche povestire sugubeață. Numai rostești „Tănase" și surîsul parcă a și încolțit pe buze. E ca și cum ai rosti Păcală, sau Tîndală, sau Dănilă Prepeleac.

Din nou „și totuși" :

...Și totuși în drum spre un spectacol al teatrului ce-i poartă astăzi numele, așa cum teatre cu alt profil și cu alt fel de repertoriu poartă numele unor altor mari dispărute personalități ale scenelor noastre, nu puțini sînt spectatorii care spun în chip firesc — asta după treizeci și cinci de ani de la stingerea din viață a mereu popularului comic ! — „mă duc la Tănase !"

Nu „la Teatrul Tănase"

Simplu, direct, scurt „la Tănase"...

...Ca și cum „cap de afiș" ar fi și astăzi același masiv și volos, blajin și incisiv, absent de mult și prezent fără încetare, Constantin Tănase...

Pionierii revistei autohtone au fost, în diverse maniere, Matei Millo, Iorgu Caragiale, I. D. Ionescu ; tradiția e deci în ea aproximativ centenară. Dar cel care a dat genului înfățișarea pe care o are în vremea noastră e neuitatul Tănase.

El, cel dîntîi, a înmănunchiat într-o formă unitară două elemente ale revistei care fac și astăzi casă separată în alte colțuri ale lumii : umorul, pe de o parte — umorul de actualitate, bineînțeles — și cadrul fastuos, pe de altă parte. Acestea, pentru prima oară în așezarea artistică înfiripată de Constantin Tănase, alăturate unui al treilea element — melodia românească — au dat naștere spectacolului nostru de revistă, spectacol cu specific propriu, îndrăgit de mulți și frecventat de și mai mulți.

Aci se poate remarca o diferență numerică... la ea s-a gîndit, desigur, un spectator de acum cîteva zeci de ani, al ansamblului artistic „C. Tănase" cînd a notat cu bonomie : „revistele pe care toți le înjurăm, dar la care toți ne ducem să le vedem".

Spectatorul acela se numea Victor Ion Popa.

AUREL FELEA

Opinii

Sub semnul urgenței: Voronețul

De aproximativ trei ani sînt ghid muzeograf la monumentul istoric Voroneț asistînd permanent la „agonia și extazul" uneia dintre cele mai minunate opere artistice ale poporului nostru. Extaz, pentru că sperantele, aspiratiile sau regretele oricărui om primesc adesea nuantele albastrului, agonie, pentru că nu putem trăi continuu sentimentul intuitiv al valorii și reușim să admirăm și să trecem „turistic" pe lîngă anonimatul statornic al singurătății sale. Și astfel pierdem esențialul, care, măcinat în sine odată cu timpul, se deteriorează sub privirile noastre care rîd și pling certitudinea neputinței.

Oare indiferenta noastră va tinde mereu să confirme refrenul popular : „dă-i românului mintea de pe urmă ?!" Oare vom fi totdeauna atît de ocupați cu noi înșine și pentru noi înșine, uitînd mereu că timpul învinge, deteriorează sau strivește tot ce nu are pecetea autenticului nostru devotament ?

Această autentică valoare națională moare sub ochii noștri care măsoară, calculează, cîntăresc utilitatea salvării. Voronețul m-a învățat să fiu sincer și consider că nu există „sinucidere" mai sănătoasă și mai „albastră" decît prin sinceritate.

Trebuie să se întreprindă actiuni hotărîte care să determine cît mai curînd restaurarea integrală a acestei file de istorie românească de pe care înșelătorul timp a șters și șterge mereu literele ce-i înlănțuiesc înțelesul.

A te pierde pe tine însuți — nu-i mare lucru ; a te cîștiga pe tine însuți pentru tine — de asemenea ; dar a cizela sub ochii tuturor piatra devotamentului propriu dînd naștere unei fărîme de realitate sublimă care să emotioneze și să înalte, este o aschie ideală întrată-n carnea luptei noastre cu existența.

Rîndurile acestea poate nu vă vor spune mare lucru. Îndrăznesc totuși a vă trimite ca amintire puțin „albastru", născut din reteta necunoscută a Voronețului și din sinceritatea aspirației mele de a înțelege miezul vieții.

Uneori, este suficient să existi
pentru a nu mai pretinde nimic
Alteori, este suficient să pretinzi
pentru a nu mai exista.
„Prea tîrziu..." vine prea curînd
„În curînd"... te află-ntr-un tîrziu
ruinat
ca o cetate-a amintirilor.
Uneori este suficient să iubești
pentru a nu mai pretinde nimic
Alteori este suficient să pretinzi
pentru a nu mai iubi.
Prea curînd vine „prea tîrziu"
Prea tîrziu te vei afla curînd
descătușat
în templul necondamnaților la regret.
Uneori este suficient să existi
pentru a nu mai pretinde nimic
Alteori este suficient să iubești
pentru a exista.
Tîrziu — vei înțelege — curînd
și curînd vei ști că e tîrziu
pentru a nu mai pretinde
nimic
nimănui
niciodată
de vreme de existi
iubind.

VIȘAN TIBERIU

Muzica tînără

şi interpreţii ei

Blîndul şi dulcele glas al chitarei...

Fotografie de Á. MIHAILOPOL ■

Muzica folk cunoaşte astăzi o mare audienţă la public. Spectacolele se prelungesc pînă la ore tîrzii ale nopţii sau, uneori, ultimele acorduri de chitară se sting odată cu revărsarea zorilor. Folkiştii cîntă cu toată căldura şi convingerea meniriii lor de truveri ai zilelor noastre. Ei nu sînt **textieri,** deşi uneori îşi compun singuri versurile cîntecelor, şi nu au speranţa de a deveni membrii vreunei uniuni de creaţie. Nu sînt atestaţi de nici o comisie pentru a deveni profesionişti, dar sînt mereu prezenţi, mereu la datorie în mijlocul oamenilor, alături de care îşi intonează cîntecele, multe dintre ele deja cunoscute. Cîntecele lor de patrie, de iubire, de dor, cîntecele lor de ţară, de neam şi de dragoste de natură sînt adevărate imnuri ridicate dreptăţii, adevărului, frumuseţii, omului.

Cenaclul Flacăra al Tineretului Revoluţionar este marea gazdă a acestor manifestări de artă şi de frumos, a acestor manifestări de adînc patriotism de care dă dovadă tineretul nostru. Aici muzica tînără şi interpreţii ei găsesc ferestre larg deschise către oameni pentru a-şi face cunoscută arta.

Prin numeroase scrisori sosite la redacţie cititorii îşi exprimă dorinţa de a afla mai multe amănunte despre aceşti interpreţi. Răspundem solicitărilor, prezentînd pe unul dintre cei mai tineri reprezentanţi ai muzicii folk — VICTOR SOCACIU.

Din cîntecele sale : **Inscripţie pe o casă de ţară** (versuri Tudor Arghezi) ; **Rugăciunea lui Iov, Oltule, Un punct de vedere, Dincolo, Roata, Cîntec pentru Charlie Chaplin, Putna, Hary, Imnul Rapidului, Trăiască viteazul, Odă libertăţii, Oţelul, Dreptul la viaţă, Monumentul cimpiei, Pace, pace pe pămînt, Pur şi simplu** (versuri Adrian Păunescu) ; **Colină** (versuri Constanţa Buzea) ; **Astfel** (versuri Marin Sorescu) : **Zi de logodnă** (versuri Victor Socaciu). A semnat muzica la spectacolul cu piesa **Tinereţe fără bătrîneţe** de Eduard Covali (Teatrul dramatic din Braşov).

În curs de apariţie la Electrecord un LP.

Este laureat al Festivalului naţional al artei studenţeşti — Galaţi, 1976 ; laureat al Festivalului „Primăvara baladelor" — Bucureşti, 1975 ; triplu laureat al Festivalului naţional „Cîntarea României" — ediţia I (pentru interpretare, compoziţie, muzică de teatru) 1979 ; Marele Premiu al Cenaclului Flacăra al Tineretului Revoluţionar şi al revistei **Flacăra** — 1977.

„Cînd fac doar muzică, mi-ascult gîndurile"...

ne mărturiseşte tînărul sobru, cu o ţinută dreaptă, deloc extravagantă, cu o privire exactă, deloc melancolică. Acest tînăr se identifică în persoana lui Victor Socaciu, îndrăgostitul de chitară şi de muzica ei. Este absolvent al Facultăţii de mecanică din Braşov, şi braşovean este şi la origine. Îşi profesează meseria în cadrul Radioteleviziunii române. Este căsătorit şi are o fetiţă.

— De cînd aţi început să cîntaţi ?

— Prin anul 1967 am învăţat să cînt la chitară. Mă prinsese atît de mult instrumentul încît în mai puţin de două săptămîni reproduceam bine piese din Beatles şi Rolling Stones, care pe atunci erau în mare vogă. În anii de liceu am condus un grup „pop". Atunci au avut loc primele mele ieşiri în public ca interpret şi ca autor de cîntece.

— De la primul debut, care era de fapt o improvizaţie la chitară, şi pînă la a compune o melodie este un drum care presupune stăpînirea tehnicii instrumentului, dar, în acelaşi timp, şi cunoaşterea cîtorva noţiuni despre arta de a compune. Care a fost începutul acestei iniţieri ?

— Continuu şi azi să cred că pentru a compune nu este necesar nici un fel de instrument. A te căzni să înveţi să comui mi se pare, din principiu, o aberaţie. Este ca şi cum ai putea învăţa oamenii să rîdă sau să plîngă. Pentru a putea crea este necesar harul interior pe care ţi l-a dăruit natura. Pentru a reproduce ceea ce ai creat este necesar să ai voce şi în unele cazuri un instrument, considerat ca o prelungire a vocii. Pentru a „îmbrăca" cît mai frumos „noul-născut" ai nevoie de mai multe voci şi mai multe instrumente, dar şi de „bun-simţ" melodic pentru a le armoniza. Acest bun-simţ poate fi cultivat, într-o oarecare măsură, în şcolile de muzică. Dacă vă interesează evoluţia mea ca instrumentist şi ca autor de cîntece, am să vă spun că la început furam de peste tot reguli, care priveau tehnica instrumentală. Mai tîrziu am luat lecţii de chitară de la profesorul Martinescu de la Şcoala populară de artă din Braşov. Dar am rămas şi sînt un autodidact. Tot din anii liceului datează şi primele mele încercări componistice. Erau, de fapt, simple bijbîieli muzicale pe versuri de dragoste şi uneori de revoltă. Îmi amintesc cum primul meu cîntec de atitudine, **Frizerul,** compus pentru directorul şcolii, care tundea elevii ca măsură disciplinară, a avut o priză extraordinară la public. Într-atît de mare, încît la scurt timp şi eu şi ceilalţi membri ai grupului am fost tunşi chilug...

— Ce a urmat după anii de liceu ?

— Au urmat anii de facultate, tot la Braşov. Se făcea tot mai auzit un nou gen de muzică. M-am dăruit lui în totalitate. Genul folk a însemnat pentru mine locul cel mai bun de exprimare a ceea ce aveam de spus. A fost şi este locul cel mai lipsit de prejudecăţi, cel mai firesc pentru mine.

— Cum vă scriaţi cîntecele ?

— Eram pe atunci un „autor total", adică îmi scriam şi muzica şi textul. Deşi spuneau ceva, textele mele erau stîngace, nu reuşeau să convingă. Un singur cîntec a fost mai izbutit, **Ţintă între bine şi rău,** cu care, de fapt, am şi debutat în **Cenaclul Flacăra.**

— Cum a fost debutul ?

— Gheorghe Gheorghiu, deja membru al cenaclului, m-a prezentat conducătorului cenaclului, poetul Adrian Păunescu. Era prin 1975. Există foarte puţine momente cruciale într-o viaţă de om. Dar această întîlnire a însemnat pentru mine un astfel de moment, care mi-a schimbat cursul vieţii. Dincolo de succesele de pe scenă şi alte lucruri ce ţin de publicitate, individualitatea mea a căpătat o nouă forţă morală. Cîntecele mele au devenit mai limpezi, mai curate.

— Cu toate acestea, sînt voci care acuză publicul ca fiind needucat şi că ar prelua doar lucrurile facile. Ce părere aveţi ?

— Este o mare eroare. Publicul nostru, chiar dacă nu are o educaţie muzicală elevată, are în schimb acea prospeţime de mare fond în a recepta tot ceea ce este curat, adevărat şi nefalsificat. Cînd o lucrare muzicală nu are nici un ecou în inimile ascultătorilor, compozitorul în cauză găseşte această cale, cea mai comodă, dînd vina pe public. Ceea ce este o mare greşeală. Un nume foarte mare din muzica uşoară românească a afirmat în repetate rînduri că tineretul nostru de astăzi este un tineret doar voios, şi de-o veselie ce nu comportă şi severe pretenţii faţă de subiectul distracţiei lor. Ce părere aveţi ? Şi nu întîmplător muzica uşoară ne ţine de mulţi ani încoace tot într-o frenezie. Ar fi bine să nu se confunde propria tinereţe cu tinereţea unei generaţii ca aceea de astăzi. Muzica tînără a avut şi are o asemenea penetraţie tocmai pentru că a tratat cu gravitate toate problemele ce frămîntă omenirea, în care tineretul nostru se simte implicat. Tînărul meu prieten ştie că viaţa lui şi a celor dragi lui depinde de un buton care poate declanşa un război nuclear şi că plinea ţării depinde de o inundaţie sau un cutremur. Şi atunci, dragă prietene, cum te simţi cînd camera ta îţi este inundată de deodorantul franzuţesc al Janinei Matei care rîde întruna în televizorul tău ? Şi exemple mai sînt.

— Ce-l deosebeşte pe baladiştii de interpreţii de muzică uşoară ?

— Pe un folk-ist bun nu-l dau nici pentru douăzeci de interpreţi de muzică uşoară. A se reţine faptul că un folk-ist este şi autor de cîntece, şi interpret, şi acompaniator. El nu are în spate orchestră de coarde, suflători şi percuţionişti. În locul acestora are acel puţin care se cheamă credinţa lucrurilor glăsuite. Deşi sînt puţini folk-işti autentici, ei fac mai mult decît o întreagă pătură de cîntăreţi de muzică uşoară, care proliferează mai mult decît o cere publicul. Dar nu pot omite şi faptul că au apărut şi tot felul de băieţi cu chitară, care nu au nimic comun cu folk-ul de care vorbesc.

— Credeţi în viaţa lungă a cîntecelor lansate de CENACLUL FLACĂRA ?

— Cred. Fără să ştim, ele au intrat mult în conştiinţa oamenilor. Tot mai mult aceste cîntece sînt preluate de coruri şi ansambluri artistice, chiar dacă s-au opus şi se mai opun unii. Copiii au asimilat tot repertoriul muzicii tinere şi-l vor duce mai departe. Cîntecele **Cenaclului Flacăra** vor rămîne asemenea unui tablou de epocă, emblema artistică a acestor vremuri de adînci transformări revoluţionare şi creatoare al căror cititor este preşedintele Nicolae Ceauşescu.

— Care credeţi că va fi evoluţia muzicii folk ?

— Se va ajunge la impunerea unor personalităţi care vor conduce grupuri folk. Nu ştiu dacă asta însă va fi suficient. Cred că viitorul va impune noi personalităţi. Ele vor deschide noi drumuri muzicii folk.

— Socotiţi că există un cadru larg de manifestare a muzicii tinere ?

— Da, există. Ar putea fi chiar mai larg, dar nu dincolo de măsura meritelor. Televiziunea, radioul, Electrecordul şi în special **Cenaclul Flacăra** contribuie efectiv la difuzarea muzicii tinere. **Cenaclul Flacăra** a dat posibilitatea multor tineri talentaţi să se producă în public, să-şi spună şi să-şi cînte neliniştile şi bucuriile şi mai ales a fost locul unde tinerii din întreaga ţară s-au regăsit cu opţiunile şi preocupările lor într-o atmosferă tinerească, curată. Cred că aceasta şi este adevărata „Cîntare a României", un spectacol de la care privitii şi privitorii, participanţi în aceeaşi măsură la realizarea momentelor de artă, pleacă mai încrezători în ei şi mai dornici în a face ceva mai mult.

— Muzica folk este îndrăgită, după părerea dv., doar de tineri ?

— Muzica folk a fost impusă de tineri ca gen muzical, ca o atitudine şi o înţelegere faţă de realităţile contemporane. Ea nu se adresează numai tinerilor, deşi este impropriu numită o muzică a tinerilor. Ea, în ultimii zece ani, a umplut un gol în muzica românească. Tinerii baladişti de azi, de fapt, sînt rapsozii populari moderni. Ei îşi pot comunica mesajul tuturor generaţiilor, acelor oameni care iubesc poezia adevărată însoţită de muzică.

— Numiţi, vă rog, cîţiva baladişti a căror muzică şi interpretare o socotiţi demnă de reţinut.

— Desigur, ei sînt mulţi, dar, dacă e vorba de preferinţă, trebuie să mi-o exprim în limita unei exigenţe ce se impune : încep cu Dan Andrei Aldea, Radu Gheorghe (care, pe deasupra, este şi un mare actor de comedie), Tudor Gheorghe. Mircea Vintilă, Adrian Ivanitchi, Doru Stănculescu, Valeriu Sterian, Nicu Alifantis.

— Dar Victor Socaciu ?

— Adaug că în afară de Dan Andrei Aldea, nici unul dintre ei nu a absolvit Conservatorul. S-au emis păreri cum că cei care nu au Conservatorul sau studii muzicale medii nu-şi pot permite să compună muzică de nici un fel, ei negînd creaţia noastră. Se întreabă : Cum poate cineva compune atîta timp cît nu au absolvit Conservatorul ? Dar de ce să nu punem şi întrebarea : Oare cîţi compozitori de muzică uşoară îl au ?

Creatorii de artă şi de frumos au existat dintotdeauna. E un adevăr de necontestat. Au existat dintr-un dar şi un har al naturii al căror glăsuitori sînt. Şi nu înţeleg de ce aceşti „severi" exegeţi muzicali nu se interesează întîi de **produsul** creaţiei artistice ci doar de **creatorul** însuşi, de identitatea lui.

— Exigenţa unora se opreşte la lipsa unei culturi muzicale a baladiştilor. Dar există o clasă de chitară la Conservator ? Există profesori specialişti, există metode de chitară ?

— La Conservator din 4 în 4 ani există 1 loc sau maxim 2 la clasa de chitară. Atît. Nu există nici nu fel de metodă de învăţare a instrumentului respectiv. Dar cei ce vor să înveţe chitara reuşesc să-şi procure, prin mijloace diferite, metode străine, aduse de cei care mai fac turnee peste hotare. Apoi unele sînt trase la xerox de aceşti oameni inimoşi şi transmise prietenilor. Dar totul este infinit prea puţin. Cine poate face rost de ele ? Cine le cunoaşte filiera ? Doar cîţiva. În schimb, Editura muzicală scoate zeci de tiraje cu **Cîntecul preferat** neavînd în vedere să editeze şi astfel de metode atît de necesare tinerilor. De ce ? Este semnificativ faptul că printre pionieri, liceeni, studenţi, chitara este instrumentul cel mai îndrăgit şi este foarte normal să fie aşa, ea fiind chiar instrumentul epocii. Aşa cum în trecut a fost epoca lirei, sau a clavecinului, acum sîntem în plină epocă a chitarei, chiar dacă există şi dintre aceia care nu înţeleg să ne ajute.

— Ce va fi mîine ?

— Desigur, electronica va înăbuşi blîndul şi dulcele glas al chitarei. Deşi sînt convins, că şi atunci, în camera lor, vor căuta liniştea aplecîndu-se nostalgic pe cutia de rezonanţă a chitarei.

CORNELIA BARBU ■

Un profesionist al umorului

O foarte frumoasă carte a Editurii Ion Creangă (**La Fontaine — Fabule,** în traducerea lui **Aurel Tita**) îmi pare ocazia cea mai bună pentru o discuţie a graficii lui **Eugen Taru,** o grafică care la drept vorbind a stat întotdeauna mai propriu în cărţi decît în expoziţii. Eugen Taru ilustrează, prin urmare, Fabulele şi cu aceasta se află la a 51-a întreprindere în domeniu. Volumul ar putea să fie aniversarea unui anume fel de umor, care înaintea altor merite îl are pe acela de a fi inconfundabil. Eugen Taru nu e, pur şi simplu, un caricaturist. El a dat, e drept, multă caricatură prin reviste şi ziare, dar dacă reluăm, cu ochiul şi cu criteriile timpului din urmă, lectura acestor caricaturi vom vedea că forţa şi farmecul lor nu stă-n sistemul de referinţă la realitate, ci în desenul propriu-zis. Există desigur caricaturişti care, fără un desen original, au ştiut să excite interesul public prin sucelile inteligenţei lor, printr-un mod abrupt de realizare a paradoxului. În absenţa obiectului reper, umorul acestora îşi pierde toate darurile. În timp, caricatura se degradează. La Eugen Taru, desenul cîştigă cu trecerea anilor. El este rezultatul unei concepţii, e stare a gîndirii grafice. Să remarcăm, mai întîi, justeţea mijloacelor, temeiul lor aproape academic. Ilustraţiile Fabulelor, la care referim, n-au deloc facilitatea grafici facute să dureze cît secunda. Pagina este elaborată, spaţiul e ocupat cu rigoarea omului ce ţine să-şi ono-

reze semnătura, hazul devine din caracterul imaginii. E foarte probabil çă desenul are o îndelungată preparaţie, pînă a fi bun de tipar. Eugen Taru este, pur şi simplu, un profesionist prob, cu ambiţia de-a înălţa un stil într-o direcţie a efemerului. Dacă în caricatură încap destule condeie cu o ştiinţă foarte aproximativă a desenului, în tipul de grafică produs de Taru nu-i loc decît pentru concepţie. Aş îndrăzni să observ că angajarea acestui fel de grafică în competiţia unor desene cu nerv pentru numai o expoziţie, cum sînt majoritatea desenelor din expoziţiile de caricatură, se face în pierdere. Gravitatea atent studiată a comicului său suferă un dram de ridicol. Este pătania; dealtfel, şi a altor umorişti cu clasă trebuind să existe în moşia, nu prea întinsă, a comicului desenat. Iată cartea lui La Fontaine. Imaginile au un aer emblematic şi pot fi citite, pe alte trepte ale înţelepciunii, la toate vîrstele. Copilul se ataşează de această lume fiindcă personificările au pregnanţă şi o mare doză de plauzibil. Virstnicul pentru că-i dă deliciile unei didactici hitre. Cred că un film de desene animate, un lung metraj, ne-ar da toată savoarea lucrului lui Taru, a măsurii unui comic cărturărit, rotund, tintind o stare de spirit, o morală complexă, a vieţii, nu a momentului. Elogiul cel mai activ ce-l putem face cărţilor ilustrate de Eugen Taru ar fi acela că fiecare pagină pare a fi „ex-libris"-ul unei biblioteci a scrisului cu haz.

TUDOR OCTAVIAN ■

Scoatem căciula și amestecăm

De curînd, ziarul de specialitate publică un Comunicat al F.R.F. privitor la omologarea rezultatelor din anul competițional recent încheiat, ca și noua alcătuire a Diviziei naționale A și a celor trei serii ale Diviziei B. În „A", așa cum ne așteptam desigur, singurele modificări sînt cele impuse de promovare, respectiv includerea normală a echipelor F.C.M. Brașov, Progresul — Vulcan și Corvinul Hunedoara. În Divizia B, însă, surprizele care ne așteaptă nu sînt deloc puține. Să nu uităm să menționăm că modificările din componența celor trei serii nu sînt explicate (motivate) în nici un fel, ele fiind doar **comunicate**, fără drept de apel din partea nimănui.

În mare, să recunoaștem, cele trei serii păstrează alcătuirea din anul competițional precedent, dar lucrul acesta nu face decît să pună semne de întrebare și mai accentuate în privința schimbărilor petrecute în această vară. Pe rînd, lucrurile stau așa. Din seria I, au dispărut echipele brașovene, adică Tractorul și Nitramonia Făgăraș, care au fost trecute în seria a II-a. În aceeași serie secundă sînt păstrate formații precum Chimica Tîrnăveni, Gaz metan Mediaș sau Șoimii Sibiu, la care se adaugă acum Metalul Aiud, echipe aflate în plin Podișul Transilvaniei — în vreme ce Gloria Bistrița, echipă prin tradiție în seria a III-a, a fost trimisă tocmai în prima serie, alături de Delta Tulcea, Cimentul și I.M.U. Medgidia sau F.C. Constanța !?! Care să fie motivele acestui transfer, nimeni nu poate ști... Între Bistrița și Constanța sînt cam 700 de kilometri pe calea ferată, aproape 12 ore de călătorie, fără a mai socoti întreruperile, tranzitul legat de schimbarea trenului și așa mai departe. Pînă la Tulcea, distanța este și mai mare ! Sigur, nu-i deloc rău ca tinerii fotbaliști de la Delta sau I.M.U.M. să mai cunoască țara, vizitînd de exemplu județul Bistrița-Năsăud, totuși, efortul deplasării ni se pare niței cam mare.

În privința valorii celor trei serii, de asemenea, actualei componențe i se pot aduce destule critici. Astfel, în vreme ce pentru promovarea din prima serie justificate pretenții pot emite numai Gloria Buzău și F.C. Constanța (eventual Gloria Bistrița), în seria secundă lupta se va da între Petrolul, C.S. Tîrgoviște, Rapid, Metalul și poate chiar Rulmentul, iar în cea de-a treia serie se vor bate pe viață și pe moarte, la fel ca anul trecut, F.C. Bihor, U.T.A., F.C.M. Reșița și, desigur, Olimpia Satu Mare... Acestea fiind spuse, sugerăm federației o metodă și mai eficace pentru alcătuirea seriilor, folosind eventual o... căciulă, în care să amestece numele tuturor celor 54 de echipe de „B". ...Oricum, ar fi o experiență interesantă ! Precedentul este de acum creat.

DUMITRU GRAUR ■

NIC. MIRODONE ■

MIHAI MATEI ■

CRISTIAN MIHAILESCU ■

File din istoria spionajului (VII)

Popoarele migratoare și spionajul

„Împăratul de aur din Catei"[1] a făcut greșeala de a-i cere ajutorul lui Gingis-Han în războiul interminabil pe care-l ducea împotriva vechii dinastii Sun din China de sud. Generalul mongol Cepe-Noion a fost trimis cu un detașament pentru a lupta alături de chinezi, dar și pentru a studia bogățiile țării. Curînd după reîntoarcerea acestei adevărate expediții de spioni, Gingis-Han a început să pregătească invazia în China, prima lui campanie împotriva unei țări civilizate și puternice. El a început prin a trimite iscoade de cealaltă parte a „Marelui zid" cu misiunea de a captura și a aduce informatori.

Spionajul și violența au jucat un rol important în cucerirea Chinei de către mongoli. Odată, Cepe a simulat că ridică asediul unei cetăți, după care s-a reîntors pe neașteptate, zdrobind garnizoana ieșită din fortăreața inexpugnabilă pentru a pune mîna pe proviziile și celelalte trofee părăsite, chipurile, de asediatori.

În anul 1214, Subudai a primit ordinul de a studia situația din China de nord. El a dispărut într-adevăr pentru cîteva luni, timp în care s-a limitat la trimiterea unor rapoarte privind starea căilor săi dar cînd s-a reîntors a adus cu sine declarația de supunere a Coreei. Neîntîlnind nici o rezistență serioasă, Subudai a înaintat, cum s-a întîmplat mai tîrziu și în Europa, pînă ce a ajuns într-o țară nouă pe care a cucerit-o. Armata mongolă în ofensivă dispunea întotdeauna de tălmaci pentru organizarea administrației în teritoriile cucerite și era însoțită de comercianți recrutați dintre reprezentanții diverselor popoare ; la nevoie acești „comercianți" deveneau niște spioni deosebit de eficienți. Astfel, cînd hoarda lui Gingis-Han a atacat China sau țările islamului, în fața fiecărei coloane înaintau patrule și iscoade ; înaintea acestora mergeau comercianții spioni în grupuri de cîte doi-trei oameni care culegeau sîrguincios informații de tot felul.

În afară de comercianții care acționau ca spioni, armatele mongole aveau tot felul de soldați adunați din Europa. Gloria cuceritorilor mongoli atrăgea mereu aventurieri, care căutau să se îmbogățească. Străini cu talente militare au servit în armata lui Gingis-Han sau în trupele urmașilor săi. Una dintre expedițiile mongolilor a fost comandată de un cavaler englez, care a ajuns să ocupe un post important în armata despotului asiatic.

Gingis-Han, care se folosea de obicei de serviciile spionilor, își dădea bine seama de existența riscului de a fi chiar el spionat și pedepsea crunt pe cei ce se dovedeau a fi iscoadele dușmanului.

Planurile de cucerire pe care comandanții militari mongoli le-au înfăptuit cu un succes constant pînă în 1270, cînd mamelucii au oprit ofensiva lor în Egipt, prevedeau întotdeauna trimiterea de spioni și capturarea de prizonieri în calitate de informatori.

Bizanțul — cetatea intrigilor

Răscoalele interne tot mai violente, precum și presiunea continuă a triburilor migratoare au adus cu timpul Imperiul roman într-un impas definitiv. Împărțit în două și supus în partea de Vest unor atacuri tot mai puternice, marele imperiu nu mai dăinuia decît în luxul și strălucirea Bizanțului unde și-a și mutat capitala în anul 330. Curtea imperială a Bizanțului și uriașul ei aparat administrativ au constituit mediul deosebit de prielnic pentru înflorirea spionajului, a denunțurilor, a corupției și a delapidărilor fățișe. Istoria celor peste o mie de ani de existență a Imperiului de răsărit reprezintă un șir neîntrerupt de comploturi și lupte de interese sfîrșite adesea prin detronarea celor aflați la domnie. De aceea, împărații încurajau pe toate căile denunțurile despre care credeau că le întăresc puterea și între care cele mai curente erau acuzațiile reciproce de vrăjitorie și de proorociri îndreptate împotriva cîrmuitorului. Pe timpul lui Constantinos, urmașul lui Constantin, un vestit denunțător a primit în batjocură porecla de „comite al viselor" : el se specializase în denunțarea viselor ostile împăratului pe care le-ar fi avut, chiburile, diverse personaje de la curte. Securitatea personală a monarhului era asigurată de un **Magister Officiorum**, șeful cancelariei imperiale, al administrației și al gărzii personale a suveranului formată exclusiv din barbari. **Magister Officiorum** dirija de asemenea o armată întreagă de agenți secreți, așa-numiții „curiosi".

Istoria mileniului bizantin face astăzi obiectul multor studii de specialitate, iar acțiunile de spionaj întreprinse de romei împotriva dușmanilor lor externi nu pot fi nici pe departe rezumate în acest modest capitol de carte. În consecință, ne-am oprit doar asupra cîtorva episoade menționate în lucrarea Anei Comnena, „Alexiada", dedicată memoriei tatălui ei, împăratul Alexie Comnenul.

Unul din primii feudali occidentali care a jucat un rol important în treburile interne ale Bizanțului secolului al XI-lea a fost șeful normand Roussel (Oursel) de Bailleul. Acesta s-a angajat o vreme în oastea bizantină dar, atunci cînd turcii seldjucizi au obținut victorii importante împotriva romeilor, a atacat la rîndul său, Imperiul roman de răsărit. Pentru a-l pedepsi și neutraliza pe Bailleul, a fost trimis împotriva sa Alexie Comnenul, viitorul împărat. Deși Alexie obținuse unele succese în primele confruntări cu normandul, nu se știa încă cine va obține victoria finală atunci cînd emirul Tutuch a pătruns în anul 1073 pe teritoriul bizantin după robi și după pradă. Ambii protagoniști s-au orientat către o alianță cu năvălitorul, în speranța de a-și doborî astfel adversarul. Bailleul i-a oferit lui Tutuch doar o alianță avînd drept scop jefuirea în comun a teritoriului imperial.

(Va urma)

I. MOCANU ■

[1] **Catei, numele sub care Europa medievală cunoștea China de nord. Împărații chinezi de la începutul sec. al XIII-lea purtau titlul „de aur".**

Omul și mediul

Protecția parcurilor naturale și a altor rezervații

Azi, cînd nimeni nu mai crede că natura este inepuizabilă, avem datoria să o conservăm. Integral nefiind posibil și nici rentabil s-a ales calea protejării unor părți cît mai reprezentative prin parcuri naționale, rezervații și alte modalități.

În S.U.A. există 430 parcuri naționale și foarte multe rezervații naturale. În Europa ariile ocrotite ale naturii reprezintă, spre exemplu, în cazul R.F.G. 17 la sută din suprafața țării (44 650 km²), în cel al Suediei, 10 la sută (50 000 km²). În U.R.S.S. parcurile naționale și rezervațiile naturale reprezintă 6,6 la sută din teritoriu, ceea ce, raportat la suprafața țării, înseamnă circa 140 000 km².

În unele continente există parcuri naționale cu o suprafață de peste un milion de hectare : în America de Nord, **Wood Buffalo** (4 500 000 ha) ; în America de Sud, **Manu** (1 532 806 ha) și **Macavena** (1 131 000 ha) ; în Africa, **Serengeti** (1 450 300 ha), **Kruger** (1 817 416 ha), **Tsavo** (2 000 000 ha), **Salonga** (circa 3 000 000 ha), **Comoe** (1 150 000 ha) ; în Noua Zeelandă, **Fiordland** (1 225 000 ha). În 1974 a fost înființat cel mai mare parc național de pe Terra, cu o suprafață de 70 000 000 ha, ocupînd, în Groenlanda, zona între paralele 71° și 82° latitudine nordică.

Importanța parcurilor constă nu numai în mărimea suprafețelor lor, ci și în bogăția elementelor pe care le conservă. Astfel, unul dintre cele mai complexe parcuri naționale din lume este **Yellowstone National Park**, care adăpostește cele mai diferite și numeroase forme de relief și alte elemente naturale, precum și o floră și o faună deosebit de bogate. Alte parcuri naționale sînt celebre pentru că protejează în principal anumite specii de plante și animale sau anumite forme de relief. Spre exemplu, sînt cunoscute parcul **Orhideelor** din Columbia, parcul **Bialowieza** din Polonia pentru cea mai mare turmă din zimbri din lume, parcurile **Volcan de Colima** din Mexic și **Vicente Perez din Chile** pentru vulcani etc.

Toate continentele lumii și foarte multe dintre state (uneori chiar două-trei state la un loc) au parcuri naturale interesante, adeseori specifice.

În România avem un **parc național în Retezat**, înființat în 1935, actualmente cu o suprafață de peste 20 000 ha. În viitor se vor mai crea cîteva parcuri naționale în regiunile muntoase și încă unul sau două în Delta Dunării.

Mai frecvente decît parcurile naționale sînt **rezervațiile naturale**, pe suprafețe de obicei mai mici. Numărul lor depășește zecile și chiar sutele, pe teritoriul unei țări. În România avem peste 200 asemenea rezervații, unele cu caracter complex, altele care ocrotesc numai elemente floristice, faunistice, geologice etc.

Ca și în cazul parcurilor, și unele rezervații naturale sînt deosebit de valoroase. Astfel se cunosc rezervațiile complexe africane pentru flora și fauna specifică, rezervațiile australiene **Penguin Island** pentru pinguini, **Parra Wirra** pentru canguri, rezervația indiană **Kaziranga** pentru rinocerul indian etc.

O formă mai recentă de protejare a mediului (hotărîtă în 1974, în cadrul programului Omul și Biosfera) o constituie rezervațiile biosferei, care pot include în limitele lor nu numai zone de tipul parcurilor naționale și rezervațiilor naturale, ci și zone cu ecosisteme seminaturale.

Preocuparea pentru conservarea naturii a dus în mod firesc și la o legislație adecvată. Așa au apărut în Franța „Legea parcurilor naționale", în Elveția „Legile federale ale protecției naturii și peisajului", în România „Legea pentru protecția mediului înconjurător", care prevede și protecția parcurilor, rezervațiilor naturale și alte forme de ocrotire a naturii.

La nivel internațional s-au înființat organizații care urmăresc conservarea și protejarea naturii (U.I.C.N. ; W.W.F. ; I.C.B.P.). Oamenii de știință se întîlnesc tot mai des pentru a dezbate la congrese și conferințe internaționale aceste probleme (la cea de-a 12-a adunare generală a U.I.C.N. din 1975 s-a inițiat „Cartea naturii" ca operă a colaborării țărilor în ocrotirea patrimoniului natural mondial).

Concomitent este însă nevoie de o opinie largă de masă ca fiecare cetățean să înțeleagă tot mai bine că ruperea echilibrelor ecologice naturale a devenit periculoasă și că azi se consideră pe drept că, exceptînd supraviețuirea omului, nu există problemă mai importantă decît conservarea naturii și că aceste două aspecte este greu să fie despărțite, fiind foarte strîns legate.

Dr. ELENA BARNEA ■

Lumea în care trăim

Chiar dacă rezervele de petrol se vor epuiza

Problemele energiei continuă să domine actualitatea internațională. Este un subiect abordat în reuniuni interstatale, în consfătuiri ministeriale, în întruniri de experți, subiect care ocupă un spațiu larg în comentariile presei și declarațiile oamenilor politici. Desigur, criza energetică nu este de dată recentă. Ea a dobîndit însă o dimensiune nouă prin ultimele evoluții. Scumpirea continuă a „aurului negru", ca și prognozele pesimiste în privința rezervelor existente, obligă statele lumii să ia în considerare, mai mult decît pînă acum, necesitatea unui consum rațional de materii prime și energie. Firește, cauzele crizei sînt mult mai complexe și trebuie înțelese în desfășurarea lor istorică. Nu se poate evalua această criză fără a lua în considerare practicile colonialiste ale trecutului, inegalitățile pe care acestea le-au perpetuat, la care trebuie adăugat, de asemenea, un fenomen cu profunde implicații negative: utilizarea nechibzuită a resurselor de materii prime și energie. Ca atare, problema energetică are două laturi esențiale. Una privește indispensabila restructurare economică, la scară mondială, pe care o poate aduce o nouă ordine. Cealaltă se referă la nevoia unor măsuri urgente, capabile să determine un consum rațional de energie și să asigure noi surse, ținînd seama de posibila epuizare a zăcămintelor de petrol și gaze naturale la începutul secolului viitor. Din aceste unghiuri trebuie examinat dosarul materiilor prime și energiei. Este un dosar care privește întreaga umanitate — toate statele, indiferent de mărime, grad de dezvoltare, potențial militar, consumatoare sau producătoare de petrol, de materii prime. Căci inflația cuprinde într-un cerc vicios și pe producători și pe consumatori, odată cu creșterile de prețuri la materii prime și la produse industrializate. Astfel, problemele au un caracter global, efectele fiind resimțite de ansamblul comunității mondiale.

Soluționarea problemei materiilor prime și energiei trebuie să aibă drept premisă respectarea strictă a suveranității permanente a fiecărui stat asupra propriilor resurse naturale, deoarece numai pe baza exercitării plenare a suveranității și controlului asupra lor statele își pot elabora politici naționale coerente, pe termen lung, pentru identificarea și punerea în valoare a bogățiilor pe care le au. Fiecare națiune trebuie să dispună de dreptul de a lua decizii în ceea ce privește propria sa dezvoltare. Firește, acest drept trebuie corelat armonios cu nevoia conlucrării la scară internațională, pe baza noilor principii de relații între state. Există numeroase situații care reflectă inechitatea ce persistă în lumea contemporană. De pildă, țările în curs de dezvoltare dețin 71 la sută din producția mondială de petrol, 60 la sută din resursele hidroenergetice de pe glob, peste 50 la sută din rezervele de bauxită și cupru ale lumii, dar nu participă decît cu 7,8 la sută la volumul comerțului internațional cu produse industrializate.

Planeta pe care trăim poate oferi suficiente resurse pentru dezvoltarea umanității, pentru progresul economic al tuturor statelor. Penuria energetică nu presupune nicidecum stoparea creșterii economice, așa cum afirmă anumiți specialiști infantili. (Ipoteză, dealtfel, absurdă din punct de vedere economic). Chiar dacă rezervele de petrol se vor rări spre sfîrșitul secolului, există posibilitatea identificării și valorificării altor energii capabile să asigure nevoile omenirii. O dovedesc cu prisosință extinderea în numeroase țări a cercetărilor — și chiar rezultatele obținute de acum — în folosirea tot mai largă a energiei solare, eoliene, geotermice sau a mareelor. Dar toate aceste începuturi promițătoare, doar începuturi pentru moment, nu trebuie să excludă spiritul de responsabilitate față de ceea ce se consumă în prezent. Se impune deci o atitudine realistă față de consum, o atitudine de maximă chibzuință. Ideea cîștigă teren și tot mai multe state, mari și mici, au și luat numeroase măsuri să frîneze consumul petrolier și să accelereze, totodată, căutarea de noi surse și resurse energetice.

În viziunea României, efortul propriu al fiecărei națiuni, efort de utilizare economicoasă a resurselor, se poate armoniza cu preocuparea comunității mondiale, pe fundamentul deplinei egalități, al respectului independenței naționale și avantajului reciproc. Este un deziderat a cărui concretizare se impune atît în ceea ce privește aplicarea măsurilor de raționalizare a consumului energetic sau căutările pentru folosirea eficientă a unor înlocuitori ai petrolului, cît și în găsirea celor mai potrivite modalități, la fel de avantajoase pentru toți, privind excluderea restricțiilor și obstacolelor artificiale, știut fiind că altfel, date fiind interdependențele economice tot mai pronunțate, nici un stat nu va putea evita, mai devreme sau mai tîrziu, efectele nefaste ale crizei energetice. Lipsa unui sistem global de măsuri menite să reglementeze problemele legate de materiile prime și petrol a făcut ca economia mondială, în ansamblu, și în special economiile țărilor în curs de dezvoltare, să fie grav afectate de fluctuațiile conjuncturale de prețuri de pe piața internațională. România consideră că o soluționare justă și de durată nu se poate obține prin „rezolvări" în avantajul exclusiv al unora, în detrimentul altora, prin confruntare sau prin recurgerea la amenințări. Prezentul nu trebuie să mai cunoască reeditări ale politicii de forță, fie că este vorba de cîmpurile petroliere, fie că ne referim la alte probleme ale actualității. Problemele spinoase ce privesc materiile prime și energia își pot găsi o autentică soluționare cu participarea, pe baze egale, a tuturor țărilor, astfel încît să se ajungă la convenirea unor măsuri reciproc avantajoase, măsuri care să asigure accesul tuturor națiunilor la resursele necesare propriei dezvoltări și care să garanteze, deopotrivă, progresul tuturor popoarelor.

AL. PINTEA ■

Mondo umano ?

Totul despre Lockheed

După ce, timp de trei ani, s-a aflat în prim planul atenției internaționale afacerea părea a fi intrat în domeniul uitării. Și asta nu numai întrucît au intervenit alte evenimente — mai mari sau mai mici — ci și pentru că punctul fusese pus prin unele sancțiuni mai drastice, în unele cazuri, sau prin demisii neașteptate și demiteri bruște, în alte cazuri.

Dar o legătură coerentă și mai explicită între tot ceea ce a însemnat pe plan internațional „afacerea Lockheed" încă nu fusese făcută. De asemenea, nu exista o descriere amplă a tuturor episoadelor afacerii în discuție. Subiectul era bogat, întîmplările erau tari și „eroii" de marcă, așa că David Boulton n-a scăpat prilejul să scrie o carte despre „Afacerea Lockheed" iar editura Jonathan Cope, din Londra, s-o scoată în librării.

Astfel, se arată că ultimele rafale ale puternicului „taifun", care avea să intre în istoria vieții politice și economice occidentale sub numele de „Lockheed", au răsunat joi, 1 martie 1979, cînd, în sala de audiențe a unui tribunal din capitala italiană, Mario Tanassi, 62 de ani, fost ministru al apărării, era condamnat la 28 luni de închisoare pentru că primise un milion dolari mită spre a favoriza achiziționarea unor avioane Hercules C130 produse de firma Lockheed ; generalul Danilo Fanali, șef de stat-major în armata aerului, 21 de luni, iar frații Lefebvre, intermediarii firmei în Italia, cîte 26 de luni. În fine, Giovanni Leone demisiona din postul de președinte.

În „țara soarelui răsare", Japonia, se află cu stupefacție că un fost premier, Kakuci Tanaka, primise în trei rînduri suma totală de 500 milioane yeni, în casete de lemn pe care scria arahide, expediate din S.U.A. în Japonia ! Firește, odată cu el au fost arestați Yoshio Kodama(care, deși avea un trecut suficient de dubios, era totuși reprezentantul companiei în Japonia) și secretarul său particular, Toshio Enomoto. Toți trei favorizează achiziționarea unor avioane „Tristar", produse de firma amintită, în detrimentul unor D.C.10 !

Conturi secrete la bănci elvețiene, sau sub nume de împrumut, supralicitări ale favoritismelor, mituirii și speculei — iată cîteva din lucrurile pe care cartea le dezvăluie „din această istorie care este murdară. Foarte murdară. Un roman prost, costisitor, al unor mărunți politicieni. Căci scandalul Lockheed nu este decît partea scufundată a unui aisberg al corupției occidentale" — cum spunea foarte exact un senator american care alcătuise raportul ce a declanșat povestea respectivă. ●

DUMITRU CONSTANTIN ■

Lacrimile sfinxului

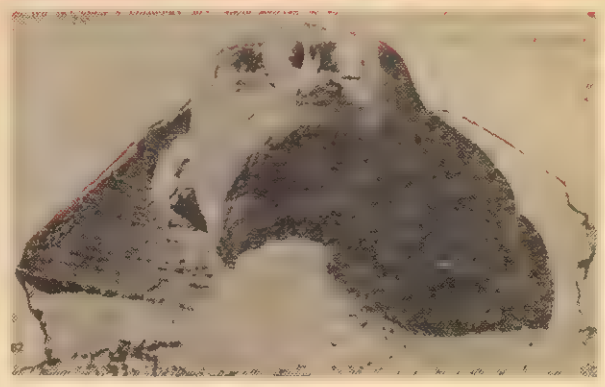

Este menirea sfinxului să se arate enigmatic, de nepătruns, să nu aibă nici o expresie, să păstreze cu strășnicie doar pentru sine marile taine care-i marchează destinul, marile înțelesuri, numai de el descifrate, ale existenței. Și totuși se află pe lume un sfinx — și nu unul oarecare, ci, dimpotrivă, cel mai cunoscut dintre toți, sfinxul de la Gizeh — care plînge. Lacrimile lui, ploaie amestecată cu mortar, cu piatră măcinată și cu funingine, oferă unul dintre cele mai triste spectacole la care a asistat omenirea în ultimele 50 de secole.

Nu, el, sfinxul de la Gizeh, nu este trecut printre cele șapte minuni ale lumii. Acest suprem titlu de noblețe i s-a conferit piramidei celei mari a lui Keops, aflată în imediata sa apropiere. Dar în condica lui Cronos sfinxul este plasat mult mai sus decît amintita minune. Căci în timp ce se construiau cele trei mari piramide, sfinxul era acolo de mai bine de o mie de ani.

Așadar, vîrsta sfinxului este de cel puțin cinci milenii. În conștiința omenirii, existența leului cu cap de om de la Gizeh era pusă pe același plan cu existența soarelui și a lunii — elemente eterne, fără început și fără sfîrșit. Era, de fapt, minune, fără să fie declarat ca atare. Dar iată că ultimele decenii, mai ales perioada de după război, au marcat o deteriorare accelerată a nepretuitului monument, proces care continuă și în prezent. Gîtul i se jupoaie, părțile laterale ale fetei se detașează bucată cu bucată, coastele îi sînt mîncate de lepră. Degradarea rapidă a sfinxului de la Gizeh se datorează ploii, vînturilor, furtunilor de nisip și, mai ales, poluării mediului înconjurător. Monumentul este grav bolnav, fapt care produce o deosebită îngrijorare. Autoritățile egiptene au făcut apel la specialiștii din întreaga lume — arheologi, ingineri — pentru a-l consulta pe cel suferind și a vedea cum poate fi tratat. S-au făcut propuneri care mai de care mai originale : să se acopere sfinxul cu o poloțhită transparentă protectoare, să fie plasat sub un glob uriaș de sticlă, să fie îngropat în nisip. Nici una din aceste soluții n-a fost pusă în practică, în primul rînd din lipsă de fonduri. În același timp însă mulți se îndoiesc de eficacitatea oricăror tratamente. Gurile rele, după cum le categorisește „L'Express", susțin că ultimele restaurări au făcut mai mult rău decît bine : mortarul folosit pentru reparații s-a transformat într-un fel de sare care macină roca, plasticul injectat cu cinci ani în urmă se degradează și cade, antrenînd blocuri întregi de piatră. Totul se petrece de parcă bătrînul animal, ajuns la limita epuizării, ar refuza să se mai trateze.

Dar sfinxul nu este singurul care suferă. Unul după altul, reamintește revista menționată, marile monumente ale lumii, și ele minuni în felul lor, sînt atinse de această pestă care roade temeliile, înnegrește fațadele, face să se mărbusească statuile. Foarte aproape de sfinx, piramidele lui Keops, Kefren și Mikerinos se macină continuu : apele îmbibate cu sare răbufnesc la suprafață, atacînd blocurile de piatră. Veneția, Angkor sau Borobudur, în lava, și chiar cele 84 de catedrale franceze sînt victime ale uzurii timpului și ale inconsecvenței oamenilor. Acum doi ani opinia publică mondială a fost alertată asupra stării Parthenonului din Atena. După ce că statuile, coloanele și frizele templului suferiseră deja de pe urma loviturilor de tun otomane, după ce că un lord putin scrupulos deposedase monumentul de cele mai frumoase sculpturi, astăzi Parthenonul este înăbușit de vaporii de clor și de sulf, de fumul și de alte emanații toxice care urcă tot timpul anului dinspre Atena, puternic industrializată în vremea din urmă. Experții chemați la căpătîiul Parthenonului propuseseră deja, înaintea celor care au examinat sfinxul, să se acopere monumentul cu plastic sau să fie băgat sub un clopot transparent. Nici una din aceste soluții n-a fost însă aplicată. Unii au sugerat că, poate, diminuarea poluării...

Dar, de ce plînge sfinxul ? Poate, mai întîi, fiindcă eternitatea s-a dovedit a fi doar aparență. Plînge pe mormîntul nemuririi. Căci lumea se obișnuise să aibă chiar pe pămînt prezențe fără de moarte, iar sfinxul și piramidele figurau în capul listei. Și acum... În al doilea rînd, sfinxul plînge pentru că este probabil speriat, ca toată lumea, de propria sa moarte. În sfîrșit, giganticul monument de piatră plînge, cu siguranță, din cauza neînțelegerii oamenilor. Sfinxul a văzut multe în viața lui. A fost martorul înălțării piramidelor, a trăit vremurile idilei Cleopatrei cu Cezar și cu Antoniu, l-a privit de sus pe Napoleon. A fost adînc jignit în demnitatea sa cînd mameluci l-au rănit cu schije provenite de la exercițiile de artilerie, sau cînd șeici fanatici l-au mutilat considerîndu-l păgîn, ori cînd soldații francezi și-au zgîriat de el numele. Toate acestea le-a îndurat fără să crîcnească, cu fața imposibilă întoarsă către răsărit. Era sigur că toate mizeriile trec, iar el rămîne pentru a înfrunta veșnicia. A venit însă poluarea și, de atunci, sfinxul a început să plîngă. Și nu-l mîngîie deloc ideea că nu e singur în nenorocire, că alături de el agonizează și alți veterani ai frumoaselor timpuri de odinioară, precum Parthenonul, Borobudurul și alții. Tristețea apropiatei dispariții este indivizibilă.

Lacrimile sfinxului sînt, de fapt, ale omenirii întregi, care nu se împacă și nu trebuie să se împace cu moartea minunilor. Omenirea trebuie să facă totul pentru ca aceste minuni, mărturie supremă a geniului înaintașilor, să continuie să trăiască.

ION D. GOIA ■

Lumea se amuză

(După „Ludas Matyi" — Ungaria

Ochii și urechile lumii

Un muritor foarte curajos

A murit nu de mult Henri Miller, la 88 de ani, fără să se chinuie, așa, din bătrînețe, și dacă opera lui literară n-a fost încă prea larg tradusă în românește, tot merită să se știe că a fost unul dintre cei mai seducători scriitori ai acestui timp, un creator plin de acea forță a vieții gîlgîind de pasiuni, de poftă de plăceri trăsnitoare, încîntată de miracolul existenței, captivată de fiecare muritor, îndrăgostită de tumultul din fiecare clipă a trecerii. Voinic, senzual, sănătos, Henri Miller a zgîlțîit bine cîteva prejudecăți ale lumii, și a domolit alte cîteva prostii cara-și fac de cap în estetica unor conștiințe prea împăcate cu sine și cu stilul lor. Multă vreme, cronicari și concetățeni de-ai săi americani, l-au socotit obscen, vulgar și prost crescut. Privirea lui era însă adîncă și cuprinzătoare, ea se uita la om și-l discuta din cap pînă-n picioare, avînd oroare de ipocrizii și pudori neputincioase. Oamenii, toți oamenii — de la un lift-boy pînă la ultimul șarlatan — i se păreau miraculoși, demni de o maximă atenție, capabilă să smulgă miracolului toate secretele. Avea trăncăneala fastuoasă. Scria cu multe cuvinte — deseori l-am suspectat ca palavragiu — dar frazele sale corespundeau bolboreselii mirifice a întîmplărilor cu care viața năvălește peste noi. A iubit cărțile cît femeile, iar femeile cît romanele — fără a pune granițe între ele, căci ar fi fost o prostie. Se exprima natural, fără trucuri, era dat dracului și scria cărți paradisiace ca plăcerea însoțirației, ca bogăție a tipurilor, ca intensitate a simțirii și a hazului care, fără a fi absurd, îți dădea amețeala realului dar și poezia lui care te taie, ca o foame. Pînă la urmă — cum se întîmplă — toți încruntații au acceptat că Miller nu e un pornograf ci un euforic al dramelor venite din prea mare poftă de a fi a unui om.

RADU COSAȘU

Lumea se amuză

— Dacă vreți să știți, nu vă faceți probleme că mă deranjați. Eu pot să cînt normal și în timp ce altul doarme.
(După „Paris Match" — Franța)

În exclusivitate pentru revista „Flacăra"

ZIUA SUCCESULUI

Îmi amintesc de o convorbire pe care am avut-o nu cu mult înaintea unuia din campionatele mondiale de lupte din 1968.

Un antrenor spunea:

— Pentru un loc în selecționată avem ca pretendenți trei luptători egali ca valoare. Ne tot batem capul pe cine să promovăm.

— Dacă aș fi eu în locul vostru, aș căuta să le cunosc bioritmul.

Interlocutorul meu mă privi surprins, ba chiar cu repros:

— Vreți să mă faceți de rîs?

Au trecut doisprezece ani de atunci. Se afirmă că în acest răstimp omenirea și-a dublat bagajul de cunoștințe.

Nu demult, ziarul „Pravda" a publicat o notă în care era vorba de un sistem de prognozare, aplicat într-unul din parcurile de mașini din orașul Karaganda cu ajutorul cercetătorilor de la Institutul Politehnic. Pentru toți șoferii de autobuz și de taxi s-au întocmit așa-numite bioritmograme. Astfel, ținîndu-se seama de tabloul bioritmurilor, în anumite zile, șoferii nu pleacă în cursă — fie lucrează în garaj, fie se odihnesc. Rezultatul aplicării inovației: în decursul unui an numărul accidentelor de circulație s-a redus cu 20 la sută! Țineți cont: acesta nu este indicatorul unei decade sau al unei luni, pentru care să ne fi pregătit dinainte, ci al unui an de muncă obișnuit. Cîte mașini și vieți salvate se ascund în spatele acestei cifre!...

Dorința de a afla ce ne pregătește ziua de mîine a fost din vechime proprie și poeților, și filozofilor, dar, se pare, că abia în zilele noastre începem în sfîrșit să ne apropiem de răspunsul la întrebarea, la ce se poate aștepta omul mîine sau peste o lună și cînd se află el într-o formă mai bună pentru meditație, luptă și creație. Oare nu este o fericire să prevezi aceste lucruri?

Oameni de știință din mai multe țări, reprezentanți ai diferitelor științe care încearcă să înțeleagă și să explice din punctul lor de vedere omul, au ajuns la concluzia că activitatea noastră vitală este controlată de trei cicluri periodice bine delimitate: fizic, emoțional și intelectual. Se afirmă că, abia veniți pe lume, în noi începe „să ticăie" nevăzut ceasul biologic, care este aproape cel mai precis mecanism din lume. Se consideră că aceste cicluri au o continuitate de 23, 28 și 33 de zile, deși trebuie să recunoaștem că există destul de mulți cercetători care pun la îndoială exactitatea absolută a acestor valori. Dar oricîte, și ale unora, și alte altora, se întîlnesc într-un punct, și anume, toate admit că fiecare ciclu se împarte în două părți egale: prima — pozitivă, a doua — negativă. „Fluxurile" noastre sînt suprapuneri ale fazelor negative.

Cu mulți ani în urmă, autorului acestor rînduri i-a fost dat să la cunoștință de primele cercetări în domeniul bioritmurilor efectuate de V. Șaposnikova din Leningrad, candidat în științe pedagogice. Ea s-a ocupat de un fenomen pentru multă lume ciudat. A întocmit fișe pentru 500 din cei mai buni atleți din lume și a început să stabilească cine, și în ce perioadă a vieții lui, a înregistrat cele mai bune rezultate ale sale. A început în 1969, iar după cinci ani avea în posesia sa 7 062 de rezultate. Rezultatele „de vîrf" au ajutat-o să tragă următoarea concluzie: creșterea substanțială a nivelului rezultatelor sportive are loc în fazele optime ale ritmului endogen, care se repetă cu regularitate — la bărbați saltul se înregistrează după un răstimp de doi ani, iar la femei după un an. Ea a fost ajutată și de statistica medicală care sugera că *numărul nereușitelor crește considerabil în a 12-a lună din viața unui individ;* adică în acea lună care precede zilei de naștere. Deci, ziua de naștere poate fi socotită o dublă sărbătoare — și ca o trecere de la neîmpliniri la bucurii — căci (acest lucru este stabilit tot de V. Șaposnikova), *luna care urmează după ziua de naștere dă cel mai mare număr de reacții pozitive, recorduri și însănătoșiri.* O singură lună pe an... nu e cam puțin? Dar mai sînt încă și a cincea lună (sau a șasea), și a noua (sau a zecea). În care, chiar dacă nu la fel de accentuat, rezultatele sportive cresc totuși vizibil.

În urma recomandărilor formulate de V. Șaposnikova, în luna octombrie a anului 1972, la startul unor concursuri de mică importanță s-a prezentat maestrul la triplu salt Victor Saneev: doar la cîteva săptămîni după Olimpiadă deși nici el, nici antrenorul lui, Akop Kerselian, nu se pregăteau să o facă. Dar cercetătoarea, cunoscîndu-l de mulți ani din umbră pe Saneev, i-a garantat, anume în această perioadă (deși se știe că după Olimpiadă, rezultatele participanților merg pronunțat în scădere), un rezultat „între șaptesprezece, patruzeci și șaptesprezece, cincizeci", adică un nou record mondial. Încrederea în sfatul omului de știință s-a transformat într-un record mondial: 17m 44 cm.

În răstimpul celor patru ani care au trecut de atunci, V. Șaposnikova a continuat să meargă cu perseverență ca deschizător de drumuri pe această cărare nebătătorită, definitivîndu-și lucrarea de doctorat.

A fost și mai este întrebată și azi: oare nu i se pare că toate acestea sînt mult prea discutabile?

V. Șaposnikova este convinsă că sportivii sînt datori să-și cunoască zilele bune și cele slabe, pentru a-și coordona corect încărcătura fizică și emoțională și pentru a-și planifica procesul de antrenament, ținînd seama de datele științei contemporane. Deocamdată, biofișele au mai mulți adversari decît partizani. Adversarii au contraargumente judicioase. Ei spun că „credința oarbă în biofișe poate dezarma moral pe antrenori și sportivi". Ne-am învățat să aducem un om în competiție, să-l ajutăm să atingă culmea formei în cele mai importante și mai hotărîtoare zile ale sezonului: sportivul este plin de optimism, iar voi vreți să veniți cu biofișele voastre și să-i spuneți că îl așteaptă zile proaste. N-ar fi aceasta un deserviciu? Argumentul este serios și nu-l putem nicicum ignora.

Totuși, ipoteza își afirmă insistent dreptul la existență. Antrenorii fac din ce în ce mai des apel la psihologi pentru a fi ajutați în coordonarea procesului de antrenament cu datele biofișelor.

Să ascultăm ce spune însăși V. Saposnikova: „Dacă ipoteza existenței perioadelor „critice" și „optime" în viața omului se va confirma, aceasta ne va da ocazia să ne gîndim la corectarea felului de viață al fiecăruia dintre noi. Se poate ca schimbările să se refere la graficele anuale de muncă, astfel ca concediile să coincidă cu perioadele „critice", scutindu-ne de o încordare fizică sau creatoare suplimentară într-o perioadă nepotrivită pentru acest lucru. Poate că fiecare cuplu își va căuta propria lui perioadă optimă pentru nașterea unui copil, pentru ca acesta să moștenească cele mai bune însușiri ale naturii lui umane".

O mică digresiune, care are o legătură nemijlocită cu cele spuse. Profesorul român Scutasu-Comăneanu scrie că n-ar fi deloc rău dacă viitorii soți ar ști că cele mai reușite căsnicii le au perechile în care soții se complementează unul pe celălalt (în funcție de datele referitoare la timpul în care s-au născut), adică căsătoriile dintre cei născuți primăvara și vara, sau, respectiv, vara și toamna, etc., că cel mai adesea copilul conceput într-o perioadă apropiată de data de naștere a tatălui, este băiat, iar de data de naștere a mamei, este fată.

Multe lucruri în această ipoteză își așteaptă verificarea și confirmarea. Să strîngi faptele, să le interpretezi, să nu spui pripit un „da" definitiv, și mai ales, un „nu" categoric. Și chiar dacă e „nu"... La un moment dat, Institutul „Kurceatov", după terminarea unuia dintre studiile de cea mai mare importanță, a fost remarcată merituos și munca celor care duseseră cercetările „către un impas", ajutînd astfel la excluderea căilor false și la croirea drumului către telul urmărit.

Viața ne convinge tot mai insistent că cercetările specialistei V. Șaposnikova și ale celor care se situează pe aceleași poziții cu ea au serioase perspective.

În U.R.S.S. a apărut și s-a epuizat imediat cartea „Capacitatea voastră de muncă azi" (autori N. Agageanian, M. Gorșkov, L. Kotelnik, I. Sevcenko), care are drept scop să ajute cititorul să-și afle zilele optime și critice. Apar din ce în ce mai des informații despre folosirea mașinii electronice de calcul în întocmirea biofișelor și despre introducerea sistemului de biofișe în activitatea practică a colectivelor de muncă.

La scurt timp după întoarcerea mea din Bagulo, unde se purtase lupta pentru titlul suprem la șah, am primit invitația de a-mi împărtăși impresiile la editura „Moskovskii rabocii". Întîlnirea a avut loc la 26 septembrie 1978. La sfîrșit, mi-am permis să exprim următoarea idee:

— Cei care cred în teoria bioritmurilor se tem foarte mult de perioada nefavorabilă pentru Anatoli Karpov, care începe la 30 septembrie și durează aproximativ pînă la 9 octombrie; în acest timp campionul va fi într-o fază negativă a ciclurilor emoționale și intelectuale, deși va fi pretendent la o ascensiune.

Înțelegeam în ce situație ambiguă m-aș fi găsit dacă pronosticul nu se justifica și... aș fi fost sincer bucuros să nu se justifice. Am sesizat privirile nedumerite ale auditoriului. Totuși, organizatorul întîlnirii s-a referit conciliant la declarația mea, spunînd: „E greu de crezut cele spuse, dar haideți să așteptăm". În scurt timp, A. Karpov conducea cu o diferență de trei puncte.

Între 30 septembrie și 9 octombrie campionul a pierdut trei partide. Deși... toate acestea ar putea fi o coincidență. Din fericire, Karpov a reușit să-și arate cele mai bune calități în partida decisivă, care a coincis cu ziua „optimă"...

ALEXANDR KIKNADZE
(A.P.N.)

Tusea pe cap de locuitor...

A fuma sau a nu fuma? Iată întrebarea pe care, hamletizînd cu decență, și-ar putea-o pune fumătorii, trăgînd eventual mai adînc din țigară, sau nefumătorii care au dreptul să se afle în orice dilemă, chiar și în aceasta, conturată, să recunoaștem, din altruism. În cazul de față, problema îi privește și pe unii și pe ceilalți pentru că, adesea, nefumătorii sînt împinși să fumeze ceea ce fumătorii au terminat. Fumul inspirat direct din țigară sau din ce lasă fumătorii în urmă a căpătat asemenea proporții încît problema aceasta a început să fie abordată ca o rană cu impact planetar. Revista „World Health", editată de O.M.S., a avut de curînd pe copertă nu întrebarea drastică „a fuma sau a nu fuma?" ci exclamația și mai drastică: „fumat sau sănătate — alegeți!"

Evident, lumea alege, unii fumează și alții nu, asta se întîmplă de o bună bucată de vreme, dar problema nu este, neapărat, cu cît crește cantitatea de tutun utilizat pe cap de locuitor, ci cu cît tutunul se înscrie mai adînc în capitolul de drame ale umanității, acestea fiind, cum se știe, destule. Se pare că bolile endemice din lumea a treia, diversele ravagii cauzate în țările sărace de lipsa de igienă și de altele asemenea au început să fie concurate de un rău în plus, valabil și în lumea întîi, și cumpărat în general cu pachetul.

Se fumează în ultima vreme mai mult în Japonia, în Italia, Canada, Suedia, Belgia și Olanda și exemplele pot continua. Anual, fumatul reprezintă cauza directă a decesului a 346 000 de persoane în S.U.A. și a 55 000 în Anglia — subliniază un studiu dat publicității la Geneva de Organizația Mondială a Sănătății (O.M.S.), care recomandă tuturor guvernelor să adopte reglementări mai stricte pentru a pune capăt „acestei plăgi a civilizației contemporane". Se apreciază că numărul de decese înregistrate în S.U.A. din cauza fumatului ar fi și mai ridicat dacă în ultimii ani nu s-ar fi constatat o ușoară scădere a cantității de tutun consumate pe locuitor. În schimb în aceeași țară însă, consumul global de țigări s-a situat anul trecut la un nivel record, înregistrîndu-se o creștere sensibilă a numărului fumătoarelor.

Numărul de țigări în creștere pe plămîn de locuitor reprezintă — s-a calculat — o scădere a șansei de viață. Fiecare țigară echivalează cu 5 minute de viață mai puțin. Unii fumători își pot face singuri calculul probabilităților pe această temă a certitudinii... Și marile companii producătoare își fac un calcul, e adevărat, invers și poate de aceea în pas cu alarma lansată pe această temă contracarează prin afișe, spoturi publicitare și altele asemenea prudența care a început să tenteze cererea pe această piață. Se lansează colorate și adormitoare butade precum: țigara cutare vă aduce fericirea, țigara cutare vă consolidează încrederea în sine sau, culmea, fără țigara cutare la întîlnirea cu iubita dumneavoastră sînteți un logodnic pierdut!

Pe autostrăzi, pe marile blocuri, în parcuri și restaurante, la radio și televiziune marile firme păcăne din castaniete publicitare, obsesiv și irresponsabil, un singur slogan din care rezultă că cine nu scoate fum nici nu poate trăi, deși adevărul este exact invers. O asemenea răsturnare de termeni presupune un efort nu numai de jonglerie cu sensurile, dar și cu banii.

Anul trecut companiile cu renume în industria cu pricina au cheltuit 2 miliarde de dolari numai pentru a convinge că 5 minute de tutun sînt 5 minute de împlinire delicioasă care merită 5 minute de viață vai de capul ei, fără filtru și fără fum...

RADU BUDEANU

U.R.S.S. „A pune spiridușul galben (soarele) la hamul energetic" — astfel își definește misiunea specialiștii de la Institutul pentru energia solară al Academiei de științe din R.S.S. Turcmenă

Paravanul

Cine afirmă că n-am înregistrat creșteri, și încă simțitoare, pe tărîmul fotbalului ? Iată — după cifrele publicate de „Almanahul Sportul" — în 1977, 20 de jucători purtaseră tricoul echipei reprezentative ; numărul a sporit la 30 în 1978 și pînă la 45 în 1979 ! Mai departe, debutanți în această echipă au fost șase în 1977, 11 în 1978 și 15 în 1979. N-avem la dispoziție date, însă presupunem, cum pot presupune pe drept toți amatorii de fotbal, că cifra jucătorilor selecționați, fără să fi participat totuși la nici un meci internațional, trebuie să se afle pe adevărate culmi. O altă culme este aceea că unii fotbaliști, care au jucat în 1979 sub tricoul reprezentativ, astăzi, după un singur an, nu mai sînt titulari nici la echipa lor de club ! Mostre ale acestei inspirate selecții : Lung, Lucuță, Ștefan, Speriatu, Stan (Gloria) și am mai numărat 17 nume de tineri oameni care n-au jucat decît o partidă. Cum prima jumătate a anului în curs s-a desfășurat sub aceleași semne ale tentativei de record, nu mă mai mir㠠lipsa de credit cvasigenerală a conducerii tehnice de la lotul reprezentativ.

Partea cea mai neplăcută a acestei vînzoleli prin porțile echipei este faptul că an de an s-au discreditat jucători tineri ori mai vîrstnici pînă la punctul de confuzie al valorilor fotbalistice cu mediocritățile. Ceea ce atrage după sine, printre alte neajunsuri grave, lipsa de încredere și de răbdare a opiniei publice fotbalistice. Mi-e teamă că, dintr-o asemenea cauză, nu numai jucătorii, ci și orice om nou care ar veni la cîrmă, fie el pus pe treabă și cu multă competență, ar avea de suportat consecințele neîncrederii și ale lipsei de răbdare. Dar amatorul de fotbal nu poate fi făcut vinovat, sub nici un motiv, de această stare de spirit. Lui nu i se cuvine reprosul pentru lipsa de răbdare — a trecut un an, au trecut doi, trei sau chiar patru, ba cu un antrenor, ba cu altul, totuși nimic valabil nu s-a sedimentat. Pe planul rezultatelor, în 1979 s-au jucat zece partide internaționale și s-au cîștigat două (cu Grecia și cu Cipru). În 1980, au avut loc șapte asemenea partide și nu s-a obținut victoria în nici una dintre ele. Bilanțul este deci mai slab decît cel din anul trecut.

Ce se întîmplă ? Chiar n-avem fotbaliști buni, cum sună refrenul antrenorilor ? La cluburi sau la echipa reprezentativă, vina se aruncă aproape în exclusivitate pe spinarea soldaților, ca și cum majurii nici usturoi n-au mîncat, nici gura nu le miroase. Mai mulți amatori de fotbal mă întrebau mai zilele trecute, cînd în toi era tîrgul anual al antrenorilor, pentru ce se mută mereu acești tehnicieni, de pildă, pentru ce un antrenor care avea cea mai bună echipă și cel mai bun lot s-a transferat la alta, bucureșteană ? Ce să le răspunzi oamenilor ? Se vede treaba că pe respectivul antrenor îl domină interesul personal, iar partea pur profesională o trece pe planul al doilea. Așa procedează și alții care-și schimbă la nesfîrșit echipele, de dragul cîtorva zeci de mii în plus sau din alte motive extrafotbalistice. Iar în condițiile nivelului scăzut de profesionalitate, ce paravan poate fi mai eficace decît jucătorul ? Acest paravan trebuie înlăturat. Antrenorul, cînd sosește la noul său club, știe componența și calitatea lotului respectiv ; pe această bază, semnează contractul și obligațiile, inclusiv competiționale, pe care și le asumă. Pe mai departe, instruirea, sub toate aspectele, educația, de asemeni, intră în sfera responsabilității sale depline. Dacă lucrează ca lumea, rezultatele încep să se vadă din primul an, ulterior, acestea se consolidează. Dacă nu, atunci încep pretextele, concomitent cu căutarea altor fraieri pe care să-i tapeze de bani. Echipele suferă de pe urma păcălelilor, suferă jucătorii, instruirea acestora, dar și reputația lor. Indirect, se restrînge și baza de selecție a loturilor reprezentative, un număr de jucători se degradează cu adevărat, altora li se compune fals o astfel de tristă faimă.

Antrenorul corect profesional nici nu face o semiinstruire de ochii profanilor, nici nu-și denigrează jucătorii. Mai degrabă, el pornește la recondiționarea aptitudinilor jucătorilor, tehnice, fizice, sufletești, obținînd, la capătul muncii perseverente, valori noi și o nouă valoare de echipă. Nu-i nevoie să mai reamintesc publicului de fotbal ce a făcut Viorel Mateianu în ciliva ani cinstiți la Baia Mare. Însă, aș vrea să desprind, în același spirit, nota nu numai optimistă, dar și realistă, a considerațiilor acestui remarcabil antrenor pe marginea turneului final european. De la fața locului, ne spunea Mateianu că și noi avem în țară jucători buni, mai buni decît mulți dintre participanții la acel turneu. Concluzia ne stă la îndemînă — avem deci jucători cu care să ne alcătuim echipe tari, avem jucători din diferite generații cu care să ne construim o echipă reprezentativă de competiție. Nu de jucători ducem lipsă...

VALERIU MIRONESCU ■

Lotul României — Telex olimpic

Jocurile Olimpice de la Moscova se vor deschide sîmbătă, 19 iulie ● În zilele următoare vor începe întrecerile la 21 ramuri sportive, cu un total de 203 probe, supravegheate de 3 500 arbitri ● Bilanțul trofeelor cucerite de sportivii români la precedentele Jocuri, din 1976 : în total 27 de medalii : 4 de aur, 9 de argint, 14 de bronz ● **După numărul de medalii, la Montreal am avut bilanțul cel mai bun din istoria participării românești pe tărîmul olimpic** (München — 16, Mexico — 15 etc.) ● De-a lungul diferitelor ediții, reprezentanții noștri au cîștigat 99 de medalii ; deci, **prima medalie pe care o vor cuceri sportivii români la Moscova va purta nr. 100** ● Năzuințele și obiectivele olimpice ale tricolorilor noștri sînt pe măsura dezvoltării grandioase a sportului în România socialistă : **rezultate și clasamente mult mai bune decît la Montreal,** medalii de aur, argint, bronz, mult mai multe decît în 1976 ● **Va lua parte la Jocuri o numeroasă delegație românească — peste 250 de sportivi — care timp de patru ani s-a pregătit pentru viitoare succese în spiritul indicației președintelui României socialiste, tovarășul NICOLAE CEAUȘESCU : „...factorul principal pentru a obține victorii, pentru a te putea ridica pe treptele cele mai înalte, în sport ca și în alte domenii, îl constituie munca, perseverența"** ● Cînd apar aceste rînduri, cei dintîi grup de sportivi din lotul olimpic român se și află la locul de întreceri — sînt reprezentanții noștri în probele de iahting, probe care se vor desfășura în zona portului Tallin ● Navigatorii noștri sînt la **prima lor participare olimpică** și fac parte toți din Clubul Nautic A.S.E. București : Mihai Butucaru, student la arhitectură, ne va reprezenta la clasa Finn ; Mircea Carp, inginer la Întreprinderea de mecanică fină București, și Adrian Arendt, inginer la T.C.L. Constanța, vor concura pe un iaht românesc, fabricat la C.P.L. Reghin, în cadrul clasei F.D. (Olandezul zburător) ; Andrei Chiliman, inginer la I.P.A. București, și Cătălin Luchian, mezinul grupului, 18 ani, elev în clasa a XII-a a Liceului „Gheorghe Lazăr" București, își vor încerca puterile la clasa Tornado ● Unul dintre punctele forte ale lotului olimpic român, echipa feminină de gimnastică, va pleca mîine spre orașul Olimpiadei ● **Formația, cea mai puternică din lume, este cam aceeași care a cucerit în decembrie trecut titlul de campioană mondială** ● Antrenorii Marta și Bela Karoli au selecționat în lot și pe Teodora Ungureanu, impunînd-o la verificări cu prilejul unui recent turneu în R.F. Germania : vom asista la un „come back" al Teodorei ? ● În același timp cu fetele, va porni la drum și echipa masculină de gimnastică, băieții purtînd în suflete ambiția unui loc fruntaș în clasament și a unei medalii de bronz ● **Dan Grecu, multiplul nostru campion, aspiră, firesc, dincolo de „bronzul" de la Montreal** ● Noutăți de la bravii noștri handbaliști : **Radu Voina, Vasile Stîngă și Cezar Drăgăniță sînt complet restabiliți și la punct cu antrenamentul** ● Din păcate, renumitul nostru portar Cornel Penu s-a accidentat și este definitiv indisponibil ● Portar titular : Nicolae Munteanu ● Lotul de handbal va fi alcătuit din 14 jucători, dintre care numai doi portari ● Au participat la trecutul turneu olimpic — Munteanu, Voina, Drăgăniță, Fölker, Birtalan, Cosma ● Debut olimpic pentru jucătorul român de superclasă, Vasile Stîngă ; dar și pentru alți tineri handbaliști de respirație internațională — Maricel Voinea, Durău, Vasilache, Dumitru Marian ● Turneul de handbal începe la 20 iulie, contra formației Kuweit ; urmează Algeria (22), Iugoslavia (24), U.R.S.S. (26), Elveția (28) ● **Succes în drumul spre medalia de aur, handbaliști români !** ● La caiac și canoe, **flotila românească va avea echipajele în toate finalele probelor !** — spun specialiștii federației ● Două echipaje, pe distanțe diferite, în alcătuirile Patzaichin-Capusta și Patzaichin-Toma Simionov **atacă medaliile de aur** ; de asemenea la caiac, Vasile Diba (pe 500 m) și Ion Birlădeanu (pe 1 000 m) ● **Luptătorii sînt alt vîrf de lance al lotului nostru,** cu Ștefan Rusu în cea mai bună formă, cu Alexandru și Draica, Gingă și ceilalți, gata pentru întrecerile care vor începe chiar la 20 iulie ● Formația feminină de canotaj academic, **ramură în care școala românească este pe cale de afirmare la cel mai înalt nivel,** își propune, aidoma celor din caiac-canoe, să califice echipajele în toate finalele, șase la număr ● **Șanse considerabile la primele locuri și medalii : Sanda Toma — schif 1 ; Homeghi Olga și Valeria Răcilă — schif 2 vîsle ; Elena Oprea și Florica Dospinescu — schif 2 fără cîrmaci** ● În natație, **Carmen Bunaciu,** dar cu o floare nu se face o întreagă primăvară ● La atletism, sportul olimpic nr. 1, avem **un singur nr. 1 în persoana Evei Zörgő, sulițașă capabilă de rezultate extraordinare** ● Grupul semifondiștelor cuprinde atlete bune și cu experiență — Fița Lovin, Natalia Mărășescu, Ileana Silai, Maricica Puică ● Să ne provoace surprize plăcute discobola Florenta Tacu sau ștafeta feminină de 4 x 400 m? ● Neobositul Ilie Floroiu va avea de ales două din trei probe favorite — 5 000 m, 10 000 m și maraton ● Vasile Bichea (3 000 m obstacole) și Horia Toboc (400 mg) vor intra în finalele olimpice ? ● În proba în care se sare mult peste 2,30 metri, ne vom juca șansele cu Adrian Proteasa, talent capricios, dar foarte îndrăznet pe timpul concursului, și cu Sorin Matei, talent fără capricii și foarte echilibrat ● Sorin are numai 17 ani ; **ne trebuiau mai mulți tineri talentați** în rîndurile atleților noștri ● **Vă dorim cele mai bune rezultate vouă, Adrian, Sorin, colegelor și colegilor voștri.**

Nadia Comăneci și Dan Grecu, două din marile noastre speranțe la Olimpiadă

Omul care joacă

Zbenguiala din iarbă...

Fotbalul de mare performanță, acela pe care încercăm noi să-l jucăm mai bine sau mai rău, nu mai este de mult o plăcere atît pentru cei care-l joacă, cît și pentru aceia care sînt chemați să-l antreneze, oameni aduși de multe ori la limita infarctului.

S-a spus că este o afacere rentabilă, mai nou a fost asemuit chiar cu un război, dar fiind o dispută în care se confruntă mari interese și pasiuni, este cu certitudine un fenomen — joc foarte serios. Implicațiile scorurilor sale sînt de multe ori, prin evenimentele ce le nasc, greu de controlat, căpătînd chiar dimensiuni istorice. În urma rezultatelor nesatisfăcătoare ale echipei reprezentative la C.M. din Mexic, s-a remaniat guvernul în Anglia în 1970 sau, tot ca urmare a unui nevinovat joc de fotbal, între Salvador și Honduras s-a declanșat celebrul „Război al fotbalului", cu tunuri, bombe și tot arsenalul morții. Sigur, sînt momente de excepție ce-și găsesc o mare parte din explicații atît în puterea cu care soarele mai încinge prin diferite părți ale mapamondului frunțile deja înfierbîntate de suferințele obiective ale vieții, cît și prin capacitatea subconștientului de a deveni conștient neașteptat atunci cînd nu a fost satisfăcut de ceva în care a crezut foarte mult. De exemplu, la mundialul mexican, atmosfera creată i-a îndreptățit pe suporterii englezi să creadă că marea lor echipă își va păstra titlul suprem cucerit cu patru ani în urmă. Eșecul a creat reacții puternice, aducătoare de critici aspre partidului aflat la guvernămînt. Chiar dacă primul ministru de atunci s-a dovedit un demn reorezentant al traditionalului umor britanic spunînd că : „Am cercetat cu atenție lista jucătorilor care ne-au reprezentat în Mexic. Nici unul nu este membru al partidului nostru" ; supărarea a fost prea mare și, ca de atîtea ori în istoria Angliei, partidul la putere a căzut, ajutîndu-l însă pe „noul venit" — singurul de sute de ani — ca de obicei, din opoziție... N-am folosit nume pentru că ele nu au aici mare importanță. Evenimentul contează și el va apărea mereu lansat de această nevinovată zbenguială prin iarbă. Ca o dovadă, actuala senzație de excepție pentru „calcio-ul" italian, scandalul meciurilor trucate. Sigur că Italia se respectă și aici din toate punctele de vedere. Nu este vorba de înșelarea lui „Toto calcio" ; asta nu mai interesează de mult. A avut loc o înșelăciune chiar în subsolul legii. „Toto nero", Mafia și „brigăzile" teroriste nu se ocupă cu fleacuri, merg cu jaful pînă la fundul mocirlei ! Întîmplarea în sine, demnă de a fi romanțată de un Chasse, sigur dacă ar avea puțin timp pentru subiecte pe care lumea lui i le oferă — are și ea umorul ei. Ca dealtfel, orice întîmplare ce se petrece în părțile mai „răsfățate geografic" de ultimele secole. Se spune chiar că Italia ar fi putut face o „squadră" mai bună pentru turneul final al „Cupei Europei" din jucătorii încriminați și așezați (nu știm încă în ce sistem de joc), pe banca tribunalului — de data aceasta — din Foro Italico. Conducătorul acestei „trupe" putea fi potentul industriaș Felice Colombo, fostul președinte al divizionarei B acum, A. C. Milan, demn de toată încrederea. Numai ca să tacă, le-a oferit celor doi organizatori, chipurile escroci, 20 de milioane. Nu vă speriați !... de lire. Și fastul procesului a fost respectat de la prima ședință ! S-a venit cu avocați, escortă „de prieteni", genți miraculoase, costumație de rigoare, cam ca-n „Padrino". Mai amărît, Paulo Rossi a venit în „jeans". Se pare că la prima înfățișare cel mai mult a durat „mitraliatul" fotografilor, zîmbetele nevinovate și constituirea ca parte civilă a celor doi organizatori „negri", înșelați de jucătorii Bolognei, care au luat banii (mulți), au zis da, și au făcut invers. După puține minute, întreaga adunare discuta la un aperitiv, pe terasa celebrelor terenuri de tenis, însuflețită, despre jocul din seara precedentă al azzurilor. Sentința este unică. Chiar dacă sabia justiției va cădea, Caligula și Nero pot fi mîndri...

Pe lîngă acești profesioniști, jucătorii Drobetei-Tr. Severin care aduceau mingea din plasă la centru cît mai repede, pentru ca Gloria Strehaia să aibă timp să-i bată la 15 goluri diferență, sînt mici copii și n-au nici șansa reciclării.

CORNEL DINU ■

Față o Redacția : București, Piața Scînteii 1, căsuța poștală 3312, cod 71341. Telefoane : 17 60 10, 17 60 20, interioare : Sector publiciști-comentatori (Ilie Purcaru, Nicolae Cristache Nasu Ionescu) — 1 617, 16 23 ; Secția politică-economie (**Lionel Nițescu,** N. Gr. Mărășanu, Ion D. Goia, Liviu Timbus) — 1 623 ; Secția cultură-cenaclu (**George Arion**) — 1 619 Sector probleme social-cetățenești (**Adrian Dohotaru**) — 1 618 , Sector știință, sport (**Ovidiu Ioanițoaia,** Emanuel Valeriu) — 1 606 ; Secția reporteri-anchete (**Mihai Pelin**) — 1 618 Scrisori, relații cu publicul (Margo Nedelea Mihai Stănescu) — 1 787 , Sector fotoreportaj — 1 595 , Secretariat de redacție (Dan Bîrlădeanu, Ion Predoșanu) — 1 782 1 621 1 744 , Administrație : 17 78 82 și 17 60 10 — interior 1 783 , secretar responsabil de redacție (**Tudor OCTAVIAN** — 17 60 10 interior 1 611) ; redactor șef adjunct (**Nicolae ARSENIE** — 17 60 10 interior 1 786) ; redactor șef — 17 60 10 interior 1 822. Tiparul executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii". Cititorii din străinătate se pot abona adresîndu-se la ILEXIM — Departamentul Export Import presă. P O. BOX-136—137, telex : 11 226. București, str. 13 Decembrie nr. 3.

Redactor-șef: ADRIAN PĂUNESCU

PREȚUL REVISTEI: 2 LEI

41 505

IULIE 1980

15 ANI DE ISTORIE — 15 ANI PENTRU ISTORIE

IULIE 1965

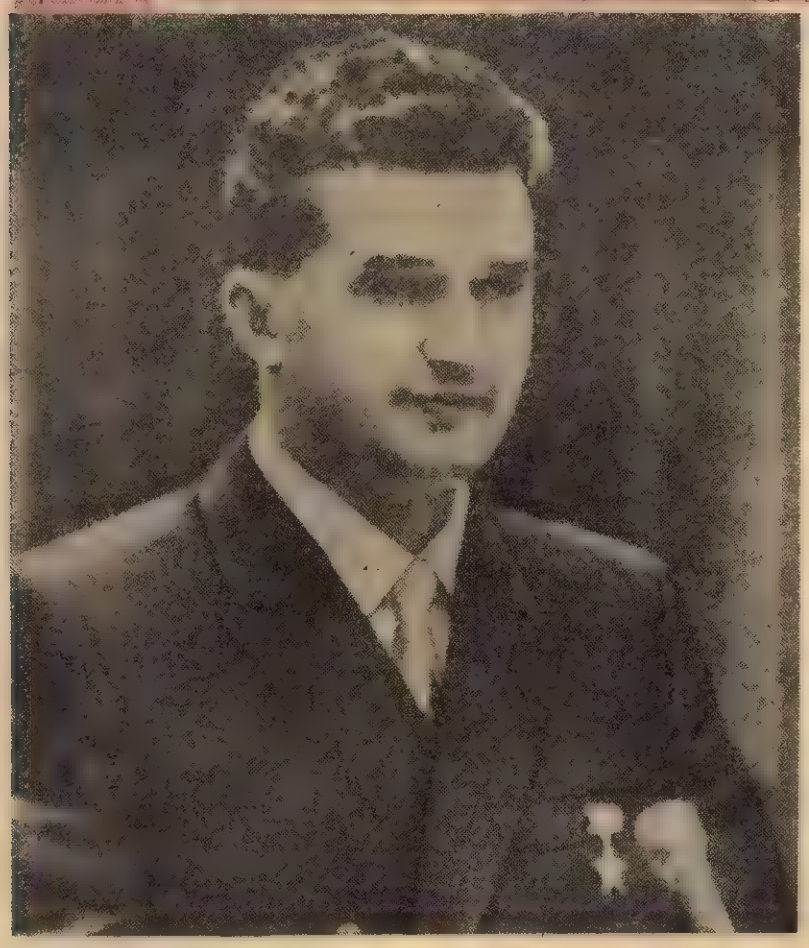

Ctitorul noii noastre istorii la tribuna Congresului al IX-lea al Partidului Comunist Român

„Cel de-al IX-lea Congres al Partidului Comunist Român va rămîne înscris cu litere de aur în istoria României"

NICOLAE CEAUȘESCU

Semănătorul

Din spațiul și din vremea-n care a răsărit pe lume dorul,
De-acolo unde daco-geții nu cunoșteau păreri de rău
Și din lăstarele latine s-a ridicat semănătorul
Să înflorească brazda țării, redeșteptînd poporul său.

El n-a venit din altă parte, nici n-are rude-n altă parte
Și rădăcina lui se simte în vatra fiecărui sat,
A pus să înflorească științe, gîndiri, democrație, arte,
El, patriot ireductibil și comunist iluminat.

Prin vremi de silnică turcire, la rău ne-au îndemnat atîția
Să nu ne mai cunoaștem neamul, să-i fim bastarzi-subchiriași,
Din grîu ei ne furau făina, și-abia de ne lăsau tărîțea,
Să fim anexă de imperii, nici cu strămoși, nici cu urmași.

Dezmoșteniți de tricolorul, sub care ne-au căzut bătrînii,
Să nu uităm, acum, cînd iarăși putem în lege să-l iubim,
Să-i mulțumim acelui care, reprezentînd pe toți românii,
Din cîntec interzis în țară, el a făcut al țării imn.

Dușmanii ne urzeau o soartă de tristă cvasicolonie,
Subdezvoltată ne-a fost țara, furată pînă în adînc,
Cît aur ne-au luat atîția, nici numărul nu se mai știe,
Castrații munți ai țării noastre, de dor de minereu, mai plîng.

Pădurile ne-au fost tăiate cu o plăcere nemiloasă,
Natura patriei române de boli cumplite-a suferit,
Soseau porunci să n-avem țară, părinți, strămoși, copii și casă,
Vechilii străini să guverneze peste poporul dezunit.

Unul oraș i-au dat alt nume, din sunete mai influente,
Latinitatea noastră însăși părea un lucru subversiv,
Ne-au fost falsificate mituri, ne arestaseră legende,
Ca să părem popor în pripă, flotant, naiv și relativ.

Poeți ai patriei române tăceau adînc, vînzînd cireșe,
Și peste Blaga și Arghezi s-au cocoțat farseori-guzgani,
Au frînt din socluri monumente și din drapele și-au tras fețe,
C-un gest grăbit voind să șteargă istoria de mii de ani.

Ce mecanism nu rugînește, de nu-l păstrezi în ritm de muncă?
Și cum să aibă el putere, cînd e steril și e rigid?
Iată de ce a fost nevoie de-o reconstrucție adîncă,
De primenire-n toată țara și de-nnoire în partid.

Ca lupta de idei, de-a pururi, să nu ajungă la osîndă,
Și ca să facem case-n țară, nu pușcării pentru idei,
Întreaga patrie română, de dreptul ei suprem flămîndă,
Garant al libertății sale l-a ridicat pe fiul ei.

Din patrie, trimis de dînsa, de-acolo unde este dorul,
De la obîrșii către care doar gîndul licăre cărări,
La cîrma sfîntă și nădejdii fu așezat semănătorul
De-al cărui nume e legată renașterea acestei țări.

Partidul a ales într-însul deplina-ntoarcere acasă,
Semănătorul regăsirii istoriei de către noi,
I-s ochii plini de năzuință și de lumină omenoasă,
Eroi au fost, ne-arată dînsul, și încă vor mai fi eroi.

Semănătorul simte vremea, cînd este bună sau e proastă
Și-ntemeiază libertatea pentru întregul său popor,
Recolta de gîndire crește, căci ei gîndire-a pus în brazdă...
Uitarea, paguba, eroarea — pe el, ca niște răni, îl dor.

E vremea să vedeți recolta, semănătorule-părinte,
Uitați-vă cu bucurie la ce-ați făcut în acești ani,
Cît năzuința nu-ndrăznise, cît mintea noastră nu cuprinde,
Deși avem de lucru încă, noi nu ne mai simțim orfani.

Nu importăm din alte patrii o poleită Românie,
Ea crește dreaptă și cinstită, ca națiune și ca stat,
Din brazda unde semănarăți gîndire, fapte, bucurie
Vi se inclină ca omagiu tot ce atunci ați semănat.

Cîntăm în cinstea dumneavoastră, din nou, „Deșteaptă-te, Române!"
Și vă primim cu tricolorul și cu un cîntec de om bun,
Portretul dumneavoastră șade lîngă portretele bătrîne,
Lîngă gorunii de la Țebea, v-ați nemurit într-un gorun.

Din Pantheonul de la Alba, ne vine zvonul de Unire,
E-nfiorarea unității pe care-ați dat-o țării iar,
Și clopotul curat al Putnei aduce națiunii știre
Că Ștefan Vodă v-a fost dascăl de luptă, geniu și hotar.

Semănătorule, noi lupte și grele întrebări vă cheamă,
Un veac cum poate n-a fost altul și-a pus finalul pe pămînt,
Atîta dragoste v-arată bătrîna noastră țară-mamă,
De lacrimi, ochii și obrajii aproape inundați îi sînt.

E liniște la noi acasă, e greu, dar drumul e de bine,
Semănătorule, e vremea să v-arătăm ce-ați semănat,
Ați deșteptat întreaga țară și-n ea ați vindecat destine,
Ca patriot ireductibil și comunist iluminat.

Știind că am făcut destule, dar și ce multe-avem a face,
La cîrma luptelor valorii, grăbit și tînăr vă vedem,
Simțim că pentru dumneavoastră în suflet nu există pace
Cît n-ați adus pe fiecare la rangul binelui suprem.

Vă fie mîngîiată fruntea de steagurile tricolore
Ce iar plutesc pe țara noastră și știu că sînteți omul lor,
Să fie ore inspirate dramaticele noastre ore,
În care cursa competenței ni-i calea către viitor.

Vă mulțumim de libertate, de dragoste și de-ndrăzneală,
Vă mulțumim c-ați scris Unire din nou pe vechiul nostru steag
Și-ați dezrobit gîndirea noastră de dogme și de toropeală,
Vă mulțumim că, iar, de țară, ne este azi atît de drag.

Cu multă milă îngrijite, sînt mari recoltele în brazdă,
Și brazda, ce se trage astăzi, miroase sfînt a viitor,
Semănătorule, e ora cînd toată România noastră,
Ca o recoltă re-nviată, privește spre semănător.

Legendele întoarse-acasă, azi, vă colindă la fereastră
Și libertatea de gîndire vă mulțumește prin cuvînt,
Întreg curajul demnității se regăsește-n dumneavoastră
Cei ce-au venit atunci pe lume, adolescenți ai țării sînt.

Nemulțumit sînteți întîiul de felul cum lucrăm pămîntul,
Vă îngrijiți, ca gospodarul, să fie vite-n grajd, și cai,
Cu focul roșu ardeți răul, că-l poartă faptele sau gîndul,
Comozii, leneșii, vrăjmașii, nemernicii să strige: Vai!

O țară-ntreagă vă-nsoțește cu grija, dragostea și dorul,
Așa trăirăm pînă astăzi și mîine vom trăi la fel,
Știind că-n lume nu rezistă taifunurilor tricolorul
De nu muncește România cu toți copiii ei, sub el.

Trăiască-n pace, libertatea, unirea, munca, omenia,
Peceți pe care niciodată din vis nimic nu ni le-a șters,
O țară se ridică-n lume, renaște Daco-Romania,
Semănătorule, ce brazdă ați înflorit în Univers!

ADRIAN PĂUNESCU ■

Primiri la tovarășul Nicolae Ceaușescu

Tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, a avut săptămîna trecută convorbiri cu personalități politice de peste hotare, aflate în vizită în țara noastră.

În cadrul întrevederii cu tovarășul Clodomiro Almeyda, secretar general al Partidului Socialist din Chile, oaspetele a transmis tovarășului Nicolae Ceaușescu un salut prietenesc împreună cu urări de noi succese în activitatea pe care o desfășoară în fruntea Partidului Comunist Român și a Republicii Socialiste România din partea partidelor Unității populare și a Partidului Socialist din Chile ; el a adresat secretarului general al partidului nostru, comuniștilor români și întregului popor român cele mai calde mulțumiri pentru sprijinul politic și moral acordat socialiștilor chilieni, celorlalte forțe progresiste și democratice din Chile care luptă pentru restabilirea drepturilor și libertăților democratice, pentru o dezvoltare liberă și independentă a națiunii chiliene. Oaspetele a exprimat gratitudinea pentru sprijinul larg de care se bucură în România un mare număr de refugiați chilieni.

La rîndul său, tovarășul Nicolae Ceaușescu a transmis partidelor Unității populare, Partidului Socialist din Chile, un cald salut și urări de noi succese în lupta pe care o desfășoară pentru cauza dezvoltării democratice a țării și a reafirmat solidaritatea militantă a Partidului Comunist Român și a poporului român cu forțele revoluționare, democratice, cu toate forțele progresiste din Chile care luptă împotriva reacțiunii și imperialismului, pentru libertăți democratice, independență, pace și progres social.

Relevîndu-se profundele transformări revoluționare și sociale care au loc în America Centrală și de Sud, tovarășii Nicolae Ceaușescu și Clodomiro Almeyda au evidențiat necesitatea intensificării colaborării, a întăririi unității de acțiune și solidarității dintre toate forțele progresiste, revoluționare și democratice, atît pe plan național, cît și internațional, în lupta împotriva imperialismului, colonialismului și neofascismului, pentru transformări democratice, pentru libertate și independență națională, pentru respectarea drepturilor fundamentale ale popoarelor de a-și hotărî singure destinul. Conducătorii celor două partide au exprimat solidaritatea Partidului Comunist Român și a Partidului Socialist din Chile cu lupta forțelor revoluționare și democratice din Nicaragua, Salvador și din alte țări ale Americii Latine pentru transformări democratice, pentru adevărată independență și suveranitate națională, pentru dreptul popoarelor din aceste țări de a fi stăpîne pe resursele proprii.

La întrevederea cu Zia Nurievici Nuriev, vicepreședinte al Consiliului de Miniștri al U.R.S.S., oaspetele sovietic a transmis tovarășului Nicolae Ceaușescu un cordial salut și cele mai bune urări din partea tovarășului Leonid Ilici Brejnev, secretar general al C.C. al P.C.U.S., președintele Prezidiului Sovietului Suprem al U.R.S.S., precum și urări de succes poporului român. Mulțumind, tovarășul Nicolae Ceaușescu a rugat să se transmită tovarășului Leonid Brejnev salutul său și cele mai bune urări, iar popoarelor sovietice prosperitate și bunăstare.

În cursul întrevederii, care s-a desfășurat într-o atmosferă caldă, tovărășească, a fost evidențiată dezvoltarea fructuoasă a relațiilor de prietenie și colaborare pe multiple planuri dintre România și Uniunea Sovietică, care se adîncesc continuu în spiritul convorbirilor și înțelegerilor româno-sovietice la cel mai înalt nivel. Au fost examinate unele aspecte ale lărgirii și diversificării colaborării economice dintre cele două țări, apreciindu-se că există condiții favorabile pentru intensificarea cooperării româno-sovietice în domeniul agriculturii, în interesul statelor și popoarelor noastre vecine și prietene.

Fiind primit de conducătorul partidului și statului nostru, Nayef Hawatmeh, secretar general al Comitetului Central al Frontului Democratic pentru Eliberarea Palestinei, a exprimat întreaga gratitudine și profunda satisfacție pentru posibilitatea oferită de a vizita România, de a lua cunoștință de unele aspecte ale experienței Partidului Comunist Român, a organizațiilor de masă, de a cunoaște unele din realizările remarcabile obținute de poporul român pe calea dezvoltării economice și sociale a patriei. În același timp, oaspetele a adresat cele mai vii mulțumiri pentru poziția principială, constantă a României, personal a tovarășului Nicolae Ceaușescu, de sprijinire activă și permanentă a luptei drepte a poporului palestinian pentru cucerirea drepturilor sale inalienabile. Tovarășul Nicolae Ceaușescu a exprimat, la rîndul său, deosebita satisfacție pentru vizita făcută în țara noastră de delegația Frontului Democratic pentru Eliberarea Palestinei, convingerea că aceasta va deschide noi posibilități pentru întărirea colaborării tot mai largi dintre P.C.R. și F.D.E.P. În legătură cu modalitățile și căile de realizare a unei păci drepte și durabile în Orientul Mijlociu, tovarășul Nicolae Ceaușescu a reafirmat că România se pronunță cu hotărîre pentru soluționarea globală, pe cale politică, a conflictului, care să ducă la retragerea israelului din toate teritoriile arabe ocupate în urma războiului din 1967, la rezolvarea problemei poporului palestinian pe baza dreptului său la autodeterminare, inclusiv la constituirea unui stat palestinian independent, la respectarea independenței și integrității teritoriale a tuturor statelor din zonă.

A fost subliniată, de ambele părți, importanța și necesitatea realizării unei soluții globale a situației din Orientul Mijlociu, soluție care să aibă în centrul atenției problema palestiniană, care să asigure pacea în regiune. În acest sens, s-a relevat că sînt necesare noi inițiative, negocieri și convorbiri, subliniindu-se importanța convocării unei conferințe internaționale la care să participe toate părțile interesate, inclusiv Organizația pentru Eliberarea Palestinei — ca reprezentant unic al poporului palestinian — alte state, Organizația Națiunilor Unite, care pot aduce o contribuție pozitivă la procesul reglementării pe cale politică a situației din Orientul Mijlociu și în special a problemei palestiniene.

În timpul întrevederii cu Flaminio Piccoli, secretar național al Partidului Democrat-Creștin din Italia, au fost subliniate bunele relații existente între Frontul Democrației și Unității Socialiste și Partidul Democrat-Creștin din Italia, exprimîndu-se dorința de a extinde și adînci aceste raporturi, în spiritul stimei, respectului reciproc și deplinei egalități, în folosul dezvoltării prieteniei și colaborării tradiționale dintre cele două țări și popoare, al cauzei păcii și colaborării internaționale. În acest context a fost evocată evoluția ascendentă a relațiilor româno-italiene și a fost reafirmată de ambele părți hotărîrea de a contribui la adîncirea și intensificarea legăturilor de prietenie și colaborare rodnică dintre România și Italia în domeniile politic, economic, tehnico-științific, cultural, în alte sfere de activitate.

Întrevederile au prilejuit și abordarea unor probleme actuale ale vieții internaționale. S-a subliniat faptul că în condițiile actuale se impun tot mai mult mobilizarea popoarelor, a întregii opinii publice, intensificarea colaborării între partidele comuniste, socialiste, social-democrate, democrat-creștine, a tuturor forțelor progresiste pentru orientarea eforturilor tuturor statelor în scopul opririi cursului spre înrăutățirea climatului mondial, al reluării politicii de destindere și colaborare bazate, în relațiile interstatale, pe respectarea principiilor independenței și suveranității naționale, egalității în drepturi, neamestecului în treburile interne, nerecurgerii la forță și la amenințarea cu forța, pe recunoașterea dreptului fiecărui popor la o dezvoltare liberă, de sine stătătoare.

O atenție deosebită s-a acordat situației din Europa — unde are loc o sporire a efectivelor militare și a armamentelor, se acumulează continuu mijloace de distrugere în masă, inclusiv armament nuclear —, subliniindu-se că întărirea securității și colaborării pe continentul nostru impune pregătirea temeinică a reuniunii de la Madrid, astfel încît această reuniune să dea un nou impuls transpunerii în viață cu toată unitatea a Actului final de la Helsinki, întăririi colaborării dintre statele europene și, mai ales, să ducă la măsuri concrete, eficiente de dezangajare militară și dezarmare.

Pornindu-se de la însemnătatea pe care o prezintă, pentru stabilitatea și pacea mondială, problema reducerii marilor decalaje care persistă și chiar se adîncesc între țările în curs de dezvoltare și cele industrializate, s-a subliniat necesitatea unirii eforturilor tuturor statelor pentru lichidarea cît mai grabnică a gravului fenomen al subdezvoltării, pentru instaurarea în lume a unei noi ordini economice internaționale, bazate pe egalitate și echitate, care să stimuleze progresul tuturor statelor, și în primul rînd al celor rămase în urmă, să asigure stabilitatea politică și economică în lume. A fost evidențiată, de asemenea, importanța întăririi colaborării dintre toate forțele democratice și progresiste în lupta pentru drepturile fundamentale ale oamenilor muncii, pentru înfăptuirea idealurilor de progres social, prosperitate și pace ale tuturor popoarelor.

Întrevederile menționate au scos încă o dată în evidență prestigiul deosebit de care se bucură tovarășul Nicolae Ceaușescu pe plan internațional, rolul său de promotor neobosit și consecvent al ideilor păcii, colaborării și înțelegerii între toate popoarele lumii.

ION CODRU

Prestigioasă recunoaștere internațională

De curînd, la Editura Sugar din Milano a fost tipărită lucrarea tovarășei academician doctor inginer Elena Ceaușescu „Cercetări în domeniul sintezei și caracterizării compușilor macromoleculari", volum editat inițial în limba română și înmănunchind o parte reprezentativă din lucrările de cercetare științifică și inginerie tehnologică consacrate producerii și analizei cu mijloace moderne de investigare a unei largi varietăți de polimeri și elastomeri, realizate de tovarășa Elena Ceaușescu în cadrul valorosului colectiv al Institutului Central de Chimie. Lucrarea, apărută în condiții grafice deosebite, este precedată de o prezentare biografică a personalității și activității științifice și politice a tovarășei academician Elena Ceaușescu, ale cărei cercetări științifice și tehnologice au stat, după cum se știe, la baza realizării unor importante întreprinderi productive din sectorul industriei chimice românești. Așa cum se arată și în acest volum, tovarășa academician doctor inginer Elena Ceaușescu este autoarea unui însemnat număr de lucrări științifice publicate și de brevete de invenții, fiind distinsă cu titluri academice și înalte ordine și medalii conferite în România și în străinătate, în cele mai diferite colțuri ale lumii, ca o recunoaștere a meritelor sale științifice. „Studiile sale de mare profunzime și diversitate — arată profesorul Antonio Carelli, președintele Academiei naționale dei Lincei, care semnează cuvîntul de început al cărții — larg cunoscute și aplicate în industrie, referitoare la procese ale polimerizării stereospecifice a izoprenului, la realizarea de noi metode pentru purificarea entităților fundamentale ale macromoleculelor, și anume a monomerilor, a solvenților utilizați pentru obținerea compușilor macromoleculari prin reacții de polimerizare și policondensare și la sinteza unor substanțe cu caracteristici specifice (plastifianți), au consacrat-o ca specialistă de mare autoritate în acest domeniu".

Prezentarea oficială a lucrării tovarășei academician doctor inginer Elena Ceaușescu a avut loc la Roma, sub egida Academiei naționale dei Lincei, Consiliului Național al Cercetării și Societății Naționale Italiene de Chimie. În sala de festivități a monumentalului palat Corsini, sediul Academiei dei Lincei care se numără printre cele mai vechi și mai prestigioase foruri științifice din lume, a fost organizată o expoziție cu lucrările tovarășei acad. dr. ing. Elena Ceaușescu în limba română și în traducerile apărute în italiană, engleză, germană și greacă. În deschiderea manifestării, acad. prof. dr. Giuseppe Montalenti a apreciat lucrarea editată de Editura Sugar ca pe un „eveniment în viața științifică italiană" iar acad. prof. dr. Guido Sartori a arătat la rîndul său : „Cred că lucrarea acad. dr. ing. Elena Ceaușescu, care pornește de la determinarea caracteristicilor fundamentale ale materiilor prime pentru a ajunge la faza tehnologică, ilustrează în modul cel mai evident titlul său de inginer, care vine din latină și înseamnă forță creatoare. Elena Ceaușescu se dovedește a fi un chimist industrial complet, care, pornind de la noțiunile de bază, ajunge la realizarea operei finale". În continuare, din partea Consiliului Național al Cercetării, prof. univ. dr. Vittorio Crescenzi, specialist în domeniul chimiei macromoleculare, a spus : „Lucrarea științifică a acad. dr. ing. Elena Ceaușescu este un strălucit exemplu de finalizare a cercetărilor, în special în domeniul macromolecular, ca o demonstrare a modului în care cercetările cu caracter fundamental trebuie să fie un suport indispensabil pentru cercetarea aplicativă și dezvoltarea tehnologică". De asemenea, prof. univ. dr. Francesco Rallo a scos în evidență faptul că lucrarea „contribuie atît la formarea unei gîndiri științifice logice pentru cititori, cît și la formarea justei imagini despre rolul chimiei și chimistului în societate". „Aceasta — a arătat vorbitorul — nu numai pentru că sînt ilustrate clar și exhaustiv metodologiile științifice folosite în cercetare, dar îndeosebi pentru că polarizează atenția cititorului asupra a ceea ce astăzi este într-adevăr scopul esențial al chimiei : dezvoltarea materialelor și proceselor noi pentru o viață calitativ nouă".

Primită astfel cu viu interes și elogii de lumea științifică din Italia, recenta ediție în limba italiană a lucrării „Cercetări în domeniul sintezei și caracterizării compușilor macromoleculari" confirmă totodată o viziune amplă și umanistă a rolului chimiei în rîndul științelor și industriei contemporane, a vocației științelor în rezolvarea problemelor fundamentale ale omenirii, cum sînt aprovizionarea cu energie, cu materii prime, îmbunătățirea calității vieții și a mediului ambiant, a problemelor păcii și colaborării între popoare.

E. DUMITRU

REDESCOPERIREA ROMÂNIEI

Nu știm dacă multe generații se pot mîndri cu greutatea unor asemenea fapte istorice cum au fost cele ale ultimului deceniu și jumătate. Nu știm dacă putem găsi, în secolele ce compun cartea neamului, un alt exemplu de mai înaltă, mai exactă și mai fericită adecvare la ceea ce se poate numi sensul istoriei, locul și rostul unei generații în curgerea timpilor, raportul acesteia cu o societate a cărei expresie legiuită este, decît exemplul generației Congresului al IX-lea al Partidului Comunist Român, exemplul generației Nicolae Ceaușescu.

Este exemplul unei generații care, prin întîmplările pe care le-a trăit; prin ideile de care și-a legat și reglat destinul, prin înfăptuirile constructive pe care le-a așezat în fila de astăzi a cărții neamului, așezîndu-le de fapt în eternitate, exprimă, mai pregnant ca oricînd, consonanța istorică a României și a românilor cu necesitatea prin revoluție, emancipînd principiul revoluției, al noului, ca realitate supremă și necesară a vieții noastre. Este exemplul unei generații care, în acești ani-corolar ai edificării socialiste a României a realizat, pentru prima oară, deplina conjuncție a unor străvechi și năvalnice aspirații populare, purtate în lungul secolelor, cu o programă de luptă precis definită, realizată an de an, zi de zi, în toate punctele ei de fundamentală însemnătate pentru destinele națiunii, într-o impresionantă comuniune de gînd și faptă, de conștiință și muncă, unificate în bilanțul general ce poartă numele unui popor.

Dens în evenimente, adevărat concentrat de istorie, acest deceniu și jumătate care s-a scurs de la Congresul al IX-lea, această culme de muncă și viață — cea mai înaltă din panorama civilizației românești — care coincide cu investirea în suprema funcție de conducere în partid a tovarășului Nicolae Ceaușescu, va rămîne, peste secole și milenii, ca un moment de răscruce, deschizător de noi orizonturi, decizîndu-i poporului de la Dunăre și Carpați un curs existențial de o nouă forță, echivalînd cu o adevărată renaștere, un loc nou pe harta geografică și spirituală a lumii, echivalînd cu o inedită legitimare a noastră ca națiune.

Dar să ne amintim... La 19 iulie 1965, cînd Congresul al IX-lea al partidului își începea lucrările, ne aflam, după două decenii de la Eliberare, într-un moment de aprigă construcție, pus pisc peste o istorie ale cărei file se scriseseră deseori cu cerneală roșie, cu cerneală scursă din sîngele generațiilor, cu niște unelte care provocaseră și lumină, dar și suferință, și tragedie, iar bucurii abia mai tîrziu. Ne aflam într-un moment în care națiunea și țara, pornite pe drumul nou, dar aflate sub presiunea unor evenimente și forțe care adesea îngreunau, uneori deturnau actul nou, al creației, așteptau ca niște principii, ca niște idei și idealuri scumpe să coboare din sloganele insuflețitoare, dar inoperante practic, în viața vie, să capete cu pregnanță și adevăr întruparea faptei. Atunci și-a deschis lucrările Congresul al IX-lea al Partidului Comunist Român. Atunci am ascultat, cu sentimentul că ascultăm însuși partidul, însuși socialismul, însuși adevărul epocii și al patriei, cuvîntul tovarășului Nicolae Ceaușescu.

În măsura în care rămîne, ștampilînd cu greutatea sa fapta vieții, orice document e neperisabil, în primă și ultimă instanță, ca document uman, ca document al adevărului omului. Cei ce au exercițiul verbului știu cît de greu se supune cuvîntul pînă să capete plasticitate și vibrație, pînă să capete însușirea de-a fi crezut. Aceasta se întîmplă atunci — numai atunci ! — cînd, dincolo de o caligrafie politică sau retorică, documentul e, cum spuneam, cel al omului, cel al adevărului existenței sale. Cuvîntul rostit de tovarășul Nicolae Ceaușescu la tribuna Congresului al IX-lea al partidului s-a înscris în conștiința noastră ca un astfel de document.

Un magistral-document-program, de excepțională însemnătate în viața partidului, a întregului nostru popor, un document în care ne recunoaștem, și azi, prin tot și prin toate, ne recunoaștem cu munca, cu luptele, cu victoriile, cu ideile și cu interesele noastre, cu speranțele și cu vrerile, cu sacrificiile și cu eroismul, cu greutățile pe care le-am biruit, cu erorile pe care le-am lichidat, cu asalturile ce încă ne mai așteaptă. Ne recunoaștem în cuvintele rostite atunci, de omul din fruntea partidului și a țării pentru că ele, acele cuvinte, erau ale noastre, rostite de noi, punînd deasupra oricăror elemente de conjunctură temeiniciile de ideal ce, în acest deceniu și jumătate, ne-au luminat și ne-au construit destinul, adică propășirea economico-socială, progresul și civilizația socialistă, independența, libertatea, democrația, unitatea, dreptatea, omenia, demnitatea, înțelegerea, pacea. Ne recunoaștem în acele cuvinte pentru că ele au declanșat acea cotitură, cu atît de mari consecințe în munca și viața noastră, de abordare a destinului național, a problemelor dezvoltării patriei, într-un șoirit nou, profund creator și dinamic, străin închistării și dogmelor, un spirit de largă, de totală deschidere spre realitățile vii, spre cerințele lor, un spirit ce a pătruns ca val de lumină, de aer proaspăt, în toate celulele societății, irigînd cu noi energii acel centru secret care este **ființa constructor** a unui popor în timp. Ne recunoaștem în acele cuvinte pentru că spiritul afirmat de ele s-a reafirmat și amplificat la congresele următoare — al X-lea, al XI-lea și al XII-lea —, la conferințele naționale ale partidului, decizînd o continuă escaladare de trepte, o continuă deschidere de orizonturi ale progresului. Ne recunoaștem în acele cuvinte pentru că ele, acele cuvinte, n-au fost simple cuvinte, ci rod dens și material al cunoașterii vieții, a vetrei noastre, a ființei ei, izvorînd din încandescentul lor miez și întorcîndu-se — cu un spor de semnificații — la el, ca să-l facă mai luminos, mai viu, mai plin.

N-am fost scutiți, în această etapă, de încercări, de dificultăți, de nedorite ocoluri în drumul spre țintă, de confruntarea cu întrebări și probleme grave, unele provocate de calamități naturale, unele de propriile noastre reticențe sau slăbiciuni în abordarea frontală a noului, în sincronizarea eforturilor, în evaluarea exactă a posibilităților și resurselor, altele generate de evoluția situației economice mondiale, măcinată de crize și de recesiuni ce s-au răsfrînt, fatal, și asupra noastră. Dar, în pofida acestor dificultăți, am ajuns, iată, în acest an '80, al 15-lea de la Congresul al IX-lea, să trăim într-o Românie de 53 de ori mai puternică industrial decît în '38, într-o Românie în care, spun statisticile acestui deceniu și jumătate, s-au dat în funcțiune, ca tot atîtea temelii ale progresului, ale forței și bunăstării, nu mai puțin de 7.000 de noi capacități de producție, impunînd ritmul românesc al economiei, afirmat cu tot mai multă pregnanță în domenii și ramuri de vîrf, printre cele mai vii din cîte bat pe planetă. Am edificat, în acești 15 ani de istorie nouă, nu numai mari uzine, mari combinate, mari incinte ale agriculturii — cele mai mari și cele mai moderne din cîte împodobesc harta socialismului — ci și un întreg nou univers de viață, care înseamnă școli, universități, spitale, palate ale științei, culturii și artelor, un univers care înseamnă casa și agora, orașul și satul, noile și modernele locuințe în care s-au mutat peste două treimi din populația României. Sînt cifre, sînt dimensiuni ale noului pe care puține țări ale lumii, în acest convulsat sfîrșit de secol, le pot propune, dar astfel de cifre, oricît de sugestive ar fi, oricît impresionantă realitate ar concentra în sinteza lor, nu pot totuși vorbi despre multe, nu pot vorbi despre fapte care, la fel ca epocalele noastre victorii în planul economiei, al bunăstării materiale și al culturii, ne definesc pregnant, uneori mai pregnant ca orice. Este vorba despre altfel de bunuri, de mari, de fără pereche bunuri pe care le-am cucerit în acest răstimp, este vorba de avantajele unui timp deschis, prielnic omului, prielnic hărniciei și cinstei, prielnic afirmării liber a valorilor, prielnic democrației reale, prielnic participării active, directe a maselor celor mai largi la cîrma țării. Este vorba de acel spirit nou, statornicit de Congresul al IX-lea, ce se afirmă tot mai profund în viața noastră, în relațiile sociale, prin întronarea legalității, a eticii și a echității socialiste, a disciplinei muncitorești cu iradiere egală pentru toți membrii societății, indiferent de funcții, prin promovarea criticii și autocriticii, prin neascunderea adevărului, oricît de crud ar fi acesta, prin dezvăluirea deschisă și sancționarea promptă și fermă a lipsurilor și a erorilor. Este vorba de acel element de structură al întregului nostru edificiu politic, economic și social, de acel factor de permanență și factor motor al înaintării noastre pe toate planurile, care e unitatea de interes, de simțire, de ideal a tuturor membrilor societății — români, maghiari, germani, de alte naționalități — în jurul partidului, al neobositului cîrmaci și strateg al împliniriilor noastre.

Toate aceste istorice cuceriri, întreg acest strălucit bilanț ce pare nu lucrarea unei singure generații ci ampla lucrare a unor secole, se asociază de numele celui pe care, în unison de voință cu partidul și țara, delegații la Congresul al IX-lea l-au ales drept cîrmaci ai forței politice ce ne dirijează destinele, încredințîndu-i, întregi, speranțele, interesele, vrerile și nevoile unui popor. Se asociază de numele secretarului general al partidului, președintele republicii, tovarășul Nicolae Ceaușescu, fiul cel mai iubit al acestui neam și cel mai necesar acestui neam, în acest ceas istoric al devenirii sale. Noi am avut, în istoria noastră, mulți și străluciți luptători pentru idei și idealuri nobile, lupta lor a fost și a rămas un exemplu de identificare cu o realitate inconfundabilă, țara, opera lor a fost și a rămas misionară. Misionarismul revoluționarului și patriotului care ne conduce astăzi, lupta lui pentru slujirea poporului și a unui crez — cel al socialismului și comunismului, cel al omului liber și demn în țară liberă, demnă, înfloritoare — au fost, din primele clipe, de o forță, de o intransigență, de o ardoare, de o intensitate a pasiunii și de o luciditate a dăruirii neatinse de nici unul dintre înaintași, figura sa detașîndu-se, în galeria marilor figuri ale neamului, unică și impresionantă ca și un pisc. El ne-a dăruit, ca nimeni altul, în acești tumultuoși și patetici ani de mari izbînzi și de mari confruntări cu cruciale probleme ale noului nostru destin în lume, fierbintea sa dragoste de neam și țară, excepționala sa putere de muncă, forța gîndirii sale științifice, clarvăzătoare, el ne-a adus o viziune nouă, revoluționară, profund comunistă, profund patriotică, asupra libertății și demnității, a progresului și independenței, asupra muncii și existenței, făcîndu-ne, zi de zi, fervenți ai concepției pe care o promovează în strîns și fertil dialog cu poporul întreg. Sub conducerea lui am devenit ceea ce sîntem, sub conducerea lui am ajuns să privim lumea din jur nu de jos, nu umil, ci de la altitudinea frunții noastre, azi nimbată de aura unui planetar prestigiu, sub conducerea lui — și grație aceleiași viziuni revoluționare, științifice asupra fenomenelor lumii contemporane — se petrece marele dialog pe care azi îl purtăm cu umanitatea, implicarea noastră majoră și responsabilă în însuși miezul de foc al problemelor ce-o agită. Nu hazardul, ci legile istoriei, legitățile ei, nu o intenție deliberată în a ne ilustra, ci ideile și idealurile ce dau sens existenței noastre — ideile păcii, ale dreptății, ale securității și colaborării, ale democrației și independenței, propulsate energic de președintele României pe eșichierul politicii internaționale — ne-au implicat, într-adevăr, în acești ani, ca pe marcantă prezență în viața lumii.

Trăim, în acest iulie aniversar, această mîndrie, această dublă mîndrie, cea a construcției noastre și cea a aportului nostru la construcția unei lumi mai bune, angajați fiind, cu toată ființa, în efortul spre noi cuceriri, spre noi mîndrii. Directivele Congresului al XII-lea al partidului, elaborate cu contribuția și sub veghea secretarului general, ne așază, din nou, într-un moment de vîrf, de apoteoză istorică, dar și de mari, de inedite cerințe ale istoriei. Marile sarcini și comandamente ale viitorului, vizînd valorificarea tot mai înaltă a tuturor posibilităților de progres, vizînd depășirea stadiului de țară în curs de dezvoltare și atingerea parametrilor socio-economici ai țărilor dezvoltate, impun, mai mult ca oricînd, intensificarea demersului constructiv național, impun o mai rapidă și mai strînsă racordare a muncii noastre la exigențele noului, impun, cu acea fericită și magistral-cuprinzătoare formulă a secretarului general, trecerea, în toate domeniile, la o **nouă calitate.**

Evocînd, în acest iulie aniversar, marile cuceriri ale unui deceniu și jumătate, de fapt ale unui răstimp cu dimensiune de eră, sublinîndu-le strălucirile care dau expresie unei ineluctabile legi a progresului — cea a muncii și a creației libere — pășim spre viitor mai încrezători ca oricînd în noi, în steaua acestei **țări.**

ILIE PURCARU ■

Marea întîlnire

Rațiunea istoriei, ca operă a forțelor de bine, cunoscute și necunoscute, numite sau în veci fără nume, provizorii sau permanente, a făcut să ne întîlnim ;

Nu zi de zi, nici la anume interval de luni, nu în mod voit, nici de nevoie ; nu din imperiosul mecanismelor administrative, organizatorice, nu din rigorile stilului de muncă ;

Eu cercetez și laud întîlnirile ce se bagă de seamă de departe, cele de la zece, cincisprezece, douăzeci de ani distanță dintre fapt și urmarea istorică a faptului.

Eu cred în rațiunea Marilor Întîlniri ca stil și metodă de lucru a Istoriei : cum ea nu pune tot timpul față în față pe fiii ei și-ai patriei, dar îi aduce mereu la aceeași lucrare comună, adesea ei neștiind unii de alții ; cum înfăptuiesc zi de zi și fiecare din partea vieții lui și dintr-o altă dimensiune și de la alt nivel de schelă a istoriei, o singură operă ;

Pot să nu se cunoască Ei cu El ; poate unul să nu fie auzit de către celălalt —

Numai lucrarea să nu sufere, opera comună să nu încezească ;

Simt cînd și cînd ochiul rece și fără părtinire al Istoriei asupra mea ; odată cu ulîtura ei, gîndul anume — asupra ioculut nostru în conștiința generațiilor viitoare ;

Cu voia sau fără voia noastră, dar sigur din rațiunile Istoriei, fac parte dintr-o puternică generație poetică, acea generație care a atins maturitatea și își desăvîrșește opera ca parte dreaptă a lui Nicolae Ceaușescu și ca stil de lucru public și ca spirit național și revoluționar și ca dîrzenie, curaj și energie — întru totul după chipul și asemănarea și din răsunetul modelator al conducătorului nostru.

În cronica literelor române va dăinui ca fapt pururi istoric și exemplar, de mult pusă la cale de către sorții buni ai poporului nostru, Întîlnirea în timp și spațiu a unei mari generații de poeți cu un mare și meritat bărbat al Istoriei, Nicolae Ceaușescu ;

Deopotrivă și fără înfumurare, pot zice despre acest fapt cum s-a petrecut ; că și el l-a meritat ; și ne merită pe cîți sîntem, dar mai cu seamă cum sîntem ;

Zice documentul istoric : în paginile unde se tipăresc Cuvîntările Lui, citesc oamenii și poemele noastre. Îi răspunde rațiunea istoriei : da, mîinile acelorași muncitori au cules și cuvîntările Lui pentru patrie și poemele noastre pentru țară : ale sale pentru noi, ale noastre pentru el — și-ale tuturora pentru noi toți, despre noi toți.

Are să se mai zică : aceștia puternici și mari în poezie sînt ai lui Ceaușescu ; au venit cu el la puterea creatoare, l-au însoțit tot drumul Lui și-al Patriei lor ; de-aici încolo timpul nu le mai stă în cale, întrucît aparțin timpului însuși, cu toții ;

În ceea ce privește mai apoi epoca, acesteia i se va da un nume : al lui Ceaușescu, drept măsura noastră ; și-al nostru, al celor ce sîntem cu El, ca însăși măsura lui Ceaușescu.

ION GHEORGHE ■

EPOCA INAUGURATĂ DE CONGRESUL AL IX-LEA AL P.C.R.

TIMPUL CELOR MAI STRĂLUCITE CTITORII DIN ISTORIA ROMÂNIEI

Oltenia, această mîndră grădină din marea grădină a țării

Oltenia lui Mihai Viteazul și a lui Tudor din Vladimiri ;

Oltenia lui Macedonski, Brâncuși și Arghezi ;

Oltenia lui Nicolae Titulescu, Gogu Constantinescu și Henri Coandă ;

Oltenia lui Titeica si Stoilov :

Oltenia noastră, a tuturor olteniior si a țării, acest pămînt mustind de istorie, de legendă și baladă, cuprins între Carpații meridionali, Dunăre, Cerna și Olt, integrat armonios în trupul și constiința țării, este o entitate distinctă, alcătuită — oare, s-o mai spunem ?! — din alte cinci binecunoscute entități administrativ-teritoriale : Dolj, Gorj, Mehedinți, Olt și Vilcea. Un pămînt care nu ni-i străin, ci foarte aproape inimii, pămînt pe care-l iubim la fel ca pe-al întregii țări.

Ne aflăm deci într-una din tradiționalele provincii care, pînă nu prea demult, era dintre cele mai înapoiate economic (vă mai amintiți doar de olteanul hoinar, cu cobilița, cu căruța cu coviltir...) cu foarte puține excepții, prea adesea ocolită — cum zice cronicarul — de drumurile industriei și ale civilizației veacului; sîntem într-una din zonele acestui strămoșesc pămînt care, în anii luminoși ai socialismului și cu deosebire în cei 15 scurși de la Congresul al IX-lea al P.C.R., a propulsat în panoplia remarcabilelor succese ale țării incontestabilele valori ale noului transformator materializate, înainte de toate, în monumentalitatea unor mari edificii industriale, printre cele mai mari din România contemporană. Grație politicii înțelepte, clarvăzătoare a partidului, a secretarului său general, de repartizare rațională a forțelor de producție, și cele cinci județe ale Olteniei au devenit literalmente de nerecunoscut. În răstimpul celor 15 ani, industria constructoare de mașini, reprezentată mai înainte doar prin cîteva întreprinderi, a luat un nemaiîntîlnit avînt. Extracția cărbunelui, minereului și energetica în general au atins cote dintre cele mai ridicate. Industria chimică, cea a materialelor de construcție, agricultura și industria ușoară, așijderea. Orașele și satele și-au schimbat radical înfățișarea. Lumina electrică, drumurile asfaltate și televiziunea devenind realități dintre cele mai obișnuite, la fel cum au devenit și cinematograful, și cartea, și arta pentru niște oameni care, nu cu prea mult timp înainte, cu greu aveau acces la ele, deprinși fiind mai degrabă cu coarnele plugului, cu sărăcia și necazurile. Trecînd astăzi prin Craiova — cetatea care depășește deja un sfert de milion de locuitori — ca și prin suratele ei mai mici, Drobeta-Turnu Severin, Slatina, Tg. Jiu, Rîmnicu Vîlcea, mai vechi sau mai noi municipii, prin Calafat, Corabia, Drăgășani, Tg. Cărbunești, Drăgănești-Olt, Segarcea, Filiași, Motru, Băilești ori Vînju Mare, unele dintre ele doar de cîtiva ani declarate orașe, ai senzația că păsești printr-o altă lume. O lume a prosperității și înfloririi necontenite, o lume a muncii și continuei aspirații spre mai bine, pe drumul larg deschis de Congresul al IX-lea al partidului, de cel de-al XII-lea Congres.

Dar cel mai bun argument rămîn tot cifrele și faptele. Lor să le dăm deci cuvîntul, spre a vorbi singure despre puterea fără margini a oamenilor muncii călăuziți de partidul încercat al comuniștilor.

Doljul industrial realizează, la sfîrșitul anului 1979, 99,1 la sută din producția națională de transformatoare de forță de 0,25 kVA și peste, mai mult de 58 la sută din producția de locomotive diesel și electrice pentru linii magistrale, 22,1 la sută din producția de îngrășăminte chimice, 19,5 la sută din producția de motoare electrice de 0,25 kW și peste. Geografia economică a județului include azi obiective industriale de prestigiu republican, precum binecunoscutele „Electroputere", Combinatul chimic, întreprinderile de tractoare, de avioane, de utilaj greu, de autoturisme de mic litraj, noile platforme din Calafat, Plenița, Băilești, Filiași, Segarcea și numeroase alte unități mai de curînd implantate cu înțelepciune într-un profil teritorial marcat de înnoire și efervescență creatoare. Dacă în 1978, valoarea producției globale industriale depășea 22 miliarde lei iar la sfîrșitul acestui an va înregistra o creștere de 72,7 la sută față de 1975, în viitorul cincinal Doljul industrial va deveni cu mult pragul celor 30 de miliarde.

Județul Gorj, la rîndu-i, a avut un trecut pitoresc-etnografic grefat pe fundalul unei sărăcii dintre cele mai cronice. Oamenii de ispravă niciodată nu i-au lipsit, cum nu i-au lipsit nici tradițiile revoluționare, de luptă și muncă. Practic vorbind, din punct de vedere industrial el s-a închegat mai cu temei abia în anii de după Congresul al IX-lea și cu deosebire în ultimii ani, realizînd la ora de față o producție industrială de peste 10 miliarde lei. Acum, aici, se extrage peste 65 la sută din producția de cărbune a țării, se înalță și deja produc în parte cele mai mari centrale termoelectrice de la Rovinari și Turceni, un mare combinat de materiale de construcție, un altul de industrializare a lemnului, precum și alte puternice unități ale industriei noastre republicane create în ultimii 10—15 ani. Cele peste 34 miliarde de lei investiții acordate în cincinalul pe care îl vom încheia peste cîteva luni se materializează prin punerea în funcțiune a noi fonduri fixe, reprezentînd zeci și zeci de capacități de producție industrială și zootehnică. Cincinalul viitor rezervă acestui județ o investiție de încă 32 de miliarde lei, spre a susține în continuare ampla sa dezvoltare.

Mehedințiul nu rămîne nici el mai prejos în ce privește renașterea sa economico-socială. În ultimii cinci ani el a crescut cît în 18 ani anteriori. Sistemului hidroenergetic și de navigație Porțile de Fier I — cea mai mare stea hidroenergetică a țării — i se va adăuga doar peste cîțiva ani încă unul, nu mai puțin grandios, Porțile de Fier II. Alături de combinatul de industrializare a lemnului, de marile întreprinderi producătoare de vagoane și nave, de celuloză și cartoane, de anvelope de cauciuc vor apărea noi și noi capacități productive la Drobeta-Turnu Severin, Orșova, Strehaia și Vînju Mare. Se cuvine remarcat că din cele 21 miliarde lei investiții alocate județului în perioada 1961—1978, mai mult de 19 miliarde s-au materializat în anii care s-au scurs de la Congresul al IX-lea al partidului. Planul-directivă de dezvoltare în continuare a Mehedințiului inaugurează, pe temeiul Directivelor Congresului al XII-lea, perspectivele unui viitor care dobîndește dimensiuni de eră, urmînd ca, la sfîrșitul cincinalului 1981—1985, volumul producției industriale să depășească 20 de miliarde.

În perioada celor 15 ani de după Congresul al IX-lea al partidului, dar mai cu seamă în anii de după reforma administrativ-teritorială, și Oltul — acest al 4-lea județ oltean, luat în ordine alfabetică — trăiește un adevărat miracol. Marele combinat al aluminiului românesc de la Slatina dă azi pecetea industrială a întregului județ și, împreună cu celelalte puternice unități înălțate în ultimii ani în Caracal, Balș, Scornicești, Corabia, Drăgănești-Olt, va atinge, chiar la sfîrșitul acestui an, o producție globală de peste 22 miliarde de lei. Multe unități productive se află în plină construcție, urmînd a fi puse curînd în funcțiune, la întreaga capacitate, întreprinderile de piese turnate din aluminiu și pistoane auto Slatina, de piese și subansamble auto Scornicești ; la Radomirești se va realiza o unitate de confecții metalice, va fi dublată capacitatea întreprinderii de anvelope Caracal, iar pe Oltul inferior vor fi racordate la circuitul energetic național cinci hidrocentrale. În 1985 valoarea producției globale industriale în județul Olt va depăși 35 miliarde de lei. Pentru prima dată (pur și simplu de nevisat în trecut !) Slatina va deveni un oraș-port, iar la Corabia se va construi un șantier naval.

În sfîrșit, Vîlcea. Această străveche vatră românească, purtătoare a unor bogate tradiții populare, a cunoscut ritmuri de dezvoltare superioare chiar mediei pe țară. Cei 15 ani trecuți sînt și aici considerați, nu la figurat ci la propriu, ani de lumină, avîntul economic accelerat al județului conducînd, între altele, la consolidarea unor ramuri industriale de vîrf, cum sînt chimia, construcția de mașini și energetica. Marele combinat chimic de la poarta de sud a municipiului e doar o mărturie, în anii de referință el devenind un adevărat colos. Apele Lotrului și Oltului au fost îngenuncheate de inteligența și munca oamenilor și ele dau țării, prin salba celor 10 hidrocentrale intrate deja în funcțiune, miliarde kWh. Aceasta înseamnă cea mai importantă etapă dintr-un program ambițios cuprinzînd în final 15 hidrocentrale a căror putere instalată, numai pe teritoriul județului Vîlcea, va fi de 1 420 MW, cu o producție totală de peste trei miliarde kWh/an. Să nu uităm apoi de împlinirile din industria turismului vîlcean, stațiunile de aici devenind concurente, din aproape toate punctele de vedere, cu cele mai renumite stațiuni balneoclimaterice ale țării.

Dar Oltenia ultimilor 15 ani înseamnă nu numai industrie, ci și agricultură. Marile sisteme de irigații din județele Dolj, Olt și Mehedinți, care au transformat nisipurile oltene în adevărate grădini, multimea complexelor zootehnice, vitipomicole și legumicole, ca și gradul de mecanizare din ce în ce mai ridicat, producțiile tot mai sporite de cereale și animaliere dobîndite de unitățile socialiste vorbesc de la sine că tradiționala îndeletnicire n-a fost uitată, ci dimpotrivă ridicată pe un plan superior de organizare și dotare.

Iar tuturor acestora trebuie să le adăugăm avîntul fără precedent pe care l-au luat, în această epocă de lumină, denumită pe drept epoca Ceaușescu, învățămîntul și arta, știința și cultura. În 1981, în august, se împlinesc exact cincisprezece ani de cînd, la Craiova, ființează cea de-a cincea universitate a țării, împlinindu-se astfel unul din visurile revoluționarilor pașoptiști ; ulterior, în mai toate reședințele de județ au fost înființate facultăți de subingineri, adevărate focare de învățămînt politehnic, s-a dezvoltat și modernizat rețeaua tuturor unităților școlare și preșcolare. Totul prin munca oamenilor. Totul pentru bunăstarea și fericirea lor.

Și astfel s-au înfăptuit, mai mult decît am fi putut visa, previzionarele cuvinte rostite de tovarășul Nicolae Ceaușescu la istoricul miting de la Craiova, în 26 iulie 1946: „Noi, comuniștii, dorim ca din Oltenia lui Tudor Vladimirescu, rătăcită și înapoiată pînă acum datorită jafului moșieresc, să facem o Oltenie bogată, cu industrie și agricultură puternică, dorim ca din cetatea banului și a opresiunii, cum era în trecut, să facem o cetate a muncii și culturii".

MIHAI STĂNESCU

O instituție fundamentală a democrației noastre socialiste, Un factor decisiv în elaborarea și înfăptuirea politicii partidului, O trăsătură definitorie a stilului de muncă și viață al conducătorului nostru de azi

PERMANENTUL DIALOG CU MASELE, CU POPORUL

Există un metabolism nu numai biologic, ci și social și politic. El asigură viața și sănătatea organismului social. Spre deosebire de metabolismul biologic, care acționează în mod automat, fiind supus legilor „oarbe" ale naturii, metabolismul social și politic — care rezidă în schimbul de idei, în asimilarea noului și eliminarea vechiului pe plan mental și comportamental — este unul constient, reglat de legi specifice sociologice și psiho-sociologice.

În procesul creșterii și dezvoltării sănătoase, viguroase a organismului nostru social, născut de revoluția socialistă, un rol de însemnătate cu adevărat istorică l-a avut Congresul al IX-lea al Partidului Comunist Român, raportul prezentat în ziua deschiderii sale — 19 iulie 1965 — de tovarășul Nicolae Ceaușescu. Recitiți textul acestui raport de o sută de pagini și veți avea în fată partitura simfonică a devenirii societății noastre, a fiecărula dintre noi în ultimii cincisprezece ani, veți redescoperi fundamentele teoretice, politice, ideologice și științifice ale celei mai fertile epoci din istoria nouă a patriei, cum au fost inspirat numiti acesti ani. La izvoarele acestei epoci se află, fără îndoială, eliberarea gîndirii politice din strînsoarea dogmatismului, restituirea funcției novatoare, creatoare a teoriei, privită nu ca o dogmă, ca o colectie de citate sacrosancte, ci ca o călăuză în acțiunea practic-transformatoare, ca instrument științific de descifrare și pătrundere în esența realității concret-istorice, a specificului național și a contextului internațional aflat în mișcare dialectică. **„O cerință principală pentru adîncirea permanentă a cunoașterii științifice, pentru dezvoltarea gîndirii teoretice din țara noastră — postula în 1965 tovarășul Nicolae Ceaușescu — este desfășurarea unor largi dezbateri, schimburi și confruntări de opinii, pe temeiul concepției despre lume a proletariatului, ostilă închistării și rigidității în gîndire și care ne învață că toate fenomenele vieții sociale trebuie privite ca un proces în continuă transformare și dezvoltare ;... presa trebuie să practice sistematic în paginile ei largi schimburi de opinii în problemele activității de partid, ale construcției de stat, economice, cultural-educative, ca și în alte probleme de interes obștesc".**

Congresul al IX-lea a deschis un spațiu larg democratismului socialist, care se bazează pe dialog și dezbatere în multiple sensuri : dezbaterea publică a liniilor și proiectelor de dezvoltare economico-socială, dialogul între conducerea politică și mase în scopul stabilirii celor mai potrivite căi de realizare a obiectivelor naționale, dialogul gîndirii teoretice și ideologice lucide cu realitățile vieții în necontenită transformare, în scopul stimulării și regenerării energiilor creatoare, inventive ale tuturor categoriilor de oameni ai muncii, garanția progresului tuturor sectoarelor de activitate socială.

Climatul favorabil dialogului, dezbaterii critice și participării constructive — iată elementul spiritual, politico-moral și psiho-social definitoriu pe care l-a instaurat și dezvoltat partidul nostru de la Congresul al IX-lea încoace, și cărula îi datorăm reînvierea și revigorarea tuturor celulelor organismului nostru social, rezultatele palpabile, de amploare și de la sine grăitoare ale construcției economice, sociale

și umane socialiste, înscrise cu fermitate pe magistrala dezvoltării multilaterale.

Fiecare dintre noi, privind cu ochiul liber în jurul său și la sine, poate face bilanțul uriașelor înfăptuiri din întreaga țară, din fiecare localitate și așezare umană, din fiecare familie, sub impulsul politicii noi de dezvoltare puternică a forțelor de producție pe întreg teritoriul țării și pe baza revoluției științifico-tehnologice moderne, de înflorire a industriei moderne și revigorare a agriculturii socialiste, de sporire vertiginoasă a fondului locativ, în genere a nivelului de trai, de ampla dezvoltare a învățămîntului, culturii, sănătății publice, de grija umanistă față de familie și tînăra generație. Toate acestea în contextul unei noi politici externe, caracteristice unui stat socialist independent, suveran, deplin stăpîn pe atributele de optiune și decizie, subiect egal în drepturi cu toate națiunile. În virtutea contribuției masive la rezolvarea problemelor internaționale, au asigurat României și președintelui ei un prestigiu și o autoritate uriașe. Obiectivul major al democratizării relațiilor internaționale, urmărit cu perseverență de statul nostru, exprimă în mod semnificativ procesul democratizării raporturilor sociale pe plan intern, unitatea dialectică indisolubilă dintre politica internă și cea externă, animată de spiritul celei mai înalte responsabilități față de viitorul comunității noastre naționale.

În toate înfăptuirile poporului nostru din ultimul deceniu și jumătate este întruchipat spiritul novator, gîndirea originală, supla și îndrăzneață a tovarășului Nicolae Ceaușescu, neîmpăcarea sa cu orice tendință de închistare, stagnare, automulțumire, energia sa revoluționară a cărei combustie este patriotismul fierbinte, devotamentul nemărginit și luminat față de cauza socialismului și comunismului în țara noastră, în lumea contemporană.

Din inițiativa și cu participarea nemijlocită a secretarului general al partidului nu numai că au fost elaborate și statuate principiile democratismului și umanismului socialist, ale legalității noi, dar s-a și creat edificiul instituțional al democrației socialiste, al autoconducerii muncitorești, bazat pe practica conducerii colective la toate nivelurile, al îmbinării democrației reprezentative cu democrația directă, al participării maselor la elaborarea, înfăptuirea și controlul deciziilor de importanță națională și locală. Democrației politice i s-a asigurat un solid fundament material : autogestiunea, noul mecanism economico-financiar, a cărui deplină realizare condiționează întregul nostru progres economico-social.

Dialogul lucrativ cu masele a fost și el instituționalizat, permanentizat, înscris la loc de frunte în stilul de muncă al organelor de conducere superioară și al celor locale. S-au creat multiple și variate canale de comunicare și interactiune între cetățeni și cei cărora li s-a încredințat, cu mandat, răspunderea conducerii sociale. O ultimă și elocventă dovadă a procesului de adîncire, de dezvoltare a democrației socialiste în forme instituționalizate a constituit-o crearea organizațiilor proprii ale F.D.U.S., instituirea unui nou for public semnificativ intitulat : „Tribuna democrației".

Fiind cu adevărat revoluționar, partidul nostru, secretarul său general au manifestat și manifestă o înaltă exigență față de rezultatele activității, minuiesc cu statornicie arma încercată a criticii și autocriticii, pun accentul pe eficiența și calitatea tuturor activităților sociale, pe funcționalitatea instituțiilor și formelor democratice de participare a maselor la conducerea socială. Cuvintele de ordine sînt : competență, calitate, disciplină, inițiativă, combativitate față de lipsuri, îndeplinirea necondiționată a obligațiilor, respectarea neabătută a legilor.

Nimic din ceea ce s-a realizat în țara noastră, în anii revoluției și construcției socialiste, îndeosebi în ultimul deceniu și jumătate, nu ne-a fost făcut cadou, ci a fost cucerit, construit, plătit cu efort, sacrificii. Nici de aici înainte, nimic nu va veni de la sine. Dar trebuie conștiința că **totul depinde de noi**, de priceperea și hărnicia noastră, de spiritul gospodăresc și de economie, de perseverență, de modestia și buna noastră credință, că dispunem de toate condițiile materiale, politice și morale de a înfăptui neabătut obiectivele și sarcinile stabilite de partid. Ei bine, tocmai această concepție revoluționară e de natură să ne unească forțele intelectuale și fizice, să ne sporească energia și să ne călească voința de a ne înscrie deplin în dimensiunile societății socialiste multilateral dezvoltate.

Împlinirea a cincisprezece ani de la Congresul al IX-lea marchează un moment de sărbătoare. Dar nu de contemplare, ci de angajare lucidă și fermă într-o operă social-umană de vaste proporții, ce se desfășoară sub conducerea partidului, a secretarului său general, sub semnul realizării unei noi calități a societății, a vieții, a omului.

Prof. dr. PETRU PÂNZARU

INSCRIPȚII PE COLUMNA

Un altfel de om...

Gîndind la cei 15 ani de socialism modern, cult, uman, avînd ca obiectiv dezvoltarea societății pe cele mai diverse planuri, odată cu bucuria pentru peisajele extraordinar transformate în rural sau urban, marea noastră satisfacție trebuie s-o constituie, cred, uriașul proces de transformare revoluționară a omului.

El, măsura tuturor lucrurilor, a tuturor epocilor, deci și a socialismului, trebuie să se afle în centrul analizei, la bilanțul acestui deceniu și jumătate...

Nu vreau și nu pot să fiu un naiv idilic, de aceea nu voi afirma că ființa umană s-a schimbat fundamental din 1965 incoace. Nu era practic posibilă o asemenea minune, pe care nici măcar cea mai idealistă dintre legende — cea biblică — nu a cutezat să și-o asume. Ce a adus, totuși, noul Congresul al IX-lea într-un domeniu atît de sensibil, în care orice perfecționare a ființei umane merită să rămînă inscrisă în istorie ?

Fiind sincer cu noi înșine cred că 1965 a impus în planul uman o bătălie pe două fronturi revoluționare. Unul dintre acestea reprezenta o continuare a teatrului de luptă deschisă nu numai de Eliberare, dar chiar de înființarea partidului și — mai înainte — de apariția mișcării muncitorești și socialiste. Era lupta pentru pătrunderea ideilor despre lumea nouă, deci și despre omul nou, serios intensificată după 23 August 1944. Continuînd-o, Congresul al IX-lea a adăugat un front nou, de o extraordinară originalitate în cadrul mișcării comuniste mondiale, un front de acțiune împotriva a tot ceea ce — determinat de influențele străine ori independent de acestea — au însemnat denaturările sau greșelile aplicării concrete a ideilor socialiste. Un front cu nimic mai puțin greu și important, căci dacă nu era și nu este, în genere, ușor să te delimitezi de modul burghez de viață, de ceea ce era străin naturii socialismului, părea și era cu atît mai complicat să învingi tare create în numele 'socialismului însuși.

Trebuie să mărturisim că au fost și destui care n-au prea avut de la început conștiința marii răscruci la care ne aflam în acel an, 1965, deși din martie la conducerea partidului se afla un bărbat tînăr cu excepțională capacitate de prospețime în abordarea problemelor vieții și construcției socialiste. Tovarăși mai în vîrstă, aflați pe atunci foarte aproape de prima linie a conducerii partidului, îmi spuneau că au existat momente cînd prospețimea acestei gîndiri surprindea atît de mult pe unii dintre activiștii mai vechi încît considerau necesar să fileze cuvîntările secretarului general în momentul publicării lor, din preocuparea de a le face conforme cu (credeau ei) politica partidului. Politica veche pe care o cunoscuseră și o practicaseră. A existat chiar un moment în care cineva, un activist din rîndul celor antrenați de obicei la redactarea unor materiale, în perioada pregătirii Congresului al IX-lea, considerase că proiectul Raportului conceput de tovarășul Nicolae Ceaușescu trebuie „adus pe linie". De necrezut. Era însă momentul în care se confruntau vechi mentalități cu gîndirea vie, novatoare pe care o aducea în activitatea partidului tînărul bărbat aflat în fruntea sa și care avea să realizeze, potrivit noilor principii, o unitate și mai puternică a întregului activ de partid, a întregului partid.

Primul atac angajat în lupta pentru un alt tip de om a fost, deci, contra repetării stupide de precepte împrumutate și transpuse mecanic pe terenul vieții noastre, ceea ce a însemnat deschiderea spre celebra formulă a marii demnități — ca individ și ca popor : „Să gîndim cu capetele noastre !". Importanța acestei chemări a fost covîrșitoare. Ea a deschis multora ochii spre realitatea, să-i spunem reală, a vieții poporului, dîndu-le posibilitatea să măsoare exact și binele și mai puțin binele, să vadă și progresul și stagnarea. Ea ne-a readus, totodată, sentimentul de a fi noi înșine, de a fi un popor ce-și are trăsături și aspirații proprii, iar de aici drumul la nevoia independenței și suveranității depline n-a mai cerut decît un pas.

Se năștea, într-adevăr, un alt tip de om socialist cu trăsături net distincte decît cele ce se conturaseră pînă atunci la noi, dezosificat și dedogmatizat, cu gîndirea liberă, cutezătoare, — și nu vom putea mulțumi, cred, niciodată îndeajuns tovarășului Nicolae Ceaușescu pentru saltul istoric la care ne-a condus de la primii săi pași în fruntea partidului.

M-am întrebat și ne-am întrebat, desigur, mulți cum a fost posibil ca, dintr-o dată, să se producă acest salt, cum se poate ca un om să întoarcă atît de profund un mecanism social care, pînă în clipa aceea, era cu totul altfel. Ei bine, date necunoscute încă suficient pe scară largă arată că n-am avut de-a face cu o schimbare și o revoluționare „pe loc" a unui om care angaja o societate. În toți anii de la eliberare pînă în 1965, tovarășul Ceaușescu a fost, de fapt, prin poziția sa aproape la fel cum l-am cunoscut atît de bine cu toții de la Congresul al IX-lea. Problema rolului partidului, a calității membrului de partid, a legăturii cu poporul, a contactului cadrelor de partid cu viața, atitudinea față de clasa muncitoare, țărănime, intelectualitate, sublinierea rolului istoriei și atîtea alte mari idei se găsesc înscrise în mare parte, cu aceeași limpezime de cristal ca și astăzi în stenogramele atîtor dezbateri de după 1944, în care se confruntau opinii despre situații concrete sau despre evoluția, în ansamblu, a societății.

Dar ideile acestea nu se găsesc doar în stenograme ci și în exemplul concret al vieții de fiecare zi a celui ce avea să devină secretarul general al partidului nostru. Căci a doua mare bătălie pentru un alt fel de om deschisă de Congresul al IX-lea, alături de reciștigarea multilaterală a demnității, mi se pare că s-ar putea numi lupta contra dedublării. Nedespovărați suficient de vechile tare ale modului de viață burghez, unii crezuseră că pot coexista în noua societate — ba, uneori, asumîndu-și chiar roluri conducătoare mimînd în colectivitate gesturi socialiste. Erau „aproape de popor" și se „dăruiau poporului" de la tribună ; erau „revoluționari" împăcîndu-se cu stări de lucruri total apatice, susțineau principiul egalității și colectivității părînd modești în fața lumii dar văzîndu-și intens de treburile și avantajele lor personale ; vorbeau contra birocrației dar multiplicau la nesfîrșit aprobările și hîrtiile ; susțineau rolul muncitorimii dar amplificau exploziv aparatul funcționăresc ; lăudau progresele țării, dar umblau cu limba scoasă după produse de import ; propăvăduiau marele rol al științei și culturii dar se exprimau agramat și învățau puțin...

Noul tip de om, proiectat de Congresul al IX-lea, perfecționat succesiv la Congresul al X-lea, al XI-lea, al XII-lea, cerea punerea în acord, mai întîi în interiorul comportamental al fiecărui activist al partidului, al fiecărui comunist, a vorbei cu faptele. Căci revoluția morală trebuia să fie reală. Și să cuprindă într-adevăr masele.

S-a reușit întru totul pe acest drum ?

Ceea ce se poate spune este că s-au făcut progrese mari.

Este un fapt pe care-l constatăm cu mîndrie că — privind comparativ cu ceea ce se petrecea cu 20—30 de ani în urmă — nivelul aparatului nostru de partid, care joacă un formidabil rol modelator este astăzi la cote incomparabil superioare, mai ales la capitolele pregătire, mobilitate, contact cu viața, dinamism și angajare în soluționarea problemelor reale. Un străin care ar putea participa la o plenară a Comitetului Central sau la o consfătuire pe o anumită temă la nivel național ar rămîne surprins de înaltul grad de știință, profesionalitate și cunoaștere la care se discută, exemplul și motorul neobosit constituindu-l însuși secretarul general al partidului. Tabloul înnoit al țării este realmente imaginea tabloului oamenilor, cu extraordinare deschideri în plus față de ceea ce era înainte de 1965.

Desigur, am fi însă la fel de naivi idilici dacă am spune că s-a reușit să se depășească tot ceea ce era de transformat la Congresul al IX-lea. Nici nu era posibil, omenește vorbind. Mai avem oameni care muncesc puțin, pretinzînd mult. Mai avem destui împătimiți pe linia huzurului propriu în dauna societății. Mai avem și papagali rostitori de vorbe mari, dar care pun puțin umărul la treabă. Mai sînt și destui necinstiți, ca și individ ce-și caută suportul existenței în afara calității lor și efortúrilor proprii. Birocrația n-a dispărut de tot, iar principiul valorificării generoase, creatoare a capacităților tuturor oamenilor mai întîmpină, în fapt, diverse rezistențe...

...Dar bătălia pentru un altfel de om, pentru un om cu calități pe măsura acestui tip de socialism, pe care l-aș numi socialismul modern — cult — uman, avînd ca obiectiv dezvoltarea societății, deci și a personalității umane, pe cele mai diverse planuri, a fost definitiv angajată. El, omul acestui tip de socialism, cu adevărat demn, cu adevărat revoluționar, nu mai poate fi oprit din procesul generalizării. În continuare, bătălia nu va fi ușoară, cum nu a fost nici în cei 15 ani pe care îi aniversăm, dar deschiderea făcută de Congresul al IX-lea este pentru largi perspective umane și în vaste planuri istorice...

EUGEN FLORESCU ■

Noroc bun minerului de onoare al țării ! Un salut cald, străbătut de aleasă dragoste pentru cei dintîi muncitor ai patriei, un salut străbătut de profundă recunoștință pentru condițiile de muncă și de viață puse la dispoziția oamenilor cărbunelui

Acest pămînt românesc, această teafără vatră a vrednicei noastre țărănimi, poate și trebuie să prezinte mai mult ! Aflat permanent printre oamenii ogoarelor, ca și printre muncitori sau cărturari, omul din fruntea țării pregătește neobosit, împreună cu ei, recoltele bogate de fapte ale prezentului și ale viitorului

În cei 15 ani de nouă istorie, o treime din populația României s-a mutat în case noi. Amplasarea noilor și modernelor ansambluri arhitectonice, confortul, funcționalitatea și estetica lor sînt în atenția permanentă a partidului, a secretarului său general. Totul, în așezările României socialiste, va trebui să slujească omului, să ridice poema celui mai înalt elogiu al său

UNEI EPOCI EROICE

Printre energeticienii din Rovinari, cea mai mare termocentrală din România, inaugurată în epoca Ceaușescu, veghind ca fluxul solar al energiei și al luminii, decisiv pentru forța patriei, să-și atingă, prompt și eficient, toate țintele, deschise ca tot atîtea ferestre spre viitor

Români, maghiari, germani, reprezentanți ai altor naționalități, uniți în marele bloc de granit al națiunii noastre socialiste : o horă a prieteniei, a înfrățirii, vastă cît țara, simbol al comuniunii de gînd și faptă, de muncă și bucurie, simbol al indestructibilei unități a poporului în jurul cîrmaciului destinelor noastre

Deciziadu-i Dunării drumul cel mai scurt către Marea cea mare, printr-o magistrală de apă de impresionante proporții — veritabil fluviu creat de om — partidul, conducerea sa adaugă geografiei patriei podoabe și elemente noi, dar la fel de măreție și de durabile ca și cele pe care natura le-a sculptat prin veacuri și prin milenii.

La Întreprinderea „Autobuzul" București, puternică unitate a industriei noastre socialiste, tovarășul Nicolae Ceaușescu, tovarășa Elena Ceaușescu examinează modernele vehicule care ne vor purta — au și început să ne poarte ! — cu viteza socialismului

Primul arhitect, primul constructor al țării, secretarul general al partidului, președintele României, dă, prin întreaga sa activitate, mobilizatorul exemplu al concepției novatoare și al faptei care-o exprimă, al gîndirii înaripate și al neșovăielii în transpunerea ei în practică

Porțile de Fier II : o redutabilă cetate a energiei, un monument al tehnicii veacului, operă a prieteniei româno-iugoslave, a cărei piatră de temelie — înfiptă temerar în apele bătrînului Dunubiu — s-a pus în epoca Ceaușescu, epoca celor mai strălucite ctitorii ale patriei.

Jurnal de campanie în Teleorman

ZILE FĂRĂ NOPȚI ÎN BĂTĂLIA GRÎULUI

Un cîrd de rațe sălbatice zboară bulmac deasupra Dunării. Vin din susul apei, sovăie, se răsucesc pe loc, o iau iar în sus... Puncte albe și negre, escadrilele de aripi plutesc ametite, ca niște greoaie nave fără busolă, prin valurile de foc, pe sub cringurile de străluciri ale cerului care arde ca un vulcan. Plutesc cu ciocurile căscate, înnebunite de soare, de arșiță, de sete. Inginerul Eugen Matei le urmărește atent, întrebîndu-se dacă se vor pierde pînă la urmă în zarea apelor sau vor plonja către tufișurile de pe țărm, încremenind pe tipsiile frunzelor în forme de hieroglife egiptene. Vrea să știe, cu alte cuvinte, dacă se-anunță mai departe soare sau zvon de ploaie. Toți cei cu care se află pe cîmp, adică cei 53 de combinieri și alți lucrători ai I.A.S. Zimnicele, ar vrea să știe același lucru. Azi-noapte păsările n-au dormit deloc, au tot străpuns cîrul de liniște al acestui țărm al Burnasului cu vijiituri năprasnice de rachete, încingînd în ostroave și bălți o forfotă ca de cosmodrom lunar. Toți s-au temut c-o să vină ploaia, și încă una cu furtună, mișcată de inalte electricități, care să spele, sus, sticla cerului pînă la moleculă, iar jos să înece totul, prefăcînd lanurile de grîu în culturi de mătasea broaștei. Dar nu, ploaia i-a ocolit, soarele arde în forță, se poate secera pe potriva soarelui.

Inginerul Matei, directorul I.A.S.-ului, trăiește, ca toți oamenii cîmpiei, acea febrilă stare de spirit, acea mare emoție a culesului, de care nu e străin, și florul neprevăzutului. Neprevăzutul poate fi numai ploaia, în rest totul a fost prevăzut, socotit, cîntărit, pus la punct. Toate combinele merg din plin, toți oamenii sînt la posturi, imaginea luptei e militară, „toți își fac datoria", zice directorul, „și pămîntul, uitați-vă, și-a făcut-o pe-a lui, deși anul agricol a fost atît de greu". Reținînd această constatare, militară și ea, poate puțin sentențioasă, dar acoperită cu aurul lanurilor înalte și grele. Dacă lucrurile vor merge cum merg (și e obligatoriu să meargă astfel !), cele 1 200 de hectare cu grîu vor fi culese pînă sîmbătă, 12 iulie. Ceea ce, după socotelile interlocutorului meu, atent la tot ce mișcă nu doar pe tarlaua lui ci și pe cele ale vecinilor, va face ca I.A.S. Zimnicele să raporteze încheierea campaniei, dacă nu prima, printre primele pe județ.

Da, anul a fost greu, a fost o primăvară rece, greu descleștată din brațele iernii, au fost ploi lungi, a fost exces de umiditate, a explodat apoi, brusc, canicula, o parte din grîu s-a știuvit, a trecut apoi prin atacul tăciunelui, calendarul astral a luat-o anapoda, steaua recoltei, în frămîntul cotidian al cerului, și-a tot mutat de ici-colo locul în zodiac. Dar oamenii totuși au prins-o din urmă, au silit-o să intre în celălalt calendar, cel firesc, cel decis de ei. Au semănat în perioada optimă, au asigurat densitatea înaltă a plantelor, au fertilizat, au erbicidat, n-au luat în seamă nici ploile, nici bătrînile, nici canicula, s-au bătut 365 de zile (inclusiv nopțile, inclusiv sărbătorile...) ca să crească și ca să apere aceste zeci de mii de tone de grîu ce foșnesc în lanuri compacte, cît vezi cu ochii, în lumina castă, liniștitoare a cerului fără fir de nor. Ultima măsură a fost începerea recoltării într-o fază precoce, cînd unii se sperie că grîul e încă moale. N-au făcut-o riscînd, ci, dimpotrivă, veghind atent, păzind cu umidometrul, zile și nopți, la capul fiecărei parcele, sărind pe combine de cum aparatul indica un procent de scădere a apei, neolerzind deci nici o clipă din sorocul clipelor numărate ale culesului. Și dacă lucrurile merg cum merg (și e obligatoriu să meargă astfel !), atunci sîmbătă, 12 iulie... Cred, zic, că sîmbătă, 12 iulie, o să faceți un chef cu toți combinierii. Da, zice inginerul Matei, o să-i chem la o bere pe toți, și pe Nicolae Opriș, și pe Nicolae Curacudă, și pe Nicolae Dulgheru, și pe Nicolae Grozea, dar n-o să-i chem sîmbătă, ci luni către seară. Fiindcă tocmai în aceste zile, de ultim efort și de rivnită încununare a muncilor anului, el, inginerul Matei, va lipsi, va fi plecat la Constanța. Îi vine un vapor cu oi din Australia, o rasă nobilă, o veritabilă colecție de exemplare de performanță, pe care vor s-o obișnuiască pe malul Dunării. Și trebuie, căci așa sună ordinele de sus, ca el, directorul, și nu altul, să fie acolo, să asiste la debarcarea oilor, să le facă recepția, adică să le treacă prin strunga unui examen riguros, să întocmească formele cuvenite, să organizeze și să vegheze expedierea turmei-colecție spre salvanele Zimnicelelor. Mă rog, ordinul ăsta nu nu e deloc absurd, fiind vorba de o treabă delicată, ce trebuie să angajeze o răspundere maximă. Dar ce păcat că n-o să fie aici în clipa cînd o să plece din lan ultimul camion cu grîu, ca un mirific vapor cu aur, salutat de pămîntul eliberat de povară și salutat de oamenii care, după 365 de zile și nopți, vor respira, ușurați și eliberați, o clipă !

Cîmpia Burnasului, clipă toridă de iulie, clipă de ultim asalt al recoltei, clipa combinelor și a combinierilor, a sutelor de țărani ce înoată, cu secerile în mînă, prin locurile unde combinele nu pot pătrunde, clipa secerilor care șuieră prin grîu precum ciocîrliile... Ciocîrliile s-au reîntors de mult, deși mai tîrziu ca în alte dăți, capriciile cerului aminindu-le zborul din miazăzi... Unde am mai auzit acest cîntec ?

În cîmpia Puranilor, nu departe de Alexandria, un om mărunțel, subțirel, laminat ca o sîrmă, numai vibrație, numai nerv, pîndește, ca și inginerul Matei, clipa de vîrf și de răsplată a anului. El, spre deosebire de directorul de la Zimnicele, n-o să rateze această clipă, nimic și nimeni n-ar putea să i-o fure, nici toate ordinele din lume, nici măcar marea lui slăbiciune, care-i un nepoțel. Și care nepoțel, la București, îl tot așteaptă, tot întreabă ce-i cu tatăl, de ce de-atîtea luni e nevăzut. Așa întreba nepotelul și astă toamnă, cînd, la fel, bunicul cel subțirel dispăruse de multă vreme. „O să vină, i s-a spus atunci copilului, cînd o să isprăvească porumbul". „Tatăl, ai isprăvit porumbul ?", l-a întrebat cel mic cînd, în sfîrșit, bunicul s-a arătat la față. „Ascultă ! — s-a încruntat bunicul — ce, mă, și tu ești de la județ, de mă întrebi dac-am isprăvit porumbul ?" După care l-a dat jos de pe genunchi și s-a întors în cîmpia Puranilor, unde, după porumb, îl așteptau o mie și una de alte treburi.

Eroul Muncii Socialiste Marin Nedea este președintele C.A.P. Purani și directorul S.M.A. Purani. E, în același timp, vicepreședintele unui consiliu agroindustrial a cărui moșie este de 22 000 de hectare. Sînt în țară județe care n-au atîta pămînt arabil ! Nimic mai firesc deci ca organele de partid și de stat să se intereseze în permanență, cu insistență, de soarta recoltei în acest consiliu-grînar al Cîmpiei Burnasului. Dar insistența aceasta, cei mai adesea, nu se cloznește fizic de persoana lui Nedea, fiindcă Nedea e greu de găsit, nu stă o clipă locului, statura lui mărunțică e veșnic pierdută prin lanuri, dumnezeu știe pe unde, deși o regulă totuși ar fi, și anume că lanurile prin care mișună cel mai mult ar fi și cele mai excentrice biroului său de lucru. Îl descopăr într-o tarla a C.A.P. „Teleormanul", aparținînd de consiliul Purani. Grîul, aici, e înalt și e perie, combinele care-l foarfecă au ce face, au chiar prea mult. Nedea e împreună cu președintele C.A.P.-ului, Dumitru Cernat, și, în timp ce ultimul îmi spune că se așteaptă la o recoltă de cel puțin 4 000 kg la hectar, celălalt dispare. Îl voi regăsi mai tîrziu, pe o tarla a fermei conduse de Petra Bratu. Petra Bratu e o femeie tînără, n-are mai mult de 35 de ani, și, ca și șefii celorlalte două ferme de cîmp ale C.A.P. Purani, n-are prea multă școală, e o țărancă ce s-a făcut remarcată doar prin știința și prin osîrdia ei la sapă. Dar ferma ei, zice Nedea, merge fără cusur, oamenii o ascultă, lucrările ce se fac se fac la timp și se fac cu cap. Obștea țăranilor, aici, e la ea acasă, nimeni nu-i comandant, adică exclusiv comandant, nimeni nu arată cu degetul, ci toți muncesc, în frunte cu Petra, punîndu-și înțelepciune și brațele, și străvechea, marea lor iscusință de gospodari ai acestui pămînt. Anul, ca pretutindeni, a fost rău, dar grîul e bun, fiindcă oamenii, în luptă cu timpul, i-au stimulat pămîntului zelul de a produce, dîndu-i în chip generos munca lor, ca să primească de la ei în același chip. Dar tocmai această realitate aspră, strîngentă, presantă, după care nu poți să lei fără ca mai întîi să dai, obligă la o infinită grijă, la o chibzuită politică a eforturilor și investițiilor, la un răspuns înțelept la somațiile — cui și cît ? Ei, cei ai locului, nu-i dau, de pildă, porumbului, după răsărire, prea multă apă, nu-l răsfață cu apa, fiindcă acesta devine leneș, comod, nu-și mai înfige rădăcinile teafăr, nu-și mai crește cu încordare viața, drept pentru care devine o victimă sigură a primei secete. O astfel de exigență o arată și oamenilor, mai ales celor tineri, principiile selecției naturale fiind aceleași și pentru ei, ca și pentru plante. Soțul Petrei e tractorist, lucrează chiar aici, în ferma ei, dar obligațiile cu care e încărcat (încărcat de propria lui nevastă !) sînt, de cele mai multe ori mai mari și mai aspre ca ale altora. Fiindcă veni vorba de tractoriști, adaugă Nedea, să nu uităm să spunem apăsat că dacă n-ar fi ei și că dacă ei n-ar munci așa cum muncesc, țara asta n-ar prea mai ști cum e gustul pîinii. Ei, mecanizatorii agriculturii, sînt ca minerii, ei sînt minerii de la suprafață, niște mineri cu șansa soarelui, dar cu o trudă la fel de acerbă ca și a celor de sub pămînt, și unii și alții bătîndu-se cu pămîntul cam în același chip, fie că-i scurmă galerii spre adînc, fie că-i sapă tuneluri spre cer. C.A.P.-ul Purani are mecanizatori de elită, oameni ca Guță Bratu sau ca Mitrea Marin, pe care combinele îi ascultă atît de bine, ca răspuns la grija cu care aceștia le înconjoară, încît înaintea campaniei, ele sînt ca și noi. Nu mai trebuie reparate, sînt doar scuturate de praf și încălecate de cei numiți. Mulți se plîng că aceste combine se strică des. El, Nedea, n-are de gînd să absolve industria constructoare de niște vini care-i aparțin, dar ar vrea să întoarcă medalia, să se vadă și fața cealaltă, să se vadă că nu e posibil ca după fiecare combină să se tîrască, obligatoriu, o remorcă cu piese de schimb. Soluția cea mai eficientă pentru bunul mers al combinelor e să-ți crești combinieri care știu să muncească.

Se lasă amurgul, dar aerul încă dogorește, sînt peste 30 de grade și, ca și dincolo, la Zimnicele, pe sub cer zboară păsări cu ciocurile deschise, arse de sete. Ce vor face la noapte, vor dormi sau se vor zvîrcoli în vîrtejuri de aripi, care vor umple de spume cerul, ca pe o mare ? Ce va fi mîine, va fi soare sau va ploua ?

Oricum va fi, nu mai are nici o însemnătate. Pînă mîine, grîul va fi cules.

ILIE PURCARU

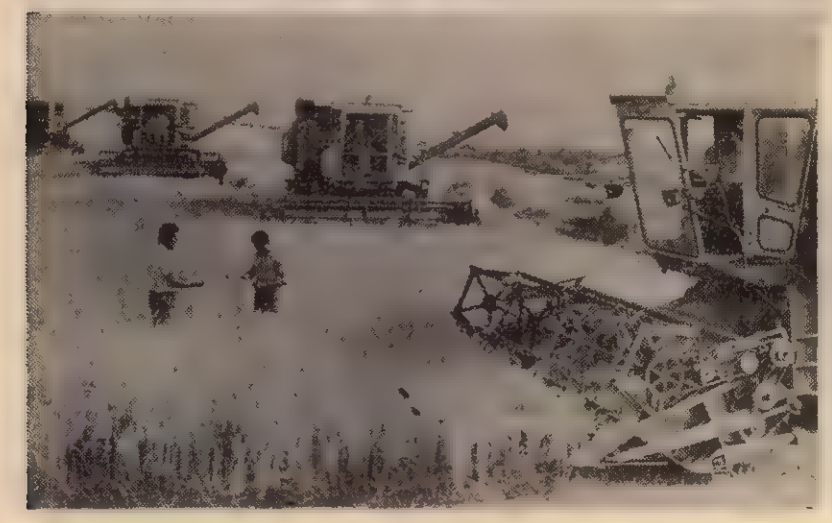

Semnul grîului

Ce blînd e grîul lîngă noi și drept
Ca o cazanie, ca o chemare.
Cît el tresare, veșnic înțelept,
Nimic din tot ce-i trecător nu doare.

Ce drept e grîul, ca un bun copil
Scăldat în apa zării ca-ntre pleoape,
El, fericitul și niciînd umil,
De fruntea țării stînd mereu aproape ;

Cîte nădejdi și cîtă alinare
Ascunde-n el preabunul nostru lan...
O, ce n-aș da să mă îngrop în zare
De spice grele ca de Bărăgan

Și să rămîn soldat ca voi, aș vrea,
În bătălia grîului, cuminte,
Sub semnul lui zidind aceeași stea
Care ne poartă veșnic înainte.

ALEXANDRU BRAD

Secerișul — o cauză a întregii comune

În această dură și fierbinte bătălie pentru strîngerea recoltei, comuna Bîrca din Dolj a terminat printre primele pe țară secerișul.

În cele două cooperative agricole de producție, precum și în întreprinderea agricolă de stat din comună, mecanizatorii au strîns grîul în opt zile și orzul în trei zile, adică exact așa cum a indicat conducerea partidului, creîndu-se astfel posibilitatea unei eșalonări corecte a lucrărilor agricole următoare. S-a muncit de dimineață pînă în adîncul nopții, s-a muncit pe arșiță, s-a muncit la lumina farurilor combinelor. **„Combinierii s-au întrecut pe ei înșiși** — spunea primarul comunei, Florin Bădeancă — **au terminat treaba potrivit planificării, dar n-a avut nici unul sentimentul unui act eroic. Nici cei din conducerea cooperativelor, nici noi, cei de la conducerea comunei. Recolta a fost o cauză a tuturor, am avut și noroc cu un timp mai bun decît anul trecut, dar noroc ne-am făcut și singuri, pentru că, terminînd la vreme cu secerișul, am evitat ploile care au urmat. Și am terminat la timp deoarece ne-am organizat mai bine decît anul trecut. De pildă, pentru fiecare formație de prese a fost stabilit un specialist, un inginer, la fiecare unitate. Este o noutate și, lesne de observat, a dat roade".**

Nimeni nu vorbește de eroism, deși, o știm cu toții, sub zecile de grade de la ora prînzului abia se poate respira. Mecanizatorii din Bîrca au fost ajutați, ca și în alți ani, de combinieri din județele Covasna și Harghita, așa cum se întîmplă în această perioadă în mai toate județele din sud, minunat semn de solidaritate pentru pregătirea plinii țării.

Și cum aspra luptă cu timpul este, de fapt, un lucru concret să dăm și rezultatele celor două C.A.P.-uri, precum și ale I.A.S.-ului, fermele 11 și 12 Bîrca : grîu, în medie 4 100 kg la hectar la C.A.P. și 5 100 kg la hectar la I.A.S., iar la orz 3 300 kg la hectar. În paralel cu secerișul, s-au balotat paiele, s-au transportat, s-a pregătit terenul pentru culturile viitoare și s-a semănat porumbul culturii duble, legume. Pînă la data apariției revistei noastre porumbul a fost semănat pe 800 de hectare.

A fost o campanie grea ? „Nici grea, nici ușoară. A fost o campanie bună". O spune combinierul Gheorghe Cercel, o spun și Nelu Măceșanu și Sergiu Gogoașă, „colegi de branșă și camarazi de campanie". „Mai anii trecuți ne omorîră ploile, acum canicula, dar asta e bucuria grîului : căldura".

A fost o campanie bună ? „Putea fi mai bună, ne-a mai lovit o grindină, afirmă primarul comunei. Dar a fost bună pentru că ne-am organizat mai bine, pentru că am învățat și din acest lucru cîte ceva. Anul trecut secerișul a durat cu patru zile mai mult. Patru zile pot însemna foarte mult, mult mai mult decît ar crede un nepriceput, poți compromite jumătate din recoltă dacă te lenevești. În schimb, ne-am fi dorit ca recolta să fie mai bogată, astfel că pentru la anul ne-am propus 5 000 kg grîu la hectar".

Deocamdată, la Bîrca — spuneau inginerii Bebe Stafie și Constantin Oprescu, oameni care au avut puține nopți ca lumea, adică întregi, în timpul secerișului — nu s-a terminat anul și bătălia pentru viitoarele recolte este la fel de aspră și fierbinte, mai ales că vara asta te topește în lan.

RĂZVAN BÂRBULESCU

Climat de maximă efervescență pentru creația tehnică românească

Românul, spunea marele bard de la Mircești, s-a născut poet. La Oficiul de Stat pentru Invenții și Mărci, mai pe scurt O.S.I.M., metafora de mai sus ar putea suferi o mică modificare în sensul că românul s-a dovedit a fi, în aceeași măsură, de-a lungul timpului, și inventator, un inventator înnăscut. Spre exemplificare, iată cîteva din datele ce le găsim aici : În 1965, Oficiul a acordat 264 brevete de invenții românești. De-a lungul anului 1970 numărul brevetelor s-a dublat. Mai exact spus, s-au acordat 563 de brevete, pentru ca pe parcursul anului 1975 să se înregistreze o cifră record de 1 233 de brevete. Și iată-ne ajunși la jumătatea acestui an în care se încheie cincinalul revoluției tehnico-științifice din țara noastră. De la începutul anului și pînă în clipa de față au fost acordate 1 700 de brevete și putem aprecia că pînă la sfîrșitul anului se va depăși cifra de 2 000. Să adăugăm acestor cifre și amănuntul că 35 la sută din brevete sînt dintr-un domeniu care a cunoscut un uriaș avînt în ansamblul economiei românești, acest domeniu fiind industria chimiei. Alte două domenii care la un loc împart alte 35 de procente sînt cele ale construcției de mașini și ale electronicii. Dincolo de aceste cifre care au schimbat în proporție de peste 70 la sută tehnologiile din majoritatea ramurilor industriale, se află traducerea în fapt a prețioaselor indicații și sarcini pe care tovarășul Nicolae Ceaușescu le-a pus în repetate rînduri în fața cercetării științifice și gîndirii tehnice originale românești, stimulîndu-le cu deosebite aprecieri, așa cum a făcut-o cu prilejul primei Conferințe naționale a cercetării științifice și a cercetării, cînd a spus : **„Poporul român a dovedit din plin că posedă deosebite virtuți creatoare, temeritate în gîndire, spirit inventiv, novator, pasiune pentru cunoaștere, capacitate de a da viață marilor descoperiri ale științei".** Din acest punct de vedere, cei 15 ani care au trecut de la Congresul al IX-lea, cei mai fertili ani ai creației tehnice românești, pot fi considerați, fără doar și poate, ca adevărați ani de lumină. Dacă am fi puși în situația de a ierarhiza, valoric vorbind, cele cîteva mii de invenții realizate în acești ani, ne-am simți oarecum neputincioși. De ce ? Pentru că fiecare invenție, mică sau mare, se repercutează în felul ei, în marele proces care este producția. Fiecare invenție este, prin însăși natura ei, purtătoare de progres tehnic. Singurul criteriu prin care se poate aprecia o invenție este cel al eficienței economice.

Să trecem în revistă cîteva din spectaculoasele invenții ale ultimilor 15 ani. Am putea proceda foarte simplu, adică am putea apela la Catalogul exponatelor de la primul Salon al invențiilor, salon care a fost deschis anul trecut, în noiembrie, în holul Teatrului Național. Sînt consemnate în acest catalog cîteva sute din cele cîteva mii de invenții aplicate de-a lungul celor 15 ani de la Congresul al IX-lea. Dar, chiar dacă am face o riguroasă selecție din acest catalog, ne-ar trebui un spațiu tipografic imens, drept pentru care, iată, ne vom referi mai întîi asupra noului soi de orz Miraj, creație a doctorului inginer Lazăr Drăghici și a inginerului Alexandru Bulea, soi care în primul an al aplicării sale a înregistrat o eficiență economică de 11 milioane lei, pentru ca în cel de-al treilea an eficiența economică să realizeze un salt de alte 276 milioane lei. A doua invenție asupra căreia ne-am oprit se numește „Agregat de epurare a gazelor", creație a inginerilor Mircea Florin Ștefănescu și Paul Cornel Imbrescu din cadrul Întreprinderii de aluminiu din Slatina. Prin acest agregat și prin tehnologia pe care au propus-o s-a înlocuit, mai întîi și-ntîi, o instalație ce urma să fie adusă din import la un preț de peste 80 milioane lei valută. În al doilea rînd instalația care mai este cunoscută și sub-numele de „Scrubere — Slatina" realizează, în comparație cu instalația similară ce urma să fie adusă din străinătate, o economie de energie electrică de 14 615 680 Kwh pe an.

„Ne-am oprit, în dialogul nostru, și asupra unei invenții cu un nume oarecum mai ciudat : „Convertizor static de frecvență la circuit intermediar de tensiune continuă constantă". Respectiva invenție aparține unui colectiv al Institutului de cercetări și proiectări energetice, colectiv din care fac parte dr. ing. Dan Micu, inginer Romulus Zăroni și inginer Ion Crăcea. Montat în anul 1978 pe 25 de locomotive LDH de 2 400 cai putere, convertizorul, o importantă creație a electronicii de putere, a redus un import valutar în valoare de 30 350 480 lei. Montîndu-se în continuare pe alte 250 de locomotive se va realiza o reducere a importului în valoare de alte 332 milioane lei. Mai mult decît atît, dată fiind excelenta comportare în exploatare, convertizorul va echipa alte 500 de locomotive destinate exportului. În fine, despre valoarea tehnică a acestei invenții vorbește de la sine și faptul că ea a fost brevetată în 9 țări, între acestea înscrîndu-se U.R.S.S., S.U.A., Anglia, R.D.G.

Ne-am oprit însă și asupra a două invenții mai puțin spectaculoase, ca să zicem așa, dar de o deosebită eficiență economică. Prima dintre ele, un dispozitiv pentru apretat țesături suport abraziv, o creație a trei ingineri de la întreprinderea textilă „Oltul" din Sfîntu Gheorghe, județul Covasna, Laszlo Zsolt, Gaspar Șandor și Paul Predescu, care au apelat la ajutorul inginerului Mihai Popa din cadrul Institutului de cercetări textile din București. Colaborarea lor s-a materializat în invenția mai sus-amintită, invenție care, în esență, a introdus o nouă tehnologie de fabricare a pînzei numită, destul de impropriu, glaspapier. De menționat că toată industria mecanică își procura acest produs numai și numai din import. Aplicată acum 5 ani, invenția a înregistrat o eficiență economică de numai 711 256 lei, pentru ca pe parcursul anilor să ajungă la un total de 86 983 202 lei. Mai mult decît atît, invenția, expusă în cadrul Salonului internațional de invenții de la Geneva, a cucerit diploma și medalia de argint. Cea de-a doua invenție care, de asemenea, nu se arată la prima vedere a fi prea grozavă, este un biostimulator pentru nutriția animalelor tinere, un complex ionoproteic preparat de un grup de cercetători de la Institutul de cercetări pentru pielărie și încălțăminte. Aplicat experimental la 5 ferme zootehnice, produsul a înregistrat o eficiență economică de 20 milioane de lei, preconizîndu-se un beneficiu de 10 lei la fiecare leu investit.

Și lista ar putea continua, dar, constrînși de spațiul tipografic limitat, ne mulțumim cu doar aceste cîteva exemple din cele cîteva mii de invenții care ne-au stat la dispoziție prin amabilitatea specialiștilor de la Oficiul de Stat pentru Invenții și Mărci, cîteva exemple care, alături de alte cuceriri ale științei și gîndirii tehnice românești din ultimii ani, sînt rodul climatului de maximă efervescență creatoare a acestor ani ce poartă cu mîndrie semnul gîndirii politice și economice a primului bărbat al țării, tovarășul Nicolae Ceaușescu. În acești 15 ani ce s-au scurs de la Congresul al IX-lea, știința și gîndirea tehnică românească și-au cucerit în cadrul societății locul și rolul pe care le merită, de factori decisivi ai progresului tehnic, arme eficiente ale producției materiale. Dar iubind adevărul, se cuvine să menționăm că în drumul lor spre marea producție, spre instaurarea progresului tehnic pe care îl conțin, unele invenții, brevetate ca atare chiar de către specialiștii Oficiului de Stat pentru Invenții și Mărci, mai întîrzie prin sertarele unor instituții și întreprinderi. Este imperios necesar, cu alte cuvinte, să depunem eforturi sporite, să facem totul pentru a valorifica pe deplin uriașul rezervor de soluții și idei tehnice pe care știința și cercetarea românească ni le pun la dispoziție în scopul creșterii productivității muncii și a eficienței economice. Da, cei 15 ani de la Congresul al IX-lea sînt ani de maximă efervescență creatoare în toate domeniile inclusiv în cel al creației tehnice și trebuie să ne pătrundem de o totală responsabilitate pentru a culege roadele acestui climat întru totul prielnic afirmării recunoscutului geniu tehnic al poporului nostru.

N. VICTOR

Bătălia pentru noile surse de energie

Energia geotermală

E ca și cum am sta cu buzele arse lîngă o fîntînă

Problema numărul unu a energiei geotermale este cea a consumatorilor. Această absență a beneficiarului sau a cererii nu poate fi percepută la adevărata ei gravitate decît după o analiză, fie ea și sumară, a ofertei. Ce ne oferă, deci, energia geotermală și în ce domenii poate fi folosită această energie ?

Limitîndu-ne, pentru început, doar la întrebările de mai sus, aflăm dintr-un temeinic raport întocmit de Întreprinderea de foraje și lucrări geologice speciale, mai pe scurt I.F.L.G.S. — București, că : „Pentru a scoate în evidență cantitatea enormă de căldură înmagazinată în apele geotermale depistate în Cîmpia de Vest a țării, putem preciza că volumul acestor ape se cifrează la 135 miliarde metri cubi. Teoretic vorbind, marea cantitate de apă caldă oferă, la o temperatură de referință de 15 grade, un potențial energetic de 7 419 miliarde Gcal, potențial care corespunde unui echivalent de 1 055 milioane tone combustibil convențional". Cifrele sînt, fără doar și poate, fascinante. Dispunem în Cîmpia de Vest a țării de un fantastic și fabulos calorifer subteran. Dar, din planul teoretic, al calculelor, să revenim la cel real, al posibilităților. Să citîm, deci, din același raport : „Este recunoscut însă că nu toată căldura înglobată în apele geotermale poate fi captată și extrasă. O parte din această căldură rămîne definitiv în zăcămînt sub formă de energie termică reziduală. Dar, prin aplicarea factorului de recuperare, se obține componenta utilă a resursei de bază, componentă care exprimă energia termică accesibilă și recuperabilă dintr-un zăcămînt. Aplicînd corecția impusă de această componentă, ajungem la concluzia că potențialul hidrogeotermal exploatabil în Cîmpia de Vest, exprimat în unități termice, se reduce la 1 873 Gcal. Exprimat în echivalent energetic, potențialul reprezintă 268 milioane tone combustibil convențional". Pînă în clipa de față ne-am referit la potențialul întregului zăcămînt din Cîmpia de Vest. Avînd în vedere faptul că în procesele industriale de valorificare a căldurii apelor geotermale limita inferioară de utilizare economică este de 40 de grade, să vedem ce ne spun calculele finale : „Energia termică recuperabilă și utilă din structurile geologice aflate în Cîmpia de Vest a țării este de 1 006 milioane de Gcal, iar echivalentul în combustibil convențional al acestui potențial este de 145 milioane tone. La această evaluare s-a luat în considerare numai căldura înmagazinată în apa din mediul poros, respectiv rezerva statică sau geologică ce reprezintă după unele estimări doar 10 la sută din căldura totală primară, restul de 90 la sută fiind înglobată în scheletul mineral".

Acestea fiind cifrele și estimările, ni se oferă, deci, șansa de a reduce balanța energetică a țării, prin exploatarea totală, a resurselor de energie geotermală, cu 145 milioane tone de combustibil convențional. Față de această cifră să reamintim că sarcina cercetătorilor și a specialiștilor, care luptă pe frontul valorificării tuturor noilor surse de energie, este de a pune la dispoziția activităților economico-sociale ale țării, spre sfîrșitul anului 1985, un echivalent de numai 2,5—3 milioane tone combustibil convențional. Energia geotermală, ca singură, limitîndu-ne numai la Cîmpia de Vest, ar putea mări considerabil această cifră.

Deocamdată, prin utilizarea forajelor executate în diferite scopuri, cercetare geologică sau exploatare, au apărut în zona de vest a țării cîteva unități economice care, pentru necesarul de căldură, au apelat la apele geotermale. Aceste obiective cuprind 8 hectare de sere, 1 560 de apartamente, cîteva ferme zootehnice și un bazin piscicol și alți cîțiva consumatori de mai mică importanță. Acești consumatori totalizează, pînă la ora actuală, o valorificare a energiei geotermale de aproximativ 150 mii Gcal, ceea ce echivalează cu o economie de combustibil convențional cifrată la 27 mii tone. Să recunoaștem că, față de uriașa ofertă, 145 milioane tone combustibil convențional, cifra actuală este, totuși, mult prea mică. Am putea spune, metaforic vorbind, că ne aflăm în preajma unei uriașe fîntîni și, totuși, abia că ne umezim buzele crăpate de sete. Știm, vor fi destui specialiști care vor afirma că ne aflăm, totuși, la început de drum, că dacă în unele țări, superdezvoltate din punct de vedere tehnologic, s-au obținut rezultate îmbucurătoare, în țara noastră, o țară în curs de dezvoltare, rezultatele nu pot fi tot atît de rapide. O astfel de scuză, ca să-i zicem și așa, nu o putem combate decît cu un argument : România este, în materie de foraje, egală cu oricare altă țară a lumii. Dar, în timp ce, în alte țări, a fost pusă la punct tehnologia de foraj pentru captarea apelor geotermale, o tehnologie specială, desigur, la noi încă se bate pasul cam pe loc. Militîm, cu alte cuvinte, pentru urgentarea cercetărilor privind stabilirea tehnologiilor speciale de captare a apelor geotermale și militîm, totodată, pentru dezvoltarea, în paralel cu cercetarea, a unei industrii care să producă utilajele și instalațiile specifice acestei activități. Ne propunem, în acest scop, o dezbatere la fața locului, adică la acele unități economice care, la ora actuală, au reușit să-și satisfacă necesitățile de căldură prin captarea energiei geotermale. Dar, pînă la acest al doilea reportaj al dosarului „Energia geotermală", să trecem în revistă domeniile în care egergia geotermală poate înlocui cu succes și eficiență economică consumul de combustibili primari.

Precizînd că ne vom referi cu precădere la utilizările neelectrice ale energiei geotermale, utilizări impuse de însăși temperatura medie a apelor noastre, temperatură care, pe alocuri, atinge 160—180 de grade, dar ponderea o dețin apele cu temperaturi cuprinse între 40—80 de grade, temperaturi insuficiente pentru producerea directă a energiei electrice, cu aceste precizări, deci, iată, apele geotermale pot fi folosite la evaporarea soluțiilor puternic concentrate, la producerea frigului prin absorbție de amoniac, la fermentarea pastei de celuloză, la uscarea diatomitei, a făinii de pește, a lemnului, a produselor agricole și la fabricarea aluminiei prin procesul Bayer. Toate aceste domenii pot beneficia de o apă cu temperaturi cuprinse între 140—180 de grade. Dar, cum spuneam, marea majoritate a zăcămintelor depistate în Cîmpia de Vest a țării au ape cu temperaturi cuprinse între 60—100 grade. Cu astfel de temperaturi la captare apele pot fi folosite la uscarea și tratarea plăcilor de ciment ușoare, la uscarea materialelor organice (semințe, fîn, zarzavaturi etc.), la spălarea și uscarea lînii, la operațiile de dezghețare intensivă, la încălzirea locuințelor și halelor industriale prin termoficare, la încălzirea serelor, a fermelor zootehnice și la producerea frigului pentru limita inferioară. Și iată că ne apropiem și de a treia mare categorie de ape geotermale, cea care cuprinde apele cu temperaturi între 20—50 de grade, acestora fiindu-le accesibile următoarele întrebuințări : cultivarea ciupercilor, încălzirea solului și a aerului în sere, încălzirea solului în solarii, în procesele de degradare biologică prin fermentație, precum și în balneologie. Și lista domeniilor de întrebuințare a apelor geotermale rămîne, fără doar și poate, deschisă.

Considerînd că, prin intermediul inginerului Grigore Nechiti din cadrul colectivului de fluide al Întreprinderii de foraje și lucrări geologice speciale, care ne-a pus la dispoziție majoritatea datelor de mai sus, am răspuns în linii mari la cele două întrebări, cea privind oferta și domeniile de întrebuințare ale energiei geotermale, să punem deocamdată punct, promițînd că într-un viitor număr al revistei vom reveni cu un reportaj-anchetă despre actualii — din păcate încă prea puțini — consumatori ai energiei geotermale.

VICTOR NIȚĂ

În județul Alba prind viață indicațiile tovarășului Nicolae Ceaușescu privind dezvoltarea micii industrii

La Teiuș, trei schimburi complete pe mașini scoase de la reformă!

La Teiuș, în județul Alba, cea mai mare unitate economică din localitate este o cooperativă. „Meșteșugarul" se numește și e mare nu numai pentru că lucrează în ea 800 de oameni, bărbați și femei, ci și pentru faptul că oamenii aceștia realizează anual o producție de peste 75 milioane lei.

— E mult ? îl întreb pe Viorel Târău, președinte de 9 ani, om de-al locului, fost brigadier la Salva-Vișeu, acolo unde avea să învețe, cum singur mărturisește, sensul revoluției, adică al devenirii noastre.

— Mult, zice, pentru că acum 9 ani realizam o producție marfă de numai 6 milioane lei și proveneau din cîteva activități de prestări de servicii către populație : croitorie, cizmărie, construcții. Cu timpul, am dezvoltat aceste activități și am început să desfășurăm altele.

Și ca să ne convingem „pe viu" de felul în care înțeleg meșteșugarii din Teiuș să dezvolte mica industrie, am fost invitat în secția mecanică, pe care o conduce un foarte tînăr muncitor, Liviu Crișan, vopsitor de meserie, școlit în liceul seral și ridicat la rangul de tehnician. Secția are 30 de utilaje și o istorie tînără și frumoasă : în sensul că meșteșugarii din Teiuș au luat cea mai mare parte dintre aceste utilaje, strunguri, freze, raboteze, mașini de găurit, de la I. M. Cugir, dintre acele utilaje scoase la reformă, dintre acele utilaje moarte, dar pe care le-au reparat, le-au recondiționat, au suflat un fel de duh peste ele și cu aceste mașini unelte fac acum producție, în toate cele trei schimburi. Exclus ! veți spune. Exclus pentru cei care n-au văzut și nici nu vor să creadă. Eu am văzut și am crezut, așa cum aveam să cred și să văd cum în unele întreprinderi, dotate cu tehnică de virf, asemenea mașini stau sau au o încărcare de numai un schimb sau două. Cu mașinile acestea, cooperatorii din Teiuș realizează, în cooperare cu I. M. Cugir, peste 800 de repere de piese de schimb. Care ar fi prestația reală ? Aceea că între piesele de schimb se află și unele repere pentru mașinile de cusut, mașinile de spălat, altele care merg direct la populație. Dar în secția mecanică, nu demult înființată, se mai realizează confecții mecanice, cazane, boilere, hidrofoare, mobilier de fier forjat ; se realizează de asemenea lanțuri pentru biciclete, motociclete, pentru mașinile agricole și ferăstraiele mecanice. Și încă un amănunt : pentru dotarea unei secții de împletituri de sîrmă, s-au confecționat aici 29 de mașini de împletit sîrmă. Cine le-a confecționat ? Ei, cooperatorii din Teiuș, dintre care am reținut numele citorva : Iacob Pona, creator de modele, Ioan Cîmpean, strungar, Ioan Rusu, lăcătuș, Vasile Rusu, șef de echipă.

— Care este eficiența economică a acestor activități ?

— La o producție de 4 milioane de lei pe lună, coeficientul de rentabilitate este de 17 la sută, ne răspunde președintele Viorel Târău : aceasta și pentru că la aproape o mie personal muncitor și 75 milioane lei producție, numărul personalului TESA este de numai 22, deci foarte mic. Și știți ce mi-au spus cooperatorii cînd am venit acum 9 ani ?

— Nu știu.

— Mi-au zis că ei nu au nevoie de unul cu mapa aici !

— Și ce-ați făcut ? Ați lăsat mapa ?

— Nu umblam eu cu mapa nici atunci, așa că am apreciat mult concepția lor despre muncă, despre hărnicie, deci n-am făcut mai mult decît să-i mobilizăm la muncă ; la muncă organizată, eficientă.

Am vrut să renunț la cîteva date din carnetul meu de reporter, dar îmi dau seama că nu se poate : activitatea cooperatorilor din Teiuș ar apărea oarecum neîntregită. Mă văd deci nevoit să le fac publice : 70 la sută din necesarul de cofraje metalice din sîrmă, de 5 și 6 milimetri, al minerilului din Valea Jiului, se fabrică la Cooperativa „Meșteșugarul" din Teiuș ; și tot la Teiuș s-au confecționat plugurile racloare, pentru dejectare, pentru 22 de cooperative agricole de producție din județ. Și numesc aceasta colaborare. Se poate numi, credem, chiar și alianță !

„Munții noștri aur poartă, iar noi, cooperatorii din Stremț și din Aiud, avem obligația să-l valorificăm !"

Știți cum se scot 25 milioane lei, într-un an, din pustiu ? Nu știți ! Eu am aflat-o la Stremț, sat în Alba. La început, cîțiva cooperatori au avut o idee. Nu le dau numele, pentru că s-ar supăra ceilalți : sînt convins că au visat-o aproape toți !

— Spuneți care a fost ideea !

— Ideea a fost muntele.

— Nu pricep.

— Priviți muntele ăla ; în el sînt agcunse milioanele.

Cam hîtru bărbatul ăsta de 56 ani, pe nume Lucian Avram. Ar fi dorit să mă joace mult în buiestru, pînă să-mi spună de unde scot ei milioanele. I-am făcut jocul un timp, știind că stă în plăcerea omului să se bucure cînd simte că îi sporește cîștigul. La urma urmei, de ce n-ar mai și glumi pe canicula asta, sub care oamenii secției mixte din Stremț bat cu baroasele în piatra de calcar. Se îndură și zice :

— Cît vedeți în jur era un loc pustiu ; și muntele ăla de colo, tot numai din piatră de calcar, cu 98,5 la sută carbonat de calciu. Asta înseamnă, pentru noi, vărarii, aur curat. Ardem piatra de var și producem varul nostru ; în stare de bulgări și de pastă. Și-i vindem la pungi de 5, sau 10, sau 15 kilograme, după cum dorește gospodina. Și nu mai ajungem să fabricăm atîta var cît ni se cere, de cît îi nevoie în țara asta în plină reconstrucție.

La secția mixtă din Stremț a cooperației meșteșugărești Alba se lucrează în trei schimburi, la toate cele trei activități de prestări de servicii : la atelierul de împletituri din sîrmă, la atelierul de prefabricate și la atelierul de var, adică la cele două cuptoare. Secția a apărut într-un timp record, de 45 zile, ridicată de ei, de cooperatori. Utilajele, mașinile de împletit sîrmă, cuptoarele de ars varul, malaxorul pentru fabricarea pastei de var, tiparele, cofrajele metalice permanente, instalațiile de măcinat și pulverizat praful de cărbune, toate singuri și le-au făcut. Cu bani și cu forțe proprii, în scopul de a valorifica resursele locale, de a le transforma în milioane. Și după ce secția a fost conturată în acest loc pustiu, a început să coboare muntele de calcar, muntele Măgura Geomalului. Coboară zilnic, puțin cîte puțin, în remorcile tractate de tractoare ; tractoare pe care le suie și le coboară din munte cei doi mecanici, Daniel Avram și Traian Tecșa. Aduc, pe zi, cîte șase remorci, cam 60 tone amîndoi. Acolo, în Măgura Geomalului, pușcă artificierul Achim Tătaru. După un calcul al oamenilor de la cuptoare, Tătaru poate să puște cam o mie de ani ! Atîta materie primă există în Geomalul — pînă acum încă nevalorificată ! Cuptoarele le încarcă Avram Teodor, Avram Nicolae, tată și fiu, Aurel Truța, Radu Nicolae. Le încarcă, bat cu baroasele, le dau foc și le veghează arderea. Combustibilul e un deșeu : roți din cauciuc, uzate, care nu mai pot fi resapate, care sînt pur și simplu aruncate. Ei scot milioane și din ele. La fel fac și oamenii din Cheile Aiudului, într-o depresiune fantastică : fabrică var în două cuptoare. Și sînt doar șase oameni : Viorel Păcurar, un tînăr de 28 de ani, el a avut ideea aici. Îl ajută acum Costică Luchian, Traian Ilea, Victor Birgoz, Constantin Morogan, Teodor Docea și excavatoristul Ioan Sigheti. Varul arde trei zile și trei nopți, apoi se răcește într-o zi și o noapte. Se sparge cuptorul, se dezlipește, și iese șarja : o șarjă conține 15 tone de var ! Iar un kilogram de var se vinde cu 1,30 lei. Valoarea producției unui cuptor se ridică la 200 000 lei pe lună (în situația în care se fabrică 10 șarje pe lună) ! Dar ca să nu mai umblăm cu prea multe cifre, vom reține că, la două milioane lei producție lunară, secția mixtă de la Stremț obține 500 000 lei beneficiu lună de lună, adică 6 milioane de lei pe an ! Rețineți, numai din resurse locale. Și ne revin în memorie acum cuvintele secretarului general al partidului, rostite cu ocazia consfătuirii cu activul și cadrele de bază din cooperația de consum, cooperația meșteșugărească, cooperația agricolă de producție și consiliile populare : **„...este necesar să angajăm sistemul cooperatist în punerea în valoare, într-o măsură mult mai însemnată, a resurselor de materii prime și materiale locale, în primul rînd pentru producția proprie dar și pentru alte necesități".** Resursele patriei noastre sînt infinite, prin regenerarea lor, prin capacitatea spiritului uman de a le refolosi, de a le subordona principiului universal valabil... **totul se transformă.**

— Cum răspunde în continuare cooperația meșteșugărească din județul Alba, îndemnului secretarului nostru general al partidului, de a valorifica și mai mult resursele locale ?

— Noi, zice inginerul Dumitru Magda, vicepreședinte al U.J.C.M. Alba, mergem, în utilizarea resurselor locale, pe trei variante : pe **utilizarea resurselor din activitatea proprie** : scame rezultate de la covoare, din care realizăm saltele ; deșeuri textile, rezultate din unitățile de confecții, din care obținem discuri de polizat ; canepe provenite de la prelucrarea cherestelei de fag, din care fabricăm mînere pentru scule ; capete de bușteni de răsinoase din care fabricăm produse de artizanat ; praful de cărbune de la depozitele de combustibil, care se arunca, îl folosim la arderea pietrei de var ; folosim deșeurile de plastic la fabricarea unor obiecte din plastic. **Valorificăm** în al doilea rînd **resursele naturale locale** : balastul de riu — la Teiuș am amenajat o balastieră din care se extrag circa 530 m.c. pe an, producem prefabricate în valoare de jumătate de milion (tuburi pentru fîntîni, tuburi de canalizare, dale, fundații) ; folosim argila, nisipul, bușteni de nuc, iar la Stremț, pe unde ați trecut, vom da în folosință în curînd un furnal de ars varul ; achiziționăm coarnele de vite și fabricăm din ele diferite obiecte artizanale. **Valorificăm,** în al treilea rînd, **resursele rezultate din activitatea altor întreprinderi** : capete textile din care executăm lavete ; deșeuri de placaj pentru arderea varului ; cupoane de stofe de la întreprinderile Argeșana din Pitești, Carpatex din Brașov, Libertatea din Sibiu. În total, prin valorificarea unor deșeuri care pînă acum se aruncau pur și simplu, obținem o producție de bunuri de larg consum în valoare de 16 milioane de lei !

— La ce a mai condus această activitate ?

— La reducerea cheltuielilor materiale cu 4 lei la o mie lei producție marfă. Și cum noi avem o producție marfă de 625 milioane lei pe an, rezultă că am realizat o economie de circa trei milioane lei beneficii directe.

Ni se pare că orice comentariu e de prisos. Doar atît trebuie să mai adăugăm, vorbele unui om simplu care fabrica varul în frumusețea fantastică a Cheilor Aiudului : „Pînă nu demult, eram priviți cam de peste umăr de unii colegi de-ai noștri care lucrează în marea industrie, în economia republicană ; acum însă, de cînd am devenit milionari și noi, cooperatorii, prin munca noastră, prin valorificarea resurselor noastre locale, își scot pălăria în fața noastră. Înseamnă că prestigiul ni l-am cîștigat singuri, numai prin muncă !"

N. GRIGORE MARAȘANU

Priorități absolute creșterii economice

Intrarea în cel de-al doilea semestru al anului readuce în centrul atenției starea economiei. În aceste prime luni din anii '80 starea economică suscită interesul cel mai înalt nu numai la noi ci pretutindeni în lume. Opiniile sînt diverse și adesea departe de a fi liniștitoare. Se vorbește de o încetinire și restringere a activității, de stagnare, în alte locuri de o scădere drastică însoțită de o creștere simțitoare a șomajului și o inflație cu două cifre pentru al doilea an consecutiv. Lumea economică resimte acut cel de-al doilea șoc petrolier, apreciat ca foarte puternic. Ca amploare, se spune, el este superior primului, prețurile dublîndu-se pe parcursul unui singur an. Factura petrolieră atît de încărcată împovărează greu economiile importatoare de energie, fie ele oricît de dezvoltate. Ea generează pesimism și incertitudine.

Pentru noi, activitatea acestui semestru are o dublă semnificație. Peste șase luni se va face bilanțul unui an foarte important, primul după cel de-al XII-lea Congres al partidului, care a imprimat orientări noi dezvoltării noastre economice și e de știut în ce măsură și cu ce rezultate prind ele viață. Peste același interval de timp se va face bilanțul acestui cincinal, primul de la adoptarea programului de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism și este, de asemenea, important de știut cît de mari sînt pașii făcuți în această etapă și în ce măsură se confirmă previziunile făcute.

Starea economiei românești a fost analizată în urmă cu numai cîteva zile de Comitetul Politic Executiv al C.C. al P.C.R. care, se spune în comunicatul dat publicității, a apreciat „rezultatele pozitive obținute în creșterea producției fizice și nete, în sporirea productivității muncii și ridicarea calității produselor, în realizarea sarcinilor în domeniul reducerii cheltuielilor materiale și creșterii eficienței economice, al investițiilor și comerțului exterior". Cu puțin timp mai înainte, la Consfătuirea de lucru de la C.C. al P.C.R., secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, arăta că în această primă perioadă a anului 1980 s-au obținut rezultate bune în mai toate sectoarele industriale, pe ansamblul industriei, producția netă crescînd cu peste 9 la sută, într-un ritm superior producției globale care a sporit și ea cu ceva mai mult de 8 la sută.

O creștere economică de 8—9 la sută este, în condițiile actualei conjuncturi economice internaționale, mai mult decît încurajatoare, e generatoare de un robust optimism. Și să nu uităm că anul acesta am avut o iarnă grea și foarte prelungită care ne-a provocat o serie de greutăți în toate sectoarele, dar mai ales în construcții, agricultură și transporturi.

Așadar, un prim răspuns îl avem. Previziunile făcute se confirmă. Orientările economice stabilite de ultimul congres al partidului își dovedesc, zi de zi, deplina viabilitate, practica socială confirmînd în mod strălucit justețea liniei politice a partidului. Am intrat în cel de-al doilea semestru al anului cu o bază bună ce trebuie amplificată la nivelul cotelor prevăzute pentru această perioadă. Care vor fi, în continuare, obiectivele spre care trebuie a îndrepta prioritar puterea de creație a maselor, investiția noastră de inteligență. Ele au fost definite cu claritate, nu demult, de secretarul general al partidului în suita de consfătuiri de lucru cu cadrele de bază din economia țării, organizate în Capitala țării.

Atenția trebuie îndreptată în primul rînd spre realizarea producției fizice în sortimentele necesare consumului intern și pentru export. În condițiile economiei noastre planificate, produsul fiecărui colectiv de muncă, oricît de mic ar fi acesta, este necesar și așteptat. El trebuie livrat la timp și în condițiile de calitate prevăzute. O atenție specială trebuie acordată producerii materiilor prime și materialelor, mașinilor și utilajelor tehnologice, produselor chimice și de construcții necesare ramurilor economice și care condiționează realizarea producției și a investițiilor.

După cum se știe, România, mai ales în ultimii ani, participă tot mai intens la circuitul mondial al bunurilor materiale. O bună parte din materiile prime, din sursele primare de energie, din utilajele tehnologice le procurăm din import. Pentru a le procura trebuie să vindem, să ne asigurăm produsele necesare pentru export. Iată un alt argument care pledează pentru realizarea ritmică a producției fizice, unica sursă de furnizare a bunurilor pentru export. Sarcinile comerțului nostru exterior devin, în condițiile actualei conjuncturi economice internaționale, tot mai dificile. El trebuie să asigure nu numai un echilibru export-import, ci și o cifră suplimentară datorată creșterii prețurilor la petrol și alte materii prime. De prisos să mai insistăm pe însemnătatea excepțională dobîndită de producția pentru export. Ea trebuie să ofere produse de calitate, realizate la prețuri care să le facă competitive pe piețele internaționale.

Trebuie, apoi, produs cu consumuri materiale și de combustibil cît mai mici. Cea mai sigură sursă de aprovizionare este economisirea, recuperarea materialelor refolosibile. De aceea toate unitățile economice sînt chemate să acționeze cu fermitate, răspundere și exigență pentru respectarea strictă a normelor de consum stabilite la materii prime, materiale, energie, combustibil, pentru recuperarea și valorificarea resurselor materiale refolosibile, pentru promovarea tehnologiilor moderne de fabricație. Ceea ce se cere fiecărei unități este realizarea în toate sectoarele a unei productivități superioare, gospodărirea cu grijă a mijloacelor tehnice, a resurselor materiale și financiare, singura cale în măsură să asigure obținerea de produse cu parametri tehnici superiori, în condiții de rentabilitate și eficiență economică sporită.

Realizînd obiectivele economice ale acestui semestru vom reuși nu numai să încheiem cu rezultate pozitive bilanțul acestui an și al întregului cincinal, dar, în același timp, creăm condițiile absolut necesare pentru un bun demaraj al cincinalului următor, etapă deosebit de importantă pentru viitorul socialist al țării, la capătul căreia România va depăși stadiul de țară în curs de dezvoltare și va intra în rîndul statelor cu dezvoltare economică medie.

VASILE BARAC

Carpați 2000

MICROINDUSTRIALIZAREA — o șansă a dezvoltării zootehniei montane (XII)

Cuvintele secretarului general al P.C.R., tovarășul Nicolae Ceaușescu, la recentele consfătuiri de lucru cu cadrele din zootehnie și din sistemul cooperatist și ai consiliilor populare, au adus noi orientări pentru activitatea celor două sectoare importante ale economiei naționale, menite să impulsioneze o mai eficientă organizare a muncii, utilizarea rațională a fortei de muncă și reducerea timpilor neproductivi, folosirea unor materii prime locale ș.a., în scopul unic al sporirii producției și implicit al bunăstării tuturor categoriilor de realizatori ai bunurilor materiale.

În domeniul zootehniei s-a accentuat în mod deosebit asupra îmbinării celor mai noi cuceriri ale științei și tehnicii **cu bogata tradiție** existentă în țara noastră, a necesității ca crescătorii de animale să-și cunoască meseria și să iubească animalele. S-a pus problema asigurării bazei furajere, creșterii natalității și efectivelor, realizării construcțiilor pentru adăpostirea animalelor ș.a. De asemenea s-a precizat rolul important al învățământului și al cercetării științifice care trebuie să-și sporească eforturile pentru **ameliorarea raselor de animale autohtone**, românești, **adaptate condițiilor climatice ale țării noastre.**

În domeniul micii producții industriale, s-a precizat că aceasta nu este o ramură minoră ci majoră, cu un rol social deosebit, plurivalent, în ocuparea forței de muncă a țării, indicîndu-se dezvoltarea acelor activități care nu se pot realiza rentabil în marea industrie. Ponderea producției mici va trebui să ajungă la 18—20 la sută, adică o triplare față de situația actuală.

Secretarul general al partidului a acordat o importanță deosebită **micii producții cu munca la domiciliu**, care **trebuie să devină un larg sistem de angajare a maselor la producția de bunuri materiale** accentuîndu-se în mod deosebit rolul său social.

Ca dealtfel pentru toate localitățile țării și pentru satele de la munte, pentru creșterea animalelor în aceste regiuni cu condiții naturale mai vitrege, se deschid noi și deosebit de importante, esențiale, perspective de dezvoltare. Deosebirile dictate de diversitatea factorilor naturali și a experienței în creșterea animalelor creează aici o problematică aparte, devenind o chestiune de larg interes găsirea nu a unor soluții oarecare ci a celor mai bune soluții de la început, care să asigure o funcționare utilă, reglativă și completativă între zootehnia montană și microindustrie. Devine justificat să se nască întrebarea dacă ar putea exista vreo deosebire între efectele probabile ale microindustrializării satului de cîmpie și a celui de munte, tar dacă da, cu ce cauzalitate și cum se conturează aceste deosebiri?

— În satul de cîmpie sau deal, prezența unei unități de producție (fabrică, atelier) va constitui neconditionat un avantaj prin micșorarea distanțelor față de locul de muncă și crearea astfel a unor timpi disponibili și utilizabili în favoarea agriculturii, legumiculturii sau zootehniei, deci și a sporirii veniturilor, la care se adaugă și alte efecte favorabile pe plan social. Mecanizarea principalelor lucrări agricole, tehnologiile complexelor și ale fermelor zootehnice mari ca și concentrarea locuințelor și anexelor în vetre de sat cu perimetre restrînse, tipice, favorizează **o anumită formă de existență umană și un anumit mod de producție**, cu deosebiri adeseori radicale față de formele de existență și de producție proprii satului de munte. Căutarea unei formule optime raportate la realitățile actuale și aservită scopului zootehnic implică în mod necesar elementul îmbinativ, zoo-microindustrial, presupunînd **tratarea microindustriei locale — în formare — ca adjuvant de cea mai mare importanță a zootehniei montane**, într-un sistem precis de condiționări reciproce.

Într-o fază a edificărilor în abordarea unei formule de perspectivă pentru munțele românești, este nevoie de analize temeinice, exacte, care să țină cont de un număr cît mai mare de aspecte economico-sociale ce caracterizează existența umană în spațiile montane și care într-un număr mare de țări sînt considerate **„zone defavorizate"** și se bucură de **condiții speciale de sprijinire.**

În acest context ne-am propus să reluăm cîteva repere ce dau personalitate zonelor montane din țara noastră și care este strict necesar să se găsească la baza oricărei forme de a gîndi despre un proces evolutiv în aceste regiuni :

— **Deosebiri după condiții naturale :** În Munții Carpați există zone și microzone cu climat rece și umed sau dimpotrivă zone cu climat mai călduros și uscat. Există zone expuse unor curenți puternici, reci, precum și cîteva zone cu climă blîndă. Există regiuni împădurite, unele cu conifere, altele cu foioase sau amestecuri, precum și zone erodate, cu vegetație lemnoasă puțină, sau pietroase. Privitor la **gradul de înierbare** acesta este strict dependent de factorii naturali, existînd zone cu vegetație erbacee luxuriantă sau zone cu vegetație furajeră sărăcăcioasă, iar în cadrul unei aceleiași microzone producțiile variază — uneori considerabil — după expunerea față de soare, tipul de sol, altitudine ș.a., cu deosebiri foarte mari între producțiile terenurilor plane și ale pantelor înclinate.

Unele zone sînt pretabile unei microagriculturi cerealiere, altele nu. Există înclinații ale pantelor foarte accentuate, mijlocii, obcine, precum și o suprafață mai restrînsă de poiene. Solurile sînt în general acide, cu mari variații locale, cu deosebiri de microstructură și implicit de structură a speciilor de plante furajere, grosimea stratului productiv fiind însă în general mică și producțiile dependente strict de adaosul anual de îngrășăminte naturale.

Deosebiri după preponderența speciilor de animale : Unele regiuni sînt crescătoare de bovine, altele de ovine, existînd și îmbinări după condițiile locale. Există zone în care creșterea porcului poate fi și rentabilă (fagete, stejărișe), ca și zone lipsite de resurse de hrană specifice speciei porcine.

După preocupările meșteșugărești : unele microzone și chiar zone au tradiție meșteșugărească și manualitate formată într-un anumit sens. În alte regiuni astfel de stări sînt slab exprimate. Unele localități sau grupe de sate sînt mari producătoare de obiecte de artizanat, altele sînt canalizate spre activități în domeniul mineritului și forestieritului etc.

De cea mai mare importanță devine luarea în analiză a **gradului de împrăștiere și izolare** a gospodăriilor crescătorilor de animale din zona de munte, din acest punct de vedere existînd o scalarizare de situații : **sate cu vetre adunate** (tip Poiana Sibiului, Jina, ș.a.) și munți proprii **pelocuiți**, sate cu **grad mediu de împrăștiere** a gospodăriilor, cu vetre zootehnice largi (tip munții Bucovinei) și sate cu gospodării răspîndite și stări de izolare accentuate (tip Munții Apuseni).

Legat de condițiile naturale și economico-sociale mai pot fi luate în considerare : rețeaua de drumuri, patul hidric, tipul de vegetație furajeră, valoarea peisagistică — și de aici perspectiva turistică —, precum și încă multe alte aspecte care împreună dau individualitate fiecărei zone și microzone carpatice în parte.

Așadar criterii multiple, datorate în primul rînd unor factori naturali permanenți și experiențelor tradiționale diversificate și legate direct de condițiile locale, fapt ce stabilizează o concluzie limpede : **în Carpați există o mare deosebire de situații economico-sociale determinate în primul rînd de condițiile naturale** — imuabile —, iar soluțiile nu pot fi uniformizate decît cu riscul unor inevitabile afectări.

În analiza problematicii montane intră și aspectul general-valabil al **deosebirilor pe categorii de crescători de animale**, în orice sat de munte existînd în fapt trei stări diferențiate : **crescători de animale** așa-zis **profesioniști**, care dispun de o bază materială proprie în măsură să poată asigura reproducerea **simplă** a forței de muncă (în condiții de efort sporit, cauzat de factorii naturali) ; crescători de animale cu o bază materială **mijlocie** și care spre a-și asigura existența lor și a familiilor proprii prestează muncă retribuită în proporții limitate (muncitori sezonieri în forestierit, minerit, cariere ș.a.) și, în fine, categoria în fapt cea mai numeroasă, a **țăranilor-muncitori** care dețin o **mică gospodărie**, iar baza de existență o reprezintă angajarea ca muncitori permanenți în activitățile industriale ș.a.

Vom porni de la premisa logică a necesității existenței **în continuare și simultană** a tuturor acestor categorii principale de locuitori activi ai satului montan, care chiar atunci cînd dețin o bază materială zooagricolă slabă nu sînt totuși doar consumatori ci și producători ai principalelor alimente de calitatea necesară unor eforturi fizice sporite impuse de profilul muncii în minerit, cariere, forestierit ș.a. (lapte, carne, ouă, legume, ș.a.).

Dealtfel este semnificativ faptul că unele fenomene de slăbire a zootehniei montane nu se înregistrează în cadrul gospodăriilor mici, ci în gospodăriile crescătorilor de animale „profesioniști" și mijlocii, de unde și firescul necesității de intervenire mai întîi acolo unde urgența este mai mare. Desigur că dezvoltarea meșteșugurilor și a activităților artizanale reprezintă nu doar o necesitate ci și un mod de îmbunătățire a nivelului de trai, de fixare a unei părți din forța de muncă în localitatea de origine și implicit la creșterea animalelor. Totuși nevoia de meseriași pentru deservire are limite, un sat de munte necesitînd un număr relativ restrîns de tîmplari, dulgheri, zidari, fierari, mecanici etc., aspect ce privește și artizanatul, cel puțin atunci cînd vorbim despre obiecte decorative.

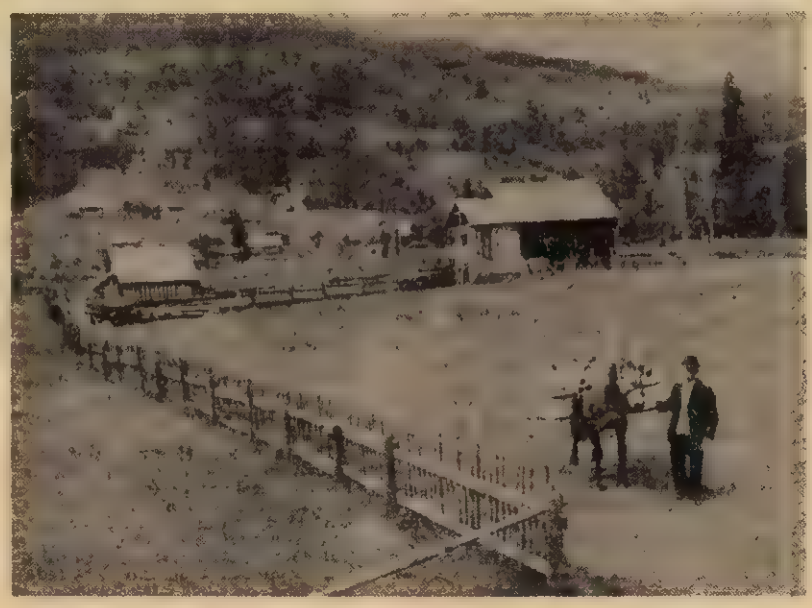

Fotografie de GH. AMUZA

Într-o discuție pe care am avut-o de curînd cu gazetarul Alexandru Ionescu, acesta sesiza cu multă acuitate și dreptate pericolul pe care l-a prezentat pentru anumite localități dezvoltarea necontrolată a artizanatului în dauna creșterii animalelor, ocupație străveche din acele locuri din care, domnia sa cita, ca exemplu, Breaza. Și într-adevăr, acest aspect e important și include o adevărată stare de periculozitate dată de faptul că **dezvoltarea excesivă a producției artizanale** poate conduce la micșorarea interesului pentru creșterea animalelor, adică tocmai inversul scopului principal, existînd suficiente situații în care, spre exemplu, iile, împletiturile, bondițele, ceramica ș.a., au determinat micșorarea efectivelor de animale.

Dacă într-o localitate montană va lua ființă un atelier sau o mică fabrică în care vor fi încadrate cîteva zeci sau chiar sute de crescători de animale, în regim de 8 ore, zootehnia va fi desigur și ea cîștigată prin scurtarea navetelor și crearea **„stării de stabilitate"**, prin îmbinarea surselor de venituri. Situația este însă valabilă numai în zonele montane cu vetre de sat adunate în perimetre restrînse, iar sprijinirea zootehniei se va realiza incomplet.

În zonele cu o zootehnie dezvoltată și gospodării răsfirate, o astfel de soluție nu ar putea asigura, după părerea noastră, o eficiență zootehnică maximală, deoarece naveta continuă să existe, chiar dacă ea este scurtată, dar mai ales pentru faptul că țăranul-muncitor **părăsește pentru 9—10 ore activitatea în creșterea animalelor**, iar atunci cînd revine **randamentul său este minimal** datorită stării normale de oboseală.

În acest sens, o îndrumare de cea mai mare valoare o găsim în cuvîntarea recentă a tovarășului Nicolae Ceaușescu la Consfătuirea cu lucrătorii din sistemul cooperatist și al consiliilor populare, în care se accentuează asupra organizării activității microindustriale **cu munca la domiciliu.** Devine evident că dacă un crescător de animale va putea dobîndi **condiția de încadrat în acord**, cu munca la domiciliul propriu, contributia acestuia la producția zootehnică va spori substanțial, prin însuși actul de permanență a prezenței sale în gospodărie.

Într-o formulă de organizare a unor astfel de activități rămîne însă **absolut esențială condiționarea** dreptului de a participa la sistemul microindustrial cu munca la domiciliu de îndeplinirea strictă a doi parametri :

1. asigurarea **acoperirii permanente** a suprafetei de teren deținute **cu un număr optim** de animale la hectar (după calitatea terenului) ;

— Respectarea unei **structuri** care să asigure un deziderat de o deosebită importanță : **matca de reproducție.**

De exemplu, 3—4 vaci cu lapte sau 20—25 oi fătătoare ar putea constitui un criteriu stabil în vederea acordării **posibilității** de participare la sistemul microindustrial-domiciliar, ca drept ce izvorăște nu dintr-un act normativ ci din îndeplinirea unei condiții zootehnice precise.

Într-un astfel de angrenaj, apariția concurenței pentru participarea la sistem ar putea avea **ca prim efect** sporirea efectivelor de bovine și ovine-**mamă**.

Rămîne ca obiect de studiu și ca problemă de marketing selecționarea tipurilor de produse ce se pot realiza cu maximum de succes și alegerea formelor de organizare a unor **ateliere-școală** în care să se califice crescătorii de animale și prin care să se asigure asistența tehnică și activitatea comercială.

În acest sens este prea binecunoscut sistemul de organizare a producției de ceasuri în Elveția, a unor aparate de măsură și a altor produse căutate pe piață, în Japonia, R.F.G. ș.a. și chiar experiența unor unități de la noi din țară, fără a fi fost însă legată de ideea zootehniei. Este însă o certitudine că astăzi, în fața vitezei de propagare a progresului tehnic, siguranța asupra longevității unui produs este din ce în ce mai redusă (spre ex. influența ceasului cu cuarț, japonez, asupra poziției ceasului elvețian).

Există așadar riscul de a califica o populație în producerea unui anumit obiect și de a nu se putea garanta plata de desfacere, datorită apariției la un moment dat a unui înlocuitor superior sau egal calitativ, dar mai ieftin.

Din această cauză mai realistă și cu mai multă sorți ni s-a părut perspectiva producerii prin sistemul cu munca la domiciliu a unor **obiecte simple, sau părți din ansamble**, reglate după cerințele la zi ale pieței, înlocuibile fără eforturi majore de adaptare, formatoare de manualitate și realizabile nu doar de subiectul trecut prin cursul de calificare ci și de o parte a membrilor de familie (mici obiecte din mase plastice, lemn, bobinaje, părți unice dintr-un angrenaj mai complex etc.)

Odată stabilizată orientarea asupra tipului de produs, apare imediat și necesitatea precizării unei **norme de lucru pe gospodărie**, nu pe persoană fizică, astfel calculată încît să poată fi realizată în 6—7 ore/muncă pe zi, tocmai pentru a se crea **disponibilitatea de timp investibilă în zootehnie.**

Dacă realizarea constantă a acestei norme îi va oferi crescătorului de animale **condiția de încadrat, cu toate drepturile ce derivă din această poziție**, ea va trebui să aibă totodată și **caracter fix**, întrucît **nelimitarea** creează imediat și **pericolul** devierii interesului dinspre creșterea animalelor spre activitatea microindustrială, aspect ce trebuie prevenit, din rațiuni de interes general și de perspectivă.

Limitarea producției microindustriale la o normă pe gospodărie, eventual cu unele creșteri în funcție de numărul de copii, alături de **condiționarea** participării la sistemul microindustrial domiciliar, de asigurarea acoperirii cu animale a terenului deținut, inclusiv cu matcă de reproducție, ar putea reprezenta soluții pentru atingerea scopului zootehnic, în multe localități montane.

În fond discutăm despre o formă cointeresativă de sprijinire a creșterii animalelor în zonele de munte, despre un posibil argument în favoarea fixării la zootehnie a unui necesar de forță de muncă, adaptată și calificată, cu influență pozitivantă asupra generației tinere de crescători de animale montani, tocmai prin formarea treptată a sentimentului de stabilitate, de siguranță și perspectivă, prin soluții de tip interdisciplinar, zoo-microindustrial montan.

Dr. RADU REY

15 ANI DE ISTORIE – 15 ANI PENTRU ISTORIE

Au rămas țărani, dar și-au făcut și industrie la ei acasă

La Stoicănești, arșiță de zile mari. Oltul curge pe aproape, dar nu se aude, nu se simte. Pământul este atît de pîrjolit, încît o bucșă desprinsă de la o combină piere înghițită în adîncuri și nu mai poate fi recuperată, de parcă prin crăpătura din sol s-ar fi strecurat spre antipozi. Mecanicii și inginerii soliți cu „Gloriile" tocmai din Harghita pentru a ajuta la secerișul din sudul țării dau din cap umiți. Secetă cumplită. Totuși pentru C.A.P. Stoicănești, Olt, se anunță un an agricol bun, ca și ceilalți precedenți, ca și cei ce vor urma, fiindcă și aci omul sfințește locul. Stoicăneștenii, cu tehnica lor avansată și, mai cu seamă, cu pricepere lor gospodărească nu mai sînt la cheremul capriciilor naturii, au ajuns la liman, se știu — în cel mai prozaic și mai îmbucurător sens al cuvîntului — rentabili. Adică nu ei, ci cooperativa, una din primele înființate în România, la 18 august 1949, prin decret al Consiliului de Miniștri.

Am folosit termenul de „rentabilitate" fiindcă el consfințește o realitate, o cifră lină, în esență, este și politică, nu numai economică, înscrîndu-se la capătul unei lupte dîrze, cu sulțuri și coborîșuri, cu îndoieli și elanuri, toate împletite și învălmășite. Acum, ca aparținînd trecutului, de care însă se cuvine să ne amintim în anii de rod. Ne povestea președintele cooperativei, Dumitru Tudose, Erou al Muncii Socialiste, cum și azi, după atîția ani, tovarășul Nicolae Ceaușescu îi mai întreabă cînd se întîlnesc :

— Mai trăiesc cei din neamul lui Botoargă ?

Tovarășul Nicolae Ceaușescu a vizitat în repetate rînduri Stoicăneștii ; încă de pe timpul cînd era activist de partid și deputat în Marea Adunare Națională venea des aci, pe jos sau cu șareta, de la Drăgănești, cale de vreo zece kilometri. S-a aflat printre săteni și la bucurie, dar și la greu, în primele zile după înființarea C.A.P., cînd a tras la Stanca Botoargă, în bordeiul ei de pămînt. Și azi, secretarul general al partidului și Dumitru Tudose, om al acestor locuri, vorbesc cu îndulcoare de primele „investiții" ale cooperativei, din 1950 : o fîntînă și un grajd pentru 16 vite — totul păstrat pentru a servi drept lecție de istorie vie pentru urmași.

Sătenii erau oameni necăjiți, înfometați ; femeile țeseau o iarnă întreagă o cămașă din bumbacul dăruit de ele cu „arcușul" ; copiii mergeau la școală pe picioroange, prinse cu sfoara de picior, căci altfel nu răzbeau prin marea de noroi ; pline se mînca de două ori pe an, de sărbători ; carul de grîu, rod al muncii de un an, țăranii îl vindeau la Caracal „pe sare, gaz și pereței", adică pentru impozite, rămînînd ca și înainte flămînzi și dezbrăcați.

Toate acestea nu fac parte din trecutul îndepărtat, șaltul fiind cu atît mai uimitor cu cît a fost trăit și înfăptuit de oameni azi încă în puteri. Factorul poștal Anghel Slujitoru, bunășoară, a făcut parte din **„ultima generație pe picioroange"**, cum o caracterizează el cu umor amar : un alt săteanu între două vîrste, Constantin Rădulescu, povestește cum în clasa a VII-a nu a mai luat premiul I la școală, deoarece, neavînd bani să-și cumpere abecedar, îl împărțea cu Nicu Stîrbu și, învățînd pe din două, a trebuit să împartă și premiul pe din două ; profesoara de matematică Ioana Moldovanu, femeie încă tînără, o îndeamnă pe fiica ei de 13 ani să nu facă nazuri la carnea de pui, amintindu-i de copilăria ei, de unica strachină cu lapte în jurul căreia se înghesuiau cei zece frați : cine nu se grăbea să apuce o sorbitură se culca nemîncat.

Copiii de azi înțeleg cu greu tinerețea părinților. De fapt, aceștia din urmă înșiși se arată uimiți de repeziciunea progresului. Nu ne referim la înnoirile din Stoicănești devenite obșnuite pentru satul românesc (din 1965 s-au construit blocuri pentru specialiști, un magazin universal, o școală generală cu 20 clase, poștă, poste Călmățui, frotoare etc.), ci avem în vedere gîndirea economică îndrăzneață, diversificarea continuă a activităților productive, constanta preocupare pentru eficiență și rentabilitate. În acest context, realizările din Stoicănești reprezintă o pregnantă materializare a spiritului înnoitor din economia românească atît de caracteristic pentru ultimii 15 ani.

— La început — spune Dumitru Tudose — C.A.P.-ul nostru a fost pur agrar, apoi agrozootehnic, apoi agro-zoo-industrial, pentru ca actualmente să capete un caracter industrial-zoo-agrar.

Ce semnificație are această exemplară evoluție ? Secretarul comitetului de partid al C.A.P., Marin Dogaru, este și contabil-șef. El explică politica partidului în termeni economici, așa cum s-a reflectat ea în acest sat de cîmpie condus de oameni gospodari.

„Nu am făcut modernizare de dragul modernizării, nu am neglijat experiența de veacuri a țăranului român. Într-un moment cînd aiții nu știau cum să scape de cai, noi am luat cai. Avem o sută de atelaje și care bine ne prind. Le folosim în special la efectuarea transporturilor pe raza cooperativei, cînd nu se justifică transportul auto, și realizăm importante economii de carburanți, lubrifianți și piese de schimb. Cai ne furnizează și gunoiul indispensabili pentru **ciupercăria industrială**, care ne aduce anual un venit de peste 5 000 000 lei.

Încă de la începutul anului 1978, comitetul de partid al cooperativei a îndrumat consiliul de conducere să aloce fonduri pentru construirea unui mic **laborator** pentru a produce singuri miceliu, sămînța de ciuperci, și a reduce cheltuielile pe care le suportam prin procurarea ei din import.

La puțin timp după aceea, în martie 1978, a apărut, după cum se știe, hotărîrea Plenarei C.C. al P.C.R. privind introducerea noului mecanism economico-financiar. Comitetul de partid a organizat studierea și dezbaterea temeinică a documentelor plenarei. Cu acest prilej, mai mulți comuniști, printre care prezidentiile nostru, Dumitru Tudose, Ion Dună, secretarul organizației de bază de la ciupercărie, Constantin Florescu, șef de echipă la ferma nr. 4 cîmp, și alți tovarăși au propus să extindem laboratorul, în așa fel încît în final să aibă o capacitate de 250 t anual. În prezent, a ajuns să producă 50 t pe an și va intra în funcțiune cu întreaga capacitate în 1981. Atunci vom renunța definitiv la importul de micelii și vom asigura noi necesitățile ciupercăriilor din țară.

Diversificîndu-ne activitățile, am dezvoltat și alte sectoare aducă cu mare eficiență economică. De pildă, am construit **o fabrică de cărămizi** care produce anual 4 000 000 bucăți. Cu acest material, **brigada de construcții** pe care am înființat-o (am angajat și un inginer !) ne permite să ne dezvoltăm singuri diverse sectoare, de exemplu, cel zootehnic, să ridicăm construcții pentru cooperativă, pentru membrii ei, pentru unitățile socialiste din raza comunei. Această brigadă a construit peste 300 case și 12 apartamente proprietate personală.

Ciupercăria are nevoie de frig. Am procurat instalații frigotehnice și am deschis o **fabrică de gheață**. Satisfacem nevoile proprii și cereri din tot județul : vindem la Drăgănești, la Slatina, nu prididim să-i mulțumim pe toți. Pe lîngă sectorul zootehnic am înființat o **fabrică de mezeluri**. Producem practic tot ce ne cere comerțul : salam „București", italian, parizer, mușchi file, tobă, cîrnați, toi în afară de salam de Sibiu. Venit anual, peste 10 000 000 lei.

Să nu se înțeleagă din cele spuse mai înainte că ultăm de menirea noastră agricolă. La urma urmei, **toi ce zidim, pe agricultură se sprijină**. În ultimii ani, producția la hectar a depășit constant 4 000 kg la grîu, 5 000 kg la porumb, 2 500 kg la floarea-soarelui, 35 000 kg la sfeclă. Nu am uitat că sîntem totuși țărani !

Dar să mergem mai departe cu anexele industriale. Întrucît culturile cîmpului sînt echilibrate — mă refer la proporția dintre culturile tradiționale și plantele tehnice și legumicole — ne-am propus să continuăm dezvoltarea pomiculturii și valorificarea superioară a celor peste 1 500 t fructe, inclusiv a căpșunilor, precum și mazării, fasolei și ciupercilor. Drept care am început să construim o fabrică de conserve. Ca urmare a mecanizării, la cultura mare lucrează circa 340 cooperatori din totalul de 1 246, în timp ce doar la fabrica de conserve vor munci vreo două sute (acum se află în practică la Caracal). Vedeți deci cum se schimbă proporțiile. Desigur, **în campanie, lesim cu toții la cîmp, dacă e nevoie, iar în rest, muncim în industrie la noi acasă.**

Noi am introdus nou mecanism economic în toate sectoarele încă de acum doi ani, cu stricta evidență a costurilor de producție și a corelării principalilor indicatori de plan, cum ar fi producția globală, producția marfă, producția netă, fondul de dezvoltare. În fiecare zi, președintele C.A.P. are pe birou situația curentă și cumulată astfel încît, cu o singură privire, îmbrățișează întreaga activitate economico-financiară a cooperativei și știe unde trebuie intervenit. Nici un pericol până în clipa de față : sîntem și rămînem rentabili ! Dispunem de mijloace fixe în valoare de peste 120 000 000 lei, realizăm o producție globală de aproape 105 000 000 lei anual și un beneficiu de aproximativ 30 000 000 lei.

Iată de ce C.A.P. Stoicănești deține înaltul titlu de Erou al Muncii Socialiste și medalia de aur „Secera și Ciocanul", iată de ce, fără lipsă de modestie, fiecărui vizitator care ne-a cerut părerea în probleme de agricultură am avut ce să-i spunem și ce să-i arătăm, iată de ce tinerețul, chiar după absolvirea diferitelor școli de la oraș, revine în masă în comuna natală".

Ni s-a relatat și cazul unor tineri calificați în profesiuni industriale la oraș care au preferat să plătească despăgubirile legale pentru a nu se prezenta la post și a se întoarce să muncească în sat, în mesteria lor. Nu-i dăm ca exemplu, totuși faptul rămîne, încărcat de bogate semnificații. În C.A.P.-ul industrializoo-agrar de lîngă apa Călmățuiului se caută și strungari, șudori, frigotehniști, fochiști, mecanici de întreținere, electricieni, șamotori și foarte mulți zidari. Se construiește mult la Stoicănești și e nevoie de toți fii satului.

LIONEL NIȚESCU ■

Cuvîntul curat

Cuvîntul curat îmbrățișează-l pentru totdeauna
aidoma unei inimi curate de prunc.
În vola vîntului nu-l părăsi, pe bani nu-l vinde
cînd răsună în gînduri și lucruri ascultă-l
ascultă-l cum mîngîie și cum linjește
cum deschide calîor etanului porțile
cum înflorește și cum dă rod.

Rostește cuvînt curat despre țară
cum rostești, demn, despre părinți
și cuvîntul acela pune-l de strajă la granițe
va sta drept, ca un ostaș
drept, ca adevărul acestui timp făcut să dăinuie.
Iată-l, străbate țara cuvîntul curat
și un trandafir poartă-n inimă.

Rostește cuvînt curat despre țară
cum rostești despre pragul de lemn al casei
despre streașina pe care o porți nu în amintiri
ci în sînge.
Nu în vază smălțuită așază cuvîntul curat
ci în urmele adînci ale trecerii neamului.

Cuvîntul curat aidoma rîului la izvoare
acest cuvînt ce nu va deveni apă niciînd
să-i al mereu la îndemînă pentru oameni.
Rostește-l cînd visul nu e împlinit pe de-a-ntregu
cînd vîntul lovește zidiri încă șubrede
și durerea se însinuează în inimi necoapte.

Așază cuvîntul curat pe șelpăitul apelor Dunării
pe culmile Carpaților și ale poemelor —
în formă de corabie, de penel sau vioară
dar mai cu seamă în formă de patrie !
Cel ce are cuvîntul său sfînt, curat ca îngelo
clopotelor soarelui este prieten.

IVAN COVACI ■
În românește de ION COVACI ■

Desen de SIMONA POP ■

HUNEDOARA, oraș pentru bărbați?

Ca unul care am trăit mult timp la Hunedoara și mă-ntorc des la Hunedoara, parcă pentru a lua mereu cîte-o gură de putere proaspătă, am rămas surprins și oarecum contrariat de-o recentă afirmație statistică potrivit căreia Hunedoara ar fi, chiar și la ora actuală, un oraș în care numărul femeilor — în raport cu cel al bărbaților, firește — este cel mai scăzut din țară.

Ei bine, acum 20 de ani sau și mai devreme acum 10 ani, n-aș fi avut nimic împotriva unei astfel de afirmații. Da, pe-atunci Hunedoara era, fără doar și poate, un oraș al bărbaților. Nici nu se putea altfel, cînd un oricel de numai 8 000 de locuitori, cîți au fost înregistrați în anul 1948, avea să crească vertiginos pînă la impresionanta cifră de aproape 100 000 de locuitori. Nu vreau să fac, neapărat, o trecere în revistă a recentei istorii a acestui oraș, istorie cunoscută de mai toată țara, dar trebuie, văzînd de acea afirmație statistică, să fac cîteva precizări : marele salt demografic al Hunedoarei a fost direct determinat de uriașa dezvoltare industrială a cetății de foc și oțel.

Așadar l-au început bărbații. Din Moldova, bîntuită de secete și foametea de după război, au sosit, mai întîi și-ntîi, bărbații. Mai tineri sau mai virstnici. Și Hunedoara i-a primit cu brațele deschise, așa cum, tot cu brațele deschise, avea să-i primească și pe brigadierii care tocmai terminaseră lucrările marelui șantier național de pe Valea Jiului. Acestor prime două valuri de bărbați, numai și numai bărbați, între anii 1948—1950 li s-a adăugat un al treilea val, de-o mai lungă durată, pînă prin 1965—1970 cînd Hunedoara a tot continuat să fie orașul bărbaților veniți de pretutindeni, din toate colțurile țării. Și iată, la ora actuală, potrivit celui mai recent recensămînt din 1 iulie 1980, Hunedoara numără, fără să-i punem la socoteală pe locuitorii stagiari sau flotanți, exact 91 692 locuitori dintre care 47,8 la sută, adică aproape jumătate, sînt femei. Mai puține fi numită Hunedoara orașul cu cel mai mic număr de femei din țară ? !

Numai că rîndurile de față nu și-au propus doar punerea sub semnul întrebării a acelei situații statistice. Cu alte cuvinte, abordîndu-l pe Victor Pez, hunedorean get-beget, secretar al Consiliului popular municipal, mai plină de interes ni s-a părut a fi comentarea acestui proces de reechilibrare.

„Nu m-am gîndit niciodată, avea să ne declare Victor Pez, să descifrez, sociologic vorbind, acest proces de reechilibrare, dar, iată, o fac cu acest prilej. Ar fi de spus, mai întîi și-ntîi, că Hunedoara, prin acel masiv import, ca să-i zic așa, de oameni veniți din toată țara și-a pierdut în bună măsură specificul de oraș transilvănean. Marele număr de nou-veniți a ridicat atunci, prin anii 1950 și pînă spre anii 1965—1970, o deosebită problemă, cea a locuințelor. Apreciem că, la ora actuală, această problemă s-a rezolvat. Adică. în Hunedoara s-au construit aproximativ 22 000 de apartamente, acestora adăugîndu-li-se și un mare cartier de case proprietate personală, cartier plasat sub poalele pădurii Chizid, o zonă plină de verdeață. Practic, peste 90 la sută din populația Hunedoarei, exact cea venită de-a lungul celor 30 de ani, trăiește în aceste case și aceste apartamente. S-ar cuveni să mai aduc în discuție încă un amănunt, un fel de contrapunct al ideii că Hunedoara a fost orașul cu cel mai mic număr de femei. Adică, vreau să spun, Hunedoara se află înaintea multor altor orașe în ceea ce privește numărul căsătoriilor. Acum cîțiva ani, de exemplu, pentru rostirea tradiționalului da în fața oficiantului stării civile se prezentau la noi, la primărie, cam 1 500 de perechi pe an. Între timp cifra a mai scăzut, dar ea se menține totuși ridicată. În 1979 s-au celebrat, de pildă, 835 de căsătorii, iar anul acesta, pînă în luna mai, s-au celebrat deja 395 de căsătorii, dar pînă la sfîrșitul anului cifra va urca vertiginos, mai ales spre toamnă. De ce am insistat asupra acestui aspect ? Pentru că eu însumi, oficiind, în calitate de ofițer al stării civile, astfel de momente capitale fără doar și poate în viața unei femei și a unui bărbat, am descifrat, ca să zic așa, micul și marele mecanism prin care la Hunedoara natura s-a reechilibrat. Mai exact spus, azi, 26 iunie vă invit să participați la un astfel de moment".

Zis și făcut. Într-o clădire aliaturată Consiliului popular municipal participăm la singura căsătorie din acea zi cînd, în fața ofițerului stării civile, Vasile Floricel, șeful secțorului administrației locale de stat, mecanicul de locomotivă Ilie Buliga, de 29 de ani, din comuna Cordăreni, județul Botoșani, și Constantina Spătaru, 26 de ani, viitoare macaragistă, de fel din comuna Scundu, județul Vîlcea, au rostit, spre bucuria tuturor celor prezenți, tradiționalul da. Adresîndu-le cuvintele urări de sănătate și fericire, să menționăm că familia Spătaru din comuna Scundu numără exact 10 fete. Cinci dintre ele, adică Eugenia, Valentina, Silvia, Elena și Constantina, au venit la Hunedoara unde s-au și căsătorit cu un moldovean, cu un clujean, cu un oltean și cu un tulcean. Cel de-al cincilea s-a întîmplat să fie tot un moldovean. Precizînd că a doua și a treia zi, adică vineri și sîmbătă, erau programate alte zece căsătorii, să tragem concluzia cea mai firească, aceea că, la Hunedoara, ca și în oricare altă parte, problema echilibrării numărului de bărbați și femei s-a realizat numai pe această cale, dealtfel singura și cea mai sigură.

Și totuși, vorbind despre nonultia Hunedoarei să mai notăm un amănunt de o deosebită importanță : de peste trei ani Hunedoara nu mai este un oraș care oferă locuri de muncă doar pentru bărbați. Ca alte cuvinte, conform indicatilor tovarășului Nicolae Ceaușescu s-au construit la Hunedoara două mari întreprinderi, una de încălțăminte, cealaltă de tricotaje, unități în care lucrează aproape 2 500 de femei, în general sotile și fiicele siderurgiștilor. Iar în prima parte a cincinalului următor se va construi la Hunedoara o a treia mare întreprindere de industrie ușoară, o filatură de lînă pieptănată, care, la rîndul ei, va asigura 1 200 locuri de muncă pentru femeile acestui oraș.

Acestea fiind zise. Hunedoara celor aproape 100 000 de locuitori nu mai poate fi considerat drept orașul cu cel mai mic număr de femei, ci un oraș al unei armonii pe care a impus-o viața însăși, o armonie pe care oamenii o mențin și o desăvîrșesc în numele vieții.

VICTOR NIȚĂ ■

Cum a crescut un județ

Ce anume mai putem regăsi în memoria noastră comună din sumedenia de fapte legitimate de istoria trecută a județului Buzău, o vatră de oameni îndelung abandonată la marginea vieții ? Nu ne mai rămîne decît să tragem o linie și să încropim o sumă : în jumătatea a doua a veacului care a fost, la Gura Teghii, un haiduc născut prea tîrziu. Năchită-pe nume, după o scurtă și dramatică împotrivire la rînduielile timpului, s-a prăpădit împuscat de propria sa mamă. Întîmplarea stîrnind o vlvă trecută curînd în baladele locului ; mai aproape de noi, prin 1923, la Vintileanca, un ceferist amărît a plătit cit nu face pentru o ciocnire însoțitoare de trenuri. Întîmplarea aceasta nenorocită, de asemenea, a stîrnit și ea vîlvă și așa a intrat în istorie acarul Păun ; în sfîrșit, prin jivirea pe lume a semănătorilor de la Pătîrlagele, comentată cu frenezie în epocă, județul de altădată a revenit în actualitatea efemeră a presei antebelice și nu este mai nutin adevărat că abia prin această întîmplare de fapt diverș s-a arătat în lumină și teribila sărăcie a locuitorilor din sudcarpații Buzăului.

Spre o plăcută comparație, acum, cînd aniversăm împlinirea unui deceniu și jumătate de la Congresul al IX-lea al partidului, să încercăm să refacem istoria din ultimii ani a județului Buzău, pornind de la praznicul decupat în anele timpului chiar de acest remarcabil eveniment trăit de generațiile noastre, un eveniment-răscruce, un eveniment-adevăr. Și să apelăm, înainte de toate, la cîteva cifre nu numai semnificative, dar și înzestrate cu o tonică elocvență evocatoare. Cu atît mai evocatoare cu cît se relevă a fi chiar repere ale propriei noastre vieți.

Și să începem cu oamenii, ei fiind și punctul de plecare și punctul de convergență al tuturor demersurilor noastre sociale. Creșterea ca atare a populației județului nu este spectaculoasă în sine, de la 498 600 locuitori în 1965 s-a ajuns la 513 000 astăzi, însă faptul că ponderea populației urbane, în același răstimp, a sporit de la 17,7 la 26,8 la sută deja spune mai multe : de asemenea, spune multe și faptul că ponderea populației ocupate în industrie a sporit de la 21,8 la 72,8 la sută, că în cifre absolute personalul muncitor a crescut de la 58 600 la 134 100 oameni. Și în substratul acestor tonice adevăruri aflăm tot adevăruri : pentru 1965, din acest punct de vedere, nu dispunem de o apreciere exactă a situației, dar este cert că în 1970 valoarea fondurilor fixe ale județului concretizau 7,5 miliarde lei ; de atunci, valoarea acesta s-a înmulțit pînă la 21,9 miliarde. În 1965, un locuitor al județului realiza o producție evaluată valoric la 3 200 lei ; același locuitor produce astăzi 31 900 lei. Una peste alta, producția globală a județului s-a ridicat de la 1,6 miliarde lei la 16,4 miliarde și este limpede că multiplicarea cu zece se dovedește aici o operațiune care a funcționat și funcționează, practic, la toate nivelele și în toate compartimentele activității sociale. Și dacă statura județului, în numai 15 ani, s-a împlinit de zece ori mai înaltă, se explică și abundenta izvoarelor puterii în virtutea cărora constructorii buzoieni au putut edifica, pentru ei și pentru familiile lor, 3 732 apartamente între 1966 și 1970, 6 378 apartamente între 1971 și 1975, 11 501 apartamente între 1976 și 1979.

Viața Buzăului, privind lucrurile prin prisma unei demografii spațiale, curge prin cîteva văi orizfinare și se revărsa în cîmpia mănoasă a Bărăganului. Mișcarea aceasta, deceniu în șir, nu a fost nici univocă și nici fertilă din cale afară. Trebuia într-un fel sau în altul așezată o stavilă în calea exodului ciclic al munteniior din Calvini sau din Chiojduri, din Cislău sau din Gura Teghii, spre cîmpiile sudice, unde fuseseră cîndva împroprietăriți peste mînă, parcă așa. În batiocurâ, cu pămînturi ce le storceau și bruma de vlagă în drumuri chiar fără afirsit. Și stavilele acestei migrații, trentat. ca rod al unei politici înțelepte și clarvăzătoare, s-au ivit rînd pe rînd în geografia județului, așezînd viața oamenilor în matca unor restructurări fundamentale : industriile noi ale locurilor, de prelucrare a mașelor plastice, de sîrmă și produse din sîrmă, de țesăturii, de utilaj tehnologic, de lînă pieptănată, textile și tricotaje, de materiale de construcții, de contactoare, de timplărie metalică, de garnituri de frînă și etanșare, de organe de asamblare, de mobilă, de sticlărie de menaj și produse ceramice... Totodată, au fost supuse unui amplu proces de dezvoltare și modernizare unitățile existente : Întreprinderea de aparate de cale ferată. Întreprinderea **Metalurgica**, Fabrica **Flacăra**. Întreprinderea de confecții. Fabrica de regenerare a uleiurilor sau Întreprinderea forestieră de exploatare și transport din Nehoiu. Încît însăși simpla lor enumerare ne așază înaintea unui spectru larg și excepțional diversificat de preocupări profund ancorate în spiritul timpului nostru.

Revelatoare sînt și ritmurile de expansiune ale industriilor nou implantate aici, cît și modificările aferte privind ponderea lor în bilanțul economic general al județului. În perioada 1951—1979, ritmul mediu de creștere a industriei a fost de 14,5 la sută, superior celui înregistrat la nivelul întregii țări și nu întîmplător tocmai ramurile ei definitorii moderne au cunoscut o prioritară atenție : construcția de mașini și-a mărit ponderea de la 13,9 la sută în 1968 la 23 la sută în 1979 ; metalurgia de la 9,9 la 11,9 la sută ; chimia de la 8,7 la 15,5 la sută. În ultimii zece ani, a cunoscut o puternică dezvoltare și industria ușoară, ca factor de ridicare nemijlocită a nivelului vieții fiecărui locuitor în parte : producția acesteia a crescut de 7,7 ori, într-un ritm mediu anual de 22,6 la sută. Și acum, desigur, se cuvine să tragem o nouă linie și să procedăm la întocmirea unui nou bilanț : județul Buzău realizează întreaga producție de aparate de cale ferată, garnituri de frînă și etanșare, de cord metalic și de plase sudate pentru construcții a țării ; 75,5 la sută din producția de electrozi pentru sudură ; 51,8 la sută din producția de sîrmă trasă ; 28,2 la sută din necesarul de prelucrate din mase plastice. Și acesta nu mai este bilanțul unor întîmplări menite să provoace doar o efemeră rumoare în constituirea unor oameni terorizați de nesiguranța zilei de mîine...

Și pe fondul acestui ocisaî laborios, din chiar interstițiile lui, nu neapărat ca o floare rară, ci ca o floare vestitoare a unei noi primăveri, iată, la Buzău au început de mai multi ani să se zămislească întruchipări ale stîlei capabile să egaleze în splendoare celebrele galé-uri, atît de căutate în lumea întreagă. Întîmplarea aceasta, dacă poate fi numită întîmplare, dezvăluindu-ne un înțeles deosătuaat de apăsarea hazardului. Datorită unor profesii noi, generatoare de certă prosperitate, temelii ale unor idealuri noi, și aici, pe meleagurile Buzăului, oamenii s-au obișnuit să pătrundă pînă în miezul lucrurilor, să nu se mulțumească doar cu calchierea mecanică a gesturilor ce care le presupune industria, să ducă relația lor cu uneltele specifice unui veac revoluționar pînă la ultima ei consecință : inventia, pasul sărit dincolo de drumul bătut, răsbătut. Și acesta mi se pare a fi și un simbol adecvat al renașterii locurilor : peste frămîntarea pămîntului și a pietrei, peste truda de zi cu zi a oamenilor, peste molozul în care se tonese ziduri vechi, elberînd locul cîtorînd noi, peste volburile de fum lucrînd din cîndelci mereu și peste temperaturile febrile ale furnalelor în care se forjează aici o existență radical înnoită, străluceste acum o floare tulburătoare din sticlă, răsărită cumva din inimile în care un timp generos a sădit un curaj fără margini.

MIHAI PELIN

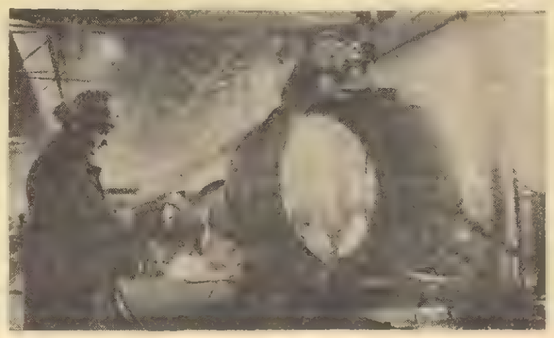

În septembrie, 1979, dosarul cu propunerea unui flux tehnologic de transport, asamblare și legare a lăzilor (paleților) pentru cauciuc export a fost avizat favorabil de Comisia tehnico-economică și de C.O.M. al Combinatului petrochimic Borzești. Conform procesului-verbal, propunerea urma să intre în faza de execuție la sfîrșitul lui martie 1980, dată la care atelierul de proiectare a terminat toate piesele desenate. Erau aprobate și fondurile necesare, dar de atunci nimeni nu a mai făcut nimic, de parcă nu ar fi vorba despre mărirea productivității muncii. Gurile rele spun că trebuia să-mi iau colaboratori și atunci inovația ar fi avut o soartă mai bună. Eu n-aș vrea să cred așa ceva. **(Gheorghe Totu**, dulgher la C.P.B., Uzina de cauciuc, secția edilie)

■

Subsemnata **Dumitra Moise** din Brăila îmi plătesc cu regularitate chiria pentru locuința ce o am în str. Rahovei 163 și cu toate acestea primesc din cînd în cînd somații de la IJGCL pentru diferințe restante (ex. 5464/12.4.1979 și 10020/10.6.1980) Prezentîndu-mă la Biroul fond locativ, cu chitanțele la zi, se ia notă, mi se cer scuze și după o vreme povestea se repetă. Mie plimbările îmi plac, dar prefer parcul în locul birourilor IJGCL Brăila

■

Ministerul Sănătății. În legătură cu plîngerea adresată redacției Răcaru de **Nastia Florica** din Crișcior (Hunedoara), vă facem cunoscut că am dispus să i se expedieze petentei, prin Oficiul farmaceutic Deva, 3 cutii Triamcinolon comprimate.

■

Ministerul Muncii, referitor la solicitarea tovarășei de a se cerceta și soluționa memoriul tovarășei **Virsta Vasilea** din Sighet (str. Constructorilor bl. 6, ap. 49, sc. III), datat 18.2.1980. Ca urmare a intervenției petentei la IEMRCM la 6—14 mai a.c. a investigațiilor clinice și de laborator, s-a stabilit că are capacitatea de muncă în cea mai mare parte pierdută — gradul II de invaliditate. Aceste concluzii au fost înaintate CJEMRCM Maramureș pentru a se propune emiterea deciziei corespunzătoare gradului II de invaliditate de către Comisia județeană de pensii. În concluzie, cele solicitate și-au găsit o rezolvare favorabilă.

N.R. Da, în concluzie, prin intervenția Ministerului Muncii, rezolvarea a fost favorabilă, adică dreaptă. Dar înainte, cu o perseverență demnă de o cauză mai bună, diferite organe de resort au respins unul după altul apelurile tovarășei Virsta. Spicuim mai jos din răspunsurile primite de petentă anterior. „...Ca atare, prin hotărîrea adoptată la data de 18 august 1979, Comisia centrală de pensii confirmă Decizia nr. 1661/18.IV.1979 emisă de Comisia județeană de pensii și respinge apelul dv. — „...Întrucît obiecțiunile menționate în contestație nu au fost confirmate de documente medicale și respectiv de starea reală a incapacității dv. de muncă, comisia (județeană de pensii — **n.r**) întrunită în plen (la 19.I.1980 — **n.r.**) a hotărît respingerea acesteia. Față de cele arătate mai sus, ați fost menținută în gradul III de invaliditate".

■

Consiliul popular al orașului Aiud. Referitor la solicitările tovarășei **Tat Iulia**, om al muncii la Întreprinderea metalurgică, vă comunicăm că, la recomandarea noastră, unitatea I-a oferit din nou o garsonieră în bl. G 2, cu condiția ca să efectueze numărul stabilit de ore de muncă patriotică pe șantierul de construcții de locuințe. Din discuțiile purtate a rezultat că ea acceptă condiția de mai sus.

■

Ni se adresează **20 de familii din blocurile V 1 și V 2**, zona de vest a orașului Buziaș: La mijlocul lunii mai ne-am recepționat apartamentele (cu o întîrziere de mai bine de un an !) și am avut surpriza de a constata că nu era făcută conectarea la rețeaua electrică. De atunci, în casele noastre locul curentului electric îl țin promisiunile ferme ale Grupului 5 Energo-montaj Timișoara.

■

Parcurgînd rubrica „Flacăra la dispoziția dumneavoastră" din 26 iunie, am citit cu surprindere răspunsul adresat învățătorului pensionar Tîtu Ghițulescu, în care se spunea că nu există nici în București și nici în alt oraș un muzeu pedagogic. În realitate, un astfel de muzeu ființează din 1974 pe lîngă Casa corpului didactic din orașul nostru. **(Nicolae Mitrofan**, învățător emerit, pensionar, Bacău, bd. 6 Martie 112)

■

Sînt **Elena Georgescu** din București, str. Plantelor 77. În 21 iunie, fiind cu cîțiva invitați la restaurantul din Pădurea Băneasa, ni s-au servit produse de o calitate dubioasă, unele chiar stricate gata. Iar pe nota de plată — fără număr, neștampilată și fără dată — mi s-a adăugat: „folclor 60 lei" !?! Întreb: cînd nu sînt consumatori, cine plătește „folclorul"; cînd localul e plin, ce sumă se încasează și unde se duce? Pentru că, repet, încasarea se face cu note de plată neînseriate și fără ștampilă, deci neangajante pentru I.A.P.L.-ul respectiv.

■

Ministerul Muncii, referitor la sesizarea tovarășei **Copaci Elena** din Iași. Perioada 1.5.1945—1.12.1947 nu poate fi luată în considerare deoarece petenta nu a făcut dovada plății contribuției de asigurări sociale, munca fiind prestată la o persoană fizică. Perioadele 27.7.1950—11.3.1953 și 16.3.1953—24.8.1953, în care a lucrat la F.C. Brăila și I.L.H. Călărași, au fost avizate de comisie ca vechime în muncă utilă la pensie.

■

Trustul de construcții Cluj. Din verificările noastre rezultă că numita este căsătorită cu încadratul nostru B. P. (abrevierea noastră — **n.r.**), iar acesta fiind chemat pentru clarificarea situației familiale a afirmat că sînt în divorț. Astfel situația relatată de sus-numita în scrisoarea adresată dv. nefiind de competența noastră, nu poate fi soluționată decît de forurile competente.

N.R. Trimițînd scrisoarea la comitetul oamenilor muncii de la T.C.C.C., ne închipuiam că acest C.O.M. este competent să-l mustruluiască pe B. P. pentru neomenoasa-i atitudine față de soție și copiii lui. Dar, iată, ne-am înșelat !

■

Direcția sanitară a județului Satu Mare. În cursul ultimilor doi ani, **Tulbure Ileana** a fost sancționată de 6 ori pentru abateri grave, în special prezentarea la serviciu în stare de ebrietate, purtare imorală, bruscarea pacientelor. Cu toate măsurile luate și cu toate prelucrările făcute în cadrul colectivului de la secția Obstetrică-ginecologie a Spitalului județean Satu Mare, ea a perseverat în rău. Fiind din nou găsită în stare de ebrietate avansată (alcoolemie 1,7), în ziua de 27.2.1979, ea a fost pusă încă o dată în discuția colectivului, propunîndu-se desfacerea contractului de muncă. Măsura rămîne ulterior definitivă, prin hotărîri ale instanțelor de judecată. Considerăm că T.I. nu poate fi reîncadrată în rețeaua sanitară, unde ar pune în pericol sănătatea pacienților.

■

Consiliul popular al municipiului Hunedoara. Din verificări rezultă că abonatul S.C. din Hunedoara a solicitat o convorbire telefonică cu localitatea Zam și că imediat după ce a fost servit a cerut din nou legătura cu aceeași localitate, iar telefonista **Stan Rodica**, autoarea scrisorii adresate redacției, i-a pus unele întrebări și astfel s-a creat o discuție neplăcută cu schimburi de insulte și amenințări reciproce. În urma reclamației depuse de abonat la D.J.P.Tc., cazul a fost cercetat, rezultînd că tovarășa Stan Rodica a fost sancționată prin diminuarea cu 10% a retribuției pe 2 luni. În discuția ce a avut loc pe data de 3 iunie a.c. telefonista și-a recunoscut partea ei de vină în incidentul cu S. C., pensionat medical.

■

Mă numesc **Magul Gheorghe**, sînt maistru electromecanic la I.M. Voievozi și locuiesc în satul Sacalasău Vechi, comuna Derna, județul Bihor. Vreau să vă semnalez niște rețineri care se fac la noi din retribuție, mă tem că nu tocmai legal. Spre exemplificare vă trimit acest „Bilet de intrare" pe care, după cum vedeți, scrie că „nu este valabil fără data organizării manifestației cultural-artistice și ștampila organizatorului" iar ambele lipsesc (confirmăm și păstrăm biletul — **n.r.**). Ni se iau astfel, din banii munciți de noi toți, în fiecare lună, zeci de mii de lei, despre care nu ni se spune măcar ce destinație au.

■

Sîntem **un grup de 16 nevăzători de la secția cartonaj** AEIPI Buzău, calificați la școli profesionale speciale și repartizați la acest loc de muncă, singurul din oraș accesibil nouă. Activitatea productivă a acestei secții întîmpină o serie de greutăți concretizate adesea în stagnarea temporară a producției din pricina lipsei de materie primă. Am dori să se ia măsuri în așa fel încît secția să producă normal, iar noi să ne realizăm cel puțin retribuția de bază.

■

Vă scriu 2 locatari de la etajul 3 al blocului 40 din str. Pricazului 2, Orăștie: **Ioan Ciuraru** și **Ioan Bota.** Înainte de a ne adresa revistei, am apelat la forurile competente locale, în speță EGCL și Consiliul popular, cu rugămintea de a ne face și pe noi consumatori de apă rece. Dar din septembrie 1979 nu am primit decît vorbe și s-au tot fixat termene de rezolvare. De cîte ori au venit controale de la EGCL, dimineața pe la 8—9, apa țîrîia. Ciudate coincidențe ! Păcat că nu vin controalele după-amiaza, să ne vadă cărînd apă de la etajele inferioare. Așteptăm și sperăm.

■

Cred că am bătut recordul de așteptare a televizorului dat la reparat. L-am dus în decembrie 1979 la atelierul din Pașcani, l-am vizitat de 2 ori pe săptămînă, cheltuind o mulțime de bani pe tren. Președintele cooperativei l-a pus pe meșteri respectiv, Aliuțoaii Constantin, să semneze pe plîngerea mea că mi-l dă gata în 4 zile. Mă tem că mi l-a și dat gata, dar în alt sens, pentru că ultima oară cînd mi-am văzut televizorul m-a apucat groaza, arăta ca de pe front. **(Mihai Panciuc**, Ruginoasa, județul Iași)

■

Blocul BR 4 de pe str. Brăilei din Galați are 10 etaje și are lift la fiecare din cele 5 scări, dar din păcate aceste ascensoare mai mult stau, din pricina materialelor proaste folosite la instalare. Noi reclamăm la OJCVL, acesta trimite adrese și telegrame la IFMA București și între timp locatarii fac alpinism, iar perioada de garanție trece. Sperăm că pe această cale apelul nostru va ajunge pînă la IFMA și vom fi ajutați **(Asociația de locatari nr. 179 din Galați).**

■

U.N.C.A.P., referitor la sesizarea tovarășului **Bărăgan Nicolae** din București. E adevărat că anul trecut ferma zootehnică din Bălteni (Buzău) nu a obținut rezultate mulțumitoare la producția de carne și lapte, din cauza neasigurării necesarului de furaje. Cu toate acestea, mortalitatea la ovine și bovine a fost în trimestrul I 1980 mai mică decît în 1979. S-au depus și se depun în continuare eforturi de ameliorare a situației, pentru asigurarea furajelor necesare. Se constată creșterea în greutate a animalelor și sporirea producției de lapte

■

U.J.C.M. Sibiu. S-a constatat că lucrările la comanda numiților **Anca Mircea** și **Ioma Traian** din Sibiu au fost întrerupte în cursul anului 1979 deoarece forța de muncă a Cooperativei Constructorul a fost dirijată la lucrări de investiții.

N.R. Toate bune și frumoase, numai că explicația de mai sus nu constituie un răspuns la sesizarea „numiților", în a căror scrisoare se arată că „pînă la 1 septembrie 1978, cînd lucrarea trebuia să fie terminată și predată celor doi beneficiari, Constructorul nu a mișcat nici o lopată de pămînt". Aspect pe care „verificarea" U.J.C.M. Sibiu îl ignoră cu grație. (Menționăm că la data primirii scrisorii lucrările erau reluate, urmînd a se termina pînă la 31.7.1980. **(N.R.** Să-i mai credem ?!?)

■

Tribunalul județean Iași. După condamnarea tovarășei **Dumea Tereza** la 2 000 lei amendă de către Judecătoria Pașcani, cazul a fost reanalizat de tribunal, constatîndu-se că numita a luat obiectele de uz casnic respectiv în scopul protejării celor doi copii minori ce se află în întreținerea sa, în condițiile în care ea plecase de la domiciliul comun fără a lua de acolo unele bunuri de folosință imediată, strict necesare minorilor. Ca atare, prin decizia 250 din 27 mai 1980, Tribunalul județean Iași a dispus achitarea petentei, în acest mod interesele legitime ale petentei și ale celor doi minori fiind protejate legal. **(N.R.** Da, Tribunalul județean Iași a pus capăt neomeniei unui „tată" care își dăduse în judecată fosta soție pentru că a „furat" din locuința comună o plapumă de care avea nevoie, să-și învelească copiii. Ce să mai zicem despre judecătorul de la Pașcani care a considerat că acea mamă trebuie pedepsită cu 2 000 lei amendă !).

■

Procuratura județeană Maramureș. Vă comunicăm că au fost luate măsuri pentru elucidarea problemelor ridicate în scrisoarea trimisă redacției dv. de către **Deac Gheorghe** din comuna Bogdan Vodă nr. 805, județul Maramureș.

■

U.J.C.M. Bistrița Năsăud, răspuns la sesizarea tovarășului **Veresezan Ioan.** Cele sesizate corespund adevărului, dar acest lucru se datorează lipsei de piese de schimb. **(N.R.** Noi credem că la Cooperativa meșteșugărească „LEMN METAL" din Bistrița trebuie să mai lipsească și altceva, în afara pieselor de schimb, pentru a explica faptul că V. I. a fost purtat pe drumuri și dus cu vorba luni de zile de reprezentanții cooperativei și că la reclamația din 17 aprilie nu i s-a răspuns nici după 60 de zile !). Întrucît și după depanare televizorul a funcționat rău, la data de 17 iunie el a fost înlocuit cu un aparat nou.

■

Uniunea centrală a cooperativelor meșteșugărești:

„Referitor la scrisoarea cititorului **Vasile Bălăceanu** din București, prin care acesta sesizează că instalația de încălzire centrală executată de Cooperativa „Instalatorul" din anul 1976 nu corespunde cu proiectul iar injectorul nu funcționează corespunzător, fixîndu-se drept plată o valoare mai mare decît cea reală, vă facem cunoscut: în urma verificărilor pe teren făcute de către un colectiv de specialiști din UCECOM și U.C.M.B. Metal a rezultat că: 1.) — Cooperativa Instalatorul a făcut unele modificări față de proiect, datorită spațiului mai mic al încăperii în care a fost montată instalația, dar acestea nu influențează buna aprovizionare a instalației, însă îngreunează unele intervenții în timpul întreținerii și reparării. Executantul nu a luat în prealabil acordul scris al beneficiarului însă susține că a avut acordul verbal al acestuia. Astfel se trage concluzia că modificările au fost acceptate în timpul executării așa cum susține executantul. 2.) — Unele defecțiuni sesizate de beneficiar după o perioadă de peste trei ani de funcționare nu se mai pot verifica. Exemplu, samotarea cazanului. 3.) — Cu privire la funcționarea necorespunzătoare a injectorului: conducerea Cooperativei „Instalatorul" susține punctul de vedere comunicat în 1977 — injectorul nu pulverizează combustibilul pe toată suprafața cazanului datorită tipului acelui injector, fapt pentru care s-a stabilit atunci de comun acord cu beneficiarul să procure, cu sprijinul cooperativei, un injector automat, valoarea acestuia urmînd a fi scăzută din nota de plată (...) ?.). Petentul în scrisoarea trimisă mai sesizează unele abateri ale responsabilului de centru care a executat lucrarea. Întrucît asemenea sesizări au mai venit și pe alte căi, au fost verificate, în urma acestor verificări luîndu-se măsuri de schimbare din funcție a tov. Crăciun Dobre, responsabilul în cauză".

■

Consiliul popular al județului Buzău:

„Privind rezolvarea scrisorii adresată de **Alexandru Dogaru** din București prin care solicită sprijin ca soacra sa, **Visan Stoica**, din comuna Ghergheaza, județul Buzău, să intre în posesia carnetului de C.E.C. Pentru garanții pe numele defunctului Visan Grigore, care a deținut funcția de gestionar la moară, în urma cercetărilor făcute au rezultat următoarele: Consiliul popular al comunei Ghergheaza a eliberat cetățencei Visan Stoica C.E.C.-ul de garanții nr. 510-1-57174, titular Visan Grigore, și adeverința pentru eliberarea sumelor consemnate nr. 570/14 iunie 1980".

Pagină realizată de MIRCEA FODOREANU ■

Poșta redacției

ADMINISTRATIV

Elena Buzică — București: Persoanele fără copii, căsătorite sau necăsătorite, în vîrstă de peste 25 de ani, care muncesc în unitățile socialiste de stat și instituțiile de stat, plătesc o contribuție fixă, lunară, diferențiată în funcție de retribuția tarifară de încadrare. Cei care nu pot avea copii nu sînt scutiți de la plata contribuției, fac excepție de la această obligație persoanele care au invaliditate de gradele I sau II și soții acestora pe timpul cît durează invaliditatea, aceasta referindu-se la invaliditatea de muncă ● **Elena Parfenie — Ir. Măgurele:** Întrucît dv. nu sînteți încadrată în muncă din anul 1975, nu puteți solicita evaluarea capacității de muncă în vederea pensionării de invaliditate. La împlinirea vîrstei de 57 de ani puteți solicita acordarea pensiei pentru munca depusă și limită de vîrstă pentru cei 21 de ani vechime în muncă dovediți prin carnetul de muncă ● **Maria Ilie — București:** Dacă nu puteți ajunge la o bună înțelegere cu colocatara, adresați-vă comisiei de judecată a sectorului ● **Petru Șerban — Alba Iulia:** Scrieți-ne despre necazul dv. ● **Afrodita Iliescu — București:** Legea nr. 3/1977 nu prevede posibilitatea recalculării nici unui fel de pensie stabilită înainte de 1 iulie 1977. Dealtfel, chiar dacă ar fi există această posibilitate, pensia s-ar fi recalculat după noua reglementare și nu ar fi ajuns la nivelul pensiei pe care o aveți în prezent.

MARGA NEDELEA ■

SOCIAL

E. Leah — Arad: Cel mai nimerit ar fi să veniți la redacție după confirmarea telefonică ● **V. Lădariu — Hunedoara:** Un sfat ar fi prea mult; o părere: însurați-vă; aveți încredere în instanță; deveniți un model pentru fiul dv. ● **C. C. — Cluj-Napoca:** Fapta nu s-a prescris; a fost grațiată; celelalte lucruri au fost lămurite; vă mulțumim ● **Ferenț Gheorghe — Satu Mare:** Aminăm pentru un timp; reveniți cu un telefon în septembrie ● **Iancu Fănică — București:** Instigare din durere (fără urmări); procurorul a procedat corect ● **Ilarie C. — București:** Mărturisirea nesusținută de alte probe materiale sau martori nu este suficientă pentru condamnare ● **Ileana Oancea — Pitești:** Aveți drept de recurs, dar fără noi probe efortul ar fi zadarnic ● **Pintea Ilie — București:** Acordați și oponentului dv. drepturile pe care vi le atribuiți și totul va fi în ordine ● **Firtoi Alexandrina — București:** Acțiunea de partaj nu înseamnă un nou proces, ci una din consecințele lui ● **Vladimir Dobrescu — București:** Contestați în instanță deși, repet, nu e obligatoriu să fie lămurite toate împrejurările colaterale cauzei principale ● **Vasile Lunca — Suceava:** Cauzele civile nu sînt urmărite de procuratură ● **Vasilica Pantazi — București:** Fapta s-a petrecut la restaurantul Moldova. Medicii au fost scoși de sub urmărire penală.

NICOLAE CRISTACHE ■

● **„FLACĂRA" nu ia în considerare scrisorile anonime și nu primește acte originale. Scrieți-ne cît mai concis. Și nu uitați să vă iscăliți. Precizați eventual telefonul unde vă putem găsi.**

flacăra

PENTRU MINTE, INIMĂ ȘI LITERATURĂ

15 ANI DE ISTORIE — 15 ANI PENTRU ISTORIE

Minunea de la Măgura

Minunea de la Măgura împlinește în această vară un deceniu încheiat, rotund, rodnic, și după zece campanii fertile, înaintea unui ciclu nou de devenire și explorare a unor noi orizonturi, sculptura monumentală românească își poate îngădui și luxul unui bilanț grăitor. Desigur, în acest bilanț, ca fapt de artă temerar și ca misiune asumată, minunea de la Măgura revendică o înțelegere aparte. Și ne bucurăm să-i putem dedica rîndurile noastre într-un context de două ori aniversar.

Ar trebui să începem prin a elogia gestul clarvăzător al ctitorilor acestei tabere a artelor oficiate în aer liber, substratul lui constituindu-l ambiția unui județ proaspăt reintrat în istoria tumultuoasă a țării de a așeza o cărămidă distinctă în temeliile unei culturi noi. Și gestul lor a făcut școală. Cei dintîi sculptori care au descins pe aceste meleaguri, la invitația generoasă a comitetului de inițiativă și organizare, au fost George Apostu, Liana Acsinte, Aurelian Bolea, Cristian Breazu și Mihai Buculei, Gheorghe Coman, Lehel Domokos, Nicolae Ghița și Mihail Laurențiu, Bata Marianov, Mira Nicolae și Grigore Patrichi, Nicolae Roșu și Daniel Suciu, împreună cu Napoleon Tiron. În sfîrșit, în ediția ultimă, jubiliară, s-au abandonat încleștării cu piatra, la Măgura, în Carpații Buzăului, Gavrilă Abrihan, Radu Aftenie, Antoaneta Andrei, Corneliu Camarovski și Al. Călinescu-Arghira, Dinu Cimpeanu, Alina Enache, Gheorghe Goidaci și Mihail Laurențiu, Nicăpetre, Dan Vladimir Predescu și Leonard Răchită, Liviu Russu și Sava Stoianov, și din nou Grigore Patrichi, și mereu Gheorghe Coman, motorul și sufletul acestei idei îndrăznețe.

La Măgura, în Carpații Buzăului, cuvîntul muzeu plutește în aer și uneori chiar își face loc în prospecte turistice întocmite cu pripa celor copleșiți de revelația că au ce arăta lumii. Dar eticheta aceasta, între noi fie vorba, mult mai bine se potrivește colecției de semne de hotar și ghizduri de fîntînă, adunate în imediata apropiere, pe teritoriul comunei Tisău, toate din piatră masivă, toate de autentică sorginte țărănească, toate rupte din zarea acum estompată de trecerea anilor a unei vieți care

Atelier

a fost și iremediabil nu mai este și nu va mai fi niciodată. Într-adevăr fantastica lor întrunire, într-un original muzeu al pietrei Buzăului, pecetluiește o epocă trudnic marcată de avatar și nestinsă speranță. În schimb, aici, unde tabăra de sculptură își cucerește lent spațiul de la an la an mai extins, durînd în umbra pădurilor însemnele unei mitologii proprii timpului nostru, cuvîntul muzeu se rostește cu o reținere explicabilă întru toate. Apoi, am fi tentați să numim acest spațiu muzeu viu, însă iar vorba viu nu suportă în vecinătatea ei vorbe moarte. Minunea de la Măgura nu are pereche și atunci, evident, e mai înțelept să renunțăm la orice arătare de rost incapabilă s-o califice și s-o cuprindă în întregul ei fastuos.

În primul rînd, ea reprezintă imaginea elocventă, palpabilă, poate cea mai elocventă și cea mai palpabilă, ajunsă dovadă de-acum, a unui gînd caracteristic, dominant pentru anii trecuți de la Congresul al IX-lea al partidului : sub soarele artei românești încap toate stilurile, toate modalitățile de exprimare artistică, adevăr de aflat chiar în linia tonică și virilă prin care se vădește privirilor solidaritatea indestructibilă a pietrelor vii de la Măgura. Între mai nou **Lăcaș** al lui Gavrilă Abrihan și mai vechiul **Izvor** al lui Gheorghe Coman, între **Semnul** Antoanetei Andrei și o sculptură rămasă pentru noi fără nume a lui Horia Flămîndu, între **Moara** lui Dinu Cimpeanu și restul simbolurilor din acest insolit sanctuar al cutezanței de a insufla viață pietrei, este limpede, întrezărim o unitate principială, ca o marră trainică și specifică a unui timp glorios.

Și din toate, nu întîmplător, se ridică mai drept în privire tocmai semnele destinate să aprindă în memorie legătura cu tradiții verificate în timp : **Luptătorul cu scut** semnat de Mihai Buculei, tulburătoare sinteză a tuturor rănilor îndurate în toate războaiele patriei ; sau **Burebista** de Radu Aftenie, imagine sacră a eroului crescut din acest pămînt și rămas cu pămîntul desfășurat ca o vrajă sub tandra apăsare a milnii întinse peste ceea ce i se cuvine din capătul veacurilor. Iar restul se cere descoperit prin descindere la fața aceasta miraculoasă a locurilor.

Fără precedent în trecutul sculpturii românești, tabăra de la Măgura revendică un loc de excepție în istoria contemporană a artelor noastre plastice. Și dacă nu e muzeu, atunci ce altceva poate fi spațiul de elevație spirituală al șoborului de pietre modelate în Poiana Rotată a Măgurii ? E un vast atelier și, firesc, lauda lui o transcriem chiar la rubrica **Atelier.**

MIHAI PELIN ■

Opera Horia — un spectacol monumental

Tulburător spectacolul creat de regizorul George Teodorescu pe scena Operei din București. **Horia,** tragedie istorică transfigurată prin muzică de Nicolae Bretan, un pionier al artei interpretative și componistice ce operă de la noi, a devenit un spectacol monumental, copleșitor prin simplitate și solemnitate, ca o tragedie greacă. Dramaturgia operei este în general puternică, incandescentă, cu unele fragilități și lungimi care pot fi corectate sau eliminate. Muzica e directă, patetică, izvorîtă dintr-un magnetic impuls emotiv, filtrată prin tezaurul folcloric transilvănean, prin cîntecele de jale și de dor ale românilor de dincolo de Carpați.

Într-o lume dominată de experimente artistice contradictorii, într-o lume care consumă galopant modalități de expresie estetică predominant concrete, care reproduce zbuciumul zgomotos și exasperant al civilizației amenințate de dezagregare, într-o lume în care oamenii se întorc tot mai mult la ei înșiși, cu mai multă candoare și sensibilitate, cînd relațiile interumane devin mai afective, mai delicate și melomanii rafinați revin la frumusețea melodică a existenței, opera **Horia** de Nicolae Bretan se întoarce la timp pe scenă, printre noi. Traducînd muzical un fragment de epopee scăldată în sînge, de revoluție țărănească vulcanică împotriva asupririi habsburgice și întru apărarea ființei noastre naționale, opera **Horia** devine o operă etalon pentru iubirea de țară și de popor, o operă cu mesaj patriotic impresionant. Nimic contrafăcut, nimic fals, nesincer, nimic comercial și emfatic în această desfășurare de secvențe și de sonorități. Fără grandilocvență și demagogie, Nicolae Bretan a scris o operă care poate fi amendată pentru unele inflorențe, pentru unele inabilități în asimilarea cîntecului popular sau a romanței în complexitatea genului muzicii de operă, dar exprimarea sa e sinceră și convingătoare ca dramaturgie și ca poezie, pentru că e rodul unor îndelungi și grave meditații asupra personalității în istorie, asupra multimilor care se regăsesc la modul ideal, ca într-o sinteză, în conducătorul mișcării lor de revoluție, asupra omului care se trezește brusc în fața prăbușirilor unor iluzii și aspirații și trebuie să-și ia soarta în propriile sale mîini, chiar dacă soarta aceasta e tragică.

Regizorul a manevrat în acest spectacol un ansamblu masiv : zeci de cîntăreți, de coriști, de balerini, de figuranți, de electricieni și sonorizatori. A lucrat cu migală și sacrificiu de sine. A pus întotdeauna accentele necesare și la locul lor în desfășurarea dramatică a evenimentelor scenice, cu echilibru, cu bun-gust, fără stridențe, fără să se exclame pe sine. George Teodorescu este categoric la această oră (dincolo de activitatea sa bogată, interesantă și controversată în teatru) cel mai bun regizor de operă pe care-l avem. A întîlnit, e adevărat, colaboratori de mare elevație. Mă gîndesc la dirijorul Cornel Trăilescu, sobru, exact, lucid, stăpîn pe un ansamblu orchestral care a servit cu dăruire spectacolul. Mă gîndesc la maestrul de cor Stelian Olariu care a demonstrat încă o dată că pregătește cu exigență și competență excepționale orga de voci a celui mai bun compartiment artistic al instituției. Mă gîndesc la Hristofenia Cazacu, autoarea unui decor mobil, eficient, cu un înalt coeficient de emoție în sine, servind tulburător dramaturgia. Mă gîndesc la cîntărețul George Crăsnaru, cu vocea sa amplă, strălucitoare în toate registrele, cu felul său inteligent de a cînta și a juca pe scenă, care-l fac competitiv pe toate marile scene ale lumii. Vrem să subliniem, în aceeași ordine de idei, contribuția celorlalți artiști ai operei din București : Cornelia Pop, cîntînd cu plăcere și o mare tensiune lăuntrică, Nicolae Urziceanu și Constantin Iliescu ridicînd temperatura spectacolului prin tragediile personajelor interpretate, cu voci care spintecă aerul și răscolesc conștiințe, Emil Iurașcu, de o mare sensibilitate și cu esență tragică în glas, Cornel Finățeanu, cu lirism și detașare înțeleaptă, cu nerv și dramatism exploziv în momentele de conflict. Ezitant și superficial, Dan Zancu și, în general, interpreții caricaturizați ai grupului habsburgic de represiune !

Opera **Horia** de Nicolae Bretan, jucată în premieră absolută în anul 1937 la Cluj-Napoca, și reluată de Opera din București, acum, la sfîrșit canicular de stagiune, într-un spectacol impresionant, merită să fie văzută de toți iubitorii de muzică, nu numai ca spectacol muzical în sine, ci și ca un moment din istoria teatrului nostru liric.

ADRIAN DOHOTARU ■

Originalitate și tradiție

La prima vedere, cei doi termeni par a se exclude. Nu oare originalitatea s-ar afirma prin ruperea de tradiție și arborarea, cu orice preț, a noului ? Așa se manifestă în istoriile literare de pretutindeni grupările, care țin să se afirme prin manifeste zgomotoase, precum și tinerele personalități, reale sau presupuse, doritoare de scandal. Cum însă nu tot ce e original e sortit viabilității, experiența literară ne arată labilitatea veleităților, prin eșecuri tot atît de răsunătoare ca și încercările teoretice de înnoire. De fapt, fiecare generație literară pleacă la drum cu pornirea de a face **tabula rasa** cu valorile în curs și de a le substitui altele, superioare, ba chiar și definitive. Cred că G. Călinescu a numit teribilism acea tendință a unor debutanți, mai ales în poezie, de a-și deruta cititorii, prin violarea lexicului și a sintaxei, și prin cele mai neprevăzute asociații, în manevrarea figurației lirice.

Într-adevăr, tradiția nu este altceva decît o însumare a valorilor estetice, verificate cu timpul și constituind imaginea autentică a specificului național. Mi-aduc aminte cu ce emfază vorbea poetul macedonskian Al. T. Stamatiad, după primul război mondial, despre „splendida generație" pe care credea că o reprezintă cu onor. Cam aceeași este conștiința de sine a rîndului de poeți de mai acum cincisprezece ani, convinsă de a fi restaurat în drepturile lui lirismul și de a fi dat literaturii noastre o pleiadă de mari poeți. În rîndul lor, ce este drept, sînt și unii care și-au tras seva din creația orală a poporului nostru și din cunoașterea aprofundată a marilor noștri clasici și a vrednicilor lor urmași interbelici. Balada, oda, elegia, poemul filosofic, cultivate de această generație, nu acuză global o rupere cu trecutul, ci dimpotrivă, o armonioasă evoluție, tehnicește vorbind, mai ales cînd dă glas marilor evenimente sociale și naționale, integrîndu-se idealurilor culturii socialiste. Același lucru se poate spune și despre fecunda producție epică din ultimii cincisprezece ani, cînd s-au ivit talentați romancieri în toate centrele scriitoricești din țară. Nu mai puțin impetuoasă s-a afirmat creația teatrală, tematic nutrită în bună parte de marile figuri ale istoriei naționale și de acelea ale revoluționarismului.

Se poate așadar încheia, fără a cita vreun nume, că bilanțul numitilor ani de lumină 1965—1980 reprezintă o sinteză fericită între inovație și tradiție, sinteză verificată prin afluxul publicului la spectacolele teatrale și în librării, adeseori luate cu asalt în zilele „lansării" unor cărți.

Un alt fenomen, care nu trebuie trecut cu vederea, este interesul mereu mai viu față de lucrările de critică, de istorie și de estetică literară, de biografie și bibliografie literară, de edițiile critice ale operelor și corespondenței marilor scriitori din trecut și de desfumare, în colecțiile **Restitutio** (Editura Minerva) și **Restituiri** (Editura Dacia, Cluj-Napoca), a unor serieri uitate sau de publicare a unora, inedite.

Originalitatea, în fond, nu este în funcție de negarea valorilor trecute și de pretenția de a le înlocui prin altele, aleatorii, ci în funcție de talent. Talentul este acela care dă scrisului literar, în poezie sau în proză, pecetea noului și a originalității.

Un singur geniu de factură tradițională, în primele cinci decenii ale secolului nostru, — l-am numit pe Mihail Sadoveanu, — a lăsat o operă mai vastă și mai durabilă decît toate încercările sincronice de dinamitare a limbajului și a prozodiei noastre. S-ar putea spune același lucru despre nu prea voluminosul ciclu de **Joc secund** al lui Ion Barbu, care trage mai greu în cumpănă decît întreaga maculatură ermetistă ce i-a urmat sau care a precedat-o.

Talentele zilelor noastre continuă cu strălucire glorioasele tradiții ale literaturii noastre.

Scriem ca să ne facem înțeleși, scriem cu fața la public, scriem să contribuim fiecare, după puterile noastre, la formarea educației estetice a cititorilor și edificarea unor opere ilustrative ale vremilor noi, așa cum a recomandat tovarășul secretar general Nicolae Ceaușescu, în Raportul rostit la al IX-lea Congres al partidului, la 19 iulie 1965.

ȘERBAN CIOCULESCU ■

1965 – O ADEVĂRATĂ RENAȘTERE

Din mers

În anul 1965, în vară, aveam treizeci și șapte de ani. Debutasem ca scriitor în 1963, cu romanul **Cordovanii**. Scrisesem, în afară de asta, cîteva nuvele. Și cam atît. În anii următori, 1966, 1969, 1974, 1975, 1978, 1979, activitatea mea literară avea să cunoască deschideri noi, cucerind terenuri la care abia dacă visasem înainte de asta. De fapt, anii menționați au avut și au o importanță deosebită pentru mine (și poate că și pentru alții). Anul 1966, de exemplu, este legat de apariția nuvelei **Eclipsă de soare**, care nu s-a publicat ușor, dar s-a publicat, a apărut, în presa literară mai întîi iar după aceea. În anul 1969, a apărut în volumul cu același nume. Celălalt an, 1974, este legat de **Drumul cîinelui**, scriere la care am ținut și țin mult (fiind subiectiv, desigur), iar anul 1975 înseamnă, numai pentru mine, bineînțeles, **Caloianul**, carte care nu a apărut imediat, care a stat patru ani pe la edituri, fiind judecată în fel și chip, ajungînd în cele din urmă în mîinile celor pentru care fusese scrisă. Ca și **Drumul cîinelui**, mai înainte, împreună cu care a trecut deatfel pe sub aceeași furcă. Ca și **Suferința urmașilor**, care a ieșit la lumină în anul 1978. Ca și **Nevoia de adevăr**, carte programatică (dar numai pentru cei ce a scris-o). Ca și recentul **Fiu al secolei**, a cărui apariție s-a săvîrșit în 1979, stagiul editorial fiind, de data aceasta, de nici măcar un an.

Nu voi stărui asupra meritelor personale, nu voi face din datele amintite aici răscruci de epocă. Cred totuși că ele, datele acestea, au o semnificație a lor, cu totul și cu totul deosebită, indiferent ce vor zice unii și alții, de aici sau de pe alte meridiane (dușmanii progresului sînt la fel, orice pilule ar mînca). Semnificația rezidă, în principal, în interferența dintre năzuința individuală și năzuințele și cerințele unei întregi colectivități sociale și naționale.

Fiindcă nu am fost și nu sînt singurul scriitor care poate enumera, fără false modestii, titluri de lucrări literare date la iveală în această perioadă extrem de fecundă, care a stat și stă sub semnul înnoirilor, sub semnul unei lupte permanente împotriva inerțiilor.

Fiindcă literatura română, în ansamblul ei, s-a îmbogățit în ultimii 15 ani cu foarte multe cărți noi (din toate punctele de vedere), cunoscînd febrilitatea creatoare a unei dezvoltări ample, cucerind noi și noi orizonturi, cum nu s-a întîmplat decît în perioadele ei de maximă și fericită înflorire.

Nu știu cîte și care cărți vor intra în istoria literaturii, din tot ce s-a publicat în acești ani. Nici nu interesează atît de mult aspectul acesta al problemei. Interesează fenomenul, ca atare, interesează creșterea aceasta amplă, care trebuie ferită, e adevărat, de încîntarea de sine și de inerție, care trebuie apărată, cu și mai multă stăruință, de descurajarea subminatorie a „mediocrității combatante", care crede, încă mai crede, că e în fruntea literaturii, cu toate că e pe la marginea demult și numai revanșa o mai ține în picioare, animînd-o din cînd în cînd, cum animam noi în copilărie cîte-o sperietoare de ciori.

O epocă literară nu poate fi apreciată cu exactitate din chiar tumultul nașterii și configurării ei. O privire de ansamblu asupra perioadei la care mă refer nu se poate însă să nu releve existența unui flux creator de excepție, care s-a conjugat și se conjugă perfect cu străduințile unei întregi țări, pe stema căreia scrie, cu litera mari, **ROMÂNIA**, care nu va naște din nimic talente și genii, care va plămădi însă, prin muncă și luptă, noi și noi valori culturale și sociale, într-o continuitate limpede și puternic conturată.

De aceea nici nu mai stărui, întorcîndu-mă liniștit spre cartea la care lucrez, cum o vor face, deopotrivă, și alți confrați, cum se cuvine să o facem cu toții, trecînd odată, și pentru totdeauna, peste discordiile necreatoare, care i-au hrănit și îi hrănesc pe „tovarășii impostori", creația și valoarea fiind surorile de suflet ale solidarității între muncă și cinste.

ION LANCRĂNJAN ■

Ieșirea din dogmă

Iată, mi se pare extrem de firesc să spunem că nimic nu îi este interzis literaturii. Mai mult, este la îndemîna oricărui scriitor să dovedească foarte concret, prin fapte, acest adevăr; dacă are talent, cultură și conștiință, nu trebuie decît să vrea. Și, mai ales, există nu puține fapte, nu puține fapte de cultură care susțin cu prisosință afirmațiile, le dau valoare, credibilitate.

Confruntîndu-se cu spiritul coercitiv, atît de rezistent la timp, cu numeroasele prejudecăți, cu vigilența agresivă a păstrătorilor de tabu-uri, cu obscurantism și dogme, literatura română și-a cucerit un loc distinct în conștiința contemporană. Cine a urmărit cu atenție drumul de la ultimul război și pînă astăzi, cînd se află la ora deplinei maturități, cine a cunoscut teroarea rețelei unice și lumea debilă, irealâ, formată de aceasta, cine s-a gîndit la energia cheltuită de atîtea valori pentru a se sustrage „punctajului" pentru a lărgi „ochiurile plasei", ale conștiinței deformate și la ființele crescute strîmb într-un univers umilit de dogmă, va ști să aprecieze cum se cuvine dreptul dobîndit de scriitor în anul 1965 de a fi el însuși, de a nu-i fi frică să spună ce gîndește, ce crede, de a nu-i fi frică să se simtă om întreg, liber în țara lui.

Scriitorul a înțeles că adevărata literatură nu trebuie să delecteze sau să se muleze după gusturile celor ce ar fi vrut-o transformată într-un mijloc de reclamă a ideilor și produselor greu vandabile, nu trebuie să ilustreze activitatea diferitelor profesii, entuziasmul lor, din diversele procese tehnologice, ea nu trebuie să fie doar „frumoasă" ci este obligată să întrebe, să strige, să se implice, să spună — cum susține Camus — „conștiințelor că nu sînt nepătate și rațiunilor că ceva le lipsește", cu alte cuvinte să contribuie la îmbogățirea spirituală a omului, la complexizarea lui, la eradicarea a ceea ce urîțește viața. Dar atît opera literară cît și cei cărora li se adresează se pot împlini cu adevărat numai în climatul binefăcător al libertății de creație; semilibertatea, libertatea parțială, limitată, oferind cîmp de manifestare, șanse de realizare deplină doar mediocrităților și nu marilor talente, celor ce reprezintă cu adevărat potențele și valoarea unei complexități. Libertatea, așadar, nu este, asemenea talentului, un dar al naturii, consecința unui joc nestiut de forțe, inspirație fericită a materiei, ci un element vital — valoarea cea mai incomodă pentru spiritul primar agresiv, cum numea Marin Preda pe cei cu fobia gîndirii — oxigenul literaturii și al dezvoltării firești a omului, care desigur se obține prin luptă. Din perspectiva a ceea ce am dobîndit acum avem obligația să spunem că fiecare pas străbătut, fiecare adevăr adus la lumină, a costat energii și străduințe imense; restabilirea legăturii vitale cu tradiția noastră culturală, reventirea, cu alte cuvinte, la albia firească nu s-a făcut fără contorsiuni și dificultăți. Firul ce ne leagă de marile noastre valori din trecut, de civilizațiile cu care în decursul timpului, în dialog rodnic ne-am dezvoltat și îmbogățit, a fost adesea pus la încercare, tocmai comoditatea spirituală, teama de nou, de confruntare, de adevăr au izbucnit nu o dată, însă, ceea ce s-a clădit pe temelia tradiției s-a dovedit a fi fost foarte trainic, capabil să reziste oricărei răbufniri, iar garanția acestei continuități în bine este asigurată nu numai de cîteva constiințe, ci de deprinderea oamenilor cu dificilul alfabet al libertății. Dacă anul 1965 este începutul marilor schimbări în aceste zile de bilanț, putem spune că noi, scriitorii, nu am stat degeaba, că am profitat de libertatea dobîndită, am făcut cît ne-au ajutat puterile și talentul, pentru ca literatura scrisă în climatul ei binefăcător să fie la înălțimea așteptărilor. Faptul că romanele, versurile, piesele de teatru etc. ale multor autori români au un loc privilegiat în sufletele oamenilor, se vind la concurență cu oricare autor străin este un semn că acest drum rodnic rămîne fără întoarcere. La consolidarea lui, trebuie să amintim, a contribuit și desființarea cenzurii, act extrem de important prin care oamenii de cultură au dobîndit dreptul de a decide ei înșiși ce e bine și ce e rău. Sigur, cenzura nu a încetat odată cu desființarea ei ca instituție; în început unii au fost derutați, alții au privit acest act cu neîncredere, așteptînd să apară alt organism asemănător; alții, puși în situația de a decide, au devenit de o prudență ce te făcea să regreți defuncta instituție. Pînă la urmă însă lucrurile și-au intrat în normal și timpul scurs de atunci a dovedit că pasul făcut, noul pas spre libertate, a fost mare și astăzi putem să-l apreciem cum se cuvine importanța și consecințele lui binefăcătoare. Evident, în sufletele multora au rămas întipărite puternic urmele acelor practici: autocenzura, însă, ca orice altceva și libertatea se învață și aș îndrăzni să afirm, cu destulă dificultate.

Mai devreme sau mai tîrziu va trebui și autocenzura să dispară ca și literatura idilică pe care o promovează, o literatură situată în afara vieții și interesului general, scrisă mai ales de acei cu ceasurile oprite în anii 1950. Cititorii de azi, extrem de mulți și cu o înaltă calificare, vor adevărul despre ei înșiși, despre lumea în care trăiesc: ei sînt conștienți că oamenii puternici, încrezători în propriile lor forțe nu au ce ascunde, nu le este teamă să-și recunoască aspirațiile, defectele. Cine își asumă riscul să rostească cu glas tare ceea ce gîndește, cine se antrenează în uriașul dialog pentru mai bine, mai frumos, mai adevărat, nu poate fi „suspectat" decît de o imensă dragoste de oameni și țară, de ideile vitale care în decursul vremurilor au pretins atîtea sacrificii. A lupta pentru viitorul țării înseamnă a nu rămîne indiferent la necazul celui mai neînsemnat dintre oameni, a te opune demagogiei, lenei, minciunii, egoismului, deformării celor mai nobile lozinci. Sigur, literatura adevărată, literatura care se scrie astăzi nu e comodă pentru cei deprinși să-și cultive cu obstinație propria grădină, propria comoditate și ignoranță. S-a mai auzit adesea: „Nu așa arată muncitorii noștri, harnicii zidari și cooperatori, medici sau ingineri. Nu ne recunoaștem în cărțile lui X, Y sau Z". Dar pentru că acestea nu sînt decît ecouri întîrziate, anacronice ale tipicului și „tipizarea" din anii 1950 este bine să nu uităm că — în nota celor învățate de la Liviu Rebreanu — în loc să dorim schimbarea literaturii este mai profitabil și mai firesc să acționăm asupra vieții din care aceasta se înșiră.

Viitorul este, prin urmare, o afacere a fiecărui individ. El depinde de conștiințele existente astăzi, conștiințe la formarea cărora contribuie substanțial și literatura, el poate fi edificat numai de oameni liberi cu o solidă cultură și informație. Or, asta presupune noi eforturi, un dialog mai susținut cu alte culturi, înlăturarea cu desăvîrșire a suficienței și închistării regionaliste, a fricii de dialog și confruntare, a împăcării cu un destin fecund. În acești ani am învățat că nu facem o excepție de la soarta comună a omenirii, și am mai învățat că marile resurse morale și spirituale de care dispunem ne dau dreptul să aspirăm la mai mult. Nemulțumirea, pe care este momentul să o spunem acum, cînd, în sfîrșit, literatura, noastră, bogată diversă a ajuns la ora deplinei maturități, este semnul încrederii noastre în viitor.

AUGUSTIN BUZURA ■

Popoare, cărți, cititori

Viteza de circulație a informațiilor și raza lor de răspîndire a înregistrat pe parcursul timpului sensibile variații de la o epocă la alta și de la o țară la alta. O experiență multiseculară a demonstrat că popoarele nu se mai comportă ca niște monade închise, schimbul rapid și complex de informații reprezentînd un factor fundamental de progres în viața fiecărei națiuni.

Ne-aducem aminte că atunci cînd cronicarii români se aplecau asupra trecutului nostru istoric, ei nu se comportau ca niște simpli grefieri care înregistrează fapte auzite, ci ca niște învățați instruiți care cercetau cu pricepere **izvoare străine** despre istoria poporului român.

O țară cu o literatură tînără și o știință care se constituia din mers, pe măsura unor cerințe practice acute și multiple, trăiește mai puternic și mai treptidant ritmul acumulării de informații din toate domeniile de cercetare și creație.

Să nu uităm că, pe vremea cînd Italia l-a dat pe Dante și Petrarca, noi nu aveam decît tezaurul literaturii populare și, dacă Dimitrie Cantemir a intrat în circuitul european prin cărțile sale enciclopedice, literatura română și-a cîștigat marele certificat de universalitate prin Eminescu, Creangă și Caragiale. Saltul era tîrziu, din cauza unor împrejurări istorice nefericite, dar apare cu atît mai mult uriaș și sublim.

Alte popoare realizaseră această uriașă zestre pe parcursul unor secole: „miracolul" literaturii române s-a produs în cîteva decenii care au relevat o perfectă sincronizare cu fenomenele artistice europene.

Un erudit al folclorului (Creangă) și un poet cu o cultură enciclopedică au deschis fața culturii românești spre universalitate.

Nevoia de erudiție, de informare multilaterală s-a înscris ca un fenomen constant în istoria culturii noastre. De la Cantemir, Hasdeu, Eminescu, Iorga, pînă la Tudor Vianu și atîția alții, ritmul acesta de acumulare creatoare de informații a apărut mereu ca un act de datorie națională.

Dar ceea ce făceau în toate timpurile anumite **elite ale spiritualității românești**, nu puteau realiza și cellalți oameni din aria noastră de cultură. De aceea, toate spiritele democrate din aria noastră de cultură de la cărturarii **Școlii ardelene** pînă la Ion Heliade Rădulescu, V. Pârvan, N. Iorga ș.a., ei au căutat să realizeze colecții de cărți de popularizare, biblioteci de traduceri, serii de cărți științifice și filozofice, tălmăcite din alte limbi pentru a oferi tuturor cititorilor posibilitatea de a cunoaște marile valori ale literaturii și ale științei universale.

Date fiind condițiile de dezvoltare ale culturii române, se poate afirma că una din trăsăturile ei caracteristice a fost **permanența deschidere** spre cărțile de valoare din întreaga lume. Fără îndoială că pe parcursul istoriei coeficientul acestei de **deschidere** a fost uneori mai mare, alteori mai mic, din cînd în cînd înscrîndu-se în acest luminos traseu cu unele puncte negre de **claustrare**, din fericire de scurtă durată.

Dar cum în trecut sistemele de educație și cultură nu depășeau, de la un anumit grad, **principiile de tip elitar**, de circulație a informației, într-o cultură de tip democratic în care un alt principiu profund revoluționar cum este acela al **meritocrației**, impune datoria fundamentală de a oferi tuturor oamenilor aceleași șanse în cultură.

Așadar, nu cărți puține, doar în limbile originale de elaborare, pentru oameni puțini, **dinainte aleși**, ci cărți multe și bune pentru toți cititorii dornici să se instruiască. Așa ne explicăm de ce **traducerile** au căpătat în țara noastră, mai ales în ultimii **cincisprezece ani**, o amploare și complexitate necunoscute niciodată mai înainte în istoria culturii noastre.

Într-o epocă în care se vorbește, pe bună dreptate, de necesitatea instaurării unei **noi ordini** mai drepte și mai echitabile în viața economică internațională, același principiu cerută o nobilă funcționalitate și în viața culturală a poporului român.

Cînd școala și-a deschis larg porțile pentru tot tineretul, cînd universitățile au format în acest deceniu și jumătate mii de specialiști în diverse domenii, alături de cărțile originale, traducerile au devenit cea de-a doua componentă a culturii noastre.

Astăzi nu mai avem constiința că trăim doar într-o epocă deschisă, coroborată în mod firesc cu explozia de informații a timpului contemporan, astăzi participăm la aceste canale de informare, sîntem conectați la ele, le folosim pe măsura puterilor noastre.

Noua ordine, prin principiile ei deschizătoare de largi perspective, a permis o altă **lectură a hărții culturale** a lumii. Eliberați de orice formă de tutelă culturală, ieșiți de sub sfera de influență a oricărui centru hegemonic unic, **citim** cu alți ochi **harta culturală a lumii**, știind că valori mari pot să apară și în rîndurile unor **popoare mici**, că scriitori de seamă pot fi dați și de **culturile tinere**, nu numai de acelea cu îndelungate tradiții.

Eliberați de prejudecăți și de complexe, ne-am plimbat în acest deceniu și jumătate pe harta culturală a globului cu privirea larg deschisă spre toate valorile clasice și moderne, de pe toate meridianele pămîntului.

Visul secular al cărturarilor noștri din trecut de-a împlini o **Bibliotecă universală**, vis care altădată părea a fi doar o superbă utopie romantică, a devenit o realitate în vremea noastră. Din Urali pînă în Irlanda, din țările Nordului pînă în Grecia și Italia, din Europa pînă în Africa și Asia, din Statele Unite pînă în țările Americii Latine, din Canada pînă în Australia, cartea tradusă în acest deceniu și jumătate este **marea carte a lumii**, este **cartea tuturor timpurilor**, este cartea de valoare a **tuturor popoarelor**.

Traducerile susțin strategia politică a democratiei culturii, relevă **meritocrația** și înlătură orice alte principii discriminatorii.

Traducerile din țara noastră intră în acel uriaș muzeu imaginar al culturii lumii, ca un semn de prețuire a valorilor tuturor popoarelor, ca un act de cinstire a tuturor oamenilor de oameni.

Ne-am deschis spre lume și am intrat în lume, am publicat cărți de pe toate meridianele globului și ne gravăm numele țării în marele concert al culturii tuturor popoarelor.

În România de astăzi, superbul concept goethean de **Weltliteratur** a devenit o realitate cotidiană.

Cititorului i se prezintă zilnic în fată această bucurie firească de-a veni în contact cu uriașa zestre culturală a omenirii.

Invitația la lectură este **deschisă**, așa cum **deschisă** este **întreaga noastră politică a culturii**.

ROMUL MUNTEANU ■

A SPIRITUALITĂȚII ROMÂNEȘTI – 1980

Redescoperirea trecutului

Sinteză superioară a idealurilor revoluționare, sociale, naționale și morale care au frămîntat vreme de milenii sufletul poporului nostru, Partidul Comunist Român, sub a cărui conducere înțeleaptă construim prezentul socialist și ne cucerim viitorul luminos, ne-a recucerit, totodată, și trecutul glorios și progresist integrîndu-l organic în fluxul vieții noi. „Dezvoltînd recunoștința și prețuirea față de strămoșii care, cu sacrificii și jertfe uriașe, au apărat ființa națională a poporului, au purtat steagul luptei pentru libertate și neatîrnare, pentru dreptate națională și socială — spunea tovarășul Nicolae Ceaușescu — trebuie să sădim în conștiința oamenilor sentimentul răspunderii față de mostenirea înaintașilor, al hotărîrii de a duce mai departe, în noile condiții istorice făclia progresului și civilizației pe pămîntul României".

Partidul a înfăptuit dezideratele mari, vitale, ale luptelor și zbuciumărilor noastre de veacuri. El a împlinit năzuința maselor truditoare de dreptate socială, lichidînd definitiv exploatarea omului de către om, așa cum cereau muncitorii socialiști și comuniști în manifestele lor revoluționare din trecut. El a împlinit visul Vladimireștilor, făcînd ca pentru totdeauna patria să fie poporul și nu tagma jefuitorilor. Visul lui Bălcescu și Kogălniceanu, visurile luptătorilor pentru unire, realizînd o puternică unitate morală a poporului în jurul său, a programelor și ideilor sale. Legat prin mii și milioane de rădăcini spirituale de istoria și viața națiunii noastre socialiste, partidul, aplicînd ferm în politica sa filozofia revoluționară, materialismul dialectic și istoric, a condus străucit revoluția socialistă, dezvoltarea economiei, a învățămîntului, științei și culturii, a rezolvat exemplar problema națională, a întărit necontenit democrația noastră socialistă.

Ideile partidului au devenit în chip firesc programul de lucru al fiecărui cetățean al țării.

Se știe, istoria a demonstrat-o de atîtea ori, ideile devin o forță materială fără egal atunci cînd cuprind masele, cînd tîșnesc din propriile lor idealuri cînd se identifică și se îngemănează cu gîndurile și sentimentele acestora. Ideile revoluționare, profund înnoitoare ale Congresului al IX-lea al Partidului Comunist Român — adevărată piatră de hotar în istoria noastră contemporană — au azi chipul țării, al oamenilor ei, chipul visurilor lor împlinite, al independenței și suveranității naționale, al cutezanței constructive, creatoare și al omeniei, chipul trecutului nostru istoric, revoluționar și progresist. Ele au chipul visurilor împlinite prin munca, inteligența și străduințile întregului popor al tuturor oamenilor muncii români, maghiari, germani, sîrbi și de altă naționalitate, care construiesc în frăție, sub conducerea partidului, a secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, o viață nouă, liberă și demnă o viață pe care au visat-o și pentru care s-au jertfit înaintașii noștri. Partidul a făcut din trecutul nostru de lupte și suferințe, din istoria, cultura și civilizația noastră un puternic aliat ideologic; el ne-a redat demnitatea națională, independența și suveranitatea patriei, deschizînd mai ales de la Congresul al IX-lea încoace un dialog viu cu trecutul, cu gîndirea înaintașilor, cu experiența lor prețioasă. S-a realizat, astfel, un strălucit exemplu de aplicare creatoare a teoriei marxist-leniniste cu privire la mostenirea trecutului nostru cultural, militant și progresist.

Din inițiativa secretarului general al partidului ctitor de măreață și glorioasă istorie, ne sărbătorim cu mîndrie și demnitate națională evenimentele din trecut și eroii, acordăm o atenție deosebită geniului creator al națiunii noastre, culturii și civilizației de pe pămîntul patriei străbune, Muzeele de tot felul au împins țara în acești 15 ani de construcție socialistă. S-au reeditat mai toți scriitorii valoroși ai literaturii noastre, au fost studiate într-o viziune științifică toate școlile și curentele literare și artistice de la noi și din alte culturi. Trecutul a devenit o realitate vie, integratoare, în viața acestor 15 ani de trudă și epocale realizări.

Deoarece etapa istorică deschisă de Congresul al IX-lea al partidului, prin esența ei umană, prin spiritul său revoluționar, prin programele științifice care au călăuzit-o, prin imensa sa grijă față de visurile strămoșilor și față de omul contemporan, față de continua înflorire a patriei este, fără îndoială, cea mai rodnică din întreaga noastră istorie.

Este etapa care ne-a redescoperit în adevărata lui lumină trecutul istoric și cultural, care ne-a redat demnitatea națională la dimensiunile ei firești, ne-a recucerit istoria glorioasă, de luote și sacrificii, în care s-a dezvoltat continuu democrația socialistă, a apărut valoarea cea mai de preț a epocii noastre: **omul nou**, cu un larg orizont, de cultură și civilizație, un om care poartă în fizionomia sa generoasă atributele cele mai de seamă ale istoriei noastre naționale, ale ideilor Congresului al IX-lea al partidului. Prin acest om real, autentic, în carne și oase, ideile acestea care string în ele idealuri de demult și de departe, din trecutul nostru istoric, sînt profund umaniste și nepieritoare, lăsînd să vibreze, parcă, în ele, versul lui Eminescu: „Vrei viitorul a-l cunoaște, te întoarce spre trecut". Nu orice trecut, firește, ci acela care a rămas viu și pe care politica înțeleaptă a partidului nostru l-a integrat în eternitatea gloriei românești.

ION DODU BĂLAN

15 ani de școală românească

Am cunoscut, ca școlar, învățămîntul dinainte de 1944: un învățămînt foarte inegal, cu mulți slujitori capabili și devotați, dar cu o foarte slabă implicare în problemele sociale și culturale ale țării. Perioada care a urmat după eliberare se poate împărți în două. Prima, marcată de reforma învățămîntului din 1948, caracterizată printr-o creștere cantitativă vertiginoasă a învățămîntului de toate gradele: a doua, de după 1965, marcată de istoricele hotărîri ale Congresului al IX-lea al partidului, perioadă despre care ne propunem să discutăm în cele ce urmează.

Lucrez de 30 de ani în învățămînt. Dacă adaug și anii de studenție pot spune că știu viața noastră universitară, viața școlii românești în genere, de 35 de ani; o cunosc nu din afară, ca spectator, ci dinăuntru, ca unul direct implicat în cele mai multe evenimente pe care le-a parcurs în acești ani învățămîntul nostru. Nu a fost o evoluție liniară. Mai mult poate decît în alte domenii, în problema educației bunele intenții dau rezultate numai dacă sînt aliate cu competența și, desigur, cu o politică de dreptate socială. Competența se dobîndește prin experiență și învățare, prin învățarea din experiență. Dar experiența, în domeniul educației, dacă nu exclude experimentul, îi limitează considerabil, la grupuri umane relativ mici și pe durate mici. În medicină se fac experiențe pe șobolani, în educație însă experiențele cu animale sînt prea puțin relevante pentru pedagogia umană.

Ceea ce trebuia făcut după eliberare era evident pentru toți cei care doreau binele acestei țări: lichidarea analfabetismului, introducerea învățămîntului elementar obligatoriu, democratizarea învățămîntului, prin mărirea numărului de școli și de instituții de învățămînt superior și prin crearea condițiilor în care cît mai mulți fii de muncitori și de țărani să capete acces la formele superioare de învățămînt; înființarea învățămîntului seral și a celui fără frecvență care să dea posibilitate celor aflați în cîmpul muncii de a-și completa instrucția și de a dobîndi o calificare superioară.

În fața acestui proces de transformare revoluționară în primul rînd calitativă s-a aflat Congresul al IX-lea al partidului în 1965. Acest congres, ca și congresele următoare, a dezvoltat și amplificat acest proces, pînă la un punct care nu putea fi nici măcar visat în urmă cu 40 de ani. După cum se știe, Congresul al XII-lea al Partidului a marcat generalizarea învățămîntului de zece clase, preconizînd pentru un viitor apropiat generalizarea învățămîntului de 12 clase. A realiza acest lucru după numai 40 de ani de cînd analfabetismul făcea ravagii la noi, iată o performanță unică, demnă de nobilele tradiții ale unor luminiști ca Gheorghe Lazăr și Gheorghe Asachi, care au pus bazele învățămîntului în limba română în Țara Românească și Moldova, și ale unui mare reformator al școlii românești ca Spiru Haret, la începutul secolului nostru.

Dar, oricît de necesară ar fi fost, creșterea cantitativă nu putea fi suficientă. rea asimilării de cunoștințe cu gîndirea formativă și originală, jonctiunea dintre spiritul practic și capacitatea de abordare a problemelor deschise ale cunoașterii umane, toate acestea nu pot fi realizate pe baza unor rețete șablon, ci reclamă soluții diferențiate după natura fiecărui domeniu de activitate și a împrejurărilor în care această activitate se desfășoară.

Congresul al XII-lea al partidului a adus precizări importante privind necesitatea păstrării unui echilibru între cercetarea fundamentală și cea aplicativă. Relațiile dintre învățămîntul universitar și cel ingineresc se intensifică, diferențele dintre aceste două forme de învățămînt se atenuează. Spiritul de cercetare este educat începînd cu primele clase. Aceasta nu este o trivializare a cercetării, ci un pas nou spre educarea gîndirii originale, de dezvoltare a inițiativei personale. Există încă discontinuități, pe care chiar procesul de creștere le-a generat, cum ar fi trecerea în învățămîntul superior sau intrarea în producție. Ele se vor atenua pe măsură ce vom învăța mai bine cum să-i formăm pe tineri în funcție de condițiile lor ulterioare de activitate. Manualele școlare și universitare trec și ele prin transformări importante, cu multe reușite, dar și cu inevitabile eșecuri. Trebuie să învățăm să facem totul mai bine.

SOLOMON MARCUS

Spiritul critic

A vorbi despre epoca ultimilor cincisprezece ani, epoca deschisă de Congresul al IX-lea al P.C.R., înseamnă, din unul dintre cele mai interesante și fertile unghiuri, a vorbi despre o substanțială schimbare a opticii omului față de el însuși, a opticii omului în legătură cu raporturile dintre el și societate. Esențial în această optică a fost și este, răspicat rostit de Congres, spiritul critic, privirea exigentă asupra noastră, desfolierea faptelor din povara derutantă și păbugoasă a atîtor vorbe de prisos dintr-un timp trecut. Criteriile științei aplicate construcției sociale au încetat a mai fi ceva abstract și propagandistic în sine tocmai fiindcă au îmbrăcat unitatea concretă a omului. Trăsătura de unire între toate, numitor comun în care se regăsesc atît eforturi cît și rezultate, a fost această exigență obligatorie într-o societate democratică, a fost acest spirit critic manifestat în dublu sens, luînd cu precădere, forma autoexigenței, forma gospodărească și deplin dialectică de a nu căuta greșeala în ograda vecinului înainte de a privi bine în propria-ți ogradă, de a nu critica ex-catedra, înainte de a studia aprofundat realitatea, de a trece orice plan și program prin proba de foc a criticii colective, a discuției publice. Atmosfera călduță de automulțumire, ierarhii existînd prin ele însele și de loc neinsemnata față a inerției au trebuit să suporte impactul cu îndoiala, cu adevărul că nimic nu este destinat neclintirii, nu este dat o dată pentru totdeauna și că tăria unei experiențe, unei valori rezidă în putința ei de a se confrunta necontenit cu mișcarea vie a vieții, de a răspunde întrebărilor vieții, de a rămîne deschisă. Epoca acestor din urmă cincisprezece ani nu a fost deloc propice comodității, lenei de gîndire, nu a fost, cîtuși de puțin favorabilă simplismului, schematismului, șabloanelor în construcția politică, economică, socială! Este acesta meritul spiritului critic pe care l-a pus în adevăratele sale drepturi Congresul al IX-lea al partidului, meritul unei gîndiri superioare și onorante pentru omul adevărat.

PLATON PARDĂU

O mărturie de conștiință

Scriu de mai multă vreme la o carte care se va intitula „Dragostea și Revoluția", o carte despre ziua de azi în România socialistă, despre viața noastră, așa cum e ea, despre eroismul și sacrificiile celor care duc România înainte și sînt comuniștii, despre acest om care a intrat în conștiința noastră sub numele de activistul de partid și pe umerii căruia stă edificiul de azi și ziua de mîine și-mi dau seama scriind că înaintea Congresului IX și fără Congresul IX această carte nu ar fi putut fi scrisă.

E mărturia de conștiință a unui scriitor care are foarte puternic înrădăcinată în ființa lui ideea de libertate, de libertate de gîndire, de libertate de vorbire, de libertate de scris, de libertatea de a fi tu însuți.

Ce-aș putea să spun mai mult la aniversarea acestui Congres care e pentru mine, ca și pentru toți oamenii cinstiți și drepți din țara asta, o răscruce istorică pentru România modernă.

Să fii scriitor și să trăiești liber ideea de libertate și să ai libertatea să-ți asumi direct răspunderea istoriei și judecata istoriei și să știi că scrisul tău nu depinde decît de tine pentru a fi ei însuși ca o judecată a istoriei și ca un argument al voinței de mai bine, iată motivul recunoștinței mele față de Partidul Comunist Român și față de omul care s-a identificat cu istoria modernă socialistă a României. Istoria e, cum bine se știe, opera oamenilor și un astfel de om care are meritul de a fi pus piatra de temelie a istoriei de azi a României este activistul de partid Nicolae Ceaușescu, primul activist al partidului nostru comunist. Astfel încît n-aș fi cinstit dacă n-aș adăuga că scriind această carte despre activistul de partid pe care mi-am propus s-o intitulez „Dragostea și Revoluția" și scriind liber și în deplină libertate adevărurile zilei de azi, mi se pare o datorie absolut firească a conștiinței mele să spun că această carte se datorește celui căruia țara întreagă îi datorează libertatea de a fi ea însăși și de a ieși cu fruntea sus în lume sub numele ei, România.

DINU SĂRARU

Restituiri spirituale

Despre cei 15 ani care s-au scurs de la istoricul Congres s-a scris și se vor mai scrie multe. Observatori ai progresului material, ai dinamicii industriale, ai dinamicii construcțiilor, teoreticieni ai filozofiei noastre au notat și vor mai nota, în pagini vibrante semnul distinctiv al anului 1965 în progresia, în saltul calitativ al unei țări care iubește contemporaneitatea. Oameni de seamă, de pe toate meridianele globului, au marcat decetea unei personalități deosebite, determinante, în fruntea unui popor, a unei ascendente istorice.

La tot ceea ce s-a spus, la tot ceea ce ne va mai spune, aș vrea să adaug că pentru sensibilitatea mea deceniul acesta și jumătate a însemnat timpul unor dreptăți, al unor restituiri spirituale. Aș vrea ca acei mai tineri să nu uite că acum au dispărut imnuri comune te miri cum, istorii ale românilor scrise te miri de cine, că se poate cînta **Deșteaptă-te române.**

ION BESOIU

> **„Artei și literaturii le sînt proprii preocuparea pentru continua înnoire și perfecționare creatoare a mijloacelor de exprimare artistică, diversitatea de stiluri; trebuie înlăturată orice tendință de exclusivism sau rigiditate manifestată în acest domeniu. Esențial este ca fiecare artist, în stilul său propriu, păstrîndu-și individualitatea artistică, să manifeste o înaltă responsabilitate pentru conținutul operei sale, să urmărească ca ea să-și găsească drum larg spre mintea și inima poporului".**
>
> **NICOLAE CEAUȘESCU**
> **(Din Raportul la al IX-lea Congres al P.C.R.)**

1965 – O ADEVĂRATĂ RENAŞTERE A SPIRITUALITĂŢII ROMÂNEŞTI – 1980

Cîntarea omului nou

Vasta şi complexa operă constructivă a acestor ultimi cincisprezece ani are drept corolar pe plan umanist, educativ, formarea omului nou, proces revoluţionar care, în concepţia citorului său, tovarăşul Nicolae Ceauşescu, face parte integrantă din Programul partidului pentru făurirea societăţii socialiste multilateral dezvoltate. Omul nou este într-o asemenea viziune în egală măsură produsul cel mai de preţ al acestei opere şi factorul ei de propulsare cel mai dinamic. Considerată una din sarcinile fundamentale ale partidului încă la cel de-al IX-lea Congres al său, formarea omului nou a cunoscut, datorită permanentei preocupări a secretarului său general, o definire tot mai cuprinzătoare, momente de referinţă fiind în acest sens Consfătuirea din iulie şi Plenara C.C. al P.C.R. din noiembrie, acelaşi an 1971, perioadă în care a fost elaborat programul îmbunătăţirii activităţii ideologice şi de educare socialistă a maselor, devenit ulterior, pe baza hotărîrii celui de-al XI-lea Congres al P.C.R., parte integrantă a Programului general al partidului.

Reunind în iunie 1976 cadrele şi activul de bază din domeniile propagandei, educaţiei politice şi culturii, pe reprezentanţii oamenilor muncii, largul şi democraticul forum naţional, precedat de o amplă dezbatere de masă la scara întregii ţări, avea să consfinţească, pentru o lungă perioadă de timp, liniile directoare ale formării omului nou, constructorul celei mai drepte şi mai umane societăţi pe meleagurile României.

Chintesenţa programului de măsuri adoptat de Congresul mai înainte invocat o reprezintă, fără îndoială, această mişcare, fără precedent şi egal, de educaţie politică, ştiinţifică şi cultural-artistică destinată formării omului nou şi înscrisă sub genericul Festivalului muncii şi creaţiei cu nume de veche şi mereu nouă rezonanţă patriotică şi revoluţionară, „Cîntarea României". Mişcarea aceasta, după cum cred că a reieşit şi din scurta noastră retrospectivă istorică, sintetizează, cu clarviziune ideologică, întinsa experienţă acumulată de partidul nostru în domeniul activităţii politico-educative din toţi aceşti cincisprezece ani, reflectînd în mod strălucit gîndirea social-politică atotcuprinzătoare a preşedintelui României socialiste.

Lansat ca idee la Congresul educaţiei politice şi al culturii socialiste şi ca acţiune nemijlocită în toamna aceluiaşi an 1976, Festivalul „Cîntarea României" avea să cuprindă într-un timp foarte scurt în sfera educaţiei şi creaţiei mase de oameni ai muncii tot mai largi, demonstrînd astfel nu numai democratismul său, ci şi marea forţă de atracţie a comandamentelor lui. Dacă în anul lansării sale, numărul formaţiilor artistice, ca să ne referim fie şi numai la acest domeniu, era de 30 000 cu 400 000 membri, faza de masă de la prima ediţie din 1976—1977 înregistrează deja 1 700 000 de participanţi pentru ca, la cea de-a doua ediţie, numărul formaţiilor să se ridice la peste 120 000, cu aproape două milioane şi jumătate de participanţi.

Dincolo de statistici, ceea ce impresionează este manifestarea geniului creator al poporului nostru atît de înzestrat, revărsarea unor izvoare nesecate de frumuseţe, de la cele pururi reîntîlnitoare ale artei populare la vocaţia strălucită a talentelor din rîndurile oamenilor muncii, probată în domenii ale creaţiei profesioniste. Dealtfel, pentru întîia oară, atît contribuţia creatoare a profesioniştilor cît şi a mişcării artistice de masă sînt integrate unei viziuni unitare. „Exprimînd cu putere democratismul societăţii noastre, al culturii noi, socialiste din România — sublinia în acest sens tovarăşul Nicolae Ceauşescu în Mesajul pe care-l adresa laureaţilor şi participanţilor la cea de-a doua ediţie a acestei vaste mişcări culturale — festivalul s-a evidenţiat ca un amplu cadru de manifestare atît a scriitorilor şi artiştilor profesionişti, cît şi a talentelor autentice existente în masa poporului, a muncitorilor, ţăranilor şi intelectualilor, dornici să se afirme şi pe tărîmul frumosului, să-şi dezvolte personalitatea în mod multilateral, să contribuie la îmbogăţirea continuă a patrimoniului nostru spiritual".

Permanenta preocupare a secretarului general al partidului de a transforma Festivalul naţional „Cîntarea României" într-o largă mişcare nu numai de educaţie politică şi culturală, ci şi profesională şi ştiinţifică şi-a găsit materializarea între altele, ca să citîm un moment de referinţă, în rezultatele primei expoziţii a creaţiei tehnico-ştiinţifice la nivel naţional. Un prim bilanţ realizat cu acest prilej a fost cît se poate de relevant : 40 000 produse noi şi modernizate, 9 490 procedee tehnologice noi şi îmbunătăţite, 12 000 sisteme noi de conducere şi modernizare. Important este că la această puternică manifestare a inteligenţei tehnice româneşti, participanţii sînt zecile şi sutele de mii de oameni ai muncii care fac dovada spiritului lor creator în domenii inaccesibile pînă nu demult chiar cunoaşterii şi iniţierii lor. Străduinţile oamenilor muncii în sfera producţiei, a promovării progresului tehnic s-au amplificat şi diversificat odată cu declanşarea bătăliei pentru calitate, pentru creşterea eficienţei economice în condiţiile aplicării noului mecanism economico-financiar prin sporirea productivităţii muncii şi reducerea consumurilor materiale, a energiei — sarcină primordială stabilită de cel de-al XII-lea Congres al partidului.

Punînd în centrul întregii opere de dezvoltare economico-socială a ţării omul, nu numai sub raportul satisfacerii optime a nevoilor sale materiale, ci şi al formării noii sale spiritualităţi şi personalităţi, partidul nostru, secretarul său general şi-au făcut o datorie şi un titlu de onoare din înflorirea virtuţilor creatoare şi morale ale noului cetăţean al României socialiste. Festivalul naţional „Cîntarea României" fiind în acest scop în egală măsură cadru, climat şi spirit revoluţionar al acestui proces. Nu întîmplător relevînd aceste aspecte în Raportul la cel de-al XII-lea Congres al P.C.R. tovarăşul Nicolae Ceauşescu conchidea, cu îndreptăţire : „Putem deci afirma că şi în acest domeniu avem o serie de rezultate pozitive. Acestea se reflectă în primul rînd în ridicarea conştiinţei oamenilor muncii, în felul în care comuniştii, activul de partid îşi îndeplinesc îndatoririle, în avîntul şi spiritul de abnegaţie cu care oamenii muncii — români, maghiari, germani şi de alte naţionalităţi — înfăptuiesc politica internă şi externă a partidului şi statului. Putem spune cu mîndrie că în România socialistă se ridică un om nou, profund devotat idealurilor socialismului şi comunismului, înarmat cu noile cuceriri ale cunoaşterii, cu ideologia revoluţionară, ştiinţifică a partidului nostru".

Din această perspectivă revoluţionară proprie epocii dominate de gîndirea vizionară, de activitatea neobosită, de personalitatea multilaterală a tovarăşului Nicolae Ceauşescu, Festivalul naţional „Cîntarea României" este şi devine tot mai mult Cîntarea omului nou.

NICULAE STOIAN

Buchetul credinţei

Cincisprezece diamante,
Ca nişte Luceferi,
Sînt gravate în aur-lumină
Din şiragul anilor de glorii,
Anii fertilităţii
Ai devenirii noastre istorice.
Ce scînteiază pe fruntea Patriei
Tot atîtea salturi libere
Spre înaltele piscuri ale muncii
Ca şi zborul etern al Păsării măiestre
Spre confundarea ei cu Coloana infinitului.
Zîmbetele noastre se contopesc
Cu surîsul fierbinte,
Promiţătoare de viaţă,
Al marelui ostaş al Ţării.
Chipul lui senin
Se alătură, voit,
Chipului nostru
Şi chipului acestui pămînt,
Contopindu-se cu razele belşugului,
Chip senin din seninul primăverii,
Zîmbet din zîmbetul stelelor.
Cadenţa paşilor lui este coordonată
Paşilor noştri,
Cuvintele lui
Sînt cuvintele noastre,
Adunate în buchet de credinţă
Întru cinstirea lui şi a noastră!

HORVATH DEZIDERIU

Simbolul ideilor fundamentale

Evoluţia culturii şi spiritualităţii româneşti, datorită multor motive obiective şi subiective, a cunoscut după cum ştim, în timp, o alternanţă de perioade benefice, fertile, eroice, cu altele, mai puţin prielnice, şi mai ales mai puţin devotate ideilor supreme ce trebuie să călăuzească şi să ocrotească fiinţa unui popor. Atît de scumpe lui Eminescu şi Andreescu, precum şi tuturor celorlalţi, pe care istoria şi condiţia lor i-au desemnat ca reprezentanţi demni ai gîndirii şi simţirii poporului român, aceste idei s-au păstrat însă nealterate, s-au îmbogăţit şi adîncit mai ales, reuşind să prezinte şi să exprime, în fiecare epocă, adevărul despre oamenii şi ţinuturile de la poalele Carpaţilor.

Din această perspectivă, deceniul al şaptelea este pentru mine cel fundamental, pentru că atunci cînd se risipeau norii celulait, cînd apăreau lumina şi soarele ce aveau să ne ocrotească pe mai departe, deveneam apt să înţeleg entuziasmul şi dăruirea lui Labiş, mă întîlneam mai ales în fiecare luni seara cu o parte din generaţia mea, în cenacluri ce aveau să-i poarte numele, îl ascultam şi admiram pe cei ce aveau să devină mai tîrziu Ioan Alexandru, Fănuş Neagu, Nichita Stănescu, Gheorghe Pituţ, Adrian Păunescu, Ion Gheorghe, Gheorghe Tomozei, Mihai Ungheanu, Grigore Arbore, I. Neacşu.

Prin ei şi lîngă ei mi-am format crezurile şi idealurile, împreună cu ei aveam să salut pe cei care, la jumătatea deceniului, devenea simbolul ideilor de libertate şi mîndrie naţională, pe care l-am urmat cu toţii, lîngă care am stat şi la bine şi la rău.

Atunci mai ales, acel Congres, al nouălea, odată cu alegerea tovarăşului Nicolae Ceauşescu în fruntea partidului, avea să definească şi să încununeze aspiraţiile unei întregi perioade, de nemaiîntîlnite transformări, marcînd hotarul dintre două lumi, avea să redea un popor atît de încercat celorlalte naţiuni, în condiţia sa adevărată şi fundamentală, aceea de demnitate, hărnicie şi prietenie.

Sub semnul acestei incontestabile realităţi se întîmplă acum viaţa noastră, sub semnul acestui atît de scump adevăr îşi manifestă noua dimensiune gîndirea şi spiritualitatea românească de la sfîrşitul acestui mileniu, ocrotindu-şi cu grijă, fiecare floare, pe care apoi timpul şi istoria le vor consemna şi aşeza, alături de toate celelalte, în eterna paişte, aflată liberă, sub soare, „pe cea mai înaltă culme a Carpaţilor".

MIHAI BANDAC

Unitatea dialecticii materialiste (III)

Prin urmare, concepţia materialistă asupra istoriei nu rezultă din extinderea legilor materialismului dialectic la studiul istoriei, ci din studiul istoriei societăţii, din dialectica ei, dialectică în cadrul căreia dialectica cunoaşterii este o componentă în continuă sporire după legea sporirii rolului conştiinţei în dezvoltarea societăţii. Din această cauză materialismul dialectic şi materialismul istoric au ca obiect de studiu totalitatea relaţiilor aşa cum se constituie ele în cadrul relaţiilor umane, în cadrul relaţiilor productive şi producătoare de nou. Desigur, relaţiile cognitive sînt în permanentă prezente şi aici. De aici rezultă că nu natura sau dialectica pură a naturii este obiect nemijlocit de studiu pentru materialismul dialectic, ci natura aflată în relaţii cu omul social, cu omul producător de istorie, producător de determinaţii noi ale dialecticii. Numai admiţînd că omul este producător de noi determinaţii ale dialecticii putem explica proprietatea lui universală de a produce istorie, în opoziţie cu animalele care nu produc istorie. O concepţie consecvent dialectică nu caută relaţii privilegiate pentru obiect în afara diversităţii sau într-o formă anterioară stadiilor ei prezente pe motivul că acestea nu ar fi originare şi, în consecinţă, lipsite de esenţialitate. Căci esenţialitatea, potrivit dialecticii, nu coincide cu o originaritate în sine, în afara transformărilor spaţio-temporale. Dimpotrivă, ea coincide, în gradul cel mai înalt, cu devenirea în universalitatea şi specificitatea ei în acelaşi timp. Din această cauză, dialectica materialistă nu numai că nu mai opune natura societăţii, ci depăşeşte această opoziţie de pe poziţia dialecticii societăţii în general, a celei mai dezvoltate faze a ei, în special.

Societatea nu-i reductibilă la natură, pentru că legile ei au fost depăşite şi integrate şi din această integrare a rezultat ceva nou : legile societăţii. Depăşirea şi integrarea au cauza în acţiunea umană, iar nu în acţiunea naturii în sine sau a animalelor. Cînd Marx afirma că rădăcina tuturor lucrurilor pentru om este omul, el avea în vedere faptul că omul produce universal tocmai pentru că universalul căruia i se conformează este produs de el. Omul inovează în sfera universalului. Dacă inovaţia lui s-ar opri în faţa universalului (= a legilor naturii considerate ca universalul absolut şi ca dialectică absolută), atunci libertatea nu ar mai trebui considerată ca avînd determinaţii specifice. Omul produce universal în şi numai în măsura în care îşi produce universalul (legea, esenţa) în permanenţă. Iar libertatea este corolarul acestei producţii, măsura ei, măsura demiurgică autentică a omului. Legea libertăţii arată inconsistenţa încercărilor de a determina legile dialecticii materialiste (= adevărurile ei) făcînd abstracţie de specificul acţiunii umane, de relaţiile ce se constituie pe temeiul ei. Prin determinaţia libertăţii descoperim şi însuşiri esenţiale noi ale adevărurilor dialecticii materialiste.

Modelul dialecticii societăţii ne permite să elaborăm nu numai diversitatea modelelor dialectice ale acţiunii sociale, ci şi diversitatea de modele ale naturii.

Adevărurile dialecticii materialiste nu răstîrng esenţele unei naturi prime, în sine, absolute, ci esenţele naturii în permanentă depăşire prin acţiunea specific umană. Altfel spus, adevărurile dialecticii concordă cu esenţele naturii transformate de practica omenească, cu esenţele naturii umanizabile şi umanizate.

Prin această ultimă afirmaţie subliniem latura proiectiv-prospectivă de tip umanist a concepţiei materialist-dialectice, latură prin care se manifestă veritabilul caracter revoluţionar-constructiv al ei.

În concluzie, adevărurile materialismului dialectic şi istoric reprezintă un tot dialectic determinat de : a) obiectul istoric aflat în relaţii active cu oamenii reali ; b) teoria dialectică a cunoaşterii care le asigură deschiderea, nu numai prin evidenţierea contradicţiilor interne, ci şi prin rolul ei, activ în depăşirea lor efectivă ; c) asumarea transformării critice a obiectului din perspectivă umanistă.

ION STROIE

Știința, fie ea și „inofensivă", nu se poate face fără conștiință

— Stimate tovarășe profesor, știința și învățămîntul românesc omagiază în persoană dumneavoastră un mare savant și un desăvîrșit profesor ajuns la frumoasa vîrstă de 80 de ani. Sărbătorirea dumneavoastră însă este un prilej de bucurie în primul rînd pentru sutele de mii de oameni care de ani de zile vă urmăresc cu cel mai mare interes în acțiunea dumneavoastră de cultivare a limbii române și de popularizare a lingvisticii. V-aș ruga să acceptați ca primă întrebare următoarea : în ce măsură azi este posibil contactul dintre savantul specialist al unui domeniu din ce în ce mai restrîns și publicul larg ?

— Grație faptului că astăzi toată lumea citește, se găsesc mereu mai mulți oameni care să se intereseze și de ramuri mai înguste ale unei științe. Cred însă că și cercetătorii au datoria să-și formuleze rezultatele în așa fel încît să poată fi citite și de amatori mai puțin specializați. Este și interesul autorilor să poată fi urmăriți de un public mai larg. Oricine e interesat ca părerile lui să fie cunoscute de toată lumea. În al doilea rînd, cînd e vorba de lingvistică, nu trebuie să uităm că limba aparține tuturor vorbitorilor, care îi pot aduce modificări, de aceea e folositor să știm ce gîndește fiecare despre felul în care se vorbește, iar lectura lucrărilor de specialitate împinge pe nespecialiști să-și spună părerile.

— Ce ne puteți spune despre emisiunile dumneavoastră radio, devenite clasice ? De cînd le țineți, ce satisfacții v-au adus ?

— Am început să vorbesc la radio în 1945 și, de atunci, cu unele întreruperi, am continuat pînă azi. Scrisorile pe care le primesc de la ascultători sînt un stimul pentru continuarea acestei activități. Sînt bucuros, între altele, de faptul că marele public se interesează de problemele limbii, pentru că în felul acesta se elimină greșelile de exprimare.

Am vorbit cu colegi care fac emisiuni lingvistice la radio în alte țări : nicăieri interesul publicului în acest domeniu nu este atît de mare ca la noi. Explicația faptului o văd în primul rînd în lupta dusă odinioară de ardeleni pentru a obține drepturi egale, un argument pentru aceasta fiind originea latină a limbii române : în al doilea rînd în discuțiile duse între latiniști și adversarii lor, cu privire la latinizarea limbii și mai ales a ortografiei ; în al treilea rînd în articolele de ziar și în emisiunile de radio și de televiziune cu subiect lingvistic, care au deșteptat un viu interes publicului pentru corectarea greșelilor de limbă.

— Faceți parte dintr-o familie care a mai dat țării noastre și alți cărturari de seamă. Cunoaște binișor activitatea fratelui dumneavoastră Constantin Graur, eminent ziarist (și politolog) din primele decenii ale secolului nostru. Continuați cumva această tradiție prin multiplele dumneavoastră contacte cu publicul ? Ce influență a avut mediul familial asupra destinului dumneavoastră intelectual ?

— În general, frații mei s-au preocupat de problemele limbii și, încă din primii ani ai tinereții mele, mi-au atras atenția asupra unor greșeli care m-au pus pe calea unor explicații ale evoluției limbii. În ce-l privește pe fratele meu Constantin, de la el am învățat foarte multe lucruri : cînd m-am întors de la studii, mi-a pus la dispoziție coloanele ziarului „Adevărul", pentru o rubrică de cultivare a limbii ; așa m-am deprins să scriu inteligibil pentru marele public.

— Delegația de specialiști români participanți la ultimul congres de romanistică a fost alcătuită din două persoane. Cum apreciați această participare românească ? Reflectă ea care stadiul de dezvoltare al filologiei românice românești ?

— Cred că e foarte regretabil să fie atît de puțini lingviști români la orice congres de lingvistică, și cu atît mai mult la unul de romanistică. Astăzi avem specialiști de valoare în mai toate limbile romanice.

— Ce părere aveți despre tracologie ? Ce credeți că ar trebui făcut pentru ca excesele unora să nu compromită sansele adevărate ale tracologiei științifice ?

— Mi se pare că noi ar trebui să ne interesăm de limba tracă mai mult decît altii. Este însă necesar, pentru această activitate, să fim pregătiți în materie de istorie a limbii. Altfel riscăm să compromitem însuși domeniul de cercetare.

— Întorcîndu-ne la evenimentul care prilejuiește acest interviu am să vă reproduc exclamația unui coleg de catedră : „Ministerul are de gînd să desființeze catedra de limbi clasice tocmai acum cînd sărbătorim pe tovarășul academician Graur !" Exclamația colegului privește situația critică în care se află azi studiul limbilor clasice atît în licee, cît și în facultăți. Dumneavoastră, ca decan al clasicistilor, cum priviți această situație ?

— Mi se pare evident că situația studiilor clasice este delicată chiar fără să se desființeze catedra de studii clasice. Părerea mea este că un număr mic de elevi ar trebui să continue să studieze temeinic latina și greaca, pentru că altfel se va produce în curînd o ruptură în evoluția culturii.

— Chiar dacă sînt unele amănunte mi-am schimbat părerile, în linii mari rămîn la concluziile pe care le-am tras în lucrările mai vechi.

— Aveți de gînd să reveniți asupra acelor ipoteze cu care nu mai sînteți de acord ?

— Unde am avut idei noi, am reluat problemele și le-am tratat în conformitate cu gîndirea mea actuală.

— Cum munciți, tovarășe profesor ? Cum arată programul unei zile din viața dumneavoastră de savant și profesor ?

— În cea mai mare parte activitatea mea este organizată pe baza sarcinilor care mi s-au dat sau pe care mi le-am asumat : munca la Academie, la Universitate, la Institutul de lingvistică, la radio, la România literară, la diverse edituri, îmi consumă cea mai mare parte a timpului.

— Regretați ceva din activitatea dumneavoastră ?

— Desigur, s-a întîmplat uneori să mi se corecteze vreo eroare, dar nu cred că aceasta ar trebui să antreneze vreun regret : așa se face știința, cu unele greșeli, care dau ocazia altora să perfecționeze ceea ce s-a făcut.

— Mă număr printre elevii dumneavoastră care au beneficiat nu numai de pe urma științei dumneavoastră, dar și de pe urma omeniei calde cu care i-ați ajutat la nevoie pe cei din jur. Cum vedeți raportul dintre știință și constiință în domeniul atît de inofensiv al filologiei ?

— Știința, fie ea și „inofensivă", nu se poate face fără conștiință.

— Care sînt îndatoririle morale ale unui savant ? Dar ale unui profesor ?

— Un savant are datoria să găsească lucruri noi și să le prezinte corect ; un profesor are obligația să ajute nu numai pe elevii săi, ci pe oricine are nevoie de îndrumare.

— De la dumneavoastră am aflat prima oară că profesorul are și el multe de învățat de la elevii săi. Cum ați ajuns la această concluzie ?

— Am făcut partea a doua a liceului în particular, în timpul primului război mondial, și am învățat mai mult ce mă interesa pe mine, adică latina ; am făcut apoi facultatea de litere tot cu specialitate clasică, iar cînd am devenit profesor de liceu, la Sinaia, mi-am dat seama că îmi lipseau unele cunoștințe de gramatică română. Elevii mei aveau un excelent profesor de română, I. M. Rașcu, astfel că erau bine instruiți, și de la ei am aflat o multime de lucruri.

— Ați fost ani de zile directorul Editurii Academiei. Puțini vă cunosc însă ca editor al lucrărilor scrise de studenții dumneavoastră, lucrări de cele științifice sau de licență. Pe foarte mulți dintre studenți i-ați ajutat să-și publice lucrările. Deși la mulți erați cel puțin coautor, n-ați semnat niciodată alături de cei pe care i-ați îndrumat, adeseori pas cu pas, să-și ducă la capăt cercetarea. Ați făcut-o din generozitate sau așa este și corect ?

— N-am fost niciodată coautor la lucrările studenților : le-am dat unele idei de urmărit, le-am dat unele sfaturi, dar cercetarea și redactarea și le făceau singuri.

— La ce cărți lucrați ?

— Urmează să-mi apară în scurt timp o lucrare la Editura științifică și enciclopedică : **Cuvinte înrudite.** Am în plan un tratat de semantică pe înțelesul tuturor.

— Cu ce lucrare credeți că ați rămas dator lingvisticii ?

— Am făcut toate lucrările cu care am fost angajat.

— Care e lucrarea dumneavoastră la care țineți cel mai mult ?

— „Tendințele actuale ale limbii române".

— Care este satisfacția cea mai mare pe care v-a oferit-o munca științifică ?

— Progresele mari pe care le-au adus serile de cercetători mai tineri, dintre care unii au fost studenții și chiar elevii mei (din vremea cînd predam la liceu).

— Ce așteptați de la tînăra generație de filologi români ?

— Să ducă mai departe știința, astfel încît lingvistica românească să devină fruntașă în lume. Spun asta întrucît în ultimii 10—15 ani limba română însăși a devenit mult mai cunoscută în lume. La lucrul acesta, la interesul general pentru țara noastră, a contribuit fără îndoială activitatea internațională a președintelui Nicolae Ceaușescu, al cărui nume este asociat pretutindeni cu numele țării, cu România. Gîndiți-vă numai la cîți studenți străini pleacă în țările lor avînd o mulțime de cunoștințe despre limba română, despre noi în general. Am avut ocazia să întîlnesc oameni din alte țări, care, neînțelegîndu-se în nici o limbă de circulație mondială, s-au înțeles foarte bine... în românește, fiindcă o cunoșteau destul de bine.

ION COJA ■

Fotografie de VASILE BLENDEA ■

Mult e dulce

Omagiu marelui profesor

Savantul Alexandru Graur împlinește optzeci de ani. Vîrsta unui proverb. Sau a unei zicători spulberînd bruma de pe colinde (Lin curge vîntul de la Moldova). Aprins de umblet printre cărți, cu zîmbetul moale, ca sunetul vocalelor călătorite-n mări de sidef, cu șuflețul împămîntenind aforisme, neștiind să împletească umbra rea, el e clavecinul limbii române moderne și mai e (dacă vreți să otrăvim lumea, poftim !) desuet și nemuritor ca Vivaldi. Geometria pe care o aplică el cuvintelor ocolește asprimile și nu pune nașterea înaintea morții. A căutat și a găsit fildeș sub înțelesuri vechi și nouă, cum frumos zice cronicarul și nefiind din ramul celor ce cugetă cum li se poruncește, o vreme a fost pus între semnele mirării — exact atît cît a fost nevoie ca să apară mici profesori care să inventeze antialfabetul. Dar și atunci, el a cinstit lumina, căci sub fruntea lui gîndul s-a teit totdeauna limpede, curat și aprins de credință. I-am fost într-o vreme elev, și-l voi ține minte mereu ca pe un adevăr blînd. Alexandru Graur e demult o legendă care înnobilează școala românească, rodind în generații. El e legea urmării — cei ce rabdă, cei ce înțeleg, cei ce agonizează iertînd. Destinul poveștilor, nepedepsit, îi smulge cel mult un surîs amar. Marele profesor știe din adîncuri potolite de prea furtunoase rostogoliri numărînd mii de ani că înainte se merge învățînd și lăsîndu-i pe alții să se creadă învățați. În lectica pe care, la optzeci de ani, o poartă pe umeri își potrivesc brățară de aur la mîini cuvintele de logodnă și de iubire ale limbii române.

Din toată inima : la mulți ani !

FĂNUȘ NEAGU ■

Academicianul Alexandru Graur s-a născut la Botoșani, în 7/20 iulie 1900. Membru corespondent al Academiei Republicii Socialiste România din anul 1948, a devenit membru titular în anul 1955. Director al Editurii Academiei timp de 19 ani, din 1955 pînă în 1974. Este, de asemenea, membru (din 1921) al Societății de lingvistică din Paris, președinte al Societății de studii clasice, membru a numeroase alte instituții de știință și cultură din țară și străinătate. Premiul de stat în 1955, om de știință emerit din 1962. În două rînduri, 1932 și 1936, i s-a atribuit premiul „Bibesco" al Societății de lingvistică din Paris. Profesor al Universității București. De mai bine de 50 de ani și-a închinat viața limbilor latină și română, ca și teoriei generale a limbajului, domenii în care a dat o sumedenie de lucrări, cele mai multe de mare circulație printre specialiști și publicul doritor de cultură : Les consonnes géminées en latin, Încercare asupra fondului principal lexical al limbii române, Studii de lingvistică generală, La romanité du Roumain, Etimologii românești, Nume de persoane, Tendințe actuale ale limbii române și altele.

Despre agende, numai de bine

O tipăritură, care îmbină, într-un chip mai mult decît pasionant, utilul cu plăcutul, au reușit să scoată membrii cenaclului literar „Cezar Petrescu" din Florești-Prahova. Și ca să respectăm realitatea, e bine să facem precizarea că problema nu-i privește atît pe membrii, cît pe președintele, vicepreședintele și fondatorii cenaclului. Iată, prin urmare, cîțiva oameni întreprinzători care, neputînd să răzbească, în mai nici una din multele publicații, cîte dau la noi poezie și proză, s-au gîndit să-și construiască singuri monumentul. Agenda în chestiune are comicul ei, chiar dacă umorul înseamnă și-o anume cantitate de hîrtie aruncată pe apa simbetei. Dacă, așa cum se cuvine în orice agendă, trei sferturi e pagină albă — ca să-și noteze, probabil, membrii cenaclului lucrurile de seamă din tumultuoasa viață literară a Floreștiului — sfertul tipărit se adresează direct posterității. Astfel, poetul Serghie Bucur apare în două fotografii-portret : ca fondator, ni se arată din față, ca președinte, e mai discret și nu-și dezvăluie decît profilul. Într-un stil ce-i definește, desigur, harul, același Serghie Bucur inventariază roadele cenaclului din „perioada care a trecut pînă azi", așa cum se numără la plată banii. Între altii, cenaclul a fost vizitat în patru rînduri de criticul literar Ion Bălu. Iată-l, prin urmare, pe distinsul critic fotografiat între membrii fondatori și particioanți cu puțin înaintea celei de a IV-a întîlniri de lucru și, nițel mai nădușit, la cîteva minute după încheierea ei. Ce lipsește aici, bagă de seamă fiecare, e încă o fotografie cu Ion Bălu, în chiar timpul ședinței.

Cenacluri sînt prin mai toate locurile și asta e bine. E minunat că la Florești s-au ținut 300 de întîlniri. Nu-i este nimănui îngăduit, desigur, să ironizeze în marginea unor activități atît de stimabile. Pricepem nevoia de ierarhie și notorietate, tot făcutul trebuind să albă un preț. Ce nu înțelegem e însă nevoia de ridicol. Nu-i din cale-afară de greu să cazi în ridicol. E suficient să numești lucrurile cu măsura pe care nu o au. Să conchidem, cu anul 1980, că-n timpul ce urmează hîrtia va primi aici o întrebuințare mai cumsecade. În loc de agende cu viața de zi cu zi a șefilor cenaclului n-ar fi mai îndreptățit un volum de poezie cu singura ierarhie ce interesează în poezie : talentul ?

TUDOR OCTAVIAN ■

Un muzeu în labirint

În căutarea lui El Greco (II)

Semnul securii duble

Autoportret presupus

Avem totdeauna un tată şi o mamă, zicea Degas. Altfel spus, o ereditate precisă. A lui El Greco însă pare incertă şi plină de întrebări. Aparţine el Spaniei sau Cretei care l-a născut ? Unde sfîrşesc amintirile sale din Creta şi unde începe să vorbească în pictura sa Spania ?

„Grecia explică totul în ce mă priveşte", sună replica lui El Greco într-un roman care-i evocă viaţa. Mă tem că adoptînd o asemenea perspectivă am fi prea tranşanţi. Grecia nu explică totul nici în destinul lui El Greco, nici în pictura lui. Cerurile nebuloase ori arse ale cretanului, ochii cei mai tulburători pe care îi cunosc în pictură, aburiţi de o tristeţe metafizică sfîşietoare de cîte ori privesc în sus, amintesc mai degrabă o Spanie oscilînd între rugăciune şi rug, şi mă mir că un Filip al II-lea, care nu era tocmai un diletant în materie de gust artistic, n-a înţeles cîte lucruri îl apropiau, în fond, de străinul respins la Escurial. Dar corectînd o exagerare, n-ar fi nimerit să săvîrşim alta. Grecia nu explică totul într-un caz atît de controversat cum e „cazul El Greco", dar explică destul de multe. Şi poate cheia enigmei lui El Greco nu se găseşte la Toledo, ci în Creta, în ruinele de la Cnosos. Această cheie are, cred eu, forma unei securi duble. E chiar semnul de pe zidurile labirintului.

Iată de ce, îmi spun, hotarul pe care-l căutam între ereditatea greacă şi melancolia spaniolă, între Creta şi Toledo, nu există probabil nicăieri. Întrucît El Greco este cretan şi spaniol în acelaşi timp. Pictura lui e în egală măsură flacără şi cenuşă. Fervoarea lui Don Quijote unită, în elanul vertical al formelor, cu setea veche a lui Icar. Există artişti scindaţi, sfîşiaţi între partea lor de lună şi partea lor de soare. El Greco nu face parte, cred, dintre ei. El nu e nevoit să se împartă între două adevăruri. Le reuneşte. Nu singerează pentru a opta, ci se răstigneşte de bună voie pe dualitatea sa. E, probabil, unul din acele suflete pentru care iluzia şi decepţia sînt inseparabile. El nu trăieşte la o răspîntie. E chiar răspîntia. Nu trăieşte în labirint. E chiar labirintul, cu ambele sale drumuri, unul spre moarte, altul spre dragoste. Pictura lui are ca secure duble două tăişuri.

Aparent, s-ar zice că acest pictor a trădat totul. A trădat Creta care l-a născut. A trădat Veneţia care i-a dat lecţii de culoare. Şi a trădat Spania care l-a adoptat. El nu aparţine cu totul nimănui. Îşi aparţine doar sieşi şi enigmei care înconjoară pictura sa. Două secole cît a fost uitat n-au făcut decît să-i sporească misterul. Cînd a fost redescoperit, numele lui a ţîşnit ca un meteor.

În realitate, nu e şi securea dublă la fel de ciudată ? Cu o singură lamă, securea e o armă. Ea nu ne arată decît o latură a lumii. Cea care omoară. În schimb, securea dublă uneşte, ca şi labirintul, moartea şi dragostea. Iluzia şi eşecul ei. Viaţa şi eternitatea.

Poate de aceea ni se pare că nimic nu poate fi tranşat definitiv în destinul lui El Greco, fiecare răspuns avînd pe revers o altă întrebare. Se mai întîmplă şi azi să fie invocată boala de ochi a pictorului pentru a explica alungirea stranie a siluetelor din tablourile sale, deşi expertizele cu raze X au dovedit că adesea personajele au fost alungite în faza finală şi, prin urmare, alungirea a fost voită. Reînfloreşte uneori şi suspiciunea de nebunie, deşi cum să motivăm tandreţea prin rătăcire şi misterul prin tulburări psihice ? Ar fi la fel cum am căuta adevărul lui Don Quijote într-un diagnostic. Despre astigmatismul lui El Greco s-a vorbit atît de mult încît Malraux spune pe bună dreptate că „s-a vorbit prea mult". În ce mă priveşte, înţeleg că acest „prea mult" nu trebuie să aibă nici un sens simplificator. Poate că lumina ambiguă a dilemei e chiar singura lumină posibilă într-o asemenea pictură. Dar cei care caută cu orice chip să ne facă să vedem în artă o variantă clinică suprimă răspîntia pentru a alege un drum care pune arta sub semnul întrebării. El înlocuiesc setea de absolut cu un spital. Pentru ei labirintul nu e decît un delir al liniei drepte care nu solicită decît compasiune, ultind eventual că însuşi pendulul vieţii noastre bate traversînd şi amiaza şi umbra.

Chiar în secolul XX El Greco a fost socotit de unii pictor pentru snobi, în vreme ce alţii îl consideră mai spaniol decît Velasquez. Securea dublă n-a lipsit nici în reacţiile stirnite de tablourile lui. Dar fără ea n-am înţelege acest amestec ciudat care a făcut dintr-un grec născut în Creta, în patria labirintului şi a lui Icar, cultivat la şcoala coloriştilor veneţieni şi adoptat de oraşul Toledo, primul pictor al sufletului spaniol. Căci în vreme ce un artist scindat nu e nici călugăr, nici laic, însă e ispitit şi de una şi de alta, El Greco nu ezită între contradicţiile sale. Şi le trăieşte, făcînd imposibilă o graniţă între ele. Lumina sa e umbră încendiată. În Creta, pămîntul e sever, bărbătesc, fără moliciuni, ca trupul coloanelor dorice. Marea, în schimb, e feminină şi insinuantă ca silueta coloanelor ionice. Destinul lui El Greco e construit pe cele două lame ale semnului din labirint ca pe două coloane. Ceea ce pare ruptură nu e decît o sinteză. El Greco e un Icar care a văzut rugurile. Sau un Don Quijote care a cunoscut labirintul. E totodată labirint şi rug. Enigmă şi flacără. Cretan şi spaniol. Dubla realitate este chiar realitatea sa. Dublul adevăr este chiar adevărul său. Şi uneori chiar în acelaşi tablou întîlnim cele două tăişuri ale securii duble. Orgoliu şi disperare. Credinţă şi îndoială. Taină şi febră. Zbor şi încătuşare. În plus, pentru acest pictor venit din patria Ariadnei, iubirea e totdeauna amestecată cu tristeţe, ca şi pentru Spania.

OCTAVIAN PALER ■

Simple note

Ori de cîte ori întîlnesc în ziarele şi revistele străine — cu varii prilejuri şi manifestări — desene, caricaturi şi chiar fotografii reprezentînd pe Salvador Dali, mă izbeşte înrudirea fizică dintre el şi poetul rondelurilor : în unele din desenele lui Jiquidi-Bătrînul şi ale lui Steriade, în caricaturile lui Petrescu-Gîină şi ale lui Iser, dar mai cu seamă privind reproducerile după portretul în ulei realizat de fiul său, Alexis Macedonski, asemănarea se impune frapantă. Au, incontestabil, ca înfăţişare şi expresie caracteristici comune. Şi, poate, — dacă li analizăm puţin peste vreme, ca spirit şi structură — vom găsi identităţi de temperament şi filiaţiuni în reacţii şi năzuinţi, amîndoi revoluţionari şi bizari, orgolioşi şi iconoclaşti, paradoxali şi teribilişti, amîndoi novatori, stăpîniţi de demonul frondei, cu observaţia că fiecare în parte în aria lui de zămisliri şi la epocile respective, unul la noi şi altul aiurea, a deschis drumuri şi a făcut prozeliţi, dar — vai! — cu ce contrastante rezultate : Salvador Dali, la adăpost de orice odioase griji materiale, îşi vinde pînzele la sume fabuloase ca să nu-şi refuze nici o fantezie şi nici un capriciu, iar Alexandru Macedonski (1854—1920), venit pe lume şi copilărind în bogăţie şi opulenţă, a tras, cum se zice, targa pe uscat toată viaţa, de cînd şi-a luat-o pe cont propriu pînă a închis ochii, ca să confirme, parcă, vechiul slogan cu pretenţii axiomatice : „Poezie — Sărăcie".

...Evoluţii. Timpuri şi timpuri. Destine şi destine.

Curios mi se pare că nimeni din cei vechi n-a fost ispitit să se apleace peste chinuita, amara şi donchişotesca biografie a lui Alexandru Macedonski. Abia în anii noştri, adică în 1966, Adrian Marino e primul şi singurul care ne-a dat o amplă, excelentă şi riguroasă „Viaţă", patetică prin document şi adevăr istoric, un breviar de moravuri şi năravuri de altădată — fără nici o preocupare literaturizantă, dealtfel inutilă — şi care trebuie considerată un model al genului.

Atît şi nimic mai mult.

Firească, despre creaţia lui Macedonski s-a scris destul — recenzii, cronici, studii — şi cît a trăit şi postum, iar istoriografia literaturii noastre îi consemnează şi meritele şi valoarea care nu sînt susceptibile de controverse. Şi, de la „Prima — Verba", volumul de debut din 1872 cînd avea 18 ani, întîmpinat lauda-tiv de Dimitrie Laurian, fiul lui August Treboniu Laurian, în publicaţia bilunară ce scotea „Tranzacţiuni literare şi ştiinţifice", pînă la Nicolae Iorga, G. Ibrăileanu, Eugen Lovinescu şi G. Călinescu — mă limitez doar la ei dintre atîţia ciţi au fost — nici unul nu-i refuză preţuirea şi îi fixează în lucrările lor locul de onoare şi de durabilitate ce i se cuvine.

Dar existenţa lui se păstra mai departe într-un con de umbră. Ca să fie evocată numai fragmentar cînd necesităţile de prezentare şi de analiză a operei o cereau. Şi totdeauna tangenţial cu ea.

Astfel se procedează în **Cartea de aur** din 1902 cu amănuntele biografice. Tot sumar sînt redate în studiul introductiv pe care îl face Tudor Vianu la frumoasa ediţie îngrijită de el de la Fundaţie. Pentru ca, ceva mai generos, să stăruie biografic — cel dintîi — Eugen Pohonţu în întinsul său eseu din 1935 intitulat : „Alexandru Alex. Macedonski" Şi fiindcă vorbesc de viaţa lui nu pot să uit splendidul accent de revoltă cristalizat în vîrguroasa filipică la adresa oficialităţii şi a societăţii, pe care o publică Gala Galaction la „Cuvîntul Liber" în primăvara lui 1920 — Macedonski va sfîrşi zbuciumul pămîntesc în acelaşi an, în noiembrie — şi care formează prefaţa la culegerea de poeme „Cartea Nestematelor" ieşită de sub teascurile tipărniţei „Viaţa Românească" în 1923.

Repet : toate sînt doar crîmpeie din zilele şi nopţile trudite ale lui Macedonski, iar unica şi esenţiala biografie propriu-zisă rămîne cartea tulburătoare a lui Adrian Marino. Şi mă opresc exclusiv la capitolul „Viaţa de familie" unde se dă o mostră elocventă, care ilustrează cît de ulcerat trebuie să fi fost în demnitatea şi vanităţile lui, cît de mult trebuie să-l fi durut senzaţia de fracturare a verticalităţilor şi cît de nemilos îl confruntau nevoile şi lipsurile unei familii împovărate de creşterea a cinci copii, ca să eşueze într-o formulă de cerşetorie, e adevărat mai elevată, mai estetică dacă vreţi, dar pînă la urmă tot o penibilă cerşetorie.

Pe cărţi de vizită, scrise de mîna lui, se ploconea în fond, solicitînd potenţaţilor politici şi oamenilor înstăriţi să devină subscriitori la imprimarea unui nou volum de versuri.

Am văzut mai multe asemenea piese şi textul lor e cu aproximaţie acelaşi. Adrian Marino produce unul. Între hîrtiile mele aflu altul care provine de la Mihai Pherekide (1842—1928), fruntaş liberal, fost ministru al lui Ion C. Brătianu în mai multe rînduri şi apoi ocupînd aceleaşi înalte demnităţi sub Dimitrie Sturdza şi Ionel I. C. Brătianu. Dar tată şirurile lui autografe care datează din 1895 : **„A. Macedonski are onoarea să vă roage a primi din partea-i volumul său de versuri de puţin timp apărut. Această carte nu se află depusă spre vînzare în nicio librărie, autorul rezervîndu-şi s-o ofere ca un omagiu cordial şi în mod gratuit numai persoanelor de înaltă distincţiune socială şi intelectuală cari iubind literatura română îşi dau seama de greutăţile celor care luptă pentru ea. Cu această ocaziune anexează şi o subscriere la noul volum ce este să apară şi vă roagă să luaţi parte la dînsa, exprimîndu-vă via sa recunoştinţă pentru răsunetul pe care acest apel îl va afla în bunăvoinţa Dv. luminată. Listele şi suma subscrisă se încredinţează aducătorului".**

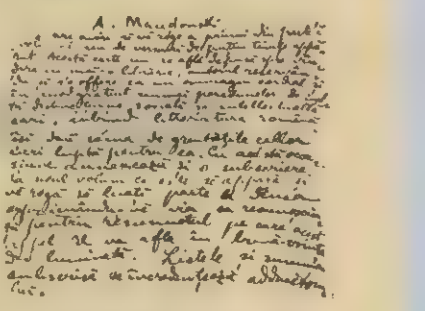

Era Macedonski la data aceea, adică în 1895, un începător, un necunoscut, care trebuia să recurgă la asemenea stratageme ca să aibă ce mînca el şi familia lui ? Nu. Avea cîteva cărţi tipărite, scoase „Literatorul", întemeiase un cenaclu, scrisese proză şi teatru şi era considerat teoretician de curent nou în poezie şi şef de şcoală. Asta era însă culoarea şi mentalitatea vremii, cînd literatura nu-ţi garanta pîinea cea de toate zilele, cînd actorul era socotit paiaţă şi măscărici, pictorul zugrav, iar scriitorul un sfert boem, un sfert un soi de dispreţuit paria şi pe jumătatea cealaltă un amintit. Şi e o datorie cred să ne amintim din cînd în cînd suferinţele şi jertfele înaintaşilor noştri, îngenuncherile şi umilinţele lor ca să înţelegem mai lesne unde am ajuns, cine ne sînt străbunii întru visuri şi gînd şi cum ne obîrşim ca tagmă.

L. KALUSTIAN ■

Tinerii trebuie să ştie

Dicţionar de lagăr

Endlösung

Naziştii ucideau cu sînge rece, rizînd chiar, dar nu le plăcea să fie văzuţi în timp ce împuşcau ori spînzurau. Cu aroganţa ce-i caracteriza, au declarat deschis că, pentru a supune lumea, mai-întîi trebuie înfricoşată, că înspăimîntarea ei nu poate fi obţinută decît prin execuţii, prin moarte ; totuşi nu vroiau să se cunoască proporţiile reale ale asasinatelor pe care le săvîrşeau. Din anumite considerente încercau să pozeze, în faţa opiniei publice, ca oameni cu principii. De aici, abundenţa eufemismelor cu care îşi denumeau acţiunile criminale.

Ei nu vorbeau despre lichidarea tuturor evreilor din Europa, ci despre **Endlösung**, despre „rezolvarea definitivă" a problemei evreieşti sau despre „soluţia ei finală".

Nu pomeneau de deportarea lor în lagărele morţii din Polonia — Birkenau-Auschwitz şi Treblinka — ci de **Evakuierung**, de evacuarea lor în Răsărit sau de **Zurückdrängung**, de înlăturarea lor „din spaţiul vital al poporului german".

Nu se refereau la gazarea milioanelor de deportaţi, ci la **Sonderbehandlung**, la „tratamentul special" aplicat acestora.

Die Endlösung der Judenfrage, „rezolvarea definitivă a problemei evreieşti", ca o escaladare, ca o ultimă şi radicală fază a prigonirii evreilor a fost pusă la ordinea zilei la sfîrşitul lui 1941, cînd mareşalul Reich-ului, Göring, l-a însărcinat, printr-o adresă, pe şeful poliţiei de siguranţă şi al S.D., SS-Gruppenführer-ul[1]) Heydrich să „la toate măsurile organizatorice, practice şi materiale necesare pentru **eine Gesamtlösung der Judenfrage in deutschen Einflussgebitet in Europa**, pentru „rezolvarea definitivă a problemei evreieşti pe teritoriul european aflat sub influenţă germană".

Planul trecerii la acţiune şi al înfăptuirii „soluţiei finale" l-a constituit „Protocolul Wannsee", de fapt, procesul-verbal al şedinţei care a avut loc la 20 ianuarie 1942 la Berlin, strada Grosser Wannsee nr. 56—58 „în legătură cu **Endlösung**, cu rezolvarea definitivă a problemei evreieşti".

Rudolf Höss, comandantul lagărului Birkenau-Auschwitz, din mai 1940 pînă la sfîrşitul anului 1943 cînd a fost numit şef de direcţie în centrala tuturor lagărelor de concentrare, a arătat în depoziţia sa : **„Die «Endlösung»**, „rezolvarea definitivă" a problemei evreieşti însemna **die vollständige Ausrottung aller Juden in Europa**", exterminarea completă a tuturor evreilor din Europa.

Dieter Wisliczeny, **Gestapo**-vist, a declarat în faţa Tribunalului Internaţional de la Nürnberg : „Eichmann mi-a explicat sensul acestei expresii. Mi-a spus că prin cuvintele „soluţionare definitivă" se înţelege exterminarea fizică a rasei evreieşti"...

Pe cît de ample erau proporţiile acţiunii la care se referea „planul Wannsee" — lichidarea totală a unui popor răspîndit pe un întreg continent — pe atît de simplu şi „practic" era concepută înfăptuirea lui. Din Germania şi din toate ţările cotropite (în procesul-verbal al şedinţei se vorbeşte de „teritorii aflate sub influenţa germană"), evreii trebuiau adunaţi, iniţial în **Durchgangsghettos**, în ghetouri de tranziţie, apoi transportaţi spre Răsărit.

Răsărit însemna Birkenau-Auschwitz, iar Birkenau-Auschwitz înseminau camere de gazare cu o capacitate de cîte 2 000 de victime fiecare şi patru crematorii cu 46 de cuptoare care ardeau zi şi noapte.

Pentru a preveni orice superficialitate în timpul acţiunii şi a se asigura ca nici măcar un singur evreu să nu scape internării în ghetou şi deportării spre Răsărit, cei adunaţi la 20 ianuarie 1942 pe strada Grosser Wannsee nr. 56 –58 au stabilit şi au consemnat în procesul-verbal al şedinţei că „În cursul efectuării practice a **Endlösung**-ului, a „rezolvării definitive", întreaga Europă va fi scotocită de la apus spre răsărit".

Şi Himmler, ajutat de Eichmann, întreg **SS**-ul şi **Gestapo**-ul au avut grijă ca, realmente, întreaga Europă de la apus spre răsărit şi de la nord spre sud — Franţa şi Belgia, Olanda şi Grecia, Danemarca şi Polonia, Norvegia şi Italia etc. — să fie impecabil scotocită.

Au fost totuşi două excepţii.

Prima excepţie : Ungaria horthystă. Ea n-a fost scotocită. Aici, **Gestapo**-ul n-a trebuit să-i hăituiască pe evrei, să-şi piardă timpul cu arestarea lor, cu scotocirea oraşelor şi satelor ca în alte ţări. Horthyştii — poliţia şi jandarmeria — i-au adunat pe evrei bob cu bob, după fişele de înregistrare la poliţie, i-a internat în **Durchgangsghettos**, în ghetouri de tranziţie, apoi i-a îmbarcat în vagoane pentru vite şi i-a predat, la graniţa de nord a ţării, **SS**-ului. Vagoanele nu se desfereau, nici locomotiva nu se schimba. Doar poliţiştii horthyşti erau înlocuiţi cu **SS**-işti. Şi trenul îşi continua drumul spre Birkenau-Auschwitz.

A doua excepţie, diametral opusă : România. România n-a fost scotocită de **Gestapo** şi **SS**, aşa cum s-a prevăzut în şedinţa de la Wannsee. N-a fost scotocită pentru că poporul român, în ciuda dificultăţilor ocupaţiei naziste, n-a permis acest lucru. România a fost singura ţară din Europa cotropită de hitlerişti din care n-a plecat nici un tren cu evrei spre Birkenau-Auschwitz.

[1]) General-locotenent în **SS**.

OLIVER LUSTIG ■
fostul Häftling nr. 112 398

Jocurile olimpice sînt gata de start

Moscova, 15 iulie (prin telefon de la trimisul nostru) : La ora la care transmitem aceste rînduri, la puțină vreme după sosire, peste capitala Olimpiadei coboară noaptea de marți și, totodată, o ploaie măruntă, siciitoare. Din cite am înțeles, la Moscova plouă de citeva zile. Nu sînt decît 15 grade, împotriva asigurărilor date de Institutul unional de cercetări științifice în domeniul informațiilor hidrometeorologice ! La cererea Comitetului de organizare a Jocurilor Olimpice, acesta a studiat starea timpului pe lungimea ultimului secol și a ajuns la concluzia că sfîrșitul lunii iulie va fi călduros. Iată că și aici, ca și la noi, meteorologilor le e dat uneori să calce alături, drept care încă pe peroanele aeroportului Șeremetievo am scotocit în fundul valizelor, apelind la puloverele luate pentru cazuri de forță majoră. Se zice însă — am auzit la ultimul radiojurnal al zilei — că mîine va fi soare. Ni-l dorim pentru noi și, mai ales, pentru organizatori care au depus și depun toate eforturile pentru ca această a XXII-a ediție a Olimpiadei de vară să se desfășoare în condiții cît mai bune.

Uriașa Moscovă, întinsă pe 100 kilometri pătrați și numărind 8 milioane de locuitori, e împodobită sărbătorește și trăiește din plin, prin fiecare cetățean, pe fiecare stradă, emoția apropiatului start olimpic. Ursulețul Mișka, mascota Jocurilor, zîmbește strîngărește de peste tot, dornic parcă să coboare de pe panouri și vitrine ca să te provoace la trîntă.

„Sport, pace, prietenie" — am citit din goana autobuzului pe Leningradski Prospekt, maiestuoasă poartă de intrare în oraș, aceste cuvinte exprimînd exact starea de spirit ce caracterizează la ora actuală Moscova olimpică. Întrecerile se vor desfășura în cadrul a 21 de ramuri și 203 discipline sportive.

Pînă la ceasul acestei convorbiri telefonice au sosit în satul olimpic, după buletinul la zi al Agenției de presă „Novosti", 2 982 de participanți din 74 țări, restul concurenților înscriși fiind așteptați să vină în continuare.

Cea mai mare parte a delegației noastre se găsește deja la Moscova. Gimnastele s-au antrenat în cursul acestei seri în sala „Dinamo", urmînd să efectueze mîine un antrenament oficial pe chiar arena de concurs. Polo iștii au întîlnit la prînz formația Australiei, programul lor de mîine prevăzînd un meci de verificare cu reprezentativa țării-gazdă. În această noapte urmează să sosească în satul olimpic luptătorii de greco-romane și boxerii, precum și trăgătorii Dan Iuga și Mircea Milca.

În urmă cu un sfert de oră, stimați cititori, televiziunea sovietică a prezentat, color, cîteva imagini de la unul din ultimele antrenamente ale Nadiei Comăneci, triplă campioană olimpică la Montreal. Ne-a surprins acel moment la Centrul de presă, un fel de turn Babel, în care se bate la mașină, se tipă în telefoane, se tăcăne la telexuri și se vorbește în toate limbile pămîntului, dacă nu cumva chiar în mai multe!! Cînd silueta Nadiei a umplut ecranul cu mișcările ei de zeiță, rumoarea sălii s-a stins ca la comandă, lăsînd locul unei tăceri admirative, încheiate cu exclamații și aplauze. Exercițiul ei minunat s-a dovedit cel mai potrivit prolog pentru ceea ce a urmat pe micul ecran, un tulburător recital din poezia lui Andrei Voznesenski, susținut de el însuși.

Astăzi, 15 iulie, flacăra olimpică a părăsit orașul Kursk. Ea a înnoptat la Orel, fiind aprinsă de Valentina Tihomirova, maestră emerită a sportului, participantă la două ediții ale Olimpiadei. Prin Tula, flacăra va ajunge cît de curînd la Moscova unde va arde, cu toată puterea, în toată puritatea, între 19 iulie și 3 august.

OVIDIU IOANIȚOAIA ■

File din istoria spionajului (VIII)

Cruciada agenților

Alexie Comnenul, care a discutat și el cu Tutuch, s-a referit la alianța existentă între împărații Bizanțului și șahul Persiei, stăpînul emirului. El a reușit să-și convingă interlocutorul că, după jefuirea teritoriilor bizantine, normandul se va apuca să jefuiască și teritorii persane. Drept urmare, Tutuch a fost de acord să-l predea pe Roussel de Bailleul contra unei sume însemnate de bani pînă la achitarea căreia un număr de bizantini s-au constituit ostateci. Întrucît împăratul Bizanțului întîrzia să trimită banii, iar turcii începuseră să-și piardă răbdarea, pretinzînd eliberarea lui Bailleul, Alexie Comnenul i-a convins pe locuitorii orașului Amaseea din Capadocia în preajma căruia se petreceau aceste evenimente, să plătească ei banii, scăpînd în felul acesta de război și de jaf. Devenit, ca urmare a calităților sale domestic al scholelor [1]) și șef suprem al armatei în lipsa împăratului, Alexie a fost trimis în anul 1078 de noul suveran, Nikephoros al III-lea Botaniates, împotriva rivalului său la domnie, Nikephoros Bryennios. Într-una din primele bătălii purtate cu acesta, Alexie a ajuns la un pas de înfrîngere, salvîndu-se pe sine și pe ai săi printr-o îndrăzneață acțiune de diversiune. Împresurat de Bryennios, el i-a răpit acestuia calul și l-a încălecat răspîndind vestea falsă despre moartea pe cîmpul de luptă a adversarului său. La întoarcerea în Capitală, Alexie a primit ordinul să angajeze lupta cu Basilakios, fost duce al themei (ținutului) Illyricum. Ca și în alte cazuri, Alexie a recurs la dezinformarea inamicului său ; el s-a prefăcut că-și așază tabăra între vechea albie uscată a riului Vardar și noua albie, plină de ape, părăsindu-și apoi corturile și lăsînd focurile aprinse. Înșelat, Basilakios a atacat tabăra goală, primind din întuneric loviturile decisive ale armatei lui Alexie. Ulterior, Basilakios a fost prins la Salonic unde i s-au scos ochii.

Urcat pe tron în urma unei răscoale conduse de el și de fratele său Isac, Alexie Comnenul a fost contestat de feudalul normand Robert Guiscard, duce al Apuliei și al Calabriei, care a trecut Marea Adriatică pentru a-l înlătura și a-l instala în locul său pe un călugăr, anume Rector, care se dădea drept fostul împărat bizantin Mihai al VII-lea re îmbrăcase, la detronarea lui, haina monahală. În ceea ce-i privea, Alexie și Isac Comnenul, aceștia erau aristocrați originari din Tracia, posedînd întinse moșii în Anatolia. Interesant apare faptul că rabinul Benjamin din Tudela, călător prin Imperiul bizantin la epoca respectivă, le-a atribuit o origine vlahă.

În lupta împotriva lui Guiscard, noul împărat bizantin a fost ajutat de venețieni care nu doreau să-l vadă pe normand prea puternic în Marea Adriatică. Drept răsplată, venețienii au cîștigat privilegii însemnate pe teritoriul Imperiului bizantin: dogele Veneției a devenit protosebastos [2]), titlu purtat pînă atunci numai de fratele împăratului, Isac. Atît dogele cît și bisericile venețiene al căror conducător a fost decretat hipertimos [3]) primeau anual o mare sumă de bani din vistieria Bizanțului, Veneția a cîștigat de asemenea concesiunea tuturor prăvăliilor aflate în vechiul port evreiesc și cartierul Vigla cu cheiul aferent. Cei din Venetia au mai primit și alte clădiri în cetatea imperială și în Dyrrachium (Durres) însă darul cel mai de preț l-a constituit libertatea de a face comerț în toate regiunile imperiului fără a fi supuși controalelor și fără a plăti taxe vamale.

Începînd de la 1086, Alexie Comnenul a intrat în conflict cu cîțiva conducători ai unor formațiuni statale de la Dunăre : Tatos, Sesthlav și Satzas, în persoana cărora Nicolae Iorga a identificat pe șefii unor cnezate românești. „Era cu neputință să-i dezbine cineva prin viclenie" — mărturisește Ana Comnena. „Cu toate încercările numeroase ale împăratului, nici unul, nici măcar în taină nu a trecut de partea sa, într-atît sînt de nezdruncinat acești în ce au hotărît".

Ceva mai mult noroc a avut Alexie în anul 1092 cu emirul turc Cákan (Tzachas în grecește) care, aflînd despre numeroasele greutăți ale Bizanțului în luptele cu pecenegii, și-a construit o flotă pentru a ataca, la rîndul său, imperiul. Pentru a lichida această nouă amenințare, Alexie Comnenul a recurs la o acțiune de dezinformare și influențare a sultanului Kilidj-Arslan, astfel încît acesta să ia măsurile de rigoare împotriva emirului. El i-a trimis lui Kilidj-Arslan o scrisoare din care rezulta că Tzachas urmărește să-l izgonească de pe tron pe sultan. Insinuarea vicleană a bizantinului a prins, căci Kilidj-Arslan l-a atras pe Tzachas într-o cursă, invitîndu-l la o masă unde l-a străpuns cu sabia.

În ianuarie 1097 a sosit la Constantinopol, înaintea celorlalți cruciați, pentru „a discuta în liniște cu Alexie" principele normand Bohémond de Tarent. Cunoscînd firea bănuitoare a oaspetelui său, împăratul a pus să i se servească, alături de bucatele gata pregătite, carne crudă pe care normandul putea s-o frigă personal. Este exact ce-a făcut Bohémond care s-a și interesat a doua zi cum se simteau cei ce mîncaseră din bucatele împăratului.

---

[1]) **Schole** — unități militare alcătuind una din gărzile palatului.

[2]) **Protosebastos** — termen grecesc, însemnînd **mare stăpînitor** purtat o vreme numai de membri ai familiei imperiale. Cu timpul a fost acordat unor generali bizantini și șefi de state străine ce aduseseră servicii mari imperiului.

[3]) **hipertimos** (greaca veche) — termen traductibil prin **prea onorat** sau **prea cinstit.**

(Va urma)

I. MOCANU ■

Ce face omul cînd nu-l vede nimeni

Cînd a zis „plus 4 250", s-a scufundat vaporul...

În această rubrică nu căutăm cu orice preț „apețe" ieșite cu totul din comun, ci urmărim cu precădere să înfățișăm întîmplări cu o morală certă, cu învățăminte care să îmbogățească, eventual, capitalul de experiență al omului față de „faptul divers dubios" aparent minor, aparent mărunt, socotit adeseori mai mult sau mai puțin inofensiv, așa, o curiozitate ieftină, socoteală care se schimbă nu o dată, și nu de puține ori tardiv (după o revelatoare și tristă matematică a păgubașilor), atunci cînd se constată că efectele nu-s deloc minore, nici mărunte, ci supărătoare, uneori chiar grave. Așadar, să învățăm...

„Fantezie, bogată, de escroc. O casă destinată demolării pe strada Vaporului, în sectorul 6 al Capitalei. Nu știm dacă numele străzii l-a inspirat pe tehnicianul B. de la I.C.R.A.L. Giulești, să-l plimbe pe cetățeanul C.M. pe apele unei afaceri tulburi din toate punctele de vedere. Cert este că i-a „subînchiriat" — de la sine putere ! — contra sumei de 200 lei lunar, plătiți cu regularitate escrocului, din septembrie '79, o locuință compusă din 3 camere și dependințe. Văzînd că vaporul afacerii sale plutește înainte nestingherit, ce și-a zis tehnicianul B ? „Ce-ar fi să-i măresc chiria ?" Nu 200 lei, ci 425 lei lunar. Și plata în avans, imediat, cu 10 luni înainte (luni în care casa se va demola probabil). Deci : +4 250 lei. La auzul acestui ultimatum, C.I. s-a dus, în sfîrșit, să reclame, au venit organele de ordine și au surprins flagrantul delict al prădării și luării banilor.

Stop !

S-a scufundat... vaporul locuinței din str. Vaporului. Și s-a întrat la apă.

MARIUS POPESCU ■

Omul și mediul

Explozia turistică și riscul degradării mediului

În prezent turismul a devenit un atribut al vieții omului modern. Mai bine de un sfert din locuitorii planetei își înscriu în modul lor de a-și petrece timpul liber această modalitate de recreere.

Turismul internațional, în ultimii cinci-șase ani, înregistrează o creștere medie pe plan mondial cu 50 la sută. Turismul **intern** cunoaște o dezvoltare și mai mare. La numărul total de circa 250—300 milioane de turiști ce călătoresc în alte țări se adaugă de 4 ori mai mulți turiști care rămîn în propriile țări.

În trecut, numai cu un sfert de secol în urmă, turismul nu era atît de practicat. Ceea ce explică actuala **„explozie turistică"** sînt cîteva cauze generate în primul rînd de revoluția tehnico-industrială, care a favorizat creșterea timpului liber, extinderea mijloacelor de transport și intensificarea vitezei lor, reclama turistică prin radio și T.V., dotările tehnice în zonele turistice.

Turismul este încurajat în unele țări ca o formă importantă de venituri. Spre exemplu, anual turismul a adus principalelor țări turistice din Europa următoarele venituri, în milioane de dolari : Spania — 152,5, Italia — 112, Franța — 119, Iugoslavia — 45. În Canada turismul aduce mai multe beneficii decît exportul grîului, iar în Kenya decît exportul cafelei (principalele produse de export). Între cauze nu trebuie să uităm creșterea veniturilor pe cap de locuitor și faptul că, în general, psihologic omul suportă greu „prizonieratul" unui singur loc.

Toate aceste motive au dus în multe zone ale lumii la o adevărată **presiune turistică**, în sensul unui număr enorm de persoane pe unitatea de suprafață. Există zone turistice unde populația sporește de peste 15—20 ori și chiar mai mult, atingînd frecvent 1 500—1 800 „locuitori" pe km². Vestitul Vatican înregistrează anual un milion de turiști iar suprafața sa este de numai 0,44 km². Aglomerarea turistică privește nu numai zonele verzi și pe cele naturale destinate păstrării intacte a ecosistemelor. Parcul american Yellowstone ajunge zilnic la 180 vizitatori pe km². În acest context mediul înconjurător este expus unor grave perturbări. De aceea turismul se cere planificat și controlat ca orice activitate. Din păcate adeseori, din interese comerciale, bănești în numele „drepturilor turistului" s-au supraaglomerat zone de un deosebit pitoresc sau cu o valoare istorică — artistică sau biologică nu numai inestimabilă ci și greu recuperabilă sau chiar irecuperabilă. Amenajarea unor locuri de cazare, de circulație și parcare, de alimentație publică, distractie au restrîns și aglomerat la maximum, spre exemplu, vestita Coastă de Azur, în aceeași situație aflîndu-se și multe alte zone turistice din Franța, Spania, Italia etc.

În anumite zone din România și noi primim un număr de turiști — din țară și de peste hotare — care depășesc de cîteva ori numărul populației locale. Spre exemplu, litoralul primește anual 1 100 000 turiști, ceea ce reprezintă de 5 ori populația orașului Constanța. Creșterea capacității de cazare în hoteluri, amenajarea complexă a zonelor rezidențiale și planificarea numărului de turiști au asigurat în țara noastră evitarea multor efecte negative ale „presiunii turismului".

Dar nu putem încheia această scurtă prezentare a „exploziei turismului" fără a arăta că ravagiile turismului, indiferent de țară, de eforturile organizatorice și materiale ale unui stat, sînt posibile ca o consecință a comportamentului neadecvat al vizitatorilor.

Locurile bătătorite de turiști au adeseori un aspect de-a dreptul murdar, devastat, aiutit. Zonele turistice naturale, vestite altădată prin aerul curat și liniștea lor, sînt astăzi greu de găsit. Tot mai frecvent aerul lor este amestecat cu poluanti de la autoturismele orgoliosilor conducători auto care țin să vină și în inima naturii cu propria mașină. Întrucît plăcerea unor turiști se măsoară și în zgomotul pe care-l fac prin tranzistoare, casetofoane, zgomotul în zonele turistice naturale este adeseori mai puternic decît cel de pe cele mai circulate străzi ale orașelor. Așa cum remarca ecologul E. Bonnefous, în aceste condiții toate noxele și constrîngerile vieții cotidiene sînt transpuse în zonele turistice. Dar pentru a nu ajunge aici, depinde de noi, turiștii, de grija noastră de a ne comporta civilizat.

Dr. ELENA BARNEA ■
cercetător științific

Lumea în care trăim

Nu există „rețete" miraculoase

Sute și sute de milioane de oameni, o parte importantă a populației planetei, trebuie să găsească răspunsuri la marile probleme ale depășirii subdezvoltării. În fond, este vorba de viitorul lor, iar identificarea căilor pentru eliminarea unei situații care le împovărează existența a devenit vitală, întrucît menținerea actualelor decalaje este intolerabilă. Cum poate fi parcurs drumul lichidării rămînerilor în urmă, drumul către dezvoltare ? Există, desigur, o situație generală — produs al moștenirii coloniale — definită prin subdezvoltare economică, dar, în cadrul acestui fenomen, o diversitate de realități concrete. Statele în curs de dezvoltare nu participă la producția industrială mondială decît cu circa 7 la sută. Dar există state, din această categorie, în care industria este practic inexistentă, în care progresul industrial trebuie să pornească de la punctul zero. Există cel puțin 30 de state cu 250 000 000 locuitori, pe care documentele O.N.U. le includ printre țările cele mai vitregite de soartă în materie de dezvoltare.

Pentru toate statele confruntate cu problemele subdezvoltării, indiferent de nivelul pe care l-au atins, indiferent de particularitățile care pot să provină din existența sau absența resurselor naturale, esențială este definirea unei strategii concrete. Intervine, aici, necesitatea unei juste înțelegeri a raportului dintre factorul național, adică propriile eforturi, și colaborarea internațională. În acțiunea pentru eradicarea subdezvoltării. Categoric, colaborarea internațională, așa cum rezultă și din dezbaterile și hotărîrile recentei sesiuni a Consiliului Economic și Social al O.N.U. (ECOSOC), are un rol important ce nu poate fi subapreciat. Dar factorul primordial, după cum o dovedește experiența, rămîne cel național.

Ca țară socialistă în curs de dezvoltare, pornind de la propria sa experiență, România apreciază că efortul propriu al popoarelor reprezintă factorul decisiv în procesul lichidării subdezvoltării, proces complex, de durată, care trebuie conceput într-o perspectivă clară. Fără angajarea plenară a întregului potențial național fără mobilizarea ansamblului resurselor de care dispune fiecare popor nu se poate asigura realizarea programelor de dezvoltare, nu se poate concepe progresul economico-social accelerat. Ajutorul statelor dezvoltate, în măsura în care este oferit în condiții ce respectă demnitatea națională și egalitatea în drepturi, poate contribui la grăbirea reducerii rămînerilor în urmă. Acest ajutor nu poate fi însă nici total și nici veșnic. Tocmai de aceea, el poate fi eficient dacă este corelat cu propriile eforturi ale țării sau țărilor în cauză. Dezvoltarea economică trebuie să aibă la bază munca, străduința neobosită a fiecărui popor. Această cerință se poate realiza, firește, în condițiile specifice ale fiecărui stat, în funcție de realitățile lor particulare. Adică, prioritățile în dezvoltarea unui sector economic sau altul variază de la o țară la alta, căci pentru țările africane, de pildă, ce abia și-au dobîndit independența, problemele au o altă dimensiune și un alt grad de acuitate față de cel din statele latino-americane confruntate tot cu necesitatea înlăturării subdezvoltării, dar de pe o altă treaptă. Dar chiar în interiorul fiecăruia din aceste grupe de state, de pe același continent, există mari diferențe în materie de nivel economic atins, de resurse naturale etc. Din acest punct de vedere se relevă imperativul unei rezolvări diferențiate, prin forme și metode proprii, a vastelor probleme pe care le implică dezvoltarea. Nu există metode unice, nu există „rețete" miraculoase. Munca fiecărui popor creează premisele propășirii sale.

Pornind de la această realitate fundamentală, fiecare țară trebuie să-și elaboreze programe concrete, viabile, care să țină seama de posibilități și resurse, care să îngăduie accelerarea progresului economic. Esențială este alocarea unei cote importante din venitul național pentru a se asigura dezvoltarea economică. Neîndeplinirea acestei cerințe a dus la situația în care în unele state subdezvoltate creșterea producției n-a făcut față nici măcar sporului demografic. Un grup de experți ai O.N.U. au ajuns la concluzia că un progres rapid al țărilor în curs de dezvoltare — care să permită diminuarea substanțială, în perioada care a rămas pînă la sfîrșitul acestui secol, a marilor decalaje economice — este posibil numai cu condiția ca 30—35 la sută și în unele cazuri chiar 40 la sută, din venitul lor național să fie folosit pentru investiții. Numai astfel va putea fi eradicată sărăcia, satisfăcute nevoile esențiale de hrană, îmbrăcăminte, locuință, asistență medicală. Numai astfel se va putea asigura baza tehnico-materială, perfecționarea forțelor de producție indispensabile progresului industrial și modernizării agriculturii.

În același timp, România apreciază că un rol însemnat în domeniul sprijinirii eforturilor proprii ale țărilor în curs de dezvoltare revine Organizației Națiunilor Unite și organismelor sale specializate. Acest rol sporit se poate exprima și prin elaborarea unor programe concrete de acțiune menite a fi supuse dezbaterii la sesiunea specială din acest an a Adunării Generale a O.N.U. consacrată edificării noii ordini economice internaționale. Să nu uităm că perpetuarea distorsiunilor în dezvoltarea și accentuarea decalajelor economice și sociale dintre țările dezvoltate și cele în curs de dezvoltare constituie un factor permanent de instabilitate economică și de agravare a tensiunilor și confruntărilor în viața internațională.

Ultimele evoluții ale situației internaționale au pus încă o dată în relief stringența eliminării subdezvoltării, necesitatea de a se trece de la declarații de bune intenții la acțiuni eficiente. Pentru popoarele care trebuie să biruie sărăcia și rămînerea în urmă nu este o temă de deliberare academică, ci o realitate dramatică ce poate fi modificată doar prin eforturi stăruitoare. Eforturi care trebuie să aibă la bază munca proprie, mobilizarea tuturor resurselor și energiilor de care dispune fiecare popor, fiecare țară. Reușitele României, în anii care au trecut de la eliberarea țării, sînt demonstrația cea mai elocventă a justeței punctului de vedere al partidului și statului nostru afirmat cu insistență de tovarășul Nicolae Ceaușescu. Prestigiul și autoritatea de care se bucură România în lume sînt, deopotrivă, inseparabile de realismul politicii românești și de energia cu care poporul român înalță edificiul vieții sale noi.

AL. PINTEA ■

O viață nebună în grade Celsius...

Dincolo de impactul economic, criza energetică pune în discuție, cînd nu demolează pur și simplu, obișnuințe, gusturi și, deci, și moda. În toată lumea se caută o alternativă rațională la cotele tradiționale de consum și filtrele care se introduc în calea galopului de benzină, de kilowați și așa mai departe impun un fel de reprolectare a vieții și a hobby-urilor de tot felul.

Hotărîrea administrației americane de a pune punct excesele de climatizare în instituții, hoteluri, restaurante, a declanșat, spre exemplu, perturbări dramatice în atelierele caselor de modă. Onorata clientelă obișnuită în vechile toride să se expună în interioare răcoroase iar în gerurile aspre în interioare toride trebuie acum să adopte o linie de mijloc. O asemenea opțiune, impusă de forța crudă a împrejurărilor, conduce cu pași melancolici la constatarea că garderobele sofisticate nu mai au valoare decît în sine din moment ce nu mai pot fi purtate propriu-zis. Cum puține sînt membrele high-life-ului internațional care își expun toaletele pe stradă, în clima cinstită de afară, dinsele pendulînd între automobile și saloane, jocul de grade din calorifere sau din aparatele de aer condiționat le ține drastic în șah.

O încruntare bruscă a început să mașine seninătatea cordială a party-urilor și five-o-clock-urilor. Casele de modă pierd bani grei gîndindu-se, totuși, cum i-ar putea cîștiga la loc însinuind în sufletele zguduite ale clientelei o formulă nouă, o formulă șoc, apetisantă și nostimă care să garanteze farmecul vestimentar și la 20 de grade Celsius. Pentru așa ceva e nevoie măcar de gîndirea care se aplică în prezent în domeniul automobilelor.

Trecerea de la limuzinele — dormitor sau salon, cum vreți — uriașe în lungime și uriașe în lățime, cu un consum de benzină uriaș, la automobilele mititele, subțirele și economicoase s-a făcut prin tiri-bombe publicitare greu de descris în cîteva cuvinte. Mitul automobilului care lasă pietonii cu gura căscată și asigură celor din interior o grozavă trufie nichelată, un spațiu de lene amplă în care întinderea mîinilor și a picioarelor se poate realiza în voie, a trebuit dinamitat cu graba cu care actuala criză energetică s-a instalat pe toate meridianele. O asemenea operație a zdruncinat industria nord-americană și, firește, obișnuința de decenii a cumpărătorilor. Noroc cu reclama care năpustindu-se asupra creierelor normale le-a infiltrat ideea că scaunele înguste ale automobilelor și, în general, automobilul restrîns creează o intimitate adorabilă, un fel de stat pe brînci care este și singura parte veselă a problemei.

După cum se vede, între petrol și rochiile decoltate, între petrol și somnolența în limuzine, între petrol și whisky cu gheață se cimentează o grozavă legătură. M-am referit la gheață pentru că măsurile de raționalizare privesc și industria frigorifică, mare consumatoare de energie. Practic, nimic nu mai credem, jocurile sînt făcute, noroc cu reclama care poate transforma orice în reversul său.

În felul acesta onorata clientelă, își poate inversa gusturile, dominată de senzația plăcută că efectele produc cauze, ceea ce în realitate nu ar fi deloc rău...

RADU BUDEANU ■

Mondo umano ?

Toată lumea mulțumită

Supertancul petrolier „Sea Sovereign" fusese lansat la apă în urmă cu 11 ani, în portul suedez Malmö. Dealtfel a și fost înregistrat pe peliculă, din numeroase unghiuri, pentru că, datorită capacității sale — 214 000 tone — reprezenta, pe atunci, o adevărată mîndrie a proprietarului. A fost folosit zece ani, după care libanezul Soudan l-a cumpărat pentru suma de 11 600 000 dolari, l-a rebotezat cu ciudatul nume „South Sun" — „Soarele din sud" — și l-a înregistrat sub un pavilion de complezență în Liberia. (Unde altundeva ?) Apoi itele s-au cam încurcat, dacă nu erau așa de la bun început. Soudan, cetățean american, își are biroul în Houston, orașul cunoscut mai degrabă pentru centrul său de urmărire și îndrumare a zborurilor spațiale și clinica sa decît ca adăpostul unor protagoniști de afaceri tenebroase. Aici, Soudan este un modest agent de asigurări dar, scrie presa internațională, nu se știe cum, el a devenit peste noapte patronul unei companii de transport : „Oxford Shipping", înregistrată și ea (ce „stranie" coincidență !) tot în incăpătoarele registre liberiene.

Iarăși numele tancului petrolier se schimbă în mai ternul „Salem", e și asigurat pentru 24 milioane dolari de arhicunoscuta firmă Lloyd's. Apoi în august '79, la Tîrgul maritim din Pireu apare și un Bert S. Stein (necunoscut exactilor și informatilor agenți ai Lloyd's) care-și recrutează un echipaj bun pentru un vas sub pavilion de complezență ; la Zürich, cu Ariel Frey, creează firma „Shipomex" și, în noiembrie, închiriază „Salem"-ul pe care îl trimite într-un emirat din Golf unde, în marele pintec al tancului intră 194 000 tone petrol ce trebuie adus în Europa. Traseul ales nu va fi Aden-Canalul Suez ci prin Oceanul Indian-Canalul Mozambic ocolind Africa pentru a ajunge la Le Hâvre. Dar cîte nu se pot întîmpla pe drum ! De pildă — Salem a fost re-re-rebotezat cu „Lema" — și sub acest nume a făcut o escală tehnică în Durban (Africa de Sud). Cît de „tehnică" a fost escala avea să se afle mai tîrziu. La plecare numele „Salem" a reapărut. Dar stupoare ! La jumătatea lunii ianuarie Salem era în flăcări la 150 kilometri în largul Senegalului, după care s-a și scufundat. Ciudat sau nu dar toți membrii echipajului au scăpat ! Și tot ciudat sau nu dar nici un document de la bord n-a putut fi salvat așa cum nimeni de pe bord n-a văzut la timp incendiul. Teama de „marea neagră" a fost spulberată repede de cînd s-a văzut că nici după incendiu și nici după scufundare n-a apărut nimic. Tîrziu, în aprilie a.c., bănuielile s-au confirmat : la Durban, supertancul descărcase petrol și încărcase apă în loc. Autoritățile sud-africane au anunțat că vor despăgubi. În parte, compania Shell care a intentat proces lui Soudan, proprietarul prezumtiv al lui „Salem", care Soudan aruncă orice responsabilitate asupra lui Stein, care Stein a dispărut nu se știe unde.

Dar Lloyd's, cu informații și zeloșii săi agenți a rămas inactivă ? S-ar putea ca și ea să fi fost calmată într-un fel, așa încît, ca într-o commedia del arte, toată lumea să fie mulțumită !

DUMITRU CONSTANTIN ■

Ochii și urechile lumii

De 14 iulie

Franceza — spunea Arghezi — nu mai e o limbă, ci un stil al inteligenței. Am învățat-o la școală, dintr-o carte care mi-a încîntat copilăria, cum puține manuale didactice o pot face : „J'apprends le français" a lui Candrea. Numai latina lui Bujor și Chiriac a mai fost atît de frumoasă. Cartea lui Candrea — cu descrierile Parisului, cu exerciții de vocabular la fiecare paragraf, cu paginile de la urmă, cuprinzînd încrengătura aceea fastuoasă de verbe neregulate — am combinat-o cu un volumaș de gramatică, și el de neuitat, al lui Larrive și Fleury unde găseai aventurile adjectivelor în trecerea de la singular la plural, regula infernală a lui „si", care introducea condiționalul, construcțiile melodioase cu subjonctivul, sub bolțile cărora am pășit spre „Nenorocirile Sofiei", „Fără familie", Jules Verne, „Mizerabilii" și „Cei trei muschetari". Franceza e un palat al adolescenței durat — precum la Proust, amintirea dintr-o firimitură ajunsă pe cerul gurii — printr-o atingere a limbii de palatul ei. Totdeauna mi-a fost teamă să vorbesc dezinvolt franceza, pentru a nu o sluți nici măcar cu un accent greșit. Am avut însă liniștea că toți scriitorii și oamenii care mi-au dat ca patrie limba română n-au considerat vreodată franceza ca o limbă străină de noi.

Am auzit și am citit în franceză idei și melodii care nu ne pot părăsi : de la „Liberté, Egalité, Fraternité !" pînă la „Que sais-je ?", de la „Les français parlent aux français" în timpul războiului, pînă la „Pisica a sărit din sac", propoziționea care anunța debarcarea, de la un 23 august care ne leagă într-o halucinantă coincidență a istoriei pînă la acel „Bizar, bizar, bizar" dintr-un film al lui Prévert, de la „Aux armes, citoyens !" pînă la „J'aime flâner sur les grands boulevards" al lui Yves Montand, în '53, un „Le Monde" după care alergam pînă la Gara de Nord în '65 și colecția lui „Miroir-Sprint", cu edițiile galbene și verzi ale Turului Franței, pusă pentru eternitate în pod, lîngă acele „Lettres Françaises" decedate în '68.

Există o unică artă franceză a litoteu, a acelei figuri de stil prin care spui cît mai puțin pentru a exprima, tocmai astfel, cît mai mult. Mă folosesc de ea pentru a mă trata de retorici pe cît de necesare pe atît de dificile, dacă gîndești în acel spirit critic cu care se admite că Franța a dotat civilizația. (Nimic n-a urît Hitler mai mult decît spiritul critic francez). În spiritul litoteu, îndrăznesc să ascult „Ne me quitte pas" al lui Brel pentru a mă dezlega de presiunea „Discursului asupra metodei". Citesc „Vicontele de Bragelona" pentru a mă întoarce la Descartes și de acolo la Caragiale, cu care îmi place să tachinez și „Micul Prinț" și teatrul lui Giraudoux.

Departe de mulțimea snobilor lipsiți de discernămînt, ca și a bogaților în pretiudecăți care sărăcesc, — Franța ne este o țară de suflet, interioară, a Europei noastre de bucureșteni, care am învățat demult a ne construi demnitatea la răscruci.

RADU COSAȘU

Lumea se amuză

— Tipul acesta de automobil are marele avantaj că nu mai ești nevoit să-l speli în stradă.

(După „Bunte Illustrierte" — Elveția)

Iarna antrenorilor

Rîndurile scrise pe marginea jocurilor de antrenament ale echipei naționale le-am dat deoparte. În definitiv, pentru amatorul de fotbal nu era o noutate faptul că la lotul reprezentativ se regăsesc mai mulți jucători foarte buni, tineri sau virstnici, dar că totuși formația acționează relativ întîmplător, pornind de la unele reușite sau nereușite individuale ; în pofida numeroaselor meciuri și antrenamente comune din acest an, ordinea tactică nu ne este nici în prezent sugerată prin ceea ce se petrece pe terenul de joc. Înfrîngerea severă în fața puternicei echipe din capitala Gruziei se datorează în primul rînd acestei prelungite carențe în ordinea tactică ; se datorează însă și proastei creșteri fotbalistice pe care au arătat-o unii jucători, indisciplinați, scandalagii și brutali, de parcă nu s-ar fi exercitat nici un pic de educație sportivă asupra lor. Cum ne-au costat scump și pînă acum, ne vor costa și în viitor dezordinea tactică, indisciplina și educația îndoielnică... M-am gîndit că-i preferabil în acest moment să atragem atenția cititorilor asupra actelor de conservatorism ce au loc într-un sector atît de important cum este cel al cadrelor tehnice din fotbal. Presupun că s-a sesizat destul de repede neîncrederea cu care sînt priviți antrenorii tineri, ca și bucuria prost ascunsă la fiecare eșec al acestora. F.C. Baia Mare și Mateianu au fost un asemenea caz și continuă să fie, deși probe favorabile se revarsă de peste două campionate în văzul tuturor. Dar Mateianu, la 42 ani, nu-i chiar atît de tînăr, nici ca vîrstă de om, nici ca antrenor. Marcel Pigulea, care-și vede de treabă cu stăruință și pricepere la Rîmnicu-Vîlcea, în condițiile prielnice statornicite de organele locale, pare să fie ignorat, cu toate că el a reușit în situații în care mulți alții „cu firmă" au eșuat și eșuează în fiecare an.

Rada tehnică a fotbalului nostru, ce adăpostește numeroase epave, s-a cutremurat din temelie atunci cînd un nou val și-a făcut apariția. Este vorba de reprezentanții acelei generații de fotbaliști lăsată în urmă cu peste un deceniu ; unii dintre aceștia continuă să joace, și încă bine, pe baza unei clase tehnice și a unei pregătiri corespunzătoare vîrstei, experienței și aptitudinilor personale. Exemplul cel mai bun : Mircea Lucescu. La Corvinul — Hunedoara, el a dovedit că e departe de etichetarea crudă și nedreaptă — „jucător terminat" — care se atîrnă automat pe tricoul fotbalistului, cam odată cu împlinirea vîrstei de 30 de ani. În plus, Lucescu a purces la o experiență rară în timpul de față, experiența antrenorului-jucător, demonstrînd calități tehnice, de pedagog și organizator, calități evidente pentru cine a vrut să le pipăie la fața locului. În climatul hunedorean, deosebit de fertil ca mediu de creștere fotbalistică, tehnicianul-jucător nu s-a descurajat de retrogradare, ci a lucrat perseverent la reconditionarea fiecărui fotbalist, unii foarte tineri, alții trecuți peste granița „30", cu rezultate remarcabile.

Să trecem acum la faptul zilei de luna trecută. Deci, în urmă cu trei zile, s-a întrunit colegiul central al antrenorilor despre care la F.R.F. se zice cum că ar fi unul dintre cele mai inactive organisme ale federației. E și asta un fel de culme. S-a întrunit colegiul acesta, compus din 17 persoane, prezente fiind 14 dintre ele. Președinte al colegiului : tov. Ștefan Covaci. Printre membri : Angelo Niculescu și Coloman Braun, I. Lupaș și V. Stănescu, N. Petrescu și F. Halagiun, I. Oană și C. Drăgușin, ș.a.m.d. pînă la 17. Au lipsit Titi Teașcă și Traian Ionescu, cărora nu le putem pune drept povară cele ce urmează. Mai întîi, discuții aprinse, și împotriviri vehemente, cu privire la numirea lui Ion Oblemenco în funcția de antrenor principal la Universitatea Craiova. Cică n-ar avea experiență, nici categoria de clasificare necesară. Întrebăm : a vrut Craiova să scape de precedentul antrenor ? Și, dacă nu, pentru ce să n-aibă dreptul de a angaja un antrenor tînăr, calificat și muncitor, fost jucător de renume, pe deasupra și localnic, care să-i ofere și perspectiva unui minim de interes sufletesc, odată cu stabilitatea ? Pînă la urmă, se pare că obstrucționiștii au cedat, atunci cînd s-a promis că antrenorul Craiovei va avea un supervizor federal pentru Cupa campionilor ! Toți, acești „tories", unii vechi pensionari, ciliva mai proaspeți, iar alții în prag și cu gîndul la pensionare, n-au mai cedat un pas la Mircea Lucescu. Ori antrenor, ori jucător ! În divizia A, nu e posibil, chipurile, și una și alta, deși nici un paragraf de regulament sau măcar de instrucțiune în vigoare nu conține o asemenea restricție. Altfel, susțin conservatorii, s-ar compromite Lucescu, s-ar compromite Corvinul. Vedeți, ce grijă îi bintuia pe superveterani, grija bruscă pentru Corvinul, grija de părinte pentru Lucescu, Dobrin, Florian Dumitrescu. Și pentru Dobrin (F.C. Argeș) și Dumitrescu (F.C. Olt) fiindcă pe aceștia nu ar vrea să-i admită colegiul nici ca antrenori adjuncți-jucători la respectivele echipe. De ce oare, ce pericol paște respectivele cluburi ? Oare conducerile locale și ale cluburilor nu simt acest pericol atunci cînd promovează antrenori, cu diplomă, din rîndurile proprilor jucători cu experiență ? Sau, adevărata primejdie o reprezintă faptul că factorii locali s-au sătucat de păcălelile ce li s-au administrat de diverși plimbăreți și că posedă alternativa promovărilor ?

Să revenim, totuși, la Mircea Lucescu, fiindcă atacul împotriva lui se îndreaptă, cu scopul, să-i spunem pe nume, de a lichida un exemplu foarte molipsitor. Și să întrebăm : atunci cînd l-ați numit pe Mircea Lucescu la lotul reprezentativ, nu era antrenor-jucător la Corvinul ? Sau, între timp, „tînărul" s-a arătat neascultător, deloc docil, cu prea multe păreri proprii și critice, la care ține morțiș ? Să fim serioși noi față de grupul „tory" din numitul colegiu și să le zicem că Mircea Lucescu, cu dovezile de calitate tehnică pe care le-a furnizat, cu experiența sa imensă de internațional, înseamnă un cîștig pentru corpul tehnic al fotbalului românesc, dacă a devenit antrenor valabil (chemat la lot !) la numai 34 de ani. Joacă încă, și bine, în propria-i echipă — să-i fie de bine ! Lăsați pe Dobrin, Dumitrescu și alții ca ei să se ridice cît mai din timp, chiar dacă joacă un an, doi sau trei. Mai mult, sfătuiți-l pe Cornel Dinu să se așeze la Dinamo ca antrenor adjunct și jucător. Va cîștiga fotbalul nostru oftlit, vor primi echipele suflu nou, al tinerilor antrenori, care nu cîntă după ureche și sînt minați din spate de ambiția afirmării.

Ce-ar fi dacă din colegiul antrenorilor ar face parte numai oameni activi, cu angajamente ferme la cluburile noastre ?

VALERIU MIRONESCU ■

Să ne trezim la realitate!

Foarte bine venit, foarte necesar meciul echipei naționale cu formația sovietică Dinamo Tbilisi ! El ne-a arătat, tocmai la timp, pe cît și pe ce putem spera, începînd din toamnă în tentativa de calificare pentru turneul final al Campionatului mondial. Aflată în plin campionat, Dinamo Tbilisi (care, să nu uităm, a eliminat în ediția trecută a C.C.E. formația engleză Liverpool, învingînd-o cu un zdrobitor 3—0 la Tbilisi) a fost pentru jucătorii noștri un partener incomod, agresiv, însă foarte sportiv, un partener care a ținut foarte mult să-și îmbogățească palmaresul cu un rezultat cît mai bun în fața reprezentativei noastre. Pe fondul lipsei de pregătire a selecționabililor și față în față cu dîrzenia jucătorilor oaspeți (exprimată între altele în marcajul strict în apărare), au ieșit în evidență aceleași mari deficiențe de joc, de orientare tactică, dar și de subtilitate tehnică pe care le cunoaștem și care, din păcate, au început să devină caracteristice jucătorilor români : lipsa demarcajului, lipsa aproape totală a unei idei tactice majore, lipsa combinațiilor, superficialitate în apărare și, mai la urmă, nervozitate excesivă și chiar neputință. Acum, sigur că am mai văzut destule echipe românești jucînd așa de prost, inclusiv echipa națională. Nu ne așteptam să se producă minuni peste noapte. Numai că, și tocmai de aceea meciul cu Dinamo Tbilisi a servit o lecție exact la timp, aceste deficiențe de joc în loc să se atenueze, ele par a se accentua, răpindu-ne aproape orice speranță de îndreptare, în condițiile păstrării actualei formule în conducerea tehnică.

Am vorbit cu Ștefan Covaci. Argumentele sale, de genul „am ratat foarte mult, deși am avut ocazii mari", „au lipsit Balaci, Răducanu, Lică și Nicolae", „dacă am fi cîștigat meciul am fi tras o concluzie falsă despre pregătire", „abia acum am putut să ne dăm seama de clasa jucătorilor noștri", și așa mai departe, nu rezistă nici cît un castel din cărți de joc, în fața valului de indignare care a cuprins întreg stadionul, marți seara, la scorul de 2—0 pentru fotbaliștii sovietici. Ștefan Covaci, în chiar vestul al 12-lea al lungii sale domnii asupra fotbalului românesc, nu-și dă încă seama unde și cît de mult greșește, aruncînd totul numai pe umerii jucătorilor și, în general, afișînd un optimism ale cărui cauze ne este imposibil să le descoperim. Ce a transmis domnia-sa jucătorilor echipei naționale, tot afirmînd că n-avem fotbaliști de clasă, că nu sîntem în stare să abordăm jocul de fotbal de pe poziție egală cu aproape oricare formație din lume ? Cîți jucători, ca să dăm un exemplu la îndemînă, ar selecționa Stefan Covaci din echipa Dinamo Tbilisi ? ! Probabil pe nici unul, rămînînd tot la Doru Nicolae, Tilihoi, Sameș sau Ad. Ionescu... L-am întrebat ce șanse crede că avem în meciurile din toamnă, ca să nu ne extindem prea mult. Ne-a răspuns că speră în 4 puncte (cu Norvegia la Oslo și Anglia la București), dar că „și 3 puncte vor fi foarte bune". Părerea noastră este însă că, așa cum joacă astăzi echipa națională, atît echipa Norvegiei cît și cea a Angliei au toate șansele să ne învingă, lăsîndu-ne cu zero puncte, pe ultimul loc din clasamentul grupei preliminare. „De ce să ne speriem de un meci ca ăsta ?", afirma senin Ștefan Covaci — deși tot el mărturisea că e îngrijorat de superficialitatea lui Ștefănescu, de jocul slab al mijlocașilor, de numărul mare de ratări.

E totuși momentul, credem noi, să ne „speriem" în cea mai accentuată formă, acum, cînd se mai poate face cît de cît ceva. Nu după meciul de la Oslo, din 24 septembrie, sau după cel cu Anglia, din 15 octombrie. A trecut destulă vreme de cînd presa semnalează necesitatea unor schimbări de esență în nivelul federației, unde se muncește anapoda și fără o fărîmă de eficiență, cu consecințe directe asupra fotbalului în sine. Credem că și conducerea C.N.E.F.S. este datoare să ia cît mai curînd atitudine, să-și arate responsabilitatea nemijlocită în problemele fotbalului, să întroneze ordine și disciplină, o conducere mai activă, implicit un președinte care să cunoască mai bine fotbalul și necazurile sale. Așa cum se află acum, echipa națională a lui Ștefan Covaci nu este decît un corolar al tuturor relelor din fotbalul românesc, pe care le înfățișează de cîte ori apare pe gazon.

Un alt antrenor la cîrma echipei naționale ? Aici, Ștefan Covaci este formal : „De ce nu ? Cedez cu plăcere (sublinierea noastră) conducerea selecționatei". Funcția mea nu este legată de echipa națională, eu am primit doar o sarcină de a mă ocupa de ea. Să vină Mateianu, dacă vrea ! Dar pînă ce la cluburi se cîștigă mai mult ca la echipa națională, nu vor fi concurenți. Și Mateianu, și Lucescu, și Proca au refuzat. Asta nu o scrieți ?". Ba da, o scriem — chiar dacă ne îndoim foarte tare că lucrurile s-au prezentat așa cum le spune Covaci. Dealtfel, din dorința de a asculta și „partea adversă", i-am căutat pe cei trei antrenori citați mai sus, acordîndu-le dreptul la replică. Iată ce ne-au declarat ei. Viorel Mateianu : „Cînd am vorbit cu Ștefan Covaci despre echipa națională n-a fost nici pomeneală de drepturile financiare de la club sau de la loi. Covaci mi-a spus doar că se simte nițel bătrîn, că a văzut în Italia că este nevoie de un antrenor mai tînăr, în stare să alerge în teren cu jucătorii. Am refuzat propunerea lui întrucît, așa cum i-am și spus-o, accept să-mi fie director administrativ, dar nu director tehnic". Mircea Lucescu : „Cînd Ștefan Covaci a vorbit cu mine, în birou se mai aflau alte două persoane, care eventual ar putea să depună mărturie că nu a venit măcar vorba de bani. Mi s-a impus însă să renunț să mai joc fotbal și să trec la federație, ceea ce mi s-a părut inacceptabil. Pentru mine mai important este pentru moment să muncesc zilnic în meseria de antrenor, nu să stau într-un birou pentru a întocmi hîrtiile de pe o parte pe alta, fiind astfel din circuitul vieții fotbalistice reale". Nicolae Proca : „În ceea ce mă privește este vorba de o discuție mai veche. Nu s-a pus problema să vin ca ajutorul nu știu cui, dar am susținut, că întotdeauna, că în condițiile actuale ale fotbalului nostru nu pot lucra la echipa națională. Concepția mea despre fotbal este cu totul alta. Despre alte probleme, cum ar fi drepturile materiale, n-am discutat un cuvînt !".

Lăsăm aici cititorii să judece unde se află adevărul și, mai ales, cui servește lansarea unor asemenea acuzații, preluate dealtfel în rubrica sa de Cornel Dinu. Este însă regretabil, zicem noi, ca nu lîngă neputință să mai fie și scornelă, lipsă de adevăr. Argumente fatale ale impostorului.

DUMITRU GRAUR ■

Omul care joacă

Evitați plimbatul!

În ultimii ani iubitorii fotbalului și lucrătorii săi au așteptat în această perioadă caldă pentru acest joc, îmbunătățiri reale ale regulamentului de transferare a jucătorilor după ce, foarte mulți se obișnuiseră să-l considere de... netransferare. Inecindu-și în liniște licărul de speranță măcar și pentru puțin inedit. Pasajul final al preambulului acestui „nou" regulament este înălțător, forurile respective dovedindu-se iarăși suflete largi atunci cînd se ivesc spații cît de mici în care se pot tipări vorbe mari : „Regulamentul actual are ca scop principal asigurarea condițiilor necesare ridicării calitative a fotbalului românesc" ! Ceea ce dorim cu toții, deși știm că sînt și alte lucruri mult mai importante a căror rezolvare poate duce la un fotbal mai bun pe terenurile noastre. Ciudat, dar acum mi se pare că cea mai înțeleaptă prevedere a acestui regulament este cea a obligativității de a rămîne cîțiva ani la un club — cinci în momentul de față — asemănătoare cu aceea a semnării de contracte pe un timp variabil, ce se petrece în toată lumea fotbalistică. Din toate punctele de vedere acest aspect asigură atît clubului cît mai ales antrenorului și jucătorului șansa de a-și face planuri reale de muncă, ce au în plus, prin timp, posibilitatea de a se realiza creator pentru fotbal. Dar după ce ți-ai petrecut o jumătate sau — fericit — o treime din scurta ta viață de jucător la un loc, în care se pot petrece multe, iar eventuala despărțire la termen este condiționată decisiv de acordul clubului, totul apare destul de inuman, ducînd cu gîndul la suferința strămoșilor noștri legați boiereste de pămînt. Parafrazîndu-l pe marele Caragiale, ce merge de minune și în fotbal, se pare că actualul regulament de transferare „s-a revizuit dar... nu s-a schimbat nimic". De primit sigur că-l primim. Realitatea obiectivă, adică ceea ce se petrece în fotbal într-un anumit moment și ordinea acelui moment sau dispozițiile care asigură cadrul organizatoric, se găsesc într-un raport de cauzalitate în care cele două subiecte tind de multe ori, și e firesc, să o ia unul înaintea celuilalt. Dé aceea, cele care își cadențează pasul la realitățile schimbătoare ale oricărui fenomen sînt dispozițiile, ce ne apără astfel de desuetudine. Este momentul să apreciem noua poziție a Biroului federal al F.R.F., care a pus prin modificarea textului art. 185 al Regulamentului de organizare a activității fotbalistice un „stop hotărîtor mijloacelor ilicite", ce scriau prea des în ultimul timp scorurile pe tabelele de marcaj ale stadioanelor noastre. Pentru ca totul să nu rămînă doar pe hîrtie, nu este rău ca Biroul federal, care își propune „să facă din oficiu cercetările necesare" în cazul unor rezultate dubioase și „să ceară sprijinul organelor competente", să formeze o comisie de „incoruptibili" însărcinați numai cu această treabă. Dar incoruptibilii... incoruptibilii nu federali ce pot avea grijă de cîte o sucursală din provincie Văzînd că semnele bune au început să apară, merită să sperăm că și problema transferărilor va fi rezolvată cît de curînd așa cum trebuie. Lumea fotbalului este „coaptă" pentru a lua și aici o hotărîre în pas cu vremea.

Tot în pas cu vremea în care lucrează trebuie interpretați și oamenii, creații specifice ale timpului. Echipa națională, vasul amiral al fotbalului nostru, și-a primit de curînd conducătorul, Ștefan Covaci, căruia trebuie să-i dorim să fie un Nelson pe puntea lui „Victory". Actualul antrenor al echipei naționale, una din cele mai mari figuri ale fotbalului mondial din ultimul deceniu va împlini în această toamnă 60 de ani. Ca și la jucători, anii se adună sugestiv și în meseria de antrenor, delimitînd de multe ori vîrsta posibilă marilor succese. Din păcate, noi nu creștem la echipa națională și nicăieri antrenorii după formula Herberger-Schon-Derwall și, probabil Berty Vogts. Nu cred că doi dintre cei mai discutați antrenori ai momentului, „tinerii" Mircea Lucescu și Mateianu ar putea conduce singuri destinele echipei naționale, dispensîndu-se cel puțin de sfaturile unui „bătrîn" de calitatea și competența lui Ștefan Covaci. Și lui Mircea Lucescu și lui Viorel Mateianu dar și lui Nicolae Proca, „bătrînul" le-a oferit de curînd locul la cîrma echipei naționale. Mircea Lucescu, despre care cred că va fi un bun antrenor, dar și ceilalți doi au refuzat, argumentînd, între altele, că drepturile financiare de la cluburi sînt, deocamdată, mult mai „interesante" decît acelea pe care le poate oferi echipa națională.

Mateianu și Proca, alături de Valentin Stănescu, conduc în „tandem" antrenorilor ultimilor ani. Și nu prin vorbe, ci prin ceea ce au demonstrat „la verde" că pot să facă echipele pe care le-au antrenat. În ultima carte „Fotbal, joc, sport și profesie", Cesar Menotti declara printre altele lucruri pline de adevăr și viziune : „Tot timpul am avut capul tare. Fiecare idee care a intrat în mine, s-a transformat într-un fel de a lupta". Și Nicolae Proca și Mircea Lucescu dar mai ales Viorel Mateianu au lăsat să se înțeleagă în declarațiile ultimului timp că au idei cu care fotbalul românesc s-ar putea afirma decisiv pe plan internațional. Oamenii care au idei sînt stăpîni pe ele și simt succesul lor, știu să abandoneze chiar și o recompensă. Iuțari de trei ori mai mare, oriunde antrenează pînă cînd țelul nobil la care se înhamă îi va răsplăti uitările și pentru că este al poporului lor. Pînă la proba contrarie, opinia publică și oamenii care scriu nu merită „plimbați".

CORNEL DINU ■

Cea mai dinamică, mai rodnică și mai prestigioasă perioadă de activitate internațională din istoria României

O privire retrospectivă asupra ultimilor 15 ani oferă posibilitatea de a constata că, la fel ca și în domeniul politicii interne, această perioadă s-a înscris și în politica internațională a țării noastre ca cea mai dinamică, mai bogată în roade și mai prestigioasă din întreaga istorie a României. Politica externă românească din ultimul deceniu și jumătate, determinată de concepția și activitatea secretarului general al partidului, președintele republicii, tovarășul Nicolae Ceaușescu, se caracterizează printr-un realism profund, prin aprecierea științifică a evenimentelor, a tendințelor lor de dezvoltare, sesizarea și descifrarea fenomenelor majore de pe arena mondială, spiritul novator, gîndirea originală, cutezătoare, umanismul, afirmarea dreptului la viață, libertate și progres al tuturor oamenilor și popoarelor.

Politica externă a țării noastre a făcut ca numele României să fie în prezent cunoscut și stimat pretutindeni, cuvîntul ei să fie ascultat și apreciat, numărul prietenilor țării noastre pe toate meridianele să crească an de an. Puternica afirmare a acestei politici în ultimii 15 ani își găsește reflectarea, între altele, în extinderea legăturilor internaționale ale României pe toate planurile. Astfel, dacă în 1965 țara noastră întreținea relații diplomatice cu 68 de state, în prezent ea are astfel de relații cu 137 de țări. Numărul statelor cu care întreținem relații economice a crescut, în aceeași perioadă, de la 96 la 143, iar al celor cu care avem legături culturale de la 24 la 140. Numeroase și fertile au fost contactele pentru promovarea destinderii, securității și păcii. În anii care au trecut de la Congresul al IX-lea, tovarășul Nicolae Ceaușescu a întreprins 159 de vizite în 71 de țări ale lumii. În aceeași perioadă, au vizitat România și au avut convorbiri cu tovarășul Nicolae Ceaușescu șefi de stat și de guvern din 64 de țări, numărul total al acestor vizite ridicîndu-se la 139. Cu prilejul întîlnirilor la nivel înalt au fost semnate 19 tratate de prietenie și colaborare 36 declarații solemne comune, 33 declarații comune cu 25 de țări.

La baza conlucrării sale cu toate cele 137 de state cu care întreține relații diplomatice, România situează principiile independenței și suveranității naționale, egalității depline în drepturi, neamestecului în treburile interne, avantajului reciproc. Proclamate de tovarășul Nicolae Ceaușescu de la tribuna Congresului al IX-lea al partidului aceste principii au fost statuate, în același an, în noua Constituție a republicii. Ele s-au transformat astfel în norme practice, imuabile și permanente ale politicii României socialiste.

În centrul politicii externe a României din ultimii 15 ani au stat prietenia strînsă și alianța frățească cu toate țările socialiste, fără excepție. În perioada de la Congresul al IX-lea și pînă în prezent au fost reînnoite sau încheiate tratate de prietenie și colaborare cu 8 țări socialiste. În același timp, cu ocazia celor 76 de vizite oficiale de prietenie efectuate de tovarășul Nicolae Ceaușescu și a celor 46 de vizite întreprinse în România de conducători de partid și de stat din țările socialiste, au fost încheiate, la cel mai înalt nivel, 15 declarații comune bilaterale, 73 de comunicate comune, comunicate, acorduri de colaborare pe termen lung, protocoale și alte documente de colaborare, precum și 30 de declarații, apeluri și alte documente multilaterale. Un curs ascendent a cunoscut și colaborarea economică cu țările socialiste. Astfel, volumul comerțului exterior al României cu țările socialiste a crescut de la 8,5 miliarde lei valută în 1965 la 48 miliarde lei valută în 1980 (după estimări preliminare). Schimburile economice ale României cu țările C.A.E.R. au crescut, față de 1965, de 4 ori. Pentru cincinalul viitor se prevede o dublare, față de cincinalul actual, a acestor schimburi economice.

Politica promovată cu consecvență de partidul și statul nostru în relațiile cu țările socialiste are o deosebită însemnătate atît practică, cît și principială, fiind un exemplu care demonstrează faptic, concret că este pe deplin posibil să existe relații de prietenie strînsă și alianță frățească între toate țările socialiste.

O altă orientare definitorie care caracterizează politica externă a României în ultimii 15 ani o constituie dezvoltarea intensă a relațiilor de prietenie și colaborare cu țările în curs de dezvoltare, unde trăiesc nu mai puțin de două treimi din populația lumii. Secretarul general al partidului, președintele republicii, tovarășul Nicolae Ceaușescu, are meritul de a fi elaborat o concepție nouă asupra rolului țărilor în curs de dezvoltare în ansamblul vieții internaționale contemporane.

În perioada de un deceniu și jumătate care a trecut de la al IX-lea Congres, volumul schimburilor economice ale țării noastre cu statele în curs de dezvoltare a crescut de aproape 30 de ori. Ponderea acestor țări în comerțul exterior al României a crescut de la 4,9 la sută în 1964, la 22 la sută în 1979, urmînd să ajungă la 25—30 la sută spre sfîrșitul acestui an. România participă la realizarea a peste 130 de obiective economice și sociale în diferite țări în curs de dezvoltare. O contribuție deosebită aduc cele circa 30 de societăți mixte, existente în domeniul industriei, agriculturii, construcțiilor de mașini, comerțului etc. În România învață 16 000 de tineri din țări în curs de dezvoltare, o parte dintre ei fiind bursieri ai statului nostru. Peste 15 000 de specialiști români se află în 60 de state în curs de dezvoltare, pentru a acorda asistență tehnică și a contribui la calificarea personalului autohton, realizîndu-se prin aceasta și un important transfer de tehnologie.

Pornind consecvent de la realitățile lumii contemporane, de la perspectiva menținerii pentru o îndelungată perioadă istorică a unor state cu orînduiri sociale diferite, ca și de la consecințele incalculabile pe care le-ar avea o nouă conflagrație mondială, tovarășul Nicolae Ceaușescu a evidențiat că în prezent coexistența pașnică între state, indiferent de structura lor social-politică, se impune ca o necesitate obiectivă a dezvoltării umanității.

În întreaga perioadă de la Congresul al IX-lea, secretarul general al partidului nostru, președintele republicii, îmbinînd gîndirea teoretică cu acțiunea practică, a desfășurat o intensă, bogată și neobosită activitate politică pentru materializarea principiilor coexistenței pașnice. În repetate rînduri s-a evidențiat aportul hotărît al tovarășului Nicolae Ceaușescu la normalizarea relațiilor între state, la determinarea unor mutații pozitive în viața internațională.

Și în relațiile cu țările cu o altă orînduire socială România a înregistrat, în ultimii 15 ani, un bilanț bogat. În acest timp, tovarășul Nicolae Ceaușescu a efectuat 25 de vizite în principalele țări capitaliste, iar țara noastră a fost vizitată de 30 de șefi de stat și de guvern din țări cu altă orînduire social-politică. Cu astfel de țări au fost semnate 9 declarații solemne și tratate de prietenie, precum și 7 declarații comune; au fost încheiate 332 acorduri și convenții de cooperare. În perioada 1965—1979 volumul schimburilor economice ale României cu statele capitaliste a crescut de 6,6 ori; au fost create 35 de societăți mixte de producție și desfacere.

În spiritul conceptului românesc de politică externă, fundamentat de secretarul general al partidului, președintele republicii, în ultimii 15 ani România a militat cu hotărîre, cu tenacitate și consecvență pentru rezolvarea problemelor majore ale contemporaneității: asigurarea unei păci trainice în lume prin înfăptuirea dezarmării, și în primul rînd a dezarmării nucleare, realizarea securității europene, lichidarea subdezvoltării prin instaurarea unei noi ordini economice internaționale, impunerea dezideratului soluționării tuturor problemelor litigioase dintre state exclusiv pe calea tratativelor.

În viziunea României, a președintelui Nicolae Ceaușescu, pacea este un drept inalienabil al popoarelor. „Orice fel de drepturi ar fi discutate, spunea secretarul general al partidului nostru, nimic nu e mai de preț decît libertatea, pacea și viața. Și cu aceste drepturi nu putem face nici o concesie! Vom face totul, în numele dreptului la viață, pentru a înfrînge pe cei ce doresc să le dreptul fundamental al omului — viața, pentru a asigura pacea — dreptul fundamental al omului!" Între măsurile necesare pentru asigurarea păcii, pe primul plan se află dezarmarea, și în primul rînd dezarmarea nucleară. Este de domeniul evidenței că desfășurarea neînfrînată a cursei înarmărilor, acumularea de armamente cu o capacitate de distrugere tot mai mare creează pericole fără precedent pentru însăși existența omenirii. Totodată, înarmările au avut și au consecințe nefaste asupra progresului și bunăstării popoarelor, irosirea în scopuri militare a unor uriașe resurse materiale și fonduri financiare constituind unul din principalii factori de agravare a crizei economice mondiale, de menținere a subdezvoltării și de adîncire a decalajelor economice. Pentru înfăptuirea dezarmării o însemnătate deosebită ar avea înghețarea și reducerea bugetelor militare, retragerea trupelor de pe teritoriile altor state, desființarea bazelor militare străine și trecerea la lichidarea concomitentă a blocurilor militare — a N.A.T.O. și Pactului de la Varșovia.

În opinia publică europeană și mondială s-au bucurat de admirație, prețuire și respect inițiativele și acțiunile consecvente ale României, ale tovarășului Nicolae Ceaușescu în vederea înfăptuirii securității, păcii și colaborării în Europa, pentru aplicarea integrală a Actului final de la Helsinki. Aceste preocupări sînt amplu și puternic reflectate în acțiuni și documente ale politicii externe românești, în contactele și convorbirile cu conducători de state, guverne, partide și organizații politice, în vibrante apeluri adresate parlamentelor, guvernelor, opiniei publice. În cei cinci ani care au trecut de la Conferința general-europeană de la Helsinki, cursa înarmărilor a continuat, pe continentul nostru s-au acumulat cantități și mai mari de mijloace de distrugere în masă. De aceea, se impune să se facă totul pentru buna pregătire și desfășurare a reuniunii de la Madrid din toamna acestui an, astfel încît aceasta să dea un nou și puternic impuls eforturilor consacrate înfăptuirii unitare a documentelor de la Helsinki, și în primul rînd să deschidă calea trecerii la dezangajare militară și la dezarmare pe continentul nostru.

După cum este cunoscut, economia mondială este confruntată cu multiple manifestări de criză și dezechilibru în domeniul energiei, materiilor prime, monedei și comerțului. Polarizarea bogăției pe plan internațional a atins proporții irațional, o zecime din omenire ajungînd să concentreze jumătate din bunurile existente în lume. Ordinea existentă astăzi pe planeta noastră nu asigură cadrul, nu concretizează mijloacele și acțiunile corespunzătoare pentru rezolvarea adecvată a acestor grave și complexe probleme din economia mondială și relațiile economice internaționale. Iată de ce, potrivit concepției partidului și statului nostru, a tovarășului Nicolae Ceaușescu, este obiectiv necesară o nouă ordine economică mondială, ca alternativă rațională la actualele stări de lucruri, ca modalitate eficientă de a elimina confruntarea și de a afirma colaborarea, de a înlătura dezechilibrele și tensiunile, de a promova progresul și pacea. „Omenirea, popoarele, sublinia secretarul general al partidului nostru, nu vor mai putea suporta adîncirea în continuare a decalajelor, concentrarea la un pol al lumii a bogăției, și la celălalt — a mizeriei și sărăciei. Pacea și colaborarea nu se pot realiza fără lichidarea subdezvoltării, fără instaurarea noii ordini economice internaționale".

De-a lungul celor 15 ani care au trecut de la Congresul al IX-lea, România n-a încetat nici un moment să sublinieze necesitatea imperioasă ca toate problemele litigioase dintre state, conflictele și diferendele internaționale să fie soluționate numai pe cale politică, prin tratative, renunțîndu-se cu desăvîrșire la politica de forță, la presiuni și amestec în treburile interne ale altor state și popoare, respectîndu-se independența și suveranitatea întregii națiuni.

Purtînd amprenta puternicei personalități a tovarășului Nicolae Ceaușescu, politica externă a României are și pentru viitor în persoana secretarului general al partidului, președintelui republicii, garanția unei desfășurări amole, dinamice, fructuoase, în interesul făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintării țării noastre spre comunism, al promovării cauzei păcii și înțelegerii în lume.

ION D. GOIA ■

Sediul Redacția : București, Piața Scînteii 1, căsuța poștală 3312 cod 71341 Telefoane : 17 60 10, 17 60 20, interioare : Secretar publiciști-comentatori (Ilie Purcaru, Nicolae Cristache Nelu Ionescu) — 1 517, 16 23 ; Secția politică-economie (Lionel Nițescu, N. Gr. Mărășanu, Ion D. Goia, Liviu Timbuș) — 1 623 ; Secția culturală-cenaclu (George Arion) — 1 619 ; Secția probleme social-cetățenești (Adrian Dohotaru) — 1 518 Secția știință, sport (Ovidiu Ioanițoaia, Emanuel Valeriu) — 1 606 ; Secția reportaj-anchete (Mihai Pelin) — 1 518 Secția, relații cu publicul (Margo Nedelea Mihai Stănescu) — 1 787 . Secția fotoreportaj — 1 595 . Secretariat de redacție (Dan Bîrlădeanu, Ion Predoșanu) — 1 782 1 521 1 744 Administrația : 17 78 82 și 17 60 10 — interior 1 783 . secretar responsabil de redacție (Tudor OCTAVIAN — 17 60 10 interior 1 611) ; redactor șef adjunct (Nicolae ARSENIE — 17 60 10 interior 1 786) ; redactor șef — 17 50 10 interior 1 822 Tiparul executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii". Cititorii din străinătate se pot abona adresîndu-se la ILEXIM — Departamentul Export Import presă. P.O. BOX-136-137, telex : M 226, București, str. 13 Decembrie nr. 3.

Redactor-șef: ADRIAN PĂUNESCU

PREȚUL REVISTEI: 2 LEI

41 505

Numeroşi cetăţeni ai Capitalei au urat tovarăşului Nicolae Ceauşescu şi tovarăşei Elena Ceauşescu drum bun şi deplin succes în noua solie de pace pe pămîntul francez.

Ieri a început Vizita oficială a tovarăşului Nicolae Ceauşescu, împreună cu tovarăşa Elena Ceauşescu, în Franţa

flacăra

Anul XIX — Nr. 35 (1011) — 24 august 1980

15 ANI DE ISTORIE — 15 ANI PENTRU ISTORIE

Noi ţinem pasul timpului şi, din multe puncte de vedere, sîntem înaintea lui

Interviu cu tovarăşul ION CIUCU, prim-secretar al Comitetului judeţean Hunedoara al Partidului Comunist Român

— Tovarăşe prim-secretar, poziţia şi ponderea judeţului Hunedoara, în viaţa economică a ţării, nu se mai cer dovedite. Valea Jiului şi Hunedoara, ca să oferim numai două exemple, au încetat de mult să mai fie simple toponimice, au devenit cuvinte-simbol ale expansiunii noastre industriale, ele se înscriu între cheile recunoscute ale puterii noastre materiale de astăzi. Totodată, ele evocă în memoria noastră comună tradiţii nestinse de hărnicie şi iniţiativă muncitorească, de curaj în a lua în posesie bogăţiile subsolului şi în a le conferi o valoare socială prin muncă tenace. Vă rugăm să ne configuraţi etapele succesive prin care, în anii trecuţi de la Congresul al IX-lea al partidului, tradiţiilor şi experienţei productive indiscutabile ale judeţului Hunedoara le-au fost imprimate resturi noi, ritmuri noi.

— Momentele de însemnătate excepţională pentru istoria nouă a judeţului Hunedoara le-au reprezentat, fără nici o excepţie, vizitele de lucru întreprinse de tovarăşul Nicolae Ceauşescu pe aceste meleaguri, de la alegerea sa în fruntea partidului şi statului nostru pînă în prezent. Minerii, siderurgiştii, constructorii şi energeticienii, toţi locuitorii acestui judeţ nutresc convingerea fermă că fiecare nouă întîlnire a lor cu secretarul general al partidului nostru, cu preşedintele României socialiste, a determinat investirea noastră cu o nouă putere şi, implicit, cu o nouă perspectivă în ceea ce priveşte rolul şi locul nostru în propăşirea economică şi spirituală a ţării. Şi, din fericire şi spre mîndria noastră, aceste momente nu au fost puţine la număr. Ele s-au succedat într-un ritm într-adevăr impresionant, prin sine grăitor : în octombrie 1966, cînd nu numai minerii sau siderurgiştii s-au bucurat de atenţia conducătorului nostru iubit, ci şi moţii din Ţebea şi de la Valea Crişului, laolaltă cu istoria lor furtunoasă ; în august 1968, cînd, după un veac încheiat de minerit pe Valea Jiului, **Ziua Minerului** s-a sărbătorit pentru prima dată într-un context cu adevărat naţional ; în mai 1970, în momente dramatice, cînd tovarăşul Nicolae Ceauşescu a fost alături de noi în încleştarea cu răzmeriţa oarbă a apelor ieşite din matca Mureşului ; în septembrie 1972, după Conferinţa naţională a partidului, cînd s-au conturat perspective tonice în valorificarea superioară a cărbunelui din Valea Jiului, prin mecanizarea intensă şi modernizarea minelor ; în septembrie 1974, cînd s-au conturat şi pentru siderurgia noastră liniile de forţă ale unui destin reînnoit ; în august 1977 şi în toamna aceluiaşi an, cînd grija pentru viaţa de zi cu zi a minerilor, pentru nivelul lor de trai material şi spiritual şi-a relevat importanţa primordială în cadrul unui amplu dialog popular şi cînd secretarul general al partidului nostru, acceptînd titlul de **Miner de onoare al Văii Jiului**, a dovedit cu prisosinţă cît de aproape este inima sa de bătaia de

(Continuare în pag. 12—13)

MIHAI PELIN ■

Rodirea de excepţie, maturizarea, împlinirile industriei chimice româneşti

Interviu cu tovarăşul IUSTIN ROGOZ, adjunct al ministrului industriei chimice

— Tovarăşe ministru, ştim astăzi cu toţii cît de fructuoşi au fost ultimii 15 ani, de la al IX-lea Congres al partidului încoace, pentru viaţa ţării. S-a deschis atunci, în 1965, practic o nouă epocă în istoria noastră, România păşind decis pe calea dezvoltării multilaterale, a industrializării rapide şi creşterii neîntrerupte a puterii sale economice. Un destin aparte i s-a rezervat, în acest context, industriei chimice, a cărei angrenare în sistemul economic naţional, ca furnizoare de materie primă pentru aproape toate ramurile şi subramurile industriei, a decis dezvoltarea sa uriaşă. În fapt, ce s-a petrecut în ultimii 15 ani în chimia românească ?

— S-au petrecut extrem de multe lucruri, toate însă conducînd la o dezvoltare fără precedent a industriei. Sigur că, fiind o industrie de vîrf a economiei naţionale, chimiei i s-au cerut ritmuri de dezvoltare cu mult mai ridicate faţă de cele din alte ramuri industriale. Per total, dacă între 1965 şi 1980 industria naţională a crescut de 5,5 ori, în aceeaşi perioadă de un deceniu şi jumătate industria chimică a crescut de 8,1 ori ! Acest lucru a fost posibil numai prin eforturi considerabile din partea tuturor, a ţării întregi chiar, şi ca urmare a gîndirii curajoase, a dinamismului şi forţei de mobilizare de care a dat dovadă permanent tovarăşul Nicolae Ceausescu, secretarul general al

(Continuare în pagina 6)

DUMITRU GRAUR ■

MIHAI BUCULEI : „Ştefan cel Mare"

Noi şi valorile noastre...

Un scriitor pe care-l stimez şi apreciez deopotrivă atît pentru cărţile sale cît şi pentru o serie de opinii inteligente prin care s-a remarcat în presa ultimilor ani — ani în care s-a şi instituit climatul pentru dezbateri reale asupra tuturor problemelor vieţii noastre — mă surprinde totuşi printr-un raţionament pe care-l consider inexplicabil de neaprofundat, formulat în paginile unei reviste exigente, de regulă, cu sine şi cu colaboratorii săi. Este vorba de prozatorul Augustin Buzura, care scrie în ultimul număr din „Secolul 20" :

„...Cărţile trebuiesc impuse la timp, imediat ce apar, aşa cum — iertată fie-mi comparaţia — se caută impunerea valorilor materiale prin care, în paranteză fie spus, nu ne prea deosebim de alte popoare ; maşinile, cimentul sau mai ştiu eu ce, nu sînt adevăraţii mesageri ai originalităţii noastre naţionale".

Că impunerea cărţilor româneşti — inclusiv pe plan extern, cum doreşte autorul — trebuie făcută la timp, nu rămîne nici o îndoială. Din acest punct de vedere, sugestiile concrete oferite de Augustin Buzura sînt întru totul justificate (traducerea la noi, în primul rînd, a principalelor cărţi bune, colaborarea cu mari case de editură străine, relaţii directe între scriitorii români şi editorii străini, participarea consecventă, şi nu numai fizică, a scriitorilor şi editorilor la numeroasele colocvii şi întîlniri literare de peste hotare etc.). Las la o parte că multe dintre acestea se şi fac — desigur, conform unui program —, că se obţin rezultate bune, dar fiind de acord că automulţumirea, aici, n-ar fi în nici un caz salutară, consider pledoaria auto-

(Continuare în pagina 17)

EUGEN FLORESCU ■

Din cuprinsul revistei:

■ Respiraţi adînc aer curat de Riul Mare (pag. 5) ■ Utilajele româneşti sînt cele mai bune (pag. 6) ■ Saltul calitativ se vede mai ales în conţinutul învăţămîntului (pag. 7) ■ O semnătură pentru soarta unui om (pag .10) ■ Căldură mare... ■ Un atelier al păcii (pag. 12) ■ „M-au pasionat foarte mult istoria, legenda istorică" (pag. 15) ■ Poveste (pag. 22)

Corespondență din Paris

Franța a primit cu deosebită căldură pe președintele Nicolae Ceaușescu

Ieri la amiază, Parisul și Franța au întîmpinat cu înalte onoruri pe președintele Nicolae Ceaușescu, care împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu efectuează o vizită oficială la invitația președintelui Valery Giscard d'Estaing și a doamnei Anne-Aymone Giscard d'Estaing.

A început ieri, odată cu festivitatea primirii organizată pe aeroportul Orly, cea de a doua vizită a șefului statului român în Franța. A început, odată cu acest moment de emoționantă strălucire, noul dialog la nivel înalt româno-francez, ancorat în teritoriul bunelor relații statornicite între cele două țări și popoare, prezidat de dorința amplificării și diversificării lor, stimulat de modul cum se înfăptuiesc deciziile convenite în cursul întrevederilor anterioare dintre președintele Nicolae Ceaușescu și președintele Valéry Giscard d'Estaing.

La ora cînd citiți aceste rînduri, vă sînt desigur cunoscute detaliile cu privire la programul primei zile a vizitei. De la marele aeroport internațional al Franței, tovarășul Nicolae Ceaușescu și tovarășa Elena Ceaușescu au fost invitați să ia loc în elicopterul prezidențial, alături de președintele Republicii Franceze și doamna Valery Giscard d'Estaing. Înșurubată în aer, mica pasăre metalică a permis în minutele următoare reîntîlnirea cu orașul, pregătit să-și evidențieze virtuțile-i ospitaliere, să găzduiască suita manifestărilor oficiale pregătite de sosirea în Franța a șefului statului român și a tovarășei Elena Ceaușescu.

Mîngîiat de Sena, Luvrul se arată în lumina dorind să arate că în firidele sale secretizează zi și noapte inegalabile comori. Un leu și Arcul de Triumf, din mușchiul căruia zvenește Marseilleza, Champs Elysées oprite să-și odihnească timpul umbros în Piața Concorde. Din depărtare, altarul basilicii Sacré-Coeur localizează Montmartre. Așa cum, Eiffel-ul recheamă privirea în verdele bine știut de pe Cîmpul lui Marte.

Contactul cu vatra orașului propriu-zis, reîntîlnirea cu locuitorii Parisului, cu atmosfera sărbătorească în care instituțiile publice și marile bulevarde asigură primirea solilor poporului român, a avut loc pe marea Esplanadă. De aici, înalții oaspeți români au străbătut, în mașini, drumul pînă la reședința oficială ce le este rezervată pe timpul cît se vor afla în Franța.

Imediat după sosire au și început convorbirile dintre cei doi șefi de state. O primă rundă a primului schimb de păreri prevăzut în cursul actualei vizite, care este de așteptat să circumscrie cele mai diferite aspecte ale relațiilor bilaterale precum și trecerea în revistă a problemelor internaționale actuale.

Seara, la Palatul Elysée, președintele Nicolae Ceaușescu și tovarășa Elena Ceaușescu, celelalte persoane oficiale române au luat parte la dineul oferit de președintele Valery Giscard d'Estaing. Desfășurat într-o atmosferă de cordialitate, dineul a prilejuit, prin toasturile rostite de cei doi șefi de state reafirmarea gîndurilor de prietenie, de colaborare reciproc avantajoasă care animă cele două țări, de conlucrare susținută pe plan internațional a României și Franței.

Ziua de joi se anunță deosebit de bogată în manifestări, ca dealtfel toate celelalte care compun traseul vizitei la nivel înalt în Franța. Fiecare moment al programului este menit să lumineze din cît mai diverse unghiuri terenul propice colaborării, să identifice noi posibilități de amplificare și diversificare a raporturilor bilaterale, pe solul fertil al tradiționalei prietenii româno-franceze.

NEAGU UDROIU

Ședința Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., Biroului Permanent al Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale și Guvernului Republicii Socialiste România

PLANUL PE ANUL 1981 – CALITATE SUPERIOARĂ, EFICIENȚĂ ECONOMICĂ SPORITĂ, NIVEL TEHNICO-ȘTIINȚIFIC LA ÎNĂLȚIMEA CUCERIRILOR CONTEMPORANE

În cadrul ședinței de vineri trecută a Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., Biroului Permanent al Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale și Guvernului Republicii Socialiste România, ținute sub președinția tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, s-a dezbătut și aprobat Raportul cu privire la Planul național unic de dezvoltare economico-socială a Republicii Socialiste România. Analizîndu-se prevederile și indicatorii planului, s-a apreciat că acestia corespund pe deplin orientărilor și hotărîrilor Congresului al XII-lea al partidului, asigurînd înfăptuirea directivelor cu privire la noul cincinal, a indicațiilor secretarului general al partidului de ridicare a întregii activități economico-sociale la un nivel calitativ superior, de sporire a eficienței economice și promovare tot mai fermă a cuceririlor revoluției tehnico-științifice contemporane în toate sectoarele de activitate.

Comunicatul ședinței subliniază principalele sarcini și principalii indicatori ai planului pe 1981. Astfel, în industrie va continua politica de dezvoltare intensivă și modernizare ; producția industrială netă va crește cu 8,5—9 la sută. În acest scop, se prevăd intensificarea activității de cercetare geologică și creștere mai accentuată a rezervelor de substanțe minerale utile, precum și dezvoltarea prioritară a industriei metalurgice, chimice, în vederea asigurării unei puternice baze materiale pentru satisfacerea în condiții cît mai bune a cerințelor dezvoltării generale a economiei naționale. Industria constructoare de mașini va fi orientată mai ferm spre dezvoltarea sectoarelor de înaltă tehnicitate, care asigură valorificarea materiilor prime și a gîndirii tehnico-științifice românești. Sarcini importante se referă la creșterea producției bunurilor de consum, industriale și alimentare. Planul prevede ridicarea calității acestor bunuri, diversificarea sortimentelor lor, amplificarea considerabilă a industriei mici și artizanale.

Producția agricolă netă va spori în 1981 cu 5,5—7,5 la sută. Pentru realizarea acestui obiectiv, planul prevede creșterea și modernizarea mai intensă a bazei tehnico-materiale, extinderea mecanizării lucrărilor și a chimizării producției, dezvoltarea sistemelor de irigații și amenajări funciare.

A înscrind, în continuare, dezvoltarea forțelor de producție pe întreg teritoriul țării, programul de investiții pe anul 1981 este conceput în spiritul orientării imprimate de secretarul general al partidului în direcția concentrării fondurilor de investiții, finalizării și punerii cît mai rapid în funcțiune a obiectivelor în curs de execuție, generalizării noilor soluții constructive cu consum material și energetic redus, folosirii maxime a suprafețelor de producție existente. În ceea ce privește cercetarea științifică, progresul tehnic, în plan se pune un accent deosebit pe rolul acestora în lărgirea bazei proprii de materii prime, în valorificarea materialelor refolosibile, utilizarea noilor surse de energie, extinderea automatizării și mecanizării producției, ridicarea continuă a performanțelor tehnologice și tipizarea producției, modernizarea tuturor ramurilor economiei naționale.

În scopul progresului tot mai accelerat al economiei noastre naționale și al participării active și eficiente a României la circuitul economic mondial, unul din obiectivele centrale ale planului pe 1981 îl constituie dezvoltarea pe scară tot mai largă a relațiilor economice și cooperării în producție și în domeniul științei și tehnicii cu țările membre ale C.A.E.R., cu toate statele socialiste, extinderea schimburilor și colaborării cu țările în curs de dezvoltare, cu țările capitaliste dezvoltate, cu toate statele. Potrivit planului, printr-o creștere mai accentuată a exporturilor și îmbunătățirea structurii acestora, precum și printr-o dimensionare mai rațională a importurilor, urmează să se realizeze o balanță de plăți echilibrată. Pe un loc central se vor situa eforturile pentru reducerea costurilor de producție și îndeosebi a cheltuielilor materiale, pentru creșterea productivității muncii și sporirea beneficiilor, pentru promovarea largă și consecventă a principiilor autoconducerii muncitorești și autogestiunii întreprinderilor, exercitîndu-se un control financiar mai riguros în scopul utilizării cu maximă eficiență a resurselor societății. Toate acestea sînt menite să asigure consolidarea în continuare a finanțelor țării, o circulație monetară sănătoasă.

După cum se menționează în comunicatul ședinței Comitetului Politic Executiv, Biroului Permanent al C.S.D.E.S. și a Guvernului, înfăptuirea tuturor obiectivelor economice cuprinse în planul pe 1981 va crea condiții pentru creșterea veniturilor totale reale ale populației cu 4,5 la sută, pentru dezvoltarea desfacerii mărfurilor, extinderea prestărilor de servicii, continuarea construcției de locuințe și înfăptuirea programului general al partidului de ridicare a nivelului de trai material și spiritual al poporului nostru.

Pentru îndeplinirea integrală a prevederilor planului pe 1981, ministerelor, centralelor, tuturor întreprinderilor, organelor locale de partid și de stat le-a fost trasată sarcina de a lua din timp, în chipul cel mai ferm, măsurile necesare. O atenție deosebită va trebui acordată contractării integrale a producției, atît a celei destinate consumului intern, cît și a producției pentru export, asigurării aprovizionării tehnico-materiale corespunzătoare în toate întreprinderile, stabilirii măsurilor necesare pentru încadrarea tuturor unităților productive în normele de consum stabilite și reducerea continuă a consumurilor de materii prime și materiale, combustibil și energie electrică.

Comitetul Politic Executiv al C.C. al P.C.R., Biroul Permanent al C.S.D.E.S. și Guvernul Republicii Socialiste România și-au exprimat convingerea că eroica noastră clasă muncitoare, țărănimea, intelectualitatea, toate organele și organizațiile de partid, consiliile oamenilor muncii, toți cei ce muncesc din patria noastră, fără deosebire de naționalitate, nu vor precupeți nici un efort pentru îndeplinirea exemplară a sarcinilor de plan atît pe anul în curs, cît și pe anul viitor, primul an al noului cincinal. Conducerea partidului și statului a adresat un apel călduros tuturor oamenilor muncii, întregului nostru popor, pentru a face totul ca primul an al noului cincinal să se realizeze cu cel mai deplin succes, marcînd astfel trecerea României într-o etapă nouă, superioară de dezvoltare economică și socială, de ridicare a bunăstării și civilizației întregii noastre națiuni.

ION CODRU

Un deceniu și jumătate de muncă ai unei națiuni poate fi un mod vital de durată, o experiență enormă de care depinde însăși fizionomia moral-politică și socială a viitorului. Ultimul deceniu și jumătate al națiunii noastre stă chezășie în acest sens. Sînt ani care au început într-un miez fierbinte de vară, iar bilanțul lor glorios îl facem tot într-o vară, cu mîndrie de buni gospodari. Și, este limpede pentru noi că atunci, în urmă cu 15 ani, ca popor și ca vatră de oameni am traversat, într-o participare deplină, la descătușarea, ca niciodată pînă acum, a unor uriașe energii. Explicația o căutăm și o aflăm, desigur, în acea primenitoare deschidere de orizont care a fost cel de-al IX-lea forum al comuniștilor, reper în linia marilor evenimente care ne-au marcat existența și de la care, în tot ce a urmat, s-a simțit un puls și un spirit dinamic nou, mobilizator. Partidul alegea în fruntea sa atunci un om tînăr, bine pregătit pentru istorie. Gîndirea și fapta sa au imprimat existenței noastre naționale un nou stil de viață și acțiune, la toate nivelele activităților politice, social-economice și spirituale. Atunci țara și-a regîndit în întregime destinul prin acest mare OM, și de atunci țara și-a redimensionat în structurile ei cele mai intime mobilurile și criteriile propriei sale dezvoltări.

Iată de ce ziua de 19 iulie 1960 rămîne înscrisă în Cartea de aur a României ca o zi de sărbătoare a întregului popor. În prezența tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, în această zi de vară, în stațiunea Neptun, Comitetul Politic Executiv al C.C. al P.C.R., Consiliul de Stat și guvernul au aniversat, în cadrul unei reuniuni solemne, împlinirea a 15 ani de la Congresul al IX-lea al Partidului Comunist Român. Moment-simbol al profundului omagiu adus poporului întreg, făuritorul măreței opere în acești 15 ani, Partidului Comunist Român, care își îndeplinește cu cinste misiunea sa istorică, secretarului general al partidului, operei și activității sale revoluționare închinate fericirii națiunii noastre, înfloririi patriei, cauzei socialismului și păcii în lume.

La reuniunea solemnă au participat tovarășa Elena Ceaușescu, tovarășii Ilie Verdeț, Cornel Burtică, Virgil Cazacu, Lina Ciobanu, Nicolae Constantin, Constantin Dăscălescu, Janos Fazekas, Ludovic Fazekas, Cornelia Filipaș, Alexandrina Găinușe, Paul Niculescu, Gheorghe Oprea, Ion Pățan, Gheorghe Rădulescu, Leonte Răutu, Aneta Spornic, Virgil Trofin, Ștefan Andrei, Petre Dănică, Miu Dobrescu, Gheorghe Dumitrache, Petru Enache, Nicolae Giosan, Suzana Gâdea, Ion Ioniță, Ștefan Mocuța, Ana Mureșan, Elena Nae, Marin Rădoi, Ion Stoian, Iosif Szasz, Ioan Ursu, Richard Winter, Ilie Rădulescu, Marin Vasile. Au luat parte, de asemenea, membri ai Consiliului de Stat și ai guvernului.

În Mesajul Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., adresat tovarășului Nicolae Ceaușescu cu acest prilej, este exprimată înalta cinstire și prețuire, stima și recunoștința întregului partid și popor de care se bucură cel mai iubit fiu al țării care, în acești 15 ani, prin gîndirea sa a inaugurat o perioadă de dinamism fără precedent în dezvoltarea societății socialiste românești, de uriaș avînt creator al maselor populare — epoca Nicolae Ceaușescu — înscriindu-se drept epoca cea mai fertilă și mai rodnică în împliniri din întreaga istorie a patriei. „Astăzi, cînd facem, cu legitimă mîndrie, bilanțul marilor realizări dobîndite în ultimii 15 ani de poporul nostru sub conducerea încercată a partidului — se subliniază în Mesaj — apare mai evident ca oricînd că, prin hotărîrile și orientările sale cutezătoare, cu adevărat științifice — la elaborarea cărora ați avut un rol hotărîtor — cel de-al IX-lea Congres al partidului, ca și celelalte congrese care i-au urmat, a determinat schimbări radicale atît în baza materială, în nivelul și calitatea forțelor de producție, cît și în structura socială, în caracterul relațiilor de producție, asigurînd consolidarea modului de producție socialist, ridicarea substanțială a gradului de civilizație al întregului popor".

Saltul realizat este uriaș și este categoric evident sub toate aspectele și în toate detaliile vieții materiale și spirituale. În această perioadă a fost elaborat și adoptat, sub conducerea nemijlocită și cu aportul hotărîtor al tovarășului Nicolae Ceaușescu, Programul partidului, document de însemnătate istorică în viața partidului și poporului nostru. După cum, pecetea aceluiași gînditor al timpului o poartă toate celelalte înscrisuri cu litere faptei pe harta țării : industria — producția industrială sporind în acești ani de peste 5 ori, într-un ritm anual mediu de peste 11 la sută, ajungînd să dețină în prezent o pondere de peste 60 la sută din venitul național ; agricultura, care și-a recîștigat locul ce i se cuvine în ansamblul economiei românești ; învățămîntul și dezvoltarea puternică a gîndirii științifice românești, pentru afirmarea tot mai largă a revoluției tehnico-științifice în țara noastră. Creșterea de circa 2 ori a veniturilor reale ale populației, ca și sporirea substanțială a cheltuielilor sociale demonstrează cu putere faptul că esența noii orînduiri pe care o edificăm este asigurarea unei vieți mai bune și fericite pentru toți cei ce muncesc.

Odată cu marile construcții materiale ale vieții s-a realizat și aceea a unor noi relații, a unor noi norme și principii de comportament, democrația care, în temeiul

Reuniunea solemnă consacrată împlinirii a 15 ani de la Congresul al IX-lea al Partidului Comunist Român

„Forța noastră a constat și constă în unitatea partidului, în munca colectivă, în felul în care poporul a urmat partidul. Viitorul înfăptuirii Programului constă în unitatea partidului, în creșterea rolului său de forță politică conducătoare, în realizarea neabătută a principiilor conducerii democratice, a participării maselor la conducere, pentru că numai cu poporul, strîns unit în jurul partidului, avem garanția unei politici juste".

NICOLAE CEAUȘESCU

(Din cuvîntarea rostită la reuniunea solemnă consacrată împlinirii a 15 ani de la Congresul al IX-lea al Partidului Comunist Român)

democrației și libertății omului a cîștigat, prin aceeași neobosită rîvnă a secretarului general al partidului, noi spații de referință și a angajat preocupări fără precedent. După cum, tot prin același nume — CEAUȘESCU — România socialistă este larg apreciată, stimată și prețuită în întreaga lume, atît pentru realizările obținute în dezvoltarea economico-socială, cît și pentru politica sa consecventă de pace și prietenie.

Mulțumind Comitetului Politic Executiv pentru inițiativa de a face o retrospectivă a drumului parcurs de la Congresul al IX-lea al P.C.R., pentru mesajul, felicitările și urările adresate, a luat cuvîntul tovarășul Nicolae Ceaușescu.

Puternică reafirmare a ideilor și conceptelor profund științifice, revoluționare care au călăuzit și călăuzesc înaintarea României pe drumul glorios al socialismului și comunismului, amplă și strălucită analiză a celor 15 ani de activitate care s-au scurs de la Congresul al IX-lea, a căilor de acțiune în vederea înfăptuirii cu succes a obiectivelor stabilite de Congresul al XII-lea, a Programului partidului, cuvîntarea tovarășului Nicolae Ceaușescu a fost urmărită cu deosebită atenție de toți cei prezenți, subliniată fiind cu îndelungi și puternice aplauze.

Același crez fierbinte, izvorît din nepreculețita sa dragoste de patrie și popor, răzbate cuvîntarea de la un capăt la altul. „Pot afirma că — rostește cu sufletul secretarul general al partidului — dacă vremea și istoria s-ar putea întoarce înapoi și am fi astăzi în ziua deschiderii Congresului al IX-lea — aș face totul pentru a înfăptui aceeași politică; problemele dezbătute la Congresul al IX-lea — și la congresele următoare — ar sta, la fel ca și atunci, în fața partidului și aș face totul ca, în același spirit, să acționăm pentru înfăptuirea lor". Adevărată mărturie de credință, al cărei temei este însăși fapta în retrospectivă, din care nu lipsește nici spiritul critic. În ce privește drumul viitorului, jalonat cu aceeași clarviziune științifică, secretarul general al partidului ne îndeamnă să pornim pe el mai fermi, mai hotărîți în îndepărtarea vechiului, a acelor lucruri care și-au trăit traiul și nu mai corespund etapei noi, care trebuie date la o parte. Sînt multe de făcut încă — se subliniază în cuvîntare — în ce privește perfecționarea în continuare a conducerii societății. Avem un cadru bun, democratic, larg; trebuie însă să acționăm cu mai multă inițiativă, cu mai mult spirit de răspundere și disciplină pentru înfăptuirea sarcinilor ce revin fiecăruia în cadrul diviziunii muncii. După cum e nevoie să se acorde mai multă atenție ridicării nivelului politic și ideologic al cadrelor noastre, pregătirii lor profesionale, tehnice și științifice. În condițiile de astăzi, cînd punem pe primul plan afirmarea cu putere a științei, a noului, a unei calități superioare în toate domeniile, nu se poate concepe înfăptuirea acestor deziderate fără ridicarea continuă a nivelului de cunoștințe politice și profesionale, a nivelului ideologic.

Trecînd la cercetarea frămîntatelor probleme internaționale ale epocii, tovarășul Nicolae Ceaușescu se dovedește și de această dată același neobosit slujitor al marilor idealuri ale păcii, pentru făurirea unei lumi mai bune și mai drepte pe planeta noastră. „Dacă ar trebui, tot așa, să încep de la Congresul al IX-lea sau de cînd am intrat în mișcarea revoluționară, aș merge pe același drum, aș acționa în același spirit. Voi face totul și în viitor pentru a răspunde încrederii partidului, a poporului, pornind de la faptul că, fiind comunist, fiind revoluționar, pentru mine nimic nu este mai presus decît interesele poporului, cauza libertății sale, a progresului său, a realizării socialismului și comunismului, a asigurării unui nivel de viață, material și spiritual, tot mai înalt, a dezvoltării continue a patriei, a întăririi independenței și suveranității României socialiste".

În încheierea reuniunii solemne consacrată împlinirii a 15 ani de la Congresul al IX-lea al Partidului Comunist Român, Comitetul Politic Executiv al C.C. al P.C.R., Consiliul de Stat și guvernul Republicii Socialiste România au oferit o masă tovărășească. În timpul mesei s-a toastat pentru eroica noastră clasă muncitoare, pentru minunatul nostru popor, pentru Partidul Comunist Român, pentru Republica Socialistă România, pentru secretarul general al partidului, președintele Republicii Socialiste România, cei prezenți adresîndu-i tovarășului Nicolae Ceaușescu, cu dragoste și prețuire, urarea tradițională „La mulți ani!", multă sănătate și fericire, viață îndelungată în fruntea partidului și statului nostru. Telegramele care continuă a sosi pe adresa tovarășului Nicolae Ceaușescu, din partea oamenilor muncii din întreaga țară, exprimă, la rîndul lor, în semn de omagiu, cele mai profunde și alese sentimente de stimă și prețuire față de cel mai bun, cel mai vrednic și cel mai iubit fiu al poporului român, revoluționar dîrz și neînfricat, bărbatul ales de întreaga națiune să-i conducă destinele spre luminoasele orizonturi ale progresului, păcii și prosperității.

GEORGETA BLĂNARU

Vizita de lucru a tovarășului Nicolae Ceaușescu în județul Constanța

Kilometrul 48 : Șantierul național al tineretului

În cursul dimineții de joi, 17 iulie a.c., tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, a făcut o vizită de lucru pe șantierele unor mari obiective ale economiei noastre naționale (Canalul Dunăre—Marea Neagră, șantierul Centralei atomoelectrice de la Cernavodă), precum și la Întreprinderea mecanică de utilaje de la Medgidia. Secretarul general al partidului a fost însoțit de tovarășa **Elena Ceaușescu**, de tovarășii **Ilie Verdeț, Cornel Burtică, Nicolae Constantin, Constantin Dăscălescu, Gheorghe Oprea, Ion Pățan, Ion Ioniță.**

LA AGIGEA, ÎNTRE CONSTRUCTORII ECLUZEI — După cum se știe, construcția canalului a fost hotărîtă la inițiativa tovarășului Nicolae Ceaușescu. Ea s-a impus ca o necesitate economică obiectivă, decurgînd din dezvoltarea actuală și de perspectivă a economiei naționale. Dezvoltare care impune o tot mai mare extindere a transporturilor pe calea apelor : cel mai ieftin și mai economicos mijloc de transport. Pe lîngă aceasta, canalul răspunde și altor necesități. De pildă, celor rezultate din creșterea continuă a volumului comerțului României cu tot mai multe țări. Noua magistrală de ape va scurta drumul mărfurilor spre și dinspre mare cu 320 de kilometri. Canalul va mai asigura și irigarea unor întinse suprafețe agricole, alimentarea cu apă a unor unități industriale.

De la începutul lucrărilor pe șantiere s-au excavat aproape 100 milioane mc. Secretarul general al partidului a apreciat rezultatele obținute. A indicat însă factorilor de răspundere din ministerele ce concură la executarea obiectivului să găsească împreună soluții pentru a spori și mai mult ritmul lucrărilor, pentru a folosi din plin capacitățile de producție existente în industria constructoare de mașini, în vederea dotării șantierelor cu utilaje moderne, de mare randament, care să asigure creșterea gradului de mecanizare a lucrărilor, ridicarea productivității muncii, reducerea substanțială a numărului de muncitori.

Președintele republicii a indicat specialiștilor să studieze posibilitatea turnării betoanelor direct în ecluză. Cum sînt de turnat vreo 400 000 de mc, s-a cerut să se construiască stații de preparare a betoanelor chiar pe malurile ecluzei. Astfel va fi posibilă turnarea directă, prin benzi rulante sau prin pompare. Dispare transportul auto. Se accelerează lucrările. Timpul necesar se reduce la jumătate.

PE ȘANTIERUL NAȚIONAL AL TINERETULUI — La kilometrul 48, tovarășul Nicolae Ceaușescu se reîntîlnește cu brigadierii Șantierului național al tineretului, care s-au angajat în fața secretarului general al partidului să realizeze 10 kilometri de canal. Ei raportează că sarcinile ce le-au fost încredințate sînt îndeplinite întocmai.

BASARABI — CULME : Km 41,500 — În acest punct are loc următorul popas. Se prezintă stadiul actual al lucrărilor și modul cum au fost puse în practică sarcinile și indicațiile trasate de secretarul general al partidului cu prilejul vizitei efectuate pe același șantier anul trecut. Atunci, tovarășul Nicolae Ceaușescu a cerut constructorilor să accelereze ritmul de execuție și să realizeze o creștere însemnată a gradului de mecanizare a lucrărilor folosind utilaje concepute și executate în unitățile industriei constructoare de mașini din țara noastră. Acum i se prezintă secretarului general al partidului o serie întreagă de utilaje și mașini de mare capacitate și randament, construite în țara noastră, care au fost testate cu succes pe canal, iar în prezent sînt exploatate cu eficiență. Printre acestea se numără și prima autobasculantă de 120 de tone de tracțiune diesel electrică pe roți.

Apreciind rezultatele obținute de lucrătorii grupului 3 de șantiere, secretarul general al partidului se interesează de stadiul execuției podului rutier cu patru benzi ce va traversa canalul în zona Basarabi. Constructorii se angajează să încheie lucrarea la termenul planificat.

LA COTA ZERO A CANALULUI, ÎNCĂ O FABRICĂ DE BETON VA FI MUTATĂ LÎNGĂ ECLUZĂ — Vizita continuă, apoi, la cota zero a canalului, la Cernavodă, acolo unde se realizează o imensă ecluză, poarta dinspre fluviu a canalului, o lucrare concepută după metodele cele mai moderne, care va asigura un trafic fluent în dublu sens al navelor.

Analizînd desfășurarea lucrărilor, tovarășul Nicolae Ceaușescu a cerut specialiștilor să găsească o soluție pentru mutarea fabricii de beton lîngă ecluză, astfel încît betonul preparat să meargă direct, prin tuburi speciale, la locul de turnare. S-a cerut specialiștilor centralei canalului să-și organizeze mai bine munca, să mobilizeze cu eficiență toate forțele pentru a devansa cu 2—3 luni terminarea ecluzei.

PE LOCUL UNDE SE VA ÎNĂLȚA PRIMA CENTRALĂ NUCLEARO-ELECTRICĂ DIN ROMÂNIA — Amplasarea primei noastre centrale nucleare-electrice în apropiere de Cernavodă, potrivit indicațiilor secretarului general al partidului, beneficiază aici de condiții optime de teren și permite realizarea avantajoasă a folosirii complexe a apelor Canalului Dunăre—Marea Neagră.

Examinînd stadiul lucrărilor la ecluza de la Cernavodă

Pînă la ora actuală s-au excavat circa 1,4 milioane mc pentru amenajarea platformei centrale. Au fost terminate excavațiile pentru fundația primului reactor nuclear.

Secretarul general al partidului, apreciind că volumul de lucrări efectuat pînă în prezent pe acest șantier nu este corespunzător, că se lucrează încă încet, a indicat să fie luate de urgență măsuri eficiente care să asigure îmbunătățirea ritmului de lucru. Tovarășul Nicolae Ceaușescu a cerut Comitetului de Stat pentru Energia Nucleară, Ministerului Industriei Construcțiilor de Mașini, Ministerului Industriei Metalurgice, Ministerului Aprovizionării Tehnico-Materiale și Controlului Gospodăririi Fondurilor Fixe, Comitetului de Stat al Planificării, tuturor factorilor chemați să concure la realizarea acestui obiectiv, să sprijine în mod direct și eficient construcția în cele mai bune condiții a primei centrale nucleare-electrice românești. În acest cadru a indicat ca, în cel mai scurt timp, să fie definitivate documentațiile, proiectele, asimilarea și producerea de echipament nuclear, să fie dotat în continuare șantierul cu noi utilaje de mare productivitate. Tovarășul Nicolae Ceaușescu a arătat că este necesară o mai bună organizare a muncii în vederea asigurării chiar a unui devans a lucrărilor pentru probele tehnologice ale complexelor agregate din compunerea centralei, astfel ca în 1985 și aici să se producă primele cantități de energie electrică.

LA ÎNTREPRINDEREA MECANICĂ DE UTILAJE — Vizita de lucru a secretarului general al partidului continuă la Întreprinderea mecanică de utilaje din Medgidia, obiectivul cu cea mai mare pondere în economia orașului. Ministrul industriei construcțiilor de mașini, cadre de conducere ale grupului de întreprinderi pentru producția de mașini agricole și ale unității din Medgidia raportează asupra acțiunilor întreprinse sau aflate în curs de desfășurare în vederea realizării în practică a indicațiilor date de secretarul general al partidului în timpul vizitei făcute aici anul trecut. Se arată, între altele, că se află în curs de rezolvare problema concentrării la I.M.U.M. a întregii producții de remorci a țării, că a început asimilarea a 20 de tipuri de pompe.

Tovarășul Nicolae Ceaușescu cere să se acționeze cu hotărîre în direcția îmbunătățirii continue a mașinilor fabricate. De asemenea, indică să se depună toate eforturile de către constructori și beneficiari, în vederea punerii în funcțiune, încă în acest an, a noii investiții aflate în curs de realizare la această întreprindere — oțelăria.

DIN NOU PE TRASEUL CANALULUI DUNĂRE—MAREA NEAGRĂ — În continuarea vizitei, tovarășul Nicolae Ceaușescu, tovarășa Elena Ceaușescu, ceilalți tovarăși din conducerea de partid și de stat s-au oprit la punctul de lucru de la km 23,6 unde acționează militari ai armatei noastre, care participă la construcția Canalului Dunăre-Marea Neagră. Pînă acum ei au realizat 23 km de canal.

Apreciind rezultatele bune obținute, tovarășul Nicolae Ceaușescu a indicat ca, în afara sarcinii încredințate pînă acum, militarii să preia noi lucrări și puncte de lucru de pe canal.

Secretarul general al partidului s-a interesat totodată de celelalte obiective din această zonă, între care și podul ce va lega cele două părți ale orașului — o impozantă construcție în lungime de 658 de metri. Tovarășul Nicolae Ceaușescu a mai indicat să se studieze posibilitatea creării unui loc de agrement în partea de nord-vest a Medgidiei.

MAREA ADUNARE POPULARĂ DE LA MEDGIDIA — La sfîrșitul vizitei de lucru a secretarului general al partidului, președintele Republicii, pe stadionul din Medgidia a avut loc o mare adunare populară la care au luat parte peste 60 000 de cetățeni.

Întîmpinat cu ovații și urale, la cuvîntul secretarul general al partidului, președintele Republicii, tovarășul Nicolae Ceaușescu care a spus, printre altele: **„Am vizitat lucrările Canalului Dunăre — Marea Neagră. Am constatat, la obiectivele vizitate, rezultate mai bune față de cele de acum un an, o mai bună organizare a activității, trecerea la aplicarea unor tehnologii avansate, ceea ce dă garanția că se va putea asigura realizarea la timp a canalului, astfel încît în cea de a doua parte a anului 1982 să se poată circula pe el".**

În continuare, tovarășul Nicolae Ceaușescu a făcut aprecieri asupra calității și ritmului muncii la celelalte obiective vizitate acum sau cu alte ocazii. **„Cine dorește să cunoască realitățile și înfăptuirile poporului nostru** — a spus secretarul general al partidului — **poate vizita oricare județ, oricare localitate a Romîniei socialiste! Peste tot va constata spiritul novator, activitatea creatoare a oamenilor muncii. Chiar aici, în județul Constanța, atît prietenii cît și criticii noștri pot să vină și să vadă cum se înfăptuiesc principiile socialismului, cum, în cîțiva ani, un județ în care economia și agricultura erau printre cele mai înapoiate, s-a transformat într-un județ modern, cu o industrie avansată, cu o agricultură în plină înflorire ce dă o producție de cîteva ori mai mare decît acum 30 de ani".**

Cuvîntarea tovarășului Nicolae Ceaușescu, ascultată cu deosebit interes, a fost subliniată în repetate rînduri de aplauze puternice, ovații și urale.

D. GHERGHINESCU ■

Respirați adînc aer curat de Rîul Mare

Ajuns la cea mai înaltă cotă a șantierului hidrocentralei de pe Riul Mare din Munții Retezat am avut impresia că peisajul e desprins dintr-o gravură de Piranesi. Valea imensă din fața ochilor era scăldată într-o lumină puternică, pereții de piatră se înfățișau aproape verticali, metalici, denudați, fără urmă de vegetație. Cîțiva oameni alunecau febril printre basculante, macarale, excavatoare, năclăiți de sudoare, de praf, în plin soare, arși de vînt, sub căști colțuroase de protecție. S-a îndepărtat de noi tot mai mult imaginea primelor șantiere în adîncul cărora colcăiau mii de trupuri omenești într-un efort colosal, comparabil cu încordarea care a dus la ridicarea marilor piramide. Oamenii sînt acum tot mai rari pe șantiere, dirijează utilaje moderne care acționează în prelungirea mîinilor și a gîndurilor, mașini supradimensionate execută manevre la care altădată erau mobilizați sute și chiar mii de muncitori, camioane gigantice, de mare tonaj, șerpuiesc pe șosele cărînd pămînt excavat în cupe enorme. Pe lîngă aceste mașini noi sîntem proiecția unor ființe fragile într-un viitor prevestit de povestirile științifico-fantastice. Ne aflăm deci în creierul Munților Retezat, în locul unde se înalță un uriaș baraj de argilă, arocamente și balast. Practic, aici se mută, din imediata vecinătate, un munte întreg și se răstoarnă în această vale ca să blocheze apele torențiale ale Riului Mare și să prindă între versanți un lac de acumulare comparabil cu cel de la Fintinele din Apuseni. Peste 9 milioane de metri cubi de depuneri va înghiți acest baraj, pînă la o înălțime de 175 de metri!

Avem noroc de o spendidă zi de iulie, ne spune șeful de lot, inginerul Dan Cristodorescu. Aici plouă mereu. Și din cauza aceasta argila se depune mai greu, se leagă mai greu în nucleu. Trebuie mereu răscolită de buldozere și uscată în momentele de acalmie meteorologică. Altfel munca e compromisă! Barajul se construiește cu argilă adusă la un anumit grad de umiditate și de temperatură ca să nu devină păstoasă și să nu facă mai tîrziu fisuri. Cîteva laborante în salopetă forează din cînd în cînd și din loc în loc în stratul de argilă compact ca să ia probe pentru analizele de laborator unde se verifică la diferite nivele, starea barajului. În timp ce tînărul inginer Dan Cristodorescu aleargă pe șantier de la un punct de lucru la altul, dirijînd echipele de betoniști sau de dulgheri, jos, în colonie țipă cel de al doilea născut în familie, care va fi numit Adrian. Pace noului venit pe lume — spune cineva.

La locul de întîlnire dintre versanții barajului și depunerile de argilă, de arocamente, cîțiva oameni toarnă beton în fisurile rocilor. Titel Ungureanu, care a mai lucrat pe șantierele de la Lotru și de pe Cerna conduce echipa de betoniști. E un bărbat înalt, ușor adus de spate, cu un surîs larg pe buze și un entuziasm tonic, molipsitor. Munca sa și a ortacilor săi nu este deloc mai ușoară decît a constructorilor celor mai complicate și sofisticate imobile urbane. Dimpotrivă. Ei trebuie să simtă și să pindească fisurile ivite în stînci și să le umple cu beton în așa fel încît să nu se poată infiltra niciodată apă în baraj. Răspunderea lor este imensă. Nicolae Danu și Titel Petru astupă în acest moment ultimele crăpături de la cota 924 a muntelui. Și barajul a început să se înalțe de la cota 916! Un asemenea tip de baraj se construiește ca un enorm fagure unde albinele depun polen care se acumulează și se stringe într-un monolit indestructibil.

Printre betoniști îl reperăm și pe dulgherul Ștefan Imrea care a luat șantierele hidrocentralelor la rînd, începînd de la Bicaz, continuînd pe Arges, pe Dunăre, prin Porțile de Fier și pe Lotru. Noi lucrăm zi-lumină, ca părinții noștri la recoltă, spune Ștefan Imrea. Și cînd apune soarele se aprind reflectoarele. Și vin cei din schimbul doi. De fapt se lucrează zi și noapte... Cîteva ore mai tîrziu aveau să se aprindă într-adevăr reflectoarele suspendate la diverse cote pe cei doi versanți astfel încît am trăit cu emoția că participăm la o filmare de noapte pe un platou strict concret, fără decoruri, fără butaforie și fără machiaj, cu o mobilizare de forțe de proporțiile unei superproducții. La urma urmei ce altceva reprezintă o asemenea uriașă construcție dacă nu o superproducție antecalculată și proiectată pînă în cele mai mici amănunte pe hîrtie de calc și într-un scenariu cunoscut dinainte pînă în cele mai intime amănunte, în cele mai mărunte gesturi. Aici toți oamenii își cunosc rolurile la perfecțiune. Orice eroare se plătește scump! Pentru că hidrocentrala care se înalță aici va spori lumina țării cu 335 de megawați (!), folosind puterea instalată a două turbine de tip Francis construite în vecini, la Reșița. La lumina reflectoarelor de noapte putem medita limpede asupra lanțului de hidrocentrale care urmează să fie plantate pe Riul Mare și pe Riul Strei: aproximativ 12 centre nervoase pentru sistemul energetic național. De la înălțimea acestui baraj unde luminile cad acum în cascadă și se vede ca ziua în amiaza mare, apa sălbatică, furioasă și clară a Riului Mare va trece printr-un tunel de aducțiune unic la noi în țară, cu o cădere de 540 de metri!

Sînt fantastici cățărătorii care se lansează la zeci de metri înălțime pe cei doi versanți, legați cu centuri de siguranță, ca alpiniștii, ca să curețe rocile cu ajutorul pikamerelor, cu aer comprimat, de orice urmă de vegetație și impurități. În vreme ce pe lîngă noi plutesc asemenea unor păsări grele camioane uriașe, gemînd de argilă și de blocuri de piatră. De fapt, de unde vine această continuă caravană de camioane cu arocamente și balast care se depune la baza barajului? Iată-ne, după o călătorie aproape fantastică pe serpentine amețitoare undeva într-o carie imensă săpată în Muntele Netiș. La ora ascensiunii noastre acolo era încă lumină. Echipele de artificieri și de excavatoriști se schimbau. Pe creste ne-a întîmpinat maistrul constructor Ion Șoimuș, grav și monumental. Cu cîteva clipe în urmă avusese loc o explozie dirijată pentru a disloca un grup de stînci. El ne spune că muntele deasupra căruia ne aflăm urmează să fie excavat de cîteva utilaje gigantice, dotate cu uriașe cupe de 4,6 metri cubi. Va fi lăsat în picioare doar un versant al muntelui, versantul dinspre defileu, splendid împădurit, pentru a păstra frumusețea peisajului și a invita mai departe la turism. O prevedere estetică necesară și totodată tulburătoare.

În jurul nostru miroase puternic a rășină. Ceea ce înseamnă că în ziua care trece temperatura aerului a atins 22 sau 25 de grade, temperatură la care rășina se volatilizează, ne spune în continuare maistrul Șoimuș. Tot ei ne atrage atenția că prin apropiere sînt poiene pline de narcise și rododendroni. Duminică și în zilele libere toți „șantieriștii" devin turiști. Se risipesc prin masivul Retezat ca într-un labirint. Ion Soimuș are părinții în Brașov dar îi vizitează mai rar: „pentru că în oraș mă sufoc. Aici trăiesc în aer curat, în aer liber. Și mă simt mai bine."

Urcă spre carieră oamenii din echipa de schimb. Printre ei, Nicolae Hortolomei, fost meșter mare pe șantierele hidrocentralelor de pe Someș. Acest modest Sfarmă-Piatră are aproape 30 de ani și a fost transferat aici la cererea conducerii șantierului de la Riul Mare pentru că e nevoie de oameni pricepuți și cu înaltă calificare pentru a disloca un munte, începînd de la înălțimea periculoasă la care ne aflăm (firul văii se află la cîteva sute de metri sub noi), cu utilajele în pantă și pe un drum sinuos și accidentat.

Trecînd, la întoarcere, prin colonille șantierului am văzut interioare de familie calme, într-o policromie reconfortantă, cu televizoare în priză și fete cîntînd la havaiană. Am urmărit copii zbenguindu-se în jurul șotroanelor sau pe bicicilete, părinții jucînd fotbal și tenis pe două terenuri cu zgură, construite de ei, într-un zgomot vast și dulce de tacimuri pregătite pentru cină și în rumoarea conversațiilor de seară. Am respirat adînc aer curat. Am respirat adînc ca să ne ajungă pînă la prima întoarcere în Retezat.

ADRIAN DOHOTARU ■

Rodirea de excepție, maturizarea, împlinirile industriei chimice românești

(Urmare din pagina 1)

P.C.R. Acum 15 ani, fără îndoială, industria noastră chimică avea o anume dezvoltare și destulă tradiție. „Plecăm la un drum lung și greu !", a spus încă de la început tovarășul Nicolae Ceaușescu, iar azi vorbele sale s-au acoperit integral în fapte, conducînd atît la dezvoltarea pe care am amintit-o, cît mai ales la o adevărată maturizare a industriei noastre chimice, la o rodire de excepție, după un deceniu și jumătate de eforturi materiale și de inteligență creatoare.

— Denumiți cîteva din aceste eforturi.

— În primul rînd, cele de investiții. România a investit enorm în dezvoltarea industriei sale chimice, efortul principal fiind îndreptat spre crearea unela din subramurile ei de bază : petrochimia, care abia se înfiripase în 1965. Ea permite valorificarea superioară a materiei prime, în primul rînd a țițeiului și a gazului metan. Anul acesta, spre exemplu, petrochimia face singură circa 60 la sută din valoarea producției industriei chimice, pe cînd în urmă cu doar 5 ani ponderea ei era de numai 48,7 la sută. Aceasta este dealtfel cel mai dinamic sector al ramurii, chiar dacă realizările de pînă acum încă nu ne mulțumesc. Să ne întoarcem însă la investiții. Într-un deceniu și jumătate, fondurile alocate de stat au crescut de 4,7 ori, în 1980 față de 1965, perioadă în care s-au investit nu mai puțin de 173,6 miliarde lei. S-au pus astfel în funcțiune peste 1 500 de capacități și obiective noi, dintre care v-aș ruga să notați cîteva. Așadar, s-au construit complexe petrochimice la Borzești, Brazi, Pitești, Rm. Vîlcea, Teleajen, Midia-Năvodari și Timișoara, combinate de îngrășăminte chimice la Piatra Neamț, Tg. Mureș, Craiova, Tr. Măgurele, Năvodari, Arad, Slobozia și Bacău, uzine de fire și fibre artificiale și sintetice la Săvinești, Brăila, Iași, Roman, Vaslui, în construcție aflîndu-se uzina de la Cîmpulung Muscel, care va fi cea mai mare din țară, apoi întreprinderi de prelucrare a maselor plastice la București, Buzău, Iași, Orăștie și Focșani, ca și fabrica de anvelope Danubiana-București, întreprinderi de articole tehnice din cauciuc de la Pitești, București, Tg. Jiu, Drăgășani, fabrica de medicamente din București. Vreau însă să rețineți că ritmurile de creștere a producției din industria chimică le devansează pe cele ale investițiilor (8,1 față de 4,7 — așa cum am amintit mai înainte). Acest lucru a fost posibil numai prin promovarea unor tehnologii moderne, dimensionarea optimă a capacităților, ca și printr-o intensă activitate de cercetare, avînd drept scop ținerea pasului cu ultimele realizări tehnologice pe plan mondial. Cercetarea științifică în domeniul chimiei a fost unul dintre elementele de bază ale eforturilor de inteligență de care vorbeam mai înainte, urmărind creșterea competitivității produselor noastre în lume, reducerea importului de tehnologii, sporirea aportului propriu la realizarea programelor științifice. Între 1950 și 1965, e bine să notați, ministerul nostru a înregistrat un număr redus de brevete de invenție, în vreme ce între 1965 și 1980 sînt brevetate peste 2 000 de invenții în domeniul chimiei, unele dintre ele de mare răsunet în lumea științei pe glob.

— Într-adevăr.

— Înființat în 1970 Institutul central de cercetări chimice a grupat toate institutele departamentale de cercetare, centrele și laboratoarele de cercetări de pe lîngă centrale și combinate, precum și activitatea de cercetare din institutele și catedrele de specialitate ale învățămîntului superior. Tovarășa academician dr. ing. Elena Ceaușescu a urmărit personal și a coordonat întreaga activitate de cercetare științifică a țării în domeniul chimiei, concentrînd forțele asupra problemelor majore și asigurînd toate cerințele pentru introducerea cît mai rapidă în producție a cercetării autohtone. „Să scurtăm termenele !", asa a fost deviza sa permanentă, pe care ne-a transmis-o tuturor. În felul acesta, realizări remarcabile s-au făcut în industria organică de sinteză, a cărei prezență se simte astăzi în toate ramurile industriei naționale. În paranteză fie spus, aproape 30 la sută din materialele folosite pentru fabricarea autoturismului Oltcit sînt produse ale industriei chimice ! Între cercetările de mare valoare aș aminti elucidarea unor probleme teoretice de cinetică și sinteză, probleme de cercetare fundamentală, care au deschis orizont larg pentru crearea de noi tipuri de elastomeri, apoi pregătirea și purificarea monomerilor, sinteza unor catalizatori specifici, studii de structură și relația cu proprietățile fizico-mecanice ale polimerului, metode de stabilizare a polimerilor obținuți și altele. Pe scurt, fabricarea elastomerilor stereo specifici, respectiv a cauciucurilor sintetice, este de o foarte mare importanță pentru economia românească, iar contribuția tovarășei Elena Ceaușescu a fost determinantă în această direcție, la fel ca și în multe altele. A fost o vreme cînd gradul de dezvoltare al unei industrii chimice se determina după producția de acid sulfuric, raportată la numărul de locuitori. A fabrica acid sulfuric înseamnă deja o performanță. În 1965 nu făceam decît 28 kg pe cap de locuitor, iar anul trecut am ajuns la 94 kg — însă nivelul de dezvoltare, superioritatea tehnologiilor folosite astăzi, dotarea pe care o avem, complexitatea proceselor de producție ne permit acum cu totul alte comparații valorice.

— Spre exemplu ?

— Puteți nota cîteva date comparative, în producții fizice, față de producțiile din unele țări mai dezvoltate industrial, cum sînt Statele Unite, Franța sau R.D.G. Deci, în kilograme pe cap de locuitor, amoniac : S.U.A. — 94,3, Franța — 38,1, R.D.G. — 83, România — 176,4; mase plastice : S.U.A. — 55,5, Franța — 51,8, R.D.G. — 45, România — 33,6; etilenă : S.U.A. — 38, Franța — 36, R.D.G. — 10,8, România — 19,1; propilenă : S.U.A. — 29, Franța — 19,9, R.D.G. — 8,4, România — 14,3 ; fire și fibre sintetice : S.U.A. — 16, Franța — 5, R.D.G. — 7,4, România — 8,2; cauciuc sintetic : S.U.A. — 11,4, Franța — 9,1, R.D.G. — 9, România — 11,2.

— Tovarășe ministru, unde se situează astăzi chimia românească în lume ?

— După nivelul de dezvoltare al chimiei, România se află după datele statistice pe locul 10 în lume, ceea ce desigur reprezintă un loc foarte onorant. În privința exportului de îngrășăminte chimice însă sîntem pe locul 4 pe glob. Aici aș dori să fac o completare. Dacă în 1965 exportul țării se reducea în domeniul chimiei la o gamă mai redusă de produse, benzină, motorină, în general produse petroliere, astăzi exportăm în special produse petrochimice, avînd un grad superior de valorificare, prin chimizare adîncă și alte procedee moderne. Așa sînt produsele din polietilenă, anvelopele, firele și fibrele sintetice, medicamentele. Ca nivel, între 1965 și 1980 exportul de produse chimice a crescut de peste 22 de ori, contribuind efectiv la echilibrarea balanței de plăți a țării. Am vorbit mai înainte despre exportul de îngrășăminte chimice. Să nu uităm să precizăm însă că producția de îngrășăminte chimice se face simțită din plin în agricultura autohtonă. Astfel, dacă în 1960 nu reveneau decît 7,2 kg pe hectarul de pămînt arabil, inclusiv vii și livezi, iar în 1970 ajunsesem la 68,1 kg, astăzi revin între 280 și 285 kg de îngrășăminte la hectar, deci cam de 4 ori mai mult decît acum zece ani.

— Ce alte astfel de creșteri spectaculoase puteți număi ?

— După cum se știe, astăzi principalul indicator al economiei a devenit producția fizică. Întrebarea mi se pare astfel binevenită. Creșterile la volumul producției fizice sînt mai toate spectaculoase, după cum urmează. În anul curent, față de anul 1965, producția de acid sulfuric a crescut de 4,4 ori, cea de îngrășăminte de 14,5 ori, firele și fibrele sintetice de 8,2 ori, masele plastice și rășinile sintetice de 10 ori, cauciucul sintetic de 11 ori, medicamentele de 5,5 ori, detergenții de 7,8 ori, cosmeticele de 8 ori și așa mai departe.

— Cîți oameni lucrează astăzi în industria chimică ?

— Peste 300 000, față de 90 500 în 1965. Această creștere nu reflectă însă totul, fiindcă dezvoltarea s-a făcut, de asemenea, pe baza sporirii productivității, utilizării de tehnologii înalte și altele. Trebuie însă reținut că tuturor acestora, între care aproape 250 000 de muncitori, li se cere azi un grad de calificare mult mai înalt decît acum 15 ani, în concordanță cu maturizarea și modernizarea ramurii din care fac parte. Problema calificării și a perfecționării este deci una foarte importantă.

— Cu ocazia prezentării Raportului Comitetului Central cu privire la activitatea P.C.R. în perioada dintre ultimele două congrese și sarcinile de viitor ale partidului, în cadrul Congresului al XII-lea al P.C.R., tovarășul Nicolae Ceaușescu spunea : „Industria chimică va înregistra un ritm anual de dezvoltare de aproape 10 la sută — fiind orientată mai hotărît spre valorificarea superioară a materiilor prime și energiei". Cum sînt deci pentru chimia românească anii care urmează ?

— Se prevede concentrarea eforturilor în întreaga activitate din industria chimică îndeosebi în privința valorificării complexe a materiilor prime. Practic, menținînd aceeași cantitate de țiței supusă prelucrării ca în anul 1980, va trebui să asigurăm o creștere a producției de mase plastice de aproape 1,7 ori, a firelor și fibrelor sintetice de 1,8 ori, iar cauciucul sintetic de circa 1,6 ori, totul prin ridicarea substanțială a gradului de chimizare, folosindu-se tot mai mult așa-zisa prelucrare adîncă. Deci va trebui să „stoarcem" mai mult din aceeași tonă de țiței, obținînd o valoare mai mare. Ritmul de creștere a producției la produsele cu un grad avansat de prelucrare este dealtfel și mai mare, ajungînd între 15 și 22 la sută ! În 1985 va fi necesar să asigurăm în întregime cerințele interne la principalele grupe de produse chimice. Chimia românească va ajunge la nivelul celei din țările foarte dezvoltate din punct de vedere industrial. Atunci, cu greu ne vom mai putea aduce aminte de unde am pornit. Dar va trebui să ne aducem aminte !

CU INIMA REVOLUȚIONARĂ

În această pace a sufletului
La EL mă gîndesc.
Îi spun pe nume,
Din limba-mi maternă
Aleg cuvinte roșii ca focul
Rostite cu inima toată,
Căci ne-a-nvățat cuvinte roșii ca focul
Pentru-a ne putea înțelege-ntre noi
În limba revoluției, în limba luptei unite —
Continua și implacabila limbă a luptei unite,
Ce-n copilăria mea își are obîrșia.
El a adus timpul meu ;
Eu prin timp îl urmez — bărbat neînfricat,
Luptător al acestui pămînt, din țara aceasta
În care limba maternă e munca,
În care limba maternă e frăția între oameni,
În care limba maternă o reprezintă libertatea și independența,
Comunismul ce vine,
Cu certitudinea primăverii după stingerea iernii —
În această pace a sufletului la EL mă gîndesc,
În această pace a inimii cînt despre EL
Un cîntec roșu ca focul.

MIKLÓS LÁSZLÓ
în românește de DIM. RACHICI

La mina Lupeni

Utilajele românești sînt cele mai bune!

— Creativitatea, ne spune inginerul Iulian Costescu, director tehnic al Combinatului minier Valea Jiului, este dintotdeauna o componentă a muncii omului, dar ea capătă, în contextul revoluției tehnico-științifice contemporane, o importanță și un rol deosebit în valorificarea pe un plan superior a resurselor materiale și a potențialului uman disponibil.

Colectivul de electromecanici de la mina Lupeni vine să ilustreze, cu prisosință, îndirjirea de care s-a dat dovadă în exploatarea mecanizată, în general, dar mai ales în exploatarea mecanizată a stratului trei, un strat abundent cu aglomerări de roci dure, greu de sfărîmat chiar și cu ajutorul picamerelor și explozibililor.

Istoria acestui colectiv începe odată cu terminarea stagiaturii actualului director adjunct, Titus Costache. Este cunoscut faptul că la vremea aceea Anton Duban era omul de bază al inginerului Costache. Cei doi erau singurii care și-au sacrificat liniștea și somnul pentru găsirea unei soluții de tăiere mecanizată a stratului trei, a cărui pondere reprezenta peste 30 la sută din producția minei. Pe Anton Duban, lăcătuș mecanic pe vremea aceea, acum șef de echipă, l-am găsit ocupat cu una din cele mai importante probleme ale anului : modernizarea transportului de materiale în subteran. Mai precis, lucra la realizarea unui dispozitiv de paletizare a subansamblelor din susținerea metalică.

— Ce înseamnă să fii om de bază, Anton Duban ?

— Atunci, prin '64, eram singurul care îi înțelegeam neliniștea lui Titus Costache. Își terminase stagiatura, era mecanic la sectorul 4B, se plimba în sus și-n jos prin abataj, nu vroia să se facă de rîs, era tare ambițios. În anul următor ne luptam să introducem, pentru prima dată, combina 2K. 52, care era o noutate, dar și o problemă. Oamenii n-o înțelegeau, trebuiau să-și înfrîngă timiditatea. Noi doi nu aveam experiență, iar ei nu aveau pregătire profesională. Nu aveam cu cine să colaborăm. Dar nu l-am părăsit o clipă, eram mîna lui dreaptă. Prima fișie de cărbune a fost tăiată într-un abataj modern în care grinda se ridica manual, stîlpul se pretensiona cu pene și trebuia forță. Nu aveam macarale și nici utilaje de abataj, munca minerului era muncă fizică, iar ca să fii miner trebuia să fii tare

— Cît ați rezistat așa, numai cu **forța** ?

— Nu era de rezistat. Realitatea e că atunci am început să gîndim. Vedeam ce-ar trebui să facem, dar nu știam cum. Vedeam ce ne împiedica și atunci începeam modificările și adaptările. Zile și luni de încercări pînă am reușit. A urmat apoi perioada în care am folosit susținerea hidraulică, cu stîlpi individuali. A crescut numărul de combine instalate în abataj, obțineam și cărbune mai mult.

Saltul calitativ se vede mai ales în conținutul învățământului

— Tovarășă Doina Tirea, sînteți director în Ministerul Educației și Învățămîntului. Numim ultimul deceniu și jumătate de istorie a școlii românești anii în care s-a înfăptuit învățămîntul românesc modern. Congresul al IX-lea al partidului marchează începutul acestei modernizări. Este vorba de o nouă etapă a procesului de transformare revoluționară a școlii noastre. În acest context, care sînt jaloanele, cifrele semnificative ce sintetizează faptele învățămîntului românesc, ale devenirii și împlinirilor sale, gîndindu-ne că în urmă cu numai 35 de ani lichidarea analfabetismului constituia unul dintre obiectivele fundamentale ale partidului ?

— În cronica istoricelor realizări înfăptuite în România în anii socialismului, un loc de seamă îl ocupă transformările înnoitoare ce au avut loc în viața școlii. În activitatea de instruire și educare a generațiilor tinere, a formării omului nou. A fost lichidat analfabetismul, s-a asigurat accesul la învățătură al tuturor copiilor și tinerilor de la orașe și sate, indiferent de naționalitate. Congresul al IX-lea a reprezentat un moment de cotitură pentru școală ca, dealtfel, pentru întreaga dezvoltare din ultimii cincisprezece ani a țării. Au fost întreprinse ample acțiuni de perfecționare a învățămîntului de toate gradele pentru ca acesta să răspundă tot mai bine obiectivelor noi puse de dezvoltarea societății. Învățămîntul de 10 ani a devenit obligatoriu, s-a reorganizat învățămîntul liceal, profesional și de maiștri. În cincinalul care se apropie de sfîrșit s-a dezvoltat puternic baza materială a învățămîntului și s-a finalizat procesul de organizare pe baze moderne a școlilor de toate gradele, fiind asigurate astfel condițiile pentru satisfacerea, la un nivel tot mai înalt, a cerințelor societății noastre. Dispunem astăzi de peste 131 000 săli de clasă și amfiteatre, de 18 000 de laboratoare, de aproape 16 000 ateliere ale unităților de învățămînt și de cantine în care servesc masa aproximativ 70 la sută din numărul total al studenților. În învățămînt lucrează aproximativ 260 000 profesori, învățători și alte categorii de specialiști. Pentru a ilustra saltul înregistrat în ultimii cincisprezece ani putem să arătăm, de exemplu, că față de anul școlar 1965—1966, numărul copiilor în grădinițe a crescut de la 350 000 la peste 912 000, al elevilor din învățămîntul primar și gimnazial de la 2 900 000 la 3 290 000, din licee de la 370 000 la 1 030 000, iar numărul studenților de la 130 000 la 190 000. Peste 70 la sută din studenți sînt bursieri. S-a extins și s-a perfecționat învățămîntul în limbile naționalităților conlocuitoare, în peste 3 300 din cele 29 000 de unități școlare predîndu-se azi în limbile maghiară, germană, sîrbă sau ale altor naționalități. Aceasta oglindește elocvent consecvența politicii naționale, marxist-leniniste a partidului nostru, care asigură deplina egalitate în drepturi în toate domeniile vieții economico-sociale a tuturor celor ce muncesc.

— Unul dintre principiile fundamentale ale învățămîntului românesc de azi, principiu elaborat din inițiativa secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, care a și urmărit consecvent aplicarea sa în practică, constă în integrarea strînsă a învățămîntului cu cercetarea și producția. Care sînt rezultatele traducerii în viață a acestui principiu ?

— Aș vrea să arăt mai întîi că reconsiderarea învățămîntului dintr-un unghi nou, plecînd de la imperativele dezvoltării țării, de la dezvoltarea științei și tehnicii, saltul său calitativ prin integrarea cu cercetarea și producția, transformarea conținutului programelor sînt expresia directă a gîndirii creatoare a tovarășului Nicolae Ceaușescu, a preocupării sale permanente pentru desăvîrșirea acestui domeniu. Principiul integrării învățămîntului cu cercetarea și producția, conceptul de politehnizare ridică școala românească la nivelul învățămîntului din țările dezvoltate ale lumii. Și pentru că vorbim de această puternică ancorare a școlii în social, de conectarea învățămîntului la necesitățile dezvoltării economiei noastre, să luăm cîteva cifre care exprimă limpede justețea politicii partidului în acest domeniu. Iată, în 1968, doar aproximativ 17 000 studenți făceau parte din cercurile de creație tehnico-științifică, în 1970 numărul lor a crescut la peste 22 000, pentru ca în momentul de față mai mult de 45 000 studenți să prezinte lucrări la sesiunile științifice studențești. Tot în acest an, 500 000 elevi au participat la concursurile științifice școlare. Sau, ca să mai dau un ultim exemplu, în spațiile modern utilate destinate producției cercetării și proiectării din unitățile de învățămînt superior, studenții au onorat contracte de cercetare și comenzi în valoare de 313 507 000 lei și au executat activități de proiectare echivalente cu 24 884 000 lei, după cum, la ultima ediție a Salonului național de invenții și mărci au fost premiate 15 lucrări aparținînd unor colective alcătuite din studenți și cadre didactice.

— Așa cum aminteați, saltul calitativ se referă în primul rînd la conținutul învățămîntului...

— Într-adevăr, conținutul învățămîntului structurat pe baza principiului integrării cu activitățile de cercetare și de producție asigură formarea multilaterală a tineretului, creează condițiile acestuia pentru însușirea cunoștințelor științifice și tehnice fundamentale din toate domeniile cunoașterii și, totodată, îl pregătește pentru participarea activă la munca productivă, la dezvoltarea economică și socială a țării. În acest context o atenție deosebită se acordă asigurării unei temeinice pregătiri în domeniul științelor fundamentale — matematica, fizica, chimia, biologia — fără de care nici un specialist nu se poate achita corespunzător de sarcinile sale, oricare ar fi domeniul de activitate în care lucrează. La toate aceste discipline un accent deosebit se pune pe antrenarea elevilor și studenților în procesul de cunoaștere prin efort propriu de investigare științifică, de formare a deprinderilor practice, aproximativ 50 la sută din activitățile de la aceste discipline fiind de tip experimental.

— În aceste condiții, cum este asigurată pregătirea multilaterală a tinerilor ?

— De o atenție deosebită se bucură limba și literatura română, istoria, geografia, științele sociale, limbile străine, precum și activitățile de educație estetică și fizică. Potrivit noilor planuri de învățămînt, disciplinele fundamentale, de cultură generală și social-politică dețin o pondere de 90,4 la sută la clasele I—VIII și 58 la sută la clasele IX—XII, din totalul orelor. În cadrul liceului se asigură o pregătire fundamentală comună tuturor elevilor, indiferent de tipul și profilul liceului, astfel ca, după absolvirea sa, tînărul să poată continua studiile în orice profil de învățămînt superior. Atît în cadrul liceului, cît și în învățămîntul superior se prevede, la fiecare profil, un trunchi comun de cunoștințe prin studiul disciplinelor fundamentale, de cultură generală și social-politice, realizîndu-se astfel pregătirea elevilor și studenților în profil larg, ceea ce asigură viitorilor specialiști posibilitatea de a se adapta rapid la cerințele progresului din toate domeniile. Nu este vorba deci de o specializare îngustă, ci de formarea unor specialiști cu un orizont larg de cunoaștere. Așa privită, „politehnizarea", concept nou, emanație a gîndirii creatoare a secretarului general al partidului, își dovedește din plin viabilitatea prin creșterea calității învățămîntului nostru, prin ridicarea continuă a gradului de cunoștințe dobîndite în școli și facultăți.

— În februarie, la Congresul educației și învățămîntului, tovarășul Nicolae Ceaușescu sublinia că în viitorul cincinal trebuie făcut totul pentru pregătirea temeinică a cadrelor de specialitate necesare înfăptuirii obiectivelor trasate de Congresul al XII-lea al partidului. Cum se realizează în practică această funcție socială a învățămîntului : pregătirea forței de muncă de care societatea are nevoie ?

— Sarcina școlii de a înfăptui obiectivele cuprinse în Programul privind asigurarea forței de muncă, dezvoltarea învățămîntului și perfecționarea continuă a pregătirii cadrelor necesare economiei naționale a determinat realizarea unui raport echilibrat dintre pregătirea generală și de specialitate, precum și crearea de tipuri și profile de unități de învățămînt corelate cu cerințele dezvoltării economico-sociale și necesitățile de formare și pregătire (în perioada 1981—1985), a peste două milioane de cadre. Pe de altă parte, revin la ceea ce arătam mai devreme, cînd vorbeam de principiul fundamental pe care este clădit învățămîntul nostru, acela al integrării cu cercetarea și producția, pornind de la adevărul binecunoscut potrivit căruia munca, activitatea social-utilă constituie factorul determinant al afirmării personalității umane. În școlile de toate gradele, în institutele de învățămînt superior, este organizată participarea efectivă a elevilor și studenților la activitatea productivă de cercetare și proiectare. Aceste activități sînt integrate în procesul de instruire și educare și ordonate pe cicluri și tipuri de școli, corespunzător nivelului de dezvoltare a tinerilor și cerințelor pregătirii în meseria aleasă. Ca urmare, pe tot parcursul învățămîntului primar, gimnazial, liceal și superior, planurile prevăd disciplinele tehnologice și activități de instruire practică. Formarea și pregătirea profesională se realizează pe baza unei permanente legături dintre activitatea educativă și cea productivă.

— Ne-am oprit mai mult asupra modernizării conținutului și mai puțin a formei, deși este evident că o nouă concepție nu se poate materializa decît prin metode noi, printr-o bază materială superioară.

— Asigurîndu-se o bază materială pe măsura dezvoltării științei și tehnicii în țara noastră, prin dotări noi, unele la nivelul mondial, prin reamenajări și reutilări, prin spații de laboratoare și ateliere s-au creat toate premisele pentru ca integrarea cu cercetarea și producția să dispună de toate condițiile în vederea realizării ei în practică. De asemenea, atelierele și laboratoarele uzinale constituie un fertil cîmp de activitate pentru elevi și studenți, contractele onorate de aceștia, aprecierile pe care le-au primit din partea specialiștilor din unitățile productive reprezentînd tot atîtea argumente în favoarea acestui învățămînt deschis, puternic ancorat în viață, răspunzînd în cel mai înalt grad imperativelor dezvoltării țării. Desigur, un progres rapid al școlii românești a fost inițiat încă după Eliberare, dar adevăratul său salt calitativ, competitivitatea sa pe plan internațional se datorează istoriei sale mai noi, preocupării continue, gîndirii novatoare a secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu. O gîndire care stă la temelia întregii dezvoltări a României din ultimii cincisprezece ani.

RĂZVAN BĂRBULESCU

Efortul fizic al minerului s-a redus și el, aveam, deci, rezultate.

— Aminteam, la început, de faima de care v-ați bucurat mai tîrziu. Cum s-a format ea ? Ce s-a întîmplat cu timiditatea de care vorbeați ?

— Acest renume l-am căpătat în ultimii 4—5 ani și este real. Dar la el am ajuns prin îndelungile încercări și adaptări. Minerii au urmat cursuri de calificare, iar șefii de brigadă au fost în schimburi de experiență. Acum, în abataj, chiar minerii veneau cu idei, semn că timiditatea aceea de la început era doar neștiință, lipsă de calificare. Între 1970 și 1975 am fost dotați cu utilaje mai perfecționate, combine pentru pregătire în cărbune, care executau, singure, galerii. Aveam alt randament, munca se ușurase, iar retribuția era mai mare. Toți acești trei factori erau stimulente reale care, adăugate impulsului dat în anii următori de cincinalul științei și tehnicii, ne-au făcut să uităm de timiditate. Căpătasem încredere, dar eram în criză de timp. Înțelegeți ?

— Nu !

— Timp în care să montăm, să adaptăm utilajele. Pregătire profesională avem toți. Șefii celor 8 abataje complet mecanizate sînt, toți, maiștri electromecanici. Cînd au apărut primele transportoare blindate românești TR3, TR4 și mai recent TR6, transportoare de cărbune de tip greu, cu putere instalată și debit mult mai mare, și atelierul nostru a adaptat combina pentru acest tip, știam ce trebuie făcut : calcularea centrului de greutate în raport cu înclinarea abatajului, stabilirea înălțimii între transportor și combină, lucruri mărunte, dar acestea sînt problemele noastre mari care ne mănîncă timpul. Totuși, faima noastră de specialiști este legată de un moment anume, din primăvara lui '78, cînd s-a trecut la îmbunătățirea susținerii mecanizate, înlocuind tăierea prin perforare, pușcare și încărcare cu plugul, cu tăierea mecanizată a combinei frontale de abataj KS-3M modificată. Modificările și adaptările făcute sub conducerea inginerului Titus Costache, modificări ale vitezei periferice, adaptarea altor tipuri de cuțite și în general toate intervențiile făcute au dus la economii de aproximativ 40 000 000 lei, la sfîrșitul anului 1979. Nu mai puțin spectaculos era procentul de 90%, ce reprezenta reducerea efortului fizic al minerului. Toate acestea se întîmplau la stratul trei, unde toată lumea își pierduse încrederea că va mai putea fi exploatat mecanizat.

— Cine mai face parte din acest colectiv de specialiști ?

— Acest nucleu de specialiști ai minei Lupeni este compus din șefii de echipă Dănilă Matei, Ludovic Kovacs, Ioan Călineanu și lăcătușul Irimia Grünvald. De atunci KS-3M, modificată, lucrează și la alte mine din vale, la Aninoasa și Petrila, iar în colaborare cu Întreprinderea de utilaj minier din Petroșani, anul trecut, am reușit să executăm primele susțineri mecanizate de abataj românești SMA 1 și SMA 2. Datorită bunei colaborări între partea minieră și cea electromecanică, din mina Lupeni, luna trecută am terminat al șaselea electroimpingător pentru flux continuu, cu o putere individuală de 28 kW, complet automatizate, fiecare înlocuind în subteran un om pe schimb. Această grijă permanentă pentru realizarea unor ritmuri înalte de creștere a producției de cărbune a făcut ca toate eforturile noastre pentru înfăptuirea programului de mecanizare a lucrărilor miniere să fie încununate de succes. Productivitatea muncii din abatajele dotate cu utilaje românești este superioară celei din fronturile în care lucrează utilaje de import. În același timp ne-am cîștigat un prestigiu ca meseriași și față de alții și față de noi.

ELENA GHERA

PETRU VINTILĂ : Spre tîrg

15 ani de înnoiri în agricultura românească

Șocul viitorului la Fundulea

La prima vedere, nimic extraordinar la Fundulea. În zorii acestei dimineți toride de vară. Undulește iarba Bărăganului într-o tonică simfonie a vieții vegetale. De o parte și de alta a Aleii Nucilor fosnește firul de porumb, însămînțat în cultură dublă. Azi, 17 iulie, este încă firav, nu măsoară nici 10 cm, pentru ca mîine să se mai înalțe cu cîțiva centimetri, iar în ziua apariției revistei să atingă, probabil, 35—40 cm. Nimic nou deci, s-ar părea, în cetatea porumbului, a agriculturii românești, din cîmpia nesfîrșită a Bărăganului. Și totuși, experimentul — asupra căruia vom reveni — este pe cale să schimbe, într-o măsură însemnată, o multimilenară îndeletnicire de pe meleagurile noastre.

Am fost, sîntem și rămînem o țară a porumbului, dar și această vocație capătă în acești ani noi contururi și materializări : la Fundulea se pun bazele agriculturii mileniului 3. Ceea ce nu înseamnă, desigur, că Institutul de cercetări pentru cereale și plante tehnice nu se află ancorat și în realitatea imediată, răspunzînd cerințelor presante ale practicii agricole.

Fundulea a fost rampa de lansare a marilor idei care au fertilizat, la propriu și la figurat, ogoarele României în ultimii 15 ani. Desigur, orice acțiune de asemenea anvergură nu se poate desfășura perfect lin, și tocmai în aceste zile sărbătorești, care prilejuiesc evocarea caldă dar lucidă a unor remarcabile realizări și înnoiri în viața țării, credem că ne-am datora de spiritul și sensul profund al aniversării dacă am prezenta o imagine monocoloră. Au fost ani de luptă pentru nou și nu în toate cazurile ideile și tehnologiile născute la Fundulea și-au găsit aplicarea și generalizarea cuvenite. Lupta pentru nou continuă...

— Unde ne aflăm azi cu porumbul, tovarășe doctor docent Cristian Hera ? În calitate de director științific al institutului și de responsabil al programului porumbului pe țară, sînteți poate cel mai calificat să răspundeți la această întrebare atît de simplă în formulare, dar grea de consecințe pentru întreaga economie națională. Fiindcă porumb, după cum prea bine se știe, înseamnă și carne și lapte și multe alte lucruri.

— Pentru porumbul românesc a bătut ceasul recoltării mecanizate. Se închide astfel un ciclu, se scrie o nouă pagină în istoria acestei plante implantate, am putea spune, în însăși viața poporului român, și la bine și la rău. Porumbul ne-a hrănit, pentru porumb a curs sînge.

— Înțelegem deci că porumbul se află la ora mecanizării complexe.

— La întîlnirea din toamna anului 1979 cu specialiști și cadre din conducerea agriculturii și industriei constructiilor de mașini, tovarășul Nicolae Ceaușescu a dat indicații precise în acest sens. În prezent, întreprinderile agricole de stat recoltează mecanizat porumbul în proporție de 70 la sută, cooperativele agricole de producție într-un procentaj și mai scăzut. Secretarul general al partidului a hotărît construirea încă în 1980 a 5 000 combine speciale pentru recoltatul porumbului. Pînă în prezent, se adaptau în acest scop combinele „Gloria"-12, de astă dată este însă vorba de combine speciale, care asigură o productivitate mai înaltă, prelungesc durata de funcționare a mașinilor și scad considerabil pierderile la recoltat.

— Vă referiți la un anumit ciclu...

— În ultimii ani, România a parcurs succesiv toate etapele mecanizării în ceea ce privește porumbul : însămînțarea, întreținerea mecanică a culturilor, chimizarea prin folosirea îngrășămintelor minerale și a erbicidelor, și acum recoltarea mecanizată. Mai precis, recoltatul va fi asigurat de CAR-4, combina autopropulsată pentru recoltarea porumbului pe patru rînduri.

Trebuie subliniat că acest nou și important pas înainte reclamă însemnate eforturi din partea cercetătorilor, întrucît pentru recoltarea mecanizată planta trebuie să fie rezistentă la frîngere și căderea, să aibă tulpina subțire dar elastică și o inserție uniformă a știuleților : de asemenea, desprinderea de plantă trebuie să se facă ușor. Cercetătorii de la Fundulea aveau pregătiți în acest scop hibrizii necesari, omologați și introduși în producție : hibrizii simpli HS 218, HS 275, HS 350, HS 370 și HS 412. Firește, activitatea pentru crearea de hibrizi mai precoci și de înaltă productivitate continuă.

— Cum am putea măsura saltul ce se realizează sub ochii noștri la această plantă a plantelor pentru România, tovarășe Cristian Hera ?

— În 1957 producția medie se situa între 800 și 1 200 kg/ha, în timp ce în 1979 a depășit 3 710 kg/ha **în medie. În 1982 cultura porumbului va fi total mecanizată, de la însămînțare la recoltare.** Prin noii hibrizi și prin mecanizare, se vor putea recolta la noi **în medie și fără probleme** — subliniez aceasta — cam 5 000 kg/ha. Ceea ce înseamnă, la cele 3 500 000 ha cultivate cu porumb, un plus de **5 000 000 tone** ! Repet : aplicarea corectă a tuturor verigilor tehnologice, folosirea hibrizilor, însămînțarea și densitatea optimă, fertilizarea, erbicidarea și recoltarea mecanizată, pentru care există toate condițiile materiale, vor rezulta într-un surplus de recoltă de 5 000 000 t.

În acest context îmbucurător, interlocutorul nostru amintește un fapt poate mai puțin cunoscut în afara cercurilor de specialiști : un **record mondial deținut de România la porumb.** Dacă în Statele Unite, pentru înlocuirea soiurilor și populațiilor locale cu hibrizi au fost necesari circa 40 de ani, iar în Europa înlocuirea a necesitat 15—20 de ani, în România socialistă timpul respectiv s-a redus la 7 ani. Cum ? În primul rînd, s-au folosit toate materialele existente la noi și pe plan mondial pentru a se merge mai departe. În al doilea rînd, multumită unei idei de o uimitoare simplitate și eficiență s-a dublat ritmul de înmulțire a semințelor de porumb hibrid O generație se înmulțea în țară, a doua în străinătate : semințele erau încărcate într-un avion și trimise însoțite de cîte un specialist în țări în care în timpul iernii noastre era vară. Specialistul se întorcea după cîteva luni cu sacul de semințe și cobora fericit din avion. Astfel s-au realizat 14 generații de hibrizi în șapte ani ! În fine, în al treilea rînd, structura socialistă a agriculturii noastre a permis răspîndirea rapidă și utilizarea hibrizilor pe întinse suprafețe.

„Din soiurile românești a mîncat pîine atîta amar de ani poporul nostru, așa va fi și de acum încolo!"

Și la grîu s-a realizat un salt extraordinar în ultimii ani. Mai precis, pînă prin 1976, doar aproximativ 2 la sută din suprafața destinată grîului se cultivau cu soiuri autohtone. În deceniul 1970—1980 s-au creat soiuri productive autohtone,

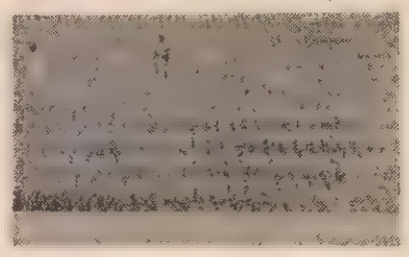

perfect adaptate condițiilor noastre, ele ocupă actualmente circa 75 la sută din suprafața cultivată cu grîu. Un colectiv de la Fundulea, condus de secretarul științific inginerul Nicolae Eustațiu, a creat soiul „Dacia", urmat de „Iulia", „Ceres", „Doina" ; ca ultimă noutate „Fundulea-28", omologat în 1979, care se extinde rapid pe ogoare, dînd o producție superioară cu 15—20 la sută față de predecesori. Lucrările au fost conduse în acest ultim caz, de directorul institutului, academicianul Nichifor Ceapoiu, alături de echipa doctorului inginer Nicolae Săulescu.

În spatele proliferării de dată recentă a unor noi soiuri de grîu perfect adaptate nevoilor noastre se ascunde un eveniment care merită amintit. Protagonist : rugina brună a grîului, al cărei echivalent medieval la oameni ar fi, poate, ciuma. Rugina brună umple de consternare pe agricultor ; chiar și pe specialiști îi uimesc unele forme virulente de manifestare ale acestei temute boli.

— Mi-amintesc că într-o vară — spune Cristian Hera — plecam de la Fundulea și am trecut prin lanul experimental de grîu cultivat cu un soi străin, care însă dăduse pînă atunci excelente rezultate. Era într-o joi. Totul se prezenta perfect. Peste două-trei zile, numai, mă duc din nou în lan și rămîn înmărmurit : peste tot, o culoare brunie, de parcă plantele ar fi fost din fier... ruginit peste noapte. „Imposibil ! — îmi zic. Sînt probabil prea obosit, o iluzie optică". Și totuși, văzîndu-mi și pantalonii pătați cu această culoare am înțeles deodată că imposibilul se întîmplase : în cîteva zeci de ore rugina brună a distrus lanul ! De remarcat că soiurile autohtone din parcelele alăturate nu fuseseră atacate. „Din soiurile românești a mîncat pîine atîta amar de ani poporul nostru — a spus atunci tovarășul Nicolae Ceaușescu, informat imediat de cele întîmplate — așa va fi și de acum încolo !" Și așa s-au creat „Iulia", „Ceres", „Doina" și celelalte.

Firește, amelioratorii nu se mulțumesc cu rezultatele obținute, ei se știu angajați într-o luptă continuă și grea. Nu sînt cuvinte de circumstanță. Acum șapte ani, peste hotare, unul din marii amelioratori ai Europei, creatorul unor soiuri care i-au adus o binemeritată faimă, a murit de infarct în cîmp, în mijlocul plantelor sale dragi, cînd le-a văzut înfrînte de rugina brună...

Tot la Fundulea s-a semnat actul de nastere al orzului „Miraj" și al hibrizilor de floarea-soarelui (în premieră mondială). Despre „revoluția orzului", a treia plantă ca importanță economică în țara noastră, ne vorbește doctorul inginer Lazăr Drăghici, omul care împreună cu inginerul Alexandru Bude și colaboratorii **au adus țării, adică nouă tuturor, un miliard de lei.** În adevăr, după 12 ani de muncă, de căutări, colectivul condus de el a creat și brevetat în 1974 soiul de orz de toamnă „Miraj", care s-a extins în producție „cu iuțeala fulgerului".

— De ce, tovarășe inginer Drăghici ?

— Fiindcă îl iubesc cultivatorii. Este un soi productiv, dă și 10 000 kg/ha, deci cu cel puțin 1 000 kg mai mult decît celelalte soiuri autohtone și străine cunoscute. Acest soi timpuriu permite o a doua semănătură. În fine, are o talie scundă, crezută la cădere, se pretează admirabil la recoltarea mecanizată. „Miraj" a început să depășească granițele țării, s-a extins treptat în Uniunea Sovietică, în Bulgaria (unde ocupă suprafețe întinse), în Iugoslavia, Ungaria, Franța, Statele Unite.

— De unde miliardul de lei ?

— În realitate, este vorba de mai mult. Calculul este simplu. Socotind orzul la un leu kilogramul, sporul de producție de 1 000 kg/ha înseamnă, la cele 800 000 ha cultivate azi, un beneficiu suplimentar de 800 000 000 lei. Firește, totul trebuie raportat nu doar la un singur an. Eu m-am consacrat cu pasiune orzului, plecînd de la valoarea sa nutritivă, cu nimic mai prejos de cea a porumbului, fără a mai vorbi de aminoacizii care lipsesc la porumb dar sînt prezenți la orz. În toți anii acestia premergători creării „Mirajului" am avut, recunosc, și momente grele, de descurajare, eram pe punctul de a abandona cursa. În munca noastră, care în mod obligatoriu se întinde pe o perioadă lungă, trebuie să fii înarmat cu o răbdare puțin obișnuită. Am izbîndit în cele din urmă — mă refer, firește, la întregul colectiv — și nu cunosc altă satisfacție mai mare decît să-ți vezi cercetarea rodind, în cel mai pur înțeles al cuvîntului, de-a lungul și de-a latul țării.

Să amintim, tot în acest cadru prilejuit de aniversarea a 15 ani de la Congresul al IX-lea al partidului, că începînd din 1975 **România a fost prima țară din lume care a cultivat pe suprafețe mari și în condiții de producție hibrizii de floarea-soarelui.** Au fost creați la Fundulea, de doctorul inginer Viorel Vrînceanu și colaboratorii. Alți hibrizi se datoresc unui colectiv condus de inginerul Valentin Vulpe, ponderea principală aparținînd însă hibrizilor Vrînceanu. Foarte curînd, hibrizii de floarea-soarelui vor da întreaga producție a țării, fiind mai productivi, mai uniformi în lan, cu talie scurtă și continuu ridicat în ulei, lucru deosebit de important. Sporul față de alte soiuri cunoscute : 300—400 kg/ha. Lesne de înțeles semnificația economică, știind că la noi se cultivă 500 000 ha cu floarea-soarelui și că acești hibrizi se vor generaliza în doi-trei ani. Și la ora actuală sînt considerați a fi cei mai buni din lume.

Omul și nu mașina cîștigă — sau pierde — bătălia pentru pîine

Spuneam la început că nu ar fi în spiritul aniversării pe care o sărbătorim azi dacă, trecînd în revistă marile și incontestabilele realizări ale agriculturii românești din ultimii 15 ani prin prisma Fundulea, nu am aminti și de unele probleme deschise pentru a căror rezolvare se cer și se depun noi eforturi. Iată cîteva neîmplinîri, rezumate de doctorul docent Cristian Hera în acești termeni :

● De la crearea soiurilor noi la omologare trece, de regulă, un timp prea îndelungat : patru, cinci și chiar șase ani, deși înainte de a fi supuse la omologare s-au experimentat și validat în rețeaua de stațiuni experimentale ale Academiei de Științe Agricole și Silvice.

● Perioada scursă de la finalizarea cercetărilor de agrofitotehnie pînă la construirea mașinilor agricole respective este prea mare. Astfel, discurile pentru pregătirea terenului în vederea însămînțării culturilor nu au fost generalizate nici după patru sau cinci ani de la încheierea cercetării. Cam în aceeași situație se află setul de utilaje pentru tractorul A 1 800, în vederea executării lucrărilor minime.

● Nici cercetătorii ei înșiși nu au reușit să creeze mai multe soiuri și hibrizi, cu o perioadă scurtă de vegetație și un

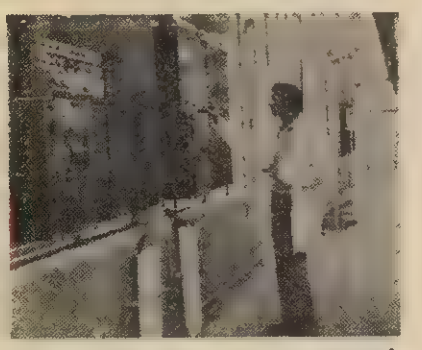

potențial ridicat de producție. La soia, de exemplu, singur „Precoce-90" nu este suficient pentru „acoperirea" României, avînd în vedere diversitatea condițiilor naturale ; de asemenea, se simte nevoia de mai mulți hibrizi de porumb din grupa 200, deci semitimpurii.

● O problemă primordială și care interesează întreaga agricultură românească : atenția care trebuie dată acolo unde se decide soarta recoltei, în fiecare unitate productivă, pe ogoare, respectării scrupuloase a tehnologiei. Fiindcă, evident, indiferent de justețea prescripțiilor tehnice, de gradul înalt de mecanizare, de soiurile tot mai productive și de facilitățile materiale existente, elanul, gîndurile și hărnicia omului rămîn hotărîtoare, el și nu mașina cîștigă sau pierde bătălia pentru pîine.

La Fundulea s-au făurit arme eficiente în acest scop. În ultimii ani s-au construit noi laboratoare, sera, casa de vegetație, fitotronul, unde se poate crea un climat de Polul Nord cu tot atîta ușurință ca unul tropical.

Viitorul începe azi și el se numește : genetică

Fitotronul evocă prin însăși denumirea sa tehnicile sofisticate care pătrund tot mai larg în agricultura noastră. Dacă betatronul, ciclotronul și alte acceleratoare moderne ne poartă în inima atomului, fitotronul de la Fundulea permite efectuarea unor experiențe fine, o mai bună cunoaștere a proceselor din intimitatea materiei vii, a microuzinei vegetale. În acest context trebuie spus că genetica oferă cele mai mari promisiuni. Academicianul Nichifor Ceapoiu, directorul institutului, trasează perspective care, într-un viitor ceva mai îndepărtat, sînt și ale agriculturii românești :

„Întrebarea care se pune este pînă la ce nivel putem spori, prin metode genetice, capacitatea de producție a plantelor de cultură. Crearea unor soiuri de grîu care să producă pînă la 10 000 kg/ha, a unor hibrizi de porumb care să dea pînă la 18 000 kg/ha și a unor hibrizi de floarea-soarelui care să realizeze pînă la 5 000 kg/ha — sarcini de îndeplinit pînă la sfîrșitul anului 1980 — nu implică dificultăți din punct de vedere metodologic și tehnic. Este mai dificil să se obțină forme care să depășească nivelele de mai sus. Dificultățile vor crește atunci cînd vom încerca să creăm forme superproductive, adică **12 000—15 000 kg/ha la grîu, 20 000—30 000 kg/ha la porumb, 6 000 kg/ha la floarea-soarelui și soia** etc., producții care să se realizeze și cu un **consum minim de energie.**

Problema elaborării unor **modele (tipuri) de plante de cultură superproductive, care să valorifice mult mai eficient resursele energetice naturale,** a preocupat și preocupă mult pe cercetători. Astfel de modele teoretice au fost elaborate.

În condițiile actuale de împuținare crescîndă a rezervelor de combustibil și de energie se impune dezvoltarea și adîncirea cercetărilor pentru crearea și introducerea în producție a unor soiuri și hibrizi care să corespundă mai bine acestor cerințe, comparativ cu actualele forme, urmînd ca simultan să fie intensificate cercetările pentru crearea formelor superproductive despre care am vorbit mai sus".

Ce vor aduce însă în **viitorul apropiat** cercetătorii de la Fundulea și, implicit, ce înnoiri va cunoaște agricultura noastră ?

● Noi tipuri de plante cu structuri genetice diferite față de cele cunoscute azi. Un grîu care să dea 12 000 kg/ha, să valorifice superior apa și elementele nutritive, să aibă **o rezistență totală la cele trei boli majore ale grîului :** rugina, făinarea, fuzarioza. Nu este o utopie, întrucît azi știm să introducem — desigur, nu fără dificultăți — cuvenitele gene de rezistență.

● **Cu o singură trecere a tractorului să se asigure, la porumb, pregătirea terenului, fertilizarea, erbicidarea, combaterea bolilor și dăunătorilor, însămînțarea.** Apare evidentă enorma economie de combustibil ce ar rezulta, la scara întregii țări, prin generalizarea procedeului. Deocamdată, lîngă Aleea Nucilor, pe o parcelă experimentală de 50 ha s-a și însămînțat direct în miriște porumb în cultură dublă fără nici o altă lucrare. Așadar, printr-o singură trecere a tractorului s-au asigurat fertilizarea, erbicidarea și însămînțarea.

Pe Aleea Nucilor de la Fundulea, șocul viitorului.

LIONEL NIȚESCU ■

Premiile Academiei

Științe biologice

Unul din premiile Academiei R.S.R. pe anul 1977 pentru științe biologice a fost acordat grupului de brevete privind procedee și instalații noi de epurare biologică pentru ape reziduale cianurice, organofosforice și ape reziduale provenite de la complexele zootehnice. Titular de brevet este Institutul de științe biologice București.

Colectivul este format din biologii **Marioara Godeanu, Stoica Godeanu, Serafina Sava** și **Victor Izvoranu**, inginerii **Constantin Iulian, Dumitru Boti, Ioan Lup, Eva Elena Cosmin, Aalbert Magyari** și medicul **Dan Mandes Predescu.** Cercetarea și realizarea practică, materializate în teste de laborator, instalații pilot, proiecte și aplicații pe teren, sînt deosebit de actuale și de eficiente. Aria aplicabilității acestor cercetări este foarte largă : ape uzate orășenești, ape uzate provenite din industriile agrozootehnică, ușoară, alimentară, chimică etc.

Noile procedee de epurare biologică, în care sînt utilizate plantele, găsite și selecționate după laborioase teste de laborator, sînt cu mult mai eficiente decît procedeele clasice. Se reduce cu 40—60 la sută cantitatea de energie electrică, se reduce substanțial suprafața de teren afectată lor, se reduce de 5—10 ori valoarea de investiții. Prin modul de funcționare se înlătură posibilitatea oricărui accident. Plantele rezultate din procesul de epurare sînt o importantă sursă de biomasă ce poate fi folosită atît pentru producerea de biogaz cît și pentru asigurarea unui plus de furaje proteinate.

Premiul Academiei R.S.R. este dat în același timp și unei fructuoase colaborări între cercetare, proiectare și aplicarea imediată, unor cercetări care vizează în același timp și cunoașterea teoretică, științifică a fenomenelor naturii cît și punerea lor în slujba omului.

Credem noi, a fost premiat și Institutul de științe biologice, numărînd nu mai mult de 250 de oameni pasionați.

Matematică

Recent, a avut loc decernarea premiilor Academiei pe anii 1977 și 1978. Acest eveniment este totdeauna așteptat cu un viu interes atît de lumea specialiștilor cît și de opinia publică, care îi acordă o atenție specială, explicată și prin sensibilitatea față de una dintre cele mai înalte forme de stimulare a cercetării științifice, de aprecierea celui mai prestigios for al culturii noastre naționale, care a fost și a rămas Academia Republicii Socialiste România.

Vom menționa, în primul rînd, lucrarea **„Diferențe divizate"** a profesorului emerit dr. doc. D. V. Ionescu, de la Universitatea din Cluj-Napoca, care a obținut prestigiosul premiu **„Gheorghe Lazăr"** pe anul 1978.

Profesorul D. V. Ionescu este, alături de acad. Tiberiu Popoviciu, decedat în 1973, unul dintre creatorii școlii de analiză numerică de la Universitatea din Cluj-Napoca, a cărei faimă este binecunoscută pe plan național și internațional. Lucrarea profesorului D. V. Ionescu aduce rezultate importante, care sînt menite, prin simplitatea și eficiența lor, să devină clasice, adică să facă parte din bagajul comun al oricărui specialist în analiză numerică.

Dar alături de numele lui D. V. Ionescu este cazul să menționăm cu aceeași satisfacție și numele elevului său **Gh. Micula**, specialist tot în analiza numerică și care a fost distins cu premiul „S. Stoilov" pe anul 1978 pentru lucrarea : **„Funcții spline și aplicații"**.

Pentru cercetările sale de informatică, **Silviu Guiașu** a primit premiul **„Gh. Lazăr"** pe anul 1977 (ca și **Ion Văduva**, laureat cu același premiu, tot pentru anul 1977) pentru cercetările sale în legătură cu modelele de simulare pe calculator.

Silviu Guiașu a contribuit în mod deosebit de eficient la dezvoltarea cercetării în domeniul informaticii în țara noastră.

Dar printre lucrările care s-au remarcat în anii 1977—1978, vom menționa și pe acelea de algebră ale profesorului **N. Radu**, de la Universitatea din București, pe ale lui **Gh. Bucur**, de la secția matematică a INCREST, asupra teoriei potențialului geometric și analiza funcțională care sînt, de asemenea, prezente pe lista laureaților, și pe cele ale conferențiarilor **Aurel Bejancu** de la Institutul Politehnic din Iași și **C. Nicolescu** de la Universitatea din Craiova.

„Recolta" matematică a anilor 1977 și 1978 se vede deci că a fost bogată și ne permite cele mai îndrăznețe speranțe pentru viitor.

Acad. CAIUS IACOB ■
președintele secției de științe matematice a Academiei Republicii Socialiste România

Bătălia pentru noile surse de energie

Soarele produce gheață

Din 7 iulie, anul acesta, la I.C.S.I.T.E.E.M.R. București instalația frigorifică cu absorbție, acționată numai și numai de energia solară, produce gheață. Odată pornită, instalația nu consumă altceva decît soare. Doar cu ajutorul energiei solare, instalația oferă în fiecare dimineață, pe la ora 10, curioșilor, neîncrezătorilor și celor interesați o sută de kilograme de gheață care seamănă întru totul cu cea pe care o cunoaștem cu toții. Este, după informațiile noastre, prima și singura instalație de acest fel din țară. Cu siguranță că vor urma altele din ce în ce mai bune și mai eficiente. Tînărul inginer Mihail Dan Staicovici, realizatorul instalației, ne-o descrie.

„Agentul frigorific folosit este amoniacul. Prin instalație circulă o soluție de apă-amoniac într-o concentrație fixă. Fazele de fabricare a gheții sînt astfel gîndite încît să țină seama de perioadele fierești de prezență și de absență a soarelui. Ziua, prin încălzirea circuitului, o parte din amoniacul conținut în soluție este stocat într-un rezervor. Noaptea, are loc răcirea soluției. Dimineața, în jurul orei cinci, începe producerea gheții care durează două-trei ore. După fabricarea gheții, amoniacul, printr-o supapă de sens, este recuperat și reintrodus în circuit. Aici s-a terminat ciclul. Este ora opt, începe o nouă zi și, deci, un nou ciclu. A doua zi de dimineață vom avea din nou o sută de kilograme de gheață. Principiul de fabricare a gheții folosind ca agent frigorific amoniacul este cunoscut. Noi l-am adaptat la instalația solară. Este prima instalație frigorifică solară care produce la ora asta în țară. Fiind prima, am avut la îndemînă o documentație slabă, doar teoretică. Practic am luat-o de la zero și totul s-a făcut aici. Instalația folosește numai energia solară, fără altă sursă auxiliară. Circuitul este închis și se face pe principiul termosifonului. Nu se folosesc pompe și nu are nici o piesă în mișcare. Poate fi montată în orice loc izolat din punct de vedere al surselor de energie. Folosește numai utilaje, rezervoare, schimbători de căldură, vaporizatoare, din producția curentă".

Ceea ce am relatat pînă acum este prezentul. Să vedem ce s-a întîmplat în trecut, mai ales că greutățile întîmpinate de inginerul Mihail Staicovici seamănă într-un mod, am spune, semnificativ cu ale celor care, ca și dînsul, realizează ceva în fază de prototip ca urmare a unei munci de cercetare. Sîntem tentați cînd realizăm ceva care ne dă satisfacție să uităm unele lucruri. Ce a fost greu a trecut, obișnuim să spunem fără să ne gîndim că acest greu avem nesansa să-l mai întîlnim, noi sau alții.

„Realizarea acestei instalații a durat un an. Cea mai istovitoare acțiune a fost aprovizionarea cu utilaje și materiale. Pentru realizarea unui prototip, cercetarea are nevoie de materiale în cantități mici, de unicate de cele mai multe ori. Pentru cantități mici nimeni nu vrea să facă contract. Industria este interesată de cantități mari, nu se încurcă cu o bucată. Nici repartiții nu putem să facem pentru că avem nevoie de comenzi repede onorate. Cercetările trebuie să fie într-un fel devansate, este o lege obiectivă. Pentru cercetare trebuie să se asigure o prioritate, mai ales că e vorba de cantități mici. Cred că trebuie să existe întreprinderi care să lucreze în regim de prototip și care să onoreze comenzile cercetării. Au fost situații cînd ne-am chinuit zile întregi să facem rost de cîteva șuruburi, de două-trei indicatoare de nivel. Întreprinderile mari încarcă amoniacul numai în cisterne. Noi am avut nevoie de cîteva tuburi. A trebuit să rezolvăm problema transportului pentru că tuburile se încarcă acum doar la Piatra Neamț și la Turnu Măgurele. Dacă te bazezi numai pe referate, pe aprobări, pe programări întîrzi cu cel puțin un an. Trebuie să te duci la fața locului, să te rogi de diverși directori, mai mult sau mai puțin binevoitori și înțelegători. Nu este normal să te oprești din lucru sau să pierzi timp prețios pentru un șurub sau o șaibă. Un strung, o freză, un mic atelier ne-ar scoate din încurcătură. Aici avem oameni care știu să lucreze dar n-au pe ce. Cred că toți cercetătorii puși în situația să realizeze o instalație-pilot sau un prototip se lovesc de aceleași greutăți. Ele se rezolvă la ora asta numai prin relații, prin rugăminți și cu pierdere de timp și, de ce să n-o spunem, uneori cu cheltuială".

Instalația este gata. Produce gheață, adică și-a atins scopul propus. Ce se va întîmpla mai departe cu ea ne spune tot inginerul Mihail Staicovici.

„Vrem să folosim panouri solare cu inerție mică. Este nevoie ca numai o parte din instalație să se încălzească la temperatura care să o facă să lucreze. Randamentul se va îmbunătăți simțitor. În institut se lucrează acum la astfel de panouri. Prețul instalației va fi micșorat printr-o proiectare de serie. Urmează acum urmărirea instalației : măsurători, calculul energetic, limitele performanțelor, îmbunătățirea schemei tehnologice. La sfîrșitul anului vom putea să tragem concluzii referitoare la cost, performanțe și perspectivele de folosire. Dorim să montăm o asemenea instalație în deltă. Dimineața, cînd pescarii vin la cherhana cu peștele să găsească gheață și să-l bage la congelat. Prin reproiectare, prin optimizarea execuției, instalația va deveni în curînd competitivă cu frigiderele clasice".

Deci avem o instalație solară pentru produs gheață, o instalație care nu consumă nimic, o instalație care produce. Să avem grijă de ea. S-o facem mai bună și s-o înmulțim !

I.C.P.E. București așteaptă comenzi

La I.C.P.E., Institutul de cercetări pentru industria electrotehnică București, se lucrează la conversia energiei solare în energie electrică. Atît la noi cît și în alte părți nu se așteaptă rezultate imediate de la cercetarea acestui domeniu pentru că la ora asta producerea de energie electrică cu ajutorul energiei solare este de 10—15 ori mai scumpă decît folosirea energiilor clasice. Cercetările nu se demobilizează în aceste cazuri. Experiența de pînă acum ne-a învățat că într-un timp relativ scurt, prin ieftinirea echipamentelor specifice în paralel cu scumpirea combustibililor clasici, energiile noi devin competitionale.

Ca să obținem energie electrică trebuie să trecem prin faza de a obține abur de o anumită presiune și temperatură care să fie capabil să pună în mișcare generatoarele de curent electric.

O etapă internațională a cercetărilor, etapă care poate da acum rezultate practice, este tocmai producerea de abur pentru că aici ne găsim aproape de zona competitională.

La ora cînd citiți aceste rînduri, la Întreprinderea de prefabricate Progresul București a intrat în funcțiune o instalație solară pentru producerea aburului necesar procesului tehnologic. Instalația este rodul cercetării efectuate de Catedra de termotehnică a Institutului politehnic București, a I.C.P.E. și a Întreprinderii „Progresul". Instalația, avînd o suprafață de captare de o sută de metri pătrați, va produce abur pentru unul din bancurile de lucru, degrevînd în zilele însorite centrala termică. Luînd ca medie pentru condițiile climatice ale țării noastre aproximativ o sută de zile însorite, instalația va aduce o economie de 15 000 de kWh pe an. Prețul instalației, în condițiile realizării ei ca prototip, revine la 1 200 lei pe metru pătrat de captator. Prețul nu este deloc semnificativ pentru că nu s-au luat în calcule prețuri de industrie, pentru că subansamblurile nu sînt executate în producția de serie. Semnificativ este faptul că instalația o dată executată nu mai consumă nimic, doar produce. Acest lucru poate fi relevat la orice instalație solară.

Ce s-a realizat prin această instalație este noul tip de captator solar, rodul cercetării Institutului politehnic, care a primit denumirea de cazan solar, cu toate problemele pe care le aduce cu el.

Pe lîngă efectul economic pe care îl va avea, instalația va permite cercetarea unor aspecte ale exploatării : mărirea randamentului, verificarea funcționării de durată, condițiile concrete de funcționare în condițiile climatice medii ale țării noastre, durata de utilizare zilnică și anuală, posibilitatea folosirii și în alte scopuri, perfecționarea și rentabilizarea instalației. Deci, cîștig pe toate fronturile. Doina Moraru, șefa colectivului de energie solară de la I.C.P.E., ne expune datele instalației, parametrii ei, sus pe acoperișul halei de fabricație a Întreprinderii „Progresul". Soarele năucitor care-și revarsă asupra noastră energia ne face să credem cu multă convingere în adevărul spuselor dumneaei.

Deci avem o instalație care produce abur tehnologic cu ajutorul energiei solare. Cine are nevoie de un asemenea produs este rugat să se adreseze fără întîrziere la I.C.P.E. București, Tudor Vladimirescu 45—47.

I.A.A. Alexandria aruncă mănușa

În urma articolului nostru „Energia solară între dorință și realitate", am primit de la Întreprinderea de aparataje și accesorii Alexandria o scrisoare pe care o facem publică cu credința că prezintă interes atît pentru cititorul obișnuit cît și pentru specialistii în problemă.

„Întreprinderea de aparataje și accesorii Alexandria, ca întreprindere specializată în producția de aparataje de încălzire, ventilare și conditionare, și, mai recent, de captatori solari cu focalizare, se simte datoare să contribuie la lărgirea sferei informațiilor în privința producerii captatorilor, informații care, după cum se arată și în articol, nu au putut fi complete.

Întreprinderea noastră a omologat în martie 1980 tipul de captatori cu focalizare, cu suporti special destinați montajului, produse aflate la ora actuală în producția de serie, onorînd deja comenzile diverșilor beneficiari din M.T.Tc., Ministerul Turismului, unități militare și altele. Prețul captatorului solar cu focalizare este sub 700 de lei pe metru pătrat și se află în ultimul stadiu, al aprobării lui la forurile competente superioare, aprobare a cărei emitere se tergiversează într-un mod complet nedorit. Pentru a ajunge în stadiul de producție de serie, I.A.A. Alexandria a parcurs un drum dificil, specific muncii de cercetare, căci aici s-a făcut și multă cercetare, nu numai aplicare. Astfel, într-un interval scurt s-au realizat aproape 20 de modele funcționale, modele care au fost eliminate pe parcurs din diverse motive, ajungîndu-se la modelul actual cu focalizare, considerat în această etapă superior tipurilor anterioare. Colectivul nostru nu s-a mulțumit cu acest tip și imediat după introducerea în producția de serie a captatorilor solari cu focalizare a pornit la realizarea unui nou tip, care se consideră superior tipului actual. Însă munca proprie de autoperfecționare nu ne împiedică să asimilăm, eventual, tipuri superioare, propuse de alți specialiști. Problema mare care se pune, după realizarea unui prototip, este introducerea lui în fabricație care se face după trecerea unui test de măsurare a parametrilor și a calității. Din păcate, durata testului este considerabilă. În plus, după omologare, introducerea în fabricația de serie este conditionată de obținerea unui temei legal de preț. Sistemul de obținere a prețului este greoi, perimat, perisabil, cu o durată mult prea mare de emitere, durată ce tinde să concureze cu timpul de testare-cercetare. Ciclul cercetare-testare-producție de serie poate fi considerabil scurtat, renunțînd la operații inoportune și repetabile.

Referitor la capacitatea de producție a captatorilor solari, menționăm că întreprinderea noastră în decurs de un an (iunie 1979 — iunie 1980) a produs peste 4 000 de metri pătrați în plus față de cei 6 000 de metri pătrați, menționați în articol, iar pentru execuția captatorilor solari cu focalizare, pentru prezent și viitor, întreprinderea noastră dispune de o mare rezervă de capacitate, gata oricînd să fie oferită acestei importante acțiuni. Dimensionarea capacității actuale s-a făcut pe baza Notei de fundamentare tehnico-economică care a indicat un necesar pe economia națională mai redus decît cel de astăzi. În fața sarcinilor trasate, întreprinderea noastră și-ar putea mobiliza eforturile în scopul creșterii producției de captatori solari cu focalizare. În același context și pentru sprijinirea suplimentară a sarcinilor de implementare a energiei solare, Întreprinderea de aparataje și accesorii Alexandria, cu ajutorul forului central, ar putea studia problema asimilării în fabricație și a altor accesorii ale instalațiilor cu captatori solari, rezervoare și schimbătoare de căldură".

Poescu Zoie
inginer șef I.A.A. Alexandria

Venită din partea unor specialiști angrenați direct în implementarea energiei solare, scrisoarea, pe lîngă propunerile concrete făcute specialiștilor pentru depășirea unor stări de lucruri actuale, arată că este loc pentru mai bine, că sarcinile trasate de conducerea de partid și de stat sînt realiste, că prin mobilizare, colaborare și spirit constructiv dorința poate și trebuie să devină realitate. **I.A.A. Alexandria are propuneri. Să ținem seama de ele ! Are rezerve de capacitate. Să le folosim !**

OPREA GEORGESCU ■

O semnătură pentru soarta unui om

Atunci cînd o tînără în vîrstă de 23 de ani vorbește despre marele ei necaz cu mult mai multă cuviință decît, să spunem, persoane cu pretenții mari și mici probleme, atunci cînd tînăra în cauză acuză faptul că a fost internată într-un cămin-atelier unde lucrează oameni bolnavi psihic, irecuperabili, fără a fi examinată de o comisie, și ne cere să o ajutăm, datoria noastră este de a vedea ce s-a întîmplat cu tînăra în cauză, dacă ceea ce spune ea este adevărat sau nu.

Întrebarea este dacă Doina Dumitriu a beneficiat de asistență corectă și legală, deoarece ea are un regim de „asistată" la căminul-atelier nr. 2 de lîngă Urlați, ceea ce înseamnă : supraveghere continuă.

De ce am ajuns să cercetăm acest caz? Nu pentru a da verdicte sau pentru a infirma diagnostice, ci doar pentru a fi siguri dacă Doina Dumitriu afirmă cu îndreptățire că nu a fost văzută de o comisie medicală înainte de a fi internată.

Lucru extrem de grav!

Ne-am adresat Comitetului județean Prahova al U.T.C. pentru că Doina este un om tînăr, un om care afirmă că vrea să muncească și să fie stăpînă pe viața ei. Mulțumită tovarășilor de la U.T.C., oameni entuziaști și nelegați de scaune, am ajuns la Urlați și am putut studia dosarul Doinei. Din păcate nu am reușit să ne confruntăm cu nici un cadru de specialitate în acest cămin, directorul, tovarășul Ion Ceades, fiind bolnav, iar doctor neexistînd în cadrul căminului-atelier. Cu mare greutate s-a obținut un sfert de normă pentru tov. dr. Gașco, care are norma la o policlinică într-o comună la care se ajunge trecînd prin Urlați. Se oprește dimineața, spun tovarășele de la contabilitate, și prescrie medicamentația pe care o administrează instructorii (5 instructori la 183 de bolnavi). Asadar, în incinta căminului am văzut dosarul și am cooiat cuvînt cu cuvînt filele lui, pentru a supune atenției celor în drept ceea ce ni s-a părut mai puțin clar. Să răsfoim, împreună, dosarul de care atîrnă viața și sănătatea Doinei Dumitriu.

Cererea tatălui, Ștefan Dumitriu, laborant la S.P.I. (șantier Ploiești), cu o retribuție de 1 785 de lei, domiciliat în Ploiești, aleea Crinului nr. 2, bloc A 14 : „Rog respectuos în urma recomandării medicale să aprobați internarea fiicei mele Dumitriu Doina într-un cămin atelier fiind bolnavă neuropsihic". Atît și nimic mai mult... Tatăl este căsătorit a doua oară, soția fiind muncitoare calificată în cadrul T.C.M. Prahova cu o retribuție de 1 650 lei. Doina i-a fost încredințată tatălui după ce s-a pronunțat divorțul de prima soție, mama Doinei. A avut nesansa să capete copilul bolnav. Fetița sănătoasă a rămas la fosta soție. Doina a fost internată de mică în cămine și școli ajutătoare. Nu a reușit să capete o calificare, chiar așa bolnavă cum era. Școala profesională specială din Huși s-a arătat „neputincioasă", exolicîndu-i tatălui că fata le dă mare bătaie de cap, fuge mereu, iar dinsii n-au cum să se ocupe de ea. Nu a putut fi calificată nici la croitorie, nici la tapițerie. A fost trimisă acasă. Iată deci primul pas făcut într-o pierderea, poate, iremediabilă, a acestui om. Tatăl nu a știut ori nu a înțeles care erau drepturile fiicei sale și care erau îndatoririle acestei școli. Nu se poate concepe ca o școală de acest profil să nu găsească soluții pentru a scoate un om util dintr-un copil bolnav. De ce există atunci, ce rost are o astfel de școală?

Din dosar : Ancheta socială făcută de către autoritatea tutelară de pe lîngă Consiliul popular al orașului Ploiești, iscălită de tovarășul secretar I. Zaharia, și emisă la data de 6.04.1979, către D.P.M.O.S.-Prahova, municipiul Ploiești : „Deseori a fost internată în școli ajutătoare conform diagnosticului dat de medic, de unde a fugit nemotivat, părinții fiind obligați să achite diferite pagube și amenzi pe C.F.R. sau I.R.T.A. De curînd a fost angajată la sera de flori — Ploiești, unde are o comportare necorespunzătoare, aducînd injurii personalului, nerespectînd programul de muncă, sustrăgînd flori din seră. Ținînd seamă de diagnosticul dat de medicul specialist — cabinetul psihiatrie — al spitalului județean Ploiești, cît și de atitudinea numitei Dumitriu Doina, atît la locul de muncă cît și față de locatari și părinți, datorită diagnosticului, noi, autoritatea tutelară de pe lîngă consiliul popular, opinăm ca aceasta să fie internată într-o instituție ajutătoare de specialitate". Nu am văzut care este diagnosticul spitalului județean, nu era anexat, am văzut în schimb o **adeverință**, emisă la data de **19.06.1979**, iscălită și parafată de către **un singur medic**, dr. Margenia Duca, de la Cabinetul 1 județean din cadrul D.P.M.O.S.—Prahova. Ce scrie în adeverință? „Dumitru Doina în vîrstă de 22 ani, domiciliat (fără „ă". și acum DUMITRU) în Ploiești, Aleea Crinului nr. 2, a fost examinată de noi astăzi și s-a constatat că suferă de **Dezvoltare psihotică instabilă pe fond hipofren**".

Avînd concursul plin de solicitudine al tov. procuror-șef adjunct al județului Prahova, Eduard Predescu, cît și pe cel al tov. procuror Nicolae Deftu, am stabilit un prim și important punct de vedere, al legii. Instrucțiunile privind arilcarea „Hotărîrii 454/1957 spun fără tăgadă: „Internarea în căminele-ateliere se face numai în urma examinării de către comisiile medicale și recuperarea capacității de muncă, care fac recomandări ținînd seama de natura și gradul invalidității, precum și de posibilitățile de însușire a deprinderilor de muncă".

Doina Dumitriu a fost examinată nu de către o comisie în care să se afle și un medic de specialitate (psihiatru sau neurolog), ci doar de către UN SINGUR MEDIC! (Tov. dr. Margenia Duca este medic în cadrul D.P.M.O.S. și nu are specialitatea psihiatrie.) Totuși D.P.M.O.S. — Prahova, Oficiul asistență socială emite cererea de internare cu diagnosticul dat de tov. dr. Margenia Duca, și primește aprobarea din partea Ministerului Muncii, cu nr. 88394/27.09.1979!

Doina Dumitriu este internată pe data de 30.11.1979, fuge din cămin pe 12.12.1979, iar pe data de 17.12.1979 găsim numele ei în caietul de evidență al tov. dr. Aurel Haidău, de la Direcția sanitară a județului Prahova, om de mare omenie, care a avut amabilitatea să-mi acorde din timpul său și să-mi spună că își amintește cu precizie fata (tov. dr. Duca nu își amintea a o fi consultat), și că, pentru a elucida cazul, a trimis-o pe fată la un doctor de specialitate. În urma consultului (cerut deci de Doina), a fost internată la spitalul din Voila (Cîmpina), la secția psihiatrie, din 17.12.1979 pînă pe 23.01.1980. Diagnosticul : 1) Intelect liminar. 2) Tulburări de adaptare. Concluziile la externare, sub girul dr. Moruzzi Petre, medic principal la specialitatea psihiatrie : „Tulburări de adaptare de aspect reactiv (carență afectiv-relațională) pe fondul unei deficiențe mentale ieșere — intelect liminar. Sub tratament psihoterapeutic evolutie relativ favorabilă. Recomandări : consult teritorial".

Tovarășa contabilă a căminului își amintește că fata a fost adusă la cămin, că a refuzat să mai fie internată acolo, și... studiem fișa de consult medical nr. 201/1980, incompletă, la antecedente — albă — avînd un singur diagnostic : oligofrenie gr. II, și două consultații : prima pe 1.12.1979, cu notarea : stare de agitație și recomandări : sedative foarte puternice, deci, aceasta în ziua următoare internării ei în căminul-atelier Urlați, iar al doilea consult, scris în creion și cu data ștearsă și modificată — 24.01.1980, deci după întoarcerea de la Voila, cu notarea : stare de agitație și administrarea de tiroidazin.

Redăm fragmente din două scrisori trimise de Doina tatălui ei și aflate la dosar pentru că se refereau și la o adeverință de retribuție pe care aceasta o cerea tatălui, altfel ar fi trebuit să plătească spitalizarea. Da, ar fi fost o cheltuială în plus, pentru că tatăl se arată nemulțumit și pentru plata contribuției lunare de lei 750, în care intră casa, masa și tratamentul de care beneficiază Doina la căminul-atelier...

Să dăm glas scrisorilor : „1.01.1980 — Cîmpina, Voila. Dragi părinți, eu mă simt foarte bine după tratamentul dat de dl. doctor. Ei au zis că n-ar trebui să mă duc la cămin, că dacă o să fiu tratată, copilul vostru o să fiu mai bună și mai ascultătoare. Eu astept să veniți careva la mine să-mi aduceți adeverința. Vă doresc numai bine, sănătate, că-i mai bună ca toate, cu drag, Doina. P.S. Dl. doctor Bărbuțiu așteaptă adeverința". „13.02.1980. Tată gîndește-te bine că sînt fata matale, și puteai să-mi faci și mie un rost pe lume, pentru că mi-ai dat viață, nu să-ți bați joc de mine, să știi că acolo la nebuni nu mai am ce căuta, pentru că eu nu sînt de cămin și acolo unde m-ai aruncat ca pe un cîine fără soartă. Eu cam atît am avut de scris cu drag, Doinita".

Ultima mea întîlnire cu Doina a avut loc în gara Ploiești-Vest, unde mă aștepta, punctuală, în dimineața zilei de 7 iulie a.c. A fugit din biroul sediului U.T.C., atunci cînd a auzit pronunțîndu-se : „Cămin-atelier Urlați". Nouă ne-a relatat, la redacție, că în cămin se petrec fapte grave, că nu există supraveghere, că nu există un mediu în care ea să poată trăi.

Am plecat din Ploiești cu tristețe, cu multe semne de întrebare în legătură cu dosarul care i-a pecetluit soarta, dar nu numai cu aceasta... Am fost asigurată de către tovarășii din activul U.T.C. că vor încerca să o găsească pe Doina, că vor proceda la o expertiză medicală, chiar la Voila, că vor face totul pentru ca fata să primească tratamentul adecvat bolii ei. Tovarășa Călinescu Maria, inspector principal la serviciul asistență socială, m-a asigurat că va întreprinde o nouă anchetă la Ploiești, de unde să reiasă exact situația familială și socială care a dus la ceea ce spun medicii din Voila : tulburări de adaptare de aspect reactiv (carență afectiv-relațională)...

Facem, cu acest prilej, un apel către toți cei care pot să intervină acest om în societate, facem un apel către tatăl Doinei, către soția sa, către Consiliul popular din Ploiești : încercați, stimați oameni, să dați o mînă de ajutor acestei tinere care are nevoie mai mult de dragoste decît de medicamente!

PIA OLARU ■

Nu „ceasul rău" e de vină!

Este firesc, logic și normal ca pe autobuze, mijloace de transport cu care zilnic pe șoselele țării noastre se transportă peste două milioane de oameni, să fie repartizați cei mai buni șoferi, oameni cu multă experiență, pricepuți și îndeosebi conducători auto care înțeleg imensa răspundere care apasă pe umerii lor pentru viețile pasagerilor din autobuze.

În covîrșitoarea majoritate a cazurilor, șefii de autobaze I.T.A., precum și conducătorii unităților de transport orășenesc încredințează conducerea autobuzelor celor mai buni șoferi și sarcina deosebit de importantă ca milioane de oameni ai muncii de toate profesiile, elevi, studenți să ajungă la timp la locurile de muncă și de învățătură și apoi din nou acasă, se realizează în condiții bune. Dar, din păcate, mai sînt și excepții. Conducerea Autobazei nr. 3 de călători din Sibiu repartizează autobuzul 31—SB—1673 lui Gheorghe Bratu, cu multă experiență, ce-i drept (permis de conducere din 1961), dar din nefericire și cu destule antecedente pe linia regulilor de circulație și de exploatare rațională a autovehiculelor, dintre care menționăm suspendarea dreptului de conducere pentru o lună, ca urmare a unei dublări neregulamentare și mai multe cazuri de depășire a vitezei maxime admise în localități.

Recent, într-o zi cînd ploaia reducea considerabil vizibilitatea în circulație și, în plus, cerea din partea conducătorilor auto un plus de prudență pentru a evita derapajul pe șoseaua umedă, Gheorghe Bratu, care se deplasa cu autobuzul încărcat de pasageri, dinspre Alba Iulia la Arad, s-a angajat în depășirea unei coloane de autovehicule (reținți, nu a unui autovehicul izolat, ci a unui șir de vehicule). Unde credeți? Într-o curbă la dreapta cu vizibilitate extrem de redusă. De fapt a intrat orbește într-o manevră de dublare fără să aibă nici o siguranță că nu va intra în coliziune cu vreun autovehicul care circula din sens opus. Nesansa șoferului de autobuz a făcut ca, într-adevăr, din sensul contrar să se apropie autotrenul 24—B—2156. Șoferul acestuia, Constantin Smarandache, de la Autobaza 1 Titan București, a intuit pericolul unei coliziuni frontale, tot așa cum și pilotul autovehiculului depășit 21—AB—3343 și-a dat seama că un accident deosebit de grav e pe cale să se producă.

Pentru a evita o ciocnire frontală cu autobuzul care se afla nici la 20 de metri pe sensul său de mers, apropiindu-se amenințător, șoferul autotrenului frînează violent, dar solul alunecos nu-l ajută să-și păstreze direcția. El deviază spre stînga, trecînd cu cabina peste marcajul median al șoselei. La rîndul său, șoferul autovehiculului depășit reduce viteza și se repliază cît poate mai mult pe dreapta șoselei. Din păcate, încercările făcute — în spiritul conduitei preventive — de către cei doi șoferi pentru a preveni coliziunea nu au succes. Pilotul autobuzului nu reușește să termine manevra de depășire și intră în plină viteză cu partea din față a autovehiculului în partea laterală dreaptă a cabinei autotrenului.

Șoferii autovehiculelor angajate în coliziune și doi pasageri (unul din autobuz și unul din autotren) se aleg cu leziuni foarte grave, iar cele două autovehicule sînt serios avariate. Cabina autotrenului este literalmente distrusă, iar partea din față a autobuzului este transformată într-un morman de fiare torsionate și cioburi de sticlă. Doar întîmplarea a făcut ca acest accident să nu se transforme într-o veritabilă catastrofă.

Față în față, două concepții, două stiluri de conducere, unul agresiv, lipsit de răspundere, al șoferului de pe autobuz, unul prudent, preventiv al celor doi șoferi care au făcut tot ce au putut pentru a evita accidentul. O șosea blocată cîteva ore, zeci de oameni speriați, înspăimîntați care în plus au întîrziat la serviciu ori acasă, punînd pe grîji familiile, pentru ce? În principal pentru că conducerea Autobazei 3 călători de la Sibiu tratează cu nepăsare o sarcină primordială, și anume, aceea de a selecționa cu răspundere șoferii pentru transportul de călători, neîndeplinindu-și, de fapt, atributia de bază : transportul în siguranță al călătorilor.

Scuze desuete (și extrem de periculoase), „ce să-i faci, se mai întîmplă", „ceasul rău", „s-o fi gîndit și el, șoferul, săracu, pentru moment în altă parte", cu care obișnuiesc să se disculpe unii conducători de unități auto nu trebuie și nu pot în nici un caz să fie admise.

Colonel VICTOR BEDA ■

ȘEF DE BLOC SAU PUR ȘI SIMPLU LOCATAR?

Am fost aproape implorat să particip la adunarea asociației locatarilor din strada Ciceu nr. 7. Convietuirea în blocul E 13, mi s-a spus, a devenit de nesuportat și în loc să fim înțeleși ne trezim mereu față în față cu tot felul de încercări de intimidare.

La ora 19.30 nu se trecuse încă la discuții și la ora 20 locul unde avea loc ședința urma să se închidă. Sala era evident și manifest divizată în două tabere: pro și contra președintelui asociației ; neutrii rămășeseră în apartamentele lor și era limpede că neînțelegerile nu vor fi nicidecum aplanate, ci dimpotrivă exacerbate de patimă și criză de timp.

Președintele asociației, nu mai era nici o îndoială, bărbat destoinic și vinjos în intenții, își depășise atribuțiile, își gîndea funcția ca un diriginte la o clasă de elevi răi. Cum asociațiile de locatari n-au menirea de a educa și forma șefi la bătrînețe, soluția nu putea fi decît una : schimbarea președintelui blocului.

Cum? Prima încercare eșuase, consiliul popular infirmase legalitatea hotărîrii. Vă imaginați bănuiesc febrilitatea, patima, temerile, emoțiile, îndoielile, înverșunarea de a nu mai fi infirmați și de data asta. Nu trebuia să te ostenești prea mult ca să-ți dai seama că mînați de nemulțumire și umilințe cei nedreptățiți nu puteau fi nici potoliți, nici constrînși în formule și canoane, greșeau adică și foloseau ei acum metodele pe care le dezaprobau la el.

A potrivi luminile din unghiul cel mai favorabil adevărului era de-a dreptul imposibil în acea atmosferă marcată de lipsă de timp, patimă, înverșunare, șicane, intoleranță. Și cînd un lucru pare imposibil, înțelept este să renunți la el. Important era demersul organizat, lucid, echilibrat de a fi găsit noul președinte în stare să creeze o altă atmosferă convietuirii, muncii și în acest nou climat să fie lămurite neînțelegerile. Neprocedîndu-se așa, devine de neînțeles modul cum au acționat ființa reprezentanți ai unor foruri de deasupra asociației locatarilor. De neînțeles este în primul rînd prezența, la o adunare liberă a unor cetățeni liberi, a colonelului de miliție Cojaru, de la circa 20, care alături de fostul președinte, la catedră, în picioare, încerca să tragă la răspundere pe autorul unei caricaturi făcute tocmai președintelui contestat. Încercarea de intimidare era străvezie și, din desfășurarea ulterioară a conflictului, din păcate prejudiciat a fost prestigiul instituției pe care lucrătorul de miliție nu o putea reprezenta în acele împrejurări. Este inexplicabilă miopia unor reprezentanți ai unor instituții publice care își arogă de unul singur dreptul să apere o persoană, prejudiciind prin aceasta deopotrivă ideea și instituția care o încorporează. Mă refer aici la deputatul circumscripției electorale 21 care, după ce a venit ultimul, cu o aproximabilă întîrziere, și a plecat primul, înaintea începerii discuțiilor, a încercat pe rînd să pună în încurcătură, prin întrebări abstracte, teoretice, pe conducătorul adunării, apoi să dea sfaturi de genul „din punctul meu de vedere sînteți liberi să alegeți pe cine vă place", să se ia la harță cu cetățenii la modul „Dumneavoastră m-ați ales (suportați-mă !)" neînțelegînd că un deputat nu este șeful alegătorilor săi, ci reprezentantul lor cînd ei nu sînt de față, obligat să se așeze de mai multe ori înainte de a fi terminat ce avea de spus, tensionînd și mai mult o atmosferă și așa încordată. După părerea noastră mai presus de mărunțele neînțelegeri de moment, de dreptatea parțială și în final neimportantă a unuia sau a altuia dintre implicați, de greșelile de procedură inerente, deputatul făcuse o adevărată pasiune pentru aceste norme de procedură, mai presus deci de toate astea se impune să fie așezată grija pentru apărarea ideii pe temeiul căreia ființează însăși asociația — instituția democratică a locatarilor. Pentru asta era nevoie de răbdare, de tact, de timp, de înțelegerea rosturilor primordiale, de pregătirea minuțioasă a desfășurării adunării, adică exact de ceea ce n-a fost.

NICOLAE CRISTACHE ■

PETRU VINTILĂ: Teatrul din Montmartre

Viața rațională

— Interviu cu prof. dr. docent IULIAN MINCU, șeful clinicii și directorul Centrului de nutriție și boli metabolice din București.

— Tot mai frecvent în ultimă vreme, la noi ca și aiurea, noțiunea de „viață rațională" e asociată cu aceea de „alimentație rațională". Dacă urmărim atent rubricile medicale, constatăm o adevărată substituire a primei noțiuni cu cea de-a doua. Paradoxal, hrana începe să se transforme din principalul suport al vieții și al sănătății în „sursa tuturor relelor", cum credeau adepții lui Pitagora, expresie des invocată de nutriționiști.

— Există însă, fiindcă tot ai făcut aluzie la un nutriționist, o expresie nu mai puțin veche aparținînd unuia din părinții medicinei, lui Hipocrate, care spunea: „Dacă reușim să găsim pentru fiecare om echilibrul dintre alimentație și exercițiile fizice, astfel încît să nu fie nici mai mult, nici mai puțin, am reușit să descoperim mijlocul de întreținere a sănătății". Or, acest echilibru, în timpurile moderne, dacă, în multe cazuri nu lipsește cu desăvîrșire, e cel puțin foarte fragil. Dificultatea vine și de acolo că acest echilibru — dacă reținem cu atenție sublinierea hipocratiană — trebuie să-l găsim **pentru fiecare om**, în funcție de natura, de personalitatea sa.

— Dacă am înțeles că încă din vechime s-a făcut disocierea necesară între viața rațională și alimentația rațională, cu toată interdependența lor, cum se întîmplă că în prezent confuzia e tot mai des întîlnită?

— Nu e vorba de o confuzie, ci mai ales de o stare a lucrurilor de la care se pornește. Fiindcă, dacă încercăm o retrospectivă asupra modului de a se hrăni al omului, vom constata că în timpurile mai apropiate de noi, cam pe la începutul secolului trecut, în alimentația acestuia se introduc cantități tot mai mari de produse rafinate și suprarafinate, preparate industrial, ca: zahărul și derivatele zaharoase, concentratele alimentare, făinurile de diverse extracții etc. O asemenea alimentație excesivă generează grave dezechilibre de nutriție atît din punctul de vedere al raportului dintre principiile alimentare care alcătuiesc meniul cît și din cel al necesităților calorice. Se ajunge astfel la dezechilibrele metabolice care se găsesc la originea multora dintre maladiile degenerative cronice caracteristice civilizației actuale, respectiv ateroscleroza, dislipedemiile, diabetul zaharat, obezitatea, toate figurînd printre ceea ce specialiștii numesc factori de risc pentru accidentele cardio-vasculare, cauza a mai bine de jumătate din decese în lumea contemporană.

— Argumente?

— Iată cîteva din cele mai cunoscute oferite fie de literatura de specialitate, fie de propria experiență. Cercetările lui Yudkin în Anglia, pe o populație de 80 000 locuitori, au pus în evidență interrelația cauză-efect între consumul ridicat de zahăr și frecvența infarctului miocardic. Într-adevăr, în perioada la care se referă cercetările, consumul de zahăr crescînd de la 2 kg la 54 kg pe locuitor anual frecvența aterosclerozei, factor de risc pentru infarctul miocardic, a fost cu 400 la sută mai mare.

— Din cîte știu, din înseși scrierile dv. pe acest temă, nici grăsimile — care sînt totuși în scădere ca pondere în alimentație — consumate în exces nu au urmări prea fericite.

— Există în acest sens o situație concludentă în Karelia — Finlanda — unde, datorită unor regimuri hipercalorice bogate în grăsimi alimentare, se înregistrează mortalitatea cea mai ridicată prin infarct miocardic. Dimpotrivă, în Japonia, unde grăsimile alimentare dețin o pondere de numai 15—16 la sută din cantitatea calorică globală, colesterolul în sînge foarte ridicat se constată la numai circa 7 la sută din populație, iar mortalitatea prin accidente cardio-vasculare e cea mai scăzută din lume, respectiv sub 10 la sută.

— Exemplul japonez e într-adevăr concludent. Dar, pentru edificare, poate că n-ar strica un exemplu-două al consecințelor fericite ale dietei, recomandată și urmărită în mod științific.

— Cu plăcere. Cercetătorii americani au pus în evidență faptul că scăderea cu numai 10 la sută a colesterolului, exclusiv prin regim alimentar, a dus la reducerea cardiopatiei ischemice cu 2,4 la sută, iar a mortalității prin infarct miocardic cu 6,1 la sută. Experiența Centrului de nutriție și boli metabolice de pe lîngă clinica de specialitate din București, realizată pe un lot numeros de dislipemici (indivizi cu o cantitate ridicată de grăsimi în sînge) timp de aproape 10 ani, s-a soldat de asemenea cu bune rezultate, ca urmare, în principal tot a unui regim alimentar științific stabilit și dirijat.

— Din argumentele dv. înțeleg că nutriția ca știință prezintă avantaje deosebite în influențarea profilactică asupra sănătății omului, că are, cum s-ar spune, un mare viitor.

— Nutriția are în mod real posibilitatea de a interveni pozitiv în menținerea sănătății omului datorită celor două însușiri de bază ale acestuia: variabilitatea și adaptabilitatea. Utilizarea treptată a acestor două principii biologice va duce la acceptarea unei noi alimentații, cît mai rationale, abandonîndu-se astfel tradiții și obiceiuri dăunătoare în acest domeniu.

NICULAE STOIAN

Cronica serviciilor

Călător la Buziaș

Telexul, acest mijloc modern de comunicație, a intrat de multă vreme și în practica agenților Tarom. Cumperi un bilet pentru o călătorie spre un oraș oarecare, dar dorești să obții și biletul de întoarcere? Nimic mai simplu. Se dă un telex și peste 3i de ore revii pentru a-ți ridica biletul solicitat. Asta e normal. Dar s-ar putea să întrebați cînd e anormal?

Anormalul s-a consumat pe data de 27 iunie, cînd, cumpărînd un bilet București — Timișoara, am cerut un telex pentru a mi se rezerva un loc la prima cursă de joi, 3 iulie. Sîmbătă, 28 iunie, m-am prezentat la agenția bucureșteană unde am aflat că telexul așteptat a sosit, însă biletul cerut mi-a fost refuzat pe simplul motiv că nu mai sînt locuri. Contrariat, pentru că solicitasem locul cu 7 zile înainte, am luat legătura telefonică cu agenția timișoreană.

— Tovarășul șef este plecat, avea să vină răspunsul funcționarului, dar în ce problemă îl căutați?

După ce-i explic amabilului funcționar motivul telefonului, acesta are o reținere socotind că este un banc. Insist. Sînt rugat să aștept preț de cîteva minute, timp în care impulsurile telefonice se înregistrează, pentru a afla că așa a fost dat telexul de șeful agenției.

Preopinentul meu de la telefon mi-a propus un loc tot pentru joi, 3 iulie, dar la cursa de 12.

Luni, 30 iunie, imediat ce am sosit cu autobuzul de la aeroport, ne-am așezat cuminte la rînd, am cerut la agenția Tarom din Timișoara coca ce cerusem din București, adică un bilet pentru prima cursă din 3 iulie. Și mi s-a dat. Astfel mai multe întrebări îmi vin în minte. Cine permite unui șef de agenție să refuze locuri cînd are? De ce călătorii sînt de foarte multe ori puși pe drumuri în mod inutil? Oare la agenția timișoreană nu există plan? Sincer să fiu, nu-mi prea vine a crede. Oricum, un răspuns se cade să primim. **N. B.** — Telexul dat din București a avut nr. 5129.

Ca să ajungi de la Timișoara la Buziaș problema nu e ușoară, dar oricum e clară. La autobaza timișoreană trebuie să te uiți doar pe un panou și lucrurile sînt într-un fel rezolvate. Turistul care pleacă însă din Buziaș spre Timișoara, nu numai că nu are pe cine întreba despre mersul autobuzelor, dar este și îndus în eroare. Cum? Simplu. În mijlocul liniștitului oraș, lîngă hotelul Silagiu, se află stația unde trebuie să oprească toate mașinile care merg spre Lugoj ori spre Timișoara. În stație se află o placă indicatoare, rămasă acolo cine știe de cînd și care indică faptul că spre Timișoara este o singură cursă la 12,30. Ceva mai încolo, la ieșirea din Buziaș, o altă stație indică faptul că spre Timișoara ar fi cam 8 curse pe zi. Cine minte, prima sau cea de-a doua tăbliță indicatoare? Cu această întrebare în minte am încercat să lămurim problema. Dar în Buziaș nu am găsit nici un singur om care să fie în măsură să ne lămurească. După tergiversări am aflat că liniile interurbane aparțin de I.T.A. Timișoara și că Buziașul, fiind o stație intermediară, nu are nici un „împuternicit". Stranie judecată. Dacă cel din conducerea I.T.A. ar fi călătorit o singură dată cu mijloacele de transport pe care le exploatează, ar fi văzut poate situația aproape de nepermis în care se află transportul interurban. Buziașul are circa 8 000 locuitori plus 2 000 turiști în stațiune. Dacă, poate, localnicii cunosc mersul și legăturile autobuzelor cu Timișoara ori Lugoj, pentru turistul aflat temporar în stațiune legăturile auto cu orașele apropiate rămîn o enigmă. Din acest motiv, sigur, mulți dintre ei renunță la excursii.

Și pentru că tot sîntem în Buziaș, am vizitat și complexul cooperatist aflat în plin centrul orașului, într-o clădire destul de judicios împărțită.

Vizităm atelierul de cizmărie. La masa de lucru, un singur cooperator.

— Vă rog să-mi puneți o pereche de tocuri — ne-am adresat omului aflat pe scaun. Era într-o luni.

— Se face numai pentru joi, avea să vină răspunsul.

— Nu se poate mai repede? Plec miercuri.

Din păcate, ruga noastră n-a fost ascultată, omul continuînd să-și vadă de lucrul lui.

Intrăm în atelierul de croitorie, solicitînd repararea unei perechi de pantaloni. La masă, un om trecut de prima tinerețe ne explică cu amabilitatea caracteristică bănățenilor că sînt numai doi lucrători și că pînă vineri nu fac reparații. N-au timp, iar planul este mare. Așa că ne-am purtat pașii spre frizerie, nu pentru a ne bărbieri, ci pentru a discuta cu tovarășul Ioan Frombach, despre care auzisem că se ocupă cu organizarea și controlul muncii cooperativelor. Din nou sîntem decepționați. Ioan Frombach ne spune că dumnealui nu răspunde de munca acestui complex decît din punct de vedere administrativ, clădirea aparținînd cooperativei „Igiena" din Timișoara.

Fac o socoteală. La Buziaș muncesc, și desigur bine, 104 cooperatori împărțiți în 15 unități, fiecare unitate însă depinzînd de cooperativa-mamă aflată, bineînțeles, la Timișoara. Probabil că unele considerente economice au făcut ca organizarea unei cooperative meșteșugărești independente să nu se poată realiza și la Buziaș. Dar nu era firesc să existe un împuternicit care să vegheze, să rezolve, dacă nu probleme mari, cel puțin un conflict dintre cumpărător și cooperator? Cu aceste gînduri l-am abordat pe tovarășul Emanuel Brîndușoni, primarul orașului. Din păcate, interlocutorul nostru sosise chiar în ziua aceea din concediu și deci, firesc, nu cunoștea la zi problemele.

— Am studiat cu atenție ultimele cuvîntări ale tovarășului Nicolae Ceaușescu care ridică probleme de o importanță capitală pentru poporul nostru. Ca primar, am înțeles, pe lîngă alte măsuri, că trebuie să îmbunătățim serviciile către populație care trebuie să se bucure de toată solicitudinea. Problemele pe care le ridicați nu sînt noi și vom face totul pentru a avea la Buziaș o cooperativă independentă care să satisfacă atît populația locală cît și pe cei veniți la tratament. În ultima vreme s-au deschis un atelier de tîmplărie, unul de optică și în curînd vom deschide un magazin pentru desfacerea articolelor de artă populară bănățeană. Aici avem serioase tradiții în cusături, tăbăcărie și cojocărie și vă garantăm că în lunile următoare veți vedea asemenea produse „made in Buziaș".

— Tov. director Izgăreanu, împreună cu colectivul pe care îl conduceți, doriți ca vizitatorii stațiunii să se bucure de o primire și atenție deosebite. Acestea sînt lucruri cunoscute. Ce au însemnat pentru colectivul muncitorilor de la Întreprinderea balneoclimatică ultimele indicații ale tovarășului Nicolae Ceaușescu?

— Un prilej de analiză a activității, dar mai ales luarea de noi măsuri pentru a veni în întîmpinarea celor ce vin la odihnă. Doresc să menționez că la noi funcționează servicii cu plată, dar și fără plată. Avem atelier de spălătorie, unde se prestează aproape toate serviciile, avem atelier de croitorie pentru mici intervenții, avem o unitate de construcții, care stă și la dispoziția localnicilor pentru mici reparații. Ținînd cont de noile indicații, vom dezvolta atelierul de construcții și instalații, vom deschide o frizerie în incinta noului hotel „Parc", vom dezvolta gospodăriile anexe, ceea ce va însemna un număr de 150 porci la Călacea și Buziaș și 10 hectare pentru legume, zarzavaturi, trifoi și porumb. Am făcut un plan pentru renovarea bătrînului Cazinou care în curînd va avea o nouă înfățișare, pe cît de atrăgătoare pe atît de funcțională.

În Buziaș este atîta liniște încît te poți sprijini de ea. Liniște de care beneficiază în primul rînd bolnavii aflați în tratament. Pentru ca mulțumirea celor ce-și caută sănătatea și odihna în minunata și binefăcătoarea stațiune aflată la răscrucea drumului dintre Lugoj și Timișoara să fie deplină, ar mai trebui luate în seamă și niște doleanțe de ordin administrativ-organizatoric. Astfel, ne gîndim la absența totală a taxiurilor. Odinioară, frumoasa stațiune dispunea de un asemenea mijloc de transport și credem că în aplicarea măsurilor de reducere a parcului de autoturisme, măsură ale cărei rațiuni sînt binecunoscute tuturor, organele județene ar fi trebuit să aibă în vedere situația aparte a acestei localități, mai exact, starea specifică a celor care vin la Buziaș.

Sînt apoi excursiile. În împrejurimile Buziașului se organizau și se organizează de către Întreprinderea balneoclimatercă care dispunea, în acest scop, și de un autocar. Autocarul astăzi nu mai există, iar excursiile se organizează prin închirierea de autobuze ITA care de foarte multe ori sînt necorespunzătoare din punct de vedere tehnic. Socotim că cei care pun la dispoziție aceste autobuze trebuie să țină cont de faptul că Întreprinderea balneoclimatercă Buziaș închiriază mașini pentru turiști și, ca atare, ele trebuie să asigure un transport civilizat.

Fiindcă Buziașul rămîne pe mai departe un loc căutat de toți cei ce doresc un liman de meritată liniște, sănătate și recreere.

B. DAN

Căldură mare...

Politețe în tren

Ce plăcut e cînd, pe căldură, și mai ales pe căldurile noastre „dropicale", descoperi, ca pe o binecuvîntată oază, politețea! Cît de bine face ea (mai bine chiar decît berea, care te obligă să transpiri) am avut prilejul să constatăm recent. În confruntare cu un reprezentant al acelei tagme pe care, mult prea adesea, cu cruntă și pripită înversunare, o criticăm pentru stilu-i frust, cu excese de vegetație neplivită.

Nu demult, în gara Craiovei. În ciuda căldurii (30 de grade!) rapidul 16, din direcția Timișoara, cu direcția București, stopează la peron cu o precizie tulburătoare: ora 10,56 de minute, zero secunde. Nici o secundă întîrziere!

În vagonul-restaurant, la o masă cu fața albă, proaspătă, răcoroasă, încercăm un interviu cu tovarășul ospătar:

— Ce se poate mînca?

— O fripturică de porc?

— Perfect.

Același, după cîteva clipe:

— Nu mai avem friptură de porc. Doriți una de pasăre? Sau un creier?

— Un creier.

Același, după alte cîteva clipe:

— Nu mai avem nici creier.

— O friptură de pasăre...

— Nu mai avem.

— Ce aveți?

— Să vă aduc un salam de Sibiu? Sau să vă fac o omletă?

— O omletă... Stați! Chiar și salam de Sibiu... Orice.

Omul dă să plece spre bucătărie, sovăie, se întoarce:

— De fapt, nu mai avem nimic.

— Nimic?

— Nimic. N-am crezut c-o să fie atîtea cereri... Am isprăvit tot ce-am avut.

— O bere se poate bea?

— Fără mîncare?! Bere fără mîncare nu servim.

— Totuși...

— De fapt, nici bere nu mai avem.

Ne ridicăm. Celălalt, înclinîndu-se cu politețe:

— Mai poftiți pe la noi!

Clipă, rămîi!

Satul gorjean Hobița, vatra natală a lui Brâncuși. Dimineață toridă, curiozitate toridă a subsemnatului față de soarta unei anume case... Acum șase luni am scris în „Flacăra" un articol, „Brâncuși la el acasă", dedicat casei-muzeu a sculptorului. Deplîngeam în acele rînduri slaba participare a duhului sculptorului la alcătuirea casei ce-i poartă numele (casă de altfel frumoasă, casă-chivot de artă a unui neam ce știe să facă din lemnul codrilor gorjenești și întocmire a veșniciei, și broderie, dar casă evocînd doar satul arhaic, neevocîndu-l și pe Brâncuși) și deplîngeam, în același timp, degradarea casei, stoborîi putrezîți ai gardului, acoperișul mîncat de ploi, chilimurile de pe pereți mîncate de molii, pereții mucegăiți... Ce s-a întîmplat între timp cu casa sculptorului, unica instituție Brâncuși din România? (În treacăt fie spus, am tot așteptat la redacție, vreme de șase luni, răspunsul factorilor în drept, ce trebuia, conform legii, să ne parvină în termen de 30 de zile... Dar asta e altă poveste.)

Profesorul Ion Blendea, rudă de-a lui Brâncuși, exeget al lui și ciceronele casei-muzeu, sovăie înainte de a vîri cheia în broască. Să ne deschidă, să nu ne deschidă? Ultima oară cînd a făcut-o, adică acum șase luni, s-a ales cu aspre mustrări din partea șefilor, iritați de articolul nostru... Cine l-a mustrat? L-a mustrat, ne spune, tov. Ion Mocioi, președintele Comitetului județean de cultură și educație socialistă. Să ne ierte profesorul Blendea, dar zău că nu-l credem! Nici nu-i de crezut, fie și numai pentru faptul că tînărul și energicul președinte al culturii gorjene, pe care-l cunoaștem, e un brâncușiolog declarat, un brâncușiolog pasionat, a scris și scrie mereu despre marele nostru sculptor, prin ziare, prin cărți, prin reviste... Noi credem că, dimpotrivă, tov. Ion Mocioi a luat toate măsurile care i-au stat în putere. Să facă bine profesorul Blendea și să ne deschidă ușa, ca să-l contrazicem pe loc cu imaginea vie a acestor măsuri!

În poetica și micuța casă de birne nu s-a schimbat nimic. Accesit încîntă etnografică, bric-à-brac de mobile și unelte rustice, nu fără forță evocatoare, dar evocînd, cum spuneam, doar vechea Hobiță sau vechiul Gorj, nespunîndu-ne mai nimic despre sculptor. (Nu mai reluăm argumentele din amintitul articol, ne oprim doar la un detaliu: sub sticla unei vitrine sărăcăcioase, la fel ca și acum șase luni, niște cărtulii, editate pe plan local, despre artele populare în Gorj... Să nu se fi putut găsi în aceste luni măcar o carte despre Brâncuși, ca s-o pui într-o casă în care vizitatorul se-așteaptă la o adevărată bibliotecă a geniului?!) Totuși, ceva s-a schimbat, mai mult, se schimbă văzînd cu ochii. Un insidios proces de eroziune, observabil încă de-acum șase luni, continuă să degradeze totul. Stoborîi gardului sînt și mai putrezi, chilimurile de pe pereți și mai jerpelite, pereții s-au scorojit și mai mult (ce vreți, căldură mare, soarele ăsta face cenușă din tot ce-atinge!), șița acoperișului e și mai rară...

Ajunși aici, ne reculegem și exclamăm cu voce tare: ce bine! Ce bine e că e soare, ce bine e că nu plouă! Și ne e teamă să nu treacă bîzdîmatele astea de călduri. Să nu cumva să înceapă să plouă, prin acoperișul rarefiat, în casa-muzeu din Hobița.

O, clipă, rămîi!

ILIE PURCARU

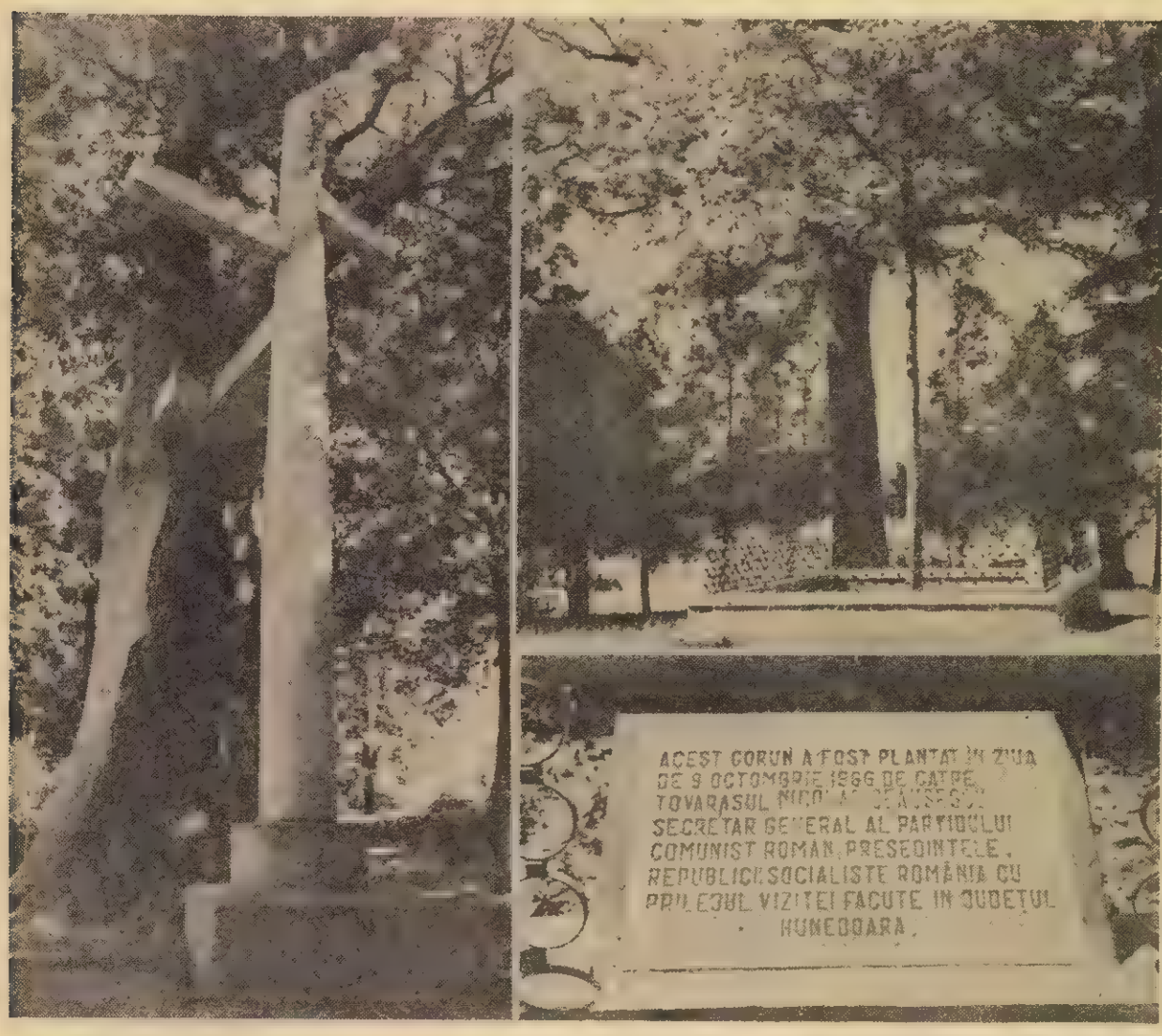

Popas la Tebea

Un atelier al păcii

Toader Dragoșa, custodele de drept și de fapt al sanctuarului de la Tebea, împlinește curînd opt decenii de viață. Mai numic pe lîngă vechimea ajunsă din urmă de gorunul lui Horea, arbore falnic, răsărit din fastuoasa trudă a pămîntului de a uita și de sine și de durerile lui. Acest gorun, iată, s-ar zice că bate în opt sute de ani, a apucat adică și veacul întemeierii țărilor românești. Dar așa cum niciodată Horea nu a fost al acestui gorun, gorunul abia prin el aflîndu-și un nume și un rost sub soare, nici Toader Dragoșa, prietenul nostru, nu se sperie neam de confruntarea cu secolele. Dacă istoria ar fi o cramă sau o magazie de grîne și cheile ei s-ar afla în stăpînirea lui, este limpede, vîrsta sa, cîtă este, cît s-a învrednicit ea să urce prin timp, nu ar sta la tocmeală cu risipitorii. Nici cu cei puși pe jaf, prin răstălmăcire și învăluire în pîclă a faptelor. Fata a doua a lucrurilor aceasta fiind: peste Toader Dragoșa, la Tebea, nu se poate trece ușor. Înțelegerea întîmplărilor care au fost stă în mîinile lui, privirea sa scrutătoare te împinge către marginea lumii, asemeni unei furtuni de nisip, cînd păsești pe alături de un sens sau o semnificație curată.

Dar noi știm că iertarea, dospită și ea tot în inima acestui bătrîn înțelept și patriot pînă-n măduva oaselor, poate sta ca un scut și peste pasul greșit întîmplător, și peste necunoașterea care nu are nimic de-a face cu reaua credință. Și sub scutul acesta îndrăznim fără teamă, cîțiva pași, nu prea mulți, prin sanctuarul din Tebea, risipit într-o umbră aproape fără cusur. Și înainte de toate, laolaltă cu ghidul popular Toader Dragoșa, silit să dea piept în piept cu aproape nouă mii de vizitatori într-o lună, zicem și noi, cum a zis cîndva Avram Iancu, părintele altui gorun din acest sanctuar: „Și cînd va veni dușmanul / să vă ia pămînt și drept, / români, scuturați stejarul, / ca din somn să mă deșteptați..." Și dușmanul a venit de mai multe ori, de prea multe ori. Și stejarul a fost scuturat și el, de mai multe ori, de prea multe ori, și morții s-au rostogolit precum ghindele pe palma aceasta de loc impregnată de glorie: în primul rînd Avram Iancu însuși, drept în viforul care a încercat să-i abată cîndva țelurile, odihnindu-se ca un soldat, între tunuri; apoi Simion Groza, tribunul celor șapte sate zărîndene, și Ion Buteanu, de asemenea în și prin revoluția de la 1848 smuls din viața care nu are preț fără libertate; apoi plutonierul Nicolae Popescu, din regimentul 58 infanterie, alături de soldații Andrei Luță, Ilie Antoni, Constantin Băicuți, Gheorghe Andoni, Petre Rătoiu și Ion Stan, șaptezeci și trei de cătane cu totul, din regimentele 47, 72, 10, 44, 9 și, respectiv, 70 infanterie, căzuți la Predeal, la Rucăr și la Dragoslavele și simbolic îngropați chiar în pămîntul acesta, nu pentru că ar fi vrut să-l cucerească, ci pentru că pămîntul acesta era deja cucerit, fiind pămîntul lor, cu mult înainte de anii în care însuși Mihai Viteazul se odihnise la umbra gorunului lui Horea, prin dreptatea istoriei; apoi un locotenent căzut mult departe de țară, într-un război mult mai nou și dinainte pierdut, în troița căruia a săpat fierul rosu, îndîrjindu-se, cu o încăpățînare de plîns, să treacă în uitare biruințe și înfrîngeri dealtfel știute de toți. Și clopotul care la moartea Iancului a sunat în dungă, a primejdie, trei zile la rînd, fără plic de odihnă. Și obezile tunurilor străjuind neliniștea Iancului, mai noi decît toate din jur, pentru că pe cele vechi le confiscase o oaste ce crezuse că va ajunge la capătul lumii cu obezi de furat. Și la capătul lumii încă nu a ajuns. Și șirurile drepte ale unor soldați învățați să țină calea gloanțelor fără cricnet, și atunci, și acum, și de-a pururi. Și troița aceea nenorocită din nou, în care a muscat fierul rosu, fierul nostru, vai nouă!... Și cîtă tristețe, Doamne, ar fi plutit peste meleagul acesta, între un gorun care se duce și o troiță fulgerată de nerecunoștință, dacă la 9 octombrie 1966, alt român, alt viteaz, tovarășul Nicolae Ceaușescu, președintele unei patrii care are nevoie de pace, nu de drumuri pe care să-și plimbe armatele, n-ar fi sădit alt gorun, alt vlăstar de speranță!...

La Tebea, între un gorun apăsat de vechime și alt gorun, cu coroana învolburată de sevele unor nădejdi noi, Toader Dragoșa împlinește opt decenii de viață. El este custodele de drept și de fapt al unui sanctuar prin marginea căruia, vijîind din pistoane, vîlbrochen și rulmenți, mașinile repezi ale unui veac nestatornic își caută limanul. Limanul lui Toader Dragoșa, peste toate furtunile care au trecut peste om, fiind pacea de astăzi. Și însuși sanctuarul în care-l află pe bătrîn, în toate ceasurile zilelor, e un atelier al păcii. Așa cum e el, prea puțin încheiat, neliniștit, dar rîvnită de toți.

Fotografii de SORIN POSTOLACHE

Flacăra vie

Ești flacăra vie
Pe creastă de munte
Ești pururi făclie
Mulțimii în frunte

Ești omul ce vede
Departe-nainte,
Mulțimea te crede —
Ne ești Președinte

Vezi ce se petrece
Și ce vrea poporul
În timpul ce trece
Ești conducătorul

Arăți ce ni-i drumul
Sub tulburea zare
Și ce-i dat cu fumul
Să piară-n pierzare

Ești patriei fiul
Ales și-nțelept
Ce știe ce-i viul
Și-i bun și e drept

Ești omul ce vede
Departe-nainte
Mulțimea te crede —
Ne ești Președinte

MIHAI BENIUC

Și în Certejul de Sus, ca în toate satele întemeiate în coasta escaladată de păduri a Carpaților Apuseni, lumina alunecă pe oameni și lucruri ca o miere fierbinte, fluidă chiar peste măsura cunoscută a mierii, curgînd rîu înspre suflet precum un balsam miraculos și aducător de alinț fără seamăn. De asemenea, și măreția lor, splendoarea lor, a versanților sub poalele cărora își desfoaie culoarea așezările de jur-împrejur, Săcărîmbul sau Bocșa, și încă vreo unsprezece sate reunite în aceeași comună, privește țintă înspre miază-zi, de-a dreptul în ochii unui soare torid, și e chiar de mirare că oamenii locurilor, în vechimea adîncă a obîrșiei lor, n-au ales dintre toate îndeletnicirile lumii tocmai truda tîrîrii de vinuri din vii. Dimpotrivă alte rosturi, mult mai trudnice, mult mai rupte de rosturile dintotdeauna ale țăranilor de sub munte, nu de azi, nu de ieri, ci de veacuri în șir, s-au așezat încăpătînate de-a curmezișul destinului lor, l-au abătut cu o vigoare telurică și au izbutit să-l întoarcă, într-un sfîrșit de căutat mult în urmă, cu fața spre o altă robie. Încît astăzi, cînd e vară deplină și clorofilele gîlgîie în grădini și pe dealuri, din ceea ce ar fi putut să fie, din ceea ce nu a fost să fie, abia se alege ceea ce este de fapt.

Deci Certejul de Sus, o comună îmbrobodită din matca preocupărilor sale firești, cu două secole întregi înapoi, la care, dacă numărăm anii bine, se mai adaugă o treime de veac și ceva. Ne însoțește prin satul potopit de lumină un bărbat deosebit de blajin și îngăduitor cu semenii săi, pentru că a ajuns să le știe măsura curajului. Pe nume Ion Stănculescu, inginerul șef al Exploatării miniere din Săcărîmb, cu sediul aici, în Certejul de Sus. Mai marele exploatării acesteia, inginerul Gherasim Felea, fiind prins pînă peste cap în niște treburi obișnuite, de dus și ele neapărat la un capăt. Ca și primarul comunei, Constantin Cotar, mai mare și el, într-o ordine pămînteană a lucrurilor, peste nu mai puțin decît șase mii cinci sute de oameni destoinici. Și acest Constantin Cotar, desigur, dacă ar fi luat din scurt, nu ar mai avea încotro și ar trebui să recunoască și faptul că aici, pe aceste meleaguri de sub jurisdicția îngrijorărilor sale de zi și de noapte, vrînd-nevrînd mai există și o ordine subpămînteană a lucrurilor: ea subjugă vreo mie de oameni, cei mai tari dintre tari. Și între noi fie vorba, dacă a apucat să ajungă aici, e mai avantajos pentru un reporter să declanșeze un raid chiar din punctul în care cărările dintre iarbă și soare se despart de cărările din adînc, de unde competențele dintr-o dată ezită, de unde țăranul devine miner, de unde minerul redevine țăran. De aici, dintr-un teritoriu întrucîtva al nimănui, se aud parcă mai bine și vuietele distincte din două lumi diferite.

O uliță de sat acoperită cu un asfalt aruncat alandala, găini umflîndu-și pipota cu nisip ciugulit de sub garduri, patrupe-

(Urmare din pagina 1)

inimă a muncitorilor țării; și, în sfîrșit, în august 1979, cînd stăruința conducătorului nostru iubit de a conferi vieții și muncii minerilor atenția și rolul ce li se cuvine s-a arătat din nou a fi o permanență politică și socială. Și atunci cînd ne propunem să recapitulăm sub semnul unui numitor comun toate aceste întîlniri ale locuitorilor județului Hunedoara cu cel mai iubit fiu al poporului nostru, desigur, vom afla acest semn unificator, rostul adînc din temeliile tuturor acestor momente succesive de înălțare spirituală și socială, de asemenea, în cuvintele pline de înțelepciune ale tovarășului Nicolae Ceaușescu: „să dăm oțel de înaltă calitate — ne îndemna secretarul general al partidului în preziua cincinalului ce se va încheia în acest an — și să făurim un om superior oricărui oțel de calitate". Este limpede că acest îndemn nu a fost adresat numai siderurgiștilor, ci și minerilor, energeticienilor și constructorilor județului nostru, tuturor oamenilor muncii de pe aceste meleaguri, ca și muncitorilor țării întregi.

— Revenind la poziția și ponderea Județului Hunedoara în ansamblul economiei românești, în ce măsură au fost ele consolidate în ultimii cincisprezece ani. Ce înseamnă astăzi a fi miner? Ce înseamnă astăzi a fi siderurgist?

— Energetica și metalurgia au fost și rămîn domeniile în care sîntem „tari", ca să folosim un cuvînt mai puțin protocolar și, totodată, domeniile în care nu vom osteni niciodată să ne înzecim eforturile, să ne autodepășim permanent, cu tenacitate cînd este în cauză propria noastră ambiție, cu luciditate cînd luăm în considerație și nădejdea pe care patria o investește în noi. Deținem locul întîi pe țară la producția de minereu de fier, huilă cocsificabilă și energie electrică. Deținem locul al doilea pe țară în producția de cocs metalurgic, fontă, oțel, laminate, cărbune brut și minereuri complexe. Dar nu este mai puțin adevărat că putem afirma cu mîndrie un fapt de luat în seamă cu necesitate: tot experiența noastră în aceste domenii stă la baza edificării marilor combinate și întreprinderi, care, să zicem așa, ne-au „uzurpat" întîietatea în aceste privințe. Noi însine, în contextul unor îndeletniciri și profesii tradiționale, nu am stat pe loc, am crescut și din punct de vedere calitativ și din punct de vedere cantitativ, ne-am

Și țărani, și mineri, și cu cheile cămărilor chiar în mîinile lor

de domestice rătăcite de ogrăzile în care abia au dat buzna pe lume și în care, fatal, își vor da duhul curînd, la sorocul hotărît de stăpîni, sub cuțit. Și stoguri de fîn fumegoase, ca un aur verzui, sclipind prin livezile proaspăt cosite, și copii cu cercei de cireșe la urechi, și flori înflorite în glastre pitite la umbră, și butoaie împinse spre jgheabul sub care se vor umple cu apă de ploaie și o cărare mai largă, flancată de o parte și de alta de plopi, despărțindu-se lenes de asfaltul peticit și flenduros pe la margini și afundîndu-se parcă într-un zăvoi apropiat. Dar totul e o simplă iluzie, o părere a ochilor noștri înțeleniți în contraste. Dacă picioarele nu ni s-ar încurca printre sine, dacă privirile nu s-ar lovi de locomotive minuscule și de vagonești și mai mici, dacă din slava cerului nu ne-ar curge pe umeri umbra cablurilor funicularului dintre flotație și Bocșa, fără doar și poate, prieteni, am fi crezut că pătrundem într-o ogradă mai mare, mai înstărită ca altele, dar răvășită de o risipă a acareturilor de neînchipuit într-o gospodărie rînduită doar pe o palmă de loc. Și o spunem pe șleau : pînă astăzi, o intrare mai patriarhală și mai familiară într-o mină noi nu am văzut. Poate pentru că este vorba despre o mină a lor, a unor țărani care n-au avut șansa să rămînă țărani pînă la capătul lucrurilor. Poate pentru că este vorba despre o intrare în mină pe care înaintașii au croit-o chiar în inima satului lor.

Parcă am trecut doar un prag, dintr-o gospodărie în alta. Și aici porcii trîndavi și găinile chioare rătăcesc în nesfîrșite printre fapte străine de cotet și de troc. Și aici flori stînghere înfloresc într-o pace înghesuită în umbra străvezie a sîcomorilor. Și răsucindu-ne cu luare aminte în loc, și zidirea aceea mai acătării durată, în pieptul căreia se deschide, semănînd leit cu o gură de pivniță, galeria de coastă a minei Certeju ne apare ca o casă oarecare din sat, are număr și ea, 108 ni se pare, la un rînd cu toate casele satului. Doar că pivnița ei, la o cercetare atentă, se arată întrucîtva mai încăpătoare decît pivnița unui gospodar de aiurea. Amănuntită pînă-n pînzele albe, se întinde pe vreo 500 km lungime, cît măsoară cu totul, cap la cap așezate, galeriile săpate în cîteva sute de ani. Dintre care abia 135 sînt cartați. Dintre care abia vreo 32 km mai sînt accesibili.

Și galeriile, rostogoalele și puțurile din adîncul pămîntului, ca și drumurile, ripele sau poienile de deasupra lui au un nume al lor, uneori pitoresc, alteori doar de ținut minte, atît. Ignatiu și Born sau Maria și Longhin se numesc galeriile întreținute haotic, ca o pînză a unui păianjen care a tras la măsea. Și mai multe filoane poartă numele unor femei de pe timpuri, despre care nici astăzi nu se știe prea bine nici ce hram au purtat și nici cui i-au sucit gîtul: Carolina, Anastasia, Emilia, Magdalena sau Margareta. Rostogoalelor li s-au zis sau Lenais sau Starna. Puțul vechi a fost adîncit de curînd cu încă vreo 40 m prin asta contîndu-se pe promovarea unor rezerve de circa 50 000 tone, însă tot Starna Nou i se zice și astăzi. Și în micul muzeu amenajat în Certeju, aflat acum în grija extractorului de probe Miron Nelega, un bărbat instruit și simțitor la învățăturile trase din cărți, între ciocane de mină dintr-un veac scăpătat și jetoane ținînd locul unor bani de pe vremuri, între florile de mină cu sfîntenie păstrate din generație de mineri în altă generație de mineri și actele vechi pe a căror hîrtie dospită și pecețile administrației locale cuprindeau în cercul lor tot simboluri miniere, o stampă de epocă ne strecoară în suflet un vag val de frig, cînd aflăm cum se cobora în adînc chiar în veacul în care, deasupra între stejari corhănîți din pădurile Gorunoștei, un țăran oarecare, ca toți oamenii locului, Urs Munteanu pe nume, ticluise cu mintea lui limpede, steampul de apă. Exact, steampul de apă, o unealtă fără care minereul ar fi rămas și ar rămîne în veci doar un maldăr steril. Și numai pentru asta, zicem noi într-o doară s-ar putea răsuci către amintirea țăranului miner Urs Munteanu, cu pălăriile în mîna și cu lacrimi de recunoștință în ochi, căutătorii de aur de pe cinci continente. Și de atunci viața omului a stat cot la cot, s-a împletit strîns, pînă la nedespărțire, pînă la contopire, cu viața steampurilor : doi dau, doi stau, doi se uită, doi ascultă ; doi dau, doi stau, doi se uită, doi ascultă...

Alături de cei care dau, după plumb, după zinc, după aur argintifer, după minereuri complexe mai pe scurt și mai consacrat încercăm să retrăim în numai cîteva ceasuri o epopee care durează de 23½ de ani, cu deosebire cîntecul ei cel mai nou. Pentru că nimic nu este mai greu și mai tulburător decît să urnești mine vechi de cînd lumea spre orizonturile unui destin înnoit. Și această filă de istorie, iată, se întoarce, acest capitol eroic, iată se scrie. Prin efortul maistrului prim Emanoil Muntoiu, intrat în mine de pe aceste meleaguri în urmă cu 30 de ani, prin abnegația șefilor de brigadă Emil Răutiu și Viorel Neagu, prin dăruirea lui Constantin Șufană și Augustin Sarca numai cîțiva dintre oamenii în care exploatarea investește nădejdi mari pentru azi, nădejdi și mai mari pentru mîine. Și au mai fost luate la bani mărunți haldele vechi, trecute fiind cu folos prin uzina de preparație, și s-a mai redeschis o galerie de cercetare prin întunericul căreia puterile viitorului se vor încorda în curînd chiar sub pășienjenișul de astăzi al galeriilor Bocșei, și se pregătesc toți să atace un nou perimetru minier, la Coranda-Hondol, înscris cu majuscule în Directivele cincinalului viitor, un perimetru care promite ca producție finală minereuri complexe la nivelul milionului de tone pe an. De la orizontul de bază, situat la 322 m deasupra oglinzilor mării, s-a coborît cu 160 m mai jos, de acolo s-a urcat iar, la 180 m, și s-a coborît iar, la 120 m, din nou prin strădania lui Emil Răutiu, despre care am mai adus vorba. În timp ce șeful de echipă Petre Enașcu și-a asumat responsabilitatea redeschiderii și amenajării galeriilor Leopold, pe o lungime de 2,5 km, chiar sub dealurile Orlea Frăsinata, Săcărîmb, Buciumani și Calvaria. Da, Calvaria... Și ar mai fi ceva de adăugat la toate acestea, ceva care ține de o înțelegere așezată dintr-un început între oamenii locurilor. Și anume, ar mai fi de spus că între nenorocita zicală **trei cu mapa, doi cu sapa**, ținîndu-se scai după omul de pe alte tărîmuri, și zicala amintită mai sus, **doi dau, doi stau, doi se uită, doi ascultă**, toarsă aici din mecanica fertilă a steampurilor, desigur, se cască o deosebire ca de la cer la pămînt. A asculta, a privi și uneori chiar a sta echivalează aici. În galeriile cu bezna fulgerată de recele sclipăt al roților, cu a da, cu a izbi, cu a deschide drumuri noi către bogății încă neisprăvite. Și nu încape nici o îndoială asupra faptului că adevărul este de partea inginerului șef Ion Stănculescu și atunci cînd afirmă, printre altele, printre multe altele, adevărate și ele, că minerul, în mine vechi și îndelung scotocite, înainte de a fi o știință, e o artă curată. Și a sta, a asculta, a privi, uneori, cînd mirosul dinamitei încă pișcă în nări și cînd praful stîrnit de explozii încă cerne fantasme, înseamnă a cumpăni realitatea cu simțuri secrete, numai lor hărăzite, minerilor.

Și alături de oameni înzestrați cu simțuri în plus, revenim spre lumina care pîlpîie ca vîrful incandescent al unui ac aruncat peste umeri, într-acolo, în urmă, la o depărtare de vreo cinci kilometri. Alături de mecanicul Emanoil Chirea și de amintitul Petre Enașcu, alături de șeful de echipă Teodor Ignat, alături de Petre Mariciuc și de ajutorul acestuia, Vasile Păduraru, întîlniți la escala din suitorul de aeraj, alături de ajutorul de miner Adam Jui, agățat de convoiul nostru chiar în locul norocos unde astăzi, în zori, fusese interceptată o ramură nouă a filonului principal, cu mineralizație complexă, cu un val de speranță nouă închisă în flacăra lui răcoroasă, cîțuită de stînci. Alături de tehnicianul geolog Marin Berbeceanu, care poartă în mîini o dovadă palpabilă a triumfului repurtat în interstițiile afunde ale acestui tărîm generos. Și reapar la lumina zilei, toți, mărunțindu-și bucuria în vorbe de toată vremea, hlizindu-se la soare ca la o candelă a străbunilor lor, cum ar ieși niște gospodari dintr-o cămară mai mare, în care zeii țari ai acestui pămînt au îngrămădit spre păstrare avuții fără număr, pentru românii de ieri, pentru românii de azi, pentru românii de mîine.

Și, din nou, la lumina zilei, din ceea ce ar fi putut să fie, din ceea ce nu a fost să fie abia se alege ceea ce este de fapt. Minerii redevin țărani, chiar din clipa în care se despart de vagonetii înșirați pe șine subțiri și fragile, chiar din clipele în care rotirea firească a soarelui le mută umbra funicularului de pe creștete. Țărani în adevăratul înțeles al cuvîntului, cu vite mari aplecate peste ieslea din grajduri, cu găini în cotete, cu porci cărora vine vremea să le pună și bețigușe în nas, cu fîn cosit proaspăt și de întors azi sau mîine prin fînețele de la deal, de clădit după aceea în stoguri tuguiate și vesele, cu avuții mari, fabuloase în cămările de sub casă și cu cheile cămărilor toate, și aici, la Certejul de Sus, tot în mîinile lor.

ION JALEA : Dac

Noi ținem pasul timpului și, din multe puncte de vedere, sîntem înaintea lui

maturizat, ne-am ridicat cu pași hotărîți spre nivelele atinse în speță pe plan mondial. Din anul 1965, volumul producției industriale a județului a crescut de 2,7 ori, ceea ce înseamnă că, în medie, s-a dublat la fiecare șapte ani și, vă rog să mă credeți, asta nu înseamnă puțin pentru un județ relativ dezvoltat economic. Noi nu am plecat de la zero și dacă este întrucîtva simplu să însemni ceva mai mult decît zero este mult mai greu și mai revelator cînd izbutești să multiplici cu hotărîre o zestre de dotări existente care nu e de neglijat și să ridici pe trepte noi, într-un răstimp, atît de scurt, o experiență deja acumulată pe parcursul a mai multor generații. Or, este neîndoielnic faptul că, în creșterea globală amintită mai sus, sporurile siderurgiei și ale industriei energetice încă se recunosc ca decisive. Și cîteva cifre, în această perspectivă, se dovedesc a fi mai mult decît elocvente : producția anului 1965 se realizează în acest an în județul nostru în mai puțin de 157 zile la fontă, 204 zile la oțel, 174 zile la laminate, 184 zile la cărbune, 101 zile la energie electrică. Printre cele 40 obiective reprezentative din industrie, agricultură și sectorul social-cultural, care au apărut pe harta județului Hunedoara în ultimele trei cincinale, se numără două furnale noi, patru linii de laminoare și oțelăria electrică nr. 2 la Hunedoara, minele Paroșeni și Bărbăteni, termocentrala de la Mintia, cu cinci grupuri de cîte 210 MW, cărora i se va adăuga în curînd un al șaselea grup, aflat în prezent în probe tehnologice. Întrucîtva, ele și-au redus ponderea în acest răstimp, industria carboniferă, de pildă, nu mai reprezintă 46,5 la sută, ci numai 10,4 la sută din capacitatea economică a județului, dar nu și-au redus nici însemnătatea și nici importanța. Dimpotrivă, toate aceste domenii se regăsesc între factorii care au determinat și dinamizat industriile noi și modernizarea necontenită a ramurilor tradiționale, noi ne-am propus și am realizat prelungirea ecoului lor în preocupări noi, ne-am propus intensificarea influenței lor prin ramuri noi de activitate productivă. Aceasta presupune în primul rînd o restructurare calitativă, o strategie nouă, o mizā sporită pe unitățile industriei prelucrătoare, capabile nu numai să asigure o utilizare mai bună a forței de muncă disponibile în județ, ci, mai mult, să contribuie în mod hotărîtor la valorificarea superioară a muncii minerilor, a muncii metalurgiștilor. În acest sens, ponderea construcțiilor de mașini, a producției materialelor de construcții, a chimiei și industriei ușoare a sporit de la 11,6 la 27,2 la sută. Deținem, de pildă, locul trei pe țară în producția de strunguri și această poziție fruntașă, evident, se intercondiționează cu poziția deținută în domeniile la care ne-am referit.

— Spre deosebire de alte meleaguri, care, din fericire, nu sînt meleaguri românești, aici, la Hunedoara sau Petroșani, la Hațeg sau la Brad, orașele nu îmbătrînesc, zidurile lor nu se împregnează de amprenta ternă a reziduurilor pe care industria le aruncă peste lume. Dincolo de spinarea arîdă a unei halde de zgură, de steril sau de cenușă, a cărei apariție e inevitabilă în umbra furnalelor, a termocentralelor sau în apropierea imediată a minelor, orașele dumneavoastră par tot mai tinere. În ce constă secretul acestei tinereți ?

— În primul rînd, ele, orașele noastre, nici nu au timp să îmbătrînească. Apoi, referindu-ne de asemenea la cei 15 ani care au trecut de la Congresul al IX-lea al partidului, e o mîndrie pentru noi să putem afirma că orașele enumerate de dv. sînt, de fapt, orașe noi, care s-au construit și reconstruit chiar în anii aceștia. Într-un deceniu și jumătate au fost edificate în toate localitățile județului Hunedoara nu mai puțin decît 56 520 apartamente, în care, după un calcul simplu de realizat, ar putea locui întreaga populație a Văii Jiului și a municipiului Deva laolaltă. Alte 7 322 case noi, mai ales în mediul rural, au fost ridicate de populație fie din fonduri proprii, fie cu ajutorul statului. Peste 9 000 de oameni, cu deosebire oameni tineri, locuiesc în cămine de nefamiliști construite și ele tot în această perioadă. Un însemnat număr de școli, spitale, case de cultură, complexe sanatoriale, săli de sport etc. au sporit în acest răstimp zestrea noastră edilitară și, totodată, ansamblul dotărilor noastre social-culturale. Orașe ca Deva, Hunedoara, Petroșani sau Brad nici nu mai pot fi recunoscute de cine nu s-a învrednicit să le viziteze în ultimii cincisprezece ani. Și atunci, ce anume să îmbătrînească, de vreme ce tocmai ceea ce este vechi din punct de vedere edilitar cedează terenul zi cu zi, pas cu pas ? Zidul nou, casa nouă, o nouă fereastră spre soare, inevitabil, aduc în viața tuturor și mai multă lumină. Este destinul pentru care am optat începînd cu Congresul al IX-lea al partidului. Este destinul pe care îl realizăm cărămidă cu cărămidă.

— Dacă aici, spre deosebire de alte județe, nu s-a plecat de la zero, dacă în 1965 județul Hunedoara era totuși o vatră de oameni cu o industrie relativ dezvoltată, pe ce baze s-a putut realiza saltul consemnat de noi în acest interviu ?

— Investițiile masive, realizate în perspectiva unei repartizări teritoriale echitabile a forțelor de producție, reprezintă cheia progresului nostru neîntrerupt. În cincinalul 1966-1970, investițiile alocate județului s-au ridicat la 13,2 miliarde lei. În actualul cincinal, volumul lor depășește dublul acelei sume, cifrîndu-se la 27 miliarde. Cu alte cuvinte, nu am fost lăsați mai la urmă pentru că am fi fost cît de cît dotați din punct de vedere economic. Dimpotrivă, am fost chemați să aruncăm în balanța progresului țării tot cumulul nostru de capacități productive și experiență tehnologică. De asemenea, este demn de remarcat faptul că, tocmai în perspectiva menținerii unui ritm de dezvoltare intens, economic și social, în anul 1977, tovarășul Nicolae Ceaușescu personal a dispus suplimentarea substanțială a investițiilor alocate zonei Văii Jiului, tocmai pentru realizarea unor obiective destinate să ofere locuri de muncă suplimentare femeilor, soțiilor de mineri, pentru ridicarea nivelului calitativ al vieții oamenilor, din toate punctele de vedere. La rîndul lor, consecințele acestor investiții, în viața de zi cu zi a oamenilor muncii, pot forma obiectul unui interviu aparte. Din acest punct de vedere, v-aș oferi cîteva exemple. La ora actuală, județul Hunedoara este cel mai urbanizat din țară, 75 la sută din populație formînd-o populația urbană. Numai populația școlară de astăzi a orașului Brad egalează ca număr locuitorii aceluiași oraș din 1938. 504 locuitori din 1 000 sînt ocupați în activități productive și numărul acestora se va ridica în 1985 la 543. Și înțelepciunea acestei politici mi se pare prin excelență revelantă. Pentru că, între noi fie vorba, nimic nu te trage mai mult înapoi decît o industrie care nu mai izbutește să țină pasul vremii ei. Datorită politicii înțelepte și clarvăzătoare a partidului și statului nostru, datorită atenției acordate realităților noastre de către tovarășul Nicolae Ceaușescu personal, noi ținem pasul timpului și, din multe puncte de vedere, sîntem înaintea lui.

Pagini realizate de MIHAI PELIN ■

Scrisoare comentată

Cu totul ieșită din comun e scrisoarea primită la redacție din partea tovarășei Maria Ivan din orașul Găești, str. Nicolae Titulescu nr. 4 A, Bl. 16.

„Am avut un frate în vîrstă de 26 de ani care lucra la Combinatul de oțeluri speciale Tîrgoviște, dar care era scos din producție pe perioada de pregătire în vederea competițiilor de judo în județul Dîmbovița, fiind totodată student la IEFS, secția fără frecvență. Din nefericire, a decedat asfixiat de gaze pe data de 29 mai 1977. În urma acestui accident am mers la secția unde era încadrat, prezdind tot inventarul ce-l avea asupra lui, făcîndu-i foaia de lichidare, ridicînd ajutorul de înmormîntare cuvenit. Dar se vede că celor de la retribuții nu le-au fost de ajuns aceste dovezi pentru a-și face operațiunile în acte, nici celor de la personal, care susțin că după trei ani de zile să se prezinte fratele meu la Serviciul personal învățămînt pentru a justifica absențele nemotivate pe o perioadă îndelungată, în caz contrar fiind amenințat cu desfacerea contractului de muncă pentru abateri de la disciplină. Menționez că asemenea scrisori au fost și sînt primite de tatăl meu, cardiac, un om care nu mai suportă asemenea șocuri. Fratele meu era singurul băiat din familie. Pentru edificarea celor semnalate de mine vă anexez în original o scrisoare expediată pe data de 28.02.1980. Rog insistent a da curs acestei scrisori, poate în felul acesta se vor mișca din șeaun cei ce dorm de trei ani de zile, expediind cu usurință asemenea scrisori. Pentru ei cîteva rînduri simple, dar pentru tatăl meu atît de grele...“

Privim adresa. O fișie de hîrtie întocmită după toate regulile funcționărești : antet, număr de înregistrare (?? 3488/28. 02. 1980, ștampila Serviciului personal învățămînt, numele șefului acestui serviciu, economist Ion Bădoiu, iscălitura... Totul, chiar și numele celui care a fost un om tînăr, pasionat de sport, care încerca, probabil să facă și ceva în plus pe lîngă meseria sa : să impulsioneze această minunată disciplină sportivă care este judo-ul, chema Vasile D. Ivan și locuia în Tîrgoviște, str. Lămîiței nr. 46. Își făcea studiile la fără frecvență. Era un OM. Oare să nu-l fi cunoscut nimeni de la Serviciul personal învățămînt ? Să nu fi însemnat altceva decît o fișă care acum nu mai este pontată ? Sînt sigură că tatăl celui care a fost Vasile D. Ivan trăiește din amintirile unor fotografii sau ale unor caiete de școală, sînt sigură că îi vine foarte greu să admită că fiul lui nu mai există. Și mă întreb, pe bună dreptate, cum este posibilă atîta birocrație, cum poate funcționa ea atît de perfect, ca un ceas, timp de trei ani, cum de nu s-a întrebat NIMENI de la serviciile sus-menționate DE CE nu se răspunde acestor avertismente, CINE este de fapt Ivan D. Vasile ?

Nimic nu este mai ușor pe lume decît să bați trei rînduri la mașină, să pui o ștampilă și să iscălești dedesubt, dar cuvintele nu pot ucide doar la teatru, iată că ele ucid chiar și asternute pe o banală adresă. Cuvintele trebuie să aibă TOTDEAUNA acoperirea lor. Nu birocratică. Acoperirea în adevăr, cea mai prețioasă. Iar cînd nu numai adevărul este stîrbit, ci mai mult decît el, memoria unui om, liniștea unui tată care ar trebui lăsat cu durerea lui grea cît muntele, atunci avem de-a face nu numai cu usurătatea, cu birocrația, avem de-a face cu NEOMENIA însurubată în picioarele scaunelor, în nepăsarea birourilor, în înlemnirea conștiințelor !

Institutul de cercetare științifică și inginerie tehnologică pentru echipamente energetice și mașini de ridicat, București ; Formația de producție : Referitor la articolul „Așa cui făceam și eu însă, vezi, nu m-am gîndit“, privind utilizarea rațională a ozalidului, apărut în revista „Flacăra“ din 13.03.1980, în care era vizat și I.C.S.I.T.E.E.M.R. București, vă informăm că articolul a fost dezbătut în cadrul unei ședințe de analiză cu colectivul de multiplicare, la care au participat și reprezentanți ai conducerii colective din institut. Din discuțiile purtate membrii colectivului vizat au tras învățămintele necesare, angajîndu-se ca pe viitor să folosească cele mai bune metode de lucru, pentru a evita risipa de hîrtie ozalid. Vă mulțumim pentru ajutorul acordat.

■

În dreptul unității C.I.L. Pipera și al șoselei Pipera-Tunari — sectorul de șosea dintre ferma Toboc și cantonul de cale ferată — stau nelucrate, scoase din circuitul agricol, într-un peisaj aproape selenar, vreo 10—15 hectare de teren agricol. Pe o porțiune de cîteva ha din acest teren, în cursul iernii, autobasculantele au descărcat, în mod organizat, zăpadă amestecată cu sare și moloz provenită din acțiunile de curățire a străzilor. Zăpada s-a topit, dar sarea și molozul au rămas, distrugînd solul fertil ce s-a format, așa cum știm, în milioane de ani. Sper că nedumerirea mea și a celor care au observat cele de mai sus va fi răsplătită de precizările ce le așteptăm de la organele de resort. **(Toma Partenie, Șos. Colentina nr. 4, bl. 3, ap. 61, București)**

■

Odată cu începerea lucrării de asigurare cu energie termică în toamna anului 1979 s-au constatat o serie de deficiențe la centrala termică și la instalațiile aferente, cum ar fi : arderea incompletă, lipsa aparatelor de măsură, improvizații în alimentarea centralei cu apă și energie electrică, izolări parțiale, pierderi de apă caldă de aproximativ 4 000—6 000 l la 24 h, lipsa fișei de calibrare și a mirei de urmărire a consumului zilnic. Probele centralei termice și remedierile s-au făcut cu combustibil pe care îl suportă asociația de locatari. Toate acestea au dus la creșterea prețului de cost pe Gcal. Avînd în vedere stringența economisirii fiecărui litru de combustibil și kW energie electrică, ne-am adresat la acea vreme tuturor factorilor de răspundere. S-a format o comisie care a constatat cele arătate de noi. Urma să se analizeze influența deficiențelor față de prețul de cost și să se remedieze în timpul cel mai scurt deficiențele. Dar... în răspunsul primit din partea Consiliului popular al jud. Timiș cu nr. 666/ R/III din 14.04.1980 ni se aduce la cunoștință că se vor remedia toate deficiențele pînă la data de 15.05.1980, iar cu privire la taxele de încălzire se arată că acestea sînt calculate legal. Față de acest răspuns se pune întrebarea : în calcul au intrat și neglijența, risipa, nepriceperea ? Față de cele arătate rugăm să ne sprijiniți, în scopul remedierii deficiențelor **constatate de comisie** pentru a nu se intra în sezonul rece în starea actuală, ce va influența iar asupra prețului de cost pe Gcal. **(Stan Ion, președintele asociației locatarilor din str. Griviței nr. 1, bl. B 4, oraș Buziaș, jud. Timiș)**

■

Consiliul popular al sectorului 2: Urmare scrisorii primite din partea tov. Luca Mihai din București : În ziua de 17 iunie 1980, un echipaj al Administrației domeniului public sector 2 s-a deplasat în str. Bărbat Voevod și a curățat radical gurile de canal din fața imobilelor cu nr. 21—23 și 24. De asemenea, s-a luat legătura cu I.C.A.B. pentru a ni se repartiza o mașină cu presiune (M.U.T.) pentru a curăți racordurile celor două canale.

■

După o zi de vară, senină și onestă, după un spectacol bun, ei bine, ești tentat să calci pragul unui restaurant, mai ales că reclamele TV te îmbie, te adomenesc. Așa că, iată-mă împreună cu părinții la „Hanul lui Manuc“, aparent primitor, dar de al cărui „serviciu irepro-șabil“ m-am lămurit. După o îndelungată și obositoare așteptare, după mari insistențe și după un „Du-te, mă, și vezi ce vor ăia...“ s-a oprit și în fața mesei noastre, falnic, dar zîmbind ironic, ostentativ, un ospătar. Chemat, șeful de sală „rezolvă“, trimițîndu-ne un alt ospătar. Poftă bună — dacă mai avem ! Oare personalul de serviciu din seara de 13 iunie a uitat să-și practice meseria ? **(Paula Lazăr, str. Pricopan nr. 22, bl. 36, et. I, ap. 11, București)**

■

Direcția de telecomunicații a municipiului București, Atelierul întreținere și exploatare clădiri garaj : Urmare scrisorii tov. Ioana Gaspar, liftieră, adresată revistei, referitor la atitudinea șoțului, Gaspar Tănase, tîmplar în aceeași unitate, vă comunicăm următoarele : Cele arătate în scrisoare corespund realității. Unitatea a încercat în numeroase ocazii să-l determine pe tov. Gaspar Tănase să renunțe la beții. Încercările nu au dat rezultatele dorite, deși între timp i s-au aplicat și măsuri disciplinare. În ultima perioadă situația s-a înrăutățit și mai mult. Biroul Organizației de partid a luat inițiativa de a-l discuta pe tov. Gaspar Tănase în cadrul adunării generale, cerîndu-i categoric să-și modifice atitudinea în serviciu și în familie. Rămîne de văzut dacă aceste măsuri îl vor determina pe tov. Gaspar Tănase să se îndrepte. Unitatea i-a atras atenția că în viitor se vor aplica măsuri pînă la desfacerea contractului de muncă.

■

În urma săpăturilor executate pentru canalizare, în str. Griului, Trustul de construcții locale Oradea cu sediul în str. Berzei mi-a distrus gardul ce-mi împrejmuiește locuința pe o lungime de 36 m. L-am atenționat pe tov. maistru Tudor, de la șantier, dar acesta mi-a răspuns că nu-l interesează gardul meu. Pe urmă am apelat la tov. director Kun Iosif, de două ori, promițîndu-mi-se că se vor lua măsuri, dar am rămas cu promisiunile. Deocamdată nu este singurul lucru pe care șantierul îl tolerează. Prin lucrările de extindere a întreprinderii de prefabricate din beton, pavajul de pe str. Valea Drăganului a fost distrus din toamna anului trecut. Oare nu tot Trustul de construcții are obligația de a repara ce a stricat ? **(Florian Here, str. Valea Drăganului nr. 45, Oradea)**

■

Consiliul sindicatelor, sectorul 6 : Referitor la scrisoarea trimisă revistei „Flacăra“ de către tov. Alexandrina Constantin, om al muncii la I.C.T.B., vă relatăm următoarele : Așa cum rezultă din cele scrise, tov. Constantin reclamă unele neînțelegeri pe care le are pe locul de muncă, în relațiile cu unii tovarăși. Pentru faptul că în unitatea II au existat unele cazuri de indisciplină acceptate de meșterul unității, în sensul că se ocupa cu alte lucrări în afara celor productive, meșterul unității a fost schimbat la alt loc de muncă, iar tovarășa Alexandrina Constantin a fost dată la unitatea nr. 1 unde execută aceleași operații.

■

I.C.R.A.L. Herăstrău, sectorul 1, București, Biroul producție : Către Asociația locatarilor din bd. N. Bălcescu nr. 24 și către Șantierul 3, serviciul tehnic, spre știință și conformare : Urmare sesizării dv., adresată revistei „Flacăra“, vă comunicăm : Izolarea conductelor, repararea glasvandului metalic din incinta curții, demontarea ușii și chipengului metalic se vor executa de către Șantierul 3, I.C.R.A.L. Herăstrău, pînă la data de 30.07. 1980. În ceea ce privește lucrările de zugrăveli și vopsitorii la uzina termică, în conformitate cu legislația locativă în vigoare, vor fi suportate de Asociația de locatari, pentru care dv. urmează să vă adresați șantierului 3, pentru contractare.

■

În luna ianuarie 1977 am cumpărat un frigider „Arctic“-180 l. În luna august 1977 acesta s-a defectat. Cooperativa „Deservirea“ mi-a notat pe certificatul de garanție data de 31 august 1977, și mi-a promis că-mi va repara frigiderul aflat în garanție. Nu s-au ținut însă de cuvînt. După repetate insistențe m-am adresat tov. Petcu, vicepreședinte al cooperativei, acesta mi-a promis că-mi va rezolva situația, a trimis un tovarăș frigotehnist care mi-a demontat frigiderul în august 1979 și... iar am beneficiat de o promisiune : că îmi va înlocui agregatul defect în cîteva săptămîni. De atunci nu l-am mai văzut. Am scris Fabricii de frigidere din Găești la începutul lunii iunie 1980, și din nou tăcere, nepăsare, neglijență. Agregatul defect al frigiderului costă 2 000 lei și nu-mi pot permite să suport eu costul lui, mai ales că frigiderul se află încă în garanție, potrivit certificatului în prelungire, din 31 august 1977. Dar garanția aceasta nu-mi ține de cald, și, mai ales, de frig... **(Dorina Antonescu, Bd. Stadionului nr. 90, Buzău)**

■

Se face prin posturile noastre de radio o frumoasă și convingătoare reclamă motoretelor de tip „Mobra“ și „Mini-Mobra“, despre a căror calitate nu vreau să discut acum. Despre altceva este vorba. M-am lăsat și eu sedus de o astfel de reclamă și am cumpărat o „Mobra“, Super încă ! Necazurile pe care le-am avut cu ea se datorează, poate, din nepriceperea subsemnatului, dar ce vină am că nu găsesc nici o piesă de schimb de care am nevoie? Camere, anvelope, reductor pentru vitezometru, carcasă pentru ambreiaj, segmenți, tot felul de arcuri, etc... Cele două magazine specializate pe care le cunosc, unul la Podul Grant, celălalt în incinta magazinului „Bucur-Obor“, oferă Mobre întregi, piese care se uzează puțin, deci rar căutate, și foarte, foarte rar „trufandalele“ menționate mai sus. **(Valentin Oprescu, str. Drumul Sării nr. 146, sect. 6, București).**

■

Mă numesc **Neculai Bucovineanu, domiciliat în Galați, str. Temișană nr. 31,** sînt pensionar în vîrstă de 77 de ani, soția mea fiind în vîrstă de 67 de ani. Sîntem amîndoi suferinzi și avem nevoie să chemăm un medic sau să ținem legătura cu copiii noștri. Considerăm telefonul o necesitate pentru noi, mai ales că nu avem nici un telefon public. Am cerut instalarea unui telefon încă din anul 1975. Am fost și în audiență, unde am pătruns destul de greu, dar m-au tratat cu ironie, invitîndu-mă să revin peste 2 ani.

■

I.C.S. Victoria: Referitor la scrisoarea tov. Victor Chițan, vă informăm următoarele : Consiliul popular al sectorului 3 ne-a repartizat o garsonieră în Aleea Lunca Florilor nr. 6 (Bl. 16, ap. 29) care a fost primită de la Consiliul popular al sectorului 2, locuință ce a fost atribuită tov. Victor Chițan. La încheierea actelor s-a constatat că această locuință fusese anterior repartizată, de către Consiliul popular al sectorului 2, cu adresa nr. 47790/12 04.1980 unității „Arta Mobilei“, fiind dată în folosință prin contract legal. Am adus la cunoștință Consiliului popular al sectorului 3 această situație, după cum rezultă din copia anexată, solicitînd o altă locuință pentru tov. Victor Chițan.

■

Ministerul Muncii: Urmare scrisorii tov. Eva Zaharia din București : Vă facem cunoscut că în ședința din 21 iunie 1980, Comisia centrală de pensii a examinat apelul dv. și a hotărît să fiți reexaminată de Comisia de expertiză medicală și recuperare a capacității de muncă în evidența căreia vă aflați și încadrată în gradul II invaliditate, iar de noile drepturi urmează să beneficiați de la 1.11.1979.

■

La cinematograful **Luceafărul** din Satu Mare se întîmplă ceva curios, și anume: se afișează filme cu 2 serii pentru 3 ore, dar biletul de intrare este la preț dublu, 8 lei în loc de 4, eventual 6 lei pentru a fi echitabil de ambele părți. La ultimul film, „Adîncurile“, plătești 8 lei, intri la film la ora 16, timp de 15 minute se dă o completare, după care se prezintă o avanpremieră, ca abia apoi filmul artistic care se termină la orele 18,10. Practic, filmul durează 1 oră și 50 minute, după care personalul este liber pînă la orele 19,00. În consecință la 4 spectacole pe zi, personalul are liber aproape 4 ore, însă de la noi, spectatorii, încasează bani cît pentru 8 spectacole. Mergînd cu încă 3 membri ai familiei, „spectacolul“ m-a costat cam mult și a ținut cam puțin... **(Ioan Pereni, Bd. Republicii nr. 26, Satu Mare)**

■

Consiliul popular al municipiului București: Referitor la scrisoarea trimisă nouă prin care se semnalează unele aspecte negative de pe malul lacului Tei-stăvilar, vă facem cunoscut că la verificarea efectuată pe teren, s-a constatat că cele sesizate sînt reale. În zona stăvilarului, pe marginea lacului Tei fiind și șantier de amenajare a părții de legătură dintre lacul Tei și lacul Plumbuita, în vederea remedierii celor semnalate, am atenționat I.C.E.D.-ul, întreprinderea constructoare, pentru a face ordine și împrejmui șantierul. De asemenea, am sesizat organul de miliție a sectorului 2 pentru a lua măsuri de sancționare împotriva celor ce practica jocuri de noroc și a celor ce parchează autovehiculele în locuri ce nu sînt destinate acestui scop. Totodată s-a dispus ca Administrația domeniului public a sectorului 2 să ia măsuri pentru asigurarea curățeniei în zona respectivă.

■

Ministerul Sănătății, Direcția asistenței medicale La scrisoarea adresată de către tov. Nicolae Morar din București, str. Alex. Moghioroș nr. 20, sect. 6, vă comunicăm: S-a dispus Direcției sanitare a municipiului București organizarea unui consult în vederea stabilirii diagnosticului și conduitei terapeutice. Data și locul prezentării vor fi comunicate tovarășului Morar de către direcția sanitară.

■

Vă scriu aceste rînduri în numele unui grup de locatari, pensionari și văduvi în majoritate, ocupanți de drept ai unui imobil situat la capătul Bd. Muncii nr. 169, lîngă fosta gară Titan. În urmă cu aproape un an și-a făcut apariția aici un șantier de construcții, iar tot de atunci produce stricăciuni și mizerie începînd din str. Tineretului și pînă în plină curte a imobilului nostru. Accesul pe aleea asfaltată și transformată acum în gropi în care apa și noroiul se lăfăie în voie se face din ce în ce mai anevoios. Locuitorii despre care vă scriu sînt obligați să uzeze în ultimă instanță varianta de a folosi liniile de cale ferată ale fostei gări, lucru destul de riscant, dacă ținem seama de convoaiele de manevră. Accesul din amintita alee se face prin curtea din dos a clădirii, ea devenind „vîrful de ac“ al circuitului. Gardul, colțul clădirii, au avut de suferit. Pereții și chiar ferestrele sînt tot timpul împroșcate cu apă și nămol. Locatarii, frustrați pe nedrept de niște lucruri ce le aparțin, sînt, mai ales, tratați cu indiferență de către conducerea șantierului, cărela nu o dată i s-au plîns. **(Maria Fogner, Bd. Muncii nr. 169, sect. 3, București)**

■

Din partea Ministerului Muncii — Direcția generală asigurări sociale, pensii și asistență socială :

„Urmare scrisorii adresate redacției FLACĂRA de către **Eugenia Victoria Marinoiu,** domiciliată în București, Bulevardul 1 Decembrie 1918 nr. 40, vă facem cunoscut că figurează în evidență pentru achiziționare contra cost a unui „Trabant-Hycomat“. Va putea intra în posesia acestuia în raport de cota de autoturisme care se va importa, și cu respectarea datei de înregistrare a cererii. Menționăm că în prezent se onorează cererile înregistrate în luna februarie 1978, iar solicitanta are înregistrat dosarul în luna septembrie 1978“.

■

Aș dori să vă relatez un fapt, care m-a făcut deopotrivă să vă scriu : la data de 22 mai 1980 librăria din orașul Tîrgu Jiu (Str. Victoria) a primit cărți. În timp ce mai mulți pasionați ai cititului așteptau să se facă recepția și să cumpere volumele noi, alte persoane primeau pachete cu cartea în cauză („Uraganul“, vol. I), prin spatele ușii. După deschidere în librărie se afla un număr mic de volume, în timp ce majoritatea fuseseră depozitate în magazie. Atunci am îndrăznit să întreb cum se numește vînzătoarea care dădea cărțile (nu avea ecuson), dar șefa unității, care admitea ca sub ochii dînșii să se scoată în felul acesta pachetele, a spus că nu cunoaște numele respectivei vînzătoare (primise această sugestie de la subalterna în cauză). Centrul de librării Craiova, care are în subordine aceste unități, ar trebui să știe că aceleași metode se folosesc și la librăria din colonia muncitorească Valea Sadului a cărei vînzătoare, tov. Miulă, procedează la fel. **(Dancia Viorel, com. Bumbești Jiu, sat Textila, județul Gorj).**

Pagină realizată de PIA OLARU ■

● **„FLACĂRA“ nu ia în considerare scrisorile anonime și nu primește acte originale. Scrieți-ne cît mai concis. Și nu uitați să vă iscăliți. Precizați eventual telefonul unde vă putem găsi.**

flacăra

PENTRU MINTE, INIMĂ ȘI LITERATURĂ

Fotografii de ELENA GHERA ■

„M-au pasionat foarte mult istoria, legenda istorică“

În atelierul sculptorului ION JALEA e multă, foarte multă liniște. O curățenie de laborator îți impune încă de la intrare mai multă grijă față de cele din jur. Nici o lucrare abandonată, nici o machetă uitată în vreun colț. Ici-colo, studii de mici dimensiuni ale unor mai vechi lucrări ale maestrului stau orînduite pe un raft.

Grupul statuar al lui Dragoș Vodă în luptă cu zimbrul domină una din laturile atelierului. Nu este lucrarea ultimă ci una din variantele ei, una din cele cîteva zeci făcute de sculptor pînă să-i dea forma finală. Așa cum se păstrează aici, de dimensiuni și proporții mijlocii, grupul statuar ajunge la înălțimea umerilor. Totul respiră multă putere, multă viață.

Într-un șcaun înalt, completînd întreaga atmosferă de legendă și adevăr, sculptorul Ion Jalea stăpînește această lume a atelierului său. O lume în care crede, și pe care a slujit-o cu devotament, cu sacrificiul propriei ființe dar și cu conștiința menirii artei lui.

În această atmosferă Ion Jalea, **acum, își** domină neliniștea creației găsindu-și liniștea proprie marilor realizări artistice. Cu chipul atent, cu o expresie de calmă concentrare, gazda și stăpînul acestui lăcaș de muncă și liniște te primește cu multă căldură, fără nici un fel de rece introducere. Ochii iscodesc pe noul venit. În halatul alb, de lucru, sculptorul este gata să asculte și să afle pentru ce motiv e căutat. Cu calm și distinsă modestie urmărește fiecare replică, fiecare cuvînt. Așa cum este îmbrăcat, ai strania impresie că te afli în fața unui medic și ai venit ca să te vindeci, ca să i te destăinui. Personalitatea omului din fața ta, greutatea anilor și a experienței sale de viață și muncă impun și impresionează.

În fața maestrului stau martori ai muncii sale două reliefuri ce-și suie conturile din inima lutului. Așezate în rame de lemn, susținute de un trepied, aidoma șevaletului pictorului, cele două lucrări se află într-o fază de început, și la o privire mai atentă observi că seamănă. Prima, luată drept etalon, rămîne proba de copiat, fiind schița viitoarei lucrări. În carnea lutului mîna artistului a făurit chipuri și siluete, conturi care vor fi ridicate la o scară mai mare și apoi vor fi turnate în bronz, sau vor fi cioplite în piatră. Dar din convorbirea pe care o purtăm, subiectul „Dragoș vodă“ revine cu insistență, semn că maestrul este încă sub imperiul acestei lucrări, al importanței ei; nu numai artistice dar și istorice.

„Cred că m-a pasionat foarte mult executarea acestui grup statuar, ne mărturisește sculptorul. **Lucrez la realizarea ei de aproape 30—40 de ani, în sensul că m-a preocupat și am studiat o serie de legende legate de Dragoș Vodă. Ceea ce am realizat în final reprezintă o sinteză a gîndului și viziunii mele. Este sinteza unei vieți întregi de sculptor“.** Artistul se destăinuie în continuare: **„Toată viața mea nu am fost decît sculptor. Adică artist plastic, pentru că am făcut și pictură și chiar artă decorativă. Dar sculptor am fost dintotdeauna“.** Spuneați că ați lucrat mult. Care au fost primele lucrări? **„Au fost multe primele lucrări. Îmi cereți un lucru greu. Mai bine să vorbim despre lucrările care le-am făcut acum și care caracterizează mai mult timpul ce-l trăim, epoca socialismului“.**

Vă ascultăm. **„Ceea ce m-a preocupat în vremea din urmă a existenței mele a fost realizarea unor monumente cu temă istorică și națională, care nu apăruseră pînă atunci în țara noastră decît în mod sporadic și întîmplător, făcute mai ales de artiști străini. La vremea lor ele au ridicat păreri contradictorii, chiar proteste, dar care s-au pierdut așa cum au apărut fără să fie băgate în seamă.**

Pentru ca artiștii să ajungă la executarea unor astfel de monumente trebuiau

Atelier

Ion Jalea

să facă un efort de muncă și gîndire — era un ideal greu de ajuns, către care năzuiau însă toți artiștii. Idealul acesta s-a împlinit în anii socialismului, îndeosebi în ultimii 15 ani, cînd o serie de artiști tineri și mai puțin tineri au fost solicitați și încurajați să execute asemenea monumente care au apărut apoi în grădina patriei noastre, înfrumusețînd-o, îmbogățind-o. Acestea erau prinosul și darul muncii noastre făcute acestei epoci, acestor timpuri în care trăim. Între acestia mi s-a făcut și mie cinstea de a fi chemat și apoi de a mi se încredința comenzi de ridicare a cîtorva monumente.

Tot lungul carierei mele de artă mă gîndisem și făcusem diferite studii și machete în vederea executării unor astfel de monumente. Astfel, pentru Monumentul legendei lui Dragoș Vodă **păstrez mai multe studii încă din tinerețea mea. Ele au luat loc în diferite expoziții de stat și altele sînt încă în atelierul meu. Tot așa și cu alte monumente pe care le-am făcut acum trebuie să mărturisesc că m-am gîndit mult la compoziția lor pentru care am făcut studii. Sunt convins că pentru oricare monument trebuie un timp destul de gîndire și că nu se poate improviza, nici confecționa ca orișice lucrare făcută de mîna omului. Voi mai vorbi apoi despre** Monumentul lui Mircea cel Bătrîn **de la Tulcea la executarea căruia am pus multă pasiune. A-**

mintesc, de asemeni, Monumentul lui Decebal **de la Deva,** Monumentul Unirii **de la Focșani. Este un obelisc de marmură roșie, legat cu o cingătoare de bronz, pe care este figurată în basorelief Unirea de la 24 ianuarie. Piața unde stă amplasat este destul de largă ca în fiecare an la data Unirii să se poată înfiripa hora Unirii în jurul lui“.**

Ce ne mai puteți spune despre lucrările dumneavoastră? **„Ce pot spune eu? Important e ce spune publicul. Acum, în ultimii ani am gîndit și am lucrat altfel, în alte condiții de mediu, de suflet. Și ultimele mele lucrări pot fi dovada acestor importante transformări. M-au pasionat lucrările și întîmplările legate de istoria țării. Și legendele istorice la fel, pentru că toate sînt și frumoase dar și adevărate și stau în mijlocul poporului conviețuind cu el. Lucrările mele pornite din istorie nu-și fac decît oficiul de a servi istoria și patria“.**

Gîndind la munca de creație, de execuție a unei statui îți imaginezi cum artistul aplecat deasupra bucății de piatră sau de marmură își conturează gîndurile cu dalta și ciocanul. Aici, în atelierul sculptorului Ion Jalea nimic din cele aflate în jur nu ne dezvăluie un astfel de șantier de lucru. Aici e altfel. E un laborator în care se petrec ciudate și miraculoase transformări sub atenta privire a maestrului. **„Nu fac niciodată direct o machetă de ipsos, și apoi să torn viitoarea lucrare. Pornesc de la un simplu desen, apoi fac studii amănunțite, de la foarte mic pînă la foarte mare“.**

Operele sculptorului sînt rodul unei gîndiri realiste, profunde, asupra istoriei țării, sînt adevărate mărturii ale ei. Prin tot ceea ce face răspunde unui deziderat al epocii noastre, și anume acela al ilustrării realității acestui pămînt, a acestor vremuri. Opera artistică devine astfel adevărată oglindă a epocii, arta monumentală fiind singura în măsură să o ilustreze. **„În adevăr, acum am putut să-mi realizez, să-mi materializez prin operele mele gîndurile mai vechi și sînt mîndru că pot prin munca mea să răspund datoriei mele de artist-cetățean. Am păstrat pînă azi principiile mele, credința în artă realistă, cu toate că după unii această artă a isprăvit de spus ceea ce avea de spus. E o greșeală. Ea abia începe, sau reîncepe pe făgașul tradiției ei“.** Noua generație de artiști plastici români răspunde la rîndul ei acestei credințe, dînd la iveală opere de o factură aparte, de înaltă valoare artistică. **„Pe șantierul artei sculptorii din țara noastră lucrează în mod febril. Pe lîngă sculptura monumentală se lucrează acea sculptură în care se oglindește viața poporului nostru în plină transformare și creștere în mersul dezvoltării ei impetuoase. Expozițiile lor se succed în mod regulat și leagă din ce în ce mai mult un dialog strîns de artă între artist și marele public român. Este, de fapt, mărturia adeziunii lor la epoca noastră, a ultimilor ani ce-au marcat viața culturală și spirituală a țării noastre. Prin operele lor, artiștii plastici contemporani înțeleg să însemne monumentala transformare a țării.“**

CORNELIA BARBU ■

O carte excepțională

Această carte ce o am în față, de o importanță excepțională pentru cultura noastră istorică și spirituală, încă nu a văzut lumina tiparului. Ea trebuie să apară!

Un ardelean, pe nume Dumitru Vasi Soimoșanu, a adunat timp de douăzeci de ani cîteva mii de epitafuri din cîteva sute de cimitire de pe tot cuprinsul patriei. Cineva, așadar, a făcut această muncă înainte de-a o face arheologii peste veacuri, cînd numai o fărîmă poate din ceea ce acuma există va mai rezista timpului, pentru că, vai, multe din epitafuri sînt scrise pe lemn sau pe piatră slabă, pentru că, vai, am pierdut astfel uriașă moștenire de-a lungul veacurilor, înscrîindu-ne numele pe frunza codrului și creanga plopului. Și într-o zi au apărut cei care ne cer documente de vechime, nouă, celor mai vechi de zile aici în Carpați. Alături de numele atîtor cărturari care au adus un elogiu acestei cărți încă în manuscris, precum Arghezi, Călinescu, Daicoviciu, Rosetti, Noica, Cioculescu, Graur, Răzvan Theodorescu și atîția alții, alături de articolul scriitorului Tudor Octavian, publicat în această revistă, adaug și eu numele meu de iubire pe această carte de excepțională valoare, ce bate fierbinte la ușile editurilor pe mai departe.

IOAN ALEXANDRU ■

Artist al bucuriei

Expoziția de pictură a scriitorului Petru Vintilă (Premiul I pentru pictură naivă la a doua ediție a „Cîntării României“), deschisă la Galeriile de artă ale Centrului de îndrumare a creației populare, ne propune, ca și alte aplaudate ieșiri în public ale artistului, o strălucitoare și fabuloasă „lume a lui Petru Vintilă“, de fapt lumea noastră de toate zilele, transportată în vis, într-un teritoriu dominat de fantastic, umor, lirism și tandrețe. Ce ne povestește, pictînd, Petru Vintilă, cum vede el lumea? Narativul lui e provizoriu sau aparent, ca la toți marii „naivi“, ca la Chagall, Douanier-Rousseau sau copiii-pictori, care, participînd (nu chiar inconștient!) la revoluționarea artei moderne, au luat ca punct de plecare candoarea, inocența sau visul. Nucleul epic e minim, atît cît să coaguleze sau să degaje o viziune. Pictorul e mult prea stăpîn pe mijloacele sale ca să cedeze tentației scriitorului de a povesti. Uneori, totuși, scriitorul se vede, de fapt se vede umorul discret al artistului față de întîmplările sau experiențele cărora prozatorul și cronicarul de presă le-a fost contemporan în îndelungata sa carieră (o țărancă mulge, cu toată convingerea, o decorativă „vacă festivă“, într-un loc niște oameni se mișcă în sacadări mașinale, într-altul niște automobile circulă fără oameni...), dar, față în față cu coada albă, aceeași coală pe care încearcă să rezolve de data asta nu ecuația unui gînd în cuvinte, ci pe cea a liniilor și culorilor, Petru Vintilă știe să biruie (a biruit de mult!) orice indecizie între a povesti și a picta. Mai mult, el pictează vădind, adeș, o deosebită atracție pentru ceea ce nu flatează direct retina prin așezare compozițională sau prin cromatică, uneori șocîndu-ne, combinînd, cu efecte de o mare suavitate, culori care, printr-o inabilă apropiere, s-ar exclude. O pînză avînd în centru un papagal e o explozie de roșu și verde, reținută cu greu între baghetele ramei, dar temperată prin frăgezimea tonurilor. S-a spus, luîndu-se ca argument și acest secret al conjugării culorilor, că Petru Vintilă descinde din tradiția iconografiei folclorice românești, și observația se verifică. E o pictură a culorilor scumpe, potolite și stăpînite prin fondul de un albastru eteric, suspensie de jreal, și ea reținută cu greu între baghetele unei rame terestre ca și privirea noastră, ce ne transportă deodată în reverie, în vis, într-o alt fel de lume, coincidentă totuși cu lumea. E o pictură rafinată, meditativă, perdeluită cu metafore, developare a unei structuri sudice, de o sensibilitate senină, solară, care ne spune, prin tot și prin toate, că lumea, iată, este frumoasă, este strălucitoare, caldă, veselă, vie, care ne spune, mai exact, că lumea ar putea fi astfel. Într-o Troie ce seamănă cu Sibiul, Calul troian e o zeitate albă și blîndă, o vacă mai mare, ce ne privește cu ochi pașnici de peruzea. Artist al bucuriei, al seninului, al plăsmuirilor mitice, dar artist ce palpează realitatea gravă a unei lumi, înțeleasă și pe calea meditației, „naivul“ Petru Vintilă este, credem, încă deschis unor surprize de amploare.

ILIE PURCARU ■

Uniţi sub tricolor

Cînd rostesc cuvîntul patrie, trebuie să îl alătur şi cuvîntul partid. Şi rostind cuvîntul partid, nu se poate să nu mă gîndesc la fiii cei mai de seamă ai Partidului Comunist Român. Vatra existenţei noastre demne a fost modelată după visul cel mai frumos al comuniştilor, şi mai ales în ultimii 15 ani de cînd preşedintele Nicolae Ceauşescu, eminent conducător politic şi de stat, partizan al păcii şi etitor al demnităţii naţionale şi umane, prin voinţa naţiunii noastre, conduce şi înalţă destinele patriei şi partidului sub roşia flamură nepieritoare şi a neasemuitului tricolor fără de moarte.

Am învăţat şi am devenit conştienţi că această cea mai fertilă perioadă din întreaga noastră existenţă pe toate planurile muncii şi creaţiei poate fi o minunată bază de plecare spre noi culmi de progres, prosperitate şi prestigiu, urmînd exemplul eminentului nostru revoluţionar, concretizat în amplificarea energiei şi puterii întregii naţiuni pentru transpunerea în viaţă a tuturor hotărîrilor ce alcătuiesc grandiosul program al forumului comuniştilor români.

În cei 15 ani care au urmat Congresului al IX-lea am învăţat că prin noi, fiii ţării, doar prin limbă diferiţi, dar uniţi prin fapte de muncă în iurul singurei noastre mame, patria socialistă, se făureşte istoria neamului. Şi sîntem mîndri că partidul nostru înrădăcinat în popor a făurit o istorie nouă, fără egal în mileniara existenţă a patriei noastre. Perioada de activitate revoluţionară a tovarăşului Nicolae Ceauşescu ca secretar general al partidului şi preşedinte al României socialiste a însemnat şi renaşterea culturii în limba germană din Banat. Ea a cunoscut un avînt visat de strămoşi, ea se înscrie pe coordonatele cele mai luminoase şi exigente, fructul de aur al uriaşelor izbînzi dobîndite în cultura românească, izbînzi ce se integrează armonios în marea revărsare a spiritualităţii, mai ales de cînd Festivalul naţional „Cîntarea României" a devenit o adevărată Cîntare a cîntărilor trecutului, prezentului şi viitorului nostru.

Viaţa o măsurăm în ani, realizările în diferite unităţi de măsură stabilite prin tradiţie. Dar pentru a defini cuantumul realizărilor noastre pe plan economic, social şi spiritual trebuie să stabilim o măsură nouă. Şi această măsură nouă nu poate fi alta decît cei 15 ani de istorie nouă, de lumină nouă, de speranţe şi încrederi noi, pentru toţi cei 22 de milioane strîns uniţi sub tricolor şi conduşi de stindardul roşu al partidului.

Patria înseamnă şi partid, partid înseamnă şi Ceauşescu. Ceauşescu înseamnă demnitate, patos revoluţionar, dragoste de ţară, pace !

NIKOLAUS BERWANGER

Monumentele ţării

Nu pot începe aceste rînduri, scrise din dorinţa de a-mi exprima crezul meu artistic acum la sărbătorirea celor 15 ani de la Congresul al IX-lea al P.C.R., fără a uita să amintesc cîte ceva despre lucrările mele executate în ultimul timp. Pentru că un artist plastic din România nu poate să-şi despartă munca de creaţie de restul activităţii lui, de gîndirea şi adeziunea lui faţă de viaţa societăţii în care trăieşte şi munceşte. Prin opera sa, artistul se implică în viaţa ţării, nu numai în viaţa culturală şi spirituală ci şi în cea politică, economică. Lucrările sale constituindu-se în adevărate oglinzi ale societăţii contemporane cu împliniriile şi transformările ei.

Este o mare satisfacţie pentru un artist, pentru un creator, să poată răspunde prin munca lui, prin tot ceea ce face, acestui deziderat al artistului-cetăţean : să fie parte integrantă a acestui tot monolitic al societăţii noastre contemporane. Cu atît mai mare e bucuria, dar şi răspunderea împlinirii, cu cît societatea noastră, epoca pe care o străbatem este una din perioadele cele mai efervescente din istoria ţării. Este epoca marilor transformări, a marilor dezvoltări. Şi toate acestea trebuie să-şi găsească ecou, să ne transpuse şi în opera artistică a ţării.

În calitatea mea de sculptor, de om de artă al acestei patrii doresc să exprim prin lucrările mele noua atitudine a omului contemporan faţă de viaţă.

Caut ca lucrările mele să exprime coeziunea, legătura de neînvins existentă între personajele compoziţiei, şi aproape niciodată nu surprind omul ca individ, ca personaj singular. Întotdeauna îl imaginez în grup, simbolizînd monolitul de muncă şi gîndire, de viaţă ce stă la baza societăţii noastre. Compoziţiile sînt axate pe idee-simbol : colectivitatea umană fiind laitmotivul lor şi caut să găsesc mereu atitudini noi personajelor umane.

Dar pentru a schiţa, pentru a surprinde atitudinea omului, de fapt a grupului, înainte de a porni la lucru pentru monumentul aflat în oraşul Sfîntu Gheorghe din judeţul Covasna, am făcut o minuţioasă documentare, începînd cu aflarea datelor legate de istoria poporului nostru şi ajungînd pînă în zilele noastre. Am transpus momentele importante ale acestor perioade, bine determinate în timp din punct de vedere social-politic, şi, bineînţeles, punctul culminant al momentelor surprinse de mine în basorelief este vizita de lucru a preşedintelui ţării, tovarăşul Nicolae Ceauşescu.

Realitatea te urmăreşte la tot pasul şi nu poţi să fii rupt de ea. Eşti legat prin tot ceea ce faci de problemele actuale. Omul şi opera se integrează în viaţa societăţii. Omul şi opera se constituie într-un tot unitar, fapt evident nu numai în viaţa culturală, artistică a ţării ci şi în alte domenii de activitate. Cu toţii participăm prin mijloacele noastre la desăvîrşirea acestui tot, avînd în frunte un conducător strălucit. Prin faptele sale, prin gîndirea sa, prin neobosita sa activitate dă o şi mai mare strălucire acestei epoci pe care noi artiştii trebuie să o ilustrăm, să o eternizăm.

Este mai mult decît semnificativ că azi sîntem încurajaţi să ridicăm astfel de monumente, să îmbogăţim patrimoniul cultural al ţării, să ilustrăm această coloană a progresului, a dezvoltării, a transformării ei sub conducerea marelui nostru conducător.

BALOGH PETER

Pilda vie a muzicii noastre

Era în toamna anului 1968. Împreună cu pictorul Corneliu Baba, scriitorul V. Emil Galan şi un mănunchi de colegi de breaslă am avut cinstea să-l însoţim pe secretarul general al partidului, tovarăşul NICOLAE CEAUŞESCU — în vizita de lucru pe care a întreprins-o în judeţele Iaşi şi Suceava. În marea Piaţă a Unirii din capitala Moldovei s-a desfăşurat o adunare populară, încheiată în sunetele **Horei Unirii**. Nu mai auzisem această piesă intonată de glasurile a mii de oameni, de foarte multă vreme. După spectacolul de gală din sala Teatrului Naţional din Iaşi, întreaga delegaţie a fost invitată în Palatul Culturii, unde, în atmosfera fierbinte a ilturilor domnitorilor neamului — de la Ştefan cel Mare pînă la Cuza Vodă — s-a înfiripat o discuţie (ce avea să se dovedească fructuoasă) pe marginea valorificării creaţiei muzicale patriotice. Cîntece pe care generaţia nouă de cetăţeni ai patriei nu le cunoscuseră, melodii ce ne-au legănat odinioară copilăria şi tinereţea, aveau să revină în conştiinţa poporului pentru totdeauna.

Treptat-treptat, cîntecele patriotice şi revoluţionare au trecut din colectiile manuscrise şi tipărite din sec. XIX în viaţa artistică şi cotidiană, în lumea şcolilor şi universităţilor, în cercurile muncitoreşti şi ostăşeşti. Televiziunea română a adoptat imnul **Pe-al nostru steag** de Ciprian Porumbescu ca semnal al emisiunilor de seară, iar **Hora Unirii** ca punct final al transmisiilor cotidiene. În multe colţuri ale patriei, semnalurile sonore ale orelor zilnice, anunţurile în gări etc., aveau să apeleze la **Cîntecul lui Iancu**. **Trompetele răsună** de Gavriil Musicescu, **Deşteaptă-te române !** de Anton Pann, **Hora Unirii** etc.

Actiunea de valorificare pe scară largă a patrimoniului de cîntece revoluţionare a cunoscut în ultimul deceniu o amploare fără egal, abroape toate instituţiile de profil muzical contribuind la depistarea documentelor, editarea şi difuzarea lor. Nu ne propunem acum să întreprindem o investigaţie amănunţită asupra acestui proces dificil, îndelung migălos, dar relevant pentru bogăţia unui fond ce se identifică cu însăşi fiinţa neamului nostru, ci doar să punctăm cîteva momente ale acestei vaste acţiuni.

Uniunea compozitorilor şi muzicologilor a iniţiat încă din 1969 o vastă culegere de **Cîntece pentru pionieri şi şcolari** (152 de melodii pe una şi două voci) pe care a amplificat-o în cea mai substanţială antologie de **Cîntece pentru tineret**, cunoscută pînă azi, publicată de Editura muzicală în 1972. Un capitol întreg al volumului a fost destinat acelor pagini muzicale clasice, din care făceau parte **Mama lui Ştefan cel Mare, Deşteaptă-te române !, Marşul lui Iancu, Hora Unirii, Astăzi, fraţilor românі, Trompetele răsună, O, Românie !, Pui de leі, Pe-al nostru steag, Imnul eroilor, Voinţa neamului** etc., melodii ale căror creatori parcă nici nu mai trebuiau amintiţi, Alexandru Flechtenmacher, Anton Pann, Gavriil Musicescu, Theodor Georgescu, Ciprian Porumbescu, Ionel Brătianu, Ioan Danielescu deveniseră pentru toţi nume de legendă. Marea antologie corală întocmită de prof. Constantin A. Ionescu se deschidea cu o melodie simbolică ce avea să fie zilnic pe buzele şi în inimile tuturor românilor : **Cîntecul treicolorului** de Ciprian Porumbescu.

De un real succes la marele public s-a bucurat o **Culegere de cîntece** pe o singură voce, în formatul de buzunar impus de pe vremea studenţiei lui Ciprian Porumbescu la Viena (1880), întocmită de Nicolae Călinoiu pentru Editura muzicală (1974). Se adăuga acum încă o serie de melodii înaripate ce au răsunat odinioară fie în vremea independenţei de la 1877, fie în războiul din 1916 : **Gratul neamului** de Titus Cerne, **Cîntecul lui Tudor** etc. Fanfarele noastre au preluat **La arme** de Castaldi, iar **Spre Ardeal** al lui Vasile Buică este cîntecul patriotic ce se face auzit tot mai mult.

Prezenţa şefului statului la tradiţionalele deschideri ale anului universitar a readus în repertoriul studenţilor imnul **Gaudeamus igitur**, melodie din evul mediu, căreia i s-au suprapus în sec. XVIII versuri în limba latină. Pentru întîia oară acest cîntec a văzut lumina tiparului la noi în 1880, cînd acelaşi înflăcărat compozitor Ciprian Porumbescu l-a inclus în broşura **Colecţiune de cîntece sociale pentru studenţii români**. Regretatul istoric, acad. Constantin Daicoviciu, i-a adăugat textului clasic cîteva versuri noi, legate de epoca noastră, iar Ioan D. Chirescu i-a făurit o haină armonică modernă, formă în care **Gaudeamus igitur** răsună în toate aulele universităţilor româneşti, precum şi la absolvenţa liceenilor.

O etapă fructuoasă de reînscriere pe circuitul cotidian a melodiilor patriotice din trecut s-a produs în anul 1977, cînd — sub imboldul centenarului dobîndirii Independenţei de Stat — muzicologii contemporani au dat la iveală alte cîntece inedite ale neamului. Dacă ar fi să amintim doar de **Cîntecul ţintei latine** de C. Porumbescu, Ed. Caudella, P. Mezzetti, de **Sală române** de Al. Flechtenmacher, **Fiii României, Hora de la Grivita** de G. Musicescu, **Sună buciumul de alarmă** de I.R. Simionescu, **Calcă române** de Th. Georgescu, **Hora Grivita** de Grigore Ventura — încă ar fi destul de edificator procesul de îmbogăţire a patrimoniului patriotic muzical.

Fructuosul context de valorificare a melosului revoluţionar a permis ca unul din cele mai îndrăgite cîntece din vremea Războiului de independenţă, melodie publicată de Ciprian Porumbescu în 1880, să fie definitiv înscrisă în conştiinţa neamului : **Cîntecul treicolorului** a devenit nou Imn de Stat al României socialiste !

Cadrul cel mai fertil de preluare în masă a întregului fond de melodii revoluţionare s-a realizat însă o dată cu declanşarea Festivalului naţional **Cîntarea României**. Volumul tipărit de Editura muzicală în 1976 a cuprins o amplă selectie de „vechi cîntece patriotice", din care reţinem — printre altele — **Românul** de Ciprian Porumbescu, **Astăzi, fraţilor români, Trecerea Dunării, Cît îi ţara românească** de Ciprian Porumbescu, **Drum bun !** de St. Nosievici, **O, Românie !** de Theodor Georgescu. Mii de coruri muncitoreşti, şcolare, ostăşeşti şi profesionale au dat glas, în sute de spectacole, şi mai cu seamă în cadrul emisiunilor TV Antena „Cîntării României", acestor cîntece tradiţionale. Practic, niciodată ca azi nu a răsunat mai puternic glasul poporului român prin versul său strămoşesc.

Este bine să reţinem, că întreaga „arhivă sonoră" a generaţiilor care au luptat pentru înfăptuirea României contemporane a început să vibreze la tensiunea zilelor noastre. Atunci cînd se părea că documentele veacului XIX au amuţit, din filele îngălbenite de vreme a răsărit la Arhivele Statului din Bucureşti, de pildă, marşul **În numele Guvernului** de Pascu Purcărea care a răsunat pe străzile Capitalei în 1848. Exemplele ar putea continua. Munca aceasta dificilă, pasionantă, de cercetare a trecutului istoriei muzicii româneşti a devenit un crez al generaţiei contemporane.

Continuînd tradiţia precursorilor, compozitorii contemporani au continuat nu numai valorificarea creaţiei patriotice din trecut (prin introducerea multor cîntece revoluţionare în opere şi operete, prin prelucrarea motivelor în lucrări simfonice), ci şi amplificarea acestui preţios tezaur spiritual cu piese corale de fierbinte actualitate. Genul s-a diversificat, mijloacele de expresie s-au înnoit, tematica s-a lărgit, astfel că azi se poate vorbi de un cîntec patriotic specific al epocii socialiste. Este pilda vie a continuităţii şi tradiţiei militante a muzicii româneşti.

VIOREL COSMA

Starea muzicii populare

Bine v-am găsit...

După o lungă lipsă din ţară, stau în faţa colii albe, străduindu-mă a pune rînduială în noianul de impresii, întîmplări şi investigaţii spre alegerea celor mai cu tîlc. Celor ce s-ar cuveni împărtăşite întru folos. Fireşte, fapte legate — ca întotdeauna — de preocuparea mea de frunte, permanentă pînă la obsesie, „starea" muzicii populare.

Duminică deci, 13 iulie, orele 10 dimineaţa. Aud fără să aud emisiunea „Ora satului" de la televizorul deschis mai în fundul casei. Am hotărît să nu-l bag în seamă...

Zadarnic. Furate de realitatea imediată, amintirile se estompează, intră în ceaţă. O melopee mă învăluie, mă cucereşte, mă vrăjeşte. Înfloriturî pe cît de gingaşe, pe atît de încărcate de adînci înţelesuri. Se împletesc sunete desfăşurînd imagini. Ţesînd un văl diafan. O poveste de demult şi de ieri şi de azi. O poveste despre suferinţe şi nădejdi. Despre jelanii şi împliniri. Un limbaj pur muzical, mai cuvîntător decît toate cuvintele rostite. Făcîndu-se înţeles dincolo de graiuri şi de hotare. Îşi întinde aripile, despică zările doina ardeleană. Fermecata doină ardeleană.

Halucinat, încet ca să nu tulbur zările, mă simt minat către micul ecran.

Un om cîntă din oboi. Un om îşi dăruieşte sufletul. Ni-l dăruieşte. Îmbrăcat în haine sărbătoreşti ? Da, pe dinăuntru căci la vedere poartă haine „domneşti" sau „nemţeşti" cum era numit mai ieri de către ţărani portul oraşenilor. Imaginea nu e supărătoare. Dimpotrivă. Îţi face plăcere. Înţelegi că Pavel Tornea nu are nevoie să se costumeze în straі ţărănesc — pe care el nu-l mai poartă azi — spre a-şi marca „starea civilă", originea ţărănească.

Ţăranul din el este acelaşi ţăran dintotdeauna, din trecutul ascuns sub ceţurile vremurilor. Îmi pare rău, mi-e cîudă chiar că pe acest atît de înzestrat, mai mult decît înzestrat maestru, nu am avut pînă acum prilejul şi bucuria de a-l cunoaşte. Totuşi, parcă îl ştiu dintotdeauna... Oare nu am copilărit noi niciodată împreună ? Nu am tăifăsuit noi despre toate cîte ale noastre în vreo altă lume? Nu ne-am destăinuit aceeaşi dragoste, acelaşi foc ? Pe acelaşi pămînt, pe acest pămînt românesc vitregit şi preajinduit, în care s-au măcinat oasele generaţiilor vechi de cînd lumea, sămînţa rodind puterea supravieţuirii.

Minunata „inimă cîntătoare" a ţăranului român, de care ne vorbeşte cu atîta evlavie poetul Ioan Alexandru, bate cu putere în pieptul lui Pavel Tornea, unul din cei mulţi, din nenumăraţii fii cîntători ai acestor meleaguri.

Slabe îmi sînt cuvintele. Neputincios condeiul. Astăzi, duminică, 13 iulie 1980, Pavel Tornea m-a făcut să realizez încă o dată şi mai puternic bucuria de a trăi. De a supravieţui...

Este de prisos să te baţi cu pumnii în piept, să-ţi trimbiţezi dragostea de patrie. A-ţi iubi ţara, părinţii şi strămoşii, neamul din care te tragi este fapt firesc. Sau ca să nu zgîrîi urechi mai susceptibile „eu" voi spune : neamul în care au trăit cinstit părinţii şi strămoşii mei de mai bine de cinci generaţii. Cum firească este şi dragostea mamei pentru pruncul pe care l-a plămădit şi nefiresc ar fi să-şi facă faţă din această dragoste. Dragostea cere nu numai cuvinte. Oricît ar fi ele de meşteşugite. Numai rostită, dragostea nu este temeinică. Dragostea cere mai presus de toate fapte de dragoste.

Emisiunea „Viaţa satului" care cu atîta înţelegere reuşeşte — deseori — să înfăţişeze fără putinţă de tăgadă realitatea muzicală „autentică" a poporului român, a contemporaneităţii noastre este un fapt de dragoste activă ce merită a fi subliniat.

Dealtminteri, în emisiunea de duminică, Pavel Tornea nu a fost singurul interpret demn de laudă. L-am pomenit pe el pentru că „flautul lui fermecat" m-a ridicat de la masa de lucru la care acum m-am reîntors.

Vorbind de emisiunea „Viaţa satului", mai toţi ceilalţi interpreţi sînt implicit subînţeleşi. Toţi cei care, ca şi el, trăind o viaţă demnă se bucură de mai mult a putea dărui tuturor, pe înţelesul tuturor, inima lor cîntătoare.

Nepieritoare inimă românească, cîntătoare, tu care de nenumărate ori de-a lungul peregrinărilor mele peste hotare îi îndemni pe toţi cei care au ascultat vrăjiţi muzica noastră populară să-mi ceară lămuriri asupra „miracolului românesc". Miracolul unui popor care a reuşit — deşi aşezat în bătaia tuturor vînturilor — să rămînă mănunchi strîns, să nu se dezrădăcineze, să-şi păstreze neîntinată fiinţa.

★

Maestre Pavel Tornea, am aflat între timp că sînteţi profesor de oboi. Cu atît mai bine ! Mi-a fost cu neputinţă să aflu nici unde vă exercitaţi profesiunea, nici adresa dv., motiv pentru care rîndurile de mai sus nu au căpătat la vremea cuvenită. Nădăjduiesc să vă cunosc personal.

HARRY BRAUNER

Mult e dulce

În iulie, seara...

În iulie, seara, cînd se sting viorile aşteptării, sînt ca un pahar de cristal în care o fată, culcîndu-se, şi-a îngrămădit podoabele — cerceii păstrînd încă dogoarea obrajilor, şiragul de perle înfiorate de atingerea sînilor, brăţările zvicnind de cîntecul ce-l spune sîngele cînd bratele se încing de iubire. În aceste seri, nici o tipenie de gînd rău în preajma tîmplei. Iar cuvintele pe care le-am căutat toată ziua, răsar de sub coviltire albe, tefere, nezdruncinate şi se apucă să cioplească-n lemn de trandafir. Sînt seri ca nişte păduri de lemn întinse de la-un munte la altul ca să treacă pe umerii lor plicuri de căruţe cu fîn viorin. Sus, se schimbă gărzile la palatul Lunii, dedesubt, riurile schimbă între ele zăvoaie, peşti nemuritori, sălcii şi hore în care se-nvîrt, pînă la pierderea minţii, flăcăi amăgiţi de zînele apelor. Trec din asfinţit în mine fluturi de laur şi descîntece vechi cad din înalturi în ploaia de stele ce se închipuie perdea la geamul dinspre lume. Un cal de frunză bate din copită. Cu botul scufundat într-o fîntînă de struguri, el umblă să bea din vina de argint a pămîntului şi din izvorul vrăjilor.

În iulie, seara, clipa e albă, cu ochi leneviţi, anii au fruntea lungă, prelinsă de sub coif de aur şi eternitatea, negeroasă, risipeşte pietre rare.

În iulie, seara, totdeauna va zbura o fată la un bal, într-o trăsură purtată de cărăbuşi.

În iulie, seara, totdeauna o luntre se va pierde în stele, cu visla frîntă, ca un duh al neființei, ca o rană plecînd să se spele-n moarte.

FĂNUŞ NEAGU ■

ION JALEA : „Decebal"

ADRIAN PĂUNESCU

Însemnări de călătorie

Zeu şi om

Această ţară ce-i din veci a noastră
Noi nu ne-am cumpărat-o din pachet –
De-a pururi roşă, galbenă, albastră
De la Zamolxes – marele profet.

Nu din imperiale cancelarii
Am dobîndit-o cu proces-verbal,
La solduri nu ne-au dat pămînt
mai marii,
Negustători în tîrgul mondial.

Această veche Daco-Romanie
Mai veche e aici ca Dumnezeu,
Materia o simte şi o ştie
Şi spiritul o mîngîie mereu.

Frumoasa noastră ţară, dulcea,-trista,
Cu mari păduri şi riuri şi cu munţi,
Ea seamănă la chip cu Burebista
Superbul cap al dacilor ne-nfrînţi.

Cum Dunărea întregul sud îl spală,
Şi-n mijloc îl grăniceresc Carpaţi,
N-a luat, nu la ea sclavă mondială
Adeverinţe de la împăraţi.

N-avem de dovedit cu false acte
C-am fost aici şi c-am rămas aici,
Chiar dacă păci au vrut să ne contracte
Şi să ne facă prin dictat mai mici.

În 2000 de ani de suferinţe
Am cîştigat măcar cinstitul drept,
De-a refuza să dăm adeverinţe
Cum că ne bate-o inimă în piept.

A putrezit cemeaua-n călimară
De cînd nu s-a semnat nici un acord,
De cînd e o virtute militară
Să ai un tun cu un atac de cord.

N-avem de dovedit nimic planetei,
Din Vatra-Dornei pînă la Carei,
Din Sighet pînă-n Dunărea Drobetei
Dovezi de ce-am făcut s-aducă ei.

Latinitatea strigă din tranşee,
A spus poetul marii sfîşieri
Acum întreaga luptă-i în idee –
Va trebui să fim mai mult ca ieri.

Zamolxes ! apără această ţară,
Dacă eşti zeu, ca zeu, de nu ca om
Şi fă proces-verbal, chitanţă clară
Că uneori ni-i foame şi ni-i somn.

Focşani, iunie, 1980

Tron în Apuseni

Dinspre infinit către Abrud
Carăle lui Iancu se aud
Dinspre infinit către Cîmpeni
Neamul nostru-i face lui pomeni.

De la Alba pînă la Rimeţi,
E o înflorire de peceţi
Dinspre libertate către Blaj
Are spicul grîului curaj.

De la Zlatna pînă la Teiuş
Cîntă sufletele celor duşi,
Ard în calendarul transilvan
Sfinţii Horea, Cloşca şi Crişan.

Că şi-atunci cînd pun un car pe roţi,
Plînge tainic sîngele în moţi
Că ei simt că roţile de car,
Fac şi ele parte din calvar.

Şi oricît s-ar învîrti frumos,
S-au atins de sfîntul nostru os,
Doamne, care-ai dispărut de mult ·
În vreun cosmos la vreun alt consult.

Dacă vrei să mai existi cîndva,
Pune-aicea reşedinţa ta,
Printre cei mai aprigi pămînteni
Fii Zamolxes iar în Apuseni.

Şi în cinstea ta părinte dac
De la Alba, Vidro şi Albac
Noi curat vom face sus în munţi
Şi curat vom face sus în frunţi.

Şi pe vîrful unde ai să ieşi,
Vom clădi lumină fără greş
Văruim cu floare de cireş.
Văi de Mureş, Criş şi Arieş.

Regăsi-vom aurul din Strei
Marmură de-aici să poţi să iei
Şi la Ţebea să te-aşezi cu dor
În altarul scris cu tricolor.

Zeule al neamului bătrîn
Tu Zamolxe sfînt daco-român
Puneţi iar seninul printre moţi
Cînd eşti tu sîntem aproape toţi.

Vine Doja cu oştenii lui ;
Bună ziua fraţilor săcui !
De la Răşinari la Năsăud,
Cîntece de ţară se aud.

Carăle lui Iancu bat spre Cluj,
În Zarand se retrezesc cei duşi,
De la Maramureş la Sătmar
Ţine popa Lucaci slujbă iar.

Din Braşov şi pînă la Arad,
De la Tîrgu Mureş pîn-la Brad,
Din Tilişca pînă la Bihor,
Dulce filfiit de tricolor.

Către fraţi din Est şi fraţi din Sud
Fluierul se-aude din Abrud
Zeule ce Dacia însemni –
Tronul tău e-aici, în Apuseni.

Rimeţi, iulie, 1980

Patul lui Zamolxes

Aici doarme zeul pe patul de piatră
Cătelul pămîntului umbra i-o latră
Născut a fost zeul pe scutec de sare
Şi-n lacrimi, apoi, l-au purtat fiecare.

Plîngeau de durere, de dor sau de jale
Măreau pe Zamolxes pe oricare cale
Opreau cu ştiinţă şi marea şi plînsul
În sîngele lor ei dădeau tot de dinsul.

Şi-a fost bucurie în slinta cetate
Că zeul Zamolxes, stă liber în toate
Purtat de plugari, de păstori,
şi de schivnici
Dar zeii ceilalţi îi rîvniră potrivnici.

Şi atunci cu tristeţe Zamolxes frumosul,
Ca-ntreg să rămînă în ţară folosul,
Se trase în munţi într-o peşteră tristă
Să creadă rivalii că nu mai există.

De acolo veghează şi-i creier de bine
Ai lui niciodată să nu se închine
La zeii străini cu a lor cîrdăşie,
Şi liber şi teafăr poporul să fie.

Pe patul de piatră Zamolxes
cînd doarme,
Din lacrimă sarea mai urcă pe arme,
Oxizi pilpîind îl împung cu lumina
Şi zeul se scoală şi suflă rugina.

Pe patul de piatră el stă într-o rînă
Şi ţara şi-o şterge de lacrimi cu-o mînă
În cealaltă mînă cu degete grele
Îşi poartă pămîntul vislind printre stele.

Să nu se rănească, să meargă
spre bine...
Pe urmă cînd pacea revine la sine
Cătelul pămîntului umbra i-o latră
Şi zeul se culcă pe patul de piatră.

Polovragi, mai, 1980

Noi şi valorile noastre...

(Urmare din pagina 1)

rului „Orgoliilor" drept demnă de luat în seamă.

Ceea ce surprinde însă mai întîi la această pledoarie, aşa cum rezultă ea din întregul text, intitulat „Necesităţi şi mijloace", este o oarecare supărare a autorului pe un complex de factori care ar îngreuna realizarea dezideratului ca literatura noastră să se afirme, factori care s-ar afla undeva parcă „deasupra". Ei cere ca literatura să nu-şi mai trăiască viaţa după „un fel de perdea", să nu mai fie „umbrită încă de nişte decoruri ce amintesc de cele ale generalului Potemkin". Opinia autorului este că „aceasta se datoreşte mentalităţii balcanice, profund păgubitoare, anticulturală..." creată de „capriciile neofeudalilor proliferaţi alarmant..."

Mă rog, nu intră în domeniul meu de preocupare acest sector şi nu vreau să mă implic mai mult decît trebuie, dar mi se pare — fiindcă opinia apare într-o publicaţie — ciudat că autorul şi redacţia lasă ca lucrurile să pluteas-că într-o ambiguitate aş zice, la rîndul meu, de-a dreptul păgubitoare. Cine ? Cînd ? Cum ?. Unde s-au pus opreliştl în afirmarea literaturii româneşti de valoare ? Indicaţia secretarului general al partidului, formulată în faţa artiştilor, este cunoscută : să se lupte pe toate căile pentru afirmarea în lume a creaţiei româneşti. Aceasta fiind linia politică, de ce nu discutăm clar, deschis despre frînele — „feudale" sau nu — care apar ?

Ca să fiu sincer, pun întrebarea întrucît, după libertăţile de expresie pe care le demonstrează climatul care a făcut posibilă publicarea unor romane ca „Fiul secetei", „Cel mai iubit dintre pămînteni", „Pumnul şi palma" etc., sfiicluneа lui Buzura evidenţiază ori o deţinere insuficientă de argumente, ori cantonarea, încă, în mentalitatea unei alte perioade, cînd se credea că adevărul trebuie „învăluit". Ce adevăruri avem să ne spunem despre afirmarea în lume a literaturii române ? De ce nu se discută în presa literară, de ce nu vedem, în aceeaşi presă, „ce ne preocupă, ce gîndim, cu cine vrem să ne batem, ce dorim să impunem", cum zice Buzura ? Într-adevăr, ar fi interesant — dacă sînt nişte lucruri de zis — să se zică. N-a oprit şi nu opreşte nimeni o asemenea dezbatere, cu atît mai mult cu cît sîntem, cu toţii, interesaţi în mod firesc în afirmarea creaţiei româneşti. Desigur, cu menţiunea că este normal să se discute argumentat, pe bază de opinii raţionale, plecînd de la toate adevărurile, inclusiv acela că piesele lui Shakespeare, citat în articolul la care mă refer, n-au călătorit în lume datorită valutei acordate de coroana Angliei, ci — cum bine se ştie — prin proprie valoare ; că, dimpotrivă, ele au adus nu numai renume ci şi sume importante ţării în care s-a născut marele dramaturg.

Nedumerirea cea mai mare pe care mi-a trezit-o textul lui Buzura se referă însă la partea a doua a paragrafului citat la începutul acestui articol şi care arată un fel de supărare a autorului pe faptul că s-ar căuta „impunerea valorilor materiale" mai mult decît a celor culturale, cerîndu-se, indirect, inversarea situaţiei, argumentul fiind că „maşinile, cimentul sau mai ştiu eu ce, nu sînt adevăratii mesageri ai originalităţii noastre naţionale".

Reafirmîndu-mi respectul pentru prozatorul Buzura, mărturisesc că de multă vreme n-am auzit o afirmaţie mai „feudală" — ca să-i folosesc limbajul — decît aceasta. Pare că un orgoliu total bizar — de scriitor claustrat

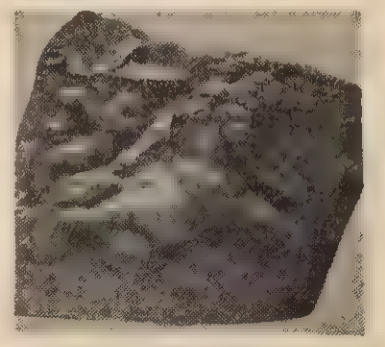

ION JALEA : Cali soarelui

doar în sfera lui de activitate — l-a făcut pe Buzura să cadă în plasa unei gîndiri care şi-a pulverizat de multă vreme argumentele, ştiut fiind că astăzi toate naţiunile, inclusiv cele foarte înapoiate, îşi susţin dreptul de a se afirma în lume ca entităţi inteligente, creatoare, originale **în primul rînd în sfera creaţiei materiale.** Şi aceasta nu este o lozincă, o vorbă propagandistică. Iată de ce, cerînd artiştilor să acţioneze pentru afirmarea în lume a creaţiei româneşti, secretarul general al partidului solicita nu mai puţin oamenilor de ştiinţă, cercetătorilor, inginerilor, tuturor specialiştilor să sporească zestrea de valori, suma de inventii şi inovatii, să fructifice cît mai bine talentul şi inteligenta tehnică a poporului român.

Acesta este faptul pentru care mi se pare total ciudat pentru un analist social de talia lui Buzura să-l vedem partizanul unei concepţii — care nici măcar nu este nouă — şi care şi-a demonstrat de multă vreme limitele. Ceea ce putem spune este că dreptul — şi datoria — de a exprima originalitatea poporului român aparţine în întregime lumii artistice, dar nu numai ei. Că talente superioare şi inteligente remarcabile apar în România nu numai în rîndul scriitorilor. Că, dimpotrivă, literatura însăşi trebuie să contribuie la afirmarea acestora, indiferent de domeniul de activitate al oamenilor. Altfel, am ajunge la un nou păsunism — al „cîmpului alb cu oile negre" — nu ştiu dacă mai puţin păgubitor decît celălalt, în orice caz inacceptabil din punctul de vedere al omului epocii moderne

„Fără cultură societatea nu ar fi putut să se formeze, fără foarte multă cultură nu poate să supravieţuiască" — citează Buzura un text într-adevăr bun. Şi adaugă : „Extraordinar de simplu, de firesc". Exact. Foarte exact. Cu o condiţie : cultură nu înseamnă numai literatură. Tot aşa de simplu şi de firesc. Iată de ce vom încheia cu întrebarea sa cu care el însuşi îşi încheia textul din „Secolul 20" : „Oare în acest dramatic sfîrşit de veac sîntem în stare să înţelegem numai lucruri foarte complicate ?"

Premiile Academiei

Valori autentice

Faţă de atitea premii neserioase care seamănă adeseori cu o pomană sau cu o ofrandă de biserică literară, împărţite de oameni a căror lipsă de obiectivitate şi mai ales de personalitate e o adevărată insultă la adresa unor premiaţi, faţă de atitea forme de **troc** primitiv tîrguit într-o societate modernă sub oblăduirea principiului **do ut des**, premiile Academiei pentru anii 1977 şi 1978 consacră, ca şi alte dăţi în ultimii 15 ani, în domeniile filologiei, literaturii, artei valori autentice, opere de seamă ale culturii socialiste, contribuţii esenţiale la valorificarea trecutului nostru cultural — Al. Piru : **Istoria literaturii române de la origini pînă la 1838**, Ion Lungu : **Şcoala ardeleană**, Ioana Petrescu : **Eminescu — modelele cosmogonice în viziunea poetică**, Z. Ornea : **Curentul cultural de la „Contemporanul"**, Al. Oprea şi colectiv : M. Eminescu, **Opere** (vol. VII), **Proza**, Pal Szony : **Nagy Istvan** (monografie), Gheorghe Ciobanu : **Istoria muzicii româneşti**. Este vorba indeobşte de lucrări de sinteză şi referinţă, de lucrări monumentale, dintre care se distinge în mod deosebit aceea a eminentului istoric literar Alexandru Piru. În sfera aceasta mai generală a filologiei remarc, de asemenea, lucrările de o mare modernitate ale lui Paul Miclău **(Semiotica lingvistică)** şi Teodora Cristea **(Elemente de lingvistică contrastivă)** care sincronizează cercetările româneşti de vîrf din acest domeniu cu cele mai avansate din lingvistica mondială. Numeroase alte premii subliniază bogăţia şi diversitatea literaturii noastre noi umanist-socialiste, fie că e vorba de poezie, de admirabilul poet Nichita Stănescu, îndreptăţit candidat la Premiul Nobel, cu a sa **Poetica Magna**, de Vlaicu Bîrna cu acea carte de vibrante versuri patriotice, intitulată **Patria mea plai al Mioriţei**, de Francisc Păcurariu **(Timpul şi furtunile)**, de atît de discutatul Marin Sorescu **(La Lilieci**, vol. II), de acel tulburător eseu al lui Octavian Paler, **Apărarea lui Galilei**, care pendulează între epică, poezie şi filozofie, fie că e vorba de atît de apreciaţii prozatori şi dramaturgi A. Buzura **(Orgolii)**, Sütö Andras **(Lăsaţi cuvintele la mine)**, Gh. Bălăiţă **(Ucenicul neascultător)**, Mircea Radu Iacoban **(Reduta şi şoarecii)**, D. Solomon **(Faţa morgana şi scene din viaţa unui bădăran)**. Toate aceste lucrări impun un univers tematic original, profund uman şi variat, modalităţi de exoresie diverse şi moderne, mesaje etice şi filozofice distincte, proprii lumii noastre socialiste, conflicte puternice şi dramatice, dezbateri semnificative despre trecutul nostru istoric, despre omul de azi, despre construcţia noii societăţi.

La lucrările premiate am mai adăuga traducerile lui Corneliu M. Popescu din Eminescu în engleză, remarcabilele contribuţii ale artelor plastice prin compoziţia talentatului pictor Traian Brădean **(Patria suverană)** prin admirabilele lucrări ale lui Vasile Celmare şi Viorel Mărginean, prin sculptura lui Vasile Gorduz (Bustul lui Călinescu) şi Iulia Oniţă (busturile Ecaterina Teodoroiu şi Elena Cuza). Am lăsat la urmă, pentru că adeseori cei din urmă trebuie să fie cei dintîi, pe atît de prestigioşii compozitori D. Capoianu, cu o răscolitoare piesă simfonică **Chemări '77**, şi Radu Paladi cu coralul patriotic **Cîntarea României**.

Lucrări patriotice, umaniste, cele mai multe contribuţii substanţiale la înflorirea culturii noi socialiste, ilustrînd climatul creator stimulator de talente, care s-a statorniciţ în România **din Evul Ceauşescu**. Asemenea lucrări premiate, la care s-ar putea adăuga cu îndreptăţire multe altele la fel de valoroase — dar premierea impune şi o opţiune subiectivă — atestă din plin geniul creator al poporului nostru, democraţia reală a culturii din patria noastră.

Iată nişte premii obiective care onorează prestigioasa instituţie academică şi consacră nişte valori certe ale culturii, artelor şi literelor române.

ION DODU BĂLAN

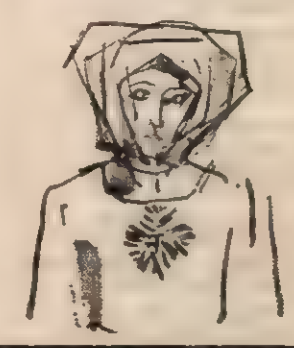

Cronică teatrală

Povestea unei iubiri

Trebuie, de la bun început să aducem cuvinte de laudă Teatrului Giuleşti, care de aproape doi ani, de cînd este beneficiarul cochetei Săli Majestic, ne prezintă şi în centru spectacole de o aleasă ţinută artistică, totdeauna bine puse la punct, totdeauna desfăşurate într-o perfectă armonie pe scenă şi mai ales în cabine, astfel încît este imposibil să nu te poarte gîndul plin de respect spre directoarea acestui colectiv, Elena Deleanu, prezentă seară de seară în sală.

Povestea unei iubiri de Terence Rattigan este un protest împotriva morţii, este un strigăt de revoltă ridicat pînă la ceruri, nu numai de către cei pe care soarta, cumplita soartă, l-a însemnat, ci şi a celor care se află în jurul lor. Pentru acestia din urmă poate lupta este mai grea, suferinţa este mai surdă, concentrarea este suousă unui vesnic control, masca nepăsării şi a aparentului dezinteres trebuie perfect mulată pe o conştiinţă roasă mai puţin pe afară şi mai puternic pe dinăuntru.

O femeie bolnavă de leucemie — îşi aşteaptă sfîrşitul. Soţul ei — un celebru critic literar — adoptă o aparentă indiferenţă. De-abia în final aflăm marea lui dramă.

Din acest punct de vedere, dificila partitură pe care o are de străbătut actorul Paul Ioachim a trebuit temeinic şi serios studiată. Rolul s-a cerut compus cu minuţie şi dăruire, cu atît mai mult cu cît personajul în prima parte a piesei trebuie să străbată un drum plin de meandre, pentru ca de-abia în partea a doua să se poată şi el confesa sălii, care o bună bucată de timp îl acuză, neînţelegîndu-l. Despre munca pentru realizarea rolului, Paul Ioachim declara : „Sebastian Cruttwell este un summum de contradicţii, de reacţii imprevizibile. Acest „gentleman marxist" are atîtea faţete, una contrazicînd-o pe cealaltă, încît drumul spre împlinirea artistică pare un labirint fără ieşire.

Ion Pavlescu, într-un rol de nu prea mare întindere, este prezent însă în momentele-cheie şi într-un fel drama familiei Cruttwell se deapănă în jurul său, precum pămîntul în jurul axei sale. Ion Pavlescu şi-a înzestrat personajul cu atîta căldură, inteligenţă şi tact încît, din stal, îţi vine să strigi : „Bine că mai există pe lume asemenea caractere". Prin jocul său, ajutat de un timbru rar întîlnit, Mark Walters, al lui Ion Pavlescu, pare tipic englez, cu tabieturile, cu ironie, dar şi cu măreţia sentimentelor. Tînărul Şerban Celea a fost la locul lui, într-o companie şi într-o piesă care s-a jucat, la cea mai înaltă tensiune, dacapo al fine.

Pe Elena Cernat am lăsat-o intenţionat spre sfîrşitul acestei cronici pentru a spune că a făcut un lucru minunat, datorită modului cum a ştiut să se aplece pe rol, cu atît mai mult cu cît, pînă acum, marile partituri au cam ocolit-o. Pentru această stare de fapt nu putem, din păcate, face pe nimeni vinovat, cu toate că vinovaţi există. Elena Cernat este acum beneficiara unui complex de împrejurări care au favorizat-o, dîndu-i posibilitatea să-şi demonstreze şi să ne demonstreze reale calităţi ale unui mare fondist care din păcate pînă acum a alergat numai pe distanţe mici. Datorează această mare creaţie felului cum a ştiut să-şi gîndească fiecare gest, fiecare stare sufletească, trecînd cu dezinvoltură de la momentele de totală disperare, la cele de sinceră dragoste şi înţelegere, şi felului cum a ştiut să fie mamă sau să-şi poarte cu demnitate un trecut care nu a fost prea glorios, ştiind să rîdă dar mai ales să plîngă. În caietul program, interpreta Lydiei Cruttwell spunea : „Aş dori ca, părăsind sala, spectatorul să se gîndească la Lydia Cruttwell cu înţelegerea şi blîndeţea cu care m-am apropiat eu de ea". O asigurăm pe talentata actriţă că nu numai că am părăsit sala gîndindu-ne la trista soartă a eroinei, dar am adresat un gînd de recunoştinţă suavei interprete care, sîntem siguri, cu preţul unor fantastice eforturi, ne-a adus pe scenă tristeţea unei vieţi pe cît de zbuciumate, pe atît de nobile datorită felului cum a înţeles că „în viaţă e bine / Să ai curajul să accepţi lucrurile / pe care nu le poţi schimba..." Pentru felul cum şi-a făcut distribuţia, pentru felul cum a ştiut să-şi conducă interpreţii ferindu-i de pericolul de-a cădea în melodramă, toate felicitările regizorului George Teodorescu.

DAN BÎRLĂDEANU

SORIN HOLBAN

Revoltă împotriva uitării

Obsesia cuvintelor

Romanţa aceasta mă obsedează de mult,
Mă sfredeleşte pe dinăuntru ca un burghiu de cuvinte
Cu vîrful bont, care se învîrte în gol.
Îmi caut rana şi nu o găsesc,
Rana e undeva dincolo de carne.
Doar cuvintele se repetă cu obstinaţie,
Ca pe o placă de patefon plină de riduri.
Bătrînă, ştirbă şi răutăcioasă.
Aceste cuvinte mă privesc în ochi,
Cu propriii lor ochi de mărgele opace,
Îmi surid cu buze de cenuşă,
Şi-mi spun : Uitarea e scrisă în legile omeneşti !
Mă scutur de silă, dar cuvintele mă îmbrăţişează
Cu aripi vîscoase, de liliac.
Uită ! — îmi poruncesc cuvintele,
Aşa e scris în legile omeneşti.
Uită ! — mă imploră cuvintele,
Transformîndu-se în fecioare cu sînii dezgoliţi,
În cupe cu vin dumnezeiesc transformîndu-se,
În tot ce are viaţa mai ademenitor transformîndu-se,
Uită, şi vei fi tu însuţi fericit.
Nu tu trebuie să aprinzi luminări atîtor umbre,
De mult le-a trecut vremea recviemurilor,
De mult coliva lor au mîncat-o corbii.
Gîndeşte-te bine : nu mai eşti atît de tînăr,
Oglinda nu-ţi spune nimic ? Primele şanţuri
Din jurul ochilor, părul albit
Nu-ţi spun nimic ? Nici nopţile
În care tresari fiindcă o clipă nu-ţi simţi inima,
Nici dimineţile în care-ţi simţi prea grea inima
nu-ţi spun nimic ?
Încerc să mă smulg din îmbrăţişarea cuvintelor,
De glasul lor ademenitor încerc să mă smulg.
Unde este catargul lui Ulise ?
Unde sînt fringhiile care să mă împiedice
să iau calea sirenelor ?

Frînghia memoriei

Există, există o asemenea fringhie
Înnodată bine în catargul memoriei.
Atunci cînd vine băiatul de la şcoală,
Săltîndu-şi ghiozdanul, greul ghiozdan,
Încărcat de caiete şi cărţi, de pietricele lustruite încărcat,
De acele secrete poveri de copil încărcat,
Care pot fi fluturi sau submarine,
Cînd vine băiatul de la şcoală şi mă întreabă :
ce sînt lagărele, tată?
Am învăţat azi la şcoală despre un război,
îmi spune băiatul,
Dar era un război ciudat şi puţin caraghios,
Fiindcă soldaţii în toată firea
Fugăreau joaca copiilor, în loc să-şi vadă
de războiul lor.
Ce fel de generali erau aceia, care lăsau soldaţii
să fugărească joaca copiilor ?
Într-adevăr, ce fel de generali erau ?
Şi ce fel de război era ?
Încere să-i explic băiatului cum erau generalii,
Şi cum era războiul acela ciudat,
ba chiar un pic caraghios.
Dar cincizeci de milioane de morţi sînt prea mulţi,
Nu încap în imaginaţia unui copil,
Nu încap nici în imaginaţia multor adulţi.
Cincizeci de milioane de morţi sînt
o cifră abstractă.
Ca şi cincizeci de mii de ani lumină care ne despart de cutare galaxie,
Ca şi patru miliarde de ani vechimea Pămîntului,
Cincizeci de milioane de morţi sînt mai puţin
decît un mort.
Fiindcă un mort, unul singur, are o înfăţişare concretă,
Iar cincizeci de milioane nu seamănă cu nimic,
Sînt ai manualelor de istorie, ai poveştilor celor bătrîni
Ca şi lagărele, ca şi spînzurătorile, ca şi chinurile celor torturaţi.
Oare aşa o fi ? Oare nu se exagerează ?
Cum poţi împuşca un copil ?
Cum poţi străpunge cu baioneta pîntecul unei gravide?
Poate că aşa gîndeau şi cei care păşeau către moarte,
Speranţa de viaţă e atît de absurdă,
Încît, chiar văzînd sîrma ghimpată,
Şi spînzurătorile văzîndu-le,
Şi fumul crematoriilor văzîndu-l,
Şi scheletele îmbrăcate în saci dungaţi,
Poate că şi atunci unii se întrebau,
Cu nădejdea tuturor deznădejdilor
Cuibărită încă într-un ungher tainic :
Oare aşa o fi ? Oare nu se exagerează ?

Ţipătul cărnii

Încercaţi să vă închipuiţi nu cincizeci de milioane de morţi,
Ci un singur om viu adus în faţa călăilor.
Treceţi flacăra unui chibrit peste un deget,
Care vreţi dumneavoastră, la alegere
Ţineţi această flacără, pînă ce carnea începe să ţipe,
Pînă ce sîngele începe să vomite,
Pînă ce întreaga fiinţă, ca un clopotar nebun,
Începe să izbească în clopotele durerii,
Pînă ce inima se opreşte de spaima durerii.
Şi apoi turnaţi-vă o căldare cu apă,
Spre a fi iar apţi de ţipătul cărnii,
Şi mai aprindeţi un chibrit, unul singur...
Dar ce departe ar fi acest joc mărunt
De adevărul înspăimîntător al acelor clipe,
Cînd un om încă viu se afla în faţa călăilor.
Încercaţi să vă închipuiţi groaza de moarte înlocuită cu groaza de viaţă.

Ţipătul umbrelor

Uneori a rămas o însemnare de copil,
Pe care omenirea a citit-o cutremurată,
Dar au rămas puţine însemnări, mult prea puţine,
Ar fi trebuit să rămînă cincizeci de milioane de însemnări,
Care să stea în biblioteci, lîngă
Cîntarea cîntărilor, lîngă Homer,
Cincizeci de milioane de însemnări
Care să dăinuie ca un preambul
În orice tratat internaţional,
Care să aibă drept de veto
La orice întîlnire internaţională,
Ori de cîte ori se discută soarta lumii,
Ori de cîte ori uitarea acoperă ca o eclipsă
memoria oamenilor.
Mă scol noaptea, cu sudoarea spaimei în suflet,
Ascult somnul liniştit al copilului,
Nu există nimic mai sfînt ca somnul liniştit
al copiilor,
Şi-mi spun că trebuie să caut în continuare,
fără odihnă,
Cele cincizeci de milioane de însemnări
care nu s-au scris niciodată.

(Fragment din poemul antifascist „Cu tango înainte")

Cămine culturale

Se umple sala? Nu și nu prea

Căminul cultural din Crevedia Mare ar fi, după cum ne spune un localnic binevoitor, „de la monument la vale", și acolo chiar este, în dreapta drumului care alunecă, șerpuind, pe sub umărul unui deal și caută să se țină cît mai departe de lunca adîncă a Neajlovului.

Clădirea, ridicată în urmă cu vreo douăzeci de ani, după cum ne spune directorul Ionel Negrea, a devenit cam neîncăpătoare. În stînga e încăperea bibliotecii, în față e sala, doar de vreo sută de locuri, iar în dreapta se află odaia unde e depozitat cam tot inventarul căminului printre care, de bună seamă, directorul își are locul său rezervat pe un scăunel, în fața unei măsuțe, pe care-și ține mîinile cărora le cere ajutorul pentru a exprima nedumerirea mare ce i-o provoacă soluția — neîntrezărită cu nici un chip — de a mări sala căminului. Ar lua, ne asigură, o asemenea inițiativă, însă, adaugă, nu știe dacă e voie să pornească această construcție cu forțe locale. E rîndul nostru să fim nedumeriți cînd ne spune că va încerca să ceară niște fonduri de pe la județ, probabil, cu toate că, la urma urmei, „comuna e plină de zidari"...

Dar se umple ea, sala, vreodată, așa neîncăpătoare cum e? Nu și nu prea, recunoaște Negrea Ionel. Sigur că înțelegem că în aceste zile lumea satului este prinsă cu atîtea treburi. Înainte cu cîteva ore chiar văzusem cum pe pămînturile Crevediei se secerâ orzul și, bineînțeles, nici recoltatul orzului și nici vreo altă muncă a pămîntului nu se face pe muzică și în pas de călus, dar din moment ce activitatea culturală oricum nu înseamnă exclusiv muzică și joc am zis să întrebăm sub ce formă se manifestă ea acum, în aceste zile de vară, în Ilfov, la Crevedia. Am aflat, așadar, că dintre activitățile căminului cultural cea mai sigură și urmărită cu interes de către localnici e filmul. Operatorul Constantin Marin, matriter de meserie dar necăjit de pacostea care a dat peste el ca la 22 de ani, cîți are, să se îmbolnăvească de diabet și să se pensioneze, ne spune că film se dă de două ori pe săptămînă, joi și simbătă seara, uneori și duminica dimineața, de exemplu **Mark polițistul la Genova, Gustul și culoarea fericirii, Piedone africanul, ori I se spunea Buldozerul**, dar vin și filme făcute mai prin părțile locurilor noastre, deși — zice el — „astea românești cam aceleași subiecte au toate".

Nimic mai simplu decît să cerem directorului Ionel Negrea planul de muncă, pe durata acestei veri, dar, oricît de simplu ar fi părut că e, lucrul acesta se complică brusc, planul de muncă, îmi spune el, este la secretarul adjunct cu propaganda al comunei, care trebuie să-l aprobe, iar secretarul e în concediu, vine mîine. Nici planul de muncă pe lunile trecute nu-l putem găsi pentru că, ne spune directorul căminului cultural, a dat „tot dosarul". N-avem nimic împotrivă ca oamenii să-și ia concediul binemeritat pentru munca lor dar ni se pare totuși nelalocul lui faptul ca un cămin cultural care întocmește planuri de muncă în mai multe exemplare să rămînă fără nici o copie, fără acest instrument esențial de lucru, întocmit tocmai pentru ca activitatea să nu se desfășoare haotic, după improvizații de moment. Fiindcă, la urma urmei, lumea nu e chiar atît de îndărătnică pe la Crevedia Mare încît să ocolească acest lăcaș ce se cuvine să fie de cultură și de educație, dovadă că-și petrec vremea aici, cînd pot și cît vor, și bătrîni precum Dumitru Udriște sau Dumitru Antonescu, trecuți de 80 de ani, și tineri, precum Gheorghe Antonescu, ori Marin Tronaru, șoferi, sau Mihăiță Negrea, elev de liceu. Acesta din urmă, care e chiar băiatul directorului, a alcătuit împreună cu alți doi băieți tineri, muncitori la București și navetiști zilnic la Crevedia, o formație ce-și zice singură „Univers" și lasă să explodeze din cele două chitare și din burduful și talgerele bateriei o muzică tocmai pe gustul celor ce se hotărăsc să dea 6 lei și să la bilet de intrare la reuniunile dansante care se țin în sala căminului cultural în mai toate duminicile de pe la 6—7 seara încolo, preț de cîteva ceasuri. Notăm aceste lucruri și pentru că directorul, înțelegem, a cam epuizat lista activităților de vreme ce ne arată ba două magnetofoane și un picup, ba o masă de ping-pong, ba un set de costume populare ce n-au nimic de-a face cu tradițiile etnografice ale locului, toate cele de mai sus fiind, de bună seamă, doar mijloace și nu activități culturale propriu-zise. Ieșim afară și, din simplă curiozitate dăm o raită prin jurul clădirii. În spatele curții, într-un petic de umbră parcă albă și ea de căldura și lumina orbitoare a zilei de vară, o vacă neagră ca tăciunele paște cu poftă iarba înaltă și deasă. Nici Ionel Negrea, nici operatorul de film și nici profesorul Gheorghe Simbotin nu știu a cui e, dar faptul acesta nu are nici o importanță. Bine că în curtea căminului cultural se întîmplă ceva util. Însă în față, înspre drum, util ar fi, credem, nu să pască vacile satului, ci să se găsească vreun om înimos care să smulgă ori să coasească grămada de buruieni înalte și lemnoase care au cotropit gardul căminului cultural. Nu de altceva dar dacă mai dau cîteva ploi zdravene ele pot să se-ntindă și dincolo, către zidurile și scările de intrare în cămin.

DUMITRU CONSTANTINESCU

La Teatrul popular din Costești

Să nu ne închipuim că acei patruzeci de țărani din Costești, și nu numai țărani, își lasă treburile cîmpului, ale ogrăzii proprii și treburile casei, lasă totul baltă și se duc grabnic la căminul cultural din comună pentru a repeta. E de ajuns să arunci o privire peste gardul vreunui gospodar al locului, și să-ți dai seama de hărnicia oamenilor de aici. Ei, în primul rînd, își rostuiesc treburile de muncitori ai cîmpului și abia apoi, odată cu apusul soarelui, își dau întîlnire la căminul cultural. Cei patruzeci de oameni, îmbătîmîniți al jocului pe scenă, alcătuiesc colectivul de teatru folcloric al căminului, urmînd o tradiție artistică demult consolidată în această zonă. Încă din primele decenii ale veacului nostru, aici a existat o adevărată mișcare teatrală, desfășurată mai ales pe linia cultivării unui teatru de sorginte folclorică. La Costești, oameni de suflet, oameni dornici să îmbogățească acest lăcaș de cultură și spiritualitate cu noi dovezi de artă, au adunat legende și au cules obiceiuri și tradiții locale pe care apoi le-au transpus scenic.

Cu zece ani în urmă s-a înfiripat o nouă trupă de teatru. Și, ca totul să meargă bine, își află și un animator, care alături de instructor își pune zălog prinosul de bunăvoință și pasiune. Încă de la primul spectacol Mos Țîrlea a fost, este și va rămîne animatorul trupei, mascota ei de succes. Despre el ni se spune că are un suflet fără margini, că a ajutat la montarea spectacolelor cît și la realizarea decorurilor, a luminii. Că a jucat roluri „mari" dar a fost și figurant... Și că nu lipsește de la nici o reprezentație, fie ea și-n altă localitate. Instructorul trupei de teatru, Mustățea Vasile, afirmă, cu ferma convingere a adevărului spusei lui, că poate conta pe seriozitatea membrilor acestei trupe. Cu ei, zice, cu spectacolele lor se poate merge oriunde, și nu mi-e frică de nici o concurență. Răsplata acestei munci minunate se vede în laurii adunați de ei la diferite concursuri de teatru republicane sau județene, la diferite festivaluri. Astfel, la „Festivalul formațiilor teatrale și muzical-coregrafice" cît și la prima ediție a Festivalului național „Cîntarea României" au obținut premiul I cu un spectacol emoționant, inspirat din frămîntările răscoalei de la 1907. Pentru că a venit vorba de repertoriu, trebuie să adăugăm și alte piese intrate deja în seria spectacolelor jucate aici. După un scenariu cu piesa **Țăranii** de Mihai Georgescu au alcătuit o reprezentație de o factură specială, piesa constituindu-se într-un teatru document de mare actualitate. Apoi, **Pămînte, pămînte**, spectacolul lor de rezistență și de mare succes, se bazează pe un scenariu de teatru folcloric ce sintetizează tradițiile satului românesc, exprimînd prin metaforă și simbol gîndirea populară despre rostul și drumul omului pe acest pămînt. Din teatrul pentru amatori a lui Gh. Vlad au jucat piesele **Cocoșul cu două creste, Comedia cu olteni** și altele, precum și **Fiul satului** de Ion Bălești.

Dumitru Martinescu, directorul Căminului cultural din Costești, nu restrînge activitatea culturală a comunei la spectacolele de teatru. Acestora le adaugă cînd o expoziție sau o prezentare de carte, cînd o întîlnire cu oameni de cultură. Tot aici se află un mic muzeu de arte plastice, alcătuit din donația colecției Bălintescu. Om al comunei, Alexandru Bălintescu, muzeograf principal al Muzeului din Rîmnicu Vîlcea, e fericit că a putut contribui cu ceva la îmbogățirea patrimoniului cultural al comunei.

Dacă mergi la Costești, nu se poate să nu te oprești o clipă să afli cîte ceva despre trupa de teatru popular al căminului cultural de aici. Nu se poate să nu te bucuri cînd auzi despre succesele acestor actori amatori, oameni minunați ce înțeleg astfel să păstreze o tradiție de cultură și spiritualitate în acest colț de țară.

CORNELIA BARBU

Benzi desenate:

„STRĂMOȘII"

Cîteva cărți apărute de-un timp încoace ne arată că genul „benzii desenate" — ivit cu oarecare timiditate prin anii '70 — cunoaște o anume prosperitate, că există de-acum o categorie de cititori pasionată de narațiunile prin imagine și că nu există genuri discutabile, ci numai realizări discutabile. Spun aceasta întrucît despre istorisirile prin benzi desenate critica literară și critica plastică referă foarte rar și-ntotdeauna cu distanță, cu un soi de superioritate ce ignorează, în fapt, și scopul și puterile acestora. La anii inocenței, astfel de compuneri au o netăgăduită utilitate și dau, într-o mulțime de cazuri, idee de literatura lumii, de cărțile ei fundamentale. Nu banda desenată, în sine, pervertește gustul tinerețli, ci numai desenul și cuvîntul fără merit artistic. Mințile tinere au nevoie de imagine, într-o epocă în care informația e complexă, imaginea devine element important în formația omului tînăr, a copilului și adolescentului. Au circulat la noi atîtea păreri asupra benzilor desenate încît astăzi, cînd, în sfîrșit, încep să se izvească în serie, funcționează ca prejudecăți. Nu-i mai puțin adevărat că mai multe cărți, care au deschis drumul, n-au făcut-o în chipul cel mai potrivit. Discutam, nu demult, o carte a lui Sandu Florea și observam inadecvarea desenului — altfel plin de ingeniozități — la substanța operei pusă în bandă (Harap Alb). Cartea lui Sandu Florea a primit în Italia premiul Europa pentru secțiunea „creație fantastică". S-a premiat, desigur, munca graficianului, fiindcă-i foarte puțin probabil ca juriul din peninsulă să fi știut nuanța plină de bonomie a fantasticului la Creangă, umanismul profund al verbului său. Pentru cărți de asemenea factură, Sandu Florea este, evident, un dăruit. Un lucru mai nou de-al său, conceput în colaborare cu Radu Theodoru (**Strămoșii** — Burebista, regele dacilor; Decebal, vulturul Carpaților) ne convinge că pentru romanul istoric desenat el are penița bună. Pagina exercită asupra privitorului o seducție aparte. Lectura imaginii se face și ea într-un fel aparte. Nu fotogramă cu fotogramă, de la stînga la dreapta, ci pe firul acțiunii. Pagina este cadrul mai larg în care se petrec o sumedenie de întîmplări, ținute uneori ca mărgelele pe ață, alteori în zig-zag, întotdeauna în logica faptelor. Din învolburarea, din pulsația întregului nasc secvențe cu vădit caracter cinematografic. Sandu Florea a descoperit un mod de a cinetiza stabilul. Îl ajută la asta o linie plină de unduire, ce sugerează perfect curgerea timpului. Ei găsește, s-ar putea spune, a treia dimensiune în cazul unei întreprinderi prin tradiție bidimensională.

Editura Sport-Turism pare decisă a încuraja o seamă de tipărituri neconvenționale. Dealtfel, pentru această carte, editura a manifestat o grijă deosebită. Avem de-a face, e deasupra oricărei îndoieli, cu o tipăritură reper în publicațiile pentru copii. Radu Theodoru a dat un scenariu atent articulat, viu, potrivit manierei lui Sandu Florea. Ca-n toate situațiile în care se discută truda a doi artiști contează virtuțile individuale, dar mai ales rezultatul. Să notăm încă numele redactorului de carte (Arety Anastasescu), al tehnoredactorului (Mihail Circiog) și să conchidem cu tot temeiul că biblioteca primelor vîrste primește un lucru de interes.

TUDOR OCTAVIAN

Sublinieri

Există centre ale olăritului și în Vrancea!

Nu, nu este nici o ficțiune în această afirmație. În Vrancea există centre ale olăritului — meșteșug și creație populară în același timp, cu o veche tradiție. Iar dacă deschid o discuție pe această temă, nu o fac din interes local, regional, ci din nevoia de a încorpora fenomenul în bronzul civilizației poporului român, în istoria noastră multimilenară. Prin această intervenție însă mai atrag atenția și oamenilor de specialitate care, adesea, „exploatează" filoane ale creației și artei populare, considerate de „primă mînă", ignorînd micile piraie care, la urma-urmei, formează fluviul. Fără a fi tendențios, departe de a generaliza, sesizez totuși o anumită practică în cercetarea noastră culturală: se investighează și se bătătoresc aceleași, mereu aceleași locuri — totul în detrimentul altora, care, ca și primele, mustesc de substanță. Nu este greu de intuit, în această manieră, pericolul pierderii unor valori, tradiții etc.

În cazul nostru, centrele de olărit Ireștl-Vidra, situat la „poarta" Țării Vrancei, și Garoafa, lîngă Mărășești, trăiesc prin forța pe care o au creatorii, meșterii din aceste localități, ambele situate pe malul Putnei. La Ireștl există un număr de aproape 30 olari, parte din ei, cei de pe ulița cunoscutului meșter Crăciun Duță, constituind o veritabilă breaslă. Iar acest centru al olăritului așa cum o dezvăluie un studiu al etnografei Virginia Arbore, de la Complexul muzeal al județului Vrancea, apare într-o hartă din 1835. Aici se practică olăritul din tată-n-fiu. Cîte lucruri minunate n-au ieșit și nu ies de pe mîna acestor artiști populari?! Prispele caselor lor orientate către soare sînt pline cu vase din ceramică — smălțuită sau nesmălțuită, arse sau crude. Lutul s-a metamorfozat, căpătînd valoare de obiect de artă, pornind însă de la criterii funcționale și estetice. Iată, de pildă, la Crăciun Duță găsim talgere, ulcioare, străchini, oale pentru lapte, fierbătoare de vin, chiupuri, pătrunjelnițe, ghivece de flori, toate în multe forme și mărimi, cu ornamentică diversă, în care domină, totuși, florile de cîmp, apele, păsările.

Olarii Vrancei, cei mai reprezentativi dintre ei — din rîndul cărora nu pot fi omiși nici cei din Garoafa, în frunte cu frații Costache și Alexandru Marian — și-au alcătuit colecții ceramice în secția de specialitate a Complexului muzeal din Focșani. Arta lor e prezentă în multe case vrîncene, ale altora care le cumpără marfa. Chiar în aceste zile, la Ireștl se lucra o comandă de vase pentru export.

Ceea ce semnalez în mod deosebit, este faptul că ceramica de Ireștl păstrează fondul ceramicii dacice. Moștenind meseria, olarii au dus, firește, din generație în generație, o întreagă civilizație a strămoșilor noștri. Priveam deunăzi, pe un șantier arheologic de la Coroteni-Slobozia Bradului, fragmente de vase ceramice din cîteva locuințe de acum cîteva secole sau, pe un alt strat, din neolitic. Erau izbitoare formele gurii oalei, pîntecelui ei, toartei, ornamentica — izbitoare prin asemănarea cu cele de azi, întîlnite la Ireștl și chiar la Garoafa, sau în alte centre de olărit din țara noastră.

Arta, aici, pe plaiul Mioriței, ca pe întreaga întindere a pămîntului românesc, consfințește și elogiază munca, îl așază pe om deasupra tuturor lucrurilor. Iată de ce ceramica vrînceană poate și trebuie să-și găsească locul, oriunde se vorbește de civilizația materială, de geniul creator al poporului nostru!

AL. CRIHANĂ

CORNELIU COMAROVSKI: „Burebista"
Fotografie: RADU VINTILESCU

Un muzeu în labirint

În căutarea lui El Greco (III)

Fascinaţia ambiguităţii

Unul dintre autoportretele presupuse

Un medic spaniol a fotografiat cîteva portrete ale lui El Greco în care a corectat alungirea formelor, pusă de el pe seama astigmatismului, aducîndu-le, zicea, la normal. Aceasta în dorinţa de a demonstra că bizara alungire nu ascunde decît o boală de ochi şi că, eliminînd deformarea produsă de astigmatism, putem obţine figurile cum le-ar fi pictat un El Greco sănătos. Dar comparînd imaginile originale cu cele corectate nu e prea greu să-ţi dai seama că, odată cu deformarea, a fost înlăturat şi misterul figurilor respective. „Normale" (într-o accepţiune simplificatoare), ele au devenit banale. Şi-au pierdut enigma şi odată cu ea fascinaţia.

Există, desigur, spirite care se tem de enigmă ; şi care, dacă ar putea, n-ar părăsi niciodată linia dreaptă. Ele au oroare de dileme, de ezitări. Tot ce scapă explicaţiei imediate li se pare primejdios şi impur. În tufişurile din marginea liniei drepte bănuiesc capcane mortale. Acestor oameni le e neplăcut să afle că în ultimul an de viaţă Carol Quintul a încercat în zadar să facă patruzeci de pendule să meargă la fel. Iar labirintul e, pentru ei, o aventură dubioasă.

După cum există alţii pentru care ieşirea din labirint capătă uneori înţelesul izgonirii din labirint. Şi nu pentru că indoiala ar fi singura lor patrie adevărată, iar răspîntia singurul echilibru posibil. Răstigniţi pe securea dublă, ei cred că au o şansă, să sacrifice cît mai puţine întrebări şi să afle în centrul labirintului taina pe care o căutau. Sensul ultim care i-a fascinat totdeauna. Vor şti în sfîrşit. Vor putea murmura sau răcni răspunsul suprem. Dacă acest răspuns va fi moartea, vor muri fără iluzii. Vor şti că înlăuntrul morţii nu e nimic decît moartea. Şi că înlăuntrul vieţii se află tot moartea. Orice ar face, unul din cele două tăişuri ale securii duble le va reteza capul. Iar dacă în centrul labirintului nu vor descoperi nimic decît o încăpere pustie, vor şti, vindecaţi de gustul morţii şi ai eternităţii, că unica înţelepciune adevărată e să trăieşti din plin timpul măsurat pe care-l ai la dispoziţie, să fii excesiv între limitele care ţi se oferă. Firul Ariadnei nu va mai fi atunci o fugă din labirint, ci drumul spre dragostea cea mai înaltă : cea care nu mai are nimic de regretat. Întrucît, cei care au ajuns la ea au trăit toate îndoielile : pot în sfîrşit să se bucure de o certitudine. Ei şi-au asumat toate meandrele : pot da crezare acum liniei drepte ; ea îl va duce direct la ţintă.

Ceea ce e adevărat pentru oameni poate fi adevărat şi pentru secole. Vom înţelege astfel, poate, de ce a fost o perioadă în care numele lui El Greco aproape dispăruse. Nu e vorba, cred, numai de capriciile gustului aici. Mai curînd am putea spune că timpul acela nu simţea nevoia lui El Greco. Nu-l interesau siluetele sale ciudate care zboară stînd pe loc aşa cum în basoreliefurile egiptene personajele merg stînd pe loc. În schimb, epoca modernă, mai anxioasă, poate, dar şi mai deschisă întrebărilor a înlăturat cenuşa şi a lăsat aceste flăcări să se înalţe din nou. Căci în momentele cînd se reîntoarce în labirint omul o poate face din mai multe motive, dar ceea ce ne interesează este că o poate face şi mînat de speranţă. El îşi aminteşte că a fugit din labirint fără să-i deslege misterul. Şi poate că acolo în centrul labirintului avea o şansă să dea un răspuns tainei sale.

Nu mă gîndesc aici la acea ambiguitate tulbure, elaborată din ceaţă artificială, care nu ascunde decît vidul celui care a provocat-o ; celui ce este ambiguu nu pentru că vrea să spună totul, ci pentru că nu vrea să spună nimic. Există o ambiguitate care rezultă din refuzul de a simplifica şi de a renunţa la complexitatea aspiraţiilor inimii noastre. Şi dacă nu ne place termenul „ambiguitate", n-avem decît să-l înlocuim cu altul. Mister, de pildă. Nu misterul surîsului ei ne readuce mereu în faţa Giocondei ? Cei care au dorit să ni-l explice precis au uitat că acest surîs nu ascunde totdeauna şi pentru toţi aceeaşi taină ; că el se adresează tuturor tocmai pentru că nu se adresează deschis nimănui. A lămuri, într-un asemenea caz, înseamnă nu a risipi enigma, ci a-i înţelege caracterul incitant. În labirint ne tulbură faptul că pe acelaşi drum se poate ajunge la dragoste sau la moarte, dar şi în artă riscul cel mai grav face dragostea cu atît mai fascinantă.

Într-adevăr, problema principală într-un labirint este aceeaşi cu a vieţii. Ce sens îi dăm. Şi, deci, aceeaşi cu a artei. Spaima labirintului ? De ce cînd arta şi-a obţinut, poate, victoriile cele mai importante în ei, în confruntare fie cu moartea, fie cu dragostea ? Ce este altceva pictura lui Van Gogh decît un cîntec însorit spre centrul labirintului ? Un centru al labirintului care, pentru Van Gogh, nu e tenebros. E o amiază de vară, cu grîu copt şi cu un stol de corbi negri ce planează deasupra unui lan fierbinte, ars de un soare care îmbată şi ucide ; în vreme ce în labirintul lui Rembrandt securile duble au un tăiş de lumină şi altul de umbră, iar Minotaurul seamănă cu noaptea.

Atitudinea faţă de pictura lui El Greco e chiar atitudinea faţă de labirint. Unii l-au dispreţuit, l-au socotit nebun, extravagant, snob sau pur şi simplu nu l-au înţeles. Alţii au căutat în misterul lui un răspuns. Deoarece rostul cel mai înalt al ambiguităţii nu este altul decît cel al labirintului. Să ne învăţe pînă la urmă valoarea lucrurilor simple, să descoperim în meandre linia dreaptă. Căci în orice labirint există un singur cuvînt invincibil. Acel care şi-au ratat viaţa au început totdeauna prin a nu mai iubi nimic.

OCTAVIAN PALER ■

Simple note

Duiliu Zamfirescu în două epistole inedite

Nu m-am împăcat niciodată cu „teoreticienii" din vremea tinereţii mele — şi au fost destui — şi nici cu cei mai tîrzielnici, oricît de prestigioşi ar fi fost ei, care considerau corespondenţa emanată de la personalităţi din lumea ştiinţifică, literară sau politică nimic mai mult decît un document care poate atesta o relaţie şi ratifica o realitate pentru o anume circumstanţă şi pentru un moment specific.

Firească, sînt scrisori şi scrisori ; cu o semnificaţie mai restrînsă ori mai largă, sau fără nici o semnificaţie. Dar orice ar rezulta din conţinut, pe mine personal fiece rînd care îl ţin în mînă ca să-i trec sub priviri, venind de la ostenitori întru minte şi suflet, întru faptă, şi frumos, şi bine, aşezaţi în istorie, fie ea literară sau politică, ştiinţifică, artistică sau socială, mărturisesc fără sfieli, mă emoţionează. Şi cele mai multe dintre epistole mi-au ridicat întrebări, ca să mă trimită înapoi în văgăunile timpului şi nu numai o dată m-am întors din aceste — vă rog să credeţi — extenuante excursii în trecut, edificat în probleme care îmi păreau confuze şi încîlcite, dar peste asta, ceea ce e mai important, întotdeauna sporit în cunoaşteri.

Truda, desigur, nu e uşoară, însă la capătul ei, cînd începi să pipăi adevărul şi limpezimile, satisfacţia este enormă şi capeţi conştiinţa că vei fi împlinit efectiv un lucru cu modestele tale strădanii, cum alte ori umblînd după altceva, se desfac drumuri noi şi descoperi ferestre neştiute.

În cele ce urmează dau două scrisori, pînă acum inedite, adresate de Duiliu Zamfirescu (1858—1922) profesorului şi academicianului Ion Simionescu (1873—1944), care sper că vor confirma, măcar parţial, punctul de vedere exprimat mai sus.

Prima este din 20 septembrie 1914 şi sună aşa :

Domnule Secretar General şi stimate coleg,

Însemnarea ce v-am lăsat ieri la Academie se referă la diploma de licenţiat în litere de la Sorbonna, a fiului meu Alexandru Duiliu Zamfirescu, (1892—1968 diplomat şi el de carieră, cu tardive şi sporadice ambiţii scriitoriceşti — n n). Ea a fost depusă la Minister, împreună cu diploma de bacalaureat, pentru echivalenţă. Cum însă era vorba de serviciul militar, Ministerul D-voastră a trimis Rectoratului numai diploma de bacalaureat (pe care am şi găsit-o expediată Universităţii cu numărul ce v-am remis) ; prin urmare cealaltă diplomă trebuie neapărat să fie la Minister.

Vă rog să binevoiţi a face să se găsească această diplomă şi a mă înştiinţa, cu un cuvînt, la Odobeşti. Cînd mă voi întoarce la Bucureşti voi trece pe la Minister s-o iau.

Vă mulţumesc foarte mult şi sînt al D-voastră devotat coleg.

Duiliu Zamfirescu

Sîrurile, indiscutabil, n-au nici o însemnătate deosebită. Şi fac precizarea că ele sînt scrise pe o filă cu antetul hotelului „Athénée Palace", a cărui construcţie se isprăvise în acelaşi an, adică în 1914. De asemenea, adaug, că Ion Simionescu a îndeplinit funcţia de secretar general la Departamentul Cultelor şi Instrucţiunii Publice, în cabinetul prezidat de Ion I.C. Brătianu, unde ministru titular era I.G. Duca, în tot răstimpul dintre 1914 şi 1918.

Cea de-a doua e datată miercuri 13 septembrie 1918, Iaşi. Şi iată obiectul ei :

Stimate domnule Simionescu,

Un coleg de la secţia literară bate la uşa secţiei ştiinţifice cu speranţa de a găsi literatură curată.

„LIGA POPORULUI" s-a hotărît să scoată un Calendar, precum şi o foaie literară săptămînală.

Ţi-aş fi foarte obligat dacă ai binevoi a-mi trimite un articol de geologie populară şi un altul, de orice natură, pentru „Îndreptarea literară", ce va apărea o dată pe săptămînă, probabil cu începere de la 1 octombrie viitor.

Amîndouă aceste publicaţiuni vor căuta să-şi plătească colaboratorii în limitele unor mijloace destul de reduse.

Primeşte, te rog, stimate domnule Simionescu, salutările mele amicale,

Duiliu Zamfirescu

Şi hîrtia aceasta de corespondenţă are un antet : **Calendarul „Ligii Poporului", str I.C. Brătianu 157, Iaşi.**

Dar chestiunea în sine comportă unele explicaţii. Ce era în fond „Liga Poporului" ? S-au scurs de atunci mai bine de şase decenii şi epoca atît de vinzolită şi de frămîntată, continuă să-şi aştepte istoricul. „Liga Poporului" s-a numit organizaţia politică pe care a întemeiat-o generalul Alexandru Averescu, la Iaşi, împins de gloria de pe front şi de marea popularitate făurită de luptătorii din tranşeele primului război mondial.

A fost un fenomen de masă — rar întîlnit la noi pînă la el — care s-a irosit repede, în condiţii specioase şi imprejurări dificile, în cîteva scurte încercări de guvernare, — toate ratate, toate falimentare.

La început însă, înainte de uzura cîrmuirii, vîntul sufla cu brio în pînzele organizaţiei. Şi aderase la ea numeroase elemente de marcă ale intelectualităţii şi vieţii publice din România întregită. Astfel, în cele trei guverne prezidate de el, în 1918, 1920 şi 1926, vedem miniştri, între alţii, pe Take Ionescu şi C. Argetoianu, Duiliu Zamfirescu şi Vasile Goldiş, Octavian Goga, I. Lupaş şi P.P. Negulescu, Grigore Trancu-Iaşi, C. Garoflid, I.C. Atanasiu şi Dimitrie Greceanu, pe Nicolae Titulescu şi pe Matei Cantacuzino, Octavian Tăslăoanu, Ion Nistor, Ion Mitilineu, Teodor Cudalbu, C. Meissner, Ion Lapedatu, Ion Petrovici şi Dr. Petru Groza, ca să-i nominalizez doar pe cei mai notorii.

În 1920 „Liga Poporului" s-a transformat în „Partidul Poporului". Dar nu mai era nici entuziasmul speranţelor de la „Ligă", nici mitul ostaşului triumfător. Totul se pulverizase şi totul începea să devină amintire. Bruscă celebritate, dar şi mai bruscă amurgire.

La Iaşi însă, în 1918, la 14 aprilie, „Liga" face să apară ziarul cotidian „Îndreptarea", care îi va fi oficios şi unde Duiliu Zamfirescu desfăşoară o activitate gazetărească remarcabilă, reluînd după multi ani scrisul zilnic de la vechea „Românie liberă" a lui Dimitrie August Laurian.

N-am văzut niciodată pînă acum colecţia ieşeană a „Îndreptării" ; dar am cunoscut „Îndreptarea" din cei 12 ani dintre 1926, cînd am intrat în presă, şi 1938, cînd, odată cu desfiinţarea partidelor, s-au suprimat şi ziarele care le reprezentau.

Şi, pornind de la cea de-a doua epistolă a lui Duiliu Zamfirescu, am căutat să-mi elucidez nedumeriri şi să înlătur eventualele curiozităţi şi interogări ale lectorului. M-am ales din expediţia mea cu cîteva impresii, cu mai multe reflecţii şi am descoperit şi unele fapte pe care nu le ştiam. Le voi împărtăşi în „Flacăra" viitoare.

L. KALUSTIAN ■

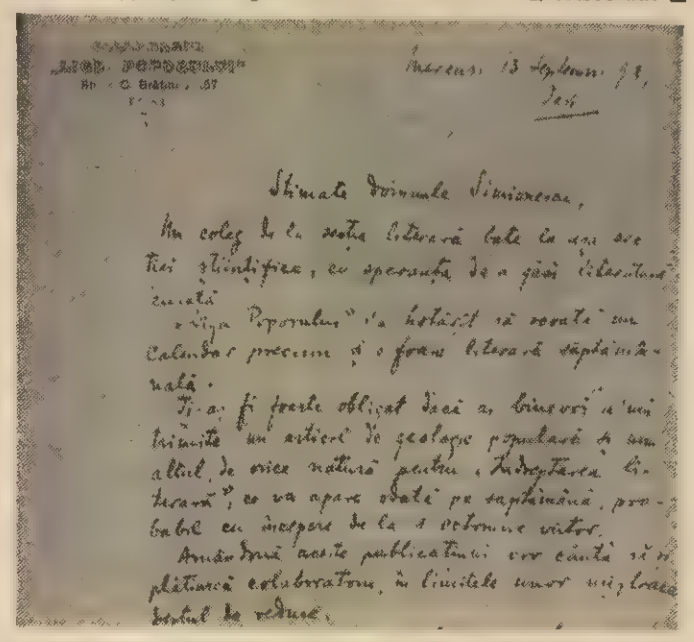

Stimate domnule Simionescu,

Un coleg de la secţia literară bate la uşa secţiei ştiinţifice cu speranţa de a găsi literatură curată.

„Liga Poporului" a hotărît să scoată un Calendar precum şi o foaie literară săptămînală.

Ţi-aş fi foarte obligat dacă ai binevoi a-mi trimite un articol de geologie populară şi un altul, de orice natură, pentru „Îndreptarea literară", ce va apărea odată pe săptămînă, probabil cu începere de la 1 octombrie viitor.

Amîndouă aceste publicaţiuni vor căuta să-şi plătească colaboratorii, în limitele unor mijloace destul de reduse.

Tinerii trebuie să ştie

Dicţionar de lagăr

NACKT

Din tot ce s-a înţeles de-a lungul vremurilor prin „respect faţă de om", în lagărele naziste de exterminare nu se respecta nimic. Omul era strivit, distrus, nimicit cu aceeaşi nepăsare cu care este strivit un ciob de sticlă. Nu era respectat nici măcar elementarul drept de a-ţi păstra cămaşa cînd mori, drept rezervat tuturor condamnaţilor la moarte. În lagărele naziste de exterminare, **Häftling**-ii erau trimişi în moarte totdeauna **nackt**, în pielea goală.

Toate camerele de gazare erau prevăzute cu un vestiar în care victimele se dezbrăcau. Smulgerea zilnică a hainelor de pe miile de cadavre, care în timpul gazării se încleştau unele în altele, ar fi fost imposibilă. De aceea, în camera morţii, fiecare **Häftling** trebuia să intre **nackt**, în pielea goală. Nu numai la Birkenau-Auschwitz, unde în camerele de gazare intrau cîte 2 000 deodată, se proceda astfel, ci şi în lagărele mai mici. **SS Hauptsturmführer-ul** Joseph Kramer a mărturisit : „...am condus la camera de gazare, pe la orele nouă, 15 femei, într-o camionetă. Le-am spus că le ducem la camera de dezinfectare. Ajutat de cîţiva SS-işti, le-am dezbrăcat de tot şi, cînd au fost complet goale, le-am impins la camera de gazare.

Cînd am închis uşa, au început să urle... cînd am deschis uşa, după ce am pus în funcţiune ventilaţia, zăceau pe jos fără viaţă şi pline de excremente..."

Şi hainele celor lichidaţi prin împuşcare trebuiau recuperate înainte de a fi găurite de gloanţe. Cei selecţionaţi erau duşi în pădure. Întîi îşi săpau şanţul. Apoi erau împinşi cu cîteva sute de metri mai în spate, într-un luminiş şi aliniaţi în rînduri de cîte cinci. Celor din primul rînd li se ordona să se dezbrace. Loviţi din spate cu cravaşele, erau siliţi să alerge, în pielea goală, spre şanţ. Uneori erau opriţi pe buza lui, alte ori obligaţi să coboare în el. După cîteva salve de mitralieră, se ordona dezbrăcarea celor din rîndul al doilea. Comenzile se repetau pînă cînd în luminiş nu mai rămîneau decît cîteva sute de grămăjoare de haine înşiruite, într-o ordine impecabilă, în cinci rînduri.

Şi cînd exterminarea se făcea în lagăr, individual, prin **Genickschuss**, prin împuşcare în ceafă, pentru ca hainele să nu se mînjească de sînge, **Häftling**-ul era dus spre locul execuţiei tot **nackt**, în pielea goală.

OLIVER LUSTIG ■
fostul Häftling nr. 112 398

Capriciile vremii pun la încercare puterea oamenilor

În multe țări ale Europei, cea de-a doua jumătate a lunii iulie a debutat cu temperaturi neobișnuit de scăzute, cu furtuni, ploi abundente, inundații. Aceste fenomene s-au manifestat cu putere și în țara noastră, atît în partea de vest, mai ales în zona Banatului și Crișanei, cît și în partea de răsărit. Furtunile, pe alocuri cu o viteză de 144 km pe oră, și revărsările de ape au produs însemnate distrugeri și pagube. Pentru a afla amănunte în legătură cu cauzele care au determinat aceste fenomene, ne-am adresat tovarășei Elena Milea, șefă de secție la Institutul meteorologic din București, care ne-a furnizat informațiile de mai jos.

A doua decadă a lunii iulie a început în țara noastră cu o vreme călduroasă specifică pentru luna lui Cuptor. Aerul cald tropical a făcut ca temperatura aerului să înregistreze în cursul zilei de 21 iulie valori pînă la 36° (Bechet).

În schimb, în Europa centrală înaintase o masă de aer mult mai rece, de natură polară, ce a făcut ca în aceeași zi temperaturile în această zonă să înregistreze valori de numai 12° la 16°.

Masa de aer rece era delimitată de un front atmosferic al unei depresiuni barice din Marea Nordului, care s-a deplasat în 24 de ore (20 VII ora 03 — 21 VII ora 03) pînă în Europa centrală. Fronturile atmosferice ale acesteia, în drumul parcurs, au determinat ploi abundente, urmate, pe alocuri, de inundații, precum și de intensificări de vînt, în Țările de Jos, Germania și Austria.

În cursul zilei de 21 iulie, acest front, înțesnit și de situația din straturile înalte ale atmosferei, a continuat să înainteze rapid spre țara noastră, unde acționa masa de aer tropical.

Primul contact între aceste două mase de aer s-a produs în zona Iugoslaviei și vestul țării noastre.

Datorită contrastului mare de temperatură și de umezeală, ce s-a creat între cele două mase de aer, a făcut ca și fenomenele legate de acest front să fie mai intense și, pe alocuri, chiar violente.

Astfel, în ziua de 21 VII, de la ora 16, vîntul a început să se intensifice în Banat și Crișana, determinînd vijelii puternice, însoțite de transport de praf.

Intensificările au fost mai puternice în jumătatea de nord a Banatului și în sudul Crișanei, unde s-au atins viteze pînă la 40 m/s (144 km/oră) la Banloc, 35 m/s la Arad, 32 m/s la Ineu etc.

De asemenea, au început să cadă și ploi care au avut și caracter de averse, însoțite de descărcări electrice și, izolat, și de grindină.

Deplasîndu-se în continuare spre est, ploile s-au extins în cea mai mare parte a țării, excepțînd sud-estul, unde au avut un caracter izolat. Intensificările de vînt cu o intensitate mai mică (pînă la 60 km/oră) s-au produs și în celelalte zone ale țării, în special în sudul și estul țării.

Cantitățile de precipitații căzute au avut în unele zone caracter torențial, totalizînd numai în cîteva ore valori de 84 l/mp la Vaslui, 70 l/mp la Negrești, 62 l/mp la Cristești, jud. Botoșani, etc.

Ploile ce au căzut în ultimele două zile (21—23 VII) au depășit 50 l/mp în Crișana, 96 l/mp la Borod, 83 l/mp la Oraș Dr. P. Groza, 76 l/mp la Supuru de Jos, 173 l/mp la Stina de Vale, în Munții Banatului (pînă la 115 l/mp la M. Semenic), în jud. Vaslui (Vaslui — 91 l/mp) și, pe alocuri, la Botoșani și în Munții Făgăraș.

Referindu-ne la cantitățile ce au căzut în zona Munților Apuseni și ai Banatului, acestea au atins și depășit numai în două zile valorile normale pentru întreaga lună, iar la Vaslui numai în 5 ore s-a depășit valoarea lunară normală (60 litri/mp).

De asemenea, răcirea ce s-a produs a fost accentuată, temperaturile maxime înregistrînd o scădere de 19°. Astfel, la Oravița, temperatura maximă a coborît pînă la 12° (22 VII 1980).

Vîntul — o tornadă, oamenii — o stavilă

Lumi, 21 iulie 1980, zi de vară cu soare mult. Campania secerișului în curs normal. Satele și orașele timișene trăiau și munceau. Dar brusc, cum se mai întîmplă în natură, fără să fie preveniți meteorologii, cerul s-a întunecat. Soarele s-a ascuns, s-au ridicat nori, nori de praf, vremea s-a răcit, aerul a devenit vînăt, vîntul a născut furtuna. Intensitatea vîntului a depășit 100 km/oră.

Întîi au spart palele și balotii. Au fost culcate și scuturate lanuri de grîu. Au picat poamele și legumele, unele gata de cules. Au dezrădăcinat și arbori bătrîni, și arbori tineri.

Au sărit acoperișuri și scînduri au căzut. Stîlpii s-au încîlcit și s-au rupt fire electrice și telefonice.

Totul semăna cu o nemaiîntîlnită, în județul timișean, tornadă care cuprindea îndeosebi localitățile din jumătatea de nord a teritoriului.

Apoi pe la ora 19, așadar după două ore, vîntul s-a astîmpărat și s-a lăsat ploaia cu stropi reci și deși.

Au venit oameni, de la primar la muncitor, de la paznic la director, de la electrician la îngrijitor de animale, toată suflarea.

Chiar și copiii, chiar și bătrînii.

La indicația Comitetului județean de partid s-a trecut imediat la aplicarea unui program cu trei puncte distincte : înlăturarea urmărilor furtunii ; evaluarea pagubelor și asigurarea normală a muncii și vieții și s-au restabilit rapid (pînă marți dimineață la ora 4,16, deci toată noaptea) rețelele electrice distruse, căile rutiere blocate și legăturile telefonice avariate.

La Teremia Mare, în frunte cu primarul Willi Heinz, calea ferată a fost deblocată de arborii frînți peste linii, iar la Lovrin, tot cu inițiativă urgentă, s-a trecut la repararea acoperișurilor distruse ale magaziilor de cereale. La I.A.S. Mașloc s-au mobilizat forțe sporite pentru a continua secerișul, folosind combinele cu cabine, de teama unei eventuale grindine care ar fi sporit pagubele la grîu.

Din evaluarea făcută în județul timișean rezultă că vremea nefastă a pricinuit pagube în proporție de 20—30 la sută pe 4 337 ha grîu, 3 343 ha floarea soarelui, 579 ha tutun, 2 032 ha în ulei, 1 392 ha legume, 300 ha vie, 2 663 ha plantații pomi.

Au mai fost provocate pagube la cinci adăposturi de animale, 25 ha sere, 114 ha solarii cît și la peste 700 case personale.

De menționat că în nici o localitate nu s-au semnalat victime omenești.

Se muncește și în continuare în două direcții esențiale : înlăturarea totală a urmărilor furtunii și intrarea activităților în ritm firesc.

De alaltăieri, aplicîndu-se măsurile stabilite de comandamentul județean pînă în ziua și ora aceasta (miercuri, ora 15, cînd transmit aceste gînduri), așa cum au dovedit și în lupta cu stihiile apelor, localitățile și satele timișene afectate de furtună își văd liniștite de cursul firesc și muncii și vieții, hotărîte să șteargă în întregime semnele materiale lăsate de furtună.

TEODOR BULZA ■

În județul Arad, aceeași puternică mobilizare

Din județul Arad ni se comunică știrea că puternica furtună din cursul zilei de luni a pricinuit și în acest județ serioase perturbații în activitatea oamenilor. S-au produs importante pagube materiale, fiind afectate suprafețe întinse de culturi precum și imobile ale unor instituții și îndeosebi ale cetățenilor din zonele Arad, Țelnac, Secusigiu, Nădlac, Sintana, Șiria, Pîncota, Ineu ș.a. Au avut de suferit și unele unități industriale, vîntul puternic avariind acoperișul unor hale și depozite.

Organele județene au acționat cu promptitudine, mobilizînd cetățenii la acțiuni de limitare a pagubelor, de înlăturare operativă a stricăciunilor provocate, venind în același timp în sprijinul celor afectați cu materiale de construcție. În centrul atenției, la ora cînd se tipărește revista noastră, în județul Arad, ca și în alte județe, se află și acțiunile de prevenire și de combatere a efectelor inundațiilor provocate de precipitațiile excesive din ultimele zile.

Despre faptele de eroism și solidaritate ale oamenilor din aceste locuri vom relata mai pe larg în numărul viitor al revistei.

PETRU VINTILĂ : Mitologie

File din istoria spionajului (IX)

Cruciadele

Definirea cuprinzătoare și în același timp succintă a unui eveniment istoric de amploarea și însemnătatea cruciadelor este deosebit de dificilă. Limitîndu-ne la secolele XI și XII și la țările din estul bazinului mediteranean, putem spune că aceste cruciade au reprezentat, de fapt, expediții militare de cucerire a unor teritorii din Levant, întreprinse de către feudalii vest-europeni în alianță cu biserica catolică și cu virfurile negustorești din orașele italiene.

Chemîndu-i în toamna anului 1095 pe credincioși sub steagul cruciadelor, biserica de la Roma a urmărit nu numai să abată atenția sărăcimii de la starea mizeră în care se găsea, ci să și declanșeze o mișcare religioasă care să-i permită să supună pentru totdeauna biserica răsăritului. Dar cruciada țăranilor, plecați primii către ținuturile Orientului, s-a terminat în mod tragic. Neînarmați, fără provizii și bani, ei au pierit cu miile pe drum, iar cei ce au reușit să ajungă la destinație au fost masacrați de turcii selgiucizi sub privirile satisfăcute ale conducătorilor Bizanțului.

Un rol însemnat l-au jucat în cruciade cavalerii feudali bine înarmați și pregătiți pentru războaiele al căror număr sporise considerabil către sfîrșitul primului mileniu. Ei au plecat în prima lor cruciadă în august 1096 constituiți în : grupul lotharingian, în frunte cu Godefroy de Bouillon și cu fratele acestuia, Baudoin de Boulogne, grupul normand din Franța de nord și din Provence, condus de către Raymond al IV-lea de Saint Gilles, conte de Toulouse, și grupul normand din Italia de sud, condus de Bohémond de Tarent și nepotul său Tancred. Nobilii feudali și cavalerii care îi însoțeau rîvneau acapararea unor ținuturi și cetăți bogate, pe care să le transforme în comitate sau regate sub stăpînire proprie.

Adversarii armatelor cruciate au fost turcii selgiucizi, care reușiseră să le smulgă bizantinilor teritoriile bogate ale Asiei Mici și Levantului și care se constituiseră acolo în formațiuni statale conduse de sultani, atabegi și emiri ; mai tîrziu, adversari redutabili ai regilor europeni veniți în cruciada a III-a și ai statelor formate de cruciați în Orient au devenit și arabii (sarazinii) din Egipt, între conducătorii cărora a strălucit sultanul Youssef Salah Ed Din (Saladin). Țăranii creștini sau musulmani trăitori în Orientul Apropiat au nădăjduit o vreme că noii veniți aveau să aducă o îmbunătățire a situației lor și au început prin a-i sprijini. Cînd feudalii occidentali au introdus formele europene de exploatare, mult mai grele decît cele practicate de turci sau de arabi, populația locală a devenit ostilă cruciaților.

Această descriere cu totul sumară a condițiilor istorice în care s-au desfășurat cruciadele și a forțelor angajate în luptă ne permite să constatăm că activitățile de spionaj și contraspionaj desfășurate pe fondul războaielor cruciate nu au putut fi în nici un caz opera unor servicii organizate și specializate. Fiecare șef militar se preocupa personal de organizarea rețelei informative necesare scopurilor ce le urmărea și dirija direct această rețea în funcție de situație. Numeroasele cronici creștine și arabe ale cruciadelor abundă de relatări ale acțiunilor de spionaj desfășurate atunci.

De pildă, Baudoin de Flandra nu și-a pierdut deloc timpul cu așa-zisa „expediție sfîntă" pentru eliberarea mormîntului lui Christos. Ajungînd în Siria, el s-a asociat cu un șef local armean, pe nume Pakrad, care l-a convins că izgonirea turcilor selgiucizi din cetățile și teritoriile cu populație armenească reprezintă calea cea mai lesnicioasă pentru a pune mîna pe un principat bogat. În consecință, feudalul franc lăsă altora gloria cuceririi Ierusalimului și porni cu mica sa oaste prin ținuturile Ciliciei, ajungînd la Edessa (localitatea Orfa din zilele noastre) unde domnea un principe bătrîn, anume Thoros. Manevrînd cu abilitate între diverși conducători ai turcilor selgiucizi care cotropiseră Siria și plătind cu promptitudine tributurile pretinse de aceștia, Thoros reușise să asigure Edessei o anumită autonomie recunoscută și de Bizanț, pentru care principele armean rămînea „guvernatorul roman al Edessei". Dar Thoros își dădea seama de fragilitatea acestei independențe amenințate din toate părțile și de aceea sosirea lui Baudoin și a cruciaților săi i se păru salvatoare. El a deschis larg porțile cetății în fața nobilului franc pe care s-a grăbit să-l înfieze, desemnîndu-l ca moștenitor al său și asociindu-l imediat la conducerea treburilor principatului. Imprudența s-a dovedit a-i fi fatală bătrînului principe armean. Nerăbdător să se vadă cît mai repede stăpînitor al Edessei, Baudoin a intrat în legătură cu cîțiva dintre notabilii principatului, dușmani ai lui Thoros, și ca urmare a înțelegerii secrete intervenite între ei, aceștia din urmă au atacat și prădat la 7 martie 1098 palatul principelui. Pe moment, Thoros a reușit să se salveze refugiindu-se în turnul palatului, implorîndu-l de acolo pe „fiul său adoptiv". Baudoin, să-i vină în ajutor cu cruciații săi. Dar sub pretextul că nu vrea să se amestece în disputele localnicilor, acesta a refuzat să intervină cu forța armelor împotriva atacatorilor.

(Va urma)

I. MOCANU ■

Lumea în care trăim

Un gigantic și periculos arsenal

Europa este preocupată de destinul ei. Mai mult ca oricînd, popoarele acestui continent își pun întrebări privind perspectivele acestei părți a globului într-un moment marcat printr-o tensiune periculoasă. Evenimentele au demonstrat consecințele grave ale recrudescenței politicii de forță, ale unei politici anacronice, în dezacord flagrant cu cerințele acestei epoci. Poate rămîne Europa în afara frămîntărilor momentului? Fără îndoială, răspunsul nu poate fi decît negativ. Europa nu se poate izola de restul lumii. Dealtfel, nici n-ar fi posibil într-o lume bazată pe multiple interdependențe, caracterizată prin influențe reciproce și prin legături mai strînse decît oricînd în istorie. Nici Europa nu este un continent al liniștii. Chiar dacă aici nu există conflicte de genul celor care însîngerează alte zone ale planetei, Europa trăiește în incertitudinea pe care o creează acumularea excesivă de arme și armate. Căci Europa este cel mai mare depozit de arme și cea mai mare aglomerare de trupe.

Pe acest continent, care numai în acest secol a cunoscut două conflagrații devastatoare, dintre care prima s-a soldat cu 10 milioane de victime, iar a doua cu 50 milioane, deci, pe acest continent încercat, care nu mai dorește repetarea experiențelor dramatice ale trecutului, se află stocate arme nucleare ce echivalează cu peste 100 000 de bombe de tipul celeia care a explodat la Hiroșima. 100 000 de asemenea bombe sînt suficiente pentru a lichida de cîteva ori întreaga populație a Terrei. Dar nu-i vorba doar de aceste bombe. În Europa se mai găsesc 72 000 de tancuri și 23 000 de avioane de luptă, iar numărul de militari, raportat la mia de kilometri pătrați, este, pe acest continent, de cinci ori mai mare față de Asia, de 20 de ori mai mare față de America Latină și de 30 de ori mai mare față de Africa. Sînt cifre care au mai fost, poate, evocate, dar repetarea lor este indispensabilă pentru că fiecare om trebuie să înțeleagă că Europa acestui moment nu înseamnă doar strălucite monumente, creații magnifice ale spiritului uman, prestigioase realizări tehnice, progres industrial, frumuseți naturale.

Cunoaștem ceea ce Europa a dăruit civilizației umane. Rolul ei în istorie nu mai trebuie menționat. Dar să nu omitem realitățile prezentului. Europa înseamnă, în același timp — iar acest lucru nu trebuie uitat —, un gigantic și periculos arsenal de arme ultramoderne, de arme nucleare cu o inimaginabilă putere de distrugere. Este o realitate dezvăluită încă în cursul conferinței de la Helsinki și care n-a încetat să se agraveze. Cursa înarmărilor, cu sumele uriașe irosite în acest domeniu a dus la situația în care există o capacitate distructivă enormă, cu pericolele pe care le degajă o asemenea stare de lucruri. Se poate considera, de aceea, că situația în Europa este, sub acest aspect, îngrijorătoare și periculoasă.

Pentru că, potențial, există pericolul ca un nou război mondial — ceea ce evident ar fi catastrofal pentru întreaga planetă — să poată izbucni tot de aici. Iată de ce înmulțirea arsenalelor nu constituie calea spre o reală securitate, deoarece armele nu pot aduce nici securitate, nici pace, ci creează doar insecuritate, tensiune, pericol.

Cînd discutăm despre viitorul Europei este necesar să luăm în considerare, prioritar, această realitate. Este contextul în care trebuie plasată și viitoarea reuniune de la Madrid a celor 35 de state care au semnat Actul final de la Helsinki. Categoric, cea mai bună pregătire a reuniunii de la Madrid ar constitui-o înlăturarea obstacolelor apărute în calea destinderii, eliminarea a însăși surselor de încordare, astfel încît dialogul european să se poată desfășura într-o ambianță constructivă. Îmbunătățirea climatului politic nu poate interveni de la sine. Ea poate și trebuie să fie efectul direct al acțiunii unite a tuturor forțelor angajate în afirmarea destinderii. În mod deosebit trebuie să se acționeze cu mai multă fermitate pentru traducerea în viață a angajamentelor asumate la Helsinki și în primul rînd pentru trecerea la măsuri concrete de dezangajare militară și dezarmare în Europa, fără de care nu se pot concepe o securitate reală și o amplă cooperare pe continent și în întreaga lume. Ca atare, România consideră că în centrul viitoarei reuniuni de la Madrid trebuie să stea aspectele militare ale securității europene, discutarea și convenirea unui program de acțiuni privind înghețarea și reducerea bugetelor militare, retragerea trupelor în granițele țărilor respective, desființarea bazelor militare străine, trecerea la lichidarea concomitentă a blocurilor militare — program capabil să permită progrese concrete în direcția dezangajării militare și dezarmării pe continent. De cea mai mare importanță este să se evite amplasarea de noi arme de distrugere cum sînt rachetele pe care N.A.T.O. intenționează să le instaleze pe continent.

Este neîndoielnic că orice pas înainte spre obiectivul dezangajării militare și dezarmării în Europa, ținînd seama de rolul și ponderea acestui continent, ar putea contribui la oprirea degradării climatului internațional, ar favoriza destinderea, ar avea o influență binefăcătoare pentru întreaga planetă. Succesul reuniunii de la Madrid poate să determine o evoluție constructivă la scară mondială. Dar acest succes trebuie pregătit. El poate să fie rodul eforturilor tuturor statelor și popoarelor, ale tuturor forțelor progresului și păcii. În ceea ce o privește, așa cum arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu, România va face totul pentru ca viitorul Europei să fie pașnic, pentru ca acest viitor să fie clădit pe o autentică securitate și pe o largă cooperare, în consens cu interesele tuturor popoarelor.

AL. PINTEA

Alimentația dietetică — dictatură sau democrație?

„În timp ce lumea săracă crapă de foame, lumea noastră îndestulată riscă să crape pentru că mănîncă prea mult", apreciază profesorul francez Marian Apfelbaum în lucrarea sa recent apărută la editura Stock și intitulată „Cei ce se alimentează inegal". Autorul consideră că va veni vremea cînd „poliția va trebui să-și bage nasul în cratițele gospodinelor" — era tiraniei dietetice. Va apărea o nouă perioadă de prohibiție, de data asta alimentară, mult mai redutabilă decît mica prohibiție a anilor '20 din America, pentru că excesul de grăsimi și zahăr, care afectează populații întregi, este infinit mai dăunător decît excesul de whisky. Prevăzînd un adevărat apocalips al hranei excesive, autorul menționat anunță apropierea cu pași repezi a unor inevitabile opțiuni. Democrație sau dictatură dietetică?

Deciziile, autoritare sau liberale, ale guvernanților țărilor bogate vor fi, în materie de dietetică, la fel de pline de consecințe ca, de exemplu, cele în materie de energie sau politică internațională.

Profesorul francez analizează situația alimentară a populației americane, unde excesele alimentare depășesc orice imaginație. „Americanul mijlociu nu ți se arată nicăieri într-o lumină mai clară ca la Disneyworld, în Florida. În fiecare an, prin acest parc de distracții aflat sub domnia lui Mickey, Donald, Pluto și colegilor lor care nu încintă, defilează 20 de milioane de vizitatori. Rămîi uimit cînd întîlnești aici un număr incredibil de monștri, a căror grăsime debordează în sunci și sunculițe. Aceste pahiderme umane, îmbrăcate în tricouri roz și pantaloni scurți, ce crapă pe ei, se îndoapă veseli cu cîrnăciori fierți (vestiții hot-dogs) și cu băuturi acidulate sub privirile îngăduitoare ale părinților. În S.U.A. sînt 4 milioane de obezi masivi, adică 2 la sută din populație. 9 la sută din copiii americani sînt anormal de grași. Raportul dintre obisnuințele alimentare, obezitate și mortalitate este indiscutabil".

Utilizînd o serie de statistici americane, M. A. relevă că 5 kg în plus față de greutatea considerată normală în raport cu vîrsta și cu înălțimea persoanei respective reduce cu 8 la sută longevitatea. Se apreciază că, în general, obezitatea începe de la 10 la sută peste greutatea necesară. Începînd de la 30 la sută, obezitatea este considerată masivă. Între 30 și 40 la sută din americani sînt considerați obezi. 3 milioane de adolescenți fac parte din această categorie.

Încercînd o explicație a „foamei sătuilor", M. A. notează că: „secolele de foamete nu s-au șters din subconștientul umanității. Nu demult revoluția industrială ne-a umplut farfuriile și la masă avem reacții de proaspăt îmbogățiți. Dispretuim cerealele, legumele cu conținut de amidon, care satură fără a fi prea gustoase. Ne trebuie, cum afirmă dieteticienii, ceva gustos, care se topește în gură. Însăși varietatea meniului se întoarce împotriva noastră — cînd mănînci mei sau năut te saturi repede. Dimpotrivă, bogăția paletei noastre gastronomice ne îndeamnă să mîncăm fără să ne fie foame." În sprijinul afirmațiilor sale, M. A. aduce rezultatele anchetei întreprinse de comisia senatorială Mc Govern cu privire la politica dietetică a națiunii. Întrunită inițial pentru a studia subnutriția din lume, comisia a observat cu groază că poporul american. în marea lui majoritate, mănîncă mult și prost. În urma anchetei, comisia a sugerat șapte „obiceiuri bune" pe care este bine să le deprindem dacă vrem să trăim: să limităm alcoolul, să luăm trei mese pe zi fără să mai „ciugulim" nimic între ele, să luăm un mic dejun copios, să ne păstrăm greutatea constantă, să practicăm regulat exercițiile fizice, să dormim 7—8 ore pe zi, să nu fumăm. Orice cetățean care respectă cele 7 „porunci" poate trăi pînă la 78 de ani, iar dacă respectă doar trei din ele, longevitatea va scădea pînă la 67. Comisia nu a pus în lumină doar excesul pur și simplu. Excesul este, de asemenea, calitativ și — în pofida vitaminelor cu care americanii se îndoapă — unele elemente prețioase în nutriție lipsesc. Este cazul vegetalelor fibroase a căror lipsă din alimentație este, în concepția medicilor Barbara și David Reuben, principala cauză a cancerelor colonului. „Pîinea noastră albă este făcută dintr-o făină alît de pură încît nici gărgărițele nu o mănîncă, piureurile noastre, orezul nostru rafinat, nu mai au deșeuri. Nu numai că avînd stomacurile ultrasensibilizate mîncăm mai mult, ci suferim de cancere ale colonului, flebite, hemoroizi, precum și de maladii ale inimii cauzate de lipsa alimentelor fibroase. Un european mijlociu mănîncă 8 kg de fibre vegetale pe an, un african 25. Sîntem distinși dar constipați. Rezultatul — în Africa se întîlnesc de 3 ori mai puține cancere ale colonului decît în Europa sau America".

Disputa continuă. Vor mînca sau nu mai mult bogații lumii, rămîne de văzut. Cert e că din revărsarea sfidătoare de bunuri consumate irațional de cei avuți, s-ar putea înfrupta milioane de subnutriți pentru care o coajă de pîine înseamnă viață!

IOAN ROȘCA

Ochii și urechile lumii

Poveste

La 31 mai 1916, în plin război zis mondial, are loc în largul peninsulei Jutlanda din Marea Nordului o bătălie navală violentă între vase engleze și germane. S-au tras de o parte și de alta, 462 de tone obuze și 219 torpile. Multe din aceste torpile și-au atins ținta, altele nu. Cînd lupta s-a încheiat, una singură, o singură torpilă și-a continuat zborul — așa-numita „torpilă din Jutlanda". Ea nu a explodat, n-a lovit pe nimeni ci și-a văzut de drum, ca o balenă, ca o rîndunică, ca o rachetă scăpată de pe orbită, ca o idee de nestăpînit. Cel care a lansat-o, de la tubul Nr. 7 al unui distrugător din escadra engleză Beatty, servantul Zbregnew Smith, a declarat că toate torpilele erau dotate cu o personalitate accentuată, unele se caracterizau printr-o mare ambiție de a ajunge la țel, altele erau leneșe și îndărătnice. Cea în cauză avea un caracter sincer, plăcut și serviabil. „Nu înțeleg cum a putut să-mi facă așa ceva" — a spus Z. Smith. Afacerea a fost clasată ca „top-secret" de Amiralitatea britanică, dar drumul torpilei din Jutlanda n-a rămas deloc necunoscut. La sfîrșitul anului 1918, ea a părăsit apele Mării Nordului, la începutul anului 1920 ea a trecut prin pasul Calais, ca la mijlocul verii să intre în Atlanticul de Nord; 8 ani mai tîrziu, cîteva echipaje o observă în triunghiul Bermudelor, apoi apare — văzută de două vase de patrulă — în golful Floridei, ca, ocrotită de noapte, să ajungă pe coastele Venezuelei și la 7 decembrie 1941 să pătrundă în Canalul Panama. Știrea e datată la rubrica de sport a ziarelor, prima pagină fiind consacrată — în acea zi — atacului japonez de la Pearl Harbour. Războiul și-l petrece, pînă în '45, în Pacific unde mulți marinari americani o remarcă și o îndrăgesc ca pe o mascotă a mării. În august '46, pescarii o semnalează în strîmtoarea Sumatrei, descriind torpila ca foarte ruginită și acoperită de scoici. În anii '50, călăuzită de aceeași energie misterioasă, ea „face" Africa orientală, Atlanticul, apare în Brazilia, urcă Amazonul, coboară pînă la Capul Horn, ca în deceniul următor, minată parcă de o curiozitate nebună, să călătorească numai în interiorul continentelor, aparînd la cascada Niagara, pe fluviul Congo, la gurile Loirei și în marile lacuri africane. Din 1972 însă nu mai există știri despre torpila din Jutlanda. A murit? Cum? Și ce-o făcea să trăiască și să alerge cu o asemenea viteză, ba căutînd oameni, ba fugind imediat de ei? Un flux teluric? O reacție chimică? Acea răutate a lucrurilor? Ce era în mintea ei rudimentară din tablă și bobine? Amintirea morților torpilați de alții? Bucuria ei de a nu fi ucisă vreodată?

„Această poveste am citit-o într-o pagină a suplimentului de vară al ziarului francez „Le Monde", însoțită de desene mari explicative, în stilul desuet și fermecător al ilustrațiilor la Jules Verne. Ea se numea „Nimic nou despre torpila din Jutlanda" și era inventată de Philippe Cousin. De la Jules Verne n-am citit poveste mai frumoasă despre omenia care trepidează insomniac în toate faptele și lucrurile, fie ele diabolice, create de geniul uman. Și dacă ziarele mai pot publica asemenea povești fastuoase, atunci trăiască ziarele, trăiască poveștile, povestitorii și lumea toată!

RADU COSAȘU

Un periplu prin cîteva țări africane mi-a permis, de curînd, să realizez fata nevăzută a statisticilor O.N.U. despre stadiul de dezvoltare al Africii. Am avut, de multă vreme, la îndemînă cifrele care indică diversele niveluri în domeniul economic, sanitar, cultural într-o regiune sau alta a „lumii a treia", cifre zguduitoare chiar și în recea lor concizie. Dincolo de ele începe însă realitatea mai apăsătoare, mai gravă, imposibil de uitat, o realitate grea care îți neliniștește memoria și îți rămîne grevată ca o tăietură imposibil de cicatrizat.

Africa este o lume distinctă și netă, tumultuoasă, dar impovărată de meandrele unui trecut pe care vechile puteri coloniale l-au complicat și l-au urîțit în numele unei contabilități a jafului aviînd proporții de necrezut. Imensele bogății ale acestui continent (petrol, uraniu, aur, diamante, fier, cărbune, minereuri „strategice") mustesc sub o scoarță-rea însăși de o furibundă productivitate. Ogoarele de azi ale Africii sînt o picătură din oceanul de holde potențial, kilowații extrași din apele vijelioase care despică, într-o plasă strînsă, junglele sînt o picătură din torentul fantastic de electricitate ce există, potențial, în mătcile generoase ale apelor africane. Același potențial imens se ascunde acolo unde școlile nu au apărut încă, unde industriile nu au apărut încă, la marginea de început a speranței. O speranță firească, elementară, legitimă.

Descătușată, în covîrșitoarea ei majoritate, din cleștele rapace al colonialismului Africa s-a lovit de tentaculele, abile și eficiente, ale neocolonialismului, ale companiilor transnaționale sau mai mici prăvălite pe piețele „negre" cu o lăcomie terbilă deși disimulată. A început o nouă luptă, în noi condiții, dar avînd în esență același obiectiv: cîștigarea independenței. A unei economice fără de care cea politică nu există în termenii ei practici.

30 — 2!

Așa-numitul dialog Nord-Sud este mai degrabă o confruntare întreruptă de discursuri de bune intenții. Noua ordine economică, intrată în conștiința universală ca un imperativ stringent și promovată atît de tenace și limpede de România, nu este un deziderat teoretic, un exercițiu de asanare a lumii de racilele ei ingrozitoare, ci o condiție fundamentală, de neocolit, răscolitoare, este o treaptă indispensabilă pe un drum la capătul căruia omenirea poate atinge progresul în pace.

Țările lumii a treia reprezintă 70 la sută din populația globului. Lor le revin însă doar 17 la sută din venitul mondial. Imensa masă umană încartiruită în perimetrul acestei „lumi" este admonestată furios de procentele mizeriei: 30 la sută suferă de o gravă subalimentație, 50 la sută nu au acces la apă potabilă, 50 la sută din populație avînd vîrsta de peste 15 ani este analfabetă, 55 la sută formează grupul „inutililor", al șomerilor, 60 la sută nu beneficiază de îngrijire medicală. Exemplele ar putea continua, dar nu conturează decît o realitate indeobște cunoscută și anume că sute de milioane de oameni sînt striviți, clipă de clipă, de o necruțătoare și cumplită nedreptate.

Sute de milioane de oameni nu au ce mînca, nu au ce bea, nu învață și nu muncesc, iar universul lor moral și fizic este comprimat dureros în magma mizerabilă a slumsurilor care asediază și, adesea, își croiesc drum pînă în miezul marilor orașe. Africa nu face excepție de la această... regulă a lumii a treia. Dimpotrivă: o demonstrează complet și zguduitor.

Sărăcia teribilă nu este însă un dat implacabil, un factor de regresiune obiectiv. Africa e bogată, populația ei vie și dornică de prefaceri, puternică în actele de edificare, hotărîtă în croirea unui drum propriu. Ceea ce reprezintă o povară cumplită și, pînă la urmă, fără perspectivă este orînduiala actualei economii mondiale care macină lumea a treia fără echivocuri și fără menajamente.

Africa deține 30 la sută din materiile prime ale lumii, multe de bază, dar reprezintă doar 2 la sută din producția mondială. Acesta este scorul exact al neocolonialismului din anii '80. Un scor pe care Africa îl va corija, indubitabil, pentru că împilarea acerbă de acum reprezintă un halucinant anacronism. Și ca toate anacronismele nu poate avea o viață lungă...

RADU BUDEANU

Mondo umano ?

Noua numărătoare

Gratie unui prieten anticar — profesionist de excepție și de o bunătate copleșitoare — primesc două fotografii din anii '30 ce surprind doi dintre magnații epocii. Imaginile sînt dintre cele mai semnificative. De pildă, într-una, celebrul bancher american John Pierpont Morgan este imortalizat pe peliculă în timpul unui interogatoriu pe care, la 7 ianuarie 1936, i l-a luat Comisia pentru Armată a Senatului american. Cauza : atitudinea lui John Pierpont Morgan în timpul primului război mondial. În cea de-a doua, datată 31 august 1937, Andrew William Mellon, multimilionarul de pe aceleași meleaguri ca și Morgan, este prezentat ca unul dintre cei mai mari filantropi ai lumii (de atunci) și ca un „foarte mare cunoscător de artă". Între timp, atît J.P.M. cît și A.W.M. au încetat din viață, dar din averile lor nu s-a pierdut mai nimic.

Este și ceea ce arată recent ziarul francez „Le Figaro" ocupîndu-se de un recensămînt mai special. Ce a rezultat cu acest prilej ? În 1978, anul numărătorii lor, ei, milionarii, erau 250 000, în S.U.A., față de 180 000 cu șase ani mai înainte. Pe de altă parte, dacă în 1943 erau 13 000, în 1970 erau 250 000 ; un milion de dolari din anii '40 au aceeași putere de cumpărare ca 580 395 în 1950, 473 934 în 1960, 316 001 în 1970 și (vai !) 182 815 în 1980. După cum scrie „Le Figaro" echivalentul unui milion de dolari din 1900 este azi de 5,5 milioane dolari. Alte statistici : femei 50,4 la sută, bărbați 49,6 la sută ; căsătoriți 59 la sută ; celibatari 9 la sută, văduvi 24 la sută, divorțați 8 la sută, vîrsta : pînă în 5 de ani — 32 la sută ; 50—64 ani — 34 la sută ; peste 65 de ani — 31 la sută ; vîrstă necunoscută 3 la sută. Ce fac cu averea lor : acțiuni — 48 la sută, alte plasamente — 22 la sută, proprietăți imobiliare sau funciare — 12 la sută ; bonuri de tezaur — 5 la sută, lichidități — 4 la sută, alte bunuri — 4 la sută ; altele — 5 la sută. Statisticile respective sînt citate după cunoscuta publicație americană „U.S. News and World Report".

Recensămîntul amintit a uitat sau în mod deliberat a ignorat (din motive care nu se cunosc) să spună că există chiar și o școală specială pentru copiii respectivilor multimilionari. E adevărat, e cam departe, în Scoția, dar ea există !

Și tot recensămîntul amintit a uitat să spună că „bogații cei bogați", cum sînt unii dintre cei 250 000, își ofereau biciclete de aur și diamante, iar alții aveau telefoane în case lor de la țară pe care, dacă le foloseau, musafirii trebuiau să bage fise ; unii și-au construit castele pe 20 000 ha (mărite ulterior !), iar alții, sau tot ei, ofereau invitaților de seamă o ceașcă cu cenușă, un biscuit și... o țigară, iar după plecarea acestora nu se lenau să fumeze chiar chiștocurile din prețioasele și scumpele scrumiere.

Toate bune pînă aici : (mulți) milionarii există, puterea banilor lor a scăzut, ei se mai și vaită suficient din cauza asta, dar nici să fie deplînși sau recenzați constant nu cred că e cazul. Mai ales că rivalitatea și concurența oarbă dintre ei nu înseamnă la așa ceva.

DUMITRU CONSTANTIN

Lupta de clasă

— Am făcut și noi un mic orificiu în zid, fiindcă această încăpere nu are o ventilație ca lumea.
(După „Schweizer Illustrierte" — Elveția)

Valoroase inițiative românești pentru rezolvarea problemelor contemporaneității

Politica externă activă, dinamică, comprehensivă, constructivă, cu largi deschideri a României socialiste în ultimii 15 ani, politică inspirată și elaborată de tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, se bucură în lume de o deosebită apreciere și stimă. În contextul acestei politici, România a luat numeroase inițiative concrete. Nu există problemă importantă a vieții internaționale din ultimul deceniu și jumătate în legătură cu care România să nu fi făcut, la O.N.U. sau în cadrul altor organisme internaționale, în toate împrejurările posibile, propuneri concrete, rezonabile, judicioase, realiste, menite să contribuie la rezolvarea problemei respective, la destindere, pace și progres pe planeta noastră.

Din inițiativa României, împreună cu alte state, O.N.U. a adoptat numeroase rezoluții, printre care cele privitoare la lichidarea ultimelor vestigii ale colonialismului, la consecințele economice și sociale ale cursei înarmărilor, la diferite aspecte ale dezarmării, la punerea științei și tehnicii moderne în slujba dezvoltării etc. Tot la inițiativa țării noastre, împreună cu alte state, a avut loc Sesiunea specială a O.N.U. consacrată dezarmării, al cărei document final are la bază numeroase propuneri și idei avansate de România ; la propunerea țării noastre a fost convocată Conferința Națiunilor Unite pentru știință și tehnologie în slujba dezvoltării, desfășurată anul trecut la Viena ; de asemenea, Sesiunea specială a Adunării Generale a O.N.U. consacrată noii ordini economice internaționale, eveniment ce va avea loc în acest an, a fost convocată din inițiativa României, împreună cu alte țări. Numeroase au fost inițiativele României și în alte împrejurări, cum au fost, de pildă, cele în legătură cu înfăptuirea securității europene.

O problemă de cea mai mare importanță a contemporaneității o constituie reglementarea prin mijloace pașnice a diferendelor dintre state. Analiza profund științifică a fenomenelor și evenimentelor care au avut loc pe plan mondial, întreprinsă în ultimii 15 ani în documentele partidului nostru, în scrierile tovarășului Nicolae Ceaușescu, a relevat caracterul deosebit de complex și contradictoriu al lumii contemporane. Concluzia de excepțională valoare teoretică și practică trasă de partidul nostru, de tovarășul Nicolae Ceaușescu din analiza situației mondiale este că în condițiile lumii de azi, în care s-au acumulat cantități uriașe de arme, capabile să distrugă în întregime viața pe pămînt, războiul trebuie cu desăvîrșire exclus din viața omenirii. Acest lucru este posibil prin acțiunea fermă, unită a tuturor popoarelor, vizînd abolirea definitivă a politicii imperialiste de forță și dictat, încetarea cursei înarmărilor. Avînd în vedere tendința oricărui conflict armat de a căpăta extindere și evoluții imprevizibile și incontrolabile, metoda tratativelor, a negocierilor directe, în spiritul stimei, respectului reciproc și voinței de a se ajunge la soluții corespunzătoare intereselor fundamentale ale tuturor părților implicate, se relevă ca o cerință imperioasă a păcii și securității internaționale. Iată de ce orientarea în direcția reglementării exclusiv prin mijloace pașnice a oricăror diferende dintre state face parte din constantele politicii externe românești în cei 15 ani de conducere a destinelor țării de către tovarășul Nicolae Ceaușescu.

În întreaga perioadă care a trecut de la Congresul al IX-lea al partidului, orientarea principială privind rezolvarea pe cale pașnică a diferendelor a fost nu numai afirmată, ci și transpusă cu consecvență în practică în activitatea partidului și statului nostru pe plan internațional. Sînt cunoscute, în acest sens, inițiativele și acțiunile întreprinse de România, de tovarășul Nicolae Ceaușescu personal, pentru soluționarea globală, justă și viabilă a conflictului din Orientul Mijlociu — prin retragerea Israelului din teritoriile arabe ocupate, rezolvarea problemei palestiniene, inclusiv crearea unui stat palestinian independent, prin garantarea dreptului la existență independentă și suverană a tuturor statelor din zonă. La fel de perseverent a acționat România pentru stingerea focarelor de conflict și tensiune din Africa și din alte părți ale lumii. Alături de aceste acțiuni, desfășurate mai ales în cadrul relațiilor bilaterale ale României cu diverse state, de o mare importanță sînt inițiativele și eforturile țării noastre în cadrul forurilor și organismelor internaționale. Fără îndoială că prestigiul deosebit de care se bucură în prezent în lume România și președintele ei sînt în bună măsură expresia recunoașterii modului concret și activ în care au acționat pentru reglementarea pașnică, politică a tuturor litigiilor dintre state. Aceeași orientare va avea politica externă a țării noastre și în viitor. **„Vom acționa — spunea tovarășul Nicolae Ceaușescu — ca și pînă acum, neabătut, pentru soluționarea tuturor problemelor litigioase numai și numai pe calea tratativelor. Considerăm că este în interesul tuturor popoarelor ca orice divergențe, orice neînțelegeri să fie soluționate pe calea tratativelor, pornind de la respectarea dreptului fiecărui popor la independență, la organizarea vieții proprii așa cum dorește, fără nici un amestec din afară".**

Pornind de la convingerea că tînăra generație este purtătoarea unor valori ce asigură mersul ascendent al omenirii spre noi etape ale civilizației, spre o lume eliberată de servitutile trecutului și de incertitudinile generate de conflictele și marile probleme nesoluționate ale epocii actuale, România a luat, pe plan internațional, numeroase inițiative cu privire la tineret. Pornindu-se de la aceste inițiative, s-au adoptat la O.N.U. documente importante : „Declarația cu privire la promovarea în rîndurile tineretului a idealurilor de pace, respect reciproc și înțelegere între popoare", în 1965 ; rezoluția referitoare la educarea tineretului în spiritul respectului pentru drepturile și libertățile fundamentale ale omului, în 1969 ; rezoluția „Acțiuni concertate la nivel național și internațional pentru a răspunde nevoilor și aspirațiilor tineretului și a promova participarea sa la dezvoltarea națională și internațională". Tot România a fost și inițiatoarea dezbaterilor de la O.N.U. din anii 1976—1977 privind educarea tinerei generații în spiritul înaltelor idealuri de pace, respect reciproc și înțelegere între popoare. După cum se știe, la inițiativa României Organizația Națiunilor Unite a proclamat, la ultima sesiune a Adunării Generale, anul 1985 drept „An internațional al tineretului". În atenția Națiunilor Unite se află și alte importante propuneri românești, cum sînt : înființarea unui Consiliu Mondial al O.N.U. pentru problemele tineretului ; convocarea, sub auspiciile O.N.U., a unui Congres mondial al tineretului, precedat de reuniuni regionale și interregionale. Numeroase au fost inițiativele și acțiunile românești, în domeniul tineretului pe plan regional sau bilateral. România a fost printre inițiatori și a adus o contribuție însemnată la reuniunile internaționale organizate în ultimii ani, dintre care menționăm : Seminarul european consacrat participării tineretului la viața națională și socială (București, 1978), Conferința europeană în problemele dezarmării (Budapesta, 1978), Festivalul internațional al tineretului și studenților (Havana, 1978), Seminarul internațional privind contribuția studenților la lichidarea subdezvoltării (București, 1979).

În cei 15 ani care au trecut de la Congresul al IX-lea, România a militat și a acționat consecvent pentru realizarea de înțelegeri pe plan regional în direcția păcii și colaborării. Este cunoscut că la inițiativa României Organizația Națiunilor Unite a adoptat o importantă rezoluție privitoare la dezvoltarea acțiunilor pe plan regional și a relațiilor de bună vecinătate între state cu orînduiri sociale diferite. Un loc însemnat în aceste preocupări ale țării noastre îl ocupă eforturile consecvente pentru transformarea Balcanilor într-o zonă a păcii și înțelegerii. Tovarășul Nicolae Ceaușescu s-a afirmat ca un militant stăruitor pentru cauza prieteniei între popoarele din Balcani, aducînd prin gîndirea, inițiativele și activitatea desfășurată o contribuție inestimabilă la promovarea acestei cauze. Datorită acestei activități neobosite, între care la loc de frunte se înscriu multiplele întîlniri și contacte la nivel înalt, România întreține în prezent relații bune, de strînsă colaborare cu toate țările din Balcani și militează cu consecvență pentru extinderea conlucrării bilaterale și multilaterale, în interesul tuturor popoarelor din zonă, al păcii și colaborării în lume. Pentru a se asigura acestor relații un cadru adecvat de stabilitate, tovarășul Nicolae Ceaușescu a susținut ideea lărgirii reuniunilor interbalcanice și contactelor la diferite niveluri, crearea unor organisme instituționalizate de conlucrare în diferite domenii. Propunerile făcute de țara noastră, sub îndrumarea nemijlocită a președintelui Nicolae Ceaușescu, privind colaborarea economică și tehnică în Balcani, propuneri făcute la reuniunea de la Atena din 1976 și în cadrul sesiunilor diferitelor organisme și organizații de colaborare interbalcanică, au întrunit o largă recunoaștere internațională. Aceste propuneri au în vedere cooperarea în domenii cum ar fi transporturile și telecomunicațiile, energia, agricultura, comerțul, apărarea mediului înconjurător și altele, fiind menite să creeze condiții favorabile procesului de transformare a Balcanilor într-o zonă a păcii și colaborării prietenești.

Inițiativele și acțiunile României pe plan internațional, întreaga politică externă a țării noastre din ultimii 15 ani au consacrat Republica Socialistă România ca țară liberă, independentă, prosperă, iubitoare de pace, animată de idealurile solidarității și colaborării internaționale, iar pe președintele ei, tovarășul Nicolae Ceaușescu, drept personalitate de prim rang a lumii contemporane, strălucit promotor pe arena internațională al unei politici realiste și constructive, strateg al păcii, securității și înțelegerii între popoare.

ION D. GOIA

Metamorfoze pariziene

„Cobor strîmta, agitata, comerciala stradă Montorgueil, dau colțul bisericii St. Eustache și ajung la Halle. Spațiul respectiv al cărui destin a declanșat în presă dispute pătimașe, este un vast și frămîntat șantier. Peste puțin timp aici se vor deschide sute de magazine, situate pe mai multe nivele. De pe acum, o parte din ele expun cele mai diverse mărfuri. Dar semnele de întrebare, protestele chiar, mai persistă, și nu-i de mirare, fiindcă parizianul își iubește într-un mod idolatru orașul, nefiindu-i deci indiferentă înfățișarea acestuia. Orice încercare de inovație se lovește de acest spirit conservator. Înălțarea Turnului Eiffel, acum nouă decenii, a produs o furtună de proteste, scriitori de vază, oameni politici, ziariști organizînd adevărate campanii pentru demolarea hidosului colos de oțel care, după opinia lor, distrugea armonia Parisului. Astăzi, pentru mulți el reprezintă însuși simbolul Orașului Lumină (ca să nu mai vorbim de foarte importantele beneficii încasate de municipalitate de pe urma vizitării lui de către milioane de turiști de pretutindeni).

La fel s-a întîmplat mai recent, odată cu construcția centrului cultural Georges Pompidou. Clădirea respectivă aduce a rafinărie, tubulatura ei enormă și contorsionată este vopsită într-un roșu violent. Desigur, arhitectii care au conceput-o, au vrut să facă o demonstrație. Șocantă, violentă. Funcționalul ridicat la rang estetic. Gestul lor, atît de contestat încă, nu trebuie neapărat să producă perplexitate. El se înscrie în acel spirit contestatar galic care se manifestă periodic în arte și nu numai aici.

Hugo cu Ernani a făcut huiduit, impresioniștii, fauviștii, în poezie — suprarealiștii ca să nu-i amintim decît pe aceștia, au fost mult timp considerați nebuni sau impostori. Desigur, nu orice inovație în artă presupune neapărat și talent și nicăieri ca la Paris noutatea nu înbătrînește mai repede. Dar există o febrilitate a spiritului, o căutare a noului, lipsită de complexe care nu o dată au revoluționat articole.

Baronul Haussmann a fost huiduit și blestemat de contemporanii săi fiindcă a demolat cartiere întregi, istorice pentru a deschide marile bulevarde care constituie astăzi mîndria Parisului. Sigur, putem înțelege și cealaltă stare de spirit franceză. Cea cazanieră, conservatoare, îndrăgostită de trecut, cîrtind la orice încercare considerată a atenta la habitudinile sale. Dar din aceste ipostaze contradictorii ale spiritului galic se nasc atitudinea critică, punctul de vedere afirmat cu tărie.

Să nu ne mirăm deci că demolarea vechilor hale și construcția celor noi au produs și produc atîtea dispute. Care parizian autentic nu se simte, organic legat, să zicem, de acest „ventre de Paris", univers agitat, vesel și colorat, sugerînd prin bogăția și revărsarea de zgomote, sunete, mirosuri, prin îmbulzeala de nedescris de la tarabele supraîncărcate, însăși vitalitatea frenetică a marelui oraș ? De secole, acest spațiu se confundă cu istoria poporului, deci cea cu adevărat autentică a Parisului. Lîngă biserica St. Eustache erau expuși legați pe roată falsificatorii, hoții, codoașele. Revoluția franceză a suprimat acest supliciu. Pictorii secolului trecut au ilustrat în lucrări pline de vigoare viața Halelor. Zola le-a imortalizat în cunoscutul său roman. Între 1854 și 1866, Halele suferă transformări radicale. Apar construcțiile metalice, pavilioane dotate cu pivnițe enorme. Aici, spre dimineață, poposesc cheflii pentru a se dregе cu supă de ceapă, melci, ciolan de porc și alte delicatesuri; în puzderia de mici restaurante din jur.

În 1969, Halele, mai precis instalațiile considerate a fi demodate și nemaifăcînd față solicitărilor, sînt demontate și transferate la Rungis.

Pe terenul rămas disponibil se desfășoară una din cele mai impresionante lucrări de urbanizare și sistematizare. Se vor construi, s-au și construit deja, după cum aminteam, pe mai multe nivele un lanț de magazine cu cele mai diferite profiluri. Se vor amenaja spații pentru expoziții, iar la suprafață vor fi grădini, fîntîni arteziene, promenade, un hotel, restaurante și cafenele. Pînă atunci, parizienii vin, observă, comentează, rezervîndu-și verdictul pentru mai tîrziu.

Sînt convins că, indiferent de dimensiunea reușitei finale, vor fi destule critici. **Tradition oblige !**

MIHAI HETCO

Prin telefon, de la trimisul nostru special la Olimpiada de la Moscova

Primele medalii

Ziua a treia ne-a adus primele medalii.

E marți seara, conform obiceiului plouă, iar Olimpiada 1980 se pregătește să-și sărbătorească virsta de 3 zile fără a pune la socoteală și după-amiaza destinată festivității de deschidere.

Pentru că tot sintem aici, să adăugăm că un român, Al. Șiperco, a fost cooptat în Comisia Executivă, organism pe care confratele francez Michel Clare îl numea „trustul creierului în C.I.O.", o astfel de alegere, mai mult decît onorantă, constituind o dovadă în plus a stimei și prețuirii de care România socialistă, sportul tricolor, se bucură în contemporaneitate.

Duminică dimineața, caravana olimpică a luat startul, purtînd cu ea un întreg arsenal de culori și optimism, fiecare participant sperînd că duce în raniță bastonul de mareșal.

La poligonul Mittsci, Dan Iuga, locul 17, la pistol liber, cît și Mircea Ilica, locul 11—15 la armă liberă calibru redus, au dezamăgit, după cum mai tirziu, încălcind nițel cronologia relatărilor, au dezamăgit voleibaliștele (1—3 cu Bulgaria), voleibaliștii (1—3 cu Polonia) și, mai ales, poloiștii (3—5 cu Olanda). Aceștia din urmă merită parcă o atenție specială. După un început mai mult promițător, 6—6 cu Ungaria, campioana de la Montreal, după o victorie lejeră în fața Greciei, poloiștii s-au înecat la mal, pierzînd confruntarea decisivă cu Olanda, coborînd astfel în turneul pentru locurile 7—12. Contra Olandei le-ar fi fost suficient un meci egal, pentru calificare, dar au tras din pachet, și ei, o carte necîștigătoare.

Pe aceeași linie, a rezistenței minime, s-au situat halterofilii Gheorghe Maftei și Petre Pavel, clasați pe locurile 7 și, respectiv, 8 la categoria 56 kg, ca să nu mai vorbim de săritoarele de la trambulina mică, Lucia Hociotă (15) și Felicia Cîrstea (23), care nu au contat în nici un fel.

În bazinul Olimpiiski, în finala ștafetei de 4x100 mixt, adjudecată de echipa R.D.G. cu record al lumii și al jocurilor, Bunaciu, Paraschiv, Prass și Pănulescu, n-au putut ține pasul, lămurindu-ne încă o dată cîte mai sînt de făcut în natația noastră. Să subliniem însă că locul 7, datorat timpului de 4:21,27, reprezintă cea mai bună performanță din istoria participării olimpice românești. De remarcat că, după schimbul asigurat de Carmen Bunaciu, ștafeta tricoloră se afla în poziția a doua, ceea ce justifică optimismul cu care așteptăm, pentru miercuri seară, finalele probelor de 100 și 200 m spate.

Fie ca la ora la care aceste rînduri ies de sub tipar Carmen Bunaciu să fi intrat în posesia unei medalii!

Să zăbovim o clipă în Palatul sporturilor de la Lujniki, locul de desfășurare a întrecerilor de gimnastică. Pe locul 5, după exercițiile impuse, băieții au încheiat concursul pe locul 4, Dan Grecu rămînind, la inele, în lupta pentru o poziție cît mai onorantă, avînd chiar șanse de a urca pe podium.

În orice caz, să consemnăm isprava formației masculine de gimnastică, ocupanta celui mai valoros loc din cronica prezenței noastre la Jocuri. Cum era și firesc, ne-am legat mari speranțe de echipa de fete, campioană mondială la Fort Worth, gruparea avînd-o în frunte pe Nadia Comăneci, de 3 ori medaliată cu aur la Montreal. Ca de obicei, Nadia a evoluat la cote excepționale, determinînd brigada de arbitre să-i acorde nota maximă la birnă, un 10, care a smuls sălii arhipline un tunet de aplauze.

Din păcate o tragere la sorți nefericită, în conformitate cu care româncele au intrat în competiție înaintea principalelor adversare, inaugurînd chiar concursul la două aparate (paralele inegale și birnă), le-a privat de clasificări superioare, juriul neavînd la îndemînă suficiente elemente

Constantin Alexandru (stînga) și Petre Dicu din lotul de luptători au cucerit primele medalii olimpice pentru culorile sportive românești.

de comparație. În partea a doua a reuniunii, cînd și-au desfășurat programul gimnastele din U.R.S.S. și R.D.G., arbitrele s-au arătat foarte darnice, adversarele noastre devenind beneficiarele unei situații privilegiate. Nu-i puțin adevărat că și cîteva din componentele echipei României, Cristina Grigoraș și Dumitrița Turner îndeosebi n-au dat randamentul scontat, evoluția ultimei fiind marcată de o inexactitate la paralele, sancționată de arbitre cu 9,15.

Pentru că am ajuns cu relatarea la medalii, să menționăm că ziua a III-a a Olimpiadei ni le-a adus pe primele.

Deși învins la puncte, în turul inaugural, luptătorul Constantin Alexandru nu și-a pierdut sîngele rece, izbutind să se claseze al doilea la categoria 48 kg, medalia aceasta, purtînd numărul jubiliar 100 în istoria participării românești la competiția celor cinci cercuri, este rodul dîrzeniei și al sudorii, al talentului și al perseverenței, ea venind să se adauge într-o panoplie de trofee demnă de un mare campion.

Întrecîndu-l cu puțin timp în urmă pe ungurul Sereș, 10—5, Alexandru și-a apropiat cea dintîi distincție olimpică, el fiind de două ori campion al lumii (Mexic 1978, San Diego 1979) și de 5 ori campion al continentului (Madrid 1974, Ludwigshafen 1975, Brusa 1977, Oslo 1978, București 1979) cea de-a doua medalie românească a zilei a fost adjudecată tot la lupte greco-romane, Petre Dicu clasîndu-se al treilea la 90 de kg. Oltean din Gostavăț, în virstă de 26 de ani, studentul Petre Dicu a impresionat printr-o stăpînire de sine deosebită, performanța de aici, de la Moscova, anunțînd o carieră dintre cele mai strălucitoare, explicabilă, înainte de toate, prin muncă și seriozitate.

Din capitala Olimpiadei 1980, cufundată la această oră în noapte și ploaie, adresăm celor doi bravi luptători români sincere felicitări pentru modul demn, bărbătesc, în care s-au arătat capabili să lupte, devotați și harnici, pentru culorile sportive ale țării, pentru gloria ei.

În ceea ce îi privește pe boxeri, Dumitru Șchiopu, Ionel Budușan, Dumitru Cipere și Florian Livadaru, citați în ordinea categoriilor, au depășit primul tur, pentru ei însă greul fiind abia la început. „Veteranul" Simion Cuțov, în care ne puseserm mari speranțe, a părăsit după cel dinți meci ringul olimpic, fiind învins, decizia 5—0, de sovieticul Konokbaev. Înfrîngerea celui mai mic dintre frații Cuțov i-a surprins pe specialiști, adversarul său nearătîndu-se superior decît sporadic și, în plus, fiind de două ori avertizat în ultima repriză de arbitrul englez Pollard îi Juriul nu a luat în considerare infracțiunile comise de Konokbaev, declarîndu-l învingător, unul dintre judecători, argentinianul Morilas, mergînd pînă acolo încît a punctat 60—55 !! Ar fi bine, gîndim, ca arbitrariul judecătorilor să se fi oprit la meciul în discuție, restul pugiliștilor români aflîndu-se încă în luptă. În ceea ce îi privește pe Cuțov, dublu campion al Europei și vicecampion al lumii, să nu huiim, să-i recunoaștem meritele, mai mari sau mai mici, în numele sutelor de ore de încleștare petrecute între corzi și, firește, al satisfacțiilor pe care ni le-a adus. La 28 de ani, Cuțov n-are dreptul, din cauza unei decizii care după multe opinii îl nedreptățește, să se considere un boxer terminat și e de datoria noastră să-l convingem că lucrurile stau așa și nu altfel.

OVIDIU IOANIȚOAIA

Moscova, 23 iulie 1980

La închiderea ediției:

Gimnastele noastre — vicecampioane olimpice!

O performanță remarcabilă a minunatelor noastre fete — Nadia, Emilia, Melita, Rodica, Dumitrița și Cristina, — o performanță ce atestă încă o dată înaltul nivel al școlii românești de gimnastică.

Cu atît mai strălucitor este acest argint ce încununează încă o dată eforturile echipei noastre de gimnastică, cu cît el a fost obținut în condiții de concurs dificile, în care gimnastele noastre, ca și în alte dăți, s-au confruntat nu doar cu adversare de valoare, ci și cu dezavantajele tragerii la sorți și cu handicapul, pe care îl resimți, trebuie s-o recunoaștem, oricît ai avea moralul de tare, al unei severități inegal distribuite din partea brigăzilor de arbitraj. Transmisia TV, ceva mai atentă și cu prezența sportivilor români, decît în zilele precedente, ne-a oferit un supliment de detalii asupra modului părtinitor în care a funcționat arbitrajul la exercițiile liber alese pe echipe. El a fost, în funcție de sportivele care evoluau la un aparat sau altul, cum se spune pentru unii ciumă pentru alții mumă. Exercițiul antologic al Nadiei Comăneci la birnă, indiscutabil regină a acestui aparat, a fost notat cu 9,90, în timp ce alte sportive, cu evoluții presărate cu imprecizii și ezitări, au fost punctate la fel sau chiar mai bine. E un exemplu. La sol, situația s-a repetat : Nadia, Emilia și celelalte componente au avut evoluții de excepție, primind note inferioare unor sportive ale căror exerciții, cu evidență, nu le-au fost superioare.

De-a dreptul penibile, și întegrîndu-se în același climat de întrecere nepropice echipei noastre, au fost desele întîrzieri în afișarea notelor, și asta mai cu seamă în cazul evoluțiilor excepționale ale sportivelor noastre, întîrzieri care au pus la grea încercare nervii, afectînd psihicul chiar și al unei competitoare de talia Nadiei, recunoscută pentru calmul și stăpînirea de sine.

Carențele acestea, ale unui arbitraj tendențios, s-au vădit cu prisosință în ultimul schimb la aparate, cînd sportivele noastre — aflate la paralele și în acel moment la numai 90 de sutimi de locul I — încep cu note evident în discordanță cu evoluția lor, în timp ce, la aparatele vecine, unde evoluează adversarele lor pentru locurile pe podium, generozitatea arbitrelor devine de-a dreptul debordantă (la sol, de pildă, s-a dat un singur 9,90, restul doar 9,85 și 10 !). „Zecele" Emiliei Eberle, pe deplin meritat, nu mai poate schimba situația.

Concursul pe echipe se încheiase, primul loc pe podium fusese decis și, în atare condiții, neșansa Nadiei Comăneci (neșansă și prin faptul că arbitrele de aici aveau să sancționeze o cădere în cazul ei mult mai sever decît au făcut-o în cazul altor sportive, care la Montreal au comis aceleași greșeli !) este într-un fel explicabilă, pentru o atare tensiune artificial creată, și-a pus inevitabil pecetea chiar și pe admirabilul ei psihic.

Tocmai psihicul de care se leagă în continuare speranțele noastre îndreptățite. Aflată la 30 de sutimi de prima clasată, împreună cu Emilia, situată pe locul 3, Nadia are încă șanse, prin puterea ei de mobilizare, prin măiestria ei inegalabilă să-și reconfirme la Moscova titlul de cea mai bună gimnastă a lumii. Cu absolut necesara condiție, pentru asemenea întreceri, pentru toate întrecerile sportive, de fapt, a înlăturării viciilor de arbitraj, a asigurării unui climat de exemplară corectitudine.

GEORGE IONESCU

Omul care joacă

Alergînd de mic...

Fiind în perioada pregătirilor unui nou campionat, constat cu amărăciune că sînt puține speranțe ca spectatorul nostru să vadă meciuri după formula actuală a marelui fotbal — oaseș și alerg — în care jucătorii tind să fie mașini cît mai complete. Vechile deprinderi — conduc, oaseș și aștept ca celălalt să-și facă numărul, un fel de jazz fotbalistic autohton — se vor purta în continuare. Sigur că sîntem capabili să învingem Belgia sau chiar s-o încurcăm pe campioana Europei, dar aceste evenimente dorite nu pot fi decît de excepție. De ce ? Și pentru că nu avem încă o școală de fotbal proprie, capabilă să ne dizloce calitățile obiective, pentru a putea depăși cu ele celelalte edificii constituite de mult, cu care ne întîlnim în jocurile internaționale. Se spune că regretatul prof. Rosculet crease ceva în acest sens și trebuie să recunoaștem că și echipa națională a anilor '68—'75, exceptînd Blois-ul, reunise să construiască primele clase ale acestei importante baze a oricărui fotbal. Fiind lipsiți de bază și în această toamnă nu vom putea realiza ceva în examenele internaționale la care echipele noastre vor fi chemate din nou să răspundă decît prin șocuri. Timpul este scurt. Putem totuși să perfecționăm armele la care adversarii noștri sînt puternici, ascendentul fizic, angajamentul. Înarmîndu-ne cu ele dar, dezvoltînd pînă la perfecțiune posibilitățile noastre deja constatate, ingeniozitatea, rafinamentul tehnic și, atunci cînd vrem și le facem bine, chiar jocul colectiv și acțiunea individuală, bine pregătite.

În obținerea acestor imperative ale fotbalului actual, procesul de antrenament este decisiv. El este acela care prin conținutul său definește în construcție și cizelează ulterior școlile de fotbal. Aici mi se pare că noi stăm cel mai rău, chiar dacă în anii în care era șeful catedrei de fotbal de la I.E.F.S., același profesor Rosculet a creat cîtiva adevărați profesori de fotbal, care știu și acum să facă un antrenament. Sînt însă puțini și nici unul dintre ei nu a reluat pînă acum opera teoretică a profesorului, de care este mare nevoie. Cel mai dotat dintre ei, Puiu Cosmoc, se pierde cu „talentul" de care numai noi sîntem capabili. Nu se poate spune că durata și intensitatea antrenamentelor noastre sînt inferioare acelora care se practică în țările cu fotbal avansat. Conținutul antrenamentului nostru este rămas prea mult în urmă. Întrebuințîndu-se metode și exerciții perimate, ce nu pot face să apară în joc caracteristicile fotbalului cu care ne întîlnim atunci cînd ne scriem palmaresul internațional, adevărata carte de vizită cu care te prezinți în lume. Ingeniozitatea tehnicienilor noștri apare destul de rar atunci cînd trebuie create acțiuni capabile să înarmeze jucătorul nostru cu tehnică adaptată la viteza crescută de joc sau cu forța de a realiza, prin combativitate și angajament, mișcări tactice la care participă constient grupe de jucători sau întreaga echipă. Nu s-ar putea spune că ne muncim prea mult în acest sens nici cantitativ, dar, obiectiv, sîntem și prea izolați ca informații de ceea ce se petrece în atelierele fotbalistice ale lumii. Simplul fapt că unele divizionare „A" și-au ales ca teatru de pregătire Poiana Brașov, unde nu există teren afectat în exclusivitate fotbalului, spune foarte mult. Și acum, cînd timpul ne permite să pregătim esențialul fotbalului, pasa, demarcarea, deposedarea și șutul care naște produsul jocului — golul, pe iarbă. În deprinderi constiente ce le numim academic scheme de joc, noi exersăm enduransul pe potecile imprietuite, în pantă, ale munților (!), eliberați în acest timp de zăpada în care nașii noștri împovărați scriu iarna urme. Această manieră de a antrena se practică și pentru că foarte puțini știu că „rezistența și enduransul sînt talente necesare ca acelea ale lovirii mingii". Sînt vorbele lui Don Howe, „coach"-ul lui Arsenal, care pentru noi se pot aplica și sînt utile altfel. Talentul alergării și al fortei se educă și se dezvoltă din fragedă copilărie. Alergînd de mic, cît mai mult și cît mai variat, la cea mai frumoasă virstă a existenței, vei putea să faci același lucru impresionîndu-i pe cei care te privesc din fotoliu și atunci cînd vine timpul să-ți porți singur de grijă. Aceasta-i filozofia și nu-i nouă. E a muncii...

CORNEL DINU

Redacția · București, Piața Scînteii 1, căsuța poștală 3312, cod 71341 Telefoane : 17 60 10, 17 60 20, interioare : Sector publiciști-comentatori (Ilie Purcaru, Nicolae Cristache, Nelu Ionescu) — 1 517, 15 23 ; Secția politică-economie (Lionel Nițescu, N. Gr. Mărășanu, Ion D. Goia, Liviu Timbus) — 1 623 ; Secția cultură-cenaclu (George Arion) — 1 519 ; Secția probleme social-cetățenești (Adrian Dohotaru) — 1 518 ; Sector știință, sport (Ovidiu Ioanițoaia, Emanuel Valeriu) — 1 606 ; Secția reportaj-anchete (Mihai Petru) — 1 518 ; Secția scrisori-relații cu publicul (Margo Nedelcu, Mihai Stănescu) — 1 787 ; Sector foto-reportaj — 1 595 ; Secretariat de redacție (Dan Brădeanu, Ion Predoșanu) — 1 782 1 521 1 744 Administrație : 17 78 82 și 17 60 10 — interior 1 783 ; secretar responsabil de redacție (Tudor OCTAVIAN — 17 60 10 interior 1 611) ; redactor șef adjunct (Nicolae ARSENIE — 17 60 10 interior 1 786) ; redactor șef — 17 60 10 interior 1 822 Tiparul executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii". Cititorii din străinătate se pot abona adresîndu-se la ILEXIM — Departamentul Export Import presă, P.O. BOX-136-137, telex : 11 226, București, str. 13 Decembrie nr. 3.

Redactor-șef: ADRIAN PĂUNESCU

Eveniment cu ample și bogate semnificații, deschizător de noi perspective pentru prietenia și cooperarea româno-franceză, pentru continuarea politicii de destindere, securitate și pace în Europa și în întreaga lume

VIZITA TOVARĂȘULUI NICOLAE CEAUȘESCU ȘI A TOVARĂȘEI ELENA CEAUȘESCU ÎN FRANȚA

(comentariu în paginile 2–3)

Fotografie de GH. AMUZA

Castelele solare ale Carpaților

E anul 15 al bătăliei energetice din Munții Lotrului.

Primii constructori ai celei mai mari hidrocentrale de pe riurile interioare din România — marea centrală electrică subterană de la Ciunget, cu o putere instalată de 510 MW — au escaladat acești munți în iarna lui 1965, anul Congresului al IX-lea al partidului. În ziua de 15 decembrie al aceluiași an se inaugura construcția hidroenergetică de pe Lotru, prin ridicarea a două baraje, în două sate de pe valea superioară a riului : Voineasa și Mălaia.

Evenimentul se petrecea într-o lume străveche, o lume frumoasă, dar de o sumbră încremenire, o lume ce încă, își amintesc constructorii, își conserva aerul ancestral, socotindu-și clipele vieții pe firul fusului răsucit din furcă, iar distanțele în pasul turmelor de mioare. Voineasa era un rai pastoral, Mălaia era un rai pastoral, localnicii erau (cum mai sînt și azi, cîți mai sînt ai locului, lîngă cei foarte mulți veniți de aiurea) o spiță mîndră a mărginenilor transilvani, ce, rostuindu-se printre vîlcani, adoptîndu-le perfectul simplu, nu renunțaseră la țichia neagră din creștet, nici la straiul alb-negru de o demnitate sacerdotală. O lume bătrînă, trăind în armonie cu natura, rivalizînd în vîrstă cu ea, fiindcă munții aceștia sînt locuiți de cînd lumea, sînt munți în care fiecare pisc sau izvor au un nume, de la cele dacice sau romane pînă la cele aluvionare, nu mai puțin fermecătoare și vechi.

Ce a însemnat marea construcție energetică pentru acești munți, pentru această lume ? Ce a însemnat pentru țară ?

Răsfoind azi, în lumina amintirilor, caietul de bord al bătăliilor ce au desfăcut coerența de rocă a acestei bătrîne lumi, răvășindu-i toate celulele, așezîndu-le altfel, edificînd un strat nou, superlativ, de civilizație peste cele vechi — răsfoind acest caiet al Lotrului prefațat de congresul care a imprimat României un fără de precedent salt istoric, inaugurînd etapa maximei afirmări a capacității noastre de a crea — răsfoim, practic, o eră, o tumultuoasă eră a performanțelor muncii, ale zidirii, cărela cetatea energetică din acești munți îi poate servi drept emblemă.

Să ne potrivim deci, în acest an aniversar, cronometrele după ora Lotrului, să ne potrivim minutarele emoției după marele cadran al bătăliei care, în acest deceniu și jumătate de istorie nouă a patriei, a transformat un riu sălbatic de munte, supus exclusiv regiei capricioase a anotimpurilor, într-un mare spectacol al noului, la fel de fastuos și de convingător ca și un spectacol al naturii. Și să încercăm să descifrăm, dincolo de epica bătăliei și de datele economice ce-i exprimă rostul, niște semnificații privind modul nostru, al românilor, de a concepe construcția, de a gîndi și înfăptui dezvoltarea, progresul, civilizația.

Iar apoi, urmînd drumul Lotrului spre stîngerea lui în Olt, acest riu-magistrală al geografiei și al istoriei noastre, să ne potrivim cronometrele — luînd pulsul de energie și forță al unei etape noi, ce prelungește aceste semnificații — după ora Oltului.

Fiindcă azi, la 15 ani de la ora Lotrului, sînt și 10 de la cea a Oltului, de la acea zi de 31 august '70 cînd, preluînd ștafeta Ciungetului, a Voinesei și a Mălaiei, s-a declanșat, la fel de impresionantă, edificarea energetică a Oltului.

(Continuare în pagina 6)

ILIE PURCARU

Pentru-o salbă de mărgele...

În luna iunie, la ambasada noastră dintr-o țară occidentală am asistat la o scenă emoționantă. Cu prilejul unei recepții la care luau parte cîteva sute de români, stabiliți de mai multă vreme în țara respectivă, o orchestră de la București, aflată întîmplător în turneu acolo, a fost invitată să prezinte un program de cîntece populare românești de dragoste. Cum este firesc, aplauzele nu conteneau, totul decurgînd într-o atmosferă de optimism, creată de bucuria reîntîlnirii cu strălucitorul folclor românesc. Pînă la un moment cînd pe fețele a numeroși spectatori am văzut deodată prelingîndu-se șiroaie de lacrimi. Ca să-mi dau seama de cauză am fost atent la cea ce cînta orchestra.

„Pentru o salbă de mărgele / Am plecat pe drumuri grele..." se auzea de pe scenă.

Era, cum spuneam, vorba de un simplu cîntec de dragoste (un băiat care pentru găsirea iubitei pornise pe căi grele), un cîntec care n-avea absolut nimic comun cu situația celor ce trăiesc departe de meleagurile natale ; totuși, ce resorturi fantastice de recepție trebuie să existe — amplificate la maximum — în inimile fiecăruia dintre cei ce au ajuns, dintr-un motiv sau altul, să viețuiască departe de țară, de casa părinților sau străbunilor lor, încît devine suficientă o simplă picurare de dor sau de vis, pentru ca inima să singereze !

(Continuare în pagina 19)

EUGEN FLORESCU

NICOLAE CEAUŞESCU:

„O bună colaborare între România şi Franţa corespunde atît intereselor popoarelor respective, cît şi cauzei păcii, destinderii şi independenţei naţionale a tuturor popoarelor“

Un eveniment de rezonanţă aparte în cronica relaţiilor româno-franceze a avut loc săptămîna trecută : vizita oficială în Franţa a tovarăşului Nicolae Ceauşescu, împreună cu tovarăşa Elena Ceauşescu, la invitaţia preşedintelui Valéry Giscard d'Estaing şi a doamnei Anne-Aymone Giscard d'Estaing.

Într-un dicţionar al ţărilor făcute să se afle alături pe cîmpul bătătorit al istoriei, România şi Franţa vor fi descoperite cu uşurinţă. Stau în două margini ale continentului, aşa au stat totdeauna dar se ştiu apropiate de-o viaţă, predestinate să răsfoiască împreună filele fără de vîrstă ale evenimentelor.

Spui România şi Franţa şi te duce gîndul la apartenenţa latină a celor două popoare. Spui România şi Franţa şi regăseşti încrustate sub faldurile lor tricolore afinităţile de limbă şi cultură, drumurile ades încrucişate în derularea veacurilor. Spui România şi Franţa, gîndindu-te la ce constituie astăzi temeiul apropierii dintre două ţări devotate ideii de independenţă, pace şi progres, dorinţei de a colabora în cele mai diferite domenii, de a conlucra pe arena internaţională...

O nouă întîlnire la nivel înalt româno-franceză. O nouă întîlnire între preşedintele României şi preşedintele Franţei, consacrată dezvoltării cooperării dintre cele două ţări, examinării situaţiei internaţionale actuale.

O vizită care prin întreaga-i desfăşurare aduce o contribuţie distinctă la consolidarea legăturilor de prietenie tradiţională dintre România şi Franţa în interesul cauzei generale a progresului şi păcii în Europa, în întreaga lume.

Vă invit, stimaţi cititori, să refacem împreună unele momente de pe traseul acestei vizite, memorabilă prin întreaga-i desfăşurare, pilduitoare pentru felul în care două ţări cu sisteme sociale diferite pot găsi cheia colaborării şi cooperării într-un larg registru problematic de interes comun.

Întreaga vizită s-a desfăşurat într-o ambianţă de înţelegere, de stimă reciprocă, de o pregnantă voinţă de apropiere.

„Venim în Franţa prietenă, sublinia la sosirea pe aeroportul Orly tovarăşul Nicolae Ceauşescu, cu dorinţa de a găsi împreună noi căi de extindere a cooperării şi colaborării dintre popoarele noastre.

Am convingerea că ţările noastre pot să aducă o contribuţie însemnată la securitatea europeană, la cauza destinderii, a păcii şi independenţei naţionale".

„Zece ani după prima dumneavoastră vizită în Franţa, după cea pe care am făcut-o eu însumi în România, la invitaţia dumneavoastră, ilustrează utilitatea acestei politici şi permanenţa dialogului nostru, un dialog natural şi necesar" — spunea, la rîndu-i, în alocuţiunea de bun venit, preşedintele Valéry Giscard d'Estaing.

Cu aceste gînduri şi convingeri a început noul dialog româno-francez la nivel înalt, în ambianţa de cordialitate instaurată de la sosirea pe aeroport, repetată pretutindeni unde aveau să se afle înalţii oaspeţi români, întîmpinaţi cu prietenie, cu deosebită căldură de oficialităţile franceze, de locuitorii Parisului. Să ne amintim de clipele solemne de pe aeroportul Orly şi de cei veniţi să salute deplasarea plină de fast a înalţilor oaspeţi români de la esplanada invalizilor, pe marile bulevarde, pe podul Alexandru al III-lea arcuit peste Sena. Să ne amintim de festivitatea depunerii coroanei de flori la mormîntul Eroului necunoscut, de venerabilii combatanţi cu piepturile pline de decoraţii, purtînd în mînă stindardele de luptă, aliniaţi sub arcadele celebrului Arc de triumf pentru a omagia prezenţa la Paris a şefului statului român. Ne vom aminti de primirea preşedintelui Nicolae Ceauşescu şi a tovarăşei Elena Ceauşescu la primăria Parisului, într-un decor plin de strălucire şi eleganţă, de căldură umană, creat în onoarea înalţilor oaspeţi. Ne vom aminti de atmosfera cu totul deosebită în care s-au desfăşurat întîlnirile cu primul ministru francez, în palatul Ministerului Afacerilor Externe, şi cu preşedintele Senatului, la „Le petit Louxembourg". Ne vom aminti cu emoţie de primirea asigurată şefului statului român la palatul Elysée, cadrul de înaltă preţuire şi stimă reciprocă, de apropiere, de înalt respect în care au avut loc convorbirile dintre preşedintele Republicii Socialiste România şi preşedintele Republicii Franceze.

„Aş putea spune că în momentul de faţă relaţiile româno-franceze se găsesc la un nivel foarte bun, cum nu au fost niciodată în trecut" — menţiona tovarăşul Nicolae Ceauşescu în interviul acordat postului de televiziune „France III", transmis vineri seara, chiar în timpul vizitei la Paris a şefului statului român, într-o emisiune cuprinzătoare, relevînd telespectatorilor francezi o amplă frescă a realizărilor României socialiste, ideile care direcţionează politica sa externă, sub conducerea preşedintelui Nicolae Ceauşescu.

Trecînd în revistă stadiul actual al acestor relaţii, constatînd cu satisfacţie cursul lor ascendent, cei doi preşedinţi au ţinut să sublinieze că dezvoltarea relaţiilor economice şi îndeosebi a cooperării industriale reprezintă un mijloc principal de aprofundare a raporturilor dintre cele două ţări. Rezultatele de pînă acum sînt convingătoare : în mai puţin de 4 ani s-a reuşit dublarea schimburilor comerciale. Au fost întreprinse acţiuni profitabile de cooperare în diferite sectoare economice — industria grea, construcţii de maşini, electronică şi telecomunicaţii.

Pe solul fertil al experienţei de pînă acum se deschid noi perspective cooperării româno-franceze în domenii de mare importanţă — folosirea energiei nucleare în scopuri paşnice, aeronautică, industria de automobile, chimia, informatica, agricultura şi creşterea animalelor, concomitent cu asigurarea condiţiilor pentru o nouă dublare, în următorii cinci ani, a schimburilor comerciale.

Nimic mai firesc să descoperi într-un loc în care se vorbeşte despre dezvoltarea cît mai completă a relaţiilor dintre două ţări, preocuparea de a folosi toate pistele posibile în măsură să apropie respectivele popoare. Nimic mai firesc deci, ca pe agenda convorbirilor dintre preşedintele Republicii Socialiste România şi preşedintele Republicii Franceze să figureze la loc de frunte amplificarea relaţiilor culturale, sporirea şi adîncirea schimburilor în sfera învăţămîntului, artei, sportului şi turismului. Nimic mai firesc în această lumină decît hotărîrea de a încuraja studiul limbilor române şi franceze în învăţămîntul şcolar şi extraşcolar, de a determina o mai bună cunoaştere reciprocă a valorilor clasice şi contemporane.

Într-o lume şi într-o Europă asaltată de atîtea probleme nesoluţionate încă, cei doi şefi de stat au procedat la examinarea pe larg a situaţiei internaţionale actuale, pornind de la convingerea că trebuie acţionat neîntîrziat cu multă energie, cu deosebită hotărîre în găsirea soluţiilor menite să asigure liniştea şi pacea continentului, liniştea şi pacea întregii planete.

„Să nu aşteptăm ! Să acţionăm pînă nu va fi prea tîrziu ! Cînd vor cădea bombele atomice în Europa, nu vom mai putea face nimic. Întreaga civilizaţie pe care am moştenit-o noi, cei din Europa, nu va mai reprezenta nimic după bombardamentele atomice. Iată de ce avem răspunderea în faţa istoriei şi faţă de trecut şi prezent, faţă de viitor, de a face totul pentru dezarmare, pentru pace în Europa şi în întreaga lume. Există deosebiri de orînduire socială în Europa, dar independent de aceste deosebiri este în interesul general, al tuturor, să asigurăm pacea, dezvoltarea civilizaţiei, de a face ca minunatele cuceriri ale ştiinţei să servească omului, fericirii şi libertăţii sale".

Sînt cuvintele cu care preşedintele Nicolae Ceauşescu se adresa celor prezenţi la Palatul Elysée în seara primei zile a vizitei şefului statului român în Franţa. Sînt argumente ale convingerii celor două ţări cu privire la importanţa participării tuturor statelor, indiferent de mărimea lor sau de resursele de care dispun, la soluţionarea problemelor care confruntă omenirea. Sînt argumente ale dorinţei şi hotărîrii României şi Franţei de a extinde colaborarea, de a conlucra tot mai strîns pe plan bilateral şi pe arena internaţională, de a-şi aduce o contribuţie cît mai substanţială la succesul ideii de dezarmare şi securitate, de independenţă şi pace.

Vizita, pentru a doua oară în Franţa, a tovarăşului Nicolae Ceauşescu şi a tovarăşei Elena Ceauşescu a creat perspective deosebit de favorabile raporturilor româno-franceze. Contactele şi discuţiile circumscriind relaţiile bilaterale precum şi marile probleme ale vieţii internaţionale vor fi continuate şi intensificate.

Expresia acestei dorinţe subliniate în repetate rînduri o reprezintă invitaţia adresată preşedintelui Republicii Franceze de a vizita din nou România.

NEAGU UDROIU ■

1	4
2, 3	5, 6
	7, 8
	9

1. La sosirea înalţilor oaspeţi români în capitala Franţei. 2. Tovarăşul Nicolae Ceauşescu şi tovarăşa Elena Ceauşescu împreună cu preşedintele Valéry Giscard d'Estaing şi doamna Anne-Aymone Giscard d'Estaing. 3. În timpul dejunului oferit de primul ministru francez. 4. Imagini din timpul convorbirilor oficiale. 5. În vizită la primăria Parisului. 6. La dejunul oferit de preşedintele Senatului francez. 7. Printre constructorii de autoturisme de la uzinele „Citroën". 8. Oaspeţi ai Institutului de cercetări ştiinţifice şi tehnologice Marcoussis. 9. La reintoarcerea în ţară, calde manifestări pe aeroportul Otopeni.

Largă adeziune

Tovarăşul Nicolae Ceauşescu, preşedintele Republicii Socialiste România, împreună cu tovarăşa Elena Ceauşescu, s-au întors sîmbătă 26 iulie în Capitală din vizita oficială efectuată în Franţa la invitaţia preşedintelui Republicii Franceze, Valéry Giscard d'Estaing, şi a doamnei Anne-Aymone Giscard d'Estaing. Caracterizată drept o contribuţie de prestigiu la adîncirea prieteniei româno-franceze şi la conferirea unor noi dimensiuni cooperării dintre cele două state, drept un moment important de afirmare a spiritului constructiv şi dinamic al politicii externe a României, vizita oficială întreprinsă în Franţa de cei mai înalţi soli ai poporului român continuă să se menţină în atenţia opiniei publice din ţară şi de peste hotare.

Scrisori şi telegrame adresate din toate colţurile ţării secretarului general al partidului scot în evidenţă larga adeziune a cetăţenilor patriei faţă de politica externă promovată cu atîta consecvenţă şi înţelepciune de către primul bărbat al ţării, precum şi faţă de rezultatele concrete, multilaterale ale convorbirilor de la Paris pe tărîmul relaţiilor româno-franceze. În însufleţite mesaje se dă o înaltă apreciere rodnicului dialog româno-francez, reînnodînd şi amplificînd vechi tradiţii, ca şi importantelor documente, acorduri şi înţelegeri încheiate cu acest prilej. Reliefînd, o dată mai mult, prestigiul de azi al României socialiste în lume, rolul esenţial al preşedintelui Nicolae Ceauşescu în elaborarea şi înfăptuirea politicii ştiinţifice a partidului şi statului, mesajele exprimă recunoştinţa caldă pentru tot ceea ce secretarul general al partidului face pentru binele păcii, pentru interesele fundamentale ale poporului român. Efectuată într-un moment delicat al situaţiei internaţionale, în care se manifestă încă destule pericole la adresa păcii, vizita oficială în Franţa se înscrie pe linia eforturilor neabătute ale cetitorului României noi pentru securitate internaţională, pentru făurirea unei Europe a păcii şi prieteniei, pentru dreptul fiecărui popor de a-şi făuri singur soarta.

L. NICULESCU

Ei sînt aici, în uzină, de la început

În privința detaliilor „sentimentale", istoria Întreprinderii de mașini-unelte și agregate din București (la fel de cunoscută și după inițialele sale, I.M.U.A.B.) nu se deosebește de istoria mai tuturor marilor și importantelor fabrici foarte tinere ale României. O istorie simplă, ne-am obișnuit s-o numim inevitabilă, gîndindu-ne la toate cîte s-au întemeiat în țară în ultimul deceniu și jumătate, o istorie care, mărturisind începuturile, îți dezvăluie faptul, banalizat azi prin repetare, că pe locul fabricii a fost pînă nu demult un loc viran ce nu spunea nimănui nimic și chiar atenta la estetica și urbanismul orașului.

I.M.U.A.B. a fost ridicată pe pămîntul gol și nefolositor din preajma giganților cu tradiție — „23 August" și „Republica" — unde a crescut fără complexe, deloc copleșită, ci doar stimulată de faima firmelor vecine. Cum își gîndeau oamenii, pe atunci, fabrica ? Mîna aceea de oameni pe care o descoperi la fiecare întemeiere, nucleul. Și cum a trecut timpul, cu ce beneficii pentru ei, pentru cei care au mai venit ?

În 1963, o singură hală de mașini grele abia prididea să utileze industira românească, în mare parte tributară importului, în acest sector important. În anii următori, profilul de fabricație este completat cu producția mașinilor de rectificat. Fabrica se dezvoltă într-un ritm nou, propriu întregii industrii românești. Mîndria oamenilor crește direct proporțional cu profesionalismul și răspunderea, inteligența colectivă are urmări imediate în creșterea „cifrei de afaceri" cu parteneri străini. N-au lipsit nici salturile spectaculoase : producerea, în urmă cu doi ani, a mașinilor-unelte foarte grele și de precizie ridicată, între care strungul carusel de 16 000 de milimetri, vedeta de necontestat a unui an el însuși bogat în evenimente industriale de prim rang.

Istoria locurilor, să fim consecvenți, înseamnă istoria oamenilor. Chestiune atît de evidentă încît lăcătușul Marin Mardare, șef de brigadă la secția montaj, e convins că dacă nu s-ar fi întîlnit cu I.M.U.A.B. acum cincisprezece ani, ar fi rămas mecanic de întreținere la fabrica de sticlă sau s-ar fi înapoiat acasă, în Teleorman, de dragul părinților. Așa, fiecare tinde să ajungă cît mai sus, și el a ajuns la „Mașini-unelte, unde, în 1965, nici hala de mașini grele nu era completă, iar în spate, unde se află azi mașinile de rectificat, se afla o sală de sport". Pe locul halei strungului carusel, o știu foarte mulți alți bucureșteni, se găsea o groapă cu gunoi. „Prima mea satisfacție a fost mașina de frezat longitudinală cu portal, (pentru că sînt și satisfacții din acestea !), asimilată de noi, pusă la punct în doar o lună și jumătate față de patru cît era termenul, și mergea strună, la parametri competitivi pe plan mondial". Teleormănean așezat, om cu drag de casă și familie, Marin Mardare — pentru prieteni M.M., după modelul faimoasei actrițe B.B. — și-a făcut casă pe „Șulea", și-a aranjat și nevasta la serviciu, la „Tricotextil", ca să fie liniștit și să-și poată vedea de treabă. „Erau anii de avînt, plan de export mare ; ne solicitau mașinile de alezat și frezat țări cu tradiție, puternic dezvoltate. Pe atunci lucram la carcasa port-broșă de la mașina de care vorbesc și după ce am terminat am plecat în Italia. Mă mai trimisese fabrica în Austria, Cehoslovacia, Polonia etc., firește, pentru asistență tehnică, în aceste țări în care I.M.U.A.B. exporta. Plecam așadar la Milano pentru patru ani, dar nu mai reușisem să-mi fac vreme să trec să-l văd pe tata, acasă, la Vlișoara. Și așa ajung copiii ingrați ! Îi trimiteam vederi cu gondole și-i povesteam că italienii sînt băieți buni și muncitori care ne cunosc foarte bine țara".

Greu să spui în ce măsură viața omului se împletește cu viața fabricii. Dar dacă îl întrebi pe M.M. care sînt momentele sale de bucurie sau mîhnire, după ce se pune la adăpost afirmînd că acasă copiii și nevasta stau bine cu sănătatea, revine tot la mașinile grele, la istoria atelierului în care lucrează, la saltul făcut în trei cincinale, trecînd de la mașini de 3 tone la mașini de 100 de tone, la mașini cu comandă-program. „Noi, mina de oameni de la început, nucleul, creșteam alți meseriași, învățam și noi alături, schimbările s-au făcut din mers, fără să ne dăm seama, modernizarea fabricii obligîndu-ne parcă să fim tot mai înțelepți. Secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, ne-a ajutat enorm. A vizitat mereu fabrica, s-a sfătuit cu noi, cu specialiștii, ne-a urmărit munca, ne-a făcut să înțelegem că progres tehnic înseamnă utilaje moderne, dar și o mentalitate nouă, o înaltă pregătire profesională, mai multă răspundere, inițiativă..."

Începînd cu industria alimentară și terminînd cu cea metalurgică, toate ramurile economiei naționale apelează la întreprinderea de mașini-unelte și agregate din Capitală. Este un fapt. Și vă mai oferim unul : media de virstă a oamenilor care muncesc aici este de numai 22 de ani. Iar acum venim cu un alt argument al lui Marin Mardare : „A trecut perioada heirup-ului, nu mai ajunge doar entuziasmul". Așa cum arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu, progresul nostru depinde direct de cantitatea de inteligență folosită. Inteligența care le-a permis celor de la „Mașini-unelte" să construiască utilaje cu o clasă de precizie de ordinul micronilor, deși gabaritul este uriaș.

Ne-am obișnuit, așa cum am făcut-o și noi la început, ca, vorbind de I.M.U.A.B., să amintim reflex de strungul carusel de 16 000 mm. Dar la fel de importante pentru fabrică, cît mai ales pentru industria românească, sînt șuruburile cu bile. Cînd auzi de șuruburi numai la spectaculos nu te gîndești și totuși ele sînt o chestiune revoluționară. Afirmația o face Dumitru Ispas, maistru, șef de atelier, „doctor în șuruburi cu bile", după aprecierea inginerului șef Puiu Pîrneci. „Este o chestiune revoluționară, deoarece permite o precizie extrem de mare la poziționarea în deplasare, iar folosirea lor conduce la reducerea energiei consumate prin reducerea frecării. Au o tehnologie complicată, un rulment fiind de zece ori mai ușor de lucrat. Aici e singurul atelier din țară și lucrăm acum pentru șuruburile cu bile din dotarea mașinii de alezat ; cu două zile în urmă s-a încheiat un contract-test cu o firmă din R.F.G."

Și Dumitru Ispas cam tot în perioada începuturilor venise la I.M.U.A.B., ca să se realizeze, împreună cu maiștrii Sava și Borcan. Ce înseamnă să te realizezi ? „Categoria maximă, școală de maiștri, casă la doi pași, ca să fiu mai aproape, în Pantelimon, da, și asimilarea șuruburilor cu bile".

Sînt cîteva semne sigure în devenirea Întreprinderii de mașini-unelte și agregate care demonstrează limpede că după acești cincisprezece ani de istorie fabrica nu se remarcă numai prin precizia de microni a produselor sale, ci și prin recuperarea unui anume timp privind tradiția. Tradiția de a face mașini complicate care se importau, dar și tradiția muncitorească care se măsoară în înalta calificare a specialiștilor, în dragostea oamenilor față de fabrică, de munca lor, în bucuria lor de a reuși închegarea și punerea pe picioare a unui unicat, care, importat, ar costa țara o mulțime de bani ; în bucuria inginerului stagiar Nicolae Lăzăroiu de a-ți povesti o mulțime de lucruri despre centrul de alezat și frezat-CPAF 132, un fel de robot „care schimbă 55 scule, dotat cu comandă program (partea electronică constituind 60 la sută din el) iar precizia fiind de 10 microni".

Sînt toate acestea, așa cum spuneam, cîteva fapte o foarte mică parte din viața unei mari citadele a industriei noastre, I.M.U.A.B., ce-și datorează devenirea înțelepciunii politicii partidului din ultimul deceniu și jumătate, hărniciei oamenilor săi, dorinței lor continue de a o înnobila cu o muncă pe măsura timpului industrial al țării.

RĂZVAN BĂRBULESCU
Fotografii de GH. AMUZA

ȚARA HAȚEGULUI — țara bunilor gospodari

Țara Hațegului este renumită prin meșteșugarii ei. Tradiții și obiceiuri frumoase păstrează pînă în ziua de astăzi unele meșteșuguri aflate la mare preț în țară și în lume. Hațegul e un oraș de aproape 10 000 de locuitori dintre care mulți lucrează, de ani de zile, în cele două cooperative meșteșugărești, „Hațegana" și „Retezatul". Cea dintîi e profilată mai ales pe artă populară și artizanat, pe confecții, tricotaje, țesături, broderie manuală și mecanică, marochinărie, cojocărie, covoare, curelărie și harnașamente. Cea de-a doua e specializată mai ales în prestări de servicii pentru populația urbană și rurală din împrejurimi, adică pe confecții de piele și croitorie la comandă, pe construcții metalice, pe tîmplărie, tinichigerie, reparații auto, reparații radio și televizoare, aparate de uz casnic și gospodăresc, pe construcții de case, pe instalații sanitare, optică, ceasornicărie, frizerie, coafură etc. După cum se vede, îndeletniciri de tradiție dar și meșteșuguri moderne, racordate la exigențele civilizației noastre.

Sigur că în secțiile și atelierele cooperativelor meșteșugărești lucrează un număr impresionant de oameni pricepuți, de creatori și inovatori, de țesătoare, tricotoare, lenjerese, brodeze, cojocari, curelari, tîmplari, dulgheri, zidari, zugravi, tinichigii, strungari, sobari, croitori, blănari, opticieni, ceasornicari, frizeri, coafori, cosmeticieni, faianțari etc. Dar o mare parte a meșteșugarilor, artizanilor și creatorilor populari se află risipiți în toată Țara Hațegului și dincolo de hotarele ei, în Valea Jiului. Sînt, mai ales, neveste de țărani cooperatori care lucrează în agricultură, de mineri și de muncitori pe șantierele din împrejurimi, femei care îngrijesc de gospodărie, își cresc copiii sub semnul respectului pentru carte și tradiție, iar serile, mai ales serile, se așează la războiul de țesut, la mașina de tricotat sau la mașina de cusut lucrînd, cu îndeminare moștenită din străbuni și cu un rafinat gust estetic, adevărate capodopere de artă populară. Ele creează, pur și simplu creează, comori artistice de neprețuit cum sînt iile, cămășile, fotele sau fustele cu motive hațegane, covoarele și cergile cu motive florale și zoomorfe deprinse după modelul comorilor descoperite în lăzile de zestre ale bunicilor și străbunicilor. Numai în Valea Jiului lucrează pentru Cooperativa „Hațegana" peste 300 de femei iar alte cîteva sute sînt risipite prin comunele și satele întregului județ Hunedoara, pînă sus, în Munții Apuseni din zona Bradului. Lucrurile lor scumpe, apreciate în toată țara, sînt din ce în ce mai căutate pe mapamond. Și astfel iile, rochiile, fustele plisate și fotele, sarafanele, cojoacele și cergile de Hațeg sînt astăzi cumpărate în Franța, Italia, Olanda, R.F. Germania, Elveția, Austria, S.U.A., Australia și Noua Zeelandă. Produsele miinilor îndeminatice ale meșterelor și creatoarelor de artă Maria Damian, Otilia Orhei, Iconia Dobreanu, Doina Uleia, Letiția Dănescu, Aurica Mardan, Aurica Roșianu sau Neta Armion sînt purtate și folosite de oameni necunoscuți de la antipozi. Și astfel lumea îi se pare mai aproape iar viața ca într-un sat ceva mai mare. Nu constituie un secret faptul că iia românească a cucerit lumea, iar iia de Hațeg are parcă un plus de distincție, de eleganță, de rafinament în selectarea culorilor, e mai vaporoasă, mai plăcută la vedere și la purtare.

Ceea ce impresionează la cooperativele „Hațegana" și „Retezatul" este faptul că deși nu funcționează „prin balanță centralizată", reușesc să se aprovizioneze, uneori, e adevărat, prin eforturi extraordinare, cu materie primă pentru producția curentă și să folosească din plin deșeurile unor întreprinderi, să recicleze unele elemente considerate pierdute printr-un îndelungat uzaj. Cele două cooperative reușesc să dea de lucru pe flux continuu tuturor meșteșugarilor lor și se află uneori în situația dificilă de a nu putea onora unele solicitări de contracte datorită faptului că sînt aglomerate. De aceea, secțiile și atelierele meșteșugărești din Hațeg se află într-o continuă expansiune, comenzile se dublează și se triplează și e mereu nevoie de mînă de lucru pricepută, de oameni cu simț practic, cu gust pentru frumos, cu dragoste pentru meserie.

Cooperativa „Retezatul" oferă oamenilor din mediul urban și rural toate serviciile pentru desfășurarea unei vieți normale, confortabile, civilizate, fie din punct de vedere al concepției și creației tehnice meșteșugărești, fie din punct de vedere al întreținerii și reparațiilor întregii galaxii de obiecte, aparate și elemente de civilizație care ne înconjoară. Vorba președintelui Cooperativei „Retezatul", tovarășul Ion Vlăiconi : „Rămîne mereu ceva de reparat pe pămînt, și cîtă vreme rămîne, e nevoie de meșteșugari buni". E și firesc să fie nevoie mereu de croitori, de blănari, de meșteri care confecționează cazane pentru băi și pentru rufe, burlane și coturi de burlane, jgheaburi și streșini prin care se scurge apa de ploaie la case, mobilier de bucătărie rustică sau modernă după comandă, uși, ferestre, rame, decorațiuni de mobilier în diverse stiluri, dar mai ales în stilul tîmplăriei artistice de Hațeg ; e firesc să fie mereu nevoie de meșteri care argăsesc sau tăbăcesc blănuri, care fac pieptare, mesade, de meșteri care repară automobile sau obiecte de strictă necesitate în gospodărie, care depanează tranzistoare și televizoare, mașini de spălat și frigidere... Cooperativa „Retezatul" funcționează cu 32 de secții și cu 112 activități meșteșugărești care sînt puse în slujba populației.

Ca să ne facem o idee despre dezvoltarea pe care o cunosc meșteșugurile în Hațeg, în spiritul ultimelor indicații ale secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, și în sprijinul oamenilor muncii care aspiră la un nivel de civilizație superior, se prevede amplificarea secțiilor care prelucrează lemnul și metalul trecîndu-se la producerea de mobilă lustruită după comandă, cu aplicații de sculpturi și la lărgirea sortimentelor de produse confecționate din metal prin folosirea deșeurilor de tablă declasată ale combinatului de la Hunedoara și Oțelul roșu. De asemenea, se prevede organizarea schimbului doi în secțiile de confecții pentru a face față mai sensibil solicitărilor. Astfel încît în scurt timp vor deveni meșteșugari încă 100 de bărbați și femei din Hațeg și din împrejurimi care au posibilitatea să se califice în mod exemplar în școlile organizate de UCECOM.

Și astfel, de la vechile bresle din Hațeg s-a ajuns, prin organizare, prin perfecționare și specializare, la secții și ateliere cu profile specifice, cu meșteșugari bine calificați. Meseriașii și breslașii de altădată au devenit meșteșugari și artiști în meserie cunoscuți nu numai în împrejurimi și în țară dar și pe mapamond. Societatea noastră se edifică pe sine și prin bunii meseriași dintotdeauna.

ARON DOMIDE

MAIȘTRII (III)

1. Ce este maistrul în întreprinderea dv. ? Ce ar trebui să fie ?
2. Care sînt primele trei calități pe care le apreciați la un maistru ? De ce ?
3. Ce credeți că trebuie făcut pentru sporirea rolului maistrului în întreprinderea dv. ?

MIHAI BACIU
inginer-șef la Întreprinderea Hidromecanica, Brașov

1. O permanentă aspirație. Teoretic și practic, unii oameni au tendința naturală ca din muncitori să ajungă șefi de echipe, apoi maiștri, apoi subingineri, apoi ingineri. Dar pentru asta ar trebui mai întîi ca aceștia și se numere printre cei mai mai buni muncitori. Dacă nu, nu vor ajunge niciodată adevărați maiștri. De ce ? Din cel puțin trei motive. O dată pentru că lipsește stimulentul pecuniar. Cei mai buni muncitori nu se vor înghesui niciodată să ajungă maiștri, dacă aceștia vor continua să cîștige mai puțin decît subordonații lor. Al doilea, pentru că un foarte bun maistru ar trebui să știu să lucreze orice piesă pe orice mașină din sectorul lui. Pe vremea mea, cînd un muncitor venea și spunea „meștere, pe asta nu se poate face pe mașina asta, nu se poate face exact pe desupra nici timpul de normare nu e bun", maistrul interpelat îl dădea la o parte și îi **demonstra** aceluia că piesa se poate face exact pe respectiva mașină și încă într-un timp eventual mai mic decît cel calculat normatorul. Azi, unii, ca să ajungă maiștri, își forțează mîna, iar în întreprindere, n-ai cum să le stopezi, deși vezi bine și că nu merită, și că n-ai nevoie de un maistru în plus. Cu toate astea te priceperi cu dumnealui. Cum ? Astfel : Vine să ți cere recomandare ca să urmeze cursul seral al școlii de specialitate. Tu îi explici ca mai sus, că, adică, nu-l cel mai în pierit și nici măcar n-ai nevoie. Atunci el îți pune pe masă demisia și îți anunță din mers că „aia la care mă voi duce nu se culcase la o biată recomandare". Tu știi că-l cunoști așa, ba chiar ai dovezile că de aici de meseriașul care e el nu e tocmai bun profesionist și cam șantorist. Pînă dacă azi îi dai drumul acestuia, mîine altuia, cu cine-ți mai îndeplinești planul de producție ? Deci accepți, semnezi recomandarea, mai ales că el, de cele mai multe ori, se arată dispus chiar să semneze o hîrtie prin care se angajează ca la absolvirea cursului, deși va avea diplomă de maistru, nu-ți va cere post pe un astfel de post. Timpul trece, unii se țin de cuvînt, alții nu și așa cum ferigești economia națională cu un maistru mai mult cu nume-le. Cei care ca tabi în întreprinderea noastră au parvenit chiar prin astfel de mijloace. Ce trebuie să fie un maistru ? Exact ceea ce spune Legea nr. 6/1977 și exact ceea ce ți recomandat tovarășul Nicolae Ceaușescu la ședința plenară lărgită a Consiliului Național al Oamenilor Muncii.

2. **a** — PRESTIGIU PROFESIONAL pentru că din el decurge autoritatea **b** — OBIECTIVITATEA, pentru că lucrează direct cu oamenii, de ei depind retribuțiile oamenilor, îar el corectează, dacă e cazul, și timpul de lucru pentru fiecare reper în parte și una e ca pe cineva „atent" cu tine să-l normezi mai larg, și cu totul altceva ca pe un oarecare „nesuferit" să încerci să-l cuminți cu o normă mai strînsă, așa, ca să te memoreze o viață. Chiar mașina pe care-l pune să lucreze pe om, tot de maistru depinde. Deci, obligatoriu, maistrul trebuie să fie obiectiv și e — EXIGENT, să nu ierte nimic, dar nici să

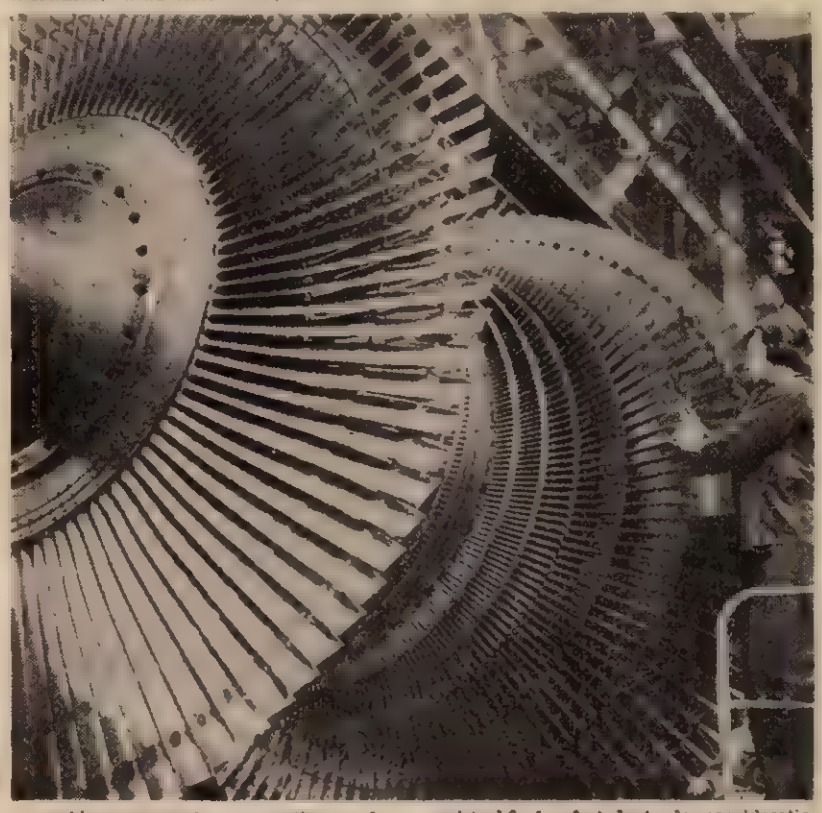

nu umble permanent cu sancțiunea la brîu.

3. Ca să devină ceea ce se așteaptă de la ei, trebuie ajutați și stimulați. Fără sprijin nu-i văd reușind într-o astfel de întreprindere.

DAN-CORNELIU ZAMFIRESCU
inginer-șef la Întreprinderea de confecții, București

1. Sîntem o întreprindere mare, pe ea este axată și centrala, personalul muncitor atinge cam 17 000 de unități, dintre care foarte multe femei organizate în diferite formații de lucru. Un maistru este un conducător de producție cu atribuții clare. Cît de conducător și cît de clare ? Printre altele, și aceasta a urmărit să evidențieze un recent studiu psiho-sociologic pe care laboratorul nostru de specialitate l-a efectuat în întreprindere. Are ori nu are maistrul capacitatea de a conduce o formație de lucru ? Este inteligent, înțelegător, bun coleg, exigent, bun organizator, știe să pună omul potrivit la locul potrivit, are o bună atenție distributivă — element esențial într-o fabrică de confecții, știe să lucreze cu mîna lui, poate să înlocuiască pe cineva care lipsește, deci, cum este maistrul ? Au fost luate în considerație încă multe alte întrebări. Rezultatul testului ? 8 la sută dintre maiștrii noștri nu fost cotați ca **slabi**, 44 la sută — **medii**, 16 la sută — **buni** și 8 la sută — **foarte buni**. Din același studiu a reieșit că mulți maiștri nu știu să lucreze cu oamenii, că foarte mult din timpul maistrului este ocupat cu activități nespecifice lui. Anume ? Între 6 și 44 la sută din timpul lor de lucru maiștrii noștri îl cheltuiesc pentru aprovizionarea pe care ar trebui s-o asigure adjuncții de șefi de secție. Studiul a evidențiat și faptul că o mulțime dintre vergile de control nu-și prea dovedesc eficiența, motiv pentru care, la o primă analiză, cam 250 de persoane vor trece să lucreze **direct** în producție, sarcinile avute de acestea urmînd a fi preluate de maiștri. Și încă : Testele au impus concluzia că nu-i defel important dacă maistrul este bărbat ori femeie, ci dacă este ori nu persoană potrivită la loc potrivit. Consider că în întreprinderea noastră maistrul trebuie să fie acela care să-mi garanteze o productivitate ridicată și o calitate ireproșabilă. Dacă le asigură pe ambele, înseamnă că vom fi și competitivi. Or, tocmai acesta este oxigenul pe care trebuie să-l respire o întreprindere care, ca și noi, exportă cu succes deosebit 90 la sută dintre produsele sale.

2. **a** — pregătire profesională foarte bună ; **b** — capacitate de a conduce dovedită cu rezultate obținute în producția materială ; **c** — corectitudinea și cinstea. De ce așa ? Pentru că altfel nu se poate !

3. Fără compromisuri, trebuie înlăturați toți maiștri plafonați ori acela care au ajuns în aceste funcții pe baza unor criterii mai puțin principiale. În acest sens grija față de om trebuie să se manifeste punîndu-l pe fiecare exact la locul la care-i dau dreptul pregătirea sa și aptitudinile sale, dar ambele probate ca și criterii moral-politice. Trebuie făcute cunoscute pînă în cele mai mici amănunte atît atribuțiile maiștrilor, cît și ale ajutoarelor acestora. Autoritatea unui maistru nu se creează din afara persoanei sale. Autoritatea lui există ori nu există. Maistrul trebuie ajutat, dar nu prin imixtiune directă, ci facilitîndu-i intervențiile, lăsîndu-i aparent mînă liberă și sancționîndu-i atunci cînd e cazul, dar nu admonestîndu-i în fața subordonaților săi.

VIOREL ROTARIU
inginer-șef la Întreprinderea de aparate de măsură și control, Vaslui

1. În primul rînd un conducător de producție foarte tînăr. Un singur maistru dintre cei 9 existenți în întreprinderea noastră este ceva mai virstnic, are 34 de ani. Este și cel mai bun, conduce un atelier foarte greu, de strunguri automate. Pe oamenii care lucrează pe respectivele mașini el i-a calificat. Nu știu cum m-aș descurca fără serviciile sale. Are în subordine alți trei maiștri tineri. Dealtfel, dintre maiștrii ceilalți n-a trecut nici unul dincolo de doi ani de cînd a terminat școala de specialitate. Sîntem întreprindere tînără, intrată parțial în funcțiune și ceea ce nu ne prisosește deocamdată este experiența. Asta cu toate că sîntem singurii furnizori ai economiei naționale cu manometre de tip industrial, cu termostate pentru auto și tractoare, și cu manometre auto !

2. **a** — să știe meserie ; **b** — să vrea s-o facă ; **c** — să-și creeze condiții ca să poată s-o facă.

3. O legislație care să permită o promovare mai elastică a elementelor tinere de valoare certă. Se uită cam prea des că și în funcția de maistru valoarea nu așteaptă numărul anilor.

MIRCEA BUNEA

O condiție a dezvoltării: exportul

În ultima vreme am vorbit mult despre realizările economice și sociale ale țării noastre obținute în anii construcției socialiste, cu deosebire în ultimul deceniu și jumătate. Această rememorare a fost prilejuită de împlinirea a 15 ani de la Congresul al IX-lea al partidului care, potrivit aprecierilor unanime, a deschis o eră nouă caracterizată de un dinamism fără precedent în dezvoltarea societății socialiste românești, de un uriaș avînt creator al maselor populare, care au făcut ca această epocă să fie cea mai fertilă și mai rodnică în împliniri din întreaga istorie a patriei.

Nu-i vorba de laude și nici de manifestări de autoadmirație. Dese pentru marile noastre realizări în sfera vieții materiale și spirituale ar putea să ne invidieze nu puține popoare. Căci în acest deceniu și jumătate am făcut un mare efort de investiții în urma căruia România a căpătat o altă înfățișare — mai prosperă și mai luminoasă — reducînd simțitor distanța care ne separă de țările puternic dezvoltate sub toate aspectele. În cei 15 ani, România a lichidat înapoierea economică moștenită de la vechea orînduire, a depășit, la sfîrșitul cincinalului 1966–1970, stadiul de țară slab dezvoltată și iată, peste numai 5 ani, la finele anului 1985, prin îndeplinirea programului adoptat de Congresul al XII-lea al partidului, vom intra în rîndul statelor cu un nivel mediu de dezvoltare. Dispunem azi de o puternică bază tehnico-materială, fondurile fixe ale economiei naționale reprezentînd circa 1 800 de miliarde lei, din care peste 60 la sută puse în funcțiune în ultimul deceniu. Într-un mod vizibil și palpabil s-au îmbunătățit condițiile de viață, am devenit o societate mai deschisă și mai tolerantă. Toate aceste succese au fost posibile datorită liniei politice adoptate de partidul nostru la acel neuitat congres din vara anului 1965, linie politică al cărei artizan de geniu este, după cum prea bine se știe, conducătorul partidului și statului nostru, tovarășul Nicolae Ceaușescu.

Există, prin urmare, multe motive pentru o satisfacție justificată, și totuși această rememorare dacă o putem numi astfel, a fost în egală măsură dezbaterile prilejuite de consfătuirile organizate la nivel național, de activul de secretarului general al partidului, cu cadrele de conducere din sectoarele fundamentale ale producției materiale. Nu e o simplă coincidență ci expresia unui stil de muncă adînc înrădăcinat în practica vieții noastre social-politice. Aceste dezbateri au adîncit cunoașterea noastră despre stadiul economiei românești, despre condițiile obiective și subiective în care se înfăptuiesc sau urmează să fie transpuse în viață obiectivele dezvoltării economico-sociale a țării stabilite de Congresul al XII-lea al partidului. Aceste dezbateri sînt continuate acum în adunările generale ale oamenilor muncii din întreprinderi, șantiere, din institutele de cercetare, proiectare și inginerie tehnologică, forumul suprem al democrației noastre economice și vor dura aproape întreaga lună august. În centrul analizei sînt situate probleme esențiale ale creșterii economice cum sînt folosirea deplină a imensului potențial economic creat în anii socialismului ; încadrarea strictă în resursele de materii prime, materiale, energie și combustibil alocate prin plan ; dezvoltarea mai accentuată a industriei mici și a prestărilor de servicii, punerea în funcțiune la termenele prevăzute a obiectivelor de investiții. Toate acestea în condițiile folosirii raționale a forței de muncă, ale reducerii costurilor de producție și a cheltuielilor materiale, soldate cu o sporire a eficienței în toate sectoarele economiei.

Între laturile activității economice cărora li se acordă cea mai mare atenție, activitatea de comerț exterior deține, desigur, un loc de prim rang. Fapt absolut firesc, pentru că în ultimii ani participarea României la viața economică internațională a căpătat dimensiuni fără precedent. Ritmurile creșterii activității de comerț exterior sînt impresionante. Numai în anul 1979 volumul comerțului exterior a fost cu 19,1 la sută mai mare decît cel realizat în anul 1978, iar pentru anul 1980 este prevăzută, de asemenea, o creștere importantă, de aproape 15 la sută. Întreținem relații economice cu peste 140 de țări și realizăm un volum de exporturi și importuri de 7 ori mai mare decît în urmă cu 15 ani. Se poate spune că, astăzi, oricare întreprindere industrială simte, într-un fel sau altul, pulsul activității de comerț exterior, depinde de ritmul acestui puls. **„Fără o activitate corespunzătoare de comerț exterior** — subliniia președintele României, tovarășul Nicolae Ceaușescu, la plenara lărgită a Consiliului Național al Oamenilor Muncii din luna iunie a.c. —, **ținînd seama că noi importăm o mare parte a materiilor prime și multe materiale, nu vom putea asigura desfășurarea normală a producției, dezvoltarea forțelor de producție, ridicarea generală a nivelului de trai material și spiritual".**

Dar, această largă deschidere economică spre lume ridică, mai ales în condițiile de azi ale economiei mondiale, probleme acute, deosebit de complexe. Ele privesc, în primul rînd, îmbunătățirea structurii exporturilor și sporirea competitivității produselor românești prin ridicarea calității lor. Problema problemelor este realizarea producției pentru export, în sortimentele, la parametrii tehnici și la termenele solicitate de partenerii externi. Nerealizarea acestei producții, nefurnizarea la timp a produselor atrag aproape automat pierderea clientului, în orice caz diminuează posibilitățile noastre de plată. Iar dacă vom cerceta statistic vom constata că, uneori, valoarea importurilor a depășit pe cea a exporturilor, ceea ce ne-a obligat să apelăm la credite pentru a ne acoperi necesarul de materii prime, materiale, combustibil și alte produse necesare dezvoltării economice. Însă situația pe piața financiară mondială a devenit tot mai dificilă. Costul creditelor s-a mărit, sporind totodată dificultățile în ce privește obținerea lor. Ca să nu mai vorbim că apelarea la credite rămîne doar o soluție temporară. Pînă la urmă, tot ceea ce cumpărăm trebuie plătit prin ceea ce reușim să vindem pe terțe piețe. Iar azi, în condițiile cînd unele credite încep să ajungă la scadență, volumul exportului trebuie să acopere nu numai valoarea produselor importate ale căror prețuri au o tendință vădită de creștere, ci să asigure și disponibilitățile necesare pentru achitarea datoriei externe ajunse la scadență.

Creșterea exportului dublată de realizarea unui curs de revenire cît mai bun este o parte a medaliei, cea de-a doua constînd din dimensionarea importurilor la strictul necesar, dublată și ea de o valorificare superioară a materiilor prime și a materialelor astfel procurate.

Complexitatea acestor sarcini, amplificată de ascuțirea concurenței pe piețele externe, ca urmare a crizei actualei ordini economice internaționale, face ca problemele comerțului exterior să depășească sfera de interes a unui cerc limitat de specialiști, și să devină o chestiune arzătoare, una din problemele fundamentale ale activității economice, ale noului mecanism economic.

Este motivul pentru care problemele comerțului exterior ocupă un loc de frunte pe agenda actualelor adunări generale ale oamenilor muncii și ale reprezentanților acestora.

VASILE BARAC

Castelele solare ale Carpaților

Castele pe Lotru: o incintă a noului de 8000 de kilometri pătrați

(Urmare din pagina 1)

Datele epopeii din Munții Lotrului sînt cunoscute, presa, televiziunea, radioul le-au transformat de mult în bun curent al conștiinței publice. Dintr-o sută de grame de apă de Lotru, deci dintr-o jumătate de pahar de apă de Lotru, se naște azi, spun calculele specialiștilor, un kilowatt de energie electrică. Kilowații se nasc dintr-o mare alpină (300 milioane mc de apă, colectînd Lotrul și vreo 30 de afluenți ai lui) care, o dată ivită pe lume, la confluența dintre cleștarul izvoarelor riului și cerul munților, a și început să prolifereze, dînd naștere unor pui, unor oglinzi care sar în cascadă, cu intermitență ritmică, fără să se spargă, compunînd o suită de ceruri așezate în trepte între Ciunget, Mălaia și Brădișor. Ciunget e hidrocentrala-mamă, cea mai mare de pe riurile noastre, căreia i-a urmat, pe Lotru în jos, Mălaia, căreia îi urmează, cu scadența intrării în funcțiune în cel dintîi an al cincinalului viitor, Brădișorul. Ce a rezultat? A rezultat energie, a rezultat lumină, un impresionant flux solar trimis peste țară (cele trei centrale electrice însumînd nu mai puțin de 643 MW !), și a rezultat, în același timp, un nou peisaj, un nou cadru de viață, o modificare substanțială a geografiei, deci și a microclimei, care se îmblînzesc, se îndulcesc, devin mai umane. Umanizarea geografiei, deci și a climei, nu poate să nu aibă consecințe și asupra omului, a firii lui, chit că nu subscriem integral la această teză, opunîndu-i zicala românească a omului ce sfințește locul. Această sfințire a locului Lotrului s-a produs, la dimensiuni geografice, în ultimul deceniu și jumătate.

N-o să-i invităm pe cititori, în rîndurile care urmează, la o călătorie prin această nouă geografie. Călătoria au făcut-o, desigur, mulți dintre ei, începînd cu ziua (întîmplată acum cîțiva ani) cînd Voinease, străvechiul sat cu căsuțe din bîrne transformat în „post de comandă" al șantierului, a devenit o mare stațiune turistică, una din cele mai frumoase ale țării. N-o să relatăm, așadar, călătoria noastră documentară în acest an jubiliar al șantierului și al țării, important fiind doar a preciza, la acest capitol, că un astfel de tur, oricît de sumar, îți circumscrie cu minuție, prin grija celor ai locului, nu numai o geografie, ci însuși tabloul istoric al devenirii ei, cu toată trepidația lui prin ani, zile și ceasuri. Acest tablou este foarte complex și, mai ales, foarte mobil, adică așa a fost pînă nu demult, adică s-a schimbat tot timpul, prin ani, prin zile, prin ceasuri, operîndu-se în ei, mereu și mereu, foarte multe retușuri, completări, redimensionări, balanța negării aproximațiilor și a confirmării faptelor exacte, deci a trecerii intențiilor de pe scheme și planșe în beton și oțel, funcționînd perpetuu, neobosit. Acum, la capătul unui deceniu și jumătate, cînd Ciungetul și Mălaia produc, cînd Brădișorul se pregătește să le urmeze, tabloul, în fine, s-a așezat. Interlocutorii noștri de astăzi, pînă mai ieri febrilizați de evenimentele muncii, cuprinși în ele, încleștați în plasma lor arzătoare, au acum, pentru prima oară, perspectiva întregului și, de pe tărmul Lotrului cucerit și supus, se străduiesc să îl-o picteze cît mai exact. Ei nu mai relatează azi evenimente, întîmplări, ci date globale, cifre sintetice. Ei îți amintesc că șantierul a cuprins a 30-a parte din teritoriul României (8 000 de kilometri pătrați), că s-au . străpuns prin munți peste 150 de kilometri de galerii (de 30 de ori mai mulți ca la Bicaz, de 3 ori mai mulți ca la Argeș), că centrala electrică subterană de la Ciunget, construită la 104 metri sub talpa muntelui, e o premieră mondială a branșei, că barajul-colos de la Vidra (121 metri înălțime) e cel mai mare baraj de anrocamente din țară, pentru construcția lui trebuind ca un munte întreg, Chioara pe nume, să dispară pur și simplu, dislocat de excavatoare de mare capacitate, urcate la 1 300 de metri altitudine. Cel ce ne relatează toate acestea, tov. Ion Bolnavu, secretarul Comitetului de partid al Grupului de șantiere Olt-defileu (ce include azi și amenajările energetice de pe Lotru), o face cu ochii pe caietul pe care scriem, ca nu cumva să se strecoare vreo eroare. Totul pornește dintr-o mare grijă ca tabloul operei să nu se întunece în vreun fel, să nu-și aburească vreo nuanță, să nu-și învăluie vreun detaliu, să nu cumva să acoperi tu, călătorul, cu ceața unor false metafore, un cimp atît de viguros al certitudinii cum este marea construcție de pe Lotru. Ți se pictează astfel de-a dreptul pe minte, cu precizia de execuție grafică și științifică a tabloului lui Mendeleev, elementele ce compun tabloul operei, rînduite nu pe o schemă, ci pe niște linii de sens — sau de forță — care te fac să le înțelegi în toată complexitatea lor.

Aceste linii de sens, aceste coordonate intime, de esență sau de substanță, ale cetății luminii din Munții Lotrului sînt, zice interlocutorul nostru, două la număr, convergente de fapt într-una singură, în realitatea umană — monumentala realitate umană — a acestei construcții monumentale.

Este vorba, în primul rînd, de cei ce au înălțat-o, de ctitorii ei, de eroii ei. Va trebui să vorbim aici, înainte de toate, despre niște oameni pe care noi, reporterii, îi ignorăm adesea. Va trebui, zice Ion Bolnavu, să-i așezăm în inima pagini noastre, acolo unde viața însăși îi așază, pe cei ce, primii, au supus Lotrul, nu pe sălbatice creste de munți, nu pe frontul exploziilor ce au desenat prin ani conturul de foc al marelui edificiu, ci în liniștea cabinetelor de studii, acolo unde, de fapt, s-a decis victoria. Rîul a trebuit să fie supus, mai întîi, în mod abstract, în urma unui complex și asiduu examen de teren și de bibliotecă, la această gigantică bătălie mută participînd numeroși specialiști ai Institutului de studii și proiectări hidroenergetice București, care i-au dăruit epopeii Lotrului, ca preludiu la înfruntarea materială cu apele, și cu munții, sute de mii de ore de energie intelectuală. Din ele s-au cristalizat, în anul Congresului al IX-lea al partidului, deschizător de inedite și largi orizonturi pentru inteligența tehnică românească, imaginea definitivă a barajului de la Vidra, a centralei de la Ciunget, a obiectivelor-unicat în istoria hidroenergeticii noastre. Omul proaspăt ales în fruntea destinelor noastre, secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, a examinat atunci, cu atenția, cu competența, cu capacitatea sa sigură de prospecție și de asumare a noului, rodul acestei bătălii a cugetării, a studiului, a imaginației temerare, hotărînd varianta drumului celui mai scurt, celui mai eficient către țintă. N-a fost, desigur, ușor acest drum, bătălia din Munții Lotrului a însemnat eroism, efort, bărbăție, a însemnat o febrilă și necurmată escaladare de trepte ale cunoașterii, ale tehnicii, a însemnat uriașe valori, materiale și morale, aruncate în luptă, a însemnat o desfășurare de forțe ale construcției de o anvergură cum încă nu s-a văzut la noi. La doar cîțiva ani de la debutul șantierului, în 1969, cifra constructorilor Grupului de șantiere Lotru, aparținînd Trustului de construcții hidrotehnice București, ajunsese la 12 000. Mulți s-au calificat aici (peste 3 000, în peste 25 de profesii !), îmbogățind detașamentul constructorilor din România cu oameni despre care s-au scris și se vor mai scrie poeme. Omul din fruntea partidului și a țării, ctitorul României moderne, le-a vegheat în tot acest timp, cu fierbinte grijă, bătăliile, eroismul, eficiența demersului constructiv, altitudinea condițiilor de muncă și de viață, a venit în mijlocul lor, în momente ce s-au constituit ca sărbători ale inimilor și ca etape de culme în cronica șantierului. După un astfel de moment, care a fost ziua de 3 iunie 1972, șantierul, conform legămîntului asumat de oamenii săi în fața secretarului general al partidului, a fost racordat sistemul național de energii. La 23 noiembrie 1972 a intrat în producție primul grup energetic, prima din cele trei mari turbine, urmată în 1974 și 1977 de încă două (ambele de construcție românească), cartea centralei electrice a Ciungetului închizîndu-se, ca să se deschidă de fapt spre viitor.

Este vorba, în al doilea rînd, de oamenii cărora marea construcție le-a fost dedicată. Este vorba, s-ar zice, de noi toți, fiindcă toți resimțim efectul Lotrului, darul lui în regimul luminii din România, sporit sensibil, ca și cum astrul zilei ar fi consimțit să rămînă mai mult pe cer. Ceea ce însă vrea să ne spună Ion Bolnavu privește expres Valea Lotrului, unde construcția inaugurată acum 15 ani a însemnat, prin tot și prin toate, o explozivă ieșire din dimensiunile vechi, această vale, unde tranziția spre o nouă civilizație, petrecută în ani și sezoane, pare, văzută de jos, de la poalele Munților Lotrului sau de la rădăcinile timpului de acum un deceniu și jumătate, tot atît de spectaculoasă ca o explozie astrală (sistem în teritoriul marilor fapte ale luminii !) privită prin luneta astronomică a unui geograf al lumilor viitorului. Nu-i o exagerare, fiindcă noua Voinească, ridicată pe o măgură ce domină vechiul sătuc de bîrne (el însuși transformat din temelii, anexîndu-și toate trăsăturile unui oraș), este astăzi o așezare de blocuri și vile cu arhitecturi de „chalets"-uri elvețiene; e o Voinească cu înfățișare de stațiune (devenită chiar stațiune, o stațiune cu 1 800 de locuri), e, altfel spus, un veritabil centru urban, care în anul acesta va fi și decretat ca atare, consfințindu-se o realitate existentă pe-aici de mult. E o Voinească a viitorului, atrăgînd magnetic apre ea, în sus, reliefuri și oameni, întreagă această Vale a Lotrului transformată în magistrală a noului. Asfaltul, electricitatea, blocul și magazinul modern, cinematograful, spitalul, liceul și terenul de sport, radicala schimbare a structurii populației (doar 3 la sută din locuitorii Voinesei mai sînt, la ceasul de față, țărani și ciobani, restul sînt ocupați în activități productive industriale, în activități citadine, moderne) sînt tot atîtea elemente care, raportate la vechiul sat, la această lume pînă mai ieri încă arhaică, încă patriarhală, conservînd forme de muncă și de existență în stare pură, primordială, genuină aproape, spre încîntarea cercetătorilor ce descindeau aici ca într-o rezervație de arheologie socială, mărturisesc un asalt al noului de o unică anvergură. Mălaia, comuna ce înglobează Ciungetul, face și ea, la rîndu-i, destinul Voinesei, asimilînd noutăți arhitectonice și edilitare (blocuri de locuințe, centru civic modern, sedii de nouă economie, de nouă cultură, asfalt, electricitate, termoficare, aducțiune de apă potabilă, canalizare etc.), într-un tempo care indică ritmul mereu amplificat al vieții locului deci ca și la Voinease, apropierea ceasului citadin.

Marea construcție de pe Lotru, cel mai grandios omagiu pe care omul acestei țări l-a adus muntelui său, trunchiului său de piatră, trunchiului-leagăn de existență, făcîndu-i pentru prima oară să-și cunoască — răstrînt în marea alpină a Vidrei — înălțimea și măreția, a coborît deci, de la altitudinea unui monument al arhitecturii și tehnicii, în viața omului, în casa lui, modificîndu-i și casa, modificîndu-i și viața, decizîndu-i alte șanse acestei vieți. E aici, ca în toate marile ctitorii ale anilor 1965—1980 — ridicate, cele mai multe, în locuri pînă mai ieri ocolite de drumurile civilizației — acea concepție despre dezvoltare pe care cîrmaciul de azi al destinului național o promovează cu consecvență și pasiune, impunînd rolul de factor motor al industriei, al economiei moderne, în crearea și dezvoltarea unor structuri sociale noi, în construcția unui mod de muncă și viață care să înalțe mereu demnitatea omului.

La 15 ani de la Congresul al IX-lea al partidului, la 15 ani de cînd primii constructori au luat în piept acești munți, ca să edifice cea mai mare hidrocentrală de pe riurile interioare din România, Valea Lotrului e o vastă incintă a noului, o emblemă de strălucire și forță a construcției la români, un spațiu modern de muncă, de creație și de existență, un loc ce, producînd lumină, poartă din plin lumina acestui timp.

Castele pe Olt: 25 de trepte spre cer

Și Lotrul, atingînd apa Oltului, această arteră aortă a geografiei și a istoriei noastre, se întîlnește, din nou, cu lumina, cu energia.

Pe teritoriul aceleiași Vîlce, dar și în ținutul vecin al Oltului, între munți și Dunăre, între întunericul mineral al codrilor și cîmpia întinsă pe spate sub zarea fluviului, s-au ivit, ca și dincolo, între Ciunget, Mălaia și Brădișor, o salbă de oglinzi, un cîrd de lacuri în adăposturi de mari baraje, lacuri de șes sau lacuri alpine, unele uriașe, ajungînd pînă la 250 de milioane de metri cubi, rivalizînd deci cu Vidra, lacuri în care mumiile copacilor înecați nu povestesc despre catastrofe, ci despre o operă săvîrșită cu compasul și rigla. Acest miracol estetic, care încă nu figurează nici în textele, nici în planșele cărților noastre de geografie, se cheamă suita, salba sau cascada (îi putem zice oricum, toponomastica încă nu-i stabilită) hidrocentralelor de pe Olt. Ca și în cazul Lotrului, prelungindu-i destinul, făcînd din Vîlcea teritoriul cel mai dinamic al energeticii românești (teritoriu ce va dispune, la sfîrșitul deceniului viitor, de o putere instalată de 1 900 MW, reprezentînd circa 14,6 din potențialul hidroamenajabil al României), sîntem în fața unora dintre cele mai mari ctitorii ale României moderne, zămislite în anii care s-au scurs de la Congresul al IX-lea al partidului. Sîntem în fața uneia din cele mai spectaculoase lucrări hidroenergetice ale țării, una din cele mai interesante din Europa, o lucrare ce, ca și Lotrul, se execută cu forțele noastre, de la desenul tehnic (operă a I.S.P.H. București) la turbinele („made în Reșița"), ce transformă Oltul în energie. O lucrare care, inaugurată încă de-acum zece ani, cînd foamea de energie a lumii încă nu devenise criză, vădește, cu prisosință și cu pregnanță, justețea politicii energetice a partidului, realismul și forța vizionară ale orientărilor secretarului general, validate prin rezultate ce, iată, răscumpără luminos niște eforturi deloc ușoare. Opt hidrocentrale produc deja (Dăești, Rm. Vîlcea, Riureni, Govora, Băbeni, Ionești, Zăvideni, Strejești), alte șase sînt în construcție, altele sînt încă pe mesele proiectanților, în stadii avansate de lucru (Turnu, Călimănești, Drăgășani, Arcești, Slatina, Ipotești). Nu e departe vremea cînd cei 1 200 MW instalați pe Olt, cu o producție anuală de 3 miliarde kilowați-ore, se vor adăuga celor plantați pe Lotru, într-o mare cunună olteană a energiei. Cele două rîuri își unesc astfel, pe alt plan, destinul, supunîndu-și energiile, în chip practic, unui singur centru de comandă și răspunzînd deci, la modul ideal, unei simple și unice apăsări de buton. Extinzînd ecuația, introducînd în ea și alți termeni — Dunărea, Motrul, Mureșul, Someșul, Siretul etc. — obținem, sub denumirea de sistem energetic național, un adevărat sistem de gospodărire a apelor țării, suprapus sistemului hidrografic și răspunzînd, ca și un sistem nervos, unei singure comenzi.

Cel cu care dialogăm pe această temă este ing. Ioan Șahinian, șeful biroului de investiții al Întreprinderii Electrocentrale Rîmnicu Vîlcea, beneficiara Oltului și a Lotrului. Argeșean de fel, venit în Vîlcea în 1965, lucrează în întreprindere de la începutul ei (1969), deci de la pregătirea debutului „cascadei de energii" a Oltului. Știe povestea fiecărei hidrocentrale, s-a bucurat la fiecare intrare în funcțiune, a suferit la fiecare întîrziere (căci au mai fost și întîrzieri...), face parte dintre acei specialiști ai energeticii românești care, aflați la vîrsta maturității (are 40 și ceva de ani), se simt încă tineri, capabili încă să rabde de insolație odată cu stîncile munților calcinate de soare, să rabde de reumatism odată cu apele înghețate, trosnind de ger în nopțile iernilor, capabili, mai ales, să se entuziasmeze la nou, să vibreze la ideea că, iată, în acești 15 ani, România și-a construit cu temeinicie temeliile energiei, urmînd ca în viitorul deceniu, potrivit indicațiilor secretarului general, să-și cucerească acea garanție a forței și a prosperității care este independența energetică.

Aici, pe Olt, istoria Lotrului se repetă, dar la altă amploare, la altă intensitate, cu alte cote calitative. Stau de vorbă cu inginerul Șahinian în incinta hidrocentralei Turnu (70 MW putere instalată, aproape de două ori puterea totală a centralelor hidro din România anului '38), aflată chiar la ieșirea din defileu, lîngă Cozia. E dimineață, defileul e cufundat în aburi, deși Oltul n-a atipit, frămîntat de insomniile unei veri toride. E ora cînd riul îți se pare enorm. Învăluit în aburi, el crește nu numai din orizont în orizont, ci, parcă, și pe verticală, curgînd la vale cu munți cu tot, într-un uruit de pietre și valuri care e milenara lui simfonie, aparent neschimbată. Dar totul, în această incintă a energiei (una singură din cele vreo 25 ce compun salba hidrocentralelor de pe Olt), înseamnă, practic, o uriașă deplasare de planuri, ruinînd o întreagă structură placidă a locului fixată în ere geologice. Oltul a fost strămutat, calea ferată a defileului, însoțitoare din veacul trecut a riului, a fost și ea strămutată, totul în luptă acerbă cu apele care aici, abia scăpate din munți, fierb pline de o minie tulbure, cu debite ce ating 2 000 m cubi pe secundă și

cu violente răbufniri freatice. Pe locul în care, pînă ieri, curgea Oltul, acum sînt barajul și centrala electrică, pe locul unde era calea ferată acum curge Oltul, pe locul în care nu se afla nimic, adică nimic altceva decît piatra muntelui, este calea ferată, deviată pe orizontală cu circa 1 kilometru și, în plus, transgresată și vertical, reconstruită la o altitudine care o depășește cu 20 m pe cea veche. Toate construcțiile acestei hidrocentrale s-au făptuit pe un spațiu foarte îngust, cel dintre vechea și noua cale ferată, și pe o pantă extrem de abruptă, cea mai abruptă din cîte se văd pe Olt, mai existînd în plus și obligația, nu tocmai simplă, de a se proteja și ruinele castrului roman Arutela, operă a celor dintîi edili ai locului, aflată chiar în inima șantierului. Nici o piatră a fortăreței din veacul al treilea nu s-a clintit, ba, mai mult, constructorii Turnului, cotrobăind cu uneltele prin aceste stîncoase pante, au făcut și o prețioasă descoperire, deshumînd ruinele unor terme, bănuite pe-aici de Gr. Tocilescu, dar rămase numai ca bănuială. În replică, într-un răstimp foarte scurt, au fost puse în rost, cu prieceperi superioare, pietrele unui edificiu de o arhitectură complexă, o centrală-bijuterie a tehnicii, un baraj de „tip fluvial" cu o cădere de 26 m, un unicat al genului, fără rival pe continent, construcție înaltă, suplă, deopotrivă puternică și „nervoasă", captînd cu fine antene toate mișcările rîului, stăpînindu-le și drenîndu-le. De aici, de la Turnu, privirile se aleargă, slobode, pînă la Dunăre, cuprinzînd un Olt ce devine oglindă, devine lac, avînd, ca niciodată pînă acum, șansa de a putea contempla în liniște cerul. Îi vor tulbura meditația doar stolurile repezi de nori, stolurile de păstrăvi care vor visli în adînc, visele turiștilor care vor căuta calmul și reveria între stolurile de nori și stolurile de păstrăvi, elicele navelor (fiindcă Oltul, pe mari porțiuni, va deveni navigabil), stațiile de alimentare cu apă ale localităților riverane, stațiile de hidroameliorații și de piscicultură.

O carte cu file nu tocmai multe, prea scurtă pentru greutatea faptelor pe care le concentrează, intitulată „File de monografie", tipărită anul trecut sub egida Întreprinderii Electrocentrale Rm. Vîlcea, în redacția unui colectiv alcătuit din ing. Ioan Șahinian, ing. David Bucur, ing. Emil Mîrzan și tehnician principal Ion Mălărescu, numește Vîlcea — ținutul cîndva somnolent și încremenit, prizonier al unei subistorii a stagnării ce pentru unii însemna o vocație, dar azi stea de primă mărime în constelația energiilor naționale — un „ținut-lumină".

Un ținut-lumină, dintr-o țară-lumină, sub ani-lumină.

...Și ora de energie a Oltului, ca și cea a Lotrului încă bate

...Și ora de energie a Oltului, ca și cea a Lotrului, încă bate, bate din plin, cu ecouri care se definesc în mîine.

Lîngă castelele solare ridicate aici se înscriu la ceasul de față — răspunzînd sarcinilor Congresului al XII-lea al partidului, îndemnurilor secretarului general — o serie de construcții adiacente, destinate valorificării depline a rezervelor hidroenergetice ale locurilor. Încă din iunie 1972, cînd s-a întîlnit cu constructorii barajului de la Vidra și cu cei ai centralei de la Ciunget, deci într-o epocă în care criza energetică mondială era încă departe, tovarășul Nicolae Ceaușescu — își amintește ing. David Bucur — recomanda cititorilor luminii măsuri atente pentru fructificarea plenară a tuturor resurselor energetice, a tot ceea ce, în acest domeniu, poate constitui o valoare, o sursă de bogăție sau un potențial dinamic. Un program amplu, eșalonat pe ani, a atras în cuprinderea lui și Vîlcea. S-au inventariat pe riurile din județ, pe afluenții Lotrului și ai Oltului, vreo 70 de puncte în care, cu amenajări necostisitoare, se pot deschide tot atîtea sedii ale energiei. În cincinalul 1981—1985, în Vîlcea vor intra în funcțiune 10 asemenea microhidrocentrale.

Fără să se blazeze, ochiul nostru s-a obișnuit, totuși, prea mult cu prefacerile de anvergură, ca să le mai înregistreze și pe cele de nuanță, acele nuanțe care, într-un registru savant, dau tonus și vibrație aparte unui tablou, insuflîndu-i căldura vieții. Deci nu numai ceea ce e șocant, ceea ce se vede din avion, nu numai barajul-colos de la Vidra sau construcțiile-unicat de pe Olt, aceste cetăți ale energiei ce transformă Carpații într-un gigantic castel solar, cu lumina distribuită armonic spre toate zările țării, dar și imaginea unui minuscul pîlîu de munte, tors în caiere de lumină de o măruntă hidrocentrală, poate compune o civilizație, dînd seamă despre știința și grija omului de a-și apropia tot ceea ce îi poate sluji.

Pe Olt, pe Lotru, pe toate apele țării, ora energiei încă bate, bate din plin, simbol al unei epocale victorii. Epocală, fiindcă e produsul unei epoci, marcînd pregnant și major o epocă. Epoca celor 15 ani-lumină.

Secerișul în inima Bărăganului

În curtea Cooperativei agricole de producție Lehliu-gară atmosferă de șantier. Un compresor, un tractor cu plug, un malaxor, ciment, pietriș, țăruși și afori întinse.

„A fost o campanie rodnică, dar mai ales „rapidă", ne spune președintele C.A.P. Lehliu-gară, Vasile Tudor, în vîrstă de 47 de ani, care lucrează aici de la întemeiere, din anul 1959. „Rodnică, fiindcă am strîns 3 750 kg de grîu la hectar și 3 700 kg de orz. Rapidă, deoarece s-a încheiat în 9 zile, 8 pentru grîu și una pentru orz, ceea ce reprezintă cea mai scurtă campanie de recoltare din istoria cooperativei. E adevărat că s-a lucrat din toate puterile, în timpul zilei sub cerul încins, noaptea în aerul mai răcoros, la lumina farurilor. Și de ce să nu spunem, am avut noroc, o vreme bună pe toată perioada secerișului, fără ploi. Deci nu numai că recolta a fost bună, ci și de calitate".

Totuși, campania agricolă care s-a terminat de aproape o săptămînă nu se poate explica exclusiv prin vremea bună. Vasile Medvediu, care lucrează de 13 ani la secția 1 Răzvan, S.M.A. Lehliu, deservind Cooperativa agricolă de producție Lehliu-gară ca mecanic de întreținere, are și o altă parte, cu care, dealtfel, toată lumea este de acord. „Față de anii anteriori, campania a fost mai bine organizată, mașinile au funcționat mai bine, din pricină că s-a acordat o mai mare atenție reparațiilor de calitate a utilajelor. În felul acesta defectele majore nu au apărut în timpul lucrului." Fraze scurte, zgîrcite, din partea unor oameni care nu sînt obișnuiți cu vorba. La fel de tăcuți sînt Gheorghe și Constantin Dincă sau Gheorghe Cioacă, eroii acestei campanii în care fiecare a recoltat cîte 250 de tone, stabilind adevărate recorduri, aproape 40 de tone pe zi! Eroii de acum o săptămînă sînt astăzi în atelierele de reparație a combinelor din cadrul S.M.A., unde alături de alți mecanizatori adaptează mașinile pentru culturile de soia, fasole și floarea-soarelui, în curs de însămînțare.

„Munca acestor oameni, trebuie în primul rînd evidențiată", adaugă cel care ne însoțește, inginerul șef Constantin Popa de la C.A.P. Lehliu-gară. „Pentru că 95% din campania de păioase este mecanizată: în campania care s-a încheiat au lucrat 22 de combine și numai 30 de oameni, ceea ce arată măsura efortului mecanicilor și mecanizatorilor."

Chiar de lîngă gardul cooperativei pornește un lan de porumb, un soi care se experimentează pentru prima dată la Lehliu, și se poate planta cu o densitate mare, circa 60 000 de fire pe hectar, cu o producție scontată de 10 000 kg/ha — **în condiții de irigare.** De fapt, mai mult de jumătate din suprafața arabilă a C.A.P. este irigată prin brazdă. „Terenul cultivat cu porumb este brăzdat la fiecare 560 m de canale largi prin care apa din Dunăre este adusă pentru a iriga porumbul din Bărăgan. Aceasta explică **frumusețea** acestei plante pe terenurile noastre", explică președintele cooperativei. În lanul de porumb se pot zări oameni săpînd șanțuri din 60 în 60 de centimetri pentru ca apa să ajungă pînă la ultimul rînd de cultură. Ceva mai încolo, pe terenul proaspăt arat cîțiva cooperatori împrăștia îngrășăminte naturale, aduse pe cîmp cu căruța. În Cîmpia Română soarele dogorește fără milă: este miezul zilei. În timp ce în întreprinderi munca se apropie de sfîrșit, este simbătă și mulți se gîndesc la orele pe care le vor petrece în fața televizorului sau în umbra parcurilor, pe cîmp tractoarele trag din răsputeri plugurile, pregătind terenul pentru culturile duble. Privind cîmpurile secerate ai impresia că orice urmă de viață a dispărut. Nimic nu mișcă, decît poate sub brazdă, semințele. Apoi de la orizont apar cîteva puncte negre, apropiindu-se încet de marginea cîmpiei, unde ne aflăm și noi. Un tractorist coboară din carlinga încinsă a tractorului pentru a se răcori cu o gură de apă și pentru a se aproviziona cu semințe. După un timp dispare iarăși, de parcă n-ar fi fost vreodată lîngă noi. „Din pămînturile acestea mănoase scoatem noi pîinea — spune Vasile Tudor — deși nu de fiecare dată foarte ușor. Îmi amintesc că prin 1958 se scoteau aici 1 000 kg de grîu la hectar, cu de trei ori mai multă forță de lucru. Se plătea o normă convențională cu 8 lei. Avem astăzi o producție de aproape 4 ori mai mare la hectar, în timp ce cooperatorul primește 40 lei pentru o normă. Adevărat, se și muncește altfel. Bătălia pentru grîne, pentru legume, pentru carne și fructe este o luptă fără concediu. Pînă la anul viitor, cînd o luăm de la capăt."

GEORGE CUȘNARENCU

Oameni la datorie în nordul Moldovei

Datoria ostășească mi-a purtat, recent, pașii pe meleaguri pline de încîntare din nordul Moldovei — meleaguri în care ecourile de istorie și legendă se îmbină, armonios, într-o minunată osmoză, cu efigiile vremilor noastre noi, socialiste. Pentru că pe aceste plaiuri străluite de bolți senine, ca o petală de miozotis, s-au plămădit, cu milenii în urmă, virtuțile dacilor liberi, virtuți filtrate și șlefuite în epocile de glorie a lui Ștefan și Ion Vodă, filigranate apoi în creațiile nemuritoare ale lui Eminescu, Enescu sau Iorga, care au propulsat genial poporului român în patrimoniul spiritual universal. Iar prezentul acestor plaiuri — ca oricare colț de țară — poartă hlamida noului, a marilor transformări și împliniri din anii socialismului biruitor, îndeosebi din ultimii „15 ani-lumină" — cum cu mîndrie definim perioada cea mai fertilă din istoria patriei, de cînd la cîrma noilor noastre destine se află tovarășul Nicolae Ceaușescu, cititorul României socialiste moderne.

Am avut drept „ghid" un moldovean — Vasile Scutelnicu, colonel în arma grănicerilor, îndrăgostit de istorie și mai cu seamă de oamenii acestor locuri de unde s-a ridicat și el. Colonelul Scutelnicu face parte din acea unitate de grăniceri care, în august 1944, izolată de grosul armatelor române aflate pe frontul din Moldova, a răspuns prima la semnalul „Stejarul", care a declanșat insurecția organizată și condusă de Partidul Comunist Român, întorcînd armele contra hitleriștilor. Acest fapt este atestat și de un document al Comandamentului german al frontului de sud-est în care se spune: „Pe frontul din Carpați s-a ajuns la lupte cu regimentul 3 grăniceri români".

Fabrica de sticlă din Dorohoi are abia șapte ani. O existență tînără, dar prestigioasă. Prima parte a intrat în funcțiune în 1973. A doua în 1976. Peisajul acestui complex în care nisipul capătă forme din cele mai originale s-a îmbogățit cu noi hale. Cea mai tînără construcție este destinată ceramicii. Cultura „Cucuteni" — cea mai interesantă și strălucită cultură eneolitică europeană, ale cărei motive decorative se desfășoară pe toată suprafața vasului de la gură pînă la bază — va fi continuată prin stăruința și talentul meșterilor și muncitorilor care poartă în istoria noastră străveche și prezentă frumosul ca permanentă de suflet.

Tineri și tineri se întrec în modelarea unor obiecte de menaj și uz casnic. În această muncă a lor, afirmată cu dăruire și răspundere comunistă, se simte îndrumarea atentă și energică a directorului, inginer Mircea Moga. În vîrstă de 39 de ani, aflat și el în primă afirmare, a venit împreună cu soția din Alba Iulia. Tînărul director și toți cei ce-l înconjoară sînt optimiști. Cutezanța, dorința de a valorifica cît mai bine tradiția istorică reprezintă obiective prioritare. Mulți dintre meșteri sînt băștinași, dar au învățat meseria de sticlari la Turda sau Alba Iulia. La ei acasă se simt mai datori față de ei înșiși, față de tradiția acestor meleaguri, față de partid, care a investit în ei multă încredere.

Dintre realizările acestui colectiv reținem că în acest an 50 la sută din producția realizată a luat drumul exportului, principalii beneficiari fiind R.F. Germania și S.U.A. În perspectivă se află Noua Zeelandă și Australia. Produsele de sticlărie sînt apreciate pentru utilitatea și linia lor modernă. În anul viitor va livra pentru export primele obiecte de porțelan. Modelele pregătite prin grija artizanilor conduși de Aurelian Antal, inspirate din tradițiile locale, cu un colorit captivant prin naturalețe și sensibilitate, reprezintă o garanție a succesului.

Varietatea produselor — de aici, poate, căutarea lor pe piața internă și externă — e opera întregului colectiv. În fiecare lună, fiecare muncitor poate prezenta un produs nou. O comisie stabilește care sînt cele mai reușite și le trimite spre omologare. În luna iunie au fost prezentate 80 produse de sticlărie și 40 modele pentru corpuri de iluminat. Din prima categorie au fost selectate 60 de produse, iar din cea de a doua au fost admise toate.

Sticla de Dorohoi se aseamănă mult cu cristalul. Materia primă, dar și meșteșugul oamenilor, îi conferă această calitate. În centrul orașului e amenajată o vitrină cu cele mai alese obiecte ale Fabricii de sticlă, ceramică și porțelan. Un autentic monument al muncii și cutezanței unui colectiv tînăr în plină afirmare.

...Atestarea documentară a comunei Marginea, județul Suceava, se pierde în negura vremurilor. Se știe însă că în această vatră străbună olăritul se practică de peste un mileniu. Pămîntul humos care se pretează la mulaj, o adevărată plastilină, în astăzi forme care încîntă. Primarului comunei, Vasile Magopăt, om de acțiune, dinamic, îi place să spună: Marginea este azi un colț de țară cunoscut în multe colțuri ale lumii. Produsele noastre — vase de diferite mărimi — sînt cunoscute în Anglia, Australia, R.F. Germania, Cehoslovacia, Ungaria. Oameni politici, de știință și cultură ne-au vizitat și admirat pentru realizările noastre menite să înfrumusețeze viața oamenilor.

Faima comunei a crescut prin migala a 42 de familiști. Mîinile lor harnice dau expresie lutului inert în peste o sută de forme. În ornamentarea lor e parcă încrustată ceva din frumusețea calmă a obcinelor Bucovinei, din pajiștile și pădurile lor de molid, din viața tumultuoasă a acestor locuri încărcate de istorie. An de an realizează o producție în valoare de peste 1 800 000 lei. Între cei cu nume în secție, Toader Magopăt se distinge prin gust și sensibilitate. Lucrează aici de 30 de ani. Tainele olăritului le-a deprins la frageda vîrstă de 10 ani. Azi din mîna lui văd contur în fiecare zi peste 30 de tipuri de vase de diferite mărimi. E un rezultat al perfecțiunii.

Omul cu atîta experiență, care a pus umărul la înălțarea și înnobilarea comunei — primarul Magopăt —, amintește de alte preocupări ale sătenilor. Unii din ei — 30 la număr — lucrează în secția împletituri din nuiele. Din practicarea acestui meșteșug s-a realizat în 1979 o producție de peste 7 000 000 lei, iar în acest an de 8 000 000 lei. Să recunoaștem, e ceva.

Sectorul de activitate cel mai tînăr e secția cărămidărie. O indicație a secretarului general al partidului a pus pe oameni în mișcare. S-au căutat soluții pentru realizarea de materiale pentru construcții. Și s-au găsit. În prezent, 48 de oameni, conduși de Ilie Joltea, realizează 1 000 000 cărămizi anual. Locuințele care se ridică an de an, care mai de care mai impunătoare, adevărate vile, folosesc cărămida realizată pe plan local.

...În atmosfera aceasta de istorie și muncă se integrează străjuitori ai fruntariilor țării — grănicerii. Dăruirea, abnegația revoluționară, dorința de autodepășire, preocuparea pentru o calitate nouă dovedite de oamenii muncii se întîlnesc și în profilul și preocupările tinerilor ostași. Și e firesc să fie așa. Ei sînt crescuți în atmosfera de respect față de trecut, de o mîndrie pentru prezent și încredere nestrămutată în viitorul comunist al patriei.

Sediul unei subunități pare o adevărată oază de frumusețe și lumină. În încăperile cu destinații instructiv-educative, sau pur și simplu pentru odihnă, păsesc cu sfiiciune, ca într-o casă memorială. Plăcate cu extrase din cuvîntările și ordinele comandantului suprem al forțelor noastre armate sînt expuse în rame meșteșugite cu migală, sporind parcă forța mobilizatoare a slovelor-îndemn ale celui ce ne este neobosit și înțelept conducător în opera complexă de înflorire a patriei și întărire a puterii ei de apărare.

Comandantul subunității — locotenentul-major Gheorghe Covașă — ca și ceilalți militari au satisfacții în toate domeniile de pregătire. Fiecare categorie de instrucție, educația sînt tratate cu seriozitate și răspundere. Flacăra la care se călesc și își dezvoltă trăsăturile de apărători emană din caracterul viu al doctrinei militare naționale, pe care se străduiesc s-o aprofundeze și s-o aplice în strînsă cooperare cu cei în mijlocul cărora trăiesc și muncesc.

Se citește mult. Se muncește mult. Se tinde mereu spre mai bine. În cei aproape 30 de kilometri pe care soldatul Nicolae Vlase, sergentul Romulus Șuhan, sticlar din Dorohoi, îi parcurg pe vreme bună sau rea, la frunțarii, nu sînt niciodată singuri. În permanență le stăruie în tovărășie umbra marilor înaintași, pilda făuritorilor de țară.

Secretarul comitetului de partid al orașului Rădăuți ține să facă o remarcă. Tinerii ofițer și ostași săi se contopesc în efortul general de cutezanță și muncă inaugurat de Congresul al IX-lea al Partidului Comunist Român. Tatăl lui este maistru la Fabrica de confecții metalice și prelucrări metalice din oraș. E un admirabil om al muncii. Codul etic își are întruchipate în el trăsături de mare noblețe.

Ca pretutindeni pe meleagurile românești, acolo, în nordul Moldovei, întîlnești oameni ai datoriei, ostași ai partidului și ai țării.

Colonel C. ZAMFIR

Lupta cu apele dezlănțuite – o epopee discretă dar eroică

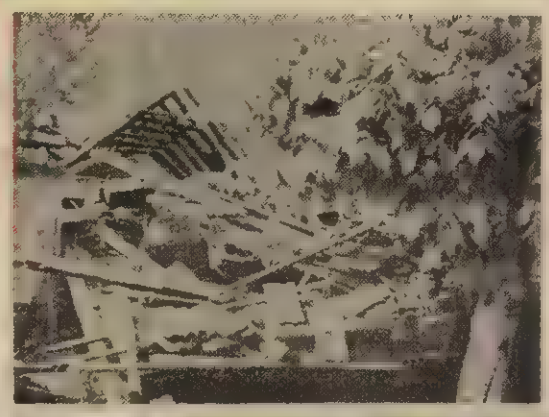

Trăim un an plin de explozii solare și protuberanțe. Un an al vulcanilor și al cenușii aruncate peste pământ, al furtunilor și ploilor torențiale delirînd pe continente, al inundațiilor catastrofale și al căldurilor letale. Umanitatea s-a solidarizat în luptă cu natura dereglată, cu natura paradoxală. Țara noastră, atît de greu încercată de calamități naturale tragice, n-a fost scutită nici de această dată de furtuni prelungite și de ruperi de nori, de vînturi bătînd cu viteze mari în toate direcțiile, de inundații și alunecări de teren. Partea de nord-vest a țării în special a trecut printr-un front atmosferic violent, în vreme ce majoritatea celorlalte regiuni au cunoscut o temperatură constantă de iulie și liniștea fierbinte a secerișului.

Oamenii din zonele afectate de inundații au suferit pierderi însemnate: culturi imense de cereale compromise, drumuri, șosele, poduri și căi ferate avariate, sute de case prăbușite, mii de locuitori rămași fără adăpost. În fața acestei situații cetățenii, mobilizați de comuniști, de organele de partid și de stat, au acționat energic pentru a stăvili cursul dezastruos al inundațiilor, au înălțat mai sus digurile pentru a salva terenurile cultivate și așezările populate, au participat într-un număr impresionant la înlăturarea pagubelor și revenirea la starea normală a lucrurilor. Publicăm mai jos cîteva fragmente din această bătălie, nu o dată eroică, purtată de oameni în contul omeniei și dragostei față de pămîntul țării.

Bihor:

Porumbul se ridică din nou, oamenii își regăsesc treptat surîsul

A început ca o furtună de după-amiază. Cu toate efectele de rigoare. O furtună de vară. Ploaia cădea brutal și consecvent. Și a căzut așa cu o persistență obsedantă cîteva zile și nopți la rînd. În dimineața zilei de miercuri, pe la orele șapte, cîțiva muncitori în drum spre întreprinderile din Beiuș au observat că apele cresc. Dar nu s-au alarmat. Două ore mai tîrziu Valea Prisăcii a izbucnit peste maluri cu un vuiet surd, de fanfară dezacordată, amenințînd comuna Uileacul de Beiuș, comună mare, întinsă pe dealuri, cu o aripă ascunsă într-o vale răsturnată sub pruni și duzi. Nimeni nu se aștepta ca apele să crească atît de brutal. Și totuși, cîțiva oameni pregătiți întotdeauna pentru orice eventualitate — printre aceștia numărîndu-se primarul Gheorghe Hora, președintele Cooperativei agricole de producție din comună Gheorghe Cadar, și șeful de post Dumitru Toda — au trecut la acțiune ca în stare de front rupt, de asediu, stringînd de prin case amenințate toți copiii, apoi animalele de prin grajduri și în cele din urmă, cînd apele s-au dezlănțuit peste grădini sfîșiind culturile, cînd devenise clar că „posibilitatea" unei inundații se transformase în certitudine, au declanșat acțiunea de salvare a oamenilor bătrîni care se mișcă mai greu. Viitura a fost de o violență extraordinară. În cîteva minute a atins înălțimea unui om. Oamenii au acționat eroic. Cum a fost de pildă învățătorul Gheorghe Ionaș care se afla în satul Negru, dar avea acasă copii și un tată trecut de 80 de ani. A improvizat din două porți răsturnate, legate una de cealaltă, o plută în care a coborît pe cursul viiturii pînă pe ulița sa. În jur se prăbușeau case. A salvat un om rămas printre dărîmăturile care se scurgeau pur și simplu în ape ca niște castele de nisip. E vorba de „Nelu' lui Stanciu". Ajuns acasă, învățătorul și-a urcat toată familia în pod în speranța că va rezista dezlănțuirii apelor. Soția sa a făcut un șoc cardiac (astăzi e în spital în afara oricărui pericol). Ștefan Marton de pe ulița învecinată s-a aruncat în viitoare dezbrăcîndu-se. Ca un înotător încercat. A străbătut astfel cîțiva kilometri de la linia ferată pînă acasă. Într-un peisaj lacustru care altădată l-ar fi speriat, precum traversarea Canalului Minecii! Și-a salvat nevasta, copiii și părintele apoi și-a adus aminte că vecina sa, Floarea Herman, în vîrstă de 70 de ani, care nu are pe nimeni în clipa asta lîngă ea, nu se va putea salva! A înotat sub ploaia care cădea în rafale cu un zgomot ciudat de rupere de nori și a găsit-o pe bătrînă gata să se scufunde, cocoțată pe cuptorul aflat în dezintegrare. Cu un ultim efort a ajutat-o să urce în pod, i-a ridicat un scaun ca să stea acolo pînă va apuca să improvizeze o barcă sau o plută. În timpul acesta fiul femeii, inginerul Victor Herman de la Întreprinderea forestieră din Oradea, presimțind că vor avea loc inundații și aflîndu-se aproape de comună, încerca la rîndul său să ajungă acasă și spune că în rarele momente de acalmie își auzea mama de pe celălalt deal cum îl chema. Vecinii din comună ieșiseră pe celălalt versant, privind cum apele dezlănțuite se ridică pînă aproape de acoperișurile caselor. În plin dezastru au apărut, ca prin minune, cîteva ambarcații și cîțiva soldați care au pătruns pe ulițele inundate ale satului și au început o acțiune tenace de salvare a victimelor.

N-a murit nimeni. Cîțiva oameni sînt doar internați în spital. Mulți au rămas însă numai cu ce se afla pe ei. Douăzeci și nouă de case prăbușite în cîteva minute. Douăzeci și nouă de familii rămase fără adăpost, care au pierdut în cîteva minute nebune tot ce agonisiseră o viață întreagă. În bilanțul trist al viiturii din Uileacul de Beiuș intră și 70 de anexe gospodărești distruse. Dar s-au degradat zeci și zeci de hectare semănate cu grîu, porumb, sfeclă, au fost compromise zeci de hectare de fînețe și pășuni. Toate acoperite acum de un strat gros de aluviuni și de nămol.

Cînd am intrat în comună n-am văzut decît case prăbușite, garduri smulse, scaune, mese și dulapuri umflate de ape și risipite prin vale, în noroi, haine, perdele și amintiri de familie printre borcane de murături salvate miraculos de șocul apei și pretutindeni oameni lucrînd, dezgropînd, curățind și spălînd tot ce se mai poate folosi.

Am văzut oameni ștergînd cu grijă pînă și fotografiile din albume ca să le întindă la uscat împreună cu ultimele rufe recuperate, cu ultimele rochii și pantaloni, cu ultimele cojoace pe lîngă cîinii și pisicile salvate de la înec, cu privirile încă speriate. 1 000 de oameni veniți în ajutorul celor sinistrați își dau din mînă în mînă cărămizi recuperate din casele prăbușite, mobile, lucruri de mînă, broderii, ferestre și uși, stîlpi, grinzi, farfurii rămase intacte, furculițe și linguri, îi și fote mînjite de noroi. Cîteva zeci de femei stau aplecate în rîu spălînd cu „maiul" și cu „săpun de oase" hainele și covoarele care le-au mai rămas. Nimeni nu-și mai aduce aminte să fi trăit un asemenea eveniment dureros în comuna Uileacul de Beiuș. Dar este uimitor cîți vecini au venit de prin comună și de prin alte sate să dea o mînă de ajutor celor aflați la deznădejde. Se aud încă femei bătrîne care plîng și jelesc ce-au pierdut. Dar imaginea reprezentativă a comunei la cîteva zile după diluviu e aceea a unui șantier de reconstrucție în care oamenii își regăsesc treptat-treptat surîsul. Toți, dar absolut toți ne roagă să scriem despre abnegația „organelor locale" și a „organelor județene" (folosim exact expresiile lor) care „au avut grijă să ne dea pînă și apă minerală și salam și ptipe" în aceste zile și nopți de veghe și de refacere.

Privind în urma noastră la comuna din care se retrag apele și în care se zvîntă pămîntul, la oamenii care revin dintr-un incredibil coșmar (greu de imaginat de cei aflați departe de epicentrul diluviului), am văzut cum se ridică din mîl, pur și simplu sub ochii noștri, ostile de porumb culcate de ape, drepte și curate în soarele de după-amiază. Ca un simbol al revenirii la starea normală.

ADRIAN DOHOTARU ■

Imagini din lupta cu apele, surprinse în comuna Uileacul de Beiuș și pe Valea Prisăcii din Bihor.

Fotografii de SORIN POSTOLACHE ■

Sălaj:

Ora încrederii și speranței

Comunicatul e laconic. „În urma ploilor din zilele de 21 până în 26 iulie, dealul Șurii, de lîngă satul Racîș, din comuna Hida, județul Sălaj, a alunecat și amenință gospodăriile oamenilor".

Ce se ascunde dincolo de această telegramă ? Ce se ascunde dincolo de molohul acela imens de lut pe care ni-l imaginăm venind peste oameni ?

Racîș e un sat risipit de-o parte și de alta a unei șosele județene aflate într-o permanentă mișcare tectonică. Un sat de oameni gospodari, cu pereți de casă bine legați, cu acoperișuri de țiglă sau de tablă, cu grădini frumoase și acareturi boierești. La ora descinderii noastre în acest peisaj premontan spălat de ploi și frămîntat de ape, prin aerul limpede ca lacrima, am descoperit imagini dintr-un film de groază cu mari crăpături în pămînt, cu fragmente geologice suprapuse, cu umflături mari de argilă în care se acumulaseră mici lacuri de apă stătută și cu izvoare care gîlgîiau sub pași amenințînd în fiecare moment cu o alunecare în vatra satului. Oamenii se cățăraseră culmi și pe creste, deasupra prăbușirilor de pămînt și de piatră sau coborîndu-se adînc, prin fisuri, săpînd canale, săpînd șanțuri pentru a drena apa adunată în lacurile minuscule care stîrnesc alunecările. Aceste alunecări sînt atît de rapide încît de la oră la oră și uneori de la clipă la clipă pămîntul își schimbă înfățișarea și se deplasează ușor, silențios spre sat. Au fost distruse astfel, datorită ploilor, grindinei și alunecărilor de pămînt 6 hectare de ovăz, 9 hectare de porumb, 10 hectare de finețe cosite deja și sînt afectate, din pricina prăbușirilor, a fisurilor, a deplasărilor lente dar continue, peste 30 de case. Primarul comunei Hida, om de veghe în Racîș de cîteva zile și nopți, tovarășul Romulus Păcurar, ne spune că, de fapt, sînt 54 de case prinse de mișcările pămîntului, dintre care 3 au fost deja evacuate. Familiile sinistrate s-au și mutat prin vecini, la familii care nu sînt „afectate de eveniment".

A venit ploaia, a trecut ploaia, a venit grindina, a trecut grindina și nimeni nu și-a dat seama la început de pericolul surpărilor de pămînt. Vechile surpări din alți ani au fost considerate la momentul respectiv întîmplătoare. Iată că în seara zilei de joi, 24 iulie, femeile care pregăteau cina au constatat că nu li se mai deschide o ușă sau că nu se mai închide bine o fereastră. Ce să fie ? Întrebarea a circulat ca printr-un telegraf de la o casă la alta, de la o gospodină la alta. Cînd le-au venit bărbații de prin întreprinderile din Sălaj sau de pe șantierele de construcții din județ, aceștia, mai puțin speriogi, n-au dat prea mare importanță semnelor de mișcări ale pămîntului. Femeile spun că n-au prea putut dormi. Dimineața însă ușile rămase deschise nu se mai închideau cu nici un preț iar cele rămase închise nu se mai deschideau ! Au venit la fața locului specialiști mobilizați de primăria comunei și s-a ajuns la concluzia că prăbușirile de pămînt de pe dealul Șurii sînt vinovate de aceste ciudate întîmplări cu uși și cu ferestre care se închid și nu se închid. Într-adevăr, spre culmile dealului se vedeau acum fisuri adînci, urmare a prăbușirilor de pămînt și a alunecărilor straturilor unele sub altele. Căzuseră vii, grădini de pomi fructiferi, pășuni, culturi de porumb. La un moment dat s-a întrerupt lumina electrică. Se rupseseră cîteva fire întinse prea mult ! Pămîntul începuse să fugă dintre un stîlp de telegraf și celălalt.

Am intrat în casele unor oameni. Pereți crăpați care pînă alaltăieri nu aveau nici o fisură ! Podele crăpate, podele care se umflă. Canaturi de uși și ferestre care încep să joace sau care au devenit strîmbe sub presiune. Înșelător e faptul că nu s-a auzit pînă acum nici un zgomot. Dar la ora la care am vizitat noi satul, cîțiva oameni au spus că în casele lor se aud chiar acum cum se mișcă pereții, cum gem și cum pîrîie. Ca într-o corabie în furtună. Acum cîteva minute un colț din grădină era ridicat, și iată-l căzut. Roșiile, cartofii, ceapa și celelalte continuă să crească de parcă nu s-ar întîmpla nimic. Numai dedesubt lucrează pămîntul.

„Sigur că oamenii sînt neliniștiți, spune primarul Romulus Păcurar, dar noi am făcut tot ce a fost posibil să-i mobilizăm la acțiune. A trebuit să urcăm pe deal și să săpăm mereu șanțuri și canale de scurgere, ca să nu se mai infiltreze apa pe dedesubt. Și poate că trece și balul ăsta". Sus pe deal sînt acum peste 200 de oameni. Au săpat canale adînci și lungi ca în marile orezării. Întreg dealul e un sistem de scurgere în terase. Și oamenii urcă mereu dinspre sat. Decît să se lase pradă neliniștii și deznădejdii sau pur și simplu eventualității că alunecarea de pămînt va continua, oamenii, după exemplul primarului, al profesorilor și învățătorilor, oamenii, împreună cu copiii și chiar cu fiicele și feciorii din împrejurimi, chemați prin telefon să apere casa părintească, vin pe deal cu sape, cazmale și greble (furajele pentru vite trebuie adunate de pe deal). Dealul Șurii s-a transformat treptat într-un furnicar. Am cunoscut acolo, sus, pe creastă, mai bine-zis „pe creste" pentru că acum sînt mai multe, oameni de toate vîrstele, de toate meseriile care se numesc : Vasile Curea, Silvia Săuca, Tiberiu Lazăr, Ioan Pop, Iezechil Pintea, Viorel Pop, Iulian Pop, Augustin Pop, Gheorghe Pop, Viorel Deac, Teofil Pop, Iuliu Solomonean, Victor Miclea, Mihai Lazăr, și din nou Ioan Pop, Eugen Pop, Iulian Pop ș.a.

Spre seară, cînd s-au întors de pe deal, s-a dat drumul la lumină. Unii au deschis televizoarele și au urmărit emisiunile de la Olimpiadă. Oamenii s-au întors treptat la rosturile lor obișnuite în fapt de seară. Un comandament special organizat patrulează toată noaptea prin comună și înregistrează fiecare mișcare de pămînt. Măsurile de evacuare se iau pe loc. Familiile sinistrate sînt găzduite cu mare căldură de cei care nu sînt afectați de alunecarea de teren. Apele încă răbufnesc peste tot. Și plouă din nou. Oamenii aceștia au deja o experiență tristă dar mobilizatoare. Cu douăzeci de ani în urmă și-au mutat pentru prima oară vatra satului din lunca inundabilă a Almașului la poalele acestui deal care părea că oferă mai multă siguranță. „Trebuie să fii mereu pregătit să iei totul de la început, spune din nou primarul Romulus Păcurar care zîmbește cinstit și obosit. Și cîtă vreme ești capabil să-ți iei viața de la început înseamnă că ești încă tînăr".

Adevărul e că n-am plecat din satul Racîș de Sălaj cu sentimentul prăbușirii. Am plecat cu sentimentul tonic că oamenii, mobilizați de cetățeni ca primarul Romulus Păcurar, care dă prin simpla sa prezență un sentiment de liniște și încredere, vor reuși să oprească molohul de argilă, podzol și noroi să alunece mai departe. Că stă în puterea lor să înfrunte vicisitudinile naturii.

FABIAN DUMA ■

Arad:

„Așa e la necaz, ca și la bucurie, ieșim cu toții"

La patru zile de la puternica și neobișnuita furtună abătută asupra Banatului, șoseaua care leagă Aradul de Oradea mai păstrează încă urma ravagiilor pricinuite de vîntul ce se năpustise cu aproape 150 kilometri pe oră. Dacă la Arad orașul și-a intrat repede în rosturi, pe șosea, copacii mai bătrîni și bolnavi zac aruncați ca într-un coșmar, iar pe cîmpuri, din cînd în cînd, la margini de lanuri, grîul și porumbul își lipesc spicele și știuleții de pămînt.

Cu cît ne apropiem mai mult de Mișca, după ce părăsim șoseaua Oradiei, ploaia se întețește. În centrul comunei, o mulțime de tractoare și autobuze sînt parcate pentru orice eventualitate. De pe cîmpurile cooperativei agricole, apa pătrunde pînă la jumătatea străzilor, îndreptîndu-se spre șosea. Teuzul, un pîriu anonim în zilele lui bune, și-a lărgit peste noapte albia, ca în 1974, izbind cu putere în digul ridicat în urmă cu șase ani, și încercînd să-și scurteze drumul spre Crișul Negru.

Peste apa Teuzului se lucrează la un pod nou. Un pod trainic, din beton, ca să nu mai tremure cei din Mișca sau aiurea cînd trec cu greutate peste el. Oamenii au observat încă de dimineață că apa crescuse mult prea mult și i-au anunțat pe gospodari. Iată cum povestește primarul din Mișca, Emeric Szivos, momentul acela : **„Joi dimineața se mai oprise ploaia, dar apa crescuse. Venea umflată și murdară, semn că sus, la munte, plouase tare. Prima grijă : animalele. Am luat apoi legătura cu I.R.T.A., să avem mașini în partea asta. Cota de inundație a pîrîului este de aproape 6 m și apa ajunsese pînă la 5 m, aproape de sacii puși din vreme. Am scăpat casele, dar apa a rupt digul la lunca mică".**

Lîngă podul cel nou ar trebui să-l văd pe cel vechi. „E jos, sub apă", mă lămurește unul mai voinic cu ochii cîrpiți de nesomn. „S-au împlinit douăzeci și patru de ore de cînd n-am închis un ochi". Sute de oameni, printre ei Iosif Naghi, de la cooperativa de consum din comună, și Petru Barz, revizor tehnic la coloana I.R.T.A. din Chișineu Criș, care ne-au povestit pe îndelete ce au însemnat orele de chin, au cărat saci cu nisip și au întărit digul, cu spaima că s-ar putea repeta istoria din 1974. S-a muncit alături de muncitori, membri ai gărzilor patriotice, de la întreprinderi din Arad și Chișineu Criș, alături de ostași. Și-au pus saci în cap să se apere de ploaie, strîngeau din dinți cînd oboseala îi făcea să se clatine, iar noaptea, la lumina reflectoarelor, înălțînd digul, pîndeau creșterea apei. Astăzi dimineață, în aceste condiții, podarii de la Mișca au pus a treia grindă. Un simplu fapt de muncă, dar care căpăta acum, la Mișca, o semnificație deosebită, înnobilînd parcă orele petrecute la lumina reflectoarelor, înfrumusețînd o zi și o noapte de muncă fără preget pentru a salva comuna.

Ajungem pînă la spărtură cu barca pneumatică a ostașilor. Aici, la lunca mică — așa denumesc sătenii locul unde n-a mai rezistat digul — Teuzul și-a schimbat albia, trecînd cu zgomot prin digul rupt, formînd un fel de cascadă, apa inundînd peste 700 de hectare pline cu grîu, porumb, floarea-soarelui. Pe o insuliță, undeva în largul noii ape, se află gospodăria unor oameni ; nu se mai vede nici acoperișul. Dincolo, la două sute de metri spre sat, salvanele solite de animale plutesc parcă la voia întîmplării, iar în dreapta, spre calea ferată care duce spre Oradea, pe o porțiune mai ridicată, cîteva combine... Apa nu numai că nu se mai varsă, potrivit obiceiului, în Crișul Negru, lucrurile s-au întors pe dos, și chiar Crișul Negru își revarsă o parte din apă în Teuz.

Astfel, la cîțiva kilometri de Mișca, întreaga suflare a Zerindului e cu ochii pe Criș. Aici întîlnim și comandamentul special alcătuit pentru lupta organizată și eficientă împotriva inundațiilor, comandament condus de primul secretar al județului, tovarășul Pavel Aron, care se află pe dig, nemîncat și nedormit, din momentul în care s-a anunțat pericolul. Directorul general al Direcției agricole județene, Ioan Coroiu, membru al acelui comandament, ne explică ce s-a întîmplat în ultimele zile. **„Numai în ultimele douăsprezece ore, în Bihor, au căzut 196 l de apă pe metru pătrat, apele Crișului Negru au venit umflate de la nord, cota lui de inundație (8 m) fiind depășită cu 2,49 m. De asemenea, Teuzul s-a mărit și el foarte mult, iar la un moment dat nivelul său era același cu al Crișului Negru, apa luînd-o înapoi. Astfel s-a rupt digul la Mișca. Au fost luate măsuri imediat și au fost mobilizați oameni ai muncii de la întreprinderea de vagoane din Arad, și de la cea de bînale „Iamba", membri ai gărzilor patriotice, ostași, pompieri militari și civili, membri cooperatori din zonă, oameni ai muncii din Chișineu Criș, cu toții aproape 5 000".**

La Zerind, toată noaptea oamenii au lucrat la dig. S-a muncit cu abnegație, lucid, experiența dobîndită la inundațiile precedente permițînd să se acționeze eficient din prima clipă. **Nicolae Ciobotaru**, șofer la stația de salvare din Chișineu Criș : **„De ieri de la ora 15 am făcut zece transporturi cu bătrîni și copii pe care i-am evacuat, ca în caz de rupere să fie la adăpost. Numai eu am dus peste o sută de oameni, dar au fost opt salvări în total".** **Francise Sandor**, mecanic la drumuri și poduri : **„Ca și la alte inundații, am ieșit cu toții, și din comună și de la Criș, au venit mulți oameni și de la Arad, că așa e și la necaz și la bucurie".** **Florea Dragomir**, telefonist : **„Am ajuns ieri la orele 16. Am lucrat și la saci și am asigurat legăturile telefonice. Ora cea mai rea a fost azi noapte, la 1,40, dar legăturile cele mai multe le-am făcut joi, în jurul orelor 18,30, aproape 50 legături telefonice. La Ineu și la Sîcula, cînd a fost furtuna, au fost rupte o sumedenie de trasee telefonice, dar în două zile s-au refăcut toate."** **Ioan Koloja**, membru al C.A.P. din Zerind : **„Ieri la orele 15 am ieșit și pînă azi de abia am închis ochii două ceasuri. Acum nu ne culcăm pînă nu-i digul asigurat".**

Cînd am plecat, o parte din oameni dormeau, alții „se plimbau" pe dig, neîncumetîndu-se să intre în casă. Ploaia se mai potolise, se luminase chiar, și locuitorii împreună cu ostașii, care le-au venit în ajutor, nu pridideau cu umplutul sacilor. Toată lumea este vigilentă, mai ales că în județul vecin, în Bihor, ploile continuă. Dar prima furie a trecut.

RĂZVAN BĂRBULESCU ■

Injecții fără ac sau cum am aflat de la alții despre o mai veche realizare a unor specialiști români

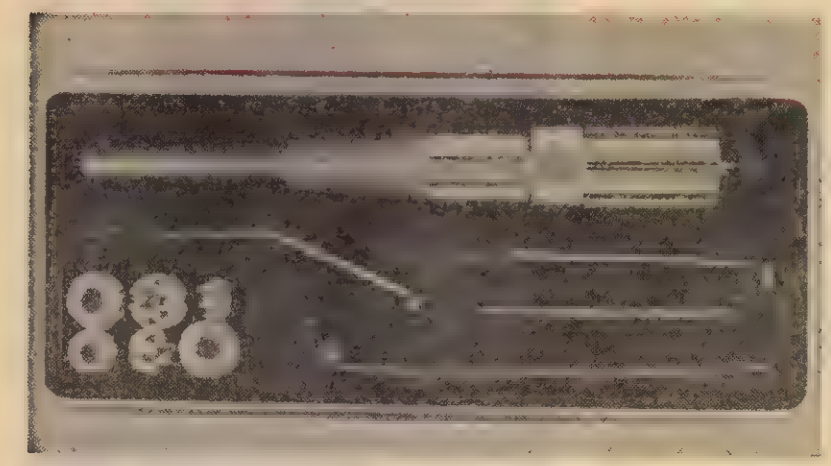

„In S.U.A. a fost pus în vînzare dispozitivul „Med-E-Jet", care servește la injectarea fără durere a medicamentelor sau vaccinurilor. (...) Substanța pătrunde în țesut sub presiune înaltă. Instrumentul — susțin autorii — este indicat pentru vaccinarea în masă, precum și pentru autoadministrarea insulinei de către diabetici, ei putînd fi utilizat chiar și de nevăzători". (Ziarul „Informația Bucureștiului" din 30 august 1977)

Știați că astfel de instrumente au fost brevetate ca invenții încă din 1975, de doi inventatori români ?

...Avem în față două dintre cele mai interesante și utile prototipuri de instrumente medicale unicat, în premieră mondială : „Aparatul pentru masaj gingival" și „Dispozitivul de anestezie pentru intervenții în stomatologie" — remarcabile invenții românești concepute ca răspuns oportun la cerințele pe care le ridică tot mai acut medicina modernă, însăși practica de fiecare zi a luptei pentru apărarea sănătății. Primul instrument (foto sus), al cărui autor este tehnicianul Gheorghe Filipovici, a fost brevetat acum 15 ani (în februarie 1965 !), cu certificatul nr. 52 707, iar cel de-al doilea (foto dreapta) a fost înregistrat la Oficiul de Stat pentru Invenții și Mărci (O.S.I.M.) pe data de 4 aprilie 1975, coautori fiind în acest din urmă caz tot inventatorul Filipovici și prof. univ. dr. doc. Pătru Firu, decanul Facultății de stomatologie din București.

Fiecare dintre aceste originale instrumente are o istorie a lui.

Dar să revenim la prima invenție.

APARATUL PENTRU MASAJ GINGIVAL

Ce este de fapt ? Din ce necesități anume s-a născut, unde se află și ce se întîmplă actualmente cu el ?

Brevetat ca invenție în urmă cu mai bine de 15 ani, este o trusă cu un fel de perii speciale, mecanice, destinate efectuării vibromasajelor gingivale, foarte indicate în prevenirea paradontozelor marginale. El este adaptabil și se poate cupla fără nici o dificultate la scaunele stomatologice sau la tur-urile dentare, ca instrument indispensabil medicului stomatolog. În ultima lui variantă poate fi folosit autonom, de către oricare pacient, pe baza prescripțiilor medicale, avînd efecte sigure, binevenite cînd este utilizat ca auxiliar în profilaxia și combaterea paradontopatiilor, în menținerea tratamentelor clasice de bază.

În 1969, la Salonul internațional al invențiilor de la Viena, i s-a decernat Medalia de aur. Are un regim variabil al frecvenței amplitudinii și intensității vibrațiilor, fiind ușor reglabil pentru 1 000—7 000 vibrații pe minut, cu amplitudini între 0,5—1,5 mm, numai în contact direct cu țesutul gingival. Este prevăzut cu brațe vibratoare drepte, curbe și cu tamponane din cauciuc natural de diferite forme, unele dintre ele avînd mici cavități în care se introduc diferite medicamente (antibiotice, vitamine etc.) ce se absorb de mucoasă și potențează efectul masajului gingival. Atît brațele metalice vibratoare cît și puferele din cauciuc sînt intersanjabile și se pot steriliza ca oricare instrument medical.

De menționat că, după aproape un deceniu de experimentări (mult prea îndelungată această experimentare !), Ministerul Sănătății s-a convins, în sfîrșit, de calitățile și utilitatea aparatului și, în 1974, după ce trecuseră deja 9 ani de la brevetare, a lansat către Întreprinderea „Optica română" o primă comandă de 50 de aparate. Ulterior, a mai comandat, aceleiași unități, încă 500 de bucăți — varianta a doua, perfecționată — care au fost distribuite unor cabinete și clinici stomatologice, spre a le introduce și utiliza obligatoriu în practica medicală curentă. Pentru folosirea lui și-au dat avizul o serie întreagă de personalități din lumea medicală : prof. univ. dr. docent Gheorghe Timosca, prof. univ. dr. docent Pătru Firu, prof. univ. dr. docent Iosif Baba, prof. univ. dr. docent Mehmet Gafar și prof. univ. dr. Ion Gall. Referatele tehnico-științifice trimise după experimentare sînt dintre cele mai elogioase. O.S.I.M. a brevetat aparatul în Austria, Italia, Franța, R.F. Germania, Statele Unite ale Americii. Și totuși, iată !, după mai bine de 15 ani de la înregistrarea invenției, cea mai mare parte dintre cele 550 de aparate produse în țară — cu cheltuieli destul de piperate : 1 025 de lei bucata — zac și acum nefolosite prin depozitele anumitor unități beneficiare, ca simple obiecte de inventar, iar seria de masă, mai accesibilă ca preț și mai perfecționată, nu dă nici un semn că va apărea curînd. De ce această nepermisă anomalie ?

Ne vom opri ulterior, ceva mai mult, la întrebare ca și la răspuns.

Să vedem, deocamdată, ce este și ce se întîmplă cu cea de-a doua invenție.

DISPOZITIVUL DE ANESTEZIE PENTRU INTERVENȚII IN STOMATOLOGIE

La prima vedere seamănă cu un fel de pistol. Cu ajutorul lui se pot executa, instantaneu, anestezii locale, vaccinări și injecții nedureroase interdermice, fără ac. A fost conceput ca răspuns la o serie de necesități, între care și aceea de combatere a fricii, uneori exagerată, ca o adevărată fobie, pe care o manifestă anumiți pacienți, îndeosebi copiii, față de clasica seringă. Spre deosebire de aceasta din urmă, printr-o simplă apăsare pe levier, din rezervorul dispozitivului tîșnește, cu presiune reglabilă, un jet fin ce străpunge instantaneu pielea în locul fixat și anestezează, lăsînd o ușoară, aproape imperceptibilă tumefiație. Cu unele îmbunătățiri și mici perfecționări, el poate fi folosit — cum am mai spus — la vaccinări în masă și la efectuarea injecțiilor.

Arătam la început că instrumente asemănătoare au apărut abia ulterior anului 1975 — anul brevetării invenției românești — în S.U.A., sub denumirea de Med-E-Jet, precum și în Uniunea Sovietică (seringa fără ac), însă prioritatea ne aparține nouă, românilor (păcat însă că numai atît !), și este apărată prin certificatul emis de O.S.I.M. la data de 4 aprilie 1975, cu nr. 81 884, pe numele inventatorilor săi autentici : Gheorghe Filipovici și Pătru Firu. Ca titular al brevetului a fost desemnată tot Statia pentru verificarea și întreținerea aparaturii medicale (ea devenind, mai apoi, cu peste doi ani în urmă, și titulara brevetului celelalte invenții), calitate în care avea obligația, conform legislației, să realizeze prototipul, să experimenteze în continuare invenția și s-o introducă în fabricația de serie. Nici ea însă, cum vom vedea, nu s-a achitat total de sarcini, întrucît chiar de la lansarea respectivei invenții au trecut nu mai puțin de 5 ani și rezultatele aplicației sînt încă departe de a se finaliza.

Din buna intenție de a contribui la urnirea lucrurilor din impasul acesta prelung, unul dintre inventatori, Gheorghe Filipovici, a construit, în timp util, prototipul invenției, prototip care a și fost experimentat la Institutul Cantacuzino, în clinica de chirurgie buco-maxilo-facială a Spitalului de stomatologie București (prof. dr. docent Valerian Popescu), cît și la Policlinica stomatologică a municipiului București, condusă de prof. dr. Ion Gall. Din decembrie 1978 pînă în octombrie 1979, dispozitivul a fost predat, tot spre experimentare, și Laboratorului de bioinginerie aplicată al Ministerului Industriei Chimice, unde dr. Florin Dumitrescu l-a utilizat în jeto-puncturi și injecții interdermice. Desigur, perfecționările sînt încă posibile, utile și, oricînd, binevenite.

INVENTATORUL ARE DESTULE MOTIVE SĂ FIE NEMULȚUMIT

Sîntem, iată, în luna iulie a anului 1980. Dispozitivul de anestezie a fost experimentat clinic cu bune rezultate. Are prioritate mondială. Este apărat prin brevet. Există un prototip perfecționat și omologat. Se pune totuși cu îndreptățire, și aici, următoarea întrebare : Ce anume împiedică, de atîția ani, invenția să intre pe făgașul normal al producției ? De ce trenează atît de mult pe drumul aplicației ?

Tehnicianul Gheorghe Filipovici, un inventator prodigios, avînd la activul său nu mai puțin de 7 invenții medicale brevetate, plus alte 3 didactice, se află în prag de pensionare. Printr-o sesizare adresată redacției, el își exprimă profundul regret că invențiile sus-menționate și, în genere, întreaga sa strădanie și pasiune de a lăsa în urmă ceva folositor oamenilor nu sînt tratate cu grija cuvenită nici de Statia pentru verificarea și întreținerea aparaturii medicale, în postura ei de titulară a ambelor brevete, nici de Oficiul de Stat pentru Invenții și Mărci sau de Ministerul Sănătății, care aveau și au încă destule obligații pe linia aplicării tuturor invențiilor.

Cea mai mare însatisfacție o încearcă un inventator atunci cînd constată că se scurg anii și eforturile lui nu-s luate în seamă, cînd invențiile îi sînt uitate și ignorate prin cine știe ce seifuri sau sertare. Dilema devine în această situație inevitabilă : ori invenția depășește conditia momentului, ori brevetarea ei s-a făcut cu ușurință. Și se mai ridică încă o problemă, deloc colaterală, aceea a recompensei de care inventatorul Gh. Filipovici, de pildă, a beneficiat doar parțial !

PE DRUMUL SINUOS AL DEPISTĂRII CAUZELOR

Zăbovim ceva mai îndelung, mai întîi, la Spitalul clinic de stomatologie din București, calea Plevnei nr. 19, titularul inițial al brevetului „Aparat pentru masaj gingival". Cu mai mulți ani în urmă, printr-o măsură a direcției de resort din cadrul Ministerului Sănătății, unitatea a fost dotată cu 180 de aparate de tipul Filipovici. Tratat însă, odată cu scurgerea timpului, aproape pe neobservate, 157 de aparate au fost retrase discret din funcțiune și depozitate în magazia serviciului administrativ. Întrebăm de ce nu sînt folosite și, în esență, ni se răspunde :

Dr. Adrian Busoi : „Sînt nefunctionale, greoaie în manevrare, produc o senzație vibratorie și auditivă neplăcută" ; dr. Marian Constantinescu : „Ne lau nouă, dentiștilor sau medicilor stomatologi, prea mult timp cu executarea masajelor gingivale individuale, cînd treaba ar putea-o efectua, individual și ori de cîte ori are nevoie, însuși pacientul" ; dr. Cornel Burlibașa, directorul spitalului : „Cel mai simplu și eficient masaj se poate face tot cu

Dispozitivul de anestezie pentru intervenții în stomatologie **sau seringa românească fără ac se va profila pe executarea injecțiilor și vaccinurilor în masă**

degetul !?" ; economist Gheorghe Dalu, șeful serviciului personal și tehnico-administrativ al spitalului clinic : „1 025 de lei, costul unui astfel de aparat de masaj, este o sumă exagerată. Dacă s-ar produce sub 200 sau chiar 100 de lei, cît ar costa a doua variantă, și s-ar cupla cu un motoraș autonom de produs impulsuri vibratorii, atunci situația s-ar schimba radical. Nu s-ar mai prăfui prin depozite, ar intra într-o producție de serie mai mare ce ar putea fi pusă la dispoziția oricărui pacient, tînăr sau vîrstnic".

O soartă mai mult sau mai puțin asemănătoare au și celelalte peste 350 aparate care — după cîte aflăm cu totul întîmplător dintr-un răspuns expediat, la 27 mai 1974, către dr. Margareta Tomescu de la Facultatea de stomatologie București și semnat de fostul director al Direcției asistenței medicale dr. Claudiu Taindel — ar fi urmat să intre în dotarea fiecărui „unit" dentar de tip Dentior. Desigur, au trecut ani de atunci și, formal, dotarea s-a și produs între timp.

Reținînd, din răspunsurile consemnate mai sus, observațiile pertinente de care vor trebui să țină neapărat seama în acțiunea de perfecționare atît inventatorii cît și producătorii, nu putem trece cu vederea peste manifestările de pragmatism îngust, rutinierism și inerție ostilă, de respingere tacită a noului, manifestări din păcate evidente și încă frecvente, chiar în concepția și practica unor clinicieni sau cadre universitare respectabile. Aceasta a facilitat dealtfel și instaurarea climatului în care titularul inițial al brevetului a căutat să se descotorosească ușor și cît mai repede de „povara" unor anumite răspunderi și obligații, în timp ce paradontozele nu bat pasul pe loc, ci dimpotrivă !

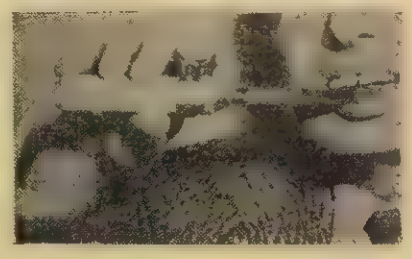

O altă invenție brevetată, de tip Firu-Filipovici, uitată de cei răspunzători de soarta ei: Periuța gingivală hidraulică

Am mers deci mai departe pe drumul tergiversării aplicației. La Statia pentru verificarea și întreținerea aparaturii medicale am discutat cu ing. Ion Ghesa, șeful compartimentului invenții-inovații, care ne-a spus, printre altele, că, inițial, brevetul Filipovici—Firu era destinat pentru anestezii. Cum însă pentru o astfel de treabă s-ar fi găsit, actualmente, alte soluții, mai evoluate, precum cea oferită de dr. Fl. Dinu, care produce anestezii pe bază de impulsuri electrice fără a utiliza jetul lichid sub presiune (încă dureros), specialiștii statiei s-au gîndit, bineînțeles cu asentimentul și concursul inventatorilor, să dea aparatului Filipovici—Firu o destinație specială, și anume să-l profileze numai pentru executarea de injecții și vaccinări. Necazul este că, nici pînă azi, din cauza sporadicelor încercări, nu s-a putut găsi — incredibil ! — o întreprindere amatoare și capabilă să producă în serie cele două dispozitive medicale. Tîrziu, foarte tîrziu s-au stabilit — și asta încă cu destulă aproximație — tipurile și cantitățile ce trebuie fabricate. Iar vremea trece și invenția românească rămîne insuficient sau aproape deloc valorificată, în timp ce în S.U.A. și în U.R.S.S. astfel de instrumente s-au produs de mult și sînt foarte căutate, chiar dacă, așa cum afirmam, prioritatea invențiilor ne aparține.

SUPUNEM ATENȚIEI MINISTERULUI SĂNĂTĂȚII

Situația aplicării celor două invenții românești din domeniul medical nu este de natură să ne bucure. Întîi și întîi, reține atenția lungimea cu totul exagerată a perioadei de aplicare, încălcîndu-se în acest fel însuși prevederile legii. Sînt și cauze obiective, dar cele mai multe sînt de natură subiectivă, precum cele arătate deja parțial și în care am încadra și indiferența manifestată de tovarășa Mariana Andreescu, director adjunct al Direcției farmaceutice și aparaturii medicale, care, în ciuda insistențelor noastre, n-a binevoit să-și găsească timpul cuvenit spre a ne clarifica cu competență cîteva lucruri absolut necesare, legate de un domeniu aflat în răspunderea sa directă. Binevoitor, tovarășul Fl. Ceausescu, directorul SVIAM, ne-a vorbit despre unele necazuri și greutăți inerente pe care le întîmpină și ne-a sugerat cîteva idei valoroase de îmbunătățire radicală a activității respective : obligativitatea prin plan a unui număr anume de întreprinderi producătoare de a se preocupa și de aplicarea invențiilor, asigurarea în acest sens a fondurilor necesare, clarificarea definitivă a termenului limită de aplicare și înțelegerea corectă și a sensului politic al invențiilor.

O analiză atotcuprinzătoare și responsabilă a muncii în domeniu ar fi binevenită, mai ales dacă s-ar lua și măsurile de rigoare.

MIHAI STANESCU ■

O premieră mondială?

— Ne folosim de calculatoare — ne spune Ioan Șerbănescu, 31 de ani, din București, analist-programator — ca de o pensulă sau de un stilou, fie-ne iertată comparația.

— Ce aduceți **nou** dumneavoastră?

— Înainte de a mă referi la acest aspect, trebuie amintit totuși cadrul general, tocmai pentru a preveni posibile obiecții de la bun început. Un computer reprezintă doar un instrument deosebit de complex, însă **un instrument și numai atît. Așadar, arta pe ordinator nu se face cu mașina, ci cu ajutorul ei. Funcțiile creatoare ale omului nu dispar, nu trec pe planul al doilea, ci suferă o mutație.** Artiștii vor trebui să învețe programarea, dacă vor dori să beneficieze de extraordinarele posibilități oferite de ordinator. În ce sens? Cel ce va „elabora" pe mașină opere de artă va putea investiga tot universul combinatoriu posibil, deci va obține **varianta optimă** alegînd din nenumărate variante. Sau va „cola" fragmente ale diferitelor variante, ajungînd la opera finală, întreaga operație depinzînd însă exclusiv de gustul artistic și de personalitatea creatorului. Va fi însă ușurată, din punct de vedere tehnic, munca artistului, fără a se știrbi cu nimic originalitatea sa.

— Acesta este un bun cîștig. După 15 ani de la nașterea sa „oficială" arta pe calculator și-a cucerit un loc al său în universul artistic, are un statut, deși la început fusese violent contestată.

— De fapt, vînătorii de originalitate, cum fuseseră denumiți promotorii acestei tehnici au devenit — unii dintre ei — nume proeminente în arta contemporană. Un mare număr de exemple și o expunere amplă, documentată, a întregii probleme se pot găsi în cartea „Artă și ordinator" de Abraham Moles, a cărei traducere a apărut în Editura „Meridiane", cu o prefață de Ion Pascadi. Am lăsat intenționat la urmă realizările obținute la noi nu pentru că ar fi nesemnificative, ci pentru că tocmai ele m-au ajutat să ajung la o **nouă idee, și anume sinteza artelor cu ajutorul** calculatorului. Trebuie amintit că realizările românești se înscriu într-un context mondial de preocupări, păstrînd însă amprenta originalității. M-aș referi la matematicienii de la Centrul de calcul al Universității București, care au conceput modele de țesături cu ordinatorul, ei la universitarii clujeni — Florin Maxa, spre exemplu — care și-au îndreptat atenția spre grafică, spre crearea de modele pentru desenele pe porțelanuri. Aceste desene apar, în prealabil, vizualizate pe un mic ecran de tip TV (tehnica „graphic display"), ceea ce permite alegerea variantei optime în mod operativ. Iată că și în țara noastră căutările acestea pot îmbrăca o formă practică, în nici un caz sterilă. Dar să revenim la creația artistică.

— În ce constă deci originalitatea cercetărilor dumneavoastră?

— Să facem o comparație. În lume, cum am amintit, se explorează intens universul artistic cu ajutorul calculatorului: există literatură permutațională, grafică elaborată cu ordinatorul, muzică algoritmică, balet combinatoriu, încercări de desen animat și alte forme de creație artistică. Însă **nicăieri pe glob, cel puțin după cunoștința mea, nu s-a încercat sintetizarea concomitentă a mai multor arte cu ajutorul ordinatorului.** În artele convenționale un compozitor compune muzica, pe care scriitorul creează libretul (eventual, ordinea poate fi inversată: întîi libretul apoi muzica), iar coregraful, pe baza partiturii și a textului, elaborează baletul. Este modul de creație secvențial a unei opere complete și ne-ar veni greu să ne imaginăm un alt mod de lucru. Să ne imaginăm însă că un mic grup de artiști, făcînd apel tot la metode convenționale, și-ar propune să realizeze concomitent o operă de artă completă. Își aleg o temă, apoi muzicianul (dar nu trebuie neapărat ca el să fie primul) compune primele măsuri, poetul scrie primele fragmente de text, coregraful schițează primele mișcări de dans și tot așa, în mod similar, se continuă pînă la terminarea întregii opere. Aceasta ar fi o sinteză realizată în mod convențional. **Dificultățile sînt însă imense, practic de netrecut cu tehnicile convenționale.**

— Dar cu ordinatorul?

— Se procedează identic. Un computer este, dacă vreți, un nou născut. La început în memoria lui nu se află nimic, el trebuie învățat la fel cum învățăm copiii, pentru că altfel nu este în stare să facă nimic. Așa stau lucrurile și cu **sinteza artelor pe calculatorul românesc FELIX C-256.** El înmagazinează în memorie un dicționar de cuvinte, un altul de figuri coregrafice transcrise în limbaj convențional, matematic, un altul de note muzicale, **învață metode gramaticale și stilistice, moduri de a compune muzică, balet, grafică, analizează statistic și stilistic opere de artă,** reținînd particularitățile. Învățatul s-a terminat, acum poate să înceapă să lucreze!

— În teorie pare simplu. Fără îndoială că în realitate totul este mult mai complicat.

— Se procedează astfel: aleatoriu sînt alese cuvinte, note muzicale, figuri de balet, care apoi sînt trecute printr-o serie de **restricții logice și de afectivitate,** ținîndu-se deci seama de specificul operei de artă, al creației artistice. În final, se ajunge la o operă **unitară,** dar doar după ce ordinatorul a explorat cîmpul de posibilități și a elaborat un număr imens de variante ale aceleiași teme.

— După ce ați studiat și verificat posibilitatea sintezei artelor, ce pași concreți ați întreprins?

— **Am realizat pe un calculator FELIX C-256 bucăți de poezie, muzică și dans concepute și reunite într-un tot unitar.** Eu consider că această tehnică poate fi aplicată oricărui gen de spectacol, inclusiv cinematografiei și televiziunii. Sînt în discuții avansate cu Teatrul Mic din București pentru **montarea unui spectacol experimental, primul din lume.** Nu este exclus ca premiera să aibă loc în toamnă. Va fi vorba, mai exact, de un spectacol hibrid: părți din el (text, coregrafie, muzică) vor fi compuse, simultan, cu ordinatorul. Chiar și luminile vor fi dirijate „cibernetic"! Avînd în vedere caracterul de **noutate mondială,** ar fi încurajator dacă și alte teatre din țară, eventual studiouri pentru tineret, ar dovedi receptivitate sau măcar **interes de a se informa** asupra virtualităților artistice ale acestei idei și asupra posibilităților de aplicare experimentală — parțială, la început, ca la Teatrul Mic.

— Sîntem în deplin acord cu dumneavoastră asupra necesității ca lumea să fie informată. Doar astfel vor putea fi înfrînte rețineri și se va iniția o discuție fructuoasă, fie și în contradictoriu, deci tot fructuoasă, edificatoare. La urma urmei, problema îi interesează nu numai pe artiști, ci și pe matematicieni, pe ingineri, pe oricine se interesează de aplicațiile calculatorului electronic în domenii noi. Iată de ce vă dăm și adresa: Ioan Șerbănescu, strada Căpitan Licăret, bloc PM 42, scara A, etaj IX, apartament 49, telefon 48.53.18. Poate un contact cu dumneavoastră ar fi util și pentru televiziune și cinematografie.

— Mai ales avînd în vedere ușurința cu care spectacolele de sinteză se pretează decupajelor. Acestea ar fi însă perspective imediate. Ar fi util însă să privim și mai departe, cu atît mai mult cu cît, după cum am mai spus, există destui cercetători români care se ocupă de arta pe calculator. Aș sugera înființarea unui mic colectiv pe lîngă una din instituțiile noastre de știință sau de cultură, în care să se efectueze studii în acest domeniu care, repet, are un caracter aplicativ. Personal lucrez la **vizualizarea baletelor pe un ecran** și sper ca în cîteva luni să ajung la primele rezultate concludente. Într-un asemenea colectiv s-ar putea testa programe atît de sinteză, cît și pentru fiecare artă în parte. Calculatorul ar fi cuplat cu un dispozitiv analogic pentru vizualizarea baletelor (cu posibilitatea modificărilor directe, utilizîndu-se băncile de date), a partiturilor și a textelor; desenele vor apărea pe imprimanta calculatorului sau pe o mașină automată de desenat; audierea partiturilor compuse cu calculatorul s-ar putea realiza prin cuplarea cu un sintetizator. Deși toate acestea par fantastice, în realitate sînt perfect realizabile cu mijloacele tehnice de care dispunem în țară și cu investiții extrem de mici. Rezultatele practice ar acoperi, cred eu, modestul efort financiar inițial, deoarece **aplicațiile îmbracă forme foarte diverse, de la spectacol la design-ul industrial. Ar fi poate util să se înființeze și o asociație a artiștilor programatori, cu ședințe deschise de tip cenaclu, pentru că fără o confruntare permanentă cu publicul orice fel de investigare de acest tip ar fi sterilă.**

— Nu v-ați lovit oare de o rezistență surdă, determinată de lipsa de informare, de aderența la anumite șabloane de gîndire, la inerție?

— Îmi amintesc de o întîmplare de acum cîțiva ani. Eu și cîțiva artiști profesioniști ne aflam în căutarea unui loc care să ne ofere posibilitatea unor repetiții cu primele încercări de sinteza artelor. Ne-am adresat unei case de cultură din București, un ateneu al tineretului, al cărui director s-a oferit să ne sprijine. După cîteva zile, la prima ședință, un metodist a făcut tot posibilul pentru a ne îndepărta, refuzîndu-ne orice ajutor, încercînd să discrediteze ideea noastră și tratîndu-ne ca pe niște nebuni. Cine erau acești „nebuni"? Între alții, graficiana Wanda Mihuleac, membră a Uniunii artiștilor plastici, cu numeroase expoziții în țară și străinătate, Octav Nemescu, profesor de teoria muzicii la Liceul de artă „George Enescu" din București, care a făcut studii de muzică electronică și ambientală, muzică conceptuală și imaginală. Este omul care a avut și curajul să scoată un disc „Electrecord", pentru că a scoate un disc de muzică experimentală reprezintă și un act de curaj, dar și de cultură. Oare printre acești „nebuni" să-i număr și pe specialiștii care m-au sprijinit activ în ultima vreme? Am colaborat cu inginerii de sistem de la Centrul informațional și de calcul al Ministerului Agriculturii și Industriei Alimentare, Ionescu Mihai, care mă ajută la „afișarea" baletelor pe un display, și Radu Liviu, cu care lucrez la „afișarea" graficii. Am amintit de întîmplarea mai veche doar pentru a sublinia necesitatea unei atitudini lipsite de prejudecăți. Firește, nimeni nu este obligat să accepte aceste idei noi în forma expusă de mine; pot exista diferite puncte de vedere, unele direct opuse. Important este însă ca să fim informați, să se discute **în cunoștință de cauză** — a încheiat Ioan Șerbănescu.

În ceea ce ne privește, chiar și după pledoaria în care se înscrie articolul de față, nu excludem defel posibilitatea ca unora din cititori încercările cibernetician**ului** bucureștean să li se pară un lux inutil, un joc gratuit, un simplu amuzament cu calculatorul. Să nu uităm însă că și cinematograful a fost privit la început ca o joacă și nimeni nu s-a gîndit că va ajunge cea mai populară artă a acestui secol.

LIONEL NIȚESCU ■

„Acupunctura nu aduce nimic în plus, ea doar echilibrează!"

Sigur că acupunctura, ca metodă complexă de tratament și chiar profilaxie, nu are în țara noastră un istoric prea lung, aproape două decenii în cel mai fericit caz. Dar, este tot mai evident, viitorul îi surîde, așa cum se întîmplă în general astăzi, cam peste tot în lume, în privința mijloacelor cît mai naturale de tratament al afecțiunilor, a mijloacelor așa-zis tradiționale, acolo unde această tradiție există. În România, cum spuneam, tradiția acupuncturii abia se naște, iar despre statutul ei actual între celelalte specialități ale medicinei, așa-zis „clasice", sînt destul de multe de spus. Convorbirea noastră cu medicul specialist Virgiliu Bigu, pe care l-am găsit în secția medicală I, etajul VIII al Spitalului județean Galați, este, credem, de natură să pună nu numai punctul pe i, dar cîteodată și degetul pe rană.

— Dumneavoastră unde ați învățat acupunctura?

— Primele inițieri au fost ca să zic așa neoficiale, într-o vreme cînd la noi a te ocupa de acupunctură era aproape echivalent cu o insultă adusă medicinei. Ca tînăr absolvent am fost repartizat în raionul Măcin, unde desigur trebuia să fac de toate. Acolo, întîmplarea a făcut să cunosc un medic în vîrstă, care trăise mai bine de zece ani în sud-estul Asiei. De la el am învățat primele tehnici. Asta se întîmpla în anul 1962. După 16 ani, în anul 1978, am fost trimis, prin minister, la un curs de perfecționare în China. Am stat 4 luni și am învățat enorm, deși nu mă dusesem chiar neștiutor.

— Din cîte știu, „acupunctură" înseamnă inserția unui ac în anumite puncte ale corpului uman. Sînt multe astfel de puncte?

— Sînt 735 de puncte așa-zis „clasice", cunoscute din vechime, la care se adaugă cele noi. Cu totul cam 1 400 de puncte. Uzuale nu sînt însă decît cam 100—120.

— La ce folosește o astfel de înțepătură?

— Din indicațiile oficiale ale Organizației Mondiale a Sănătății, acupunctura dă rezultate bune și foarte bune în circa 300 de boli, iar rezultate excelente într-o sută dintre ele, afecțiuni desigur din toate specialitățile. Pe primul loc se află tratamentul bolilor reumatice, pentru care de foarte multe ori nu mai este nevoie de nici o altă medicație. Din statistica mea, suferințele lombo-sciatice sînt vindecabile în proporție de 85—90 la sută, bolnavul întorcîndu-se după numai cîteva ședințe la locul său de muncă și din societate. Apoi bolile digestive, ulcerul (72—80 la sută închiderea nișei, rărirea recidivei), ca și afecțiunile biliare și colonice. De asemenea, bolile respiratorii (astmul, virozele), ca și cele ținînd de O.R.L., cum ar fi amigdalita acută, rinita alergică, faringitele, sinuzitele, chiar și surditatea de transmisie. Urmează psihiatria, cu tratament eficace în nevroze, depresii, tulburări de memorie și atenție, stări emoționale, chiar schizofrenie și, de asemenea, neurologia, unde acupunctura tratează tot ce este nevralgie, pînă și nevralgia de trigemen. Să nu uităm bolile de inimă, cum ar fi insuficiența coronariană (pentru care statisticile internaționale prevăd o ameliorare sau vindecare în 93 la sută din cazuri, lucru care este fantastic!); de exemplu în cardiopatia ischemică, unde se ajunge chiar și la renunțarea medicației asociate, deci tratament fără persantin, nitroglicerină și așa mai departe. De asemenea, hipertensiunea arterială, stadiile I și II, ca și unele tulburări de circulație periferică...

— Să stabilim, este vorba de tratament sau de vindecare completă?

— Unele tulburări se vindecă, dar cele mai multe se ameliorează net, încît se permite reintegrarea în viață într-un timp mai redus decît în tratamentele uzuale, fără medicație sintetică, toxică de multe ori, și cu păstrarea unor intervale mai mari pînă la recidivă. Dar vreau să subliniez că uneori acupunctura este capabilă de rezultate pe care medicina clasică mai greu le îndrăznește.

— Nu sînteți numai un medic care practică acupunctura, dealtfel cu foarte bune rezultate, ci membru activ în comisia de metodologi și experți a Ministerului Sănătății în probleme de acupunctură. În această calitate oficială aș dori să ne răspundeți la întrebarea următoare. Deci, unde se află în momentul de față acupunctura românească?

— În general, ea se află pe drumul cel bun. Tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului, a recomandat în repetate rînduri dezvoltarea acestei specialități la noi în țară, și aici se află motivul principal al unei creșteri, pe alocuri spectaculoasă, a numărului de cadre din această specialitate. Din păcate nu există încă un statut prea bine conturat al cabinetelor de acupunctură, deși ministerul încurajează practicarea noii specializări. **Este nevoie de o organizare** mai bună, un statut de funcțiuni precis, un regulament, cu alte cuvinte. În ceea ce mă privește, propun studierea posibilității de înființare a unor secții, sau compartimente, de circa 30—60 de paturi și un număr corespunzător de medici, în cadrul cărora să se practice nu numai acupunctura, ci o serie de tratamente ale medicinei tradiționale, bazate pe folosința unor mijloace naturale.

— Dar medici acupuncturi există destui? Vă întreb asta întrucît, din cîte știu, dumneavoastră ați fost primul lector în probleme de acupunctură din țara noastră, conducînd pînă acum două cursuri de inițiere cu medici români.

— Problema cadrelor este desigur foarte importantă. Deocamdată, e adevărat, sîntem deficitari ca număr de cadre, dar numărul medicilor acupuncturi crește permanent. În martie 1979, din inițiativa Ministerului Turismului și cu sprijinul Ministerul Sănătății, a fost organizat oficial primul curs de acupunctură de la noi în țară. Timp de o lună de zile, 17 medici s-au inițiat la Eforie Nord, după care au fost capabili să practice tratamente în cabinete aflate pe litoral, în timpul sezonului estival mai ales. Apoi, dintr-o inițiativă care-mi aparține, anul acesta în februarie am organizat al doilea curs oficial, la Galați, în cadrul căruia am predat cunoștințe pe profil unui număr de 21 de medici localnici, cam din toate specialitățile: medicină generală, psihiatrie, obstetrică-ginecologie dermatologie și așa mai departe. Atît medicii de la primul curs, cît și cei de la al doilea vor veni în toamnă, pentru ciclul al doilea, de perfecționare. Sînt cu alte cuvinte 38 de medici formați de mine în specialitatea acupuncturii, iar lucrul acesta îl spun cu mîndrie! Acum o lună de zile s-a încheiat un curs și la București, ceea ce este foarte bine, fiindcă va fi nevoie de tot mai mulți acupuncturi. În întreaga țară, evidența ministerului numără circa 200 de medici acupuncturi, de diferite specialități, dintre care în mod curent practică cel mult 40—50. Asta reprezintă foarte puțin. Mai mult decît atît, acupuncturi de mare specialitate, foarte bine pregătiți sînt doar vreo 10 sau 15, între care Constantin Ionescu-Tîrgoviște, Cristian Dragomirescu, N.N. Gheorghiu, Florin Dumitrescu, C. Răuț, toți din București, Costică Dămăceanu la Botoșani, Tiberiu Răibuleț la Herculane, Traian Crăciun la Cluj-Napoca, Adrian Danciu la Brașov, și autodidactul Teodor Caba la Călan. Putini, nu-i așa?

— Nu-i uitați pe Virgiliu Bigu, de la Galați! Dumneavoastră, în fapt, în ce scopuri folosiți acupunctura?

— La Galați există un centru de acupunctură, nominalizat de minister, de acum 3 ani. Fiindcă avem și scop didactic, facem cam de toate. Predominante sînt bolile reumatice și respiratorii, cîteva din digestiv, cardio-vasculare. Studiem acțiunea psiho-somatică a acupuncturii. De asemenea, cercetarea noastră științifică cuprinde practicarea acupuncturii în medii de ioni negativi, ca și utilizarea pe scară largă a Boicîului. Este nevoie de determinarea științifică, obiectivă a efectelor acupuncturii în unele boli, așa cum se încearcă astăzi cam peste tot în lume. În fapt, după cum se spune, și așa trebuie să fie adevărul, acupunctura nu aduce nimic în plus organismului. Datoria ei este doar de a echilibra!

— Doare o înțepătură a dumneavoastră?

— Cît o pișcătură de țînțar! Dar efectul ei este cît un pumn de tablete...

DUMITRU GRAUR ■

Chipul ei a fost chipul nostru

La Moscova, în acest sfîrșit de iulie torid, gimnastica s-a arătat din nou a fi sportul rege al Olimpiadelor civilizației moderne și Nadia noastră, cum i s-a prezis încă de la Montreal, prin cuvinte izvorîte dintr-o inspirație aleasă, a rămas ceea ce mai izbutise o dată să fie : „o justificare a Olimpiadelor de pînă acum și a celor ce vor veni". Peste incertitudini firești, răsărite la intersecția elanului cu hazardul, peste jumătăți de oră dramatice, nefirești, în care ecranele luminiscente ale televizoarelor au stat dureros ațintite înspre timplele bunei-credințe, zborul ei peste lume s-a sublimat într-un limbaj universal înțeles, universal apreciat, ca un nou esperanto al unei umanități care nu mai concepe trădarea speranței.

Ceea ce a împlinit Nadia Comăneci, cu o remarcabilă putere de dăruire, cu un patriotism elevat și plenar, la Montreal mai demult și la Moscova astăzi, se învestește cu valoarea unui mesaj într-un totul convingător și iar ne-a fost dat să traversăm o îngrijorare profundă și pentru soarta mesajului și pentru soarta mesagerului. Însă, iată, cînd capătul scării avionului aterizat pe aeroportul internațional Otopeni a înflorit de surîsul liniștit al gimnastelor noastre, cînd ne-am revăzut, toți, acasă, la noi acasă, am înțeles într-un sfîrșit că într-adevăr am învins, cum se cuvenea să învingem, cinstit, pe măsura puterilor și talentului nostru. Din clipa aceea, și aurul și argintul, și bronzul au aceeași culoare, culoarea victoriei.

Nu este rostul acestor rînduri să refacă un bilanț, cunoscut dealtfel tuturor, al succeselor gimnasticii românești repurtate la Moscova. Nadia a fost cea mai bună, știm asta, ne mîndrim cu asta. Însă cîteva semnificații ale acestui incontestabil triumf trebuie subliniate pentru relieful lor elocvent. În primul rînd, adevărul dovedit cu prisosință acum și probat într-o luptă mai strînsă cu tulburătoarea victorie de la Montreal nu a fost niciodecum un accident fericit, ca atîtea alte și alte accidente fericite din istoria tumultuoasă a sporturilor, ci o rezultantă logică a unei concepții noi despre sport și despre sensul întrecerii. Apoi adevărul că un triumf întemeiat pe o muncă tenace și pe o înaltă conștiință a misiunii asumate prin sport nu rămîne niciodată un triumf efemer. Și nu în ultimul rînd adevărul că victoria oarbă a mușchilor, favorizată și de o parțialitate strigătoare la cer, se vădește pînă la urmă o înfrîngere jalnică. Și dincolo de asta, dacă ne-am propune totuși să întocmim și un bilanț al întrecerii gimnastelor de la Moscova, l-am începe, desigur, adresîndu-ne nouă înșine o firească și rodnică întrebare : cu ce am rămas, cu ce ne-am îmbogățit sufletește în după-amiezele și serile fierbinți petrecute înaintea televizoarelor ?

Este mai mult decît limpede că peste ceea ce a putut să ne bucure sau să ne întristeze, în amintirile noastre, în memoria noastră, se înalță acum și se va înălța încă multă vreme chipul mîndru și strălucitor de seninătate al unei fete de aici, de la Dunăre și Carpați. Pentru că acesta este adevărul și nu altul : proiectat pe vîrtejeala din vecinătatea lui de atunci, pe zbaterea tulbure a tendinței de a transforma un dialog într-un monolog, chipul Nadiei, parcă descins din icoane mai vechi ale acestui popor, a înfățișat lumii și oamenilor un chip anume al calmului și siguranței de sine, un chip anume al nesinchisirii la patimă, un chip anume al curajului de a duce un drum început pînă la capăt, un chip anume și inconfundabil al demnității.

Și, mai devreme sau mai tîrziu, va trebui să recunoaștem că timp de cîteva clipe, dacă nu chiar mai mult, chipul Nadiei a fost chipul nostru. Durut cîteodată și totuși senin. Tînăr și invincibil.

MIHAI PELIN ■

NADIA COMĂNECI

Cea
strà
fert

Astfel lumea o cunoaște

„Ora 17 și 13 minute. Palatul sporturilor de la stadionul Lenin. Toate camerele de luat vederi sînt îndreptate într-o singură direcție, asupra unei tinere frumoase : cu părul tăiat scurt, față fermă și paloarea marilor ocazii, Nadia Comăneci se îndreaptă spre barele asimetrice. Un minut mai tîrziu, publicul este edificat. «Zîna de la Montreal» este gata să-și asigure propria succesiune la Moscova. Un 9,95 a răsplătit o înlănțuire impecabilă de figuri, fără vreo umbră de ezitare, fără urma celei mai mici slăbiciuni. Dar aceasta încă nu-l nimic. 20 de minute mai tîrziu, pe bîrna cu lățimea ei de zece centimetri... rezultatul este și mai bun. O notă de zece, prima decernată după patru ani la nivelul cel mai înalt. Bela Karoly, omul care a antrenat-o, reputat pentru severitatea sa, se precipită spre ea, o bate pe umăr, surîde. La sol, după o înlănțuire de exerciții, un nou 9,95, apoi un al treilea la sărit. Totalul : 39,85 din maximum 40 la impuse. Nadia și-a reluat zborul".

★

„Puștoaica de la Montreal a cedat locul unei superbe adolescente, dar precizia, grația și suplețea ei sînt aceleași. La bîrnă, mai ales, unde arbitrii i-au acordat nota supremă de 10. Iat-o poate pe Nadia pe drumul unei noi supremații".

★

„Românca Nadia Comăneci, marea învinsă a concursului general, și-a confirmat în cele din urmă renumele, adjudecîndu-și două medalii de aur la finalele pe aparate, care au încheiat competiția olimpică de gimnastică".

FRANCE PRESSE

„Comăneci, acum de 18 ani, și consideră mai mare decît ceilalți spiriduși s dolescenți aflați în competiție, a realizat o notă perfectă la bîrnă și a colectat trei notări de 9,95 la alte aparate, în prima

mai bună gimnastă din lume, ucită reprezentantă a celei mai le și înnoitoare școli de gimnastică

Emilia Eberle și Melitta Rühn, ființe dealtfel fragile, care au sprijinit această victorie cu un umăr puternic

O pereche de antrenori fericiți, o pereche de antrenori care și-au făcut datoria

a exercițiilor impuse. Ea se află la egalitate de puncte pe primul loc cu sovietica Natalia Șaposnikova, care a primit un zece la sărituri. Revenirea în formă a Nadiei, care a pierdut titlul mondial în 1978, și anul trecut a trebuit să se retragă de la campionatele de la Fort Worth, din cauza unei infecții la mînă, a uimit pe specialiști".

★

„A cîștigat inimile telespectatorilor din întreaga lume cu seria ei de exerciții perfecte notate cu 10".

UNITED PRESS INTERNATIONAL

„...Atît de sigură se mișcă Nadia Comăneci pe bîrnă, încît parcă se lipește de ea și o vrăjește".

SOVIETSKI SPORT

„Comăneci mai bună decît Comăneci !"

L'EQUIPE

„Nadia Comăneci a României a purtat o luptă magnifică pentru a ajunge la un fir de păr de menținerea titlului olimpic. După aceea a stat și a urmărit controversa aprinsă dintre arbitri în legătură cu notarea ei... O notă de 9,95 l-ar fi fost suficientă pentru a primi medalia de aur. Ea dăduse performanța vieții ei pentru a urca pe primul loc".

REUTER

„Nadia Comăneci este astăzi cea mai bună gimnastă din lume".

NELLI KIM

„De fapt, regina de 18 ani a gimnasticii ar fi trebuit să se afle singură în frunte după exercițiile impuse".

★

„La fel ca în urmă cu patru ani, la Montreal, Nadia Comăneci a fost cea mai strălucitoare participantă, mai ales în seara finală, cînd a obținut două medalii de aur. Nadia Comăneci a dovedit nu numai că și-a menținut stilul său aerian și inimitabil, dar și că are nervii tari și o voință de neînfrînt".

★

„De pe acum este incontestabil că Nadia Comăneci, puștoaica devenită femeie, este cea mai impresionantă apariție la probele de gimnastică de la Moscova".

DEUTSCHE PRESSE AGENTUR

„Româncele s-au prezentat într-o formă excelentă".

CEHOSLOVENSKI SPORT

„Eroina Jocurilor Olimpice de la Montreal, românca Nadia Comăneci, a fost singura dintre participante la concursul special pe aparate care a reușit «eventul de aur». Ea și-a avut contracandidată în ce privește aspectul artistic al exercițiilor și ținuta sportivă plină de măreție".

TASS

„Gimnastele din R. D. Germană, cu toate că au avut din nou prestații remarcabile, au trebuit pînă la urmă să cedeze medalia de argint pe echipe româncelor, care au fost și mai bune".

JUNGE WELT

În ceasuri de răgaz — o plimbare pe străzile Moscovei, o reîntoarcere la condiția turistului dintotdeauna, încîntat să rămînă cu el însuși, încîntat să rămînă alături de compatrioții săi. Această tandră roire a fetelor noastre prin inima unei mari metropole a Europei își are acum semnificația ei, pecetluită de un triumf meritat

Caldă primire la Aeroportul Internațional Otopeni

Duminică, 27 iulie, ora 16,27... De la Aeroportul internațional Otopeni, unde o mulțime frenetică de iubitori ai sportului așteptau reîntoarcerea gimnastelor noastre de la Moscova, vă oferim această imagine, laolaltă cu declarațiile celor ce ne-au reprezentat în marea întrecere.

Nadia Comăneci : „Sînt foarte, foarte bucuroasă că am ajuns acasă. Am luptat din răsputeri să mențin reputația gimnasticii noastre. Mulțumesc pentru grija părintească cu care am fost încurajați tot timpul. Mulțumesc pentru această caldă primire".

Bela Karoly : „Din nou acasă. Sînt cele mai frumoase cuvinte din limba noastră. Cum a fost ? Ați văzut, cred, cu toții, la televizoare. De fapt, Moscova a fost o etapă dintr-un drum foarte lung... Personal, consider că echipa s-a prezentat chiar mai bine decît la campionatele mondiale de la Dallas...".

Maria Simionescu : „A fost foarte greu, mai greu ca niciodată. Noi eram la cel mai înalt nivel și trebuia să ne apărăm cu dinții șansele. Evoluția Nadiei ? Excelentă. Și ceea ce mă bucură nespus e faptul că, la ora actuală, în gimnastica noastră alte multe tinere bat la porțile consacrării, dîndu-ne încredere în continuarea succeselor românești".

FLACĂRA LA DISPOZIȚIA DUMNEAVOASTRĂ

Consiliul sindicatelor din unitățile sanitare ale municipiului București. Referitor la scrisoarea tovarășei Elena Engerlein din București, str. Radului nr. 9, prin care ni se sesizează că fără temei legal i s-a redus retribuția, vă comunicăm următoarele: Începînd cu data de 1 iunie 1980, tovarășa primește retribuția la nivelul avut anterior reîncadrării sale. Unitatea a procedat corect, conform Legii retribuirii după cantitatea și calitatea muncii care în art. 200, aliniatul 23, prevede că personalul reîncadrat după pensionare, după o perioadă de 30—90 zile de la încadrarea sa la nivel de bază, va putea fi încadrat, pe baza verificării calităților și aptitudinilor profesionale, pe trepte sau gradații, ținîndu-se seama de categoria tarifară avută sau de funcția ocupată anterior și de nivelul de retribuire al acestuia. Întrucît petenta a fost reîncadrată la data de 1 aprilie 1980, i s-a aprobat corect retribuția avută anterior începînd cu data de 1 iunie.

■

La intrarea în str. Libertății din București, stradă aflată nu mai departe de 300 metri de sediul edililor sectorului 4, coexistă două plăcuțe indicatoare diferite ca enunțare: pe una scrie „Str. Libertății", pe cealaltă, de vizavi, „Str. Libertății". Deși neplăcuta situație dăinuie de ani și ani de zile, este curios faptul că nimeni nu se sesizează de această inadvertență. Și cît de simplu s-ar putea înlătura anomalia dacă cuiva dintre cei răspunzători de această treabă i-ar veni fireasca idee de a da jos tăblița cu scrierea incorectă, rămînînd doar cea scrisă corect, adică str. Libertății! (**Gheorghe Tomozei**, din București, aleea Someșul Mic nr. 1, bloc E3, ap. 51).

■

Mă numesc **Bigu N. Vasile**, muncitor la I.M. „Ceahlăul" din Piatra Neamț, str. Luceafărului nr. 59, și am și eu o nemulțumire pe care v-o împărtășesc și dv. În 1978 am devenit membru al Cooperativei de credit „Cozea" din orașul în care locuiesc, depunînd — la solicitare — 1 000 de lei ca fond social. Mi s-a acordat imediat un împrumut de 5 000 lei pe care l-am restituit în rate. Pe data de 6 iunie anul curent am depus o nouă cerere de împrumut pentru suma de 5 000 lei, cerere pe care comitetul de conducere al cooperativei mi-o aprobă cu data de 10 iunie 1980. Mare mi-a fost însă uimirea cînd, prezentîndu-mă la sediul cooperativei cu cei doi garanți și cu adeverințele lor de retribuție, contabila, cu de la sine putere, refuză să-mi elibereze împrumutul solicitat pe motiv că... să-mi găsesc alți garanți, în afara întreprinderii în care lucrez. Supărat, am cerut atunci să mi se restituie cererea, dar funcționara mi-a spus: „...întrucît este aprobată, nu se poate restitui". Curios lucru, în aceeași zi chiar, s-au făcut mai multe eliberării de împrumuturi cu garanți acceptați, proveniți de la I.M. „Ceahlăul". Neavînd altă posibilitate, am renunțat, desigur, la împrumut, dar sînt mihnit și nemulțumit că o contabilă birocrată dispune după bunul ei plac de drepturile noastre, ale muncitorilor, și ne pune inutil pe drumuri.

■

Comitetul județean Brașov al U.T.C.: În urma verificării la fața locului a sesizării adresată revistei Flacăra de către un grup de tineri din comuna Tărlungeni, se confirmă faptul că în localul căminului cultural din satul Cărpiniș au fost cazați de către consiliul popular comunal muncitori sezonieri, fără a avea acordul organelor județene de partid și de stat. Informat de această situație, biroul permanent al comitetului executiv al consiliului popular județean, în ședința sa din 16 iunie 1980, a dispus să se elibereze de îndată căminul cultural din satul Cărpiniș, iar consiliul popular al comunei Tărlungeni să găsească soluții corespunzătoare pentru cazarea muncitorilor sezonieri.

■

În ziua de 27 iunie 1980 — ne scrie cetățeanul **Gheorghe Pană** din Turnu Măgurele, str. 13 Decembrie, blocul D 15/2, ap. 13 — am cumpărat de la magazinul de specialitate un frigider tip Arctic. Ducîndu-l acasă, după nici două ore de la punerea lui la priză, am constatat că nu funcționează. M-am dus înapoi la magazin, iar gestionarul de aici m-a îndrumat către atelierul de reparații al cooperativei meșteșugărești al cărei responsabil, tovarășul Florea Copățină, mi-a spus că de vină este termostatul, dar momentan n-are o asemenea piesă de schimb și de aceea să mai trec peste vreo săptămînă. Dacă nici atunci și nici peste 30 de zile nu va veni piesa respectivă, responsabilul m-a sfătuit să mă prezint cu frigiderul pentru a-l schimba, așa cum se prevede în certificatul de garanție. Necazul e că afară-i cald, iar eu am cumpărat frigiderul, dînd peste 4 000 de lei, nu ca să mă uit la ei ci să-l folosesc. Oare, cei ce răspund de calitate la întreprinderea furnizoare din Găești nu se gîndesc la acest lucru? De ce nu-și fac dumnealor datoria, dovedind simțul de răspundere cuvenit? **N.R.:** sesizări asemănătoare am mai primit și de la alți cetățeni, între care și Paul Vasilescu din București, bulevardul Pionierilor nr. 29, ceea ce înseamnă în mod cert că la întreprinderea de frigidere din Găești preocuparea pentru calitate se află în suferință.

■

Uniunea centrală a cooperativelor meșteșugărești, Direcția producție-investiții, utilaje și mecano-energetică: Cu adresa noastră nr. 30 160, din 7 aprilie a.c., l-am informat pe tovarășul Ioan Obădău din Cluj-Napoca despre analiza posibilităților de realizare în producție a noului tip de cort propus de dumneavoastră. În urma deplasării la domiciliul tovarășului Obădău, specialiștii Cooperativei „Unirea" din Măcin a ajuns la concluzia că există posibilitatea asimilării produsului respectiv. Pentru valorificarea în scopul comercializării lui, prototipul (pe care îl prezentăm și în fotografia alăturată) va fi prezentat de cooperativă la contractările pentru articole de sport din luna august a.c., urmînd ca, în cazul obținerii de comenzi din partea comerțului de stat, să se treacă la fabricația de serie.

■

Mă numesc **Vasile Proorocu** din Ploiești, str. Sold. erou Arhip Nicolae nr. 8, bl. 59, ap. 32, și vă sesizez că pe ziua de 29 aprilie a.c. am cumpărat de la magazinul „Romarta" din localitate o pereche de pantofi-sanda produs al Întreprinderii „Clasicor" Oradea. Deși m-au costat 298 lei, după prima zi de folosire o parte din cusături s-au rupt. Firește, m-am dus imediat la responsabilul magazinului care mi-a încheiat proces-verbal de constatare, urmînd ca respectiva unitate comercială să trimită pantofii-sanda la întreprinderea furnizoare pentru reconditionat sau schimbat. Procesul-verbal a fost încheiat pe 12 mai și de atunci bat zilnic de cîteva ori drumul magazinului în speranța că voi primi pantofii de la „Clasicor". Ultima dată cînd am mers după ei, pe ziua de 7 iulie a.c., responsabilul mi-a spus că a primit de la reconditionat doar niște cizme trimise încă din iarnă. Asta mă face să întreb întreprinderea orădeană: Cînd îmi va înapoia pantofii? Nu de alta, dar tot mergînd la respectivul magazin pierd timp foarte prețios și în plus s-ar putea să mai rup o pereche de pantofi.

Comitetul municipal Făgăraș al P.C.R.: La scrisoarea adresată revistei „Flacăra" de către Bora Mircea și alți locatari din Făgăraș, referitoare la unele defecțiuni în executarea lucrărilor de finisaj la blocul 7-A din zona Parc, vă facem cunoscut următoarele: Hidroizolația terasei este străpunsă în cîteva puncte ce constituie locuri de infiltrație a apei în caz de ploaie, fapt care conduce la apariția petelor de umezeală în unele apartamente. De asemenea, există defecțiuni de construcție la îmbinarea panourilor. Toate acestea pot fi remediate prin refacerea lor. În concluzie, afirmațiile făcute în scrisoare sînt parțial reale și s-a dispus ca Trustul de construcții Brașov, prin șantierul său din Făgăraș, să ia măsuri de remediere chiar în cursul acestei veri.

■

Direcția județeană de poștă și telecomunicații Iași: La sesizarea tovarășului Vasilovici Silviu din Suceava, str. Ștefan cel Mare nr. 68, răspundem următoarele: În ce privește mandatul poștal 489, valoare 500 lei, prezentat la Oficiul Iași 2, la 25 iunie 1979, neflind reclamat în termenul prevăzut de lege, nu i se poate achita. Dealtfel, termenul de reclamare de 6 luni de la data prezentării unei trimiteri poștale înregistrate, printre care și mandatele poștale, este indicat și pe verso-ul chitanței eliberate la prezentarea mandatului. **N.R.:** Un singur lucru esențial nu ni se spune și anume ce măsuri a luat — dacă a luat! — respectiva direcție spre a evita pe viitor astfel de situații nedorite.

■

Pensionarul Zaharia D. Ciulei din Chitila, str. Vasile Pârvan nr. 6: La centrul de achiziții din Șoseaua Banatului nr. 23 nu se primesc sticle și borcane goale, pe motivul prea adesea invocat de gestionară că n-ar avea, chipurile, bani pentru plată. Nu m-am putut convinge definitiv dacă lucrurile stau sau nu așa precum mi-au sesizat mai mulți cetățeni. Cert este însă că în curtea acestui centru stau în stoc, neridicate de mult timp, peste 500 de navete și lăzi cu borcane și sticle colectate de la populație. Neavînd unde să le mai depoziteze, gestionara mi-a spus că de peste 10 zile tot dă telefoane la depozitul din Străulești să vină să ridice navetele și lăzile încărcate, dar zadarnic. Pentru aceasta — zice dumneaei, gestionara — fondul e blocat, cetățenii nu au cu ce să fie plătiți și se întorc acasă cu ambalajele în brate, nemulțumiți și supărați. Pînă cînd oare ea nu știe.

■

Regionala de căi ferate Brașov: Cu privire la scrisoarea lăcătușului mecanic Lazăr Andrei, de la secția industrială reparații și confecții utilaje de cale Brașov vă facem cunoscut că, în ședința biroului consiliului oamenilor muncii din ziua de 23 iunie 1980, i s-a aprobat transferul în interesul serviciului la Secția L 5 Miercurea Ciuc, Districtul de exploatarea utilajelor Sfîntu Gheorghe, începînd cu data de 1 iulie 1980, spre a fi cît mai aproape de domiciliul familiei, așa cum și-a exprimat dorința.

■

În ideea de a contribui la prevenirea îmbolnăvirilor și apărarea sănătății oamenilor — ne scrie, printre altele, tovarășa **Sanda Costiniu din București, bulevardul Ion Șulea nr. 13** — aș sugera factorilor în drept să amenajeze sau să construiască, în Capitală și în celelalte orașe ale țării, cît mai multe bazine de înot de mare necesitate mai ales pentru cei care, din cauza muncii sedentare, sînt mai expuși diverselor boli. Este bine că sînt spitale tot mai multe, dar și mai bine ar fi dacă am avea mai multe unități sau centre de prevenire ori de recuperare: gimnastică medicală, înot, yoga, cursuri cu caracter educativ privind modul rațional de hrănire și de evitare a stresului. Și ar mai fi o chestiune: întrucît la noi, în rețeaua comercială, se găsește prea multă pîine albă, în diverse sorturi care, se știe, consumate în exces nu-s tocmai indicate, aș propune să se producă în cantități corespunzătoare, chiar din făină neagră sau intermediară, recomandabile din punct de vedere al hrănirii raționale, mai gustoase, chiar indicate nu numai celor care suferă de diferite maladii ale aparatului digestiv, ci și oamenilor perfect sănătoși.

Ministerul Industriei Ușoare, Direcția organizare și control, Biroul retribuirea muncii: Ca răspuns la scrisoarea dv. nr. 3031/1980, vă facem cunoscut următoarele: Potrivit prevederilor articolului 19 din Legea retribuirii, muncitorii care execută la un înalt nivel tehnic și calitativ lucrări de mare complexitate pot fi retribuiți în acord sau în regie, ca muncitori specialiști. Stabilirea nominală a acestora într-o unitate, în limita numărului aprobat de organul ierarhic superior, cu respectarea prevederilor Legii nr. 12/1971 privind încadrarea și promovarea în muncă a personalului, se face de către organul de conducere colectivă al fiecărei unități, pe baza analizei activității și a lucrărilor pe care le execută muncitorii respectivi. Pentru încadrarea în numărul de muncitori specialiști aprobat de către centrala Combinatului de piele și încălțăminte „Clujana", biroul executiv al consiliului de conducere din această unitate în ședința sa din 11 martie 1980, a hotărît repartizarea pe secții a numărului de muncitori specialiști aprobat și examinarea celor care au fost retribuiți ca muncitori specialiști, pentru a constata în ce măsură acestia mai corespund exigențelor impuse de lucrările deosebit de complexe și cu un grad ridicat de dificultate pe care le au de executat. La acest examen, cei care nu s-au prezentat sau nu au mai corespuns au fost încadrați în ultima categorie a rețelei tarifare. Biroul executiv al consiliului de conducere a hotărît ca un examen asemănător să aibă loc în luna septembrie a.c. la care se pot prezenta și cei care au lipsit, nu au reușit ori nu s-au prezentat la primul examen.

■

Vă scriu din partea cetățenilor care locuiesc în str. Corabia din București, pentru că pe această arteră de mare trafic, îndeosebi pentru vehiculele de mare tonaj, se petrec niște anomalii de-a dreptul supărătoare. Despre ce este concret vorba. Cu vreo doi ani în urmă, prin luna septembrie au început lucrările de consolidare în vederea asfaltării. După ce s-au turnat două rînduri de binder pe partea carosabilă și bordurile trotuarelor au fost montate, lucrarea a fost abandonată. Acum trotuarele s-au deteriorat, iar cînd plouă pietonii circulă pe partea carosabilă, fiind expuși accidentărilor, întrucît pe trotuare bălțește apa. În aceste condiții, chiar și țevile de la suprafață, care fac legătura cu conducta subterană de gaze, sînt periclitate deoarece au rămas peste nivelul străzii, iar capacele de la gurile sau casetele de acces au fost dislocate de la locul lor și aruncate care încotro. Ne întrebăm: cînd se va pune capăt acestei stări anormale de lucruri? (**Ștefan Pană, str. Corabia nr. 66, sectorul 2, București**).

■

Consiliul popular al județului Vaslui: La scrisoarea tovarășului Toader Rusu din comuna Teancu vă comunicăm că semnatarul acesteia este asistatul Căminului-spital pentru bolnavi cronici nerecuperabili din Huși. S-a discutat cu respectivul și i s-a explicat că nu întrunește condițiile prevăzute de legea în vigoare și de aceea nu poate beneficia de pensie sau ajutor social. În legătură cu solicitarea de a i se da să lucreze ceva în raport cu priceperea și posibilitățile sale, s-a căzut de acord ca, într-un timp cît mai scurt posibil, conducerea unității să ia legătura cu Cooperativa meșteșugărească „Zorile" din Huși pentru a se încheia un contract de muncă la domiciliu, în cadrul activităților de ergoterapie spre a lucra anumite produse de artizanat și diferite obiecte din răchită.

■

Mă numesc **Teodor Dones** din București, str. Gornești nr. 4, și vă trimit această scrisoare foarte indignat de cele ce se petrec în parcul ce se află pe strada Izvorul Oltului din sectorul 4 al Capitalei. Acest parc a fost amenajat în anul 1977; în el s-au investit ceva bani și multe ore de muncă patriotică ce s-au materializat, printre altele, într-un bazin de înot pentru copii, un gard de panouri și porți metalice, alei pavate cu plăci din beton, bănci pentru odihna oamenilor etc. Toate bune și la locul lor, dar, spre regretul meu și al multora, aici se săvîrșesc și unele lucruri ciudate din partea celor certați cu civilizația și bunul simț elementar: se distrug copacii, se rup porțile, dispar panourile din gardul împrejmuitor. Aceste deficiențe ar fi putut fi înlăturate dacă cei însărcinați cu administrarea acestui parc ar fi luat unele măsuri, printre care: instalarea unor panouri cu menționarea sancțiunilor pentru cei ce încalcă normele de comportare în parc, dacă din cînd în cînd ar mai fi efectuat și cîte un control etc. Vizitatorii cu bune intenții se opun acțiunilor distructive, însă fără rezultat pentru că cei certați cu ordinea de multe ori, într-o manieră ignitoare răspund cu emfază: „unde scrie să nu calc pe iarbă sau să nu rup flori?! Am scris aceste rînduri în speranța că, în sfîrșit, se va găsi careva să readucă și aici ordinea și să pună capăt astfel deficiențelor susmenționate.

■

În fața blocului în care locuiesc, colț cu strada Caporal Ruică din București, se află un mic punct alimentar, înființat după ce blocul nostru a fost construit. El cuprindea: cofetărie, tutungerie, centru de carne, de pîine, de produse lactate și alte produse alimentare. Asta a fost pînă în urmă cu aproape doi ani, cînd în acest punct a funcționat și un aprozar ce ne asigura procurarea de legume proaspete, zarzavaturi, fructe etc. Bucuria aceasta însă nu a durat mult: datorită nerespectării condițiilor de igienă, aprozarul a fost închis. S-a afișat pe ușă o decizie, care a stat așa aproape un an de zile și din care reieșea că în prezent se fac reamenajări, după care aprozarul se va deschide din nou. Spațiul în care a funcționat acest aprozar a fost, într-adevăr, reamenajat. În locul lui a fost mutată însă alimentara, iar în locul unde funcționa alimentara s-a deschis un centru de lapte și pîine. Cu acest prilej a dispărut însă complet orice urmă de aprozar și astăzi sîntem nevoiți să mergem cale lungă după cîteva legături de ceapă, pătrunjel, mărar și alte legume și zarzavaturi, pierzînd foarte mult timp pentru a ne aproviziona de la alte piețe: Cred că cei care au desființat aprozarul se vor gîndi, măcar acum, cu mai multă grijă la noi și la timpul nostru și vor lua măsuri în consecință pentru a ne reînființa aprozarul. (**Iliuță Băluța, București, sectorul 3, șoseaua Cățelu nr. 42, bloc B2, etaj, 7, ap. 112**).

■

Nu mai este demult nici un fel de noutate spunînd că încă se face risipă de hîrtie. Spre a evita aceasta și a contribui la economisire, avansez cîteva în drept trei propuneri: 1) Pentru colectarea biletelor uzate și evitarea murdăriei din stațiile de autobuz, de la casele teatrelor, cinematografelor și stadioanelor etc, să se instituie periodic trageri la sorți asupra seriei și numărului biletelor folosite iar cîștigătorilor să li se dea ca premii sau recompensă cîte un abonament, fie de autobuz, fie de teatru, cinema sau stadion; 2) Cu ocazia facerii abonamentelor la presă — în special la presa suprasolicitată — să se aducă o anumită cantitate de ziare vechi din partea celui ce dorește să se aboneze; la fel să se procedeze și cu procurarea anumitor cărți; 3) Să se acorde stimulente, în obiecte și material sportiv, eventual, copiilor care fac colectări de hîrtie veche. (**Mihai I. Păduraru, din București, bulevardul Constantin Brîncoveanu nr. 130**).

Pagină realizată de
MIHAI STĂNESCU ■

● **„FLACĂRA" nu ia în considerare scrisorile anonime și nu primește acte originale. Scrieți-ne cît mai concis. Și nu uitați să vă iscăliți. Precizați eventual telefonul unde vă putem găsi.**

flacăra

PENTRU MINTE, INIMĂ ȘI LITERATURĂ

Atelier

VICTOR REBENGIUC

„Procesul de creație, pentru un actor, nu se încheie cu premiera"

Pe cunoscutul actor de la „Bulandra" **Victor Rebengiuc** îl găsești ori la teatru ori, de pildă, într-unul din parcurile Capitalei, unde, alături de fiul său Tudor, își face plimbarea. Cînd mama, actrița Mariana Mihuț, are spectacol, tată și fiu își găsesc acasă îndeletniciri minunate, cum ar fi aceea a construirii unui castel roșu, cu porți albastre... Conversația noastră începe numai după ce porțile castelului sînt deschise, numai după ce ritualul prezentării „arhitectului" la sfîrșit.

— Să ne amintim cîte ceva despre începutul carierei dv. artistice. Cu alte cuvinte, să ne ajutați să-i prezentăm cititorilor revistei „Flacăra" pe actorul Victor Rebengiuc.

— Foarte bine. Întrebați-mă.

— Cînd ați debutat pe scenă ?

— La Craiova, în '56. E mult de-atunci. Iată deci că seria mea face un sfert de veac peste puțin timp. Colegii mei de generație au alcătuit „promoția de aur" a institutului. Ei sînt George Constantin, Mircea Albulescu, Gheorghe Cozorici, Amza Pellea, Dumitru Rucăreanu, Silvia Popovici, Sanda Toma, Draga Olteanu...

— Aș adăuga faptul că generația amintită a însemnat foarte mult pentru teatrul românesc contemporan, marcînd, în spiritul tradiției școlii românești de teatru, o epocă de aur în repertoriul teatrelor noastre, în mișcarea teatrală românească de azi, într-un climat propice înfloririi artei și culturii naționale.

Care a fost primul dv. rol?

— Am debutat, deci, la Craiova, în piesa **Ce înseamnă să fii Uncst** de Oscar Wilde. Îl jucam pe Jack.

— Vă mai aduceți aminte de Jack ? Vă întreb asta pentru că mă gîndesc că primul rol, în general, rămîne în memorie ca o amintire de neșters. Primul rol, prima replică, primul contact cu publicul...

— Nu. Nu-mi amintesc nici măcar o replică. Asta nu înseamnă însă nimic. Memoria mea e specializată. Uit foarte repede și-mi aduc aminte foarte repede un rol. Dacă e nevoie !. Nu rămîn „încărcat" cu rolurile mele. În particular sînt un mare distrat. Dar profesional nu mă plîng de lipsă de memorie. Textul e text. Îl învăț și nu am nevoie de sufleor.

— Totuși ce rol v-a rămas bine întipărit în memorie ?

— Sînt foarte multe. Pentru fiecare rol am o amintire, pentru că orice rol m-a impresionat și mă interesează la fel de mult. Țin minte, mai degrabă, acele roluri pe care nu le-am reușit și pe care le-am urît din cauza asta. Cum a fost Alioșa din **Azilul de noapte**. La începutul repetițiilor părea că nu voi avea nici o problemă și că va fi un rol izbutit. Pînă la urmă a fost un dezastru. Și în **Profesiunea Doamnei Warren** rolul lui Frank l-am învățat peste noapte. Doamna Bulandra a hotărît brusc să mi-l dea mie. Mi-a spus : „Îl vei juca pe Frank, mîine începi repetițiile". Nu am avut timp să mă pregătesc și nu mi-am apropiat suficient rolul.

— În ce spectacol ați debutat pe scena Teatrului „Bulandra" ?

— În **Nebuna din Chaillot**. Îl jucam pe Pierre, alături de doamna Bulandra.

— Școala românească de teatru a numărat mari personalități actoricești care au impus și au ridicat arta interpretării pe înalte culmi, care au slujit și au luptat pentru crezul lor artistic. Printre aceștia se numără și marele om de teatru Lucia Sturdza Bulandra. Ce ne puteți spune despre marea actriță, pentru că ne-ați mărturisit că ați avut șansa de a juca alături de dînsa în multe spectacole ?

— Într-adevăr, era un mare om de teatru. Chiar mai mare decît Dinu Săraru. Știa să-și aducă actori în teatru, să-și împrospăteze trupa. Și eu am dat concurs înainte de a fi primit în acest colectiv. Norocul meu a fost că am intrat imediat în roluri, în activitate, și nu am intrat doar în colectivul teatrului respectiv. Și am mai avut o șansă — încă de la început m-am înțeles foarte bine cu doamna Bulandra. Am jucat alături de ea. Dar asta într-o perioadă cînd mai avea puțin pînă a părăsi scena. A juca, pentru dînsa, avea mai mult o valoare de simbol. Scena însemnau plămînii și sistemul ei nervos. Numai așa, jucînd, putea supraviețui.

— Ce altă șansă ați mai avut în cariera dv. ?

— În institut am fost elevul marii actrițe Aura Buzescu, care trăiește și astăzi, perfect sănătoasă, și care se bucură de o uitare sublimă, așa cum merele și inegalabilul ei talent nu îl merită.

— Am vorbit de șansele ivite în cariera dumneavoastră. Mai adăugăm una — aceea de a juca în spectacole montate de mari regizori.

— Am întîlnit regizori deosebiți. Majoritatea spectacolelor de la noi (Teatrul „Bulandra", n.n.) au fost odinioară puse de regizori mari, cum au fost Liviu Ciulei, Lucian Pintilie, Radu Penciulescu. Nume de regizori care sînt în viață, în plină putere creatoare, dar dacă le pomenești numele în fața vreunui adolescent vei vedea că el nu va ști prea multe despre el.

— Sînteți un actor cu o personalitate marcantă, un actor care-și imprimă personalitatea în maniera de joc. Spuneți-ne, socotiți important rolul regizorului în conturarea unui spectacol ?

— Rolul regizorului este fundamental pentru stilul de teatru pe care m-am obișnuit să-l fac. Tipul de teatru pe care-l facem aici la „Bulandra" impune colaborarea cu un regizor care să vadă piesa în totalitate, nu să o decupeze pe felii și fiecare felie să fie servită unui actor care, apoi, să-și vadă numai de recitalul lui. Noi aici jucăm în echipă, în spiritul ei, echipă care preia o idee ce trebuie transmisă de un spectacol și căreia îi dă viață.

— Nu intrați în conflict cu regizorii ?

— Ba da. Dar din conflict lese adevărul și un regizor bun nu e încăpățînat. Este în stare să accepte o sugestie, o idee pe care o propui tu, actorul, idee diferită de cea pe care ți-o propusese el înainte. Regizorul mare este acela care colaborează cu interpreții, cu actorii. Un regizor prost însă nu colaborează cu noi. Are ideile lui fixe, cu care vine de-acasă sau de unde vine, și dacă-l contrazici atunci i-ai derutat și începe conflictul. Din păcate, teatrul nostru nu mai are mari regizori, de aceea, din 6 spectacole dintr-o stagiune 2-3 sînt ratate.

— Din ce în ce mai des vedem cum actorii devin regizori. V-ați gîndit la o asemenea colaborare cu actorul Victor Rebengiuc ?

— Eu n-am să îmbrățișez niciodată cariera asta. Nu e o treabă care să fie pentru mine, deși m-am gîndit deseori la soarta spectacolelor și la regizorii lor. Pentru a fi regizor ai nevoie de o pregătire și un nivel de cultură la care eu nu am ajuns și nu cred să pot ajunge. Și trebuie să fii dotat cu o altă fire, pe care eu nu o am. Asta despre regizorii de meserie. Cît despre actorii-regizori nu pot spune că dacă el, actorul X, pune un spectacol e și regizor. Încă nu mă pot pronunța: Iată un regizor provenit din actor ! Sigur, spectacolele lor sînt mai curate, mai logice, mai raționale decît ale unor regizori atestați, dar asta nu înseamnă că ei, la rîndul lor, sînt regizori.

— Dar despre parteneriî de scenă ce ne puteți spune ?

— Și în acest caz pot spune că am fost favorizat de soartă. Am avut prilejul să joc cu actori de mare talent — Clody Bertola, Petrică Gheorghiu. La Teatrul Mic am jucat cu o deosebită plăcere alături de Leopoldina Bălănuță.

— Cum învățați un rol ?

— Învățarea nu este o problemă, se face în mod subconștient. Memorizarea unui text nu implică un efort prea mare. Dincolo de ea este o muncă de zi cu zi, de clipă cu clipă, de concentrare perpetuă asupra personajului ce-l ai de interpretat și pe care îl vezi tot timpul. La care te gîndești tot timpul. Și te tot gîndești pînă îi dai de un capăt. Asta în cazul unui text valoros. În cazul unui text fără valoare, care nu are profunzime, capătul apare mai greu sau nu apare deloc. Iar munca unui actor nu sfîrșește odată cu premiera.

— Actorul de film Victor Rebengiuc are de interpretat un rol oarecum deosebit — Pampon din D'ALE CARNAVALULUI, film ce se toarnă acum, avîndu-l ca regizor pe Lucian Pintilie.

(Continuare în pagina 19)

CORNELIA BARBU

Fotografii de EMANUEL TĂNJALĂ

Un chip al gîndirii vii, cutezătoare

Evident, printre multele semne ale acestei celei mai fertile perioade din istoria noastră, cel al creației, plurivalent în semnificațiile și consecințele sale, se răsfrînge asupra întregii societăți. O revoluție s-a petrecut ori s-a continuat în toate domeniile de activitate adîncind și dezvoltînd laturi ale fenomenului contemporaneității românești pînă la cel mai înalt grad de eficiență, anihilînd sau estompînd totodată unele efecte nedorite sau mai puțin controlabile ale acesteia. Drumul n-a fost pavat însă cu marmură și nici deasupra n-au curs numai nori liniștiți. Revoluția în spirit, o revoluție a conștiinței de fapt, a trebuit să elibereze nu numai norme și concepte care în mod evident sufereau de irealitate și cantonau într-o idilică sferă caravane întregi de iluzii ci și să îndrepte spre rigoare, spre exigență și conținut autentic de viață însăși viața care, în multe dintre reprezentările ei, se depărta de propriul ei fundament.

Gîndirea social-politică din România a cunoscut în această perioadă cea mai concretă afirmare și dezvoltare a sa, ea fiind cea care a declanșat multe energii și a, vindecat de amnezie și rutină multe spirite. Au trebuit un exemplu, un gest de inițiere și un efort de întemeietor, un curaj care în însuși cadrele de rigoare ale exercițiului gîndirii să dea matcă și curs liber, înnoitor, acestei, spații noi de manifestare și confirmare a reflexului de personalitate. Reflex care, prin marea șansă a întîlnirii vieții și istoriei noastre cu personalitatea celui ce se află la cîrma destinelor noastre socialiste, și-a găsit o strălucită și incomparabilă întruchipare. Căci odată cu Nicolae Ceaușescu nu numai că se continuă tot ce a avut mai bun și mai explicit patriotic și mai ferm, mai categoric revoluționar partidul nostru comunist ci și începe într-un anume fel, se deschide acea vastă și cuprinzătoare experiență care ne conține și care, prin consacrarea sa definitiv istorică, ne-a pus într-o nouă lumină de conștiință și de efort, într-o nouă poziție și un nou orizont față de noi înșine, față de întregul nostru trecut, prezent și viitor. Am cîștigat o dimensiune, cea a timpului, am cîștigat timp, ne-am devenit mai apropiați și mai prieteni, ceva rigid și diform, un rictus urît al neîncrederii și al falsei protecții, suspiciunea și răul au dispărut din raporturile omului cu sine, a fost amendată conditia unor false ratiuni printr-o largă și susținută promulgare a demnității și a conditiei categorice a acesteia, libertatea. Creația, se înțelege, spiritul de creație și norma reprezentativă a acesteia — creativitatea — au venit în consecință, ele au cuprins toate zonele de manifestare umană, și-au extins aria și adîncimea lor socială, de la știință, artă și pînă la tehnica și profesionalitatea însăși a muncii, domeniul la urma urmei cel mai revoluționar și cel mai permeabil în acest sens, cel mai fertil.

Vă aduceți aminte, un manifest de o extraordinară claritate și cu o motivație de spirit care nu mai lasă nici o urmă de îndoială, momentul înălțător de acum cincisprezece ani cînd tînărul care era pe atunci, omul unanim respectat și venerat care este azi, ne îndemna la gîndire și încă la o gîndire cu capetele noastre. Un gest mai eliberator și în același timp mai plin de responsabilitate și, de ce nu, mai greu, infinit mai greu — nici că se putea. Pentru că, s-o recunoaștem, este mai ușor altfel, mai comod deși cu enorme prejudicii, cu pierderi nemăsurate în dauna proprietății însăși de a gîndi. Dacă aceste pierderi s-ar opri sau s-ar fi oprit o bună bucată de vreme doar la atît ! Rememorăm azi cei cincisprezece ani cîți au trecut de la Congresul al IX-lea al partidului și vedem că cel puțin din acest punct de vedere al gîndirii proprii, al gîndirii cu capetele noastre am realizat un salt epocal. Ne-am dus cum se spune singuri greul propriilor noastre capete și i-am și scutit pe alții de a mai gîndi pentru noi. România a gîndit profund și înnoitor, a gîndit revoluționar și cu capul său, pe propriii săi umeri, astfel încît realitatea și aspirațiile sale de azi nu sînt și nu pot fi altceva decît exercițiul propriei sale gîndiri. Cu acel inconfundabil relief și acea inconfundabilă, proeminentă marcă de personalitate care au redat-o ființei ca să ne redea, la rîndul ei, o identitate fără compromis.

A. I. ZAINESCU

Fiică a inimii mele

Aşa te vreau,
fiică a inimii mele,
inimă a vieţii,
îndrăgostită de toate,
vibrînd de sănătate,
ea o minză neînhămată vreodată,
nepriponită la tesle-n prolată,
robustă
şi
frumoasă vestală,
ca fetele născute pe cîmpuri,
la ţară
şi dulce şi-amară,
cu tălpile goale, sărutînd
pămîntul,
cu pletele-n hîrjoană cu vînta,
cu portul curat şi simplu,
cu grai răspicat,
cu gîndu-nspicat,
cu pasul în ritm de trohei,
cu sufletul străbunilor nscl..
Să fii a noastră, a tuturora
să mergi la suflet, ca bora,
să sameni cu noi,
pe soare ori pe ploi,
să fii creangă verde de brad,
cînd în noi cuvintele ard
şi fir delicat de sulfină,
cînd dorul de inimi s-anină,
pe neguri şi pe lumină.
Să ne spui dorul şi-amarul
şi iubirea,
ard-o jarul !
Să ne spui dorul şi plînsul,
bucuriile şi rîsul
şi vrerea noastră de a fi
ce intră-n istorii în fiece zi.
Să mergi în cadenţă cu tara,
partidul şi neamul,
spre alte-orizonturi să nu-ţi
închizi geamul !
Gînd slobod şi suflet curat
din tara cu popor împărat
ducînd o speranţă de pace de înalt
şi de bine.
din fagurii limbii române...
să zboare prin lume cu tine.

ION DODU BĂLAN ■

Premieră absolută la Tîrgu Jiu

Teatrul „Mihai Eminescu" din Botoşani a prezentat la Tîrgu Jiu un spectacol de excepţie cu piesa lui Mircea Eliade **Coloana nesfîrşită**, omagiu marelui sculptor gorjean, autorul magnificului Complex statuar din inima Gorjului, considerat de Jean Arp ca un „portret al lui Brâncuşi făcut de el însuşi".

In „Témoignages sur Brancusi" şi în eseul inclus în volumul „Brancusi et les mythologies" (Paris, 1967), Mircea Eliade pătrundea pe o cale proprie în esenţa creaţiei brâncuşiene. Una din problemele devenite obsesie pentru Eliade a fost aceea a explicării sterilităţii ultimelor două decenii din viaţa lui Brâncuşi, deceniile de după ridicarea Coloanei infinite: „Ceea ce, după părerea mea, are însemnătate este faptul că, după ce Brâncuşi şi-a conceput Coloana fără sfîrşit ca un Axis Mundi prin care poţi ajunge la cer, după ce a făurit această capodoperă, el nu a mai creat nimic altceva vrednic de geniul său." Problema a fost reluată în piesa în trei acte **Coloana nesfîrşită** (1970), în care M. Eliade caută, din nou, răspuns la propriile-i întrebări, pentru a înţelege adevărul în legătură cu frămîntările dramatice şi întrebările înseşi ale sculptorului. Astfel, Coloana infinită este considerată, de sculptor însuşi, ca un moment culminant în creaţia sa: „ce-am crezut la început că-i punct de plecare era, tot de la început, punctul final: alfa şi omega. (...) Trebuia să fi înţeles de-atunci, din 1938, că după Coloană nu mai aveam dreptul să încerc altceva. După Coloana nesfîrşită numai tăcerea mai putea avea vreun sens". Motivul operei îl aflăm în stilpul casei ţărăneşti din satele Gorjului, iar semnificaţia este aidoma cu a Coloanei cerului din folclorul nostru, „care susţine cerul şi face posibilă comunicarea dintre cer şi pămînt".

Un alt motiv străvechi este cel al „animării", al osmozei necesare între materie şi spirit, al jertfei. Copiii din piesa lui Eliade se caţără pe coloană şi dispar. Dispariţia lor „în sus", de unde nu se mai întorc, are şi o altă semnificaţie. Aspiraţia spre absolut, spre ilimitat, spre perfecţiune şi esenţe, întrupată în Coloană, nu se realizează ca o promenadă, ca o trecere banală şi comodă dintr-o „stare" în alta, pe un pod (coloana înclinată), ci prin urcuş greu, asceză şi sacrificiu, presupunînd o permanentă purificare (puritatea e o trăsătură a copilăriei), dematerializare, eliberarea de zgura telurică, călătoria fiind efectuată în „spirit", care, deja încorporat materiei, se continuă. Este aceasta şi condiţia creatorului, creaţia implicînd supliciul efortului (Brâncuşi: „Eu v-am făcut Coloana ca să vă amintesc că drumul spre cer e greu, e anevoios. Nu poţi ajunge acolo zburînd, ca păsările. Trebuie să urci. Şi orice urcuş e greu; uneori urci cu mîinile şi cu picioarele (...) Muncă, muncă, trudă. Nu te poţi înălţa altminteri".)

Colectivul Teatrului din Botoşani s-a confruntat cu „un text de citit, nu de montat", cu o piesă care „de jucat, nu poate fi jucată", după mărturisirea autorului. Multitudinea şi adîncimea simbolurilor, varietatea sugestiilor, complexitatea personajelor au constituit tot atîtea pietre de încercare pentru regizor, scenograf şi actori. Pătrunzînd sensurile majore ale piesei, direcţia obsesiei autorului, regizorul a conceput spectacolul în modalitatea scenariului mitico-ritual, în care „universurile imaginare sînt solidare cu tema". Cele trei acte ale piesei, structurate pe zone — infern, pămînt, cer — comunică între ele datorită axis-ului, în replică brâncuşiană **Coloana infinitului.** Ajutat de scenografia inspirată a lui Constantin Molocea (cu cele trei romburi dispuse pe laturi şi în fundal, cu figurarea celor trei zone, cu simplitatea maiestuoasă a interiorului, amintind atelierul ţărănesc şi un anumit spaţiu al atelierului sculptorului din Impasse Ronsin), regizorul Mihai Velcescu şi-a acordat o oarecare libertate de manevră necesară potenţării tensiunii scenice (ceea ce se poate spune şi despre scenograf), fără să altereze viziunea autorului. Regizorul a urmărit cu asiduitate, într-o formulă specifică teatrului modern, sublinierea ideii, susţinută de autor, că monumentala Coloană este ultima operă capitală a lui Brâncuşi, naţională şi în acelaşi timp universală. („Cînd se va înălţa Coloana la Tîrgu-Jiu — spune Brâncuşi — va fi altceva. Va fi cu totul altceva. Va fi un centru spiritual. Şi un centru spiritual aparţine lumii întregi.") Coloana, plămădită într-un anumit spaţiu specific originar, devenit prin ea, ca Axis Mundi, un „centru al lumii", numai în acest spaţiu îşi găseşte justificarea; oriunde, în altă parte, s-ar anula: (Brâncuşi: „Tocmai pentru că e un simbol trebuie să se înalţe aici la Tîrgu Jiu, unde a fost concepută şi înfăptuită... Nu merge nici la Paris, nici la New York, şi nicăieri în altă parte. E făcută pentru locurile astea. Numai aici o vezi că e infinită.")

Actorii s-au pătruns pe deplin de datoria fidelităţii faţă de înţelesurile piesei, de caracterul ei de meditaţie subtilă. Actor de un deosebit talent, un virtuos al replicii şi gestului, cu disponibilităţi creatoare impresionante, Sebastian Comănici, interpretul lui Brâncuşi, a vibrat autentic la intensităţile meditaţiei interioare dramatice, caracteristice personajului (şi autorului) marcat implacabil de „zborul între veşnicie şi efemera întrupare umană", sugerîndu-le magistral prin alternarea logosului cu tăcerea, răstimpul tăcerii fiind acela al adîncirii în propria-i fiinţă, răstimpul meditaţiei. A fost susţinut cu dăruire, inteligenţă şi sensibilitate, cu un remarcabil simţ al măsurii, de Marina Malcan, interpreta Fetei. Personajul exteriorizează tot ceea ce „făcutul" Brâncuşi măcina în zonele abisale ale cugetului său, şi, în acelaşi timp, toate întrebările pe care autorul şi le pune în legătură cu opera brâncuşiană, răspunsurile pe care şi le dă. George Toropoc, Ovidiu Gherasim-Robu şi Constantin Ghiniţă au interpretat cu naturaleţe şi accent pe replici semnificative rolul bărbaţilor în diverse ipostaze. Exacte şi fireşti, în roluri simbolice, Stela Gherasim, Narcisa Vornicu şi Sofia Moga.

Un spectacol de ţinută, cu un public care a răsplătit cu generozitate şi emoţie creaţia artiştilor din Botoşani.

TITU RĂDOI ■

SABIN BALAŞA — Amintirea strămoşilor

Dreptul la replică

O denigrare

Intrucît în numărul 1 309 din 10 iulie 1980 al revistei „Flacăra" a apărut o amplă notă semnată de Nicolae Stoicescu, cercetător la Institutul de istorie „N. Iorga", în care mă acuză de plagiat, mă văd obligat — faţă de publicul cititor, inclusiv faţă de foştii şi actualii mei studenţi —, cu un răspuns, dincolo de acela pe care va trebui să-l dea, oficial, conducerea Facultăţii de istorie-filozofie.

I. La 21 decembrie 1979, N. Stoicescu a înaintat şefului catedrei de istoria României de la facultatea noastră o sesizare similară cu aceea publicată în „Flacăra". Şeful catedrei a desemnat o comisie de specialişti care să cerceteze şi să se refere în scris. Referatele membrilor Comisiei au fost audiate şi discutate în Biroul consiliului profesoral, lărgit, al facultăţii, pe data de 11 martie 1980. Personal, am prezentat Biroului de conducere un material de 25 de pagini, înregistrat sub nr. 61 din 11 februarie 1980, în care analizam problema din toate punctele de vedere, aşa cum au procedat şi referenţii Comisiei amintite. **În unanimitate,** Comisia desemnată de şeful catedrei a respins acuzaţia de plagiat formulată la adresa mea de N. Stoicescu.

Biroul de conducere lărgit, ţinut sub conducerea tov. prof. Ştefan Ştefănescu, decanul facultăţii şi director al Institutului de istorie „N. Iorga", discutînd cazul, **şi-a însuşit această concluzie unanimă a Comisiei.** Discuţiile au fost consemnate într-un proces verbal şi materialele citate se află în arhivă, putînd fi oricînd consultate. Probabil, Biroul de conducere al facultăţii sau şeful catedrei amintite vor fi remis, ulterior, lui N. Stoicescu, un răspuns identic.

Neexprimîndu-şi, printr-o revenire la decizia de mai sus, nemulţumirea faţă de **concluziile** Comisiei pomenite, N. Stoicescu a făcut pasul de a da publicităţii un text insinuant şi calomniator, cum voi arăta îndată. Scopul este evident: denigrarea reputaţiei mele pe scară largă. Mijlocul ales de detractorul meu nu trebuie să mire. Stau mărturie, în acelaşi sens, atacurile sale anterioare împotriva unor colegi, istorici apreciaţi şi de o desăvîrşită integritate morală şi profesională. E vorba de **Manole Neagoe** şi **Ştefan Olteanu** (v. „Săptămîna culturală a Capitalei" nr. 341 din 17 iunie 1977, p. 3; nr. 354 din 16 sept. 1977, p. 7; „Revista de istorie", nr 1/1977, p.133—141; nr. 8/1977, pp. 1 544—1545). N-au scăpat de izbucnirile acestuia nici măcar o somitate ca regretatul **acad. C.C. Giurescu** şi, respectiv, distinsul **prof. Dinu C. Giurescu.** Dacă aş fi sarcastic, aş putea spune că o asemenea companie mă onorează.

După ce am arătat cine mă acuză, trec să spulber şi acuzaţiile care privesc persoana mea. Iată deci cum stau lucrurile:

a) Cele două cursuri apărute sub semnătura mea la Tipografia Universităţii din Bucureşti au fost publicate **nu în 1979,** cum pretinde N. Stoicescu, ci **în 1971** (primul volum) **şi în 1975** (al doilea volum).

b) N. Stoicescu, deşi cunoştea exact realitatea, „uită", să precizeze că primul volum a apărut în 7 (şapte) ediţii de tiraj **(nu reeditări)** şi anume în 1971, 1972, 1973, 1975, 1978 şi două în 1979.

c) Al doilea volum (1711—1821), tipărit în 1975, a fost, de asemenea, xerografiat în alte trei ediţii de tiraj **(nu reeditate)** în 1978 şi **(două) în anul 1979.** Ambele cursuri au fost xerografiate, **pînă în 1979, după textul din 1971 şi respectiv** din 1975 cu mici modificări aduse bibliografiei în anul 1979.

d) Procedeul folosit de mine, **de a da bibliografia la sfîrşitul întregului curs,** fără a mai recurge la metoda punerii în ghilimele şi trimiterii la pagină, aşa cum pretinde N. Stoicescu, este o metodă obişnuită şi folosită şi de alte cadre didactice din facultatea de istorie-filozofie, chiar de către cei mai iluştri magiştri ai noştri.

e) Cursul editat de mine în 1971 (xerografiat ulterior în cele şapte ediţii de tiraj) reprezintă primul curs de sinteză apărut în ţară, după care au învăţat mii de studenţi de la cursurile de zi şi de la fără frecvenţă şi chiar profesori din învăţămîntul de cultură generală şi liceală pentru definitivarea în învăţămînt, obţinerea gradelor şi activitatea lor la catedră.

f) În materialul publicat, pe marginea celor două cursuri ale mele, N. Stoicescu denaturează realitatea în mod grosolan şi în chip deliberat **nu menţionează bibliografia generală** de la sfîrşitul fiecărui volum, **unde sînt citate absolut toate lucrările şi toţi autorii** (inclusiv trei lucrări ale sale) din care afirmă că „am împrumutat cu toptanul". După cum, la fel, N. Stoicescu s-a făcut că nu vede că pe pagina a doua a coperţii interioare stă scris, negru pe alb, la fiecare volum, că **„textul a fost analizat în colectivul de catedră, care s-a declarat de acord cu tipărirea în actuala redactare".** În schimb, N. Stoicescu nu „uită" să insinueze că cele două cursuri au fost „reeditate" în 1979.

g) Asupra ambelor cursuri au întocmit referate pozitive cadre didactice competente, cu o formaţie ştiinţifică solidă.

b) Despre primul volum tipărit în anul 1971 **şi-au mai spus** părerea, cu prilejul acordării gradului de conferenţiar, cadre didactice de mare autoritate ştiinţifică (**prof. dr. docent Ion Ionaşcu, prof. dr. docent Constantin Cihodaru şi prof. dr. Ştefan Ştefănescu).** Astfel, prof. dr. Constantin Cihodaru arată în referatul domniei sale că „prelegerile tov. Vlad D. Matei se caracterizează prin bogata documentare ce le stă la bază, prin logica în care înlănţuie faptele, prin claritatea problemelor abordate şi prin ţinuta expunerii" (p. 2). Fiind vorba deci de **„logica în care"** autorul **„înlănţuie faptele",** după cum subliniază prof. dr. Cihodaru, oricine îşi poate da seama cît de răuvoitoare este afirmaţia lui N. Stoicescu că „principalul efort" făcut de mine „ar fi fost acela de a copia sute de pasaje şi de a le asambla într-o compoziţie proprie".

i) În încheierea articolului său, N. Stoicescu afirmă că şi o lecţie publicată de mine în „Studii şi articole de istorie", nr. XXV, Bucureşti, 1974, pp. 141—151, la rubrica **„Din tematica I.C.P.C.D.",** ar fi „un plagiat". Este o afirmaţie total gratuită, pentru că şi în acest caz, N. Stoicescu trece sub tăcere, **în mod deliberat,** faptul că la pp. 150—151 eu indic o **„bibliografie" de 10 (zece) lucrări şi studii,** în baza cărora am elaborat acest material menit să ajute pe profesorii candidaţi la examenul de definitivare în învăţămînt şi pentru obţinerea gradului II. Aici sînt menţionate şi **Istoria României,** vol. III, şi cele două articole ale lui C. Rezachevici!

j) Dar dacă tot a venit vorba de **„plagiat",** apoi aşa ceva practică **tocmai** N. Stoicescu în lucrarea sa despre **Vlad Ţepeş (aşa cum a demonstrat Ştefan Olteanu în „Revista de istorie", nr. 6, 1977, pp. 1 173—1 176),** carte în care N. Stoicescu copiază idei şi texte (adesea **ad litteram**) **fără a cita autorii şi lucrările pe care le foloseşte din plin.** Iată cîteva exemple:

B. Cîmpina. Complotul... în „Studii şi referate privind istoria României", Partea I, 1954:

1) „...el, domnul nu a ezitat să aplice aceleaşi pedepse aspre ţăranilor sau orăşenilor" (p. 47).

2) „Vlad Ţepeş a încercat să elimine din viaţa societăţii din Ţara Românească pe oamenii lipsiţi de avere, elementele plebeiene care nu făceau parte din comunităţile săteşti sau din cele ale tîrgoveţilor" (p. 47).

3) „Ciţi domni au apucat să cunoască pe scaunul Ţării Româneşti; constatînd că „niciunul nu era atît de tînăr (să fi cunoscut — N.S.) numai şapte", Vlad s-a ridicat mînios arătînd cît unelitirile boiereşti sînt cauza slăbirii statului". (p. 44).

Nicolae Stoicescu, op. cit.

4) „Apoi l-ar fi luat pe toţi „în număr de 500", şi a poruncit să fie traşi în ţeapă". (p. 44).

Nicolae Stoicescu, op. cit.

5) „Cîteva zile înainte de 11 august — un osteş aducea la Caffa veştea despre destrămarea (oştilor — N.S.) valahilor". (p. 139).

Nicolae Stoicescu. „Vlad Ţepeş"

1) „...domnul nu a ezitat să aplice aceleaşi pedepse aspre ţăranilor sau orăşenilor" (p. 47).

2) „Vlad Ţepeş a încercat să elimine din viaţa societăţii din Ţara Românească pe oamenii lipsiţi de avere, elementele plebeiene care nu făceau parte din comunităţile săteşti sau din cele ale tîrgoveţilor" (p. 47).

3) „Ciţi domni au apucat să cunoască pe scaunul Ţării Româneşti; constatînd că „niciunul nu era atît de tînăr (să fi cunoscut — N.S.) numai şapte", Vlad s-a ridicat mînios arătînd cît unelitirile boiereşti sînt cauza slăbirii statului". (p. 44).

Nicolae Stoicescu, op. cit.

4) „Apoi l-ar fi luat pe toţi „în număr de 500", şi a poruncit să fie traşi în ţeapă". (p. 44).

Nicolae Stoicescu, op. cit.

5) „Cîteva zile înainte de 11 august — un osteş aducea la Caffa veştea despre destrămarea (oştilor — N.S.) valahilor". (p. 139).

Fatimă şi rea credinţă, combinată cu lipsă de răspundere! Să fie vorba şi de altceva? Oricum, nu cred că prin asemenea metode se cîştigă prestigiu şi notorietate în ştiinţă.

Conf. univ. dr. MATEI D. VLAD ■
Prodecan al Facultăţii de istorie-filozofie din Bucureşti

Un îndreptăţit candidat la Premiul Nobel:

NICHITA STĂNESCU

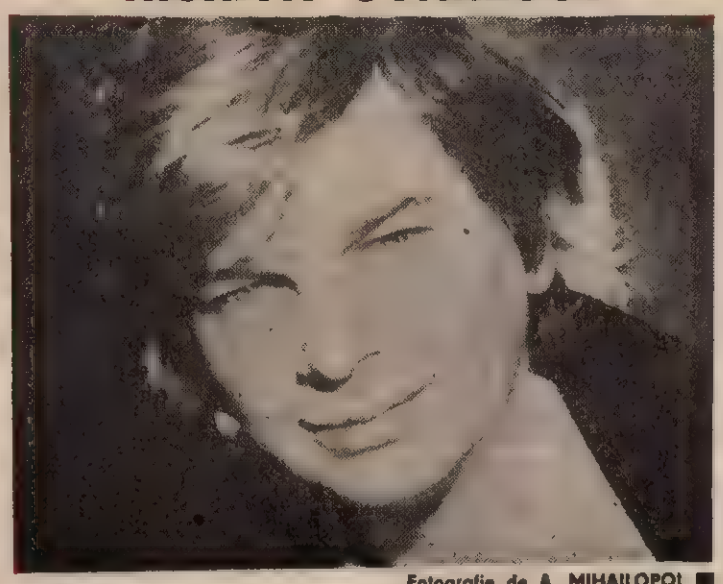

Fotografie de A. MIHAILOPOL ■

Am citit în presa străină că printre numele propuse anul acesta pentru Premiul Nobel figurează şi acela al compatriotului nostru Nichita Stănescu. Cele cîteva traduceri din versurile lui l-au făcut cunoscut peste hotare, citit şi apreciat. Era şi firesc. Nichita Stănescu e un mare poet, o personalitate, un poet care după ce a absorbit tradiţia naţională şi universală a devenit unic, inconfundabil, avînd vocea sa proprie.

O particularitate a lui Nichita Stănescu este că reclamă o anume acomodare cu stilul său, stilul unui poet manierist, preocupat intîi de toate de formă, de aşa-numita **ars combinatoria.** Există însă şi o metamorfoză a acestui stil şi cînd crezi c-ai înţeles sensul său te vezi dintr-o dată transmutat în alt registru şi dificultatea pătrunderii reîncepe. Poezia nu e aceeaşi, ea se face şi reface de fiecare dată altfel, rezervîndu-ne permanent surpriza. Este cred privilegiul marilor poeţi de astăzi, al celor care acceptă aventura limbajului. Să-i urmărim, dacă mai putem vorbi aşa, evoluţia.

În primul său volum din 1960, **Sensul iubirii,** el efectuează o întoarcere a poeziei din exterior spre interior, o reafirmare a lirismului împotriva anecdoticului şi reportajului, pe urmele lui Eminescu şi Arghezi. Poezia cu sentiment, romanţa devine creaţie, naşte prin cîntec a unui alt univers, ca în mitul lui Amfion, arhitectul muzicant, în cel de-al doilea volum **O viziune a sentimentelor** (1964).

Încă din **Dreptul la timp** (1965) Nichita Stănescu îşi propune să realizeze o corespondenţă între realitatea dinăuntru şi cea din afară, o identitate între sentimente şi cuvinte, cum citim într-o **Ars poetica** : „Îmi învăţam cuvintele să iubească / le arătam inima / şi nu mă lăsam pînă cînd silabele lor / nu începeau să bată".

Cu **11 elegii** (1966) poetul se apropie tot mai mult de ermetismul barbian, înţelegînd acum lirismul ca o instruire despre adevărurile fundamentale, altfel spus, esenţe, sau, cu un termen al filozofiei medievale, reale. În lupta dintre senzorial (visceral) şi real, poetul are tentaţia, chiar opţiunea, pentru aceasta din urmă. Din Hegel pare a proveni ideea că spiritul este subiectul, nu reprezentarea obiectului, acesta nefiind decît o ipostază a ideii. Fenomenul e conţinut în ideal, transcendentul în imanent, omul în ideea nepalpabilă de om, în omul-fantă : „Omul-fantă vine din afară / el vine de dincolo / şi încă mai departe de dincolo. / Odată venit, nu se mai ştie cine-a venit şi cine într-adevăr e de dincolo / şi încă de mai departe de dincolo / este". Dacă nu aici, noua cunoaştere poetică e arătată bine în altă parte : „Camera se varsă prin ferestre / şi eu nu o mai pot reţine în ochii deschişi. / Război de îngeri albaştri cu lănci curentate, / mi se petrece-n irişi."

Ca orice ermetic de substanţă, Nichita Stănescu e un poet cu o viziune din perspectiva unităţii lumii. **Oul şi sfera** (1967) cuprinde poezii în care e denunţată practica mimesisului, a cunoaşterii realităţii exterioare prin simţuri. Vechile imagini ţinînd de realismul plat nu sînt decît sunete nedigerate, faţă de care poetul simte o sartriană greaţă : „Vomită ochii vechi vedenii / mîncate tot de-a valma şi mişat. / Vomită nara mirodenii / pe care-n timp le-a respirat. / Timpanul alb vomită muzici / pe care sarea nu a nins, / şi pielea vechi pipăituri vomită / care-n burice i s-au prins".

Ptolemeu din volumul **Laus Ptolemei** (1968) nu e autorul **Almagestei,** ci un poet geocentric antiraţionalist în favoarea bunului simţ, imaginînd universul ca o mulţime (aluzie la teoria lui Georg Cantor) de puncte, microexistenţe denumite prin numere. Plecînd de la ideea că în poezie cuvîntul trebuie să se identifice cu lucrul, Nichita Stănescu încearcă totuşi să descopere în spatele lucrurilor fondul enigmatic sonor şi armonios, real fără corespondent în dicţionar. Un exemplu de cuvînt — lucru şi vehicul ar fi lacrima : „Numai lacrima, numai ea / Transportă sinele către sine / ridică sinele din sine, prin simplă luare". Dar poezia, aflăm în **Necuvintele** (1969) „nu este lacrimă / ea este însuşi plînsul, / plînsul unui ochi neinventat / lacrima ochiului / celui care trebuie să fie frumos, lacrima celui care trebuie să fie fericit". Acesta nu e în orice caz poetul reflexiv, e poetul ridicat la potenţa **Odei în metru antic** a lui Eminescu, „poetul care nu crede, care nu credea / care nu credeam / să-nvăţ a muri vreodată."

Dacă la aceste volume adăugăm cu totul personalele poezii patriotice din **Roşu vertical** (1967) şi **Un pămînt numit România** (1969), ca şi paradoxalul, dar şi superbul florilegiu **În dulcele stil clasic** (1970), avem poezia lui Nichita Stănescu dintr-un deceniu antologată şi în culegerile **Alfa** (1967) şi **Poezii** (1970). În volumele următoare, **Măreţia frigului, romanul unui sentiment,** (1972), **Epica magna** (1978), distins cu premiul Academiei, **Opere imperfecte** (1979), la care trebuie să adăugăm volumul de microeseuri **Cartea de recitire** (1972), şi culegerile selective **Clar de inimă** (1973) şi **Starea poeziei** (1975), Nichita Stănescu îşi defineşte tot mai precis formula sa poetică, ludică, autoironică, antisentimentală şi necanonică, gnomică, rezumată într-o altă artă poetică : „Nu trebuie înţelese sentimentele, — / ele trebuie să fie trăite. / Nu trebuie înţeleşi porcii, — / ei trebuie să fie mîncaţi. / Nu trebuie înţelese florile, — / Ele trebuie să fie mirosite".

Deşi trecut de 47 de ani, Nichita Stănescu, laureat al Premiului Internaţional Herder, continuă să rămînă principalul reprezentant al poeziei tinere din ultimele decenii din România şi, după convingerea noastră, — şi nu numai a noastră — unul dintre marii reformatori ai poeziei contemporane, meritînd o justificată recunoaştere mondială prin decernarea Premiului Nobel.

AL. PIRU ■

Cu doi stropi de apă verde

Marea e o apă cu etaj. Ea n-are gard şi e plină de uşi. Deschizi uşa, te-ntîlneşti cu dragonul. Mai deschizi una şi te întîlneşti cu un potop de hamsii şi cu tot felul de oameni din toată ţara. La Mare nici o soţie nu-şi ceartă bărbatul fiindcă-i intră apa în gură. Pe valuri circulă vîntul. El e plin de mirodenii şi umblă cu cămaşa descheiată. Nişte cocoşi albaştri mănîncă piersici şi-aruncă simburi pe mal, de nu te mai poţi descurca printre tufele de lauri doldora de mierle. Toţi plopii au gărgăuni şi se ţin de mînă cu sălciile tinere. Fetele sînt foarte frumoase şi numai cu alţii. Din Mare, seara, ies trăsuri şi se duc la bal. Pe mine nu mă invită nimeni. Eu rămîn să păzesc caii şi Luna. Pe pămînt se scutură trandafirii şi crapă pepenii galbeni. Caisele se poartă bucălate şi sînt în stare să-ţi intre sîngure în buzunar. Iezii şi mieii de Dobrogea au crescut mari, şi unii dintre ei ies la păşune pe masa noastră, lîngă pîinea noastră cea de toate zilele. Vreau să zic că sînt iarba noastră gustoasă. Din Mare, cînd stai cu capul afară, se vede cîmpia. E plină de floarea-soarelui şi de poveşti cu dropii. Soarele îşi petrece nopţile pe la vădane, altfel de unde pînă unde se iveşte el în fiecare dimineaţă roşu şi măzărat ?

Casele sînt echipate cu vecini care nu se ceartă niciodată. Probabil că nu sînt din Bucureşti. În fiecare zi, dacă ai buna plăcere, poţi să aduni şiraguri de scoici care dau vuiet. În schimb, lăstunii îşi fac de cap cu libelulele. Lumea zice că nu sînt buni de mărgăritar. În aceeaşi vreme, altfel se leagănă şi se rotesc pescăruşii. Ei ştiu că sînt cuprinşi în poezii şi se menţin tot timpul în formă de defilare şi cu aripi albe.

La Mare, şi pămîntul şi oamenii răsar fermecaţi cu o creangă de pelin şi cu doi stropi de apă verde.

FĂNUŞ NEAGU ■

Provincia poeţilor tineri

Scriu aceste rînduri ca pe o scrisoare cu care sînt dator faţă de mine însumi. În discuţiile despre literatura tinerilor, despre poezia tinerilor, în clasamentele care se fac, în entuziasmul ce însoţeşte debuturi într-adevăr remarcabile scapă, după părerea mea, o discuţie în profunzime despre condiţia unei categorii anume de scriitori. Referindu-mă în mod expres la poeţi, aş numi această categorie **provincia poeţilor tineri.** Nu pentru a-i izola, nu pentru a le scădea meritele, ci dimpotrivă. Sînt cei care se construiesc pe sine, prin muncă, talent şi răbdare, în diferite locuri din ţară şi explodează frumos în cărţi ori în grupaje de versuri proaspete avînd, lucru ce respiră puternic din versurile lor, ceva de spus oamenilor. Structuri moderne formate vizibil pe pasiunea lecturii, pe dragostea de istoria şi cultura românească. Fără graba care arde devreme aripile unor talente, avînd întotdeauna, vorba unui poet, „destule versuri în casă în afara plachetei depuse la o editură".

I-aş aşeza aici pe cei din Nord, pe maramureşenii Ion Zubaşcu, Gheorghe Pârja, Ion Burnar, Dorel Macarie. Susţinuţi de cenaclurile lor de autentică temperatură spirituală în care spiritul gustard şi preocupările pentru stabilirea „geniilor locale" nu au nici un teren de manevră.

Apoi pe hunedorenii Valeriu Bârgău şi Eugen Evu, legaţi, de asemenea, de o veche şcoală de cenaclu. Pe Gellu Dorian din Botoşani, pe Florin Burtan din Alexandria, pe Valeriu Armeanu din Drobeta-Turnu Severin. Pe Gabriel Chifu şi Patrel Berceanu din Cîmpia Dunării, deşi de puţini ani s-au stabilit în Bucureşti.

Nu am folosit criteriul formal al cărţilor apărute. Armeanu, Bârgău, Chifu, Evu, Burtan, Berceanu sînt autorii unor volume deja intrate în atenţia criticii. Dar nu asta mi se pare important pentru ceea ce vreau să afirm. Toţi cei citaţi demonstrează că şi-au acceptat destinul de scriitor „pe latura lungă". Fără zgomotul care însoţeşte unele lansări spectaculoase, fără ambiţia de a deveni personaje ale vieţii literare înainte de a fi cu adevărat scriitori. Ei gîndesc pur şi simplu cărţi, le scriu, departe de promisiunile gloriei imediate, aşteaptă ca acestea să vorbească despre ei şi să-i legitimeze.

Nu voi reproduce nici din versurile lor. Sînt sigur că le-aţi întîlnit numele, sînt sigur că-i veţi cunoaşte măcar din cărţile care vor veni. Pentru mine ei fac parte dintr-un teritoriu frumos şi pur al spiritului şi al sufletului, din provincia poeţilor tineri. Rîndurile de faţă sînt, dacă vreţi, o pledoarie pentru poetul-om, care crede cu încăpăţînare şi cu patimă în destinul lui şi îl zideşte în timp, cu trudă şi fără compromisuri. Sînt expresia unei bucurii şi a unei speranţe.

N. D. FRUNTELATĂ ■

Noi apariţii editoriale :

Laurenţiu Fulga — Salvaţi sufletele noastre **(Ed. Eminescu, 350 p.)**

B. Fundoianu — Imagini şi cărţi **(Ed. Minerva, 712 p.)**

Ion Pop — Nichita Stănescu **(Ed. „Albatros", 272 p.)**

Radu Cârneci — Secţiunea de dor **(Ed. „Albatros", 160 p.)**

Viola Vancea — Hortensia Papadat-Bengescu **(Ed. Eminescu, 474 p.)**

Concert Anatol Vieru

În zilele acestei veri, un eveniment muzical excepţional a încununat stagiunea 1979—1980 : Concertul de concerte din creaţia lui Anatol Vieru, sub bagheta compozitorului.

Conţinînd două prime audiţii, **Concertul pentru clarinet şi orchestră** şi dublul **Concert pentru vioară, violoncel şi orchestră** (1979) alături de o veritabilă retrospectivă a genului concertant (**Concertul pentru violoncel şi orchestră, Clepsidra II**), el ilustrează perfect cuvintele compozitorului : „Cînd ajungi la un anumit nivel, nu ai ce face cu ei dacă nu tinteşti la altul mai sus, care-l pune în umbră şi chiar îl face inutil pe cel cucerit". Anatol Vieru şi-a gîndit astfel drumul creator încît recompunerea lui — în sala de concert sau chiar în partitură — la ani distanţă să ofere imaginea unei perspective logic şi legic închegate. Mirajul tendinţelor moderniste care au marcat acest zbuciumat ev muzical al secolului nostru nu a izbutit să-i ademenească. Dar şi atunci cînd s-a apropiat de ele — păstrînd o anume discreţie a tratării muzicale în perfect acord cu sensibilitatea sa — condeiul unui Claude Rostand avea să scrie : „Compozitor venit tîrziu la tehnicile noi ale scriiturii muzicale, acest român superior înzestrat arată în chip constant că el le stăpîneşte perfect, cu impulsia unui artist născut cu evidenţă pentru a scrie muzică".

Am putut proba adevărul constatării de mai sus nu demult, cînd podiumul Studioului de concerte al Radioteleviziunii a găzduit trei personalităţi de marcă ale vieţii interpretative mondiale : violoncelista Natalia Gutman, violonistul Oleg Kagan (U.R.S.S.) şi clarinetistul Florian Popa. În tălmăcirea lor, muzica lui Anatol Vieru a ajuns la noi în litera şi spiritul ei cel mai adînc, vorbindu-ne despre un artist născut „pentru a scrie muzică".

CARMEN STOIANOV ■

DIVERTISMENTUL PE LITORAL

Timp de cîteva zile, trei redactori ai revistei Flacăra au urmărit condiţiile în care este organizat divertismentul pe litoral. Am pornit de la ideea că sezonul estival nu trebuie să aducă după sine un rabat de calitate în ceea ce priveşte fenomenul artistic, indiferent unde s-ar produce el. Şi într-adevăr, am avut prilejul în repetate rînduri să asistăm la manifestări cultural-artistice de ţinută, urmărite cu interes atît de turiştii români cît şi de cei străini. Am constatat însă că mai stărue prejudecata potrivit căreia oamenilor aflaţi în concediu li se poate oferi orice, zilele de vacanţă adormind spiritul critic. La adăpostul unei astfel de concepţii mediocritatea este la ea acasă. În periplul nostru ne-a fost dat să întîlnim în repetate rînduri spectacole degradate, simple improvizaţii sau acţiuni culturale formale ori însemne ale prostului gust. Am observat cum pentru unii divertismentul devine o sursă de cîştig lesnicios, nemeritat. În fiecare vară o întreagă reţea de asemenea oameni ai profitului prin artă pun stăpînire pe litoral şi îşi văd nestingheriţi de interesele lor. Şi nimeni nu-i deranjează. Ne permitem noi, în aceste pagini, să le tulburăm tihna acestor activităţi, avertizîndu-i că şi litoralul trebuie să rămînă un teritoriu al frumosului artistic, al bunului gust. Le promitem să mai revenim.

Două baterii şi două orgi

Barul de noapte Orient din Mamaia dispune, pe lîngă clădirea propriu-zisă, şi de o grădină de vară. Desigur este un avantaj din toate punctele de vedere dar mai ales pentru afacerile şi negustoria de muzică. Despre ce este vorba : înăuntru, adică în clădire, începînd de la orele 20 şi jumătate cîntă formaţia Mini-Max, din Deva. Afară, în grădină, cîntă formaţia Aegyssus din Tulcea. După ce se termină programul de bar din clădire, pe la ora 21 şi jumătate, începe programul de bar pentru grădină, program ce ţine şi aici cam o oră. După terminarea şi a acestui program, cei mai buni, dau fuga la barul „Melody", unde mai susţin un spectacol. Desigur că realizatorii şi coordonatorii spectacolelor sînt aceiaşi.

Responsabilul barului, Ion Tudor, ne spune că nu ştie exact numele formaţiilor care cîntă şi cine sînt acestia fiindcă sarcina revine celor care se ocupă de partea culturală. Cunoaste doar un singur lucru : pe data de 19 mai comisia a avizat spectacolul făcînd o mulţime de observaţii, iar mult mai tîrziu a fost solicitată Doina Andronache care, după spusele responsabilului a „curăţat" spectacolul de tot ce a fost prost şi a adus lucruri şi, bineînţeles, oameni noi. Spectacolul astfel modificat se prezintă, cum rezultă, de mai multe ori pe seară. El, în forma finală nu a mai fost vizat de vreo comisie. Şi fiindcă responsabilul restaurantului ne-a pus la îndemînă un întreg dosar şi chiar procesul-verbal din 19 mai, ne permitem să spicuim cîteva lucruri care, după părerea noastră, sînt destul de interesante. Chiar de la început ni se atrage atenţia că acei şapte tovarăşi care au participat la vizionare sînt avizaţi, rolul comisiei fiind acela de a ajuta pe realizatori în vederea obţinerii unui program bun. şi, citîm : „se impune o mai mare atenţie şi preocupare în a remedia anumite lipsuri". Nu dăm numele celor „avizaţi", fiindcă în procesul-verbal în afară de nume nu se specifică cine sînt acestia. În schimb spicuim cîteva din observaţiile comisiei, care, din păcate, au rămas pe hîrtie. Dacă se pun cap la cap toate aceste observaţii înţelegi că spectacolul nici nu trebuia să aibă loc. Dar comisia, după ce a fost cît se poate de vehementă, pînă la sfîrşit s-a mai îndulcit şi s-a specificat : „se avizează spectacolul cu o singură condiţie : să se ţină cont de toate observaţiile făcute". Toţi şi-au luat mapele şi au plecat. De atunci nimeni nu a mai trecut pe aici, nimeni nu a mai făcut nici un fel de observaţie mai ales că spectacolul a mai suferit tot felul de modificări. Vom da cîteva citate din respectivul proces-verbal, fiindcă spectacolul nu a suferit nici un fel de îmbunătăţire, el fiind exact ca la început : „Intrările şi ieşirile în ring sînt aglomerate şi răvăşite. Dansul grecesc este construit în pripă şi trebuie revăzut. Realizarea este slabă, dansurile monotone şi se recomandă o mai mare atenţie la costume. Jocul de lumini cu mai multă fantezie (la ora actuală în afară de patru becuri, nici nu este vorba de aşa ceva). Dansurile de ansamblu sînt improvizate şi inexpresive. Machiajul trebuie realizat după toate regulile. Dansul din Oas este foarte slab şi costumul nu este din acea zonă (pînă la urmă s-a renunţat la el). Programul nu este suficient de unitar şi se recomandă să se repete mai mult cu baletul şi cu soliştii vocali". În încheiere, Constantin Gheorghiu, director adjunct al centralei O.N.T., mulţumeşte comisiei pentru observaţiile făcute şounind că O.N.T.-ul „nu face nici un fel de improvizaţii la remunerare, deci se impune ca şi artiştii să nu facă nici un fel de improvizaţii".

Fiindcă realizatoarea spectacolului, Doina Andronache, nu a fost de foarte mult timp văzută prin preajma lui am stat de vorbă cu Vasile Paraschivescu, care cumulează mai multe funcţii. În primul rînd este şeful de program, înţelegînd prin aceasta că el a construit întreaga suită, apoi este şi maestru de dans — dansurile au fost cel mai mult criticate de comisie — şi apoi, lucrul cel mai important, este liber profesionist.

Programul începe cu două cîntece interpretate de Alexandru Jula. Unul dintre ele este de-a dreptul emoţionant : „Dragostea şi voia bună / Stau de vorbă împreună". Urmează mai tinerele interprete ale muzicii uşoare, Elena Koţenis din Galaţi şi Nina Bălan din Bucureşti. Ascultîndu-le ai impresia că te afli într-o casă de cultură a cărei activitate începe să se dumirească exact în clipa aceea. Pe lîngă faptul că nu se înţelege mai nimic din ceea ce cîntă, ele combină cu dezinvoltură tot felul de cuvinte şi introduc chiar cuvinte din limbile străine de largă circulaţie. Mai apare în spectacol şi marele maestru Mirco cu trei superbi cîini, care fac tot felul de tumbe şi latră la lume. De asemenea, în această seară, pentru prima dată, apare şi cuplul de dansatori Doina Năzăroiu şi Grigorovici (nici conducătorul programului nu i-a reţinut prenumele) care se prezintă sub orice critică. Balerinele corpului de balet se mişcă fără nici un fel de regulă, iar în timpul dansului multe dintre ele îşi aranjează ţinuta vestimentară. Desigur, în spectacol sînt şi lucruri bune care par sufocate de elementele penibile. Este vorba de balerinele Viorica Roman şi Gabriela Duta. De asemenea, grupul coregrafic „Duo Postelnicu", tatăl şi fiu, cîntăreţul român de naţionalitate turcă, Tanîor Abdurazac şi grupul de păpuşari de la Braşov. Prezentatoarea spectacolului, Petruţa Dunea, ne atrage atenţia doar prin deselе schimbări ale costumelor.

Revenind la formaţia de muzică Aegyssus, fiindcă doar pe aceasta am ascultat-o, putem spune că ea nu cîntă rău, numai că nu prea are forme legate. În primul rînd repertoriul nu este avizat de cei din judeţul Constanţa. Există, ce-i drept, o viză din judeţul Tulcea, dar fără nici un fel de semnătură. Legat de repertoriu, el este scris de mînă, iar multe dintre titlurile cîntecelor nu se înţeleg. În afară de aceasta, pe vizele celor şapte cîntăreţi se specifică destul de clar : majoritatea textelor din limba străină se vor cînta în româneşte. Dar timp de mai bine de două ore, orchestra nu a cîntat nici măcar un singur cîntec în româneşte. Pe lîngă toate acestea, pe o listă, din dosarul şefului de unitate, în care este trecută componenţa celor care cîntă sînt trecuţi şase tineri. După ce dai o pagină este o altă listă în care doi dintre cîntăreţi sînt înlocuiţi cu alţi doi. Mai precis, şi punînd cap la cap cele două liste, ajungem la concluzia că formaţia are două baterii şi două orgi. Este vorba, în primul caz, de Trifon Angelo, solist vocal, care este înlocuit cu Popescu Laurenţiu la orgă iar în al doilea Rahău Gheorghe de la baterie este înlocuit tot la baterie cu Viorel Cotaru. Este momentul ca să dezlege cineva misterul fiindcă noi nu am putut. De ce ? Organizatorul programului ne-a spus că nu-i cunoaste prea bine şi că nu ştie despre ce este vorba. Am rugat, în pauză, să vină şeful formaţiei. Am aşteptat ce am aşteptat şi pe urmă am plecat. Trecînd pe la masa celor din formaţie, acestia, sfidînd consumatorii, jucau zaruri. Aşteptăm în cel mai scurt timp elucidarea misterioaselor nume fiindcă, sincer spunînd, noi ne gîndim la umflarea schemei formaţiei în dorinţa de obţinere a unor profituri mai mari. Şi asta poartă numele de furt.

Pulberi aurii şi un acordeon

Pulberi aurii, o mare liniştită, cu valuri cît un mosor de aţă rostogolindu-se pe nisipul fin al plajei, liniştea dinainteaserii înviorînd siluetele înalte ale hotelurilor; cîţiva oameni întinşi în faţa imensităţii mării, aurcolaţi de reflexele amurgului, gîndind că poate tocmai atunci exploziile solare se petrec de cealaltă parte a pămîntului.

Numai că înaintea tuturor binefacerilor serii, liniştea noastră fu curmată brutal. O staţie de sute de waţi se hotărî a transmite întregii staţiuni, pînă hăt, în imensitatea mării, muzica noastră populară. Niciodată n-am auzit la această intensitate „Sanie cu zurgălăi".

Nici aici n-am scăpat, ne-am zis. Nu ne-a fost greu, ca după sunet şi mirosul unui grătar fumegînd să constatăm că binefacerea ne vine chiar de la restaurantul Delta, de vizavi. Un difuzor verde, cu patru colţuri albe, făcea prin puternicele sale vibraţii să se înfoaie feţele de masă. Se serveşte numai în grădină. Înăuntru, nu. Intrăm, totuşi, din dorinţa de a cunoaşte pe responsabilul restaurantului. Îl găsim pe nea Nae (aşa ni s-a spus că îi cheamă) la dreptul barului. Pentru a nu exista suspiciuni, ne recomandăm : numele şi locul de muncă. Aceasta înainte de orice altă întrebare. Întrebare pe care n-am mai apucat s-o formulăm. Cu un braţ vînjos, nea Nae ne îmbrînceşte afară. A văzut el multe. Pentru valorile peste care este stăpîn nea Nae, legitimaţia de serviciu nu ajunge. „Delegaţie aveţi?" Avem, tovarăşe responsabil. O imputernicire pentru a sta de vorbă cu dumneavoastră". Luăm loc. Politeţe întruchipată, responsabilul rămîne în picioare. Sîntem întrebaţi dacă nu vrem să ne înţelegem omeneşte. Cum vede el această omenie şi ce trebuie să niveleze ea, n-am înţeles. „Nae şi mai cum?" vrem să aflăm. „După ce o să mă cunoaşteţi, atunci să aflaţi cum mă cheamă. Nae Gheorghe, aşa mă cheamă, nume de agricultor!" Iată-l şi în casa „agriculturii", ne-am zis. „Şi ce formaţie cîntă la dumneavoastră? Nu ştie nea Nae. „Dar solistul?" Nu ştie. „De două seri cîntă la mine. Băieţii, ceilalţi, sînt din Mangalia". Vorbim cu Petre Grădinaru, acordeonist atestat, şef de formaţie. „Noi sîntem formaţia Vesella din Mangalia. Vrem să arătăm că putem să distrăm şi pe românii noştri. Lucrăm cu toţii la şantierul naval — doi acordeonişti, o chitară, baterie şi solist vocal. Numai al doilea acordeonist, Lucian Cantaragiu, lucrează la spaţii verzi. Cîntăm muzică populară românească şi turcească". „Şi cine v-a aprobat repertoriul?" „Noi îl fixăm, noi îl aprobăm. Cîntăm trei ore pe seară. Nu luăm nici un ban. Noi cîntăm. Timpul e în favoarea noastră". „Şi care este criteriul de alcătuire a repertoriului ?" „După cum e lumea". „Care este statutul acestei formaţii, tovarăşe responsabil ?" „Între noi e o mică înţelegere". „Şi ce are ea la bază?" Responsabilul nu stă jos nicidecum. Şi ne răspunde : „Reciprocitatea". „Adică ?" „Adică eu îi cunosc pe dînşii, ei mă cunosc pe mine." „Unde au cîntat ei pînă acum?" „Nu ştiu" „Şi de ce cîntaţi dumneavoastră atît de tare ?" „Vrem să fie totul frumos", ne răspunde Petre Grădinaru.

Ne reamintim că sîntem la mare, că soarele ne cuprinde generos pe toţi, şi pe responsabilul ce ne îmbrincea afară, şi formaţia Vesella cu care el se află în raporturi de reciprocitate şi pe cei care caută apă minerală şi nu găsesc.

Plecăm, şi în acel moment întreaga staţiune află că „La Piteşti într-o grădină / Două fete spală lînă."

Cu şuşaneaua prin staţiuni

Dicţionarul explicativ al limbii române ne dumireşte că prin şuşanea se înţelege un spectacol (de varietăţi) cu numere improvizate, de calitate discutabilă, atît în privinţa programului cît şi a interpretării. După ce vezi spectacolul **Ocolul litoralului în 80 de zile** — noi l-am văzut la Neptun în seara zilei de 21 iulie — înţelegi că acesta poate fi fără grijă catalogat ca o şuşanea. Reţeta de confecţionare a ei este destul de simplă : se iau cîţiva actori şi soliştI vocali, o formaţie de muzică uşoară şi se porneşte din staţiune în staţiune. De ce sînt unii cîntăreţi şi actori şi nu alţii, sau de ce nu e o altă formaţie nu are nici o importanţă. Esenţial e ca publicului să i se crecze timp de două ore senzaţia că merită să plătească douăzeci de lei intrarea pentru ghiveciul oferit. Iar pentru a-l capta bunăvoinţa se apelează şi la cele mai jalnice procedee care să dea impresia spectatorului că s-a distrat de minune. Glumele sînt de cel mai modest nivel, — de exemplu unul cîntăreţ i se sustrage microfonul pe care şi l-a pus în buzunar pentru ca să poată bate din palme împreună cu spectatorii. Întîlnat fantezie muzical-distractivă, **Ocolul litoralului în 80 de zile**, un spectacol de Ion Mustaţă, este de fapt foarte puţin fantezist, e într-adevăr muzical şi doar pe alocuri distractiv. Tot Ion Mustaţă, cunoscut mai mult ca prezentator, semnează şi regia artistică. În ce a constat această regie nu se înţelege cîtuşi de puţin. Pentru că toţi cei de pe scenă dau senzaţia că de fapt ceea ce fac o fac după bunul lor plac şi nu la indicaţiile cuiva. De mai multă vreme, afişe de pe litoral ca şi din alte localităţi ni-l divulgă pe Ion Mustaţă drept cel mai versat purtător de şuşanea, un animator al prostului gust. Întrebarea e pînă cînd ?

Afişul spectacolului anunţă că A.T.M. şi A.R.I.A. îi prezintă în seara respectivă pe Mihai Constantinescu, Mihaela Păsărin, Acvilina Severin, Cristian Popescu, Gioni Dimitriu şi formaţia vocal-instrumentală Savoy. De fapt, la sfîrşit constaţi că nici Acvilina Severin şi nici Gioni Dimitriu nu apar. E însă de faţă la un moment dat Dan Spătaru care îşi asigură succesul cu cîteva din cunoscutele sale cîntece dovedind că e în continuare bine cotat în lumea muzicii uşoare. Mihai Constantinescu, cu cîntecele sale melodioase şi lesne de reţinut, însă cu texte infantile, are parte mai ales de aduziunea copiilor. Cristian Popescu e inspirat cînd imită pe alţii şi total neinteresant atunci cînd este el însuşi. Dar nici în imitaţii nu rămîne totdeauna la înălţime. Mihaela Păsărin e corectă în interpretare dar cuvintele unora dintre cîntecele sale sînt de-a dreptul penibile. Cel mai bine se prezintă în spectacol formaţia Savoy. Din păcate, din dorinţa de a-i distra cu orice preţ pe cei din grădina de vară, membrii formaţiei se pretează la tot soiul de glumeţuşlucuri lipsite de orice haz.

Ocolul litoralului... este o improvizaţie de duzină.

Artă şi buzdugane poleite

Cine poate să creadă că oameni, odată ajunşi în costume de bale, stropindu-se cu apă, ori lipăind desculţi pe faleză, printre felurite articole de plajă şi lungi şiruri de exponate, îşi pierd simţul aprecierii estetice ?

Şi totuşi, într-o oarecare măsură, organizatorii Tîrgului de artă populară de la Mamaia 1980 şi, mai mult, înşişi expozanţii, s-ar putea să gîndească aşa : „Astora poţi să le dai orice. Au venit aici să se distreze, nu să judece opere de artă". Ca şi cum aprecierea unui produs artistic ar presupune neapărat şi un grad de întristare. Dar tată-ne cu adevărat întristaţi. Trecem printre lungi şiruri de mese, de dulapuri ce oferă priviri fel de fel de lanţuri din lemn, cercei şi buzdugane (foarte interesantă proliferarea acestor buzdugane în mai toate magazinele de artizanat), fluiere cît să alcătuieşti cohorte de fluieraşi, un anumit soi de ceramică pe care o vezi în toate colţurile ţării, figurine de alabastru, pictură pe sticlă, baticuri şi amoraşi. Un fapt demn de remarcat pe calea însănătoşirii pieţei : au dispărut acele vapoare şi vaporaşe alcătuite din nisip, scoici şi pap.

Pe o terasă, expuse avantajos vederii, se găsesc lucrările unor artişti populari din diferite judeţe ale ţării. Să vedem ce ne spune expoziţia de sculptură a lui Valer Tehei din Braşov. În marea lor majoritate, lucrări străine oricărui bun-simţ artistic. Nu sîntem împotriva grotescului atunci cînd el este urmărit cu bună ştiinţă, cînd îndeplineşte o funcţie estetică. O compoziţie intitulată **Pace** ne propune o femeie sinistră cu un copil ce aminteşte de un animal din teoria darwinistă contopiţi într-un rînjet ce este departe de a ne inspira sentimente înălţătoare. O altă compoziţie **Stringerea recoltei** ne înfăţişează omul într-un efort cumplit, parcă supus unei torturi îngrozitoare, departe de ceea ce ştim noi despre satisfacţia stringerii roadelor muncii. O figură de panopticum ne oferă şi **Cobzarul**, un dac meditînd într-o atitudine chircită stîrneşte ilaritatea. În ciuda prezentării elogioase pe care i-o face Ion Titu (critic de artă) în pliantul ce-i recomandă, artistul n-are simţul echilibrului, nu mai vorbim de nuanţe. Singurele lucrări care vorbesc totuşi despre disponibilităţile pe care ar trebui să le cultive sînt grupurile statuare **Burebista** şi **Unirea**. „Cumpără ceva lumea, Valer Tehei ?" „Nu prea cumpără". „Cine v-a trimis să expuneţi pe litoral ?" „Comitetul pentru cultură şi educaţie socialistă Braşov". Alături, îţi arată lucrările sale Dumitru Pop, fost ucenic de-al lui Stan Ion Păţraş din Săpînţa. Ce sînt de fapt acestea ? Nişte imitaţii neavenite ale cruciior din cimitirul Săpînţa, toate cu acelaşi text care vorbeşte despre efectul nociv al nicotinei şi tuicii asupra vieţii omului. Nimic care să ne vorbească despre efectul creator al unui artist. O prezenţă justificată — Mihail Magnus Nicolau din Piteşti, membru al Cenaclului „Ion Andreescu" ce expune linguri sculptate în lemn de paltin, tei şi mesteacăn, poliţe, linguroaie, găvane, căuşe ce respectă specificul folclorului argeşean. Ne desfată încîntătoare cergi făcute de Husar Ileana Acionchi din Săpînţa ; covoarele, cămăşile, trăistuţele Ioanei Ivancluc din Sighet, două ţărănci de mare bun-simţ, îmbrăcate în costum naţional, două reprezentante ale Maramureşului, aici, cu marea în spate.

„Unde dormiţi dumneavoastră ?" „Stăm în gazdă. Plătim noi." „Şi vindeţi ceva ?" „Vindem, dar nu ne interesează vînzarea. Noi predăm doar la Şcoala populară de artă. Trebuie să avem faţă". Intrăm apoi într-un adevărat bazar al prostului gust. Varga Albert, ceramist din Harghita, vinde vase pestriţe şi cruci. „Vindeţi ceva?" „Vînd slab. Vor sta cuci aici pînă la toamnă. Nu prea se mai caută." „Atunci?" Stelian Constantin din Vrancea ne arată nişte cai bizari, sculptaţi în lemn, măşti care n-au nimic comun cu arta. Vinde slab, locuieşte pe unde poate. Ne oprim în faţa unor figurine de alabastru — cîini, prinţese prăfuite, peşti, iezi hîrjonindu-se cu copii. Soare torid, praf, lucru de serie, atmosferă de tîrg cu flaşnetă. „Unde-i autorul acestora...?" Ni se spune că „artistul" — Constantin Stoian din Alexandria — e undeva prin spate, în maşina lui. Apare. „Cum staţi ?" întrebăm. „Stăm bine, confortabil. Nu prea vindem, dar sîntem mulţumiţi".

Să nu uităm, sîntem la Tîrgul de artă populară din Mamaia, acolo unde comitetele judeţene pentru cultură şi educaţie socialistă îşi trimit creatorii. Se impune grabnic o selecţie riguroasă, noi cunoaştem nume de referinţă pentru arta populară românească. Altfel, Tîrgul de la Mamaia poate rămîne simplu, un tîrg ce compromite în primul rînd ideea de artă.

Grupaj realizat de
GEORGE ARION, ADI CUSIN
şi SORIN POSTOLACHE

In memoriam

Ion Niță Nicodin

La începutul acestui iulie a plecat dintre cei vii unul din cei mai originali artiști-țărani ai timpului nostru, Ion Niță Nicodin. Născut în 1909 a debutat ca pictor abia către anii pensionării. Întreaga sa carieră artistică s-a desfășurat din 1967 încoace, cînd la Expoziția republicană a artiștilor plastici amatori a fost

distins cu premiul I. O expoziție personală în decembrie 1969, la Casa scriitorilor din Capitală, l-a impus atenției generale și de atunci participările sale la manifestările din țară și de peste hotare au constituit argumente de prim plan privitoare la originalitatea și autenticitatea fenomenului de artă naivă românească. Lucrările sale au fost întotdeauna centru de interes în expoziții colective din țară, în cadrul celor două ediții ale Festivalului național „Cîntarea României" și al Saloanelor naționale de artă naivă de la Arad și Pitești, cît și la mari manifestări internaționale, în Iugoslavia, Cehoslovacia, Franța, Italia etc. A obținut premiul municipalității orașului Lugano — Elveția — în cadrul întîlnirilor internaționale ale artei și culturii, în 1973, iar numele său figurează în Lexiconul artei naive universale editat de Vasileus-Press, Basel, precum și în comentariile unor prestigioși critici și istorici de artă, artiști, scriitori, publiciști.

Farmecul său personal ce dezvăluia bogate înzestrări sufletești a fost transpus cu mijloace simple în pînzele sale despre frumusețea vieții din satul său, Brusturi, situat în apropierea Hălmagiului, în Munții Apuseni. Opera sa este însă de mare diversitate. Mesajul ei a călătorit, în colecții reprezentative de artă naivă românească alcătuite de Institutul de cercetări etnologice și dialectologice în mai toate țările Europei, în Asia, Africa, America Latină, Statele Unite, Canada.

Cîte din lucrările sale se află în țară se cer introduse în circuitul expozițional ca patrimoniu cultural național, podoabe de preț ale acestor ani de mari transformări în peisajul spiritual al satului nostru. Niță Nicodin a trăit și a creat în această lume nu ca un solitar, ci împărtășind cu cei din preajmă totul, bucuriile, grijile, experiența sa exemplară.

Suferind de inimă, el susținea cu candoare că atunci cînd pictează își învinge boala, că pictura ar fi, într-un anume fel, terapeutică. A reușit doar să alunge de-a pururi anonimatul și astfel metafora sa despre tăria artei și a spiritului de a înfrunta pieirea, dăinuie, nestinsă.

VASILE SAVONEA

ALEXANDRU BRAD

Semn de exclamație

Rațiunea — punctul de sprijin
al omenirii,
Stă să cadă
Ca un smeu înălțat de copii !
„Poate trece febra nebuniei, poate
Nu va porni vîntul ionilor,
Al plutonilor, al atomilor, poate..."
Boarea stîngerii se prelinge pe șira
spinării
Ca un șarpe e gîndul că va fi atît
de cald,
Ochilor arși li se va arăta craiul
morții !

Sufletul meu se prosternează
În fața punctului de echilibru
Pe care îl caut cu înfrigurare
De la vîrsta de șapte ani,
Din unamiecinouăsutepatruzecișicinci
încoace
Țip disperat, nebun, orb, surd
și schilod :
Nu mă lăsați să ajung la cincizeci
de ani
Și să mor de bomba atomică,
de [illegible]
Cu hidrogen sau de alicle mai noi —
Luați-mi viața acum, v-o dau,
chinuiți-mă,
Trageți-mă pe roată, ardeți-mă pe rug,
Dar lăsați-mi copiii să se bucure
Că vor putea avea și ei 28, 30
Și chiar 40 de ani ca mine !
Dacă nu credeți în nici un punct
de sprijin
Credeți în dorința copiilor de-a
ajunge părinți.

Dor de-acasă

Mi-e dor de tai și mîine plec acasă,
Ca apucat peste Carpați voi trece.
Un ciuițir din suflet nu mă lasă,
Mă strigă morții lui și mă petrece
Urma tălată-n mine ca o rană.
Legat la ochi, mă chinuie de-aproape
Nalt, cerul satului pustiu mă cheamă

Nedrept

Cînd e drept și cînd e nedrept ?
Unde începe luptul și se sfîrșește
al dollea ?

Termenii filozofiei despre război,
Îmi spun nopțile mele de neodihnă,
Să mă strivească — lacrimă-ntre
pleoape...

Și eile due în spate. Și mai pot
Atît cît încă inima nu doare,
Mă amăgesc și port în mine toi
Orașul, ca pe-o carnivoră floare.

au fost căutați cu luminarea
prin adăposturile pămîntului în care
se retrăgeau nu doar mamele și copiii
ei și înțelepții cetății-bărboși,
frioși.
Să le mulțumim lor, deci,
îngenunchiați
că știm astfel
care este războiul drept
și care nedrept ?

O, mamele Terrei
neajunse să-și vadă feciorii bărbați.

Dinainte de Troia și
pînă dincoace de Vietnam
lumea și-a tras
prea mult, prea des
cămașa la sorți,
și-a furat-o
și cel puțin jumătate
dintre mormintele ei
s-au închis prea devreme...

Dar are, în schimb, teorii
despre dreptul și nedreptul
la stingere ;
mai marii ei suflă luminile
din ochii altora
tremurînd de grijă
pentru febra de 37 de grade
a celor de-acasă, ai lor !

...Și stafiile adunate
în jurul gol al atîtor mese
bogate sau sărace...

Cugetările despre drept și nedrept
și umbra nopții eterne
sînt plătite cu spinările,
fură pîinea de la gura copiilor,
dăjmuiesc drepturile miniștrilor,
și pe-ale cerșetorilor...

Și filozofia aceasta continuă.

Luați bugetele naționale
și petreceți-vă vacanțele
în lumea aceea pe care o știți,
cei mai mulți,
din telefotografii
și din galoparea benzii de celuloid
transparente ca mizeria :
Mutați sediul Națiunilor
acolo,
Serviți dinco,
Serviți !
Și continuați să filozofați,
Continuați !

Procesul de creație, pentru un actor

(Urmare din pagina 15)

— Și mie mi s-a părut ciudat cînd mi s-a încredințat rolul. Nu m-am așteptat să-l joc pe Pampon. Dar fiindcă Lucian Pintilie mi l-a încredințat, cred că știe mai bine de ce o face. Mi-am dat seama că știe ce face și mi-am dat seama că ne-a pus în niște situații în care am putut înțelege că mai avem posibilități actoricești încă neexplorate. Întreaga echipă este stoarsă, și asta spre binele filmului, al regizorului și al nostru. Este un regizor care nu admite compromisul și pînă nu reușești să realizezi ceea ce-ți cere nu se lasă. Atîta timp cît își dă seama că e nevoie de un bici scurt cu care să te scoată din obișnuit, din lenea balcanică în care ne-am așezat comod, te biciuie. Filmările sînt foarte severe. Filmul ce-l fac cu Pintilie este un tratament geriatric, aș spune, pentru profesiunea mea. Este ceva normal. Ceva firesc. Noi am cam uitat ce înseamnă normalul, ce înseamnă munca asupra unui rol, pentru că unii regizori nu știu să lucreze în așa fel ca să te facă să ajungi pînă acolo unde te poate duce Pintilie. El știe rolul fiecăruia, rol studiat dinainte cu temeinicie. El știe ce să-ți ceară să faci și cum să faci. Este actor și regizor în același timp. Pintilie e nemaipomenit. Aici, în **D'ale carnavalului**, e un miracol. O regăsire a unui climat de muncă și de creație artistică în adevăratul înțeles al cuvîntului. Aici nu primează nevoia de a intra în producție, de a-ți face norma.

— Acum de ce nu filmați ?

— Sînt cîteva neajunsuri. Nu a mai rămas decît scena balului. Dar Buftea n-a fost în stare în 3 luni să facă decorurile. Nu avem încă figurația — oamenii sînt depășiți de regizor și asta se simte. În schimb, avem un operator excepțional, Florin Mihăilescu.

— La ce repetați acum ?

— O piesă a lui Brian Clark — A cui e viața asta, în definitiv ? Nu e o piesă mare, dar e interesantă.

— Ce gîndește un actor în încheierea stagiunii ?

— De exemplu, un actor în situația mea regretă că stagiunea se încheie fără ca el să fi avut o contribuție substanțială. Începe concediul și vede că n-a terminat toate filmările și dorește să le sfîrșească înainte de a se epuiza concediul. Altfel riscă să-i-l petrecă într-o încăpere supraaglomerată și supraincălzită, undeva, în Bolintinu din Vale, filmînd scena balului din **D'ale carnavalului.**

— Spuneți că ați încheiat stagiunea fără să fi avut o contribuție substanțială. Dar dv. sînteți unul dintre actorii care refuză multe roluri. De ce ?

— Sînt cunoscut ca unul care refuză roluri, pentru că în munca mea nu goana după cîștig și nici după glorie mă animă.

Pentru-o salbă de mărgele...

(Urmare din pagina 1)

Desigur, sînt multiple motivele pentru care un om poate fi determinat să trăiască departe de țara lui. Sînt și situații de forță majoră. Există însă, nu poți să nu-ți dai seama cînd stai de vorbă cu asemenea oameni, și o anumită iluzie, un soi de „fata morgana" care-i duce pe mulți la o ruptură cu pămîntul natal, ruptură ce rămîne, apoi, ca o rană veșnic deschisă în sufletele lor.

Iată, în primele zile ale lunii iulie, ziarul italian „La Stampa" publica un articol intitulat „Mă ține prizonieră în casă și mă tortura", povestea nenorocită a unei tinere de origine română (Niculina Rotaru, 27 ani), care, ajunsă la o urnă de vot din Livorno, a inceput să țipe adresîndu-se președintelui, implorîndu-l să cheme de urgență poliția. „Trăiesc sechestrată!", striga ea arătînd că scăpase doar pentru vot. „În acel moment, scrie „La Stampa", lua naștere un caz răsunător, ținut secret de anchetatori". Povestea a ieșit la lumină — citez tot din ziar — cînd perechea s-a prezentat la tribunal pentru divorț. „E povestea unei căsnicii începute prost și care a mers și mai prost, în pofida nașterii unei fetițe care acum are cinci ani, Patrizia, o căsnicie cu gelozii și manii de persecuție, cu umilințe și torturi".

„Un infern", cum declara Niculina anchetatorilor. Dar un infern pe calea căruia pășise ea singură, hotărîndu-se să se căsătorească — oricum — dar în străinătate. Ce cauți găsești, spune o vorbă românească ; așa că Elvio Renzo Ghizzani n-a întîrziat să apară (putea să fie el sau oricare altul). Insul — tînăr, 31 de ani — o obliga la o viață între patru pereți, pentru orice evadare pînă în stradă aplicîndu-i pedepse exemplare, bătaie în primul rînd, dar și altele, mai „rafinate" (o silea să facă băi foarte reci etc.). Ne e ușor să ne închipuim cum a primit familia de acasă aceste vești. Căci Niculina — menționcază ziarul „La Stampa" — a scris tatălui său, care a sosit din România. Ambii au hotărît să meargă la Roma (era în 1978) pentru a cere sfatul ambasadei țării lor". Cu toate intervențiile, infernul a continuat.

Desigur, s-ar putea spune că e un caz. Un caz însă dintre acelea pentru care versurile cîntecului popular „Pentru o salbă de mărgele / Am pornit pe drumuri grele..." nu poate să nu aibă un puternic ecou. Fiindcă nu poți să nu te întrebi : pentru ce salbă de mărgele se hotărîse să pornească tînăra aceasta spre Livorno, sau oriunde în altă parte ?

Dar este numai un caz ? — iată altă întrebare. Menționînd că am o stimă deosebită pentru Italia, țară strălucită din atîtea puncte de vedere, nu pot, totuși, să nu menționez că am întîlnit aici unele dintre cele mai dramatice situații, rezultat al iluziilor cu care unele tinere din România se lasă convertite la ideea părăsirii țării lor. Despre unul am și scris cu cîțiva ani în urmă un articol („Capito"), care era nu povestea ci drama unei foarte frumoase fete din București, tehnician proiectant de profesie, care ca și Niculina Rotaru luase (de bărbat) „orice" numai „străin să fie" ; iar acest orice era un monstru de urîțenie, un ins cu o figură de ți se făcea greață. Sigur, spuneam, urîți sînt peste tot, dar trebuie neapărat să te nenorocești peste hotare, cînd poți trăi cinstit, demn, frumos și senin în țara ta ?

Întîmplarea face însă ca, exact cu două luni înainte de apariția articolului din ziarul „La Stampa", întorcîndu-mă acasă de la Roma, să întîlnesc în aeroportul de la Fiumicino o femeie gravidă, pe care o ajuta un bărbat să-și ducă bagajele. Vorbeau românește. Astfel, din discuție, am aflat că bărbatul era din Dolj, se numește Anatol Pănuș și este șeful fermei viticole de la I.A.S. Segarcea, omul sub conducerea căruia se produce vestitul coniac segărcean. Femeia — tot o căutătoare de iluzii, căsătorită și ea într-o localitate dintre Roma și Florența. Venea la București să nască. Se întîlnisem la un ghișeu și, omenia românească, îi făcuse tovarăși de drum pînă la aeronavă.

De ce mergea să nască la București ? De la această întrebare, care mi s-a părut absolut logică, pe întreaga rută Roma — Tirana — România am auzit, împreună cu inginerul Pănuș de la Segarcea, pe care-l țau ca martor, una dintre cele mai violente răbufniri ale unui suflet care s-a obligat singur la înstrăinare. „Dumneata știi ce înseamnă să plătești o naștere în Italia ?" mă chestiona femeia — care acum este cetățeană a acelei țări. „Dumneata știi că multă vreme n-am putut face un copil datorită unor medici care, ca să cîștige mai repede, preferau să-și ia plata convingîndu-mă să nu las copilul spunîndu-mi că nu știu ce am ?" Dar cele mai multe cuvinte grele le-am auzit la adresa situației familiale a celor căsătorite — ca și ea — cu oameni necunoscuți. „Oameni care, în primul rînd, mint cu nerușinare, domnilor. Spun că sînt una și sînt alta. Al meu era mare comersant la București, iar aici am găsit o gheretă din care scoatem mărfurile pe niște stelaje, în aer liber". (Adică : un tarabagiu). „Este unul, Giullo, care cînd vine la București, unde se ține de capul unei fete, și care se prezintă la fel — mare bogătaș. Cînd l-am întîlnit aici era zugrav. N-am mai putut să-mi-i zic de la obraz : cum să scriu acasă că vă merge bidineaua, domnule Giullo ?"

Culmea culmilor — și inginerul Pănuș poate confirma — este că ceea ce reclama femeia respectivă în viața de familie era exact același lucru ca și în cazul Niculinei Rotaru, descris de ziarul „La Stampa" : sechestrarea. „Noroc că sînt mai zdravănă, spunea ea, că mă mai pot lupta, dar și așa reușesc greu. Nu mă scoate nicăieri. Zice că femeia căsătorită trebuie să stea în casă. Toate româncele pe care le cunosc, căsătorite aici, au fost transformate, ca și mine, în servitoare". Nici el nu iese ? am întrebat. „Oho ! a răspuns femeia. Seară de seară. Zice că și asta e lege la ei. Crailicul e-n floare Și mai au un obicei : nu dau un ban în casă. Nu discută niciodată nimic cu nevasta despre treburile gospodărești. Banii la bancă ; CEC-ul pe numele lui. Tu ? Ceri. Zilnic. Pentru mîncare, pentru orice. Dar acum mă duc acasă. O să stau cît mai mult. Să nu mai aud de spaghete, să le dau dracului de spaghete, măcar o perioadă".

Nu exagerez cu nimic. Mărturisesc, chiar, că transcriu aici cu destulă blîndețe cuvintele femeii, care drăcuia de-a binelea. Inginerul Pănuș din Segarcea mi-e martor. Desigur însă că nu italienii în cauză sînt neapărat de vină. Ei trăiesc după obiceiurile lor, ele vin cu alte concepții. Vina e a iluzioniștilor. Ne-a povestit că, datorită mentalităților învechite cu privire la viața de familie pe care le-au înfruntat pe meleagurile respective, divorțurile (sau evadările pur și simplu) sînt foarte frecvente.

„Puține dintre cele căsătorite inițial mai sînt cu cei ce le-au adus de acasă".

Și ce fac ? am întrebat.

„Multe ajung rău ; nu pot să se descurce".

Adică ?

„Ultima șansă este prostituția. Fac trotuarul la Florența".

Da... Mare izbîndă ! Ce bucurie trebuie să fie pentru cei de acasă, care își cred fetele „fericite în străinătate" !

Dar momentul cel mai interesant pentru noi a fost acela al sosirii la București. Avionul cobora lin, zărindu-se cîmpurile de dinainte de Otopeni. Femeia își lipise obrazul de micul geam rotund și, zicea încetișor : „Țărișoara mea, țărișoara mea..."

Era o femeie din Grivița. Azi mai trebuie să fie încă în București. Zicea că vrea să aibă copilul cu certificat de naștere înscris în România.

...Acolo, la ambasada unde se cînta „Pentru o salbă de mărgele / Am plecat pe drumuri grele" mi-am adus aminte de ea. Dacă ar fi fost de față i-aș fi văzut, sînt sigur, lacrimi pe obraz...

Un muzeu în labirint

În căutarea lui El Greco (IV)

Eşecul mîinilor

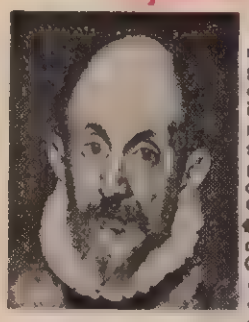

Autoportret presupus (Detaliu)

E destul de evident, cred, că mîinile personajelor sale l-au preocupat pe El Greco în aceeaşi măsură în care Goya va încerca să le ascundă. Lui Goya nu-i plăcea să picteze mîini şi s-a folosit de toate tertipurile pentru a evita sau a micşora această obligaţie. În schimb, El Greco e fascinat de mîini. Al impresia că a început cu ele şi a sfîrşit cu ele fiecare portret. Cu ele şi cu ochii, elemente care capătă o elocinţă cu totul neobişnuită pe fundalurile neutre ale tablourilor lui El Greco, în care pictorul a eliminat orice accesoriu.

Eugenio d'Ors vorbeşte despre „forme care zboară". Unamuno despre „mîini înaripate", mîini „mai revelatoare decît cuvîntul". Aceste mîini sînt aşezate uneori pe inimă, ca pentru a ne spune că ele traduc limbajul pasiunii, alteori izbucnesc într-un elan mut, lăsîndu-ne să aşteptăm un secret niciodată mărturisit pînă la capăt. Care e acest secret ? Fără voie, mă gîndesc la celebra butadă cu un cretan a cărui afirmaţie, oricum am lua-o, e imposibilă *. Figurile alungite, oscilante, cu feţele ascuţite şi privirile anxioase au un mister în care orice răspuns ascunde o capcană şi orice capcană o ispită. Exilate parcă pe pămînt, ele lasă numai tăcerea să vorbească.

În „labirintul" lui Botticelli, personajele merg dansînd melancolic. La El Greco, ele capătă aripi. O aspiraţie secretă le alungeşte, le atrage dincolo de lucruri, le devoră şi în acelaşi timp le luminează. Şi cum ne aflăm în faţa unui pictor cretan, nimic n-ar fi mai firesc decît să ne aducem aminte că în Creta şi-a început zborul Icar. Dar ciudate aripi. Oamenii nu se desprind, ci se alungesc. Uneori atît de mult încît, ca să încapă în tablou, trebuie să îngenuncheze. Îşi pierd parcă greutatea pentru a ajunge o ţintă neclară şi obsedantă. Căci labirintul lui El Greco începe acolo unde, în legendă, el sfîrşeşte. Legenda i-a pus pe Dedal şi Icar să facă apel la aripi pentru a evada din labirintul unde i-a închis Minos, în vreme ce El Greco transformă mîinile în aripă pentru ca personajele sale să se înalţe într-un labirint invizibil. Sensul picturii cretanului este astfel numai în aparenţă comparabil cu ceea ce s-a întîmplat cu Icar. În realitate, „formele care zboară" nu evadează din labirint, ci se afundă în labirint. Zborul lor le accentuează taina.

Iată-ne regăsind semnul securii duble. Aripa se transformă pe nesimţite în lanţ, ea smulge pentru a înrobi şi mai mult, înaltă pentru a pătrunde şi mai adînc în enigmă.

Mîinile sînt primele care „zboară" şi primele care abandonează. Oboseală ? Renunţare ? Decepţie ? Ce opreşte aceste forme să zboare într-adevăr ?

S-au făcut experimente curioase în dorinţa de a lămuri o parte măcar din taina lui El Greco. Au fost fotografiaţi nebuni de la ospiciul din Toledo şi comparaţi cu apostolii lui El Greco pentru a se dovedi că pictorul s-a slujit de alienaţi pentru unii din sfinţii săi. Asemănările sînt citeodată ciudate, dar ce pot dovedi ele ? Un artist poate să spună mai mult decît şi-a propus. Şi nu ne sugerează această pictură, din care marea e absentă, mările hipnotizate din ceasurile moreelor ?

Asistăm la o ascezã pe verticală. În loc să se retragă în deşert, sfinţii lui El Greco se lasă absorbiţi de iluzii. Posiunea nu îi prosternă la pămînt, ci îi înalţă spre un cer gol. Desprinşi de suferinţele imediate, ei alunecă în mrejele unei răni absolute. Şi dacă mîinile înaripate nu-i ajută să zboare, ele îi împiedică să meargă normal.

Culoarea a devorat lumina Renaşterii. Mai puţin caldă decît la Tiţian, ea pare uneori atinsă de aripa unui vînt îngheţat. Dar distanţa ce-l separă pe cretan de italieni apare şi mai clar în faptul că mîinile pe care le pictează ei nu se întind niciodată să culeagă ceva din jur, să mîngîie ceva. Dacă e adevărat că fericirea depinde de arta de a găsi cuvintele cele mai simple, El Greco nu cunoaşte acest limbaj. Există în tablourile sale o melancolie care caută metodic ceea ce nu o cruţă. Elanul vertical al formelor nu eliberează, ci înlănţuie. Setea lor le sporeşte melancolia. Şi abia transformată în aripă, mîna trebuie să se resemneze. Abia pregătit de zbor, trupul simte mai puternic presiunea amintirilor dureroase. În locul unde flacăra arde cu putere maximă, ea începe să devină cenuşă. Singurătatea izvorăşte direct din extaz.

Dar tocmai asta îl face pe El Greco şi mai spaniol. Spania îşi recunoaşte în aceste mîini şi fervoarea şi tristeţea. Dealtfel, unul din autoportretele presupuse ale pictorului ne înfăţişează parcă mască unui conchistador bătrîn despre care nu ştim prea bine nici ce a vrut să cucerească, nici ce a cucerit. În fiecare tablou mîinile rămîn goale şi de fiecare dată ele visează din nou. Nici un elan nu ajunge la ţelul rîvnit şi nici o dezamăgire nu e totală. Pe cîmpul de luptă al acestui „conchistador", victoria e tot timpul amestecată cu înfrîngerea. Neputînd să aştepte ceea ce doresc, oamenii pictaţi de el caută mereu, chiar dacă nu găsesc decît propria lor tristeţe. A lor, a lui El Greco şi a Spaniei.

OCTAVIAN PALER ■

---

* *Un cretan spune: „toţi cretanii sînt mincinoşi". Dacă el minte, înseamnă că există cretani care nu sînt mincinoşi. Dacă el spune adevărul, înseamnă că, totuşi, un cretan face excepţie (cel care a vorbit). Deci afirmaţia nu e valabilă în ambele cazuri.*

Simple note

Duiliu Zamfirescu — gazetarul

Repet, aşadar: n-am cercetat niciodată „Îndreptarea" de la începuturile ei ieşene şi n-am văzut nici „Calendarul Ligii Poporului" şi nici „Îndreptarea literară", la care se referă Duiliu Zamfirescu în scrisoarea din 13 septembrie 1918 către Ion Simionescu, solicitîndu-i colaborarea. Şi am purces să dau de ele. Ostenească zadarnică, deşi după antetul imprimat al epistolei facsimilate în numărul trecut din „Flacăra", s-ar putea degaja impresia că ne găsim în faţa unui fapt împlinit.

La nici una din marile biblioteci publice ale Capitalei nu figurează nici un „Calendar" şi nici un „Almanah" al „Ligii Poporului", iar după ce am epuizat toate investigaţiile posibile, mi s-a impus legitima concluzie că a fost doar un proiect care a sucombat în faza de proiect, pentru temeiuri ce nu le vom putea şti niciodată. Şi e de la sine înţeles că aceeaşi rîvnă şi arzătoare pasiune am pus-o şi pentru „Îndreptarea literară", de a cărei existenţă auzisem, care însă nu mi-a căzut niciodată în mîini şi care mi-a dat pînă la urmă încă o dată satisfacţia să constat cîtă seriozitate şi cîtă acribie au dovedit în eforturile lor George Baiculescu, Georgeta Rădulescu şi Neonila Onofrei, dîndu-ne, în 1969, tomul al II-lea din „Publicaţiile periodice româneşti" (ziare, gazete, reviste), continuînd primul volum, ieşit cu mai bine de o jumătate de secol înainte — mai exact în 1913 — din osîrdiile fără răgazuri ale lui Al. Sadi-Ionescu şi Nerva Hodoş, meritoşii cetitori ai Bibliografiei de presă şi de periodice naţionale, atît de pe nedrept acoperiţi de colbul uitărilor. În acest al doilea tom, care începe cu anul 1907, pînă în 1918 inclusiv (lucrarea lui Sadi-Ionescu şi Nerva Hodoş oprindu-se în 1906), se menţionează apariţia „Îndreptării literare" de sub direcţia lui Duiliu Zamfirescu şi se precizează că „descrierea s-a făcut după un exemplar aflat în Arhivele Statului de la Iaşi".

În adevăr, şi la Academie, şi la Biblioteca Centrală de Stat, şi la Biblioteca Centrală Universitară din Bucureşti, nici o urmă din „Îndreptarea literară". În sfîrşit, poate voi avea norocul s-o văd şi eu, la primul popas pe care am să-l fac la Iaşi. Şi aşa am ajuns să consult, cu atenţia cuvenită, la Academie, unde se păstrează întreaga colecţie a oficiosului averescan „Îndreptarea", nădăjduind într-un luminiş şi o clarificare.

Am foiletat cele 183 de numere care ţin de perioada ieşeană, de la 14 aprilie pînă la 27 noiembrie 1918, ultimul din capitala Moldovei, şi am mers mai departe, după strămutarea redacţiei, cu numărul 184 — primul din Bucureşti, la 3 decembrie 1918 — parcurgînd integral şi anul 1919.

În legătură cu „Almanahul" sau „Calendarul" **Ligii Poporului**, nici un cuvînt şi nici o sluzie, sub nici o formă. Cert, n-a mai apărut. Cît despre „Îndreptarea literară", am descoperit unele însemnări. Astfel, în numărul 138 al „Îndreptării", de marţi 2 octombrie 1918, citesc ştirea, intitulată **Îndreptarea literară** : „La 7 octombrie 1918 va apare, sub direcţia dlui Duiliu Zamfirescu, o foaie literară cu titlul de mai sus. Se aduce la cunoştinţa scriitorilor de talent care ar voi să colaboreze la această foaie că politica va fi cu totul lăsată la o parte, iar lucrările importante se vor plăti".

În nr. 149, de simbătă 14 octombrie 1918, se anunţă: „Mîine, duminică, apare „Îndreptarea literară", nr. 2, cu **Notele de război ale dlui general Averescu.**"

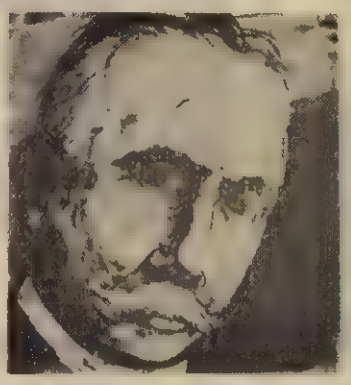

Probabil un fragment din volumul „Notiţe zilnice din război", scos — dacă memoria nu-mi joacă feste — tîrziu, abia în 1937. Şi, în fine, în „Îndreptarea", nr. 158, de vineri 26 octombrie 1918, unde se consemnează demisia guvernului Al. Marghiloman şi formarea cabinetului tranzitoriu prezidat de generalul C. Coandă, la rubrica „Informaţii" se vesteşte: „A apărut numărul 3 din revista „Îndreptarea literară", cu următorul sumar: D. Iov, Duiliu Zamfirescu (indicat cu poezia „Malvina"), Radu Cosmin, G. Tutoveanu. Se găseşte la toate chioşcurile şi vînzătorii de ziare, în tot cursul săptămînii".

Atît, privind „Îndreptarea literară". Şi e sigur că durata ei s-a limitat strict la aceste trei numere.

Curios mi se pare, orientîndu-mă după colaborări, că Duiliu Zamfirescu, minte şlefuită, om de cultură şi de talent, poet şi prozator cu destule rafinamente şi sensibilităţi estetice, a încercat — şi poate a şi năzuit — să cucerească Cetatea de glorie, căturărească şi de tradiţie intelectuală dominată de spiritul „Convorbirilor" şi al „Vieţii româneşti" — la amîndouă doar publicase îndeajuns — cu săliciul, incolorul şi anemicul Radu Cosmin şi cu Dimitrie Iov, cu deprimanta lui calvinţie exterioară, ca şi cu accentul, mai penibilă, lăuntrică ! Îmi este pur şi simplu incredibil şi nu mă mir deloc că temerara sa tentativă a eşuat fără urme, ca şi chiciura de pe o creangă mîngîiată de razele soarelui.

Cum, în altă ordine de idei, o altă ciudăţenie mă întîmpină în chiar de la cel dintîi număr al „Îndreptării", — şi nu ezit s-o împărtăşesc cititorilor. La rubrica „Ultime informaţii" e scris, negru pe alb : „Comitetul de direcţie al „Îndreptării" se compune din dnii: general Averescu, M.B. Cantacuzino, A.C. Cuza, C. Argetoianu, Duiliu Zamfirescu şi Gr. Filipescu".

Mărturisesc, sînt uluit, şi aş fi avut pretenţia să susţin că nu-mi este străin nimic din biografia politică a lui A.C. Cuza. Iată-mă deci dezminţit. N-am ştiut că aderase la „Liga Poporului". Cu el m-a mai [illegible] măcar conşecvent cu [illegible] pe care de altfel [illegible] — şi mi-ar [illegible]. În orice caz, n-aveţi de [illegible] cu intoleranţa şi xenofobia lui cu [illegible] surdităţi, ridicolul şi rasismul [illegible] cred-l propovăduia, lîngă omul de discreţia şi de un bun simţ [illegible] a fost generalul Alexandru Averescu, lîngă mereu civilul Mihai Cantacuzino lîngă masonul C. Argetoianu şi lîngă Duiliu Zamfirescu şi Grigore Filipescu, amîndoi structurati din cu totul altă plămadă umană. L-a împins, desigur, acolo, un oportunism care era mai tare decît el şi voluptăţile unei jinduite cariere politice : şi bănuiesc că [illegible] exclus singur, foarte repede, văzînd că nu e un teren propice nici aventurilor, nici aventurierilor. Alţii mai târi, în 1923, îşi înfiinţează şi ei „Liga" lui personală, cu o ideologie a bîtei, a geamurilor şi canetelor sparte, de dezmăţ şi degradare pentru viaţa noastră publică.

Şi dacă n-am putut să aflu cu travaliul meu mai multe desluşiri decît aş fi vrut, în ceea ce mă trimisese în această expediţie, am fost compensat, în schimb, ca să-l descopăr pe Duiliu Zamfirescu gazetarul.

Excelentă pînă şi ziarişti de ori mînă, cu temperament, cu o logică strînsă şi un lexic colorat, preocupat de idei, de probleme sociale şi morale, de actul patriotic, de destinul omului. Nu cunoşteam articolele lui. Le [illegible]rişarem odată, mai de demult, pe acelea din „România liberă" a veacului trecut. Le-am citit acum pe acestea din „Îndreptarea". Şi îmi permit să sugerez — fiindcă nu fost neglijate de aleătuitorii de ediţii mai vechi şi mai recenţi — să fie strînse într-un volum, dimpreună cu eseistica lui, şi rodate cîmpiturile de cultură.

Gazetarul Duiliu Zamfirescu după gustul meu, dacă mi se îngăduie o opinie — depăşeşte scriitorul. Oricum însă, l-ar [illegible] fericit. Şi e păcat ca Duiliu Zamfirescu — clasicul nostru Duiliu Zamfirescu — să nu fie ştiut aşa cum a fost — în toate faţetele şi resursele lui.

L. KALUSTIAN ■

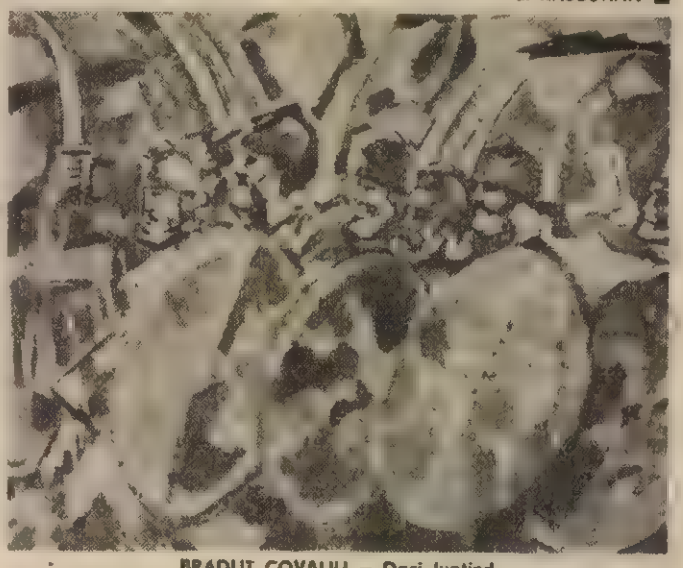

BRADUŢ COVALIU — Doci luptînd

Tinerii trebuie să ştie

Dicţionar de lagăr

DURST

Der Durst, setea, m-a chinuit din prima zi a deportării şi pînă în clipa eliberării.

La 6 iunie 1944, cînd am părăsit ghetoul, soarele dogorea năprasnic. Îmbrăcaţi cu cîteva rînduri de haine, cu palton de iarnă peste ele, aplecaţi sub povara rucsacurilor şi geamantanelor, am sosit la gară lac de sudoare. Înghesuiţi cîte 70 într-un vagon cu tot ce aveam pe noi şi cu noi, înainte de a ne uşura de veşminte şi a ne şterge de sudoarea ce ne siroia pe trupuri, ne-am repezit la sticlele cu apă să ne astîmpărăm setea. Prima spaimă pe drumul fără de întoarcere pe care porneam ne-a provocat-o constatarea că provizia de apă scade văzînd cu ochii. Ne-am impus restricţii.

Ziua următoare, zăpuseala din vagon a fost mai mare, dar apă am băut mult mai puţină. A treia zi au primit apă numai copiii mici şi bolnavii.

Der Durst, setea, începea să-mi provoace chinuri pe care nu le cunoscusem pînă atunci. Şi totuşi mi-am dat seama ulterior, setea de atunci, din tren, a fost o sete omenească. În curînd, la **Birkenau-Auschwitz**, aveam să cunosc ce înseamnă setea îndelungată, setea animalică, teribila sete din lagărele de concentrare.

În lungile zile de vară ale lui '44, prăbuşiţi pe platourile arzînde dintre barăcile lagărului **E—Birkenau**, împunşi de suliţe înroşite în plasma soarelui, setea ne chinuia atît de crunt, încît nu mai puteam vorbi, ne paraliza. Cu buzele crăpate, cu gura uscată, deschisă, priveam spre cer şi aşteptam minunea. Cînd aveam noroc, minunea se petrecea. Începea să plouă şi ne astîmpăram setea. A doua zi sorbeam din ochiurile de apă stătută. Unii abia apucau să-şi înmoaie buzele. A treia zi nu puteam decît să stoarcem în gură umezeala noroiului. Apoi, iar urmau zile, săptămîni de chin, cînd singurul lichid era propria noastră sudoare.

OLIVER LUSTIG ■
fostul Häftling nr. 112 398

Ce face omul cînd nu-l vede nimeni

Controlul... controloarei de calitate

A. Varvara controla, în chip de controloare de calitate a muncii colegilor și colegelor sale, produsele unei întreprinderi de sticlărie bucureștene. Foarte exigentă, foarte severă, foarte principială această controloare. Cu alții. Cum era cu sine însăși? Răspunsul ni l-a dat următorul inventar: baticuri + țigări străine + țesături + cuverturi + umbrele + etc., etc., comercializate speculativ de controloare care-și procura toate aceste mărfuri pe litoral, de la marinari și de la străini, și le revindea foarte convenabil pentru ea tovarășelor de muncă. S-a găsit însă cineva să-i ceară și controloarei „biletul la control". Și s-a văzut că era un fals! Un fals uman cu care păcălise multă lume, acoperindu-se cu plapuma ei de intransigentă controloare de calitate. Concluzia? Controlor de calitate nu înseamnă întotdeauna, invariabil, și om de calitate. Între funcție și omenie se mai ascunde uneori cîte o contradicție eliminatorie...

Și-acum, o altă poveste — tot adevărată — despre cu totul alt fel de oameni.

... Era elev în clasa întîi. Ultimul dintr-o clasă cu 40 de copii. De ce ultimul? Pentru că era îngrozitor de handicapat. Părinții lui sînt surdomuți. El? El nu a scos o vorbă un trimestru întreg. Cu toate eforturile profesoarei. Eforturi zilnice de profesoară cu inimă de mamă. „Era obsesia muncii mele acest copil, Miron Gaminț, îl chemă, numele meu nu-l scrieți, pentru că nu are rost, el, acest copil, merită din plin să scrieți despre el — ne spune profesoara Doina B. Meritã pentru cã evoluția lui ulterioară a fost extraordinară și pentru mine copleșitoare. În trimestrul doi, așa, dintr-o dată, a început să răspundă la lecții. Adunase în el. Adunase în minte și în suflet. Au trecut patru ani. Elevul Miron Gaminț a făcut progrese uimitoare. A ajuns în rînd cu cellalți elevi, mai mult, a ajuns printre cei mai buni. Nu l-am revăzut după aceea pentru că s-a mutat la altă școală, mai apropiată de noua locuință pe care o primiseră părinții lui. Nu l-am revăzut, dar vorbesc cu el în fiecare an, la telefon, de 8 Martie, de „Ziua femeii". Mă felicită și-mi comunică ultimele lui reușite. La primul lui telefon, am rămas cu, cîteva clipe, mută la aparat. Îmi schimbasem numărul de telefon de acasă, raccordat la o nouă centrală, dar Miron mă căutase și mă găsise. Ce copil extraordinar!"

Și ce profesoară!

MARIUS POPESCU ■

Paznic la alcool etilic

Specialiștii în materie și mijloacele de informare în masă au atras nu o dată atenția asupra pericolului grav pe care îl prezintă faptele unor indivizi inconștienți, care sustrag și consumă alcool etilic. Oricît ar fi ele de izolate, asemenea cazuri, de-a dreptul incalificabile sub raport moral, stîrnesc, pe bună dreptate, nu numai stupefacție, ci și îngrijorare. Indiferent de vinovăția pe care o poartă victima propriului act necugetat, nu putem fi nepăsători față de consecințele pe care le provoacă asemenea iresponsabilități. Indivizii respectivi sînt totuși oameni.

Ca atare, se impun măsuri adecvate de evitare a sustragerilor și a consumului de alcool etilic, ceea ce este pe deplin posibil, pentru că produsul respectiv nu se află la îndemîna oricui, ci se folosește numai în unități industriale.

Aceasta, cu condiția ca factorii de răspundere din comnartimentele care folosesc alcool etilic să-și facă datoria : să asigure o evidență strictă, o pază corespunzătoare, o muncă educativ-preventivă eficientă. Cîtă atenție se acordă, spre exemplu, la Combinatul petrochimic Pitești unor astfel de probleme ?

Cu cîteva zile în urmă, un echipaj de la Miliția județului Argeș, format din plut. maj. Nicolae Constantinescu și serg. major Traian Bărbălău, împreună cu șoferii din activul voluntar Nicolae Florea și Ion Catermia de la combinatul susmenționat, au oprit, noaptea, pe la ora 1,00, pentru control, autoturismul 1-Ag-5178, condus de Nicolae Vlad, lăcătuș mecanic, alături de care se afla Ilie Păduroiu, gestionar de produse chimicale, ambii încadrați al aceluiași combinat. Un simplu control de rutină, fără existența vreunei suspiciuni, o simplă întîmplare că oameni de la același combinat se aflau în acele clipe față în față — unii asistînd la control, cellalți fiind controlați.

Dar, surpriză ! În autoturism se găseau două bidoane conținînd 120 litri alcool etilic, pe care proprietarul autoturismului și însoțitorul său, evident, nu-l puteau justifica.

Cercetările întreprinse operativ de ofițerii C. Dogaru și I. Constantin descoperă, în magazia de chimicale de la secția piroliză II, gestionată de Ilie Păduroiu, încă 3 bidoane a 60 litri fiecare, toate pline cu alcool etilic, deși în gestiunea respectivă nu figura un asemenea produs. În aceeași magazie se mai aflau și 5 butoaie conținînd 1 000 litri benzină, care, de asemenea, nu-și aveau locul acolo și nu erau trecute în evidențe. Nicolae Vlad și Ilie Păduroiu au recunoscut, în cele din urmă, că atît alcoolul etilic găsit în autoturism și în magazie, cît și benzina amintită au fost sustrase de ei, împreună cu Grigore Pop și Gheorghe Marin — lăcătuși mecanici la secția piroliză II, iar pentru scoaterea produselor respective din combinat s-au înțeles cu paznicul Petrea Dobre, care a acceptat să devină complice la o asemenea faptă, pe cît de ilegală, pe atît de periculoasă, dacă avem în vedere consecințele asupra vieții ori sănătății unor oameni, pe care le produce consumul de alcool etilic, pe lîngă prejudiciul provocat avutului obștesc.

Toți cei vinovați de faptele relatate se află acum arestați și vor răspunde în fața justiției.

Ce concluzii vor desprinde factorii de răspundere de la combinatul respectiv, pentru a nu se mai repeta asemenea cazuri ?

MIHAI GROZAVU ■

Pe cea mai înaltă treaptă

(Urmare din pagina 24)

mas, în ciuda implacabilă a timpului și a previziunilor sceptice ale unor neîncrezători, cea mai mare gimnastă a lumii.

A recunoscut-o însăși Nelli Kim, au spus-o ziariști, cărora romînca le-a înfierbîntat din nou imaginația, obligîndu-i să recurgă la cea mai aleasă spiritualitate. Dacă Nadia n-a cîștigat titlul de campioană absolută, asta s-a datorat nu atît nefericitei căderi de la paralele, clipa de neatenție atît de scump plătită, cît manevrelor de arbitraj, care au frustrat-o de notele meritate, plusînd în schimb, în mod nejustificat, calificativul principalelor ei adversare. Pînă acolo au mers arbitrele cu nedreptatea încît ziaristul francez Daniel Peressini, de la „L'Humanité", le-a numit pe membrele juriului, fără să exagereze prea mult, „vipere ale disciplinei".

În proba pe aparate, tricolorul românesc s-a înălțat de două ori pe cel mai înalt catarg. Nadia obținînd titlurile la bîrnă și la sol, după exerciții aflate la jumătate distanță dintre realitate și vis.

Emilia Eberle, medalia de argint la paralele, și Melita Rühn, bronz la paralele și sărituri, au secondat cu succes pe Nadia, situîndu-se în primul plan al întrecerii pe aparate.

Întreaga noastră echipă a cucerit, prin virtuozitate și modestie, inima Palatului Sporturilor de la Lujniki, spre deliciul unei galerii care n-a conținut să fluture steaguri tricolore, să se regăsească și să scandeze, după decernarea medaliilor, „Nadia, Nadia, tu ești cea mai mare stea".

Felicitări meritã, de asemenea, Marta și Bela Karoly, acești remarcabili făuritori de izbînzi și de medalii, după cum nu trebuie uitat nici antrenorul Gheorghe Gorgoi, cel care s-a ocupat de pregătirea Nadiei.

Sub o ploaie înrăită, am trăit, simbătă, o dimineață plină de emoții pe malul canalului de la Krilatskoe. Plină de emoție, dar și de satisfacție, datorită în special Sandei Toma, care s-a ținut de cuvînt, cucerind medalia de aur după o cursă în care a fost, evident, superioară adversarelor. Ea a plecat cu precauție din start, „m-am temut de o dezechilibrare", dezlănțuindu-se imediat după aceea, sufocîndu-și partenerele, neîngăduindu-le nici o speranță și nici o șansă. Mulată de ploaie și de sudoare, Sanda a trecut linia de sosire cu o jumătate de barcă avans, după care și-a îndreptat, nu fără cochetărie, cascheta și a ridicat brațele salutînd victoria.

În reuniunea de presă în care, pînă la ea și după aceea, majoritatea canotoarelor au terminat cursele sfîșiate, unele căutînd cu disperare o gură de apă, campioana noastră nu părea cine știe ce marcată de efort.

Deși avea, la sfîrșit, chipul șuvoi și negru ca al unui mecanic de locomotivă de altădată, Sanda a lăsat impresia că ar fi putut să reia totul de la capăt. Așa stînd lucrurile, medalia de aici poartă o strălucire aparte, această față robustă din Ștefănești Botoșanilor, pusă pe fapte și nu pe vorbă, demonstrînd încă o dată că e cea mai bună skiffistă a lumii, întărind astfel victoria obținută anul trecut la mondialele din Bled. Așa în ciuda faptului că la vremea la care Makina (U.R.S.S.) și Schroter (R.D.G.), principalele ei adversare de la Krilatskoe, se întreceau pe vistele de apă ale Montrealului, Sanda abia dezlega abecedarul canotajului, avînd la acea dată în palmares doar un titlu de campioană a țării la junioare, în proba de aruncare a greutății ! Numai că dacă valoarea nu așteaptă numărul anilor, iată că ea n-a așteptat nici numărul anilor de antrenament, romînca reușind să adune într-o carieră sportivă secretul satisfacției, explicația fiind cît se poate de simplă și modestă, ea vorbea despre asta cu sfiiciune, la o conferință de presă la care s-au îmbulzit simbătă la prînz o armată de ziariști. Munca. Obligația. Perseverența. Stăpînirea de sine. Dăruirea. Și, completăm noi, talentul, înzestrare naturală și multe butoaie de sudoare, numărate de antrenorul Victor Moceanu.

Skiful ei cîștigător, pirogă mereu lansată în drum spre medalii și recorduri, a fost și rămîne o galeră, în scobitura căreia tînăra studentă în educație fizică n-a știut ce sînt lamentările și pasul înapoi, conștientă că pentru un performer un an de pregătire numără, invariabil, 365 de zile de muncă și seriozitate.

În aceeași dimineață, echipajele la dublu vise (Homoeghi — Rosca) și cel de 8+1 (Apostanu, Saponi, Trintu, Bucur, Puscatu, Iliuță, Ionescu, Bondar, Toplițoiu) s-au comportat meritoriu, intrînd în poziția bronzului.

Trăgînd o linie, să consemnăm comportarea remarcabilă a canotajului feminin, bilanț superior celui de la probele destinate băieților, în care reprezentanții noștri au dezamăgit. Nu ne rămîne decît să sperăm, cu argumentul că „flotila" lui Patzaichin și Diba va avea acces, la sfîrșitul acestei săptămîni, la ultimele medalii ce urmează să fie decernate la Krilatskoe.

La suliță, în schimb, nu ne-am ales cu nimic. Eva Zörgö nu ocupă decît locul șapte, 64,08 m, fiind înconjurată de celelalte două mari specialiste ale probei, recordmena mondială Pirnlina (6) și campioana olimpică de la Montreal, Fucks (3).

Concursul a fost, e drept, influențat de vînt și, în altă ordine de idei, foarte puternic, dar asta nu scuză comportarea slabă a cluienoei. Ceva ne face că credem că vîntul a bătut la fel și pentru primele clasate, și pentru Zörgö ! Păcat că un sezon bun, presărat cu recorduri și promoții, nu și-a găsit la Olimuladă virful de vreme scontat, lucru care se întîmplă, din păcate, cu mai toți atleții noștri, coborîți în toate probele spre părțile inferioare ale ierarhiilor. Eva Zörgö nu s-a regăsit, surprinzător, ea plătind tribut unei nejustificate stări de nervozitate, cu gesturi precipitate și buze mușcate pînă la sînge.

Cîteva cuvinte despre box, căruia i-am dedicat mare parte din ziua de azi.

Sub cupola de la Olimpiiski, au pierdut, pe rînd, Șchiopu, Livadaru, Radu Daniel și Donici. În caz de victorie oricare din ei ar fi rămas în luptă, asigurîndu-și medalia de bronz. Dar nu s-a întîmplat așa, deși Georgică Donici l-a bătut clar pe Skrzecz, cîștigîndu-i două reprize și aducîndu-l de două ori în situația de a fi numărat. Numai că juriul, ca și în meciul lui Cuțov, a privit la ring cu ochi plini de funingine, comițînd o nouă nedreptate la adresa boxerilor noștri. Această strîmbă decizie a fost atacată de conducerea delegației noastre printr-un protest, dar este aproape sigur că păgubosul a rămas cu paguba !

Dincolo de asta, după Cuțov, Sîrbu, Cercel și Pîrjol, alți patru pugiliști români au ajuns în neplăcuta postură de a-și face bagajele la ora la care lupta pentru podium abia se înfierbînta.

Miercuri, Cipere, Budușan și Szilaghyi, învingători în fazele anterioare încearcă să mai redreseze situația, cu toate că adversarii lor sînt, din ce am vazut, foarte puternici.

Vești proaste de la judo, de la lupte libere și chiar de la atletism. Cei intrați pînă acum în competiții nu s-au ales cu nimic, rămînînd în afara fazelor finale. Doar Cornelia Popa a ocupat locul opt la înălțime, în timp ce Ilie Floroiu, locul zece la 10 000 m după o cursă curajoasă numai în prima ei parte, s-a retras de la 5 000, din cauza unei enterocolite.

După o a doua repriză senzațională în fața reprezentativei U.R.S.S., echipa masculină de handbal a învins, luni, și Elveția 18—16.

Jocul rezultatelor însă, victoria gazdelor în fața Iugoslaviei în 5 goluri, a lipsit-o de lauda în finala mare.

Lui Radu Voina și celorlalți le stă în puteri să cîștige măcar bronzul, avînd de înfruntat formația Ungariei. Chiar dacă așteptam mai mult de la handbaliști să le ținem pumnii strînși.

„În concurență cu I.T.A."

Cu ce credeți că se ocupa pînă nu demult Anghel Dorinel Vasa, absolvent al Liceului de matematică și fizică din Sighetu Marmației ? Nu, să nu credeți că lucra undeva ! Împreună cu tatăl său, sau mai corect sub conducerea tehnică a acestuia, organiza în concurență cu I.T.A., transportul în comun pe ruta Sighet — Vișeul de Sus, folosind în acest scop autoturismul Dacia 1300 aparținînd tatălui său. Spre deosebire de I.T.A., Vasa senior și junior nu aveau tarife fixe. Ele variau în funcție de volumul pungii clienților și de... bunăvoința acestora. Unii dădeau 30, alții 20 dar în nici un caz firma nu admitea sume sub 15 lei de persoană.

Nici numărul de curse nu era fix. În zilele „bune" făceau chiar 5—6 curse pe zi, în altele, cînd nu aveau clientelă, realizau două și chiar o cursă pe zi. Ce să-i faci, în afaceri sînt și riscuri.

Cu una, cu alta „firma" Vasa scotea din transporturi frumușica sumă de 7 000—8 000 de lei pe lună. Și chiar mai mult. Nu prea cheltuiau mare lucru pentru întreținerea și dotarea mijlocului de locomoție. Drept dovadă, acesta nu avea nici măcar cauciucuri ca lumea. Cînd a fost vorba de verificarea tehnică anuală „încălțaseră" mașina cu 4 pneuri noi împrumutate și după ce automobilul a trecut examenul le-au restituit proprietarului, autoturismul rămînînd cu aceleași cauciucuri tocite pînă la pînză.

Afacerea lui „Vasa și fiul" prospera. Se specializaseră îndeosebi în transportul unor persoane care aveau treburi la tribunale. De cu seară făceau sondajele respective, se interesau cine și unde au treabă, iar a doua zi îi îmbarcau de la punctul stabilit și îi debarcau exact în fața tribunalului. Autoturismul condus de fiu (tatăl fiind omul care se ocupa de aranjarea curselor, cum s-ar spune un fel de manager) aștepta apoi cuminte pînă ce împricinații își terminau treburile juridice și din nou la drum spre casă.

Ceea ce dăuna însă oarecum prestigiului „firmei" era starea de tensiune ce domnea în familia Vasa. Deseori bătăile între membrii acestei familii, țipetele, urletele atrăgeau atenția cartierului. Protagonistul acestor scandaluri era, de regulă, tînărul Dorinel-Anghel care nu se jena deloc să-și folosească pumnii. Chiar cînd era vorba de taică-său.

Dar să trecem la comerț. Într-una din zilele lunii iunie a.c., cînd drumurile maramureșene erau umede și acoperite de mizgă (o firmă serioasă se respectă, circulînd chiar în cele mai vitrege condiții), Dorinel, la volanul autoturismului 1-MM-5677 transporta de la Sighet la Vișeul de Sus o familie care avea probleme la județoria din Vișeu. În pofida drumului alunecos și extrem de dificil datorită nenumăratelor serpentine, rampe și pante dure, Dorinel apăsa cu putere pe accelerație, căci se grăbea să ajungă în localitatea cu pricina unde îi așteptau alți clienți. „Cît timp își rezolvă problemele la tribunal pasagerii mei, eu am timp berechet să mai fac o cursă", mărturisise tînărul nostru șofer tatălui său. Cauciucurile extrem de uzate nu îi ajutau deloc pe Dorinel. Deseori, la curbele mai strînse, simțea cum autoturismul fuge de spate ajungînd pe sensul opus de mers. Autoturismul a ajuns la Vișeu și cei doi pasageri și-au terminat treburile la tribunal într-un timp destul de scurt. Pentru reîntoarcere, Dorinel a făcut de așa natură încît transportul să fie maximum de eficient. El a cuplat pasageri, înghesuind în mașină alături de Ardelean Ileana și fiul acesteia Ionel, în vîrstă de 18 ani, alți doi pasageri, Mircea Dobricău (20 de ani) și Vasile Gresciuc de 19 ani.

La întoarcere timpul la fel de prost (ploaia se intensificase chiar), șoseaua la fel de lunecoasă, stilul de conducere al șoferului la fel de agresiv.

La km 89+900, între localitățile Rona de Sus și Petrova, în timp ce Dorinel se angajase într-o curbă la stînga, în pantă pronunțată, autoturismul trece pe partea stîngă a șoselei (șoferul a încercat să „taie" curba) intrînd în coliziune frontală cu un autocamion aparținînd autobazei I.T.A. Vișeul de Sus, care urca panta, circulînd regulamentar din sens opus. Șoferul autovehiculului greu frînează, încearcă o repliere pe dreapta dar în zadar. Ciocnirea puternică distruge complet partea din față a autovehiculului. Dorinel Vasa și Ileana Ardelean sînt răniți foarte grav și mor în drum spre spital.

Viața dezorganizată a tînărului Vasa, stilul agresiv de conducere al mașinii pe care îl practica zi de zi nu puteau avea alt deznodămînt.

Problema care se pune este însă alta. Este vorba de pasageri, care făcînd autostopul își încredințează cu atîta usurință viața unor șoferi de teapa lui Vasa.

Nu există săptămînă în care 5—6 pasageri ocazionali să nu-și piardă viața în condiții similare celor în care a murit Ileana Ardelean.

Stimați autostopiști !

Șoferul în mașina căruia vă urcați poate fi un om care a consumat alcool, un pilot agresiv, un vitezoman incorigibil, un om foarte obosit, bolnav ori pur și simplu un „șofer" fără permis de conducere !

Și atunci ?

Colonel VICTOR BEDA ■

Lumea în care trăim

Actul final nu înseamnă și punct final

Se împlinesc cinci ani de la semnarea la Helsinki a Actului final al primei conferințe general-europene consacrate securității și cooperării pe continent. Se încheia atunci o etapă de eforturi intense, de activitate susținută care răspundea convingerii tuturor popoarelor că instituirea unor relații noi, în Europa și în lume, este nu numai necesară ci și posibilă, că numai cursul spre destindere poate conduce la o adevărată securitate. Actul final de la Helsinki, rod al eforturilor conjugate ale celor 35 de state participante, devenea astfel un document de dimensiuni istorice, destinat să aibă ample repercusiuni pozitive asupra vieții politice a continentului, să ducă, prin punerea în aplicare a tuturor prevederilor sale, la înfăptuirea deziderateior majore ale continentului : destindere, dezarmare, securitate, pace, dezvoltarea mai largă a cooperării între state.

Opinia publică din țara noastră evocă acest eveniment cu satisfacția faptului că România a avut o substanțială contribuție la pregătirea și desfășurarea Conferinței de la Helsinki. Un rol hotărîtor, în acest sens, a revenit președintelui țării, tovarășul Nicolae Ceaușescu, ale cărui merite în cristalizarea conceptului de securitate europeană, activitatea sa neobosită, multilaterală pentru promovarea destinderii și afirmarea principiilor noi de relații interstatale au întrunit o largă recunoaștere și apreciere internațională.

Popoarele Europei au considerat semnarea Actului final de la Helsinki ca un moment pozitiv în viața politică a continentului și a lumii. „Spiritul de la Helsinki" a fost considerat ca deschizător de drumuri pentru instaurarea unui climat de încredere, securitate și cooperare între statele și popoarele continentului, între toate popoarele globului. În cei cinci ani care au trecut de atunci, România a acționat neobosit ca acest spirit constructiv al Conferinței de la Helsinki să fie neabătut continuat, ca prevederile Actului final să fie transpuse în viață. Căci „Spiritul de la Helsinki" nu se poate confunda doar cu declarații de bune intenții ; el presupune materializarea concretă a angajamentelor asumate. Din păcate însă, cu toate rezultatele obținute, speranțele pe care popoarele și le-au pus în documentele semnate la Helsinki nu și-au găsit încă așteptata confirmare. Așa cum o demonstrează evoluția evenimentelor, în ultimii ani s-au întreprins încă prea puține măsuri pentru consolidarea cursului spre destindere, încredere și cooperare, au fost făcuți foarte puțini pași concreți în direcția soluționării problemelor complexe existente în Europa și de rezolvarea cărora depinde și conlucrarea popoarelor continentului. Au rămas destule probleme nerezolvate : continuă divizarea continentului în grupări militare opuse, se mențin încă baze militare și trupe străine pe teritoriile altor state, cursa înarmărilor s-a accentuat, au sporit considerabil arsenalele militare, inclusiv cele nucleare creînd un uriaș pericol. Schimburile economice între statele europene întîmpină destule obstacole, îngrădiri și discriminări.

Fără îndoială o atare situație s-a datorat faptului că în perioada de după semnarea Actului final de la Helsinki a avut loc, pe de o parte, o ascuțire a contradicțiilor între state și grupări de state, o intensificare a tendințelor de reîmpărțire a lumii în sfere de influență și dominație, iar pe de altă parte — să nu uităm — s-a înregistrat în rîndul unor sectoare ale opiniei publice o stare de automulțumire, de euforie, care a slăbit efortul pentru transpunerea efectivă în viață a principiilor și prevederilor adoptate. Viața a confirmat pe deplin ideea exprimată cu consecvență și claritate de către tovarășul Nicolae Ceaușescu, că semnarea Actului final nu poate fi considerată ca un punct final, ci dimpotrivă, doar începutul unui amplu proces la care trebuie să se adauge permanent noi și noi acțiuni concrete care să dea un profund conținut principiilor înscrise în documentele conferinței general-europene.

Tocmai de aceea România a desfășurat în toți acești ani multiple acțiuni, atît în forurile internaționale, cît și pe linia dezvoltării dialogului politic, extinderii colaborării multilaterale cu toate statele semnatare ale Actului final. Practic, nu a existat întîlnire la nivel înalt sau documente încheiate cu alte state care să nu reafirme cu vigoare principiile înscrise în documentul de la Helsinki, în care să nu fi fost subliniată necesitatea intensificării acțiunilor pentru edificarea unei Europe a securității, cooperării și păcii.

În toamnă va avea loc reuniunea de la Madrid. Pentru buna ei pregătire se cer eforturi multilaterale, care să dea un impuls puternic procesului de destindere pe continent. Desigur, drumul spre destindere este lung, dificil, cu multe obstacole dar el trebuie parcurs pentru că o cer interesele tuturor popoarelor, ale tuturor statelor, fie ele mari, mijlocii sau mici. România apreciază că, în pofida tensiunilor existente în lume, este posibil și trebuie să se acționeze în acest sens, ca procesul edificării securității și cooperării europene să fie continuat și aprofundat. Partidul și statul nostru consideră indispensabile intensificarea și adîncirea schimbului de păreri privind viitorul dialog de la Madrid, astfel ca încă înainte de începerea reuniunii să existe un consens cu privire la măsurile practice menite să ducă la transpunerea în viață, ca un tot unitar, a Actului final de la Helsinki. Trebuie evitată repetarea situației din 1977, de la Belgrad, cînd reuniunea a fost împinsă în hățișul unor polemici sterile, care au împiedicat-o să-și îndeplinească sarcinile esențiale. O bună pregătire a întîlnirii de la Madrid poate să îngăduie o abordare constructivă a problemelor vitale, iar cele mai importante dintre acestea privesc dezangajarea militară și dezarmarea. Experiența acestor ani a demonstrat că numai prin măsuri ferme de dezangajare militară și dezarmare se poate asigura transformarea destinderii într-un proces ireversibil, se poate da securității europene un conținut real. Madridul ar trebui să fie un moment de cotitură pe acest plan, ca și în abordarea ansamblului de probleme. Ne gîndim, firește, la problemele colaborării economice, tehnico-științifice, culturale, la extinderea contactelor între statele și popoarele europene, la aprofundarea încrederii reciproce. Adîncirea procesului de edificare a securității europene implică o acțiune concertată pe toate planurile, fiecare componentă fiind în egală măsură indispensabilă realizării acestui document unitar și indivizibil care este Actul final de la Helsinki.

Trebuie avută permanent conștiința faptului că Actul final n-a însemnat și nici nu poate să însemne un punct final...

AL. PINTEA

Ochii și urechile lumii

Coquimatic

Pe această vreme cînd nu se mai
știe de-i vară, de-i toamnă,
cu termometre isterice care nu mai știu
— de la o oră la alta — ce arată,
în Europa, ba 33 de grade la umbră,
ba 13 grade la soare, cu viței
luați pe sus de vînturile și duși așa,
sute de metri, prin aer, ca în Marquez,
iar aria omletei — din atîtea ouă sparte —
scade ca riurile pe secetă, căci e și secetă,
în viscolele verii, ceea ce nu împiedică
perfecționarea tunurilor, modernizarea
arsenalurilor, de-a ajuns strategul să se
laude că racheta lui va distruge numai
oameni nu și clădiri iar tirul unui
Sol-Sol dintr-o gamă de armamente
(căci și ele au ajuns game !) să bată
cu aproximație de eroare numai de 1
metru nu de 3i, ceea ce-i foarte bine,
zic unii generali, luîndu-și micul
dejun, de dimineață, ungindu-și miere
pe unt, pe această vreme, Jerôme Fréchou,
cinste lui, și-a bătut capul cum să
inventeze un aparat de curățat
ouăle tari,
și-a reușit, după multe tentative ratate,
fiindcă nimic nu iese de la început, dar
nu a cedat, nu a părăsit ideea, de-a ajuns
să elaboreze un aparat care descojește
4 000 de ouă într-o oră, ceea ce mă
încîntă, chiar dacă mă număr printre cei care
nu acceptă să cojească oul decît manual,
cu mîna lor, cu lingurița lor, cum au
apucat din bătrîni, chiar dacă nu voi
folosi vreodată Coquimatic-ul — laureat cu
medalie de aur la Salonul de invenții din Geneva.
Cinste aparatelor inutile care nu fac rău,
atunci cînd există aparate geniale,
antropofagice, eficace, care pot distruge
4 000 de orașe într-o oră, nu cu ură,
nu cu sete, ci cu acea indiferență care face
din războaie o prelungire logică
și demență, a foamei.

RADU COSAȘU

Jurnal african (I)

Paris, — Dakar, — Banjul, — Freetown. Avionul se desprinde de Europa, lasă în urmă Mediterana, survolează nordul Africii și se înfige tot mai adînc spre coasta vestică. Odată cu prima escală, la Dakar, canicula umedă și materialitatea indescriptibilă a aerului te avertizează că ai intrat într-o lume nouă pe care o sesizezi mai întîi global și difuz și de-abia mult mai tîrziu în sensul ei profund. Lumea e pestriță, zgomotoasă, vestimentația multicoloră, de un pitoresc tulburător, parcă întreaga viață se desfășoară în alte ritmuri. De la Dakar spre Banjul se urcă în avion pasageri ciudați, înveșmîntați în togi purtînd, parcă, în țesătură luxurianta explozie coloristică a junglei și în loc de clasicele sacoșe sau genți de voiaj cară coșuri de răchită de cele mai bizare forme conținînd incredibile aglomerări de fructe exotice sau ăninale cumințl.

Lîngă mine un pasager guraliv și-a alintat fără pauză o maimuță roșcovană foarte docilă dealtfel, iar un altul, cîteva fotolii mai încolo, s-a jucat vreo 2 000 de kilometri cu altă vietate pe care n-am putut s-o zăresc integral, dar bănuiesc că era un soi de salamandră. Pînă la Freetown flora și fauna africană s-au desfășurat nonșalant, la 9 000 de metri înălțime și cu 900 de kilometri pe oră, cu o veselie care îl crispează, la început, pe european și care pînă la urmă îl subjugă, neexistînd altă variantă. Dedesubt, prin atmosfera clară se zărește prin hubloul avionului, Africa propriu-zisă, formată din pămînturi roșii, pîrtii de vegetație de un verde intens și cîrduri de ape cel mai adesea gălbui, probabil miloase. Aterizarea la Freetown se desfășoară abrupt și sec, ca mai toate aterizările în Africa, tar coborîrea din avion se face la fel, repede și fără protocolul transbordărilor europene. Pasagerii se scurg din avion presînd ieșirea, ceva nelămurit îți mînă de la spate și după înghesuiala din capul scării strimte urmează un lung periplu sub o arșiță năorasnică, pe o pistă încinsă, spre clădirea modestă a aeroportului, unde din fericire ventilatoare uriașe huruie promițător. Formalitățile vamale se desfășoară, de asemenea, grăbit și după ce ai ieșit din aeroport, realizezi că de aici și pînă în oraș drumul este lung și de undeva din cer trebuie să cadă minunea unui mijloc de transport. Cîteva autobuze istorice și chiar jeep-uri care par să se demonteze după prima sută de metri din vina lor proprie somnolează în împrejurimi și dacă ai talent de negociator poți spera să fii preluat de un asemenea mijloc de locomoție pentru a traversa jungla. Vreo 40 de kilometri, cît ține drumul prin fantastica explozie vegetală, ai prilejul să vezi, și mai ales să auzi, teribila colcăială a faunei care pare să protesteze vehement la trecerea aricărui vehicul. Ecoul țipetelor, șuierăturilor și al gîlgîiturilor stridente te flanchează permanent și se pare că iureșul care îl tai trecînd pe aici reprezintă o sfidare la adresa unui trufaș echilibru ecologic. Păsările izbucnesc din cringuri, vijiile pe lîngă mașină și apoi dispar în picaj la loc, tufele vijelioase și palmierii grei se scutură tot timpul și, în sfîrșit, cînd perspectiva se deschide și ai ajuns la malul estuarului, ai scăpat parcă dintr-un film de Hitchcock reintrînd într-un peisaj natural stabil și sigur. Estuarul e de o amplitudine surprinzătoare, departe, pe coline, se zărește Freetownul, dar pînă la el nu se poate ajunge decît cu bacul. Camioane, automobile dărăpănate, autobuze într-o aglomerare incredibilă așteaptă răbdătoare minunea sosirii bacului și printre ele, conform tradiției, roiesc copii și o pletoră de negustori în stare să-ți vîndă orice, inclusiv mărfuri de care n-au auzit niciodată. Pe un fel de tarabe portative sînt adunate în mormane țigări, pește uscat, mango, cheewing-gum, lipii, cuie, nasturi, ananas, nuci de cocos, brichete defecte, cravate purtate, șosete, bricege și chiar sticle goale. Puțini reușesc să vîndă ceva, tot atîția cumpără, dar toată lumea plonjează în dialoguri interminabile pentru că așteptarea sub soare impune neapărat o modalitate de a-ți schimba permanent gîndurile. Briza este inexistentă, malul complet degajat de vegetație și la 44 de grade Celsius tăblăria mașinilor iradiază necruțător. Deodată, aerul greu se despică sonor, o sirenă își gîfîie semnalele și toropeala malului dispare ca prin farmec, lumea se agită, șoferii încep să claxoneze, la rîndul lor, și o alertă generală, devenită repede o veselie fără margini, cuprinde întreaga mulțime masată aici. Se apropie bacul, toată lumea e fericită, se poate trece pe malul celălalt. În sfîrșit, bacul se desprinde de mal și Freetown-ul, în pas de melc, începe să se contureze...

RADU BUDEANU

Copilul, victimă adesea ignorată a apartheidului

Apartheidul ca sistem de control social bazat pe institutionalizarea discriminării rasiale își vede pusă amprenta pe toate aspectele vieții unui om, de la leagăn pînă la mormînt, avînd un efect distrugător asupra sănătății și bunăstării psihosociale a milioane de indivizi, relevă unul din recentele studii efectuate de Organizația Mondială a Sănătății.

Aspectul cel mai revoltător al situației din Africa de Sud în materie de sănătate îl constituie deosebirea considerabilă existentă între starea sănătății minorității albe și cea a majorității populației de culoare. Procentul mortalității este mult mai mare în rîndul negrilor decît în al albilor, situație aparent paradoxală, dacă ținem seama de faptul că ambele populații trăiesc pe același teritoriu, se arată în studiul menționat.

Bolile evitabile, care nu afectează, practic, populația albă, provoacă mari pierderi în rîndul populației negre. Printre principalele cauze ale deceselor, bolile infecțioase, malnutriția și accidentele de tot felul ocupă primul loc în ce privește populația de culoare. Nu există încă date statistice complete referitoare la ravagiile malnutriției în rîndul populației de culoare și mai ales al copiilor din Africa de Sud, guvernul sud-african refuzînd cu îndîrjire să publice informații în legătură cu acest flagel. Totuși, prin intermediul unor anchete făcute de medici, sociologi, profesori, economiști, care colaborează cu Organizația Mondială a Sănătății, s-a aflat anul trecut într-o reuniune care a avut loc la Londra asupra problemelor sănătății în zonele apartheidului, că malnutriția proteino-calorică a atins aici proporții critice, făcînd în fiecare an mii de victime în special în rîndul copiilor de culoare. Un mare număr din acestia, se arăta la reuniunea menționată, dacă supraviețuiesc unei malnutriții acute în primii ani ai vieții riscă să devină mai tîrziu întîrziați mintal, întrucît malnutriția, se știe, împiedică dezvoltarea normală a creierului. Pentru a nu cita decît un singur exemplu, medicul britanic Trudi Thomas, care a lucrat unsprezece ani la un spital dintr-un bantustan denumit „CISKEI" descria în următorii termeni marasmul care domnește aici : „Copiii devin anemici încă din primul an de viață, apoi debili mintal, și mai toate micile corpuri prezintă o înfățișare scheletică la care mizeria psihologică suscită și ea cînd teamă, cînd agresivitate..."

Aspectul subnutriției face ravagii într-o țară mare exportatoare de produse alimentare și care se laudă că are venitul pe cap de locuitor cel mai ridicat în rîndul țărilor de pe continentul african.

Raportul subliniază consecințele dramatice ale dislocării familiei. Apartheidul a interzis milioanelor de sud-africani de culoare să ducă o viață de familie normală. Dreptul de a rezida sau de a munci într-un loc sau altul, cu sau fără familie, pentru un salariu modest, ține de legi promulgate de omul alb.

Copilul negru este primul care are de suferit de pe urma diviziării celulei care este familia, cauzată de regulă de sistemul de muncă migratoriu el însuși rezultat al mizeriei de care suferă în rezervatiile suprapopulate. Copilul este practic lăsat în voia soartei de mama lui constrînsă să lucreze foarte departe de domiciliul său, iar tatăl său abia dacă îl poate vedea o singură dată pe an.

Chiar și în comunele urbane, cea mai mare parte a populației de culoare trăiește în condiții economice precare. Întrucît se află în faza constituită din ceea ce se înțelege prin „pragul sărăciei". Cocioabe, subnutriție, absență aproape totală a igienei, sînt elemente care provoacă la copii tulburări grave, iar consecințele acestora, în special în primii cinci ani ai vieții, sînt redutabile.

Indicele ridicat al mortalității infantile la negri — mult mai ridicat decît la albi — constituie un factor extrem de îngrijorător, căruia i se adaugă un alt prejudiciu și anume lipsa constantă de proteine care slăbește potențialul mintal a sute de mii de copii negri.

Lipsa medicilor, a infirmierilor, a paturilor de spital, se simte deosebit de acut. Potrivit statisticilor, în Africa de Sud nu s-au format decît 200 de medici din rîndul populației de culoare.

Un raport asupra problemelor privind munca copiilor în Africa de Sud, dat publicității de Centrul Națiunilor Unite de luptă împotriva apartheidului, relevă că 1 300 000 de copii negri între 10 și 15 ani trăiesc în bantustane. Din acestia numai 20 000 frecventează o școală. Deci, peste un milion de copii nu sînt școlarizați. Munca copiilor este trăsătura constantă a vieții în bantustane. Și în zonele urbane „albe" peste 500 000 de copii africani între 10 și 15 ani nu sînt școlarizați. Ei execută diferite lucrări pentru o remunerare ínfimă și aceasta în ciuda, chiar, a unor prevederi ale legislației sud-africane.

C. BENGA

Mondo umano ?

Jurii şi juraţi

Nu ştiu de ce, dar, ca în alte cazuri (mai multe sau mai puţine), simt nevoia, încă de la început, să amintesc că nu sînt un specialist în filme şi, cu atît mai mult, în festivaluri cinematografice. Le privesc totuşi cu o curiozitate înnăscută. De aceea, zilele trecute, am tresărit cînd am văzut o lungă telegramă a agenţiei „France Presse" în care vorbeşte despre polemica în jurul premiilor recentului festival de la Cannes. Să-i dăm cuvîntul.

Şi în acest an palmaresul festivalului de la Cannes face obiectul unei polemici. Se pare, în fapt, că a existat un dezacord între preşedintele juriului, Kirk Douglas, şi ceilalţi membri care compuneau acest juriu, în ce priveşte atribuirea premiului special al juriului filmului „Unchiul meu din America" de Alain Resnais.

Cu puţin timp după încheierea festivalului, revista americană de informaţii asupra spectacolelor „Variety" a publicat un articol în care Kirk Douglas declara în principal că „unii juraţi s-au reunit fără a-l consulta pentru a redacta o declaraţie potrivit căreia premiul special al juriului este la fel de important ca şi «Palme d'or». Toate aceste eforturi sînt insultante pentru Alain Resnais", spunea Kirk Douglas. „Dacă membrii juriului voiau să-i atribuie «Palme d'or», de ce n-au votat pentru el încă de la început ?", se întreba el.

În numele juriului, André Delvaux, Lenîle Caron, Robert Benayoun, Veljko Bulajic, Michael Spencer şi Ken Adam au redactat o punere la punct pe care au trimis-o la „Variety" dar care, pînă azi, n-a fost publicată decît de (revista) „Filmul francez". Ceea ce Kirk Douglas a omis cu grijă, precizează punerea la punct, este că juriul, după un tur (de scrutin) favorabil lui Bob Fosse, şi-a schimbat părerea în noaptea care preceda palmaresul (decizia finală nu trebuia luată înainte de a doua zi, la ora 1) şi i-a telefonat (lui Douglas) pentru a-l înştiinţa că voia să-l repună pe Alain Resnais în fruntea listei unde se aflase de la început. Deşi juriul a reclamat, în unanimitate, prezenţa lui, dl. Douglas, instalat la Cap Antibes (faimoasa localitate turistică de pe coasta Mediteranei — n.n.), a refuzat să vină pentru a prezida continuarea discuţiilor, spunînd : „ceea ce a fost făcut, rămîne făcut", laitmotivul său de la debutul deliberărilor. „Dacă au existat manevre, ele provin de la dl. Douglas, care convoca juriul în şedinţe expeditive, tăia scurt orice declaraţie, contra riguros filmul lui Alain Resnais pe care azi pretinde că-l apără, şi a refuzat să prezideze juriul pînă la sfîrşit". Juriul, adaugă, între altele, „că înainte de a părăsi Cannes-ul, el (juriul) a votat în unanimitate o moţiune remisă autorităţilor competente cerînd o modificare a regulamentului prin care, în viitor, să se împiedice o purtare atît de capricioasă".

„Această polemică nu este comentată de responsabilii festivalului de la Cannes. După palmaresul din 1979, se aminteşte, preşedinta juriului de atunci, François Sagan, critica violent, într-un articol publicat de cotidianul „Le Matin", atitudinea preşedintelui festivalului".

Textul agenţiei „France Presse" se încheie aici, dar nu mă pot abţine să scriu că el mă convinge că, într-adevăr, există mereu juraţi sau jurii atît de capricioşi ce devalorizează, nu numai în cultură, faptul pentru care s-au reunit.

DUMITRU CONSTANTIN

Lumea se amuză

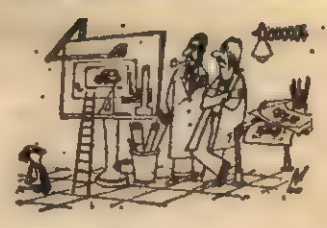

— A venit constructorul mini-automobilelor.
(După „Bunte Illustrierte" — R.F.G.)

Recorduri

Din impresionanta recoltă editorială anuală a lumii, să ne oprim pentru cîteva clipe atenţia asupra a două apariţii. Le vom numi deocamdată cartea A şi cartea B. Şi una şi alta au de fapt o apariţie perenă, căci în fiecare an, sub acelaşi titlu, ies de sub tipar nu noi ediţii ci noi lucrări pe tema fixată. Şi una şi alta îşi propun să prezinte evoluţii semnificative din ultimele 12 luni, stituaţii la zi, ilustrînd parcă odată mai mult truismul că lumea se schimbă perpetuu, că orice cifră este pasibilă să se perimeze de la un an la altul, că se merge oricum înainte (spre bine ? spre rău ?). Într-un fel, ambele cărţi sînt, de aceea, nişte cărţi ale recordurilor.

Cartea A este avidă de orice fel de recorduri, căci ele constituie chiar substanţa, raţiunea ei de a fi ; cartea B, deşi nu-şi propune, mai mult, deplinge faptul, este nevoită şi ea să înregistreze la fiecare nouă apariţie alte şi alte recorduri. Documentarea pentru cartea A este simplă — tot materialul se află la îndemînă în rubricile de fapt divers ale ziarelor de pretutindeni ; pentru cartea B, serioasă, temeinică, bogat informată şi solid argumentată, materia primă este mult mai greu de găsit, pentru că subiectul tratat este unul din cele mai învăluite de secret din cîte a cunoscut omenirea.

Virtualele vedete ale cărţii A sînt de o disponibilitate maximă pentru publicitate : oricine crede că a reuşit de pildă să înghită într-o priză mai multe ouă sau mai multe ace cu gămălie sau mai multe halbe de bere decît orice alt semen de-al său de pe Terra, că a stat într-un picior sau că a rămas treaz că a dansat sau că a cîntat la pian, că a vorbit la telefon sau a recitat ş.a.m.d. mai mult decît predecesorii deţinători de recorduri în materie, nu pregetă să facă demersurile necesare pentru includerea isprăvii în noua ediţie a lucrării. Protagoniştii recordurilor din cartea B sînt infinit mai reticenţi în popularizarea performanţelor lor ; mai mult, se face totul pentru zăgăzuirea informaţiilor, pentru antrenarea investigatorilor de piste false şi, în cel mai fericit caz, pentru sugerarea vagă numai a unor realităţi noi, adică atît cît se consideră că e strict necesar pentru slujirea propriei cauze.

Adresîndu-se omului obişnuit, în clipele sale de destindere, cartea A e concepută să stîrnească interes, curiozitate, să descreţească frunţile, să uimească, să contrarieze pînă la un punct, dar în final totuşi să amuze. Adresîndu-se tuturor oamenilor, de fapt oamenirii, şi cu deosebire factorilor de cea mai înaltă răspundere ai statelor, instituţiilor naţionale şi internaţionale celor mai serioase, dar şi celei mai largi opinii publice de pretutindeni, cartea B pune sub ochii cititorilor realităţi tulburătoare, evoluţii preocupante, îndeamnă la meditaţie profundă şi la acţiune energică şi neîntîrziată.

Ce concluzii am putea asadar trage din operaţiunea de asociere, fie şi numai pentru aceste cîteva clipe, a celor două lucrări, atît de diferite între ele încît nu au nimic comun în afara faptului că ambele sînt într-un fel, în mod voit sau nu, cărţi ale recordurilor ? Concluzia, deloc nouă, că progresul omenirii nu se măsoară în indiferent ce fel de procente sau cantităţi, superioare celor din etape anterioare, că propensiunea de totdeauna a fiinţei umane spre mai mult, mai repede, mai bine nu este echivalentă cu frenezia performanţei cu orice preţ, a performanţei întinse pînă la absurd.

Cartea A se şi intitulează de fapt „*Cartea recordurilor*" şi ea consemnează ori însuşiri şi dexterităţi deosebite, ori slăbiciuni umane faţă de care se poate manifesta mai multă sau mai puţină îngăduinţă fiind vorba în fond de niste lucruri gratuite dar care nu fac rău nimănui. Cartea B este *Anuarul „Înarmările în lume şi dezarmarea"*, editat de Institutul Internaţional de Cercetări asupra Păcii de la Stockholm (S.I.P.R.I.), şi ea lansează, an de an, un nou şi tot mai patetic semnal de alarmă în legătură cu aberaţia fără precedent şi primejdia fără seamăn pe care o reprezintă în istoria umanităţii actuala cursă a înarmărilor.

Nu cunosc care este recordul-vedetă lansat de ediţia pe 1980 a „Cărţii recordurilor", dar oricare ar fi el nu poate depăşi prin semnificaţii sau implicaţii perimetrul gratuităţii. Dar cifra de 500 de miliarde de dolari, cît va cheltui cu siguranţă omenirea în 1980 pentru înarmări, cifră cuprinsă în ediţia din acest an a lucrării editate de S.I.P.R.I., ridică un mare semn de întrebare, trasează un imens semn de exclamare.

Afirmaţiei — cu valoare de record şi ea deşi nu este exprimată cifric — „*Deceniul dezarmării s-a terminat cu un eşec total*", formulată de ultima ediţie a Anuarului S.I.P.R.I., se impune a i se substitui, pînă nu este prea tîrziu, constatarea către care aspiră în cel mai înalt grad popoarele de pretutindeni că „*ultimul an s-a încheiat cu un eşec total în planul înarmărilor*".

CORNELIU VLAD

Cooperare în domeniul literaturii pentru copii

De la începutul secolului nostru numărul cărţilor pentru copii a crescut simţitor, iar cărţile destinate micilor cititori au căpătat o mai mare importanţă în ochii adulţilor şi în primul rînd ai educatorilor (părinţi, profesori, bibliotecari). Coeditările, traducerile, calitatea tot mai bună a tiparului, ilustraţiilor, prezentării, precum şi diferitele manifestări legate de producţia editorială — schimburi artistice şi muzicale, conferinţe — au devenit practici frecvente în zilele noastre. Legat de cooperarea pe plan internaţional în domeniul literaturii pentru copii, trebuie remarcată activitatea Bibliotecii internaţionale a tineretului de la München. Centrului de informare asupra culturii copiilor din New York, UNICEF-ului, secţiilor de biblioteci pentru copii din cadrul Federaţiei internaţionale a asociaţiei bibliotecarilor şi Uniunii internaţionale pentru cărţi destinate copiilor. În multe biblioteci publice şi şcolare, copiii sînt familiarizaţi cu noţiunea de înţelegere pe plan mondial, cu ajutorul unor programe care au ca temă „culturile lumii". Acestea cuprind expoziţii, spectacole, conferinţe, întîlniri cu personalităţi de seamă din domeniul ştiinţei şi culturii. Sînt necesare numeroase cunoştinţe interdisciplinare în legătură cu problemele de bază relative la cooperarea internaţională, pentru a se putea elabora tipul cel mai adecvat de literatură pentru copii. Copilul trebuie să înţeleagă spiritul colaborării internaţionale, fiind pregătit pentru aceasta cu ajutorul unei literaturi care să-i dezvolte spiritul de prietenie, să descrie viaţa copiilor din diferite ţări, sau scrisă de copii. Copiii trebuie să aibă la îndemînă cărţi de informare cu caracter general, cărţi de călătorii şi geografie, traduceri ale unor lucrări de seamă din literatura mondială contemporană, traduceri din clasici, legende, mituri, povestiri populare, istorii ale civilizaţiilor şi culturilor, biografii de oameni celebri. Toate acestea dau posibilitatea copiilor să exploreze necunoscutul şi viitorul, să cunoască cele mai bune opere literare din lume.

Cooperarea culturală trebuie să contribuie, după cum se relevă în Declaraţia de principii ale cooperării culturale internaţionale a U.N.E.S.C.O. din 1967, la stabilirea unor raporturi stabile şi durabile între popoare, făcîndu-se abstracţie de tensiunea din cadrul relaţiilor internaţionale. După cum arăta Arnold Toynbee, secolul al XX-lea va rămîne în istorie nu ca secolul conflictelor politice sau al invenţiilor tehnice, ci ca o epocă în care societatea a întrevăzut bunăstarea lumii întregi ca un obiectiv realist. La conferinţa generală a educaţiei de la Geneva din 1977 s-a făcut o analiză critică a factorilor care stau la baza contradicţiilor şi tensiunii dintre ţări şi a mijloacelor necesare pentru a le surmonta. Problemele internaţionale trebuie considerate ca teme de creaţie. Legislaţia şi reglementările naţionale care definesc obiectivele generale ale educaţiei trebuie să cuprindă şi măsuri şi dispoziţii relative la dezvoltarea unui spirit de pace şi înţelegere reciprocă între popoare şi respectarea drepturilor omului. Pentru aceasta este nevoie de documente scrise şi audiovizuale, de specialişti interdisciplinari care să ilustreze marile probleme ale umanităţii şi necesitatea cooperării internaţionale, de materiale care să ilustreze cultura şi modul de viaţă din fiecare ţară, principalele probleme cu care se confruntă şi participarea la activităţile internaţionale.

Autorii cărţilor pentru copii, pornind de la o triplă perspectivă — literară, metodologică şi psihologică — trebuie să-i facă pe tinerii cititori să înţeleagă necesitatea instaurării unei noi ordini economice internaţionale, deziderat pentru care ţara noastră, în frunte cu preşedintele ei, luptă pe toate planurile.

NICOLAE N. RĂDULESCU

Tăcutul Dali

Salvador Dali a mai făcut o trăsnaie. S-a îmbolnăvit. Mustăţile sale ascensionale, mustăţile sale velasqueziene, la care a ţinut atît de mult, îl abandonează. De cîtva timp, straniul nostru contemporan tace într-o izolare totală. Dali nu se mai strîmbă la lume. Bătrînul bolnav îşi ascunde cu pudoare cochetăria rănită. Din extravaganţa lui n-a rămas decît liniştea frigului. Locatar discret al unei moderne clinici din Barcelona, el este asistat de trei medici — un urolog, un neurolog şi un... psihiatru. Secretul acestei recluziuni nu-l ştiu decît soţia sa, Gala, valetul său, Arturo, şi omul său de încredere, Enrique Sabater.

Aflînd despre starea fizică şi mentală a lui Dali, sora sa, Ana Maria, teribila sa soră care nu i-a mai adresat nici un cuvînt de cînd el s-a însurat cu Gala (pe care i-a... luat-o lui Paul Eluard în 1929 şi cu care s-a căsătorit religios abia în 1958 !), ar fi exclamat : „Fratele meu traversează în sfîrşit o criză de luciditate !" Dali tace, dar, printr-o ironie sută la sută daliniană, alţii au intrat în reluul trăsnelii. Alţii, aflaţi acum în jurul lui, cum este de exemplu directorul clinicii în care este internat Dali, care şi-a afişat, în sala de aşteptare a cabinetului său, într-un delir ce aminteşte de unele creaţii ale pacientului, toate cele 90 de diplome pe care i le-au acordat facultăţile Spaniei şi Americii Latine. Şi care, atunci cînd este întrebat cum se simte Dali, o ia razna prin istorie.

Dali rămîne un trăsnit iubit de oameni, umorul lui servindu-le în multe împrejurări drept terapie. De ce am vedea în strîmbăturile şi extravaganţele lui numai un mijloc de a-şi crea şi întreţine mitul personal (a făcut în schimb o publicitate pe cît de zgomotoasă, pe atît de ingenioasă mişcării suprarealiste, în care s-a „însinuat" în 1929 !) şi nu o formă de protest, chiar şi inconştient, în faţa cruzimii, cinismului şi singurătăţii ? Asta în ciuda faptului că el a fost învinuit de compromisuri cu puterile politice şi religioase. Trăsnelile lui Dali n-au făcut decît să reflecte nebunia din jurul său şi poate de aceea cel mai adesea omul şi pictorul şi-au atras mai degrabă indiferenţa amuzată decît supărarea. Dali e ca un copil neastîmpărat, dotat, trebuie s-o recunoaştem, cu o mare forţă a inventivităţii. De aceea nici nu ne vine

să credem că are 76 de ani şi că e bolnav.

Pictorul de geniu, artistul proteiform, probînd aceeaşi mobilitate catalană proprie lui Picasso sau Miró (să nu uităm că tablourile sale, îndeosebi cele de tinereţe, sînt adevărate poeme ale culorii, să nu uităm excelenta sa compoziţie „Presimţirea războiului civil", din 1936), este acum bolnav. Tocmai el. Gurile rele spun — aşa se vorbeşte cel puţin în localitatea de pe Costa Brava unde „salvatorul picturii moderne" locuieşte (în „închisoarea lui voluntară", care i-a costat o avere) şase luni pe an — că Dali este nu numai sechestrat, dar chiar ruinat. Pentru că şi-a găsit nasul. În persoana secretarului său, care i-a băgat în cap că ar putea fi răpit. Motiv pentru care i-a înlăturat pe toţi cei din preajma lui Dali, rămas acum singur, bătrîn şi aproape neputincios. Acest Enrique Sabater, care comercializează semnăturile lui Dali la preţul diamantului, i-a băgat în cap stăpînului său că trebuie să fie păzit şi izolat, ceea ce naivul pictor s-a grăbit să creadă. Spre marea bucurie a acestui play-boy catalan care a reuşit să ajungă în cîţiva ani mai bogat decît pictorul, pe care îl sfidează acum pe aceeaşi însorită Costa Brava cu o vilă ultraluxoasă, dotată cu circuit interior de televiziune şi cu multe alte acareturi. („Lui domnul Dali, spune el, îi place să parieze. De zece ani eu am pariat de fiecare dată pentru un tablou. Ei şi-a plătit întotdeauna datoriile".) Venise în calitatea lui de fotograf la Dali căruia nu i-a dat niciodată cei 15 mii de dolari ceruţi de maestru, dar „am reţinut lecţia". (Pictorului i-au plăcut întotdeauna banii, motiv care i-a inspirat lui André Breton anagrama „Avida Dollars".)

Ex-căpitanul de la Royal Navy, irlandezul Peter Moore (pantaloni scurţi, verzi, vestă verde sau galbenă floare galbenă la butonieră ! ?), are acum toate motivele să jubileze. L-a părăsit de Dali din cauza lui Babou. Îndrăgostit ca şi maestrul de specia din care făcea parte frumosul şi nu tocmai blîndul patruped, fostul secretar a refuzat ca el să fie împăiat atunci cînd s-a interzis particularilor să mai ţină pe lîngă casă aceste pisici sălbatice al căror nume (ocelot) are rezonanţe aztece.

Dali a mai făcut o trăsnaie. S-a îmbolnăvit. Îmi place să cred că doar se strîmbă...

DUMITRU AVRAM

Sportivii români, pe cea mai înaltă treaptă a podiumului de premiere

MOSCOVA, 29 iulie, prin telefon de la trimisul nostru special

Zilele care au urmat ultimei noastre transmisii au fost, cu puține excepții, frumoase. Atît la propriu cît și la figurat.

Pe de o parte, pentru că, după cîteva ploi bacoviene căzute peste capitala olimpiadei de vară, s-a arătat soarele.

Pe de altă parte, pentru că, după un început ezitant, sportivii tricolori și-au impus valoarea și clasa, reușind să se numere printre protagoniștii acestei competiții și, implicit, să intre în posesia doritelor medalii.

Pînă la această oră cinci dintre ele sînt de aur, la acest capitol bilanțul arătîndu-se superior celui de la Montreal, fără ca românii să-și fi spus ultimul cuvînt.

Primul care ne-a descretit frunțile a fost, respectînd cronologia, Ștefan Rusu, rădăuțeanul dovedindu-se cel mai puternic dintre luptătorii de greco-romane ai categoriei de 68 de kilograme. Puternic și în același timp stăpîn pe fortele și reacțiile sale, calități cu atît mai necesară cu cît, după eliminarea sovieticului Naibandian, cu tot dreptul marelui favorit, polonezul Saupron și suedezul Skiold au ridicat pretenții, în parte justificate, la aur, numai că în concepția elevului lui Aurel Zegrea n-au intrat nici de data asta jumătățile de măsură. Căutînd cu calm, atacînd cu inteligență, Rusu l-a întrecut pe Saupron într-o luptă care a fost a dibăciei și a nervilor, concomitent. El a făcut astfel pasul hotărîtor spre cea mai înaltă treaptă a podiumului de unde, cu ochi înlăcrimați, a privit drapelul tricolor înălțindu-se pe catarg. El a adăugat aici un titlu olimpic, deplin meritat, pe o carte de vizită ce mai conține, pînă la 24 de ani, unul mondial (Mexico 1978) și mai multe continentale (Brusa 1977, Oslo 1978, București 1979, Prievidza 1980). Cu Ștefan Rusu, cu Vasile Andrei, și el medaliat cu bronz, la 100 de kilograme, cu Constantin Alexandru și cu Petre Dicu, despre a căror ispravă am relatat și sîntămina trecută, formația noastră de greco-romane și-a respectat promisiunile, contribuind la zestrea de medalii și puncte a delegației României ! Perimetru nu doar al mușchilor de cremene ci și, ne-am lămurit mai bine ca oricînd în sala T.S.K.A., al unor inteligențe cu nimic mai prejos decît ale altor discipline, luptătorii ne-au obișnuit cu succesele și, iată, ei nu s-au dezmințit nici la Moscova.

Mare parte dintre ei ca și colectivul de antrenori, avîndu-l în frunte pe Ion Corneanu, merită sincere și fierbinți felicitări, pe măsura muncii și a seriozității ascunse în spatele unor medalii cucerite cu bărbăție și, adesea, cu nestiute servicii. Alții n-au dat nici măsura capacității lor. Ne gîndim, în primul rînd, la multiplul campion mondial Ion Draica, declasat din cauza unei duble descalificări. Nici Nicu Gingă (locul 4), nici Mihai Botilă (4), nici Roman Codreanu (6) nu s-au arătat în apele lor, dar despre asta vom vorbi mai pe larg la întoarcere.

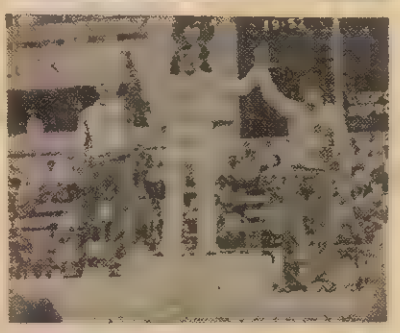

Medaliați cu aur: Sanda Toma, Ștefan Rusu și Corneliu Ion

Mergînd mai departe, să sperăm că Ion Corneliu a salvat, la pistol viteză, tirul românesc, dobîndind unul dintre cele mai disputate titluri ale actualei Olimpiade. Intrat pe standurile de la Mitisci la 9 dimineața, compatriotul nostru n-a părăsit poligonul decît după 8 ore, o întreagă zi de muncă, dar l-a părăsit fericit, cu medalia de aur la gît.

La puțină vreme după terminarea probei, l-am găsit pe proaspătul campion, focșănean după locul nașterii, 29 de ani împliniți la 27 iunie, în Satul Olimpic. Am stat de vorbă cîteva minute. Cum a fost ? l-am întrebat. A fost bine, 598 de puncte și medalia de aur. Am realizat cele mai multe puncte, sînt mulțumit. V-ați îndoit vreo clipă de victorie ? Ca să fiu sincer, da. La 8 secunde, am tirnis de două ori alături de decar. Mi-am revenit însă și n-am mai ratat nimic. Întrebarea dacă a fost greu, pusă în virtutea inerției, nu se afirmă cu nici un răspuns deși fericitul interlocutor, marcat de oboseală, nu prea îmbia la asta, am insistat, aflînd că nu, n-a fost mai greu ca altă dată. Ce vă doriți cel mai mult în acest moment ? Mă bucur din tot sufletul că am cîștigat. Pentru țară, pentru antrenorul Teodor Coldea, pentru mine, pentru familia care trebuie să fi aflat vestea la această oră, căci l-am rugat pe secretarul federal Viorel Manciu să sune la București. Cred că băiatul meu este acum în al nouălea cer. Ca să vă răspund, nu mai am putere să mănînc, aș vrea să dorm.

A doua zi, seara, „Sovietski sport" a publicat, în pagina a 4-a, o amplă relatare a cîștigătorului de la Mitisci. Era publicată fotografia campionului român, cibernetician de profesie, subliniind cu cîte eforturi, „fruntea românului era plină de picături de sudoare, dar mîna lui a rămas încremenită pe pistol", și cu cîtă stăpînire de sine a obținut Ion Corneliu medalia de aur.

Au urmat apoi serile de vis ale gimnasticii românești. S-a scris despre asta, din cîte am aflat, abundent în presa cotidiană, nu vom insista. Este de datoria noastră însă să subliniem că școala românească de gimnastică și-a dovedit clasa excepțională, elevele sotților Karoly aducînd la București șapte medalii. Cu cîțiva ani în plus, cîteva kilograme în plus, Nadia noastră, zeița de la Montreal, a răsărit din nou, cu o forță, o siguranță, o eleganță, o prospețime, o bucurie de a trăi și de a dărui, care au cucerit inimile tuturor spectatorilor. Cu Nadia, Teodora Ungureanu, Gabriela Trușcă, Camelia Voinea, Mihaela Stănuleț, Emilia Eberle, Rodica Dunca, Anca Grigoraș, Simona Pauca, Lavinia Agache, Cristina Grigoraș, Steliana Nistor, Dumitra Popescu, Ecaterina Szabo, Maria Filatov, Gina Gogean, Aurelia Dobre, Mihaela Cîmpeanu, Cristina Cucu, Camelia Ștefănescu, Corina Ungureanu, Lucia Hagiu, Doina Staicu, Rodica Arba, Mihaela Șteopoaie, Ioana Ene, Mihaela Ștefănescu, Ioana Ștefan, Anca Constantin, Ioana Constantin, Simona Grapă, Mihaela Trașcă

Întîlnire prietenească între tovarăşii NICOLAE CEAUŞESCU ŞI LEONID BREJNEV

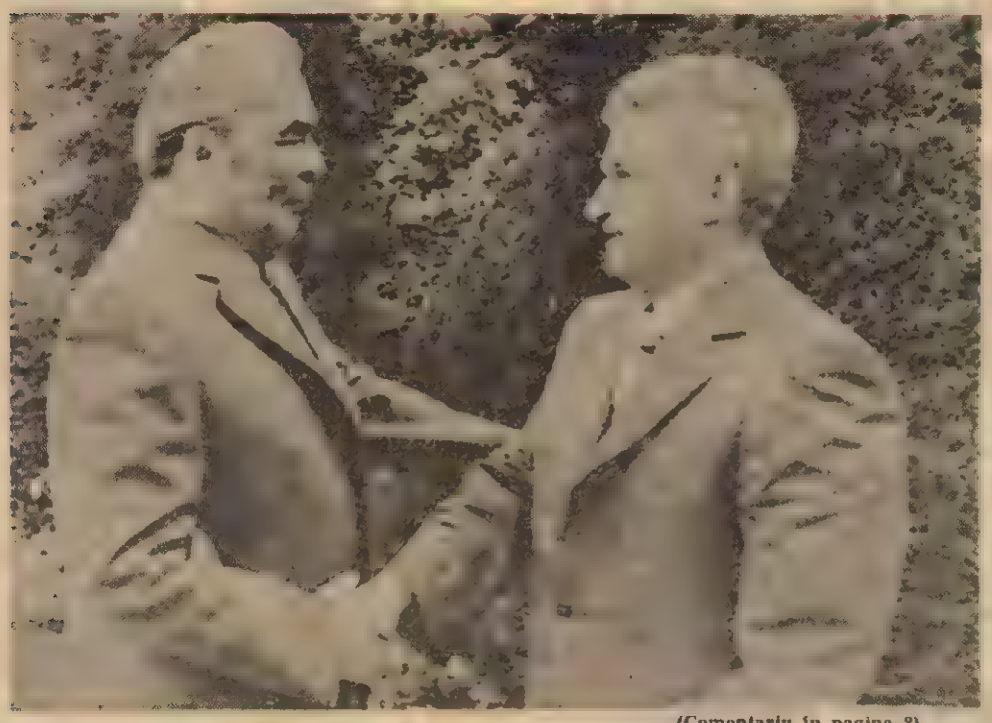

(Comentariu în pagina 2)

Vizita de lucru a tovarăşului NICOLAE CEAUŞESCU în judeţul Galaţi

Miercuri, secretarul general al partidului, preşedintele republicii, tovarăşul Nicolae Ceauşescu, împreună cu tovarăşa Elena Ceauşescu, cu alţi tovarăşi din conducerea de partid şi de stat, a făcut o nouă vizită de lucru în judeţul Galaţi. După cum am aflat din transmisiile radiofonice recepţionate pînă la închiderea ediţiei, programul vizitei a cuprins importante obiective economice, îndeosebi de pe marea platformă siderurgică unde, între altele, tovarăşul Nicolae Ceauşescu a tăiat panglica inaugurală a unei noi şi semnificative capacităţi de producţie pentru oţelul românesc.

Acest eveniment va fi reflectat amplu în numărul viitor al revistei.

flacăra

ANUL XXIX • Nr. 32 (1475) • 7 AUGUST 1980

Organul uniunii Tineretului Comunist şi Uniunii Sindicatelor

23 AUGUST 1944-1980

Ziua oamenilor din adîncuri

Am revenit la Întreprinderea minieră Rovinari, această platformă-cheie sau matcă a cărbunelui Văii Gorjului, după aproape un an. Aparent, sau cel puţin pentru ochiul nostru, care, deşi fără să se blazeze, s-a obişnuit cu prefacerile de anvergură, nemaisesizînd şi nuanţele, priveliştea este neschimbată. Aceeaşi imagine de pustiu selenar, străpuns ici-colo de mari cratere circulare prin care se tirăsc ca nişte gigantici melci excavatoare-moduli lunari, înalte de zeci de metri, grele de milioane de kilograme, acelaşi vid mobilat la distanţe micro-astrale cu particule de energie mişcătoare (sînt benzile transportoare care deversează cărbunele în buncărele marii termocentarale din Rogojelu) prinse într-o ciudată, dar strictă coeziune, care dă sens şi relief inteligibil tabloului. Dar ce înseamnă un an în viaţa unei mari întreprinderi miniere şi a oamenilor care-o alcătuiesc? Înseamnă, ne dă a înţelege tov. Mihai Pasere, secretarul Comitetului de partid al I.M. Rovinari, un efort pe care cuvintele, chiar şi cifrele ce-l măsoară, se dovedesc inapte în a-l putea lumina la întreaga-i dimensiune. Dacă ridici ideea de înfruntare cu ziua la scara celor peste 3 000 de oameni ai Rovinarilor, obţii o vagă idee a ceea ce, aici, se cheamă, fizic, efort. Să ne închipuim, adaugă M. Pasere, o greutate trasă pe scripeţi, ceva ca un ascensor minieresc, ca o „colivie", cum i se spune (care „colivii" nu lipsesc nici aici, în uriaşele cariere sau „mine

(Continuare în pagina 4)

ILIE PURCARU

NUME DE AUR ÎN CRONICA SPORTULUI ROMÂNESC

Nadia Comăneci

Corneliu Ion

Ştefan Rusu

Sanda Toma

Ivan Patzaichin, Toma Simionov

Fotografii de AUREL NEAGU

În miez de august — Bucureşti, capitala istoricilor de pretutindeni

În zilele de 10—17 august, Bucureştiul va deveni o adevărată capitală a istoricilor de pretutindeni, găzduind cea mai prestigioasă reuniune cu acest profil care a avut loc vreodată în ţara noastră: al XV-lea Congres mondial de ştiinţe istorice, sub înaltul patronaj al preşedintelui ţării, Nicolae Ceauşescu. Un fapt poate mai puţin cunoscut: cu acest prilej vor ţine la Bucureşti, concomitent, minicongrese sau consfătuiri de lucru zeci de organisme afiliate sau comisii interne ale Comitetului internaţional de ştiinţe istorice, de la Asociaţia internaţională de studii bizantine şi „Instituto

(Continuare în pagina 6)

LIONEL NIŢESCU

Mult e dulce

Pastel

În august, Marea e păzită de cîini. Doi de piatră, la miază-noapte, doi de smirnă, la sud. De cînd e lumea aşternută în cearcăn de măr, niciodată clipele Dobrogei nu s-au iscălit cu atîta lună fragedă ca aseară. Paştele de lut ai Bărăganului venise să îşi scalde caii de purpură în taifunul vestitorilor de septembrie. Erau divinităţile în succesiune, straturi de zei peste straturi de grîu, şi la mijloc, şarpele de aur al casei, învelit cu spice — scutură-te, friu al luceafărului peste îngîmfate depărtări!

Noaptea, în Dobrogea, timpul e gol de memorie, caută mărăcinii de lupi şi îşi înţeapă degetele în cornul ţiţelor din stînă. Se luptă adevărul înalt şi pierde bătălia cu ploaia de stele. Nestăpînit de zodii, pămîntul de ţine cu haimanalele — bea de stinge, fură pepeni, se dă în leagăn pe cumpene de fîntînă şi se şterge la gură cu vulpi, toarnă otravă în urechi şi ne dă în judecata eternităţii: veniţi, veniţi cei blestemaţi de frumos! În Dobrogea, noaptea, inima ia formă de lacrimă, gîndul traversează spaţii înclinate păcatului, genunchiul se îndoale, rotund muritor, pe legendă de grîu, pe straturi de zei, pe înclinată dragostea noastră. Şi trec, şi-mi sparg coviltirul, şi le iubesc cu deznădejde, toate drumurile spre Brăila.

FĂNUŞ NEAGU

TÎRGUL DE MOSTRE DE BUNURI DE CONSUM ÎNTR-O EDIŢIE-BILANŢ

La a XI-a ediţie, Tîrgul de mostre de bunuri de consum, deschis şi în acest an la Complexul expoziţional din Piaţa Scînteii, revendică statutul unei manifestări cu tradiţia consolidată, divulgînd totodată una dintre vocaţiile fundamentale ale Bucureştilor; vocaţia de oraş comercial, afirmată nu numai pe plan intern, ci şi pe plan internaţional.

În 17 pavilioane, cu o suprafaţă de peste 42 000 mp, sînt etalate în această ediţie peste 200 000 produse şi saltul realizat de industriile noastre de profil, evident, va fi cu atît mai revelator cînd vom reaminti cititorilor noştri că ediţia inaugurală a acestei manifestări de prestigiu nu a oferit vizitatorilor mai mult de 2 700 produse. Fiind vorba despre un salt realizat pe

(Continuare în pagina 11)

P. MIHAI

UN MOMENT DE ÎNSEMNĂTATE DEOSEBITĂ ÎN DEZVOLTAREA RELAŢIILOR ROMÂNO-SOVIETICE

Recenta întîlnire prietenească din Crimeea dintre tovarăşul Nicolae Ceauşescu, secretar general al Partidului Comunist Român, preşedintele Republicii Socialiste România, şi tovarăşul Leonid Brejnev, secretar general al C.C. al P.C.U.S., preşedintele Prezidiului Suprem al U.R.S.S., constituie un moment de însemnătate deosebită în dezvoltarea relaţiilor româno-sovietice. Aceste relaţii, al căror cadru îl constituie Tratatul de prietenie, colaborare şi asistenţă mutuală, precum şi Declaraţia comună, semnată la nivelul cel mai înalt cu prilejul vizitei efectuate de tovarăşul Leonid Brejnev în 1976 în România, se bazează pe principiile deplinei egalităţi în drepturi, suveranităţii şi independenţei naţionale, neamestecului în treburile interne, avantajului reciproc, solidarităţii şi întrajutorării tovărăşeşti.

Dialogul româno-sovietic la nivel înalt a prilejuit un rodnic schimb de păreri cu privire la stadiul şi perspectivele de dezvoltare a relaţiilor româno-sovietice, subliniindu-se caracterul larg, multilateral şi temeinic al acestor relaţii, precum şi necesitatea dezvoltării lor şi mai ample în viitor. În ceea ce priveşte colaborarea economică, pornindu-se de la potenţialul economic în continuă creştere al celor două ţări, de la cerinţa folosirii mai depline a realizărilor lor tehnologice, s-a scos în evidenţă necesitatea de a se intensifica colaborarea de lungă durată în domenii de vîrf ale tehnicii moderne, cum sînt energetica, construcţiile de maşini, electronica, precum şi în alte sectoare de interes comun. Concomitent cu extinderea şi diversificarea conlucrării pe plan bilateral, cele două ţări vor adînci şi dezvolta colaborarea în cadrul C.A.E.R.

Întîlnirea de la 4 august dintre tovarăşii Nicolae Ceauşescu şi Leonid Brejnev a prilejuit şi un schimb de opinii cu privire la evoluţia vieţii internaţionale actuale, la un şir de probleme ce frămîntă omenirea în zilele noastre. Reliefînd însemnătatea concluziilor şi aprecierilor din documentele Consfătuirii din mai a Comitetului Politic Consultativ al statelor participante la Tratatul de la Varşovia, cei doi conducători de partid şi de stat şi-au exprimat hotărîrea de a milita şi în viitor pentru destindere, pentru întărirea încrederii şi dezvoltarea dialogului politic între state cu orînduiri sociale diferite, pentru continuarea politicii de pace şi colaborare, de apărare a dreptului tuturor popoarelor la o dezvoltare independentă — condiţie fundamentală a făuririi unei păci trainice pe pămînt.

Avînd loc la puţină vreme după aniversarea a cinci ani de încheierea Conferinţei general-europene de la Helsinki, întrevederea din Crimeea a constituit un prilej pentru abordarea unor probleme legate de viitoarea reuniune de la Madrid. Cei doi conducători de partid şi de stat s-au pronunţat pentru desfăşurarea acestei reuniuni într-un spirit de lucru constructiv, considerînd că lucrările acestei reuniuni trebuie să fie concentrate în direcţia elaborării de măsuri practice menite să slujească întăririi securităţii, colaborării şi păcii pe continentul european. În cadrul dialogului s-a subliniat importanţa deosebită pe care ar avea-o adoptarea la reuniunea de la Madrid a unei hotărîri politice privind convocarea unei Conferinţe general-europene pentru dezangajare militară şi dezarmare.

Aducînd o contribuţie de cea mai mare însemnătate la întărirea colaborării prieteneşti dintre cele două partide, ţări şi popoare, în interesul reciproc, al cauzei socialismului, păcii, destinderii şi conlucrării internaţionale, recenta întrevedere din Crimeea a pus încă o dată în evidenţă rolul hotărîtor pentru dezvoltarea relaţiilor româno-sovietice al întîlnirilor dintre tovarăşii Nicolae Ceauşescu şi Leonid Brejnev, întîlniri care, prin bogăţia temelor abordate, prin înţelegerile convenite, au dat de fiecare dată impuls conlucrării dintre România şi Uniunea Sovietică în cele mai diverse domenii.

P. NICOARĂ

Şedinţa Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R.

În şedinţa ţinută pe data de 2 august, Comitetul Politic Executiv al C.C. al P.C.R. a aprobat şi a dat o deosebită apreciere rezultatelor vizitei oficiale efectuate de tovarăşul Nicolae Ceauşescu, secretar general al Partidului Comunist Român, preşedintele Republicii Socialiste România, împreună cu tovarăşa Elena Ceauşescu, în Franţa, în perioada 23—26 iulie. Potrivit aprecierii Comitetului Politic Executiv, această vizită, prin bilanţul său bogat, s-a înscris ca un nou şi important moment în dezvoltarea multilaterală a relaţiilor româno-franceze, ca un eveniment cu profunde semnificaţii în sfera vieţii internaţionale. În cadrul şedinţei a fost reafirmată înalta preţuire faţă de activitatea deosebită desfăşurată de tovarăşul Nicolae Ceauşescu, strălucit ilustrată şi cu ocazia recentei vizite în Franţa, pentru promovarea neabătută a politicii externe de pace, prietenie şi colaborare a ţării noastre. După cum se subliniază în comunicatul şedinţei Comitetului Politic Executiv, această politică realistă, constructivă, la elaborarea şi înfăptuirea căreia conducătorul partidului şi statului nostru are un rol determinant, precum şi realizările remarcabile obţinute de poporul român în edificarea noii orînduiri au sporit considerabil, cu deosebire în ultimii 15 ani, prestigiul României pe toate meridianele globului.

Comitetul Politic Executiv a relevat că noul dialog româno-francez la nivel înalt stimulează puternic dezvoltarea în continuare a relaţiilor dintre România şi Franţa, relaţii de strînsă prietenie şi colaborare, cu îndelungate şi bogate tradiţii, care au cunoscut în ultimii ani un curs mereu ascendent. În cadrul şedinţei s-a subliniat cu satisfacţie că în timpul convorbirilor a fost reliefată dorinţa ambelor părţi de a acţiona pentru ridicarea pe un plan superior a conlucrării româno-franceze, pe baza principiilor egalităţii în drepturi, respectului independenţei şi suveranităţii naţionale, neamestecului în treburile interne, avantajului reciproc. Pe linia colaborării rodnice româno-franceze, de o apreciere deosebită s-au bucurat — din partea Comitetului Politic Executiv — înţelegerile convenite privind valorificarea mai deplină şi eficientă a posibilităţilor pe care le oferă potenţialul economic şi tehnico-ştiinţific al României şi Franţei, în vederea dublării, în perioada 1980—1985, a schimburilor comerciale dintre cele două ţări, în vederea intensificării cooperării în sectoare de vîrf ale producţiei materiale, precum şi pe terţe pieţe. Au fost apreciate, de asemenea, măsurile preconizate pe linia colaborării cultural-artistice.

În cadrul şedinţei Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R. au fost evidenţiate, de asemenea, rezultatele schimbului de păreri româno-francez la nivel înalt cu privire la unele probleme esenţiale ale actualităţii politice internaţionale. Marcînd hotărîrea României şi Franţei de a întări conlucrarea pe arena internaţională pentru afirmarea politicii de destindere şi pace, schimbul de păreri dintre preşedinţii Nicolae Ceauşescu şi Valéry Giscard d'Estaing a reliefat necesitatea ca toate statele lumii să acţioneze energic pentru diminuarea tensiunii internaţionale, pentru soluţionarea exclusiv pe cale paşnică, prin tratative, a problemelor litigioase, pentru eliminarea cu desăvîrşire din relaţiile interstatale a forţei şi a ameninţării cu forţa, pentru reluarea şi continuarea politicii de destindere şi colaborare, de respect al independenţei şi suveranităţii naţionale. Remarcînd atenţia acordată de cei doi şefi de stat problemelor securităţii şi colaborării în Europa, Comitetul Politic Executiv a dat o înaltă apreciere hotărîrii preşedinţilor Nicolae Ceauşescu şi Valéry Giscard d'Estaing de a întări conlucrarea dintre România şi Franţa pe arena mondială, în vederea bunei pregătiri a reuniunii de la Madrid, astfel încît aceasta să răspundă aşteptărilor popoarelor, dorinţei lor de a trăi şi conlucra într-un climat de pace şi securitate ; a fost apreciată, de asemenea, hotărîrea celor două ţări de a conlucra activ, împreună cu celelalte popoare, pentru a-şi aduce contribuţia la soluţionarea prin mijloace paşnice a stărilor de încordare şi conflict existente în diferite regiuni ale globului, la lichidarea fenomenului subdezvoltării şi instaurarea unei noi ordini economice internaţionale, la democratizarea relaţiilor internaţionale, la edificarea unei lumi mai bune şi mai drepte.

Relevînd profundul ecou şi adeziunea deplină, entuziastă a întregii noastre naţiuni la rezultatele vizitei oficiale în Franţa a tovarăşului Nicolae Ceauşescu şi a tovarăşei Elena Ceauşescu, precum şi larg ecou pe plan internaţional al vizitei, Comitetul Politic Executiv a stabilit măsuri corespunzătoare pentru realizarea în cele mai bune condiţii a obiectivelor de colaborare şi cooperare româno-franceze, pentru dezvoltarea şi întărirea continuă a tradiţionalelor relaţii prieteneşti dintre cele două ţări şi popoare, în folosul şi spre binele lor, al cauzei generale a înţelegerii şi păcii pe continentul nostru şi pe tot globul.

La cinci ani după Helsinki, în întîmpinarea reuniunii de la Madrid, România lansează, printr-o Declarație-apel către guvernele și popoarele țărilor participante la Conferința general-europeană

UN CUPRINZĂTOR PROGRAM DE ACȚIUNE CONCRETĂ PENTRU ÎNFĂPTUIREA SECURITĂȚII ȘI PĂCII

„Avem ferma convingere că stă în puterea popoarelor ca, acționînd unite, să pună cu desăvîrșire capăt politicii de forță și dictat, politicii imperialiste și colonialiste, să asigure promovarea unei politici noi, de destindere, independență națională și pace".

NICOLAE CEAUȘESCU

Oamenii muncii din țara noastră au luat cunoștință cu profundă satisfacție de lucrările Ședinței comune a Biroului Marii Adunări Naționale, Consiliului de Stat și Biroului Executiv al Guvernului Republicii Socialiste România, consacrate împlinirii a cinci ani de la semnarea Actului final al Conferinței general-europene de la Helsinki. Un viu interes au suscitat lucrările ședinței comune și în rîndul opiniei publice internaționale. Cuvîntarea rostită cu acest prilej de tovarășul Nicolae Ceaușescu, Declarația-apel a Marii Adunări Naționale, Consiliului de Stat și Guvernului Republicii Socialiste România către toate parlamentele, organele supreme și șefii de stat, către guvernele și șefii de guverne, către toate popoarele țărilor participante la Conferința general-europeană de la Helsinki, adoptată la ședința comună, constituie documente de o excepțională valoare teoretică și practică, în care cetățenii patriei noastre văd o nouă și puternică manifestare a politicii partidului și statului nostru, îndreptată cu neabătută consecvență spre crearea unui climat nou de colaborare și securitate în Europa, spre asigurarea păcii în lumea întreagă.

Atît cuvîntarea tovarășului Nicolae Ceaușescu, cît și Declarația-apel dau o înaltă apreciere Conferinței general-europene de la Helsinki, pe care o consideră eveniment de importanță istorică în viața continentului nostru. Conferința, se arată în Declarația-apel, a stabilit pentru prima dată, la nivelul șefilor de stat și guvern, obiectivele fundamentale ale edificării securității și păcii în Europa, ale făuririi unui climat nou, de încredere, prietenie și pace între toate națiunile de pe continent.

Cele două documente realizează o analiză pătrunzătoare a evoluției situației internaționale în ultimii cinci ani. Această evoluție se prezintă deosebit de complexă. Pe de o parte, s-a dezvoltat activitatea statelor și popoarelor împotriva politicii imperialiste, de forță și dictat ; noi popoare și-au cucerit independența. Popoarele, forțele antiimperialiste, progresiste, de pretutindeni, au demonstrat că sînt hotărîte să facă totul pentru a-și asigura dezvoltarea liberă, pentru a fi pe deplin stăpîne pe destinele lor. Pe de altă parte, pe arena mondială au avut loc evenimente care au dus, mai ales în prima parte a acestui an, la o încordare extremă în viața internațională. „Acestea au demonstrat — subliniază tovarășul Nicolae Ceaușescu — că politica de destindere este la început, că sînt necesare eforturi susținute din partea popoarelor europene, a popoarelor întregii lumi pentru promovarea politicii de destindere, colaborare, independență națională și pace".

De o importanță excepțională sînt, în cuvîntarea tovarășului Nicolae Ceaușescu și în Declarația-apel, problemele referitoare la pregătirea temeinică a reuniunii de la Madrid, astfel încît aceasta să permită reluarea politicii de destindere, să dea un nou impuls înfăptuirii neabătute a documentelor semnate la Helsinki. Evidențiind necesitatea de a se acționa cu fermitate, cu înalt spirit de răspundere pentru oprirea accentuării încordării, pentru diminuarea acesteia, cele două documente scot în evidență importanța primordială pe care o au dezangajarea militară și dezarmarea în Europa, precum și dezvoltarea unei largi cooperări, pe toate planurile, între țările continentului nostru, pe baza principiilor respectării independenței și suveranității naționale, deplinei egalități în drepturi, neamestecului în treburile interne, avantajului reciproc, renunțarea cu desăvîrșire la folosirea forței și la amenințarea cu forța, respectarea dreptului sacru al fiecărui popor de a se dezvolta liber și a-și alege de sine stătător regimul politic, calea propășirii economico-sociale.

Importanța deosebită pe care țara noastră o acordă Conferinței general-europene de la Helsinki rezultă și din propunerea, cuprinsă în documentele Ședinței comune a Biroului Marii Adunări Naționale, Consiliului de Stat și Biroului Executiv al Guvernului Republicii Socialiste România, de a se asigura continuitatea Conferinței de la Helsinki în diferite forme, cu un caracter cît mai organizat, în așa fel încît popoarele europene, statele continentului să se poată consulta și acționa în comun în vederea soluționării diferitelor probleme ce apar în Europa sau în alte zone ale lumii. Remarcabilă este, totodată, și propunerea forurilor supreme ale puterii de stat din România privind sărbătorirea, an de an, a zilei de 1 august ca zi a solidarității și luptei tuturor popoarelor europene pentru edificarea securității și păcii pe continentul nostru.

Pătrunse de la un capăt la altul de un înalt spirit de răspundere pentru viitorul continentului nostru, al întregii omeniri, cuvîntarea tovarășului Nicolae Ceaușescu și Declarația-apel a Marii Adunări Naționale, Consiliului de Stat și Guvernului Republicii Socialiste România constituie o pregnantă ilustrare a voinței neclintite de pace și colaborare a poporului român, voință care își are în secretarul general al partidului, președintele republicii, un strălucit și neobosit promotor. În același timp, cele două documente, de certă și amplă semnificație internațională, constituie un vibrant și constructiv îndemn la acțiune pentru reușita viitoarei reuniuni de la Madrid, pentru înfăptuirea țelurilor securității, destinderii și cooperării în Europa și în întreaga lume, în concordanță cu interesele popoarelor, cu cerințele cauzei generale a socialismului, colaborării și păcii pe planeta noastră.

ION D. GOIA

Prioritatea priorităților: dezangajarea militară și dezarmarea

După cum s-a subliniat la Ședința comună de vineri a Biroului Marii Adunări Naționale, Consiliului de Stat și Biroului Executiv al Guvernului Republicii Socialiste România, țara noastră, președintele ei, tovarășul Nicolae Ceaușescu, acordă o importanță excepțională bunei pregătiri a reuniunii de la Madrid, astfel încît aceasta să se soldeze cu măsuri concrete privind transpunerea integrală în viață a prevederilor Actului final. Dintre aceste prevederi se detașează în mod deosebit dezangajarea militară și dezarmarea în Europa. În Declarația-apel a Marii Adunări Naționale, Consiliului de Stat și Guvernului Republicii Socialiste România către toate parlamentele, organele supreme și șefii de stat, către guvernele și șefii de guverne, către toate popoarele țărilor participante la Conferința general-europeană de la Helsinki, se spune : „Marea Adunare Națională, Consiliul de Stat și Guvernul Republicii Socialiste România cheamă statele europene să pună pe primul plan al eforturilor lor trecerea la măsuri concrete de dezangajare militară și dezarmare a continentului, fără de care nu pot fi concepute încrederea, pacea și securitatea atît în Europa, cît și în întreaga lume".

Importanța primordială a acestei probleme este dată de actuala situație militară din Europa. În cei cinci ani care au trecut de la încheierea Conferinței de la Helsinki, pe continentul nostru s-au acumulat în permanență noi mijloace de distrugere, iar bugetele militare au crescut an de an într-un ritm superior creșterii medii pe plan mondial. Din totalul fondurilor alocate în lume pentru înarmări în 1980, estimate la 500 de miliarde de dolari, circa 80 la sută revin statelor semnatare ale Actului final. Aceste țări dețin aproape 50 la sută din efectivele militare de pe glob, circa 70 la sută din totalul tancurilor, 62 la sută din cel al avioanelor de luptă.

Se înțelege, prin urmare, de ce problema privind dezangajarea militară și dezarmarea în Europa are, în contextul eforturilor pentru transpunerea în viață a documentelor de la Helsinki, o însemnătate decisivă, constituind însăși temelia pe care se poate clădi întregul sistem de securitate, colaborare și înțelegere în Europa. Referindu-se la aceasta, tovarășul Nicolae Ceaușescu spunea : „Sînt necesare eforturi susținute în direcția dezangajării militare și dezarmării. Noi considerăm că trebuie să se facă totul — și în acest sens ne adresăm tuturor statelor participante la conferință — pentru trecerea la măsuri concrete de dezarmare. Ne pronunțăm ferm pentru organizarea unei conferințe europene consacrate acestui obiectiv".

În deplin acord cu aceste principii, România a prezentat, în perspectiva tocmai a reuniunii de la Madrid, un program amplu, concret, coerent și unitar de dezangajare militară și dezarmare în Europa. Iată cîteva din cele mai importante prevederi ale acestui program :

înghețarea cheltuielilor militare, a efectivelor armate și a armamentelor și reducerea lor, într-o primă etapă, pînă în 1985, cu cel puțin 10—15 la sută față de nivelurile actuale ;

asumarea de către toate statele europene a unor angajamente ferme privind **reducerea și încetarea manevrelor militare,** a oricăror demonstrații de forță la granițele altor țări ;

reducerea, pînă în 1985, cu 10—15 la sută a **trupelor și armamentelor străine aflate pe teritoriile altor state** europene concomitent cu diminuarea, în aceeași proporție, a trupelor naționale ale tuturor țărilor participante la Conferința pentru securitate și cooperare în Europa ;

crearea unei zone demilitarizate în aria geografică dintre cele două blocuri militare, pe o lățime de 80—100 kilometri, în care să nu fie amplasate nici un fel de armate și armamente și unde să nu aibă loc nici un fel de manevre și demonstrații militare ;

desființarea bazelor militare străine, în primul rînd a bazelor nucleare, și retragerea tuturor trupelor în interiorul granițelor lor naționale, în așa fel încît Europa să devină un continent în care să nu mai existe forțe și instalații militare dislocate pe teritoriul altor state ;

trecerea la **negocieri pentru desființarea concomitentă a blocurilor militare, a** N.A.T.O. și a Tratatului de la Varșovia. În condițiile unor măsuri care să garanteze securitatea și suveranitatea tuturor popoarelor din Europa ;

încheierea unui pact general-european conținînd angajamentul renunțării la forță și la amenințarea cu forța.

Esența acestor prevederi constituie parte integrantă a Declarației-apel a Marii Adunări Naționale, Consiliului de Stat și Guvernului Republicii Socialiste România către toate parlamentele, organele supreme și șefii de stat, către guvernele și șefii de guverne, către toate popoarele țărilor participante la Conferința general-europeană de la Helsinki.

Pentru realizarea dezangajării militare și dezarmării pe continentul nostru, o însemnătate deosebită prezintă propunerea României, cuprinsă și în Declarația-apel, ca reuniunea de la Madrid să hotărască

convocarea unei conferințe consacrate dezarmării europene, care să stabilească măsuri concrete de oprire a cursei înarmărilor, de diminuare a potențialului militar existent pe continent.

De o importanță decisivă în asigurarea securității și păcii atît în Europa, cît și în întreaga lume, înfăptuirea dezangajării militare și a dezarmării pe continentul nostru constituie problema de căpetenie pe agenda reuniunii de la Madrid. De pașii înainte care se vor marca anume în această direcție depinde însuși succesul reuniunii.

ION DUMBRAVĂ

„Oamenii spun că sînt sever, eu zic că nu, deşi n-aş putea să mă caracterizez exact"

Omul din fotografie se numeşte Francisc Fazakas, are 37 de ani şi s-a născut în comuna Bozieş din Sălaj. Ideea de a-l cunoaşte mi-a fost sugerată de un panou aflat în holul întreprinderii miniere Paroşeni, un fel de **panou al săptăminii** pe care sînt trecuţi îndeobşte un număr de trei fruntaşi, este trecut adică numele lor, însoţit de cîteva date personale şi de performanţa obţinută în muncă. Fazakas este departe de a fi menţionat aici pentru întîia oară.

L-am cunoscut imediat după ieşirea din schimb — schimbul unu — făcuse omul baie şi se pregătea tocmai să plece către casă, discuţia noastră s-a înfiripat firesc şi am remarcat încă de la început un lucru, asta din felul în care îl salutau minerii, anume acela că Francisc Fazakas este cunoscut de toţi şi este pur şi simplu o bucurie să vezi un om care e salutat nu numai din politeţe, ci cu un zîmbet, ceea ce nu înseamnă numai cunoştinţă, ci şi dragoste.

„Am ajuns miner pentru că mi-a plăcut munca" mi-a spus încă din capul locului iar acest cuvînt, munca, avea să revină sistematic în timpul discuţiei, indiferent dacă se referea la munca lui, la activitatea din subteran, sau la tineret, sau la viaţă pur şi simplu.

Iniţial a fost forjor, a lucrat şi în electromecanică, iar în 1962 a ajuns în Valea Jiului ca vagonetar la Întreprinderea minieră Lupeni. După satisfacerea stagiului militar, în 1965, intră ca vagonetar la Paroşeni („după atîţia ani de muncă, mina Paroşeni mi-a devenit a doua casă — prima rămînînd Bozieşul, unde îmi sînt bătrînii"), apoi ajutor de miner, miner şi, în sfîrşit, ceea ce este astăzi : miner, şef de brigadă, din toamna anului 1976.

„Noi avem o muncă robustă, cum să spun eu, grea. Şi nu numai de muncă e vorba, ci şi de faptul că trebuie să conduci munca asta, să conduci oamenii, să organizezi mersul producţiei. Contează enorm colaborarea dintre membrii brigăzii, noi lucrăm în acord : cu cît depăşim planul, cu atît cîştigăm mai mult, pot să vă spun că la noi în brigadă un simplu vagonetar necalificat poate cîştiga pînă la 6 000 de lei, ei, dar pentru asta trebuie efort, înţelegere şi, repet, colaborare. Oamenii spun că sînt sever, eu zic că nu, deşi n-aş putea să mă caracterizez exact. Ceea ce ştiu precis este faptul că de la ora 6 dimineaţa, cînd trebuie să fiu la locul de muncă, şi pînă la 12, cînd vine schimbul, trăiesc şi muncesc într-un colectiv, muncesc deci cu nişte oameni, pe care însă trebuie să-i şi conduc. Un şef trebuie să fie, ca să zic aşa, în mai multe feluri, trebuie să fie ca şi fiecare, pe rînd, să-i înţeleagă, cu fiecare munca se poate duce cu severitate, dar şi cu un zîmbet".

În cei 18 ani de cînd lucrează în mină, comunistul Francisc Fazakas a trăit şi văzut multe. S-au schimbat multe, şi în bine. „Condiţiile de trai şi de învăţămînt pe care le au tinerii de astăzi sînt incomparabile cu cele pe care le-am avut noi. Munca **se învaţă**, nu le doresc tinerilor decît atît, **să înveţe să muncească**. Ca să ajungi om, trebuie să fii crescut de mic. Din păcate, observ că o parte dintre tinerii noştri nu mai sînt crescuţi de mici ! Nu e vorba aici să fie învăţaţi cu greul — ci cu munca, să stăpînească toate cunoştinţele meseriei pe care şi-au ales-o pentru că ea e cea care constituie atît rostul nostru cît şi bucuria noastră".

„Aţi putea spune că aţi avut o viaţă fericită ?"

„...Între !"

„Totuşi, o bucurie mai deosebită ?"

„Două. Prima, în 1976, cînd am luat brigada, am fost declarat fruntaşul Văii Jiului. Nu-i puţin. Iar a doua a fost anul trecut, cînd i-am oferit un buchet de flori tovarăşei Elena Ceauşescu, sosită pe meleagurile noastre cu ocazia vizitei pe care ne-a făcut-o secretarul general al partidului, tovarăşul Nicolae Ceauşescu".

...Portretul unui om deosebit — pentru că brigadierul fruntaş Francisc Fazakas este un om deosebit — rareori se încheagă din date spectaculoase. Mi s-a părut de pildă caracteristic un fapt aflat, anterior cunoştinţei noastre, de la conducerea întreprinderii : acum o lună Fazakas şi-a luat o maşină „Dacia-1300". Pînă aici nimic deosebit, atîta doar că a avut dificultăţi la conducere, **strîngea prea tare volanul**, obişnuit, din mină, cu manevrarea unor utilaje ca perforatorul „P.R.-8" sau ciocanul de abataj „C.A.-14", utilaje deloc obişnuite cu gingăşia.

Odihna şi lectura sînt cele două preocupări ale lui Fazakas în timpul liber. „De fapt, odihnit sînt numai în concediu. În schimb călătoresc. Acum, de cînd am maşina, am colindat într-o lună cît altădată într-un singur an, şi atunci numai în concediu. Am **făcut** Clujul, Porţile de Fier, ne-am **repezit** şi **pe la părinţi** („ne-am", adică împreună cu Margareta, soţia, care lucrează tot la întreprinderea minieră, şi cu Attila, băiatul în vîrstă de 12 ani), sînt însetat de frumuseţile ţării mele şi, într-adevăr, din acest punct de vedere, al călătorilor, maşina este o binefacere".

...La ora cînd închei aceste rînduri, omul din fotografie se pregăteşte să iasă din subteran. Acolo, jos, sudoarea şi cărbunele îi marchează braţele şi chipul. Un om dintre mii, dintre zecile de mii de anonimi a căror muncă poartă evident pecetea eroismului. Îi trimit şi pe această cale, din suflet, un gînd bun.

HORIA PĂTRAŞCU
Fotografie de ŞTEFAN NEMECSEC

Ziua oamenilor din adîncuri

(Urmare din pagina 1)

la zi", ele fiind acele cabine-nacele ale comandanţilor de excavatoare, minuscule în raport cu coloşii metalici, de fapt, - crede M. Pasere, de proporţia ideală a creierului în făptura unei fiinţe care gîndeşte) să ne închipuim acest obiect tras pe scripeţi, sporind în greutate cu fiecare centimetru, cu fiecare treaptă a ascensiunii, prin acea lege a fizicii prin care kilogramul, la o anumită altitudine, devine tonă, să ne închipuim această greutate (apăsînd tot mai mult cu tonele ei de cărbune !) împinsă mereu mai sus, printr-un zilnic şi aprig efort întins pe 365 de zile ; să ne închipuim că între această greutate şi cel ce o împing spre lumină, spre suprafaţă, se creează o teribilă tensiune, care creşte cu cît povara urcă mai sus, care creşte în proporţii geometrice cu fiecare din cele 365 de trepte ; să ne închipuim toate acestea şi vom avea imaginea vie a ceea ce înseamnă, la Rovinari, efortul de muncă al unui an. Dacă împarţi la 365, după ce în prealabil ai înmulţit cu 3 000, deci cu cifra celor implicaţi în acest efort, obţii echivalentul de eroism al unei zile.

Să ne oprim deci la o zi, la această dimineaţă de august premergătoare Zilei minerului şi aniversării Eliberării, zi de efort, de întrecere, fragment de an şi fragment de muncă şi viaţă de o intensitate a clipelor cum nu întîlneşti oriunde. Însăşi ziua, aici, în aceste gigantice cariere adîncite mereu de excavatoare, se naşte altfel, vine altfel, vine subit, ca prin răsucirea unui comutator electric gigantic. Într-un tablou din care orice altitudine, mai mult, orice curbură a scoarţei au dispărut (fiindcă dealurile au fost dislocate, fiindcă întreg acest peisaj a fost aplatizat, scufundat, teşit, scobit, ca să se facă loc marilor cariere-cratere), soarele, dimineţile, se supragpune, violent, dinamitînd noaptea, ocupînd toate golurile cîmpiei, ca printr-un contact sumar de fitil aprins. L-a aprins un miner, poate M. Pasere, poate altul, şi s-a făcut, iată, ziuă. Seara, la fel : a suflat un miner în uriaşa-i lampă de carbid, care altminteri luminează întreg universul, şi s-a făcut noapte. Totul începe, într-o tăcere deplină de univers care se regenerează. Aşa trebuie să fie ziua şi noaptea în Cosmos.

Cuprinsă în acest grandios al rotaţiei şi al revoluţiei universale, cariera Girla, cea mai mare „mină la zi" din Gorj şi din ţară, este ea însăşi o lume a spaţiilor largi, cu fruntarii pierdute în zări, punţile între ele, între aceste zări, punîndu-le benzile transportoare, kilometri şi kilometri de covoare aeriene în perpetuă ondulare vie, fierbinţi fluvii negre (negre de valurile cărbunelui) ivite seismic nu din pămînt, ci din trupul şi din efortul giganticelor excavatoare. La o astfel de bandă este cuplat şi excavatorul condus de unul dintre cei mai reputaţi mineri gorjeni, Grigore Ionaşcu, om „vechi" aici, venit la Rovinari în acea vreme a adolescenţei lui şi a adolescenţei industriale a Gorjului cînd strigătul „există cărbune !" (ca altădată: „există aur !") a străbătut ca un fulger cerul ţinutului, declanşînd o explozie de vitalitate, de energie, de foame de afirmare, de speranţe de muncă şi de viaţă cum niciodată istoria locurilor n-a cunoscut. Cel cu care stăm de vorbă în cabina-creier de comandă a excavatorului, acest Grigore Ionaşcu, ins încă tînăr, dar cu trăsături puternic marcate, adunînd în cutele şi în asprimile lor o întreagă istorie zbuciumată a devenirii omului şi a locului, ne spune, în timp ce conectează „pilotul automat" al maşinii-uzină (astfel încît aceasta „să se conducă singură" şi să putem discuta în voie), că o singură oră de staţionare a utilajului ar însemna 1 000 de tone de cărbune în minus. Deci marea, covîrşitoarea grijă a lui şi a tuturor este ca utilajele de săpat să funcţioneze perfect, la fel şi benzile, care trebuie să meargă „ca unse", în pas cu maşina ce taie cărbunele şi cu foamea omului de mai mult. Drept pentru care întreţinerea utilajelor şi a benzilor, înlocuirea promptă a elementelor uzate, adoptarea „din mers" a acelor soluţii care să le imprime putere, continuitate şi ritm, se constituie, clipă de clipă, în problema numărul unu, care încruntă 3 000 de frunţi, care provoacă sute şi mii de nopţi fără somn. O rezolvă — trebuie s-o rezolve ! — ei, aceşti oameni tineri, aceşti oameni de-ai locului, ingineri, meşteri sau muncitori, mineri, electricieni sau mecanici, cei mai mulţi foşti ţărani, oameni ce, învăţînd cu rîvnă, cu zel, cu aspre tatuări de iniţiere o profesie dintre cele mai grele şi ca efort, şi ca tehnică, şi ca solicitare tehnică, evoluînd în salturi spectaculoase pe treptele muncii, perforînd în răstimp de ani ierarhiile specializării, au pătruns în teritoriul nou nu numai cu ambiţia de a-l descifra, ci şi de a-l stăpîni, de a-l guverna. Cine ar mai recunoaşte azi, sub înfăţişarea matură dăltuită a lui Gheorghe Ionaşcu, pe faţa-i cu cearcăne ce ascund insomnii, griji, răspunderi, chipul flăcăului cu sapa pe umăr de pe dealurile gorjene, purtînd acum un discret zîmbet de satisfacţie pentru munca lui, pentru împlinirile ei ? Comandanţi de excavator ca el sau ca Grigore Ceaureanu, ca Emil Rusu (promovat între timp, trimis la şcoala de maiştri) şi ca mulţi alţii, fac azi, ne spune M. Pasere, „treabă inginerească", nu numai sub raportul ireproşabilei execuţii tehnice, ci sub cel al efortului de concepţie. Ei sînt muncitori-specialişti, muncitori-inovatori, muncitori-aşi ai noului, cu biografii ale căror evenimente, în aceşti ani, au dus, practic, la veritabile recristalizări ale personalităţii, le-au modificat însăşi pasta umană, conferindu-i o calitate nouă. Cel ce ne vorbeşte este el însuşi un om de-al locului, fost ţăran, astăzi stăpîn de cîteva meserii (de excavatorist, de buldozerist, de macaragiu şi de şofer), absolvent de liceu seral, apoi de facultate astăzi economist şi profesor la liceul cu profil miner din Rovinari. A urmat facultatea, ne povesteşte, „constrîns de nişte nevoi", de nişte somaţii ale producţiei, care-i pretind celui aflat într-un post de răspundere cunoştinţe superioare de economie, de organizare şi conducere a producţiei. Aşa cum minerului de azi al Gorjului, adaugă interlocutorul nostru (şi Grigore Ionaşcu confirmă), i se pretinde să fie stăpîn pe cunoştinţe de tehnică, de mecanică, de electronică, de fizică, de geologie, de hidraulică etc. cu care, cîndva, doar inginerii se făleau.

Sînt biografii ce ţin, de fapt, nu numai de nişte nume proprii, ci de însuşi noul destin al locurilor. Din nişte sate încremenite în mişcarea lor milenară s-au trezit, iată, nişte oameni, nişte flăcăi, fringînd lanţul de piatră al tăcerii, sărind, practic, cu nişte veacuri peste condiţia strîmtă a locului şi a destinului lui uman, 3 000 de destine noi doar în carierele Rovinarilor, zeci de mii în Gorjul carbonifer, dar fiecare cu o anume culoare expresivă — nu ştii pe care să-l alegi ! — se adună într-un unic tumult de energie, cel ce transformă din temelii bătrînul ţinut, dînd sunet plin istoriei sale. Ei conduc excavatoare-gigant, extrem de complexe şi foc de scumpe (sînt unele care costă cîte 500 de milioane de lei, deci cît o fabrică !), ei muncesc cu eforturi aprige, ei învaţă cu aceleaşi eforturi, ei, nopţile, se trezesc deseori din somn, scăldaţi în sudoarea rece a unor griji şi răspunderi supreme (oare or merge benzile, oare s-o fi îndeplinit planul zilei ?...), ei se găsesc, în fiecare dimineaţă, într-un punct al muncii, al existenţei sau al istoriei care le dă o altă reprezentare asupra timpului, dacă nu sînt indiferenţi faţă de timp, şi n-au cum fi. Este, de fapt, un punct intermediar între ieri şi mîine, între succesele cucerite şi exigenţele viitorului, între certitudini şi întrebări, este (şi trebuie să fie astfel, în fiecare zi !) o treaptă nouă în marea, vertiginoasa, abrupta escaladare de trepte ce se aşază zilnic în faţa lor, ce creşte parcă odată cu fiece cotă atinsă. Ei trebuie să dea, conform sarcinilor Congresului al XII-lea al partidului, trei sferturi din cărbunele României, ei trebuie ca în bătălia pentru cărbune, deci pentru energie, pentru forţa ţării, pentru independenţa ei energetică, să dea tot, să-şi dea zilele, nopţile, competenţa, abnegaţia, eroismul. Încă nu toate merg cum trebuie ne spune ing. Gh. Borcean, directorul I.M. Rovinari ; între deziderate şi fapte, între posibilităţile existente şi cerinţele planului, deci ale ţării, se mai interpun uneori (chiar deseori !) nişte praguri sau, dacă vreţi, nişte abstracţiuni, prea multe abstracţiuni, prea multe decizii, proiecte, programe, prea multe hîrtii, prea multe ocoluri (care, ca toate ocolurile, riscă abaterea de la axa întregului, deci haosul) prin hăţişul problemelor lăturalnice, în dauna muncii vii, a organizării eficiente, a iniţiativelor izvorîte din miezul vieţii şi întoarse la ei, ca să-i facă mai rodnic. Vizitele de lucru ale secretarului general al partidului în acest ardent şi de excepţională însemnătate perimetru al muncii şi al creaţiei româneşti s-au constituit pe această linie, adaugă interlocutorul nostru, ca tot atîtea momente de redresare calitativă a muncii, sub incidenţa fertilă a unor indicaţii şi orientări de extremă eficienţă.

Există, ne spune excavatoristul Gr. Ceaureanu, toate condiţiile pentru atingerea exemplară a cotelor viitorului. Se munceşte cu o tehnică ultramodernă, se creează mereu şi mereu o calitate nouă a muncii, ca şi a vieţii (pentru minerii Gorjului se edifică, la ceasul de faţă, la Rovinari, Tresticoara şi Mătăsari, trei mari oraşe, trei uriaşe ansambluri arhitectonice, dotate, aflăm, cu toate subtilităţile confortului citadin), cresc oameni şi cresc conştiinţe, cresc idei şi cresc fapte. Încleştaţi în marea, dramatica luptă cu pămîntul, pe care-l scufundă mereu sub tălpile lor şi sub tălpile giganticelor maşini, ei, aceşti oameni, sînt, de fapt, nişte oameni ai altitudinilor. Ei desfiinţează pe zi ce trece opoziţia dintre cer şi pămînt, ridicînd pămîntul mereu mai sus, ridicîndu-l cu etaje de fapte, ridicîndu-l la înălţimea cifrelor zilei de mîine. Fără să aibă timp să vadă că de acolo, de sus, de la înălţimea cerului (pe care ei nu-l privesc, ei fiind ocupaţi doar cu adîncurile), pămîntul, pe care-l transformă arată neobişnuit de frumos.

Ei, aceşti oameni, sînt minerii Gorjului, oameni eroici ai străfundurilor, oameni de marcă ai altitudinilor.

La Bod lupta contracronometru o duc oameni care se numesc Gheorghe, Walter sau Imre

Săptămina aceasta a început și la Bod cu zile însorite și cer senin, fără ploi, așa cum se cuvine pentru bunul mers al campaniei agricole. Fapt îmbucurător pentru cooperatorii și mecanizatorii de la C.A.P. Bod care, scăpați de vremea rea și de condițiile improprii muncii pe cîmp, cum a fost cazul în ultimele săptămini, pornesc cu maximă eficiență și eforturi îngemănate la recuperarea întîrzierilor, la strîngerea recoltei și grabnica ei depozitare în magazii. Este o luptă pașnică dar dîrză pentru ziua de mîine, dusă cu hotărîre, cu pricepere și dăruire de oamenii de azi, care se numesc Gheorghe, Walter sau Imre.

Luni, 4 august 1980. Prognoza meteorologică anunță o vreme călduroasă și în general frumoasă, temperatura maximă între 24 și 34 de grade. Deci, cîmpul devine teatrul operațiunilor de recoltare. Combinele se răspîndesc în lanuri, urmate de tractoare, de prese de balotat, de căruțe chiar. Organizatorii acestei desfășurări de forțe, ingineri, președintele C.A.P., primarul comunei Bod sînt, firește, la fața locului. Se împart sarcini, se stabilește planul de atac și, brusc, liniștea și nemișcarea holdelor se risipesc în văzduh, alungate de motoarele și șnecurile combinelor. Berzele își iau zborul. În locul lanurilor unduitoare apar șiruri paralele de paie, apoi baloturi. Aflați și noi în focul luptei, ca altădată marii pictori în mijlocul celebrelor bătălii, am dori să realizăm cîteva **tablouri vii**, avînd ca subiect oameni, caractere, conștiințe.

„Anul acesta avem o recoltă frumoasă, spice mari, dar am avut și o afurisită de ploaie care nu ne-a slăbit. Numai ieri nu a plouat, în rest: cam de două-trei ori pe zi ploaie și ploaie ! Să sperăm că de acum ne lasă în pace, că de lucru nu ne plîngem. Avem 625 de hectare cultivate cu cereale pe care, pînă simbătă, dorim să le recoltăm și mai ales să nu pierdem nimic !", ne spune primarul comunei, Nicolae Botoradu.

Pentru a transforma dorința în realitate este nevoie de concentrare maximă a forțelor de care dispune Bod, de folosirea din plin a fiecărei ore prielnice secerișului. „Practic, la noi secerișul începe cam pe la nouă dimineața și durează pînă la nouă-nouă și jumătate seara, din cauza umidității foarte crescute în lanuri, fapt ce face imposibil recoltatul mecanizat înainte și după aceste ore", explică inginerul șef al cooperativei, Alecu Tirțălaș. „Dar facem tot posibilul ca să compensăm timpul mai scurt printr-o muncă intensă, fără stagnări, ceea ce pentru noi este vital. În felul acesta am strîns orzul de pe cele 175 ha, și nu oricum, ci realizînd 4 370 kg boabe la hectar, depășind planul cu peste două sute de kilograme la fiecare hectar secerat. Au muncit cot la cot români, maghiari și germani, atît din Bod, cît și din satele învecinate. **A fost, și încă mai este, o luptă contracronometru.** Orzul și orzoaica s-au copt foarte bine și orice oră pierdută înseamnă diminuarea recoltei. Acum, pe tarlaua aceasta se treieră orzoaica."

Tarlaua Credin, cum îi spun localnicii, se întinde pe 30 ha, pe partea dreaptă a șoselei ce duce spre Sînpetru. Nouă combine apar și dispar pe rînd după coama tarlalei semănate cu orzoaică. La marginea ei, o cisternă cu carburanți și două combine defecte. Lîngă ele, doi combineri montează curele noi în locul celor rupte.

„Combinele sînt cam obosite — arată Ion Sasu, președintele C.A.P. Bod — ele au deja în spate o campanie de recoltat în sudul țării, de unde s-au întors nu chiar așa cum au plecat, și cîteodată ne mai lasă în mijlocul cîmpului și ne dau bătaie de cap. Norocul nostru este însă că avem **o elită de mecanizatori, fruntași și la remedieri și la recoltare**, oameni cu experiență și dragoste de meserie. Unul dintre ei, Martin Klusch, 51 de ani, lucrează pe aceeași combină din 1971. Pierde el un sfert de oră dimineața pînă și-o aranjează, dar pe urmă nu se mai oprește pînă seara".

Ceea ce urmează este un microreportaj în cabina unei combine Gloria, ieșită pe poarta fabricii în urmă cu zece ani. Cît timp combina face un ocol aflu că Martin Klusch a recoltat în 1972 cu această combină peste 1 200 t atît în sudul țării cît și la Bod, și asta în timp de o lună de zile. Atunci, la Căzănești, județul Ialomița, a recoltat 640 t în 20 de zile, deci cam 30 t zilnic. Nici acum nu este mai prejos, a reușit 36 t pe zi și crede că e destul de bine. În timpul campaniei nu-și repară niciodată combina, pentru că nu este nevoie. Prevăzător, are grijă ca mașina să fie pusă la punct cu mult înainte. După el nu trebuie să meargă nici președintele, nici brigadierii, nici inginerii. Așa cum ne spunea Ion Sasu, Martin Klusch este o mare speranță a cooperativei. Alături de el, alți combineri pun umărul la această dificilă campanie : Bernard Tiberiu, de la secția Bod, care tocmai s-a întors din sudul țării, unde a strîns grîu la Brezoaia și orz la ferma Bildana. Acum face același lucru bun pe tarlaua Credin. De la secția Sînpetru lucrează aici combinerul Nicolae Burcă, om care se **înciudează** pe combină și n-o mai lasă toată ziua, chiar dacă se mai împotmolește în noroiul format de băltiri în unele părți ale terenului. Dealtfel, urme groase de roți înfundate în pămînt moale se văd pe cîmp la nici un metru de drumul de acces, plin de praf. Pe acest drum pornesc camioanele cu boabe către bazele de recepție. Orzoaica ajunge la baza Stupini în mai puțin de o oră. Fiecare șofer predă la întoarcere inginerului-șef avizul de expediere prin care se certifică primirea grînelor în magazii. La șapte seara, pe tarlaua Credin munca încetează, toată suprafața a fost recoltată. Ultimele combine își golesc buncărele în remorci și camioane, apoi cele zece combine pornesc spre lanul alăturat, în șir indian.

Cîmpul de sus este semănat cu grîu. Grîul este copt, boabele mari. Pe partea cealaltă, la Filipoaie, asistăm la o premieră. După cum spune Gheorghe Dima, director în Direcția agricolă a județului Brașov, prezent la fața locului, **la C.A.P. Bod începe recoltarea primelor hectare de grîu din întreaga Țară a Bîrsei.** Este luni, 4 august, ora șapte seara. Soarele este înspre apus, zăpușeala zilei a trecut. Alături de combine sînt pregătite tractoarele cu remorci de la S.M.A. Sînpetru, Prejmer, de la I.A.S. Prejmer, ferma „Tractorul", din parcul I.T.A. și din parcul propriu, de la Bod. În total 14 mijloace de transport care vor duce grîul la bază. Alte unsprezece remorci sînt folosite la eliberarea terenurilor de paie. Primul care intră în lanul de grîu este combinerul Ion Mastan, de la secția de mecanizare I.A.S. Prejmer. După cîțiva metri se oprește pentru a vedea cum treieră mașina. Boabele nu trebuie să cadă cu paiele, nici să fie sfărîmate.

„Modificarea combinelor s-a făcut imediat după terminarea lucrului la orzoaică, explică Alecu Tirțălaș. Turația tobelor a fost reglată pentru recoltatul grîului. Priviți, în urma combinelor nu rămîne nici un bob de grîu. În cîteva ore terminăm de strîns grîul de pe Cîmpul de sus ; tot grîul va fi în șeara aceasta la bază, mîine vom ști ce producție am scos la hectar. Astăzi spun numai că scontăm pe cel puțin 3 100 kg la hectar. Și putem strînge 50—60 ha pe zi cu cele 11 combine pe care le avem."

Se lasă seara. La Bod munca este însă în toi, pentru că mîine sînt alte lucruri de făcut. Din cauza umidității care începe să crească în plante, în unele combine grîul nu mai intră în șnecuri. Oamenii se dau jos și trag paiele cu mîna din „gura" combinei. Apoi reiau lucrul. Pe șosea ies primele remorci cu grîu, îndreptîndu-se către bază. Faptele se suprapun peste vorbe într-o coeziune cinstită și bărbătească. Pe cîmpurile cooperativei agricole de producție 70 de bărbați încleștați la volane, cu ochii mereu înainte, pun la adăpost grînele comunei lor și ale țării. Cu ce cuvinte spun ei asta copiilor lor ?

GEORGE CUȘNARENCU

Între truda-trudă și o muncă oarecare, cei din Geoagiu au ales truda-trudă...

Cînd am ajuns în satul Bozeș, la poarta gospodarului Romulus Buda, și nici strigătele, nici bătăile noastre în stîlpi nu au smuls vreun ecou de sub umbra îngrămădită sub nuci, primarul Aurel Doboș nu a mai stat mult pe gînduri, a străcurat o mînă printre ulucile rare, către cheia pe care ar fi găsit-o și cu ochii închiși, a răsucit-o în broasca scrîșnită și, curînd, ne-a trecut dincolo de pragul din piatră. Ajunseserăm la capătul călătoriei noastre printre crescătorii de vite și fel de fel de animale din Geoagiu, ne promisese că ne va arăta cea mai frumoasă pereche de boi din comună și nu mai putea renunța. Cînd s-a ivit și gospodarul în curte, chemat de o femeie de la locul numit La Dumbravă, unde Romulus Buda întorcea fînul — era chiar mîndru că va pătrunde în toamnă și iarnă cu vreo douăzeci și cinci de care de fîn încărcate și cu vreo patru-cinci de otavă ! —, lucrurile s-au așezat de la sine într-o matcă firească. Legănîndu-și trupul vînjos, gospodarul a dat ușile grajdului de perete, puternic, și vocea sa, dintr-o dată, a început să articuleze o limbă ciudată, o colecție stranie de onomatopee melodioase, sub al căror îndemn, boii, iată, s-au urnit greu dintr-ăn spațiu care nu-i mai încape. Stăpînul, ni se spusese, ținea la ei ca la ochii din cap, ca la sufletul său de om necăjit, cu o fiică neîndurîndu-se să-i mai vadă și cu un nepot care l-a făcut de rușine pe undeva, prin Călan. Erau falnici, înalți cît un stat de om croit fără pic de zgîrcenie, într-un cuvînt, cuvînt rostit chiar de Romulus Buda, erau chistași, adică frumoși, rupți din soare.

Pe Aurel Curuț, alt crescător de animale din Bozeș, l-am aflat chiar în mijlocul bătăturii, meșterind cu mîinile afundate pînă la coate în mărunțaiele unui tractor cu motorul demontat și ridicat pe o capră din lemn. Și am făcut o socoteală simplă : dacă a dat cît a dat pe rabla aceea reformată pe undeva prin județul Timiș, dacă a cheltuit și vreo 20 000 lei numai ca s-o transporte pînă aici, între dealurile Mălăiști și Dos, înseamnă că, într-adevăr, a avut nevoie de această dihanie... Pentru căratul fînului, al altor furaje, pentru alte munci tot de trebuințele vitelor înnodate. I-ar mai trebui acum o aripă de capotă și masca motorului, cele vechi chiar nu sînt bune acum de nimic, deja a ochit un tractor reformat și dosit printr-un cotlon din apropierea Liceului agricol din Geoagiu și primarul Aurel Doboș, desigur, îl încredințează că se va face luntre și punte să-i înlesnească „afacerea" propusă pe șleau. Cu atît mai mult cu cît și Aurel Curuț e un crescător de vite care contează în Bozeș, cu atît mai mult cu cît, iată, princeput la mecanică, omul a pus pe picioare, numai prin istețimea lui și din numai cîteva vechituri reformate și ele, și o moară țărănească de urutală, care s-a arătat a fi de folos și familiilor de jur-împrejur. Și Elena, soția gospodarului nostru, între timp a scos și vițele familiei din grajd, și nu doar așa, ca să fie fotografiate, ci pentru că pur și simplu sunase ceasul împlinirii unei trebuințe a lor. Și ni s-au ivit în privire altă pereche de boi chistași, alți viței chistași.

În sfîrșit, Simion Rusu, organizatorul comuniștilor din acest sat cu numai o sută de fumuri, ultimul nostru interlocutor din această vatră de oameni care nu pot concepe viața fără vite și grajd, fără truda legată de vite și grajd, era dus de vale, la seceră. Tocmise de alaltăieri vreo două femei și secerau cu nădejde în grîul răsărit pe o fișie din lunca îngustă, zgîrcită a apei zisă a Geoagiului. Și așa s-a arătat și la întîlnirea cu noi, cu secera petrecută pe sub curea, cu ascuțitoarea de seceră legată și ea de curea, cu cămașa îmbuburuzată de scaieți adunați de prin bălării, asudat, frînt din mijloc ca orice om care a tras și mai trage din greu. Și la început a încercat să ne toarne în pahare o țuică, dar cine s-ar mai fi încumetat să guste măcar din otrava aceea pretriptă, cînd afară, sub cerul liber, aerul se învăpăiase la peste 37 de grade ? Nici el n-a băut, de teamă să nu-i cadă țuica în cap, cînd va fi să se aplece din nou, acolo, la seceră. Și ne-a invitat în șufragorie, el însuși, stăpînul a toate, așa cum era echipat, cum venise el de la seceră, prăfuit și încălzit de opinteala începută în zori, părînd un străin între mobilele lustruite, covoarele, bibelourile, tablourile și lustra de el însuși agonisite. Și ne-a spus : este greu, dar se face. Adică se cîștigă, adică munca aceasta are un preț, păcatul fiind că el însuși nu vede cam cine ar mai afla în sine și puterea și plăcerea de a o lua de la capăt. Pentru că tinerii din sat, iată, au întors demult spatele trudei acesteia. Tot muncă se numește, este drept, și o îndeletnicire sau alta care-i cheamă pe ei mai la vale de sat, însă, iată, între trudă și muncă s-ar părea că există o ușoară deosebire. Probabil a trudi înseamnă a cîștiga un bănuț mai cu greu. Probabil a munci înseamnă a cîștiga un bănuț și o stare a casei întrucîtva mai ușor. Sînt necazuri ? Nu prea mari. Însă chiar dacă nu este întru totul precum vor, ei, crescătorii de animale din Bozeș, au mîndria lor, țin la onoarea lor : lui de pildă. Lui Simion Rusu, chiar în anul trecut l-a murit un porc contractat, a murit pur și simplu, spre rușinea lui a murit. Și el, Simion Rusu, deși ar fi putut chema acasă un funcționar oarecare să constate moartea de moarte bună a porcului și să-l scutească de obligația contractului, a preferat să cumpere un porc nou din vecini și să-și achite în acest fel datoria, păstrîndu-și obrazul nepătat, mai ales față de el însuși. Necazuri ? Da, mai sînt și altele. Spre o altă pildă, în familia Rusu se va petrece peste cîteva zile un botez, va primi un prenume de purtat pentru totdeauna, chiar nepoata interlocutorului nostru. Și cu prilejul acesta, cum lesne se înțelege, se va întîmpla o petrecere Și atunci ce ar fi de făcut în gospodăria aceasta, în care stau pe picioare nu mai puțin decît trei-patru tone de carne de toate felurile, în picioare, în viu ? Să tăiem un viței contractat, să tăiem un porc și el contractat ? Pînă la urmă, cum decurge discuția, se pare că tot primarul Aurel Doboș va descurca lucrurile, el, care a ajuns să-și cunoască pe dinafară comuna, să știe și unde își țin oamenii cheile...

De la această margine a lucrurilor, sportul țăranilor din comuna hunedoreană Geoagiu la asigurarea hranei noastre comune se cere amănunțit. Numai în gospodăria lui Simion Rusu găsim două vaci, un viței, doi porci, 20 găini, 80 pui de găină și șapte-opt rațe. Și stăpînul tuturor, în fiecare lună, e prezent la centrul de colectare din sat cu cel puțin 240 litri de lapte. Aurel Curuț, pe la care am avut vreme să trecem, oferă în fiecare an statului, la prețurile cunoscute, fie una, fie două tone de carne. Romulus Buda, la rîndul său, cel puțin în ultimii ani, nu a oferit la contract sub cinci tone de carne, numai boii surprinși de noi în obiectiv stîrnind la cîntar, împreună, vreo 2 400 kg. Și ar scoate-o la un cap, toți aceștia, și cu oile, încă puține în sat, dar de vreo cîțiva ani încheiați n-au cioban și se pare că tot primăria va afla acestei hibe un leac, pe curînd. Nu departe de ei, în Vălenii-Mermezu, Vălean și Viorel Borza, sau Ispas Pascu, lucrînd cu aceleași măsuri, cresc fiecare cîte patru viței. Tot acolo, Sabin Rusan crește șase viței și chiar s-au înțeles împreună să-i adune într-o tabără cumsecade. La fel își petrece timpul Ioan Borza din Geoagiu, cu o vacă, opt viței și un porc, sau Nicolae Boldor din Homorod, cu trei viței, o vacă, un porc și mai multe oi, sau Cornel Borza din Homorod-Suseni, cu patru viței și un porc. Toate animalele înșirate de noi fiind contractate ferm și urmînd să ia drumul abatoarelor și al antrepozitelor frigorifice la timpul potrivit, fără doar și poate. Și oamenii nu duc lipsă nici de ceea ce le trebuie lor, trecînd peste o nepreväzută sau alta. Numai la ultimul recensămînt al vietăților din comună, gospodăriile lor au înfățișat la numărătoare 2 099 taurine, 1 479 porcine, 2 106 ovine, 25 260 păsări, 162 caprine, 252 iepuri de casă și 472 familii de albine. Socoteală în care, desigur, nu intră și efectivele celor trei cooperative agricole de pe teritoriul comunei. Și ar mai fi de spus că nici principalele instituții din Geoagiu, din acest punct de vedere, nu stau cu mîinile în sîn, nu așteaptă să le pice carnea din cer. Stațiunea de cercetare și producție pomicolă din Geoagiu are gospodăria ei anexă : 100 de vite și 80—90 porci. Liceul agricol din localitate, de asemenea, își are ferma lui zootehnică. 112 porci, 17 vite și 8 viței, 150 de oi. Una peste alta, cei din Geoagiu oferă țării cîteva sute de tone de carne pe an și nu mai transcriem pe hîrtie, în cifre exacte, măsura acestui efort exemplar.

Morala acestei povești adevărate, adunată de noi dintre întîmplările vieții de zi cu zi a țăranilor județului Hunedoara : cei din Geoagiu își fac datoria, deși au în coastă o stațiune vestită, în barurile cărela s-ar putea suge o băutură ceva mai acătării decît țuica lui Simion Rusu, în standurile cărela, de asemenea, e mai ușor și mai plăcut să-ți petreci ceasurile fierbinți ale zilelor. Deși turmele lor se încumetă uneori să cam încurce șoselele bătute de vilegiaturiști. Și, probabil, alții nu-și fac datoria. Și ar mai fi o morală, la care inimosul primar Aurel Doboș subscrie : între truda-trudă și o muncă oarecare s-ar părea că există o ușoară deosebire. Probabil, a trudi înseamnă a cîștiga un bănuț mai cu greu. Probabil, a te agăța de o muncă oarecare înseamnă a cîștiga un bănuț și o stare a casei întrucîtva mai ușor...

MIHAI PELIN

ÎN MIEZ DE AUGUST — BUCUREȘTI, CAPITALA ISTORICILOR DE PRETUTINDENI

(Urmare din pag. 1)

Panamericano de Geografia y Historia" la Federația internațională de studii asupra Renașterii și Comitetul internațional de istoria celui de-al doilea război mondial, de la Asociația istoricilor africani la Comisia internațională de istorie a Revoluției Franceze, de la Comisia internațională de istorie a orașelor la Uniunea istoricilor arabi, Comisia internațională a istoriei universităților și Comisia internațională a presei — pentru a nu cita decît cîteva. Așadar, la figurat vorbind, putem spune că va avea loc la București **un congres al congreselor,** o dezbatere liberă și atotcuprinzătoare între istoricii lumii asupra trecutului și prezentului.

Da, și asupra prezentului, fiindcă, după cum subliniază Ștefan Ștefănescu, directorul Institutului de istorie „Nicolae Iorga" și vicepreședinte al Comitetului național al istoricilor români : „O atenție deosebită se va acorda în lucrările congresului marilor schimbări din lumea contemporană, care nu pot lăsa indiferentă cercetarea istorică. Interesul pentru trecutul apropiat și foarte apropiat este subliniat nu numai de ponderea importantă a secției de istorie contemporană, ci și de **predominarea problemelor contemporaneității în dezbaterile celor două secții plenare ale congresului : Marile teme și Metodologia".**

Astfel, ca **mari teme** figurează „Europa de est, arie de convergență a civilizațiilor", raportul general la această temă fiind încredințat unor români : academicianului Emil Condurachi, și profesorului doctor Răzvan Theodorescu. Alte mari teme : „Forme și probleme ale păcii în istorie", „Statele federaliste și pluraliste", „Femeia în societate". În secția de Metodologie vor fi dezbătute : „Locul și rolul predării istoriei, în special în cadrul învățămîntului secundar, în formarea omului secolului XX" (coraportor, Ștefan Ștefănescu), „Probleme și metode de istorie orală", „Limbajul istoricului" (coraportori : Eugen Stănescu și Aron Petric) și „Demografie, epidemie, ecologie" (coraportor : academicianul Ștefan Pascu).

— Simpla enumerare a acestor teme — arată Ștefan Ștefănescu — evidențiază pregnant caracterul de interdisciplinaritate a congresului, la care, alături de istorici, urmează să-și aducă o contribuție politologi, filozofi, sociologi, etnologi, juriști ș.a. De subliniat că pentru prima oară în istoria congreselor internaționale de istorie (precedentele au avut loc, în perioada postbelică, la Paris, 1950, Roma, 1955, Stockholm, 1960, Viena, 1965, Moscova, 1970 și San Francisco, 1975) o temă specială este consacrată femeii în societate, ca expert din partea țării noastre participînd tovarășa Maria Groza.

„Un omagiu adus României de azi și locului ei în lume, un omagiu adus istoriografiei române"

Printre cele patru **mari teme** ale congresului, cea care deschide seria rapoartelor este **„Europa de est, arie de convergență a civilizațiilor"**, raportori generali fiind, așa cum am arătat, doi oameni de știință români.

— Cum apreciați, tovarășe Emil Condurachi și tovarășe Răzvan Theodorescu, această deosebită cinste făcută țării noastre ?

— Ca un omagiu adus României de azi și locului ei în lume, de asemenea ca un omagiu adus istoriografiei române (cu tradiții atît de strălucite, de la Cantemir pînă la Nicolae Iorga) și nivelului atins de știința istorică românească de azi.

Această temă de largă respirație, „Europa de est, arie de convergență a civilizațiilor", a putut fi realizată — adăugăm noi — și datorită personalității lui Emil Condurachi, savant cunoscut pe plan internațional de decenii, neobosit animator al cercetărilor istorice sud-est europene și, de la întemeierea Asociației internaționale de studii sud-est europene, secretarul ei general. El tratează în raport problemele preistoriei și ale antichității, iar Răzvan Theodorescu, epocile medievală și modernă. De subliniat că este pentru prima oară că această problemă se discută la un congres într-un cadru atît de larg și de reprezentativ (în afara raportului general, vor lua cuvîntul coraportori din Bulgaria, Finlanda, Uniunea Sovietică și Statele Unite). Dar să revenim la interlocutorii noștri.

— Idei noi ?

— Sînt cîteva care, sperăm, vor prezenta interes. Iată-le :

● În civilizațiile est-europene pot fi găsite **permanențe din timpurile cele mai vechi, din neolitic chiar, pînă în zilele noastre,** de pildă în cultura populară a Europei de est. Același fiion, același repertoriu decorativ, același limbaj !

● În această parte a Europei, în diverse momente ale istoriei, **s-au creat sinteze culturale cu valoare continentală și mondială,** de la celebra olărie de Cucuteni și civilizația traco-dacică pînă la sinteza culturală medievală creată de popoarele din răsăritul Europei și la cunoscuta avangardă literar-artistică a secolului XX.

— **Deschiderea culturală a României de azi, umanismul ei** — continuă Emil Condurachi și Răzvan Theodorescu — **reprezintă o constantă, pentru că în toate epocile istoriei, românii, acești latini ai Răsăritului, moștenind și tradițiile unei îndepărtate istorii, și ea de sinteză — cum era aceea a dacilor — au deținut în estul Europei un loc aparte.** Iată motivul pentru care spre țara noastră au privit multe din popoarele din această parte a lumii.

Anticipînd asupra raportului care va fi prezentat la congres, interlocutorii noștri exemplifică deschiderea către toate orizonturile culturale și marile sinteze culturale înfăptuite pe aceste meleaguri prin trei momente istorice de referință.

● Un capitol nou în istoria civilizațiilor din Europa orientală l-a constituit, după cum bine se știe, epoca întemeierii și înfloririi coloniilor grecești din bazinul Mării Adriatice și cel al Mării Negre, capitol care va duce nu numai la un intens schimb de bunuri materiale, dar și la pătrunderea în mediul indigen iliric în zona de apus a Balcanilor, scito-sarmatic în nordul Mării Negre, geto-dac și trac în zona carpato-balcanică, a unor tehnici și forme noi de civilizație proprii societății grecești, ajunsă la nivelul cel mai înalt, pentru acea vreme, al civilizației europene. **Ar fi însă o eroare dacă am considera că aceste contacte și schimburi s-ar fi desfășurat într-un sens unilateral, de la greci dinamici în activitatea lor economică și creatori în activitatea lor culturală și artistică la indigenii pe nedrept considerați, multă vreme, ca beneficiari pasivi ai acestor contacte.** Procesul a fost și a continuat să rămînă secole de-a rîndul foarte complex, deoarece puține au fost domeniile de activitate economică, politică și chiar culturală în care echilibrul dintre cele două elemente componente ale noii sinteze — greci și indigeni — să nu se fi potențat reciproc, menținîndu-se permanent la nivelul unor adevărate **vase comunicante.** Mai mult, confruntarea dintre civilizația rafinată a grecilor pontici — ce aduceau cu ei întreaga experiență mediteraneană — și cea nu mai puțin variată și înaripată a sciților, care purtau cu ei lumea plină de reprezentări fantastice a Orientului, a condus aici, în Europa de răsărit, la una dintre cele mai strălucite sinteze culturale, exprimată înainte de toate prin arta zoomorfă greco-scitică.

● Umanismul românesc al secolului al XVII-lea și al începutului celui de-al XVIII-lea, nedesprins încă în totalitate de lumea medievală, avea să fie atent cu precădere — este o trăsătură definitorie a sa ! — **la destinele colectivității, avea să fie deschis tuturor orizonturilor culturale.** Este străbătut de principii morale (regăsite în texte de epocă), de sentimentul acut al istoriei — îl întîlnim în opera lui Udriște Năsturel, a lui Miron Costin cu a sa „De neamul moldovenilor", ce afirma limpede originea latină a românilor, a unui Constantin Cantacuzino Stolnicul, cel ce studiase la Padova, a unui Gheorghe Brancovici, preocupat de istoria popoarelor balcanice... Era o civilizație către care **s-au** îndreptat cu interes călători și cărturari străini, o epocă de maximă înflorire culturală românească pe care a exprimat-o cel mai bine personalitatea de dimensiune europeană a principelui cărturar Dimitrie Cantemir.

● În zilele noastre, **tradițiile militante și politice, legătura artiștilor și a oamenilor de cultură din această parte a Europei cu folclorul și istoria patriei lor** — prelungind prin aceasta o moștenire progresistă, o constantă a secolelor precedente — sînt evidente în toate formele de manifestare ale civilizației secolului XX în Europa de est, de la subtila interpretare a unor forme de plastică și de muzică populară arhaică — în sculptura, de început încă, a unui Brâncuși („Cumințenia pămîntului"), în pictura lui Chagall, în muzica lui Stravinski („Sărbătoarea primăverii") și a lui Bartok — la clasicismul profund, rafinat și cultivat, împletit cu cea mai modernă viziune și morfologie, la istorici-gînditori, muzicieni și poeți ca Vasile Pârvan, George Enescu, Serghei Prokofiev, Georgios Seferis, Lucian Blaga și Tudor Arghezi. De aici transfigurarea acelei dramatice permanențe care a fost pentru Europa răsăriteană istoria în limbajul artei, al cinematografiei la Serghei Eisenstein, și în cel al frescei românești la Mihail Sadoveanu și Ivo Andrić, în cel al sculpturii, cu vechi rădăcini protoistorice și clasice în această parte de Europă, la Ivan Mestrović — celebrînd într-un proiectat „templu național", cel al „Vidovanului", eroismul poporului său în evul mediu și la Constantin Brâncuși, unul din inovatorii recunoscuți ai expresiei plastice moderne, omagiind prin ansamblul monumental **de la** Tîrgu Jiu jertfa compatrioților săi în primul război mondial. Astfel mesajul civilizației est-europene din veacul care stă să se încheie este cel al omenescului profund și al inserției în cea mai dinamică istorie. Europa răsăriteană de astăzi, dincolo de apartenența popoarelor ei la sisteme politice și sociale diferite, rămîne prin civilizația sa, prin experiențele culturale, științifice și tehnologice ce se petrec în toate compartimentele vieții sale istorice, continuatoarea acestor tradiții ale trecutului apropiat, în perspectiva unei colaborări intereuropene și intercontinentale cu vechi rădăcini istorice, în spiritul unei sinteze de civilizație în care **estul european vine cu particularitățile sale de neconfundat** — oferind exemple de neclintită specificitate politică și culturală națională întregii lumi contemporane — cu deschiderea sa milenară spre toate zările geografice, cu destinul său istoric de luptă și de speranță.

Unitate în diversitate

— Tovarășe doctor în istorie Alexandru Duțu, împreună cu profesorul doctor Teodor Pompiliu prezentați la congres unul din cele trei rapoarte principale ale secției de istorie modernă, și anume **„Iluminismul în centrul și sud-estul Europei și implicațiile lui politice".** După cîte știm, această problemă a fost rar sau deloc atinsă în congresele internaționale de istorie. **De ce acum, de ce la București ?**

— De fapt, tema la care vă referiți nu numai că n-a intrat pînă acum în „circuitul" congreselor, dar nici măcar în marile sinteze publicate asupra iluminismului, și care se opreau, de regulă, la occidentul European sau atingeau, cel mult, reformele Mariei Tereza și ale lui Iosif al II-lea. Europa răsăriteană era, ca să spunem așa, uitată. Este un merit al distinsului istoric francez Pierre Chaunu, care prezidează lucrările secției de istorie modernă a congresului, că a atras atenția încă mai de mult asupra necesității de a se ieși din bipolaritatea Anglia-Franța. Așadar, congresul va căuta — și prin intermediul raportorilor români — să repare **nu o nedreptate istorică, mai curînd să umple o** lacună, să confere o nouă dimensiune geografică și spirituală iluminismului european.

— Dealtfel, după cîte știm, asistăm azi la o recrudescență marcată, pe plan mondial, a interesului istoricilor față de iluminism.

— În adevăr, se constată o deplasare de interes de la Renaștere către secolul XVIII, al Luminilor. Există și congrese care se reunesc din trei în trei ani pentru a dezbate numai această temă ! De ce ? Fiindcă în Secolul Luminilor s-a născut lumea noastră, în care trăim și azi. Este perioada marilor revoluții populare (America de Nord, Franța), care au dezlănțuit un șir întreg de revoluții europene culminînd cu cele din 1830. Apoi, este veacul înfloririi concepțiilor materialiste, al căror ecou amplificat a marcat puternic, pe plan spiritual, și secolul nostru. Tot atunci s-au stabilit noi raporturi între puterea politică și cetățeni, oamenii de rînd, deschizîndu-se calea spre afirmarea plenară a națiunilor. În sfîrșit, la sfîrșitul secolului XVIII demarează industrializarea. Este ceea ce a făcut pe unul din cei mai mari istorici francezi contemporani, Emanuel Le Roy Ladurie, să considere istoria lumii pînă în secolul XVIII drept o **istorie imobilă,** firește în sensul că pînă la acea epocă schimbările se petreceau lent, industrializarea și revoluția demografică respectivă dînd un impuls tot mai accelerat evoluției umanității.

— Raportul dumneavoastră se concentrează asupra Europei centrale și de sud-est. Care sînt ideile de bază ?

— Noi pledăm pentru necesitatea extinderii cercetărilor privind iluminismul și spre această vastă regiune, **ignorată** sub acest aspect. Sînt certitudini care îngăduie să se vorbească azi cu mult mai multă îndreptățire, și într-o altă accepțiune, de **universalitatea Luminilor,** evidențiindu-se ipostazele diferite în care această lume ni se înfățișează. Înainte de toate, o extraordinară bogăție de manifestări care invalidează mai vechile concepte de Europă franceză sau altele care rezultaseră dintr-o viziune occidento-centrică. Tocmai pentru aceste rațiuni, cercetarea nouă dă temei ideii că secolul XVIII reprezintă o unitate a Luminilor la cote foarte diferite, deci **un secol care reflectă o unitate în diversitate.**

— Ce alte idei-forță se regăsesc în raportul prezentat împreună cu Pompiliu Teodor ?

— Cerința de a se trece de la optica exclusivistă centrată pe politica oficială și pe elite, pe aristocrație, la un studiu mai larg, înglobînd fenomenele apărute în masele largi în acea vreme. Cum au pătruns ideile iluministe în popor ? Unii istorici de prestigiu au considerat că Imperiul otoman a rămas, secole de-a rîndul, absolut imobil și că țările legate de el — cum au fost Țările Române, bunăoară — nu au cunoscut schimbări importante în viața lor culturală care să justifice „încorporarea" lor în iluminism. Mai mult, acest curent era echivalent doar cu operele a vreo zece mari filozofi și cu ideile preconizate de ei, fără a se urmări în amănunțime ecoul în mase, impactul social pînă în straturile cele mai de jos. Nu este întîmplător faptul că tocmai doi cercetători români, reprezentanți ai unei istoriografii reînnoite, care se apleacă atent asupra maselor, asupra luptei și năzuințelor lor de progres de-a lungul veacurilor, vor prezenta această problematică, în conexiunea ei cu iluminismul, la congresul de la București.

Istoria nu este numai o știință a trecutului

În cele de mai sus nu am putut cuprinde nici pe departe toate contribuțiile majore ale istoricilor români la marele congres internațional care își va deschide porțile peste cîteva zile la București. Nu am amintit, de pildă, de raportul pe care-l va prezenta Hadrian Daicoviciu despre „Dacii și civilizația lor", prilej de a informa comunitatea internațională a istoricilor, în chiar anul în care se sărbătorește împlinirea a 2050 de ani de la crearea primului stat dac centralizat și independent, asupra cercetărilor celor mai recente privind una din componentele de bază ale formării poporului român. La închiderea lucrărilor, Virgil Cândea va vorbi despre rolul românilor în istoria universală. Sînt numai două exemple.

Accentul pus de congres asupra raporturilor dintre Est și Vest și, pe un plan mai larg, asupra contribuției diferitelor popoare la patrimoniul civilizației mondiale pledează pentru angajarea istoricilor pe linia unor eforturi tot mai susținute pentru a face din știința lor un mijloc de mai bună cunoaștere și de cultivare a respectului între popoare. Istoricii noștri se prezintă în acest mare forum internațional cu lucrări concepute în spiritul îndemnului dat de secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, la întîlnirea de lucru cu reprezentanții oamenilor de știință din domeniul istoriei consacrată pregătirii acestora în vederea congresului de la București. Ei au fost îndemnați să contribuie, de pe poziții științifice, la clarificarea problemelor de istorie în care există puncte de vedere diferite și să le abordeze **„în așa fel încît să ducă nu la** accentuarea **divergențelor și contradicțiilor, ci la găsirea a ceea ce a fost și este comun, la sublinierea învățămintelor pe care trebuie să le tragem în prezent și viitor".**

Tematica marelui congres de la București o dovedește din plin : istoria nu este, nu trebuie să fie numai o știință a trecutului, ci să privească și spre societatea de azi, și spre viitor, contribuind, prin învățămintele pe care le oferă, la edificarea unei lumi mai bune și mai drepte.

BRĂDUȚ COVALIU — „Fată cu basmaua galbenă"

Un dialog de vară la Universitatea București

— Do you speak English?
— Da, dar învăț și românește!

S-au desfășurat la București, între 10 iulie și 5 august, lucrările cursurilor de vară și ale colocviilor științifice de limba, literatura, istoria și arta poporului român, organizate de Universitatea din București și ajunse anul acesta la a 21-a ediție.

„Începute la Sinaia în urmă cu două decenii — ne spune profesorul Al. Piru — aceste cursuri reuneau un număr restrins de participanți, care de regulă erau specialiști în domeniul filologiei romanice ; treptat, cursurile au căpătat un caracter mai larg datorită interesului manifestat pe toate meridianele lumii față de istoria, literatura, folclorul și arta poporului român precum și față de politica atît de originală desfășurată de România în contextul lumii contemporane. Datorită înaltei ținute științifice, caracterului deschis și colegial, cursurile noastre se bucură de frumoase aprecieri, iar cea mai elocventă dovadă o reprezintă numărul cursanților care sporește an de an, reunind reprezentanți din țări de pe toate meridianele lumii. Cu justificată mîndrie putem spune că Universitatea bucureșteană este o autentică reprezentantă a spiritualității românești. Mai mult, la aceste cursuri se dovedește o dată în plus că România, prin politica sa înțeleaptă, este cunoscută și prețuită în toată lumea".

După cum ne spune din partea organizatorilor lectorul Florin Popescu, anul acesta au fost prezenți 123 de cursanți din 17 țări (din Australia, S.U.A., Japonia și din Europa : Finlanda, Grecia, Iugoslavia, Olanda, U.R.S.S., Franța, Cehoslovacia, Bulgaria, Spania, R.D.G., R.F.G., Austria). „Spre deosebire de primele ediții ale acestor cursuri — adaugă în continuare lector univ. Eugen Marinescu — preocupările și interesele cursanților s-au diversificat foarte mult. Prima categorie este reprezentată de lingviști, care au ajuns la concluzia că nu se mai poate face lingvistică românică și lingvistică comparată fără a cunoaște temeinic limba română. O altă categorie de cursanți sînt interesați de literatura română, pentru a face traduceri. Alții studiază folclorul nostru iar alții istoria României, îndeosebi contactele și schimburile culturale dintre țara noastră și țara sau zona lor de cultură. Mulți au făcut sau fac lucrări de licență ori doctorat privind toate aceste aspecte. În fine, nu puțini se interesează de politica noastră pe care o definesc drept o politică de mare originalitate, înțelepciune și eficiență, o politică a destinderii, a păcii și colaborării în lume".

Ca în fiecare an, programul didactic și științific al cursurilor a fost alcătuit în funcție de nivelul cunoștințelor, ținîndu-se totodată seama de propunerile făcute în cadrul edițiilor anterioare de către cursanți, astfel încît acestia să dobîndească temeinice cunoștințe în cele mai diverse domenii ale culturii și civilizației românești. Ținîndu-se seama de nivelul cunoștințelor, cursurile s-au desfășurat pentru grupele de începători în seminarii speciale de 4 ore zilnic în care au fost explicate și însușite diferite aspecte ale limbii române, iar pentru grupele medii și de avansați ele au constat, pe lîngă lecțiile practice, din audierea unor expuneri și conferințe precum : „Evoluția literaturii române" (prof. dr. docent Al. Piru), „Actualitatea operei eminesciene" (lector dr. Nicolae Manolescu), „Curente literare românești — clasicism, romantism, realism" (prof. dr. docent Dimitrie Păcurariu), „Mihail Sadoveanu scriitor național și universal" (prof. dr. Pompiliu Marcea), „Tudor Arghezi, poet european" (conf. dr. Eugen Simion), „Critica literară românească" — momente principale" (lector dr. Mircea Martin). De asemenea, grupul de profesori ai Universității bucureștene a cuprins și cîțiva dintre cunoscuții nostri lingviști care au conferențiat despre „Originile romanității românești" (prof. dr. Al. Niculescu), „Elemente autohtone traco-dace în limba română" (prof. dr. Grigore Brâncuși), „Sistemul fonetic și fonologic al limbii române" (prof. dr. docent Emanuel Vasiliu), „Probleme de istorie a limbii române" (acad. Ion Coteanu), „Probleme actuale ale lexicului limbii române" (conf. dr. Florica Dimitrescu). În timpul orelor libere cursanții au fost invitați ai unor spectacole susținute de corul „Song", Ansamblul folcloric al C.C. al U.T.C., „Rapsodia română", de echipa teatrului studențesc „Podul", au fost oaspeții Institutului de cercetări etnologice și dialectologice și au vizitat cîteva dintre marile muzee ale Capitalei.

Tuulikki Sulander, farmacistă la Helsinki, ne mărturisește că vrea să învețe limba română dintr-o dragoste pe care de vreo cîțiva ani a descoperit-o, sufletului său, pentru România, și totodată pentru a contribui cît mai eficient la activitatea Asociației de prietenie finlandezo-română, numărîndu-se printre membrii consiliului de conducere al acesteia. La rîndul său, **Christian Schneider** din Brunn am Gebirge (Austria) ne spune că a descoperit farmecul limbii române în timpul unei călătorii turistice prin România, în urmă cu doi ani, cînd s-a și hotărît să învețe această limbă a cărei cunoaștere îi va fi necesară, crede, în specialitatea în care se pregătește, pentru că studiind istoria la Universitatea din Viena este deosebit

de interesat de capitolul relațiilor care, prin timp, s-au statornicit între Austria și România.

„Am venit la cursurile de vară de la București pentru a învăța limba română care îmi e foarte necesară pentru lucrarea mea privind politica externă a României de după 1965. România m-a interesat pentru politica deschisă pe care o promovează. O altă problemă care mi s-a părut foarte interesantă, de data aceasta în ceea ce privește politica internă, este modul strălucit în care România a rezolvat problema naționalităților conlocuitoare, problemă care frămîntă și viața politică spaniolă". **(Rosario de Mateo Perez**, Spania).

Todici Vesna (studentă a Facultății de filologie din Belgrad) : „Mă simt minunat în această atmosferă de destindere și deplină colegialitate. Capitala României m-a încîntat iar cursurile pe care le urmăm sînt pentru noi o punte de cunoaștere, o fereastră spre viitor. Despre profesorii de aici am aflat multe lucruri frumoase de la profesorul meu dr. Radu Flora și de la numeroșii studenți care an de an vin să studieze în România. Pentru Eminescu am o adevărată pasiune și am încercat să-i traduc fermecătoarele versuri. N-am simțit nici un moment că mă aflu departe de casă și acest gînd l-am auzit exprimat în numeroase limbi".

Janice și Steve Friesen (S.U.A.) : „Mă aflu pentru prima dată în România. Am venit aici împreună cu soțul meu și dorim să învățăm limba română, să vizităm și să cunoaștem cît mai multe locuri din țara dumneavoastră. Eu sînt profesoară la o școală generală și cred că aceste cunoștințe despre limba, istoria și folclorul românesc îmi vor fi de folos în activitatea mea didactică. Anul viitor vom reveni cu aceeași plăcere pentru a continua studiul început acum" — „Vreau să arăt în plus față de ce a spus soția mea că, pentru mine, aceste cursuri înseamnă mai mult, fiindcă doresc să continuu la Sibiu studiile începute aici, la București. Mă interesează îndeosebi cultura medievală românească".

Junichi Jokoia (Japonia) : „Deși pentru mine e foarte greu să învăț românește, cred totuși că aceste eforturi îmi vor fi mai tîrziu de un mare folos. Mă interesează foarte mult geografia României și este o mare plăcere pentru mine să vin aici pentru a cunoaște această minunată țară cu oameni buni. Voi reveni la aceste cursuri în anii următori".

„Am venit anul acesta patru studente din Cehoslovacia : **Irina Kolajikova, Ilona Novotna, Katerina Stepankova** și eu, **Hana Hermannova**. Toate studiem la Facultatea de litere „Karel IV" din Praga și învățăm limba română numai de un an. Știm că nu am atins un nivel ridicat de cunoștințe, de aceea trebuie încă să studiem foarte mult. Este motivul pentru care ne bucură foarte mult participarea la cursurile de vară de la București. Ne interesăm de istoria limbii române, de istoria României și de literatura și arta țării dumneavoastră. După terminarea studiilor dorim să predăm limba română în Cehoslovacia sau să lucrăm ca translatori. Este și acesta un pas pentru dezvoltarea relațiilor culturale dintre țările și popoarele noastre".

O foarte bună cunoscătoare a limbii române este **Teresa Ferro**, studentă a Facultății de litere clasice a Universității din Catania. Pentru a patra oară, ne spune, frecventează cursurile de vară organizate de Universitatea din București iar acum a venit pentru a-și perfecta cunoștințele și a putea aduce ultimele retușuri lucrării de licență despre substratul traco-dacic al limbii noastre, lucrare pe care o va prezenta în această toamnă, în cadrul lectoratului de limbă română condus de profesorul Giuseppe Piccillio, prezent de asemenea, la aceste cursuri. Reținem din partea Teresei Ferro un gînd clar, ca să zicem așa, ca lumina soarelui în Sicilia : „Pentru noi, cei 123 de cursanți, limba română a fost în aceste săptămîni limba internațională în care ne-am înțeles unii pe alții și toți, la un loc, ne-am străduit să înțelegem această mîndră și frumoasă țară care ne-a primit în inima ei".

E. DUMITRU
LIVIU GROZA

Monumentele lui Eremia Grigorescu

Eremia Grigorescu este de fel din Focșani, dar de peste 20 de ani trăiește în Orașul Gh. Gheorghiu-Dej, ca pictor decorator, activitate pe care o desfășoară cu seriozitate dar nu și cu toată abnegația. Pasiunea de căpătîi a lui Eremia Grigorescu este arta monumentală. Întrebat ce este, monumentalist ori sculptor, artistul se află în încurcătură, — gîndește, sau ar dori să gîndească, ca monumentalist, dar muncește ca un sculptor.

Pasionat pentru arta monumentală, artistul urmează o cale oarecum paradoxală : face machetele, fără să le cunoască destinația și apoi, în cazul cînd sînt achiziționate, le restudiază în funcție de mediul ambiant pentru a se integra perfect în peisajul unde vor fi ridicate. Este o muncă grea, foarte grea. Dar atunci cînd la baza ei stă dragostea de frumos și nu interesul material imediat, munca depusă nu i se pare lui Eremia Grigorescu istovitoare. Din tot ce a realizat în ultimii ani, artistul a făcut o selecție cu care cutreieră orașele țării.

„Fac acest lucru deoarece contactul cu publicul mi se pare suprema confruntare a unui artist", îi place să spună lui Eremia Grigorescu. Răsfoim împreună cartea de impresii care i-a însoțit expoziția la Brăila și Slobozia. Printre semnatari, nume din lumea artei și a culturii, vizitatorii fiiind unanimi în a-i recunoaște harul și, fără îndoială, semnînd cu ar însemna toate acestea la dimensiuni monumentale. Socoate cu modestie, și pe bună dreptate, că el nu poate sta în concursuri pentru monumentele țării alături de alți artiști consacrați. Nici nu este membru al uniunii și, deocamdată concursurile mari nu-i stau în puteri. Dar, cum se întîmplă de multe ori în viață, aceste stavile nu-l descurajează, ci, dimpotrivă, îl ambiționează, fiind convins că pînă la urmă arta sa va triumfa. Noi nu putem decît să salutăm această îndărătnicie, cu atît mai mult cu cît istoria artelor este plină de asemenea exemple.

Îi privesc expoziția itinerantă, alături de care peregrinează țara, din dorința intimă de a sonda opinia publică. „Dacă aceste confruntări ar însemna un eșec, atunci aș da foc lucrărilor mele, ne mărturisește artistul, dar publicul nu numai că nu mă respinge, mă și încurajează".

Aproape toate exponatele lui Eremia Grigorescu abordează teme istorice, izvorîte din mitologia și tradiția poporului nostru. Iată cîteva lucrări ce se intitulează : Voievodul, Miracol, Ciprian Porumbescu, Meșterul Manole, Păstoritul. În opera sa, Eremia Grigorescu se străduiește, caută, să împletească linia clasică cu linia modernă, din dorința de a realiza opere cît mai expresive, dinamice și estetice. Această frămîntare lăuntrică își găsește materializarea în marea majoritate a lucrărilor, în linia modernă la care apelează artistul.

Din machetele pe care le privim, Voievodul ne reține în mod deosebit atenția datorită rezolvării fericite și inspirate pe care a găsit-o. Chipul Voievodului, cu aerul său intransigent care ne reamintește de marii noștri conducători, ne privește senin, din ori ce parte l-am observa.

Procesul de creație la Eremia Grigorescu cunoaște un drum pe cît de sinuos, pe atît de limpede. O dată ideea definitivată încep schițele în sute de variante pe care, de obicei, le poartă în buzunare pînă cînd acestea sînt macerate de numeroasele modificări, survenite pînă la finisarea ei. „Ideile, spune interlocutorul nostru, vin fulgerător și nu ai voie să le amîni. Pe loc se cer așternute pe hîrtie". Faza următoare este cioplirea în poliester, material foarte familiar, pe care îl prelucrează cu mare ușurință. Apoi urmează cioplirea în lemn. De la această machetă pînă la realizarea unei lucrări monumentale calea este grea și lungă.

Dar dacă stăm și ne gîndim bine, Eremia Grigorescu are motive să fie și mulțumit. Lucrarea sa **Canotorul**, executată din țevi de diferite mărimi și grosimi, străjuiește intrarea dinspre lacul Belci, lac aflat la cîțiva kilometri de orașul de pe Trotuș. Tot în oraș se află plasată, pe unul din pereții exteriori ai sălii de gimnastică, o gimnastă în plin avînt, lucrare care vrea să amintească un lucru binecunoscut, și anume că de aici și-au luat zborul marile performere mondiale care au catapultat gimnastica feminină românească pe cele mai înalte culmi. Alte două lucrări sînt plasate în curtea combinatului. La Moldova Nouă din Caraș-Severin este ridicat un obelisc, iar la Slobozia, alte două lucrări ale lui Eremia Grigorescu vin să întregească peisajul arhitectonic al orașului ialomițean. E mult ? E puțin ? Iată cîteva întrebări cărora nu ne încumetăm a le afla răspunsul, nu pentru că ar fi greu de găsit, ci pentru că Eremia Grigorescu are convingerea că este de-abia la începutul drumului.

Cel mai mare regret al artistului este acela de a nu fi studiat arhitectura. Felul său de a se manifesta reflectă, pe lîngă o gîndire artistică și una tehnică, fapt care, sîntem siguri, l-ar fi ajutat în executarea unor lucrări interesante. Dar cum viața sa a cunoscut o altă turnură, nu ne rămîne decît să facem public un gînd intim al artistului, acela de a obține o sală în București, pentru a se putea verifica și cu publicul și cu critica bucureșteană.

În zilele cînd l-am vizitat în liniștitul său oraș, artistul ne-a arătat ultima sa lucrare, în curs de finisare, lucrare care, speră artistul, peste puțin timp să fie inaugurată. Este vorba de **Omul**, statuie înaltă de 4 metri, ce surprinde un om urcînd cîteva trepte, ținînd în mînă simbolul civilizației noastre : Atomul. Credem că sculpturile lui Eremia Grigorescu pot să trăiască plenar și să-și împlinească menirea dorită de artist, numai aduse la dimensiunile la care au fost gîndite, altfel ele rămîn niște copii ce-și așteaptă actul de naștere, pentru a-și cîștiga dreptul la existență.

DAN BÎRLĂDEANU

Bunăstarea pentru mâine începe de azi

Energia geotermală își caută consumatorii (II)

Într-un prim articol dedicat energiei geotermale spuneam că principala problemă a acestei noi surse de energie este cea a consumatorilor. Adică, după aproape 10 ani de la primele cercetări și experimentări încununate cu un deplin și promițător succes, iată, numărul consumatorilor, ai beneficiarilor, este încă mult prea scăzut față de uriașele rezerve de apă caldă depistate în mai toată Cîmpia de Vest a țării. Și mai spuneam, în finalul acelui articol, că vom efectua un reportaj-anchetă la fața locului, în județul Bihor, județ în care apele geotermale sînt, cum s-ar spune, la ele acasă. Și iată-ne deci la Oradea, într-un prelungit dialog cu inginerul Ioan Cohut, directorul recentului Grup geotermal Oradea, o filială a Întreprinderii de foraje și lucrări geologice speciale din București, întreprindere sub patronajul căreia au demarat începuturile valorificării industriale a apelor geotermale din această zonă a țării.

„Într-adevăr, avea să precizeze inginerul Ioan Cohut, nu se poate să nu recunoaștem că, deși primele cercetări au dat rezultate deosebit de încurajatoare, s-a cam bătut totuși pasul pe loc. S-a instaurat, după opinia mea, un fel de reținere alimentată și de zvonul că oricare întreprindere ce ar fi apelat la energia geotermală va fi radiată total de pe lista consumatorilor de combustibili clasici. Circulînd un astfel de zvon, plus mărturisirea specialiștilor de pretutindeni, nu numai de la noi din țară, că energia geotermală nu poate înlocui total consumul de combustibili clasici, s-a întîmplat că numeroase întreprinderi și instituții nu s-au prea înghesuit să ne solicite. Iar dacă s-a făcut totuși în pofida acestor temeri cîte ceva, acest lucru se datorează curajului de care au dat dovadă cîțiva conducători de unități industriale sau agricole, oameni cu o pronunțată receptivitate la nou. Să apreciem, aș zice eu, faptul că astfel de oameni au făcut ca în județul Bihor să se înregistreze, prin utilizarea celor 31 de sonde existente, o economie de 15 512 tone combustibil convențional, cifră care, tot datorită lor, se va dubla pînă la finele acestui an".

Nu, inginerul Ioan Cohut n-a pus punct dialogului nostru, ci, dimpotrivă, a ținut să-l exemplifice, să-l concretizeze. Anul trecut, de pildă, cam prin decembrie, imediat după încheierea unor lucrări de foraj la o sondă de cercetare, Alexandru Czege, președintele C.A.P.-Sălonta, s-a interesat dacă nu cumva ar putea folosi apa caldă venită din adîncurile pămîntului pentru încălzirea unor sere din apropiere. De menționat că ideea l-a preocupat încă din timpul verii, cînd le-a acordat șoferilor tot sprijinul, oferindu-le cazare și chiar de mîncare. S-a optat pentru o soluție foarte simplă, adică s-a construit un rezervor de acumulare și a fost adusă o obișnuită stație de pompare. Din rezervor, apa a fost pompată în serpentinele din cele 3 hectare de seră și astfel, simplu ca bună ziua, fără nici un fel de alte complicații tehnice, s-a făcut o economie de 2 400 tone combustibil lichid. Se cuvine însă să precizăm că pentru restul de sere, aproximativ alte 5 hectare, a fost menținută, în stare de funcționare, centrala termică, centrală care, în timpul iernii, a fost folosită și pentru a suplimenta încălzirea celor 3 hectare.

„Asupra acestui punct, a adăugat inginerul Ioan Cohut, ar trebui să insistăm. De ce ? Pentru că, om chibzuit, Alexandru Czege a știut să-și mențină centrala termică în funcțiune, depășind virfurile de temperatură scăzută din iarnă. Altfel, apa geotermală oferită de sondă nu putea acoperi necesarul de temperatură. Această idee ar trebui înțeleasă și generalizată, chiar și la nivelul Comisiei centrale de repartiție a combustibililor, și astfel n-ar mai exista nici o reținere în fața energiei geotermale".

Dar iată un alt exemplu, cel al inginerului Mihai Binșelean, directorul serelor din Oradea-Borș. Acum doi ani, după terminarea probelor de foraj la sonda 329-Borș, a solicitat executarea unei instalații de captare și introducere a apei geotermale în două hectare de seră. În primele două sezoane a obținut rezultate foarte bune. Iar cînd a apărut o anume problemă, cea a unor depuneri de săruri pe conductele instalației, n-a pregetat să intervină și să impulsioneze, din fondurile întreprinderii, o cercetare pentru combaterea depunerilor. Datorită lui s-a ajuns la realizarea unui inhibant de concepție românească, o substanță care, injectată pe conducte, împiedică depunerea. Și inginerul Mihai Binșelean nu s-a rezumat la doar cele 2 hectare. A solicitat alte 4 foraje aflate la ora actuală în execuție, foraje ce vor încălzi alte 6 hectare de seră. Și dacă e să ne raportăm în cifre, această investiție se va materializa printr-o economie de peste 5 000 tone combustibil lichid.

Un alt exemplu : inginerul Gheorghe Caraiman, directorul întreprinderii piscicole din Cefa, și-a creat o bază de creștere a crapului alevin utilizînd surplusul de apă geotermală de la Felix. Rezultatele au fost atît de bune încît pescăria din Cefa, dat fiind prețul de cost redus în obținerea puietului de crap alevin, a devenit, prin hotărîrea organelor ministeriale, singurul furnizor de puiet pentru toată țara.

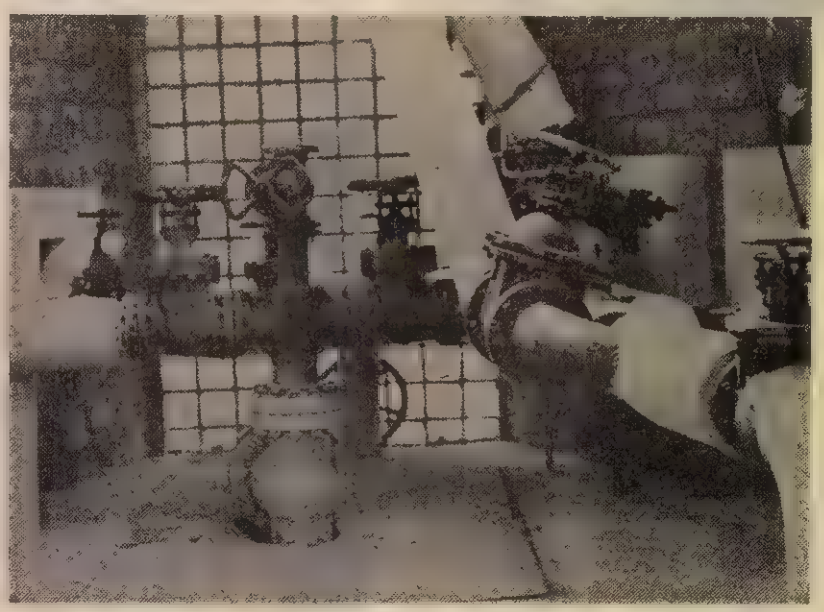

Acest cap de foraj cu racordurile de distribuție, aparținînd sondei cu numărul 4005 din Oradea, asigură, încă de acum 3 ani, cu bune rezultate, încălzirea centrală a 12 apartamente, încălzirea unui dispensar, a unui restaurant și a unei expoziții permanente de plante exotice. Temperatura apei, 86 de grade ; debitul sondei, 12 litri pe secundă.

Tot receptivitate la nou și, implicit, spirit de bun gospodar a dovedit și directorul Topitoriei de in și cînepă din Palota, de lîngă Oradea, care a cerut dreptul de a folosi apa unei sonde aflate la 5 kilometri de unitatea sa. Și nu s-a rezumat să folosească apa geotermală doar pentru procesele tehnologice, ci și pentru încălzirea halelor.

„Nici unul din acești oameni, a precizat inginerul Ioan Cohut, nu a primit sarcina de a valorifica energia geotermală. A fost dorința lor și convingerea lor că apa geotermală le oferă multiple avantaje, drept pentru care, în vederea întocmirii unui proiect de execuție, s-au adresat unui proiectant de specialitate, mai exact spus Institutului județean de proiectări, institut care, în acest domeniu, prin inginerul proiectant Lorand Szücs, a acumulat o bună experiență. Consultînd datele tehnice specifice ale forajului, date pe care noi le furnizăm imediat ce apare o cerere în acest sens, institutul elaborează într-un timp foarte scurt și la un preț avantajos atît proiectul de execuție cît și cel tehnologic, de valorificare a zăcămîntului".

Am trecut, așadar, în revistă cîțiva din noii consumatori ai energiei geotermale, consumatori care se adaugă, după părerea noastră, destul de tîrziu celor ce-au demonstrat, încă de-acum 8-10 ani, eficiența economică a unor investiții de acest gen. După cum spuneam, cantitatea totală de combustibil economisit prin valorificarea energiei geotermale, economie realizată de mai noii și mai vechii consumatori la un loc, a fost în anul trecut de 15 512 tone combustibil lichid, cifră care, potrivit afirmațiilor inginerului Ioan Cohut, se va dubla pînă la finele acestui an. Această extindere a valorificării energiei geotermale se va realiza la pescăria din Cefa, la Topitoria de in și cînepă din Palota, la Întreprinderea de sere Oradea-Borș, la Secția de mobilă din Săcuieni, la Secția de conteinere din Săcuieni, la Stațiunea Tinca, la Institutul de învățămînt superior din Oradea, precum și la asigurarea apei calde menajere din 2 000 de apartamente din Oradea. După cum se vede, cu foarte mici excepții, energia geotermală nu se extinde la prea multe alte unități, ceea ce înseamnă că dublarea cifrei, departe de a da măsura posibilităților, nu e decît o bătaie a pasului pe loc. Cu alte cuvinte, apa geotermală, aptă să fie folosită în numeroase alte domenii și sectoare de activitate industrială, încă își mai caută consumatorii. Apariția lor nu trebuie să fie determinată numai de bunăvoința sau receptivitatea la nou a cîtorva directori de unități. Apariția lor trebuie să fie hotărîtă în urma unor ample și amănunțite investigații economice efectuate de organele locale, în stare să decidă unde și cum poate fi folosit acest uriaș tezaur de energie, aflat în adîncurile pămîntului.

VICTOR NIȚĂ ■

Lucrare de referință despre războiul întregului popor la români

Între cărțile de istorie valoroase care au văzut lumina tiparului în acest jubiliar „an XV" — deosebit de mănos și pentru istoriografia noastră — un loc distinct ocupă, neîndoios, ampla monografie **Războiul întregului popor pentru apărarea patriei la români** de generalul maior dr. Ilie Ceaușescu. Un loc distinct, căci tema monografiei răspunde unui interes contemporan autentic. Iar analiza întreprinsă de autor se caracterizează printr-o aleasă ținută științifică.

Asemeni celorlalte lucrări ale generalului maior dr. Ilie Ceaușescu, care s-au bucurat, la timpul lor, de o largă rezonanță în țară și peste hotare, noua monografie impresionează, înainte de toate, prin arta de a evoca și de a reconstitui trecutul istoric. În numai 12 capitole sînt condensate două milenii de istorie militară românească. Două milenii de luptă tenace, aspră, neîntreruptă, pentru apărarea vetrei strămbune, a unității, independenței și libertății poporului nostru. Două milenii de jertfe și suferințe în confruntări adeseori inegale cu oștile unor mari state și imperii care au căutat să-și întindă stăpînirea și dominația asupra spațiului carpato-danubiano-pontic. Firește, paginile consacrate marilor evenimente militare din istoria patriei sînt scrise — și acesta constituie un merit demn a fi relevat al monografiei — cu spirit obiectiv și rigurozitate desăvîrșită, sobru și cumpănit, fiecare apreciere fiind fundată pe date certe și argumente logice irefutabile. Dar ele conțin, în același timp, ca ingrediente organic inserate narațiunii, sentimente profunde de prețuire față de generațiile trecutului care, prin lupte și jertfe lor, au acționat în consens cu legile devenirii istorice.

Un spațiu larg se acordă în economia monografiei legăturii intime, organice, de la cauză la efect, care a existat permanent între obiectivele liberatoare și caracterul popular al războaielor de apărare a patriei purtate de români. Acest caracter și-a găsit expresia cea mai pregnantă în angajarea maselor largi ale poporului la luptele împotriva agresorilor. De la strămoșii daco-geți și pînă în contemporaneitatea zilelor noastre — subliniază autorul — s-a păstrat neatenuat, prin tradiție sau prin statuare legislativă, dreptul tuturor cetățenilor capabili să poarte armele de a participa la apărarea țării. Bigur, în rîndurile minorităților privilegiate aflate la conducerea statului s-a manifestat uneori tendința de a îngrădi accesul popular la arme ; totuși, în momentele cruciale, de mare primejdie, cînd în joc se aflau integritatea hotarelor și independența, chiar acele minorități au fost constrînse să-și depășească egoismul specific. Participarea largă, de masă la luptele de apărare și-a pus amprenta și asupra organizării militare autohtone, alături de armata permanentă ființînd în toate epocile o serie de structuri semi și nepermanente de instruire a populației în timp de pace și chiar de angajare a ei în operații atunci cînd împrejurările impuneau aceasta.

Fără a intra aici în detalii, mi-aș îngădui să relev contribuția originală, de excepțională valoare științifică, a monografiei la analiza trăsăturilor definitorii ale gîndirii și artei militare românești. Derulînd firul războaielor defensive purtate de poporul nostru autorul conchide că, în multe cazuri, în desfășurarea campaniilor oștile române s-au abătut de la formele, metodele și procedeele de acțiune „clasice", de largă circulație și adoptiune în epocă. Astfel, deși au cunoscut, deopotrivă, arta militară a Occidentului și pe aceea a Orientului timpului lor, marii comandanți de oști români — fără a vădi în vreun fel impermeabilitate la elaboratele străine în materie — au găsit modalități proprii de apărare, în concordanță cu specificul adversarilor și potențele forțelor de care dispuneau. Nu întîmplător, exploatarea intensivă a avantajelor terenului în folosul apărării, „pîrjolirea" zonelor de invazie sau la care rîvneau invadatorii, stratagemele, evitarea luptelor decisive atîta vreme cît adversarii își menineau superioritatea, alternarea ofensivei și defensivei, întreținerea confruntărilor pe „fronturi" constituite cu luptele de gherilă etc. au avut o pondere substanțială în ansamblul artei militare românești. Multe din formele și procedeele tactice au fost cu certitudine împrumutate din experiența mișcărilor sociale — răscoale țărănești, acțiuni insurecționale, revoluții. Acestea au adăugat trăsături suplimentare caracterului popular conferit de istoria războaielor de apărare ale românilor.

Experiența acumulată de poporul nostru în secolele de luptă pentru libertate, independență și unitate statală — subliniază generalul maior doctor Ilie Ceaușescu — constituie temelia istorică pe care este clădită doctrina militară actuală a României socialiste O doctrină care — avînd drept ax central teza că apărarea patriei este cauză și operă a întregului popor român — statuează, în spiritul celor mai avansate tradiții ale trecutului și în conformitate cu realitățile prezentului, dreptul și îndatorirea tuturor cetățenilor, bărbați și femei, de a-și aduce contribuția la apărarea țării ; Consacră o structură a forțelor sistemului defensiv care asigură cooperarea strînsă a armatei cu gărzile patriotice, detașamentele de tineret și celelalte formațiuni populare ; Garantează că, în orice condiții, națiunea română va fi în măsură să-și salvgardeze bunurile ei cele mai de preț : ființa și ființa pe care și-a ales-o, unitatea, independența și integritatea hotarelor. Această doctrină — la a cărei elaborare și aplicare o contribuție decisivă are președintele României, tovarășul Nicolae Ceaușescu — este în deplin acord cu aspirațiile poporului român și, totodată, cu interesele fundamentale ale celorlalte popoare. Căci ea exclude cu desăvîrșire posibilitatea angajării țării în alte războaie decît cele de apărare, exprimînd, în contextul întregii politici interne și externe românești, dorința de pace și de cooperare pe planeta noastră, într-o lume a echității și concordiei.

Prin bogatul conținut de idei și prin valoarea ei cognitivă și educativă, monografia **Războiul întregului popor pentru apărarea patriei la români** de generalul maior dr. Ilie Ceaușescu se înscrie ca o contribuție esențială la dezvoltarea istoriografiei românești contemporane.

Dr. AL. GH. SAVU ■

Psihotronica, știință de graniță?

Eugen Celan, Șef de sector la Întreprinderea SEMTEST București, născut în 1934, absolvent al Facultății de medicină veterinară în 1957. Cercetări de criobiologie (influența Gerovitalului asupra pretabilității la congelare a spermatozoizilor), cercetări de cibernetică biomedicală (investigarea structurilor patologice clinic exprimate prin procedee lingvistico-matematice). Investigarea bolii canceroase experimentale și clinice prin procedee electronografice. Studiul interacțiunilor biologice la distanță. Autor și coautor a șase brevete de invenție în domeniul electronografiei și aparaturii pentru însămînțări artificiale.

— Stimate tovarășe dr. Eugen Celan, se vorbește astăzi din ce în ce mai mult despre psihotronică, mai mult la vecini și străini decît la noi, deși în ultimul timp interesul firesc stîrnit de implicațiile ridicate de această disciplină s-a manifestat și la noi prin apariția unor cărți de specialitate, prin emisiuni la radio și televiziune. Putem vorbi la ora asta despre o nouă știință sau avem de-a face cu o ramură secundară de investigație? Pentru a introduce cititorul în acest nou și fascinant mod de abordare a unor fenomene, vă rugăm ca în termeni pe înțelesul cititorilor, care se familiarizează abia acum cu aceste probleme, să situați psihotronica la locul ce i se cuvine.

— Foarte puține sînt științele care să fi fost supuse unor dezbateri atît de contradictorii ca cele în care a fost și este implicată psihotronica. În fapt, ea este o știință de graniță. La nivelul său fac joncțiune discipline ca fiziologia, psihologia, biofizica, biochimia, fizica atomică, electronica, informatica, cibernetica, termodinamica, genetica și, recent, sinergetica, pentru a nu enumera decît pe unele dintre ele. Situația oarecum paradoxală în care se găsește psihotronica se datorește în mare măsură inadecvării metodologiilor și a strategiilor de investigare folosite de unii cercetători. Afară de asta, secretul care planează asupra programelor de cercetare face ca rezultatele să pară mai puțin elocvente decît sînt în realitate. Nu de puține ori sînt lansate în mod deliberat rezultate trucate sau sînt descrise piste false de investigare.

— Care este specificul psihotronicii? Cu ce se ocupă ea și mai ales unde vrea să ajungă? Prin ce se delimitează ea de alte științe?

— De la originile sale, psihotronica a abordat aspecte inedite ale lumii materiale și, în particular, ale unor manifestări psihice, fapte reale, verificate științific, iar altele încă în discuție, a căror interpretare însă nu putea fi făcută cu datele avute la vremea respectivă, iar pentru unele din ele nici cu ajutorul cunoștințelor pe care le avem astăzi. La originile sale, disciplina nou conturată a fost atașată psihologiei. Fenomene ce nu puteau fi explicate au căpătat, uneori cu multă ușurință, pecetea misticismului, trecîndu-se cu ușurință peste natura primordial și esențialmente (bio) fizică a fenomenelor și neluîndu-se în considerație servitutile induse experimentărilor de o instrumentație foarte precar dezvoltată. O anumită atitudine de comoditate și rutină a etichetat noua știință drept idealistă. Plasînd această disciplină în sfera de interes exclusiv al idealismului, s-a pierdut o bătălie fără ca măcar să o fi început.

— Situații similare ne-au fost oferite nu de puține ori de istoria științelor. Cazul cibernetică și al geneticii perioadei anilor '50 este unul dintre cele mai recente.

— Să nu uităm că pe memoriul lui Traian Vuia: „Aeroplanul automobil", rezoluția din februarie 1903 a Academiei de științe franceze a rămas celebră: „Realizarea și rezolvarea problemei zborului cu un aparat mai greu ca aerul sînt himerice".

— Care este problematica psihotronicii?

— Ea atinge largi sfere de interes, începînd cu cele ale teoriei generale a cunoașterii, abordează domeniile biologiei generale și ale sănătății, ale tehnicii și tehnologiilor, terminînd cu cele ale energeticii și ale apărării. A respinge cuceririle făcute pînă acum în acest domeniu, pentru simplul motiv că pe calea spinoasă a investigării naturii au fost urmate și căi care în final s-au dovedit a fi blocate sau pentru că pe o treaptă istorică anumiți cercetători s-au temut să adopte o poziție materialist-dialectică, echivalează, de exemplu, cu respingerea chimiei pe motivul că la originea sa au stat alchimia și căutarea pietrei filozofale. Savanți al căror aport la dezvoltarea științei a fost major, care s-au situat ferm pe poziția recunoașterii numai a faptelor ce pot fi științific demonstrate, au investigat și elucidat întregi serii de fenomene psihotronice. Crookes, Richet, Bernard, Pavlov, Secenov, Rutherford este numai o foarte scurtă serie de nume dintre personalitățile științifice care au abordat psihotronica. Prin natura fenomenelor pe care psihotronica le investighează, au fost deschise noi capitole în fiziologie. Chiar și un sumar inventar al acestor probleme ne poate da o idee despre aria largă a preocupărilor acestei științe. Capitolul cel mai vechi este cel al manipulării bioinformațiilor în structurile biologice. Aici se înscriu efectele cunoscute în general sub denumirea de telepatie, hipnotism, clarviziune. Investigarea acestui grup de fenomene, biofizice în esența lor, este îngreunată de un aspect cu care alte ramuri ale telecomunicațiilor nu sînt confruntate. Față de cunoașterea relativă a mecanismelor desfășurate la emițător și receptor, substratul purtător de semnale nu este încă cunoscut. Această servitute nu a oprit însă demararea unor asidui investigații în problemă: programul aferent zborurilor „Apollo" cît și mai vechile experiențe americane ale programului „Nautilus", care au experimentat transmiterea telepatică la mare distanță și prin medii ecranate a unor informații. Urmărirea descifrării mecanismelor transferului de bioinformații la nivelul sistemului nervos central la om, eventual posibile în spectrul de radiații electromagnetice de joasă frecvență, este asiduu cercetată în străinătate cît și la noi de școala profesorului Cartianu; Behterev, în lucrările efectuate împreună cu celebrul dresor sovietic Durov, a studiat în plus și interferența transmisiei de bioinformații de la om la cîine; Cercetările lui Gurvici care a descoperit radiațiile mitogenetice, determinate de Rahn ca fiind produse în domeniul ultraviolet; Cercetările mai recente ale lui Kaznaceev care au demonstrat că subtile mecanisme patogenetice pot fi induse la distanță. Fenomenul descoperit de Kaznaceev și colaboratorii săi se impune alături de constatarea variației cantitative a radiației Gurvici, determinată în aingele de om normal, senil și cu neoplazii, sub aspectul elucidării complexului angrenaj de mecanisme patogenetice ale malignizării, aspect care ar putea reorienta într-un viitor apropiat, alături de cercetările mai vechi ale lui Lacovski, probleme legate de terapia bolii canceroase.

— Se pot reține descoperiri ale psihotronicii care deschid drumuri de cercetare în alte științe?

— Desigur. Este vorba în primul rînd de fenomenul observat dar neabordat de fiziologia clasică a vederii, al anteroproiecției oculare. Ochiul are capacitatea nu numai de a recepta lumina, ci și de a emite într-o bandă spectrală caracteristică, în stare să impresioneze emulsiile fotografice. Cercetările psihotronicii, debutate încă în anul 1890, au arătat în final posibilitatea, realizată în prezent, a fotografierii cu aparate uzuale a halucinațiilor vizuale apărute în psihonevroze, punînd la îndemîna psihiatriei noi posibilități de investigare clinică și de obiectivare a diagnosticului. Trebuie menționate lucrările privind interacțiunile între structuri biologice foarte îndepărtate pe scara filogenetică: om-plante. Încă din 1920 se demonstrase de către J. Bose existența biocurenților la plante ca și marea reactivitate a structurilor vegetale la diverși stimuli. Interferențele cîmpurilor electromagnetice generate de om cu cele ale plantelor, relativ recent descoperite de C. Backster, au fost confirmate printre altele în Bulgaria de către Atanas Smilov și recent în România de către colectivul de cercetători condus de M. Godeanu. Împreună cu acesta subsemnatul, în cadrul unor cercetări privind transmisia informației biologice la distanță prin procedee electronografice și cu o aparatură originală, construită de V. Șoltuz și C. Cojocaru, am realizat obiectivarea electronografică a reacțiilor induse la distanță la unele plante acvatice. Ceea ce surprinde în cazul omului este însă faptul că aceste manifestări se produc la distanțe foarte mari, ca de exemplu între Praga și New York, așa cum au arătat cercetările lui M. Vogel.

— Pînă acum ați relevat aspecte ale transferului de informații din cadrul unor mecanisme patogenetice. S-ar putea aduce unele detalieri?

— Una dintre problemele încă neelucidate ale patogenezei bolii canceroase este cea legată de formarea unei „mase critice", capabilă să declanșeze etapa invazională a procesului. Se pare că în fazele anterioare, „precanceroase", efectul supresor manifestat asupra elementelor displazice, cît și debutul invazional și metastazarea sînt legate nu numai de sistemul imunologic de supraveghere, ci și de mecanisme radiative de tipul „efectului citopatic în oglindă", descris de Kaznaceev.

— Ce alte implicații aduce investigarea psihotronică a mecanismelor bioenergetice?

— Un capitol al investigației psihotronice este cel legat de mecanismele transferului energetic între structurile biologice și materia fizică neblologică. În R. S. Cehoslovacă sînt în curs lucrări privind crearea unui motor bazat pe principii psihotronice. Cercetătorii cehi au realizat modelul unui astfel de mecanism care a putut fi văzut în funcțiune la București, în cadrul lucrărilor I.N.T.A.C. '77.

— A contribuit psihotronica la aprofundarea mecanismelor bioenergetice a organismelor vii prin studierea acestor fapte dovedite științific ca reale?

— Prin lucrările de electrografie în efect Kirilian și electronografiei lui Florin Dumitrescu a fost demonstrat că organismele biologice au o structură fizică și una energetică. Identificarea configurației spațiale ocupată de structura energetică a organismului, chiar după ablația unei părți anatomice a acestuia, a fost pusă în evidență la plante. Lucrările profesorului Sedlak de la Universitatea din Lublin, ale doctorului Adamenco, ale grupului de cercetători de la Universitatea din Alma-Ata (Inușin și alții), ale profesorului Tarusov din Moscova, ale profesorului Tiller de la Standford University, cît și cele devenite clasice ale profesorului Thelma Moss de la Institutul psihiatric al Universității din Los Angeles au arătat că la baza acestor fenomene se află agregarea materiei vii sub forma denumită bioplasmă. Bioplasma se traduce în planul său energetic de manifestare sub forma unor proprietăți de cîmp, generatoare de efecte cunoscute sub denumirea generică de biocîmp. Efectele de biocîmp sînt evocate în domeniul electromagnetic, electronic, magnetohidrodinamic, sonic, gravitațional și, s-ar părea foarte probabil, în interacțiuni cu particule de tip neutrinic. Este foarte posibil că temeritatea unor astfel de teorii emise de unii fizicieni să contrarieze spiritele — să le zicem ortodoxe — ale altor specialiști din același domeniu. Să nu uităm însă că la vremea debutului său și teoria relativității crease o stare de spirit asemănătoare. Într-un plan și mai general, această problematică este legată de interacțiunea organismelor umane cu radiațiile cosmice fundamentale, cu capacitatea intrinsecă a organismului uman de a modifica distribuția ei spațială. Lucrările profesorului Vasiliev, efectuate pe mai mulți ani și în zone geografice diferite, din Arctica pînă în Antarctica, au arătat faptul că sistemul nervos central al omului are capacitatea de a produce disturbații în cîmpul radiației cosmice fundamentale, provocînd într-un spațiu de aproximativ un metru diametru concentrări ale acestora în special pe direcția axului optic. Măsurători efectuate în săli de operație goale și în timpul actului operator au arătat prezența acestor disturbații, induse de pacienții operați. Cercetări extrem de precise efectuate de o echipă condusă de R. Dobrin au arătat că organismul omului emite circa 180—250 fotoni pe secundă și pe centimetru pătrat de suprafață. Cercetări românești de electronografie au obiectivat disparitatea spectrului de emisiune a radiațiilor electromagnetice a organismelor biologice: extremitatea cefalică a șoarecelui emite predominant în albastru, în timp ce partea caudală emite în roșu. Aceste cercetări trebuie subliniate nu numai pentru că ridică problema unor stări disipative energetice, ci mai ales prin aceea că pun problema unor interacțiuni posibile între biocîmp și cîmpurile energiilor cosmice. Nu mai puțin interesante apar fenomenele derulate într-un plan în principal mecanic. Cunoscute sub denumirea de fenomene telekinetice, ele constau în modificarea poziției spațiale a unor obiecte fizice inanimate, utilizînd energia biocîmpului, pe calea provocării unor perturbații ale cîmpului gravific. Suita de efecte de levitație, intens studiată de profesorul Pușkin în U.R.S.S., iar în S.U.A. de Thelma Moss, ridică nu numai aspecte teoretice, tratate deallfel de teoria biogravitației elaborată de Dubrov, ci implică mecanisme de a căror descifrare este legată potențiala rezolvare a unor noi principii de construcție a aparatelor de zbor. Această sumară trecere în revistă a sfe-relor de preocupări ale psihotronicii trebuie completată cu contribuțiile școlii românești. Sînt de reamintit preocupările țnînd de domeniul biogravitației ale lui H. Coandă. Concepția biostructurală, elaborată de academicianul E. Macovski, se înscrie în același plan al rezolvărilor teoretice ca și incursiunile operate în același plan de către M. Drăgănescu. Cercetările privind manipularea bioinformațiilor de către structuri biologice în interacțiune cu substraturi iradiate în spectrul monocromatic de 546 mm sînt cunoscute sub denumirea de efect Comorașan. Cercetările privind transmiterea informațiilor pe calea unor purtătoare de joasă frecvență, aparținînd profesorului Cartianu, ridică într-un cadru mai larg problema interferențelor cîmpului electromagnetic disipat la nivel cerebral cu cea a pulsațiilor cîmpului geomagnetic terestru. Studiile privind vehicularea informațiilor biologice la distanță, efectuate în cadrul școlii de la Socola, condusă de profesorul P. Brînzei, ca și mai vechile cercetări similare ale dr. Levon Mirahorian, dr. V. Mușatescu și dr. V. Săhleanu trebuie de asemenea menționate. Tot aici sînt de amintit preocupările din aceeași direcție ale unor cercetători din generația „medie", dr. D. Constantin, dr. chimist J. Mikloș, ing. G. Constantinescu, ing. A. Timoșenco, ing. A. Apostol, dr. C. Bartha, dr. M. Nicu, dr. I. F. Dumitrescu, dr. C. Neacșu.

— Mi-ați spus lucruri atît de interesante încît am uitat să vă mai pun întrebări. Ați amintit ceva mai înainte de experiențe extrem de precise, realizate sub îndrumarea și controlul unor oameni de știință, beneficiind de o aparatură dintre cele mai moderne. Vă rog să ne relatați cîteva dintre ele pentru ca cititorii noștri să-și facă o părere mai exactă despre metodele de investigație ale psihotronicii.

— Înainte de a relata cîteva asemenea experiențe, vreau să subliniez că în lume problema este studiată în multe universități, institute și laboratoare de specialitate, în special în S.U.A. și U.R.S.S., că apar nenumărate reviste de specialitate (60) cu profil psihotronic, că în R.S. Cehoslovacă a avut loc primul congres internațional de psihotronică. În Bulgaria, în jurul unui mediu, Vanga Dimitrova, ființează o secție de cercetări psihotronice a Academiei de științe medicale. În Uniunea Sovietică a fost realizată următoarea experiență: în timp ce o iepuroaică era ținută sub observație la Leningrad, puii ei au fost transportați cu un submarin spre Murmansk. Iepuroaica era în contact cu un encefalograf. Pe rînd și la ore fixe, era sacrificat cîte unul din puii ei. De fiecare dată, cu o precizie de zecime de secundă, acul electroencefalografului, cuplat pe sistemul nervos al iepuroaicei, înregistra evenimentul produs la sute și mii de kilometri distanță. Inutil să spunem că experiența s-a făcut în condiții de maximă rigurozitate științifică.

— Există și alte manifestări psihotronice legate de bioenergie?

— Destul de recent, revista Flacăra a prezentat pe larg în paginile sale pe inginerul Pop în legătură cu facultățile acestuia de a sesiza modificări din zona periproximală a biocîmpului uman. Astfel de manifestări sînt binecunoscute și situate de psihotronică în cadrul unei secțiuni cunoscute sub denumirea de „healing". Caracteristic unor asemenea subiecți este proprietatea pe care o au de a induce analgezii ținînd mîna, un timp diferit, în zona alergică. Cercetări electrografice în efect Kirilian, efectuate de către Thelma Moss asupra unor subiecți asemănători inginerului Pop, au arătat capacitatea de a produce, prin mijlocirea bioradiațiilor emise de suprafețele palmare, revitalizarea unor crizanteme veștejite, cît și procesul invers, al veștejirii unor aceleași flori proaspete.

— Traversăm perioada unei crize energetice mondiale. Care ar putea fi aportul psihotronicii la cercetările legate de aceste aspecte?

— Unul dintre capitolele abordate de cercetarea psihotronică este cel al investigării mecanismelor de supraconductivitate ce au loc în sistemul nervos — și fapt foarte important — derulate în plaja temperaturilor homeostaziei termice, aproximativ 37 de grade. Este evident că descifrarea acestor mecanisme ar constitui pentru energetică domeniul unor soluții deosebit de avantajoase.

— Care ar fi domeniul cel mai recent abordat de psihotronică?

— În ultima vreme, asidui cercetători se desfășoară în direcția elucidării fenomenelor biologice ce se produc la limita vieții. Puse în actualitate de către cercetările lui Raymond Moody, mai vechile investigații pe aceeași temă efectuate de K. Ossis, readuc în prim-plan problemele morții clinice, ale celei aparente și, legat de ele, ale reanimării. Oricum, este deosebit de evident că dacă pentru unii filozofi adoptarea unei poziții de espectativă pînă la obținerea unor rezultate cvasiunanime acceptate este o soluție — aș zice de înțeles dar nu de acceptat — pentru biologie și mai ales pentru medicină, o astfel de poziție nu poate fi nici înțeleasă, nici acceptată. Este, de fapt, situația care se și produce. Menținerea cercetării psihotronice într-o stare de inerție ar trebui să ne aducă aminte de tardivele regrete ale lui Napoleon: „Mi-am pierdut coroana, atunci cînd la Tuilleries l-am alungat pe acel om numit Fulton".

OPREA GEORGESCU ■

Unii se fac că plouă şi merg mai departe ridicînd din umeri

Supunem atenției dumneavoastră, stimați cititori, cîteva întîmplări pline de tîlc pentru felul în care înțeleg unii dintre noi să trăiască, să se manifeste în viața de toate zilele (și uneori de toate nopțile) dar mai ales despre felul în care sînt priviți de opinia publică. Desigur, oamenii muncesc, își fac datoria față de societate, trăiesc cinstit, demn, se manifestă civilizat pe stradă, în locuri publice, pretutindeni pe itinerarele existenței noastre. Cîțiva indivizi însă (dintre care majoritatea sînt tineri) devin lesne eroi ai rubricilor de „fapt divers", certați cu munca și cu disciplina ei, cu normele de conviețuire civilizată. Despre comportamentul lor scriem în acest număr și despre felul în care se oglindește el în ceilalți, în oamenii de alături. Ne-am propus să vedem cum reacționează opinia publică față de gesturile reprobabile pe care unii dintre noi le comit în imediata noastră vecinătate. Trăim într-o societate în care nu avem dreptul să rămînem indiferenți față de cei care abdică de la rosturile lor, care sfidează civilizația și bunul-simț. În numele umanității noastre socialiste nu avem dreptul să acceptăm nici un rebut uman !

Opinia publică pe autostradă

Testul nostru pe drumurile publice oferă o altă fațetă a opiniei publice, și anume, cea a omenie la volan. Cum rezultatul, pus într-o balanță, înclină și pro și contra unor situații de acest gen, vom da cuvîntul faptelor. Așadar, la intrarea în comuna Afumați, ajutați de echipajele de circulație ale Miliției Ilfov — de lt. Marian Cruceru, plt. major Eugen Petrescu și plt. major Ion Clop — am inscenat un accident de circulație : un biciclist lovit grav de o mașină cu gabarit mare, vopseaua roșie din jur excluzînd orice dubiu legat de nevoia urgentă a primului ajutor ce-i trebuia accidentatului. I s-a întins omului o mînă salvatoare ? Răspunsul, după cum făceam sublinierea la început, este și da și nu, unii făcînd-o, alții văzîndu-și netulburați de drum. Primele 3 mașini ce veneau dinspre Constanța nu au oprit. Au trecut mai departe, ducînd cu ele inerția celor de la volan și a însoțitorilor lor în fața vieții sau morții. Explicațiile lor, la întrebarea de ce n-ați oprit cînd un om avea nevoie de ajutorul dumneavoastră ?, sînt jenante, penibile, unele dintre ele îmbrăcînd haina miloagă a scuzei, altele arțăgoase, înșii în cauză știind că după lege nu pot fi pedepsiți. „Am văzut o bicicletă răsturnată și un om accidentat. Dar n-aveam loc. Portbagajul era plin iar pe bancheta din spate aveam o damigeană. Și atunci, cum să-l fi ajutat ?!" (Ion Cimpoiașu, București, str. Ghioca Stanca, cu o „scodiță albă" — 15-B-1367). Deci familia Cimpoiașu a ales între un om și o damigeană — damigeana. Ce aveau ei comun cu insul în halat muncitoresc răsturnat într-o baltă de sînge, acolo, pe șosea ? Cea de-a doua mașină a fost un Moskvici albastru, condus de Gh. Hatingher, București, str. Cățelu 42, ap. 143. Venea din concediu de la mare. Văzuse că-i făcuse cineva semn cu mîna să oprească „dar pe mort nu l-am văzut ! Și, apoi, de ce să fi oprit ? Să l iau în mașină ?" Altfel spus, o mașină se cere curată, întreținută. Cum să urce în ea un ins cules dintr-o baltă de sînge ? Cea de-a treia mașină — 1-Bz-8223, condusă de Ion Petrache, pornit spre București de la I.A.S. Stilpu în interes de serviciu — n-a oprit pentru că : „Vedeți, eu am venit la București cu treburi".

Sigur, au mai fost și alții care nu au avut nici măcar curiozitatea de a se interesa ce s-a întîmplat acolo unde, într-o timp, alte mașini începuseră a opri, șoferii oferindu-și ajutorul. Aurel Dumitrescu din București, str. Zvoriștea 1, etaj IV, ap. 58, nu găsește nici o scuză gestului său ; Florentina Borza din Orăștie, Hunedoara, își avea necazul ei — i se ridicase permisul de conducere la mare — ca s-o mai intereseze și necazul altuia ; Petre Dunarințiu din Craiova, Craiovița Nouă, 53 A, ap. 26, dă vina pe soție „care nu rezistă la treburi din astea" după care, considerînd că nu-i suficientă această spusă, precizează arțăgos : „Și apoi, sînt în concediu, ce vreți ?"

Iată deci, din nou, fața neagră a neomeniei la volan : nepăsarea. Motivațiile, de orice natură ar fi ele, nu au nici un fel de acoperire. Oare cei care au oprit nu erau grăbiți, nu aveau treburi ? Întrebarea „de ce ați oprit ?" li s-a părut nefirească : cum, adică, de ce am oprit ? — a sunat răspunsul lor. Un om era rănit, rănit grav, se vedea acest lucru după șingele din jur, după semnele disperate ale șoferului care făcuse accidentul. Și atunci, cum să treci mai departe cînd era în joc viața unui om ? Poate avea nevoie să fie urgent transportat la spital, poate în trusa noastră medicală aveam ceva care să-l scoată din pericolul imediat. „Oricum însă, trebuie să fii piatră și nu om ca să rămîi nepăsător în asemenea situații" — trăgea concluzia mecanicul de locomotivă Turcu Florin din Roșiori de Vede, Teleorman. Dealtfel, concluzie aprobată unanim de toți ceilalți care opriseră neîndemnați decît de glasul omeniei : Constantin Nicolae, ofițer M.I (8-B-8969), dr. pensionar Ion Șerbănescu din Urziceni, ing. Cristea Popescu de la Trustul de construcții Iamița, prof. Costea Gheorghe din Piatra Neamț.

Să mai fie nevoie de alte comentarii ale rezultatului testului nostru ? Credem că nu, lucrurile fiind pe cît de simple, pe atît de clare : omenia sau neomenia au haine distincte chiar și atunci cînd cei care le îmbracă se află la volan.

CRISTIAN MIHAILESCU

O nuntă cu... capete sparte

Nu despre tinerii angrenați cu toată ființa lor în muncă dorim să scriem. Ci despre ceilalți, cei puțini, „neînțeleși", ajunși în pragul unui drum al irresponsabilității, prag peste care sărind ajung la... infracțiune ! Pe acești din urmă tineri îi recunoști fără eforturi. Cînd ies dintre pereții în care-și petrec trîndăvia, lasă urme ce sfidează bunul-simț și legile conviețuirii noastre. Pentru că ei se mișcă nu neapărat încet, ci leneș și vinovat. Acesta ar fi, în mare, portretul debusolaților: stau (dacă stau) cu un picior într-o întreprindere și cu altul pe terenul alunecos al trîndăviei și abaterilor de la normele eticii. Avem noi însă dreptul moral să asistăm, ca la spectacol, la decăderea unor astfel de destine ? Ne vor ajunge oare justificările de orice fel pentru a scăpa de întrebarea : **ce am făcut noi, prieteni, colegi de muncă, pur și simplu cunoscuți, necunoscuți sau trecători pe stradă, pentru ei ?** Ce am făcut pentru condamnarea atitudinii lor huliganice ? Răspunsurile vin, de obicei, în final, voit sau nevoit, pentru că, într-o imprejurare anume, auzind sau văzînd scene care scandalizează opinia publică, ne trezim, din păcate tîrziu, că trebuie să-i înfierăm pe făptași, să-i apostrofăm cu degetul arătător întins acuzator, apăsîndu-i cu toată greutatea lumii noastre în care hotărîtor e bunul-simț...

...Două zile la rînd, restaurantul „Doi cocoși" din Pitești a fost teatrul unor scandaluri și busculade de pomină, petrecîndu-se aici adevărate scene de cascadorie. „Protagoniști — frații Pieptea. Ion — 30 de ani, căsătorit, de ocupație „fără" — și Toma, 27 de ani, situat pe același meridian al nemuncii cu fratele său mai mare, Ion Dincă, 23 de ani, muncitor la E.G.C.L., Dumitru Rupa, zis Negriță, 44 de ani, de asemenea fără ocupație. Viața acestuia din urmă, luată la bani mărunți, se dovedește a fi mai scurtă decît anii de pușcărie primiți numai pentru scandaluri. Să adăugăm, pentru întregirea generic-ului, pe soțiile legitime și nelegitime ale acestora, pe copiii lor minori (!) prezenți la „vitejiile" părinților. E destul să spunem, fără a intra în amănunte, că în acele două zile la „Doi cocoși" era organizată o nuntă, că s-a ales praful de ea, că zecile de sticle cu bere aruncate între mese i-au pus pe fugă nu numai pe nuntași, dar și pe miri, că oglinzile, farfuriile și paharele s-au făcut țăndări, că loviturile de pumni și de cuțite date de-a valma au solicitat, în final, intervenția ambulanțelor Salvării ș.a.m.d.

Iată deci o autentică scenă, dintre cîteva posibile și reale, în măsură să scandalizeze. Se pune, evident, întrebarea : cum este cu putință ca într-un local în care se petrece o nuntă, un eveniment sublim, niște derbedei care nu au nimic de-a face cu evenimentul, să-și facă de cap, fără „amendamente" ? Desigur, bunul-simț se revoltă în asemenea împrejurări. **Dar înainte de a acuza iresponsabilitatea eroilor scandalului, n-ar fi trebuit să îragem la răspundere pe spectatorii din umbră care s-au retras din fața lor ? N-ar fi trebuit oare ca, mai întîi, personalul unității să fi luat atitudine, să fi refuzat serviciile pentru cei băuți peste măsură ? N-ar fi trebuit, chiar ei, nuniașii, de comun acord cu ospătarii și responsabilul restaurantului, să-i pună la respect pe scandalagii ?** Ar fi trebuit, desigur, dar n-au făcut-o. S-au mulțumit să răsufle ușurați cînd organele de ordine și-au făcut apariția, fiind siguri că vinovații își vor primi binemeritata pedeapsă.

Și cum „Doi cocoși" a devenit în ultimul timp scena unor repetate spectacole de acest gen, să încercăm a descoperi unde își au izvorul aceste evenimente ce sfidează legea ! Nu ne-a fost greu să dăm de urma răspunsului ; cele două vizite inopinate făcute la „Doi cocoși" ni l-au oferit pe tavă. Mult prea... ospitaliera gazdă adună aici și clienți și neclienți ; adică și dintre cei ce servesc băutura casei și dintre cei care-și aduc de acasă sau de la „alimentara" sticlele de alcool care-i aruncă treptat dar sigur în stare de ebrietate avansată și de iresponsabilitate. A te face „pulbere" la „Doi cocoși" e un amănunt care nu deranjează pe nimeni, lipsa de armonie făcînd aici casă bună cu agresivitatea și violența. Demn de reținut e faptul că primul care nu aude și nu vede e însuși șeful unității, **Corneliu Boguleanu,** acompaniat, cum îi „stă bine" unui șef, dar **mai ales subalternilor, de întregul personal !**

...Cu cîteva zile în urmă a avut loc un alt scandal, ai cărui autori, doi la număr, încă nu fuseseră identificați dar care lăsaseră urme grave în local, fiind de data asta spartă o vitrină frigorifică, mai multe sticle ș.a. Tot ce s-a putut afla de la personalul de tură a fost prenumele celor doi protagoniști — Petru și Florin — precum și faptul că erau frați. Și cu acestea erau gata-gata să jure că deșertaseră întreaga desagă de informații. I-am fi crezut, poate, în final — întrebările le reluasem și cu ocazia vizitei noastre — dacă a doua zi nu s-ar fi întîmplat să aflăm că, de fapt, pe cînd noi încercam să descoperim cine-s răufăcătorii, frații Blegu, făptașii, se aflau chiar în local ; că n-ar fi reușit să scape dacă nu i-ar fi ajutat chiar ospătarii — o față a fugit să ia cheia ușii din spate pentru a înlesni fuga lui Florin, iar șeful unității, cînd Petru era ca prins, l-a lăsat baltă, pe motiv că a fost chemat la un telefon.

Este, într-adevăr, aproape de neconceput. **La „Doi cocoși" nu numai că nu se face opinie împotriva scandalagiilor, nu numai că nu sînt solicitate organele de ordine, dar li se pun și bețe în roate la instaurarea ordinii publice în local.** Și, atunci, cum să ne mai mirăm că aici descoperim scandalagii și bătăuși de vocație cărora li se cîntă în strună ? Am zice chiar mai mult : **poziția personalului, în frunte cu șeful localului, dă tonul acestor atitudini huliganice.** Și cînd facem această subliniere nu bazăm pe încă un fapt dovedit la Pitești de data aceasta, un fapt ce ar putea fi luat drept etalon. Pînă nu demult, la restaurantul „Negoiu" lucrurile se petreceau cam la fel ca la „Doi cocoși". Cei care au pus ordine au fost chiar oamenii localului. Au creat între ei echipe de ordine fără a se afișa ca atare și fără să uite nici un moment scopul lor : de a păstra liniștea în local, obligîndu-i pe cei care se întreceau cu băutura să părăsească unitatea. Poziția lor fermă a atras de partea lor și opinia celorlalți consumatori, veniți aici ca să se destindă, nu ca să asiste la scene cel puțin penibile ! Ordinea și bunul-simț au răspundere au detronat în acest caz nepăsarea.

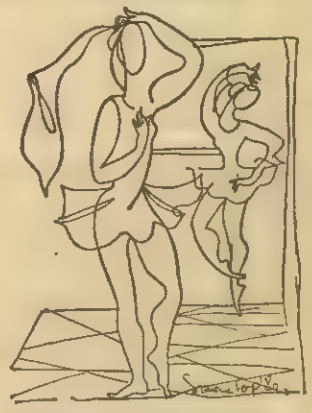

Nu, n-avem dreptul la nepăsare cînd e vorba de oameni. A sta cu mîinile încrucișate, asistînd impasibili la decăderea unor destine în atmosfera încărcată de alcool, este mai mult decît a sta cu brațele încrucișate în fața unui incendiu ce cotropește casa ta și a vecinului. Pentru că, în această alunecare în bețe și neomenie își au izvorul adevărate dezastre pe plan personal și familial. Nu din vina legii, desigur, nu din severitatea celor ce o aplică, ci din iresponsabilitate, indiferență sau lașitate față de cei care încalcă normele de conviețuire.

Pe banca acuzării: indiferența

Ioan Bogza venise în delegație de la Miercurea Ciuc la București. Călătorise noaptea, ziua alergase după treburi, iar seara tîrziu o pornise spre sora lui, unde avea de gînd să rămînă peste noapte. Obosit, a adormit în tramvaiul 19, dîndu-se jos tocmai la capăt. Trebuia să ia altul. S-a apropiat de el un tînăr și i-a cerut o țigară. N-a mai apucat să-l servească. A simțit o lovitură puternică în cap, după care nu-și mai amintește ce s-a întîmplat. Abia a doua zi, cînd s-a făcut lumină asupra cazului, a aflat că acela care-i ceruse țigara i-a lovit și i-a luat ceasul. Alți doi i-au luat geanta, după care au împărțit prada. Pînă și cămășile de schimb, și țigările le împărțiseră între ei. Frățește...

Oamenii secției Ambalaj a Întreprinderii de articole de sticlărie București ascultau impietriți faptele relatate. Cel care lovise era un băietan de-ai lor, adus în față, împreună cu ceilalți doi făptași în ale tîlhăriilor. Știau ei că băiatul „e puțin neserios", dar de aici și pînă la tîlhărie e cale lungă, așa încît fapta a fost aprig înfierată, mila în fața tinereții celor 3 nu prea și-a găsit loc printre ei, oameni cinstiți și serioși. De aceea, opinia unanimă a fost : să-și primească pedeapsa meritată. Fără indulgență ! (Cîteva voci concesive s-au făcut totuși prezente dar au fost acoperite de replica hotărîtă a celorlalți.)

Sigur, cei 3 — Vasile Constantin, care la vremea operării tîlhăriilor se afla în curs de calificare ca operator pentru mașini automate la întreprinderea de sticlă, Ion Stelian, care părăsise de vreo două săptămîni Uzinele „23 August", și Ion Stoian, muncitor necalificat la „Cartonajul", toți în jurul a 20 de ani, din aceeași comună, Glina — își vor primi pedeapsa, după faptele lor antisociale. O întrebare însă se ridică : Cum de au reușit ei să devină „eroii" unor astfel de fapte aflate la antipodul omeniei ? Și pentru că adunarea-dezbatere a avut loc la întreprinderea de sticlă, să încercăm să pătrundem în substratul cazului, urmărind evoluția în muncă a lui Constantin Vasile, împreună cu cei care ar fi putut, dacă ar fi avut o poziție fermă, să stopeze acest drum al decăderii tînărului aflat azi pe banca acuzării.

Victor Zamfir, maistrul lui C.V. : „Doi ani a lucrat în fabrica noastră, la început în secția cuptoare, apoi la noi, la ambalaj, unde a și început cursul de calificare. Așa-i, era un băiat cam fluturatic, neserios. Întîrzia adeseori, absenta nemotivat. Și, cu toate că de multe ori am stat de vorbă cu el, l-am îndrumat spre o meserie, îl învățam de bine, în față îmi spunea da, da, dar în spate făcea tot ce știa el".

Vasile State, șeful de echipă : „Eu am zis că e băiat bun la început. După o perioadă însă, probabil cînd s-a înhățat cu ceilalți, au început întîrzierile, lipsurile ; odată nu mi-a venit la lucru 5 zile la rînd, l-am zis, l-am luat, l-am sucit, s-a scuzat că are necazuri, că maică-sa e în spital, în sfîrșit, alte asemenea vorbe. Dar n-a mers la el cu vorba: aci răsărea, aci pleca în voia lui. Am tot crezut c-o să-și revină, niciodată însă nu m-a dus gîndul că se va apuca de tîlhării".

Gheorghe Fleancoși, operator : „Adevărul e că trebuia să ne dăm seama că nu va ajunge bine. Și cînd venea la lucru nu vroia să facă nimic, consuma băuturi alcoolice lîngă mașină, apoi, cu un casetofon despre care am auzit că era de furat, pleca să asculte muzică la atelierul mecanic. I-am zis noi, ceilalți, cîte una, dar mai mult șoptit, deoarece atunci cînd era băut nu puteam să-i spunem ceva că *se enerva*. Greșeala noastră e că l-am acceptat așa, că nu l-am pus niciodată într-o discuție serioasă, ca pe un caz ce trebuia rezolvat".

Toți ceilalți cu care am stat de vorbă au reliefat același lucru : s-a simțit momentul alunecării tînărului, prin însăși comportarea lui față de muncă. Iar ei nu au intervenit „ca să nu-l enerveze". Îl lăsau să încalce flagrant disciplina muncii, să consume băuturi alcoolice sub ochii lor, să întîrzie, să absenteze. Dealtfel, recunosc ei acum (prea tîrziu, din păcate), cu atît mai mult ar fi trebuit ajutat, cu cît era cunoscută situația lui în familie. Mai are aici, în fabrică, pe tatăl său, Constantin Alexandru, și pe fratele mai mare (după mamă), Eugen Milicescu. Între tată și acest frate mai mare neînțelegerile au ajuns a fi rezolvate de primul cu toporul, faptă ce se judecă în prezent. El, Vasile, fiul cel mic, a rămas de capul lui, acasă neavînd nimeni timp de el, nici măcar să-l întrebe cum își cheltuie banii, cum își petrece timpul liber. Cît despre tată, cu care am stat de vorbă, este supărat foc pe Vasile, nu pentru că a ajuns să facă tîlhării la drumul mare, ci pentru că *...tocmai acum* și-a găsit să-mi facă necazul ăsta, cînd sînt în judecată cu băiatul ăl mare".

Pe un astfel de teren a fost ușor ca Vasile să alunece galopant. Și, grav este faptul că nu i s-a întins o mînă salvatoare nici din partea colectivului de muncă, nici din partea familiei. Acum, cînd toți îl acuză — pentru că fapta însăși acuză — cei din jur simt răul pe care i l-au făcut neintervenind. Tocmai lipsa fermă de opinie, cînd situația o cerea, a pietruit drumul alunecării lui C.V. Moralmente, am putea spune, pe banca acuzării în acest caz stă și lipsa de opinie a colectivului.

GEORGETA BLĂNARU

În gara Herăstrău, la margine de București

APARENT O HÎRJOANĂ DE COPII
PROST EDUCAȚI, ÎN FAPT, O HOȚIE ORGANIZATĂ!
ÎNTREBAREA ESTE: CINE ÎI PUNE CAPĂT?

Gara Herăstrău se află la buza Capitalei. Pe aici, îmi spune șeful stației, Viorel Tecucianu, trec zilnic sute de vagoane spre toate direcțiile. Dar sînt și cazuri cînd, în această perioadă de vîrf de campanie agricolă, zeci de vagoane încărcate cu grîu stau în gară zile întregi. De ce? Moara „Grîul", situată nu departe, are o anumită capacitate atît de funcționare cît și de depozitare. Cu alte cuvinte, în momentul de față, atît vagoanele cît și gara Herăstrău îndeplinesc funcția unor depozite. Grîul încărcat în vagoane, multe dintre ele descoperite, așteaptă deci cum se spune, rîndul la moară. Și stau vagoanele încărcate cu grîu o zi, două, trei, în funcție de cum lucrează moara. Dar cînd ajung la moară, se constată că multe din vagoane sînt goale. De ce? Fiindcă în timpul cînd stau la gară se fură grîu. Desigur, se naște întrebarea: cine-l fură?

— Cum cine? caută să ne dea un răspuns șeful stației. Cine vrea. Copii de-o șchioapă, copii mai mari, oameni în toată firea cu pungi de plastic, cu sacoșe și chiar cu saci, depinde doar cît pot cără, vin la vagoane, se urcă pe ele, dau prelata la o parte, la cele sigilate rup sigiliile și grîul ia o altă destinație. Se fură în amiaza mare. Seara este mult mai greu fiindcă ar bate la ochi și apoi mai sînt și cei care din cînd în cînd mai păzesc zona. Ziua este mult mai comod. Cei care fură se strecoară prin mulțime, prin stațiile de autobuz pline de oameni — cei care lucrează pe platforma Pipera — fără ca aceștia să ia vreo atitudine. De cele mai multe ori, pe cei care așteaptă autobuzele îi amuză întregul spectacol. Citeodată, pungile de plastic se rup. Deci, pe lîngă faptul că se fură o mare cantitate de grîu, se mai și risipește peste tot. Drumul, porțiunile dintre șinele de cale ferată sînt pline cu grîu care putrezește. Acum este destul de multă liniște dar, în zilele de duminică, aici, la gară, are loc o adevărată „campanie agricolă" de furat grîu din vagoane. Să nu credeți că nu am cerut ajutor. Noi, din punct de vedere al pazei, aparținem de transporturile feroviare. Dar fiindcă furtul se produce în timp ce vagoanele staționează ni se spune că trebuie să ne adresăm cercului de miliție. Cei de la circa de miliție zic să ne adresăm celor de la căile ferate și uite așa se transmite sarcina de la unul la altul, în vreme ce timpul trece iar hoții își fac de cap. Cît se fură într-o zi? Sute de kilograme. Cine poate cunoaște exact cantitatea!

— Ce soluții sînt?

— Doar două. Ori să se facă o pază organizată chiar cu muncitorii de pe platformă, fiindcă este vorba de plinea noastră, ori să se împrejmuiască gara.

Am plecat împreună cu Gheorghe Șerban, păzitor de barieră, un bărbat tînăr și voinic, înarmat cu un fier-beton destul de lung și îndoit la ambele capete — să dăm o raită prin gară.

— De ce umblați cu fierul după dumneavoastră?

— Păi, fără el nu fac nici o treabă. Credeți că am o viață ușoară? În loc să mă ocup de treburile mele la gară, toată ziua fug după hoți. De la mine din canton e vizibilitate bună. Cînd îi văd că vin să fure, fug după ei, îi prind cu cirligul de picior și le confisc grîul. Dar de multe ori vin cei mari, oameni în toată firea, și aruncă cu pietre după mine. Dacă sînt singur, ce pot să fac? O iau și eu la fugă. Numai ieri m-a bătut în plină stradă fratele lui Gina. Cine-i Gina? Este una care are casa mai sus pe linie. O casă cu pete albe. Fură grîu și-l vinde în Pipera. Este o întreagă gașcă. Îi cunosc din vedere pe toți și după poreclă. Unuia îi spune Uritu, altuia Iagolo, Ginu și Vasile. Acum cîteva zile am confiscat niște grîu și l-am pus la mine în cabină. Au venit Mihaela și Stăncuța, una fiind fata lui Paparuda și cealaltă, soră cu Gina, mi-au spart în lipsă geamurile și mi-au luat grîul. Pînă să mă duc din gară la ele au fugit. Tovarășe, eu vă spun sincer. Eu sînt de la țară. De lîngă București. Din satul Gulia, comuna Tărtășești. Cînd am timp liber, mă duc și muncesc la C.A.P. Mi se rupe inima cînd văd cum se fură, cum se irosește și cum se risipește munca și sudoarea țăranilor. Cine face acest lucru? Tocmai cei care cunosc viața de la țară din cărți și din emisiunile de televiziune. Pe cîmp se string bob cu bob, iar aici, în gara Herăstrău, nu poți face un pas și calci pe un covor de boabe.

★

Trecem printre vagoanele cu grîu. Se aud voci. „Păzea, a venit nea Șerban". Hoții sar din vagoane. Cu ajutorul lui nea Șerban și mai ales cu ajutorul cîrligului reu-

șim să prindem cîțiva. Mulți fug. Pungile de plastic se rup. Într-o cabină a unui vagon găsim depozitați doi saci plini pînă la refuz cu grîu. Cel care i-a pus la loc sigur reușește să fugă. Pe cei prinși îi ducem la cabina portarului de la Liceul industrial Pipera. Cînd ne întoarcem, cei doi saci sînt transferați într-un tren ce tre-cea prin gară și a oprit preț de cîteva minute. Tot cirligul lui nea Șerban ne vine în ajutor. Din mersul trenului sînt dați jos cei doi saci care se rup.

— Așa fac. Trece un tren, se oprește aici, sacii sînt mutați, iar după un kilometru, doi trenul este frînat. Pînă se constată ce s-a întîmplat cei care au fugit sînt departe, peste cîmp, cu sacii în spinare.

Cine sînt cei prinși?

Gheorghe Petrache nu are decît 12 ani. Stă pe undeva prin sectorul 2 și ne spune că fură doar de două zile. „Eu, nene, nu am găini acasă. V-aș spune mai multe dar să nu chemați miliția. Cine sînt cei cu care am venit? Să nu spuneți că știți de la mine că mă bat. Udilă Ceuraru stă pe strada Steaua Roșie la numărul 1 și Gheorghe Dinu care stă la mine pe stradă, Beiul Constantin numărul 5. Ei au venit la mine și mi-au spus că să mergem să furăm grîu și apoi să-l vindem în piață. Am luat cîte două pungi de plastic fiecare. Cei doi au apucat să se urce în mașina 170. Ei fură mai de mult și au experiență. Ca dovadă că eu nu mă pricep este că m-ați prins".

Dumitru Ioniță are 13 ani. Este elev la Școala generală numărul 12. „Eu, nene, fur pentru mine. Avem acasă cîteva găini și un porc. Dar nu prea am noroc. Ieri m-a prins fratele lui Gina și unul Grătinel și mi-au luat tot ceea ce am furat. Ei sînt mai mulți și fură organizat. De cele mai multe ori sacii sînt ascunși sub coloanele expoziției de mobilă. Apoi vin ori cu căruța, ori cu mașina și transportă sacii. Să nu spuneți că știți asta de la mine că mă omoară".

Gheorghe Almașu, spre deosebire de cei doi elevi, are 29 de ani și este muncitor la Fabrica Granitul. Locuiește în sectorul 4, pe strada Mîletin, numărul 52. Cele două sacoșe, cu peste 30 de kilograme fiecare, sînt răsturnate din nou în vagon. „Eu am auzit că se poate cumpăra, zici, grîu la un preț scăzut. Cînd am venit am văzut că grîul era de fapt furat. Și atunci ce mi-am zis: decît să cumpăr, mai bine iau și eu. Am fost sincer cu dumneavoastră așa că nu o să chemați miliția că dacă aud cei de la serviciu am încurcat-o"

La plecare, un întreg grup aștepta să se potolească apele și nea Șerban să obosească. M-am apropiat și am început să mă tocmesc în vederea cumpărării unei cantități de grîu. Cei de-o șchioapă, suflînd fumul de țigară în ochii cumpărătorului — vorbind într-un jargon local — au început tocmeala.

— Uite ce este! Să nu umbli cu șmecherii. Dacă ne tragi pe sfoară, s-a terminat cu mataje. Ai sac? Noi nu putem să dăm marfa cu sac cu tot. Vii matale cu sac și apoi te costă o foale. Dacă vrei să ți-l ducem acasă te mai costă încă pe atîta. Marfă bună. Noi nu ne tocmim. Dacă îți convine bine, dacă nu... Fără mîlițe. Ai înțeles?

Credem, și pe bună dreptate, că orice comentariu este inutil. Așteptăm nu numai un răspuns din partea organelor de resort ci și mai înainte de toate, luarea de măsuri, astfel încît hoții de grîu din gara Herăstrău să-și primească pedeapsa.

P. SORIN ■

Tîrgul de mostre de bunuri de consum într-o ediție-bilanț

(Urmare din pagina 1.)

multiple planuri: în primul rînd, în planul capacității de a asigura rețeaua comercială cu o abundență de bunuri care conferă, în fapt, substanță nivelului nostru de trai; și nu în ultimul rînd în planul unei tehnicități sporite și, implicit, a unei calități a produselor în consens cu nivelurile atinse pe plan mondial. Varietatea sortimentală, aspectul estetic aprofundat, funcționalitatea superioară — acestea sînt coordonatele definitorii între care își află justificarea adevărul că ediția din acest an a Tîrgului de mostre de bunuri de consum este în măsură să satisfacă mai multe necesități, mai multe gusturi.

Inscrisă la loc de cinste în toate documentele de partid și de stat destinate să călăuzească expansiunea economică a țării, programatic desfășurată în practică, politică românească de dezvoltare continuă a capacităților și posibilităților industriei bunurilor de consum reflectă o dimensiune elocventă a politicii noastre sociale, considerată în ansamblul ei. Nu întîmplător, din acest punct de vedere, înnoirile sînt în consens nemijlocit cu înnoirile tuturor compartimentelor vieții sociale. Într-o țară care construiește 1 000 000 de apartamente pe an necesitățile de bunuri menite să înnoiască din temelii viața oamenilor, și ele, cunosc o explozie fabuloasă. Un milion de apartamente noi înseamnă un milion de garnituri de mobilă, un milion de frigidere, un milion de televizoare și aparate de radio, alte milioane de aparate electrocasnice noi, indispensabile într-o existență modernă etc., etc., și implică, în același timp, o coordonare a producției în funcție de spații și nevoi diferențiate, o orientare a ei spre produse durabile, capabile să asigure un cadru corespunzător unor familii reașezate într-un context de viață durabil. În acest sens sînt grăitoare prin excelență progresele realizate în crearea unor noi tipuri de mobilier cu destinații multiple, a unor noi modele de covoare, mochete, draperii și corpuri de iluminat, concentrate cu deosebire în pavilionul central (A), care și la această ediție a Tîrgului atrage un procent însemnat de vizitatori.

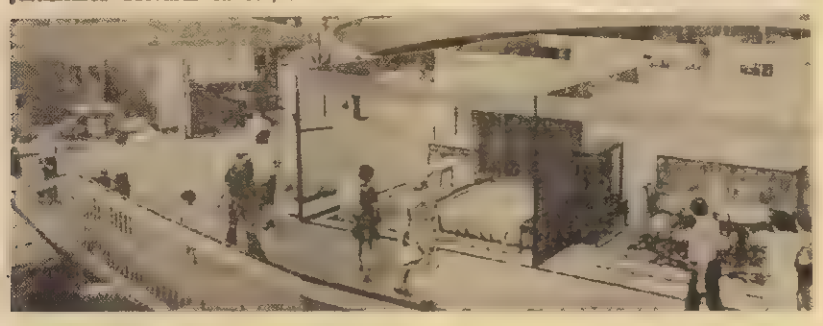

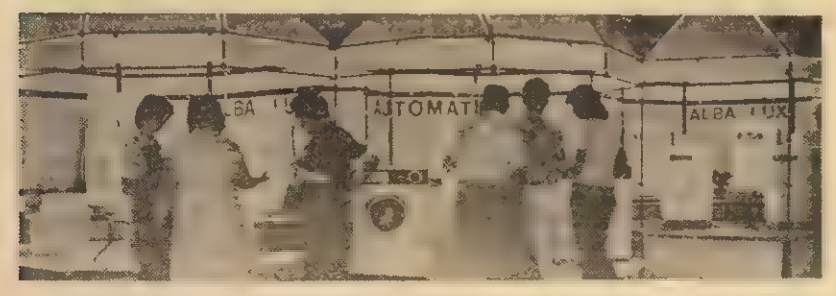

De același larg interes se bucură și produsele industriei ușoare, constructoare de mașini, industriei chimice, cooperației meșteșugărești, cooperației de consum și cooperativelor agricole, ale unităților producătoare din subordinea Consiliului Culturii și Educației Socialiste, remarcîndu-se cu prioritate o grijă sporită pentru valorificarea superioară a materiilor prime din țară, a materialelor recuperabile și refolosibile.

De asemenea, demn de luat în seamă este faptul că actuala ediție a Tîrgului de mostre de bunuri de consum și-a propus din pornire să se constituie într-o manifestare cu un pregnat caracter de lucru, reprezentanții industriilor și organizațiilor socialiste și cooperatiste implicate orientîndu-se spre cunoașterea cît mai exactă a gusturilor și preferințelor publicului larg, spre revigorarea dialogului necesar și firesc dintre industrie, comerț și consumatori. Acestor scopuri le sînt subordonate atît simpozioanele, mesele rotunde și schimburile de opinii, ocazionale, cît și demonstrațiile practice cu noile produse, prezentările de modele etc., acțiuni care se bucură de o audiență vădită din partea vizitatorilor. Simultan, 100 000 chestionare, vizînd circa 100 produse noi, vor antrena vizitatorii într-un amplu sondaj de opinie, destinat să confere un cadru orientativ științific dimensionat asigurării cu fondul de marfă pentru anul 1981.

Inaugurată într-un context aniversar, cînd sărbătorim împlinirea unui deceniu și jumătate de la Congresul al IX-lea al partidului, a XI-a ediție a Tîrgului de mostre de bunuri de consum revendică în același timp și statutul de ediție-bilanț, calitatea de oglindă vie, revelantă a unei ascensiuni necurmate, ale cărei roade s-au răsfrînt și continuă să se răsfrîngă cu precădere asupra vieții de zi cu zi a oamenilor muncii, înnobilînd-o, întîmpinînd-o în toate năzuințele ei, desăvîrșind necontenit climatul de bunăstare al țării întregi.

Fotografii de ELENA GHERA ■

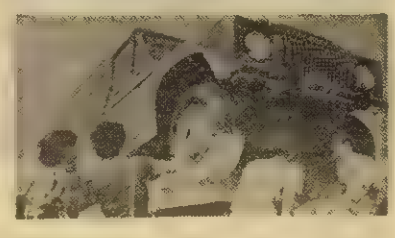

Noul peisaj pe locul unde noroiul înghițea totul, Combinatul siderurgic Călărași

MINUNATUL DAR AL RAȚIUNII

Municipiul Călărași își poartă în ranița sceptrul înaintării de la condiția mărșăluitorului soldat la aceea de general.

Predarea ștafetei de la constructor la beneficiar a combinatului siderurgic s-a făcut din mers, prima etapă, pe o ploaie torențială puternică, pentru că, ne spune în continuare Corneliu Velincov, director general, cînd am venit prima oară aici noroiul, stăpîn absolut, înghițea totul „și, nu există metru cu care să se poată măsura eroismul acestor oameni ce și-au gravat prin muncă numele pe înaltul obelisc al fondatorilor noului oraș".

Cineva mă întreba „dacă este frumos Călărașiul ?"

Nu, nu e frumos. Deocamdată este ca o retortă, o retortă vie. Totul se amestecă, se combină, ciment, canalizări, oțel, cărămizi, sticlă, traverse, linii, betoane, bitumuri, oameni „Sigur, nu va arăta ca Veneția, dar va fi un oraș modern, muncitoresc, demn de a fi cotat la scară mare pe marele fluviu european Dunărea, și vom putea atunci răspunde clar. Da, Călărașiul este foarte frumos.

„În luna mai 1980, ne spune șeful producției, s-au atins parametrii proiectați pentru turnarea clasică și, la ora actuală, se realizează o producție peste capacitatea proiectată".

Mandat în alb ! Un cititor, cu toată bunăvoința, nu poate pricepe nimic din spusele inginerului, dar rezultatele se văd, realitatea aceasta este și ca atare trebuie să o respectăm. Cert este că la Călărași se toarnă oțel și aceasta ne-o confirmă însăși curgerea lui în oale mari, ne-o confirmă și inginerul Țențiu Alexe, fostul muncitor de la Călan. „Circa 10 mărci de oțel". Din iunie s-a trecut la obținerea oțelurilor slab aliate și pentru că tot vă referiți la înțelegerea cititorului trebuie să subliniez că prin slab aliate, paradoxal, înțelegem de fapt un oțel superior care se folosește la construcțiile metalice mai prețioase. Pentru aceasta, am reușit în 8 luni, prin muncă intensivă, să formăm un colectiv foarte tînăr — 21—22 ani — care, odată cu noul oraș, să elaboreze și o sporită calitate a oțelului.

— Cresc odată cu casele !

— Da, tinerii cresc odată cu casele !

— Se întîlnesc aici vechi cunoștințe ?

— Da, oțelari de la Hunedoara, Galați, Târgoviște, din Moldova, București și... Călărași.

— Ce înseamnă revizia pe care tocmai o executați ?

— Această acțiune profilactică ne asigură în continuare o exploatare rațională care să excludă în viitor orice surpriză neplăcută. Suris blînd și gesturi largi. Munca este aprigă. Acum, cînd la umbră sînt 40 de grade de caniculă, calitatea de gazetar trebuie să scormonească tot acest vast șantier și din praful gros să scoată la lumină inevitabilele și omenești dificultăți.

Iată cîteva fotografii mai vechi ale orașului, cu moara sa veche, cu cai care pășunesc pe străzi uitate, mohorîte. Iată cobilița cea obosită de vreme ce trebuie înlocuită cu trasarea noilor conducte de apă potabilă. Iată ferestrele mici ale caselor din pămînt, unde rața bate cu ciocul în geam. Iată fereastra cea mare care s-a întocmit în schimbul celei minuscule. Spun aceasta pentru că există, da există, oameni pe care la prima vedere îi crezi înțelepți, dar care nu contenesc cu reprosurile : „De ce, domne, să dărîmă ?" „Ce aveai cu halta aceea mică din marginea orașului ?" „Nu avem nimic, dar vrem să facem o gară mare, cu spații verzi și peroane, cu săli de așteptare, cu bănci și oglinzi".

— Dar asta nu e bună ?

— Nu, nu mai corespunde. Pentru hachița matale ceilalți oameni nu mai pot aștepta în ploaie și viscol un tren. Nu se mai poate ca pe locul a 4 case locuite de 13 indivizi să nu se construiască un bloc unde vor locui în același perimetru 50 de familii.

— Dar de ce se trece cu buldozerul peste romantism ?

— Din același motiv pentru care în inima Parisului în locul halelor vechi se ridică o piramidă din sticlă cu conul în jos sau la Londra se dărîmă vechiul pod peste Tamisa și se face altul nou, de patru ori mai larg. Așadar, se mai oftează pentru trecut, se oftează însă și pentru prezent. În prezent ne întrebăm dacă la darea în producție a combinatului siderurgic la întreaga sa capacitate, — ținînd cont că „pădurea roșie", cum i se mai spune celui de-al doilea combinat mare ce se află în construcție —, el va avea la dispoziție portul mineralier cu depozitele sale de materie primă ? Săparea canalului între Borcea și combinat a început. Dar, atît. Canalul Cernavodă-Marea Neagră înaintează vertiginos iar Călărașiul este legat direct de mare.

O altă problemă, pentru că este într-adevăr prilej de mari ofuri, pentru constructorii din Călărași, este și aceea că sînt întreprinderi din țară restanțiere la capitolul livrări. Bunăoară, Întreprinderea „Timpuri noi" din București, se face vinovată că nu livrează încă mult așteptatele cristalizatoare pentru instalațiile de turnare continuă a oțelului în blumuri. I.M.G.B. nu livrează subansamblele pentru cuptorul electric nr. 2 I.E.R.A.M. Bîrlad întîrzie trimiterea elementelor de automatizare. Mai sînt și alții care, sperăm, vor recepționa apelul nostru !

Călărașul, sigur, nu va arăta ca Veneția dar va fi un oraș modern ca un minunat dar al rațiunii.

A. MIHAILOPOL ■
Fotografiile autorului

O fereastră mare, luminoasă în schimbul celei minuscule

Călărași, imagini de arhivă

Cobilițele care vor dispare !

Pășunea unei străzi a fostului cal uitat

ondiția de astăzi de a trăi civilizat pe malul frumosului fluviu

Primul ș sosit la Călărași Ioniță Ion din comuna Dragalina. S-a calificat șofer. Apoi și-a adus soția, a calificat-o șnuoriță, și e foarte mulțumită de noua ei îndeletnicire. Apoi, Ioniță Ion și-a adus sora de 19 ani, Ioniță Petruța, care s-a calificat sudoriță și își cumpără mobilă în rate. Ceilalți membri ai familiei sînt încă mici și aceasta deocamdată la Dragalina

Călărași, imagini de arhivă

Fost peisaj cu pălăria pe ochi

Moara veche a orașului

FLACĂRA LA DISPOZIȚIA DUMNEAVOASTRĂ

De mai bine de un an, situația străzii Viorele, sectorul 4, totalizînd 86 familii, s-a modificat substanțial. Pe această stradă s-a constituit — la nr. 42 — un punct de adunare, dimineața, începînd din zori, de la orele 5, a unor autocamioane grele, aparținînd mai multor autobaze din Capitală, ai căror șoferi vin aici cu mașinile goale numai pentru a-și ridica în fiecare dimineață foile de parcurs și repartițiile de activitate. Circulația acestor autocamioane este resimțită în cursul zilei. Trepidațiile puternice duc la fisurarea pereților imobilelor și, în general, la degradarea lor și a străzii. Interesîndu-ne, am fost informați că totalul acestor autocamioane, de circa 80—90 bucăți, aparțin de autobazele: 1 Obor, 2 Giulești, 6 Puișor, 8 Filaret, 5 Gheorghe Șerban, 3 N. Titulescu și 7 Popești-Leordeni. Aceste mașini vin zilnic în str. Viorele nr. 42 nu pentru o activitate utilă, la adresa respectivă nu există nici un depozit, ci numai un birou, de unde se ridică unele acte de transport. Cu alte cuvinte, în condițiile de economisire a combustibilului și materialului rulant, zilnic 80—90 șoferi cu 80—90 autocamioane goale se deplasează de la autobazele respective, parcurgînd zeci de kilometri, goale, numai pentru a ridica un simplu document. Sugerăm ideea ca funcționarii respectivi să meargă ei la autobazele de care aparțin respectivele autocamioane, pentru a distribui acolo actele evitîndu-se astfel deplasările inutile. Aceleași informații ne arată că beneficiarul transporturilor atît de „rentabile" este Întreprinderea de cofetării și răcoritoare nr. 2, iar autovehiculele aparțin de I.T.A. „Transcom". **(Vasile Iliescu, Elena Poleucă, Nicolae Constantin, și mulți alții, din str. Viorele)**

■

Întreprinderea de transporturi internaționale auto București: Privitor la scrisoarea trimisă revistei „Flacăra" de către tov. **Traian Pop**, om al muncii în cadrul întreprinderii noastre, vă comunicăm faptul că problema ridicată — de stabilire a domiciliului în municipiul București — este în curs de soluționare, necesitînd prezentarea unor documente în acest sens.

■

Vin cu o sugestie de mare necesitate pentru toți cetățenii: fiind cunoscut accesul greoi la urcarea și coborîrea din toate vehiculele de transport în comun, datorat înălțimii mari a treptelor, dar și a lipsei refugiilor în anumite stații, sugerez deci să se ia măsuri pentru a se îmbunătăți respectivele trepte ale tramvaielor, autobuzelor, troleibuzelor, și pentru a se construi sau reface refugiile de care aminteam. **(Maria-Cleopatra Popescu, Aleea Barajul Bicaz nr. 11, București)**

■

Călătorii — în orele de aglomerare — cu greu pot perfora tichetele din motivul că aparatele de perforat nu sînt instalate într-un loc accesibil călătorului, pentru ca ele să aibă o poziție de mai bună stabilitate. Mai vin cu propunerea ca actualele tichete tip I.T.B. să posede colțurile retezate — la partea de introducere în aparatul de perforare. **(Alexandru Macovei, str. Chitila Veche nr. 5, București)**

■

Inspectoratul Miliției București: Referitor la scrisoarea tov. **Albert Nistor**, din București, trimisă revistei „Flacăra", vă comunicăm faptul că, în urma verificărilor efectuate, a reieșit că problemele sesizate se confirmă. Afluența mare de cetățeni (circa 250—300 zilnic) la această formațiune (circumscripția 21 miliție) se datorează faptului că anul 1980 este un an de vîrf al expirării valabilității actelor de identitate, ponderea existînd la amintitele preschimbări, pierderi, schimbări de nume, mutații locale cît și la schimbările de domiciliu. Aspectele sesizate cu privire la servirea populației au fost analizate cu simț de răspundere împreună cu șeful circumscripției și cu șeful sectorului 6 miliție, luînd măsuri de repartizare judicioasă a sarcinilor pe lucrători, detașarea unei lucrătoare de la circumscripția 19 miliție, revizuirea afișajului existent, cît și amenajarea în mai bune condițiuni a sălii de așteptare.

I.T.B. Secția depanare și dispecerizarea circulației: Referitor la scrisoarea tov. **Ion Moldovan.** Am efectuat un sondaj în mai multe zile privind gradul de încărcare al tramvaielor de pe linia 30, precum și al respectării graficelor de circulație. În afara dereglărilor create în parcurs, dat fiind zonele cu trafic intens pe care le străbat, apar și defecțiuni care de multe ori impun remedierea acestora numai în cadrul depoului. Dacă pe linia dereglărilor din parcurs putem să acționăm mai puțin, am luat măsuri pe linie de fiabilitate în întreținere și a piecărilor ordonate, la intervale egale, de la cap de linie. Vă mulțumim. (N.R. Și noi vă mulțumim pentru răspuns și dorim ca aceste măsuri să se extindă asupra tuturor liniilor de transport în comun!)

■

Vă relatez un lucru greu de închipuit: este vorba de închiderea prin bariere fixe a drumului — **unicul drum** — dintre Poiana Țapului și Zamora. De mai bine de 7 luni barierele au început închise, obligînd pe cei care vor să treacă în Zamora cu autovehiculele, ori să rişte să treacă pe sub un pod cu mare pantă și multe hîrtoape ce se află prin apropiere, ori să ocolească 8—9 km. Cei ce se încumetă să rişte drumul mai scurt înghețată de frică să nu se răstoarne cu mașina în rîu sau să distrugă toba de eșapament, arcurile etc. Din cîte am fost informat defecțiunea semibarierelor trebuia remediată pînă la 1 aprilie 1980, dar nici pînă la ora cînd vă scriu nu s-a întreprins nimic. La cantonul de la intersecția cu pricina — a drumului cu calea ferată — sînt lucrători permanenți care nu știu cum își justifică retribuțiile, poate doar salutînd trenurile, în loc să manipuleze dinții barierele înțelenite (cele mobile au început și ele, dar pe verticală), dînd posibilitatea celor care vor să treacă, să o facă în mod normal, nu prin cascadorie! **(Ion Golumbeanu, str. Toamnei nr. 49, București)**

■

Direcția de telecomunicații a municipiului București: Referitor la sesizarea adresată de către tov. **Elena Toader**, din București, str. Grădiștea nr. 11, bl. B 3, sect. 4: Conform contractului de antrepriză nr. 8 554 încheiat între DGDAL și Întreprinderea teleconstrucția, blocul unde locuiți a avut termen de execuție 30 iunie 1980. Din lipsă de rețea telefonică stradală racordarea blocului este condiționată de realizarea rețelei telefonice exterioare „Ansamblul Berceni-Vifornița", proiect tc. 1649. Rețeaua telefonică susamintită se va executa pînă la finele anului în curs. După racordarea blocului se vor putea rezolva cererile de mutări (reinstalări), iar în limita posibilităților (circuite libere și numere de apel libere în centrală) se vor rezolva și o parte din cererile de instalări noi.

■

Sîntem locuitorii domiciliați în comuna suburbană Voluntari, sect. 2, București, și vă aducem la cunoștință următoarele: în comună existau 2 centre de distribuire a buteliilor de aragaz, unul în șos. Ștefănești și altul pe șos. Afumați. Aceste 2 centre reușeau destul de greu să satisfacă nevoile populației de circa 4 500 cetățeni, plus din comunele Afumați, Ștefănești și altele din apropierea Capitalei, care se aprovizionau de la aceste 2 centre. Nu cunoaștem din ce motive s-a desființat centrul din șos. Ștefănești în luna aprilie. Mai menționăm că de la fostul centru pînă la cel din șos. Afumați avem de parcurs 2—3 km lucru extrem de dificil, mai ales pentru cei mai în vîrstă. Pentru cele arătate mai sus, cerem să se examineze situația creată prin desființarea centrului și să ni se răspundă prin reînființarea sa. **(Ion Neagu, str. Craiovei, nr. 46, în numele cetățenilor din com. Voluntari, sect. 2)**

■

În noaptea de 7/8 iulie 1980, starea sănătății copilului meu, Cosma Călin, în vîrstă de **un an și o lună**, s-a înrăutățit brusc, copilul avînd stări de vomă, febră mare, agitație anormală, plîns etc. Neștiind ce să fac pentru ameliorarea stării copilului am apelat în jurul orei 2 noaptea la serviciul Salvare 061, unde am transmis absolut toate datele solicitate pentru identificarea locuinței, inclusiv mijloace de transport în comun, stația, poziția blocului față de artera principală de circulație. Cunoscînd faptul că Salvarea sosește cu mare întîrziere am așteptat pînă dimineața, în speranța că totuși va ajunge, zadarnic însă. În jurul orei 8 dimineața am telefonat din nou la 061, de unde mi s-a comunicat faptul că apelul meu a fost retransmis imediat la Serviciul salvare copii al sectorului 2, respectiv la tel. 35 06 99, unde am telefonat și mi s-a răspuns că la această oră (8,30, dimineața zilei de 8 iulie a.c.) nu mai funcționează Salvarea și să duc băiatul la circa medicală de care aparține. (Ulterior am aflat că medicul de circă este în concediu.) Am întrebat motivul neprezentării medicului la domiciliul meu și, primind un alt număr, de la secretariat, tovarășa Timplaru (așa s-a recomandat) a refuzat să îmi dea numele medicului care a fost de gardă și a afirmat că în registrul de evidență figurează mențiunea: „ușa de la bloc închisă". Țin să precizez că **ușa scării blocului unde locuiesc nu a fost închisă niciodată**, mai mult, am dat și **numărul de telefon**, la care s-ar fi putut apela dacă ar fi existat un impediment în găsirea locuinței. Am scris în speranța că se vor pune capăt acestor manifestări de iresponsabilitate, de lipsă de umanism în implinirea obligațiilor profesionale a unor medici care procedează în felul cum s-a procedat cu fiul meu, manifestări care aruncă o pată pe obrazul colegilor de breaslă care profesează din pasiune și din dragoste. **(Carmen Cosma, str. Județului nr. 15, sc. 4, et. 6, ap. 131, sect 2, București)**

■

Direcția județeană de poștă și telecomunicații Brașov: Urmare a articolului critic publicat în revista dv. nr. 1307, din 26 VI 1980, la rubrica „Flacăra la dispoziția dumneavoastră", referitor la funcționarea posturilor publice de telefonie interurbană de la Oficiul central din municipiul Brașov și lipsa monedelor de schimb, vă încunoștințăm: La acest oficiu sînt instalate 10 posturi telefonice publice interurbane, care sînt permanent verificate de lucrătorii noștri ce au în sarcina lor lucrările de întreținere. În ciuda acestui fapt, avem dese cazuri cînd survin deranjamente provocate de diverși cetățeni incorecți, care introduc monede deformate, fise false confecționate din tablă, bețe de chibrit și alte asemenea lucruri ce blochează aparatele, fură capsulele microreceptoarelor, ajungînd uneori să distrugă chiar și aparate întregi. Avînd însă în vedere numărul destul de mare de posturi publice interurbane, niciodată nu s-a ajuns la situația ca cetățenii să nu aibă posibilitatea efectuării de convorbiri telefonice pînă la restabilirea aparatelor defecte. În ceea ce privește monedele pentru convorbiri, oficiul dispune permanent de astfel de monede, dispune chiar de personal care se preocupă de procurarea acestora de la bancă spre a nu se crea neajunsuri sau produce pierderi de venituri. Cele menționate în articol au fost prelucrate cu personalul telefonist de la cabine, indicîndu-se ca, atunci cînd sînt sesizate unele defecțiuni, să se explice clar și calm situațiile ivite spre a evita pe cît posibil orice fel de nemulțumire. **Nota redacției:** Toate bune pînă aici. Se pare că, abordînd maniera justificărilor un singur lucru scapă din vedere Direcția județeană de poștă și telecomunicații Brașov, și anume să ne indice și ce măsuri a luat — dacă a luat! — pentru a evita pe viitor repetarea unor astfel de anomalii ca cele criticate la vremea cuvenită în articolul nostru.

■

Subsemnata **Mihai Maria**, din comuna Chitila, strada Dej, nr. 43, vă scriu următoarele: În ziua de 4 iunie 1980, după o prelungă așteptare, de circa 30 de minute, în stația de autobuz, a sosit mașina ITB cu nr. 2446, turul 3/64. Urcîndu-ne în mașină, tovarășul șofer, cu număr de ecuson 32 557, purtînd numele Marin Nicolae, de la garajul Nordului, nu ne-a spus că mașina sa este defectă. Zîmbind ironic, ne-a zis în schimb: „O să vedeți unde vă duc acum!" Am încercat să-i cerem o explicație, dar a fost inutil, întrucît era foarte nervos și ne-a răspuns: „O fac în ambiție!" Și s-a ținut de cuvînt. Pe traseu am încercat noi să-l oprim, dar a fost imposibil și, cînd a ajuns la garajul Nordului, tot el ni s-a adresat: „Ce credeți că eu conduc mașina în stare de ebrietate?! Martori îmi sînt toți încadrații ITB-ului!" Și, fără altfel de explicații, am fost depuși în garajul Nordului: eu, Botez Ana Maria, Lazăr Gherghina, Neagu Ion, Petrescu Constantin, Boda Alexandrina, Estera Mușat. Cazul s-a întîmplat în jurul orei 18, cînd ne întorceam de la serviciu și în loc să fi ajuns mai repede acasă, am fost plimbați fără voia noastră prin alte locuri ale orașului de către un conducător auto incorect.

■

În urma defectării apometrelor (abia instalate!), am stabilit cu I.G.C.L. o înțelegere, urmînd să plătim apa pe baza mediei consumului pe 3 luni. Dar începînd din octombrie 1979, I.G.C.L. nu și-a mai respectat obligațiile contractuale, reducînd furnizarea apei pînă la 12 ore pe zi. Nu ni s-au făcut însă și reducerile corespunzătoare la facturarea apei. Deoarece contestațiile noastre nu au avut ecou, rugăm pe această cale Consiliul popular al județului Hunedoara să analizeze situația și să ia de urgență măsurile de rigoare. (Scrisoarea este semnată de **Teodor Popa**, vicepreședinte al Asociației locatarilor nr. 12, Ct. Viscoza 6 Lupeni)

■

În luna martie am cumpărat un dormitor Siret, fabricat la C.P.L. Bacău, ne scrie tovarășul **V. Crăciun** din Ineu, str. Dunării 11, ap. 26. Cînd să montez mobila, am constatat că lipsesc butoanele, șuruburile și cheile. La reclamația adresată Cooperativei de consum mi s-a răspuns că toate cele 5 garnituri au fost livrate fără accesorii. În aprilie și iunie am trimis 2 scrisori recomandate la C.P.L. Bacău, arătînd că am cumpărat mobila respectivă nu ca obiecte decorative ci ca să o folosim, ceea ce nu este posibil fără accesoriile sus arătate. Nu am primit nici un fel de răspuns.

■

U.J.C.M. Maramureș. Cu dispoziția de livrare 14693/80 s-a asigurat piesa de schimb (diodă) pentru depanarea televizorului în cauză. Astfel aparatul a fost reparat și predat posesorului — **Strîmb Liviu** din Baia Mare — la data de 25 iunie a.c. Menționăm că lipsa unor piese de schimb creează o serie de nemulțumiri din partea clienților.

■

Consiliul popular al județului Iași. Tovarășa **Rusu Natalia** din Iași, Șoseaua Păcurari 137, îndeplinește condițiile pentru a fi distinsă cu ordinul „Gloria maternă" cl. a III-a, conform Decretului 190/1977, și a fost luată în evidența Consiliului popular municipal, urmînd ca la prima ocazie să fie propusă organelor în drept.

■

D.G.P.Tc. Ca urmare a sesizării adresate revistei Flacăra de către tovarășa **Crișan Valeria** din Cluj-Napoca, str. Meseriilor 25, vă facem cunoscut că D.G.P.Tc. Cluj a primit indicații pentru întocmirea formelor în vederea instalării unui post telefonic la domiciliu.

■

I.T.B. Sesizarea transmisă nouă de către redacția dv., semnată de **Ioana Dabija** (str. Făurei 3 A vila 14, ap. 5, sector 1), a fost prelucrată cu conducătorii de troleibuze, insistîndu-se asupra îndeplinirii cu strictețe a obligațiilor de serviciu. Din păcate, sesizarea nu conține date concrete pe baza cărora să se poată lua măsuri de pedepsire a celor vinovați.

■

Sînt **Gheorghe Golcea** din Brad, județul Hunedoara, și am 2 copii, între care un băiețel de aproape doi ani, care s-a născut foarte bolnav. După îndelungi și zadarnice tratamente la spitale din Brad, Cluj-Napoca și București am ajuns și la Policlinica Titan, la doctorul Mihai Dănilă. Acum, după aproape un an de tratament, boala copilului meu se află în evidentă involuție. V-am scris pentru a exprima și în acest fel mulțumirile mele.

Consiliul popular al comunei Buza, județul Cluj, ca răspuns la scrisoarea lui **Pipas Grigore.** Conducerea Cooperativei de consum Buza a luat act de cererea petentului, rezolvînd cazul în mod favorabil. P.G. a acceptat să lucreze în continuare la cooperativă, luînd în gospodărire proprie secția respectivă (zidărizugravi), conform prevederilor Decretului 101/1980.

■

Consiliul popular al județului Arad. Cele sesizate de **un grup de 41 locuitori ai străzii Cibinului** corespund adevărului. În urma unor lucrări executate cu mulți ani în urmă la rețeaua de apă, strada este în întregime desfundată și improprie circulației. Lucrările de canalizare și asfaltare ar necesita fonduri de circa o jumătate de milion și nu sînt cuprinse în planul pe 1980. Pînă la modernizarea străzii Cibinului, ce se va realiza în anii următori (1981—1985), propunem ca prin grija Consiliului popular municipal Arad să se execute lucrări de nivelare și așternere a unui strat de piatră sau balast încă în cursul trimestrului III 1980. La aceste lucrări ar putea să participe și cetățenii din circumscripția electorală respectivă.

■

Ministerul Muncii. Restituindu-vă scrisoarea tovarășei **Niculescu Alexandra** din Comarnic, vă comunicăm următoarele. Comisia de expertiză medicală a județului Prahova a reanalizat situația tovarășului Plumb S. Ion și, constatînd pierderea în cea mai mare parte a capacității sale de muncă, a hotărît încadrarea sa în gradul II de invaliditate.

■

Procuratura Generală. Verificînd scrisoarea semnată de **Olah Rodica** din Sibiu, str. Al. Vlahuță 18, ap. 1, vă informăm că în cauza ce a format obiectul dosarului Judecătoriei Sibiu nr. 7294/1979 s-a declarat recurs extraordinar, care a fost înaintat Tribunalului Suprem spre competentă soluționare.

■

Procuratura Generală. Obiecțiile petiționarului **Rinziș Ioan** din Mureșeni, com. Tiha Bîrgului (Bistrița Năsăud), cu privire la stabilirea paternității sînt neîntemeiate. Potrivit prevederilor art. 55 din Codul Familiei trebuia să promoveze acțiunea în tăgada paternității în termen de 6 luni de la nașterea minorului (24.8.1966), cale pe care însă nu a folosit-o. Cu privire la cuantumul pensiei de întreținere întrucît a expirat termenul de un an prevăzut de art. 329 din Codul procedură civilă (pensia a fost majorată prin sentința civilă 468/1978 a judecătoriei Bistrița), nu se mai poate promova recurs extraordinar.

■

Consiliul popular al sectorului 2: Urmare scrisorii adresate redacției revistei de către tov. **Ecaterina Iancu:** Referitor la neînțelegerile ivite între dv. și familia colocatarului Tiberiu Jipescu privind folosirea dependințelor comune ale apartamentului, vă facem cunoscut că s-a pus în vedere sus-numitului să elibereze ușa de acces în hol și să vă permită folosirea lui, a băii și vestibulului, drepturi pe care le aveți înscrise în contractul de închiriere. În cazul în care acesta refuză în continuare, litigiul urmează a fi soluționat pe cale de judecată.

■

Consiliul popular al sectorului 6 al Capitalei: Privitor la scrisoarea adresată redacției revistei dv. de către **Costache Victor** și primită de noi cu nr. 5366, vă comunicăm că pe data de 20 mai 1980 a avut loc adunarea asociației de locatari de la blocul M 30 în care s-a prezentat darea de seamă și s-a ales noul comitet. La adunare a participat și semnatarul scrisorii sus-menționate și s-a declarat mulțumit de măsurile luate, de modul în care au decurs lucrările.

Pagină realizată de
PIA OLARU
și MIRCEA FODOREANU

● **„FLACĂRA" nu ia în considerare scrisorile anonime și nu primește acte originale. Scrieți-ne cît mai concis. Și nu uitați să vă iscăliți. Precizați eventual telefonul unde vă putem găsi.**

flacăra

PENTRU MINTE, INIMĂ ȘI LITERATURĂ

Fotografie de ION CARTOJAN

„Creația cere o mare uzură și o mare luciditate“

În mijlocul acestei veri viața artistică a Buzăului a cunoscut un veritabil eveniment: pictorul Brădut Covaliu a donat buzoienilor o colecție din lucrările sale, constituind „Expoziția permanentă Brădut Covaliu“, adevărat nucleu pentru un viitor muzeu de artă. Gestul artistului este pilduitor, el capătă semnificații și mai adînci cu atît mai mult cu cît donația este alcătuită din cele mai valoroase creații artistice ale sale, expresie a orientărilor și căutărilor artei românești contemporane. L-am căutat pe Brădut Covaliu pentru a afla detalii. Ne-a mărturisit că alegerea Buzăului este absolut afectivă. Cu ani în urmă, fiind deputat al acestor meleaguri, le-a cunoscut îndeaproape. I-a cunoscut și pe oamenii de aici și s-a atașat de ei. Acestora le-a hărăzit darul său artistic. Căci, așa cum declara pictorul într-un interviu, „Tot ce am pictat am pictat pentru oameni.“

S-a născut la Sinaia, în 1924, 1 aprilie, iar peste optsprezece ani este student al Academiei de arte frumoase din București, avîndu-l ca profesor pe Jean A. Steriadi. Deschide peste 13 expoziții personale în țară și alte numeroase peste hotare. Participă la un număr impresionant de expoziții oficiale și de grup. Este distins cu premiul „Ion Andreescu“ pentru pictură, acordat de Academia Republicii Socialiste România (1962), primește Ordinul „Meritul cultural“ și Ordinul „Steaua Republicii“, ca și alte ordine și medalii, distincții ce încununează neobosita-i muncă de creație, subliniind încă o dată recunoașterea valorii artei sale.

Despre acest drum lung în lumea artei, parcurs de Brădut Covaliu, dorim să aflăm cîteva amănunte pentru cititorii revistei „Flacăra“... „Într-adevăr, m-am născut la Sinaia, însă n-am copilărit acolo. Copilăria mi-am petrecut-o într-un sat din județul Dîmbovița, unde mama era învățătoare“, completează pictorul datele știute din „documentarea“ inițială a reporterului. Impresiile lăsate copilului de odinioară de lumea satului dîmbovițean au rămas bine întipărite în memoria afectivă a pictorului de azi.

Primii pași după absolvirea facultății au fost încurajați de primele expoziții la care a participat studentul de la arte plastice încă din 1942. Apoi, în 1946 și 1947 deschide chiar cîte o expoziție personală „Însă, continuă ideea pictorul, după absolvire am lucrat ca desenator tehnic, apoi ca desenator litograf și vopsitor la un atelier de material didactic de pe lîngă Ministerul Agriculturii. Anii 1948—1957, petrecuți în acest mediu, au constituit o experiență interesantă. O experiență de viață într-un mediu muncitoresc“. Ce a însemnat experiența acelui „moment“ petrecut în cei zece ani de viață, moment care este marcat de debutul din 1947, de o a doua expoziție personală și finalizat de o a treia expoziție personală, deschisă în Sala „Nicolae Cristea“ din București? Toate datele ne conving că acest

Atelier
BRĂDUȚ
COVALIU

răstimp a fost unul de productie, de muncă efectivă, marcat de o mare ambiție și efervescentă creatoare, artistică. „Mă întrebați ce a însemnat acel moment. Mai bine vă spun ce am învățat acolo. Disciplina muncii și datorită acestui principiu acum sînt omul care nu crede în inspirația ce vine de la sine. Eu cred în munca începută încă din zorii zilei, în „inspirația“ ce te găsește cu pensula în mînă. Creația, de orice tip ar fi ea, cere o mare uzură și o mare luciditate. Or, dacă tii să te mentii la acelasi diapazon consumul intelectual este destul de mare. E drept, nu poți lucra tot timpul la aceeași tensiune, ne spune Brădut Covaliu. Eu lucrez în paralel la mai multe lucrări. Încep o lucrare în momentele mele de inspirație, de pildă, primele ore ale dimineții. Le reiau, le cizelez, le revăd, în alte zile cînd încerc să fac operă de orfevrerie“.

Despre cum a evoluat pictura lui Brădut Covaliu în contextul climatului nostru artistic ne vorbesc tablourile sale, dar și artistul... „În privința asta lucrările mele au evoluat în timp. Am început prin a face peisaj și natură statică. Mulți ani am fost cantonat în această tematică. În orice caz, am rămas un iubitor al naturii și țara noastră are multe privelisti încîntătoare, care oricînd pot oferi motive de interpretare pe pînză. Peisajul românesc are un cer deosebit, climat, luminozitate... și apoi intervine tradiția. De-a lungul anilor am început să urmăresc o serie de cicluri tematice, făcînd ca lucrările să se ajute între ele, epuizînd astfel unele gînduri și probleme mai sistematice. Printre cicluri amintesc *Satul* sau *Avînt*, de pildă, o serie de lucrări în care apar foarte mulți cai. Ei se constituie în expresia unei metafore, ceea ce vrea să însemne desfășurarea în spațiu, chiar și în cel cosmic, dispus în corelație cu alte preocupări din domeniul științei și al altor pasiuni ce domină omenirea. Apoi ciclul *Zburători*, *Galaxia noastră*. La ultima expoziție (personală, din aprilie anul trecut — n.n.) am expus un ciclu mai mic, *Pămîntul copiilor*. Am surprins un număr de copii care trec zilnic prin fața casei. Am căutat să-i așez undeva, pe o circumferință terestră, urmărind un sens simbolic. Există, cred, întotdeauna un paralelism între gîndire și meserie, care influențează aspectul plastic al lucrărilor, spiritualitatea lor“. Viziunea dumneavoastră plastică depășește perimetrul observației imediate, pătrunzînd în sfere mult mai profunde, ale gîndirii și stărilor de spirit, de sens general uman. „Mă interesează din ce în ce mai mult dinamica în plastică. Forme și personaje în mișcare. Chiar atunci cînd fac peisaje fiindcă și atunci compun. Se poate constata o accelerare a formelor. De la o viziune mai statică din anii '60 am ajuns la o viziune plastică mult mai expresionistă în comparație cu începuturile picturii mele“. La care mai trebuie să adăugăm și culoarea... „culoarea este un dat al picturii românești. Toți sîntem buni coloriști. Mă preocupă compoziția în mișcare. Pe alt plan apar lucrări ce au prezentat regulat aspecte sociale și istorico-sociale. Am făcut și mult portret. Natura însă rămîne în pictura mea o referință permanentă, un izvor“. Ce înseamnă pentru dumneavoastră o nouă expoziție? „O ocazie să-ți vezi munca și să o confrunți cu publicul și mai ales, cu critica“. Cum s-a integrat pictura românească în contextul actual al artei moderne occidentale? „Modernul este un lucru foarte complicat. Există pictori moderni foarte buni, dar și foarte slabi. Ceea ce trebuie înțeles în evoluția artei, din modern este că azi nu se mai poate face pictură fără o schemă compozițională foarte riguroasă, fără un mare elan. Asta ne-au adus secolele și viziunea modernă. Ceea ce mă interesează într-o lucrare actuală este respirația ei. Viziunea izvorîtă dintr-un nucleu de obicei real și care iradiază umanist. Mă atrage realitatea noastră socialistă și interesul oamenilor pentru viață și nou. O trăsătură a umanismului plasticii noastre este, dată tocmai de această privire optimistă și luminoasă asupra vieții și a omului în general. Nu vreau să fac o analiză a artei de azi, n-am avea timp și spațiu suficient, dar cum v-am spus, e clar că în 1980 nu se va mai putea picta ca în 1800 sau ca în Renaștere, cu toată admirația pe care o avem pentru ea. Există o arhitectură nouă care se impune privirii, o nouă disciplină — designul — estetica merge în paralel cu o viziune umanistă ce încălzește pe un plan muzical, poetic, inimile noastre. Există și o tradiție pe care trebuie să o păstrăm, dar să o și depășim“. Pentru că am ajuns să vorbim despre tradiție și respectarea ei în pictura românească, am dori să ne referim și la acei pictori care fac ceea ce noi numim „pictură de amator“. Ce părere aveți despre corelația pictură profesionistă — pictură de amator în contextul social-cultural actual? „Sigur că artistului profesionist îi cerem mai mult, căci prin disciplina de atelier și prin faptul că-și dedică total gîndirea și cea mai mare parte din orele vieții lui acestui program de muncă creatoare. Există o structură a picturii profesioniste la dimensiuni impresionante. În general avem un nivel mediu foarte bun pentru dezvoltarea creației. Este bine ca toți oamenii să picteze, să facă muzică, literatură etc. dacă au chemare. E bine să-și găsească o a doua pasiune care să le umple viața și să le dea o satisfacție pe plan sentimental. Uneori izbucnesc din rîndul amatorilor chiar valori“. Cum vedeți arta plastică românească contemporană și cum este ea cunoscută peste hotare? „Arta plastică românească are culoare, are și o disciplină aparte. Are o calitate intrinsecă. Pictura românească actuală are ceva nou în ea. Un flux nou de idei, revoluționar, un context care dovedește forță și sensibilitate. Dar ceea ce dorese picturii românești este o mai mare dinamică, o mai mare îndrăzneală, o respirație mai amplă dincolo de bogăția de aspecte pozitive pe care ne-o oferă“.

CORNELIA BARBU

Alexandru Andrițoiu

Acuarela

În nopțile albastre visez sub mări, buimac,
pe o terasă-albastră, neptunică la casa
unei femei albastre. Și, în albastru-mi frac
ascult cum valu-și sbate, deasupră-ne, [illegible]

Legende cu castele sub apă și cu stea
pe poarta de intrare, le-ascult la întîmplare
iar inima albastră de sub cămașa grea
din pînză de corăbii mă umple de răcoare.

Mi-e sîngele albastru și rece ca de regi
care-au domnit în Thub și-n clare Aulide.
Trăiesc între lichide și văjurite legi
și după constelații din ape transiucide.

Cu de la sine peștii mi se servesc gătiți
la foc de lună-albastră pe tăvi de nuferi, line
și numai înecații sînt oaspeți nepoftiți
sau vreun țipar și-arată mișcările feline.

Dar lumea mea de apă e un cristal deschis,
e o lentilă-albastră prin care mi se plimbă
tot cerul și pămîntul de dincolo de vis,
tot ce se mișcă-afară și trece și se schimbă.

Sosesc întîi pescarii la revărsat de zori
apostoli de iluzii cu undița pe apă
și-apoi îndrăgostiții cu sete de culori
și forme, peste care trec anii fără grabă.

Sosesc și grădinarii sub pălării de pai
cu liricile scule care desmiardă iarba, —
poeții, astronomii cu gurile de rai
ce-și poartă fruntea-naltă și rămuroasă, barba.

Eu stau sub lumea-albastră-n albastrul ei cristal
cu o femeie-albastră ca o sirenă pură,
în Thub și — Aulide, uitat surîs regal,
pe o fereastră-albastră să scriu literatură.

Livresca

Cu Perpessicius, la Calfadere,
pierduți în cărți ca-ntr-un război pierdut
și-apoi victorioși. Dar ce durere,
bandaj pe-o rană care n-a trecut?

Foșnesc bibliotecile de iarbă
la cărturari sub arme și drapel.
Deschis în șipuri singele-o să fiarbă,
scăpat, — cu scut și targă lîngă el.

De-aceea poate noi legăm în roșu
istoriile scrise mai demult, —
cu aur pe coperți e scris războiul.
Uscate ritmuri de bocanci ascult.

Din tot ce-a fost pîndește o idee
și-o tresărire-a inimii, mimînd
un cărturar rămas într-o tranșee,
sau în bordei. Sau numai în mormînt.

Elegie

Sînt cel mai rătăcit poet din țară, —
Nu-n drum ci-n vîrsta mea m-am rătăcit
și-ntre paharele ce se-nclinară
spre brațul meu tîrziu și aburit.

Aș fi ajuns, desigur, mai departe
chiar decît visul meu cel mai semeț, —
dar cărturar neștiutor de carte
sînt ca un nobil fruct și pădureț.

Acum vin alții-n urmă cu finețuri
și-alesături cum nu s-a mai văzut.
Noi (eu cu mine, deci) topiți în cețuri
rămînem participiul trecut.

Noi (eu cu mine, deci) sîntem o vară
tîrzie ce-a pălit și-a ruginit.
Sînt cel mai rătăcit poet din țară, —
Nu-n ani ci-n vîrsta mea m-am rătăcit.

Cîteva păreri

Există și persistă, în ce privește romanul, anumite prejudecăți, un conservatorism deghizat. S-a afirmat și se afirmă astfel, de pe poziții neimpliniriior proprii sau de pe poziții unor adversități neliterare, că nu are rost să se scrie roman despre evenimente și împrejurări depășite din punct de vedere istoric, care pot fi cunoscute pe alte căi — din documente de epocă, din cărți de istorie etc. Romanele acestea, se spune și se repetă, de pe poziții menționate mai sus, sînt „romane istorice", sînt simple ilustrări ale unor împrejurări pe care cititorul le cunoaște bine, din alte surse, sau, dacă nu le-a cunoscut pînă acum, le va cunoaște de acum încolo, dar nu din (și prin) literatură, ci altfel, nu se știe însă cum.

Opinia aceasta, nuanțată dar și blindată de obiuzități, am întîlnit-o pentru prima dată prin anii 1966—1967, într-o vreme cînd literatura începuse să se nutrească altcum din viață. Atunci se spunea, direct și răspicat, să nu se facă „procesul trecutului", să se scrie numai și numai despre prezent, să nu ne mai preocupăm de ceea ce a fost (ce-a fost s-a dus, se știe, iar voi, scriitorii, trebuie să vă preocupați de ceea ce este și de ceea ce va fi). Acum se susține același lucru, de pe poziții ceva mai elevate (ca pretenție, fiindcă în realitate...). Ni se spune, adică, opiniile aparținînd de data aceasta unor scriitori, nu îndrumătorilor, că nu are rost să se scrie cărți despre trecut, trecutul fiind clarificat definitiv, cărților de acest fel nerevenindu-le alt rol, după unii pseudoeșteți, decît acela, desuet și degradant, susțin dumneaior, de a face propagandă, de a ilustra „niște evenimente", ele nefiind literatură etc., etc.

Greșeala e mai mult decît evidentă, oricîte delimitări s-ar admite : o temă, se știe, nu sfințește o carte, dar nici cîrlilă conservatoare nu poate naște emulație creatoare ; evenimentele și împrejurările unor perioade istorice nu nasc, singure, literatură, dar nici fără ele și în afara lor nu se poate face literatură, omul aflîndu-se întotdeauna în centrul acestor evenimente și împrejurări, omul de azi dar și cel de ieri și de alaltăieri, nevoia lui de clarificare, setea lui de cunoaștere și de înțelegere fiind mai mari decît se poate bănui, amănunt fără de care literatura devine, orice „sprijin teoretic" ar avea, nonliteratură.

Greșeala rezidă, de fapt, în reactualizarea vechii lozinci : nu are rost să „facem proces" trecutului. Nu are rost, într-adevăr, să se facă proces nici unui trecut, fie el mai îndepărtat sau mai apropiat. Dar literatura, romanul, în speță, nu face procese nimănui, nu arată cu degetul, cum cred fanaticii de profesie (care extind judecățile proprii și felul lor propriu de a fi asupra întregii lumi). Romanul relevă destine, se ocupă de ceea ce nu poate intra în nici un document, de ceea ce rămîne ascuns istoriei, oricît ar fi ea de cuprinzătoare. Romanul vorbește cititorului prin eroii lui, prin întrebările pe care le pune, prin relevarea unor sensuri noi și nerelevate încă de nimeni, prin ceea ce desparte literatura, literatura bună, desigur, de istorie.

E cît se poate de clar, de pildă, că Tolstoi nu se ocupă în „Război și pace" de războiul din 1812. El se ocupă, în principal, de Andrei Bolkonschi, de Pierre Bezuhov, de Natalia Rostova, de Platon Karataev și de atîția și atîția alți eroi, de care nu s-a ocupat nici un tratat de istorie. Evenimentul istoric ca atare, războiul din 1812, era cunoscut și clarificat (în sensul dat clarificărilor de unii circotași literari contemporani), dar asta nu înseamnă că Tolstoi a greșit scriind despre ceea ce se cunoștea demult, repetînd ceea ce se știa. Dimpotrivă, a relevat ceea ce nu se știa dar se bănuia, adîncind și consolidînd cunoașterea de sine a propriului său popor.

Aceleași lucruri pot fi spuse și despre Rebreanu și despre romanul său „Răscoala", carte care „se ocupă" de răscoala din 1907. Exemplul acesta este și mai semnificativ, eroul principal al romanului lui Rebreanu fiind întreaga țărănime, destinele individuale fiind dominate de aceeași răbufnire implacabilă și tragică, a răscoalei țărănești. Mai e nevoie, oare, să spun că răscoala era cunoscută destul de bine, din punct de vedere istoric, la ora cînd își scria Rebreanu inegalabilul său roman ? ! Și că după aceea au continuat să apară documente și mărturii referitoare la tragicul eveniment, fără a anula puterea de iradiere a construcției rebreniene.

★

Noțiunea de „roman total" revine în actualitate, după ce s-a mai primenit și nuanțat, fără a se despărți însă de morga „totalitară" a dogmatismului. În sensul acesta vorbeam, în cadrul unei discuții consacrate romanului, de „totalitarismul unei dogme care nu avea nimic de-a face cu literatura", referindu-mă la vremea cînd se scriau „romane totale", romane care „rezolvau" cîte-o problemă socială și politică (problema colectivizării, problema „eroului pozitiv" etc.). Dar iată că cineva, vroind să mă combată, mă răstălmăcește mai întîi (ca să-i fie munca mai ușoară), înlocuind dogma de care vorbeam eu cu critica literară, pronunțînd cuvîntul de care avea nevoie : eroare, ducîndu-și pe urmă „demonstrația pînă la capăt", pledînd, în speță, pentru „romanul total", care ar fi și al „individului" dar și al istoriei (pe care nu „o mai flatează"), care pune „în centrul analizei existența individului și valorile lui fundamentale".

Definiția e șchioapă, dar nu pentru că subtilul meu preopinent (numele nu interesează, pentru că nici numele meu nu a interesat) nu ar fi în stare să încropească o definiție, ci pentru că nu are nici un suport real, pentru că nu se bizuie pe fapte (artistice, desigur), pentru că „teoreticianul" nostru vrea cu orice preț să racordeze la o realitate nouă și diversă o modalitate veche și cam desuetă de a aborda, prin catalogare, prin fixarea de „norme definitive", problemele mereu noi ale creației.

Ar însemna, dacă ar fi să ne luăm după „definiția" de mai sus, că mai toate romanele care s-au scris și se scriu în lume sînt „romane totale", iar cele care nu sînt „totale" sînt, probabil, „parțiale" sau „intermediare", cum ar fi, să zicem, pînea : neagră, albă sau intermediară.

★

Romanul politic se află, după opinia mea, la un fel de răspîntie. Situația aceasta, nouă dar și firească, inevitabilă, în orice caz, este rezultatul izbînzilor indiscutabile pe care le-a obținut această formulă narativă. De aici decurge pericolul repetării și al devitalizării. Noțiunea, ca atare, s-a lărgit și se lărgește mereu, trecînd prin încercările prin care a trecut altădată, pe „vremea abisalului", cînd se spunea că orice scriere este socială, deoarece este săvîrșită de către un om. Acum este supusă extensiunii și pulverizării noțiunea amintită, de roman politic, care nu trebuie să capete un caracter rigid și definitiv, rămînînd, așadar, deschisă nuanțărilor și îmbogățirilor reale, de substanță, care trebuie ferită, în același timp, de asaltul măruntilor ai imitației, care poate căpăta caracterul „bătăios" al unor „replici artistice" sau poate lua forma mai pretențioasă a unor inovații, ducînd în ultimă analiză la același rezultat, înăbușind orice posibilitate de desfășurare creatoare, înlocuind autenticitatea și unicitatea cu seria banalizatoare.

Interesant e de observat, în legătură cu această problemă, că chiar cei ce nu agreau deloc, acum zece sau cincisprezece ani, literatura politică, cheltuindu-și strădaniile în alte direcții, au îmbrățișat ceea ce combăteau cu vehemență atunci, devenind adepții și apărătorii literaturii menționate. Revizuirile acestea nu sînt rele, în măsura în care reflectă o restructurare reală a preferințelor și gîndirii proprii, în măsura în care nu sînt reflexul unui nou fel de conjuncturalism, mai nuanțat și mai divers, cum îmi îngăduiam să spun cîndva, conjuncturalism totuși, avînd deci aceleași „funcții sociale" : de a păstra niște poziții mai avantajoase pentru niște „teoreticieni" care ziceau ieri una, fumînd astăzi alta, cu aceeași dezinvoltură.

În ce privește romanul politic, aș mai spune că modalitatea nu aparține nimănui, e la îndemîna tuturor, cerînd, tocmai de aceea, noi și reale concretizări artistice, o aprofundare filozofică a problematicii prin care s-a născut și s-a impus, o aducere „la zi" (dar nu în sens strict, calendaristic) a frămîntărilor și dilemelor ce stau pe umerii omului de azi, contemporaneitatea fiind condiția principală și esențială a înfloririi romanului politic românesc.

★

Există, pe de altă parte, impresia, sau părerea, sau chiar convingerea, că literatura de tip livresc este superioară literaturii care se nutrește din viață, care n-ar fi, chipurile, atît de elaborată, n-ar avea acces la idee etc., etc. Și aici cred că se ascunde o mică și interesantă (și folositoare, pentru unii) eroare. Pentru că o modalitate, în sine, nu e superioară cu nimic alteia. Pentru că pretențiile, singure, nu nasc direcții noi în literatură (pretențiile sau dorințele unuia sau ale altuia). Iar afinitățile artistice nu au nimic de-a face cu județul din care vin „componenții" unei, să-i zicem (cu indulgență), direcții literare. Așa ceva se întîmpla în armată, mai demult, cînd se chemau soldații între ei cu „măi județ", simțindu-se mai apropiați, deoarece erau de pe aceleași meleaguri. Era altceva, bineînțeles, dar și „coagulările literare" pe baze județene (sau municipale) sînt altceva, față de adevăratele afinități creatoare, care decurg din opere, din ceea ce au dat efectiv la iveală scriitorii care alcătuiesc o direcție literară reală.

★

Într-o anumită vreme, nu prea îndepărtată, unii susțineau că angajarea și implicarea depreciază talentul, nu pot duce la închegarea unei opere literare autentice. Prejudecata, pentru că de așa ceva e vorba (e vorba, de fapt, de inversarea unor date esențiale, fiindcă nu angajarea și implicarea compromiteau talentul, ci lipsa talentului le submina pe cele dintîi), mai stăruie și acum pe ici, pe colo, hrănind și menținînd în viață conjuncturalismul de un anumit tip, care poate fi numit (tot așa, cu indulgență) „estetizant". Pentru că și scriitorul (sau artistul) care se învăluie în „mantia independenței" și a „indiferenței" a trăit și trăiește în „penumbra conjuncturilor", neputîndu-se defini decît în raport cu aceste conjuncturi, care îl ajută să fie ceea ce nu este. Dincolo de atitudinile acestea, aparent olimpiene, aparent estetizante sau „puriste", stă de obicei impostura. Și nu dincolo, de fapt, ci chiar înlăuntrul lor. Fiindcă între conjuncturaliștii de acest fel și predecesorii lor proletcultiști, care se hrăneau cu lozinci, nu este nici o deosebire. Sau, dacă este totuși una, ea nu ține de esență, ci de aparență.

★

Adevărul e că scrisul nu te mulțumește niciodată. O carte „încheiată" cere alta, mai frumoasă, mai cuprinzătoare, iar gîndul că nu vei trăi cît trebuie, ca să spui tot ce ai de spus, să construiești cît ai vrea și ai putea, devine obsesie uneori, chinuindu-te mai mult și mai adînc decît toate neînțelegerile, decît toate boicoturile, care sînt „floare la ureche" pe lîngă un asemenea gînd cutremurător și inevitabil. Dar după aceea „uiți" și te întorci liniștit către pagina albă, invidiindu-i totuși (în subsidiar) pe fericiții care au trecut și trec cu fruntea sus prin mlaștina obtuzității.

ION LANCRĂNJAN ■

O carte binevenită

Problema echilibrului moral este poate cea mai însemnată în lumea modernă, în care mai fiecare este supus stressului și unor condiții de viață mereu mai dificile. Dintre tratatele de medicină, foarte căutate de media cititorilor sînt cele ce propun o serie de fișe ilustrative, dintr-o vastă experiență psihopatologică. Este cazul cărții profesorului doctor Karl Leonhard, directorul clinicii de psihiatrie și neurologie a Universității Humboldt din Berlin, **Personalități accentuate în viață și în literatură**, în excelenta versiune a d-rului Virgil Sorin și a Marioarei Zoltan, după ediția a II-a, revăzută și îmbogățită (Editura științifică și enciclopedică, București, 1979).

În prima parte, savantul autor ne expune, după comportările unui mare număr de pacienți examinați, o nouă tipologie, cu o terminologie de specialitate, în care firea umană este rînd pe rînd demonstrativă, hiperexactă, hiperperseverentă, nestăpînită, hipertimică (veselă, optimistă), distimică (tristă, depresivă), labilă (alternativ veselă și tristă), exaltată, anxioasă, emotivă, extravertită sau introvertită. Lipsit de veleri unilaterale, autorul prezintă exemple frecvente de „combinații ale trăsăturilor de caracter și temperament accentuate".

Deosebit de interesantă pentru amatorii de beletristică este secțiunea secundă a cărții, consacrată firii omenești în literatură. O personalitate demonstrativă este teatralul împărat roman Nero din **Quo vadis** de romancierul polonez H. Sienkiewicz, carte foarte citită de generația noastră. Hiperexact apare Cervenkov din **Moartea unui funcționar** de Cehov. Marele dramaturg german Kleist ne-a dat cu Michael Kohlhaas o personalitate hiperperseverentă și cu Prințul de Homburg un mare exaltat. Dostoievski ilustrează în **Crimă și pedeapsă** cu Sonia o fire emotivă, cu Razumihin una labil-afectivă și cu căpitanul Sneghireov, una demonstrativ exaltată. Din **Idiotul** aceluiași autor, Rogozin e un hiperperseverent-nestăpînit, Nastasia o exaltată, iar prințul Mișkin, eroul titular, bunătatea totală. În teatrul lui Shakespeare, Coriolan este o personalitate nestăpînită în ură, Romeo, un exaltat afectiv, iar Falstaff, un hipertimic demonstrativ. Don Quijote este un mare introvertit, stăpînit de o imaginație fără frîu, iar la antipodul său, Sancho Panza, un tot atît de caracteristic extravertit, cu percepția normală a lucrurilor. Ceilalți scriitori, în ale căror opere sînt atent analizate o serie bogată de „personalități accentuate", sînt, în ordinea alfabetică : Aristofan, Balzac, Byron, Calderon, Corneille, Dumas-tatăl, Eschil, Euripide, Flaubert, Goethe, Gogol, Goldoni, Gotthelf, Grillparzer, Hebbel, Hölderlin, Hugo, Ibsen, Keller, Lessing, Lope de Vega, Otto Ludwig, Heinrich și Thomas Mann, Maupassant, Molière, Musil, Jean-Paul (Richter), Plaut, Raabe, Racine, Rosegger, Sofocle, Stendhal, Strindberg, Tolstoi, Turgheniev, Vigny, Voltaire și Zola.

O întreagă galerie umană, în care sînt disociate personalitățile accentuate de figurile tipice, care reprezintă o singură trăsătură psihologică, ne poartă prin istoria literară universală din toate timpurile, pînă în pragul zilelor noastre, de la tragicii greci și Aristofan, pînă la frații Mann, ca o impresionantă suită de eroi, al căror număr, la Dostoievski numai, atinge cifra de treizeci !

Un singur scriitor, în loc să figureze în secția rezervată literaturii, ilustrează clinic partea întîi a lucrării ca un caz de isterie și de bogată fantezie. Este vorba de germanul Karl May, autorul simpaticului erou piele-roșie, Winnetou, din lecturile noastre de adolescență. Omul ne e înfățișat ca un odios impostor, mincinos patologic. I-a lipsit ca să creeze opere majore, ne spune d-rul Leonhard, „o excesivă sensibilitate afectivă". Cu un talent literar superior, credem, s-ar fi descurcat și în lipsa acestui factor !

Despre fenomenul dragostei, transformată în ură, sub imperiul geloziei, la Othello al lui Shakespeare, la Orosman din **Zaire** de Voltaire și Rogozin din **Idiotul** lui Dostoievski, aș observa că fi inaugurează impresionant poetul latin Catullus, cu faimoasele-i cuvinte „odi et amo" (urăsc și iubesc) stîrnite de ușurătatea iubitei lui, Clodia.

Nosofobia (teama de a fi bolnav), învecinată cu ipohondria, a fost genial tratată de Molière în **Bolnavul închipuit**. Contemporanii noștri, care consumă mai multe doctorii decît pîine, sînt urmașii lui Argan, eroul titular al comediei.

Savantul autor preconizează „unitatea personalității" în literatura de imaginație (nuvelă, roman și teatru). Din păcate, literatura zilei ne prezintă mai adesea dezagregarea morală a indivizilor, iar în locul interconexiunilor mai precise în acțiune, absurdul. Să fie așadar adevărat că mai toți modernii sînt noul val de clientelă a autorului ? Dacă este așa, o a treia ediție, mult adăugită, s-ar impune urgent. Nu-i așa, tovarășe doctor Virgil Sorin ?

ȘERBAN CIOCULESCU ■

EXPERIENȚA CRITICULUI

Orice discuție asupra condiției criticului începe azi de la numărul de cărți citite. Criticul apare astfel ca o uriașă mașinărie de citit cărți, un soi de automat în care se introduce opera proaspătă pentru a rezulta, la sfîrșit de proces complicat și ascuns, cronica literară săptămînală sau lunară. Evident, rolul lecturii în condiția criticului autentic nu poate fi negat de nimeni. Experiența cărților conferă criticului nu numai cunoștințele necesare studiilor de literatură comparată și evidențierii unei priceperi, cum s-ar putea crede, ci și o atitudine necesară : cea a omului care a citit toate cărțile și, în consecință, nu leșină la apariția pe piață și în vizorul criticii literare a unei noi cărți. Distanța care separă debutantul stînjenit de criticul matur, maestru al meseriei, e distanța de la entuziasmul care sufocă la entuziasmul căruia luciditatea i-a pus surdină. Cel ce a citit toate cărțile, criticul matur, iubind literatura, dar iubind-o bărbățește, adică fără istericale tipografice, știe, față în față cu o recentă capodoperă, că nu e nici prima și nici ultima în ordinea istoriei literare. Cu această știință sau mai degrabă conștiință, rod al vastei experiențe de lectură, criticul matur găsește tăria de a scrie tăcut despre cartea care-l entuziasmează, spunînd lucruri mari fără gesturi patetice.

A rămîne însă în cazul criticii la experiența cărților — și mai ales a cărților de literatură — înseamnă a reduce rolul criticului la descoperires și evidențierea tehnicilor literare, la dezbaterea operei în sine. Ca și în cazul artistului, experiența de viață, înțeleasă în cercuri largi, incluzînd deci și sferele mature ale experienței politică, filozofică, intră necesarmente în orice discuție asupra condiției criticului autentic. Componentă, alături de experiența lecturii, a personalității criticului, experiența de viață e cerută, în cazul prozei îndeosebi, de raporturile cu viața ale literaturii. Oricît de sofisticate ar fi tehnicile romanești moderne, ele n-au și nu pot avea puterea de a rupe proza (autentică, evident) de viață. În consecință, oricît de sofisticată din punct de vedere al formulei ar fi o operă literară, comparația cu adevărul vieții — de la adevărul psihologic pînă la cel politic — se impune. În consecință, oricît de depărtat de viață s-ar pretinde un roman, față în față cu el criticul are nevoie și de experiența vieții. Dar nu numai atît. Ca și în cazul experienței de lectură, experiența de viață e absolut necesară criticului nu numai pentru a compara propriile sale adevăruri de viață cu cele avansate de autor, nu numai pentru a raporta arta autorului la arta marelui autor care e viața, dar și pentru a avea, față în față cu opera literară, o atitudine : a criticului matur, care consideră literatura, în raport cu viața, ca situată fiind într-un plan secund. Distanța care separă un debutant de un critic matur e distanța care separă entuziasmul copilăros în fața literaturii de melancolia născută din conștiința că toate dramele din cărțile lumii, luate la un loc, nu fac, în puterea efectului, cît o singură dramă trăită de critic în viața lui de zi cu zi.

Concluzionînd, se poate spune că actul critic repetă, la o anumită scară, actul vieții. Ca și în viață, în critica literară, marile iubiri față de o carte, față de literatură în general, nu aparțin celor care-și spun această iubire în gura mare, celor care fac declarații de dragoste pătimașe pentru ca la prima confruntare să se răcească rapid și iremediabil. Ele aparțin celor care iubesc cu luciditate, care nu fac caz de această iubire, pentru că ea este concluzia unei vaste, profunde și uneori dramatice experiențe de lectură și de viață. Ca și în viață, în critica literară, marile sentimente aparțin bărbaților și nu adolescenților.

ION CRISTOIU ■

Eveniment editorial:

PUMNUL ŞI PALMA

Pledoarie pentru viaţă

Există opere reprezentative pentru o întreagă categorie de creaţie a căror împlinire artistică spulberă definitiv vechi şi îndărătnice prejudecăţi cu privire la prezenţa politicului în artă, opere a căror semnificaţie, specificitate, problematică umană, bogată şi diversă, se constituie în adevărate pietre de hotar pentru evoluţia unei culturi. O astfel de operă, cu toate inegalităţile ritmului narativ detaşat şi obiectiv, care la uneori sprinteneala generală a eseului, este, în peisajul atît de înfloritor şi de original al literaturii contemporane, romanul lui Dumitru Popescu: **Pumnul şi palma**, o substanţială contribuţie a literaturii noastre naţionale la înţelegerea omului şi a orînduirii socialiste. Sînt convins că de aici înainte se va scrie altfel literatura cu activişti, cu temă politică, socială şi existenţială, aşa cum altfel s-a scris, de pildă, roman despre ţărani, după Liviu Rebreanu, sau despre intelectuali, după Camil Petrescu şi G. Călinescu. Aceasta deoarece autorul, al cărui debut romanesc echivalează cu o consacrare, îşi plasează viziunea, acţiunea, eroii, conflictele, într-un atotcuprinzător cimp ideologic luminos, profund înnoitor şi creator, în stare să întoarcă spre oameni **„faţa ascunsă a lunii"**, acele faţete adînc umane, necunoscute, ale lucrurilor, ale realităţii concrete, vii, autentice, pe care, sub povara unor dogme şi prin picla unor sloganuri învăţate din nişte broşuri scrise departe de clocotul vieţii, din alte broşuri, unii nu le mai vedeau, sacrificînd omul concret de dragul abstracţiunilor. Acesta e, poate, mesajul cel mai profund al romanului, transmis atît de laconic, de omeneşte şi de sugestiv, la plecarea în activitatea politică a lui Manole Suru, de către tinărul şi simbolicul secretar al Comitetului Central care devine modelul de viaţă al protagoniştilor cărţii : Manole Suru şi Vladimir Cernea.

Acţiunea, îndeajuns de simplă, curge ca o poveste obişnuită, aparent lineară. Prin toamna anului 1952, doi activişti, de o exemplară complementaritate temperamentală, socială şi existenţială, Manole Suru, fost muncitor tîmplar, ofiţer de securitate şi activist, şi profesorul Vladimir Cernea, un intelectual fin, cu largi orizonturi culturale, devin cursanţi la Şcoala politică superioară de cadre, unde, vreme de patru ani, **se formează dar şi se deformează**, pînă la un punct, din pricina unor dogme şi a unor **infuzii de bucherism** căruia nu întotdeauna i se pot sustrage. Inteligenţi, plini de personalitate, oameni integri, de o mare probitate morală, dăruiţi trup şi suflet partidului, revoluţiei şi poporului, ideologiei marxist-leniniste, ei încearcă — fiecare în felul lui şi în funcţie de fondul său aperceptiv atît de distinct — să apere şi să înţeleagă teoria socialismului în funcţie de practică dar cu reţinerile şi timiditătile impuse de momentul istoric respectiv, dominat de cultul personalităţii lui Stalin, cu toate implicaţiile pe care acest fenomen le-a adus şi asupra vieţii poporului român. Atitudinea lor curajoasă îi pune în conflict cu dogmaticii lor profesori Haralambie Negru şi Vania Postrocea, cu fripturişti slugarnici şi conformişti care nu vedeau viaţa poporului, istoria lui naţională, creaţia lui spirituală, din pricina dogmelor. Între ei se încheagă o simbolică prietenie ; îi vedem mereu împreună, le ascultăm gîndurile, îi cunoaştem în singurătatea meditaţiilor, în luptă cu eternele ispite omeneşti, în familiile lor, la muncă. Suru, ca secretar de regiune, Cernea, ca director general în Ministerul Învăţămîntului. Acţiunea centrală e iscusit presărată cu interesante contrapuncturi biografice (copilăria amară a lui Manole Suru, a soţiei sale Peluţa, a colegei lui, Delia, care-i răscoleşte fulgerător mari pasiuni, a sculptoriţei Gigi, suficientă pentru a fi ea singură substanţa unui tulburător roman, a prietenului său Vladimir Cernea, sau bătrineţea zbuciumată a ţăranului octogenar Moş Marin Grula, închiaburit forţat, care, ca şi ciobanul din finalul romanului, e depozitarul unei profunde filozofii sociale şi existenţiale). Eroii principali, admirabil zugrăviţi de romancier în toată specificitatea lor, nu par a se supune unei cauzalităţi evenimenţiale. Nu sînt oameni de conjunctură. Sînt oamenii noi ai istoriei. Pentru ei există un singur mare eveniment — revoluţia, construcţia socialismului, doctrina socialistă, viaţa eternă a poporului. Refuzînd însuşirea mecanică a unor sloganuri generale, abstracte, ei analizează, studiază asiduu, îşi verifică atent convingerea revoluţionară. Au convingerea — fiecare într-un alt chip — că marxismul nu este doar o teorie ci şi un instrument mobil de schimbare a societăţii, nu în abstract, ci în scopul fericirii şi eliberării concrete a omului. Ei intuiesc faptul că oamenii au suferit un fel de alienare din pricina dogmatismului, a aplicării necreatoare, mecanice a unor teze generale la condiţiile noastre naţionale şi caută căi pentru a smulge spiritul din uscăciunea nocivă a platitudinilor dogmatice. Întregul roman e o splendidă pledoarie, plină de patos revoluţionar, pentru omul autentic, pentru viaţă, pentru marxismul creator. Radiografie sinceră a realităţii, a oamenilor şi a lucrurilor care păreau tabu printr-o excesivă fetişizare, frescă realistă şi minuţioasă a epocii, nepoleind idilic şi neponegrind cu acreală, romanul **Pumnul şi palma** analizează, dezbate, scormoneşte mereu spre simburele adevărului, constituindu-se, ca să folosesc o expresie a lui G. Călinescu, într-un „act de cunoaştere, metodic şi liniştit ca o disecţie". Autorul analizează stările de lucruri, evenimentele social-istorice, omul, acţiunile, idealurile şi mişcările lui sufleteşti la marele microscop al vieţii. Creator de atmosferă, pictor de interioare în sensul cel mai riguros al realismului clasic, remarcabil portretist de figuri simpatice şi odioase, pamfletar cu o forţă goescă de a vesteji fiinţele dezumanizate, false, care rănesc sufletele, de a critica îngustimea de gîndire, suficienţa, stupiditatea, laşitatea şi meschinăria, peisagist inspirat, romancierul excelează în analiza psihologică a personajelor şi în regizarea abilă a confruntărilor de idei. Printre eroii cei mai vii, mai autentici şi mai captivanţi ai romanului sînt, fără îndoială, ideile. Nu e vorba de idei filozofice abstracte ci de întruchiparea lor în viaţa oamenilor prin capacitatea lor de a acţiona asupra destinului acestora ca nişte zeităţi antice asupra eroilor din epopeile şi tragediile greceşti. Aici rezidă, poate, şi cauza unor pagini care înclină prea mult spre eseistică, spre expunere, nu spre înfăţişarea concretă, plastică a fenomenelor şi acţiunilor.

Se vor găsi, fără îndoială, nenumărate etichete teoretice pentru definirea romanului **Pumnul şi palma** al lui Dumitru Popescu. Nu vor lipsi dintre ele sintagmele : roman-eseu, roman-epopeu, roman-ciclic, roman-dezbatere, bildungsroman etc., etc. pentru a-i caracteriza arhitectonica, demersul epic, factura artistică şi specificul viziunii, cum nu vor lipsi, desigur, precizările că este vorba de un roman politic şi social care are în centrul său probleme capitale ale socialismului ştiinţific şi ale edificării noii societăţi, probleme etice, morale şi filozofice de o importanţă covîrşitoare pentru individ şi colectivitate, cum este şi tulburătoarea problemă a prieteniei. Fireşte, fiecare în parte şi toate la un loc sînt adevărate. Cartea întîi, **O dimineaţă înşelătoare** din ciclul **Pumnul şi palma**, prin complexitatea şi diversitatea ei, prin viziunea modernă şi insolită asupra omului concret în carne şi oase — cum ar fi zis Unamuno — şi a raporturilor lui cu politica, cu societatea şi istoria văzute într-un proces revoluţionar dialectic, comportă asemenea definiţii şi le justifică obiectiv. Prin ampla frescă pe care o realizează asupra unei perioade semnificative din istoria unui popor, prin anevoiosul drum străbătut prin labirintul cunoaşterii şi mai ales prin pasiunea în sensul etimologic de suferinţă, chin, a eroilor principali, Vladimir Cernea şi Manole Suru, pentru adevăr, ca şi prin grandoarea viziunii, romanul acesta conţine indiscutabil atributele esenţiale ale epopeii şi nucleele ei centrale : pasiunea şi drumul simbolic de a căror dimensiune şi substanţă ne vom da evident pe deplin seama doar la sfîrşitul ciclului. Numeroasele şi adeseori strălucitele pagini de dezbateri teoretice, de analiză a unor noţiuni etice şi filozofice precum iubirea, prietenia, fericirea personală, libertatea conştiinţei şi a gîndirii, datoria, frica de o atmosferă în care vorbele lovesc de pretutindeni şi n-ai cum să te aperi, specificul cunoaşterii, curajul de a înfrunta dogmele şi de a vedea realitatea vieţii, devenirea dialectică şi istorică a personalităţii umane îndreptătesc şi ele celelalte formule. S-ar putea spune cu egală îndreptăţire că e vorba şi de un roman de dragoste, de un tulburător roman de dragoste, căci eroii sînt oameni de o rară vitalitate, firi lucide, putermice, cunoscîndu-şi perfect condiţia umană şi statutul social şi **...cîtă luciditate atîta suferinţă**. Manole Suru — om căsătorit şi cu copii — se luptă ca Iacob cu îngerul cu pătimaşa, devoranta lui dragoste pentru colega sa Delia Brudaru — femeie cu o dureroasă şi sugestivă biografie. La îndemnul unei cadriste, tovarăşa Aura, „o femeie gheboasă, cu obrazul puhav, negricios, mustăcioasă, cu trupul înfăşurat într-un fel de saltea de osînză", pusă acolo ca să-i ajute pe activişti în luarea unor hotăriri importante, inclusiv căsătoria, Vladimir Cernea renunţă la iubirea pentru Ortensia Anagnoste, fiica unui fost latifundiar şi deci reacţionar, dar pînă la urmă cunoaşte o mare iubire cu sculptoriţa Gigi, ea însăşi cu o stranie şi dureroasă biografie — care-i devine soţie. Nimic maniheist. Nimic idilic, edulcorat sau învăluit în staniolul strălucitor şi înşelător al utopiilor. Dar nici nimic ofilit din ceea ce merită să înflorească în **societatea socialistă**, în istorica noastră revoluţie. Nimic nu sună fals în romanul lui Dumitru Popescu. Un realism îndrăznet, convingător, o excepţională pasiune şi încredere în dialectică, în masele populare, în adevărul lor istoric vibrează în paginile acestei captivante cărţi. **Pumnul şi palma** ne apare ca un roman total şi monumental, cu oameni vii, prinşi în chip conştient în mecanismul unor fantastice mutaţii revoluţionare ; un roman în care pulsează viaţa adevărată, cu grandorile şi micimile ei, cu bucurii şi drame, cu impulsurile frenetice ale iubirii şi cu răceala glacială a morţii ; cu sentimentul luminos al răspunderii activistului de partid faţă de societate şi cu laşităţi mărunte, oribile uneori, dar şi ele omeneşti ; cu exploziile orbitoare ale gîndirii creatoare şi cu dogme rigide care încătuşează spiritul într-un orizont de ciritiţă (semnificative în acest sens sînt personajele, profesorii dogmatici de la şcoala superioară de cadre : Vania Postrocea şi Haralambie Negru) ; un roman împletit din biografii complexe, semnificative, cu avînturi romantice şi prăbuşiri care rănesc, cu durerile dureros de dulci ale facerii unei lumi noi şi, mai ales, ale unui om nou, descătuşat de orice formă de alienare. Astfel de oameni sînt, în esenţă, Vladimir Cernea şi Manole Suru, figuri exemplare, dar nu fără prihană ca îngerii, de activişti cu o vastă capacitate de înţelegere, al căror simbol pledează pentru valoarea vieţii, pentru demnitatea gîndirii creatoare şi frumuseţea morală a omului nou, comunist de omenie, ostil dogmelor şi prejudecăţilor, capabil să întoarcă spre oameni „faţa ascunsă a lunii" pentru a putea vedea faţa adevărată a vieţii, a omeniei. E poate şi simbolul gestului lui Vladimir Cernea din paginile antologice de la început. El, spre stupoarea adunării îndoliate, se desprinde şi sărută pe Manole Suru care îl îndepărtase din postul important pe care-l deţinuse în ierarhia judeţului. E efortul nobil de a recupera un om, o prietenie despre care vom afla mai multe lucruri într-o structură romanescă şi mai densă în volumele următoare.

ION DODU BĂLAN ■

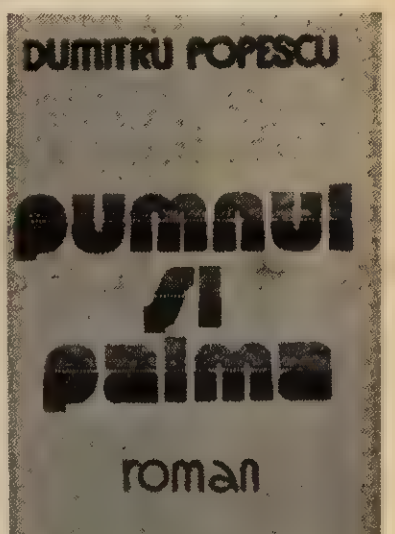

Roman, ideologie, praxis

Lectura cărţii lui Dumitru Popescu, **Pumnul şi palma**, ne-a adus aminte de ipostaza **romancierului-reporter**, fiindcă aceasta rămîne tehnica dominantă de relatare din opera sa. Ea ne obligă de asemenea să reflectăm de la început asupra faptului că în epoca noastră romancierul beneficiază de mai multă vreme de libertatea de a face apel la orice tip de scriitură doreşte, enunţul romanesc fiind compatibil cu orice mod de relatare.

Dumitru Popescu face uz de toate libertăţile genului romanesc. Între **pumnul** puternic strîns ca un gînd fanatic şi obsedant, gata să se transforme în faptă, şi **palma** -deschisă, goală şi întinsă spre „cealalt", ca un semn de împăcare sau iertare, în numele unui sentiment de **milă cosmică**, suscitat de evenimentul morţii, scriitorul fixează limitele unei mici **comedii umane**.

Să nu uităm că intriga romanescă din **Pumnul şi palma** este situată de scriitor între două momente semnificative, care oferă aceeaşi lecţie de filozofie asupra existenţei. Violentînd cronologia obişnuită a devenirii caracterelor umane spre un anumit epilog, scriitorul îşi deschide cartea cu un **prolog** despre moartea unui mare personaj politic, pe a cărui piatră funerară scria 1920—1975. Relatarea scriitorului-reporter este aparent neutrală, dar elocvenţa ei sporeşte printr-un discret subtext ironic : „Pentru prima dată aflat în această poziţie nefirească — întins pe spate, în public, în cea mai solemnă imprejurare din viaţa lui, Manole Suru îşi dormea somnul de veci. Era închis şi pecetluit, un recipient ermetic ascunzînd cîteva suluri de pergament, aruncat în valurile timpului."

De la această ipostază în care Manole Suru a devenit un simplu obiect de ceremonial, aşezat pe un catafalc pe lîngă care trece o mulţime de oameni, cititorul poate face odată cu scriitorul un salt semnificativ spre un alt episod din finalul primului volum. Aici se face auzită meditaţia unui ţăran despre destinul uman, ascultată cu suficientă indiferenţă de Manole Suru şi învăţatul său prieten Vladimir Cernea care se gîndea de-a dreptul la **Dialectica naturii**. „Toate au un sfîrşit pe lumea asta — vorbi ţăranul, deşi nu-l întrebase nimeni. Cad stelele, ca şi oamenii. Cad împăraţii, cad împăraţi. Cît ar fi de mari. Strălucesc, strălucesc şi odată se sting. Dar cine le simte lipsa ? Decît aşa o clipită, cît se vede căderea. Fiindcă lumea e plină şi de stele şi de oameni."

De la Cantemir şi Montesquieu pînă la ţăranul cunoscător al **Mioriţei**, consideraţiile despre **creştere şi descreştere**, despre **ascensiune şi cădere**, intră în corpusul teoretic al acestui roman care, în mod indirect, se constituie ca un **tratat de înţelepciune** despre **arta de-a guverna**.

Din antichitate pînă în epoca noastră au fost scrise nenumărate cărţi pe această temă. Dumitru Popescu realizează, de fapt, un roman al **devenirii unei ideologii**, în procesul său de trecere de la **idee la realitate**, ca şi de la **model unic la începutul unui proces de diversificare şi adaptare naţională**.

Intriga romanului capătă un **relief** specific tocmai prin maniera de reprezentare a unor **principii** integrate de oameni în practica vieţii sociale. Dumitru Popescu pune în lumină atît **devenirea principiilor**, cît şi **istoria** practicii lor sociale.

Vocile emiţătoare de informaţii fundamentale sînt ale celor două personaje fundamentale : Manole Suru şi Vladimir Cernea. În jurul lor sînt polarizate toate celelalte personaje episodice sau secundare, ca şi evenimentele traversate, concepute în aşa fel încît să poată releva două comportamente specifice, două **tipuri** umane diferite.

Există, desigur, o anumită **prestiinţă**, furnizată de prolog. Ea anunţa nu numai ruptura prieteniei dintre Manole Suru şi Vladimir Cernea, dar şi faptul că **celui** dintîi i-a aparţinut **decizia**, cînd era în vîrful piramidei sociale, în vreme ce al doilea este **victima**, martorul îndurerat ce asistă la înmormîntarea solemnă.

Intriga propriu-zisă a romanului este progresivă şi sinusoidală. Ea însumează evenimente puţine şi comentarii lungi, uneori prolixe şi banale. Asemenea comentarii aparţin cu precădere celor două personaje, dar şi autorului care se comportă în permanenţă ca un **romancier omniscient**, poate prea stăruitor în relevarea corpusului teoretic al operei sale.

Toate celelalte personaje au funcţia unor instrumente în ansamblul unei societăţi noi care se face cu multe seisme sau sînt simple cutii de rezonanţă. Dealtfel, scriitorul se comportă mereu ca un **reporter care decupează** din istoria societăţii noastre **situaţii şi evenimente** ilustrative.

Există în romanul **Pumnul şi palma** o **lume dinăuntru** şi o **lume dinafară**, un grup de oameni care concep principiile de organizare nouă a societăţii şi o mulţime care le împlineşte sau le suportă.

Dar în relaţia dintre **individ** şi **sistem**, Dumitru Popescu introduce suficiente elemente pentru a demonstra marea **agresiune a realului** împotriva unor dogme sterile şi perimate. Dramele individuale, actele de renunţare inutilă la anumite plăceri omeneşti, jertfele absurde constituie şi ele elemente ilustrative ale genezei unei noi societăţi care-şi caută o nouă structură.

Scriitorul demistifică realitatea, stabileşte disocieri între gîndirea opacă şi lucidă, luminează discret **calea cea bună** de **calea cea rea**. Gîndirea optimistă a romancierului desparte idealul limpede din dialectica societăţii noastre de accidentele dureroase petrecute pe parcurs. Primul volum din **Pumnul şi palma** este doar un preludiu spre o societate cu o faţă umană. Pendulînd între **docere** şi **delectare**, scriitorul stăruie excesiv asupra învăţăturii.

ROMUL MUNTEANU ■

Un muzeu în labirint

În căutarea lui El Greco (V)

Soare şi rug

1.

Autoportret presupus

„Creta i-a dat viaţa şi peneluriie, Toledo o patrie mai bună", sună versul lui Paravicino. Mai bună în ce privinţă ? Pentru un artist, aceasta poate însemna un singur lucru : o patrie care să încurajeze partea cea mai adevărată din el şi să-l ajute s-o exprime. Or, e greu de spus ce ar fi fost El Greco dacă, în loc să fi plecat din Italia în Spania, ar fi rămas la Roma sau la Veneţia. E drept că pînă la treizeci de ani nu crease nimic decisiv, apoi, dintr-odată, flacăra geniului său se înalţă. Dar alţii, ca Goya, au trebuit să aştepte şi mai mult pentru a deveni ei înşişi. Tot ce putem afirma sigur în cazul lui El Greco e că, sosind în Spania, s-a instalat în oraşul care corespundea cel mai bine unui om venit din insula labirintului.

Dintre toate oraşele spaniole, Toledo avea, poate, în chipul cel mai evident, ca şi labirintul, două drumuri. Unul ducînd spre rugăciune, altul spre crimă. Unul spre Dumnezeu, altul spre închisorile Inchiziţiei. Unul spre iluzie, altul spre rug. Probabil, oriunde s-ar fi stabilit, El Greco şi-ar fi reconstruit în cele din urmă un labirint fictiv pentru sine, prin care să rătăcească şi în care să picteze ; cu atît mai normal era să se întîmple asta la Toledo, unde, pe străzile răstignite între soare şi umbră, n-ar fi fost nepotrivit semnul securii duble dacă l-ar fi zgîriat cineva pe ziduri. Aici (cel puţin în oraşul pictat de El Greco), liniştea strigă, iar flacăra zilei devine funebră. Piatra, fierbinte ca în Creta, e ea însăşi o flacără. Şi nicăieri, parcă, nu cresc mai bine vegetaţiile himerice ca pe stînca deasupra căreia se înalţă acest oraş arid şi secret, incomod, desigur, pentru un spirit raţional care preferă lucrurile limpezi, dar ideal pentru un artist care, urmîndu-şi obsesiile, n-are vreme să dea lămuriri. Siluetele alungite ale lui El Greco au fost probabil mai bine înţelese de unii dintre concetăţenii săi lipsiţi de educaţie estetică decît de acei specialişti care măsoară, se miră şi aşează mereu aceste siluete pe patul lui Procust, făcînd din mister o problemă de centimetri.

Se zice — eu mă îndoiesc — că există artişti care nu depind de biografia lor. Sau nu par să depindă. Şi ni se dă exemplul lui Cézanne. Putem înţelege pînzele solitarului de la Aix, ni se spune, fără să ştim nimic despre viaţa lui, dacă ştim criteriile care îl călăuzesc, situîndu-l într-un oraş imprecis unde nu trebuie să fie decît un munte despădurit, cu un con sever de piatră, ca muntele Sainte-Victoire, care să-i permită pictorului să-şi satisfacă pasiunea de constructor pe pînză, Dar acest singur amănunt răstoarnă totul. Aşadar, nu ni-l putem închipui pe Cézanne într-o lume fără munţi. Aşa cum nu ni-l putem imagina pe Van Gogh într-o lume fără sud, fără soare şi fără lanuri de grîu. Pe Bruegel, într-o lume fără zăpezi. Pe Braque, într-o lume fără păsări. Pe Rembrandt, într-o lume fără bătrîni. Sau pe El Greco, într-o lume fără iluzii. Ce să caute personajele sale, cu „mîini înaripate", într-o lume fără iluzii?

Actuala „Casă El Greco" din Toledo nu e casa în care a locuit pictorul. Cea adevărată nu mai există demult. Pe locul ei e o piaţă publică şi numai ambiţia toledanilor de a da un adăpost legendei cretanului a redus la tăcere obiecţiile eruditilor. Chiar şi osemintele lui El Greco au dispărut, după cîte ştiu, ca şi ale altor morţi iluştri în Spania : Cervantes, Lope de Vega, Velasquez sau Calderon. Dar „străinul" nu mai poate fi despărţit de oraşul care l-a adoptat, într-atît întîlnirea lor a fost în logica lucrurilor ; piatra goală şi iarba exterminată de soare erau tocmai ceea ce trebuia pentru un pictor nepreocupat de decor, pentru un' conchistador al iluziei.

A venit la Toledo avid de glorie ? Se poate. N-ar fi nimic neobişnuit în asta. După premiera cu **Hernani,** Hugo se credea mai mare decît Alexandru cel Mare. Walter Scott scria singur despre sine articole elogioase. Gloria e ea însăşi o secure cu două tăişuri. Ea nu explică nimic sigur, cu atît mai puţin la un pictor care nu explică niciodată.

Cred, în schimb, că avea dreptate Ion Pillat cînd spunea că introducerea cea mai bună în spiritul operei lui Cervantes rămîne cunoaşterea picturii marelui său compatriot, grec de origine şi spaniol de suflet. În tablourile cretanului arde aceeaşi flacără care transfigurează chipul celui mai spaniol dintre visători. Un portret de El Greco e un document de primă mînă pentru înţelegerea psihologiei lui Don Quijote.

După cum, la rîndul său Don Quijote ne ajută să-i înţelegem pe gentilomii lui El Greco. Aceştia aparţin altei lumi decît cea în care tînărul Critobal exclamă în **Simpozionul** lui Xenofon : „Ce mă interesează ceilalţi oameni... *Eu sînt frumos*". O uşoară disimetrie facială urmăreşte parcă uneori chiar să combată ispitele frumuseţii. Rezultatul ? Totul e foarte spaniol în aceste portrete semnate cu litere greceşti. Dacă gentilomii din ele ar avea în îndemînă o armură şi un cal ar porni la drum. Şi bănuim ce s-ar întîmpla după aceea. Cervantes a povestit tot felul de aventuri ciudate care exprimă însă religia Spaniei. Calul frumos călărit de sfîntul Martin ar putea oricînd să se transforme în Rosinanta.

Aproape nimic nu mai e grecesc în această pictură, sîntem gata să exclamăm uitînd că ne aflăm totuşi într-un labirint. Prin meandrele lui, El Greco ne duce într-o Spanie luminată în acelaşi timp de soare şi de ruguri.

OCTAVIAN PALER ■

Simple note

Răsfoind „Îndreptarea"

S-a spus întotdeauna — şi nu fără temeiuri — că ziarul este prin definiţie o oglindă a timpului în care a vieţuit şi implicit l-a consemnat cu problemele, teoriile şi convingerile ce se vehiculau şi se înfruntau cu moravurile, năzuinţele, disputele şi stilurile care se practicau în convulsiunile şi tălăzuirile sau în stabilitatea şi certitudinile respective, şi, desigur, opinia s-a cristalizat ca o axiomă, din conţinut, din înregistrări, din analiza gîndurilor închise ca într-o firidă în statornicitele sale coloane, — nu din fizionomia ori din expresia lui, ca să zic aşa, fizică.

Este neîndoios un adevăr, dar constat — relevare întîrziată — că e ceva mai mult decît atît.

Răsfoind „Îndreptarea" am avut sentimentul că privesc, proiectată pe un ecran, o peliculă de atunci, din aprilie 1918 — cînd războiul formal nu se isprăvise, iar la Iaşi mizeria, jertfele şi canonirile naţiei înghesuite pe bunul pămînt al Moldovei se estompau în memorie, cu repeziciune, la perspectivele de mijeau şi la nădejdile profilate că marele vis al întregirii e pe calea izbăvitoare a împlinirii — şi îmi permit să afirm că ideea acreditată trebuie s-o completăm în sensul de a considera gazeta nu numai o cronică scrisă, nu numai un document — sursă autentică de istorie — ci şi o fotografie care reproduce cu fidelitate epoca şi îi dă, veridică şi omogenă, imaginea.

Aspectul „Îndreptării" de acum 62 de ani nu şochează nici prin format, nici prin calitatea hîrtiei. E acelaşi tip al cotidianului obişnuit, consacrat, de aceleaşi dimensiuni ca şi celelalte ce le-am avut, ca şi acelea ce le avem, imprimat pe o identică hîrtie, constant fabricată la noi pentru presă. Cerneala însă — proastă, şi tiparul — rudimentar, ca amîndouă să facă ziarul înnegurat, moros, cenuşiu. Imortalizînd parcă — peste vreri — cromatica vremii. Şe pe deasupra — mărturie a sărăciei, a lipsurilor şi a dezorganizării — „Îndreptarea" tese în doar două pagini. Tot anul 1918 la Iaşi şi după transferarea redacţiei în Bucureşti întregul an 1919 — exceptînd ultimele numere din decembrie, cînd apare în patru pagini, dar numai de trei ori săptămînal în loc de zilnic — ziarul se păstrează ca o foaie volantă.

Redactor-şef — fără să fie menţionat — era Const. Gongopol. Ştiam amănuntul. Dar abia cu nr. 326 datat dublu, joi 18 decembrie şi simbătă 20 decembrie 1919, — „Îndreptarea" devenise trihebdomadară — numele lui începe să figureze pe frontispiciu ca director.

Vechi şi eminent profesionist, talentat, cult, ascuţit şi acidulat cerebral, boieros şi elegant — l-am cunoscut foarte bine — care făcea în istovitoare condiţii gazeta, va părăsi „Îndreptarea" în 1924 ca să întemeieze cu Titus Enacovici „Cuvîntul", care deschide în jurnalistica română o nouă eră şi de unde va pleca după moartea lui Enacovici, cînd ziarul intră în proprietatea lui Nae Ionescu şi capătă, treptat-treptat, altă coloratuaă şi alte orientări politice. Poate, odată, dacă viaţa se va îndura să-mi fie mai puţin haină, am să mă învrednicesc să povestesc — aşa cum a fost efectiv — acest capitol trăit din istoria presei, în implicaţiile şi explicaţiile lui, de la obîrsie la toate etapele metamorfozelor, ca să se priceapă cu exactitate de oricine, cum au evoluat lucrurile şi cum s-a ajuns unde s-a ajuns.

C. Gongopol a venit pe lume în Bucureşti la 5 iunie 1880, a intrat tînăr în presă în 1899 şi a decedat cred în 1941 sau 1942. L-au succedat la direcţia „Îndreptării" Al. Kiriacescu şi Anton A. Bardescu.

Dintre bătrînii breslaşi ai condeiului am mai dat, în perioada cercetată de Constantin Cehan-Racoviţă, moldoveanul care în afară de ziaristică a scris şi cîteva piese de teatru. Şi în acelaşi răstimp dintre primăvara lui 1918 şi finele lui 1919 întîlnesc în oficiosul „Ligii Poporului" iscăliturile lui Gr. Gafencu şi Pamfil Şeicaru, probabil la începuturile lor — cei dintîi născuţi în 1892, cel de-al doilea în 1894, ambii distinşi pentru acte de bravură pe front cu ordinul „Mihai Viteazul" — ca şi acelea ale mai marilor şi regretaţilor mei prieteni Radu Patrulius şi Titu Devechi, două rare exemplare de sensibilitate, de delicateţe şi de umanitate, care sigur au debutat la „Îndreptarea", ca să se dedice cu paşiune şi statornicie meseriei — e nevoie oare s-o mai spun ? — pe care întîi au înţeles-o şi apoi au ales-o.

Ceea ce însă mi-a oferit reconfortant „Îndreptarea" a fost pleiada de cărturari şi de intelectuali uniţi în eforturile lor să militeze fără oboseli şi fără pauze, pentru o altă organizare politică şi socială, pentru o democratizare sinceră şi reală a vieţii publice, pentru mai multă dreptate şi libertate, pentru făgăduita împroprietărire a ţăranilor care se tărăgăna, pentru o onestitate administrativă, pentru ridicarea claselor de jos, în sfîrşit, pentru atîtea postulate şi doruri de mai bine, ale maselor.

Am semnalat rîndul trecut pe Duiliu Zamfirescu-gazetarul. Şi voi atrage atenţia acum asupra articolelor lui Matei B. Cantacuzino — vii şi astăzi şi de un interes palpitant — asupra celor încărcate de substanţă datorate lui P.P. Negulescu, ale fraţilor Alexandru şi Enric Oteteleşeanu, ale lui Carol A. Davila, diplomatul, mai uşor identificabil cu prenumele Citta, — fiul omului de teatru care ne-a dat pe „Vlaicu Vodă" şi care îl caracterizează ireproşabil şi în curajul şi modernitatea gîndirii şi în temperamentul său bătăios, — ca să nu mai vorbesc de acelea de sub semnătura generalului Averescu, indispensabile de consultat pentru istoria noastră politică şi militară şi pentru cunoaşterea dezvoltării societăţii româneşti. Şi, dacă s-a vrut mai mult şi s-a putut mai puţin, sau nu s-a făcut nimic, este o altă istorie... Dar oamenii aceştia s-au mistuit constant pentru crezurile lor care-i onorează, cînd o Românie se ducea, ca o altă ţară, nouă, mărită, în hotarele ei legitime, legănată multisecular în închipuiri şi suflete, din generaţie în generaţie, să-i ia locul. Evident, destule din ideile lansate şi din revendicările formulate nu conveneau cîrmuirii. Supărau. Deranjau. Şi intervenea cenzura fără milă. Spaţiile albe din cuprinsul articolelor o atestă cu prisosinţă, iar cei care au crezut şi nu mai sînt decît umbre, merită din parte-ne, măcar prinosul unei însemnări şi al unei tardive şi trecătoare aduceri aminte. Şi cu asta mă întorc la ce am mai recoltat din „Îndreptarea" socotind că poate interesa lectorul de azi. În nr. 43 de joi 14 februarie 1919, se publică deasupra articolului de fond, următoarea notă de protest, cu textul culeş pe două coloane : „**VIITORUL** (oficiosul partidului liberal care guverna, n.n.) **caută să dezvinovăţească guvernul de moartea lui Frimu, explicînd că luptătorul socialist curajos n-a murit în urma maltratărilor suferite ci de tifos exantematic.**

Apărarea e şi ridicolă şi odioasă.

Că Frimu a murit sub bîtele poliţiei sau îngheţat de frig sau sub muşcătura păduchilor guvernamentali ne este indiferent. Oricum ar fi fost s-a comis un asasinat pentru stabilirea răspunderii căruia cerem încă o dată o anchetă serioasă."

Este inutil să precizez că „Îndreptarea" n-avea nimic comun cu Partidul socialist şi nici cu I.C. Frimu neînfricatul lui stegar. Poate să fi fost chiar în adversitate. O lege însă, nescrisă, a omeniei care se mai respecta i-a poruncit să la atitudine. Şi aceasta ţinea de structura umană dar şi de noblefea profesiunii.

Am prins şi eu o coadă din acele timpuri. Filistinismul şi fanatismele, sectarismul şi intoleranţa au venit mai pe urmă, simultan cu progresul, adică odată cu tranziţia de la retevei şi rangă la glonţ, care a fost apreciat mai eficient şi mai expeditiv...

Şi am mai dat de o lămurire, care n-am găsit-o cînd mi-a trebuit, acum vreo trei decenii. În nr. 114 de duminică 18 mai 1919 se reproduce după „Monitorul oficial" din aceeaşi zi : „Tribunalul Ilfov, secţia III-a civilo-corecţională prin sentinţa nr. 1 din 8 ianuarie 1919, rămasă definitivă şi investită cu formula executorie, a declarat nulă căsătoria dintre A.S.R. Principele Carol şi d-şoara Ioana Lambrino, celebrată la Odesa la 3 august 1918.

Această sentinţă a fost înscrisă în registrele de stare civilă ale comunei Bucureşti la nr. 1052 din 26 aprilie stil nou 1919."

Era prima aventură sentimentală zgomotoasă a lui Carol II cu Zizi Lambrino — cum i se spunea — care a căşunat ţării şi guvernului suficiente necazuri. Şi n-a fost singura. Pentru ca aceea cu Elena Lupescu — cea mai lungă ca durată — să le depăşească pe toate în buncrute morale şi epiloguri dezastruoase.

Şi închei popasul la „Îndreptarea" cu concluzia că noi, ziariştii, de la reporter la comentator, trăind cu intensitate clipa şi evenimentul, actualul şi noutatea, facem finalmente într-un fel, ca nişte alţi domni Jourdain, istorie fără să ştim...

L. KALUSTIAN ■

Nota redacţiei. Nepoata poetului Al. Macedonski, Magdalena Macedonski, ne scrie : „L. Kalustian a găsit un foarte puţin inspirat titlu la un articol, în fond bine dezvoltat şi justificat" (v. Macedonski „cerşetorul", Flacăra nr. 29 din 17 iulie 1980), manifestîndu-şi o temere : „E posibil ca mulţi cititori să reţină numai titlul fără a parcurge fondul scrituri" ; şi : „Cititorul grăbit parcurge acest titlu fără a-i lua în seamă atenuarea ortografică". Desigur, înţelegem îngrijorarea Magdalenei Macedonski, dar, în acelaşi timp, o asigurăm că asemenea „cititori", ca să ne folosim şi noi de ghilimele, nu intră în calculele unei reviste. Ei nici nu contează.

Tinerii trebuie să ştie

Dicţionar de lagăr

Musulman

Häftling-ii din toate lagărele de exterminare arătam jalnici, înspăimîntător. Hainele murdare, rupte ne atîrnau straniu pe trupurile slăbite. Feţele pămîntii, supte de foame, de nesomn, de umilinţe ne erau brăzdate de dîre negre de sudoare, de noroi, de sînge închegat. Din lipsă de apă, nu ne spălam cu lunile ; hainele — niciodată. Mersul ne era obosit, privirea pierdută în gol. Ne confirmam cu toţii denumirea oficială : **Todeskandidaten,** candidaţi la moarte.

Şi totuşi, mai aveam încă de străbătut o portiune de calvar pînă la limita decăderii umane. **Häftling**-ii ajunşi la această limită se numeau, în toate lagărele naziste, **Musulman**-i. Excepţie a făcut doar lagărul de femei Ravensbrück, unde deţinuta aflată în această stare se numea, cu cinică batjocură. **Sebmuckastück,** bijuterie.

La Birkenau-Auschwitz, **Musulman**-ul sta toată ziua întins pe **Appelplatz**-ul din faţa barăcii. Ajuns numai piele şi oase, se tîra cu greu afară din baracă. Fiecare pas însemna pentru el un chin. De poziţia de drepţi pe timpul nesfîrşitelor apeluri, îl salva cel mai adesea moartea.

Musulman-ul, subnutrit şi slăbit sub orice limită — la autopsie se constata că toate organele i s-au micşorat, inclusiv ficatul şi inima — renunţa să-şi mai apere viaţa. Nu făcea nici măcar efortul să înlăture păduchii de pe trupul cu răni purulente. Plin de rîie infectată, nu mai avea putere să se scarpine. Fără prieteni, părăsit de ceilalţi **Häftling**-i, care-l considerau de acum pierdut, îngăima de unul singur vorbe fără rost. Cîte unul, în imaginaţia lui bolnavă, se închipuia eliberat şi-şi striga părinţii, fraţii să vină mai repede căci el e obosit şi nu se poate mişca.

Musulman-ul, complet epuizat fizic, decădea şi psihic. După unii, procesul ş-a petrecut invers. Pierzîndu-şi orice speranţă, avînd moralul distrus, se epuiza văzînd cu ochii şi fizic.

Musulman-ul nu mai gîndea, nu mai judeca, nu mai reacţiona la nimic. Dintre toate senzaţiile şi imboldurile pe care le cunoscuse înainte mai păstra în memorie una singură : teama.

Oricît de retras şi părăsit era **Musulman**-ul, toţi **Blockälteste**-rii şi **Vertreter**-ii, toţi **SS**-iştii se împiedicau de el : îl pîsneau dacă-l întîlneau în vicioare, îl loveau cu bocancii dacă sta jungit într-un colţ al **Appelplatz**-ului. Nu mai simţea nici foamea, nici setea. Dar loviturile de cravaşă îi ardeau ; izbiturile de bocanc îl dureau. Continua să acţioneze numai de frica **Blockälteste**-rilor şi **Vertreter**-ilor, a **SS**-iştilor. Din tot ce-l omenesc, în moarte îl însotea doar frica de el.

OLIVER LUSTIG ■
fostul Häftling nr. 112 398

Din nou despre

DIVERTISMENTUL PE LITORAL (II)

Voie bună la „Rapsodia"

Pare normal ca la restaurantul „Rapsodia" din Eforie Nord, restaurant cu o mare grădină de vară, să cînte o formaţie de muzică populară românească. Aşa şi stau lucrurile. Am întrebat, cine cîntă la restaurantul „Rapsodia" ? Am întrebat nu pe consumatorii ci pe responsabilul unităţii şi pe cîţiva ospătari. Nimeni nu a ştiut să-mi dea un răspuns exact. O formaţie care cîntă într-un local devine pe bună dreptate un element component al localului respectiv. Faptul că nimeni din personalul localului nu ştie exact cine cîntă, denotă un singur lucru : dezinteresul celor puşi să urmărească bunul mers al activităţii restaurantului „Rapsodia".

— Cum vă numiţi ?, l-am întrebat pe tînărul care s-a recomandat drept şeful formaţiei.

— Nelu Spînu. Este o formaţie tînără, iar nu demult a căpătat şi un nume. Ea se numeşte formaţia „Voie bună". La ora actuală formaţia este completă şi cîntăm de toate.

— Adică ce ?

— Păi, şi muzică populară şi muzică uşoară, romanţe şi muzică de café-concert. La începutul programului, ca să vină lumea, cîntăm melodii de café-concert, în care mai introducem şi cîteva cîntece populare. Ştiţi ce frumos ies ! Noi le-am denumit cîntece de ascultare.

— Cîntece de ascultare ?

— Da. Ne ies foarte bine şi Singe viennes şi Lacul lebedelor. Apoi trecem şi cîntăm la acordeon romanţe : Îţi mai aduci aminte, doamnă, Mîndra mea de altădată şi multe altele. Tot în repertoriul nostru, cum este şi normal, avem şi cîntece populare. Din toate zonele ţării. Cunoaştem multe şi foarte frumoase. În cele patru ore de concert putem să abordăm toate stilurile muzicii. Băieţii sînt foarte buni şi talentaţi. În acest sens am adus şi cîteva îmbunătăţiri substanţiale din punct de vedere al orchestrei.

— Despre ce este vorba ?

— Fiindcă nouă ne place, cum aţi observat şi din repertoriul nostru, atît muzica populară cît şi cea uşoară şi cea clasică, orchestra a suferit tot felul de îmbunătăţiri. Astfel, în noi a dispărut tamburaşul. În locul lui a apărut o chitară. În loc de contrabas avem o chitară bas, iar în locul fluierelor avem un flaut.

— Cine sînt cei care cîntă ?

— Să încep cu mine. V-am spus cum mă cheamă. Sînt de profesie instalator la aeroportul Mihail Kogălniceanu din Constanţa. Eu sînt solistul vocal. Cînt şi la acordeon.

— V-am văzut cîntînd la chitară. Ce-i drept, nu se auzea.

— Ştiu acest lucru, dar cîntînd muzică populară şi avînd în acelaşi timp şi chitara în mînă se crecează un decor frumos. Ce dacă ea nu se aude ? Important, după părerea mea, este să facă frumos. Cel care mai cîntă muzică uşoară şi eu îl ajut cu vocea se numeşte Nicu Dulău. Cîntă şi la chitară. Este de profesie strungar la Chimpex. Ionel Anghel acum n-are serviciu, dar a predat lecţii de acordeon. Acum cîntă la noi. Tobosarul formaţiei este Costel Mocanu. Este lăcătuş mecanic la I.M.A.I.A. Pe organist nu ştiu exact cum îl cheamă. Cîntă cu noi de cîteva zile. Parcă Chirlac. O să vă spun precis, ceva mai tîrziu. Mai cîntă cu noi şi un puşti. A terminat nu demult liceul. Cel de muzică mi se pare. Cîntă la flaut şi la mai multe instrumente. Se numeşte Mihai Bobaru. Cam aşa ceva.

— Sînt cam multe semne de întrebare în formaţia dumneavoastră. Sînteţi de acord ?

— Da şi nu. Noi întîi ne împrietenim şi apoi cerem relaţii. Aşa stau lucrurile.

Exact aşa stau lucrurile, cu formaţia de muzică populară „Voie bună" ce cîntă la restaurantul „Rapsodia" din Eforie Nord. Dar, în repertoriul formaţiei, cei care l-au avizat, pe lîngă faptul că nu se semnează, au tăiat tocmai cîntecele de voie bună. Pesemne erau prea multe. Desigur, departe de noi este intenţia de a critica formaţiile de amatori, formaţii care în timpul liber cîntă şi dansează dar este, după părerea noastră, aproape imposibil ca nişte muncitori care lucrează o zi întreagă într-o fabrică, să parcurgă zeci de kilometri şi să cînte în tot felul de restaurante, şi cum spunea Nelu Spînu, aşa, de amorul artei. Cine poate crede ? Un singur lucru este foarte clar şi se desprinde din discuţia purtată : cei care avizează asemenea zise formaţii, cu un asemenea repertoriu nu se fac purtătorii unei arte autentice. Citi din cei care au avizat un repertoriu mai verifică modul cum el se respectă sau cum cîntă în ansamblu întreaga formaţie ? Şi conform celor spuse tot de şeful formaţiei, nimeni nu a mai venit pe la ei. De aceea într-o formaţie de acest gen, unii vin, alţii pleacă, avînd ca ţintă un singur lucru : banii. Acolo unde se cîştigă mai mult şi unde vadul este mai mare sînt şi mai mulţi amatori de cîştiguri imediate în urma unei arte care nici măcar nu există. În acest caz nu este vorba numai despre poluarea folclorului ci este vorba de afaceri grosolane ce spinarea lui.

Iată-ne găsind un loc la Grădina de vară a staţiunii Eforie Sud. Urmărim spectacolul Cei trei muşchetari al Teatrului tineretului din Piatra Neamţ, după Alexandre Dumas, o comedie muzicală de Pierre Jean Valentin care, împreună cu autorul versiunii româneşti şi al textelor cîntecelor, Eduard Covali, iscăleşte şi regia. Eliberat de unele constrîngeri, publicul la grădină fumează, urmăreşte ce se petrece pe scenă dar şi căderea serii. O persoană care n-a mai găsit loc ne umple de coji de seminţe. Cei trei muşchetari se arată a fi, şi este, o parodie spumoasă a intrigilor politice împletite cu aventuri galante de la curtea lui Ludovic al XIII-lea. Toate întîmplările se circumscriu într-o lume a circului, cu iluzionişti şi asistenţi de iluzionişti, cu o îmblînzitoare de şerpi, cu un director al circului. Parodia se realizează mai ales în planul montării, cu bune efecte comice. Caii lui D'Artagnan precum şi ai lui Athos, Porthos şi Aramis sînt de fapt nişte tricicliete nechezind, oamenii lui Richelieu (poliţişti) umblă în bandă afişînd misterul şi mînuind lanterne. Specificul epocii este cu bună ştiinţă evitat, acolo unde se poate el fiind înlocuit cu atribute ale zilei de azi. D'Artagnan soseşte la Paris — oraşul lumină — călare pe tricicleta sa, înarmat cu un aparat fotografic, trece în revistă Turnul Eiffel, Moulin Rouge. Sosesc pe tricicletele lor cei trei muşchetari, prilejul unui număr muzical cam lipsit de antren, dimenit pe scenă cu cîţiva actori. Astă seară este o situaţie destul de bună. Spectatorii, atraşi de muzică, au intrat în grădina de vară din Eforie Nord şi în timpul spectacolului. Dar au fost săli, ca spre exemplu cele din Techirghiol şi Mangalia Sud, care erau mai mult goale. Toate acestea se datorează proastei organizări şi insuficientei popularizări.

— Nu numai atît, ne spune Corneliu Stănciulea. Popularizarea o facem mai mult noi. Cu cîteva ore înainte de spectacol, în loc ca artiştii să se odihnească, se merge pe stradă astfel avînd loc aşa numita paradă a portului popular. Strigăm şi invităm lumea la spectacol, anunţînd locul şi ora de începere. Pînă şi afişele le-am lipit tot noi. Cred că nu s-a înţeles în totalitate ideea acestui festival care acum se află la a XV-a ediţie. Eu, în mare, m-am ocupat de toate. Dar ca anul acesta nu am pătit niciodată. Ce să vă mai spun ? Noi lipim afişe pe stradă şi după cîteva ore ori le găsim rupte, ori înlocuite cu altele. Pe bună dreptate, o manifestare culturală trebuie să fie rentabilă. Dar în ce constă rentabilitatea dacă nu este popularizată, iar un spectacol al unor actori este susţinut cu biletele vîndute de noi, reprezentaţia noastră fiind pur şi simplu anulată dintr-un condei ? Şi cînd te gîndeşti că acest festival folcloric este singura manifestare de pe litoral, patronată de către Consiliul Culturii şi Educaţiei Socialiste ! Tocmai cei care ar trebui să ne ajute, ne pun bete în roate. Mă refer aici la A.R.I.A. Tovarăşul Sebastian Taşcă, reprezentantul acestei organizaţii pentru judeţul Constanţa, nici măcar nu a luat legătura cu noi. Staţia de amplificare o plătim tot noi diferiţilor negustori, cei care închiriază staţiile cu ora. Astă-seară, cel închiriat de noi mi-a spus clar că dacă nu-i plătesc un spectacol în plus îşi ia totul şi pleacă. Ce puteam să fac ?

Am închis ochii, am făcut un fals şi i-am plătit încă un spectacol. Pînă acum, din punct de vedere administrativ, activitatea grădinilor de vară pe litoral era coordonată de către Consiliul Culturii şi Educaţiei Socialiste al judeţului Constanţa. Acum, teatrul Fantasio din Constanţa a preluat acest resort. Cu alte cuvinte, nu ai relaţii printre actori şi cu conducerea teatrului se poate întîmpla, cum a fost cazul şi la Neptun, să se anuleze spectacolul. Şi cînd te gîndeşti că este vorba de un festival folcloric ! Sînt festivaluri internaţionale din străinătate care pun şi simplu nu se pot ţine fără prezenţa unor formaţii româneşti, iar aici, pe litoral, nimeni nu-ţi dă o mînă de ajutor, nimeni nu se uită la tine. Şi mai este un lucru. La tot felul de întîlniri şi spectacole date pentru turiştii străini sînt prezenţi tot felul de indivizi care nu au nici o treabă cu folclorul, făcînd de la costumaţie pînă la cîntec. La ora actuală, pe litoral sînt cîteva formaţii care sînt coordonate de specialişti, sînt autentice, vin din nişte zone folclorice cunoscute ale ţării ; ele de ce nu pot să apară în asemenea spectacole, ţinînd cont că tot s-a făcut o asemenea deplasare ? Cînd vii şi propui un asemenea lucru toţi îţi întorc spatele.

Credem că măcar cu această ocazie necazurile prin care trece festivalul naţional de folclor de pe litoral să fie notate şi rezolvate, iar partea a doua a lui să se încadreze în cotele unui veritabil festival de folclor.

Un festival fantomă

În perioada 14 iulie — 24 august, deci în plin sezon şi pe o perioadă destul de lungă, pe litoral are loc a XV-a ediţie a festivalului folcloric susţinut de formaţii artistice de amatori din cîteva judeţe ale ţării. Despre acest lucru am aflat cu totul întîmplător la o emisiune de la postul de Radio Vacanţa. În staţiunile litoralului, cîteva afişe lipite discret, prin locuri dosnice, nu numai că nu indică exact ora de desfăşurare a spectacolelor, dar nu arată nici locul unde acestea se ţin. Consultînd, pînă la urmă, un afiş în faţa căruia îţi trebuie răbdare şi pricepere să extragi din tot felul de tabele informaţia necesară, îţi pui, de la început, o întrebare al cărei răspuns nu l-am putut afla nici noi : dacă este vorba de un festival naţional, dacă el are rolul de a aduce din diferite zone ale ţării ambasadori ai cîntecului şi ai dansului popular, de ce la actualul festival sînt prezente doar 12 judeţe ale ţării ? Ce condiţii sau ce fel de relaţii au avut cei care au venit pe litoral ? Dacă se invocă motivul drumului şi implicit cel al distanţei, de ce în prezentul festival nu se află formaţii din Dobrogea, Tulcea, Galaţi şi Brăila — zone aproplate litoralului. Deoarece cînd apar aceste rînduri festivalul e în plină desfăşurare, aşteptăm din partea organizatorilor nu numai un răspuns la aceste întrebări, dar şi luarea de măsuri pentru bunul lui mers pe mai departe. Ca să se înţeleagă despre ce este vorba o să descriem succint cîteva din părerile şi observaţiile celor care răspund de programarea spectacolelor.

Duminică, 20 iulie. Aflăm cu multă greutate, cum am mai spus, de locul de desfăşurare a spectacolului şi de ora lui de începere. Grădina de vară din Eforie Nord e mai mult de fumătate goală. Cei care încep reprezentaţia sînt cei din judeţul Bihor, mai precis — cum aveam să aflăm — ansamblul „Nuntaşii Bihorului" al Casei de cultură a sindicatelor din Oradea. În lipsa decorului cîteva fete tinere, care nici măcar nu dansează sau cîntă, se mişcă la întîmplare. Cei doi prezentatori, de o parte şi de cealaltă a scenei, se rup de spectacolul în sine, devenind mai curînd nişte prezentatori de discotecă. La prima vedere, din lipsa unor difuzoare şi a unei staţii de sonorizare adecvată cu un specialist al cîntecului popular, ai impresia că muzica este subordonată dansului. Punctul culminant însă îl ating dansatorii, care, în timp ce dansează, îşi pierd pe jos pachetele de ţigări. Prima parte a spectacolului, care ţine peste 50 de minute, pare o reprezentaţie de discotecă a muzicii populare. În partea a doua vedem formaţia „Salba Prahovei". Programul prezentat este unitar, bine pus la punct, fără improvizaţii. Ca dovadă a celor afirmate de noi este faptul că în tot acest timp blitz-urile aparatelor de fotografiat ale turiştilor n-au stat nici o clipă. După terminarea spectacolului am căutat să stăm de vorbă cu cîţiva dintre organizatori. Pe cei care trebuiau să conducă şi evident să răspundă de desfăşurarea spectacolelor, nu l-am găsit. Am stat în schimb de vorbă cu Ioan Tănăsescu, de la Consiliul General al Sindicatelor, şi cu Cornel Stănciulea de la Consiliul Culturii şi Educaţiei Socialiste din Bucureşti, care se zbat, cum se spune popular, ca peştele pe uscat, ca acest festival, iniţiat cu cincisprezece ani în urmă, să nu moară. Ne-am notat cîteva din necazurile şi greutăţile prin care trece actuala ediţie.

— După cum vedeţi, ne spune Ioan Tănăsescu, biletele care se vînd sînt de la A.R.I.A. şi costă 15 lei. Dar A.R.I.A. nu ştie decît să ne la bani. Nu ne ajută în nici un fel. Nu numai staţia de amplificare lipseşte, dar nu dispunem nici de clasicele reflectoare. Pe lîngă toate acestea cei din Constanţa, adică cei de la Consiliul Sindicatelor şi cei de la Consiliul Culturii — nici măcar nu binevoiesc să ne întrebe cîte ceva, dar să mai vină din cînd în cînd la cîte un spectacol. Pur şi simplu sîntem de capul nostru. Pentru faptul că nu s-a renunţat la o şuşă a unor actori în staţiunea Neptun, spectacolul nostru nu a mai avut loc. S-au vîndut bilete, s-a ştiut că în seara respectivă este un spectacol folcloric, iar cînd a venit lumea s-au poziţionat la staţiile cu ora. Astă-seară, cel închiriat de noi mi-a spus clar că dacă nu-i plătesc un spectacol în plus îşi ia totul şi pleacă. Ce puteam să fac ?

Am închis ochii, am făcut un fals şi i-am plătit încă un spectacol. Pînă acum, din punct de vedere administrativ, activitatea grădinilor de vară pe litoral era coordonată de către Consiliul Culturii şi Educaţiei Socialiste al judeţului Constanţa. Acum, teatrul Fantasio din Constanţa a preluat acest resort. Cu alte cuvinte, nu ai relaţii printre actori şi cu conducerea teatrului se poate întîmpla, cum a fost cazul şi la Neptun, să se anuleze spectacolul. Şi cînd te gîndeşti că este vorba de un festival folcloric ! Sînt festivaluri internaţionale din străinătate care pun şi simplu nu se pot ţine fără prezenţa unor formaţii româneşti, iar aici, pe litoral, nimeni nu-ţi dă o mînă de ajutor, nimeni nu se uită la tine. Şi mai este un lucru. La tot felul de întîlniri şi spectacole date pentru turiştii străini sînt prezenţi tot felul de indivizi care nu au nici o treabă cu folclorul, făcînd de la costumaţie pînă la cîntec. La ora actuală, pe litoral sînt cîteva formaţii care sînt coordonate de specialişti, sînt autentice, vin din nişte zone folclorice cunoscute ale ţării ; ele de ce nu pot să apară în asemenea spectacole, ţinînd cont că tot s-a făcut o asemenea deplasare ? Cînd vii şi propui un asemenea lucru toţi îţi întorc spatele.

Credem că măcar cu această ocazie necazurile prin care trece festivalul naţional de folclor de pe litoral să fie notate şi rezolvate, iar partea a doua a lui să se încadreze în cotele unui veritabil festival de folclor.

Muşchetari pe triciclete

Iată-ne găsind un loc la Grădina de vară a staţiunii Eforie Sud. Urmărim spectacolul Cei trei muşchetari al Teatrului tineretului din Piatra Neamţ, după Alexandre Dumas, o comedie muzicală de Pierre Jean Valentin care, împreună cu autorul versiunii româneşti şi al textelor cîntecelor, Eduard Covali, iscăleşte şi regia. Eliberat de unele constrîngeri, publicul la grădină fumează, urmăreşte ce se petrece pe scenă dar şi căderea serii. O persoană care n-a mai găsit loc ne umple de coji de seminţe. Cei trei muşchetari se arată a fi, şi este, o parodie spumoasă a intrigilor politice împletite cu aventuri galante de la curtea lui Ludovic al XIII-lea. Toate întîmplările se circumscriu într-o lume a circului, cu iluzionişti şi asistenţi de iluzionişti, cu o îmblînzitoare de şerpi, cu un director al circului. Parodia se realizează mai ales în planul montării, cu bune efecte comice. Caii lui D'Artagnan precum şi ai lui Athos, Porthos şi Aramis sînt de fapt nişte tricicliete nechezind, oamenii lui Richelieu (poliţişti) umblă în bandă afişînd misterul şi mînuind lanterne. Specificul epocii este cu bună ştiinţă evitat, acolo unde se poate el fiind înlocuit cu atribute ale zilei de azi. D'Artagnan soseşte la Paris — oraşul lumină — călare pe tricicleta sa, înarmat cu un aparat fotografic, trece în revistă Turnul Eiffel, Moulin Rouge. Sosesc pe tricicletele lor cei trei muşchetari, prilejul unui număr muzical cam lipsit de antren, dirijorul circului, alb şi mălăiet (Corneliu Dan Borcia), porneşte din bici, are de dat ordine în timp ce, spre indignarea sa, muşchetarii îşi ascut spadele pe roţile tricicletelor. Deşi bogat ilustrat muzical (muzică bună) de către inspiraţii compozitori Gunther Kuch şi Vasile Spătărelu, spectacolul nu are dinamismul necesar, el a pierdut la această oră ritmul iniţial pe care presupunem că trebuie să-l fi avut la începutul stagiunii trecute, cînd a fost pus în scenă. Cei trei muşchetari nu au întotdeauna aplombul necesar în ciuda unui temperamental actor care e Cornel Nicoară, unele scene (de pildă, confruntarea muşchetarilor cu gărzile cardinalului) se consumă lenes, netensionat. O bună apariţie realizează Carmen Petrescu (regina). Plăcut, plin de culoare, învioînd reprezentaţia, jocul Virginiei Rogiu (Milady şi îmblînzitoarea de şerpi) a convins. O prezenţă insolită în scenă — Traian Pârlog în rolul iluzionistului. Dar cei care a dat măsura tensiunii şi a dezinvolturii cu care trebuie să se desfăşoare de fapt întîmplările de pe scenă a fost Constantin Ghenescu în rolul lui Buckingham. A jucat cu vervă, stăpînind o largă claviatură a comicului, a fost acrobat şi bun cîntăreţ, dansator, amintindu-ne de nume ilustre ale comediei muzicale pe ecran. Oricum, am asistat la un spectacol ce apelează la mijloacele circului, pantomimei şi dansului. Regretăm doar că nu l-am văzut mai demult.

Între două ape

O nostalgică amintire ne-a abătut paşii prin Eforie Sud. Dramaticele oscilări între efectele terapeutice ale Techirghiolului şi valurile mării îl pot face pe om să eşueze între cele două ape, adică într-un local de alimentaţie publică sau ceva asemănător. Ieşim din restaurantul central (autoservire), de acolo unde cei care nu pot rupe carnea cu mîna şi cu dinţii pot primi un cuţit contra unei garanţii de 20 lei. Ieşim în stradă cu precauţia omului care nu vrea să alunece pe resturi de salată şi respirăm uşurat. De vizavi Disco-barul Intim ne atrage atenţia printr-o muzică al cărei decibeli estompează uruitul traficului de maşini. Afară, o reclamă viu colorată cheamă amatorii explicînd cam despre ce poate fi vorba înăuntru. La bar, Maria Gori, soţia barmanului şef, Ilie Gori. În rafturi, multiplicate de oglinzi, sticle cu whisky, campari, dubonnet, coniac, cocteiluri. Pătrundem în „intimitatea" localului. O orgă de lumini funcţionează non-stop. Mese joase, taburete moi, tapiţate. În salonul japonez — nimeni ; în salonul egiptean — nimeni ; în salonul indian — nimeni. Un accentuat miros de stătut. Pe peretele ultimului salon, tronează Buddha. Aceeaşi stranie pustietate, aceeaşi senzaţie că ţi se poate întîmpla ceva neplăcut, ca acum trei ani cînd mai vizitasem acest local. „Nu prea sînt clienţi" — ne adresăm barmanului Maria Gori. „Nu, nu sînt clienţi, după cum vedeţi" — ne răspunde ea liniştită, ca şi cum treburile aşa şi trebuie să meargă, strună. „Dar aceasta e o stare care se perpetuează de ani de zile", replicăm noi. „Da, de ani de zile, şi nu ştim nici noi din ce cauză. Frumos este ? E ! Băuturi sînt ? Sînt ! Dar nu vin clienţii !" Cum staţi atunci cu rentabilitatea, cu eficienţa acestui local ? Desigur că aveţi şi dumneavoastră un plan care trebuie îndeplinit". „Avem un plan de 100 000 pe trimestru dar nu-l îndeplinim. Dacă realizăm 1 000—1 500 lei pe zi. Doar cînd avem ţigări, realizăm chiar şi 5—6 mii lei pe zi !" „Atunci de ce nu vă transformaţi într-o tutungerie eficientă ?"

Mai privim, mai adăstăm. Vin nişte tineri şi întreabă : „Ţigări aveţi ?" „N-avem". Discoteca îşi face numărul ei de discotecă — muzica bubuie, luminile multicolore se aprind şi se sting. Bani cheltuiţi pentru întreţinerea unei firme ce nu aduce nici un profit.

Noi am fi contribuit la realizarea planului, dar cum n-am găsit şi o altă tovărăşie, am plecat.

Probabil că pe acelaşi loc, o mercerie cu muzică disco şi alte răcoritoare ar aduce onorabilii clienţi.

Grupaj realizat de
GEORGE ARION, ADI CUSIN
şi SORIN POSTOLACHE ■

3 CÎNTĂREȚI DIN MEHEDINȚI

„Îmi doresc să nu-i dezamăgesc pe cei care iubesc cîntecul curat"

— Angelica Stoican, în toți municipiul Drobeta-Turnu Severin am întîlnit afișe cu numele și cu fotografia dumneavoastră. Localnicii spun că atunci cînd sînteți prezentă într-un spectacol sălile sînt arhipline iar biletele se vînd ca pîinea caldă. [illegible] alte cuvinte, aici, în [illegible]hedinți, sînteți o mare vedetă. Mai știu și că în prezent lucrați ca metodistă la casa de cultură din localitate. De unde începe drumul dumneavoastră către muzica populară și cum se continuă el ?

— Totul începe și se continuă în Mehedinți. Cu o singură deosebire. Cîntecul vine la oraș de undeva din munte, mai precis din Prejna. În aceea zonă dialectul este bănățean, dar melodiile de joc sînt tipice Gorjului. Mă consider, din acest punct de vedere, o norocoasă. De ce ? Fiindcă în această parte cîntecul popular curge exact ca izvoarele Cernei, se păstrează intactă, adică nepoluată, întreaga zestre folclorică. Nu m-am gîndit niciodată că voi deveni o cîntăreață consacrată de muzică populară — fiindcă la noi toată lumea cîntă. Cîntă de bucurie, cîntă de suferință, cîntă la muncă, cîntă cînd este sărbătoare. Cîntecul pare că se confundă cu inima fiecărui muntean de la mine de acasă. O vreme am fost învățătoare la mine în sat. Pe elevii mei, pe lîngă faptul că i-am inițiat în dezlegarea tainelor abecedarului, am căutat să-i învăț să dezlege și tainele cîntecului, căci numai astfel se poate dezlega sufletul, inima românului. Consider că am avut o mare șansă. Mulți dintre elevii mei de atunci, pe lîngă faptul că iubesc și știu să prețuiască cîntecul popular, au ajuns să cînte alături de mine pe scenă, au ajuns să împartă cu mine același spațiu al afișelor.

— Care au fost concursurile și festivalurile ce au determinat ascensiunea dumneavoastră ?

— Nu au fost multe. Doar trei examene de acest gen, iar lăsînd modestia la o parte, pe toate le-am luat cu nota maximă. Primul a fost concursul „Floarea din grădină". Apoi, am fost laureata Festivalului național „Maria Tănase" în anul 1973, iar la festivalul „Cîntec nou în Mehedinți" am obținut tot primul loc. După aceea au urmat o serie de turnee și concerte în mai toate zonele țării cît și concerte în străinătate împreună cu ansamblul folcloric „Izvorașul"

— Cum trebuie să circule folclorul ?

— Trebuie să existe, în primul rînd, o relație de mare colegialitate între cîntăreți. Se obișnuiește ca un cîntec de mare succes la public să fie preluat de o serie întreagă de interpreți, împopoțonat cu tot felul de cuvinte, și deci el circulă și mai ales se înrădăcinează deformat și denaturat. Nu demult am ascultat un cîntec. El este foarte frumos și îl știu de la bătrîni. Refrenul sună așa : „Ochii mîndrei sînt frumoși / Dar sînt și năbădăioși". În prezent el circulă astfel : „Sună, sună și răsună / Sună pietricica-n gîrlă". Poate pe viitor pietricica va ști să și zboare. Cîntecele le scriu, le învăț și le cînt așa cum le aud în locurile mele natale, filtrate prin sufletul celor de acolo.

Cînd eram copil, îmi amintesc, cîntam două versuri dintr-un cîntec. Mai tîrziu am auzit, la oraș, cîteva variante derivate din aceste versuri. Ani de zile am umblat pînă am găsit, după părerea specialiștilor, varianta inițială. Este așa de legat tot cîntecul că pot pune mîna în foc că este vorba de prima lui formă. Pot să-l fredonez?

— Vă rog.

— „Mă trudesc neică de-un an / Să fac pelinul zahar / Din urît busuioc iar / Apa să curgă la jeal / Urîtul nu-l mai faci floare / Apa curge tot la vale / Mă trudesc neică de-o vreme / Să fac agurida miere / Și urîtul pe plăcere / Să uit dragostea mele / Dar urîtu-i tot urît / Nu-i mai faci mărgean la gît / Nici busuioc înflorit...". Vă place ? Sfîrșitul cîntecului preia cuvintele cu care începe.

Cam tot ce am adunat prin grija directorului casei de creație a județului Mehedinți, Pavel Ciobanu, s-a materializat în trei volume de mari dimensiuni, **Plaiul Cloșani**, care reprezintă o amplă și autentică culegere de cîntece populare din partea de nord a județului Mehedinți. Personal, îl iubesc și îl apreciez pe toți cîntăreții de muzică populară. Dar a nu respecta repertoriul fiecărui cîntăreț în parte este, și o spun încă o dată, o mare hoție, care nu face altceva decît să poluieze folclorul. Nu știu cum se gîndesc, la rîndul lor, marii interpreți ai cîntecului popular, dar un singur lucru nu îmi este clar : de ce trebuie să existe o asemenea barieră între generații, stavilă confecționată numai din răutate și invidie ? Cred că ei, în primul rînd, ar fi cei care ar trebui nu numai să ne îndrume pașii, dar ar trebui să ne dea și multe sfaturi.

— Ce își dorește în continuare Angelica Stoican ?

— Să nu-i dezamăgesc pe cei care iubesc și știu să aprecieze cîntecul curat și pe cei care m-au ajutat să cînt și în fața microfoanelor.

„Aș vrea ca premiile obținute să fie o dovadă a valorii"

— Mariana Drăguț, sînteți din Prejna și ați fost eleva Angelicăi Stoican. Sînteți cea mai tînără cîntăreață de muzică populară din Mehedinți și totodată și premianta ultimei ediții a Festivalului național „Maria Tănase". Ce a însemnat acest premiu în conturarea carierei dumneavoastră ?

— Obținerea marelui premiu la festivalul „Maria Tănase" a însemnat recunoașterea mea ca interpretă a muzicii populare. Acest festival, prin amploarea pe care o are, mi se părea o culme pe care nu puteam să ajung. M-am prezentat numai la îndemnul profesoarei mele. Concursul a fost exigent, iar faptul că m-am clasat pe primul loc, dintre cei peste 50 de participanți, nu face altceva decît să mă oblige în munca mea.

— De cînd cîntați ?

— Cînd eram mică, mică de tot, plecam de acasă cu noaptea-n cap, cu turmele de oi, la poalele muntelui. Acolo, ciobanii mă puneau să învăț cîntece, mă puneau să cînt. Simțeam cum totul se transformă într-o imensă scenă și mă visam încă de pe atunci artistă. Apoi, anii au trecut iar de pe la opt ani nu m-am mai despărțit de scenă. Am cîntat pe scena casei de cultură din sat, iar apoi la Baia de Aramă, la liceu, în formația elevilor. Mai tîrziu am cîntat în formațiile profesioniste „Izvorașul" și „Danubius". Au urmat o serie de concursuri, la toate am obținut cîte un premiu. Primul a fost la Tîrgu Jiu, la festivalul „Jiule, pe malul tău", apoi la Orșova la concursul „Porțile de Fier, porți ale cîntecului popular românesc", și la concursul „Cîntec nou în Mehedinți". Ultimul, cum știți și dumneavoastră, la Festivalul național „Maria Tănase".

— Mariana Drăguț, ce iubești în cîntec ?

— Iubesc florile, copiii și omul frumos.

— Ce înțelegi prin omul frumos ?

— Omul curajos, cinstit și cel care își iubește pămîntul natal. Acest om îl întîlnești în toate cîntecele noastre populare.

— Ce îți dorești ?

— Să cînt. Să cînt tot timpul, să cînt toată viața. Doresc să nu-i dezamăgesc pe cei care m-au ajutat să ajung unde am ajuns, iar premiile pe care le-am obținut să fie o dovadă a valorii și nicidecum o întîmplare.

„Visez să conduc o clasă de trompetă"

— Constantin Gherghina, cu o seară în urmă v-am văzut într-un spectacol la Drobeta-Turnu Severin. Întîmplarea face ca acum să ne reîntîlnim la Strehaia. Cît timp mai aveți pînă la spectacol, ce-ar fi să stăm de vorbă. Ce părere aveți ?

— Aștept prima întrebare.

— De unde veniți și care este în continuare drumul dumneavoastră ?

— În momentul de față vin de la Herculane. M-am stabilit acolo. Am renunțat pentru un moment sau poate pentru toată viața, nu m-am decis încă, la confortul și apartamentul Capitalei. Cînt la Casa de cultură din Băile Herculane unde mai dau cîte un spectacol, două, pentru amatorii cîntecului popular, iar de aici zbor către toate locurile. Mi-am făcut, cum se spune, sediul general în Banat. Dar să nu credeți că am uitat de Mehedinți. Iată, acum stăm de vorbă pe teritoriul județului meu natal. Adevărul este că ne găsim numai la cîțiva kilometri de Gornenții-Mehedințiului, locul meu de naștere. Un alt motiv pentru care am renunțat la viitoarea și la clocotul Bucureștiului este faptul că trompetei mele îi place aerul curat, aerul de munte. Și încă un lucru, care după părerea mea este cel mai esențial. De aici pot să-mi culeg și să-mi îmbunătățesc repertoriul. Aproape zilnic mă aflu în mijlocul celor care m-au învățat să cînt.

— Trompeta la care cîntați are o formă ciudată.

— Da. Este o trompetă de mici dimensiuni căreia i-am adăugat o surdină Wa-Wa. Așa se numește. Această surdină m-a ajutat să adaug cîntecului românesc alte valori de exprimare.

— Înțeleg că este, tocmai ceea ce îmi spuneați dumneavoastră, o îmbunătățire a sunetului prin modificarea anumitor tehnici. Cum a fost, la început, primit acest lucru ?

— Exact ca un lucru nou. Dar nu uitați că m-ați întrerupt. Mai doream să vă spun ceva legat de prima întrebare.

— Vă rog.

— Tata a fost cel care m-a încurajat. În ciuda faptului că m-a trimis să învăț tîmplăria, tot el a fost cel care, în secret, m-a ajutat să mă duc la liceul de muzică de la Timișoara. Apoi a urmat conservatorul la București. Am studiat muzica simfonică — clasa de trompetă. În acea perioadă nu m-am ocupat de folclor. Cîntam muzică populară numai cînd îmi era dor de-acasă. Era ca o telegramă pe care o dădeam celor dragi. Mai tîrziu, folclorul mi-a deschis adevăratul drum către muzică. După ce am terminat conservatorul, cîțiva ani am făcut parte din orchestra de studio a Radioteleviziunii. Și aici este partea cea mai interesantă, și dau un răspuns ultimei dumneavoastră întrebări. În toți acești ani, și au fost ani buni și destui de mulți, nu am putut să fac decît cîteva imprimări. Cînd am cîntat cu surdina numai că nu am fost dat afară. A trebuit să plec de acolo, să urmez o perioadă de intense turnee, să capete lumea încredere în cîntecul trompetei mele, și apoi să fiu rechemat. Dar așa-i în muzica instrumentală.

— Ați amintit de turnee.

— M-am făcut poștașul muzicii noastre pe alte meridiane. Am fost în multe țări ale Europei, în Canada și în America. Am cîntat atît alături de mari formații ale lumii, cu ansamblul „Rapsodia Română", cît și alături de marele interpret care este Gheorghe Zamfir. Numai cîntînd alături de el îți poți da seama ce mare valoare are, atît el cît și muzica românească pe care o interpretează la nai.

— Din cîte am auzit, dumneavoastră abordați la trompetă cam toate stilurile de folclor românesc. Este adevărat ?

— Încerc. Nu pot să mă laud că reușesc de fiecare dată acest lucru. Cînt însă pe lîngă muzică populară, romanță și cîntece de vole bună. Încă nu pot aborda jazz-ul și muzica ușoară.

— Constantin Gherghina, mulți socotesc cîntecul trompetei dumneavoastră o sinteză a tot ceea ce este mai frumos în acest gen de muzică populară românească.

— Să nu exagerăm. Este adevărat că în anul 1977, la Bratislava, am obținut medalia de aur și premiul discului, dar pînă la ce spune lumea este o cale foarte lungă.

— La ce mai lucrează Constantin Gherghina ?

— După un disc scos în Elveția și două L.P.-uri, în prezent lucrez la o casetă care va fi gata în această vară.

— Ce îți mai dorești ?

— Să relau studiul muzicii simfonice. Nu am renunțat la ea. Și apoi este un vis al meu mai vechi, pe care nu l-am abandonat, să conduc la Orșova o clasă de trompetă. Pot apărea noi valori în această zonă și este, să-i spunem așa, o datorie a mea de a plăti copiilor și nepoților celor care m-au învățat.

S. OTOPEANU

Cronica serviciilor

Marile lucruri mici ale vacanței

Vocațiile retragerii anahoretice în natură, pe vremea noastră, sînt totuși rare, mulți le taxează drept extravaganțe. Cel ce ne-o spune este directorul coordonator al O.J.T.-Vîlcea, Marin Sandu, care adaugă că și aici, în stațiunile balneoclimaterice de pe Valea Oltului, oamenii, în fond, caută oameni, mai mult decît munți sau ape minerale. Ceea ce înseamnă, pe de o parte, că oameni care nu s-au întîlnit o viață întreagă pe Calea Victoriei se întîlnesc aici, la ștrandul termal din Căciulata sau la izvoarele minerale din Olănești, dacă nu s-au întîlnit în prealabil în noile hoteluri (trei mari construcții de cîte 12 nivele, cu 1 250 de locuri) care alcătuiesc, de cîtva timp, ceea ce se cheamă „microstațiunea Cozia". Valea Oltului, altfel spus, a devenit un mare bulevard turistic, pe care anul acesta, decretat după toate semnele „an de vîrf" al vacanțelor, se întîlnesc vreo 112 000 de oameni. Asta, pe de o parte. Pe de alta, continuă M. Sandu, prezența omului, aici, pe Valea Oltului, este marcată mai mult decît edificator și prin liniile noii arhitecturi a vacanțelor, prin verticalele modernelor hoteluri sanatoriale (cele mai noi, inaugurate în actualul sezon, sînt hotelul „Comanca" din Olănești și „Oltul" din Cozia, care au sporit cu aproape 500 numărul locurilor oferite vacanțelor, locuri ajunse azi la vreo 7 000), prin luminozitatea și coloritul lor, care scriu pe fundalul Oltului o altă priveliște. Pictorii de odinioară, vechii pasteliști, ca și poeții, observau natura, o vînau. Expedițiile lor pretindeau liniște și singurătate, ca și expedițiile pescarilor și vînătorilor. (Remarca aceasta, continuînd ideea tovarășului M. Sandu, aparține șefului Agenției de turism Vîlcea, Nicolae Secară, un expert al turismului dublat de un fin degustător de literatură și de frumos : l-a cunoscut, ne povestește, și pe Mihail Sadoveanu, a participat alături de maestru la cîteva expediții cinegetice. Încheiate nu doar cu festinuri, ci și cu festinuri de artă... Dar asta e o altă poveste, pe care, poate, o vom spune cîndva, ca simbolică pentru modul suprem cultural în care se pot petrece vacanțele.) Vilegiaturiștii de azi, continuă tov. M. Secară, preferă altceva. Preferă peisajul atîrnat pe peretele apartamentului, în schimb aici, în miracolul natural al Văii Oltului, vor confort, vor condiții bogate de recreere și de distracție, deci un element de civilizație și cultură, deci un element uman. Nimic mai firesc, de fapt.

Ce li se oferă ?

Fiindcă discuția are loc la Rm. Vîlcea, începem de-aici, de la modernul hotel „Alutus" al O.J.T. (7 nivele, 300 de locuri, restaurant, grădină de vară, baruri de zi, braserie etc.), unde gazda, Ion Georgescu, ne propune, apropo de pictori și pasteliști, un dialog despre culori. Nu unul de natură plastică, ci ergonomică. E o mai veche paslune a gazdei noastre, care, într-o foaie volantă editată anul acesta de O.J.T.-Vîlcea, a și comunicat niște observații deopotrivă picante și pline de interes pe o astfel de temă, adică pe tema influenței culorilor asupra bucătăriei și a activității turistice, remarcînd printre altele (și procedînd în consecință asupra bucătăriei hotelului) că alimentele verzi creează senzații de prospețime și de răcoare, cele roșii măresc apetitul, cele albe îl scad. Friptura ideală, adaugă, citindu-l pe un psihiatru „al cărui nume îi scapă", ar trebui să fie „de culoarea bronzului, într-un sos albastru cum e cerul", ceea ce la „Alutus" încă nu s-a făcut, căci mai sînt multe altele de făcut înainte de asta. Ceea ce s-a făcut, cu rezultate care întrecînd ne-au convins, e armonia cromatică a interioarelor, a camerelor hotelului, dominate suav de albastru sau verde, sub o iluminație albăpală, într-un decor care nu ostenește spiritul prin grandilocvența podoabelor (cum am văzut la atîtea hoteluri „moderne"), ci dimpotrivă.

Continuăm discuția la Cozia, unde Ion Șomandră, directorul stațiunii Călimănești-Căciulata, ne schițează o listă cu totul impresionantă a „condițiilor de tratament și de odihnă" puse la dispoziția oaspeților celor trei mari hoteluri amintite mai sus, începînd cu o bază terapeutică ultramodernă (aproape 5 000 de proceduri pe zi), continuînd cu restaurante și baruri climatizate, cu piscine, saune, ștrand termal, club, bibliotecă, terenuri de volei, de tenis, de golf, săli de jocuri mecanice, de bowling, de biliard, săli de cocteil, de conferințe, de corespondență, de cinema, de TV, sală polivalentă de peste 200 de locuri, o stufoasă rețea de servicii, de la librărie la florărie, de la artizanat la cosmetice, de la spălătorie chimică la frizerie și coafură etc., etc. Ne reține atenția un lucru „mic", o nuanță, una din acele nuanțe care, într-un registru savant, dau tonus și vibrație, aparte unei compoziții, fac uneori chiar stuul ei de rafinament sau de căldură. O bătrînă pădure din fața celor trei mari hoteluri, întinsă pe 10 hectare, s-a transformat într-un parc cu alei și bănci, printr-un gest edil inspirat, romantic i-am zice, care a fost primit, și nu respins de natură, fiindcă nu i-a știrbit nimic din sălbăticia-i măreață, punînd doar ici-colo niște purificatoare accente. Sigur, vocațiile retragerii în natură sînt astăzi rare, cei ce le poartă sînt niște oameni rari, dar, iată, factorii de răspundere ai turismului de pe Valea Oltului s-au gîndit și la ei, oferindu-le niște compensații la larma străzilor, a mașinilor, a ringurilor de dans, a plajelor sufocate de trupuri. E o nuanță, dar ea ne face să vibrăm. Așa cum într-o stațiune mică ca Ocnele Mari (responsabil, Gheorghe Sima), ea însăși o „nuanță" între coloșii de sărăciuri și culori ai Oltului, tot o nuanță, cel puțin în raport cu mari și presante probleme (cazare, cură, alimentație), este ordinea, este buna gospodărire ce tronează atît de frumos aici. Așa cum tot o nuanță ar putea fi, raportate la aceleași probleme „mari", manifestările culturale și distractive organizate în stațiuni, de la concerte la seri la teatru, de la concursuri sportive la expoziții de artă, de la spectacole folclorice la reuniuni dansante, de la conferințe pe varii teme la întîlniri cu artiști, scriitori și savanți. În caietul-program al lunii iulie editat de Comitetul de cultură și educație socialistă al Govorei am numărat 57 de asemenea manifestări, în cel al Călimăneștilor 66. Am văzut cîteva dintre ele și, dacă nu întotdeauna inspirația, cel puțin agreabilul și acurateța ni s-au impus. Sînt, repetăm, nuanțe, sînt, repetăm, lucruri mici, dar din cîte astfel de nuanțe și lucruri mici nu se alcătuiește de fapt vacanța noastră ? Lucrul mic e esențial în expeditiile colosale, iar a construi o vacanță, deci a reface forțele unor oameni, redîndu-i dorinței și capacității de muncă, este colosal.

Sau, cum ne spune în încheiere M. Sandu, important este ca zestrea materială în continuă extindere, această mare avuție a noului, să se echilibreze prin avuția vie a preocupărilor pentru însorirea deplină a fiecărui ceas de vacanță. Ceea ce — s-o mai zicem ? — este și bine spus, și adevărat.

P. ILIE

Omul care joacă

Legiuitorul și dresorul

Ochii spectatorilor așezați în noapte în fața micilor ecrane ce au transmis imaginile de excepție ale Jocurilor Olimpice au sedimentat, paradoxal, mai bine de o zi de muncă, adevărata frumusețe ce naște pasiune pentru unele sporturi, din atitea care acaparează parcă sfera imaginativă a mișcării umane la patru ani o dată. Poate și pentru că după trecerea prin zi, oboseala adunată se cere risipită cu divertismente autentice ce sînt alese și în sport de un gust din ce în ce mai pretențios. Astfel, deși pot fi acuzat de subiectivism, puținele momente ale semifinalei la fotbal U.R.S.S.—R.D.G. mi s-au părut — și nu numai mie — mult mai interesante și mai compensatorii decît foarte multe secvențe din alte sporturi prezentate cu prea multă dărnicie. Chiar și de handbal, oricît de spectaculos ar părea, în care se merge destul, schimbările sînt mai rapide decît la hochei, iar brutalitățile sînt mult mai vinovate decît cele din rugbi. E drept că prin finalul curios al partidei U.R.S.S.—Iugoslavia și prin eliminările discreționare ale arbitrilor ce schimbă scorul, poate concura nefericit fotbalul. Jocurile Olimpice, indiferent de loviturile istoriei, vor continua îmbogățindu-se cu noile jocuri ale urmașilor noștri și aducîndu-și aminte cu nostalgie de cele ale strămoșilor porniți de la aruncarea pietrei.

Într-o atmosferă caldă, campionatul a început. Jocul acesta, fiind neasemuit de frumos, a debutat cu o floare rară, Steaua a surclasat echipa de club actuală a profesorului Angelo Niculescu, S.C. Bacău, în propria lărbă cu 4—0 ! Momentul pare pentru toți prielnic. Ne putem repezi în liniște să-l devorăm pe acela care conducea oricum nopțile albe ale Mexicului, unice pentru epoca cît de cît modernă a fotbalului nostru. Pentru mine profesorul a fost în ultimul an de lucru, zi de zi, o mare decepție dar și o superbă constatare. Unic în logică și neasemuit de realist în încăpățînare, omul acesta știe cum pot juca românii un fotbal care poate învinge, dar, pe care, fiind ca și prea mulți „atît de profesor", nu-l poate antrena. Or, ce poate fi mai de neajuns decît ceea ce simți că poți să faci, dar nu poți să creezi... Drumul spre „Dealul Spirii", unde este sediul „școlii" de profesori de fotbal, este lung și revoluționar. Se scriu prea multe diplome de minge lovită din știința cu piciorul, acum, și în „Vasile Conta". Fotbalul antrenat adevărat presupune valori incontestabile totale, ce trebuie să știe cît mai mult, simțind jocul. Fotbalul nostru, sub replica unică de „cărători și privitori" a persiflatului Virgil Economu, se împarte prea des în construcție, în „preparatori" și... „concepționali". Prea mulți fiind „atît de profesori", știu cîte ceva, aparent le știu pe toate, dar antrenează foarte puțin, apelînd chiar la mișcări în sufragerie sub titlu de antrenament.

Ultimele luni ale fotbalului nostru au „antrenat" dilema antrenor-jucător. Sigur, dualism de personalitate. Se pot rosti opinii, sîntem inventatori de formule, ele prind chiar viață cînd mediul puțin știutor se lasă „furat" și interesele domină dar, cînd ne întrebăm cu ce pot ele ajuta real, găsim un singur răspuns. Acela al eșecului. Am făcut mult zgomot pentru foarte puțin, așteptînd...

Peste ape, într-un vestiar al fotbalului am citit că „problema este să cîștigi". Mai aproape de noi, tot într-un vestiar, se pun pentru jucători obligatorii două articole :

1. Antrenorul are întotdeauna dreptate.

2. Cînd jucătorul are dreptate, se aplică Articolul 1...

Ca în orice, depinde cine-l „Legiuitorul" și ce predă „dresorul"...

CORNEL DINU ■

Ion Ionescu: „Promit fotbalului românesc un dublu reviriment: al lui Dumitru și al Politehnicii!"

Ion Ionescu : 44 de ani ; conf. univ. la catedra de educație fizică a Institutului politehnic „Traian Vuia" din Timișoara ; antrenor principal al echipei de fotbal Politehnica ; autor al volumelor „Fotbalul — metode și mijloace" (1972, cu Angelo Niculescu) și „Tactica, astăzi" (1977, cu Cornel Dinu).

— Tovarășe Ion Ionescu, în sezonul trecut ați reușit, surprinzător, cîștigarea Cupei cu o echipă abia scăpată de retrogradare !

— Șansa a fost de partea noastră, ea numindu-se Marcel Răducanu, care l-a lovit cu pumnul pe Manea. Pînă în acel minut 30, „Poli" era considerată un fel de sparring-partner, deși, dacă ar fi să revedem partida, în joc se instalase un oarecare echilibru. Eram conduși cu 1—0, după acea pasă șenzațională lobată de Dumitru. Oricum, eu, ca antrenor, pot motiva — și Constantin însuși a făcut-o — pe îndelete cheia succesului nostru, începînd cu aceea că Steaua își cam încheiase socotelile după dublul succes cu Craiova.

— Acum Cupa e la Timișoara și, odată cu ea, o sumedenie de griji. Și bucuri ? !

— Și. Pentru că orașul acesta merita de mult un asemenea triumf. De aceea am pornit să construim o echipă solidă, aptă să înfrunte orice adversar. Plus că Timișoara oferă un climat competitiv cu totul special ; vedeți exemplul lui Dembrovschi care, la 36 de ani, rămîne un sportiv util, de mare travaliu și finețe. Și, din vara aceasta, promit solemn fotbalului românesc că una din gloriile sale, Dumitru, va reintra în drepturile cuvenite, adică în națională.

— Care sînt temeiurile unei asemenea afirmații ?

— Dumitru e un fotbalist de excepție prin valoarea sa intrinsecă, dovedită ani de-a rîndul. Acum e un om copt ; s-a pregătit fără menajamente ; e modest, tenace, ambițios, e hotărît să demonstreze că, la 30 de ani, cariera sa rămîne deschisă performanței. Aștept mult de la el și de la Dembrovschi.

— Ce alte noutăți prezintă „Poli" ?

— Portarul Moise, fost la „Jiul", venit pe un post deficitar la „Poli", fundașul Murar, venit de la „Aurul" Brad, și Dogan, care a jucat înainte la Reșița. Am fi avut nevoie și de consolidarea altor compartimente, dar aceasta este situația.

— Bănuiesc că nu e ușor de lucrat cu o echipă studențească ?

— Noi am luat-o metodic. Fiecare jucător are un program riguros de pregătire universitară, fiindu-i desemnat cîte un cadru didactic-tutore, iubitor de fotbal și exigent la carte. Cei care nu acceptă disciplina o pățesc și la școală și în arenă, precum Nucă, actualmente la C.F.R., deși mi-am pus mari speranțe în talentul său. Cu regret, adaug că Dumitru n-a putut promova examenul de admitere, deși s-a pregătit temeinic, avînd însă un cert handicap față de proaspeții absolvenți de liceu. Vom proceda în continuare la fel, dîndu-i un tutore și ocupîndu-ne serios ca randamentul său în teren să fie similar cu cel la învățătură.

Fotografie de VUIN BRANCO ■

— E și Dumitru de acord ?

— Întrebați-l. Da, urmăriți-l jocul, ca să-i puteți detecta ambițiile. Haideți să discutăm omenește : nu credeți că, după 8 ani la aceeași echipă, Dumitru nu avea dreptul să schimbe mediul, să găsească un public nou, o altă echipă, alți prieteni ? !

— Ba da, avea. Îi dorim și vă dorim multi succes !

TEODOR BULZA ■

Scurt, foarte scurt

Judecînd după calitatea jocurilor etapei inaugurale, noul campionat n-a început rău. Din păcate, nervii i-au lăsat pe jucători încă din primele 90 de minute, 21 de cartonașe galbene și 3 roșii fiind de acum prea mult ! Pînă și un portar a fost eliminat. Moraru, de la „Sportul studențesc", vinovat de lovirea intenționată a lui Nedelcu. ● Proaspetele divizionare au obținut un punctaj mulțumitor, 5 din 6. Numai „Progresul Vulcan" n-a reușit victoria, bucureștenii egalînd pe „F.C. Olt" abia în ultimul minut. ● Pentru prima dată la cîrma unei formații de A, Constantin Ardeleanu („F.C. Olt") a pășit cu dreptul. ● „Steaua" a învins cu 4—0 la Bacău, dar marторii oculari susțin că gazdele au scăpat ușor ! ● Dintre debutanți, o figură aparte a făcut Preda, venit la Vîlcea de la Giurgiu.

Ce face omul cînd nu-l vede nimeni

Păziți recolta de șobolanii cu chip de oameni!

Sîntem solidari cu toții — un popor întreg — în lupta pentru pîinea noastră, a tuturor, în lupta pentru recolta acestui an, din care vrem să nu se piardă nici un sac, nici un bob ! Este splendidă și pilduitoare această **campanie a întregii țări.** Dar iată că pe ici, pe colo, mai apare cîte un șobolan cu chip de om care atentează la munca noastră, la roadele ei, la recoltă.

I. C., pădurar în Vidra, a confundat lanul cu pădurea și a sustras exact 1 320 kg de grîu. Furt ca în codru ! Dar l-au dibuit oamenii și a dat înapoi tot ce a luat. Și primește și cota-parte de răsplată care i se cuvine după fapta sa.

Mecanicul S. G., mecanic de... S.M.A., împreună cu lăcătușul P. H. au intrat ca hoții, în noaptea de 23/24 iulie, pe tarlalele fermei nr. 2 din Sînnicolau Mare, unde se odihneau, după o zi intensă de muncă, combinele. Au tîlhărît pe ele ca piratii și au furat 2 274 kg grîu, 186 kg orz și 159 kg soia !

Un mecanic de S.M.A. și un lăcătuș, tocmai ei, doi oameni care ziua întrețin și repară combinele, doi oameni care ziua pun alături de noi toți și muncesc cot la cot cu toți truditorii ogoarelor, iar noaptea vin tîlhărește și le fură munca, și ne fură pîinea !

Rîndurile de față se vor un semnal împotriva tuturor dăunătorilor tarlalelor, a tuturor șobolanilor, inclusiv a acelora cu chip de oameni.

Este munca noastră.
Este recolta noastră.
Este pîinea noastră.
S-o apărăm cu toții !

MARIUS POPESCU ■

CRISTIAN MIHAILESCU

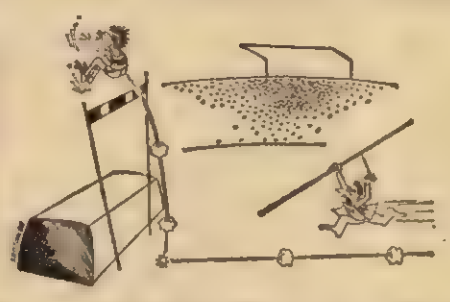

DRAGOȘ ■

Omul nu-i mașină

Multe roșii, castraveți și alte legume de toată frumusețea s-au irosit pe șosele în aceste luni, paradoxal, din pricina celor care, după ce le-au răsădit, le-au plivit și le-au udat, le-au risipit apoi pe asfaltul drumurilor.

Dar să clarificăm lucrurile. Despre ce este vorba ? Cultivatorii în cauză au încărcat cu grijă lăzile cu tomate, castraveți etc. în mașinile proprii, și le-au aranjat atît de bine în portbagaje și pe canapele, de așa natură încît cînd vor ajunge la destinație să arate ca și cum ar fi fost culese cu cîteva minute mai înainte.

S-au așezat apoi la volan, și la drum... Nu la distanțe de 20—30 km, ci de treipatru sute de kilometri. De pildă, din județul Teleorman la Sibiu sau din comunele Doljului în cele ale județului Alba.

Pentru a nu sacrifica o zi de muncă, șoferii respectivi au plecat seara în cursă, după ce au trudit o zi întreagă sub razele dogoritoare ale soarelui. Mulți din ei s-au pus în mișcare pe la 19,00—20,00 și au rulat fără întrerupere pînă la 4,00—5,00 dimineața cînd pleoapele le-au acoperit ochii, fiind învinși de Morfeu. Ca niște năluci mașinile au părăsit șoselele, au intrat în pomi, în garduri, în parapete ori pur și simplu s-au răsturnat pe șosea ca urmare a „înnodării" volanului. Așa au ajuns bietele roșii să fie semănate pe drumuri, în curți ori pe ogoare.

Adevărat, e păcat că s-au risipit roșiile și castraveții, din care o anumită cantitate totuși s-a putut recupera, dar și mai păcat e că și-au pierdut viața ori au rămas infirmi oamenii de la volanul mașinilor și ocupanții autovehiculelor respective.

Dumitru Dincă din Castranova, județul Dolj, tehnician silvic în comuna respectivă, era un om care se bucura de toată considerația în localitatea cu pricina. Atît el cît și soția sa, educatoare, erau apreciați pentru corectitudinea, cinstea și hărnicia lor.

Într-una din zilele lui cuptor, socrul său, pensionar C.A.P., care se ocupa cu grădinăritul, l-a solicitat să-i transporte o cantitate de roșii și castraveți din comuna respectivă în localitatea Cîmpeni — Alba. Încărcarea lăzilor s-a făcut seara, pe răcoare, iar în jurul orelor 23,00, mașina era gata de plecare.

Deși nu se odihnise deloc în timpul zilei, D.D. s-a urcat la volan și pe la 5,00 dimineața, cei 300 și ceva de kilometri cît măsoară drumul de la Castranova la Cîmpeni erau parcurși.

Și-a ajutat socrul să-și descarce roșiile și să le vîndă în piața Cîmpeniului. Produsele fiind de foarte bună calitate, s-au vîndut rapid, dar cînd Dumitru s-a uitat la ceas era deja ora 13,00.

Plimbîndu-se prin piață, mulțumiți de prețurile obținute pe legume, ginerele și socrul s-au întîlnit cu Marin Băluță, consătean și vecin cu Dumitru Dincă, care tocmai terminase și el vînzarea legumelor și căuta un mijloc de transport pentru reîntoarcerea acasă.

„Te luăm, Marine, cum să nu, în mașină doar e loc berechet", a răspuns Dumitru rugăminții lui Nea Mărin.

Au mîncat apoi toți trei din proviziile luate de acasă, fără să bea nici un fel de alcool, apoi Dacia de Dolj s-a pus în mișcare spre Oltenia.

Trecuseră mai mult de 36 de ore de cînd Dumitru nu atipise măcar 15—20 de minute.

Despre tendința șoferilor foarte obosiți de a scurta chinul călătoriei mărind viteza, s-a mai scris. Mulți șoferi au trăit asemenea clipe și ne pot vorbi despre acest lucru din propria lor experiență.

Condițiile de deplasare nu erau strașnice. Plouase, drumul era ud, iar serpentinele, rampele și pantele frecvente sporeau dificultățile călătoriei.

În jurul orelor 17,30, în apropiere de Zlatna, un agent de circulație l-a oprit pe D.D. „Văd că aveți pe permis două ștampile radar, una de 71 și una de 96 km/h, vreau să vă previn că pe aici sînt multe curbe periculoase și, în afară de aceasta, drumul e umed, așa că vă recomand să conduceți cu grijă", „Vă mulțumesc, tovarășe milițian".

Dumitru n-a parcurs însă nici 7 kilometri, după discuția avută și într-o curbă destul de largă, la dreapta, din pricina vitezei vădit prea mari în raport cu condițiile de circulație a trecut pe sensul opus de mers, intrînd în plin într-un autobuz care circula regulamentar. Datorită forței extraordinare a coliziunii, autoturismul a intrat sub puntea autobuzului cu întreaga sa parte din față, împingîndu-l înapoi circa 17 metri.

Ciocnirea a provocat moartea pe loc a celor trei ocupanți.

Șoferului de autobus nu avem ce să-i imputăm. Văzînd bolidul ce se îndrepta cu viteză spre el a frînat puternic și a scos autovehiculul greu cu roțile din dreapta pe acostament. Dar în zadar...

Stăpînit de mania vitezei, confirmată după accident și de soția sa, trăind cu falsa impresie că rezistența organismului său nu are limite, Dumitru și-a pierdut viața în plină putere de muncă, la vîrsta de doar 32 de ani.

Un avertisment pentru sutele, miile de conducători auto care rulează pe drumuri în aceste zile, care rulează la fel ca D.D., cu convingerea că lor nu li se poate întîmpla nimic, în pofida faptului că n-au dormit nici un minut în 24, 36 sau chiar 48 de ore.

Colonel VICTOR BEDA ■

Lumea în care trăim

Destinul nou al unui fost „butoi cu pulbere"

Balcanii, această regiune, reproduc la dimensiuni reduse trăsăturile întregului nostru continent. Pentru că, la fel ca și în restul Europei, aici se găsesc țări extrem de diferite din punct de vedere al sistemelor sociale și politice, al apartenenței sau neapartenenței la alianțe militare și organizații economice. Faptul că țările balcanice, ca și în general cele europene, sînt atît de diferite nu reprezintă un obstacol de nedepășit în direcția unei conlucrări largi, multilaterale, o conlucrare pe măsura intereselor fiecărui popor din regiune, a regiunii în ansamblul ei. Dimpotrivă, pentru aceasta pledează lecțiile trecutului, învățămintele unor decenii și secole, în care interese străine împiedicau bunele relații, vecinătatea normală, subminau încrederea reciprocă. Cîndva, Balcanii, această zonă a bătrînului nostru continent, au fost un „butoi cu pulbere". Nu numai al Europei, ci și al lumii. Bineînțeles, epoca aceasta aparține trecutului, deoarece Balcanii, ca și restul Europei, au cunoscut prefaceri de substanță, schimbări esențiale, care îngăduie ca problemele colaborării dintre aceste state să se abordeze de pe alte poziții — constructive, de bună vecinătate, reciproc avantajoase.

Mai mult decît oricînd astăzi există premise favorabile pentru ca Balcanii să devină o zonă a păcii și colaborării într-o Europă care caută să-și afirme propriul său drum spre securitate și cooperare. Desigur, planeta cunoaște grave tensiuni, există pericole serioase la adresa păcii, însă Balcanii pot să joace un rol pozitiv în Europa și în lume. Nu există, aici, ca dealtfel pretutindeni, probleme care să nu poată fi soluționate la masa tratativelor. Sub acest aspect, o evoluție pozitivă în Balcani poate influența într-o direcție favorabilă cursul situației din Europa. Cum tot așa, considerăm că progresele în realizarea securității și cooperării europene pot să stimuleze colaborarea balcanică. Iată de ce, afirmăm că, ținînd seama de această interdependență, de această realitate complexă, sînt necesare noi și viguroase eforturi, atît pentru normalizarea climatului politic pe plan european (avem în vedere necesitatea de a se acționa pentru succesul conferinței din toamnă de la Madrid), cît și spre a îngădui ideii colaborării interbalcanice să cîștige teren, materializîndu-se prin acțiuni concrete, eficiente.

Luînd în considerare realitățile politice, economice și sociale ale spațiului balcanic, România a acționat și acționează constant și perseverent pentru crearea în Balcani a unui climat de bună vecinătate, prietenie și colaborare reciproc avantajoasă, climat propice afirmării depline a aspirațiilor de independență și progres ale popoarelor regiunii noastre. În concepția României, promovarea colaborării interbalcanice trebuie să aibă la bază deplina egalitate și echitate, respectul față de opțiunile politice ale fiecărui stat din regiune și legăturile sale specifice cu statele din afara zonei. Dealtfel, așa cum demonstrează viața însăși, colaborarea nu e posibilă decît în asemenea condiții, de respect deplin al independenței și suveranității fiecărui stat.

Bunele relații ale României cu toate statele balcanice sînt reflectarea unei orientări caracterizate prin permanența eforturilor, prin luciditatea opțiunilor. Țară noastră are meritul de a fi elaborat, cu mult timp în urmă, inițiativa transformării Balcanilor într-o zonă a păcii și bunei vecinătăți. În anii care au urmat, România a acționat eficient avansînd numeroase propuneri pentru consolidarea bunelor relații dintre țările din regiune. După cum se știe, există peste o sută de documente bilaterale politico-juridice, care au stimulat schimburile dintre statele balcanice, mai buna lor cunoaștere reciprocă. România militează neobosit pentru transformarea Balcanilor într-o regiune a păcii și destinderii, lipsită de arme nucleare, în care să nu mai existe trupe militare și baze străine și din care să fie abolită cu desăvîrșire politica de forță și de amenințare cu forța. Credem că Balcanii trebuie să ofere un exemplu constructiv Europei ca și lumii întregi.

Fără îndoială, există încă multe lucruri de făcut în Balcani pentru a conferi conlucrării dimensiunile necesare. Există încă largi resurse ce se cer puse în valoare în acest sens. Țara noastră a prezentat numeroase propuneri concrete privitoare la colaborarea în domenii prioritare, colaborare reciproc avantajoasă, cu scopul de a accelera dezvoltarea forțelor de producție și de a ridica nivelul de bunăstare a popoarelor. Este suficient să amintim, de pildă, construcțiile hidroenergetice de pe Dunăre, realizate sau în curs de realizare, cu Iugoslavia și Bulgaria, rodnica activitate a specialiștilor români în Grecia și Turcia, schimburile comerciale reciproce în continuă creștere cu toate statele din zonă etc. Ideea colaborării balcanice a fost stimulată și prin întîlniri care au dezbătut, într-un cadru multilateral, probleme de interes comun.

Desigur nu pot fi omise nici existența unor probleme nerezolvate mai vechi și mai noi, nici persistența unor neconvergențe de poziții. Dar trebuie să fie limpede că ceea ce unește statele balcanice, ceea ce le este comun are o pondere mult mai mare decît aceste neconvergențe. Colaborarea balcanică își propune să determine un proces care să ducă la depășirea definitivă a opticii de bloc, așezînd cooperarea statelor din zonă pe principii de egalitate și respect al independenței. Tocmai prin această prismă, opinia publică din țara noastră constată cu satisfacție faptul că, în ultimul timp, în spațiul balcanic se înmulțesc contactele și se înregistrează acțiuni ce pornesc de la recunoașterea necesității ameliorării climatului politic, a extinderii colaborării pe multiple planuri între țările din zonă.

Prin valențele de care dispune și pe care experiența le-a evidențiat, colaborarea balcanică are o certă importanță pentru reluarea cursului spre destindere în Europa și în lume. Buna vecinătate și înțelegerea popoarelor balcanice — noul destin al unui fost „butoi cu pulbere" — reprezintă o contribuție de seamă la cauza păcii și colaborării internaționale.

AL. PINTEA ■

Mondo umano ?

Accidentul ca fapt divers

Nu este vorba nici pe departe de vreo discuție de specialitate privind teoria și practica presei, în general, sau a uneia anume, în special, deși uneori n-ar strica așa ceva. Măcar din simplul, dar întemeiatul motiv al delimitării faptelor.

Există însă situații cînd abia se poate ști — chiar și printre rînduri — dacă o întîmplare, așa cum s-a aflat că s-a petrecut ea, este un banal, obișnuit fapt divers, un accident cu urmări mai serioase sau un eveniment cu multiple semnificații, cu legături greu detectabile nu doar la prima vedere. Și, de asemenea, se pare că există uneori situații cînd un banal, obișnuit fapt divers devine un mare eveniment în ochii unei anume lumi iar, în revers, un eveniment sau un accident mai serios, cu multiple semnificații, e trecut în categoria ternelor fapte diverse, obișnuite adică și fără urmări. Așa să fie ?

La toate astea m-am gîndit zilele trecute, cînd am citit două știri cărora li se acordase însă un spațiu disproporționat. Să exemplific. Prima anunța că „zvonurile privind o posibilă căsătorie între Christina Onassis și avocatul francez Hubert Pellissier par a se confirma datorită cuvintelor pe care fiica fostului armator grec Aristotel Onassis le-a spus la Atena. Christina, în trecere prin capitala greacă, însoțită de o duzină de prieteni, între care și omul de lege francez, a declarat că ea «admiră pe Hubert» adăugînd că «dacă Dumnezeu va vrea, lucrurile vor evolua serios între ea și el». Hubert Pellissier, în vîrstă de 33 de ani, este consilierul juridic al Christinei Onassis. În martie a.c., aceasta dezmințise zvonurile privind o idilă cu avocatul francez". Concomitent cu știrea de mai sus, revista italiană „Gioia" publica un amplu reportaj despre „moștenitoarea marelui armator care nu e doar un frivol personaj al jet-seturilor, cum a fost prezentată adesea, ci o abilă femeie de afaceri chiar și cînd își alege... soții". După care urmează textul (măricel) și cele șapte fotografii destul de expresive, în culori.

Dar odată cu știrea de mai sus, agențiile de presă au anunțat, pe același spațiu, că, în același timp cu importantele cuvinte ale prețioasei moștenitoare a lui Ari, undeva, în Asia, între Filipine și Borneo marele portavion american (64 000 tone) ce poartă numele unor insule situate în partea centrală a Pacificului aproape de paralela de 30° N și de meridianul de 180° (cel de schimbare a datei) — Midway — s-a ciocnit cu un cargou. Lansat în 1945, portavionul „Midway" străbate, de atunci, oceanele și unele mări, e dotat cu tehnică militară modernă, pe el pot ateriza sau decola cîteva sute de avioane de vînătoare servite de 4 500 soldați.

Or, zilele trecute, undeva în Asia, portavionul „Midway", dotat cu radar ultramodern, s-a ciocnit bine mersi cu un vas. Fapt divers s-a zis. Și totuși, dacă ciocnirea (banală cum l s-a spus) era interpretată altfel, pentru că se putea întîmpla și așa ceva? Care era faptul divers (întîlnit a patra oară în viața moștenitoarei) și accidentul, cu multiple semnificații greu detectabile la prima vedere? Este una dintre dilemele posibile și adevărate pe marginea știrilor de mai sus.

DUMITRU CONSTANTIN ■

Toiagul lui Aesculapus

„Țările în curs de dezvoltare, care totalizează două treimi din populația globului, nu posedă decît un sfert din corpul medical mondial; și invers, țările dezvoltate, unde trăiește o treime din omenire, posedă trei sferturi din corpul medical mondial" — relevă un raport al Organizației Mondiale a Sănătății. De unde această diferență așa de pronunțată? Nu-și pregătesc și țările lumii a treia medicii și infirmierele lor? Ba da, își pregătesc. Numai că odată pregătite, numeroase cadre medicale emigrează și se stabilesc în țările dezvoltate.

Fenomenul „exodului creierelor" în medicină, constată „Le Monde", nu este de dată recentă. De mai multă vreme medici și alți specialiști în medicină din Marea Britanie, R.F.G., Franța au emigrat, din motive diferite, în Statele Unite. Acest exod a constituit, desigur, o pierdere importantă, dar n-a afectat în prea mare măsură nivelul asistenței medicale sau puterea economică a țărilor donatoare. Dar situația este cu totul alta astăzi, cînd zonele de unde emigrează medicii și infirmierele sînt esențialmente țările lumii a treia, care formează cu mari cheltuieli și sacrificii intelectuali de aportul cărora ele nu vor beneficia niciodată. Se ajunge la o situație paradoxală, zugrăvită în amintitul raport al O.M.S. astfel: cu cît o țară este mai săracă și are mai puțini medici în raport cu populația, cu atît este mai afectată de exodul medical.

Proporțiile pe care le ia acest fenomen sînt din cele mai ample. Astăzi, în întreaga lume aproximativ 140 000 de medici lucrează în alte țări decît cele de origine sau de formație profesională. Dintre aceștia — care reprezintă circa 6 la sută din efectivul medical mondial — 120 000 lucrează în numai 5 țări: Statele Unite (77 000), Anglia (21 000), Canada (11 000), R.F.G. (6 000), Australia (4 000). Medici imigranți lucrează de asemenea în Elveția, Japonia, Franța și în alte țări dezvoltate. Numărul medicilor străini ajunge la un sfert din corpul medical în Marea Britanie și la o treime în Canada. De unde vin acești medici? Între țările „donatoare", pe primul loc se situează India, de unde au plecat 15 000 de medici, urmată de Filipine, de unde au emigrat 9 500 de medici, cifră care reprezintă 68 la sută din efectivul total al medicilor existenți în țară și este egală cu producția pe 8 ani a școlilor de medicină filipineze. Pierderi importante în acest domeniu au suferit Iranul, Pakistanul, Bangladeshul, Jamaica, Libanul și Tailanda. Irlanda și Haiti numără mai mulți medici emigranți decît cei ce practică în țară. Țările latino-americane și africane dau, de asemenea, un contingent redutabil de medici emigranți, care se îndreaptă în principal către Statele Unite.

Fenomenul „migrației creierelor" în medicină, ca și în oricare alt domeniu, este, firește, păgubitor pentru țările donatoare, în profitul celor care primesc medici imigranți. Așa, de exemplu, se apreciază că pierderea suferită de Filipine de pe urma plecării medicilor din țară echivalează cu două bugete medicale anuale. În același timp, de pe urma „importului" de medici pregătiți de alții, Statele Unite au economisit mai bine de 6 miliarde de dolari.

Ce-i de făcut? Desigur, anumite măsuri pot fi luate de însești țările în curs de dezvoltare, în sensul de a-i determina pe mulți dintre medici să-și înțeleagă misiunea patriotică de-a sprijini frontul sanitar național chiar dacă nu cîștigă la fel ca în străinătate. Însă o rezolvare corespunzătoare a problemei se poate face numai în condițiile instituirii unei noi ordini economice internaționale, care să permită țărilor lumii a treia o dezvoltare economică accelerată. Fără îndoială că un nivel de dezvoltare superior va crea pentru populația autohtonă posibilități sporite privind accesul la asistența medicală. În aceste condiții, medicii își vor putea valorifica pe deplin știința în propria lor țară, cu mai mult folos decît în străinătate. O parte a fondurilor cu care statele dezvoltate sînt chemate să sprijine progresul multilateral al țărilor în curs de dezvoltare ar putea-o constitui și miliardele economisite de primele de pe urma „importului" de cadre medicale.

Cei vechi îl înfățișau pe Aesculapus, zeul medicinei, în mînă cu un toiag, atribut al înțelepciunii și al destoiniciei. Astăzi însă, pentru numeroși medici din țările lumii a treia toiagul înțelepciunii s-a transformat în tolagul pribegiei. Este de la sine înțeles că trebuie făcut totul pentru ca simbolul lui Aesculapus să se întoarcă, la rosturile sale cele dintîi.

ION D. GOIA ■

Vandalii anului 2000

La Napoli, 271 de cabine telefonice au suportat, în cursul anului trecut, 2 319 acte de violență. La Stockholm, în noaptea Anului nou 1980, 500 de tineri au distrus firmele și vitrinele tuturor magazinelor de pe strada principală. La Paris stațiile și vagoanele metroului au ajuns într-o stare deplorabilă. În Anglia oamenii își amintesc și acum cu oroare de „primăvara terorii" de la Brighton „instituită" de un grup de „recalcitranți" (umor englezesc !). La Londra, în primele luni ale anului 1979, personalul metroului a suferit 43 de atacuri bandițești iar pasagerii, 100. La Canberra, în Australia, tinerii demolează sistematic zona de agrement „Baringa Gardens".

Furturi, acte de vandalism, bestialitate, crimă, în rîndul tinerilor occidentali bîntuie furtuna delincvenței. De ce? „Acești tineri nu disting licitul de ilicit, apreciază Elbyn Aitman, psiholog american specializat în studiul vandalismului juvenil. Pentru ei, continuă Aitman, totul este permis, totul este firesc. Gestul lor este un mod de a reclama asupra lor atenția societății, este un fel de invocare în ajutor". Așa să fie?

Doar un imens și mut strigăt de ajutor să se ascundă în spatele acestui „vînt de nebunie care bîntuie printre adolescenți tîrîndu-i împotriva ordinii sociale, a bunurilor comune"? Într-adevăr, scrie revista italiană „EUROPEO", violența are în ea atracția prohibitului. De azi, fenomenul (și este un fenomen dacă s-a ajuns ca de studierea lui să se ocupe specialiști anume) a luat o amploare excesivă, eruptivă, care pune în pericol convețuirea civilizată. „Violența este aculturală, contestatara noii societăți a capitalismului matur. Ea respinge brutal Constituția, Democrația și Familia" (majusculele aparțin revistei citate).

Problema fundamentală, apreciază o altă publicație italiană, „PANORAMA", nu este pedepsirea infractorilor adolescenți ci prevenirea, intervenția societății ferm dar delicat la rădăcini, acolo de unde izbucnește fenomenul. Pentru a interveni este însă necesar să se înțeleagă cum și de ce prosperă vandalismul, cum se explică non-apartenența pustiului violente la categoriile clasice binecunoscute — șomeri, toxicomani, grupări politice dure, etc. Adolfo Beria D'Argentine, președintele Tribunalului pentru minori din Milano, consideră că „violența în bandă este tipică unei populații considerate marginale, care-și regăsește propria identitate (sau are impresia că o face) doar în grupuri. Și numai în grupuri se răzvrătește împotriva societății care a îndepărtat-o spre periferie. Acești tineri, exploatați la bursa neagră a forței de muncă, frustrați prin inutilitatea timpului lor liber, sînt îndepărtați de societate sub toate aspectele, condamnați să nu aibă nimic în afara bandelor lor violente, în afara bravurii în grup în care găsesc un strop de încredere, de solidaritate. Banda nu este altceva decît refuzul solitudinii impuse de societate, riposta dată lipsei unor stimuli, unor idei mobilizatore de energii".

Dezabuzarea, sentimentul acut al inutilității, lipsa unui ideal, fie el limitat la zile sau săptămîni, imposibilitatea de a-și descătușa util energiile juvenile nasc această formă de protest social. Protest care, manifestîndu-se în acțiuni antisociale, este cu atît mai zguduitor, mai tragic și mai simptomatic.

IOAN ROȘCA ■

Lumea se amuză

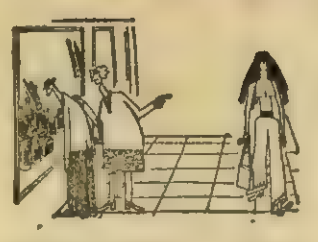

(După „Eulenspiegel" — R.D.G.)

Colaborare amplă, neîngrădită a ţărilor europene în toate domeniile

Pornind de la prevederile Actului final, în dorinţa de a transpune în viaţă aceste prevederi, România socialistă s-a numărat, în ultimii cinci ani, printre promotorii cei mai activi ai cooperării economice, culturale, ştiinţifice, în toate domeniile, cu toate statele participante la Conferinţa general-europeană de la Helsinki, indiferent de orinduirea social-politică, acţionînd neobosit pentru extinderea şi diversificarea relaţiilor cu ţările europene, pe baza principiilor de egalitate în drepturi, respect al independenţei şi suveranităţii naţionale, neamestec în treburile interne, avantaj reciproc, renunţare la forţă, şi la ameninţarea cu forţa în soluţionarea problemelor dintre state, militînd ca aceste relaţii să servească unei mai bune înţelegeri reciproce, destinderii şi păcii.

Promotor neobosit, unanim recunoscut şi apreciat în toată lumea, al colaborării neîngrădite a ţărilor europene, a tuturor ţărilor de pe glob, tovarăşul Nicolae Ceauşescu spunea : „In mod deosebit trebuie să acţionăm pentru dezvoltarea unei largi cooperări economice între toate statele continentului, militînd cu toată hotărîrea în direcţia înlăturării diferitelor bariere şi restricţii în schimburile economice. In actuala situaţie economică internaţională se impun, mai mult ca oricînd, înlăturarea acestor bariere şi restricţii, dezvoltarea unei largi colaborări şi cooperări economice şi tehnico-ştiinţifice", Preşedintele României subliniia, de asemenea, necesitatea intensificării, între statele europene, a colaborării şi schimburilor în domeniul cultural şi în alte sectoare.

O privire asupra perioadei care s-a scurs de la Conferinţa general-europeană de la Helsinki ne dezvăluie că în ultimii cinci ani volumul comerţului exterior al României cu ţările socialiste europene a crescut cu aproape 50 la sută, iar schimburile economice cu ţările capitaliste semnatare ale Actului final au sporit cu circa 20 la sută. In această perioadă, ţara noastră a perfectat cu firme şi organizaţii economice din ţările semnatare aproape 100 de acţiuni de cooperare. In colaborare cu parteneri din ţările occidentale, au fost înfiinţate 40 de societăţi mixte de producţie şi comerciale. De curînd a fost semnat Acordul între România şi Comunitatea Economică Europeană privind comerţul cu produse industriale şi Acordul privind crearea Comisiei mixte. Pe planul ştiinţei şi culturii, România dezvoltă relaţii de colaborare cu toate statele semnatare ale Actului de la Helsinki. Această colaborare cuprinde, printre altele, traducerea şi publicarea a numeroase titluri de autori din ţările europene în România şi a unor lucrări româneşti în ţările semnatare ; prezentarea de către formaţii româneşti a numeroase spectacole în ţări aderente la Actul final şi, reciproc, vizitarea României de către formaţii artistice din aceste ţări. După cum se ştie, la Bucureşti s-au organizat ample manifestări cultural artistice, între care Festivalul european al prieteniei, Festivalul de folclor din ţările balcanice ş.a. De asemenea, este demnă de remarcat activitatea consecventă, susţinută a ţării noastre în foruri şi în cadrul unor reuniuni economice, ştiinţifice şi culturale internaţionale, în cadrul organizaţiilor specializate ale O.N.U., în favoarea dezvoltării între ţările europene, ca şi între toate statele lumii, a unor largi relaţii în toate domeniile, fără nici un fel de restricţii şi discriminări.

In prezent, pornind de la situaţia încordată, complexă, existentă în lume, ţara noastră consideră că nu trebuie precupeţit nici un efort pentru asigurarea continuităţii procesului de edificare a unei reţele de legături tot mai dense, pe toate planurile, între statele semnatare ale Actului final de la Helsinki. In lumina acestei cerinţe, viitoarea reuniune de la Madrid este chemată să deschidă noi perspective eforturilor statelor pentru asigurarea unui teren cît mai fertil colaborării şi destinderii pe continent. Acestui ţel îi este destinată şi chemarea cuprinsă în Declaraţia-apel :

„In spiritul înţelegerilor de la Helsinki, să acţionăm pentru intensificarea colaborării şi cooperării economice, lichidînd orice bariere şi îngrădiri artificiale, pentru trecerea la soluţionarea cu forţe comune a unor probleme esenţiale ale dezvoltării economico-sociale a continentului. De asemenea, să dezvoltăm larg cooperarea pe planul cercetării ştiinţifice, al tehnologiei moderne, să lărgim schimburile culturale şi contactele între oameni, asigurînd o mai profundă cunoaştere reciprocă a popoarelor noastre, a creaţiei lor materiale şi spirituale şi, pe această bază, întărirea încrederii şi prieteniei între naţiuni".

GELU GORUN ■

România şi înfăptuirea securităţii europene

Implinirea a 5 ani de la încheierea, prin semnarea Actului final, a Conferinţei de la Helsinki pentru securitate şi cooperare în Europa, impune evidenţierea eforturilor constante, a acţiunilor concrete întreprinse de România, de tovarăşul Nicolae Ceauşescu pentru înfăptuirea securităţii pe continentul nostru. Ţara noastră, preşedintele ei, tovarăşul Nicolae Ceauşescu, şi-au dobîndit de-a lungul anilor un binemeritat prestigiu pe arena mondială pentru contribuţia de însemnătate primordială în definirea şi cristalizarea conceptului de securitate europeană, pentru activitatea politică perseverentă în vederea bunei pregătiri şi desfăşurări a Conferinţei general-europene de la Helsinki, pentru eforturile depuse ulterior în vederea transpunerii în viaţă a prevederilor Actului final.

Insăşi ideea conferinţei pentru securitate şi cooperare în Europa a fost enunţată în Bucureşti, în iulie 1966. In acelaşi an, la iniţiativa României, Adunarea Generală a Organizaţiei Naţiunilor Unite a adoptat rezoluţia intitulată „Măsuri pe plan regional în vederea îmbunătăţirii relaţiilor de bună vecinătate între statele europene aparţinînd unor sisteme economice şi sociale diferite" ; conferinţa de acum cinci ani de la Helsinki a constituit tocmai o astfel de măsură. In rezolvarea tuturor problemelor legate de desfăşurarea conferinţei, de elaborarea Actului final, România a adus o contribuţie de seamă. Astfel, normele democratice adoptate ca modalitate de lucru atît la Helsinki, cît şi la reuniunile general-europene ulterioare, sînt rodul iniţiativei ţării noastre. Tot la iniţiativa României, în Actul final, au fost incluse mai multe prevederi, dintre care amintim : măsuri de ordin politic, economic, militar, menite să facă efectivă nerecurgerea la forţă sau la ameninţarea cu forţa ; măsurile de creştere a încrederii şi întărirea stabilităţii pe continent ; ideea continuităţii procesului început la Helsinki, materializată în capitolul privind „Urmările conferinţei". Este cunoscut că, pornind tocmai de la ideea de continuitate, tovarăşul Nicolae Ceauşescu a propus, de la tribuna celui de-al XII-lea Congres al P.C.R., organizarea, pînă în 1984, a unei noi conferinţe general-europene la nivelul şefilor de stat şi de guvern.

In repetate rînduri, începînd chiar de acum cinci ani, ţara noastră a subliniat că încheierea Actului de la Helsinki n-a însemnat un punct final, ci, dimpotrivă, începutul unui proces de eforturi laborioase şi intense din partea tuturor statelor pentru materializarea principiilor noi de relaţii dintre ele, pentru înfăptuirea, ca un tot unitar, a hotărîrilor adoptate. Acţionînd, în cei cinci ani care au trecut de la Conferinţa general-europeană de la Helsinki, potrivit acestei concepţii, România, preşedintele Nicolae Ceauşescu au desfăşurat o activitate perseverentă, neabătută pentru transpunerea în viaţă a Actului final, ale cărui prevederi sînt menite să facă din Europa un continent al păcii, destinderii şi conlucrării dintre toate naţiunile. In această perioadă, tovarăşul Nicolae Ceauşescu a avut, cu prilejul vizitelor efectuate în ţări semnatare ale Actului final, 41 de întîlniri la nivel înalt. In acelaşi interval de timp au vizitat România 25 de şefi de stat din ţările semnatare. In cadrul convorbirilor purtate cu aceste prilejuri, al documentelor încheiate, al înţelegerilor convenite, un loc central a ocupat problema căilor şi mijloacelor pentru materializarea efectivă a Actului final, conceput ca un tot unitar. Cu aceleaşi ţări şi în acelaşi scopuri a avut loc un mare număr de contacte, în ţară şi peste hotare, la diferite alte nivelur — de prim-miniştri, miniştri de externe, pe linia parlamentelor. O contribuţie de seamă a adus Partidul Comunist Român la pregătirea temeinică şi buna desfăşurare a Conferinţei de la Berlin, din 1976, a partidelor comuniste şi muncitoreşti din Europa. Partidul nostru a avut multiple contacte şi întîlniri cu reprezentanţii unui mare număr de alte formaţiuni politice din Europa — partide socialiste, social-democrate, liberale, democrat-creştine — ai organizaţiilor de masă şi obşteşti. Ţara noastră a participat activ la reuniunea general-europeană de la Belgrad, precum şi la alte întîlniri continentale : Montreux, La Valletta ş.a.

Examinarea acţiunilor şi iniţiativelor româneşti întreprinse în ultimii cinci ani pentru transpunerea în viaţă a Actului final de la Helsinki duce, fără îndoială, la concluzia că ţara noastră poate privi în urmă cu sentimentul datoriei împlinite. Din păcate însă, după cum este ştiut, speranţele pe care şi le-au pus popoarele în hotărîrile înscrise în Actul final de la Helsinki nu au fost pe deplin confirmate. Aceasta se datoreşte faptului că nu s-a acţionat de către toate statele cu fermitate, energie şi perseverenţă pentru aplicarea în practică a celor convenite în capitala finlandeză ; s-a manifestat o stare de expectativă, de pasivitate care a împiedicat mobilizarea forţelor în acţiuni concrete pentru aplicarea hotărîrilor adoptate.

Iată de ce în momentul de faţă este nevoie mai mult ca oricînd să se întreprindă acţiuni energice pentru transpunerea în viaţă, ca un tot unitar, a prevederilor Actului final, ţel căruia trebuie să-i slujească viitoarea reuniune de la Madrid. In acest context, de o mare actualitate şi de o valoare şi importanţă excepţionale este **Declaraţia-apel a Marii Adunări Naţionale, Consiliului de Stat şi Guvernului Republicii Socialiste România către toate parlamentele, organele supreme şi şefii de stat, către guvernele şi şefii de guverne, către toate popoarele ţărilor participante la Conferinţa general-europeană de la Helsinki.** Dind o înaltă apreciere contribuţiei secretarului general al partidului şi preşedintelui republicii, tovarăşul Nicolae Ceauşescu, la eforturile pentru instaurarea pe continent şi în lume a unei politici noi, de egalitate în drepturi între state, de respect a independenţei tuturor naţiunilor, de colaborare, încredere şi pace între toate popoarele, Declaraţia-apel exprimă voinţa întregului nostru popor de a nu precupeţi nimic pentru a contribui la succesul politicii de pace, de colaborare şi independenţă naţională. După cum aprecia conducătorul partidului şi statului nostru, Declaraţia „pune din nou, încă o dată, cu putere, în evidenţă, preocuparea României, a poporului român de a-şi aduce contribuţia activă la cauza păcii şi colaborării internaţionale".

ION CODRU ■

Ochii şi urechile lumii

Barca pe valuri

Spune-mi, spune-mi, spune-mi
(cîntec de muzică uşoară)
de ce ţi-e frică, pentru ce tremuri,
şi-ţi voi spune cine eşti, omul e
suma temerilor sale din care se scade
(sau la care se adaugă) curajul,
„Căpitanul Cook" are 5,60 m lungime,
150 de kile greutate, cu tot, cu tot
ce pui în interior, n-are vole peste 600,
„Căpitanul Cook" e o balenieră cu care
Gérard d'Aboville vrea să treacă Atlanticul
visînd, el are două perechi de vîsle
de cîte 2,70 m şi 2,50 m, un lemn greu
dens, flexibil, asta pe afară,
iar înăuntru un pătuţ, un colţ de
bucătărie şi o cămăruţă în care
poţi stoca alimente, conserve, 250 litri
apă, 50 litri Cabernet, pe urmă aparatul
de radio, radar, magnetoscop, o dotare cum
nu mai există, ca baleniera să nu se scufunde.
„Căpitanul Cook" e insubmersibil, ce mai vreţi ?
Să tot visiezi, să tot dai din coate, să tot
străbaţi Atlanticul, Pacificul şi lacul Bilea.

Din Newport de unde a plecat, pînă-n Franţa,
tot dramul a fost calculat pe ordinator,
cu vînturi şi curente, cu Labradorul care
trebuie evitat pe la sud, cu mesele
luate la fix, cu somn, cu ore pentru
radio, totul la milimetru, ce mai vreţi ?
In 90 de zile va fi acasă, Fairfax, în '69,
a făcut din Canare în Florida, 180 zile,
Blyth şi Ridgway, în '66, din Terra Nova
pînă-n Irlanda, 90, epuizaţi, fără adăpost,
fără alimente (recordul e de 55 de zile,
stabilit de doi norvegieni, în 1896,
mîncînd numai biscuiţi şi orez crud,
sosind la Scilly pline de furuncule) şi
Gérard a citit cartea lui Blyth şi asta-i
frica cea mare : să nu se ramolească la minte
ca Blyth şi Ridgway, care ajuneseră ca
ore întregi, unul să nu-i poată răspunde
celuilalt, cînd se punea o întrebare.
Ce mai vreţi, ce mai vreţi
să ştiţi despre o visă ?

RADU COSAŞU ■

Jurnal african (2)

Un vînt umed, în pale fierbinţi, izbucneşte deodată şi apele estuarului pînă atunci netede şi somnolente tresaltă bruse, parcă tot peisajul se schimbă şi lumetul comprimat pe bacul care se îndreaptă spre Freetown transformă această modificare climatică într-un motiv de formidabilă veselie. Localnicii ştiu că vîntul este anticiparea ploii şi toţi îl aşteaptă ca un dar binemeritat. Cîţiva copii încep să lovească într-o cadenţă frenetică în balustradele punţii, călătorii prelungesc într-un tangaj ritmat această expansivitate care pare la prima vedere, bizară. In cîteva clipe totul se transformă într-un dans colectiv, de un straniu optimism, în orice caz degajat şi sincer ca o teribilă întoarcere în natură. Ploaia nu întîrzie, este una evident tropicală care se abate viguroasă şi grăbită asupra estuarului. La cîţiva kilometri Freetown-ul este scăldat în soare, perdeaua acvatică nu-l atinge şi pentru europeanul poposit de curînd aici departajările nete între ploaie şi uscat par incredibile. Lumea se lasă scăldată de stropii mari şi grei, nimănui nu-i trece prin cap să se adăpostească deşi, printr-un comic paradox, unii poartă umbrele sub braţ. N-am înţelea nici pînă azi la ce folosesc umbrele în această zonă unde plouă des şi dur şi unde posesorii acestora le ţin constant bine închise. Ne apropiem de malul celălalt şi după mai puţin de 10 minute ploaia a fugit aşa cum a apărut, un soare frenetic încinge din nou apele redomolite ale estuarului şi doar sirena bacului, sfîşietoare şi prelungă, mai zgîlţîie imobilismul peisajului.

Ne îndreptăm spre locul de acostare făcînd un slalom plictisit printre epave. Pe o porţiune de cîteva sute de metri răsar din ape, descărnate şi moleşite de alge, prove şi catarge, coşuri de vase, punţi într-o rînă, un fel de flotă zăpăcită de scurgerea timpului şi lăsată răsturnată cu o nonşalanţă veselă la voia întîmplării. Spre epavele cele mai apropiate de mal, copii se îndreaptă în pirogi mărunte ca spre un fel de insule ale tuturor posibilităţilor şi îşi fac acolo, într-un decor autentic, un spaţiu de robinsoniade deşi, probabil, puţini au auzit de avatarurile stenice ale celebrului personaj.

In sfîrşit, bacul acostează, se reface în sens invers talmeş-balmeşul de la pornire şi toată lumea se îndreaptă grăbită spre oraş. Dar pînă acolo mai este însă mult. Drumul e încolăcit şi strîmt şi traversează, cu un fel de manie a aminării, slums-urile proliferate incredibil. Hectare, multe hectare de cocioabe pitice, dărăpănate şi strîmte, multicolore şi zdrobite de canicula adună în ele, într-o compresie feroce, o mulţime imensă. Orizontul ţi se refuză, perspectiva este permanent blocată, te afli într-un spaţiu distinct la limita între un bazar în preajma demolării şi o periferie blestemată. Printre cocioabe s-au înghesuit parcă într-un definit echilibru instabil tarabe de tot felul şi printre ele, deşi nu mai e loc, grămezi de gunoaie. Miroase a peşte prăjit, a suif, şi încă a ceva neciar, dar pertinent, probabil, a mizerie. Bărbaţi şi femei, în cohorte dezordonate, îndeamnă nu se ştie pe cine aproape agresiv să cumpere cîte ceva din uriaşul arsenal de obiecte inutile, vechi şi răpănoase, adunate aici, parcă dintr-o memorie dezamăgită a tuturor timpurilor. Ca şi pe malul celălalt al estuarului, toţi vor să vîndă, nimeni nu cumpără şi te întrebi care este legea ascunsă a acestui comerţ ambiţios şi miriapodic. Printre cocioabe, tarabe şi guncaie, se zbenguie copii, o puzderie de copii, îmbrăcaţi sumar, vioi şi foarte zgomotoşi. Copiii năpădesc de peste tot, se urcă pe acoperişurile scunde, alunecă pe ferestre, răsar de sub tarabe, se agaţă de picioarele oamenilor, într-o invazie vitală care-ţi reglează prudenţa amară resimţită firesc într-un asemenea peisaj.

La un moment dat, un început de boare de aer curat îţi izbeşte nările, simţi parcă schimbîndu-se lumina şi da, într-adevăr, drumul îngust flancat pînă atunci de lureşul slums-ului se deschide din ce în ce mai larg ca o revenire în normalitate. La cîteva sute de metri începe Freetown-ul propriu-zis, deşi adevărul este că el a început de mult, şi doar treptele sale în timp şi spaţiu devin mai netede şi mai limpezi de-abia acum. Freetown-ul clădit, mai răsărit şi optimist, este doar aşediat de Freetown-ul pitic, pauper şi înfiorat de mizerie aşa cum însăşi Africa ridicată la o viaţă nouă poartă în ea cercurile concentrice, aflate într-o strînsoare solidă, ale unui trecut ingrozitor. Fără să-şi fi eliminat acest trecut, Freetown-ul a păşit însă într-un prezent nou şi palpabil care înseamnă o răscruce...

RADU BUDEANU ■

25 de medalii, din care 6 de aur, pentru sportul românesc

Au luat sfîrșit Jocurile Olimpice de la Moscova

(Moscova, prin telefon de la trimisul nostru special)

Luînd lucrurile de unde le-am lăsat săptămîna trecută și respectînd cronologia, să facem un scurt popas la călărie. În Marele Premiu de dresaj, echipa României, Anghelache Donescu, Petre Roșca și Dumitru Velicu, a terminat a treia, izbutind cea dintîi medalie din istoria participării noastre olimpice în proba respectivă. Chiar dacă nu s-au aliniat la start decît 4 formații, medalia „cavaleriei" pare să aibă o strălucire aparte, căci s-a ajuns la ea nu doar prin migală și perseverență, ci și prin modestie, printr-o modestie, impinsă, adesea, pînă la un anonimat ce-și arată acum, în clipe festive, vinovăția. Să mai adăugăm că, la obstacole, călăreții noștri au ocupat un merituos loc 5, deși Ion Popa a continuat concursul cu o mînă fracturată ! Tot medalie de bronz au obținut și voleibaliștii, urcați pentru prima oară pe podiumul de premiere al celor 5 cercuri ingemănate. Învinși de polonezi în grupă, băieții antrenorilor Nicolae Sotir și Florin Balaiș și-au luat, în finala mică, o binemeritată revanșă, cîștigînd cu 3—1 după o partidă în care s-au mobilizat exemplar, oferind spectatorilor care au luat cu asalt Malaia sportivnaia arena de la Lujniki, o adevărată lecție de abnegație și virtuozitate.

Dacă ultimele zile ale Jocurilor ne-au adus medalii și puncte prețioase, ele nu ne-au scutit nici de dezamăgiri. Conform așteptărilor ciclistul s-au prezentat lamentabil. Atît Mircea Romașcanu cît și Teodor Vasile au rămas, cum se zice, de căruță. Pe primul l-a lăsat, la kilometrul 100, o roată, pe celălalt l-au lăsat, 20 de kilometri mai tîrziu, puterile, ambii abandonînd. Cursa a fost rapidă, 39,519 medie orară, arșița a secătuit forțele combatanților, s-au clasat 52 de rutieri din 112, de la sovieticul Suhurucenkov, medalie de aur, la maghiarul Halasz, sosit după 25 de minute, dar asta nu scuză comportarea alergătorilor noștri. Acest nou eșec, colac peste o pupăză pe care ziarul de specialitate n-a conținut să ne-o înfățișeze îmbrăcată în straie de vultur, trebuie să dea serios de gîndit factorilor de decizie din C.N.E.F.S. E clar că, după atîtea și atîtea înfrîngeri, pentru ciclismul românesc a sosit ora scadenței. Cineva trebuie să răspundă, cineva trebuie să plătească. În egală măsură au dezamăgit, vineri, și ultimii noștri atleți rămași în competiție, chiar dacă ștafeta feminină de 4×100 m a ratat, de puțin, medalia de bronz. Florența Țacu s-a clasat, la disc, a șasea (64,38 m), iar săritorii de înălțime Adrian Proteasa și Sorin Matei n-au reușit decît 2,21 m (locul 7) și, respectiv, 2,18 (13) într-o probă în care onorurile s-au împărțit mult mai sus. A cîștigat Wessig, 2,36 m, noul record mondial și olimpic, campionul de la Montreal, polonezul Wszola, fiind obligat să se mulțumească, 2,31, cu locul 2.

În finala de 1 500 fete am avut, se știe, 3 alergătoare, Maricica Puică, Natalia Mărășescu și Ileana Silai, toate creditate cu performanțe cel puțin promițătoare. Le-am urmărit cu sufletul la gură, dar nădejdile noastre s-au dovedit justificate doar pînă la jumătatea cursei. Natalia a condus o vreme, dar ritmul infernal impus de adversare, de Kazankina îndeobște, a sufocat-o, aruncînd-o în coada plutonului. Dezbinate de neînțelegeri mai vechi și mai noi, românce ne și-au unit forțele, n-au colaborat, ele încheind finala pe ultimele locuri, 7 Puică, 8 Silai, 9 Mărășescu, cu timpi modești, peste 4 minute. Rezumînd, să precizăm că atletismul n-a îndeplinit nici unul din obiectivele pe care și le-a propus, el arătîndu-se, la Moscova, ieșit din circuitul marii performanțe. Chiar dacă ne-am hotărît să lăsăm analizele pentru mai tîrziu, se cade să notăm suprinzător de firavul aport al atletismului la zestrea de medalii și puncte a delegației noastre, 0 medalii, 5 puncte, inadmisibil de puțin !

Din nou, bucuriile au venit, vineri și simbătă, de la Krilatskoe, loc în care Sanda Toma fusese încoronată, cîteva zile mai devreme, drept cea mai rapidă schifistă a lumii. În finalele la 500 m, Ivan Patzaichin și Petre Capusta au cucerit argint la canoe dublu, în timp ce caiacul lui Vasile Diba a trecut al treilea linia de sosire. După festivitatea de premiere, întunecat la față de vînt și, mai ales, de regretul de a nu fi urcat pe cea mai înaltă treaptă a podiumului, Ivan a promis aur pentru a doua zi, a promis și, așa cum ne-a obișnuit acest mare sportiv, s-a ținut de cuvînt ! Simbătă, pe ploaie, echipajul tricolor Ivan Patzaichin-Toma Simionov a funcționat ca un ceasornic, adjudecîndu-și titlul olimpic după o cursă infernală în care adversarii românilor au fost siliți, pe rînd, să se declare învinși. Cum remarca un confrate, finala s-a compus, de fapt, din două curse. Una a românilor în luptă cu cronometrul și cu ei înșiși, dezlănțuiți de parcă pagaele lor ar fi vrut să golească, la fiecare opinteală, apa canalului Krilatskoe, o alta a celorlalți concurenți, străduindu-se să ocupe celelalte locuri fruntașe. La 30 de ani, acest minunat fiu al Deltei care e Ivan Patzaichin și-a trecut în palmares cea de a treia medalie olimpică de aur, pe care ne permitem s-o socotim cea mai prețioasă tocmai pentru că a fost obținută la capătul unei cariere de o tulburătoare frumusețe și modestie. Pe cartea de vizită a acestui sportiv excepțional, legendă vie a disciplinei, capitol aparte în istoria canoei românești și mondiale, s-au adunat, iată 22 de medalii dobîndite în cele mai mari competiții. Să le numărăm încă o dată, cu respect și sfiiciune, să ne gîndim cîte vagoane de sudoare stau în spatele lor și să-i mulțumim lui Ivan pentru tot ceea ce, muncitor, ambițios, reticent, a făcut pentru gloria sportului nostru. Oricît l-am copleși cu laude, tot n-ar ajunge !

Cu medaliile amintite pînă acum, la care trebuie adăugate cele ale lui Ion Birlădeanu, bronz la caiac simplu, și ale lui Mihai Zafiu, Vasile Diba, Ion Geantă și Nicușor Eșeanu, argint la caiac 4, școala românească de caiac-canoe și-a reconfirmat renumele și clasa, rotunjind un bilanț fără egal la ultimele 6 ediții ale Jocurilor Olimpice. Într-o întrecere care a adus la start întreaga elită a caiacului și canoei, tricolorii s-au bătut exemplar pînă la ultima picătură de energie, aliniind în finale toate cele 11 echipaje, cucerind 5 medalii, 37 de puncte, recoltă care situează această disciplină pe locul 2 în bilanțul general al delegației noastre, în imediata apropiere a gimnasticii. „Flotila" românească, neoboit insuși cîndva „amiral" al acestui minusiții ei dascăli Radu Hutan, Nicolae Navasart, Stavru Todorov și Aurel Vernescu, nat convoi de bărci aducătoare de medalii și satisfacții, merită cele mai fierbinți felicitări.

Duminică seară, după o festivitate de închidere ritmată, gîndită pînă la ultimul detaliu, flacăra olimpică s-a stins, tineretul sportiv al lumii zicîndu-și doar la revedere, urmînd să se reîntîlnească peste 4 ani, la Los Angeles. Cea de a XXII-a ediție a Olimpiadei de vară a fost, din toate punctele de vedere, o reușită, ea depășind ca organizare și performanțe ceea ce s-a realizat la Montreal, în 1976. Cifrele vorbesc, ele singure, convingător. S-au doborît, la Moscova, 73 de recorduri olimpice, 36 mondiale și 39 europene, la succesul Jocurilor contribuind și reprezentanții României socialiste. Chiar dacă, față de Montreal, sportivii noștri au obținut mai puține medalii, 27 în 1976, 25 în 1980, chiar dacă în clasamentul neoficial tricolorii au ocupat acum locul 6, față de 5 la Montreal, bilanțul poate fi apreciat drept mulțumitor. Nu mai mult pentru că, să nu uităm, delegația noastră a fost, acum, cu 100 de persoane mai numeroasă decît în urmă cu 4 ani, sportivii români luînd parte la 18 discipline, față de 11 în 1976. În schimb, a fost depășită granița celor 200 de puncte, iar recordul de medalii de aur, 9 medalii dobîndite în 1956, la Melbourne, a fost întrecut la Moscova. Din păcate, o serie de sporturi, atletismul, boxul, luptele libere, scrima, altele nu și-au realizat obiectivele, explicațiile date de responsabilii lor fiind, din cîte ne-am lămurit la fața locului, greu de acceptat. Subliniind încă o dată bilanțul, în general, satisfăcător al sportului românesc, promitem să revenim.

OVIDIU IOANIȚOAIA ■

SPORTIVI ROMÂNI PE PODIUMUL DE PREMIERE AL OLIMPIADEI 1980

AUR : 6 medalii

- **Nadia Comăneci (2), gimnastică, bîrnă și sol ;**
- **Sanda Toma, canotaj, schif simplu ;**
- **Ștefan Rusu, lupte greco-romane, 68 kg ;**
- **Corneliu Ion, tir, pistol viteză ;**
- **Ivan Patzaichin, Toma Simionov, canoe 2, 1 000 m.**

ARGINT : 6 medalii

- **Echipa feminină de gimnastică ;**
- **Nadia Comăneci, gimnastică, individual compus ;**
- **Emilia Eberle, gimnastică, paralele inegale ;**
- **Constantin Alexandru, lupte greco-romane, 48 kg ;**
- **Ivan Patzaichin, Petre Capusta, canoe, 2, 500 m ;**
- **Mihai Zafiu, Vasile Diba, Ion Geantă, Nicușor Eșeanu caiac, 4, 1 000 m.**

BRONZ : 13 medalii

- **Melita Ruhn (2), gimnastică, sărituri și paralele inegale ;**
- **Olga Homeghi, Valeria Roșca, canotaj, schif 2 vîsle ;**
- **Petre Dîcu, lupte greco-romane, 90 kg ;**
- **Vasile Andrei, lupte greco-romane, 100 kg ;**
- **Echipa de handbal masculin ;**
- **Echipa de volei masculin ;**
- **Echipajul de schif 8+1, canotaj ;**
- **Vasile Diba, caiac 1, 500 m ;**
- **Ion Birlădeanu, caiac 1, 1 000 m ;**
- **Echipa de călărie în Marele Premiu de dresaj ;**
- **Dumitru Cipere, box, categoria cocoș ;**
- **Valentin Silaghi, box, categoria mijlocie.**

Au mai fost ocupate 16 locuri IV, 11 locuri V și 13 locuri VI.

BILANȚ OLIMPIC ROMÂNESC PE DISCIPLINE

1. Gimnastică	44,50	7 medalii (3, 3, 1)
2. Caiac-canoe	37	5 (1, 2, 2)
3. Lupte	34,50	4 (1, 1, 2)
4. Canotaj	32	3 (1, 0, 2)
5. Scrimă	13	0
6. Tir	7	1 (1, 0, 0)
7. Călărie	7	1 (0, 0, 1)
8. Box	7	2 (0, 0, 2)
9. Înot	6	0
10. Atletism	5	0
11. Handbal	4	1 (0, 0, 1)
12. Volei	4	1 (0, 0, 1)
13. Haltere	3	0

La ciclism, judo, pentatlon, polo, sărituri, tir cu arcul și iachting, sportivii români n-au cucerit nici puncte, nici medalii.

În clasamentul neoficial, România a ocupat următoarele locuri :
Pe puncte : 7 (203) ;
Pe medalii de aur : 7 (6) ;
Pe total medalii : 6 (25).

DIN NOU ACASĂ, PRINTRE CEI DRAGI

Luni la prînz, un avion special al Taromului a adus de la Moscova cea mai mare parte a sportivilor români care au luat startul la J. O. Prezentă la datorie, fotoreportera noastră Elena Ghera n-a scăpat ocazia de a surprinde pe peliculă, în holul aeroportului Otopeni, sosirea campionilor olimpici Sanda Toma și Ion Cornoliu. Judecînd după căldura primirii, e limpede că bucuria de a fi din nou acasă, printre cei dragi, poate rivaliza cu aceea de a urca pe cea mai înaltă treaptă a podiumului de premiere. Încă o dată, sincere felicitări proaspeților laureați !

Flacăra Redacția : București, Piața Scînteii 1, căsuța poștală 3312, cod 71341. Telefoane : 17 60 10, 17 60 20, interioare : Sector publiciști-comentatori (Ilie Purcaru, Nicolae Cristache, Nelu Ionescu) — 1 617, 1 623 ; Secția politică-economie (**Lionel Nițescu**, N. Gr. Mărășanu, Ion D. Goia, Liviu Timbus) — 1 623 ; Secția cultură-cenaclu (**George Arion**) — 1 619 ; Secția probleme social-cetățenești (**Adrian Dohotaru**) — 1 618 ; Sector știință, sport (**Ovidiu Ioanițoaia**) — 1 606 ; Secția reportaj-anchete (**Mihai Pelin**) — 1 618 ; Scrisori, relații cu publicul (Marga Nedelea, Mihai Stănescu) — 1 787 ; Sector fotoreportaj — 1 595 ; Secretariat de redacție (Dan Bîrlădeanu, Ion Predoșanu) — 1 782, 1 621, 1 744 ; Administrație : 17 78 82 și 17 60 10 — interior 1 783 ; secretar responsabil de redacție (**Tudor OCTAVIAN** — 17 60 10 interior 1 611) ; redactor șef adjunct (**Nicolae ARSENIE** — 17 60 10 interior 1 786) ; redactor șef 17 60 10 interior 1 822. Tiparul executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii". Cititorii din străinătate se pot abona adresîndu-se la ILEXIM — Departamentul Export Import presă. P.O. BOX-136—137, telex : 11 226, București, str. 13 Decembrie

Redactor-șef: ADRIAN PĂUNESCU

PREȚUL REVISTEI: 2 LEI

41 505

Spre cumpăna Marelui August Român, spre lauda Patriei — închinarea de suflet a unui strălucit poet contemporan

Ridică-te

Ridică-te și luminează în cuvînt
sentimentele țării
care te-a născut, nu pentru tine
ci pentru ea te-a născut
și ți-a dat viață, nu pentru tine
ci să i-o dai ei înapoi înmiit, —
și care ți-a dat nume să-l porți,
nu pentru tine
ci să-l înmulțești
numind-o cu toate numele tale
pe ea

Și ți-a dat ție putere de muncă
și glorie ți-a dat ție, —
nu pentru tine ți-a dat-o
ci să i-o înapoiezi ei
mărită și sporită și dreaptă

Și dușmanii ei ți i-a dat ție
ca să-i împuținezi și să-i stirpești
și să-i rămii dator ei cu aceștia
nemaiaflindu-i tu pe ei

Și te-a încercat
cu durere și cu boală
ca să le stirpești pe acestea și
să-i dai ei
sănătate măreață

Și ți-a dat ție neliniște
cîtă poți să încapi
ca să-i dai ei liniște cu lună pe cer

Ridică-te și luminează în cuvînt
sentimentele țării tale
ca să-ți poată zice fiul său
și să poți să o numești pe ea
acasa ta.

NICHITA STĂNESCU ■

Permanent în mijlocul celor ce muncesc, gîndind și acționînd pentru mai binele nostru

(Comentariu în pag. 2–3)

33
ANUL XXIX (1314)
14 AUGUST 1980
Flacăra
Săptămînal editat de Frontul Democrației și Unității Socialiste

A scrie istoria, a făuri istoria

La 10 august s-a deschis la București, sub înaltul patronaj al președintelui Republicii Socialiste România, tovarășul Nicolae Ceaușescu, al XV-lea Congres Internațional de Științe Istorice — unul din evenimentele științifice majore ale anului. Precedentele congrese, convocate din cinci în cinci ani, au avut loc în mari centre de cultură și civilizație, ca Paris, Roma, Stockholm, Viena, Moscova, San Francisco, alegerea capitalei României drept țară-gazdă în anul acesta reliefînd prestigiul de care se bucură în lume țara noastră, politica externă dinamică și constructivă de pace și colaborare promovată de președintele Nicolae Ceaușescu, prețuirea acordată școlii istorice românești care, de la Nicolae Iorga pînă azi, a fost cu strălucire reprezentată (încă de la primul congres !) în aceste prestigioase manifestări științifice internaționale.

Strămutarea vremelnică a zeiței istoriei la București nu apare nicidecum ca o simplă figură de stil : cei peste două mii de participanți de pe toate continentele reprezintă, fără îndoială, o adevărată chintesență a acestei științe chemate să joace un rol de seamă în apropierea dintre popoare. Tocmai aceasta este caracteristica esențială pe care o subliniază pregnant Mesajul președintelui Nicolae Ceaușescu adresat congresului : „**În actualele condiții internaționale, care sînt deosebit de complexe, cea mai înaltă îndatorire și răspundere a istoricilor este ca, studiind desvoltarea societății, evenimentele istorice, să desprindă din uriașa experiență acumulată de-a lungul mileniilor și să**

(Continuare în pagina 6)

L. NICULESCU ■

În paginile 12–13

20 000 DE CONSTRUCTORI ÎN LUPTA CU ROCILE, CU APELE ȘI CU TIMPUL

SUB ARCUL DE TRIUMF AL LIBERTĂȚII

Niște țărani cu prestanță

care ne dau vestita pîine de Pecica

Vestita pîine de Pecica — ea cîntărește 9 kg și se coace pe cuptorul vetrei — a devenit cu timpul emblema acestei prospere așezări din Cîmpia de Vest. Cine spune Pecica, spune pîine, spune agricultură modernă.

Pecica, județul Arad, 14 000 locuitori, cinci cooperative agricole de producție și o întreprindere agricolă de stat, recolte medii în ultimii ani de 6 500 kg grîu la hectar și 8 000 kg porumb, ambele în cultură neirigată. Și tocmai fîndeă sînt medii, nu mai miră pe nimeni, fiind considerate mai mult ca puncte de referință, ca rampă de lansare spre mai bin A produs oarecare vîlvă faptul că la C.A.P. „Avîntul", de pe o parcelă neirigată de 120 h au obținut 9 000 kg grîu la hectar. La C.A.P. „Ogorul" vacile dau în medie cam 4 000 l de lapte. După cum se vede, pecicanii trăiesc cu intensitate bucuria și satisfacția de a fi productivi, în fapte, nu în vorbe, iar reportajul de față tinde să se înscrie ca un comentariu viu la adresa eficienței care trebuie să caracterizeze toate ramurile economiei naționale, toate unitățile productive.

Nu va fi vorba în cele ce urmează doar de campania agricolă din vara aceasta, că de o „campanie" care la Pecica durează mai de mult fără nici un repaus, și care a făcut posibile rezultatele de mai sus. Recordurile productivității, aici, la fel ca pretutindeni: oamenii.

A FI PREȘEDINTĂ LA „OGORUL"

— Tovarășă inginer Doina Vasilescu, de puțină vreme ați fost aleasă președinta Cooperativei agricole de producție „Ogorul". Ce înseamnă a fi președintă la Pecica ?

— Înseamnă mîndrie și muncă titanică. Nu sînt doar vorbe. Eu mă aflu aci de 17

(Continuare în pag. 6)

LIONEL NIȚESCU ■

Piraţii undelor de noapte...

Cu cîtăva vreme în urmă, la postul de radio „Europa liberă" era mare zalafet : piraţii de noapte ai undelor comemorau 25 de ani de cînd — zice-se — poporul american dorise neapărat ca ei să fie pescuiţi de prin cine ştie ce cotloane, să fie înscrişi la un curs de calomniatori şi asmuţiţi contra ţărilor socialiste, nu înainte, bineînţeles, de a fi studiat şi a-şi fi însuşit nume nehoşe de personaje tipice acestor popoare, ca să pară auditorilor „cît mai de-ai lor..." Că aceasta era, într-adevăr, cea mai arzătoare dorinţă a poporului american de două sute de milioane de oameni, în anii de după război, avem, evident, o totală îndoială ; fapt este însă că domnul James Brown, directorul, declară acest lucru, ceea ce, să recunoaştem, vine să continuie cea mai pură tradiţie în materie de raport cu adevărul a slujitorilor acestui post de tristă faimă.

Dar, sigur, fiecare cu moravurile şi zănăfeturile lui. Nu ne-am fi amestecat dacă, în declaraţiile aceluiaşi James Brown, n-ar fi apărut şi capitolul „obiective şi proiecte pentru viitor". Interesant, ne-am zis, ce îşi va propune respectivul post care, între altele fie zis, cădelniţează zi şi noapte pe tema Acordului de la Helsinki, în care este prevăzut şi neamestecul în treburile interne ale altor state. „Obiectivul nostru final — zice însărcinatul cu supravegherea tehnică şi ideologică a celor cinci cohorte de calomniatori, între care şi una destinată României — este de a facilita dezvoltarea în ţările răsăritene a unei situaţii (subl. ns.) în cadrul căreia oamenii, populaţiile acestor ţări să-şi poată alege forma de guvernămînt care le va conveni..." Nici mai mult, nici mai puţin ! A „facilita" o asemenea „situaţie" — este limpede — înseamnă a sprijini o răsturnare, impunerea unei alte forme de guvernămînt. Ce are comun o asemenea acţiune cu spiritul şi litera Actului final

(Continuare în pag. 6)

EUGEN FLORESCU ■

O motoretă foarte economicoasă

100 de kilometri cu nici 2 lei!

De 14 ani, de cînd lucrează la I.C.P.E., mai nou ca şef al Laboratorului de maşini electrice speciale, Sigismund Slaiher a realizat o sumedenie de invenţii. Din ele, 20 au fost brevetate. Nu le-a făcut singur şi, cu o modestie nejucată, explică şi de ce s-a întîmplat aşa. Electronica, zice, caută tot mai mult la graniţa dintre domenii şi un specialist, oricît ar fi de bine pregătit, nu poate cuprinde totul. Trebuie muncit în echipă, iar noi n-am procedat altfel. Avem un colectiv harnic şi ambiţios din rîndul căruia aş dori să-i remarc, în mod special, pe inginerul Mihai Mihăescu şi pe proiectantul Toma Sachelarie, alături de care am dus la bun sfîrşit şi munca la electromoped.

Pînă să ajungem la „Elmo", singurul electromoped din lume care are, veţi afla îndată, două viteze de lucru, să notăm că, împreună cu Mihai Mihăescu şi cu conferenţiarul (pe atunci) Dumitru Lăzăroiu, azi profesor la Politehnică, Slaiher a pus la punct şi brevetat, în 1974, cea mai importantă, zicem noi, dintre invenţiile sale. Am îndrăznit la o astfel de ierarhizare pentru că „Rotoare cu conductoare lamelare ştanţate, procedeu de confecţionare şi înfăşurări corespunzătoare", brevet 56852, a fost recunoscut drept prioritate mondială şi premiat cu aur la saloanele internaţionale de invenţii de la Caen (1975) şi Moscova (1977). Titlul e, să recunoaştem, pretenţios, dar ideea, explicată de Sigismund Slaiher, pare simplă. Mai întîi, un rotor sub formă de disc eliminînd fierul şi sîrmele de cupru. Apoi, un motor uşor şi, implicit, un moment de inerţie redus în aşa fel încît servomotorul să devină capabil să răspundă comenzii electronice într-un timp foarte scurt şi într-o anume poziţie. Timp mergînd pînă la a zecea parte dintr-o secundă, interval după care motorul poate atinge viteza maximă, poziţie calculată la nivelul microniilor. Aplicată la acţionarea vanelor şi la comanda avansului maşinilor unelte (strunguri frontale, mese rotative etc.), invenţia a antrenat importante economii, limitînd totodată importul. În altă ordine de idei, cartea semnată de Slaiher şi Lăzăroiu, „Maşini electrice de mică putere", Editura Tehnică, 1965 şi 1973, a fost tradusă, în 1976, la VEB Verlag Technik din Berlin, ca o dovadă de necontrazis a noutăţii ei, mai ales în ceea ce privea capitolul referitor tocmai la motoarele cu inerţie redusă („trägheitsarme stellmotoren").

(Continuare în pagina 7)

OVIDIU IOANIŢOAIA ■

Permanent în mijlocul celor ce muncesc, gîndind și acționînd pentru mai binele nostru, al tuturor

Intîlnirile, devenite modalitate curentă de lucru, ale conducătorului partidului și statului nostru, tovarășul Nicolae Ceaușescu, cu făuritorii bunurilor materiale și spirituale constituie de fiecare dată evenimente de seamă pentru colectivele din unitățile vizitate, ca și pentru întregul nostru popor. În procesul muncii entuziaste pentru transpunerea în viață a hotărîrilor celui de-al XII-lea Congres al partidului, aceste întîlniri ale tovarășului Nicolae Ceaușescu contribuie direct, operativ și eficace la rezolvarea, în urma unui rodnic și susținut dialog cu oamenii muncii, a problemelor fundamentale din unitățile sau sectoarele respective și constituie, totodată, neprețuite izvoare de învățăminte pentru întreaga țară. Excepționala clarviziune a secretarului general al partidului, președintele republicii, concretizată în valoroasele indicații date la fața locului, caracterul concret, de lucru, al fiecărei întîlniri transformă vizitele tovarășului Nicolae Ceaușescu în pietre de hotar ale activității în domeniile respective. Aceste caracteristici și-au găsit în întregime reflectarea și în recentele vizite pe care tovarășul Nicolae Ceaușescu, însoțit de tovarășa Elena Ceaușescu, de alți conducători de partid și de stat, le-a efectuat în județele Galați și Brăila. Desfășurate în preajma glorioasei aniversări a lui 23 August, sărbătoarea națională a României, vizitele în județele Galați și Brăila dobîndesc valențe și semnificații deosebite.

În județul Galați

Întîmpinat cu deosebită căldură, cu cele mai vibrante sentimente de stimă și recunoștință de către colectivele de oameni ai muncii, tovarășul Nicolae Ceaușescu a avut înscrise pe agenda vizitei în județul Galați numeroase obiective : Combinatul siderurgic Galați, Șantierul naval Galați, alte întreprinderi gălățene, I.A.S. Dealul Bujorului. Dialogul purtat cu membrii colectivelor din aceste unități, la care au participat reprezentanți ai unor ministere economice, ai organelor locale de partid și de stat, conducători de întreprinderi, reprezentanți ai conducerilor colective ale muncitorilor, a efectuat o multiplă și temeinică analiză a felului în care se acționează pentru îndeplinirea integrală și la cote superioare de eficiență economică a importantelor sarcini care stau în fața oamenilor muncii gălățeni, a căilor de îmbunătățire a activității în toate domeniile.

Luînd cunoștință, în fiecare din unitățile vizitate, de succesele obținute, secretarul general al partidului a evidențiat pe realizatorii acestor succese, chemîndu-i să-și mobilizeze eforturile pentru a obține pe viitor rezultate și mai bune. Numeroasele indicații concrete date de tovarășul Nicolae Ceaușescu au scos cu pregnanță în evidență caracterul de lucru al vizitei. Astfel, la Furnalul 6 de 3 500 mc, conducătorul partidului și statului nostru a arătat că în combinat mai există rezerve serioase pentru sporirea și diversificarea producției, indicînd să fie luate măsuri ferme pentru îmbunătățirea structurii producției, prin realizarea unor sortimente cu caracteristici tehnico-economice superioare, astfel încît la sfîrșitul viitorului cincinal să se ajungă la o dublare a producției nete. La Întreprinderea Laminorul de tablă, secretarul general al partidului a insistat ca în programele de viitor să se pună accentul pe reducerea consumurilor materiale și de energie. În timpul vizitării I.A.S. Dealul Bujorului, tovarășul Nicolae Ceaușescu a recomandat ca sistemul de irigare prin captarea izvoarelor de suprafață, care asigură producții mari și constante în condițiile unor cheltuieli minime, să fie generalizat.

Galațiul — important centru industrial al țării, care dă astăzi 63 la sută din producția de cocs a țării, 60 la sută din cea de fontă și 46 la sută din cea de oțel, oraș care își datorează impetuoasa dezvoltare perioadei ultimilor 15 ani, de la o producție globală de 3,3 miliarde lei în 1965, județul a ajuns astăzi la o producție de peste 49 miliarde lei — l-a întîmpinat pe înaltul oaspete sărbătorește. Prin glasul celor 80 000 de participanți la marea adunare populară din piața Casei de cultură, locuitorii Galațiului și-au reafirmat vibrant, din adîncul inimilor, dragostea și prețuirea nemărginite pentru secretarul general al partidului, marea bucurie de a-l avea din nou ca oaspete.

În cuvîntarea rostită la adunarea populară, tovarășul Nicolae Ceaușescu a dat o înaltă apreciere succeselor obținute de gălățeni în toate domeniile. Relevînd, cu acest prilej, rezultatele bune obținute de oamenii muncii din întreaga țară, în toate sectoarele de activitate, secretarul general al partidului a subliniat creșterea nivelului de trai al oamenilor muncii, fapt care demonstrează cu putere că tot ce se înfăptuiește în România socialistă, esența politicii partidului are drept scop bunăstarea și fericirea întregului popor, dezvoltarea multilaterală a personalității umane, afirmarea demnă și liberă a națiunii noastre. Vibrantă mărturie a grijii deosebite a secretarului general al partidului pentru viitorul luminos al țării, cuvîntarea rostită la adunarea populară din municipiul Galați cheamă la sporirea eforturilor pentru obținerea de rezultate și mai bune în economie, în celelalte sectoare, pentru perfecționarea planificării și conducerii întregii activități economice, pentru creșterea rolului și îmbunătățirea activității tuturor organizațiilor de partid. „Sîntem conștienți — a spus tovarășul Nicolae Ceaușescu — că trebuie să muncim și mai bine, să întărim spiritul de răspundere, să luptăm pentru o reducere a cheltuielilor materiale, a consumului de energie, să acționăm cu mai multă hotărîre pentru creșterea rentabilității și eficienței economice în toate domeniile de activitate. Să facem astfel încît să obținem o creștere mai puternică a producției nete, a venitului național, a avuției generale a patriei noastre socialiste și, pe această bază, să putem dezvolta mai departe România socialistă, asigurînd creșterea în continuare a bunăstării materiale și spirituale a poporului nostru".

ION D. GOIA

În județul Brăila

Brăila, străveche așezare din răsăritul Câmpiei Române, port dunărean cu tradiție, a înregistrat în anii care au trecut de la Congresul al IX-lea, ani de excepțională rodnicie pentru întreaga țară, remarcabile progrese în toate domeniile de activitate. Pentru a ilustra, fie și sumar, forța economică a județului Brăila de azi, este suficient să arătăm, de pildă, că, față de anul 1965, producția globală industrială a crescut de aproximativ 5 ori, producția agricolă vegetală a sporit cu 162 la sută, iar cea animală cu 267 la sută. Alăturînd acestui bilanț și o cifră de ultimă oră este vorba de faptul că în primele șapte luni ale lui 1980, s-a realizat o producție industrială de circa 10 miliarde lei, reușim, credem, să oferim o imagine limpede a ceea ce au înfăptuit harnicii brăileni în ultimul deceniu și jumătate de istorie nouă, istorie care cuprinde, de asemenea, deosebite succese în domeniile culturii, învățământului și sănătății.

În acest climat de efervescență creatoare s-a desfășurat vizita de lucru a secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, vizită petrecută, printr-o fericită coincidență, sub semnul sărbătoririi de întreaga Românie a epocii de mari împliniri care a început în urmă cu 15 ani. Astfel, pentru a șasea oară, cetățenii Brăilei se întîlnesc cu președintele țării pentru a dezbate împreună prezentul și viitorul județului. Ca și în celelalte împrejurări asemănătoare, vizita secretarului general al partidului a însemnat un fructuos dialog de lucru, la fața locului, adică în mari întreprinderi industriale sau agricole, cu muncitori, tehnicieni, ingineri, țărani cooperatori. S-au evidențiat, cu acest prilej, succesele obținute, s-au căutat soluții pentru rezolvarea unor probleme de interes deosebit, au fost trasate prețioase indicații menite să impulsioneze lucrurile acolo unde se impunea această situație. Astfel, la Întreprinderea de utilaj greu „Progresul", unitate care, în acest cincinal, a parcurs o etapă rodnică în direcția modernizării producției și tehnologiilor, aici realizîndu-se, printre altele, utilaje ca draglina hidraulică de 8—10 metri cubi, destinată lucrărilor Canalului Dunăre — Marea Neagră, sau excavatorul cu braț telescopic, tovarășul Nicolae Ceaușescu a felicitat pe constructori pentru succesele realizate, subliniind, în același timp, faptul că sînt necesare eforturi susținute pentru modernizarea sectoarelor calde ale întreprinderii, pentru scurtarea timpului de trecere de la faza de prototip la producția de serie în ceea ce privește noul tip de excavator ce folosește toate energiile secundare ale ciclului de lucru.

Ca întotdeauna, secretarul general al partidului a reliefat și aici, în județul Brăila, importanța intensificării activității pentru ridicarea nivelului tehnic, pentru creșterea productivității muncii, pentru aplicarea fermă a noului mecanism economic, pentru reducerea consumurilor materiale și creșterea eficienței economice, linii directoare ale politicii noastre economice ce constituie singura cale pentru realizarea unei industrii puternice, a înfăptuirii directivelor Congresului al XII-lea al partidului. În acest context putem situa, fără îndoială, performanțele metalurgiei brăilene caracterizată nu numai prin creșteri cantitative, ci, în special, prin mutații de ordin calitativ, mutații evidențiate prin diversificarea nomenclatorului produselor realizate astăzi la Întreprinderea „Laminorul", unde au început să producă trăgătoria de bare și laminorul de profile mijlocii, mutații exprimate, de asemenea, prin creșterea numărului beneficiarilor interni și externi.

Agricultura brăileană a înregistrat, așa cum menționam, importante creșteri de producție, ținînd pasul succeselor industriei, ai celorlalte domenii de activitate. Rod al investițiilor importante făcute de stat în această zonă, pămîntul fertil al Insulei Mari a Brăilei, unde funcționează cea mai mare întreprindere agricolă de stat din România, răspunde și în acest an, în ciuda unor condiții de climă nefavorabile în anumite perioade ale actualei campanii, cu producții bune la recoltele de vară. S-a evidențiat și cu această ocazie statornica preocupare a secretarului general al partidului pentru înțeleapta folosire a pămîntului, pentru crearea celor mai favorabile condiții de ordin tehnic în vederea obținerii recoltelor prevăzute, cum sînt buna funcționare a sistemelor de irigație, folosirea hibrizilor de porumb cu o perioadă de vegetație scurtă, recondiționarea și refolosirea pieselor de schimb de la tractoare și mașinile agricole.

Dincolo de detaliile specifice fiecărei unități vizitate, s-a impus ca numitor comun un fapt, pe care cronica tuturor vizitelor de lucru ale președintelui României în cele mai diverse colțuri ale țării, îl așează la loc de cinste, și anume căldura și dragostea cu care tovarășul Nicolae Ceaușescu, tovarășa Elena Ceaușescu, au fost întîmpinați de ospitalierii locuitori ai Brăilei. Este această atmosferă de însuflețire și bucurie, atmosferă proprie întîlnirilor secretarului general al partidului cu oamenii muncii, semnul prețuirii și respectului pe care poporul le acordă conducătorului iubit, semnul unității de nezdruncinat în jurul partidului, al secretarului său general. Unitate care înseamnă participare, dăruire, sentimente fără de care succesele acestui județ, ale întregii țări n-ar fi fost posibile. Așa cum sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu, în cuvîntarea rostită în fața celor peste 100 000 de cetățeni ai Brăilei, numai prin această participare activă a poporului la conducerea societății se poate asigura dezvoltarea României, se poate realiza societatea socialistă multilateral dezvoltată.

RĂZVAN BĂRBULESCU

23 AUGUST 1944-1980

SIBIU: OAMENI ȘI IDEI
în avanpostul bătăliei pentru noua calitate

— Tovarășe Ilarie Munteanu, ați fost numit director la I.M. Mirșa, întreprindere dificilă pe vremea aceea, la numai 32 de ani. Nu v-a fost teamă ?

— Nu cînd am fost numit, ci cînd am văzut cum stăteau lucrurile. Am găsit o mie de mașini azvîrlite pe dealurile din împrejurimi : șasiuri aduse de la Brașov care așteptau să intre în producție, necarosate, neîngrijite, cu lipsuri, și asta nu era totul și nici partea cea mai rea a realității.

— Ce putea fi mai rău ?

— La toți indicatorii — mari nerealizări de plan, întreprinderea ridicînd probleme pentru județ și, desigur, și pentru economia românească.

— Cum cîștigau oamenii în aceste condiții ?

— După muncă... și răsplată.

— Și teama ?

— A apărut după vreo două luni. Nu mai aveam o zi ca lumea, iar nopțile mele erau pline de coșmaruri. Dar eram tînăr, aveam putere... Oricum, greul a durat cam un an de zile.

— Ce ați întreprins în primul rînd ?

— Gospodărirea uzinei. Eu m-am obișnuit să-i spun uzină. Aveam în minte un singur lucru : **nu poți face treabă acolo unde nu e ordine.** Și azi gîndesc la fel. **O bună gospodărire este temelia pe care se clădește orice.** Să știi mereu pe ce lume te afli.

— Cum erau oamenii ?

— Pentru gradul de tehnicitate a produselor ce se realizau atunci cunoștințele lor tehnice erau suficiente. Necazul era că îi preocupa numai prezentul.

— Vom reveni asupra acestui fapt. Ce a urmat după această gospodărire ?

— Reorganizarea proceselor de fabricație. După o vreme ea a început să dea roade, crescînd productivitatea. Se schimbau și oamenii în sensul că gîndeau altfel, își sporiseră răspunderea, participau efectiv la treburile întreprinderii. Am renunțat la tipicul după care secțiile de producție erau conduse doar de ingineri. La ora actuală, cu o singură excepție, secțiile au în frunte maiștri sau muncitori cu înaltă calificare.

— Și inginerii ?

— Au trecut în munca de concepție. Am întărit proiectarea și azi avem 300 proiectanți, adică de patru ori mai mulți decît acum șase ani.

— Ce se fabrica aici în 1974 ?

— În principal bascule și remorci mici, de cinci tone. Adevărat, utilajele cu care se lucra erau vechi, peste trei sferturi din ele fiind propuse pentru casare. În afară de asta, locurile de producție înguste creau mari probleme. De pildă, predebitarea stopa întreaga fabrică. Dacă nu aveai acolo capacitate de producție, nu puteai să dai de lucru la oameni, locurile strangulate nu permiteau să obții o producție bună.

— Și astăzi ce se fabrică aici ?

— Remorci de cinci pînă la 12 tone, basculante de 50 și 100 tone, trailere de 20 pînă la 500 t, module de trailer de 120 t. Ele atestă progresul tehnic înregistrat, creșterea gradului de specializare a oamenilor. Trecînd la o asemenea producție era absolut necesar să crească și competența muncitorilor, tehnicienilor și inginerilor. De fapt, lucrurile stau invers : tehnicitatea ridicată a produselor este o urmare a sporirii nivelului de competență profesională. **Ceea ce am încercat să facem împreună în acești ani ține mai mult de mentalitate, adică ne-am pregătit în permanență pentru a fi în stare să abordăm perspectiva, noul.** Dezvoltînd proiectarea, am reușit să realizăm rapid și pregătirea tehnologică a noilor produse și, în paralel, să ne creștem și cadre. Avem și azi ingineri electroniști, zece la număr, care se ocupă numai de punerea în funcțiune a mașinilor noi și de pregătirea forței de muncă pe aceste mașini.

— Cum au reacționat oamenii la impactul noului ? De pildă, din vechea conducere mai este cineva ?

— Nu. Dar faptul nu mi se pare esențial. Impactul noului, cum îl numiți, s-a desfășurat în condiții bune: n-a... sucombat nimeni. Pe un om îl califici în cîteva luni și îl educi toată viața, dar un utilaj îl montezi în cinci sau zece zile. Deci este greu să formezi oamenii și noi n-am terminat treaba asta. **Important, foarte important, cred eu, este ca omul să gîndească, să aibă idei, știind că este mare nevoie de idei, să se străduiască ca ele să folosească.** Democrație înseamnă și un număr cît mai mare de idei materializate.

— Poate concretizați.

— Trebuia să efectuăm operații deosebite la produsele pe care le realizăm astăzi și aveam neapărat nevoie de mașini din import. Ele întîrziau și noi stăteam. Lumea știa la toate nivelele că noi stăm din motive bine întemeiate, eram „acoperiți". Puteam aștepta liniștiți, dar se pierdea din vedere lucrul de căpetenie : **ne interesau mașinile și nu „piapuma".** Pricepînd asta am întors problema pe toate părțile. Cu forțe proprii am rezolvat copierea fuzetei de la basculanta de 50 t, rectificarea și găurirea ei. Dealtfel, nici azi nu avem puse în funcțiune unele capacități, dar fabricăm și basculante de 50 și 100 t. Am transformat o mașină de rectificat, ducînd-o de la diametrul de 750 pînă la 1 200 mm, am adaptat dispozitivul de găurit pe o mașină universală și operația durează acum trei ore în loc de trei zile.

— Se cîștigă azi mai bine la Întreprinderea mecanică din Mirșa ?

— Retribuția medie a oamenilor se ridică la 2 550 lei, peste media județului.

— Ați reușit o sumedenie de lucruri bune aici, la Mirșa, tovarășe director. Ce n-ați reușit ?

— Tot ce s-a schimbat în bine se datorează întregului colectiv, nu e nici un dubiu. Ce nu am reușit să fac eu personal este că nu mi-am găsit destulă vreme și forță să-i pot convinge pe toți că au misiunea să crească un om. Să-i crească cel puțin la nivelul său de educație și competență. Mă refer la oamenii mai vechi ai uzinei. Urmările acestei neîmpliniri sînt vizibile la o parte din generația mai tînără. Pe un alt plan, n-am reușit să creăm un atelier de autoutilare pe măsura necesităților, așa încît, azi, multe utilaje pe care le-am putea realiza singuri le așteptăm de la alții și, uneori, le așteptăm prea mult.

— Ce probleme vin oamenii în audiență ?

— Majoritatea solicită locuințe, deși în cincinalul acesta s-au dat întreprinderii 700 apartamente. Dacă și în acest an vom primi apartamentele promise, aflate într-un stadiu avansat de construcție la Avrig, problema în mare este rezolvată.

— De unde vin acești oameni ?

— Din împrejurimi, Racovița, Avrig, Mirșa, de pe Valea Oltului, de dincolo de Olt. Vreau să remarc un lucru: **foarte mulți din absolvenții de liceu n-au cerut să lucreze în birouri, să facă pe scribii, ci au vrut să lucreze pe mașini.** Pentru cei care fac naveta în localitățile vecine sau mai îndepărtate am încercat să le rezolvăm problema transportului, cel mai important lucru pentru ei. Comunele noastre sînt puternice, dezvoltate, vin oamenii la noi, dar trebuie să lucreze și acasă, să dea ajutor la cîmp. În perioada de vară sîntem chiar îndulgenți cu ei, pentru că în agricultură sînt multe de făcut. În felul acesta am reușit să-i stabilizăm, să nu plece; mai există fluctuații sezoniere.

— Cît de deschis, de sincer poate fi un om al muncii din întreprindere cu dumneavoastră ?

— Vorbiți cu ei, vă pot spune mai mult. Le-am spus-o cu cele mai diverse ocazii : nu ne „mingiiați", nu ne „periați", că nu ne folosește la nimic. Am reușit ceea ce am reușit la Mirșa pentru că am fost cinstiți unii cu alții.

— Ce v-au învățat acești șase ani de cînd sînteți director ?

— Să fiu perseverent. Au fost destui cei care, auzind că va trebui să construim basculante grele, au reacționat ca la primul tractor românesc. **Secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, a fost cel dintîi care a crezut în capacitatea noastră de a realiza aceste mașini-gigant, dinsul fiind, dealtfel, inițiatorul programului potrivit căruia România fabrică azi mașini de transport grele.**

— Cîte țări din lume își pot permite la ora actuală să construiască mașini cu un asemenea tonaj ?

— Cinci țări construiesc autobasculante de 100 t și mai grele. În ceea ce privește performanțele, basculanta noastră de 50 t este competitivă cu acelea din străinătate. După experimentarea prototipului, basculanta de 100 t electrică promite, de asemenea, o carieră frumoasă.

— Cum au răspuns basculantele la solicitări pe șantierul canalului Dunăre — Marea Neagră ?

— Și aici a trebuit să muncim să-i convingem pe unii că mașinile vor lucra bine pe acest șantier. Și așa s-a întîmplat. În plus, am primit și numeroase propuneri de îmbunătățire și acum începem să realizăm o a doua familie de mașini grele cu performanțe superioare.

— Cum vedeți actul de conducere ?

— A conduce înseamnă a prevedea. N-am descoperit eu asta, deși mi-ar fi plăcut. Este limpede azi că **eficiența conducerii se vede în viitor. Dacă rămîi tributar prezentului, nu rezolvi cu lumea ei problemele momentului și compromiți și perspectiva.** Însă, ca toate să meargă strună, trebuie să gîndim cu toții în acest fel, nu doar cîțiva recunoscuți, astfel, drept curajoși. Nu e curaj, ci pur și simplu datorie. Cine nu face așa e pierdut.

— Sugerați că nu toți văd astfel actul conducerii ?

— Nu sugerez, afirm.

— Aveți și argumente ?

— Destule. Iată unul. În numeroase rînduri, tovarășul Nicolae Ceaușescu a dezvăluit, de la înalte tribune, faptul că oameni puși în diferite funcții să conducă, deci să rezolve problemele rapid și cu competență, în loc să le soluționeze le lasă în voia soartei, să le „aranjeze" timpul. Cam așa se întîmplă, uneori, cu corelarea diverselor activități ale organelor centrale cu cele ale întreprinderilor în domenii de interes comun. Noi am arătat încă de anul trecut, de pildă, că nu există condiții pentru realizarea programului de basculante de 25 t, argumentînd limpede : produsul nu a proiectat, deci nu e omologat, nu s-au creat capacitățile de producție. În ciuda realității, produsele au fost trecute în plan fără a putea fi materializate.

— Pentru a gîndi perspectiva trebuie să cunoști bine realitatea.

— E logic. Vorbeam mai înainte de probleme rezolvate rapid și cu competență. Nu discut acum competența, ci ritmul în care se soluționează.

— Se pare că aveți ceva pe suflet...

— Am. Situații care nu suferă aminare n-au parte de un răspuns nici după aproape un an. Dacă s-ar întîmpla lucrurile acestea jos, în uzină, cineva ar trebui să plătească milioane de lei, dar așa...

— Trăgînd o linie și făcînd bilanțul, ce ați reușit din ceea ce v-ați propus cînd ați venit la Întreprinderea mecanică din Mirșa ?

— Nu știu. Vă pot spune doar că în 1974, cînd ne-am trezit față în față cu necazurile de care pomeneam la început, nici prin cap nu ne-a trecut că vom realiza într-un timp atît de scurt aceste mașini de transport grele.

Prin ordine și disciplină spre o înaltă productivitate

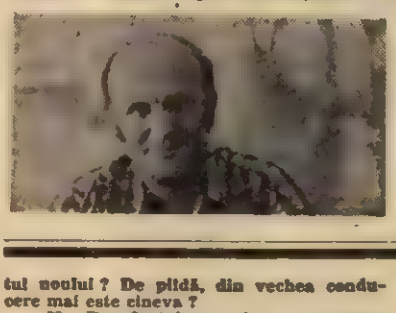

Ilarie Munteanu : **născut la 16 aprilie 1942 în comuna Merghindeal, județul Sibiu ; studii : Facultatea de mecanică din Cluj-Napoca, secția T.C.M., terminată în 1964 ; din 1974 director al Întreprinderii mecanice Mirșa, județul Sibiu.**

Inteligența proprie dă greutatea cuvenită fiecărui gram de metal

Anul trecut, Întreprinderea „Balanța" din Sibiu a lansat 220 produse noi. Deci scăzînd duminicile și sărbătorile legale aceasta ar însemna cam o zi și ceva pentru un produs. Pentru o astfel de frecvență, care, în ultimă instanță, ține de condiția noului, s-ar putea găsi și o unitate de măsură adecvată, de pildă **cantitatea de inteligență pe minut,** dacă în felul acesta n-am simplifica prea mult viața. Pentru că, de fapt, acest nou înseamnă și o bună organizare, multă disciplină, profesionalism cu carul, pasiune, nervi, oboseală, bucurii, dezamăgiri și așa mai departe, adică toate ingredientele unui reportaj împlinit.

Orice cîntar trebuie să fie sensibil, fidel, just și stabil, altfel nu folosește la nimic. Calitățile, deși par omenești, se numesc caracteristici metrologice. Din acest punct de vedere, balanța noastră analitică, produs de ultimă oră, atinge performanțe de nivel mondial.

Pentru a făuri un asemenea instrument ideal, Moise Secărea, cel care ne vorbea de calitățile aproape umane ale balanțelor și care, în secret, a și compus melodia **„Un prieten mai găsești, dar o balanță nu"**, apelind la o temă mai veche în care, de asemenea, se vorbea de fidelitate, sensibilitate și statornicie, deci pentru a realiza balanța analitică a făcut mai întîi o inovație care, de fapt, n-a folosit la nimic. A făcut-o cu un prieten și n-a utilizat-o pentru moment.

— Ni s-a spus că n-are rost să tot cîrpim o balanță veche și care și-a trăit și traiul. Dacă tot ne-am apucat să gîndim, s-o facem mai profund și să realizăm o balanță originală. Chestiune nu tocmai la îndemînă, deși se pare că pentru un produs nou, la „Balanța" e nevoie de o zi jumătate. Am luat deci legătura cu proiectanții, ne-am sfătuit, am tatonat, zilele treceau, dar pînă la urmă tot ne-am descurcat. Acum, la capătul a cinci luni de muncă, inovația noastră — un procedeu de precîntărire — s-a integrat perfect în noul ansamblu, iar performanțele sînt foarte bune. Pînă în prezent. La balanță au contribuit și proiectanții, și colegii mei din atelier, lăcătuși montori, băieți pricepuți, cu drag de meserie și învățați cu noul.

Istoria unui produs poate fi și așa. Luați spusele lui Moise Secărea drept o variantă posibilă, multiplicați-o și veți obține, fără îndoială, o mare cantitate de frămîntări și neastîmpăr, care, în bună măsură, explică miile de produse noi realizate în ultimii ani la „Balanța". Să dăm, astfel, oamenilor ce este al lor și să arătăm că perseverența și răbdarea, istețimea și profesionalismul îmbinate temeinic cu răspunderea față de firma fabricii (aci s-au creat și primele frigidere românești, foarte bune, mari, cu două uși, folosind drept combustibil gazul metan), le-au permis să producă, într-un timp relativ scurt, complicate cîntare integratoare cu bandă cu o capacitate pînă la 2 000 t pe oră, instalațiile hidraulice pentru basculantele de 50 și 100 t fabricate la Mirșa, capul multirotațional — cel mai important element al balanței — care mărește domeniul de cîntărire pînă la 150 t practic, cu același cîntar, se poate cîntări de la 1 kg pînă la 150 t. Tot astfel au fost puse la punct înalte tehnologii cum ar fi cele de prelucrări neconvenționale, de turnări sub presiune, de ștanțări combinate. Și este posibil ca povestea fiecăreia dintre ele să fie la fel de simplă sau complicată ca aceea a balanței analitice sau a cîntarelor integratoare cu bandă, dintre care primele 18 au fost montate la Combinatul siderurgic Galați. Despre ele, cîteva amănunte „de culise" de la inginerul Dieter Zinz.

— Montarea lor la Galați s-a făcut în condiții atmosferice deosebite. Era frig, sufla un vînt aprig, trebuia să mă țin de o balustradă. În plus, un praf de nu ne mai vedeam unul cu altul. Cărăm cărbuni într-un lighean ca să ne încălzim, ne suflam în pumni, ne băteam pe spate. Se testaseră echipamentul și dozele. Riscam mult, fiindcă nu cunoșteam influențele, ne era teamă să nu ne fi scăpat ceva în protectare. Cînd am pus în funcțiune primul cîntar, acul se dădea nebunește peste cap. Apăreau perturbații de parcă eram bruiați, pe osciloscop observîndu-se niște curbe ciudate. Treaba era totuși simplă și se datora unor semnale parazite ce apăruseră pe cablul de legătură între cîntar și echipament. Încolo, totul a fost bine și gălățenii mulțumiți.

Inginerul Dieter Zinz a ajuns la „Balanța" pentru că a îndrăgit electronica încă din facultate (T.C.M.-ul la Brașov). Un argument în favoarea acestei pasiuni este faptul că în casa lui găsești tot soiul de fire și firișoare care par să nu ducă la nimic, precum și un televizor în permanență desfăcut, deoarece se strică mai des ca oricare altul din bloc. Încolo, pasiunea rămîne pasiune și, așa cum afirmam mai sus, povestea sa poate fi a oricărui tînăr inginer de la „Balanța" sau de aiurea.

„Independența" — un turn de pază în citadela calității

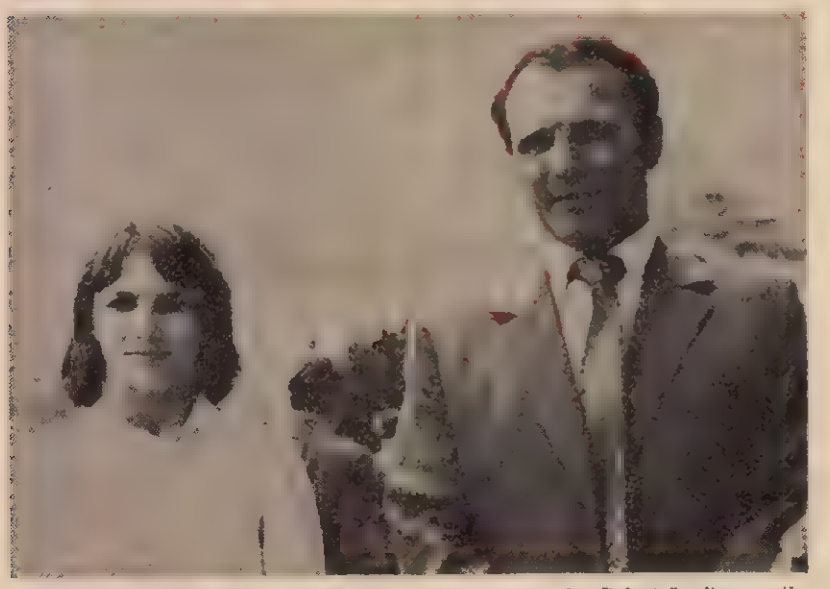

— ... În '43 am terminat o școală tehnică industrială auto, de fapt n-am terminat-o, că atunci s-a desființat, și m-am întors acasă, în Bogatu, comună frumoasă, de oameni vrednici și stăruitori. Dar mama tot chinuită era. Rămăsese singură cu unsprezece copii, era necăjită, se împliniseră trei ani de cînd se prăpădise tata și nu mai prididea cu greutățile. M-am întors la Sibiu. „De unde ești, mă ?", s-a răstit unu', cînd m-am dus la „Independența". „Din Bogatu", i-am zis. „Aha ! — răspunse el, — oameni avuți". „Avuți pe dracu !", am mormăit și l-am rugat să mă ajute să intru lăcătuș. E greu de spus de ce m-am dus la „Independența". Era cea mai mare, cea mai cunoscută, toată lumea nu vorbea decît de ea și de „Balanța", uite, nu știu să spun de ce am ales uzina asta. Aici unde sîntem acum, la „Independența 2", nu era nimic, doar porumb, porumb, nu maidan ca în alte locuri. E al naibii de greu să explici cuiva și să-l faci să te creadă că totuși „Independența" în anii aceia era ca un biet atelier pe lîngă fabrica de azi ; dar în industrie reprezenta Sibiul. Aici găseai și tradiție muncitorească, și tradiție de meșteșug, că ardelenii sînt oameni serioși. Veneau aici părinții cu fiii, rămîneau cei tineri, ieșeau în pensie bătrînii, veneau mai tîrziu și nepoții bătrînilor și, tot așa, generațiile „Independenței" sporeau faima industriei sibiene.

Pe timpul acela, Ion Prodea era încîntat că simțea cum se fac batozele, teascurile, plugurile, grapele. Nu erau mari minunății, dar ieșea ceva din mîinile lui, așa cum s-a întîmplat cu primul pod rulant. Treaba asta cu podurile rulante l-a și amuzat la un moment dat, pentru că era o literatură întreagă în acei ani în care se scria doar despre podurile rulante. Și articolele de ziar pomeneau mereu de poduri rulante și de eroism, astfel încît, numărînd podurile din cărți și articole, ieșeau mai multe decît în realitate. Dar acum cade cumva și Ion Prodea în păcatul ăsta, face literatură din primul lui pod, doar ca să știe de unde a plecat și ce au însemnat cei treizeci de ani pentru el și familia lui. Podul l-a dat Ion Prodea cu unul Nicu, strungar, de care nu mai știe unde lucrează azi, parcă pe la Brașov, la „Steagul Roșu". Dar bucuria n-a ținut mult, în țară era sărăcie, moștenirea trecutului atîrna greu, și omul a fost trimis pentru un timp în agricultură. El povestește :

„Eram mai mulți care știam mecanică auto. Am stat la cimp, prin partea Tîrgu Jiului, vreo doi ani și jumătate, timp în care am fugit de trei ori acasă. Mă însurasem proaspăt, și fugeam acasă, apoi mă întorceam, fiindcă zicea tovarășu' director : „Noi nu mîncăm fiare, trebuie întărită agricultura !" Motiv pentru care am mai stat pînă cînd mi-a născut nevasta și n-am mai răbdat, zicîndu-mi că mai bine mănînc șuruburi decît să nu-mi văd copilul.

Copilul are azi 24 de ani și lucrează tot la «Independența». Face parte din ultimele generații ale uzinei — generații care, de trei cincinale, tot schimbă fața locului, numărîndu-și performanțele de cincisprezece ani, ca de la o întemelere, cînd nu existau nici «Independența 2», al doilea sediu al întreprinderii, ce cuprinde secțiile Utilaj metalurgic și Metalurgică. Altă unitate de măsură a muncii și hărniciei sibienilor de la «Independența» ar fi numărul de țări în care firma a cîștigat teren an de an, în 1965 — 13 țări, iar azi 36.

Fata e la Facultatea de horticultură din Iași, iar băiatul aici. Este un băiat bun, dar vreau să-l am aproape de mine, să fiu lîngă el, în uzină e mai greu, dar e bine să-i fie și mai greu, să priceapă și disciplina adevărată, muncitorească, s-o simtă, să fie în stare să răspundă de ceea ce face. Acum e plecat la Moscova, la Olimpiadă, a cîștigat o excursie la loto. L-am văzut la televizor cînd concurau fetele la gimnastică, Nadia, Emilia, Melita..."

— Am crescut-o pe Melita — ne spune tatăl ei, Richard Rühn, tehnician la «Independența» — astfel ca să capete un adevărat cult față de muncă, așa cum m-au educat și pe mine părinții, cum m-au crescut meșterii acum aproape douăzeci de ani la această fabrică. Are 15 ani dar muncește cîte zece ore pe zi, șase la antrenament și patru de școală, are bătături, a slăbit după Olimpiadă la 38 de kilograme, și zic eu că efortul acesta se apropie de cel al turnătorilor noștri.

Copilul cel mai bun și cel mai frumos al Sibiului, „singura medalie olimpică" din orașul cu cele mai pitorești străzi vechi (prin medalie numind generic toate succesele Melitei Rühn la Moscova), s-a aflat timp de cîteva zile aproape de băiatul maistrului Prodea, cînd acesta, în tribună, își înroșise palmele și răgușise scandîndu-i numele. Era, poate, în acea imagine, o întreagă istorie ce cuprindea și munca bătrînului Prodea, și viața lui Richard Rühn, și succesele Melitei și ale copiilor lui Prodea...

— Am fost azi la «Libertatea», la maică-sa, la fabrică — ne spune Richard. Ne-a primit directorul, am fost prin secții, Melita a primit flori, femeilor le dăduseră lacrimile. Acum, în ultimul timp, sînt cunoscut și în uzina mea. Îmi făceam datoria și n-avea nimeni probleme cu mine. Ieri m-a primit și directorul, am venit cu Melita. Așa direct, douăzeci de ani nu m-au cunoscut directorii...

★

Cea mai veche întreprindere sibiană trăiește azi sub zodia unicatului. A produselor de mare performanță, complexe, de înaltă tehnicitate : laminoare, conducte forțate pentru hidrocentrale, lanțuri cu role, întorcătoare de tablă ș.a.m.d. Faptul ține, desigur, de măiestria și inteligența oamenilor, de dragostea lor pentru această cetățelă a industriei Sibiului, dar și de devenirea unui întreg oraș, a unui județ. Destinul „Independenței", al oamenilor ei este tipic pentru locurile acestea minunate în care olanele de țiglă ale bătrînelor acoperișuri și piatra lustruită a vechilor străzi în pantă se apropie fericit, pe o eventuală emblemă, de cele mai noi produse ale „Independenței", de splendidele covoare de Cisnădie, de medaliile de bronz ale Melitei, de comorile Brukenthalului. Iată deci că generațiile „Independenței" pot fi generațiile Sibiului.

Grupaj realizat de
RĂZVAN BÂRBULESCU

O capodoperă eminesciană
transpusă în muzică,
cu o deosebită vocație,
de compozitorul sibian Nicolae Suciu

DOÑA SOL

Te rog, te rog rămîi, rămîi o clipă încă
Vreau să te string dulce la piept
Din fericirea mea, din fericire-adîncă
Aș vrea să nu mă mai deștept.
Și totuși, luna iese, și luna iese-n zare,
Albește zidul nalt și gol...
Dă-mi, dă-mi, dă-mi ceea din urmă, din urmă sărutare
Și încă una, doña Sol !

Mă-ntrebi cu ochiul tău, cu ochiul tău cuminte
Unde mă duc și ce mă fac
Cînd de pe ceruri stele, din ceruri stele sfinte
Pătrund în codru, baî în lac
Au nu ești, nu ești, nu ești, nu ești la înălțime
Ca steaua vecinicului pol ?
Pe mine nu mă știe, nu, nu mă știe nimeni
Nici chiar tu însăți, doña Sol.

De ce, de ce dorese, dorese singurătatea
Și glasul tainic de izvor
De ce, de ce cînd codrul, cînd codrul frunza-și bate
Adorm pe verdele-i covor ?
Ca prin lumina rară, lumina ceea rărită
Prin umbra mosle de pristol
Să mi s-arate lin, s-arate liniștită
A ta privire, doña Sol.

Chiar de luceafărul, luceafărul de seară
Te fem, căci dulce arde el
Cînd treci, cînd treci frumoasă, frumoasă și ușoară
În umbra negrului castel...
De aș zăcea rănit, zăcea rănit de moarte
Într-un genunchi cu tot mă scol ;
Tînzînd, tînzindu-mi dreapta, tînzînd-o de departe
Mă-nchin la tine, doña Sol.

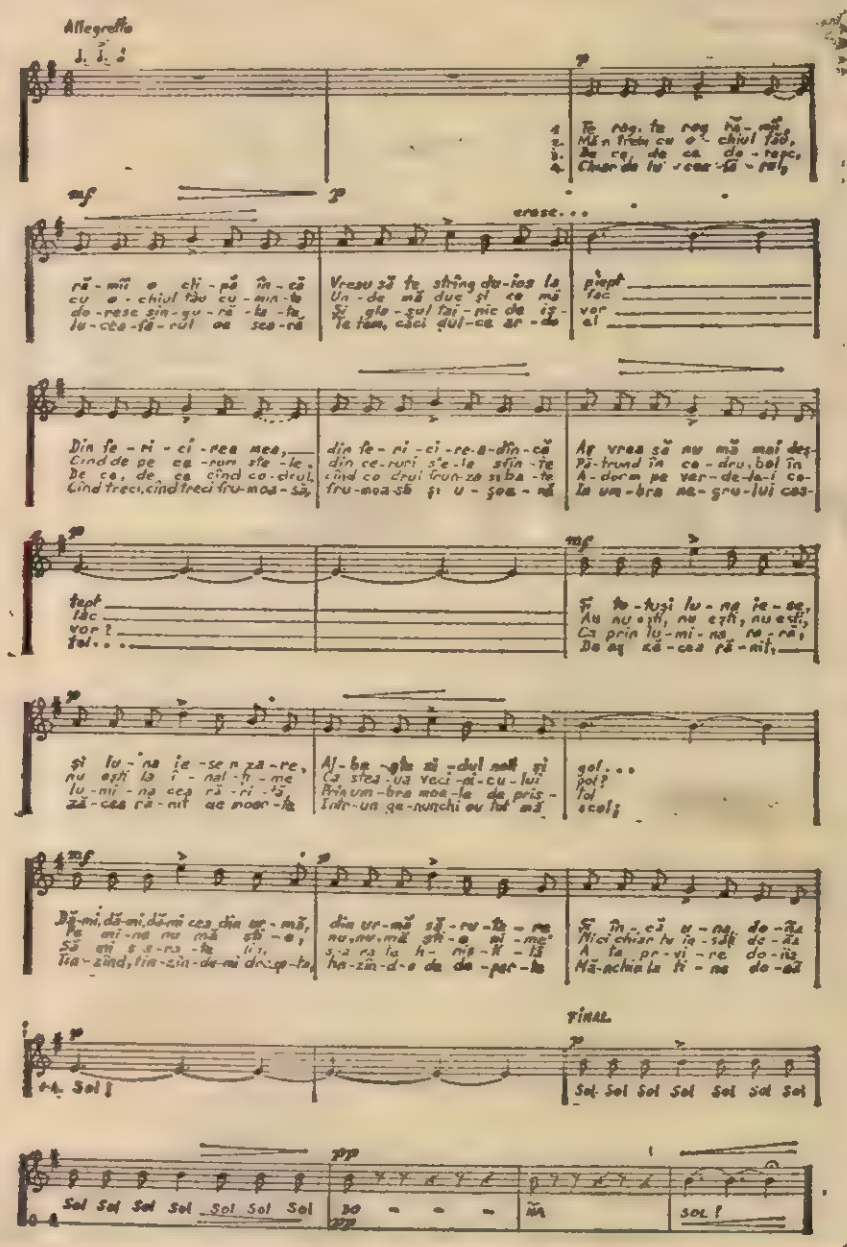

Niște țărani cu prestanță

care ne dau vestita pîine de Pecica

(Urmare din pag. 1)

ani, am lucrat ca ingineră, alături de soț. În tumpul campaniei ies din casă la 5 și mă întorc la 11 noaptea. În restul lunilor, pentru a mă reface, lucrez doar zece ore, atunci cînd este posibil. Subliniez că nu mă refer numai la muncă fizică. Trebuie să chibzuiești bine, fiindcă **o agricultură eficientă se face și cu capul, nu numai cu brațul.** La Pecica avem producții bune. Și în agricultură poți să te mîndrești, de ce să îți capul plecat ? Noi nu avem nici un secret, nu am descoperit nimic, doar că nu ne amețim cu cifre, vreau să spun că nu ne preocupă numai **cît** producem, ci **și cu cît** producem, cu cîți bani ; personal, ca președintă, mă gîndesc permanent la prețul de cost, mă străduiesc să socotesc, ca pe un cîntar de farmacie, ce **beneficiu** aduce fiecare leu cheltuit. În orice clipă știu cîți bani ne intră, cîți ies, cînd trebuie dat semnalul de alarmă. Unii scot o producție de multe mii de kilograme la hectar folosind însă cantități exagerate de îngrășăminte chimice și, în final, ies în pierdere. **Cine lucrează fără să socotească la tot pasul nu are succes.**

— Sînteți prima președintă de C.A.P. în Pecica. Ce intenționați să reînnoiți la „Ogorul" ?

— **Să nu mai recunoașteți** — cînd veți veni din nou la noi — această curte, lîngă sediu. Să dărîmăm șoproanele, să construim un garaj, o magazie de cereale, să modernizăm zootehnia prin adăposturi mecanizate, și toate acestea să rezulte în triplarea productivității. Muncitorul din zootehnie să fie și mecanizator, și meseriaș. Laptele să nu mai fie colectat cu bidonul, ci prin conductă, pentru a se economisi timpul. În campania de recoltare, pentru a munci mai cu spor, instalăm în cîmp camere de dormit (nu corturi) pentru mecanizatori și specialiști, un grup sanitar și, bineînțeles, cantina. Astfel, nu mai pierdem timp cu deplasări obositoare și cruțăm combustibil prețios. Tot în cîmp instalăm o cisternă cu motorină, pentru a evita plimbarea în gol a tractoarelor. Eu cred că se vor putea obține în cincinalul viitor 27 000 000—28 000 000 tone cereale anual. Cu efort, cu tehnologie. Pentru asta trebuie însă să iubești pămîntul, să te bați ca să nu încapă pe mîini care-l „strică". Trebuie să lăsăm ceva în urma noastră ! Poate vi se vor părea banale aceste cuvinte, dar eu le simt.

ÎN LOC DE ALFA-LAVAL, ALFA DE PECICA

În cele ce urmează vom relata experiența de la Pecica. A început încă acum cîțiva ani, dar abia azi începe să-și dezvăluie roadele. Am putea-o intitula : „În loc de Alfa-Laval, Alfa de Pecica !"

„Noi, în ultimii ani ne-am apucat serios de problema modernizării în zootehnie la C.A.P. „Steagul Roșu" — ne spune președintele, inginerul Edgar Cziki. Ca să spun așa, a trebuit să băgăm mîna în buzunar, cooperativa a făcut investiții serioase, dar ele rentează. La cultura mare obținem constant producții ridicate și, cumva, am socotit problema rezolvată (pentru moment, firește). Ne-am concentrat pe zootehnie. Am construit o fermă de 5 000 porci și am deschis un abator comunal — la vremea lui, cred, al doilea din țară — am produs mezeluri de calitate, pe care le-am vîndut prin Agrocoop-Arad. Apoi ne-am ocupat de vaci. Ce putem face pentru ca munca să fie mai ușoară și mai productivă ? Înainte se spunea : adăpători automate ! Dar acestea nu reprezentau decît 10 la sută din mecanizarea care ne trebuia. Am studiat reviste străine, am colindat țara, vizitînd C.A.P.-uri cu zootehnie avansată, însă nu m-au mulțumit pe deplin, nu corespundeau perfect necesităților noastre.

Apoi am introdus mulsul mecanic la cîte 15 vaci, dar tot ne trebuiau 40 mulgători și nu am fost mulțumiți. Muls mecanic, da, dar centralizat, la asta visam eu, să „rezolvăm" cu patru mulgători 500 vaci ! M-am dus la București, la ministeri și am povestit ce intenționăm să realizăm la ferma de vaci. Acolo mi-au spus că și ei se gîndeau la o asemenea încercare, dar de vreme ce și noi aveam aceleași idei, au fost de acord ca prima încercare din țară să se facă la Pecica.

Un inginer mecanic inimos, Nicolae Costache, a sugerat să încercăm în țară, să nu așteptăm la infinit utilajul străin. M-am dus împreună cu el la Întreprinderea de mecanizare a agriculturii și industriei alimentare din Timișoara și le-am explicat planul nostru : nu doar muls mecanic (la cîte 15 vaci), ci muls mecanic centralizat. Cei de la Timișoara au manifestat mult interes, s-au zbătut, au creat un prototip, grupul de muls tandem nr. 1, și l-au montat la „Steagul Roșu".

Am primit și delegații de la București, de la minister, care au zis : „Ăsta e viitorul !" Eram mîndri că acest viitor a început la Pecica.

În C.A.P. au fost și unii care se cam îndoiau de reușită. N-o să se învețe vaca — spuneau — cu grupul de muls tandem, e ceva prea nou, pur și simplu nu stă în firea ei. „Dar dumneata ai vacă ?" — întrebam pe cîte un sceptic. „Am". „Și cînd merge la pășunat, se întoarce singură sau nu ?" „Se întoarce". „Apoi, așa cum a învățat să vină singură în sat, tot așa o să se deprindă cu mulsul centralizat". Și chiar așa a fost. Acum, grupul de muls realizat la Timișoara a fost dat în producția de serie.

Dar să revenim la „Steagul Roșu". În prezent, lucrează 46 muncitori la ferma de vaci. Mult. În curînd vom ajunge la 32. În două schimburi, ca în industrie. Deocamdată însă, doar parțial în două schimburi, dar le vom introduce 100 la sută. Într-o zootehnie foarte modernă, ele se justifică, după părerea noastră. E o muncă intensivă. Altfel, îngrijitorii vin dimineața, fac ce fac, apoi pleacă acasă, se ocupă de-ale lor. Vin din nou seara, și nu există continuitate, oamenii nu se simt total legați, privesc munca lor ca o muncă între celelalte pe care le fac în restul zilei. După calcule amănunțite am ajuns la concluzia că totul va deveni foarte rentabil cînd vom depăși 3 000 l lapte pe vacă furajată.

Pentru mine, mecanizarea și modernizarea fermelor de vaci au devenit mai mult decît o preocupare — o pasiune. Este și subiectul tezei mele de doctorat, la Facultatea de zootehnie, cu profesorul doctor inginer Ion Fusteag din Timișoara. Examenele le-am dat, trebuie doar să-mi redactez teza", încheie inginerul Edgar Cziki.

Nu nutrim dubii în ce privește destinul tezei. Deși nu a fost încă așternută pe hîrtie, ea a fost de acum scrisă în fapt, se materializează în practica zootehnică, singura care validează orice cercetare de acest fel.

O ORIENTARE MILENARĂ CARE SE CHEAMĂ PÎINE, CARNE ȘI LAPTE

La Pecica există două școli generale de 10 ani, una cu limbă de predare română, alta — maghiară. Fapt semnificativ, școala maghiară are și patru clase cu predare în limba română (I-IV), iar școala română cuprinde un număr egal de clase cu limba de predare maghiară, pentru a se evita ca elevii să bată drumurile fără rost. Toate porțile pentru învățarea în limba maternă sînt astfel deschise, copiii, indiferent de naționalitate, neavînd decît o singură obligație : să învețe.

Directorul școlii maghiare este profesorul de științe naturale Ionel Moldovanu. Să nu vă induc în eroare numele, al cărui purtător, de fel din Odorheiu Secuiesc, se trage din secuime și este de naționalitate maghiară, ca părinții, bunicii și străbunicii săi. De ce, totuși, s-au chemat Moldovanu, nimeni nu știe și, în fond, nici nu are importanță.

Naturalistul Ion Moldovanu este un înfocat iubitor și cercetător al frumuseții acestor locuri. În brațe părăsite ale Mureșului a descoperit — cu uimire și încîntare — nuferi înfloriți ca în deltă. Așadar, a gîndit el, județul Arad reprezintă „ultimul refugiu" pentru această plantă relativ rară. Și tot aci a identificat, în cursul expedițiilor de naturalist, broscărița, stranie luminare roșie deasupra apelor, a găsit otrățel de baltă înflorit ce evocă fluturași lacustri, a făcut și alte descoperiri care l-au determinat să organizeze la Pecica **o sesiune de comunicări științifice.** Au participat universitari și alți specialiști de la București, Cluj-Napoca, Timișoara, Iași, profesori din județul Arad, s-a discutat aprins despre probleme de biologie și despre prezervarea unor specii amenințate să se stingă. Ionel Moldovanu a prezentat nu mai puțin de 16 specii montane aduse la șes de ape...

— N-aș fi crezut — spunea, cu acel prilej, un profesor de la Facultatea de biologie din Iași — ca un colectiv de **profesori de liceu** să aibă asemenea preocupări.

— Scuzați-ne — i s-a răspuns. Noi nu predăm la liceu, sîntem **profesori de școală generală dintr-un sat.**

...Un sat care nu va rămîne așa multă vreme. „Vom deveni în curînd oraș — arată Augustin Pop, secretar adjunct al comitetului comunal de partid — vom construi un modern magazin universal de 4 000 m pătrați, o mini-«Ziridava» (după numele universalului din Arad), vom instala la anul, probabil, o centrală telefonică automată cu 1 000 linii, dar orientarea de viitor va rămîne tot **pita, carnea și laptele".**

Sănătoasă și necesară orientare !

Părăsind Pecica, ne-am amintit de președintele C.A.P. Turnu (tot în raza comunei), Francisc Suttyak, deunăzi pensionat. Spiritul gospodăresc, grija pentru avutul obștesc îl făceau să spună : „Eu la mine la Turnu numai moașă comunală nu sînt !" Aceasta nu pentru că el s-ar fi substituit celorlalți — orice conducător care ar încerca o asemenea ispravă ar fi orice, numai eficient nu — ci în sensul preocupării continue pentru buna mers al obștii. Pe Francisc Suttyak pecicanii îl consideră „un țăran cu prestanță". Generalizînd, am putea aplica caracterizarea tuturor locuitorilor — inclusiv orășenilor statorniciți aci — care, indiferent de profesie, contribuie, fiecare în felul său, la materializarea acelei orientări multimilenare care se cheamă pîtă, carne și lapte.

LIONEL NIȚESCU

A scrie istoria, a făuri istoria

(Urmare din pag. 1)

îmbogățească activitatea prezentă și viitoare cu învățăminte și concluzii pentru mersul înainte al popoarelor pe calea civilizației, pentru pacea și progresul întregii umanități."

Aplauzele cu care a fost primit Mesajul președintelui, reluarea unor idei de bază ale acestui mesaj în cuvîntările rostite de delegați în ședința inaugurală din 10 august, ca și comentariile vii pe sălile congresului subliniază respectul participanților față de România socialistă și noul ei loc în lume, precum și față de conducătorul ei. Istoria nu este, nu trebuie să se mulțumească a fi doar o știință a trecutului, ea poate aduce o contribuție importantă la stimularea eforturilor și a conlucrării popoarelor pentru rezolvarea marilor probleme ale epocii noastre. Acționînd în consens cu forțele înaintate ale omenirii, istoricii vor sluji, cu mijloacele specifice științei lor, nu numai la consemnarea, ci și la făurirea unei istorii noi, fără războaie și fără vărsări de sînge : **„Relevînd învățămintele trecutului — atît factorii care au favorizat progresul și civilizația, cît și cauzele care au dus la perioade de regres, la războaie și suferințe — istoria poate mobiliza larg conștiințele oamenilor de pretutindeni, popoarele din întreaga lume pentru a spune un NU hotărît războiului, politicii de înarmare, de forță și de amenințare cu forța, pentru a se asigura soluționarea exclusiv pe cale pașnică, prin tratative, a problemelor litigioase evitîndu-se conflictele și înfruntările militare, pentru apărarea celui mai fundamental drept al oamenilor, al națiunilor : DREPTUL LA VIAȚĂ, LA PACE, LA EXISTENȚĂ LIBERĂ ȘI INDEPENDENTĂ."**

Istoricii noștri se prezintă la forumul mondial cu o serie de lucrări care pun accentul — așa cum a indicat tovarășul Nicolae Ceaușescu în întîlnirea cu reprezentanți ai oamenilor de știință din domeniul istoriei consacrată pregătirii lor în vederea congresului — pe acele fapte istorice care au favorizat contacte de viață și influențe reciproce dintre populațiile acestor meleaguri ale Europei. Ei evidențiază ceea ce au realizat în comun popoarele noastre, faptul că civilizația lor este rodul conlucrării. Tratînd problemele României, ale conlucrării în Balcani și cu toți ceilalți vecini, ei pornesc de la comunitatea de interese a acestor popoare, abordînd problemele trecutului în așa fel încît să ducă nu la ascuțirea divergențelor și contradicțiilor, ci la **găsirea a ceea ce a fost și este comun,** la sublinierea învățămintelor pe care trebuie să le tragem pentru prezent și viitor. În calitate de gazde, istoricii români au toate motivele să se aștepte ca și colegii lor de peste hotare prezenți la București să abordeze problemele științei lor în același spirit constructiv.

Nu vom intra în amănuntul rapoartelor și intervențiilor specialiștilor noștri — am făcut-o, parțial, în numărul trecut al revistei noastre.

Istoricii români se prezintă în fața forumului mondial pătrunși de datoria patriotică de a înfățișa lupta multiseculară a înaintașilor pentru independență, libertate și progres social, de a înfățișa chipul nou al României, voința poporului român de a trăi în libertate, pace și colaborare cu toate popoarele.

Piraţii undelor de noapte...

(Urmare din pag. 1)

de la Helsinki, nu ne mai întrebăm, răspunsul fiind mult prea limpede.

Mai interesant mi s-a părut să cercetăm „metodele" ce se intenționează a fi folosite. Richard Helms, fost șef al C.I.A., ne-a ajutat mult declarînd, tot recent, că activitatea postului „Europa liberă" urmărește „să schimbe concepțiile despre lume ale popoarelor din țările socialiste" și „să le înoculeze modul nostru de a gîndi". Ce vrea să însemne aceasta ?

Calea instigării directe, practicată aproape un sfert de secol, n-a dat rezultate. Amenințarea că „vin americanii" nu s-a împlinit ; toate tobele funerare privind sucombarea socialismului au sunat în gol ; din amenințările că o vom duce din ce în ce mai prost — se vede bine ce s-a ales. Se trece, deci, la metode oarecum mai „subtile", accentul căzînd pe „inoculări". Curioși, — în ceea ce privește emisiunea în limba română — am dorit să vedem și formele concrete de acționare.

N-a trebuit să așteptăm mult. Utilizată ca unul dintre agenți, și-a făcut repede apariția zeloasa Monica Lovinescu, veche otravă ideologică, folosită cu insistență de „Europa liberă". Abilă în viclenia ei, bătrîna ciritoare și-a ales repede o temă în măsură să-i intereseze pe mulți dintre oamenii de litere români, propunîndu-le să continuie o discuție, începută — e drept — cam stîngaci, în revista „Secolul 20", referitoare între altele la ieșirea în lume a creației noastre artistice.

Vălurile pe care slujitoarea „Europei libere" le aruncă în calea celor pe care vrea să-i ademenească sînt destule și, la prima vedere, anostezitoare. România, de pildă, este prezentă ca o țară — artisticește — ruptă de restul lumii. Vai, în ce situație sîntem ! — poate zice însul slab de înger. Înainte de perioada socialistă, se pronunță ea textual, „universitarii și intelectualii noștri se deplasau destul de frecvent în străinătate", atunci „nu numai circulația ideilor, dar și a oamenilor era asigurată". Or, celui ce nu deține date exacte lucrurile îi pot apărea ca teribile, realitatea fiind că, în ciuda impresiei de libertate care se lăsa în trecut privind circulația, niciodată un număr atît de mare de intelectuali români n-au trecut granița ca în anii din urmă. Fapt foarte ușor de dovedit.

Minciuna făcînd parte din „rețeta" casei cu microfoane dușmănoase, nu este de natură să ne mire. Mult mai mare atenție cere, cred, „serul" ce se încearcă a fi inoculat scriitorului român, îndemnat pur și simplu cu o nerușinare tipică marilor canalii să-și folosească pana contra propriei societăți. Iată „logica" bătrînei unelte : a) singurele opere care se impun cu adevărat în lume sînt cele „validate de Paris", b) ca să fie acceptată la Paris, o operă trebuie să intereseze Occidentul, c) nu inovații în artă și talent artistic se caută în Occident, d) ca să ai succes la Paris trebuie să produci „mărturii despre teroarea socialistă".

Textual, iată indicația ce se vrea inoculată : „Ceea ce reține într-adevăr atenția aici (la Paris, n.n.) este felul în care literatura poate da seama despre o experiență pe care Occidentul n-a cunoscut-o, aceea a unui totalitarism care a atacat substanța umană". Străduiți-vă, deci, să-l impresionați pe naivul ascultător occidental de mînciuni, radio și pres-difuzate pe mii de canale, cum că în România omul a fost zdrobit de comunism — iată chemarea zeloasei bătrîne, care își viră nasul într-o lume pe care n-a cunoscut-o, în realitate, direct, niciodată. Vreți, adică, să aveți succes în Occident ? Nu vă lăsați induși în eroare de ideea că vă puteți înfățișa lui ca artiști adevărați. Aici nu se caută așa ceva... „Occidentul — spune tot textual bătrîna de la microfoanele „Europei libere" — nu așteaptă de la Răsărit lecții de estetică, și le dă singur". Ceea ce se caută e... „imaginea terorii".

Viclenia e mare, dar nu într-atît încît să nu poată fi descoperită, afirmația continînd și o posibilă replică la întrebarea de ce e luat în brațe, acolo, un individ ca Paul Goma, care în țară este, practic, și artistic și extraartistic, un nimeni absolut. Simplu, pare să zîmbească vulpește, din spatele microfonului, autoarea panseurilor pomenite ; ei a făcut exact ce i s-a spus: nu artă, ci calomnie.

„Poate literatura să se măsoare cu ceea ce a tins la anularea ființei umane ? Iată întrebarea esențială", care face ca unele „voci ale Estului să fie atît de ascultate în Occident", continuă ea, scopul „pastilei" fiind foarte limpede. El duce direct la ceea ce planificau patronii „Europei libere" ca principal obiectiv al întreprinderii pe care o finanțează — incitarea scriitorului român contra propriei țări, a propriei societăți. Obrăznicia merge chiar mai departe. „Întîmplător", d-l Brown se arăta foarte mulțumit de faptul că „Europa liberă" a alimentat „mișcări" din unele țări. Tot „întîmplător", doamna Monica se arată nesatisfăcută de... „curajul etic și revoluționar" al literaturii române. Știind ce înțelege ea prin „revoluționar", impertinența — fiindcă n-o putem numi altfel — ne apare în dimensiunile ei adevărate.

De ce, s-ar putea pune întrebarea, se apelează la aceste inoculări punînd cu prioritate pe prim plan scriitorul ? Răspunsul e simplu și aici : literatura deține în România una dintre cele mai mari capacități de difuzare a ideilor, fiecare carte de răsunet cunoscînd tiraje de zeci de mii de exemplare, fiind citită de sute de mii de oameni. Or, dacă la asemenea proporții s-ar reuși să se strecoare opinia că aici totul este „teroare", că „ființa umană este puternic lovită în însăși substanța ei", dacă s-ar reuși să se convingă literar că în România toți cetățenii, pînă și muncitorii cei mai neînsemnați, și chiar în momentele cele mai intime ale vieții lor, sînt permanent urmăriți de miliție, cum spunea, tot recent, și — probabil — tot ca o „indicație" de avut în seamă, un alt colaborator al „Europei libere" — ar însemna deja foarte mult pentru palmaresul oficinei de la München. Piraților undelor de noapte știu că, venite de acolo, de afară, asemenea acuzații își găsesc greu un vad în rîndul cetățeanului cu bun simț ; dar dacă ele s-ar transmite prin chiar cărțile tipărite în țară, n-ar sta, oare, lucrurile altfel ?

Miza e falsă, ca toate calculele făcute de „Europa liberă" pînă în prezent. Se știe prea bine că doamnei Monica nu-i mai fierb de multă vreme oalele pe la noi, așa că plătirea ei ca instrument de inoculare cu idei calomniatoare la adresa României, prielnice, chipurile, să ducă la crearea de „situații" favorabile dușmanilor țării și poporului român, va rămîne în istorie ca un simplu și trist exemplu de vînzare-cumpărare de trădători.

Totuși, atît în politica editorială, cît și în cea redacțională va trebui să fim atenți. Fiindcă nici măcar involuntar n-avem voie să ne lăsăm prinși în plasa viclenelor epave...

„Să-i dăm calului ce-i al calului"

— De cînd călăriți, tovarășe doctor?

— De cînd mă știu.

— Potrim?!

— Exact, mai întîi am învățat să stau în șa și după aceea să merg. Nu vă mirați, m-am născut printre cai, am crescut printre ei.

— Lăsați-ne să ne mirăm, cum adică v-ați născut printre cai?!

— Am văzut lumina zilei într-una din casele hergheliei Bonțida, de lîngă Cluj, unde tatăl meu a muncit o viață, ca îngrijitor. Om simplu, cu două clase primare, tata a iubit caii din tot sufletul. În timpul războiului și-a luat inima în dinți și, înfruntînd mari pericole, a venit cu herghelia, 9 zile și 9 nopți, tocmai de la Homorod, pe furiș. Dealtfel, în familia noastră dragostea pentru cai e și mai veche, căci bunicul a fost vizitiu de paradă la un grof. Mi-aduc aminte, întorcîndu-mă la întrebarea ce mi-ați pus-o, că la liceu, la „Petru Maior" din Gherla, am ajuns tot călare, neavînd bani de tren.

— Ce vă mai amintiți din anii aceia?

— Multe, desigur. Iată, pe frontispiciul liceului era scris „ca văzînd românii din ce viță strălucită se trag, toți să se îndemnè...

— ...strămoșilor lor întru bună-credință și omenie a le urma", Petru Maior, așa-i?

— Da, Petru Maior. Minunate vorbe. Mulți ardeleni s-au conformat acelui îndemn. Eu însumi m-am străduit, cît am putut, să nu le uit.

— Am respecta adevărul dacă am zice că nu le-ați uitat. În altă ordine de idei, cîți cai erau pe vremea tinereții dumneavoastră?

— În jur de un milion și jumătate. Stăteam bine, fiecare sat mai răsărit avea 5—6 sute de cai. A venit însă războiul și calul a avut enorm de suferit. Pierderea a fost atît cantitativă, aproape două treimi din cai au pierit, cît și, mai grav, calitativă, întrucît armata a rechiziționat numai exemplare alese. Numai că potențialul biologic s-a refăcut relativ repede, grație pasiunii cu care s-a lucrat în herghelii. La Bonțida, la Rădăuți, la Ruseți, la Simbăta, la Cislău, la Jegălia, în alte părți, unde materialul a fost păstrat cu sfințenie, devotamentul acesta fiind, nu o dată, scump plătit. În '55, de pildă, datorită acestei acțiuni, efectivul cabalinelor se refăcuse în mare parte, ajungînd la 1,3 milioane. Eram pe un drum normal, ținînd cont că, pe aceste meleaguri, creșterea cailor e o îndeletnicire străveche, trecută cu pasiune și folos din generație în generație, cu dovezi de cînd lumea. Peste puțină vreme însă am fost nevoiți să părăsim drumul, văzîndu-ne siliți să asistăm, depășiți în puterea noastră de înțelegere și intervenție, la sacrificarea a 6 sute de mii de cai.

— Cîți cai?! Un adevărat măcel?!

— Dezastru. Din fericire, n-a durat mult, dar consecințele acelei greșeli au fost grave, ele se mai resimt și azi. Ce s-a întîmplat? S-a zis că folosirea cailor, mijloc socotit de unii rudimentar, depășit, ar fi putut pune în pericol mecanizarea agriculturii, întîrzînd introducerea tractoarelor?! Moartea cailor s-a decretat peste noapte, fără nici un argument, sute de mii de cai, unii foarte valoroși, căzînd victime acestei prejudecăți?! Despreciați prin înfometare, ei au fost tăiați și, pur și simplu, dați la porci și la păsări! Nu s-a avut în vedere nici un criteriu, s-a tăiat la normă, fără nici un respect pentru calitate. mîrțoage și mînji de un an fiind loviți de aceeași ghilotină!

— De ce susțineți că se mai resimt și azi consecințele?

— Pentru că, în ciuda faptului că, după 1965, calul a fost, ca să zic așa, repus în drepturile lui firești, n-am izbutit să îndreptăm totul, deși ne-am străduit și ne străduim. Din punct de vedere al calității, nu stăm încă bine.

— Adică?

— În două cuvinte, prea, multe mîrțoage!

— De ce așa?

— Pentru că particularii au mai mulți cai, 290 de mii din 565, decît dețin, împreună, unitățile de stat și cooperatiste. Or, se știe, cetățeanul hrănește calul cu ce are și-l ține pînă moare.

— Ziceați mai devreme că „ne-am străduit și ne străduim", cine, în ce [illegible]?

— După 1965, repet, calul a fost reconsiderat, acordîndu-se o atenție deosebită calității, fiind mai avantajos, din toate punctele de vedere, să ai un cal bun decît 3 mîrțoage. Un cal bun însemnînd, la nevoile agriculturii socialiste, un cal de talie mare, puternic, mobil. Semigreul românesc, la care lucrăm de mai mulți ani și care va deveni, în curînd, rasă, întrunește aceste calități, ei ajungînd să tragă cît 3 tractoare.

— Cît 3 tractoare?!

— Exact. La Slobozia, pe un drum de piatră, un semigreu românesc, varianta Rusețu, a dus o încărcătură de 12 mii de kilograme.

— O clipă, ce înțelegeți prin varianta Rusețu?

— Semigreul românesc are două tipuri, două variante. De Rusețu și de Bonțida, primul cal format din ardenez, lalomițean și lipițan, celălalt din ardenez, lipițan și Furioso, cel mai bun va deveni, cum menționam, rasă.

— Stimate tovarășe doctor Apahidean, ne-ați rămas dator cu răspunsul la o jumătate de întrebare! Toți folosiți persoana întîi plural, noi și iar noi, care noi, tovarășe doctor?

— Centrul republican de creșterea și calificarea cailor de rasă, în primul rînd. Hergheliile, în al doilea. Pentru că tot veni vorba, e de datoria mea să precizez că, după 1965, calul a fost repus în drepturi, cercetărilor în acest domeniu acordîndu-li-se un sprijin substanțial. Să nu se înțeleagă însă, recurgînd la comparații de genul celeia de mai devreme, că în curînd cai vor lua locul tractoarelor! Dînd calului ce-i al calului, să nu cădem într-o altă capcană, fetișizîndu-l. Ce-i al tractorului rămîne al tractorului, numai că, în paralel cu introducerea mecanizării intensive, tracțiunea mecanică și cea animală trebuie armonizate, în ideea unei productivități ridicate și a unui preț de cost redus. Or, revin, tracțiunea animală are de partea ei o sumedenie de avantaje, indiscutabile.

— De pildă?

— Datorită crizei energetice, combustibilii au devenit, peste tot în lume, mai scumpi. Ca atare, prețul muncii efectuate de un tractor se ridică, zilnic, la 7 sute de lei, în timp ce 4 cai care fac aceeași treabă, în agricultură sau în transporturi, costă mai puțin de jumătate.

— Chiar așa?

— E lesne de calculat, nu încape nici o tocmeală. În medie, un cal mănîncă de 15 lei pe zi. El se întreține, în majoritatea cazurilor, cu ce rămîne de la restul animalelor, fiind puțin pretențios.

— Corect, ne-ați convins...

— Un moment, n-am terminat! Din punct de vedere tehnic, calul e, în multe situații, de neînlocuit, el putînd munci în pante, pe drumuri desfundate, imediat după ploaie, iarna și așa mai departe. În sectorul zootehnic, de exemplu, 53 la sută din totalul muncilor se execută cu atelaje, în ferme, în îngrășătorii etc. În sfîrșit, ca să închei, calul rezolvă mai bine decît tractorul transporturile interioare, de la șură la siloz, de la siloz la grajd, de la grajd la platforma de bălegar, avantajele pe care le presupune utilizarea lui sînt, iată, multiple. Înțelegînd așa, o serie de cooperative agricole de producție n-au sacrificat caii în perioada de ilegalitate, între ghilimele, a acestora, dosîndu-i, ferindu-i de controale, adesea raportîndu-i ca tăiați și dați la porci! Președinții de cooperative care au procedat așa n-au avut decît de cîștigat, lucrurile sînt, sub acest aspect, clare.

— Da, aveți dreptate, au fost multe asemenea cazuri, „Flacăra a scris despre cîteva dintre ele, nu mai insistăm. Se pare că, în prezent, cai sînt o investiție dintre cele mai rentabile.

— Nu se pare, sigur! Am să dau un exemplu. Cooperativa din Stoicănești, Olt, al cărei președinte, Tudose, e Erou al Muncii Socialiste, are 3 sute de cai, care fac toată treaba, rezultatele fiind excelente. Bălegarul e folosit pentru ciupercării, din ciuperci cooperativa, în „Flacăra" am citit, scoțînd milioane de lei anual. Cînd caii ajung la 14—15 ani, Tudose îi dă la export, luînd 10 lei pe kilogram, carnea de cal fiind foarte căutată. Pentru că e dietetică, ușor digerabilă, fragedă.

— Să trecem la altceva, tovarășe doctor. Am înțeles că, la ora de față, calitatea majorității cailor noștri de muncă e, motivele le-ați explicat, încă în suferință. Ne-ar interesa să știm ce trebuie întreprins, ce se întreprinde pentru ridicarea ei?

— Căile sînt, în mare, două. Fie ameliorarea raselor, fie importul. Ultimul e, firește, costisitor, atît de costisitor încît, recent, un armăsar a ajuns să fie vîndut din Franța în Statele Unite cu 13 milioane de dolari.

— Cu cît?!

— Da, în '79, atît s-a plătit pentru calul Caro. În lumea turfului, sumele astronomice sînt la ordinea zilei, Sea Bird a fost cumpărat, după victoria în Premiul Saint Lejer, cu 5 milioane, iar Secretariat, învingător în al 100-lea derby din Kentucky, cu 6. Asta pentru că, la rîndul lor, premiile în marile competiții internaționale au crescut considerabil. Minjii proveniți din armăsarii respectivi s-au vîndut, la vîrsta de un an, cu jumătate de milion.

— Am înțeles. Tovarășe doctor, revenind la rasele noastre, care e situația lor?

— Avem și noi pursînge de galop și pursînge de trap, rase universale care constituie izvoarele biologice obligatorii pentru menținerea și perfecționarea celorlalte rase. Prin ele se acționează direct asupra cailor de muncă din toate zonele țării. Menținerea efectivelor și ridicarea continuă a valorii cailor pursînge se pot realiza numai prin intermediul probelor de calificare, organizate pe hipodroame special amenajate.

— Fără hipodroame nu se poate?

— E o practică mondială, altfel nu se poate. Pentru cabaline, hipodromul reprezintă laboratorul de testare, indispensabil, a capacității energetice, fiind totodată criteriul fundamental în selecție. Formarea și perfecționarea raselor implică existența unui hipodrom.

— Cazul hipodromului de la Pleșești, așa-i?

— El e numai pentru trap, iar condițiile lui sînt, cu bunăvoință, necorespunzătoare. După desființarea hipodromului din București, cai pursînge de galop nu mai pot fi antrenați în țară, din care cauză punerea în evidență a potențialului energetic real al cailor noștri e mult îngreunată.

— Concret, tovarășe doctor, avem sau n-avem cai competitivi?

— Nu încape discuție, avem. Caii noștri au, cu dovezi, valoare biologică de nivel internațional. În anii '70 am exportat două loturi de trăpași, în Canada și Statele Unite. În condiții moderne de cazare și antrenament, cai plecați de la Baic și Cislău, herghelii de pursînge, au obținut rezultate net superioare celor înregistrate în țară, stabilind o mulțime de recorduri. Din păcate, prețurile cu care i-am vîndut, deși la un curs de revenire destul de avantajos, s-au situat, după opinia unanimă a specialiștilor, mult sub valoarea materialului cabalin existent în herghelîile românești.

— Cu alte cuvinte...

— Am eu o vorbă. Am vîndut pui de vultur cu etichetă de pui de cioară!

— De ce? Care-i explicația?

— Pentru că în această privință, spre deosebire de mai toate celelalte sectoare, am pierdut, în mare măsură, contactul cu elita. Pentru că ne-a cam uitat lumea. Pentru că nu mergem la expoziții, nici la concursuri, nici la licitații.

— N-am avea cu ce?

— Ba da, tocmai asta am încercat să demonstrez în cursul acestei discuții.

OVIDIU IOANIȚOAIA

Ion Apahidean; născut 27 aprilie 1922, Răscruci, Cluj; absolvent al Școlii de subingineri silvici, Timișoara, 1944, al Facultății de medicină veterinară, București, 1948; director al Centrului republican de creșterea și calificarea cailor de rasă; vicepreședinte al Congresului internațional pentru creșterea și calificarea cailor de rasă (Moscova); Ordinul Muncii și Meritul Agricol, ambele clasa a III-a.

O motoretă foarte economicoasă

(Urmare din pag. 1)

ale cărui soluții s-au dovedit, în timp, superioare celora propuse, la concurență, de renumitul specialist francez Henry Baudot. Pînă la urmă, afirmă Slaiher, varianta noastră a avut cîștig de cauză și „Electrotehnica" se pregătește de export, existînd multe cereri în acest sens, din Polonia, U.R.S.S. etc. A hotărît în alegerea faptul că ideea românească a prevăzut încorporarea colectorului în rotor, ceea ce asigură o mai mare fiabilitate.

În drum spre „Elmo", de fapt mobilul acestei relatări, să facem un scurt popas la o alta din invențiile echipei Slaiher-Sachelarie-Mihăescu, numită „Roata motoare cu acționare electrică", brevet 68684/1975. Nu vom intra, firește, în detalii, vom aminti însă că invenția conduce la înglobarea motorului, cu reductor cu tot, în partea metalică a roții. Altfel zis, după cum ne-a fost dat să vedem, cauciucul roții se pune direct pe motor, de unde, logic, o serie de avantaje. Pe de-o parte, un substanțial cîștig de spațiu. Pe de alta, o eliminare pînă la zero a pierderilor din lanțul cinematic. În sfîrșit, ca să simplificăm, o serioasă reducere a greutății. Organizat, spirit lucid, inginerul Slaiher e conștient că, brevetînd ideea, n-a realizat decît primul pas. El are de înfruntat încă destule impedimente, cel mai de seamă legîndu-se de faptul că, montat în roată, motorul primește toate șocurile mecanice ce i se transmit acesteia. La ora de față, la I.C.P.E., se continuă testările, cele mai multe fiind, după expresia cuiva, forțate. Adică roata se izbește de zid, cît mai fără milă, urmărindu-se comportamentul motorului. Din cîte am înțeles, primele rezultate sînt cel puțin încurajatoare, dar despre toate astea vom vorbi cu altă ocazie, cînd speranțele de azi se vor transforma, dacă se vor transforma, în certitudini.

Și-acum despre „Elmo", singurul electromoped din lume care are, cum ziceam, două viteze, cel care, ca să fim sinceri, ne-a condus la inginerul Slaiher, pe care l-am văzut, mai deunăzi, traversînd Capitala la ghidonul unei motorete cu pedale. Curiozitatea profesională ne-a determinat să-l căutăm și să aflăm următoarele:

Prescurtarea vine, lesne de priceput, de la motoretă electrică. Mașinăria e, de fapt, o motoretă acționată electric și prevăzută cu pedale, acestea putînd, și ele, să antreneze vehiculul, la nevoie. „Elmo" are două viteze de lucru, 15 și, respectiv, 30 kilometri pe oră, dar n-are nici schimbător, nici aparatură electronică, trecerea de la o viteză la alta făcîndu-se direct. Alte avantaje: nepoluant, curat, întregul echipament fiind protejat de o carcasă, ușor de manevrat din cauza centrului de greutate coborît, foarte stabil, el putînd fi folosit, fără permis de conducere, atît de femei cît și de tineri. În plus, motorul, brevetat sub numele „Electrovehicul", 66207/1976, nu necesită nici o întreținere specială. Acționat electric, prin intermediul unei baterii, el asigură motoretei o autonomie de 40 de kilometri, reîncărcarea efectuîndu-se la orice priză, la curent de 220 voli. Cu totul, vehiculul cîntărește 70 de kilograme, din care bateriile jumătate, putînd transporta o încărcătură de 100 de kilograme, adică o persoană și ceva bagaje. Consumul de energie electrică e foarte redus, calculele inginerului Slaiher vorbind despre o cheltuială de 1,80 lei la 100 de kilometri.

În două cuvinte, din ce ne-am lămurit și din ce ne-a demonstrat inventatorul, un vehicul ideal pentru circulația urbană, simplu, ieftin, economicos, asemănător în unele privințe cu cel pus la punct de Justin Capră, despre care „Flacăra" a scris în mai multe rînduri.

L-am tatonat pe Sigismund Slaiher cu privire la Capră și la invențiile acestuia. Fiind vorba despre idei asemănătoare, pe undeva în concurență, ne-am așteptat ca interlocutorul să și le laude pe-ale sale și să le minimalizeze pe ale celuilalt. Spre cinstea sa, șeful laboratorului de la I.C.P.E. n-a procedat așa, ci a înconjurat activitatea lui Justin Capră de laude, remarcînd căutările și realizările fostului aviator. Capră are, l-am auzit, idei valoroase și caroserii perfecte, în acest ultim domeniu el fiind maestru. Dar el, ca și mine, suferă din cauza lipsei unui acumulator pe măsura construcției motorului. Problema sursei n-a fost rezolvată nicăieri în lume, în sensul că o astfel de motoretă ar cîștiga, în condițiile crizei energetice mondiale, orice concurență dacă ar dispune, așa cum e ea construită, de un acumulator de, să zicem, 10 ori mai puternic. Căutăm și noi, caută și alții, nimeni n-a găsit încă un principiu de funcționare care să sporească de 10 ori, hai să zicem de 5, energia specifică pe kilogram, în așa fel încît acumulatorul să dea 500 sau 250 de wați în loc de 50, cîți dă în prezent.

Inginerul Slaiher ne-a asigurat că a dat șoară-n țară, invitînd la I.C.P.E. pe oricine în stare să ofere o soluție, o jumătate de soluție, dar n-a ajuns la nici un rezultat, deși cîțiva, între care și inginerul Cazacov, despre care revista noastră a făcut mai multe însemnări, s-au angajat să rezolve problema. N-au izbutit, treaba fiind, după convingerile inventatorului, extrem de grea. Dați-mi un acumulator puternic, ne-a cerut, iar eu mă oblig să realizez cel mai eficient vehicul electric din cîte se cunosc! N-am putut, desigur, răspunde acestei solicitări. Invitația rămîne însă deschisă, specialiștii de la I.C.P.E. fiind gata să ia în discuție orice ofertă, de oriunde venită.

L-am întrebat pe Sigismund Slaiher dacă motoreta electrică, prezentă și la recentul Salon național al invențiilor, n-ar trebui generalizată. Ar trebui, e zis, dar știți cum e, nou pătrunde mai greu, el avînd de învins tot felul de obstacole, cele mai mari ținînd de ignoranță. Sigur, azi, acumulatorul nu-i ideal, dar avantajele pe care le prezintă motoreta electrică, a mea sau a lui Capră, sînt inatacabile, un astfel de vehicul, ieftin, economicos, putînd fi folosit în transportul urban, în cel utilitar mai ales, la aprovizionare. Industria ar fi trebuit să-l preia, din aceste motive, dar și din altul, la fel de important. Cînd se va rezolva problema sursei, mai devreme sau mai tîrziu se va rezolva, industria ar avea lecția învățată, căci principiile de funcționare vor fi, indiscutabil, aceleași. Așa, tot așteptînd invenția cea mare, se pierde un timp prețios și, cînd acumulatorul va fi gata, ne vom trezi că avem de recuperat.

Considerăm că Sigismund Slaiher, inventator de elită, are dreptate. Sugerăm forurilor în drept să reanalizeze situația motoretei electrice și să procedeze, dacă cred de cuviință, la extinderea ei, din atîtea puncte de vedere justificată. Timpul pierdut în știință și tehnică e, de cele mai multe ori, infinit mai prețios decît cel pierdut în viața de toate zilele. Așteptăm.

AUGUST 1944-1980

UN PARADIS ÎNTR-UN DEȘERT!

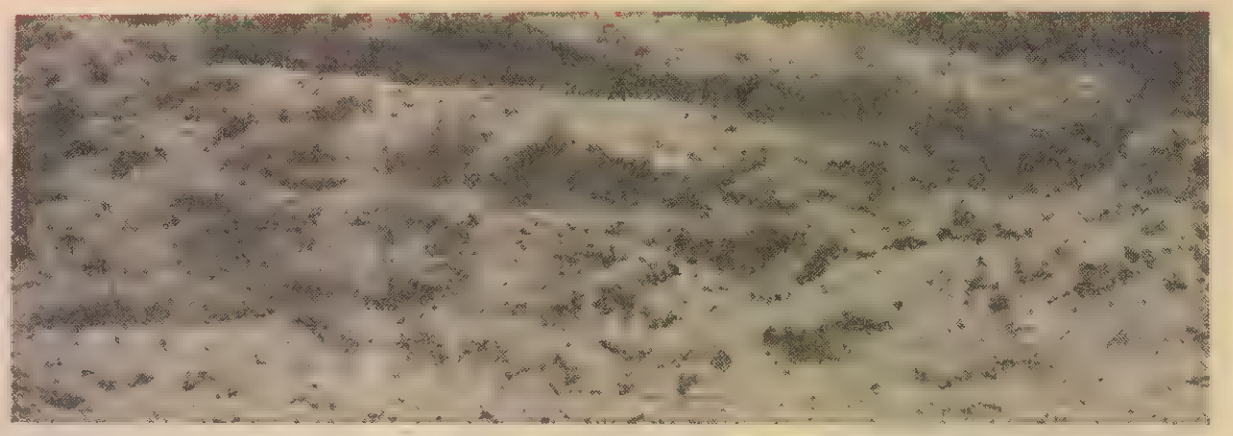

Acesta era [și în multe locuri mai este!] deșertul

Dacă acceptăm — și forța evidenței ne obligă să acceptăm ! — că Dăbuleni este azi, alături de Poiana Mare, una dintre cele mai mari și mai dezvoltate așezări rurale ale țării, s-ar crea probabil acea impresie că, în cîteva cuvinte, am încercat a spune totul despre renumita comună din sudul nisipos doljean. Lucrurile mari nu se pot expedia însă ușor, prin cîteva cuvinte. Chiar dacă am dori, n-o să izbutim, fie doar și pentru că în definirea aceasta încă n-am spus nimic despre oamenii locului, despre acești demiurgi care, cu mintea și brațele lor, au făcut un paradis dintr-un deșert. Că, la drept vorbind, ce a fost înainte aici, la Ocolna sau Călărași, în această zonă larg circumscrisă bătrînei localități ? ! Ce-a fost, de pildă, la Amărăștii de Jos, Dobrotești, Dobrești, Sadova, Ostroveni, la Bechet sau Ianca, la Potelu sau Grojdibod ? Ce-a fost la Lișteava și Sărata ?

Chiar dacă se știe prea bine, se cuvine s-o mai reamintim o dată, și încă o dată, spre a nu uita, pentru că în perimetrul astfel delimitat, pe aproape 240 000 hectare, a fost (și, în parte, încă mai este) o adevărată împărăție a nisipurilor zburătoare și aride. A fost un deșert ca un colț de Sahară, un cîmp de luptă acerbă, pe viață și pe moarte, între două forțe prea adesea și prea mult timp ostile : de-o parte omul împovărat de nevoi, ignorant și neputincios în fața forțelor oarbe ale naturii, îngenuncheat mai totdeauna de efortul disperat spre a-și asigura o existență și așa precară, iar pe de altă parte — nisipurile, întinse cît zarea, neprietenoase și sterpe.

Vara, în iulie și august cu deosebire, un soare năprasnic pîrjolea cîmpia de sud a Olteniei. La suprafața nisipurilor temperatura urca pînă la +65 de grade Celsius, încît cu greu se mai putea spera că firava vegetație i-ar fi rezistat. Insetate, viețuitoarele căutau și ele cu înfrigurare un firicel cît de mic de apă dătătoare de putere, iar cînd se isca furtuna, pe întinderile deșertice cobora, ca un apocalips, prăpădul : în văzduh nu se mai vedea nimic. Totul devenea un vîrtej de pulbere maronie care-ți pătrundea cu violență în ochi, în nări, în gură și-n urechi. Era ca într-o poveste de groază din „1001 de nopți" petrecute în căutarea unei oaze, mereu hărțuit de dervișI și padișahi cu sulițe lungi, înțepătoare.

A fost starea naturală a sudului oltean. Am spus a fost, pentru că azi nu mai este. Odată cu cooperativizarea, dezvoltarea și modernizarea bazei tehnico-materiale a agriculturii, s-au creat condițiile favorabile de luare în cultură a acestor terenuri prin ample lucrări de îmbunătățiri funciare. Datorită puternicului sprijin material și tehnico-științific acordat de partid și de stat, grație străduinței oamenilor de a descoperi și pune în valoare rezervele interne, cooperativele agricole de producție și unitățile agricole de stat au sporit an de an suprafețele irigate pe nisipuri. Astfel, în perioada 1968—1974, a fost realizat, în cadrul Programului național de amenajări hidroameliorative, Sistemul de irigații Sadova-Corabia, unul dintre cele mai moderne din țară și cum puține sînt chiar în întreaga lume. Înfăptuit în colaborare cu o firmă engleză, el se întinde pe mai bine de 80 000 hectare și cuprinde în incinta sa peste 36 000 ha nisipuri neproductive sau slab productive. Sursa de apă este asigurată de Dunăre, de unde se pompează 55 metri cubi de apă pe secundă (un rîu cu debitul mai mare decît Oltul !), iar pentru fiecare hectar de teren aflat în perioada de vegetație se rezervă 4 300 metri cubi de apă.

Asigurarea și aducerea apei în cîmpie, la rădăcina plantelor, a constituit un factor esențial în marea și temerara acțiune de ameliorare a nisipurilor — conchide pe un ton grav, dar cu multă bucurie în priviri, prof. univ. dr. Petre Baniță, directorul Stațiunii centrale de cercetări pentru ameliorarea nisipurilor din Dăbuleni. Îmbrăcat în halatu-i alb, imaculat, așa cum se cade să arbă un cercetător, omul acesta entuziast, care conduce cu pasiune și competență științifică un colectiv alcătuit din 26 de tineri cercetători, ne-a vorbit apoi mai îndelung despre rosturile și menirea instituției sale.

Și astfel am aflat din cea mai autorizată sursă că, alături de irigații, de nivelarea dunelor și interdunelor, de mecanizare și chimizare, știința a fost serios pusă și aici la treabă. În vastul program inițiat de partid cu privire la punerea în valoare a nisipurilor după concepții și metode dintre cele mai moderne, colectivul stațiunii, de la a cărei înființare s-au împlinit nu demult 20 de ani, a adus o contribuție remarcabilă. Sînt de menționat preocupările permanente ale colectivului de cercetători pentru ca rezultatele experimentale să fie introduse imediat și pe scară cît mai largă în producție, mai întîi pe cele aproape 2 930 hectare ale stațiunii și după aceea în unitățile vecine.

Multe unități care aplică în mod riguros tehnologiile elaborate de stațiune obțin producții la care nici măcar nu s-ar fi putut gîndi într-un trecut nu prea îndepărtat. Este edificator în acest sens exemplul cooperativei agricole de producție Călărași, care pe o suprafață de 181 ha vie pe rod, cultivată și întreținută

după tehnologia indicată de stațiune, a obținut peste 16 300 kg struguri la hectar. Reține atenția și faptul că, în ultimii ani, s-au înființat după tehnologii moderne, adevărate complexe cu peste 2 500 ha vie și aproape 2 000 ha livezi de pomi.

Cercetătorii științifici precum doctorii în materie Ion Negrescu, Emil Vlădoianu și Alexandru Tudor sau mai tinerii și la fel de prodigioșii Viorel Țîru, Chiriachița Constantinescu, Marinică Alisa, Măcărău Viorica, Gheorghe Marinică, Vasile Toma, Constantin Spirescu, Truică Dumitru sînt doar cîteva nume luate la întîmplare dintr-o lungă listă de oameni înzestrați cu harul investigației științifice riguroase, cu pasiune și deosebită probitate profesională. Experiențele efectuate de ei cu un mare număr de plante dintre cele mai pretabile demonstrează că pe nisipurile ameliorate se pot obține aceleași producții ca și pe cele mai fertile soluri, ceea ce va avea ca urmare, așa cum a indicat în repetate rînduri tovarășul Nicolae Ceaușescu, dublarea producției agricole, sporirea contribuției unităților din zonă la realizarea fondului de stat.

În fapt, eficiența cercetării are prin aceasta o măsură. În activitatea unei atare instituții mai sînt însă și alți indici de eficiență, dacă vrem să fim riguroși pînă la capăt. De pildă, este de relevat nu doar ca o simplă noutate faptul că, pe baza programului său special de cercetări, colectivul stațiunii, în colaborare cu Centrala industrială de îngrășăminte chimice, a adus o contribuție deosebită la producerea și folosirea îngrășămintelor organo-minerale, la încercarea acestora în producție pe o suprafață de peste 10 000 de hectare, la realizarea unei instalații de mare capacitate pentru aplicarea amoniacului și altor îngrășăminte lichide odată cu administrarea apei de irigație, la stabilirea tehnologiilor optime de fertilizare cu îngrășăminte lichide, precum și la testarea și omologarea a opt noi tipuri de îngrășăminte chimice. Alături și împreună cu Universitatea din Craiova, care asigură specialiști de înaltă calificare pentru domeniile de bază ale agriculturii și care s-a integrat în Programul de cercetări privind cultura plantelor pe nisipuri, Stațiunea centrală de la Dăbuleni — titulara acestui îndrăznet program — a avut și are un rol important în pregătirea oamenilor pentru o agricultură intensivă de tip industrial.

Sîntem acum, într-o zi toridă de început de august, din nou la Călărașii de Dăbuleni, în cîmpurile experimentale ale renumitei stațiuni. Însoțiți de profesorul Petre Baniță, membru corespondent al Academiei de științe agricole și silvice, precum și de cîțiva dintre colaboratorii săi apropiați, trecem în revistă culturile aflate în plină maturitate. E vremea cînd în marile plantații piersicii și vițele de vie își împlinesc fructele acumulînd în ele toate sevele și aromele pămîntului. Am văzut piersice mari cît pumnul, din soiurile Ferhard, Aurora, Flacăra, Cardinal, Moretini ; am admirat merii pitici încărcați de roadă în cultură intensivă și livezile răsfățînd în verdeață și soare Mărul de vară, am văzut lubenițe Baby Sugar și pepeni cantalupi crescuți în vrejurile lor de pe nisipuri ca niște ouă de reptile preistorice ; am gustat din ciorchinii chihlimbarii abia dați în pîrg.

Firește că a fost și aceasta o formă sau un mijloc de a înțelege pe viu cum au devenit lucrurile. Și oricît s-au străduit profesorul și ai săi apropiați colaboratori în expunerile orale din sala de conferințe, în proiecțiile de diafilm, parcă n-am înțeles mai bine ca acum de ce porumbul, de pildă, cultivat aici, produce peste zece și chiar paisprezece mii de kilograme boabe la hectar, de ce hectarul de vie ajunge să dea și 20 de tone de struguri, iar fructele, furajele, îndeosebi lucerna irigată, soia și legumele să găsească în nisipurile ameliorate, lucrate după cele mai noi prescripții ale științei, condiții dintre cele mai propice pentru producții record.

Cercetătorii stațiunii ne-au vorbit cu pasiune despre preocupările și frămîntările lor. Treaba aceasta au făcut-o și tînăra cercetătoare Chiriachița Constantinescu, cea care lucrează cu multă dăruire în Casa de vegetație, și Dumitru Pretorian de la cultura porumbului și sorgului, și Gheorghe Marinca, șeful laboratorului de irigații sau... omul care aduce ploaia, și doctorandul Emil Vlădoianu, creatorul soiurilor noi de vinuri Roz de Oltenia, Alb de Bechet și Roșu de Dăbuleni, și profesorul-conducător al stațiunii care, după nouă ani de cercetări, a definitivat tehnologiile și a recomandat producției unităților din zonele nisipoase patru soiuri de viță roditoare, foarte pretabile : Saint-Emilion, Sangioveze, Muscat Perla de Csaba și Afuz-Ali. Într-o perspectivă apropiată — după cîte ne-au mărturisit — își propun să asigure tehnologiile celor mai pretabile soiuri pentru a se obține pe nisipuri, mai întîi în cîmpurile de cercetare, producții record la hectar. Începînd din acest an, la pomii fructiferi și vița-de-vie cultivate pe nisipuri se folosește pentru prima oară în țară izotopul stabil N15 în experiențele de stabilire a nutriției, iar în colaborare cu o firmă externă (Plasto-Gvat din Israel) s-au demarat promițătoare cercetări privind irigarea pomilor fructiferi prin metoda picurării, experimentînd diferite tipuri de picurătoare.

Trebuie recunoscut, deci, că țința micului detașament de entuziaști cercetători ai stațiunii centrale din Dăbuleni, stațiune cu centre experimentale răspîndite în mai toate zonele nisipoase ale țării, cu relații de strînsă colaborare cu peste 80 de instituții similare de pe mapamond, este destul de ambițioasă.

Abia acum, iată, după ce am străbătut în lung și-n lat cîmpurile încărcate de rod din Călărașii Dăbulenilor, după ce am gustat din dărniciile aromate, mustind de sevă ale nisipurilor acestora de aur și, în sfîrșit, după ce i-am cunoscut cît de cît pe acești minunați truditori pe tărîmul științei, abia acum — repet — îmi dau perfect seama că încercarea de la început de a spune în cîteva cuvinte totul despre renumita comună din sudul nisipos doljean a eșuat. Un singur lucru, mi se pare, am înțeles și eu ceva mai bine, și anume cum a fost posibil să se săvîrșească aici un miracol. Și de ce Robert McNamara, președintele Băncii Internaționale pentru Reconstrucție și Dezvoltare, nota entuziasmat în cartea de onoare a stațiunii, la 21 septembrie 1979, cu prilejul vizitei sale la Dăbuleni : „Aveți toate motivele să fiți mîndri de o realizare extraordinară — crearea unui paradis dintr-un deșert"...

Pe planeta noastră există — spun experții statisticieni — peste două miliarde hectare de nisipuri neproductive. Mă gîndesc ce-ar fi dacă omenirea ar cheltui mai puțin pentru înarmare, pentru propria-i distrugere, și ar investi măcar o parte din colosalele sume refuzate zeului Marte pentru transformarea deșerturilor și a celorlalte pămînturi aride în grădini roditoare ? !

Armele ar rămîne atunci simple piese de muzeu, așa cum au rămas dunele de nisipuri în Muzeul în situ al Dăbulenilor.

Pe Terra oamenii ar fi, sigur, mai fericiți, mai oameni.

Copiii lumii ar avea mai multă pîine. Și n-ar mai muri de foame !

MIHAI STĂNESCU

Și acesta este paradisul creat de mîna omului

Fotografii de MARIUS DUMITRESCU

Invenții pe vatra producției

Vată minerală de trei ori mai ieftină

Acum doi ani și jumătate, la Hunedoara, la capătul unei documentări de două zile încheiate, timp în care am bătut la pas aproape tot uriașul Grup de Laminoare din cadrul combinatului siderurgic, nu mică mi-a fost surpriza cînd inginerul Silviu Samoilescu, pe atunci directorul grupului, avea să-mi spună cu o voce șoptită, parcă de taină, că un colectiv de ingineri, maiștri și muncitori s-au hotărît să construiască, prin autodotare, un laminor de bile. Nu o instalație oarecare, nu o adaptare la un strung sau la o raboteză, ci un laminor de bile, adică un fel de mică uzină. Și nu prin investiții, nici printr-un proiect de execuție, ci prin autodotare. „Inclus în fluxul tehnologic al altor citorva laminoare care, prin metalul rămas la debitare, îi ofereau materia primă pentru bile, niște bile speciale, pentru morile de ciment, viitorul nostru laminor, îmi spunea cu aceeași voce șoptită inginerul Samoilescu, poate fi considerat o invenție, întrucît conține, desigur, o soluție originală. Nu, încă n-am înaintat documentația către Oficiul de Stat pentru Invenții și Mărci, dar peste aproximativ trei-patru luni vom face și acest lucru. Pînă una alta, important este ca laminorul să intre în probe, să-l calibrăm și să reintroducă în marele circuit al producției o importantă cantitate de metal care, altfel, ar fi luat din nou drumul oțelăriilor". De ce vorbea inginerul Samoilescu cu un glas scăzut ?! Pentru că, după părerea sa, atunci cînd construcția noului laminor abia începuse să se contureze încă nu se putea scrie despre așa ceva. Și totuși, fără să încălcăm cu nimic prevederile legii, adică fără a intra în amănunte tehnice, am scris, peste numai cîteva zile, un articol despre temeritatea celor ce s-au încumetat să-și facă un cadou mai ciudat, adică un laminor. Intrat în probe și omologat, laminorul de bile avea să fie încununat, ceva mai tîrziu, cu un brevet de invenție.

Și iată-mă din nou la Hunedoara, în fața unei alte idei, întrucîtva asemănătoare cu cea a laminorului, idee care se va materializa, fără doar și poate, nu numai ca o invenție, ci și ca o instalație cu o tehnologie originală de obținere a vatei minerale din zgura de furnal. Autorii proiectului : privind noua instalație și tehnologie, inginerii Ștefan Cornea, Gabriel Herban și Aurelian Petru. Primul dintre ei, director al Centrului de cercetări și proiectări metalurgice din cadrul combinatului hunedorean. Ceilalți doi, ingineri proiectanți ai aceluiași centru. Despre proiect, doar cîteva date : va produce 30 000 tone vată minerală pe an, cifră care aproape că dublează actuala producție de acest gen din întreaga țară ; noutatea instalației și a tehnologiei constă în aceea că preia materia primă, zgura de furnal, sub formă lichidă, adică evită două din operațiile procedeului clasic, cum ar fi cea de mărunțire și de retopire a zgurei, operații care erau mari consumatoare de energie. Deci, cu un consum energetic de trei ori mai mic, soluția celor trei ingineri hunedoreni va dubla producția de vată minerală sau, cum i se mai spune, vată de sticlă, introducînd în circuitul economic un material care nu avea altă destinație decît depozitarea lui la capătul haldei numărul 44, acel deal aflat la intrarea în Hunedoara, în fața Grupului de Laminoare, deal care noaptea se împurpura de văpaia zgurii vărsate din uriașele oale sosite de la furnal.

E-adevărat, acel fantastic spectacol nocturn cu care hunedorenii aproape că s-au obișnuit, dar care încă îi mai fascinează pe toți nou-veniții la Hunedoara, se va rări într-o bună măsură, întrucît oalele cu zgură incandescentă nu se vor mai răsturna de pe promontoriul haldei 44, ci se vor deșerta la liniile viitoarei instalații a cărei hală va începe să se ridice în aceste zile. Cu alte cuvinte un spectacol nocturn diminuat, dar o substanțială creștere a producției de vată minerală și o importantă reducere a consumului de energie electrică.

Există, cum spuneam, o oarecare asemănare între laminorul de bile și instalația de obținere a vatei minerale din zgura de furnal, în sensul că, iată, nu putem intra, deocamdată, în amănunte de ordin tehnic, motiv pentru care unul din cei trei autori ai soluției, mai exact spus inginerul Ștefan Cornea, ne-a invitat să revenim peste aproximativ trei-patru luni, cînd, după aprecierea sa, dată fiind încrederea cu care proiectul a fost îmbrățișat de către forurile de resort, vom putea consemna traducerea în fapt a unei noi invenții născute la flacăra fierbinte și tot mai puternică a Hunedoarei, această adevărată universitate a siderurgiei românești. Bineînțeles că vom reveni.

Recuperare de 60 milioane lei pe an

Maistrul mecanic Marin Neacșu este, ca meserias, o fire iscoditoare. Venit prin transfer la Întreprinderea „Miraj" și încadrat în atelierul mecanic a constatat că, la linia de umplere a tuburilor de spray cu diverse substanțe, se întîmplă un anume lucru : în timpul umplerii, unele tuburi cedează, mai exact spus se sparg valvele, adică supapele de eliminare a conținutului.

„Eu, de felul meu, mărturisește maistrul Marin Neacșu, sînt un om căruia nu-i place să vadă cum se pierde un bun oarecare, fie el și un simplu tub de spray. M-am uitat cu jale, ca să zic așa, la cele cîteva tuburi care urmau să fie trimise la retopire. Am auzit apoi că aluminiul din care sînt făcute este un material special, adus din import. Mi-a intrat în cap ideea că valvele acelor tuburi pot fi înlocuite, dar s-au găsit destui care să-mi spună că așa ceva nu se poate. În general nu mă prea impac eu cu o astfel de formulă. Cum, adică, nu se poate ?! Și dacă ar fi fost vorba doar de cele cîteva sute de tuburi care cad la linie, nu m-aș fi ambiționat să demonstrez că totuși valvele se pot înlocui. Cu adevărat și adevărat problema a început să mă frămînte abia în clipa cînd, aruncîndu-mi ochii pe indicațiile de întrebuințare scrise pe orice tub de spray, am văzut că, după folosință, tuburile se aruncă. Ei bine, la noi, la „Miraj" se umplu cam 1 milion de tuburi pe an. Aceste tuburi, mi-am spus, trebuie neapărat recuperate și reintroduse în circuit. Trebuia deci făcut un dispozitiv de extragere a valvelor vechi, fie că erau deteriorate sau nu, în vederea montării altor valve. Operația respectivă trebuia să fie foarte fin executată, astfel încît să nu se spargă buza tubului. Am muncit, după orele de program, trei sau patru luni. Pot spune că o înțelegere și un sprijin total mi-au acordat atît tovarășa directoare Rozalia Speteanu, cît și inginerii Stanca Cizmaru, Mioara Petrescu și Radu Bogdan. Rodul unei munci începute cam prin luna decembrie a anului trecut și încheiată în luna martie a acestui an poate fi văzut oricînd și de către oricine, în atelierul mecanic, în stare de perfectă funcționare. Se numește dispozitiv pentru desertizarea N folosit la extragerea valvelor și umplerea dozelor în care au fost înglobate produse cosmetice, cosmetice auto și produse chimico-casnice.

Sigur, titlul dispozitivului e cam lung și cam încurcat, dar din spusele de pînă acum ale maistrului Marin Neacșu se subînțelege menirea pentru care a fost conceput. Că respectivul dispozitiv nu este întîlnit în literatura de specialitate, că el va fi sau nu declarat ca invenție, asta este o treabă care se va lămuri cu timpul. Să facem, deocamdată, o simplă evaluare a acestui dispozitiv și să reamintim faptul că la „Miraj" se umplu, anual, aproximativ 1 milion de tuburi. Ei bine, față de cele 8 milioane de tuburi umplute la „Nivea", să recunoaștem că „Mirajul" este încă în urmă, iar amîndouă la un loc, față de cele 23 de milioane de tuburi umplute anual la „Farmec", reprezintă cam o treime. Ar reieși, după o simplă socoteală, că anual se aruncă la gunoi aproximativ 32 milioane de tuburi fabricate și umplute în țară, acestora adăugîndu-li-se un însemnat număr de alte tuburi de proveniență străină. Ne aflăm, cu alte cuvinte, în fața unei pierderi de aproximativ 60 milioane lei pe an, pierdere pe care, iată, dispozitivul maistrului Marin Neacșu o poate evita.

„Într-adevăr, ne-a declarat inginera Mioara Petrescu, șefa compartimentului de investiții din cadrul Întreprinderii „Miraj", dispozitivul maistrului Neacșu poate extrage valvele, fără să deterioreze tubul, și astfel tubul poate fi reîncărcat, adică refolosit, după ce i se montează, desigur, un nou sistem de acționare. Mai mult decît atît, dispozitivul poate refolosi orice tub, de orice mărime. Problema numărul unu, după părerea mea, este cea a colectării tuburilor de la populație, colectare pe care o pot efectua atît unitățile comerciale care desfac aceste produse, precum și centrele I.C.V.A. O a doua problemă ar fi cea a multiplicării dispozitivului aflat la ora actuală în unicat".

Nu știm cît de complicată sau cît de simplă va fi înjghebarea unui sistem de preluare de la populație a tuburilor de spray consumate, după cum nu știm nici cît de ușor sau dificil se va lua măsura multiplicării și extinderii dispozitivului. Cert este că ambele probleme se cer a fi rezolvate cu maximum de urgență, iar această concluzie nu ne aparține doar nouă, ci ea a fost formulată și de maistrul Traian Maicu, șeful compartimentului de desfacere de la „Nivea", maistru care, aflînd că la „Miraj" există un astfel de dispozitiv, ne-a declarat textual : „Sîntem supărați pe colegii de la „Miraj" că nu ne dau și nouă un astfel de dispozitiv cu care am realiza, fără doar și poate, însemnate economii, economii pentru unitatea noastră, economii pentru țară. Îmi numai cîteva cuvinte, așteptăm cu nerăbdare acest dispozitiv."

În ceea ce ne privește sîntem gata să consemnăm, la timpul potrivit, că dispozitivul maistrului Neacșu poate fi întîlnit în cele trei mari întreprinderi de cosmetice din țară și că sistemul de preluare a tuburilor de la populație a intrat în acțiune.

VICTOR NIȚĂ

Ochii sufletelor noastre

„Mă numesc VEGA LAURA ELENA, născută în com. Blidari-Gobești, județul Vîlcea, la data de 12 aprilie 1950, actualmente cu domiciliul stabil în municipiul Rm. Vîlcea, bloc N. 1, scara...“

...Astfel începe scrisoarea unui om ; a unei femei ; a unei mame, cu care viața — pentru marea noastră majoritate, prilej de încîntare, sau de luptă cinstită cu greul — a fost cumplit de crudă, atingînd nemernicia.

Cea mai mică fiind dintre șapte frați, născuți într-o familie dezbinată, Elena Vega a simțit părăsirea încă din momentul în care **ochii ei au început a înțelege lumea.** Pînă pe la cinci ani a dormit pur și simplu pe cîmp (îmi povestește cum auzea pîrîul șcurgîndu-i-se pe lîngă cap, cum privea cerul sau adulmeca mirosul ierbii). În urma unei poliomielite cu complicații contractate la vîrsta de șapte ani rămîne parțial paralizată. Pînă la 10 ani stă prin spitale. Prin eforturi supraomenești termină cinci clase în comuna natală, apoi urmează cursurile Căminului de copii infirmi din Craiova, după care este repartizată la Liceul economic special din orașul Sebeș-Alba (despre care îmi vorbește cu o nostalgie, căldură și recunoștință nemaipomenite). În această perioadă suferă 8 (opt !) intervenții chirurgicale, starea sănătății sale se îmbunătățește intrucîtva, în schimb își pierde parțial vederea : toate tezele le dă **verbal,** avînd fața acoperită cu o pînză, întrucît nu putea suporta lumina. În anul patru își recapătă întrucîtva vederea. Termină cu succes liceul, își dă bacalaureatul, și... învață alfabetul „Braille“ (este și acum, dealtfel, membră a asociației nevăzătorilor și corespondentă a revistei asociației).

După absolvirea liceului (avea 20 de ani) și pînă la repartizarea într-un loc de muncă a întîmpinat multe greutăți („Noi nu avem nevoie de jumătăți de oameni !“ — i-a aruncat odată, în față, un director). S-a găsit totuși cineva care să o încadreze pe un post corespunzător : inspector comercial de stat în cadrul Consiliului popular al județului Vîlcea (după ce lucrase la o seră de flori ca muncitoare necalificată, „la sapă cu o mînă“ — precizez, jumătatea stîngă a corpului fiindu-i parțial paralizată).

Urmează o nouă internare în spital și, în chiar timpul acestei spitalizări, mai exact în 1977, primește două lovituri extrem de grele. Prima, la ieșirea din spital, găsește postul ocupat, în locul lui oferindu-i-se un altul, **de statistician,** în cadrul aceluiași consiliu. Iar cea de-a doua, poate mai cumplită : locuința goală, soțul părăsind-o și lăsîndu-i o singură avere, copilul, fetița Simona, care astăzi are cinci ani și jumătate.

...În 1977, Elena Vega purta ochelari cu 12 dioptrii. Acum, deci numai după doi ani și ceva, ele s-au dublat : poartă **24 dioptrii.** Din cauza faptului că, statisticiană fiind, lucrează numai cu cifre. Pentru a putea citi își apropie chipul de hîrtie la trei, patru centimetri... În acești doi ani a schimbat peste 30 de perechi de ochelari ! După orele de serviciu, ajunge acasă frîntă, **nu mai vede,** Simona îi pune pe pleoape comprese cu ceai de mușețel, de la o vîrstă la care alți copii se joacă ea și-a luat în serios rolul (trist, dar adevărat) de **îngrijitoare a propriei sale mame !**

Ochii ! Ochii au rămas astăzi, pentru Elena Vega, principala sursă de îngrijorare. Sufletul ei bîntuit de atîtea necazuri a rămas curat, nimic și nimeni nu i-a putut înfrînge încrederea în oameni, în frumos și în viață mai ales (deși, repet, cu ea viața s-a purtat așa cum am văzut aici foarte pe scurt). Dovadă versurile pe care le scrie, pe care le publică — versuri tonice, pline de optimism, de sensibilitate — pictura pe care o practică, felul în care își crește copilul. Dar atît — ochii ! Mai exact pericolul orbirii definitive, pericol cu care **nu se mai poate bate,** căci nu are cum ! Acest pericol cumplit, oribil, care poate fi înlăturat numai de către semenii ei, de către oameni **cu suflet.**

Femeia s-a adresat cu memoriul la diverse organe și instituții, a fost în audiențe dar dincolo de compasiunea de moment n-a urmat nimic. La urma urmei, despre ce ar fi vorba ? Despre o schimbare a locului de muncă, despre trecerea ei pe un post în care să-și poată proteja vederea. Pentru că se poate : la una dintre instituțiile de creație din Rm. Vîlcea, la „Casa de copii orfani“ de aici, ca bibliotecară de pildă, instituție care se află la numai cîteva sute de metri de domiciliul ei și în apropierea căminului unde își duce fetița zilnic — aceasta din urmă ținîndu-i loc mamei dealtfel și de însoțitor pe stradă !... Într-un fel, și Elena Vega a fost o orfană...

Se pot găsi variante, de pildă transferarea ei pe un post corespunzător studiilor, sau chiar de educatoare (**„dînd examen-diferență cerut de Ministerul Educației și Învățămîntului, pentru care îmi iau acest angajament“**), sîntem convinși că se vor găsi **suflete** care să ajute **ochii,** sănătatea acestei femei, implicit existența unui copil cum este Simona.

SIMONA VEGA, sau un fel de „mamă a mămicii sale“ din anumite puncte de vedere, sau : copilul despre care un anume **J.I.,** lăcătuș mecanic în cadrul Combinatului de produse sodice — Govora, **nu mai vrea să știe nimic !...**

În ultimă instanță chiar reintoarcerea pe postul inițial avut în cadrul consiliului popular, deși nu aceasta ar fi formula cea mai eficientă în situația de față.

Rămînem așadar în așteptarea soluționării cazului Elcnei Vega, soluționare care pentru ea — este bine să o precizăm din capul locului — nu înseamnă nicidecum milă, ci sprijin. Pentru ceea ce merită ea de fapt.

HORIA PĂTRAȘCU

N. R. — La închiderea acestui număr și la rugămintea redacției noastre, șeful catedrei de oftalmologie din I.M.F., profesorul dr. Mircea Olleanu, ne-a acordat sprijinul — ca în nenumărate rînduri, dealtfel — luînd-o sub propria observație pe Elena Vega. Un gest profund uman și de înaltă calitate civică, pentru care îi mulțumim și pe această cale.

Un exemplu strălucit de artă și de știință a vieții

Teatrul nescris din comuna Șanț

În mulțimea miilor de sate românești, numele satului Șanț din județul Bistrița-Năsăud este cunoscut, în țară și chiar dincolo de marginile țării, prin faima pe care i-au creat-o, de patruzeci și cinci de ani încoace, ctitiva inimoși și talentați localnici, descoperitori și animatori ai unei originale formule de artă, **teatrul nescris,** a cărei primă scînteie de viață a strălucit în vara anului '935, cînd echipa de cercetare sociologică condusă de savantul Dimitrie Gusti a poposit în acest sat pierdut în împărăția pădurilor de brad ale munților Rodnei, la poalele Înăului. „Deși se subintitulase cîndva Trupa veselă — scria mai tîrziu unul dintre cei ce fuseseră martori ai apariției acestei originale inițiative culturale, profesorul Aurel Bota — echipa de teatru nescris n-a improvizat niciodată spectacole de bîlci. Obiectivul ei fundamental a fost unul moralizator. Ea ridiculizează, comportări cu consecințe grave pentru colectivitate, pentru conviețuirea socială a colectivității sătești, ceea ce semnifică, într-un caz ca și în celălalt, permanenta ofensivă morală“.

De curînd, un învățător din acest sat, pe nume Dumitru Munteanu, a încheiat o lucrare dedicată acestei formule teatrale ce s-a afirmat încă de la început ca o forță de prim ordin în procesul de formare a conștiinței sociale a comunității sătești, drept un eficient instrument educativ, capabil să contribuie din plin la îmbunătățirea stării morale și spirituale a satului, dovedind în același timp că, luîndu-și foarte în serios rolul, țăranii-actori au pornit cu încredere pe drumul lung al afirmării, prezentînd spectacole de înaltă ținută artistică, punînd în luminile scenei talente adevărate, transformînd cu timpul „glumele“ de început în reprezentații dramatice serioase, cu o puternică încărcătură etică și civică. „Practicînd teatrul din pură pasiune, dezinteresați — scrie învățătorul-cronicar Dumitru Munteanu — țăranii-actori nu s-au dat în lături de la nici un efort pentru a realiza minunatele spectacole atît de mult gustate de spectatorii-săteni nu numai din Șanț dar și din comunele învecinate Maieru, Rodna, Nepos, Ilva. După o săptămînă de efort fizic, de cosit, de prășit, de secerat, membrii formației coborau de pe dealurile satului grăbindu-se către locuința celui ce-a fost și-a rămas pînă azi, la cei 83 de ani ai săi, sufletul acestui strălucit exemplu de creație artistică și morală : Constantin Iugan. Și atunci cînd replicile spumoase și pline de haz și tîlc izbucneau, toate greutățile și necazurile de peste săptămînă erau date uitării. Iar repetițiile durau pînă noaptea tîrziu, limpezindu-le oamenilor gîndurile și aprinzîndu-le privirile de flacăra curată a puterii și frumuseții artei. Pasiunea aceasta a membrilor echipei nu trebuie să mire pe nimeni. Erau oameni harnici, iubitori de lumină și progres, care știau că orice este de făcut trebuie să faci bine și cu dragoste, oameni aplecați cu mintea și inima spre binele obștii“.

Mai tîrziu, odată cu trecerea anilor, echipa se regenerează, primește în rîndurile sale alți săteni dotați, consolidîndu-și prestigiul, obținînd remarcabile succese la numeroase dintre festivalurile și concursurile interjudețene și naționale la care participă. Ea obține consacrarea, prin premiile și distincțiile dobîndite, ca forță de prim ordin în mișcarea teatrală de amatori de la noi din țară. Participînd în cadrul secțiunii de teatru nescris și folcloric — secțiune ce-și datorează existența, de bună seamă, și tradiției originalei formule teatrale din Munții Rodnei — echipa din comuna Șanț obține, la prima ediție, premiul întîi al Festivalului național „Cîntarea României“. În țară, spre satisfacția țăranilor și minerilor actori din această comună, iau naștere mai multe formații de teatru nescris. O merituoasă și lăudabilă inițiativă a Comitetului de cultură și educație socialistă al județului Caraș-Severin se concretizează în organizarea unui Festival al teatrului nescris și folcloric, „Povestea vorbei“. Un capăt de drum ? Mai curînd maturizarea unei idei pe care a avut-o, în vara acelui an '935, Constantin Iugan, țăran din comuna Șanț și împătimit de teatru, mîndru acum de a vedea munca lui de o viață stîrnind admirația și interesul tuturor, consacră teatrul nescris ca valoare statornică a culturii populare românești.

Valoarea și originalitatea, ca formă de viață și artă, a teatrului nescris din comuna Șanț nu mai trebuie dovedite. Dar acestea trebuie, neîndoielnic, cunoscute cît mai exact, cît mai nuanțat, căci „fenomenul“ teatrului nescris — pe care mulți oameni de cultură au ținut să-l descrie și să-l interpreteze — și-a dovedit din plin viabilitatea iar aria lui de răspîndire, după cum am arătat, se află în creștere. Tocmai de aceea întrebăm : nu se dovedește nimeni dispus să ia inițiativa de a publica și difuza o lucrare — precum aceea, de care aminteam, a învățătorului Dumitru Munteanu — o cronică a vieții acestei formule de teatru și în același timp o dezbatere pasionantă a rosturilor și înțelesurilor ei ?

DUMITRU CONSTANTINESCU

„Veniți peste o lună“

Dumitru Vasile și Dumitru Maria din Drumul Taberei nr. 35 A, bloc 803, scara III, parter, apartamentul 87, într-o zi de marți, și-au lăsat el — treburile profesionale, învoindu-se de la serviciu, ea — cei cinci copii, și au venit la ICRAL Giulești. La Întreprinderea de construcții, reparații și administrație locativă a sectorului 6 al Capitalei. Cu o treabă serioasă și foarte presantă pentru ei. În ultimă instanță și pentru viața civică. Fiul Mariei din prima căsătorie, Tănase Gheorghe, s-a eliberat din armată și, lăsat la vatră, s-a întors acasă. E încadrat în muncă, are livret militar, dar nu mai are adresă. Și-a găsit părinții mutați din comuna Naipu, de unde făceau naveta, în apartamentul numit mai sus, repartizat lui Dumitru Vasile de la I.T.B., întreprinderea unde lucrează ca forjor. Părinții au depus toate actele cerute prin reglementările legale, pentru luarea în spațiul lor a bălatului. Le-au depus, după ce mai întîi au venit să se intereseze ce formalități trebuie îndeplinite — la ICRAL, biroul „fond locativ“. Apartamentul are patru camere, există loc și pentru Gheorghe, chiar dacă se vor mai înghesui copiii cei mai mici. Și Gheorghe e copilul lor, ca și un tînăr al orașului, ce nu poate fi lăsat fără supraveghere, fără adăpost, fără climatul familial, să bată străzile Bucureștiului. Pe 17 mai a.c., cînd au depus dosarul, li s-a spus : „Veniți peste o lună ! Atît durează rezolvarea problemei dumneavoastră“. Și li s-a înmînat o hîrtie. Cu un număr și un nume înscrise pe ea. Un colț rupt dintr-o altă hîrtie. Bărbatul a crezut, firește, că e numărul de înregistrare al actelor sale. Cetățeni disciplinați și plini de bună cuviință și cu încredere în Instituțiile publice, au revenit peste o lună. La orele 8,45. Cum programul cu publicul al respectivului birou începe la 12,00, volens-nolens, s-au dus oamenii să piardă vremea prin Cișmigiu. La 12,00 fix, revin. La ghișee, lume multă. Culoarul pentru public, strîmt, incomod, întunecos, fără aer. Oamenii întind hîrtii, bilețele, numere de înregistrare, prin semicercul mic, mititel, prin care abia se zărește ochii funcționarului de dincolo, cu care se poate face astfel greu comunicarea. Mai tuturora li se răspunde aproape invariabil : „Reveniți !“ ; „Mai reveniți !“ Timp de o oră s-a chinuit Dumitru Vasile să afle vreun răspuns în legătură cu petiția sa. Pasat de la un funcționar la altul, i se vorbește peste umăr, cu ton ridicat, nu reușește să afle, măcar, numărul de înregistrare al actelor sale. I se spune iarăși, să vină peste o lună ! Și află cu stupoare, cum aflăm și noi, că ceea ce era înscris pe bilețel constituia numărul de telefon al biroului. Omul începe să se simtă, pe bună dreptate, frustrat în drepturile sale de a fi tratat omenește și cu bună-cuviință, cum îi tratează și el pe funcționarii de la ghișeu și instituția în care se află. Cu respect față de îndatoririle lor profesionale. Femeia, și ea, începe să se supere, presată de timpul pierdut, de timpul care fuge, cu gîndul la copiii lăsați singuri. Aflați acolo incognito, printre cetățeni, dar absolut în interes profesional, intervenim. Ne prezentăm, cu legitimația în mînă, la șefa de birou, funcționara Teodora Ghinea. Ne tratează la fel. Peste umăr, cu priviri ironice pe sub ochelari, și cu vorbe în doi peri. Probabil, în concepția sa, acesta ar trebui să fie comportamentul demn al unui șef. Ca să se impună ! (Oare cei care au promovat-o în funcție, n-au luat în calcul atributul esențial al unui lucrător dintr-o instituție publică : solicitudinea față de cetățenii cărora trebuie să le rezolve problemele ? !) Apelăm, atunci, la secretarul comitetului de partid al întreprinderii, Dumitru Nițescu, funcționar chiar în biroul „fond locativ“. Aflăm că, deși complet, dosarul lui Dumitru Vasile nici nu fusese înaintat Comitetului executiv al Consiliului popular al sectorului 6 care dezbate și soluționează genul de cereri ca a lui Dumitru Vasile. Deci, neglijență, deci, indiferență, deci, lipsă de răspundere... — racile, din păcate, nu prea noi la ICRAL Giulești — cum am mai avut prilejul să constatăm; fiind martori oculari la o zi de audiențe a tovarășului director.

Timpul funcționarului trece, retribuția merge, dar timpul cetățeanului ? Asemenea comportamente afectează însă nu numai timpul. Cu ce stare psihică ar fi plecat, fără intervenția noastră, Vasile Dumitru din str. Constantin Mille cînd el abia era ascultat și privit (piezîș) de după semicercul tăiat în sticlă mată, în timp ce alți cetățeni erau invitați cu condescendență, uneori chiar cu prea mare respect, cu plecăciune, de către funcționari, în biroul pe a cărui ușă scrie **„Intrarea persoanelor străine, oprită !“.** Cu ce sentiment au plecat mulți alții tratați la fel ca el, în timp ce, pentru o mică parte dintre ei, funcționarii îes din birou și, cu aerul **„la dispoziția dumneavoastră“,** le acordă consultații, sfaturi ori le rezolvă problemele „confidențial“, între patru ochi, prin colțuri, pe culoare și pe scări ? ! Aducem la cunoștință aceste aspecte grave din munca lucrătorilor de la ICRAL Giulești, tovarășului director adjunct, Dumitru Cherciu. E de acord cu noi. Dar măsurile ? Dar sancțiunile ? Așteptăm să ni le comunice în scris, ca să nu pierdem și noi timpul pe la ghișee, amînați de la o lună la alta !

GHERGHINA ADAM

Din mica industrie, bunul gospodar face industrie mare

Deviza întreprinderii de producție, prestări servicii și construcții din Cluj-Napoca, „Din mica industrie, bunul gospodar face industrie mare", este o deviză cu acoperire în fapte, așa cum sperăm că va rezulta din cele de mai jos. Despre cîteva din inițiativele ei, care credem că sînt de interes general, despre modul constructiv și prompt în care s-a acționat, în spiritul Directivelor Congresului al XII-lea al P.C.R. și al indicațiilor secretarului general al partidului, vrem să vă vorbim mai departe.

Inginerul Viorel Bran, directorul întreprinderii, ne spune :

— Pentru noi, cei care lucrăm în cooperație, cuvîntarea tovarășului Nicolae Ceaușescu la consfătuirea cu lucrătorii din cooperație din 21—23 iunie 1980 constituie un ghid extrem de important de acțiune. Cu această ocazie am primit sarcini precise privitoare la dezvoltarea micii industrii, la creșterea cantității și calității serviciilor către populație, domenii insuficient valorificate pe plan local, atît ca forță de muncă cît și ca materiale și resurse. Mica industrie are drept rol suplinirea marii industrii care prin profilul ei nu se poate adapta suficient de repede la nevoile populației, nu poate valorifica rapid și integral resursele locale și capacitățile existente. Avantajele și necesitatea micii industrii apar ca evidente dacă ne gîndim că grație ei poate fi folosită la maximum, forța de muncă disponibilă, dispersată pe întregul teritoriu, care altfel ar rămîne nevalorificată. Resursele locale pot fi valorificate fără investiții costisitoare, cu cheltuieli de transport minime. Dar poate cel mai important lucru este revitalizarea unor vechi tradiții meșteșugărești. Dar cum faptele interesează, să vă vorbesc despre cîteva inițiative și realizări. Întreprinderea noastră își desfășoară activitatea în două județe : Cluj și Sălaj. Prin unitățile noastre și prin munca la domiciliu, cooperăm cu industria republicană. În cele două hale de producție de la Așchileu Mare și Mihai Viteazul, unde lucrează 450 femei, realizăm pentru „Clujana" fețe de încălțăminte cu pondere de 80 la sută la export, aparataj electric în condiții calitative de excepție, peste 450 repere și bunuri de consum constînd din articole de uz casnic și gospodăresc, jucării, articole de artizanat din lemn, textile și ceramică, bunuri de consum pentru fondul pieței. Pentru Ministerul Sănătății producem **unicate** ca „Romodent" și „Melot", iar pentru automobilele românești — siguranțe fuzibile și șimeringuri. Noi, cei care lucrăm în sectorul cooperatist, trebuie să ne mărim și diversificăm aria preocupărilor, **să ne facem tot mai utili, să simțim pulsul pieței.** Prestările de servicii către populație dorim să le extindem. Deocamdată executăm reparații auto, vulcanizare, mobilier atît pentru populație cît și pentru întreprinderile de stat — oglinzi, articole de sticlărie. Deoarece în județele Cluj și Sălaj nu există posibilitatea reșapării anvelopelor, am făcut demersuri să preluăm noi această problemă, să fim dotați cu utilajele necesare. Dorim să ne mărim aria cooperării cu întreprinderile din industria republicană. Avem încă rezerve și posibilități de organizare prin autodotare. În cele două județe în care activăm, oameni care pot și vor să muncească sînt încă destui. Ne căutăm colaboratorii prin diverse mijloace. **Ar fi bine să existe o posibilitate mai rapidă și mai organizată de cunoaștere a necesităților industriei republicane.** Ne vom strădui să dăm numai produse de calitate.

O altă importantă activitate a întreprinderii se desfășoară în sectorul construcții-montaj. Pe șeful șantierului de construcții-montaj, inginerul Cornel Pîrău, îl găsim la baza Baciu. Apele care au inundat deunăzi incinta bazei s-au retras și oamenii pot lucra acum din plin. Îl rugăm să ne spună cîteva cuvinte despre activitatea șantierului și noutățile de ultimă oră.

— La nici o săptămînă după consfătuirea cu lucrătorii din cooperație s-au înființat în șantierul nostru șapte noi secții de producție. Putem spune că în ultimul timp cooperația, mica industrie au luat un adevărat avînt. Este firesc cînd ne gîndim ce surse latente au stat pînă de curînd nefolosite. **Nu trebuie să ne imaginăm că o unitate de construcții-montaj care lucrează în domeniul cooperației folosește metode învechite, neproductive. Mai sînt constructori care cred că în cooperație poți să construiești un complex sătesc cu două sau trei nivele numai cu roaba, mistria sau cangeocul. Sîntem obligați și aici să gîndim cu capetele noastre și la nivelul la care s-a ajuns astăzi în țara noastră și, de ce nu ?, și peste hotare.** Introducerea metodelor de construcție înaintate o considerăm drept o obligație cetățenească și profesională. Complexele sătești de două și trei nivele de la Petrești de Jos, Săndulești și Iara au fost construite pe soluție **prefabricată.** Nu înțelegem prin asta consum de ciment, ci inventivitate tehnică. Pentru realizarea unor obiective cu un preț de cost cît mai scăzut folosim materialele locale, adoptăm soluții de prelucrare specifice locului, elaborăm proiecte. Aici, la baza Baciu, prin mijloace locale și autodotare, în curînd vom pune în funcțiune o stație de betoane, o stație de microproducție industrială și vom putea livra populației subansamble de care are nevoie. În comuna Poiana Blenchii avem deja o echipă care livrează prefabricate populației : tuburi de beton, dale, stîlpi pentru clădiri. Exploatăm pentru noi, pentru populație și pentru industria republicană cariere de balast locale. De curînd am înființat un atelier de tîmplărie care execută binale, mobilă de bucătărie la comandă și mobilier industrial. Este nevoie de noi ! Simțim aceasta și căutăm să ne extindem. Tot anul acesta am eliberat spații de depozitare pe care le-am transformat în spații de producție. Nu avem o dotare din cele mai moderne, dar dacă există inițiativă, dorință de muncă și pricepere se pot face multe. Din capete de bușteni executăm articole de uz casnic pe care le exportăm. Tot din capete de bușteni, o mică unitate de-a noastră execută tălpi pentru saboți solicitate de industria de încălțăminte. Posibilitățile locale sînt încă departe de a fi epuizate și cînd te bazezi pe inițiativa muncitorului, pe experiența lui, nu te poți îndoi de succes. Nu ne putem permite să lucrăm în gol, sîntem obligați să facem numai lucruri ieftine, bune, de care este nevoie imediată, și care se cer pe piață. În încheiere, vreau să spun că sîntem bine organizați, în curînd vom fi și mai bine, și în măsură să satisfacem prompt nevoile populației.

Întreprinderea de care vorbim, cu sediul la Cluj-Napoca, nu este mare. Să nu uităm totuși că își desfășoară activitatea pe suprafața a două județe, ceea ce ridică probleme destul de complicate de coordonare și control. Așa cum a înțeles să-și organizeze activitatea, să folosească resursele și inițiativele locale, să transforme în practică într-un timp foarte scurt indicațiile organelor de partid și de stat, este o întreprindere rentabilă și necesară. Meritul ei, și despre asta scriem acum aici, este că **singură** s-a făcut rentabilă și necesară.

OPREA GEORGESCU

O moară cere ajutor!

— Stăm de mai bine de jumătate de oră de vorbă și nici măcar nu ne cunoaștem. Ne-ați povestit o mulțime de lucruri interesante pe care am dori să le recapitulăm ca să le putem nota. Dar, pînă una alta, să facem cunoștință.

— Mă numesc Gheorghe Florea și sînt secretarul adjunct al Comitetului comunal de partid din Uileacul de Beiuș — județul Bihor.

— El, și care-i baiul, tovarășe Gheorghe Florea?

— De ani de zile ne nemulțumește destinul morii din comuna noastră, o construcție foarte modernă, utilată cu piese de bună calitate, care și la ora actuală sînt în stare de funcționare, dar care este aproape părăsită. Am fost, chiar și eu personal, peste tot — pînă și în Capitală — ca să cerem ca moara să reintre în drepturile ei. Dar peste tot ne-am izbit de birocratism, și de ce să n-o spunem, de o rea-voință.

— Stați puțin. Haideți s-o luăm mai pe îndelete. Deci, pe teritoriul comunei Uileacul de Beiuș funcționează, sau mai bine spus, a funcționat, o moară care la ora actuală este părăsită. Așa-i?

— Da. Cu patruzeci și cinci de ani în urmă, mai precis în anul 1934, s-a construit moara. Pînă la construcția propriu-zisă s-a construit un canal de beton derivat din Crișul Negru — canal numit, cum era și firesc, canalul morii. Datorită acestui lucru forța de acționare hidraulică este de peste 250 de cal-putere. Pentru ca să existe un debit constant de apă în tot timpul, în amonte s-a construit și un mic baraj de beton, care are rolul de a asigura un debit constant de apă. Turbina este în perfectă stare de funcționare și ca un element concludent vă pot spune că ea consumă în 24 de ore doar doi litri de ulei de cea mai proastă calitate. Moara propriu-zisă are cinci valțuri și patru pietre putînd să producă întreaga gamă de produse începînd cu făină de grîu, mălai, griș, și terminînd cu producerea uleiului de floarea-soarelui și de dovleac. Și fiindcă tot sîntem la acest capitol, în anul 1979 moara, prin prestările pentru populație, a măcinat doar 110 tone de cereale, în timp ce cu cîțiva ani în urmă doar într-o singură lună măcina șaizeci de tone.

— Dar care-i capacitatea maximă de funcționare?

— Poate n-o să mă credeți, dar moara ar putea măcina 30 000 de tone într-o zi. Pe lîngă toate acestea, turbina pînă nu demult furniza energie electrică pentru întreaga comună. Nu demult, și asta se poate vedea, racordul a fost tăiat și moara, dintr-un furnizor de energie electrică, a devenit un mare consumator — fiindcă atunci cînd macină ea consumă energie. Dacă turbina ar fi pusă să producă numai curent electric, adică s-ar renunța la statutul de moară, prin montarea unui dinam de 110 kW, s-ar putea produce curent pentru întreaga comună cît și pentru cele patru sate apropiate și totodată s-ar mai putea da curent și sistemului național. Vă dați seama că investiția există, trebuie doar o mînă de gospodar care să înțeleagă toate acestea și totodată să ne ajute. Dar, cum v-am mai spus, de peste douăzeci de ani nimeni nu s-a mai interesat de soarta ei. Dacă cu ani în urmă moara deservea necesitățile întregii depresiuni a Beiușului, acum doar localnicii, din cînd în cînd, mai vin să macine la ea. Și uitam să vă spun. Ea, pe lîngă toate acestea, ar putea să deservească cu nutrețuri combinate o mare creșcătorie de animale. Și ca o culme a ironiei, nu demult s-a construit la Orșofel, nu departe de noi, o moară care a costat ca investiție peste 10 milioane de lei, în timp ce tot pe cursul Crișului Negru, la Ginta, o altă moară este părăsită. Pot să vă mai spun ceva?

— Vă rog.

— În jurul morii au fost construite dormitoare, pentru cei care vin la moară, și băi. În momentul de față, toate aceste clădiri anexe au ajuns o ruină.

— Observ că sînteți foarte documentat.

— Cum să nu. De ani de zile, legat de destinul morii, se întocmesc tot felul de studii-proiecte și devize legate de eficiența economică. Dar toate acestea rămîn doar pe hîrtie.

Am fost și noi la moară. O clădire încă în toată splendoarea domină întregul decor. Am aflat că la ora actuală este deservită doar de trei oameni, față de aproape douăzeci cîți erau cu ani în urmă. În interior o curățenie perfectă și cu un ușor miros de făină îți amintește că totuși ne aflăm într-o moară. În rest multă liniște și o tristețe a utilajelor care macină în gol timpul.

SORIN POSTOLACHE

Oamenii apreciază eforturile, dar ar dori să beneficieze de rezultate!

Dintr-o scrisoare trimisă redacției noastre și semnată de **Bilan Gheorghe, Vasile Olteanu, Petru Sandu, Neculai Breabăn, Vasile Grecu, Mihai Livinițchi și Ion Trișcă,** locatari ai blocului 162, scara B, strada Cuza Vodă din Vaslui, reproducem : „Blocul nostru a fost puternic afectat la cutremurul din 1977. Facem precizarea că este un bloc cu apartamente proprietate personală. Stim că pentru reconsolidarea blocului nostru Administrația asigurărilor de stat — Vaslui, adică A.D.A.S.-ul, a plătit suma necesară încă de la bun început. Dar în afara cîtorva lucrări lăsate baltă, nu s-a făcut nimic. Ne-am adresat de nenumărate ori organelor județene, ni s-a promis că se vor lua măsuri, dar încă nu s-a făcut nimic. În luna iunie a anului trecut au venit cîțiva constructori de la I.J.C.M.-Vaslui și au spart pereții pe interior, apoi în diverse locuri i-au găurit. Toată treaba asta a fost făcută în doar două săptămîni, apoi munca a încetat brusc. Nu știm din ce cauză. De atunci și pînă la ora actuală nu s-a mai făcut nimic. Deși condițiile de locuit sînt neprielnice, întrucît din cauza găurilor din pereți este un permanent curent, încît mulți dintre copiii noștri s-au îmbolnăvit, noi locuim totuși în aceste apartamente și așteptăm doar-doar se va îndura cineva să analizeze și situația noastră. Vă rugăm din suflet, în numele copiilor noștri, să ne ajutați.

Bineînțeles că ne-am deplasat la fața locului unde am constatat rapid și fără nici o problemă că oamenii aveau dreptate, că pereții apartamentelor erau decopertați și găuriți mai rău decît o felie de svalter și că în acele apartamente bătea un curent de nesuportat.

Dar, pînă una-alta, să reproducem și ultima parte a Deciziei numărul 564 emisă de Comitetul Executiv al Consiliului popular al județului Vaslui : „Se aprobă capacitățile și indicatorii valorici ai lucrării (este vorba de lucrarea de consolidare a blocului 162 din strada Cuza Vodă, Vaslui, completăm noi) în valoare de 122 000 lei, care se va realiza cu fonduri ale A.D.A.S. — Vaslui. Lucrarea se va executa corelat cu fondurile alocate de A.D.A.S. — Vaslui, **avînd ca termen de punere în funcțiune 4 martie 1979** (sublinierea noastră). Cu aducerea la îndeplinire a prezentei decizii se însărcinează Oficiul județean pentru construirea și vînzarea de locuințe. Întreprinderea județeană de construcții-montaj și Biroul executiv al Consiliului popular al orașului Vaslui".

Față de acest text, să facem precizarea că decizia este datată la 16 octombrie 1978, adică la peste un an și jumătate de la tristul eveniment din martie 1977, fapt care ne arată limpede și clar că pînă și luarea deciziei a apucat-o pe drumul unor nejustificate și nepermise tărăgănări. Dar, mai mult decît atît, în textul deciziei am făcut o anume subliniere. De ce ? Pentru că, spune decizia, termenul de punere în funcțiune a lucrării trebuia să fie 4 martie 1979. În realitate, după constatările noastre și mărturisirile locatarilor, ba chiar și ale constructorului, lucrarea avea să înceapă abia în iunie 1979, adică la o dată cînd ea trebuia să fie terminată de trei-patru luni.

Așadar, să recapitulăm : din martie 1977, și pînă în octombrie 1978, s-a constatat că blocul a fost avariat de cutremur și s-a luat o decizie ; din octombrie 1978 și pînă în iunie 1979 s-a întocmit proiectul de refacere a structurii de rezistență și a consolidării ei. Din iunie 1979, mai exact spus din 16 iunie — cînd au început lucrările de decopertare a pereților și de găurire, cu spitul și barosul, metodă clasică, dar, în cazul blocului respectiv, neindicată, întrucît afecta și mai mult structura de rezistență, adică dărîma, pur și simplu, blocul — și pînă la 1 iulie, deci doar două săptămîni, s-au făcut primii pași, dar și acești pași au fost rău făcuți. De-atunci, de la sistarea găuririi pereților și pînă la ora actuală nu s-a mai făcut nimic, decît doar alte cîteva găuri executate de astă dată cu o mașină specială împrumutată de la Trustul de construcții industriale Iași, utilaj pe care dealtfel l-a indicat chiar autorul proiectului de execuție, profesorul universitar Anatolie Mihu, o adevărată somitate a Facultății de construcții din Iași.

Cam așa ar fi, să zicem așa, în linii mari, mica odisee a blocului 162 de pe strada Cuza Vodă din Vaslui, odisee care a fost reluată pe data de 19 iunie 1980, cînd lucrarea a fost repartizată maistrului Octavian Rotaru pe care l-am și întîlnit la intrarea blocului și care ne-a declarat : „Nu am nici oameni, nici materiale. Cam bat pasul pe loc. Am început consolidarea, prin șeful lotului nostru, subinginerul Constantin Crăciun, sase referate, dar, deși lucrarea e dificilă și cere multă mînă de lucru, plus materiale, n-am primit decît doi oameni, apoi, după un oarecare timp, alți doi. Am continuat cu acești oameni să facem străpungerile în diafragmă, adică acele găuri cu care consolidăm armătura. Eu spun că lucrarea e grea dar dacă avem tot ce ne trebuie, îl terminăm cam pînă pe la sfîrșitul lunii septembrie."

Aceeași convingere avea să o exprime și directorul întreprinderii județene de construcții-montaj, inginerul Emil Cojocaru, din partea căruia am mai consemnat că totuși lucrarea este, strict condiționată de mașina cu care se va executa străpungerea în diafragmă : „Cîtă vreme nimeni n-a vrut să ne împrumute mașina rotopercutantă pentru găuri în beton armat, n-am putut face un pas. La apelurile conducerii județului Vaslui, Trustul din Iași a răspuns afirmativ, dar, din păcate, a apărut la orizont o altă problemă, cea a burghielor cu care sînt dotate aceste mașini. Burghiele, din cauza durității betonului, se rup după numai 3—4 găuri, iar alte burghie, de schimb, nu sînt. Așteptăm cu sufletul la gură un nou set de burghie pentru a continua și finaliza străpungerea la toate nivelele blocului. Restul lucrării, deși cere multă muncă, este o nimica toată. O altă problemă ar fi cea a evacuării locatarilor pe timpul lucrării, evacuare în care întîmpinăm o oarecare opoziție și ar fi de dorit ca ea să nu mai întîrzie, și mai mult, finalizarea consolidării. Facem apel deci la ajutorul și înțelegerea locatarilor."

Subscriind la acest apel, ne-am adresat tovarășului Teodor Budăi, vicepreședinte al Consiliului popular al județului Vaslui, care, ca inginer constructor, ne-a declarat următoarele : „Blocul în cauză are o structură unică față de celelalte blocuri din oraș, o structură mai fragilă, foarte rar întrebuințată și la care s-a și renunțat. Proiectul de consolidare întocmit de profesorul universitar Anatolie Mihu reface și întărește mult această structură. E adevărat, lucrarea a tărăgănat nepermis de mult, dar, beneficiind de înțelegerea Trustului de construcții industriale din Iași, care ne-a împrumutat mașina rotopercutantă, pînă la sfîrșitul lunii septembrie vom putea raporta, fără doar și poate, finalizarea consolidării."

Consemnînd, de la acest nivel, promisiunea de mai sus, nu ne mai rămîne altceva de spus decît că vom trăi și vom vedea.

VICTOR NIȚĂ

SUB ZODIA CIVILIZAȚIEI SOCIALISTE

23 AUGUST 1944-1980

Pe șantierul Canalului Dunăre-Marea Neagră

20.000 DE CONSTRUCTORI în luptă cu roțile, cu apele și cu timpul

Pe șantierul Canalului Dunăre-Marea Neagră sînt de excavat, spun proiectele, vreo 300 de milioane de metri cubi de pămînt. La 17 iulie anul acesta, primindu-l în mijlocul lor (pentru a cincea oară, în cei cinci ani ce s-au scurs de la debutul lucrărilor) pe secretarul general al partidului, constructorii raportau înfăptuirea unui volum de excavații de aproape 100 de milioane de metri cubi. Practic, un munte sau un lanț de munți, acel munți nevăzuți culcați sub gorgunele Dobrogei sau sub blăjinele dealuri de piatră ale Măcinului, au fost, de pe acum, smulși din somn, de-făcuți din coerența de eră a rocilor, apoi puși în mișcare spre alte zări, cu într-o repetiție generală a unei ecoseneze ce, evident, n-o să mai aibă loc. În locul lor, ai acestor munți scufundați, pe întreg spațiul ocupat de ei, adică pe spațiul dintre fluviu și mare, a început să se profileze canalul. Au fost atacate masiv toate fronturile de lucru prevăzute în planuri, au fost încorporate peste 700 000 mc de betoane în zidurile de protecție ale tărmurilor, în cele două ecluze de la Agigea și Cernavodă, în fundațiile podurilor rezervate și rutiere ce se vor arcui peste magistrala de apă care taie în două Dobrogea. Din cei 64 de kilometri ai canalului, 23 sînt gata, cu toate elementele constructive puse în rosturi. Se poate plăti pe el cu vaporul, tulburînd stolurile de pești pe care, pînă acum, încă nime nu le-a tulburat. Încă vreo 50 de milioane de metri cubi excavați și încă vreo 6 km de „canal finit" (cum îi zic constructorii) se vor raporta pînă la finele anului. O ambiție grandioasă, o monumentală operă a creației românești, dînd măsura potențialului economic și tehnico-științific și a capacității noastre tehnice, se arhitecturează în infințare. În 1982, conform prestabilitului fixat de secretarul general al partidului, întregimii și în recentă vizită de lucru pe marele șantier, canalul va trebui să fie gata.

Va fi, pe harta sistemului hidrografic al României, o cîrtă bază geometrică este Dunărea, a cărui cutie de rezonanță e marea, un riu nou, adică o inedită formă de relief, adică o întîmplare cu implicații cosmice. Nu se ivesc zilnic pe scoarță, în chip surprinzător, astfel de rîuri, riuri lungi de 64 de kilometri (Jiu e doar cu 15 mai lung !), adînci de 7 metri și jumătate, cu lățimi ajungînd pînă la 500 de metri. Va fi deci nu un riu, ci un riu uriaș, un fluviu, o intîna bulevard de apă purtînd pe spinarea lui cohorte de nave, va fi, ca mișcare a vieții pe undele lui și pe tărmul lui (mobilat cu patru mari porturi, la Cernavodă, la Medgidia, la Basarabi, la Agigea), riul cel mai uman. Va fi, ca produs uman, rîul cel mai obedient la voința omului, toate măsurătorile, toate secretele, toate energiile lui fiind decise de om, răspunzînd în chip ideal comenzilor lui. Va fi deci un prodigios monument de civilizație, de nouă civilizație a naturii în România, într-o vreme cînd omul nu numai că poate supune natura, dar se poate însinua între forțele ei, poate lucra asemeni ei. Poate, mai exact spus, să creeze ei însuși natura, încluzînd-o deplin în tiparele sentimentelor și ale vederilor lui, despre care, construind-o astfel încît ea să se recunoască pe sine în gestul lui, care-i prelungește geniul. Un gest prin care flora, fauna, pămîntul și cerul Dobrogei se vor schimba, se vor colora altfel, vor trezi în alt-fel, umanizarea geografiei, a geologiei, a climei închegînd o nouă intimitate a locurilor, dificil de definit la ceasul de față, dar cărcia omul, de pe acum, îi poartă nerăbdător nostalgia. Un gest care, între semnificațiile și implicațiile sale de ordin cosmic, înscrie și faptul că acest românesc pămînt scăldat de Dunăre și de mare e un pămînt deschis, e un pămînt de legătură, peste care se logodesc în chip pașnic orizonturile și punctele cardinale. Înscrie faptul că noi, cei de aici, avînd conștiința acestui loc fericit, i-am închinat, iată, un monument care-i exaltă major virtuțile. I l-am închinat cu nădejdea că, înlesnind drumul dinspre noi și spre noi al navelor noastre și al navelor lumii (scurtînd acest drum, între mare și Dunăre, cu nu mai puțin de 329 km !), stimulăm nu numai un trafic comercial, dar creăm o nouă și redutabilă punte a colaborării între popoare. Un pămînt închis, un pămînt cu multe ocoluri așezate între zările lumii și inima lui, e un pămînt sumbru, un pămînt înnorat, un pămînt rău prevestitor. Deschizîndu-ne și mai larg către lume, ne implicăm și mai adînc climatului planetar al colaborării și păcii, ce ne implică la rîndu-i ca o lege cosmică.

Cum s-a construit, cum se construiește această nouă apă, această nouă natură a României ?

Ca să poți cuprinde întreg acest monument, cu toate valorile și semnificațiile lui, trebuie, firesc, să urci spre privelștea zilei de azi — și de aici spre cea a zilei de mîine — de la tărîsul de gînd, de la ideea-matrice, să pornești deci, ca în cazul tuturor vîrtejilor, de la miniatură, reinterpretînd intenția scrisă inițial oară pe niște planșe, reluînd-o la dimensiunea machetei-chivot, desfășurînd-o apoi în toată amploarea arhitectonică visată de cîtior. Noul fluviu a fost construit, mai întîi, în mod abstract, în birourile, atelierele, bibliotecile și laboratoarele Institutului de proiectări al Ministerului Transporturilor și Telecomunicațiilor, la această mare operă intelectuală concurînd, prin studiile lor de teren și de la planșete, numeroși cercetători și proiectanți, geologi și geofizicieni, climatologi și hidrologi, topometri și arhiteți, economiști și specialiști ai construcțiilor hidrotehnice, ai drumurilor și podurilor, ai construcțiilor de mașini și ai altor domenii. O lucrare complexă, un unicat al genului, un unicat mondial, dar o lucrare, iată, de concepție românească, integral concepută la noi, exclusiv făurită cu forțele noastre, avînd ca garanție a realizării ei fără cusur celelalte mari cîtiorii ale României socialiste, datorate acelorași oameni, care sînt românii. O lucrare desfășurată pe întregu-i parcurs, de la idee la întrupările succesive, sub veghea și îndrumarea atentă a cîtiorului, a celui care, decizînd această prodigioasă operă, de vitală însemnătate pentru progresul și forța țării, a avut primul în minte imaginea materială a ce va fi. Nicolae Vîlsan, organizatorul C.C. al P.C.R., secretarul Comitetului de partid al marelui șantier, ne relatează că a asistat (numai el !), în fața premergătoare de-o luptă, o bătălie. Pe teritoriul Grupului 3 șantiere-Basarabi, care are de excavat 135 din cele 300 de milioane de metri cubi, ai canalului, se sapă prin straturi de bolovani, de argile, de calcar, de calcar amestecat cu argile, de loess și de creță, de diferite alte materii, așezate ciorchine, ca într-o pulpă de fructe de toate culorile. Aceasta obligă la un perpetuu efort de concepție, de găndire, ca prefață la cel al scurmării rocilor, obligă la schimbarea „din mers" a tehnologiilor muncii, a instrumentelor ei, în funcție de structurile diferite, de duritățile cu diferite valori ale solului. Altfel spus, fiecare metru din kilometrii canalului, săpat în adînc (la adîncimi ce ajung și la 70—80 de metri) sau pe orizontală (pînă la cinci sute de metri), reprezintă o problemă, o ecuație nouă, cu alte și alte necunoscute, făcînd imposibilă repetarea soluțiilor, făcînd ca munca, pe acest șantier, să stea sub semnul unui imprevizibil pe care nu-l întîlnești în alte părți. Canalul nu-și poate schimba traseul, nu poate ocoli, să zicem, masivul de creță al Basarabilor, el alegîndu-și, ca și zborul unui avion sau ca și liniile aeriene ale înaltelor tensiuni, drumul cel mai eficient, drumul optim, indiferent la accidentele reliefului.

Deci problema problemelor, la ceasul de față, este tehnica, mai exact spus mobilitatea ei, capacitatea ei de cuprindere și de stăpînire, într-un sistem unitar de lucru, a diversității materialului supus prelucrării, a acestui pămînt anarhic, în care se logodesc absurd roci din cele mai diferite. Mai intervin în această absurdă logodnă, ca parteneri în plus, punînd noi și acute probleme muncii, toridele veri dobrogene, care transformă fronturile de lucru în vulcani de arșiță în plină erupție (care fac ca dealurile de creță, de pildă, să fumege chiar ca niște vulcani, să secrete o ceață grea, prin care mașinile nu mai pot circula decît cu farurile aprinse în plină zi), mai intervin și ploile, și zăpezile (care redeșteaptă memoria furtunilor de odinioară ale acestui vechi fund de mare, care transformă aceeași creță într-un talaz șuvoind de mîzgă), mai intervine și apa freatică, inamicul numărul unu al constructorilor de pretutindeni. Dar aici mai dușmănoasă ca oriunde, ea țesînd în fața constructorilor pe parcursul întregu lucrări, în toate zilele și nopțile ei. La construcția unei case, a unei fabrici, la orice construcție, în afara unui canal, apa freatică, odată fundațiile înălțate, rămîne numai o aducere aminte, un fior umed al începuturilor, înfrigurînd doar aducerile aminte. Aici, ea a fost șaia și încă va fi pretutindeni, pînă se va săpa ultimul metru cub din cele 300 de milioane. La Basarabi, ca și în alte locuri, pînza freatică s-a ivit chiar sub coaja de creță, la 3—4 metri, uneori a înecat utilajele (și cît de greu se smulge din loc un excavator, el neputîndu-se deplasa cu mai mult de 0,5 km pe oră !), constructorii au sărit în bărci, ca să salveze ce era de salvat, și după ce au salvat, după ce și-au desolat o vărsare care le dogorește privirea într-un anume fel. Acest semn îi va marca toată viața, fiindcă el, în orice clipă a vieții lor, cînd vor fi întrebați (și există pentru fiecare din noi un moment, cel puțin unul, cînd cineva sau poate propriul nostru gînd ne întreabă astfel) ce-au făcut în această viață, vor putea răspunde, simplu și bărbătește, dar cu orgoliul unor alegi al acestei vieți, că au construit acel monument neperecheă al României care e noul drum al Dunării către mare. I-am cunoscut pe mulți din acești constructori, din cei peste 20 000 de constructori ai Canalului Dunăre-Marea Neagră, oameni de toate vîrstele, de toate categoriile, profesioniști ai tehnicii, cu state vechi de serviciu, militari sau brigadieri de pe Șantierul național al tineretului deschis aici (șantier care execută 10 km din cei 64 !) și m-a izbit, pe fețele lor și în vorbele lor, acest semn, această mare mîndrie, exercitînd o putere magnetică, mîndria de a fi autorii unei opere-monument, mîndria participării la un eveniment care le va marca definitiv existența. Nu numai a lor, ci a țării întregi.

I-am cunoscut, la lotul condus de tehnicianul Constantin Roșoga, secretarul Comitetului de partid al Grupului 3 șantiere, constructor de mai bine de un sfert de veac, cu școala Porților de Fier și a tunelelor din deficul Jiului, pe șefii de formații Eugen Burnaz, Nicolae Ghiozdan și Paraschivu Ilie, și ei cu școala marii hidrocentrale a Dunării și a altor impunătoare construcții, însă care, mi s-a spus, „știu să facă de toate", de la barăci la excavații, de la ziduri de sprijin la betonări de înaltă clasă, însă cu care și maistrul Roșoga, și directorul grupului, ing. Radu Zabulică, se înțeleg din oficiu, dacă nu comunică prin telepatie, cînd e nevoie de o acțiune deosebită, de un efort în plus, de o inițiativă în plus. Lîngă ei, cu de pompare (cea de la km 18 al canalului, cu un debit de 120 mc pe secundă, este una din cele mai mari ale continentului, construcție specială și speciosă, cu chesonul montat la 25 de metri sub cota apei), n-am notat marile și modernele fabrici și stații care prelucrează betonul, turnat la rîndu-i prin cofraje metalice, prin metode moderne, în priză directă cu nou. Indicatiile date de secretarul general al partidului, în recenta vizită, privind ridicarea gradului de mecanizare și perfecționarea tehnologiilor, incluse unei strategii superioare de luptă, în care ritmurile și calitatea victoriilor să fie tot mai înalte, cristalizează, la orizontul lunilor care vin, o etapă nouă de o eficacitate a muncii la nivelul tehnicii mondiale.

Aiștiam aici, pretutindeni, în marea întrecere dedicată zilei Eliberării, la un gigantic transfer de elemente, în rimă doar cu natura locului și cu îndrăzneala constructorilor. Se rotește Dunărea (care curge prin cei 23 km de „canal finit"), se mută marea (pe care pămîntul, lîngă ecluza Agigei, o alungă și o restringe, ocupîndu-i un teritoriu ce va cuprinde 800 de hectare), se operează cu obiective (dici așa se numesc, cu o cîudățenie din limbajul constructorilor, și podurile, și porturile, și ecluzele, adică toate uriașele construcții ale canalului : „obiecte" !) metamorfoze socante prin îndrăzneală și inedit, dar, firește, organice prin coerență, înfăptuite de oameni ce poartă în minte, cu limpezime, totul, de la panoramele largi la detaliu, de la sarcina zilei de azi la exigența celei de mîine. Ei, acești oameni, nu mai seamănă deloc cu constructorul clasic, cel înarmat cu lopată și tîrnăcop. Ei conduc utilajele ultramoderne, ei sînt oamenii unei calificări extreme, cucerite cu studiu, cu zel, cu aspre tatuări de inițiere, ce nu dezmiardă o vărsare care le dogorește privirea într-un anume fel. Acest semn îi va marca toată viața, fiindcă el, în orice clipă a vieții lor, cînd vor fi întrebați (și există pentru fiecare din noi un moment, cel puțin unul, cînd cineva sau poate propriul nostru gînd ne întreabă astfel) ce-au făcut în această viață, vor putea răspunde, simplu și bărbătește, dar cu orgoliul unor alegi al acestei vieți, că au construit acel monument neperecheă al României care e noul drum al Dunării către mare. I-am cunoscut pe mulți din acești constructori, din cei peste 20 000 de constructori ai Canalului Dunăre-Marea Neagră, oameni de toate vîrstele, de toate categoriile, profesioniști ai tehnicii, cu state vechi de serviciu, militari sau brigadieri de pe Șantierul național al tineretului deschis aici (șantier care execută 10 km din cei 64 !) și m-a izbit, pe fețele lor și în vorbele lor, acest semn, această mare mîndrie, exercitînd o putere magnetică, mîndria de a fi autorii unei opere-monument, mîndria participării la un eveniment care le va marca definitiv existența. Nu numai a lor, ci a țării întregi.

I-am cunoscut, la lotul condus de tehnicianul Constantin Roșoga, secretarul Comitetului de partid al Grupului 3 șantiere, constructor de mai bine de un sfert de veac, cu școala Porților de Fier și a tunelelor din deficul Jiului, pe șefii de formații Eugen Burnaz, Nicolae Ghiozdan și Paraschivu Ilie, și ei cu școala marii hidrocentrale a Dunării și a altor impunătoare construcții, însă care, mi s-a spus, „știu să facă de toate", de la barăci la excavații, de la ziduri de sprijin la betonări de înaltă clasă, însă cu care și maistrul Roșoga, și directorul grupului, ing. Radu Zabulică, se înțeleg din oficiu, dacă nu comunică prin telepatie, cînd e nevoie de o acțiune deosebită, de un efort în plus, de o inițiativă în plus. Lîngă ei, cu

lasă să se filtreze ușor nerăbdarea sau graba printre parametrii înalți și pretențioși ai noilor discipline tehnice. Dar o calificare care, odată atinsă, face din cel ce o poartă un campion al profesiei sau al branșei. Altfel spus, cel ce vine să lucreze pe șantierul Canalului Dunăre-Marea Neagră are șansa de a deveni, în scurt timp, un meșter, un mare meșter, grație tehnicii cu care se confruntă, grație modului în care e școlarizat. Peste 5 000 de oameni și-au dobîndit, pe marele șantier, o profesie, și încă una ținînd de tehnica cea mai nouă.

Iam cunoscut pe mulți dintre [illegible] oameni sosiți [illegible] mulți din ei nu din marginile, ci din inimile locului de foc ai construcției românești, de pe culmile ei, de la Hunedoara sau Porțile de Fier, aflți de-ai locului, vechi constructori de porturi sau de sisteme de irigații, aflți fără nici o profesie anterioară, oament obisnuiți, cum inițiînm preutindeni, dar oameni totuși de o apetă aparte, oanteni care, venind aici și muncind aici, au primit pe piele și în suflet un semn distinct, un tatuaj de-un chip aceeași înaltă școală, șeful echipei de mineri Costache Bunduc, care degajă cu dinamită drumul excavatoarelor de 8 mc, de 4,16 mc sau de 2,14 mc. Pe un modern excavator de 2,14 mc, doi oameni tineri, soții Ileana și Ilie Radu, veniți aici de la Tg. Cena, inițial fără nici o profesie, începînd simbolic cu o lopată (fiindcă lopata, pe marele șantier, e mai mult simbolică, e de fapt intruvabilă, o cauți șapte poște și tot n-o găsești) și sfîrșind, ca muncitori de înaltă calificare, în cabina unui excavator de mari performanțe tehnice. Un schimb, pe excavator, lucrează Ilie, apoi predă mașina Ilenei. Își impart astfel munca șase sile pe săptămînă, doar într-a șaptea nu și-o mai împart. Într-a șaptea se face gospodărie (o face pentru toată săptămîna), el face toaleta mașinii (tot pentru toată săptămîna), lunea o au de la început. Locuiesc în orășelul-colonie din Basarabi și îi bate gîndul să se înscrie în secția serală a liceului din localitate, liceu cu profil de construcții. Ileana Radu nu e singura femeie care lucrează pe șantier, mai sînt și altele, multe altele, mai e, de pildă, printre colegele ei de profesie, o femeie, tot tînără, cu numele de Liliana Brumăzescu, comandanta unui excavator cu cupe de 4 mc. O cunosc și eu. Soțul ei, Țicuță, îi e coleg, îi e coleg și fratele acestuia, Constantin, tustrei au venit aici coborînd, cu excavatorul-dragliné, pe Dunăre, după ce Porțile de Fier le-au smuțit hărnicia și iscusința. Pămîntul excavat de soții Brumăzescu a venit de la Tg. Ocna, e desertat în autobasculanta de 100 de tone, fabricată la Mîrșa, la al cărei volan, incredibil de mic în raport cu întregul (ca să ajungi la el, la acest volan, trebuie să utilizezi o scară metalică cu mai multe trepte, ca un soldățel), se află, la fel, un om încă tînăr, Constantin Popa, venit de pe marele șantier al portului din Constanța. Profesii, obîrșii și virste se întrețes și se întretaie, într-o narațiune epică palpitantă, de neîntrerupt, desfășurată pe planuri multiple, în creșteri pline de tensiune, în etape care modifică, de la o clipă la alta, relațiile din întregul tablou. Rezultatul e gigantică sanț al canalului, cu tărmurile sculptate în trepte, asemenea unui zigurat chaldeean. Un Babilon sau un Ninive sculptate în inima Dobrogei, ea însăși în pămînt de o străveche și tulburătoare civilizație. Nu e nici o exagerare, deși, poate, un retuș ar fi necesar : construcția edilă s-a desfășurat nu în secole, ci în ani, iar o suprafață de zigurate care o covîrșește pe cea a monumentului antic. Și încă un retuș : lucrarea, așa cum se vede ea acum, nu răspunde unui rost ritual sau estetic (elementul estetic se va ivi mai tîrziu, cînd canalul va fi un canal-grădină, rescriind harta Dobrogei cu străluciitoare culori de apă, cu mirifice culori vegetale), ea, mai mult, mîine va dispărea, nemaiservind la nimic, inutilă ca și întăriturile unui fost cîmp de bătaie. Unde acum bătălia e atît de patetică, unde hurube excavatoare, buldozere, autobasculante și macarale cu brat gigant, unde canonada explozililor desenează linii de foc pe mulți kilometri, va fi liniștea apelor, mărcată, tonică și fertilă ca apa însăși, acest element de geneză și de putere al vieții.

Între ecluza de la Dunăre, de la Cernavodă, și cea de la mare, de la Agigea, ambele în accelerată construcție, cel peste 20 000 de oameni ai șantierului, într-o lungă procesiune a muncii (o procesiune întinsă pe 64 de kilometri !), se mișcă parcă nu pe orizontală, ci pe înalt, pe ziguratele trepte ale unei ample ascensiuni, de parcă riul pe care-l clădesc, desținînd pe el calciul eforturilor și făcîndu-i să crească, ar fi un riu vertical sau un perete. Contemplat de undeva, din înălțări, acest perete arată splendid, e ca un vast basorelief, ca o uriașă tapiserie vie de trupuri, într-o mișcare michelangilească. Într-o creștere care își poartă freamătul, zbuciumul, culorile și nuanțele merelui mai sus, tot mai sus. Și negrul de la omul de lîngă mine, căruia i-a căzut un strop de var în ochi (ca și lui Michelangelo cînd picta Sixtina), nu poate vedea, striviț fiind sub o aripă celestă, splendoarea arhitectonică în care e implicat.

La tărmul mării, unde pămîntul, deversat de gigantice instalații, o să ocupe apele, ca să crească uscatul viitoriului mare port, un constructor îmi arată, undeva, în mijlocul valurilor, la o distanță de doar cîteva zeci de metri, un vapor. E un vapor eșuat aici acum cîțiva ani. A mai fost, nu departe de el, încă unul, pe care pămîntul l-a înghițit. O să-l înghită, probabil, și pe acesta (ceea ce a păcat, mare păcat !, remarcă în treacăt însoțitorul meu, e păcat că nimeni nu se gîndește să-l taie, să recupereze mile de tone de metal scump) ca pe o jertfă de care nimeni n-are nevoie, decît poate metafora Anei a lui Manole, dacă vrem neapărat s-o aducem aici, forțînd-o să intre într-o construcție care se desfășoară sub cu totul alt semn. Printr-o firească asociație ne gîndim la viitoarea mare construcție, la navele care, sub toate pavilioanele lumii, vor luneca pe oglinzile de cristal fluid ale portului, peste fantomele corăbiilor încecate, peste niște jertfe ce totuși au fost, peste jertfa sau darul tulburător al muncii eroice, al bătăliilor zilelor fără nopți dedicate acestei monumentale opere.

O operă monumentală, făurită pe măsura unei naturi monumentale, de niște oameni pe care îi putem numi — fără să șovăim în cuvinte — monumentali.

ILIE PURCARU ■
Fotografii de ELENA GHERA ■

FLACĂRA LA DISPOZITIA DUMNEAVOASTRĂ

Consiliul popular al municipiului Bucureşti : Urmare scrisorii Asociaţiei de locatari din blocul Casata, cu privire la zgomotele produse de agregatele frigorifice de la laborator şi cofetărie, vă facem cunoscut : 1) Agregatele utilajelor frigorifice au fost în majoritate înlocuite cu agregate capsulate, silenţioase, urmînd ca pînă la finele acestei luni să fie toate înlocuite ; 2) Ventilatorul din laborator care funcţionează numai ziua în orele de vîrf se va demonta şi va fi echilibrat de către Întreprinderea I.C.M.A. Bucureşti pînă la data de 30 iulie a.c.; 3) Sub vitrinele frigorifice din sala de vînzare, precum şi sub utilajele frigorifice din laborator, s-a montat covor gros de cauciuc în vederea amortizării zgomotului şi trepidaţiilor ; 4) S-a indicat personalului care deserveşte laboratorul şi cofetăria să efectueze manipularea bidoanelor prin folosirea cărucioarelor cu roţi de cauciuc ; 5) La picioarele scaunelor şi meselor s-au montat pufare de cauciuc.

■

De la Consiliul judeţean al sindicatelor Cluj: Procedînd la cercetarea şi rezolvarea celor sesizate în scrisoare de către tovarăşa Tatiana Ciopiea, care are domiciliul în Cluj-Napoca, Aleea Padin, nr. 30, bl. C nr. 5, ap. 20, vă informăm următoarele : Începînd cu data de 01. 07. 1980 tovarăşa a fost încadrată în muncă în calitate de inginer constructor la Întreprinderea de cazane mici din Cluj-Napoca, fiind mulţumită de noul loc de muncă.

■

Subscriu la articolul „Ce nume dăm copiilor noştri ?" publicat în revista „Flacăra" nr. 27, punîndu-se în dezbatere o problemă socială importantă. Consider că trebuia luată atitudine cu mulţi ani în urmă. Istoria României a fost făurită cu prenume ca : Ion, Nicolae, Constantin ş.a.m.d., care s-au dovedit competitive cu prenumele străine. Există în mentalitatea unor părinţi de a manifesta un dispreţ tacit faţă de prenumele româneşti tradiţionale — care se potrivesc acestui popor, care-l definesc — considerînd că sînt necorespunzătoare, handicapante, şi, chipurile, cele importate conferă superioritate. Se constată că se aleg fără discernămînt unele prenume, care dacă în copilărie îşi găsesc o justificare, cu timpul, pe măsură ce purtătorul lor înaintează în vîrstă, devin ridicole, uneori din alergătura aceasta după inedit se ajunge la discrepanţe sonore, chemîndu-l spre pildă Buzatu Adolf. Opinez că prenumele noastre tradiţionale nu constituie motive de inferioritate, trebuie să ne mîndrim cu ele, aparţinem acestui popor, este necesar să ne păstrăm particularităţile, să rămînem şi prin prenume ce-am fost, şi astfel ne recunoaştem ca popor român. O altă problemă o constituie şi faptul că apar cazuri cînd anumite persoane au prenume de la două în sus, deşi în viaţă persoana nu poate fi interpelată sub toate aceste prenume. Considerăm că proliferarea acestei mode poate fi estompată prin oficiile de stare civilă. **(Ion Pătraşcu, Rocşoreni, jud. Mehedinţi)**

■

Consiliul popular al municipiului Bucureşti : Urmare scrisorii prin care tov. Constantinescu Patrichi Corneliu — preşedintele asociaţiei de locatari, bloc C 17, str. Compozitorilor nr. 43, sect. 6, semnalează unele deficienţe la bloc, precum şi faptul că poluarea fonică şi chimică produsă de Fabrica de nasturi din vecinătate depăşeşte normele în vigoare, vă informăm următoarele : Au fost executate remedierile necesare la lucrările ale căror deficienţe afectau funcţionalitatea locuinţelor. De comun acord cu asociaţia, s-a stabilit ca celelalte remedieri şi retuşuri să se execute pînă la recepţia finală. Pentru stabilirea măsurilor de reducere a poluării, Fabrica de nasturi a încheiat un contract de cercetare-proiectare cu Institutul de proiectări al Ministerului Industriei Uşoare. Aplicarea măsurilor preconizate de specialiştii I.P.I.U. precum şi eficienţa acestora vor fi urmărite de secţia tehnică a C.P.M.B.

■

De la I.C.R.A.L. Herăstrău : Referitor la scrisoarea adresată redacţiei revistei „Flacăra" prin care se solicită măsuri urgente de reluare a lucrărilor de consolidări şi reparaţii la imobilul din str. Sandu Aldea, nr. 65, vă comunicăm : Cele sesizate sînt juste. În consecinţă s-a dispus ca lucrările rămase de executat să fie continuate şi finalizate de către I.C.R.A.L. „Herăstrău" — şantier 1 — maistru Stoica-Ştefan — în perioada 1 iulie — 31 august 1980.

■

De la Procuratura Generală : La scrisoarea numitei Comana Vasilica vă facem cunoscut că s-au luat măsuri ca faptele sesizate de aceasta să fie cercetate de către circa 19 miliţie sub aspectul infracţiunilor de punere în primejdie a unei persoane în neputinţă de a se îngriji şi lăsarea fără ajutor. În acest sens vor fi cercetaţi Taşcă Ion şi Săvescu Stelian pentru infracţiunile prevăzute de art. 314 şi 315 c.p.

■

Consiliul popular al judeţului Mureş : La adresa dv. în legătură cu scrisoarea cetăţenei Varga Aurelia, domiciliată în oraşul Luduş, str. Ghiocelilor, bl. 1, sc. B, ap. 14 vă informăm că din data de 26 iunie 1980 petiţionara lucrează ca vînzătoare la magazinul „Gostat".

■

Din răspunsul Ministerului Aprovizionării Tehnico-Materiale şi Controlului Gospodăririi Fondurilor Fixe : Urmare a articolului intitulat „Cositorul" publicat în revista „Flacăra" nr. 25 din 19 iunie 1980, vă facem cunoscut următoarele : Toate cantităţile de cositor livrate au fost recepţionate de unităţile respective fără diferenţe, iar valoarea facturilor a fost achitată integral. Rezultă deci că după data de 31 oct. 1979 BJATM-Covasna nu mai avea în gestiune nici o cantitate de cositor pur. La inventarul efectuat în perioada 6 februarie — 29 februarie 1980 la gestiunea nr. 3 materiale neferoase, nu au rezultat plusuri la materialul respectiv. Cu toate acestea, organele de cercetare penală au stabilit că Gergely Ianoş, gestionar la magazia de neferoase, a vîndut unor persoane particulare cantitatea de 91 kg cositor pur, provenit din gestiunea lui, fapt pentru care în prezent este trimis în judecată penală în stare de libertate pentru infracţiunea de delapidare, cauza fiind în curs de judecată la Judecătoria Braşov. Pentru acoperirea pagubei BJATM-Covasna s-a constituit parte civilă cu suma de 9 566,50 lei, contravaloarea calculată potrivit legii a celor 91 kg cositor pur. Cazul gestionarului Gergely Ianoş a fost prelucrat cu întregul colectiv de oameni ai muncii din BJATM-Covasna, creîndu-se o opinie de masă contra unor elemente şi manifestări antisociale, pentru prevenirea păgubirii avutului obştesc.

■

De la Consiliul popular al sectorului 1 : Referitor la scrisoarea adresată dv. de Tănase Ilinca din Bucureşti, str. Barbu Lăutaru nr. 41, sectorul 1, imobil dezafectat conform Decretului 200/1978, prin care solicită atribuirea unei locuinţe în perimetrul sectorului 6, vă comunicăm : Situaţia locativă a tov. Toader Ilinca a fost rezolvată atribuindu-i-se prin rocadă cu sectorul 6 o garsonieră, conform adresei nr. 265.1980.

■

De la Procuratura Generală : La adresa dv. nr. 1 429/III/1980, referitoare la scrisoarea petiţionarului Toboşaru Ion, domiciliat în Bucureşti str. Prevederii nr. 28, bl. G-9, sc. C, ap. 34, vă comunicăm faptul că, examinîndu-se decizia civilă nr. 557 din 4 martie 1980 a Tribunalului municipiului Bucureşti, prin care minorii au fost încredinţaţi mamei, Toboşaru Lica, s-a constatat că este vădit netemeinică şi esenţial nelegală, motiv pentru care s-a declarat recurs extraordinar.

■

În revista „Flacăra" nr. 23, la „Flacăra la dispoziţia dv.", cîţiva cetăţeni de la Întreprinderea de stofe, tricotaje şi confecţii Iaşi sesizează că pe acelaşi traseu de tramvaie nu pot folosi decît tramvaiele specificate în abonament. Noi, lucrătorii din Secţia L 3 Cluj, staţia C.F.R. Cluj-Napoca, Piaţa Gării nr. 2, avem aceleaşi necazuri. Cei care locuiesc în cartierul Grigorescu nu pot călători la Gara Cluj-Napoca decît cu autobuzul 11 care circulă foarte rar, la intervale de 20, 30 sau chiar 40 de minute, pierzînd de multe ori legăturile la tren, pe cînd s-ar putea călători cu autobuzul nr. 5 pînă la str. Bariţiu, traseu comun, iar de aici se poate călători cu autobuzul 35 pînă la gara care are iarăşi traseu comun cu autobuzul 11 şi invers. Acelaşi lucru se întîmplă cu traseele comune din cartierul Mănăştur, cartierul Gheorgheni spre gară şi invers, unde pînă la un anumit loc autobuzele sau troleibuzele au trasee comune. La toate insistenţele noastre IJTLC Cluj-Napoca tace. **(Scrisoarea este semnată de un colectiv de 8 lucrători)**

■

Consiliul popular al municipiului Bucureşti : La scrisoarea tov. Neagu Maria — beneficiara apartamentului 59 din blocul 11, str. Cricovul Sărat nr. 7, sect. 4 — prin care sesizează apariţia fenomenului de condens pe pereţii locuinţei, vă informăm : Delegaţii întreprinderii constructoare (I.C.P.B.) şi ai I.C.V.L. au vizitat apartamentul în ziua de 27 iunie a.c. constatînd justeţea celor sesizate. S-a stabilit ca remedierea defecţiunii să se facă în trim. IV a.c. Apartamentul rămîne în evidenţa constructorului şi a I.C.V.L. pînă la terminarea lucrărilor de remediere.

■

Locuim în noile şi frumoasele blocuri date în folosinţă de pe bd. Calea Bucureşti din Ploieşti, bulevard cu şase (6) benzi, blocuri cu opt şi zece etaje de o parte şi alta, dar cu o singură trecere marcată pentru pietoni. Sînt şi pasaje subterane pentru noi, pietonii, dar nefolosibile. Sînt pline cu apă şi petrol (infiltraţii). Sînt şi indicatoare ce semnalizează trecerea prin pasaj. Există o şcoală nouă şi frumoasă, un cămin. Un centru de pîine şi două agenţii bronexpres (la distanţă, o staţie de maşină). În acest nou cartier locuiesc şi copii. Ei merg la şcoală, la mici cumpărături. La şcoală şi acasă le spunem să traverseze strada prin „locurile marcate, stop, pasaj". Dacă aceste pasaje nu pot fi folosite pe o perioadă de o săptămînă, două, o lună... marcaje nu sînt, noi, pietonii, pe unde să circulăm ? **(Doina Panaitescu şi Maria Buznea — Ploieşti)**

■

Consiliul popular al sectorului 1 Bucureşti : Referitor la scrisoarea adresată de Asociaţia de locatari a blocului 13 BN 4, din str. Ing. Zablovschi nr. 1, sector 1, prin care reclamă o serie de deficienţe din construcţie la blocul respectiv, vă comunicăm : cele reclamate se confirmă. Pentru rezolvare s-a intervenit la Grupul de şantiere nr. 1, din C.C.M.B., indicîndu-se deficienţele constatate, cu rugămintea ca de urgenţă să se ia măsuri de remediere a lor.

■

Direcţia generală comercială, I.C.L. Mobila, Bucureşti : Sesizarea aparţinînd tov. Paşalega Dumitru a fost rezolvată de către C.P.L. Rm. Vîlcea, întreprinderea producătoare a garniturii RV, reclamată de petiţionar — cu defecte apărute în termenul legal de garanţie, conform H.C.M. 753.

■

Vasile Harghizan din Galaţi, str. Sapienţiei, bl. 3, ap. 5, ne scrie, în numele mai multor părinţi, că pe str. Traian din localitate, lîngă două licee, funcţionează un debit de tutun. În urmă cu cîţiva ani, în locul tutungeriei era o librărie, de ce oare s-a desfiinţat ? În recreaţii, zi de zi vezi coadă la ţigări. Nici unul din cei doi directori nu s-a sesizat. Părinţii cer să se schimbe destinaţia acestui punct comercial, să se facă în şcoli mai multă propagandă împotriva fumatului, care a devenit un adevărat flagel, elevii fumînd pe stradă fără jenă, chiar cu ecuson la mînă, fără ca cineva să-i apostrofeze.

■

Comitetul sectorului 4 al P.C.R. — Municipiul Bucureşti : La adresa dv. prin care tov. Ciumberică Ion, om al muncii la I.M.G.B., sesizează faptul că nu se poate muta în apartamentul repartizat de întreprindere întrucît este ocupat, vă informăm că s-a luat legătura cu I.C.R.A.L. „Vitan" pentru a face forme de evacuare locatarului care a ocupat abuziv apartamentul din str. Giurgeni, nr. 13 A, sect. 3.

■

În oraşul Strehaia, care are peste 10 000 de locuitori, nu o să credeţi, sînt puţini cei care beneficiază de serviciile poştei, pentru că programul de funcţionare este între orele 10,30 şi 18. Nu se pune problema reducerii consumului de energie (acum în timpul verii) pentru că soarele răsare în jurul orei 4 şi apune în jurul orei 20. Pentru a expedia o recomandată, un mandat telegrafic urgent, trebuie să aştepţi pînă la orele indicate mai sus. Credem că mai-marii poştei ar trebui să reflecteze la stabilirea unui program şi în avantajul nostru, al cetăţenilor. **(Constantin Bobocel, str. Republicii nr. 100)**

■

În nopţile zilelor de duminică şi luni, în com. Bolintin Deal, jud. Ilfov, poluarea sonoră este de mare intensitate, nerespectîndu-se Decretul nr. 153. La nunţile şi botezurile ce se organizează în sectorul particular difuzoarele staţiei de amplificare sînt aşezate pînă şi în pomi. Pe o rază de circa 7 km populaţia nu se poate odihni din cauza muzicii şi a diferitelor strigări obscene ale celor în stare de ebrietate. Nu sîntem împotriva acestor petreceri ocazionale, dar sîntem împotriva zgomotului datorat staţiei de amplificare şi a celor ce o folosesc în afara bunului-simţ, mai ales că pe teritoriul comunei se află şi un spital, iar bolnavii au nevoie de liniştea nopţii. Tot aşa şi cetăţenii care în ziua următoare sînt în producţie. **(Semnează un grup de locuitori din comună)**

■

Lucrătorii cramei din Piaţa 1907 din Botoşani sînt ingenioşi.

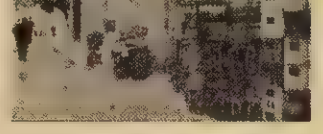

Nu-şi depozitează ambalajele şi gunoaiele la ei, ci pe o stradă alăturată (Dacia). Alăturăm şi fotografia. **(Nicolae Tokacek — Bucureşti)**

■

Vă scriu în numele locatarilor etajului 4 din blocul D4, cartier Dunărea, Galaţi. Blocul nostru, proprietate personală, s-a dat în folosinţă în octombrie 1971, iar din 1977—1978, din cauza degradării terasei, au început infiltrările în tavanele apartamentelor noastre. În luna martie 1979 s-a încheiat un contract cu cooperativa „Constructorul" din localitate şi s-a plătit un avans de 22 000 lei pentru acoperirea terasei. În luna august 1979 au sosit nişte meşteri cu materiale proaste (altele decît cele prevăzute în contract), s-au urcat pe terasă, au montat scripeţi, deteriorînd şi mai mult acoperişul. Comitetul de bloc a refuzat în numele locatarilor să accepte începerea lucrărilor cu materialele aduse. Drept pedeapsă, materialele au fost ridicate, iar nouă ne plouă în apartamente mai rău ca înainte. Am insistat în nenumărate rînduri şi nu ne-am ales decît cu promisiuni. Poate, publicînd rîndurile de faţă, Întreprinderea „Constructorul" se va hotărî să-şi onoreze contractul şi promisiunile făcute. **(Alla Janescu, bl. D4, ap. 99, Galaţi)**

■

De la ROMVARED. Referitor la aspectele negative sesizate în revista „Flacăra" nr. 30 (1 311) din 24. VII. 1980 în articolul „Poliţete în tren", vă facem cunoscut că şeful de vagon a fost sancţionat pe linie administrativă. Totodată, pentru lipsa de preocupare manifestată prin neaprovizionarea vagonului restaurant din compunerea trenului rapid 16/26.VI.1980, ospătarul în cauză a fost pus în discuţia colectivului de oameni ai muncii care-şi desfăşoară activitatea pe vagoane-restaurant, în scopul prevenirii pe viitor a unor aspecte similare care nu ne onorează şi care conduc la nemulţumiri din partea celor care apelează la serviciile noastre în timpul călătoriei cu trenul.

Poşta redacţiei

ADMINISTRATIV

Niculina Matei — com. Petrăchioaia (Ilfov) : Nu puteţi beneficia de pensie C.A.P. pentru că din cei 18 ani lucraţi în cooperativă aţi realizat numai trei ani volumul de muncă stabilit de adunarea generală şi nu în 18 ani, aşa cum prevede legislaţia în vigoare ● **Ana Diaconu** — Bucureşti : Dacă sînteţi pensionară de invaliditate gr. III cu o vechime în unităţi de cale ferată mai mare de 10 ani şi menţinută în continuare cu program de muncă de 4 ore, primiţi un număr de permise de pensionar, proporţional cu timpul de muncă prestat ● **Elisabeta Dobrescu** — Bucureşti : Conform legii, pentru a putea primi pensia de gr. III, trebuie să efectuaţi jumătate de normă din durata programului normal de lucru, potrivit recomandărilor comisiei de expertiză medicală a sectorului, precum şi ale Institutului de expertiză ● **Gheorghe Popescu** — Buzău : Fac parte din familie : soţi, copii, precum şi părinţii soţilor întreţinuţi de aceştia. Nora, ginerele, nepoţii au drepturi locative, dar nu sînt luaţi în considerare la calculul chiriei. În cazul dv., chiria a fost legal calculată, excluzîndu-se ginerele şi nepotul ● **Adela Zăiculescu** — Bucureşti : Persoanele încadrate în muncă cu contracte pe perioadă nedeterminată, care au încetat activitatea pentru creşterea copilului pînă la vîrsta de 7 ani şi care se îmbolnăvesc în interval de 90 de zile de la data desfacerii contractului de muncă, au dreptul la ajutoare de boală ● **Virginia Cosma** — Bucureşti ş.a. Cotele pentru funcţionarea şi repararea ascensoarelor se calculează astfel : a) cheltuielile aferente energiei electrice consumate pentru funcţionarea ascensoarelor se repartizează proporţional cu numărul de persoane ; b) nu contribuie la plata cheltuielilor cei care ocupă locuinţe la subsol, demisol, parter, mezanin şi etajul 1 din clădirile fără magazine, decît în situaţia în care clădirea respectivă are părţi şi instalaţii comune situate la etaje superioare (băi, spălătorii).

Pagină realizată de MARGA NEDELEA ■

ÎNVĂŢĂMÎNT

Valeriu Cavinschi — Bucureşti : Diploma de şcoală profesională, împreună cu diploma de bacalaureat nu se pot echivala cu diploma de şcoală postliceală, întrucît conţinutul planurilor de învăţămînt este diferit ● **Vasile Marola** — Huşi, Vaslui : Inspectoratul şcolar al judeţului Vaslui ne anunţă că începînd cu data de 1 septembrie 1980 dumneavoastră veţi rămîne ca titular la Liceul „Cuza-Vodă" din Huşi, pe o catedră de biologie-geografie ● **Rodica Scărlătescu** — Bucureşti : Potrivit reglementărilor în vigoare numirea (titularizarea) cadrelor didactice se face în perioada legală, pe posturi publicate vacante, prin concurs. După publicarea posturilor de educatoare vacante pentru anul şcolar 1980/1981, inclusiv a precizărilor cu privire la modalitatea de ocupare a acestora, veţi putea depune cererea de înscriere la concurs, la inspectoratul şcolar, urmînd să fie soluţionată conform reglementărilor legale ● **Aida Grosu** — Braşov : Ministerul Educaţiei şi Învăţămîntului ne informează că din actele trimise de dv. nu rezultă nici durata şcolii absolvite, nici condiţiile de admitere şi nici obiectele studiate, deci echivalarea nu se poate efectua numai pe baza actelor prezentate ● **Mircea Antim** — Craiova : Din scrisoare dv. nu rezultă specialitatea în care doriţi să vă pregătiţi. Reveniţi în acest sens.

HORIA PĂTRAŞCU ■

● **„FLACARA" nu ia în considerare scrisorile anonime şi nu primeşte acte originale. Scrieţi-ne cît mai concis. Şi nu uitaţi să vă iscăliţi. Precizaţi eventual telefonul unde vă putem găsi.**

flacăra

PENTRU MINTE, INIMĂ ȘI LITERATURĂ

Singurătatea cineastului de cursă lungă

Adrian Petringenaru s-a născut la 10 octombrie 1933, în București. Absolvent al Institutului de arte plastice „Nicolae Grigorescu", secția istoria și teoria artei. Critic de artă, regizor, unul dintre puținii regizori care realizează atît filme de lung metraj cît și filme de animație și documentare. Filmografie selectivă : Tatăl risipitor **(Marele premiu** Trofeul de aur **al Festivalului internațional cinematografic de la Santarem — Portugalia) ;** În pădurea lui Ion **(Diploma pentru film excepțional al anului la Festivalul internațional al filmului de la Londra,** Pelicanul de argint **la Festivalul internațional de animație de la Mamaia) ;** Cale lungă **(Premiul I la prima ediție a Festivalului național** Cîntarea României, **Premiul Asociației Cineaștilor,** Diploma de onoare **la Festivalul internațional cinematografic de la Salonic-Grecia) ;** Pași spre Brâncuși **(eseu cinematografic invitat la Bienala internațională a tinerilor artiști de la Paris). Recent, filmul** Rug și flacără **a fost invitat să participe la tradiționala Bienală a filmului de la Veneția.**

— Stimate Adrian Petringenaru, recent și întîmplător ne-au căzut în mînă cîteva materiale publicitare destinate popularizării filmului românesc peste hotare, printre care și un prospect al filmului Rug și flacără. **Ulterior, am aflat că filmul dv. a fost invitat să participe la tradiționala Bienală cinematografică de la Veneția și că prospectul în discuție ar fi destinat să-l însoțească în acea competiție de artă. Și, evident, să-l susțină. Însă, nouă, care cunoaștem și filmul** Rug și flacără, **și palmaresul dv. de realizator onorat cu numeroase distincții în țară și peste hotare, prospectul ni s-a părut profund mincinos. De regulă, în spatele mincinoșilor se ascund niște mincinoși. Dar în spatele mincinoșilor ?**

— De ascuns nu cred că se ascunde nimic. Totul se vede, cum se zice, cu ochiul liber. În față este o instituție care finanțează editarea publicității pentru toate filmele noastre, în țară și peste hotare. Iar în interiorul ei se află oameni mai pricepuți sau mai întunecați, mai devotați lucrului lor sau mai indolenți. Mijloacele materiale puse la dispoziție de către **Româniafilm,** cu bunăvoință, aș zice chiar cu dragoste pentru filmul românesc (și termenul nu mi se pare nepotrivit, deși e vorba de bani) sînt cam aceleași pentru toți. Rezultatele sînt însă foarte... de la caz la caz. Explicația e destul de simplă : cînd pentru o lucrare se asociază competența cu conștiinciozitatea iese ceva bun. Cînd aceleași mijloace sînt manipulate de persoane în care se aliază opacitatea și indolența iese ceea ce ați văzut.

— Adică ? Să-i spunem pe nume...

— Un tiraj în cîteva limbi străine, pentru care s-a stricat multă hîrtie bună, un material fotografic și o grafică de calitate, multă și cinstită muncă a tipografilor etc., iar rezultatul este...

— ...Un rebut !

— Aș zice mai degrabă o antipublicitate pe banii noștri. Pentru că nu poate fi numit altfel un prospect care „informează" pe cititorii de limbă engleză, franceză sau germană că acțiunea unui film ca **Rug și flacără** (în care se pun problemele unirii Transilvaniei cu țara, unde printre personaje se numără Cuza Vodă, Barbu Catargiu sau Bibescu, unde se circulă cu trăsuri și diligențe) se petrece după... 1948. Iar precizarea anului 1948 se face nu într-un singur loc, ci peste tot, de la prima pînă la ultima pagină și în toate limbile. Ca să nu mă mai refer la titlul scris cu litere uriașe într-o engleză stîlcită, la faptul că mi se menționează ziua și luna nașterii, dar nu și anul. Sau la faptul că în filmografie premiul la Festivalul internațional de animație de la Mamaia, din 1970, este trecut ca obținut la un festival național, că Marele premiu de la Santarem este redus cu o fantezie demnă de cauze mai bune la o medalie de bronz...

— Să trecem la lucruri mai plăcute. În sfîrșit, filmul Rug și flacără **a plecat spre Veneția...**

— A plecat, dar am, ca să folosesc o exprimare consacrată de prietenul meu Nicolae Velea, o bucurie... mijlocie.

— De ce mijlocie și nu întreagă ?

— Pentru că drumul acesta are o lungă și obositoare poveste. Voi încerca să o rezum, nu numai pentru că mă privește pe mine. Din păcate, situația nu este nici măcar izolată. Aceleași avataruri inadmisibile și inutil „motivate" postmortem le-au suferit și alte filme românești, printre care, recent, **Ion** și **Proba de microfon,** ajunse prea tîrziu la Cannes...

— Este limpede că asemenea avataruri contravin flagrant concepției partidului nostru cu privire la afirmarea spiritualității românești în lume...

— Pentru urnirea din loc a rotițelor inerte, pentru clarificarea erorilor care sînt puse în circulație, autorii (în măsura în care ajung în cunoștință de cauză, pentru că adesea e prea tîrziu să mai facă ceva) trebuie să consume timp și nervi, ai lor și ai altora, adresîndu-se forurilor superioare. Pentru că toate aceste tribulații, cu adevărat, se situează la polul opus al concepției neîndoielnic generoase a partidului nostru cu privire la promovarea bunurilor materiale și spirituale românești peste hotarele țării, subliniată în repetate rînduri de tovarășul Nicolae Ceaușescu. Și nu întîmplător îmi reamintesc acum tocmai cuvintele sale, rostite cu prilejul analizei recente a activității noastre în domeniul comerțului exterior. Într-adevăr, este cazul ca cei ce nu se pricep să ne lase în pace !... În împrejurările la care mă refer, eu însumi am avut prilejul să mă conving că această concepție generoasă este confirmată în practică. Atunci cînd, pentru participarea filmului **Rug și flacără** la Bienala de la Veneția, a fost nevoie de aprobarea organelor superioare de partid și de stat, această aprobare a fost solicitată simbătă și mi-a parvenit luni, adică literalmente de pe o zi pe alta.

— Să revenim la condițiile participării la Bienala de la Veneția...

— Pentru o punere în temă prealabilă, necesară în acest caz, e nevoie să menționez că, dintre festivalurile cinematografice importante, unele, cum este pentru lung metraje **Bienala de la Veneția,** iar pentru scurt-metraje **Zilele filmului de la Oberhausen,** au un sistem propriu de preselecție și invitare a celor mai reprezentative producții realizate în diferite țări ale lumii în anul respectiv. Regulamentul festivalului de la Veneția prevede astfel că „admiterea filmelor are loc exclusiv la invitația consiliului de direcție al bienalei, în acord cu directorii și comitetul de experți". Pentru ediția din acest an, centrala **Româniafilm** a făcut încă din luna mai unele demersuri în intenția onorabilă ca producția românească să fie luată în considerație în prestigioasa competiție pentru **Leul de Aur,** în care, de-a lungul anilor, au mai fost invitate doar două sau trei filme artistice românești (un debut strălucit l-a reprezentat, cu cîteva decenii în urmă, **Țara Moților** de Paul Călinescu). Partea întristătoare începe însă exact în clipa cînd ar fi trebuit să fim bucuroși. Adică la primirea telegramei prin care Comitetul de organizare a Bienalei venețiene invită din România filmul **Rug și flacără.** Din acest moment, în diferite rotițe administrative, de nivel inferior și mediu, începe să curgă nisip. Deși termenul pînă la care filmul trebuia să ajungă la Veneția (10 iulie a.c.) era foarte scurt, intervin tot felul de idei de tergiversare : că n-ar avea cine face traducerea dialogului în italiană, că n-ar exista fonduri prevăzute pentru subtitrare și expediție, că trebuie întrunită o comisie internă, „consultativă", de recomandare, că membrii acestei comisii sînt în concediu, la munte sau la mare etc. etc. Filmul pleacă în cele din urmă, cu șapte zile întîrziere față de data prevăzută în regulamentul festivalului. Poate n-ar strica să precizez că, dacă, întîmplător, nu mă uitam în coletul pregătit pentru aeroport, bobinele ar fi plecat la Veneția fără formularele de înscriere în competiție și fără datele tehnice indispensabile destinatarului... Dealtfel, despre „Grande Premio" de la Santarem (unde filmul a fost fără mine), am aflat după... un an, cînd, în sfîrșit, mi-a parvenit trofeul și documentația corespun-

(Continuare în pagina 19)

MIHAI PELIN

Atelier

ADRIAN PETRINGENARU

I. Peltz

S-a stins un scriitor : I. Peltz.
Cu el dispare ultimul supraviețuitor dintre redactorii Literatorului **condus de Al. Macedonski.**

De la „literatoriști", I. Peltz a învățat nu în primul rînd simbolismul ci naturalismul, căci Macedonski a încurajat interesul pentru tot ceea ce este modern în literatură, și școala din Zola era tot ce putea fi mai nou în vremea tinereții lui. E adevărat că acela care avea să fie scriitorul I. Peltz se născtea în 1899, însă la acea dată naturalismul era mai degrabă abhorat, rău înțeles și în literatura noastră abia după 1900 avea să-și releve resursele și forța. Mediul pe care îl va scruta I. Peltz va fi periferia bucureșteană și în special mediile evreiești. Interesul pentru lumea mărunță, urbană îl apropie de scriitori ca G.M. Zamfirescu, C. Ardeleanu, I. Călugăru și, în genere, de scriitorii care au beneficiat de marea lecție a lui I.L. Caragiale.

Bun observator al realului, înregistrînd amănunte și detalii ale unor „felii de viață", realizînd ceea ce Zola a numit „romanul experimental", pictura necesară a mediului, orientîndu-se spre zonele umile ale vieții sociale, dovedind un ochi atent și necruțător și o curiozitate de reporter, I. Peltz a știut să se ridice de la faptul divers la semnificație, de la gestul oarecare la idee, de la problematica locală și pitorească la marile probleme ale omului universal.

Departe de a înregistra cu răceala științifică ce și-au impus-o naturaliștii, I. Peltz și-a trădat crezul obiectiv pentru expresia lirică și un sentimentalism sfîșietor, care este al multora dintre simboliștii anilor 1900, reușind astfel să aducă o notă de o necontestabilă originalitate. O lume ce are multe atribute caragialiene, văzută într-un mod prea satiric ca să nu fie sparte limitele naturaliste, este scăldată în îndulșoare, în jale metafizică, în meditație aspră asupra condiției umane, în umanitarism.

Marii critici ai epocii sale, G. Călinescu și E. Lovinescu — iar noi după ei — am văzut în Calea Văcărești **(1933) capodopera scriitorului. Volumul de poeme în proză** Fiori **(1918), în stilul simbolismului încărcat cu elemente parnasiene, cultivat în acei ani la** Literatorul **dovedește sensibilitate și abilitate și-l stabilește autorului, chiar dacă nu s-a observat imediat, un loc al său în viața literară. Destul de repede, după 11 ani, și destul de tînăr, în 1929, la treizeci de ani, deci, a primit premiul „Societății scriitorilor români", rivnit de mulți alți confrați, pentru o lucrare nu mai puțin în spirit „literatorist" — dacă prin asta înțelegem un suflu extrem novator — romanul suprarealist** Viața cu haz și fără a numitului Stan. **Între timp a colaborat intens în presă, la** Adevărul, Chemarea, Dimineața, Facla, Lupta, **a publicat volumul de proze scurte** Fantoșe vopsite **(1924) în care apar, abia schițate, trăsături ale literaturii sale de mai tîrziu : viziunea grotescă dublată de o sensibilitate acută, sarcasmul împins mereu spre pragul de la care alunecă în jelanie, rîsul strangulat de hohotele unui bocet abia disimulat, mult înrudit cu rîsul sardonic și înlăcrimat al poeților blestemați în secolul al XIX-lea — de parcă acel unic an care, la naștere, l-a despărțit de secolul XX, l-ar fi tras mereu spre tiparele artistice ale secolului trecut...**

În 1933, cu Calea Văcărești **și în 1934,**

(Continuare în pagina 19)

ADRIANA ILIESCU

Un roman în dezbatere

Aşa cum am promis cititorilor noştri în urmă cu cîteva luni cînd am prezentat romanul CEL MAI IUBIT DINTRE PĂMÎNTENI de Marin Preda, revenim cu noi opinii despre această ultimă carte a sa, un adevărat testament literar al autorului, convinşi fiind că despre o asemenea realizare de prestigiu a literaturii româneşti contemporane discuţiile, confruntările de păreri trebuie să continue pentru a-i lumina cît mai exact multiplele şi profundele sensuri.

Un roman mai ales erotic

Intr-o cronică despre ultima operă a lui Marin Preda, o consideram „roman de dragoste" precum şi „romanul unei injustiţii". La întîlnirea. ultima sa întîlnire, cu studenţii şi profesorii Facultăţii de română, autorul, răspunzînd la diverse întrebări, îşi considera cartea „roman de dragoste" şi „nu altceva". O asemenea precizare, ce putea fi bănuită de opoziţie polemică, ţinînd cont de faptul că cele mai multe întrebări se refereau la aspectele „politice" ale trilogiei, nu ne poate totuşi lăsa indiferenţi, căci ea vine din partea autorului însuşi. Şi, dacă percepţia cititorilor diferă, în funcţie de o mulţime de factori ce ţin de structura, gustul, opţiunile morale şi intelectuale etc., ameninţînd să pulverizeze sensul adînc al textului, viziunea şi percepţia autorului este una singură şi ea nu poate fi ignorată, jucînd rolul unui catalizator sau al unui element coagulant ce se cere, mai ales în prima etapă a exegezei, inevitabil invocat. În definitiv cîte opinii s-au emis despre Luceafărul eminescian, atîtea fanteziste, cele ce au cele mai mari şanse de omologare, adică de credibilitate, pleacă totuşi de la însemnările poetului privind soarta genului în raport cu umanitatea comună. Mai spunea Marin Preda, cu prilejul împrejurării evocate, că ceea ce l-a şocat mai ales în ultimul deceniu, a fost capacitatea, neverosimilă, a atîtor oameni de a supravieţui dramatismului istoriei : au trecut, fără vină, prin închisori, au ieşit de-acolo, au luat viaţa de la-nceput, s-au căsătorit, au făcut copii după 50 de ani, mulţi au dat o operă. Tragedia vremurilor putea să le fie fatală dacă n-ar fi ars în ei focul iubirii. Ca şi Petrini Dar al iubirii erotice şi nu al iubirii filotime. Vorbe care, în fond, repetă finalul trilogiei : „Mitul acesta al fericirii prin iubire, al acestei iubiri descrise aici şi nu al iubirii aproapelui, n-a încetat şi nu va înceta să existe pe pămîntul nostru, să moară adică şi să răsară perpetuu. Şi atîta timp cît aceste trepte urcate şi coborîte de mine, vor mai fi urcate şi coborîte de nenumăraţi alţii, această carte va mărturisi oricînd... **dacă dragostea nu e, nimic nu e"** (s.n.). Acest final, adeseori citat, are o pondere încă insuficient relevată. Mai întîi pentru că este un fel de concluzie a autorului, o morală a fabulei ce nu poate fi eludată. Caracterul său atît de explicit, aproape didactic, formularea sentenţioasă, aproape aforistică ne sugerează, mai exact ne divulgă tîlcul adînc al operei. La precizările autorului, coroborate cu finalul să adăugăm şi ponderea pe care, în cele peste 1 200 de pagini ale cărţii, o au scenele, evenimentele şi analizele de ordin erotic, mai mult de trei sferturi din numărul de pagini. Mai întîi cele legate de cele patru iubiri ale lui Victor Petrini : Nineta, Căprioara, Matilda, Suzy, apoi cele ale altor personaje, căci mai toate parcurg purgatoriul iubirii, mai mult, caracterul lor se defineşte mai ales în perspectivă erotică, pentru că dragostea răscoleşte cele mai adînci şi mai tainice straturi ale fiinţei umane.

Dar titlul cărţii ? Să fie chiar indiferent ? Preda, se ştie, îşi calcula cu meticulozitate titlurile şi, dacă ni le rememorăm pe toate, de la **Întîlnirea din pămînturi** pînă la cartea din urmă, ne convingem uşor de acest lucru. Nu poate fi vorba de o simplă opţiune sintagmatică. Dar atunci ce înţelesuri ar putea să aibă ? Observăm, mai întîi, că noţiunea de iubire este înglobată în titlu (prin adjectivul provenit din verb : **iubit**), şi mai observăm că adjectivul **iubit** este folosit la superlativul relativ, care, alăturat substantivului pămîntean este în măsură să-i accentueze relativitatea. În cursul romanului ne amintim că titlul apare o singură dată : într-o mărturisire pe care Suzy i-o face lui Victor Petrini, preocupat de natura şi puterea sentimentelor fetei, ea îl asigură că îl iubeşte mult, că el, Victor, este „cel mai iubit dintre pămînteni". Cu alte cuvinte, atît cît poate iubi o femeie pe un bărbat. Nu e vorba deci de iubirea absolută pe care o visa Petrini dar pe care, în momente de luciditate, era conştient că n-o va obţine vreodată. Iubirea absolută rămîne însă o nostalgie permanentă a eroului şi, în acest sens, Victor Petrini poate fi considerat o variantă posibilă a lui Hyperion, după cum toate femeile întîlnite sînt, într-un grad sau altul, nişte Cătăline.

Ca şi în **Luceafărul**, poveste a unei iubiri ratate, toate iubirile protagonistului sînt ratate. Dar, cu toate acestea, nici un moment el nu devine mizantrop sau misogin. Dimpotrivă, este mereu vulnerabil în faţa femeilor, fiind gata s-o ia, cu fiecare, de la capăt. Şi aceasta pentru că niciodată o femeie nu apare, în acelaşi fel, de la început. Dimpotrivă, se lasă greu şi treptat descoperită, ca acea licoare pe care, bînd-o pînă la ultima picătură, de-abia atunci îi poţi cunoaşte şi doza, inevitabilă, de nocivitate ascunsă. Adevărul acesta îl va fi simţit şi Arghezi cînd în **Cintare** încheia astfel . „Apropiată mie şi totuşi depărtată / Logodnică de-a pururi, soţie niciodată", sau Ion Barbu în finalul **Oului dogmatic** : „Căci vinovat e tot făcutul / Şi sfînt doar nunta, începutul". Poate de aceea toată literatura marii iubiri se referă la eroi tineri, în dragostea începuturilor. Romeo şi Julieta au avut, moral vorbind, şansa de a fi murit înainte de împlinirea matrimonială a dragostei. Altfel nu le rămînea decît alternativa „exterminării" reciproce. Sau poate încă o alternativă, care este însă în afara iubirii erotice : cea a adulării reciproce în maniera lui Conu Leonida şi a sublimei sale consoarte, Efimiţa. Eroii lui Preda beau însă cupa pînă la capăt. Iar consecinţele sînt cele pe care le ştim. Prin aceasta ei parcurg o experienţă umană veche de cînd lumea, destul de nouă însă în literatură. Şi prin aceasta, romanul este atît de modern. Putem conchide că, fără a fi exclusiv erotic, **Cel mai iubit dintre pămînteni** este, mai ales, un roman erotic. Şi cînd toate împrejurările foarte concret-istorice, de care mai ales generaţia de peste 40 de ani îşi aminteşte bine, se vor fi perimat prin însăşi scurgerea vremii, substanţa erotică va continua să fie mereu actuală, în veci neperisabilă. Atunci, de-abia, finalul trilogiei : „dacă dragostea nu e, nimic nu e" îşi va dezvălui întreaga semnificaţie şi adîncime.

POMPILIU MARCEA ■

Ultimul roman al celui mai iubit dintre prozatori

A fost o vreme cînd orice carte, fie ea şi capodoperă, avea parte de obiecţii. Era perioada cînd însuşi Marin Preda din **Desfăşurarea** şi **Moromeţii** era criticat pentru unele lipsuri. Dar deceniile acelea au trecut şi Marin Preda a devenit un prozator cu o situaţie incontestabil excepţională în măsura în care tot ce a scris în ultimele două decenii a constituit obiectul elogiilor masive şi aproape absolute. Prozatorul a devenit protejatul criticii şi s-a scris despre el mai mult decît despre oricare scriitor român. Apoi a venit moartea aceea, cea de-a treia moarte semnificativă din literatura română, după acelea ale lui Eminescu şi Labiş. Şi am rămas numai cu cărţile lui Marin Preda. Se va întîmpla şi cu Marin Preda ceea ce s-a întîmplat cu alţii ? Va deveni el personaj de centenar şi obiect de reevaluare ? Deocamdată trăim tăcerea poate pioasă, probabil jenată care s-a instaurat odată cu dispariţia sa.

Cu aceste gînduri m-am apucat să înşir cîteva rînduri despre ultimul roman al lui Marin Preda. Aceste rînduri au fost conturate în perioada lecturii romanului, la apariţia sa, dar nu au putut fi publicate în îmbulzeala şi în vacarmul general de atunci. Ele ar fi putut fi luate dealtfel drept manifestări ale sacrilegiului.

Cel mai iubit dintre pămînteni nu este o capodoperă, nici de maturitate şi nici de bătrîneţe cum au văzut-o unii. Ultimul roman al lui Marin Preda este un roman interesant scris de Marin Preda, bun prin foarte multe episoade, mediocru prin structura improvizată şi compozită şi uneori chiar rău prin neglijenţele de redactare. Ca şi **Delirul**, romanul a stîrnit o curiozitate enormă. Dar curiozitatea este, cu oarecare bunăvoinţă, cea mai superfluă dintre categoriile esteticę centrate dealtfel nu pe operă, ci pe cititorul ei. De obicei, curiozitatea este satisfăcută prin reprezentarea neoficialului, neştiutului sau interzisului. Or, inedităl şi interzisul pentru literatura română de azi este inclus în „obsedantul deceniu". Marin Preda a fost un om al epocii sale : ca mulţi alţi mari scriitori de azi nu putea ignora materia oferită de perioada anilor '50. Ca şi alţii, indeosebi de la **Delirul** la **Cel mai iubit dintre pămînteni**, a preferat curajul politic curajului artistic. Dar curajul politic nu este niciodată suficient în artă, pe care n-o înlocuieşte. Acest curaj este relativ şi face obiectul unei escalade : oricînd poate veni un altul cu şi mai mult curaj retroactiv, care va mai reconsidera odată evenimentele. Pe de altă parte, o carte a obsedantului deceniu se bazează nu pe ficţiune, ci pe realitate. Romanul devine astfel o colecţie de anecdote, de întîmplări şi istorii, de zise şi spuse familiare multora dintre locuitorii ţării. E bine că cineva le-a fixat pentru viitorime. Dar pentru aceasta nu era nevoie de Marin Preda. Pînă la urmă, materia preluată ne obligă să ne întrebăm din nou : de ce oare curajul scriitorului român este retrospectiv şi nu prospectiv ? Şi, ce s-ar face scriitorul mare şi contemporan fără erorile deceniului obsedant ?

Prozatorul devine om al epocii sale artistice şi prin tendinţa de a valorifica reţeta romanului de consum. Un asemenea roman presupune spectacolul generalizat al lecturii curioase. Aşadar, ceva erotism, ceva politică, ceva senzaţional, ceva pitoresc, chei, dramă şi melodramă, atrocităţi şi filosofia morţii, violenţă şi descriere de moravuri. O altă caracteristică a unui asemenea roman este neglijarea verosimilităţii şi a funcţionalului. Divagaţiile şi chiar comportamentul intelectual al unui profesionist al filosofiei care este personajul principal vor stîrni un sentiment al penibilului oricărui avizat. Tot aşa, un strungar va citi cu oarecare jenă descrierea execuţiei unor bucşe de către acelaşi filosof. Oricine s-a urcat o dată într-o cabină de teleferic va fi frapat de neverosimilul scenei terminate printr-un asasinat în legitimă apărare.

Dar toate acestea au prea puţină importanţă. **Cel mai iubit dintre pămînteni** este un roman de Marin Preda şi prozatorul este integral el, în ciuda materiei nestăpînite. Şi aceasta, înainte de toate, datorită perspectivei unice asupra lumii de oameni şi obiecte, pe care prozatorul n-a pierdut-o şi n-a modificat-o de la prima povestire pînă la ultimul roman. E vorba de acea privire în aceeaşi măsură pasionată, morală, bună şi străină, neutră, de o stranie rigiditate reductivă, dată, organică, ieşind dintr-o universală alienare. Să se urmărească măcar risul ca fenomen absolut caracteristic personajului din punct de vedere psihologic şi moral, prezent continuu, sistematic şi rigid, ca reacţie în faţa unei absurdităţi sau capabil să provoace o absurditate: în sfîrşit, să se analizeze formele singulare ale afectivităţii familiale şi erotice. Din prisma viziunii alienate, se poate afirma că este greu să se găsească altă comparaţie pentru prozatorul nostru dincolo de Flaubert şi Camus.

Apoi, Marin Preda rămîne consecvent în reprezentarea lumii omului ca fiinţă în primul rînd umană, adică individuală şi apoi colectivă. Fenomenul politic apare prin individ şi nu individul prin fenomenul politic. „Pentru eroul prozei epice, de pildă, problema libertăţii sociale devine la un moment dat atît de individuală, unică şi majoră, încît se transformă în marea sa problemă, iar celelalte probleme rămîn fie rezolvate, fie dependente de problema cea unică, fie de importanţă secundară. La fel devine problemă unică, pentru eroul prozei epice, marea problemă a căsniciei, a fericirii, sau nefericirii, problema «dormitorului», cum spune Tolstoi. Individul suportă marile catastrofe sociale şi naturale cu mult mai multă uşurinţă decît catastrofa casnică : gelozia, trădarea sau chinurile iubirii neîmpărtăşite, spune Tolstoi. Şi eu sînt convins că marele scriitor nu greşeşte, că individul astfel e făcut şi că nu e rău că e făcut astfel". Aceste cuvinte aparţin intervenţiei lui Marin Preda la Congresul Uniunii scriitorilor din 1956. Ultimul său roman îşi obţine valoarea respectînd principiile afirmate. Ce păcat că la toate acestea nu s-a adăugat şi principiul absolutizării performanţei artistice !

Dar lucrurile fiind cum sînt, **Cel mai iubit dintre pămînteni** rămîne un document unic, înainte de toate, asupra prozatorului. Şi prin prozator, pentru literatura română de azi.

MARIAN POPA ■

Viaţa ca viaţă

Marin Preda avea un copleşitor simţ al realului. Eroii lui trăiesc cu o mare acuitate faptul diurn. Dincolo de el poate începe o lume mirifică dar nu una care se poate sustrage verificărilor experienţei. Abstracţia nu apare niciodată în romanele sale fără un cortegiu impozant de exemplificări; orice idee enunţată trebuie ilustrată; orice idee trebuie întrupată. Şi orice gînd trebuie să devină, într-un fel sau altul, accesibil simţurilor. În seria de romane ce se deschide cu **Risipitorii** o mare importanţă capătă **trupul** personajelor. În aceste romane, care încep să devină, din ce în ce mai mult, reflexive, trupul devine parte importantă — foarte importantă — a demonstraţiei. Cartecheie a operei lui Marin Preda, **Intrusul** este romanul în care trupul este semn esenţial. El are un statut special, foarte complex : e metaforă şi simbol, semnificat şi semnificant. Citim relaţia dintre individ şi societate prin trupul personajului, întîi valid şi pe urmă mutilat. Pentru a studia un personaj, Marin Preda îl întrupează. **Viaţa ca o pradă** ar merita, în această ordine a ideilor, o analiză specială. Vînătoarea nu e numai metaforă. e o emblemă : ea figurează pe un blazon. Cîteva dintre paginile cele mai strălucitoare ale cărţii sînt consacrate ochilor şi văzului,. simţ care modifică imaginea lumii. Tot în această carte, scriitorul atrage atenţia asupra imaginii omului de la ţară cu trup vînjos, străin suferinţelor La ţară, accentuează Marin Preda, estropiaţii, mutilaţii, infirmii există. Îi ignoră doar cei ce nu cunosc realitatea lumii rurale. O imagine care revine semnificativ în opera (memorialistică) a lui Marin Preda e a şirului de mutilaţi care încearcă să-şi afle vindecarea la Maglavit.

Niciodată imaginea omului nu are atîta prestanţă ca în **scenele maternităţii**, în

Finalitatea confesiunii

Cel mai iubit dintre pămînteni. Dacă **entropierea, mutilarea, insuficienţa** erau frecvente în opera lui Marin Preda, ca elemente ale unui limbaj care nu avea, în arta poetică a autorului, transcendenţă, dar care puteau vorbi direct despre LUMEA lui Marin Preda (trupul este trup al lumii, el dă o formă Lumii) în ultimul roman există o viaţă a trupului. Şi în această viaţă a trupului naşterea e un eveniment capital. Un eveniment care le dă noi semnificaţii celorlalte. Cum este naşterea în această lume ? Cum are loc intrarea în lume a omului ? Nimic nu mai rămîne sacru, nimic nu mai păstrează nici cea mai mică umbră de mister. Autorul ca şi naratorii săi relatează rece, fără tremur, fapte care nu aparţin regimului firesc de existenţă, ci **spitalului.** Spitalul devine topos principal, el îşi impune fără menajamente realitatea : intră brutal între celelalte toposuri ca o realitate nouă ; şi pentru a dă o nouă realitate evenimentului. Intrarea în lume a omului nu mai e însoţită de vreun ritual. Născutul are lîngă el specialişti ai trupului, oameni care pot vindeca maladia — o posibilă maladie — şi care pot păstra, astfel, viaţa. Nu toţi, unii dintre ei sînt nepricepuţi şi, din nepricepere, pot ucide. Alţii, tot din nepricepere, pot provoca răni ireparabile. Nimic sacru : totul e expus rece, cu o claritate fără iluzii. Poate doar imaginea de **abator,** imagine ce le învinge pe celelalte, dereglează jocurile mecanice ale **reportajului** din maternitate. **Cel mai iubit dintre pămînteni** poate fi descoperit, în ceea ce are esenţial, în acest „reportaj". Aşa arată, vrea să ne spună scriitorul, adevărata intrare în lume a omului. Restul nu e decît superstiţie.

Dacă omul este atît de fragil, există un ideal (sau, în limbajul atît de iubitor de concret al lui Marin Preda, o **credinţă**) care îl poate lega de eternitate ? Ar fi necesară o **nouă religie,** o altă religie, cred o seamă dintre personajele lui Marin Preda, mai ales începînd cu **Moromeţii II.** Vechea religie, ale cărei adevăruri le trăieşte mama sa, nu sînt verificabile, spune Victor Petrini. Faptul viu, imediata apropiere, experienţa palpabilă infirmă **istoria** oferită de religia în care credea mama lui. Ce religie poate pune Victor Petrini în locul religiei mamei sale ?

Una dintre obsesiile lui Marin Preda a fost personajul pur, capabil de „sfinţenie". Mai poate el exista, se întreabă scriitorul, mai poate deveni el **credibil** într-un roman ? Răspunsul era negativ. Lumea de azi e închisă unor asemenea personaje, ca şi literatura. S-a observat cîtă credinţă patetică (în cadrul unei arte poetice care excludea patetismul) investea Marin Preda în literatură. Dacă personajele literaturii moderne nu mai erau capabile de candoare infinită, de **sfinţenie, nu înseamnă că, pentru creator, literatura nu poate deveni o nouă religie.** În literatură lumea putea să existe. Dincolo, atunci cînd DINCOLO era cu desăvîrşire absent. În disputa dintre Victor Petrini şi tatăl său — prima dintre polemicile esenţiale ale romanului — tatăl exclamă : **„Eminescu e mort",** aşa cum un filozof exclamase, cu mari consecinţe pentru gîndirea europeană, „Dumnezeu e mort". Lumea în care se mişcă tatăl lui Victor Petrini e una fără transparenţă ; e una cumplit de opacă, spunem noi. Nimic, în afară de obiecte, nu avea şansă de eternitate, în lumea lui Petrini-tatăl. Literatura, scrie Marin Preda din interiorul literaturii, are cu adevărat această şansă. Pregătindu-şi sinuciderea, Victor Petrini **vrea** să supravieţuiască prin **mărturia** sa. Prin depoziţia sa. Prin, traducem noi, romanul vieţii sale. Opera literară poate năzui la „nemurire", ea poate constitui, prin ea însăşi, un argument pentru **a trăi.** („Ştiu că există pentru mine o scăpare", afirmă Victor Petrini într-una din paginile argument ale romanului, într-un moment în care o condamnare grea nu putea fi înlocuită decît printr-o sinucidere, „să fac... să retrăiască în sufletul meu..."). **A face să retrăiască** înseamnă pentru Victor Petrini **a scrie.** A reînvia, a retrăi printr-o carte. A trece dintr-un trup într-altul.)

Nu cred că deplasăm discuţia pe un teren lunecos dacă afirmăm că scriitorul trăia pentru fiecare personaj al său. Că pentru a-şi valida personajul, pentru a-i constitui, scriitorul trăia şi retrăia fiecare moment al existenţei sale. Marin Preda era scriitorul care trebuia să-şi **simtă personajul.**

L-am fi preferat pe Victor Petrini, scriam altundeva, gazetar sau prozator. El este un erou al cotidianului, el există şi trebuie să existe în viaţa de zi cu zi. El nu poate fi filosof „profesionist" tocmai pentru că gîndurile sale trebuiau să se întrupeze în fapte zilnice. Cum ar fi arătat eseul **Era ticăloşilor,** pe care autorul ne spune că Victor Petrini l-ar fi scris ? Nu ştim şi nu e greu să bănuim. Erou al timpului prezent, Victor Petrini este un personaj cutreierat de fapte şi nu de idei. Ideile sale au mereu nevoie de un trup, de o exemplificare imediată. Marin Preda iubea prea mult viaţa, chiar în această întrupare a ei — **viaţa literară** — pentru a-şi lăsa personajul să hăldăuiască, fie şi pentru cîteva pagini, în imperiul abstract al ideilor. Obsedanta realitate devine, în ultimele sale cărţi, o realitate „dureros de reală"... imposibil de reală. O realitate care se supralicitează pe sine... care îşi poate ignora, cu demiurgică indiferenţă, hotărele...

CORNEL UNGUREANU ■

curia pe care a încercat-o scrîndu-le pe ale sale, înţelege „cît de mare trebuie să fi fost a celor ale căror semne stăteau pe rafturile bibliotecii mele, semne magice, care aveau puterea să reînvie în noi propriile lor iluminări ca să comunicăm cu ei prin veacuri, dar acum această iluminare venea numai din mine şi mi se părea unică, nedeterminată şi eternă". (II, pag. 432)

Finalul romanului ni-l arată pe Victor Petrini recitindu-şi manuscrisul, declarîndu-se surprins de „Barbaria concretului, pe larg etalat, şi cu plăcere vizibilă" (III — pag. 332) dar, în fond, avînd conştiinţa faptului că şi-a dus la bun sfîrşit proiectul, că a obţinut o „eliberare totală a conştiinţei mele de ceea ce am trăit" şi că mesajul său va fi înţeles aşa cum trebuie.

AL. CĂLINESCU ■

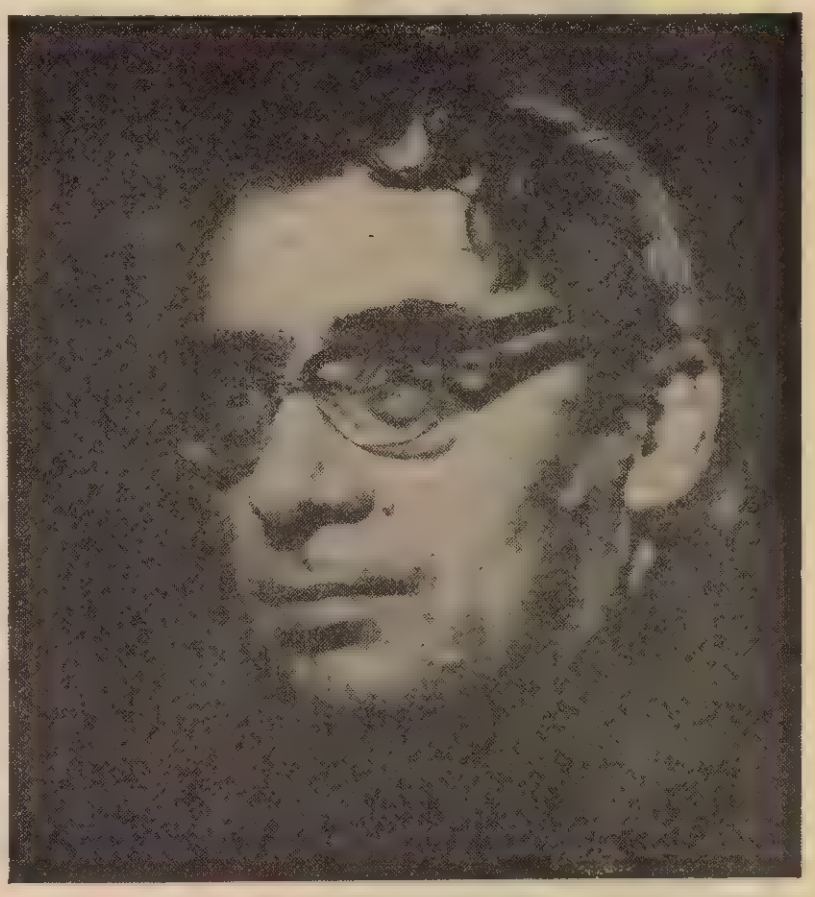

Fotografie de ION PREDOŞANU ■

Destine paralele

Lunga confesiune a lui Victor Petrini, este, s-a observat, o confesiune **scrisă.** Şi totuşi, personajul nu se arată decît în mod cu totul excepţional conştient de faptul că el este cel care scrie, nu îşi dublează, altfel spus, confesiunea cu o reflecţie asupra „practicii scrisului". Sigur, sîntem departe de Meursault, eroul lui Camus din **Străinul,** al cărui discurs este „suspendat", părînd a nu se adresa nimănui (nici măcar celui care îl profesează) ; dar sîntem departe şi de conştientizarea hiperlucidă specifică eroilor unor Camil Petrescu ori Anton Holban, care îşi pun fel de fel de probleme privind „autenticitatea" mărturiei lor, modalităţile prin care „trăitul" poate fi convertit în „scris".

La Marin Preda, în chip evident, primează **adevărul** faptelor narate, „ce se spune", chestiunea lui „**cum** se spune" trecînd în plan secundar. Şi aceasta nu fiindcă protagonistul nu ar fi îndreptăţit să-şi pună o astfel de întrebare; dimpotrivă. El este un intelectual, lucrează la o altă carte (e deci oricum, un „scriitor"), iar discuţiile pe teme filozofice, culturale sau chiar literare ocupă un loc considerabil în roman. Dar eliminînd posibilele reflecţii pe care Victor Petrini le-ar fi putut face, Marin Preda ne sugerează, în fapt, altceva: anume, că mărturia eroului său este o mărturie **grăbită,** deoarece timpul nu mai are răbdare, iar lucrurile trebuie spuse pînă la capăt.

Oricît de lipsit de consistenţă ar fi, prin urmare, nivelul metatextual al romanului, problema motivaţiei şi, mai ales, aceea a finalităţii confesiunii nu puteau fi eludate.

Motivaţie care, iniţial, apare ca foarte simplă: „Prietenul meu, fostul judecător, m-a sfătuit să scriu pe larg cum s-au petrecut lucrurile, şi să-i dau lui, care mi-e avocat, mărturisirea, s-o aibă pentru ultima înfăţişare la proces" (I, pag. 6). Nu este aici, bineînţeles, decît o simplă convenţie de verosimilitate. Dar naratorul adaugă imediat: „Nu ştiu la ce-i mai poate folosi avocatului, dar mie îmi face bine." Scrisul devine — fapt iarăşi oarecum previzibil — eliberare, terapie, posibilitate de regăsire a echilibrului sufletesc: „Scriind, simt că trăiesc şi într-adevăr gîndul morţii inevitabile îşi diminuează puterea de a-mi îngrozi conştiinţa..." De aici şi pînă la ideea că această confesiune ar putea constitui şi un **mesaj** adresat Celorlalţi, pentru ca eroul să se reabiliteze şi în faţa lor — nu mai e decît un „pas", pe care Petrini îl face, cu promptitudine, în paragraful următor: „Poate că mărturia aceasta va apărea odată, împreună cu eseul meu **Era ticăloşilor** şi voi trăi astfel şi prin cei care mă vor citi, nu numai, asemeni tuturor, prin fetiţa mea, deci mai mult, fiindcă familiile se sting şi ele, uneori atît de repede încît se justifică pe deplin existenţa acelor artişti care se lasă devoraţi de demonul creaţiei şi nu mai au timp sau nu-i mai interesează să se lase ispitiţi de perpetuarea fiinţei lor efemere, posedaţi de ideea durabilităţii ei în spirit".

Asupra acestui lucru merită să insistăm, pentru că eroul însuşi revine asupra lui, în cîteva pasaje memorabile. Să precizăm în început că îndoiala asupra eficienţei mărturiei sale sau asumarea neputinţei de a spune lucrurilor pe nume au, în scrisul lui Petrini, statut de excepţie. Iată un exemplu : „Nu mai pot continua relatarea acestor amintiri, această parte a lor. O greaţă insuportabilă mi se urcă în gît.. Dar iar anticipez o experienţă pe care abia ar urma s-o evoc aici... O voi scurta, deşi e o verigă groasă în destinul meu. Ar trebui să scriu despre asta o nouă carte..." (III — pag. 18—19). În rest, putem identifica o adevărată jubilaţie în faţa forţei cuvîntului, a miracolului scrisului; a scrie devine echivalent cu a supravieţui dar şi cu a te realiza cu adevărat; dovadă — admirabilul episod în care Petrini ne vorbeşte despre „Caietele" sale, pe care le credea pierdute: „...nu atît ceea ce era scris în ele mă atrăgea, ci propriul meu scris, care exercita asupra gîndirii mele o influenţă magică: întreaga mea fervoare de odinioară renăştea îndată ce le răsfoiam şi în spatele fiecărui rînd citeam cu o claritate uimitoare o bogăţie de idei pe care îmi aminteam că le avusesem şi pe care anii grei prin care trecusem nu mi le şterseseră din memorie. Dar numai frazele stîngace, violiclunea lor care atingea esenţele, febrilitatea scrisului, spontaneitatea şi superbia cu care treceam peste obstacole în favoarea reflecţiei originale, pasiunea imprimată în scriitură puteau să-mi reînvie în spirit forţa de a reînnoda, trecînd peste abis, îndrăzneala inocentă de atunci cu reflecţia matură de acum (...). Împreună cu gîndul că o aveam pe Silvia, aceste caiete erau singura dovadă, singura certitudine că viaţa mea nu era, pînă la această vîrstă, un eşec. Eşuasem în speranţa de a fi fericit cu o femeie, dar nu eşuasem nici în spirit şi nici biologic. Cum să le distrug? Nici măcar nu le ascunsei, ci, dimpotrivă, le pusei alături de alba planşetă, la stînga mea, ca pe un ghid, ca pe un talisman miraculos care ascundea secretul inspiraţiei liniştite şi durată şi entuziasmul fără de care voinţa nu aduce decît chin". (II — pag. 316—317) Naratorul face altă dată un adevărat elogiu al Cărţii şi, fiindcă îşi cunoaşte bunul altui mare prozator român a cărui carieră a fost curmată tot atît de neaşteptat, Liviu Rebreanu, dispărut la 59 de ani neîmpliniţi, numai cu un an mai mult decît avea la sfîrşit Marin Preda, 58 de ani, nici ei împliniţi. Opera lor, pentru mine egală din punct de vedere al valorii, are un curs de o ciudată similitudine. Rebreanu debutează cu un volum de nuvele la 27 de ani, Preda de asemenea cu nuvele la 26 de ani. Întîiul mare roman, **Ion,** Rebreanu şi l-a publicat la 35 de ani, primul mare roman al lui Preda, **Moromeţii,** e de la vîrsta de 33 de ani. Între **Ion** şi **Răscoala** e o distanţă de 12 ani, exact cît e între **Moromeţii I** şi **Moromeţii II.** Există şi alte echivalenţe : **Pădurea spînzuraţilor** se poate compara cu **Delirul, Ciuleandra** cu **Intrusul,** articolele din **Amalgam** cu cele din **Imposibila întoarcere.** Sînt desigur şi diferenţe, care fac specificul fiecărula. Tensiunea creaţiei a scăzut la Rebreanu după **Răscoala,** a lui Marin Preda nu a coborît după **Moromeţii II.**

Ultimul roman al lui Marin Preda, **Cel mai iubit dintre pămînteni,** e romanul unor experienţe fundamentale de viaţă, romanul unor trăiri esenţiale. Titlul ascunde, ca **Bietul Ioanide** de G. Călinescu, o ironie. Eroul principal, Victor Petrini, e un asistent la Facultatea de filozofie, care a făptuit o crimă şi, în închisoare, în aşteptarea procesului şi a sentinţei, povesteşte circumstanţele care l-au condus la incredibila faptă, un memoriu la persoana întîi. Desfăşurat pe fundalul deceniului VI, memoriul scrutează condiţia umană. Petrini a scris un eseu despre ceea ce el numeşte o nouă gnoză „care să redea integritatea conştiinţei umane în faţa universului", pornind de la ideea că „omul este liber în sine şi pentru sine şi singur acest concept este izvorul dreptului şi al creaţiei spirituale". Alt eseu al său se intitulează **Era ticăloşilor,** eroul fiind în plus de părerea că orice poate fi trăit, însă nu oricum. Romanul are zece părţi repartizate în trei volume, din care primul şi o mare parte din cel de-al doilea se referă la iniţierea erotică a lui Petrini în liceu, la Universitate şi apoi ca universitar, cînd întîlneşte pe Matilda, soţia poetului neieşit încă de sub autoritatea paternă, Petrică Nicolau. Petrini desface cuplul nereuşit al poetului cu arhitecta Matilda (inversare a situaţiei din **Bietul Ioanide),** antrenîndu-se însă într-un adevărat cosmar matrimonial, fiindcă Matilda (una din cele mai interesante figuri feminine din literatura română) e o femeie de o incredibilă vitalitate, acaparantă, imprevizibilă, visceral violentă, agresivă, obstinată, trecînd brusc de la tandreţe la ură, expresie a unui suflet total iraţional, obscur şi absurd. Fetiţa care se naşte din această unire, Silvia, nu întăreşte legătura ci mai curînd desparte pe cei doi, mai ales cînd Victor e învinuit de participare la isprăvile unei bande contrarevoluţionare, arestat şi condamnat să lucreze trei ani într-o mină de plumb. Va ucide acolo un torţionar, apoi, eliberat, degradare crescîndă a condiţiei sale, se va angaja într-o echipă infernal hilariantă de deratizare, prilej pentru autor de a înfăţişa indivizi abrutizaţi, precum Bacalogiu sau Calistrat, ori păstrînd şi sub crusta abjecţiei un rest de umanitate, precum Vintilă. Matilda părăseşte pe Victor pentru un om al puterii, Mircea, care admitea că universitarul nu avusese legături cu „sumanele negre", dar nu era sigur că în caietele sale confiscate la percheziţie nu erau gînduri periculoase pentru ordinea socială. Tot un fel de trădare e aceea a prietenului Ion Micu, critic al exceselor de tot felul, dar partizan al ideii că mai întîi de toate trebuie să supravieţuieşti. În sfîrşit, Petrini ajunge contabil la „Oraca" (iarăşi ironie) şi se îndrăgosteşte de o casieră, Suzy Culala, fiica unui industriaş, exmatriculată din facultate din acest motiv. Suzy pare întruchiparea idealului regăsit şi Petrini rezistă încercărilor Matildei, divorţată de Mircea, de a-l readuce lîngă Silvia, pînă cînd, invitat la schi, e întîmpinat pe pîrtie de inginerul Pencea, soţul nemărturisit al noii iubite pe care, atacaţi, e nevoit să-l arunce din cabina telefericului, să declare apoi crima şi să fie din nou închis. Mircea intervine încă o dată spre a-i reduce pedeapsa, nu spre a-l absolvi în întregime, dar Suzy, condamnată şi ea, mai puţin, nu-l vizitează la timp în închisoare şi totul ia sfîrşit, deoarece nesinceritatea a adus neîncrederea. Din nou eliberat, eroul, cel rău iubit, ajunge profesor de franceză navetist. Recitindu-şi memoriul, el a vrut să-l arunce pe foc, l-a lăsat însă ca pe un document moral al unei conştiinţe: „Mulţi dintre semenii mei au gîndit poate la fel, au jubilat ca şi mine, au suferit şi au fost fericiţi în acelaşi fel. Mitul acesta al fericirii prin iubire, al acestei iubiri descrise aici şi nu al iubirii aproapelui, n-a încetat şi nu va înceta să existe pe pămîntul nostru, să moară adică şi să renască perpetuu. Şi atîta timp cît aceste trepte urcate şi coborîte de mine, vor mai fi urcate şi coborîte de nenumăraţi alţii, această carte va mărturisi oricînd : ...dacă dragostea nu e, nimic nu e !..."

Într-adevăr, poate că nici o carte din ultimele două decenii ale literaturii române nu aduce o mărturie mai vie despre încîntările dar şi dezastrele pe care într-o epocă de seisme sociale şi politice le naşte dragostea, ca acest incomparabil **Cel mai iubit dintre pămînteni,** mai bun cred decît **Jar, Gorila** şi **Amîndoi** la un loc, romanul aspiraţiei de totdeauna către fericire al speţei umane.

AL. PIRU ■

Un muzeu în labirint

În căutarea lui El Greco (VI)

Soare şi rug

2

Autoportret presupus

Peste tot ce a făcut El Greco pluteşte o taină. Nu se putea ca această taină să nu-l acopere şi propriul obraz. Autoportretele sale presupuse sînt la fel de nesigure ca şi sensul figurilor alungite. Ele sporesc enigma în loc s-o elucideze.

Incertitudine fertilă, dealtfel ca multe incertitudini. În lipsa unui autoportret cert, îl căutăm pe pictor sub trăsăturile tuturor personajelor sale, sub toate măştile. Şi, pentru că fizionomiile ne pot înşela, îl căutăm în toate peisajele sale, ştiind că pictorii îşi găsesc aproape totdeauna peisaje care li se potrivesc şi care îi exprimă uneori poate chiar mai bine decît un autoportret. De ce odică n-ar fi ales el, pentru a ne vorbi despre sine, nu chipul unui gentilom, ci imaginea unui oraş? Oraşul pe care nu l-a părăsit niciodată după ce s-a instalat în el.

Există o grandoare a ariditătii pe care Toledo o are din plin. Privind **Panorama şi planul oraşului Toledo**, mă gîndesc că melancolia cea mai somptuoasă e cea mai lipsită de artificii şi de podoabe. Într-un deşert nu există decît nisip şi lumină. Dar din nisip şi lumină se creează o dezolare grandioasă. O singurătate care striveşte. O tăcere care tună. Nici un împărat n-a domnit cu mai multă măreţie ca singurătatea într-un deşert. Pe tronul ei de nisip, ea a impus şi cerului să capete aceeaşi culoare. O impresie asemănătoare îmi produce şi tabloul lui El Greco. Nisipul a fost înlocuit de piatră, o piatră gălbuie şi secetoasă, cu un halo de mister. Stînca pe care e construit Toledo se continuă în ziduri şi turnuri, într-o lumină care e a unui seceriş de piatră. Cei cîţiva arbori şi petele verzi din jurul lor nu fac decît să pună în relief magnificenţa ariditătii. După cum melancolia celui care ne arată planul oraşului nu face decît să ne readucă aminte de securea dublă. Singurătatea îi arde buzele.

Nu ştiu cum arată în realitate Toledo, dar mi se pare că nicăieri gentilomii şi apostolii lui El Greco n-ar găsi un oraş mai potrivit pentru ei ca acest Toledo cu ziduri mortirizate de soare, unde vîntul trebuie că-şi amplifică sunetele izbindu-se de piatra goală, iar tăcerea te îndeamnă să-ţi repeţi singur că omul trebuie să creadă în inima lui cu atît mai mult într-un deşert. E Spania în această mărturie dogoritoare a pietrei, în această singurătate luminoasă, în acest amestec de soare şi de indolală, de pasiune şi de tăcere. Spania în care, din chilia sa întunecată, Filip al II-lea poruncea măceluri între rugăciuni. Spania unde Velasquez va trebui să beneficieze de favoarea regală pentru a-şi îngădui să picteze, aproape pe ascuns, un nud fără să riste închisoarea, exilul şi confiscarea averii. Spania în care Cervantes la cincizeci de ani, copleşit de dezamăgiri, scrie cea mai frumoasă epopee a iluziei. Spania secretă şi aspră, melancolică şi neîndurătoare... Uit că tabloul are aproape patru secole. Ceva din melancolia care umbrea uneori zîmbetul lui Picasso, ceva din cîntecul lui Lorca, din piatra încinsă a platourilor Castiliei şi din tristeţea Escurialului, din dansurile vitale ale Spaniei şi din cenuşa lor se amestecă în enigma grecului devenit primul pictor al sufletului spaniol poate chiar împotriva voinţei lui dacă ne gîndim la semnăturile greceşti de pe tablouri şi la cărţile sale de căpătîi, tot greceşti.

Se povesteşte că în perioada şederii sale la Roma cineva care a vrut să-l scoată la plimbare într-o zi cu soare strălucitor l-a găsit închis în casă, cu perdelele trase la geamuri pentru ca lumina de-afară să nu-i tulbure lumina interioară. Adevărată sau nu, această întîmplare are un singur cusur, că împinge misterul lui El Greco foarte aproape de extravaganţă, de ostentaţia teatrală. În realitate, nu e el nici primul, nici ultimul dintre cei care au simţit nevoia să se cufunde în ei înşişi pentru a vedea clar. Dar e greu de găsit un alt pictor la care flacăra interioară să ardă atît de intens încît să nu mai observăm că în jur nu mai e nimic decît ceea ce ne lasă el să vedem. Şi ce importanţă poate avea faptul dacă Toledo a arătat sau nu vreodată aşa? El Greco ne duce pînă acolo unde ne lăsăm singuri cuprinşi de febra pe care el o dă formelor. Ceea ce părea soare, e poate un rug interior.

Există printre peisajele sale şi un Toledo sub un cer dramatic de furtună. Aici ne întîmpină nori sumbri, strideaţi, încendiaţi de o lumină stranie şi învăluiţi de un albastru ameninţător ; sub ei, oraşul ; acelaşi labirint, de data aceasta însă cu mai multă vegetaţie, ceea ce îi început ne surprinde. Din pricina ceţurilor albăstrii, la prima vedere pare un oraş din legendele Scoţiei; sau un arhipelag ciudat de pe care s-a ridicat ceaţa şi unde nu locuieşte nimeni. Dar aceşti nori numai El Greco i-ar fi putut picta astfel ; sau copacii şi iarba care seamănă cu o flacără, spunîndu-ne că lucrul cel mai dificil nu e să ieşim dintr-un labirint, ci să-l facem să ne dea un răspuns, fie şi de neînţeles. Dacă am asculta atent, am auzi, poate, pe aceste străzi pustii paşii pictorului venind dinspre Puerta del Sol.

L-am aştepta însă în zadar. Chipul lui va rămîne o taină. Trebuie să ne întoarcem la autoportretele sale presupuse sau să privim încă o dată Toledo. Pe măsură ce soarele arde mai tare misterul se întunecă tot mai mult. Dor cu atît mai bine se vede că în această pictură oamenii sînt luminaţi, de fapt, de credinţa lor.

OCTAVIAN PALER ■

Mult e dulce

Vis poetic

Azi-noapte, la Mare a bîntuit furtuna. Ştiam că va veni. Îi vestise izbucnirile Fata Morgana, dansînd pustiitor peste cîmpiile Dobrogei, plantînd pe frunza albă a fiecărei clipe vocale de vers din **Tristele** lui Ovidiu. Apoi s-a coborît seara, veninoasă, ca o orhidee neagră purtată în gură de un şarpe. Atunci s-a întins pe tărîm tăcerea, care e viteza corăbiilor înecate. Policandrul cu două braţe — într-unul arde ispita Luceafărului de seară, în celălalt, roua Luceafărului de ziuă — năluca unui brad, înalt ca un junghi, şi-a pus sandale şi s-a suit în nori. Era tîrziu, lumea adormise, numai prin trupul mincinii umblau magii cu daruri, şi deodată Dumnezeu sau un mare artist urcat de curînd la dreapta lui s-a apucat să sculpteze în marmură roşie. Rupte cu dalta, aşchiile săreau în prăbuşirile pămîntului, incendiindu-i lerburile, iar Marea vula, detuna, hohotea.

Furtunile sînt glorii efemere, dar ca orice triumf străin ele împrezesc în noi celebritatea sentimentului de frică. Curajul trăieşte între două fulgere şi coroana lui e aşteptarea. Cînd urlă furtuna sîntem cei mai aproape de noi, neliniştiţi, mîndri, încovoiaţi şi provocatori. Cu inima lăudăm primejdia, cu oasele batem în poarta înfumurării, cu plămînii sorbim otrava beznelor şi numai cu un gînd pierdut căutăm sărutul. Cînd terburile Mării vin şi se împletesc în funii, alcoolurile adîncului ne dilată nările şi ne încălzesc pumnul, sîngele se înfruptă cu sare lopătată pe vînt şi sub visă — sarea, simbolul forţei ! — urechea se face de sidef şi culege din splendoarea de sunete născute pe axul lumii răsucindu-se în matca fiinţei primordiale, numai pe acelea din care se urzesc poveştile ce întunecă cu aur şi purpură ocna nopţilor de iarnă. Azi-noapte blestemul umbla desculţ prin mărăcinii de mărgean şi toate jurămintele vîndute îşi spărgeau fălcile, mestecînd piatră din mîinile ziditorilor.

Suit în pieptul de lemn al unei case ce-şi zornăia trandafirii, ameţiţi de ropotul apelor, am întins mîna şi am umblat cu trei degete în talerul destinului. Dimineaţa sîngerau. Să fi nimerit acolo sub sabia călăului sau în rănile cîntecului ?

FĂNUŞ NEAGU ■

Simple note

Rînduri pentru un anonim

N-a fost Neculai Stoleriu, despre care scriu astăzi, nici personaj politic, nici savant prestigios, nici medic ilustru şi nici celebru avocat, n-a fost nici un fascinant profesor universitar, ca atîţia pe care i-am avut, nici romancier sau poet, ca să se bucure în vremea lui, cît de cît, de o faimă şi să fie prin consecinţe menţionat într-un dicţionar ori într-o enciclopedie — ci un simplu şi modest învăţător de ţară, fiu de ţărani din neam în neam, pe care nu-l mai ştie nimeni din cei mulţi de azi, pe care nu-l ştiam nici cei din generaţia mea, un om retras, cumpănit şi sfielnic, dar hotărît şi neînduplecat în atingerea ţelurilor şi în înfăptuirea năzuinţelor, care a trecut vertiginos prin viaţă, cu un ideal de existenţă şi de luptă din ridicarea satului nostru şi a lumii lui ce întruchipa pentru el şi marele şi micul Univers. Şi îl dau ca un exemplu strălucit, ca să aduc laudă muncii şi rîvnelor, abnegaţiei şi cinstei, patriotismului şi jertfei.

L-am auzit întîi incidental pomenit în tinereţile mele, în istorisirile lor din trecut — pe care le ascultam întotdeauna cu o indelebilă voluptate şi recunoştinţă — de Const. Meissner, de Nicolae Iorga, de Simion Mehedinţi, de Ion Mihalache, de d-rul N. Lupu, de Ion Simionescu, de Mihail Sadoveanu, de Artur Gorovei şi de Moş Ghiţă Kirileanu, dar numele nu-mi spunea nimic, nu-mi ridica nici o interogare şi nu-mi aţîţa nici o curiozitate — altele, firească, sînt lucrurile care te încălzesc şi te interesează cînd ai 20 şi 25 de ani — ca să recadă, grăbit, într-o genună a timpului dus, de unde, parcă, evadase meteoric şi din nou se întorcea, ca să-l devoreze, cu dinţii lor de fier, nopţile uitării.

Anii s-au scurs. Şi l-am mai dat de urmă încă o dată în 1939 într-o haltă făcută la Baia — la Baia judeţului Suceava de azi — cea dintîi capitală a Moldovei cu attea vestigii istorice străvechi, unde şi-a desfăşurat cea mai mare parte a activităţii lui dăscăleşti, cultural-educative şi sociale, unde şcoala primară a comunei se chema întru amintirea soţilor — amîndoi învăţători — „Maria şi Neculai Stoleriu" şi unde cu doi ani mai înainte, adică în 1937, se dezvelise, zămislită din gîndurile pioase ale colegilor şi foştilor elevi, statuia cu bustul său în bronz, iar pe soclu, în basorelief, un medalion înfăţişînd portretul Mariei N. Stoleriu.

De atunci s-au mai încenuşat cîteva decenii, ca acum, umblînd prin hîrtii de altădată, să dau peste două epistole pe care i le trimite profesorului Ion Simionescu şi ele să-mi fie pretext şi să-mi dea îndemnul să-i evoc străduaniile şi ardorile.

Le transcriu mai jos aidoma, gîndind că poate, odată, cuiva, vor fi de folos şi le reproduc în ordinea datelor :

„Mult stimate Domnule Profesor,

Am cunoscut îndată bunul efect al mijlocirii D-voastră prin aceea că am primit ordonanţa cu banii pentru foaie, care într-o vreme ca aceasta au prins mult bine.

Nădăjduiesc că aceeaşi înrîurire hotărîtoare veţi fi avut şi asupra chestiunei despre care v-am pus în cunoştinţă. Aflu din zvon public că acel ce e interesat pentru locul din Folticeni (V. Costăchescu) stăruie mereu, pe lîngă oamenii cu influenţă din localitate, să-mi caute pricină şi să mă înlăture. Pentru aceea aud mereu de ameninţări cu anchete continue. Pe de altă parte, aflu tot din zvon public, că în caz cînd mi rămîne bun numit în Folticeni, atunci îmi vor numi în locul meu un om de aici, ca în loc să continue munca mea, s-o nimicească. Mai mult încă : să numească un învăţător cu soţie învăţătoare şi astfel să-mi mute şi soţia mea de aici. Se vorbeşte de Octav Cernescu, învăţător pe Domeniul Coroanei la Drăceni-Găineşti. Socot că la numirea aceasta se va cere cuvîntul Dvoastră care va putea fi hotărîtor.

Aş dori să aflu că aţi numit un învăţător inimos, curat la suflet, imparţial şi departe de a fi părtaş cutărei sau cutărei grupări, căci numai aşa va putea munci cu folos în acest sat unde mişună intrigele şi mincinoasele, ca duhurile necurate în lumea întunericului. Şi Doamne, mult mai are de lucru. Dacă voi avea răgaz, vă voi arăta cu cifre, în lucrarea de care v-am vorbit, ce e Baia de azi !

Eu am dus-o într-o întinsoare 10 ani. De aceea în caz cînd sînt numit în Folticeni vă rog să aveţi ochii aţintiţi asupra şcoalei acesteia şi daţi-o în mîna unui om destoinic. Poate aş abuza prea mult de bunătatea Dvoastră dacă mi-aş permite să vă recomand eu pe cineva.

În curînd veţi primi numerele apărute din foaia „Vestitorul Satelor". Vă rog însă să aveţi toată îndulgenţa asupra aprecierii ei deocamdată, ca multe lucruri ieşite din mîini imperfecte, are multe lipsuri.

Vă salută respectuos şi vă mulţămeşte cu recunoştinţă,

N. Stolariu, Baia, 25 august 1914"

„Mult stimate Domnule Profesor,

Ori de cîte ori vă scriu, mă simt încurcat şi nu ştiu cum să mă adresez mai bine. După oarecare ezitare, parcă mai degrabă îmi vine să vă zic „Domnule Profesor" decît „Domnule Secretar General". (Lămuresc, cum am mai făcut-o şi altă dată, că Ion Simionescu era secretar general la Ministerul Cultelor şi Instrucţiunii Publice, n.n.) Vă rog să mă iertaţi dacă greşesc şi cînd veţi avea prilej puteţi să-mi daţi un îbrişin („îbrişin" în Moldova, „îbrişim" în Muntenia, acelaşi turcism scos din uz, care semnifica o lecţie moralizatoare, o mustrare cu o ironie în ea, o dojană mai tăioasă, n.n.). Am primit o scrisoare din partea Domnului Profesor Popescu din Iaşi prin care mă înştiinţează că sînt numit în comisia pentru cercetarea manuscriselor de geografie pentru curs primar şi mă cheamă la treabă la Iaşi pe ziua de vineri 6 mai. Noroc că tocmai acum am căpătat concediu de la militărie de 30 de zile. Înainte de a-mi începe noua însărcinare simt datorie de a vă mulţumi pentru cinstea ce mi-aţi făcut. În acelaşi timp însă vă rog a-mi da lămuriri şi îndrumări îndestulătoare ca să nu am şi eu parte de hula cu care au fost acoperite în mare parte pînă acum aceste comisii de cercetare ale cărţilor didactice. Făcînd vreo ispravă ar fi un cîştig îndoit : şcoala ar fi folosită şi eu aş scăpa de vorbă ră. Cred că aceleaşi dorinţe vor fi avînd toţi membrii comisiilor ce au avut cinstea de a fi aleşi de Dvoastră.

Vă salut şi vă mulţumesc cu recunoştinţă,

N. Stoleriu, Baia, 4 mai 1916".

Nu mai ştiu dacă la Baia şcoala se mai numeşte „Maria şi Neculai Stoleriu". Nici dacă statuia din 1937 mai dăinuie sau nu. Vor fi trecut şi pe acolo viforniţele războiului, ca şi urmările lui.

Am dat în schimb, la Academie, de un volum omagial intitulat „Neculai Stoleriu" scos în editura „Şcoala Poporului" din Bucureşti sub egida „Asociaţiei generale a învăţătorilor din România, secţia judeţului Baia", pe care nu-l văsusem niciodată şi de unde extrag datele de prezentare. Omagiul nu precizează anul de tipărire, dar interpretînd o afirmaţie din cuprinsul volumului pot fără nici un risc să-i stabilesc apariţia în 1941 ; iar din semnăturile care îl alcătuiesc, de la C. Meissner şi Ion Simionescu la Simion Mehedinţi şi Ioan Mitru, directorul reputatei şcoli normale „Vasile Lupu", unde îl fusese — şi o recunoaşte — între cei mai buni ai lui trei elevi, la Ion Mihalache şi D. V. Ţoni şi continuînd cu învăţătorii — unii cunoscuţi ca sîrguincioşi folclorişti — Teodor Iacobescu, Al. Vasiliu-Tătăruşi, V. Tomegea, Petre Gheorgheasa, bunul şi statornicul său prieten, care-i povesteşte cu dragoste şi duioşie toate trudirile şi aspiraţiile existenţei, Simion T. Kirileanu, I. Teodorescu-Broşteni, I. G. Dumitraşcu, V. Ciurea, I. D. Timofte, G. N. Rădăşanu, G. Chiriţescu, Ion Popovici, G. C. Ţintilă şi A. I. Gheorghiu, sînt unanimi în a-i aprecia virtuţile şi însuşirile cu totul în afara comunului, indicîndu-l ca un model de urmat în iubirea de ţară şi în ostenelile fără preget pentru drepturile şi luminarea păturii ţărăneşti din care se trăgea.

Neculai Stoleriu se născuse în Călineştii Botoşanilor la 17 septembrie 1878 şi a încetat din viaţă răpus de gloanţele inamicului la 12 septembrie 1916 în crîncenele bătălii de la Rusca — Pietrosul—Ungurească. N-are un mormînt ca şi atîţia alţi eroi căzuţi acolo şi aiurea. Steia lui însă, care nu va pieri niciînd, stă altundeva ; stă, luminoasă şi mărturisitoare, în ceea ce i-a rodit simţirea şi cugetul.

A întemeiat la 4 aprilie 1909 în Baia cercul „Deşteptarea Sătenilor" la care invita să adere — şi aderiunile s-au produs — cărturari de valoare ai ţării ca : Nicolae Iorga, Simion Mehedinţi, C. Meissner, Ion Simionescu, Ioan Mitru, Gh. Ghibănescu, Gh. T. Kirileanu, Dimitrie Cădere şi Mihai Lupescu, în scopul **de a trezi gustul de citit la popor şi de a lupta pentru începerea unei vieţi culturale la sate**, după ce mai înainte la Fălticeni, între 1907 şi 1909, — cît a viţuit publicaţia — a fost inspiratorul şi înfăptuitorul gazetei „Răvăşul Poporului", cu un cuvînt decisiv în conducere, alături de Mihail Sadoveanu şi de Artur Gorovei.

În cadrul cercului „Deşteptarea Sătenilor" a tipărit nenumărate broşuri de popularizare culturală, scrise pe înţelesul ţăranilor, care priveau părţi din istoria românilor, povestiri, portrete şi figuri reînviate din trecutul neamului. A mai făcut să iasă, în fiecare an, între 1904 şi 1916 „Calendarul Sătenilor", ca şi ziarul bilunar „Vestitorul Satelor", începînd de la 1 ianuarie 1912 pînă la 27 decembrie 1915. Astea sînt doar cîteva din realizările lui. Iar ca substanţă etică — atunci cînd i se comunică propunerea de a părăsi frontul, la un serviciu auxiliar care să-l ocrotească de primejdii — el răspunde, în scris, cu demnitate : „Aş putea ca tocmai eu care toată viaţa am propovăduit dragostea de neam şi ţară şi mi-am pregătit pe foştii mei elevi, azi ostaşi, pe care-i comand pentru marea jertfă de întregire a neamului, să mă dau în lături de la această sfîntă şi sublimă datorie ? Aş putea eu ca acum, în momentele cele mai grele dar şi cele mai înălţătoare, să-i las ? Fapta mea n-ar fi o dezertare de la datorie, ci cea mai ruşinoasă trădare, care ar însemna sinuciderea mea morală. De aceea nu primesc cu nici un preţ să plec de pe front. Rămîn aici, căci aici mi-i locul. Sînt fericit că a venit vremea ca ceea ce am propovăduit prin vorbă şi scris să pot săvîrşi prin faptă — care e totul — prin însăşi braţele şi sîngele meu."

Şi s-a prăbuşit în crezul şi luminările lui, lîngă steng, la 38 de ani ; iar tovarăşa sa, Maria N. Stoleriu, care l-a secondat cu un impresionant devotament în toate vrerile lui de mai bine, în ideile şi visurile lui de mai drept şi de mai frumos, s-a retras între zidurile posace ale mînăstirii Agafton din ţinutul Botoşanilor ca să-şi toarcă în singurătăţi şi tăceri durerile, necrostul şi reminiscenţele şi să-şi mintuie şi ea zilele în 12 iunie 1917, la exact nouă luni de la moartea lui Neculai Stoleriu. Împlinise 35 de ani.

Şi întreb : am greşit dedicînd rîndurile de azi anonimului şi modestului învăţător de la Baia ? Şi poate, oare, pretinde cineva unui om să dea patriei lui şi neamului căruia îi aparţine mai mult decît a dăruit şi cum s-a dăruit Neculai Stoleriu ?

L. KALUSTIAN ■

Ultimele ştiri

Ingerii scriu articole de legi
ori ciopleşe săgeţi
şi în pauza de prînz îing sare.

La cerere, ei rup sintaxa piolii
— greabăn de cal —
slujindu-se de moaştele
pluvioasei Paraschiva.

Ca pe chei de case de bani
ei reproduc după mulaje de ceară
miresmele
cu care urmează
a ne improprietări.

El patronează cu inclemenţă
Uzinele de Ace cu Gămălie,
fierb rachiu de crini în alambice
şi se trezesc întrebînd fără noimă,
Oare ce-o mai fi făcînd poetul
Stănescu ?...

GHEORGHE TOMOZEI ■

La întrebarea cuprinsă în poezia de mai sus răspundem, alăturat, cu aceste noi versuri care arată ce face poetul NICHITA STĂNESCU.

NICHITA STĂNESCU

Baladă

Se uita cu ochiul ei căpriu-verzui-
necugetat
chiar în ochiul meu albastru de-mpărat.
Tocmai eu tăiasem dintr-o fulgerare
gîtul şoimului de vînătoare
chiar în zbor cînd de pe braţul meu
plecase
către căprioarele fugoase.
Ea şi-a arcuit sprinceana floroa
ca un fum trintit şi tras pe jos
spre sprinceana mea de spic de nisa
care tocmai se dezarcuia.
Astfel ne-am privit un timp tăcînd,
apoi ochii ni i-am fost închis pe rînd.
Şoimul încă se zbătea decapitat.
Noi urcarăm leneş spre palat
încă-o treaptă şi-nc-o treaptă
neştiind ce ne aşteaptă, —
împreună, despreună,
luna cea fără de lună,
ora cea fără de oră
neamîndurorâ.
Căprioarele stau mute,
n-are cine să le-asculte,
nealergătoare pieze
n-are cin' să le vineze.

De o splendoare tristă

Ploia se scufundase,
lopeţile lungi pluteau pe valuri,
animalele marine se risipiseră
crezînd că a căzut o stea.

Ouăle depuse lîngă ţărm
sub luciul apei
nu-şi mai găseau taţii.
Ca o coadă de cometă neagră
umbra lopeţilor lungi
de galeră
le asuda cu moarte.

Dialog

— Domn sublocotenent, zise soldatul,
în poziţie de drepţi,
domn sublocotenent, zise soldatul, —
de mi
nu se văd soldaţii duşmani pe care
trebuie să-i împuşcăm grabnic, sau
să-i respingem grabnic, fără
prea mari pierderi de sînge din
partea noastră, şi —
prea multă risipă de muniţie, şi
fără nici o precupeţire, şi —
domn sublocotenent, de ce
nu se arată soldaţii
duşmani ? zise soldatul
în poziţie de drepţi.
— Înapoi rupeţi rîndurile, zise
sublocotenentul dîndu-se în leagăn.

La masa de lemn

— Dom' sublocotenent vă raportez că
nu am văzut nici un inamic,-şi,
nici măcar nici
vreo inamică, în afară de
o bărză care aducea
un copil în ciocˌ-şi,
l-a lăsat în cuibul de pe hornul cel
roşu şi înalt de la
magazia de arme.
— Cum ai acţionat ? întrebă
sublocotenentul
în timp ce bătea cu un ciocănel de lemn
în masa de lemn.
— Să trăiţi ; am acţionat stingînd focul
ca să nu iasă fum prin hornˌ-şi,
să-l vadă inamicul.
— Cum ai mai acţionat, întrebă
sublocotenentul bătînd cu un ciocănel de
lemn în
masa de lemn.
— Să trăiţi, zise soldatul, am
acţionat stingînd toate luminile
şi am scos şi siguranţele
pentru orice eventualitate din
tabloul de siguranţe.
— Bine, zise sublocotenentul, —
te graţiez !
— Da ce, eram condamnat la moarte ?
întrebă soldatul mirat.
— Da, erai condamnat la moarte zise
sublocotenentul,
azvîrlind ciocănelul de lemn
pe podeaua de lemn.
El mai adăugă : pe loc repaus, de voie !

Visul unei nopţi de iarnă

Tu nu mă mai iubeşti,
zise apa fiartă patinatoarei, —
şi care era inima roşie
a apei fierte.
Patinatoarea îşi scotea patinele
cu un gest graţios,
după care scrise cu un oscior lung şi alb
ceva de neînţeles.
Cînd am deschis ochii, ninsese.

Restituirea

Na un arginţ
şi la-mi înapoi
lumina ochilor
pe care mi-ai dat-o
să te văd cu ea.
Şi dă-mi înapoi
cuvîntul
pe care mi l-ai luat
să numeşti cu el
lumina.

Dunga de cuţit a lunii

Marea era liniştită şi oarbă
ca un copil care are albeaţă la ochi
şi ţine întinsă mîna lui dreaptă
ca şi cum ar putea
să atingă cu ea
ceva
vinovat.
Luna tăiase cu o dungă argintie
marea cea mare în două părţile.
Atunci a fost cînd mi-am zis :
Să merg cu tălpile goale
pe tăişul acela de vis
către al lunii iris.
Am început să merg pe muchia cuţitului
lucios
cu tălpile goale cînd.
talpă de talpă, la două picioare
într-însul se tăiau sîngeros,
mergeau pe cuţitul prelung şi întins
piciorul meu drept mi se despica lent
piciorul meu stîng mi se despica lent
înaintam, iar pîntecul şi sternul şi
beregata
mi se despicau în două, lent, pe tăiş
gura şi nasul şi locul
ceI de dintre sprîncene
mi se despicau în două.
În dreapta mea
marea se înroşise de sîngele meu,
în stînga mea
marea se înroşise de sîngele meu,
jumătate am căzut într-o parte, tăiat
jumătate am căzut în cealaltă parte tăiat.
Luna pierise
cuţitul se scufundase
marea era roşie
şi liniştită
şi calmă
şi lucioasă.

Singurătatea cineastului

(Urmare din pagina 15)

zătoare, deşi cinematografia noastră a avut acolo un delegat prezent fizic !...

— **Totul pare de domeniul fantasticului...**

— Nu, nu încă, pentru că nu s-a terminat. „Ghinioanele" au continuat şi după plecarea filmului la aeroport. Coletul, deşi circulînd pe calea aeriană, teoretic cea mai directă şi mai rapidă, nici după două săptămîni nu a ajuns la „adrisant"...

— **Fantastic... Cum se explică?**

— Sincer, nu ştiu. Ceea ce ştiu este că pînă la urmă coletul a putut fi descoperit de reprezentanţii Bienalei în depozitul aeroportului din Veneţia şi identificarea a fost posibilă datorită unor telexuri date la cererea mea insistentă, în urma cărora am putut afla numărul de zbor şi de fract cu care coletul a plecat din Roma spre Veneţia. Dar, de-acum ne aflam la data de 6 august... Dacă aceste telexuri ar fi fost date cu două-trei săptămîni mai înainte, deci dacă expeditorul ar fi urmărit, cum este şi firesc, soarta coletului său, nu s-ar fi pierdut atîta timp preţios.

— **Dacă recapitulăm sumar lucrurile după cîte înţeleg, este de-a dreptul înduioşător cîte persoane şi instituţii se simt dintr-o dată chemate să intre în acţiune, într-o acţiune fără precedent, după cum se vede, cînd un film românesc e pe cale să plece spre Veneţia sau Cannes. La Veneţia ajung numai filmele invitate şi, în cazul acesta, rolul unei comisii ca cea evocată mai sus ar fi superflu. Dar dacă ea ţine să se întrunească şi în cazuri de acest gen, este limpede că o face dintr-o „bunăvoinţă" suspectă. Cînd ar fi vorba despre un alt festival, cu un regulament degrevat de restricţii, restul unei astfel de comisii, evident, ar fi acela de a face propuneri. Dar dacă ea ţine să-şi facă simţită prezenţa şi acolo unde nu este chemată, este limpede că o face din raţiuni tulburi, a căror împlinire cu atît mai mult o va împiedica acolo unde este chemată. Pe scurt, ce este bun şi ce este prost în sistemul de promovare a filmului românesc în competiţiile internaţionale ? Desigur, din punctul de vedere al unui realizator de filme... Pentru că, din punctul de vedere al celor care au pus la punct sistemul în funcţie, nu mă îndoiesc nici o clipă de faptul că lucrurile stau excelent...**

— Promovarea filmului românesc peste hotare este o acţiune foarte complexă, care presupune multe eforturi, multă şi polivalentă competenţă şi, bineînţeles, operativitate şi bună-credinţă. Filmul este prin definiţie arta de cea mai largă circulaţie internaţională, dar mecanismul prin care se concretizează virtualităţile sale este pe cît de solid, pe atît de sever. Concurenţa este foarte dură şi foarte bine organizată, pentru că în luptă se află nu numai armele spiritului, ci şi precisele şi puternicele interese financiare ale producătorilor şi distribuitorilor din toate colţurile lumii. Festivalurile internaţionale reprezintă numai unul dintre terenurile competiţiei. Succesul moral al prezenţei în asemenea selecţii, dezbaterile şi ecourile de presă se răsfrîng, direct sau indirect, imediat sau în timp, şi asupra domeniului material-organizatoric al difuzării filmului în reţeaua sălilor de cinema sau la televiziune. Succesul unei cinematografii, implicit al fiecărui cineast, se măsoară inevitabil prin publicul la care reuşeşte să ajungă în ţară şi în străinătate. Iar aici calitatea intrinsecă a filmului, o dată obţinută de cîte unii dintre noi, este numai un punct de plecare. Acţionează apoi mulţi alţi factori. În difuzarea externă ne întîlnim nu cu o visată emulaţie îngerească pentru stringeri de mînă şi coroniţe de flori, ci cu aspra şi adevărata concurenţă capitalistă. Pentru un prilej de reclamă, pentru un loc sub soarele distribuirii, pentru înscrierea pe îngusta fantă care mai rămîne între cei mari şi tari, se bat mulţi, fără să mai aleagă armele. Şi nimeni nu-şi permite să piardă nici cea mai mică ocazie. Noi ne mai permitem, din păcate. Voi da numai exemplele pe care le cunosc direct : nici unul din filmele cu care am participat în competiţiile internaţionale de la Annecy, Cracovia, Leipzig, Oberhausen, ca să le citez doar pe cele din ultimii ani, nu au fost însoţite de nici un pliant, de nici o tipăritură de prezentare, în vreme ce filmele colegilor din alte studiouri — socialiste, ca şi capitaliste — puneau la dispoziţia celor interesaţi sute de imagini şi texte publicitare.

— **Cu toate acestea, filmul românesc cunoaşte peste hotare o audienţă notabilă.**

— Cu toate marile dificultăţi obiective, ţinînd de concurenţă, de nivelul competiţiilor în care ne angajăm, la care se adaugă şi subiectivităţi şi neglijenţe de care ne-am putea lipsi, prezenţa peste hotare a filmului românesc este în continuă creştere, iar unele succese sînt într-adevăr remarcabile. E surprinzător şi în orice caz regretabil că nici critica noastră de specialitate nu face ceea ce ar trebui ca să le sublinieze sau măcar să le pomenească din cînd în cînd. Ştii ştiu, de pildă, că producţia naţională de filme acoperă anual întregul fond valutar necesar cumpărării tuturor filmelor străine care se oferă publicului nostru ? Ce atenţie s-a acordat faptului că eforturile conjugate ale cineaştilor şi centralei lor se concretizează într-o creştere a difuzării producţiilor româneşti de la un număr de 25 de ţări în 1971 la 75 de ţări în anul trecut ? Ştii ştiu că un film, aparent doar de interes intern, cu un puternic mesaj patriotic, cum este **Pe alei nu se trece**, a fost cumpărat în 60 de ţări ? Că un succes asemănător au avut şi alte filme, ca **Nemuritorii** (43 ţări), **Osînda** (39 ţări), **Pinica** şi **Cursa** (37 ţări), **Fraţii Jderi** (32 ţări), iar filmele **Mihai Viteazul** şi **Veronica** au fost achiziţionate pentru distribuţie mondială ?

— **La ce lucraţi în prezent ?**

— Un film cu subiect contemporan, **Femeia din Ursa Mare**, după scenariul scriitorului Paul Eugen Banciu.

— **În ce stadiu se află filmul ?**

— Decupajul regizoral are toate aprobările comisiilor competente (Consiliul de conducere al Casei de filme nr. 5, Comisia de specialitate ACIN), încă de acum patru luni. Dar să renunţăm deocamdată la această poveste, la fel prelungită... Altădată...

Ecou

Stimate Domnule Păunescu,

Cu întîrziere (am lipsit iar din ţară, dar tot... cu folos) am citit „Balada pentru Hary Brauner" şi pentru că şi eu consider că „oamenilor de bine li se cuvine omagiu", vi-l exprim pe această cale. Omagiu poetului înaripat, omagiu patriotului înflăcărat, omagiu omului de omenie.

Doresc să adaug o remarcă. Printr-o coincidenţă de paginare (nimic nu este întîmplător ? O spunem şi unul şi altul, fiecare de pe poziţia „conceptiei sale despre lume") balada este situată deasupra „dicţionarului de lagăr". Tinerilor trebuie să li se insufle sentimente răscolitoare ale filonului de aur din om, aşa cum o faceţi în baladă, pentru ca niciodată să nu se mai poată întîmpla ceea ce i s-a întîmplat lui Lustig Oliver şi celor şase milioane de fraţi ai săi.

Vă urez sporite puteri de muncă în slujba generoaselor idei ce vă animă.

Bucureşti, 3 august 1980

Şef Robin Dr. MOSES ROSEN

I. Peltz

(Urmare din pagina 15)

cu Poe în Hanul cu tei profilul literar al lui I. Peltz se desenează distinct. El este un excelent observator şi critic social, un scriitor realist dar de altă factură decît Rebreanu, este un naturalist grotesc şi liric, un poet înduioşat dar sincer şi convingător din punct de vedere estetic, al straturilor sociale năpăstuite, condamnate la sărăcie, exploatare şi dezesperare. Fără a simplifica lucrurile într-un sens sociologist, I. Peltz a fost preocupat mai degrabă de „cazuri", dar nu fără a face referiri la probleme etern-umane, la căderi şi înălţări, la marile vifore interioare, la aspiraţiile ideale.

După 1933 au urmat cărţi interesante chiar dacă nu au mai atins nivelul cel mai de sus al creaţiei sale : **De-a buşilea** (1935), **Moartea tinereţelor** (1935), **Toapele** (1936), **Actele „vorbeşte"** (1935), **Nopţile domniţoarei Mili** (1937), **Pui de lele** (1937), **Ţară bună** (1937), **De-a viaţa şi de-a moartea** (1939). Un loc aparte îl ocupă romanul marilor tragedii din perioada abominabilă a progromurilor fasciste — **Izrael însingerat** (1945).

Scriitor prolific, excelent martor al evenimentelor sociale, realist satiric, pe filieră caragialiană şi melancolic în linia tristeţii lor provinciale din poezia bacoviană şi simbolistă tîrzie, I. Peltz a lăsat şi alte lucrări în proză : **Max şi lumea lui** (1957), **Inimi zbuciumate** (1962), **Fauna burzuluiţilor** (1968) **Instantanee comice şi nu prea** (1967), **Microbar** (1971).

Scriitorul a creat şi opere pentru scenă : **Crima** (1920), **Vestiul** (1920), **Ediţie specială** (1921), **Calea Văcăreşti** (1943).

A fost şi un eseist, un moralist, un publicist de forţă : **Progresul cultural şi economic** (1935), **Evocări** (1936), **Mărturii** (1937). **Contemporanii** (1946), **Cum i-am cunoscut** (1964). **Amintiri despre...** (1964), **Amintiri despre viaţa literară** (1974). Scriitor realist, a tradus, nu întîmplător, din Balzac.

I. Peltz a fost un scriitor care s-a născut pe acest pămînt şi care a vorbit într-un chip distinct — iubitor cînd a fost cazul, realist şi critic cînd a trebuit —, despre oamenii acestor meleaguri. A fost un om de mare talent, marcat deopotrivă de sensibilitatea secolului XIX şi de problematica secolului XX.

Campioana se respectă

Cel dintîi derby al campionatului, Steaua—Craiova, a fost adjudecat, pe merit, de oaspeți. Împotriva calculului hîrtiei și al Pronosportului, oltenii au izbutit să învingă pe „Ghencea", acolo unde, în sezonul trecut, Steaua cîștigase detașat. După victoria bucureștenilor la Bacău, 4—0 în prima etapă, succesul Craiovei e cu atît mai concludent. Concludent și, repetăm, meritat. Campioana se respectă, fapt care ne determină să așteptăm cu optimism confruntarea cu Inter din Cupa campionilor.

Prezent la meci, Liviu MĂNECAN a surprins imaginile de mai jos.

Lung, mereu la post, de data asta în fața lui Marcel Răducanu.

Deși e 0—0, Constantin și Zavoda, antrenorii formației militare, sînt îngrijorați. Vor avea și de ce!

La pauză, Cămătaru pare să viseze golul ce va urma

Pe banca oaspeților, secundul Oțet privește la ceas și speră: „de-ar rămîne așa!" Cămătaru a înscris, dar lui Oblemenco parcă nu-i vine să creadă că totul se va sfîrși cu bine. Se va sfîrși

Campioana a învins! Bucuria e cu atît mai mare cu cît, în sezonul trecut, Steaua a cîștigat de trei ori în fața Universității, în campionat și în Cupă.

Viorel Mateianu:

„Sînt foarte mulțumit de Răducanu!"

— **Cam trist, Viorel Mateianu, așa-i?**

— Într-un fel, da.

— **În ce fel?**

— 1—1 cu Brașovul, echipă nou promovată, e, firește, un rezultat sub așteptări. Greșesc însă aceia care fac din meciul respectiv un capăt de țară! Campionatul abia a început, Baia Mare va asalta, sper, locurile fruntașe ale clasamentului. Numai că e nevoie, în ce ne privește, de un pic de răbdare. Integrarea lui Răducanu și a lui Onuțan cere timp.

— **Apropo de Răducanu, ce-i cu el?**

— Ce să fie?! Pînă acum sînt foarte mulțumit de Răducanu.

— **Chiar așa?!**

— Chiar așa. E disciplinat și muncește cu sîrguință. Pînă acum a jucat numai din talent. Din acest sezon va juca și din muncă. Dealtfel, ne-am gîndit mult pînă am ales această variantă și cred că n-am greșit.

— **Au fost și alte variante?**

— Am încercat, pe rînd, cu Windt, cu Ducadam și cu Naște. N-am izbutit să-i transferăm, de aceea ne-am oprit la Răducanu, portar pe care mi-l doresc de mult. În plus, ca rezervă, îl avem pe Moldovan, un băiat tînăr și talentat, venit de la Reghin, fost în lotul de juniori. Moldovan are ce învăța de la Ricá.

— **Oare?! Din cîte am înțeles, de la radio, din „Sportul", Răducanu a făcut numai boacăne în primele meciuri!**

— Nici vorbă! La Iași a salvat cîteva goluri și n-a întreprins nimic în afara disciplinei tactice. Observatorul federal, Florin Dumitrescu, i-a acordat nota 8, pe merit. Surprinzător, „Sportul" a scris ce-a scris, comițînd o nedreptate la adresa lui Răducanu.

— **Dar în meciul cu Brașovul ce s-a întîmplat? Ce căuta Ricá la jumătatea terenului?!**

— Răducanu s-a comportat exact cum i s-a indicat. A ieșit mult din poartă spre a-i scuti pe fundași, în condițiile în care oaspeții se baricadaseră în careu, să se tot întoarcă după baloane. Golul primit nu i se poate, sub nici o formă, imputa lui. Atîta doar că, cum ziceam, mecanismul apărării nu e încă pus la punct, el avînd nevoie de unele retușuri. Cînd vom rezolva și acest aspect, îl vom rezolva cît de curînd, Baia Mare va ajunge să joace cum și-a propus.

— **Cum și-a propus Baia Mare să joace?**

— Simplu, pe poartă, într-un ritm incărcît, sufocant pentru adversari.

— **Rămîi, cu alte cuvinte, optimist?**

— Așa am fost și, cu argumente, așa rămîn. Baia Mare va urca în clasament pe baza unui fotbal modern, simplu și eficace. Veți vedea.

— **Așteptăm. O ultimă întrebare tot despre Răducanu. Vîrsta n-a devenit pentru el o dificultate în plus?**

— În miute, da, i se simte vîrsta, în sensul că ține mai greu pasul cu restul echipei. În meci însă, maturitatea și orientarea lui folosesc coechipierilor, îi calmează. Consider, spre a încheia discuția, că nici un portar, cu atît mai puțin Răducanu, nu-i terminat la 34 de ani. Vreți exemple?

— **Nu, le știm, Sarti, Iașin, Zoff, Maier și așa mai departe. Altceva, Viorel Mateianu?**

— Nimic deosebit. Muncă, muncă și iar muncă.

ANDREI GEORGESCU
Fotografie de PETRU AOȘAN

Scurt, foarte scurt

După ce i-a lăsat să plece pe Nicolae (la F.C. Olt) și Tulpan (F.C. Argeș), Gloria Buzău i-a rechemat pe Stan, Radu Gheorghe și Negoescu, ultimul primind investitura de căpitan de echipă. Cine n-are bătrîni... ● Reprezentativa de baschet cadete a României a pătruns în elita campionatelor europene, urmînd să joace în grupa pentru locurile 1—6. În sfîrșit, o veste bună din această disciplină! ● Deși la prima participare într-o întrecere pe velodrom, brăileanul Marian Mărginean a devenit campion de juniori al țării, la 1 000 m cu start de pe loc ● Antrenorul timișorean Ion V. Ionescu ne roagă să facem următoarele precizări, cu privire la interviul acordat revistei noastre în numărul trecut: 1. Succesul cîștigării Cupei României, în finala cu Steaua la București, nu a ținut atît de conjunctura eliminării lui M. Răducanu, cît mai cu seamă de ambiția și dăruirea cu care au jucat fotbaliștii Politehnicii, care au crezut în șansa lor chiar în „11 la 11"; 2. În privința lui Dumitru vor fi făcute desigur toate eforturile pentru așteptata sa revenire la echipa națională, dar nimeni nu poate promite ferm o atît de spectaculoasă creștere de formă, de parcă fostul stelist n-ar mai fi fost antrenat pînă acum de nici un alt antrenor priceput; 3. Înainte de toate, Ion V. Ionescu promite că va munci, chiar îndoit, pentru a face din Politehnica Timișoara o mare echipă a fotbalului nostru, dar acest lucru nu trebuie interpretat chiar ca o promisiune solemnă, întrucît, așa cum se exprima zilele trecute, „și în fotbal, faptele trebuie să vorbească mai întîi!" Să așteptăm, așadar, faptele ● Fostul jucător Nanciu, cîndva component al formației C.C.A., este, de cîteva zile, președintele secției de fotbal a clubului Steaua. În aceeași funcție, la Dinamo, Stoenescu, și el fost fotbalist de marcă. Conducerea clubului Dinamo a fost încredințată, reamintim, fostului arbitru internațional Petriceanu.

Omul care joacă

...„Să fiu primul"...

Simbătă va fi pentru primele opt etape ale campionatului primei divizii ziua disputelor. Este o dorință mai veche a fotbalului, care se vede acum împlinită. Pasul a fost făcut și cadența trebuie respectată chiar dacă noi intuim, deocamdată, destul de tîrziu sensul și binefacerile tradiției. Poate, pentru a nu deveni dintr-o dată prea serioși, următoarele nouă etape au fost reașezate duminica, pe motiv că orele mai mici de începere a jocurilor ar împiedica prezența unor spectatori în tribune. Argument inatacabil deși știm cu toții că fotbalul regleză de mult producția celor mai felurite și pretențioase mecanisme, și că cine vine duminică, se-mbulzește și simbătă.

După numai două etape, nu se pot face constatări deosebite. Cîteva întîmplări, mici dar sugestive, merită onorate. Unele sînt certe, altele sînt din domeniul atît de prolific în ultimii ani al lui... „se spune"... Vă lăsăm pe dv. să le încadrați unde credeți, pentru că în fotbalul nostru este din ce în ce mai mult „adevăr în toate... și-n nimic". Arbitrajele au fost interesante, chiar dacă, hai să spunem, omenește, „fluierele" au luat și note false. Promovatele și unele gazde visau în prima zi puțin sprijin „moral" din partea „răilor incoruptibili" îmbrăcați în negru, ce pot scoate flăcări galbene și chiar roșii din mîini și — așa cum au relatat ziariștii de specialitate — parcă l-au avut. Mulțumiri în numele fotbalului acelora care au semnat cronicile respective. Curajul de a spune adevărul trebuie să fie firul de lumină cu care trebuie ajutată și îndrumată (acum ca un copil ce învață mersul) opinia publică a fotbalului nostru. Și eu, și cred că și alții care mai cochetăm cu „plumbul", primim sfaturi de a „ne vedea de treabă" sau de a lăsa mînciuna să existe. Unii le urmează. Cei care simt cu adevărat că tocmai fotbalul este treaba lor, știu că plecarea capului în fața mînciunii murdărește mai rău țărina decît căderea sa. Omenirea a mers cu capetele care au căzut pentru adevăr, nu cu cele care s-au plecat în fața destinului.

Dar, pentru că cei care gîndim așa pentru fotbalul nostru sîntem foarte puțini, să fim veseli. Cîțiva jucători tineri sînt „pitiți" deocamdată. Bumbescu, unul din eroii craioveni de la Leeds, este sub mina „Piticului", la Galați; luat cu logondică cu tot (admisă la una din facultățile locale), pentru a se putea astfel întocmi actul de încetățenire pe malul Dunării. Formula magică nu-i aparține de data aceasta uluitorului alchimist. Patentul este al Politehnicii Iași, în cazul Coraș de la U.T.A. Teașcă e mare, a inventat multe, dar avem indigoul! Nici despre Bozeșan, adus chiar în echipa națională, nu știm nimic. Se spune că a semnat la „Poli" Timișoara, că-i „îmbrăcat în șenile", dar că va juca la Sportul studențesc! Se poate, pentru că ce nu se poate în fotbalul nostru? Încercata formație bucureșteană, pe care o simpatizez foarte mult, și care poate să ajungă mult mai sus decît a încercat pînă acum, a „reușit" de curînd un turneu în Grecia și Bulgaria în care nu a întîlnit decît o echipă din țara vecină (!), găsind la întoarcere pe Panionios... pe terenul din Dr. Staicovici! Așa că...

Întîmplări ar mai fi, dar timpul adevărat ne presează. Acum cîțiva ani îl întrebam, din nevinovată curiozitate, pe un unic creator de limbă, care nu poate fi decît iubit, de ce „a sărit" pe un om care a venit atît de curînd încît n-a putut face nimic pentru a merita agresiunea? Răspunsul, răspunde la toate: „Ca să fiu primul"... E timpul să revenim pe pămînt ajutînd echipa națională. Ea nu este nici Ștefan Covaci, nici Cornel Dinu și nici alt nume ce poate fi, firește, ghilotinat. Este reprezentativa de fotbal a **ROMÂNIEI**. S-au făcut multe greșeli, sînt vinovați destui, Covaci nu trebuie „uns" de nimeni în vreun fel — nu pot uita anii de „uitare" sau că dacă jucam la Madrid tot meciul și nu doar ultimele minute, altul ar fi fost scorul, fiind, atunci, într-una din dispozițiile mele de excepție — dar ne așteaptă zile grele ce nu pot fi tranșate în favoarea noastră decît în liniște. Atunci cînd vrem și cînd ne stringem pentru a realiza ceva, noi, românii, sîntem greu de înfrînt. Haideți să ne ajutăm, în decență, pentru a aduce în 1982, de la Mundialul spaniol, clipe fericite de prezență românească. Trebuie!

CORNEL DINU

Acest mare sufletist, Ilie Năstase...

— Cum e acasă, Ilie? Simți că-ți încarci bateriile sufletești între ai tăi ?

— Numai cine stă atît de mult departe de țară, ca mine, înțelege ce mult înseamnă „acasă". „Acasă" înseamnă niște rădăcini puternice înfipte în pămîntul tău, rădăcini pe care nu le pierzi toată viața, și din care-ți tragi un fel de apă vie, cum să spun, un fel de oxigen de viață. În general, și în alte părți mi s-a arătat simpatie, dar nicăieri zîmbetul celor din jur nu are atîta căldură ca acasă, nicăieri puștii și tinerii care se țin după mine pentru autografe nu mi se par că au frumusețea celor din țară, nicăieri inima nu mi-e mai plină ca atunci cînd aud vorbindu-se românește în orașul meu. Cînd plec dintre ai mei din familie, dintre prieteni, dintre bucureștenii mei, am alte forțe, altă poftă de a juca și a învinge, altă poftă de viață, și simt, așa cum ai spus, la un aparat de măsură din interior că bateriile sînt încărcate.

— Ești un sufletist, Ilie, un mare sufletist ! Această ardere puternică pentru fiecare minge, această dăruire la mari voltaje pentru tenis, ți-a adus și mari satisfacții, dar uneori și necazuri. Destule, așa-i, amenzi, suspendări...

— Dacă ați ști de cîte ori am stat de vorbă cu mine pe această temă, de cîte ori mi-am propus să devin un ponderat! Dar structura mea de pasionat fără rezerve, de dăruit total pentru acest tenis care este realmente viața mea, temperamentul meu care mă face să mă aflu în vîrful Himalaiei cînd îmi reușește o minge frumoasă, și în fundul oceanului cînd greșesc de puțin, mi-au jucat feste de multe ori. Dar poate, acest fel de a fi al meu la mari tensiuni, în care apar inerent și scurtcircuite, m-a făcut să joc așa cum am jucat.

— Într-adevăr, tu ai adus ineditul, farmecul, improvizația de mare frumusețe în tenis. Tenisul care se joacă acum este un tenis în mare forță. Crezi că se mai poate reveni la perioada tenisului de spectacol ?

— Mai greu ! Tenisul, care devine pe zi ce trece o industrie în care trebuie să cîștigi cu orice preț, se face în primul rînd prin forță, prin mare rezistență fizică și nervoasă. Majoritatea jucătorilor se preocupă cum să-și învingă adversarii trimițîndu-le dîncolo de fileu mingi ca din tun, nu cum să-și pună partenerul de întrecere pe picior greșit prin varietatea și nepreväzutul loviturilor. Cred că singurul care va putea împleti forța cu fantezia, în favoarea spectacolului și pentru tribune, este tînărul jucător american Mac Enroe. Dar, din păcate, cu o floare...

— Acum cîțiva ani, lupta pentru supremație era parcă mai echilibrată. În dreptul cîștigătorilor apăreau și Smith, și Ashe, și Năstase, și Kodeș. Acum Borg domină fără drept de apel, cîștigă tot ce joacă. Este vorba de un dezechilibru valoric, sau asul scandinav este un mare supercampion ?

—Jucători buni există destui și astăzi, dar Borg este cu un cap peste toți. Cînd apare Borg în partea cealaltă a fileului, știi că trebuie să lupți și cu forța, și cu precizia, și cu rezistența fără scăderi, și mai ales cu un munte de stăpînire de sine, fie că-l conduci cu 5 : 2, fie că te conduce cu 5 : 2. Dar suflarea lui Mac Enroe din spate, pe care Borg a și simțit-o cel mai mult la Wimbledon, s-ar putea în viitor să mai schimbe balanța.

— Un „longline" sau un „revers" dat elegant și cu zîmbetul pe buze de Năstase, ce cantitate de muncă și sudoare ascund în ele ?

— S-a zis despre mine întotdeauna că sînt un jucător de talent. Dar puțini știu că, zilnic, ore întregi eram în fața fileului, că nu-mi mai simțeam palmele și mușchii, că zgura și praful amestecate cu sudoare îmi făcuseră o a doua piele. Obosit pentru ziua aceea, mă duceam la duș și imediat, simțindu-mă reîmprospătat, mă răzgîndeam și reveneam pe teren. Puțini știu că în multe orașe ale lumii unde am jucat în turnee, cunosc doar traseul : hotel-teren și că mi-am propus să le vizitez după ce mă voi retrage. Viața sportivului de performanță este plină de sacrificii și renunțări. Dar nu-mi pare rău că le-am făcut, deoarece așa am simțit, și inima mea a bătut și bate în ritmul mingii lovite de coardele rachetei.

— Deși am pierdut meciul cu Cehoslovacia în Cupa Davis, „minjii" noștri ne lasă să sperăm că vom alcătui în viitor o echipă puternică ?

— Este în firea românului să fie optimist și la anul o vom lua de la capăt. Avem cîțiva tineri talentați și serioși, dintre care Segărceanu se detașează. Trebuie să-i facem să pionjeze cu mult curaj în viitoarea turneelor internaționale, fără să ne intereseze că, poate, nu vor ieși de la început învingători. Văzîndu-i cum muncesc, am speranța că vor ajunge rachete de luat în considerare și, legat de asta, că vom face o echipă omogenă.

— Ce părere ai de posibilul „antrenor Năstase" de mai tîrziu ?

— Așa cum Țiriac înseamnă ceva în cariera lui Vilas, cred că și eu, cu experiența mea, aș putea fi de folos în viitor celor mai tineri. Dealtfel, cum tenisul este ce am eu mai drag după fetița mea, cînd anii mă vor sili să mă las, nu mă voi putea îndepărta de el și voi căuta sub orice formă să fiu în preajma lui. Dacă echipa României va avea nevoie de sfaturile mele, voi pune același suflet și dăruire ca atunci cînd am jucat pentru ea, sărind în sus de bucurie la victorie sau avînd lacrimi în ochi la insuccese.

— Datorită lui Năstase și Țiriac, care au făcut să se vorbească mult despre tenisul românesc, datorită palpitantelor lor meciuri văzute la televizor, copiii nu mai folosesc creta doar la desenatul pe stradă al șotronului sau porții de fotbal, ci și la desenatul unor miniterenuri de tenis cu plasă imaginară. Ce ar trebui făcut, Ilie, ca această scînteie de pasiune aprinsă în mulți copii să transforme tenisul în sport de masă ?

— Tocmai cu acești copii pasionați de pe fiecare stradă trebuie creată baza de masă a școlii de tenis românești. Să le facem mai multe terenuri, simple, nepretențioase, prin parcuri, luînd cîte o lopată și o roabă noi, părinții lor. Să le creăm școli cu profii de tenis și cu profesori pricepuți, ca să nu lovească cu racheta oricum. Să-i atragem în cît mai multe competiții la diverse nivele și, încă de mici, să-i angrenăm pe cei dotați în cluburi puternice. Pe cei cărora ochii specialiștilor le întrevăd un viitor să-i lansăm în întreceri puternice peste hotare încă de foarte tineri, ca să n-ajungă să joace prima oară la Wimbledon la 23 de ani ca mine, vîrstă la care, tot acolo, Borg cîștigase deja de cîteva ori. Numai cu această bază largă între copii, echipa națională va avea un rezervor mare de jucători pentru selecție. Iar cei care nu vor ajunge oameni puternici și sănătoși.

— Dacă ai redevenit puștiul Ilie Năstase, care acum douăzeci și ceva de ani pășeai, prima dată, cu emoție pe aleile de lîngă terenurile din „Dr. Staicovici", ai lua-o de la capăt ?

— Bineînțeles ! Aș lua-o de la început cu racheta în mînă cu și mai mare îndîrjire și sete de a juca, cu și mai mare devotament și dăruire, pentru că, repet, am trăit, trăiesc și voi trăi pentru tenis și prin tenis. Și în fiecare tînăr jucător român mă voi vedea pe mine, mă voi bucura și voi fi trist cînd învinge sau este învins, fiindcă iubesc acest sport și acest popor, cărora le-am dăruit și le voi dărui ce am avut mai bun în mine.

FLORIN CONDURĂȚEANU ■

Ce părere are federația de baschet ?

Primim la redacție :

„Doresc s-vă arăt cîteva lucruri în legătură cu situația echipei naționale de baschet legate și de articolul din revista „Flacăra" din 29/V.1980. Mă numesc Maria Roșianu, jucătoare în echipa de baschet Politehnica București și fostă jucătoare în echipa națională din 1970, fără întrerupere, pînă în 1980.

Pregătirea pentru calificările la J.O. a început în octombrie 1978 cînd ni s-a cerut să semnăm un angajament scris, să conștientizăm și să luăm parte la o pregătire centralizată și continuă de doi ani pînă la J.O. În calitate de căpitan al echipei naționale, din 1976, am înțeles că trebuie să fiu prima care să subscriu la această acțiune de înaltă răspundere patriotică. În acest sens, mi-am convins și o parte din coechipierele de bază din echipă să semneze acest angajament.

Trebuie să vă arăt că, în aceste condiții, am renunțat aproape total la viața noastră familială făcînd mari sacrificii pentru a sta permanent în hoteluri și deplasări. La toate testele obiective, susținute în fața comisiei olimpice de la Centrul de medicină sportivă „23 August", am obținut cele mai bune rezultate din tot lotul. De asemenea, în cadrul normelor de pregătire fizică, m-am clasat permanent pe primul loc. Aceste afirmații pot fi verificate atît la Centrul „23 August", cît și în caietele antrenorilor.

În cadrul calificărilor olimpice de la Varna am susținut 3 jocuri, primul cu Italia, decisiv pentru calificare, pe care l-am pierdut cu 7 puncte. În acest joc am avut o comportare bună, fapt remarcat și în comentariul din ziarul „Sportul" de după joc. A urmat meciul cu R.F.G., pe care l-am cîștigat. Ultimul joc, cu Canada, l-am pierdut lamentabil cu 30 de puncte ! Întrucît nu ne-am calificat am venit imediat acasă și pe drum, în autobuz, de la Varna la Constanța, s-a făcut o discuție asupra evoluției noastre, arătîndu-se lucrurile pozitive și negative din timpul acestor jocuri. Aceasta a fost prima și singura DISCUȚIE-ANALIZĂ a comportării noastre după o pregătire de peste doi ani !?!

Ajungînd acasă, am așteptat, cum era și normal, să se facă o analiză aprofundată, cu date concrete, a evoluției noastre, dar acest lucru nu s-a întîmplat. Într-o bună zi am citit în ziarul „Sportul" că o serie de jucătoare, Bălaș, Roșianu, Prăzaru, au fost excluse din lot pe motiv că nu s-au pregătit conștiincios și că nu sînt competitive ? ! Mă întreb cum este posibil ca, timp de 10 ani, și în special în ultimii doi-trei să fiu permanent evidențiată, să fac parte din echipa de bază, să fiu căpitanul echipei și, bruse, fără nici o explicație, să devin necompetitivă și să fiu citată ca un prost exemplu ?! Cred că, după 10 ani de reprezentare a culorilor țării în competiții internaționale (trei campionate europene, opt campionate balcanice și calificările pentru J.O. 1980) în care n-am avut, eu și colegele mele citate, nici o abatere de la conduită și viața sportivă, fiind permanent exemple pozitive, n-a fost normal să fim date afară din echipa națională în acest mod jignitor, să fim scoase „țapi ispășitori"?!

Sub semnul urgenței:

Reprezentativa de fotbal

Marți, pe „Dinamo", am asistat la o nouă apariție „de pregătire" a echipei naționale, care a înregistrat încă o înfrîngere : 1—2 (0—1) cu formația clubului gazdă. Dinamovistul Dinu a jucat la „națională", iar în repriza secundă Valentin Stănescu și-a permis să-i înlocuiască pe Mulțescu, Speriatu și Iordache, titulari de bază ai echipei, cu jucători mai tineri.

În fapt, constatările noastre la noua apariție publică a lotului reprezentativ nu diferă aproape deloc de cele făcute acum o lună de zile, cînd pe stadionul „23 August" a evoluat în aceeași manieră lamentabilă. Aceeași dezordine și lipsă de idei, același „stil" de superficialitate, joc la întîmplare, gafe în apărare, aceeași lipsă de viteză și ritm în atac. Un singur lucru s-a schimbat între timp, dar unul foarte important: s-a mai scurs o lună de zile și, iată, meciul cu Norvegia se află și mai aproape! Fără îndoială că nu rezultatul unui meci amical contează, ceea ce contează cu adevărat este maniera de joc, sînt căutările spre mai bine, încercările tactice și cele ale formulei de echipă. Așa ceva însă nu a putut vedea nimeni, pentru simplul motiv că ele nu există. Am ajuns să așteptăm ziua meciurilor oficiale și, poate vreo minune care să ne salveze ! Nimeni nu știe la ora de față nici dacă Ștefan Covaci mai este sau nu antrenor al echipei naționale! Marți dimineața, ziarul de specialitate folosea următoarea formulare în privința conducerii tehnice: **„Vicepreședintele F.R.F., Ștefan Covaci** (deci nu selecționerul Șt. Covaci! — n.n.), **a convocat ieri antrenorii ale căror echipe furnizează jucători lotului național. Au fost prezenți Gh. Constantin, V. Stănescu, Fl. Halagian, A. Erdögh".** Au absentat I. Oblemenco (Universitatea Craiova, deci echipa cu cei mai mulți selecționați) și C. Ardeleanu (F.C. Olt). Cu totul, ar fi deci cam șase antrenori, și cu Covaci șapte! După părerea noastră, nu există nicăieri în lume așa ceva... Iar lucrul acesta, să nu uităm, se petrece la nici o lună și jumătate de meciul de debut în preliminariile C.M., cel de la Oslo ! Mai aproape de a prelua conducerea tehnică a echipei naționale nu se află nici unul dintre antrenorii citați mai sus, ci doi „absenți" la meciul de pe „Dinamo": Nicolae Proca și Viorel Mateianu. Dar atunci, ne punem întrebarea, de ce a mai fost convocat la București lotul reprezentativ și ce a căutat să ni se demonstreze prin organizarea meciului amical cu Dinamo? Înșiși selecționabilii au simțit că nu este vorba decît de un provizorat, iar în teren s-au comportat în consecință. Cum altfel să ne explicăm că simbătă, în meciul cu Steaua, Negrilă, Balaci, Țicleanu, Crișan, Cămătaru și ceilalți jucători craioveni au jucat bine, iar marți, pe „Dinamo", au evoluat penibil ?

Dealtfel, pentru că timpul paleativelor a trecut de mult, vrem să propunem aici o măsură radicală, care, poate, ar fi de natură să salveze onoarea fotbalului nostru în importantele partide din această toamnă: alcătuirea echipei naționale pe scheletul celei mai în formă formații de club din țară, este vorba desigur de Universitatea Craiova, care ar putea fi eventual întărită cu 2—3 jucători. Argumentele în favoarea acestei propuneri sînt lesne de găsit pentru oricine. Primul dintre ele este că echipa craioveană este singura în țară (în afară de Baia Mare, poate) care **joacă ceva**, are un stil propriu, este omogenă și destul de rutinată, avînd deci o șansă în disputa cu oricare echipă de pe continent. O șansă deci ar avea Universitatea Craiova (plus 2—3 jucători) și la Oslo, ca și în meciul cu Anglia, pe care-l vom disputa pe teren propriu. Pe scurt, chiar dacă ne vedem nevoiți să ne repetăm, este mai mult decît evident că trebuie cumva acționat, într-un sens sau altul, dar eficient și responsabil.

DUMITRU GRAUR ■

Cronica șoselei

Două întîmplări tragice!

Ú.G. era îndrăgostit foc. Nu era zi în care frumosul său autoturism Audi să nu fie văzut în fața imobilului unde locuia Irina care împărtășea aceleași nobile sentimente pentru admiratorul său. La sfîrșitul lui iunie, nevoile serviciului au reclamat prezența lui Udrea într-o localitate situată la circa 300 de kilometri de domiciliul celor doi logodnici. Cele 7 zile cît a durat deplasarea i s-au părut tînărului nostru o veșnicie. Cînd în sfîrșit și-a terminat treburile, a încercat un deosebit sentiment de ușurare. „Norocul meu e că „roșioara" (așa își alinta mașina Udrea al nostru) va „înghiți" cei trei sute de kilometri în cel mult trei ore, mărturisea pilotul unui prieten apropiat, în momentul cînd demara spre Satu Mare, orașul unde îl aștepta Irina, viitoarea sa soție.

100 km pe oră viteză medie înseamnă, practic, să rulezi cu 120—140 km pe oră. Chiar pentru autostradă această viteză e mult prea mare. Imaginați-vă atunci ce înseamnă să te deplasezi cu o asemenea viteză pe un drum de 7 metri lățime, aglomerat, pe care circulă toate categoriile de mijloace de transport.

Cînd intra în cîte un ambuteiaj, unde era nevoit să circule cu 20—30 km pe oră, Udrea își stăpînea cu greu nervii. Apoi, cînd scăpa la drum drept și liber, zbura asemenea unei păsări eliberate din captivitate. Apăsa pe accelerație la maximum. Acul kilometrajului poposea adesea în dreptul cifrelor 140, 160.

Nu se știe cum (deoarece călătorea singur și nimeni n-a putut să relateze ce s-a întîmplat) la km 104+500, pe drumul național nr. 19, Oradea — Satu Mare, pilotul a pierdut controlul volanului pe o porțiune de șosea perfect dreaptă. După ce a rulat circa 100 metri pe acostamentul drumului, cochetul Audi a intrat într-un plop, după care a fost expediat în altul. Forța coliziunii a fost năprasnică. Mașina literalmente s-a dezmembrat. N-au mai rămas întregi decît capota portbagajului și roțile din spate. Motorul a fost găsit la mai mult de 10 metri de locul unde s-a produs coliziunea cu al doilea plop. Udrea s-a stins din viață la scurt timp după ce a fost îmbarcat în mașina care îl transporta spre spitalul din Carei.

★

La Medgidia, Nelu Costin, în vîrstă de 9 ani, se bucura din plin de vacanță. În ziua aceea înotase într-un canal de irigații, ba chiar împreună cu ceilalți băieți improvizaseră un fel de porți de polo. Îi împiedicase oarecum să-și desfășoare talentul de aruncare la poartă curentul apei care le tot muta în aval porțile, dar în schimb simțiseră din plin bucuria jocului. Ce să-i faci, în focul dificultăților se nasc marii polo iști.

Se făcuse ora 13.00, dar Costin tot nu se săturase de joacă. În timp ce colegii săi osteniți și flămînzi după ore întregi de zbenguială se îndreptau spre casă, lui Costin i-a venit o idee. S-a băgat într-un ambalaj de lămpi fluorescente, a închis capacele de carton de la cele două capete, după ce a introdus în interiorul ambalajului o cantitate mare de hîrtie (menită să amortizeze șocurile) și ce credeți că a făcut ? Și-a dat drumul ca o buturugă ori, mai modern, ca un rulment pe strada în pantă. De departe părea că vîntul poartă la vale ambalajul ușor de carton. Așa a crezut și șoferul I.I. care tocmai manevra mașina înapoi. Nici prin cap nu i-a trecut că în carton se află un copil și a trecut cu roțile peste ambalajul care se rostogolea.

A rămas uimit cînd din carton a început să curgă sînge și cînd a zărit mîinile firave și inerte ale copilului.

Tabloul groaznic al copilului strivit și amestecat cu bucățile de carton a zguduit întregul cartier. Doi părinți zdrobiți de durere, cu conștiința încărcată. A-ți iubi copilul înseamnă a-i veghea și joaca, mai ales în lunile de vacanță !

Colonel VICTOR BEDA ■

Lumea în care trăim

Indiferent de dimensiuni...

Ultimele decenii au modificat substanțial harta politică a planetei : zeci de state independente și-au făcut apariția. Noile realități sînt legate organic de profundele schimbări revoluționare determinate de modificarea raportului de forțe pe plan mondial, care a făcut posibil accesul la independență a numeroase popoare. O trăsătură distinctă a lumii contemporane o constituie tocmai puternica afirmare a acestor state care abia recent au pornit pe drumul dezvoltării de sine stătătoare, rolul important pe care-l joacă țările mici și mijlocii. Este mărturia puternică a conștiinței popoarelor că trebuie să fie singurele stăpîne ale soartei lor, că stă în puterea lor să determine cursul evenimentelor.

„Soluționarea trainică și echitabilă a problemelor complexe ale lumii contemporane — sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu — impune participarea activă, la viața internațională, în condiții de egalitate, a tuturor statelor, și îndeosebi a țărilor mici și mijlocii, a țărilor în curs de dezvoltare, a țărilor nealiniate, care reprezintă marea majoritate a omenirii și sînt direct interesate în promovarea unor relații noi, de egalitate și respect al independenței și suveranității naționale".

Afirmînd necesitatea creșterii rolului țărilor mici și mijlocii, România pornește de la un examen realist al cursului evenimentelor internaționale care, prin complexitatea și gradul lor tot mai ridicat de interdependență, demonstrează că problemele esențiale ce confruntă în prezent umanitatea și de care depind în ultimă instanță pacea, progresul, destinderea nu mai pot fi rezolvate doar de cîteva țări, de un grup restrîns de state, ci reclamă participarea activă în condiții de deplină egalitate a tuturor statelor indiferent de ordinduirea lor socială, de mărimea teritoriului și a populației, de gradul de dezvoltare, de potențialul lor economic sau militar. Participarea activă, cu drepturi egale, fără nici un fel de discriminări, a tuturor statelor — indiferent de dimensiuni — la deliberările asupra dosarelor majore ale lumii și la adoptarea deciziilor, nu poate fi considerată drept o cerință de natură conjuncturală, ci se afirmă ca o **necesitate logică, obiectivă**, ce provine din evoluția internațională.

Prin numărul lor mare, ca și prin hotărîrea cu care acționează pentru dezvoltarea lor independentă, pentru relații internaționale bazate pe egalitate și echitate, pentru o restructurare pozitivă a raporturilor internaționale, economice și politice, țările mici și mijlocii — în marea lor majoritate țări în curs de dezvoltare — din rîndul cărora face parte și România, țări care se dezvoltă într-o mare diversitate de situații și condiții — se afirmă tot mai mult ca un factor activ în soluționarea constructivă a problemelor internaționale.

Firește, subliniereа rolului statelor mici și mijlocii nu echivalează cu subaprecierea răspunderii pe care o au statele mari față de soarta păcii. Această răspundere nu poate fi însă separată de cerința promovării egalității în drepturi, independenței, neamestecului în treburile interne. În nici un caz și sub nici o formă nu pot fi acceptate formulele perimate ale inechității, dictatului sau constrîngerilor. Țările mici și mijlocii — fiind primele ce cad victimă politicii de agresiune, primele care suferă de pe urma politicii de dominație — sînt cele mai interesate în soluționarea democratică, pe cale pașnică, a tuturor problemelor internaționale, în asigurarea independenței și dezvoltării lor libere.

Succesiunea evenimentelor pe arena mondială dezvăluie că popoarele dau glas cu tot mai multă putere voinței lor ferme de a pune capăt cu desăvîrșire politicii imperialiste, colonialiste și neocolonialiste, de dominație și dictat, de a deveni stăpîne pe bogățiile naționale, pe destinele proprii, de a-și asigura dezvoltarea economică și socială liberă, independentă.

Realitatea demonstrează că sporirea rolului țărilor mici și mijlocii în viața internațională nu se realizează de la sine, ci numai în măsura în care ele luptă cu hotărîre, contribuind la realizarea în practică a principiilor noi de relații, respingînd amestecul în treburile lor interne, repudiind folosirea forței sau amenințarea cu utilizarea ei, dejucînd manevrele celor ce încearcă să divizeze aceste state, să le împingă pe calea unor periculoase conflicte. Este necesar de aceea să crească vigilența popoarelor din aceste țări, a tuturor popoarelor interesate vital în menținerea păcii și intensificarea colaborării internaționale. Prin acțiunea lor conjugată, statele mici și mijlocii pot să determine o evoluție pozitivă capabilă să ducă la instaurarea unui climat de încredere în viața internațională. Aceasta este calea spre o pace durabilă, ce poate fi realizată prin eliminarea factorilor de tensiune, prin stoparea cursei înarmărilor, stăvilirea cheltuielilor militare, prin realizarea dezangajării militare și a dezarmării. Statele mici și mijlocii, dintre care multe sînt confruntate cu problemele acute ale subdezvoltării sînt profund interesate în frînarea cheltuielilor militare, în transferul acestora spre sectoarele civile, ale progresului în instaurarea unei noi ordini economice și politice internaționale. Căci, în ultimă instanță, în zilele noastre, stabilitatea și pacea nu pot fi separate de eradicarea subdezvoltării, problemă potențial explozivă pentru întreaga planetă.

România este hotărîtă să acționeze în continuare, cu aceeași energie, pentru dezvoltarea colaborării cu toate statele, militînd pentru promovarea fermă, în viața internațională, a unei politici noi, bazate pe deplina egalitate în drepturi, pe respectul principiilor independenței, suveranității naționale, a neamestecului în treburile interne, a avantajului reciproc —, singura politică care poate asigura o evoluție democratică a vieții mondiale, raporturi de prietenie și colaborare între toate națiunile, întărirea securității și păcii generale.

AL. PINTEA ■

Mondo umano ?

Cel mai frumos pămînt al muritorilor

Pentru că, între timp, am găsit o pagină despre „Sicilia, insula unei fericiri perfecte" nu scriu nimic despre ce a fost la „stazione centrale" din Bologna, la 2 august a.c. ora 10,25. Ci despre Sicilia unde „o zi de soare și de căldură are savoarea unei fericiri perfecte. Despre Sicilia albastră, a coastei mării, ce oferă bucurii balneare, golfuri nenumărate și adesea solitare, răceala grotelor, splendoarea vieții submarine. Acolo, sate minuscule pe jumătate ascunse în golfulețe, trăiesc din pescuit...

Apoi este Sicilia plină de verdeață, a cîmpiilor litorale, adevărate grădini unde un pămînt cultivat în cele mai mici colțuri face să rodească lămîii, măslinii, portocalii etc. Este, de asemenea, Sicilia galbenă din interior, unde grînele coapte se leagănă cît vezi cu ochii și satele răsar abrupt în mijlocul unei mări aurite.

Geografia și istoria, vechi de peste 3000 de ani, își unesc efectele pentru a forma un ansamblu original, care cuprinde vestigii preistorice și moderna autostradă așezată pe piloni, mărturii ale trecerii pe aici a fenicienilor, grecilor, romanilor, arabilor, normanzilor și aragonezilor. Temple, biserici și moschei atestă o diversitate culturală rar egalată : Monreale este catedrala cu 6 000 m.p. de mozaic reprezentînd 138 de scene și personaje din Vechiul și Noul Testament, în timp ce mozaicurile lăsate de arta musulmană reproduc la infinit motive geometrice care acoperă zidurile și planșeele, încolăcindu-se în jurul coloanelor scînteietoare.

După ascensiunea Etnei — prima atracție a insulei — și după tradiționala vizitare a monumentelor și muzeelor, trebuie să te scufunzi în viață, în cartierele populare. Căci o țară se ascultă, se respiră, se gustă și se savurează, tot așa cum se studiază din priviri. Și, în Sicilia, toate mirosurile sînt de sărbătoare. Pe lîngă templul dorian și atîtea amintiri de neuitat, îți amintești, fără îndoială, și de briza de aprilî încărcată de mirosurile subtile de floare de portocal. Sau de aerul fierbinte al lunii august încărcat de parfumurile amestecate de măghiran, mentă, busuioc și anason ? Toate savorile Mediteranei se regăsesc în bucătăria siciliană și aroma care se simte pînă chiar și în cele mai modeste trattorie stă mărturie acestor reușite combinații. Sicilia este bogăția și diversitatea, dar și armonia. Este, ar fi putut spune un foarte mare poet grec, „cel mai frumos pămînt al muritorilor".

Palermo. Agențiile de știri. Miercuri, 6 august a.c — în ziua funeraliilor multelor victime de la „stazione centrale" din Bolgna. „Procurorul general al orașului Palermo, Gaetano Costa, în vîrstă de 64 de ani, a fost asasinat astă seară. Atentatul, care a avut loc în plin centrul orașului Palermo, a fost comis, potrivit unor prime indicii, de un tînăr ce a reușit să fugă cu un automobil. Gaetano Costa este al 12-lea magistrat asasinat în Italia în ultimii 6 ani..."

O ultimă precizare : Palermo este capitala Siciliei, insula, și a unei fericiri perfecte !

DUMITRU CONSTANTIN ■

Marea, speranța noastră de mîine

Transparența celebrului Lago Maggiore este înșelătoare. Se spune că nici un prieten adevărat nu te va lăsa să faci baie aici pentru că riști să capeți o maladie a pielii.

Dar, atrage atenția dr. Maurice Aubert, fondatorul, 20 de ani în urmă, al Centrului de studii și cercetări de biologie și oceanografie medicală din Nisa, trebuie făcută o distincție netă între poluarea provocată de om, de neglijența condamnabilă cu care acesta tratează de multe ori mediul înconjurător, și poluarea naturală, care poate dirija metabolismul apei în folosul omului. Interogat astfel, acest mediu care acoperă aproape trei pătrimi din suprafața globului se poate transforma într-o mirifică grădină în care vom găsi nu numai hrană, dar și medicamente ce se procură din ce în ce mai greu pe pămînt.

Marea atît de căutată, unde am fost sau vom merge în această vară, va fi ea mîine noua cucerire a medicinei ? Vom avea oare puterea ca atunci cînd vorbim de curățenia mării să punem cuvîntul între ghilimele și să acceptăm înfiorați că pentru sănătatea noastră de mîine o apă transparentă, în care nu există aportul substanțelor reputate ca murdare pentru înotător, înseamnă o tulburare a vieții în mare, tulburare ale cărei efecte nocive le simțim pînă la urmă tot noi, oamenii ? Marea, ne spun oamenii de știință, este o ființă unică care înglobează plante și animale, bacterii și microorganisme aflate într-o interacțiune continuă, supuse, așadar, unor acțiuni metabolice extrem de complexe. Poluarea naturală se dovedește uneori indispensabilă pentru echilibrul interior al mării, un declanșator al resurselor sale nutriționale și de altă natură.

Aceasta este și misiunea particulelor minerale în suspensie coborîte din munți după fiecare ploaie puternică pe riverele mediteraneene. Și încă un exemplu. S-a crezut mult timp că sarea ar avea o acțiune deosebit de nocivă asupra bacteriilor. Fals. Nu ea le omoară, ci fenomenele biologice intervin. Evident, nu toate poluările naturale sînt agreabile mării și dacă este așa ele trebuie bine supravegheate. Calculele arată că Etna aruncă spre cer și indirect în mare în jur de 70 de kg. de mercur pe zi. Există, de asemenea, poluări, care provin din rocile eruptive, din zăcămintele minerale și miniere, ale căror jeturi sfîrșesc în mare. Mai este apoi marea problemă a păstrării echilibrului microbiologic al mării. Restructurarea malurilor poate să conducă la un asemenea dezechilibru (prin dispariția planctonului sau supraviețuirea numai a speciilor planctonice toxice, ceea ce înseamnă mișcarea în voie a bacteriilor poluante). În plus, prin creșterea numărului gurilor de canalizare, crește și pericolul îmbolnăvirilor pe plajă sau în mare.

Dar să revenim la marea „murdară"... Bacteriile de origine continentală — bacilul tifoidei și altele — protejate de resturile umane sau animale întîlnesc, la intrarea în mare, un mediu ostil, diverse mecanisme care le blochează acțiunea și le împiedică dezvoltarea. Lupta cu intrușele se termină aproape totdeauna prin dispariția acestora și aceasta explică fenomenul frapant care este stabilitatea mediului marin, echilibrul său biologic. Marea dispune, așadar, de un veritabil sistem imunologic. Ea se comportă ca o ființă unică în ceea ce privește declanșarea mecanismelor de apărare.

Bacteriile nu știu să înoate. De aceea, ele au tendința de a se fixa, de a se aglomera pe particulele minerale sau organice care sînt venite cu ele de pe pămînt. În drumul lor, ele întîlnesc alge și bacterii marine — foarte numeroase pe fundul apei, pe maluri și în apropierea acestora — care secretă substanțe antibiotice și mai ales, cum arată americanii, substanțe antiseptice cu acțiuni nocive asupra mediului de viață bacterian. Bacteriile continentale ușoare rămîn la suprafață, unde, de asemenea, nu rezistă, fiind atacate, între altele, de razele ultraviolete sau de substanțele antibiotice secretate de plancton, astfel încît marea își pune tot timpul în evidență puterea ei autoepuratoare.

Și nu numai atît. Pentru că există, în plus, imensa și generoasa ofertă de sănătate a mării. Este vorba mai întîi de substanțele antibiotice, pe care omului îi este din ce în ce mai greu să le procure, pentru că cele clasice, extrase din ciuperci, nu mai pot să domine numeroasele bacterii care au învățat să le reziste. Lesne de imaginat, așadar, rezerva pe care o reprezintă din acest punct de vedere marea și toate varietățile de plancton ce o populează. Dar marea promisiune, pe care oamenii de știință o întrevăd într-un viitor nu prea îndepărtat, a mării o constituie substanțele antimitotice, adică cele ce intervin în procesul diviziunii celulare, distrugînd numai celule canceroase — mult mai tinere, mai anarhice și ca atare mult mai sensibile.

Omul încearcă, așadar, să-și apropie marea de o manieră cu totul nouă. Și acesta constituie un motiv în plus, poate chiar marele motiv, pentru care acest mediu se cere apărat de ceea ce unii fac din ignoranță, din comoditate, din calcule sau rea-voință.

DUMITRU AVRAM ■

Ochii și urechile lumii

Nevoia de Orfeu

în apicultură și aviație,
în timplărie și filozofie,
în tinichigerie și statistică,
în construcția de nave și de idei,
în victimologie — știința care
studiază condițiile necesare
pentru ca un om să devină victimă —
și în industria de ascuțitoare,
în arhivistică, helenistică și
heraldică, în tipizare și
cartografie (cum ? întreabă un filozof,
există oameni pe care nu-i interesează
cărțile ?), în deratizare și
cosmonautică, în legătorie și
turnătorie, în structuralism
și chiar în hermeneutică,
în producția de tomate și de caviar,
de transperante și miere,

în toate domeniile de activitate ale omului
e o nevoie urgentă de Orfeu.
Toate științele și artele omului
tind a da lumii Orfei, numai că
lira și Euridice sînt insuficiente
pentru a fi Orfeu.

Mai sînt necesare flarele. Nici o grijă
— ele există. Nu-s necesare studii și himere pentru a produce flare. Nevoia presantă de Orfeu vine din înmulțirea flarelor, prin încorporarea multor specii bipede, clasate, de multă vreme, drept civilizate, dar care deodată, găsesc normal să urle cu lupii.

Orfeu e anormalul, singularul, care crede că urletul omului e normal să nu se identifice cu cel al lupului.

Dacă se va uita în urmă, după Euridice, se va face și el stană. Nu alei e forța lui, în puterea de abținere, în dezgustul de a deveni statuie de sare.

Ci în putința de a despărți — prin cînt, prin amor, prin talent, — animalicul de uman, pămîntul de apă, silind lupi și oameni să întoarcă privirea după ei, intrigați, atîțați, feroce, gata să sară sau să ridice mîna ca să-l ucidă,

rămînînd încremeniți, înghețați, așa, lupii în salt, oamenii ca ghilotine incapabile să cadă.

În mediile cele mai străine de vreo sfințenie, Orfeu face operă de înger care trezește în ultima brută instinctul uman, din gestul lui Abraham, cel blocat cîndva cu cuțitul în mînă înainte de a lovi, pentru ca de acolo să prolifereze, în lume, semințiile de semiți și antisemiți, de candizi și stupizi, de poeți și bîngheri, fără să poată epuiza vreodată realitatea.

RADU COSAȘU ■

Lumea se amuză

(„După „Bohemia" — Cuba)

SPRE O MAI BUNĂ CUNOAȘTERE ȘI COLABORARE ÎNTRE NAȚIUNI

● Anchetă internațională cu prilejul celui de-al XV-lea Congres internațional de științe istorice ●

Lucrările celui de-al XV-lea Congres internațional de științe istorice de la București suscită interesul întregii lumi științifice. Mesajul adresat congresului de președintele României, tovarășul Nicolae Ceaușescu, sub al cărui înalt patronaj își desfășoară lucrările această importantă reuniune internațională, a polarizat atenția tuturor participanților. Profitînd de prezența în capitala României a unor eminenți istorici, le-am adresat rugămintea de a ne împărtăși impresii cu privire la ideile conținute în acest mesaj și la utilitatea unor asemenea contacte internaționale, ca acelea prilejuite de marele forum al istoricilor.

Profesor universitar HENRI MICHEL,
directorul departamentului de istorie contemporană, Centrul Național al Cercetării Științifice (Franța)

„Istoricul trebuie să participe la apropierea între popoare"

— Domnule profesor, sînteți, fără îndoială, unul din cei mai eminenți specialiști francezi în istoria celui de-al doilea război mondial. În cadrul actualului congres, ați condus, împreună cu Ion Popescu-Puțuri, o parte din lucrările Comitetului internațional asupra istoriei celui de-al doilea război mondial. Ați scris pînă acum 23 de cărți despre acest subiect și zece seriale la televiziunea franceză. Ați ținut cursuri la Sorbona, ați fost inspector general în Ministerul Învățămîntului. Cum ați ajuns, ca istoric, să vă consacrați ultimele trei decenii și mai bine din viață unui singur subiect : cel de-al doilea război mondial ?

— Răspunsul este foarte simplu : războiul însuși m-a împins la aceasta ! În anii antebelici eram profesor de liceu în sudul Franței, aveam o locuință chiar pe malul Mediteranei și duceam o existență molcomă și fericită. Dar nu există turn de fildeș pentru istorici, pentru nimeni ! A venit războiul, care a schimbat totul : am luptat în Rezistență, am cunoscut suferința și aspre încercări. După eliberarea Franței am condus, timp de 34 de ani, Comitetul francez de istoria celui de-al doilea război mondial.

— Care este crezul dumneavoastră ca istoric ?

— Mă conduc după „testamentul" lui Marc Bloch, strălucitul om de știință francez împușcat de hitleriști : „Istoricul trebuie să fie vigilent cu sine însuși". Deși lucrăm pe documente, nu trebuie să uităm că ele reflectă personalitatea celui care le-a redactat, deci suferă de un anumit subiectivism. Și fizicienii se dispută între ei, dar ei au avantajul de a putea face experiențe care să decidă de partea cui stă adevărul. Noi, istoricii, din fericire, nu putem efectua experiențe... Nu facem altceva decît să culegem documente, să discutăm între noi, ore, zile, ani întregi, străduindu-ne să înfățișăm adevărul.

— Domeniul dumneavoastră de interes, cel de-al doilea război mondial, are un specific pe care nu-l prezintă alte perioade mai îndepărtate. Istoria poate aduce o contribuție importantă la stimularea eforturilor și a conlucrării popoarelor pentru rezolvarea marilor probleme ale epocii noastre — **a subliniat președintele Nicolae Ceaușescu în Mesajul adresat congresului. Cum priviți această apreciere, în calitate de istoric al celui de-al doilea război mondial ?**

— Istoricii pot și trebuie să influențeze sensibilitatea publică, avertizînd asupra greșelilor trecute. Fireste, cu deplină obiectivitate și cu mijloace adecvate profesiunii lor. Vă voi da un exemplu, cred eu, atotlămuritor. Nu demult, revista pariziană „L'Express" a luat un interviu lui Darquier de Pellepoix, omul care a aplicat în Franța, sub regimul de la Vichy, legile rasiale după modelul hitlerist. Pellepoix a căutat, bineînțeles, ca să profite de prilejul oferit pentru a se justifica pe sine și politica aplicată de el. Tinerii care au citit interviul și care nu trăiseră orrorile războiului nu aveau înțelegerea necesară : mulți au spus : „În fond, nu ne privește, sînt lucruri trecute !"

— Cum au reacționat istoricii, Comitetul condus de dumneavoastră ?

— Un colaborator al meu a publicat în ziarul „Le Monde" un documentat articol, făcînd apel la documente de arhivă, a dezvăluit statistici privind deportările, numărul celor care au murit în urma aplicării acestor legi barbare, faptul că printre cei uciși erau și femei și copii, compatrioții noștri. Noi, așadar, nu am polemizat, am adus, pur și simplu, fapte la cunoștința opiniei publice, căutînd să contribuim prin aceasta la formarea acelui spirit moral și civic fără de care nu poate exista pace trainică și nici democrație adevărată. Iată, dar, datoria istoricului așa cum o concep eu : să participe la viața cetății, să contribuie, prin lucrările sale, la apropierea și înțelegerea între popoare.

— Domnule profesor Henri Michel, sînteți un prieten al României. Ca istoric, ca francez sau în ambele calități ?

— În adevăr, am colaborat fructuos cu istorici români, cu Ion Popescu-Puțuri, cu generalul Eugen Bantea și alții. În revista noastră de istoria celui de-al doilea război mondial am publicat un număr special închinat României. Desigur, afinitățile mele cu România nu se limitează la comuniunea de interese științifice. Sînteți o țară latină, mă simt ca acasă. Nu o spun gratuit. Eu sînt din sudul Franței, sînt provensal și româna se aseamănă uimitor cu limba lui Mistral. Dealtfel, lucrările de istorie scrise în românește le înțeleg practic fără dicționar. Cît de legate sînt țările noastre ! Nu pot să uit uimirea care m-a cuprins cînd am vizitat România ultima oară, în 1966, și am avut o însoțitoare care preda la o facultate din București provensala ! Iată de ce spuneam că mă simt, cumva, ca acasă.

Academician MAXIM PAVLOVICI KIM
(U.R.S.S.)

„O recunoaștere a rolului României în rezolvarea problemelor științei istorice"

— Ce părere aveți despre congresele de științe istorice ?

— Ținerea congreselor internaționale de științe istorice constituie o acțiune de mare utilitate și importanță. Sînt numeroase problemele de istorie care privesc nu numai o țară sau alta, ci un număr mare de țări, întreaga comunitate internațională. Este normal ca la elucidarea acestor probleme să participe istorici de pretutindeni. Întîlnindu-se, ei află ce este nou în problemele care-i interesează, fac schimb de informații, de opinii, contribuind astfel la progresul științei lor. Apar, firește, și probleme controversate, dar se pare că fără asta nu se poate.

— Cum apreciați congresul de la București ?

— Sînt bucuros că cel de-al XV-lea Congres internațional de științe istorice se ține la București. Istoricii români, ca și lucrările lor, sînt binecunoscuți și apreciați peste hotare. Faptul că lucrările congresului se desfășoară în țara dumneavoastră reprezintă o mărturie și o recunoaștere a rolului României în rezolvarea problemelor științei istorice. Pe ordinea de zi a congresului sînt numeroase teme interesante (alături de altele, cu caracter particular, care nu prezintă interes general). Așa este, de pildă, importanta temă „Europa de răsărit, arie de convergență a civilizației", care s-a bucurat de multă atenție. Aceasta e normal, avînd în vedere creșterea rolului acestei părți a Europei în politica generală a continentului și a lumii. Dacă în decursul secolului al XIX-lea inițiativa în promovarea culturii și civilizației a avut-o Europa de apus, în secolul nostru rolul Europei răsăritene a crescut considerabil, în țările din această parte a continentului apărînd o civilizație de tip socialist.

— Ce ne puteți spune despre spiritul de colaborare dintre participanții la congres ?

— De o mare importanță pentru reușita unei întîlniri de talia congresului nostru este atmosfera în care se desfășoară lucrările. La Congresul de la București există un spirit de colaborare, de înțelegere reciprocă. Cei mai mulți dintre participanți sînt dornici de a se ajunge la concluzii comune. Numai în aceste condiții dezbaterile științifice își pot atinge scopul lor unic, acela de stabilire și punere în valoare, pentru folosul general, a adevărului. Istoria trebuie să tindă către ceea ce unește popoarele, nu către ceea ce le dezbină. În această lumină este important ca la congres să vii nu cu intenția de a-i „învinge" pe oponenți, ci de a colabora cu ceilalți participanți pentru stabilirea adevărului. Un semn de bun augur pentru succesul lucrărilor îl constituie Mesajul președintelui Nicolae Ceaușescu. Atenția de care s-a bucurat congresul din partea președintelui României, conținutul Mesajului dovedesc că șeful statului român a înțeles perfect rolul științei istorice în rezolvarea problemelor social-politice ale contemporaneității, contribuția pe care o poate aduce istoria la pacea și înțelegerea dintre popoare, la progresul și civilizația omenirii. Iată de ce Mesajul a avut un larg ecou în rîndurile participanților la congres.

— Doriți să transmiteți cîteva cuvinte cititorilor revistei noastre ?

— Mă bucur foarte mult că mă aflu în România, în frumosul oraș București, cu oameni prietenoși și ospitalieri. Transmit cititorilor „Flacării" cele mai bune gînduri, urîndu-le mult succes și fericire.

Profesor WILLIAM H. McNEILL,
Universitatea din Chicago

„Important este ca dialogul să continue"

— Domnule profesor, sînteți un nume binecunoscut în lumea istoricilor americani. Știm, totodată, că aveți o arie largă de preocupări. Care domeniu vă pasionează cel mai mult?

— Relațiile dintre estul și vestul Europei în epoca modernă. Este un subiect fascinant, cu atît mai interesant cu cît a fost relativ puțin abordat și înțeles de istoricii americani, pînă în ultimii ani. Principalele mele cărți — de pildă aceea despre Veneția ca factor de apropiere și comunicare între Orient și Occident în lumea modernă — dezvoltă ideea că aceste relații intereuropene au fost mult mai adînci decît se crede și au cunoscut o evoluție ascendentă încă din timpul Renașterii. Poate pentru dumneavoastră, românii, acest lucru pare de la sine înțeles, dar generația mea, care a studiat în universitățile americane, a învățat că pînă în secolul al XIX-lea Europa a însemnat doar țări ca Anglia, Franța, Italia, Austria, micile țări din est ieșind oarecum din raza de interes. Acestea din urmă apăreau în problematica istoricului ca fiind „înglobate" în „chestiunea Orientului", în „problema turcă" ș.a.m.d. A existat însă o influență reciprocă, aș spune chiar : o multitudine de interrelații, în special în domeniul cultural. Cărturari din răsărit au călătorit în vest și invers.

— În studiile dumneavoastră v-au atras atenția și personalități culturale românești din acele vremuri ?

— Firește. V-aș putea vorbi îndelung de uimitorul Dimitrie Cantemir, spirit enciclopedic, cu o operă atît de diversă și interesantă. Iată deci că teza predată nouă în facultăți, cu decenii în urmă, în sensul că țările est-europene nu au avut o viață culturală activă și nu și-au cîștigat o personalitate proprie decît în secolul al XIX-lea, sub influența ideilor efervescente ale revoluției franceze, trebuie abandonată. Adevărat, în acele vremuri personalități culturale de prim rang în estul Europei au fost puține. Dar oare în vest, chiar într-o perioadă de maximă efloresență cum a fost Renașterea, pe culmile culturii nu ajungeau un număr restrîns de cărturari, de spirite luminate ?

— Ce ne puteți spune despre semnificația congresului care se ține la București ?

— Abia în ultimii ani, eliminînd bariere de limbă și poate unele prejudecăți latente, noi cei din vest începem să pătrundem în miezul istoriei Europei concepute ca un tot. O vom înțelege cu atît mai bine cu cît ne vom întîlni mai des, ca în acest congres al istoricilor, și cu cît vom discuta mai îndelung. Acest lucru este adevărat nu numai pentru istorici. Chiar dacă uneori opiniile sînt divergente, important este ca dialogul să continue. Este ceea ce fac și istoricii la București.

Profesor universitar ADOLFO F. MASCIOPINTO
(Argentina)

„Istoria poate mobiliza conștiința popoarelor"

— Sînteți informați că vă aflați pentru întîia dată în România; care vă sînt impresiile despre țara noastră ?

— Într-adevăr, văd pentru prima dată România și trebuie să mărturisesc că sînt profund impresionat, firește plăcut, de cordialitatea oficialităților cu care am luat contact și de ospitalitatea poporului român. Bucureștiul mi-a plăcut foarte mult : în arhitectura sa deosebită descopăr multă originalitate, exprimînd, cu destulă putere de sugestie, spiritul românesc. Mi-a plăcut capitala și pentru trama stradală.

— Cum apreciați modul în care se desfășoară cel de-al XV-lea Congres de științe istorice de la București ?

— Chiar dacă ne aflăm la începutul lucrărilor, nu îmi este greu să vă răspund: organizarea este, din punctul meu de vedere, foarte bună ; desfășurarea lucrărilor decurge la fel de bine, avem prilejul să asistăm la dialoguri interesante, fructuoase. În mod cu totul deosebit m-a impresionat Mesajul președintelui Nicolae Ceaușescu, ideile sale majore, fundamentale pentru viața popoarelor lumii.

— Ce idei din Mesajul președintelui își păstrează încă ecoul în conștiința dumneavoastră ?

— Ideea de pace, de prietenie între popoare, de securitate în Europa și în lume. Știm că în activitatea președintelui Nicolae Ceaușescu, în munca eroică a poporului român aceste idei nu au rămas la stadiul abstract : România, prin președintele său, a militat și militează pentru aplicarea lor în practică. Cunoaștem principiile de politică externă ale României și ele sînt excelente, exprimînd dorința poporului român de pace, apropiere între popoare, pentru soluționarea pe cale pașnică a problemelor internaționale litigioase.

— V-am ruga să vă referiți la rolul istoriei în mai buna cunoaștere și apropierea dintre popoare, la întărirea încrederii și colaborării internaționale, la înțelegere.

— Istoria, se știe, joacă un rol fundamental în cunoașterea dintre popoare, ea poate mobiliza conștiința popoarelor în lupta lor unită pentru pace. Cel de-al XV-lea Congres internațional de științe istorice de la București se înscrie pe această linie: prin comunicările și referatele susținute de istorici din zeci de state, prin prieteniile care se leagă aici, prin comunicarea experienței istorice a diverselor popoare. Eu sînt directorul unei școli de istorie din cadrul unei facultăți de filozofie și litere din Argentina. Catedra mea este de metodologie a istoriei și istorie antică. Istoria trebuie, cred eu, privită și cunoscută integral: adică din punct de vedere economic, social, cultural, religios și nu în ultimul rînd politic. Studiind-o astfel înseamnă că ajungi să cunoști istoria integrală a unui popor. Ocupîndu-mă de antichitate, m-a interesat și m-am ocupat și de poporul român și în special de Dacia. Pentru ca să-mi însușesc cît mai temeinic istoria dacilor am studiat în Italia unele probleme de tracologie. În urma unei serioase documentări, am adunat și am intrat în posesia unor date și materiale semnificative, ceea ce m-a făcut să mă hotărăsc să redactez o lucrare în această direcție.

— Despre ce va trata, mai precis, lucrarea ?

— Cu aproximație, titlul cred că va fi acesta : **„Despre daci și despre continuitatea culturii latine în România".** Convingerea noastră a fost și este că poporul român s-a născut aici, din daci și din romani, și este făuritorul și continuatorul unei istorii, iată, milenare, de vreme ce sărbătorim anul acesta împlinirea a 2050 de ani de la constituirea primului stat dac centralizat și independent. Istoria aceasta de 2050 de ani oferă destule dovezi care confirmă străvechea existență a românilor pe aceste meleaguri și puternicele elemente de latinitate. Aceste elemente le simt și eu nemijlocit, ca latino-american, de cînd mă aflu în România.

Anchetă realizată de
ION D. GOIA, N. GRIGORE MĂRĂȘANU
și LIONEL NIȚESCU ■

La Peștera Urșilor

Fenomenele carstice sînt atît de numeroase și de specifice versantului vestic al Munților Apuseni, încît numai pe Valea Sighiștelului, pe o porțiune de circa 10 km, sînt înregistrate pînă acum peste 30 peșteri. Aliniate, îmi șoptea un amic liric, aidoma mormintelor egiptene din celebra Vale a Regilor. Din minune-n minune.

Metafora nu e forțată. Morminte ale unor ere dispărute, peșterile ne aduc osuarul faunei lor de altădată. Și, mai mult, morminte vii, ele sînt totodată păstrătoare ale microfaunei și florei unei lumi demult revolute. Micile viețuitoare, adaptate climatului și întunericului din grotă, spun specialiștilor povești adevărate din tăcerea sutelor de mii de ani. Or, așa-numita „Peșteră a Ursilor" din Chișcăul Bihorului este întru totul specifică în acest sens, nu numai pe plan românesc ci și european. Unicatul ei românesc : pentru prima oară o peșteră, de la noi, conține scheletul întreg, în deplină conexiune anatomică, al unui urs de peșteră. Adică scheletul nederanjat al unui urs care a murit frumos — se pare că de o molimă sau de inadaptare la clima mai caldă de dinaintea acestui interglacial. Asemenea cazuri de schelete complete și nederanjate, nerisipite de viiturile de apă din peșteri, se mai găsesc, după unii, în numai 4 cazuri, după alții, în numai 7 cazuri din Europa. Oricum, la noi e primul. Un altul, dar incomplet (ușor risipit în preajma șirei spinării), se mai află într-o peșteră de pe Valea Leșului, nu prea departe de aici.

Asemenea descoperiri sînt foarte prețioase pentru omul de știință, Ursul de peșteră (Ursus Spelaeus) fiind o specie dispărută în urmă cu mai bine de 15 000 de ani.

Cum s-a întîmplat, îmi explică renumitul speolog Teodor Rusu de la Universitatea din Cluj-Napoca. De obicei, cum spuneam, scheletele ursilor sînt luate de apele din peșteră și învălmășite la ieșire. Ieșirea apelor este întrarea noastră în peșteră, unde dăm peste haoticul osuar. Puncte nespălate de ape și cu schelete întregi sînt rare de tot, o asemenea raritate între rarități, fiind și peștera noastră. Scheletul a fost găsit în galeria superioară, deocamdată inaccesibilă turiștilor, de aceea o copie fidelă a scheletului a fost așezată în galeria superioară, pe un mic platou. Dealtfel, galeria superioară în care se urcă cu anevoie numai specialiștii, printr-o văgăună îngustă, nu prezintă nici un interes spectacular. Acolo nici nu s-a tras electrică, ca mediul ambiant al microfaunei să nu sufere nici o modificare. Spectacolul somptuos al stalactitelor și stalagmitelor se desfășoară în galeria inferioară. Dar înainte de a-i povesti cu aproximația prozaică a cuvintelor, să vă spun cum a fost descoperită peștera. Pînă una alta, ușă duble, deschise și închise consecutiv, păzesc temperatura constantă a peșteri de incursiunile de aer cald din afară. Și cum aerul cald iese și din plămînii omului, grupul de vizitatori este redus la 40, cu răstimpuri de refacere a temperaturii interioare.

Minerii de la minele de marmură din Chișcău au pus explozivi în masivul de calcar cristalin care făgăduia materie primă pe mai mulți ani înainte (azi exploatarea e stopată prin prevederile „monumentului naturii") dar stîncile dislocate se prăvăleau într-o mare cavitate jos. Norocul e că acea cavitate nu era înflorată de stalactite și stalagmite. Și că nu s-a distrus nimic.

După cîteva încercări, un miner curajos, ca toți minerii, a coborît, cu risc, cu mare risc, în grotă și, îndrăznind să rătăcească prin camerele și anticamerele adiacente, a dat peste un peisaj mirific, paradiziac. Exploziile au fost oprite. Au fost anunțate oficialitățile, și gura peșterii, ivită după cutremurul exploziei a fost numaidecît zidită și betonată. Căci știau minerii ce știau. Și oficialitățile, asijderea. S-a mai descoperit o minune speologică, mai cu cîțiva ani înainte, și ea a fost jefuită de stalactite și stalagmite pînă la goliciune. Raptul a fost vîndut turiștilor români și străini la drumul mare sau în piața de vechituri din Oradea, de huligani și pierde-vară puși pe chiverniseire pe seama naturii ancestrale. Iată de ce au fost zidite toate accesele spre înlăuntrul peșterii. Și iată două atitudini puse față în față : cea profund omenească și patriotică, cu dragoste de frumos, în ocrotirea naturii înconjurătoare, de care dau dovadă oamenii muncii, și cea de vandalism a parazitului social pentru care ecologia (dacă bineînțeles cunoaște acest cuvînt) este un moft pentru extaziați și nalvi...

După acest gest frumos al muncitorilor minieri a continuat, pînă la ziua de deschidere turistică a peșterii (14 iulie a.c.), munca nobilă în care s-au armonizat organele județene de partid și de stat, Ministerul Turismului și ca gazdă directă Oficiul județean de turism Bihor. Apoi, Institutul de speologie Emil Racoviță, Institutul de proiectare F.C.M.M. București, Direcția județeană de drumuri și poduri (cu asfalt pînă la gura peșterii), Întreprinderea de explorări geologice Baia Mare, Întreprinderea de rețele electrice Oradea (cu electrificarea peșterii).

Șantierul de construcții Oradea, Întreprinderea Electrobanat Timișoara, Întreprinderea minieră Dr. Petru Groza, Asociația sportivă „Speodava" și altele. Le-am enumerat pe toate, nu din politețe ci din faptul că ele au contribuit împreună la ctitorirea primei noastre încercări de valorificare a unei peșteri pentru turismul intern și extern, amenajată în condițiile cele mai moderne. Și le-am mai enumerat pentru că instituțiile sînt formate din oameni cu dare de inimă, de oameni care au înțeles că munca lor aparent neproductivă și, poate, chiar minoră este majoră în sensul major al cuvîntului, este un act de știință, de cultură, de estetică — în fond, de civilizație socialistă. Și e păcat că deocamdată România nu are decît o singură peșteră amenajată și valorificată în acest fel, cînd alte țări, cu peșteri mai puține și mai modeste, oferă turismului din belșug spectacolele lor speologice. În Bulgaria sînt 12, în Cehoslovacia 18, în Franța peste 20. Pînă și cu aparența neproductivă lucrurile stau altminterea. Vestita peșteră de la Postoina, din R.S.F. Iugoslavia, aduce anual venituri superioare celor din întreaga siderurgie a Sloveniei, republica federală pe teritoriul căreia se află. Din turism. Din biletele de intrare și din ilustratele pe care se aplică o ștampilă specială a administrației peșterii, pentru a se vedea că ilustrata nu a fost cumpărată în Zagreb sau Belgrad. Din reproduceri în miniatură ale celor mai frumoase formațiuni din peșteră etc., etc. Probabil că exemplele de mai sus vor incita fantezia estetică și comercială a organelor noastre competente pentru ca începutul de drum de la „Peștera Ursilor" din Chișcău să se înspice în amenajarea și valorificarea altor peșteri spectaculoase din România. Și avem din ce alege ! Că doar sîntem în 1980, într-o epocă bîntuită de turism și dacă ne gîndim că amenajarea turistică a peșterii de la Postoina a avut loc în... 1870, deci cu 110 ani în urmă, atunci...

Să ne ocupăm acum de lumea de adevăr și vis a peșterii, de puterea poetică de alegorie a picurului de apă, prelins ca o lacrimă în lacrimariile cristalizate ale stalactitelor și stalagmitelor. Intrăm prin Galeria Ursilor și vedem resturile din anatomia osoasă a fostilor locatari patrupezi, la care va fi adăugat și omul. Umbrele, lungite de reflectoare pe pereții de stîncă, aduc aminte mitul cavernei metaforizat de Platon. Covîrșiți de înlăuntrul nemișcat și rece, păstrăm din afară, ca dintr-o altă vîrstă, numai o platonică amintire — o anamneză. Reflectoarele sînt ca la teatru și luminează un spectacol mut, cu grai indirect, de la materie spre spirit. Ce tinere, ce adolescente sînt spectacolele tragediei antice față de această tragedie din care, ultimul erou, ursul de grotă, murea pe scenă, în urmă cu peste 15 000 de ani, fără nici măcar mărturia unui Esop moralizator.

Oamenii de știință, în inventarul splendorilor marmoreene, au început să dea nume formațiilor cristaline după ceea ce închipuiau înfățișările lor. **Mastodontul**, de pildă, **Draperiile, Baldachinele, Portalul, Pagodele, Femeia care plînge** sînt stilizări deseori în felul lui Brâncuși al nostru. Dar dovada cea mai brîncușiană este ceea ce profesorul Bleahu, marele suveran și comentator al versetelor peșterilor, a denumit o stalagmită : **Pasărea măiastră.** Fotografiată sau mai bine zis văzută în albul ei pur, sub un tavan brun și masiv, ea este o copie ca pe hîrtie de calc a celebrei statui brîncușiene. Coincidențele însă nu se opresc aici. Se știe că la Băile „Felix" și „1 Mai" din coasta Oradei plutesc pe apele termale exemplare exotice de lotuși termali (Nymphaea Lothus Thermalis) existente aiurea numai pe Nil și pe Amazoane. Or, pe un ochi de apă din peștera de la Chișcău, lotuși cu frunze și flori de piatră albă, irizată de ape, dau replică iarăși de copie ca pe hîrtie de calc colegilor lor vegetali din coasta Oradei. Nu m-ar mira, spunea Teodor Rusu, dacă, într-o altă descoperire speologică, vom da peste ape termale, ca un pandant subteran al celor țîșnite la lumină, în „Felix". Fenomenele carstice ale Apusenilor sînt multe și pot aduce mereu surprize dintre cele mai neașteptate.

Trecem în Galeria „Emil Racoviță", botezată așa după numele primului nostru speolog de talie universală. Căci el a descoperit un gîndac de grotă cu două varietăți — una întîlnită numai la C[illegible]ul polar, cealaltă numai la tropice. Separarea lor se datorește interglacialului. O formă aparte poate fi întîlnită și aici, dar adaptată modului climatic autohton, cu numai un grad deosebire între anotimpurile vară și iarnă. Vedem iarăși forme ciudate, printre care și ale unor stalactite și stalagmite cîrne, dovadă a existenței unor curenți de aer pătrunși în peșteră odată cu apele. Uneori chiar formații în diagonală. Din tavan atîrnă stalagmite subțiri de tot și goale pe dinăuntru, numite prin similitudine macaroane spre deziluzia și uneori protestul vizitatorilor dornici de alte nomenclaturi, mai poetice. De ce macaroane— pînă la urma urmei? „Ca să le punem brînză", „Sub formă de parmezan". Dar omul de știință, deși adesea metaforic la limbaj (ca Bleahu, Rusu), susține că aceasta este denumirea cea mai exactă ; formațiunile au forme subțiri, cilindrice, sînt goale înăuntru, prin ele scurgîndu-se în continuare picurii de apă. Așa li se spun și în străinătate. E o terminologie științifică omologată. Cum să li se spună altfel ?

Dar marele spectacol, spectacolul de gală, îl dă a treia galerie, așa-numita „Galerie a luminărilor". Lumînări pentru nuntă și moarte, pentru nunta-moarte, ca în balada „Mioriței". Lumînări la pianе și clavecine de piatră, pentru un concert al fostelor ape și al fostului vînt. Lumînări care ard fără flacără în creștet, care ard cu întregul lor trup alb și pietrificat, care nu se sting niciodată. Sînt sute și mii de lumînări. De toate mărimile și grosimile rezonabile, niciodată monstruoase, totdeauna zvelte și spiritualizate, mistificate numai de ciudata lor [illegible] rece. Galantarul lor fără vînzare, panopticul lor fascinant, expoziția lor de zile mari, sînt parcurse în tăcere, vizitatorii aplecîndu-se în șirea lor ca într-un pelerinaj. Pelerinaj prin frumusețe, prin bătrînețea fără tinerețe și moartea fără viață. Dezideratul basmului popular este [illegible] răsturnat. Timpul se prelungește geologic. Luminile electrice dosite uneori, cu [illegible] sință, în chiar mijlocul unei colonade de stalactite și stalagmite, saltă din pardoseala de piatră, cad din tavanul de piatră [illegible] în dreapta, în stînga, în spate, în față și alcătuiesc, o dată cu vocea prietenului Eugen Calf, reprofilat imaginar pe post de ghid, un excelent spectacol de sunet și lumină. Lipsește doar muzica. O muzică ireală a unor compozitori care au stat de vorbă cu transcenderea. De exemplu, Mozart. Dar și a unor compozitori dramatici, tumultuoși, cum este Beethoven, pentru a ne explica melodic tragedia zgîrieturilor adînci lăsate de labele ursilor pe pereții peșterii. Și sînt multe asemenea zgîrieturi. De unde și ipoteza falsă că ursii ar fi murit sufocați, după un cutremur. Falsă (sau nu ?), de la zgîrieturi'e de pe pereți și de la fosilele ursilor își trage peștera numele. Ipoteza, mai poetică, a unei morți îndelung maceratoare printr-o molimă sau prin nerezistența la căldura de după ultimul interglacial, este înfățișată de mai mulți oameni de știință și, firește, de poetul care mai zace încă în mine. Or, tocmai în numele poeziei îmi reînnoiesc invitația la drum, la călătorie, spre bolțile răcoroase ale „Peșterii Ursilor" din Chișcăul Bihorului, pe un drum asfaltat pînă la intrarea către minuni, de parcă aș fi fostul ei proprietar, într-un Neanderthal posibil al Carpaților mei Apuseni.

AL. ANDRIȚOIU ■

Flacăra. Redacția : București, Piața Scînteii 1, căsuța poștală 3312, cod 71341. Telefoane : 17 60 10, 17 60 20, interioare : Sector publiciști-comentatori (Ilie Purcaru, Nicolae Cristache, Nelu Ionescu) — 1 617, 1 623 ; Secția politică-economie (Lionel Nițescu, N. Gr. Mărășanu, Ion D. Goia, Liviu Timbus) — 1 623 ; Secția cultură-cenaclu (George Arion) — 1 619 ; Secția probleme social-cetățenești (Adrian Dohotaru) — 1 618 ; Sector știință, sport (Ovidiu Ioanițoaia) — 1 606 ; Secția reportaj-anchete (Mihai Pelin) — 1 618 ; Scrisori, relații cu publicul (Marga Nedelea, Mihai Stănescu) — 1 787 ; Sector fotoreportaj — 1 595 ; Secretariat de redacție (Dan Bîrlădeanu, Ion Predoșanu) — 1 782, 1 621, 1 744 ; Administrație : 17 78 82 și 17 60 10 — interior 1 783 ; secretar responsabil de redacție (Tudor OCTAVIAN — 17 60 10 interior 1 611) ; redactor șef adjunct (Nicolae ARSENIE — 17 60 10 interior 1 786) ; redactor șef 17 60 10 interior 1 822. Tiparul executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii". Cititorii din străinătate se pot abona adresîndu-se la ILEXIM — Departamentul Export Import presă. P.O. BOX-136—137, telex : 11 226, București, str. 13 Decembrie

Redactor-șef: ADRIAN PĂUNESCU

PREȚUL REVISTEI: 2 LEI

41 505

23 AUGUST 1944-1980

TRĂIASCĂ ROMÂNIA, TRĂIASCĂ LIBERTATEA!

34

ANUL XXIII (1378)
21 AUGUST 1980

flacăra

Marea Cartă a libertăţii şi demnităţii noastre

Se împlineşte un deceniu şi jumătate de la adoptarea de către Marea Adunare Naţională a noii Constituţii a Republicii Socialiste România. Se împlineşte, de asemenea, 15 ani de când, cu acelaşi prilej, a căpătat valoare de lege hotărîrea adoptată de cel de-al IX-lea Congres al partidului ca ţara noastră să poarte denumirea de Republica Socialistă România.

Cartă a libertăţii şi suveranităţii naţionale, a înfloririi naţiunii socialiste, a egalităţii depline în drepturi pentru toţi cetăţenii patriei, fără deosebire de naţionalitate, a afirmării demnităţii umane, echităţii şi democraţiei plenare — legea fundamentală a ţării, Constituţia, reprezintă expresia sintetică a marilor cuceriri dobîndite de popor odată cu intrarea ireversibilă a României în evul său socialist. Aşa cum preciza tovarăşul Nicolae Ceauşescu în cadrul Raportului cu privire la proiectul de Constituţie a Republicii Socialiste România, prezentat în cadrul Marii Adunări Naţionale la 20 august 1965, prevederile Constituţiei reflectă viaţa nouă a ţării şi poporului român, făurită sub conducerea partidului. **„Clasa muncitoare, ţărănimea, intelectualitatea, prin munca lor plină de elan şi abnegaţie, însufleţită de un fierbinte patriotism, au scris, literă cu literă, marea Cartă a libertăţii poporului nostru."**

(Continuare în pagina 2)

LIVIU TIMBUS

REPUBLICA

de Elena Greculesi

BUB ARCUL DE TRIUMF AL MARELUI AUGUST

Imperativul vital: dezvoltarea

Ne deprindem în fiecare an constructiv — ne-am deprins astfel în fiecare din cei 36 de ani de edificare a noii noastre civilizaţii — cu o nouă măsură a timpului, socotit nu în lungime, ci în intensitate. Cînd o singură fabrică modernă, construită în cîteva sezoane, dă producţia pe cîţiva ani a întregii branşe din România cea veche — asta, în cazul în care reperul comparativ există, caz nu tocmai frecvent în condiţiile dezvoltării noastre, care-şi plantează pilonii într-un vast teritoriu al noului — eşti obligat de fapte să reconsideri şi anul, şi ora, şi secunda. Picătura de timp care se cheamă clipă se transformă, pe cronometrul nostru socialist, într-o putere care destupă formule destupă mine, transformă rîuri în magistrale ale luminii, naşte propulsii solare de energie, echivalente cu însăşi degajarea energiei din roca geologic împietrită a uraniului, modifică pămîntul, oamenii, devenind nu clipă, ci istorie. Măsurile noastre de ritm, de înaintare, de angajare în dialogul cu lumea şi timpul, măsurile unei Românii care azi — în al

(Continuare în pagina 4)

ILIE PURCARU

BUNĂSTAREA CA TEMELIE A PĂCII

Şi la noi, şi aiurea, oameni de bine s-[illegible] să găsească măsurile bunăstării semenilor în chiar dimensiunile vieţii de zi cu zi, mai puţine, mai multe, dar definitorii şi pregnant echivalente de [illegible] existenţei şi sufletului. Statisticieni economişti şi sociologi de [illegible] trasează cu migală coloane de cifre, extrase mereu fiecărui popor şi de [illegible] despre care să putem afirma, fără echivoc, cu o totală certitudine, că [illegible] exact amplitudinea puterilor noastre de astăzi, înălţimea zborului nostru. Şi acolo unde buna tarea tuturor a învăţat să mai fie o aspiraţie epuizată între combustie prea lungă, rită, fermitatea cetăţii devine se dovedeşte solidară cu stabilitatea abstracţiilor cifrice formulate de ea şi obiectiv. În acest context, este bine să reamintim că formula care a făcut ocolul lumii, **miracolul românesc**, nu de mult [illegible] introdusă în circulaţie, ci de pionieri pentru care avîntul României contemporane a devenit un etalon al sănătăţii economice şi sociale. Şi nu întîmplător: această formulă a fost lansată în ţări

(Continuare în pagina 6)

MIHAI PELIN

Tîrgovişte — puls normal

Au oraşele, ca şi fiinţele, un puls al lor, care le pune în evidenţă vitalitatea? Tîrgovişte, vechea şi buna Tîrgovişte, în inima căreia şi-au aflat scaun sau lăcaş nu mai puţin de treizeci şi trei de domnitori, de la Mircea la Ţepeş şi Brîncoveanu, mă convinge că, într-adevăr, există în vinele fiecărei localităţi o energie ce se lansează continuu, în ritmuri care fac un loc cu altul să devină inconfundabile.

Duminică, şaptesprezece august, în zori, la capătul bulevardului Mihai Bravu, pulsul Tîrgoviştei mi-l dădeau fantasticele jocuri ale pompelor ce se ridicau şi coborau în cadenţe aleatorii, fixate fiind ca nişte inimi în interiorul turlelor de sonde pe care doar apa Ialomiţei le oprea să intre direct, precum o oaste metalică, în fosta capitală. Le priveam şi mă gîndeam că într-o epocă în care energia a devenit nevralgia acută a planetei aceste turle filigranate rămîn unii dintre soldaţii cei mai credincioşi ai nevoilor noastre de puternice combustii. Pulsînd egal de cuminţi şi tăcute, ele fac ca Dîmboviţa, să ocupe locul întîi între judeţele din adîncurile cărora ţîşneşte petrol.

La ora cînd oraşul mai dormea încă, o boare uşoară plutea peste sonde, peste parcuri şi urbe, şi-n curţile mai vechi sau mai noi ale tîrgoviştenilor se ridicau, ca sub reflectoare, milioane de flori. Luminările, crăiţe, petaci, trandafiri... Fac şi ele parte din „pulsul oraşului"? Mi se pare că da. Ele aduc aici un parfum de „altădată", dar, în acelaşi timp, şi un respiro din epocile care vin şi pentru care un celebru arhitect al lumii moderne stabilise trei reguli definitorii — Soare, Spaţiu, Verdeaţă... Din acest punct de vedere, Tîrgovişteа mai este încă astăzi un oraş „răscolit". Cei mai mari chirurgi ai timpului, arhitecţii, şi-au introdus creioanele ca nişte bisturiuri în trupul bătrîn al cetăţii alegînd ceea ce reprezintă valoare (Petru Cercel a construit aici prima casă cu etaj din Ţara Românească), dar purcedînd totodată la înălţarea de noi locuinţe pentru o populaţie în continuă creştere. 80 000 de noi apartamente şi locuinţe în 36 de ani de libertate; 22 000 de alte apartamente în cincinalul care urmează — iată un bilanţ şi o perspectivă care fac cinste timpurilor pe care le trăim, gîndindu-ne că, în 1944, Tîrgovişteа număra abia 19 000—20 000 de locuitori.

Pulsul oraşului? Mi se pare a-l fi simţit — mai ales din acest punct de vedere, al înnoirii urbanistice — în gestul cu care tovarăşul Florea Ristache, primul secretar al judeţului, îmi arăta scoţînd din propria-i servietă cîteva dintre descoperirile sale de ultimă oră: nişte publicaţii vechi, între care una din 1943, „Buletinul primăriei oraşului Tîrgovişte", numărul din septembrie. Lăudînd gloria trecută, gazeta lansa un strigăt de alarmă: „To-

(Continuare în pagina 7)

EUGEN FLORESCU

PRIMIRI LA TOVARĂȘUL NICOLAE CEAUȘESCU

În cursul ultimei săptămîni, pe agenda de lucru a tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, au fost înscrise numeroase primiri ale unor personalități de seamă ale vieții politice internaționale.

Cu prilejul primirii **delegației Partidului Republican Italian, Giovanni Spadolini,** secretarul general al partidului, conducătorul delegației, a exprimat gratitudinea și satisfacția de a vizita România și de a avea un schimb de păreri cu conducătorul partidului și statului român în probleme bilaterale și internaționale de interes comun. Oaspetele italian a dat o înaltă apreciere realizărilor obținute de poporul român, sub conducerea P.C.R., a secretarului său general, în edificarea societății socialiste multilateral dezvoltate și a relevat larga prețuire de care se bucură în lume politica externă a României, promovată cu consecvență și strălucire de președintele Nicolae Ceaușescu, personalitate proeminentă a vieții politice contemporane. Mulțumind pentru urările și cuvintele de apreciere exprimate, tovarășul Nicolae Ceaușescu și-a exprimat convingerea că vizita delegației Partidului Republican Italian va contribui la extinderea relațiilor dintre cele două partide, la adîncirea prieteniei și colaborării tradiționale româno-italiene.

În timpul primirii **delegației Frontului Popular pentru Eliberarea Palestinei,** conducătorul delegației, Taïssir Quba, membru al Biroului Politic al C.C. al F.P.E.P., a exprimat întreaga recunoștință și a dat o înaltă apreciere poziției principiale, constante, a P.C.R., a României socialiste, a președintelui Nicolae Ceaușescu, de sprijinire activă și permanentă a luptei drepte a poporului palestinian pentru cucerirea drepturilor sale inalienabile. Tovarășul Nicolae Ceaușescu a apreciat că relațiile cu organizațiile palestiniene, cu Organizația pentru Eliberarea Palestinei — reprezentantul legitim al poporului palestinian — sînt foarte bune și că actuala vizită va contribui la dezvoltarea în continuare a colaborării dintre P.C.R. și F.P.E.P., a prieteniei dintre popoarele român și palestinian, la promovarea cauzei juste a poporului palestinian. În legătură cu modalitățile și căile de realizare a unei păci drepte și durabile în Orientul Mijlociu, președintele Nicolae Ceaușescu a precizat încă o dată că România se pronunță cu toată hotărîrea pentru soluționarea globală, pe cale politică, a conflictului din zonă, prin retragerea Israelului din toate teritoriile arabe ocupate în urma războiului din 1967, rezolvarea problemei poporului palestinian pe baza dreptului legitim la autodeterminare, inclusiv la constituirea unui stat palestinian propriu, independent, în care să-și poată organiza viața în mod liber, potrivit voinței sale.

În timpul întrevederii cu **ministrul de stat pentru afaceri externe al Republicii Arabe Egipt, dr. Boutros Ghali,** oaspetele a transmis tovarășului Nicolae Ceaușescu, guvernului român, întregului nostru popor, un călduros mesaj de prietenie, împreună cu cele mai cordiale urări din partea președintelui R.A.E., Anwar El Sadat. Mulțumind pentru mesaj și pentru urările exprimate, tovarășul Nicolae Ceaușescu a rugat să se transmită președintelui Anwar El Sadat salutul său prietenesc, urări de sănătate și succes în întreaga activitate, de prosperitate și bunăstare poporului egiptean prieten. În timpul întrevederii a fost relevat cu satisfacție faptul că relațiile dintre România și Egipt cunosc o evoluție rodnică și multilaterală, avînd la bază hotărîrile și măsurile importante stabilite cu ocazia întîlnirilor și convorbirilor la nivel înalt, de la București și Cairo, prietenia și înțelegerea dintre cei doi șefi de stat. A fost manifestată dorința comună de a extinde și aprofunda conlucrarea fructuoasă româno-egipteană, pe plan politic, economic, tehnico-științific și cultural, precum și pe arena mondială. S-a apreciat că promovarea susținută a colaborării bilaterale corespunde intereselor și progresului ambelor țări, slujește cauzei generale a păcii și cooperării între națiuni. A fost relevată, și de această dată, necesitatea soluționării situației din Orientul Mijlociu, a instaurării unei păci globale, juste și durabile, în zonă, care să ducă la retragerea Israelului din toate teritoriile ocupate în 1967, inclusiv din Ierusalimul arab, la rezolvarea problemei poporului palestinian — pe baza dreptului la autodeterminare, inclusiv la constituirea unui stat palestinian independent, în care să-și poată organiza viața în mod liber, potrivit aspirațiilor sale naționale legitime — la asigurarea independenței și integrității teritoriale a tuturor statelor din regiune.

Primirea de către conducătorul partidului și statului nostru a tovarășului **Do Muoi, membru supleant al Biroului Politic al C.C. al P.C. din Vietnam, viceprim-ministru al guvernului,** conducătorul delegației economice guvernamentale a R. S. Vietnam, a prilejuit un călduros schimb de saluturi și bune urări între tovarășii Nicolae Ceaușescu și Le Duan, secretar general al Comitetului Central al Partidului Comunist din Vietnam. În timpul întrevederii s-a relevat cu satisfacție că relațiile de prietenie și colaborare româno-vietnameze au cunoscut o evoluție ascendentă, în spiritul și pe baza înțelegerilor convenite cu ocazia dialogului la nivel înalt de la București și Hanoi. A fost exprimată, de ambele părți, dorința de a extinde, în continuare, colaborarea bilaterală în multiple domenii de activitate, apreciindu-se că aceasta este în folosul țărilor și popoarelor noastre, slujește cauzei generale a socialismului și păcii.

Emil Mworoha, secretar general al Partidului Uniunea pentru Progres Național — U.P.R.O.N.A. din Burundi, conducătorul delegației acestui partid, a transmis tovarășului Nicolae Ceaușescu un mesaj de salut din partea președintelui Partidului Uniunea pentru Progres Național, președintele Republicii Burundi, Jean Baptiste Bagaza, precum și urări de prosperitate și noi succese poporului român pe calea înfloririi continue a României. Șeful delegației a subliniat că îi revine misiunea de mare cinste de a exprima înalta apreciere a președintelui J. B. Bagaza față de politica externă a României, a președintelui Nicolae Ceaușescu pe plan african și mondial, evidențiind în mod deosebit eforturile șefului statului român în direcția respectării drepturilor la dezvoltare liberă și independentă a tuturor popoarelor, pentru consolidarea păcii și securității internaționale, pentru dezarmare în întreaga lume. Mulțumind pentru mesaj, pentru sentimentele exprimate și aprecierile la adresa poporului român, tovarășul Nicolae Ceaușescu a transmis președintelui Jean Baptiste Bagaza un salut călduros, împreună cu cele mai bune urări de prosperitate poporului burundez prieten. În timpul convorbirii cu oaspetele burundez a fost evidențiată evoluția ascendentă și rodnică a relațiilor de colaborare dintre partidele, țările și popoarele român și burundez.

ION CODRU ■

Marea Cartă

(Urmare din pag. 1)

Lege fundamentală ce exprimă voința, crezul și interesele unei întregi națiuni, Constituția adoptată în 1965 se recomandă, în primul rînd, prin profundul democratism al prevederilor sale, menite să asigure cadrul legal pentru întreaga viață politică, economică și socială a României socialiste. Un democratism real determinat de faptul — așa cum se prevede în Constituție — că întreaga putere în Republica Socialistă România aparține poporului, liber și stăpîn pe soarta sa. Un adevăr ridicat la scara realității în mod special în ultimii 15 ani, cînd permanenta adîncire a democrației politice, întregită de dezvoltarea considerabilă a democrației economice, a lărgit sensibil participarea oamenilor muncii la actul decizional, la elaborarea și adoptarea, la toate nivelurile, a celor mai diverse hotărîri privind conducerea, organizarea și continua perfecționare a societății. Iată de ce astăzi se poate afirma, fără tăgadă, că la lumina Constituției și a legilor țării, funcționarea sistemului politic al orînduirii noastre sociale dezvăluie și pune în valoare însăși esența lui socială. Evidente apar în acest sens măsurile luate de partid prin aportul decisiv, determinant, al tovarășului Nicolae Ceaușescu, în direcția perfecționării și planificării economiei naționale, lărgirii atribuțiilor și autonomiei unităților economice, întăririi formelor colective de conducere. Astfel, în ultimii 15 ani toate prevederile de dezvoltare economico-socială a țării noastre, angajînd în cel mai înalt grad prezentul și viitorul patriei, au reprezentat un act de voință al întregii națiuni, fiind elaborate cu consultarea întregului popor.

Democratismul profund ce caracterizează Constituția țării noastre își găsește, fără îndoială, una dintre cele mai concludente manifestări în prevederile privitoare la drepturile fundamentale ale cetățenilor. Călăuzite de principiile echității sociale, aceste prevederi proclamă și asigură în mod real, așa cum o atestă viața socială și politică a ultimului deceniu și jumătate, deplina egalitate în drepturi a cetățenilor patriei, fără deosebire de naționalitate sau religie, în toate domeniile vieții economice, politice, juridice, sociale și culturale, interzicîndu-se cu desăvîrșire orice îngrădire a acestor drepturi, orice discriminare în exercitarea lor. Aceste prevederi se recomandă înainte de orice prin faptul că ele acordă cele mai largi drepturi care au fost vreodată recunoscute pe cale legislativă în țara noastră — de la drepturile politice, libertatea conștiinței și pînă la cele sociale —, dreptul la muncă, la învățătură, la odihnă, la asigurarea materială de bătrînețe, boală sau incapacitate de muncă. Marea lor forță și superioritate, dacă le comparăm cu drepturile proclamate în vechile constituții burgheze ale României, rezidă tocmai în garantarea materială de către stat. Aceste garanții — o demonstrează realitățile sociale ale ultimului deceniu și jumătate — devin tot mai puternice pe măsura dezvoltării potențialului economic al României, a progresului construcției economice și culturale. Vom aminti în acest sens doar faptul că pentru asigurarea în practică a egalității în drepturi a tuturor cetățenilor țării, fără deosebire de naționalitate, un rol decisiv l-a avut și îl deține în continuare politica de repartizare armonioasă a forțelor de producție pe întreg teritoriul țării, de dezvoltare economică, științifică, culturală a tuturor județelor României, de întărire — altminteri spus — a bazei materiale a egalității, cum o atestă, sub raport teoretic, documentele ultimelor patru congrese ale Partidului Comunist Român și cum o demonstrează plenar realitatea faptică, evidentă, prin întrarea tuturor zonelor țării în circuitul industrializării socialiste.

Garantarea materială a drepturilor și libertăților cetățenești înscrise în Constituție apare cu atît mai reală și evidentă avînd în vedere grija partidului nostru, și în mod expres a secretarului său general, pentru întărirea în toate sectoarele a legalității socialiste. Astfel, măsurile consacrate respectării stricte a legilor de către organele de stat și de către cetățeni, îmbunătățirea activității organelor de justiție, procuratură, miliție și securitate, perfecționarea activității juridice au creat cetățenilor sentimentul că drepturile lor sînt azi mai bine apărate ca oricînd. Exprimînd voința și interesele întregului popor — a arătat tovarășul Nicolae Ceaușescu — legile țării noastre servesc înfloririi patriei, bunăstării celor ce muncesc, asigură manifestarea liberă a aptitudinilor și capacităților cetățenilor în viața politică, economică și socială. În aceasta își găsește izvorul noua atitudine față de legile țării, precum și conștiința înaltelor răspunderi și îndatoriri cetățenești față de societatea socialistă.

Proclamînd că „**în Republica Socialistă România forța politică conducătoare a întregii societăți este Partidul Comunist Român**", Constituția exprimă o realitate fundamentală a societății noastre. Pentru întreaga națiune partidul reprezintă astăzi autoritatea supremă, tezaurul înțelepciunii colective, trup din trupul clasei noastre muncitoare, al țărănimii și intelectualității, garanția marilor înfăptuiri ale viitorului. Pentru întreaga suflare a României socialiste, partidul se afirmă astăzi, mai mult ca oricînd, ca centrul vital al patriei, ca strateg, organizator și conducător al maselor populare, ca mobilizator al tuturor energiilor creatoare ale poporului prin capacitatea comuniștilor de a transforma în fapte voința unei întregi națiuni.

După un deceniu și jumătate de la adoptarea de către Marea Adunare Națională a noii Constituții a Republicii Socialiste România — perioadă marcată de înfăptuiri multilaterale, fără precedent în istoria națională a României — apar cu atît mai relevante și mai încărcate de semnificații acele cuvinte rostite de primul bărbat al țării în fața marelui forum legislativ al țării la 20 august 1965: „**Prin bilanțul marilor cuceriri pe care îl cuprinde, prin înaltul umanism ce caracterizează prevederile sale, noua Constituție a țării are o puternică forță mobilizatoare. Ea însuflețește și mai mult clasa muncitoare, țărănimea, intelectualitatea, pe toți oamenii muncii de la orașe și sate, fără deosebire de naționalitate, la munca și lupta pentru îndeplinirea hotărîrilor istoricului Congres al IX-lea al Partidului Comunist Român, pentru înfăptuirea sarcinilor desăvîrșirii construcției socialiste**".

ȘEDINȚA COMITETULUI POLITIC EXECUTIV AL C.C. AL P.C.R.

Ședința de marți a Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., desfășurată sub președinția tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, a dezbătut probleme de importanță deosebită pentru economia națională, adoptînd măsuri corespunzătoare. Apreciind activitatea desfășurată pînă în prezent pentru înfăptuirea, pe baza indicațiilor date de secretarul general al partidului, a prevederilor Congresului al XII-lea, privind pregătirea planului pe perioada 1981—1985, Comitetul Politic Executiv a indicat ca guvernul, ministerele, celelalte instituții centrale să-și concentreze toate eforturile în vederea asigurării temeinice a bazei tehnico-materiale a viitorului cincinal.

În acest scop, accentul principal trebuie pus pe asigurarea din producția internă a mașinilor și utilajelor necesare, pe valorificarea complexă și eficientă a resurselor interne de materii prime, materiale, combustibil și energie, pe recuperarea, recondiționarea și reintroducerea în circuitul productiv a tuturor materialelor refolosibile. În cadrul ședinței a fost subliniată necesitatea de a se acționa intens pentru pregătirea corespunzătoare a programului de investiții și crearea tuturor condițiilor în vederea reducerii duratei de execuție, intrării cît mai rapid în producție și atingerii parametrilor proiectați.

După cum rezultă din comunicatul ședinței, Comitetul Politic Executiv a stabilit, de asemenea, să se urgenteze tipizarea produselor, să se intensifice acțiunile privind perfecționarea tehnologiilor de fabricație, modernizarea produselor, reducerea consumurilor materiale, de combustibil și energie. În toate domeniile de activitate trebuie să se asigure creșterea mai puternică a productivității muncii, ridicarea calității produselor, reducerea în continuare a costurilor de producție, sporirea eficienței economice, a rentabilității și beneficiilor. Pentru realizarea acestor obiective, au fost stabilite sarcini concrete ministerelor, celorlalte organe economice în vederea îmbunătățirii activității de normare a muncii, extinderii acordului global, aplicării în cele mai bune condiții a prevederilor noului mecanism economico-financiar.

Importante măsuri au fost stabilite și cu privire la dezvoltarea agriculturii în cincinalul viitor. Comitetul Politic Executiv a cerut să se acorde o atenție specială valorificării intensive a fondului funciar, folosirii la întreaga lor capacitate a mijloacelor tehnice din dotare, în vederea creșterii producției vegetale și animale la nivelul prevederilor.

Avînd în vedere că pînă la sfîrșitul anului mai sînt încă patru luni, s-a indicat ca odată cu pregătirea temeinică a viitorului cincinal și a planului pe 1981, să se acorde o atenție deosebită realizării integrale a sarcinilor de plan pe 1980, încheierii în cele mai bune condiții a actualului cincinal.

În atenția ședinței au stat de asemenea, relațiile economice ale țării noastre pe plan extern. Comitetul Politic Executiv a dezbătut și aprobat un ansamblu de măsuri privind perfecționarea în continuare a activității întreprinderilor de comerț exterior, în conformitate cu noul mecanism economico-financiar, care prevede organizarea și desfășurarea întregii activități de comerț exterior și cooperare economică internațională pe principii economice, ale autoconducerii și autogestiunii. Aceste măsuri, care reglementează, totodată, atribuțiile și răspunderile ce revin Ministerului Comerțului Exterior și Cooperării Economice Internaționale, ministerelor economice, centralelor și celorlalte unități producătoare de mărfuri pentru export, sînt menite să ducă la creșterea răspunderii tuturor pentru realizarea unor produse de calitate superioară, pentru creșterea eficienței economice a întregii activități de comerț exterior și cooperare economică internațională.

✦

Audiind informarea prezentată de tovarășul Nicolae Ceaușescu referitoare la întîlnirea prietenească pe care conducătorul partidului și statului nostru a avut-o în Crimeea cu tovarășul Leonid Brejnev, secretar general al Comitetului Central al Partidului Comunist al Uniunii Sovietice, președintele Prezidiului Sovietului Suprem al U.R.S.S., Comitetul Politic Executiv a aprobat pe deplin și a dat o deosebită apreciere activității desfășurate de secretarul general al partidului nostru, președintele republicii, în cadrul noii întîlniri din Crimeea. S-a apreciat că rezultatele dialogului româno-sovietic la nivel înalt se înscriu ca un moment de seamă în evoluția ascendentă, rodnică a relațiilor bilaterale, marcînd o contribuție remarcabilă la dezvoltarea prieteniei și colaborării multilaterale dintre partidele, țările și popoarele noastre, în interesul construcției socialiste și comuniste din România și Uniunea Sovietică, al cauzei generale a socialismului și păcii în lume. Comitetul Politic Executiv a indicat să se ia măsurile necesare pentru transpunerea în viață a înțelegerilor convenite.

ION DUMBRAVĂ ■

GÎNDURI DESPRE CONSTITUȚIE

„Sîntem egali în fața ei și prin respectul ei!"

„Constituția României Socialiste reflectă împlinirea aspirațiilor de libertate ale celor ce muncesc, ea reprezintă Carta Libertății și Suveranității naționale, a înfloririi națiunii socialiste, a egalității depline în drepturi pentru toți cetățenii patriei, fără deosebire de naționalitate, a afirmării multilaterale a demnității și personalității omului, constructor al socialismului, făuritor conștient al propriei sale istorii".

NICOLAE CEAUȘESCU

Anchetă Flacăra

În urmă cu cincisprezece ani, în august, în preajma aniversării zilei ce marchează sărbătoarea noastră națională, era votată, ne amintim, o nouă Constituție. Din acel august 1965, țara s-a numit Republica Socialistă România, iar în consens cu succesele obținute pînă atunci în vastul proces de edificare socialistă a țării, precum și cu orizonturile de viitor ale drumului pe care urma să-l străbatem, noua Constituție a Republicii se dovedea, de bună seamă, a ne înfrupchipa pe noi înșine, cei ce eram, cei ce doream să fim, într-o imagine unică, esențială, deplin expresivă : noua Constituție reprezenta actul de identitate al poporului român, legea fundamentală sub scutul căreia poporul este convins că trebuie să-și făurească istoria.

Din început ea a fost o expresie concretă a rolului tot mai important al colectivității, al opiniei publice și al omului în edificarea și conducerea societății, drepturile și libertățile au dobîndit noi semnificații, valențe și dimensiuni. Iar îmbogățirea continuă a conținutului drepturilor și libertăților fundamentale, creșterea numărului și însemnătății acestora, perfecționarea măsurilor juridice și organizatorice ce garantează exercitarea lor sînt, fără îndoială, un rezultat al strînsei corelații dintre progresul social și procesul aprofundării democrației, ca efect al acestui progres, în toate aspectele lui esențiale — economic, politic, social, cultural.

În cursul etapei ultimilor 15 ani, etapă care s-a dovedit cea mai fertilă din istoria patriei, o latură esențială a demersului Partidului Comunist Român și al secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, o constituie viziunea dialectică, revoluționară asupra conceptului de democrație, întemeiată pe experiența vie, elocvitoare a unui întreg popor angajat în opera de construcție a noii orînduiri sociale, socialiste, de ridicare a unei țări libere și independente pe treptele noi de progres și civilizație.

Ce a însemnat Constituția din 1965 în viața noastră, a oamenilor de lîngă noi ? Iată o întrebare căreia îi vom căuta un răspuns și în rîndurile ce urmează.

DEMNITATEA MUNCII

Fiu de ceferist de prin părțile Hunedoarei, Cornel Boca este mai tru furnalist la Galați. Venea dintr-un centru siderurgic cu istorie, în cel care abia își începea istoria, cel mai mare și mai puternic al României moderne, care, de peste douăzeci de ani, își ține porțile deschise, chemînd bărbații de pretutindeni spre mulțimea locurilor lui de muncă. Tot mai multe, tot mai complexe. La 19 ani, Cornel Boca era tehnician la Hunedoara. La 23 de ani — maistru principal la unul din furnalele Călanului, detașat, chemat acolo ca specialist. În 1967, în sfîrșit, popotește la Galați. „Eram singurul maistru, iar astăzi ne-ar trebui un calculator să vă pot spune numărul lor". Drumul muncii sale demne și devotate a fost încununat, cînd Cornel Boca împlinea 42 de ani, cu înaltul titlu de Erou al Muncii Socialiste. Faptul se petrecea la 23 August 1979.

Cornel Boca, zice el astăzi, reprezintă un prototip nu numai al zecilor de mii de muncitori de la Galați, ci și al milioanelor de muncitori din întreaga Românie. „Dreptul nostru la muncă nu este unul teoretic, abstract, o știe tot românul. Garantîndu-ni-l, societatea noastră ne oferă tuturor celor apți, tuturor celor care au vîrsta muncii, locul și toate șansele s-o practicăm. Nu pur și simplu doar ca să ne cîștigăm mijloacele de existență — chiar și asta însemnînd foarte mult ! —, ci în scopuri mult mai nobile. Ni s-a format conștiința implicării. Prin muncă ne întărim, ne apărăm, ne consolidăm dreptul la Libertate, la Suveranitate. Și, iată, înscrisul din Constituție are pentru noi valori morale de mult mai mare profunzime".

TREPTELE AFIRMĂRII

Iuliana Tănase este fiica unui din Bărăgan, pămînt în largu. cărula țăranul-bărbat își apăra, poate cu mai multă cerbicie decît în altă parte, un drept ancestral de șef al familiei și aspirația la accesul prioritar spre viața socială. El mergea înainte și femeia după el. Ea n-avea dreptul să-l contrazică și să-l răspundă. Iuliana Tănase, ca milioane de tinere femei din România ultimilor 36 de ani, învață mai întîi carte. Învață gratuit. I-au trebuit doar propria-i inteligență și voință. Și primele ei aspirații au o bătaie scurtă: devine învățătoare în satu. natal. Apoi aspirațiile ei țintesc alte orizonturi, favorizate de nevoia de cadre a țării, incitate de amfiteatrele deschise tuturor tinerilor, în mod egal, ale universităților. Crește, odată cu gradul său de cultură, înțelegerea a ceea ce reprezintă ea ca om, ca intelectual, ca membru al unei comunități sociale. Cîștigă siguranță în capacitățile sale, pătrunde în viața socială, cu conștiința faptului că îmi este o datorie elementară. O altă aspirație împlinită ! Se simte egală cu bărbații, în primul rînd, pentru că i se oferă, creat de societate, acest cadru al participării. Și Iuliana Tănase se impune în ochii tuturor și ajunge primarul orașului Urziceni. „Nimic extraordinar, ne încredințează. Femeile-primar au devenit în ultimii ani cel mai obișnuit lucru în țara noastră. Și nu numai în orașe de talia Urzicenilor. Dacă acceptăm, și trebuie să acceptăm, că așa stau lucrurile, că eu personal pot reprezenta un prototip al femeii de azi, biografia mea nu este prin nimic diferită de a altora".

UN FAPT OBIȘNUIT AL REALITĂȚII

Simion Breban este născut în 1915. Fiu de muncitor din Baia Mare, continuă tradiția tatălui său. Începe ca muncitor și el. Din 1958, destinul orașului minier din nord-vestul țării a trecut, cum ține neapărat să precizeze, prin mîinile sale. Nu există cartier nou, nu există edificiu din noul cadru urban al orașului pe care să nu-și poată înscrie numele, alături de ai acelora care l-au clădit. A o o, pe schele, la înălțime, a fost învățat, zice, să gîndească înalt. La rolul muncii sale și atributiile sale de muncitor, și astfel, „am căpătat, parcă, pe dinaintrul meu, mai mult prestigiu și însemnătate. Și după ce coborîm schelele, priveam în jur, nu pasiv, către strada și orașul meu, cu gîndul să fac cite ceva de folos, nu numai mie, ci tuturor. Consetățenii mei mi-au înțeles aspirațiile. Și oamenii sub ochii cărora am crescut, care mă cunoșc de cînd eram în pantaloni scurți, m-au ales deputat în Consiliul popular municipal. Deși eram foarte tînăr sau tocmai pentru că eram tînăr. Au sesizat și ei că munca mă maturizase și că eram un om de încredere. M-au ales și a doua oară".

Simion Breban, iată, ne dezvăluie și el o biografie-tip. Oricine consultă Anuarul statistic al României, din oricare an al ultimelor decenii, constată fără efort corespondentul în concret și al acestui drept consfințit de Constituția noastră. Majoritatea deputaților în consiliile populare și în forul legislativ suprem al țării este reprezentată de muncitorii și țăranii României. Oameni, toți, ca Simion Breban. Indiferent de naționalitate, de credința lor religioasă. Și Simion Breban, cu gîndirea sa sănătoasă, mai spune : „devenindu-ne viață de fiecare zi, tocmai de aceea nu se cade să uităm niciodată mărețiu acestor fapte și adevăruri mari din viața noastră".

DESCHIDEREA CĂTRE CIVILIZAȚIE

Didioara Cernat și-a petrecut copilăria într-un sat al Teleormanului, Răsuleanca, sat rupt de lume, în care neștiința a oamenilor făcuse loc credințe or de tot felul, sat în care ghicitoarele mîncau o pîine bună, dezlegînd sau înnodînd destine. Fire invizibile au urmărit-o și atunci cînd, pornită pe drumul învățăturii, a părăsit satul care începuse, dealtfel, a-și întoarce fața, și el, de la obscurantism spre cunoaștere. A ajuns învățătoare și, odată cu fiecare filă întoarsă spre înlăuntrul ei, odată cu fiecare copil încredințat ei — și i-au trecut de atunci aproape zece generații prin mînă — s-a cristalizat și dorința sa de a netezi calea cunoașterii, de a face să dispară din ochii oamenilor umbrele superstițiilor.

Poate că tocmai minată de acest gînd ascuns și-a ales meseria de dascăl. Dreptul la învățătură este asigurat în țara noastră prin învățămîntul general obligatoriu, prin gratuitatea învățămîntului de toate gradele, precum și prin sistemul burselor de stat. Și Didioara Cernat știe bine că în Republica Socialistă România învățămîntul este o problemă de stat. Ani de zile a fost învățătoare, apoi directoare de școală, tot într-o comună a Teleormanului, Purani. Acum predă la o școală generală din Alexandria. Dar își continuă gîndul de început al necontenitei străduanii pe drumul cunoașterii, învățînd. Este studentă în anul trei la Facultatea de drept, la fără frecvență. Nimeni nu a oprit-o de la acest pas. Dimpotrivă. A fost ajutată. În România, toți cei care doresc să învețe, ca și Didioara Cernat, nu întîmpină nici o opreliște.

FII ACELEIAȘI PATRII

Să fii primar la Teremia Mare de 15 ani trecuți, să ai în circă grijile comunei, dar să te poți mîndri că toate șoselele acestei au rețea de apă curentă, rețea la care sînt racordate peste 1 100 de gospodării, să vezi cum tot mai mulți muncitori calificați au locuri de muncă la ei în comună și unii se întorc acasă din întreprinderi mari, să fii martorul transpunerii în faptă a unor aspirații la care sătenii nici nu visau acum cincisprezece-douăzeci de ani, toate acestea nu sînt chiar de loc de colo.

„Trebuia să facem ceva, să-i convingem pe tineri să mai rămînă și în comună, zice primarul Viliam Heinz. Avem cinema, o bibliotecă foarte frumoasă, avem șranduri cu apă rece, un bazin descoperit cu apă termală, dăm în curînd în folosință o microstațiune balneară. În fond, la toate aceste lucruri oamenii aveau dreptul, cel mai elementar drept al lor. Pentru că sînt de aici. Pentru că totul nu depindea decît de ei, să și le facă așa cum și le-au făcut. Fiindcă nu noi, cei de la primărie, am făcut ce se vede în comună; ei, cetățenii, au făcut totul. Muncind, și tineri și bătrîni. Noi n-am făcut decît să-i ajutăm organizatoric și, dacă vreți, sufletește, să le păstrăm treaz sentimentul că-i dreptul lor să-și facă satul mai frumos, să-l apropie de oraș fără să-l mute din loc, să se apropie ei înșiși de oraș fără să-și părăsească satul".

Știu bine ce înseamnă adevărul drepturilor cetățenilor acestei țări. Mai ales că, fiind șvab, am parcurs o existență care probează, aș zice, acest adevăr. Poate de aceea vă spun : tot ce-am făcut noi, aici, în comună, dovedește clar — și cred că dovada e convingătoare — că oamenii aveau dreptul la o viață mai bună și și-au exercitat pur și simplu acest drept, garantat de Constituția țării."

DESTINE ȘI GENERAȚII

Constantin Stircoviceanu s-a născut în anul 1937 în satul Gîrla Mare din județul Mehedinți. După patru ani a murit Ion, tatăl lui. Învățat de cineva să scape de front, împreună cu fratele său, băuse zeamă de tutun. Au murit amîndoi în aceeași zi. De atunci, nimeni n-a mai băut zeamă de tutun în satul Gîrla Mare. După un an a murit și Natalia, mama lui Constantin.

Constantin avea cinci ani și un frate mai mic, Dumitru. Peste satul Gîrla Mare a trecut războiul. Odată cu terminarea lui, s-a terminat și copilăria lui Constantin. Cei doi frați au fost crescuți de mătușa Maria, sora mamei. Mamăliga pe care o mîncau se cîștiga greu și trebuia s-o meriți. Bărbați erau puțini la sfîrșitul războiului și Constantin a început să muncească din greu. Școala ? Contează mai puțin atunci cînd trebuie să-și cîștigi din greu existența ! Puțina știință de carte, patru clase primare, atît cît să te descurci cînd pleci cu trenul și trebuie să citești numele gării de fiecare și mai ales de sosire, trebuia furată. Constantin Stircoviceanu mergea cu vitele la pășune, lucra la cîmp, alături de oameni în toată firea, lucra în gospodăria mătușii și pe la oameni mai înstăriți din sat. Avea de rezolvat o unică și mare problemă : să muncească. Singura avere pe care o avea Constantin Stircoviceanu erau brațele. Despre drepturile pe care le avea nu știa nimic, răzește învățat doar cu îndatoririle.

În urmă cu douăzeci și cinci de ani, Constantin Stircoviceanu a venit la Galați și a început să lucreze la șantierele navale ca muncitor necalificat. În brigada condusă astăzi de Constantin Stircoviceanu lucrează 19 subzori. Toți cei 20 de oameni, printre care se numără și soția sa, Ioana, execută sudurile osaturii corpului navelor.

Constantin Stircoviceanu a folosit din plin drepturile pe care i le asigură Constituția țării. Dreptul la o viață frumoasă, plină de satisfacții : soții Stircoviceanu locuiesc într-un apartament nou, cu trei camere, și cîștigă împreună 6 000 de lei. Dreptul la învățătură : dintr-un tînăr țăran care la 17 ani mergea prima oară cu trenul, Constantin Stircoviceanu s-a calificat la locul de muncă, și-a completat studiile și a ajuns șef de brigadă. De dreptul la învățătură profită din plin și cele două fete ale sale, Elena și Ecaterina, care vor deveni profesoare.

Astăzi, Constantin Stircoviceanu înțelege de pe poziția pe care o ocupă în societate care-i sînt drepturile și îndatoririle de zi cu zi.

Flamă de August

Briul cu privire de verde crud
Din lanțul de nestrămutat
al Carpaților,
Mureșul, Dunărea sau Marea
Cu priviri de cetină și lucii
Își desfață ochii
În culorile de jar ale faptelor,
Gîndurilor și cutezanței noastre,
Săltînd spre cuimile luminii,
Spre viața ocrotită
cu seva clocotitoare
Din inimile noastre și din brațe.
Portretul istoriei capătă zilnic
Din efervescența zidirilor carate,
Pulsate voit spre împliniri
încă de atunci,
Din acel August fierbinte.
Cutezătoare, zidurile descind
pentru vecie
Pe pămîntul cald
cu un singur nume: România.
Fana-mi purtată de mîna mea
dreaptă
Consemnează, doar,
în cuvinte flămînde
Numai schematic
tot ceea ce i-a fost dat
Retinei să cuprindă.
Urcușul este demn de noi,
De tot ce am făcut și ce avem a face
De tricolorul ce flutură în voie,
Ca un însemn de glorii,
Ca flamă de mîndrie,
De această țară de belșug și pace,
De această glie veșnică în lume,
De pămîntul nostru cald de rodnicie !

HORVATH DEZIDERIU

Desigur, aceste șase mărturii ale unor vieți înflorind sub un soare nou nu epuizează totalitatea drepturilor și libertăților de care se bucură cetățenii Republicii Socialiste România. Mult mai cuprinzătoare, legea noastră fundamentală, Constituția țării include în paragrafele ei clare sufletul tonic al unor idealuri mai vechi ale acestui popor, pentru care s-a jertfit un șir prelung de eroi, pentru care și-au vărsat sîngele comuniștii, la ceasul îndreptării istoriei pe un făgaș de dreptate socială. Și dreptul la pace, și dreptul la neatîrnare, și dreptul la dezvoltare liberă și progres înscrîndu-se de la sine în temeliile tuturor celorlalte drepturi și libertăți, fiind totodată corolarul lor firesc și legitim. Lupă cum este limpede și interdependența lor indestructibilă.

Într-adevăr, în țara noastră, în ultimii 15 ani, anii cei mai fertili ai istoriei românilor, drumul de la aspirație la împlinirea ei a fost scurt, foarte scurt, dar decis, avîntat, călăuzit de concepții limpezi, generos prin orizonturile spre care țintește : edificarea societății socialiste multilateral dezvoltate, înaintarea României spre comunism. Și am preferat demonstrația echității legii noastre fundamentale prin însăși viața care-și află în lumina ei înflorirea tocmai datorită faptului că nu puține constituții din lume consemnează și ele nu puține drepturi și libertăți clare care nu se regăsesc în viața popoarelor respective.

Grupaj realizat de
CICI IORDACHE, GEORGETA BLANARU,
OPREA GEORGESCU

Primul reportaj despre energetica nucleară românească

ATOMUL ÎN CÎMPIA DUNĂRII

În cele ce urmează abordăm una din cele mai arzătoare probleme a zilelor noastre : energia nucleară. Doar asigurarea unor surse adecvate de energie va permite progresul economico-social accelerat al țării, înfăptuirea în cele mai bune condiții a Programului partidului de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism. Vizita tovarășului Nicolae Ceaușescu pe șantierul centralei nuclearo-electrice de la Cernavoda a polarizat atenția opiniei publice, subliniind în mod pregnant caracterul de actualitate imediată al folosirii energiei nucleare în scopuri pașnice în Romînia socialistă.

Cum se desfășoară lucrările la Cernavoda, care sînt implicațiile Programului nuclear național și impactul asupra economiei naționale, ce perspective se deschid României în acest domeniu, în următorii ani ? Iată doar cîteva din întrebările la care ne vom strădui să răspundem fie și parțial.

Este cum nu se poate mai nimerit ca acest articol să apară în numărul special de 23 August, prilej sărbătoresc de bilanț al realizărilor obținute, moment de apreciere lucidă a viitorului.

Așadar, ce așteptăm, ce ne va da energia nucleară ?

La Cernavoda, între Valea Carasu și Valea Cișmelei, un deal de calcar este pe cale de a fi netezit pentru a face loc platformei centralei nuclearo-electrice. Astfel, moicomul prea moicomul orășel dobrogean, care ducea lipsă de multe, numai de praf nu, s-a văzut proiectat în secolul XXI. În clipa de față, constructorii se află la un moment de mare răspundere : se pregătesc pentru **turnarea fundației clădirii reactorului.**

La București, la Comitetul de Stat pentru Energia Nucleară, doctorul inginer Dumitru Bengulescu, șeful serviciului cercetare-dezvoltare, ne lămurește un mare adevăr al energiei nucleare în lumea de azi :

— Transpunerea în viață a prevederilor Congresului al XII-lea al partidului privind construcția centralelor nuclearo-electrice în țara noastră reclamă, pe lîngă colaborarea cu țări cu experiență în domeniul nuclear, să se dezvolte cercetări tehnologice proprii. Iată de ce Directivele partidului cer „accelerarea asimilării — într-o măsură tot mai mare pe bază de concepție proprie — a fabricației echipamentelor, pregătirii combustibilului și producerii apei grele". Aceasta, cum spuneam, nu exclude cooperarea, achiziționarea de licențe și echipamente, tranzacții comerciale, reciproc avantajoase, în contextul diviziunii internaționale a muncii — se știe că centrala de la Cernavoda se construiește în colaborare cu Canada — **însă esențialul este să gîndim cu capetele noastre, să ne formăm cadre, să elaborăm tehnologii.** Este exact ceea ce ne străduim să facem. Energia nucleară constituie o problemă națională, ea nu presupune o tehnologie care poate fi realizată într-un singur loc, ci implică activități coordonate pe întreg teritoriul țării, antrenînd construcția de mașini, tehnologia construcțiilor de mașini, cercetarea științifică și multe alte sectoare. Aproape că nu există sau nu va exista ramură industrială care, într-o măsură mai mare sau mai mică, să nu fie în final atrasă în circuitul nuclear.

Inginerul Nelu Vasilescu, directorul adjunct tehnic al Institutului de cercetări nucleari energetici-Pitești, proiectantul general al obiectivelor nucleare din țara noastră, comentează pe aceeași temă :

— **A crea o energetică nucleară nu înseamnă nici pe departe numai a importa, ci a introduce o ramură nouă în industrie,** deci inclusiv în proiectare. Și încă un lucru extrem de important : ea reclamă **un nou concept despre calitate.** În adevăr, în domeniul nostru de activitate, pe toată filiera — de la constructorul care „sapă" fundațiile, la furnizorii de utilaje și echipamente, la personalul de exploatare — se cere o ireproșabilă calitate : a omului și a mașinilor. Bineînțeles, factorul hotărîtor rămîne omul.

Aflăm apoi de întreprinderi și organisme a căror existență nu o bănuiam : Inspectoratul de stat pentru controlul activităților nucleare și asigurarea calității nucleare, Trustul de construcții și instalații pentru centrale nuclearo-electrice, Grupul de șantiere nuclear montaj. Se pregătește o Lege a calității în domeniul nuclear. Și aceste fapte evidențiază, cu argumentele practicii cotidiene, că, iată, am intrat pe nesimțite în era nucleară.

Iar viitorul ceva mai îndepărtat ? Ne pregătim și pentru el. Doctorul în fizică Marin Ivașcu, directorul general al Institutului central de fizică, ICEFIZ, ne declară :

— Nu încape îndoială că spre anul 2000 omenirea se va apropia de **rezolvarea definitivă a problemei energiei grație reactorilor bazați pe fuziunea** (nu fisiunea !) **nucleelor atomice.** Ei folosesc drept combustibil o „materie primă" practic inepuizabilă și extrem de răspîndită : hidrogenul. La acești reactori se face referință directă în documentele Congresului al XII-lea al partidului. Și în acest domeniu de mare perspectivă sînt prezenți cercetătorii români. Am reușit să obținem la ICEFIZ o instalație de producere a plasmei (gaz ionizat) în care se ating temperaturi de milioane de grade. În pregătire, o instalație mai perfecționată „Tokamak", destinată aceluiași scop. Avem idei proprii, se conturează soluții originale, pe care le vom experimenta și în cadrul cooperării internaționale.

Firește, toate ideile prezentate succint, caleidoscopic mai sus, în chip de introducere în materie, se cer amplificate și completate. Le vom relua poate cu alt prilej, cu aceiași interlocutori.

Deși, logic, ar fi trebuit să încheiem cu șantierul de la Cernavoda, vom începe cu acesta, deoarece reprezintă materializarea cea mai pregnantă și cu aspectele cele mai nemijlocit umane ale Programului nuclear național, întocmit sub îndrumarea directă a tovarășului Nicolae Ceaușescu.

ATOMUL ÎNTR-O COMUNITATE DIN CÎMPIA DUNĂRII

Așadar, la Cernavoda se află în construcție **Centrala nuclearo-electrică cu uraniu natural și apă grea, de 660 MW** în colaborare cu Canada, în baza acordurilor de colaborare în domeniul aplicațiilor pașnice ale energiei nucleare, încheiate între Comitetul de Stat pentru Energia Nucleară și Agenția de Energie Atomică a Canadei.

Ce înseamnă atomul pentru o comunitate umană din Cîmpia Dunării ? Cînd se va scrie istoria energiei nucleare în România se va consemna poate și faptul că primul sediu al constructorilor a fost instalat în patru camere din vechea poștă a orașului, destul de puțin arătoasă dealtfel. Nici măcar o firmă nu atîrna la intrare, singura marcă distinctivă a Marii Promisiuni constînd în forfota neobișnuită din curtea pînă mai ieri atît de liniștită : în afara mulțimii de specialiști chemați să lucreze pe șantier veneau numeroși localnici să se intereseze de atom.

Nu am dori să lăsăm impresia că erau niște bieți naivi. Cernavoda nu este un cătun pierdut din Sahara, ci face parte integrantă dintr-o societate modernă, în plină expansiune. Ei însă voiau să afle mai mult despre viitoarea centrală tocmai fiindcă erau la curent cu noutățile științei și cu ce se întîmplă în lume. Oare centrala nu va prezenta un pericol potențial pentru populație ? Și ce posibilități de lucru va oferi localnicilor ? Era, aceasta din urmă, o problemă fundamentală, deoarece ei se simt extrem de legați de orașul lor, de apele bătrînei Dunăre, de Carasu, și chiar de poșta veche și de praful de pe uliți. Ne povesteau specialiștii veniți cei dintîi pe șantierul centralei și care, prin specificul construcției de centrale, sînt (dacă ne putem astfel exprima) hoinari de profesie, cît de plăcut surprinși au fost de acest „patriotism local". Chiar absolvenții de facultăți, institute pedagogice și școli tehnice, care și-ar fi găsit cu ușurință loc de muncă altundeva, preferă să se întoarcă acasă.

Modernizarea orașului, în pas cu celelalte așezări urbane din țară, a întîrziat însă tocmai datorită acelui factor menit să dea un puternic impuls Cernavodei, și anume construcția Canalului Dunăre — Marea Neagră. În adevăr, definitivarea schiței de sistematizare a orașului depindea, natural, de soluția finală care urma să fie aleasă pentru canal, obiectiv național de importanță majoră, care precumpănește asupra intereselor locale. Iată unul din motivele pentru care pionierii centralei nuclearo-electrice au descoperit o Cernavodă fără un centru civic mai acătării, fără restaurante îmbietoare, fără un singur cinematograf modern (actuala sală este improprie pentru un oraș cu 15 000 locuitori). Mijloacele de transport în comun se rezumau, în principal, la două autobuze care circulau după un orar greu de identificat. Bineînțeles, canalul va insufla o nouă viață orașului. Și acum, atomiștii !

Dar de ce Cernavoda, de ce s-a ales tocmai acest amplasament pentru prima centrală nuclearo-electrică a României ? Inginerul Nelu Vasilescu, în calitate de reprezentant al proiectantului general al obiectivelor nucleare din țara noastră, este cel mai în măsură să ne lămurească :

— **S-au identificat 200 amplasamente, s-au selectat 20, s-au aprofundat zece și ne-am stabilit, în cele din urmă, la Cernavoda. Argumentele, iată-le :**

● Existența unei importante surse de apă de răcire în imediata apropiere — Dunărea. Centralele nuclearo-electrice sînt mari consumatoare de apă, iar cea de la Cernavoda va necesita cam 200 metri cubi pe secundă, de patru ori debitul mediu al Oltului.

● Din combinarea lucrărilor pentru Canalul Dunăre — Marea Neagră rezultă lucrări hidrotehnice mai ieftine și pentru centrală.

● O asemenea centrală necesită un teren de fundație excepțional de solid. Or, lîngă Cernavoda, pe amplasamentul ales — cariera Fabricii de ciment — treaba era, în mare măsură, făcută : circa 6 000 000 metri cubi excavați pînă în 1976 ! Continuăm să scoatem calcarul, pentru nivelarea platformei, și dăm din el și Fabricii de ciment.

● Legătura cu sistemul energetic național este ușoară, prin stația Gura Ialomiței, aflată la mică distanță.

● Zona aleasă este deficitară din punct de vedere energetic, dar cu consumatori mari : București, Galați, Brăila, Constanța și, în general, Dobrogea. În prezent, se aduce energie în această parte a țării din Oltenia, dar odată cu dezvoltarea accelerată și a acestei regiuni și cu sporirea cerințelor energetice ale Transilvaniei de sud și ale Banatului, balanța ar fi fost tot mai greu de echilibrat fără centrala de la Cernavoda, fără a mai vorbi de faptul că reducerea distanței pînă la sursa de aprovizionare cu energie scade cheltuielile de transport și mărește siguranța în alimentare.

ANVELOPA PROTECTOARE — UN FEL DE VAS IMENS, CÎNTĂRIND CÎT 70 TRENURI GRELE

Pe șantierul centralei, alături de constructori — o impresionantă concentrare de forțe tehnice, în esență inginerești, care în prezent formează grosul întreprin-

Dezvoltarea energeticii nucleare în România

Programul construirii de centrale nuclearo-electrice în țara noastră prevede realizarea unei puteri electrice instalate de 660 MW în 1985, de 3 960 MW în 1990 și de circa 10 000 MW în anul 2000. În vederea înfăptuirii acestui program, cercetarea științifică și ingineria tehnologică trebuie să contribuie la accelerarea asimilării — într-o măsură tot mai mare pe bază de concepție proprie — a fabricației echipamentelor, pregătirii combustibilului și producerii apei grele.

Vor fi aprofundate cercetările de fizică nucleară pentru elaborarea de noi soluții energetice, asigurarea și valorificarea combustibililor nucleari, realizarea unor reactori cu parametri superiori, bazați pe fisiunea și fuziunea nucleelor atomice.

(Din Programul-directivă de cercetare și dezvoltare în domeniul energiei pe perioada anilor 1981—1990 și orientările principale pînă în anul 2000).

Imperativul vital: dezvoltarea

(Urmare din pag. 1)

36-lea August al libertății — este de 53 de ori mai puternică industrial decît în '38, anul „de vîrf" al dezvoltării burgheze, ne așază, și nu de ieri, în rîndul țărilor „mari producătoare" de ritmuri, pe același plan sau chiar înaintea unor celebre „centre dinamice" ale lumii. Avem, altfel spus, mîndria de a propune, în sistemele de valori ale lumii contemporane, niște indici care nu pot scăpa — și n-au scăpat ! — atenției economiștilor, sociologilor, istoricilor, politologilor, a tuturor celor ce meditează, a tuturor celor preocupați — sau surorînși — de „fenomenul" sau de „miracolul" unui popor care, pornind de la atît de puțin, a dobîndit, într-o etapă atît de scurtă, atît de mult.

Nu sîntem o țară mare (reprezentăm, spun statisticile, doar 0,17 la sută din suprafața planetei), nu sîntem un popor numeros (doar 0 53 la sută din populația lumii), dar dăm, la ceasul de față, peste 1 2 la sută din producția industriei mondiale. Nu sîntem o țară mare, nu ne-am întemeiat demersurile acestor ani pe temelia unor tradiții deosebite, deși nici acestea nu ne-au lipsit, nu ne-au răsfățat mostenirile, nici cadourile (ba chiar am zice că, dimpotrivă, ades, prea ades ni s-a luat din ce am avut), nimic nu ne-a căzut din cer, dar dăm întreaga producție industrială a anului '38 în mai puțin de o săptămînă, dăm o producție agricolă de 3 ori mai mare (deși, pentru prima oară în istoria țării, populația noastră industrială o depășește pe cea agricolă). Într-o vreme în care atîtea țări, inclusiv cu vechi tradiție a domeniului, înregistrează alarmante fenomene de criză în planul economiei noi propunem, și nu de ieri, ci de trei cincinale, adică de un deceniu și jumătate, un ritm mediu anual de creștere a producției industriale de peste 11 la sută, de creștere a venitului național de peste 5 la sută, de sporire a comerțului exterior de peste 15 la sută. Nu sîntem o țară mare, nu sîntem un popor numeros, sîntem doar cu ceva peste 22 de milioane, dar astfel de cifre, uimindu-i pe cei ce ne privesc, ne așază în rîndul popoarelor mari, al umanității mari.

De ce astfel de cifre stîrnesc uimirea ? Nu sîntem singurii în lume care lucrăm cu astfel de măsuri, în acest ev al revoluției științifico-tehnice, în care înaintarea se plătește, dezvoltarea se plătește, în care, mai ales, rămînerea în urmă se plătește, se plătește cumplit, prin scoaterea din cursă. Cei ce vor să triumfe au o singură alternativă : să plătească prin eforturi și să fie răsplătiți. Cealaltă alternativă, „confortul stagnării", nu mai există de mult pentru nimeni. De ce, atunci, cifrele noastre stîrnesc adesea uimirea unora, ba chiar (precum vom vedea) dezaprobarea sau încruntarea ?

România, spunea cineva, sfidează „plauzibilul clasic" al dezvoltării, parcurgînd în ani și sezoane un drum care oamenii altor meridiane l-au parcurs lent, evolutiv, prin decenii sau secole, prin infinitezimale acumulări cantitative, odată cu fiecare pas în știință și tehnică asimilat și aplicat. România, spunea același, și-a impus poveri și ambiții care îi încordează umerii, ruinîndu-i niște structuri ale ființei ei (vezi „satul patriarhal" !), niște frumuseți ale ei (vezi, de exemplu, Delta Dunării, intrată în procesele industrializării !), costînd-o eforturi ce într-o „țară mică" echivalează cu sacrificiul.

Ceva, desigur, pare adevărat, dacă ne oprim cu privirea doar la imaginea strict vizuală a faptelor, fără să încercăm să pătrundem dincolo, în miezul ei viu, care-i asigură devenirea. Da, e adevărat, stampa, gravura, tabloul își au farmecul lor, ele înghețînd într-o imagine tipică o ipostază a mișcării, oferind-o privitorului ca pe o sinteză de viață. Carul cu fîn tras lent pe șesuri colboase, omul răsturnat decorativ în patul vegetal, înginînd o melodie dintr-un instrument arhaic, totul pus în dreptunghiul sau în ovalul aurit al unui cadru de tablou, poate tenta pictorul, adăugînd o suavă armonie plastică într-o bibliotecă sau un salon. S-ar fi zis — și s-a zis cîndva, chiar și în timpuri foarte apropiate, ba unii, cum am văzut, mai zic și azi ! — că un astfel de ritm convenea spiritual omului de la Dunăre și Carpați, destinat, prin vocație, și mai ales prin planurile stabilite de alții, să rămînă agricultor și să meargă în urma carului. Dar o asemenea imagine era nedrept să fie impusă, doar pentru pitorescul ei înefabil, unei populații harnice și dinamice, năzuind afirmarea majoră. Impunerea politică a unei astfel de imagini era o cruzime și un anacronism, într-un ev în care, se știe, nu pot rezista decît cei puternici, puternici prin forța noului, a economiei, a științei, a tehnicii. Cei ce depling „macularea" deltei sau a Carpaților cu industrii de celuloză sau cu mari centrale electrice (făcîndu-se a uita că pretutindeni în lume industria s-a așezat pe pămînt, nu în aer, modificînd deci peisaje, transformînd deci niște placide structuri fixate în ere), cei ce depling „țăranul patriarhal" (deplîngîndu-și, de fapt, mușchii de pe care „patriarhalul" i-a alungat) ocolesc cu bună-știință ceea ce și la noi, ca peste tot, înseamnă porunca timpului, înseamnă apelul epocii, înseamnă necesitatea istorică sau stringența istoriei. Ea, această stringență, ne-a încordat, într-adevăr, brațul și mintea, ne-a încovoiat citeodată și umerii, în eforturi dramatice, învățîndu-ne că alt drum către viitor nu există, îndemnîndu-ne să apucăm pe el fără să șovăim. Ea, această stringență, ne-a obligat, într-adevăr, să sfidăm „plauzibilul clasic" al dezvoltării, ca să ne smulgem cît mai repede dintr-o veche gravitație istorică, blestemata gravitație a înapoierii, ne-a obligat să dăm mult, să dăm cît mai mult, să investim masiv, ca să putem primi în mod generos.

N-am fost, în acești 36 de ani, scutiți de erori, de unele sacrificii inutile, de abordări simpliste ale problemelor dezvoltării, de constrîngeri în scheme rupte de viață, dar toate acestea aparțin, de acum, unei etape istorice revolute. Începutul sfîrșitului acestei etape l-a marcat Congresul al IX-lea al partidului, cu uriașul lui val de aer proaspăt, de adevăr, de îndrăzneală a noului, dar și de temeinicie, infuzat în toate compartimentele evoluției social-economice, așezată pe o fundamentare concret-istorică, pe analize științifice, pe perpetua raportare atît la cerințele și resursele naționale cît și la tendințele din acest exigent și frenetic veac al revoluției tehnice și științifice. Anii care s-au scurs de la Congresul al IX-lea, anii de cînd în fruntea partidului și a statului se află personalitatea politică de excepție a tovarășului Nicolae Ceaușescu, anii Congreselor al X-lea, al XI-lea și al XII-lea ale partidului, au inclus problemele evoluției noastre într-un

derii nuclearo-electrice Cernavoda. Directorul se prezintă : „Inginerul energetic Dragoș Gabor". Credem că în curînd va fi necesar să-și completeze titulatura : „inginer nuclearo-energetic", vestind apariția unei noi profesiuni. Deși relativ tînăr, este un om cu experiența marilor șantiere și centrale : a fost inginer-șef adjunct al termocentralei Paroșeni, a lucrat apoi la „Energomontaj", la construcția marilor centrale de pe Lotru și Porțile de Fier I, la instalarea grupurilor de 200 MW de la Borzești și Deva, iar la Cernavoda se găsește de la constituirea întreprinderii pe care o conduce, adică din ianuarie 1979.

— De fapt, cine lucrează pe șantier în momentul de față, tovarășe inginer Gabor ?

— Noi sîntem beneficiarii. În cadrul Comitetului de Stat pentru Energia Nucleară asigurăm desfășurarea coordonată a investiției. Lucrarea propriu-zisă este efectuată de Trustul de construcții și instalații pentru centrale nuclearo-electrice cu sediul la Cernavoda, precum și de Grupul de șantiere nuclear montaj, o nouă unitate formată din oameni cu experiență din Ministerul Industriei Construcțiilor de Mașini. De subliniat că personalul întreprinderii noastre urmărește îndeaproape lucrările de construcție și în viitor va participa sau va supraveghea operațiunile de montaj, astfel încît atunci cînd tot noi vom prelua exploatarea, **vom cunoaște din proprie experiență fiecare amănunt, cît de neînsemnat, al construcției** — lucru esențial în exploatarea unei asemenea centrale.

— Deschiderea primului șantier de acest fel din România reprezintă un eveniment cu totul deosebit. Cum a decurs instalarea ?

— În mod nespectaculos. Am debutat modest. Fabrica de ciment din Cernavoda și Grupul de șantiere care construiește Canalul Dunăre — Marea Neagră ne-au dat mobiler în completare, pînă l-am putut cumpăra pe al nostru, ne-au executat lucrări. Din vechea poștă, unde aveam patru camere, ne-am mutat în fostul sediu I.A.S. Așa e pe șantier : fără surle și trimbițe, contează doar treaba pe care o faci.

— În ce stadiu se află acum lucrările ?

— S-a creat platforma pentru partea nucleară a primei unități a centralei, s-au efectuat excavații pentru clădirea reactorului pentru această primă unitate și ne aflăm în preajma turnării fundației.

A venit momentul să-i numim pe cîțiva dintre pionierii întreprinderii nuclearo-electrice Cernavoda : inginerul Constantin Racoveanu, doctorul în fizică Ion Grancea, inginerii Ion Voicu și Florin Tărăbuță. (Inginerul Voicu a lucrat nouă luni la punerea în funcțiune a unei centrale nuclearo-electrice în Belgia, ca „să-și facă mina.") De asemenea, trebuie amintiți maistrul Ion Anghel, de la o mare întreprindere din Brașov, subinginerul Constantin Pricop, inginerul Dumitru Geantaru, provenit de la Combinatul chimic Pitești. La aceștia se adaugă „contingentul" localnic : inginerul Gădia (fiind ceva mai în vîrstă, toți îi spun pe numele mare, i-au și „uitat" prenumele, dar nu și osîrdia și competența tehnică). În plus, 12 specialiști din Ministerul Energiei Electrice, veterani ai șantierelor, care vor reprezenta nucleul de punere în funcțiune a centralei. Apoi „nume sonore" în construcția de centrale electrice, reprofilați pe nuclear : inginerii Tit-Liviu Stoica, Ștefan Lăcătuș, Mihai Moruț. Chiar și această scurtă și incompletă enumerare evidențiază faptul subliniat mai înainte, și anume că energetica nucleară implică un efort național, un examen dificil pentru întreaga noastră industrie.

— Tovarășe director Gabor, știm că localnicii v-au primit cu brațele deschise, nu numai fiindcă i-ați proiectat în istorie, ca „gazde" ale primei noastre centrale nuclearo-electrice, ci mai cu seamă fiindcă le aduceți o nouă bunăstare — lor și orașului. Nu vi s-au pus însă și întrebări legate de protecția mediului ?

— Nu este un secret pentru nimeni că și în alte țări, în situații similare, s-au ridicat unele întrebări și probleme. În plus, cei de la Cernavoda făceau, în mod destul de bizar, analogii și cu Fabrica de ciment, care poluează într-o anumită măsură (nu chiar ca la Comarnic !) orașul. Din fericire, curenții dinspre Dunăre împrăștie praful de ciment... Dar „atomica" oare ce va scoate pe coș ? — se întrebau. Vreau să subliniez că, în soluția tehnică pe care o realizăm noi, **centrala nu va constitui nici o sursă de poluare, nici un pericol pentru populația din jur.** Orice evacuare în exterior va fi sever controlată și se va situa mult sub limitele admise în protecția mediului.

— Cutremurele nu sînt însă previzibile...

— Elementul de protecție cel mai izbitor al centralei îl constituie o uriașă anvelopă protectoare împotriva oricărui posibil efect negativ din interior. Este un fel de **vas imens de 70 000 t (deci echivalent cu 70 trenuri grele), din beton precomprimat.** Rezistă și la cele mai formidabile cutremure, mai mari decît orice s-a înregistrat pe acest tărîm în zona Cernavoda în toată istoria ei. Locuitorii orașului pot munci și dormi liniștiți. Dealtfel, asta și fac.

ELEVA MARIANA BĂDILĂ, NOTA 10, ȘI CENTRALA NUCLEARO-ELECTRICĂ IȘI ÎNCEP ÎMPREUNĂ DRUMUL SPRE LUMINĂ

Cu cinci ani înainte ca noua centrală să-și reverse valurile de energie asupra acestei părți a țării destul de vitregite sub aspect energetic, Cernavoda îi simte influența binefăcătoare, în formele cele mai diverse.

Se construiește, în colaborare cu Consiliul popular județean Constanța, o conductă cu apă potabilă de la Medgidia, care va îmbunătăți alimentarea cu apă pe Valea Carasu și la Cernavoda.

Pînă în 1985 vor fi date în folosință o mie de apartamente, legate de centrală. Se află în studiu construcția unei spălătorii chimice și a unui dispensar în soluție definitivă (deci, după terminarea centralei vor fi predate localnicilor). Se vor construi un bazin de înot, săli de gimnastică, un club muncitoresc modern, în final, care și el va fi pus, în 1985, la dispoziția orașului.

Începînd din toamna aceasta va funcționa în premieră o clasă specială de fizică-matematică la liceul agroindustrial din oraș. Cei 36 elevi au și fost înscriși, prima fiind Mariana Bădilă, care a absolvit cu nota 10 clasa a VIII-a. Acest 10 este de bun augur, Mariana ! Despre tine ne place să credem că vom mai vorbi peste ani, cînd vom mai vizita centrala nuclearo-electrică.

După cum se vede, cernavodenii nu numai că au cunoscut o anumită celebritate grație centralei, dar au devenit primii ei beneficiari direcți.

Stranie împletire între ficțiune și realitate : pe cine credeți că au întîlnit constructorii pe șantier ? O echipă de turnare a celei de-a doua serii a filmului „Aurul, dolarii și ardelenii". Cineaștii se aflau în căutarea unui loc izolat și pitoresc, cu monumentale ziduri de calcar și blocuri aruncate care încotro — un peisaj exotic românesc gen Far West. Și l-au aflat tocmai în cariera unde au aparut atomiștii pentru a face primele măsurători. (Ei construiau un model experimental pentru determinarea parametrilor dinamici ai solului, care să servească la calcule de seismicitate.) Dar așa cum se cuvine, în cele din urmă ficțiunea a cedat locul realității și după un foarte scurt răstimp în care valahii și ardelenii în straie de cowboys și șerifi au schimbat gloanțe oarbe cu oameni fără suflet, în apărarea cinstei și a onoarei neprihănite, s-au reluat în tihnă măsurătorile seismice, cu o aparatură foarte sofisticată. Au urmat exploziile pentru derocări, iar amplasamentul reactorului prinde contur sub ochii noștri.

În 1985, conform documentelor Congresului al XII-lea al partidului, centrala nuclearo-electrică (primul grup) va furniza 660 MW, echivalentul a două grupuri energetice de la Rovinari.

— Vor urma alte unități de puterea celei de la Cernavoda — arată inginerul Nelu Vasilescu — astfel încît în anul 2000 să ajungem la circa 10 000 MW putere instalată. De notat că patru unități nucleare de tipul celei de la Cernavoda reprezintă echivalentul, ca putere instalată, al hidrocentralei Porțile de Fier I (părțile română și iugoslavă). Cernavoda este doar începutul de serie !

Așadar, tocmai în Dobrogea pîrjolită și cîndva atît de săracă se înalță această bijuterie a științei și tehnicii. Alături de Canalul Dunăre — Marea Neagră ea semnifică, într-o formă concentrată, procesul de înnoire a unei țări, a unui popor. **Descătușarea energiilor — iată semnul sub care se desfășoară, pe planul pur uman mai întîi, și doar apoi pe planul nuclear, tehnic, construcția Cetății Luminii din Cîmpia Dunării.**

LIONEL NIȚESCU ■

Centrala nuclearo-electrică de la Cernavoda, al cărei șantier a fost recent vizitat de secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, marchează începutul energeticii nucleare în România

sistem de idei — purtînd inconfundabila marcă a gîndirii vizionare, originale și profund realiste a secretarului general al partidului — cu eficiență practică și imediată, și de durată, au modificat însuși conceptul dezvoltării, scuturîndu-l de dogme, coborîndu-l din schemele reci și seci în realitatea din care își trage sevele și pe care o fertilizează la rîndu-i cu o inegalabilă forță.

La baza programelor de înaintare a României, partidul, prin vocea sa cea mai autorizată, a pus în acești ani, la o inedită dimensiune, politica industrializării, privită nu „în sine", ca altădată, ci în strînsă relație cu criteriile sociale. ca primordiala condiție a ridicării standardului de viață, a întăririi independenței și suveranității, a înscrierii României în orbita țărilor dezvoltate ale acestui veac. *„Numai făurind o puternică industrie națională, pe măsura nevoilor de înzestrare tehnică a întregii economii, de dezvoltare a colaborării internaționale și în stare să țină pasul cu furtunoasa dezvoltare contemporană a forțelor de producție* — reliefa cîrmaciul destinelor noastre — *vom putea asigura temelia materială trainică a noii orînduiri, înaintarea rapidă a patriei pe drumul civilizației, reducerea decalajului care ne desparte încă de statele avansate din punct de vedere economic, ridicarea continuă a nivelului de trai material și spiritual al poporului nostru, țelul suprem al politicii Partidului Comunist Român".* Iată expuse cu claritatea conceptuală proprie secretarului general al partidului, înseși determinantele dezvoltării noastre, liniile ei de sens și de forță, pe care istoricul zilei de mîine le va descoperi în esența tuturor faptelor noastre de azi.

Ce a rezultat, se știe. Au rezultat nu numai ritmuri înalte, ci o industrie puși, mai mult ca oricînd, sub semnul noului, al unei strategii a dezvoltării care, despărțindu-se net de practicile anterioare Congresului al IX-lea, ce subapreciau capacitatea noastră de receptare și promovare a valorilor mari, vizează astăzi, cu precădere, înflorescența acelor ramuri moderne, de înaltă tehnicitate, care sînt electrotehnica, electronica, chimia, construcțiile de mașini, vizează valorificarea superioară a resurselor României, ale pămîntului ca și ale minții omului. A rezultat nu numai racordarea noastră la nou, la cuceririle extreme ale științei și tehnicii, ci, spre deosebire de o mai veche etapă, cînd împrumutul „noului" de aiurea și neasimilarea lui organică amenințau cu ancheloza, cu arierarea intelectuală a forțelor creatoare, punerea unui apăsat accent pe fructificarea potențialului de gîndire al națiunii, a cercetărilor științifice proprii, care să ne scutească de înfirmitatea tributurilor plătite altora, sporind totodată acel grăunte de aur al geniului nostru, atribuindu-i un loc de primă mărime în propășirea patriei și a oamenilor. A rezultat nu numai o masivă producție a mijloacelor de producție, ci și critica oricăror tendințe de fetișism în acest domeniu, afirmîndu-se, cu pregnanță, necesitatea creșterii și modernizării industriei bunurilor de consum (care sporește în acest cincinal cu 60 la sută !), prin programe de anvergură, atent vegheate la cel mai înalt nivel. A rezultat, în dezvoltarea noastră economică, nu doar întregul, exprimabil prin grandiosul ritmurilor, ci și partea, într-o relație de reciprocă și dinamică valorificare, a rezultat o distribuție rațională, armonică, echitabilă a forțelor de producție și a bunurilor civilizației în întreg spațiul țării, în toate județele ei. Aveam, cu cinci ani în urmă, județe care raportau producții industriale de 50 de miliarde lei, dar aveam și județe (19 la număr, adică jumătate din România !) rămase sub orizontul a 10 miliarde. În acest an '80 toate județele patriei vor raporta producții industriale de peste 10 miliarde lei, iar în 1985, conform Programului-directivă de dezvoltare în profil teritorial, adoptat de Congresul al XII-lea al partidului, fiecare județ românesc va realiza producții globale anuale de cel puțin 70 000 lei pe locuitor. A rezultat, în același timp, în acest deceniu și jumătate de maximă afirmare a capacităților noastre pe o cale de dezvoltare proprie, răspunzînd specificului și nevoilor țării, o interdependență tot mai strînsă între industrie și agricultură, fundamentîndu-se și materializîndu-se practic acea idee, scumpă cîrmaciului destinului național și de neprețuit folos pentru națiune, potrivit căreia, în condițiile noastre, agricultura e o ramură de temei a economiei, o majoră direcție a înaintării, inclusă azi exigențelor unei noi și adînci revoluții, care să-i cuprindă atît baza tehnico-materială cît și organizarea producției și a muncii. A rezultat, peste toate, ca un element de esență în dezvoltarea industriei, a întregii noastre economii, un mecanism economic-financiar de o nouă factură, expresie a democrației muncitorești în acțiune și expresie, în același timp, a maturității și competenței noastre în dirijarea proceselor economice, afirmînd pe prim plan laturile calitative, indicatorii de eficiență, utilizarea intensivă a potențialului productiv, a materiilor prime, a materiei cenușii, a celor mai moderne și mai redutabile pîrghii ale progresului.

Ne aflăm, raportat la timpul istoric, pe o culme a dezvoltării, inimaginabilă cu niște ani în urmă, dar ne aflăm, raportat la exigențele viitorului, așa cum ni le așază în fața ochilor și a inimilor directivele Congresului al XII-lea al partidului, încă pe schelele unui edificiu în plină construcție, confundați cu această construcție, cu acest zid compact, masiv și sărbătoresc al țării de mîine, pe care îl ridicăm, depunîndu-ne calciul și făcîndu-l să crească zi după zi. Continuăm deci, în ritmuri amplificate, opera dezvoltării, a edificării viitorului, și, nu indiferenți la cei care ne aplaudă, dar nici excesiv de sensibili la cei care ne depling eforturile și afirmarea, ne gîndim, înainte de toate, la noi, la copiii noștri, la ce oferim înfloririi țării, la ce oferim vieții ei. Știm că forța noastră, bunăstarea noastră, civilizația noastră, independența și libertatea noastră depind exclusiv de efortul nostru. Și conștiința acestui suprem adevăr ne ocupă, practic, conștiința, determinîndu-ne munca și viața.

Apt să facă față unor împrejurări istorice excepționale — așa cum a dovedit-o în atîtea rînduri — poporul nostru e, în același timp, prin firea sa și prin firea pămîntului său, un iubitor al simetriilor, al armoniei, al înțelepciunii și cumpătării. Nu vrem să transformăm excepționalul în permanență, ci să-l învingem și să-l supunem, ajungînd treptat, prin cuceririle noastre, la acel înțelept și echilibrat orar al efortului, singurul capabil să decidă și să asigure ritmul cert, continuu, durabil al trecerii de la azi la mîine. Deocamdată, eforturile excepționale sînt necesare, tocmai pentru atingerea acestui orar, al acestui ritm. La capătul unui cincinal în care am investit, spun statisticile, cît în trei cincinale anterioare, privim spre ziua de mîine — cea a culesului roadelor — cu însuflețirea și cu încrederea gospodarului care știe că distanța dintre efort și răsplata lui se scurtează nu privind către cer, căci din cer nu cade nimic, ci lucrîndu-și ogorul cu pasiune, cu dăruire, cu chibzuință, cu credință în unica stea a fertilității, care e steaua muncii și a creației.

Vaslui, 605 ani, ridicarea la viața ca viață demnă

Moto :

„Ce este orașul, decît oamenii din el" ?
(Shakespeare)

Ce cadou ! se poate face la o aniversare unui Mircea Ciobanu, inginer-director cu nume de voievod, tînăr (36 de ani), nonconformist (umblă în blugi, nu suportă cravata, își ține biroul și subalternii direcți într-o baracă de șantier pe care a lipit cam meliorista, dar și cam pacifista zicere : „Soluțiile preferabile implică totdeauna armonie sau compromisuri între parteneri echilibrați", joacă fotbal, se dă în vînt după muzica tînără, după psihosociologie, calculatoare, bioritmuri și management) ? A mai fost coautor, la Iași, pe vremea cînd era doar șef de secție, la două brevete de invenții trăsnet : 1. fibră poliesterică tip bumbac, cu piling redus și 2. fibră poliesterică tip in, cu piling redus. E tatăl unui Făt-Frumos de 3 ani și al unei Cosînzene de 11 și bărbatul unei femei-profesoare care, după ce el a fost numit director mai mult peste o mlaștină vasluiană decît peste un combinat de fibre sintetice — asta la 1 aprilie 1977 — ea, nevasta-profesoară, a mai făcut naveta un an, gîndind că ei nu poate renunța chiar atît de ușor la o casă fără cusur, la garaj și la acel Iași care sfîrîie de creier și de tentații și că negreșit va gîndi și reveni asupra unei hotărîri datate ca o păcăleală. După care n-a mai plecat de lîngă el, inginerul, directorul, nonconformistul, coautorul și călătorul, dar care pentru ea și copiii lor este ceva foarte scump, foarte singular, spectacular fiind doar pentru ceilalți. Și totuși ce cadou credeți că i se poate face unui astfel de om la o aniversare ?

O floare ? Nu, ar însemna să-l imiți, asta face el la aniversările celorlalți, se duce la ei și le oferă o floare, una ! Și cîteva cuvinte bune. Ce credeți că l-ar mai putea impresiona pe un astfel de om care a bătut țara în lung și în lat, în cruciș și curmeziș ? Care apoi a tot alergat în Jet-uri pe deasupra planetei cînd încolo, către japonezi și chinezi, cînd dincolo, către americani și costaricani, apoi pe la italieni și pe la elvețieni, și pe la nemți și pe la alții, pînă s-au strîns și s-au adus la Vaslui utilaje specifice chimiei și valorînd cam 1 miliard de lei. Și te credeți că l-a impresionat totuși ? Un cadou numit punere în funcțiune ! Ați mai auzit de așa ceva ? Nici el.

Cu toate astea, prima pagină a ziarelor centrale de miercuri, 9 iulie, cuprindea următoarea știre : „Pe platforma industriei chimice din municipiul Vaslui a intrat în probe tehnologice prima capacitate de producere a firelor textile sintetice. Este prima dintre cele trei capacități de producție programate să intre în funcțiune în acest an, la Întreprinderea «Moldosin» — cel mai important obiectiv al actualului cincinal în acest județ. După cum ne informează inginerul Mircea Ciobanu, directorul unității, aici s-au realizat primele fire textile cu marca «Moldosin», obținute la capacitatea intrată acum în probe tehnologice. Noua capacitate dispune de tehnologii moderne, cu un consum energetic și de materiale mai redus față de unități similare din țară. De asemenea, aici funcționează utilaje complexe, realizate pentru prima dată în România, în unitățile Centralei industriale de fire și fibre chimice Săvinești, precum și la Întreprinderea Unirea din Cluj-Napoca. Întregul colectiv de la «Moldosin» Vaslui este hotărît să muncească cu răspundere pentru ca în cel mai scurt timp această primă capacitate să atingă parametrii proiectați."

Acesta a fost nu numai evenimentul vîf din viața prezentă și viitoare a Vasluiului, ci și cadoul pe care un foarte tînăr director, Mircea Ciobanu, l-a primit din partea colectivului pe care-l conduce (2 258 de oameni personal muncitor). Cu ce prilej ? Cu acela al aniversării a 21 de ani de activitate productivă, de cînd — exact pe 9 iulie 1959 — a pășit prin porțile industriei chimice, ca simplu operator, la Săvinești: Nu este nici o exagerare. Nu există o aniversare „scăpată" și neonorată. Evidența acestora o ține un alt pasionat purtător de „jeans" — tînărul inginer electronist Ion Agapie. De fapt nu tocmai el, ci calculatoarele cărora le este șef și care sînt implementate nu exclusiv cu date privind procesele productive ale întreprinderii, ci și cu datele personale — atît de personale și atît de amănunțite încît cunosc și temperamentele — pînă și numerele de la pantofi ! — ale fiecăruia. La cele două calculatoare lucrează tineri atît de pasionați încît nu o dată rămîn ore în șir după program, fără să-i oblige cineva, bineînțeles ; fostul profesor de matematică Ovidiu Bărgăunaș, ca să poată fi admis în preajma lor, a mers pînă acolo încît a părăsit învățămîntul prin demisie. În consecință, o frumoasă surpriză i s-a pregătit pe 2 august și inginerului șef, Vlad Postică, fost coleg de secție, la Săvinești, cu Mircea Ciobanu, apoi și directorului tehnic Dorin Mircea Baciu, și el fost coleg cu recentul sărbătorit, dar la facultatea ieșeană... Dovezi multiple că cine știe să muncească tinerește știe să și petreacă așijderea — fără perorații, fără ostentații. Iar aceasta nu numai la „Moldosin".

Dincolo, peste gardul chimiștilor, la Întreprinderea mecanică, am discutat cu Vasile Scutelnicu, 24 de ani, strungar, cu nevastă-sa, Tituța, 22 de ani, rectificatoare, cu Viorel Iacob, 28 de ani, strungar, iar și mai încolo, și peste gardul acestora, la Întreprinderea de aparate de măsură și control — inaugurată la 30 septembrie 1978, veritabil, notabil și stimabil debut al mecanicii fine în Moldova — am discutat cu Viorel Rotariu, 33 de ani, poate cel mai tînăr inginer-șef din România. Cele trei întreprinderi numite formează acum cea mai tînără platformă industrială a municipiului, o „platformă care nu exista în 1975 și, deși sînt ceea ce sînt, aproape că nu credeam că va exista în 1980", cum ne încredințează Gheorghe Puni, primarul Vasluiului.

Iată însă că ceea ce i se părea îndoielnic însuși omului nr. 1 al urbei, astăzi — grație aceleiași politici a partidului, de ridicare la viață nouă a tuturor zonelor țării — același om recunoaște că Vasluiul vine către venitul național cu o producție globală de 3 miliarde de lei, în iulie, cifră pe care o va spori pînă la 4,5 miliarde de lei la finele lui decembrie. Multiseculara Vaslui, orașul care a orbit ochii dușmanilor cu strălucirea paloșelor fulgerate de către vitejii lui Ștefan, — în 1980 împlinește 605 ani de atestare documentară — a pus punct definitiv vieții letargice și a reluat efortul către viața ca mai multă viață, către lumea ca mai multă lume.

Credeți că-i chiar întîmplător faptul că natalitatea în Vaslui este, cu 35 la mie, în 1980, prima pe țară ? Oameni care sute de ani au dus un trai atît de uitat încît părea că însăși viața lor se încheia cu mult înaintea morții, oameni care sute de primăveri au tot privit neputincioși costișele cum rostogoleau tăcute lacrimile zăpezilor omorîte de soare, ca să le mocirlească și să le feștelească dinaintea tîrgului, oameni care plecat-au tot cîte zece, cîte zece, cîte zece către toate osuarele de onoare ale națiunii și abia cîte unul, cîte unul către marmura soclurilor recunoștinței și admirației veșnice, ei bine, oamenii aceștia, chiar și pînă în urmă cu 15 ani, ca să trăiască trebuiau să plătească. Și plăteau cu plecarea de pe natalele costișe...

14 830 de locuitori număra Vasluiul în 1965. În 1930, din cele peste 50 000 de suflete existente, numai populația activă a municipiului a atins cifra de 30 000 de oameni, din care peste 26 000 de muncitori. Două treimi sînt bărbați și femei sub 35 de ani, iar preșcolarii și elevii școlilor generale și ai liceelor ating cifra de 12 000 ! Datele sînt absolut exacte, le-am obținut de la cele mai autorizate surse — tovarășii Vasile Pruteanu și Nicolae Florea, prim-vicepreședintele și, respectiv, secretarul Consiliului popular municipal. La glasul pămîntului natal se întorc plecații de toate virstele. Ștefan Filote a lucrat în petrol, la Moinești, pînă la anii pensiei. S-a întors în Vasluiul copilăriei gîndind că-i poate fi de folos chiar și la vîrsta senectuții. Frezorii Aurel Sofronea și Gheorghe Bodescu s-au întors, unul de la Codlea, celălalt de la Roman ; lăcătușul Constantin Blănaru, de la Galați; sculerul Dinu Pricop, de la Zărnești... Se întorc generațiile muncii în orașul devenit al muncii.

Cîndva, tomurile de sociologie urbană ne învățau precum că ar exista doar trei căi de urbanizare prin industrializare. Anume ? 1. Modernizarea vechilor tîrguri și orașe preindustriale, prin dezvoltarea de industrii. 2. Orășenizarea satelor prin amplasarea de industrii. 3. Crearea de orașe complet noi, construire directă de centre industrial-urbane în spații nelocuite pînă atunci. Altfel zis, ar fi vorba de orașe modernizate, de sate urbanizate și de centre urbane integral constituite. Ei bine, aflați că există și o a patra posibilitate. Care ? Rezultanta celor trei, acționînd împreună.

Demonstrație : în 1965, în tîrgul Vasluiului existau cîteva mori, o topitorie de cînepă, două secții ale unor fabrici de mobilă și alta de confecții, abatorul comunal, întreprinderea de industrie locală, cooperativa de consum, fabrica de cărămidă și altele asemenea, a căror producție cumulată nu depășea cîteva zeci de milioane. Bineînțeles că acelea au rămas, dar după 1965 li s-au adăugat fabricile de mobilă și de confecții, fabrica de materiale izolatoare, de produse ceramice, întreprinderea „Textila". Celelalte trei întreprinderi amintite la începutul reportajului au fost ridicate ca și pe nimic, dacă ignorăm faptul că s-au ras dealuri care să astupe mlaștini aflate pe teritoriul comunei suburbane Rediu. Ce a rezultat ? O mîndrețe de oraș, pe trei sferturi cu totul și cu totul nou, cu 10 000 de apartamente, față de 330 existente în 1965 ! Comparați incomparabilul, dacă reușiți dv. !

Maniera în care a fost materializat centrul civic al municipiului Vaslui impresionează prin monumentalitate și multifuncționalitate, arhitecții nu ezită să vorbească despre asta chiar în cărți în care, printre altele, sînt pomenite cu vorbe și fotografii, centre civice din capitale europene, orașe nord-americane, edificii australiene, scandinave — toate ca făcînd mîndria arhitecturii de avangardă. Aduceți-vă aminte că destul de mult timp și televiziunea noastră a folosit ca generic imaginea sediului politico-administrativ de la Vaslui, edificiu la care nu puteai să nu remarci acel turn nemaipomenit, terminat cu un vîrf ce-ți trimite gîndul tocmai la un căciular de talia lui Peneș Curcanul. Toate construcțiile Vasluiului par să se subsumeze adagiului după care „noi dăm formă clădirilor și apoi ele ne modelează pe noi", mediul arhitectonic este gîndit senzorial, este deci concomitent o pîrghie de ameliorare continuă a calității vieții. Pentru că nici subsemnatul n-a folosit întîmplător ca titlu pentru reportajul de față : „Vaslui, 605 ani, ridicarea la viața ca viață demnă".

MIRCEA BUNEA ■

CELA GRIGORAȘ NEAMȚU și COSTIN NEAMȚU : Hrisov 2050

Bunăstarea ca temelie a păcii

(Urmare din pag. 1)

ale lumii în care sănătatea economică și socială au rămas și rămîn încă în stadiul de deziderat acut.

Adevărul este că avem a ne mîndri și cu ritmurile noastre de creștere, dar și cu recolta de bunăstare determinată de respirația lor. De asemenea, adevărul este că toate previziunile și statisticile noastre, mai ales atunci cînd balanțele lor cumpănesc standardul nostru de viață, nivelul nostru de trai, mărturisesc și dorința și puterea noastră de a ne întrece cu noi înșine, prin noi înșine.

Iată, am traversat o vreme în care am privit cînd și cînd peste umăr spre acel an de altitudine al României antebelice, spre anul 1938 ; și atunci cînd grija noastră de căpetenie era să asigurăm fiecărui om al muncii o pîine, se găseau voci de aiurea, lipsite de o elementară bună-credință, să ne reproșeze că nu avem automobile. La urma urmelor, 1938 a rămas departe, în urmă, și ne-am întrecut pe noi înșine prin noi înșine. Avem acum și automobile, dar aceleași voci au întors rapid placa și ne reproșează cu o siguranță demnă de cauze mai bune : da, aveți automobile, dar nu aveți drepturi. Și jocul acestei logici de tot dubioase, probabil, va continua : cînd vom avea toate drepturile, chiar și pe cele care încă nu au fost inventate, probabil, nu vom mai avea opinci sparte în talpă și vom fi indemnați să le ducem dorul...

Mai tuturor cincinalelor noastre li s-a cîntat prohodul, la timpul potrivit, acolo unde, probabil, există prea multe drepturi și prea puțină minte. Dar pînă una alta, stăpîni pe stîna noastră, oile le numărăm noi. Și dacă despre nivel de trai este vorba, e bine să spunem că în standardul nostru de viață noi cuprindem și liniștea : un român, într-o gară din România, nu riscă să aștepte un tren stînd călare pe două tone de dinamită ! Și între noi fie vorba, cînd e consultat cu atenție, chiar și mersul trenurilor noastre poate spune oricui cîte ceva elocvent despre nivelul nostru de trai, despre creșterea lui necontenită din ultimele decenii, și nu neapărat prin reclamele întîmplărilor culinare din vagoanele-restaurant. Acolo unde un tren staționa cîndva un minut, dacă oprește azi opt minute, să știți că este vorba despre un oraș renăscut : despre industrii diverse, despre mult mai mulți oameni care cîștigă o pîine mai mare, mai rotundă și chiar mai gustoasă. Și dacă cineva care s-a născut să zicem în Slatina, și ne caută cusururi, revine astăzi în Slatina, prin București, cu acceleratele 131 sau 237, poate fi sigur că are timp să coboare în gară mult mai multe bagaje decît cele cu care mai demult a plecat.

De asemenea, în nivelul nostru de trai noi cuprindem uneori și neliniștea. În ce fel ? — e o poveste care ține de înțelesul pe care-l dăm noi neliniștii și o vom desluși întrucîtva ocolit. În ultimii cinci ani, ca să începem de undeva, s-au construit în prăfuitul Tîrgu Neamț cam vreo 1 300 apartamente și numai în anul în curs se vor construi încă 600. În județul Alba, retribuția reală a personalului muncitor a crescut în anul 1978 cu 58,5 la sută față de anul 1970 și cu 26,4 la sută față de anul 1975. Numai populația școlară a orașului Brad, astăzi, egalează ca număr întreaga populație interbelică a acestei așezări de mineri. În procente, cheltuielile pentru asigurările sociale de stat, în județul Ialomița, dacă luăm ca bază anul 1968, au sporit cu 126,2 la sută în 1970, cu 277,7 la sută în 1975 și cu 329,1 la sută în 1978. În județul Bihor, desfacerea de mărfuri prin rețeaua comerțului cu amănuntul va atinge în 1980 un volum de 6 088 milioane lei, cu 41 la sută mai mare decît realizările anului 1975. Într-un deceniu, cheltuielile social-culturale pe locuitor au crescut în județul Tulcea de la 445,50 lei la 1 036 lei. Peste 98 la sută dintre copiii care se nasc în județul Brăila văd lumina zilei într-o instituție sanitară modernă, sub supravegherea competentă a unor cadre medicale de specialitate. În sfîrșit, numai în județul Bistrița-Năsăud vor fi date în folosință, în acest cincinal, peste 13 000 apartamente, adăugate unei zestre edilitare care oricum nu era neglijabilă. Și mult mai mulți oameni decît oricînd în istoria românilor se răsucesc cu o rodnică neliniște spre îndeletniciri noi, spre rosturi noi : în 1965, industria țării aspirase în vîrtejul ei fertil 1 441 600 muncitori ; în 1978, cifra aceasta s-a ridicat la 2 945 000 muncitori. Și ar mai fi de spus că, în comparație cu anul 1965, spre sfîrșitul anului 1978, numărul muncitorilor calificați prin școli de tip mediu și post-mediu, sau prin școli profesionale, a fost de 11 și, respectiv, de 4 ori mai mare. Ceea ce, fără doar și poate, implică multă neliniște, dar neliniște creatoare, generatoare de aspirații noi, mai înalte.

„Întreaga politică a partidului, esența societății pe care o edificăm — sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului nostru —, **este bunăstarea și fericirea omului".** Prin asigurarea unui trai demn și civilizat pentru toți oamenii muncii de la orașe și sate, prin ridicarea continuă a bunăstării poporului, strălucit confirmată prin elocvența faptelor și realităților, România de astăzi revendică un loc de excepție în concertul națiunilor. Aceștea fiind și adevărurile primordiale pe care se clădește stima noastră în lume. O stimă durabilă, creată prin efort consecvent, prin munca neobosită, entuziastă și erolcă a muncitorilor, țăranilor și intelectualilor, a tuturor locuitorilor patriei, indiferent de naționalitate. Și nimeni nu-i poate deturna semnificațiile în virtutea unor interese tulburi, destinate să învrăjbească popoarele.

Prin noi înșine, am reconstruit înainte de toate încrederea oamenilor în destinul lor consacrat de o istorie de două ori milenară, socialismul fiind prin esența sa o societate a încrederii depline și a perspectivelor croite cu înțelepciunea viziunarilor care știu și ce pot săvîrși și ce vor să edifice. Peste suma dezastrelor din care ne-am recuperat ființa națională, o dată și încă o dată, noi înșine am ajuns la înțelepciunea de a așeza în temeliile păcii de astăzi și efort și răsplată, oferind tuturor exemplul unei națiuni aplecate asupra uneltelor sale, mistuită de grijile sale, înnobilată de o fericire care aici și-a împlinit dimensiunile, lîngă Dunăre și Carpați, nefiind de import. Și nu cerem nimănui decît respectul păcii atît de trudnic cucerite, al păcii în temeliile căreia am așezat cîteva cărămizi de recunoscut pentru totdeauna.

UZINA VIE A BĂRĂGANULUI

Grîul Bărăganului este așa cum îl fac oamenii. Porumbul la fel. Cresc potriviț priceperii acestora, a dragostei și a puterii lor de sacrificiu. Iată unul din motivele pentru care Ialomița, „județul pîinii", este unul dintre județele cu cel mai mare număr de distincții și onoruri pe cap de agricultor.

Ce pot exprima aceste onoruri acum, în pragul împlinirii a treizeci și șase de ani de la eliberarea țării ? Ce semnificații acordă timpul acestor distincții, dincolo de vrednicia oamenilor ? Dragostea pentru pămînt și puterea de sacrificiu dintotdeauna ale țăranului român s-au împletit iată cu o altă aspirație de veacuri, libertatea, întru rodnicia pămîntului, dar și a vieții lor. Aici, în Bărăgan, rodnicie a însemnat creșteri spectaculoase de producții agricole, bunăstare, sate noi, bogat alcătuite după noul suflet al oamenilor. S-ar putea începe istoria modernă a Bărăganului, ca dealtfel a întregii agriculturi românești, cu primul tractor construit de muncitorii Brașovului. S-ar putea începe istoria modernă a acestui pămînt, în urmă cu mai bine de trei decenii plin de haturi și ciulini care au născut o întreagă literatură, cu acea fantastică mobilizare de forță și inteligență care a fost Congresul al IX-lea al partidului, moment care a marcat un nou ritm de dezvoltare, nu numai pentru industrie, dar și pentru agricultură, prin conectarea ei la cîștigurile tehnologiilor noi, prin dotarea cu utilaje de mare randament. Ceea ce a rămas este dragostea oamenilor de a crește grîul, de a trudi pămîntul pentru a-i spori recoltele.

Născuți în Bărăgan sau în cine știe care alt loc din țară, oamenii Cîmpiei Române, se aseamănă, au aceleași bucurii și necazuri, aceleași griji : grîul, porumbul... Intră dimineața în lan la fel cum ceilalți pontează la poarta uzinei, *ceilalți* care au plecat tot de aici și au ales o altă industrie decît aceea a grîului. Îi leagă peste timp și distanțe priceperea, dragostea și puterea de sacrificiu, dar, în primul rînd, *priceperea*, deoarece industria, oricare ar fi ea, înseamnă în primul rînd tehnologii înalte, utilaje, profesionalism, disciplină.

★

După felul cum îți vorbește de pămîntul și recoltele din „baltă", probabil că Ștefan Poenaru și-ar face chiar aici, la jumătatea drumului dintre Borcea și Dunăre, o casă cu vedere spre grîu, după cum unii își doresc cameră cu vedere la mare. Foarte exact exprimat, nu atît plăcerea de a privi spicul l-ar îndemna să-și ridice casă în lan, cît necesitatea de a cunoaște în permanență starea grîului.

„Producția de grîu se hotărăște toamna, mărturisește Ștefan Poenaru. Sînt atunci o serie de faze ale tehnologiei grîului care trebuie respectate cu mare sîrîntele : rotația corespunzătoare a culturii, alegerea plantei premergătoare corespunzătoare care să permită eliberarea terenului la vreme, însămînțatul la timp. Toamna e bine să ai orice în afară de grîu. Noi am mers pe floarea-soarelui, soia și porumb. Optzeci la sută din grîu a fost pus după culturi prășitoare și, asta înseamnă un grîu frumos, sănătos."

Ștefan Poenaru are 34 de ani, a terminat „agronomia" la București și, la sfîrșitul facultății, media i-a permis să concureze pentru un post de reporter la televiziune, pe specificul meseriei sale. A ieșit primul dintre douăzeci de concurenți după care soția, colegă de grupă la facultate, l-a convins, grijulie, că e mai frumoasă viața la țară, numai în doi, să asculți glasul pămîntului dimineața la patru și jumătate, cînd ești în câmpanie, să auzi cum crește grîul, să măsori brazda și cîte și mai cîte. Ștefan Poenaru a renunțat la post, uimind o lume întreagă, intrigîndu-i și pe cei de la „departament", și a plecat ascultător în „baltă" să simtă cum crește grîul și să măsoare brazda, trebă pe care o face și astăzi, fără nici o remușcare, doar cu o ușoară nostalgie la gîndul că-l puteau vedea sălăjenii lui duminica la televizor, în calitate de director tehnic la I.A.S. Pietroiu.

„Grîul cere o disciplină și organizare perfectă. Trebuie să știi ce să faci în fiecare parcelă, să-l pregătești, să-l transporți la timp. E drept, e mai comod să pui grîu după grîu, în iulie al terminat parcela, nu mai ari noaptea. Dar nici recolta nu scoți. Noi am scos peste 5000 kilograme la hectar în acest an, fără a avea cele mai bune condiții de climă. La noi, producțiile bune s-au datorat în mare parte și îngrășămintelor naturale, gunoiului de grajd care anual fertilizează 700—800 hectare !

Dar, dincolo de știință, deloc prea departe, este și tradiția, experiența oamenilor care au început această industrie aici, în Bărăgan. Și începuturile se leagă temeinic de numele lui Dumitru Dumitru, directorul întreprinderii, Erou al Muncii Socialiste, care acum este în concediu, și despre care Ștefan Poenaru spune că mulți oameni de aici îi datorează meseria, devenirea lor, știința de a face o parte din Bărăgan roditor. A întemeiat întreprinderea, adică a fost primul ei director, acum 33 de ani, a crescut mînă de de lucru calificată, a educat pe mulți pentru că, se pare, deține un anume secret care îl face iubit, respectat, ascultat.

Cum era acum 33 de ani în Bărăgan, ne spune Petre Vintilă, tractorist, care în 1950 se ocupa cu desțelenitul. „Locuiam în bordeie și vagoane, cîți încăpeam, mîncam marmeladă pe rupte și veneam la lucru cu căruța trasă de boi, animale cu care aduceam și motorina de la Călărași. Scoteam pe atunci cam două mii de kilograme la hectar. Cînd am venit eu, l-am găsit pe nea Mitică aici, adică pe tovarășul director Dumitru. Ne-am obișnuit așa să-i spunem fiindcă am prins aceleași răsărituri și de soare și de grîu, timp de treizeci de ani, exact cît le-a trebuit și copiilor mei, un băiat și o fată, să ajungă el tehnician și ea textilistă. Prin '57 începuse să prindă teren mecanizarea, dar recoltatul ținea vreo două luni jumate. Astăzi, zece zile la grîu, patru zile la orz. Cîștigam pe atunci aproape patru sute de lei, iar azi, cu coeficientul, iau în jur de trei mii."

La I.A.S. Pietroiu în afară de grîu se anunță o recoltă foarte bună și la porumb (în condiții de irigare), și la soia și așa mai departe. Una peste alta, un an bun, dacă nu uităm și adevărata explozie de masă verde, „lolium", plantă furajeră, hrănitoare, cu mari posibilități de producție. Mai pe înțelesul tuturor este vorba de iarba întîlnită pe un teren de fotbal, gazonul, care la Pietroiul, la prima coasă, pe un hectar, a dat o recoltă de 55 de tone, fapt ce i-a făcut pe mulți specialiști din județ și din țară să se deplaseze urgent în baltă, să vadă „minunea". Minunea e simplă, ține tot de știință, de rigurozitate, adică de stricta respectare a tehnologiilor cunoscute de toți. Se face agricultură de secole dar înveți și azi, te adaptezi. Dacă îi dai importanță plantei, ea îți răspunde și, astfel, marea problemă a furajelor este rezolvată în bună măsură iar de aici reacția este în lanț : animale bine hrănite, lapte mai mult etc. În plus, pămîntul care stă liber din august și pînă în mai este mereu productiv.

★

Drumurile lui Dumitru Turea sînt ușor de ținut minte de acasă la cîmp, de la cîmp acasă. Casa este în comuna Balaciu, în nordul Ialomiței, iar comuna are sate obișnuite de cîmpie. Sate netede, cu porumbul crescut pînă la acoperiș, ceea ce vrea să spună nu numai că aceste case sînt joase, dar și că porumbul este foarte înalt. Încolo, decorul cunoscut celor care au trecut măcar o dată pe aici prin Bărăgan, atunci cînd au plecat în concediu la mare : foile de tutun înșirate pe gardurile gospodarilor, trandafirii pe marginea șoselelor asfaltate, măgari lenevind la anumite ore ale canicule sub cîte un copac, case solide și curățenie de țăran mulțumit să le vadă pe toate la locul lor. Aici nesfîrșitul cîmpurilor și al drumurilor te-ar putea face să-ți pierzi capul, iar un copac devine un adevărat reper pentru că îl întîlnești rar. Azi nu arde soarele, 36 de grade în Bărăgan ar însemna cazan cu apă în clocot. În cîmp, ca și în sat, unde fîntînile le întîlnești la tot pasul, pricepi că bucuria și viața oamenilor sînt pămîntul și fîntînile. Pe margini, floarea soarelui, porumb, soia, culturi dese, bogate. Drumul lui Dumitru Turea, spuneam, este de vreun sfert de secol același. N-are timp pentru altceva. Se spune că nu și-a dat examenul de intrare la facultate pentru că acesta se ținea în timpul campaniei. Pînă una alta însă se afirmă la unison că porumbul lui Turea va depăși, în acest an, baremul necesar pentru obținerea titlului de Erou al Muncii Socialiste de către întreprinderea agricolă din Balaciu, adică 8 200 kg la hectar neirigat. Pronosticurile se apropie de zece mii de tone chiar, deși Turea, mai modest, înclină către 9 000.

— De ce spunea lumea „Turea face atîta porumb", „Turea are o soia formidabilă anul acesta" ?

— Eu știu ! A căzut necazul pe mine. O recoltă bună depinde însă de respectarea tehnologiilor : arături de toamnă,

Porumbul „lui Turea" dă semne de recoltă mare

Copii ai cooperatorilor din Pietroiu

îngrășăminte organice, cam 6 000 de tone pe an, îngrășăminte chimice, pat germinativ bine nivelat care să asigure densitățile.

Omul e brăilean, din Grădiștea de Sus, de unde e și Fănuș Neagu, chestiune la care ține și o face cunoscută dintr-o solidaritate de brăilean. E învățat și cu căldura și cu vînturile, atît de obișnuit încît îi lipsesc dacă pleacă în alte părți. Ultima oară cînd și-a luat concediul, după zece zile a întins-o de la Slănicul Moldovei pentru că... „...pentru că nu mai puteam să stau. Am bătut tablele de se rotunjiseră zarurile, găsisem un oltean pe care nu știu cum dar l-am făcut mart și apoi n-am mai scăpat de el pînă nu m-a bătut, treaba asta luîndu-i exact cele zece zile". Și Turea a plecat acasă, și-a reluat drumurile, nu chiar pe aceleași pentru că, între timp, acum vreo trei luni a fost și prin Statele Unite ale Americii. E bine să vadă omul cum crește porumbul și la alții, mai povestește din ce știe, mai învață și el, există un limbaj comun al muncii, al pîinii, iar azi toți cei din Balaciu, se pregătesc să se bucure de rezultate mai bune ca anul trecut. Se pregătesc muncind de dimineața, de la cinci și jumătate pînă seara la șase, șapte, nu numai în lan, dar și la fermele zootehnice cu o capacitate de 65 000 de capete. Și pentru că am pomenit de ele, de fermele din Balaciu, îl ascultăm pe medicul veterinar Petre Ciurea, șeful complexului. Bucureștean de fel, acum este „cioban", după ce opt ani, la Ograda, a fost „văcar", om căruia i-au plăcut animalele de mic, dovadă că prin 1945, aflîndu-se la bunici, la Ianca, stringea toată ziua ciurlani (ciulini) pe care-i dădea la animale să nu moară de foame.

„În doi ani, prin fătările timpurii, folosim trei-patru luni bune și asta înseamnă un plus de 14 000—15 000 de capete. În ultimii cinci ani s-a luat măsura pe județ ca efectivele de ovine să se îmbunătățească prin creșterea intensivă. Am trecut și mieluțele deci pe creșterea intensivă. Mieluțele acestea au fost concentrate la Balaciu, pentru că devin mai repede apte de producție. Anul trecut beneficiul datorat creșterii animalelor a fost de două milioane lei. Tot în 1979 am obținut la lînă 96 de tone față de 82 planificate, rezultat ce se datorează creșterii greutății medii și a suprafeței corporale a animalelor."

★

Oamenii din Balaciu spun că în Bărăgan, șase luni pe an este praf, șase luni noroi și douăsprezece luni e vînt. Prin 1974, povestea directorul Rusu Vadim, zăpada viscolită vreme de trei zile și trei nopți a acoperit adăposturile animalelor. S-a făcut un șir indian și oamenii au cărat apă și mîncare prin acoperișuri salvînd mieluțele și berbecuții. Unii i-au spus omenie, alții eroism. Poate și una și alta, isprava spune destule despre tăria lor, a oamenilor din Bărăgan, despre îndîrjirea cu care își apără ceea ce au dobîndit cu greu, prin muncă, tărîe și îndîrjire pe măsura condițiilor aspre ale cîmpiei. Muncă înseamnă, ca să ținem o contabilitate dreaptă, și faptul că oamenii învață să lucreze pe mașini, deși pînă mai ieri nu le văzuseră prea bine la față, și, iată, dăm un singur exemplu tot din Balaciu, numai în ultimii 15 ani, anii în care recoltele lor de porumb au primit de două ori *Meritul agricol* clasa I, numărul tractoriștilor s-a dublat, cum s-ar spune, cu forțe proprii, crescătorii de animale devenind în timp record tractoriști combineri etc.

Așa cresc oamenii Bărăganului, așa își plămădesc recoltele, sărbătorind prin fiecare succes nu numai rodnicia unui an, ci și rodnicia tuturor ani-lor ani ce au trecut de la acel august care le-a dat libertatea să se bucure în pace de munca lor.

RĂZVAN BARBULESCU ■

(Urmare din pag. 1)

tuși, orașul acesta moare !..." Altă gazetă, din 1929, „Gura Tîrgoviștei", opunea chiar din frontispiciu faptelor înaintașilor „sminteala imoralității", prezența „brînzovenești", „cațavencilor", „farfurizilor", moravurile din „Scrisoarea pierdută" ce se permanentizau.

Priveam, împreună cu primul secretar, pe fereastra biroului său, aflat într-o construcție modernă. În arcul vizual se înălțau mari construcții, terminate sau în curs de execuție, uriași receptori de soare ce izvorăsc, în linia lor arhitecturală, din stilul brîncovenesc.

„Totuși, orașul acesta trăiește !", înțelegeam că venea să-mi confirme demonstrația tovarășului Ristache. „Totuși, orașul acesta, Tîrgoviște, este astăzi mai tînăr ca oricînd ! Iar această tinerețe i-am dat-o noi, cei ce muncim și trăim azi aici !".

Am fost, la ora 9 dimineața, la un film. Realizat pe plan local, cu un subiect local : „Crizantema de aur", un festival de romanțe ajuns, deja, la cea de a 12-a ediție (anul acesta a 13-a). Cîntecele ? Frumoase, aplaudate la scenă deschisă de sutele de oameni din sală. Mărturisesc că m-au emoționat, totuși, mai puțin decît cum aș numi-o ? — „culoarea", „atmosfera" etc. — de lume bună, stilată, civilizată. Filmul arată că omul simplu — spectator sau interpret — învață eleganța la proporții de masă, se obișnuiește cu scările interioare luxoase (foarte iubite în stilul tîrgoviștean al spațiilor culturale), cu plușurile, cu expozițiile florale, cu vestimentația de stil ales și demnitate, cu delicatețea gestului, la toate adăugîndu-se, firește, sensibilitatea muzicii.

Am fost, împreună cu tovarășa Gica Chiru, secretara cu propaganda a județului, la Mînăstirea Dealu. Era și președinta Comitetului județean de cultură și artă. M-au impresionat — ca să spun sîndăresc efectiv meritînd, într-adevăr, toate laudele.

De pe terasa monumentului, urmînd linia pe care se zice că ar fi existat un tunel subteran prin care se putea circula cu trăsura pînă la Curtea Domnească, se zărește panorama Tîrgoviștei, îmbrățișată de Ialomița și Dîmbovița, care se apropie la numai șapte kilometri. De la Turnul Chindiei, faimosul bastion de pază al

Tîrgoviște — puls normal

cer — relațiile de foarte bună cunoștințe cu stareța mînăstirii. Am și explicația : deși deosebite fundamental prin concepții filozofice, cele trei femei găsesc un fundamental punct comun — conservarea și protejarea valorilor din patrimoniul național. Nu se amestecă, firește, ideologiile, dar aici, la Mînăstirea Dealu, s-au cules primele litere ale unei cărți românești ; și tot aici se păstrează într-o urnă capul Viteazului, cel ce a unit pentru întîia oară provinciile locuite de români. Nimic mai firesc, deci, ca în grija omului de partid să intre, în măsură egală cu toate celelalte treburi, și ansamblul de construcții de la Dealu — înscris între valorile universale menționate de UNESCO —, hărnicia celor ce-l gospodăresc efectiv meritînd, într-adevăr, toate laudele.

De pe terasa monumentului, urmînd linia pe care se zice că ar fi existat un tunel subteran prin care se putea circula cu trăsura pînă la Curtea Domnească, se zărește panorama Tîrgoviștei, îmbrățișată de Ialomița și Dîmbovița, care se apropie la numai șapte kilometri. De la Turnul Chindiei, faimosul bastion de pază al lui Vlad Țepeș, pe care se aprindeau focuri în pragul serii, privirea curge spre dreapta, îmbrățișînd reliefurile noi, oprindu-se atrasă ca de un magnet de marea cetate a industriei tîrgoviștene. Am fost acolo, pe locurile unde se înalță coșurile metalurgice, încă de la primii pași ai industrializării și nu pot să nu vibrez gîndindu-mă că dacă astăzi Dîmbovița produce de 195 de ori mai mult oțel decît în 1938 aceasta se datorește, în primul rînd, pulsului metalic al Tîrgoviștei celei noi. După cum nu pot uita că ea, Tîrgoviștea, are o contribuție fundamentală în saltul extraordinar al producției industriale județene (de la 3 miliarde în 1968 la 22 miliarde în 1980, iar de aici la 38 de miliarde în viitorul cincinal !). Cuptoare noi, ateliere noi. — la Oțelăria 2, la Romlux, la Inox — iată știrile de ultimă oră ale lunii august.

Oraș „răscolit", adică în continuă înnoire, cu o chirurgie estetică încă neîncheiată, Tîrgoviștea cea nouă are, deja, un parfum aparte, ieșit dintr-o mixtură a tradiției cu înnoirea și străzile, magazinele, oamenii frumoși, liniștiți și harnici — așa cum îmi apăreau și în aceste zile de august 1980 — nu puteau să nu-mi inspire ideea că acest oraș „mare și plin de clădiri mîndre", cum îl numea Paul de Alep, adevărat „Versailles al Bucureștilor", cum îl lăudaseră alți străini, poartă în pulsul existenței sale pecetea unei strălucitoare demnități, puternic înnobilată în anii socialismului.

Ce e stabil, definitiv, în pulsul Tîrgoviștei contemporane ? Aș zice că aici gata sînt doar muzeele. Multe și deosebit de interesante. Cu documente care trezesc mîndria pentru lumina cărturarilor și talentul artiștilor care s-au născut pe plaiurile dîmbovițene, îmbogățind ființa noastră națională. În rest, poate tocmai datorită progreselor foarte mari, totul rămîne deschis prefacerii, perfecționării. De la Curtea Domnească, cărcia tîrgoviștenii vor să-i redea una din multiplele imagini ale trecutului, pînă la fabrici și întreprinderi, care se tot dezvoltă, la străzi și bulevarde, care se tot înalță. Căci pulsul Tîrgoviștei — deși calm, stăpînit și bine gîndit — e unul al mersului perpetuu înainte.

Înnoirea — iată pulsul ei normal.

Din cronica județului erou

23 AUGUST 1944-1980

20 august 1980. Înainte cu două zile de a 36-a aniversare a eliberării patriei, județul Cluj, Erou al Muncii Socialiste, raportează conducerii partidului, tovarășului Nicolae Ceaușescu, îndeplinirea prevederilor planului cincinal 1976—1980 la producția globală industrială. Pentru a cincea oară în acest cincinal al revoluției tehnico-științifice, și al calității, oamenii muncii din județ — români, maghiari, germani și de alte naționalități — își etalează prin fapte înaltele virtuți muncitorești, conștiința patriotică și revoluționară, capacitatea de înfăptuire exemplară a politicii partidului, situîndu-se consecvent în fruntea întrecerii socialiste. Pentru a cincea oară inimile acestor oameni minunați bat la unison încălzite de mîndria datoriei împlinite, de bucuria și onoarea că pe toate fronturile muncii angajamentele lor sînt convertite în fapte și izbînzi care aparțin eroismului cotidian.

Raport cu mîna pe inimă

20 august 1980. Pe străzile municipiului Cluj-Napoca s-a instaurat luminoasă atmosferă de sărbătoare. În fața chioșcurilor de ziare stările o animație neobișnuită : grupuri de localnici, mai virstnici sau mai tineri, citesc și comentează ziarele Făclia și Igazsag. În coloanele ziarelor pe evidențiază în primul rînd îndeplinirea prevederilor planului cincinal la producția globală industrială în preajma zilei de 23 August. Acest fapt în sine este un demn raport muncitoresc, cu mîna pe inimă, oglindind hărnicia, eforturile și sentimentele oamenilor de pe aceste meleaguri în fața partidului și patriei socialiste. Cifrele tipărite azi vor fi mult depășite simbătă, cînd miile de clujeni vor defila pe străzile străvechiului oraș transilvan, dar noi le reproducem pentru valoarea lor documentară : în perioada parcursă din actualul cincinal, județul Cluj a dat economiei naționale, peste prevederile planului, 12 tone diferite mașini și utilaje, 136 mii tone ciment, 20 mii tone cărămizi refractare, 58,8 milioane metri pătrați hîrtie, 4,8 milioane articole de tricotaje, mobilă, produse de sticlă, porțelan, ceramică fină și altele în valoare totală de peste 10 miliarde lei. Investițiile din actualul cincinal se ridică la fantastica cifră de 22,4 miliarde lei, iar pe seama lor au intrat în producție 171 noi capacități și au fost date în folosință 677 obiective economice, 30 de mii apartamente și 37 cămine muncitorești cu 7 500 locuri. În răstimp, la Cluj-Napoca au răsărit platforma industrială Someș-Nord și platforma Zorilor. Succint și sintetic, acestea sînt datele semnificative ale raportului muncitoresc prezentat de oamenii județului Cluj cu mîna pe inimă.

Formule și ecuații ale succesului

Dacă nu chiar imposibil, a fost extrem de greu să discuți ieri, 20 august 1980, cu oamenii Clujului. Totuși, am reușit să repetăm de cîteva ori întrebarea : „Care este formula succesului dumneavoastră și în ce ecuații se poate ajunge la asemenea realizări constante ?" Inginerul Ion Coroian ne-a propus o formulă generală : „Cred că oamenii muncii din județul Cluj au înțeles din timp care sînt cerințele prioritare ale cincinalului revoluției : organizarea științifică a producției și muncii, creativitate în proporție de masă, la toate nivelele producției și în toate unitățile economice, activități eficiente și produse de calitate superioară. Firește, cu acești termeni nici o ecuație nu poate fi dusă pînă la capăt, dacă nu se pune accentul pe factorul om, pe implicarea sa conștientă în dezvoltarea economico-socială a patriei. Deci, nu avem de-a face nici cu formule, nici cu ecuații, ci, așa cum cred eu, trebule să asigurăm funcționarea la toți parametrii săi generoși a noului mecanism economico-financiar, care apropie cele trei „calități ale omului societății noastre, de proprietar, producător și beneficiar, transformîndu-l într-un bun gospodar al microavuțiilor tuturor și al avuției naționale."

Un activist U.T.C., Ioan Presecan, subliniа pe bună dreptate rolul inițiativelor muncitorești în realizarea cantitativă și calitativă a prevederilor planului. La începutul anului 1976 au fost aplicate 12 inițiative ce cuprindeau în sfera lor interesul a 23 mii de oameni ai muncii ; după numai un an, rodul inițiativelor se concretiza în 23 milioane lei. În 1980 sînt aplicate, de către 100 000 de oameni ai muncii, 23 inițiative, eficiența lor economică n-a fost calculată încă, dar estimînd simplu s-ar ajunge la cel puțin 100 milioane lei. Cei de la I.C.M.A. din Cluj-Napoca sînt de părere că hotărîtoare în succesele lor constante au fost modernizarea proceselor de producție și diversificarea produselor competitive ; de aceea au depășit de 3 ori planul la export. Maistrul Mina Cădere, de la C.C.H.-Dej, releva importanța creației tehnico-științifice : „La noi, în cincinal, au fost aplicate 400 de creații proprii, la care au muncit 1 500 de oameni. Ele au vizat modernizarea utilajelor sau asimilarea unor noi produse. Am asimilat, de exemplu, celuloza **kolerith** necesară fabricării cartelelor pentru mașini de calcul, sau celuloza superalbită. Ca piese de schimb am asimilat pompe regulatoare de postavuri, mașina de tăiat celofibră, vane speciale pentru circuitele pastei de celuloză. Mai spectaculoasă cred că este darea în folosință a unui cazan în care se ard resurse energetice secundare, înlocuindu-se anual 10 000 tone combustibil convențional. Dar eu susțin o idee generală și n-am toate datele și cifrele la îndemînă".

La I.M.M.R. „16 Februarie", colectivul se mîndrește cu dublarea productivității muncii și cu porțile deschise competitiv pentru export ; dealtfel, aici s-au reparat în cinci ani 2 085 locomotive diesel hidraulice, iar depășirile de plan sînt de peste 600 milioane lei. În căutarea formulelor și ecuațiilor succesului la „Clujana", la „România muncitoare" sau Combinatul minier, la Sticla Turda sau la „Iris", am descoperit scurte istorii ale unor fapte de muncă, anexe materiale palpabile și moderne la monografia întreprinderilor, neastîmpăr creator și atmosfera aceea firească de „nimic senzațional nu s-a întîmplat" ; oamenii munceau simplu, își măsurau sporul din priviri și cu instrumente sofisticate, n-aveau timp de vorbă, zîmbeau și se pregăteau de sărbătoare. În fond, poate aceasta este formula formulelor.

Dialogul faptelor

La Dej, dialogul faptelor de muncă confirmă personalitatea urbei. Acest dialog se poartă din adîncuri spre exterior și invers. Certe sînt însă mesajele și valoarea lor. Pe mesageri îi numim mineri și chimiști, două profesii nelipsite unei economii moderne, două colective capabile de o maximă angajare. Minerii salinei Ocna Dej, oameni ai adîncurilor, s-au depășit pe sine, au spart tiparele obișnuitului subteran, au „scormonit" cu rîvnă zeci de hectare de rocă, alimentînd economia națională cu peste 200 mii tone mai multă sare decît prevedea actualul cincinal. Dealtfel, cincinalul '76-'80 a fost depășit cu aproape 8 luni mai devreme, iar exportul întregului cincinal a fost realizat în august 1979. Produsele suplimentare livrate peste granițe vor ajunge la circa 30 milioane lei valută în decembrie 1980.

Un dialog la „Gura Ocnei", în ajunul marii sărbători a țării, are anume valențe în plus, aduse, firește, de rodul muncii acestor cinci ani fierbinți și, poate, de tonul curat și mîndru al minerului șef de echipă Emil Silvășan : „Bucuria pe care o împărtășesc cu ortacii mei e cum nu se poate mai mare. Facem parte din organizația județeană care-și îndeplinește prima angajamentele în marea întrecere socialistă. Ce poți să închini mai de preț partidului, patriei, secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, decît datoria supremă a faptei împlinite.

Să trecem fără paranteză peste numai un deal, poposind la C.C.H. Acest mare combinat produce din mai 1966. Cele două produse de bază, celuloza și hîrtia, sînt nelipsite vieții, civilizației. Cîți kilometri pătrați de covor alb s-au depănat pe uriașele bobine ieșite greu de calculat. Drumul lemnului în universul chimiei este complex și cu multe rosturi. Rețelele au dimensiuni neobișnuite. Istoria Combinatului de celuloză și hîrtie deja se circumscrie istoriei celor 15 ani de lumină, de spectaculoase prefaceri, adică ai ascendenței spre noi împliniri. În acest cincinal, ne mărturisește inginerul Ioan Ungur, directorul combinatului, ne-am probat competența profesională. Astfel, în 1977 combinatului i s-au decernat Ordinul Muncii clasa a III-a și locul I pe ramură, fapt ce a alimentat permanența dorință unanimă de autodepășire. Producem peste prevederile cincinalului încă din ziua de 20 aprilie 1980. La „zi" avem un plus la producția industrială de 430 milioane lei, ceea ce ne dă posibilitatea să realizăm încă alte 170 milioane pînă la sfîrșitul anului."

La C.C.H.-Dej a crescut an de an volumul producției fizice, dar au descrescut considerabil consumurile energetice. Un exemplu avut la îndemînă de economistul Gheorghe Budăceanu confirmă pe deplin această idee : „Cu economiile de combustibil convențional înregistrate în 1980, poate funcționa combinatul 50 de zile, iar cu cele la energie electrică, 48 zile". Cuvintele reporterilor ar fi de prisos în acest dialog concret al realității.

Perle cu nume de flori

Să nu uităm, ne atenționează inginerul Al. Șerban, directorul „Irisului" Cluj-Napoca", că primul cuptor aprins și prima roată a olarului destinată modelării porțelanului românesc s-a învîrtit pe acest teren. Au trecut 58 de ani, timp în care porțelanul Cluj-Napoca, ce produce perle cu nume de flori, a devenit elementul necesar al civilizației și bunăstării. Ce frapează la ora de față în interiorul orașului Cluj-Napoca aparține domeniului artelor, al frumosului. Președinta COM, secretara comitetului de partid, Valeria Badea ne însoțește în atelierele celui mai tînăr colectiv, acela al secției de porțelan artistic, capacitate pusă în funcțiune în acest cincinal, mai exact în 1 aprilie 1979. Faptul că la Cluj-Napoca se produc cele mai complicate bibelouri din porțelan sau servicii, că ele înnobilează de trei ori mai mult kilogramul de materie primă indigenă, se datorează secretarului general al partidului nostru, tovarășul Nicolae Ceaușescu, din a cărui indicație s-a ridicat această modernă investiție. Cum este și firesc, cele aproximativ 200 de muncitoare ale secției (absolvente ale liceului și Institutului de arte plastice), de la început mențin la cote sporite tonusul muncii, reușind realizări în acest răstimp de peste 120 la sută la plan producție globală și marfă. În noua capacitate cheltuielile totale la 1 000 lei producție marfă au scăzut cu 379 lei, comparat cu secția porțelan menaj, iar din această reducere cheltuielile materiale reprezintă 202 lei. Din aprilie 1979 și pînă în august 1980 au fost livrate pieței interne și externe peste 150 de produse de o elevată ținută artistică.

Teme pentru o carte de reportaj

Am înregistrat grăbiți imagini dintr-o realitate densă a existenței din primul județ-erou al țării. Putem afirma cu certitudine că, în ultimii 15 ani de cînd în fruntea partidului și a țării se află tovarășul Nicolae Ceaușescu, județul Cluj a înscris file de aur în marea epopee a muncii noastre creatoare. Pe drept cuvînt, clujenii se mîndresc că marele inițiator al izbînzilor de azi este secretarul general al partidului, președintele țării. Ei au respectat neabătut înaltele exigențe formulate de partid, de tovarășul Nicolae Ceaușescu cu ocazia vizitelor de lucru pe aceste meleaguri transilvane. În dialogul permanent cu oamenii țării. Ei au respectat exigențele epocii și ale luptei pentru perfecționare și astfel Cluj-Napoca și-a adăugat renumelui de cetadelă universitară și pe acela de puternic centru industrial. Activitatea industrială de azi a cucerit definitiv 2 poli ai complexității creației umane. Pe unul l-am numi polul industriei grele și constructoare de mașini, pe celălalt tehnica de vîrf. Ultimul, plasat pe noua platformă a „Zorilor" stăpînește spații largi în domeniul electrotehnicii, electronicii și tehnicii de calcul, iar pe această platformă cercetarea științifică și ingineria tehnică sînt comandamente cotidiene și de lungă durată. Și astfel în orașul Cluj-Napoca, în numai 5 ani, a apărut un nou oraș — 30 000 apartamente — în care trăiesc peste 100 000 cetățeni. Și astfel, la Zagreb și Plovdiv, mașinile textile concepute în uzina „Unirea" au fost medaliate cu aur. Și iarăși astfel, I.C.M.A. produce generatoare pentru injecții de aburi în zăcăminte sărace în țiței în vederea creșterii factorului de extracție a petrolului ; I.T.I.M. realizează un spectometru lansat cu o rachetă tip **Vertikal** în cadrul programului intercosmic care transmite la sol date privind compoziția chimică a atmosferei înalte ; Combinatul metalurgic de la Cîmpia Turzii produce oțeluri înalt aliate pentru industria de automatică și aeronautică. Și astfel, cu mintea și inima, cu brațul și forța ideii, clujenii își compun exigent personalitatea. Dar acestea sînt teme pentru o carte de reportaj, iar noi vom reveni doar pentru a fixa imagini care, din necesitatea istorică și din setea de alte orizonturi, sînt mereu în mișcare.

ION ARCAȘ
DUMITRU VATAU

Maiștrii (III)

Rotița motoare

Cursul organizat la Întreprinderea „Grivița roșie" a fost condus de un expert al Centrului de perfecționare a cadrelor de conducere — CEPECA, ing. Miron Popescu, binecunoscut prin preocupările sale de durată în domeniul care ne interesează — pregătirea maiștrilor. N-am ezitat să-i propunem o convorbire pe această temă. Iată ce ne spune :

— Maistrul reprezintă, mai mult ca oricînd, punctul de articulație între suprastructura întreprinderii și executant, între cel ce manevrează creionul și hîrtia, rigla de calcul și cei ce manevrează mașinile, sculele. El are în acest fel o poziție dificilă. De ce ? În ochiul muncitorului, el **reprezintă întreprinderea.** Orice greșeală a lui este privită drept o orientare greșită a întreprinderii. Orice nereușită în întreprindere va fi considerată parțial și o responsabilitate a maistrului. Pe de altă parte, suprastructura unității, care se confruntă prin maistru cu probleme de execuție, apreciază de multe ori maistrul că pe un surclasat de problemele zilnice.

Efectele acestei poziții nu sînt greu de imaginat : în absența unei pregătiri care să facă din maistru **un conducător complet,** acesta este scurtcircuitat din ambele sensuri : multe din rezolvările problemelor relațiilor de muncă se solicită, trecînd peste maistru, direct conducerii secției și multe din soluțiile organizatorice, tehnice sînt impuse de conducerea secției, făcîndu-se abstracție de maistru. Dacă el nu se dovedește în stare **să conducă schimbările** din jurul lui, maistrul poate deveni o simplă rotiță antrenată în angrenajul economic în loc să constituie **o rotiță motoare,** așa cum ne-o cerem. El însuși trebuie **să genereze schimbări, să determine progresul fundamental al procesului de muncă și producție** de care răspunde, schimbări impuse de modificările tehnico-organizatorice, de structurile de organizare ale întreprinderii.

— Aveți o definiție pregătită pentru „maistrul ideal" ?

— Cele mai multe opinii pe această temă converg spre indicarea maistrului, conducătorul complet, în postura de **om care dispune de autoritate morală și de autonomie organizatorică,** corespunzător răspunderilor lui social-economice. Ce inseamnă, practic ? El este **omul înarmat cu informațiile necesare** conducerii procesului de care răspunde. Un maistru **se preocupă de informarea lui,** știe oricînd care e situația sectorului condus în raport cu obiectivele unității și ale perioadei respective. Este **omul ce contribuie efectiv la rezolvarea tuturor problemelor** din sectorul său — tehnice, economice, organizatorice. La cele ce nu le poate rezolva independent, rămîne **factorul de bază în furnizarea informațiilor** pentru șefii săi ierarhici. De aceea este vitală, aș spune, informarea exactă, sistematică, permanentă a maistrului asupra corelațiilor dintre realizările sectorului pe care îl conduce, celelalte sectoare de maistru și realizările întreprinderii în ansamblu.

— Ați folosit la un moment dat o noțiune : conducător complet. Ce vă relevă studiile dv.?

— Un om se naște cu înclinații, nimeni nu se naște conducător. În programele actuale de pregătire a maiștrilor, datorită și duratei scurte de școlarizare, accentul e pus pe priceperea tehnică. Nu e rău, pînă la un punct. Dar astfel el nu învață să rezolve probleme privind relațiile de muncă, să-și instruiască personalul din subordine și nici să fie preocupat să conducă schimburile în zona lui de acțiune. S-a considerat că priceperea în organizare poate fi asimilată prin practica de producție.

— Așa se și întîmplă ?

— Sigur că se poate întîmpla și așa. Să nu uităm totuși, între poziția de maistru și cea de șef de echipă e un salt calitativ. Uneori, trimițînd la școala de maiștri un meseriaș destoinic, se pierde și un muncitor foarte bun și un loc de maistru bun.

— Cum se înlesnește, după opinia dv., acest nedorit proces ?

— Școala de maiștri nu dispune, la intrare, de o baterie de teste psihotehnice pentru verificarea aptitudinilor de maistru. Un muncitor, fie și foarte bun, nu știe ce se întîmplă în sfera de existență a unui maistru. El vede doar manifestările exterioare.

— Aveți, prin urmare, sentimentul unui viciu de fond al pregătirii școlare.

— Nu cred că școala face ce ar trebui să facă în prezent. Muncitorul, viitorul maistru, primește acolo o calificare ce i-ar putea permite să devină un muncitor și mai bun, eventual șef de echipă. Dar nu el va face asta ! **El va trebui să conducă.** Chiar lucrarea lor de diplomă este una de tehnologie și nu una de conducător. Asta îl poate apropia de poziția tehnicianului, ajutor al șefului de secție, dar nu de cea de maistru. Lipsește un element esențial din acest efort lăudabil pe care școala de maiștri îl depune cu rezultate bune în alte planuri ale instruirii tehnico-productive : cursanții **nu cunosc o metodologie a lucrului cu oamenii.**

— Cum credeți că s-ar putea dobîndi această importantă componentă a calității de maistru ?

— Însușirea tehnicii de conducere nu se poate face decît pe studii de caz. Metoda nu este scutită de dezavantaje : necesită spații mai mari de lucru, clasele trebuie împărțite în mai multe grupe, sînt necesare cadre didactice în specialitatea conducere. S-a rămas încă în faza în care profesorii cu experiență — ingineri, șefi de secție — transferă experiența tehnică dar nu și organizatorică, de pe poziția maistrului. Sînt necesare metodele participative.

Așa au fost gîndite lucrurile și la „Grivița roșie", la cursul despre care am relatat într-un număr trecut. Cineva, care cunoaște bine situația, se exprima deosebit de plastic : inițiativa organizării clasei respective pentru perfecționarea maiștrilor reprezintă o dovadă de maturitate.

Pe cînd și alte asemenea dovezi ?

NEAGU UDROIU

Ce e nou cu...?

Confirmări importante în situația Tamara Păunescu

„Apifitol", un biostimulator general „cu efecte mielostimulatoare evidente"

— Înainte de a vă întreba ce-i nou, stimată tovarășă Tamara Păunescu, să reamintim că „Flacăra" a susținut de la bun început, în temeiul unor dovezi concrete, cauza unor medicamente noi, brevetate, pe care dumneavoastră, în calitate de descoperitoare, le-ați numit apifitoterapeutice. De ce, se știe, pentru că ele au la bază amestecuri de plante și produse apicole. Susținînd această cauză, revista noastră a revenit, de cîteva ori, asupra temei, una din multele aparținînd bătăliei pentru promovarea noului, arătînd neajunsurile experimentului științific care a însoțit, la Institutul de virusologie „Ștefan S. Nicolau", realizarea medicamentelor în discuție, solicitînd urgentarea lui. Acestea fiind zise, ce-i nou, tovarășă Tamara Păunescu? În ce stadiu se găsește, la ora de față, experimentul?

— Așa s-au petrecut lucrurile, aveți dreptate. „Flacăra" m-a ajutat mult.

— Conceret, în ce-a folosit acest ajutor?

— A învins, cît s-a putut, inerția. A grăbit faptele.

— Anume, ce fapte?

— De pildă, recent, medicamentelor apifitoterapeutice li s-a făcut onoarea, altfel n-o pot numi, de a fi expuse în cadrul Salonului internațional al chimiei organizat la București. Onorarea aceasta, în fond o recunoaștere la nivel superior a valorii produselor, m-a bucurat enorm. Pe aceeași linie, o serie de firme renumite în fabricarea și vînzarea medicamentelor, „Ciba" din Elveția, „Alcaloid" din Iugoslavia, „Herba" din Italia, s-au interesat de „Apifitol", de celelalte produse originale românești, arătîndu-se dispuse, din cîte am înțeles, să le cumpere. Cum încă nu dispunem de ele, cercetarea fiind în curs, unii parteneri străini s-au declarat gata să asigure ei, la nevoie, materia primă.

— Ziceți că cercetarea e în curs. Ne-ați putea spune pe ce bază se desfășoară ea?

— Utilă întrebare, pentru că am fost acuzată, e drept, voalat, că lucrez după ureche! ? Cercetarea are ca punct de plecare un brevet de invenție obținut în 1977, după ani și ani de muncă. Pentru că tot veni vorba, permiteți-mi să precizez că mă ocup de apifitoterapie de 17 ani, o viață de om, așa-i? !

— Așa-i. Ce număr poartă brevetul? Cum se intitulează el?

— Se cheamă „Medicament biostimulator destinat tratamentului bolii de iradiere și al insuficienței medulare și procedeu de obținere a acestuia", numărul 65 422. El a constituit, ca să zic așa, prima cărămidă. Au urmat altele, precum și, cu timpul, diversificarea produselor din punct de vedere al formei galenice. La Salonul internațional al chimiei au fost prezentate fiole, tablete, ovule, plăci, poțiuni, drageuri, unguent și, firește, injecții. Ultimele cu aplicare intramusculară, intravenoasă și intragingivală.

— Tovarășă Tamara Păunescu, în ce maladii sînt recomandabile produsele apifitoterapeutice?

— Gama e largă, am să mă opresc la cîteva afecțiuni. În sîngerări, în plăgi, ca cicatrizant și hemostatic, cu acțiune antiseptică. În rinosinuzite, în faringoamigdalite, în stomatite. Fiind vorba de un biostimulator, el ameliorează starea generală, scurtînd convalescențele, mărind rezistența la infecții. S-au înregistrat, „Flacăra" a mai scris despre asta, rezultate spectaculoase în tratamentul hepatitelor cronice și al cirozelor, precum și remisiuni încurajatoare în unele cazuri de insuficiențe medulare.

— Să ne întoarcem, cu voia dumneavoastră, la experimentul propriu-zis, menit să asocieze medicamentele în discuție de o documentație științifică limpede, convingătoare. Cum decurge el?

— Bine. Cînd a fost de criticat, am criticat, acum nu e cazul. Am primit,

cu excepția materiei prime, cu care e o poveste întreagă, tot ce-am solicitat.

— Vă plîngeați de lipsa personalului calificat. Care-i situația?

— S-a rezolvat. Am 3 colaboratoare, farmacista Valeria Scopelițchi, tehniciana Marcela Stănescu și laboranta Mariana Chițu, cu care mă înțeleg, facem împreună treabă bună. În plus, la „Biofarm", Elena Zamfirescu se ocupă, cu sîrguință, de întocmirea documentațiilor.

— Ce-i cu materia primă?

— Din cauza timpului, sînt probleme. N-avem fagure cu păstură. Am obținut, în schimb, propolis, Ministerul Sănătății făcînd în această direcție eforturi demne de laudă. În altă ordine de idei, am asistat, nu demult, la o ședință la care s-a pus problema standardizării extractului de propolis. Personal, cred că produsul, provenit din diverse zone, de la munte, de la șes etc., nu poate fi uniformizat.

— Cînd am discutat ultima oară, urma să livrați o șarjă importantă de biostimulator „Apifitol". Ce...

— Exact, am livrat o mie de flacoane care au ajuns, prin intermediul Institutului pentru controlul de stat al medicamentului și cercetări farmaceutice, în clinici, în vederea obținerii avizului terapeutic. La „Fundeni", la „Grivița", la „Colentina", în alte părți. De la „Fundeni", profesorul Ștefan Berceanu, hematolog de faimă mondială, și-a dat avizul, semnînd, la capătul unui text din care v-aș citi ultimul fragment, concluziile științifice. Considerăm, notează profesorul Berceanu, că preparatul „Apifitol" are proprietățile unui biostimulator general cu efecte mielostimulatoare evidente, căruia i-ar putea reveni un loc important în rîndul mijloacelor actuale de tratament al aplaziilor și hipoplaziilor medulare, precum și al altor mielopatii cronice cu insuficiență medulară. Rețineți, vă rog, boli foarte grave pe care „Apifitolul", chiar dacă nu le face bine, le ajută substanțial. O astfel de recunoaștere reprezintă un pas mare. În urmă cu o lună, am pus la dispoziția profesorului Clement Baciu, șeful secției de ortopedie de la „Colentina", cîteva sprayuri de „Apifitol" și cîteva tuburi cu unguent. Au dat, mi-a mărturisit, rezultate bune în ameliorarea unor plăgi infectate. Mi-a mai cerut, dar n-am avut de unde să-i mai ofer. V-am spus, materia primă e problemă greu de rezolvat.

— Din cîte cunoaștem, în paralel cu activitatea laboratorului ce vi s-a încredințat, Institutul de virusologie, titularul contractului de cercetare, a întreprins și întreprinde studii aparte, făcînd tot felul de experimente. E ceva nou în această privință?

— Da. Pînă acum cercetările de laborator confirmă valoarea terapeutică a produselor deși, nu mă îmbăt cu apă rece, munca e departe de a se fi terminat. Mai sînt multe de lămurit. Unele însă s-au lămurit.

— De pildă?

— Colectivul de viroze respiratorii, condus de doctorul Alexandru Petrescu, a încheiat, recent, testarea capacității biostimulatoare sub formă injectabilă. Diluat 1 la 10, produsul a fost inoculat, subcutan, la 20 de șoareci, timp de 6 zile. El a fost bine tolerat, n-au apărut modificări la locul inoculării, nici simptome de boală sau moarte. După 12 zile de la administrarea ultimei doze, cei 20 de șoareci și alți 10, aceștia constituind lotul martor, au primit pe cale nazală, sub anestezic, un anumit virus gripal, fiecărui animal dîndu-i-se minimum 100 de doze.

— Clar, v-am ruga să evitați amănuntele, care a fost concluzia testului?

— Produsul a redus mortalitatea cu 15 procente.

— Da, e ceva, să recunoaștem. Altceva, tovarășă Păunescu?

— Am în intenție o colaborare cu Institutul de cercetări pentru creșterea taurinelor de la Balotești. Aflînd, din „Flacăra", de produsele apifitoterapeutice, medicul veterinar Gabriel Fecioru mi-a trimis o adresă oficială, solicitîndu-mi o părere. Am răspuns prompt, luînd legătura cu dînsul. Voi insista în această direcție, biostimulatoarele putînd fi, după opinia mea, de mare folos în sectorul zootehnic.

— Vă mulțumim pentru amabilitate, vă urăm spor la lucru!

OVIDIU IOANIȚOAIA

O nouă prioritate medicală românească

Transplantul de dinți

Acum numai cîteva săptămîni, mai exact la 26 iulie 1980, într-o zi de simbătă, în clădirea Dispensarului stomatologic de la numărul 132 al străzii Știrbei Vodă din București s-a consumat o premieră mondială în tratamentul de specialitate, pacientul Ilie Romanescu, 55 de ani, primind un dinte de la fetița Florentina Drăghici, 15 ani. Pe scurt, o grefă de dinte. În lume, ca să ne lămurim de la început, se fac de mai multă vreme implante aloplastice sau reimplantări de dinți, metodele amintite bucurîndu-se dealtfel de mare publicitate în unele țări. Implantele aloplastice folosesc însă grefoane osoase, dinți de plastic sau de porțelan, pivoți, șirme și alte asemenea lucruri, pe care organismul nu le tolerează, forțînd expulzarea lor. În cazul reimplantărilor de dinți, aceștia cad — așa cum dinții de lapte părăsesc gura copilului plecat spre adolescență. Stomatologii români au folosit o altă metodă, care lărgește acum posibilitățile de tratament, este vorba despre „transplantul de bloc dento-alveolo-osos", cazul citat mai sus fiind, așa cum am spus, primul în lume de acest gen. Echipa care a izbutit acest lucru a fost formată din medicii Dragoș Penteliciuc și Dorina Marinescu, tehnicienii Paul Stinghie, Vasile Podaru și asistentele Larisa Stegărescu, Adriana Enache, Ecaterina Ion și Mariana Miuță.

Am avut de curînd ocazia să stăm de vorbă cu medicul primar Dragoș Penteliciuc, șeful dispensarului-policlinică de pe Știrbei Vodă, aparținînd de Spitalul „Grivița". Dinsul este, în fapt, autorul brevetului de invenție (recunoscut în Franța, R.F.G., Statele Unite și U.R.S.S.) privind transmutarea blocului dento-alveolo-osos, în special cu scop protetic. S-a născut la Rădăuți, acum 49 de ani, a absolvit facultatea la Cluj-Napoca, apoi a lucrat 12 ani la Sighișoara. Soția sa este medic stomatolog, iar copiii, o fată și un băiat, sînt deocamdată studenți la... stomatologie! Grefa de dinți îl „mănîncă", așa cum se zice, de multă vreme. A prezentat pentru prima oară subiectul în anul 1972, drept element de noutate în teza sa de doctorat. Nu prevăzuse însă, la acea vreme, decît transmutarea blocului, mutînd dintele în gura aceluiași pacient, nu și transplantul, de la un pacient la altul. Între timp, pasul înainte s-a și petrecut, prin reușita amintită la început. Iată ce ne spunea: „Ca la oricare alt fel de grefă, și cea de dinți poate duce la o respingere, la rejecție din partea organismului, în cazul cînd între un pacient și altul nu există o anume compatibilitate genetică. Sigur, în cazul nostru este vorba de un țesut mai primitiv, spre diferență de cel al organelor vitale, inimă, ficat, rinichi, unde grefa pune probleme mult mai dificile. Grefonul nostru, adică blocul de care am vorbit, are în mod sigur o viață mult mai lungă, fiindcă și capacitatea de adaptare, să-i zic locală, a organismului este mai mare. Totuși, nu ne-am putut apuca de grefe decît după ce s-au perfecționat o serie de teste de compatibilitate genetică, de probe preliminare transplantului propriu-zis. Aici, ajutorul pe care ni l-a dat medicul Maria Danielescu, de la Institutul de hematologie, a fost imens — ea stabilind un număr de 11 probe preliminare".

Statisticile de specialitate arată că, în rîndul populației trecute de 40 de ani, circa 30—40 la sută din oameni sînt purtători de proteze mobile, sau ar trebui să poarte una. Sigur, se vorbește mult despre profilaxia stomatologică, dar încă există la ora actuală foarte mulți oameni care pierd dinți, ajungînd la 40 de ani, sau chiar mai devreme, la proteza mobilă pe care o scot noaptea și o pun într-un pahar cu apă. Lucrul acesta duce nu numai la mutilări funcționale (de masticație, deglutiție și chiar absorbție), avînd deci importante repercusiuni asupra stării de sănătate, ci și la mutilări estetice, fizice chiar, cu grave urmări, asupra psihicului, ducînd pînă la nevroze. Proteza, cea mobilă în primul rînd, este cu alte cuvinte o problemă de prim plan. Însă, la ora de față, stomatologii, și întreaga medicină curativă de specialitate, nu au prea multe soluții la îndemînă pentru evitarea ei, acceptînd-o aproape ca unică soluție. Iată însă că vine un medic român, care se gîndește la posibilitatea valorificării materialului biologic ce se extrage, fiindcă, nu-i așa, dinți se extrag încă cu duiumul, și folosința lui măcar drept stîlp pentru o proteză fixă, dacă nu chiar pentru reintregirea completă a dentiției. Dinți se extrag în cazul pleiodontiției (dinți supranumerici, ca în cazul fetei de 15 ani amintită la început), în scop ortodontic, adică pentru o poziționare și o funcționalitate corecte ale celorlalți dinți, sau pur și simplu în cazul dinților socotiți drept nerecuperabili, ori dificil tratabili, așa cum sînt molarii de minte. Obișnuința era ca acești dinți să se arunce, fiindcă nimeni nu le găsise o cît de mică utilitate. Astăzi, odată scos, dintele poate fi eventual tratat exo-bucal, „în mînă" ca să zicem așa, apoi din nou utilizat, fie la același pacient, fie la altul, bineînțeles după metoda doctorului Penteliciuc. În fapt, el scoate dintele cu suportul alveolar cu tot, plus o mică porțiune osoasă. Operația nu este cu nimic mai neplăcută față de o banală extracție. Astfel obținut, grefonul dento-alveolo-osos se implantează forțat în alveola chirurgicală practicată în gura celuilalt pacient, apoi se imobilizează într-o mască dentară, care fixează tot ansamblul dinților. După 2—3 săptămîni gutiera se scoate și se poate înlocui cu puntea dentară, în final executată. Avantajul acestei metode este în primul rînd legat de păstrarea aparatului de susținere al dintelui, ligamentul alveolodentar, care asigură reușita grefonului. La locul transplantului se formează o sudură osoasă, un calus — iar dintele, iată, devine proprietatea noului său posesor! Metoda e totuși simplă și, de reținut, nu necesită un cadru supraspecializat, ci poate fi practicată cu succes în oricare serviciu stomatologic dotat cu o sală de intervenție bucodentară. Problema principală care se ridică în momentul de față este aceea a posibilității de conservare a materialului biologic. Astăzi, cum spuneam, dinții extrași se aruncă. Pe cînd o „bancă" de dinți? !

Dincolo de cele spuse pînă acum, să recunoaștem că succesul medicilor stomatologi români citați aici este remarcabil, metoda de tratament chirurgical a doctorului Dragoș Penteliciuc deschizînd practic noi orizonturi în această specialitate. Există deci posibilitatea grefei de dinți. Ea a fost realizată pentru prima oară în București, pe strada Știrbei Vodă!

DUMITRU GRAUR

IOAN TENGHERU — Noapte de August

DE CE NU ȘI O MICĂ INDUSTRIE A TURISMULUI?

România deține unul dintre primele locuri în lume privind bogăția apelor termale și minerale, a apelor de cură cu efecte terapeutice impresionante, spectaculoase în maladii dintre cele mai contradictorii. Și țara noastră e plină într-adevăr de stațiuni balneare celebre așezate în diferite zone climatice și de altitudine care le fac din ce în ce mai căutate de cetățenii planetei. În fiecare an vin tot mai mulți oameni de peste mări și țări să se trateze de suferințe efemere sau cronice prin sanatoriile noastre moderne, servite de un personal competent și din ce în ce mai bine administrate. Dar țara e plină încă de așezări care numai printr-un joc al hazardului n-au ajuns să fie transcrise în marile ghiduri de sănătate ale lumii, să intre în circuitul traseelor turistice. Unele dintre ele au prins, e adevărat, perioade scurte de înflorire și de animație datorită unor inițiative mai ales particulare, altele au intrat în anonimat înainte de a stîrni interesul concertat al opiniei publice, iar cele mai multe se află abia în faza febrilă a organizărilor și amenajărilor.

Harta țării este însă plină de stațiuni balneare cu caracter județean, unele intrate în circuitul recomandărilor medicale, altele așteptîndu-și rîndul. La o verificare efectuată de noi am constatat cu surprindere că unele stațiuni, deși prezentate cu lux de amănunte în ghiduri, au dispărut sau sînt în curs de dezafectare, din cauza indiferenței, a lipsei de entuziasm și de spirit gospodăros. Relatăm situația exactă a cîtorva asemenea stațiuni pentru a atrage atenția forurilor în drept asupra unor izvoare nesecate de sănătate, din păcate neglijate în ultimul timp. Dar, mai ales, supunem interesului și răspunderii forurilor locale faptul că în perimetrul lor de acțiune gospodărească și cetățenească se află resurse inepuizabile de bogăție în interesul obștii, că e momentul fertil ca stațiunile de acest fel să fie revitalizate prin inițiativa conjugată a cetățenilor, pentru a fi redate circuitului medical și turistic. Iată un teren larg de angajare a spiritului gospodăresc, al micii industrii locale în spiritul documentelor de partid și mai ales în interesul oamenilor muncii.

Ivanda:

Hală de îmbuteliere transformată în grajd

Ivanda. Sat în comuna Giulvăz, județul Timiș. Unele ghiduri ale stațiunilor balneoclimaterice din țara noastră numesc localitatea stațiune cu ape folosite în cura internă. Se află la nici 40 de kilometri de Timișoara. Cel care caută stațiunea iese din municipiu pe Calea Șagului și, înainte de intrarea în Giulvăz, părăsește șoseaua asfaltată, virînd la dreapta, pe un drum pietruit de patru kilometri. De o parte și de alta a drumului, iarba. Începe, fără tranziție, exact de la pietroaiele pe care autoturismul țopăie, în viteza a doua, ca într-o pedeapsă ciudată și nemeritată. Vineri, 15 august. Plouă. Înainte de intrarea în sat, apare o fîntînă, pe dreapta. Un om își potolește setea. Oprim. Cum nu mai e altcineva în jur, înțelege că vrem să vorbim cu el și se apropie. Se numește Iosif Pop. Este păstor la vitele satului.

— Aveți pe aici o apă tămăduitoare?

— Avem. Mai mult aveam. Cum să mă pricep să vă spun? Au fost, demult, trei fîntîni cu apă din asta. Două s-au astupat în 1937. Dar una mai este și astăzi deschisă. O caută unii bolnavi. Vin oameni și de prin satele din jur și mai de departe după apă la noi. Cum să vă știu eu zice? Tata a fost servitor la proprietarul care îmbutelia apă de Ivanda pe vremuri. Se și exporta apă de aici. Pînă prin '40. Eu eram copil. Păzeam porcii. Pe urmă a rămas numai fîntîna, cum o.s-o vedeți. E la sectorul nostru zootehnic, al C.A.P.-ului.

La sediul cooperativei agricole îl găsim doar pe tractoristul Vasile Subici. E mai tînăr. S-a născut în 1940. Ce-a fost înainte a auzit de la alții. Acum știe că președintele cooperativei este plecat cu contabilul șef și cu primarul la județ, la o ședință. Despre fîntîna aceea de care întrebăm — ne ferim să mai vorbim de vreo stațiune — ne poate spune mai multe fratele său care e brigadier la zootehnie.

Isidor Subici, brigadierul, este într-adevăr acolo. Ne arată, în fine, fîntîna cu apa de Ivanda. În incinta sectorului zootehnic, aproape de cabina cîntarului, se înalță, mai bine de un metru de la pămînt, un cilindru de beton acoperit cu un con de tablă. Atît. Ne apropiem, ferindu-ne, cît este cu putință, de noroi. Tubul de beton are o ușiță de metal. O deschidem și apare o scară — în genul scărilor de incendiu — care coboară, pe lîngă ghizduri.

— Cum iau apă de aici oamenii care o caută?

— Cu cîte o frînghie.

— Și vine multă lume?

— Vine. De la Sînmartin, de la Ionel, de la Diniași, de prin alte sate. Chiar bucureșteni. Ba vin și străini, în vizită prin țara noastră. Din R.F.G. Vin cu mașinile și duc apă să se trateze, că le-o indică doctorii.

— În ce duc apa?

— În damigene de 50 de litri. Cu împletătură de nuiele rezistă.

— Unde se îmbutelia apa de Ivanda?

— Aici, în clădirea asta.

Omul ne arată o clădire masivă, de cărămidă, alături. O fostă clădire. Nu mai are tîmplărie. Este o paragină. Coama acoperișului de țiglă s-a frînt în mai multe locuri. În interior se mai văd urmele... vitelor care au fost, o vreme, adăpostite aici. Apoi, hala, transformată în grajd, n-a mai fost bună nici pentru atîta lucru. Acum, animalele au grajduri mai bune. Vechile ziduri au fost lăsate ruinei.

La Institutul de medicină fizică, balneoclimatologică și recuperare medicală din București, tovarășa Sanda Samson, șefa laboratorului pentru chimia apelor minerale și a nămolurilor terapeutice, îmi arată, în volumul al treilea al lucrării „Apele minerale și nămolurile terapeutice din Republica Socialistă România" (Editura medicală, București, 1970), la paginile 342 și 343, prezentarea a două izvoare din Ivanda, primul numit FÎNTÎNA MAGUS, iar al doilea FÎNTÎNA GRAF PETRU. Prima pare să fie fîntîna pe care am văzut-o. Transcriem caracterizarea: „apă feruginoasă, sulfatată, clorurată, sodică, magneziană, hipertonă". Indicații terapeutice: în cura internă, ca apă purgativă; în afecțiunile căilor biliare. Se menționează de asemenea că „prin diluare, s-ar extinde și mai mult indicațiile, în afecțiunile gastrointestinale și chiar hepatobiliare". Pentru al doilea izvor — cu compoziție asemănătoare — se face trimitere la aceleași indicații terapeutice.

Din discuțiile cu alți colaboratori ai institutului am mai reținut: **Vasile Hoancă, medic primar, președintele C.O.M. din institut:** Noi nu mai cunoaștem situația de la Ivanda. Județul își dezvoltă unități în funcție de obiectivele politicii sanitare pe care o desfășoară în teritoriu consiliul popular județean. Sînt necesare investiții. La Ivanda nu există nici canalizare. Eventualele amenajări balneare ar porni de la zero. Noi primim scrisori din toată țara prin care ni se cere să avizăm, din punctul nostru de vedere, asemenea lucrări. Avem foarte multe izvoare de ape curative. N-ar ajunge tot bugetul țării să facem stațiuni peste tot. În Timiș, de pildă, există apă termală chiar în municipiul Timișoara. Nu știu ce interese au cei de acolo. Poate vor să facă investiții mai întîi pentru folosirea acelor ape. N-aș vrea să intrăm în neconcordanță cu forurile județene. Îmbutelierea pretinde, în primul rînd, piață de desfacere. Pentru ape sulfatate — mai avem asemenea izvoare în țară, chiar dacă nu cu exact aceeași compoziție — au fost făcute deja investiții, în alte locuri. E drept, de îmbuteliat nu se îmbutelia niciunde. Pot să vă spun că noi avem gata pregătită întreaga documentație științifică, în ce ne privește, pentru momentul în care s-ar face investiții, oriunde, deci și la Ivanda. Acolo, însă, ar trebui asigurat perimetrul de protecție sanitară, de care izvorul nu beneficiază, dacă e în incinta zootehniei.

— Dr. Constantin Stoicescu, șeful colectivului de cercetători care, printre altele, întocmesc fișele farmacodinamice pentru apele curative de diferite tipuri: Ivanda a fost cam uitată, aș zice. Apele de acolo sînt cunoscute de mult. Au existat, în Ivanda, și amenajări balneare, cu condițiile, e drept, precare, de prin anii '20—'30.

Dună toate cele văzute în satul bănățean și aflate la institutul din București, nu ne propunem să spunem noi forurilor locale din Timiș cum să împartă și cum să folosească banii județului pentru investiții și noi amenajări. Dar lipsa de grijă pentru păstrarea unor amenajări care au existat este prea evidentă. Ca să transformi în grajd o hală de îmbuteliere a unei ape terapeutice pe care oameni bolnavi vin, chiar și din străinătate, s-o care cu damigenele, asta întrece parcă imaginabilul. Din năcate, la Ivanda — acesta este adevărul! — a fost atinsă o asemenea „performanță". Dună ce s-a distrus — așa cum am văzut — și ce a existat, acum, sigur, trebuie pornit de la zero. Dar aceasta pentru că n-am știut să păstrăm ce aveam, pentru că [redacted] **redus la zero** amenajările — multe, putine — ne care ar fi trebuit doar să le modernizăm.

DORIN GHERGHINESCU

Poiana Cîmpina:

Nu dați curs invitațiilor: stațiunea a dispărut

În 1939, sub conducerea a doi particulari, funcționau la Poiana-Cîmpina așa-numitele băi-sărate. În fotografie aveți bazinul nr. 1 al băilor reci. (Existau și calde). În 1980, exact pe aceste locuri, se întîlnesc exclusiv ruine.

Cităm dintr-un prospect al stațiunii balneoclimaterice Poiana Cîmpina: **„Situația localității.** Comuna Poiana Cîmpina unde se află și băile minerale cu același nume este situată pe frumoasa Vale a Prahovei la jumătate distanță între Ploiești și Sinaia, la o altitudine care variază între 440—500 m. Gara Cîmpina se află chiar pe teritoriul comunei Poiana Cîmpina, iar distanța de la gară și pînă la băi este numai de 400 de m. Orașul Cîmpina este la distanța de 1 500 m de gară așa încît această gară mai corect ar fi putut să se numească gara Poiana Cîmpina. **Poziția localității.** Este una dintre cele mai pitorești prin așezarea ei pe un deal cu orizont larg deschis spre vîrfurile Munților Carpați, o localitate acoperită cu livezi, păduri și fînețe care dau un colorit verde încîntător pentru ochi și un aer curat și răcoritor. **Analiza apei.** Apa este clasată printre apele cloruro-sodice concentrate. La analiza făcută de Institutul de chimie al Ministerului Sănătății s-au găsit la un litru de apă următoarele: clorură de sodiu 261,6897 gr.‰, clorură de potasiu 0,0455, sulfat de sodiu 1,2155, sulfat de calciu 3,5396, sulfat de magneziu 0,1770, hidrocarbonat de magneziu 0,4390, hidrocarbonat de fier 0,0508, siliciu 0,0122, bioxid de carbon liber 0,4792, bioxid de carbon combinat 0,1320. Total 267,7805 gr.‰. **Indicațiuni de cură. 1.** Reumatism articular și muscular cronic și subacut. **2.** Dureri reumatice în urma scarlatinei și a altor boli infecțioase. **3.** Afecțiuni diatezice: gută, artritism. **4.** Lumbago, nevralgii sciatice. **5.** Boli de femei: metrite, anexite, ovarite, salpingite, amenoree, dismenoree, sterilitate. **6.** Afecțiuni vasculare: flebite, tromboflebite, varice însoțite de infiltrații perivasulare. **7.** Boli de piele: ptiriazis și unele eczeme... **Transporturi.** Trăsuri și automobile așteaptă la gară la toate trenurile. Trăsurile și automobilele pot merge pînă la parcul băilor...“ Pentru edificarea dv. trebuie adăugat că prospectul citat a fost întocmit prin anii '30. Iată însă și texte ceva mai recente (deși există unele de-a dreptul vechi, primul stabiliment balnear la Poiana Cîmpina fiind datat 1835): „Datorită unui masiv de sare situat la mică adîncime, apele meteorice care pătrund în masiv se mineralizează și reapar la suprafață ca ape minerale. Apele minerale de la Poiana Cîmpina sînt cloruro-sodice concentrate, bicarbonatate, sulfatate, hipertone, atermale, cu o mineralizare totală de 194 gr la litru, la izvorul principal care alimentează băile“. **(Itinerare turistice, Ghid, 1968,** Editura Meridiane); „În ceea ce privește stațiunile de interes local — denumite astfel datorită capacității lor mai reduse de tratament, **dar avînd factori balneari de aceeași valoare** (subl. ns.) — lista este impresionantă... (Aici, printre cele 11 stațiuni, este citată și Poiana Cîmpina).

Fragmentul l-am extras din lucrarea doctorului în științe medicale Elena Berlescu, apărută în Editura Medicală, 1971 și intitulată **Stațiunile balneare de-a lungul timpului și azi.** Iată însă și un alt citat. De astă dată din ziarul **Flamura Prahovei** (din 30 mai 1973) care sub titlul **Unde sînt gospodarii?** inserează: **„Înainte vreme, în comuna Poiana Cîmpina au existat niște băi, unde cei suferinzi de reumatism veneau să se trateze. Astăzi aceste băi sînt complet neglijate... Dacă ar exista mai multă preocupare din partea organelor locale băile ar putea fi transformate și într-un punct de agrement, deoarece instalația bazinului este intactă, numai cabinele au început să se deterioreze. Unde sînt gospodarii?“** Astăzi, adică în august 1980 se poate spune că pe locul fostelor (pînă în 1973) băi domnește dezolarea. Planșee din beton armat răsturnate, ruine, cabinele au dispărut cu totul, bălăriile au crescut cît un stat de om pe locul unde cîndva exista bazinul nr. 2, amprentele nepăsării ridicate la rang de virtute sar în ochi de îndată ce o poștă. Aceasta este «opera» fostei conduceri a comunei. Bineînțeles că localnicii nu s-au împăcat cu situația. Am în față un memoriu semnat de 125 de cetățeni ai comunei Poiana Cîmpina din care cităm: „Ținînd cont că în comună avem dispensar și două spitale, plus cele din orașul Cîmpina, aceste băi ar fi binevenite pentru recuperarea bolnavilor care ar evita astfel deplasările în alte localități balneare“. Memoriul — depus la Consiliul popular al comunei la data de 18 iunie 1980 — se încheie astfel: „Avem credința că tovarășa primar, așa cum o cunoaștem noi, cetățenii, va face lucruri bune și frumoase pentru această comună care este vechi centru muncitoresc. Dorim ca și cu concursul nostru materializat în ore de muncă concretă să reparăm ceea ce au ruinat anii și indiferența unora“. Ce răspuns ați oferit cetățenilor?, l-am întrebat pe tovarășul Nicolae Voicu, vicepreședintele Consiliului popular (primăria se află în concediu). În locul așteptatelor cuvinte dumneaului mi-a propus o deplasare la izvoarele fostelor băi. Am fost, am văzut. Trebuie muncit zdravăn pentru ca să poată intra într-o exploatare intensivă, dar debitul lor este suficient, iar calitatea apei, susțin analizele, este excelentă. O conductă a fost întinsă — „în luna iulie, cu sprijinul conducerii uzinei Poiana Cîmpina și al cetățenilor — pînă la fostul bazin nr. 1. Deocamdată atît, pînă la anul sperăm să putem pune în funcțiune măcar băile reci“, a încheiat viceprimarul. Sperăm și noi. Numai că dacă întîlniți prospecte, pliante, cărți etc., etc. care vă îmbie să vă tratați afecțiunile la numita stațiune vă rugăm frumos să nu dați curs invitațiilor. — Stațiunea Poiana Cîmpina a dispărut. Deocamdată.

MIRCEA BUNEA

Bădești:

O stațiune balneară care intră în anonimat

Iată cîteva impresii vii din stațiunea balneară **Bădești, comuna Bîrla, județul Argeș:** 1. Drumul spre stațiune, venind dinspre Olt, este parcă făcut anume pentru a nu se ajunge la destinație: hîrtoapele se țin lanț, zdruncinînd entuziasmul celui mai optimist turist. 2. Vestea aflată la intrarea în sat că duminica stațiunea este închisă prin „program ferm“, e în măsură a scoate din sărite și pe cel mai calm ins. Ceea ce nu s-a întîmplat cu noi întrucît am fost mai norocoși. Oficiantul sanitar al stațiunii, Gh. Florea, încălcase în acea zi de duminică regula, deschizînd drumul spre băi din pricină de... „unele obligații“. 3. Cam sărăcuță și, mai ales, negospodărită stațiunea noastră. Puținul mobilier de pe holuri și din sala de îmbrăcare-dezbrăcare parcă-i scos de la reformă; parchetul din sălile de împachetări parafină arată jalnic, dovedind că de multă vreme nu s-a mai trecut peste el cu perja de spălat. Și căzile existente

pentru băi reclamă mina bunului gospodar. Același lucru despre complexul de cazare : chiuvete murdare, robinete ce curg continuu, aceeași atmosferă dezolantă în dormitoare. 4. La întrebarea **cum își petrec timpul în zi de duminică cei veniți la băi și cazați la dormitoarele stațiunii** răspundem : stau și... postesc ! Dacă nu au venit cumva cu mîncare de acasă sau dacă nu și-au procurat cu o zi mai înainte cele necesare ! Pentru că, în același riguros program de închidere în zi de duminică, intră și cantina care nu și-a asumat nici măcar obligația pregătirii pachetelor cu hrană rece. 5. De buna gospodărire a stațiunii răspunde, după cîte ni s-a spus, consiliul popular comunal. Concret însă lucrurile stau astfel : **stațiunea e deservită de 3 oameni — unul este al consiliului popular, altul al Direcției sanitare județene și, în sfîrșit, al treilea este încadratul cooperației de consum.** Trei oameni care primesc lefurile din trei părți, așa încît fiecare ascultă de mai-marele său. Iar aceștia, pare-se, lasă unul asupra celuilalt rosturile stațiunii care, în aceste condiții, a devenit un fel de copil cu 3 moașe. 6. Cu toate aceste condiții vitrege băile de aici sînt asaltate. S-a dus vestea prin viu grai despre binefăcătoarele ape de la Bădești, stațiunea avînd deja clienții casei care vin an de an. Ion Lolea din Slatina își pierduse speranța cînd a descoperit Bădeștii. Încercase pe rînd toate stațiunile țării dar piciorul tot înțepenit îi rămăsese. Acum, e bine, sănătos, conduce și mașina, își vede de treburi. Numai că, de cîțiva ani, concediul și-l petrece aici. Vine omul pentru sănătate, se lipsește, de bunăvoie, de confort și distracție. Ca el, Constanța Șucitu din București care tot la aceste băi s-a pus pe picioare. Și Elena Lazăr din Pitești a găsit leac pentru boala băiețelului său de 6 ani, tot aici. S-ar bucura, desigur, dacă ar avea și confort. Dar, dacă nu este...

Reținem și alte declarații despre efectul miraculos al acestor băi asupra mai multor afecțiuni. Și atunci, ne întrebăm, care-i rostul beneficiarului unei stațiuni dacă, în loc să o scoată la lumină, o împinge spre anonimat ? Să nu se găsească o soluție de repunere a ei în toate drepturile ? Dacă consiliul popular comunal și-a luat mîinile de pe stațiunea Bădești — și nimic nu ne îndreptățește să credem altfel — să nu se găsească un alt beneficiar care s-o îngrijească așa cum se cuvine ?

Întrebările noastre își așteaptă un răspuns. Nu de alta, dar firma unei stațiuni balneare trebuie respectată, chiar dacă este vorba de o stațiune locală.

G. ȘTEFĂNESCU ■

Murighiol:

Așteptînd apă minerală

Murighiol figurează încă (și tot !) în circuitul stațiunilor sezoniere, deși rezonanța și faima localității-poartă a mirificei, fascinantei, paradiziacei Delte a Dunării, sînt de mult impuse în turismul intern și internațional. Așa cum demonstrează, nu atît ghidurile, cît realitatea. Incognito, ne alăturăm, pe 12 august a.c., turiștilor rînduiți în pragul unei mini-incăperi numită „Recepție" care solicită căsuțe în camping-ul de pe malul „lacului albastru", al lacului Murighiol, denumirea turcească veche de unde provine și numele comunei din apropiere. Înaintăm timid și fără speranțe, dat fiind forfota de pretutindeni, de pe plajă, dintre căsuțe și din tabăra de corturi, dat fiind imaginea de necuprins a autoturismelor parcate... Recepționerul Ion Cuceravi, fost casier și fost președinte al cooperației de consum din sat căreia aparține stațiunea, și unul dintre cei care, în 1968, i-a pus bazele, ne răspunde prompt, și fără nici un „supliment" financiar, ascuns între coperțile actului de identitate : „vă servesc". „S-au eliberat ceva căsuțe azi. Cu cîte paturi doriți ?". Pînă să ne servească însă, e asaltat de telefoane. O.J.T. Tulcea, O.N.T. Litoral anunță grupuri peste grupuri de turiști de peste hotare cărora să le asigure un bun prinz specific (adică pescăresc) și bărci (fără motor) pentru plimbări de agrement în deltă, pe brațul Sf. Gheorghe, la malul căruia s-a cuibărit satul... Totodată, e asaltat de noi, cei de-aici. Doi băcăuani vor să plece și, ca atare, să li se întocmească formalitățile, doi italieni cer permisiunea să-și instaleze cortul în perimetrul unui boschet, și foarte mulți, foarte mulți cerem cazare, bărci, informații... Omul acesta, iată, se descurcă bine, deși nu are nici o școală de turism. El are un plan pe care știe să-l respecte, o înțelegere exactă a ceea ce înseamnă servicii pentru populație, ere omenie și, neîntinată, proverbiala ospitalitate românească. Cifrele sale demonstrează, indubitabil, ceea ce afirmam la început. Că există la Murighiol un tot mai mare trafic turistic intern și internațional, cărula cooperația de consum îi face tot mai greu față. Din lipsa dotărilor, a bazei materiale ! În medie, posedă zilnic 4 000—5 000 de persoane. „Ca să facem față solicitărilor din vara aceasta, ni se plînge recepționerul, ar trebui să mai avem cel puțin încă 100 căsuțe, pe lîngă cele existente și care totalizează 230 locuri. Restaurantul, deși în actualul sezon s-a extins cu o nouă terasă de 100 locuri, nu poate să servească prompt și turiștii veniți individual, pe cont propriu — de unde tot soiul de nemulțumiri —, deoarece e suprasolicitat zilnic de grupurile organizate venite prin agențiile de turism ale O.N.T., O.J.T., A.C.R. Să nu mai vorbim cît de insuficiente au ajuns cele vreo 80 de bărci pe care le deținem, cu barcagii încadrați sezonier — pescari și cooperatori pensionari, elevi de liceu localnici aflați în vacanță". Cifrele de beneficii sînt clare : se realizează zilnic, la capitolele cazare și bărci de agrement, încasări între 85 000—100 000 lei, iar restaurantul a înregistrat pînă acum peste 200 000 lei depășiri de plan față de aceeași perioadă a anului trecut, iar responsabilul acestuia, Dima Bavaleta, un foarte bun gospodar, are toate datele să afirme că pînă la sfîrșitul sezonului va ajunge la 400 000 lei.

Sînt foarte multe de spus despre eforturile cu care Uniunea județeană a cooperativelor de consum Tulcea și unitatea ei subordonată din Murighiol reușesc să asigure confort și să mențină faima acestei stațiuni județene, înscrisă în toate ghidurile turistice și balneare ale țării. În parte reușesc, în parte nu. Este departe de ceea ce ar putea fi ! Nu se valorifică deloc potențialul natural balneoclimateric pe care îl posedă. Paradoxal, într-un ținut al apelor, bătălia se dă în prezent, mai ales pentru apă. Pentru apa potabilă. Ca să nu vorbim despre cea minerală. E un lux prea mare la Murighiol, acum în plină caniculă. „Foarte greu ni se onorează comenzile", ne dovedește cu acte responsabilul restaurantului. „Deși avem un puț săpat la 15—16 metri, cu o apă foarte bună, și ținem omul care deservește cele două pompe instalat și noaptea, nu asigurăm necesarul. Pentru dușuri, pentru grupurile sanitare, pentru spălătorie — ne-am organizat și o spălătorie proprie, pe loc, pentru lenjeria de pat, e mai rentabil decît să ducem la Tulcea — pentru bucătăria restaurantului, pentru necesitățile oaspeților — ne spune Ion Cuceravi. Alte posibilități de investiții nu avem". În mod cert, Murighiolul turistic reprezintă un progres net față de anii anteriori, cînd nici vorbă de alimentare cu apă și canalizare, dar, tot cu certitudinea afirmării că nu e valorificat, nici pe departe, la nivelul posibilităților. Tot Ion Cuceravi ne demonstrează că Murighiolul nu e doar o stațiune sezonieră. După ce trece exodul iubitorilor de soare, al vacanțelor de vară, vine sezonul celor ce iubesc farmecul toamnelor în deltă, al vînătorilor și pescarilor sportivi care asaltează Murighiolul pînă la zăpezile lui decembrie, și chiar și atunci. (El locuiește în stațiune, pe post de cabanier, ca să aibă grijă de inventarul fix, de baza materială creată, și poate dovedi acest lucru cu cifre și registre.) Tot el, ca și mulți alți localnici probează cu numeroase fapte valoarea terapeutică a nămolului sapropelic al lacului albastru, înscris, cum spuneam, în ghidurile balneare. Fapt care a și determinat să includem Murighiolul în demersul nostru privind ceea ce sînt și ar putea fi stațiunile de interes județean. Apa lacurilor e „clorurată, sodică, magneziană, calcică și cu nămol sapropelic. Climat de crutare. Stațiunea e indicată în afecțiuni reumatismale, posttraumatice, ginecologice, endocrine. Instalații pentru băi cu nămol și helioterapie". Cînd întrebăm de așa ceva, Ion Cuceravi ne privește suspect. Confidențial, ne trimite în sat și să aflăm singuri, dînsul nu face reclamă particularilor, pe cele cîteva femei istețe, balneologi de ocazie, care scot nămol din lac, îl încălzesc cu improvizații proprii, aplicînd împachetări și „tratamente" celor care le solicită. Bolnavilor de reumatism. Cu efecte extraordinare ! Discutăm acest aspect cu vicepreședintele Uniunii județene a cooperativelor de consum — Tulcea, Pompiliu Haraldon, și e cu totul surprins că se vorbește pe undeva — și încă negru pe alb — de existența vreunor instalații de tratament balnear la Murighiol ! „Unde ați găsit dumneavoastră o asemenea informație ? ! Sînt total străin de ea. Știu doar că nămolul lacului s-a studiat de către cîțiva specialiști, ai nu știu cărei instituții, de la București, dar nu le-am aflat și concluziile. Dacă poate sau nu să asigure o rezervă de cură pentru o durată care să justifice investițiile în baze de tratament. Deși poate era cazul, Centrocoop, forul nostru tutelar fiind un titular potențial de investiții în așa ceva. Ar fi minunat să avem o bază turistică mai de anvergură, în acest sens s-ar valorifica de către județul nostru, mai rentabil, întreg potențialul turistic al deltei și al Dobrogei de nord. Ce pot să vă răspund cu certitudine este că Murighiol are viitor. Din punctul nostru de vedere. S-a reactualizat o idee mai veche — și mulți ani abandonată — de a construi acolo o unitate de cazare și alimentație cu 200 locuri. Va fi un hotel solar, unul dintre cele cîteva pe care le vom construi noi, cooperația de consum, în această parte a Dobrogei. Care să-și asigure necesarul de energie prin energia solară. Amplasamentul este aprobat, proiectul întocmit și avizat, s-au realizat și ridicările topo. Va începe construcția în 1981, iar predarea la cheie va fi în 1983". Dar pînă atunci ? Și numai cu o floare se va face oare primăvară ? Ce înseamnă 200 de locuri față de 5 000 de oaspeți zilnic ? Organele județene de turism nu reflectează la această cifră ?

CICI IORDACHE ■

Capitol, Bulevard, Național

(Urmare din pagina 24)

scurt, în 1973, Capitala dispunea doar de 17 hoteluri. Da, 17 hoteluri, mari și late. Știți cîte avem azi ? 40.

Această vertiginoasă dezvoltare s-a realizat ca o consecință firească a indicațiilor tovarășului Nicolae Ceaușescu, care ne-a cerut, ca pe lîngă noile construcții hoteliere să redăm circuitului turistic, toate, dar absolut toate, hotelurile cărora, de-a lungul anilor, li s-a schimbat destinația. Pentru a fi mai bine înțeles voi enumera cîteva hoteluri, azi în folosință ca atare, ieri cu destinații cel puțin bizare : **Hotelul Național** de pe Bd. Republicii, care beneficiază de o superbă clădire construită la începutul secolului ; **Hotelul Capitol** de pe Calea Victoriei, aflat într-un local de 7 nivele, ridicat tot la începutul secolului ; **Hotelul Bulevard** de pe Bd. Gh. Gheorghiu Dej, ce a făcut cîndva faima Capitalei și care se află într-un local ridicat în 1867. Cu aceste exemple am dorit să ilustrez și ideea că toate vechile hoteluri au fost amplasate într-un perimetru central, ceea ce înseamnă enorm.

— Bănuiesc că această sarcină a fost cu atît mai grea, cu cît ea trebuia îndeplinită concomitent cu munca de fiecare zi a I.T.H.R.-ului.

— Ca în orice mare bătălie care trebuie cîștigată, ne-am organizat munca pe cîteva direcții principale : repunerea în stare de funcționare a vechilor clădiri, toată atenția noilor construcții (doar noi eram și beneficiarul deci nu aveam pe cine păcăli și desfășurarea unei activități ritmice în localurile și hotelurile deja existente. Cel mai mare izvor de griji l-a reprezentat acțiunea de repunere în circulație a vechilor hoteluri, care trebuiau : depistate, eliberate, consolidate, reamenajate, modernizate, păstrîndu-li-se, bineînțeles, linia arhitectonică. Ele trebuiau redate circuitului normal cu un plus de lumină, liniște și, de ce nu ?, siguranță. Astăzi, cînd lucrurile sînt terminate, totul poate părea ușor, dar atunci am trăit momente de grea cumpănă. De unde să fi avut experiența necesară ? Dar, pînă la urmă, am izbutit și, după cinci ani, am avut plăcerea și onoarea de a raporta partidului, tovarășului Nicolae Ceaușescu, faptul că sarcina primită a fost îndeplinită. Nici un hotel din cele vechi, care primise altă destinație, nu a fost uitat. Toate funcționează normal.

— Ceea ce spuneți dv. mi se pare extraordinar. Din păcate, noi, bucureștenii, trecem peste asemenea realizări, parcă cu prea multă ușurință. Rar ridicăm capul pentru a admira lucruri minunate ce se petrec sub ochii noștri. Iată de ce vă rugăm să sintetizați, în cîteva cuvinte, ce a însemnat această acțiune ?

— Prima realizare a fost de ordin social. În loc de 4 700 de locuri de cazare, dispunem acum de peste 10 000 de locuri ; numărul de locuri de muncă în turism a crescut foarte mult.

A doua realizare este de ordin edilitar. Cele mai multe hoteluri, așa cum am mai arătat, și-au schimbat de-a lungul anilor funcționalitatea, trecînd de la profilul tipic de hotel, la cel de deservire a unor familii eterogene. Aceste modificări au avut darul să îndepărteze clădirile de destinația lor inițială și să le degradeze chiar valoarea materială intrinsecă. Scoaterea lor din circuitul turistic a lăsat impresia, foarte justificată, că cel mai mare oraș al țării este lipsit de locuri de cazare publică, de hoteluri. Construirea de noi astfel de așezăminte, uriașe, nu era cea mai potrivită soluție, deoarece orașul dispunea de clădiri destinate a fi hoteluri, plasate excelent și cu vaduri ideale (zona Gării de Nord. str. Academiei, Calea Victoriei etc.). Trebuie să mai remarc că aceste vechi clădiri dădeau orașului un anumit farmec, datorită poziției și arhitecturii lor, dar mai ales diversității publicului pasager și eterogen.

A treia realizare privește păstrarea vechii linii arhitectonice a centrului Capitalei. Cînd vezi cum au fost amenajate și redate circuitului național aceste vechi clădiri, încerci un sentiment de mîndrie, deoarece arhitectura românească între cele două războaie mondiale a creat mult și frumos. Dacă în trecut linia arhitectonică era dată de micile clădiri, astăzi marile construcții sînt acelea care au menirea să se integreze conceptului arhitectonic național, să-l dezvolte și să-l ducă mai departe.

— Din hotelurile vechi pe care le-ați repus în circulație, multe sînt de categoria a II-a. Înseamnă oare că turistul care beneficiază de serviciile unui asemenea hotel nu are la dispoziție întregul confort ?

— Hotelurile de categoria a II-a sînt și ele foarte solicitate. Turiștii care vin împreună cu familiile în vizită la București le preferă pentru că sînt centrale și ieftine. Pentru noi, cei din conducere, hotelurile de categoria a II-a sînt la fel de importante ca și celelalte.

— Fără a diminua cu nimic faima noilor hoteluri, doresc să vă amintesc un lucru pe care, poate, îl cunoașteți mai bine : în toată lumea vinurile și hotelurile vechi sînt căutate și preferate celor noi ! Lucrurile s-au terminat cu bine, iar mulțumirea dumneavoastră trebuie să fie cu atît mai mare, cu cît grandoarea acestei acțiuni nu se poate vedea în toată măreția ei, decît în stadiul final.

Cum viața merge înainte, iată.., eu mă întorc și vă întreb : **ce este nou în activitatea dumneavoastră ?**

— Pe Calea Victoriei, pînă la întretăierea cu str. Luterană, se ridică un hotel de 850 de locuri cu un mare restaurant. La proiectarea lui s-a ținut cont de funcționalitate și avem convingerea că această preocupare se va vedea în final.

— Un hotel nu trebuie să fie, în primul rînd, funcțional ?

— În afara unor spații cît mai bine gîndite și a unui mobilier cît mai adecvat, noi mai înțelegem prin funcționalitate rezolvarea unei vechi probleme : personalul de serviciu să nu se întîlnească niciodată cu turistul. Este un vechi deziderat al meseriei, pretutindeni, pe care, în fine, credem că l-am rezolvat.

— Cu „Pescărușul" ce se întîmplă ?

— Îl renovăm. Unitatea aceasta a fost ridicată în 1936 și nu mai corespundea actualelor exigențe.

— Nu protestați dacă vă rog să dați definiția unui hotel modern ?

— Nu. Dar nu voi da o definiție, pentru că așa ceva nu există și voi spune doar că un hotel modern trebuie să fie locul unde omul trebuie să se simtă ca acasă. Să explic : în ciuda vieții trepidante și a aplombului, omul zilelor noastre este un mare timid. Scoate-l din matca sa și te vei convinge. Cînd vine la hotel, merge în necunoscut. A părăsit ambianța familială și se izbește de răceala hotelului. Interiorul îi este străin, mobila necunoscută, camera rece. De aceea punem flori (naturale), din dorința unei intimizări. Rolul cel mai mare revine șefului de unitate, care trebuie să înlocuiască tot ceea ce-i lipsește pasagerului. Nu este deloc ușor. Șeful de unitate trebuie să-i cunoască pe toți călătorii, să le ghicească intențiile, să meargă în întîmpinarea lor, fără să deranjeze. De aceea atunci cînd recrutăm cadre ne interesează, în primul rînd, dacă sînt ori nu, adevărați iubitori de oameni.

— E superb ce-mi spuneți, dar îmi puteți da și un exemplu de responsabil de hotel care să întrunească toate calitățile pe care le-ați pomenit ?

— Mă puneți la încercare ? Notați : Florin Niculescu de la Hotel Flora și...

— Am cerut un singur exemplu. Vă mulțumesc. Turismul internațional a căpătat în ultimii ani la noi o mare amploare și, cum este firesc, toate drumurile duc la București, adică la I.T.H.R. Pentru turistul de peste hotare primul contact cu România are loc prin I.T.H.R. Care este rolul dumneavoastră în această privință și ce trebuie făcut pentru ca turistul să simtă că este la noi și nu aiurea ?

— Ne străduim ca în marile hoteluri personalul care vine în contact cu turistul să cunoască cel puțin două limbi de circulație, pentru a se putea înfiripa imediat un dialog. Nu aveți idee ce bine se simte omul cînd este întrebat ceva, în limba lui, imediat ce a venit la hotel. Vede că i se dă atenție, că este cineva. Orice informație care ne este cerută trebuie însoțită de date legate de geografia sau istoria acelui loc, de țara noastră. Apoi avem grijă cînd întocmim meniurile să promovăm bucătăria românească, dar să satisfacem și gusturile specifice diferiților turiști. Am impresia că la acest capitol lucrurile stau puțin altfel, adică mult mai bine. Eu cred că am depășit acel stadiu, cînd trebuia să facem totul pentru a-l convinge pe turistul de aiurea că produsele noastre sînt excelente. Bucătăria românească este binecunoscută și datorită săptămînilor culinare pe care le organizăm, regulat, în marile orașe europene. Am avut mare succes cu aceste acțiuni și fără falsă modestie putem afirma că mulți turiști au început să ne viziteze tocmai datorită acestor săptămîni culinare.

— Nu este pentru nimeni un secret că, în meseria aceasta, tentațiile sînt mari. Din acest punct de vedere nu vă invidiez. Bănuiesc că atunci cînd viața vă este mai dragă, vă ajung pe birou fel de fel de reclamații. Cum vă organizați munca, cum vă este viața, cum procedați ?

— Lucrez de mulți ani în turism și mi-a fost dat să văd multe. Cer colaboratorilor mei o deosebită grijă în alegerea cadrelor, înainte de a fi școlarizate. Personal prefer copiii celor care lucrează de mulți ani la noi. Este o garanție. Cer teste de cinste și de răbdare. Doar aceștia vor fi, peste cîțiva ani, viitorii responsabili de unități. Merg foarte mult prin unități, caut să am dialoguri cu consumatorii.

— Cum trebuie să arate un hol modern ?

— Curat, aerisit, dotat cu un mobilier adecvat stilului. Holul trebuie să fie primitor, intim, pentru că este și loc de întîlnire. În ciuda forfotei, în hol trebuie să fie liniște, multă liniște...

— Ce trebuie să vadă turistul de la fereastra hotelului ?

— Foarte greu de răspuns, deoarece avem obligația să ocupăm toate etajele. Un recepționer cu discernămînt trimite la etajele superioare pe noii veniți și le recomandă ce trebuie să vadă de la fereastră. Și dacă este îndrăgostit de meserie, a doua zi se interesează dacă turistul a putut să recunoască locurile semnificative. Dacă nu, atunci e indicat să-l însoțească pe turist și să-l arate el.

FLACĂRA LA DISPOZIȚIA DUMNEAVOASTRĂ

În cinstea celui de-al XV-lea Congres de științe istorice, Biblioteca Centrală de Stat a organizat în incinta Institutului de arhitectură din Capitală, o expoziție de cărți, reunind exponate ale editurilor din lumea întreagă, pe care am vizitat-o de curînd. Tematica, de o mare diversitate, atrage luarea aminte prin caracterul preponderent istoric și social. Vădind un adînc respect față de personalitatea politică a tovarășului Nicolae Ceaușescu, un număr important de editori din Japonia, Israel, India, Grecia, România, consacră conducătorului României socialiste, volume omagiale, revelatoare pentru eforturile neîntrerupte de a contribui la crearea României moderne, la crearea unui climat de pace și înțelegere între toate națiunile lumii. Prezentarea exponatelor beneficiază de un aranjament special, realizat cu simplitate și rafinament de arhitectul Teodor Constantinescu. **(Doria N., București).**

■

Primim din partea Consiliului popular al sectorului 6, municipiul București :

„În legătură cu scrisoarea adresată redacției FLACĂRA de către **Viorica Nițu**, vă comunicăm : din verificările noastre s-a constatat că sesizarea este întemeiată și s-a făcut demersul necesar pe lîngă organele de miliție în vederea stabilirii domiciliului soțului său legitim în spațiul pe care îl deține aceasta".

■

Îndreptîndu-mă spre unele dintre nebănuitele frumuseți ale Munților Apuseni — Peștera „Ghețarul Scărișoara", unicul monument al naturii de acest gen din țara noastră, vizitat anual de mii și mii de turiști din patrie și străinătate — am fost dezamăgit de felul cum se ajunge aici. Din centrul comunei Girda de Sus am fost nevoit să parcurg o distanță de 9 km pe jos, pe un drum accidentat, timp de 2 ore — drum ce putea fi parcurs cu autobuzul sau mașina proprie în cel mult 45 minute ; aceasta datorită faptului că drumul turistic de la Girda la ghețar, prin cheile Ordîncușei, este inaccesibil oricărui vehicul, urmare a unei viituri de apă ce a distrus drumul pe o porțiune de 2 km. Ajungînd la cabana Scărișoara am fost și mai întristat, cabana fiind lipsită de alimente — tot din pricina drumului — nu am găsit nici măcar pîine, fiind nevoiți să apelăm la ajutorul localnicilor, printre noi fiind și un grup de turiști cehoslovaci, față de care, ca gazde, evident, nu ne-am simțit prea bine. Localnicii ne-au declarat că sînt oricînd gata să dea o mînă de ajutor la repararea drumului, dar cui ?! **(Radu Andronache, Tg. Neamț)**

■

La etajul Halelor Obor din Capitală, funcționează, printre altele, un centru de reparat sifoane. Abia a treia oară cînd m-am dus l-am găsit deschis — centrul nu are afișat program de funcționare, iar un vînzător de la un chioșc vecin mi-a spus că „acolo deschide și închide cînd vrea omul". În sfîrșit, îmi vine rîndul și îi spun „omului" că am 2 sifoane, la unul despriașă fiind țeava, iar la celălalt uzată garnitura. Mi-a răspuns că nu se poate repara — deși avea țeavă în local, iar garnitura nu era o problemă — iar cînd l-am întrebat dacă mai există un alt centru, mi-a răspuns iritat că „asta nu mă mai interesează pe mine !" Circulă o vorbă, anume că omul sfințește locul, în cazul relatat însă cred „sfințirea" este reciprocă, în nici un caz în folosul nostru, al clienților. **(A. Traian, București)**

■

Platforma petrochimică Midia Năvodari :

„Referitor la scrisoarea adresată redacției de către **Ilie Turcanu** din Iași, prin care solicita eliberarea Carnetului de muncă și garanția pentru gestiunea avută la noi, vă informăm că pe data de 27.05.1980, cu adresa 8 204 i s-a expediat Carnetul de muncă seria MR nr. 91 873. Referitor la acordarea garanțiilor, vă precizăm că acelora care părăsesc șantierul și li se desface contractul de muncă disciplinar, nu li se acordă restituirea garanțiilor conform metodologiei de acord global".

■

Sîntem locatari ai imobilelor din strada Franklin nr. 16 și Golescu nr. 6, care țin de I.C.R.A.L. Herăstrău. În decembrie anul trecut vă făceam cunoscută printr-o scrisoare starea de mizerie în care se află aceste imobile, în urma căreia dv. ați întreprins cercetări, iar imediat după anchetă s-au luat unele măsuri, dv. fiind, credem, înștiințați de acest lucru. Ei bine, după ce a trecut efectul sesizării noastre, totul a intrat în normal, adică în anormal, imobilul arătînd în clipa de față exact ca și la început, adică nu mai lucrează nimeni, cîțiva zidari vin și pleacă zicînd că cîștigă mai bine în altă parte, etc. Au circulat diverse zvonuri, că imobilul va fi luat de către Biroul de Turism al Tineretului, acesta a confirmat că are repartiție într-adevăr, pe de altă parte I.C.R.A.L. Herăstrău susține că imobilul este în consolidare. Pînă una alta, am devenit depozit de gunoaie, mulți cred că sîntem două clădiri părăsite, și asta în centrul orașului. **(Scrisoarea este semnată de 7 locatari)**

■

Consiliul popular al județului Brașov :

„Referindu-ne la scrisoarea adresată revistei FLACĂRA de **un grup de locatari** ai municipiului Brașov, din strada Mihai Eminescu nr. 36, prin care se sesizează modul în care s-a executat în anii 1977—1979 repararea imobilului de la adresa de mai sus, solicitînd totodată sprijin pentru remedierea defecțiunilor existente, vă facem cunoscut că în urma analizării situației cu conducerea G.I.G.C.L. Brașov, s-au luat măsuri ca în cursul trimestrului III a.c. I.C.R.A.L. Brașov să execute toate lucrările necesare".

■

Avem o nepoțică de 4 ani și trei luni care în toamnă va merge la grădiniță. Ca orice bunică, am început să mă interesez din vreme de diferite obiecte ce îi vor fi necesare, și m-am izbit din capul locului de o problemă aparent minoră : lipsa de pe piață a gentuțelor **din tablă**, acele cutii viu colorate și prevăzute cu găurele de aerisire în care copiii își duceau „ujina" și mărul sau sandvișul de acasă — pe lîngă laptele și alte cele puse la dispoziție la grădiniță. Cu chiu cu vai și la a doua mînă am reușit să procur una. Deși prost colorată, am constatat că e produsă : „I.U.P.S. 9 MAI, Lugoj, NII 8 259—79, Preț 7 lei, Tr. II 80". Oare numai aici, la Lugoj, să se producă astfel de obiecte atît de necesare celor mici din întreaga țară ? **(Victoria Muntcanu,** Timișoara)

■

C.P.M.B.-D.G.D.A.L. — Întreprinderea pentru construirea și vînzarea locuințelor :

„La scrisoarea **Mariei Muscă**, din București, prin care beneficiara apartamentului 53 din blocul PM. 77 Titan sesizează unele deficiențe și lucrări neterminate în apartament, vă informăm următoarele : blocul PM. 77 Titan este în curs de predare către beneficiari. Remedierile solicitate de către M. M. au fost executate de constructor, după cum rezultă din minuta încheiată la fața locului în ziua de 28 iulie 1980".

■

Nimic nu este mai urît în plină civilizație, decît să treci pe lîngă lăzile de gunoi special amenajate în marile cartiere, puse însă în cele mai multe cazuri cît mai la vedere, și de la care se degajă un miros insuportabil. Un astfel de exemplu negativ, în ceea ce privește amplasarea, este și cel din municipiul Buzău, cartierul Cring, unde lăzile au fost instalate chiar pe terenul de joacă al copiilor, iar asta în apropierea Inspecției de stat. **(Corneliu Băloiu.** Ploiești).

Inspectoratul General al Miliției :

„Referitor la scrisoarea trimisă redacției de către **Petra Stoica** din București : din scrisoare rezultă că soțul ei refuză să plătească pensia de întreținere celor doi minori rezultați din căsătorie, la care a fost obligat pe cale judecătorească. În urma verificărilor efectuate s-a stabilit că aspectele reclamate se confirmă. Pe baza unei plîngeri depuse de P. S. la Procuratura locală a sectorului 3, Circumscripția 13 miliție a efectuat cercetări, cauza făcînd obiectul dosarului penal nr. 1 000 809/1979, care la data de 10 mai 1980 a fost trimis organului de procuratură menționat mai sus cu propunerea de trimitere în judecată a numitului Sebastian Stoica pentru comiterea infracțiunii de abandon de familie".

■

Sîntem un **grup de tineri** din comuna Tufești, județul Brăila. Pînă anul trecut, în această comună care numără peste 7 000 locuitori și se întinde de-a lungul șoselei pe o distanță de aproximativ cinci kilometri, au existat 2 terenuri de sport pe care ne stringeam în timpul liber pentru a ne recrea. În această primăvară unul din terenuri a fost arat — s-a arat tocmai acela situat în centrul comunei ! — teren situat între Tufești și Tibănești, împrejmuit și închis circulației. A fost lăsat în schimb cel din marginea comunei, neîmprejmuit și pe care circulă în voie căruțele și tractoarele C.A.P. A existat și un teren de handbal, s-a săpat acolo o groapă acum cîteva luni și de acolo iau oamenii pămînt galben pentru cărămizi. Poate că prin publicarea acestor rînduri cei în drept vor înțelege că și noi, tinerii, avem nevoie, dincolo de muncă, să ne consumăm energia și în acest sănătos și plăcut mod de a-ți petrece timpul liber : sportul. **(Scrisoarea este semnată de 14 tineri).**

■

Din partea I.C.V.L. — București :

„La scrisoarea Asociației de locatari a blocului G. 1 din Bulevardul Păcii nr. 182, sectorul 6, vă facem cunoscute următoarele : în urma verificărilor făcute la fața locului s-a încheiat un proces verbal prin care s-a stabilit ca asociația de locatari să depună la I.C.V.L. lista cu toate defecțiunile apărute în perioada de garanție, pînă la data de 31 august a.c., urmînd ca după aceea constructorul să înceapă remedierea lor".

■

În această lună am mers prin sindicat în stațiunea Amara, fiind tare bolnavă, neputînd umbla decît însoțită. Aici, la Amara, am găsit multă înțelegere, multă omenie și m-am bucurat de un tratament extrem de eficace recomandat de medicul curant balneolog Valentin Comănescu. Acum sînt în mijlocul familiei din nou, am reînceput serviciul și mă simt foarte bine. Nu am cuvinte de mulțumire pentru minunatul colectiv medical care m-a tratat la Amara, pentru întreg personalul acestei stațiuni, care lucrează cu mult simț de răspundere și competență exemplară față de pacienți. **(Maria Farcaș,** str. Smirodava, bloc 6/15, scara A, Roman, jud. Neamț)

■

Primim de la Întreprinderea comercială de stat — Magazinul universal „BUCUREȘTI" :

„Interesul pentru omul de astăzi, pentru îmbunătățirea și asigurarea unei vieți cît mai civilizate a acestuia, a făcut ca, prin grija partidului nostru, să se înlesnească acestuia cumpărarea cu plata în rate a mărfurilor existente. Dar mai sînt elemente înrăite care prin mijloace caută să se sustragă de la plată, preferînd să ducă un trai parazitar : **Iosif Czuczura**, de pildă, în vîrstă de 39 ani, șofer de meserie, a fugit dintr-o unitate militară unde lucra, declarînd un domiciliu fals, strada Cernica nr. 2 Pantelimon, unde nu mai locuiește de 19 ani ; lucrurile cumpărate în rate au fost vîndute. Paguba adusă : 6 000 lei. Vă oferim și alte asemenea exemple : **Petre Marcu**, 41 ani, fost în strada Podișului 41, sectorul 6, nu mai stă aici de 15 ani ; **Eugenia Dincă**, 24 ani, fostă în strada Frecăței 3, sectorul 6, nu mai stă aici de 9 ani ; **Anghel Lincă**, strada Plumbuita 99, 39 ani, nu mai stă aici de 9 ani, etc. Considerăm că este de datoria tuturor cetățenilor cinstiți să la atitudine împotriva unor astfel de specimene care furînd din buzunarul statului, fură la urma urmei din propriul nostru buzunar".

■

Mă numesc **Maria Mateescu**, locuiesc în Rîmnicu-Vîlcea, strada Dr. Hacman 4, blocul A 1 scara B, etajul 5, apartamentul 28, zona Traian. Pe data de 26 ianuarie a.c. s-a prezentat la locuința mea o delegată a Atelierului de creație „Pictura" — București pentru a comanda tablouri. Am comandat un tablou pentru care am achitat un avans de 300 lei și la fel ca mine au mai făcut și alți vecini. Termenul de livrare a tabloului era luna martie, cînd urma să achit restul, în luna aprilie urmînd a face tabloul cadou unor tineri căsătoriți. De atunci însă nici o veste, deși am solicitat atelierul în nenumărate rînduri la telefon. Pe nota de comandă este înscris : „**Atelier de creație „PICTURA", București 43 cod. 70 750, căsuța poștală 8, telefon : 84 22 21**".

■

Consiliul popular al sectorului 2 București :

„Ca răspuns la scrisoarea adresată revistei de numitul **Nicolae Stoica**, prin care sesizează că unii lucrători de la serele „Carpați" depozitează resturi vegetale și că tractoarele distrug drumul de circulație din comuna Voluntari, vă informăm următoarele : în primăvara acestui an cînd serele au fost pregătite pentru a doua cultură, un tractorist nu a dus gunoiul rezultat la groapă ci pe unul din malurile riului Valea Saulei. Ulterior gunoiul a fost ridicat iar rutieristul atenționat să nu-l mai depoziteze în zona lacului. Menționăm că în prezent cele sesizate de N. S. s-au remediat".

■

Direcția județeană P.T.Tc. Brașov :

„Urmare scrisorii adresate revistei FLACĂRA de către **Ana Borza** din Brașov, Calea București 96, bloc 206, scara C, apartamentul 8, referitor la instalarea unui post telefonic la domiciliu, vă facem cunoscut : cererea ei a fost aprobată în data de 23.VII.1980 și în data de 28.VII.1980 a achitat taxa de instalare, primind nr. 29 128, rămas liber ca urmare a unui abonat din zonă".

■

Mă numesc **Angela Alecu Stoica**, din București, șoseaua Cațelu nr. 6, bloc PM 52, scara D, apartamentul 204, proprietate personală. Din luna decembrie 1979 cînd s-a dat în folosință acest bloc am tot sperat să beneficiem de liftul care să ne urce la cele 10 etaje ale blocului, dar așteptarea a fost zadarnică : acest lift se odihnește între etajele 5 și 6, avînd și lumina aprinsă, probabil să nu se sperie noaptea. Cine va plăti consumul de energie electrică risipit astfel fără nici un rost ? Cine va plăti suferințele bătrînilor, oamenilor bolnavi, femeilor cu copii mici, obligați să urce, pe jos, zilnic, atîtea etaje ? În numele tuturor locatarilor, vă rugăm să interveniți în problema urgentării dării în folosință a acestui lift.

■

Baza județeană de aprovizionare tehnico-materială Ilfov. Urmare a scrisorii adresate revistei dv. de către tov. Silviu Tănase, conducător auto în cadrul bazei noastre, vă facem cunoscut că cele sesizate sînt juste și au fost verificate de comisia noastră socială. Pentru anul 1980, pe tabelul de priorități petentul figurează la poziția I, așa cum a fost aprobat în ședința COM. Întrucît la sectoarele municipiului București pentru anul 1980 nu s-a mai primit necesarul de locuințe din fondul de stat, am fost îndrumați și am depus necesarul de locuințe la Consiliul popular al județului. Pînă la această dată însă, cu toate intervențiile noastre, consiliul popular județean ne-a comunicat că nu a primit în acest an nici un apartament cu trei camere. Am primit în schimb asigurări că primul apartament cu trei camere va fi repartizat bazei noastre, întrucît și la consiliul popular județean omul figurează, ca prioritate, pe primul loc.

■

Întreprinderea pentru construirea și vînzarea locuințelor București. Referitor la scrisoarea înregistrată la dv. cu nr. 8537/1980, vă facem cunoscut că Nicolae Vlădescu — cetățeanul care a contractat apartamentul 75 din blocul 31 Rahova — a ocupat în mod abuziv apartamentul 73 contractat de tov. Uță Dumitru. Cu toate intervențiile făcute de noi și de conducerea Întreprinderii „Victoria", unde lucrează Nicolae Vlădescu, acesta nu a voit să se mute în apartamentul 75 pe care l-a contractat. În această situație, întreprinderea noastră a înaintat actele necesare la Judecătoria sectorului 5 al Capitalei pentru a delibera și a-l repune pe tovarășul Dumitru Uță în drepturile sale.

■

Întreprinderea de transporturi București, serviciu circulație și mișcare. Privitor la propunerile făcute de cetățeanul Adrian Ionescu din București vă comunicăm că montarea compostoarelor se face pe barele interioare ale vehiculelor de transport în comun, atît în zona ușilor cît și pe partea opusă a acestora. Considerăm că modul actual de amplasare a compostoarelor cît și măsura luată de mărire a numărului acestora în vehiculele de transport în comun pot asigura călătorilor o circulație interioară optimă. La aceasta se adaugă și inscripționarea din zona ușilor, care indică pe unde se face urcarea și, respectiv, coborîrea. Faptul că în unele cazuri conducătorii de vehicule nu deschid toate ușile constituie acte de indisciplină și căutăm să le înlăturăm prin munca de educație și intensificarea controlului. În ce privește acordarea de abonamente cu prețuri reduse pentru elevi și studenți, vă informăm că aceste categorii de călători beneficiază de asemenea abonamente, cu cost redus cu 50 la sută, pe una sau mai multe linii de transport și nu se justifică eliberarea de abonamente generale pe toate liniile de transport, cu preț redus.

Pagină realizată de HORIA PĂTRAȘCU ■

Poșta redacției

ADMINISTRATIV

Gheorghe Mareș — com. Adunații Copăceni (Ilfov) : Aveți domiciliul stabil într-o localitate care este situată la o distanță de pînă la 30 km de București, de unde se poate face naveta. ● **Constanța Ionescu** — București : Locuința din fond locativ de stat se atribuie în folosința titularului contractului de închiriere și membrilor familiei sale, care vor fi prevăzuți nominal în contractul de închiriere. Din familie fac parte, în înțelesul art. 15 din Legea nr. 5/1973, soții și copiii, precum și părinții soților întreținuți de aceștia, calculul chiriei pentru locuința ocupată de o familie în care sînt mai mulți retribuiți sau pensionari se face pe baza retribuției tarifare lunare sau pensiei celei mai mari ● **Maria Coca** — com. Maglavit (Dolj) : Începînd cu anul 1980, conform Decretului nr. 169 din mai 1980, specialiștii retribuiți de stat care lucrează în C.A.P. se retribuie în acord global avînd rețineri de plan lunare de 20% (inginerul șef și contabilul șef) și de 10% (șeful de fermă) din retribuția tarifară lunară de încadrare ● **Comitetul asociației de locatari „Pajura"** — str. Pecetei nr. 4 — București : Sumele reprezentînd cota de contribuție la constituirea fondului de rulment se restituie membrilor asociației în cazul în care nu mai au această calitate după reținerea cotelor de contribuție datorate la zi ● **Neacșa Costache** — com. Dobroești (Ilfov) : Aveți dreptul să primiți numai o singură pensie, fie pensia pentru activitate proprie prestată ca membră cooperatoare, fie pensia de urmaș de pe urma soțului dv.

MARGA NEDELEA ■

● „FLACĂRA" nu ia în considerare scrisorile anonime și nu primește acte originale. Scrieți-ne cît mai concis. Și nu uitați să vă iscăliți. Precizați eventual telefonul unde vă putem găsi.

SUB ARCUL DE TRIUMF AL MARELUI AUGUST

Republica noastră socialistă de la un August la altul

Intreprinderea navală de elice, piese turnate din materiale neferoase și oțel a intrat în funcțiune în octombrie 1979, cu două luni mai devreme. Acum își făurește cu tenacitate o reputație

Intre 23 August 1979 și 23 August 1980 s-au mutat în casă nouă un număr record de 183 000 de familii. In imagine, cel mai proaspăt cartier al Iașului : cartierul Alexandru cel Bun

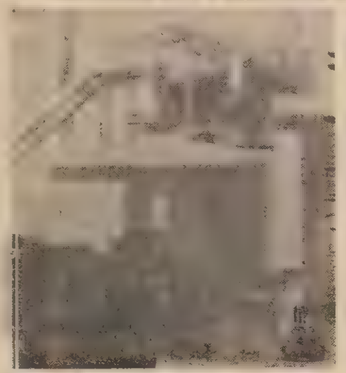

Oțelarii, în zilele fierbinți ale acestui august, se înscriu în istoria oțelului românesc cu noi obiective : laminorul de tablă groasă și noua oțelărie cu o capacitate de 3 milioane tone

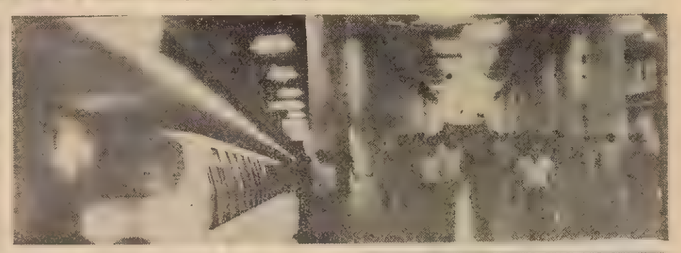

La 20 decembrie 1979 s-a inaugurat primul tronson al metroului din Capitală (sus)

Pentru Zalău, anul 1980 a însemnat și intrarea în probe tehnologice a laminorului de sîrmă de cupru, ca secție a Întreprinderii de conductori electrici emailați (stînga)

Minerii din Valea Jiului dispun acum, pentru tăierea mecanizată a cărbunelui, de combina frontală de abataj KS 3M — modificat. Începînd cu sfîrșitul anului 1979, acest utilaj agregat este fabricat în țară, ceea ce înseamnă importante economii valutare. În mare, coeficientul de mecanizare atinge procentul de 90 la sută (los)

La Botoșani (în imagine), Adjud și Fălticeni au intrat în producție filaturi și țesătorii integrate, tip în, iar la Tulcea a intrat în funcțiune fabrica de confecții, astfel că, în această perioadă, de la un August la altul, în România s-au asigurat peste 25 000 noi locuri de muncă pentru femei

CARP-4, combina autopropulsată pentru recoltat porumb, o variantă a combinei C-12, destinată, în exclusivitate, recoltării porumbului știuleți. Execută, concomitent, următoarele operații : detașarea știuleților, depănușarea lor, încărcarea lor în remorcă și recuperarea boabelor în buncăr. Datorită ei, în această toamnă, productivitatea recoltării va fi cu 20 la sută mai mare decît în anul trecut

Magazinul universal Maramureșul, inaugurat la începutul lunii mai 1980, întregește zona comercială a orașului Baia-Mare și completează ambianța urbană a acestui cartier

Calitate superioară și productivitate, iată atributele laminorului de țeavă inoxidabilă, intrat în funcțiune în primăvara aceasta, la Întreprinderea de țevi REPUBLICA

An și bilanț — iată două noțiuni care la noi se suprapun. An și etapă istorică — iată o realitate care încorporează în substanța ei efortul pasionat al 22 de milioane de oameni care, ajunși în balconul de lumină al lui August, în tribuna mărit demonstrații a victoriilor noastre, pot contempla, cu satisfacția pe care numai creația o poate da, urcușul rodnic pînă aici.

De la un August la altul devenim mai bogați. De la un August la altul, de la o treaptă a devenirii noastre la alta, întorcînd capul în urmă găsim drumul parcurs măsurat de pietrele kilometrice ale noului, pietre țesute strîns, alcătuind un zid puternic, masiv, încordat și sărbătoresc, ce ne desparte tot mai mult — tot mai definitiv — de vechea țară, de vechea istorie a înapoierii, situîndu-ne an de an pe o nouă culme, într-un cu totul alt punct — și mai înalt — al existenței noastre sau al istoriei.

Acest nou August aniversar, al 36-lea de la revoluția noastră, al 15-lea de la Congresul al IX-lea al partidului, înseamnă, cu adevărat, din acest punct de vedere, un moment de sinteză istorică. El înseamnă — spun documentele vieții noastre, spune de fapt viața însăși — un an de vîrf dintr-o etapă de vîrf. El înseamnă culmea cea mai înaltă de muncă din panorama construcției României socialiste, avînd ca focar de idee și faptă Congresul al XII-lea al Partidului Comunist Român. El înseamnă anul de pisc al unui cincinal în care s-au investit, pentru progresul și forța țării, cît în trei cincinale anterioare, în care numărul noilor capacități de producție trece de 7 000, în care numărul apartamentelor noi trece de 900 000. Alinînd astfel de cifre sau, și mai bine, traducîndu-le în piatră, lăsînd piatra să se constituie singură — conform planurilor partidului — în cadrul arhitectonic al zilei de astăzi, aliniem, de fapt, niște imagini ale noului de o unică anvergură, vorbind despre modul nostru, al românilor, de a concepe dezvoltarea, despre resursele creatoare — ținînd de darurile acestui pămînt, de darul de vrednicie și de conștiință al oamenilor — cu care ne angajăm în dialogul cu lumea și timpul.

Cîteva din aceste imagini — aflate cu un an în urmă doar în proiect sau în vești de schele, astăzi prezente la marea demonstrație a victoriilor noastre ca monumente înfăptuite, ca edificii de nouă civilizație îmbogățind harta țării și a devenirii noastre, ca temelii ale bunăstării, independenței și libertății noastre — le prezentăm în aceste pagini. Nu vom transcrie, fiindcă spațiul nu ne îngăduie, date tehnico-economice care să le măsoare însemnătatea, performanțele sau proporțiile, ne vom gîndi doar, contemplîndu-le, la peisajul uman din care [illegible], la cei care le-au gîndit și le-au făurit, adesea [illegible] eforturi exceptionale, ne vom gîndi [illegible] înseamnă ele, că nu vom avea de [illegible] dăm oamenilor noastre truditoare, m[illegible] lor, țăranilor, cărturarilor, cîtă inimă au pus, pun și [illegible] asemenea isprăvi. Dar toți tinem un [illegible] mînă și toți știm să facem socoteli. Le face toată țara. Fiindcă cine muncește, cine face eforturi și sacrificii, trebuie să știe pe ce se bizuie, ce vor însemna munca lui, efortul lui, sacrificiile lui. Cînd vom alinia, la marea demonstrație a lui August, bilanțul sarcinilor Congresului al XII-lea cu bilanțul înfăptuirilor, vom vedea că, oricît de greu au atîrnat pe umerii țării sarcinile înaintașilor, darul de cuceriri și victorii al oamenilor noștri atîrnă cu mult mai greu.

De la un August la altul, de la o treaptă a devenirii noastre la alta — imagini noi ale Rom[illegible] ei socialiste, pietre noi ale edificiului impun[illegible] nostre, monumente purtînd pe frunțile l[illegible] ei o aură, zîmbetul viitorului, de fapt zîmbetul [illegible] ei, chipul atît de priduitor al constructorilor ei.

P. ILIE

Călărași, la ora actuală, înseamnă simplu : PÎINE și OȚEL. La 18 noiembrie 1979, prima șarjă a cuptorului de 100 tone a marcat semnătura de oțel pe aurul Bărăganului

La 9 aprilie, sistemul energetic național și-a anexat stația de transformare de 220 kW a uzinei hidroelectrice de pe riul Sebeș

FLACĂRA LA DISPOZIȚIA DUMNEAVOASTRĂ

În cinstea celui de-al XV-lea Congres de științe istorice, Biblioteca Centrală de Stat a organizat în incinta Institutului de arhitectură din Capitală, o expoziție de cărți, reunind exponate ale editurilor din lumea întreagă, pe care am vizitat-o de curînd. Tematica, de o mare diversitate, atrage luarea aminte prin caracterul preponderent istoric și social. Vădind un adînc respect față de personalitatea politică a tovarășului Nicolae Ceaușescu, un număr important de editori din Japonia, Israel, India, Grecia, România, consacră conducătorului României socialiste, volume omagiale, revelatoare pentru eforturile neîntrerupte de a contribui la crearea României moderne, la crearea unui climat de pace și înțelegere între toate națiunile lumii. Prezentarea exponatelor beneficiază de un aranjament special, realizat cu simplitate și rafinament de arhitectul Teodor Constantinescu. **(Dorin N., București).**

■

Primim din partea Consiliului popular al sectorului 6, municipiul București :

„În legătură cu scrisoarea adresată redacției FLACĂRA de către **Viorica Niță,** vă comunicăm : din verificările noastre s-a constatat că sesizarea este întemeiată și s-a făcut demersul necesar pe lîngă organele de miliție în vederea stabilirii domiciliului soțului său legitim în spațiul pe care îl deține aceasta".

■

Îndreptîndu-mă spre unele dintre nebănuitele frumusețî ale Munților Apuseni — Peștera „Ghețarul Scărișoara", unicul monument al naturii de acest gen din țara noastră, vizitat anual de mii și mii de turiști din patrie și străinătate — am fost dezamăgit de felul cum se ajunge aici. Din centrul comunei Girda de Sus am fost nevoit să parcurg o distanță de 8 km pe jos, pe un drum accidentat, timp de 2 ore — drum ce putea fi parcurs cu autobuzul sau mașina proprie în cel mult 45 minute ; aceasta datorită faptului că drumul turistic de la Girda la ghețar, prin cheile Ordîncușei, este inaccesibil oricărui vehicul, urmare a unei viituri de apă ce a distrus drumul pe o porțiune de 2 km. Ajungînd la cabana Scărișoara am fost și mai întristat, cabana fiind lipsită de alimente — tot din pricina drumului — nu am găsit nici măcar pîine, fiind nevoiți să apelăm la ajutorul localnicilor, printre noi fiind și un grup de turiști cehoslovaci, față de care, ca gazde, evident, nu ne-am simțit prea bine. Localnicii ne-au declarat că sînt oricînd gata să dea o mînă de ajutor la repararea drumului, dar cui ?! **(Radu Andronache,** Tg. Neamț)

■

La etajul Halelor Obor din Capitală, funcționează, printre altele, un centru de reparat sifoane. Abia a treia oară cînd m-am dus l-am găsit deschis — centrul nu are afișat program de funcționare, iar un vînzător de la un chioșc vecin mi-a spus că „acolo deschide și închide cînd vrea omul". În sfîrșit, îmi vine rîndul și îi spun „omului" că am 2 sifoane, la unul desorîndu-se fiind teava, iar la celălalt uzată garnitura. Mi-a răspuns că nu se poate repara — deși avea țeavă în local, iar garnitura nu era o problemă — iar cînd l-am întrebat dacă mai există un alt centru, mi-a răspuns iritat că „asta nu mă mai interesează pe mine !" Circulă o vorbă, anume că omul sfințește locul, în cazul relatat însă cred „sfințirea" este reciprocă, în nici un caz în folosul nostru, al clienților. **(A. Traian,** București)

■

Platforma petrochimică Midia Năvodari :

„Referitor la scrisoarea adresată redacției de către **Ilie Turcanu** din Iași, prin care solicita eliberarea Carnetului de muncă și garanția pentru gestiunea avută la noi, vă informăm că pe data de 27.05.1980, cu adresa 8 204 i s-a expediat Carnetul de muncă seria MR nr. 91 673. Referitor la acordarea garanțiilor, vă precizăm că acelora care părăsesc șantierul și li se desface contractul de muncă disciplinar, nu li se acordă restituirea garanțiilor conform metodologiei de acord global".

■

Sîntem locatari ai imobilelor din strada Franklin nr. 16 și Golescu nr. 6, care țin de I.C.R.A.L. Herăstrău. În decembrie anul trecut vă făceam cunoscută printr-o scrisoare starea de mizerie în care se află aceste imobile, în urma căreia dv. ați întreprins cercetări, iar imediat după anchetă s-au luat unele măsuri, dv. fiind, credem, înștiințați de acest lucru. Ei bine, după ce a trecut efectul sesizării noastre, totul a intrat în normal, adică în anormal, imobilul arătînd în clipa de față exact ca și la început, adică nu mai lucrează nimeni, cîțiva zidari vin și pleacă zicînd că cîștigă mai bine în altă parte, etc. Au circulat diverse zvonuri, că imobilul va fi luat de către Biroul de Turism al Tineretului, acesta a confirmat că are repartiție într-adevăr, pe de altă parte I.C.R.A.L. Herăstrău susține că imobilul este în consolidare. Pînă una alta, am devenit depozit de gunoaie, mulți cred că sîntem două clădiri părăsite, și asta în centrul orașului. **(Scrisoarea este semnată de 7 locatari)**

■

Consiliul popular al județului Brașov :

„Referindu-ne la scrisoarea adresată revistei FLACĂRA de un **grup de locatari** ai municipiului Brașov, din strada Mihai Eminescu nr. 36, prin care se sesizează modul în care s-a executat în anii 1977—1979 repartiția imobilului de la adresa de mai sus, solicitînd totodată sprijin pentru remedierea deficiențelor existente, vă facem cunoscut că în urma analizării situației cu conducerea G.I.G.C.L. Brașov, s-au luat măsuri ca în cursul trimestrului III a.c. I.C.R.A.L. Brașov să execute toate lucrările necesare".

■

Avem o nepoțică de 4 ani și trei luni care în toamnă va merge la grădiniță. Ca orice bunică, am început să mă interesez din vreme de diferite obiecte ce îi vor fi necesare, și m-am izbit din capul locului de o problemă aparent minoră : lipsa de pe piață a genților **din tablă,** acele cutii viu colorate și prevăzute cu găurele de aerisire în care copiii își duceau „ujina" și mărul sau sandvișul de acasă — pe lîngă laptele și alte cele puse la dispoziție la grădiniță. Cu chiu cu vai și la a doua mînă am reușit să procur una. Deși prost colorată, am constatat că e produsă : „I.U.P.S. 9 MAI, Lugoj, NII 8 259—79, Preț 7 lei, Tr. II 80". Oare numai aici, la Lugoj, să se producă astfel de obiecte atît de necesare celor mici din întreaga țară ? **(Victoria Munteanu,** Timișoara)

■

C.P.M.B.-D.G.D.A.L. — Întreprinderea pentru construirea și vînzarea locuințelor :

„La scrisoarea **Mariei Muscă,** din București, prin care beneficiara apartamentului 53 din blocul PM. 77 Titan sesizează unele deficiențe și lucrări neterminate în apartament, vă informăm următoarele : blocul PM. 77 Titan este în curs de predare către beneficiari. Remedierile solicitate de către M. M. au fost executate de constructor, după cum rezultă din minuta încheiată la fața locului în ziua de 28 iulie 1980".

■

Nimic nu este mai urît în plină civilizație, decît să treci pe lîngă lăzile de gunoi special amenajate în marile cartiere, puse însă în cele mai multe cazuri cît mai la vedere, și de la care se degajă un miros insuportabil. Un astfel de exemplu negativ, în ceea ce privește amplasarea, este și cel din municipiul Buzău, cartierul Cring, unde lăzile au fost instalate chiar pe terenul de joacă al copiilor, iar asta în apropierea Inspecției de stat. **(Cornelliu Băloiu,** Ploiești).

Inspectoratul General al Miliției :

„Referitor la scrisoarea trimisă redacției de către **Petra Stoica** din București : din scrisoare rezultă că soțul ei refuză să plătească pensia de întreținere celor doi minori rezultați din căsătorie, la care a fost obligat pe cale judecătorească. În urma verificărilor efectuate s-a stabilit că aspectele reclamate se confirmă. Pe baza unei plîngeri depuse de P. S. la Procuratura locală a sectorului 3, Circumscripția 13 miliție a efectuat cercetări, cauza făcînd obiectul dosarului penal nr. 1 000 809/1979, care la data de 10 mai 1980 a fost trimis organului de procuratură menționat mai sus cu propunerea de trimitere în judecată a numitului Sebastian Stoica pentru comiterea infracțiunii de abandon de familie".

■

Sîntem un **grup de tineri** din comuna Tufești, județul Brăila. Pînă anul trecut, în această comună care numără peste 7 000 locuitori și se întinde de-a lungul șoselei pe o distanță de aproximativ cinci kilometri, au existat 2 terenuri de sport pe care ne stringeam în timpul liber pentru a ne recrea. În această primăvară unul din terenuri a fost arat — s-a arat tocmai acela situat în centrul comunei ! — teren situat între Tufești și Tibănești, împrejmuit și închis circulației. A fost lăsat în schimb cel din marginea comunei, neîmprejmuit și pe care circulă în voie căruțele și tractoarele C.A.P. A existat și un teren de handbal, s-a săpat acolo o groapă acum cîteva luni și de acolo iau oamenii pămînt galben pentru cărămizi. Poate că prin publicarea acestor rînduri cei în drept vor înțelege că și noi, tinerii, avem nevoie, dincolo de muncă, să ne consumăm energia și în acest sănătos și plăcut mod de a-ți petrece timpul liber : sportul. **(Scrisoarea este semnată de 14 tineri).**

■

Din partea I.C.V.L. — București :

„La scrisoarea Asociației de locatari a blocului G. 1 din Bulevardul Păcii nr. 182, sectorul 6, vă facem cunoscute următoarele : în urma verificărilor făcute la fața locului s-a încheiat un proces verbal prin care s-a stabilit ca asociația de locatari să depună la I.C.V.L. lista cu toate defecțiunile apărute în perioada de garanție, pînă la data de 31 august a.c., urmînd ca după aceea constructorul să înceapă remedierea lor".

■

În această lună am mers prin sindicat în stațiunea Amara, fiind tare bolnavă, neputînd umbla decît însoțită. Aici, la Amara, am găsit multă înțelegere, multă omenie și m-am bucurat de un tratament extrem de eficace recomandat de medicul curant balneolog Valentin Comănescu. Acum sînt în mijlocul familiei din nou, am reînceput serviciul și mă simt foarte bine. Nu am cuvinte de mulțumire pentru minunatul colectiv medical care m-a tratat la Amara, pentru întreg personalul acestei stațiuni, care lucrează cu mult simț de răspundere și competență exemplară față de pacienți. **(Maria Farcaș,** str. Smirodava, bloc 6/15, scara A, Roman, jud. Neamț)

■

Primim de la Întreprinderea comercială de stat — Magazinul universal „BUCUREȘTI" :

„Interesul pentru omul de astăzi, pentru îmbunătățirea și asigurarea unei vieți cît mai civilizate a acestuia, a făcut ca, prin grija partidului nostru, să se înlesnească acestuia cumpărarea cu plata în rate a mărfurilor existente. Dar mai sînt elemente înrăite care prin mijloace murdare caută să se sustragă de la plată, preferînd să ducă un trai parazitar : **Iosif Czuczura,** de pildă, în vîrstă de 39 ani, șofer de meserie, a fugit dintr-o unitate militară unde lucra, declarînd un domiciliu fals, strada Cernica nr. 2 Pantelimon, unde nu mai locuiește de 19 ani ; lucrurile cumpărate în rate au fost vîndute. Paguba adusă : 6 000 lei. Vă oferim și alte asemenea exemple : **Petre Marcu,** 41 ani, fost în strada Podișului 41, sectorul 6, nu mai stă aici de 15 ani ; **Eugenia Dincă,** 24 ani, fostă în strada Frecăței 3, sectorul 6, nu mai stă aici de 9 ani ; **Anghel Lîncă,** strada Plumbuita 99, 39 ani, nu mai stă aici de 9 ani, etc. Considerăm că este de datoria tuturor cetățenilor cinstiți să ia atitudine împotriva unor astfel de specimene care furînd din buzunarul statului, fură la urma urmei din propriul nostru buzunar".

■

Mă numesc **Maria Mateescu,** locuiesc în Rîmnicu-Vîlcea, strada Dr. Hacman 4, blocul A 1 scara B, etajul 5, apartamentul 28, zona Traian. Pe data de 26 ianuarie a.c. s-a prezentat la locuința mea o delegată a Atelierului de creație „Pictura" — București pentru a comanda tablouri. Am comandat un tablou pentru care am achitat un avans de 300 lei și la fel ca mine au mai făcut și alți vecini. Termenul de livrare a tablourilor era luna martie, cînd urma să achit restul, în luna aprilie urmînd a face tablouri cadou unor tineri căsătoriți. De atunci însă nici o veste, deși am solicitat atelierul în nenumărate rînduri la telefon. Pe nota de comandă este înscris : **„Atelier de creație „PICTURA", București 45 cod. 70 750, căsuța poștală 8, telefon : 84 22 21".**

■

Consiliul popular al sectorului 2 București :

„Ca răspuns la scrisoarea adresată revistei de numitul **Nicolae Stoica,** prin care sesizează că unii lucrători de la serele „Carpați" depozitează resturi vegetale și că tractoarele distrug drumul de circulație din comuna Voluntari, vă informăm următoarele : în primăvara acestui an cînd serele au fost pregătite pentru a doua cultură, un tractorist nu a dus gunoiul rezultat la groapă ci pe unul din malurile rîului Valea Saulei. Ulterior gunoiul a fost ridicat iar rutieristul atenționat să nu-l mai depoziteze în zona lacului. Menționăm că în prezent cele sesizate de N. S. s-au remediat".

■

Direcția județeană P.T.Tc. Brașov :

„Urmare scrisorii adresate revistei FLACĂRA de către **Ana Borza** din Brașov, Calea București 96, bloc 206, scara C, apartamentul 8, referitor la instalarea unui post telefonic la domiciliu, vă facem cunoscut : cererea ei a fost aprobată în data de 23.VII.1980 și în data de 28.VII.1980 a achitat taxa de instalare, primind nr. 29 128, rămas liber ca urmare a unui abonat din zonă".

■

Mă numesc **Angela Alecu Stoica,** din București, șoseaua Cățelu nr. 6, bloc PM 52, scara D, apartamentul 204, proprietate personală. Din luna decembrie 1979 cînd s-a dat în folosință acest bloc am tot sperat să beneficiem de liftul care să ne urce la cele 10 etaje ale blocului, dar așteptarea a fost zadarnică : acest lift se odihnește între etajele 5 și 6, avînd și lumina aprinsă, probabil să nu se sperie noaptea. Cine va plăti consumul de energie electrică risipit astfel fără nici un rost ? Cine va plăti suferințele bătrînilor, oamenilor bolnavi, femeilor cu copii mici, obligați să urce, pe jos, zilnic, atîtea etaje ? În numele tuturor locatarilor, vă rugăm să interveniți în problema urgentării dării în folosință a acestui lift.

■

Baza județeană de aprovizionare tehnico-materială Ilfov. Urmare a scrisorii adresate revistei dv. de către tov. Silviu Tănase, conducător auto în cadrul bazei noastre, vă facem cunoscut că cele sesizate sînt juste și au fost verificate de comisia noastră socială. Pentru anul 1980, pe tabelul de priorități petentul figurează la poziția I, așa cum a fost aprobat în ședința COM. Întrucît la sectoarele municipiului București pentru anul 1980 nu s-a mai primit necesarul de locuințe din fondul de stat, am fost îndrumați și am depus necesarul de locuințe la Consiliul popular al județului. Pînă la această dată însă, cu toate intervențiile noastre, consiliul popular județean ne-a comunicat că nu a primit în acest an nici un apartament cu trei camere. Am primit în schimb asigurări că primul apartament cu trei camere va fi repartizat bazei noastre, întrucît și la consiliul popular județean omul figurează, ca prioritate, pe primul loc.

■

Întreprinderea pentru construirea și vînzarea locuințelor București. Referitor la scrisoarea înregistrată la dv. cu nr. 6537/1980, vă facem cunoscut că Nicolae Vlădescu — cetățeanul care a contractat apartamentul 75 din blocul 31 Rahova — a ocupat în mod abuziv apartamentul 73 contractat de tov. Uță Dumitru. Cu toate intervențiile făcute de noi și de conducerea Întreprinderii „Victoria", unde lucrează Nicolae Vlădescu, acesta nu a voit să se mute în apartamentul 75 pe care l-a contractat. În această situație, întreprinderea noastră a înaintat actele necesare la Judecătoria sectorului 5 al Capitalei pentru a delibera și a-l repune pe tovarășul Dumitru Uță în drepturile sale.

■

Întreprinderea de transporturi București, serviciu circulație și mișcare. Privitor la propunerile făcute de cetățeanul Adrian Ionescu din București vă comunicăm că montarea compostoarelor se face pe barele interioare ale vehiculelor de transport în comun, atît în zona ușilor cît și pe partea opusă a acestora. Considerăm că modul actual de amplasare a compostoarelor cît și măsura luată de mărire a numărului acestora în vehiculele de transport în comun pot asigura călătorilor o circulație interioară optimă. La aceasta se adaugă și inscripționarea din zona ușilor, care indică pe unde se face urcarea și, respectiv, coborîrea. Faptul că în unele cazuri conducătorii de vehicule nu deschid toate ușile constituie acte de indisciplină și căutăm să le înlăturăm prin munca de educație și intensificarea controlului. În ce privește acordarea de abonamente cu prețuri reduse pentru elevi și studenți, vă informăm că aceste categorii de călători beneficiază de asemenea abonamente, cu cost redus cu 50 la sută, pe una sau mai multe linii de transport și nu se justifică eliberarea de abonamente generale pe toate liniile de transport, cu preț redus.

Pagină realizată de HORIA PĂTRAȘCU ■

Poșta redacției

ADMINISTRATIV

Gheorghe Mareș — com. Adunații Copăceni (Ilfov) : Aveți domiciliul stabil într-o localitate care este situată la o distanță de pînă la 30 km de București, de unde se poate face naveta. ● **Constanța Ionescu** — București : Locuința din fond locativ de stat se atribuie în folosința titularului contractului de închiriere și membrilor familiei sale, care vor fi prevăzuți nominal în contractul de închiriere. Din familie fac parte, în înțelesul art. 15 din Legea nr. 5/1973, soții și copiii, precum și părinții soților întreținuți de aceștia, calculul chiriei pentru locuința ocupată de o familie în care sînt mai mulți retribuiți sau pensionari se face pe baza retribuției tarifare lunare sau pensiei celei mai mari ● **Maria Coca** — com. Măglavit (Dolj) : Începînd cu anul 1980, conform Decretului nr. 169 din mai 1980, specialiștii retribuiți de stat care lucrează în C.A.P. se retribuie în acord global avînd rețineri de plan lunare de 20% (inginerul șef și contabilul șef) și de 10% (șeful de fermă) din retribuția tarifară lunară de încadrare ● **Comitetul asociației de locatari „Pajura"** — str. Pecetei nr. 4 — București : Sumele reprezentînd cota de contribuție la constituirea fondului de rulment se restituie membrilor asociației în cazul în care nu mai au aceeași calitate după reținerea cotelor de contribuție datorate la zi ● **Neacșa Costache** — com. Dobroești (Ilfov) : Aveți dreptul să primiți numai o singură pensie, fie pensia pentru activitate proprie prestată ca membră cooperatoare, fie pensia de urmaș de pe urma soțului dv.

MARGA NEDELEA ■

● **„FLACĂRA" nu ia în considerare scrisorile anonime și nu primește acte originale. Scrieți-ne cît mai concis. Și nu uitați să vă iscăliți. Precizați eventual telefonul unde vă putem găsi.**

flacăra

PENTRU MINTE, INIMĂ ȘI LITERATURĂ

MESAJUL CLASICILOR MEREU ACTUAL

De curînd s-au decernat Premiile Academiei Republicii Socialiste România, lucrările premiate impunînd un univers tematic original, profund uman constituindu-se în adevărate mesaje etice și filozofice proprii lumii noastre socialiste. Acordarea acestor premii, după criterii obiective, care onorează prestigioasa instituție academică, și care consacră valori certe ale culturii române, este rodul politicii partidului de încurajare și dezvoltare multilaterală a culturii românești de azi. Este grăitor faptul că eminentul critic, profesorul **Al. Piru,** este unul dintre premiați, cu lucrarea sa **Istoria literaturii române de la origini pînă la 1830**, contribuție esențială a valorificării, trecutului nostru cultural. Cum priviți această distincție ? „Rămîn îndatorat celor care au decis să-mi onoreze munca, pentru că, prin tot ceea ce fac nu doresc decît să fiu prezent în spiritualitatea contemporană. Este o datorie și o onoare a fiecărui om de cultură să-și facă simțită munca. Istoria premiată a fost la origine un curs predat de mine la Universitate începînd din 1959 și pînă în aproximativ 1969. L-am redactat în două etape de cîte zece luni între anii 1959—1960 și 1962—1963. Veneam cu o interpretare estetică a fenomenului literar din perioada veche și premodernă a literaturii române, cred că pentru prima dată integral și consecvent în istoriografia noastră. Aceasta și explică rezistența întîmpinată din partea unor specialiști care mă credeau dilettant în materie. Nu eram, dar eram mai avizat decît ei în interpretarea literaturii pe care înțelegeam s-o delimitez din fenomenul mai larg, cultural. Cei mai receptivi au fost studenții mei care au consumat trei ediții din **Literatura română veche** (1961) și două ediții din **Literatura română premodernă** (1964)". Sînteți, de fapt, singurul care priviți în ansamblu această perioadă a literaturii române, iar studenților le sînt mai mult decît utile cursurile și volumele dumneavoastră. Vă opriți la 1830, la perioada premodernă, înțelegem că aveți în intenții să continuați **Istoria literaturii române** pînă la zi ? „La Universitate am predat, începînd din 1969—1970, toate cursurile de istoria literaturii române (modernă, contemporană, actuală), fixîndu-mă de cîțiva ani la Epoca marilor clasici. După studiul adînc al începuturilor, pînă la 1830, voiam să mă ocup de ultima perioadă, din 1940, unde se oprise G. Călinescu cu expunerea sa pînă în prezent. M-am gîndit că pînă în 1940 **Istoria...** lui Călinescu era suficientă mai ales dacă s-ar fi reeditat, și mai important era să venim cu **Istoria...** pînă la zi. M-am ocupat de deceniul 1940—1950, care e o fază de tranziție spre literatura actuală, apoi de poezia dintre 1950—1957. Am publicat multe lucruri și despre proză, dramaturgie și critică din aceeași perioadă, însă volumele promise nu le-am scris. M-am luptat să fac să apară ediția a doua din **Istoria literaturii române de la origini pînă în prezent**, deocamdată fără succes. Am publicat în 1968 doar a treia ediție din compendiu". Sînteți unul dintre foștii colaboratori apropiați ai lui G. Călinescu și sînteți direct interesat în restituirea acestei prețioase opere a marelui critic. Ce ne puteți spune despre stadiul reeditării **Istoriei literaturii române** a lui Călinescu ? „Anul acesta s-a aprobat tipărirea celei de-a doua ediții, lăsată de G. Călinescu în manuscris, din **Istoria literaturii române de la origini pînă în prezent**, pusă de mine la punct pentru imprimare încă din 1967. Manuscrisul dactilografiat are aproape 4 000 de pagini, cam cu 300 mai mult decît cel al primei ediții, și va apărea într-un format foarte asemănător cu cel din 1941 (text pe două coloane, cu clișee). Editura **Minerva** acordă toată atenția acestei lucrări monumentale. Sperăm ca la începutul anului viitor ea să se afle în mîinile cititorilor". Sperăm și noi, cu atît mai mult cu cît subiectul reeditării acestui volum a constituit și tema mai multor dezbateri găzduite cu ani în urmă de revistele noastre literare, dezbateri la care ați participat și dumneavoastră. Ne închipuim că întreaga muncă depusă pentru reeditarea cărții v-a absorbit. Ați mai scris ceva între timp ? „Mi-au fost necesari doi ani după moartea lui G. Călinescu, repetate reveniri după aceea în susținerea reeditării și punerea la punct a viitoarei cărți. Am scris o prefață de aproximativ 30 de pagini și o notă explicativă asupra izvoarelor textului ediției a doua. Desigur, am publicat între timp diverse cărți, din 1964 cam cîte una pe an. M-am întors uneori la o activitate mai veche, dar am făcut și critică la zi, îndeosebi în **România literară, Ramuri** și **Luceafărul.** După **Marginalia,** care este de fapt al treilea volum din seria **Varia,** veți publica un volum despre cîteva debuturi din ultimii ani. Nu am urmărit, firește, sistematic debuturile cele mai semnificative, am întreprins doar un sondaj. Raportez totuși asupra aproape 150 de cărți și autori noi, cu care sînt de față. În fiecare glumeț, care și critică este literatură, operă de fantezie, nu numai hermeneutică sau exegetică, nu numai analitică și sintetică, dar și umor inteligent". Ați susținut în revista **Luceafărul** rubrica **Cărți de debut,** în care prezentați cărți și autori ce vă așteptă girul confirmării lor. De ce oare ? „Din păcate, cu aflatul cu inițiați rămînem în mod deosebit ce cei despre care am scris, și care, în multe cazuri, nici măcar nu mulțumesc. Îmi displace să dezamăgesc, dar și să laud. Avînd eu însumi rețineri în privința eficienței pedagogice, vorbesc cu cîntarul în mînă. Din mai multe experiențe și, natural, din unele care dau gust. Nu cred că se poate lua în seamă opinia criticului care n-a avut în cîțiva ani normal timp să se instruiască și se precipită să facă educația altora mai înainte de a fi". Socotiți importantă și necesară critica de întîmpinare a debutanților ? „Da, e important să ni se arate ce cărți noi, promițătoare, au apărut, ce autori demni de semnalat. Însă asta trebuie s-o facă numai criticii de autoritate, nu toți debutanții, cum, din păcate, se întîmplă. Dar, în fine, să scrie destul de mult și cineva trebuie să refere, să spună ceva [illegible] pe cît posibil fără părtinire, drept". Cu toate că, aș adăuga, la baza opiniei critice stă și nota de subiectivism a criticului. De unde și greșitele păreri de grup, de simpatii și antipatii, de opinii mai puțin personale și originale. Unii critici preiau judecățile și părerile altor colegi de breaslă, fie din lipsă de opinii, fie din lipsă de cultură, sau spirit și discernămînt critic. În orice situație, este valabilă și se impune, cum ați specificat și dumneavoastră, numai părerea criticului de autoritate intelectuală, spirituală etc. Totul spre promovarea culturii de calitate, înlăturîndu-se nonvalorile și pigmeii literaturii ce mișună, cu insistență în jurul adevăratelor valori, asaltîndu-le.

Plecînd de la problema debutanților am atins o altă. Aceea a literaturii la zi. Cred că cititorii revistei noastre ar fi dornici să afle cîte ceva despre **Istoria literaturii române de la început pînă azi.** Ce dimensiuni are cartea și ce criterii ați folosit, ce selecție ați operat în alcătuirea acestui viitor tom ? „Încă de la 30 iunie am terminat **Istoria literaturii române de la început pînă azi,** o carte pe care mi-a cerut-o colegul și prietenul meu Romul Munteanu pentru Editura **Univers.** Fusese vorba să întocmesc un manual pentru străini de circa 350 de pagini. Am promis și m-am apucat de lucru la 1 septembrie 1979. Urma să scriu cîte o pagină pe zi ca să termin cartea într-un an. Curînd mi-am dat seama că în asemenea spațiu n-aș putea să fac decît o operă de informație minimă, fără interes pentru conaționali. Atunci m-am hotărît să măresc proporțiile, să le dublez, ca să le dau autorilor ponderea cuvenită. Am repartizat din 1893 scriitorii pe direcția fundamentală a operei lor și pe genuri în ordinea debutului în volum, adică a intrării în literatură. În felul acesta cititorul are imagines cursului firesc al evoluției istorice, ca și viziunea reliefului, a tuturor accidentelor de teren,

(Continuare în pagina 17)

CORNELIA BARBU ■

Atelier

Al. Piru

Cititorilor revistei Flacăra, un salut cordial din partea lui Al. Piru

La Editura „Minerva" reeditarea „Istoriei literaturii române de la origini pînă în prezent" este în fază de început. Iată cîteva file, desprinse din carte, devenite manuscrise de referințe, în urma numeroaselor modificări operate de mîna lui G. Călinescu.

Sub cerul lunii August

I se cuvin Patriei,
rostindu-i numele,
înalte vocale de aur
suind în albe rotiri
a'doma unor largi aripi
fremătînd cu limpede lumină
sub cerul lunii August

I se cuvin Patriei,
descnindu-i chipul,
inmiresmate culori
pure aidoma florilor toate
risipite pe-o pajiște-n care
cade pururi rouă de taină
sub cerul lunii August

I se cuvin Patriei,
cîntîndu-i făptura,
sunete lungi și ușoare
neorntenit undulîndu-se
a'doma unui ocean
de flamuri tricolore
sub cerul lunii August

VICTOR NIȚĂ ■

Patria în August

O, Patrie, de tine niciînd
n-am să mă satur,
cu soarele tău mare, cu păsările-n zbor,
cu dulcea rumeneală a pîinii, și cu case,
cu oameni ce creează în timpul tău sonor.

Secvențe mari și grele sînt hoidele alături,
apele, lire-ntinse cu trupul aburind,
coboară riu metalul, incandescent și neted,
alături de o pîine pe care-n mîini o prind.

Desăvîrșind în forme, pămîntul te respiră,
cu cei mai pămînteni odată dintre oameni,
aici conturul lumii e dulce și prin tine,
Carpații ne dau vise, tu Patrie, destine.

Poartă de August din zi douăzeci și trei
prin care-a intrat Țara în evul comunist,
pot spune rotitoare cuvinte de cristal,
în timpul tău acesta, pot spune că exist !

VASILE PĂTRU ■

Mult e dulce

Șiroind de stele

În fața toamnei care vine, stau în cerdacuri prididite cu lună, cum spun cei din întemeierea limbii, și-mi place să fantazez. Eu cred, cumva ce-am cunoscut oameni și țări, că așteptarea toamnei e o vocație pur românească. Cînd se petrece vara, au loc amnistiile pumnalului. Șiroind de stele, ca un trup ieșit din ape, cerul de la sfîrșitul lui august aduce zvon că în munți au căpiat arinii și fagii. Vînturi aurii transfigurează pădurile. Adăpostit sub circei de iederă roșie văd cum depărtările-și fărîmă oasele și se string mai aproape de noi. A fost o vară desculță, cu buzele sărate și pline de fiori de pus semn într-un roman de dragoste. Acum, fructele mălinului negru fac borangicul verde, nucii descătușează melancolii, pelinul se încarcă de poleiuri de argint și dureri necunoscute beau somnul podgoriilor. Poarta livezii, care-a văzut atîtea bătălii de fluturi, și-a tras lîngă umerii mici și înguști două tufe de gherghine. Dincolo de ea, prunele sînt brumării și-n scorbura vișinilor, vechi plouă torențial cu amintiri. Vuietul drumurilor mă cheamă-n amăgiri. Dar pasul nu se mai încheagă spre nicăieri. Iluziile-mi sînt mai dragi decît împlinirile. Semnul puterii mele stă între granițele lui septembrie. Vara sînt ca un zid în cîmp, care nu închide și nu desparte nimic, bîntuit, la poale, de iarba boierului și a dragostei : toamna mă schimb în salcîm crescut lîngă fîntînă și ocrotesc cu toate crengile numai iarba fierului, iarba de tăietură și iarba de venin. Toate minunile și toate miresmele de peste vară topesc în mine gînduri orientale. Septembrie le risipește. Simt asta ca o înfrîngere — orice castană căzînd sună ca ruperea unui picior de miel — dar și ca o făgăduință, de răsturnări tulburătoare. Orientalul fermecat de ostroave și de plauri lunecînd în lumi asfințite se înalță ca un septentrional prodigios.

Se ne așternem, dar, ultimelor dezmierdări ale verii, în pridvoarele castelului de cărți de joc.

FĂNUȘ NEAGU ■

Cronica spectacolelor

SLĂBICIUNE LA BOEMA

Desfăşurat în aceeaşi veche, demodată şi pestriţă „Grădină Boema", a unui Bucureşti de odinioară (deşi ulterior Capitala s-a mai modernizat, în timp ce „Boema" nu, păstrîndu-şi nota de improvizaţie) ; spectacolul „Boema, slăbiciunea mea !..." îşi prezintă numerele în această ambianţă, cel puţin ciudată, amintindu-ne de vechiul Cire Krateyl. Aşadar, prinşi în meandrele unor plase pescăreşti spînzurate deasupra capetelor noastre, cu decupaje din staniol în ea, ca la bilci (ce fac, oare, scenografii ce semnează montarea ?), sub o prelată ce acoperă doar pe jumătate grădina (cei cu bilete de 11 şi 7 lei, în caz de ploaie, nu beneficiază de protecţia ei, deşi în caietul program scrie altceva !), cu o scenă tot improvizată, inestetică şi tristă pe deasupra (chiar dacă staniolul tăiat din abundenţă creează o falsă strălucire, înlocuind luminile multicolore şi scările impozante ale revistei de tip clasic), cu o cortină ce se înfoaie în bătaia vîntului înainte de-a fi trasă, frisonind spectatorii şi obligîndu-i să-şi ridice ochii la cer (mai ales cei care nu se află sub prelată), cu o orchestră aşezată în fosa ei cu perdeluţă (orchestră negălăgioasă, ceea ce dă o notă bună spectacolului) şi care din cînd în cînd e înlocuită de banda magnetică, cu... Dar toate astea fac parte doar din ambianţă, nu constituie spectacolul propriu-zis.

În sfîrşit, cortina umflată de vînt se dă la o parte şi-ncepe pledoaria pentru cura de slăbire şi teoria iaurtului, scrisă-n reţete distractive de Mihai Maximilian şi V. Veselovschi, şi prezentate de trei băieţi simpatici, alcătuind Risc-jokeii revistei (de fapt ei sînt „Trio Reflex", membrii brigăzii artistice a Cooperativei „Artă şi precizie"). Pentru nişte artişti amatori îşi îndeplinesc misiunea cu dezinvoltură, nu şi antren, rulînd costume colorate, vioaie, în ritmul muzicii. Spectacolul cuprinde cîte un cîntec, un scheci, un dans, o recitare şi din cînd în cînd îşi face apariţia Radu Gheorghe, ce-şi prezintă momentele pe tăcute, obţinînd ropote de aplauze. Actorul Naţionalului bucureştean demonstrează cum că vorba multă... nu stîrneşte întotdeauna rîsul. Păcat că repertoriul său e mereu acelaşi. Unde sînt noutăţile? Pe bună dreptate unii cronicari au observat inconsistenţa momentelor prezentate de Radu Gheorghe, care nu face nici un efort de a ieşi din tonul general al spectacolului, de a scăpa de blazarea ce-i compromite talentul, pentru că are De ce nu face efortul de a renunţa la rebuturi, care nu-l servesc deloc, cu atît mai mult cu cît ele se completează la seria de rebuturi artistice găzduite cu generozitate la Boema. Puţin efort, puţină intransigenţă şi spirit critic din partea interpreţilor de estradă ar fi spre binele lor, al spectacolului şi al publicului. La „Institutul de înfrumuseţare" Boema începe parada : „Parada, aceasta-i parada, şi luna oftează din greu. Ea ştie de o veşnicie că moda se schimbă mereu" spune textul. Prima manechină — actriţa Tamara Buciuceanu — susţine un scheci cîntat tot pe tema modei, în care ne convinge cum că „Hai că rid ca o vedetă". Păcat că umorul şi buna dispoziţie ale actriţei sînt cheltuite în cuplete mai puţin favorabile talentului ei. În schimb, vedeta spectacolului, actriţa Stela Popescu, susţine un maraton artistic cîntat, mimat, dansat, jucat, recitat de excepţie, convingîndu-ne încă o dată de harul ei revuistic. Putem merge la Boema să o vedem pe Stela Popescu. Merită. Cu voce, cu farmec, cu talent Stela Popescu ne demonstrează faptul că e mereu la modă, chiar şi atunci cînd reia schecuri arhicunoscute de la radio şi TV. Ne nedumireşte însă acceptarea de către actriţă a schecului, deloc distractiv, scris în jurul violenţei tîntarilor-oameni, care „n-o iartă nici pe actriţă" dar nici pe spectatori şi care „Chiscă, chiscă, chiscă" naivele provinciale, fie ele şi din Moldova, dar şi urechile noastre. Foarte bun momentul „Slăbirea celor cu relaţii grase" în care Alexandru Arşinel interpretează remarcabil inspiratul text. Mai puţin inspirat costumul, care-i chiar derutant. De aici încolo începe un fel de ceartă pe scenă care ţine în mai multe cuplete tonul ridicat, unde actorii ţipă unii la alţii şi la noi : „Fonofobia slăbeşte nervii", deşi este o pledoarie pentru linişte şi. împotriva stressului, nu reuşeşte decît să ne polueze urechile (în ciuda celor patru apariţii ale Stelei Popescu deghizată ba într-o soţie pelită şi cicălitoare, ba într-o soacră infernală, ba în puştiul Tuţu, băiatul lui Tătuţu, sau în vecina bătăioasă). Cearta continuă şi în disputa din „Pasiune şi scandal", aflat la margine de mahala.

Multe, prea multe certuri şi tînete, scandaluri conjugale şi extra aduse pe scenă. Oare ăsta să fie eternul subiect distractiv ?! Cu atît mai mult cu cît nici compozitorii nu se dau bătuţi încredinţîndu-i lui Luigi Ionescu melodia „Despărţirea", inspirată tot de delicata problemă conjugală dar şi de cea a despărţirii bunurilor mobile şi sufleteşti. Eva Kiss ne moralizează într-o melodie din care aflăm cum că dragostea trădată se plăteşte scump, chiar dacă în cîntec se afirmă : „Vreau să exist pentru tine. O altă dorinţă nu am".

Fluturaşul din caietul program ne anunţă că „astă-seară" va cînta Corina Chiriac. Pentru început ea ne cîntă un potpuriu autobiografic şi autocritic. Aşa e Corina Chiriac, o mare vedetă care cîntă frumos (chiar în concurenţă cu orchestra Cinel), care ştie să se prezinte pe scenă ca o veritabilă actriţă şi să susţină, ca o adevărată cîntăreaţă, showuri pline de farmec (filmul făcut cu ea de Tudor Vornicu ne-a demonstrat asta). Corina Chiriac recompensează spectatorii cu cîteva melodii interpretate de frumosul ei glas alcătuind momentul muzical de care revista are atîta nevoie. O proastă impresie ne-a lăsat şi corpul de balet, pus într-o permanentă „Mişcare de întreţinere". Chiar într-un dans ritmic nereuşind să-şi lase din serie mişcărilor de înviorare a braţelor, făcute fără nici un zîmbet pe chip. Parcă ar dori să ne convingă de greaua misiune ce o au în economia spectacolului. Dacă tot e vorba de economie, ne întrebăm de ce se face atîta risipă de costume, voaluri şi paiete, cînd foarte bine s-ar fi putut şi fără ele ? (fără dansatoare, adică), „Trio Boema" punctează în pisicoase falseturi lipsa de voce a componentelor. Păcat. Avem şi „Trio express" şi „Trison" şi alte trio-uri mai în voce. Ce caută ele acolo ?

Nu putem nega calităţea unor texte, ce se arată incisive, cu adresă, actuale. Nu putem nega buna intenţie a autorilor lor care s-au străduit să depăşească tiparul obişnuit, dar nu înţelegem de ce se lasă furaţi atît de des de vulgaritate. Oare numai vulgaritatea poate stîrni rîsul ? Radu Gheorghe demonstrează uneori contrariul. Slăbiciune-slăbiciune dar de ce se aceleazăă atît de mult la slăbiciunea publicului ? Chiar dacă sîntem în sezon estival.

Harnic, Bîţu Fălticineanu, care semnează regia.

C. BARBU

P.S. Lecturaţi programul. Veţi constata ce plin de ghiduşii şi cît de distractiv e.

Sublinieri

Griji pentru arta Vrancei

„Vrancea, ţară a minunilor naturale, ţara poveştilor bătrîneşti, ţara cîntecului străbunesc şi a poeziei neîntrecute în nici un ţinut românesc, este partea cea mai frumoasă a depresiunii carpatine". Ca o stampă de valoare, nepieritoare, mi-a rămas gravat în memorie acest text, aşa cum l-am întîlnit într-un volum de **Poezii populare româneşti**, mărturisesc cea mai sintetică, dar şi cea mai sucolentă şi veridică monografie a Ţării Vrancei, a ţinutului în care istoria a intrat în legendă, iar legenda a statuat istoria în modul real, pentru totdeauna, aşa cum se întîmplă în marile epopei ale lumii...

Vrîncenii — cei de pe Valea Zăbalei şi a Putnei, începînd din îndepărtatul C'iricari, satul unde trăieşte şi creează moş Pavel Terţiu, părintele celebrelor măşti de Nereju, cei din Vilcani, unde s-a plămădit un mare talent în arta creaţiei de fluiere — din păcate mai puţin cunoscut şi, uneori, ignorat pe nedrept de specialişti ! — Toader Arbănaş, nărujenii, alături de care trăiesc superba voce a baladei româneşti, Lina Vetrescu, şi sculptorul în brad, stejar şi paltin, Toma Rapa, şi-au dat întîlnire, ca în fiecare an, în ultima duminică din luna iulie, la sărbătoarea cîntecului, dansului şi portului, a artei populare, pe platoul Tojanului, la Paltin. Peste Zăbala şi Putna, spuneam deci, şi dincolo peste munţi, a răsunat cîntecul românesc, izvorît din sute de fluiere şi cavale, din cimpoaie şi bucium, alcătuind, toate la un loc, o orchestră unică — şi fiecare în parte — o partitură ce ar sta cu cinste în fonoteca tezaurului cultural naţional. Cîte case de discuri sau colecţionari de aiurea, din lumea largă, n-ar plăti aur pentru muzica noastră, interpretată de Ansamblul de instrumente populare din Paltin, care a impus simfonismul în acest domeniu al artei amatoare, pe fluviile de note divine, născute din simţirea artistică a înaintaşilor şi pe care azi le aduc pe scene şi la concursuri cavaliştii din Valea Sării, cimpoierii din Nisteroşti, fluieraşii din Nereju sau cei din Năruja ?! Cîte voci se pot măsura cu cea a Ştefanei Toma, din Vizantea-Livezi, sau a Steluţei Bratu, din Birseşti, în evocarea baladescă a trecutului, în interpretarea unor creaţii nepieritoare ale folclorului românesc de ieri şi de azi ?! Cîte mîini muncite, cîţi ochi plini de culoare, cîte fantezii neşcolite nu dau linii valoare de artă, atunci cînd o vedem ca păretar, cergă, suman sau ca ţăr, aşa cum le-am văzut într-o amplă şi reprezentativă expoziţie de pe Valea Zăbalei şi a Putnei ?!

Oamenii aceştia fac artă dintr-o vocaţie ancestrală, dau glas simţului artistic, se înfăţişează semenilor lor nedorind să le scadă demnitatea în lucrări mărunte sau făcute de mîntuială. Există păstrată cu sfinţenie valoarea muncii, respectul ei, dragostea faţă de frumos. Iar dacă de aici, de la Paltin, de la acest prim centru al tradiţionalului Festival al folclorului vrîncean (cu caracter interjudeţean !) — onorat în acest an şi de participarea unor colective artistice din judeţele Bacău, Covasna, Galaţi şi Vaslui — ne vom opri în alte două centre ale cîntecului, dansului şi portului popular — adică la Jitia, 10 august, pe Valea Rîmnicului şi la Soveja, 17 august, pe Valea Susiţei, aceasta ne face să mărturisim hotărîrea de a păstra în sipete valorile de mare preţ, nealterate, ale culturii şi civilizaţiei noastre milenare.

AL. CRIHANA

PREMIILE ZIARIŞTILOR

Vineri, 15 august, cu prilejul sărbătoririi „Zilei presei române", în Sala de marmura a Casei Scinteii, într-un cadru solemn, au fost decernate premiile acordate de Consiliul Ziariştilor în urma concursului de creaţie şi publicistică cu tema „Timp al marilor împliniri, timp al certitudinilor comuniste".

A. — **Pentru materiale publicate în presă : Premiul I — TEODOR BALŞ**, secretar responsabil de redacţie la revista „Luceafărul" — pentru ciclul de reportaje „Zilele genezei", publicat în revista „Flacăra" ; **Premiul II — MIHAI CARANFIL**, publicist comentator la ziarul „Scînteia", — pentru reportajele, anchetele, însemnările şi celelalte materiale dedicate Zilei de 23 August şi Congresului al XII-lea al P.C.R. publicate în ziarul „Scînteia" ; **GEORGE POTRA**, redactor-şef al Redacţiei publicaţiilor pentru străinătate — pentru articolul „Făuritor al României socialiste, promotor al păcii şi colaborării", apărut în revista „Contemporanul"; **ISTVAN BARABAŞ**, publicist comentator la ziarul „Előre" — pentru ciclul de reportaje dedicate Zilei de 23 August şi Congresului al XII-lea al P.C.R., publicate în ziarul „Előre" ; **Premiul III — ION PAVELESCU**, publicist comentator la ziarul „România liberă", pentru comentariile, reportajele şi însemnările dedicate Zilei de 23 August şi Congresului al XII-lea al P.C.R., publicate în ziarul „România liberă" ; **FRANZ ENGELMANN**, redactor la ziarul „Neuer Weg" — pentru reportajul „Von Wachsen und Werden um den Gemeinschaftskern" („Roadele voinţei unite — început de primăvară în comuna Peciul Nou"), apărut în ziarul „Neuer Weg" ; **CONSTANTIN GRAURE** şi **DORIN GHEŢA** (colectiv), redactori la ziarul „Steagul roşu", Petroşani — pentru ciclul de reportaje-anchetă intitulat „Uricani", apărut în ziarul „Steagul roşu".

B. — **Pentru emisiuni de radio şi televiziune — Premiul I : ADRIAN PĂUNESCU**, redactor-şef al revistei „Flacăra", — pentru realizarea ciclului de emisiuni TV „Permanenta redescoperire a României" ; **Premiul II : GHEORGHE VERMAN**, realizator de emisiuni la televiziune, pentru realizarea emisiunilor TV „Viaţa satului" ; **Premiul III : ION GHIŢULESCU**, şef de secţie la Radio, pentru realizarea emisiunilor de actualităţi „Radioprogramul dimineţii".

CAP LIMPEDE

CARTE

Semnalăm o nouă apariţie editorială

De curînd a apărut la Editura „Eminescu" volumul **„Tradiţia istorică despre întemeierea statelor româneşti"** a lui Gheorghe I. Brătianu. Este prima restituire amplă a personalităţii şi operei lui Gheorghe I. Brătianu, volum cu care Editura inaugurează „Biblioteca de filozofia culturii româneşti".

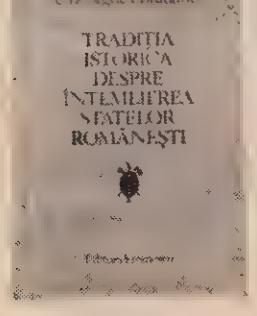

Ediţia este îngrijită de criticul Valeriu Răpeanu, care semnează un amplu studiu introductiv şi nota asupra ediţiei, din care desprindem : „Ediţia noastră reproduce integral textul apărut în 1945, inclusiv rezumatul în limba franceză, anexa, nota bibliografică, rezumatul cronologic. Nu s-au făcut omisiuni sau prescurtări în text".

Notele şi comentariile de la sfîrşitul cărţii completează cu noi date şi detalii textul volumului.

Tradiţia istorică despre întemeierea statelor româneşti reprezintă ultimul volum tipărit în timpul vieţii lui Gheorghe I. Brătianu.

Într-un număr viitor al revistei noastre vom reveni asupra cărţii.

Practici detestabile

Trece vreme, vine vreme şi se înmulţesc dovezile că plagiatul, autoplagiatul şi alte procedee specifice lumpenilor culturii devin practică de fiecare zi. Practică încurajată şi de „generozitatea" editurilor. Într-adevăr, nu putem pretinde redactorilor de carte să depisteze pe loc un plagiat grosolan după un roman canadian sau un thriller francez, dar le putem pretinde, în schimb, să cunoască măcar autorii pentru care gîrează lucrările lor anterioare. Pentru că, iată, cititorii ne semnalează: librăriile le oferă din ce în ce mai frecvent texte vechi sub titluri noi, recondiţionate, înmulţindu-le prin metode incorecte dubletele din rafturile bibliotecilor personale.

Două exemple sînt edificatoare din acest punct de vedere. În 1967, fosta Editură a tineretului lansa romanul **Viaţa particulară** a lui **Constant Hagiu** de Corneliu Leu, în al cărui final autorul ne încredinţa hotărît : „Următorul roman în care apare Constant Hagiu poartă titlul **Lumea paralelă**. Pînă una alta, cum remarca şi criticul literar Constantin M. Popa într-o notă neluată de nimeni în seamă, Corneliu Leu a fost prezent şi în librării doar cu un roman paralel: **Această viaţă sentimentală** (Cartea Românească, 1976). A mai schimbat un moto din Ernest Hemingway cu unul din Mihu Dragomir, a mai anexat cîteva pagini nu deosebit de strălucite şi, în rest, a reprodus întocmai **Viaţa particulară**... Probabil, ostenit cu ciuguleliile din N. Iorga, tot în **Flacăra** dezvăluite, ce şi-a zis autorul: hai să ne facem viaţa asta particulară, sentimentală sau nu, ceva mai înfloritoare !... Numai că problema în speţă, cum este lesne de înţeles, nu este deloc o chestiune particulară, dimpotrivă, ea reclamă intervenţia urgentă a organelor însărcinate cu garda corectitudinii operaţiunilor financiare ale instituţiilor statului vizavi de particulari.

Tot aşa procedează şi Atanasie Toma, scrîind despre gangsteri. **Alertă la Interpol** (Junimea, 1980) reproduce cu retuşuri insignifiante **În numele legii** (E.P., 1970), apărută sub semnătura aceluiaşi „truditor" al condeiului. Şi chestiunea, din nou, reclamă intervenţia benefică a unui inspector versat în finanţe publice, de aici, deo pe strada Doamnei, Interpolul fiind prea departe...

Şi ar mai fi de spus ceva în această privinţă. Corneliu Leu şi Atanasie Toma sînt colegi de serviciu în cadrul aceleiaşi Case de filme nr. 4. În acelaşi branşă culturală se pripăşise şi plagiatorul Marcel Păruş, dovedit nu demult ca atare. Şi atunci, translînd hăţurile în planul larg al moralităţii de toate zilele, avem dreptul să ne întrebăm : de la cine aşteptăm noi filme româneşti bune ? Întrebare la care aşteptăm un răspuns prompt.

Este limpede că e ceva în neregulă cu moralitatea la Casa de filme nr. 4 !...

MIHAI PELIN

Debut la Electrecord

Multe din grupurile noastre rock au aşteptat ani buni pînă la apariţia unui LP de debut. **Semnal M**, înfiinţat în iunie 1977, nu face excepţie: primul lor album — **„Trenul cursă de persoane Apahida Cluj-Napoca"** — a apărut în vara lui '80 ! Evenimentul se datorează unei idei ingenioase, care însă ştirbeşte involuntar prestigiul formaţiei : nu s-au efectuat înregistrări noi în studiourile Electrecord, ci au fost preluate cele existente la Radiodifuziune... şi astfel audiţia este MONO ! (modalitate desuetă, demult părăsită). Se poate observa încă o dată atenţia acordată textelor, fie semnate de diverşi poeţi **(Negoiţă Irimie, Mariana Dumitrescu, Alexandru Donici, Mihai Stănescu)**, fie mîgîlite cu har de fiului Merca, precum şi traseul clar marcat de la sunetul simplu „de chitare" spre armonii mai complexe. Talentul componistic de inspirat melodist al aceluiaşi omniprezent Merca este pus în valoare de vocea lui **Ştefan Boldijar** : „Soundul"

Din păcate, un deserviciu face discului coperta — cu un trenuleţ desenat ca la bilci. Toate aceste observaţii nu împiedică însă din fericire asupra substanţei acestui valoros album : aşadar, o apariţie interesantă, bine venită, care cere o ...urmare — Semnal II.

FLORIN-SILVIU URSULESCU

iubirea de frumos

Profesorul om

În această lună, Zoe Dumitrescu Bușulenga împlinește un număr de aur de ani, acest suflet de cărturar umanist a cărui operă literară și pedagogică este printre cele pilduitoare din cultura noastră. Urmașa pe drept a lui Vianu la catedră și în spirit, studiile de literatură comparată plecînd și întorcîndu-se mereu asupra culturii și literaturii noastre după ce a fost trecută, luminată în spiritul culturii europene, matca celei mai profunde culturi a umanității din toate timpurile, pe temeliile cărela stau, printre altele, și cele mai mari descoperiri științifice, Zoe Dumitrescu Bușulenga are celălalt mare dar al creșterii ca pedagog al mamei moașă, cum ar spune Platon, de-a stimula și îndemna, de-a pune pe calea cea bună a rodirii studenții, doctoranzii, sute și sute an de an, ce umplu amfiteatrele în diminețile cînd își ține cursul, mereu nou, de literatură universală și comparată. Am avut privilegiul să lucrez cîțiva ani în preajma dumisale, fie în cadrul catedrei „Eminescu", din păcate desființată, fie asistîndu-i seminariile de literatură universală, să-l ascult vorbind despre Eminescu în limba germană într-un oraș european, să-i cunosc mai îndeaproape **munca pe texte** nemijlocită, să văd edițiile subliniate mărunt de-a lungul anilor, fie cele cuprinzînd opera lui Sofocle sau Shakespeare, cea a lui Eminescu sau Creangă, fiind **acasă** în cultura universală, la izvoarele civilizației lumii, cum au fost cei mai de seamă savanți români în cultura noastră pînă astăzi.

Fie-mi îngăduit să-i trimit cîteva flori de cîmp din Maramureșul Transilvaniei, ca prinos iubitor întru mulți ani.

IOAN ALEXANDRU ■

Marile evenimente

La rădăcina patriei stau movilele de erol,
piinea caldă și marile evenimente
în această țară a progresului social
niciodată mitul grîului nu se va pierde.

Steaua Polară luminează în bobul de grîu,
istoria neamului sviețește în mîiezul
piinii,
marile evenimente înmugurese în viitor
și au rădăcinile adînci cît străbunii.

Legile patriei sînt croite de popor
după chipul adevărului și al muncii divine
marile evenimente luminează cămările
patriei
cu vigoarea unui vîrtej de albine.

Arborii umblă în vîrful rădăcinilor
suflet lîngă suflet stau spicele-n lan
cînd istoria clocotește de seva
și puterea evenimentului contemporan.

Din patrie se ridică aburii muncii
ca din piinile albe care se coc
acestea sînt marile evenimente
pe care le laud și le invoc.

MARIN LUPȘANU ■

Partidul

Ca un simbol al țării, rostim același nume
Legat de adevărul aceluiași destin :
Triumful libertății în țară și în lume,
Hotar al zilei noastre spre zilele ce vin.

În sufletele noastre e încă viu demultul
Și jertfa, și izbinda și dragostea de glie,
Tu recompui prin fapte spre comunism,
tumultul
Vestind în lumea-ntreagă o nouă Românie.

Țî-s vorbele lumină prin marile uzine
Cînd înfrățești de-olaltă și plug și nicovală
Și-atîta frumusețe s-a întrupat în tine
Cîtă gîndire fierbe în tîmpla genială.

Niciînd n-a fost un cîntec mai nou
în lumea-ntreagă,
O eră într-un nume atît de românesc,
Destinul tău, de-al țării, destinele ne leagă
Prezent activ în viața acelor ce muncesc.

Cuvine-ți-se cîte s-au fost aprins drapele,
De-a lungul jertfei tale cuvine-ți-se flori
Să treci, partid al nostru, biruitor prin ele,
Înfășurat în imnul de foc a trei culori.

MARIA CHIRTOACĂ ■

Mesajul clasicilor

(Urmare din pagina 15)

fiindcă, pînă în 1948, n-am omis nici un nume din cele care meritau o mențione. De la această dată mai departe, fiind vorba de autori care nu și-au încetat activitatea și pot veni oricînd cu surprize, am operat o selecție provizorie, perfectibilă în timp. Deci, am folosit obișnuitele criterii ale istoriilor literare și în primul rînd pe cel estetic. Judecățile mele de valoare sînt personale sau mai bine zis impersonale, adică obiective în cel mai înalt grad, atît cît îi este posibil acest lucru unui om".

Lăsînd pe criticul Al. Piru să se mai odihnească, am dori să ne adresăm prozatorului Al. Piru. Sînteți cunoscut de publicul cititor și ca autor al romanului **Cearta**. Mai promiteți ceva în domeniul acesta ? „Nu mai promit pînă nu fac. Desigur, mă gîndesc mereu la ceva și calculez timpul care fuge. Aș vrea să depășesc frivolitatea din **Cearta**, să scriu ceva trist și grav în felul cărții din 1959 a lui Pier Paolo Pasolini **Una vita violenta**".

În final, o ultimă confesiune. Ce simpatii sau ce antipatii are criticul Al. Piru în lumea scriitorilor români ? „Nu am nici o antipatie. E un sentiment care îmi lipsește. Mai greu poate e să ai simpatii, de aceea, la rîndul meu, nu mă aștept să fiu iubit, «cel mai iubit dintre pămînteni», ca încomparabilul, neuitatul meu prieten Marin Preda, a cărui ultimă carte, citită în șapte zile, mi-a anulat orice altă preocupare. Am ținut mult sufletește și am fost profund îndurerat de dispariția acum trei ani a lui Emil Botta, poet, pentru mine, neasemuit, de citit în fiecare zi. Voi putea vreodată să mă achit total scriind despre acești prieteni ai mei după meritul lor, nu al meu ?"

Cronica literară

MIRCEA HORIA SIMIONESCU: „Breviarul"

O carte care există, între altele, prin chiar faptul că spune totul despre ea este **Breviarul** (Editura „Cartea Românească"), subintitulată „Historia calamitatum" și făcînd parte, cum ne previne autorul, Mircea Horia Simionescu, din ciclul „Ingeniosul bine temperat".

Prima parte a cărții aparține unui așa-zis Anonim și este o cronică, o stenogramă a unui colocviu, a unui „memorabil conciliu, în cadrul căruia iau cuvîntul, pe rînd, atîția vorbitori (cu toții preocupați să se organizeze și să trăiască mai înțelept decît au trăit înainte)", adică pe vremea cînd erau oameni. Fiindcă vorbitorii, sumedenie de păsări, insecte, animale aparțin unui regn evoluat, unui „superregn cu exemplare trecute o dată (cel puțin) prin furcile morții", iar în noua lor înfățișare se arată dornici ca, pe o scară a evoluției ce-ar întruchipa atingerea perfecțiunii însăși, să devină „obiecte" pentru care moartea n-ar fi decît „un fenomen neglijabil". Vreun vorbitor se declară încă mistuit de nostalgia după „neinteresanta viață de om" însă, în general, această lume mîndră de aripile, blănurile, ciocurile și cozile ei consideră omul drept o „formă aberantă a naturii", în ciuda faptului că, se concede, el nu e lipsit de chiar toate meritele și calitățile. Împrejurarea că participanții la acest simpozion sînt pacienții unui stabiliment de boli nervoase nu schimbă cu nimic datele problemei ; dimpotrivă, ea e un exercițiu pregătitor pentru cele spuse în partea a doua a cărții, care le va agrava. În bună măsură, cartea se constituie de-acum înainte ca un comentariu al primei părți, ea se autocomentează, potrivit unui procedeu la care Mircea Horia Simionescu a mai apelat și-n alte rînduri. „Notele" vor să fie aparatul critic presupus de editarea riguros „științifică" a cronicii Anonimului (un „scriitor cunoscut care, luînd fără avizul mediculul un medicament ale cărui efecte secundare nu le cunoștea, s-a trezit cu grave tulburări psihice — crize acute de luciditate euforică, melancolie decompensativă, dereglare a mecanismului veghe-somn, urmate de o gravă alterare a funcțiunilor personalității și de căderea în mania de-a judeca pînă la ultimele consecințe faptele oamenilor"). Cînd „avertizează că relatarea Anonimului „utilizează toponimice imaginare și lucrează sistematic la redistribuirea orașelor pe hartă", ori că folosește „nume fanteziste, creații onomastice de la care nu trebuie să reținem decît rezonanța și culoarea locală", ele sînt, în permanență, un prilej de umor care face suportabilă și ajută la orchestrarea narațiunii care urmează. Pentru că este, această narațiune fragmentată ici-colo, un pui de roman absurd, un text paralel, complementar cronicii Anonimului, în care ni se descriu lucrările unei alt fel de adunări, de data aceasta nu a unor închipuite păsări și insecte, a unor oameni „tălălăind în oficiul și pe culoarele" unui spital ci într-un spațiu mai larg și într-un timp care poate fi al istoriei însăși, iar participanții par a suferi și ei, aproape cu toții, de o boală a cărei existență nu poate fi pusă la îndoială prin simplul fapt că nu i se cunoaște precis diagnosticul. În piața unui oraș, o mare mulțime așteaptă sosirea unui orator care, cînd pe jos, cînd pe bicicletă, cînd cu vaporul sau trenul își face apariția în cele din urmă pentru a vesti proiectul unei lumi demente, venirea „secolului minunilor tehnice și al plăcintelor cît ușa". Conferențiarul, care e și misionar și doică și general de brigadă și mecanic de locomotivă, e stăpînit de delir verbal și, în ciuda faptului că vorbele lui cad în serii precise, bine executate oratoric, singura lege care le susține este a nici unei legi, a hazardului pur care prelucrează date reale pentru a întocmi fișele unui viitor sumbru, chiar dacă „domnul practică fericirea universală, e cel mai apt dintre miile de futurologi pe care îi pregătesc cele trei sute de universități din lume la ora actuală". Nimic din acest secol al viitorului venit la oră exactă nu scapă nespus, nici cum va fi munca, nici care vor fi invențiile, nici cum vor fi casele, nici cum se va face dragoste, totul e adus în lumină cu exactitatea halucinațiilor unui vis urît de care desprinderea se face cu greu. Ar fi aici vorba, cum are grijă să spună însuși autorul, despre faptul că „știința și tehnica nu pot face nimic fără veghea calificată a spiritului".

Carte cu un umor special, ce se înfrățește adeseori cu grotescul, **Breviarul** e un „cîntec de pierzanie" al unei lumi pe cale de a nu se mai putea supune propriului său control iar dacă în prima parte a acestei cărți se desfășoară un simpozion cu dorința declarată a participanților de „a fi obiecte" iar în a doua un altul în care se declară, complementar, dorința de „a avea obiecte", rămîne să înțelegem — cîtă vreme chiar oamenii sînt uneori obiecte pentru oameni — că Mircea Horia Simionescu propune o temă de vastă meditație, aceea a calității omului, a gîndului și faptei sale, a valorilor de cultură și civilizație pe care el le creează. Relatările celor două simpozioane sînt ca două jumătăți alipite ale aceleiași bancnote.

D. CONSTANTINESCU ■

● CAP LIMPEDE

PLASTICA

Moda și fluturii

Într-un loc pitoresc al Bucureștiului, pe o stradelă plină de farmec și cu o marcantă tentă de epocă, la Hanul cu Tei, în imediata apropiere a Lipscanilor, Uniunea artiștilor plastici a organizat, la Galeria „Cenaclu", o expoziție inedită : **Elisabeta Kőlő Balaeș**, într-un cadru plăcut și încărcat de flori, prezintă **Moda — 1980** prin cîteva exponate de un farmec deosebit. Vizitatorul (dar, mai ales, vizitatoarele) odată intrat în mica incăpere a Galeriei „Cenaclu" este întîmpinat de o lumină aparte, curată, puritatea atmosferei fiind creată de modelele expuse.

Rochiile executate de mîna tinerei artiste sînt etalate pe elegante umerașe de sticlă, conferind un plus de lumină întregului ansamblu expozițional. Aceste umerașe ar trebui să rămînă în atenția noastră, ele adăugînd grație și bun-gust, dar avînd totodată și un aspect practic, demn de luat în seamă.

Creațiile prezentate de tînăra plasticiană reliefează, mai cu seamă, linia suavă, grațioasă a modei acestui an. Rochiile concepute de ea seamănă cu fluturii de vară, multicolori și diafani. Uneori motivul fluturilor, foarte în vogă în toate compartimentele modei din anul acesta, este sugerat și în detaliile desenelor conturate pe catifea. Aici, catifeaua, asociată cu fragilitatea pînzei topite, dă rochiei acea notă de nobilă eleganță, armonizîndu-se perfect cu restul materialului. Această îmbinare de catifea și pînză topită, în modele pe stilul retro, foarte la modă azi, aduce plusul de originalitate și bun-gust al creatoarei.

Expoziția tinerei plasticiene nu este numai o simplă și comună prezentare a modei estivale, ea este o demonstrație a bunului-gust, o demonstrație de talent și artă, de frumos și practic, de eleganță. Culoarea este imprimată cu grijă și farmec în țesătură, iar imaginația artistică își găsește o perfectă transpunere în modelele rochiilor. Moda ca artă, iată ce ne propune tînăra plasticiană. Salutăm acești pași făcuți de artiștii noștri plastici care ajută tot mai mult să pătrundă frumosul și bun-gustul în arta vestimentației.

CORNELIA DJIGOLA ■

TV

E lucru sigur. Micul ecran este în plină activitate estivală. Emisiunile muzicale sînt alerte, variate și, mai ales, prezintă ultime ediții — melodii în premieră absolută. Păcat că, pînă acum, nici una din aceste noi melodii nu ne-au rămas în memorie, uitîndu-le odată cu stingerea ultimelor acorduri. Poate timpul... Cît despre soliști, ce să mai spunem !? Și ei sînt, în general, tot prime... apariții. Așadar, remarcăm neobosita goană a realizatorilor emisiunilor de divertisment muzical, care fug de la munte la mare pentru a surprinde pe peliculă ultima melodie cu Janina Matei, Dan Spătaru, grupul 5 T, Aurelian Andreescu **Albumul duminical** realizat de Gh. E. Marian a reușit să le întrerupă plaja și să-i filmeze pentru telespectatorii dornici să mai afle cum e vremea pe acolo. Despre cîntecele înspumate. Nu același lucru s-a întîmplat cu **Albumul duminical** din 17 august, redactor Ioana Bogdan. Mult mai bine închegat, mai bine susținut de actori, cîntăreți, balerini, filmați la ei acasă, adică în studio. E mult mai bine și mai economicos, căci socotim că nu e nevoie să se deplaseze o echipă întreagă sute de kilometri pentru a-l înregistra pe Dan Spătaru, de pildă. Pentru ce acest maraton muzical ?

Serata Muzicală TV de duminică 10 august, deci transmisă cu mult timp în urmă, ne-a impresionat foarte mult. Emisiunea realizată de Iosif Sava și Marianti Banu sub genericul **Virtuozii contemporaneității** a prilejuit întîlniri muzicale de neuitat cu Pablo Casals, Arthur Rubinstein, Arta Florescu, Sviatoslav Richter, Isaac Stern, Ion Voicu, Valentin Gheorghiu, Maria Callas, Dan Iordăchescu. Iată o emisiune de ținută culturală, care nu trebuie pierdută, și, credem, o reprogramare a ei ar fi binevenită.

La filmoteca TV se face simțită preocuparea de a ne oferi filme bune, străine cît și românești, uneori însă întîlnim și rumegușuri. Înțelegem că intervin aici și motive de ordin economic, pentru soluționarea cărora se fac eforturi apreciabile, dar o mai atentă triere se impune. Astfel, dacă **Nu se poate... fără dragoste** și altele nu sînt filme prea noi, în schimb, ca o compensație, televiziunea programează valori cinematografice românești autentice.

Remarcăm calitatea artistică a producțiilor autohtone, îndeosebi a acelor filme-reportaj de excepție, din ciclul **Călătorie prin țara mea.**

Serialele și-au spus ultimele noutăți. **Bastardul** a cedat locul **Prietenului nostru coman, Floarea de cactus** i-a lăsat locul lui **Martin Eden**, iar cel de simbătă seara a fost înlocuit cu un film polițist românesc, **Agentul straiu**, care n-a reușit deloc să ne țină în tensiune. Filmul lui Pavel Stiopul e slab, dovedindu-se mai puțin inspirat și cu mai puțin suspans decît **Aventurile lui Babușcă**, admirabilul film pentru copii.

C. B.

Un muzeu în labirint

Visul şi Waterloo-ul neoclasicismului (I)

Complexul Acropolei

J. L. David: Moartea lui Socrate (detaliu)

Niciodată nu mi-a trecut prin minte că s-ar putea încerca şi alt sentiment pe Acropole decît unul de uimire şi admiraţie, că ruinele sacre ale Acropolei ar putea deveni vreodată pentru cineva o piedică, un obstacol. Cu atît mai puţin pentru greci. De aceea am fost surprins cînd, într-o călătorie recentă pe care am făcut-o în Grecia, cineva mi-a vorbit despre „complexul Acropolei". Voi încerca să rezum argumentele aşa cum le-am auzit, deşi celor care am crescut şi ne-am educat în cultul Parthenonului ele ni se pot părea la început şocante. Într-adevăr, cum să nu tresari auzind că gloria antică a putut deveni la un moment dat din aureolă un lanţ ? (De marmură, dar lanţ.) Că Parthenonul a devenit o dogmă ? (Tulburătoare, dar dogmă.) Că grecul modern s-a trezit constrîns să oficieze între ruine, dorinţa de a-şi crea propria sa cultură fiind văzută de conservatori şi de străini mai ales ca o trădare a idealurilor antice, ca o lipsă de respect.

Cel cu care discutam m-a avertizat : să nu-mi închipui că străinii iubesc mai mult decît grecii Parthenonul ! Dar în ce-i priveşte pe greci lucrurile nu sînt chiar atît de simple. Fascinaţia Acropolei a devenit uneori tirania Acropolei. Nimeni, sau aproape nimeni, dintre cei sosiţi în Grecia nu mai vroia să vadă chipul de azi al atenianului. Toţi îl căutau pe Socrate. Nimeni nu mai vroia să ştie ce simţea atenianul. Toată lumea vroia să asculte cîntecul alb al coloanelor Parthenonului. (Ceea ce se întîmplă, de-altfel, destul de frecvent şi acum.) Nietzsche, Renan, Goethe au lucrat pentru agenţiile de turism greceşti, dar împotriva grecului care vroia să-şi rostească între ruine propriul său cuvînt. Care vroia să-şi audă în teatrul din Epidaur propriul său glas. În timp ce nimeni sau aproape nimeni nu vroia să audă acest glas. Toţi vrînd să-i audă încă pe Eschil, pe Sofocle, pe Euripide. Salamina atrage ca un magnet. Parthenonul fascinează. Absoarbe întreg interesul. Nimeni nu mai are ochi şi urechi pentru freamătul străzii. Cei mai pasionaţi călători intră în Atena ca într-un muzeu. Caută pe străzi umbre ilustre şi, în sala cea mai preţioasă, Parthenonul. Apropierea traficului modern de colina Acropolei e privită ca o ireverenţă.

A nu iubi destul Parthenonul, fiind grec, nu mai e o simplă chestiune de gust. E o decădere. Chiar dacă „a nu iubi destul" înseamnă, de fapt, „a nu iubi exclusiv". Ceea ce orice om îşi poate permite, să opteze prin iubire, grecul s-a văzut în situaţia de a i se refuza. I se impunea o admiraţie fără condiţii, idolatria Parthenonului, de către toţi cei care veneau hotăriţi să admire Parthenonul. De aici pînă la a simţi gloria veche (şi sublimă) ca pe o povară şi ca pe o frustrare, ca pe un obstacol nu era decît un pas. Căutările culturii moderne se izbeau uneori de ruinele Acropolei, iar grecul, dacă am înţeles bine logica interlocutorului meu, s-a aflat la un moment dat într-o dureroasă dilemă. Va deveni ghid între ruinele antice, repetînd mereu acelaşi ideal ? Sau va întoarce, cu orice risc, spatele antichităţii, pentru a-şi aduce propria sa mărturie ?

Au existat, se pare, conflicte fierbinţi. Idolatrii antichităţii de o parte. Cei care se considerau împovăraţi de trecut, de altă parte. Un poet, bărbat frumos, însurat cu o americană bogată, l-a tocat acesteia averea pentru a trăi *à l'antique*, înconjurat de vestale şi îmbrăcat ca în timpul lui Pericle. La Delfi, el a vrut să reînvie prin montări spectaculoase drama antică, în vreme ce alţii cereau desacralizarea arheologiei.

Mi-am adus aminte de această discuţie, mai tîrziu, pe străzile Atenei, în faţa unor edificii neoclasice, despre care ar fi dificil să spui că au fost inspirate. Ele au vrut să împrumute gloria antică şi n-au reuşit decît s-o trădeze. Porticuri, arhitrave, stilobaţi, triglife, coloane, metope, frize, capiteluri, nu lipseşte aparent nimic. Totul din abundenţă, totul mult, prea mult, din dorinţa de a nu uita nimic şi uitînd tocmai principalul, totul nou, strălucind, fără o pată, fără urma timpului, totul sistematic şi pedant încît îmi aminteam mereu de „complexul Acropolei".

De cîte ori m-am trezit, imaginar sau real, în faţa ruinelor Parthenonului, am simţit cum amiaza mă strînge de gît. Există ceva în aceste ruine, dincolo de perfecţiunea marmurei, care tulbură şi descătuşează partea cea mai adevărată din noi, ceea pe care o uităm în rutina oarbă a atîtor vanităţi zilnice. Înţeleg prin urmare de ce „complexul Acropolei" e o problemă reală, dar o idee plină de primejdii. Oare, pentru a fi noi înşine, trebuie să ne simţim singuri, născuţi de un deşert ? Şi cum să privim Parthenonul fără dragostea din totdeauna ? Aceasta nu depinde de noi cîtă vreme mai credem că se poate vorbi logic despre fericire. Atunci de ce o artă atît de clară a stimulat o admiraţie confuză ? Grecii o contemplau pe Afrodita ieşind din apa mării, scuturîndu-şi părul ud încă de spuma amară. În schimb, neoclasicismul se întoarce să admire statuile Afroditei ; nu marea, nu ora care tresare sub muşcătura luminoasă a soarelui, ci o statuie, cu iluzia de a o reînvia.

Quatremère de Quincy, pentru a demonstra că n-are sens să ducem într-un muzeu ceea ce are valoare numai într-o anume ambianţă, da exemplul unui străin bogat care, vizitînd ruinele anticului Tibur, s-a îndrăgostit de ele şi a transportat în parcul său templul ce străjuia torentul. Nu e oare supărător, se întreba cunoscutul arheolog, să iubeşti astfel antichitatea ? Nu înseamnă asta să denaturezi valoarea lucrărilor antice ?

Şi totuşi, Quatremère de Quincy a fost primul care l-a învăţat pe David să iubească antichitatea mutînd-o în atelierul său !

OCTAVIAN PALER ■

Simple note

Semn de la Titu Maiorescu

Sînt doar cîteva şiruri, scrise grăbit cu creionul, de acela pe care Vasile Bogrea cu puterea lui de sinteză şi scînteietoarea lui inteligenţă, îl va defini atît de frumos şi atît de adevărat : **părinţele gustului şi gestului estetic la români,** fără o însemnătate primordială — o recunosc — dar îndeajuns, ca să-mi confirme încă o dată că orice „ieri" poate fi o matrice care germinează istorie, aşa cum de-a lungul tuturor generaţiilor, fiecare „azi" a fost o luptă şi fiece „mîine" o speranţă.

Şi din lianele timpului se însufleţesc amintiri. Am de mai bine de jumătate de veac petecul acesta de hîrtie, cu grafia lui Titu Maiorescu, dăruit de George I. Stratulat, un obişnuit al şuetelor de la „Capşa" la început şi de la „Corso" mai apoi, deştept, cultivat, spiritual, chipeş ca înfăţişare, apropiat, agreabil şi boem, cu o variată şi colorată încărcătură de viaţă, prezent zilnic la masa unde ne stringeam.

Se născuse în 1891 şi era magistrat. Dar unul din magistraţii care aplicau paragrafele Codurilor, judecate, ca să spun aşa, cu inima. În tinereţea lui fusese muşcat de şarpele Poeziei şi îşi publicase strofele — fără vilvă şi fără ecouri — în „Revista Idealistă" în „Flacăra" lui Const. Banu şi, după primul război mondial, în „Sburătorul" lui Eugen Lovinescu, ca să păstreze pînă la urmă o constantă iubire pentru tagmă şi numeroasele amiciţii mai vechi şi mai noi din lumea călimării. Devenise bibliofil — amator de ediţii princeps româneşti — şi pasionat stringător de documente privind literatura noastră şi mă întreb ce vor fi devenit toate, cînd el îşi isprăveşte existenţa, mi se pare, după 1960. I-a fost prieten lui Petre Locusteanu (1883—1919) cu toate că îi separau ca vîrstă opt ani şi de la el am aflat întîia oară, în detalii, drama conjugală şi împrejurările care l-au împins să-şi curme zilele, cînd nu împlinise încă 30 de ani. Ah, marii umoriştii — naturi fragile — care nu găsesc în rîs sau zîmbet terapeutica să se salveze din încercările dezamăgirilor şi tristeţilor decît prin întunecata soluţie a streangului ori a glonţului ! (Şi fiindcă l-am pomenit pe Petre Locusteanu, care a fost sufletul excelentei reviste „Flacăra" ca şi al ziarului „România" de la Iaşi din 1917, alături de Delavrancea, de Octavian Goga şi de Mihail Sadoveanu, mi se impune nedumerirea de ce pînă acum — lăsînd totuşi nişte urme meritorii în literatura noastră, cum ar fi în teatru farsele „Funcţionarul de la Domenii" şi „Nevasta lui Cerceluş", ca volumul de schiţe umoristice „Sintem nebuni", ca studiul şi antologia „Umorul românesc", ca să nu mai vorbesc de celelalte cărţi, sau de portretele, de cronicile dramatice şi de publicistica lui, care ar reînvia epoca în toată atmosfera ei — nici o editură nu s-a gîndit să-l restituie circuitului cunoaşterii ?) E păcat şi, deopotrivă, nedrept. Şi cu asta mă întorc la rîndurile lui Titu Maiorescu pe care le reproduc cuvînt cu cuvînt :

„Joi, 8½ ore seara, Dlui. C.C. Arion. Vin de la Rege, care Te roagă şi Te însărcinează să vorbeşti mîine în numele Maiestăţilor Lor la înmormîntarea lui I. Kalinderu ; îţi trimite alăturatele notiţe şi-ţi aminteşte că ai fost secretarul lui la Berlin cînd cu chestia Strousberg. Al Dtale totdeauna devotat, T. Maiorescu".

Biletul nu e datat. Nu mi-a fost însă prea greu s-o fac, orientîndu-mă după evenimentul consemnat în gazetele vremii. Este din 12 decembrie 1913 şi la funeraliile lui Ioan Kalinderu, în adevăr, seria cuvîntărilor a fost deschisă de C.C. Arion. Dar cîte nume au căzut atîtea lămuriri trebuie aduse, ca cititorul de azi — au trecut de atunci 67 de ani — să ştie cine erau cei de care e vorba, ce rosturi au avut şi, cum se spunea odată, ce hram au purtat.

La data aceea, Titu Maiorescu — începînd de la 28 martie 1912 pînă la 3 ianuarie 1914 — era prim-ministru şi ministru de externe, iar C.C. Arion fusese în aceeaşi perioadă ministru de interne şi interimar la culte şi instrucţiunea publică, de unde va trece la agricultură şi domenii, înlocuindu pe Nicolae Filipescu demisionat, departamentele deţinute de el fiind ocupate de Take Ionescu la interne şi de Const. G. Dissescu la culte şi instrucţiunea publică.

S-o iau însă sistematic : C. C. Arion (1856—1923), profesor universitar de Drept comercial şi maritim, publicist, membru onorar al Academiei, om de cultură şi orator de talent, a fost ministru în guvernele conservatoare din 1900 şi 1910 prezidate de P. P. Carp, în acela dintre 1912 şi sfîrşitul lui 1913 de sub conducerea lui Titu Maiorescu la care m-am referit şi, în fine, în 1918 — ultima oară — în ministerul format de Al. Marghiloman, unde a fost titular la externe şi mai apoi vicepreşedinte al cabinetului.

„Chestia Strousberg" — pe numele lui întreg Bethel-Henry Strousberg (1823—1884) — pe care o aminteşte Titu Maiorescu, a constituit în cel din urmă pătrar al secolului trecut o sursă inepuizabilă de dispute politice şi de agitaţii publice, din care nu lipseau nici acuzaţiile compromiţătoare nici grelele invective. Strousberg, neamţ de origine, înfiinţase la Berlin în 1861, cointeresînd financiari şi bănci din Anglia, cea mai mare întreprindere de construcţii de cale ferată. Doi ani mai tîrziu, în baza unei convenţii încheiate cu guvernele de la Viena şi Budapesta, porneşte asemenea lucrări pe teritoriul împărăţiei habsburgice ; iar în 1870 vine la Bucureşti, cu propunerea să i se dea concesiunea de a construi şi de a exploata pe un termen limitat, o linie ferată între Bucureşti şi Vîrciorova şi o alta între Bucureşti şi Iaşi. În contractări similare dar de amploare, se angajează şi în Rusia ţaristă unde falimentează ; între 1881 şi 1882 la masa datornicilor este chemat şi statul nostru. Jurist de mîna întîi şi bun şi dibaci negociator, Ioan Kalinderu, la capătul unor lungi şi dificile tratative, ca şef al delegaţiei române, reuşeşte să obţină la o sumă forfetară, răscumpărarea căilor ferate construite de Strousberg şi anularea contractului de exploatare care era încă în vigoare pe mulţi ani. Şi cîteva deslușiri în legătură cu Ioan Kalinderu (1840—1913) : Din părinţi înstăriţi şi-a făcut studiile juridice şi doctoratul la Paris ca dealtfel şi fratele său mai mare, Nicolae, renumitul medic numit de lume „Doctorul Minune" care în războiul din 1877—1878 a funcţionat ca director general al ambulanţelor din Turnu Măgurele.

Întors în ţară intră în magistratură şi a înaintat pînă la gradul de consilier de Casaţie. Părăseşte însă cariera judecătorească şi devine administratorul Domeniilor Coroanei. Om de gust sigur, cu intuiţia valorilor plastice el va fi întemeietorul colecţiei lui Carol I şi achizitorul celor mai preţioase tablouri, participînd la vînzări care se organizau, ca şi acum, în străinătate. Lui Ioan Kalinderu se datora prezenţa pînzelor semnate El Greco, Rembrandt, Van Dyck, Tizian, Rubens şi Velasquez — ca să mă limitez doar la titani — în sălile palatului din Calea Victoriei, de la Cotroceni şi de la Peleş. Şi multe din ele însuşite de Carol II — fără nici un drept — după abdicarea din 6 septembrie 1940, vor apărea mai tîrziu, în licitaţii publice, la Londra, la Paris şi la New York, ca să trăiască în opulenţă şi răsfăţ Elena Lupescu şi Urdăreanul ei.

Ioan Kalinderu a mai fost preşedintele „Comisiunii Monumentelor Istorice", vicepreşedinte al „Societăţii Române de Geografie", preşedinte al Academiei şi membru al Curţii Permanente de Arbitraj de la Haga.

Lăsat executor testamentar de Ioan Otetelişanu şi de soţia acestuia Elena a transferat întreaga lor avere Academiei ca să ridice din veniturile ei, Institutul de Fete din Măgurele Ilfov — o şcoală model — unde director de studii între 1894 şi 1908 a fost Ioan Slavici. Şi tot printr-o prevedere testamentară a hotărît ca locuinţa sa după moarte să fie transformată în muzeu, unde în afară de pictură şi sculptură, mii de obiecte de artă, de varii dimensiuni, din antichitate, din perioada clasică şi din cea modernă — toate colecţionate de el — să fie expuse cercetării publice. Custode al muzeului a fost ani în şir pictorul Jean Al. Steriade. Casa mai dăinuie încă intactă, pe mica stradă „Dr. Vasile Sion" care leagă Stirbei Vodă cu Cîmpineanu, spre una din intrările în Cişmigiu. Dar nu mai e muzeu, ci sală de expoziţii a Institutului de arte plastice. Nu e rău, îmi zic, fiindcă am văzut şi schimbări de destinaţie groteşti, ca bunăoară casa lui Const. Stere de la Bucov, despre care am scris încă anul trecut în „Flacăra", unde sfîrîie, dominator, grătarul cu fleici şi mititei. Şi aşa, pornind de la sugerările celor cîteva linii ale lui Titu Maiorescu, am făcut o excursie în trecut, cu duşi şi vechi oameni şi cu uitate întîmplări de altădată.

L. KALUSTIAN ■

Tinerii trebuie să ştie

Dicţionar de lagăr

Strumpf

Un prieten care n-a fost deportat, dar al cărui suflet de o rară sensibilitate este mai rănit de ceea ce s-a întîmplat în lagărele naziste decît al unora care au trecut prin ele, mi-a sugerat să includ în **Dicţionar** şi cuvinte mai banale, denumirea unor obiecte uzuale ca ciorap... prosop...

Strumpf, ciorap ! Aşa ceva n-am văzut. Aşa ceva n-a existat în lagărul **E-Birkenau.** Nici la Landsberg, nici la Kaufering. Picioarele, chiar cînd erau pline de leziuni, le introduceam goale în saboţi. La Birkenau nu puteam face rost nici măcar de un petic de hîrtie cu care să ne acoperim rănile purulente. Noroc că era vară.

La Landsberg şi Kaufering, în lunile de iarnă, cînd gerul congela şi sufletul din noi, rupeam — ca şi cum aş fi rupt o bucată din viaţa mea — o fracţiune din minuscula porţie de pîine şi o dădeam pentru o zdreanţă cu care să-mi înfăşor degetele de la piciorul drept, pe care, uneori, nu-l mai simţeam.

Mult mai uşor era să procuri hîrtie de saci de ciment. După o noapte cumplită, în care, înghiontiţi întruna cu cravaşele şi patul puştilor, căram, fără oprire, saci cu ciment de la marginea pădurii Mohl pînă în mijlocul ei unde se construia o fabrică subterană, cei ce apucam zorile aveam dreptul să rupem fîşii din saci de hîrtie şi să ne înfăşurăm în ele. Prima grijă era să ne căptuşim saboţii.

Datorită zăpezii, talpa de lemn se îmbiba cu apă. Umezeala pătrundea hîrtia. Firele de ciment se înmuiau, apoi se întăreau. Se formau cruste de ciment între degete, peste răni sîngerînde sau cicatrizate. Oricum, picioarele înfăşurate în „ciorapi de ciment" degerau mai greu.

Prosoape, ce-i drept, am văzut. O singură dată. Într-o seară de iarnă cînd am intrat în baracă, din loc în loc, pe stîlpii de susţinere ai barăcii atîrnau prosoape. Mici ca nişte batiste. Ni s-a spus să nu ne atingem de ele. Se prevăzuse probabil o inspecţie. Adevărul nu l-am aflat niciodată. Dimineaţa, cîteva prosoape lipseau. La **Appell,** SS-istul a cerut ca cei care şi-au înfăşurat pe trup prosoape să iasă în faţă. Nu s-a mişcat nimeni. Au fost scoşi din rînduri la întîmplare, trei **Häftling**-i. Printre ei şi fratele meu Emilian. Li s-a ordonat să se dezbrace şi să-şi scoată saboţii. Degeaba s-a grăbit Emilian să-şi smulgă prosopul de pe picioare şi să-l înfunde în saboţi. SS-istul l-a surprins şi a tăbărît pe el. L-a tăvălit prin zăpadă, l-a călcat în picioare, l-a lovit cu cravaşa pînă la leşin.

Fără altă comandă, şapte **Häftling**-i au ieşit din front şi au început să-şi scoată saboţii.

Seara, cînd ne-am întors în baracă, nu mai erau prosoape. Totuşi, atunci, o dată, de-a lungul întregii mele deportări, am văzut prosoape. **Strümpfe,** ciorapi — niciodată !

OLIVER LUSTIG ■
fostul Häftling nr. 112 398

P. S.

Vegh Eugen — Braşov : V-am răspuns prin poştă.

Mihai Cupceanu — Timişoara : Aţi omis să indicaţi adresa dv. Comunicaţi-o pentru a vă putea răspunde.

GHEORGHE TOMOZEI

Privire peste zid

...Pot privi peste zid ;
„Ce vezi ?"
„Văd petreceri cu mult popol
văd luna venind la oraș
să-și cumpere pantofi,
văd portretul — robot
al contrabandistului de duminici,
îl văd pe bunicul bind prăștină
dintr-o carafă de Delft
văd iarba
cum paște șindrilele bisericii
și-l văd pe poet fugind să prindă caravana
(Ninive-Nirvana)
și văd lumina
cum se roade blînd, de fețele copiilor..."
„Minți. Nu se vede nimic,
nu vezi nimic. De ce minți ?"
„Fiindcă stau cățărat pe spinările
acestor oameni,
pe umerii dogiți,
stau pe degetele și pe chelițile lor,
pe burțile lor umflate cu bucate leftine,
pe brumele
și pe singele lor !"

Proporții

...Bunica
duce la gură
Mănăstirea Dintr-un Lemn,
plină ochi
cu singurătate...

Voiaj

Secolul Douăzeci își face bagajele :
geamantane cu doage de fier,
coșuri de papură,
gheburi de cămilă,
avioane Caravelle
și cutii de pălării
pline cu capete...

Mică dramă

...Vine avocatul și bagă vaca țăranului
în servieta de vinilin
apoi vaca paște sugativa notarului
și din pielea pusă la uscat în arhive
rămîne doar limba ei
atîrnînd ca luna, peste dosare.

Și vorbele curg
de la troacă la troacă :
vai, crima asta miroase
a lapte !...

Altcum

Crinii venind ca rîndunicile, primăvara,
garoafele plecînd cu berzele.
Florile nu apar și mor
ei, ca și tine,
vin și pleacă.

Fructele sînt,
ca și tine,
relicve dintr-un grai pierdut :
plouă peste pietrele piersicite,
s-au guiuit umerii templului,
scrisorile ai se
cireșesc...

Nuntă țărănească

...Iată tiparul acelei copile
scris cu nervuri de sare, gracile.
Privindu-ne parcă ne ceruie
ori ca-n colinde ne lerui-leruie.

Și vine
ăla
de-o sparge ca pe o ceapă
de apă !...

Dîră

..Dîra copilărească a unui alb
evaporat
sub tălpile traficanților de zăpadă !

Nu vă temeți :
sînt un biet crin
dezamorsat...

Moară

...Și uneori ;
un troznet clătină
priveliștea : moara de vînt
mai macină
și vulturi...

Un festival în Olanda

Acum trei săptămîni apărea în „Contemporanul" un reportaj cu titlul „Tristețea docurilor în zori... — un festival în Olanda". Era descris **Festivalul Nebunilor** și pentru a înțelege despre ce a fost vorba acolo reproducem cîteva fraze din reportajul cu titlul de mai sus, scris de o ziaristă care a însoțit Teatrul Național din București la numitul festival desfășurat la Amsterdam :

„Ca în secolele trecute, mulți participanți formau un fel de grupuri teatrale nomade. Nu mai aveau, e drept, căruța cu covilîr de atunci, ci rulote, dar grupul era alcătuit din familii cu mulți copii, cu cîini, călătorind dintr-un loc într-altul spre a-și cîștiga existența".

„Nimic nu surprindea pe nimeni ! Nimic nu era imposibil ! Cineva a organizat în mijlocul rezervației o expoziție „personală" : o păpușă stricată, o haină, cîteva flori de hîrtie, o brichetă, o cămașă murdară — obiecte zvîrlite în spațiul unui cerc. Așa a înțeles el a se exprima... artistic ! Un tînăr circula, zilnic, pe niște imenși pantofi de lemn, într-un straniu costum lucios, cu o pălărie cît o umbrelă, amintînd de cobilița oltenilor ; fîșii de staniol îi completau veșmîntul. Își schimba din cînd în cînd... cobilița ! O fată frumoasă, rasă complet în cap, cu straie-pretext care abia îl acopereau corpul, își plimba ziua copilașii și seara juca în „Pyramide op de punt", un spectacol belgian. Mulți băieți travestiți în fete își luau rolurile în serios. Alte trupe, spre a-și spori veniturile, organizaseră un fel de talcioc improvizat, în care găseai orice, chiar și droguri".

...Sînt, evident, cîteva spicuiri dintr-un reportaj care, la rîndul său, „spicuia" și el dintr-o realitate mult mai bogată în acest sens. Dar ce a fost, în fond, acolo ? Ce căuta **primul teatru al României** la **Festivalul Nebunilor** ? Să încercăm să răspundem.

Ei, ni se spune, nu a participat la **Festivalul Nebunilor** ci la **Teatrul Națiunilor**. (Ca și cum — vezi descrierea de mai sus — firma ar putea schimba „realitatea reală"...) „Teatrul Națiunilor" este organizat de către Institutul de Teatru Internațional — I.T.I. Dar ce este I.T.I. ? Și ce legătură există între, „Teatrul **Națiunilor**" și „Festivalul **Nebunilor**" ? (Însăși această alăturare de nume ar fi trebuit să-i facă circumspecți pe cei ce au propus trimiterea acolo a Teatrului Național din București.) La ambele întrebări ne răspunde în caietul program al festivalului dl. Ruud Engelander, președintele Comitetului pentru afaceri internaționale al Institutului Olandez de Teatru : „I.T.I. este o organizație de profesioniști ai teatrului, care, la începuturile sale, s-a ocupat aproape exclusiv de grupurile naționale, de instituțiile stabilite și consacrate oficial. În ultimii zece ani, totuși, acest institut a fost obligat să-și lărgească orizontul și să facă loc evoluțiilor considerate mult timp drept **marginale**. Or, tocmai aceste evoluții zise marginale s-au dovedit a avea o ținută într-adevăr internațională. Faptul că s-a încredințat organizarea Teatrului Națiunilor 1980 „Festivalului Nebunilor" nu face decît să sublinieze importanța pe care a luat-o acest nou teatru, care, în timpul acestui festival cel puțin, nu va mai fi un element marginal ci, mai curînd, **fenomenul principal**".

(Aici se ridică o altă întrebare : dacă dl. R.E. nu minte — și nu vedem de ce ar face-o — dacă, realmente, în ultimul deceniu I.T.I. are tendințe marginale, atunci ce mai căutăm noi, românii, la I.T.I. ? Dar întrebarea, ca și răspunsul, depășesc cadrul articolului de față).

Mai departe : ce scrie dl. Wouter de Boer ? D-sa afirmă, tot acolo, că al cincilea Festival al **Nebunilor** navighează anul acesta sub un nou steag : acela al „Teatrului **Națiunilor**" (s.n.). Nu putem să nu ne amintim de Conu Leonida : „Bravos, națiuni ! Halal să vă fie !"

Dar poate că avem noi o înțelegere prea pedestră, prea terre-à-terre a noțiunii de nebun. Nebunul este o figură glorioasă a teatrului de-a lungul secolelor : de la misterele care au precedat nașterea tragediei grecești și pînă la Peter Weiss, trecînd prin Shakespeare și Caragiale, nebunul... Ne lămurește tot dl. W. de B. : „Dacă pînă în prezent Festivalurile Nebunilor au subliniat aspectul caraghios al nebunului, acum există o latură arțăgoasă, furioasă. În 1976 am scris că nebunul prezenta oamenilor o oglindă pentru a-i face să rîdă sau să plîngă de ei înșiși. Mai sînt oare multe motive de rîs în epoca noastră de haos, amenințări, declin și decadență ? Festivalul are ca deviză **Înflorirea Decadenței**". O deviză perfectă.

Iar dl. Steve Austin completează în același caiet-program : „Nebunul simbolizează **absurdul** sau **contestarea** pe care le găsim în toate reprezentațiile (...) Membrii trupelor participante aveau multe în comun : lucrînd cei mai adesea fără subvenții, se ocupau ei înșiși de decoruri, iluminare, costume și se deplasau în camionete hodorogite". Caracteristic pentru trupele participante.

Să luăm cîteva dintre ele, în ordine alfabetică. Au fost circa 90 din 25 de țări de pe toate continentele — cam o treime ale localnicilor, olandeze. Deci, departe de a fi o reprezentare mondială, a fost una restrînsă ; deci n-ar fi fost nici o pagubă dacă lipseam. (Am adăugat acest amănunt pentru că ni s-a fluturat întrebarea „Vă dați seama ce ar fi fost dacă am fi lipsit ?" Ei, ce ar fi fost ?)

Algeria. O „trupă" formată doar din **Farid Chopel** care — aflăm tot din programul editat de organizatori — „este un nebun real — el dansează prost și produce zgomote ciudate. Se mișcă pe scenă într-un fel foarte particular. E foarte comic". Evident, de vreme ce e un „nebun real" și nu știe ce să facă pe scenă...

Argentina. Hector Malamud și Carlos Trafic se adresează spectatorilor : „Nu putem să vă garantăm un spectacol plăcut dar dacă v-ați plictisit aveți voie să citiți, să dormiți, să tricotați, să ascultați radio, să mergeți la closet. Un lucru este foarte important: NU NE PĂRĂSIȚI ÎN TIMPUL SPECTACOLULUI, AVEM NEVOIE DE VOI, SCUMPILOR !" (Cu majuscule în caietul program). Autoarea notează în articolul citat : „Cu mare reclamă a apărut, spre exemplu, **Carlos Trafic** din Argentina (...) Istoria vieții sale conjugale și extraconjugale era mult prea banală și uneori vulgară, spectacolul său fiind, de fapt, un divertisment oarecare, de un gust artistic cel puțin îndoielnic."

Acesta este celebrul Jango Edwards, idolul „Festivalului Nebunilor", — festival desfășurat în docurile dezafectate ale portului Amsterdam — la care a participat Teatrul Național din București. Fotografiei, reprodusă de pe un prospect publicitar distribuit acolo, i-am adăugat, din elementară decență, cu de la noi putere, banda neagră pe care o vedeți.

Australia. Din îndepărtata insulă au sosit **Sam Angelico and The Busby Berkeleys.** Aceștia „pot fi de o obscenitate crasă sau doar nesimpatici. Dar, în definitiv, nu plictisesc." Mai încolo, textul este prea vulgar pentru a fi reprodus aici.

Să mergem mai departe în ordine alfabetică pînă la **Pistoi Teatern** din Zweden (Suedia, în olandeză) ? Inutil, același lucru. Dintre cele **90** de trupe sau „trupe" participante, teatre cu statut oficial, teatre în adevăratul înțeles al cuvîntului și **nu manifestări ale marginalilor** (vezi mai sus declarația d-lui R.E.), au fost doar **trei** (s-ar putea să ne fi înșelat la numărătoare, așa că scriem **cinci** — cu mențiunea că pe celelalte două nu le-am depistat) : Teatrul Național din București-România, Scambray din Cuba și Deutsches Theater din R.D.G. Restul... Interesant — și greu de explicat — este faptul că au participat trupe din 7 țări socialiste, ceea ce, scăzînd din 25, lasă „restului lumii" doar 18 țări. Foarte interesant... N-a fost prea reprezentativ acest **Teatru al Națiunilor** grefat pe **Festivalul Nebunilor** !

...Dar cine sînt participanții **din alte** țări socialiste decît România, Cuba și R.D.G. ? Teatrul țigănesc **Roma** din Skoplje („grup teatral liber"), grupul teatral **Osmega Dnia** de la Universitatea din Poznan (caracterizat astfel în program : „Intenția lor este să arate în ce măsură lozincile și mițurile politice și culturale sînt departe de realitate"), grupul experimental **Studio K** din Budapesta, **CVOCI** („Trupa" — 2 oameni — mimilor nebuni") din Praga, **Teatrul de buzunar** (1 femeie-clown) din același oraș.

În aceste condiții, nu este un abuz să discutăm despre Teatrul **Națiunilor** ? În majoritatea cazurilor, nici nu se vorbea de teatre ci de „grup social-critic" (R.F.G.) sau de „un sextet anarhist homosexual" (**Bloolips**) sau de „11 oameni liberi care au un vas" (**Vareuș Variété**) sau de „cei 5 dansatori care alcătuiesc **Penta Theater**" sau... Credem a fi limpede că tot în zona aceasta se situa și nivelul „trupelor" care colindau bîlciurile noastre acum 40—50 de ani — minus obscenitatea, homo s.a. ; numai că nimănui nu-i trecea prin cap să le trimită la vreun festival internațional sau să angajeze Teatrul Național într-o competiție cu ele.

Ca să concludem asupra statutului **social** și estetic al trupelor, cu și fără ghilimele, iată o altă citare din caietul program : **Friends Mobile Theater** (internațional) este alcătuit din „23 de oameni care trăiesc tot timpul pe drum, un fel de mini-sat călător, se opresc acolo unde pot să dea un spectacol și trăiesc în colectiv".

★

În același zile, în același oraș, Amsterdam — dar nu în docurile dezafectate ci în cele mai bune săli ale orașului — se desfășura mai mult decît prestigiosul **Holland Festival**, aflat la a 33-a ediție. Dintre participanți (selecționați la întîmplare din program) : Stockhausen, Orchestra de cameră a Olandei, Baletul din Stuttgart, Kirill Kondrașin, Filarmonica din Slovenia, Lazar Berman, Ansamblul național de dansuri din Zambia, celebre trupe de teatru din R.F.G., Japonia, S.U.A. și alte țări.

În docuri — **Festivalul Nebunilor**, botezat ad-hoc **Teatrul Națiunilor**. „Gîndirea" organizatorilor ? Iată o mostră desprinsă din editorialul publicației-program : „După al doilea război mondial, am văzut dezvoltîndu-se contactele internaționale în toate domeniile. Și, iată, sînt 35 de ani de cînd n-a avut loc al treilea război mondial. Datorită acestor contacte internaționale ? **Fondarea Institutului de Teatru Internațional în 1948, de exemplu, a împiedicat izbucnirea celui de al treilea război mondial ?** (s.n.) Nu știm". Dar noi știm : avem în față un caz clar de oligofrenie. Și dacă acesta este nivelul ideologilor, vă dați seama ce este în rest...

Ei bine, **acolo** a fost trimis să joace primul teatru al României, Teatrul Național din București. Nu la **Holland Festival**, unde s-ar fi cuvenit să fie, unde ar fi putut să aducă un real serviciu cauzei difuzării teatrului românesc peste hotare, înscrierii valorilor noastre în circuitul artei universale.

Am avut tristețea să văd printre dejecții, fum de haș, homosexuali și nebuni de toate sorturile, actori prețuiți ai teatrului românesc. (Nu l-am văzut jucînd întrucît am plecat spre țară cu 12 ore înainte de prima lor reprezentație.) Își plătiseră singuri drumul București-Amsterdam-București, căraseră decorurile tot pe banii lor, le montau, scriseseră niște afișe de mînă cum se pricepuseră și n-aveau nici un ban. Primele mele cuvinte au fost : „Oameni buni, cui, ce l-ați făcut la București, de v-a trimis aici ?"

Urechile mi-au auzit multe...

Au obținut succes acolo — ni se spune. Să fim iertați ! E ca și cum ne-am lăuda cu o mare afacere încheiată pe piața drogului sau cu faptul că în banda lui Charles Manson era și un român ! (Din fericire, așa ceva nu s-a întîmplat.) Ce succes ? În fața cui ? Unde ? La un festival desfășurat sub deviza **Înflorirea Decadenței** ?

Dacă inițiatorii români ai participării la Festivalul Nebunilor știau ce este acolo, sînt vinovați că au propus trimiterea Teatrului Național ; dacă nu știau ce este acolo, sînt vinovați că nu au știut. Îi rugăm pe cei în drept să cerceteze și să ia acele măsuri care vor face imposibilă, de azi înainte, compromiterea artei naționale.

GEORGE RADU-CHIROVICI ■

Valentin Stănescu:

„Îmi pun mari speranțe în Speriatu"

— Tovarășe Valentin Stănescu, meciul cu Corvinul s-a încheiat și, chiar dacă fără glorie, Dinamo a învins. Putem sta, un minut de vorbă ?

— Putem, dar sînt tare necăjit.

— De ce ?! La urma-urmei, o victorie, fie ea cu 1-0, fie ea în fața unei proaspete promovate, rămîne o victorie, adică două puncte în clasament, așa-i ?

— Da, dar jocul nu m-a satisfăcut. Jucătorii mei au intrat în ritmul foarte lent al adversarului, deși le-am atras atenția, de mai multe ori, să grăbească acțiunile. Una le-am spus, alta au făcut ?! Au lăsat spații prea mari între linii și, lucru cel mai grav, au ratat cît pentru 5 meciuri ! Una peste alta, Dinamo a jucat la jumătate din randament.

— Veniserm să discutăm despre Speriatu...

— Îmi pun mari speranțe în Speriatu. Băiat vrednic și, rețineți, de caracter. Echipa l-a asimilat imediat, el părînd să rezolve un post mereu deficitar la Dinamo.

— A cui a fost ideea aducerii lui de la Pitești ?

— Am încercat, inițial, cu Moraru, de la Sportul studențesc. După care am apelat la Speriatu, cred că am nimerit bine.

— Ce vă determină să faceți o astfel de afirmație ?

— Rar am văzut un portar muncind cu atîta tragere de inimă. Poate numai Răducanu, la 20 de ani, mai avea atîta ambiție să se realizeze. Speriatu însă mai are o grămadă de lucruri de pus la punct.

— Anume ?

— Iese din poartă prea pripit și prea departe. Această imprudență îl poate și ne poate costa scump. Repet însă, el e o achiziție importantă.

— Pentru că veni vorba, ce ne puteți spune despre ceilalți jucători recent transferați la Dinamo ?

— Stredie, Stănescu și Mărginean, mai bine. Ultimul e, ca și Speriatu, un mare ambițios, se străduiește, iar străduința asta va fi, cred, încununată de succes. Iordache însă...

— Ce-i cu Iordache ?

— Nu confirmă, după părerea mea. Nici el, nici Dorel Zamfir.

— Dar Ghiță ?

— Lăsați-l în pace, jucător simplist, dar foarte util. De-aș avea 3 ca Ghiță, gata să moară pe teren, ce bine-ar fi. Prea multe domnișoare, zău așa, în fotbalul de azi. Cînd le ceri să pună osul, nu mă refer numai la Dinamo, ci la toate echipele noastre, îi vezi cum se strîmbă și cum te ascultă de nevoie?!

— Ce-și propune Dinamo ?

— Sîntem lideri, vom încerca să ne păstrăm poziția. Pentru asta însă va trebui să curgă mai multă sudoare. Va curge, nici o grijă.

ANDREI GEORGESCU ■

Andrei Speriatu; născut la 28 septembrie 1957, comuna Toporu, județul Teleorman; a debutat la Spicul Toporu (1972), trecînd apoi la F.C. Argeș (1973-1980); din acest sezon, la Dinamo.

Scurt, foarte scurt

● Frumoasă comportarea tinerilor noștri jucători de tenis de masă la Campionatele europene de juniori : cinci medalii (una de argint, patru de bronz). Un nume care se impune este cel al Olgăi Nemeș, 12 ani, pornită parcă pe urmele marilor sale predecesoare ● Aproape 15 000 de spectatori au asistat duminică dimineața la meciul de pe stadionul Sirena, unde echipa gazdă debutantă în divizia secundă, a întîlnit pe cunoscuta C.S. Tîrgoviște. Acum două luni, echipa tîrgovișteană juca în „A", iar Sirena în „C". Duminică, ele au terminat la egalitate : 2—2 ! ● Olimpia București, pe echipe și Dumitru Spirlea (tot Olimpia), la individual au cîștigat detașat Campionatele naționale de pentatlon modern ● N-am fost la Brașov, dar, din cît am văzut la televizor, golul brașoveanului Paraschivescu ni s-a părut a fi perfect regulamentar, poziția lui Cazan, fundaș central la Sportul studențesc, excluzînd ofsaidul. Cei de la ziarul de specialitate, inclusiv comentatorul de televiziune, au văzut altfel, dar părerea noastră este că decizia arbitrului Ologeanu a fost corectă. Oricum, meritul victoriei gazdelor e greu de pus sub semnul îndoielii ● Florin Halagian, despre noul venit în tabăra lui F.C. Argeș, Sigmirean (transferat de la Gloria Bistrița) : „Este cel puțin la fel de bun ca Doru Nicolae !" ● La Reșița, echipa de tineret a țării noastre a cîștigat Campionatul balcanic de handbal feminin, dar succesul a stat sub semnul incertitudinii pînă în ultima secundă a meciului cu jucătoarele iugoslave, care au reușit un meci egal (14—14) cu reprezentantele noastre, cîștigătoare în cele din urmă la golaveraj a unei competiții cu doar 3 echipe participante ● La Progresul, Apostol și Giron n-au fost trecuți măcar pe lista de rezerve în meciul cu Baia Mare, fiind bănuiți de o... prea mare apropiere sufletească cu Viorel Mateianu ! La cabine, Apostol plîngea. Ce-au făcut colegii lui s-a văzut... ● În finala turneului de la Toronto, Chris Evert-Lloyd a învins-o din nou pe Virginia Ruzici, dar performanța e remarcabilă, prezența tenismenei românce în ultimul meci al turneelor internaționale începînd să devină obișnuită ● Aproape doi metri ofsaid la golul lui Prodan, înscris în a doua repriză a meciului Metalul — Tractorul, ceea ce nu l-a împiedicat însă pe arbitrul reșițean E. Munteanu să valideze punctul ! ● Așa cum se aștepta, armășarul Selenar (condus de V. Gheorghe) a cîștigat duminică Derbyul național de trap. Hipodromul de la Ploiești a fost, din nou, neîncăpător ● După două încercări neizbutite, craioveanul Ilie Balaci a reușit la ultima sesiune de admitere să intre la facultate. El a obținut media 7,83, fiind astfel admis la Institutul de științe economice din Craiova, secția economia industriei, curs seral. Geolgău a intrat la aceeași facultate, în vreme ce Ungureanu și Negrilă au fost admiși la cursurile pentru subingineri ● La dirt-track avem un nou campion național : Ionel Pavel (Voința Sibiu, elev al antrenorului C. Carabulea), care la 21 de ani este încă junior. El se anunță ca un alergător de clasă internațională. În acest sport atît de spectaculos, dar din păcate puțin popular la noi ● Panathinaikos Atena, cu Doru Nicolae în formație, se află în momentul de față în Anglia, unde noul antrenor al echipei grecești, englezul Ron Allen, a prevăzut cîteva meciuri amicale de pregătire ● Arbitrii noștri sînt tot mai prețuiți și mai delegați pe scena continentală. Astfel, Gheorghe Dragomir a condus, la centru, partida de tineret dintre Ungaria și Suedia, disputată în ziua de 20 august. Trei brigăzi de arbitri români urmează să oficieze în cupele europene, la 17 septembrie : Igna, Bărbulescu și Dinulescu la Trabzonspor — Szombierki Bytom, în Cupa campionilor, Salomir, Silaghi și Topan la Kastoria — Dinamo Tbilisi, în Cupa cupelor, Tătar, Retezan și Ianul la Dynamo Dresda — Napresak, în Cupa U.E.F.A. Le dorim succes.

Viorel Mateianu, aplaudat pe „Progresul"!

August 1976. Abia re-promovată în prima divizie a țării, echipa Progresul pierde al doilea joc pe teren propriu, după un frumos 0—0 la Constanța. Conducerea clubului, în frunte cu președintele Dumitrescu, ia hotărîrea de a renunța la serviciile lui Viorel Mateianu, cel care renăscuse parcă fotbalul de calitate pe stadionul din strada dr. Staicovici. După cîteva săptămîni, Mateianu pleacă la Baia Mare, avînd însă o mare tristețe în suflet și simțindu-se nedreptățit pentru munca sa. La sfîrșitul campionatului, Progresul retrogradează din nou în divizia secundă...

August 1980. Progresul e iarăși în „A", dar antrenor al echipei este acum Eugen Iordache. Viorel Mateianu vine din nou în parcul cu platani, pentru prima oară de la despărțirea subită de acum 4 ani, dar azi cu echipa din Baia Mare, care între timp a ajuns un nume al fotbalului nostru. Rezultatul e zdrobitor pentru echipa gazdă : Progresul-Vulcan — F.C. Baia Mare 0—3 (0—2) !! Cei aproape 10 000 de spectatori îi fac lui Mateianu o extrem de călduroasă manifestație de simpatie, aplaudîndu-l minute în șir după încheierea partidei. Cîteva sute de oameni rămîn să-l aștepte la plecare, mulți îi string mîna, aproape că l-ar ridica pe brațe, uitînd de necazul pricinuit de echipa favorită. Lîngă ieșire urmează o scurtă discuție cu trei membri din conducerea secției de fotbal. „Astă seară ne întrunim ca să-l scoatem pe Dumitrescu !, țin dinții să-l asigure pe Mateianu, „Am auzit că vei lua echipa națională. Nu vrei să te întorci și la Progresul ?"

Mateianu nu jubilează. E calm, așa cum a fost și înaintea partidei, și mai curînd trist. Nu-i plac răzbunările, deși sînt convins că n-a dormit multe nopți, tot gîndindu-se la revanșa pe care și-o va lua asupra „Progresului" ! Victoria echipei sale în meciul de simbăta trecută a fost mult mai clară decît o arată chiar scorul de 3—0, deși nu toți jucătorii băimăreni au jucat prea bine, Roznai, Sepi, Deac sau Ciohan jucînd mai curînd invers, adică slab. Cu toate acestea, partida a fost permanent la discreția oaspeților, care puteau marca încă 3—4 goluri, dacă înaintașii n-ar fi ratat și Bulancea nu s-ar fi opus de cîteva ori excelent. Cît a ținut pasul cu ritmul partidei, Progresul a avut și ea cîteva ocazii, dar morișca băimăreană a măcinat într-atît sistemul defensiv al gazdelor încît, la un moment dat, jucătorii bucureșteni aproape că se loveau cap în cap. „Dar aici cine joacă ?!", a strigat o dată Vladimir Marica spre banca antrenorilor Progresului, arătînd spre o zonă prin care se infiltrau permanent cîte trei, patru jucători adverși ! Iar finalul a fost de asemenea teribil pentru gazde, a căror evoluție a fost împinsă tot mai evident spre penibil. După autogolul lui Gh. Ștefan, uluit de viteza fazei, care s-a petrecut în prima repriză, a urmat aproape de sfîrșit eliminarea lui Ciugarin (pe care arbitrul A. Forwirth, altfel foarte bun, ar fi trebuit să-l scoată din teren mai devreme !) și zăpăceala lui Gabriel Sandu, care a prins mingea în mîini în loc să dea cu capul, lăsîndu-l apoi pe Ciohan să înscrie nestingherit. Așa cum joacă în momentul de față, după părerea noastră, Progresul este prima candidată la retrogradare din divizia A, dar aici nu se află decît consecințele unei politici total greșite de alcătuire a echipei, unde astăzi joacă doar „nume" (Ciugarin, Mateescu, G. Sandu, Al. Moldovan, Tevi ș.a.) și nu jucători tineri, cu mare dorință de afirmare, așa cum ne obișnuise cu ani în urmă clubul din dr. Staicovici.

„Vă rog să scrieți titlul **Viorel Mateianu aplaudat pe „Progresul !"**, era, după încheierea partidei, părerea lui Nichi Dumitriu, un alt mare jucător, gonit cu ani în urmă de la aceeași echipă. Într-adevăr, este titlul cel mai bun pentru cronica de față, el conținînd atît satisfacția lui Viorel Mateianu, cît și justiția care i se face lui acum, după exact 4 ani. Acești 4 ani însă să nu uităm, nu s-au scurs oricum. Ei au fost 4 ani de muncă pentru Mateianu, o muncă desfășurată însă într-un climat extrem de propice performanței, pe care clubul băimăreni și factorii de decizie ai județului au știut să-l asigure „fostului refuzat" de Progresul.

DUMITRU GRAUR ■

Duminică la iarbă verde

Pădurea Băneasa, duminică 17 august, ora 11. Autobuzele I.T.B. depun ritmic și constîncios valuri de vizitatori. Proaspăt „debarcații", inventariază, din ochi, rapid și expert, tonetele cu bere și mititei, aproximează cozile în minute de așteptare, după care, ori se hotărăsc pentru mici, ori se îndreaptă spre grădina zoologică. Spre zoo drumul e pavat cu bune intenții și coji de semințe. Bunele intenții se rezumă la cîteva tarabe cu diverse, începînd cu banale cosmetice de băcănie și terminînd cu textile care n-au nici un rost aici. Singurele, oarecum pe specific, aparținînd unor indivizi bruneți : gablonzuri, coifuri și trompetele, mingi cu elastic etc. Nimicuri fără valoare, urîte, care amintesc de pitorescul mizer al bîlciului de mahala. Nimicurile cu pricina umplu buzunarele unor negustori cu sume pe care funcționarii circumscripțiilor financiare nu le bănuiesc și nici nu se străduiesc s-o facă. Deci semințele, gablonzurile lipsite de gust și guma de mestecat domină „piața" în această zonă de odihnă și destindere, obrăznicia autorilor acestui comerț (foarte mulți și, se pare, bine organizați, de vreme ce nu poți întreba de autorizația unuia că apar imediat alți doi, trei care te înconjoară strategic) depășind adeseori limitele bunului simț și transformîndu-ți relaxarea în nervi și proastă dispoziție.

Dacă ai liniștea sufletească necesară cumperi micul, crenvurstiul sau berea într-o jumătate de oră. Apoi cauți un loc. Iarbă nu e, băli! însă sînt din belșug, chiar și în pădure. Prevăzătorii scot o pătură și caută un loc mai zvîntat. Ceilalți caută un copac mai adecvat, prevăzut fie cu o scorbură încăpătoare în care țin berea la rece, fie cu vreo cracă mai coborîtă care să poată fi folosită drept bancă. De leagăne, tobogane și toate cele cîte încîntă un copil nu mai pomenim. Sînt vechi, scîrțîe, au ruginit sau pur și simplu nu merg de loc. Și, pentru că vorbeam de educația unora, simpla privelițe a locului de agrement, așa cam după orele 14, te face să-ți pui mîinile în cap. Dar despre nivelul precar al educației acestora, despre lipsa lor evidentă de bun-simț s-a tot scris. Păcat. Duminică, pădurea Băneasa arăta ca fără stăpîn. S-au întins și rufe pe crăci, au poposit și mașini care nu aveau ce căuta aici (o Salvare cu număr de Buzău, parcată în fața la „Privighetori"), au izbucnit și scandaluri din cauza băuturii. Cu aerul curat s-a stat mai bine, deși o anumită poluare n-a lipsit...

MIRCEA RAICIU ■

Cronica șoselei

Bietul căluț!

M. P. din comuna Kogălniceanu, județul Constanța, a încercat în ziua aceea tot felul de licori : țuică, rachiu de anason, vin, iar la urmă a „dat-o pe bere". Cînd un cunoscut l-a zis jumătate în glumă, jumătate în serios : „Măi vecine, văz că abia te ții pe picioare, cum o să ajungi tu la „volanul" căruții pînă acasă ?"

„Nu-mi du tu mie de grijă, am cal deștept, cum m-a dus și altă dată acasă o să mă ducă și acum". Și terminînd replica și-a aranjat finul în chip de pernă și s-a culcat.

Calul a înțeles că odată ce dialogul între cei doi s-a terminat trebuie să se pună în mișcare. A pornit-o încetișor către casă parcă știind că stăpînul nu trebuie deranjat la trecerea peste denivelările drumului de cîmp. La intrare pe drumul cu patru benzi ce duce la Constanța, patrupedul a devenit mai „prudent". Deși tîrziu, noaptea, șoseaua era destul de circulată cu automobiliști care veneau pe litoral ori plecau spre casă (în pofida în-

demnurilor de a nu parcurge distanțe mari în timpul nopții). Farurile mașinilor și bolizii care treceau val-virtej pe lîngă ei îl cam deranjau pe căluțul nostru. Nici tu căruțaș care să te conducă, nici tu faruri care să-ți lumineze drumul, cum să te descurci tu, căluț stingher și neajutorat, în condițiile circulației moderne ? La un moment dat, probabil speriat de ceva, patrupedul care circula cuminte pe banda I a sensului de mers (de unde se vede că era la curent cu regula care obligă vehiculele lente să ruleze pe acest culoar) trece pe banda a II-a și de aici peste linia mediană, pe banda doua a sensului opus (de unde să știe bietul căluț chiar toate regulile de circulație ?). A mers o bucată bună de drum pe această bandă pînă cînd un autoturism venind din sens contrar a intrat în plin, în atelaj. Nevinovatul căluț a fost izbit în plin și luat pe capotă, iar căruța transformată în arșice. Jumătate din corpul calului a spart parbrizul, pătrunzînd în autoturism în dreptul locului din dreapta șoferului. „Dacă soția și fetița nu stăteau pe bancheta din spate, ci ocupau locul din față, mărturisea după accident G. M. (șofer profesionist la Intreprinderea județeană de transport local Constanța), acum nu mai erau în viață". Pilotul autoturismului 2-CT-7471 rula dinspre comuna Horia spre Constanța și literalmente nu a văzut vehiculul hipo venind din sens contrar, pe banda sa de circulație.

Șoferul s-a ales cu o rană la claviculă și mașina avariată destul de serios. Ce credeți că s-a întîmplat cu adeptul lui Bachus ? Bietul căluț care a murit în urma coliziunii a salvat de fapt pe inconștientul căruțaș. Catapultat din căruță a luat contact nu cu asfaltul ci a căzut pe iarbă și încă într-o poziție „favorabilă" care a avut însă darul de a-l trezi.

Nu a murit nici un om, însă inconștiența unor asemenea căruțași poate provoca oricînd accidente deosebit de grave. Nu mai sînt vremurile cînd pe șosele circulau doar patrupezi, care își acordau prioritate de trecere și care îi duceau pe stăpînii „bine făcuți" exact în curtea casei.

Precum „Colombo" care întotdeauna mai are ceva de adăugat la urmă, am zice și noi : „Poate și șoferul dacă era ceva mai atent reușea să prevină această coliziune".

Colonel VICTOR BEDA ■

Plagiat sau denigrare?

În nr. din 31 iulie a.c. al acestei reviste, Vlad Matei a răspuns acuzației de plagiat cu niște „argumente" și scuze de-a dreptul penibile. Nu aș mai fi răspuns la rîndu-mi ,dacă Vlad Matei ar fi recunoscut în mod cinstit că „metoda" folosită de d-sa este reprobabilă, chiar dacă o utilizează și alți „ilustri magistri ai noștri", al căror nume îl ține secret. **Poate constitui o scuză pentru un hoț faptul că și alții fură?** În loc să-și recunoască cinstit greșeala, autorul mă acuză că sînt „detractor" și că l-am „denigrat", urmărind să cîștig astfel „prestigiu și notorietate în știință" !

1. Vlad Matei susține sus și tare că nu a plagiat deoarece a indicat bibliografia. **Nu poate constitui o scuză pentru nici un plagiator faptul că citează bibliografia „folosită" ca Vlad Matei !** Nimeni nu poate fi îndreptățit să fure cu toptanul fraze și paragrafe din lucrările altora sub motiv că le-a citat titlurile la bibliografie. Este o problemă de etică elementară pe care Vlad Matei refuză s-o priceapă *). În cazul „utilizării" lucrărilor în felul cum procedează Vlad Matei, trebuie să se facă la bibliografie precizarea : „lista lucrărilor pe care le-am plagiat" ; așa ar fi cinstit.

2. Și pentru că Vlad Matei caută o scuză în bibliografia citată, iată un exemplu grăitor de felul cum citează d-sa lucrările „folosite" : la p. 49 din cursul privind perioada 1711—1821, după ce „împrumută" din lucrarea lui Florin Constantiniu, **Relațiile agrare din Țara Românească în secolul al XVIII-lea**, p. 50, un paragraf întreg care se încheie cu textul „Mobilitatea agriculturii explică, în parte, și mobilitatea oamenilor. Deplasarea la intervale scurte a terenurilor cultivate a impus vieții rurale un dinamism care. În condițiile unei fiscalități excesive, s-a transformat în strămutări în masă, de lungă durată sau definitive", Vlad Matei nu trimite — cum e firesc — la lucrarea de unde a luat textul, ci la opera d-sale **Colonizarea rurală în Țara Românească și Moldova**, p. 77—92 ! Cum poate fi calificat acest procedeu ?

3. Vlad Matei mai afirmă că acuzația după care și lucrarea sa despre **Moștenirea lui Mihai Viteazul** ar fi un plagiat este „total gratuită", deoarece a indicat bibliografia pe baza căreia a „elaborat" acest material. Pentru ca cititorii să se convingă că „elaborarea" eruditului profesor constă și în acest caz tot în plagiat, iată doar cîteva exemple din numeroasele ce se pot da :

Vlad Matei :	Istoria României, III :
a) „Gh. Rakoczi I poseda... cea mai însemnată putere militară și înțelegea că cele două țări de peste munți să-l fie subordonate... Vasile Lupu, venit în scaun ca om de încredere al turcilor și al cercurilor grecești constantinopolitane, spera ca, cu ajutorul grecilor, să-și instaureze propria lui hegemonie asupra celor trei țări" (p. 146).	a) „Gh. Rakoczi I poseda... cea mai însemnată putere militară.... înțelegînd ca cele două țări de peste munți să fie sub suzeranitatea lui... Vasile Lupu, venit în scaun ca om de încredere al turcilor și al cercurilor grecești constantinopolitane,... voia să instaureze cu sprijin grecesc propria lui hegemonie asupra celor trei țări" (p. 165).
b) „Pentru atragerea Moldovei în Ligă s-a recurs din partea polonă la căsătoria lui Janusz Radziwill, marele hatman al Ucrainei, cu Maria, fiica lui Vasile Lupu... Cei doi domni... trebuiau să aibă gata 25 000 de oameni de oaste" (p. 146).	b) Pentru atragerea Moldovei în ligă se recurge din partea polonă la căsătoria lui Janusz Radziwill, marele hatman al Ucrainei, cu Maria, fiica lui Vasile Lupu... Cei doi domni români trebuiau să aibă gata 25 000 de oameni de oaste" (p. 171).
c) ...„conducător militar și diplomat iscusit, a reluat pe alt plan, și în alte condiții istoria lui Mihai Viteazul. El a făcut din domnia sa o perioadă de echilibru intern, de refacere a țării" (p. 142).	C. Rezachevici în „Mag. istoric", 1979, nr. 10 : c) „conducător militar..., diplomat iscusit... domnia sa reia pe alt plan și în alte condiții istoria lui Mihai Viteazul... a făcut din domnia sa o perioadă de echilibru intern, de refacere a țării" (p. 70).
d) ...„La Praga și Varșovia, la Viena și Madrid, la Constantinopol, Veneția, Paris și Londra s-au adunat mii de rapoarte, scrisori etc... pe lîngă ele, peste 50 de cronici din cele trei țări române închid în paginile lor imagini vii din frămîntata istorie a domniei lui R. Șerban" (p. 142) etc., etc.	d) „La Praga și Varșovia, la Viena și Madrid, la Constantinopol, Veneția, Paris și Londra s-au adunat mii de rapoarte, scrisori... pe lîngă ele, peste 50 de cronici din cele trei țări române închid în paginile lor imagini vii din frămîntata istorie a domniei lui R. Șerban" (p. 71) etc., etc.

Dealtfel, colegul C. Rezachevici a alcătuit acum cîțiva ani un material în care înfiera metoda de lucru a lui Vlad Matei, dar a renunțat să-l publice cînd ilustrul profesor i-a explicat că i-au plăcut așa de mult frazele sale încît nu le-a mai modificat pentru a nu le strica frumusețea ! Vlad Matei se dovedește astfel a fi un estet, care nutrește un mare respect pentru frumusețea stilului autorilor utilizați în „elaborările" sale științifice. **De ce nu respectă Vlad Matei și dreptul de proprietate al acestor autori asupra textului lor ?** Cum împacă Vlad Matei simțul său estetic cu etica profesională ? Aceasta este „arta" lui Vlad Matei : un estet străin de etică !

4. Pentru a nu fi singur în această penibilă situație, Vlad Matei susține că și subsemnatul ar face parte din aceeași tagmă cu d-sa și dă ca exemple cîteva scurte fragmente din lucrarea mea **Vlad Țepeș** care prezintă asemănări cu unele expresii folosite și de B. T. Cămpina, autorul atît de des citat în lucrarea amintită. Oricine compară primele două exemple poate constata că este vorba de idei asemănătoare, luate din aceleași izvoare, din care se citează, și exprimate într-o formă apropiată (nicidecum **identică** ca la Vlad Matei !). Toți oamenii de știință vehiculează numeroase date și idei moștenite de la predecesori, acestea constituind „zestrea" sau bunurile comune ale fiecărei științe. La citatele 3—4 (care constituie de faot un singur paragraf !). Vlad Matei **a omis voit** să amintească faptul că eu citez în notă și izvorul (Beheim) și pe B. T. Cămpina, **Complotul**, p. 602—603, al cărui text a fost preluat apoi de **Istoria României** vol. II, p. 470. Aceeași este situația și cu exemplul 5, unde-l citez pe N. Iorga. **Acte și fragmente**, de unde am luat citatul, utilizat și de B. T. Cămpina. Aceasta fiind situația, acuzația lui Vlad Matei că și N. S. „copiază idei și texte (adesea ad litteram) fără a cita autorii și lucrările pe care le folosește din plin" este absolut gratuită (aceasta e „o denigrare" !) și nu poate servi în nici un caz drept scuză lui Vlad Matei care fură din diverse lucrări peste 100 de fraze și paragrafe întregi a căror evidență am alcătuit-o. Ceea ce mi se pare foarte curios este că — pe baza unor astfel de „exemple" — Vlad Matei mă acuză de plagiat, în timp ce adevăratul furt pe care-l practică d-sa nu-l consideră plagiat pe motiv că a citat bibliografia ! Ciudată logică ! Eu sînt acuzat de „rea-credință" și „lipsă de răspundere" cînd dovedesc că Vlad Matei este un **plagiator. Poate fi învinuit de „rea-credință" un om cinstit care semnalează un plagiat ?** Atunci ce pot spune eu de acuzația nedreaptă a lui Vlad Matei ?

5. Răspunsul lui Vlad Matei cuprinde numeroase alte inexactități. Voi răspunde doar la cîteva din acestea :

a) Este neîntemeiată afirmația lui Vlad Matei că d-sa a alcătuit „primul curs de sinteză apărut în țară" ! D-sa uită cursul tipărit în 1966 al profesorilor Ștefan Pascu, C. Cihodaru, I. Ionașcu.

b) Nu am „insinuat" că cele două cursuri au fost „reeditate" în 1979 : cursurile pe care le-am avut la dispoziție poartă dată 1979, fără nici o precizare cu privire la numărul edițiilor, pe care nu aveam de unde să-l cunosc. Dar are vreo importanță numărul edițiilor unui curs plagiat ?

c) Afirmația despre „înlănțuirea logică a faptelor" se referă fără îndoială la înlănțuirea paragrafelor plagiate. De pildă, paginile 9—11 din cursul privind sec. XVII-lea sînt un colaj de texte după **Istoria României, III**, p. 16—23, și **Istoria României. Compendiu**, p. 205—206. Chiar dacă referenții și cadrele didactice invocate de d-sa nu au semnalat plagiatul, aceasta nu poate constitui o scuză pentru procedeul lui Vlad Matei.

N. STOICESCU ■

*) Pentru ca să înțeleagă și d-sa ce înseamnă „a plagia", reproduc definiția după dicționarul din 1975 : „a-și însuși, a copia total sau parțial ideile, operele etc. cuiva, prezentîndu-le drept creații personale, a comite un furt literar, artistic sau științific".
Este vorba deci de furt !

Ce face omul cînd nu-l vede nimeni

Plapuma—paravan

Cu ocazia unei sesizări de la oameni ai muncii, serviciul economic al Miliției Capitalei i-a făcut o vizită, acasă, lui S. P., lucrător la Cooperativa „Fotografia București". În numai cîteva minute s-a putut constata că S.P. are la domiciliu un laborator foto improvizat în baie, iar în autoturismul său, mai precis în torpedo-ul autoturismului, s-au găsit 324 fotografii 6×9, băgate fiecare, cu grijă, în cîte un plic, pe toate plicurile fiind scrise, ordonat, numele și adresa titularilor. De asemenea, s-a mai găsit suma de 4 200 lei, provenind de la fotografiile predate în aceeași zi. Dacă ar fi apucat să dea și fotografiile din plicurile încă neîmpărțite, S. P. ar fi ajuns la frumoasa sumă de aproximativ 6000 lei.

Bani primiți pentru o muncă „particulară" pentru care nu avea autorizație.

Bani primiți de la clienți pe care și-i recruta „la serviciu", unde lucra prin contract de muncă, serviciu care pentru S. P. era o minunată „plapumă legală".

Cu această plapumă își acoperea omul lucrul clandestin.

Pînă la urmă însă plapuma a plesnit !

Nu se putea întinde la infinit.

Nu se putea întinde spre a acoperi și... un apartament de 3 camere (pentru care a plătit pînă la această oră 80 000 lei), și un autoturism în valoare de 70 000 lei, și alte „mărunțișuri", toate achiziționate numai în ultimii 3 ani.

E ușor deci de dedus că un cîștig de 6000 lei pe zi se repeta de mai multe ori într-o lună de „muncă particulară".

Atingem cu acest caz problema „particularilor ilegali" — tratați adeseori cu o nefericită indiferență sau, mai rău, cu un fel de înțelegere mărinimoasă de unii dintre noi și (mai ales) de întreprinderile la care se aciuiesc — care de ochii oamenilor și al statului își iau cîte o slujbuliță plapumă-paravan în spatele căreia își fac nestingherîți afacerile.

E adevărat însă că atunci cînd apucă să fie „stingheriți", se lecuiesc definitiv...

MARIUS POPESCU ■

Un portret robot în stil Ciclop

Mai ceva ca Iosefini, drămuind, jonglînd cu economiile noastre într-o siestă prelungită cu taurt, plătim tribut vieții trepidante moderne și extraordinar de rapide. Există un obicei, mondial altminteri, încetățenit și la noi, ca în schimbul banilor pe care îi dai să pretinzi contravaloarea lor stabilită tarifar pentru : casă, brînză, mărar, scaune, bujii, murături, banane etc. Astăzi vă oferim portretul unui individ scăpat ca prin urechile acului într-o funcție de care profită din plin, poziție standard de pe care îți aruncă peste umăr acel faimos „noi muncim aici, dom'le !" Curios lucru, deseori, în scurte reportaje raid-anchetă, am auzit această propoziție formulată de către bișnițarii din strada Covaci sau de toți cei care se prefac că fac ceva.

Vom face cuvenita distincție că ne aflăm într-o unitate socialistă și, ca să nu jignim colective de oameni cinstiți și harnici, precizăm să ne aflăm pe cel mai faimos platou de reparații a autovehiculelor colorate fără de care pulsația unui oraș modern ar înceta să existe. Nescris încă pe această clădire, construită special, cu rampe și tot ceea ce este necesar, stă un verset din Dante : „Lasciati ogni speranza voi che entrate" sau mai pe românește : lăsați orice speranță voi care intrați. Aici totul e deosebit. Cei ce intră triști vor ieși citeodată veseli. Cei veseli din fire se vor întrista. Apele se fac, se desfac. O adevărată școală a tensiunii arteriale. Și toate acestea sub tainica sabie a lui Damocles, fiindcă dacă privești în sus e greu să confirmi că la Ciclop sau altundeva se întîmplă ceva nelegal în ceea ce privește maltratarea psihică a bucureștenilor. Dar insistînd cu privirea asupra solicitatorilor am bănuiala că totul este posibil. Într-o astfel de unitate există trepte ierarhice și specialiști în mecanică, tinichigerie, vopsitorie, electrică etc. și... funcții i Printr-o stranie și nefericită conjunctură aici s-a pripășit un individ (mereu uit cum îl cheamă), să-l zicem Ionescu Gabriel, Niță Florea, Daniel Niță Făniță... în orice caz ceva pe aproape. Ca să nu ne încurcăm, noi îl vom nota simplu G.N. Semn particular : pronunță destul de des „noi muncim aici, dom'le". Practic, ce face G.N. aici ? Care este diagrama muncii lui în terorizanta sa trecere prin hală ? Nu face nimic. Nu are diagramă. E prea scurtă. Și totuși. Avînd o putere nativă de a întui starea de spirit a clientului, G.N. poate computeriza într-o fracțiune de secundă cine este individul din fața lui, ce poate și ce fel de caracter posedă. Un tip, de exemplu, care poartă sandale de 65 de lei, ținînd în mînă un covrig de 80 de bani, este din capul locului pierdut. El nu va căpăta hîrtiuța iscălită de G.N. care-i dă dreptul să intre pentru a-și repara „bidonul", nici dacă leșină. Pentru că asta face G.N. aici : dă bilețele. Dacă zîmbiți acum înseamnă că n-aveți pic de imaginație. Ce satisfacții morale și materiale îți oferă această funcție a hîrtiuțelor. Vă spunem noi : **un ciolan gigantic** ! Acela care dă bilețele cui și cînd să i se sudeze tinicheaua este un om făcut. Viața începe să-și aibă rostul ei și nimeni nu-i mai stă în față. G.N. știe acest lucru. Dur (cu cei slabi), intrigant, fluid, mimînd cinstea pînă în măduva oaselor, e pătruns pasămite de o datorie în serviciu ieșită din comun, și cu o dulcegărie care îți străpezește dinții spune scurt :

— Stați la rînd ! Băgați-vă mașina în parc, așteptați două luni și după aceea discutam.

Această punere la punct nu este o simplă **punere la punct** cum ați fi tentați să credeți. Apelativul, tonul stăpînului de feudă te umilesc. Acesta este și scopul urmărit de G.N. Prin ton, prin aroganța cu care îl tratează pe cetățean, acesta trebuie să se simtă umilit și în mai puțin de trei secunde, dintr-un flăcău grăbit G.N. îl transformă într-un fel de mieluțel cuminte. Aceasta este arma cu care luptă G.N. Sigură și eficace. Arătați-mi mie — facem o parantteză — sanitarul, radiotelegrafistul, scriitorul, sportivul, economistul, inginerul constructor și alții în stare să reziste acestei formule laser. G.N. nu dă, nu ia. Trăiește, cum s-ar zice, din pagubă. Adunînd pe fără fărîmituri de șmecherie, G.N. își vîntură lichelismul cu simulată candoare, arborînd preocupări transcendentale într-o totală suficiență pe care oamenii se prefac că nu o văd. Ambiția lui este de a-și face relații, cît mai multe relații. Aceasta reiese și din măiestria cu care G.N. știe ca în discuții bolborosite să-i scape întîmplător numele cutărui procuror, avocat sau om sus-pus, care i-ar fi îndatorați lui pînă în unghii. Cineva îl susține. Deocamdată nu știm cine. Pentru că de fiecare dată cînd face o boacănă G.N. cade hopa, tot în picioare. Deci, ținînd în mînă pixul său de trei lei, cu vocea sa și gesturile justițiare, împarte și desparte pe furioși de calmi, pe disperați de credul. Disperații sînt aperitivul său cel mai nutritiv. Un disperat poate fi citeodată o gustărică dar niciodată un prinz. Prînzul cel bogat, ca să zicem așa, sînt grăbiții. Un grăbit face orice ca să obțină peticul de hîrtie, ceea ce înseamnă : **admis de a intra fără a mai sta două, trei luni în parcul...** relicvelor de tinichea. Precizăm că le spunem grăbiți celor care nu au timp să aștepte și le spunem disperați celor care au așteptat dar cînd și-au luat în primire **obiectul**, își dau seama că după primii 10—15 kilometri îl se crapă toba. Frica oamenilor de acest corifeu al atelierului de reparații a ajuns pînă acolo încît le este teamă să-l reproșeze chiar și reparația... nereparată pentru care au plătit bani buni.! A schița măcar un gest de nemulțumire, cît de firav, în fața lui G.N. este la fel de grav ca pălmuirea în public. Pentru că aceasta înseamnă îndrăzneală, iar îndrăznețul care a încălcat cu un milimetru limitele plecăciunilor atrage după sine semnul discret al responsabilului cu **tinicheaua** : degetul mare în jos ca la Colosseum, ceea ce înseamnă „decapitarea" **obraznicului** solicitator. Un astfel de leagăn patrician cu imense stele de osîndă este și locul cel din urmă ales de G.N., să zicem secția tinichigerie de la Ciclop. S-a întîmplat odată ca un grăbit disperat, un îndrăznet, să-i țină piept. „Ciclopul este unitatea dv. personală ?"

Știți ce i-a răspuns G.N. surprins de această situație neprevăzută ? „Mă-a..., **cînd îți-oi da doi pumni în gură îți vîrs borșul pe nas !**" De putut, poate. E vînjos, bine hrănit, odihnit, în stare să răstoarne o căruță cu umărul. Chiar după acest incident G.N. nu a pățit nimic. Pentru că, repetăm, cineva îl ține în brațe. Desigur, fără putere, avînd doar o mare doză de insolență. Acest lucru este evident din moment ce toată lumea știe de aportul negativ al lui G.N. printre colegii lui de muncă numiți de el în mod abuziv : **puturoși și bahalere.** Totuși, continuă să stea într-un post în care prevederile statului de funcționare nu-i permit, pentru că nimeni nu e convins că acest individ ar avea act oficial de studii care să-i justifice calificarea în sudură, table îndoite sau eșapamente torsionate. Infiltrat în competența de „maistru", se pare că Cooperativa Automecanica, pe unde a trecut, a renunțat la serviciile sale tocmai pe motiv de incompetență, plus o mică afacere nebuloasă cu niște „mărunțiș". Actele există pe undeva. Există și martori, dar toată lumea stă la pîndă fiind convinsă că relatiile acumulate de G.N. sînt capabile de orice. Din respect pentru munca acestor unități Ciclop, pe care timp de un deceniu le frecventăm (timp în care am văzut și noi destule), credem că a sosit momentul să zicem astfel : dacă are o meserie, dacă e deștept, harnic și plin de inițiativă, pentru că tot se vaită în particular : „cîștig puțin, dom'le", poate că ar fi foarte nimerit pentru G.N. să muncească **practic** și nu teoretic (împărțind „hîrtiute") în altă parte în meseria pe care, probabil, a uitat-o de mult. În acest scop relațiile l-ar fi binevenite.

Și pentru că știm destule, dar nu îndeajuns, lăsăm loc să ne mai spună și alți cetățeni care s-au lovit de Niță, să ne mai povestească și alți disperați despre climatul de la acest Ciclop unde nimă și portarul se comportă cu cetățenii de parcă aceștia ar veni aici neofiții ca să le fure pepeni personali din bostănăria personală.

MIHAI SĂGEATĂ ■

P.S. Orice asemănare de nume sau fapte cu unitatea Ciclop-Bujoreni nu este deloc întîmplătoare.

Lumea în care trăim

Esența unui prestigiu

„România — Ceaușescu". două cuvinte ce răsună astăzi pe toate continentele, în toate limbile pămîntului, ca un omagiu adus unei țări ce și-a demonstrat vocația pașnică și și-a cîștigat un înalt prestigiu în rîndurile tuturor statelor lumii, un omagiu adresat unui mare conducător, respectat, prețuit și stimat pentru neobosita sa activitate consacrată asigurării dreptului la viață și la libertate, la pace și progres al poporului său ca și al tuturor popoarelor lumii.

Ne-ar trebui spații imense pentru a trece în revistă aprecierile elogioase, expresiile pline de respect și simpatie la adresa politicii românești și a președintelui României, Nicolae Ceaușescu. Prestigiul fără precedent al României, simpatia de care se bucură astăzi țara noastră în lume, exprimate în declarațiile celor mai de seamă personalități ale contemporaneității, subliniate în comentariile presei sau în nenumăratele lucrări ce văd lumina tiparului pe diferite meridiane, sînt, în esență, rezultatul unei politici care și-a relevat cu consecvență exemplară caracterul constructiv, spiritul dinamic, principialitatea desăvîrșită. Mai ales în ultimul deceniu și jumătate, politica externă românească s-a afirmat statornic ca politica unui stat independent și suveran, politică aflată în totală concordanță cu aspirațiile și năzuințele fundamentale ale poporului și, în același timp, în deplin consens cu interesele generale ale socialismului, progresului și păcii, ale înțelegerii și colaborării între toate popoarele lumii. Prin tot ceea ce face, România demonstrează că orice stat, indiferent de dimensiunile sale, poate și trebuie să-și aducă contribuția la soluționarea pozitivă a marilor probleme ale contemporaneității și că fiecare stat trebuie să facă dovada unui înalt spirit de responsabilitate față de destinul planetei.

Preocuparea permanentă a României față de evoluția mondială, aportul său în propuneri, sugestii și inițiative exprimă năzuința fierbinte a poporului român, constructor al unei vieți noi, de a trăi într-o lume mai bună și mai dreaptă, o lume fără arme și războaie. Făurirea unei asemenea lumi este de neconceput fără așezarea pe baze noi, principiale, a relațiilor internaționale, pe asigurarea unei dezvoltări care să garanteze fiecărei națiuni independența și suveranitatea, neamestecul în treburile interne, inviolabilitatea teritorială, deplina egalitate, avantajul reciproc, care să pună la adăpost toate statele de orice act de forță sau de amenințare cu forța. Permanența orientării întemeiată pe aceste principii reprezintă izvorul imensului prestigiu românesc în lume de astăzi. Căci popoarele recunosc în România o apărătoare a dreptății împotriva nedreptății, a echității împotriva inechității. Tocmai de aceea se bucură de ecou poziția României potrivit căreia edificiul păcii, o lume mai bună și mai dreaptă, trebuie construit pe baza durabilă pe care o asigură independența națională. Nu poate exista echitate și justiție fără respectul independenței. Este un punct de vedere pe care România socialistă, tovarășul Nicolae Ceaușescu l-au afirmat cu tărie și statornicie.

Problemele prezentului sînt multiple și dificile. Cursa înarmărilor, înmulțirea arsenalelor nucleare, cu uriașul pericol pe care îl determină, pun cu acuitate necesitatea dezarmării. Enormele decalaje, împărțirea lumii în bogați și săraci reclamă eliminarea subdezvoltării, o nouă ordine economică. Europa este preocupată de asigurarea securității ei. În diferite zone ale globului există focare de încordare și conflict. Soarta destinderii, oricum fragilă, este periclitată. În viziunea României, actuala situație politică mondială face imperios necesar ca toate problemele litigioase între state, conflictele și diferendele internaționale să fie soluționate numai și numai pe cale politică, prin tratative, renunțîndu-se cu desăvîrșire la politica de forță, respectîndu-se independența și suveranitatea fiecărei națiuni.

România, conducătorul ei, afirmînd un punct de vedere realist, lucid, merg dincolo de simpla abordare, investigare și dezbatere a fenomenelor și proceselor mondiale, aducînd contribuții de o deosebită valoare teoretică și practică la soluționarea problemelor cu care este confruntată contemporaneitatea. Fie că este vorba de dezarmare, de noua ordine, fie că ne referim la securitatea europeană sau la rolul O.N.U., România a lansat constant numeroase propuneri și inițiative de o largă rezonanță, propuneri și inițiative ce s-au bucurat de o înaltă apreciere și care s-au impus prin spiritul lor constructiv, prin larga deschidere spre realitățile lumii în care trăim. Realismul acestor propuneri, forța lor practică, valoarea deosebită pe care o relevă explică ecoul și audiența lor, prestigiul pe care îl conferă orientarea României.

România întreține astăzi relații diplomatice cu 137 de state, față de 68 în 1965, și dezvoltă raporturi economice cu 143 de țări de pe toate continentele lumii, față de 98 în urmă cu 15 ani. Sînt cifre care exprimă concentrat un adevăr al zilelor noastre : România are astăzi mai mulți prieteni decît oricînd în istoria sa multimilenară. Prieteni pe care l-a dobîndit prin modul în care acționează, prin consecvența și principialitatea politicii sale. Prieteni pe care i-a cîștigat prin înaltul spirit de responsabilitate cu care abordează problemele multiple, deosebit de complexe, care confruntă astăzi națiunile și popoarele lumii. Creșterea continuă a prestigiului României, al partidului nostru este legată indisolubil de amplă și neobosita activitate a tovarășului Nicolae Ceaușescu, de cutezanța, fermitatea și consecvența sa exemplară în îndeplinirea îndatoririlor naționale și internaționale, de rolul său hotărîtor în elaborarea și înfăptuirea politicii interne și externe românești. Neobosita sa activitate, vizitele efectuate de președintele României în zeci și zeci de țări de pe glob, întîlnirile și convorbirile cu conducătorii unui impresionant număr de state și de partide, cu reprezentanți de seamă ai opiniei publice mondiale, documentele semnate cu prilejul acestor vizite și întîlniri, propunerile și inițiativele sale în problemele fundamentale ale lumii contemporane sînt tot atîtea contribuții de esențială însemnătate la puternica afirmare internațională a României.

„Ceaușescu—România". Două cuvinte ce răsună astăzi pe toate continentele, în toate limbile pămîntului. Două cuvinte ce exprimă înalta considerație pe care popoarele lumii o poartă României, președintelui națiunii noastre libere și suverane, stăpînă deplin pe destinele ei.

AL. PINTEA

Mondo umano ?!

Anzii lui Pop

În primăvara lui 1968, un alt mare ziarist, patriot, comunist și sprijinitor impătimit al tinerilor în groaznic de frumoasa gazetărie mi-a stabilit pe Eugen Pop ca un prim contact și îndrumător pentru o posibilă prezență în cîmpul calandrelor, albelor, șpalturilor și manuscriselor, adică printre cei numiți „istorici ai clipei prezente".

Pe cît era de scund pe atît era de delicat pe cît era de prins de problemele de care se ocupa pe atît de ușor răspundea unei solicitări, pe cît era de personal în ceea ce scria pe atît era de darnic a sublinia calitățile colegilor. Apoi, într-o bună zi a plecat în Anzi pentru a-i vedea în toată splendoarea lor, pentru a-i înțelege în toată complexitatea lor, pentru a le găsi chei pe potrivă și nu șperacle confecționate ca un articler mărunt, însetat de semnătură și oarece cîștig. Venea dintr-o lume în care cumpătarea, judecata profundă, cultura serioasă, experiența solidă de viață, menirea profesională, crezul ideologic se află întotdeauna la înălțime.

După un timp, poate mai lung sau poate mai scurt, a revenit din Anzii atît de depărtați geograficește și s-a tot gîndit cum să-i facă mai de înțeles, cum să le descifreze mai exact tainele, cum să-i înalțe fără să-i coboare pe ei și lumea lor, cum să-i apropie fără să-i micșoreze pe ei și popoarele de la poalele lor.

Și e cert, zic eu, că proiectele ce s-au sedimentat acolo, în călătoriile la Bogota, Quito, Lima, Santiago de Chile, La Paz, Cuzco, Viña del Mar, Ayacucho, Machu Picchu și în cine mai știe ce colțișor aparent neînsemnat al Anzilor, au devenit realitate în zilele cînd ei a revenit aici, în țară, și le-a definitivat pentru tipar.

Așa s-a plămădit „Chei pentru porțile Anzilor", carte pe care am citit-o pe nerăsuflate, însetat de avalanșa de fapte și idei, de prezențe distincte ale oamenilor, de recurgere la fascinantele legende ale acelei lumi, de implicare a lor în real, de lirismul cînd frust, cînd tandru, de bogăția de imagini unde se vedea că autorul se simțea în voie pe meleagurile lui Pablo Neruda, Julio Cortazar, Alejo Carpentier, Gabriela Mistral, Gabriel Garcia Marquez, Jorge Louis Borges, Javier Heraud, a poveștilor peruanilor, a baladelor incașe. Pentru cine nu crede, i-ar fi suficient să parcurgă doar „Băiatul și acvila".

Dar, iată, cartea, tulburătoarea carte „Chei pentru porțile Anzilor" semnată de Eugen Pop în Editura „Albatros" a apărut zilele trecute, cu numai cîteva zile după o plecare a lui seînor, dar nu în Machu-Picchu, ci răpit deodată de o acvilă dar nu andină. Și iată-ne spunînd chiar și în lipsa lui că de la „Meditațiile sud-americane" ale lui Hermann Keyserling n-am mai întîlnit lucruri atît de percutante, personale și profunde ca aceste „Chei pentru porțile Anzilor" lucrate migălos de seînor Eugen Pop. Poate „ele" vor dăinui în inimile oamenilor asemeni legendelor, poveștilor și piscurilor ce le-au inspirat pentru că prea au dispărut cu repeziciune din librării.

DUMITRU CONSTANTIN

Despre Academia ITALIA

Este o deosebită plăcere pentru mine să prezint cetățenilor țării noastre, genetic artiști și muncitori, **Academia — ITALIA — a Artelor și a Muncii**, care recent m-a onorat cu titlul de academician „honoris causa", mi-a conferit medalia de aur și premiul ITALIA '80, cum spun domniile-lor, **„pentru activitatea științifică desfășurată în slujba salvării monumentelor istorice din țara noastră (n.n. Italia) și din alte țări"**

Scopurile nobile ale acestei Academii sînt de a uni și apăra interesele proprietății intelectuale ale creatorilor din domeniul **artelor, literaturii și științei**, așa cum pînă de curînd se și numea Academia, care recent și-a schimbat titulatura. Academia, cu profunde semnificații democratice, care are drept prim scop a le face membrilor cunoscută „opera", închinată înfrumusețării și perenificării vieții și creației omenești și a o valorifica în scopuri nobile, are sediul la Salsomaggiore Terme — Parma : sediul ei este un palat din sec. XVIII. care se împletește cu însăși existența ei ca instituție de cultură.

Activitățile ei prin **„banca de artă", „biblioteca internațională de artă"** și în special prin **PINACOTECA DE ARTĂ VECHE ȘI MODERNĂ**, precum și prin „Sindicatul autonom unitar al artiștilor" îi conferă nu numai un caracter național ci în special international.

Ținem să apreciem publicația periodică buletinul Academiei, „Dicționarul artiștilor italieni contemporani" și în special „Dicționarul artiștilor europeni contemporani".

Artiști români, după părerea noastră, trebuie să fie prezenți în acest dicționar sau să devină membri ai Academiei, ca oameni de cultură diversificată.

După cum știu, în prezent sînt numai trei membri români în afară de semnatarul acestor rînduri, ceilalți doi fiind strălucitii pictori arădeni, soții Săsărman, care figurează deja în dicționar. Dar ca dînșii sînt mulți, foarte mulți, care ei înșiși ar putea forma un dicționar.

Prin prerogativele mele de membru al Academiei Italia pot propune fie noi membri români, fie includerea în „Dicționar" a celor mai merituoși artiști contemporani. Cred că pentru cunoașterea artei noastre naționale, care este o artă de mare calitate și prestigiu, ar fi utilă oferirea unor cărți de artă, cataloage de expoziții, pliante ș.a.m.d., activitate și acțiune pentru care să facem apel atît la artiștii care doresc să se facă cunoscuți peste hotare cît și la forurile oficiale cum ar fi Uniunea artiștilor plastici și altele. Deocamdată, personal, am început să ofer ultimele noastre publicații de artă.

Eu cred de asemenea că prezența artiștilor noștri în expoziția permanentă de artă, cu **durata de un an**, după care se oferă prestigioase premii (6 premii ITALIA în valoare de 1 000 000 lire, 6 burse de studii de 6 luni, 2 premii VICTORIA MUNCII dedicate artiștilor de peste 60 de ani și 100 de mențiuni pentru lucrările semnificative), este necesară.

De asemenea, o cale de a face mai cunoscută arta românească contemporană este și depunerea la banca internațională de artă a unor opere de artiști români, care le pot valorifica în cadrul legalității noastre naționale.

Sperăm că am reușit pe scurt să facem cunoscută activitatea Academiei ITALIA oamenilor de cultură din România și să stimulăm o efervescentă cooperare care să vină în întîmpinarea scopurilor acesteia, atît de nobile și democratice.

În discursul de recepție care mi-a fost programat în septembrie a.c. cu ocazia decernării premiului ITALIA, am propus și mi s-a acceptat subiectul „Metode românești noi de conservare a monumentelor istorice" în care voi prezenta proprille noastre metode precum și ale unor colegi români cum este inginerul Ion Istudor. Sperăm că în acest fel „școala" înființată de noi în acest sens în 1979, prin primul laborator de cercetări în domeniul conservării bunurilor culturale să fie cunoscută și de străinătate.

Dr. ing. DINU MORARU

Llanfairpwllgwyngyllgogerychwyrndrobwllllantysiliogogogoch

În insula Anglesey din Țara Galilor (Marea Britanie) se află o localitate care și-a dobîndit faima datorită lungimii numelui ei : 58 de litere. Localitatea se numește Llanfairpwllgwyngyllgogerychwyrndrobwllllantysiliogogogoch. Bineînțeles,

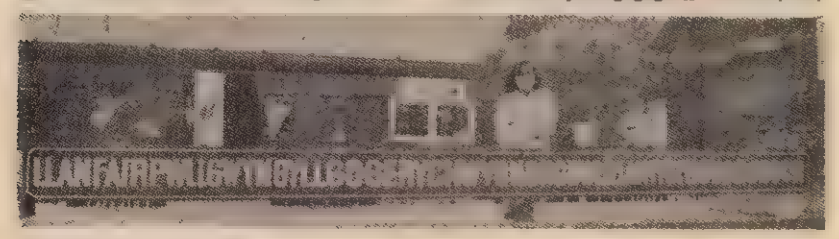

în afara galezilor numai lingviștii cu vechi state de serviciu pot citi, pronunța și, mai ales, ține minte acest cuvînt sui-generis. Muritorii de rînd, în frunte cu englezii, se descurcă folosind perifraze de tipul „orășelul cu nume lung de pe insula Anglesey". Ceea ce nu înseamnă că nu sînt dornici de a vedea și ei, la fața locului, cum arată localitatea și, în special, cum izbutesc factorii de resort să-i scrie numele pe tăblițele indicatoare. În consecință, orășelul este un punct de atracție pentru turiști, care țin neapărat să se fotografieze lîngă o inscripție cu numele localității. Deosebit de căutate sînt vederile, brelocurile și alte suveniruri care au imprimate pe ele faimosul toponim. Fotografia noastră înfățișează tăblița cu numele orășelului, instalată la gară.

Lumea se amuză

(După „Panorama" — Polonia)

Ochii și urechile lumii

August 1850

Printre atitea evenimente datate cu ziua de 21 august în era noastră, iată azi 130 de ani de la înmormîntarea lui Honoré de Balzac. Sicriul i-a fost însoțit de ministrul de interne Baroche, de criticul Sainte-Beuve — care niciodată nu l-a prețuit pe măsură, asumîndu-și astfel un păcat pentru care mulți nu-l vor ierta, aceștia uitînd că măsurindu-se cu Balzac, criticul a dat propriei sale meserii și opere o statură balzaciană — de Alexandre Dumas, Victor Hugo și George Sand. Se păstrează în reportajele acelei zile pariziene, vorba șoptită pe drumul funebru de ministrul Baroche, către Victor Hugo : „C'était un esprit distingué" ! Dacă e în general pozitiv ca miniștrii de interne să aibă o bună părere despre scriitorii de geniu, e cu atît mai bine cînd au și dreptate. Balzac a fost un romancier, adică un savant, un arhitect, un inginer, un industriaș, un chimist, al pasiunilor și, firește, toate laolaltă, dau „un spirit deosebit" ; în istoria operelor omenești el se distinge ca un pisc care, e drept, a putut să apară multora, prea multora, accesibil, el păstrîndu-și acele taine de faună, floră, rocă și oxigen care-i permit să domine o perspectivă și să definească, pentru multă vreme, formele de relief ale unei hărți totdeauna ciudate și complicate. El fascinează pînă departe, în timp, impasibil în intemperiile de modă și climă, răsucind cu o singură răsuflare, de masiv muntos, obiectiile de gust și de temperament. Detestînd orice dictat în literatură, voi recunoaște totuși că mi-a fost și mi-a rămas suspect tot omul care mi se laudă că „Balzac nu e pe gustul meu..." De fiecare dată la această afirmație, spiritul mi s-a încordat și sprîncenele mi s-au încruntat, sistematic constatînd că nu „Salonul cu momîi" ieșea prost din argumentarea respectivă ci gustul pe care se bizuia disprețul. Mulți socotesc de „bon ton" a considera „Comedia umană" — schematică, grosolană și, mă rog, tezistă, fără să fie atenți la nuanța că la Balzac totul se ține pe o respirație de ordin supranatural, ca în epopeile de bază ale omului. Ca de obicei, în jocul excluderilor snoabe și nătîng ceea ce i se opune, ca model, e fie derizoriu sau iluzoriu ca antibalzacianism : Proust, de pildă, s-a dovedit că are în grinzile operei sale toate calculele de statică ale „Comediei". Faulkner — alt opus — mergea la el cu „Comedia umană" — „ca s-o poată deschide cînd vrea să întîlnească un om". Azi nimeni nu mai poate dura o operă literară, fără studiile lui de rezistență a materialelor umane, de „organizare a vocii", fără metodele lui de observație, așa cum oricît ar fi evoluat chimia nu se poate înălța nimic fără tabloul elementelor lui Mendeleev, care, doar celor fără gust și știință, li se pare sărac, schematic, și de ce nu, tezist. Iar în zilele cînd mi se face dor de verișoara Bette, de doamna Marneffe, de Biroteau, de Lucien de Rubempré, cînd mi-e poftă să pun pe limbă o frază care începe cu : „Într-o frumoasă zi de vară a anului 1830, un tînăr..." — simt pe palatul din cerul gurii și al sufletului gustul de madelenă cu care începe orice istorie a căutării unui timp ascuns. Colos, Balzac e o firimitură care-ți dă senzația proustiană a plămădei din care ne rostuim și ne mistuim.

RADU COSAȘU ■

Erată la numărul trecut : a se citi „...există oameni pe care nu-i interesează **hărțile** ?" (nu cărțile !)

Lumea se amuză

(După „Ici Paris" — Franța)

După încheierea lucrărilor Congresului internațional de istorie de la București

Istoria — carte de înnobilare umanistă a națiunilor

Cel de-al XV-lea Congres internațional de științe istorice de la București, care și-a încheiat duminică lucrările, s-a evidențiat atît printr-o largă participare — peste 2 700 de delegați din 66 de țări —, cît și prin nivelul ridicat al dezbaterilor purtate pe marginea rapoartelor și comunicărilor de aleasă ținută științifică prezentate în cele opt zile ale lucrărilor. Exprimîndu-și acordul cu ideile generoase cuprinse în Mesajul adresat de președintele Nicolae Ceaușescu delegaților la congres, participanții s-au oprit îndelung, în luările lor de cuvînt, asupra rolului important ce revine istoricilor în studierea trecutului omenirii, în desprinderea din experiența milenară a umanității a concluziilor și învățămintelor capabile să îmbogățească activitatea prezentă și viitoare a oamenilor, să contribuie la mersul înainte al popoarelor pe calea civilizației, păcii și progresului.

Între problemele care au fost abordate, cele privitoare la asigurarea păcii în lume au ocupat un loc de frunte. S-a ajuns la concluzia că omenirea, în întregul maselor largi populare, al categoriilor largi sociale, din antichitatea îndepărtată și pînă în zilele noastre a fost doritoare de pace și de liniște creatoare. De-a lungul veacurilor popoarele, luate în întregul de mai sus, au luptat consecvent pentru o lume pașnică și liniștită, conștiente că numai o asemenea lume le oferă posibilitatea validării și valorificării eforturilor și străduințelor lor, în timp ce războaiele, cu cortegiul lor de nenorociri înseamnă distrugeri de valori materiale și spirituale, sacrificii și jertfe umane. Dezbătîndu-se aspecte legate de formele de organizare statală de-a lungul veacurilor, părerea marii majorități a participanților a fost că statul național independent și unitar a oferit, oferă și va oferi încă multă vreme de-acum înainte condiții superioare de dezvoltare a popoarelor și națiunilor. Dar această dezvoltare se poate face nu izolat, ci în condițiile unei colaborări internaționale multilaterale, avantajoase tuturor partenerilor. Această colaborare a popoarelor și națiunilor contribuie la crearea marilor valori ale civilizației, la îmbogățirea patrimoniului de cultură și civilizație al omenirii prin realizările fiecăruia în parte. La fel, numai în condițiile unei colaborări internaționale just și principial înțelese poate fi asigurată o dezvoltare optimă a populației pe plan mondial. Ajungînd la această concluzie, participanții la congres au subliniat necesitatea de a asigura popoarelor condiții de viață corespunzătoare, între care și condiții de mediu favorabile și favorizante, într-o concordanță dialectică a organizării social-economice și social-politice cu modul de distribuire a valorilor materiale și spirituale, adică o nouă ordine economică și politică.

Alături de problematica păcii, a chestiunilor referitoare la demografie și ecologie, menționate anterior, Congresul internațional de științe istorice de la București a dezbătut și alte probleme mai puțin abordate la reuniunile cu caracter istoric precedente : progresul tehnic și tehnologic, emanciparea femeii și altele. Prin aceste tematici abordate, în premieră, congresul a marcat o nouă etapă în evoluția științelor istorice. Mai mult ca la oricare din congresele precedente, în cadrul forumului de la București s-a făcut remarcată prezența țărilor care și-au cucerit de curînd independența și au fost mai pregnant puse în lumină aspecte semnificative ale luptei popoarelor pentru egalitate în drepturi, pentru dezvoltare liberă și independentă.

Importanța de prim rang pe care a acordat-o congresul problemei responsabilității și rolului istoriei în lumea contemporană rezultă clar din Mesajul care a fost dat publicității la sfîrșitul lucrărilor. Documentul apreciază că prin aportul său la cunoașterea și edificarea conștiinței de sine a fiecărui popor și, pe această bază, la dezvoltarea încrederii și colaborării dintre popoare, prin tezaurul de învățăminte și experiență socială pe care îl înmănunchează, prin luminile pe care le proiectează asupra prezentului și a viitorului, prin reflecția lucidă asupra destinelor națiunilor pe care o propune, din perspectiva lecțiilor trecutului, prin înrîurirea sa asupra faptei și conduitei generațiilor de azi, istoria constituie o veritabilă carte de înnobilare umanistă a națiunilor. Mesajul exprimă încrederea participanților la Congresul internațional de istorie de la București în contribuția pe care oamenii de știință din domeniul istoriei o pot aduce la soluționarea problemelor păcii, destinderii și cooperării între națiuni ; ei adresează un vibrant apel popoarelor, oamenilor politici și de stat, tuturor oamenilor de bună-credință de a face totul pentru a asigura liniștea planetei noastre, progresul și prosperitatea omenirii. Prin Mesaj, istoricii cheamă la unirea tuturor eforturilor pentru extinderea și aprofundarea cunoașterii istorice, pentru analizarea și interpretarea științifică a dezvoltării contemporane, a proceselor și tendințelor actuale, în scopul soluționării tuturor problemelor litigioase exclusiv pe cale pașnică, prin tratative.

Chemînd la folosirea bogatelor resurse ale științelor istorice pentru afirmarea și respectarea independenței și suveranității naționale a statelor, a egalității și respectului reciproc, a dreptului fiecărui popor de a fi stăpîn pe destinele sale, de a-și afirma deplin identitatea și personalitatea în marele concert al națiunilor lumii, de a-și aduce contribuția originală la îmbogățirea patrimoniului civilizației mondiale, Mesajul continuă cu apelul : „Să facem astfel ca marile realizări ale geniului uman, ale științei și tehnicii moderne să nu fie folosite pentru crearea de noi arme distrugătoare, ci să fie puse numai și numai în slujba omului, a bunăstării, liniștii și fericirii lui, a lichidării subdezvoltării și realizării progresului social în toate țările".

Participanții la congres au subliniat că schimbul fructuos de idei, progresele înregistrate în elucidarea problemelor aflate pe agenda forumului de la București au fost posibile datorită climatului favorabil creat în capitala României și dorinței de conlucrare ce a animat lucrările. Apreciind rezultatele congresului, prof. Michel Francois, fost secretar general al Comitetului internațional de științe istorice, spunea : „Succesul acesta ține mai cu seamă de calitatea dezbaterilor, care au constituit contribuții de cel mai înalt nivel la progresul istoriei. La București, noi am făcut să înainteze istoria, înmulțindu-i preocupările și metodele de cercetare. Este un succes care se datorează unei organizări perfecte, neegalate pînă acum". Iar noul ales în funcția de președinte al comitetului menționat, Alexander Gleyszter, declara : „Cadrul acestui congres a reușit să satisfacă toate exigențele noastre la cel mai înalt nivel. Ne exprimăm sentimentele de recunoștință față de prietenii noștri români, care s-au străduit să asigure un cadru fertil ședерii noastre la București".

Prin nivelul înalt al dezbaterilor, prin întreaga sa desfășurare, cel de-al XV-lea Congres internațional de științe istorice de la București s-a înscris ca un eveniment important în viața științifică internațională, în dezvoltarea științelor istorice, ca o contribuție de seamă la mai buna cunoaștere și apropiere dintre popoare, la întărirea încrederii și colaborării internaționale, la cauza generală a înțelegerii, destinderii și păcii în întreaga lume.

ION D. GOIA ■

Jurnal african [3]

Pe cota cea mai înaltă a Freetown-ului se ridică centrul de conferințe „Bintumani" unde, la începutul lunii trecute, s-au desfășurat lucrările Organizației Unității Africane la nivel înalt. Complex arhitectonic ultramodern, construit special pentru acest important eveniment, centrul Bintumani împreună cu hotelurile din jur formulează în sticlă și oțel o eventuală emblemă a capitalei Sierrei Leone. Cel, puțin pînă acum simbolul orașului a fost altul și anume un uriaș arbore, un adevărat paradis al mango-ului, avînd coroana dezvoltată în platforme succesive la o înălțime de peste 20 de metri și o boltă imensă, umbroasă și densă, ca o cupolă incredibilă, finisată an de an de forța neobosită a sevelor africane. Arborele a fost înconjurat la bază de un soclu proeminent, din periferia lui coboară trepte care se pierd radial pe platforma circulară din jur și astfel această minune a naturii a fost ancorată de oameni, solid și somptuos, în arhitectura dezvoltată în funcție directă de aluru sa proeminentă. Localnicii vin adesea aici, își lasă capul pe spate și privesc îndelung la acest copac incredibil care apasă orașul cu o trufie tăcută. E un fel de pelerinaj spre natură și istorie, un pelerinaj asiduu și calm aidoma altora care au drept punct final istoria cristalizată în arhitectură. În umbra arborelui s-au ridicat bănci, companii de asigurări, sediile unor firme comerciale și cîteva magazine, cel mai adesea goale pentru că mai tot comerțul, cît există, se desfășoară în stradă. Desfășurat pe coline și tăiat de artere înguste, Freetown-ul reprezintă o fantastică aglomerare locativă, căsuțele dărăpănate împingîndu-se în temeliile edificiilor mai înalte, toată această desfășurare avînd o pitorească perspectivă din cauza jocurilor de pantă.

Deși cu o istorie adînc împlinită în trecut, Freetown a fost constituit drept capitală de abia în 1961. În 1542, un navigator portughez, Pedro Da Cintra, impresionat de coastele stîncoase care se scufundau în ape, a numit regiunea Sierra Leone. Cîteva secole mai tîrziu, mai exact în 1787, Freetown, adică „orașul liber", a fost populat de britanici cu sclavi africani eliberați și repatriați din America, apoi în 1789 a devenit un important punct strategic al marinei engleze în vestul Africii. Istoria orașului a mers mai departe consemnînd și un eveniment de excepție și anume, în 1784, prima grevă cunoscută a unor muncitori africani. Astăzi, noul puls al țării, social, economic și politic, imprimă pas cu pas capitalei, și nu numai ei, un profil nou, desprinderea de trecut, un trecut aspru, dramatic, făcîndu-se cu conștiința limpede că istoria mai nouă a Sierrei Leone se înfăptuiește prin efortul lucid și sistematic al poporului însuși. Trecutul își are și el un simbol tăiat în piatră și anume „scara portugheză". Lîngă Fourah Bay College coboară în coasta stîncoasă spre apele oceanului o scară pe care sclavii coborau altădată pentru a fi încărcați pe vase. La antipodul acestei scări — suita de școli și institute de învățămînt superior care conferă Freetown-ului dreptul de a se numi capitala universitară a Africii occidentale. Tradiția culturală a Sierrei Leone se întinde departe pe toată coasta vestică a Africii și foarte multe din cadrele avînd calificare înaltă din țările vecine au fost „produse" în amfiteatrele din Freetown. Scara sclavilor rămîne acolo unde e, bătută de valuri și moleșită de alge, ca un memento părăginit și periferic adresat unui prezent puternic branșat la voltajul dezvoltării contemporane. Desigur, ritmurile modernizării se află încă la început, dar potențialul de care dispune Sierra Leone este indiscutabil promițător: mari resurse diamantifere, minereu de fier, bauxită, rutiliu etc. Diverse industrii prelucrătoare au început să înfășoare orașul cu forfota lor caracteristică și cu un început de smog la fel de caracteristic. Cu atît mai mult, duminica în circumstanțele acestui program nou cînd disciplina industrială impune populației active o cadență strictă a efortului, capătă proeminența unei vacanțe mult așteptate. Duminica, Freetown-ul, de doi ani încoace, de cînd a fost construit stadionul „Siaka Stevens", trăiește sub imperiul meciurilor de fotbal. Stadionul este constant arhiplin iar împrejurimile lui de asemenea. Cei care nu au reușit să intre, în acest amfiteatru al tuturor pasiunilor, stau ghemuiți pe străzile din jur și ascultă desfășurarea meciului prin intermediul megafoanelor de o teribilă sonoritate care împing comentariul cronicarului sportiv pînă departe în junglă. Reacția publicului este frenetică în satisfacție și tot așa în dezamăgire. La încheierea meciurilor publicul se împarte în două, unii au învins și alții au cîștigat, unii sînt mohorîți și otrăviți iar ceilalți se îndreaptă spre case dansînd și cîntînd. Scurgerea acestui public de zeci și zeci de mii de oameni este poate spectacolul cel mai teribil și cel mai colorat pe care îl poate oferi Freetown-ul. O prudență elementară te obligă în aceste ore, cînd microbiștii se îndreaptă spre case, să stai cuminte deoparte pentru că pasiunile se declanșează fără nici o reticență, veselia și nemulțumirea fiind la fel de vulcanice. Un fluviu uman invadează lent străzile, capotele mașinilor sînt luate în tălpi, tarabele măturate și în urmă puținele vitrine ale magazinelor solide sau ale altor așezăminte comerciale sînt făcute harcea-parcea, nu sînt sparte, dar sînt marcate cu texte de vopsea din care rezultă că niciodată nici un meci nu poate satisface pe toată lumea...

RADU BUDEANU ■

CAPITOL, BULEVARD, NAȚIONAL

— O PUNTE ÎNTRE BUCUREȘTII DE IERI ȘI DE AZI

Hotel Capitol

Hotel Național

Hotel Carpați

Hotel Banatul

— **Să începem cu inițialele I.T.H.R. Ce se ascunde în spatele lor, tovarășe Gheorghe Popa ?**

— În activitatea noastră I.T.H.R. este, într-un fel, marca fabricii. Aceste inițiale au intrat, de multă vreme, în circulație, încît socot că explicațiile sînt de prisos. Sub aceste inițiale sîntem lăudați și tot sub ele sîntem criticați.

— **Iată, văd și eu un conducător de mare unitate comercială care, din start, recunoaște că instituția pe care o conduce este și criticată. După mine un asemenea om este realist, deoarece greșelile, din păcate, fac parte din viața și munca noastră și e mai bine să le recunoaștem decît să ni le arate alții.**

— Să explic... Aceste patru inițiale sînt așezate la loc de cinste în toate hotelurile și marile restaurante din Capitală. Zilnic în unitățile noastre vin, pentru a mînca și dormi, peste 10 000 de cetățeni, din țară, ori de peste hotare. Este firesc ca, la o asemenea afluență, să existe și nemulțumiți. Nu atît din cauza noastră, cît din pricina turiștilor care găsesc la local o supapă de descărcare a nervilor. În majoritatea cazurilor nervii acumulați de-a lungul unei zile se sparg în capul nostru. Și cîte nu i se pot întîmpla unui om într-o zi, mai ales atunci cînd nu ești bucureștean, nu ai putut intra într-o audiență, ai călcat pe roșu și ai fost sancționat, autobuzul n-a venit la timp și ai pierdut întîlnirea, ceasul s-a stricat și ești dezorientat etc., etc. Și noi trebuie să zîmbim, să înțelegem situațiile speciale ale clienților și eventual să reparăm ce-au stricat alții. În cele mai multe cazuri, reușim. Cînd însă „valul" ne poartă prea repede, gata gîlceava, gata reclamațiile. De aceea căutăm să dăm vechii zicale : „Clientul nostru, stăpînul nostru", un sens cît mai apropiat de această vorbă înțelepte.

— **După cum bine știți, greu am obținut această întîlnire, iar acum simt cum vă arde pămîntul sub picioare, cu toate că ne aflăm la etaj. Probabil că acest Congres al istoricilor vă solicită mult.**

— Congresul istoricilor reprezintă și pentru noi o grijă mare, dar asemenea preocupări am mai avut și vom mai avea. Nu sîntem la prima acțiune de acest fel. Altele au fost marile noastre probleme care ne-au chinuit pînă la nesomn, dar pe care le-am rezolvat bine și la timp.

— **Despre ce a fost vorba ?**

— După cum probabil știți, pînă acum opt ani în Capitală erau puține locuri de cazare. „Parcul" hotelier era sărac, deoarece multe construcții ridicate între cele două războaie aveau altă destinație. Pe

(Continuare în pagina 11)

DAN BÎRLĂDEANU

Hotel Opera

Hotel Continental (stînga) și Hotel Bulevard

Fiacăra Redacția : București, Piața Scînteii 1, căsuța poștală 3312 cod 71341 Telefoane : 17 60 10, 17 60 20, interioare : Sector publiciști-comentatori (Ilie Purcaru, Nicolae Cristache Nețu Ionescu) — 1 617, 1 623 ; Secția politică-economie (Lionel Nițescu, N. Gr. Mărășanu, Ion D. Goia, Liviu Timbus) — 1 623 ; Secția cultură-cenaclu (George Arion) — 1 619 ; Secția probleme social-cetățenești (Adrian Dohotaru) — 1 618 ; Sector știință, sport (Ovidiu Ioanițoaia) — 1 606 ; Secția reportaj-anchete (Mihai Pelin) — 1 618 ; Scrisori, relații cu publicul (Marga Nedelea, Mihai Stănescu) — 1 787 ; Sector fotoreportaj — 1 595 ; Secretariat de redacție (Dan Bîrlădeanu, Ion Predoșanu) — 1 782, 1 621, 1 744 ; Administrație : 17 78 82 și 17 60 10 — interior 1 783 ; secretar responsabil de redacție (Tudor OCTAVIAN — 17 60 10 interior 1 611) ; redactor șef adjunct (Nicolae ARSENIE — 17 60 10 interior 1 786) ; redactor șef 17 60 10 interior 1 822. Tiparul executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii". Cititorii din străinătate se pot abona adresîndu-se la ILEXIM — Departamentul Export Import presă. P.O. BOX-136-137, telex : 11 226, București, str. 13 Decembrie

Redactor-șef: ADRIAN PĂUNESCU

LA MAREA SĂRBĂTOARE A LIBERTĂȚII

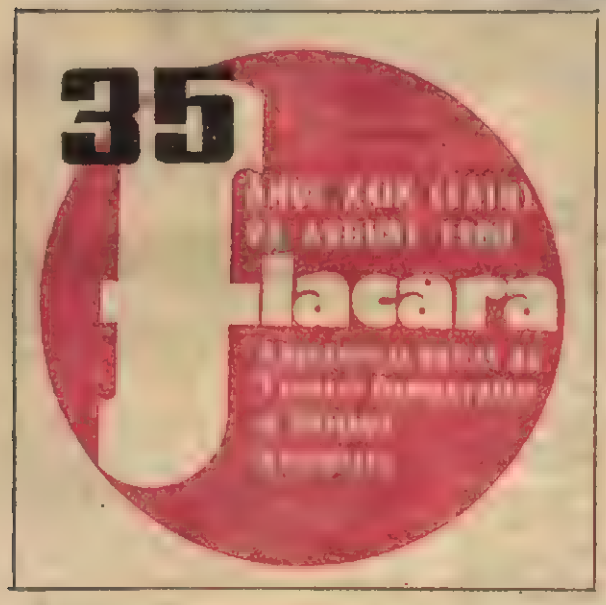

Strîns unit în jurul partidului, al secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, poporul român a sărbătorit ziua de 23 August cu sentimentul bucuriei și al marilor împliniri, cu încredere nestrămutată în virtuțile păcii și în puterea aspirațiilor noastre de a deveni faptă, cu mîndria făuritorului bunăstării de azi și de mîine a patriei.

Pag. 18–19

Cu spatele la Belvedere

● Fragmente dintr-un jurnal de călătorie în Austria

de ADRIAN PĂUNESCU

Pag. 6

Energia vîntului are nevoie de mai mult avînt!

● Anchetă în lumea științei

de OPREA GEORGESCU

Pag. 21

Gloria cucerită sub culorile patriei merită totul

● Un dialog cu Sanda Toma

de DUMITRU GRAUR

Pag. 5

Oameni în slujba oamenilor

● Două interviuri despre cooperația constănțeană

de OVIDIU IOANIȚOAIA

Supremația valorii

Opera nu poate fi decît unică. Dacă în natură nu este posibilă o identitate perfectă între două ființe, nici în literatură nu pot exista două opere absolut identice. Una din ele va fi, obligatoriu, copia — epigonică — a celeilalte. Aceasta și definește, în cele din urmă, argumentul selectiv. Valoarea de unicat a unei lucrări literare, originalitatea ei, de conținut și stilistică, șansa de a fi expresie superioară a unui univers uman cu pregnantă specificitate sînt posibile și necesare atribute care o impun selecției vremii. Cartea de serie, cartea alcătuită după rețete — uneori capabile să-i asigure audiență — poate fi cel mult stimabilă, dar atît. Oricîte artificii interpretative s-ar concentra să dimensioneze, altfel decît o merită, o carte născută dintr-o optică serială, ele nu se vor putea constitui în proteze durabile pentru decisiva probă a timpului. Este posibil ca, pentru un anumit moment, o carte de reală valoare să fie receptată eronat, să nu-i fie intuite dimensiunile în întreaga lor amploare. Sau invers : o carte de valoare medie să fie întîmpinată cu entuziasme critice sau adeziuni din partea cititorului cu mult peste adevăratele ei perspective de longevitate. Timpul însă va așeza, după o selecție nu atît de simplu definibilă, cărțile într-un sistem de ierarhii de o complexitate demnă de spiritul superior, care guvernează legile creației. Spun legile creației și realizez faptul că ele însele se cuvin a fi gîndite asemeni unei cărți nescrise în întregime și care nu va fi scrisă niciînd în întregime. Pentru că fiecare epocă aduce normelor general valabile proprilile ei legi estetice, pentru că, prin specificul său, fiecare literatură națională încorporează — în cadrul unor legi sau criterii universal valabile — o seamă de elemente definitorii proprii, fără de care nu ar fi pe deplin înțeleasă asumarea de către o colectivitate umană definibilă precis din punct de vedere istoric și geografic, a unor cărți anume, care, citeodată, nu izbutesc să-și

(Continuare în pagina 17)

NICOLAE DRAGOȘ ■

Noroc bun în Dobrogea minieră!

La 750 m sub pămînt, bătălie pentru cupru

Cam pe la jumătatea drumului Constanța-Tulcea, Dobrogea de pămînt — un pămînt aureolat de ploaia aspersoarelor rotindu-se peste holde pătimașe — face loc Dobrogei de piatră. Pătrundem în inima ei, înaintînd spre Altîn-Tepé, Valea de aramă, pe care o avem în memorie încă din clasele primare, cînd învățam la geografie bogățiile patriei. Piatra arde sub roțile mașinii, încinse de soarele de foc al acestui august torid, și nu vedem decît un fel de deșert pe platoul pe care îl străbatem. Vegetație pitică, palidă, neinsuflețită de așezări umane. Totuși, departe, în zare, verdele intens al unei păduri, ca o veritabilă oază. Sînt ecourile peste timp ale vestiților codri ai Babadagului. Ițiulată sub poala lor, o construcție metalică, înaltă ca o sondă de petrol. E puțul central al minei. Puțul a

(Continuare în pagina 3)

CICI IORDACHE ■

Un aport prețios la întărirea prieteniei și colaborării între Partidul Comunist Român și Partidul Comunist din Spania

Convorbirile dintre tovarășul Nicolae Ceaușescu și tovarășul Santiago Carrillo

Tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, și tovarășa Elena Ceaușescu s-au întîlnit duminică la Snagov cu tovarășul Santiago Carrillo, secretar general al Partidului Comunist din Spania, care, împreună cu soția, Carmen Carrillo, se află în țara noastră. Întîlnirea s-a desfășurat într-o atmosferă de caldă prietenie, care caracterizează relațiile tradiționale de solidaritate și colaborare frățească statornicite între Partidul Comunist Român și Partidul Comunist din Spania, între conducerile celor două partide. Tovarășul Nicolae Ceaușescu și tovarășa Elena Ceaușescu au reținut în continuare pe oaspeți la dejun.

★

Marți, 26 august, între tovarășii Nicolae Ceaușescu și Santiago Carrillo a avut loc o nouă întîlnire, în cadrul căreia s-a procedat la o amplă informare reciprocă asupra activității și preocupărilor Partidului Comunist Român și Partidului Comunist din Spania și a avut loc un cuprinzător și aprofundat schimb de păreri privind dezvoltarea relațiilor dintre cele două partide, precum și în legătură cu un cerc mai larg de probleme ale vieții internaționale și mișcării comuniste și muncitorești. În timpul întrevederii au fost evocate cu satisfacție bunele relații dintre Partidul Comunist Român și Partidul Comunist din Spania și a fost reafirmată hotărîrea ambelor părți de a extinde și aprofunda în continuare aceste raporturi de prietenie, solidaritate și colaborare. S-a subliniat că amplificarea continuă a conlucrării dintre cele două partide contribuie la întărirea legăturilor de prietenie dintre popoarele român și spaniol, la adîncirea colaborării dintre România și Spania.

Abordînd aspecte esențiale ale activității politice internaționale, cei doi conducători de partid au arătat că, în condițiile în care în viața internațională continuă să se mențină nesoluționate o serie de probleme complexe și grave, fapt care creează pericole serioase la adresa păcii și securității popoarelor, se impune să se acționeze în mod ferm pentru înlăturarea încordării și tensiunii, pentru reluarea și continuarea politicii de destindere, colaborare, securitate și pace, de respectare a independenței naționale. În acest context, s-a considerat că trebuie făcut totul pentru rezolvarea pe cale politică a stărilor de încordare și conflict existente în diferite regiuni ale globului, a tuturor problemelor care confruntă omenirea, pornindu-se de la principiile deplinei egalități în drepturi, respectării independenței și suveranității naționale, neamestecului în treburile interne, nerecurgerii la forță și la amenințarea cu forța, de la dreptul sacru, inalienabil al fiecărei națiuni de a se dezvolta liber, de sine stătător, fără nici un amestec din afară.

O atenție deosebită a fost acordată problemelor privind instaurarea unui climat de pace și securitate în Europa. În acest sens, s-a subliniat necesitatea de a se face totul pentru pregătirea și desfășurarea corespunzătoare a reuniunii de la Madrid, astfel încît aceasta să dea un nou și puternic impuls eforturilor consacrate înfăptuirii unitare a documentelor de la Helsinki, să ducă la dezvoltarea largă și neîngrădită a colaborării și cooperării între toate țările continentului și, mai ales, să contureze măsuri practice de dezangajare militară și dezarmare, fără de care sînt de neconceput pacea și securitatea în Europa și în întreaga lume, să determine convocarea unei conferințe consacrate dezarmării și dezangajării militare în Europa.

În cadrul întrevederii, s-a exprimat hotărîrea Partidului Comunist Român și a Partidului Comunist din Spania de a acționa pentru dezvoltarea și întărirea colaborării și solidarității între partidele comuniste și muncitorești, a unității de tip nou dintre ele, pe baza principiilor egalității depline în drepturi, respectării reciproce a autonomiei, a dreptului fiecărui partid de a-și stabili propria linie politică, strategia și tactica revoluționară în conformitate cu realitățile și condițiile specifice — istorice, naționale și sociale — din țara respectivă. Tovarășii Nicolae Ceaușescu și Santiago Carrillo au abordat, de asemenea, probleme ca necesitatea de a se acționa energic pentru lichidarea subdezvoltării în lume, necesitatea unei conlucrări tot mai strînse între partidele comuniste, socialiste, social-democrate, între toate forțele progresiste pentru asigurarea păcii și destinderii în lume și alte probleme.

Desfășurate într-o atmosferă de caldă prietenie tovărășească, de deplină înțelegere și respect reciproc, convorbirile dintre tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, și tovarășul Santiago Carrillo, secretar general al Partidului Comunist din Spania, constituie un prețios aport la întărirea conlucrării între cele două partide, între România și Spania, la cauza socialismului, destinderii și păcii în lume.

ION CODRU ■

Primiri la tovarășul Nicolae Ceaușescu

Primirile din ultima săptămînă la tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, au prilejuit, ca de fiecare dată, abordarea unor probleme de primă importanță privind atît relațiile României, ale partidului nostru cu țările și partidele reprezentate de oaspeți, cît și viața internațională.

În timpul întrevederii cu tovarășul **Arnoldo Martínez Verdugo**, secretar al C.C. al Partidului Comunist Mexican, au fost evocate bunele relații de prietenie și colaborare dintre cele două partide, exprimîndu-se hotărîrea comună de a le dezvolta, de a lărgi schimbul de informare reciprocă și de experiență dintre Partidul Comunist Român și Partidul Comunist Mexican, în folosul oamenilor muncii din cele două țări, al adîncirii legăturilor de colaborare dintre România și Mexic, dintre popoarele român și mexican. A fost reafirmată poziția celor două partide cu privire la necesitatea întăririi unității de acțiune, colaborării și solidarității între partidele comuniste și muncitorești, pe baza deplinei egalități în drepturi, respectării stricte a dreptului fiecărui partid de a-și elabora în mod autonom linia generală politică, strategia și tactica revoluționară, în concordanță cu realitățile naționale din fiecare țară, fără nici un amestec din afară.

Primirea tovarășilor **Ș. Takahara**, membru al Prezidiului Permanent, și **T. Hoșino**, membru al Prezidiului C.C. al P.C. Japonez, a prilejuit un schimb de mesaje și urări de noi succese între tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, și tovarășul Kenji Miyamoto, președintele Prezidiului Comitetului Central al Partidului Comunist Japonez. În timpul întrevederii s-a dat o deosebită apreciere evoluției relațiilor de prietenie și solidaritate statornicite între cele două partide. În acest context a fost evidențiat rolul pe care îl are, în extinderea și amplificarea acestor bune raporturi, în interesul popoarelor român și japonez, al cauzei generale a păcii, socialismului și înțelegerii internaționale. Declarația comună semnată în 1978 la București de tovarășii Nicolae Ceaușescu și Kenji Miyamoto.

Fiind primit de șeful statului român, **Prakash Ratilal**, viceministru, viceguvernator al Băncii din Mozambic, a înmînat tovarășului Nicolae Ceaușescu un mesaj din partea tovarășului Samora Moises Machel, președinte al Partidului FRELIMO, președintele Republicii Populare Mozambic, împreună cu o medalie de aur jubiliară, cu prilejul celei de-a V-a aniversări a proclamării independenței țării, în semn de înaltă recunoștință și apreciere a prieteniei frățești și solidarității cu care președintele României a susținut cauza independenței și libertății Mozambicului. Președintele mozambican a transmis, de asemenea, conducătorului partidului și statului nostru multă sănătate și fericire personală, urări de succes deplin în activitatea sa. Mulțumind pentru medalia primită, precum și pentru urările ce i-au fost adresate, tovarășul Nicolae Ceaușescu a rugat să se transmită tovarășului Samora Moises Machel un salut călduros și cele mai bune urări. Șeful statului român a arătat că așteaptă cu deosebit interes vizita în țara noastră a tovarășului Samora Moises Machel, care va marca un nou și important moment în evoluția viitoare a relațiilor dintre țările, partidele și popoarele noastre. În cursul întrevederii a fost exprimată satisfacția față de relațiile care s-au statornicit și se dezvoltă între România și Mozambic, în folosul celor două țări și popoare, al cauzei progresului și păcii în lume. Au fost relevate, în acest context, noi posibilități în vederea extinderii și diversificării conlucrării româno-mozambicane în diferite domenii de activitate.

Exprimîndu-și gratitudinea pentru ospitalitatea de care s-a bucurat pe timpul șederii în țara noastră, pentru prilejul ce i-a fost oferit de a cunoaște realitățile poporului român pe calea dezvoltării multilaterale a patriei, **Tom Turvey**, președintele Partidului Cooperatist din Marea Britanie, a adresat, din partea mișcării cooperatiste britanice, a partidului său, un călduros salut și urări de noi succese tovarășului Nicolae Ceaușescu, Partidului Comunist Român, poporului român. Mulțumind pentru sentimentele exprimate, tovarășul Nicolae Ceaușescu a transmis, din partea sa, a Partidului Comunist Român, membrilor Partidului Cooperatist, poporului englez cele mai bune urări. În cadrul întrevederii s-a exprimat, de ambele părți, satisfacția pentru stadiul relațiilor dintre Partidul Comunist Român și Partidul Cooperatist din Marea Britanie, dintre organele politice din cele două țări, precum și convingerea că ele contribuie la adîncirea și diversificarea raporturilor de prietenie și cooperare pe multiple planuri dintre România și Marea Britanie, la mai buna cunoaștere dintre popoarele român și britanic, la promovarea idealurilor păcii, securității și înțelegerii în Europa și în întreaga lume.

Primirile la tovarășul Nicolae Ceaușescu au prilejuit și un schimb de păreri în probleme actuale ale vieții internaționale. S-a apreciat că evoluția situației internaționale, care este încă marcată de un șir de probleme grave și profunde, de fenomene și manifestări ce creează pericole tot mai mari la adresa păcii și independenței popoarelor, impune o conlucrare tot mai activă între partidele comuniste, socialiste, social-democrate, între toate forțele progresiste, democratice, antiimperialiste pentru oprirea acestei evoluții periculoase a evenimentelor, pentru reluarea și continuarea cursului spre destindere, respectarea independenței și suveranității naționale, deplinei egalități în drepturi, recunoașterii dreptului fiecărui popor la o dezvoltare liberă, de sine stătătoare, nerecurgerea la forță și la amenințarea cu forța. În cadrul convorbirilor s-a relevat însemnătatea instaurării unui climat de pace, securitate și colaborare pe continentul european și, în acest sens, s-a subliniat importanța bunei pregătiri a apropiatei reuniuni de la Madrid, pentru ca ea să dea un nou impuls transpunerii în fapt, ca un tot unitar, a Actului final de la Helsinki, dezvoltării largi și neîngrădite a colaborării dintre statele europene, să favorizeze adoptarea de măsuri concrete, eficiente de dezangajare militară și dezarmare. Relevîndu-se marea importanță a lichidării subdezvoltării și făuririi unei noi ordini economice internaționale, s-a evidențiat, legat de aceasta, necesitatea bunei pregătiri a sesiunii O.N.U. consacrate noii ordini economice, menite să asigure progresul mai rapid al tuturor țărilor, îndeosebi al celor rămase în urmă, precum și stabilitatea politică și economică mondială.

ION DUMBRAVA ■

Noroc bun în Dobrogea minieră!

(Urmare din pagina 1)

cărui construcție a afirmat, încă o dată, inteligența românească în bătălia pentru materii prime din zăcăminte proprii, această problemă vitală la ordinea zilei pusă în fața națiunii de Congresul al XII-lea, pentru dezvoltarea modernă a României socialiste. E pulsul ce revigorează un zăcământ socotit sfîrșit, epuizat. La stînga lui triumfă, pe cerul albastru, blocuri. Geometrie elegantă de blocuri moderne ca într-o metropolă. Colonia — cum se numea altădată, renăscînd în veritabilul oraș minier Altîn-Tepé de azi.

...Într-un început de decembrie neprietenos și aspru, viscolind ace de gheață, străbătînd drumul de la Constanța pe un camion cu bușteni de mină, sosea acum 20 de ani, venind din Maramureșul cu faimă și îndelungi tradiții miniere, și unde ar fi vrut să rămînă după stagiu, geologul Nicolae Pârvu. Îl întîmpină doar cîțiva oameni, oameni care reprezentau specialiștii și cadrele de conducere ai unei mine, pe atunci, cu viitorul incert. Oameni care îl întîlnesc însă așteptările. De o mare căldură, generozitate și capacitate profesională. Inginerul electromecanic Grigore Stana, — buzoian de origine, anul acesta împlinește un sfert de veac de viață în Dobrogea minieră —, inginerul Constantin Dumitru, geologa Elena Dumitru și geologul Zaharia Albu. Cei sosiți printre primii, dacă nu cei dintîi, în platoul central, să readucă la viață, să reîncerce să readucă la viață, o mină apusă. Astăzi ei sînt: primul — directorul Întreprinderii miniere Dobrogea, cellalți doi, devenind soț și soție, își leagă destinul de Altîn-Tepé, deci, directorul exploatării și geologul șef al acesteia, al treilea — geologul șef al întreprinderii cu sediul în Constanța. Pionierii și eroii minieritului modern pe platforma moesică dobrogeană. Ei renunțaseră la confortul orașelor, ca și la fascinația zonelor miniere cu tradiții, unde, prin comparație, munca pare mai ușoară, și chiar este. Prin sacrificiul asumat, trăind în izolare, s-au bătut și zbătut în permanență pentru ideile lor și, da, pentru binele țării. Cert este că, în timpul celui de al doilea război mondial, pirita cupriferă de cea mai bună calitate, crema zăcămîntului, a fost exploatată nemilos, în jaf, de către societăți străine pentru extracția acidului sulfuric, o altă „apă grea" necesară mașinii de război a Germaniei fasciste. S-a crezut, la primele studii, că zăcămîntul e complet sărăcit, epuizat. Dar acești geologi și ingineri, conduși de o filozofie cartesiană, de un patriotism înalt, adevărat, și de profesionalismul lor — act de credință și legămînt — studiază, cercetează, toate posibilitățile, încearcă, scormonesc tot mai în adînc și schimbă optica asupra zonei, iar apoi destinul ei și al oamenilor ei. Urmează proiecte geologice, lucrări și șantiere de explorări și apoi de exploatare, autoasumate, în regie proprie, așa cum le-a indicat tovarășul Nicolae Ceaușescu, și după concepție proprie. Ceea ce era un foarte mare curaj. Urmează o dezvoltare fără precedent a minei, cu tehnologii de ultimă oră în domeniul extracției cuprului de la mari adîncimi.

Iar din cadrul tehnologiei de exploatare, face parte integrantă și puțul de 750 metri. Performanță încă nedepășită în țară dar și în multe alte locuri din lume pentru minereuri. Prag netrecut încă în adîncimea de exploatare, decît în minele de cărbuni. El are o superbă istorie care se numește Victor Mavrodineanu. Topograf minier din 1949, în ziua cînd l-am cunoscut, la 71 de ani, își întocmea formele de pensionare. Menținut cu derogări speciale de la legile muncii din țara noastră pentru marea-i valoare profesională, pentru o experiență greu de înlocuit. Puțul acesta a fost dificil, foarte dificil de săpat deoarece o străpungere din afară, de la lumina zilei, pe o distanță în adînc de o jumătate de kilometru, trebuia să cadă exact, să se cupleze — cu o eroare admisibilă sub 30 cm, altfel ar fi constituit, un eșec egal cu o catastrofă care ar fi compromis mina și, poate, multe vieți omenești — cu un puț existent în subteran. Săpat pe diagonală, de la un orizont la altul, prin galerii. Topograful, care este de obicei responsabilul principal al unei asemenea lucrări, a realizat, în acest caz, fără să fi avut dubii, ne spune Victor Mavrodineanu, („Intrucît calculasem de zeci de ori și supravegheam minut cu minut echipa de muncitori mineri care săpa"), o performanță absolută. Un unicat tehnic. Ca într-un cuplaj de nave în zborurile cosmice, în negura adîncurilor, cuplarea s-a făcut, extraordinar, cu o toleranță de sub 2 centimetri!

...S-a apropiat ora de intrare în schimbul II. În „Sala de apel", minerii, ca toți minerii lumii, în haine de lucru, cu căștile pe cap, cu lămpile electrice la șold și cu trăistile cu mîncare pe umăr, stau pe băncile lungi, din lemn, și răspund ca școlarii „prezent". Un ritual minier dintre cele mai emoționante. Nu e atît un pontaj, dacă omul a venit ori nu la lucru, nu e atît o verificare a disciplinei, e grijă umană pentru om. Controlul riguros, cîți intră și cîți ies într-o muncă plină de neprevăzut. Regrupîndu-se, revenind dintre galerii și orizonturi, de pe etaje diferite ale subpămîntului, se reîntîlnesc, în sala de apel, cu sentimentul unei victorii.

Dumitru Mihai, 32 de ani, miner la orizontul 530, șef de echipă. Serios, muncitor, conștiincios, ambițios, inteligent, e un om de bază al minei. E dobrogean, e de prin apropiere, din Meidan-Köi, Valea Teilor. A început ca necalificat în Valea Jiului, s-a reîntors acasă, pentru că minierit de anvergură începea să se facă și pe meleagurile natale. De la vagonetar de front a ajuns repede miner. Spune că în ierarhia lor, asta e o funcție de care poți să fii mîndru. Și el este. Cu echipa sa depășește lună de lună planul și mai ales acum, în augustul nostru august al libertății, pentru că „sîntem uniți, sîntem ca într-o familie, crescuți de aceleași părinți în respectul muncii, singura valoare care îți dă valoare între oameni". Unul dintre părinți este chiar el, Dumitru Mihai. **Nicolae Ianc**, 43 de ani, din Ceamurlia de Sus, com. Baia. A preferat să rămînă cu casa în satul lui și să facă naveta. Drumul spre mină l-a găsit ușor, „și tata a lucrat aici, sînt, cum s-ar spune, miner din tată în fiu". E șef de echipă într-un sector care deschide drum, drum spre falii de minereu. În înalt, ca o aspirație. Lucrează la suitoare și e mîndru de asta, ca de un blazon. Și e un blazon în minierit. „Am bătut cele mai multe suitoare în exploatarea asta, vreo 40—50. E un record și, zic, e ceva pentru o viață de om". **Vieru Cezar**, 28 de ani, moldovean. Din com. Scheia, jud. Iași. Figură blîndă, oval prelungit, ochi mari, alungiți și melancolici, de culoarea mierii. Pare desprins din picturile votive ale mînăstirilor Moldovei. Este unul din cei șase frați, mineri la Altîn-Tepé. Cei ce a rămas, ceilalți luînd drumul altor exploatări din țară. Locuiește, cu familia ce și-a format-o, într-unul din blocurile coloniei. Este unul din eroii care au săpat puțul-performanță. **Pelivan Gheorghe**, 33 de ani. E un bun, e un foarte bun specialist în lucrări orizontale de pregătire a galeriilor. Ritualul lui zilnic cel mai drag este acela al plecării și venirii acasă, cînd soția îl petrece cu „spor la treabă și să vii sănătos!" Băiatul lui de 10 ani calcă în vîrful picioarelor, cînd tata se așază la masă să înveție. Urmează să dea examenul de admitere la o școală de maiștri mineri. Viață, viață de fiecare zi.

...Mină-tradiție, mină-punct de pornire Altîn-Tepé rămîne în Dobrogea o mină-școală unde au crescut generații de muncitori mineri și de specialiști mineri.

Mahmudia pescarilor în relație cu siderurgia

O mină-școală, căci Dobrogea minieră nu este un fapt exotic, nu mai trăiește demult doar prin acest centru de aramă din inima ei. Urcăm spre nord, spre gurile de vărsare ale Dunării în mare și, cariere de calcare, cariere de piatră și de marmure ne sedimentează această imagine mai nouă a ținutului. Ne îndreptăm spre Exploatarea minieră Mahmudia, în satul renumit pînă acum pentru pescarii lui, așezat între malul brațului Sf. Gheorghe și Lacul Razelm. Geologul miner Crișan Munteanu, un ghid care îți aprinde sufletul de entuziasm pentru această față atît de puțin cunoscută a „țării de piatră, de foc și de pămînt", ne familiarizează cu dimensiunile, într-adevăr, inimaginabile, ale zăcămîntului Mahmudia. La baza carierei, o uriașă haldă deschisă, la ceasul unui paradiziac asfințit de soare, minerul Nicolae Makidon, fost pescar și fost țăran, azi șef de brigadă, ne vorbește despre relația sa cu siderurgia României. „Fără noi, minerii de la Mahmudia, colosul de la Galați n-ar putea să trăiască. Și să crească în ritmul în care

Un centru al caolinului pentru porțelanul românesc: cariera Deleea (Medgidia)

Creta de Murfatlar la unul din punctele tehnologice

crește. Îi asigurăm cam 10 la sută din producția lui. Întreaga cantitate de calcar siderurgic. Dolomită de cea mai bună calitate". Transportoarele, benzi duble, șoselele de cauciuc în mișcare perpetuuă, a cîte 7 km. lungime fiecare — premieră și unicat în țară la ora intrării în funcțiune —, zumzăie în jurul nostru, purtînd bulgării roșietici de la carieră spre diverse puncte ale fluxului tehnologic, și apoi, spre portul Mahmudia. Unde sînt încărcați de uriașe macarale, zi și noapte, neîntrerupt, de peste 10 ani, în barajele mineraliere ce pleacă, greoaie și lenețe, purtate de împingătoare, în sus pe apele bătrînului Dunăbiu pînă la cea mai mare cetate a siderurgiei românești. Spectacol anonim, dar nu lipsit de grandoare!

...Dacă Altîn-Tepé marchează „ecuatorul" Dobrogei miniere, nordul nu este cu nimic mai prejos decît sudul și nici invers, în ambele județe — Tulcea și Constanța —, apărînd, în ultimii 15 ani, într-un veritabil galop, mine noi și centre miniere niciodată, altcîndva, existente. Va trebui să reînvățăm harta și geografia acestui spațiu românesc! Dominat de bogăția nemetaliferelor, minereuri — Eldorado al epocii moderne. Fiecare mină și fiecare centru cu biografia sa, demnă de cartea de istorie a minerității dintr-o țară cu tradiții în domeniu, așa cum sîntem. În 1957, „exploda" ideea și îndrăzneala valorificării baritinei de Somova, pitulată sub dealurile Niculițelului și adumbrită de faima vinurilor lui. A întîmpinat rezistențe și controverse, dar și-a găsit oamenii gata să-și dea viața pentru această idee. Astfel, extracția, prepararea și înnobilarea baritinei — pîine de toate zilele a forajelor petrolifere — atinge, într-un timp incredibil de scurt, doar un deceniu, o experiență care impune respect pretutindeni. Afirmă specialiști de înaltă valoare confirmată internațional, cum sînt geologii Crișan Muntenescu și Nicolae Pârvu trimiși, și apoi solicitați ca experți, învingînd concurența altor țări, în Peru, Zambia, Algeria, Burundi... Afirmă idei noi și tehnologii noi. Cercetările se rafinează, se aprofundează, iar baritina ajunge, trece pe planul doi, primplanul ocupîndu-l procesele de obținere, din același zăcămînt, a zincului, plumbului și a unor sulfuri complexe necesare industriilor de vîrf ale economiei noastre. Așa s-au petrecut lucrurile, și se mai petrec încă, și cu cuartitele de la Cerna (exploatare pusă în funcțiune în 1976), cu nisipurile conținînd substanțe utile, cu numeroase alte rezerve de minereuri din nordul Dobrogei, pe care îl socoteam doar patria mirificei delte.

Creta de Murfatlar, renumită ca și vinurile lui

Trecînd sub „ecuator", sub linia șisturilor verzi din panoul central, dacă formațiunile geologice întîneresc, precum spun specialiștii, scormonitorii lor, de la nord la sud, întîneresc în sensul cel mai propriu și exploatările miniere. Ritmul apariției și dezvoltării celor din sud, poate părea spectaculos, surprinzător dar nu pentru noi, cei de-aici, de pe pămîntul românesc, el reprezintă încă o împlinire și chiar un fapt obișnuit, înfăptuirea unuia dintre programele fundamentale ale partidului nostru, pentru dezvoltarea bazei de materii prime a patriei. Se succed astfel, ori se suprapun în timp, deschiderea zăcămîntului de diatomită de la Adamclisi (în 1979). Mai întîi ca o stație-pilot, mai mult pentru testarea și cercetarea valențelor ei, ca în '74 să intre în funcțiune o mare și complexă instalație de preparare. Exploatarea calcarelor siderurgice de la Oviciu și Băneasa, care vor alimenta noul pol al siderurgiei noastre: Combinatul de la Călărași. Se deschid minele de la Palazul Mare, unul dintre cele mai importante zăcăminte de fier descoperite pînă acum în țară. Aici se cîștigă în prezent, mai bine zis s-a cîștigat, o importantă redută tehnologică. Fiind minereuri mai sărace, prin forțe proprii, cu inteligența tehnică a țării, în mare parte aparținînd Întreprinderii miniere Dobrogea, s-au căutat, s-au găsit și s-au pus la punct soluțiile tehnologice de valorificare. Medgidia a început deja să devină un mare centru minier! Pentru extracția unor minerale prețioase — potasiu, fier — din nisipurile glauconitice, foarte bogate și abundente în zonă. Ca și pentru valorificarea fosforiților de la sud de Valea Carasu. Iar creta de Basarabi-Murfatlar (cea mai veche exploatare, cunoscută încă de pe la începutul mileniului nostru, ca material de construcții), a intrat în faze cu totul noi de utilizare, a intrat cu nume și renume pe poarta cea mare a numeroase industrii. Zăcămîntul cel mai valoros în mod natural din țară, creta de Basarabi, este tot mai disputată de chimie, de industria farmaceutică, de agricultură. Specialiștii mineri și chimiști de preparații au introdus tehnologii noi de rafinare, de înnobilare calitativă a ei. Lupta mare, o bătălie deja cîștigată, se dă pretutindeni în lume, pentru finețea pudrei de cretă. Este singurul parametru de concurență. Și specialiștii dobrogeni au ajuns la reziduu zero. Printr-o sită de 10 000 ochiuri pe centimetru pătrat nu mai rămîne nimic. „Am stricat piața națională, zice fără a forța adevărul, geologul Crișan Muntenescu. Toată lumea vrea cretă de Murfatlar! Deși capacitățile de producție s-au mărit spectaculos în ultimele trei cincinale, nu reușim să satisfacem cererea". Ca și la diatomita de Adamclisi. Nu numai că nu se mai importă diatomită ca agent de filtrare, dar furnizăm produse ale ei cu parametrii calitativi competitivi, pentru o multitudine de industrii și domenii economice. Antiaglomerant pentru îngrășămintele de azotat de amoniu, suport pentru erbicide și insecticide, agent de filtrare a uleiurilor și a altor produse alimentare...

...Dobrogea minieră s-a impus, iată, și se afirmă tot mai mult în economia națională. Geologul șef al întreprinderii, Zaharia Albu, un ardelean cumpătat și cu simțul măsurii, de o rară modestie, unul dintre cei ce au pus bazele minerității modern în acest ținut petrolifer și pietrel, al smîrcurilor și al soarelui torid, ne prezintă, la finele periplului nostru, un fel de epilog a ceea ce a fost, și un prolog a ceea ce va fi. „Mulți ani noi am muncit aici anonim, dar cu întreaga noastră capacitate și spirit politic. Geologia de producție este fantezie controlată drastic de o mare responsabilitate. Putem spune că ne-am făcut datoria. Am adus în circuitul economiei naționale noi surse de materii prime, lucru foarte important în epoca actuală a unei acerbe bătălii mondiale pentru materii prime. Sîntem în actualitate".

„Părinții să pretindă copiilor pregătirea impusă de timpul prezent, nu de timpul pe care ei l-au trăit“

— Aud, tovarășe profesor Emanoil Dogăroiu, că elevii dumneavoastră intră la facultate în număr foarte mare. E adevărat ce se aude ?

— În 1975, din 22 elevi au reușit la diferite facultăți 22, în 1977, din 27 elevi au reușit 27, iar anul trecut, din 32 au reușit 32 ! În 1976 și 1978 nu am predat la clase de a **douăsprezecea.** Întîmplarea a făcut ca la aceste clase, care au intrat la facultate „în corpore“, să le fiu și diriginte. Am aici media cu care au reușit elevii mei la facultate. În raport de acest test, îmi orientez întreaga mea muncă pe care o am de dus cu seriile viitoare. Rezultatele obținute de foștii mei elevi la examenele de admitere le fac cunoscute și viitorilor elevi. Îi fac să cunoască adevărata stare de fapt, rigorile nu numai ale învățămîntului superior, ci nivelul și pretențiile societății noastre. Sînt poate exagerat, nu în a ține niște evidențe banale, ci în a ține legătura permanentă cu elevii, a ști cît mai multe despre ei.

— Cum realizați legătura permanentă ?

— Dacă un fost elev mă felicită de Anul nou, îi mulțumesc în scris. Expediez zeci de asemenea scrisori de mulțumire. În anii 1977 și 1979 eram la Sinaia. M-au anunțat că au reușit și le-am trimis la fiecare cîte o vedere, cu felicitări. Un fost elev de anul trecut, student la Mecanică fină, acum în armată, a venit în permisie și a trecut pe la liceu să mă vadă.

— Înțeleg că sînteți iubit de elevi.

— S-ar părea că atîta timp cît îmi sînt elevi, nu sînt prea iubit...

— Sînteți prea sever ?

— Am fost acuzat de multe ori că sînt dur. Poate, dar duritatea mea e combinată cu multă înțelegere.

— Ați spus : „s-ar părea“.

— Da, pentru că după ce obțin rezultate bune, și les, cum s-ar spune, învingători, vin și împărtășesc bucuriile lor cu mine. Atunci înțeleg și ei că orice victorie, mai ales una comună, îți impune o anume severitate cu tine însuți și cu toți cei din jur. Vorbesc ca un profesor ! Și obișnuiesc, în fiecare an, la 1 septembrie, să mă întîlnesc din nou cu elevii absolvenți din acel an și facem un fel de bilanț : fiecare ne spune ce a realizat în urma examenului de admitere la facultate. Atunci întocmesc eu acele situații. Și tot atunci ei aduc multe flori !

— Cum reușiți aceste rezultate de excepție ?

— Nu fac nimic deosebit, căci altfel aș da „rețete“. Urmăresc, în schimb, ca fiecare elev să înțeleagă și să lucreze matematică în mod **continuu.** Le dau teme obligatorii și suplimentare, dar controlez în special ceea ce le recomand suplimentar. De ce ? În temele suplimentare, neobligatorii, sînt exerciții și probleme simple, le pot rezolva și cei care mai au goluri în pregătire. Le dau și teme cu grad sporit de dificultate, pe care le pot rezolva la început numai cei buni, dar cu timpul ajung să le rezolve și ceilalți.

— Tovarășe profesor Emanoil Dogăroiu, probabil că și alți colegi procedează la fel dar nu obțin aceleași rezultate : de ce ?

— Eu unii obțin : colegul nostru, profesorul Gheorghe Roșioru, are rezultate foarte apropiate de ale mele.

— Înseamnă că Liceul „Nicolae Bălcescu“ din Brăila este o școală serioasă, severă ?

— O școală cu tradiție : e primul liceu real din țară, are un colectiv de profesori de matematică-fizică închegat, care colaborează, antrenează în munca de instrucție și educație familiile, fac convorbiri cu părinții chiar și la clasele unde nu sînt, sau n-au fost diriginți, dar unde predau matematică.

— Cine a impus acest mod de lucru ?

— Nevoia de a avea elevi care să înțeleagă, să lucreze matematică, să înțeleagă rostul muncii continue, numai astfel putînd ajunge la performanțe bune.

— Rezolvarea problemelor de matematică se compară cu munca unui sportiv de performanță ?

Emanoil Dogăroiu s-a născut la 24 ianuarie 1931, în comuna Bărbătești (Vîlcea). A terminat liceul în Rîmnicu Vîlcea, apoi Facultatea de matematică-fizică la Universitatea din București. Din 1953 este profesor de matematică la Brăila, unde cel mai mult funcționează la Liceul „Nicolae Bălcescu“. Un timp a fost inspector școlar, apoi inspector-șef al Inspectoratului județean de învățămînt Brăila. Este decorat cu Ordinul Muncii clasa a III-a și cu medalia „Tudor Vladimirescu“. Profesor fruntaș.

— Da, sau cu exercițiul la vioară : o activitate care dă rezultate dacă e continuată, exersată gradat, cu seriozitate.

— Care este deosebirea dintre A ÎNȚELEGE și A ȘTI?

— În procesul nostru de predare-însușire, a **înțelege** e o primă treaptă. Urmează a **învăța,** ca să se realizeze a **ști.** Se realizează prin **muncă !** Eu nu termin munca la catedră odată cu examenul de bacalaureat. O continui și după examen, dînd elevilor lucrări scrise, în general la pretențiile unui concurs de admitere. Scopul ? Să se învețe cu atmosfera de examen, cu severitatea lor, cu redactarea unei lucrări de concurs; iar pe de altă parte pentru a scoate în evidență eventualele goluri din cunoștințele lor, pentru a le completa în cele două sau trei săptămîni dinaintea concursului.

— Munca aceasta pe care o depuneți este obligatorie?

— Nu. Au fost voci, la alte licee, care spuneau: „O face Dogăroiu că e deștept!“ Dar asta n-o mai scrieți!

— Am și scris-o!

— Elevii vin la astfel de „examene“ cu toate că nu există nici o obligație de nici o parte. Nu există nici teama de notă. Lucrarea durează trei ore, cît durează și examenul.

— „Înscenați“, adică, regula și atmosfera concursului de admitere?

— Întocmai. Numai că le dău un volum mai mare de lucru, pentru a-i obliga pe toți să lucreze cele trei ore. Și poate nu realizez emoțiile unui adevărat concurs de admitere, dar în parte le realizez cred și pe acestea.

— Descopăr în acest mod de lucru cu elevii și altceva: un profund umanism, dragoste pentru elevi, deși ziceați că s-ar putea să nu fiți prea iubit!

— Așa consider eu că-i pot ajuta pe cei care mi-au fost încredințați pentru instrucție și educație.

— Atunci e o adevărată „bătaie“ ca să ajungă cineva la clasa dv.?

— N-am selecționat niciodată elevii. Am lucrat cu clasa așa cum a fost ea formată de la început. Urmăresc să le stîrnesc doar ambiția, să lucreze singuri.

— Sînteți, înseamnă, împotriva meditațiilor ?

— Da, pentru că elevul meditat în afara școlii devine leneș în gîndire, în muncă, în fapte : își permite să nu fie suficient de atent la ore, pentru că știe că are cine să-i mai explice o dată ; nu-și lucrează **singur** temele fiindcă are cine să-l ajute. Cu timpul devine foarte legat de meditator și rezultatele lui sînt tot mai slabe. Cum să fie slab la învățătură copilul meu, că doar îl și meditez ?, se întreabă unii părinți. Da, pentru că meditația e mai lejeră. Meditatorului îi plătești, și dacă îi plătești, îi și ceri : explică-mi lecția, fă-mi problemele. Elevului i se dă mură-n gură totul, mintea lui nu mai face nici un efort pentru înțelegere.

— Dar la școală faceți meditații ?

— Da, săptămînal, cu clasele terminale. Cu celelalte, de obicei, în săptămînile în care au activitate productivă, realizînd în felul acesta și continuitatea în muncă de care vorbeam.

— Ne-ați vorbit mult de importanța matematicii. Cum vedeți și cum realizați dv. aplicabilitatea ei concret în producție ?

— Deși manualele actuale au ne oferă suficiente posibilități pentru a lega matematica de practica de producție, la capitolele care se pretează, formulez probleme care să pună în evidență modul în care matematica este folosită în alte științe, în tehnică, în producție.

— Faceți, înțeleg, o critică acestor manuale ?

— Nu neapărat o critică, dar autorii puteau să găsească unele probleme, la unele capitole, de pildă la manualele de geometrie și trigonometrie pentru clasele a IX-a și a X-a, mai legate de practică. Geometria mai ales este o știință foarte legată de practică, de la însăși apariția ei. Aud că manualele acestea se vor revizui. Cu cît mai repede cu atît mai bine.

— Elevii dv. primesc meditații particulare ?

— N-au, cred, nevoie de meditații particulare. Discut cu ei, cu părinții lor chiar despre unele dezavantaje pe care le prezintă participarea la cursurile organizate pentru concursul de admitere în cadrul facultăților respective...

— Înseamnă că timpul planificat pentru studiu și învățătură pentru un elev H este suficient chiar și pentru reușita lui la facultate ?

— Da, cu condiția să se organizeze : cine își organizează timpul cît mai bine cîștigă și aici cît mai mult. Părinților asta le solicit : să-și ajute copiii-elevi în organizarea timpului !

— Citeam pe un fotomontaj : „Alegeți-vă profesia ! Țara este un imens șantier !“ Așa este, dar mi se pare prea puțin pentru a-l determina pe un elev să opteze !

— Orientarea profesională nu prea e pusă la punct, nu numai la noi, ci în general : un candidat își propune, de pildă, să concureze la o facultate, reușește, dar fără loc, și e repartizat la o altă facultate, unde au mai rămas neocupate locuri. Atunci toată orientarea lui cade.

— Este totuși o selecție firească, înseamnă că elevul nu s-a orientat bine !

— Prin pregătirea pe care i-o asigură școala i se poate sugera elevului o profesie : e bun la matematică, fizică, are șanse pentru politehnică ! În afară de faptul cînd părinții, ambițioși, vor să-l facă, fără doar și poate, medic de pildă. Sînt și situații însă cînd elevii au unele dotări mai speciale, talent, aptitudini, pe care nu totdeauna le cunoaștem. În cazul acesta ar trebui să apelăm la testări în laboratoare de psihologie.

— Poate chiar în unele laboratoare din învățămînt !

— E un început la Brăila, dar sînt testați mai mult cei mici. La Școala generală nr. 7, Inspectoratul județean are un cabinet de orientare școlară și profesională și de testări pentru memorie, atenție, îndemînări. Eu mi-am dus clasa la care am fost diriginte, mi-am dus chiar și fiul.

— Ce nu vă place în liceul pe care de curînd îl conduceți ?

— Influența pe care o exercită strada asupra unor elevi. Învață unele lucruri rele pe care școala, familia, nu-i învață. Deprinderile unor tineri certați cu disciplina muncii, cu morala, au influență asupra celor mai slabi. Răul, se știe, se poate deprinde mai repede decît binele. Și atunci, procesul nostru de educație, instrucție sînt mult îngreunate. Sînt, de asemenea, unii părinți care se lasă dominați de copii: îi consideră mari, „deștepți“, pentru că ei, ca urmare a unei vieți grele, a altor timpuri, au urmat clase mai puține. Ca părinte trebuie să-i pretinzi elevului să se pregătească la nivelul cerințelor timpului lui, nu ale timpului pe care tu, părinte, l-ai trăit !

N. GRIGORE MĂRĂȘANU

P.S.

Cu cîteva ore înainte de închiderea ediției, am aflat că și anul acesta, dintre cei 34 de absolvenți, de la clasa profesorului Emanoil Dogăroiu, au susținut concursul de admitere în învățămîntul superior și au fost admiși toți 34. Iată, într-adevăr, o excepțională performanță !

Maiștrii (IV)

Cîndva cursant la CEPECA, tovarășul ing. **Vasile Tarasov** se ocupă în prezent de perfecționarea lucrătorilor din metalurgie, îndeosebi pe platforma siderurgică din Galați.

— De la ce considerente porniți în alcătuirea programelor de instruire ?

— Conform unei practici încetățenite în industrie, maiștrii erau promovați din rîndul muncitorilor cu o vechime ce depășea 15—20 ani, timp în care ei reușeau să acumuleze solide cunoștințe profesionale, să-și dezvolte deprinderile, putînd fi considerați niște autorități în domeniul profesiunii lor. În plus, cei promovați aveau o bogată experiență de lucru nemijlocit cu oamenii, muncind mulți ani ca șefi de echipă sau șefi de brigadă. Tradiția nu mai poate sta în picioare în condițiile ritmului înalt de dezvoltare a metalurgiei. Setea de cadre este mult prea mare pentru ca această problemă să fie lăsată pe seama trecerii timpului. Experiența și cunoștințele necesare organizării și coordonării activității de producție la nivelul formațiilor de muncitori care în trecut se acumulau mai greu, după scurgerea multor ani, au trebuit să fie transmise și însușite în mod metodic de către un număr mare de oameni promovați în posturi de maiștri.

— Ce observații vă prilejuiește inițializa-test cu cei veniți la cursuri ?

— În mod incontestabil, nivelul de cunoștințe al maiștrilor a crescut. Există din partea lor preocupări pe linia însușirii de cunoștințe în domeniul organizării producției și a muncii, informaticii, metodelor științifice de pregătire a deciziilor, bazate pe matematică modernă, al psiho-sociologiei, al didacticii pentru adulți. Maiștrii gîndesc în spiritul principiilor ergonomice, de economisire a efortului uman. Sînt frămîntați să caute soluții de raționalizare a muncii.

— Ce vă relevă diversele analize făcute pe această temă ?

— O anchetă specială efectuată în rîndul maiștrilor a scos în evidență întrebări și dorințe de acest fel : **„de ce șefii noștri au procedează cum am învățat noi ?“,** subliniindu-se lipsa exemplului din partea nivelurilor ierarhice imediat superioare — șefi de ateliere, șefi de secții ; **„nimeni nu ne-a cerut oficial să procedăm așa cum am învățat“.** Prin urmare, mulți maiștri se consideră doar simpli executanți ai dispozițiilor primite de la șefii lor. Unii din ei nu au încă formată conștiința de conducător direct al procesului de producție ; **„rezultatele muncii mele mă satisfac și așa“.** O astfel de poziție poate fi dată fie pe seama comodității, a rutinei sau poate a fricu de necunoscut.

— Experiența dv. ar ajuta, sînt convins, să formulați și unele sugestii, în interesul creșterii rolului maistrului în producție.

— În primul rînd e necesar ca **fiecare șef direct să desfășoare o activitate susținută pe linia perfecționării maiștrilor.** Ce am în vedere ? **Cunoașterea cerințelor de perfecționare** — cunoștințe, priceperi, atitudini — ale fiecărui maistru în parte ; **punerea în temă a fiecărui maistru cu activitățile care trebuie organizate,** cu ceea ce se așteaptă de la el ; **trezirea interesului — din partea maistrului — pentru autoperfecționare,** în primul rînd prin exemplu personal ; **observarea și corectarea eventualelor greșeli.**

Se impune ca **șefii ierarhici să renunțe la tutela excesivă** pe care o exercită uneori asupra maiștrilor, încălcindu-le atribuțiile. Ei au nevoie de suficientă libertate de a acționa, inclusiv de **libertatea de a lua decizii** pentru realizarea sarcinilor. Vreau să subliniez că am întîlnit cazuri în care inginerii interveneau în mod nejustificat în activitatea maiștrilor. Astfel, este **diminuată și eficiența muncii inginerului, care în nici un caz nu are menirea de a-l dubla pe maistru.**

Țin să atrag, de asemenea, atenția asupra necesității de a se respecta cu strictețe principiul subordonării ierarhice, în așa fel încît un maistru să poată primi sarcini de la un singur șef, și nu de la mai mulți.

Discutăm din nou cu tovarășul Miron Popescu de la CEPECA, avînd de această dată la îndemînă și elementele documentare prezentate.

— La noi în țară, maistrul beneficiază de un cadru instituțional favorabil, întărit prin documentele de partid și texte de legi care, toate la un loc, îi conferă poziția centrală în procesul producției materiale. Pe baza informațiilor de care dispun, a experienței centrului nostru, personal sînt îndemnat să perseverez în ideea că terenul cel mai descoperit rămîne, în cazul maiștrilor, însușirea unei **metodologii de conducere.** Prin urmare, cred că trebuie acționat, și fără încetineală, pe plan local, la nivelul întreprinderilor, în această direcție a studierii **relațiilor de muncă.** Avantajele încep odată cu posibilitatea abordării concrete, pe specificul ramurii, al întreprinderii, al secției respective. Această situație ce cuplează favorabil cu posibilitatea reală ca metodele predate maiștrilor să fie cunoscute și de conducătorii lor. Să reținem bine că **într-un fel conduci conducători și altfel executanți.**

— Legea privind rolul și atribuțiile maistrului în producție evidențiază special acest aspect : măcar o dată la cinci ani, practic de cîte ori nevoile producției o impun, maiștrii trebuie să urmeze o formă organizată de perfecționare.

— Legea este cunoscută, așa se și procedează în multe locuri. Important rămîne să se procedeze pretutindeni, în relație directă cu cerințele organizării și conducerii producției moderne. Condiții există. Iată, centrele de perfecționare de pe lîngă ministerele economice. Sînt, în momentul de față, 300 de instructori pentru formarea cadrelor de conducere de nivel mediu, instruite la CEPECA. S-ar putea relua cursurile de perfecționare a maiștrilor prin televiziune, integrate în sistemul unitar de pregătire a maiștrilor. Există experiențe interesante în această privință pe plan internațional, avem o experiență proprie conturată în anii din urmă. Orice acțiune eficientă, fie și de arie mai restrînsă, se va dovedi binevenită.

NEAGU UDROIU

Oameni în slujba oamenilor

„Nevoile populației dictează organizarea“

— Tovarășe Iftimie Ilizei, cite cooperative meșteșugărești reunește Uniunea județeană Constanța, al cărei președinte sînteți ?

— 13.

— Dac-am ști că sînt chiar 13, am fi început acest dialog cu o altă întrebare !

— De ce, cred că n-ați greșit. Completînd, aș adăuga că, obținînd o producție anuală de 850 de milioane, cooperativele în discuție își fac, în linii mari, datoria față de cetățean.

— De ce, cum ziceți, în linii mari ?!

— În ciuda pașilor înainte, rămîne încă destul loc pentru mai bine. După cum se știe, în a doua jumătate a lunii iunie, a avut loc, la București, Consfătuirea de lucru a cadrelor de conducere din sistemul cooperatist și din consiliile populare. Luînd cuvîntul în încheierea ei, tovarășul Nicolae Ceaușescu a insistat, într-o expunere de excepțională importanță, asupra necesității dezvoltării unor sectoare, mica industrie și serviciile către populație, neglijate în ultima vreme, rămase în urmă în raport cu mersul general al economiei românești. Cooperația, sublinia secretarul general al partidului, nu e o treaptă inferioară, ci ea are un loc foarte important în economia noastră socialistă. Pe această linie, aplicînd indicațiile date de tovarășul Nicolae Ceaușescu, am obținut unele rezultate îmbucurătoare. Mai avem însă, cum spuneam, multe de făcut.

— Ce-ați realizat, tovarășe președinte, ce mai aveți de realizat ?

— Am pus la punct cîteva tehnologii noi de producție, mai ales în ceea ce privește îmbrăcămintea. În altă ordine de idei, să nu uit, ne-am propus să producem, cît mai curînd, artizanat din ceramică.

— Din ceramică ?! Din cîte cunoaștem, Dobrogea nu-i o zonă tradițională de ceramică, așa-i ?

— Nu e, dar va fi. Materie primă, argilă caolinoasă, există în județ berechet, noi vom lua din cariera Cuza Vodă de lîngă Medgidia. Aveți dreptate, nu-i zonă tradițională, dar tocmai asta urmărim, să creăm o tradiție, pornind de la o calitate înaltă a produselor. În acest scop, am trimis cîțiva tineri la Horezu și la Marginea.

— De ce v-ați oprit cu alegerea tocmai la ceramică ?

— Din mai multe motive. În primul rînd, avem resurse locale, ceea ce vrea să însemne că vom putea rezolva singuri, la nivel de județ cel mult, problemele de aprovizionare tehnico-materială. Apoi, cererea de artizanat a fost și este foarte mare, din desfacerea lui putem cîștiga. În sfîrșit, sperăm ca, producînd artizanat de calitate să punem capăt prostului gust.

— Da, așa stau lucrurile. Ce ne puteți spune în privința micii industrii ?

Producția ei, iată una din țintele preluate de la recenta consfătuire, trebuie să poarte amprenta specificului local, să răspundă cererilor concrete ale populației din zona respectivă, de pe litoral, în cazul nostru.

— Așa-i, din nou trebuie să vă dăm dreptate. V-am ruga însă să vă referiți, concret, la activitatea uniunii pe care o conduceți. Se poate ?

— Firește. Tălpile pentru încălțăminte, de pildă, foarte cerute la noi, în sezon. Pantofi simpli, tălpi rigide și fețe din pînză de doc. Numai din deșeuri, începem să producem astfel de pantofi. Investiție minimă, eficiență maximă, pînă la 3 milioane pe an. Cum se zice, bani din piatră seacă, recuperînd materiale, talas, rumeguș, resturi de doc, care pînă acum luau drumul lăzilor de gunoi. Ne gîsăm, cu acești pantofi, în stadiu de finalizare, probele făcute la Techirghiol dînd rezultate cel puțin încurajatoare. Pe aceeași linie, folosim resturi de inlocuitori de piele pentru confecționarea de plase și, în curînd, de jucării. Ca noutate, sîntem pe punctul de a produce nasturi de sidef.

— Nasturi de sidef ?!

— Da, de ce vă mirați ? Ne bate gîndul să pătrundem cu nasturii de sidef pe piața mondială, ei fiind foarte căutați și, din punctul nostru de vedere, costînd o nimica toată.

— Cînd îi vom găsi în magazine ?

— Asta-i altă poveste ! Vă mai dura, știți cum e...

— Nu știm, cum e ?

— Omologare, stabilire de preț, treburi care durează. Ele nu depind de noi.

— Tovarășe președinte Ilizei, ce-ar mai fi la acest capitol ?

— Destule. De cărămizi v-am vorbit ? Nu v-am vorbit. Din fosfor gips, reziduu de la Combinatul chimic Năvodari, facem cărămidă. Adăugăm niței nisip, niței ciment și scoatem o cărămidă pe cinste, mai ieftină ca toate, căci ea nu se arde, ca să consume combustibil, ci se usucă.

— Instalația e gata ?

— Ca și gata. În schimb, întrerupătorul automat de scară, realizat de tehnicianul Victor Schramm de la „Radiotehnica“, a fost omologat chiar ieri.

— Sărim de la una la alta, dar asta-i situația ! Vă ascultăm, ce-l cu întrerupătorul ?

— O idee simplă, dar foarte rentabilă. Ne-am gîndit că nu trebuie să copiem, fie și la scară redusă, industria mare, ci ne-am gîndit, urmînd indicațiilor primite la consfătuirea din iunie, s-o ajutăm cu produse pe care ea nu le fabrică. Foarte priceput, Schramm a realizat un întrerupător de scară, pentru blocuri, automat, simplu de manevrat, mai sigur și mai funcțional. În plus, același om a pus la punct o alarmă electronică antifurt, instalație care va avea, sînt convins, mare căutare. Ea nu costă decît 3 sute. E cea mai bună din cîte se fac, la ora asta, în țară.

— Tovarășe președinte, să discutăm, cu voia dumneavoastră, despre activitatea de prestări servicii. Cum stați la acest capitol ?

— Bine, adică nu foarte bine, deși organele de partid, județene și locale, ne-au sprijinit și ne sprijină. În cartierele noi ale Constanței, în Fiilmon Sîrbu, în Piața Soveja, în Tomis V, în altele, ar mai trebui să deschidem cîteva magazine de desfacere. Lumea vrea mai ales croitorii. A crescut nivelul de trai și omului nu-i mai place să se îmbrace la fel cu vecinul, el caută tot mai mult o stofă aparte sau măcar o serie scurtă. Organele județene și municipale ne-au înțeles și ne-au acordat, în această direcție, tot sprijinul, dar cererea a luat-o, după sondajele noastre, înaintea ofertei. Se simte nevoia, tot în capitala județului, unui atelier de reparat calculatoare, știm asta, dar n-am găsit încă soluția. În rest, pentru că tot vorbim de noile cartiere ale Constanței, aria noastră de activitate rămînînd orașul, am izbutit, cu dovezi, să aducem serviciile cît mai aproape de populație, scutindu-l pe cetățean de drumuri, dotînd orașele județului cu o rețea consistentă de ateliere de reparații. Avem astfel de unități nu doar în zonele urbane, ci și la Băneasa, Cobadin, Basarabi, Kogălniceanu etc. Am vrea să extindem rețeaua la sate numai că, din păcate, cooperația de consum se opune: U.J.C.C. nu face, dar nu lasă nici pe alții să facă. Cît am putut, am intrat în comune, la Năvodari, la Băneasa, în alte părți, dar nu ne putem întinde mai mult decît ne permite plapuma !

— Tovarășe președinte, n-ar fi exclus ca lucrurile să arate exact așa cum le prezentați, vom mai vedea. Dorim însă să vă spunem că, pieșind de aici, vom merge chiar la U.J.C.C., unde vom aduce la cunoștința președintelui criticile formulate de dumneavoastră, aveți ceva împotrivă ?

— N-am, vă rog chiar să procedați așa.

— Ziceați mai devreme că, în sectorul reparațiilor TV, aplicați la Constanța o metodă nouă, o inițiativă proprie. N-am insistat atunci, insistăm acum, despre ce e vorba ?

— Avem un serviciu de urgențe. Cînd aparatul nu poate fi reparat pe loc, în prezența cetățeanului, el e transportat, gratuit, la laborator, omul primind, pe durata reparației un televizor din partea cooperativei. Metoda prezintă, ne-am convins, numai avantaje. Pe de o parte, evită contactul direct dintre proprietar și depanator, întîlnire care se termină, de regulă, în defavoarea primului. Pe de alta, cooperativa are interes să termine lucrarea cît mai repede și cît mai bine, televizorul ei mergînd, în acest timp, în casa omului.

— O ultimă întrebare, tovarășe Ilizei. La ce capitol credeți că e, la ora de față, uniunea pe care o conduceți datoare față de populație ?

— Spațiul de acțiune al micii industrii e nelimitat. Noi ne găsim abia la început.

— Ne retragem promisiunea și vă mai întrebăm ceva. Cetățenii au și ei, la rîndul lor, datorii neachitate față de cooperația meșteșugărească ?

— Știți cum se zice, clienții noștri, stăpînii noștri, ca adevăr, nu ca lozincă ! Legat de întrebare, ar fi de discutat. De pildă, cetățenii vor bumbac, dorință altfel legitimă, de înțeles. Numai că bumbacul e, la nivelul industriei, cît e, iar noi trebuie să-i schimbăm mentalitatea omului, căci nu ne putem permite, ca țară, să consumăm mai mult decît producem. În această idee, trebuie să reconsiderăm inul, cînepa, firele naturale pe care ni le oferă solul nostru, la fel de funcționale și de plăcute. În rest însă, trăgînd o linie, rămînem datori față de populație. Vă asigur că ne străduim să-i satisfacem nevoile și gusturile în cel mai înalt grad, nevoile ei dictînd modul nostru de organizare.

„Să mergem la cetățean, nu să vină el la noi“

— Spuneți, tovarășe președinte Ioan Popescu, că în județul Constanța cooperația de consum e reprezentată de 52 de cooperative, 3 în mediul urban și 49, cîte comune are județul, în rural, unități cu personalitate juridică. Asta vrea să însemne, dacă nu greșim, că U.J.C.C. Constanța acționează, de fapt, ca o centrală, corect ?

— Corect. Uniunea coordonează și îndrumă unitățile din teritoriu, volumul de activitate al acestora depășind 1,8 miliarde.

— Clar, volum mare, obligații mari. De la început, tovarășe președinte, o întrebare mai dificilă, care cooperative sînt bune, care mai puțin bune ?

— Vă ofer un răspuns pe măsura întrebării ! În urma Consfătuirii de lucru a cadrelor de conducere din sistemul cooperatist și din consiliile populare, care a pus pe baze realiste, temeinice, activitatea uniunii noastre, am stabilit bugete de venituri nu pe cooperative, ci pe secții, ca fiecare să trăiască din ce realizează, nu să apeleze la bancă. La ora de față, U.J.C.C. Constanța are, în rețeaua de resort, cea mai bună rată a rentabilității pe țară, 4,87 pe ansamblul activității și 15,6 la prestări. La 1 ianuarie 1980, o treime din cooperative aveau rezultate bune, 10—12 din ele realizînd rata rentabilității. Azi, cu asta răspund la întrebare, o treime e rămasă în urmă. Cu alte cuvinte...

— Raportul s-a inversat !

— Exact.

— Felicitări. Vom ajunge să aflăm și explicațiile acestui salt, pînă atunci însă v-am ruga să ne introduceți amănunțit în temă. Ce activități dau cele 1,8 miliarde ?

— În primul rînd, comerțul și alimentația publică, ponderea. Cooperativele noastre aprovizionează peste 40 la sută din populația județului, cu toate categoriile de mărfuri, inclusiv materiale de construcție. În completarea tabloului, 16 la sută producție industrială, 2 la sută prestări servicii, tot atîta contractări achiziții etc.

— Prestările și serviciile doar 2 la sută ?!

— Da. Ponderea lor e necorespunzătoare față de cererea și structura populației. Dealtfel, din cele 75 de profile incluse în nomenclatorul Centrocoop nu dețineam decît 57. Recenta consfătuire a dat, cum aminteam, un puternic impuls acestor activități, aflate în prezent în extindere și diversificare.

— O clipă, care-ar fi cele 18 lipsă ?

— N-avem încă la sate ateliere de reparat motociclete și biciclete, deși bicicleta devine, din cauza crizei energetice, un mijloc de transport tot mai folosit. Ne mai lipsesc ateliere de giuvaergerie, de tocilărie, de încărcat și reparat brichete, domeniu în care de asemenea cererea e în creștere, de împletituri, de jaluzele și rulouri și așa mai departe.

— Din ce cauză ?

— Pînă la energica intervenție a tovarășului Nicolae Ceaușescu, la consfătuirea din iunie, cooperației nu i s-a acordat prea mare atenție. Ea a fost un fel de cenușăreasă. Au existat însă și cauze locale, concrete, în sensul că necesitățile oamenilor, mai ales cele noi, legate de creșterea nivelului de trai, n-au fost temeinic studiate. A dominat obișnuința, a stăpînit comoditatea, s-a mucit după ureche.

— Din cîte am aflat, aveți un an de cînd conduceți această centrală care e U.J.C.C. Constanța. Ce măsuri ați luat, ce măsuri luați, pentru remedierea situației, nu foarte simplă de vreme ce ziceți, citățm, că sîntem departe de a face față la prestări și foarte departe la servicii ?

— Am să răspund din nou cu sfîrșitul ! În luna iunie, U.J.C.C. Constanța și-a realizat, pentru prima dată, planul la prestări, primind în această direcție un ajutor substanțial, un sprijin concret din partea Comitetului județean de partid. În lunile următoare l-a depășit, iar acum se află în postura de a recupera restanțele.

— E limpede, tovarășe Popescu, s-a schimbat ceva, ce ?

— Am împărțit, ca primă măsură, problemele în două categorii.

— Mari și mici, așa-i ?

— Nu, probleme rezolvate și probleme nerezolvate. În ceea ce le privea, și le mai privește, pe ultimele, am stabilit priorități și, legat de ele, o disciplină fără cusur. Am pornit să studiem, științific, cererile de mărfuri și de servicii, instituind caiete de comandă, adăugate informațiilor primite de la gestionari, aflați în contact permanent cu cumpărătorii. Am urmărit ferm onorarea comenzilor, sistemul acesta schimbînd, în cîteva luni, raportul.

— În ce fel ?

— La 1 ianuarie, de pildă, din 8 mii de comenzi lunare, 60 la sută erau onorate sub 50 la sută sau deloc. În prezent, același procent e onorat complet.

— Clar, mai departe ?

— Am reconsiderat sistemul de aprovizionare tehnico-materială, în ideea de la noi către centru, nu de la centru către noi. Am realizat un minimum de secții, din cele 65 prevăzute pentru anul în curs deschizînd pînă acum 50. Am încercat și, în mare măsură, am izbutit să acoperim mai bine comunele mari, viitoare centre urbane, făcînd în așa fel încît să-i scutim pe cetățean să mai bată drumul, spre a-și repara radioul sau mașina de cusut, pînă la județ.

— Concret, cum ați procedat ?

— Am înființat și înființăm subcentre. Microdepozite pentru piese de schimb, la Cogealac pentru Cogealac, firește, dar și pentru Istria, Săcele și Mihai Viteazul, la Băneasa și pentru Dobromir și Oltina, la Cobadin pentru Ciocîrlia, Independența etc. În plus, ridicînd nivelul de pregătire al cadrelor, ajutați fiind în permanență în această direcție de organele județene de partid și de stat, am asigurat intervenții calificate. Drept consecință, numărul reclamațiilor a scăzut simțitor.

— Rezultatele sînt, cu probe, tot mai bune, dar dumneavoastră, iertată fie-ne observația, păreți a avea voluptatea de a vorbi numai despre lipsuri, așa-i ?!

— După consfătuirea din iunie, după indicațiile secretarului general al partidului, bate un vînt prielnic, înnoitor în cooperație, dar mai sînt multe de îndreptat și tot atîtea de făcut.

— De pildă ?

— Se cade să acordăm o mai mare atenție resurselor locale. N-avem, cum ziceam, un atelier de împletituri, deși partea dinspre Dunăre a județului e plină de răchită în zone improprii agriculturii. Pentru a impulsiona mica industrie, am întreprins și întreprindem o vastă operație de depistare a meseriașilor din perimetrul rural în scopul organizării unei rețele punctuale cu munca la domiciliu. Ne preocupă, în altă ordine de idei, dezvoltarea producției de artizanat, a produselor din scoici, materie primă aproape gratuită.

— Discutînd, în urmă cu un ceas, la U.J.C.M., ne-a fost dat să auzim critici la adresa cooperației de consum. Nici ei nu fac la țară, nici pe noi nu ne lasă, susținea președintele cooperației meșteșugărești ?! Ce părere aveți ?

— Orice colaborare, dacă despre asta e vorba, nu poate fi decît în folosul populației rurale. Firește, respectînd legalitatea.

— De unde știe, concret, cooperația de consum ce dorește cetățeanul ?

— Primim comenzi și, în plus, discutăm, cel puțin o dată pe lună, cu gestionarii. Numai că treaba asta, repet, o facem de puțin timp, am schimbat cîte ceva, dar n-am putut schimba totul cît ai bate din palme.

— De pildă, ce-ați mai schimbat ?

— Am întocmit o, cum să-i spun, machetă cu deșeuri, cu materiale stocate inutil, pe care am făcut-o să circule prin toate unitățile, descoperind lucruri foarte interesante. Am stabilit astfel o structură a mărfurilor lent și greu vandabile. Iată, la Istria, am găsit un important sold imobilizat, material supraelastic în valoare de 2 sute de mii de lei. L-a preluat, imediat, cooperativa din Cobadin, folosindu-l în croitorie. La fel s-a întîmplat cu Viișoara, 4 mii de metri de pînză albă de care unitatea din localitate n-avea nevoie. I-am dirijat către Cobadin și s-au făcut din ei cearșafuri. Cu alte cuvinte, ne-am ajutat singuri, fără a mai aștepta de la alții.

— Tovarășe președinte, care-i situația în sectorul achizițiilor și contractărilor ?

— Nu-i strălucită. Cooperației de consum i s-au dat, recent, sarcini deosebite în acest sector, iar noi ne străduim să le aducem la îndeplinire, cointeresînd populația într-o măsură mai mare decît pînă acum. Numai că nu e, vă asigur, simplu, mai ales în județul Constanța.

— De ce această precizare „în județul Constanța“ ?

— Pentru că el e, în agricultură, complet socializat și, ideile se leagă, dotat cu mari sisteme de irigații. Neexistînd țărani individuali, se cade să găsești alte soluții decît cele obișnuite în a activiza populația să crească porci sau oi, să zicem. Că trebuie s-o facă, e clar, nimeni nu poate consuma fără să producă.

— Ce-a întreprins U.J.C.C. în această direcție ?

— A pornit la identificarea terenurilor apte a deveni, prin amenajări simple, microbazine de furaje. A trecut la înființarea, e drept încă timidă, a unor creșcătorii de porci, de oi și de păsări. Complexe nepretențioase de păsări outoare sînt aproape gata în 5 localități, în curînd nu vom mai achiziționa ouă, le vom folosi pe cele obținute în rețeaua proprie. Avem în vedere și amenajarea unor iazuri pentru pește.

Pagină realizată de
OVIDIU IOANIȚOAIA ■

Cum înfăptuiește cooperația constănțeană politica de creștere a bunăstării

DE CE NU ȘI O MICĂ INDUSTRIE A TURISMULUI? [II]

Inspirată de generoasele indicații ale tovarășului Nicolae Ceaușescu privind dezvoltarea micii industrii, ca cerință importantă a economiei naționale în actuala etapă, ancheta noastră, care și-a propus să releve ideea creării unei mici industrii în turism, continuă astăzi prin nominalizarea altor resurse unde spiritul gospodăresc și inițiativa locală pot da ființă acestei idei.

TEREMIA MARE:

O microstațiune balneară ca în vis

Între atîtea bogate și foarte mari comune ale Banatului, o comună de nici 4 500 de locuitori este, desigur, mică. Aflată într-o margine de județ, o asemenea comună mică este Teremia Mare. Primarul, Viliam Heinz, cărunt cei mici îi zic, în comună, tovarășul Vili, iar cei mari pur și simplu Vili, este — după propria lui expresie cu care își explică ortografia numelui — „un șvab latinizat". Prin 1965, cînd a fost ales primar, la Teremia, apa potabilă era o problemă. Părea chiar de nerezolvat. Trei uliițe mai noi n-aveau nici o fîntînă. Trebuia făcută una acolo, dar toți înțelegeau că n-ar ajunge. Dincolo de fîntîni îndrăzneala oamenilor, învățați dintotdeauna cu ele, nu trecea. Noul primar s-a hotărît să treacă acest prag. Au forat. Au găsit apă. Și, pentru prima oară în Banat, cum îi place lui să-și amintească, au început introducerea apei curente în casele oamenilor. Cu un hidrofor. Primarul și-a adus aminte că și la ei există o sondă care dăduse, cîndva, de apă termală. O sondă abandonată. A redeschis-o. „Ne-a ajutat mult și județul, zice el. Atunci, în 1976, am și pus conducte pe 600 de metri. Apa avea 68 de grade. Mă duceam, în fiecare seară, să controlez conductele, pe toată lungimea. Soția mea venea cu mine și mă aștepta la capătul lor dinspre sat. Pînă mă întorceam, își învîrtea mîinile în apa caldă, că avea, lă una dintre ele, un nodul reumatic. După două săptămîni a scăpat de acel neraz. A dispărut și n-a mai apărut nici azi. Atunci am știut amîndoi că apa e bună și pentru tratamente. Au aflat oamenii. Am făcut un bazin foarte rudimentar. Veneau și din satele din jur „la groapă la Teremia". Și n-au venit degeaba. Dar numărul lor creștea. Am făcut un bazin de ciment, în trepte. Pînă la urmă, tot mic a rămas. Atunci am mai făcut unul de 14 metri pe 6. Uneori și acesta e neîncăpător. Vin, zilnic, între 250 și 350 de oameni. Vin de la Comlosu Mare, de la Gotlob, de la Lovrin, chiar și din orașul Sînnicolau Mare. Așa se face că am ajuns să construim o microstațiune balneară, care va fi dată în funcțiune în cel mult o lună și jumătate. Sîntem la finisaj. Acum cunoaștem compoziția apei și recomandările medicilor".

Parterul are două saune — „nu trei că am concura Timișoara", zice primarul — saune cu instalații ultramoderne, cabinet medical, vestiare, vane individuale și două bazine splendide. La primul etaj va fi un restaurant modern cu 100 de locuri și toate utilitățile, o terasă mare descoperită, o terasă mică acoperită, bar. La al treilea nivel, camere cu 30 de locuri de cazare. Opt camere. Peste drum sînt două ștranduri cu apă obișnuită.

La Teremia Mare, folosirea apei termale face din această comună o nouă stațiune balneară.

pricepeam sensul. „Ei, s-o lăsăm baltă — a încercat să pună capăt discuției unul dintre ei. Mai bine vedeți-vă de drum. De-o fi să fiți și dumneavoastră păcăliți, vă spunem că nu sînteți nici primii, nici ultimii, probabil. Iar de-o fi să rîdeți de noi, să știți de la mine că nu vă șade bine la oră așa tîrzie". Am adunat și alte răspunsuri care mai de care mai bizare. Și, cum pe asemenea răspunsuri în doi peri nu-ți puteai așterne un pat, ne-am continuat demersurile, întrebînd, tatonînd, sondînd, strigînd și la poarta președintelui C.A.P.-ului, dar cum omul era la o nuntă nu ne-a răspuns nimeni. În sfîrșit, am dat de cîțiva tineri care ne-au lămurit: stațiunea lor balneară încă nu s-a deschis, chiar dacă este anunțată ca atare prin broșurelele turistice. Dealtfel, ne spun ei, stațiunea nu a ființat niciodată, povestea ei ajungînd pentru comuna lor precum cea a ciobanului mincinos care tot strigînd „săriți, lupul!", și tot scuiînd satul în zadar, cînd fiara a venit de-adevăratelea nimeni nu l-a mai crezut. De vreo 5 ani, ne explică oamenii, tîlcul acestei istorioare, tot auzim placa asta cu deschiderea stațiunii Potcoava. De vreo 2—3 ani cei ai satului tot sapă canale care, de atîta așteptare, se astupă, și iarăși le sapă, și iarăși se astupă, de-au ajuns de rîsul trecătorilor care nu-i iartă și-i întreabă „unde-i stațiunea, mă?"

A doua zi, duminică dis-de-dimineață, am vizitat „stațiunea". Clădirea propriu zisă — una dintre cele mai frumoase din centrul civic — este aproape gata: căzile și bazinul interior sînt puse la punct. Sînt terminate și lucrările de extindere a centralei termice, și canalul termic, și trecerea peste apa Plapcei. Din cei 4 km de canale pe unde urmează a sosi binefăcătoarea apă, 3 au conductele deja îngropate, bătălia dîndu-se deci pe ultimul kilometru. Mai rămîn de realizat bazinul de epurare de la parcul celor 5 sonde și bazinul din imediata apropiere a stațiunii — lucrări care, după cum aveam să constatăm, au demarat bine în ultimul timp. Însuși prim-vicepreședintele județului, tovarășul Dumitru Cristea, vine aproape zilnic la Potcoava urmărind respectarea graficului de lucru.

Ce dovedește acest ritm alert de lucru de ultimă oră? Că se poate și așa! Sau, cum sublinia secretarul biroului executiv al consiliului popular local, „ce se face acum, se putea face de niște ani buni". Ca niște oameni pățiți, cei din Potcoava sînt suspicioși chiar și acum cînd visul lor legat de deschiderea stațiunii este foarte aproape de a fi împlinit, cînd mai au doar un pas pînă la trecerea hopului peste ani. Le e teamă să nu se petrecă iarăși ceva cu I.J.G.C.L.-ul, beneficiarul stațiunii, sau cu constructorul, I.J.C.M.-ul, și lucrările să rămînă iarăși de pripas. Clădirea, în care își dusese viața dispensarul comunal, a fost preluată pentru stațiune cu vreo 4—5 ani mai înainte, timp în care a fost complet imobilizată, înghițind zadarnic căldură pe vreme de iarnă, cuplată fiind la sistemul de încălzire al zonei. Apoi, startul la săparea canalelor a fost dat tot cu niște ani în urmă, așa încît, pe lîngă imuția muncă de desfundare și nivelare, terenul din jur, teren al C.A.P.-ului, nu a putut fi folosit.

Dar, dacă la Potcoava de bine, de rău am putut urmări cum va arăta stațiunea în curînd (locaînicii au și o cantină, cea a S.M.A.-ului, pregătesc și un parc pe malul apei, au și disponibilități de cazare în blocurile din centrul comunei, mai au și o pădure întinsă pe 400 hectare ș.a.), la **Iecana**, localitate vecină unde, după aceeași sursă de informare, aveam să găsim o stațiune balneoclimaterică sezonieră, nu am aflat decît ideea și locul unei foste firme care o anunța ca atare. Ni s-a arătat unde ar fi trebuit să fie plasată — la vărsarea Plapcei în Vedea și nicidecum pe malul Oltului, care-i departe și de Iecana și de Potcoava; unde ar fi trebuit să fie campingurile, de unde ar fi trebuit adusă apa și alte amănunte pe care nu mai are rost să le așternem pe hîrtie întrucît nu s-a urnit din loc nici o pietricică în direcția transformării ei în stațiune. Și cît de atrăgătoare sînt cuvintele înscrise negru pe alb într-un almanah: „Iecana, stațiune sezonieră situată pe Valea Oltului în comuna cu același nume. Altitudine 150 m. Apă minerală, clorurată, sodică, bromurată, iodurată, concentrată, hipertonă; bioclimat stimulent. Indicații în afecțiuni reumatismale, neurologice, periferice, ginecologice, endocrine. Instalații pentru băi calde (sic!) cu apă minerală, bazine cu apă termală".

GEORGETA BLĂNARU

BILED:

În proiect și în construcție un mic Felix

Comuna Biled se află în județul Timiș. Ca orice comună, are, desigur, un primar. El se numește Ioan Schmidt. Care — ca orice primar — e secondat de un viceprimar. Cel de aici este Liviu Mărgan. Zic aici, pentru că, am uitat să vă spun, am și ajuns la Biled. Prietenul meu din Timișoara, cel care mi-a povestit primele lucruri despre Biled, a precizat că localnicii accentuează prima vocală și m-a rugat să fac bine și să scriu numele comunei corect. Așa cum l-ați citit. Mai ales că, prin partea locului, este și acum în circulație o legendă despre niște ființe fabuloase care, datorită unei particularități de receptare a sunetelor, aud, scriu, ba chiar și tipăresc toponimul sub formă de Bilet. Lucru care, la urma urmei, ar putea să lase destul de indiferent pe oricine. Nu însă și pe bănățeanul care nu este doar falos — ca orice bănățean — ci și un om sensibil. Sensibil, de pildă, datorită gospodarilor Timișoarei, la substantivul bilet. Fiindcă acest bilet, cînd este de tramvai, nu se vinde decît în pachețele de zece bucăți. Așa încît, un om venit cu treburi urgente la oraș, chiar dacă n-are nevoie decît de două bilete — care l-ar costa doi lei — mai trebuie să cotizeze cu alți opt la „clubul" celor pe care nu-i interesează asemenea lucruri. Dar, ați văzut, am scris corect numele comunei conduse de primarul Ioan Schmidt. Așa că putem să trecem la subiect: adică la... apă. Primarul spune că acum cîțiva ani, o sondă, căutînd țiței — „sîntem zonă petroliferă, nu uitați!" — a găsit apă geotermală. Temperatura la ieșire: 61 de grade. Apa are proprietăți antireumatismale. Da, interlocutorul și-a adus aminte, în 1971 s-a produs descoperirea. Pînă anul trecut, această apă, care, după știrea primarului și a viceprimarului, ar avea o compoziție asemănătoare cu celebra apă de Felix, pînă anul trecut s-a folosit exclusiv la tratamentul zis „topire", aplicat din moși-strămoși tulpinilor de cînepă. Noroc că sonda s-a nisipat, cum zic proaspeții petroliști de la Biled. Ea a fost repusă în circuitul economic cu ajutorul unei pompe. O pompă e un obiect banal și se cam știe la ce poate folosi. De obicei. Pentru că, la Biled, obiectul se pare că a avut un efect miraculos: i-a făcut pe oameni să gîndească mai gospodărește. Gospodarii comunei s-au gîndit să amenajeze, pe lîngă sonda termală, o bază de agrement. S-au procurat materialele, s-a procurat proiect, s-a deschis finanțarea, ce mai, a și început lucrarea. Un bazin de dimensiuni olimpice va fi deja gata în acest an. Un alt bazin pentru neînotători, un restaurant cu terasă, o parcare, două terenuri de tenis, terenuri de joacă, localită cu alte amenajări și utilități vor fi toate gata în anul viitor. Pentru ca, „într-o etapă următoare" cum zice tovarășul Ioan Schmidt, să se amenajeze o microstațiune balneară. Cu vreo 3 bazine în trepte și cu diferite proporții de amestec al apei termale cu apa dulce.

DORIN GHERGHINESCU

POTCOAVA:

Unde-i stațiunea? Uite-o, nu-i!

Am ajuns în comuna Potcoava din județul Olt după orele 22,00. O suită de peripeții automobilistice — 4 banale pene plus o explozie de cauciuc — ne-au întîrziat sosirea cu cîteva ore bune. Porniserăm la drum să vedem cum își petrec oamenii timpul într-o stațiune balneară locală, ce condiții li se oferă — comuna Potcoava fiind anunțată și în Almanahul Scinteia și în Monografia județului Olt drept gazdă a unei asemenea stațiuni sezoniere, înzestrată cu „apă minerală iodurată, bromurată, sodică, concentrată...", recomandată pentru mai multe afecțiuni.

Nici un presentiment nu ne-a vestit aventura ce avea să urmeze. Iată-ne deci aterizați în pomenita comună, sondînd terenul, întrebînd în dreapta și în stînga pe întîrziații serii unde-i stațiunea. „Care stațiune?" — ne întrebau ei, la rîndul lor, cu un „hm" scurt, plasat înaintea întrebării, ce ascundea în el o ironie căreia nu-i

NUNTAȘI:

De ce nu un Techirghiol la Nuntași?

Spațiu fericit de istorie și de natură, cît de nedrept este uitată Istria! Chiar de organele județene. Cînd ne-am afirmat dorința de a scrie un reportaj despre satul în perimetrul căruia a sălășluit acum 2 000 de ani Pompeiul românesc — cel mai mare oraș elenistic de la Pontul Euxin, din epoca de apogeu a Greciei antice, comparabil cu Miletul și cu Atena însăși — ne-am lovit de o oarecare rezistență. Nu prea e dezvoltat, ni s-a spus (adevărul), și nici nu prea are șanse în viitorul apropiat. Nici măcar ca rezultate economice în C.A.P., nu stă prea bine. Am rămas uluiți. Știind că are cel puțin două surse extraordinare de dezvoltare turistică, și implicit economică. Vestigiile istorice, atît de celebre, ale Cetății Histria, superb conservate și mereu inedite, ca și lacurile din preajmă. Sinoe cu grindurile și smîrcurile populate cu mari colonii de păsări, refugiate din Delta Dunării, și Nuntași — înscris în toate ghidurile turistice drept stațiune balneară sezonieră de mare valoare terapeutică.

Vizităm cele două puncte de interes. Mai întîi Cetatea. La intrarea ei se construiește un muzeu nou, mai exact un nou lăcaș pentru muzeul înființat de Vasile Pîrvan și ctitorit de urmașul acestuia, istoricul Scarlat Lambrino. În interiorul clădirii mici, devenită improprie, a actualului muzeu, se restaurează o piesă rară — o cadă de baie din epoca romană a Cetății, descoperită recent de către dr. Petre Alexandrescu, șeful secției de arheologie greco-romană a institutului de specialitate al Academiei R.S.R. Colega sa, arheologa Maria Coja, aflată pe șantier în partea de nord a vestigiilor, are o zi deosebită, o zi fericită. Săpăturile îi confirmă o ipoteză privind existența ziduri-lor de apărare în partea de nord a Cetății la sfîrșitul secolului VI î.e.n., fapt inedit, ce reevaluează multe alte date și opinii cu privire la situarea portului histrian antic la Marea Neagră. Iată ce ar putea să intereseze, sîntem siguri, pe numeroși turiști din țară și de peste hotare dacă li s-ar organiza deplasări la Istria. (Prin Inseși scopul și destinele lui, turismul nu înseamnă act de cultură, cunoaștere?!). Surprinzător însă, O.N.T. Litoral, cum ne confirmă atît Muzeul județean de istorie, cît și custozii și specialiștii și paznicii de la Cetate, îndrumă foarte puțini aspeți aflați la ora actuală pe litoral, spre marele obiectiv turistic. În total, cu cei ce vin individual, care sînt cei mai mulți — cum ni se spune — din țară și de peste hotare, încasarile înregistrează între 200—300 persoane zilnic. Ceea ce e foarte puțin. E adevărat, reclamele de pe litoral ne cheamă mai ales spre Nisipurile de Aur și spre Istambul decît spre Histria, Callatis sau Tomis. Primarul comunei Istria, Tudor Dorobanțu, ne arată, ca să ne convingem, numeroase procese-verbale de la întîlnirile cu cetățenii, unde aceștia au cerut (și cer) electrificarea și introducerea alimentării cu apă a Cetății și un regim mai bun de transport, de legătură între Constanța (ca și alte localități de pe litoral) cu Istria. Și măcar un autobuz pe zi care să parcurgă și cei cîțiva kilometri lăturalnici șoselei principale, spre Nuntași. „Pentru a atrage și cointeresa pe mai mulți turiști". „Ceea ce ar ajuta la dezvoltarea localității noastre, dar nu s-a aprobat la consiliul popular județean".

Vizităm apoi, stațiunea Nuntași — Duingi, după denumirea lacului cu „nămol sapropelic și apă hipertonă". Nimic din instalațiile despre care grăiesc ghidurile balneoclimatice. „Care stațiune, tovarăși?", ne-a dat țîrcoale această întrebare ca un strigăt. „Tatăl meu a fost primar al comunei, din 1946 pînă în 1956, cînd a murit. A fost ilegalist, iar visul lui de primar și visul meu de copil a fost să vedem la Nuntași o stațiune cel puțin ca Techirghiolul și Amara-Ialomița. Sînt născut și crescut în Istria și pot să vă spun că de zeci de ani vin, în condiții grele și rudimentare, — satul e departe de lac — cetățeni din toată țara. Vin în cîrje și pleacă pe picioare, ne spune Constantin Ionică, pe care l-am găsit în fața unei căsuțe de camping, pe un scăunel pliant tîrît de-acasă. De la Medgidia unde locuiește și lucrează la Centrala Canal Dunăre — Marea Neagră. Viața m-a pedepsit cu un reumatism poliarticular. Am fost internat la Spitalul „Fundeni" din București de unde am plecat „ameliorat", dar aici m-am vindecat. M-am reîntors în ultimele trei veri la visul meu de copil. I-am testat valoarea pe... pielea mea, adică pe oasele mele. E extraordinar! Știți dumneavoastră că „exportăm" nămol de Nuntași la Techirghiol? Probabil, datorită solicitărilor. cel de-acolo nu ajunge. De ce așa și nu un Techirghiol la Nuntași? Adică o stațiune civilizată, cu dotări măcar pentru cazare, dacă nu și pentru tratament?!

CICI IORDACHE

Comitetul municipal Petroșani al P.C.R. Din verificările efectuate rezultă că la 1 septembrie 1979 tovarășa **Murgu Mirela** din Orăștie a fost numită ca profesoară la Școala generală nr. 4 din Petroșani. Nu este căsătorită. I s-a repartizat o locuință în str. Venus, bl. 13, ap. 55.

■

Consiliul popular al sectorului 2 — București, Serviciul reglementarea spațiului locativ. Referitor la scrisoarea tovarășei **Diaconu Elena** vă comunicăm că în ședința din 16 iulie a.c. a Comitetului executiv al C.P.S. 2 s-a hotărît să i se atribuie petentei apartamentul 1/2c din str. Bossini nr. 2.

■

U.J.C.M. Brașov. Magnetofonul MAIAK 203 al tovarășului **Mărunțel Gheorghe** din Tohanu Vechi nu fusese pus în stare de funcționare deoarece ne lipseau circuitele integrate necesare, din import. Cum între timp s-au primit piesele de schimb menționate, magnetofonul a fost repus în stare de funcționare și predat clientului.

■

Consiliul popular al județului Sibiu. Un colectiv de 6 reprezentanți de la C.P.J., I.C.M.J. și I.J.G.C.L., împreună cu locatara **Coresa Voica,** semnatara scrisorii transmise nouă de redacția Flacăra, a constatat la fața locului că sesizările cuprinse în scrisoare erau întemeiate. S-a dispus ca pînă la 15 septembrie I.C.M.J. Sibiu să termine remedierile la toboganul pentru resturi menajere (scara A și B), tencuielile exterioare, șape la balcoane, uși și geamuri, conducta de scurgere de pe acoperiș. S-a dispus ca I.J.G.C.L. să asigure montarea și punerea în funcțiune a ascensoarelor pînă la 15 octombrie a.c.

■

Într-o zi, m-a frapat numele unei artere bucureștene: Șoseaua Cățelu. Ulterior mirarea mea a crescut, aflînd că mai există și un bulevard al Gării Cățelu. Cine o fi fost acest Cățelu, pe care edilii Capitalei îl nemuresc dînd numele lui unei șoscle, unei gări, unui bulevard și unui cartier? M-am gîndit atunci că ar trebui să li se amintească lucrătorilor de la acel serviciu sau direcție din cadrul primăriei Capitalei ce are în grijă nomenclatura străzilor că istoria veche și nouă a țării este mult mai bogată decît o arată toponimia orașului nostru. **(Dumitru Vasiliu,** bd. Ion Șulea 28, bl. A 8, sc. 1, ap. 13)

■

Intrucît la magazinele din mai multe orașe nu am găsit pneuri pentru bicicletele Pegas, vă întreb unde se pot cumpăra aceste articole? (Cititorul **Emil Suchar** din Iași ne-a adresat această întrebare, pe care noi o facem cunoscută celor în măsură să dea răspunsul cuvenit.)

■

Consiliul popular al sectorului 1 — București. Apartamentul 3 din str. Ștefan Furtună 74 (3 camere) a fost repartizat în cotă la I.I.T.P.I.C. în felul acesta situația locativă a lui **Bălău Aurel,** care s-a adresat revistei Flacăra, a fost rezolvată.

■

I.T.A. Maramureș, referitor la scrisoarea adresată revistei de către **Semkovics Mihai** ș.a. din Crăciunești. Cursele de autobuze Sighet-Bocicoiu Mare au fost suspendate, conform Decretului 277/1979, avînd în vedere că pe acest traseu circulă zilnic 6 perechi de trenuri cu plecare și sosire la ore potrivite activității economice din municipiu.

(N. R. Toate bune și frumoase, dar I.T.A. Maramureș trece sub tăcere alte două aspecte din sesizarea semnată de 27 navetiști: 1) că oamenii sînt trimiși la tren după ce I.T.A. le-a încasat banii pe abonamente și 2) că la plîngerea lor nu li s-a răspuns. De ce?)

■

Consiliul popular al municipiului Tîrgu Mureș. Vă facem cunoscut că tovarășului **Burian Iosif** i s-a oferit din fondul locativ de stat o locuință în str. Avram Iancu 9. Cum însă aceasta nu a fost acceptată de petent, din motive obiective, cererea familiei Burian rămîne în atenția conducerii Întreprinderii Metalotehnica și a C.P.M. Tg. Mureș, pentru a fi soluționată în cadrul cotei de locuințe atribuite în anul 1980.

Ministerul Sănătății. Pentru repararea protezelor auditive importate în trecut, posesorii lor întîmpină greutăți, în special cînd sînt necesare piese de schimb, cum este și cazul semnalat în scrisoarea tovarășului **Munteanu Ioan** din București, str. Antiaeriană 113. În continuare se vor face demersuri pentru obținerea pieselor de schimb, lucru destul de dificil, avînd în vedere faptul că nu mai sîntem cumpărători de aparate de la firmele respective. S-a luat legătura cu Oficiul farmaceutic nr. 1 București, cu recomandarea ca unitățile tehnico-medicale să rețină pentru reparații protezele numai în cazul cînd există piesele de schimb necesare sau posibilitatea trimiterii aparatelor la firmele producătoare.

■

Trustul de construcții Maramureș. Înțelegem necazul tovarășului **Micle Mircea** și al vecinilor săi, din Bd. Republicii 7, dar nici noi nu avem amnezie, cum cred dumneavoastră. Nu am uitat de acel munte de pămînt și nici de altele care mai sînt pe unele zone verzi din cartierele Traian și Bogdan Vodă din Baia Mare. Ne lipsesc însă mijloacele de transport necesare. Cele care ne sînt asigurate de către 2 întreprinderi de transport — I.T.A. și I.J.T.L. — nu satisfac toate nevoile noastre și atunci în mod inevitabil acordăm prioritate transporturilor de care depinde terminarea altor case, pentru cei ce încă nu au. Așadar, nu am uitat „munticle", ci doar n-am putut încă să îl cărăm de acolo.

■

Direcția comercială a județului Botoșani. Ca urmare a sesizării pe care ne-ați transmis-o spre rezolvare, I.C.S.I.M. a dispus zidirea golului de ușă dintre locuința tovarășului **Botoșan Isidor** din str. Săveni 16 și magazia de mărfuri. Astfel se elimină posibilitatea pătrunderii în locuință a mirosurilor persistente de chimicale.

■

Consiliul popular al municipiului Sibiu. Cînd a cerut la Starea civilă un nou act de naștere pentru fetița lui, **Vișa Ionel** a fost îndrumat să-l mai caute pe cel vechi, în conformitate cu Instrucțiunile de stare civilă 190/1970 și cu Decretul 278/1960. În prezent cazul este rezolvat în sensul că petentului i s-a eliberat un nou certificat, cu respectarea instrucțiunilor de stare civilă în vigoare. **(N.R.** Care instrucțiuni, adăugăm noi, ar trebui făcute publice, evitîndu-se astfel unele discuții la ghișeu și unele reclamații.)

■

Consiliul popular al județului Harghita. La verificare s-a constatat că sancțiunea aplicată telefonistei Apostol Floarea a fost mică față de abaterea reclamată de tovarășa **Onu Natalia** din Tulgheș (întîrzierea unei telegrame cu 2 zile). La recomandarea noastră, D.J.P.Tc. a revenit asupra deciziei și a aplicat sancțiunea de reducere a retribuției pe o lună cu 10 la sută. A fost sancționată cu reducerea retribuției pe o lună cu 5 la sută și diriginta înlocuitoare a Oficiului P.T.T.R. Tulgheș. Astfel s-a considerat că sancțiunile aplicate sînt suficiente și educative, telefonista fiind la prima abatere gravă.

■

Tribunalul Suprem — cabinetul vicepreședintelui. În litigiul de paternitate dintre **Potca Maria** și Penczel Gheorghe, Judecătoria Bistrița și Tribunalul județean Bistrița-Năsăud au adoptat soluții în favoarea reclamantei. Împotriva acestor hotărîri procurorul general a declarat recurs extraordinar, care a fost admis prin decizia 935 din 10 mai 1980 a Tribunalului Suprem, modificînd hotărîrile respective în favoarea pîrîtului. În cuprinsul motivării acestei soluții se arată că nu există probe convingătoare în sensul pretinsei paternități. Petenta se poate adresa Procuraturii Generale pentru un nou recurs extraordinar, care însă ar urma să fie judecat de un complet de 7 judecători ai Tribunalului Suprem conform art. 39 din Legea pentru organizarea judecătorească.

■

Comitetul sectorului 2 București al P.C.R. Comitetul executiv al Consiliului popular al sectorului 2 a aprobat atribuirea apartamentului 51 (3 camere) din bl. 10 str. Luntrei nr. 3, drept cotă la Spitalul clinic Colentina, pentru rezolvarea situației locative a tovarășei **Stoica Didina.**

■

Consiliul popular al județului Vaslui. În urma deplasării la fața locului, s-a constatat că nu se poate executa branșamentul electric de la vecin la locuința tovarășului **Fițiuță Ștefan** din Mălușteni, fiind necesară extinderea rețelei stradale. Pentru acest an planul este completat fizic și valoric și în cazul cînd nu se va prevedea lucrarea în planul de electrificare pe 1981, cu condiția ca fondurile constituite în bani de la populație să fie depuse de Consiliul popular comunal în contul I.R.E. Iași. De asemenea, stîlpii de lemn necesari se vor asigura pe plan local pînă la data de 15 noiembrie a.c.

■

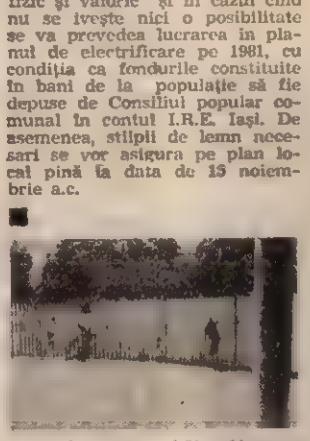

Amenajarea unor băi sulfuroase mezotermale combinate cu nămol în stațiunea Venus este o faptă de laudă. Dar în ce stare se găsesc ele astăzi, după numai cîțiva ani de utilizare?! După ce ai plătit taxa de 5 lei, constați că garderoba nu are personal și fiecare își agață hainele pe unde poate, cum se vede în prima fotografie. Indicațiile medicale, de pe un panou șters de intemperii, prevăd un duș prealabil cu apă dulce la 20—22 grade, însă dușurile sînt stricate. Intri în bazin, riscînd să te rănești pe scara cu 3 trepte rupte din 5 cîte sînt toate, și te scîrbești văzînd gunoaiele ce plutesc pe la colțuri, apoi te muți la ce-o fi folosind gardul cu întreruperi (fotografia de jos) care împarte apa în două zone la fel de murdare. **(Nicolae Popescu,** București, bd. Păcii 52—54 bl. 4 ap. 70)

■

D.J.P.Tc. Iași, ca răspuns la sesizarea adresată redacției de către **Ciubotaru Iordache.** Din verificări rezultă că la introducerea publicațiilor în cutiile poștale de la casa scării factorul făcea, din grabă, uneie inversări. Au fost luate măsuri de înlocuire a factorului și de urmărire mai atentă a distribuirii corespondenței și abonamentelor la presă. Dacă au nemulțumiri în legătură cu distribuirea ziarelor și revistelor, abonații din Iași sînt invitați să le semnaleze telefonic la numerele 1 23 36 și 1 81 58.

■

În luna iunie mi-am cumpărat un frigider Arctic, de care însă nu m-am putut folosi mai mult de 2 săptămîni. După încă 2 săptămîni de așteptare a venit un reprezentant al Cooperativei Metalocasnica și a constatat că agregatul este defect și trebuie înlocuit. Apoi săptămînile au tot trecut, iar eu tot fără frigider stau. Sînt mereu trimis de la cooperativă la reprezentanța din București a fabricii de frigidere. Și uite așa, trece vara. **(Radu Mitran,** București, str. Radu Constantin 16, bl. Z 4, sc. II, ap. 38, sector 5)

■

A.D.A.S. Întîrzierea produsă în soluționarea celui de-al doilea caz de pagubă (accidentul din 16 aprilie 1980) s-a datorat faptului că în ambele accidente au fost avariate aceleași subansamble ale autoturismului, iar tovarășul **Rostoceanu Victor** din Brăila a efectuat reparațiile în regie proprie și nu a prezentat toate documentele justificative. Au fost necesare verificări asupra realității pagubei, cazul clarificîndu-se abia la data de 7 iulie a.c.

■

Consiliul popular al județului Teleorman. Comuna Ciolănești este cuprinsă în plan cu lucrări de extindere a rețelei electrice care vor începe în trimestrul IV 1980, în cadrul acestora fiind și străzile pe care locuiesc familiile lui **Trușcă C., Trușcă Gh., Neacșu I., Mincu M., Gurțui F., Curisoiu D., Curisoiu I., Curisoiu M.** și **Busca D.,** semnatarii scrisorii adresate revistei Flacăra.

■

Casa de filme 5. Deși Casa de filme nu se ocupă de efectuarea plăților, în cazul semnalat de cititorul dv. **Dumitru Bunica** din Reșița am întreprins investigații și am constatat că respectiva echipă de filmare nu a dispus de actele justificative necesare pentru stabilirea sumei ce i se cuvine petentului pentru munca prestată. Cu toate că filmul și-a lichidat conturile, dacă D.B. ne va trimite declarațiile solicitate, vom face demersuri pe lîngă Centrala Româniafilm pentru a se aproba plata retroactiv a acestor contracte.

■

Consiliul popular al județului Ilfov, referitor la scrisoarea adresată redacției de **Anisim Ion** din Bolintin Vale. În urma verificărilor făcute la fața locului s-a constatat că petentul și familia sa locuiesc în condiții necorespunzătoare. Comitetul executiv al Consiliului popular comunal a hotărît să i se atribuie teren pentru construirea unei case proprietate personală, corespunzător nevoilor familiei compuse din 4 persoane.

■

C.I.F.F.C. Săvinești. Restituindu-vă scrisoarea adresată revistei Flacăra de către **Constantin C. Constantin** din Sovoaia, comuna Borlești, județul Neamț, vă comunicăm că petentul a fost încadrat la I.F.F.P. Roman, unitate la care a fost repartizat după absolvirea Liceului de chimie din Piatra Neamț.

■

Se numește Ioan Curouță (fiul lui Gheorghe și Aglaia, născut la 23 septembrie 1939 în Coșula, comuna Copălău, județul Botoșani), este tatăl meu, dar m-a abandonat de mult. Prin sentința 1931/1971 a Judecătoriei Bistrița a fost obligat să contribuie la întreținerea mea cu 200 lei pe lună. El însă și-a uitat și sentimentele de tată și obligația impusă de justiție. Se ascunde de noi și de urmărirea autorităților, schimbînd locul de muncă mai des decît cămașa. Îmi vine greu să procedez așa, dar sînt nevoită să apelez la ajutorul oamenilor de bine care vor citi aceste rînduri și cunoaște adresa ori locul de muncă al așa-zisului meu tată. **(Teodora Curouță,** comuna Urmeniș, județul Bistrița Năsăud)

■

Un grup de locatari ai Căminului de nefamiliști al I.A.I.F.O. Zalău roagă să fie sprijiniți în următoarea problemă. Infiltrațiile de apă de la subsol au adunat o baltă de aproape 2 m adîncime ce dă naștere unor mirosuri insuportabile și unor roiuri de ființări la fel de insuportabili. În urma plîngerilor noastre, o comisie din partea primăriei Zalău a venit la fața locului, a constatat necazul nostru și atît. (Scrisoarea este semnată de **V. Cimpeanu, D. Ardelean, S. Pușcaș, A. Drăgan, V. Sabadiș, I. Zagor, V. Burcian, V. Suveresan, I. Pintea, I. Fești-eu, A. Costina, V. Maior, L. Costina, L. Berbecar, I. Ardelean)**

■

Cînd am fost transferată la actualul meu loc de muncă — I. T. Someșul din Cluj-Napoca — odată cu carnetul de muncă nu mi-a fost trimis și actul de studii, ne scrie tovarășa **Genoveva Gomboș.** Pentru a cere acest act, am trimis o scrisoare recomandată la A.S.A.S. (București, Bd. Mărăști, 61), de care ținea unitatea la care lucrasem înainte, I.P.C.L.B. — Șantierul Cluj. Asta a fost în 1964, am primit atunci confirmarea de recepție, dar răspuns nu mi s-a dat nici pînă azi.

Consiliul popular al județului Suceava, referitor la scrisoarea prin care numitul **Velecico Petru** din comuna Izvoarele Sucevei cere sprijin pentru încadrarea sa în muncă. În lunile iunie și iulie a.c. i s-au oferit următoarele posturi, pe care el le-a refuzat: lăcătuș mecanic la Exploatarea minieră Călimani sau la Secția prefabricate Suceava; muncitor necalificat la 9 unități de construcții, miniere sau industriale. În caz de neîncadrare în muncă la termenele legale, urmează a i se aplica prevederile Legii nr. 25.

■

G.I.G.C. București. Din verificări reiese că se realizează temperatura legală, de 18 grade, în încăperile de locuit ale apartamentului tovarășului **Coicea Ilie** din Șos. Giurgiului 104 bl. A sc. I, ap. 7, unde corpurile de încălzire funcționează corespunzător. Spălarea radiatoarelor nu intră în atribuțiunile G.I.G.C. Se confirmă faptul că petentului i s-au prelins bani pentru spălarea radiatoarelor, dispunîndu-se în consecință măsuri de sancționare administrativă împotriva celor vinovați. Menționăm că în viitor, dacă mai apar probleme în legătură cu încălzirea sub 18 grade a locuinței, locatarul se poate adresa telefonic la **Dispeceratul termoficare Bercenî (83 30 70),** pentru a se putea interveni operativ.

■

Comitetul municipal Petroșani al P.C.R. Din verificările efectuate rezultă că tovarășul **Chelaru Alexandru** este invalid de război, avînd picioarele amputate, și i s-a aprobat cumpărarea unui Trabant Hycomat. Ca atare, Consiliul popular municipal Petroșani i-a aprobat petentului montarea garajului solicitat.

Pagină realizată de MIRCEA FODOREANU ■

Poșta redacției

ADMINISTRATIV

Maria Dobre — Sînsimion (Harghita), **s.a.:** În cazul că nu mai posedați carnetele, prin care să dovediți că ați cotizat la fostele asigurări sociale, vă puteți adresa Oficiului de evidență a documentelor de asigurare — O.E.D.A. — București, Întrarea Progresul nr. 17, pentru obținerea de dovezi privind perioadele în care ați cotizat ● **Elisabeta Matiasiel** — București: Calculul cotelor de întreținere este reglementat de Hotărîrea 2/1973 a C.P.C.P. Prevederile acestei hotărîri sînt obligatorii pentru toate asociațiile de locatari, Cuantumul cotelor de întreținere poate fi contestat în termen de zece zile la Comitetul asociației, iar în caz de respingere a contestației, vă puteți adresa adunării generale ● **Lucia Negulescu** — Slobozia: Dovedirea vechimii în muncă prin reconstituire pe bază de declarații se poate face în următoarele condiții: depunerea cererii la comisia de reconstituire a vechimii în muncă de pe lîngă consiliul popular de pe raza de domiciliu; dovadă că la data depunerii cererii de reconstituire cel în cauză se găsește încadrat cu contract de muncă, este membru într-o cooperativă meșteșugărească sau că este cadru permanent al M.A.N., M.I.; dovada privind lipsa arhivei, din care cauză unitatea unde a lucrat s-a reorganizat, iar unitatea care i-a preluat sarcinile și atribuțiile nu poate elibera adeverința de vechime în muncă; un inscris din care să rezulte că în perioada ce se cere a fi reconstituită au existat raporturi de muncă între unitatea respectivă și cel care solicită reconstituirea; în cererea de reconstituire să se menționeze, pentru a fi audiate, cel puțin două persoane care pot dovedi cu acte că au lucrat în aceeași perioadă și unitate cu solicitantul ● **Eleonora Puiac** — Cluj-Napoca: Nu este necesar să vă deplasați pînă la București, scrieți-ne care vă este necazul.

MARGA NEDELEA ■

● „FLACĂRA" nu ia în considerare scrisorile anonime și nu primește acte originale. Scrieți-ne cît mai concis. Și nu uitați să vă iscăliți. Precizați eventual telefonul unde vă putem găsi.

Bătălia pentru noile surse de energie

Energia vîntului are nevoie de mai mult avînt!

Un clasic în domeniu, profesorul Dorin Pavel, a spus în urmă cu ani : „Potențialul energetic eolian al țării noastre este apreciabil și se apropie ca valoare de cel hidraulic". De la această afirmație, între timp verificată și completată, au pornit și cei care, în programele de valorificare a noilor surse de energie, au rezervat energiei eoliene un rol pe măsura potențialului ei. Mai trebuie spus că deși energia vîntului este veche de cînd lumea, în țara noastră tradiția folosirii ei este aproape inexistentă și totul trebuie luat de la început. Așa a fost nevoit să procedeze și Laboratorul de cercetare pentru utilizarea energiei vîntului de la Universitatea Brașov, principalul colectiv care se ocupă acum de implementarea energiei eoliene.

La sediul laboratorului, inginerul Vlad Ilie, șeful acestuia, ne arată problemele cu care se confruntă astăzi energia eoliană și, deci, întregul colectiv de la Brașov care lucrează la valorificarea ei.

„Pentru rezolvarea problemei trebuie să privim în paralel cele două principale aspecte : vîntul, pe de o parte, tehnologia și echipamentul, pe de altă parte. Să vorbim mai întîi despre vînt. Fără el, discuția n-ar avea sens. Pînă astăzi nu avem o zonare energetică eoliană pe teritoriu. Numărul de observații meteo și cantitatea de informații pe care le avem la dispoziție nu ne permit să realizăm o zonare corespunzătoare. În țară avem 80 de stații meteo care fac observații din oră în oră și o sută care fac măsurători din 6 în 6 ore. Toate aceste stații fac înregistrări instantanee, care nu sînt suficiente pentru concluziile noastre. Dispunerea acestor stații nu este făcută după criterii energetice. Sînt încă județe care n-au stații de observare. Laboratorul va deveni în continuare și proiectantul de sistem și va fi obligat să asigure investitorii de eficiență economică. Pentru elaborarea criteriilor tehnice, pe baza cărora se vor amplasa turbinele, este nevoie de studierea influenței micro și macro reliefului și de zonarea energetică eoliană. Aceste criterii tehnice vor decide prioritatea amplasării turbinelor în zonele cele mai eficiente. Se impune cooptarea în cadrul laboratorului a unor meteorologi și geografi care să prelucreze datele existente și să le completeze cu cele noi de care este nevoie. Această acțiune a și început. Am luat legătura cu stațiunea Stejarul, de lîngă Piatra Neamț, o stațiune de geografi cu ajutorul cărora vrem să demarăm acțiunea în acea zonă a țării".

După această mică introducere despre ce trebuie să știm pentru a porni mai departe, discuția cu inginerul Vlad Ilie continuă la atelierul de machete și încercări.

— Cum au demarat aici cercetările ?

— Cercetarea a demarat cum nu se poate mai bine. În această acțiune sînt angrenate acum peste o sută de cadre didactice din universitate. Am găsit aici și entuziasm și pricepere și, mai ales, un cadru adecvat unei munci de cercetare complexe cum este aceasta. Pentru lucrările de fond sînt angrenate catedrele de bază. Pentru aerodinamică, catedra de mecanica fluidelor. Pentru calculul vibrațiilor, catedra de rezistență. Pentru sisteme de echilibrare, catedra de organe de mașini. Catedrele de fizică, electrotehnică și silvicultură, de asemeni trebuie menționate pentru aportul lor în problemele de specialitate.

Turbinele eoliene de 2 kW de la Fundata, Măneciu și ICECHIM. Cea de la Fundata are o autonomie de două săptămîni, după o încărcare de numai două ore.

— Ce v-a interesat în primul rînd?

— Poziția axului, numărul de pale, forma profilului palei, puterea în axul turbinei, coeficientul de utilizare.

— Care este coeficientul de utilizare, randamentul ?

— Între 0,1 și 0,48. Sînt foarte buni, dacă ne gîndim că energia primară este gratuită.

— Spuneați că ați fost nevoiți să luați cercetările de la început. Realizările din aviație nu v-au folosit ?

— De la ele am plecat, dar este un simplu pas de plecare. În aviație s-au studiat efectele aerului asupra aripii considerîndu-se un unghi de atac între 2 și 32 de grade, pe cînd la turbine trebuie luate în cercetare unghiurile între zero și 360 de grade. Turbionii de aer care se formează în urma aripii de avion întîlnesc aripa următoare după o anumită distanță, uneori suficient de mare, pe cînd în cazul nostru pala turbinei este urmată imediat de cealaltă, pe care o influențează.

În sala de machete și încercări, deocamdată insuficient dotată, se încearcă o mulțime de turbine și de pale, o permanentă căutare.

— Sperăm ca în primăvara anului viitor să apară o carte în Editura tehnică cu realizările și observațiile teoretice și practice obținute de colectivul nostru. Calcule matematice, fizice, observații despre comportarea diferitelor tipuri de turbine. Va fi o carte în care vom spune tot ce știm pînă la ora asta despre vînt.

— Cu ce realizări se poate mîndri pînă acum această nouă activitate ?

— Lucrările realizate au o mare importanță, nu atît prin economia pe care deocamdată o aduc, cît prin problemele pe care le-au rezolvat și care vor fi asemănătoare și la turbinele de capacitate mai mare. Turbine de 2 kW funcționează la observatoarele meteo amplasate în locuri izolate : Fundata, Lăcăuți și Bucin. Alimentează cu energie electrică stațiile automate de avertizare hidrometeorologică. Stațiile sînt dotate cu baterii de stocare care printr-un invertor furnizează curent de 220 V. Au autonomie de două săptămîni, după o încărcare de numai două ore.

— Deci, dacă în două săptămîni vîntul bate timp de două ore, am suficient curent electric cît să am asigurată autonomia stației ?

— Da. În luna următoare, în satul de vacanță Roșu și la I.F.E.T. Tîlmaciu vor fi instalate turbine de 6 kW pe oră. Autonomia lor va fi de 3 zile, după o încărcare de 4 ore.

— La ce viteză a vîntului încep să lucreze ?

— Ele sînt calculate pentru o viteză de 10 metri pe secundă, o viteză de referință, dar lucrează între 5 și 25 de metri pe secundă. După această viteză intervin sistemele de frînare. Anul acesta, în poligonul de încercări de la Ghimbav, pentru care avem aprobarea, vom monta o turbină de 2 kW cu acționare lentă, echipată cu pompe de apă pentru irigații și alimentări cu apă. În curînd vom avea gata o turbină pentru populație. Este gîndită să poată fi executată din piese de bicicletă, în fabricație. Ne gîndim în special la locurile izolate, în prima fază, dar ea, evident, va putea fi folosită oriunde.

— Spuneați de poligonul de încercări...

— Am primit aprobarea pentru teren de la primul secretar al Comitetului județean P.C.R., tovarășul Gheorghe Dumitrache, care ne sprijină pe toate fronturile. În poligon vom instala turbine care vor furniza curent electric pentru ferma zootehnică din apropiere, vor furniza energie pentru irigații. Îmbinăm utilul cu plăcutul, cum se spune. În paralel, vom face măsurători, încercări. Poligonul va fi dotat și cu un tunel aerodinamic de încercări care în stadiul la care ne găsim ne este indispensabil.

— La ce lucrați acum, care sînt planurile de viitor ?

— Pe planșetă, la ea lucrează un grup de ingineri și tehnicieni, Laszlo Almași, Dan Borzași, Păun Panait, Gheorghe Lucă, Marin Mocanu, Ovidiu Blăjan, Eugen Călinescu, avem turbina de 20 kW care va fi racordată la sistemul energetic național. Eficiența sistemului va începe să fie simțită.

— Înțeleg că de la o anumită capacitate sistemul începe să devină eficient în comparație cu alte feluri de producere a energiei electrice.

— Odată cu turbina de 20 de kW el devine comparativ cu cel hidroenergetic. Valoarea utilajului investit este de 37,5 lei pentru un kW. La hidro este de 30—35 lei. Turbina de 20 kW va fi omologată în 1981. Pînă la sfîrșitul cincinalului, în fiecare an vom realiza un tip de turbină : 50, 100, 500 kW și 1 MW. Pentru turbina de 1 MW prețul utilajului investit pentru un kW va fi în jur de 15 lei, deci jumătate din cît se investește pentru hidro.

— Ne-am obișnuit să evaluăm aportul energetic în tone combustibil convențional. Vă rugăm să ne furnizați cîteva date.

— Considerînd că vîntul bate 4 000 de ore pe an, aportul unei turbine de 1 MW este de 1 500 tone cc. Ea furnizează 4 milioane kW oră pe an.

— Deci, interesul nostru este să avem cît mai multe asemenea turbine. Cam așa cred că se pune problema.

— Pînă în 1990, aportul energiei eoliene va trebui să fie de 1,5—2 milioane tone cc.

Coborîm în ateliere, unde maistrul Gheorghe Iliescu și muncitorii Gheorghe Hosu, Gheorghe Zegheru, Alfred Krempels și Constantin Șerban lucrează la montajul turbinei de 6 kW ce va furniza energie electrică în satul de vacanță Roșu. Aici se execută palele turbinei, subansamblurile turbinei, adică tot ce pot executa cei de aici prin autodotare. Problema nu este însă atît de simplă pe cît pare la prima vedere. Aflăm în curînd de ce. Ne-o spune tot șeful laboratorului.

„Din păcate, la realizarea unei instalații eoliene trebuie să participe mai multe întreprinderi care pînă la ora asta nu au sarcini precise de la nimeni. Industria noastră nu a reușit încă să se alinieze realizării de prototipuri. Ne bazăm încă pe entuziaști, pe relații și pe intervenții, pe receptivitatea unor conducători".

— Este exact momentul să dăm exemple. Pozitive și negative. Poate reușim să fim în felul acesta eficienți.

— Înainte de asta și ca să nu fiu înțeles greșit, vreau să arăt că americanii, într-un program NASA, au demarat cercetarea în 1974 și au ajuns în 1979 la turbina de 1 MW. După 5 ani ! Laboratorul nostru s-a înființat de un an și e format doar din 55 de oameni. Să trecem totuși la exemple. Centrala de tractoare Brașov, prin întreprinderile mecanice Codlea, Brașov și Făgăraș, s-a oferit să realizeze producția de serie a unor repere. În perioada 1982—1985 utilajele necesare energiei eoliene vor fi în valoare de două miliarde lei. Ministerele încep să fie interesate în momentul cînd se ajunge la această cifră, își dau seama că asta este piinea lor de mîine. La M.I.C.M. am găsit multă înțelegere. Direcția tehnică și-a însușit punctul cel mai bun de vedere. Pe actualele suprafețe, prin dotări suplimentare, ne vor putea asigura utilajele necesare. Alții nu sînt la fel de receptivi. La I.M.M. Baia Mare am cerut din martie 5 reductoare. Vor să ni le dea în 1981, deși ele sînt din producția curentă. Pe I.M.E. București n-o interesează 5 generatoare. Pentru prototipurile noastre experimentale nu putem comanda zece mii. De la Electronica București am obținut un invertor după o rugăminte de un an. Avem nevoie de la F.E.A. București și de la I.E.M. București de cîteva aparate din schemele de testare și automatizare. Pentru sistemul de frînare al turbinelor am folosit sistemul de frînare față de la Dacia 1300, tocmai pentru a evita unicatele. Pentru a face rost de cîteva piese trebuie să ajungem la directorul Săpunaru pe care îl cunoaștem. Nu putem merge pe calea obișnuită a repartițiilor, ceea ce ar întîrzia cercetarea nejustificat de mult. Prioritatea asigurată prin reglementările în vigoare nu este respectată. Trebuie intervenit într-un fel ca un program național de cercetare, mai ales în ceea ce privește sursele noi de energie, program prioritar, să fie tratat ca atare. Să nu uităm că cerem cantități mici, necesare unor prototipuri, cîteva bucăți, și ne zbatem pentru ele pierzînd timp cu probleme de aprovizionare curentă, în loc să ne ocupăm de cercetare. În privința cadrelor necesare, am primit un sprijin substanțial de la primul secretar al Comitetului județean P.C.R. care ne-a cerut listă cu oamenii și cu specialitățile de care avem nevoie pentru a interveni personal pentru obținerea transferului. Totuși este greu să convingi un specialist de la Tractorul, unde s-a operat majorarea de retribuție, să vină să lucreze în energia eoliană renunțînd la 500 de lei pe lună. În țară s-au adus truse DISA, speciale pentru analiza caracteristicilor vîntului și cu ajutorul cărora se pot face măsurători specifice. Universitatea Brașov n-a primit nici o repartiție.

După cum sperăm să fi rezultat din materialul prezentat, la Universitatea Brașov, și nu numai acolo, de energia eoliană se ocupă specialiști din cei mai competenți. Așta nu este un motiv să-i lăsăm singuri. Este de datoria tuturor specialiștilor să abordeze problemele legate de implementarea energiei eoliene prin prisma programului prioritar, gîndindu-se nu numai la interesele de astăzi ale întreprinderii în care lucrează, ci la interesele de mîine ale întregii noastre economii, la interesele țării. Reglementările sînt făcute în H.C.M. 246 din 28 decembrie 1979. Cine nu l-a citit este rugat să-l citească.

OPREA GEORGESCU ■

Din laboratoarele microproducției

La parametrii mondiali și fără valută

Situat pe strada Lucrețiu Pătrășcanu, la numărul 3 A, și înconjurat de un șantier aflat în plină activitate, Institutul de cercetări textile, mai pe scurt I.C.T., reușește totuși să păstrezе și să degaje o notă de intimitate, ba chiar și de cochetărie. În interiorul clădirii principale a institutului, un uriaș cub cu patru etaje, aceeași atmosferă de intimitate, bun-gust și evidentă dragoste față de frumos, firești, la urma-urmelor, dacă ținem cont că majoritatea cercetătorilor sînt, ca să zicem așa, cercetătoare.

Și iată-ne, dincolo de aceste prime amănunte, în **Secția de microproducție a stației pilot pentru materiale stratificate**, însoțiți fiind de inginera Eugenia Mărgărit, responsabila compartimentului de inovații și invenții. Utilajul în jurul căruia ne învîrtim, la propriu și la figurat, are o lungime de aproximativ 9 metri, este înalt de 2 metri și jumătate și măsoară în lățime aproximativ 3 metri. I se spune mașină de chimizat și este rodul unei îndelungate munci de cercetare pe care au depus-o, timp de peste doi ani, inginerii **Pia Ciobanu, Grigore Virlan** și tehnicianul **Ioan Pop.**

Brevetată în anul 1979, mașina de chimizat a celor trei cercetători de la I.C.T. a cucerit, în același an, valoroase premii în cadrul saloanelor de invenții de la Iași, Brașov și București. Concomitent, invenția a fost brevetată de cîteva din marile puteri textile ale lumii, adică în S.U.A., Anglia, Italia, R.F.G. și Elveția, iar pentru o altă țară, Japonia, demersul acelor este în curs de elaborare.

Spuneam că mașina de chimizat este rodul unei munci îndelungate. Adăugăm că ea a fost, în același timp, și rodul unui efort marcat de-o responsabilitate inedită. De ce ? Pentru că, în urmă cu cîțiva ani, în fața unui compartiment al industriei textile se punea cu acuitate alternativa : ori se aduce din import o mașină de chimizat, care ar fi costat exact 6,5 milioane lei valută, ori se cumpără în continuare o poliamidă chimizată, poliamidă care, la rîndul ei, ar fi costat cel puțin cît mașina, ori se realizează la noi în țară, după o concepție proprie, o astfel de mașină. Ei bine, ținînd cont că industria noastră chimică produce o poliamidă optimă pentru a fi supusă unei tehnologii de chimizare, cei trei cercetători de la I.C.T. s-au angajat să proiecteze într-un timp cît mai scurt, după o tehnologie proprie, o mașină românească de chimizat.

„Cercetarea lor, afirmă inginera Eugenia Mărgărit, a fost încununată de un succes deplin și, aș zice, rar întîlnit. Nu numai că nu s-au plătit cei 6,5 milioane lei pentru mașina ce ar fi trebuit să o aducem din străinătate, dar prețul total al stației pilot realizate aici s-a oprit la numai 197 000 lei. Mai mult decît atît, microproducția stației pilot a reușit să acopere întregul necesar de poliamidă chimizată, materie primă preluată de întreprinderea textilă „Someșul" din Cluj-Napoca. Acest fapt i-a conferit stației pilot o eficiență economică de 4 milioane lei pe parcursul unui singur an și există toate premisele ca poliamida chimizată aici să poată fi vîndută și la export, ceea ce vrea să însemne că, din punct de vedere calitativ, produsul atinge parametrii unei înalte exigențe. Bineînțeles că, avînd în vedere prețul de cost al mașinii, plus faptul că absolut toate piesele și subansamblele sînt de proveniență românească, stația însăși inclusiv tehnologia pot fi supuse exportului."

Învîrtindu-ne deci, la propriu și la figurat, în jurul unei invenții despre care credem că am spus aproape tot, am abordat-o și pe operatoarea chimistă Gabriela Mihăilescu din partea căreia am reținut : „În ceea ce mă privește pot să spun că atît eu, cît și colegii mei, Virgil Bogdan, Viorel Anghelescu și Adriana Petrescu, lucrăm destul de ușor la această stație ale cărei operații sînt, în marea lor majoritate, automatizate, astfel încît rolul nostru este de a supraveghea parametrii de dozare, de temperatură sau operația de termosudare. Practic, după cum se vede, poliamida se derulează de pe un sul, apoi, în dozator, se presară o pulbere, care este chiar substanța chimică și, cu această pulbere, poliamida intră în cuptorul de sinterizare, compartimentul principal al stației, cuptor în care, pe două linii simultane, una de infraroșii alta de încălzire cu ulei, substanța chimică se topește și face corp comun cu poliamida. După aceste operații poliamida astfel preparată se întinește cu un suport textil cu care, prin niște valțuri de termosudare, [redacted] naștere produsului pe care îl trimitem la „Someșul". Și altceva ce să mai spun? Doar, poate, faptul că într-un singur schimb, adică în 8 ore, stația noastră realizează 2 000 de metri de poliamidă chimizată, cantitate care nu mai poate fi numită microproducție, ci producție în toată regula, mai ales că lucrăm pe două schimburi. Din punctul meu de vedere, cam atît."

Iar din punctul nostru de vedere, dincolo de oricare altă concluzie, suficient pentru a saluta, așa cum se cuvine, acest deplin succes al celor trei specialiști de la Institutul de cercetări textile.

VICTOR NIȚĂ ■

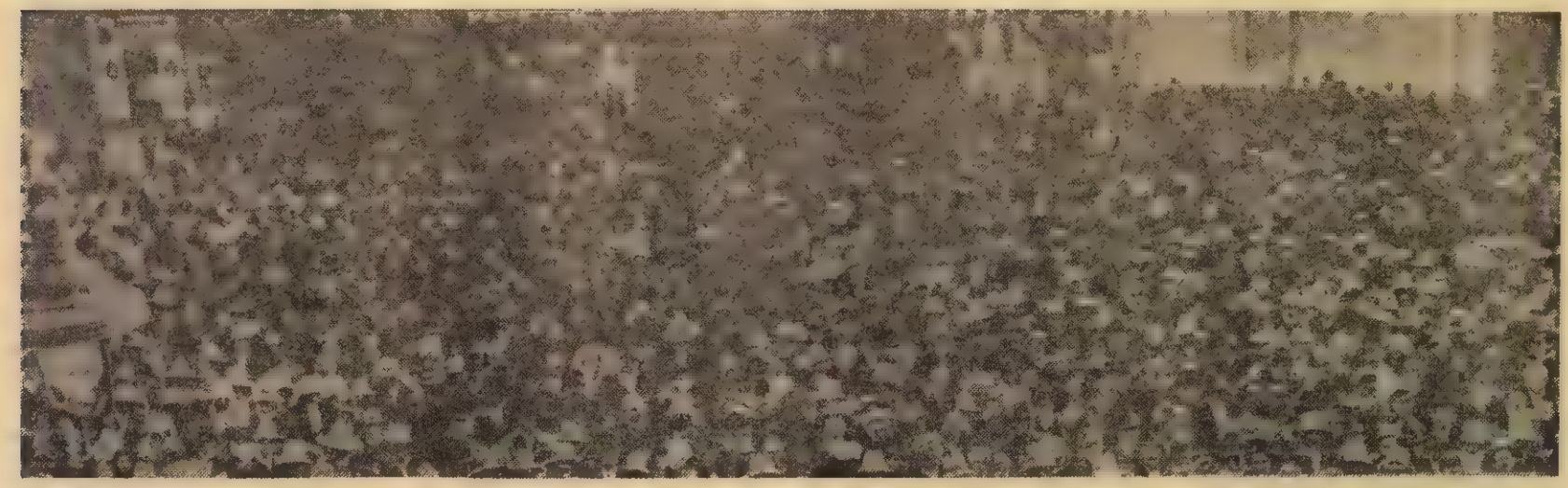

Dictatul de la Viena,
expresie a politicii de forță promovată de statele fasciste

Se împlinesc 40 de ani de cînd, în seara zilei de 27 august, 1940, consilierul Legației germane din București, transmitea guvernului român o notă prin care, în numele guvernului Reichului, „invita" ministrul român al afacerilor străine să se prezinte la Viena, în ziua de 29 august. Mai dorea, același guvern străin, ca ministrul român să fie investit cu „depline puteri pentru tratative privind relațiile ungaro-române". Ce se urmărea în fond? Cedarea unei însemnate părți din teritoriul României, Ungariei horthyste, fapt care avea să se și întîmple. Era, acest demers, o expresie tipică a modului trufaș de acțiune al diplomației naziste, de ignorare a celor mai elementare norme ce stau la baza relațiilor dintre state suverane. Era vremea cînd forța dreptului încetase să mai guverneze, fiind înlocuită de dreptul forței și al pumnului. Această din urmă forță i s-a impus și României, smulgîndu-i-se, prin odiosul Dictat de la Viena, din acel august îndoliat al anului 1940, o parte din Transilvania, trup din marele și de totdeauna al țării.

Supus presiunilor, amenințărilor conducătorilor celui de al III-lea Reich, la care se adăugau cele exercitate de conducătorii Italiei fasciste, guvernul român a fost silit să înceapă convorbirile cu guvernul Ungariei horthyste, la Turnu Severin, în zilele de 16, 19 și 24 august. S-au încheiat fără a se ajunge la un rezultat: guvernul român a refuzat să dea curs cererilor guvernului horthyst de a ceda Ungariei un teritoriu de 69 000 km², cu o populație de 3,9 milioane de locuitori, dintre care peste 2,2 milioane erau români și doar 1,2 milioane erau maghiari. În situația creată, Hitler a preluat în mod direct reglementarea „diferendului" ungaro-român, dorind să-i dea o astfel de rezolvare, încît să faciliteze accesul trupelor germane spre Budapesta și București, să creeze posibilitatea ca România și Ungaria să servească interesele Germaniei. De scopul acestor manevre, aservirea celor două țări în conflict Germaniei naziste, învrăjbirea lor pînă aproape de declanșarea unui conflict armat, și-au dat seama și unii reprezentanți ai unor forțe democratice din rîndul naționalității maghiare din România. Dar pînă și Hitler era conștient de netemeinicia pretențiilor horthyștilor! La o întrevedere cu Galeazzo Ciano, ministrul de externe al Italiei, afirma: „Soluționarea problemei este deosebit de complicată datorită faptului că, unei revendicări teritoriale care se bucură de extrem de multă popularitate în rîndul națiunii ungare, i se opune o revendicare etnografică cu siguranță incontestabilă. Structura populației în regiunea în litigiu, considerînd cît mai favorabili poziția Ungariei, este următoarea: la 1,5 milioane de unguri, există 3 milioane de români și șase sau șapte sute de mii de germani". Cu toate acestea, dictatorul nazist a hotărît să acționeze pentru realizarea pretențiilor horthyștilor: pentru răpirea din teritoriul sfînt al României, după odioase manevre de culise, după șantaje și amenințări directe pe care istoria le-a consemnat, aproape 43 000 km², cu o populație de peste 2,6 milioane de locuitori! Astfel, ei recompensa Ungaria horthystă pentru devotamentul și sprijinul acordat politicii revanșarde a Germaniei și Italiei și sancționa România, pe care o considera potrivnică Axei, pentru fidelitatea ei față de politica de securitate colectivă potrivnică agresiunilor.

În fața acestei situații, poporul român s-a ridicat cu hotărîre împotriva Dictatului de la Viena: la Cluj, Timișoara, București, Sibiu, Brașov, în numeroase alte localități din întreaga țară au avut loc mari demonstrații de protest. Sutele de mii de oameni își exprimau hotărîrea de a apăra, prin toate mijloacele, hotarele țării. Activitatea desfășurată în acele zile de Partidul Comunist Român, atît direct, cît și prin intermediul unor organizații de masă; a imprimat vigoroasei mișcări de protest, populare, un caracter hotărît antifascist, antihitlerist. În raportul din 3 septembrie 1940, înaintat Berlinului, Legația germană din România informa: „În toată Transilvania au loc demonstrații la care se strigă: Jos cu Hitler! Jos cu Mussolini! Nu dăm Transilvania!". Prin amploarea și caracterul lor antifascist, prin vibrantele apeluri adoptate, prin participarea largă a maselor, reunind oameni aparținînd unor clase și pături sociale diferite, demonstrațiile împotriva Dictatului de la Viena constituie un moment important al luptei poporului român pentru apărarea independenței și integrității teritoriale a patriei, o expresie a împotrivirii lui față de politica expansionistă promovată de statele fasciste. Românii nu s-au împăcat niciodată cu ideea perpetuării Dictatului de la Viena. Refacerea hotarelor ciuntite ale patriei preocupa toate forțele politice românești, fapt sesizat, iarăși, de Legația germană din România, care raporta Berlinului: „Nici un român nu vrea să creadă că prin arbitrajul de la Viena problema transilvăneană a fost rezolvată definitiv și pentru totdeauna... Pentru români este o dogmă că arbitrajul de la Viena nu înseamnă sfîrșitul". Al cui sfîrșit? Cum puteau românii să creadă într-un arbitraj samavolnic? Istoria a demonstrat că un popor pașnic, dornic să fie lăsat să trăiască în interiorul granițelor sale, lăsate de strămoși, acolo unde își veghează și bucuria și mormintele, nu sfîrșește niciodată. Dimpotrivă, istoria a demonstrat, și e bine să se înțeleagă aceasta, că au sfîrșit tocmai cei care amenințau cu sfîrșitul; cei cărora nu le mai ajungea spațiul!

Documentele elaborate de Partidul Comunist Român în anii 1939—1944 chemau poporul la luptă: „împotrivă Dictatului de la Viena", „pentru libertatea națională", pentru eliberarea românilor din partea de nord a Transilvaniei „de sub jugul hitlerist al lui Horthy". Problema anulării Dictatului de la Viena a constituit unul dintre principalele elemente catalizatoare ale coaliției de forțe care a pregătit și înfăptuit Insurecția națională antifascistă și antiimperialistă din august 1944 și care reprezintă începutul revoluției de eliberare națională și socială a poporului român. „Alături de armatele aliate — se spunea în primul document difuzat la radio în seara zilei de 23 August, după răsturnarea de la putere a lui Antonescu, — și cu ajutorul lor, mobilizînd toate forțele națiunii, vom trece hotarele impuse prin actul nedrept de la Viena, pentru a elibera pămîntul Transilvaniei noastre de sub ocupația străină". Dictatul de la Viena avea să fie anulat de fapt odată cu înfrîngerea autorilor și beneficiarilor lui: Germania nazistă, Italia fascistă și Ungaria horthystă. Atunci cînd, în toamna anului 1944, prin lupta unită a ostașilor români și sovietici, au fost alungate de pe pămîntul românesc ultimele unități ale trupelor hitleristo-horthyste. De drept, Dictatul a fost anulat prin Convenția de armistițiu din 12 septembrie 1944 semnată la Moscova, între România, Națiunile Unite și prin Tratatul de pace de la Paris, semnat la 10 februarie 1947, care restabileau frontiera de stat dintre România și Ungaria, frontieră existentă la 1 ianuarie 1938. Lua sfîrșit, astfel, un act samavolnic la adresa țării noastre, odios, un act arbitrar care dovedise popoarelor Europei, popoarelor lumii întregi, cît de primejdioase sînt acele acte care atentează la integritatea teritorială, la suveranitatea națiunilor, cît de dăunătoare și de plină de vrajbă a fost și este politica de forță și dictat. Împotriva unei astfel de politici, România s-a pronunțat cu hotărîre și consecvență: prin respectarea drepturilor inalienabile ale tuturor popoarelor, a suveranității lor, prin promovarea unei politici de pace, prietenie și înțelegere între popoare, prin actele profund pacifiste, de răsunet mondial, ale președintelui ei, tovarășul Nicolae Ceaușescu. România, Partidul Comunist Român, în frunte cu secretarul său general, înfăptuiesc astăzi totul, în relațiile dintre state, ca niciodată astfel de acte să nu se mai repete. Pentru că au trecut 40 de ani, dar timpul încăput în aceste patru decenii nu a putut șterge nici amintirea și nici durerea încercată atunci de poporul român.

A. SIMION
N. GRIGORE-MARĂȘANU

Sub poala pădurilor care au fost

Ce înseamnă un veac? Pentru foarte mulți oameni, un secol înseamnă doar un șir de întîmplări asupra cărora nu mai putem reveni, asupra cărora mai avem doar puterea de a le răstălmăci uneori înțelesul. Însă lucrurile, e limpede, se schimbă atunci cînd este vorba despre o casă prin care s-au perindat cam vreo trei generații de oameni, fie ea mai semeață, fie mai lăsată-ntr-o rînă, dar veche ca o stană de piatră, neînvinsă sub piatra de moară a timpului. Asupra făpturii ei ne mai putem apleca, nici descurajați și fără trufie deșartă, și chiar cu speranța că nu ne aplecăm de pomană. Ceea ce noi și facem, ca să aflăm că, așa, mai proptindu-i tavanul, mai schimbîndu-i o grindă, mai subzidindu-i o boltă clintită din încheieturi de cutremur, Dragomirii din Gingiova Doljului au izbutit să țină în picioare o casă mai mult de un veac încheiat. Pe lîngă o casă, un veac, pentru ei, nu înseamnă nimic.

A ridicat-o pe temeliile ei de acum un Marin Dragomir, cu mult înainte de a fi fost înălțate și zidurile școlii din sat, care mai deunăzi și-a serbat centenarul. Și numele lui Marin Dragomir s-a șters de mult din registrele lumii. A dus-o mai departe prin vreme, întreagă și bine chitită pe temeliile ei, un Ion Dragomir, șters și el din registrele lumii. Și rosturile de astăzi, în sfîrșit, i le poartă pe umeri nepotul întîiului și fiul lui Ion, un Gheorghe adică, și el Dragomir. Cînd îi mai dregе un zid, un căprior sau un stîlp din cerdac, e ca și cum ar rîndui într-alt fel, poate chiar cu mai multă înțelepciune, o întîmplare petrecută pe vremuri, într-o viață care curge nu de ieri, nici de alaltăieri, ci tocmai din '912... Vă amintiți? Prin '912 murea, la Berlin, Caragiale și aici, în Balcani, sunau trîmbițele proaspăt alămite ale unui război inutil, purtat chiar degeaba. Și cîte nu s-ar mai fi putut petrece altfel, cu totul și cu totul altfel, într-o viață de om?...

Iată, stăruim de cîteva ceasuri lîngă zidurile acestea mai vechi de un veac, între ocniznile lor văruite în alb, în umbra lor albă, sau în lumina care le fulgeră firele fragile de iarbă crescută în streșini... Și, ca să nu adormim de tot pe prispa năpădită de soare, să ne desfacem din amorțire și să zicem că într-una din diminețile verii acesteia Gheorghe Dragomir nu mai rabdă povara aducerilor aminte și întoarce cu fața la perete o fotografie din anii lui tineri, în care chipul lui smead, maltratat de un retuseur inabil, abia i se limpezește deasupra petlițelor unui regiment de artilerie antiaeriană. Asta poate să însemne, după gestul lui Gheorghe Dragomir, că războiul n-a fost. Și n-o fi stîind chiar prea multe reporterul, dar un dram de istorie tot știe: „Bade Gheorghe, degeaba, a fost...."

Și cîte altele n-au mai fost, aievea, de-adevăratelea, și nu neapărat în visuri urîte... Într-o luncă apropiată a Jiului, cîndva, odată ca niciodată, că dacă nu ar fi fost nici nu s-ar fi povestit, fosnea o pădure. Radeșita pe nume. Într-adevăr, semnul ființei ei de demult, încă neimputinată, mai stăruie doar în harta cea veche a stolnicului Constantin Cantacuzino, sau în hărțile topografilor militari austrieci Schwantz și Specht. Aici, din pădurea aceea, zice badea Gheorghe acum, a mai rămas amintirea, prin cîntece care se cîntă la nunți, prin istorii vesele care se spun la alte petreceri, și chiar și amintirea aceasta, acum, se cere căutată pe sub mîlul unor vaste orezării. Și are, și nu are dreptate. Chiar în clipa aceasta, cînd Gheorghe Dragomir se scoboară în pivniță, să mai scoată o carafă cu vin, trupul lui, parcă fîrav, parcă legănîndu-se sub pala unui vînt zămislit în memorie, se îndoaie de-a dreptul sub trunchiurile pădurii de ieri. Pînă chiar și doagele butoiului din care curge năzbîtia dătătoare de curaj și putere, în urmă cu vreo șapte decenii, tot din trupul acelei păduri au fost scoase, de unul de-i zicea lumea Franz, și Bauer pe numele tatălui său. Un dogar cîndva vestit pe aceste meleaguri, străin pripășit într-o Gingiovă mereu primitoare cu oamenii care-și cunosc meseria și știu să o ducă la un capăt prieitor pentru toți. Iar soția lui Gheorghe, Florica, atunci cînd carafa revine plină ochi de sub poala pădurii de ieri, ni se spovedește cu o vagă neliniște: „Eu, dragă domnule, cînd am intrat prima dată în casa asta, în urmă cu vreo patruzeci și patru de ani..." Și în vorbele ei, dintr-o dată, se ivește o apăsare anume, o certitudine trasă din gîndul că veșnicia nu se măsoară cu metrul, ca și cum ar fi de la sine înțeles că zidirea aceasta, pe treptele căreia se încălzește la soarele verii, durează acolo de la capătul veacurilor...

MIHAI PELIN

Asociațiile de locatari, un traseu al neînțelegerilor?

Cîteva scrisori sosite la redacție ne-au sugerat ancheta de față pe tema relației cetățean-asociație de locatari (și invers), cazurile de care ne-am ocupat trăgînd, în final, același semnal și anume : se simte nevoia completării unor capitole ale actualului statut privind organizarea și funcționarea asociațiilor de locatari ! Neprevederea dreptului de sancțiune, deci al luării de măsuri și în cazuri socotite mărunte, dar generatoare de neînțelegeri, nivelează adesea drumul ocolit al nerespectării normelor de comportament etic, al încălcării, într-o formă sau alta, a legislației locative în vigoare. Îngrijorător este faptul că acest traseu al neînțelegerilor se complică din ce în ce mai mult, că promovarea și respectarea relațiilor de conviețuire socialistă între locatari, obligație de bază a asociațiilor, este uneori acoperită de interese meschine, de ambiții care nu au nimic de-a face cu legalitatea. Iată cîteva exemple pentru care, negăsindu-se modalitatea de stopare a lor, au devenit cazuri de sine stătătoare.

Despre un circuit în care eroine sînt niște pisici

Nu este prima oară cînd locatarii blocurilor 18 și 19 de pe strada Secuilor nr. 13, sector 4, se plîng de invadarea blocurilor lor de pisici. O invadare organizată, adică susținută de niște persoane care în marea lor dragoste pentru neamul pisicesc uită elementarele norme de conviețuire de la bloc. O fac și de această dată, prin intermediul Asociației locatarilor blocului 19, într-o scrisoare semnată și parafată, adresată Consiliului popular al sectorului 4, cu rugămintea expresă „de a ne sprijini luînd măsuri ca sus-numitele să fie amendate și totodată să li se impună încetarea acestei activități în incăperile blocului". Cine sînt sus-numitele și care ar fi activitățile la care se referă semnatarii ? Prima ar fi Aurica Iordache, deținătoarea apartamentului 38, scara II, parter, care „de ani de zile se ocupă cu creșcătoria unui număr exagerat de pisici, producînd neplăceri locatarilor". Sigur, se explică oamenii, în principiu nu au nimic cu rasa pisicească dar, în cazul lor, se simt obligați să ia atitudine : în fața scării în rondurile lor de flori există mai tot timpul resturi de mîncare, pe scări persistă mirosul de mortăciune ce răzbate din subsolurile „pline de purici". Între sus-numite este amintită și N. Tudorache (ap. 148, sc. 4) care avînd la rîndu-i și ea „niște biete pisici și doi cîini" a făcut front comun cu Aurica Iordache, dîndu-se peste cap să le procure hrană, să o prepare, mirosul de pește prăjit anume pentru pisici intrînd și el în ambianța deloc armonioasă a blocului.

Așa s-a născut în amintitul bloc de pe strada Secuilor un adevărat lanț al slăbiciunilor : locatarii, aduși la disperare de atitea pisici, reclamă situația președintelui asociației sau administratorului ; aceștia, după ce constată că așa stau lucrurile, avertizează verbal pe întreținătoarele directe, după care, văzînd că zadarnică-i orice trudă, se adresează consiliului popular cerînd ajutor. De la consiliul popular, secția organizatorică, aflăm că nu pot interveni în nici un fel, neavînd dreptul de a da amenzi, așa încît, situația în fapt își urmează netulburată circuitul...

Cînd în locul legalității își spune cuvîntul ambiția

Profesorul pensionar Constantin Mărculescu, domiciliat în București, str. Sergent major Ancuța Ilie, nr. 9, sector 4, a ajuns a fi arătat cu degetul ca rău-platnic în cvartalul său de blocuri, pentru simplul motiv că respectă legalitatea locativă. Coșmarul său, care ține de niște ani buni (din '76 se tot frămîntă fără efect problema) se numește simplu culoar. „În apartamentul pe care-l ocup — își deapănă necazul pe hîrtie pensionarul — printre dependințe figurează și un culoar în suprafață de 7,60 m, fără nici o sursă de încălzire (radiator, coloană, conductor), pentru care conducerea asociației îmi pretinde cotă parte pentru cheltuieli combustibil. Și, cu toate că le-am dovedit cu legea în mînă că nu trebuie să plătim pentru asemenea culoare, cu toate că le-am oferit și răspunsurile primite pentru elucidarea problemei de la foruri competente, nimeni nu a luat în considerare legalitatea cererii mele (care, de altfel, nu privește numai apartamentul meu), din cauză că s-a opus tov. președinte al comisiei de cenzori, Dumitru Mateescu".

Aceasta este o primă scrisoare pe care am primit-o la redacția noastră în decembrie anul trecut. Am pornit pe urmele ei, mergînd la fața locului, încă de pe atunci. Constatînd că omul are dreptate, am stat de vorbă cu conducerea din acea vreme a Asociației de locatari, promițîndu-ni-se (chiar și de către tov. Mateescu) că se vor lua măsuri de intrare în legalitate a tuturor culoarelor fără sursă de încălzire, că pensionarul Mărculescu nu va mai fi admonestat fără rost prin toate ședințele și că, în sfîrșit, nu i se vor mai reține bani pentru pomenitul culoar.

Iată însă că o a doua scrisoare semnată de același C. Mărculescu aduce dovada că toate acele promisiuni au rămas vorbe în vînt, că lucrurile nu numai că au rămas în aceeași stare dar că în ce-l privește, pentru hotărîrea de a respecta legea a avut parte de atunci încoace numai de șicane și tachinări, tonul hărțuielilor fiind dat de același Mateescu, ajuns între timp administratorul blocurilor. Nu i s-au mai primit banii pentru cotele de încălzire, apă, întreținere fapt pentru care omul a fost nevoit să le depună la C.E.C. în contul asociației ; a încercat depunerea acestor sume și prin mandat poștal dar i-a fost returnat. „Față de toată bunăvoința mea de care nu s-a ținut seama, în final am fost afișat ca rău platnic, arătat deci cu degetul acuzator și, pentru ce ? Pentru că am respectat legea ?"

Avea dreptate petentul nostru să numească comportarea asociației abuzivă și de rea-credință ! Cum altfel să numești opacitatea unor oameni care nu vor să țină cont de lege, care nu vor să țină cont de adresele unor foruri ca D.G.D.A.L., Oficiul organizatoric al consiliului popular al sectorului de care aparțin, sub îndrumarea și coordonarea căruia se află ? Stînd de vorbă cu tov. Ion Zafiu, inspector principal în cadrul acestui oficiu, care în urmă cu un an a anchetat cazul expus de noi, stabilind clar că pensionarul Mărculescu nu poate fi obligat la plata cheltuielilor de încălzire pentru holul nedotat cu sisteme proprii de încălzire, am reținut o motivație a nerezolvării cazului demnă de făcut publică : neavînd cum să-l constrîngă pe Mateescu să aplice această hotărîre, nu au putut curma nemulțumirile pe această temă.

Dacă în materie de pisici am înțeles că nu se pot da amenzi, în acest caz, în care încălcarea legislației locative este flagrantă, răspunsul în cauză nu are nici un fel de acoperire.Ce s-ar întîmpla, am întreba noi, dacă s-ar lăsa rosturile unei asociații pe mîinile unor oameni care, dintr-o ambiție, ar călca în picioare legislația în vigoare, ar călca în picioare oamenii nedispuși să încalce legea ?

„Cînd vrei să ne plătești nene Stelică, doar pe noi ne-ai furat ?"

Cînd s-a descoperit că nea Stelică (Niculescu Stelian, administratorul blocului 55 de pe strada Moldoveni nr.8, București) reușise să facă o gaură în punga asociației de peste 70 000 lei, prima reacție a comisiei de cenzori a fost să-i pună întrebarea de mai sus, așteptîndu-i-se răspunsul cu sufletul la gură. „Vă voi da cîte o mie de lei pe lună" — le-a zis nea Stelică, luîndu-și și un angajament scris în acest sens, recunoscîndu-și spășit vina.

Întrebarea își avea tîlcul ei, sîntem lăsați să înțelegem. Banii luați erau buni luați, nevoia de recuperare a lor impunîndu-se ; se ajunsese aci și din vina comisiei de cenzori care, neluîndu-și în serios atribuțiile încredințate — și anume, de a verifica cel puțin o dată pe trimestru gestiunea asociației — se simțea obligată să-și facă simțită prezența cel puțin la recuperarea unei părți a pagubei. Așa se face că lucrurile au fost tergiversate destul pînă ce cazul a fost încredințat organelor în drept, justiției. În final, vinovatul și-a primit pedeapsa, ocupîndu-și locul pe care îl merita : la închisoare. În urma lui însă au rămas nemulțumirile locatarilor, furați ca-n codru, sub ochii tuturor.

Morala acestei întîmplări ni se pare destul de clară : nu prea e lucru curat la mijloc cînd încerci să te înțelegi cu hoțul să-ți dea înapoi ce ți-a furat. Iar lucrul necurat de aici este superficialitatea cu care s-au făcut controalele de către cei în drept să le facă. Moralmente și ei sînt implicați pe banca acuzării. E oare suficient atît ?

GEORGETA BLĂNARU ■

Creditul neglijenței și hoțul lefter

Povestea lui Ion Goran, din comuna Popești — Argeș, pînă de curînd casier la cooperativa de credit din comuna vecină — Izvoru — ne reamintește binecunoscuta zicală despre omul potrivit și locul potrivit.

În funcția de casier — deci acolo unde se mînuiesc în permanență valori însemnate, se primesc zilnic sume mari de bani etc. — nu este cîtuși de puțin potrivit un individ stăpînit de viciul beției. Or, Ion Goran tocmai de un asemenea viciu era stăpînit

Așa cum rezultă dintr-o relatare de dată recentă a organelor de miliție care se ocupă de cercetarea „cazului" Goran — da, a devenit un caz și încă unul de proporții amețitoare —, meteahna fostului casier al cooperativei de credit din Izvoru era de notorietate publică. Și totuși, el a continuat să îndeplinească asemenea funcție aproape 10 ani (?!), fără ca cineva să se întrebe : de unde poate obține acest om, zilnic, bani pentru chefuri costisitoare ?

Cercetările efectuate de ofițerii Gheorghe Iscroiu și Tudor Iordache, din Miliția județului Argeș, au relevat aspecte de-a dreptul incredibile cu privire la atitudinea celor care ar fi avut posibilitatea și datoria să prevină consecințele ireparabile provocate de un astfel de casier.

Ion Luță, spre exemplu, fost contabil la cooperativa respectivă, în perioada 1968—1976, nu numai că nu l-a împiedicat pe casier de la ilegalități, ci dimpotrivă, l-a inițiat în falsificarea documentelor contabile.

Ilie Pupăză, care i-a succedat lui Luță la contabilitate — 1976—1978 — a dovedit o crasă neglijență în verificarea actelor întocmite de Goran. Mai mult, Badea Ciortan, fost executor la Uniunea județeană a cooperativei de credit, care avea sarcina să verifice debitele și să le încaseze, și-a însușit o parte din banii proveniți din debite.

Să mai mire pe cineva faptul că, în astfel de împrejurări, un casier stăpînit de viciul beției avea să-și însușească din banii cooperativei pentru cheltuieli prin restaurante ?!

Ar mai fi fost o posibilitate de cunoaștere a realității de la cooperativa respectivă, evident, mult mai înainte de a se fi produs pagube prea mari : **revizille periodice. Au trecut** prin comuna Izvoru, în ultimii ani, nu mai puțin de 5 revizori : Constantin Model, Vasile Predescu, Marin Badea, Eugen Popescu și Ion Mihai. Dar ce fel de revizii au făcut, dacă n-au descoperit că Ion Goran încheiase an de an zeci și zeci de acte fictive, însușîndu-și sume tot mai mari ?

Formalismul și lipsa de răspundere profesională a revizorilor amintiți au ajuns pînă acolo încît și atunci cînd își propuneau să verifice prin sondaj contractele de împrumut încheiate de casier pe numele a diverși cetățeni, îi creau acestuia posibilitatea de a lua mai întîi legătura cu cei vizați, împrejurare în care le solicita celor care habar n-aveau că figurează cu împrumuturi, să recunoască, în fața revizorilor, că au încheiat asemenea contracte. Implorîndu-i pe aceștia să-l salveze și promițîndu-le că după control el va rezolva totul, încît cei care figurau cu împrumuturi să nu aibă neplăceri, Goran a perpetuat și amplificat o situație financiară **incredibilă** la cooperativa de credit — ca să folosim un joc de cuvinte. Cercetările au stabilit un prejudiciu de peste 850 000 lei !

Și, culmea ironiei, de la cel care a provocat în mod sistematic acest gol în averea obștii, nu poate fi recuperat aproape nimic, pentru simplul motiv că el a cheltuit banii pe băutură. Firește, rămîn cei care au dat dovadă de îngăduință, neglijență și lipsă de răspundere. Nu le va fi ușor, dar nu se poate altfel.

MIHAI GROZAVU ■

Ce face omul cînd nu-l vede nimeni

Reacția eficientă — pe față ! — a colectivității

Foarte importantă este — s-a spus, s-a repetat, se știe — **reacția oamenilor, a colectivității** aflată pe stradă, în tramvai, în autobuz, în orice loc public, în momentul în care **unul dintre membrii colectivității** are de suferit vreo atingere neplăcută, vreo agresiune de un fel sau altul, verbală sau prin faptă, din partea indivizilor certați cu etica socialistă. Două „exemple simetrice" recente, grăitoare prin limbajul faptelor :

Un om adoarme pe o bancă în parcul Sf. Gheorghe din Capitală. Îi vede un hoț, care-i subtilizează discret geanta, aparatul de radio și alte cîteva lucruri. Nici un milițian prin apropiere. N-a văzut nimeni hoția? Ba da. Au văzut-o cîțiva oameni — fiecare, desigur, cu rostul lui, mergînd la serviciu sau venind de la serviciu — care și-au abandonat, un timp, treaba lor și s-au dus după hoț, au pus mîna pe el și l-au dus la circa 10 de Miliție.

Nu le-a cerut nimeni vreo intervenție.

Au pierdut și un oarecare timp din activitatea lor. Unii au întîrziat de la serviciu...

Ceva însă — ceva mai presus decît interesul lor imediat — i-a îndemnat să nu-l lase pe omul acela care dormea să fie jefuit, să nu-l lase nici pe hoț să scape. Acel ceva căruia și copiii de școală elementară îi cunosc numele. Conștiință. Conștiință civică. Conștiința curată a colectivității.

Altă „scenă publică" în care oamenii nu au reacționat, din păcate, nicicum. Au privit. Doar atît. Au fost spectatori. Spectatorii unei drame.

...Autobuzul de Cernica se întorcea de la șirandul cu același nume. În mașină, cu totul indiferent la normele transportului în comun, un cetățean fuma. Firește, îi deranja cu fumul său pe ceilalți pasageri. Dintre ei, a reacționat unul singur, atrăgîndu-i atenția fumătorului să stingă sau să arunce țigara. A intervenit însă „avocatul" fumătorului, colegul sau prietenul lui. „Ce te bagi tu, mă ? Vezi-ți de treaba ta ! Etc., etc., etc.". Ați asistat, probabil, și destul dintre dumneavoastră, la asemenea tipice susțineri de atitudini condamnabile. S-a născut un duel verbal lipsit, evident, de orice urmă de protocol... Ceilalți pasageri — inclusiv șoferul autobuzului — asistau indiferenți la tot acest „teatru". La un moment dat însă, furios, cel care-i făcuse observație fumătorului scoate cuțitul și-l lovește pe... „avocatul" fumătorului. Lovitură foarte periculoasă, care-l atinge și ficatul.

Deznodămînt dramatic la un „nimic" care putea fi rezolvat ușor dacă...

1) ...luau atitudine toți pasagerii împotriva individului care a confundat autobuzul cu un fumoar și cereau șoferului să oprească autobuzul ;

2) dacă inițiativa acestei atitudini ar fi avut-o însuși șoferul, omul care avea primul datoria asigurării unui transport civilizat pasagerilor.

Multe poate rezolva reacția — pe față — a colectivității.

Și să nu uităm morala (una dintre ele) : privind cu insensibilă detașare, cu indiferență „spectacolul" unui fapt antisocial **care nu ne privește direct, nemijlocit, pe noi,** putem fi mîine, la rîndul nostru, noi victima unui asemenea „spectacol" pentru alții...

MARIUS POPESCU ■

23 AUGUST 1944-1980

„În fața țării noastre se deschid perspective mărețe; nici o generație nu a avut fericirea de a fi părtașă la asemenea transformări sociale, de a vedea atît de limpede și de apropiat viitorul strălucit al țării. Ce poți să dorești mai mult decît să participi la lupta și munca pentru înfăptuirea acestui viitor, pentru progresul și prosperitatea patriei!"

NICOLAE CEAUȘESCU

Ascultînd cum bate, avîntat, viguros și înălțător, inima țării

23 August 1980, orele 8 dimineața... Spre Piața Aviatorilor din București, spre centrele civice ale municipiilor și orașelor reședințe de județ, multe dintre ele reconstruite din temelii, cutezător și avîntat, la scara propriilor îndrăznelilor acestor ani glorioși, se îndreaptă coloane nesfîrșite de muncitori, țărani și intelectuali, sintetizînd un larg evantai de profesii și vîrste, concentrînd în rumoarea lor o unică năzuință, spre bunăstare și pace, spre progres național și spre înțelegere și colaborare între națiunile lumii.

Începe tradiționala demonstrație a oamenilor muncii, o tonică sărbătoare, destinată nu numai să aniverseze o pagină furtunoasă și fundamentală a istoriei românilor, dar, în același timp, să ridice conștiința noastră comună la înălțimea perspectivelor generoase care ne definesc viitorul. Începe tinerească și mîndra trecere în revistă a izbînzilor unui popor liber, descătușat pentru totdeauna de apăsarea unor rînduieli nefirești pentru natura profundă a omului, pășind într-o istorie nouă sub conducerea înțeleaptă a unui partid comunist încercat și clarvăzător, exponent al intereselor vitale ale poporului.

Sărbătoarea a fost prefațată, în după-amiaza zilei de 22 august, prin adunarea festivă consacrată celei de-a XXXVI-a aniversări a revoluției de eliberare socială și națională, antifasciste și antiimperialiste, întrunită în sala Palatului Republicii din Capitală, în prezența tovarășului Nicolae Ceaușescu, a tovarășei Elena Ceaușescu, a celorlalți tovarăși din conducerea partidului și statului, primiți cu îndelungi și calde ovații de participanți. Și tot atunci, într-o atmosferă de plenar entuziasm, s-a prefigurat și bilanțul marilor realizări obținute în toți acești ani de prefaceri adînci, structurale, s-a conturat adevărul că, prin hotărîrile și orientările sale cutezătoare, științifice, Congresul al IX-lea al partidului s-a înscris ca un eveniment crucial în viața social-politică a țării noastre, eveniment care poartă pecetea ardentă a gîndirii și acțiunii tovarășului Nicolae Ceaușescu.

La București, în Piața Aviatorilor, în dimineața aceasta de august, bate inima adîncă a țării, într-un ritm sănătos, fertil, consacrat de pasiunea noastră, a tuturor, niciînd dezmințită, de a ne apropia viitorul cu un ceas mai devreme, de a ajunge mai repede la statura gîndită, la visul visat și transpus în viață cu entuziasm și elan, zi de zi, ceas de ceas, oriunde bat orele muncii și ale încrederii în ziua de mîine. Și aici, lîngă inima țării, prezența în tribune a tovarășului Nicolae Ceaușescu, a tovarășei Elena Ceaușescu, a celorlalți conducători de partid și de stat, precum și a oaspeților de peste hotare sosiți să celebreze împreună cu noi înalta semnificație a acestei zile fierbinți, imprimă coloanelor de oameni, coloanelor de inimi, coloanelor de conștiințe tefere și treze, statornice în aspirațiile și încrederea lor, o puternică emulație, o bucurie de recunoscut și în glas, și în gest, și în întreaga mișcare a lor înainte, înstăpînind spațiile cu vigoarea constructorilor unei orînduiri cu adevărat revoluționare, echitabilă pentru ei, pentru fii lor, pentru fiii fiilor lor.

Și, firesc, în atmosfera de entuziasm care ne impresoară, ne reamintim cuvîntul cumpănit al secretarului general al partidului nostru, președintele României socialiste: **„Declanșarea revoluției de eliberare socială din august 1944 — sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu — a inaugurat o nouă etapă în istoria patriei, a deschis calea împlinirii idealurilor și năzuințelor de dreptate și libertate ale poporului român, a cuceririi depline a independenței și suveranității naționale, a afirmării României ca națiune liberă și demnă în rîndul națiunilor lumii".** Și în Piața Aviatorilor, în lumina tribunelor, într-adevăr, freamătă dreptatea, freamătă libertatea, freamătă corolarele lor, certitudinile la care nu se renunță niciînd, independența și suveranitatea națiunii.

În temeliile libertății stă întotdeauna puterea, ca o garanție de neclintit, stenica putere muncitorească. Și astăzi, cînd trec prin lumina tribunelor, muncitorii Bucureștilor aduc în balanța de succese economice ale patriei ponderea unor fapte care se cer consemnate. În raport cu anul 1965, producția industrială a Capitalei a crescut de peste 4 ori și, în totalul activităților ei productive, în același răstimp, ponderea industriei constructoare de mașini a crescut de la 20 la sută la 49 la sută. În ultimele trei cincinale, puterea industrială a Capitalei și-a anexat peste 600 de obiective și capacități de producție noi, multe dintre ele grupate în platforme industriale cu un înalt grad de integrare, cum ar fi platforma electronicii de la Pipera, platforma industriei constructoare de mașini grele de la Berceni sau platforma întreprinderilor producătoare de materiale de construcții din Militari. În ultimele trei cincinale, de asemenea, au fost construite în București peste 350 000 apartamente, retribuția medie nominală netă a crescut de la 1 028 lei în 1965 la 2 261 lei în 1980, iar valoarea producției industriale pe locuitor va atinge în acest an 68 200 lei. Fiind, toate, adevăruri concentrate în expresia lor cifrică, sintetică. Fiind cifre care se intercondiționează, explicîndu-se unele prin altele. Fiind, toate, motivele de mîndrie afișate de bucureșteni pe panouri sugestiv încadrate de steaguri. Și marea întîlnire cu cei care au ridicat Capitala pe piedestalul trainic al puterii ei de acum începe, astfel, sub semnul adeziunii tuturor la spiritul umanist al unei politici menite să ne conducă prin oameni spre bunăstarea tuturor oamenilor.

Și iată, prin fața tribunelor, în rînduri strînse, hotărîte și solidare ca un scut invincibil, trec batalioanele gărzilor patriotice, inaugurînd tradiționala demonstrație a oamenilor muncii din Capitală, trec urmașii vizionarilor care, cu 36 de ani în urmă, la chemarea înflăcărată a Partidului Comunist Român, au declanșat revoluția de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă de la 23 August 1944. Trec, apoi, coloanele entuziaste ale făuritorilor de bunuri materiale din București: muncitorii de la Întreprinderea de mașini unelte și agregate, care au înnobilat recent geografia noastră industrială cu un strung carusel gigant, capabil să prelucreze piese grele pînă la 400 tone; muncitorii de la Grivița roșie, muncitorii de la 23 August, Vulcan, purtînd pe carele lor alegorice simbolurile succeselor repurtate chiar în aceste zile bogate în roade ale creației tehnico-științifice; și, mai fermi în mîndrie ca oricînd, muncitorii celor 147 colective de întreprinderi bucureștene pentru care cincinalul în curs este astăzi un cincinal încheiat. Trec coloanele nesfîrșite ale celor pe umerii cărora țara își bizuie și libertatea și demnitatea acestor ani luminoși.

Cu o hotărîre care derivă din hotărîrea unei țări întregi, locuitorii Capitalei ridică deasupra tumultului coloanelor lor nu numai un val de recunoștință profundă pentru partidul prin a cărui politică științifică bunăstarea românilor, nivelul lor de trai material și spiritual a atins astăzi cote neîntîlnite în întreaga noastră istorie, ci și superba decizie de a urma mai departe, ca un singur om, partidul și conducătorul său iubit, pe tovarășul Nicolae Ceaușescu, într-un efort plenar de ridicare a țării pe culmile visate de lungul șir al patrioților ei vizionari. Această demonstrație dovedindu-se, totodată, o demonstrație a lucidității, o demonstrație a înțelegerii sarcinilor ce ne stau înainte, în primul rînd a sarcinilor imediate, privind îndeplinirea integrală a prevederilor planului cincinal care se încheie în acest an, apoi a sarcinilor izvorînd din necesitatea de a așeza bazele trainice ale cincinalului viitor, și nu în ultimul rînd a sarcinilor noastre de perspectivă, a ferestrei noastre deschise spre viitor.

Impresionantă și revelatoare prin semnificațiile ei va rămîne în memoria noastră și nădejdea unanimă pe care participanții la demonstrație au exprimat-o în gîndirea și fapta tovarășului Nicolae Ceaușescu, încrederea lor nestrămutată în conducătorul unanim stimat și iubit al națiunii. Dialogul viu, înălțător dintre conducător și popor, și în dimineața aceasta de august, s-a dovedit a fi adevărul esențial al democrației noastre socialiste, dimensiunea definitorie a modului nostru propriu de a ne cumpăni forțele și idealurile înaintea unei istorii ale cărei pagini am hotărît să le scriem, înflăcărat, laolaltă. Și rațiunea profundă a acestei încrederi reciproce, desigur, își alege temeiurile din lanțul izbînzilor obținute în ultimii 15 ani, anii cei mai frumoși ai poporului nostru, anii edificării noastre ca stat suveran și independent, apreciat pentru faptele sale de pace în lumea întreagă.

23 August 1980, București, Piața Aviatorilor... Împlinindu-se, prin defilarea sportivilor țării, marea demonstrație a oamenilor muncii din Capitală, și în vara aceasta, a reunit într-un singur gînd voința întregului nostru popor. Un gînd de pace pentru progresul multilateral al României contemporane, un gînd de pace pentru liniștea și viitorul omenirii din care facem parte, împărtășindu-i laolaltă cu toate popoarele lumii speranțele.

MIHAI PELIN

SUB ZODIA CIVILIZAȚIEI SOCIALISTE

Tradiționala demonstrație din Piața Aviatorilor

Tinerețe

Cît adevăr în fiecare lucru
și-n fiecare faptă —
suavă zi care cobori
din inimi
timp fără capăt
preaplin de imnul
dimineții
fără de seamăn
pe străzi
în piață
către rîu —
rîul de rouă
cu care iarba
taine e-n iubire
ca spaima-n păsări ;
zbor și cîntec —

suavă zi care începi din inimi
cu bucurie-ave !

GHEORGHE DARAGIU ■

Partid

Roșie flamura, roșie
Cîtu-i
Istoria vie
Egală cu munții
Și marea
Și mîinile noastre
Strălimpezi —

Ascultă !
Ascultă-ntruparea !

Azuru-și presimte-n coloane
Robuste
Firesc înțelesul...

Simplu pe buze și-n suflet pulsează
Sensul : PARTID

MIRON RUSU BARIAN ■

Fel de a fi

E tînăr timpul arderii-n cuvinte
Cum tînăr se ivește din izvoare
Cunoașterea iubirii-i sens nainte
Dar veșnicia sa-i în răsuflare

O națiune care nu-și ascunde
Ideile prin fapte. Sieși clară,
Prin armonie se întrepătrunde
Innoitor, cu-o vîrstă milenară

Sîntem patetici, da ! Ne știm precis
Și rostul firii și prin veac menirea,
Așa ni-e sufletul, la chip deschis,
Așa ni-e chipul, cum ne este firea

Avem, cum se mai spune-un fel de-a fi ;
Ni se citește-n ochi ce-avem sub frunte
Răspunsul la dilemă e A fi
Nu sîntem pentru dramele mărunte

Sîntem patetici, da, ne șade bine
Vrem ce simțim și ni-e simțire vrerea
Vrem omenia lumii care vine
Vrem pacea și aici ne stă puterea !

EUGEN EVU ■

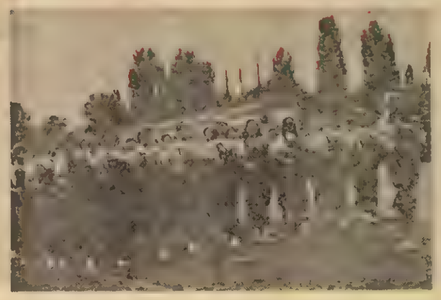

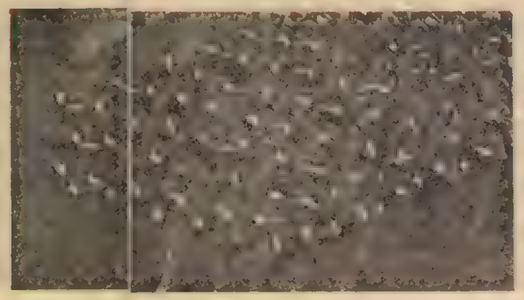

De 23 August m-am dus la Cluj

În ziua aceasta de august în care sărbătoream cu toții, în întreaga Românie, 35 de veri petrecute de la Eliberare, m-am aflat în județul Erou, printre cei ce adăugaseră înaltei bucurii de suflet a națiunii o altă bucurie, aceea a gîndului împlinit, a faptei fierbinți: înfăptuirea cu 120 de zile mai devreme, prin vrednicie și inteligență, a planului pe cinci ani. Le erau vii clujenilor în inimi caldele cuvinte adresate de tovarășul Nicolae Ceaușescu, se bucurau nespus de aprecierile sincere, prietenești, de încrederea pe care secretarul general al partidului o avea în forța și capacitatea lor de a da viață visului, se bucurau nespus de urările de mai bine și mai mult, de urările de bunăstare și fericire. Am sărbătorit în această zi, alături de oameni Clujului, nu numai pacea, dar și una dintre virtuțile ei de esență: rodnicia. Rodnicie de oameni harnici și frumoși.

Cînd am plecat eu la oraș, Apahida avea două fîntîni

Vasile Moldovan ; născut la 13 iunie 1943 în comuna Apahida ; maistru la secția montaj a Întreprinderii constructoare de mașini „Unirea".

— Ce-i cu comuna aceasta, Apahida ?

— Cine ajunge la Cluj o știe mai mult ca nod de cale ferată, dar cine pleacă din ea știe că peste cinci ani va deveni oraș. Cînd am plecat eu spre Cluj-Napoca, Apahida avea două fîntîni la începutul și la sfîrșitul comunei sau invers. Acum au cu toții apă în casă, iar în viitor vor avea și o filatură pe care, probabil, o vom utila-o aici, la „Unirea".

— Cînd ați plecat spre Cluj-Napoca și ce a mai urmat ?

— Acum douăzeci de ani și n-a urmat nimic. Adică n-am mai plecat nicăieri pentru că m-am realizat aici : școală profesională, liceul la seral, școală tehnică de maiștri.

—Au mers șnur ?

— Nu prea. Liceul l-am urmat la seral și făceam mereu naveta. Ziceam că de ce să dau banii pe chirie, în oraș, cînd îi puteam da părinților, care nu prea aveau, și noi, acasă, eram cu toții zece. Acum părinții s-au prăpădit, iar din frați am mai rămas opt.

— Ce mașini se construiau la „Unirea" în 1969 ?

— Se făcea un război de bumbac, o mașină obișnuită acum, cu care nu-și mai bate nimeni capul, dar pe timpul acela era o mașină modernă.

— Ce mașini montați astăzi la „Unirea" ?

— Multe și sînt greu de enumerat. Dar vă spun că oamenii sînt deștepți și harnici. Am realizat pînă acum 40 de produse noi, dintre care două au primit medalii de aur la tîrguri internaționale în străinătate. Am să le amintesc pe acestea : mașina de filat bumbac, în 1975, la Plovdiv, și mașina de filat în uscat, în 1978, la Zagreb.

— Aceasta a fost ultima ?

— Da, dar am mai fi meritat și altele. După modul cum le-am pregătit, așteptam și alte medalii.

— Și de ce credeți că n-au luat medalii ?

— Avem o lipsă în felul în care prezentăm aceste mașini. Eu, ca tehnician, am fost la mai multe tîrguri. Trebuia să pun mașina în funcțiune și să demonstrez ce poate. Erau foarte mulți interesați, de pildă, la Lescovăț, în Iugoslavia. Dar ce să faci.. Eu care cunoșteam mașina nu participam la contractări, iar cei care participau nu cunoșteau mașina. Ne completam precum chiorul cu șchiopul, dar de aici n-am prea cîștigat.

— Spuneați că v-ați realizat în acești ani, la „Unirea". Ce anume ați mai realizat ?

— Am un copil isteț și sănătos, soția mea lucrează tot la „Unirea", am primit casă în cartierul „Gheorghieni", cel mai frumos din municipiu.

— De unde știți ? Poate că „Grigorescu" e cel mai frumos.

— Citiți la anunțuri, în ziar, toți vor să vină în Gheorghieni.

— De cîți oameni răspundeți ca maistru și ce probleme aveți ?

— De 60, iar probleme sînt destule, însă cred că trebuie lucrat mai mult cu unii tineri. N-au simțit greul, au cam avut de toate și nu știu să prețuiască întotdeauna munca.

Ștefan Horasz ; născut la Oradea, la 11 octombrie 1931 ; reglor mașinilor-unelte la secția prelucrări mecanice, Întreprinderea „Unirea".

— La ce țineți foarte mult în viață ?

— La tot. La viața așa cum mi-am aranjat-o. Fiecare o face cum vrea și îi duce mintea. Eu am încercat să am o viață cinstită. Am muncit și am dobîndit pe măsura acestei munci. Țin și la locul de muncă pentru că la „Unirea" lucrez de 26 de ani. Țin la caietul acesta pe care-l port mereu la mine fiindcă o parte din activitatea mea în fabrică, și mai ales cea politică, sînt secretar de partid al organizației de la „prelucrări", se află trecută în el. Asta nu înseamnă că dacă l-aș pierde nu mai rămîne nimic. Și, în sfîrșit, țin la colegii mei pentru că jumătate din viață sîntem împreună. La bine și la rău. Amîndouă sînt măsura a ceea ce facem.

— Și ce faceți la prelucrări mecanice, de pildă ?

— Toate piesele laminate și turnate pe care le trimitem la montaj ca piese finite.

— E frumoasă meseria de reglor ?

— Frumoasă. De munca, de priceperea reglorului depinde reușita utilajului la montaj. Eu pot executa o piesă cu douăzeci de operații, piesă care la montaj se prinde în patru șuruburi și gata, merge ca pe roate.

— Întotdeauna merge ca pe roate piesa ajunsă la montaj ?

— Nu întotdeauna, dar colaborăm. E firesc așa : nepotrivirile ca și rufele murdare le spălăm în familie. Țin prea mult la firmă și am pus prea mult suflet în cei peste douăzeci și cinci de ani ca să nu gîndesc astfel.

— Cum e cu rufele murdare de care vorbeați ?

— Pădure fără uscături nu există. Numărul lor depinde însă de noi. Cui să te vaiți că nu-ți merge treaba în secție ? Și apoi, ce democrație mai este atunci cînd nu ești în stare să-ți rezolvi împreună cu oamenii o problemă de disciplină sau chiar una tehnică ce se poate rezolva în secție ?

— Ce vă doriți mereu și nu reușiți întotdeauna să aveți ?

— Timp liber ca să stau acasă. Îmi iubesc mult căminul. Iată iar un lucru la care țin foarte mult, liniștea, armonia căminului, deși sînt căsătorit de un sfert de veac. Și apoi aș vrea să fac o dată fotografiile, treaba asta m-a prins recent, fotografiile, le-aș zice eu, esențiale : familia, casa, fabrica, colegii de muncă, locurile la care țin.

— Care ar fi unul dintre locurile din țară la care țineți ?

— Comuna Gaida de Jos din județul Alba, unde stau socrii și unde voi pleca simbătă.

— Prietenul dumneavoastră Moldovan spunea că mașinile de la „Unirea" meritau mai multe medalii de aur la tîrguri. Ce spuneți de asta ?

— Are dreptate. Trebuie să învățăm să fim și buni negustori, altfel se pierde o bună parte din valoarea muncii noastre aici, în fabrică. Mașinile noastre sînt ușor de întreținut și bine gîndite. Iată, mexicanii se interesează acum de mașina de cardat bumbac tip 4 C. O mașină foarte bună cu o producție de pînă la 40 kilograme de bumbac pe oră. Dar, v-am spus, mintea noastră nu ajunge. Concurența în lume este mare și noi ne străduim să ne facem datoria, ceea ce, chiar și la contractări, mi se pare că este lucrul esențial. Deci calitatea este datoria noastră, restul...

Încolo, ce să vă spun, un colectiv minunat, șase femei și doi bărbați

Eugenia Perțe este clujeancă get-beget. Își iubește mult orașul și n-ar schimba pentru nimic malurile Someșului cu cele ale Dîmboviței, deși ultimele sînt prevăzute cu metro. Iubește florile, curățenia, precum și un nepoțel frumos foc, de care se îngrijește ori de cîte ori are puțin timp liber. Încolo, o viață normală de om care și-a dedicat douăzeci și doi de ani muncii de cercetare.

În ultimii zece ani, în cadrul Institutului de chimie din Cluj-Napoca, a brevetat, împreună cu colectivul pe care îl conduce, 10 invenții în domeniul chimiei metalelor prețioase. O invenție pe an, într-un domeniu atît de delicat și pretențios, ar putea însemna un fel de cercetare contracronometru, dacă totul nu s-ar fi petrecut firesc, rezultat al unei orientări logice și necesare a cercetării românești, dar și al unei experiențe dobîndite în cercetarea fundamentală vreme de peste doisprezece ani.

„În 1958, ne spune Eugenia Perțe, după terminarea facultății, pe cînd făceam teme-inic cercetare fundamentală, am ieșit în față tot cu o problemă practică și anume elaborarea unei metode pentru obținerea bioxidului de titan din ilmenita de la Bologa".

Explicația are darul să evidențieze cîte ceva din virtuțile cercetării aplicative, cercetare devenită prioritară prin înțelepciunea unei politici economice, prin luciditatea cu care secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, a știut să vadă temeiurile dezvoltării țării.

„Departe de mine să contest importanța cercetării fundamentale, mărturisea cercetătoarea clujeană, mai ales că îi datoresc foarte mult, dar cele mai mari satisfacții ți le oferă cercetarea aplicativă, legată de viață, de rezolvarea unor probleme de mare inferes pentru prezent. Pentru că, printre altele, nu poate exista viitor fără un prezent solid".

Dar, fără prea multe pilde, Eugenia Perțe ține foarte mult la ultimul deceniu, cînd, în orașul de pe Someș, oraș renumit pentru splendida grădină botanică și pentru cartea care se învață în universitățile sale, mai exact, în cartierul Grigorescu, unde se află institutul, au fost elaborate primele tehnologii pentru recuperarea aurului, paladiului și argintului din diferite „resturi" care se numesc simplu pallag, pallidor ș.a.m.d.

Prima invenție s-a născut oarecum întîmplător, în 1970, în urma necesității rezolvării unui contract. Următoarele s-au împlinit însă pe baza unui plan riguros alcătuit, care a plecat de la două realități evidente : importanța recuperării metalelor prețioase pentru economia românească și înaltul profesionalism al cercetătorilor clujeni.

„Recuperarea platinei și rodiului din sitele catalizatoare uzate se realiza ceva mai demult în țară, dar proporția în care se făcea era nesatisfăcătoare. Sitele se importau, costau foarte mult și durata lor de viață era de numai 12 luni. Într-un an și ceva am pus la punct procedeul nostru care recuperează platina și rodiul cu un randament de 99,8 la sută și o puritate de pînă la 999,9 la mie, rezultate care sînt superioare performanțelor obținute în străinătate în ceea ce privește recuperarea celor două metale prețioase".

Dacă se poate vorbi de liniște în viața unui cercetător, atunci, e limpede, destinul Eugeniei Perțe și al cercetătorilor ei a devenit „zbuciumat" din anul 1970. Anul din care cercetarea a devenit și spectaculoasă și mai „terestră", în care a început să „se vadă", să se măsoare în fapte imediate, să se schimbe chiar condiția cercetătorului, făcîndu-l vedetă în timpul vieții. „Poezia" cercetării n-a murit, frumusețea unei nopți albe chinuită de cine știe ce soluție nu s-a schimbat cu nimic, după cum sacrificiul și renunțările sînt lucruri pe care un cercetător poate conta liniștit și azi dacă vrea să facă meserie.

„Cine intră în cercetare știe ce îl așteaptă. Cercetarea n-o termini după ce ieși din institut. Dau un telefon acasă, mamă nu pot să vin, mama e și ea bolnavă, dar n-am ce face, cine e mai sănătos, ajungi seara frînt de oboseală, te mai învîrți, gospodăria e gospodărie sau încerci să te amăgești că mai e, treaba mai iese și pe dos, nu ești în apele tale, aștepți să te culci, zici că noaptea ești mai liniștit, te mai aduni, da' de unde, ațipești, tresari, uneori sări de-a binelea crezînd că ți-a venit o idee, și dimineața, la institut, cu ochii cîrpiți, vezi că ideea e proastă. Te bucuri : și ideile proaste au importanța lor..."

Am priceput de la Eugenia Perțe că una dintre dificultățile chimiei metalelor prețioase constă în lipsa metodelor de dozare, normativul care le reglementează, vechi de mai bine de două decenii și cu totul depășit de realitate, făcîndu-ne, uneori, să plătim atît cît nu face, fiindcă una-i platina-platină și alta platina cu impurități.

„Noi, la institut, avem o metodă de analiză bună, dar trebuie să umbli atît, sînt necesare atîtea forme încît îți pierzi capul...". Sînt frămîntări de cercetător care, de fapt, nu-și pierde capul, pentru că unde e birocrație nu mai încape și poezie dar esențial este altceva : grija pentru punga țării, pentru o soluție mai rapidă și mai eficientă, aici profesionalismul și responsabilitatea participînd în „doze" sensibil egale, dovadă că cercetarea aplicativă are darul să rezolve „probleme arzătoare ale economiei", dar și unele probleme de conștiință.

„Încolo, ce să vă spun, un colectiv minunat, șase femei și doi bărbați, oameni tineri, pasionați, cinstiți cu care se lucrează destins într-o atmosferă pe care mi-am dorit-o întotdeauna. Este și aceasta o explicație a celor zece invenții...".

Pagină realizată de
RĂZVAN BÂRBULESCU ■

flacăra

PENTRU MINTE, INIMĂ ȘI LITERATURĂ

Filigrane în lemn

O poartă din Maramureș cioplită în duhul pădurilor locului, limpede întruchipare a năzuinței de așezare a lumii oamenilor în matca luminoasă a frumosului

Fotografie de V. LĂZĂRESCU ■

Neamul meu

Neamul meu, un neam de țărani,
N-au trecut niciodată de clasa întîi
Se încălțau cu pluguri, și-și arau singuri drumul
Dintre ei și alte clase sociale.

Cutele paralele de pe frunți
Le erau intersectate cu tăișuri de săbii
Cînd voiau să ajute geometria cu furcile
Demonstrînd
Că aria dreptunghiului fiecărui ogor
Nu era niciodată egală cu nevoile lor.
Și chiar dacă puneau capetele unora
Ca pe niște oale
În parii ce le îngrămădeau interesele,
La problema lor nu se găseau soluții
Pînă cînd n-au devenit
Donatori de sînge pentru revoluții.

ION ENACHE ■
mecanic auto — Vaslui

Reîntîlnire cu „Serata"

O reîntîlnire cu o peliculă de excepție, filmul „Serata", după scenariul și în regia Malvinei Urșianu, ne-a oferit televiziunea în seara de 22 august. Un film dedicat comuniștilor, marelui act al revoluției noastre din August, un film despre noi, despre cea mai patetică pagină a istoriei neamului, și, în același timp, un film care, spre deosebire de atîtea alte pelicule, se detașează, credem, dintr-un restrîns și intraductibil (sau foarte greu traductibil) context local, ridicîndu-se la altitudinea ideilor general-valabile, la o audiență artistică și emoțională dintre cele mai largi.

Prin „Serata", filmul de înalt profesionalism al Malvinei Urșianu, avem rarul prilej de a face o aplicație de principiu a adevărurilor de mai sus. Sîntem în fața unui film, după părerea noastră, instalat în universalitate de la primul la ultimul cadru, a unui film ce poate fi văzut, credem, oriunde, deși, cum spuneam, el vorbește în chip expres despre noi, despre noi într-o stare-limită, despre noi într-un moment unic, într-o noapte care a despărțit istoria în două. Paradoxal, această noapte istorică, noaptea de 22—23 august 1944, se desfășoară în cadrul unei serate. Nu se aud bubuituri de tunuri, nu se văd morți și răniți. Ecoul războiului pătrunde

(Continuare în pagina 16)

ILIE PURCARU ■

Melancolie

Melancolia își caută trup în mine, cum umbrele-noptate-n strane goale. Figuri idealizate, din miez de piatră licărită, îmi împresoară gîndul. Mă stăpînește, acum, numai versul lui Ion Pillat : **întîia frunză cade, întîia barză pleacă.** Suferința lunii cioplind în descreștere zilele. În cuiburi de rîndunică se zidește tăcerea și-și scoate ghimpii din talpa piciorului. Ce sînge va fi curgînd în vinele tăcerii ? Eu, care toată viața am vorbit și cu iarba și cu caii și cu singurătățile, n-o să aflu, probabil, niciodată prețul aurului. Chip de împărat șmintindu-se într-o camee, soarele-mi face semn să mă uit după culmea munților. E o zi limpede și netedă ca un os de căprioară albind în prunduri. Vîntul scutură cetina seacă. Sus pe creastă se usucă și plesnesc la vîrfuri aripile de lemn cu care, noi toți, am plutit prea repede prin apele verii. Observ, puțin uimit, că și anotimpurile sînt ca generațiile ce săvîrșesc cultura. Și unele și altele se simt obligate să-și fie datoare în vorbe, dar numai după ce alea vechi au pierit biologic. Altminteri, nimeni n-are timp, semnul din umeri, al aripelor smulse, arde cu pîraie negre numai stolul tău de păsări. Cînd pleacă berzele, lăsînd să se coboare unda celei dintîi ninsori cu funigei, se desface în mine zodia visării. Lotuși albi sporesc în unda unor triste ce nu mai dor. O forță aspră și desfrînată smulge lumi scufundate și le poartă vii prin unda ochilor întorși în timpul de dinapoia ființei. Nu mint, eu cred că cei mai mari visători sînt cei ce-au răbdat de foame sau n-au îndrăznit să și-o astîmpere azvîrlind săgeți în cîrdurile de cocori deschizînd căile migrației.

Scriu la o margine de iaz. Luntrea mea, cu botul în zăvoiul de arini, cu burduful în stuf și cu toate mințile în poveste, zăpăcită de călătoriile pierdute, de oalele cu jar vîrsîndu-se-n oglinzile valului, pare o biserică construită din șoapte. Care se leagănă, vestind crini galbeni. În timp ce melancolia-și caută trup în mine, cum umbrele-noptate-n strane goale.

FĂNUȘ NEAGU ■

EVENIMENT EDITORIAL: O adevărată enciclopedie a culturii strămoșilor noștri

Fotografie de VASILE MĂNECAN ■

La sărbătorirea a 2050 de ani de la formarea primului stat dac centralizat, Editura MERIDIANE aduce prinosul unei minunate izbînzi cărturărești. În condiții tipografice excepționale, cu o concepție superioară, beneficiind de devotamentul întru cultură al unui mare număr de specialiști, editori, graficieni, tipografi s-au tipărit în România cele 5 tomuri ale cărții-tezaur STRĂMOȘII ROMÂNILOR — VESTIGII MILENARE DE CULTURĂ ȘI ARTĂ. Autorii acestui monument editorial ce cinstește orice bibliotecă a lumii sînt ION MICLEA și RADU FLORESCU. În numerele viitoare vom reveni pe larg asupra acestui eveniment.

În perioada 11—18 august, Teatrul în aer liber și Sala polivalentă a hotelului din cadrul Stațiunii turistice pentru tineret Costinești (adăugăm noi, și plaja aceleiași stațiuni — și vom vedea de ce), au servit drept cadru de desfășurare a celei de-a III-a ediții a Festivalului „filmului pentru tineret, acțiune ce se integrează Festivalului național „Cîntarea României" — ediție organizată de către Comitetul Central al Uniunii Tineretului Comunist, Consiliului Culturii și Educației Socialiste și Asociația Cineaștilor din Republica Socialistă România.

Timp de șapte zile, serile s-au prelungit în vizionări pînă tîrziu, după miezul nopții, diminețile și uneori după-amiezile (în funcție de vreme) consumîndu-se în pasionante discuții între public și principalii realizatori ai unor pelicule proiectate în ajun. Caracterul pronunțat de lucru al festivalului nu s-a dezmințit nici la această a treia ediție, ba, aș spune, chiar că el s-a accentuat, discuțiile și întrebările fiind mai la obiect ca oricînd, stimulate, poate, și de unele schimbări survenite în regulamentul de funcționare, unele dintre ele fiind de bun augur, altele stîrnind suspiciuni — toate acestea relevîndu-se în seara festivității de decernare a premiilor.

Au fost prezentate publicului un număr de alte 7 filme documentare, 5 filme de animație și, separat, în cadrul „Galei filmului de amatori" un număr de 8 scurtmetraje.

Iată și palmaresul celei de a III-a ediții a Festivalului filmului pentru tineret de la Costinești — 1980: **Premiul pentru cel mai bun film**: „Mireasa din tren"; **Premiul special al juriului**: „Proba de microfon"; **Premiul pentru cea mai bună regie**: **Alexandru Tatos** și **Nicolae Mărgineanu**; **Premiul pentru cel mai bun scenariu**: **Corneliu Leu** (pentru „Casa dintre vinturi" — regia Al. Tatos); **Premiul pentru cea mai bună imagine**: **Nicu Stan** (pentru imaginea filmului „Mireasa din tren"); **Premiul pentru cea mai bună muzică**: **Cornel Țăranu** (pentru muzica filmului „Un om în loden"); **Premiul pentru cea mai bună interpretare feminină**: **Tora Vasilescu** (pentru **Ani** în filmul „Proba de microfon"); **Premiul pentru cea mai bună interpretare masculină**: **Mircea Diaconu** (pentru rolul **Ilarie** din filmul „Casa dintre cîmpuri"); **Mențiune pentru cea mai bună interpretare a unui rol episodic feminin**: **Maria Junghetu** (pentru rolul **Gabi** din „Proba de microfon"); **Premiul pentru cea mai bună interpretare a unui rol episodic masculin**: **Dorel Vișan** (pentru rolul **tatăl lui Filimon** din filmul „Mireasa din tren"); **Premiul pentru cel mai bun film documentar**: „Din tată-n fiu" (scenariul și regia **Eugen Gheorghiu**); **Premiul pentru cel mai bun film de animație**: „Nodul gordian" (scenariul și regia: **Szilagyi Zoltan**); **Premiul pentru cel mai bun film realizat de cineamatori**: „Lumină și întuneric" (Cineclubul '70 al Casei municipale de cultură Timișoara); „Laser — 9" (Cineclubul școlii populare de artă a municipiului București).

HORIA PĂTRAȘCU

Stimate tovarășe Păunescu,

În speranța că rîndurile mele vor apare în revista „Flacăra", mulțumesc anticipat.

Și încă ceva. Nu voi uita niciodată anul în care s-a scris „Imposibila întoarcere", an în care nopțile se transformau în zile, glasurile se ridicau și coborau ca într-o biserică (trebuia să intervin atunci cu cafelele pregătite în casa noastră din Cotroceni). După aceea, dumneata ai plecat în America, scrisorile trimise de ambele părți, scrisori pe care le păstrez și acum...

Ați făcut însă un lucru formidabil pentru soțul meu, ca dealtfel și pentru mine: cele două pagini apărute de curînd în revistă, pagini frumoase, pline de sentiment și de prietenie, chiar dacă uneori drumurile voastre s-au mai despărțit.

Vă mulțumesc eu, pentru că el n-o mai poate face. Incredibil, nu? Dar cît de dureros.

Mulțumesc încă o dată,

ELENA PREDA

Scrisoare deschisă adresată Casei de filme nr. 4

Acum o săptămînă, venind în București, am aflat cu stupoare, dar și cu durere, următoarea veste: la Casa de filme nr. 4, se află în curs de definitivare, deci aproape de a intra în producție, un scenariu al lui Ioan Grigorescu după romanul Intrusul scris de soțul meu, Marin Preda. M-am mirat. Știam că scenariul acesta i-a fost prezentat lui Marin, care nu a fost de acord cu el; deci autorul încă în viață îl cunoștea și nu și-a dat aprobarea.

Scenaristul Ioan Grigorescu și Casa de filme nr. 4 cunoșteau bine acest lucru, atunci cînd au socotit că este momentul potrivit să treacă acum la faptă. De aceea, probabil, nu mi-au cerut și mie consimțămîntul și nici unuia dintre membrii familiei noastre. Scenaristul nu cred că a uitat cei șapte ani de acasă, pentru a face așa ceva. Ce a fost în gîndul său — pentru că de suflet nu mai vorbesc — nu știu. Nici nu a așteptat scenaristul să i se pună lui Marin Preda placa comemorativă, că s-a și înțeles cu tovarășul director al Casei de filme nr. 4 (nu-l mai dau numele), care tovarăș director a și aprobat tot ce era necesar, încredințînd producției scenariul respins de Marin Preda. Trist lucru.

Scenarii după Intrusul am mai primit acasă, nimeni nu vrea însă să știe că există un scenariu scris de Marin Preda, pe care el însuși l-a gîndit și l-a dorit în felul său. Sau, mai exact, mulți cunoșe acest lucru, dar, cum se spune, ca în cinematografie... Nu dorese nimic în viață decît să apăr lucrările soțului meu, lucrări scrise cu inimă și sînge, și să-mi crească copiii mei și ai lui Marin Preda. Să nu creadă cineva că îmi va fi indiferent ce se întîmplă cu cărțile și manuscrisele soțului meu, că nu voi veghea ca ele să rămînă în memoria cititorilor așa cum au fost scrise și că în durerea mea voi trece mai ușor peste unele fapte dezagreabile și intolerabile.

Dorese celui care a semnat și celui care va spune „motor" (dar mă îndoiesc că o să spună) să audă de undeva, din infinit, vocea lui Marin Preda: „Nu sînt de acord".

Le va tremura mîna sau glasul? M-aș bucura nespus și în sinea mea voi spune că mai este omenie pe pămînt.

Țin să menționez că acest film i-a fost dat inițial lui Lucian Pintilie, primul care dealtfel a vrut să-l facă.

Deci, tovarășe director al Casei de filme nr. 4, nu uitați că mai existăm și noi, cu sau fără voia dumneavoastră.

ELENA PREDA

Reîntîlnire cu „Serata"

(Urmare din pagina 15)

la modul monden, printr-o mereu reluată proiecție de jurnale de front, desfășurată în vecinătatea unui fumoar, cu imagini decolorate, cu o voce monotonă de cronic, cu efecte sonore voalate, îndepărtate, care fac „tolerabil" războiul în cadrul unui salon. Secvența e memorabilă, cu niște virtualități care ating simbolul. În prima jumătate a filmului, autoarea vrea să ne spună că istoria are în această casă un statut auxiliar, subsidiar, subaltern. Istoria deci e „domestică", sau, mai exact, în societatea contrastelor pe care o explorează filmul, ea are statutul domesticității. Unul dintre eroii comunisti a îmbrăcat fracul și se plimbă, aproape invizibil, prin salon, printre invitați. Un altul, eroul principal, Cristea, pare să aibă o natură dublă. E desemnat să rămînă stăpînul casei, moștenitorul unei uriașe averi, poartă poza unui Julien Sorel brutal și cinic, are o structură ofensivă ce-l prevestește unei mari cariere. Este greu să ți-l imaginezi un om curat, un om cu vocația și cu conștiința sacrificiului, un comunist. Curios, datele inițiale, care acreditează portretul fals de mai sus, sînt premisele celuilalt portret, portretul final, se valorifică în portretul final, pe o altă funcție. Dialectica acestei deveniri reprezintă, după opinia noastră, o performanță de realizare artistică, fiindcă desfășurarea eroului nu e făcută cu mijloace de suspense, nu se recurge la tehnica filmului polițist, cea mai ispititoare în astfel de cazuri, ci, deopotrivă cu pregnanță și cu subtilitate, se sugerează virtualitatea unui drum dublu, a unei duble personalități. Cristea putea evolua plauzibil și pe primul drum, el avînd, cum spuneam, datele unui Julien Sorel, el își putea asuma istoria la zi pentru sine. El preferă însă celălalt curs al acestei istorii, cel subteran, cel refuzat, cel izgonit din unghiul lumii „Seratei", pe care ambiționează să-l aducă la zi, să-l legitimeze, să-l transforme în realitate istorică. Cristea conduce de fapt acest complicat proces prin care o istorie subterană, subiacentă acaparează Istoria, devine element motor, provoacă explozia revoluționară. Treptat, casa e luată în stăpînire de revoluție.

Profesorul, stăpînul acestei case cu funcție simbolică, recunoaște că ea, de fapt, nu-i mai aparține de mult. Cealaltă istorie — anunțată obsesiv cu semnale radio, cu replici enigmatice, cu prezențe stranii, cu ecouri îndepărtate de lovituri de tun, prizoniere unui colț de salon — invadează imaginea, provoacă explozie, desparte pînă la urmă noaptea în două. Casa, ca realitate a unei istorii false, sare în aer printr-un seism. Secvența e antologică, ar fi putut-o semna, ca violență, Fellini, după ce aceeași casă ar fi fost construită de un Visconti. De ce? Fiindcă totul, în ea, e rafinat, rafinat fără epatare, e un cadru al civilizației românești care atinge, prin calitățile plastice, universalul. Citind cele două nume, pe Fellini și pe Visconti, identificăm două modalități pe care autoarea și le asumă, investindu-le cu o valoare proprie, autonomă, într-un scenariu și o regie de zile mari.

Mulțumim televiziunii pentru această reîntîlnire cu o peliculă de excepție, care, atunci cînd a apărut, n-a stat pe piață decît puțin, mult prea puțin pentru valoarea ei. Oare cei ce se ocupă cu difuzarea filmului n-au nimic de spus în această privință?...

CAP LIMPEDE

PLASTICA

Trei pictori din Tulcea

Lucrările semnate de Maria Pelmuș, Eugeniu Barău și Ștefan Pelmuș, trei pictori din Tulcea aflați la prima lor confruntare cu publicul bucureștean, stau unele față de altele într-o contradicție fertilă. Ansamblul lor rezumă trei chipuri distincte de transcriere a semnificațiilor realității și, totodată, trei viziuni personale asupra puterii picturii de a-și asuma un punct de vedere într-un dialog nesfîrșit.

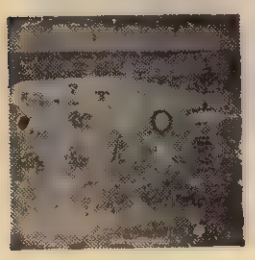

Sobră, sever structurată, lumea Mariei Pelmuș ne apare ca un univers scrutat fie de foarte departe, de la înălțimi amețitoare, și atunci orizonturile devin curbe și peisajele se aplatizează, ca în planșele de fotogrammetrie aeriană fie de foarte aproape, din chiar interstițiile unor roci înghețate în forme primare, încît secțiunile lor ne readuc în memorie imaginea calcarelor numulitice, privită prin lentilele unui microscop magic. Și într-un caz, și în altul, materia respiră, impresia de telluric e certă, cîștig al expresiei subliniat de un simț remarcabil al culorilor necesare.

Picturile lui Eugeniu Barău sînt, în fapt, narațiuni care trădează de la primul contact un povestitor înnăscut. Și a transforma o poveste într-o pictură, presupune o trecere peste un prag înainte de a exista cărula, pentru mulți, nu a existat niciodată un dincolo. Aparent nu departe de arta naivilor, prin compoziții fantastice încadrate în peisaje fantastice, acest gen de pictură închide în el un mesaj savuros. Cheia lui, totdeauna, e dată de însăși măsura fantasticului din propria noastră ființă.

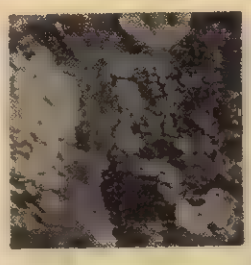

În sfîrșit, prin pînzele lui Ștefan Pelmuș, ne întoarcem la un suprarealism brodat cu o acuratețe caligrafică, de miniatură medievală. Simbolul nu ne mai trimite la o anume esență, el este sau esența însăși, sau foarte departe de ea, ca o convenție a unei alte convenții. De unde și aerul de fragilitate bintuind o arhitectură de o răceală ce ne trimite la peisajele cosmice. Mai meșteșugar decît confrații săi, Ștefan Pelmuș, totuși, traversează o penurie de elocvență.

În ansamblu, expoziția se înfățișează ca o reușită cu care mișcarea artistică din Tulcea se poate mîndri. Pictura tulcenilor, astăzi, prezintă un pașaport cu vize valabile.

MIHAI PELIN

CARTE

Orice carte de genul celei apărute de curînd la Editura muzicală sub semnătura Elisabetei Moldoveanu și intitulată Folclor muzical din Scorniceștii se cuvine să fie o sărbătoare a spiritului care celebrează mersul în istorie al unui popor ce și-a alcătuit, de-a lungul veacurilor, o neasemuită zestre culturală, o zestre despre ale cărei dovezi luăm act prin cunoașterea modului cum s-a statornicit și se continuă în forme noi creația populară în satele românești. Comuna în spațiul căreia cercetătoarea a cules un bogat material, inclus în cartea de față, face parte dintr-o zonă în care cercetările sistematice de folclor, inițiate în 1928 de muzicologul George Breazul, au fost continuate în 1934 de Constantin Brăiloiu și s-au intensificat din anul 1949 încoace, odată cu înființarea Institutului de folclor din București.

Cercetarea pe care a întreprins-o Elisabeta Moldoveanu a fost, în principiu, globală, în acest volum (primul, după cum declară autoarea) cele paisprezece sate ale comunei fiind reprezentate cu un material nu de aceeași amploare în primul rînd pentru că, firește, nu toate melodiile culese au o realizare artistică desăvîrșită iar apoi pentru că — ni se spune — nu tot materialul existent a fost scos la lumină. Pentru cunoașterea ansamblului vieții muzical-folclorice a comunei Scornicești, se mai arată în preliminariile acestei cărți, au fost înregistrate toate genurile, oricît de intensă sau, dimpotrivă, oricît de palidă le-ar fi fost manifestarea, de la tineri și de la bătrînii satelor, pentru a avea posibilitatea unei selecții cît mai riguroase și expresive, selecție care cuprinde partea a doua a lucrării, „colecția de melodii", compartimentată în cîteva secțiuni: folclorul copiilor, folclorul obiceiurilor, cîntecele bătrînești, doinele, cîntecele de leagăn, melodiile de joc.

D. CONSTANTINESCU

Supremaţia valorii

(Urmare din pag. 1)

arate întregul chip decît acelor colectivităţi pe care le exprimă nemijlocit. Eminescu este un poet universal, desigur. Dar pentru nici un popor mărimea lui de Luceafăr nu va putea fi mai exact şi mai profund înţeleasă decît pentru noi, românii. Fiecare popor va avea un cod unic, un simţ propriu al valorilor autohtone care-i aparţin şi care îl reprezintă. O valoare artistică naţională, certă, purtînd în substanţa sa mesajul uman, spiritual al unei colectivităţi se va înscrie însă, nu încape îndoială, şi între valorile reale ale umanităţii.

Valorile în artă, în literatură nu sînt posibile în spaţiul rigid, restrîns al unor dogme ; nu vor încăpea în tipare simplificatoare. Prin însăşi natura ei, creaţia este rezultatul unei permanente mişcări şi înnoiri în spirit, în modul de a recepta lumea înconjurătoare, de a te defini în raport cu lumea, cu universul. Există, desigur, norme, principii în artă. Fără cunoaşterea şi acceptarea lor nu ar fi fost şi n-ar fi posibilă nici crearea şi nici înţelegerea literaturii unui anume timp. Ceea ce s-a dovedit peren, general valabil, a fost preluat de artă în evoluţia ei, constituindu-se în ceea ce numim **tradiţie**. Dar tradiţia este pentru literatură, pentru artă, doar întîia parte a unui întreg, cealaltă fiind **inovaţia**, spiritul înnoitor, fără de care opera ar fi fost sortită să devină o copie a unor lucrări în prealabil validate, iar creatorul un iscusit artizan, un meşteşugar deţinător de reţete.

La un moment dat, cu 3-4 decenii în urmă, ignorînd specificitatea, caracterul irepetabil al actului artistic, teoreticienii grăbiţi să procusteze pagina scrisă în tipare simplificatoare au crezut că vor putea impune cîteva scheme, că pot obliga metafora la nemişcare şi personajele cărţilor la existenţe dirijate după reţete monotone, de împrumut. Aşa s-a născut dogmatismul şi aşa s-au născut lucrările unor autori ce au gîndit că pot să valideze teorii osificate din naştere. Falsă iluzie ! Şi ne va fi greu să spunem, azi, dacă preceptele rigide ale unor teorii simplificatoare, de un simplism agresiv privind creaţia au condamnat la existenţe efemere unele cărţi de literatură sau dacă acele cărţi au demonstrat, prin vacuumul lor, caracterul mult prea perisabil al tezelor dogmatice. Cert este că din două cîrje, oricît de şlefuite ar fi, nu se poate imagina un mers normal. Cu asemenea teze şi asemenea cărţi — ignorînd tradiţia şi specificitatea literaturii — ne-am întîlnit — şi citeodată ne mai întîlnim — în perimetrul noii noastre literaturi. Ele şi-au urmat implacabilul destin al uitării. Creaţia autentică, viguroasă, cărţile care conferă profil distinct, personalitate literaturii de azi, urmează legile complexe ale creaţiei ; supuse examenului valoric, încercării timpului, ele au devenit bunuri spirituale valabile pentru generaţii şi generaţii. Refuzîndu-se prin însăşi raţiunea scrierii lor, schematizărilor, serializării, impunînd prin viziune personală, prin originalitatea mesajului, prin originalitate stilistică, fiind rezultatul unor structuri scriitoriceşti inconfundabile, devenind ramuri viguroase, cu personalitate de netăgăduit, chiar dacă se adună în una şi aceeaşi nobilă coroană — care este literatura română. În alţi termeni, aceasta s-ar traduce prin **diversitatea stilistică** a literaturii române, diversitate consacrată drept condiţie a dezvoltării creaţiei artistice, prin viziunea nouă, superioară, în care este gîndită creaţia în concepţia teoretică a partidului nostru, în opera teoretică a secretarului său general, literaturii afirmîndu-i-se cu legitimă rigoare teoretică particularităţile, specificitatea ca şi rosturile ei în viaţa omului şi a societăţii.

Chemate să întrunească, să înnobileze conştiinţe, literatura, arta în genere au statuate legi proprii, după care îşi dezvoltă şi afirmă valorile.

Integrînd în substanţa lor un nou umanism, revoluţionar — el însuşi incompatibil cu schematizările şi simplificările — cărţile adevărate ale acestui timp pun în lumină existenţa unei remarcabile diversităţi, de conţinut uman şi stilistice, expresie a autenticei libertăţi de creaţie, caracteristică acestor ani socialişti de înaltă construcţie spirituală. O diversitate cu atît mai amplă cu cît, la definirea ei contribuie **opere unicat**. Adică, acele cărţi pe care timpul le selectează pentru marea lor originalitate, pentru darul de a privi omul, omul etern, mereu din unghiuri inedite, revelatoare. Omul care a fost, este şi va fi măsura tuturor timpurilor. Statura unei literaturi fiind direct dependentă de statura omului pe care-l aşază în focarul cu multiple şi vii, eterne iradieri creatoare.

Sub semnul creaţiei

În esenţă, cultura gravitează în jurul marilor experienţe sociale. Sfera ei de cuprindere răsfrînge sfera însăşi a acestora şi poartă ca semn distinctiv, cu putere de matcă şi destin propriu uman, evenimentul sau şirul de evenimente care au dat un nou curs istoriei şi au întemeiat noi raporturi, noi relaţii pe tărîmul conştiinţei politice şi sociale. Un astfel de eveniment a fost acesta — 23 August 1944 —, momentul de vîrf, cel mai fierbinte al revoluţiei noastre de eliberare naţională şi socială, o victorie prin configuraţia şi pe frontispiciul căreia ne-am ales ca popor şi ca ţară cu un destin demn, socialist. Spiritul vizionar al acelei victorii de atunci, iluminat la flacăra luptei şi muncii comuniste, a străbătut oameni şi timp şi a dobîndit succesive confirmări, la scara întregii ţări, de la schimbarea în relief, economică, şi prin schimbarea în relief, morală, a tot ceea ce formează şi se pronunţă cu mîndrie azi, România, cu o căldură şi o dovadă de spirit dintre cele mai mari.

Cultura şi arta, creaţia în general, n-aveau cum să se situeze în afara revoluţiei şi, prin tot ce s-a realizat mai durabil în acest domeniu, ele au servit şi servesc revoluţia, o înnobilează producîndu-se în chiar interiorul şi legităţile lor. Nu fără riscuri, desigur, şi nici fără experienţe care, uneori, au consumat dramatic unele destine şi au impus false valori. Drum greu de început, un drum al jertfei şi al căutării de sine, cum dealtfel în multe alte zone ale existenţei s-a întîmplat. Este vorba despre problematica valorii, dealtfel, despre condiţia şi dialectica acesteia, despre raporturile ei într-o lume care îşi schimba din temelii înfăţişarea şi care în mersul ei spre viitor, ea, această lume, putea să producă sau să treacă şi pe lîngă multe erori.

Ultimii cincisprezece ani din seria anilor de la eliberare şi pînă acum au însemnat, cel puţin sub forma evidenţei, şi anii care au dat cele mai profunde răspunsuri şi s-au materializat, în planul creaţiei, în unele dintre cele mai de seamă valori ale culturii noastre socialiste. Calitatea însăşi a vieţii rezumă în ea principii şi norme de natură valorică şi pune în faţa tuturor criterii sporite de exigenţă care privesc arta şi misiunea ei. Trăim sub semnul creaţiei şi fiecare, cu puterea şi talentul său, încearcă să aducă ţării o lumină a gîndului şi a sufletului său. Există şi un orgoliu, o patimă şi o dorinţă de-nalt ale creaţiei, o voinţă ca şi o nevoie, o sete de purificare, o neliniştе care le provoacă şi le uneşte pe acestea toate şi care, în cele din urmă, la forma temperaturii la cald în societate şi se constituie în laturi inseparabile ale ei. Creaţiile — ca o permanentă şi trează stare de spirit — devin mărturie a acestui timp, despre oameni şi pentru oameni.

A. I. ZAINESCU ■

ROMEO COSMOVICI — Casă dacică

MIRCEA CIOBANU: „Patimile“

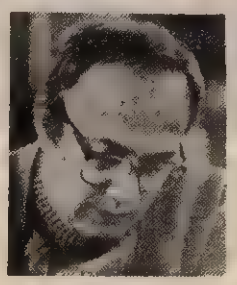

Cu **Patimile**, selecţie reprezentativă din poeziile sale de pînă acum, apărută în seria „Hyperion“ a Editurii „Cartea Românească“, s-a petrecut ca şi cu celelalte cărţi ale lui Mircea Ciobanu. Cărţile sale nu sînt descoperite în prima clipă a ieşirii lor în public, cu atît mai puţin sînt comentate încă înainte de a apărea în librării. Ele sînt, mai degrabă, „redescoperite“ şi au parte de acest statut probabil datorită faptului că versurile lui Mircea Ciobanu impun dificultăţi şi se retrag unei prime lecturi, grăbite.

Impun, aceste versuri, o mare densitate poetică a spaţiului imaginar pe care îl cuprind între marginile reverberante ale înţelesurilor lor. Că Mircea Ciobanu scrie o poezie fără pauze de respiraţie, continuă şi deci egală în segmentele în care un analist ar descompune-o, e un fapt, care a fost remarcat. Cuvintele par a avea aceeaşi statură, aceeaşi înălţime, înaintînd ca un detaşament de soldaţi romani implătoşaţi, acelaşi, neresfirîndu-şi rîndurile, peste toate accidentele terenului parcurs. Nu, aşadar, cuvintele (de obicei nu multe) care sînt folosite, dar înţelesurile lor („răsfringeri“ ale cuvintelor) se stîrnesc asemeni unei furtuni de nisip în toată raza, la un moment dat, a „vederii“, a înţelegerii.

Cartea se deschide cu poemul **Augur**, un fals pastel de iarnă ale cărui elemente figurative încheagă, în fapt, o artă poetică : „De foame muţi, în arc de salt avar, / cu umerii lovindu-se de altul, / mai bine vezi cum lupii ripa sar, / mai bine vezi cum unul după altul“. E limpede că e vorba de saltul cuvintelor înseşi, în a căror suspensie se naşte poezia, ca o comandă suverană rostită parcă de dincolo de fiinţa poetului : „şi e seară, şi pieptul / altei staturi mă ascunde-ntre coastele albe“. Viaţa artei se confundă cu arta vieţii, scrierea e o rescriere continuă a „cărţii“, a existenţei, cită vreme omul se identifică „dublură“ a fiinţei divine, agent al înfăptuirii voinţei acesteia, aidoma versului eminescian în care poetul simţea, înfiorat, că spune cuvinte rostite parcă de o străină gură. O invocaţie desprinsă din psalmii care, s-a spus, alcătuiesc volumul **Etica**, învederează această impresie : „Ca la minie, ceara mi-a adus / promisa mască. La ce bun, părinte ? / Ce rugă-mi ceri ? Cuvîntul e zăbală / de fier amar — şi tac în aşteptarea / albastrelor dovezi. Ce rugă-mi ceri ? / În mîna ta voi sta şi nu voi şti / decît să-mi şterg în colţurile gurii / spuma roşcată, rana îndoită / de care spui că vrednic sînt, şi sînt“. Umilinţa nu îneacă un accent de orgoliu care izbucneşte în versuri ce sfidează puterea destinului, a „scrisei“ de la naştere : „Glas am, Uran, ca să te lepăd : vino, / loveşte-mi coasta şi-ndelung voi spune / — adus pe dunga ripilor — cuvinte / pentru auzul cui însală moartea“. Însă, intrată în „armura de-mprumut“ a trupului şi avînd a învăţa „tot ceea ce se poate învăţa despre pierdere“, fiinţa se apără în numele părţii de timp ce i s-a dat, în numele autonomiei creaţiei ce se consideră singură, pînă înţelege că înstrăinarea de propria-i durere poate să treacă ea însăşi drept leac şi, de vreme ce lupta împotriva morţii alături de propriul trup se anunţă prea lungă, îşi alege „adversarul“ care nu cunoaşte nici odihna, nici somnul, şi a cărui virstă o măsoară eternitatea. Mircea Ciobanu scrie, se poate spune, o poezie a regăsirii spiritului în meandrele vremelniciei aşa cum substanţa umană îşi regăseşte tăria în încercările „patimilor“ : „Împins de glasuri, dat pe mîna serii / coboară treapta-ntîi. Sub Trapezunt, / dreptatea coridoarelor te-alungă ; / ungherele te-ntîmpină — şi varul / pe care-l ştergi cu umerii pe ziduri / e singura părere de zăpadă / a frigului din aer ; o, meandre. / La locul zis al tragerii la sorţi“. Şi astfel, „sus, între suliţi, la vama de fier, unde gheara / urselor sfîşie-n lung, unde gerul ascute / muchia tăriei“, acolo unde „te naşti pentru alte atingeri“, timpul generează în nesfîrşirea lui o veşnică nuntire şi dragoste : „Patru sînt casele vîntului, vin de la patru / case de vînt să te chem într-o casă de nuntă. / Ţara mirată Chedar am pierdut-o sub ape, / ţara cu praguri şi arii o dăinuie norii, / crini o cutreieră negri ; la semnul tăcerii / stîlpii de seu i se sting — dar în liniştea mare / iarăşi aud cum alergi, şi neştirea ta sfîntă / are, să cînte la vreme, verigi de aramă, / sloiuri rotunde, chimvale şi grindină dulce“.

Astfel de versuri par turnate ca monedele mari din metale grele. Iar dacă graba lecturii le poate ucide, aceasta se întîmplă nu pentru că lectura nu cuprinde cuvintele văzute ci pe acelea „nevăzute“. Căci Mircea Ciobanu reuşeşte fapta dificilă de a da impresia că foloseşte mai multe cuvinte decît foloseşte de fapt. Ştie oricine că astfel se naşte poezia, fie că unul o scrie, fie că altul o citeşte.

D. CONSTANTINESCU ■

Cronica TV

Duminica

Duminică dimineaţa, ecranizarea basmului „Tinereţe fără bătrîneţe şi viaţă fără de moarte“ a captivat şi pe cei mici şi pe cei mari. Ne aşteptam să vedem basmul aşa cum îl ştiam din copilărie dar viziunea realizatorilor i-a sporit farmecul. Cîntecul ciocîrliei ce desface vrăji şi doboară răul, doina cîntată din frunză s-au împletit cu horele de la nunta voinicului şi-a fetei cucerită aşa de greu. Filmările au fost făcute de operatori talentaţi ce ne-au redescoperit minunate colţuri de ţară. E drept că adăugirile n-au totdeauna organicitate şi tocmai de aceea sînt momente în care împăratul din basm vorbeşte ca un mediocru preşedinte de sindicat. Aceasta mai ales cînd vehiculează concepte generale, fragmente de lozinci şi nu adevăruri calde, concrete, singurele care pot contribui la educarea prin artă a copiilor. Reproşuri ar mai fi, dar esenţialul rămîne — buna idee a Televiziunii de a îndrăzni să programeze filme româneşti în unele dimineţi de duminică. Credem sincer că un serial bine făcut cu Făt-Frumos n-ar fi cu nimic mai prejos decît Ivanhoe şi Robin Hood.

Pe cînd oare acest serial ?

După o bună emisiune de **Bucuriile muzicii** dedicată exclusiv valorilor româneşti, am vizionat, şi pentru cititori, **„Voie bună la zi de august“**, emisiune cu bune şi rele care porneşte de la o concepţie învechită despre un spectacol realizat în studio, dar care nu poate opri apariţia lucrurilor de calitate : Mă opresc la formaţia 2½ din Caraş-Severin, descoperită — acum cîţiva ani — în cadrul „Antenei vă aparţine“. Ei interpretează **Cîntecul de leagăn** al lui Şt. O. Iosif. Din nou s-a omis prezentarea autorului versurilor. Obicei cam frecvent ! Aşa s-a întîmplat şi la Ora tineretului, cînd au cîntat Vintilă şi Sterian. Trebuie semnalată exigenţa scăzută a unor vedete faţă de sine şi plăcerea lacomă de a apărea cu orice texte, melodii, cuplete şi la orice oră, pe micul ecran. Dealtfel, aceasta se întîmplă şi la numerele de umor, unde aceiaşi actori apar parcă din antichitatea TV, cu texte cînd bune, cînd proaste, hotărîţi parcă să nu mai lase locul nici unui actor sau nici unei actriţe tinere din numeroşii pe care o apariţie la TV i-ar onora şi i-ar consacra.

Este evident că redacţiile de muzică şi varietăţi ale TV sînt cele mai solicitate în această perioadă şi că ele nu pot emite numai capodopere în ritmul pe care-l impune un program de televiziune. Dar nici să dai toată ziua, bună ziua ABBA şi niciodată Bob Dylan, nu e drept, cum nu e normal să alegi dintre folkişti români pe cei mai puţin reprezentativi şi să eviţi lungi perioade pe Mircea Florian, Doru Stănculescu, Marcela Saftiuc, Radu Gheorghe, Dan Aldea şi atîţia alţii.

Indiferent de reproşuri, indiferent dacă eşti sau nu de acord cu ce-ţi oferă televiziunea în această latură a ei, un lucru e cert : suflului nou al televiziunii în genere, ar fi bine să-i ofere pricepere, talent şi dăruire cît mai mulţi realizatori concreţi de programe. Vorbăria plată din reportaje şi interviuri, textele stupide din muzica uşoară şi uneori din cea folk, liniile melodice prăfuite, orchestraţiile greoaie şi vlăguite, imaginile comode, superficiale trebuie tot mai mult înlocuite cu o nouă prospeţime a acestei meserii.

Se înţelege că nu vom vorbi în „Flacăra“ despre emisiunea „Gala bucuriei“ din motive de bun simţ, dar aceleaşi motive ne obligă să prezentăm cîteva nume pe care emisiunea le-a descoperit, le-a pus în circulaţie şi le-a dus la consacrare. Semnalăm marea voce a muncitoarei care este Veta Biriş, voce cu o întindere cum rareori ne-a fost dat să întîlnim în aceeaşi emisiune, o voce extraordinară, puternică şi emoţionantă se numeşte Doru Chiaja. Cîntecul său **„Aşa-i românul“**, cîntec prezent în mai toate casele de ardeleni, a completat fericit peisajul de o vibrantă frumuseţe al Păltinişului de Sibiu. Parcă am fi asistat la vernisajul unei expoziţii de pictură naivă, pictură ce armoniza cu cîntecul :

„Ţara-i mănoasă şi în fericire
Poate oricine să trăiască-n ea“.

sau

„Aşa-i românul cînd se-nveseleşte
Ca şi stejarul cînd înmugureşte“.

Dan Aldea, cu cele două capodopere ale muzicii tinere **Lumină lină** şi **Om bun**, ne-a făcut să regretăm încă o dată rara sa prezenţă pe micul ecran. O cîntăreaţă de un deosebit farmec mi s-a părut cîntăreaţa din Dobrogea, turcoaica Ismail Elmas, cu un cîntec ce poate deveni şlagăr — Bilibom. Un remarcabil număr de jazz realizat de formaţia Radu Ghizăşan din Sibiu, parcă venea din feroasele şi neferoasele naturii.

În concluzie, o duminică bogată, cu un program TV ce n-a trecut pe lîngă ochi şi urechi, ci ne-a ţinut treji.

ELENA GRECESCU ■

Cu spatele la Belvedere

Stăm în centrul Vienei, lîngă Hotel Regina şi lîngă impresionanta Catedrală votivă.

Drumul, la orele zilei, prin Viena îţi ia imediat ochii. Mai toate clădirile au faţadele proaspete, în sensul în care prospeţimea pune în valoare vechimi tulburătoare. Parlamentul, Primăria, Hotelul Imperial arată ca nişte „noi construcţii vechi". Darul de a împrospăta vechiul, conservîndu-i partea interesantă, ar putea interesa edilii şi proprietarii de blocuri nu numai din Viena. Mă gîndesc ce frumos i-ar şedea şi Bucureştiului să aibă cît mai multe clădiri care să trăiască în două secole : în cel în care au fost ridicate şi în cel de-al XX-lea în care au ajuns. Ca strugurii bine păstraţi, ce aduc farmecul lor aparte în plină iarnă sau primăvară, cînd încă nici n-au reînfrunzit viile, sau la începutul verii noi, cînd vinul din pivniţe primeşte semnal de revoltă şi fierbe, iar pe butuci florile izbucnesc fatal; ei bine, atunci să ai un strugure din recolta veche. Se apropie timpuri grăbite. Să păstrăm minunile vechi!

Viena e o recoltă veche, învingîndu-şi programarea înspre vara celuilalt veac.

Cînd mă gîndesc că pe aici a trecut Eminescu, aştept cu o emoţie de copil întrebări de la marele plins care „nu mai poate străbate".

Sigur, bunurile imperiilor există şi pentru că bunurile ţărilor jefuite nu mai există. Acumulările de-aici, din Viena, ca atîtea acumulări imperiale, au vrut să lase pustiu mult din subsolul şi solul Transilvaniei. Cînd Coşbuc striga „Noi vrem pămînt !", Viena prospera dureros de cinic.

Cînd Muzeul de Istoria Artei strălucea sub cerul mai senin al Europei de mijloc, noi abia ne cuceream independenţa. O singură filă de calendar, 1877, uneşte două întîmplări: un muzeu de artă, un colier semptuos la unul din gîturile acvilei bicefale şi un muzeu dureros, de tranşee asudate şi însingerate. De durat, prin cinic paradox, au durat picturile şi sculpturile, nu cadavrele ostaşilor români (căci români erau moldovenii şi muntenii, nu erau vorbitori de moldoveană şi vorbitori de munteană). Cadavrele trebuiau înmormîntate, miroseau urît.

Figuri artistice umflate, boieri mari al Muzeului senin al Vienei, de-aţi şti voi cîte cadavre de români v-au ţinut cuiele în pereţi ca să puteţi rămîne în tablouri! O ţară mică şi, vai, atît de des prădată, n-a avut vreme de pictură şi de sculptură, ca să-şi arunce fiii în tranşeele dintre două biserici, dintre două lumi, dintre două valori care, ciocnindu-se, ar fi prefăcut cu siguranţă Europa în propriul ei muzeu.

Minunată şi nedreaptă Viena! Pentru civilizaţia pe care o păstrezi din veac în veac, s-o arăţi viitorului, pentru cultura care emană secret din fiecare colţ de piatră al templului tău, pentru lumina dulce, de bibliotecă şi salon de sculptură, de mamă aspră şi soră de caritate a tuturor liuzilor, pentru tot ce însemni, îţi mulţumesc, cetate a luminilor şi a liniştii din Europa de mijloc, Viena neutrală ! Dar pentru că există, pentru că poţi da acest exemplu, tu se cuvine să laclini, măcar unul din turnurile tale de veghe, şi să baţi măcar unul din clopotele acatistului tău cosmic, şi pentru Moldo-Valaho-Transilvania din care eu vin azi, pentru Daco-Romania chinuită şi ameninţată, pentru exemplul de sîrguinţă, de lolalitatea faţă de libertate şi de simţ al solidarităţii planetare, pe care le-a dat şi le dă unei lumi, atît de puţin dispusă, azi mai ales, să dea exemple antimercantile.

Dumnezeu să apere Viena! Noi am apărat-o de atîtea ori.

★

Intrăm din nou la Muzeul de Istoria Artei din Viena. Mergem într-un loc precis, de această dată. Căutăm semnele noastre.

Parcă aş regăsi oasele unui frate ucis şi de a cărui lipsă întreaga familie, a noastră, se resimte.

Parcă aş regăsi dantura fără nici o carie a străbunului meu, undeva în temelia altei zidiri, decît a noastră.

Parcă ar fi îngheţat în ciudate forme — aici, în Muzeul de artă din Viena — năduşeala sfîntă a obidiţilor şi pătimiţilor Transilvaniei. Candelabre cu ţurţuri de sfîntă sudoare!

Parcă Dumnezeu însuşi ar fi trecut de partea altora, a celor mai preţuiţi la negustorie şi la cooperare pe bază de avantaj unilateral; parcă îngerii lui ar fi făcut toate trucurile posibile, toate şcolile scîrboase ale trădării şi vînzării.

Parcă văd curgînd pe obrazul de piatră al Vienei lacrimile bunicii mele. Ale bătrînei mele care nu ştia să scrie, ci doar atît: să plîngă.

Am în faţa ochilor Tezaurul de la Sînnicolau Mare — pe care, furat-furat, dar nici să-l numim astfel n-am avut voie, căci era „Tezaurul de la Nagyszentmiklos". Forţa adevărurilor României pe plan mondial a impus şi schimbarea de titulatură. Acum apare, în fine, şi numele în limba ţării din care face parte Sînnicolaul. O consolare morală ! Tîrzie dar bună şi acum.

Căci tezaurul e aici, în sala XVIII a secţiei de orientalistică a Muzeului de Istoria Artei din Viena. Un paznic cu fălcile încleştate de atîta importanţă păzeşte tezaurul.

Vine un grup de copii, nu sînt mai mari de 6—7 ani. Profesoara, învăţătoarea, educatoarea, cine o fi, le explică. E şi aceasta o satisfacţie, să auzi cum învaţă copiii Vienei istorie folosind ca material didactic aurul Transilvaniei. O satisfacţie altoită pe trunchiul unor istorice fărădelegi. Căci altfel ar fi arătat România dacă bogăţiile ei rămîneau ale ei. Altfel ar fi arătat viaţa noastră, a românilor, dacă nu ne jefuiau cinicele imperii, între care cel austro-ungar a avut un loc de frunte, dar nu ştiu dacă totdeauna primul loc.

Era 1799 cînd un ţăran a descoperit, acolo, la Sînnicolau, un tezaur pe care l l-au luat, cu un vechi avînt negustoresc, nişte preţuiţi călători greci. Ei bine, aceştia au fost prinşi asupra faptului tocmai cînd încercau să-l vîndă, să-l speculeze. Casa de Habsburg a ştiut să mute temelia de aur a Sînnicolaului aici, la Viena.

23 de obiecte de aur, avînd 10 kilograme, sînt păzite, sub titlul lor de-acasă, de funcţionarii Muzeului din Viena. Ce aş înfige mîinile în aceste piese de 20—22 carate, să le arunc în balanţa noastră de plăţi!

Ce m-aş mai lua de gît cu paznicii acestui tezaur care nu e al lor, care nu e al Habsburgilor, care nu e al nici unui imperiu, ci al celor de la care a fost furat! N-am nici o revindecare, n-am nici o pretenţie teritorială, am numai sentimente.

Viena, cîtă pătimită Transilvanie plăteşte splendorile tale! Şi coincidenţa sinistră a făcut ca dictatul prin care, într-o zi însingerată a calendarului, Transilvania era sfîşiată, să se semneze tot la Viena. Voi merge acolo să-mi mirosă pielea a trădarea marilor puteri fasciste, să simt în nări amintirea sudorii de pore a lui Ciano şi amintirea răsuflării de oţetar şi rufă fiartă a lui Ribbentrop !

Viena, ce datorii ai tu faţă de izvoarele strălucirii tale!

Nu 7 căni, 11 farfurii, 2 pahare, un corn pentru vin şi 2 pocale, toate de aur, ci preţul lor în trudă şi suferinţă. Căci va veni fără îndoială o zi cînd aurul nu va însemna neapărat ce înseamnă azi. Atunci, aceste piese vor fi amintiri. Ce nu se va şterge niciodată e truda încorporată în ele, privaţiunile la care a fost supusă o naţiune, pentru ca — iată — acest aur să stea aici, la Viena, ca semn de tîrzie mîndrie a Casei de Habsburg.

Multe opinii converg în a preciza că acesta e tezaurul cel mai preţios al Muzeului de Istoria Artei din Viena. Existenţa, undeva, a unui tezaur atît de preţios presupune existenţa altundeva (şi anume în locul de unde a fost luat) a unei absenţe la fel de preţioase în durerea ei.

Irecuperabil tezaur din Sînnicolau ! Ochii mei te privesc neputincios. Ce, dealtfel, ochii tuturor românilor care au trecut pe aci să te vadă şi ca, dealtfel, ochii tuturor celor care au privit măcar o fotografie a unuia din obiectele tale. Va mai putea, în veac, vreo justiţie incoruptibilă să redea ţărilor ceea ce li s-a luat într-un fel sau altul? Va mai putea săracul, căruia i-au murit atîţia copii, de foame, să ia de la cel bogat — drepturile sale înstrăinate cinic, cînd unuia din copiii rămaşi, de exemplu, unul din copiii bogatului îi e doctor galanton? Săracului şi copiilor ce i-au mai rămas ajunge să-i ajute cel ce a ajuns doctor prin raptul părinţilor săi asupra tuturor săracilor deposedaţi?

„Tezaurul din Sînnicolau" nu e singur. Ca într-un exil comun, în aceeaşi secţie, de orientalistică, la sala XVII — adică alături, de nici uşa nu se închide, un tezaur descoperit la 1797, expus azi în colecţia de antichităţi şi purtînd emoţionantul nume „Tezaurul din Şimleu Silvaniei".

Sînt 44 obiecte din aur. Din nou aur! Greutatea e de numai 2,5 kilograme, de această dată. Dar ce lucrătură! Ce senzaţie de irepetabil, de unicitate! 1 colier, 14 medalioane, reprezentînd diverşi împăraţi romani (cu cine, oare, din toate neamurile locurilor or fi rudă romanii?), 20 inele şi 3 broşe.

Am fost, descori, la Şimleu Silvaniei. Prima oară în anul de tinereţe violentă 1962, cînd eram ziarist la „Crişana" din Oradea. Neguroase vremi şi fierbinţi. Şimleul era sediu de raion şi n-avea decît aspiraţii. Ce mai ţin minte este doar un perete de frunţi triste şi de guri tăcute. 1962, an al unei tinereţi ghemuite şi izbucnind în rare momente de autentică demnitate umană.

Acum, cînd îmi amintesc grijile acelei vremi, la televizorul deschis, Herbert Weissenberger, un cetăţean cu două cearcăne cît două zone de influenţă, vorbeşte despre grijile momentului. Căci vremea a avut grijă să ne aducă noi griji. El spune că a fost ocupată Kampucia şi că lideri ai lumii protestează. Apare crainica şi citeşte nume de oameni indispuşi de ocuparea Pnom Penhului.

Dar la Şimleu aveam să revin. Peste 2 ani făceam parte dintr-o brigadă a C.C. al U.T.C. şi era cu noi o tînără activistă frumoasă şi stranie. Am avut atunci o întîlnire cu elevii oraşului, din care nu voi uita atmosfera plăcută — atît de greu de creat — de intimitate şi, în acelaşi timp, de angajament imediat, al tinerilor acelora.

Eram o ţară fără trupe străine şi parcă se simţea asta în respiraţiile copiilor din şcoală. Apăruse, în 1964, „Declaraţia din aprilie" a partidului nostru, document de excepţională importanţă al demnităţii noastre naţionale.

Vorbeşte un preot, acum, la TV. Împotriva forţei. El numeşte folosirea forţei, deja, o crimă. Cum revin motivele de îngrijorare şi de solidaritate universală, peste ani !

Mă uit la „Tezaurul din Şimleu Silvaniei" şi mă uit la lupta de azi a ţărilor, de a nu fi furate, în continuare. Înţelegem oare noi, oameni buni, că sub zodia deposedaţilor soartei, sub zodia dezmoştenilor istoriei, ne aflăm cei mai mulţi şi că puterea noastră şi a Planetei ● numai în noi ?

Viena e un oraş curat şi plăcut, dar dacă într-o singură zi nu-l funcţionează gunoierii, doar atît, gunoierii, Viena nu mai e Viena.

A fost alaltăieri seară, brusc, o pană de curent la Viena. S-au oprit toate surselе de energie electrică. O noapte de început de eră a cuprins brusc toată Viena. Maşinile luminau sfîşietor, a remuşcare şi dezastru.

La TV vorbeşte acum reprezentantul unui front de eliberare a Palestinei. Rar şi răspicat.

Maşinile cu farurile aprinse în noaptea neaşteptată păreau în Viena scoasă din priză nişte ruguri cu eretici. S-a pus pentru o jumătate de oră — cît a durat criza curentului — problema ereziei ce trebuie pedepsită. Calmi şi siguri pe ei vienezii îşi ieşiseră din minţi. Ei n-au învăţul dezastrelor. Stau aici, apăraţi şi senini, într-o neutralitate exemplară. Numai un om lipsit de cele mai elementare sentimente de omenie nu ar saluta neutralitatea Vienei. O ţară fără arme e o oază de pace. Şi în largul devorat de viermii înarmărilor, al pămîntului nostru, e atîta nevoie de oaze de pace. Dar multe mame îşi plîng încă fiii — robiţi oştilor — pentru ca neutralitatea unei Austrii să fie în siguranţă.

Şi iată, la Şimleu am fost să-l cunoaşe pe marele meu contemporan, descoperitor care şi-a cîştigat, în ultimii ani, un renume mai mult decît naţional, dr. Ioan Puşcaş, om de o supremă omenie, speranţă a gîndirii noastre originale. Şimleu Silvaniei renaşte, odată cu el, căci aci, în vechiul oraşel al frunţilor triste şi al gurilor tăcute, demnitatea gîndirii are o întruchipare concretă. La Puşcaş vin compatrioţi şi vin străini de unde nu te aştepţi. Mulţi vin bolnavi şi pleacă sănătoşi de la Şimleu Silvaniei.

Soarta a dat o compensaţie Şimleului, căruia i s-a furat tezaurul, dar azi — în anii socialismului românesc — i s-a dat sursa unui nou tezaur. Iar la Spitalul lui Ioan Puşcaş lucrează frăţeşte doctori români şi maghiari pătrunşi de nobilul sentiment al datoriei faţă de om. Ceea ce e valabil la Şimleu e valabil în întreaga Românie. Am fost furaţi, am fost deposedaţi, am fost dezmoşteniţi, am fost crestaţi, am fost crucificaţi de imperii, dar — spuneîrd toate acestea — trecem mai departe, plini de speranţa că o dreptate ulterioară va veni, dar animaţi de energia construcţiei socialiste de azi în care toţi cetăţenii români, indiferent de naţionalitate, sînt fii egali. Cu lacrimi de regret, înconjuraţi de filistina compasiune a fitecui, nu pot trăi cetăţenii români la sfîrşitul acestui veac. De aceea mă uit la „Tezaurul de la Şimleu" cu ochii celui care a văzut fabricile de mare ritm ale judeţului — atît de furat cîndva, după cum vedeţi — Sălaj.

Vom reveni. Vom reveni asupra acestor momente.

Vom găsi noi soluţia pentru ca nimic din ce e drept să nu scape soluţiei drepte. Va veni echilibrul lumii.

Căci — aşa cum spunea preşedintele Nicolae Ceauşescu — „în vremea ocupaţiei străine în România au fost luate poporului român, sub diferite forme, valori de aproape 14 000 tone aur".

Eu văd aici doar o parte a acestui enorm tezaur de trudă şi lacrimi. Văd cele 3,188 kg argint, vechi din secolul VII, cuprinzînd 9 vase de argint şi cunoscut sub numele de „Tezaurul de la Cuciurul Mare". Şi mai aflu de cele 762 grame argint, risipit în 18 obiecte, adunate sub numele „Tezaurul de la Cernăuţi".

Şi văd iar, văd şi mă înfurie, figura acestui paznic care apără lucrurile mele de mine. Căci ele sînt mai mult ale mele decît ale tale, imbecilule. Dar tu eşti salariatul unei nedreptăţi oficializate. Diseară ai să-ţi bei berea şi ai să-ţi mănînci crenvurştii cu sentimentul datoriei împlinite. Ai păzit cu străşnicie „tezaurele" româneşti de nişte barbari. Dar află, zgîţie electronică, şturbule şi cretinule, că barbarii aceia erau fiii acelei absenţe. Află că eu am mîncat marmeladă de 5,20 lei kilogramul, toată copilăria, crezînd că acela e maximum de plăcere şi de nivel de trai. Află că în România se mai stă la coadă la carne, că în România se mai munceşte — cîteodată duminica, în vreme ce tu mă aperi de atingerea cu obiectele biografiei mele dramatice, de român furat şi pătimit. Poftă bună, şi noroc cu paharul tău de bere, pînă la urmă. Ce eşti tu ?

Cînd ieşim, fără să mai vreau să vedem altceva, Andrei se întoarce spre mine, e palid de emoţie şi zice : „Cît aur românesc ! Îţi vine să plîngi !"

Seara ninge peste Viena, o ninsoare ca un tîrziu şi meritat protest al candorii. Toate clădirile Vienei — aceste construcţii în gri masiv — capătă o aură sclnteietoare. Pare că voalul unei mirese — răpită de necunoscuţi potentaţi — a rămas să se sfărîme fraged şi pur, nupţial şi aţiţător, peste o lume care are multă nevoie de candoare şi de adevăr.

Ninge, ninge copilăros şi stranlu. La Viena totul pare a ilustra un program dinainte stabilit, încît ninsoarea e o surpriză care ne poate costa. Ne ninge năvalnic, ne ninge sălbatic.

Ninsoarea povesteşte cu mutenia el albă ceva din sufletul meu. Aici, în acest templu al culturii şi civilizaţiei din această parte de Europă, aici, unde mi-ar plăcea să mai revin, şi nu numai cînd va trebui să iau Premiul Herder, aici mă folosesc de ninsoare pentru a mă zbate, pentru a mă da cu capul de tot văzduhul şi de toate muchiile, de toate monumentele şi de toate ferestrele paşnicilor mei contemporani vienezi, mă folosesc de ninsoare pentru a plînge alb, răzbunător şi renăscător soarta unei patrii supuse tuturor jafurilor, tuturor năvălirilor, tuturor chirurgiilor şi tuturor cotiturilor ! Şi destinată unui mare viitor !

★

Deşi trec aproape în fiecare dimineaţă pe lîngă palatul Belvedere, 18 zile am evitat să intru. A fost porunca istorică a tragicului nostru Ardeal, a fost răzbunarea (măcar prin evitare) a umilinţei la care puterile fasciste au supus ţara mea, în anul 1940, a fost pur şi simplu reacţia mea elementară de blocare, de imposibilitate şi de pudoare istorică, ori de cîte ori mi-a trecut prin cap să intru în palatul Belvedere. Poate că amicul meu Valeriu Dinică, ataşatul nostru cultural la Viena, se va fi mirînd multă vreme, de ce, în cluda unui program făcut de ai noştri, şi făcut bine, şi pe care l-am respectat în toate ale lui, de cinci ori am scos din program, direct sau indirect, drumul la palatul Belvedere.

Şi asta mi-a fost cu atît mai greu s-o realizez cu cît, repet, printr-o sinistră coincidenţă, palatul Belvedere se află vizavi de ambasada română. Diplomaţii sînt oameni realişti, viaţa l-a obişnuit şi continuă să-i înveţe să nu se la după impulsuri, după sentimente, după senzaţii. Dacă le vine să plîngă, nu-i obligatoriu să plîngă, dacă le vine să strige pot suride, aşa încît nu voi deplînge în paginile acestui jurnal vienez soarta „nenorocită" a românilor trimişi cu treburi la Viena şi care sînt obligaţi în fiecare zi să-şi amintească, prin locul în care e situată ambasada ţării lor, marea crimă săvîrşită de domnii Ribbentrop şi Ciano, de fapt de domnii Hitler şi Mussolini împotriva României, împotriva dreptăţii şi integrităţii ei.

La Belvedere a avut loc balul singeros al marii nelegitimități. Una dintre cele mai cumplite ale veacului.

La Belvedere, în fața unui Solomon fascist, cu față de piatră, cu mîini militarizate și sexualizate, o mamă înspăimîntată a simțit că îi e rupt în două copilul. Dar ea nu înceta prin aceasta să rămînă mama acelui copil mutilat. Mutilată ea însași ! Căci nici o mamă adevărată nu va răbda să-și împartă copilul în două fără ca ea însăși să se împartă în două.

Mort Solomon al anului 1940 ! Solomon cinic al unei judecăți la care n-aveai dreptul ! Cît de murdare, cît de imprescriptibile au fost cele pe care le-ai făcut ți-o spun eu acum, cînd abia pot, în a optsprezecea zi, de fapt în a nouăsprezecea zi a șederii mele la Viena, să vin să văd palatul în ale cărui oglinzi te-ai pieptănat. Comportamentul meu de azi i-a putut părea ciudat oricui mă cunoaște dar atît de marcat eram de fărădelegea pe care simțeam că o săvîrșesc, întrînd numai, la aproape 40 de ani, de cînd faptele s-au petrecut, în acest sanctuar al crimei, în acest templu al bunului plac fascist, în acest palat care a fost pentru o clipă sediul conjurației cvasimondiale care amenința România, ori cu sfîrșirea, ori cu desființarea, atît de înnebunit sînt încît n-am pus mîna pe nici o clanță, pe nici o balustradă a palatului Belvedere.

Mă întorc, la tine, țara mea, și-ți spun că sînt pur. Microbii trădării nu m-au atins. În oglinzile somptuoase ale palatului Belvedere nu m-am măsurat cu nici o umbră lăcătuită în memoria argintului, o, Doamne, dacă oglinzile ar vorbi ! Dacă oglinzile ar vărsa, vreodată, înapoi, lumii ceea ce a trecut pe dinaintea lor, dacă oglinzile ar restitui imaginile carnavalești, mereu carnavalești pe care atîția care se uită în ele nici nu se gîndesc că le dau oglinzilor și că ar putea veni o judecată a oglindirii ! O, Doamne, dacă ar reînvia oglinzile-și-ar spune : „Destul am stat mute și am părut moarte ca să culegem toate probele, ca să putem rotunji întregul dosar !" Ce fabulos ! Ce nouă dimensiune ar descoperi sîracii și cinstiții ! Pentru ca mai apoi să intre și ei în posesia celor ce le au pe toate. Și-a căror tată de dobîndă le-ajunge să poată, fie și numai din ea, trăi. Ce fabulos ! Dacă ar vorbi oglinzile ! Dacă ar putea derula tot ceea ce s-a petrecut în fața lor, fără să știe că e cineva care înregistrează, ar veni bătrînii jurați cu oglinzile și-argintul ar începe să se învîrtească încet și să elibereze imaginile noastre mototolite în el și ne-am holba la ele și ne-am făgădui că niciodată nu ne vom mai uita în oglindă. Și n-ar fi după aceea doar o lume cu microfoane ascunse. Vai, ce industrie de oglinzi ascunse s-ar dezvolta ! O, dulce fidelitate a argintului care tamponează stupla și multiplică nimicnicia noastră ! Ne uităm în oglindă fiecare și sîntem dintr-o dată doi, fiecare. Dar nebunia e că-n oglindă ori sîntem doi, ori nu mai e nimeni. Vuiet înfricolat de argint care vede și tace...

Mă-ntorc la tine, țara mea, cu mîndria copilărească și tandră că mi-a fost sită, o sită cosmică, de toată splendoarea palatului Belvedere. Că nu m-a interesat și n-am ținut minte și nu-mi vei aduce aminte nimic despre acest palat, nici cine l-a făcut, nici cine se plimba prin blinda lui curte, nici cît de minunate opere de artă se aflau la etajul doi, nimic, nimic, nimic. Doar atît : crima.

Și pentru că respect frumoasa și cordiala țară care mi-a fost gazdă, memoria mea acceptă ca pe-o grațiere a tuturor dimensiunilor crimei, faptul că aici, în palatul Belvedere, pentru austrieci e sediul unei sărbători nesfîrșite : aici s-a semnat neutralitatea Austriei. Cum pot interesele a două popoare astăzi prietene să treacă pe străzi diferite și cum pot, citeodată, să se întîlnească sub semn contrar în același loc ! Belvedere înseamnă pentru noi, românii, locul în care puterile fasciste au hăcuit cu plăcerea unui Iuda profesionist harta și soarta Transilvaniei noastre, iar pentru austrieci același palat Belvedere înseamnă locul în care s-a semnat și s-a consfințit liniștea de azi a acestei patrii. Ceea ce pentru noi e reamintirea unei dureri ireductibile pentru austrieci e reamintirea unei bucurii ireductibile.

Dar dacă administrația palatului Belvedere e atît de curajoasă în a povesti pe față istoria acestui palat, cu toate cele care s-au petrecut aici, dacă mai-marii expozițiilor de tot felul au căzut de acord să așeze aici originalul unui atît de îndrăgit tablou și anume cel cuprinzînd semnarea actului de neutralitate de către marile puteri și de către Austria, de ce nu-și exhibă această neutrocrație și frumoasele picturi pe sticlă înfățișînd semnarea Dictatului de la Viena din 1940 ? Nu, zău, n-a existat anul 1940 ? Nu zău, nu contează, oare, în nici un fel acea clipă cumplită cînd încleștată din toate părțile România tăcea iar trimișii guvernului ei semnau sfîșierea ?

Știu, firește, că nu palatul Belvedere e de vină. Nu sînt proletcultistul care să cearâ dărîmarea unui castel numai pentru că în el a fost el bătut o dată de fostul stăpîn al castelului. Nu sînt în poziția psihică de a mă lupta schizofrenic cu zidurile. Deși poate cuvîntul zid nu e tocmai ușor de pronunțat aici, în centrul Europei. Nu vei urî fizicul, palpabilul palat Belvedere, ci mai ales semnificația lui. Cum aș putea să pun capul pe perna patului în care ar fi fost siluită mama ? Să pun capul și să visez puritate ! !

Nebunii, fiarele, posedații anului 1940 s-au stins. Palatul Belvedere, una din mîndriile Vienei, e astăzi muzeu. Treci cu ochii orbi la etajul doi, prin sălile acestui muzeu. Încă o dată fac precizarea că și aici, ca pretutindeni, în toate clădirile lumii, etajul doi se sprijină pe etajul unu, dar n-o fac inutil ci pentru a spune că splendorile unice reprezentînd o bună parte a geniului și gospodarului austriac, strînse la etajul doi al palatului Belvedere, se sprijină fatal pe ospitalitatea criminală pe care acest palat a oferit-o la etajul unu, domnilor Ribbentrop și Ciano, cu încăpățînarea că acolo se petrece un fapt diplomatic.

Și cum calc temător și rușinat pe podeaua etajului doi, simt că-l mai apăs o dată în pămînt pe ministrul de externe român Manoilescu cel care a semnat, murdărindu-și numele, în numele unei Românii ce n-ar fi acceptat niciodată aceasta, sfîșierea Transilvaniei.

Știm destul de multe despre Ribbentrop. Istoricii ne-au ajutat să cunoaștem și drumul lui la Viena. Ribbentrop a avut norocul să fie un personaj foarte cunoscut. Ce noroc ! Într-adevăr ! Ce noroc !

Mai puțin cunoscut este însă Ciano. Nu știu cum se face că acest pick-pochet fascist, acest amant cu apucături de căzătură, acest latin (nu s-ar mai scula din latinitatea patului pentru care ne-a trădat) e mai puțin cunoscut decît Ribbentrop. Și mi se pare că aceasta e o nedreptate. O nedreptate pe care trebuie s-o reparăm. Cînd voi avea puțin mai mult timp, mă voi ocupa de tine, băiatule ! Am să-ți scriu o parte din biografie, vierme ! Mă va interesa, de exemplu, ce gîndeai tu, personal, după ce s-a semnat Dictatul de la Viena și s-au strîns hărțile. Ce-ai făcut, ai băut un pahar de Chianti, de tămîioasă, sau de Tokay, te-ai spălat pe mîini, ți-ai aranjat părul, ți-ai sărutat iubita, ți-ai legat șireturile, ai dat un semn lui Mussolini ? Ce-ai făcut, derbedeule ? Mă interesează, dragă căzătură, acele momente în care tu ți-ai închipuit că ești uriaș, că ești îmblînzitorul planetei, pentru că împreună cu ai tăi, fasciștii fără scrupule, prinseseși o țară mică într-o capcană fără ieșire și-ți puteai bate joc de ea. Puiule, cum ai dormit în noaptea de după sfîșierea Ardealului ? Ce-ai visat, latinule ? Ragațule ! Cum te-ai trezit dimineața ? Cînd ai făcut cu ochiul ? Înainte de semnare sau după ? Ai făcut pipi ? Te-ai spălat pe dinți ? Tu cum pronunțai numele țării mele ? Romania, România sau cum ?

Am să mă ocup de tine, băiatule ! N-am să te uit niciodată ! Uite, aici, la Belvedere, îmi dau seama ce-nseamnă fraternitatea de sînge. Dacă mai aveam norocul noi, românii, să mai fie încă vreo două-trei guverne de fasciști cu vocație ca tine, rămîneam cel mult ca statul Monaco. Ce-nseamnă și latinitatea asta ! Cum reușește ea să domine orice diferențe de altă natură ! Politice, ideologice, economice, sexuale ! Slavă Domnului că am fost latini și ne-au ajutat unele din surorile noastre mai mari ! Altfel ajungeam, cine știe ? regatul prăpădit de pe vremea lui Burebista. Iată ce înseamnă norocul ca porcul de Ciano să fie italian. Fără el, la Belvedere, ne-ar fi omorît singurătatea.

Și-acum, arta. Arta ca subtilă și în același timp agresivă încercare de acoperire a realității.

Se cunoaște o artă a luptei.
Este posibilă o artă pansament.
Este de dorit o artă a adevărului.

Rareori însă oamenii se angajează pînă la capăt în crearea unei impresii artistice care tocmai prin forța și semnificația ei să acopere realitatea. Să o facă să nu se mai vadă. Să o facă să tacă. Să o facă să nu mai aducă, în vecinătatea imediată a simțurilor tale a conștiinței, mirosurile fetide ale cadavrelor ei inexplicabile, culoarea revoltată a colectivităților nedreptățite, plînsul niciodată oprit al mamelor, care și după încetarea unui război în care fiii lor au murit, nu mai pot considera că s-a făcut pace. La Belvedere, saloanele de pictură și de sculptură n-au numai economice, sexuale ! Slavă Domnului că am fost latini și ne-au ajutat unele din surorile noastre mai mari ! Altfel ajungeam, cine știe ? regatul prăpădit de pe vremea lui Burebista. Iată ce înseamnă norocul ca porcul de Ciano să fie italian. Fără el, la Belvedere, ne-ar fi omorît singurătatea.

Și-acum, arta. Arta ca subtilă și în același timp agresivă încercare de acoperire a realității.

Se cunoaște o artă a luptei.
Este posibilă o artă pansament.
Este de dorit o artă a adevărului.

Rareori însă oamenii se angajează pînă la capăt în crearea unei impresii artistice care tocmai prin forța și semnificația ei să acopere realitatea. Să o facă să nu se mai vadă. Să o facă să tacă. Să o facă să nu mai aducă, în vecinătatea imediată a simțurilor tale a conștiinței, mirosurile fetide ale cadavrelor ei inexplicabile, culoarea revoltată a colectivităților nedreptățite, plînsul niciodată oprit al mamelor, care și după încetarea unui război în care fiii lor au murit, nu mai pot considera că s-a făcut pace. La Belvedere, saloanele de pictură și de sculptură n-au numai

Farmaciile Europei

Dragostea noastră perfect incurabilă
cum se născu și cum osîndi
telegrafele, telefoanele, trenurile,
într-o Europă plină de farmacii.

S-au scumpit, s-au scumpit medicamentele
nici nu se mai poate trăi
nici nu se mai moare, s-au scumpit și sicrielе,
într-o Europă plină de farmacii.

Cele mai dese scrisori sînt rețetele,
cum să dormi, cum să mănînci, cum să nu faci copii,
Elena, Elena, trimite-mi o gură de apă proaspătă
peste Europa plină de farmacii.

Să ne luăm halate, să ne spălăm mîinile,
să învățăm rolul veacului ce ne-a tîlnit,
să fim servitorii săi, să fim gunoierii, să fim nimica toată
într-o Europă plină de farmacii.

Dragostea noastră perfect incurabilă
pare a trece, pare-a veni,
și tu ești floarea neagră de cîmp a disprețului
într-o Europă plină de farmacii.

Cinicul crainic

Ce-i nou în țara mea, sinistru crainic
care anunți cu tonul tău defunct,
aproape fără virgulă și punct,
și ce-i gălăgios și ce e tainic ?

Ce poți să-mi spui, computer de scandal,
despre Carpații mei pe care ninge ?
Nimic din soarta mea nu te atinge,
transmiți mecanic, cinic, animal.

Ce-i nou în țara ta tu nici nu știi,
negustător de vicii și dezastre,
pămîntu-ntreg și celelalte astre
dac-ar cădea, din loc nu te-ai clinti.

Trezește, Doamne, firile pustii
ce judecă dreptatea vieții noastre.

Viena, ianuarie 1979

voința lor fascistă unei Românii încercuite și răstignite.

Ce curați pereți are palatul Belvedere ! Ce curați pereți trebuie să fi avut acest palat în zilele premergătoare Dictatului, în ziua Dictatului și după aceea. S-a folosit pentru igiena acestui palat un var de bună calitate. Poate chiar mai bun decît varul nestins din groapa de lîngă biserica din Ip unde au fost aruncați românii acelui biet sat. Ca să verifice, probabil, pe pielile lor, calitatea varului.

Viena și Ip. Două localități incomparabile. Splendida, măreața, importanta Viență și nenorocitul, prăpădițul, micul Ip. Două localități și două moduri de a exista ale varului. Pe pereții palatului Belvedere din Viena var stins. Pe pereții gropii comune a oamenilor încă vii și a celor deja morți din Ip — var nestins. O demonstrație fără putință de tăgadă despre temperamentul poporului nostru. Latinul Ciano astă a și vrut, probabil, să arate în esență ce temperamental neam de oameni sînt latinii ăștia de români, mai ales cînd îi arunci într-o groapă cu var nestins și începi să stingi varul abia după ce ei sînt acolo.

Și pe de altă parte, sinceri să fim, a avea var stins e chiar o îngrădire. E chiar o ofensă. Pe cînd a avea var nestins și nu oriunde, nu la distanță incomensurabilă, ci chiar în jurul tău, sub tălpile tale, pe umerii tăi, în gura ta, în plămînii tăi, este o favoare pe care destinul o face rar. Cîți oameni au avut această șansă, de a stinge ei, cu sîngele lor, varul și nu numai atît, de a observa fenomenul rar că plînsul mamelor pentru copiii uciși în acea groapă cu var nestins, lacrimile acelea participau ele însele la stingerea varului. Cu cît plîngeau mai mult, cu atît le ardea mai tare. Și pentru că le ardea, ele plîngeau și mai tare. Am mai vorbit noi în această carte despre integrarea în circuitul naturii. Marii fasciști ai lumii au fost și niște mari admiratori ai naturii. Ei au luptat din toate puterile pentru ca între om și natură să nu existe un conflict, ci omul să se integreze cel mai adînc în natură. Să fie o parte a ei. Tocmai în acest sens, serbarea de la Belvedere din 1940 n-a fost decît deschiderea largului program de serbări populare care au avut loc în Transilvania imediat după semnarea Dictatului de la Viena. Serbări pe care le-am putea considera cu aceeași îndreptățire și ale omului și ale naturii.

Încă un cuvînt și termin. Numai noi, astăzi, înțelegem la justa lor valoare faptele fasciștilor acelei vremi. Numai noi ne putem da seama ce generoși erau ei din moment ce dădeau o groapă de var nestins pe mîna unor necunoscuți români. Și asta nu numai la Ip, ci și în multe alte sate transilvane. Unde mai găsești astăzi așa ceva ? Ce luptă trebuie să ducă fiecare cetățean ca să facă rost de puțin var și de alte materiale de construcție !

Astăzi lucrurile s-au complicat într-o asemenea măsură încît, spre deosebire de perioada sfîșierii Ardealului, cînd oamenii nici nu cereau să fie aruncați în gropi cu var și erau aruncați se pun chiar opreliști unor oameni cînd vor și ei să obțină cîteva biete kilograme de var.

Sigur, un lucru este cert : pren s-a consumat mult în trecut și resursele planetei sînt limitate. Ceea ce a fost posibil cîndva nu mai este posibil astăzi. Sînt, probabil, de vină, într-o oarecare măsură, și respectivii fasciști, care au folosit în mod nerațional varul, lemnele (acordînd prea ușor aprobări de sterie unor popoare), gazele naturale (în care au ars fără discernămînt la aceeași flacără cotizată în fîrnă evrei de toate rangurile sociale), și toate celelalte care astăzi se găsesc din ce în ce mai rar și mai scump. Nu vrem să criticăm pe nimeni. Dar adevărul e adevăr. Viena, cît e de Viena, a consumat în 1940 var mai puțin decît Ipul și Trăznea, a căror importantă istorică, politică și umană este, oricît am fi noi patrioți, mai mică decît a Vienei Ce modești erau administratorii palatului Belvedere și ce lacomi stăpînii din Ip. Se vede treaba că din aceste motive, din această nevoie de compensație, astăzi la Viena există gaze naturale, iar la Ip nu există, astăzi la Viena se găsește var, iar la Ip, unde s-a consumat nerațional au se prea găsește.

Afară e soare. Soarele tuturor. E o zi frumoasă. Astăzi voi pleca spre țară. Voi încerca să-mi reamintesc acele vorbe cutremurătoare ale lui Manoilescu, care, aflat în tren, cum mă voi afla eu însumi peste cîteva ore, traversînd Ardealul împovărat de semnătura pe care o dăduse la Viena, auzea în gări țăranii și macaragiu înjurînd. Și, dacă mi aduc bine aminte Manoilescu mai spunea că era pentru prima oară în viața lui cînd n-ar fi vrut să se știe că el e în acel tren.

Recapitulez acum, în această zi de luni, încercînd să-mi șterg din suflet imaginea palatului Belvedere, ceea ce-mi povestea copiii familiei Dorobanțu despre imensa străinătate pe care o simt elevii străini în primele perioade cînd frecventează școlile austriece. Îmi amintesc, de asemenea, și voi ține încă multă vreme minte mîndria cu care flutură steagul național austriac pe Parlament și faptul că nimeni nu consideră aceasta ca un semn de naționalism. Îmi amintesc că în drumul de ieri spre Krems, șoferul inchiriat de Franz Roka ne-a arătat unul din locurile istorice în care Austria îl umilise pe Napoleon. Surîd, ca un pacient ce mă aflu, amintindu-mi ce mulți doctori sînt în Austria. Doctori în toate.

ADRIAN PAUNESCU ■

Viena, ianuarie 1979

(Fragmente din cartea „Jurnal de călătorie în Austria")

Un muzeu în labirint

Visul şi Waterloo-ul neoclasicismului (II)

Controversatul David

1.

Napoleon afirma că un om care vorbeşte face mai mult zgomot decît o armată care tace. Statuile clasice formează o armată care tace şi zimbeşte, dar ce cîntece de sirenă se aud uneori într-o tăcere care suride ! Să recunoaştem că e firească nostalgia din care s-a născut neoclasicismul. Rătăcim, rătăcim ca Ulise pe marea greşelilor noastre şi visăm că trebuie să fie un ţărm unde să putem discuta calm despre fericire. Şi dacă nu fîntînile, ci setea a împins arta înainte, aceasta nu înseamnă că nu dorim, nu aşteptăm şi nu visăm propria noastră fîntînă la care să ne oprim, potolindu-ne setea. În bună măsură, neoclasicismul este o dovadă că, între atîtea desfigurări ale chipului său, omul n-a uitat frumuseţea. Că o vrut să regăsească dragostea limpede, ora de amiază, echilibrul şi să le cînte din nou. Era convins că între coloanele dorice şi ionice, chiar dacă ele nu reprezentau decît simple mulaje, va fi la adăpost împotriva îndoielilor, că lîngă sfincşii de piatră surizînd naiv, care au apărut într-o bună zi prin pieţe şi la intrările muzeelor, va fi apărat de întrebări. Nu-i rămînea decît să înalţe din ruine ceea ce se pierduse.

Toate acestea sînt, la urma urmei, de înţeles. Numai că pe parcurs, chiar înainte de a-şi fi terminat strigătul de triumf, neoclasicismul şi-a pierdut modestia. Ca şi Napoleon, el şi-a pierdut cumpătul, s-a îmbătat la primele victorii şi a devenit din ce în ce mai ambiţios. Apărut, ca şi surisul statuilor greceşti, dintr-o neliniştе, s-a ruşinat parcă de originea sa şi a vrut s-o uite luîndu-şi un aer de cuceritor încintat de el însuşi. Născut din nevoia de pămînt sigur, s-a trezit locum de un imperiu. După ce ridicase lancea de marmură a zeiţei Atena ca să se apere de dezamăgiri, a început să ameninţe cu ea pe cei care aveau îndoieli şi a visat să intre în templul artei cu o mantie de hermină pe umeri.

Cînd Napoleon năvăleşte ca o furtună în atelierul său, David nu ezită să-şi pună penelul în serviciul corsicanului. S-a zis că Bonaparte l-a smuls ficţiunilor antice şi l-a restituit istoriei contemporane. Adevărul e, probabil, ceva mai prozaic. David nu-şi uitase niciodată ambiţiile, a trebuit numai să le amîne — sau să le transforme în estetică. Aparent retras în reverii antice, el nu uitase că avea de plătit cîteva polite Academiei, care cîndva l-a întîrziat premiul Romei, şi nu s-a lăsat pînă n-a obţinut desfiinţarea ei. Dincolo de arhitecturile reci în care îşi aşează uneori personajele ca pe nişte statui, fierb pasiunile unui suflet abia stăpînit. Pentru un artist claustrat în principii ar fi fost mai greu să intre în suita lui Napoleon după ce a fost prietenul lui Robespierre, să picteze entuziast o încoronare după ce, cîţiva ani înainte, se înghesuise să vadă „căruţele morţii" şi s-o schiţeze în batjocură pe Maria Antoaneta dusă spre eşafod. În schimb, în viitoarea istoriei asemenea metamorfoze s-au mai văzut ; setea de absolut nu e singura ispită. S-ar spune, chiar, că un pictor atît de ambiţios şi voluntar ca David, care ar fi pictat cu mare plăcere cu vîrful sabiei, dacă aşa ceva ar fi fost posibil, nu aşteptase decît să şi-l ia pe Napoleon drept model. Coroana regală a lui Ludovic al XVI-lea, pentru decapitarea căruia votase, era acum coroană imperială, fostul iacobin devenea pictor de curte, dar acestea nu erau amănunte de care să se împiedice cineva care înţelegea foarte bine gloria deoarece şi-o dorea el însuşi ; şi care se visa el însuşi încoronat ca dictator al artelor (dacă n-a ajuns, a fost numai pentru că Bonaparte nu suporta alt dictator lîngă el). Drumul la Roma, studiile după basoreliefurile antice sfîrşeau în paradox : idealul de simplicitate în pompă şi fast, intransigenţa în artă măgulitoare.

Ce înseamnă atunci neoclasicismul lui David, neoclasicismul al cărui maestru este ?

Nu există, se pare, un singur fel de a fi neoclasic. Adesea, neoclasicii ne dau senzaţia pe care ne-o lasă ceasurile lui Dali din *Persistenţa memoriei*, din care timpul s-a scurs complet. Ei visează lîngă o clepsidră goală. Vîntul nu mai umflă steagurile măreţiei antice, dar ei se încăpăţînează să le picteze. În schimb, la David coloanele de marmură şi legendele nu sînt străine de vuietul vremii. Chiar în încăperea unde moare Socrate şi pe dalele reci din *Jurămîntul Horaţiilor* se aud paşi care aleargă între capetele rostogolite pe eşafod şi coroana lui Napoleon.

În fond, poate că la fiecare dintre artiştii care au avut nostalgia antichităţii, antichitatea a însemnat altceva. Şi, poate, fiecare a găsit în antichitate numai ceea ce era pregătit să găsească, deoarece un creator adevărat nu este, probabil, influenţat în mod decisiv de o anumită experienţă dacă nu era pregătit să fie înrîurit de ea, dacă sămînţa viitoarelor recolte nu exista dinainte în el, aşteptînd numai prilejul de a încolţi. David a avut nevoie de antichitate (aşa cum Napoleon a avut nevoie de un steag), dar nu şi-a descoperit drumul între ruine, ci a dus între ele ceea ce căuta, acel ideal, amestec de ardoare, prejudecată, flacără şi grandoare glacială, care îi e atît de caracteristic. Şi n-ar fi momentul să ne aducem aminte că şi Machiavelli, exilat la San Casciano, visa zidurile Romei imperiale noaptea cînd se apuca de scris îmbrăcat în veşminte princiare ? În genere, neoclasicii pot fi împărţiţi şi după insistenţa cu care au visat Elada sau Roma. Cei care s-au întors între ruinele Parthenonului au căutat o înţelepciune pierdută. Ceilalţi, o grandoare care îi ajuta şi pe ei să-şi fortifice ambiţiile.

OCTAVIAN PALER ■

Simple note

La reeditarea lui Gheorghe I. Brătianu

Valeriu Râpeanu, în constantele şi laudabilele lui preocupări de a aduce la cunoaşterea lumii noastre de azi valori ale spiritului şi ale vrednicilor româneşti, din îndepărtatul şi încenuşatul timp — care fără să fi fost tandru şi tihnit, nu era atît de zorit şi de ulduc, atît de forfotit şi de isterizat — repune în circulaţie după 35 de ani, în Editura M. Eminescu pe care o conduce, numele lui Gheorghe I. Brătianu (1898—1953), om de cărte merite şi de exemplare însuşiri, şi titlul remarcabilei sale lucrări, **Tradiţia istorică despre întemeierea Statelor Româneşti**, peste amîndouă pînă acum lăsîndu-se, grele, obloanele amneziilor şi ale tăcerii. Şi — trebuie s-o spun — că ceea ce a săvîrşit şi desăvîrşit Valeriu Râpeanu, cu o probitate pilduitoare, îi conferă dreptul fără nici o rezervă şi fără nici o ezitare, la recunoştinţa şi mulţumirile oricărui pasionat de sursele culturii, ale învăţăturii şi ale adevărului.

Am în bibliotecă volumul respectiv, ieşit prima oară în 1945, dar atunci oamenii erau absorbiţi de ulcerările războiului care abia se isprăvise, de convulsiunile politice şi sociale inerente după atîtea suferinţe, jertfe şi dezastre, de înlăturarea dezorganizării şi a haosului, a incertitudinilor şi a instabilităţii, de foamete şi de lipsuri, de aşezarea păcii şi de forme de cîrmuire mai drepte şi mai umane, în sfîrşit, idealuri şi visuri care-au hrănit dintotdeauna specia, în circumstanţe similare, ca să mai aibă răgazul şi dispoziţia lecturii sau să-şi asigure climatul propice meditaţiei ; iar cartea a dispărut vertiginos, în redusul tiraj determinat de criza de hîrtie din epocă şi pot afirma că a trecut ca şi neobservată, în viitoarea evenimentelor, ca să fie redescoperită mai tîrziu incidental, semnalată de lucrări ale istoricilor străini, în esenţă, temeinicia, unitatea şi caratele ei.

Va rămîne, incontestabil, o operă de referinţă. Şi, mărturisesc, că între ediţia din 1945 şi aceea de astăzi de la Editura Eminescu reimprimată în textul lui Gheorghe I. Brătianu **ad litteram**, optez fără nici o şovăială pentru aceasta din urmă, care, prin amplul şi substanţialul studiu introductiv întins pe 76 de pagini ce deschide volumul, ca şi prin notele şi comentariile care-l încheie, ambele absolut necesare, semnate de Valeriu Râpeanu, îi modifică sensul iniţial, de indispensabil instrument de lucru, destinat cu precădere specialiştilor, într-unul de interes captivant, de relevantă informare şi de comprehensiune clară, pentru marea masă a cititorilor neavizaţi şi nepregătiţi ca atare, dublîndu-i astfel semnificaţia şi rostul. Şi sînt convins, cunoscîndu-l pe Gheorghe I. Brătianu, aşa cum l-am cunoscut, fără orgolii sau infatuări, direct şi firesc în toate reacţiile lui, dacă ar fi trăit, el cel dintîi s-ar fi bucurat din plin de frumoasa iniţiativă şi înfăptuire a lui Valeriu Râpeanu, neprecupeţindu-şi elogiile şi neascunzîndu-şi satisfacţia.

Cu asta, cred că am spus totul. Fiindcă nu intră în intenţia mea să fac o recenzie a strălucitului eseu, cu prezentarea de rigoare a seriozităţii omului de ştiinţă şi a bogatei lui bibliografii, ori o analiză a multiplelor izvoare utilizate, a judecăţilor şi a modernităţii de gîndire şi de interpretare, care ar exceda spaţiul rubricii mele, nici să subliniez sau să pun în discuţie riposta pe care implicit o serveşte, direct şi indirect, — pentru toate vremurile — tuturor hămesiţilor de bunuri care nu li se cuvin, trubadurilor simbriaţi care şi-au făurit din minciună şi rea-credinţă, din răstălmăciri şi halucinaţii, postulate de absurde revendicări şi dogme de sterile agitaţii.

Ci mă voi mărgini, din cîteva fugare creionări şi amintiri răzlеţe, să-i definesc structura interioară, geometria lui intimă, integritatea morală, ţinuta şi caracterul care l-au cutrasat să reziste ispitelor şi oferţelor — de oriunde ar fi pornit ele —, ca să aducă în atmosfera destul de tulbure şi de tulburată, a vieţii publice, un alt stil şi o altă cadenţă, o liniaritate de la care nu s-a abătut şi o hotărîre pe care n-a sacrificat-o, şi să devină — pentru mulţi dintre cei ce l-au apropiat — prin comportamentul său etic şi estetic, o călăuză a ochiului, a sufletului şi a minţii.

Era singurul copil al lui Ionel I.C. Brătianu, rezultat din prima şi scurta căsătorie cu Maria Moruzi şi ar fi fost predestinat prin naştere şi prin obîrşiile pămîntului, să joace un rol de mină întîi în arena politică. Nu l-a avut şi nici nu l-a interesat. N-a fost niciodată ministru şi n-a ocupat nici o demnitate în stat, deşi ocaziile nu i-au lipsit.

Numele lui începe să circule şi să capete notorietate prin gestul de insurecţie de la 6 iunie 1930, odată cu întoarcerea prinţului Carol, cînd se ridică împotriva deciziei partidului liberal prezidat de unchiul său, Vintilă I.C. Brătianu, de a lupta contra Restauraţiei, cum e ştiută ca istoriceşte şi precizez că actul decăderii lui Carol din drepturile de moştenitor al tronului fusese încheiat şi parafat de Ionel I.C. Brătianu, la 4 ianuarie 1926.

E exclus din partid şi fondează altul. Aşa, Gheorghe I. Brătianu îşi face prezenţa activă în viaţa politică a ţării, reeditînd peste generaţii, ca un început de tradiţie parcă, scindarea provocată în secolul trecut de Dimitrie C. Brătianu, fratele mai mare al bunicului său, Ion C. Brătianu, care părăseşte partidul, ca să pornească acţiunea aşa-numitei „opoziţii unite" împreună cu Lascăr Catargi şi Gh. Vernescu, care a contribuit la răsturnarea cabinetului liberal din 1888, în fruntea căruia se afla Ion C. Brătianu.

Atent la tot ce se petrecea, cu un raţionament matur şi sănătos, bun cunoscător de oameni oricît de alambicate le-ar fi fost psihologiile, cu intuiţia sigură a desfăşurării întîmplărilor şi a ţelurilor urmărite, care poate venea şi de la vocaţia lui de istoric, se va dezmetici repede că nu de la mentalitatea şi spiritul dispreţuitor şi aventuros ale lui Carol II vor veni înnoirile pe care le dorea cu ardoare, saluda-rea moravurilor, alt suflu civic, legalitatea, cinstea, salutarele şi dreptele reforme, ca în mai puţin de un an, de la poziţia de „carlist", cum era considerat, să treacă la aceea de „anti-carlist" vădit, aderînd mai apoi la „Frontul constituţional", alături de mareşalul Al. Averescu.

S-a păstrat neîntinat şi vertical. N-a frecventat colcăiala culiselor, n-a intrat la Palat pe uşi dosnice, n-a pîndit, n-a manevrat şi nu s-a tîrguit. Carol II nădăjduise să găsească în el un instrument şi a întîlnit în permanenţă un refuz şi o rezistenţă.

În 1931, la 18 aprilie, Nicolae Iorga este însărcinat cu formarea guvernului, pentru ca două zile mai tîrziu să-i adreseze aceste rînduri :

„Scumpe domnule Gheorghe I. Brătianu, Dorind să rămînă o urmă scrisă a primului meu contact ca preşedinte de consiliu, cu d ta, în care, ca istoric, am prevăzut ce vei însemna în domeniul ştiinţei şi m-am bucurat — permite-mi să spun — părinteşte de toi ce ai ajuns a-i da, întrebuinţez această formă pentru a-ţi arăta cît preţuiesc încercarea d-tale de a da vieţii politice un caracter de moralitate şi cultură şi cît aş fi de mulţumit dacă împrejurările mi-ar permite, ÎN ORICE FORMĂ (sublinierea ne aparţine, n.n.) **să punem alături, eu, experienţa bătrîneţelor mele, d-ta toată încrederea tinără pe care o aduci ţării. Primeşte, te rog, încredinţarea vechilor mele sentimente, N. Iorga".**

E limpede, nu? Şi nu i-a fost uşor să decline invitaţia care venea de la N. Iorga, în a cărui publicaţie „Revista istorică" debutase încă de pe băncile liceului şi cu care a întreţinut strînse şi neumbrite legături de reciprocă admiraţie, afecţiune şi stimă.

Gheorghe I. Brătianu împlinea la data aceea 33 de ani.

Acesta a fost, în sumare linii, omul al cărui nume şi a cărui carte le pune din nou să vehiculeze, după trei decenii şi jumătate, Editura Eminescu. Şi am ţinut să însemn fapta şi faptul aici ca o tardivă, dar cu atît mai reconfortantă biruinţă, a justiţiei asupra injustiţiei.

L. KALUSTIAN ■

Tinerii trebuie să ştie

Dicţionar de lagăr

Răspuns cititorilor (I)

Un cititor al „Dicţionarului", Mihai Cupceanu din Timişoara, şi alţii mă întreabă, cu sinceră mirare, cum se explică, cum se poate ca la 18 ani, cîţi aveam **atunci**, adică exact la vîrsta tinereţii, n-am încercat să evadez? Cum se explică, cum se poate că la 18 ani m-am resemnat să fiu bătut, schingiuit, călcat în picioare, aşteptînd clipa în care voi fi selecţionat pentru camerele de gazare ? Cum se explică, cum se poate ca, la vîrsta tinereţii, deşi ştiam, eram convins că n-am nici o şansă să supravieţuiesc, n-am încercat să evadez ?

Dacă... dacă în apropierea lagărului **E** — Birkenau II, în care mă aflam, ar fi fost o pădure, eu sau altul ca mine am fi forţat imposibilul şi am fi încercat, poate, să trecem prin gardul de sîrmă ghimpată, încărcată cu curent de înaltă tensiune, ce înconjura cele 32 de barăci care alcătuiau lagărul **E**, deşi atingerea sîrmei ţe carboniza instantaneu. Totuşi, speranţa că am fi putut să ne ascundem în pădure ne-ar fi dat curajul să încercăm.

Dacă ... dacă în vecinătatea lagărului **E** — Birkenau II ar fi fost un rîu, eu sau altul ca mine am fi forţat imposibilul şi am fi încercat, poate, să ajungem pînă la el, deşi **SS**-iştii din turnurile de pază ale lagărului ar fi apăsat pe trăgaci şi ne-ar fi curmat viaţa înainte de a apuca să atingem sîrma ghimpată. Totuşi, speranţa că, înotînd sub apă, ne-am putea îndepărta de lagăr ne-ar fi dat putere să îndrăznim.

Dacă ... dacă în apropierea lagărului **E** — Birkenau II ar fi fost o aşezare omenească, eu sau altul ca mine am fi forţat imposibilul şi am fi încercat să ne croim drum pînă acolo, deşi cîinii-lupi ne-ar fi înşfăcat şi sfîşiat înainte de a face măcar un singur pas spre libertate. Totuşi, speranţa că în acea aşezare vom găsi un om care să ne adăpostească ne-ar fi dat tărie să ne încumetăm.

Dar în jurul lagărului **E** — Birkenau nu erau nici păduri, nici ape, nici aşezări, ci numai lagăre, numai garduri de sîrmă ghimpată încărcată cu curent de înaltă tensiune, numai gherete cu **SS**-işti ce ţineau mîna pe trăgaci, numai cîini-lupi gata să te sfîşie.

Dacă eu sau altul ca mine am fi forţat imposibilul şi am fi evadat prin una din laturile lagărului **E** — Birkenau II, am fi nimerit în lagărul **F** şi din el în lagărul **G**, apoi în lagărele sectorului Birkenau **I**. Dacă am fi răzbit prin latura opusă, atunci am fi nimerit în lagărul **D** — Birkenau II şi din el în lagărul **C**, apoi în **B**, apoi în **A**, iar pe urmă în lagărele sectorului Birkenau **I**. Nu frica de fulgerul electric, nu teama de arsura glonţului, nu groaza de cîinii-lupi ne paralizau. Depăşisem de mult frica de moarte. Ne paraliza lipsa oricărei şanse de reuşită. Gardul de sîrmă ghimpată, încărcată cu curent de înaltă tensiune, pe care-l priveam zi şi noapte prin aerul înnegrit de fumul crematoriilor, nu despărţea lagărul **E** de viaţa spre care ar fi trebuit să evadăm, ci îl lega de celelalte lagăre **A, B, C, D, F, G...**

Or, dacă singura perspectivă a evadării dintr-un lagăr este aceea că nimereşti într-un alt lagăr, de unde să fi putere să forţezi imposibilul ?

OLIVER LUSTIG ■
fostul Häftling nr. 112 398

P. S.
La a doua întrebare voi răspunde în numărul viitor.

Sanda Toma:

„Gloria cucerită sub culorile patriei merită toate eforturile!“

— Deci, te-ai ținut de cuvînt, Sanda Toma : ai adus sportului românesc frumoasa medalie de aur a probei de schif simplu-feminin, pe lacul Krilatskoe, la Jocurile Olimpice ! Am să încerc însă să eviți să te întreb dacă a fost greu sau nu, fiindcă despre asta s-a mai vorbit la timpul respectiv, și apoi nu vreau, în nici un caz, un răspuns de complezență. Înaintea Olimpiadei ai refuzat cu îndîrjire pînă și cea mai mică declarație sau pronostic cu privire la concursul de la Moscova. De ce ai procedat așa ?

— N-am refuzat pe nimeni. Am spus doar că vom sta de vorbă abia după Olimpiadă. Nu-mi place să-mi iau angajamente, fără să fiu sigură că le voi putea ține. Iar un concurs rămîne un concurs, mai cu seamă cînd este vorba de cel al Olimpiadei. Chiar dacă plecam din poziția de principală favorită a probei.

— Ceea ce se observă este că nimeni nu se mai înghesuia acum să-ți ceară un interviu, poate tocmai pentru că faptul care era de îndeplinit s-a și îndeplinit între timp ! În ceea ce ne privește, aș dori să începem chiar cu începutul. Deci, care a fost drumul Sandei Toma pînă la medalia olimpică de aur de la Moscova ?

— Povestea a, în general, cunoscută, dar probabil că doriți să o auziți și din gura mea. M-am născut la Ștefănești, lîngă Prut, acum 24 de ani și jumătate. Tata, Vasile Toma, este achizitor de animale în comună, iar mama, Emilia, are grijă de gospodărie. Amîndoi sînt țărani. Am o soră, Viorica, absolventă a Facultății de medicină din Iași. Am intrat pentru prima oară într-un stadion la 15 ani, dar era un stadion de atletism, cel al liceului din Cimpulung Muscel, unde am susținut examenul de admitere. Antrenorul Gheorghe Georgescu a vrut să facă din mine o aruncătoare de greutate, fiindcă după numai un an de antrenament eram socotită printre cele mai bune junioare din țară. În 1974, cu 14,54 metri, am ocupat locul al treilea la Campionatele naționale ale atleților seniori și în același an am susținut admiterea la Institutul de educație fizică din Timișoara. Aici am fost văzută, la o oră de specialitate, de profesorul Corneliu Răduț și nominalizată pentru ampla acțiune de selecție a federației de canotaj. Asta se întîmpla în toamna anului 1976. În 3 martie 1977, data cred că vă spune ceva, am susținut proba de bac la București, iar din 20 martie am sosit la Snagov. Am primit cheia camerei cu numărul 122 din pavilionul sportivilor de la Baza nouă, m-am mutat cu toate bagajele și... am rămas. Nu văzusem, cum s-a mai scris, pînă la acea dată un schif, și nici măcar nu știam că între canotaj și caiac-canoe există vreo deosebire. Am învățat ce e o vislă, ce e o ramă, cum să-mi mențin echilibrul în barcă și așa mai departe. După un an, în 1978, am cîștigat titlul național la dublu-visle, împreună cu Olga Homeghi, și ea o nouă venită în lotul național. Din 1979 am trecut pe schiful de simplu. La Bled, la Campionatele mondiale, nu mă cunoștea practic nimeni, așa că n-am avut emoții. Dacă ajungeam prima la linia de sosire — bine, dacă nu — nu-i nimic ! Am sosit prima, ceea ce s-a socotit a fi o mare surpriză. La Moscova a fost altfel — acum toată lumea mă socotea favorită, toate adversarele mă cunoșteau, iar eu trebuia să cîștig. Am cîștigat. Asta-i tot !

— O clipă. Să nu uităm că din 1979, de cînd ai trecut pe schiful de simplu, n-ai mai pierdut nici măcar o singură cursă — fie că a fost vorba de regatele de la Bratislava, Grünau și Snagov, de Campionatele mondiale, de Spartakiadă, sau de concursul olimpic. În curînd, cu alte cuvinte, vei împlini doi ani de invincibilitate. Cum te simți drept „cea mai bună schifistă a lumii“, după expresia tuturor comentatorilor prezenți la Moscova ?

— Mă simt bine. Adică mă simt liniștită și cu datoria împlinită. Și mîndră că am reușit să aduc țării noastre o medalie de aur.

— Cum a fost posibil acest lucru ?

— Numai prin muncă, foarte multă muncă. Nu cred că s-a mai muncit în canotajul românesc, vreodată, mai mult decît am făcut-o noi, fetele de la „Viitorul“. Pînă nu demult, cîțiva ani mai în urmă, se făceau cam două, trei mii de kilometri de antrenament pe an, în vreme ce noi am ajuns și la nouă mii. Cine a rezistat a rămas, cine nu, ori s-a lăsat, ori s-a antrenat numai la club.

— Ce înseamnă o zi de antrenament pentru un membru al lotului național de canotaj ?

— Cam 55 km pe apă, plus o alergare sau un circuit de forță. Dacă vreți mai exact, programul nostru este cam așa. Ne sculăm la ora 6,30. De la 7 la 8,30 facem 15 km pe apă, iar de la 10 la 12 alți 20 km. Urcăm pe uscat pentru alergarea de 4—6 km, sau pentru circuitul de forță format din 12 aparate, pe la care trecem de trei ori. Într-o zi alergăm, în cealaltă facem circuitul. Halterele cîntăresc cel mult 30 kg, dar repetările ajung și la 80—90 numai pentru un singur aparat. Cu totul, cîteva bune sute de kilograme ! Mîncăm, ne odihnim puțin, far după-amiază, de la 16 la 18, alți 20 km pe apă. Stingerea e la ora 22,30.

— Cîte zile pe an ?

— Nu știu exact, nu le-am numărat. Majoritatea, în orice caz. Inclusiv simbetele și duminicile. O dată la două săptămîni avem simbăta după-amiază și toată duminica libere. Dacă mergem la București, cînd venim înapoi ne simțim mai obosite decît după un antrenament de forță. Ne ieșim din ritm !

— Sînteți totuși după Olimpiadă. Nu vă odihniți ?!

— Într-un fel, da. Acum cîteva zile au avut loc Campionatele naționale, după care am primit o săptămînă liberă. Vreau să merg la părinți, la Ștefănești, fiindcă nu am mai ajuns acasă din ziua de 2 ianuarie. Pe 1 septembrie va trebui să ne prezentăm din nou la Snagov, fiindcă din 15 se dispută Balcaniada, care anul acesta se ține la Yanina, în Grecia. Vom avea, după cum am auzit, o lună de refacere — ori la Mangalia, ori la Felix, iar de la 1 decembrie începem pregătirile pentru noul sezon. În ianuarie mergem la Piatra Arsă, apoi intrăm la bacul de iarnă de la „23 August“, iar cum se dezgheață Snagovul ne mutăm înapoi și trecem pe apă. Principalul obiectiv competițional care urmează sînt „mondialele“ din vara anului viitor, de la Munchen, unde am de apărat titlul.

— Revenind la Olimpiadă, aș vrea să ne povestești care a fost cel mai dificil moment în cursa pentru medalia de aur.

— Finala nu mi s-a părut a fi mai grea decît alte concursuri la care luasem parte. Am controlat cursa permanent, privind de la distanța de o barcă pe cele două canotoare care se luptau pentru locurile 2 și 3. Între ele a fost o luptă teribilă. În ceea ce mă privește, n-aș fi cedat decît dacă s-ar fi rupt vislele în apă ! Mai greu mi s-a părut însă în serii.

— Ce s-a întîmplat atunci ?

— Am avut un start mai slab și după 250 de metri eram cam în spate. Următorii 250 metri i-am tras nebunește, cu toată forța și am luat un avans cam mare, o barcă și jumătate. Dacă nu cîștigam cursa intram în recalificări, ceea ce însemna o cursă în plus. La 500 metri parcă mi s-a pus o pînză pe ochi, am visat ultima jumătate a cursei mai mult cu ochii închiși, iar brațele și picioarele mi se mișcau doar din obișnuință, în stereotip. Am ieșit prima, dar revenirea de cam 2 km, cum se obișnuiește, n-am mai putut face-o decît din brațe, fiindcă picioarele nu le mai puteam îndoi. Două zile mi-a fost rău și numai dacă simțeam miros de mîncare. Apoi mi-am revenit, iar finala, cum am zis, mi s-a părut mai ușoară.

— Ce calități trebuie să aibă o canotoare ?

— Să aibă forță, dar nu numai în brațe, fiindcă se lucrează și cu picioarele, cu spatele, cu abdomenul, cu tot corpul. Să aibă o bună tehnică a vislirii (fiindcă altfel, numai cu forța, nu faci nimic), plus simțul echilibrului bărcii pe apă. De asemenea, o mare rezistență. Pe soare, căldura te moleșește ; pe ploaie sau vînt, după efort te doare în gît. Dar ce nu te doare după o cursă ! Și, poate cel mai important, un moral de fier și o imensă dorință de a cîștiga, de a fi cea mai bună, lucru care se vede cel mai bine pe ultimii 10 metri ai cursei, acolo unde se decide în fapt învingătoarea.

— Se spune despre tine că ești „rea“, că nu te mulțumești dear să-ți învingi adversarele, ci vrei să le zdrobești pur și simplu. Cam așa ceva s-a întîmplat și la ultimele campionate naționale, cînd ai cîștigat cu aproape 30 de metri avans în fața celei de-a doua clasate...

— Nu-mi place să mi-o ia nimeni înainte. S-a vorbit de o posibilă concurență în cursa de schif simplu și am dorit într-adevăr să pun niște lucrurile la punct !

— Cît cîștigi ?

— Am o retribuție de 1 400 de lei. Mai primesc din cînd în cînd o primă. În ultimii doi ani dinaintea Olimpiadei am indemnizație de lot. Asta-i tot.

— Și merită ?

— Merită. Știu că aici vă referiți la eforturi și privațiuni, dar merită. Gloria sportivă, gloria cucerită sub culorile patriei nu-i puțin lucru. Este mai curînd totul !

DUMITRU GRAUR ■

Din partea Clubului sportiv Chimia Rm. Vîlcea, primim următoarea scrisoare:

Fapte care dăunează fotbalului

Menționăm din capul locului că nu este în intenția noastră să solicităm vreun avantaj retroactiv pentru echipa de fotbal Chimia Rm. Vîlcea. Vrem să arătăm însă o seamă de fapte și unele stări de lucruri care în nici un caz nu ajută fotbalului românesc.

Este unanim recunoscut faptul că, în ideea de a se crea un climat propice desfășurării meciurilor de fotbal, arbitrii au fost investiți cu puteri practic nelimitate pe timpul desfășurării partidelor. Din păcate însă unii dintre aceștia uită (s-au se fac că uită) să-și îndeplinească atribuțiunile ce le revin. Astfel în trei dintre cele patru meciuri de campionat disputate pînă acum echipa noastră a avut de suferit în urma unor decizii cel puțin bizare ale arbitrilor. Spre exemplu la meciul cu U. Cluj Napoca din prima etapă jucătorul Carabageac Iacob a primit, meritat, un cartonaș galben, fapt consemnat și de trimisul ziarului Sportul, Laurențiu Dumitrescu în cronica meciului. În foaia de arbitraj întocmită de arbitrul Sever Drăguliei ca și în raportul observatorului federal Traian Șerbănescu a apărut însă un cartonaș galben jucătorul Telespan Dumitru fapt pe care l-am aflat abia înaintea jocului cu Steaua cînd o telegramă sosită de la F.R.F. ne-a anunțat că jucătorul mai sus menționat nu are drept de joc. Memoriul înaintat de noi la F.R.F. nu a fost, din păcate, luat în considerare așa că Telespan a fost nevoit să suporte și o penalizare pe linie financiară făcîndu-i-se astfel două nedreptăți fără nici-o posibilitate de recurs.

Dacă în ceea ce privește prestația arbitrului Drăguliei la acest meci nu avem nimic de obiectat ne declarăm totala nemulțumire față de eroarea săvîrșită atît de dînsul cît și de observatorul federal.

Un alt exemplu asupra modului cum credem că nu trebuie condus un meci este cel al arbitrului Moraru (recuzat de marea majoritate a conducătorilor de cluburi prezenți la o ședință de lucru înaintea începerii noului campionat) care a validat golul al doilea al gazdelor în partida A.S.A. Tg. Mureș — Chimia Rm. Vîlcea, cu toate că a fost precedat de un fault grosolan asupra lui Cîncă. De asemenea golul al treilea al localnicilor s-a marcat dintr-o lovitură liberă acordată pentru un presupus fault (una din cele paisprezece) dictate în ultimele 20 minute în imediata apropiere a careului nostru de șaisprezece metri. Tot în acest meci, jucătorul Telespan a primit cartonaș galben (deși era la prima abatere de acest gen) pentru că a oprit mingea cu mîna în jumătatea adversă de teren.

O manieră incalificabilă de arbitraj am întîlnit însă la Petroșani în meciul dintre Jiul și Chimia. După aspectul jocului, după ocaziile de gol gazdele meritau întradevăr să cîștige. Noi am pierdut însă datorită arbitrului de centru Al. Ioniță, care în min. 89 a validat un gol marcat în condiții total neregulamentare după ce în faza respectivă portarul Constantin fusese faultat în mod grosolan. Surprinzător de îngăduitor cu gazdele arbitrul de centru l-a sancționat cu un cartonaș galben numai pe jucătorul vîlcean Cîncă „nedreptățindu-l“ pe Miculescu, Rusu, Grigore, Stoica, adevărați campioni ai durităților în acest meci.

Nu știm dacă maniera de arbitraj precum și grava greșeală a arbitrului Ioniță au fost premeditate. Ne-a surprins însă îngăduința cu care a permis ca și aut-urile să fie executate ca lovîturile libere directe și, mai ales, manifestarea sa la înscrierea golului, o eludată reacție de bucurie (a sărit în sus de parcă el ar fi marcat golul) reacție incompatibilă cu imparțialitatea de care trebuia să dea dovadă. La fel de ciudat ni se pare faptul că observatorul federal Balașa D., i-a acordat arbitrului nota —3, echivalentă calificativului SATISFĂCĂTOR, în totală contradicție cu opinia corectă a ziariștilor sportivi au trebuie luată în considerare ? Și, dacă în societatea noastră cei care fură din avutul particular sau obștesc sînt aspru pedepsiți ne întrebăm : pe cei care fură munca, dăruirea sufletească a unor jucători și antrenori, pe cei care fură speranțele și încrederea suporterilor acestora, cine-i pedepsește ?

Președinte al Clubului sportiv Chimia Rm. Vîlcea
Prof. PETRE BERBECARU

Cronica șoselei

„În căutare de caș proaspăt!“

Deși numele localității Moțca, județul Iași nu are rezonanță din punct de vedere istoric ori economic, el reprezintă un important nod rutier, aici încrucișîndu-se drumul București—Suceava cu cel spre Tg. Frumos—Iași.

În ultimii ani, intersecția a fost modernizată, fiecare sens de mers dispunînd de cîte două benzi. Paradoxal, totuși, cei 15 metri lățime ai arterei rutiere sînt insuficienți pentru unii conducători de autovehicule, lucru care se va vedea din următorul caz.

În ziua de 11 august a.c., ora 14,00, din direcția Suceava spre București, circulau unul în spatele altuia, două autovehicule : 1-Iași-3137 (Dacia 1100) condus de Constantin D. și 21-Botoșani-2577, aparținînd Întreprinderii de transporturi auto Botoșani, Autobaza 3 Dorohoi, pilotat de Corneliu Acodrinesei.

Cu circa 50—60 metri înainte de centrul intersecției, conducătorul autoturismului se încadrează pe banda de lîngă axul drumului spre a vira la stînga pe șoseaua națională nr. 28 care duce spre Iași. Șoferul autotractorului observă manevra autoturismului și continuă să ruleze pe banda de lîngă acostament, spre București. La un moment dat, fără să se asigure, ieșeanul trece și el pe banda I, pentru a putea lua virajul la stînga în viteză. Autotractorul încearcă să evite coliziunea. El se înscrie cît mai mult pe dreapta, frînează puternic, intră cu roata din dreapta față în șanțul șoselei, dar nu reușește să evite lovirea autoturismului căruia îi boțește puternic partea dreaptă. Apoi continuîndu-și drumul, intră în plin în cabina postului de control al miliției pe care o transformă într-un morman de cărămizi sparte și moloz. Dărîmăturile surprind și accidentează mortal pe C.A., în vîrstă de 50 de ani, locuitor al comunei Moțca, care se deplasa corect pe o potecă situată în apropierea șoselei asfaltate.

Cercetarea împrejurărilor în care s-a comis acest accident dezvăluie o întreagă „istorie“. Șoferul, împreună cu delegatul V.P. au fost trimiși la București de la Dorohoi să aducă cauciucuri pentru autocamioane. În vederea asigurării succesului „acțiunii“, cei doi plecați din Dorohoi la orele 15,00 și ajunși la Fălticeni la 18,00, au poposit în acest oraș pînă a doua zi la orele 11,00, spre a se aproviziona cu caș proaspăt. „Dacă vreți să vă întoarceți cu pneuri, li s-a spus la plecare, trebuie să deschideți ușa cu picioarele, nu cu mîinile, cum face „fiecare muritor“. „Am înțeles dom'șef“, au răspuns cei doi într-un glas, urcîndu-se în cabina autotractorului.

La Fălticeni, însă, au avut ghinion, la caș de unde nu-l. „Nu se poate să nu găsim pe la știnile din jurul Romanului niște caș proaspăt“, l-a consolat șoferul pe delegatul care vedea deja extrem de reduse șansele de a se întoarce cu cauciucuri de la București.

Colac peste pupăză, autotractorul nu parcurge nici 3 kilometri de la ieșirea din Fălticeni și șoferul trebuie să oprească pentru a remedia o pană de cauciuc la una din roți. Operația durează mai bine de o oră, după care un alt ghinion : accidentul de la Moțca.

Șoferul de pe autotractor, bun, „da nu cine știe ce“. În 1975 sancționat cu retragerea unei trepte de salarizare pentru atitudine necuviincioasă față de pasageri (pe atunci era șofer de autobuz). La 30 mai 1977 primește aceeași sancțiune tot pentru comportare necorespunzătoare față de călători. Urmează la 13 iunie 1977 o altă sancțiune pentru transport nelegal de pasageri, pentru ca la 10 iunie 1979 să fie dat jos de pe autobuz pentru că a fost depistat conducînd autovehiculul sub influența alcoolului (în afara retragerii pentru o lună a permisului de conducere). În loc să fie trimis, zicem noi, să se reabiliteze, conducînd o autobasculantă pe un șantier, i se încredințează curse de transport interurban unde se cer aceleași calități ca unui șofer de autobuz.

Un șofer de autoturism care efectuează o manevră periculoasă. Unul de autovehicul greu care conduce nepreventiv, cu viteză mult prea mare pentru a recupera timpul pierdut și cel care urma să-l piardă în căutare de caș proaspăt, conducerea unei unități care încredințează cu ușurință curse interurbane unui șofer care nu merită acest lucru și care în plus nu-și controlează subalternii. Iată factorii care au făcut posibilă comiterea unui accident în care și-a pierdut viața un om complet nevinovat.

Colonel VICTOR BEDA ■

Lumea în care trăim

Doar la masa tratativelor...

Printr-o fericită coincidență, în zilele ce au urmat celui de-al XII-lea Congres, și-a găsit consacrarea în cadrul O.N.U. o inițiativă de răsunet a României socialiste, inițiativă ce a decurs nemijlocit din pozițiile fundamentale ale politicii promovate de partidul și de statul nostru. Comitetul pentru problemele politice și de securitate al Adunării Generale a O.N.U. a adoptat atunci, prin consens, un proiect de rezoluție elaborat de țara noastră — căruia i s-au alăturat 24 de state în calitate de coautoare — intitulat : **„Reglementarea prin mijloace pașnice a diferendelor dintre state"**. Ecoul ei puternic, capacitatea de a realiza un larg consens, s-a datorat, fără îndoială, concordanței evidente cu imperativele actualității, cu concluziile oferite de evenimente.

Această inițiativă a României — a cărei valoare și utilitate au fost confirmate prin evenimentele lunilor din urmă și care au relevat necesitatea respectării normelor de drept internațional în relațiile dintre state, pentru folosirea metodelor politice în soluționarea diferendelor — are la bază concepția tovarășului Nicolae Ceaușescu privind căile și mijloacele concrete de făurire a unei lumi a păcii pe Terra. Esența acestui concept a fost, astfel, exprimată de secretarul general al partidului : „Trebuie făcut totul pentru soluționarea oricărui conflict numai pe calea tratativelor, pentru evitarea izbucnirii altora noi, pentru normalizarea relațiilor dintre toate statele. Este necesar să fie respectate normele de drept internațional unanim recunoscute, să se dea dovadă de reținere și moderare în soluționarea diferitelor probleme, să nu se recurgă la acțiuni de nici un fel care pot să ducă la încordare, la înrăutățirea vieții internaționale".

Promovînd neabătut, cu principialitate, conceptul soluționării politice a tuturor diferendelor dintre state, prin discuții directe între părțile implicate, România pornește de la imperativul obiectiv al excluderii forței și amenințării cu forța din raporturile internaționale. Evenimentele în întreaga lor desfășurare au demonstrat, cu puterea evidenței, că recurgerea la forța armată nu rezolvă problemele în suspensie, ci, dimpotrivă, le complică, le agravează. Consecințele sînt lesne de înțeles : în locul unei soluționări reale, de durată, definitive, problemele se ascut, divergențele cresc, apărînd tensiuni între țările implicate. În condițiile conexiunilor din zilele noastre, deteriorarea atmosferei se poate extinde, creînd noi factori de încordare, dînd naștere unor stări de animozitate ce fac dificile relațiile între state și subminînd pacea. Utilizarea forței nu poate fi un răspuns la problemele complexe. Indiferent de cauzele lor, intervențiile militare dăunează popoarelor în cauză, abătîndu-le de la preocupările fundamentale, ale independenței, ale asigurării progresului economic. Evenimentele din diferite zone ale planetei — fie că este vorba de Orientul Mijlociu, de Africa, sau de Asia — au relevat că folosirea forței, recurgerea la soluția armată n-a făcut decît să pericliteze pacea în zonă și lume.

Este adevărat, în lumea contemporană, există numeroase probleme dificile — unele provenite din îndelungata dominație colonială, altele din situații mai recente, în contextul luptei pentru sfere de influență și zone de dominație. Viața a dovedit că, oricît de complexe ar fi problemele, nu trebuie să se renunțe în nici un moment la efortul pentru stingerea focarelor de tensiune și conflict prin negocieri politice. Acest punct de vedere al României și-a găsit deplina confirmare. Căci prin strădanii neobosite probleme dificile au putut fi rezolvate la masa tratativelor. Iar în cazurile în care negocierile s-au înlocuit prin apelul la forță s-a ajuns la un impas periculos. Baza pentru reglementarea pașnică a problemelor litigioase o reprezintă stricta respectare a principiilor independenței și suveranității naționale, egalității în drepturi, integrității teritoriale, neamestecului în treburile interne, avantajului reciproc, dreptului sacru al fiecărui popor de a fi singurul stăpîn al destinului său. Din aceste principii — ansamblul indivizibil, construcție armonioasă, unitară — decurge ca un corolar logic și firesc necesitatea renunțării la forță și la amenințarea cu forța. Condiția esențială pentru progresul pe calea negocierilor este să se manifeste voința politică necesară, pornindu-se de la interesele fundamentale ale popoarelor implicate, de la interesele de pace și destindere ale tuturor popoarelor.

Cu luciditatea caracteristică conceptului românesc de politică externă, cu spiritul de înaltă răspundere ce caracterizează politica partidului nostru, tovarășul Nicolae Ceaușescu sublinia că trebuie făcut totul pentru soluționarea oricărui conflict numai și numai pe calea tratativelor. Este un punct de vedere realist ce-și găsește expresia în acțiunile practice întreprinse de România în viața internațională. Glasul României socialiste se face auzit cu putere, îndemnînd la realism, la o atitudine lucidă, care să țină seamă de interesele reale ale păcii mondiale. Chemarea la dialog, la căutarea negociată a soluțiilor, convingerea că prin tratative problemele, oricît ar fi de complicate, pot să-și găsească o reglementare durabilă, ține seama de învățămintele istoriei, ale unei istorii mai îndepărtate și mai recente, ca și de exigențele prezentului.

Masa tratativelor este singurul loc la care problemele complicate ale contemporaneității trebuie discutate și soluționate. Doar la masa tratativelor pot fi obținute răspunsuri pozitive la întrebările epocii...

AL. PINTEA ■

CAMERUN : Imagine din Yaunde, capitala țării

Pe urmele vikingilor

Erik cel Roșu. Un nume intrat de mult în legendă. Porecla „cel Roșu" i-a fost dată nu numai fiindcă avea părul și barba roșii, ci și deoarece adesea mîinile și spada îi erau înroșite de sîngele celor care i se împotriveau. Într-o luptă cu una din familiile vrăjmașe au pierit majoritatea rudelor sale. Erik a reușit să se salveze împreună cu tatăl său — Thorvald — și a părăsit Norvegia. Ajuns în 972 în Islanda, a găsit cele mai bune pămînturi ocupate. Puterea era deținută de cîteva familii de proprietari de pămînturi și de negustori. Erik și-a înjghebat o gospodărie modestă într-o zonă stîncoasă. După moartea tatălui său s-a căsătorit. Nici căsătoria nu l-a ajutat însă să prospere, astfel încît la parte la luptele dintre familiile din partea locului și în 982 este scos în afara legii. Fiindcă nu mai putea rămîne în Islanda și nici nu se putea întoarce în Norvegia Erik hotărăște să plece în căutare de noi pămînturi. Pornește spre vest aducîndu-și aminte că auzise că în urmă cu circa 50 ani cîțiva navigatori zăriseră apărînd din ceață întinderi mari de pămînt cu numeroase fiorduri. Sosește în Groenlanda (pămîntul verde), iar după 3 ani se întoarce spre a-și convinge prietenii să-l urmeze. În 986 Erik revine în Groenlanda în fruntea unei expediții de 25 vase dintre care numai 14 au ajuns la destinație. Cei 400 membri ai expediției — femei și bărbați — însoțiți de animale domestice s-au stabilit în diferite fiorduri. Într-adevăr, în fiordurile meridionale au fost găsite numeroase vestigii vikinge : resturi de nave, de case, arme, schelete. În Erikfiord au fost descoperite urmele gospodăriei întemeiate acum 1 000 ani de către Erik precum și temelia bisericii creștine pe care soția sa a ridicat-o după ce populația a trecut la creștinism. În jurul gospodăriei lui Erik au fost găsite urmele caselor celor din sat. Casele se sprijineau una de cealaltă și comunicau între ele. În case stăteau mai multe familii — pînă la 50—60 persoane. Vikingii se ocupau mai ales cu creșterea vitelor. Își construiau grajdurile — foarte mari —, cu aceeași grijă cu care își construiau și casele, din piatră și turbă, cu acoperișuri din lemn. Au fost descoperite și rămășițele casei lui Erik pe care acesta și-o construise mai departe deoarece nevoind să se creștinеze nu voia să stea lîngă biserică. Erik a continuat să creadă în zeii vikingi. Întreaga sa familie — la îndemnul fiului său cel mai mare, Leif, întors de curînd din Norvegia — s-a creștinat. Din această cauză în familia lui Erik au început neînțelegerile. La Gardar — locul unde se întîlneau vikingii pentru a lua cele mai importante hotărîri — se văd, de asemenea, urmele construcțiilor vikinge. De aici a pornit expediția lui Leif care după cum afirmă saghele a descoperit America înaintea lui Columb. Se spune că un tînăr navigator islandez — Bjarni — fiind nevoit să se abată din drum din cauza furtunii a zărit în ceață țărmurile noului continent. Leif a ținut să verifice cele afirmate de Bjarni. I-a cumpărat vasul, a angajat oamenii cei mai curajoși care fuseseră cu el și a pornit în căutarea lumii noi. Urmînd curentul a urcat coasta occidentală a Groenlandei, a traversat strîmtoarea Davis și s-a găsit în fața unor întinderi muntoase aride și înghețate cărora le-a dat numele de Helluland (pămînt stîncos). A urmat drumul spre sud de-a lungul unui țărm păduros — Markland (pămînt păduros) — și a sosit în fața unei întinderi de pămînt care era Terranuova. Fiindcă erau multe vii, Leif a numit-o Vinland (țara vinului). Saghele spun că după călătoria lui Leif au urmat altele și că unul dintre frații lui Leif și-a găsit moartea în Vinland ucis de săgeata unui indian. Așezările vikinge din Vinland au avut o scurtă durată fiindcă în Groenlanda arta navigației și-a pierdut importanța și spiritul de aventură care-i mîna pe vikingi să caute țărmuri necunoscute s-a stins. Pe lîngă toate acestea, în secolul al XII-lea clima a început să se înrăutățească. Multe ghețuri aflate în derivă au făcut aproape imposibilă navigația. Vegetația și proviziile au fost compromise. Cel mai de seamă obstacol în calea menținerii vikingilor pe aceste teritorii l-au constituit eschimoșii. Cînd Erik și tovarășii săi au sosit în Groenlanda au găsit numeroase urme de locuire a eschimoșilor, mai ales resturi de case și unelte. În acea perioadă eschimoșii dispăruseră de pe acele teritorii, dar după 1 000 au început să-și facă apariția și să se instaleze la nord de vikingi. Cînd a început frigul eschimoșii s-au deplasat spre sud în urmărirea vînatului. Vikingii nemaiputînd naviga și nici cultiva pămîntul din cauza înghețului, au devenit vînători. Ciocnirea dintre cele două populații a fost inevitabilă pe acele pămînturi golașe și incapabile să asigure existența omului. Eschimoșii mai înzestrați și din punct de vedere fizic și din punct de vedere „tehnic" au ieșit pînă la urmă victorioși. Vikingii, independenți din vremea lui Erik, au acceptat în 1201 suzeranitatea regelui Norvegiei, renunțînd la independență în schimbul unor privilegii comerciale care nu le-au fost acordate niciodată. În schimb au fost supuși la taxe și impozite care le-au zdruncinat economia. Mai tîrziu li s-a interzis să folosească navele și să mai facă negoț. Astfel, între 1350 și 1500 coloniile vikinge s-au stins încetul cu încetul.

NICOLAE N. RĂDULESCU ■

Mondo umano ?

Flagelurile și pudicitatea

De mai multă vreme intenționez să scriu ceva despre Sahara și paradoxurile ei. Ultimul termen nu-l folosesc pentru a frapa ci pentru că, deși e greu de crezut, Sahara n-a fost dintotdeauna egală cu deșertul. Dealtfel, un studiu atent și meticulos al cunoscutului istoric francez Marcel Brion arată din plin aceasta. Se știau deja cîteva lucruri despre lumea frescelor din Tassili dar ultimele cercetări vin să vorbească despre faptul că, odată, Sahara era un adevărat Texas african. Apropierea cu această cunoscută regiune contemporană vrea să însemne bogăția solului și, mai ales, a subsolului, vitalitatea locuitorilor respectivi, intensitatea deosebită a ritmului vieții de pe acele meleaguri într-o perioadă bine definită. Și, de ce să fim ipocriți, poate apropierea avea și ceva din spectaculosul sau duritatea unor confruntări umane.

Dar a trebuit să amîn din nou proiectul demitizării sahariene pentru că, iată, tragedia din imediata apropiere a acestei zone, din Sahel, face ravagii tot mai mari. Mai mult decît atît, proporțiile pe care le luase seceta (catastrofală, catalogată atunci) din anii 1968—1974, au fost cu mult depășite și în multe colțuri ale lumii așa ceva nu spune nimic, nu se știe de ce sau, din convenție, pare a nu se ști de ce.

Căci, iată, în 12 mai a.c. revista engleză „The Economist" scria : Exact de-a curmezișul Africii, din Senegal și pînă în Somalia, se răspîndește foametea. În Sahel, regiunea din sudul deșertului Sahara, condițiile sînt chiar mai grave decît erau în aceeași perioadă a anului 1973... În 1973, în Sahel au murit aproximativ 150 000 de oameni". Și articolul continuă cu o prezentare a situației —, tot mai dramatice — pe țări, Senegal, Mauritania, Mali, Volta Superioară, Niger, Ciad, Uganda, Kenya, Somalia, Etiopia. Dincolo de foamete mai este ceva : deșertul. Cel care, din 1960 a înaintat cu 100 km spre sud, într-un ritm anual probabil de 7 sau 8 km.

La 30 iunie și revista americană „Time" vorbea despre „recolta disperării" din Africa estică, despre „scenele de foamete și disperare (ce) au devenit o realitate teribilă pe cuprinsul unui grup vast de pămînturi incluzînd regiuni din 12 țări și care depășesc ca mărime întreaga Europă occidentală", despre milioanele de refugiați care se înăbușă în taberele „de ajutorare sordide, unde mii de oameni au murit deja de pe urma subnutriției și a bolilor multiple provocate de foamete".

E adevărat, statele africane respective, individual și în comun, au lansat unele programe. Dar tot adevărat este că acele state au dispus — și dispun încă — de mari resurse la care fostele metropole și, uneori, prietenele lor au fost foarte sensibilizate. Spre deosebire de flagelurile de azi pe care, probabil, le ignoră din pudicitate.

DUMITRU CONSTANTIN ■

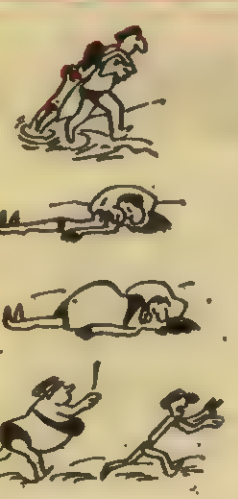

(După „Jez" — Iugoslavia)

Ochii și urechile lumii

Morala practică a bridge-ului

Concursul internațional de bridge care se desfășoară chiar în aceste zile la Mamaia ne dă din nou ghies și ne trezește iar pofta să omagiem unul din jocurile cele mai ingenioase și mai grele din cîte a inventat mintea noastră, joc cu cărți, dar mai deloc de cărți sau de hazard, avînd de înfruntat multe prejudecăți pînă la deplina recunoaștere a frumuseții sale, cu nimic interioare, să zicem, șahului care conține și el o luptă cu șansa însă nimeni nu-și va îngădui a-i numi joc de noroc. Bridge-ul, nici el nu e un joc de noroc ci o civilizație în patru oameni, o morală a două perechi de inteligențe dotate cu o anume tehnică sau, cum rezumă unii mult mai competenți decît mine, un joc de partener, avînd în vedere deci o psihologie de cuplu, un acord de gîndire, cu prietenii și adversitățile, cu sensibilități care cer ocrotire, atenție, o cultură sufletească străină de mitocănie și violență ; duioșia, demnitatea, respectul persoanei, plăcerea de a te înțelege cu cel din față se pot învăța la bridge mai bine, mai eficace și mai concret decît din nu știu cîte studii pedagogice, care cheamă la virtuți abstracte și reci.

Într-unul din cele mai celebre tratate ale acestui joc, cel al francezului Albarran, un capitol de bază (ignorat, din păcate, chiar de jucători care se cred mari...) este acela consacrat moralei unde se stipulează obligațiile unui bun jucător, oricînd asimilabile cu caracteristicile unui om bun : de pildă, a nu jigni, a nu cicăli pe cel care a greșit, a fi convins că și tu poți greși ca și partenerul tău, a nu te răsti, a nu striga urît, a trata cu umor și cu pace erorile cele mai flagrante. (Din bridge am dedus că lumea stă nu doar pe un echilibru al terorii, dar și pe un altul — echilibrul erorii.) Ca lecție de umilitate necesară, jucătorul bun nu va spune niciodată că e bun ci că tinde spre o medie superioară. Bridge-ul e un joc, poate singurul, care deține în vocabularul său de toate zilele expresia : „mulțumesc, partener !" rostită cu plăcerea la încheierea unei reușite licitații, adică a unui dialog inteligent. Fără dialog, fără comunicare între cei doi, nimic nu se poate construi, nicăieri, și nici aici, unde ai zice că nu faci mai mult decît să te distrezi. Distracția e însă o inițiere — printr-un cod care trebuie stăpînit — într-o morală practică a perechii, de unde și celebra vorbă după care „o căsătorie trebuie să treacă prin proba bridge-ului..." Vorbă exagerată, care nu îndulcește totuși brutala reproducere, în timpul jocului, a multor mecanisme conflictuale din multe case : tendința spre dominația unuia, orgoliile nesuferite, aroganța „deșteptului" în fața timidului, încăpățînările trufașe — într-atît de intim e legat jocul ăsta, de se și cheamă „pod", cu viața...

Eu, unul, cel puțin, nu joc bridge pentru a ajunge mai bun ca Garrozo — las' că greșelile mele nemaipomenite nu se compară cu greșelile lui nemaipomenite — ci ca să-mi perfecționez omenia, în cîteva date ale ei, esențiale și în alte domenii, mă rog fumos, ale vieții.

RADU COSAȘU ■

Lumea se amuză

(După „Eulenspiegel" — R.D.G.)

Note de drum

Tezaurele Erfurtului

Dacă n-ar fi claxoanele mașinilor, vitrinele cu mărfurile lor atît de moderne, ai avea impresia că te-ai întors în alt secol atunci cînd străbați străzile acestei vestite așezări turingiene, înființată cu 1200 de ani în urmă.

Pe zidurile caselor ce au aparținut cîndva unor negustori bogați se împletesc, într-o adevărată dezlănțuire barocă, motive ornamentale de o inepuizabilă fantezie.

Mergînd printre casele din Erfurt, ai impresia că răsfoiești un vechi manuscris, împodobit cu o neostenită migală. Fiecare nouă clădire ce-ți intră în raza privirii îți dă senzația că te afli în fața unei file dintr-un album de stampe unice. În lumina filtrată, gălbuie, a soarelui, culorile lor vibrau intens, cu o paletă infinită de nuanțe, în ocru, vișiniu, verde și carmin.

Casele-tezaur din Erfurt — unele dintre ele aflate, asemenea altor mari monumente ale lumii, sub ocrotire UNESCO — poartă și astăzi, înrămate în șerpuiri de stuc auriu, denumirile străvechi: „Zum Breiten Herd", „Zur Hohen Lilie", „Zur Engelsburg".

Stiluri și epoci: baroc, medieval, renascentist, au rămas săpate în această „cronică de piatră", cum a fost denumită strada principală a orașului-muzeu: Michaelisstrasse.

Multe din clădirile orașului au dealtfel dimensiunile reduse, delicate, fragile ale unor exponate, ale obiectului prețios, prea prețios pentru a-și îngădui monumentalitatea.

Dar impresia de a fi călător într-o pinacotecă este și mai puternică atunci cînd străbați acea valoroasă relicvă, faimosul Krämerbrücke, podul negustorilor de mărunțișuri, păstrat în forma inițială din anul 1325 cînd a fost construit.

L-am văzut pentru prima oară noaptea, în lumina unor reflectoare savant disimulate. Ele însuflețeau reliefurile căsuțelor liliputane, așezate de o parte și de alta a podului boltit, înviorînd miraculos culorile pastelate. Atmosfera locului evoca într-atîta o așezare medievală, încît parcă vedeai mișunînd pe caldarîmul păstrat în forma dinții o mulțime pestriță, agomotoasă de negustori ambulanți, meșteșugari și saltimbanci desprinși din Till Eulenspiegel. Pe aici vor fi trecut nenumărate caravane ducîndu-și mărfurile dintr-un capăt în altul al Europei, prin răscrucea aceasta de drumuri negustorești care a grăbit îmbogățirea și faima orașului.

Nimic nu pare să se fi schimbat de atunci în căsuțele înalte și înguste, strînse unele în altele. În liniștea stranie a nopții, ele îți dădeau impresia că sînt nelocuite încurajîndu-ți fantezia ce te întorcea în plin secol al XIV-lea. Doar în vitrinele de la parterе își etalează frumusețea sobră o cupă de argint sau o carte veche îmbrăcată în marochin, singurele exponate ce nu trădează atmosfera locului.

Dar nu numai Krämerbrücke te poartă cu secole înapoi, ci și faimoasa „Bursa pauperum", o străveche casă a studenților, atestînd faptul că cea dintîi universitate a orașului și-a deschis porțile în anul de grație 1392, avîndu-l printre studenții ei, peste mai bine de un secol, pe Martin Luther. Despre viața artistică a așezării vorbește elocvent Muzeul istoric și de artă, celebru nu numai pentru galeria sa de pictură, dar și pentru inestimabila colecție de piese prețioase din preistoria și istoria Erfurtului.

Din înălțimea colinei unde se află monumentala bazilică Sfîntul Severin, construită între secolele XII—XIV și renumită pentru grupurile statuare ale fecioarelor înțelepte și nebune, am auzit într-o dimineață cu aer străveziu — cînd toate sunetele vibrează cu rezonanțe metalice — faimosul clopot „Gloriosa" ale cărui bătăi sînt ele însele o cronică sonoră a orașului.

El va fi vestit multe din marile ore în care locuitorii Erfurtului și-au manifestat statornica aspirație către libertate începînd cu nenumăratele revolte împotriva unor suzerani plini de cruzime, episcopii de Maiența.

Sînt faptele evocate pas cu pas de inscripții și statui, de așezări și incinte care atestă nu numai un mare respect al trecutului, ci și o nestăvilită dragoste pentru frumos.

Din această dragoste trebuie să se fi născut și gustul cultivării speciilor rare de flori, gust care a făcut din locuitorii Erfurtului cei mai mari horticultori ai Turingiei.

Și dacă în scurtul răgaz în care am vizitat orașul n-am apucat să fiu martora nici uneia din faimoasele expoziții de flori, mi-au rămas întipărite în minte formele stilizate ale florilor din motivele ornamentale renascentiste ce au înscris casele orașului printre marile monumente de artă ale lumii.

MARIANA CEAUȘU ■

Dacă ești cuminte, îți cumpăr un monstru

Invazia monștrilor este aproape, ne anunță revista italiană „Panorama". Avangarda lor a intrat în orașe, agitînd tentaculele sau labe păroase, emițînd urlete înspăimîntătoare, împroșcînd sînge. Primul obiectiv strategic — vitrinele magazinelor specializate în vînzarea jucăriilor. Al doilea, camerele copiilor între 6 și 12 ani.

Născută în laborator, din creierele „fecunde" ale designerilor de jocuri pentru copii, moda „horror game" (jocul oroare) face numeroși prozeliți între micuții din S.U.A. și Europa vestică. În Franța, spre exemplu, a apărut pe piață un rechin uriaș din plastic cu fălcile comandate de un arc sensibil. Copilul trebuie să extragă din gîtlejul țiarei pești și oseminte de animale fără a atinge cumva gura, care s-ar închide ca o capcană prinzînd mîna neîndemînatică. O societate multinațională, INVICTA (cifră de afaceri 30 miliarde lire italiene în 1979), a stîrnit un val de entuziasm (?) în rîndul vizitatorilor tîrgurilor de jucării de la Milano, Nürenberg și Paris cu jocul său intitulat „Axecution" (rezultatul fuziunii cuvintelor englezești secure și execuție). La realizarea lui concură schelete, tibii, cranii, ghilotine al căror scop este „să alunge frica de moarte de care suferă mulți copii" (Gianbattista Fiorini — director al filialei italiene a firmei amintite). În primele 5 zile de la apariția jocului, pe piață s-au vîndut 10 000 de exemplare și cererile continuă să curgă.

O altă jucărie interesantă — în opinia fabricanților și negustorilor — este cea intitulată „Florile carnivore". Copilul, cu ajutorul unor catapulte, aruncă insecte din plastic între petalele larg deschise ale unor flori viu colorate. La cea mai ușoară atingere, acestea se închid pentru a-și „devora" prizonierul.

Urmărind linia crudei mode și fabricile de jucării electronice s-au convertit la oroare, continuă „Panorama". Boris este un broscoi fioros care înaintează amenințător spre copilul terifiat. Acesta, înarmat cu un pistol spațial, trebuie să nimerească ochii oribilului batracian pentru a-i opri cursa.

S-a sfîrșit vremea cînd, jucîndu-se de-a doctorul, copiii luau temperatura păpușilor, le înveleau în pleduri călduroase, le îngrijeau. Fabricanții le oferă jocul „Dentist", îndemnîndu-i să extragă, cu instrumente electronice, dinții unei păpuși care în timpul „operației" emite urlete îngrozitoare.

Vampiri gigant, ihtiozaurieni care devorează oameni, arme sofisticate, umanoizi spațiali înspăimîntători — acestea sînt jucăriile anului 1930 oferite copiilor occidentali, familiarizați cu violența și crimele. În cursa oribilităților singele apare ca o descoperire „salutară" a strategiei comerciale. Jucăriile care varsă sînge cînd le atacă sînt cerute „de marea doză de agresivitate care zace în fiecare copil" aprecia Sandro Copagnioni de la firma italiană Atlantic.

Oare pentru a-și consuma excesul de agresivitate sînt îndemnați copiii să se transforme, în joacă, în mici bestii crude și violente ? De ce trebuie să aibă la îndemînă jucării care-i obișnuiesc cu moartea, cu sîngele și urletele de durere ? Pentru educație ? Ciudată optică asupra fenomenului educațional. Ciudată și nocivă. Copiii văd și vor. Părinții, ca oriunde în lume, își refuză greu odraslele. Agresivii producători, adevărați monștri la urma urmelor, pîndesc și influențează din umbră preferințele fiilor. Rezultatul nu e greu de întrevăzut. Cifre de afaceri cu numeroase zerouri în coadă pentru creatorii „răului necesar", înclinație spre teroare, violență, crimă pentru copii nevinovați.

IOAN ROȘCA ■

Jurnal african (IV)

„Strada măștilor" din Freetown este o stradă ca oricare alta : îngustă, șerpuind în pantă și astupată masiv de un du-te-vino de curioși care își găsesc în contemplarea prelungă a oricărui obiect expus pe tarabe o metodă sigură de a-și omori timpul. S-ar părea că timpul se omoară aici în masă din moment ce strada măștilor nu se golește decît seara tîrziu. N-am văzut pe nimeni cumpărînd, în schimb majoritatea, fără intenția achiziției, cotrobăie prin rafturi și prin stivele aglomerate pe trotuare, palpează minuțios artizanatul mare și mic, se toarnește și se confruntă dar nu cu grabă și îndărătnicia furnizate de un obiectiv precis, ci cu lenea melancolică pe care o impune un comerț... „imponderabil", fără finalitate practică, un fel de artă pentru artă dincolo de banalul profit...

Într-adevăr este uimitoare plăcerea generală de a dialoga molcom și de a nu trage nici o concluzie, aceasta în numele plăcerii de a conversa sub un soare torid, adesea atît de copleșitor încît ai impresia că toate contururile se moleșesc și aerul devine irespirabil ca aburul greu și compact din preajma unui cazan sub presiune. Probabil că strada măștilor s-a născut din speranța că va fi cutreierată de turiști, dar turiștii întîrzie să apară, cel puțin în numărul scontat. Oricum, măștile și statuetele adunate în mormane aici, nu ilustrează o simplă abundență de produse artizanale, ci cu mult mai mult, o acumulare de emoții transferate în materia lemnului, în lut sau în metal.

Din toate regiunile, artizani de toate vîrstele și-au trimis aici munca de un an sau mai mulți, kitsch-ul lipsește cu desăvîrșire și o cascadă de etnografie curată izbucnește de peste tot cu o simplitate și o ineficiență remarcabile.

Cel mai tulburător contact cu sensibilitatea africană cioplită în esențe tari l-am avut însă departe de forfotul îndărătnic al străzii, în plină junglă, în afara Freetown-ului. Pe autostrada care leagă capitala de centrul de conferințe Bintumani, autostradă flancată strîns de apele oceanului, se bifurcă la un moment dat un drum îngust de pămînt bătătorit care se înfige în plină vegetație luxuriantă, un drum simplu fără indicatoare sau borne kilometrice. Pe acest drum, de o parte și de alta, dormitează colibe, pitice și întunecoase, construite parcă pentru un sezon. Într-una dintre ele, un bătrîn meșter își afișa, nu se știe pentru cine, rodul muncii sale : pe pereții colibei, una lîngă alta, splendide măști, totemuri, simboluri misterioase, stăteau agățate într-o incredibilă aglomerare care se desfășura pînă în vîrful de con al colibei și coborau apoi în fața intrării, formînd două uriașe stive. Printre ele, liane și viețăți ale junglei, măștile, flora și fauna coexistînd într-o comuniune legitimă. M-am apropiat de acest ciudat sanctuar cu o curiozitate firească, am început să admir exponatele și bătrînul fără să mă întrebe dacă vreau cumva să cumpăr a început să demonteze stivele și să-și desfășoare de-a lungul drumului averea. Îmi explica aproape cu o tenacitate o detaliului o semnificație sau alta a stilului temini, mamoko, kabala... introducîndu-mă într-un univers pe care nu-l mai întîlnisem niciodată într-o asemenea pură simplitate. Nu făcea comerț, ultima oară vînduse o mască cu doi ani în urmă, printr-o pură întîmplare, muncea senin, trăia sub limita modestiei, și la întrebarea dacă este fericit așa, s-a uitat mirat la mine și a dat din umeri de parcă nici nu s-ar fi putut altfel. Lumea lui era solid organizată și nimic nu l-ar fi putut deranja decît o schimbare, oricare ar fi fost ea. As mai fi stat acolo, sub lumina măștilor, dar peste cîteva ore trebuia să iau avionul spre Accra, bătrînul a simțit precipitarea mea și ritmul febril de abia reținut și atunci s-a grăbit și el, a luat o statuetă, mi-a îndesat-o în sacoșă și aproape m-a rugat s-o arăt copiilor acasă și să le povestesc. Nu mi-a spus ce anume, de parcă lucrurile ar fi fost de la sine înțelese. Apoi s-a întors liniștit să-și adune la loc stiva și să dăltuiască mai departe.

RADU BUDEANU ■

Sportul ca mișcare de idei

Inaugurăm astăzi, chiar pe această copertă, o nouă pagină dedicată sportului, mai exact a mișcării de idei în sport. Este o mai veche dorință a revistei noastre, aceea de a pune la dispoziție unor specialiști (sportivi, antrenori, ziariști ș.a.) un spațiu tipografic, nu o rubrică fixă, în care să-și exprime liber opiniile, chiar dacă uneori ele nu coincid cu ale noastre. Dar este evident, numai în felul acesta se poate realiza o exprimare cît mai complexă a fenomenului sportiv, din ciocnirea de idei rezultînd în cele din urmă calea cea mai dreaptă spre adevăr. Această pagină, a sportului ca mișcare de idei a fost anunțată, într-un fel, de prezența rubricii lui Cornel Dinu („Omul care joacă"). Alături de el astăzi semnează fostul său coechipier de club și de echipă națională, Mircea Lucescu («„Căpitanul" de pe Wembley», așa cum a fost numit actualul hunedorean, pe cînd se afla în fruntea monomului tricolorilor), ca și antrenorul Constantin Teașcă („Ce rău v-am făcut?!", titlu inspirat de cartea purtînd același nume), un mai vechi colaborator al nostru, înscriși la cuvînt în această săptămînă. Îi așteptăm de asemenea, atît pe Ștefan Covaci (căruia i-am propus deja să semneze în revista noastră), pe Cristian Țopescu, cît și pe Nicolae Proca, Viorel Mateianu, pe alți specialiști ai sportului de la noi, care doresc să contribuie și pe această cale, prin ideile lor, la creșterea interesului pentru un sport sau altul.

Așa e fotbalul!

Cu ani de zile în urmă, revista „Flacăra" îmi pusese la dispoziție un colț de pagină unde răspundeam multor interesați în ale fotbalului. „Poșta fair-play" — așa era intitulată rubrica — și-a încetat activitatea atunci cînd, „încetățenit" bucureștean, acceptasem propunerea unui autentic conducător al clubului de prestigiu european Steaua, să fiu antrenorul echipei de seniori. Acum sînt solicitat din nou de a scrie la această prestigioasă revistă, alături de alți specialiști (antrenori, jucători, conducători, ziariști, scriitori etc.), mai ales că încă mai sînt membru al mai tuturor forurilor obștești ale mișcării noastre sportive în general, și ale fotbalului în special.

Deocamdată, să vă fac cunoscut — chiar eu și nu prin intermediar — ceea ce știu că așteptați în cazul F.C.M. Galați. Mi-am luat ingrata sarcină ca în vara anului 1979 să fac ca această echipă să nu mai fie pasageră în divizia A. În precedentele patru promovări nu gezuse decît cîte un singur an. Ce s-a întîmplat în ediția 1979—1980, știți de-acum. Fără nici un transfer, cu un lot valoric subțire și numeric redus, dar muncind ca nicăieri pînă acum, s-a reușit ca ECHIPA să participe în continuare în „A". Totuși, trebuie menționat faptul că dacă în finalul campionatului nu jucau cinstit F.C. Baia Mare, Politehnica Timișoara și Politehnica Iași, nu știu care ar fi fost deznodămîntul...

Calitatea multor jucători, analiza federației, condeiele unor specialiști ne-au întărit convingerea că ridicînd calitatea valorică a echipei, prin transferarea unor jucători deosebiți, și intensificînd și mai mult antrenamentele vizibile și invizibile, în anul competițional 1980—1981 nu vom mai da bătaie de cap zecilor de mii de entuziaști și tuturor acelora care ne-au pus la dispoziție mijloacele necesare. De aceea am început pregătirile mai de timpuriu, la ele participînd și o serie de jucători care vroiau să se transfere la F.C.M. Galați. Numai că unii nu au reușit la facultate și s-au reîntors la echipele

Ce rău v-am făcut?

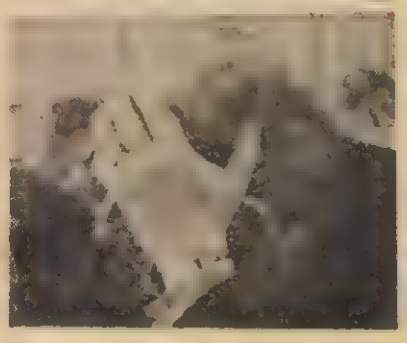

de baștină. Cîțiva, pentru motive dubioase, după circa o lună de stat în Galați, au dispărut. În sfîrșit, Bumbescu, Leac și alții nu au primit încă acordurile de transfer ale cluburilor (cum s-a întîmplat, de exemplu, cu Nicolae, Kallo, Grigore, Dumitru, Iovănescu ș.a.), pentru că, deocamdată, regulamentul de transferări este făcut în exclusivitate numai pentru cluburi..., nu și pentru jucători. Dar cel mai grav fapt s-a produs cînd 4 jucători de bază (unul fost titular al lotului național de tineret) au dispărut la 10 iulie..., reintegrîndu-se în echipă la 12 august. De asemenea, Nicolae Florea și Constantinescu nu s-au mai prezentat la echipă nici pînă astăzi. Cum toată pregătirea s-a făcut numai la Galați, antrenînd într-o zi pe unii, în altă zi pe alții (zilnic eram confruntat cu problemele lor de școală, de familie, de facultate etc.), iar Marin Olteanu, timp de două etape antrenor secund, a stat în a treia acasă, deabia de săptămîna trecută mă străduiesc să încheg o așa-zisă echipă.

Eșecurile din primele patru etape — deși în primele trei rezultatele puteau fi altele, în cel de la Hunedoara pierzînd net ca joc, ca rezultat și ca mentalitate de a trata fotbalul (!?) — vin să confirme că, de fapt, ce semeni, culegi. Numai că cei ce stau alături de noi nu merită o asemenea „palmă", motiv să cred că vor acționa de asemenea manieră, încît să ne așezăm cu picioarele pe pămînt: Cu atît mai mult cu cît un jucător ca C. Zamfir, nou venit la Galați, acuză permanent că adversarii lui direcți sînt... nebuni, cum pot alerga așa?; iar alții au început iarăși să acuze stilul de muncă și nu duritatea competiției la care singuri s-au înhămat.

În ceea ce mă privește — la ora cînd scriu aceste rînduri — vreau să rămîn tot căpitan de vas, încercînd să mai salvez de la înec încă o dată această navă, neuitînd în ruptul capului că, deocamdată, mă număr printre antrenorii care nu au retrogradat niciodată vreo echipă. Ar fi mare păcat, mai ales pentru diriguitorii și pasionații fără egal din Galați.

CONSTANTIN TEAȘCA ■

Cînduri pentru tricolori

S-a discutat mult în presa ultimelor luni despre echipa națională, despre selecția și pregătirile ei. S-au emis păreri, s-au făcut propuneri, s-au schimbat antrenori secunzi și lucrurile au rămas la fel. Băieții vin și pleacă de la convocările lotului în aceeași stare de spirit, nici de exaltare, nici de amărăciune. Mai rău, poate — de indiferență. De aceea aș vrea să mă adresez lor astăzi, aici, în coloanele acestei reviste. Lor, pentru că pînă la urmă fotbalul începe și se termină cu ei. De toți și toate ne putem priva în jocul de fotbal, numai de jucători nu. Este și motivul pentru care cred că o muncă de reconstrucție a echipei naționale ar trebui să înceapă cu jucătorii. Nu este vorba de o reconstrucție fizică, ci de una morală, psihică, de angajament și atitudine.

...Am stat lîngă voi, băieți, în ultimele întîlniri din primăvara acestui an. V-am cunoscut îndeaproape calitățile și defectele voastre. Vă pot spune că nu sînteți cu nimic mai presus decît generația mea, cu toate că ei s-au numit Dembrovschi, Dumitrache, Dobrin, Radu, Răducanu, ș.a. Din contră, aș putea spune că ați mai dobîndit ceva — o forță fizică pe care noi n-am avut-o, în schimb sînteți sub nivelul forței noastre colective a acelei forțe dobîndite prin înțelegerea că în spatele nostru stăteau, așteptînd, urmărindu-ne, milioane de speranțe, de trăiri, că noi reprezentam ceva și pe cineva. Și atunci am hotărît să trăim ca frații, dînd întîietate echipei, convinși că numai ea poate produce valori și nicidecum invers. Am jucat, am cîștigat, am și pierdut, dar înfrîngerile ne-au ambiționat de fiecare dată, transformîndu-le în victorii. Începutul a fost greu, am debutat dezastruos la Lisabona, cu Portugalia: 0—3, dar ne-am strîns, înverșunîndu-ne și reușind în celelalte.

Pe voi v-am simțit blazați, neîncrezători în forțele voastre, timizi acolo unde de fapt ar fi trebuit să fie vigoare și entuziasm. N-am simțit nici un moment pentru fiecare dribling făcut în plus. Dar sîntem și foarte mulți alături de voi, participînd la fiecare reușită sau nereușită a voastră, înțelegîndu-vă. Construcția unei echipe naționale cere răbdare, înțelegere și continuitate. Dar, în primul rînd, cere o muncă de echipă, în care fiecare să aducă ce are mai bun în el. E un moment important pentru fotbalul nostru și în voi stă posibilitatea redresării lui. I-am văzut pe englezi la Campionatul european. Sînt buni, sînt tari, dar au o anumită rigiditate în joc, de care fantezia voastră ar putea profita. Important este să înțelegeți că victoria sau înfrîngerea stau în posibilitățile voastre și nicidecum în slăbiciunile adversarului. Știu, am trecut și eu prin asta, v-ați angajat la un lucru extrem de greu. Vor veni perioade dificile, dar cît de frumoase, cu nopți nedormite din cauza tensiunii jocului, cu clipe de așteptare care vi se vor părea interminabile, cu senzații de sufocare în preajma partidelor, din cauza emoțiilor și a incertitudinii rezultatelor, dar și cu descătușarea aceea totală odată cu intrarea în teren, în vuietul mulțimii și a scandărilor sacadate: România, România!

Asta este ceea ce vă așteaptă. Pregătiți-vă să faceți față îndemnurilor dar și speranțelor noastre. Aveți o misiune grea, băieți! Și trebuie s-o duceți la capăt. Voi toți, împreună, și nicidecum doar Balaci, sau Adrian Ionescu, sau Ștefănescu, sau Bölöni. Cînd veți înțelege necesitatea forței colective, cînd veți ajunge să vă bucurați sincer unul de succesele celuilalt, atunci totul vi se va părea mult mai ușor. Dotați sînteți, de încrederea publicului vă bucurați, rămîne ca voi înșivă să credeți în posibilitățile și succesul vostru. Iar pentru aceasta, nimic din ceea ce veți face să nu vi se pară prea greu. Satisfacția de a reuși va estompa de departe toate privațiunile la care voi v-ați supus, conștient, în toată această perioadă a calificărilor. Merită, vă spun eu că merită!

„Căpitanul" de pe Wembley

că alcătuiți cu adevărat o echipă. Erați mult prea preocupați de propriile voastre probleme. O echipă trebuie să fie în primul rînd, prin atitudine — indiferent de valoarea componenților ei, indiferent de individualitățile care le prezintă — o echipă de salahori. Munca naște muncă, ca și prietenie. Știu, nici rezultatele din ultima vreme nu v-au ajutat. Pentru că, de fapt, acestea creează acea stare de spirit capabilă să vă adune, să vă împrietenească, să vă propulseze. Știu, aveți și voi nevoie de o vorbă bună. Prea s-au repezit mulți asupra voastră, criticîndu-vă pentru fiecare gol primit, pentru fiecare pasă greșit dată,

MIRCEA LUCESCU ■

Omul care joacă

Entuziasmul ramurei de măslin

Din această săptămînă echipa națională, regăsindu-și la Snagov sediul tradițional de pregătire, va începe practic sezonul oficial de toamnă al acestui an, luînd-o puțin înaintea echipelor de club ce vor primi botezul examenelor internaționale la jumătatea lui septembrie. Vor fi zile și luni de confruntări grele, încărcate de aceleași speranțe ce mi-au aprins în ea flacăra entuziasmului de care nu duce lipsă fotbalul nostru. Numai că acest entuziasm indispensabil victoriilor în fotbal apare destul de rar în teren și, mult mai rar în ultimii ani, în sufletul și cugetul acelora de care depinde existența sa binefăcătoare. Stăpînirea de sine, puterea de a face totul pentru a duce ce ai început la bun sfîrșit, ardoarea, seriozitatea și entuziasmul cu care se prind în muncă, sînt calități ale popoarelor ce sînt și caracteristici dar pot fi și foarte bine construite. Bineînțeles, în timp... Sîntem un popor entuziast, ce a știut să-și rezolve favorabil de multe ori momentele grele cu care a fost confruntat, apelînd numai și la această calitate cu care ne-a înarmat natura. De ce n-am face uz de ea, acum, cînd lipsurile în joc ale primului chemat în „arenă", echipa națională, nu a fost greu să fie constatate și, dureros, fluierate, de prea mulți? Filosofia decisivă a omului este aceea că „el se naște bun"... Se poate ține cont de acest precept nu numai la mișcarea sa fizică, ci și atunci cînd el începe, în parcursul vieții, oricare acțiune la care este chemat. Sigur că obligațiile pe care ți cerem să le rezolve trebuie pregătite, depind de realitățile societății, și că în fotbalul nostru s-au făcut mari greșeli de organizare tocmai din partea oamenilor care știau și puteau să-l ajute cel mai bine, cunoscînd lumea jocului. Dar, dacă și așa, în condiții dificile, create parcă cu bună știință, trecem peste adevăr, considerînd jucătorul, antrenorul, spectatorul sau cronicarul mult mai „răi" decît putem imagina, argumentînd cu talent machiavelic — de fiecare cînd avem nevoie, așa-zisa periculozitate socială a ceea ce de fapt nu fac — orice portiță de scăpare în fața adevăratei răspunderi, suferința ce naște renunțare pentru aceste subiecte ale fotbalului, chemate nedrept la o judecată nefirească nu poate decît îndepărta succesul și mai mult... Este greu de stabilit cine dă primul și mai ales de acționat pentru stabilirea clauzelor inițiale ale contractului fotbalului nostru: societatea sau jucătorul? Dacă această problemă de mare importanță ar fi rezolvată și ea printr-o hotărîre de dărnicie entuziastă a societății, obligațiile jucătorilor ar fi mult mai precise și ei ar trebui să răspundă mult mai atent de ceea ce fac, evitîndu-se cantonamentele impuse acuîn de cel care la venire a vrut să le desființeze (!), căderile fizice din joc sau fiolele alcoolmetrice la care tinde să se ajungă. Ca să nu mai amintesc de ordinele date de a cîștiga la scoruri dinainte stabilite... partide încă nejucate. Jocurile oamenilor, de la atletism la fotbal, nu pot fi ordonate dar pot fi pregătite să învingă în condiții optime... cu oameni pricepuți. Ele sînt mișcări libere, născute și antrenate de spiritul uman. Neînțelese și nepregătite, ele refuză din neputință cununa victoriei, iar pe aceea a ordinului nu o pot purta oricît de încinsă ar fi, unită mîndă realitatea. Nu este rușinos să recunoști limitele umane. Atunci cînd ți le știi, ești capabil să le și depășești. Poate și de aceea recompensa primelor victorii olimpiene a fost ramura de măslin și nu metalul ce se poate confecționa „oricum" și „oricît", azi...

CORNEL DINU ■

Flacăra Redacția: București, Piața Scînteii 1, căsuța poștală 3312 cod 71341. Telefoane: 17 60 10, 17 60 20, interioare: Sector publiciști-comentatori (Ilie Purcaru, Nicolae Cristache, Nelu Ionescu) – 1 617, 1 623; Secția politică-economie (Lionel Nițescu, N. Gr. Mărășanu, Ion D. Goia, Liviu Timbuș) – 1 623; Secția cultură-cenaclu (George Arion) – 1 619; Secția probleme social-cetățenești (Adrian Dohotaru) – 1 618; Sector știință, sport (Ovidiu Ioanițoaia) – 1 606; Secția reportaj-anchete (Mihai Pelin) – 1 618; Scrisori, relații cu publicul (Marga Nedelea, Mihai Stănescu) – 1 787; Sector fotoreportaj – 1 595; Secretariat de redacție (Dan Bîrlădeanu, Ion Predoșanu) – 1 782, 1 621, 1 744; Administrație: 17 78 82 și 17 60 10 – interior 1 783; secretar responsabil de redacție (Tudor OCTAVIAN – 17 60 10 interior 1 611); redactor șef adjunct (Nicolae ARSENIE – 17 60 10 interior 1 786); redactor șef 17 60 10 interior 1 822. Tiparul executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii". Cititorii din străinătate se pot abona adresîndu-se la ILEXIM – Departamentul Export Import presă. P.O. BOX-136–137, telex: 11 226, București, str. 13 Decembrie

Redactor-șef: ADRIAN PĂUNESCU

PREȚUL REVISTEI: 2 LEI

41 505

36
ANUL XXIX (1977)
4 SEPTEMBRIE 1980
flacăra

Vizita de lucru a tovarășului NICOLAE CEAUȘESCU în bazinul carbonifer al Olteniei

Reportajul vizitei de lucru în pagina a 3-a

Unitatea clasei muncitoare, argument al istoriei contemporane

S-au împlinit, în prima zi a acestei luni, 36 de ani de la crearea Comisiei centrale de organizare a mișcării sindicale unite din România.

Permanentă aspirație a muncitorilor români, unitatea sindicală s-a impus într-un moment de răscruce pentru viitorul țării ca o necesitate istorică, drept cea mai importantă armă în lupta împotriva forțelor reacționare ce încercau să păstreze și să impună vechile structuri sociale ale țării, utilizînd tactica dezbinării maselor progresiste, a subminării luptei acestor forțe, a compromiterii și scindării mișcării sindicale din România. Analizînd cu luciditate faptele istoriei mișcării muncitorești, învățînd din experiența internă și internațională, Partidul Comunist Român și-a axat întreaga sa muncă politică și organizatorică, în acei ani, pe refacerea și consolidarea unității muncitorești, un prim rezultat al acestei acțiuni fiind crearea Comisiei centrale de organizare a mișcării sindicale unite, prin acordul cu Partidul Social-Democrat în cadrul Frontului Unic Muncitoresc. În urma hotărîrii comune a celor două partide muncitorești de a se constitui această largă organizație sindicală, în întreprinderi și instituții au fost constituite cîte o singură organizație sindicală cuprinzînd întregul personal. La puțină vreme după crearea Comisiei de organizare au luat naștere pe -

(Continuare în pagina 5)

RĂZVAN BARBULESCU ■

In întîmpinarea Congresului consiliilor populare

Toate acestea sînt scrise în mandatul deputatului (pag. 6-7)

DIN SUMAR:

- **Înnobilînd pămîntul din dragoste pentru pămînt** (pag. 5)
- **Nimic nu se pierde, totul se transformă, totul se cîștigă !** (pag. 7).
- **EXPERIMENTUL DANILĂ** (pag. 9).
- **Fălticeni — orașul-șantier** (pag. 13).
- **„Un festival este o instanță de prestigiu"** (pag. 15).
- **SIMPLE NOTE** (pag 18).
- **SPORTUL CA MIȘCARE DE IDEI** (pag. 21).

Trepte spre stele Fotografie de prof Nicolae Filiș ■

Să privim cu mîndrie vechimea noastră !

Anul 1000 la Rîmeți

Revista Flacăra din 22 februarie 1979 (nr. 1237) a găzduit articolul meu în care am comunicat descoperirea unui grafit care indică anul 1103, zgîriat pe fresca cu celebra inscripție a lui Mihul zugravul din Crișul Alb, grafit care prin **existența sa clară**, contestă datările anterioare. Aceste datări se corectau unele pe altele succesiv, coborînd anii datărilor precedente de la un autor la altul.

Ne permitem să ne spunem din nou cuvîntul în această problemă, cu mîndrie patriotică, pentru că, studiind cu migală pereții, am mai descoperit un grafit (**cum de nu l-au văzut și alții ?**).

Desigur am muncit destul pentru a-l descifra, dar am avut satisfacția confirmării tradiției orale.

Condica mînăstirii Rîmeți precum și inscripția din nișa altarului, spun că de aici, în anul 1213, au plecat în Maramureș călugării **Romulus** și **Ghenadie** care au întemeiat o nouă așezare monahală la Peri. Localitatea se află pe malul drept al Tisei, în apropiere de Sighetu Marmației (alt nume cu rezonanțe vechi, rememorîndu-ne ducatul MAREI). Oare este întîmplător faptul că și mai aproape de Peri se află localitatea Rîmeți (Remeți) pe malul stîng al Tisei, oarecum peste drum, localitate care ne amintește de locul de origine al celor doi ctitori ?

Probabil nu, pentru că „de la RÎM ne

(Continuare în pagina 9)

Dr. ing. DINU MORARU ■

Țăranii Maramureșului la izvoarele sănătății

Am fost căutat la redacție de unul din contemporanii noștri reumatici. În ultimii ani, mi-a spus, s-a stabilit cu tratamentul la băile Ocna Șugatag. Se simte excelent (arăta într-adevăr înfloritor ! — n.n.) dar n-ar fi deconspirat public secretul sănătății sale dacă în acest an nu i s-ar fi întîmplat un lucru neobișnuit. A nimerit, într-una din peregrinările sale, la capătul unui drum forestier părăsit, un fel de fund de rîu secat, bolovănos și abrupt, peste mai mulți țărani în jurul a două cazane cu apă. Recipientele erau așezate peste foc, unul pe orizontală, celălalt pe verticală. În spatele lor, ceva mai sus, un jgheab în care curgea apă dintr-o conductă rudimentară. Locul părea cu desăvîrșire pustiu. O baracă de scînduri putrede rămasă de pe vremea exploatărilor forestiere și atît. Jgheabul de apă ducea spre această baracă. Conducta care arunca apa în jgheab era înfiptă în malul abrupt al unui eleșteu cu apă bolborositoare. Țăranii întrețineau focul și discutau.

(Continuare în pagina 11)

NICOLAE CRISTACHE ■

La invitaţia preşedintelui Nicolae Ceauşescu, preşedintele Republicii Elene, Constantin Karamanlis, a sosit într-o vizită oficială în România

La invitaţia preşedintelui Republicii Socialiste România, tovarăşul Nicolae Ceauşescu, miercuri dimineaţa, a sosit în Capitală, într-o vizită oficială în ţara noastră, preşedintele Republicii Elene, Constantin Karamanlis.

Vizita preşedintelui Republicii Elene în România constituie o expresie elocventă a bunelor relaţii de prietenie şi colaborare statornicite între cele două ţări, întemeiate pe legături cu vechi tradiţii, pe stimă şi respect reciproc, avînd la bază principiile respectului independenţei şi suveranităţii naţionale, egalităţii în drepturi şi avantajului reciproc, neamestecului în treburile interne, nerecurgerii la forţă sau la ameninţarea cu forţa. Vizita reflectă, totodată, voinţa celor două ţări de a dezvolta şi intensifica conlucrarea româno-elenă atît pe plan bilateral, cît şi în domeniul vieţii internaţionale, în folosul popoarelor noastre, al cauzei păcii, destinderii, securităţii şi cooperării în Balcani, în Europa şi în întreaga lume.

Ceremonia sosirii înaltului sol al poporului elen s-a desfăşurat pe aeroportul Otopeni. Pe frontispiciul salonului oficial se aflau portretele preşedinţilor Nicolae Ceauşescu şi Constantin Karamanlis, încadrate de drapelele de stat ale României şi Greciei. Pe mari pancarte erau înscrise urările: „Bun venit în Republica Socialistă România Excelenţei Sale, domnului Constantin Karamanlis, preşedintele Republicii Elene" ; „Să se dezvolte continuu relaţiile tradiţionale de prietenie şi colaborare statornicite între Republica Socialistă România şi Republica Elenă, în interesul ambelor popoare, al bunei vecinătăţi şi cooperări în Balcani, al cauzei păcii şi securităţii în Europa şi în întreaga lume".

În întîmpinarea înaltului oaspete a venit tovarăşul Nicolae Ceauşescu, preşedintele Republicii Socialiste România.

La ora 11, aeronava cu care a călătorit şeful statului grec a aterizat.

La coborîrea din avion, tovarăşul Nicolae Ceauşescu a urat un călduros bun venit preşedintelui Constantin Karamanlis. Cei doi şefi de stat şi-au strîns cordial mîinile. Preşedintele Karamanlis şi-a exprimat bucuria de a vizita România, de a se reîntîlni cu preşedintele Nicolae Ceauşescu. La rîndul său, şeful statului român şi-a manifestat satisfacţia pentru vizita înaltului oaspete, pentru continuarea dialogului fructuos româno-elen la nivel înalt.

Preşedintele Republicii Elene a prezentat, apoi, preşedintelui Nicolae Ceauşescu persoanele oficiale care îl însoţesc în vizita în ţara noastră.

În continuarea ceremoniei, comandantul gărzii militare aliniate pe aeroport în cinstea sosirii înaltului oaspete a prezentat onorul. Au fost intonate imnurile de stat ale Republicii Elene şi Republicii Socialiste România, în timp ce erau trase 21 de salve de salut.

Cei doi preşedinţi au trecut în revistă garda de onoare.

A urmat prezentarea oficialităţilor române venite în întîmpinare.

Numeroşi bucureşteni au ovaţionat cu căldură pe cei doi şefi de stat pentru prietenia româno-elenă. Ei au dat glas satisfacţiei cu care opinia publică din ţara noastră urmăreşte noua întîlnire dintre preşedinţii Nicolae Ceauşescu şi Constantin Karamanlis, încrederii că dialogul la nivel înalt româno-elen, asemenea convorbirilor de pînă acum dintre cei doi şefi de stat, se va solda cu rezultate fructuoase, va marca o dezvoltare şi mai puternică a raporturilor de colaborare dintre ţările şi popoarele noastre.

La închiderea ediţiei revistei noastre, vizita înaltului oaspete elen se află în plină desfăşurare.

Perspective largi dezvoltării relaţiilor româno-cameruneze

„Bazat pe toate acestea se poate spune că vizita — deşi scurtă — a fost deosebit de rodnică. Sînt convins — sublinia preşedintele Nicolae Ceauşescu, referindu-se la rezultatele vizitei şi convorbirilor pe care le-a avut cu preşedintele Ahmadou Ahidjo — că toate aceste acorduri şi înţelegeri dau o perspectivă nouă extinderii colaborării şi cooperării dintre România şi Camerun".

În istoria relaţiilor dintre cele două ţări ale noastre, vizita este prima pe care o întreprinde şeful statului camerunez în România şi, ca o expresie a dorinţei reciproce de a lărgi şi mai mult colaborarea comună, atît pe plan bilateral, cît şi internaţional, cu acest prilej a fost semnată prima Declaraţie solemnă comună dintre România şi Camerun.

Este o nouă confirmare a dinamismului relaţiilor ţării noastre cu statele lumii, indiferent de sistem social şi politic, raporturi care se îmbogăţesc an de an. În cadrul politicii sale de colaborare internaţională, de lărgire continuă a conlucrării cu ţările în curs de dezvoltare, România socialistă acordă o mare însemnătate dezvoltării relaţiilor sale cu ţările continentului african. Dacă pînă în 1950 ţara noastră a avut legături diplomatice numai cu o singură ţară africană, Egiptul, în prezent, România întreţine relaţii diplomatice cu 47 de state de pe acest continent, avînd ambasade în 23 şi agenţii economice în 33 de ţări, iar la Bucureşti şi-au deschis reprezentanţe diplomatice 17 state africane. Un element determinant în dezvoltarea relaţiilor multilaterale cu statele independente din Africa îl reprezintă vizitele preşedintelui Nicolae Ceauşescu în 18 state africane, ca şi vizitele în România a 25 de şefi de stat africani, inclusiv recenta vizită a preşedintelui Ahmadou Ahidjo. Politica României de amplificare a conlucrării bilaterale cu statele africane pe plan politic, economic, cultural, tehnic, al pregătirii de cadre, ca şi în alte domenii de interes reciproc, pe baza respectării stricte a principiilor independenţei şi suveranităţii naţionale, deplinei egalităţi în drepturi, neamestecului în treburile interne, respectului şi avantajului reciproc, validată de forurile superioare de partid şi de stat, este promovată cu consecvenţă de preşedintele ţării, tovarăşul Nicolae Ceauşescu, aşa cum o ilustrează elocvent rodnicia întîlnirii la nivel înalt româno-cameruneze.

Un moment important al vizitei înaltului sol camerunez l-a reprezentat semnarea Declaraţiei solemne comune între ţările noastre. Este a 37-a Declaraţie solemnă comună pe care România o semnează cu un alt stat, aceasta confirmînd în practică orientarea de principiu a Conferinţei Naţionale a Partidului Comunist Român, din 1972, cînd tovarăşul Nicolae Ceauşescu a propus încheierea unor documente internaţionale care să definească cu precizie dreptul sacru al popoarelor la independenţă şi suveranitate, să consacre fără echivoc noile principii de egalitate, de neamestec în treburile interne ale statelor, îndeosebi ale ţărilor mici şi mijlocii, principiile noii politici ce trebuie promovată în viaţa internaţională, direcţiile prioritare în vederea democratizării sistemului politic mondial. Aşa cum sublinia preşedintele Nicolae Ceauşescu, cu acea ocazie, adoptarea unor asemenea documente ar trebui să constituie „criteriul de aşezăminte pentru principiile egalităţii în drepturi, pentru cauza colaborării între state şi instaurării păcii în lume". Documentele semnate de România cu alte state, cărora li se adaugă Declaraţia solemnă comună semnată cu Republica Unită Camerun, consacră la loc de frunte dreptul sacru al fiecărui stat la existenţă liberă, independentă şi suveranitate naţională, la pace şi securitate, dreptul inalienabil al fiecărui popor de a-şi decide de sine stătător soarta, egalitatea deplină în drepturi a tuturor statelor, dreptul fiecărui popor la dezvoltare şi progres, toate aceste documente reprezentînd tot atîtea contribuţii concrete la edificarea unui nou sistem politico-juridic al relaţiilor dintre state, menit să instaureze cadrul vieţii democratice al raporturilor dintre toate ţările lumii în perspectiva noii ordini economice şi politice internaţionale.

Considerînd că existenţa unui cadru juridic conferă stabilitate şi deschide perspective relaţiilor bilaterale, între România şi Camerun au fost semnate : acordul comercial ; acordul privind promovarea şi garantarea reciprocă a investiţiilor ; protocolul de cooperare în domeniul cercetării şi exploatării miniere şi protocolul privind cooperarea în domeniul avicol şi s-a convenit continuarea tratativelor pentru încheierea altor acorduri şi înţelegeri vizînd dezvoltarea colaborării româno-cameruneze. Toate aceste documente juridice care definesc bazele colaborării României cu Camerunul sînt de natură să confere noi dimensiuni relaţiilor noastre bilaterale, punînd în evidenţă faptul că două ţări cu sisteme sociale diferite pot colabora fructuos pentru progresul lor economico-social, pentru o lume a păcii, destinderii şi colaborării neîngrădite între naţiuni. „Prezenţa mea pe pămîntul românesc — arăta preşedintele Ahmadou Ahidjo — se doreşte a fi dovada prieteniei care, de multă vreme, uneşte cele două ţări ale noastre. Mai mult, prezenţa mea se doreşte a fi expresia recunoaşterii şi admiraţiei faţă de succesele excepţionale obţinute de poporul dumneavoastră în opera de edificare a unei Românii moderne, în dezvoltarea şi afirmarea identităţii sale naţionale şi a personalităţii sale pe plan internaţional. Şi, salutînd aceste mari succese, curajul şi dinamismul poporului român a cărui ardoare în muncă se dovedeşte exemplară, se cuvine să subliniem calităţile excepţionale ale marelui om de stat care este principalul artizan al acestora, şi a cărui personalitate, fermitate şi clarviziune, conferă României un loc de excepţie, precum şi respectul şi consideraţia lumii întregi ; mă refer, după cum bine vă daţi seama, la Excelenţa Sa Nicolae Ceauşescu. Domnule preşedinte, permiteţi-mi să vă felicit din adîncul inimii !"

Convergenţa obiectivelor de progres economic şi social, ataşamentul faţă de cauza păcii şi a cooperării internaţionale, prietenia şi stima reciprocă dintre poporul român şi camerunez sînt premise favorabile pentru întărirea legăturilor reciproce şi dezvoltarea schimburilor pe multiple planuri. În această lumină, se cuvine să subliniem că pe plan internaţional dialogul româno-camerunez continuă colaborarea comună din cadrul Organizaţiei Naţiunilor Unite şi al organismelor acesteia, al „Grupului celor 77" şi al mişcării ţărilor nealiniate, cele două ţări fiind hotărîte să întărească solidaritatea şi cooperarea în lupta pentru o nouă ordine economică internaţională, pentru dezarmare şi, în primul rînd, dezarmare nucleară, rezolvarea problemelor numai pe calea negocierilor, pentru reluarea şi continuarea politicii de destindere, de respect al independenţei naţionale, de suveranitate şi pace.

GHEORGHE SPRINŢEROIU

Sub semnul omeniei, adevărului și încrederii în viitorul luminos al patriei socialiste:

Vizita de lucru a tovarășului Nicolae Ceaușescu în bazinul carbonifer al Olteniei

Contactul nemijlocit între conducerea partidului nostru și masele de oameni ai muncii, acest dialog fundamental și lucrativ, instituționalizat și permanentizat prin aportul decisiv, determinant al tovarășului Nicolae Ceaușescu, a căpătat o nouă expresie prin recenta vizită de lucru întreprinsă de primul bărbat al țării în bazinul carbonifer al Olteniei. Recenta înfiripare a secretarului general al partidului nostru cu făuritorii de bunuri materiale a fost marcată, ca de fiecare dată, de o întreagă suită de discuții și dezbateri de o importanță vitală pentru destinul colectiv al națiunii noastre, dialogul dintre partid și popor definindu-se odată mai mult ca un element esențial și definitoriu în cadrul unui proces de revigorare neîntreruptă a întregului nostru edificiu social.

Intrat mai tîrziu decît alte zone ale patriei în circuitul industrializării socialiste, bazinul carbonifer al Olteniei a devenit într-o perioadă relativ scurtă cel mai mare furnizor de cărbune al României. Aici, în acest colț de țară unde — așa cum a ținut să amintească conducătorul partidului și statului nostru — nu a existat în trecut aproape deloc industrie, dar în schimb burghezia a înființat unul dintre cele mai mari lagăre pentru deținuții politici comuniști și antifasciști, aici, astăzi, se realizează aproape 70% din producția de cărbune a țării. Astfel, în ramura minieră se obține zilnic o producție de 90 000 tone cărbune și există toate condițiile pentru ridicarea acesteia, încă în acest an, la peste 100 000 tone. De reținut, de asemenea, că în aceeași zonă, ritmul de creștere a producției industriale a fost cu 17—18 la sută mai mare decît în aceeași perioadă a anului trecut.

Întîmpinată cu vii aplauze și ovații de mii de oameni ai muncii veniți în întîmpinare, aeronava prezidențială a aterizat pentru început pe aeroportul din Craiova. A urmat un al doilea popas în localitatea Rovinari, vizita de lucru a tovarășului Nicolae Ceaușescu în județul Gorj având în continuare ca prim obiectiv Cariera de extracție la suprafață Girla. A fost vizitată apoi Platforma de montaj Tismana, locul unde se asamblează excavatoarele de mare capacitate, mașinile de haldat și alte utilaje destinate dotării exploatărilor carbonifere de suprafață din zonă. Vizita de lucru a continuat la Rovinari, cel mai mare obiectiv energetic al țării aflat în exploatare și care folosește drept combustibil lignitul din bazinul Oltenieî. În continuare, tovarășul Nicolae Ceaușescu a fost oaspetele oamenilor muncii din noul oraș al minerilor, Rovinari, una dintre cele mai noi așezări urbanistice ale României, iar apoi al colectivelor de muncă de la microcariera Roșiuța și al celor de la cariera Lupoaia.

Discuțiile purtate cu muncitorii, maiștrii și inginerii unităților vizitate, cu organele locale de partid și de stat, cu reprezentanții unor ministere au readus în centrul atenției importanța pe care o deține în cadrul economiei naționale producția de cărbune, factor esențial în realizarea proiectatei independențe energetice a României, rolul deosebit pe care trebuie să-l acordăm unei mai judicioase organizări a producției și muncii de concepție, soluțiile și metodele necesare optimizării activității în mine și unități industriale, creșterea productivității muncii, folosirea intensivă a utilajelor și alegerea în general a acelor soluții capabile de a garanta structura modernă a valorificării superioare a resurselor materiale și umane. Bazinul carbonifer al Olteniei, reamintim cititorilor noștri, se bucură, de altfel de mai multă vreme de o atenție deosebită din partea secretarului general al partidului nostru. Ca urmare a unor vizite anterioare, a cunoașterii nemijlocite a condițiilor de muncă și viață din acest vast și important izvor de energie al țării, tovarășul Nicolae Ceaușescu a dispus dotarea întreprinderilor de aici cu noi și moderne utilaje, precum și sprijinirea colectivelor de muncă existente cu un număr însemnat de muncitori și specialiști aduși din alte părți ale țării (măsură denumită simbolic „Acțiunea 7000"). La indicațiile președintelui României au fost întreprinse, deopotrivă, și măsuri destinate sporirii fondului locativ și a dotărilor edilitare, ridicării calității vieții, în general.

Momentul culminant al vizitei l-a constituit adunarea populară din orașul Motru, unde conducătorul partidului și statului nostru, întîmpinat cu bucurie, entuziasm și recunoștință de mii de cetățeni, a rostit o importantă cuvîntare. Cu acest prilej, referindu-se în principal la realitățile proprii spațiului de viață și muncă din bazinul carbonifer al Olteniei, dar oferind în același timp soluții de principiu și îndrumări cheie pentru întreaga economie națională, tovarășul Nicolae Ceaușescu a reliefat în cadrul unei analize profunde și a unor considerații generale, elementele și direcțiile definitorii ale politicii noastre curente și de perspectivă.

A devenit un lucru evident, a ținut să sublinieze secretarul general al partidului nostru, că marile realizări ale poporului nostru n-ar fi fost posibile fără o înțeleaptă politică economică, fără așezarea la temelia edificiului de granit al socialismului a axiomei civilizației contemporane : crearea unei industrii puternice, moderne, competitive, garanția progresului multilateral și avangarda independenței și suveranității naționale. Astăzi, știm cu toții, în lumina acestor adevăruri, că o țară lipsită de dinamism și forță în domeniul economiei naționale, în rezolvarea promptă și lucidă a problemelor dezvoltării sale interne, nu se poate aștepta decît la un loc modest în viața internațională a popoarelor, știut fiind faptul că înapoierea nu generează respect și nici garanții pentru independența de stat, mai ales în perioada actuală cînd imperialismul impune în raporturile internaționale practicile arbitrarului, prevalarea forței asupra dreptului.

Numai pe această bază s-a putut înregistra în țara noastră o permanentă ridicare a nivelului de trai material și spiritual al poporului nostru, proces evident, între altele, și prin faptul că, în actualul cincinal, creșterea retribuției reale va fi cu 30% mai mare și nu cu 20% cît se prevăzuse inițial.

Cuvîntarea tovarășului Nicolae Ceaușescu a reliefat o dată mai mult că la izvoarele muncii pline de abnegație a poporului nostru, de-a lungul unei istorii naționale, care, într-o perioadă atît de scurtă, a desferecat vigoarea, talentul și hărnicia unei întregi națiuni, se află, între altele, eliberarea gîndirii politice din corsetul dogmatismului, transformarea ei într-un instrument științific de descifrare și pătrundere în esența realității concret-istorice, a specificului național, de confruntare realistă a teoriei cu practica. Tot ce s-a făcut și se va face reprezintă rodul muncii colective, al participării maselor la procesul decizional, întreaga noastră muncă și viață se bazează pe practica conducerii colective la toate nivelurile, al îmbinării democrației reprezentative cu democrația directă, al participării maselor la elaborarea, înfăptuirea și controlul hotărîrilor de importanță națională și locală. „Societatea pe care o edificăm, a spus cu acest prilej tovarășul Nicolae Ceaușescu, este societatea muncii libere a unui popor liber, stăpîn pe destinele sale, a unui popor pe deplin conștient că numai prin munca sa unită va asigura victoria comunismului în România, bunăstarea, fericirea sa, independența și suveranitatea României socialiste".

În cadrul cuvîntării au fost formulate de asemenea numeroase indicații și recomandări privind activitatea de muncă și concepție, necesitatea folosirii la întreaga capacitate a mijloacelor din dotare, lupta pentru calitate, funcționarea la parametrii proiectați a tuturor agregatelor, luarea tuturor măsurilor pentru ridicarea nivelului pregătirii profesionale și tehnice a întregului personal din unitățile productive.

Făurirea unei societăți noi, avansate, a arătat tovarășul Nicolae Ceaușescu, cere eforturi deosebite, și munca unită a întregului popor. Nimic din ceea ce s-a realizat în țara noastră în anii revoluției și construcției socialiste, în special în ultimul deceniu și jumătate, nu ne-a fost făcut cadou, ci a fost realizat și plătit cu eforturi și sacrificii de un întreg popor. Iată de ce trebuie să avem conștiința că totul depinde de noi, de priceperea și hărnicia noastră, de spiritul gospodăresc și de economii. Cu atît mai mult cu cît avem toate condițiile materiale, politice și morale de a înfăptui obiectivele și sarcinile de partid, de a pregăti din vreme și temeinic intrarea României în viitorul cincinal, care și-a propus ca obiectiv central ridicarea la o nouă calitate a vieții și a întregii activități, trecerea României la o nouă etapă, aceea de țară mediu dezvoltată.

Referindu-se la problemele internaționale de o deosebită complexitate, președintele României a reafirmat principiile de bază ce călăuzesc politica externă a partidului și statului nostru, politică întrupată din dorința și dragostea poporului nostru pentru pace și adevăr, de instaurare a unui climat de colaborare și înțelegere între popoarele lumii. Înfăptuirea programului partidului nostru, a menționat tovarășul Nicolae Ceaușescu, dezvoltarea economică și socială a României nu se pot asigura decît în condiții de pace, de prietenie și colaborare internațională, așa cum dezvoltarea fiecărui popor nu se poate realiza decît în condiții de pace, prietenie și colaborare. „*Doresc ca de aici, de la Motru* — a spus în încheiere președintele României — *să declar că și în viitor România socialistă, partidul nostru comunist, guvernul vor face totul pentru a contribui la realizarea unei lumi mai bune și mai drepte pe planeta noastră, a unei lumi a popoarelor egale între ele, în care independența națională să fie un bun recunoscut și respectat pentru fiecare națiune și unde toate mijloacele materiale și spirituale să fie îndreptate spre edificarea economico-socială, spre bunăstarea și fericirea omenirii. Noi dorim să facem totul pentru bunăstarea și fericirea poporului român!*"

Noua vizită de lucru în bazinul carbonifer al Olteniei, desfășurată sub semnul omeniei, adevărului și încrederii în viitorul luminos al patriei noastre, a reafirmat încă o dată unitatea indestructibilă dintre popor și partidul comuniștilor români, al unui partid în fruntea căruia se află tovarășul Nicolae Ceaușescu, omul care întruchipează atît de plenar crezul, vigoarea și înțelepciunea unei întregi națiuni.

LIVIU TIMBUS

La 85 de ani, Nicolae Avram crede în

MĂRIA-SA LEMNUL!

Sîntem uzi pînă sus de genunchi : azinoapte a căzut rouă înaltă peste iarba înaltă. Din față, Magda (e bărbat) mă îndeamnă să urc. Eu, neînvățat cu muntele, sui mai greoi. Ne-am pus în gînd să ajungem pînă la ograda moțului Nicolae Avram. De ce ? A depășit, se zice, vîrsta bradului copt : are adică 85 de ani ! Și în afară de faptul că își trage sufletul cam greoi, încolo nu mai are nimic. E sănătos tun. Tun a văzut în primul război mondial. A făcut armata la artilerie și a luptat în război, firește, ca artilerist. A ajuns pînă în Italia. Îi scormonesc amintirile, dar nu vrea să mai zică nimic din război : îl urăște !

— De ce vă mai zice și Ghionc ? întreb.

— Să mă identifice lumea printre ceilalți Avrami : sînt mulți.

Nicolae Avram-Ghionc lucrează, de 70 de ani, numai ciubere. Dacă eu aș putea să-i adun toate ciuberele Moșului, cum i se mai zice, ar fi posibil să încapă în ele toată roua Apusenilor. N-ar încăpea ponte lacrima moților...

— Înainte, zice, făceam așa : șiștare, clubăraș, herăți de 40 litri, tot un fel de clubăr, ferdeleț de 60 litri, patrăreț de 75 litri, pirlău mic de 120 litri, pirlău mare, pînă la 200 litri, și cojniță de 300 litri. Asta făceam eu împreună cu cei cinci copii. Le încărcam pe toate pe cai, cam 120 kilograme, treceam munțele dincolo și umblam din sat în sat. Strigam : hai la ciubere, hai la ciubere ! Umblam mult pînă le vindeam. Ajungeam, uneori, pînă în Ungaria, în Bulgaria și în alte țări vecine. Dădeam ciuberele pe mălai, pe făină, pe sare și chibrituri. Pe urmă, iar suiam munțele aici, acasă. Puneam urechea pe trunchiul bradului și o luam de la început.

Stă călare pe un scaun adecvat meșteșugului său și cioplește : încheagă un tulnic. Îl șlefuiește, îl prinde în ploambe, un fel de cercuri din lemn, îl arde cu fierul înroșit, parcă să-i purifice sunetul, apoi iese în pragul atelierului său și-l încearcă. Și tulnicul scoate un sunet prelung, vălurat, care se risipește peste codrii ruginii ai Apusenilor, se fărîmă în ecouri multiple, asemenea ecourilor luminoase ale unei stele care se sparge, și peste pieptul de cremene al munților se simte umbra lanciului urmată de cetele moților.

Bătrînul Ghionc, împreună cu doi dintre feciori, Ioan Avram-Nașu și Petru Avram, cu una dintre nurori, Ana Avram, lucrează acum în cooperativă. Cooperația meșteșugărească a pătruns pînă aici, în culmile Apusenilor, să valorifice cu eficiență munca moților, bărbați și femei, și două din materiile prime locale : Mărioara Lemnul și lîna oilor de la munte. Cooperativa meșteșugărească „Moțul", din Cîmpeni, județul Alba, are aici, în satele Arieșeni, Gîrda, Scărișoara și Vidra, tot atîtea brigăzi de cooperatori, cu aproape 200 de membri, care valorifică toți lemnul de brad.

— Cum ? Îl întrebăm pe Ioan Adam, 47 ani, din Bistra, președinte al Cooperativei „Moțul" de la înființare, adică de la 1 ianuarie 1972.

— Am început cooperativa, se lansează într-un scurt istoric președintele, cu 112 oameni și realizam o producție de două milioane lei. Azi avem 640 de membri și realizăm o producție de 34 milioane. Aducem în țară, prin exportul produselor noastre de artă populară, cam două milioane lei valută. Lemnul, să revin la întrebare, îl valorificăm astfel : luăm capete de bușteni, de la întreprinderile de prelucrare a lemnului din zonă, care doar la foc ar mai putea fi folosite, și fabricăm din ele produsele. Adică, luăm lemn în valoare de trei sau patru lei, materie primă, și, prin prelucrare, prin manoperă îl aducem la o valoare de 80 sau 100 lei.

Iar aceasta înseamnă înnobilare a lemnului prin muncă ; prin meșteșugul transmis moților din tată în fiu ; prin arta lor populară — expresie curată a spiritului lor reverberat din moși-strămoși. Îl urmăresc pe Ioan Avram-Nașu, și el membru cooperator cu muncă la domiciliu, ca și tatăl și fratele său, ca și cumnata sa : este înconjurat aici, în micul său atelier, un fel de salvan, de tot felul de scule. Îl întreb cum se numesc. Îmi răspunde : „joagăr, ferăstrău, secure de douge, mai de douge, mezdrea de cioplit douge, julău de julăit, prinsoare, cercul, dinatoare, garden, măsuri, compas, mezdrea de fundjuri, clești, bătătoare, mai de văsărit, scaun de văsărit și multe altele". Multe dintre aceste cuvinte sînt pentru noi inedite, deși sînt vechi ca și meșteșugul. De aceea ni s-a părut, la început, că ele se adună ca într-un poem futuristic, fără sens. Dar nu este așa. Pentru fiecare moț-meșteșugar cuvintele acestea au sensuri adînci, existențiale. Dați jumătate din aceste uneltescule unui moț și el vă va crea o lume amirosind a esențe de brad. Ca crescuță moțul Ioan Avram-Nașu cu aceste scule ? Ce crescuță și ceilalți. Adică peste 4 000 de produse din lemn. N-am îndrăznit să cred cînd am auzit, dar am fost convins : păhărele de 100 grame, vase pînă la 100 litri, donicuțe, tulnice de la 20 centimetri pînă la 3 metri, vase pentru flori, pentru fructe, servicii pentru bucătărie, solnițe, suporți pentru umbrelo etc. De la 14 produse cîte meșteresa Moșu în epoca sa de glorie, la 4 000 ! Iar asta înseamnă diversificare.

— Acum, zice președintele, orientăm diversificarea înspre produse de utilitate imediată. Obiectele de bucătărie din lemn sînt mult mai sănătoase decît cele din plastic. Va trebui, de asemenea, prin serviciile speciale ale UCECOM-ului, să facem o mai bună prospectare a pieței interne cît și externe ; să organizăm tîrguri și bilciuri, unde să desfacem produsele ; să extindem comerțul stradal ; să putem afla gustul consumatorilor noștri. Cu membrii cooperatori pe care îi avem am putea realiza o producție mult mai mare. Numai să ni se asigure desfacerea !

Da, oamenii muncesc mult. Odată, la o comandă externă urgentă, Ioan Avram-Nașu n-a dat, ne mărturisea cu umor, o lună întreagă pantalonii de pe dînsul ! La fel s-a întîmplat și cu fratele său, Petre, cu Vasile Mocan, Ioan Mocan, Petru Mocan, Dumitru Petruță-Groc, Gheorghe Giligor-Cîrțuba, Ioan Belei, printre cei mai buni și harnici cooperatori din Arieșeni.

— Am și cîștigat însă, mărturisește Iosif Bodea, 30 ani, șeful celor patru brigăzi din Arieșeni, Gîrda, Scărișoara și Vidra ; numai în șase luni am dat peste plan o jumătate de milion lei valută. Am avut cooperatori cu munca la domiciliu aici, în Apuseni, care au realizat o retribuție lunară și de 5 000 lei pe lună. Anul trecut, Ioan Avram-Nașu a realizat, în cîteva luni, o retribuție de 6 000 lei la rînd. Produsele noastre sînt solicitate în R.F.G., Franța, Italia, Olanda, S.U.A. Iar moții nu mai aleargă cu produsele prin lume, dintr-o dungă în alta. Stau acasă și lucrează. Avem centre de colectare a produselor și tot de la aceste centre primesc și materia primă. Iar în gospodărie mai cresc și cîteva animale. Viața e altă, mult mai bună.

În asemenea momente de mare zor, cînd cîte un beneficiar intern sau extern cere marfă-marfă, adică artă populară românească, nepoluată încă aici de mîini cu interese mercantile, atunci moții-artizani, cei harnici, aprind candele electrice în brazii din jur, transformă nopțile în zile și își revarsă sufletul în lemn. Iar în orele puține de somn, visează cum copiii lor aleargă prin ierburi înalte și ude să adune rourile Apusenilor în ciubărașe de lemn. Și atunci se trezesc din nou, se îmbracă în rumegușuri și în rășini cu pale largi de parfumuri și se lasă tot mai mult străbătuți de magia lemnului !

N. GRIGORE MĂRĂȘANU

GÎNDEȘTE ȘI GĂSEȘTE IDEI!

Săptămîna trecută, exact în ziua cînd cineva își aducea și ne aducea aminte că „întîia frunză cade, întîia barză pleacă", într-o zi de vară dispusă să alunge de lîngă noi temerile brumii, am călcat cîteva ceasuri „acolo unde-n Argeș se varsă Rîul Doamnei / și murmură pe valuri copilăria mea", am fost cîteva ceasuri printre oamenii Piteștiului, drumul oprindu-mi-se în locul în care ajung bușteni veniți din pădurile risipite jur-împrejur, cum recheamă poetul, „mi-am etitorit viața pe dealurile toamnei".

Acest loc se numește Combinatul de prelucrare a lemnului, este primul vîrf de pantof așezat de industrie în acest colț de oraș, deschizător de pîrtie pentru o întreagă coloană ce avea să-și instaleze curînd tabăra pe platforma de nord.

Am norocul să fac cunoștință cu un om documentat și plin de bunăvoință, Ion Pietrăreanu se numește, venit de 12 ani să taie aluatul lemnos în fel și chip la Pitești, în momentul de față fiind chiar directorul combinatului argeșean. Îl ascult și notez că în acest perimetru retras de privirea întîmplătoare, arătînd a ogradă în care gospodarul preferă să-și consume timpul pe îngrijirea răsadurilor și pe plivirea lor, decît să privească la cine trece pe drum, sînt nu mai puțin de 15 fabrici diferite, care scarmănă anual peste 350 de de mii de metri cubi de masă lemnoasă. O organizare tipică de producție integrată, care prelia bușteanul sosit la poartă, îl întoarce pe toate fețele, îl răsucește, îl stoarce, obligîndu-l să depună pe cîntarul bine stimulat al eficienței tot ce are de pus. Sîntem combinatul cu cea mai mare diversitate și complexitate tehnologică, îmi precizează directorul, pentru a ajuta înțelegerea de către mine și de către alții a coexistenței pe aceeași listă de fabricație a mobilei stil de mare frumusețe, a cherestelei și placajului, plăcilor fibrolemnoase, drojdiei furajere, taninului, furfurolului.

Cînd am încheiat traseul care mă aduse prin cîteva din fabricile combinatului, l-am căutat pe directorul Pietrăreanu să-i comunic cîteva din impresiile mele de vizitator. Scaunul din biroul său era gol. În schimb, am putut citi deasupra unui terminal care îl ține mereu legat de nu știu ce bancă de date centrală, niște rînduri scrise vizibil pe un afiș ce se dorea, am înțeles eu, o sonerie mereu în funcțiune pentru cei luat cu treburile de fiecare zi. Iată-le :

Obstacole în calea gîndirii creatoare

1. Obișnuința, rutina, inerția, conservatorismul : dau naștere la împotrivirea capacității creierului de a restructura cunoștințele existente în alte forme decît cele știute, stimulează nonflexibilizarea gîndirii ;

2. Lipsa de informații : duce la ignoranță, aceasta se poate agrava, transformîndu-se în incompetență ;

3. Lipsa de metodă : „Gîndește și găsește idei !" Ideile nu sînt suficiente în rezolvarea unor probleme fără existența metodei sistematice corespunzătoare pentru realizarea acestora ;

4. Atitudinile : Dacă abordăm probleme cu convingerea că nu le vom rezolva niciodată, cu siguranță că așa se va și întîmpla de multe ori ;

5. Lipsa de efort : Chiar dacă toate celelalte piedici au fost depășite, foarte frecvent pot apărea comoditatea și dezinteresul prematur.

Nouăzeci la sută din masa lemnoasă care intră în labirintul prelucrării la Pitești se regăsește în produsele finite. Produsele combinatului ajung în 40 de țări. Odată cu ele, călătorește, pe diferite continente, experiența acumulată de arșeșeni.

Știind toate-acestea, ceva mă îndeamnă să revin în lumea aforismelor pe care vi le-am reprodus și mai ales la una din ele. Gîndește și găsește idei !

NEAGU UDROIU

A poluat industria turismului caracterul oamenilor deltei?

Odată, cu niște ani în urmă, în trenul spre Tulcea, un hidrolog de la Sulina — tovarăș de călătorie întîmplător însă al naibii de sociabil — mi-a vorbit despre deltă, despre Dunăre, despre mare, despre răsărituri de soare ca-n basme, despre motivele din care oamenii de la munte sînt contemplativi iar cei de la mare meditativi. Și, pe la urmă, mi-a împărtășit o convingere de-a sa care m-a tot urmărit, în timp : **oamenii deltei, din pricina turiștilor, se emancipează într-un fel, dar, totodată, își pierd din generozitate.** Mesceria m-a tot purtat pe drumuri, însă uite că pînă săptămîna trecută n-am mai ajuns în deltă și deci n-am aflat nici o fărîmă de răspuns la convingerea amară a hidrologului devenită pentru mine o întrebare dintr-acelea care te urmăresc, a hidrologului care a aruncat o pietră în balta sufletului meu de gazetar și-a dispărut, ■ dezinvoltură, în lumea lui de ape.

Deci, în deltă fiind, întreprind ad-hoc o microanchetă, să-mi potolesc o neliniște. N-o fac afișat, pe față, ci implicit, încercînd să aflu esențialul despre viața și evoluția personalității, evoluția eu-ului a doi dintre oamenii deltei angrenați în munca industriei turismului.

Gheorghe Pătrașcu este comandantul navei turistice cu un nume local-poetic : Sitarul. De 16 ani lucrează numai la NAVROM, adică pe Dunăre. A început ca marinar și a continuat, cuminte dar ferm, ierarhic, trecînd prin toate funcțiile posibile : șef de echipaj, ofițer fluvial și-acum, căpitan. Sigur, înainte de orice are suflet de marinar. Și mai are un sentiment de împlinire pentru că și-a încheiat un echipaj foarte bun și de aceea ține să-mi spună că Stelian Tudor, șeful mecanic, îi face să n-aibă grijă tehnică a navei ; că Teodor Todică, pilotul, cunoaște toate canalurile deltei, vorba ceea, ca pe buzunarele propriilor pantaloni ; că îmi place să-i văd pe toți mulțumiți ! Să le arăt traseele cele mai frumoase !" Sigur că străduința sa și a oamenilor vasului este răsplătită : sînt turiști care au ținut să meargă iar în deltă și iar cu Sitarul, pentru a treia oară. Din grijă pentru turiști, comandantul Gheorghe Pătrașcu merge pînă într-acolo încît propune ca alte nave, de același tip cu Sitarul, să aibă trasee diferite, pentru ca turiștii să nu se plictisească. Și, în sfîrșit, ca să-și încheie cît mai bine misiunea, Gheorghe Pătrașcu mai are o grijă : să-i învețe pe tinerii marinari ai navei cum să se poarte cu turiștii, cum să le răspundă la întrebări, cum să le dea informațiile cerute.

Nicolae Cornel îl ajută să nu-și piardă încrederea, în orice situație. Sufletul de marinar al lui Gheorghe Pătrașcu are un sentiment de împlinire și cu privire la nava pe care o conduce. Este modernă, ba chiar și luxoasă. Construită de noi și la noi, la Giurgiu, cu motor bucureștean de la Uzinele „23 August". Dar această constîință de om al Dunării de Jos a lui Gheorghe Pătrașcu, în contact cu explozia industriei turistice, nu numai că nu și-a pierdut, ci a și cîștigat în generozitate. Omul a devenit realmente obsedat de gîndul de a le da turiștilor cît mai multă fericire concretă. Neștiind că-l suspectez — odios ! — de negenerozitate, îmi spune : „Mă bucur, tarul, nave aflate în construcție, abia pe cală, la Giurgiu, să fie dotate cu motoare de 420 CP, în loc de cele de 250 CP. Traseul Maliuc—Tulcea, care-i mai puțin spectaculos, ar putea fi, astfel, parcurs, și la dus și la întors, în jumătate din timpul în care-l străbate Sitarul. Consumurile ar fi aceleași, iar timpul turiștilor ar fi mai bine valorificat. Pe de altă parte însă, tovarășul **Grigore Virjoghe**, directorul O.J.T. Tulcea, care-l prețuiește deosebit pe comandantul Pătrașcu, mi-a spus că la prima vedere acesta ar avea dreptate, numai că, atunci cînd — cu aceleași intenții bune — s-a făcut un studiu complex, la care au participat fel de fel de specialiști, s-a constatat că tot motorul actual este cel optim. Printre alte argumente mi s-a părut de greutate acesta : vasele cu viteze mari provoacă valuri mari, care, în timp, afectează țărmurile locuite ale canalurilor. Problema încă mai este în studiu și aceasta denotă — nu numai pentru comandantul Pătrașcu, ci și pentru ceilalți oameni ai deltei, fie de la O.J.T., fie de la NAVROM — că numai afectați de o scădere a nivelului generozității nu sînt.

Petre Ciobu are 67 de ani, este pescar pensionar și, ca mai toți pensionarii, sprijină industria turismului și își sprijină și veniturile personale, plimbînd vizitatorii cu barca prin bătăturile deltei. Nu s-a născut în deltă, ci la Fîntînele, în județul Iași ; dar, la nouă ani, a rămas orfan și-a plecat să-și găsească un rost. L-a găsit în deltă, la Crișan, în satul Mila 23 : „Aici m-am apucat de-o muncă zdravănă și am muncit tare. Am ajuns pescar fruntaș. Cu turiștii, lucrurile stau așa : sînt fel de fel de oameni. Altu-i mai deschis, altu-i mai închis. Nu întotdeauna ai cu cine te înțelege. Numai că noi și delta reușim să-i facem pe toți să strige ca italienii : I pelicani ! I pelicani ! Con beconi ! Con beconi !"

În pofida industriei turismului, oamenii deltei și-au păstrat generozitatea. Ba, se pare, dispun de-atîtea rezerve încît nu de unde da generozitate și turiștilor. Și chiar dau ! Iar a da este primul semn de generozitate.

NELU IONESCU

La Stăncuța, la cea mai mare orezărie din țară

Înnobilînd pămîntul din dragoste pentru pămînt

Imaginați-vă o întindere mare de ape alternînd cu ochiuri de pămînt și acelea peticite cu șovar, mohor, papură și trestii. Deasupra, un cer pe care vara vîntul se tocmește paznic la nori, iar în celelalte anotimpuri îi lasă să potopească pustietatea de la zare la zare. Și mai imaginați-vă undeva, anume pe la mijlocul stufișurilor, ceva cam ca un saivan pentru oi, dar pe ai cărui pereți — să vezi și să nu crezi — scrie : CENTRU DE CERCETĂRI AL ACADEMIEI. De acolo, satul era și nu era departe, dar abia dacă-l distingeai dintre ale bălții care-și minase luciul pînă în pragul primei case. Altminteri, era o așezare uitată de lume, din care oamenii ieseau — dacă ieseau — doar ca să-și vîndă rîmătorii semisălbăticiți pe privaluri. (Despre oamenii aceștia îi scria Martha Bibescu lui Saint-Exupéry : «Te vei duce, de consimți, la Dunăre. Vei vedea ceea ce n-ai văzut în Africa. În acel ocean al nisipului torid : ape curgătoare, o vegetație sălbatică, pește, păsări, broaște, — faună și o floră rară. În mod deosebit vei cunoaște oameni — oameni, poate, încă neintîlniți de dumneata. În acest chip — **oameni puri** prin însăși dăruirea lor unei vieți îndepărtate de lume. Într-un univers care le aparține. Într-un cuvînt, oameni care se nasc, trăiesc și se sting acolo de generații, ca peștii în apă și păsările în văzduh». Și dacă nu știți, aflați că la sfîrșitul lui mai 1936 „Micul Prinț" «a consimțit» și a aterizat cam pe locul unde acum începe digul.) Păsările de curte hălăduiau laolaltă cu țiganușii, ratele sălbatice, berzele, șerpii și stăncuțele. Poate că de la mulțimea acestora din urmă își trage numele și așezarea — **STĂNCUȚA** (deși există și o legendă cu o preafrumoasă și preaiubită copilă înghițită de apele Dunării, aflată la doi pași...). Nimeni, niciodată, nu se gîndise că pe locurile acelea s-ar putea face agricultură. Asta pînă cînd într-o duminică din vara lui 1956, profesorul — așa îl numeau băltăganii pe șeful echipei de oameni care trăiau în fostul șalvan devenit centru de cercetări — le-a spus celor din sat :

— Veți avea recolte frumoase : grîu, porumb...

Au rîs. „Aici e baltă. Dincolo de dig au mai încercat și alții și ce a ieșit ? Pămîntul s-a făcut alb de sare, nu mai dă spic nici măcar sorgul. Tot papura-i împărat". «N-o să mai fie». „Cînd?" «Cînd apa din fîntîna pe care m-ați ajutat s-o săpați va fi bună de băut». (În zonă, sărurile din apa freatică au concentrații incredibile : între 5—20 grame/litru ; apa dulce se consideră aceea care are sub 2 grame/litru.) Iar au rîs oamenii : „Fîntîna profesorului..."

Citez dintr-un Tratat de fitotehnie : „Prin faptul că orezul se pretează să fie cultivat pe soluri salinizate, el trece printre plantele cu care pot fi puse în valoare aceste tipuri de sol. În acest scop se impune însă aplicarea anumitor reguli agrotehnice **care dacă nu sînt aplicate se poate ajunge la o salinizare și mai accentuată"** (subl. ns.). De la practică la teorie și apoi... înapoi la practică. Citez dintr-o știre de ziar apărută în 1968 : „La Întreprinderea agricolă de stat Stăncuța, în incinta îndiguită Călmățui — Groșeni, de-a lungul Dunării, pe aproape 30 de kilometri, în aval de riul Călmățui, a fost amenajată, **pe terenuri puternic salinizate CEA MAI MARE OREZĂRIE DIN ROMÂNIA"**. (La Banloc, în Banat, pe 300 de ha, cultura orezului se practică din 1760 ; ulterior au mai fost făcute orezării în zonele Oltenița-Chirnogi, Rost în Dolj și Piatra—Teleorman dar **nu de** dragul orezului, cum vom demonstra mai jos, ci **DE DRAGUL PĂMÎNTULUI.**) Ceea ce nu putea cuprinde o simplă știre de ziar : eforturile, îndoielile, sfîrșitele, chinul și munca celor aproape 250 de încadrați permanenți în bătălia pentru pămînt. Pentru că orezul este o plantă pe cît de prețioasă, pe atît de pretențioasă. Se seamănă pe la sfîrșitul lui aprilie și se recoltează la sfîrșitul lui septembrie. Începutul lui octombrie. În perioada de vegetație are nevoie de cel puțin o mie de ore de strălucire solară. Temperaturile zilnice adunate în aceste o mie de ore — pentru ca planta să ajungă la maturitate — trebuie să însumeze cu puțin peste 3 000°C. Adică temperatura de fierbere a titanului (3 200°C). Și la această temperatură bătălia pentru pămînt continuă. Este clar că pentru a face față unor astfel de nevoi ar fi fost indicați — nici mai mult, nici mai puțin — titanii. Însă cei șase fii ai lui Uranus — purtătorii denumirii — pare-se că n-au acceptat transferul pe parcelele orezăriei și au rămas în organigrama mitologică... Motiv pentru care s-a apelat la specialiști. Dar aceștia nu aveau experiență. Inginerii Viorel Ionescu, directorul, Ion Mantu, Nicolae Bugeac, Eugenia Cosereanu, Marian Mărgărit, Daniel Dimitriu au fost și au învățat în U.R.S.S., China, R.P.D. Coreeană, S.U.A. Pentru că orezul este planta care nu admite eroarea. Totul trebuie executat rapid și perfect. De aceea se seamănă, se erbicidează și se fertilizează cu avionul. Anual sînt incorporate în sol 4 000 de tone de îngrășăminte chimice și 300 tone de erbicide. Suprafața arabilă este mare — 6 551 hectare (5 833 ha sînt amenajate pentru orezărie, iar în cultură sînt 4 500 de ha). Nu se poate zbura oricînd, ci numai cînd vîntul nu depășește 6 m/sec. Dar, de regulă, vîntul suflă acolo cu 10 m/sec. : «lestarea» trebuie făcută exact în interiorul celor aproximativ 5 000 de parcele. „Ai împresia, după o zi de muncă, la mansă, că-ți fug imaginile în televizor" — obișnuia să spună Paul Bilargiu, pilotul avionului. Acum, nea Paul s-a pensionat. În primăvară, semănatul l-au făcut, cu două avioane, doi piloți mai tineri : Cusovski și Dorel Micuțu. Alți fruntași ? Directorul pare pus în încurcătură, apoi se hotărăște : „Notați-i pe șefii de fermă Marian Mărgărit, Vladimir Situcov și Vasile Girbă, pe vadagii Radu Stamate, Ghiță Preda și Nicolae Vizireanu, mecanizatorii Marin Iamandi, Vasile Mocanu, Nicolae Tigău — care s-au distins în mod deosebit, deși aici activitatea are un pronunțat caracter colectiv". Pot confirma, așa stau lucrurile. Exemplu ? Aflați că orezul este singura plantă căreia, după ce a fost semănată, îi apare întîi tulpina și abia mai tîrziu rădăcinile. Un timp pluteste pe apă precum corăbiile cu pînze — frunzulițele țin loc de vele. Un bob, o corăbie — miriade de boabe, miriade de corăbii. Cea mai fantastică «flotă» văzută vreodată de aceste locuri. Însă este suficient un vînt mai puternic și plantele-goeleți sînt luate și purtate de curentul de aer care-încotro. Atunci intervin oamenii : prin apă, în vînt, pe ploaie, culeg bob cu bob, plantă cu plantă, le așază în coșuri și le readuc în parcelele cu apă (o parcelă = 600 × 200 m = o „Mare" de 12 ha). O întîrziere cît de mică — cîteva ore — și plantele mor, recolta este compromisă. Pînă acum nu s-a întîmplat așa ceva. Anul trecut, cele mai bune rezultate le-au obținut ing. Daniel Dimitriu (ferma 13, cu 5 062 kg orez/ha), ing. Mihai Ciocan (ferma 5) și ing. Nicolae Dobrotă. (Interesant de știut : un spic bun conține pînă la o sută de boabe de orez și cîntărește circa 3 gr. În 1979, pe mapamond, primele locuri în producția de orez — orez care s-a vîndut cu 400 dolari tona — au fost ocupate de R.P.D. Coreeană și Noua Zeelandă. În Asia, consumul mediu anual de orez este de 100—140 kg/locuitor. La Stăncuța — repet, cea mai mare orezărie din România — se produce cam o treime din producția națională anuală și cam o șesime din consum!). Cu toată mecanizarea și chimizarea existente, munca în orezărie este uneori de-a dreptul dramatică.

Dar orezul este mijlocul, nu scopul.

ADEVĂRATA LUPTĂ — o mai spunem — SE DĂ PENTRU PĂMÎNT. Orezul și apa minuite cu pricepere spală terenul de săruri, îi fac favorabil grîului, porumbului, acționează ca niște medicamente asupra unui organism bolnav, însănătoșindu-l : 106 milioane metri cubi de apă sînt trimiși anual la Stăncuța prin 750 km de canale. Rezultatul ? În cei zece ani pe care i-a împlinit orezăria modernă — pentru că, tot acolo, pe cîteva sute de hectare, încercări timide au existat și anterior — s-au smuls din ghearele sărăturii suprafețe importante. Datorită amenajării orezicole de la Stăncuța, România a salvat și a cîștigat peste 6 000 ha de pămînt care pot fi și chiar sînt cultivate prin rotație cu grîu, cu porumb... Adevărata luptă — lupta, cea mare, lupta în care orezul intervine doar ca aliat ocazional, ca element și ca etapă de tranziție — se duce însă pentru pămînt, pentru recîștigarea terenurilor spuzite de sare. Și aici, indicațiile tovarășului Nicolae Ceaușescu — de a se folosi fiecare palmă din pămîntul țării, de a veghea la sănătatea pămîntului românesc, — acționează ca un adevărat imperativ categoric. Criteriile de ordin moral interferează cu cele economice, etica și brematicstica își dau mîna pentru ca albul de sare să poată fi înlocuit cu verdele de clorofilă, pentru ca peste tot și toate să triumfe și să se instăpînească sevele vieții. Adevărata bătălie se dă pentru pămînt, iar la Stăncuța s-a adunat o bună experiență. Ea este cu atît mai valoroasă cu cît, în țară, există încă sute de mii de hectare de teren cu diferite grade de sărăturare — pămînt sterp, bolnav de alb. „Închipuiți-vă — îmi spunea fermierul Ion Alexandru — că tomatele care reușesc să crească și să se coacă pe asemenea terenuri pot fi consumate fără sare !"

Iar dacă a lecui înseamnă în primul rînd a preveni, o întrebare se impune cu prisosință : CUM SĂ PREÎNTÎMPINĂM SALINIZAREA TERENURILOR ? Sînt oameni care, pentru a afla răspunsul la această întrebare, și-au consumat cei mai frumoși ani de viață. «Perfecționarea tehnologiei orezului pe terenurile saline» — așa sună titlul tezei de doctorat la care lucrează inginerul director Viorel Ionescu ; dar discutați cu el și veți realiza că ceea ce-l interesează cu adevărat este soarta solurilor salinizate. «Poiezești 28» este solul de orez de mare productivitate creat de cercetătorul Ion Albescu. Însă ceea ce a tîntit cu adevărat a fost și este soarta solurilor salinizate. Ați reținut ? La începutul reportajului aminteam de un fost șalvan pentru oi în care, cîndva, în mijlocul stufișurilor, funcționa un centru de cercetări al Academiei. Centrul funcționează și azi, dar bineînțeles că într-o clădire și cu dotare corespunzătoare. Și bineînțeles că dincolo de orez, cercetările efectuate aici vizează tot soarta solurilor salinizate și prevenirea apariției acestora. Din cînd în cînd, centrul se face gazda unor consfătuiri de lucru cu aceeași temă. Atunci sînt invitați să participe și sosesc din toată țara tehnicieni, șefi de unități agricole, mecanizatori, ingineri, cercetători, profesori universitari și chiar gazetari. Firesc, „tot capita, tot sensus", cîte capete, atîtea păreri... Se poartă adevărate războaie teoretice, fiecare beligerant căutînd să cucerească adepți pentru propriul punct de vedere. Dincolo însă de divergențele opiniilor, de experiențele de viață și de formațiile intelectuale, dincolo de memorii de activitate și chiar dincolo de orgolii, în acele consfătuiri se vede bine un lucru : pentru toți, pentru absolut toți participanții, **scopul** final al propunerilor este **același : gospodărirea și folosirea integrală a fiecărei palme de pămînt, readucerea în circuitul productiv a terenurilor degradate, sporirea fertilității tuturor solurilor.** La o astfel de consfătuire am aflat, de exemplu, că suprafața arabilă care revine pe fiecare locuitor al României este de numai 0,45 ha. (Concluzia este limpede : nimănui nu-i poate fi indiferent cum sînt și cum vor fi folosite pămînturile strămoșești dintre Carpați și Dunăre.) După ședința de comunicări, tot firesc, s-a vizitat Stăncuța. S-a văzut practic că pe fostele sărături poate crește nu numai orezul, ci și grîul, și...

— Să mergem și pe la fîntîna lui Obrejanu, a zis cineva. Am fost, am scos apă și am băut : limpede, bună, răcoroasă.

— Cine a numit-o astfel ?

— Nu știu, oamenii, eu așa am apucat-o : sătenii îi spun «Fîntîna lui Obrejanu». Undeva, cam pe la mijlocul vizitatorilor, un om cu timple argintii zîmbea abia perceptibil. Era profesorul, academicianul Grigore Obrejanu...

Mi s-a confirmat astfel că dincolo de știință și de muncă, dincolo de zile și de nopți, dincolo de ani, anotimpuri și tehnică, ceea ce semănăm cu adevărat sînt faptele noastre, vietile noastre, NUMELE noastre. Ele rămîn în oameni și trăiesc cît omenirea. Adică, sînt nemurire.

MIRCEA BUNEA ■

UNITATEA CLASEI MUNCITOARE, ARGUMENT AL ISTORIEI CONTEMPORANE

(Urmare din pagina 1)

te cinci sute de sindicate unice în întreaga țară, în toate ramurile de activitate, avînd în cuprinderea lor peste cinci sute de mii de membri. Expresie a unei înalte conștiințe a muncitorilor, a năzuinței lor și a tuturor forțelor progresiste de a se înfăptui importantele reforme de dreptate socială, de a se edifica o Românie nouă, democratică și independentă, unificarea sindicatelor a fost încununată de un deplin succes patru luni mai tîrziu, între 26 și 30 ianuarie 1945, cînd Congresul general al sindicatelor a hotărît crearea Confederației Generale a Muncii, unica centrală sindicală din țară.

Realizată în condiții deosebit de grele — o industrie subdezvoltată și o agricultură precară, foamete, lipsuri de tot felul, urmare a războiului, a unei proaste administrări a țării — unitatea sindicală, larga unire a tuturor forțelor progresiste în jurul Partidului Comunist Român, dovadă limpede a justeței cauzei acestui partid, a capacității sale de a mobiliza masele, avea să-și arate roadele în anii care au urmat. Instaurarea primului guvern democratic muncitoresc-țărănesc, înfăptuirea reformei agrare, proclamarea republicii, naționalizarea de la 11 iunie 1948 — iată tot atîtea fapte ale acestei unități în jurul partidului comunist, iată tot atîtea temeiuri care au permis trecerea la reconstrucția țării, la construcția socialistă a noii societăți.

Congresul din februarie 1948, prin care s-a creat partidul revoluționar unic al clasei muncitoare, avea să consfințească marile realizări obținute de întregul popor în anii de luptă și muncă eroică, de puternică angajare revoluționară, ani care au evidențiat marea forță a unității pentru înfăptuirea unor înalte idealuri. Unitate care a făcut posibilă transformarea unei țări înapoiate într-o țară prosperă, unitate care, azi, constituie fundamentul a tot ceea ce am dobîndit, a întregii dezvoltări economice și sociale a țării. Este aceasta unul dintre adevărurile incontestabile ale istoriei noastre, reliefat cu putere mai ales în ultimul deceniu și jumătate, cînd, prin vasta operă de perfecționare a relațiilor sociale, inițiată de secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, unitatea întregii națiuni s-a întărit, a căpătat noi valențe, un puternic argument în acest sens fiind înscrierea României, la sfîrșitul viitorului plan cincinal, printre țările cu dezvoltare economică medie.

„Sindicatele, subliniază tovarășul Nicolae Ceaușescu, **trebuie să militeze pentru dezvoltarea inițiativei și capacității creatoare a oamenilor muncii, pentru întărirea ordinii și disciplinei în producție, pentru cultivarea unui spirit de înaltă răspundere în vederea îndeplinirii exemplare a sarcinilor cantitative și calitative ale planului de stat — punînd în centrul preocupărilor creșterea productivității muncii, diminuarea costurilor de producție, ridicarea continuă a calității și nivelului tehnic al producției".**

În lumina temeiurilor dezvoltării țării, sindicatele — cea mai largă organizație obștească a țării — acționează cu putere în spiritul cuvintelor secretarului general al partidului, ele constituind una dintre pîrghiile cele mai importante prin care clasa noastră muncitoare își exercită rolul de forță conducătoare a societății. Exprimînd interesele fundamentale ale oamenilor muncii, sindicatele asigură unirea eforturilor acestora pentru dezvoltarea unei economii dezvoltate, îndeplinindu-și astfel îndatoriri care decurg din statutul de proprietar, producător și beneficiar al oamenilor muncii. Beneficiind de dreptul legiferat de a fi reprezentate în guvern și în cadrul organelor de conducere colectivă, avînd importante responsabilități în organizarea adunărilor generale ale oamenilor muncii, în realizarea controlului obștesc, sindicatele au o arie cuprinzătoare de manifestare, muncitorii, ceilalți oameni ai muncii avînd largi posibilități de exprimare în problemele care privesc conducerea întreprinderilor, participarea la elaborarea și adoptarea tuturor hotărîrilor care au ca scop progresul societății.

Numeroasele fapte de muncă ce dovedesc imensul efort constructiv în care s-a angajat țara, fapte de muncă ce oglindesc în egală măsură patriotism, maturitate și abnegație, vorbesc de la sine despre unitatea clasei muncitoare, a întregii națiuni în jurul partidului, a secretarului său general, despre această unitate — argument al istoriei noastre, argument al viitorului României.

TOATE ACESTEA SÎNT SCRISE ÎN MANDATUL DEPUTATULUI

Timișoara, de la o zi la alta

Interviu cu tovarășul Radu Bălan, primarul municipiului Timișoara

— Sînteți prim-secretar al Comitetului municipal Timișoara al P.C.R. și primar al orașului de aproape trei ani sau mai exact din luna noiembrie a anului 1977. După numai o lună, în decembrie, la București a avut loc primul Congres al consiliilor populare. Cu alte cuvinte, îndepliniți funcția de președinte al Consiliului popular municipal de la data primului congres național amintit. Tovarășe Bălan, în calitate de primar al orașului, vă rog să ne spuneți ce s-a întîmplat la Timișoara între primul și al doilea Congres al consiliilor populare ?

— O mulțime de lucruri. Pornind dealtfel de la indicațiile secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, care spunea — aș dori să citez — următoarele la Congresul partidului : „...Consiliile populare trebuie să-și ridice activitatea la un nivel superior, avînd în etapa actuală atribuții noi, de importanță deosebită, în elaborarea planurilor dezvoltării economico-sociale în profil teritorial", Comitetul executiv al Consiliului popular municipal Timișoara a acordat o atenție sporită perfecționării conducerii și planificării economico-financiare, aplicării autoconducerii muncitorești și autogestiunii economice, creșterii răspunderii oamenilor muncii în elaborarea și realizarea planului de dezvoltare, a bugetului de venituri și cheltuieli, gospodăririi judicioase a tuturor bunurilor materiale încredințate de societate. Asta în privința activității noastre, de zi cu zi. În acest context, primăria a inițiat cu regularitate analize, studii, controale la fața locului menite să sprijine direct întreprinderile industriale, de construcții și transporturi, din comerț și agricultură, în vederea realizării prevederilor peste plan la toți indicatorii și cu o eficiență sporită. Dumneavoastră m-ați întrebat despre roadele muncii noastre, despre dezvoltarea propriu-zisă a municipiului. Vă previn că veți avea multe de notat.

— Cu atît mai bine !

— Să începem atunci cu industria, cu noile capacități intrate în funcțiune în ultimii 3 ani. La Întreprinderea mecanică s-a construit o nouă hală de producție, cea pentru mașini de ridicat și transport uzinal, ca și o nouă secție de scule, avînd o suprafață de circa 40 000 metri pătrați. De asemenea : fabrica de lacuri, vopsele și rășini sintetice în cadrul Întreprinderii „Azur", o nouă secție de baterii la „Electrobanat", fabrică de oxoalcooli la Combinatul petrochimic „Solventul", o nouă fabrică de zahăr, avînd o capacitate de prelucrare dublă față de cea veche, noi capacități de producție la Întreprinderea textilă, Întreprinderea „Victoria", Întreprinderea de prelucrare a lemnului și altele. Se va termina în curînd construcția Fabricii de tractoare. Producția industrială a Timișoarei a sporit în ultimii 3 ani cu 8 miliarde lei, ajungînd de la 22 de miliarde în 1977 la 30 de miliarde anul acesta, pe total cincinal. Față de cincinalul trecut, în fapt, producția industrială a municipiului practic s-a dublat, ajungînd de la 15,7 miliarde lei la 30 miliarde, așa cum am amintit. Ne-am realizat încă de la 26 iulie angajamentul producției suplimentare pentru actualul cincinal, existînd condiții ca pînă la sfîrșitul anului să înregistrăm o depășire de nu mai puțin de 6 miliarde lei.

— Într-adevăr, realizări foarte frumoase. Care este situația în construcțiile de locuințe ?

— În ultimii trei ani la Timișoara s-au construit peste 13 000 de apartamente. Eșalonat pe ani, situația e următoarea : 6 100 în 1978, 5 500 în 1979 și, pînă în momentul de față, 3 750 în acest an. Planul pe 1980 este de 5 300 de apartamente, dar vom face probabil 5 600. În luna august am făcut 500 și vrem să mergem cu aceeași medie pe ultimele patru luni ale anului. Dacă vom reuși, depășim și cifra de 5 600. Oricum, trecem de 17 000 de apartamente în trei ani de zile, cifră impusă și de creșterea numerică a populației municipiului. La 1 ianuarie 1978, Timișoara număra 278 000 de locuitori, iar ultimele date de recensămînt arată 306 000 de locuitori stabili în municipiul nostru. În felul acesta s-au profilat noi cartiere ale orașului, cum sînt Calea Lipovei, zona străzii Matei Basarab, Calea Aradului, cartierul Dîmbovița II, iar în prezent se lucrează la primele blocuri din cartierul Spitalului județean. Aceste blocuri, 4 la număr deocamdată, vor beneficia de o instalație pentru încălzirea apei menajere folosind energia solară, panourile și bateriile respective urmînd a fi instalate curînd pe acoperiș. Vreau să subliniez de asemenea că în ultimii ani s-a pus un mare accent pe calitatea locuințelor, domeniu în care se simte cu adevărat un salt. La acest lucru a contribuit fără îndoială și intrarea în funcțiune a poligonului de prefabricate, avînd o capacitate de 60 000 metri cubi pe an. Noi apreciem că, în prezent, spațiile comerciale ale municipiului sînt suficiente. Atît ca număr, cît și ca diversitate. S-au dat în folosință, și încă se vor mai da, spații comerciale în toate cartierele noi. Așa sînt cele din Calea Girocului, în cartierul Circumvalațiunii (unde am fost multă vreme criticați !), și Calea Lipovei. S-au inaugurat două noi piețe agroalimentare și alte trei puncte pe același specific, în fapt nuclee ale viitoarelor piețe, în zona străzii Dunării, Calea Lipovei și Calea Buziașului. Alte două complexe comerciale se vor deschide în acest an. Nu stăm deloc rău nici cu transportul în comun, unde de curînd am inaugurat o nouă linie dublă de tramvai, purtînd numărul 7, care rezolvă astfel transportul dinspre partea de sud a orașului, respectiv cartierele Freidorf, Fratelia și Calea Șagului. Avem 3 linii noi de troleibuz, legînd centrul de zona de est a Timișoarei, de cartierul Ronaț și, respectiv, de cel dimprejurul Căii Girocului. S-au prelungit arterele principale pentru alimentare cu apă potabilă cu 27 km, iar canalele colectoare cu 24 km. Cu apa potabilă avem încă unele greutăți, dar se află în construcție o nouă uzină de apă, avînd o capacitate de 900 litri pe secundă și care astfel va rezolva pentru o bună perioadă de timp problema apei potabile în toate cartierele orașului. Uzina era prevăzută să intre în funcțiune abia în 1981, dar ca urmare a preocupărilor și sprijinului efectiv acordat constructorilor ea va începe să lucreze încă de la finele acestui an. Ce să vă mai spun ? Ceva despre școli noi. Așa sînt școlile generale cu numele 26, cu 32 săli de clasă, și 27, cu 24 de săli, apoi Liceul de construcții de mașini de pe lîngă I.M.T., cămine și cantine pentru elevi la Liceul energetic nr. 3, la Liceul „Electrotimiș", la Liceul de muzică, la Liceul de mecanică nr. 1 și așa mai departe. Pentru învățămîntul superior s-au dat în folosință noi spații la Facultatea de agronomie, avînd peste 4 500 locuri în cămine, o nouă cantină, în construcție aflîndu-se deocamdată și noi localuri pentru facultățile de mecanică, de construcții și de chimie. Încurajăm și sprijinim colectivele de oameni ai muncii din întreprinderi de a-și construi prin forțele lor o bază proprie de odihnă și agrement, care să cuprindă un bazin cu apă termală, terenuri de sport, un mic bufet, locuri unde oamenii se pot recrea și-și pot recupera forța de muncă. Avem în ora actuală o adevărată salbă de astfel de baze pe Bega și pe Timiș, și dorim să punem în valoare în felul acesta mai toate zonele goale ale orașului, pe care le vom transforma în parcuri, în baze sportive sau de agrement. În fapt, puține întreprinderi din Timișoara nu posedă încă o bază proprie de agrement pentru oamenii muncii, iar cele care n-au deocamdată își vor face. În plus, în zona străzii Dunării, pe locul unei foste gropi de gunoi, se conturează un modern parc de cultură și odihnă avînd două lacuri, între care unul cu apă termală.

DUMITRU GRAUR

Vrancea

De la convingeri la fapte

Pentru motive pe care rîndurile de mai jos nu vor întîrzia să le arate, Conferința județeană a deputaților consiliilor populare din Vrancea, desfășurată în Sala sporturilor din Focșani în cursul zilei de simbătă, 30 august, va rămîne fără îndoială un moment de referință în viața localnicilor prin faptul că ea a reprezentat, în cel mai deplin sens al cuvîntului, o matură și responsabilă dezbatere a activității pentru dezvoltarea economico-socială a acestui județ. Vrancea, așa cum se înfățișează acest ținut de la curbura Carpaților astăzi, este în cea mai mare parte rezultatul muncii înimoase a localnicilor în durata ultimului deceniu. Anii '70 sînt anii renașterii Vrancei, ai renașterii ce a devenit posibilă ca înfăptuire a uneia dintre idei esențiale ale politicii economice a partidului nostru, și anume a repartizării rționale și armonioase a forțelor de producție în teritoriu. Că este, aceasta, nu numai o problemă de natură economică ci și un exemplu strălucit al umanismului pe care construirea noii societăți socialiste în România îl cuprinde în oricare dintre actele sale și ca temei esențial al său, este o idee pe care secretarul general al partidului nostru, tovarășul Nicolae Ceaușescu, a subliniat-o în repetate rînduri, arătînd că numai printr-o dezvoltare echilibrată a tuturor zonelor țării socialismul se asigură, în fapt, egalitatea între toți fiii patriei. Ce a însemnat, pentru Vrancea, transpunerea acestui principiu în realitate ?

După cum arăta tovarășul Gheorghe Stoica, prim-secretar al Comitetului județean de partid, în expunerea pe care a prezentat-o în cadrul Conferinței, în primii patru ani și jumătate ai acestui cincinal vrincenii au realizat un volum de investiții de aproape 9 miliarde lei, de circa 2 ori mai mult decît în întregul cincinal precedent, iar corespunzător Programului-directivă în profil teritorial județul va beneficia în cincinalul următor de fonduri de investiții în valoare de 13,2 miliarde. Vrancea a depășit pragul subdezvoltării. Acest firesc sentiment de satisfacție a răzbătut, de bună seamă, din lucrările Conferinței însă totodată perspectiva racordării la fluxul unor prefaceri socialiste și mai accentuate a impus ca forul județean al reprezentanților organelor locale ale puterii de stat să se constituie drept un înalt exemplu, un prilej fericit de angajare a tuturor deputaților pentru ca munca tuturor vrincenilor să se desfășoare cu mai multă eficiență, să dobîndească atributele unei noi calități. În acest sens, expunerea prezentată în cadrul Conferinței a reprezentat, socotim, un model de dezbatere lucidă și responsabilă, matură și chibzuită, un veritabil exemplu de analiză comunistă a unor realități economice și sociale ale județului, a principalelor căi prin care activitatea vrincenilor poate fi îmbunătățită. Am putea spune chiar că aspectele critice nu numai că nu au lipsit ci, dimpotrivă, ele au reținut din plin atenția participanților la Conferință. Aspecte negative a furnizat mai ales agricultura județului. Deși o serie de unități beneficiază de sisteme de irigații, producțiile obținute sînt, s-a arătat, sub plan. Pe de altă parte, consilii populare precum cele din comunele Garoafa, Milcovul, Tifești, Golești, Cîmpineanca și altele n-au acționat cu convingere pentru a păstra și dezvolta buna tradiție ca localnicii să producă legume și fructe în gospodăriile proprii. Un fapt greu de înțeles : în comuna Dumitrești, în ultimii ani nu s-a plantat nici un pom fructifer ! Alte fapte aduse fără ocolișuri în fața Conferinței deputaților : există și unități cooperatiste sau ale agriculturii de stat în care producția anuală de lapte pe cap de vacă furajată este sub 1 000 de litri, cea de lînă se ridică pînă la 1,5 kilograme iar sporul de greutate, de exemplu la îngrășătoria de taurine Golești, este de numai 320—450 grame pe zi. „Punem în fața deputaților — s-a arătat în Conferință — problema efectivului de animale, deoarece an de an numărul acestora scade, deși noi facem eforturi mari pentru sporirea lui. O situație cu totul necorespunzătoare o întîlnim în comunele noastre, unde, spre exemplu, la Slobozia Bradului o taurină revine la 15 gospodării iar o vacă la 33 de gospodării. La Cîmpineanca, să luăm alt exemplu, o vacă revine la 15 gospodării iar un porc la 14. Situația efectivelor de animale se prezintă în mod asemănător și în comunele Cotești, Dumbrăveni, Gugești, Homocea, Străoane, Timboești și altele". Astfel de neajunsuri, s-a arătat în cadrul Conferinței, se datorează stilului defectuos de muncă al consiliilor populare care nu și-au îndeplinit obligațiile legale privind planificarea, organizarea și controlul activității în acest important sector economic.

În altă ordine de idei, acțiunile organizate în cadrul întrecerii de bună gospodărire și înfrumusețare între localități s-a concretizat în realizarea unor importante lucrări de construcții și reparații, întrețineri străzi, trotuare, poduri, spații verzi etc., astfel încît numai în acest an locuitorii Vrancei au executat lucrări în valoare de peste 240 milioane de lei. Rezultate bune au fost obținute la Odobești, Dumbrăveni, Străoane, Timboești, Vulturu. În alte comune însă deputații n-au actionat potrivit mandatului ce li s-a încredințat, de a organiza și desfășura activitatea în circumscripțiile în care au fost aleși. Asemenea aspecte se întîlnesc, de exemplu, în comunele Slobozia Bradului, Valea Sării, Reghiu, Dumitrești, Pufești, Bogheși, Nistorești, Milcovul. Sînt, din păcate, membri ai birourilor executive ale consiliilor populare și deputați care nu se achită în suficientă măsură de rezolvarea sarcinilor și atributiilor ce le revin, nu constituie întotdeauna exemple personale în fața cetățenilor. Dealtfel, datorită neîndeplinirii sarcinilor, superficialității în muncă și săvîrșirii unor abateri de la normele de etică și echitate socialistă, în ultima perioadă au fost înlocuiți din funcție primarii din comunele Homocea, Gura-Caliței, Năruja, Tănăsoaia și vicepreședinții din comunele Bogheși, Tănăsoaia, Cîmpuri și Slobozia Bradului.

Exemplele citate sînt suficiente, credem, pentru a se înțelege atmosfera de lucru, de adevărat for de dezbatere colectivă pe care deputații vrînceni au ținut să o dea Conferinței din 30 august, în cadrul căreia ei au prezentat dealtfel numeroase propuneri ce urmează a fi discutate iar cele mai valoroase să fie puse neîntîrziat în practică. Ținînd seama de răspunderile tot mai mari, de noile obiective pe care le au de realizat, ei au hotărît că este necesar ca toate consiliile populare să acționeze mai ferm pentru întărirea ordinii și disciplinei în fiecare sector de activitate, să lupte pentru înlăturarea fenomenelor de rutină și formalism, pentru îmbunătățirea controlului în vederea înfăptuirii în cele mai bune condiții a sarcinilor reieșite din documentele de partid și de stat, din hotărîrile și deciziile proprii.

D. CONSTANTINESCU

Sighetu Marmației

Vocații la concurență

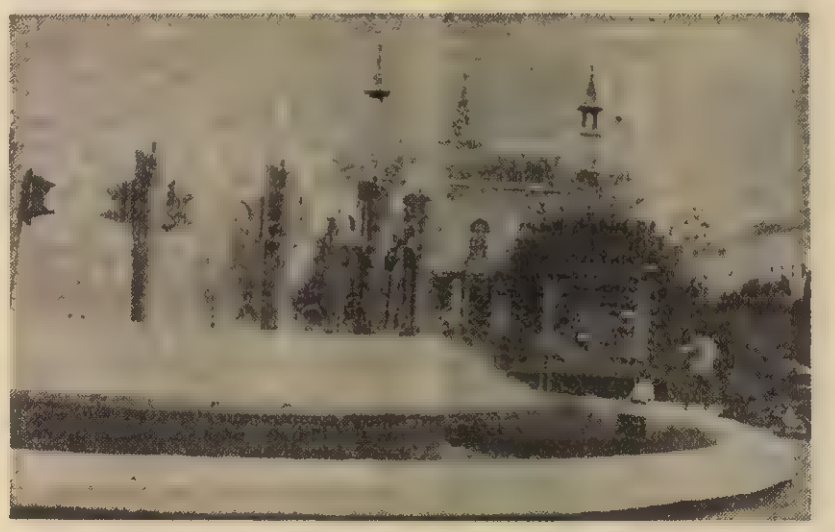

Centrul vechi al orașului așteaptă replica noului Centru administrativ

Simbătă, 30 august, la Sighetu Marmației nu s-a sărbătorit nimic important. Punctele cele mai aglomerate ale orașului — stațiile PECO. Ziua urca în pas egal către duminică. Nu trecuseră nici zece minute de cînd mă aflam în clădirea consiliului popular și eram în posesia mai multor invitații printre care la o nuntă, la întîlnirea primei promoții (peste 40 de ani), de absolvenți ai Institutului pedagogic, la o agapă prietenească. A doua vocație a sigheteanului este aceea de gazdă sau, mai exact, de a face din oricare din vizitatorii urbei lor un oaspete așteptat. Am scris a doua vocație fiindcă totuși prima vocație a fost și rămîne iubirea de cetate. Maramureșeanul de dincolo de Gutîn recunoaște un singur oraș — Sighetu. Pentru el există „la Vișeu", „la Baia", „la Borșa"; niciodată : „la Sighetu" ; Sighetu înseamnă totdeauna și oriunde „la oraș". Sighetu este pentru el o altă lume, dacă nu chiar lumea însăși. După război, țăranul care a pătruns în oraș imediat după bombardament și care văzuse și pînă atunci ogoare pîrjolite și cadavre, și ruine

s-a oprit în fața primei clădiri distruse : „Tare s-a mai spart lumea asta" a zis năucit de surprindere.

Fiii Sighetului au plecat spre alte orașe. Au rămas bătrînii. Zarva civilizației s-a oprit destulă vreme la poalele Gutinului, dar ei știau că mai devreme sau mai tîrziu orașului lor îi fi va redescoperită adevărata vocație. Feciorii plecați, cei mai bravi dintre ei, s-au reîntors aducînd alături de conștiința menirii lor și știința de a o împlini. Liniile de pregnanță ale Sighetului au fost trase, nu de puține ori, cu spinarea și mîinile goale, tocmai de acești frumoși împătimiți în cea mai mare dintre dragostele lor. Sighetenii nu mai au acum nevoie de recunoaștere, ci de altceva și mai complicat, și mai delicat : de cunoaștere.

Vizitez Sighetu după aproape cinci ani. Orașul are superba înălțime a oamenilor care au crezut în el. Și oamenii aceștia cresc mereu. L-am cunoscut pe Petru Roman, prim-vicepreședintele consiliului popular, bărbatul reîntors pe meleagurile natale minat de nepotolita sete a construcției. I-am ascultat preț de mai multe ore fierbințea confesiune cu răsuflarea tăiată, fără să-l întrerup, ca un firesc omagiu adus pasiunii susținute de competență. În viziunea lui înflăcărată, Sighetu dobîndește strălucirea unei capitale a Nordului. O strălucire fertilă, fertilitate ilustrată de dublarea valorii producției industriale în ultimul cincinal, de previziunea dublării și acestei dublări în cincinalul următor. **Ce înseamnă pentru beneficiul omului această cifră ?** — îl întreb pe Vasile Danciu, secretar al Comitetului municipal de partid, și tînărul activist mă conduce să vizitez nu frumoasele locuințe noi ale orașului cu care presupunea că sînt obișnuit. Sînt condus în Vadu Izei, în Mara, Botiza, Bîrsana, Ocna Sugatag, Bogdan Vodă, Dragomirești, locuri de baștină ale beneficiarilor și producătorilor marii producții, acolo unde casele se numesc gospodării, case din piatră, cu etaj, vile ce înfruntă solemnitatea eternă a peisajului nordic cu eleganță și ambițioasă năzuință spre bunăstare, adăugindu-i solemnitatea vie și rodnică a libertății. În termeni citadini, bunăstarea se va numi un venit mediu pe cap de locuitor mult peste media pe țară, 4 000 de apartamente, 4 000 noi locuri de muncă, casă de cultură, stadion, cinematograf, 200 noi locuri în grădinițe, sală de gimnastică, popicărie cu șase piste, un nou centru civic, 224 noi locuri în internate, autogară nouă, canalizare generalizată, 64 săli de clasă. **Notați, adaugă Vasile Danciu, că la nivel de patru ani și jumătate cincinalul a fost depășit cu peste 48 000 000 lei, iar planul de export a fost realizat în august pe întreg cincinalul.** Notez și întreb apoi de creșterea desfacerilor de mărfuri cu amănuntul în noul cincinal și cifra pe care o transcriu aici — aproape 90 la sută — desemnează deopotrivă rezultatul și scopul hărniciei sighetenilor.

Îmi stăruie în minte o imagine și o cifră. Imaginea a fost surprinsă de un fotoreporter local la Circumscripția pentru controlul sanitar-veterinar al alimentelor. Cifra ilustrează valoarea muncii patriotice din acest an : 105 000 000 lei, 2 600 lei pe locuitor, cu mult peste media județului. Aceste două fapte, la fel de exacte și de concrete, n-au aparent nici o legătură între ele. Este adevărat, laboratorul pentru controlul alimentelor, singular ca execuție este el însuși rodul osîrdiei întreținute de flacăra patriotismului local al medicului Coriolan Dragomir. Legătura între ele o realizează însă forța cu care amîndouă, aceste fapte alăturate, desemnează un fapt exterior firească dintre ele. Sighetenii întrețin aspirația într-o civilizație utilizînd deopotrivă formele, autoeducației și prerogativele forței coercitive. Poate în nici o altă parte a țării, la nivelul consiliului popular, aplecarea spre igienă, sănătate publică, urbanism nu dobîndește într-un asemenea grad gravitatea unghiului numit pregătirea pentru viață. Atît igiena publică cît și înfrumusețarea orașului au fost descătușate din drepturile lucrului în sine și pentru sine în favoarea instruirii omului la nivelul exigențelor titlului de cetățean al celui mai frumos oraș al Nordului. Vis la a cărui construcție, reprezentanții obștii în consiliul de conducere al orașului așază în primul rînd realitatea unei politici care acordă orașului nordic forța unei puteri industriale de patru miliarde lei concretizate în fabrici și întreprinderi diverse, dar specifice forței de muncă a zonei : Combinatul de industrializarea lemnului, Întreprinderea mecanică, Fabrica de prelucrarea laptelui, Fabrica de confecții, P.A.L., Fabrica de mobilă artă și scaune timplărești, Întreprinderea de tricotaje, la care se vor adăuga Întreprinderea de echipamente pentru sudură și acoperiri metalice, Întreprinderea de conductori electrici, Întreprinderea de piese de schimb și subansamble pentru tractoare, Întreprinderea de prelucrarea maselor plastice, secții noi în unitățile existente, cînd se înseamnă o producție pe locuitor de peste 90 000 lei.

90 000 lei producție industrială de fiecare sighetean, iată o realitate care-i surprinde pe sighetenii înșiși, într-atît de scurt a fost timpul de întrupare a ei, într-atît de lungă a fost perioada în care speranța s-a nutrit din ea însăși.

C. NICOLAE ■

O industrie în devenire: reciclarea materialelor uzate

NIMIC NU SE PIERDE, TOTUL SE TRANSFORMĂ, TOTUL SE CÎȘTIGĂ!

Am arătat, într-un număr anterior al revistei noastre, importanța pe care ar trebui să o dețină, în cadrul activității generale de reciclare a materialelor, achiziționarea și recondiționarea bunurilor de folosință îndelungată. Am folosit, în acest scop, datele de sinteză ale unui studiu elaborat de Institutul de economie industrială din București precum și părerile și recomandările unor experți ai domeniului.

Conform estimărilor de specialitate, în următorii cinci ani, în țara noastră, urmează să iasă din uz aproximativ 1 238 000 de televizoare, 1 599 700 aparate de radio, 721 500 frigidere, 1 158 800 acumulatoare auto, precum și sute de mii de aparate electrocasnice (mașini de gătit, aspiratoare, mașini de spălat, aeroterme etc.). Ei bine, ne punem și azi ca și data trecută întrebarea : care va fi soarta acestor obiecte devenite incomode și inutile în spațiul domestic al cetățenilor noștri ? Vor fi aceștia pur și simplu nevoiți să le abandoneze pe străzi sau în locuri virane, așa cum s-a întîmplat în alte țări sau cum se mai întîmplă îndeobște și la noi cu anvelopele, piesele auto, ambalajele din hîrtie și carton sau cu recipientele din material plastic ?

Deversarea acestor bunuri uzate în mediul înconjurător ar avea, declară specialiștii, consecințe dintre cele mai nefaste : privarea economiei naționale de milioane de piese și subansambie refolosibile, risipirea unei imense cantități de materii prime (mii de tone de aluminiu, fier, plumb, sute de mii tone cupru, laminate de alamă, aliaje cositor, staniu, mii de metri pătrați de material lemnos), precum și grava lezare a spațiului ambiental.

Problema a fost studiată la nivel guvernamental și a făcut, între altele, obiectul unor prevederi cuprinse în Decretul Consiliului de Stat nr. 405. Colectarea și reciclarea bunurilor de folosință îndelungată scoase din uz au devenit astfel o componentă inseparabilă a acțiunii generale de recuperare și refolosire a materiilor și materialelor sub orice formă, pentru asigurarea bazei de materii prime și materiale atît de necesară desfășurării normale a producției. Iar în această privință un rol de prim ordin revine unităților cooperației meșteșugărești.

Partea doua a anchetei noastre vizează tocmai modul în care s-a înțeles și se procedează în consecință pentru obținerea unui volum cît mai mare de valori de întrebuințare din aceeași cantitate de materiale, în cazul de față prin refolosirea unor bunuri de folosință îndelungată depreciate fizic și moral.

Referindu-ne la situația din București : sîntem nevoiți să facem de la bun început următoarea constatare : foarte puțini cetățeni ai Capitalei știu la ora actuală că există unități pentru preluarea bunurilor de folosință îndelungată și că aceste cooperative vînd cu termene de garanție și la prețuri modice televizoare și radiouri recondiționate. Un sondaj efectuat în acest scop a demonstrat că 31,1% din persoanele chestionate (cîteva sute) n-au aflat pur și simplu pînă în prezent de existența acestor unități, iar mulți dintre cei care au declarat că știu de ele, n-au putut totuși face nici o precizare. Întrebați apoi cum au izbutit să se descotorosească de prezența stînjenitoare a unor bunuri de folosință îndelungată deteriorate, cetățenii intervievați au răspuns, în marea lor majoritate, că le-au vîndut sau le-au dăruit unor rude, prieteni sau cunoscuți. Dar la nevoie au fost alese și alte soluții. Iată cîteva exemple : „L-am pus în fața casei lîngă pubela de gunoi și pînă a doua zi a dispărut" (M. Murărașu, contabil) ; „Țin de trei ani pe balcon un televizor **Azur** și un radio **Tir M-2**" (Ing. Paul Stamatiu") ; „Televizorul vechi l-am dus la țară la cumnatul meu, care l-a desfăcut și a făcut din el cuibar pentru cloșcă" (Mihai Teodorciuc, pensionar). (Și tot în parantează fie spus carcasa unui televizor este făcută din lemn de cea mai scumpă esență și i s-ar potrivi o altă destinație decît aceea de adapost pentru galinacee).

Situația este perfect explicabilă dacă avem în vedere faptul că unitățile prestatoare de servicii, direct angajate în această acțiune, nu s-au grăbit să înștiințeze populația că achiziționează și revînd bunuri scoase din uz. Despre cauza acestor stări de lucruri vom vorbi cîteva rînduri mai jos. Am constatat însă în același timp noi înșine că despre modul de funcționare a unităților în cauză nu știu prea multe lucruri nici chiar reprezentanții forurilor diriguitoare. Ne-am adresat, astfel, UCECOM-ului, solicitînd amănunte în legătură cu funcționarea și eficiența acestor unități. Ni s-a răspuns că ele există, dar că la acest nivel nu li se cunoaște adresa și am fost sfătuiți să ne adresăm **Uniunii metal, chimie, lemn-construcții București.** Am primit și aici un răspuns aproape similar și am fost invitați să apelăm pentru informații la cooperativele „Radio-Progres" și „Metalocasnica". În sfîrșit, prin mijlocirea inginerului Nicolae Stupu, am aflat adresele cîtorva unități unde se practică achiziționerea, recondiționarea și vinderea televizoarelor, aparatelor de radio clasice și cu tranzistori, magnetofoanelor și altor aparate electrocasnice. Interlocutorul nostru ne-a informat că, de la începutul anului și pînă în prezent, valoarea totală a aparatelor TV, achiziționate însumează 0,485 mii lei, iar cea obținută prin vînzare, 2,55 mii lei, sau ceea ce indică o activitate mai mult decît neinsemnată.

Am discutat, în continuare, cu cîțiva dintre responsabilii unor unități ale cooperativelor menționate adresîndu-le tuturor una și aceeași întrebare : „Cîte bunuri de folosință îndelungată scoase din uz au fost achiziționate, recondiționate și revîndu-te și cum decurge în general

● O acțiune economică de excepțională importanță, tratată cu indiferență ● Milioane de televizoare, radiouri, frigidere și alte aparate electrocasnice scoase din uz oferă o mare cantitate de piese recuperabile

această activitate de reciclare. „Iată, pentru început, răspunsurile încredințate revistei noastre de responsabilii unităților Radio Progres, răspunsuri care au ușurința cuvîntului ce declină, de fapt, o sarcină de stringentă oportunitate.

Mircea Iancu (Unitatea 23, str. Avrig 68) : „N-am prea achiziționat aparate TV, deoarece după ce le recondiționăm n-avem cui să le vîndem. Situația ne obligă să ne găsim clienți printre cunoștințe sau prieteni, ceea ce nu e normal. Publicul ne oferă aparate cu tuburi cinescoape defecte, ciuruite sau uzate. Cetățenii fixează apoi prețuri inacceptabile. Unii cer pe un televizor uzat 1 500 sau 1 800 lei, ori noi nu putem să-l revîndem cu o sumă mai mare de 1 000 lei. În general, nu avem decît bătaie de cap cu televizoarele uzate" (?!)

Ion Diaconu (Unitatea 21, Calea Plevnei 11) : „N-am achiziționat pînă în prezent nici un televizor scos din uz. Afacerea e total nerentabilă. Cetățeanul vine la noi ca să scape de aparat. Cei mai mulți vin cu aparate vechi pentru care nu se mai găsesc piese de schimb. Fiindcă dacă s-ar găsi, omul ar înlocui el singur piesele stricate și n-ar mai apela la noi".

Ion Zlate (Unitatea 22, str. Duca nr. 15) : „Ofertele clienților noștri sînt inacceptabile. Aparatele pe care ni le aduc nu sînt bune nici ca deșeuri metalice. În general ni se oferă următoarele tipuri de aparate : TEMP-3, Azur, Tonitza, E-47, Rubin, adică televizoare vechi ce nu mai pot fi recondiționate. Altele ne sosesc într-o stare deplorabilă, deoarece tot felul de nepricepuți le-au deschis și au încercat să le repare, folosind apa tare sau clocanele de lipit tablă. În februarie, ca să dau un exemplu, s-a prezentat la noi un cetățean care ne-a adus un aparat cu toate lămpile lipsă. I-am spus că nu-l putem primi și atunci ne-a asigurat că ne aduce aceste piese într-o jumătate de oră, deoarece le are acasă. Și dus a fost ! În prezent, în unitatea noastră se găsesc peste 40 de televizoare, unele aduse încă din 1975 pentru diverse reparații, dar posesorii lor au uitat cu desăvîrșire să le ridice. Probabil că au procedat așa pentru a scăpa de ele. Interesant de amintit că unul dintre acești clienți fantomă a dispărut definitiv chiar după ce a avansat pentru repararea aparatului suma de 700 de lei. Propun ca să se realizeze în Capitală o unitate specializată pentru achiziționarea și revinderea aparatelor T.V. scoase din uz".

Iată și părerile unor responsabili de unități „Radio Progres".

Mircea Dinu (Unitatea 42, str. Smîrdan 30) : „De la începutul anului și pînă în prezent am achiziționat și recondiționat patru aparate de radio cu tranzistori. Puțin, dar atît ni s-a oferit".

Mihai Băloi (Unitatea 56, str. Ghica bl. 62) : „Treaba e foarte încurcată și nu o putem noi rezolva. Ofertanții pretind sume mari pentru receptoare și magnetofoane vechi și superuzate. Pentru un magnetofon tip Sonet duo, sau Sonet B-3 ni se pretind sume aberante : 1 300—1 500 lei. Eu propun să ni se acorde dreptul să achiziționăm aparate uzate din care putem recupera piese în bună stare : role, axe, tambur, difuzoare, butoane, geamuri de scală etc.".

Mai optimiști și puși pe treabă s-au dovedit reprezentanții Cooperativei „Metalocasnica". Dar aici, alte greutăți. Iată punctul de vedere al inginerului șef, **Aurel Pungă** :

— Ne-am propus ca în șase dintre unitățile noastre pentru reparat bunuri electrocasnice să întreprindem o largă acțiune vizînd achiziționarea frigiderelor cu absorbție de tipul Fram și transformarea lor în frigidere cu compresie. O acțiune extrem de rentabilă dacă avem în vedere că un agregat cu compresie are un consum de energie sensibil mai scăzut. Am anunțat acest lucru prin mijlocirea unei emisiuni transmise pe micul ecran. Ca urmare, în unitățile noastre au fost aduse peste 200 de frigidere Fram. Dar au început să apară încurcăturile. Din 200 de motocompresoare aduse de la Găești, 70 s-au defectat încă în perioada termenului de garanție. Le-am înapoiat furnizorului, dar spre marea noastră stupefacție acesta ne-a replicat că piesele se defectează deoarece, tehnologic, nu se pot adapta la frigiderele Fram. Ceea ce nu corespunde adevărului : agregatele dotate cu motocompresoare de bună calitate funcționează ireproșabil. Atunci am făcut altă propunere : să preluăm de la întreprinderea argeșeană motocompresoarele uzate, să le decapsulăm noi și să înlocuim piesele stricate. Avem utilajele necesare pentru această operație. În felul acesta ar dispărea litigiul dintre noi și unitatea din Găești. Dar se pare că nici acest lucru nu le convine. Este păcat, întîi, că o inițiativă valoroasă este pe cale de a muri pe drum din pricina lipsei de înțelegere și colaborare.

Nu este nevoie să ne declarăm specialiști pentru ca pe baza datelor și considerațiilor de mai sus să constatăm ușor că pînă la ora actuală activitatea de reciclare a bunurilor de folosință îndelungată nu se recomandă decît prin acțiuni timide și ineficiente. O părere la care, de altfel, a subscris și directorul direcției tehnice din UCECOM, inginerul **Dumitru Dîngă** :

— Faptul că acțiunea de recondiționare a bunurilor de folosință îndelungată demarează atît de încet poate fi explicat numai în parte prin invocarea unor cauze obiective. Acestea ar fi lipsa unor piese de schimb și a unor utilaje de prelucrare. Nu e mai puțin adevărat, însă, că acolo unde colectivele unităților noastre au dat dovadă de spirit de inițiativă, unde treaba a fost bine organizată, s-au obținut succese notabile. Iată cîteva exemple privind încasările medii lunare la bunuri recondiționate pe primul semestru al anului în curs : 60 000 lei la Cooperativa „Teleprecizia" din Oradea, 40 000 lei la Cooperativa „Dinamo" Timișoara, și 30 000 lei la Cooperativa „Prestațiunea" din Iași. **Deci, cînd vrea omul, se poate.** Este momentul să revenim cu toată seriozitatea asupra acestei acțiuni, să o analizăm în spirit critic și mai ales autocritic.

Este adevărat : scoaterea din uz a unui mare număr de bunuri de folosință îndelungată este abia la început. Abia de acum înainte vor sucomba prin depreciere fizică și morală milioane de televizoare, radiouri, frigidere, și sutele de mii de variate aparate electrocasnice.

Ar fi deci timp pentru organizarea judicioasă a serviciilor de achiziție și recondiționare. Ar fi, dar nu prea mult. Modul deplorabil în care s-a lucrat pînă la ora actuală reclamă o grabnică și severă revizuire a acestei activități. Ea trebuie să devină o componentă principală în acțiunea generală de recuperare și refolosire a materialelor de orice fel, condiție principală pentru a feri economia națională de tensiunile continue ale pieței mondiale de materii prime. Reciclarea materialelor reprezintă o veritabilă industrie în devenire ; ea nu este numai o problemă de producție, ci — așa cum a ținut să precizeze tovarășul Nicolae Ceaușescu la Consfătuirea de lucru de la C.C. al P.C.R. din 25—26 februarie a.c. — o problemă de economii materiale, pentru că prin refolosirea pieselor economisim materii prime, energie și muncă.

LIVIU TIMBUS ■

Cercetătorii de la I.C.E.M. merită toate superlativele

Un singur arzător de tip toroidal economisește 10 mii de metri cubi de gaz metan anual!

Acum cîteva zile, iată-ne, în Cringași, pe strada Mehadiei, la numărul 39, în preajma unui cuptor încins la maximum de flacăra incandescentă și orbitoare a unui arzător de tip toroidal. Iată-ne, mai exact spus, în hala care găzduiește Laboratorul de economie a combustibililor și energiei, unul din multele laboratoare ale Institutului de cercetări metalurgice, pe scurt I.C.E.M.

Privită cu ochiul liber, flacăra arzătorului toroidal este, cum spuneam, orbitoare. Parcă am fi privit direct în inima soarelui. Unul dintre cercetători, inginerul Vasile Angheluță, ne oferă o pereche de ochelari cu sticlă de cobalt și flacăra, devenită verde, un verde diafan, își desenează conturul în continuă mișcare. Un alt inginer, tot cercetător, Valentin Pascu, minuind simultan două rozete, una de la instalația de aer, cealaltă de la instalația de combustibil, face ca jetul flăcării să crească și să descrească. Cel de-al treilea inginer, Lucian Dragomirescu, nu mai conținește cu explicațiile, în timp ce undeva, la celălalt capăt al cuptorului, trei tehnicieni, Iulian Milea, Nicolae Matei și Dorel Flutur, supravegheau depunerea reziduurilor și efectuau o sumedenie de alte măsurători privind eficiența flăcării.

Și pentru că am ajuns la acest capitol, al eficienței economice a unui arzător de tip toroidal, să notăm din partea inginerului Ion Cioacă, cercetător principal la Laboratorul de economie a combustibililor și energiei și, totodată, inventatorul arzătorului de tip toroidal, următoarele: „Mai întîi și-ntîi arzătorul pe care l-ați văzut, consumînd drept combustibil o păcură cu ridicat conținut de sulf, se află în probe finale, motiv pentru care nu vă putem oferi prea multe amănunte tehnice. Puteți consemna totuși că acest arzător, tot de tip toroidal, se comportă admirabil, chiar peste așteptările noastre, că au fost rezolvate cu succes cîteva din problemele deloc ușoare ale arderii unui combustibil cu prea mult sulf în compoziție. Cam atît, plus faptul că acest arzător este, la urma-urmelor, continuarea sau extinderea, și pe păcură, a arzătorului pe care, împreună cu un colectiv destul de larg din institut, l-am pus la punct încă din 1974, cînd a fost brevetat ca invenție. Deci, despre acel arzător, multiplicat în peste 10 000 de exemplare și adaptat pentru alte cîteva mii de arzătoare, se poate vorbi. Se poate vorbi mult și cu folos. Simțindu-mă obligat, profesional și etic, față de ceilalți colegi cu care am realizat acel arzător, v-aș propune, pentru început, să notați numele lor".

Am făcut-o pe loc, chiar acolo, în preajma cuptorului încins la maximum de flacăra șuierătoare a noului arzător, adică am notat numele doctorului inginer Iancu Drăgan, directorul institutului, și al inginerilor Gheorghe Iordache și Cristian Cîrlănescu.

Apoi, în liniștea și răcoarea laboratorului, în clădirea principală a institutului, ne-a fost dat să privim și să admirăm două din distincțiile acordate arzătorului

Dosarul energiei

de tip toroidal cu consum de combustibili gazoși, Diploma și premiul II obținute la Salonul național al invențiilor, București, 1979, precum și Marea medalie de argint obținută la Salonul internațional al invențiilor, Viena, 1974. Avem prilejul să constatăm și brevetarea arzătorului românesc în cîteva țări recunoscute ca mari puteri siderurgice, adică Anglia, Franța, R.F.G., Italia, Belgia, Olanda și Luxemburg.

Și, în sfîrșit, ajungem și la problema numărul unu, aceea a consumului redus de combustibili gazoși: „Pe lîngă faptul extrem de important că arzătorul nostru, ne declară inginerul Ion Cioacă, poate stabiliza o flacără în regimuri foarte variate de sarcină printr-o optimizare a raportului aer-combustibil, fapt care face ca arderea să îmbrace, pur și simplu, piesele expuse pe vatră, pe lîngă acest fapt deci arzătorul realizează și o reducere a consumului de combustibil de aproximativ 10—15 la sută".

Pentru a înțelege dacă reducerea consumului de numai 10—15 la sută este mare sau mică, ni s-a propus să facem un simplu calcul. Am luat, de exemplu, un arzător mediu, de 25 metri cubi gaz metan pe oră. Considerînd că pe parcursul unui an arzătorul funcționează în medie cam 8 000 de ore, obținem un consum anual de 150 000 N metri cubi. Ca în regula de trei simple, un arzător, un singur arzător, realizează o reducere a consumului de 10 000 metri cubi pe an. Să înmulțim acum această cifră cu cele 10 000 de arzătoare tip Tricem (arzătoare toroidale radiante I.C.E.M.) fabricate în serie la întreprinderea mecanică „Gaz metan" — Mediaș și vom obține cu aproximație uriașa economie de combustibil realizată prin aplicarea în producție a acestei invenții. Ne aflăm deci în fața a aproximativ 10 000 000 de metri cubi de gaz metan economisiți. Mai mult decît atît, prin montarea a doar două piese, majoritatea arzătoarelor de tip GAR, produse tot la Mediaș, pot fi modernizate, ele transformîndu-se în arzătoare de tip toroidal. Au fost supuse acestor adaptări aproximativ 5 000 de arzătoare. În legătură cu această amplă acțiune care s-a desfășurat cu un deosebit succes ar fi de consemnat că, inițial, arzătoarele GAR urmau a fi scoase și date la fier vechi, locul lor urmînd a fi luat de noile arzătoare. Ei bine, operația în sine ar fi însemnat desființarea unor instalații de aer-combustibil, transformarea cuptoarelor înseși, ca formă interioară, construirea unui nou lăcaș pentru arzătorul toroidal, montarea unor noi aparate de măsură și control. Cu alte cuvinte, cheltuieli destul de mari pentru aceste lucrări. Dar toate aceste cheltuieli au fost stopate prin strădania încununată de succes a cercetătorilor de la I.C.E.M. care au pus la punct o soluție pe cît de simplă pe-atît de eficientă, cea a înlocuirii stabilizatorului de flacără printr-un stabilizator asemănător cu cel folosit la arzătorul de tip toroidal.

Să recunoaștem, după atîtea cifre și amănunte, că ne aflăm în fața unei invenții care a cucerit, pe bună dreptate, atenția celor cîtorva mari puteri siderurgice ale lumii. Și, revenind la începutul acestui reportaj, să subliniem din nou că arzătorul de tip toroidal pe consum de combustibili gazoși este pe cale să se extindă și să se impună și pe consumul de combustibili lichizi, în special păcură cu sulf. La timpul potrivit, cînd se vor încheia toate probele aflate în plină desfășurare, vom reveni, fără doar și poate, convinși că vom fi obligați, spre satisfacția noastră, să folosim, la adresa cercetătorilor de la I.C.E.M. toate superlativele.

N. VICTOR

Creație tehnică în vatra producției

Două motive pentru care anvelopa merită atenția inventatorilor

Lumea și viața doctorului inginer Constantin Drăguș pot fi cuprinse, după cum chiar singur se exprimă, într-un singur cuvînt: anvelope. Anvelope pentru autocamioane, pentru autoturisme, pentru tractoare. „Anvelope în fața cărora stau", a continuat interlocutorul nostru, drumurile. Dar și anvelope în spatele cărora stau, la obîrșia lor, la nașterea lor, a anvelopelor, oamenii. Printre acești oameni mă număr, de-o bună bucată de vreme, și eu, alături de toți ceilalți membri ai colectivului de specialiști ce alcătuiesc Secția cercetări anvelope din cadrul Institutului de cercetări și prelucrări cauciuc și mase plastice. Mai exact spus, lumea și viața noastră, a colectivului mai sus-amintit, este dominată de compozițiile de cauciuc folosite în fabricarea tuturor elementelor ce compun o anvelopă".

Precizînd că doctorul inginer Constantin Drăguș este chiar șeful colectivului de specialiști din cadrul Secției cercetări anvelope, plus faptul că acea bună bucată de vreme, la care se referea, vrea să însemne peste 15 ani de muncă de cercetare, să revenim la anvelope, drept pentru care să notăm, fie și pe scurt, că aparent banala anvelopă se compune din banda de rulare, flancuri, carcasă, breker (pliurile de cord limitate la zona de rulare) perna benzii de rulare, sîrma de talon, materiale textile cauciucate, plus o sumedenie de rețele și amestecuri pentru protecția straturilor exterioare împotriva agenților oxidanți externi sau pentru protecția straturilor interioare împotriva temperaturilor ce se nasc în timpul rulării. Asta, în linii mari, fără să mai punem la socoteală faptul că fiecare element în parte poate fi de mai multe feluri sau structuri, de exemplu carcasa, care poate fi medie, deasă sau rară. De asemenea, nu putem omite importanța plastifianților în atît de complicatul proces de producție la capătul căruia se naște o anvelopă, respectiv plastifianți fiind acele substanțe speciale care ușurează și permit prelucrarea compozițiilor de cauciuc, fie că ne referim la cauciucul natural, materia primă clasică, sau la cauciucul poliizoprenic sintetic care, prin calitățile sale, într-o totul egale cu ale cauciucului natural, a reușit să se impună și să anuleze dependența de pînă acum a țărilor care importau cauciucul natural.

De fapt, sinceri să fim, prezența noastră în Secția de cercetare anvelope a Institutului de cercetări și prelucrări cauciuc și materiale plastice și-a propus să înregistreze exact această problemă, a cercetărilor privind înlocuirea cauciucului natural cu cauciucul poliizoprenic sintetic românesc.

Așadar, după acea scurtă introducere în ceea ce vrea să însemne o anvelopă, cu doar cîteva din numeroasele ei elemente, doctorul inginer Constantin Drăguș ne-a declarat în continuare: „Realizare de prestigiu a cercetării chimice românești, cauciucul poliizoprenic sintetic a impulsionat puternic și decisiv preocupările noastre pe linia reducerii importului de cauciuc natural. Aș aminti în acest sens că anul trecut, la Salonul național de invenții, colectivul nostru, căruia i s-au adăugat cercetători de la întreprinderile Danubiana și Victoria, de exemplu inginerii Lucian Moțiu și Dumitru Gugui, a expus cîteva importante invenții cum ar fi compozițiile de cauciuc sintetic pentru centura, flancurile și carcasa anvelopelor radiale, precum și compoziția pentru șapajul primului pliu al anvelopelor radiale. Două dintre aceste compoziții, cele privind carcasa și șapajul primului pliu, au înregistrat în producție, la întreprinderea «Victoria» Florești, o eficiență economică anuală de 12,5 milioane lei și, respectiv, de 24 milioane lei, eficiență rezultată prin reducerea unui import de peste 2 300 tone cauciuc natural. Un amănunt nu lipsit de importanță ar mai fi acela că înlocuirea cauciucului natural a dus la eliminarea cîtorva operații tehnologice mari consumatoare de energie electrică, adică, mai concret, ar fi vorba de două operații, cea de decristalizare și de plastifiere în amestec cu ingredientele specifice, respectiv unele sorturi de negru de fum fabricate la Pitești și Copșa Mică".

În fine, un alt fapt ce se cuvine a fi subliniat cu o deplină satisfacție este acela că realizările de pînă acum au fost înregistrate în producția de anvelope pentru autoturisme și, parțial, de tractoare, și că se preconizează o substanțială eficiență economică în clipa în care invențiile mai sus-amintite, plus altele, vor fi aplicate și în producția de anvelope pentru autocamioane. Mai mult decît atît, de aceste invenții vor beneficia, fără doar și poate, și cele mai tinere întreprinderi din țară, cum sînt întreprinderile de anvelope din Zalău și Caracal. Și ar mai fi de spus că în prima parte a acestui an au fost depuse la Oficiul de Stat pentru Invenții și Mărci alte 16 cereri de brevete, 6 dintre ele fiind deja caracterizate ca invenții, celelalte 10 aflîndu-se încă în studiu.

„Aceste ultime 16 cercetări finalizate, alături de cele expuse anul trecut, la Salon, avea să ne încredințeze doctorul inginer Constantin Drăguș, sînt strîns legate de un vast și totuși foarte amănunțit plan al nostru de a fabrica, după o tehnologie proprie, românească, toate tipurile de anvelope, astfel încît să nu mai depindem de nici un partener extern. În proporție de 95 la sută sîntem pe cale să încheiem cu succes această stringentă cerință economică și țin să subliniez din nou că punctul așa-zis mort al planului nostru a fost depășit prin acea deosebită realizare a cercetării chimice românești, fabricarea, la noi în țară, a cauciucului poliizoprenic sintetic. Sîntem, cu alte cuvinte, aproape de capătul unui drum, deși formula capăt de drum este, mai ales în cercetare, atît de relativă, întrucît, dincolo de acest capăt, se vor ivi, desigur, alte și alte drumuri. Dar, ca oameni care stăm în spatele anvelopelor, la nașterea lor, sîntem învățați cu drumurile, oricît de lungi și de grele ar fi, și le vom parcurge, fără doar și poate, pînă la capăt, din nou pînă la capăt, întotdeauna pînă la capăt".

În ceea ce ne privește, să punem punct, deocamdată, încurstunii noastre în lumea și viața celor ce, după spusele interlocutorului nostru, stau în spatele anvelopelor, pregătind și supraveghind, printr-o rîvnă demnă de toată lauda, nașterea lor, a anvelopelor. Să punem punct deci, dar nu înainte de a constata că, iată, deși roata a fost inventată cam de demult, anvelopa încă mai poate fi descoperită și fabricarea ei, la noi în țară, după o licență proprie, poate să însemne o substanțială eficiență economică și o importantă reducere a efortului valutar, două motive pentru care anvelopa merită a fi descoperită.

VICTOR NIȚĂ

ÎN ACȚIUNEA POMPELE DE CĂLDURĂ TREBUIE ÎNCEPUT CU ÎNCEPUTUL (I)

În industrie se vehiculează debite enorme de apă. Din procesul tehnologic rezultă în mod obișnuit apă cu temperaturi în jur de 30 de grade. Pentru a fi recirculată, apa trebuie răcită. Astăzi cel mai folosit sistem de răcire al apelor este cel cu ajutorul turnurilor de răcire care reușesc să răcească apa cu 10 grade. Prin răcire, căldura conținută de apele industriale se pierde. Debitele de apă care trec printr-un turn sau printr-o baterie de turnuri de răcire fiind foarte mari, și cantitatea de căldură care se pierde este, de asemenea, foarte mare. În sistemul pus la punct de specialiști, apa industrială se răcește cu ajutorul pompelor de căldură iar căldura conținută în ea este folosită pentru încălzirea apei menajere de consum sau a apei necesare pentru încălzire. Pentru a ne da seama de proporția problemei iată cîteva cifre care arată cantitatea de căldură eliminată în atmosferă prin turnurile de răcire ale întreprinderilor industriale, echivalată în tone combustibil convențional (cc) pe an: M.I.Ch. — 2 183 000; M.I.M. — 1 763 000; M.E.F.M.C. — 86 300. Aceste cantități sînt repartizate în special în marile centre industriale, adică tocmai acolo unde avem mai multă nevoie de apă caldă. Tot în tone cc pe an, repartiția pe localități, după un recensămînt încă incomplet, este următoarea: Galați — 1 030 000; Piatra Neamț — 370 000; Turnu Măgurele — 736 000; Slobozia — 222 150; Curtea de Argeș — 148 000. Listă ar putea continua. Se dorește ca în viitorul imediat, sarcinile sînt precise în privința asta, o parte din alimentarea cu căldură a ansamblurilor de clădiri și a complexelor industriale să se asigure prin recuperarea căldurii din apele de răcire industriale cu ajutorul pompelor de căldură. Față de centralele termice cu cărbune, noul sistem de încălzire a apei aduce o economie de combustibil de 50—70 la sută. Aplicarea sistemului implică modificări în modul de producere al apei calde, în transportul ei și uneori chiar în instalațiile interioare. Să vedem care sînt ele, ce trebuie făcut ca treaba să pornească așa cum se dorește și de ce se manifestă încă la ora asta timiditate, dezinteres și lipsă de coordonare.

În primul rînd este necesar un recensămînt al tuturor surselor de ape industriale care conțin deșeuri de căldură. C.N.S.T. a dat pentru această lucrare termen august 1979. Nici pînă astăzi nu s-au primit toate datele, deși pentru întocmirea ei nu era nevoie de mai mult de o săptămînă. Orice serviciu tehnic, cît de cît pus la punct, trebuie să le aibă. Cantitățile pe care vi le-am furnizat la început sînt orientative și sînt urmare a unui recensămînt incomplet. Fără aceste date nu se poate pleca la acțiune. Pînă astăzi s-au făcut pași mici și sovăielnici. Numai după ce se confruntă disponibilul cu necesarul, după ce se face această balanță strict necesară, sîntem în măsură să trecem la proiectarea de execuție care implică cunoașterea concretă și exactă a unei situații. Numai așa proiectul poate avea o soluție unitară pentru că trebuie să ne imaginăm proiecte mari în care se tratează soluții pentru ansambluri de locuințe, uneori orașe întregi, și pentru complexe industriale. Uneori, disponibilul de căldură este atît de mare încît permite pe lîngă încălzirea unui întreg oraș, cazul orașului Turnu Măgurele, folosirea lui și în alte scopuri: încălzirea serelor, dezvoltarea unor industrii care în aceste condiții pot deveni rentabile. Cunoașterea acestui disponibil și felul cum poate fi folosit poate hotărî chiar dezvoltarea ulterioară a orașului. Distanța dintre sursă și consumator este un factor extrem de important în stabilirea economicității. Uneori distanța prea mare dintre ele poate să plaseze sistemul în zona nerentabilă. Caracteristicile și mărimea ansamblului urban sau a complexului industrial, dacă sînt existente sau urmează a fi construite, dacă urmează să se extindă sau nu în viitor, toate acestea sînt aspecte pe care trebuie să le cunoastem la atacarea unui proiect.

Dacă ne imaginăm această acțiune la nivelul întregii țări, și așa trebuie să ne-o imaginăm, rezultă că recensămîntul de care vorbeam este strict necesar. Realizarea lui a întîrziat cu un an, ceea ce de fapt înseamnă întîrzierea întregii lucrări de recuperare a căldurii din apele care conțin deșeuri de căldură. Ce înseamnă un an întîrziere în această acțiune? În cincinalul viitor se prevede ca alimentarea cu căldură din recuperarea căldurii reziduale din apele industriale să aducă o economie de 300 000 tone cc. Transformînd această cifră în tone de țiței și apoi în dolari (la prețul actual) obținem aproximativ 50 de milioane. Cînd mergem cu taxiul ne uităm cu mult interes la aparatul de taxat care tăcăne implacabil, însă în cazul unei sume atît de mari uităm să întocmim niște situații de care este atîta nevoie.

OPREA GEORGESCU

Piedici mărunte în calea unor idei mari

Realizări importante în domeniul electronicii medicale — unele în premieră națională — la catedra de electronică și măsuri electrice a Facultății de electrotehnică, Institutul politehnic Timișoara, dar și probleme nerezolvate, legate de mecanismul finalizării cercetării științifice universitare. Dar iată mai întîi una din aceste realizări.

Au intrat de multă vreme în practica medicală electroencefalogramele, denumite pe scurt EEG, a căror interpretare de către specialiști consumă însă un timp prețios. În plus, sînt necesari ani de experiență pentru o „citire" corectă. Și totuși, chiar și în aceste condiții, interpretarea nu se poate dezbăra, în anumite situații, de o tentă subiectivă, același traseu putînd fi considerat în chip diferit de doi specialiști : unul discerne, bunăoară, semnele unei epilepsii acolo unde celălalt nu vede nimic suspect. Dacă asemenea cazuri sînt însă rare, mai ales pentru medici experimentați, rămîne îndubitat faptul că descifrarea electroencefalogramelor este laborioasă și cronofagă. Nu s-ar putea oare automatiza această operațiune ? — s-a întrebat asistentul universitar inginer Ionel Sabin, de la sus-menționata catedră. În prezent, conferențiarul doctor Francisc Schneider și biofizicianul Gheorghe Mihalaș de la Institutul de medicină Timișoara, conferențiarul doctor inginer Ștefan Girlașu, de la Institutul politehnic (subinginer) Reșița, asistentul universitar inginer Gheorghe Drăgănescu, de la Facultatea de mecanică a politehnicii timișorene, și Ionel Sabin studiază posibilitatea analizării matematice a ritmurilor alfa, beta, gamma și delta emise de creier.

— Aceste semnale — subliniază inginerul Sabin — sînt mai greu de analizat decît cele provenite de la inimă datorită caracterului lor aleator. În acest scop trebuie utilizate metode statistice fine, stabilite de medici în strînsă colaborare cu ingineri și electroniști. Este ceea ce își propune colectivul nostru. Lucrăm la o carte — prima din România — ce va apărea la Editura medicală, intitulată „Semnale EEG", privind interpretarea matematică a acestor semnale. Din păcate, mai tot ce am realizat noi în sfera EEG s-a făcut mai mult pe bază de entuziasm. Acesta este necesar, dar nu și suficient, cum spun matematicienii, pentru finalizarea cercetării. Întrucît nu dispunem de toate condițiile necesare. De pildă, pentru prelucrarea pe corelator și transformator Fourier a benzilor cu înregistrări EEG „fugim" la Reșița, ne întoarcem la Timișoara, apoi iarăși la Reșița ș.a.m.d.

Dacă această dificultate, relevată de interlocutorul nostru, este de ordin pur material, implicînd o eventuală investiție care azi, din motive temeinice, nu se poate materializa, există însă alte greutăți, mult mai însemnate, nelegate de investiții în echipamente etc., ci de anumite mecanisme ale cercetării științifice universitare care se cer perfecționate. Ele ne-au fost astfel sintetizate de către profesorul doctor inginer Anton Policec, titularul cursului de electronică medicală de la Facultatea de electrotehnică :

— În primul rînd, aprovizionarea. Mi se pare injust ca și universitarii să fie supuși exact acelorași norme de aprovizionare ca și o întreprindere. Un colectiv ca al nostru, restrîns prin forța lucrurilor, sau chiar o facultate întreagă necesită pentru cercetări cantități infime de piese, de viață tranzistoare. În comparație cu o fabrică, „Producția" noastră, deci și cerințele, sînt cu totul altele, noi nu fabricăm șuruburi, nasturi sau strunguri carusel, ci inginerii cincinalelor viitoare. Și productivitatea noastră trebuie judecată cu alt cintar, căci ea implică cea mai rentabilă producție din cîte se cunosc, producția de idei. Unele din ele (mă refer, desigur, la un plan mai general, nu neapărat la activitatea proprie) pot fi premiere naționale și chiar internaționale, de mare utilitate economică potențială, inclusiv la export. Pentru a materializa ideile tehnice este însă indispensabilă aprovizionarea cu piese și dispozitive, repet, în cantități mici, dacă le raportăm la necesarul industriei. Și totuși, poate în mod paradoxal, **cerințele de aprovizionare cu piese și materiale ale catedrelor universitare vin pe ultimul loc în atenția furnizorilor**, din pricina unor reglementări nediferențiate, care nu țin suficient seama de specificul cercetării științifice.

— Cum se întîmplă, în practică ?

— Un exemplu. Un coleg de-al meu mai tînăr, inginer, asistent universitar, pierde zile întregi la București, „stă la coadă" la vreo întreprindere producătoare de componente electronice, pentru ca în final... să nu obțină piesele necesare decît dacă se află pe raftul obiectelor uitate, dacă mă pot astfel exprima ! Adică acele piese care s-au nimerit să nu fie solicitate de beneficiar, de o fabrică.

— Nu puteți obține repartiții ca și ceilalți beneficiari, prin Ministerul Aprovizionării Tehnico-Materiale și Controlului Gospodăririi Fondurilor Fixe, bunăoară ?

— În unele cazuri se poate, în altele nu, întrucît cercetătorii explorează căi necunoscute — altfel ei nu ar aduce nimic nou. Vreau să spun că nu poți prevedea în toate cazurile, cu un an sau doi înainte (cum cer reglementările valabile pentru fabrici, dar... și pentru noi), de ce piese sau ce material vei avea nevoie în viitor.

— Alte exemple din experiența dumneavoastră ?

— În primăvara anului 1979 am avut nevoie de aluminiu, cîteva kilograme, un fleac pentru întreprinderea de profile laminate de la Slatina. Neavînd însă repartiție — pe care, din motivul mai sus-arătat, nu am putut-o solicita la timp — la început nu am obținut ce am dorit. Mulțumită înțelegerii secretarului comitetului de partid și a inginerului-șef, pe căi mai ocolite însă fără a încălca cu nimic legalitatea, am procurat o anumită cantitate de aluminiu, pe care l-am plătit la kilogram. Ni s-a aprobat din aluminiul căzut de pe cărucioare, care zăcea pe margine. Totuși, nu mi se pare o cale normală și mă întreb dacă ce nu venim noi, politehnica, universitatea, care cerem atît de puțin, înaintea marilor consumatori ?

— Materializarea unei idei tehnice, trecerea ei în producție implică, firește, etapa proiectării. Cum se rezolvă aceasta în mediul universitar, politehnic ?

— În adevăr, după elaborarea de către cercetători a soluțiilor de principiu, urmează etapa a doua, modelul funcțional și toate soluțiile electronice, mecanice, chimice etc. necesare pentru intrarea în producție. De obicei, creatorii din facultăți sînt relativ puțini la număr și trebuie să facă față, cum e și normal, la numeroase sarcini didactice. Asimilarea de către industrie presupune omologarea în fază de prototip, depunerea întregii documentații a proiectului. Or, cercetătorii, prin aparatul unicat, au demonstrat că aparatul funcționează și că rezultatele sînt valoroase. Proiectarea reprezintă însă o meserie în sine și **niciodată doi-trei creatori nu vor putea înlocui un atelier de proiectare cu 20—30 ingineri și tehnicieni în timp util**, să spunem pe parcursul unui cincinal. Altfel, intrarea în producție nici nu ar mai prezenta interes. Noutatea tehnică trăiește puțin.

— Legat de proiectare, v-ați putea referi la o experiență personală, doar în scop de exemplificare ?

— Eu și un colectiv condus de mine am pus la punct în 1977 un echipament electronic cu aplicații în diagnostic și în cercetarea medicală, îmbinînd principiul electrografului Florin Dumitrescu și sistemul de comandă din defibrilatorul sincron, de unde și denumirea electronograful sincron. Ideile în sine nu erau noi, dar combinarea celor două metode era inedită. De reținut și faptul că o tehnică din cardiologie, defibrilarea sincronă, poate aduce foloase importante industriei. Noi am pus așadar la punct generatorul pentru electronograful sincron în formă de model funcțional, plus documentația privind principiile de funcționare a aparatului. Oricare atelier de proiectare al întreprinderii care s-ar fi decis să-l producă ar fi putut întocmi proiectul de execuție. Dar acesta din urmă mi-a fost cerut tot mie și colaboratorului meu, șeful de lucrări inginer Gheorghe Ciocioda !

— Proiectul era oare realmente atît de laborios încît nu l-ați fi putut realiza în timp util ?

— Categoric. Ne-ar fi trebuit peste o mie de ore de muncă intensă, peste sarcinile curente care și așa ocupă întreaga zi. Să fiu clar : nu de muncă ne plîngem, o facem cu plăcere, este meseria, datoria noastră. Se pune însă o cu totul altă problemă : apare oare rațional pentru interesul general ca timpul unui profesor universitar să se irosească într-o activitate de proiectare, utilă fără îndoială, dar incorporînd o mare doză de rutină ? Fiecare piesă (și ele sînt mii !) trebuie cotată, eventual cîntărită. Un exemplu. Pentru electronograful sincron am rebobinat o bobină auto. Doar pentru reproiectarea bobinei de inducție, deci o singură piesă, din aparat, a fost necesar un dosar întreg.

— Nu ați apelat la studenți pentru proiectare ?

— Nu în cazul electronografului sincron, noutate absolută în țara noastră. Un student nu ar putea colabora cu succes la proiectare, el este un inginer în formare, lipsit de experiență.

— În ce stadiu de realizare se află actualmente electronograful sincron ?

— Din motivele mai sus-arătate, nu s-a trecut la proiectare. Chiar cu riscul de a mă repeta, subliniez că nu am apelat la experiența personală decît pentru a ilustra o stare mai generală, așa cum o văd eu. Bineînțeles, pot exista și alte opinii, care pot fi și trebuie să fie confruntate, pentru a se contura, prin consens, căi de îndreptare. Soluțiile se întrevăd chiar din cele discutate aci. Dealtfel, recent, tot în paginile revistei dumneavoastră, situații și experiențe similare, în cu totul alt domeniu, au fost menționate de distinșii mei colegi de la Facultatea de mecanică, profesorul emerit doctor inginer Vasile Savu și profesorul doctor docent inginer Aurel Nanu, promotori de trei decenii ai tehnologiilor neconvenționale în țara noastră. Sînt convins că prin consultare largă cu specialiștii se vor găsi, cu relativă ușurință, soluții adecvate. Merită reflectat asupra lor, fiind vorba de valuta forte cea mai căutată pe „piața" internă și internațională : aurul cenușiu.

LIONEL NIȚESCU ■

Anul 1000 la Rîmeți

(Urmare din pagina 1)

tragem și cu ale lor cuviute zi-l grăiul împletii". Și ce frumos îi cheamă pe cei doi călugări : Romulus și Ghenadie.

Despre originea primului nume, astăzi ne poate vorbi și un copil. Despre Ghenadie, poate transmis alterat, să fi fost oare

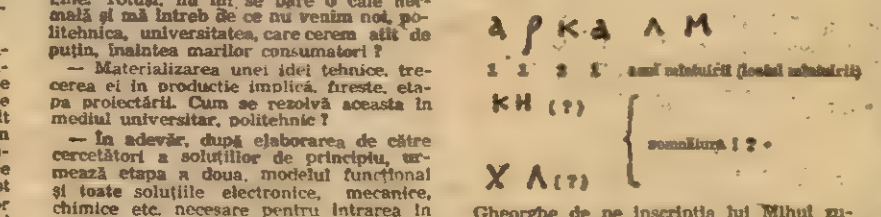

Gheorghe de pe inscripția lui Mihul zugravul sau printr-o lectură revizuită să fi fost Ghelasie ?

În orice caz, tot tradiția orală de la mînăstirea Rîmeți ne transmite povestea unui Gelasius, ca prim stareț al așezării monastice.

După descoperirea grafitului indicînd anul 1103, am mai descoperit la Rîmeți încă două grafite și o inscripție.

În prezentul articol ne ocupăm numai de un grafit care vine să ne confirme vechimea așezării și chiar tradiția orală. De data aceasta este vorba de o evidență, fără dubii interpretabile.

Grafitul se află în dreapta sfîntului de pe pilastrul cu inscripția lui Mihul și glăsuiește :

„a spus" (scazați sau scazial) — cine a spus, acel cineva care a spus, scrie mai departe grafitul, că evenimentul, nespus nici el, **s-a produs în anul 1121 !** Urmează alături „leatul mîntuirii", adică numerotarea după era noastră și nu 6629 cum se obișnuia, iar dedesubt două grupe de inițiale suprapuse KN (să vină de la cneaz?) și HL, ambele ca și precedentele în chirilice ; poate vom reuși, continuînd cercetările, să decriptăm și semnificația inițialelor de mai sus. Importanța descoperirii acestui grafit e că el poate elimina îndoielile acelor cercetători care ar fi pus sub semnul întrebării eliziunea din inscripția descoperită și publicată anterior, ca marcînd anul 1103. Aceasta întărește în plus datarea inscripției lui Mihul zugravul -însinte de 1103, implicit a bisericii și a întregii așezări monahale de la Rîmeți.

Mai rămîne ca în viitorul nu prea îndepărtat să ne ocupăm de grafitul descoperit de mine în altar dreapta, precum și de inscripția foarte ștearsă cu litere negre pictate de pe stîlpul central al catapetesmei. Dar, în acest ultim caz, va fi nevoie să excităm vizualizarea cu raze ultraviolete, pentru că fotografiile normale nu ne-au dat nici o satisfacție !

În numerele viitoare vom relua problema, cu noi argumente, pentru că importanța, după noi, a cazului monumentului istoric de la Rîmeți este de covîrșitoare și seducătoare importanță.

Ce e nou cu ?...

Experimentul Dănilă

Mai mulți cititori ne-au întrebat, scris și telefonic, ce se întîmplă cu experimentul doctorului Mihai Dănilă. Revenim astăzi, pe scurt, asupra experimentului care se desfășoară, de la 1 martie 1979, în cadrul Policlinicii universitare Titan din București, încredințînd hîrtiei cîteva informații de ultimă oră.

La Policlinica Titan funcționează, de la data amintită, un cabinet experimental de consultații și tratament foarte căutat. La începutul acestei săptămîni fusese înregistrat Andras Schuster din comuna Gruiu, județul Sibiu. Cabinetul, deschis prin stăruința directorului Direcției sanitare a municipiului, doctor George Iacob, numără 4 cadre, personalul fiind, după opinia lui Mihai Dănilă, suficient și competent. Să notăm, ca noutate, faptul că a fost recunoscut, în sfîrșit, gradul de competență al cabinetului, permițîndu-i-se doctorului Dănilă să emită rețete.

Înainte de a trece mai departe, să reamintim că medicamentele lui Mihai Dănilă, brevetate și, sub formă de brevete, premiate la Salonul național al invențiilor din 1979, au la bază o teorie originală cu privire la declanșarea și combaterea bolii canceroase. E vorba, în rezumat, de reducerea enzimatică a celulei canceroase prin introducerea unor potențiale redox la nivelul metabolismului celulei viciate, ce tinde spre fermentație. Legat de asta, i s-a reproșat inventatorului, adesea pe bună dreptate, lipsa unui aparat științific corespunzător, vindecările și ameliorările obținute de doctorul Dănilă, despre care „Flacăra" a scris, fiind susținute doar de declarațiile pacienților, argumente nu chiar convingătoare într-o demonstrație științifică. În acest domeniu, Mihai Dănilă încearcă, acum, să recupereze timpul pierdut. Bolnavii sînt fișați și urmăriți, lunar, cu strictețe, foile de observație fiind ținute, din cîte ne-am lămurit, în ordine, rezultatele experimentului fiind raportate trimestrial. Se întocmește o statistică riguroasă a cazurilor, pe grupe de vîrstă, pe zone geografice, pe coduri de diagnostic, pe doze de medicament etc. S-a constatat astfel, deși n-a sosit încă ora concluziilor, că grupa de vîrstă cea mai disponibilă la îmbolnăviri e cea cuprinsă între 50 și 60 de ani.

Experimentul deține, conform protocolului, și 20 de paturi, puse la dispoziție prin amabilitatea profesorului Constantin Anastasatu, directorul Institutului central de fiziologie. Paturile sînt însă, după expresia inventatorului, mai mult pe hîrtie, bolnavii trimiși de Mihai Dănilă spre internare întîmpinînd obstrucții și dificultăți, ridicate de șefii de secții ai unității respective. Ni s-a dat un exemplu concret, cel al bolnavului Nicolae Șerb din Tîrgu Ocna, silit să vină de 3 ori în Capitală spre a putea fi internat. Credem că Ministerul Sănătății, care a manifestat, în ultimul timp, interes și bunăvoință față de situația Dănilă, are datoria să intervină spre a pune lucrurile la punct, respectîndu-și angajamentele.

Cîteva cuvinte despre comisia ce urmează să se pronunțe, pe baza dovezilor produse de doctorul Dănilă, asupra valabilității sau futilității experimentului. Ea s-a format, din dispoziția Ministerului Sănătății, la 1 martie 1979 și s-a întrunit de mai multe ori, convocîndu-l pe autorul tratamentului o singură dată, la insistențele acestuia. Doctorul Dănilă și-a exprimat, în repetate rînduri, rezerve față de maniera de lucru a comisiei, dar întîmpinările sale n-au fost, din cîte am înțeles, luate în seamă. Oricum, comisia se va întruni, din nou, în cursul lunii octombrie, urmînd să-și dea avizul cu privire la mai multe cazuri de cancer bronhopulmonar.

În altă ordine de idei, Mihai Dănilă e convins, cu probe, susține el, că tratamentele sale pot ajuta, în paralel cu tradierea, rezolvării maladiei Hodgkin. De asemenea, vorbește de 50 de vindecări spectaculoase în purpura trombocitofenică, homeopatie malignă care, deși neeticheta ca neoplazică, e foarte gravă, adesea fatală. În sfîrșit, inventatorul ne-a informat că e pe cale de a lansa două noi formule de tratament în bătălia pentru combaterea cancerului, precum și un test de serodiagnostic avînd ca punct de plecare seroreacția Abderhalden, metodă de dializă. Cu alte cuvinte, Mihai Dănilă e mulțumit, în linii mari, de modul cum decurge experimentul, la a cărui desfășurare corectă contribuie și direcția Policlinici universitare Titan, medicul șef al acesteia, Constantin Gorgos. Deși atmosfera e, în jurul colectivului cabinetului experimental, mai bună ca oricînd, rămîne, după vorbele doctorului Dănilă, destul loc pentru mai bine. Se simte nevoia unui microstaționar, 20—25 de paturi, pentru urmărirea bolnavilor aflați la tratament. E absolut necesar, în acest moment, al experimentului, un laborator de cercetare, pentru ca autorul medicamentului C 17 să nu mai fie silit, cum zice, să umble cu sărut mîna de la Institutul de virusologie la I.C.C.F., de la Politehnică la Institutul de hematologie și așa mai departe. Laborator care să fie dotat nu doar cu aparatură, ci și cu o echipă, chimist, farmacist ș.a., capabilă să adîncească cercetările.

Există însă, o spunem deschis, și specialiști care consideră tratamentele lui Mihai Dănilă drept ineficiente. Ei, ca și Mihai Dănilă însuși, trebuie să producă probe, nu vorbe. Tocmai pentru luminarea situației, experimentul e cît se poate de binevenit. El se aliază azi, mai mult ca oricînd, cu o activitate științifică, ale cărei rezultate nu pot întîrzia. Oricare ar fi ele, de partea sau împotriva teoriei enzimatice și a tratamentelor aferente ei, le așteptăm. Vom reveni.

OVIDIU IOANIȚOAIA ■

CA SĂ PREVII INFRACȚIUNEA TREBUIE SĂ ACȚIONEZI

● Dialog cu tovarășul colonel DUMITRU BÎTLAN, șeful Miliției municipiului București

— Tovarășe colonel, vă rog să desconspirați sensul numelui unuia din codurile folosite de dumneavoastră. Deci, ce înseamnă acțiunea „Fermitatea" ?

— Secretul nu este unul prea mare, așa că n-am nimic împotrivă. Acțiunea numită este una de asanare radicală a Capitalei de cei certați cu legea, de reducere continuă a cîmpului de acțiune a acestora. Sintem, cu alte cuvinte, într-o ofensivă generală de depistare și sancționare nu numai a infractorilor, ci a tuturor persoanelor fizice care refuză să se încadreze, trăind în mod parazit pe spatele societății. Numai în ultima săptămînă, am raportul în față, peste 250 de astfel de „paraziți" au fost trimiși spre judecare la Decretul 153. Sigur, nu am să susțin în fața dumneavoastră că miliția nu se mai confruntă în momentul de față decît cu astfel de probleme — dar atît logica lucrurilor, cît și experiența noastră ne arată că indivizii a căror preocupare nu este munca sînt, dacă nu deja infractori, potențiali infractori. Desigur că nu neglijăm, și nu vom neglija celelalte aspecte ale activității noastre. La armată, în tactica militară vreau să spun, există preceptul că rareori poți fi la fel de tare peste tot ; principalul este să ai intuiția de a dirija forțele și mijloacele pe direcția loviturii principale. Cam la fel se petrec lucrurile și în miliție. Iar astăzi, cum spuneam, principala noastră direcție este aceasta, de asanare socială a orașului, de stingere a focarelor de natură infracțională.

— Prevenirea, cu alte cuvinte. Cît de mare este rolul pe care i-l acordați ?

— Vedeți dumneavoastră, prin politica statului nostru, o politică de clemență și de încurajare spre muncă a tuturor cetățenilor patriei, inclusiv a celor care au călcat uneori strîmb, miliției noastre îi va dispărea încetul cu încetul rolul represiv, crescîndu-i considerabil sarcina prevenirii infracțiunilor. Miliția nu mai trebuie să fie un organ care urmărește și culege, ci unul care să acționeze anticipativ, profilactic, determinînd ca fiecare cetățean să-și găsească locul în societate și astfel preîntîmpinînd posibilele încălcări ale legii. Din păcate, cel puțin deocamdată, nu sînt deloc puțini aceia care nu înțeleg bunăvoința cu care sînt priviți și clemența ce li se acordă, iar pentru aceștia, fără îndoială trebuie să luăm măsurile cuvenite.

— Este foarte interesant ce spuneți. Care este însă suportul faptic al acțiunii la care v-ați referit ?

— Vă pot oferi cîteva date statistice. Astfel, față de perioada corespunzătoare a anului trecut, anul acesta înregistrăm o reducere generală a stării infracționale de 10,7 la sută, iar a infracțiunilor comise cu violență de 14,1 la sută. S-au făcut, pînă acum, peste 25 000 de acțiuni și controale ale miliției, 3 460 de persoane au fost puse în dezbatere publică, 5 790 de persoane au fost încredințate colectivelor de oameni ai muncii, au avut loc 560 de procese cu publicitate lărgită, iar 3 271 de foști „paraziți" au fost încadrați în muncă la diferite întreprinderi. Cifra totală de persoane depistate în acțiunea „Fermitatea", de care vorbim, este de peste 42 000. Mai avem desigur încă multe de făcut !

— S-a ocupat „Fermitatea" și de străzile Covaci, Gabroveni etc., devenite de acum proverbiale pentru prezența unei anume categorii de oameni fără ocupație, deși o anume ocupație fără îndoială că au ?!

— Vă referiți desigur la așa-numiții „bișnițari", care continuă să ne pună destule probleme. Țin să vă asigur că am intrat mai adînc în zonă, fiindcă vrem să asanăm sursele, nu doar „plasatorii", indivizii de la mîna a doua, să ajungem la „păsările" aflate în umbră, care nu apar decît rar în plină stradă. Desigur că față de aceste elemente trebuie acționat ferm, cu multă fermitate și operativ, fiindcă numai astfel pot fi sancționați și trași la răspundere potrivit legilor în vigoare. Cum spuneam, și aici suportul de clemență este mare și nu toți îl înțeleg așa cum trebuie.

— Referiți-vă puțin, vă rugăm, și la ampla acțiune de pregătire antiinfracțională a populației, domeniu în care miliția a făcut și face, sîntem siguri, multe eforturi.

— Socotim pregătirea antiinfracțională drept un principal obiectiv de prevenire. Mulți oameni nu prea știu ce au de făcut, sau cred că dacă n-au pățit-o pînă acum, lor nu li se poate întîmpla nimic. Evident că e bine să avem încredere în omul de lîngă noi, fiindcă așa sîntem noi, românii, buni la suflet și foarte sociabili. Numai că naivitatea și credulitatea nu mai țin de bunătate, iar ele sînt exploatate la maximum de infractori. Unii dintre ei se laudă că pun „împozite pe prostie", așa că noi socotim că un om prevenit e un mare cîștig pentru activitatea profilactică a miliției... În fapt, profităm de aproape fiecare adunare a cetățenilor pentru a le spune o mulțime de lucruri interesante pentru viața lor de toate zilele. Participăm la întîlnirile din cadrul Tribunei democrației, la adunări ale cetățenilor pe cartiere sau din întreprinderi, iar dacă avem, să zicem, 200 de participanți, credem că vom avea mai apoi 200 de propagandiști, care vor duce mai departe ceea ce au aflat.

— Ce lucruri află, cu aceste ocazii, cetățenii ?

— Cum să se ferească pentru a nu cădea victime elementelor infracționiste, să nu se expună, să nu producă prin comportamentul lor adevărate invitații la furt sau la alte infracțiuni. Spre exemplu, să nu primească în casă persoane fără o legitimare temeinică, sub pretextul că sînt lucrători la telefoane, IDEB, de la gaze sau mai știu eu de unde, uneori poate chiar de la miliție. Nu demult, pe strada Braziliei, doi indivizi s-au prezentat a fi de la I.C.R.A.L. și au dorit să facă măsurători în vederea reparației. După ce au imobilizat victima, au sustras bunuri în valoare de peste 100 000 de lei ; iar pe strada Episcopiei, alți doi, pretextînd că vor să citească suma contorului electric, au sustras bani și obiecte la o sumă totală de circa 80 000 lei. Unii își țin cheia sub preș sau într-o glastră aflată pe aproape, alții lasă bilete de-a dreptul ridicole, anunțînd „vin peste 3 zile", sau, pur și simplu, unde se află ascunsă cheia ! Se întîlnesc, de asemenea, foarte frecvente cazuri cînd unele persoane dau toate relațiile cerute la telefon de infractor : cînd vin acasă de la serviciu, dacă rămîne cineva dimineață în casă și așa mai departe. Astfel a acționat un grup de infractori, care își alegeau victimele după anumite obiecte oferite la vînzare prin intermediul rubricii de „Mica publicitate". A doua zi, cînd veneau acasă, posesorii acelor obiecte nu numai că nu mai aveau ce să vîndă, dar mai toată casa era goală... Trebuie ținut minte că și oamenii, care se împrietenesc repede cu copiii, sau care se oferă a procura tot felul de obiecte ce lipsesc momentan din comerț sînt foarte periculoși. Un infractor, dîndu-se drept cetățean străin și promițînd magnetofoane, radiocasetofoane și alte aparate electronice de proveniență externă, a înșelat un număr însemnat de cetățeni, suma strînsă de el ridicîndu-se la aproape 180 000 de lei. Oamenii trebuie să știe să nu-și mai țină portofelul la spate, să nu îs bani mulți la ei, să-și păzească mai bine mașinile, să nu atîrne cheia copilului de gît și așa mai departe, fiindcă se expun, iar infractorii nu iartă asemenea greșeli. De asemenea, să știe că alcoolul îi va face victime aproape sigure în fața celui care vrea să-l jefuiască : 87 la sută dintre tîlharii au fost înregistrate asupra oamenilor aflați sub influența băuturilor alcoolice ! Și încă altele, o mulțime de lucruri care, după cum am văzut, îi pun serios pe gînduri și pe cetățenii cei mai pașnici.

— Care este operativitatea dumneavoastră, în cazul că infracțiunea s-a comis ?

— Depinde de situație. De la caz la caz. Oricum, trebuie să rețineți că foarte puține sînt infracțiunile care rămîn nerezolvate, cu autorii nepedepsiți. Mai devreme sau mai tîrziu, tot îi prindem. Dar, am avut și situații cînd am descoperit furtul chiar înaintea păgubașului. Vă dați seama de stupoarea proprietarului de bunuri — fie că e vorba de un apartament plin sau de un simplu portofel burdușit — cînd află nu numai că a fost jefuit, dar și că hoțul a fost deja prins, recuperîndu-se întreaga pagubă ! În asemenea cazuri, de ce să nu ne mîndrim, prestigiul miliției noastre crește...

G. DUMITRU

O scrisoare comentată

Mamă fără lacrimi

Recitesc pentru a nu știu cîta oară rîndurile scrise stîngaci ca de-un școlar din clasele primare și simt că ceva nu este în regulă. Scrisoarea e totuși clară, de-o logică impecabilă, matură.

„Mă numesc **Ioana Paraschiva Pleșa**. Sînt o bătrînă îndurerată și tare amărîtă, în etate de 79 de ani, cu domiciliul în satul Nișcov din comuna Vernești, județul Buzău, soția fostului muncitor ceferist Pleșa Gh. Dumitru, veteran al primului război mondial, decedat la 15 februarie curent. Cu lacrimi în ochi vin în fața dv. cu rugămintea să mă ajutați, pentru că eu și răposatul meu unchiaș, fie-i țărîna ușoară, am fost înșelați amarnic de numitul Dumitrașcu Eftimie și de nevasta lui, Măria, fiii și vecinii noștri. Acești oameni pe care i-am ajutat cît am fost în putere ca pe proprii noștri copii, și totodată i-am cununat, profitînd că avem copiii departe, că sîntem bolnavi și surzi și neputincioși, ne-au dus cu vorba și ne-au amăgit de le-am dat lor gospodăria noastră cu teren cu tot, în schimbul îngrijirii mele și a bărbatului meu pînă la moarte. I-am crezut de bună-credință, dar ei nu s-au ținut de cuvînt. Văzîndu-se stăpîni pe bruma noastră de avere, într-o zi ne-au bește[l]it cum le-a venit pe la gură, ne-au întors spatele și nu ne-au mai călcat prin bătătură. Nici la moartea bărbatului meu n-au venit și nu ne-au ajutat cu nimic, așa sum dimpotrivă se obligaseră. Așa că acu am rămas și fără casă, și fără îngrijire, singură cuc, părăsită pînă și de copiii mei, de toți pe care i-am slujit în tinerețele mele. Sînt bolnavă la pat, nu mai am nici o putere, nici viagră, nici măcar lacrimi nu mai am să-mi pling amarul, nici glas n-am ca să strig...".

Urîtă poveste ! Iată, încă mai este posibilă o astfel de gravă lipsă de omenie față de un om al zilelor noastre. Nu pot înțelege însă cum niște copii legitimi, crescuți și educați în această societate — a celui mai real și profund umanism — uită de obligațiile lor fundamentale neglijîndu-și părinții.

Frămîntat de gînduri, ajung deunăzi în sat, la Nișcov. Împreună cu tovarășul Nicolae Borovină, vicepreședintele Consiliului popular din Vernești, bat în poarta unei case vechi de peste o sută de ani și ne deschide un tînăr cu ochi blînzi, înconjurat de patru copii, care ni se recomandă ca fiind de-al casei. Sîntem invitați să intrăm într-o cămăruță întunecoasă și scundă. Aici, pe o laviță, acoperită cu un macat de lînă, zace mătușa Paraschiva. E galbenă cum e ceara, cu fața brăzdată de cute. Îi dăm binețe, dar ea nu ne aude. Nu se poate scula singură și de aceea omul casei o ajută să se ridice în capul oaselor, să ne vadă. Zice să ne apropiem și să-i vorbim tare, la ureche. În ciuda faptului că nu prea vede și n-aude, măicuța Paraschiva are memoria bună și mintea limpede.

— Care mai e, maică, necazul dumitale cu finul Eftimie ?

— E mare necaz, cum v-am mai spus eu și în scrisoare. În actu' pe care i l-am făcut, în loc să scrie clauza adevărată pentru care i-am dat casa asta, pentru că lucrează de vreo douăzeci de ani pe la tribunal și se cunoaște bine cu mulți de-acolo, el a scris, după cîte am aflat abia tîrziu, cu totul și cu totul altceva : că-i act de vînzare-cumpărare și că ne-ar fi dat cinci mii de lei...

— Ați primit banii ?

— Vai de păcatele mele ! Nici un leu măcar ! Uitați, ăsta-i actu'...

— Da, dar ați semnat. Și dumneata, și bătrînul, și fata și ginerele. Actul e act. Așa scrie în el : **că ați vîndut casa, ați primit 5 000 de lei, cu dreptul de a locui în ea pînă la moarte ; cu dreptul de ...uzufruct viager**, așa scrie...

— N-aud, maică. Rogu-vă, vorbiți-mi mai tare.

Repetăm, strigîndu-i și mai tare în ureche.

— ...Păi, cu uzufructa asta ne-a înșelat el, Eftimie, pe 18 iulie 1973. bătu-l-ar Dumnezeu să-l bată ! Ne-a spus atunci, la semnare, că asta înseamnă îngrijirea noastră și dreptul de a sta aici pînă la moarte. Nici acu' nu știu ce-or fi vrînd cuvintele celea să spună... că altfel, numai dacă am fi fost nebuni am fi procedat altcumva, adică să vindem casa de pe noi, la cei aproape 80 de ani ai noștri, cu cîteva mii de lei. E și ea casă, nu o butelie de aragaz.

— De ce nu vă duceți la copii ?

— Ei îs fiecare cu rostu' lor. Și-apoi, fiu-meu, Dumitru, după ce a vîndut casa mare de-alături și a mîncat banii, n-are ochi să mă mai vadă. Zice că din cauza mea a murit noru-mea, pentru că am blestemat-o eu ; ne-a bește[l]it, ne-a îmbrîncit și ne-a certat cu toi felu' de vorbe grele. Anicuțel mele de trei ori i-am scris să mă ia la ea, dar degeaba.

— După cîte înțeleg, sînteți hotărîtă să desfaceți actul încheiat cu soții Dumitrașcu.

— Da, maică, pentru că vreau să dau casa acestei familii tinere, cu patru copii, care, deși străină, vrea să mă îngrijească. Finu' Eftimie o ține însă pe urechea lui : cică să-i dăm mîile înapoi, că altfel nu dărîmă actele, că el e stăpînul aici, în casa mea. De unde să-i dau ? !

Gospodăria lui Eftimie și a Mariei Dumitrașcu se află mai sus, pe un deal. Cînd i-a strigat vicepreședintele, tocmai trebăluiau prin grădina casei lor mari și arătoase. Din discuția cu cetățeanul Eftimie, un om încruntat și pus parcă mereu pe harță, am aflat că lucrează la procuratura județeană. Dezvăluindu-i despre ce-i vorba, s-a mirat **că avem vreme de pierdut**, zice el, cu ...babornița aia afurisită din vale.

— Cît o vedeți de bolnavă, nici dracu' n-o întrece la cleanță !

— Cu casa ei cum mai e treaba, bădie ? îi abordăm noi direct.

— Apoi, tovule, eu sînt omul legii și al actelor. Ce scriu ele pentru mine-i sfînt. Scrie în acte că am cumpărat casa ? Scrie. Scrie că am dat 5 000 de lei ? Iată actu', semnat, parafat. Eu n-am treabă cu nimeni ! După moartea babei, casa este a [redacted] !

— Ea zice că nu pentru bani v-a dat casa, ci pentru îngrijire ; că n-a primit nici un bănuț de la dv. Legea mai înseamnă și omenie. Nu se poate ca dumneavoastră să stăpîniți două case și altul să nu aibă nimic, nici măcar unde să se adăpostească la vreme rea, nici măcar dreptul la viață. Nu-i omenos, întîi și întîi.

— Dar ce mă interesează pe mine omenia, dom'le ? Am acte ? Am !

De la Nișcov la Buzău nu sînt mai mult de 20 de kilometri. Revin aici după o cursă de o jumătate de oră și cu adresa dată precis de măicuța Paraschiva, sun prelung la ușa apartamentului 7 de pe bulevardul Stadionului, blocul 43 B, scara A. M-a întîmpinat în prag chiar Dumitru D. Pleșa, un bărbat în jur de 50—52 de ani, înalt și roșcovan, semănînd bine cu omul din fotografia de pe lavița mamei sale de la țară.

— De cînd nu v-ați mai văzut mama ?

— Cam demult. De la moartea bătrînului, am mai fost o dată...

— Știți cum se simte acum ?

— Bine. Baba se ține bine, am auzit numai că și-ar fi scrîntit un picior.

— De ce n-o luați la dv ? Văd că aveți 3 camere, confort.

— Păi, vrea ? ! Nu vrea **buturugoasa de babă** să plece din casa ei.

— Se plînge că ați ridicat toți banii ei de la C.E.C. : 6 000 de lei. Cînd a decedat tatăl dv., ați mai ridicat și ajutorul de înmormîntare, în sumă de 1 500 !

— Mai am vreo 1 500—2 000. Îi păstrez aici în plic, pentru înmormîntarea babei.

— Nu sînteți în relații bune...

— Nu prea, dar chiar mîine mă duc la cimitir și trec pe la ea.

Pe Ana Gudea, fata mătușii Paraschiva, am găsit-o ceva mai greu. Ea locuiește cu familia la Ploiești și lucrează acolo, împreună cu soțul, la Autobaza 2 — mărfuri a Întreprinderii județene de transporturi auto. În prezența președintelui sindicatului pe întreprindere, i-am cerut și ei părerea despre soarta mamei sale.

— Îmi pare rău că n-am putut să mă duc pe la ea. Știu că e bolnavă, dar n-am avut vreme.

— Nici la scrisori nu i-ați răspuns. Zice că v-a trimis trei, prin care vă ruga s-o luați la dv., chiar pe cheltuiala ei...

— Eu aș vrea, dar bărbatu-meu nu vrea.

— Vă amintiți ? Ați luat cumva, atunci, cînd cu actul pe casă, vreun ban de la Eftimie ?

— Ce bani ? ! Minte, nerușinatul ! El și cu notaru' ne-au pus de am semnat toți ca niște proști, luînd drept bune spusele lui. Tata, de inimă rea, s-a îmbolnăvit și a murit din cauza asta, săracu !

— În act așa scrie, că ați luat și ați semnat. Dumneavoastră totuși știți carte, vedeți și auziți bine. Dacă scria acolo că v-a dat 100 000 ?

— Pe urmă, tîrziu, ne-am dat seama de greșeală. Dar unde nu-i cap...

— Bătrîna dv. mamă zace acum la pat bolnavă. Nu încercați să vă duceți totuși pînă la ea s-o ajutați ? Eventual, s-o luați aici...

— Nu știu momentan ce să spun ; am să vorbesc cu bărbatu-meu...

Principalii vinovați sînt, fără nici o îndoială, Ana Gudea și Dumitru D. Pleșa. Ei au uitat pur și simplu de obligațiile pe care le aveau față de proprii lor părinți, față de aceea care zace acum neputincioasă, pe patul morții. Dumitru Pleșa uită, neîngăduit de ușor, că tocmai... **buturugoasa aceea de babă**, cum se exprimă el cinic, este mama lui, care l-a născut, l-a crescut cît bradul.

Ana Gudea și Dumitru Pleșa să la însă bine aminte. Societatea noastră, statul, în deplină civilizație și omenie, le-au dat locuri de muncă, bine retribuite, apartamente confortabile, pe care le-au încărcat cu de toate, și n-au dreptul să-și neglijeze părinții ajunși la anii senectuții !

Pînă nu-i prea tîrziu, ei trebuie să-și scoată mama din impas, din starea precară în care se află și să-și spele rușinea. Pentru că nimănui nu-i este îngăduit să încalce normele elementare ale bunului simț, ale omeniei în societatea noastră.

Cît îi privește pe Eftimie Dumitrașcu — om al legii ! — ce să mai vorbim ? ! Este evident că nu trebuia să profite de naivitatea unor oameni nepregătiți în fața actelor. În fuga-i după chilipir și înavuțire, el a uitat sau se face că uită — vorba vicepreședintelui din Vernești — cel puțin două lucruri esențiale : 1) Cui anume a înmînat banii, dacă susține mortiș că i-a dat, și 2) Dacă are și de cînd are dreptul să dețină în proprietate proprie două locuințe. Altfel, la adăpostul actelor, făcute oneros, a uitat și el de omenie, de conștiința de om, de cetățean, de reprezentant al legii.

...Ca să vedeți de ce nu mai are nici putere și nici lacrimi să mai plîngă măicuța Ioana Paraschiva din Nișcov. De ce își jelește ea amarul cu un fel de scîncet surd și neputincios.

MIHAI STĂNESCU

Cronica serviciilor

Un ghișeu, cu program special

Gara Slatina într-o zi de marți, orele 9,00 dimineața. Rîndul ce se formase în fața singurului ghișeu deschis pentru bilete trecuse de jumătatea sălii. Nici 10 minute nu mai erau pînă la sosirea trenului spre București, așa încît e lesne de închipuit reacția dintr-o parte și din alta a ghișeului : cei care așteptau au rugat-o, mai întîi frumos, pe tovarășa casieriță să dea mai repede bilete ; tovarășa casieriță — care nu avea nici ecuson și nici tăbliță expusă cu numele său — părea a se lăsa filmată cu încetinitorul. Ne păstrăm loc în rînd, dăm fuga la biroul de informații și-i rugăm pe omul de la ghișeu să ne spună dacă este adevărată informația pe care ne-o dăduseră călătorii : că de la Piatra Olt ar mai fi un accelerat spre București în jurul orelor 13,00. După ce a studiat de două ori la rînd o foaie scrisă mărunt cu cerneală — un fel de rezumat al mersului trenurilor — ne-a spus că nu există. (Și totuși există, stimate tovarășe — ne scuzați că nu v-am reținut numele, dar nici pe la dv. nu se poartă ecusonul ! Am plecat, totuși, cu trenul accelerat de la Piatra Olt la orele 13,18 ! Poate vă veți folosi de informația noastră și dumneavoastră, tovarășe de la biroul de informații !)

Trecuseră aproape cele 10 minute pînă la sosirea trenului. Cînd ne-am înapoiat mai erau la rînd 3—4 persoane. Întrase „în priză" casiera, ni se spune, la vociferările călătorilor. Pentru trenul care se anunțase deja mai erau trei călători. Fără nici un motiv fața de la casă oprește vînzarea biletelor (probabil că „efortul" e sleise !) și se apucă, în ritmul aceluiași încetinitor, să întocmească formele de expediție ale unui colet. Ce a urmat este greu de descris. De o parte rugăminți, de cealaltă cuvinte cel puțin neobrăzate, dacă ținem seama că le adresa unei femei în vîrstă care-i putea fi bunică. Nici ceilalți doi călători n-au scăpat de „lecția" tinerei de dincolo de ghișeul gării din Slatina așa încît, luîndu-ne inima în dinți și dreptul cetățenesc la opinie, o întrebăm de ce vorbește urît cu oamenii. „Tu ce te bagi ?" — a sunat impertinent răspunsul după care i-a trîntit celui cu buletinul de expediție restul la cei 50 de lei : o hîrtie de 10 lei și o monedă de 5 lei (expediția coletului costînd doar 10 lei). „Mai aveți să-mi dați 25 de lei" — i-a arătat omul banii. „Care 25 de lei ? Să-ți fie rușine, mă faci și hoață acum ! Nu era mai bine să nu-ți fi făcut eu formele de expediție ?" Și, din nou lasă gemulețul de la ghișeu să cadă ca o ghilotină. Toți cei care asistaserăm la scenă am încercat s-o convingem să-i dea omului restul ce i se cuvine, fuseserăm cu toții martori că nu primise decît 15 lei. „Eu i-am dat, dacă i-o fi luat altul, să-i fie de bine !" — ne-a răspuns pe ton ridicat, după care a urmat invariabila replică : „Și voi ce vă băgați ?"

În biroul șefului de gară am aflat că păgubașul se numea Vasile Obloja, era din satul Bălănești, comuna Mărunței de Olt și că stătuse două ore lîngă ghișeul casieriței care nu avusese timp să-i întocmească formele de expediție decît cu cîteva minute înainte de sosirea trenului. În sfîrșit, aflăm și numele acesteia : Eugenia Sîrbu. Ni se servește și o scuză, că e foarte tînără în meserie. Atît locțiitorul șefului de gară, Marin Năstase, cît și instructorul C.F.R., Marin Ilie, au încercat, la rîndu-le, s-o convingă să-i dea omului cei 25 de lei. Drept replică, Eugenia Sîrbu repetă continuu „nu era mai bine să nu-i fi completat formele ?!", părăsind biroul fără a restitui cuvenitul rest.

Rămînem surprinși de o asemenea relație de muncă, de atitudinea conducerii gării din Slatina în fața unui funcționar indisciplinat, lipsit de responsabilitate. Așteptăm astfel să ni se comunice dacă păgubașul (jenat de o asemenea pățanie) a primit, cum e normal, firesc, cum e moral, și banii și dacă prea tinerei și neinstruitei Eugenia Sîrbu i s-a aplicat sancțiunea disciplinară meritată !

GEORGETA BLĂNARU

FLORIN FOTA — „Dublu portret"

Castelul din Vinţu trebuie scos din ruină

Cu doi ani în urmă, mai precis în numărul 35 al revistei „Flacăra" din 31 august, 1978, în articolul **„Un lăcaș care ni-l amintește pe Bălcescu și Iancu"**, se descria starea jalnică în care se află castelul din comuna Vințu de Jos — județul Alba. Ne-am reîntors, exact după doi ani, la Vințu. Dar, înainte de a descrie cum am regăsit castelul în vara anului 1980, să reamintim cititorilor cîteva date legate de acest punct, să-l numim așa, de plecare și de venire a istoriei.

Se pare că istoricii nu s-au decis încă privind data exactă de construcție a castelului. În volumul „Mai există enigme" de Simion Săveanu, tipărit în Editura Sport-Turism, se specifică faptul că acest castel a fost construit în jurul anului 1450, în stilul Renașterii, după planurile arhitectului italian Domenico Bologna. Dar se presupune că ridicarea lui coincide, de fapt, cu atestarea documentară a comunei Vințu, în anul 1219, iar actualul castel a fost construit pe ruinele unei cetăți. Lăsînd istoricii să se decidă asupra datelor și trecînd la alte perioade de timp, tot în documente se subliniază rolul atît istoric cît și cultural pe care l-a avut castelul din Vințu în existența Țărilor Române.

De castel se leagă, odată pentru totdeauna, perioada de domnie a lui Radu de la Afumați, Aron Vodă-tiranul cît și prima unire de la 1601 a lui Mihai Viteazul. Un rol important a avut acest lăcaș și în perioada Revoluției de la 1848 unde se pare că Nicolae Bălcescu și Avram Iancu s-au întîlnit cu acest prilej.

În ultimul timp castelul a avut o destinație tristă. După ce a fost folosit ca depozit de fructe, legume și pîine i s-a găsit o altă întrebuințare : depozit de cherestea. Și fiindcă nu trebuia să plouă pe scînduri, cu ani în urmă niște echipe de muncitori au acoperit castelul superficial și numai acolo unde era mare nevoie, cu carton asfaltat. Canalul de mari dimensiuni ce lega castelul de Mureș nu mai există. El s-a năruit. De asemenea, de jur-împrejur, lacul ce îndeplinea și funcție de apărare s-a volatilizat în timp.

După-amiază de vară. Drumul pînă la castel îl parcurgem împreună cu primarul comunei, Ioan Sasu. Castelul pare mult mai trist decît acum doi ani. Pare o mireasă îmbrăcată în negru. Ierburile trecute cu mult de încheietura genunchilor formează o barieră greu de parcurs. De zgomotul pașilor, păsări sălbatice ocrotite de umbra castelului fug speriate.

— Mi se rupe inima de cîte ori vin pe aici, ne mărturisește primarul comunei. Și fac de multe ori acest drum fiindcă școala se află vizavi de castel. După apariția articolului dumneavoastră au venit la fața locului tot felul de specialiști, după aparențe, dar cum au venit așa au plecat. Castelul a rămas în continuare oblăduit de neglijența și de nepăsarea noastră. S-a hotărît ca în clădirile castelului să nu mai fie depozitată cherestea și să i se dea o altă întrebuințare, „demnă" de măreția lui. Așa că în încăperile lui a fost depozitată mobilă ! Noi la început ne-am bucurat fiindcă, presupunînd că în castel există mobilă, poate, ulterior, se va acoperi și parțial repara întreaga clădire. Dar, după ce a fost depozitată mobila, la puțin timp, acoperișul castelului a căzut peste planșeul nivelului unu. Acesta a căzut peste mobilă strîcînd-o și prichindu-ne mari pagube. Parcă a fost o răzbunare a castelului. În prezent castelul nu mai folosește la nimic, iar timpul mușcă fără milă din tot ce a mai rămas. Fiecare cărămidă care cade parcă e o lacrimă. Și la tot acest plîns cei care ar trebui să șteargă obrazul castelului de lacrimi nu numai că nu dau pe aici dar nici măcar nu se interesează de soarta lui.

Am plecat tîrziu de la poalele ruinelor castelului din Vințu. Soarele, cît mai strălucea la acea oră, îl scălda într-o lumină misterioasă, romantică. Totul părea decupat dintr-un basm. Un basm al cărui sfîrșit nu este deloc vesel. Așteptăm ca în final rănile grave ale castelului din Vințu să fie vindecate. Sperăm ca acest lucru să se petreacă în cel mai scurt timp fiindcă acum acest monument arhitectonic cu ample rezonanțe în istorie mai poate fi salvat !

SORIN POSTOLACHE

Țăranii Maramureșului la izvoarele sănătății

(Urmare din pagina 1)

Află că veniseră acolo în căruțe, imobilizați pur și simplu de durerile reumatismului. Se scăldaseră în apa încălzită în cazane și după cîteva zile începuseră să meargă în picioare. Unul dintre ei o și zbughise acasă însănătoșit, mai înainte ca fiul lui să vină să-l ridice. Țăranii se ridicaseră și se puseră să defileze prin fața lui lăudîndu-se cu elasticitatea nefirească de normală a corpurilor lor.

Iată-ne, deci împreună cu Iuliu Ardelean, directorul stațiunii UGSR de la Ocna Șugatag, la capătul drumului forestier părăsit, pe un mic platou înconjurat de lostariș și aluni, între două dealuri defrișate. Lacul este cu desăvîrșire pustiu și nefolositor, mai sus de comuna Văleni (Maramureș). Se văd urme de case, ruine ale unei foste microstațiuni balneare și de tratament. La picioarele noastre, două ochiuri de apă tulbure ce bolborosește ca magma vulcanică. Gustăm ; apa diferă, într-un loc e sărată, în celălalt — sulfuroasă. Descoperim sub o ripă, refugiul forestier, jgheabul, conducta improvizată, cazanele, focul și, desigur, țăranii, printre care cîteva femei. Iuliu Ardelean e recunoscut și primul care se apropie este un bărbat tînăr și viguros despre care presupun că este unul dintre acei fii care-și aduc aici părinții imobilizați de reumatism. Se recomandă Gheorghe Moldovan. A venit aici să ia acasă apă sulfuroasă. Îl doare stomacul. Mai exact l-a durut pînă nu demult, pînă a descoperit acest ochi de apă. Acum, declară, o bea preventiv. Ochiul de apă sulfuroasă l-a descoperit cu un an în urmă. Venise cărat într-o căruță de-ai lui. Nu se putea mișca. Căzuse de la o înălțime de opt metri. A fost plimbat, timp de zece luni, prin mai multe spitale, apoi a fost trimis acasă. Un an întreg a fost beteag și inutil. A făcut băi cu apa din celălalt ochi și ca să demonstreze ce a obținut face mai multe mișcări de gimnastică. Pot s-alerg, muncesc oricît, zice. Și nu te mai doare deloc ? întreb. **Deloc.** Insist : Băi mai faci ? **Fac, să nu revină boala.** Și dacă n-ai mai face ? **De ce să nu mai fac ?** Așa, zic, să vezi dacă revine sau nu. Ride. **Nu vreau să văd. Ce-a fost de văzut, am văzut. Aia de-acolo e bicicleta mea. Dau o fugă, iau niște apă, o încălzesc și gata. Ce mă costă ?** Cînd se strică vremea, spun, cum e ? **Bine.** Cît de bine ? Se uită spre bicicletă. **Bine. Merg cu ea și pe ploaie și pe zloată. Numai cînd e omăt o las acasă.** Cine mai știe că ai căzut de la opt metri ? **Cum adică ? A fost cineva de față ?** Ai martori ? **Pricep,** zice. **Păi n-am umblat prin spitale ? Ce, într-un singur spital am fost eu ? Am țiduie. Le țin într-un coș. Doctorii se minunau că mai trăiesc. Am fost rău, pe cuvînt.** Cîți ani ai ? **38.** Pari și mai tînăr. **Deh,** oftează. **Acum nu mai beau, nu mai fumez.** Nu bei niciodată ? **Am băut la o nuntă. Da' am băut vin și, după ala, dă-i cu apă d-asta.** Și nu te-a durut ? **Păi dacă am băut apă !** Adică, nu ? **Nu...**

Apare, urcînd poteca dinspre vale o femeie între două vîrste. Merge agale, abia atingînd pămîntul, din care pricină se leagănă mult, cînd pe un picior, cînd pe celălalt. Poartă pe ea atîtea lucruri încît abia îi deosebești părțile corpului. Nu ți-e cald, mătușă ? întreb. **Da' cum să nu-mi fie ?** Vorbește domol, cîntînd fiecare vorbă. De ce nu-ți dezbraci măcar cojocul ? **L-oi dezbrăca la vară.** Faci băi ? **Da' cum ?** Ce s-a întîmplat ? Privește spre picioare. Te dor ? zic. **Mă fulgeră... Ca niște cuțite.** N-ai fost să te tratezi ? **O,** zice, **unde n-am fost ?** Unde ? insist. **Peste tot locul.** Și nu ți-a trecut ? **Asta nu-i boală să treacă.** Aici de cînd vii ? **Vara asta sînt doi ani.** Și e mai bine ? **Nu m-o mai durut.** Cîte băi faci ? **Cîte apuc, opt, zece...** Durează mult baia ? **Da' cum ? La început nu poți sta mult. Te sufoci, așa-i de tare apa.** Acum de ce ai venit ? **Să nu treacă vara. Pe urmă e mai greu...** Spuneai că nu te-a mai durut. **De durut nu m-o mai durut, da' ar putea să mă doară.** Unde stai ? Arată cu mîna spre baraca forestieră. Și ce mănînci ? **Ce-am adus de-acasă.** Unii, spun, nu se vindecă. Nu-i așa ? **Unii nu.** Mata, mătușă, cunoști din aceia care nu s-au vindecat ? **Eu, nu.** Dar din cellalți care se vindecă ? **O,** rîde, **din aceia, cîtă-i frunza.** Nu te superi dacă te întreb cum te cheamă ? **Da' cum ? Maria Gogea.**

Iuliu Ardelean se întreține cu moș Gheorghe Iepan. Îl întreabă cîți kilometri ar putea fi de la Ocna Șugatag pînă aici, în linie dreaptă. Moș Iepan este fostul pădurar al acestor locuri. Are 76 de ani. A mai prins vremea cînd doi evrei exploatau apele sărate și sulfuroase de alături și transformaseră zona într-o mică stațiune balneară. Și-a adus aminte de asta cînd s-a îmbolnăvit fiică-sa. Femeia cu degetele și mijlocul țepene. A trimis-o peste tot și fiindcă nimeni n-a putut-o ajuta a adus-o aici. Așa s-a reînnodat totul. El începe focul, apoi îl lasă altora...

Iuliu Ardelean nu se îndoiește de efectul tămăduitor al apelor. Nu se îndoiește fiindcă, om al locului fiind, crede în spusele oamenilor, fiindcă are cunoștințe despre istoria zonei, fiindcă apele de la Ocna Șugatag însele probează aproape zilnic acest adevăr. Deși nu sînt departe, apele de la Ocna Șugatag și Văleni (Maramureș) — circa 10 km — ar putea totuși să difere între ele. De pildă, apele de Ocna Șugatag nu sînt folosite (încă) în bolile de stomac, în schimb, mai ales în ultimul timp, sînt folosite cu procente ce se apropie de miracol împotriva sterilității, poate cea mai mare durere dintre toate durerile oamenilor. Va culege probe și le va trimite la analiză. Tehnic, n-ar exista dificultăți pentru ca apele de la Văleni să fie transportate prin conducte la Ocna Șugatag. Mai important aici este debitul izvoarelor, acesta contează. Vorbind de posibilele diferențe, Iuliu Ardelean se referă în special la izvorul de apă sulfuroasă. În privința celuilalt aproape sigur nu există diferențe de compoziție și ca să-mi demonstreze, directorul stațiunii, la întoarcere, îmi face cunoștință cu un grup de bolnavi. Reține cîteva nume și sentimentul că între spusele țăranilor și ale lui Anton Gheorghe, tehnician la ITTC Ploiești, Zoltan Fazekas sau Maria Crupa (amîndoi din Baia Mare) nu diferă decît dialectul în care se exprimă.

— Chiar așa mare, vi se pare diferența dintre felul în care vă simțiți aici și cum v-ați simțit în celelalte stațiuni ? îl întreb pe Anton Gheorghe. **Apa de aici este evident mult mai tare decît în oricare altă parte. Efectele sînt constatabile de la o zi la alta.** Cum ați aflat de stațiune ? **N-am aflat.** Ce vreți să spuneți. **A venit la mine organizatorul grupei sindicale și mi-a spus că pentru boala mea nu mai sînt bilete decît la Ocna Șugatag. Am luat trenul și-am venit. Departe, dar merită. Parcă mi s-ar fi făcut un cadou, atît de bine mă simt.** Și nu vă mai doare deloc ? **Deloc deși boala asta nu este una care să treacă. O ai toată viața.** Nu erați în criză ? Cînd am plecat de la București m-am interesat la ce să fiu atent cînd întreb și mi s-a răspuns să fiu atent dacă nu cumva oamenii care acuză vindecări miraculoase au venit aici pe perioada crizei. **O criză trece oricum. N-avem cum veni în perioada crizei. Venim cu bilet și programați...**

La plecare, directorul Iuliu Ardelean promite că ne va trimite la redacție rezultatele analizelor și ale celorlalte demersuri pe care le va întreprinde. Așteptăm !

CARANSEBEȘ

cuib de istorie

Un oraș în care — de cînd am umblat mai ales în slujba condeiului — m-am ferit să descind în ultimii ani, salutîndu-l de la ferestrele diverselor mașini călătoare, a fost Caransebeșul ; citisem și auzisem destul de multe despre urbea cea bătrînă, situată de veacuri la răscrucea cărărilor geografice și a drumurilor istorice, acolo unde se scurg, ca într-o căldare, poalele Semeniculul semeț, văile Godeanului singuratic și ogașele dealurilor Buziașului cu ape minerale și vinuri tămăduitoare — am putea glumi și, spre împăcarea părților, lichidele miraculoase sînt gustate în îngemănare și aici, în „compromisul" geografic numit Caransebeș ; ieșite din cadranul izvoarelor montane, din acea frumusețe de mărunte cavalcade ale cheilor încă anonime, aici se înfrățesc Timișul, Sebeșul și Bistra, fiecare cu valea lui și lanțul de sate născute din relația omului cu apa dătătoare de viață și creatoare de civilizații, de durată ; i-a fost dat Caransebeșului să stea în cumpăna traseelor vechimii, unul dinspre Dunăre — și Roma ! —, Orșova și Herculane, altul dinspre Hațeg — și Bărăgan, și Moldova și Dobrogea — Sarmizegetusa, Oțelul Roșu, unul dinspre Anina — și Banat — și Oravița și Reșița, altul dinspre Lugoj, Timișoara și Deva — și Transilvania —, stare confirmată, mai încoace, spre noi, de limbajul transporturilor cu vagonul : nod de cale ferată.

De istoriile și semnificațiile „nodului" de la Caransebeș mă cam temeam — și încă — la gîndul scrierii despre orașul socotit cam în tot acest veac că prea a rămas cu privirea în trecut, în vremurile gloriei apuse, precum un pensionar respectabil prin ceea ce a fost și nicicînd n-are cum să mai fie, de unde și neputința de a-și întrece strălucirile dintîi, fastul, vigoarea, sănătatea, asemenea și cetăților antice (născute, trăite și moarte), înviorate cîtva în cărți și, ceva mai mult, prin rîvna imaginației, de reconstituirile grăbite ale pliantelor turistice sau de cele color ale artei cu nr. de ordine ? ; aci, la Caransebeș, ca în atîtea alte locuri marcate adînc de pecețile vechimii ființei românе, belșugul de ani eroici și de bărbați legendari nici că se poate șterge din memoria pruncilor, din pietrele și munții și apele și stînele și livezile și ogoarele cu inscrisuri ale nașterii unui popor care, deși singur și vrăjmășit, a avut tăria să rămînă nod gordian poftelor imperiilor nu întotdeauna migratoare și efemere ; frunte a patriei, Banatul — și inima sa, Caransebeșul — a fost spațiul pe care au bătătorit cărări eterne pașii lui Decebal și ai moșului nostru, Burebista, la Sarmizegetusa, iar apoi s-au auzit cadențele cohortelor lui Traian, celălalt moș, chiar p-aci, unde, împreunate, urmele dacilor și romanilor grăiesc mereu o slavă și nemurire ; ca o scoică ascunzînd o țărîmă de vuiet marin, de ce, oare, piatra ziditoare n-ar avea puterea fascinantă de a stîrni și nostalgia și imaginația celui de azi, nu răscolind auzul, ci, cu ochii închiși, văzînd cetăți și chipuri, scurgerea vieții — sub scut — a bărbaților și femeilor, a flăcăilor și copilelor de odinioară ; l-am și întrebat pe doctorul în istorie Petru Bona, director al muzeului local, dacă el, arheologul, găsind o vatră, un blid, un coif, o zăbală, nu e dus de vis în lumea dinainte, de n-o vede, aude sau simte ?! ; pentru că savantul, sperînd să inventeze becul, l-a creat măcar în minte-i, pentru că scriitorul, făurind destine, le mișcă întîi în singurătatea ființei sale, pentru că, mi se pare, și el, arheologul, e înzestrat cu darul descoperirii relicvelor și ruinelor unor realități cîndva armonioase, ordonate, întregi, nu risipite, nu împuținate ; și din ele, din urme, din resturi, din cioburi, întreb, doctore Petru Bona, se poate închipui, în mărime naturală și în iz autentic, cum era traiul cetății Tibiscum ?

Am avut noroc că l-am întîlnit pe istoricul acesta ; stătuse ceasuri multe la Caransebeș, atît în orașul contemporan, cît și în castrul și lîngă municipiul Tibiscum, daco-roman ; am umblat, cu și fără treburi, să cunosc nume și isprăvi ale muncii, la Întreprinderea constructoare de mașini, adică de boghiuri și de construcții metalice, la Combinatul de prelucrare a lemnului, de mare tradiție aici, cu fabrici moderne, integrate — cherestea, furnir, placaj, mobilă curbată, la Complexul C.F.R., ce nici că putea lipsi într-un „nod" precum Caransebeșul feroviar, cît și în alte unități economice, cu o producție industrială, la capătul anului 1960, de 1,82 miliarde lei, mult, foarte mult față de anul '48, cînd suma în cauză era de 8,5 milioane lei ; și agricultură se face aici, tot pe temeiul tradițiilor, doar că pămînturile, animalele și mașinile își află rostul în două cooperative agricole, o stațiune pentru mecanizare, două asociații intercooperatiste, cu vaci, una, cu pui și nutrii, cealaltă, cea la care șef de fermă e un om pe care mi-a fost drag să-l reîntîlnesc, medicul veterinar Mircea Mioc, deținător, ca student, al locului I la un Festival al artei universitare, și acum, încă, rapsod al doinelor bănățene, mai aproape de obîrșia lor și chiar în totul sporurilor calității vieții, tuturor ; sînt păjiști multe în jur, pe platurile văilor, cu iarbă grasă cu untul și înaltă ca lina ; sînt livezi pe dealurile ce mor în grădinile caselor de orășeni, sînt fructe aromate, prune și mere, duse cîndva spre cîmpia cu grîne de carele gugulanilor, după cum mai glăsuiește cîntecul ; și-acum piața din Caransebeș e un spectacol al belșugului ogoarelor și livezilor și atelierelor ; joia, în zori sau din seara cealaltă, vin la tîrg, cu mere, cei din Borlova, cu zarzavaturi, cei din Iaz, Obreja și Glimboca, cu animale și bunătăți de lapte-carne, țăranii din Slatina-Timiș, Teregova sau Bucoșnița, joia, zi în care ulițele satelor din preajma Caransebeșului se închid și cam toată suflarea se mută la oraș, la piață, în haine de sărbătoare, ceea ce înseamnă port autentic, bătrînesc, cepse, catrințe, pieptare, oprege, căciuli, năbrăgi, opinci — nu de sărăcie, că nu e, de vreme ce se umblă mult și mulți cu automobilul, ci de față, de cinste, piața fiind o solemnitate a traiului, o sărbătoare a trudei răsplătite, o bucurie a întîlnirii cu lumea ; am văzut, într-o expoziție, picturile naive ale lui Mihai Vintilă, fratele scriitorului, și am tresărit la culoarea locală a tîrgului din Caransebeș, desenat pe-o pînză : erau acolo, ca-n palmă, două ființe, el, cătană, ea, frumoasă, cu salbă de aur la gît, care se fotografiau și așa se fotografiau de fericiți încît se părea că toată suflarea ce se-nvîrtea prin vecinătate știa că e pictată și că sensul fiecăruia era acela de a nu mișca, o clipă, atît, cît ochiul stă fără să clipească.

Și de aceea l-am întrebat pe Petru Bona cum se vede, cu ochiul și cu inima, o secvență, măcar, din Tibiscum, nu din șantierul arheologic, deschis privirii tuturor, într-un muzeu de lîngă satul Jupa ; și mi-a făcut plăcere să reții replica omului cu profesia de bază și profesiunea de credință : istoria și adevărurile ei ; adică : „N-am nici o poză de la moșul meu din Ilova, unde m-am născut am 40 de ani, și n-am apucat să-l cunosc, fiindcă murise în primul război, dus și neîntors. Mi-ar fi drag să știu cum arăta la chip, să-l văd pe tîrnat, cu alți bătrîni, la „givan", să-l aud cum tușește de tutun și cum cîntă — de-o fi cîntat — din fluier. Dar, dacă moșul s-a dus, neștiut de nepot, nu înseamnă că a trăit degeaba : mi-a lăsat nume, mi-a lăsat casă, mi-a lăsat un bunic, un ram din arborele Bona ; la rîndu-ne, lăsăm și noi moștenire, împreună : o țară. Pentru pămîntul românesc, Tibiscum-ul e ca moșu-meu, o parte dintr-un întreg, mai din vîrful „codrului genealogic". Noi, arheologii, vedem istoria trecută, îi citim „scrisorile", dar nu putem folosi mașina timpului, călătorind îndărăt, ci într-un veac, într-un deceniu, fără să „oprim" la o clipă anume, cum s-a întîmplat la Pompei, ci trebuie să reconstituim verigile unui lanț solid, bimilenar ; cam la capătul istoriei noastre stă și Tibiscum-ul, deci și Caransebeșul, „nodul", cum i-ați zis, dar stă și moșu-meu, mortul anonim din războiul întîi".

Cu Petru Bona — să mă ierte dacă nu i-am redat întocmai spusele și biografia, dar esența e aceea — am străbătut ruinele castrului roman și ale așezării civile, am bătut drumul relicvă de acum două mii de ani, am pipăit zidurile porților și ale thermelor, mușcate de ploi și zăpezi și tunuri, am călcat cu gîndul caldarîmul unei străzi, și, tot așa, dintr-o cană, făurită la cuptorul dezvelit sub un munte de pămînt, am băut apă scursă printr-un apeduct, ca să aflu că, înaintea erei Tibiscum-ului, aci era un „vicus" sau „pagus", așezare umană „altoită" pe un străvechi sat dacic, înglobată în administrația Ulpiei Traiana și devenită, ulterior, cu numele știut, municipiu ; municipiul nu e nici castrul, nici așezarea civilă, ci municipiul e dincolo de Timiș, încă sub pămînt, iar sus, pe deal, e cimitirul, și el necercetat (oricum, tot sub pămînt), de unde, speră Petru Bona și sperăm cu toții, vor ieși la lumină noi file din cartea neamului ; era seară cînd am șezut pe ulițele cetății, eu și directorul, și, într-o tăcere iscată de multele cuvinte dinainte, s-au auzit copite de cal, nu în galop, ci domol ; am tresărit, dar apoi mi s-a spus că sînt caii, caii îngrijitorului ; „În cimitir paște un cal / Peste primul război mondial"... spune poetul ; metafora se potrivește și aici, într-un cuib de istorie.

Cîte, cîte date mari poartă cu sine Caransebeșul ! Pînă și scrierea lor, evocatoare, e o îndeletnicire anevoioasă, tot cu teama necuprinderii ; nici că e ușor, aici, unde din veacul 15 a fost reședința Banilor Severinului, unde, la 1600, Mihai Viteazul a emis un document, unde, între 1658—1688, a fost un sangeac turcesc, iar apoi — cîmp de bătălie, ba, de război, în toată puterea armiilor, între turci și austrieci — ce-or fi căutînd încoace ?! —, care au dus la demolarea unuia din monumentele care aveau loc sub soarele nostru : cetatea Caransebeșului, un castel, nu municipiul, ci altul, feudal, pe locurile căruia se întinde orașul ; nici nu-i de mirare că într-o asemenea așezare, la granița imperiilor, s-au ivit mari generali, precum acel Mihai Trapșa, ortac de-al Ianculuț, al lui Vicențiu Babeș și al lui Barițiu, general savant, autor al unor cărți de tactică și strategie militară, între care și una „Despre capacitatea de acțiune a calului" (1879) ; grad de general a purtat — strigau țăranii „Vivat ! Trăiască Ghinărarul Doda !" — și Traian Doda, care timp de 13 ani a fost singurul reprezentant în Dietă al celor 3 milioane de români și pe mormîntul căruia stă scris : „Dreptatea ți-a fost deviza; pentru ea te-ai stins" ; lui, lui Traian Doda, i s-a propus la 1877 să preia conducerea armatei române în Războiul pentru Independență, doar împrejurările istorice împiedicîndu-l să devină mare erou al patriei. (Pentru un articol, „Generalul Doda", din *Tribuna*, 15 noiembrie 1887, Slavici a fost condamnat la un an închisoare) ; în cimitirul din str. Muntele Mic, se odihnesc în vecie și Patriciu Dragalina, profesor și istoric, Constantin Diaconovici Loga, reprezentant al Școlii Ardelene, Iulian Vuia, învățător, Cumbria Murgu, mama lui Eftimie, Nicolae Popea, membru al Academiei Române, Ștefan Velovan, dascăl, creator al Școlii pedagogice model din Craiova, dr. Constantin Popasu, prietenul de la Viena al lui Eminescu, și, de un an, poetul George Suru, răpus de tînăr, cărturar sensibil și cetățean devotat... Și regret că n-am aflat dacă tot aci au rămas poetul Mihail Halici și tălmăcitorii Palici de la Orăștie, Efrem Zăcan și Ștefan Herce, dar se știe că în același cimitir zace, cinstit de urmași, acel George Stoica de Hațeg, contemporan cu vremuri de care a dat știre într-o cronică neuitată.

Curios, cu toată gloria-i trecută, Caransebeșul anului 1948 avea doar 13 000 de suflete ; acum trăiesc aici 30 000 de oameni, în case vechi și în case noi, muncind la locurile menite, ca strungari, sudori, electricieni, ceferiști, tîmplari, agronomi, șoferi, contabili, inventatori, ca Ernest Kellner, șeful fabricii de furnire din cadrul C.P.L., om cu mintea neastîmpărată, pensionari, ca Emil Rădescu, conducătorul fanfarei Casei de cultură, profesori, precum dascălii de la cele 7 școli primare și de la cele două licee, profilate pe matematică-fizică și, respectiv, pe industrializarea lemnului, medici, în frunte cu directorul spitalului (400 de locuri), dr. Gheorghe Adam, și cu Ștefan Kellner, frate cu Ernest, doctorul fiind un radiolog renumit în tot Banatul — și alte meserii, și alte rosturi, și alte destine.

Greu, tare greu să redai și starea de azi a unei vorbe, darmite să citești în lespezi și ruine viața cetăților antice ; așa încît, la întrebarea cum a curs traiul, într-o clipă anume, la Tibiscum, să răspundem, mirîndu-ne, cum o fi căutat la față moșul acela care a murit fără să-i rămînă fotografia ?! Cum ?! Asemenea altora, întru eternitate : cu numele și casa, cu țara ! chiar dacă în zilele din urmă, apele s-au suit pe maluri și au mușcat din temeliile orașului ; nu și din rădăcinile sale. Totul curge...

TEODOR BULZA ■

ARTIȘTI PLASTICI DIN SIBIU

EUGEN SĂVESCU — „Mireasă"

DAN FRĂȚICIU — „Mireasă"

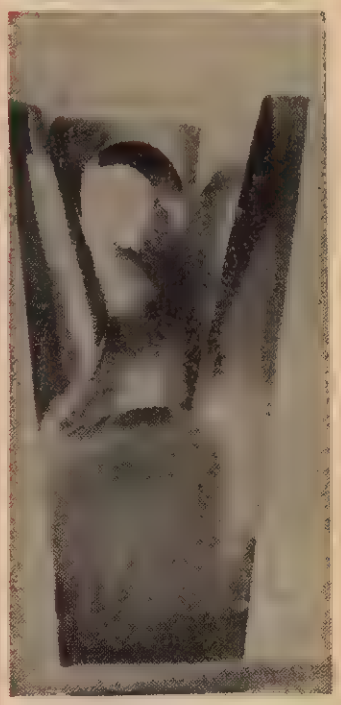

HANDEL KURTFRITZ — „Pasaj"
Fotografii de RADU VINTILESCU ■

FĂLTICENI, orașul-șantier

Fălticenii — s-a spus — sînt un popas al spiritului, un oraș-sanctuar de istorie și de artă, o mică cetate a marilor noastre mîndrii și grandori. După Iași și București, observa G. Călinescu, orașul cu cei mai mulți scriitori, vatra cea mai prolifică pentru literele române — și, vom adăuga, pentru cultura noastră în genere — sînt Fălticenii. Fălticenii totuși nu stau „după", ci în rînd cu Iașii și Bucureștii, de fapt chiar înaintea acestora, pretind cei ai locului, acești oameni care, hrăniți de mici cu texte clasice, știind să converseze abil peste cîrlige în folosul imaginii și al seducției cuvîntului, nu șovăie în cazul de față, deci într-o propoziție în care e vorba de poezie și inefabil, să la ca argument cîrlele înseși. Fălticenii, ca leagăn al spiritului, ocupă, zic ei, primul loc, dacă raportăm valorile iscate din țărîna lui chiar la această țărînă, dacă stabilim, cu alte cuvinte, densitatea de geniu sau de vocație pe metru pătrat, frecvența vocației la numărul de locuitori. În centrul orașului, într-o casă-muzeu ce se cheamă „Galeria oamenilor ilustri", privesc din fotografii sau învie din documente vreo patruzeci de persoane ilustre ale literaturii și artei noastre, de la Creangă și Sadoveanu la Eugen Lovinescu și Nicolae Labiș, de la Nicu Gane, Artur Gorovei și Anton Holban la pictorul Aurel Băieșu și sculptorul Ion Irimescu, născuți aici sau trăitori pe aici, adunați cuminți, peste epoci și peste accidentale adversități de credințe și de precepte estetice, ca într-un album de familie cu chenar aurit, cu înfloriturl în gust de „vieux temps", sau mai exact, ca într-un salon, în jurul lămpilor cu volane ce auresc tapetul pereților. Salonul acestei frumoase clădiri cu parfum nostalgic de viață veche (donație a dramaturgului Horia Lovinescu) adăpostește astfel o lume, ceea ce înseamnă mai mult decît profilul unor oameni care au supraviețuit prin arta lor. La cîțiva pași mai încolo e Ulița Rădășenilor, pe care casele ilustrilor, începînd cu cea a lui Creangă, se alătură strîns, se țes ca și un culoar de artă, ca o Via Apia a literelor române. Într-un oraș în care se construiește masiv (cam 700 de apartamente pe an, spun statisticile ultimei perioade), această uliță, prin grija edililor, se păstrează intactă, ocolită de tîrnăcopul care, în alte locuri, dintr-un patos grăbit al „eradicării vechiului", a scufundat în neființă ziduri de care se sprijinea ființa noastră. Mai mult, ea a devenit, printr-o serie de restructurări și amenajări, o „uliță-muzeu", decretată ca atare în scriptele primăriei, delimitînd din panorama vechilor Fălticeni zidurile cele mai glorioase, pereții pe care și-au proiectat umbrele cei mai mulți oameni mari, și impunînd astfel, și prin nume, fiindcă „ulițe-muzeu" nu mai există nicăieri pe la noi, unicitatea locului în geografia noastră spirituală.

O vatră a vocațiilor, un oraș al genililor. Este cea mai fantastică întîmplare pe care un oraș al acestui pămînt a trăit-o vreodată, adunînd în el nu palate, nu zidării somptuoase, dar rămase fără viață cînd viețile oamenilor le părăsesc, ci căsuțe străvechi, dar atît de vii, ulițe tainice cu arbori bătrîni, fosnitoare și parfumate culoare tăind prin timp, adunînd unghiuri de geograf al spiritului lucrînd cu busola și cu compasul marii creații, adunînd sensuri, izvoare, forțe secrete și magnetisme magice ale geniului, sintetizate sub o lupă de cer minuscul, pe un suav pămînt de miniatură.

Peste toate plutește duhul lui Sadoveanu, fiindcă duhul lui, uriaș ca și munții (nu, pe aici nu-s munți, dar dealurile de peste apa Somuzului, umflate aprig în pagina literară de pălminii maestrului și împinse de umărul lui în nori, au devenit în imaginația locului chiar niște munți...), ocupă totul, oriunde ar fi. În Fălticeni, ca și în Florența lui Dante, s-ar putea pune la oricare răspîntie o placă de marmură cu inscripția : „Pe aici a trecut Titanul". Nu, nu s-au pus și nici nu se vor pune astfel de plăci, fiindcă ar însemna să plachezi întreaga privelițte, anulîndu-i cea de-a treia dimensiune printr-un unic și uriaș perete de marmură sau de stampă, răpindu-i astfel tocmai „sadovenismul", acel abur fantastic, acele depărtări înginate, acele pulberi și picle albastre ce scămoșează zările și reverberează sunetele, amăgind auzul și percepția reală a hotarelor, împingîndu-le în infinit. Nu s-au pus și nici nu se vor pune astfel de plăci, dar lumea lui Sadoveanu, în Fălticenii de azi, este admirabil marcată și potențată prin ceea ce, citîndu-l pe edilii locului, numeam, simplu, „amenajări". Nu mai există faimoasa „băncuță" de unde maestrul privea către „Nada Florilor", „băncuța" și acum o frumoase clădire cu terasă cu piatră, iar la „Nada Florilor" s-a ridicat o clădire la fel, o vilă-han cu arhitectură modernă, dar perfect integrată locului, răsfățată în forme, motive, ritmuri, ca și dealurile din jur, împovărate cu livezi și podgorii. Alături, pe lîzul „amenajat" al Somuzului, pot pluti lotci cu pînze sub clopotul blînd al amurgurilor bucovinene ce îndulcesc tăcerea și o transformă în muzică. Nu mai există nici „Dumbrava minunată", raiul Lizucăi, străvechii arbori au pierit de mult sub topoare și nepăsare, dar, iată, de cîțiva ani s-a ivit aici un mare parc, cu estrade pentru spectacole, cu terenuri sportive (unele, numai pentru copii), cu cabane-restaurante și cabane-cofetării (una, împodobită cu chipul Lizucăi și-al lui Patrocle, este numai pentru copii), cu două

Adrian Lõw

Și-am înmuiat pîinea în sarea pămîntului

călărind, ne-a intrat țeasa
în carne, venim
din huma mițurilor distruse
venim prin legende
care ne tulbură încă
la vederea mănăstirilor și a mormintelor
tuturor anilor
ce nu pot fi împărțiți la patru fără rest.

și pentru că în natură nu există cifre,
se iscă dificultăți la numărarea
bătăliilor,
iar acest lucru este o pagubă
pe care ne-am trasu-o pe nări
odată cu primăvara
ca un guturai nesuferit

o semilună de pildă e doar
jumătate vacă pentru viței:
de unde lapte, ne-am întrebat,
și-am înmuiat pîinea în sarea
pămîntului
pînă ni s-au sfărîmat dinții din gură,
dar știam
că dacă vom muri aici
în pămîntul limbii noastre
în limba pămîntului nostru
ne vor fi rezervate mai multe locuri
de odihnă la
POSADA, ROVINE, VORONEȚ,
CĂLUGĂRENI...
și vom renaște din mițurile noastre
cuminți ca MIRCEA CEL BĂTRÎN
buni ca ALEXANDRU CEL BUN
mari ca ȘTEFAN CEL MARE
viteji ca MIHAI VITEAZUL
mînați de la mormînt la mormînt
pentru a număra bătăliile și mormintele
care nu sînt destul de adînci
spre a putea înăbuși
glasul poemului

ștranduri (unul, numai pentru copii), cu lăzuri pentru pescari și arbori tineri care vor deveni străvechi. Totul reface și potențează lumea Dumbrăvii de demult, confundată cu amintirile copilului de oricînd, într-o topografie a locului neschimbată, populată cu isprăvile virstei de ieri, de azi și de totdeauna. Așa cum Ulița Rădășenilor, transformată în rezervație muzeală, rămîne axis-ul spiritual al locului, așa cum casele memoriale ale scriitorilor sau cele care adăpostesc mari colecții de artă (precum colecția Irimescu, cuprinzînd cvasitotalitatea operelor sculptorului, donate de el orașului său natal), ca și alte străvechi ctitorii, își continuă canonic drumul lor, alături de clădirea modernă de beton și oțel ce prinde să le îngîne alături.

Fălticenii sînt un oraș al monumentelor, dar monumentele, precum se știe, nu pot compune totuși un oraș, ele pot doar organiza un centru istoric sau artistic, un parc urban în care edificiul de demult să pună, ici-colo, prețioase accente de artă. Dar în rest?... În rest, Fălticenii și-au rescris și își rescriu desenul, asemeni tuturor așezărilor noastre. În rest, adică inițial în partea de sus a orașului, iar în ultimii ani și în cea de jos, s-au construit și se construiesc sute și sute de apartamente moderne, alcătuite în mari ansambluri arhitectonice ce înconjoară centrul istoric al urbei ca o centură de nouă civilizație, în reciproce răsfrîngeri de străluciri prețioase. Între ele, între marile esplanade de blocuri care flanchează tabloul urbei, legate ca verigile unui lanț, articulate ca o șiră vertebrală, sînt noile fabrici, uzine și combinate care dau „locului unde nu se întîmplă nimic" mișcare, întîmplare, respirație, ritm, viitor. Prin ele, prin aceste construcții, orașul-muzeu e, în același timp, un oraș viu, un oraș industrial-cultural conform exigențelor epocii noastre, un oraș care acum privește într-adevăr, pentru prima oară, spre viitor. Fapt care merită cu deosebire subliniat, el petrecîndu-se într-un loc unde, pînă mai ieri-alaltăieri, era obiceiul să-ți arunci ochii doar în trecut, cît mai departe de azi, cît mai dincolo de ieri și alaltăieri, cît mai adînc în istorie, cît mai spre marginile timpului. Da, trebuie s-o recunoaștem, zic cei ai locului mare ca-n '73, raportînd în același timp, la sfîrșitul acestui iulie, îndeplinirea cu cinci luni mai devreme a cincinalului la produse de bază (P.A.L. triplu stratificat și plăci emaliate.) Datele dezvoltării industriale ca și cele ale construcțiilor social-culturale destăinuie, spune primarul Costică Arteni, un moment de răscruce în viața orașului, un moment unic al istoriei sale, la care vizitatorul se cuvine să zăbovească. El, acest moment al construcțiilor proaspete, al Fălticenilor ce miros a var, a metal încins, a bolovan spart cu dalta, a catarge de brad ridicate pe cer cu macarale, este, crede același, mai evocator decît mărturia cronicii. El, acest moment, își dă dimensiunea, prin suprapunere, a două epoci, el nu va mai putea fi decît cu greu reconstituit de vizitator atunci cînd, nu peste mult, se va plimba prin orașul modern, avînd în anexă un muzeu. Și dacă, după cum ne spune un alt interlocutor, muncitorul de înaltă calificare Dumitru Jugărean de la Fabrica de P.A.L. și mobilă, termenul de muzeu supără uneori, prin abuz istoric, urechea localnicului, am putea înlocui cuvîntul prin altul mai nou, să zicem uzină, sau uzine, numind deci nu numai încîntele noului, ci și casele-monumente de pe Ulița Rădășenilor, niște uzine, uzine ale inteligenței, ale vocației, ale creației românești ce acoperă azi tot mai largi teritorii. Lucrător la P.A.L. din '71, posesor a 16 steluțe de fruntaș al întrecerii, prinse pe piept în tot atîția ani, Dumitru Jugărean, bărbat voinic, aparent greoi și molcom, dar dens și scăpărător în replici ca și în fapte, veritabil bărbat din țara lui Creangă și Sadoveanu, e, ca toți oamenii Fălticenilor, un profund știutor al locului, al cronicii lui, dar privind, ca toți cei de-aici, nu doar spre trecut, ci și spre ziua de mîine. De fapt, zice el, privind spre istorie, fiindcă istoria, în aceste locuri, înseamnă acum supunerea integrală a timpului, întindere și în vechime, și în viitor.

La Fălticeni, în Țara de Sus, în acest oraș-sanctuar și oraș-șantier al nouăi, începe, s-ar zice, fără să se isprăvească, peva esențial din ființa noastră.

ILIE PURCARU ■

FLACĂRA LA DISPOZIȚIA DUMNEAVOASTRĂ

Mă numesc **Hârșan Elena** din strada Istriei nr. 7, Bloc C 6, scara 3, ap. 33, sector 3, București și vă scriu în numele locatarilor acestui bloc și ai blocului H 16 care folosim împreună aceeași ghenă de gunoi. Vă rugăm mult de tot să ne ajutați într-o problemă a cărei soluționare n-am putut-o afla la forurile în drept, problemă care are o deosebită însemnătate pentru sănătatea noastră și a copiilor noștri. Dat fiind că o mare parte din cutiile de gunoi, vechi de peste 10 ani, s-au degradat, am făcut o cerere la Întreprinderea de salubritate București, cerere cu nr. 536 din 1 aprilie 1980, prin care solicităm repartizarea unor noi lăzi de gunoi, fiindcă cele rămase au devenit insuficiente, gunoiul revărsându-se pe jos și degajînd, mai ales vara, un miros de nesuportat. Am fost în repetate rînduri la I.S.B. pentru a cere urgentarea cererii noastre, arătînd condițiile în care se joacă copiii noștri dar [illegible] tot fost amînați, săptămînă de săptămînă. Ba am aflat chiar, pe căi mai „ocolite", că ar trebui să „dăm ceva" tovarășei care repartizează lăzile și chiar gunoierilor care ni le vor aduce pentru că altfel nu vom intra niciodată în posesia lor. Am crezut că sînt vorbe răuvoitoare, dar amînările în cauză ne fac să credem că este chiar așa.

■

Din Zărnești primim următoarea scrisoare de la **Alexandru Tomescu.** În luna februarie am cumpărat o sufragerie „Dacia", executată de C.P.L. Oradea. Acasă am observat, după ce am deschis lăzile, că de la vitrină lipsește toată sticlăria : geamurile, oglinzile și suporturile din sticlă. Reîntorcîndu-mă la gestionarul Cooperativei de consum din Tohanu Vechi și spunîndu-i păsul, acesta mi-a declarat că așa i-a fost livrată mobila, iar eu dacă doresc să mi-o completez să mă adresez întreprinderii executante. De asemenea, a mai spus că întreprinderea orădeană întotdeauna a livrat mobile incomplete. M-am adresat deci întreprinderii executante cu o scrisoare recomandată, dar n-am primit nici un răspuns pînă [illegible]

■

Direcția pentru probleme de muncă și ocrotiri sociale, județul Dolj, către Maria G. Dumitra, comuna Siliștea-Crucii: Răspuns la scrisoarea dv. adresată revistei Flacăra, în care reclamați dreptul la pensie C.A.P. pe caz de invaliditate, vă comunicăm următoarele : Dosarul dv. de pensie a fost rezolvat favorabil de către Comisia centrală de pensii din Ministerul Muncii, care a ținut cont de activitatea desfășurată în C.A.P., anterior datei întîrii invalidității, fapt pentru care v-a aprobat înscrierea la pensie de invaliditate gr. II. În baza aprobării date, comisia județeană de pensii în luna mai v-a dat decizia de pensie pentru 16 ani vechime în alte sectoare de activitate urmînd să vă primiți drepturile legale.

■

Procuratura Generală : La adresa dv. referitoare la scrisoarea petiționarului Ștefan Rocșoreanu din București, str. Bujorului nr. 7, sector 6, vă facem cunoscut că cele sesizate au fost examinate și, constatîndu-se că sînt întemeiate, s-a declarat recurs extraordinar, care a fost trimis Tribunalului Suprem pentru judecare.

■

În luna februarie mi s-a defectat frigiderul, un Arctic 240 L. Solicitînd serviciile Cooperativei „Deservirea" Titu, centrul uz casnic, un tehnician al respectivei cooperative a constatat defecțiunile. Am transportat agregatul frigiderului la această unitate. S-a întocmit bon de reparații nr. 812 din 12.02.1980 care cuprinde : înlocuire motor, preț 1 450 lei ; încărcat cu gaz filtru și lipituri, preț 311 lei ; total 1 761 lei, sumă pe care am achitat-o, primind chitanța nr. 4 450 din 12.02.80. Văzînd însă că timpul trece și frigiderul meu nu se repară, am mers de mai multe ori la cooperativa de reparații, unde am găsit lacătul la ușă. Am făcut o sesizare la sediul Cooperativei „Deservirea" Titu pe data de 10 aprilie 1980, prin care cer să mi se răspundă din ce cauză se întîrzie înapoierea frigiderului în cauză, dar nu am primit nici un răspuns. **(Dinu Șt. Gheorghe,** comuna Conțești, județul Dîmbovița)

Ministerul Sănătății : Urmare scrisorii elevei Para Doina din comuna Bresnița-Motru, vă informăm că în urma consultului de specialitate efectuat fratelui său, Para Petrișor în vîrstă de 14 ani, s-a stabilit diagnosticul și s-au întocmit formele de internare pentru clinica de chirurgie vasculară Timișoara.

■

Comitetul sectorului 2 al P.C.R., municipiul București : Ca răspuns la scrisoarea numitei Buțulan Niculina, informăm următoarele : Comitetul executiv al Consiliului popular al sectorului 2 i-a aprobat atribuirea apartamentului 12 din blocul L 21, etajul 4, strada Copăceni, nr. 3, sector 3, pe care l-a acceptat și s-a mutat în noul apartament.

■

Sînt locatară în imobilul proprietate I.A.L. din Splaiul Unirii 12, etaj 3, ap. 6, sector 3, București. De trei ani de zile comitetul imobilului de mai sus solicită la I.C.R.A.L. Vitan efectuarea unor reparații exterioare ale blocului în care locuim, întrucît tencuiala este deteriorată și în urma ploilor, a vîntului și zăpezilor au căzut și mai cad mereu bucăți mari de tencuială, periclitînd în primul rînd pe cei care trec prin curte, respectiv copiii care se joacă acolo, iar în al doilea rînd, apa de la ploi se infiltrează prin cărămizile dezgolite, așa că și pereții interiori din apartament a început să curgă apa. Orice reparații interioare am încerca să facem — bineînțeles pe contul nostru — sînt zădărnicite pînă nu se vor executa reparațiile exterioare. Răspunsul la nenumăratele demersuri făcute la I.C.R.A.L. Vitan a fost mereu același : nu figurează în planul de reparații pe anul respectiv. **(Elsa Grădinaru,** București)

■

În multe librării din Craiova, scrie **Dumitru Băescu,** continuă să se practice condiționarea vînzării unor publicații solicitate de cetățeni, de cumpărarea altora (după bunul plac al vînzătoarelor). Spre exemplu, la librăria din complexul Rotonda din calea București. Tot așa se procedează permanent și cu alte publicații, în special cele de aventuri, la librăria din str. 8 Martie, la cea din cartierul Craiovița Nouă, complexul Racheta, și la altele. În acest fel se vînd tot felul de cărți, care de ani de zile zac prin librării și chiar calendarele pe anul 1980. Dacă unii cumpărători refuză să cumpere ceea ce nu le este necesar, li se răspunde că „tot așa se procedează și la aprozar".

■

Consiliul popular al sectorului 2 al Municipiului București : Ca răspuns la scrisoarea numitului Constantin Ghiță, informăm : Pentru neasigurarea curățeniei de către unitățile cu sediul în Bd. Lacul Tei, acestea au fost sancționate ori de cîte ori acest aspect a fost constatat de organele noastre. În ceea ce privește propunerea de a se muta centrul de carne din blocul 5 pe o stradă laterală, aceasta nu se poate reține. În problema liniștii, Secția a 7-a de miliție a luat măsura de a asigura permanent paza porților din fața căminului de studenți al Institutului de construcții cu cel puțin 2 lucrători. Celelalte probleme, ca mutarea studenților din cămin în alte corpuri, nu o putem reține, fiind o problemă internă a conducerii institutului respectiv.

■

Am poposit la Terasa Chiciu-Dunăre din localitatea Călărași pentru a servi masa. În afara faptului că nu se serveau decît 2—3 feluri de mîncare, tot grupul a fost nemulțumit de felul în care am fost serviți și modul în care s-a făcut plata. Porțiile de saramură de pește erau sub gramajul corespunzător, pentru aceeași porție un ospătar a cerut 19 lei, altul 24 de lei. În local domnea dezordinea, servindu-se în condiții total neigienice. La solicitarea noastră de a ni se oferi condica de sugestii și reclamații ni s-a dat acest exemplar care numai condică nu se poate numi pe care v-o trimitem și dumneavoastră pentru edificare. **(Un grup de muncitori detașați la Canalul Dunăre-Marea Neagră, pentru care semnează Vasile Oltean).** Să adăugăm că timp de trei ani, în ciuda sesizărilor făcute de consumatori referitor la proasta servire, la aplicarea supraprețului la note de plată umflate, uneori cu 30 de lei, la necuviința ospătarilor, conducerea acestei unități nu a luat nici o măsură, după cum reiese din răspunsul acestei condici aflată la redacția noastră.

■

De mai bine de trei luni de zile, majoritatea locuitorilor comunei noastre nu mai beneficiază de apă potabilă. Acest lucru se petrece în sezonul de vară, pe cînd în sezonul rece mai că plesnesc conductele din cauza presiunii. Nu cerem alimentarea cu apă 24 de ore din 24, dar măcar o oră, două pe zi. Am sesizat de nenumărate ori pe cei în drept, dar cererile noastre au rămas fără răspuns. **(D. Șerbănescu, comuna 23 August din județul Constanța)**

■

Combinatul de prelucrare a lemnului Bacău : Urmare sesizării tovarășului Crăciun V. din Ineu în care arăta că a cumpărat un dormitor „Sirot" de la Cooperativa de consum din localitate, fără butoane, șuruburi și chei, comunicăm că pe data de 1 martie 1980 s-au expediat Cooperativei de consum Ineu, județul Arad, 5 dormitoare „Siretul". Cu același transport s-a expediat un colet, conținînd feroneria pentru cele 5 dormitoare, fapt menționat și în avizul de expediție. Cooperativa de consum avea obligația să împartă feroneria pe cele 5 garnituri. Noi am expediat tovarășului Crăciun V. pe 11 august 1980, coletul nr. 15 291 conținînd feroneria necesară montării dormitorului cumpărat. Pentru rezolvarea neoperativă a scrisorilor tovarășului Crăciun V., responsabilul C.T.C. de la secția Gherăiești, tovarășul Savin Constantin, a fost sancționat disciplinar. Pe viitor s-a luat măsura ca feroneria să însoțească fiecare garnitură în parte.

■

Dumitru Bucicoiu, Bd. Ion Șulea nr. 32, bloc M 2 A, sector 3. În legătură cu zgomotul produs de cărucioarele defecte și de lăzile de la Alimentara 25, O.C.L. Alimentara 3, v-am mai scris. Datorită intervenției dv. pe data de 6 iunie, am primit o adresă de la Consiliul popular al Capitalei, secția comercială, în care eram anunțat că se vor înlocui cărucioarele defecte, că se va monta un covor de cauciuc pe calea de rulare a cărucioarelor și că se vor monta amortizoare și garnituri de cauciuc la ușa metalică a depozitului. Se dădea și termen : 18.06.1980. Însă tovarășii de la secția comercială s-au grăbit și nu au verificat înainte de a vă informa de rezolvare. Astăzi sînt toate așa cum au fost, **nu s-a făcut absolut nimic.**

■

La oficiul poștal Afumați serviciul se execută în mod defectuos, din care cauză mai mulți locuitori ai satului avem necazuri cu primirea abonamentelor la ziare și reviste, pe care nu le primim în mod regulat. Cea care distribuie abonamentele ne spune că în mod obișnuit i se dau lipsă cel puțin 10 ziare. Subsemnatul a primit în luna iunie un singur număr din revista Flacăra, iar în trimestrul II, un singur număr din revista Femeia. La fel cu ziarul Scînteia, din care lipsesc pe lună cel puțin 5 numere. Și încă un aspect. Pînă la 1 iunie valorile poștale erau aduse la Dîmbieni cu mașina. Acum poștărița străbate drumul de la Dîmbieni la Tunari și înapoi, 10 km, cu bicicleta pe un drum ce trece printre recolte, pentru a ne aduce pensiile și alte valori poștale.

■

Consiliul popular al județului Sălaj. Verificînd cele sesizate de locatarii blocului A 5 din Cehu Silvaniei se constată că ele corespund realității, comisia formată din constructor, beneficiar și delegatul Consiliului popular al orașului Cehu Silvaniei a stabilit înlocuirea radiatoarelor din tablă cu radiatoare din fontă, lucrare ce urmează a fi executată spre finele lunii august 1980 de către T.C.M. Baia Mare.

■

Am citit în revista Flacăra un interesant articol în care se propunea organizarea în piața Obor, în vechiul tîrg al Moșilor, a unui tîrg anual al celor mai valoroși olari din întreaga țară. Pe lîngă contribuția pe care ar aduce-o la promovarea artei olăritului, tîrgul ar satisface și nevoile zecilor de mii de bucureșteni care doresc să-și ornamenteze noile lor apartamente cu obiecte de ceramică și care refuză produsele în serie oferite de asăzisul artizanat. Aș dori să știu care este situația în fapt. **(Adriana Dafinel,** București)

O scrisoare asemănătoare trimite **Marian Cătăneanu** tot din București care dorește să se revină asupra acestei propuneri, rugămintea lui fiind în asentimentul „tuturor iubitorilor artei populare românești".

■

În comuna Aninoasa, județul Gorj există vechi tradiții culturale, dansuri vestite în toată țara prin cîntecul „În sat la Aninoasa" care l-au inspirat pe pictorul Th. Aman în tabloul „Hora de la Aninoasa". Multe dintre ele sînt pe cale de dispariție : un cămin cultural, cu o vechime de aproape 50 de ani, o monografie a comunei tipărită în anul 1935, o editură care a funcționat între anii 1935—1939, o școală care împlinește 150 de ani. În comună sînt monumente istorice : o culă cu trei nivele din secolul al XVIII-lea, cu galerii subterane și o biserică multiseculară. Mulți locuitori ai comunei dețin obiecte muzeistice, culegeri de obiecte etnografice și de creații folclorice. Personal m-am ocupat de culegerea folclorului local, iar la cea de-a II-a ediție a „Cîntării României" am obținut premiul III pe țară împreună cu elevii cercului de istorie și folclor. Dorința noastră este ca cei în drept să nu lase aceste frumoase tradiții culturale să fie îngropate de nepăsare, iar monumentelor istorice să li se dea toată atenția. În acest sens am primit un sprijin de la Muzeul județean pentru constituirea unui muzeu comunal în cula cu trei nivele dar totul a fost abandonat de cîțiva ani. Dorim acest lucru, mai ales acum, cînd comuna va împlini 400 de ani de atestare documentară, și vrem ca aniversările respective să fie sărbătorite așa cum se cuvine, pentru ca totul să ducă la impulsionarea vieții noastre materiale și spirituale. **(Virgiliu Cercetaru,** profesor în comuna Aninoasa)

■

Centrala de prelucrare a lemnului. La scrisoarea adresată revistei Flacăra de către Deneș Marioara din comuna Libertatea, județul Cluj, vă facem cunoscut că începînd cu data de 1 ianuarie 1981 se poate încadra prin transfer la I.P.L. Dej.

■

Comitetul sectorului 3 al P.C.R., municipiul București. Din scrisoarea trimisă spre soluționare la comitetul de partid al sectorului 3 prin care pensionarul Gheorghe Orza, din București, prezintă unele aspecte privind confecționarea unei ghete ortopedice de către Întreprinderea de produse ortopedice și proteze din str. Negustori nr. 6—8, reiese clar că comanda inițială a fost executată cu întîrziere, devenind inutilizabilă, creînd reclamantului nemulțumiri datorită tergiversării și inutilității aparatului inițial. Cazul respectiv cît și altele de acest gen au făcut obiectul unor analize la nivelul sectorului 3 P.C.R. și al conducerii Ministerului Sănătății, fapt pentru care a fost schimbat din funcție întregul aparat de conducere (director, inginer șef, medic coordonator) și scos din funcție secretarul B.O.B. de la această întreprindere.

■

Vă scriam cu cîteva luni în urmă că s-a desființat centrul de lapte care deservea circa 4 000 de cetățeni, toți muncitori, ceferiști și diferiți alți oameni ai muncii. Prin intervenția ce ați făcut-o s-a reînființat acest centru. Acum s-a desființat din nou. Fabrica de lapte pretinzînd Centrocoopului să plătească transportul. Cum acesta refuză s-a sistat aducerea laptelui. Asemenea litigii se pot rezolva pe alte căi, nu astfel, de aceea facem din nou apel la dumneavoastră să ne ajutați și de această dată. **(Ion Ștefănescu și Zaharia D. Ciulei,** com. Chitila).

Pagină realizată de GEORGE CUȘNARENCU ■

Poșta redacției

ÎNVĂȚĂMÂNT

Ion Stoica — București : Ministerul Educației și Învățămîntului ne face cunoscut că problema s-a rezolvat : în urma reverificării lucrării scrise la matematică, de către Inspectoratul Învățămînt școlar al municipiului București, candidata CRISTINA I. STOICA a fost admisă în clasa a IX-a, profilul matematică-fizică, de la Liceul „Nicolae Bălcescu" ● **Ecaterina Fiser** — Brașov : La examenul de admitere în liceele pedagogice nu se cere candidaților să cunoască folosirea vreunui instrument muzical ; se dă numai o probă la muzică pentru testarea vocii și auzului muzical. Interesați-vă la liceu asupra condițiilor de admitere, pregătiți-vă și prezentați-vă cu încredere la examen ● **Mariana Marinescu** — București : M.E.I. ne comunică : cererea dv. nu poate fi rezolvată favorabil deoarece potrivit regulamentelor în vigoare, posturile didactice din municipiul București se ocupă prin concurs, pe bază de probe scrise. Pentru anul școlar 1980—1981, la specialitatea limba engleză, precum și la celelalte limbi străine, nu se organizează concurs, neexistînd posturi vacante. Pentru soluționarea cererii privind încadrarea ca suplinitoare în învățămînt, urmează să vă adresați Inspectoratului școlar al municipiului București, rezolvarea problemei fiind de competența acestuia.

HORIA PĂTRAȘCU ■

ADMINISTRATIV

Aurelia Krachtuoz — București : Pensiile de asigurări sociale de stat, pensiile I.O.V.R. și ajutoarele sociale, pensii mai mari de 715 lei, stabilite în perioada 1 ianuarie 1967—23 octombrie 1968, nu s-au majorat pe considerentul că nivelul mediu al acestor pensii era cu 25—30% mai mare decît pensiile acordate în perioada respectivă. De majorările generale care au avut loc în anii 1977 și 1979 ați beneficiat ● **Ioana Constantin** — com. Brebeni (Olt) : Comisia județeană de expertiză medicală și recuperare a capacității de muncă stabilește gradul de invaliditate în raport de starea de sănătate a individului ; stabilirea termenului de prezentare la revizuirea medicală periodică intră în competența comisiei județene de expertiză medicală și nu a medicului de specialitate care a făcut propunerea la pensie pe caz de boală ● **Florea Hîrșan** — București : Chiria pentru locuințe se fixează în funcție de pensia propriu-zisă sau retribuția cea mai mare din cadrul familiei ; dacă venitul mediu pe membru de familie depășește 1500 lei lunar, chiria se majorează cu 50%, 75% sau 100% ; la determinarea venitului mediu se ia în considerare orice fel de pensie, deci și pensia suplimentară.

MARGA NEDELEA ■

SOCIAL

Mircea Fodor — Gherla : Am expediat scrisoarea dv. consiliului popular ● **Ion Pascu** — București : Măsura luată intră în prevederile legii ● **Comitetul asociației de locatari** — Berceni : Ștampila se predă după efectuarea controlului financiar ● **Adriana Munteanu** — Ilfov : A fost sesizat Oficiul Național de Turism ● **Elena Mărgărit** — București : Am primit scrisoarea dv. cu o întîrziere de 45 de zile ● **Constantin Finichiu** — Brașov : Mulțumiri. Din păcate, tardiv ● **Smarandache Alexandra** — București : Țineți-ne la curent cu starea copilului ● **Mieluș Alexandru** — Argeș : Regretăm întîrzierea. Vom analiza cazul dv.

NICOLAE CRISTACHE ■

● **„FLACĂRA" nu ia în considerare scrisorile anonime și nu primește acte originale. Scrieți-ne cît mai concis. Și nu uitați să vă iscăliți. Precizați eventual telefonul unde vă putem găsi.**

flacăra

PENTRU MINTE, INIMĂ ȘI LITERATURĂ

„Un festival este o instanță de prestigiu"

Între două filmări, regizorul MIRCEA DANELIUC, la rugămintea noastră, a găsit răgazul pentru a trage o fugă la redacția revistei. Știind că s-a dat ultimul tur de manivelă la filmul Vînătoarea de vulpi, pe un scenariu scris după romanul scriitorului Dinu Săraru, Niște țărani, am dori să aflăm cum gîndește regizorul, ce îl frămîntă, cum se odihnește după o filmare grea. Așadar, să pornim discuția noastră de la ultimul dumneavoastră film, Proba de microfon, filmul ce degajă atîta firesc, atîta autentic, atîta tinerețe. Film cu mare succes și ecou la public. Cui credeți că datorați acest succes ?

— Cred că succesul lui, dacă e un succes, rezidă în faptul că am avut șansa de a acoperi personal mai multe compartimente. Este un lucru care nu se înțelege totdeauna corect. Mă refer la noțiunea de **film de autor.**

— Scriind dumneavoastră scenariul, v-ați gîndit să apelați la un actor anume ?

— Nu. Orice scenariu e scris pe datele scenaristului. Chiar și rolurile feminine. Personajul meu cerea, în mod obligatoriu, un interpret care să poată rezolva simultan și niște probleme de ordin tehnic. Cu aparatul de filmat Nu regret c-am făcut-o, cu atît mai mult cu cît prezența mea ca regizor-interpret a ieftinit filmul. **Proba de microfon** este și un succes financiar. Filmarea a fost foarte productivă.

— Cît timp ați lucrat la realizarea Probei de microfon ?

— Nu mai mult decît se lucrează la un film obișnuit. Am lucrat aproape o lună, și la un preț de cost aproape record.

— Cît costă un film ?

— Un film costă din ce în ce mai puțin. Devizele sînt din ce în ce mai mici, și, practic vorbind, tind spre un nivel care va face imposibilă o producție cît de cît profesionistă.

— De ce așa ?

— Din multe motive. De pildă, acolo unde există peliculă și unde se ține la calitate, pelicula necesară unui film este de

Atelier

Mircea Daneliuc

ordin nelimitat. Se filmează pînă se ajunge la calitatea artistică dorită. Țările care nu au peliculă proprie, ca noi, își impun un regim restrictiv de consum. Acest regim, în condiții profesioniste, variază între 20—25 mii de metri de peliculă. Noi am avut cîndva 22, apoi 18, apoi 15 mii de metri. Anul trecut, am ajuns la 13 mii și cred că eram recordmeni mondiali la capitolul : a face film cu 11 mii de metri... Deci, implicit, nu se poate filma pînă la calitatea scontată care, teoretic, este cerută. Și nu știu dacă sînt capabil să mă descurc la parametrii de calitate care mi se pretind și mi-i pretind.

— Acum filmați totuși, nu v-ați descurajat. Despre ce e vorba ?

— Ca titlu provizoriu, filmul la care lucrez se numește **Excursia.** Cel puțin pînă acum, e filmul cel mai greu ce l-am realizat vreodată, fiindcă îl fac cu mijloace materiale mai modeste față de cum l-aș fi putut face acum cîțiva ani. În general, în lume prețurile de cost ale materialelor de lucru s-au dublat, ducînd la creșterea devizelor, impunînd economii. Asta e o realitate. Însă problema peliculei nu și-o pune nici o cinematografie care ține la calitatea mărfii și la vandabilitatea ei internațională. Practic, facem filme doar ca să raportăm un număr de producții planificate. E ca și cînd ai spune unui scriitor : n-ai decît 200 de file, scrie un roman. Cu alte cuvinte : vrei să-l faci așa, faci. Nu, nu ! Curios este că acest cost al peliculei în devizul general al filmului e aproape neimportant.

— Și totuși, citim în revista de specialitate că la Buftea, și în general la masa de montaj a regizorilor noștri, sînt multe filme în lucru.

— Filme se fac, pentru că a crescut planul anual. E paradoxal, nu ? Crește numărul de filme planificat invers proporțional cu metrii de peliculă. Numai că, în felul acesta nu vom putea ocupa niciodată un loc cît de cît onorabil pe piața mondială.

— Probabil că problema e alta : regizorii buni primesc aceeași cantitate de peliculă ca și cei care și-au probat pînă acum lipsa de har. Să discutăm mai de-

(Continuare în pagina 19)

CORNELIA BARBU ■

Mult și dulce

Dangăt de val

La noi acasă, acolo unde, copil fiind, le strigam salcîmilor : poftiți și tescuiți strugurii dragostei, domnilor măslini, se dărîmă malul. Și curînd casa va curge în girlă, ca un neam parșiv bătut de ciopotul părăsirii. Mi se lasă o sprinceană peste încercarea zilei de-a se îmbrăca în noaptea care se vestește cu dușmănie fără sfîrșit. Ai mei, care făceau vin roșu și prindeau peste la otmăt, atîrnind curcubeul în cîrlige, vor trebui să se mute. Locul rămînînd singur va închiria stafii cu ora tuturor bătrînelor spunînd povești din vechime. Singurătatea e Dumnezeu sau piatra zburînd spre burta ulciorului. Cine va suna în urletul vîntului și cîte strigări neîntrebate vor pieri îngropate în păsunile tunse ? Casa e pusă încă între cringuri de greieri. Ușa are chip de femeie. Totdeauna i-am zîmbit cînd somnul face pași frumoși. Treștiile din buza rîului, șoptind neîncetat sînt neam cu vîntul, așa cum bunica mea era neam cu veșnicia. Vorbind de duminicile alea uitate (unele aveau țițele umblate de furnici) mă surprind plini de-nfloriri egoiste. Pe peretele din față, trandafirii imboboceau tîlhării, mai jos de ei crizantemele năsteau ginduri de fugit cu sania, luntrile din trupul copacilor spre cele mai largi fluvii ale Europei. Punct, greiere, punct. De-acum o să mă sun singur la ușă și n-o să mă mai găsesc acasă. Totdeauna voi fi altundeva. Poate voi vinde tăciuni în piața finului. Sau heringi căruțelor cu sare. În ațipit de zori, în zbaterea de seară. Dar de cîte ori mi se vor face negru pe obraz de luceafăr sau mă vor apăsa mînciunile dușmanilor, voi auzi dangăt de val și pasul alor mei sfîrtecînd noaptea cu felinarul spre otmătul în care aruncau cîrlige pentru peste avînd ca momeală bucăți de curcubeu.

FANUȘ NEAGU ■

D. D. ROȘCA — In memoriam

„Vieţuim în climat heraclitean"

A plecat dintre noi unul dintre cei mai străluciți dialecticieni ai epocii noastre : D. D. Roșca.

Gîndirea filosofică nu-i reductibilă la știință, ea situîndu-se la un alt nivel al gîndirii și avînd proprietăți noi. Astfel privită filosofia, D. D. Roșca arată : „Gîndirea filosofică are ca motor propulsor și elemente de conștiință ce nu țin în ultimă analiză de intelectul înregistrator (mai mult sau mai puțin activ, nu importă) al realului, ci sînt factori constituanți de ordin afectiv ai conștiinței umane. Fiind și reacție axiologică a conștiinței în fața obiectului (acesta e aici existența ca totalitate), gîndirea filosofică îmbină în străfundurile ei elementul intelectual cu cel emoțional, primul îndeplinind înăuntrul ei rol de „mijloc" (cunoașterea obiectivă a realității ca totalitate) în vederea unui „scop" reacție valorizatoare în fața acestei totalități".

Momentul axiologic al conștiinței nu înseamnă degradarea ei.

Împotriva poziției dogmatice, D. D. Roșca apără specificitatea creației filosofice în universul gîndirii Ei scrie răspicat : „Cunoștințele filosofului nu sînt decît materia primă a sa. Asemenea oricărei creații veritabile a spiritului (și a vieții în genere) filosofia se naște dintr-un impuls lăuntric al conștiinței întregi pentru a statornici între ea și lume o relație vie, trăită, constituită din judecăți de valoare pronunțate de filosof din perspectiva marilor interese ale omului ca ființă spirituală creatoare de cultură".

Perspectiva axiologică asupra omului deschide calea spre înțelegerea adecvată condiției umane.

Pornind de la dualitatea omului care „nu e nici numai inteligență și nici numai viețuitoare biologică", D. D. Roșca arată : „Condiția umană considerată pe toate coordonatele ei cere ca destinul omului să se împlinească — metaforic vorbind — sub un cer care îi luminează numai lui, căci omul are o istorie care se situează simultan — păstrînd metafora — pe planul Pămîntului și pe acela al Cerului. Pentru a fi integrală, adică autentică, asemenea artei mari, trebuie să reflecte această simultaneitate". Am citat din studiul „Știință și filosofie" (1968).

Dar cînd devine filosofia integrală, adică apță să rezolve contradicția internă a condiției umane ? Răspunsul este limpede : cînd constiința nu este privită în mod reductionist, biologist, obiectivist, ci integralist, social, axiologic.

„Existența tragică" reprezintă una din lucrările fundamentale ale filosofiei ca axiologie. Mesajul acestei lucrări este că stă în firea omului să fie nu doar bătaie în urzeala lumii, ci urzitor și urzeală prin cuget și faptă. Acesta este gîndul cel mai adînc al filosofului, gîndul nou și revoluționar formulat răspicat într-o vreme cînd forțele obscure făceau apologia iraționalului și practicau iraționalul în viața politică.

D. D. Roșca a fost un rationalist. Dar trebuie să spunem că rationalismul său nu se reclamă de la o rațiune abstractă, în afara istoriei, ci de la rațiunea vie, de la rațiunea istorică diversă a popoarelor, a națiunilor. Rațiunea și dialectica nu se opun decît în cadrul rațiunii care se lasă condusă de determinațiile rațiunii. Cunoscător remarcabil al istoriei filosofiei, D. D. Roșca nu s-a cantonat în nici o etapă a ei. Cu respectul pe care l-a reclamat orice filosof autentic, dar și cu distanța pe care o aduce gîndirea filosofică nouă, așa s-a apropiat D. D. Roșca de concepțiile filosofice elaborate în cursul veacurilor. Așa l-a prețuit pe Heraclit, pe Descartes (a scris „Actualitatea lui Descartes") și pe Hegel. Lui Hegel i-a consacrat, sigur, o însemnată parte a vieții sale. Astfel, el a reușit performanța de nimeni realizată pînă acum și probabil foarte greu în viitor, de a-l face pe Hegel să vorbească în limba română ; mai precis, de a face dialectica să se reconstituie în gîndirea și limba românească. De aceea considerăm că aducerea „Științei logicii" a lui Hegel în limba românească reprezintă un autentic act de creație filosofică și de limbă filosofică și artistică în același timp. D. D. Roșca, fiu al limbii române, a contribuit la creșterea ei într-o vreme cînd unii căutau s-o micșoreze. De la apariția acestei lucrări monumentale în limba română, altfel se scrie filosofie, altfel se gîndește filosofic. „Însemnări despre Hegel" (1957) reprezintă, în ciuda titlului, una din lucrările de referință asupra contribuției lui Hegel la elaborarea metodei dialectice.

D. D. Roșca a fost unul dintre cei mai străluciți universitari ai României. Am făcut această afirmație gîndindu-mă la el. Sînt mărturisirile numeroșilor săi elevi că așa era D. D. Roșca.

ION STROIE ■

Dreptul la replică

Primim, cu o scrisoare însoţitoare, sub semnătura lui RADU BELIGAN, directorul Teatrului Naţional din Bucureşti, textul ce urmează :

În „Flacăra" din 21 august 1980, sub titlul „Un festival în Olanda" şi sub semnătura lui George Radu Chirovici, a apărut un articol conţinînd numeroase incorectitudini şi exprimînd un punct de vedere de o alarmantă opacitate cu privire la dialogul dintre popoare şi culturi, precum şi a direcţiei pe care e chemată să o urmeze scena românească în relaţiile ei cu mişcarea artistică internaţională. Pentru cei ce n-au citit articolul, reamintim că George Radu Chirovici socoate inoportună prezenţa Teatrului Naţional la „Teatrul Naţiunilor" — ediţia 1980 (ediţie consacrată îndrăzneţelor forme de artă clovneşti), întrucît festivalul a constituit o sărbătoare a decadentismului, nu s-a bucurat de participarea unor ansambluri prestigioase şi s-a desfăşurat într-un climat de insanitate morală. De aceea, susţine George Radu Chirovici, succesul Teatrului Naţional cu spectacolul „Fata din Andros" de Terenţiu e nesemnificativ şi zadarnic, iar cei ce-au acceptat participarea primei scene a ţării la această manifestare mondială, au greşit. Mai mult decît atît, deoarece „Teatrul Naţiunilor" e prezidat de „Institutul Internaţional de Teatru" de pe lîngă UNESCO, România ar trebui să se retragă dintr-un organism cultural care tutelează eflorescenţa unui teatru precar, disolut şi ignobil.

Înainte de a arăta cît este de eronată, de dăunătoare poziţia pe care se situează articolul, sîntem datori să aducem la cunoştinţă că autorul lui dezinformează grav publicul din ţara noastră asupra naturii festivalului şi a ţinutei spectacolelor înfăţişate.

Intitulat „Festivalul nebunilor", ca un omagiu adus spiritului liber şi gîndirii critice a celebrilor nebuni şi măscărici din opera lui Shakespeare şi a altor dramaturgi ai lumii, actuala sesiune a „Teatrului Naţiunilor" şi-a propus să contribuie la revirimentul unei arte pe nedrept socotită marginală, o artă care sub aparenţa glumei, a clovneriei, a jocului divulgă abaterile de la raţiune şi înstrăinările omului de el însuşi. În acest sens, trebuie citite rîndurile semnate de Ruud Engelander, preşedintele Comitetului pentru probleme internaţionale ale Institutului de teatru olandez : **„Festivalul Nebunilor nu face decît să sublinieze importanţa pe care au dobîndit-o noile forme de teatru, care cel puţin de-a lungul acestui festival nu vor mai constitui un element marginal, ci mai curînd un fenomen principal".** Iar Steve Austen, directorul festivalului, reflectează că manifestarea şi-a propus : **„Să furnizeze scenei internaţionale producţii teatrale reprezentative pentru ultimele cuceriri ale unor noi forme de artă".** Deci, nu-i vorba, aşa cum insinuează George Radu Chirovici, de un teatru situat la periferia culturii şi a valorilor ei, ci de cutezătoare expresii artistice, care se impun în viaţa scenei şi sînt simptomatice pentru noile prospectări şi reuşite ale teatrului.

Pe afişul festivalului s-au numărat spectacole ca : „Woyzeck" de Büchner, „Hamlet" de Shakespeare, „Balconul" de Jean Genet, „George Sand" de Mia Maijer şi Louis Andriessen, „Maestrul şi Margareta" de Bulgakov etc. Deci nu-i vorba, aşa cum insinuează George Radu Chirovici, de opere derizorii, respinse de idee, de talent şi situate dincolo de cultură.

Multe din reprezentaţiile festivalului au însemnat momente de artă în care străluceau lumina unor inteligenţe şi sensibilităţi avide de a cunoaşte contemporaneitatea şi hotărîte să contribuie la triumful adevărului, bunului simţ, al raţiunii. Spectacolul Teatrului Naţional cu „Fata din Andros" a fost pe această linie — aşa cum rezultă din numeroase cronici — una din cele mai temeinice contribuţii, fiind apreciat ca o cristalizare a celor mai fericite tendinţe din arta modernă. Deci afirmaţia lui George Radu Chirovici „n-ar fi fost nici o pagubă dacă lipseam" e inexactă.

Cît priveşte împrejurarea că unele din ansamblurile prezente la „Teatrul Naţiunilor" nu erau formaţii subvenţionate de statele participante ori nu erau formaţii cunoscute de George Radu Chirovici, presupunem că sînt carenţe de care nu noi sîntem somaţi să răspundem.

Odată făcute aceste precizări, să ne oprim o clipă asupra direcţiei culturale pe care George Radu Chirovici o preconizează, în afirmaţii ca : „Teatrul Naţiunilor este organizat de către Institutul Internaţional de Teatru — I.T.I. ...Iar dacă I.T.I. are tendinţe marginale, atunci ce mai căutăm noi românii în I.T.I. ?"... „Greu de explicat este faptul că au participat trupe din şapte ţări socialiste"... „Gîndirea organizatorilor festivalului ?... Un caz clar de oligofrenie. Şi dacă acesta este nivelul ideologilor, vă daţi seama ce e în rest" etc., etc.

Din aceste afirmaţii rezultă că ţara noastră ar trebui să preia o funcţie de control a vieţii artistice universale, retrăgîndu-şi participarea din acele organisme internaţionale care, după părerea lui George Radu Chirovici, nu urmează linia dreaptă, asumîndu-şi sarcina de a judeca şi pedepsi sever gîndirea organizatorilor diferitelor manifestări mondiale. Aceste opinii potrivnice liniei de dialog şi conlucrare specifice artei şi culturii noastre constituie expresia unei orientări retrograde, de natură să dăuneze confruntării ideilor, cunoaşterii culturilor şi înţelegerii între oamenii de artă.

Opacitatea şi violenţa fără de responsabilitate a lui George Radu Chirovici ar fi neliniştitoare, dacă n-am şti că ele îl angajează exclusiv. Sîntem încredinţaţi că ne aflăm în faţa unui caz izolat de agresivă rătăcire. Cultura românească se află pe alt drum. Ea se străduieşte să demonstreze acţiunea continuă a valorilor unor popoare asupra altora, rodnicia schimburilor artistice şi unitatea culturii comune a umanităţii. Iar acest drum îi asigură culturii româneşti respectul şi prestigiul în lume.

Biroul executiv
al Consiliului oamenilor muncii
al Teatrului Naţional

Tovarăşă Elena Preda,

V-am citit cu întîrziere patetica scrisoare din „Flacăra". Profund convins că adevărul cu privire la ecranizarea „Intrusului" nu vă este necunoscut, nu pot să nu mă întreb cine a fost incitatorul unui gest atît de reprobabil din partea dv. Să fi fost doar manifestarea unui spirit malefic şi mercantil? Oare atunci cînd aţi citit „Porţile albastre ale neuitării" — articol omagial publicat de mine în „Luceafărul", prin care încercam să discreditez teoria „tentaţiei sinuciderii" la Preda, vehiculată de unii confraţi —, nu v-aţi întrebat nimic în legătură cu cei şapte ani de acasă? Scriam atunci, printre altele, povestind de pasiunea lui Marin Preda pentru film : „Cu cîţiva ani în urmă, am încercat împreună o ecranizare a „Intrusului". S-au făcut trei variante. Ultima, părea să-l mulţumească, dar n-a dat-o producţiei. A aminat-o. Se desprindea cu greu de roman, cele 90 de minute cinematografice îi apăreau ca un pat al lui Procust, siluitor, prea scurt, prea strîmt — prea constrîngător pentru larga lui respiraţie subjugată de tentaţia frescăi. Şi totuşi, extraordinara putere de pătrundere a filmului în rîndurile publicului îl fascina..."

Ştiţi bine că nu eu m-am oferit să ecranizez „Intrusul", ci acest lucru mi-a fost cerut chiar de Marin Preda şi comandat de Casa de filme 4. Le am pe ale mele, destule, de scris, dar am făcut-o dintr-o obligaţie morală faţă de omul pe care l-am iubit şi l-am venerat întotdeauna. Nu am primit nici atunci, şi nici acum, vreun onorariu pentru această muncă şi am înţeles dorinţa lui Marin Preda care mi-a declarat că doreşte să reediteze mai întîi romanul, revăzut şi adăugit, şi apoi să se facă filmul. N-am mai revenit la această problemă decît la ultima mea întîlnire cu Preda, cu puţin timp înainte de moartea scriitorului, cînd mi-a reconfirmat dorinţa reeditării „Intrusului" şi, de faţă cu martori, mi-a spus că ţine totuşi, ca ulterior, să se facă un film după acest roman. Nu mai mă gîndeam atunci ca eu să fiu ecranizatorul acestuia.

Dar, după tragicul sfîrşit al lui Marin Preda — grăbit din motive pe care le cunoaşteţi mai bine decît oricine pe acest pămînt —, Corneliu Leu mi-a propus reluarea lucrului la scenariu, cinematografia dorind să omagieze memoria şi opera marelui prozator printr-o premieră care ar fi trebuit să aibă loc la comemorarea unui an de la moartea scriitorului. Aveam alte proiecte, dar, din aceeaşi nobilă şi dezinteresată intenţie, am perfectat ecranizarea după care regizorul Constantin Vaeni a executat un excelent decupaj regizoral, fidel spiritului romanului şi conţinutului lui, într-o viziune regizorală demnă de opera abordată. Toate acestea rămîn însă în stadiul de proiect, filmul neintrînd încă în producţie — aşa cum greşit şi tendenţios aţi fost informată.

În sfîrşit, în ceea ce mă priveşte nu pot fi decît profund mîhnit de cele citite în „Flacăra", o scrisoare nefondată pe adevăr, prin care îmi aduceţi jigniri nemeritate. Sper ca elucidarea acestei „probleme" să contribuie la mai buna cunoaştere a realităţii.

IOAN GRIGORESCU

Felicit sincer redacţia „Flacăra" pentru faptul de a fi dat unei note semnate Mihai Pelin din numărul 34 din 21 august a.c. titlul „Practici detestabile", pentru că atacul la persoană este o practică detestabilă, ca şi insinuările calomnioase pe care le face în rîndurile pomenite vorbind (nota bene : în anul 1980) despre nişte cărţi apărute în anii 1970—1976 şi mistificînd adevărul.

Cu paisprezece ani în urmă, cînd am terminat romanul „Viaţa particulară a lui Constant Hagiu", intenţionam să continuu evoluţia personajelor într-un ciclu. Mai tîrziu, cînd mi-am reluat acest proiect, aşa cum este firesc în dialectica unui proces de creaţie ca şi a acumulării experienţei artistice, am ajuns la concluzia că destinul personajelor mele se poate defini mai concis. Această corespundea şi unor concepţii ale mele despre romanul modern care îşi află calitate şi prin brevilocvenţă, meşteşugul prozatorului constînd în a se restrînge şi nu a se revărsa inutil. Reconsiderîndu-mi deci, autocritic, intenţia de lăbărţare dintr-o perioadă de mai puţină experienţă în ceea ce priveşte structurile romanului, am ajuns la concluzia că, printr-o rescriere atentă, cu adăugirile necesare şi cu prelungirea acţiunii pe o perioadă de alţi cîţiva din istoria construcţiei noastre socialiste, subiectul meu capătă rotunjime şi destinul personajelor se încheie.

A fost o muncă cel puţin la fel de intensă ca la scrierea unei noi cărţi şi o străduinţe de a nu oferi cititorilor cicluri interminabile care pot demonstra şi lipsă de meşteşug ; aşa că e dureros să afli la un coleg, care tentează şi el asupra paginii de proză, nu numai neînţelegerea cuvenită, ci şi intenţia limpede de a te calomnia.

Pentru că M.P. a făcut atîtea cercetări în legătură cu cărţile mele apărute (după domnia-sa) în anii 1970 şi 1976, ajungînd ca abia în 1980 să fie în stare să publice o notiţă, înseamnă că a lucrat temeinic şi adînc, studiind totul, chiar şi documentul financiar din care rezultă că eu am fost plătit conform prevederii legii drepturilor de autor pentru reeditare. Şi atunci, de ce omite acest adevăr, încercînd acreditarea unor idei care îmi dau dreptul să-l trag la răspundere ? !

Se mai pomeneşte în notiţa respectivă despre o altă carte a mea, omiţîndu-se intenţionat precizările pe care le fac în prefaţă, iar faptul că e vorba de un atac la persoană o dovedeşte şi finalul în care, dorindu-se incriminarea numelui meu, se procedează cu rea-voinţă la o implicare cu totul forţată şi ilogică a instituţiei în care lucrez : cinematografia, ajungîndu-se la nemeritate generalizări injurioase.

Faţă de toate acestea am de făcut trei precizări :

1. Marcel Păruş nu a făcut niciodată parte din colectivul Casei de filme numărul patru.

2. Cartea lui Atanasie Toma a fost remunerată legal ca ediţie îmbunătăţită.

3. Am citat de două ori datele apariţiei cărţilor mele, aşa cum a făcut şi M.P. : „Viaţa particulară a lui Constant Hagiu" în 1970 şi „Această viaţă sentimentală" în 1976 — ca dovadă că am avut toate intenţiile să-l iau în serios. Regret : nici măcar aici nu poate da dovadă de probitate, a „studiat" atîţia ani problema pentru ca să dezinformeze şi în acest caz. „Viaţa particulară a lui Constant Hagiu" a apărut în anul 1967.

Cu deosebită stimă,
CORNELIU LEU
30 august 1980

În revista „Flacăra" din 14 august 1980 a fost publicat interviul acordat redactorului dv., Mihai Pelin, de către regizorul Adrian Petringenaru. În interviu, tovarăşul Adrian Petringenaru evidenţiază o serie de lipsuri care s-ar fi manifestat în activitatea Centralei Româniafilm atît în ceea ce priveşte redactarea materialului publicitar pentru filmul „Rug şi flacără" cît şi în asigurarea sosirii la timp la Veneţia a filmului, lipsuri care în final ar fi dus la ratarea includerii acestui film în festivalul internaţional veneţian.

Conform prevederilor Legii presei, vă rog să aveţi amabilitatea să dispuneţi publicarea în revista ce o conduceţi a răspunsului de mai jos :

1. Sînt complet reale observaţiile regizorului privind greşelile apărute în pliantul tipărit de Centrala Româniafilm pentru filmul „Rug şi flacără". El a fost tipărit în 250 de exemplare a 8 pagini şi a fost primit de Centrală în 9 iulie a.c. Pliantul nu a fost difuzat, tocmai datorită inexactităţilor din text. S-a luat măsura retipăririi sale, de data aceasta costul urmînd să fie suportat de cei vinovaţi.

2. Filmul „Rug şi flacără" a fost invitat de organizatorii festivalului internaţional de la Veneţia să participe la vizionarea comisiei de selecţie pentru festival (şi nu să participe la festival cum se menţionează în interviu).

Autorul comentează defavorabil „formalităţile" ce trebuie îndeplinite pentru ca un film invitat de un festival să poată efectiv pleca. Este cunoscut că, producătorul filmelor noastre este statul, reprezentat de Consiliul Culturii şi Educaţiei Socialiste şi care, normal, hotărăşte asupra participării sau neparticipării la festivaluri precum şi asupra filmelor chemate să reprezinte cinematografia română peste hotare. Acesta este atributul producătorilor în toată lumea iar festivalurile internaţionale îl respectă. Conducerea Consiliului Culturii şi Educaţiei Socialiste a constituit o comisie care, cunoscînd întreaga noastră producţie, face recomandări asupra filmelor care să fie înscrise în festivalurile internaţionale.

Filmul care face obiectul interviului nu a fost inclus în lista de recomandări a comisiei. Cu toate acestea, conducerea Consiliului Culturii şi Educaţiei Socialiste a aprobat să se dea curs invitaţiei primite.

Traducerea în limba italiană a textului filmului a fost asigurată de tovarăşul Petringenaru şi îndată ce dînsul a adus-o, filmul a fost expediat, prin interme lui societăţii TAROM, la Veneţia. A doua zi prin telex, organizatorii festivalului au fost anunţaţi de către noi despre trimiterea filmului, comunicîndu-se toate datele de zbor necesare identificării şi scoaterii lui din vamă.

De regulă (confirmată de sutele de participări la festivalurile internaţionale) după un interval de circa o lună de zile de la primirea filmului, organizatorii festivalului comunică hotărîrea adoptată privind filmul supus examenului comisiei lor de selecţie. De data aceasta, la cererea tovarăşului Petringenaru am grăbit printr-o telegramă primirea răspunsului. Spre surprinderea noastră, organizatorii au răspuns că nu au primit filmul. În realitate organizatorii festivalului l-au încasat filmul în urmă cu 8 zile. Societăţile TAROM şi ALITALIA ne-au făcut cunoscute datele expedierii şi predării filmului, pe care la rîndul nostru le-am comunicat Bienalei.

Comisia de selecţie a festivalului a vizionat filmul, iar la 19 august, secretariatul Bienalei de la Veneţia a comunicat telegrafic Centralei Româniafilm următoarele :

„Regret să vă informez că în ciuda interesului trezit, comitetul de selecţie a hotărît să nu includă filmul dv. „Rug şi flacără" de Adrian Petringenaru în programul festivalului".

Regretăm o asemenea hotărîre şi înţelegem dorinţa tovarăşului Petringenaru ca filmul său să fie prezent într-o confruntare internaţională atît de prestigioasă. Dar ceea ce nu înţelegem este denaturarea pe care tovarăşul Petringenaru a dat-o faptelor.

Regizorul Adrian Petringenaru relatînd pe larg în interviul acordat „tribulaţiile" filmului său, datorită cărora acesta nu a intrat în festivalul de la Veneţia, extinde exemplificarea afirmînd că „aceleaşi avataruri inadmisibile şi inutil motivate post-portem le-au suferit şi alte filme româneşti... ajunse prea tîrziu la Cannes..."

Şi această afirmaţie este nereală. Filmele au fost trimise comisiilor de selecţie ale Festivalului de la Cannes în termenele prevăzute de regulament. În ceea ce priveşte răspunsurile primite, vă trimitem copiile corespondenţelor ce ne-au fost transmise.

Tovarăşul Adrian Petringenaru afirmă, pe bună dreptate, că numai datorită grijii şi intervenţiei sale au fost puse în colet formularele cu datele tehnice ale filmului. Conform practicii tuturor festivalurilor internaţionale, acestea solicită trimiterea formularelor respective în plic separat, ele urmînd a fi folosite de alte colective ale festivalului şi numai în funcţie de rezultatele comisiilor de selecţie.

În telegrama de invitaţie primită din partea organizatorilor festivalului de la Veneţia era menţionată tocmai rugămintea de a se trimite separat datele tehnice. Deşi i s-a relatat tovarăşului Petringenaru procedura existentă şi conţinutul telegramei primite, s-a dat curs insistenţelor sale de a include formularele în coletul filmului.

Tovarăşul Adrian Petringenaru critică întîrzierea de un an cu care a fost informat despre obţinerea Marelui Premiu la festivalul de la Santarem, cu atît mai mult cu cît cinematografia română „a avut acolo un reprezentant prezent fizic...", cum remarcă în interviu.

Festivalul de la Santarem, Portugalia, specializat în filme agricole şi de tematică rurală, a invitat în 1975 cinematografia noastră să participe cu filme documentare de specialitate şi de asemenea cu un film artistic ce se înscrie în preocupările festivalului. Totodată a fost invitat un reprezentant în juriul festivalului; în acest scop a fost desemnat tovarăşul Ion Lascu, directorul adjunct al Studioului „Alexandru Sahia".

La înapoiere tovarăşul Lascu consemna în raportul său :

„În seara zilei de 23 noiembrie după terminarea proiecţiilor şi dezbaterilor avute în cadrul juriului — filmele româneşti :

— „Vremea fînului" — producţie „Al. Sahia", a fost distins cu Marele Premiu la grupa „film documentar-cultural".

— „Irigaţii în zona Carasu" — producţie „Al. Sahia", a fost distins cu medalia de bronz (premiul III) la grupa „Ştiinţă şi relaţii cu publicul".

— „Tatăl risipitor" — film artistic de lung metraj, scenariul Eugen Barbu, regia Adrian Petringenaru, a fost distins cu medalie de bronz (premiul III) la grupa „filme artistice de lung-metraj".

În ianuarie 1977, adică peste mai bine de un an de zile, secretariatul festivalului ne-a remis premiul acordat filmului care a fost transmis imediat tovarăşului Petringenaru. Organizatorii festivalului au hotărît să modifice decizia juriului şi anume: „Trotta" — R.F.G. — medalie de aur, „Ivan Kondarev" — Bulgaria — medalie de argint, „Un alt francesco" — Cuba şi „Tatăl risipitor" — R. S. România — medalie de bronz şi să se acorde tuturor acestor filme Grande Premio. Ne-a făcut plăcere o asemenea revizuire a deciziei, dar nu înţelegem supărarea tovarăşului Petringenaru.

3. În ceea ce priveşte afirmaţia potrivit căreia la Casa de Filme nr. „Cinci" s-ar afla de mai multe luni un scenariu al tovarăşului Petringenaru care aşteaptă viza de intrare în producţie, este adevărată. Autorului i s-au solicitat unele modificări şi în funcţie de realizarea acestora, la momentul oportun, conform necesităţilor planului tematic, va fi programat pentru a intra în producţie.

Cu stimă,

VASILE RACHITA
Director al Direcţiei difuzării filmelor
în Centrala Româniafilm

Ceramica Bucovinei

Între căderi şi renaştere (I)

Casă din Bucovina. O secvenţă din lumea în care ceramica neagră de Marginea a înflorit şi supravieţuit timp de mai multe milenii

Ceramica neagră de Marginea, aşa cum ni se înfăţişează ea astăzi, nu prin pieselе consacrate, ocrotite pios în muzee, ci prin produsele de serie mare ce au invadat toate punctele de desfacere a mărfurilor aşa-zise artizanale, ne readuce în memorie o mai veche asertiune a lui Francisc Şirato : „Noi vom prefera acestor contrafaceri, totdeauna, strachina ţărănească, fiind primitivă prin **sentiment**, iar nu prin **intenţie**." Cu atît mai mult cu cît rezultatul manoperei industriaşilor mărgineni, de cele mai multe ori, de prea multe ori, a renunţat la a mai fi primitiv, în sensul artistic al vorbei, fiind altceva, cu totul altceva decît ştim noi că ar trebui să fie şi încă ar mai putea să fie ceramica neagră de Marginea. Ea se subordonează acum, printr-o pervertire firească, mijlocită de profitul imediat şi comenzile fabuloase, unei nefireşti pervertiri a gustului public. Fiind în joc adevăruri care au mai fost dezbătute în presă.

Pînă una alta, iată cum s-a fixat în conştiinţa noastră comună, performanţa artistică de altădată a olarilor bucovineni: „În ceea ce priveşte olăria neagră — scria Barbu Slătineanu, prin '38, în **Ceramica românească** —, ea n-a contenit să se mentină din vremurile cele mai depărtate formele şi tehnica ei ne-o dovedesc cu prisosinţă" ; „Atît prin culoare, cît şi prin pastă şi decor — afirmă Florea Bobu Florescu şi Paul Petrescu, prin '69, în capitolul specializat din **Arta populară românească** —, ceramica neagră reprezintă una dintre cele mai interesante categorii de ceramică din ţara noastră, unică totodată în ceramica europeană". Şi cum nu avem nici un motiv să nu luăm de bune aceste concluzii, sîntem datori să ne arătăm îngrijorarea pentru ceea ce se întîmplă astăzi la Marginea.

De asemenea, pînă una alta, olarii Bucovinei prosperă şi o scurtă convorbire cu primarul din Marginea, pe nume Vasile Magopăt, este în măsură să ne încredinţeze că e vorba despre o prosperitate reală. Practic, valul de ceramică neagră abătut peste lume din Marginea de acum are trei origini distincte şi, totodată, trei raporturi distincte cu tradiţia în speţă a acestor meleaguri.

În primul rînd, prosperă aici secţia de ceramică neagră a Cooperativei de artă populară şi artizanat **Suceviţa** din Rădăuţi, aşezămînt dotat cu instalaţii industriale şi organizat în conformitate cu principii industriale. În anul trecut s-a realizat aici o producţie marfă în valoare de 1,5 milioane lei. În anul în curs, planul secţiei se ridică la 1,8 milioane lei şi nu încape nici o îndoială că va fi realizat. Mai mult, va fi realizat cu acelaşi număr de oameni, 42 cu totul, printre care distingem, într-o ordine cantitativă a lucrurilor, pe Toader Magopăt, Domnica Geană, Ileana Şestaliuc şi Arcadie Bodaiu, sau pe Vladimir Beringhean, care încinge şi întreţine focul cuptoarelor. Marfa modelată şi arsă de ei, la repede drumul Australiei, Elveţiei, Cehoslovaciei sau al Statelor Unite ale Americii şi primarul Vasile Magopăt chiar se plînge că secţia în cauză nu dispune de forţe şi canacităţi suficiente pentru a onora totalitatea comenzilor lansate încoace de comerţul intern. Dar se plînge, între noi fie vorba, cu o jumătate de gură. Între noi fie vorba, primarul Vasile Magopăt are toate motivele să regrete că veniturile secţiei în speţă, intrucît sediul ei administrativ nu se află pe teritoriul Marginei, nu contează ca venituri ale comunei sale.

În al doilea rînd, prosperă aici singura secţie cu profil industrial a Cooperativei de consum din Marginea, cu birourile adăpostite într-o veche casă bucovineană, cochetă şi smăltuită de bucurie ca toate casele bucovinene, în frunteа căreia îl aflăm pe preşedintele Constantin Foca. Contînd pe el şi pe oamenii lui, şeful secţiei, tot Vasile Magopăt pe nume, nu contează decît pe vreo 14 inşi, dă data aceasta, credem noi, într-o ordine calitativă a lucrurilor. Dintre aceştia, Ilie, Gheorghe şi Ion Magopăt, alături de Ifrim Popovici, care lucraseră cîndva ca olari pe cont propriu, modelează lutul şi îl duc pînă la forma cunoscută a oalelor crude. Apoi, Ana, Maria şi Ştefania Magopăt, alături de Viorica Curea, ornamentează vasele proaspăt formate. Şi de aici înainte dăm cuvîntul contabilei şefe Maria Bodnărescu, o femeie distinsă, amabilă şi evident conştientă că cifrele sînt cifre şi arta e artă : în 1979, cînd în secţie erau numai 12, şi-au propus o producţie marfă de 550 000 lei şi au produs 559 000 lei ; în primul semestru al anului curent, cînd au lucrat în 14, au urcat planul la 440 000 lei şi au realizat 460 000 lei. Şi pe undeva, dacă am sta şi am tuşeca lucrurile numai prin cifre, este limpede că olarii Cooperativei de consum din Marginea se străduiesc să-i ajungă din urmă pe olarii secţiei de ceramică a Cooperativei de artă populară şi artizanat **Suceviţa** din Rădăuţi. Şi teamă ne este că vor izbuti.

Ne oprim, de această dată, la muzica populară, la dansul şi costumul popular, de fapt produsele spiritului ce ne reprezintă mai întotdeauna cu succes, fiind o mărturie a creaţiei şi inventivităţii poporului nostru, a conştiinţei sale de sine, a dragostei lui pentru frumos. Sînt, de pe acum, repere stabile distincţia şi frumuseţea sobră a costumelor fetelor de la Căpîlna, judeţul Alba, sau a celor de la Crihalma, judeţul Braşov, fineţea culorilor ce împodobesc costumele celor din Breaza, Prahova, din Muntenia sau din Vaslui, frumuseţea vaselor de Horezu, judeţul Vîlcea, unicitatea măştilor confecţionate de meşterul Nicolae Popa din Tîrpeşti, judeţul Bistriţa-Năsăud. Din păcate, pînă a ajunge la nestematele noastre populare, trebuie să înlături mult mîl sau, cu alte cuvinte, înţelegerea greşită a ceea ce înseamnă folclor. Costume cu paiete, ansambluri de dansuri mamut, imitînd paşii de balet mediocru, cîntece prelucrate — toţi aceşti factori nu înseamnă folclor, nici nou, nici vechi.

Trebuie să ne întoarcem la izvoare, surse inepuizabile de frumos, de autentic, de flor artistic, de identitate morală. A te interpune înseamnă a parazita, a întrerupe mersul firesc al lucrurilor, iar rezultatul sînt hibrizii ce-şi strepezesc dinţii, produse ce nu au nimic comun cu arta, cu bunul-simţ. Ne-am face vinovaţi cu bunăştiinţă de falsificarea ideii de frumos, de valoare în creaţia populară, şi cînd am dori să reparăm, ar fi prea tîrziu, căci ne vor lipsi bătrînii, depozitari şi păstrători de datini şi obiceiuri.

Am urmărit emisiunile consacrate unei manifestări de prestigiu, Festivalul balcanic de folclor, mesager al păcii şi prieteniei între popoare. Acest festival a demonstrat încă o dată viabilitatea folclorului şi faptul că ora folclorului nu numai că nu a trecut dar nici n-a venit la adevărata ei strălucire, în albiile spirituale care au ştiut să-şi conserve intensitatea.

Duminică, învăţătorul maţur Ion Hagiu din Covasna, folkist tînăr, aşa cum tînăr îi este şi cîntecul, ne-a emoţionat şi mulţi dintre cei prezenţi în faţa micilor ecrane am început să fredonăm :

„Cu căciulili pe frunte,
Stăm de veghe ca un munte,
În curbura arcului Carpat.
Asta e căciula mea
Şi o port cum se purta,
Că e obicei din daci lăsat".

Pe drumuri albe, de lînă parcă, am urcat la Jina şi-mpreună cu jinarii, urmărind cu ochii minţii şi ai sufletului un drum străvechi, am ascultat vechiul **Cîntec al transhumanţei**. Strigăturile ciobanilor, pasul lor sigur, de stăpîni ai locurilor, pas cu-a devenit roată, pas ce-a devenit soare, ne-au dat siguranţa şi măsura bunului gust, pregătindu-ne pentru un act existenţial de solemnitate şi eleganţă, eleganţa costumelor, eleganţa paşilor femeilor din Tomşani-Bogdăneşti, judeţul Vîlcea, şi pentru frumuseţea cîntecului acestor femei, cîntec ce le însoţea dansul, pe un deal din preajma satului.

De o rară frumuseţe este vocea Angelicăi Stoican, din Gorj, iar fraţii Piţigoi, filmaţi lîngă acei oameni care întorceau finul, păreau că s-au oprit ei înşişi din lucru pentru scurtă vreme, ca să-i înveselească pe cei din jur cu cîntecele lor. Încă o dată, o menţiune dascălilor ce nu-şi uită menirea şi cu dragoste se apleacă asupra tuturor copiilor, înlesnindu-le celor talentaţi posibilitatea de a se afirma. Dascăl şi acompaniator, Gheorghe Man, din satul Bocicoel, comuna Bogdan Vodă, le însoţeşte şi le îndrumă pe cele două mici şi talentate cîntăreţe ce ne-au desfătat adesea cu cîntecele lor.

O concentrare a valorilor, un medalion al unui cîntăreţ (iniţiativă valoroasă a televiziunii care a dispărut, din păcate) ar reprezenta un pandant în colierul unui anumit gen de emisiuni. Se simte nevoia unor limpeziri. Telespectatorul vrea să ştie : astă-seară, sau mîine, sau peste o lună voi putea afla ce face azi, ce cîntă azi Irina Loghin, sau Veta Biriş, sau Sofia Vicoveanca.

Apropo de Sofia Vicoveanca. Dacă Transilvania şi Maramureşul sînt bogat reprezentate în emisiunile televiziunii, dacă Muntenia e la îndemîna realizatorilor, puţine prezenţe din Moldova ne însoţesc serile TV. Puţine şi privite cam în grabă, luate cam cu ce oferă prima recoltă. Evidentă a fost şi în cele două Gale ale bucuriei slaba reprezentare a valorilor din vechile vetre folclorice româneşti ale Moldovei. Or, folclorul românesc este genial şi polivalent tocmai în întregul lui. Un efort de adîncire şi sistematizare a valorilor se impune, credem, precum s-ar cuveni, poate, şi nişte concerte-lecţii de folclor. Ei nu e la îndemînă, precum poate părea. Folclorul nostru îşi aşteaptă încă descoperitorii, exegeţii, pătimaşii, organizatorii de spectacole şi pe cei în stare, cum zice poetul, „să şteargă colbul de pe cronice bătrîne".

ELENA GRECESCU

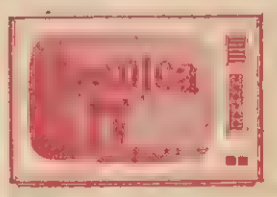

Nevoia de limpezire

Ne inducem în eroare cînd ne închipuim că tradiţia, ca fenomen, ca noţiune, ca act de cultură, este ceva static, imuabil, ceva ce ne-a fost dat o dată pentru totdeauna şi ne-a rămas ca atare. Tradiţia este un proces, un proces de selecţie, de cernere, de sedimentare, de cristalizare, de mutaţie, de adaptare, de înnoire, de primenire, de primenire, de primenire. Ne-am putea întreba : cît din ceea ce ştim noi astăzi despre tradiţie, despre folclor, despre arta populară, despre ceramica neagră de Marginea, despre costumul popular, despre dans, despre muzica populară, despre cîntecul bătrînesc, despre colindă, despre obiceiuri, despre datini, despre ritualuri, despre tot ce înseamnă folclor, cît din ceea ce ştim noi astăzi despre toate acestea ar fi fost cunoscut cu cîteva decenii în urmă ? Cît din ceea ce ştim noi astăzi despre toate acestea ar fi fost cunoscut cu cîteva secole în urmă ? Cît din ceea ce ştim noi astăzi despre toate acestea ar fi fost cunoscut cu cîteva milenii în urmă ? Cît din ceea ce ştim noi astăzi despre toate acestea ar fi fost cunoscut cu cîteva milenii în urmă pe acest ogor şi ulciorul de Marginea, care ne aduce şi astăzi răcoarea izvorului — ne asigură Maria Cioară —, ne îndeamnă la meditaţie". De acord. Dacă ne îndeamnă la meditaţie, să meditäm. Dar să şi facem ceva...

MIHAI PELIN

Un muzeu în labiriat

Visul şi Waterloo-ul neoclasicismului (III)

Controversatul David

2.

David. Autoportret

David sfida antichitatea chiar îndreptîndu-se spre Roma. Cîştigase premiul Romei, pleca să stea cîţiva ani în cetatea eternă, dar declara că antichitatea nu-i va spune nimic, fiind lipsită de căldură, şi nu-l va transforma ca artist. Se înşela într-adevăr sau brava ? Se cunoştea atît de prost sau voia să-şi ascundă nerăbdarea ? Odată ajuns la Roma, uită declaraţiile bătăioase şi scoate creioanele şi foile albe pe care le umple cu desene. Nu mai pictează. Aleargă în toate părţile pe străzile Romei, face studii ale picioare, schiţe după basoreliefuri. Se duce în cîmpia romană şi adună crochiuri de peisaje. Se impregnează tot mai mult de antichitatea pe care o sfidase cu puţin înainte. Cînd află de oraşele dezgropate din lavă, aleargă la Pompei şi Herculanum să vadă minunile scoase la lumină, iar acolo primeşte, se pare, lovitura de graţie. E tulburat şi electrizat. Se convertşte la religia antichităţii. monumentelor rămase în

După cinci ani, se reîntoarce la Paris sigur de drumul pe care va merge. Tineri artişti se înrolează sub steagul lui. **Jurămîntul Horaţiilor** cunoaşte un adevărat triumf, devine un manifest al neoclasicismului. La treizeci şi şase de ani, David are şi admiratori şi discipoli gata să jure pentru principiile lui. Tînăr încă, ajunge membru al Academiei.

La izbucnirea revoluţiei, el pătrunde din umbrele gloriei antice direct în vîrtejul fierbinte al evenimentelor. În realitate, nu era vorba de un salt mortal. Toţi cei care i-au înţeles arta şi-au dat seama că sub veşmintele antice şi pe răceala datelor reconstituite minuţios dogoreşte o pasiune bine dominată. Ei au priceput că Brutus nu era Brutus, ci, poate un simbol, sau, oricum, un mod de a judeca, o atitudine. Că David nu căuta antichitatea din perspectiva pe care i-o arătase Quatremère de Quincy, ci îşi lua din ea numai decorurile, personajele şi un ideal de grandoare austeră. Antichitatea, spune el, constituie marea şcoală a pictorilor moderni. Dar la un pictor adevăratele profesiuni de credinţă sînt tablourile.

De fapt, nimeni dintre cei care-l cunosc bine nu se miră, probabil, că îndrăgostitul de antichitate dă tîrcoale eşafodului, că după ce se amuză desenînd-o pe Maria Antoaneta în drum spre ghilotină face acelaşi lucru cu Danton. Şi în pictură el e un iacobin de tipul lui Robespierre. Strînge în jurul său pe toţi pictorii nemulţumiţi care n-au fost acceptaţi la Saloane şi se luptă cu toate puterile să obţină desfiinţarea Academiei al cărei membru este. Arzînd de pasiune, e totuşi adesea rigid, clocotind de ambiţii profetizează austeritatea. Ajuns deputat în Convenţie, înţelege că montagnarzii, mai decişi, vor avea cîştig de cauză asupra girondinilor care, pe deasupra, sînt mai puţin înverşunaţi împotriva Academiei. El îşi arată întreg zelul alături de montagnarzi. Susţine moţiunile cele mai radicale, devine prieten cu Robespierre. „David, trebuie să mai faci un tablou", i se strigă în sala Convenţiei cînd s-a aflat că Marat a fost asasinat. „Îl voi face", răspunde David. Şi îl face, într-adevăr. Pictează moartea lui Marat ca o continuare, parcă, a **Morţii lui Socrate**. În aerul rece al camerei şi între zidurile reci sentimentul tragic arde acum aproape insuportabil.

În aceşti ani ieşiţi din matcă, ei regizează serbările şi ceremoniile revoluţionare pînă în cele mai mici amănunte. Are, dealtfel, arta de a impresiona mulţimea. Fixează, de pildă, înhumarea lui Marat în amurg pentru a da cortegiului o tristeţe tragică, în vreme ce serbările le fixează la ore matinale, care fac şi mai strălucitoare culorile.

Cînd Robespierre a fost răsturnat de la putere şi trimis la ghilotină, David şi-a auzit numele în sala Convenţiei. Se simţea ameninţat şi s-a dus tulburat la tribună. Era palid, ni se spune, şi sudoarea care îi curgea pe frunte şiroia pe haine pînă jos pe podea unde lăsa mari pete. Nu era un orator şi, în plus, frica îl sugruma. Şi-a renegat prietenia pentru Robespierre, declarînd că fusese înşelat cu ipocrizie, iar el, David, s-a lăsat amăgit. Un fel de autocritică penibilă, care l-a scăpat însă de eşafod. A fost arestat şi încarcerat. Eliberat după cîteva luni, este apoi din nou încarcerat pînă cînd, în august 1795, beneficiază de amnistia generală votată de Convenţie.

În închisoare i s-au lăsat penelurile şi culorile. Din această perioadă datează autoportretul aflat acum la Luvru unde ne arată un chip voluntar şi fin.

Clasificarea drept neoclasic nu face, poate, acum decît să ne încurce. Fără ea, am spune mai degrabă că în faţa noastră se află un tînăr romantic ; unul din acei romantici care qu vrut să cucerească lumea prin pasiune. Are ceva din aerul pe care-l va arbora unul din admiratorii săi de mai tîrziu, Delacroix, care îl va socoti părintele picturii moderne. Dar are ceva şi din aerul orgolios al lui Napoleon. Priveşte drept, hotărît şi o energie virilă îl pluteşte pe faţă. Dacă în mîndrie se amestecă şi melancolia, aceasta e, probabil, din pricina circumstanţelor în care a fost pictat autoportretul şi pentru că artiştii, şi cînd greşesc, se deosebesc totuşi de cuceritori. Victoriile îi fac să exulte, dar le sporesc şi melancolia adesea. În fiecare victorie a lor există şi o bătălie pierdută şi fiecare orizont atins le arată cît de mare é distanţa pînă la cel următor. Cu atît mai mult trebuia să se întîmple asta la un artist silit să-şi ascundă în oglindă decepţiile.

OCTAVIAN PALER

Simple note

O şcoală şi o monografie

Relativ de curînd, într-o ireproşabilă prezentare grafică, s-a tipărit la Combinatul „Casa Scînteii" o valoroasă monografie a prestigiosului — cum i se spune astăzi — **Liceul Pedagogic „Vasile Lupu" din Iaşi**, pe care generaţia mea l-a cunoscut ca **Şcoala Normală „Vasile Lupu"** şi care, la înfiinţare, în 1855, s-a numit, după legea de organizare, **Institutul Preparandal de învăţători Săteşti.**

Volumul însumînd 480 pagini — un extrem de izbutit model al genului, din păcate scos doar într-o mie două sute de exemplare, fără să fie destinat vînzării în librării — este rodul sîrguinţelor şi al muncii unui comitet alcătuit din oameni, în majoritatea lor vasilieni, care în afara rigorii profesionale şi a cunoaşterii, au adus în fiece şir scris şi aportul inimii, ca lectorul să simtă pe toată întinderea operei sufluI aliniător al dragostei, adîncile recunoştinţei, cucernicia şi respectul pentru înaintaşi şi tradiţie.

N-am ştiut cartea şi n-am văzut-o nicăieri semnalată într-un ziar sau într-o revistă din toate cîte le parcurg zi de zi, măcar ca o simplă apariţie, pînă cînd zilele trecute un vechi prieten sesizat de rîndurile mele închinate modestului şi pilduitorului învăţător de la Baia, Neculai Stoleriu, să aibă frăgezimea de gînd şi de gest să mi-o ofere şi să-i fiu îndatorat în neuitare, pentru frumoasa iniţiativă şi excepţionala înfăptuire a cărturarilor moldoveni pe care altfel n-aş fi aflat-o decît cine ştie cînd incidental, şi să fiu privat de o efectivă, deplină şi rotundă bucurie.

Lucrarea a fost sorocită să se tveas că la împlinirea a 125 de ani (1855—1980) de la întemeiere, şi ea trebuie considerată că se confundă cu începutul de modernizare a învăţămîntului românesc ; şi în prima ei parte, după ce se face, meticulos, istoricul propriu-zis al institutului în toată evoluţia şi progresul lui, de la etapă la etapă, se invie amplu şi documentat, figurile tuturor directorilor care s-au succedat din 1855 pînă în 1945 — douăzeci şi patru la număr — fiecare cu contribuţia respectivă şi toţi laolaltă dînd prin străduinţe, tenacitatea şi spiritul lor, aureola de seriozitate şi de temeinicie a şcoalei, blazonul ei „vasilian".

Cel dintîi director a fost Anton Velini între 1856 şi 1863, căruia îi urmează Titu Maiorescu, timp de cinci ani, din 1863 pînă în 1868 — şi nu vreau să-i nominalizez pe toţi fiindcă spaţiul nu-mi îngăduie — apoi Samson Bodnărescu, Petre Cuţită care a condus şcoala nouă ani şi care e înlocuit la catedra de istorie de Calistrat Hogaş, transferat de la Tecuci, Const. Meissner care în ideaturile de înnoire în directive şi pedagogie, trebuie pus alături de Titu Maiorescu, Ioan Mitru care a avut — ca durată — cea mai lungă direcţie între 1896 şi 1919, Ştefan Bîrsănescu, Valeriu Buţureanu, Vasile Petrovanu şi Dumitru Cotoranu, ultimul din 1945. În aceste nouă decenii, dintre 1855 şi 1945 sînt, de asemenea, portretizaţi sau menţionaţi, cu interesante şi necunoscute amănunte, membrii corpului didactic care au fost titulari de catedre la diverse discipline ; iar în cea de a doua parte a lucrării sînt prezentaţi foşti elevi de la „Vasile Lupu", care s-au remarcat atît în domeniul învăţămîntului cît şi pe teren extraşcolar, în năzuinţele lor de culturalizare a maselor şi de ridicare a clasei ţărăneşti din care se obîrşeau. Reţin medalioanele folcloriştilor Mihai Lupescu, Gh. T. Kirileanu, Ion Teodorescu-Broşteni, Alex. Vasiliu-Tătărus, Petre Gheorgheasa, Simon T. Kirileanu, Neculai Stoleriu, Vasile Tomegea şi Leon Mrejeriu, ca şi acelea consacrate merituoşilor Mihai Busuioc care i-a fost învăţător lui Mihail Sadoveanu, Gh. N. Rădăşanu, Atanasie Ilarion, Octav Vasiliu, Dimitrie C. Lambrino, Teodor C. Cumpătă, Mihai D. Stamate, Ioan Gh. Nicuiu, Gheorghe Polcovnicu, Teodor Bratu, C. Constantinescu, Vasile Ionescu-Paşcani — şi mă opresc aici cu înşiruirea numelor dintre atîţia cîţi sînt — ca să relev că la sfîrşitul secolului al XIX-lea, mulţi dintre elevii şcolii frecventau cercul „Contemporanului" al fraţilor Ion şi Gheorghe Nădejde şi întrunirile socialiste din capitala Moldovei.

Transcriu de pe contrafilă de gardă, lîngă elogiile cuvenite integral, comitetul de organizare a întocmirii şi redactării Monografiei, ca să-i reţină cititorii noştri : prof. Vasile Nistor — preşedinte şi prof. Elisabeta Alexandrescu, inspector general şcolar al judeţului Iaşi, prof. Vasile Uglea, redactor coordonator şi Gh. Buga, Dumitru I. Platon, Mihai Tonegaru, Gh. Cepoiu, Vasile Lămăşanu, Vasile Găboreanu, Gh. Vîlcu, Gavril Trofin, Gheorghe Ciureanu, C. Cardaş, Gh. Ungureanu şi directorul liceului, colaboratori.

Iniţial, au mai figurat în comitet — se spune mai departe — şi alţi absolvenţi care au depus mult suflet în acţiunea de realizare a monografiei, dar care nu mai sînt între noi : Ioan Niculiu, Vasile N. Tomegea, Gh. N. Rădăşanu, Vasile Leonte, Ioan Ignat, Ion Lupaşcu, Coust Rollea, N. C. Enescu, Mihai Stamate, Ioan Copcea.

Referenţi au fost : prof. dr. Ioan Grigoraş, şeful catedrei de pedagogie-psihologie şi prof. dr. I. D. Lăudat de la catedra de literatură română şi universală. Şi textul explicativ se încheie astfel : „Lucrarea de faţă este opera întregului colectiv prin munca ce a depus-o fiecare la realizarea ei, dar cel care a dus greul acestei munci, cel care a colectat materialul, l-a triat, l-a selectat, l-a ordonat, a scris sute de scrisori şi a răspuns la alte sute este Vasile Uglea căruia întregul comitet îi aduce mulţumirile sale".

Cartea va rămîne ca un document şi ca o sursă neistovită de autentică istorie, un catehism al neobositelor trude anonime tar şcoala ca o pepinieră fertilă, care a zămislit, de-a lungul vremii, pe „ameriţii dascăli", — cum îi numea Nicolae Iorga, ai energiei, ai vitalităţii şi ai speranţelor româneşti. Şi sfîrşind aici, redau un gînd al altui dascăl, din pămîntul naţional al Transilvaniei — Constantin Diaconovici-Loga — ca să se vadă mai bine cît de greu a fost drumul, care în apelul pentru înfiinţarea unei societăţi, cu dreptul de a cultiva limba română, după răscoala înecată în sînge şi înfăşurată în doliu a lui Horia, scrie ca un vizionar : „Deşi sîntem robi, totuşi limba noastră va stăpîni odată ţara aceasta. Şi dacă o revoluţie nenorocită ne-a uimilit, alta mai norocoasă ne poate înălţa". Fiindcă se ştie — nu-i aşa ? — că nu toate generaţiile sînt sortite să samene idei şi convingeri şi să poarte lupte, ca să culeagă şi fructele lor.

L. KALUSTIAN

EUGEN SAVESCU — „Corul"

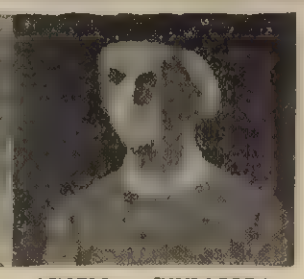

AURELIAN DINULESCU — „Autoportret"

Tinerii trebuie să ştie

Dicţionar de lagăr

Răspuns cititorilor (2)

Mihai Cupceanu din Timişoara mai întreabă, cu aceeaşi sinceră mirare, cum se explică, cum se poate că la 18 ani, cîţi aveam **atunci**, la vîrsta temerităţii, eu, şi alţii ca mine, am răbdat pasivi toate chinurile la care am fost supuşi, fără nici o înfruntare. Ştiam că ne aşteaptă moartea şi totuşi nu ne-am revoltat. Astfel, mii de oameni, la asasinarea în faţa noastră a altor mii şi nimeni dintre noi n-a sărit să îa de piept un SS-ist, să-l doboare, să-l sugrume.

Dacă... dacă ar fi existat o şansă cît de mică şi oricît de îndepărtată că prin insubordonarea în masă, printr-o grevă a foamei sau printr-o revoltă am putea atrage atenţia opiniei publice, i-am putea aduce la cunoştinţă măcar ştirea despre existenţa fabricii morţii de la Birkenau, atunci, cu siguranţă, zeci, sute, mii de **Häftling**-i ar fi fost gata, în fiecare moment, de orice risc, de orice sacrificiu, pentru ca vestea oribilelor crime din lumea lagărelor de concentrare, acoperite de fumul crematoriilor, să răzbată dincolo, în cealaltă lume din care noi fusesem smulşi definitiv.

Dar lagărele de concentrare naziste n-aveau nimic comun cu închisorile, temniţele şi lagărele cunoscute de-a lungul istoriei, nimic comun cu regimul acestora La Birkenau-Auschwitz, asasinatul, exterminarea în masă constituiau însăşi raţiunea de a exista a lagărului, acolo nimeni dintre zbiri nu trebuia să dea socoteală nimănui cîţi **Häftling**-i ucide într-o zi şi de ce. Nu se ţinea, nici măcar cantitativ, o evidenţă exactă a celor lichidaţi.

Dacă în timpul apelului, al selecţionării sau în oricare alt moment în care în faţa frontului se aflau SS-iştii **Häftling**-ii s-ar fi năpustit asupra unuia din ei, nu numai acei **Häftling**, ci toţi din rîndul său şi din cele învecinate ar fi fost împuşcaţi pe loc. După cum se putea ca întreg frontul să fie lichidat. Fără nici o discuţie, fără nici o judecată. Şi nici măcar cei din lagărul alăturat, de care nu ne despărţea decît gardul de sîrmă ghimpată, n-ar fi aflat cîţi din baraca noastră şi de ce au fost exterminaţi în acea zi.

Singurul eroism, singurul act de curaj **atunci, acolo**, la Birkenau-Auschwitz, era supravieţuirea.

Era mult mai greu, omeneşte aproape insuportabil, să stai în poziţie de drepţi şi să priveşti nemişcat cum SS-iştii îţi calcă în picioare fratele sau îţi schingiuiesc tatăl... ori îţi spînzură pe cel mai bun prieten decît să te repezi asupra unuia dintre zbiri, să-l dobori, să-l sugrumi. Dar cum puteai să te hotărăşti la acest act disperat cînd ştiai că el va atrage după sine nu numai moartea ta, ci şi a celor de lîngă tine, poate a întregii barăci.

Şi totuşi, dovedind că nu frica de moarte, nu laşitatea i-au reţinut pe **Häftling**-i de la înfruntarea cu SS-iştii, o dată, o singură dată a avut loc, la Birkenau-Auschwitz, o răscoală, o tragică şi disperată răscoală. Despre ea în tableta : **Aufstand**, răscoala.

OLIVER LUSTIG
fostul Häftling nr. 112 598

MUZICA TÎNĂRĂ

Puiule. e-un cîntec sfînt, vechi şi simplu de la ţară...

Formaţia 2 ½ — Oţelu Roşu

Adevărul e că multe valori n-apucă să intre în circuitul marelui public — să devină, aşadar, bunuri ale tuturor — pînă ce nu se iveşte şansa unei propulsii pe o scenă larg deschisă, care să transforme impresia unora în certitudine colectivă.

Cu atît mai mult, aceasta se întîmplă în cazul provinciei, unde consacrarea, foarte adesea şi orice s-ar zice, e locală şi, ca atare, parţială, cuprinzînd un cerc îngust de prieteni, rude, vecini, colegi... Provincie — în sensul depărtării de centru, nu şi al calităţii actelor săvîrşite. Ne-am putea întreba, apoi, dacă gloria se poate săvîrşi numai în urbele cele mari — provincie era şi oraşul Oţelu Roşu pentru trio-ul folk NINO şi COSTEL POPA şi TICĂ STAN, trio pe care fiorul artistic l-a străbătut prin toate mădularele, ca viaţa, ca bucuria, ca tristeţea, firesc şi comun, doar că ei, cei trei, aveau şi au harul de a grăi în numele altora. Pentru că „Nani, nani", creaţia lor muzicală, ce se sprijină pe sensibilitatea unei poezii cam uitate a lui St. O. Iosif, „Cîntec de leagăn", îmi copleşeşte şi auzul şi fiinţa, gîndesc că Nino, Costel şi Tică sînt făurarii unui cîntec atît de frumos încît parcă ating nostalgic toată copilăria şi anii dintîi ai fiecăruia dintre noi devin aievea ; ei, insist, sînt autorii unei singure opere — au şi alte lucrări, dar strălucire numai „Cîntecul de leagăn" —, cîntate mult la Oţelu Roşu, la Marga, la Reşiţa, la Bucureşti, în felurite prilejuri publice, sau înginate acasă, pruncilor noştri, ca să la aminte de vîrstă şi frumuseţe. Nino, elev în-a şasea, e fiul lui Costel, tehnician la uzină, iar Tică e muncitor, coleg cu fericitul tată ; iubesc, laolaltă, puritatea, muzica, poezia, aşa cum munca le e rostul, fiecare într-un mod anume. Şi mă întreb : cînd, înregistrîndu-se programul judeţului Caraş-Severin pentru „Antena vă aparţine", sala toată, spontan, a cîntat „Nani, nani" (în primă audiţie), nu înseamnă că, atunci, prin tînăr şi moş, femeie şi bărbat, oţelar şi doctor, se iscălise dreptul unui cîntec de a deveni nu şlagăr — ci, lied, ci odă, ci arie, ci imn ? !

Modeşti, serioşi, pătimaşi, talentaţi, trudnici, cei trei — formaţia **Doi şi jumătate**, asta le e soarta, efemeră. Nino creşcînd şi vocea naturală întărîndu-se, normal — sînt autorii unui cîntec despre vîrsta cea mai crudă şi nevinovată, cînd omul nici să se mire nu poate ; şi unde altundeva e taina creaţiei lor decît în însăşi poezie, cea care le-a provocat, nelinişitea căutării inefabilului :

...„Puiule, e-un cîntec sfînt
Vechi şi simplu de la ţară"...

Iată cum, cred, Oţelu Roşu, provincia a devenit capitala unui cîntec pe care l-am învăţat ca pe apă, nu ducîndu-se la vale, ci rămînînd să susure în pietre, parcă de-a pururea : „Nani, nani" ; drepturile de autor îi se cuvin — Nino Popa, Costel Popa şi Tică Stan — merită să le slăvim isprava pentru, măcar, lacrima dinaintea mirării, legîndu-ne ; am avut, fiecare, un cîntec de leagăn, ca de trei ani încoace să existe şi unul al nostru, fără vîrstă.

B. TEODOR

Portretul artistului în satul său

Fraţii Chiriac — judeţul Vaslui

Ghermăneşti, sat aflat într-o margine a judeţului Vaslui, este destul de întins şi cuprinde destui oameni încît aceştia să nu se cunoască toţi între ei. Pe Vasile Chiriac şi pe soţia sa, Marina, amîndoi oameni cuminţi şi harnici muncitori, la C.A.P., ai pămîntului din Ghermăneşti, mulţi consăteni îi cunosc iar alţii nu. Însă pe băieţii lor, Ion şi Gelu, îi ştie o ţară ; mai cu seamă, desigur, tuburi de muzică tînără. Fraţii Chiriac, dintre care primul a împlinit 18 ani iar al doilea 16, reprezintă chiar numele grupului folk pe care ei îl alcătuiesc. Prezenţa lor în cadrul emisiunii „Antena vă aparţine", la unele întîmplări literar-artistice ale Cenaclului Flacăra, la festivaluri de muzică tînără precum şi cele de la Bîrlad şi Tulcea, unde au obţinut premii speciale, în mai multe emisiuni de radio şi televiziune le-a adus o anume notorietate ce s-a răsfrînt în bună măsură asupra satului Ghermăneşti, în viaţa căruia a generat şi întîmplări ce-au fost privite nu cu supărare ci cu umor. Vraful de scrisori de la admiratoarele care ţinuseră să-i scrie celui mai mare dintre fraţii Chiriac fusese îndreptat de către factorul poştal, la început, către un alt Ion Chiriac, om de vreo 58 de ani, a cărui nedumerire s-a întîmplat să nu fie mai mică decît a propriei soţii ce, după oarecari investigaţii, a şi repus lucrurile în matca lor firească.

Mai aflăm la Ghermăneşti, precum fraţii Chiriac au grijă să spună mai înainte de orice că faptul însuşi că ei într-o bună zi s-au hotărît să pună mîna pe o chitară şi treptat, prin cîntecele lor, să obţină un anumit succes, se datorează profesorilor Gheorghe Anton şi Toader Lemnaru, nici unul dintre ei profesor de muzică ci primul de franceză iar al doilea de matematică. La cincisprezece dintre cîntecele fraţilor Chiriac, textul şi melodia aparţin profesorului Gheorghe Anton. Alte 25 de cîntece pe versuri de Eminescu, Goga, Bacovia, Labiş, Adrian Păunescu, acelaşi profesor îi datorează partea muzicală. Ne dăm seama, discutînd cu cei doi profesori şi cu cei doi foşti elevi ai lor, că pe măsură ce repertoriul fraţilor Chiriac s-a îmbogăţit, pe măsură ce ei au fost chemaţi să cînte pe scene unde pretenţiile sînt, fără îndoială, foarte mari, problema originalităţii lor, a locului pe care ei se situează în cadrul acestei largi mişcări muzicale folk, i-a preocupat din ce în ce mai mult, le-a sporit lor înşile exigenţele. Ceea ce i-ar deosebi deocamdată de alte grupuri de muzică tînără ar fi, după propria lor credinţă, faptul că melodiile interpretate de ei au o linie „mai unduitoare" şi că ei înşişi, interpreţi, au voci mai „dramatice", mai patetice. Ca să notăm opinia profesorului Toader Lemnaru, fraţii Chiriac s-ar situa între muzica folk „obişnuită" şi „balada" lui Tudor Gheorghe.

Şi, ca să poată înţelege oricine că la Ghermăneşti, sat aflat în margine de judeţ şi în margine de ţară, se petrece fără surle şi tobe şi trîmbiţi miracolul artei adevărate, pornit din inimi însetate de frumuseţe şi de adevăr, ar trebui ca dintre cîntecele fraţilor Chiriac să alegem, fie şi la întîmplare, măcar unul ; acela, de exemplu, intitulat „Torna, torna, fratre", ale cărui versuri aparţin profesorului Gheorghe Anton : „Abia se întrupase / Al ţării grai părinte / Cînd se-auziră-n luptă / Aceste trei cuvinte — Torna, torna, fratre ! // La geana dimineţii / Prin codrii de temut / Striga voinicul frate / Pe fratele pierdut — Torna, torna, fratre ! // Fulger stele din înalturi / Peste-argintul viu de rouă / Codru-n taină-ngenunchează / Lîngă lancea ruptă-n două // Din lacrima prelinsă / Pe lancea ruptă-n două / Poporul mioritic / Urzea o limbă nouă // Din torna, torna, fratre / Cuvinte semănară / Iubirea pentru limbă / Iubirea pentru ţară".

În ziua cînd l-am cunoscut, la Ghermăneşti, pe fraţii Chiriac, aceştia munceau de zor, alături de părinţi, la ridicarea unei case noi. Se grăbeau, mi-au spus, pentru că în curînd aveau să plece la Vaslui unde sînt elevi la Liceul de chimie, unul în clasa a XII-a, celălalt într-a X-a. Mîinile lor erau aspre de muncă. Dar nu lăolaltă cu munca, şi numai în inima vieţii, se naşte arta ?

DUMITRU CONSTANTINESCU

ION CARAMIDAR — „Cîţelul pămîntului"

În acest număr am reprodus lucrări ale pictorilor şi sculptorilor din Sibiu, a căror expoziţie recentă la Căminul Artei (sala etaj) a fost un succes.

„Un festival este o instanţă de prestigiu"

(Urmare din pagina 15)

parie despre participarea cinematografiei româneşti la festivalurile internaţionale.

— Filmele mele (Cursa, Ediţie specială, Proba de microfon — n.n.) au participat la festivaluri necompetitive. Altele — ale colegilor mei şi Proba de microfon — au fost trimise şi la altfel de festivaluri. S-au întors însă acasă în condiţii, cel puţin, bizare. Unele au ajuns cu avionul sau cu trenul la destinaţie după ce festivalul încetase. La Cannes, de pildă, Proba de microfon — despre care presa relata că a plecat la festivalul de la Locarno — în ziua apariţiei acestei informaţii emulative, se afla de mult întors în ţară, însoţit de o telegramă de scuze cum că s-ar fi rătăcit în vamă ! ? Şi cred că s-a rătăcit, atîta timp cît noi trimitem un număr de 3—4 cutii, sperînd că poate un suflet filantropic, undeva, va afla de ele, le va deschide şi va rămîne emoţionat de calitatea produsului întrinsec. Or, nu se întîmplă niciodată aşa ceva ! Filmele pe care un festival internaţional le alineză în competiţie sînt în număr limitat, 20, spre exemplu. Ţara organizatoare are tot interesul să-şi prezinte marfa proprie. Celelalte ţări forţează intrările în festival fie pe cale diplomatică, fie prin presă, interviuri, pliante, reclame, întîlniri de presă cu cineaşti etc. Sînt atîtea modalităţi pentru a face cunoscută o peliculă, încît noi avem în vama ţării organizatoare 3 cutii — deci, practic, nici o şansă. Şi nu o vom avea niciodată atîta timp cît o să ne scumpim la tărîţe ; atîta timp cît filmele respective nu pleacă însoţite de cine este firesc să le însoţească : cineaşti şi serviciul de presă. Căci nu se face nici un fel de economie netrimiţînd pe nimeni, deoarece costul locaţiei şi al avionului este din plecare plătit inutil. Un festival nu înseamnă numai premii, lauri, zîmbete, flori, întoarceri victorioase în ţară. Nu exprimă adică numai o participare morală sau fizică. Un premiu luat la un festival înseamnă o poartă deschisă către o piaţă mondială. Un film premiat este cumpărat şi difuzat în lume, căci un festival este şi o instanţă de prestigiu pentru ţară. Nu e oare o greşită înţelegere a economicităţii ? Şi atunci, vă întreb : Ni se cere calitate ? Ni se cere ! Ni se cere rentabilitate ? Se cere ! Ni se cere pătrunderea pe piaţa externă ? Se cere ! Ni se cere rentabilitate în sensul aducerii de valută prin vandabilitatea filmului nostru ? Se cere !. Se pare că unii fac totul ca nici una din aceste condiţii să nu poată fi îndeplinită.

— Avem premii internaţionale ?

— În ultimul timp n-am mai izbutit să aducem premii de prestigiu. S-au luat în ultimii ani cîteva premii neimportante, la festivaluri care luau în discuţie „opera prima", adică debutanţii, sau la festivaluri periferice. Dar cînd spun cele de mai sus mă gîndesc la festivalurile de la Locarno, Berlin, Cannes, Veneţia etc. Aici ar trebui să batem. Dar, din păcate, noi n-am mai apărut în nici o selecţie internaţională în ultimii ani. Ca şi cînd n-am exista şi n-am avea o cinematografie. La Cannes, în acest an, ne-am înscris cu Ion şi Proba de microfon, dar n-am primit nici un răspuns. Am impresia că nici n-au fost vizionate. Şi aşa, ne plimbăm din vamă în vamă.

— Cum credeţi în viitor rezolvată această problemă ?

— În viitor se pot găsi soluţii la orice. Dacă s-ar schimba optica despre economii şi randament s-ar putea face filme bune şi vandabile. Dar nu depinde numai de cineaşti.

— Ce fac cele 5 case de filme ?

— Comiteţi două erori. Deşi sînt numerotate de la 1 la 5, nu există Casa de filme 2. Deci avem 4. A doua eroare este aceea că aceste case de filme, în decursul anilor, prin împrăştierea sarcinilor la factori adiacenţi, au ajuns să aibă un cuvînt foarte vag, dacă nu anemic, în producţia naţională. Pentru că nu ele decid asupra scenariilor, în ultimă instanţă, şi nu ele se ocupă de propaganda filmului românesc peste hotare. De cînd fac cinema n-am văzut să se fi întîmplat vreodată, aşa cum se întîmplă peste tot, ca un director de festivaluri să fie invitat în România pentru a-şi alege din producţia naţională pelicula ce o consideră aptă pentru competiţia ce o reprezintă.

— Să ne oprim la problema importanţei scenariului şi la legătura regizor—scenariu. Cum îşi alege un scenariu regizorul Mircea Daneliuc ?

— Mă consider norocos cînd pot lucra după scenarii proprii. Proba de microfon şi Excursia sînt cazuri norocoase. Dar de cele mai multe ori un regizor nu este chemat pentru a i se pune în braţe un scenariu şi să fie întrebat de condiţiile realizării lui, a transpunerii lui pe 11 000 de metri de peliculă. Continuitatea realizării de filme româneşti se menţine în bună măsură numai datorită faptului că regizorii vin şi oferă subiecte ecranizabile. Şi cum nu întotdeauna se iau în discuţie cele mai ecranizabile, se ajunge la fizionomia actuală a unor filme româneşti.

— Unde nu mai recunoşti nimic. De curînd, aţi terminat un film după un scenariu scris de Dinu Săraru, avînd la bază romanul său, Nişte ţărani. Filmul se cheamă Vînătoarea de vulpi. Deci iată colaborarea dv. cu un scenarist scriitor. Cînd a început ea ?

— Acest film este un proiect mai vechi. Trebuia să-l realizez după Cursa, dar abia acum am avut condiţii să-l încep şi să-l termin. În suita exemplelor pe care le-am dat, filmul în discuţie face excepţie. Aici eu am fost solicitat de autor. De autor ! E terminat, aşteaptă ieşirea pe ecran.

— Ce faceţi acum ?

— Aştept aprobarea unei alte ecranizări după Cezar Petrescu. Am scris un scenariu inspirat de nuvela Omul din vis.

— Ce înseamnă pentru dumneavoastră un film autentic ?

— Un film normal. Prin asta înţeleg să vorbeşti normal. Într-o lume normală. E foarte uşor de făcut un asemenea film. Nu cere decît să reproduci viaţa. Să o surprinzi şi s-o redai. În principiu asta.

— Toate astea se adaugă consumului enorm de energie, de nerv, de spirit...

— Totul condiţionează calitatea filmului, inclusiv fineţea unui microfon sau programarea unui şofer. Inclusiv anatomia internă a regizorului, care suferă. Şi starea tehnică a aparaturii se mai adaugă, care în Studioul Buftea este destul de îmbătrînită. Am filmat jumătate din Excursia pe Dunăre, fără a avea posibilitatea de a vedea 1 cm de material filmat. Am găsit la întoarcere în Bucureşti material zgîriat în proporţie de 70%. Încă nu ştiu cine-i vinovat — laboratorul sau baza tehnică ? Şi asta înseamnă calitate...

— Cum vă alegeţi distribuţia ?

— În general nu lucrez cu actorii foarte folosiţi în filme sau foarte mari, dacă avem aşa ceva, pentru că aceştia sînt fie prea ocupaţi, fie prea manierizaţi, fie dificili, pur şi simplu. Îmi aleg, adică îmi caut fizionomiile care-mi trebuie, chiar dacă nu au o reputaţie profesională excesivă. Încerc să mă descurc pe parcurs la capitolul ăsta. Nu repet mult, dar repet cît trebuie. Fiecare actor are o limită de suportabilitate a repetiţiilor, după care nu mai e firesc, e tehnic.

— Şi totuşi, nu aveţi o preferinţă ?

— N-am prea avut situaţii de genul ăsta. Ştefan Iordache e o excepţie.

— În ce credeţi Mircea Daneliuc ?

— Cred în viitorul acestei cinematografii româneşti, pentru că nu va putea merge aşa la infinit. Cineva se va sesiza odată luînd şi măsurile necesare. Cred că cinematografia noastră îşi propune un plan de perspectivă care-i depăşeşte posibilităţile. Numărul de regizori care pot asigura calitatea scontată a filmelor noastre este mai mic decît numărul global de filme produse. Bugetul celor 25 de filme de acum trei ani e împărţit azi la 35... şi curînd la 40.

— Dar aici trebuie să intervină şi exigenţa regizorilor, faţă de filmele făcute.

— Numai exigenţa regizorului nu ajunge. Regimul socialist este, uneori, exagerat de umanist. La noi şi nu numai în cinematografie, trăiesc foarte bine şi strică bani mulţi oameni care, în alte părţi, s-ar fi îndreptat de mult spre alte meserii, din instinct de conservare.

Avem regizori care fac filme în orice condiţii. Ei ar putea lucra la fel de bine şi cu 9 000 de metri de peliculă. E dăunător să judeci rentabilitatea după asemenea criterii. Şi toate se revarsă pe solicitarea factorului uman, angrenat în această muncă cu toată convingerea şi cu toată pasiunea. Nu cred că este normal unui regim de creaţie să i se impună asemenea eforturi. Sînt convins că acestei cinematografii nu i-ar strica o altă organizare şi chiar o altă fizionomie.

Dialog posibil despre:

„Tinereţe fără bătrîneţe şi viaţă fără de moarte“

— Dar fiindcă ne aflăm acum pe lîngă bătrînul mustăcios Einstein, n-am putea zăbovi cîteva clipe asupra problemei timpului sau timpurilor din „Tinereţe fără bătrîneţe şi viaţă fără de moarte“ ? Mă ispitea într-o vreme ideea de a pune pe o pagină legile bătrînului diavol şi întîmplările din unele basme de-ale noastre. Cum la ştiinţele exacte sînt egal în ştiinţă cu minunatul cuvînt loc, las celor pentru care tabla înmulţirii şi alte asemenea table şi legi nu-s o problemă să încerce jocul pe care eu l-am abandonat. Mă ispitea şi să verific ce asemănări există între basmele folclorice şi minunatele basme moderne cu farfurii zburătoare ! Călătoria, cunoaşterea, paradisul, bucuria, plăcerea, moartea, cunoaşterea morţii, a vieţii, a fericirii, a tinereţii fără bătrîneţe... Constantin Noica notează despre „Tinereţe fără bătrîneţe...“ că pruncul adus pe lume dincolo de fire (căci, cum se ştie, trebuie să meargă împăratul să ceară ajutorul unui uncheaş dintr-un sat apropiat ca să poată rodi el şi soaţa sa împărăteasa) va aparţine altei rînduieli decît cea care nu l-a putut zămisli şi va aduce astfel excepţia în legea, respectiv în curgerea oarbă a vieţii... El este în altă ordine, a rostitorului (de la rost, nu de la gargară) şi nu va rămîne ca ceilalţi în planul lor de realitate, pe care nu-l pot depăşi.

— Cunosc această citire profundă a lui Noica, dar dă-mi voie să spun că mi s-ar părea mai ispititoare ipoteza că Făt-Frumos să fie un fiu al omului, venit pe lume în urma călătoriei împăratului în satul acelui bătrîn care era şi el om şi care a ştiut să restabilească în rosturile vieţii acel echilibru al procreaţiei pierdut cine ştie din ce pricină de feţele împărăteşti ale acelei împărăţii. Neintervenind astfel nimic din afara firii, aparţinînd altei rînduieli, aspiraţia lui Făt-Frumos către lumea **promisă** de tatăl său, împăratul, mi se pare mai edificatoare. El e un om care vrea să se smulgă din planul realităţii omeneşti pe care alţii nu-l pot depăşi, dar nici nu vor şi nici nu încearcă să-l depăşească. Deci mi-ar plăcea ca să-l considerăm pe erou un om pămîntean, mai ales că revenirea lui spre pămîntul originii sale, de-l citim astfel, e şi mai tragică şi implicit mai măreaţă. Cînd trece hotarul firii şi intră în hotarele nemuririi pădurea se puse în mişcare şi urlau dobitoacele de ţi se făcea părul măciucă, scrie Ispirescu, şi Noica notează exemplar : „înnebunește firea, urlă fiarele şi vuieşte totul de smintirea ce stă să se producă : un om este pe punctul să spargă cercul naturii sale omeneşti“. Bine zis, ne-am permite noi : al naturii sale omeneşti. Nu vreau să mă crezi circotaş, dar n-aş fi de acord cu felul cum maestrul Noica interpretează „poziţia fiarelor“ (să-i zic astfel). „Stau toate fiarele cele mai sălbatice din lume — reproduce maestrul, din basm ; ziua şi noaptea păzesc cu nedormire“. „Ce păzesc ?“ întreabă maestrul. Să nu iasă nimeni din ţarcul firii. Iar pentru că, da, „cu dinsele nu este chip a te bate“, căci te poţi bate cu o Gheonoaie, te poţi bate cu o Scorpie, dar nu te poţi bate cu Firea toată, Făt-Frumos va trebui să aştepte clipa cînd să poată trece pe **deasupra** junglei firii. El este un Euphorion care **ştie peste ce zboară şi către cine**“. Excelent, în ce-l priveşte, pe neîndupleacatul fiu de împărat. Însă în privinţa „poziţiei“ fiarelor, ne permitem o altă citire. Scrie Ispirescu : „Trecînd şi peste hotarele Scorpiei, se duseră, **se** duseră, şi tară se mai duseră, pînă ce ajunseră la un cîmp numai de flori şi unde era numai primăvară, fiecare floare era cu deosebire de mîndră şi cu un miros dulce de te îmbăta ; trăgea un vîntişor care abia adia. Aicea stătură ca să se odihnească, tară calul îi zise :

— Trecurăm cum trecurăm pînă aici, stăpîne ; mai avem un hop : avem să dam peste o primejdie mare-mare şi, dacă ne-o ajuta Dumnezeu să scăpăm şi de dînsa, apoi sîntem voinici. Mai-nainte de aici este palatul unde locuieşte „Tinereţe fără bătrîneţe şi viaţă fără de moarte“. Această casă este înconjurată cu o pădure deasă şi înaltă, unde stau toate fiarele cele mai sălbatice din lume ; ziua şi noaptea păzesc cu neadormire şi sînt foarte multe ; cu dînsele nu este chip de a te bate ; noi însă să ne silim, dac-om putea, să sărim pe deasupra“. Opinia noastră este că fiarele păzesc mai degrabă nu să nu iasă nimeni din ţarcul firii, ci să nu pătrundă nimeni în împărăţia nemuririi. „Fiarele“ nu pot fi trecute în categoria acelor „încercări ale pelerinajului“, în cele „trei blesteme ale acestei lumi împotriva celui ce o părăseşte“. (Primele două „blesteme“ fiind Gheonoaia şi Scorpia.) După ce om şi cal se odihniră vreo două zile, continuă basmul, ei se hotărăsc să **treacă** dincolo. Fac o probă, într-un **minut** (s.n.) sînt aproape de pădure, şi calul zice : „Stăpîne, acum e timpul cînd se dă de mîncare fiarelor pădurii şi sînt adunate toate în curţi ; să trecem“. Deci, am putea spune, fiarele erau în slujba nemuritoarelor zîne, poate chiar în slujba nemuririi... „Cal şi călăreţ trecură pe deasupra pădurii şi, tocmai cînd erau să se lase jos la **seara palatului** (s.n.), d-abia, d-abia atinse cu picioru-i virful unui copac, şi deodată pădurea se puse în mişcare ; urlau dobitoacele de ţi se făcea părul măciucă pe cap. Se grăbiră de se lăsară jos; şi de nu era **doamna palatului afară, dînd de mîncare puilor ei (căci aşa numea ea lighioanele din pădure), îi prăpădea negreşit“** (s.n.). Deci erau puii ei, lighioanele. Şi acum, cal şi călăreţ ar fi fost învinşi, de nu era Stăpîna acolo, şi de nu exista mai ales curiozitatea ei („căci nu mai văzuse pînă atunci suflet de om pe **la dînsa**“ (s.n.) şi mai ales bucuria ei că ei **„au venit“**. „Îl scăpă ea“... „Opri pe dobitoace, le îmblînzi şi le trimise la locul lor“. Dar toate aceste detalii nu fac decît să arate în ce ne priveşte doar **bucuria** în faţa acestei capodopere... Formidabil analizează Noica apariţia gîndirii (aş zice eu), amintirea, în mintea eroului nostru. După ce petrece „vreme uitată“ în lumea fiarelor, „unde toate sînt bine cumpănite şi rînduite, o singură adiere schimbată, o singură undă mai mult în apa lacului sînt de ajuns, ca acum un singur iepure, spre a răsturna toată buna aşezare“. Şi mai departe : „Cuta gîndului, ca un pas neînsemnat, ca un iepure în lumea fiarelor, se ridică încetişor din uitarea vremii, şi tînărul îşi **aminti**, începu să-şi amintească... Căci, aşa cum spune basmul, toate sînt răsturnate, acolo : aici, în lumea noastră, principalul este amintirea, în timp ce în lumea fiinţei totul trebuie să fie uitare, sub blîndă amnezie“.

— Şi în unele capitole-nuvele ale acestui roman pe care-l prezentăm acum cititorilor timpul curge ca în basme sau ca în ştiinţă, altfel într-o parte decît în alta, sau cum ar spune tot Constantin Noica „timpul curge într-un fel în cîte o parte a lumii, să zicem a cosmosului, şi altfel în cîte o altă parte“.

— Să lăsăm asta pe mai tîrziu. Aş vrea să mai citez un singur paragraf, referitor la iepurele din basm... Iepurele care este în stare să aducă alunecarea lui Făt-Frumos în Valea Plîngerii, zice maestrul, **adică să trezească** într-o lume în care nu **se întîmplă nimic conştiinţa uritului“** (s. n.).

— Mi-aţi putea spune cîteva cuvinte despre această vietate veşnic vie şi de toţi gonită şi cu urechi mari ? Cine este ?...

— Cine este iepurele care-i strică nemurirea lui Făt-Frumos ? Zîna înaltă, subţirică şi drăgălaşă şi frumoasă, nevoie mare ! cu care feciorul împăratului se însoţise (ea era sora cea mică, dar surorile cele două, mai mari, erau la fel de tinere — toate deci erau una ca alta de tinere !) nu-i vorbise despre urechiaţi nimic ; la însoţirea lui, care n-a fost ca o nuntă, stăpînele casei îi dederă voie să meargă prin toate locurile de primprejur, pe unde va voi (libertate deplină), devenind şi în acest fel egalul lor), numai pe o vale, pe care i-o şi arătară, îi ziseră să nu meargă, căci nu va fi bine de el, şi-i spuseră că acea Vale se numea Valea Plîngerii — şi asta ar putea însemna că **nici ea nu ştia de existenţa** unui asemenea specimen în regatul lor fericit. Cînd Făt-Frumos trecuse de hotarele Scorpiei şi după drum lung ajunsese la un cîmp numai flori şi unde era numai primăvară, calul îi zisese că mai-nainte de aci (deci dincolo de acest loc, mergînd înainte) este palatul unde locuieşte „Tinereţe fără bătrîneţe şi viaţă fără de moarte“, şi că această casă este înconjurată cu o pădure deasă şi înaltă unde stau toate **fiarele** cele mai sălbatice din lume ; ziua şi noaptea **păzesc cu neadormire** (superb !) şi sînt foarte multe ; cu dînsele nu este chip a te bate ; şi ca să trecem prin pădure este peste poate. Şi mai zice calul : „noi o să ne silim, de-om putea (să reţinem !), să sărim pe deasupra“. Iepurele n-avea cum pătrunde în acest tărîm al nemuririi — cînd altfel fiare îl păzeau cu neadormire. Şi nici n-avea iepurilă vreun cal năzdrăvan, să i se urce în şa şi să sară calul cu el peste multele fiare. Iar să se bată cu ele, cum ? l-ar fi făcut bucăţele, lighioanele !

(Va urma)

D. R. POPESCU ■

GAVRIL ABRIHAN — „Lăcaş fortificat“

G. Zane, de la economie la istorie

Profund ataşată memoriei soţului său, dar în acelaşi timp credincioasă unui program de cercetare ştiinţifică a trecutului românesc la care a participat cu convingere, cu abnegaţie şi cu însemnate contribuţii, Elena G. Zane a publicat recent în Editura Eminescu din Bucureşti un substanţial volum de **Studii** semnate de regretatul savant, magistru al istoriei economiei româneşti, academicianul G. Zane.

Orice om de cultură care evocă numele lui G. Zane, îl asociază spontan cu două împliniri memorabile din istoria intelectuală românească : studiul său despre **Marx şi Bălcescu**, publicat în **Viaţa românească** (1927), dovada autoritară că părinţele socialismului ştiinţific a datorat informaţia şi judecăţile sale privind situaţia socio-economică din Europa centrală şi de sud-est scrierii lui Bălcescu „Question économique des Principautés danubiennes“. Nici pînă azi întîlnirea autorizată între gîndirea politică românească din secolul al XIX-lea şi Marx nu poate fi ştiinţific evocată fără a-l cita pe G. Zane. Îndată după această reuşită, se înscrie ediţia operelor lui Nicolae Bălcescu, operă căreia Zane i-a consacrat întreaga viaţă : cele două tomuri ale primului volum publicate la Bucureşti în 1940, volumul de corespondenţă Bălcescu (al IV-lea din **Opere**), trecut prin dramatice avataruri, apărut definitiv în Editura Academiei abia în 1964, apoi volumul I al ediţiei definitive (1977), cuprinzînd **Scrieri istorice, politice şi economice, 1844—1847.** Continua asociere a activităţii lui G. Zane cu personalitatea şi opera luptătorului şi gînditorului revoluţionar justificată de numeroase studii de detaliu, apoi de lucrarea fundamentală **N. Bălcescu. Opera. Omul. Opera** (Editura Eminescu, 1976 şi 1977) a întemeiat solid reputaţia lui **Zane — istoricul.** Recenta ediţie de **Studii** completează şi explică portretul şi opera omului de ştiinţă. Reunind îndeosebi scrierile sale de istorie economică, socială şi culturală, volumul ajută generaţia mai tînără de cercetători să înţeleagă declaraţia lui G. Zane publicată în paginile acestei reviste la 24 noiembrie 1977 : „Eu de formaţie sînt economist. Analizînd însă viaţa economică din punct de vedere al dezvoltării istorice am ajuns la istoria economică, de aici la istoria ideilor economice şi treptat la editarea de texte şi diverse teme din ştiinţele auxiliare ale istoriei“.

Cum a devenit economistul G. Zane „un istoric stăpînit de spiritul cunoaşterii cauzale, în serviciul căreia trebuie să pună toate resursele sale de analiză şi de sinteză“ (cum însuşi definea datoria economistului de astăzi), ne arată valorosul **Studiu introductiv** la **Studii**, pe care l-am dori dezvoltat într-o carte alcătuită tot de Costin Murgescu, despre **G. Zane, omul şi opera.** Începuturile activităţii publicistice şi didactice a lui G. Zane la Iaşi, contribuţiile sale prin convingeri ştiinţifice şi cercetări de pionierat la fundamentarea a două noi discipline autonome (istoria economiei naţionale româneşti şi istoria gîndirii economice), relaţia economie-istorie în preocupările savantului, istoric şi aflat în plină maturitate de creaţie, G. Zane are acum posibilitatea nu numai de a desăvîrşi vechile sale cercetări asupra vieţii şi operei lui N. Bălcescu (cu rezultatele anterior subliniate), dar şi de a efectua o serie întreagă de noi studii care vor contribui la conturarea definitivă a locului său în istoria gîndirii economice româneşti“.

Multe din contribuţiile acestei ultime perioade sînt reproduse în volum şi toate sînt menţionate în **Bibliografia lucrărilor lui G. Zane** cu care se încheie ediţia de **Studii.** Ele se adresează nu numai unui larg cerc de specialişti în variate domenii ca istoria economică, socială, politică şi culturală a României, dar deopotrivă oricărui iubitor al istoriei noastre moderne şi contemporane şi al personalităţilor care pasiunea pentru gîndirea şi opera lui Bălcescu, „omul... întregii istorii moderne a României“, în care vedea „o actualitate de spirit, nu de probleme“ şi care, arăta Zane, „ne-a lăsat o operă vie care se reactualizează în fiecare epocă de înnoire şi progres, pentru că toată — de la prima la ultima filă — este închinată cu ardoare măririi poporului român“ — iată aspecte ale vieţii şi activităţii lui G. Zane, succint dar lămuritor înfăţişate în **Studiul introductiv.** Revelatoriu este capitolul : **Anii construcţiei socialiste, anii cei mai fertili ai creaţiei sale ştiinţifice.** Citez din Costin Murgescu : „Nu ezit să afirm că, după atîţia ani de nemeritate necazuri şi nedreptăţi, această integrare în colectivul Institutului de cercetări economice (în octombrie 1954, **a.n.**) a echivalat cu cea mai fertilă perioadă din creaţia ştiinţifică a lui G. Zane, dedicată acum exclusiv înfăptuirii proiectelor sale de istorie al economiei naţionale, de istoric al gîndirii economice şi de editor de texte. Situat pe poziţiile materialismului dialectic şi au ilustrat-o, de la N. Bălcescu şi Ion Ghica la M. Kogălniceanu, M. Eminescu şi C. A. Rosetti, de la Gh. Asachi şi D. Pop Marţian la A. Xenopol, V. Madgearu, N. Iorga. Cum nu este cu putinţă de rezumat aci cuprinsul cărţii şi semnificaţia fiecăruia dintre cele peste 30 de studii adunate în ea, închei cu cîteva observaţii. Lectura oricărei lucrări a lui G. Zane se face cu sentimentul de siguranţă sugerat de precizia comunicării, stilul autorului este ştiinţific, aşadar lapidar, afirmaţiile sînt întemeiate permanent pe citate riguros alese, documentaţia la care trimit notele este exhaustivă. Mulţi autori, de la Maiorescu pînă la Iorga, care au tratat probleme atît de însemnate ale istoriei noastre moderne, stimulează reflecţia cititorului de azi, dar puţini au îndrumat la fel de sigur cercetările viitoare. Pentru ucenicia oricărui studios al istoriei româneşti, lectura paginilor lui Zane este exemplară. Adaug că această lectură este deopotrivă captivantă pentru că G. Zane scria frumos, limpede, folosind cea mai directă cale de comunicare cu cititorul, într-o curată limbă românească în care neologismele atît de necesare, totuşi specialiştilor, erau prezente numai în limitele utilităţii lor. Şi poate, de asemenea, uşor şi cu succes scrie un eseu despre **Zane-patriotul,** cu pasaje extrase numai din acest volum. Exemple ale unui patriotism luminat, senin, izvorît din profunda cunoaştere şi obiectiva apreciere a aportului de civilizaţie al naţiunilor europene. Aşa a ştiut G. Zane să înfăţişeze şi să evalueze corect aportul poporului român la gîndirea şi acţiunea politică şi economică modernă.

Ediţia de **Studii** ale lui G. Zane a fost realizată la sugestia şi îndemnul directorului Editurii Eminescu, Valeriu Ripeanu, după cum arată, în **Nota asupra ediţiei,** Elena G. Zane, îngrijitoarea volumului. Valeriu Ripeanu însuşi evocă în **Cuvîntul editorului** ceasurile de convorbiri cu G. Zane din perioada pregătirii cărţii, „unul din cele mai fericite prilejuri de îmbogăţire spirituală“. La sfîrşitul celor aproape 600 de pagini ale acestui valoros dar făcut culturii româneşti contemporane, Elena G. Zane declară cu modestia şi devotamentul care nu-i pot fi îndeajuns admirate : „La elaborarea şi punerea la punct a volumului de faţă am căutat să respect dorinţele şi indicaţiile prof. G. Zane, soţul meu, alături de care am lucrat ani de-a rîndul, zi de zi, şi să aduc la bun sfîrşit munca începută de el, continuată cu multă meticulozitate, pînă în ultima zi a vieţii sale“. Nu cunosc mai frumos omagiu adresat vreodată de un cărturar soţiei sale decît acela al unui familiar al lui Zane, Georges Sorel : „Fericit este omul care a întîlnit femeia devotată, energică şi mîndră de dragostea sa, care-i va păstra mereu vie tinereţea, îi va împiedica sufletul să se mulţumească de sine, va şti să-i amintească neconţenit datoriile misiunii sale, iar uneori, îi va dezvălui geniul“. Odată cu aceste cuvinte atît de potrivite editorul **Studiilor,** mă întreb ce altă introducere ştiinţifică în istoria socială, economică şi politică românească modernă ar putea mai bine servi cititorului străin pentru familiarizarea cu realităţile noastre de acum un secol ? Şi ce editură îşi va asuma sarcina unei atît de necesare cărţi ?

VIRGIL CÂNDEA ■

SERBĂRI GALANTE

Stînd în ultimii ani mai departe pe vîrful piramidei, antrenînd echipe sub cota valorică internațională, am asistat și asist la dezbateri interesante în presa noastră (evident nu de natură tehnică pură, deoarece fotbalului nostru îi lipsește de mulți ani o revistă de specialitate !). Numai că toate relele, lipsa de afirmare pe plan internațional se atribuie cînd unei persoane, cînd unui organ și așa mai departe, fără însă a se rămîne net pe poziția că totul se datorește : **organizării dubioase a fotbalului nostru.** Dacă vreți, continuăm să ne prezentăm la analize cu un fel de producție globală, deși politica industrială a țării a trecut la rentabilitate fizică, la beneficiile producției nete.

Datorită acestei organizări de tipul „serbărilor galante", fotbalistul zilelor noastre are numai drepturi, iar cohorta de mărginași, așa-zise obligații. De aceea nici nu putem produce un fotbal competitiv internațional, ci numai să desemnăm cîștigători de campionate, dirijări de retrogradați sau promovări de preferințe..., ca la bursă. Ne facem că nu vedem că ne-au dispărut complet : **1. jucătorul competitiv, 2. antrenorul care să ridice fotbalul prin echipă** (și nu invers !), **3. conducătorul care să se confunde cu „actul de naștere" al echipei** (dotat cu știința marketingului fotbalistic, probitate pasională — a nu se confunda cu cea profesională, pe care trebuie să o aibă actorul și regizorul —, a libertății de a conduce și nu de a fi ca acum un aprod de tribunal care strigă la ușa dezbaterilor numele celor ce trebuie să intre în sala litigiilor). Fabricăm în cunoștință de cauză prin actuala ORGANIZARE tot felul de diplome (de la școlare la universitare), grade peste grade (ulterior, unii revin la... soldat), cărți de muncă ș.a.m.d., familiilor jucătorilor și lor personal. Iar în „necunoștință" de cauză le deformăm profilul uman — tocmai în anii forjării caracterului — nesolicitîndu-le capacitățile, vocația, elanul etc. Deși cu toții știm că moralitatea, spre binele omenirii, se însușește zilnic în procesul muncii și nu se moștenește sau se donează. Despre toate acestea și despre multe alte lucruri, care țin exclusiv de FOTBALUL COMPETITIV, INDUSTRIALIZAT LA OBIECT ȘI COMPARAT CU FOTBALUL AFILIAT LA F.I.F.A., îmi voi consemna opiniile — ca unul care s-a născut în fotbal și și-a trăit destinul în el — și cu alte prilejuri.

CONSTANTIN TEAȘCĂ ■

P.S. Consider că un cronicar sportiv trebuie să informeze opinia publică în mod cinstit. Pentru aceasta el trebuie să vadă cu ochii lui, nu să asculte cu urechile altora. Gheorghe Nertea scrie în Sportul că am obosit jucătorii înaintea meciului de la Hunedoara, antrenîndu-i în ziua jocului de o manieră tip astronaut. Deși așa ar trebui să fie — efortul din ziua meciului să nu fie sub limita celui din cursul săptămînii — la Hunedoara, în dimineața dinaintea partidei, n-am făcut nici un alt efort, în afară de o plimbare cu echipa pînă la gară și înapoi. Dealtfel, respectivul ziarist ar trebui să vadă măcar un antrenament pentru a discuta în cunoștință de cauză capacitatea mea profesională.

AȘA DA, BĂIEȚI!

Scrîind articolul de săptămîna trecută, n-am crezut că voi avea prilejul, atît de repede, să mă adresez din nou componenților echipei naționale. O fac acum, din nevoia de a le mulțumi în numele tuturor colegilor lor, fotbaliști ca și ei, miercuri spectatori, pentru modul cum au înțeles să reprezinte și să apere culorile echipei naționale.

...Ce pot spune despre un joc dominat categoric de echipa noastră ? Decît că el ne-a încîntat, ne-a readus speranța în suflet, ne-a apropiat din nou de echipă, pe noi, spectatorii, făcîndu-ne să sărim în sus de bucurie, la fiecare gol, la fiecare fază frumos lucrată, la fiecare angajament individual, decisiv, în careul advers.

Ați fost într-adevăr o echipă așa cum ne-o doream de mult : cu spirit de luptă și de colectivitate, cu agresivitate în joc, cu ruperi de ritm și accelerări în momentul în care s-a cîștigat o poziție, cu presing general și concomitent, cu o bună circulație de jucători și balon, cu inteligență și mobilitate tactică, totul dominat de o dorință de victorie cum nu ne mai obișnuiserăți cam de mult timp. Așa da, băieți ! Nu pot să cred că doar handicapul acesta de două goluri v-a făcut să deveniți alții. Pentru că alții ați fost : deciși, imprevizibili, tulburători. Nu închistați în precepte și consemne tactice defensive, temătoare, ci deschiși, entuziaști, dînd frîu liber fanteziei și talentului vostru. Ați atacat cum numai o echipă doritoare să se impună, să lase la suprafață, să culeagă aplauze și laude, să cîștige cu toată ardoarea componenților ei, ar fi putut-o face. Continuați pe acest drum, fără opriri și poticneli. Păstrați același spirit de joc, debordant și ofensiv, hotărît și tranșant, optimist și viguros, și veți vedea cum publicul, același public de care v-ați plîns de atîtea ori, se va întoarce din nou spre voi. Pentru că el, publicul, v-a iubit întotdeauna. Dacă v-a dezavuat, dacă uneori v-a admonestat, a făcut-o dintr-o pornire de nemulțumire și amărăciune pentru că nu-i dădeați tot ceea ce aștepta de la voi, tot ceea ce credea, pe bună dreptate, că posedați. Era o stare de moment, nenaturală, a lui. De-abia acum, jucînd așa cum ați jucat, ați adus spectatorii într-o stare firească, naturală, de ardenți susținători ai echipei naționale.

El, publicul, vă cunoaște bine. Știa, spre deosebire de unii specialiști, care susțineau sus și tare că n-avem jucători, ce valoare aveți și credea în posibilitățile noastre. Sigur, o victorie este totuși doar o victorie. Pentru a confirma aveți nevoie de altele, și altele. Stă în puterea, inteligența, forța și tenacitatea voastră să ni le aduceți. Noi le așteptăm.

MIRCEA LUCESCU ■

SUCCESE CARE TE ÎNJOSESC ȘI VICTORII CARE TE ÎNALȚĂ

Neașteptată și încă neînțeleasă a fost marea victorie de săptămîna trecută a României în „Cupa Balcanică". A fost un joc de fotbal unic, în care nu numai că am surclasat pe merit un adversar clasic de „încărcătură" dar, cred eu, am bătut fără drept de apel una dintre cele mai bune echipe reprezentative ale Europei. Iugoslavia este invincibilă de mult, și clasamentul de cea mai bună națională a Europei după presa șampanizată a France Football-ului de anul trecut este, oricum, un titlu greu de răsturnat, bazîndu-se pe argumente. Garnitura căreia contestații tricolori i-au impus respectul declarațiilor „mentorului" ei, Miljanici, una dintre cele mai grele piese tehnice actuale ale fotbalului mondial, este, desigur, cea mai bună pe care o putea da perimetrul de fotbal care populează continentul cu jucători de excepție. Deci, n-am învins pe oricine, deși sîntem tentați prea des să spunem că „n-am jucat rău..." Este, cred eu, una dintre cele mai proaste expresii ce păgubesc vinovat fotbalul nostru, pentru că de data aceasta s-a jucat foarte bine. „Sînt succese care te înjosesc și victorii care te înalță". Am fost miercuri la un pas de trăirea adevărată a logicii istorice a acestor vorbe ale lui N. Iorga, și în fotbal. Fiind o luptă, seamănă. Să ne aducem aminte că succesul doar cu 3—2 în precedenta finală a Cupei Balcanice împotriva Bulgariei, pe același stadion, avînd nevoie de 3—1 pentru cîștigarea trofeului, a fost considerată o **înjositoare victorie** ! Era totuși o izbîndă... Acum, prin marea prestație a unei echipe hăituite, care a găsit în față un adversar plictisit, poate doar de gîndul neînfrîngerii într-un teritoriu balcanic, s-a creat o înălțătoare victorie.

Scorul categoric și îndestulător a salvat interpretarea, aparent gîndită, pentru că întîmplările jocului puteau scrie și 4—0, dar și 3—2. Și mai ales atunci, nu erau excluse din nou... represaliile. Fotbalul nostru mai are foarte mult pînă va reuși să-și învețe atît conducătorii cît și jucătorii că cea mai mare pedeapsă este înfrîngerea în sine. Drumul este lung, dar nu se poate spune că ne grăbim măcar puțin, pentru a-l parcurge. Ar fi foarte bine ca evoluția de excepție a unsprezecelui reprezentativ, care a încîntat două mulțimi, să fie rodul acumulărilor realizate în încercările începute cu mai bine de un an și jumătate în urmă. Apariția lui Iordănescu și Beldeanu, ca să nu mai vorbim de titularizările logice ale lui Țicleanu, Crișan sau Negrilă, au fost inspirate. Mai mult, „răutatea de a juca" a echipei, pregnantă miercurea trecută, este atuul rîvnit de orice formație care va fi confruntată curînd cu focul jocurilor oficiale. Semnele sînt bune, să ne păstrăm cugetul cît mai realist, să facem totul pentru a încuraja un moment important trecut cu bine.

CORNEL DINU ■

Asigură, ajută și te demarcă!

În concepția mea, jocul de fotbal trebuie să se dezvolte ca o construcție solidă, sănătoasă, bazată pe trei piloni : 1. mingea să fie cît mai puțin în posesia adversarului ; 2. nefiind la adversari e deci în posesia noastră, dacă se poate 70—80 de minute dintr-un meci, timp necesar pentru dezvoltarea combinațiilor proprii ; 3. jocul fără minge, atît în atac cît și în apărare. În general, în fotbalul nostru joacă ce joacă mai întîi o echipă, iar cealaltă privește ; apoi, în faza care urmează, joacă adversarii iar prima echipă privește la rîndul ei aproape imposibilă, așteptînd momentul pierderii balonului, de obicei dintr-o greșeală a adversarului. Așa stînd lucrurile, e limpede, cine are mai multe individualități într-o singură echipă, cîștigă. În felul acesta, jucătorii sînt de obicei apreciați numai după randamentul tehnic, strict individual și cel mai adesea ofensiv. Numai că fotbalul, cred eu, este în primul rînd un joc colectiv, iar o echipă e o orchestră al cărei componenți, desigur, cu cît sînt mai „artiști" cu atît ridică nivelul general al ansamblului. Cu toate astea, cei care ascultă un concert aud **orchestra**, nu soliștii !

Pe toți ne-a bucurat victoria echipei noastre naționale în finala Cupei Balcanice, împotriva Iugoslaviei. N-aș vrea în ruptul capului să se înțeleagă cumva că eu, tocmai acum, în euforia victoriei, m-am găsit să aduc critici celor desemnați în conducerea tehnică a reprezentativei. Dar, după mine, jocul „naționalei" noastre nu trebuie să ne satisfacă decît parțial, întrucît în meciul amintit jucătorii selecționați n-au îndeplinit bine decît sarcinile jocului **cu mingea.** O individualitate ca Iordănescu sau Crișan poate să-ți cîștige un meci, dar într-o zi mai slabă a lui, cum zic eu, **dacă nu merge solistul, nu ai nici registru** (cel tactic, evident !). Ce vreau să spun cu asta ? Că echipa națională nu joacă deocamdată — sau a jucat la special în meciul cu Iugoslavia — decît momentul de atac, al construcției și finalizării, dar rămîne încă foarte subțire la momentul doi și trei, cel al recuperării și al apărării. În Norvegia, în meciul de debut în preliminariile C.M., altele vor fi cu siguranță datele jocului față de ultimul meci al reprezentativei și pentru ca să ne impunem va trebui să contăm mai mult pe jocul colectiv al echipei, prin regrupări aproape totale pentru recuperarea mingii, prin presing „în haită", cum se spune, prin sprijin permanent între jucători. Imperativele mele, cînd le vorbesc jucătorilor, sînt : **asigură, ajută și te demarcă !** Lucrul acesta impune însă o permanentă mișcare în teren a tuturor jucătorilor, nu numai a celui cu mingea și, eventual, a încă doi trei dimprejurul lui...

În altă ordine de idei, mă bucură mult introducerea lui Aurică Beldeanu în rîndul tricolorilor, jucător pe care îl consider a fi numărul 1 din punct de vedere tactic în fotbalul românesc. Am discutat mult despre el cu Valentin Stănescu, pe cînd nici el, nici eu nu știam cui i se va încredința conducerea echipei naționale. Am vrut să insist pentru chemarea lui la lot, dar mi-am dat seama că băteam la o ușă deja deschisă, întrucît și nea Tinel era de aceeași părere cu mine. În plus, s-a și ținut de cuvînt

VIOREL MATEIANU ■

„Eu le-am zis luați-mă și pe mine! Și m-au luat"

— Nicolae Dobrin, cîți ani ai jucat sub culorile Argeșului ? 15, 16, cîți ?

— Din 1961. De fapt, un campionat mai puțin, un an fiind împrumutat Muscelului Cîmpulung.

—, Cînd a fost asta?

— Cînd aveam 14 ani. N-am uitat pentru că, fiind la Muscelul, am făcut un meci de pregătire cu Steaua, Steaua, cu Onisie, cu Jenel, cu Constantin, echipa de aur, ne-a bătut cu 8—2, dar eu am marcat ambele goluri. Conducătorul de atunci al militarilor, Gică Popescu, s-a interesat de mine și Argeșul, auzind asta, m-a rechemat de urgență la Pitești.

— Să lăsăm istoria și să ne ocupăm de prezent. Ce te-a determinat să pleci din Pitești? E adevărat că ai avut un conflict cu Halagian?

— N-am avut nici un conflict, speculații, lume rea. Halagian m-a învățat multe lucruri bune, îi datorez destule. Numai că, în ultima vreme, fiecare trăgea în altă parte. El vrea să fiu numai secund, eu vream să mai joc. Dar nu ne-am certat, ne-am despărțit în termeni buni.

— Bine, ai vrut să mai joci și ai plecat. Dar de ce tocmai la Tîrgoviște?

— Așa s-a nimerit. Totul a plecat de la o glumă făcută de mine. Cînd au venit cei de la Tîrgoviște să-l ia pe Iatan, transferat la schimb cu Kallo, le-am zis, mai mult ca să mă aflu în treabă, să mă ia și pe mine, că-i ajut să centre în A. Cînd le-am zis, nici nu-mi trecea prin cap că Argeșul o să dea dezlegare. Dar Argeșul atît a așteptat și-n două zile s-a perfectat totul.

— Îți pare rău ?

— Într-un fel da, despărțindu-mă de Argeș m-am despărțit de jumătate din viața mea. Îmi pare rău mai ales după public, care m-a iubit ca pe nimeni altul. Orice am făcut și orice aș face, nu-mi voi plăti niciodată datoriile morale față de minunatul public piteștean. La Tîrgoviște însă, am fost extraordinar de bine primit, le sînt recunoscător oamenilor de aici pentru modul cum s-au purtat cu mine. Iar eu, îi asigur, am venit ca să joc cinstit. Voi da echipei cît voi putea.

— Legat de asta, ai declarat unui ziarist de la ziarul din Pitești că nu mai făcea față în divizia A?!

— Diplomatic, în interesul tuturor. Clubul să se scuze față de public, eu ca să-mi dea dezlegare.

— Sincer, crezi că ești prea bătrîn pentru divizia A?

— M-aș descurca, fără discuție. Bine antrenat, cred c-aș putea juca oriunde, chiar și la Craiova, cea mai bună echipă românească la ora de față.

— Poate că fotbalul nostru n-a cîștigat trimițînd un jucător ca Iliuc în divizia B, ce zici?!

— Poate, dar n-am nimic de reproșat. Dac-a greșit el față de mine, îl iert, căci și eu am greșit, uneori, față de el. Și-apoi, nu e încă totul pierdut, n-am decît 33 de ani !

— Echipa națională?

— Ce-i cu ea? A jucat contra Iugoslaviei mai bine ca oricînd, felicitări băieților. Le doresc s-o țină tot așa, posibilități fiind. În ceea ce mă privește, de va fi vorba, voi răspunde oricărei chemări. Deocamdată, mi-am reluat antrenamentele cu toată seriozitatea și sper să reintru, cît mai repede, în formă. După care, vom mai vedea.

— Așa-i, Nicolae Dobrin, vom mai vedea. S-auzim de bine, succes.

OVIDIU IOANIȚOAIA ■

„CÎND VREI SĂ VEZI TOTUL ÎN DOUĂ ZILE"

Z.S., electrician la Uzina de utilaje și piese de schimb din Suceava, visa de mulți ani să obțină permis de conducere auto. O primă tentativă în realizarea acestui deziderat a făcut-o în 1977, cînd a fost însă nevoit să întrerupă cursurile școlii de șoferi, ca urmare a îmbolnăvirii sale de hepatită. Nu a renunțat la ideea de a deveni șofer și în aprilie 1980 a început din nou cursurile pe care le-a terminat în iulie a.c.

Proaspătul nostru începător așteaptă însă o ocazie să efectueze o călătorie mai lungă. În zilele de 23—24 august se ivește și ocazia mult așteptată. Z.S. propune familiei următorul traseu : Suceava, Tîrgu Neamț, Piatra Neamț, Bicaz, Lacul Roșu, Gheorghieni, Odorheiul Secuiesc, Sighișoara, Sibiu, Rm. Vîlcea, Horezu, Baia de Fier, Novaci, Lainici, Petroșani, Hațeg, Orăștie, Alba-Iulia, Blaj.

Am calculat lungimea traseului Suceava — Blaj. El însumează nici mai mult nici mai puțin de 864 kilometri. Este un traseu frumos, chiar foarte frumos, însă cu multe sectoare de drum de mare dificultate, cu șiruri de serpentine, curbe cu rază foarte mică, rampe și pante de mare dificultate, traseu deloc simplu chiar și pentru un șofer cu multă experiență.

În realitate pentru familia lui Z.S. așa a și fost pînă la urmă. Echipajul face o oprire de cîte o oră la Lacul Roșu și Sibiu și cîte una de 30 de minute la Odorheiul Secuiesc și la Călimănești. Înnoptează la locuința unui cetățean din Baia de Fier, unde ajunge la orele 23.00, după ce a fost pe drum 19 ore (plecarea din Suceava a avut loc la ora 4.00). Ce-i drept, din Baia de Fier turiștii noștri nu mai pleacă cu noaptea în cap, ci la ora 11.00. În drum spre Blaj echipajul face două halte de cîte 1/2 de oră, una la Lainici și a doua în Orăștie.

Accidentul cum se spune „plutea în aer" și el are loc într-adevăr la km 8 + 700 pe drumul național nr. 14 b, Teiuș — Blaj.

Z.S. se angajează în depășirea unui autobuz aparținînd I.T.A. (cursa Cluj-Napoca — Blaj) care circula corect pe partea dreaptă a drumului, rulează paralel cu autobuzul 100—150 metri, după care, în timp ce efectua manevra de reintrare pe dreapta, șterge cu ușa din spate a autoturismului bara de protecție față (în partea din stînga) a autovehiculului greu. Observînd situația periculoasă creată de autoturism, pentru a-i facilita reintrarea pe sensul normal de mers, șoferul autobuzului frînează brusc, derapează pe șoseaua umedă și cu mizgă și apoi se răstoarnă cu roțile în sus, în partea dreaptă a sensului de mers, în afara părții carosabile.

Ca urmare a accidentului V.O., în vîrstă de 60 de ani, pasager în autobuz, suferă leziuni grave și decedează în dimineața următoare la spitalul din Blaj.

Viteza relativ mică a autobuzului (încărcat cu 50 de pasageri) și faptul că în răsturnare nu a întîlnit vreun obstacol a făcut ca acest accident să nu se transforme într-o veritabilă catastrofă rutieră.

Ceea ce nu înțeleg din păcate mulți automobiliști începători este că nu e de ajuns doar să știi să conduci pentru a porni în călătorii lungi și dificile de genul celei descrise în aceste rînduri, mai trebuie experiență, rezistență la efortul fizic și nervos, prelungit al pilotării mașinii, care nu se capătă după 800 de kilometri parcurși, așa cum a avut impresia Z.S.

Nu, stimați automobiliști începători ! Ceea ce vi se spune despre planificarea călătoriei, despre evitarea deplasărilor lungi realizate în timp scurt, la radio, în presă, la TV nu sînt vorbe goale, ci rezultatul unei îndelungi experiențe și cercetării multor accidente în care din păcate și-au pierdut viața numeroși oameni.

Colonel VICTOR BEDA ■

Lumea în care trăim

Anotimpuri și rachete

În mijlocul verii, în iulie, în centrul Europei a nins. Cinci săptămîni soarele n-a apărut niciodată. Trei săptămîni a plouat fără încetare. Inundațiile au cuprins milioane de hectare. Grînele nu s-au copt, fructele au putrezit. În același timp, în cealaltă parte a lumii, în S.U.A., trei sute de oameni au murit ca urmare a unui val de căldură excesivă. Imaginile televizate au fost de-a dreptul cutremurătoare : cît cuprindeai cu ochii numai întinderi de pămînt crăpat, rîuri secătuite, vegetație arsă, animale moarte. În plus, tornadele, tot mai dese și devastatoare, au făcut ravagii sinistre. Au pierit sute de oameni, iar pagubele materiale au atins valori colosale. Cît despre anotimpuri... Practic, în succesiunea acestora se conturează tot mai distinct doar două : unul cald și altul rece.

Specialiștii emit diferite ipoteze. Unii susțin intrarea planetei într-o perioadă de „răcire", alții, dimpotrivă, vorbesc despre „încălzirea" Terrei. Deși, în 1979, ideea încălzirii pămîntului a înregistrat la reuniunea Organizației meteorologice mondiale un succes spectaculos, disputa dintre susținătorii celor două teze este acerbă în continuare. Dincolo însă de această dispută, toți specialiștii în meteorologie și, evident, nu numai aceștia, sînt de acord că pentru fiecare țară clima are o importanță economică majoră. După cum se știe, în funcție de prognozele meteorologice se organizează întreaga muncă în agricultură și pescuit, starea vremii influențează munca în construcții, turismul, comerțul și chiar și medicina este nevoită să țină seama de capriciile naturii. Noi discipline ca biometeorologia și meteopatia studiază în mod nemijlocit interdependența dintre factorul de sănătate și variațiile climaterice.

...Și totuși perturbațiile climei continuă, anomaliile se accentuează. Meteorologii nu cunosc cauzele, motivele exacte ale acestor stări de lucruri. Ei emit diferite teorii, se pierd în speculații și presupuneri. Unii sau alții consideră că tulburările climaterice din ultimul timp s-ar datora mutațiilor provocate de deriva continentelor, de variațiile de orbită ale Terrei și de acelea ale cîmpului magnetic, de modificarea ritmurilor și a exploziilor solare, le pun pe seama sporirii activității vulcanice, a defrișării pădurilor și schimbarea cursurilor unor fluvii.

În presa lumii se pot întîlni însă și alte păreri. „De ce în urmă cu 50—60 de ani nu existau asemenea anomalii ale climei, asemenea neașteptate și capricioase manifestări ale naturii ?" — scria săptămînalul italian „l'Europeo". „Tornadele se numărau, într-un an, pe degetele unei singure mîini, acum se înregistrează cu zecile !" — se poate citi în coloanele altor publicații. „Clima a devenit brusc mai nestatornică după al doilea război mondial". Unii încearcă să fie mai exacți : „După explozia primei bombe atomice !" „Dar sutele de experiențe nucleare efectuate în anii din urmă — fie că au avut loc în aer, în subteran, în apa oceanelor sau la suprafața pămîntului — nu au influențat și ele atmosfera ?" — întrebarea revine, destul de des, în o serie de comentarii.

Cîțiva ziariști americani au întreprins o anchetă privind cauzele intensificării în ultimii ani a formării tornadelor. Interesant este faptul că destui oameni au pus înmulțirea acestor catastrofale manifestări ale naturii pe seama perturbațiilor atmosferice produse de mii de avioane supersonice care brăzdează neîncetat atmosfera, pe mii de rachete care sînt lansate anual, rachete simple sau intercontinentale, rachete cosmice ce duc în spațiu sute de sateliți sau nave cosmice. Ele sparg plafonul atmosferic, creează virtejuri distrugînd circuitul normal al curenților de aer. „Deschideți în același timp fereastra și ușa unei încăperi — scria un comentator — și constatați ce harabaură se produce din cauza curentului. Dar jetul unei rachete de milioane de cai-putere ? Vă imaginați ce virtejuri de curenți formează în atmosferă ?"

...Nu știu în ce măsură asemenea păreri au un suport științific și pot fi luate în considerare în explicarea cauzelor anomaliilor climaterice tot mai frecvente. Cert este însă că mulți specialiști în meteorologie nu exclud influența negativă, perturbațiile pe care lansarea miilor de rachete militare, experiențele nucleare le produc în circulația curenților atmosferici, asupra climei.

Desigur, nu este pentru prima dată cînd oamenii de știință avertizează asupra efectelor nocive pe care cursa înarmărilor le are, în general, asupra omenirii și asupra mediului ambiant în special. Iată însă un nou avertisment : între rachete și climă nu trebuie excluse interdependențele ! În mod firesc, concluzia la care ajungem logic este aceea că încetarea competiției înarmărilor — și, ca o cerință actuală, renunțarea la producerea și amplasarea de noi rachete — va însănătoși nu numai starea politică a planetei, va însănătoși nu numai starea ei financiară, distribuind mai just resursele, ci va putea contribui la însănătoșirea climatului ei general — cel pe care îl aflăm din buletinele meteorologice. O însănătoșire la care ar contribui substanțial reducerea activităților militare din spațiu, chiar dacă nu putem pune doar în seama lor tornadele, secetele și inundațiile pe care frămîntata planetă le cunoaște în anii din urmă cu o intensitate crescîndă.

AL. PINTEA ■

1 000 000=5

Cînd tehnicienii îmbrăcați în costume de protecție coboară în buncărul subteran al arsenalului Rocky Mountain, aflat în proprietatea armatei S.U.A., poartă cu ei un iepure. Nu ca mascotă. Pur și simplu este vorba de un sistem de alarmă cu viață. Dacă iepurele își întinde urechile și labele, înseamnă că una din cele 888 de bombe speciale adăpostite în buncăr emană cantități infime din cea mai distrugătoare otravă creată vreodată în retortele chimiei. Aceste bombe, numite weteye, conțin 156 kg de sarin, fiecare. Cantitate suficientă pentru a asigura trecerea peste Styx a 156 milioane de oameni, ne informează revista „Stern". Noroc că aceste bombe ruginesc în arsenalul amintit de 11 ani, din perioada de tristă amintire a războiului din Vietnam. Pînă în prezent s-au înregistrat „doar" 12 accidente provocate de fisurarea unor garnituri. Din fericire, otrava a fost captată de etuvele ermetice ale bombelor.

În 1978, ministrul apărării a intenționat să transporte acest armament în izolata localitate Tooele din statul Utah. N-a mers pentru că populația îngrozită a refuzat să accepte pînă și ideea transportului acestor orori chimice. De fapt, continuă „Stern", la Tooele se pot întîmpla destule necazuri și fără prezența acestor bombe. Aici ruginesc de ani de zile, sub cerul liber, nesfîrșite șiruri de butoale cu sarin, care conțin suficientă otravă pentru a extermina populația întregului glob. Cantități apreciabile se află și la bordul avioanelor înarcate cu gazul VX, produs de americani în perioada 1961—1967, de două ori mai toxic decît sarinul.

Potrivit relatărilor publicației „Scientific American", forțele armate americane au un potențial în arme chimice de aproximativ 3 milioane proiectile de artilerie, mai multe mii de bombe, sute de mii de mine terestre și 1 500 de avioane utilitare. Pentagonul intenționează acum să furnizeze mașinăriei morții o nouă materie primă. Camera Reprezentanților a S.U.A. a aprobat, pentru începutul unei noi construcții în incinta căreia se va elabora o otravă și mai eficientă, 2,2 milioane dolari. Acest nou edificiu, care va concentra zeci și sute de creiere, mult mai utile în activitățile pașnice, va costa doar 20 milioane dolari. Pentru a așeza prima cărămidă mai este necesar doar acordul Senatului. Și se pare că nu este un obstacol insurmontabil.

Suma aparent mică alocată noii fabrici nu poate escamota capacitatea distrugătoare a acesteia, consideră revista vest-germană. Armele chimice pot fi realizate destul de ușor. Moartea a un milion de oameni cu „ajutorul" sarinului costă... 5 dolari. Noile arme chimice aflate în stadiul de proiect — armele binare — vor fi și mai ieftine. În plus, măsurile de securitate în timpul producției și transportului, depozitarea nu reclamă un efort prea mare. „Binarele" conțin, în două rezervoare diferite, două substanțe care separate nu sînt periculoase. Combinate însă, produc o puternică reacție chimică, rapid mortală. Oricum, în cazul folosirii gazelor toxice, cea mai periclitată este populația civilă, care nu este dotată cu echipament de protecție. Mai ales pentru că vîntul poate răspîndi aceste substanțe toxice cu efecte nimicitoare la mari distanțe, fără a putea fi supuse vreunui control. Înfricoșătorul gaz Ciclon B „utilizat" de hitleriști în lagărele de exterminare pare un biet toxic cu „eficiență" redusă în comparație cu urmașii săi cu „performanțe" de milioane. Oricum, știința merge înainte. Savanții, au produs pentru armata S.U.A. tone de BZ, un halucinogen de 100 de ori mai puternic decît LSD-ul. Cei 1 000 de voluntari pe care s-a experimentat drogul au trăit coșmaruri cumplite. Panică, dementă colectivă, exact stările de care un agresor are nevoie să le stîrnească în rîndurile armatei adverse.

1 000 000=5. Semnul egalității pus între aceste două cifre va oripila poate matematicienii. Semnul rezistă pentru că nu desemnează o egalitate matematică. Partea dreaptă exprimă valoarea a 1 milion de vieți umane. 5 dolari. Atît. Eficiență, productivitate, competitivitate. Pe piața morții viețile n-au preț.

Pentru restabilirea sensului uman al egalității și matematicienii, și chimiștii, și fizicienii care conlucrează la inventarea și perfecționarea armelor de tot felul trebuie să înceteze a-și mai da concursul la sporirea arsenalului morții. Pînă nu e prea tîrziu, bogățiile minților lor trebuie îndreptată spre sensurile profunde și luminoase ale vieții. Și, poate atunci, 5 va fi egal cu 1 000 000. Adică cu 5 unități bancare vor putea fi salvate un milion de vieți.

IOAN ROȘCA ■

Mondo umano ?

Războiul băncilor

A existat, se știe, pînă și un război al fotbalului. A apărut un altul, al codului. Apoi unul al undelor. Și, iată, lista nu s-a încheiat, ea incluzînd și războiul băncilor reactualizat mai de curînd. Reamintim, de pildă, că, la începutul verii, polemica între Franța și Elveția a atins cote înalte. Motivul ? Sumele franceze tot mai mari care, pe diverse căi frauduloase iau drumul băncilor elvețiene — ale căror legende sînt încă alimentate de cele 1001 de mistere — și tentativele franceze, tot mai ingenioase, de a stopa această fugă, de a se informa despre numele depunătorilor și fondurile traficate de ei, de a-și trezi, la fața locului, rețele de informatori.

Firesc, ziarele de pe malul Senei și cele din țara lui Wilhem Tell s-au întrecut în a relata amănunțit evoluția războiului secret pe care-l duc, de mai mulți ani, serviciile vamale din cele două state și, evident, să apere pozițiile țării lor. S-a ajuns pînă acolo încît vameșii francezi au declarat grevă, ministrul francez al bugetului, Maurice Papon, a făcut o declarație dură, interesele elvețiene în Franța au fost „vînate". Toate astea pentru că doi vameși francezi au fost arestați pe sol elvețian (unde se aflau pentru a stabili contactul cu informatorul lor) apoi închiși într-un loc secret și inculpați pentru... spionaj economic. Evenimentele ce au premers această escaladă n-au fost totuși puține.

Acum patru ani, prima bătălie a cîștigat-o vama franceză care „visa de mult să obțină lista celor cîteva zeci de mii de francezi (profesioniști ai fraudei sau cetățeni în contravenție cu legislația schimburilor monetare) care preferau soliditatea seifurilor elvețiene slăbiciunii francului nostru". Publicația care scria cele de mai sus (revista franceză „Le Point") relata cum, „un informator elvețian, un **avizator**, spuneau pudic textele oficiale, azvîrle vameșilor o listă de circa trei mii de clienți francezi ai S.B.S. (Societatea Băncilor Elvețiene) una dintre cele mai puternice bănci helvete". Odată aflate detaliile se acționează cu rapiditate : cei mai mari depunători sînt convocați și confruntați cu numerele lor de conturi elvețiene. Stupefiați, mîniați, aceștia nu-și pierd firea la confruntare — fie ea și de demascare a scurgerii frauduloase de capitaluri — și pleacă spre atît de solida S.B.S. pentru a protesta și a-și exprima „uimirea în fața fragilității legendarului secret bancar elvețian". Firește, stupoarea e la fel de mare — dacă nu și mai mare — printre mai marii S.B.S.

S.B.S. cere clienților demascați copiile proceselor verbale ce li s-au făcut la Paris și constată cu ușurință că pe multe dintre ele se află semnătura a doi vameși francezi — Loriot și Rui. În consecință, asupra lor se îndreaptă ochii scrupuloșilor agenți de securitate ai băncilor cu secretele sparte. Vînătoarea vînătorilor debutează și va avea „trageri" spectaculoase...

DUMITRU CONSTANTIN ■

„Artiștii români au o conștiință foarte senină a echilibrului"

Interviu cu Lluis Bosch i Cruañas, director adjunct al Fundației Joan Miró din Barcelona

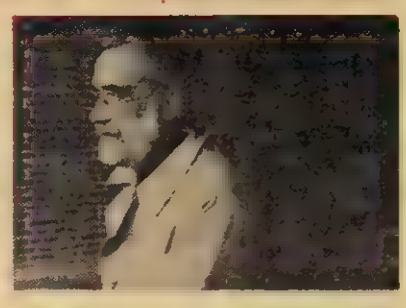

— Stimate domnule Lluis Bosch, calificativul de Capitală a picturii mondiale s-a vehiculat nu o dată și revine mereu în actualitate. S-a spus : Parisul este Capitala artelor. Nu demult am citit negru pe alb : Capitala artelor plastice este New York. Credeți în legitimitatea utilizării unui asemenea calificativ ?

— Parisul continuă să fie, fără îndoială, un centru artistic de autentică categorie, prin prestigiul dobîndit în prima treime a acestui secol, și prin efortul pe care continuă să-l facă autoritățile culturale, la nivel de stat, pentru a menține acest prestigiu într-o măreție excepțională. O dovadă a acestui lucru este structura, arhitectura, funcționarea, activitățile, pe care le reprezintă în momentul actual Centrul Beaubourg, autentic centru generator de conceptualizare nouă în domeniul diferitelor culturi ale timpului nostru (cultura conceptului, cultura imaginii, cultura sunetului etc). Dar New York deține azi primatul de care dumneavoastră vorbiți prin excepționala categorie a manifestărilor sale artistice. Un exemplu poate fi MOMA (Museum of Modern Art) cu excepționala expoziție istorică a lui Picasso, aceasta deja la nivelul de revizuire istorică a plasticii secolului nostru, dar trebuie ținut seama, de exemplu, de protecția pe care municipiul newyorkez o oferă artiștilor ce aparțin celor mai recente generații, creîndu-le facilități, dîndu-le ateliere, promovînd manifestările lor.

— Mulți dintre prietenii mei din România, la pictori mă refer, consideră Bienala de la Veneția, din 1962, drept un moment de răscruce pentru înțelegerea dezechilibrului care a afectat întreaga ierarhie europeană de valori. Ei mai consideră că, în actualul context de confuzie, mulți artiști din Spania, Italia sau România, din alte țări latine ale Europei, au optat totuși pentru salvarea tradițiilor lor naționale, devenind promotorii unei reconsiderări critice a expresionismului abstract propus cu agresivitate de o anume grupare a artei americane. Împărtășiți același punct de vedere ?

— Nu încape îndoială că tradițiile naționale de care vorbiți pot ajuta la ieșirea din această criză de valori, chiar dacă eu consider că artisul autentic este legat întotdeauna de această tradiție culturală, și cu cît mai aproape se află de origini, fie ancestrale sau autohtone, cu atît mai ușoară este comunicarea lui cu ultimii destinatari ai produselor sale de creație.

— Credeți în posibilitatea afirmării unui artist în afara unei tradiții naționale durabile ?

— Cred că am răspuns deja la această întrebare prin cele spuse anterior.

— Am fi bucuroși să vă cunoaștem părerea cu privire la momentul actual al artelor plastice românești. Am fi bucuroși să cunoaștem împrejurările în care ați avut posibilitatea să intrați în contact cu artiștii și artele noastre.

— Acum cîtva timp, scriam că artiștii români „au o conștiință foarte senină a echilibrului, după cum și o cunoaștere foarte concretă a capacității formelor și a justelor lor măsuri". Artiștii mai actuali, cei ce lucrează, în ceea ce am putea numi ultimele tendințe ale artei, au în plus un mare interes pentru sinteză, sinteza de formă și volume, care dă impresia că se cîntăresc constant acele tradiții și rădăcini de care vorbeați într-un anumit moment al acestui interviu. Cunoașterea mea în materie de artă românească mai actuală o datorez contactului permanent pe care, prin mijlocirea Premiului Internațional de Desen Joan Miró, l-am menținut cu opera unui important număr de artiști, printre care Teodora Moisescu, Stendl, Mircea Spătaru, Ion Stendl, Radu Stoica, Doina Ștefănescu, Doina Simionescu, printre alții, artiști de mare profesionalism.

— Ca director și Fundației Joan Miró din Barcelona, care credeți că este rolul muzeelor în promovarea artelor, astăzi ?

— În momentul de față muzeul trebuie să fie un centru viu de activitate, de informare despre însăși opera expusă, organizînd și instrumentalizînd o gamă întreagă de mijloace care să dinamizeze cultura, transformînd-o într-un corp viu, care să detecteze constant și să alimenteze setea de cunoaștere a omului timpului nostru. Știința muzeografică de astăzi nu se ocupă numai de conservarea ci și de impunerea unor ritmuri cît mai actuale posibil unor tezaure culturale ce au trasat coordonatele istorice ale culturii noastre. Muzeul trebuie să fie viu, autentic și fără sectarism la ora manifestării, ca un for, ca un loc de întîlnire în care nici una dintre culturile de azi să nu fie respinsă.

P. MIHAI ■

Ochii și urechile lumii

Cai. Trenuri. Oameni

S-au împlinit, la 26 august 1980, 30 de zile de cînd s-a anunțat în presa timpului meu, moartea a 9 cai, într-un vagon animalier al Căilor Ferate Franceze, pe ruta Hendaye-Toulouse.

Admit că nu e o vreme pentru asemenea necrologuri.

Admit că a plînge azi 9 cai morți de căldură fără apă, îngrămădiți timp de 18 ore într-un marfar — poate suna unora drept o demagogie a bunelor sentimente. În atîtea locuri de pe glob e o vreme de murit.

— Să plîngem 9 cai? voi fi întrebat.

— Îmi dați alt glob? voi răspunde.

Responsabilii Societății pentru Ocrotirea Animalelor din Franța au hotărît „să facă lumină în această întîmplare". Ei au sesizat un deputat care a înaintat un raport la Președinția Republicii în care a descris condițiile lamentabile de transportare a animalelor, pe căile ferate, propunînd și 25 de măsuri urgente pentru „umanizarea operației".

Căile Ferate Franceze au precizat că vagonul în care au murit 9 cai din 28 a beneficiat de „mers accelerat". Asta e altceva. Se subînțelege ce. Mergînd, sub un soare torid, mai repede, bucurîndu-se de acest avantaj, caii puteau fi lipsiți de alte privilegii. Nu poți avea, cai fiind, toate înlesnirile. Și tren cu mers accelerat, și apă, de pildă, la sete. La tren accelerat — moarte accelerată.

Lipsiți de aceste elementare noțiuni (timp, spațiu, accelerație) — caii, nu toți desigur, doar unii — și anume cei care nu cunoșteau numeralul nehotărît — au murit mai repede sau mai încet, agonizînd mai mult sau mai puțin, nechezînd mai panicați sau mai senini, sufocați mai violent sau mai duios, ei necunoscînd nici rolul adjectivelor într-o moarte.

Mai trebuie spus — pentru o corectă informare umană — că cei 28 de cai fuseseră urcați în acest vagon cu destinația către unul din abatoarele orașului Toulouse. Și atunci de ce atîta scandal, dacă tot murceau? Ce „lumină să se mai facă" pe drumul dintre o gară și un abator? Așa — fiindcă omul e uman și nu poate lăsa caii să moară în condiții inumane.

Oh, omul... omul, ce mîndru sună acest animal!

RADU COSAȘU ■

Lumea se amuză

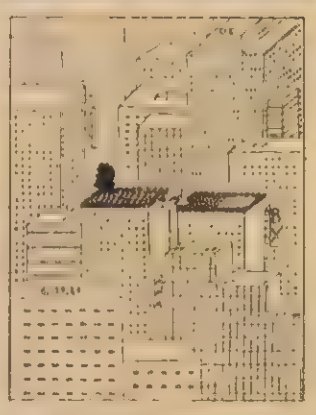

(După „Paris Match" — Franța)

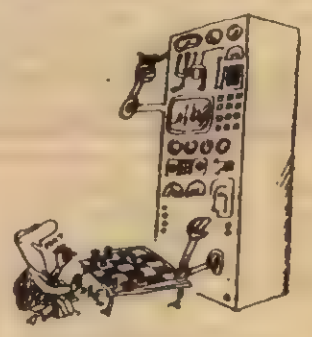

(După „Bohemia" — Cuba)

Comoara de pe „Titanic"

În noaptea de 14 spre 15 aprilie 1912 avea loc cea mai mare catastrofă navală a tuturor timpurilor: pachebotul „Titanic", de 45 000 de tone, se scufunda, în urma ciocnirii cu un aisberg, în apele Atlanticului de Nord. Odată cu epava, piereau în valuri 1 600 de persoane, între care și bătrînul căpitan E. C. Smith, comandantul vasului, care a rămas cramponat de pasarela sa și s-a scufundat împreună cu ea. (Căpitanul n-a schițat nici un gest de a se salva poate și din cauza remușcărilor: în ajun primise prin radio mesajul: „Se semnalează trei aisberguri", pe care însă nu-i luase în serios. Avea să întîlnească cei trei munți de gheață în condiții tragice.)

Scufundarea „Titanicului" a dat naștere unei literaturi pe măsură. S-au scris numeroase cărți de tot felul, s-a compus muzică, s-au turnat filme (la ultimul dintre ele, în curs de realizare, pentru construirea machetei vasului s-au cheltuit 5 milioane de dolari, adică o cincime din costul „Titanicului" original). Pachebotul naufragiat la 15 aprilie 1912 a intrat în legendă, iar faima lui n-a pălit deloc în cei 68 de ani care au trecut de atunci. Însă care este raportul dintre legendă și realitate? Fiindcă cea mai mare parte a lucrărilor care s-au scris despre catastrofă este rodul imaginației autorilor, datele certe fiind puține. Astfel, legenda spune că în „camera blindată" vasul transporta o comoară fabuloasă: un enorm transport de bijuterii, în valoare de sute de milioane de dolari, apoi cîteva „pachete" de diamante, valorînd 184 milioane de lire sterline, o ediție de lux a poemelor lui Omar Khayam încrustată în diamante, de o valoare inestimabilă, și multe altele. În realitate, nu se știe nimic precis. Nu se cunosc bine nici datele naufragiului însuși. Astfel, judecînd după desenele, șase la număr, începute de unul din pasagerii aflați într-o barcă de salvare și continuate, după înecarea acestuia, de un vecin al său mai norocos, care avea să scape în cele din urmă, „Titanicul" s-ar fi rupt în două. Sînt însă și păreri că pachebotul s-a descompus, ca urmare a impactului cu muntele de gheață, în mai multe bucăți. La fel, există controverse și cu privire la locul exact al naufragiului, unii specialiști punînd la îndoială coordonatele oficiale, cuprinse în ultimul SOS: 41 grade și 46 minute latitudine nordică, 50 grade și 14 minute longitudine vestică.

Există însă o cale de a rezolva multe din necunoscutele problemei: aducerea la suprafață a epavei „Titanicului". Iată ce și-au propus, la modul cel mai serios cu putință, fiecare pe cont propriu, două companii specializate, una britanică, Seawise and Titanic Salvage, și alta americană, Titanic 1980 Inc. Își poate oricine imagina folosul științific de pe urma scoaterii la suprafață a pachebotului. O astfel de operațiune ar echivala, mutatis mutandis, cu scoaterea de sub cenușă a Pompeiului.

După cum relatează revista franceză „Science et Vie", la ale cărei date facem apel, fiecare din cele două firme dispune de aparatura și utilajele necesare. Din punct de vedere tehnic, operațiunea ar urma să aibă trei faze: localizarea epavei (agențiile de presă au transmis zilele trecute că lucrările avînd drept scop localizarea au început deja, rezultatele fiind încurajatoare), identificarea și recuperarea ei. Dacă primele două operațiuni nu ridică probleme, cea de-a treia, ridicarea epavei la suprafață, apare deosebit de dificilă. Teoretic, sînt pentru această două posibilități: aducerea navei la suprafață așa cum este, sau fragmentarea și ridicarea ei bucată cu bucată. Specialiștii cred că prima cale este în prezent — și va fi încă multă vreme de acum înainte — exclusă. Căci să salți de la o adîncime de 4 000 de metri o masă de fier cu o lungime de 256 de metri, o lățime de 28 de metri și o greutate de 50 000—60 000 tone este, la nivelul tehnicii de azi, imposibil, chiar dacă epava este frîntă în două sau în trei părți. Recuperarea bucată cu bucată apare însă ca perfect realizabilă. Cu o singură condiție: să fie rentabilă.

Fiindcă în prezent, după cît se pare, hotărîtor va fi calculul financiar. Uriașele fonduri necesitate de aducerea „Titanicului" la suprafață vor trebui recuperate. Cum? Iată întrebarea la care se încearcă în prezent să se dea răspuns. Sursa cea mai evidentă de recuperare ar fi realizarea unui film al operațiunii. Este sigur că un documentar care ar înfățișa totul, de la localizarea epavei și pînă la expunerea ei în muzeu, care ar insista asupra mijloacelor tehnice folosite, cîteva planuri ale unor supraviețuitori (din cei 705 care au scăpat, unii mai sînt încă în viață) emoționați, toate acestea pe fundalul romantic al naufragiului, s-ar vinde în toată lumea și ar aduce realizatorilor venituri însemnate. Chestiunea este de a ști cît de mari vor fi ele în raport cu cheltuielile. Căci asupra valorii materialelor aduse la suprafață pronosticurile sînt dintre cele mai sumbre. Este posibil, susțin unii specialiști, ca după un efort... titanic, să se aducă la lumina zilei o mie și ceva de schelete și un munte de tablă ruginită, acoperită de vietăți marine. În acest caz, ar rămîne să se găsească un mijloc de a se debarasa de aceste resturi, cel mai indicat rămînînd tot... aruncarea în mare. Cît privește posibilitatea găsirii faimoasei comori, ea nu este luată deloc în considerație.

Dar, apreciază revista menționată, dacă în cele din urmă calculele de rentabilitate vor ieși bine, iar „Titanicul" va fi adus la suprafață, o comoară va fi cu siguranță pusă la dispoziția oamenilor. Ea va consta — în afara interesului științific al materialelor recuperate — în avansul tehnologic realizat, în instrumentele care vor permite pe viitor tuturor oamenilor de știință, cercetătorilor de epave să pătrundă și mai în adînc, să acționeze și mai eficace.

ION D. GOIA ■

10 aprilie 1912. „Titanic" pornește în cursa inaugurală din portul englez Southampton spre New York, unde nu va ajunge niciodată

Jurnal african (V)

Părăsesc Freetownul într-o după-amiază bîntuită de soare și ploi. De la estuar pînă la aeroport, în mai puțin de o oră, trombele de apă s-au năpustit asupra drumului în trei reprize. În pauze, soarele reapărea, trufaș și fierbinte, biciuind vaporii și punînd jungla la fiert. O ceață densă, alburie și moleșită începea să difuzeze contururile. Imediat însă un nou potop accelerat izbucnea furibund, într-o cadență dușmănoasă și grea, ca o cravașă acvatică pusă să spargă toate frunzele, să îndoaie palmierii și să ascundă sub șiroaie traseul spre aeroport. Bufnind și icnind, într-o comă veselă, mașina reușește să ajungă la timp în fața modestei fațade apăsată de o firmă țanțoșă: „Lungi Airoport International". Pînă la decolare mai sînt 30 de minute. Formalitățile vamale se desfășoară lent, funcționarii locali au în priviri o dulce nostalgie, timpul parcă e făcut din chewing-gum, toți trag de ei cu grijă și răbdare de parcă cel mai valoros record al zilei ar fi pierderea avionului de către toți pasagerii. Bineînțeles victimele potențiale sînt febrile, la limita agresivității și lumea se împarte în două: cei care au de pierdut avionul și ceilalți, care nu au de cîștigat absolut nimic. Au dreptate cei din urmă: avionul care, conform orarului, ar fi trebuit să plece de mult, nu sosise încă...

Decolăm cu o întîrziere tihnită de 3 ore și jumătate. Aparatul se înfige în cer într-o diagonală abruptă, o adevărată performanță acrobatică în stare să golească de entuziasm spiritele cele mai temerare. Zborul de croazieră este scurt și, din nou, refacem diagonala spre pămînt. Aterizăm la Monrovia, bineînțeles, pe o ploaie torențială. Sîntem invitați, scurt și decis, să ne îndreptăm spre sala de tranzit. Coborîm din avion cu o sesizabilă lipsă de chef, luăm pista în tălpi și ne lăsăm zdrobiți de o ploaie tipic liberiană care pînă la îndepărtata clădire a aeroportului ne schimbă, de cîteva ori, și de fiecare dată cu o maximă eficiență, toate gîndurile... Sala de tranzit e ticsită de mărfuri: podoabe, mic artizanat, rochii somptuoase, evantaie etc., etc. Un comerț ofensiv, multicolor și de o varietate stupefiantă izbește pasagerii mohorîți și fleașcă, mai toți emanînd o plictiseală feroce vecină cu țîfna. Au dreptate și ei și negustorii care își laudă marfa turnînd și precizînd, șiret, că la prețul lor nu mai găsești așa ceva pe toată coasta vestică. Înainte de a ne usca, ni se reamintește, oportun, prin difuzoare, că avionul este gata de decolare. Ne îndreptăm spre ploaia de-abia rămasă în urmă care, aici, este de o cinică persistență...

Aterizăm la Accra noaptea. Temperatura la sol: 30° C. Adică o răcoare zdravănă. Este prima veste bună și, după cum se va dovedi, ultima. După încheierea formalităților de aeroport aștept bagajul cu un început de răbdare cu care se naște puțini dar care, prin exercițiu îndelungat, se poate forma. Bagajele nu apar, sînt pe undeva, în avion, sub el sau trimise cine știe unde. Varianta că ar fi rămas, din greșeală, la Monrovia lese din discuție după un interval echivalent cu zborul Freetown — Accra...

La ieșirea din aeroport stoluri de copii mă atacă, plini de o exuberanță profesională. Înțeleg că vor să-mi care bagajul, cîte șapte, opt, deodată. Se înghesuie și răcnesc de parcă valiza mea ar fi ultima lor șansă. Cine nu este obișnuit cu spectacolul mediului uman din preajma aeroporturilor africane, asiatice sau latino-americane trebuie să înțeleagă, repede, că acesta este primul semnal, dintr-o suită din păcate interminabilă, care atestă dramaticul stadiu al unui nivel de trai. Pentru un cîștig infim, inferior prețului unei pîini, cohorte de copii sau maturi își dispută, adesea crud, întîietatea...

Noaptea, capitala ghaneză somnolează într-o beznă compactă. Nimic din furnicarul altor capitale sudice, nimic din insomnia zgomotoasă a altor centre comerciale chiar dacă acestea sînt plasate pe meridianele foametei.

Am regăsit-o a doua zi dimineața, am reîntîlnit-o mai exact după trei ani de la prima vizită aici. Harmatanul, cu furia lui tăioasă și uscată, născută în deșertul saharian, rămăsese undeva în urmă iar musonii absentau, spre satisfacția generală... Pe o asemenea vreme, aflată pe muchia de cuțit între două variante la fel de evitabile, periplul prin Accra se poate desfășura în condiții optime. Respect mecanica parcurgerii unui oraș și mă îndrept spre centru. Mai memoram, în linii palide, formidabila compresie de viață de aici: case scunde împingîndu-se una în alta, locuințe mereu extinse prin dilatări aproape comice, executate de mîntuială, tejghele încropite în prelungirea ferestrelor, o continuă proliferare de dependințe care au astupat, ca într-un vis, lent și inexorabil, străzile — un fel de magmă locativă și comercială care își înghite căile de acces și se transformă într-un nucleu haotic, pestriț, indescifrabil. Mă îndrept spre această Gomoră și cînd s-o surprind în întreaga ei plenitudine rămîn ancorat într-o rece stupefacție: o vastă întindere de pămînt, scurmat pe alocuri, arid și umbrit de buruieni în locul fenomenalei aglomerări umane. Un deșert în inima unui oraș...

Mi se explică, mai tîrziu, că printr-un unic și ferm gest de eradicare a acestei dezordini urbanistice incredibile s-a decis pulverizarea, din temelii, a bidonville-ului care apăsa centrul capitalei. Aici se vor ridica edificiile noului centru al țării, blocuri de locuințe, străzile vor fi libere și limpezi, flancate de arbori. Încerc să-mi imaginez viitoarele contururi, recunosc că nu reușesc, memoria mi-e încă grevată de vechile imagini și doar orizontala ternă a deșertului din față îmi impune, mut și sever, revenirea la realitate...

RADU BUDEANU ■

Puțini dar buni, pistolarii de viteză români continuă să se impună în lumea tirului mondial

— Corneliu Ion, cum se prezintă un campion olimpic ?

— Am 29 de ani, sînt născut la Focșani. Tatăl meu, Gheorghe Ion, este muncitor sudor la Întreprinderea „Urbis", în Militari. Atît el cît și toată secția din care face parte au devenit mari amatori de tir, nelipsind de la nici un concurs. Mama, Ecaterina, este casnică. Sînt căsătorit, am doi copii, o fetiță și un băiat, pe Monica — 6 ani, și pe Cristian — 4 ani. Am absolvit în 1976 facultatea de cibernetică, secția statistică. Sînt membru al clubului sportiv „Steaua" și am gradul de căpitan în M.A.N. La Jocurile Olimpice de la Moscova am cucerit medalia de aur în proba de pistol viteză, o medalie care cîntărește cu totul 62 de grame, între care 6 sînt de aur pur. O puteți vedea aici, în vitrină ! Greutatea ei, fără îndoială, este mult mai mare...

— Cum se simte un campion olimpic după olimpiadă ?

— N-aș putea să vă spun prea exact. La Moscova am atins un vis aproape imaterial, intangibil. Vreme de mai bine de 8 ani nu am avut decît asta în minte. La Montreal, la Olimpiada din 1976, am avut ghinion cu pistolul, care mi s-a defectat în plin concurs. A trebuit să mai aștept patru ani, pînă la Moscova. Medalia de aur a fost ca o obsesie pentru mine. Cînd am cîștigat-o, am trăit cu adevărat cel mai mare moment al vieții. Asta însă nu se poate exprima în cuvinte. Apoi m-am liniștit. Nu cred că m-am schimbat deloc. Am început să mă obișnuiesc de acum cu ideea, dar încă sînt destul de surprins cînd aud pe stradă spunîndu-se „uite-l pe Corneliu Ion, campionul nostru olimpic !" Într-un fel, parcă îmi vine și mie să întorc capul să văd unde e.

— Cît de mare este concentrarea unui trăgător la pistol viteză ?

— În general, tirul pare un sport ușor. Într-adevăr, solicitarea fizică e destul de redusă, însă cea psihică se ridică la cel mai înalt grad. Proba, mă refer la o manșă, ține cam o jumătate de oră. Pregătirea începe însă cam cu o oră, o oră și jumătate înainte. Întîi cu încălzirea specifică, apoi cu pregătirea psihologică autogenă, o relaxare fizică și nervoasă de 15—20 de minute în care mă străduiesc să mă concentrez cît mai puternic numai asupra mea, neluînd în seamă nici un alt element exterior. Îmi concentrez atenția asupra părului, a sprîncenelor, a feței, a spatelui, a mîinilor și a abdomenului, pînă la membrele inferioare. Încerc o scufundare deplină în eul meu, cît mai adînc, în interior, pentru a pregăti sufletește efortul care urmează. Cînd ajung însă la stand simt că-mi plesnesc timpanele, dar trebuie să mă adun, să fiu cît se poate de calm, nemișcat, departe de orice stimul exterior. Ușor nu e, există bîlbîituri, aparatele de filmat uruie, cîte un arbitru mai mișcă piciorul, în fine spun DA și concentrarea ajunge la maximum, timpul se dilată și curînd încep să trag. Este infernal. Deși nu trec decît fracțiuni de secundă, în capul meu se perindă tot felul de lucruri. La Moscova, în prima zi, tocmai cînd urma seria la 4 secunde (trăsesem pînă atunci maximum de puncte), zic DA, însă cînd se întorc țintele aud un arbitru sovietic vorbind foarte tare. Mi-am adus imediat aminte că nu trebuie să mă deranjeze, că am fost pregătit pentru asta încă de acasă, am auzit parcă toate sfaturile antrenorilor, dar tot am tras un nouar în ținta a doua.

— Care a fost cel mai greu moment al concursului olimpic ?

— Știți fără îndoială că pentru desemnarea campionului olimpic au fost necesare nu mai puțin de trei baraje, primul în trei, următoarele două în doi concurenți. Și, totuși, n-am avut emoții prea mari. Aveam deja o medalie, totul rămînea să o transform în aur. Momentul pe care îl consider cel mai greu s-a întîmplat de dimineață, înaintea manșei a doua. Aveam, după prima zi, un rezultat foarte bun, 299 de puncte din 300, și mă aflam pe locul I, la egalitate cu Weiffel, din R.D.G. Punctajul mi-l știam, fiindcă noi, trăgătorii, putem „citi" fiecare foc în parte după felul în care am declanșat detenta. Nu însă și situația în clasament, pe care m-am străduit să nu o aflu, tocmai pentru a intra cît mai relaxat în concurs. Dar, pe la ora 9, megafoane uriașe instalate pe poligon au anunțat rezultatele în mai multe limbi și nu mai aveam decît un sfert de ceas pînă la intrarea pe stand. Eram încărcat, nervos și am făcut o serie slabă tocmai la cea de 8 secunde, socotită drept cea mai ușoară : 48 de puncte ! Atunci mi-am zis „băiatule, dacă vrei să mai ai ceva șanse, nu mai ai voie să scapi nici un singur punct !" Totuși, unul am mai scăpat la seria de 4 secunde. Am așteptat apoi pînă spre ora 14, au căzut favoriți, s-a ridicat un trăgător austriac practic necunoscut și apoi au început barajele de care v-am vorbit. Pe la 15, 15 și 20 de minute mai exact, eram campion olimpic, cîștigînd a doua medalie de aur a delegației noastre. Mai epuizați decît mine erau antrenorii, toți cei care urmăriseră proba și barajul din tribună, cu sufletul la gură.

— Nu pari un tip calm, un psihic flegmatic, ci mai curînd un sportiv de tip sprinter, de explozie și „ardere" în cîteva zeci de secunde. Cum de reușești să-ți găsești echilibrul ?

— În fapt, proba noastră este ea însăși nu numai o expresie a concentrării la cel mai înalt nivel, ci și una de explozie. O manșă, cum spuneam, nu durează decît o jumătate de oră — dar cîta concentrare și vitează presupune ea ! Totul se întîmplă foarte repede, dar **atunci** trebuie să dai tot ce e mai bun în tine, exact ca la 100 metri plat. La seria de 4 secunde, de exemplu, eu ridic brațul cam la 1,5 secunde. Rămîn astfel sub 3 zecimi de secundă pentru fiecare țintă din cele 5, timp în care trebuie să deplasez brațul, să ochesc, să finisez și să declanșez focul. Fac o probă la care este necesară multă acumulare, însă și o explozie spontană. Nu cred că aș putea face față unei concentrări mai de durată, cum ar fi pistolul liber, de precizie, spre exemplu.

— Pistolarii de western trag mai bine ca voi ?

— Mi s-a pus de multe ori întrebarea asta, mai cu seamă de cei care n-au pus mîna vreodată pe un pistol de viteză. Între ce facem noi, un domeniu la care s-a atins aproape perfecțiunea și pistolarii de film nu există decît o apropiere forțată, deloc temeinică. Într-un western regizorul poate da dovadă de cît mai multă fantezie, însă cu un pistol din cele folosite de cow-boy nimeni nu va reuși vreodată să nimerească luminarea sau insigna de șerif. Pură imaginație...

— Recordul țării, care îți aparține, este de 600 de puncte din tot atîtea posibile. Asta e perfecțiunea la care te refereai ?

— În general, în lume se trăgeau pînă acum cîțiva ani cam 594—595 de puncte. Atît eu cît și colegul Stan Marin am bătut poleca spre 600, sălțind plafonul între 596 și 598. A fost o barieră psihică, fiindcă acum sînt în Europa aproape 20 de trăgători care pot trece de cifra de 595 de puncte. Va fi nevoie în curînd, se pare, de o micșorare a țintelor, tocmai pentru o mai ușoară departajare a concurenților. Prea multe baraje au fost necesare în ultimul timp.

— Amintind de Stan Marin, locul 7 la Olimpiadă, deși cu numai un punct în minus față de trăgătorii situați pe podium, ai adus vorba despre nivelul general al probei de pistol viteză la noi în țară. Avem o șansă în acest sens ?

— Eu zic că da, deși prea mulți trăgători de viteză nu sînt. Să nu uităm că Ștefan Petrescu a fost campion olimpic la Melbourne (cu 587 p — vedeți evoluția punctajului !), la aceeași probă, iar Tripșa și Roșca au cucerit argintul la Tokio și respectiv Mexico. În alte țări există sute, dacă nu mii de trăgători. La noi sînt numai cîțiva, dar sîntem recordmeni europeni și mondiali, pe echipe ! Unii zic că sîntem puțini, dar buni !

— Practici vînătoarea ?

— Niciodată. O singură dată am tras cu o alice într-o vrăbiuță și de atunci m-am jurat să nu mi se mai întîmple vreodată.

— Ce planuri de viitor poți să-mi destăinui la ora aceasta ?

— Pînă în aprilie, anul viitor, nu mai pun măcar mîna pe pistol ! Am nevoie de multă odihnă psihică, vreau aproape să uit că există proba de pistol viteză. Mă voi antrena doar fizic — alergări, înot etc. Vreau apoi să încerc să mai fac un pas în plus, un pas care acum devine și mai necesar. Tot mai aproape de 600 de puncte... Peste 4 ani, la vîrsta de 33 de ani, voi fi probabil prezent la o nouă Olimpiadă. Nu promit nimic de acum, dar știi cum e — chiar dacă nu o spun, se înțelege...

— Așa este.

DUMITRU GRAUR ■

Campionii noștri olimpici

„Caracterul și ambiția pot face din Nicolae un mare jucător"

— Tovarășe Ardeleanu, e grea viața de antrenor în divizia A?

— Nu-i ușoară, dar anii petrecuți la federație și, mai ales, lunile petrecute la Galați, lîngă Teașcă, m-au învățat multe. Teașcă mi-a fost, dincolo de duritatea lui excesivă, un dascăl bun.

— De fapt, nu ca să discutăm despre asta v-am deranjat. Trecînd în revistă cele mai spectaculoase transferuri ale sezonului, ne interesează, azi, Alexandru Nicolae. Ce ne puteți spune despre el ?

— În general, lucruri bune. Nicolae vrea și asta, la talentul lui, poate fi un factor decisiv. Muncește, în antrenamente și în jocuri, ca un salahor, e gata oricînd să facă mai mult decît i se cere.

— O clipă. Cît i se cere ?

— Destul. Oltul e o echipă care încearcă să și schimbe, din mers, concepția de joc. De la angajament la organizare pe idcea circulației balonului. Altfel zis, de la a vrea la a putea. Din păcate, în ciuda unor acumulări evidente, tehnica de lanț și susținerea omului cu mingea nu-s încă rezolvate. Se pasează încă puțin, se exagerează cu jocul pe centru.

— Pentru că tot ați adus vorba, cum a fost cu Craiova ?

— Nimic de reproșat cuiva, Craiova are, de la distanță, cea mai valoroasă formație din campionat, capabilă să bată oricînd, oriunde, pe oricine. Greșeala noastră, de neiertat, a fost că am pierdut cu Corvinul. Băieții au luat meciul în deridere, prea siguri pe ei. Cînd s-au trezit, era 3—0 pentru Corvinul, nu prea mai erau multe de făcut.

— Să revenim la Nicolae. Ce-i cu el ?

— Caracter deosebit, băiat cuminte...

— Socotind că a strîns 3 cartonașe în 4 meciuri, n-am zice ? !

— Le-a luat pentru fleacuri. Nicolae n-are, în ciuda anilor jucați la Buzău, destulă experiență. Personalitatea lui abia se cristalizează.

— La 25 de ani ? !

— Nu din vina lui, ci a noastră, a antrenorilor, care am trecut, atîta timp, pe lîngă el fără să-l vedem ! Convocarea la națională, din toate punctele de vedere justificată, l-a ajutat și-l ajută. Iar el, merită reținut acest amănunt, privește națională ca pe o mare onoare. De-aia și trage așa.

— Fie. Ce calități are Nicolae ?

— El reprezintă tipul fotbalistului modern, polivalent, capabil să acopere, cu randament, mai multe posturi. A jucat cînd „libero", cînd mijlocaș, părerea mea e că locul cel mai nimerit pentru el e cel de fundaș central la marcaj. În plus, e tenace, e disciplinat tactic, stăpînește bine jocul aerian, lese inteligent la intercepție, deposedează corect. Una peste alta, caracterul și ambiția pot face din Nicolae un mare jucător. Cu condiția, obligatorie, să nu se schimbe. Nu cred însă că e cazul. La Iași, cu el, alta ar fi fost situația.

— Ce-i lipsește ?

— Are încă o mobilitate redusă. Serviciul lui e, de asemenea, mai slab. Îl va îmbunătăți însă, sînt convins, pentru că are stofă și, mai ales, pentru că vrea.

— Iovănescu ?

— Bun jucător, el și Florian Dumitrescu vor rezolva, sper, mijlocul terenului, unde Oltul a fost, în primele etape, deficitar, între apărare și atac producîndu-se o ruptură. Așteptăm de la ei o ordonare a jocului, o limpezire.

— Parcă Florian Dumitrescu a fost numit antrenor secund, greșim ?

— E încă nevoie de el. A înțeles și va mai juca. Dealtfel, la Timișoara a alergat 90 de minute ca în tinerețe.

— Tovarășe Ardeleanu, există voci care vă acuză că sînteți prea blînd cu jucătorii, prea înțelegător. Tocmai dumneavoastră care ați fost, nu-i așa, secundul lui Teașcă ? !

— Poate că asta-i firea mea. Oricum, pînă acum, în ciuda celor 4 puncte pierdute acasă, n-am ce le imputa jucătorilor. Au greșit și ei, am greșit și eu. Dacă se vor ivi ocazii, voi fi drastic. Plecînd însă de la probe, nu de la vorbe.

ANDREI GEORGESCU ■

Divizia A

BUCUREȘTI : Steaua — Sportul Studențesc 1—1 (0—1). După un început furtunos, cu atacuri viguroase, Iordănescu ratînd în minutul 8 deschiderea scorului, cînd Moraru s-a opus la un șut violent expediat din interiorul careului, echipa studenților calmează jocul și preia inițiativa. Alb-negrii, îmbrăcați de astă dată în alb-roșu, se impun mai ales la mijlocul terenului, de unde sînt lansate cele două rapide extreme, Chihaia și Florin Grigore ● Se joacă rute și tatos, de ambele părți, dar studenții au parcă un plus de luciditate. Și golul cade dintr-o fază fixă, cînd Chihaia, de la peste 20 de metri, a execută pe lordache cu un șut plasat, la vinclu. După aproximativ 10 minute, la un fault în careu asupra lui Ad. Ionescu, Iordănescu ratează transformarea penalty-ului ● Pentru că am vorbit de cele două ratări ale internaționalului stelist, ar fi bine să vedem lucrurile și altfel, adică să remarcăm prestația lui Moraru, foarte exactă și inspirată de-a lungul întregului meci ● În repriza a doua jocul se desfășoară sub bagheta gazdelor, adică a studenților, care au avut cei puțin alte trei ocazii de gol, una fiind materializată de M. Sandu, în min. 58. Steaua iese hotărîtă la atac și în min. 83 înscrie, tot din fază fixă, prin Sameș, care trimite o năpraznică ghiulea, la vinclu, cam din aceeași poziție din care înscrisese Chihaia. Dar speranțele unui egal sînt risipite de Iorgulescu care, cu un minut înainte de final, înscrie imparabil, din careu, la o centrare semnată de Cățol ● În timp ce Steaua ne îngrijorează, Sportul Studențesc ne face să regretăm că n-a prins un loc pentru cupele europene, echipa din Regie fiind în ora actuală un adevărat mastodont, tehnic, tactic, fizic și psihic cu un stil aparte, ofensiv și perseverență pe tot terenul, greu de contracarat la ora actuală de vreuna din echipele noastre ● În ceea ce privește arbitrajul lui C. Jurja, ajutat la linie de fratele său, A. Jurja, și C. Bărbulescu, toți din București, apreciem că, fără să influențeze rezultatul, s-a cam bălăcărit pe-alocuri, nesancționînd chiar evidente faulturi comise de-o parte și alta și permițîndu-i lui Munteanu II un joc mult prea periculos împotriva lui Răducanu. **(Victor Nițâ).**

Divizia B

TÎRGOVIȘTE : C.S. — Rapid 2—1 (1—1). Record de public, peste 20 de mii de spectatori dorind să urmărească derbiul dintre liderul diviziei B și dornd să urmărească, mai ales cea dintîi evoluție a lui Dobrin sub culorile echipei locale. Nici dintr-un punct de vedere, nici din altul ei n-au avut ce pierde. Pe de o parte, meciul a fost disputat și atractiv, prin contribuția amblor garnituri, pe de alta, Dobrin și-a făcut un debut remarcabil, prestația lui, superbă în multe momente, înclinînd balanța partidei în favoarea gazdelor. La 33 de ani, împliniți săptămîna trecută, Dobrin a rămas același fotbalist complet și fermecător, cia sa lui fiind, fără discuție, internațională. El a așezat în cales noilor coechipieri o mulțime de mingi utile, nu totdeauna fructificate, tocmai pentru că Greaca, Mărinescu, Margelatu și ceilalți au fost, ei înșiși, surprinși de măiestria și fantezia paselor și devierilor plecate din picioarul lui Dobrin. Poate că antrenorii echipei naționale vor mai reflecta asupra oportunității convocării lui Dobrin ● Mișunea gazdelor a fost, acestea fiind zise, mult ușurată de prestația lui Dobrin. Echipa lui Coldum s-a străduit însă să fie, cît mai mult, la înălțimea liderului ei, tîrgoviștenii luptînd din răsputeri pentru victorie și, prin această prismă, meritînd-o. Golurile localnicilor au fost însă întîmplătoare și de eroriile defensivei giuleștene, oaspeții plătind tribut nesiguranțelor fundașilor centrali și, mai ales, nesiguranței portarului Anuței, mereu ezitant și mereu prost plasat, vinovat de primirea golului 2. Din tabăra tîrgoviștenă, Economu (revenit de la Hunedoara cu poftă de joc și cu diplomă de subinginer), Filipescu („arlnd" centrul terenului în ciuda unui serviciu defectuos) și Ene (probînd calm și intuiție), ni s-au părut, după Dobrin, cei mai buni ● Rapid și-a jucat șansa și n-a lipsit mult să obțină un meci egal. Aflată în plină reconstrucție, cu o linie de fund (Popescu, Țîță, Păun, Fogoroși), complet remaniată față de campionatul trecut, fără Manea (plecat la Steaua), fără Șumulanschi (la Jiul), fără Mateescu (la Progresul), fără Purit (la Tehnometal), fără Ioniță și Pîrvu (suspendați), fără Petcu și Bartales (ieșiți din formă), cea mai iubită și mai populară dintre echipele Capitalei ni s-a părut angajată pe un drum bun. Ea a plătit însă scump cîteva inexactități individuale, ca și luxul de a-l lăsa pe Dobrin să zburde. „Paznicul" acestuia, Rișniță, a fost tentat să urce la construcție, permițîndu-i lui Dobrin să primească și să distribuie mingi. Sigur, în urma războiului mulți vîtcji s-arată, dar parcă, în situația dată, Petcu ar fi fost mai indicat să-l vegheze pe Dobrin. Remarcăm jocul avîntat (uneori prea avîntat) al fundașilor de margine și, în altă ordine de idei, ostenoala lui Paraschiv și Ion Ion, foarte muncitori, dar, din păcate, nu totdeauna cu folos. Oricum, Rapidul trebuie să înțeleagă c-a pierdut o bătălie, nu și războiul, lupta pentru promovare găsindu-se abia la început. Echipa e în creștere, s-o mai vedem. E nevoie însă de un dram de răbdare. ● Foarte bună organizarea, foarte bun arbitrajul lui Nicolae Rădnea. **(Ovidiu Ioanițoaia).**

Fiacăra. Redacția : București, Piața Scînteii 1, căsuța poștală 3312, cod 71341. Telefoane : 17 60 10, 17 60 20, interioare : Sector publiciști-comentatori (Ilie Purcaru, Nicolae Cristache Nelu Ionescu) — 1 617, 1 623 ; Secția politică-economie (Lionel Nițescu, N. Gr. Mărășanu, Ion D. Goia, Liviu Timbus) — 1 623 ; Secția cultură-cenaclu (George Arion) — 1 619 , Secțio probleme social-cetățenești (Adrian Dohotaru) — 1 618 ; Sector știință, sport (Ovidiu Ioanițoaia) — 1 606 ; Secția reportaj-anchete (Mihai Pelin) — 1 618 : Scrisori, relații cu publicul (Margo Nadeleă, Mihai Stănescu) — 1 787 ; Sector fotoreportaj — 1 595 ; Secretariat de redacție (Dan Bîrlădeanu, Ion Predoșanu) — 1 782, 1 621, 1 744 ; Administrație : 17 78 82 și 17 60 10 — interior 1 783 ; secretar responsabil de redacție (Tudor OCTAVIAN — 17 60 10 interior 1 611) ; redactor șef adjunct (Nicolae ARSENIE — 17 60 10 interior 1 786) ; redactor șef 17 60 10 interior 1 822. Tiparul executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii". Cititori din străinătate se pot abona adresîndu-se la ILEXIM — Departamentul Export Import presă. P.O. BOX-136—137, telex : 11 226, București, str. 13 Decembrie

Redactor-șef: ADRIAN PĂUNESCU

PREȚUL REVISTEI: 2 LEI

41 505

Sub președinția tovarășului

NICOLAE CEAUȘESCU

și-a început lucrările

CONGRESUL AL II-LEA AL CONSILIILOR POPULARE, MARE FORUM AL DEMOCRAȚIEI NOASTRE SOCIALISTE

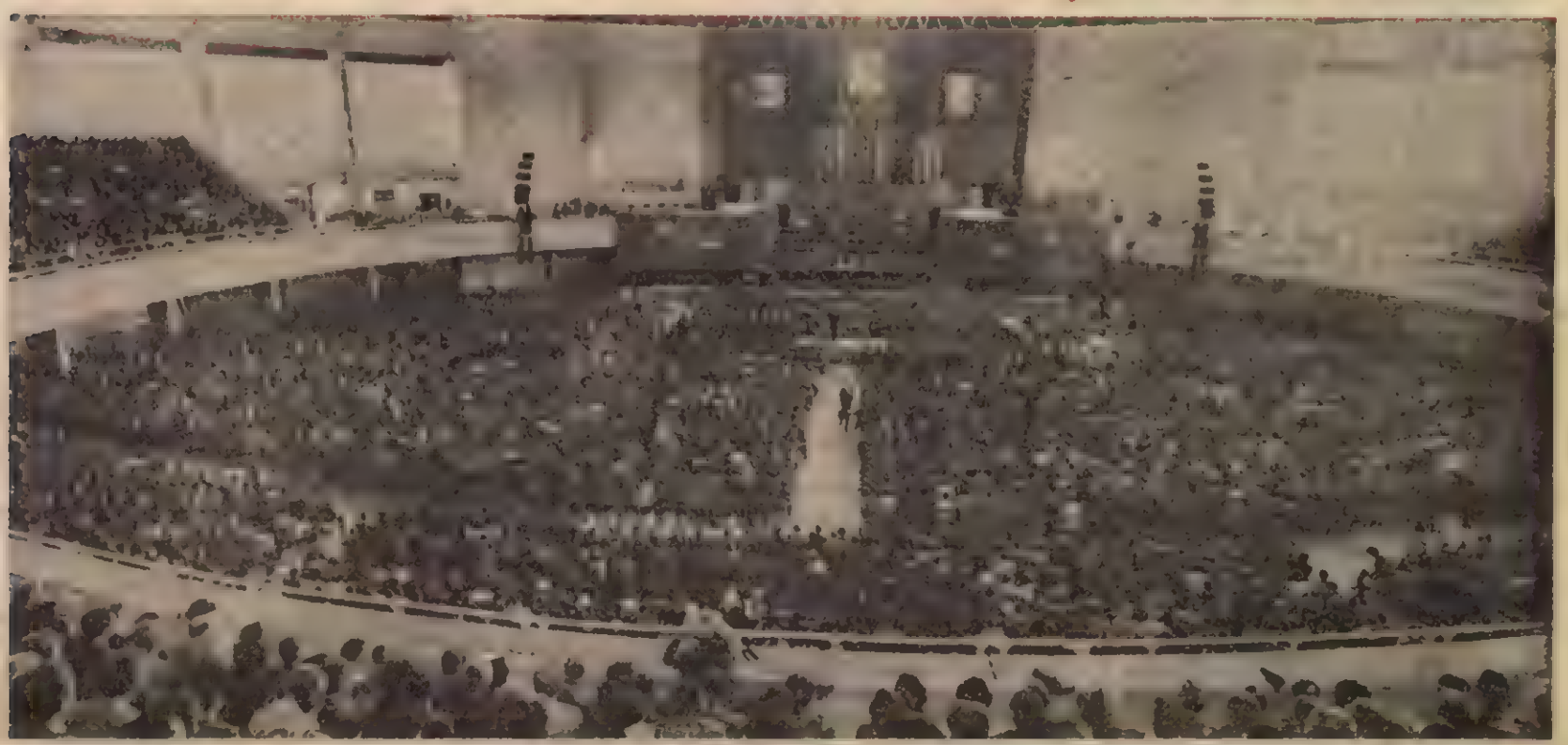

Prin oameni, pentru oameni

Ieri dimineață, sub președinția tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, au început lucrările celui de al II-lea Congres al deputaților consiliilor populare județene și al președinților consiliilor populare. Timp de trei zile, delegații consiliilor populare județene, municipale, orășenești și comunale își for exercita aici prerogativele solemne în haine de lucru. Cuvintele de ordine sînt și de data aceasta: [illegible]ența, calitatea, disciplina și spiritul de inițiativă, revizuirea critică a drumului parcurs și prospectarea lucidă a viitorului — un climat favorabil dialogului deschis, dezbaterilor constructive, schimbului de idei, gîndirii novatoare.

Coloviu al unora dintre cei mai activi și destoinici gospodari ai țării, Congresul vine să marcheze un nou moment de reformă în cadrul unui proces de continuă adîncire și întărire a democrației socialiste, a unui proces fundamentat pe o largă confruntare și dezbatere de opinii, cu multiple sensuri la toate nivelurile de activitate și consacrat cunoașterii realităților din țara noastră, stimulării și regenerării energiilor creatoare în fiecare sector al vieții sociale.

Evenimentul reconfirmă, odată mai mult, că prin marea treaptă de conștiință a poporului nostru, cel de al IX-lea Congres al comuniștilor români, și prin aportul hotărîtor, determinant al gîndirii revoluționare a tovarășului Nicolae Ceaușescu, faptul de esență în evoluția [illegible] noastre socialiste îl constituie [illegible] viața politică și socială a Ro[illegible] marea conștiință de către fiecare [illegible] al țării a marilor răspunderi ce-i [illegible] elaborarea și înfăptuirea strategiei d[illegible] tării economico-sociale pe plan național, ca și în fiecare județ sau localitate. Un program demiurgic, născut deopotrivă din meditații romantice și calcule sever științ-

(Continuare în pagina 3)

LIVIU TIMBUS

La 15 septembrie,
copiii țării
își regăsesc școlile.
Ziua lor de mîine,
mereu, începe
chiar pe pragul
fastuos
al toamnelor
românești.
Prin ei,
în belșugul de azi,
încolțește sămînța
avuțiilor viitoare.

Fotografie de
NICU VASILE

Congresul al II-lea al consiliilor populare

UN MARE FORUM AL DEMOCRAȚIEI NOASTRE SOCIALISTE

Satul, o geografie a fertilității

Agricultura, ca bună gospodărire, sub toate formele, a pămîntului țării, a adus înfățișării României în anii construcției socialiste și îndeosebi în perioada care a trecut de la Congresul al IX-lea al P.C.R. însemnele unei noi geografii a fertilității. Măsurile adoptate în ultimii ani în domeniul perfecționării organizării și conducerii agriculturii — între care amintim instituționalizarea Congresului țărănimii, al tuturor oamenilor muncii din agricultură, organizarea Consiliului Național al Agriculturii și crearea consiliilor unice agroindustriale de stat și cooperatiste — au asigurat un cadru nou, superior de dezvoltare a acestei importante ramuri a economiei naționale, menit să determine sporirea contribuției ei la dezvoltarea economică de ansamblu a României socialiste.

■ **Comparativ cu anul 1965, producția globală agricolă va fi anul acesta de două ori mai mare. Amănunțind această cifră globală va trebui să arătăm că producția de cereale pentru boabe a fost anul trecut de aproape 19,3 milioane tone, cu 6,7 milioane tone mai mare decît aceea obținută cu cincisprezece ani în urmă; efectivele de animale au crescut în aceeași perioadă la porcine de peste 2 ori, la bovine cu peste 32 la sută, la ovine cu aproape 21 la sută, iar cea de păsări de 2,4 ori.**

■ **Numărul județelor care au realizat în 1979 o producție globală agricolă anuală mai mare de 1,5 miliarde lei a crescut de la 21 în 1965, la 39, iar 12 județe au depășit în 1979 nivelul de producție — neatins de nici un județ în 1965 — de 4 miliarde lei.**

■ **În cadrul dezvoltării de ansamblu a agriculturii, creșteri mai mari au înregistrat județe precum Olt, cu 177 la sută, Gorj cu 159 la sută, Argeș cu 155 la sută, Dîmbovița și Dolj cu 141 la sută, Prahova — 135 la sută, Maramureș și Teleorman — 131 la sută.**

■ **Suprafața agricolă irigată va ajunge la sfîrșitul acestui an la 2,5 milioane hectare, adică de peste 11 ori mai mare decît în 1965.**

■ **De circa 8 ori va crește în acest an, față de 1965, cantitatea de îngrășăminte chimice de care va beneficia agricultura.**

■ **În prezent, agricultura românească dispune de peste 140 000 tractoare, cu circa 60 000 mai multe decît în urmă cu cincisprezece ani. Astăzi, unui tractor îi revin, în medie, 70 de hectare de teren, de aproape 2 ori mai puțin decît în 1965.**

■ **Unele județe au înregistrat creșteri peste media pe țară a parcului de tractoare. E cazul județelor mai puțin dotate în trecut, precum: Alba, Bacău, Bistrița-Năsăud, Covasna, Dîmbovița, Gorj, Harghita, Maramureș, Sălaj.**

De bună seamă, în realizarea creșterii producțiilor agricole, un rol esențial l-au avut schimbările profunde care au intervenit în pregătirea profesională a oamenilor muncii din agricultură:

■ **Din cei 3,1 milioane de lucrători, cîți erau cuprinși în această ramură economică la începutul acestui an, aproape 800 000 se perfecționează prin cursurile agrozootehnice iar peste 540 000 sînt muncitori (mecanizatori, motopompiști pentru irigații, motoriști, constructori etc.).**

Paralel cu profundele transformări funcționare care au revoluționat domeniul agriculturii, este cunoscut faptul că, prin aplicarea noilor măsuri de organizare și conducere a agriculturii, adoptate în anul 1979 de către conducerea partidului,

■ **Au fost create 709 consilii unice agroindustriale de stat și cooperatiste, care cuprind și organizează întreaga activitate a unităților agricole.**

Noul oraș românesc, izbîndă a noului umanism românesc

Fără precedent în întreaga noastră istorie, efortul românesc de ridicare la o nouă condiție umană a tuturor localităților țării s-a dovedit a fi, înainte de toate, un act inspirat de o concepție socială generoasă, fundamentată prin cele mai importante documente programatice ale partidului și statului nostru și transpusă în viață cu entuziasmul lucid al constructorilor de viață nouă. Vetre vechi de civilizație și speranță, la ceasul aspirațiilor împlinite, bat la porțile viitorului. Procesul înnoirii lor sistematice, al descătușării lor din stagnare, al mersului lor spre orizonturile luminoase ale zilei de mîine, departe de a fi încheiat, continuă cu o vigoare sporită, care-și întreține combustia prin ambițiile noastre mai mari, justificate de o putere economică în continuă creștere. Și termenii comparațiilor nu se cer căutați prea departe în timp.

● **În România anului 1965 existau 183 orașe. În 1980 numărul lor s-a ridicat la 365 și contăm, în viitorul apropiat, conform** Programului-directivă de dezvoltare economico-socială în profil teritorial pentru perioada 1981—1985, **adoptat de Congresul al XII-lea al partidului, pe 505 localități urbane în adevăratul înțeles al cuvîntului. Prin schița de sistematizare în perspectivă pînă în 1990, se prevede existența a cel puțin 9 centre urbane în fiecare județ al țării.**

● **În cincinalul actual, numărul apartamentelor construite în întreaga țară se ridică la 900 000, mai mult de 40 la sută din totalul locuințelor edificate fiind apartamente cu 3—4 camere confort sporit. Peste 250 000 case noi, cu unul sau mai multe nivele, au fost ridicate pînă în prezent în mediul rural. În deceniul 1981—1990 se prevede construirea a 2 350 000—2 450 000 apartamente, rezolvîndu-se în acest fel integral necesitățile oamenilor muncii de la orașe și sate.**

● **Dimensiunea valorică a acestui efort este și ea impresionantă: în scopul îmbunătățirii condițiilor de locuit ale populației s-au investit în perioada 1965—1979 fonduri de aproape 180 miliarde lei, sumă ce depășește totalul fondurilor de investiții alocate întregii economii naționale în deceniul 1951—1960. În aceeași perioadă, rețeaua de distribuție a apei potabile s-a mărit pe ansamblul țării de 2,4 ori, lungimea totală a traseelor de transport în comun a crescut de 2,6 ori etc.**

● **Semnificativ este și ritmul din ce în ce mai accelerat al construcției de locuințe: 52 000 în 1965, 53 200 în 1967, 85 800 în 1969, 100 600 în 1973, 107 100 în 1974, 151 700 în 1978 și 191 100 în 1979. De asemenea, semnificativă este și distribuția acestui efort în profil teritorial, accelerarea lui echitabilă în zonele rămase în urmă din punct de vedere edilitar: față de creșterea medie pe țară de 3,5 ori a numărului de apartamente date în folosință în 1979, în raport cu anul 1965, în județul Sălaj creșterea a fost de 53,7 ori, în Bistrița-Năsăud de 30,7 ori, în Covasna de 15,4 ori, în Vrancea de 12,3 ori, în Teleorman de 11,6 ori, în Botoșani de 10,6 ori și în Buzău de 10,5 ori. Numai în județele Botoșani, Covasna și Harghita s-au construit, în perioada 1976—1979, mai multe apartamente decît s-au edificat în 1965 în întreaga țară.**

● **O consecință imediată a acestui efort o reprezintă creșterea continuă a ponderii populației urbane în totalul locuitorilor țării: 33,7 la sută în 1965, 41,1 la sută în 1971, 43,2 la sută în 1975, 48,6 la sută în 1978 și 52,2 la sută în 1980. Din 22 400 000 locuitori, cît reprezintă populația țării astăzi, 11 700 000 cetățeni locuiesc în mediul urban. Numărul orașelor între 20 000 și 50 000 locuitori a sporit de la 41 în 1965 la 52 în 1971, la 55 în 1975 și la 57 în 1980. De la 7 orașe între 50 000 și 100 000 locuitori, cîte existau în România în 1965, am ajuns în acest an la 20. Alte 19 orașe numără peste 100 000 locuitori, dintre care 10 peste 200 000 locuitori.**

Ședința Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R.

Sub președinția tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, marți, 9 septembrie, a avut loc ședința Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R.

Cu acest prilej a fost dezbătut un raport privind stadiul realizării, pînă la sfîrșitul primului semestru al anului în curs, a principalilor indicatori tehnico-economici aprobați pentru capacitățile de producție puse în funcțiune. Apreciind că în toate ramurile industriei s-a manifestat preocupare pentru realizarea producției globale și a celei fizice, Comitetul Politic Executiv a constatat, totodată, că o serie de întreprinderi nu produc sub indicatorii planificați, lipsind economia națională de cantități importante de produse. De aceea, se impune ca toate întreprinderile, centralele industriale, ministerele să acționeze cu fermitate pentru realizarea producției la nivelul întregii capacități. Astfel, funcționarea ireproșabilă și exploatarea rațională a utilajelor și instalațiilor, respectarea normelor de reparație și întreținere, precum și aprovizionarea ritmică cu materii prime constituie prioritățile ce trebuie avute permanent în vedere pentru îndeplinirea în cele mai bune condiții a sarcinilor de producție.

Comitetul Politic Executiv a dezbătut un raport referitor la stadiul acțiunii de întărire a ordinii și creștere a productivității muncii în întreprinderi, mecanizării și automatizării proceselor de producție, reducerii personalului auxiliar și creșterii personalului direct productiv. Au fost examinate, de asemenea, concluziile studiilor întreprinse la indicația conducerii partidului, personal a tovarășului Nicolae Ceaușescu, într-un număr de întreprinderi din ramuri economice diverse. Comitetul Politic Executiv a indicat să se intensifice acțiunea de raționalizare a fluxurilor de producție, de îmbunătățire a tehnologiilor de fabricație, mecanizare a unor lucrări grele și cu volum mare de muncă manuală, utilizare rațională a capacităților de producție, extindere a polideservirii. Este necesar să se asigure un grad mai înalt de mecanizare a lucrărilor de transport uzinal, manipulare și depozitare în paralel cu adoptarea unor tehnologii și fluxuri de fabricație care să reducă la minimum volumul acestor lucrări. Pe baza acestor măsuri, Comitetul de Stat al Planificării și ministerele economice au sarcina ca, la elaborarea planului pe anul 1981, să aibă în vedere reducerea personalului auxiliar și creșterea numărului personalului direct productiv.

Tot cu acest prilej, Comitetul Politic Executiv a dezbătut și aprobat proiectul Legii cu privire la dezvoltarea industriei mici, menită să aducă o contribuție sporită la dezvoltarea generală a economiei naționale, la creșterea continuă a nivelului de trai al poporului, permițînd folosirea cu maximă eficiență a tuturor resurselor materiale și a forței de muncă existente în comune și orașe. Potrivit proiectului de lege, întreaga activitate a industriei mici se desfășoară sub directa

Sfatul țării și al voinței de mai bine sub semnul unui adevăr cu valoare de legămînt

CEAUȘESCU ȘI POPORUL

Pavilionul central al Complexului expozițional din Piața Scînteii, care găzduiește lucrările Congresului consiliilor populare județene și al președinților consiliilor populare municipale, orășenești și comunale, este impodobit sărbătorește. Pe fundalul sălii, drapele roșii și tricolore încadrează portretul secretarului general al partidului, președintele țării, tovarășul Nicolae Ceaușescu.

În sala marelui forum domnește o atmosferă însuflețită, caracteristică reuniunilor de lucru organizate în ultimii 15 ani — de cînd la conducerea partidului și a țării se află tovarășul Nicolae Ceaușescu.

La lucrări participă deputați în consiliile populare județene și președinți ai consiliilor populare municipale, orășenești și comunale. Sînt prezenți, ca invitați, membri ai C.C. al P.C.R., ai Consiliului de Stat și ai guvernului, deputați în Marea Adunare Națională, conducători de instituții centrale, organizații de masă și obștești, activiști de partid și de stat, personalități ale vieții științifice și culturale din întreaga țară.

Sînt de față șefi ai misiunilor diplomatice acreditați la București, membri ai corpului diplomatic, corespondenți ai presei străine.

Este ora 8,30. Tovarășul Nicolae Ceaușescu și tovarășa Elena Ceaușescu sînt întîmpinați, la sosirea în fața Pavilionului central al Complexului expozițional, cu puternice urale și ovații de numeroși bucureșteni. Cei prezenți au dat glas sentimentelor de profundă dragoste și prețuire pe care cetățenii Capitalei, întregul nostru popor le nutresc față de conducătorul partidului și statului nostru, de numele și activitatea cărula sînt legate cele mai mari înfăptuiri ale României socialiste, propășirea și bunăstarea întregului nostru popor. Grupuri de tineri, pionieri și școlari ai patriei l-au înconjurat cu bucurie pe tovarășul Nicolae Ceaușescu, pe tovarășa Elena Ceaușescu, oferindu-le flori, îmbrățișîndu-i și sărutîndu-i cu dragoste. S-a scandat cu însuflețire „Ceaușescu — P.C.R.", „Ceaușescu și poporul", cuvinte care exprimă în modul cel mai elocvent unitatea întregului nostru popor în jurul partidului și al secretarului său general, hotărîrea națiunii noastre de a înfăptui neabătut politica partidului și statului, obiectivele stabilite de Congresul al XII-lea al partidului de dezvoltare multilaterală a patriei noastre, de ridicare a nivelului de trai material și spiritual al tuturor celor ce muncesc și trăiesc în România socialistă.

La sosirea în sală, tovarășul Nicolae Ceaușescu, tovarășa Elena Ceaușescu, ceilalți tovarăși din conducerea partidului și statului sînt salutați cu vii și puternice aplauze, urale nesfîrșite. Se scandează cu însuflețire, minute în șir, „Ceaușescu — P.C.R.", „Ceaușescu și poporul", participanții la Congres făcînd secretarului general al partidului o fierbinte manifestare de dragoste și recunoștință pentru neobosita activitate consacrată ridicării fiecărui județ, fiecărei localități, propășirii patriei noastre socialiste, fericirii și bunăstării poporului, cauzei socialismului și păcii în lume.

Se intonează Imnul de Stat al Republicii Socialiste România.

Lucrările Congresului au fost deschise de tovarășul Constantin Dăscălescu, membru al Comitetului Politic Executiv, secretar al C.C. al P.C.R., care, în numele reprezentanților tuturor județelor, a propus ca președinte al Congresului consiliilor populare pe tovarășul **NICOLAE CEAUȘESCU.**

Îmi revine misiunea de o deosebită cinste — a arătat vorbitorul — de a face propunerea în legătură cu alegerea președintelui Congresului. Cu deplină convingere că exprimăm dorința arzătoare și voința unanimă a participanților la acest Congres, propun la funcția de președinte al Congresului pe cel mai iubit și cel mai devotat fiu al clasei noastre muncitoare, al poporului român, care conduce națiunea noastră cu înțelepciune politică și abnegație revoluționară, patriot înflăcărat, personalitate strălucită a vieții politice internaționale contemporane, tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România.

Propunerea este întîmpinată cu nespusă bucurie și deplină satisfacție și întărită prin votul tuturor participanților care aleg în unanimitate pe tovarășul Nicolae Ceaușescu ca președinte al Congresului.

În continuare a fost ales prezidiul Congresului.

Se trece, apoi, la alegerea celorlalte organe de lucru ale Congresului. În unanimitate participanții aprobă componența secretariatului și a comisiei de redactare a proiectelor de document.

Participanții la cel de-al II-lea Congres al consiliilor populare județene și al președinților consiliilor populare municipale, orășenești și comunale au adoptat, în unanimitate, următoarea ordine de zi :

1. Raport cu privire la dezvoltarea economică și socială a României în cincinalul 1981—1985 în profil teritorial ;

2. Raport privind activitatea desfășurată de consiliile populare pentru perfecționarea activității lor, dezvoltarea democrației socialiste și atragerea maselor la înfăptuirea obiectivelor economico-sociale ;

3. Dezbaterea unor proiecte de legi și a propunerilor de modificare a unor legi :

a. Lege cu privire la dezvoltarea industriei mici.

b. Proiect de lege privind obligația activiștilor de partid și de stat, a altor cadre cu funcții de răspundere de a declara bunurile de valoare, proprietate personală.

c. Proiect de lege pentru modificarea Legii nr. 57/1968 de organizare și funcționare a consiliilor populare.

d. Proiect de lege pentru modificarea Legii nr. 4/1973 privind dezvoltarea construcției de locuințe și vînzarea de locuințe din fondul de stat către populație.

e. Proiect de lege pentru modificarea Legii nr. 5/1973 privind administrarea fondului locativ și reglementarea raporturilor dintre proprietari și chiriași.

4. Constituirea Camerei legislative a consiliilor populare ;

5. Desemnarea Comitetului pentru Problemele Consiliilor Populare.

Congresul aprobă, de asemenea, în unanimitate, organizarea secțiunilor și alegerea prezidiilor acestora, după cum urmează : Secțiunea pentru problemele industriei republicane și ale dezvoltării industriei mici ; Secțiunea pentru agricultură, silvicultură, industrie alimentară și gospodărirea apelor ; Secțiunea pentru investiții, construcții industriale, agricole, locuințe și alte obiective social-culturale, proiectare și sistematizare ; Secțiunea pentru descoperirea și dezvoltarea de noi surse energetice și economisirea energiei electrice, termice și de combustibil ; Secțiunea pentru pregătirea forței de muncă, învățămînt, cultură și sănătate ; Secțiunea pentru finanțe și buget local ; Secțiunea de gospodărie comunală și gospodărie locativă ; Secțiunea pentru activitatea în comerț și în domeniul dezvoltării serviciilor pentru populație ; Secțiunea pentru perfecționarea activității consiliilor populare, dezvoltarea democrației socialiste și participarea oamenilor muncii la conducerea vieții economico-sociale.

A fost aprobat, totodată, regulamentul de desfășurare a lucrărilor Congresului.

Intrînd-se, apoi, în ordinea de zi a lucrărilor Congresului, tovarășul Ilie Verdeț, membru al Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., prim-ministru al guvernului, a prezentat raportul cu privire la dezvoltarea economică și socială a României în cincinalul 1981—1985 în profil teritorial.

În continuare tovarășul Ludovic Fazekas, membru al Comitetului Politic Executiv, secretar al C.C. al P.C.R., președintele Comitetului pentru Problemele Consiliilor Populare, a prezentat raportul privind activitatea desfășurată de consiliile populare pentru perfecționarea activității lor, dezvoltarea democrației socialiste și atragerea maselor la înfăptuirea obiectivelor economico-sociale.

Lucrările Congresului continuă.

Prin oameni, pentru oameni

(Urmare din pagina 1)

științifice, o activitate vastă și complexă în cadrul căreia o contribuție de seamă au adus-o și o aduc organele locale ale puterii de stat în procesul perfecționării sociale și pentru buna gospodărire a orașelor și satelor noastre, în abordarea problemelor de organizare și conducere, prin evaluarea și valorificarea resurselor materiale și umane.

Instituționalizat prin lege, din inițiativa secretarului general al partidului nostru, Congresul consiliilor populare se constituie într-un mare forum al democrației noastre socialiste, **„o formă nouă a puterii politice a oamenilor muncii** — cum a ținut să precizeze tovarășul Nicolae Ceaușescu — **reprezentanții desemnați de muncitori, de țărani, de intelectuali, de toți oamenii muncii, fără deosebire de naționalitate, participă direct la dezbaterea și hotărîrea destinelor patriei socialiste."**

Delegații la Congres prezintă țării un bilanț bogat. De la primul Congres al consiliilor populare și pînă în prezent, în toate zonele țării, în fiecare județ, oraș, în toate localitățile rurale au fost înregistrate realizări remarcabile în dezvoltarea și modernizarea structurilor economice și sociale, în valorificarea resurselor locale prin dezvoltarea industriei mici și diversificarea serviciilor către populație, în optimizarea și modernizarea producției agricole.

Pregătit și anticipat prin conferințele județene ale deputaților consiliilor populare, cel de al II-lea Congres al consiliilor populare va dezbate și adopta un ansamblu de măsuri și programe privind realizarea planurilor de dezvoltare economico-socială în profil teritorial, creșterea micii producții industriale, înflorirea agriculturii, realizarea construcției de locuințe, diversificarea și amplificarea serviciilor, gospodărirea comunală, pregătirea forței de muncă, dezvoltarea învățămîntului și culturii, ocrotirea sănătății oamenilor muncii, creșterea contribuției consiliilor populare la rezolvarea celor mai diverse probleme privind îmbunătățirea condițiilor de viață și de muncă ale cetățenilor patriei.

În acest cadru, delegații la Congres stăruie în mod deosebit, prin dezbaterile desfășurate în plen și pe secțiuni, asupra unor probleme cheie de organizare și conducere, privind dimensiunile, obiectivele, demersurile, metodele, tehnicile consacrate comandamentelor prioritare : îndeplinirea în cele mai bune condiții a obiectivelor stabilite de Congresul al XII-lea al partidului, realizarea la termen și în condiții optime a sarcinilor viitorului plan cincinal de dezvoltare economico-socială a României pe perioada 1981—1985. De o importanță capitală se dovedesc în acest sens indicațiile și orientările date de secretarul general al partidului la Consfătuirea de lucru de la C.C. al P.C.R. din luna mai a.c. și cu prilejul altor întîlniri, cu privire la afirmarea puternică a noului mecanism economico-financiar, folosirea mai bună a potențialului productiv și a materiilor prime, fructificarea fiecărui ceas de lucru, intensificarea luptei pentru calitate, pentru creșterea sensibilă a productivității muncii.

O atenție expresă se va acorda de data aceasta dezvoltării și diversificării industriei mici. Recent, după cum se știe, în cadrul ședinței Comitetului Politic Executiv, a fost dezbătut și aprobat proiectul Legii cu privire la dezvoltarea industriei mici, chemată să contribuie în mod substanțial la dezvoltarea economiei industriale naționale, la creșterea continuă a nivelului de trai al poporului prin folosirea cu maximă eficiență a tuturor resurselor materiale și a forței de muncă existente în comune și orașe.

Potrivit proiectului de Lege, întreaga activitate a industriei mici se va afla sub directa îndrumare a consiliilor populare ce vor coordona și îndruma deopotrivă munca de concepție și execuție în unități de producție și prestări de servicii ale consiliilor populare, ale cooperației meșteșugărești și de consum, ale cooperativelor agricole de producție precum și în compartimentul micilor meșteșugari autorizați.

De o deosebită importanță sînt, de asemenea, sarcinile ce revin organelor locale ale puterii de stat în ceea ce privește dezvoltarea intensivă a producției agricole, ridicarea eficienței generale în acest vast compartiment al economiei naționale prin convertirea științei agricole în practică zilnică.

Continua înflorire a tuturor județelor și localităților țării noastre aduce în atenția organelor locale ale puterii și administrației de stat realizarea vastului program de construcții de locuințe, lărgirea gamei de servicii pentru populație, concomitent cu dezvoltarea comerțului, precum și restructurarea rețelei de localități în conformitate cu programul de sistematizare, de remodelare a așezărilor urbane și rurale, de apropiere a condițiilor de viață dintre sat și oraș.

îndrumare și coordonare a consiliilor populare, indiferent de subordonarea unităților în care funcționează aceasta. Proiectul de lege va fi supus discuției Congresului consiliilor populare, precum și dezbaterii publice. Comitetul Politic Executiv a luat în dezbatere și aprobat, de asemenea, proiectul de Lege privind obligația activiștilor de partid și de stat, a altor cadre cu funcții de răspundere de a declara bunurile de valoare personală.

Au fost aprobate, totodată, directivele privind participarea României la lucrările celei de-a XXXV-a sesiuni a Adunării Generale a O.N.U., care începe în această lună, precum și propunerile ce vor fi făcute de țara noastră cu acest prilej. Astfel, întreaga activitate a delegației române la sesiunea O.N.U. va fi consacrată promovării tezelor și liniilor directoare privind relațiile internaționale ale țării noastre, cuprinse în hotărîrile Congresului al XII-lea al partidului, în expunerile tovarășului Nicolae Ceaușescu, în alte documente de partid și de stat, principiilor deplinei egalități în drepturi, independenței și suveranității naționale, neamestecului în treburile interne și avantajului reciproc, renunțării la forță și la amenințarea cu forța, dreptului fiecărui popor de a-și hotărî singur soarta, fără nici un amestec din afară.

Plecînd de la principiul partidului și statului că esențial pentru întărirea continuă a orînduirii noastre socialiste, a hotărîrii poporului de a-și apăra cuceririle revoluționare, este dezvoltarea economico-socială în ritm susținut a țării, ridicarea continuă a nivelului de trai al maselor, Comitetul Politic Executiv a stabilit să se reducă pe anul 1980 cheltuielile militare cu circa 2 miliarde lei. În același timp, Comitetul Politic Executiv a hotărît reducerea cheltuielilor de administrație și a altor cheltuieli ale statului pe acest an cu circa 4 miliarde lei, fondurile respective urmînd să fie folosite în scopul accelerării progresului multilateral al țării și înfăptuirii programului de ridicare a nivelului de trai al poporului.

În același cadru, tovarășul Nicolae Ceaușescu a prezentat o informare asupra vizitei oficiale efectuate în țara noastră, în perioada 27—30 august, de către Ahmadou Ahidjo, președintele Republicii Unite Camerun. Comitetul Politic Executiv și-a exprimat deplina aprobare față de rezultatele pozitive ale primului dialog româno-camerunez la nivel înalt, care oglindesc voința celor două țări de a dezvolta în continuare o largă colaborare economică, tehnico-științifică și culturală, de a întări solidaritatea și colaborarea pe plan internațional.

De asemenea, Comitetul Politic Executiv a ascultat informarea prezentată de tovarășul Nicolae Ceaușescu asupra vizitei oficiale întreprinsă în România, între 3 și 6 septembrie 1980, de președintele Republicii Elene, Constantin Karamanlis, dînd o înaltă apreciere noului dialog la nivel înalt româno-elen și și-a manifestat deplina aprobare față de rezultatele fructuoase ale convorbirilor dintre președintele Nicolae Ceaușescu și președintele Constantin Karamanlis, care confirmă dorința României și Greciei de a da un nou impuls relațiilor tradiționale de prietenie, înțelegere și conlucrare dintre cele două țări, în folosul ambelor popoare, al cauzei păcii, destinderii și colaborării în Balcani, în Europa și în întreaga lume.

În încheierea ședinței, Comitetul Politic Executiv a stabilit o serie de măsuri organizatorice menite să asigure desfășurarea în cele mai bune condiții a activității de îndeplinire a planului pe 1980 și pe întregul cincinal, precum și pentru buna organizare și desfășurare a campaniei agricole de toamnă, a strîngerii recoltei și executării lucrărilor agricole, făcîndu-se totul pentru asigurarea bunei aprovizionări a populației și satisfacerea nevoilor întregii economii.

Pagini realizate de
D. CONSTANTINESCU, P. MIHAI,
și R. BÂRBULESCU

Curs mereu ascendent raporturilor de prietenie și colaborare dintre România și Zambia

VIZITA ÎN ȚARA NOASTRĂ A PREȘEDINTELUI REPUBLICII ZAMBIA, KENNETH DAVID KAUNDA

Desfășurată într-o atmosferă de caldă prietenie, de înțelegere și stimă reciprocă, vizita efectuată în țara noastră, la invitația tovarășului Nicolae Ceaușescu, președintele Republicii Socialiste România, de tovarășul Kenneth David Kaunda, președintele Republicii Zambia, a marcat un moment de seamă pe calea întăririi prieteniei și colaborării dintre cele două țări și popoare. Convorbirile dintre cei doi șefi de stat, vizitarea de către înaltul oaspete a unor unități economice și științifice din Capitală și din țară, documentele semnate la încheierea vizitei sînt menite să ducă la extinderea bunelor raporturi româno-zambiene, în folosul reciproc și al colaborării internaționale.

Convorbirile la nivel înalt româno-zambiene au evidențiat cu satisfacție că relațiile dintre cele două țări și popoare s-au dezvoltat continuu, pe plan politic, economic, tehnico-științific și cultural, în spiritul acordurilor și înțelegerilor convenite între cei doi președinți cu prilejul întîlnirilor precedente, de la București și Lusaka. În același timp, a fost relevată dorința de a imprima un curs mereu ascendent și de a da un conținut tot mai bogat raporturilor bilaterale, pe baza orientărilor și principiilor cuprinse în Tratatul de prietenie și cooperare dintre România și Zambia.

Pornindu-se de la posibilitățile economice în continuă creștere ale celor două țări, la convorbiri a fost evidențiată atenția deosebită pe care ambele părți o acordă amplificării legăturilor economice bilaterale. S-a relevat necesitatea de a se acționa în continuare pentru realizarea în bune condiții a acordurilor, a tuturor proiectelor de colaborare existente între România și Zambia. A fost relevată, totodată, dorința comună de a stabili noi acțiuni și măsuri de natură să contribuie la extinderea, în forme moderne și pe bază reciproc avantajoase, a cooperării în domeniile agricol, minier, în sectoare ale producției industriale, potrivit cerințelor și programelor de dezvoltare economico-socială ale celor două țări. S-a hotărît, de asemenea, colaborarea pe linia științei și culturii, a pregătirii cadrelor. Cu acest prilej, a fost reliefată importanța dezvoltării contactelor și a schimbului de experiență dintre organele de partid și de stat din cele două țări, în organizarea și conducerea vieții economico-sociale.

Cei doi președinți au considerat de comun acord că promovarea largă a raporturilor româno-zambiene corespunde intereselor fundamentale ale popoarelor noastre, servește progresului și dezvoltării independente a celor două țări, reprezentînd totodată o contribuție de seamă la cauza păcii, cooperării și înțelegerii între națiuni.

Abordîndu-se probleme esențiale ale actualității politice internaționale, s-a subliniat că în prezent este imperios necesar ca popoarele, forțele înaintate de pretutindeni să-și stringă tot mai mult rîndurile și să acționeze ferm pentru a pune capăt cu desăvîrșire vechii politici de dominație și inegalitate, pentru promovarea fermă a unei politici de respectare a independenței popoarelor și egalității între state, pentru reluarea și continuarea cursului destinderii, colaborării și păcii în întreaga lume. La baza relațiilor dintre state, se remarcă în documentele semnate, trebuie să stea principiile deplinei egalități în drepturi, respectului independenței și suveranității naționale, neamestecului în treburile interne și avantajului reciproc, ale renunțării la forță și la amenințarea cu forța.

Cele două părți au evidențiat importanța înfăptuirii securității și cooperării în Europa și, legat de aceasta, a pregătirii și desfășurării cu succes a reuniunii de la Madrid, pentru ca aceasta să dea un impuls puternic înfăptuirii documentelor semnate la Helsinki, să ducă la dezvoltarea largă a cooperării economice, tehnice, științifice și culturale între toate țările continentului și, în mod deosebit, să stimuleze trecerea la măsuri de dezarmare militară, punînd bazele organizării unei conferințe pentru dezarmare în Europa. S-a apreciat, totodată, că trebuie făcut totul pentru soluționarea problemelor dintre state numai pe calea tratativelor, evitîndu-se cu desăvîrșire confruntările armate, folosirea forței.

O atenție deosebită a fost acordată, în timpul convorbirilor româno-zambiene, problemelor continentului african. În acest cadru s-a evidențiat importanța sprijinului acordat luptei țărilor africane pentru lichidarea vechii politici imperialiste, colonialiste și neocolonialiste, pentru dreptul lor sacru de a fi stăpîne pe bogățiile naționale, pe soarta lor, pentru progresul lor economico-social independent. Remarcînd succesul luptei poporului zimbabwe, președinții Nicolae Ceaușescu și Kenneth David Kaunda și-au manifestat sprijinul și solidaritatea deplină cu lupta poporului namibian pentru dobîndirea independenței, s-au pronunțat pentru lichidarea definitivă a politicii de discriminare rasială și de aparteid în Africa de Sud, pentru încetarea actelor de agresiune ale acestui stat împotriva țărilor vecine independente. Dînd o înaltă apreciere sprijinului acordat de țara noastră statelor africane, președintele zambian a spus: „Sînt deja două decenii de cînd România s-a identificat cu cauza popoarelor asuprite din Africa australă. Împreună cu alte popoare din țările socialiste și progresiste din numeroase părți ale lumii, România a participat și continuă să participe la sprijinirea forțelor patriotice și a statelor din prima linie care luptă împotriva imperialismului, colonialismului, neocolonialismului, rasismului, fascismului și apartheidului din Africa australă. Acest sprijin a fost și continuă să reprezinte un factor indispensabil în victoria eroică a maselor oprimate din regiunea noastră".

Tovarășul Nicolae Ceaușescu a apreciat vizita președintelui Zambiei ca o expresie a bunelor relații care s-au statornicit și se dezvoltă între partidele, țările și popoarele noastre, precum și a dorinței comune de a extinde și întări continuu aceste raporturi de strînsă prietenie, colaborare și solidaritate. Șeful statului român și-a exprimat convingerea că această vizită va conferi dimensiuni tot mai largi conlucrării româno-zambiene, atît pe plan bilateral, cît și în sfera vieții internaționale. La rîndul său, tovarășul Kenneth David Kaunda, mulțumind cordial pentru invitația de a vizita din nou România, pentru calda ospitalitate cu care a fost întîmpinat în țara noastră, a exprimat profunda satisfacție pentru rezultatele convorbirilor cu tovarășul Nicolae Ceaușescu, menite să contribuie la promovarea mai intensă a colaborării dintre Partidul Unit al Independenței Naționale și Partidul Comunist Român, dintre Zambia și România.

Exprimîndu-și deplina satisfacție față de rezultatele vizitei și ale convorbirilor purtate, față de înțelegerile la care au ajuns, președinții Nicolae Ceaușescu și Kenneth David Kaunda și-au manifestat încrederea că pe baza lor se va realiza o colaborare și mai strînsă, mai fructuoasă între România și Zambia, în interesul celor două țări și popoare, al progresului și prosperității lor, al cauzei păcii, destinderii și cooperării între națiuni. A fost subliniată, de ambele părți, convingerea că Republica Socialistă România și Republica Zambia vor conlucra tot mai activ pe arena mondială, vor contribui, prin eforturi unite, la soluționarea justă și durabilă a problemelor complexe care frămîntă omenirea, la înfăptuirea aspirațiilor legitime ale popoarelor de a trăi într-o lume mai bună și mai dreaptă.

ION D. GOIA

Tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, a făcut, duminică dimineața, o vizită de lucru în numeroase piețe agroalimentare din Capitală, precum și într-o serie de mari magazine comerciale situate în perimetrul acestor piețe.

Vizita secretarului general al partidului a avut ca obiectiv analiza modului în care sînt materializate hotărîrile conducerii de partid și de stat privind aprovizionarea populației cu mărfuri agroalimentare, creșterea cantităților de carne și produse din carne, de pește, ouă, lapte și produse lactate, precum și de legume și fructe, puse la dispoziția cetățenilor Bucureștiului, crearea de piețe noi, extinderea spațiilor existente, modernizarea procesului de servire a cumpărătorilor.

Ca și în celelalte toamne, ca de fiecare dată cînd secretarul general al partidului s-a aflat în mijlocul oamenilor muncii din orice loc al țării, pentru a hotărî împreună, la fața locului, în mod democratic, măsurile cele mai adecvate pentru o mai bună aprovizionare, pentru satisfacerea exigențelor mereu crescînde ale cetățenilor, și în această frumoasă duminică de septembrie, tovarășul Nicolae Ceaușescu s-a interesat de cantitățile de marfă puse în vînzare, de calitatea produselor, de prețurile acestora, a stat de vorbă cu cumpărătorii, solicitîndu-le părerea cu privire la aprovizionarea piețelor și a magazinelor. Pretutindeni, secretarul general al partidului a fost întîmpinat cu bucurie și dragoste de mii de bucureșteni aflați în acele ore ale dimineții după cumpărături, oameni de toate vîrstele și profesiile, care au exprimat cu multă căldură și emoție vii mulțumiri pentru grija continuă a conducerii de partid și de stat, a tovarășului Nicolae Ceaușescu, pentru creșterea bunăstării tuturor oamenilor muncii din țara noastră.

Imaginea oferită de piețele și magazinele vizitate ilustrează deopotrivă rodnicia pămîntului și hărnicia oamenilor, precum și preocuparea factorilor de răspundere în direcția asigurării fondului de marfă în cantități corespunzătoare și de bună calitate. Astfel, la dispoziția cumpărătorilor s-au aflat atît produsele rețelei comerciale de stat, a celei cooperatiste și a producătorilor individuali, cît și cele prezentate de trusturile horticole județene și institutele de cercetare agricole care, în cadrul „Lunii horticulturii", inițiată de tovarășul Nicolae Ceaușescu, au avut spații proprii de desfacere.

Așa cum am arătat, o constantă relevată de vizita secretarului general al partidului, și apreciată ca atare de cetățeni, a fost buna aprovizionare cu mărfuri în majoritatea piețelor și magazinelor, desfacerea produselor într-un mod civilizat, în spații adecvate. În privința cantităților de produse expuse spre vînzare dăm numai două exemple, care ni se par elocvente. Una dintre cele mai mari piețe ale Capitalei, am numit Obor, a primit în dimineața zilei de duminică 570 tone legume, din care 230 tone cartofi, 90 tone tomate, 82 tone ardei, precum și 170 tone fructe. De asemenea, au fost puse în vînzare 30 tone carne de porc, vită și pasăre și o importantă cantitate de pește. Într-o altă piață, Berceni Sud, cetățenii au avut la dispoziție 200 tone cartofi, 70 tone pepeni, 300 tone de alte legume și fructe.

Apreciind eforturile depuse în această direcție, tovarășul Nicolae Ceaușescu a dat numeroase indicații pentru realizarea unei și mai bune aprovizionări, pentru o mai rațională repartizare a fondului de produse pe întreaga durată a zilei, pentru aplicarea mai largă a metodelor moderne de comerț.

De asemenea, vizita a scos la iveală și unele lipsuri în aprovizionare sau în organizarea spațiilor de vînzare. Tovarășul Nicolae Ceaușescu a indicat ca, în hala Obor, alături de sectorul de tranșare și vînzare a cărnii să se organizeze și sectoare pentru vînzarea preambalată a acesteia, iar desfacerea produselor din carne să se facă în mai multe puncte specializate din perimetrul pieței pentru evitarea aglomerației. În Piața Cosbuc, secretarul general al partidului a cerut să se ia măsuri pentru sistematizarea și extinderea ei, pentru folosirea mai rațională a spațiului. Totodată, tovarășul Nicolae Ceaușescu a cerut să se studieze posibilitatea construirii unui magazin alimentar care să pună la dispoziția populației din cartier toate mărfurile alimentare de care are nevoie. Indicații în ceea ce privește sporirea spațiului de vînzare au fost date și în piețele Berceni Sud, Moghioroș, Veteranilor, Elefterie și 1 Mai. În discuția cu edilii Capitalei, tovarășul Nicolae Ceaușescu a cerut să se caute soluții pentru construirea unor noi piețe, complementare, care să sporească capacitatea de aprovizionare. De asemenea, vizita a scos în evidență necesitatea ca în unele piețe, cum sînt Ilie Pintilie, 1 Mai și 7 Noiembrie, să fie realizate noi dotări comerciale, să se asigure în mod corespunzător spații de decongelare și expunere a mărfii pe calități, să se extindă spațiile de depozitare.

Traseul străbătut de secretarul general al partidului în cursul dimineții de duminică în Capitală, atît în zona centrală a orașului, cît și în cartierele mai noi, a prilejuit, în același timp, examinarea unor aspecte privind sistematizarea unor zone din cartierele Bellu, Militari, Drumul Taberei și 1 Mai, pentru construirea de noi piețe și spații comerciale, pentru extinderea unităților și a unor piețe vizitate. Secretarul general al partidului a cerut în acest sens să se întocmească de urgență studii privind amplasarea și construirea unor astfel de dotări în diferite cartiere ale Bucureștiului. Totodată, tovarășul

Întîmpinat cu mare căldură de bucureșteni

TOVARĂȘUL NICOLAE CEAUȘESCU
A EFECTUAT, DUMINICĂ DIMINEAȚA, O VIZITĂ DE LUCRU ÎN PIEȚELE AGROALIMENTARE ȘI ÎN UNITĂȚI COMERCIALE DIN CAPITALĂ

Nicolae Ceaușescu a indicat primarului general al Capitalei să ia măsuri pentru recenzarea familiilor cu mulți copii pentru ca acestea să primească cu prioritate apartamente în noile blocuri ce se construiesc.

Și de această dată, întîlnirea tovarășului Nicolae Ceaușescu cu locuitorii Bucureștiului s-a înscris în practica de lucru a secretarului general al partidului, în stilul de muncă profund democratic al conducătorului țării, stil care presupune un permanent și nemijlocit contact cu făuritorii de bunuri materiale în vederea stabilirii împreună a modului în care se înfăptuiește politica partidului de dezvoltare a României. Căldura și dragostea cu care este înconjurat pretutindeni tovarășul Nicolae Ceaușescu, modul real în care participă fiecare cetățean la acest larg dialog constituie dovada stimei și prețuirii față de cel mai iubit fiu al națiunii, dovada unității poporului în jurul partidului, a tovarășului Nicolae Ceaușescu.

RĂZVAN BĂRBULESCU ■

„Istoria nouă a municipiului Călărași a început odată cu istoria nouă a țării..."

— Tovarășe primar, șansa vieții dumneavoastră se confundă cu șansa existenței contemporane a Călărașilor, fost cîndva un tîrg smărit de provincie, nealegîndu-se cu mai nimic de pe urma faptului că s-a menținut timp de un veac și ceva în rangul de capitală a județului Ialomița. Sau mă înșel și s-a ales cu ceva, totuși ?

— Cred că este cazul să fim înțelegători cu puterea mai mare sau mai mică a vremurilor, mai ales noi, oamenii care ne-am hotărît să le schimbăm din temelii înțelesurile, acționînd în acest sens cu decizie și perspectivă. Într-adevăr, timp de un veac și ceva, Călărașii au fost capitala județului Ialomița. De pe urma acestei demnități, din punct de vedere material, palpabil, localitatea s-a ales numai cu sediul primăriei de astăzi, care a fost și sediul primăriei de ieri, și despre care nu se cuvine decît să avem cuvinte de laudă. Municipiul a cîștigat și din punct de vedere spiritual: o conștiință de lider al zonei în care strămoșii i-au implantat temeliile ; conștiința mai mult sau mai puțin clară a faptului că oamenii așteaptă ceva dinspre Călărași, de la Călărași. Sau o veste mare, ca în anii în care se statornicise aici, la frunțariile țării, un steag de călărași ștafetari. Sau o rînduială mai bună și mai cinstită a vieții, ca în anii în care Călărașu devenise reședința autorităților județului Ialomița. Nu este mai puțin adevărat că aceste cîștiguri, pînă nu demult, s-au menținut în conștiința călărașenilor ca mentalitate latentă, potențială. A trebuit să trecem o vamă importantă a timpului pentru a da dreptul acestor cîștiguri la o existență certă, rodnică.

— În mierul cuvintelor dumneavoastră, noi întrezărim mai mult decît o simplă metaforă. O întreagă istorie concentrată într-un singur mod de a ființa : așteptarea. Și cînd a fost curmată așteptarea aceasta, și a locuitorilor municipiului Călărași, și a celor care sperau ceva dinspre sau de la Călărași ?

— Istoria nouă a municipiului nostru a început odată cu istoria nouă a țării. Este drept, Călărașii s-au racordat ceva mai tîrziu la ritmurile care marchează existența noastră postbelică. Multă vreme, părea un oraș care nu prea știa încotro s-o apuce. Capitală de județ nu mai era. Călărașenii nu moșteniseră nici o industrie din existența lor anterioară. Negustoria nu mai constituia o sursă de venituri, pentru nimeni, nicăieri. Importanța portului, de asemenea, scăzuse considerabil : cerealele Bărăganului nu mai luau drumurile străinătății. În sfîrșit, ar fi multe de spus. Curînd, însă orașul și-a impus ritmurile lui, din multe puncte de vedere superioare celor de pe alte meleaguri. Cert este că adevărata renaștere a municipiului Călărași, ca proces de durată, substanțial în prefaceri, orientat spre o finalitate științific premeditată, în cele mai mici amănunte, s-a declanșat în 1975, cînd s-a hotărît amplasarea pe teritoriul lui a marelui Combinat siderurgic, încă aflat în construcție, dar care deja a început să producă oțel... Oțel de Călărași... De atunci, pentru istoricul viitorului, existența nouă a Călărașilor nu se va mai despărți niciodată de numele, gîndirea și acțiunea tovarășului Nicolae Ceaușescu... Secretarul general al partidului nostru a decis destinul nou al acestei localități.

— De atunci, din 1975, s-au scurs anii unui cincinal glorios. Înfăptuirile au zăpezit municipiul. Care sînt termenii prin comparația cărora putem înțelege mai bine diferența dintre municipiul care a fost și municipiul care este ?...

Vasile Martin. Prim-secretar al Comitetului municipal Călărași al P.C.R., primarul municipiului Călărași. Născut la 2 septembrie 1930, în comuna Branișteа, județul Dîmbovița. Fiu de ceferiști. Lăcătuș mecanic la Griviția Roșie. Din septembrie 1952, devine activist al Partidului Comunist Român. Absolvent al Academiei de științe sociale și politice Ștefan Gheorghiu. Student la fără frecvență al Institutului agronomic din București. În 1968, odată cu reorganizarea administrativă a țării, este ales secretar al Comitetului județean Ialomița al P.C.R.

— În 1943, existau în Călărași numai 349 muncitori industriali, într-un înțeles aproximativ al cuvintelor. Numărul lor a sporit, în 1979, la 12 781, și nu mai avem de-a face cu o înțelegere ambiguă a noțiunii de muncitor industrial. Întreaga sferă de activități productive a municipiului cuprinde astăzi 29 650 oameni. A crescut corespunzător și populația orașului : de la 10 000 locuitori în 1900, la 18 000 în 1930, la 35 698 în 1966, la 39 712 în 1970, la peste 70 000 astăzi. Cu alte cuvinte, în numai un deceniu, populația municipiului aproape s-a dublat și faptul se explică în primul rînd prin edificarea în perimetrul lui a unor importante obiective industriale : Combinatul de celuloză și hîrtie, Întreprinderea de materiale de construcții, Întreprinderea de confecții. Șantierul marelui Combinat siderurgic, pivotul întregii dezvoltări viitoare a municipiului și a zonei, la rîndul lui, a atras aici un număr important de constructori și oțelari, printre care se numără și mulți călărășeni care emigraseră cîndva din locurile lor de baștină. Dintr-o dată, parcă peste noapte, așteptarea la care ne-am referit mai sus a trecut într-un sentiment acut al răspunderii. Sarcinile care apasă pe umerii noștri, pe umerii tuturor celor ce și-au legat destinul de destinul acestei localități înfloritoare, sînt mari, foarte mari. Nimic din istoria noastră trecută nu ne oferă un precedent sau o pildă, din care să putem învăța cum să le ducem pe umeri spre un sfîrșit așteptat. Înainte de toate, a trebuit să ne deprindem noi înșine, prin propriile noastre puteri, cu măsura faptelor mari, epocale.

— Trăim zilele Congresului consiliilor populare, la care participați și dumneavoastră, ca primar al municipiului Călărași. Ca efort productiv și, implicit, ca efort de a-și depăși detașat condiția de odinioară, cu ce împliniri își vestește municipiul de astăzi ponderea în balanța de izbînzi ale țării întregi ? Azi și mîine...

— De data aceasta, termenii de comparație ni se oferă într-un spațiu temporal mai restrîns, tocmai datorită faptului că am traversat ani denși în înfăptuiri. În primul rînd, sîntem datori să spunem că orașul însuși s-a redimensionat, tinzînd spre o măsură adecvată noilor lui funcțiuni. Revelator este că, din cele 6 700 apartamente noi ale municipiului, 3 762 au fost construite numai în cincinalul în curs. În cincinalul viitor, vom construi alte 12 900 apartamente, încît, în 1985, Călărașii vor putea asigura condiții de viață optime unui număr de 100 000 locuitori. Ca efort industrial, în acest cincinal, a cărui îndeplinire o vom raporta cu aproape un trimestru înainte de termen, producția noastră globală se ridică la 14,5 miliarde lei, în condițiile în care productivitatea muncii în industrie a atins 231 908 lei/om, 5,1 miliarde lei reprezintă valoarea investițiilor de care am beneficiat în aceeași perioadă. Participăm la export cu produse însumînd 546,8 milioane lei valută. Cînd marele Combinat siderurgic în construcție va atinge capacitatea finală, de 10 milioane tone oțel pe an, antrenînd într-o profesie nouă pe aceste meleaguri între 35 000 și 45 000 muncitori, ponderea municipiului Călărași în producția industrială a județului Ialomița va urca de la 36 la sută, cît reprezintă ea astăzi, la 56 la sută, cît va reprezenta ea mîine, nu mai tîrziu decît în 1985.

— Și ce altceva mai putem vizualiza în acest mîine al Călărașilor ?

— Importantul port al Combinatului siderurgic, cu o capacitate de trafic de 15,3 milioane tone anual, calea ferată dublă, electrificată, aflată și ea în construcție, care va racorda municipiul la linia București-Constanța, noi obiective industriale : fabrici de zahăr, pîine și bere, o întreprindere de tricotaje. Implicit, în viitor, contăm pe un oraș în întregime nou, edificat cu mai multă dezinvoltură într-un sens mai conform cu aspirațiile locuitorilor lui. Deși am construit mult, încăpător și durabil, putem spune cu deplin temei că orașul de astăzi încă face față mai greu sarcinilor ce-i stau înainte decît locuitorii lui înșiși. Despre oameni, putem spune limpede că sînt alături de viitorul lor, că nu precupețesc nici un efort pentru a-i împlini conturul visat. Dar orașul, iată, încă geme sub poverile pe care și le-a asumat. Avem necazuri cu drumurile, care nu mai încap traficul frenetic de mărfuri și utilaje. Avem necazuri cu transporturile în comun. Avem necazuri cu însăși personalitatea urbană a acestui oraș, care se reconstruiește pe sine, și asta în primul rînd datorită faptului că mai există oameni care nu vor să înțeleagă dreptul municipiului la un specific propriu din punct de vedere arhitectonic. Nu de puține ori, arhitecții de aiurea ne-au rezervat proiecte inexpresive și culori terne, în contrast evident cu ambianța solară, meridională a Călărașilor. Între rezolvarea acestor probleme, nu de puține ori spinoase, se consumă mai toate zilele noastre. Și nopțile noastre albe...

— Vă mulțumesc...

MIHAI PELIN

Cuget, deci exist?

Locul politicului

Serioase studii din ultimul timp dau puternice lovituri unui clișeu al cercetării de pînă acum în domeniul istoriei noastre contemporane. E vorba de faimosul, „**istoria e de partea noastră**", clișeu născut din simplificarea dogmatică a uneia din legitățile fundamentale ale materialismului dialectic și istoric : inevitabilitatea trecerii de la orînduirea capitalistă la cea socialistă. Înțeleasă mecanic, coborîtă din caracteru-i de maximă generalitate, de valabilitate în cazul unor ample perioade istorice, în realitatea strict particulară a cutărui fapt istoric, „Istoria e de partea noastră" a creat, pentru perioada 1944—1947, îndeosebi, imaginea unui proces liniar, desfășurat ca în faimoasa imagine pe care Lenin o presupunea dogmaticilor cînd preciza că istoria nu este Nevski Prospekt. Căci „istoria fiind de partea noastră" nu în ansamblu, pe mari etape ale istoriei, ci în cel mai mărunt fapt, în cel mai neînsemnat eveniment, întregul proces complex și contradictoriu al perioadei 1944—1947 apărea desfășurîndu-se cu fatalitatea entuziastă a mișcării unui piston, imposibil de oprit cînd se pornește, marile victorii ale luptei partidului din această perioadă apărînd ca simple, mecanice efecte ale acțiunii acestei legități. Pe drept cuvînt te întrebai citind unele studii afectate de această imagine sărbătorească asupra revoluției : dacă în perioada 1944—1947 totul a fost necesar, predestinat să se întîmple așa și nu altfel, de către „istoria e de partea noastră", supus pînă la nivelul celui mai mărunt fapt legic al trecerii inevitabile la socialism, atunci de ce atîta efort al comuniștilor de a-și construi și aplica în luptă o tactică adecvată ? De ce atîta efort pentru alianțe politice, pentru a sesiza pulsul străzii, hotărîtor în astfel de momente istorice, de ce atîta efort pentru a răspunde cît mai adecvat marilor probleme ale societății românești ? Dacă „istoria a fost de partea noastră" pînă în cele mai mici evenimente, pînă în cele mai mici probleme, atunci de ce atîta luptă, de ce atîta maximă încordare din partea comuniștilor, de ce aceștia n-au stat cu mîinile încrucișate, așteptînd, ca la cinematograf, ca în ultimă instanță să biruie ceea ce era predestinat să biruie : socialismul ?

Efectul renunțării la această teză în cercetarea de istorie literară contemporană se vede nu numai în seriozitatea studiilor, dar și în succesul lor de public. Lichidarea determinării mecanice lasă loc, în studierea istoriei, acțiunii politice, confruntării tacticii și strategiei fiecărei forțe politice cu realitatea și cu forțele politice adversare. Eliberată de fatalitatea formulei simplificate, „istoria e de partea noastră", istoria contemporană, perioada 1944—1947 îndeosebi, se relevă mult mai bogată, mult mai plină de epic, mult mai apropiată de omenesc. Și, în același timp, mult mai eficientă în aspectele sale educative, în determinațiile sale de carte de învățătură pentru prezent. Un partid care-și relevă plenar dimensiuni de eroism pentru că realizarea obiectivelor sale revoluționare este efectul asprei confruntări cu realitatea, confruntare în care s-a făcut totul, inclusiv jertfa supremă, pentru victoria finală. Prezentată așa cum a fost în realitate, adică în confruntare cu realitatea, în permanenta tensiune a găsirii celor mai bune căi de realizare a obiectivelor politice fundamentale, lupta comuniștilor din perioada 1944—1947 se constituie într-o exemplară dovadă pentru vremurile de astăzi, cînd numeroase alte partide comuniste se află în bătălia pentru realizarea obiectivelor lor politice, a adevărurilor că numai permanenta lucidităte politică poate asigura succesul în istorie.

ION CRISTOIU

În rîvna lor de a-și înnobila așezarea

În rîvna lor de a-și înnobila așezarea cu însemne ale urbanismului de metropolă, locuitorilor din Ovidiu le place să spună că, de fapt, comuna lor este un fel de cartier al Constantei, dată fiind apropierea de oraș, dar și înzestrarea ei după toate regulile urbane.

Așezată pe malul Siutghiolului, avînd plajă și insulă, cu un soare la fel de eficient ca și cel de la Mamaia, Eforie ș.a.m.d., Ovidiu este o comună care „se vede", fiind un fel de poartă a litoralului, tot amatorul de bronz autentic și fără prejudecăți privind exploziile solare trebuind să treacă pe aici pentru a ajunge la Constanța, dacă, evident, are mașină mică. Așa stînd lucrurile, comuna-cartier se străduiește să placă, să incinte ochiul, să mărească poftа pentru litoral a celor care trei săptămîni pe an sînt constănțeni, și reușește s-o facă, dovadă că diplomele de localitate fruntașă primite de-a lungul anilor pentru bună gospodărire și înfrumusețare au acoperit un perete al primăriei.

Dar dorința de a trece drept oraș, fie și satelit sau cartier, nu se sprijină numai pe acest spectaculos care ține de turism, ci, mai ales, pe ritmul industrial al comunei, pe faptul că aici, la Ovidiu, există patru unități mari și numeroase secții de producție care, toate, una peste alta, ridică valoarea producției industriale a comunei la 700 milioane lei. Și ritmul industrial are urmări directe în ceea ce privește viața oamenilor, în ceea ce au realizat, în ceea ce și-au propus să dobîndească.

Primărița Floarea Teodorescu va vorbi la cel de al doilea Congres al consiliilor populare despre „Perfecționarea activității consiliilor populare privind participarea oamenilor muncii la acțiunile economico-sociale și dezvoltarea democrației socialiste".

Floarea Teodorescu n-are nici un an de cînd conduce comuna. A împlinit vîrsta de 34 de ani exact în ziua în care a devenit primar, motiv pentru care soțul ei, inginer mecanic în port, i-a făcut cadou cartea „Organizarea și funcționarea consiliilor populare".

„Oamenii noștri sînt harnici și dacă azi comuna arată așa, treaba aceasta li se datorează într-o totul. Pun mîna cînd e vorba de pietruit sau asfaltat o stradă, dar vin și cu cîte un gînd de frumos cînd e vorba de construit, de ridicat ceva. Important este să fii în mijlocul lor, să-i asculți.

Țin foarte mult la orele de audiență și mi le respect cu sfințenie, e drept, eu fiind femeie, la audiențe vin mai multe femei. Învățăm întotdeauna unii de la alții cîte ceva, ceva care, citeodată, este esențial. Locul în fruntea oamenilor, întîlnirile cu ei m-au făcut mai calmă, mai răbdătoare, aș zice că funcția de primar m-a maturizat. Împreună cu deputații, fac o parantează să vă spun că din Ovidiu sîntem prezenți la Congres patru deputați și primarul, am mobilizat pentru lucrările de toamnă forța de muncă necesară aici, mai mult ca în alți ani, ieșind la cîmp și gospodinele care nu lucrează în unitățile industriale. Valoarea producției noastre agricole este de 105 milioane lei și, lesne de înțeles, sarcinile pentru acest an agricol nu pot fi aduse la bun sfîrșit fără contribuția întregii suflări a comunei".

Întreaga suflare a comunei Ovidiu înseamnă cam 18 000 de locuitori, iar lucrurile tind să se îmbunătățească dacă ne gîndim că anual, la consiliul popular, se oficiază 200 de căsătorii. În anul 1944 existau pe raza comunei 5 băcănii mici, toate încăpînd azi într-un singur magazin mai răsărit, 4 cîrciumi care nu prea se odihneau și un cămin cultural mai mult închis. Astăzi (n-avem ce face, comparațiile le fac cei care le-au prins și pe unele și pe celelalte), comuna numără patru școli generale cu laboratoare, 3 grădinițe, 3 cămine culturale cu săli de cinema, biblioteci și săli de lectură, iar în cadrul ei activează 118 cadre didactice și 36 de cadre medicale, dintre care 5 medici. De asemenea, în cele trei sate (dar cine poate să numească satul de reședință sat ?) există 17 magazine, dintre ele 10 fiind alimentare.

RĂZVAN BARBULESCU

În Bărăgan, la Bărăganu, ce face omul, ce face lanul

La semănat ? Densitate normală. Cel puțin așa a fost convins în toamna trecută, ne spune inginerul Octavian Vasile, președintele C.A.P. Bărăganu din județul Brăila. A pus între 500 și 550 de boabe germinabile la metru patrat. Dar la recoltat a avut o densitate medie de numai 450 de spice. De pe 1 100 de hectare de grîu s-a obținut, în medie, o producție reală de 3 160 de kilograme la hectar. Președintele ne spune că „vrem să mărim densitatea ca, la recoltare, să avem 500 de spice pe metru patrat ; îmbunătățim și structura solurilor".

Interlocutorul este om de meserie, este originar chiar din această comună, lucrează aici de 11 ani, de la absolvirea facultății. Ne explică, încearcă să ne explice, ușor derutat de o asemenea insistență, că producția obținută a fost limitată de condițiile atmosferice. Nu se înțelege bine, din ce spune, dacă anul trecut grîul a fost semănat în cea mai nimerită perioadă. Ba, ceva tot se poate deduce din faptul că, în acest an, ne asigură inginerul-președinte, se va alege mai bine epoca optimă pentru semănat și nu va fi depășită. Și totuși, îndemnat de privirile inginerului Radu Becleanu — directorul general adjunct al Direcției agricole județene, omul care răspunde tocmai de producția vegetală pe județ — Octavian Vasile se hotărăște să ne divulge și o cauză mai credibilă a scăzutei recolte de grîu, aici, în plin Bărăgan, și anume fertilizarea doar parțială în toamna trecută. Îngrășămintele necesare n-au venit la vreme, o bună parte din ele au ajuns aici abia prin noiembrie, decembrie și, date atunci, n-au fost asimilate corespunzător. Președintele mai spune, în treacăt, ceva despre faptul că „unde mașinile, la fertilizat, nu mențineau turația, se cunoștea". Îi sîntem, desigur, recunoscători pentru această precizare, oricît de în treacăt ar fi fost făcută, mai ales că alte explicații nu mai este dispus să etaleze. O blazare, o indiferență ciudată par să-l stăpînească pe omul din fața noastră. Și, mai înainte de a încerca să-l iscodim, ne roagă singur să-l înțelegem că nu mai prea are entuziasm, fiindcă, din 1977, i se stabilesc planuri de irigat, la toate culturile, deși la județ se știe bine că irigațiile sînt, deocamdată, doar pe hîrtie. Abia din iulie a.c. au fost irigate 150 de hectare, cultivate cu lucernă și sfeclă furajeră. Întrenga suprafață nu va fi irigată mai devreme de 1982, ne spune. Tovarășul director Radu Becleanu confirmă. După cum ține să mai sublinieze postura ingrată a specialiștilor de la Direcția agricolă județeană care sînt nevoiți să stabilească unor cooperative planuri pe care se știe din capul locului că nu le vor realiza, pentru bunul motiv că, deși figurează cu terenul irigat, în realitate irigațiile nu sînt realizate. Ar fi absurd, ni se spune, să se mărească exagerat planul celor care au terenul irigat; așa, cei care doar figurează cu irigații se mai pot disculpa pentru nerealizări.

Sigur că nu este ușor să te descurci în această situație. Iată cum se răzbună minciuna ! Raportarea falsă a realizării unor lucrări neexecutate a fost tolerată la un moment dat, iar acum toți cei care n-au vorbit la vreme trag ponoasele. Ba, ceea ce este și mai rău, sînt puși în această situație, de a trage ponoase fără vină, cei din unitățile agricole care, orice s-ar spune, nu pot fi acuzați de ajustările cifrelor din rapoartele de realizări. Și pentru că este vorba de autentice falsuri, se cuvine să subliniem măcar atît : că, deocamdată, unii le-au comis ; alții le suportă urmările. Ceea ce, trebuie să recunoaștem, nu este deloc echitabil, este de-a dreptul necinstit. Fiindcă, pe filiera măsluirii cifrelor, cineva a fost interesat, a profitat de fals.

Sigur, asta nu înseamnă că la Bărăganu nu se putea obține o recoltă mai bună de grîu dacă — așa cum ținea totuși să spună tovarășul Radu Becleanu — dacă ar fi fost urmărite mai îndeaproape toate etapele lucrărilor agricole, dacă s-ar fi interesat și cei din unitate un pic de procurarea îngrășămintelor la vreme, nu să aștepte pur și simplu să le fie trimise de către cei de la direcție.

Și este, desigur, absurd ca unui agronom cu 11 ani vechime în aceeași unitate să-i spună cineva de la județ cîte boabe să semene, la ei în sat, pe metru patrat și cînd să-și aleagă zilele pentru semănat.

Ca să ne convingem că grija oamenilor și calitatea lucrărilor diferențiază recoltele, mai ales atunci cînd solul este același, tovarășul director ne propune să ne oprim la C.A.P. Roșiori. Este aceeași zonă a Cîmpiei Bărăganului, pămîntul este la fel de darnic, dar, conform unui corect proverb, în traistă trebuie să-ți bagi singur.

Aci, pe 670 hectare, s-au obținut 4 113 kilograme de grîu la hectar, depășindu-se cu 13 kilograme la hectar planul. Plan, de data aceasta, pentru teren neirigat. Președintele Ion Mocanu este bucuros să ne spună că, în toamna trecută, a fost fertilizată, la vreme și îndestulător, întreaga suprafață semănată cu grîu. Faptul că tot grîul a fost masat pe numai trei tarlale, dintre care una singură de 500 de hectare, a ușurat supravegherea calității tuturor lucrărilor, micșorînd, totodată, cheltuiala de timp și de carburanți pentru deplasarea mașinilor de la un loc la altul, în toiul unei lucrări. Densitatea la semănat, ne spune inginerul șef Nicolae Chirea, a fost de 500 de boabe germinabile pe metru patrat. Grija pentru calitatea fiecărei faze a procesului tehnologic, pentru executarea în timpul optim a tuturor lucrărilor a făcut ca, la recoltat, densitatea medie a spicelor pe metru patrat să bată spre 550. Împotriva capriciilor vremii, ne spune inginerul, rezultatul este destul de bun. Este adevărat că, în primăvară, suprapunerea mai multor lucrări, din cauza timpului, a pretins ca mecanizatorii să lucreze în schimburi prelungite, dar oamenii au făcut tot ce le-au cerut specialiștii. Iar la cules, au văzut că au făcut bine. Așa se va lucra poate și în toamna aceasta, adaugă președintele Ion Mocanu, dar toți sînt pregătiți. Pregătiți să facă totul, încă de pe acum, de la arat, pentru ca în anul viitor să obțină o recoltă mai mare de grîu. Mai ales că vor îmbunătăți și structura solurilor.

Inginerul Nicolae Chirea a ales Roșiorii Brăilei la repartiție, în 1977. A venit aici cu familia și se simte bine, mai cu seamă că este, cum zice, tot din Bărăgan, este ialomițean, cunoaște cîmpia și știe, mai zice, ce poate să dea dacă nu uiți nimic din ce trebuie să faci. Țăran sau agronom, trebuie să știi să iubești pămîntul. Iar știința aceasta înseamnă, pînă la urmă, să muncești liniștit dar temeinic, să faci fiecare lucrare la timpul ei, și s-o faci cît se poate de bine, să nu uiți nimic, să nu încerci să-nșeli pămîntul.

Și tînărul inginer are dreptate pînă dincolo de lucrul la care se gîndește acum. Pămîntul nu poți să-l înșeli. Nici cu îngrășăminte nedate la timp, nici cu irigații făcute doar pe hîrtie !

DORIN GHERGHINESCU

Pe litoral, sezonul durează 365 de zile

— Dacă v-am ruga, stimate tovarășe Virgil Girniță, să vă prezentați, cum ați începe ?

— M-aș recomanda, Virgil Girniță.

— Firește, numai că asta știm, după cum mai știm că sînteți, de cîteva luni, director coordonator al întreprinderii de hoteluri și restaurante Eforie Nord. Dar n-ajunge, vă ascultăm.

— Am absolvit facultatea de economie și, în calitate de activist de partid, am răspuns, 4 ani, de perfecționarea cadrelor din turism. Dealtfel, la examenul de stat am avut o temă din domeniu, „Eficiența economică a turismului pe litoralul românesc". În prezent, pregătesc doctoratul.

— Cum s-ar zice, omul potrivit la locul potrivit, așa-i ?

— Mai bine să lăsăm faptele să vorbească, nu credeți ?

— Ba da, să vorbească ! Sezonul estival fiind pe sfîrșite, vom discuta la timpul trecut, da ? Ce-a adus nou vara lui 1980 pentru turistul, român sau străin, sosit la Eforie Nord ?

— Greșim dacă discutăm numai la trecut.

— De ce ?

— Pentru că întreprinderea noastră are, pe litoral, cele mai multe locuri încălzite, cu regim permanent. Aproape 4 mii. La I.H.R. Eforie Nord, sezonul turistic numără 365 de zile pe an, unitatea avînd în subordine hoteluri și restaurante nu doar din stațiunea ce-i dă numele, ci și din Constanța și Techirghiol.

— 4 mii de locuri încălzite, din cîte ?

— 18 mii, în hoteluri, vile, căsuțe, campinguri și așa mai departe.

— Clar, vom vorbi la prezent. Întrebarea de mai devreme rămîne însă valabilă. Care ar fi răspunsul ?

— Am introdus anul acesta, pentru prima oară, nominalizarea, formă superioară de ofertă, element cert de creștere a calității serviciilor.

— Nominalizarea vrea să însemne că turistul...

— Știe de-acasă în ce hotel va fi găzduit. Avînd biletul de odihnă sau de tratament în buzunar, el capătă, grație nominalizării, un plus de siguranță.

— Cu alte cuvinte, omul își procură biletul și, sosit în stațiune, merge direct la hotel, da ?

— Exact. Se evită astfel trecerea pe la dispeceratul de cazare, la care se așteptau, în anii trecuți, cu zilele !

— Făcînd o glumă, am zice că, la Eforie Nord, asta-i o pierdere, dispeceratul de alei funcționînd, ne-am convins, ca un cenzorule, în frunțea lui aflîndu-se un om, Alexandru Dinu, competent și îndatoritor. Dacă lucrurile stau cum ziceți, cine se mai adresează dispeceratului ?

— Cel care vin pe cont propriu.

— E numeroasă această categorie ?

— După statistici, anul acesta, cam 10 la sută. Din păcate, întreaga bază materială fiind contractată ferm, pe toată lungimea sezonului estival, acestei categorii îi rămîne un număr limitat de locuri. Lesne de dedus că soluția e biletul. Indiferent ce se întîmplă, biletul e un contract pe care noi îl onorăm.

— Biletele se cumpără, nu-i așa, din județe. Legat de asta, am fi tentați să vă întrebăm cu care din oficiile județene colaborați mai bine ?

— Vara, desigur, cu toate. În restul anului însă avem probleme. Să luăm, de pildă, planul pe aprilie, Județul Arad, 60 de locuri în plan, 6 realizate, Zalău, 28 cu 3, Sibiu, 248 cu 26 etc. E și o lipsă a noastră faptul că baza de tratament de la Eforie Nord, excelent dotată, nu e suficient folosită, toamna și primăvara mai ales. Avem intenția să facem aici, prin colaborare cu Consiliul județean pentru educație fizică, un centru de recuperare pentru sportivi, competența profesională a colectivului condus de doctorul Suzana Belc constituind un important punct de plecare.

— Cu voia dumneavoastră, să lăsăm viitorul și să ne referim, în continuare, la prezent. Ce-a găsit, ce găsește nou turistul venit la Eforie Nord ?

— Multe lucruri schimbate în bine, în sensul că baza materială existentă a fost și este substanțial consolidată. Confortul a crescut peste tot. La „Europa" am introdus mobilier nou. La „Meduza", la „Carmen", la „Felix", la „Zambila", la „Nufărul", primele fiind hoteluri, celelalte vile, s-au făcut importante amenajări, frigidere și televizoare în camere, mochetă și așa mai departe. 13 hoteluri de confort II, „Sirius", „Saturn", „Arta", „Sport", „Făgăraș", „Cerna" etc. au fost racordate la rețeaua de apă caldă, alte cîteva, „Lira", „Union", „Bega", „Brad", la cea de telefonie.

— O clipă, tovarășe director. Am locuit la hotelul „Brad" și, între altele fie zis, ne-am simțit foarte bine, colectivul de acolo, condus cu tact și hărnicie de Hilde König, știind să satisfacă dorințele tuturor vizitatorilor, români și străini deopotrivă. Numai că la „Brad", aici vroiam să ajungem, nu există decît un telefon, cel de la recepție ! Or, dumneavoastră ziceați că...

— Se va monta, cît de curînd, și centrala, dar legătura s-a făcut.

— Am priceput. Tovarășe director, ce se ascunde între coperțele acestui dosar ? Scrie pe el „Studiu cu privire la profilul și personalitatea stațiunii Eforie Nord", ce-i cu el ?

— Am declanșat un studiu științific al fenomenului turistic ca să determinăm exact, nu după ureche, nevoile reale ale stațiunii. De fapt, ale oaspeților ei.

— În ce fel ? Ne puteți da un exemplu ?

— Au fost deschise, cîndva, 5 baruri de noapte, „Acapulco", „Can Can", „Potcoava de aur", altele, azi nu mai funcționează nici unul, din motive mai mult sau mai puțin întemeiate procedîndu-se la desființarea lor. Studiul nostru urmărește tocmai să afle dacă e nevoie de astfel de unități, unde și de cîte anume. La fel cu piscinele, cu terenurile de tenis, vrem să ajungem la concluzii limpezi, la o concepție unitară. Cînd vom ști exact, vom acționa, introducînd informațiile pe calculator.

— Înțelegem că acțiunea e abia la început. Poate că s-a făcut totuși ceva, ce ?

— Pe linia documentelor și a indicațiilor de partid, pe baza sondajelor efectuate în rîndul turiștilor, am acordat și acordăm o atenție deosebită, în alimentația publică, unităților mici, intime și eficiente. Concret, la „Carmen" am inaugurat anul acesta o pizzerie, amenajînd un spațiu nefolosit, o bucătărie transformată în depozit. Conform așteptărilor, unitatea merge foarte bine.

— Tovarășe director Girniță, la ce capitol rămîne încă I.H.R. Eforie Nord dator față de turiști ?

— Stăm mai slab cu divertismentul. În ceea ce privește cazarea și masa, avem dovezi că lumea e mulțumită, calitatea serviciilor crescînd față de anii trecuți. Dovezi de la fața locului și chiar dovezi din străinătate.

— Scrisori probabil, așa-i ?

— Nu numai. Restaurantul „Palas" a primit, recent, Premiul „Cupa de aur" din partea Centrului italian pentru promovarea economiei mondiale. Distincția a fost acordată, citiți, pentru „excelența calitate, pentru naturalețea și ireprosabilitatea serviciilor", luîndu-se în considerare decizia unui juriu internațional și, firește, mărturiilor unor turiști întorși de la Eforie Nord.

— Adresîndu-vă felicitările de rigoare, să revenim la divertisment. Care-i situația?

— Omul vine la Eforie Nord, găsește plajă bună, găsește casă bună, găsește masă bună, dar nu găsește o distracție pe măsură. Acest aspect devine, fiind vorba de vacanță, foarte important. Cîte ceva avem, cîteva restaurante cu specific și program, „Iunion", „Berbecul" și, mai ales, „Nunta Zamfirei", foarte apreciat și căutat, dar mai e mult pînă departe ! Sîntem descoperiți în ceea ce privește muzica, atît ușoară cît și populară, nici o valoare nu figurează pe afișele din stațiune. Va trebui, pentru sezonul de vară 1981, să ne ocupăm mai temeinic și mai din timp. Iată, a stat la noi, săptămîna trecută, Anda Călugăreanu, am solicitat-o, ne-a promis, vom mai vedea. Nu stăm bine nici cu divertismentul pentru copii. N-avem încă un parc de distracții, dar sper că vom avea cît de curînd. Aici situația e mai complicată întrucît larma copiilor nu trebuie să deranjeze liniștea hotelurilor, Eforie Nord fiind, lucru recunoscut, o stațiune înghesuită, cu puțin spațiu. Cu toate astea, am fixat un punct de reper, lîngă Policlinica „Grand", așteptăm aprobările spre a-l amenaja.

— Alte probleme, tovarășe director ?

— Una foarte grea, personalul. În ciuda activității permanente, 70 la sută din personal e sezonier. De unde, nefiind dezvoltată conștiința stabilității, o serie de greutăți. Am realizat însă, și în această direcție, pași importanți. Am deschis, ca noutate, un bufet și o cantină la sediul întreprinderii.

— Era nevoie de ele ?

— Una că era nevoie, alta c-am procedat așa ca să evităm controalele în scop de masă ?!

— Am înțeles. Credeți că acest tip de control a dispărut cu desăvîrșire ?

— Poate că încă n-a dispărut, dar va dispărea. Noua conducere a I.H.R. e decisă să nu închidă ochii. Ca activist de partid am fost obișnuit să trăiesc din retribuție, regulă valabilă și în comerț. În orice caz, nu mi-a trebuit multă vreme ca să-mi dau seama că majoritatea oamenilor din comerț sînt corecți, cinstiți. Dar în acest domeniu mai sînt destule de făcut.

— Tovarășe director Girniță, ce părere aveți dumneavoastră despre dumneavoastră, sînteți un șef dur ?

— Nu-s un om blînd. Dealtfel, cred că într-o astfel de întreprindere gigant nici nu-i recomandabil. Dacă asta vreți să știți, am dat destule sancțiuni, dar numai după ce am analizat cazurile cu cumpănire și, aș zice, cu omenie. Pe fostul responsabil de la „Delfinul", Nicolae Capac, l-am scos în plin sezon. La fel am procedat la „Venus", de unde am trimis acasă 16 ospătari, detașați de la Bacău.

— Pe ce motiv ?

— Indisciplină, încălcarea regulilor de comerț.

— Care credeți că e, încercînd un bilanț, cel mai bun lucru pe care l-ați făcut în aceste cîteva luni de cînd funcționați ca director ?

— Am ridicat nivelul disciplinei. Ca o consecință firească, calitatea serviciilor a crescut, iar întreprinderea și-a îndeplinit planul la toți indicatorii.

— Cînd am intrat în biroul dumneavoastră, tocmai redacția un material, referitor la ce ?

— Altă problemă spinoasă, răcoritoarele. N-am avut și n-avem suficiente, ne bate gîndul să facem o linie. Cînd ați venit, analizam posibilitățile de realizare cît mai urgentă.

OVIDIU IOANIȚOAIA

CALCULATORUL
în slujba muşeţelului şi a sunătoarei

Oricît ar părea de ciudat, calculatorul, această percutantă şi omniprezentă maşină de gîndit, s-a insinuat, ca să zicem aşa, pînă şi în lumea aparent măruntă a plantelor medicinale. Maşina care a reuşit o astfel de performanţă, de a lucra, cu toate complicatele sale circuite, la rădăcina atît de insignifiantă a muşeţelului, este un calculator IMB-1130 din dotarea Centrului de calcul al Institutului politehnic Bucureşti. Mai exact şi mai concret, studentul matematician Dan Crăciun, beneficiind de datele furnizate de chiar tatăl său, inginerul Florentin Crăciun, care este totodată şi directorul general al Trustului „Plafar", şi de biologul Mircea Alexan, şeful Biroului de floră spontană din cadrul acelaşi trust, s-a oferit să prognozeze, printr-un limbaj FORTRAN, starea actuală şi evoluţia cîtorva importante plante medicinale ce alcătuiesc fala bazinelor de floră spontană din ţara noastră. Se înscriu printre aceste plante, la loc de cinste, dar şi de necesitate, muşeţelul şi sunătoarea, dar şi altele, mai puţin cunoscute şi folosite de marele public, cum ar fi mătrăguna, ipcărigea, lemnul dulce, pelinul, brînduşa de toamnă, arnica, nalba mare, obligeana şi trei fraţi pătaţi.

Între o sumedenie de factori care au afectat substanţial cantitatea de plante medicinale existentă într-un bazin oarecare, avea să ne declare biologul Mircea Alexan, ar fi, primul dintre ele, uriaşul consum. În numai 30 de ani, acesta a crescut de exact 12 ori. Urmarea firească a acestui consum aflat în continuă creştere nu putea fi decît reducerea capacităţii de refacere şi reînnoire a bazinelor. În consecinţă, conducerea Trustului „Plafar" a elaborat încă de acum 5 ani un vast program de măsuri menite să refacă, prin intervenţia omului, potenţialul acelor specii ameninţate. Am considerat, cu alte cuvinte, că omul, ajutat în apărarea sănătăţii sale de măruntele plante medicinale, are datoria de a salva, la rîndul său, aceste plante.

Precizînd că întregul ansamblu de măsuri este unic în lume şi a fost pe larg expus în cadrul lucrărilor celui de-al VII-lea Congres naţional de farmacologie, unde a stîrnit un deosebit interes şi o unanimă apreciere, să revenim la contribuţia calculatorului în transpunerea în practică a respectivului program cunoscut sub numele de „conceptul spontanizării".

Multitudinea datelor adunate de-a lungul celor 5 ani de studii şi cercetări, ne-a spus biologul Mircea Alexan, ne-a obligat, pentru o cît mai obiectivă concluzie, să apelăm la capacitatea de sinteză a unui calculator. Şi pentru că studentul Dan Crăciun, familiarizat cu marile şi micile evenimente din lumea plantelor medicinale, s-a angajat să prelucreze toate datele de care dispunea, nouă nu ne-a rămas altceva de făcut decît să ne bucurăm de această colaborare. Folosindu-se de un model matematic utilizat de calculatoare în urmărirea şi coordonarea aprovizionării tehnico-materiale a unei întreprinderi industriale, studentul Dan Crăciun a conceput un sistem de urmărire a relaţiei capacitate — valorificare — reînnoire. Fără să intru în alte amănunte de ordin tehnic, pot spune că analizele şi concluziile calculatorului s-au dovedit a fi nu doar extrem de exacte, cît mai ales adevărate instrumente de lucru.

În ceea ce ne priveşte, am notat că, potrivit concluziilor şi indicaţiilor calculatorului şi prin munca migăloasă şi perseverentă a cîtorva zeci de oameni, elevi, ţărani cooperatori, ingineri agronomi, biologi, un număr de 34 de specii de mare interes a renăscut, iar unele, ameninţate cu pieirea, au fost salvate, ca să zicem aşa, în ultimă instanţă. Un exemplu în acest sens l-ar constitui amenajarea, lîngă Timişoara, a unor bazine de felul celor folosite în orezării, bazine a căror menire a fost să imite cît mai fidel mlaştinile ce au existat cîndva pe acele meleaguri. Însămînţate cu obligeană, o plantă care, pentru a se maturiza, are nevoie de doi ani, bazinele au readus la viaţă, pe o suprafaţă de 8 hectare, această plantă din care nu mai rămăseseră decît cîteva zeci de exemplare. O altă plantă, ipcărigea, sau, cum i se mai spune, floarea mireselor, al cărei areal de răspîndire, zonele inundabile ale Dunării, dispăruse prin desecările efectuate cu scopul de a reda agriculturii suprafeţe deosebit de rodnice, a fost revitalizată prin mutarea ei în zona de nisipuri a Deltei Dunării. Cultivată pe suprafeţe dispersate însumînd un total de 5 hectare, ipcărigea, renumită pentru calităţile ei de expectorant, dar folosită mai ales în fabricarea alviţei, se simte, spre surpriza totală a biologilor, mult mai bine în acest nou climat. Acelaşi lucru se poate spune şi despre arbustul de lemn dulce, al cărui loc preferat a fost şi este doar Cotul Vrancei. În urma unor exploatări lipsite de discernămînt, lemnul dulce s-a restrîns la doar cîteva pîlcuri din apropierea comunelor Vulturul şi Răstoaca, lîngă Focşani. Dar iată că, prin intervenţia salutară a omului, a specialiştilor de la „Plafar", celor cîteva pîlcuri li s-au adăugat, recent, 5 hectare ce vor reface, fără doar şi poate, potenţialul întregului bazin. Într-o situaţie asemănătoare se află, de cîţiva ani buni, şi arbustul de cruşin, cel mai important deconstipant. Exploatate, de asemenea, fără cruţare, arboretele de cruşin aproape că dispăruse, recoltele de coajă de cruşin fiind de 5 ori mai scăzute decît acum 10 ani. Printr-un studiu şi o cercetare a inginerului Virgil Nedorizescu, cercetător în cadrul Institutului de cercetări agricole şi silvice, cruşinul va primi în stăpînire o suprafaţă de 10 hectare, localizate în zona ecologică cu care s-a obişnuit. Cu această viitoare plantare a cruşinului ne aflăm nu atît în faţa unei spontanizări a bazinului respectiv, cît mai ales în faţa unei alte orientări a Trustului „Plafar", aceea de a trece unele plante din flora spontană în cultura organizată.

Dar măsurile conceptului de spontanizare, nu s-au rezumat doar la a salva acele plante ameninţate cu pieirea, ci şi la revitalizarea unora dintre ele, cum ar fi, de exemplu, muşeţelul şi sunătoarea, ştiut fiind faptul că în ultima vreme a sporit enorm cererea faţă de aceste plante. Muşeţelului deci i-au fost atribuite nu mai puţin de 286 de hectare a căror recoltă va izbuti să satisfacă respectiva cerere. În ceea ce priveşte sunătoarea, acesteia i-au fost alocate, ca să ne exprimăm şi astfel, 110 hectare. Bineînţeles că respectivele suprafeţe vor fi mărite pe măsură ce cererea va creşte. Printre plantele medicinale pentru care calculatorul a solicitat măsuri urgente se înscrie şi mătrăguna, atît de necesară industriei chimice cît şi unei largi familii de medicamente sedative. Dinsa, mătrăguna, s-a reînstăpînit cu mult succes pe 23 de hectare răspîndite pe tot arcul carpatic. În aceeaşi ordine de idei, nu lipsită de interes ni se pare a fi evoluţia unei banale plante, a pelinului, intens solicitat de industria alimentară, drept pentru care pelinul s-a extins pe alte 70 de hectare, ceea ce, să recunoaştem, pare să semene cu o adevărată invazie. Dar iată alte două plante medicinale, nalba mare şi trei fraţi pătaţi, un excelent emolient al căilor aparatului respirator şi, respectiv, cel mai bun depurativ al sîngelui din care elimină, cu multă eficienţă, toxinele, două plante pentru care, potrivit cererilor mereu în creştere, s-au luat măsuri de urgenţă. Astfel, nalba mare a fost însămînţată pe o suprafaţă de 10 hectare, în Tulcea, iar trei fraţi pătaţi a primit un areal de alte 3 hectare, în judeţul Cluj. În fine, fără să epuizăm lista destul de lungă a plantelor ce au beneficiat de ajutorul omului, să aducem în discuţie brînduşa de toamnă şi arnica, ambele căutate la export. Brînduşa de toamnă, o plantă din care se extrage colchicina, o substanţă întrebuinţată în producerea medicamentelor anticanceroase, se vinde la export cu 60 de dolari kilogramul, fapt care va duce la o eficienţă economică, în urma însămînţării ei, de 1 leu egal cu 1 dolar. I s-au repartizat brînduşei de toamnă, în judeţul Cluj, 21 de hectare. În ceea ce priveşte arnica, un extraordinar stimulent al sistemului nervos, aceasta, ameninţată în ultima vreme cu dispariţia, a fost reînsămînţată în judeţele Cluj, Alba şi Suceava, asigurîndu-se astfel o renaştere a speciei.

Deşi ar mai fi încă destul de multe lucruri de notat, ne mărturisea, în încheiere, biologul Mircea Alexan, ţin să precizez că, dincolo de imperativul eficienţei economice, acest numitor comun al conceptului de spontanizare, prin transpunerea în practică a studiilor şi cercetărilor de pînă acum, studii şi cercetări care au un caracter de premieră mondială, s-a urmărit şi împlinirea acelui deziderat pe care gînditorul şi ecologul francez Joubert l-a exprimat atît de limpede şi frumos : „Am primit lumea, mai exact spus natura, ca pe o moştenire de mare preţ. Nimănui nu-i este îngăduit să o deterioreze. Fiecare generaţie are datoria morală de a o transmite, şi mai bună, posterităţii". În ceea ce ne priveşte, nu ne-am făcut decît datoria.

La rîndul nostru, punem punct acestui dialog cu Mircea Alexan, despre oamenii care au sărit şi vor sări, în continuare, în ajutorul plantelor medicinale, una din bogăţiile şi frumuseţile patriei noastre.

VICTOR NIŢĂ

Centrul de cercetare ştiinţifică şi inginerie tehnologică pentru maşini de ridicat şi transport uzinal

Aproape totul despre macarale

Reporter : Stimaţi tovarăşi, vă mulţumesc chiar de la început că aţi acceptat să luaţi parte la această discuţie în chiar dimineaţa zilei dumneavoastră libere. Vă mărturisesc că numele pe care acest institut îl poartă nu numai că nu poate inspira admiraţie, dar e chiar de natură să producă o oarecare nelinişte în sufletul cititorului neavizat ; C.C.S.I.T.M.R.T.U. ! V-aş ruga, tovarăşe director Vasile Antonovici, să „traduceţi" iniţialele citate.

Ing. V. Antonovici : Iniţialele înseamnă **Centrul de cercetare ştiinţifică şi inginerie tehnologică pentru maşini de ridicat şi transport uzinal.** Avem sediul în Timişoara, în incinta Întreprinderii mecanice, principalul nostru colaborator.

Reporter : Vă rog să prezentaţi institutul în cîteva cuvinte.

Ing. V. Antonovici : Sărbătorim în acest an trei decenii de la crearea primului nucleu de proiectare, din care aveau să se ridice primii specialişti în construcţia maşinilor de ridicat şi transport uzinal. Începutul a fost destul de greu, normal aş spune, faţă de stadiul de dezvoltare a cercetării româneşti în specialitate dar ambiţia, devotamentul şi înalta pregătire profesională ale celor ce au pus temelia activităţii noastre au depăşit dificultăţile. Odată cu trecerea anilor, împreună cu colegii noştri din întreprinderile cu care colaborăm — dintre care se evidenţiază I.M. Timişoara şi Întreprinderea de construcţii metalice Bocşa — am realizat utilaje a căror prezenţă se face simţită pe toate şantierele şi în toate unităţile economice ale ţării. Într-un fel, deşi nu vreau să spun vorbe mari, şi noi am contribuit direct la creşterea atît de spectaculoasă a economiei româneşti. Pentru oricare dintre noi este imposibil să nu încerce un sentiment de aleasă mîndrie cînd se vorbeşte despre succesele metalurgiştilor, ale constructorilor de maşini, ale energeticienilor şi aşa mai departe, de care — prin ceea ce am dat — sîntem şi mai strîns legaţi. Avem astăzi o întreagă gamă de familii de maşini de ridicat şi transport uzinal, care asigură practic 95 la sută, dacă nu mai mult, din necesarul pe economie. Facem poduri rulante de la 125 la 400 de tone, în concepţie proprie, necesare pentru toate ramurile industriei. Se produc în jur de 2 500 de bucăţi pe an, iar 80 la sută dintre ele sînt după proiecte tipizate. Apoi macarale cărăi şi speciale, circa 600 pe an — gradul de tipizare urcînd de la 20—25 la sută anul trecut, la peste 40 la sută anul acesta. Vom ajunge şi aici la o tipizare de circa 60 la sută în curînd, iar în cîţiva ani la peste 82 la sută ! Urmează automacaralele, circa 500 bucăţi pe an, care asigură viteze mari de deplasare, înălţimi pînă la 70—80 metri, într-un domeniu foarte larg de utilizare. Am realizat pînă acum automacarale de 6,3 tone şi 12,5 tone, cu braţ telescopic, şi vom realiza o gamă întreagă, mergînd pînă la 120 de tone, toate în concepţie proprie. În fine, utilajele pentru depozite, adică tranzlatoare-stivuitoare pentru preluarea şi depozitarea mecanizată a paletelor, avînd o înălţime de 12 metri şi suportînd o greutate pînă la o tonă. Se produc 250 pe an, dar pe viitor vom merge spre semiautomatizarea şi automatizarea procesului de preluare, depozitare şi expediere, pînă la gestionarea pe calculator electronic, cu evidenţă pe cartele şi tranzatare complet automată. Există în construcţie un astfel de depozit-pilot la I.M.T., iar din anul 1982 vom trece la producţia de serie.

Reporter : În afara domeniilor de utilizare amintite, de cîtăva vreme am aflat, aţi început să proiectaţi şi într-un domeniu absolut nou pentru activitatea institutului, cel al utilajului minier. Referiţi-vă, vă rog, la acest domeniu.

Ing. Mihai Bernath, coordonator de proiect : Ţin să precizez că la data de 1 ianuarie, anul acesta, încă nu cunoşteam nimic despre utilajul minier ! Astăzi sînt gata proiectele şi prototipurile pentru 4 produse sau familii de produse. Pînă în anul 1985 utilajul minier va trebui să cîştige un rol preponderent în producţia Întreprinderii mecanice Timişoara, ajungînd la peste 60 la sută din volumul producţiei, mai precis la valoarea de 5,6 miliarde, din cele 9 pe care le va face I.M.T.-ul în anul respectiv. Problema, desigur, este una extrem de importantă. Ne confruntăm cu lucruri nu numai noi, ci şi foarte dificile. Va trebui să lucrăm cu o hidraulică de o forţă cum nu există încă în ţară... Ca să revin în actualitate, primul dintre cele 4 produse realizate pînă acum este excavatorul cu rotor portcupe, cel mai mare realizat pînă acum la noi, integral în concepţie românească. Fiecare cupă a lui poate cuprinde 470 de litri, capacitatea efectivă fiind de 800 tone pe oră. Serveşte la lucrări miniere, dar şi la cele de terasare, pentru rambleuri şi altele de acelaşi gen, la săpături de canale, peste tot unde este nevoie de dislocarea unor mari cantităţi de pămînt şi rocă. Primul excavator de acest gen, proiectat parţial la UNIO, Satu Mare, se află în curs de montaj la I.M.T. şi va fi livrat pentru exploatările miniere de suprafaţă ale sisturilor bituminoase. Alte date ale sale : greutate netă — 650 tone, în funcţiune — 710 tone, lungime — 58 metri, înălţime — 22 metri, puterea motorului — 400 kW, puterea instalată — 700 kW. Numai o şenilă are 2,8 m lăţime şi 3 m înălţime ! Importul pe valută ar fi însemnat un efort de peste 25 milioane. Se vor face cel puţin 15 astfel de excavatoare în cincinalul care urmează, folosite în special pentru decopertarea sterilului în exploatările de lignit sau în cele cu şisturi bituminoase, resurse bogate ale ţării noastre.

Ing. Liviu Ciurdar, şef proiect : Al doilea produs al familiei de utilaje miniere este combina de înaintare pentru galerii. Metoda aşa-zis clasică era, cum bine ştiţi, săparea manuală în rocă, punerea trotilului şi puşcarea, în cazul necesităţii de a fi deschise noi galerii prin rocile dure. Această combină, care permite accesul la noi fronturi de lucru, înlocuieşte complet munca manuală, efectuînd mecanizat atît săparea şi înaintarea în galerie, cît şi transportul materialului excavat spre spatele combinei, de unde este preluat de benzile transportoare. Prima astfel de combină se află în curs de montare la I.M.T., dar se vor face 7 anul acesta, care vor fi trimise în Valea Jiului.

Ing. Octavian Cioiac, şef de proiect : Sîntem într-o fază avansată şi în privinţa complexelor mecanizate de susţinere şi exploatare a straturi groase de cărbune. Un strat gros are o înălţime mai mare de 3,2 metri. În general, în Europa se merge cam la 4,5—5 metri. Noi vom ajunge şi pînă la 5,5 metri înălţime în unele abataje, lucru care necesită obţinerea unor performanţe deosebite. Astfel, greutatea unei secţii de susţinere este cam de 16 tone. Sînt însă între 60 şi 70 de astfel de elemente pe un abataj, greutatea totală ce va trebui susţinută fiind de 0 tonă. Se va lucra la presiuni foarte înalte : presiunea de regim este de 400 atmosfere, însă în cazul unor vîrfuri de presiune (dislocări de roci, fisuri, tendinţe de prăbuşire) se poate ajunge şi pînă la 600—800 de atmosfere în rezistenţa instalaţiei hidraulice ! Combina este formată, în fapt, din trei ansambluri : 1. susţinătorul mecanizat de abataj, avînd acţionare hidraulică, deci o maşină de ridicat avînd rolul de element de protecţie ; 2. combina de abataj, adică maşina care exploatează propriu-zis stratul de cărbune, tăind cu cuţite speciale aruncînd cărbunele pe banda colectoare ; 3. transportorul, al cărui proiect este făcut dealtfel la UNIO. De

Din nou despre transplantul de dinți

Prioritatea românească rămîne

Revenim în problema priorității medicale românești înfățișată cititorilor noștri în numărul 34, din 21 august a.c., al revistei noastre. În urma articolului am primit la redacție o mulțime de ecouri și opinii favorabile, chiar și o încercare de contestație asupra priorității, aceasta din urmă din partea unui dentist bucureștean, care însă nu putea prezenta rezultate comparabile cu ale medicului stomatolog Dragoș Penteleiciuc, autorul brevetului de invenție despre care am vorbit. Scrisoarea cea mai interesantă pe care am primit-o nu este însă de la un specialist în materie, ci de la pensionarul Gheorghe Dorin, domiciliat în București, Bd. Primăverii nr. 14, sectorul 1.

„În legătură cu articolul „O nouă prioritate românească" — „Transplantul de dinți", publicat în revista „Flacăra" (...), vă trimit alăturat o notiță apărută în ziarul suedez „Dagens Nyheter" din 15 august 1980 (pag. 1—3) :

„Capătă (un) dinte de la fiică"

„Doi stomatologi norvegieni au dezvăluit joi (14 august) că au efectuat PRIMUL TRANSPLANT DENTAR REUȘIT PE PLAN MONDIAL. Doctorul Kjell Sveen și colaboratorul său Halvard Vindenes au informat ziarul norvegian „Dagbladet" că (...) au transplantat un incisiv de la fiică la mama ei. (...) Fiica, Trude Haugen, avea un incisiv suplimentar la maxilarul superior. Mamei sale, Sissel Haugen, îi lipsea un dinte în același loc, la maxilarul superior stîng. „Am pregătit operația mai bine de șase luni, relatează Vindenes ziarului. Ne temeam că dinții puteau fi expulzați, dar acum constatăm că (operația) a reușit. Dintele s-a fixat și crește normal în maxilarul mamei." Operația a avut loc la spitalul Haukeland din Bergen. „Mai multe condiții importante trebuie îndeplinite pentru ca un transplant dentar să reușească, declară Sveen. Înainte de toate, donatorul și primitorul trebuie să aibă un grad apropiat de rudenie : cu cît mai apropiat, cu atît mai bine."

★

Nu vom intra în dispută cu ziarul suedez „Dagens Nyheter" (din care reproducem, în facsimil, notița respectivă), dar ne vedem nevoiți să punem lucrurile la punct. Apărut în ziua de 15 august, cotidianul de limbă suedeză lasă să se înțeleagă că transplantul dintelui de la

DAGENS
Vecka 33
Fredag
Flick tand
från dotter

fiică la mamă s-a produs de mai multă vreme, el fiind pregătit minuțios de cei doi medici norvegieni. Este adevărat că articolul nostru a apărut în ziua de 21 august, dar încă din primele sale rînduri se desprinde clar că transplantul reușit de medicul român Dragoș Penteleiciuc poartă o dată mai veche. Citățm : **„Acum cîteva săptămîni, mai exact la 26 iulie 1980, într-o zi de sîmbătă, în clădirea Dispensarului stomatologic de la numărul 132 al străzii Știrbei Vodă din București s-a consumat o premieră mondială în tratamentul de specialitate, pacientul Ilie Romanescu, 55 de ani, primind un dinte de la fetița Florentina Drăghici, 15 ani. Pe scurt, o grefă de dinte."** Mai mult decît atît, așa cum am arătat și în articolul precedent, Dragoș Penteleiciuc este autor al brevetului de invenție purtînd numărul 60 675 („Grefon alveolo-dentar și procedeu de obținere și condiționare a acestuia în vederea transmutării"), obținut în urma depunerii la OSIM a dosarului nr. 73 019, purtînd data de 2 decembrie 1972, ora 11,20. Între timp, iată, au trecut aproape 8 ani de zile, timp în care brevetul privind transmutarea blocului dento-alveolo-osos, în special în scop practic, a fost recunoscut drept noutate în Franța, R.F.G., Statele Unite și U.R.S.S. După metoda proprie, doctorul Penteleiciuc a efectuat pînă acum numeroase autogrefe (prin transmutarea blocului amintit în gura aceluiași pacient), prima dintre ele, acum nu mai puțin de 12 ani, pacientei Doina Popa, în vîrstă de 21 de ani. „Din experiența mea, spunea Dragoș Penteleiciuc, am văzut că, în medie, la 15 intervenții de acest gen am avut o autorespingere. Procentul de nereușită ar fi deci cam de 6—7 la sută, deloc îngrijorător cu alte cuvinte." Iată ce scrie în septembrie 1972 profesorul dr. doc. Eugen Costa, recomandînd conducerii Uniunii societăților științelor medicale prezentarea metodei originale a doctorului Penteleiciuc și în cadrul unui congres din străinătate : „Tovarășul Dragoș Penteleiciuc, doctor în științe medicale, în teza lui de doctorat, condusă de mine, descrie o metodologie deosebit de interesantă, o intervenție chirurgicală care transformă edentatul terminal în edentație parțială ; acolo unde în prezent trebuiau aplicate proteze mobilizabile, prin folosirea tehnicii respective se poate aplica o proteză fixă, adică punți dentare. Această intervenție, relativ simplă, revoluționează calitatea asistențelor protetice, creînd posibilitatea ca pacienții care pînă acum au fost siliți să poarte proteze mobile, să aibă proteze fixe." Deci, septembrie 1972 ! Primul care a reușit o astfel de intervenție de chirurgie buco-dentară la noi în țară, doctorul Penteleiciuc avea să încerce în vara acestui an și pasul cel mare, cel al transolantului de dinți, fiind însă nevoit să aștepte atîția ani din cauza lipsei testelor de compatibilitate genetică.

Cu alte cuvinte, este evident că prioritatea românească în acest domeniu rămîne în picioare, în ciuda reușitei celor doi medici stomatologi norvegieni. Dealtfel, nu trebuie să scăpăm din vedere un alt amănunt extrem de important relatat de ziarul suedez, și anume acela că transplantul s-a produs între un donator și un primitor cu grade de rudenie foarte apropiate, respectiv de la fiică la mamă. „Cu cît mai apropiat, zice dr. Sveen, cu atît mai bine !" Numai că, în cazul intervenției reușite de Dragoș Penteleiciuc și colaboratorii săi, între Ilie Romanescu și Florentina Drăghici (posedînd de asemenea un dinte suplimentar) nu se află nici cea mai mică urmă de rudenie.

Așa cum mărturisea, Dragoș Penteleiciuc se află totuși abia la început, iar metoda sa este pasibilă de importante ameliorări. Cum acestea, din cîte sîntem informați, nu sînt foarte departe, promitem să revenim.

DUMITRU GEORGE

Dosarul energiei

În acțiunea Pompele de căldură trebuie început cu începutul (II)

Să vedem ce s-a făcut pînă astăzi și ce mai trebuie făcut de aici înainte. La Tehnofrig Cluj-Napoca s-au executat două pompe de căldură de 100 000 kcalorii pe oră. Una dintre ele funcționează la Băile Felix, iar cea de a doua asigură încălzirea unui hotel la Boghiș-Sălaj. Ele recuperează căldura din apele geotermale. Cea de a treia pompă de căldură, de 630 000 kcalorii pe oră, este în stadiul de experimentare în vederea omologării la aceeași întreprindere. Deci, avem trei pompe. În paralel se lucrează la tipul 31 500. Ele vor prepara apă caldă la temperatura de 60 de grade, apă menajeră. Pompele care prepară apă la 80—90 de grade, necesară încălzirii apartamentelor, sînt încă departe de a le ajunge din urmă pe primele. Să nu uităm că aportul de economie de combustibil pe care l-ar aduce încălzirea ansamblurilor de locuințe și a complexelor industriale este de două-trei ori mai mare decît cel adus de încălzirea apei menajere de consum. Deci, aici trebuie insistat mai mult. După calculele specialiștilor, în viitorul cincinal sînt necesare 1 300 de pompe de diverse tipuri și mărimi. De la 3 la 1 300 este o cale destul de lungă dar care trebuie neapărat străbătută.

La I.P.C.T. București, Institutul de protestări pentru construcții tipizate, este în curs de tipizare proiectul 5568 — Instalație de preparare a apei calde cu una, două sau trei pompe de căldură pentru capacitatea de 20 000 pînă la 150 000 litri pe zi. În momentul în care acest proiect se va materializa pe teren va aduce o economie de 300 tone cc pe an. În același timp tot la I.P.C.T se lucrează la metodologia de optimizare energetică a sistemului de încălzire a apei cu ajutorul pompelor de căldură, viitorul ghid de acțiune al institutelor de proiectare și al celor care vor fi angrenați în acțiune. Împreună cu Institutul de proiectări laminoare, I.P.C.T. a întocmit la I.M. Beclean un proiect experimental care folosește căldura reziduală a apelor industriale. Am trecut în revistă realizările în acest domeniu. Ni se par puține. Ne lipsesc pompele de capacități mari și care să permită încălzirea apei la 80—90 de grade și deci nu putem trece deocamdată la încălzirea ansamblurilor de locuințe și a complexelor industriale. La investigarea și inventarierea atît a resurselor cît și a consumurilor, la calculul economicității care nu se poate face decît de la caz la caz, trebuie să participe toate institutele de proiectare industrială, institutele de proiectare județene, consiliile populare, beneficiarii. Și, mai ales, această acțiune trebuie coordonată de cineva, care să nu se mulțumească doar cu îndosarierea unor date, ci să traseze sarcini precise în vederea trecerii la stabilirea priorităților, la efectuarea unor calcule economice care să permită trecrea cu un ceas mai devreme la proiectarea de execuție. Fără îndoială că în sistemul acesta de încălzire, pompa de căldură este cea mai importantă verigă, însă nu singura și dacă vom aștepta să apară întîi pompele și abia după aceea vom trece la investigare, proiectare și execuție, vom mări și mai mult întîrzierea pe care deja am înregistrat-o. La livrare, pompele trebuie să găsească lucrarea gata. Ele să fie doar racordate la rețea și să înceapă să funcționeze. Credem că este posibil un astfel de mod de a acționa pentru că de valabilitatea sistemului nu se îndoiește nimeni. El și-a arătat în situații concrete eficiența. Acțiunea de implementare a pompelor de căldură în sistemul nostru economic este o acțiune și de anvergură și de durată și trebuie să se bucure de o coordonare corespunzătoare. Trebuie înființată o comisie care să coordoneze lucrările și să răspundă de ele. Din investigațiile noastre nu am reușit să ne dăm seama dacă o asemenea comisie există.

Și totuși, oricum am da-o, fără pompe de căldură nu se poate. Ele trebuie să existe. În număr suficient și de mărimea de care este nevoie. H.C.M 248 din decembrie 1979, prevede ca în anul acesta să se execute 50 de bucăți. Într-unul din numerele noastre viitoare vom informa cititorii despre felul cum se desfășoară această acțiune. Sperăm să nu intrăm în binecunoscutul carusel : nu executăm pentru că n-avem comenzi, nu putem comanda pentru că n-avem proiecte, nu am făcut proiecte pentru că nu ne-a cerut forul tutelar.

OPREA GEORGESCU

reținut că un astfel de complex se pretează la o exploatare în condiții speciale, respectiv la înclinări ale straturilor de huilă pînă la 15 grade (cum sînt multe în Valea Jiului) și ale celor de lignit pînă la 10 grade. Productivitatea complexului este de 400 tone de cărbune pe oră — o productivitate care nu are elemente de comparație în momentul de față.

Reporter : V-aș ruga să vă referiți în continuare la economiile de metal pe care le prevăd proiectele dumneavoastră, în lumina noilor orientări ale industriei constructoare de mașini. Se știe că I.M. Timișoara, principalul dumneavoastră beneficiar, consumă anual peste 80 000 de tone de metal !

Ing. Gheorghe Enovan, șef secție cercetare : În domeniul economiilor de metal, două sînt direcțiile principale ale cercetării. Prima se referă la analiza fiecărei familii de mașini de ridicat prin prisma reducerii metalului folosit pentru fabricație. La un consum atît de ridicat, cum ați amintit, desigur că orice reducere este importantă. Dacă noi reușim să facem podul rulant mai ușor, acest lucru influențează direct și construcția halei de producție, care devine astfel mai ușoară, mai economicoasă. Ca urmare a constatărilor de lucru din septembrie 1977, noi am trecut la reproiectarea acestor poduri, ajungînd astăzi la economii de metal de pînă la 25 la sută, plus o reducere a gabaritului pe verticală a instalației cu 750 mm (de unde un mai mic „spațiu mort" în hală). Pe tot cincinalul vom avea, în felul acesta, o economie de circa 40 000 tone metal, ca și 17 000 MW/h consum de energie. În programul 1981—1985, prin asimilarea unor utilaje noi și modernizarea celor existente, prevedem o economie suplimentară de 40 000 tone metal și de aproape 60 000 MW/h. Numai că aici intervine a doua direcție a cercetării noastre. Nu ne mai mulțumim să luptăm cu kilogramul, „ciupind" de ici și colo, ci trecem la părăsirea aproape totală a soluțiilor clasice, la abordarea cu curaj a unor noi piste și găsirea de soluții complet noi. Am înțeles îmboldul conducerii partidului de a nu mai călca pe căi bătute, ci de a trece la o modificare structurală, de concepție, care va ridica mult valoarea activității institutului nostru. Aici, dacă vreți, se pot găsi caratele cercetării științifice.

Ing. Ștefan Quitter : Putem lua, după părerea mea, exemplul macaralei capră de 120 tone. Aici, împreună cu colegul Ovidiu Petrescu, care s-a ocupat de partea mecanică, am realizat după o soluție complet nouă un schelet metalic mult mai ușor, obținînd nu numai o economie substanțială de metal, ci și reducerea manoperei cu 60 la sută, a cheltuielilor de energie, ca și a timpului de montaj în șantier. Noua macara este în fapt mult mai simplă decît cea făcută după tipul vechi. Montajul s-a redus, astfel, de la o lună la numai 3—4 zile. Dar economiile de metal sînt de pînă la 35 la sută. La o producție de 400 de macarale pe an, cît este prevăzut, revine o economie de 6 000 de tone, echivalentul unei producții suplimentare de 150 macarale anual. Cu alte cuvinte, din aceeași cantitate de metal, 150 macarale în plus în fiecare an !

Ing. Gh. Enovan : Tovarășul director Antonovici a amintit mai înainte de problema tipizării. Multă vreme, să fiu sincer, specialiștii institutului nostru nu au prea avut vreme pentru cercetarea proprie. Eram nevoiți, ca urmare a cererilor foarte mari, să facem doar o proiectare tehnologică, de utilaj, pentru o cît mai rapidă punere în funcțiune. Astăzi însă, odată cu extinderea tipizării la cele mai multe produse, începem să avem timp și pentru cercetarea proprie, concretă. Pînă acum cîțiva ani cercetarea proprie nu trecea de 5—6 la sută din activitatea noastră ; restul era proiectare de utilaj. Acum ajungem curînd la 22 la sută, iar pînă în anul 1985 vom avea procentul de 40 la sută la proiectarea proprie.

Reporter : Ce este cu aeropaleta ?

Dr. ing. Michels Hartwig, șef de proiect : Aeropaleta este un utilaj de transport uzinal pe pernă de aer, vehicule de acest gen existînd în lume de mai multă vreme. Acum au început să se realizeze și utilaje pentru transport intern, avînd în vedere avantajele foarte mari pe care le implică. Spre exemplu, consumul redus de energie, de ordinul a 1—2 kW pe tonă transportată. Față de un mijloc clasic de transport uzinal, un motostivuitor de exemplu, aeropaleta consumă de 18 ori mai puțin, la aceeași greutate transportată ! Sînt foarte multe domeniile sale de utilizare : linii tehnologice de montaj, linii de prelucrare (așa-zisele mese de lucru deplasabile pe pernă de aer, care asigură un grad de utilizare de aproape 100 la sută a mașinilor-unelte !), deplasarea sarcinilor independente (eventual ocazional, acolo unde nu există montată o astfel de macara), în deplasarea roboților industriali sau a instalațiilor nucleare, care necesită reducerea pe cît posibil a trepidațiilor, construcția navelor și a avioanelor, în transportul de sarcini în medii explozive și așa mai departe. Alte avantaje : deservire și întreținere ușoară, asigurarea unei poziționări precise. Forța necesară deplasării pe orizontală e foarte redusă, ajungînd pînă la o mîime din sarcina transportată. Dacă aeropaleta trebuie să transporte o sarcină de o tonă, efortul omului care o împinge este cît pentru a deplasa un kilogram ! În cadrul institutului nostru am proiectat atît paletele, cît și elementele de sustentație pentru instalația pe pernă de aer folosită la o linie tehnologică de montaj de la Întreprinderea de piese auto Satu Mare, pentru aeropaleta tehnologică de manipulare a tamburilor de cablu folosită la Cîmpia Turzii, ca și pentru macaraua portal pe pernă de aer de la „Electromureș". Facem o linie de demontare a autocamioanelor pentru I.R.A. Timișoara și avem în curs de execuție o aeropaletă de 25 tone și una de 90 tone, pentru „Electroputere"-Craiova. Tot pentru întreprinderea craioveană, lucrăm la proiectarea unei aeropalete de 400 de tone, necesară deplasării transformatoarelor grele.

Reporter : Ați amintit despre sarcinile de viitor. Lărgind aria lor asupra întregului institut, ce aveți de spus ?

Ing. V. Antonovici : Ne revin, în lumina documentelor de partid, sarcini dintre cele mai îndrăznețe, mai mobilizatoare. Am spus, nu fără mîndrie, că utilajele proiectate de noi sînt prezente aproape peste tot în economia românească, de la siderurgie la construcții de mașini și de la șantiere de locuințe la depozite și porturi. Va trebui să lărgim încă mult gama produselor noastre, realizînd instalații de ridicat pentru centrale atomoelectrice, automacarale grele, instalatoare-stivuitoare automatizate, instalații pentru macarale plutitoare grele, mașini combinate pentru lucrul în depozitele de cărbuni ale termocentralelor, cărucioare cavaler, motostivuitoare grele și multe altele. O atenție deosebită vom acorda, așa cum am amintit, utilajului minier, motiv pentru care se prevede o creștere a numărului de specialiști în cadrul institutului cu încă 600 de oameni. Vom dezvolta specialități noi, ca automatizări, instalații hidraulice, analiza fiabilității produselor etc. și ne vom crea o bază proprie pentru testări și construcția de prototipuri. Dorim să devenim tot mai puternici, așa cum ne cere conducerea partidului, să rămînem un institut de frunte, capabil să facă față oricăror sarcini din tehnica de vîrf a domeniului nostru.

DUMITRU GRAUR

Legea ne apără, s-o cunoaștem, s-o respectăm

Ce lucruri extraordinare se petrec uneori în oameni

Cum i s-o fi părut Mariei Moldovan viața, după ce a schimbat biroul unei întreprinderi agricole cu unul dintr-un oficiu de turism? După două luni, șeful oficiului o promovează casieră. Ține minte, i-a spus contabilul șef, în munca noastră important este să meargă treaba. Și pentru ca treaba să meargă bine trebuie să ne descurcăm!

Și așa, contabilul șef s-a descurcat cu o condamnare de opt luni la locul de muncă, Maria — cu o detenție de șase ani și șase luni.

Delapidare! Trei ani, Mariei i-a fost teamă să pronunțe acest cuvînt. Treaba mergea, controalele veneau, plecau, se descurcau. Frica de revizii trecuse. Un singur lucru o neliniștea: VASILE. Soțul ei nu i-ar ierta ușurința cu care se expunea pe ea, pe el, copiii...

Vasile a privit-o uluit. Apoi, la prima întrevedere, la închisoare, întinzîndu-i pachetul cu alimente, i-a spus. Dacă mureai, nu mai puteam îndrepta nimic. Cel puțin așa putem repara...

Vasile s-a încadrat șofer la Trustul de construcții Brașov. Venea primul la stația de încărcare, acasă o pornea ultimul. Remunerația creștea: 5—6—7 000 lei. Într-un an a acoperit singur mai mult de jumătate din împrumuturile făcute pentru acoperirea prejudiciului de 75 000 lei. Acasă — copiii. Vasile n-admitea nici un fel de ajutor. Nici chiar la spălat rufe. Ilie termină clasa cu media 9. Florin cîștigă diplome la concursurile de schi. Florin are opt ani, Ilie — 12. În fața nenorocirii și rușinii, Vasile caută să-și mențină unită familia și să-i acorde cu tot sufletul Mariei, soție și mamă de 2 copii, șansa de a privi apoi, după izbăvirea pedepsei, lumea drept în față. Maria se evidențiază și ea la locul detenției și obține o întrevedere suplimentară pentru luna iulie. Vasile adună bani pentru ca în iulie să-i spună vestea cea mare: a achitat prejudiciul în întregime. Mașina se defectează în pantă. Bărbatul se bagă dedesubt ca s-o repare. Din cauza încărcăturii, frîna cedează, roțile grele trec peste pieptul lui Vasile...

Ilie se închide în el și vreme de două săptămîni nu poate scoate o vorbă. Florin adună pozele tatălui și cu ele în brațe începe lunga așteptare a reîntoarcerii...

Ce-i cu Vasile? întreabă Maria. Copiii au venit singuri la închisoare. Pentru nimic în lume, au fost povățuiți, să nu-i spuneți mamei că tatăl vostru e mort. E în spital...

Pentru numele lui Dumnezeu, strigă Maria în scrisori, am greșit, sînt vinovată, dar oricît de vinovată aș fi, înțelegeți-mă că nu mai pot, spuneți-mi ce-i cu Vasile. Dacă-i mort, vreau să știu... Nu mă chinuiți!

Ce se va întîmpla cu acești doi copii deosebiți, sîntem întrebați într-o scrisoare de rudele tatălui, și cum să-i spunem Mariei că Vasile a murit?

Teama de a dramatiza mă împiedică de a descrie în detaliu felul extraordinar în care funcționează solidaritatea umană în fața suferinței. La numai cîteva zile după intervenția noastră, Maria Moldovan a fost pusă în libertate pentru trei luni de zile, la capătul unui demers început mai demult și la care au contribuit compasiunea și înțelegerea deopotrivă a judecătorilor, procurorilor, milițienilor.

Ce lucruri extraordinare se petrec uneori în oameni. Acum un an, Maria Moldovan făcea cunoștință cu ce înseamnă intransigența organelor de procuratură, miliție, justiție. Aceeași femeie, aflată în fața tragediei, revine în lumea cărela nu i-a înțeles rosturile adevărate, prin promptitudinea și omenia acelorași oameni. Am mai avut prilejul să scriem despre gîndirea aleasă și omenia colonelului Proca, șeful Miliției Brașov, despre înalta înțelegere față de oameni a președintelui tribunalului, Constantin Soroceanu. Am să mă opresc de data asta la ultima secvență a drumului spre libertate parcursă de Maria. Milițianul care a însoțit-o de la Ploiești, locul detenției, la Brașov nu cunoștea motivul pentru care o face. A auzit povestea femeii în instanță. Emoționat, la ieșirea din sală le-a condus pe Maria și sora lui Vasile într-o cameră și le-a spus: **Poate vreți să plîngeți.**

— Deci, pentru trei luni ești din nou liberă, Maria. Cum ai aflat totul?

— Pînă la ora două, lucram în fabrică. O femeie mi-a spus că sînt chemată la grefă. Acolo am aflat că plec la Brașov. Pentru ce, nu știau. Nu știa nici miliția nul care m-a însoțit. La miliția din Brașov m-a primit un ofițer. S-a purtat frumos și l-am întrebat ce-i cu Vasile. Mi-a spus că nu știe precis, dar că este posibil să fi murit. Am înțeles că e mort cînd au început să-mi dea medicamente. În închisoare îmi venea să urlu de deznădejde. Mă rugam să-mi spună adevărul și acum îmi dau seama că n-aș fi rezistat de-aș fi știut... Da. Cumnații mei mă așteptau într-o cameră alăturată. Plîngeau. Era trist și judecătorul, în instanță. M-a întrebat ce cer. S-a ridicat procurorul și a spus că roagă instanța, da, așa a spus: **că roagă instanța** să fiu pusă în libertate pentru trei luni de zile, avînd în vedere împrejurările care au intervenit. Am fost pusă în libertate și eu am început să-l aștept pe Vasile. Știam că-i mort, dar mie tot mi se părea că trebuie să vină. Copiii erau la Predeal. Fugeam de-a lungul vagonului în neștire. S-au agățat de gîtul meu și nu-mi mai dădeau drumul. Florin mi-a spus să nu mai plîng fiindcă știe că tata o să învie. Vasile a fost un tată extraordinar. După ce am făcut primul fals, nu mă mai puteam uita în ochii lui. Nu mi-era frică de închisoare. Dacă o păteam eu, trebuiau s-o pățească și directorul și contabilul șef dar ei erau plini de relații. Interesul muncii, nu? După primul control, contabilul șef mi-a spus rizînd: Ți-a fost frică? Ce ți-am spus: Cînd treaba merge bine, nu se leagă nimeni de noi.

— Cît a durat primul control?

— O lună. Contabilul șef organiza în fiecare zi mese festive pentru echipa de control și o lună de zile nu s-a mai dezbătat. Mesele festive trebuiau plătite de undeva și după control am fost pusă să fac alte forme nelegale, treaba mergea, în fond nu furam, ci „ajutam" procesul muncii... Nebună am fost. Nebună de legat... Dar atunci mi se părea firesc. Contabilul șef era plin de datorii: la CAR, rate, mașină... Pe stat nu încasa nici un ban și avea o groază de obligații pe care le cunoșteam... Trebuia să se descurce și eu îl ajutam, adică munca lui, după cum pretindea... Dar nopțile, lîngă Vasile, mă întrebam: **Oare ce-ar zice, dacă ar afla?** Și nu mai puteam să dorm. În detenție, cînd ne vedeam, suferea cumplit din cauza mea. Nu suporta să vadă întîlnirile dintre mine și copii și se retrăgea. Era convins că mie mi-e mai greu decît lui deși lui îi era mult mai greu. Datoriile, serviciul, copiii. Dacă ar fi băut, s-ar mai fi răcorit. Dar nu bea. Nu fuma. Cum reușea să ulite, nu pricep. La închisoare erau unii care pretindeau că sînt nevinovați, sau, în orice caz, nedreptățiți. La început și eu eram convinsă că sînt nedreptățită. Înjuri, te vaiți, trece. Greul începe cînd îți dai seama că ești vinovat. Rămîi singur. Cînd te crezi nedreptățit, parcă toți ceilalți îți datorează ceva. E cumplit să nu fii nedreptățit. Mereu, cîte una dintre femei era chemată la divorț. La mine nici nu se punea problema. Îi făcusem atîtea necazuri și Vasile tot pe mine mă căina. M-a iubit foarte mult. Știu cît rău i-am făcut: dezonoarea mai mult decît oricare dintre celelalte necazuri. Și culmea e că știam. Vă spuneam că nu mi-era frică de închisoare, ci de privirea lui. N-aș fi rezistat să primesc vestea morții lui în captivitate. Umblu pe străzi și cînd vin acasă m-aștept să-l găsesc. Copiii nu se dezlipesc de lîngă mine. Au devenit geloși. Nu merg la joacă, iar cînd o fac totuși și se întîmplă că unul vine să bea apă, vine și celălalt. Nu pleacă de teamă că celălalt se întoarce pe furiș și stă mai mult lîngă mine...

— Spuneți-mi, și al doilea control?...

— Al doilea control a decurs la fel ca și primul. Mese festive. N-a găsit nimic.

— Și al treilea?

— Nici al treilea nu găsise nimic. Se încheiaseră procesele verbale, totul era terminat. Rămăsese de justificat o diferență de patru mii de lei. Așa a început totul. Mi s-a reproșat că nu m-am dus de la început să recunosc totul. Cui? Erau doar prieteni cu directorul, cu contabilul șef...

— Ce studii aveți?

— Liceul și o școală tehnică.

— Ați mai fost casieră?

— Niciodată.

— Unde ați mai lucrat?

— La un I.A.S.

— Ați participat la vreo masă festivă?

— Niciodată.

— V-a controlat vreodată contabilul șef actele?

— Niciodată.

— Știți de ce vă cred? Fiindcă la primul control cu adevarat serios s-a descoperit totul. Știți cum se cheamă fapta contabilului șef?

— Nu.

— Neglijență în serviciu și pentru asta a fost condamnat la șase luni. Dumneata ai delapidat, deși nu ți-ai însușit banii, sau cel puțin lucrul acesta n-a fost demonstrat, ai delapidat și în fața legii dumneata ești principalul vinovat. În fața legii, deci. Există culpe penale însă care nu sînt prevăzute în codul penal. Știi de ce sînt acum aici?

— M-ați ajutat să vin mai repede lîngă copii.

— Să știu de ce a murit Vasile.

— Nu se știe?

— A murit un tată extraordinar, un soț exemplar, un cetățean onest și harnic și acest om, acest bărbat nu trebuia să moară, n-ar fi murit dacă...

— Dacă eu aș fi fost puțin lucidă.

— Dumneata puteai să fii tot atît de lucidă cît poate fi un pistol care e apăsat pe trăgaci. Nu delapidarea mă interesează, ci crima morală. Aceasta este culpa de care vorbeam. Autorul ei, din păcate, este unul colectiv. În fața copiilor dumitale, neglijența în serviciu a acelora care aveau dreptul de a apăsa pe trăgaci sau de a împiedică pe alții s-o facă constituie o crimă, pentru că al doilea lucru pentru care mă aflu aici este să știu ce se va întîmpla cu copiii acestui bărbat. Amîndoi sînt la o vîrstă critică. N-au nici o vină. Sînt datați. Țara are nevoie de ei. Te-ai purtat cu ușurință față de bărbatul care te-a iubit. Ești datoare să-ți asumi răspunderea creșterii copiilor lui. Copiii, acum că au rămas fără tată, au nevoie de mamă. Nu e ușoară povara dumitale. De-acum, la închisoare ți-ar fi mai ușor ca în libertate.

— Am făcut cerere de grațiere. Directorul de la Trustul de construcții mi-a promis că mă încadrează imediat și, mai mult, îmi repartizează și apartamentul la care avea dreptul Vasile. Nu vreau să plec de aici, deși rudele mele toate sînt la Reghin. Copiii s-au obișnuit, aici, la școală. Familia lui Vasile nu numai că nu m-a repudiat, dar niciodată n-a fost atît de aproape de mine ca acum. Ei îi datorez totul. Mi-au spus că dacă va fi să mă remărit, să nu-i părăsesc, să rămîn tot lîngă ei. Ce era să le spun? Că-i tare greu să nu fii nedreptățit, că uneori e mai ușoară nedreptatea, că au doresc nimănui să afle ce înseamnă să fii vinovat?

La întoarcere am trecut pe la familia lui Vasile. Am cunoscut niște oameni minunați și mi-au spus un lucru pe care nu l-aș fi așteptat de la ei niciodată: că însăși Maria a fost o bună soție și o mamă devotată. Altfel n-ar iubi-o atîta.

NICOLAE CRISTACHE

Ce face omul cînd nu-l vede nimeni

Trei nume de alint: Sorinel, Gioni și Glonț

S-a scris de multe ori despre furtul DE mașini și furtul DIN mașini. Organele în drept au întors pe toate fețele cazuistica speței „la temă", găsind soluții care să prevină și să neutralizeze în bună măsură „efortul de originalitate" al spărgătorilor. Problema pe care o pun însă aceste rînduri nu se adresează Miliției, care a făcut și face eforturi, soldate cu reușite notabile, la acest capitol, ci primilor interesați în păstrarea mașinilor și a conținutului lor, proprietarilor de autoturisme. Ne referim în mod special la furtul DIN mașini. Sigur că de dorit este ca să nu fie spartă nici o mașină. Sigur că de dorit este ca toate mașinile să fie în siguranță. Dar tot atît de adevărat este că **nu poți păzi chiar fiecare mașină** (nu e posibil să stea cîte un milițian lîngă fiecare) **oriunde și oricum s-ar afla ea parcată**, pe ultima străduță întunecoasă, sau chiar la marginea șoselei.

De neînțeles apare faptul că în multe mașini parcate — central sau periferic — vezi adeseori adevărate expoziții de tot felul de lucruri. Aparate de radio, de fotografiat, casetofoane, cămăși, costume de haine chiar, puse pe umeraș, toate la vedere.

La o asemenea „chemare" au răspuns de curînd trei tineri pe numele lor de alint Sorinel, Gioni și Glonț, care, văzînd o tentantă etalare de obiecte lucitoare într-un autoturism, nu au pregetat să spargă mașina, furînd un aparat de radio, un radiocasetofon și alte obiecte atrăgătoare. Firește, fapta lor infracțiune calificată se cheamă și cade sub dreapta incidență a legii. Aspectul pe care vrem însă să-l scoatem în evidență cu această ocazie este stupida, păgubitoarea, nefericita **comoditate** care-i bîntuie pe destui proprietari auto. Ce mare greutate înseamnă pentru un om să-și ia sub braț două-trei lucruri și să le ducă în casă, să nu le lase în mașină adică? Sau ce mare efort este să mai faci, eventual, un al doilea drum pentru a-ți transporta toate lucrurile în locuință?

MARIUS POPESCU

Dispensarul Talea sau cercurile nepăsării

Vecinii comunei Talea, județul Prahova ar fi: Branul (dacă tai muntele pieptiș), Moroienii (la vreo 20 km cu piciorul pe potecă abruptă), Bezdeadul, și el la vreo 15—20 km. Pe bună dreptate, deci, cei ai locului se consideră, în materie de vecini, cam izolați. Singura cale de acces mai acceptabilă este drumeagul spre Breaza, îngust și nu prea amenajat, pe care, cel mai adesea, doar autobuzele (și acelea foarte rare) își fac drum.

Iată de ce, după ce am precizat starea de fapt a așezării, ne permitem să spunem că în privința asigurării sănătății populației aici lucrurile nu prea sînt puse la punct. Ni se va replica, sîntem siguri, că pentru cele două mii și ceva de suflete situația este cum trebuie. Scriptic, da, recunoaștem, numai că faptic se întîmplă cam așa: cei din satul aparținător, Plaiul Tălii, dacă au nevoie de un consult sau de o simplă injecție, iau la pas, bolnavi fiind, drumul spre satul de centru unde se află dispensarul. Drum povîrnit, cu pante ce scot sufletul și unei mașini, dar unor bătrîni sau copii cuprinși de boală. Au tot cerut ei un punct sanitar pentru satul lor, dar nu li s-a aprobat, cu toate că nu au nici măcar o moașă sau o soră pe raza satului lor. Dr. Maria Lazăr și asistenta Ana Nanu — ni se spune de la dispensar — au săptămînal program de teren în Plai, dar merg direct la poarta bolnavului despre care au știință, îl consultă acasă, tocmai din lipsa unui punct sanitar. Cei de la consiliul popular insinuează că, de fapt, cele două, nu ar mai opri în Plai, mergînd cu cursa direct în Breaza, unde domiciliază. Tov. director al Spitalului din Sinaia — spital ce coordonează această circumscripție sanitară — Virgil Bologa, crede că ar fi posibil să se înființeze un astfel de punct sanitar dacă își va da concursul și consiliul popular local pentru procurarea unui spațiu. Are dubii însă în ce privește ajutorul local. Se explică. Cînd a fost construit dispensarul, din banii populației, întreaga clădire a fost destinată dispensarului: parterul cu cabinetele și anexele pe care le au și în prezent, iar etajul cu spațiu pentru cazare medic și personal mediu. Partea de deasupra a rămas neterminată pînă în toamna anului trecut, cînd consiliul popular a reluat lucrările mutîndu-și acolo sediul, în loc să-l ofere navetiștilor. De la înălțimea etajului I — comenta interlocutorul nostru — e mai ușor să arate cu degetul spre cele două navetiste care, nu o dată, în iernile aspre, au venit de la Breaza pe jos, neavînd autobuz. Mai mult chiar, s-au făcut manevre pentru eliberarea a încă două săli ale dispensarului pentru poștă-telefoane. Așa ajutor, mai bine lipsă!

Reprezentanții consiliului popular au și dumnealor tolba plină cu reclamații la adresa spitalului coordonator. Pe lîngă faptul că nu dau nici un fel de ajutor dispensarului, după ce că nu au decît un singur medic, pe dr. Maria Lazăr (mai vine de două ori pe săptămînă stomatologul Gh. Vasilescu care în cursul acestei luni se va pensiona), spitalul din Sinaia o cheamă și la gărzi, a mai și detașat-o la Azuga vreo 3 luni de zile, rămînînd circumscripția lor descoperită, de parcă la Sinaia s-au terminat medicii...

Iată, deci, din oricare parte al asculta, pătrunzi pe orbita unui cerc vicios fără ieșire. Răspunderea e aruncată aici, precum o minge: de la consiliul popular la spital și invers, timp în care în loc ca lucrurile să se descurce, mai rău se încurcă. Sprè susținere, alte cîteva elemente: ● Dispensarul Talea, deși tînăr — 4 ani de viață — arată ca vai de el. Nici măcar cu o pompă cu var nu s-a îndurat nimeni să-i dea în cei 4 ani. Singurul, asistentul igienist Stelian Stoica și-a văruit cabinetul pe propriile-i speze ● Lipsă de materiale necesare (și a medicamentelor din punctul farmaceutic, pe care le poți număra pe degete) tinde să ajungă proverbială. S-a mers pînă acolo încît pentru o injecție este obligat bolnavul să-și vină cu spirtul de acasă ● Deși au ca spațiu ceva mai mult decît prevede normativul pentru încadrarea unei femei de serviciu, la dispensar există doar o... forfetară (adică, o femeie care lucrează două ore). Nu ne mai mirăm de praful și lipsa de igienă care domnesc în această unitate sanitară ● O adresă sosită pe numele dispensarului în ziua de 3.IX a.c. certifică: „Pentru continuitate în activitatea medico-sanitară la circumscripția Talea, pe timpul concediului de odihnă al tov. dr. Lazăr, am luat măsura ca o dată pe săptămînă tov. dr. Lazăr să vină să asigure asistența". O continuitate scriptică deoarece amintita dr. mai are cîteva zile din concediu și nu a venit niciodată.

Iată deci cercurile nepăsării, care se închid tot mai mult în jurul dispensarului din Talea. Singura cale de a se ieși din acest impas este colaborarea celor răspunzători de bunul mers al unității, colaborare inexistentă la această oră. Numai cu acuze, fără a îndrepta nimic din ceea ce se cere îndreptat, nu se pot schimba lucrurile. De aceea, credem, e nevoie de reîntronarea responsabilității și aici, ca în oricare alt sector de activitate, cu atît mai mult, cu cît Talea rămîne o comună izolată.

GEORGETA BLĂNARU

flacăra

PENTRU MINTE, INIMĂ ȘI LITERATURĂ

Fotografie de CRISTINA SURCEL ■

Opinii

Ochiul literaturii

Apelul vibrant, pe care, acum un veac și mai bine, îl adresa Mihail Kogălniceanu întîiului domn al Principatelor Române Unite, cuvintele prin care acest mare gînditor politic a cărui minte luminează un sfîrșit de secol hotărîtor pentru România, îi cerea domnului să fie al celor împilați, pentru care n-au fost domnii de dinainte, să fie al celor mulți, ignorați de domniile anterioare, să facă să domnească legea, legalitatea, adică să curme samavolnicia, să șteargă de pe obrazul acestor locuri pata de rușine a bunului plac al celui mai tare, a peșcheșului și a devenirii în funcții cu „iaurt și gogoșele", cu felurite gogoșele, unele nu neapărat ținînd de domeniul artei culinare, să dreneze acel teritoriu al continuei alunecări cu injecțiile betonului unor principii ferme, nu au cîtuși de puțin valoarea limitată a unui discurs ocazional. O lecție de istorie bărbătească și europeană ca mentalitate se rostea și dacă o invoc, este fiindcă o socot un bun al spiritului nostru, un bun dobîndit colectiv, lucrare a celor mai vizionare și sincere minți ale vremii și, în același timp, văd aici, pentru scriitor, o datorie de a nu uita asemenea clipe ale istoriei nu doar fiindcă trebuie să le repetăm copiilor noștri, ci pentru că trebuie să ni le repetăm nouă înșine, cetățeni ai României moderne, destinatari ai unui asemenea crez politic ; la urma urmei, apărători ai lui, indiferent dacă de atunci s-au scurs decenii și decenii, condițiile dezvoltării țării s-au schimbat, istoria de azi are alte ritmuri și alte perspective. Ca legea să triumfe este o idee oricînd actuală, cealaltă fațetă a ei, implicație directă, putînd fi numit faptul că poporul trebuie să aibă toate condițiile ca să se simtă acasă în țara lui, să se simtă el însuși, cu deplinătatea puterilor lui creatoare.

Or, o tristă experiență istorică, la care se referea Kogălniceanu, demonstra că nu e greu ca un popor să fie lipsit de aceste drepturi, să ajungă la sentimentul alienării, înstrăinării de sine și de rosturile lui dacă legea și legalitatea sînt ignorate. Altfel spus, ochiul literaturii rămîne deschis spre a combate trufia fără margini, mitocănia, incultul bun plac, principiile despre om și menirea lui reduse la cît încăpea într-o țeastă de plutonier major care pot strica mult, cu consecințe adesea greu remediabile, clădirea sufletului său pe care o ridică un popor. Aceste meditații îmi par firești pentru literatură, pentru scriitor, iscate de întrebarea ce poate și ce nu poate face scriitorul pentru țara lui, ca cetățean ajuns în punctul de conexiune al unor înalte responsabilități ? Da, literatura poate să fie, în adîncul și eficientul sens al celor mulți, a poporului, și faptele o dovedesc, poate, „să muncească", cu sprijinul țării, la acea oșatură de principii, de idei și credințe, care să se opună disperării și neantului birocratic, poate să facă un nou ideal din recîștigarea credinței în om și încrederii în om și puterea lui de a opri clipa în loc cu folos pentru semenii săi, de a descuraja minciuna egalitarismului simplificator, că toți sîntem mînați de valurile unei treceri necruțătoare din care fiecare să apuce cît poate și ce poate. Mai mult decît bilanțurile materiale, cantitative și calitative, ale unui moment din istoria unei colectivități, fie ea și de proporțiile unei țări, mai mult decît ce am făcut, cît de bine am făcut, contează în ce spirit facem, cu ce inimă dobîndim ceea ce numim victorie, cîtă cantitate de satisfacție intim omenească, satisfacție din aceea care simți nevoia să ți-o mărturisești ție însuți, o evaluezi exact numai între pereții sufletului tău, este încorporată în fapta noastră. Examenul pe care îl dă țara noastră de azi este acela de a ști să-și mențină oameni adevărați sufletește, de a spori cantitatea de suris și de a scădea continuu și necruțător cantitatea de încruntare și îngrijorare, de a pune efectiv ariși sufletelor, de a ține clare drumurile de urmat, de a defrișa codrii labirintici ai diverselor metehne și prejudecăți care l-ar mai considera pe om „șurub" într-un mecanism, și a-i apăra personalitatea și valoarea în fața inerțiilor, opacităților, analfabetismelor felurite și mai cu seamă, față de analfabetismele care n-au reușit încă să învețe legile orînduirii socialiste.

Ceea ce se înfățișează ca o realitate spirituală literaturii, scriitorului, ceea ce intră în unghiul observației sale este faptul, fără pic de dubiu, că drumul pe care e angajată țara este cel al luciditătii poporului, al privirii realiste și firesc critice a lucrului ei și a lucrului oamenilor ei. I se impune o structură dreaptă a gîndirii și ea este de natură a determina pretutindeni acel sistem de structuri echilibrate, drepte, omenoase, patetice sau sentimentale, lirice și matematice, în orice caz sigure și respectuoase, de care tot timpul are nevoie istoria ca să evolueze la suprafață și în adîncime.

PLATON PARDAU ■

Sublinieri

Strănepoții lui Moș Ion Roată

Faptul ar putea trece nebăgat în seamă, ca atare neconsemnat, dacă la noi, la români, n-ar prima, firesc, patriotismul, sensibilitatea, dragostea față de istoria noastră și eroii ei. La Cîmpuri, sub umbra prelungă a masivului Zboina Neagră — deci în Țara Vrancei — o nouă generație, a doua de strănepoți ai lui moș Ion Roată, îmbracă arborele acestui nume de fală pentru țăranimea română.

Deputatul pontaș putnean, înțelepciunea care a biciuit obrazul și îndărătnicia boierilor în Divanul ad-hoc, care a lucrat pentru împroprietărirea țăranilor, ca delegat al lor, după reforma agrară a lui Al. I. Cuza — moș Ion Roată — s-a stins din viață aproape octogenar, în 1882. De la cei doi feciori și două fete, moș Ion Roată a avut zece nepoți. Le-au urmat strănepoții, în linie directă sau prin alianță — în număr de 32 — care se numesc Roată Ion, Costică, Alexandru sau Cudalb, Potop, Ciobănache, Mironică, Gagea, Paraschivoiu. Numele străbunului, amintirile legate de el sînt păstrate cu sfințenie. Dumitru Roată, nepot, deși la o vîrstă foarte înaintată, își mai deapănă, din cînd în cînd, amintiri despre bunicul său. Mironică Dumitrache, strănepot, are un tablou al lui Ion Roată, al fiului acestuia, Năstase, și al tatălui său. Constantin Năstase Roată. În chiar centrul comunei Cîmpuri, localitate supusă procesului dezvoltării economico-sociale — se află casa memorială Ion Roată — adevărat document cu valoare istorică și etnografică.

Dacă timpul n-ar avea această calitate a sa, ireversibilă, și astăzi ar fi să apară printre noi moș Ion Roată, atunci cea mai bună primire pe care i-am face-o, metaforic vorbind, desigur, ar fi să-i înfățișăm acest mare Sfat al deputaților țării, acest Congres al Consiliilor populare — în care poporul vorbește pentru el, în numele destinului său și în care, muncitor, țăran sau intelectual, se află pe băncile Parlamentului. Va fi gîndit, oare, deputatul cîlcaș din Ținutul Putnei, va fi văzut el, oare, un asemenea viitor pentru urmașii săi, fie ei Roată, fie cu alte milioane de nume românești ?

AL. CRIHANĂ ■

Sub felinarul din Obor

Cu creasta roșie, un cocoș alb, șuit pe o grămadă de porumb, cînta cu multă inimă pentru caraști cu voal. Eram în Obor. Porumbeii din strachini urcau în crengi de mătase (era duminică și lumea avea nervii poleiți cu aur), iar cei vii coborau în oale ca să pigulească în și mei. Fiind duminică și gîndindu-mă că în aceste zile mohorul devine murg, am urcat în casa unui prieten și m-am uitat, zburlit, în secolul 19 — boltă cu viță de struguri, case adunate pentru oaspeți, biserică în ruină, toamnă cu arbori bolnavi, năjitul vîntului, peștelca plină cu prune, boier tînăr și deocheat, zburătorul lui Eliade, un hoț mulgînd vaca mănăstirii în șistarul temniței, turc zvîrlind rubiele în cofiță. De la un timp de toamnă îmi arde mîna în cositor de spoi tingiri. Eu nu sînt cu nimeni, eu sînt, pentru totdeauna, cu înfringerea spărgîndu-și tălpile în cotoarele miriștii. Rațiunea triumfului cuvîntului e să fie rană vie. Durerea căutării, abjecția umbletului pînă la istovire și uneori, să ducă spre artă. Nu sînt sigur. Florența-și spînzură țiitharii la fereastra Signoriei. Duhul lor (și mai puțin al golfanierului) sprijină faima cetății. Vreau să spun că nu știu pe ce stîlpi se sprijină posteritatea — în cazul că cei vii ar avea nevoie de ea mai mult decît ar avea, să zicem, nevoie de bani.

Harul meu e să mă îndoiesc de mine însumi — ceilalți fie și facă tot ce vor. Numai îndoiala și tăgada sînt virile, afirmația e răsteală. Mădularele tocate cu meliță se duc în moarte, prototipul vieții e insulta azvîrlită duhorii și măduvei amestecate cu noroiul.

Sînt oameni care se înviorează simțind zăbala, eu fac parte din cei ce se înviorează sorbind cuvinte (vin, danțuri, frumoasele nopții).

Două felinare strîmbe din Obor, limpezite cu tăcere aluritâ, mi-au spus: țicăloșii sînt repezi ; singura lor căință e c-au venit pe lume cu nouă luni jumătate mai tîrziu, timp în care-ar fi putut să facă atîta rău oamenilor.

Floarea neuitării.

FĂNUȘ NEAGU ■

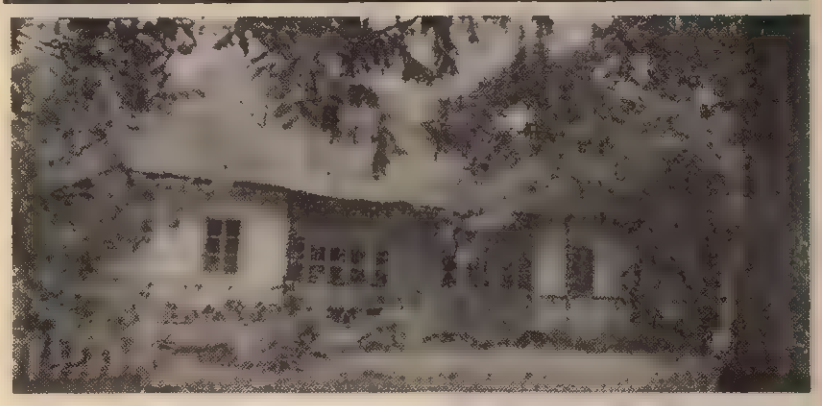

Mihăileni-Botoșani : casa copilăriei lui George Enescu
Fotografie de NICOLAE ZAHACINSCHI ■

Tabăra de sculptură „Brâncuşiana" — Hobiţa, 1980

În august, zece sculptori au trudit şi zămislit în piatră zece opere de început ale unui viitor muzeu de artă modernă. Reproducem, în pagina de faţă, în cuvinte şi imagini, gînduri şi fapte ale celor care în pisania dăltuită la vremea vernisajului zic :

În anul 1939, noi am ctitorit prima ediţie a Simpozionului de sculptură — Hobiţa — şi semnează : Alexandru Călinescu Arghira, Maria Deac, Nicolae Ghiaţă, Iorgos Iliopotos, Dumitru Juravle, Mihai Marcu, Ionel Muntean, Sava Stolanov, Sandu Surcel, Florentin Tănăsescu.

★

Cei zece sculptori mulţumesc aici Comitetului judeţean Gorj al P.C.R. şi Uniunii Artiştilor Plastici pentru generozitatea cu care au pus temeliile acestui nou muzeu de artă contemporană.

Sava Stolanov : „Apropierea taberei de sculptură de locul unde Brâncuşi a văzut lumina zilei, de Casa memorială ce-i poartă numele, creează nişte legături impresionante. Mă gîndesc, ca artist sculptor, că avem în spate un lucru măreţ — un Brâncuşi, şi asta te îndeamnă să nu glumeşti cu tine însuţi. Pentru noi, Brâncuşi nu este doar patriarhul sculpturii moderne — sau părintele sculpturii moderne, cum ni se spunea la institut. Pentru noi, cele două expresii sînt prea sărace pentru a-l defini pe Marele Brâncuşi. Nu ştiu ce-aş mai putea spune despre El. Oricum, apropierea de Brâncuşi nu înseamnă că nu ne-am gîndit şi la altceva. Ne este ca un părinte şi ne cutremură orice întîlnire cu arta lui, dar lucrările ni le-am creat într-o atmosferă proprie. Eu, unul, n-am avut nici o expoziţie personală, Brâncuşi trudea zeci de ani la o lucrare, nu era lacom de glorie, şi asta mă îndeamnă pe mine, ca absolvent de institut, să nu mă grăbesc cu o «personală». Poate de aceea ţin foarte mult la singurele locuri unde «expun», la taberele de la Măgura şi de la Hobiţa, şi unde aş vrea să revin ; o lucrare ca aceea pe care am făcut-o aici, «Pămîntul», nu se poate crea în atelier".

Alexandru Călinescu-Arghira, conducătorul primei ediţii a taberei naţionale de sculptură „Brâncuşiana", Hobiţa — 1980 : „Sîntem onoraţi că am întemeiat un nou muzeu de artă modernă. Onoraţi şi stînjeniţi să vorbim despre această nouă şi generoasă operă contemporană românească. Stînjeniţi mai ales pentru că noi, sculptorii, obişnuim să vorbim prin forţa de expresie a volumelor, prin umbra şi lumina lor. Ceea ce am lăsat aici, la Hobiţa, este semnul nostru de recunoştinţă pentru marele Brâncuşi. Cele zece lucrări vor constitui, peste ani, temelia unui muzeu. Lucrările sînt dăruite ţării şi atrag atenţia că nu-i un slogan dacă spun : le dăruim epocii umaniste pe care o trăim. Lucrarea mea «Ana» este o reprezentare a nemuritoarei legende româneşti a Meşterului Manole. Mai departe, o las să vorbească singură. Mi-aş permite să propun ca pe viitor tabăra să fie profilată pe lucrări în lemn, deoarece aici este o zonă a lemnului, realizînd în acest fel şi o apropiere mai mare de specificul artei brâncuşiene".

Sandu Surcel : „Am izbutit — sper — un «Prometeu», căruia soarele îi răsare în faţă şi îi apune în spate, fapt ce ajută lucrarea şi ceea ce eu s-a dorit : un omagiu adus îndrăznelii umane, un omagiu lui Brâncuşi. Dealtfel, după părerea mea, Brâncuşi este pentru epoca modernă un Icar sau un Prometeu, ca simbol cu înţelegînd în cele două denumiri, de fapt, acelaşi lucru. Ca execuţie, am dat lucrării şi o trimitere în epocă, dar ea se referă şi la vremea modernă, la prometeismul epocii actuale".

Dumitru Juravle : „Eu cunoşteam peisajul înainte de a veni la Hobiţa şi mai cunoşteam bogatul tezaur care este arta populară a Gorjului. Aproape că nu există covoare, cusături, case fără reprezentări de păsări. Impresionat şi de peisaj am încercat să tratez o «Lăcustră» monolitică, de factură arhaică, avînd în vedere piatra de Podeni, care mi-a plăcut foarte mult. În timp, ea va primi patina vremii ce-o va îmbogăţi. Alături de colegi, am făcut un efort mare, muncă de pionierat. Ca peste tot, la început a fost greu. Avem satisfacţia că s-a realizat ediţia de început a Simpozionului de Sculptură Hobiţa — 1980, avem sentimentul unei munci împlinite. Oamenii locului — am observat — simt că le vine acasă un lucru serios, nişte valori pe care cu timpul o să şi le apropie şi o să le respecte".

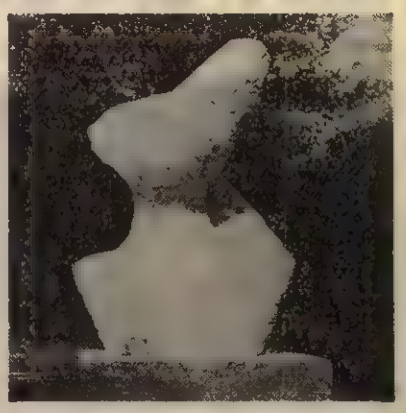

Mihai Marcu : „I-am zis lucrării mele «Icar», deoarece-l consider pe Brâncuşi un Icar al sculpturii moderne. Un Icar celest şi pămîntean deopotrivă. A tins cu gîndul către înălţimi — şi opera sa a atins cele mai înalte culmi artistice — rămînînd în acelaşi timp legat de pămîntul gorjenesc şi românesc. «Icar»-ul meu e doar o aluzie la figura umană ce se transformă în zbor. Sculptura are forme ce sugerează aripi în zbor şi forme care să ţină mai mult de partea terestră, sprijinită pe orizontală. Am încercat să creez forme puternice, în stare să sublinieze ideea de pămîntean, de sprijin pe pămîntul acesta al nostru. De ce un «Icar» ? Şi pentru a sublinia ideea de înălţare, de sacrificiu, de dăruire, aspiraţii ale tuturor oamenilor acestui pămînt".

Iorgos Iliopolos : „Am venit cu intenţia de a dălţui o «Pasăre a cerului», dar mi s-a părut că ar fi prea mult. Problema zborului, a desprinderii de pămînt, mă preocupă de mai multă vreme. Am venit, repet, cu o idee şi nu cu o schiţă. Am văzut locul, piatra care poate da de multe ori rezolvări spontane, şi acestea fac, adesea, lucrarea mai vie. Desigur, sînt cazuri cînd piatra nu-l ajută pe sculptor. Pe mine m-a ajutat şi mi-am schimbat intenţia de-acasă reuşind o «Pasăre a gîndului». Ea n-are nici o legătură cu capodoperele brâncuşiene, pe care le iubesc, ea îmi aparţine în întregime şi am căutat s-o modelez cît mai frumos. În linii mari, cred că am reuşit să realizez ceea ce am dorit, ca „pietrar". După luni de zile de atelier, o tabără este binevenită. O tabără la Hobiţa se impunea de multă vreme".

Maria Deac : „În lucrarea mea intitulată «Ctitor» am vrut să asociez un dialog între un portret figurativ şi un număr de elemente arhitecturale, care prin îmbinare să-i dea un iz arhaic. Totuşi, am mai vrut să simbolizez construcţiile dintotdeauna şi în mod deosebit să aduc un omagiu etapei constructive din ţara noastră".

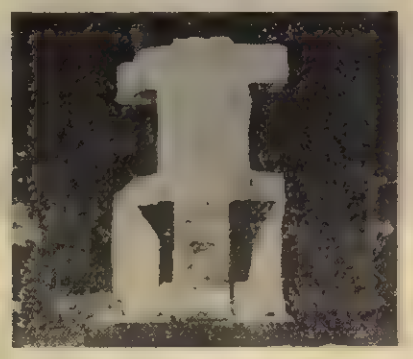

Nicolae Ghiaţă : „Lucrarea mea se cheamă «Izvor III». Am un prim «Izvor» la Măgura, un altul la Lăzarea. Primele două izvoare au fost pe orizontală, bulbucau — cum se zice — din pămînt. «Izvor III» este, dacă se poate spune aşa, o suprastructură a izvorului iniţial, în sensul unei primordialităţi. Piatra, ordonată de mine, vorbeşte prin propriile ei vorbe. N-am vrut s-o violentez prin intervenţiile mele. Am păstrat cît se poate specificul pietrei de Podeni (judeţul Cluj), un material plin de noblеţe ce se împacă de minune cu superbul peisaj din zăvoiul Bistriţei gorjene".

Ionel Muntean : „La prima ediţie a taberei naţionale «Brâncuşiana», ca şi alţi colegi ai mei, mi-am dorit să-l omagiez pe Brâncuşi. Dacă am reuşit sau nu, asta se poate vedea privind lucrarea mea «Semn». Un «Semn pentru ea şi el» prin care vreau să simbolizez un element de cuplu rustic, apropiat de privirea şi cititrea uşoară a oricărui om, iubitor de artă sau nu".

Florentin Tănăsescu : „Deşi «Vîrstar», aşa cum se intitulează lucrarea mea, pare o invenţie de limbă, un arhaism, acest nume, cu o sonoritate aparte e de cînd lumea. Cuvîntul se integrează în limba poporului, aşa cum lucrarea, în intenţia mea, vrea să se integreze în ansamblul specificului artistic naţional. Am urmărit aspecte ale echilibrului în arta populară, legate de loc, de tradiţie. E greu de explicat prin cuvinte, ceea ce se explică mai bine prin formă. Despre tabără, ce să vă spun? Trebuia de mult făcută ! E un muzeu, un lucru viu, o ctitorie a zilelor noastre, o ctitorie care va dăinui. Este un mare eveniment de cultură. Drumul deschis de Brâncuşi nu mai e un drum închis. Hobiţa lui Brâncuşi e cunoscută şi bătută de toată lumea. Fericită soartă pentru acest muzeu !".

Pagină realizată de
ION PREDOŞANU

„Am văzut de-afară că noi, geologii români, sîntem mai valoroși decît alții“

Numele : Muntenescu.
Prenumele : Crișan.
Născut în 1936, într-un loc de rezonanță al istoriei noastre, un spațiu-matrice al ei : Adamclisi.
Părinții : învățători.
Bunicii : învățători. Din prima generație de învățători români din Dobrogea. Genealogie marcată de iubirea pentru pămîntul natal pînă la patimă. Pînă la sublim.

„Așa am devenit geolog, iubeam nespus pămîntul acesta cu tot ceea ce este în el, sub el, deasupra lui. Voiam să-l slujesc însă altfel decît părinții și străbunii mei, doream, visam, un alt soi de apostolat. Cînd eram elev de liceu, încercam să aflu, dar se știa foarte puțin, despre bogățiile din subsolul Dobrogei, despre geologia ei. În '55, cînd am concurat la Facultatea de geologie a Institutului de mine, am fost 12 pe un loc“. La absolvire, media îi dădea dreptul să aleagă cercetarea sau catedra universitară, a preferat însă cărbunele de la Căpeni. Să poată reveni cît mai repede acasă. După stagiul de 1 an, a revenit. La abia de cîțiva ani înființata Întreprindere minieră Dobrogea. De aici și pînă la recentele popasuri, în Algeria, Zambia și Burundy, drumul său a fost cel pe care și l-a dorit, și l-a visat : unul de pionierat, unul de apostolat. Drum spre aducerea la suprafață, în circuitul economiei naționale, a bogățiilor din subsolul „țării de piatră, de foc și de pămînt“, drum de afirmare internațională a experienței românești, în valorificarea minereurilor neferoase și nemetalifere. „O mină de specialiști care am venit și am rămas aici — doar eu singur fiind de-al locului — am avut de luptat ani în șir cu o optică, pentru a impune zăcămintele Dobrogei. Dobrogea minieră însemna, în exclusivitate, doar pirita de la Altîn-Tepé. Cînd se vorbea de cupru, toată lumea își scotea pălăria, cînd auzea de diatomită, baritină, cretă, caolin, ne închideau ușile și ne astupau replicile cu zîmbete ironice în colțul gurii. Iar noi, cei de-aici, turbam, știind că țara importă diatomită și caolin, ca să nu vorbim decît despre două dintre cele mai valoroase și bogate zăcăminte descoperite, și valorificate intens pînă la urmă, în acest spațiu cunoscut, mai ales drept al turismului, al vestigiilor istorice, al navelor și al porturilor la mare“. Iar unul dintre cei foarte puțini geologi care își legase destinul de ele, era geologul Muntenescu. Acum 15 ani descoperă, împreună cu ardeleanul împămîntenit în Dobrogea, geologul Zaharia Albu, zăcămintele de diatomită de sub și din jurul loculul în care s-a născut și unde în copilărie a visat, cu mintea aprinsă de basmele românilor, că se ascund uriașe comori. A pus în joc totul, a muncit și s-a luptat cu înverșunare pentru acest minereu care nu sună spectaculos, dar care azi are valori de metal prețios. Nu cu subiectivism, ci cu lucidilate, cu calcule și probe științifice. „Nu era, zice, o performanță geologică descoperirea lui“. O performanță a fost impunerea și valorificarea, punerea lui în exploatare. Cărînd pietre cu sacul în spate, făcînd cartare, prospectare, explorare geologică, apoi calcule de rezerve, probe și analize chimice, adică totul ce intra și ce nu intra în atribuțiile sale, și pe deasupra, înfruntînd asprimile unui tinut aspru, o stepă dură, nu puteau să nu învingă o optică. „Era multă, era bună, diatomita noastră ! Dar trebuia să convingem și pe alții care aveau putere de decizie“. Urmează analize Roentgen la institutul de cercetări de specialitate din București, probe, probe, și referate tehnice, expertize și supraexpertize... Părerile se împart — unii că este bună, răspunde la parametrii de calitate necesari, alții că nu e bună de nimic, e prea săracă în conținuturi, nu merită eforturile de investiții... „Stăpîni pe ceea ce știam, ne încăpățînăm și noi, perseverăm, trimitem și în Franța, la un institut cu care țara avea relații de colaborare, pentru testări de calitate de înaltă finețe. Vine răspunsul că e minunată, că e extraordinară. Între timp, mai facem o „șmecherie“, un veritabil studiu de marketing. Umblăm prin țară, ca niște comis-voiajori, cu sacul cu probe, cu eșantioane, după noi, căutînd beneficiari, investigîndu-i pe toți cei ce știam că au nevoie de diatomită, și care o primeau din import — agricultura, industria de îngrășăminte, industria alimentară, alte ramuri ale chimiei... Ajungem la concluzia că nevoile naționale sînt mari, iar rezervele de la Adamclisi sînt enorme. Ne luăm răspunderea și primim investiția. Inginerul Dimancea, șeful serviciului tehnic, un om de o rară valoare, propune să ne asumăm și concepția tehnologiei de exploatare, ca și a instalației, al cărei autor este. IPROMIN-ul ne-o făcea cu 30 de milioane, adică numai proiectarea, noi am făcut-o, inclusiv realizarea instalației, de 4 ori mai ieftin. Cu forțele noastre și cu entuziasmul nostru. Astăzi sîntem o firmă consacrată în diatomită, obiectivul e de prestigiu național“.

Iar specialiști de talia lui Muntenescu ne impun pe plan internațional. În țară, împătimitul geolog a cercetat și s-a luptat și pentru caolinul de Dobrogea, căruia i-a dăruit 5 ani din viața sa și despre care spune, cu argumente tehnice, că „avem toate șansele să obținem, din imensele rezerve de argile caolinoase dobrogene, o materie primă de cea mai bună calitate pentru cele mai fine porțelanuri, pe care o importăm încă“. Iar în anii cînd Mahmudia pescarilor intra în circuitul centrelor miniere ale României, directorul noii exploatări se numea Crișan Muntenescu. „Sistemul de lucru de la noi, de la Întreprinderea minieră Dobrogea, unde puțini specialiști fiind, și fără tradiții, și fără nume mari, corifei, profesori de la care să înveți, faci de toate, cu răspunderi egale — cercetare, proiectare, concepție, execuție și tot tu îți recepționezi lucrările — ne-a ajutat foarte mult peste hotare. La confruntare directă cu geologi din multe țări, cum a fost în Algeria, de pildă, noi, românii, ne-am dovedit a fi mai valoroși ca alții, mai buni, plurivalenți și foarte serioși. După primele cercetări în teren, studii și rapoarte tehnice prezentate, am fost cei mai solicitați. Ajunseserăm chiar să fim chemați drept experți, să expertizăm concluziile altora. Aș putea să spun, fără nici un dubiu, că am creat un prestigiu. Dacă în petrol, am constatat, avem un mare prestigiu internațional, în minerit nu aveam, și e păcat, față de tradițiile și școala românească de geologie și inginerie minieră. Și mai interesant este că ne impunem prin cea mai nouă experiență în domeniu la noi acasă — valorificarea minereurilor nemetalifere, dealtfel foarte scumpe la ora actuală în lume, și de mare viitor. În Algeria am fost pentru diagnosticarea în vederea punerii în exploatare a unor zăcăminte de baritină, unde noi, în Dobrogea, am acumulat una din cele mai valoroase experiențe. Ne-am dus pentru cîteva luni și am rămas trei ani și jumătate, încredințîndu-mi-se, iată, unui român — deși la început au fost aduși geologi din 5—6 țări europene — funcția de șef de șantier. Am dat din mine, ca și acasă, tot ce-am avut mai bun. Tot ce iubesc. Meseria și cunoștințele mele, capacitatea mea. Aveam de apărat prestigiul țării“. În 1977 revine în Dobrogea unde găsește deschise noi exploatări miniere, mai ales în sudul său drag, la cercetarea cărora se depusese aceeași infinită rîvnă și pasiune: caolinul de Medgidia, calcarul siderurgic de la Băneasa, zăcămîntul de fier de la Palazu Mare, dolomita de la Ovidiu... Nu rămîne însă decît 6 luni, după care se îmbarcă iarăși la bordul unui avion, cu destinația Africa. În calitate de expert român pentru expertizarea unor studii geologice asupra unor zăcăminte de caolin și a altor neferoase din Zambia. Raportul său tehnic dovedindu-se favorabil economic și deosebit de rentabil prin soluțiile de exploatare propuse. „Admis să vizitez cea mai mare mină de zinc din lume, exploatată de 100 de ani de englezi, ca și în prezent, am avut revelația constatării că dotarea tehnică pe care o avem noi la Altîn-Tepé este superioară acesteia. M-am întors și mai mîndru că sînt român, decît am plecat, obișnuiesc chiar să spun că sînt acum cu 7 clase mai român și mai patriot decît am fost. Între specialiștii englezi, geologi și ingineri minieri, nu m-am simțit cu nimic mai prejos în materie de cunoștințe profesionale și capacitate. Aveam în plus mai mult entuziasm, mai mult temperament și alte valori politice și morale. Apăram interesele țării mele“. Revenit din Zambia, Crișan Muntenescu participă la noi punceri în funcțiune a noi capacități miniere, pleacă din nou din țară, în Burundy, își sfîrșește misiunea și acolo, cu aceeași devoțiune, iar de curînd iarăși reîntors în Dobrogea sa natală și-a reluat munca și pasiunea sa de-acasă. Viața sa.

CICI IORDACHE ■

Lepădătura

Foarte greu de presupus și de acceptat a fost dintotdeauna pentru toți românii de bună-credință ca un slujitor al zeiței Clio să ajungă a se cufunda într-atît în mocirlă, încît să-și poată renega țara, poporul, istoria, tot ce-i românesc. De cînd ne știm pe aceste pămînturi, floarea intelectualității românești a slujit cu devoțiune interesele țării și poporului nostru, prea greu încercate din adîncimea timpului încoace. Afirmăm deseori acest lucru și, trebuie s-o spunem, o facem de fiecare dată cu mîndrie patriotică desăvîrșită.

Cu mare amărăciune sînt nevoit să constat în aceste zile în ce situație jalnică a ajuns Vlad Georgescu, „profesorul“ — cum i se zice de la microfonul relei credințe, aflat în mîna acelora care și-au făcut principala rațiune de a exista din ponegrirea țării și a poporului român, a realităților noastre de ieri și de azi, de care s-au rupt definitiv, vînzîndu-și slugarnic conștiința, în chip reprobabil, pe un pumn de arginți.

Îmi este bine cunoscut din anii studenției cînd la Facultatea de istorie din București, prin anii 1956—1958, excela în oportunismul său caracteristic. Legătura cu colegii și cu facultatea o ținea dealtfel nu la activitățile studențești obișnuite, pe șantierele de muncă patriotică, la reuniunile studențești, ci pe terenul de basket, căci pe acea vreme se vroia un mare basketbalist. Cu trecerea anilor, abandonînd aruncările la coș, a ajuns să arunce cu pietre în țara în care s-a născut și în istoria ei, în foștii colegi de breaslă, al căror renume l-a pătat și-l păteză constant în ultima vreme.

După absolvirea facultății a devenit cercetător într-unul din institutele academice.

Regretabilă ecoare a celor care, în loc a-l deprinde să prețuiască munca și oamenii acestui pămînt, să-l pună în situația de a munci, au decis să-l facă savant încă înainte de a fi confirmat vreun merit pentru o asemenea răsplată.

Și, astfel, în timp ce colegii săi, oamenii-oameni, — asemenea tuturor celor cu respect pentru acest pămînt — puneau umărul solid la edificarea noii societăți pe pămîntul țării și — pe munca lor — au ajuns să-și merite respectul compatrioților, lepădătura se afunda în tenebrele pierzaniei și-și pregătea atacul final — trădarea de țară.

În vara aceasta fierbinte cînd, la București, istoricii lumii și-au dat întîlnire, angajîndu-se, la tribuna celui de-al XV-lea Congres internațional, în dezbaterea unor probleme fundamentale ale istoriei, el, lepădătura, în chip diabolic, a oferit spre lectură domnului Noel Bernard un penibil manuscris consacrat ponegririi țării, poporului și, mai întîi de toate, științei istorice românești. Titlul exact stabilit acestei maculaturi penibile este „Politică și istorie. Cazul comuniștilor români (1944—1977)“.

Personal, din tot ceea ce a săvîrșit reprobabil pînă acum această lepădătură, apreciez drept cel mai detestabil gest prepararția pe care a făcut-o Congresului de la București cu proza sa infectă. Și cu cine a găsit cu cale să-ncerce această josnică ponegrire ? Cu adunătura de la „Europa liberă“, prea amatoare pentru astfel de acțiuni deșănțate. Nu în zadar se spune : „Spune-mi cu cine te-nsoțești ca să-ți spun cine ești“.

Nici că s-ar putea ca barometrul să poată înregistra vreodată o cotă mai joasă a decăderii decît cea atinsă de LEPĂDĂTURA Vlad Georgescu pe un asemenea tărîm, într-un asemenea moment.

Și, astfel, în timp ce istoricii țării și-au unit rîndurile aici, acasă, la București, spre a face istoricilor lumii mai bine cunoscută istoria patriei, spre a le întări convingerile în justețea luptei noastre multimilenare pentru libertate și un viitor luminos, ei, renegatul ponegrește țara, poporul, și istoria lor de la un post de radio pirat, de la centrul universal al defăimărilor, răsplătite cu valuta serviciilor de spionaj și propagandă anticomunistă. Dezonorantă, rușinoasă inițiativă.

Personal, am roșit ascultînd elucubrațiile sale și am încercat un sentiment de jenă pentru că acela care bălăcărea în fel și chip își purtase cîndva pașii pe coridoarele facultății bucureștene care a găzduit în incinta ei participanți la Congresul internațional de științe istorice, în cadrul unor fructuoase dezbateri.

Față-n față cu batjocura pe care o seamănă asupra istoricilor și istoriografiei românești postbelice se ridică însă, în chip semeț, granitul monumental al aprecierilor pe care zeci și zeci de istorici ai lumii — oameni de cea mai bună condiție profesională și civică, de pe toate meridianele — le-au făcut în zilele congresului în presa românească, în emisiunile de radio și televiziune. Nu i-a îndemnat pe nici unul dintre ei decît conștiința și respectul pentru adevăr. Toate acestea nu au fost vorbe plătite cu arginții dezonoarei, arginții ce se rostogolesc acum, în buzunarele lepădăturii pentru serviciile făcute oficiilor de spionaj și propagandă anticomunistă care stipendiază josnica trupă a lui Noel.

Și-atunci, cum poate fi considerat individul ce-și afirmă deschis neliniștea pentru faptul că în anii noștri punem sistematic în evidență contribuțiile pe care le-a avut și le are poporul român la zăcătuirea patrimoniului cultural universal ? Într-una din emisiuni Vlad Georgescu punea sub semnul îndoielii existența unor asemenea contribuții. Încă un semn, oribil în esențialitatea lui, al cosmopolitismului din care e îmbibat dintotdeauna.

Ce sentiment decît de dispreț total poate încerca un om care-l ascultă pe „profesorul“ lepădătură batjocorindu-l pe dorobanțul de la 1877 căruia regimul nostru i-a ridicat — după părerea lui — prea intens osanale în anul Centenarului dobîndirii independenței naționale ? Ce sentiment poți încerca față-n față cu stigmatizarea faptului că, în același an, 1977, ziua de 24 ianuarie a fost marcată în presă, la radio și televiziune prin nenumărate articole și emisiuni ce omagiau Unirea Principatelor ! Ce altceva decît dispreț total poți încerca atunci cînd auzi cît de mult îl nemulțumesc pe Vlad Georgescu emisiunile radiofonice „Memoria pămîntului românesc“ și altele, asemenea ei, care cultivă atît respect pentru paginile de istorie mai veche și mai nouă ! Această otreapă a fost în stare să se indigneze că, în același an de grație 1977, nici cutremurul ce ne-a adus atîtea necazuri n-a putut întrerupe șirul manifestărilor cu care întîmpinam mărețul jubileu de la 9 Mai ! Ce-ar fi vrut oare lepădătura să facem în cumplita situație în care ne-am aflat, să punem armele jos, să ne demobilizăm, să ne aliniem jalnicelor previziuni pe care ni le făceau unii binevoitori aflați în solda acelorași oficine care-l stipendiază și pe el?

Din respect pentru foaia albă de hîrtie mi-e greu să mai reproduc alte exemple de aceeași natură — din numeroasele pe care le-a revărsat pe calea undelor la adăpostul nopții, prin cuvîntul său bolborosind de venin. Foaia de hîrtie merităd un mai mare respect.

GH. I. IONIȚĂ ■

BENONE SUVAILA — „La Peniță“

FAPTE PENTRU AL DOILEA CONGRES AL CONSILIILOR POPULARE

oameni și obști

Comuna Mihăilenii, agățată de marginea ținutului Botoșanilor, lîngă apa Siretului și lîngă reflexul ăcerian de veșnică noapte prematură al codrului Hertei, cel cîntat de B. Fundoianu, așezare din dulcea țară a Bucovinei, trăitoare sub dulce cer, dar pe un pămînt cam țepos, cam aspru, poticnit în dealuri și ripi, încreștit ca un măr nitat de astă-iarnă pe parmalîul încercat al celui de-al doilea Congres al consiliilor populare, este una din cele mai tinere noastre rurale ce, în curînd, vor deveni orașe.

Vatră bătrînă, încredințată de mult eternității prin izvoarele sale arhaice (unul din cele 10 sate care-o alcătuiesc, Călinești, va celebra în acest septembrie 550 de ani de atestare documentară), ea se desparte acum de o întreagă istorie, ea se desparte de ea însăși. Ea începe-o deci să mai fie sat, ea se naște într-un fel din nou deși născîndu-se sau renăscînd, întemeindu-se într-o altă civilizație, într-un nou statut al existenței sale, ea continuă de fapt un proces mai vechi, ea deținînd, după cum vom vedea, o prevalabilă și solidă cristalizare a acestei civilizații, un „eu urban" de acum format.

Acest „eu urban", acest simbure al înfloreșcențelor viitorului, asupra căruia se apleacă la ceasul de față toate preocupările obștii, ale edililor, febrilizate de apropiatul Congres al consiliilor populare, de noile orizonturi pe care acesta le va deschide în marea lucrare de edificare gospodărească a localităților țării, ni s-a revelat într-o duminică de la sfîrșitul lui august, într-un moment de sălbătoare a satului și a inimilor.

Am însoțit, în această duminică de 24 august 1980, un impunător alai de „fii ai satului", veniți din toată țara la întîlnirea cu locul natal. Cîteva sute de oaspeți, veniți să-și depună omagiul la amintirea copilăriei, la prispele caselor părintești, în țărîna ce i-a lăcat. Era, în istoria locului, cea dintîi „întîlnire cu fiii satului", chemați expres prin ceremonioase scrisori ale primarului Petre Grigoroscuță, vestind o petrecere de zile mari.

Deci oamenii, în această duminică, petreceau. Ieșeau în curți, la zăplazuri, pe uliță, la ferestre, ieșeau în grupuri pe „strada mare", zisă cîndva „strada domnească" sau „șoseaua mihăileană" (în memoria lui Mihalache Sturza, voievodul care, în 1835, a numit cu numele său acest tîrg, pînă atunci „al Vlădenilor", ridicîndu-i la rang de capitală a Dorohoiului). În sala de 400 de locuri a căminului cultural, una din cele mai frumoase din satele Bucovinei, se perindau, la masa prezidiului, vorbitorii, oaspeți și gazde, fii ai satului întorși din hune, fii ai satului rămași în sat. Vorbeau despre vatra lor, despre satul de azi, despre orașul de mîine. Vorbeau despre „eul urban" constituit din vechi (căci Mihăilenii, așezare domnească, apoi punct de vamă și tîrg de meșteșugari și de negustori veghind unul din marile drumuri comerciale care legau Galiția de țările din Balcani, a fost, pînă în pragul timpurilor mai noui, chiar „urbe", decretată ca atare în statutele administrative). Vorbeau despre Mihăilenii-cetadelă a tradiției, despre Mihăilenii-leagăn de cărturari și artiști (aici s-a născut poetul I. Păun-Pincio și tot aici, într-o casă de veche arhitectură moldavă, umbrită poetic de brazi somptuoși, aflată la cîțiva pași de ținutirimul în care îi doarme mama, a copilărit George Enescu), și rostirea acestor momente și nume ilustre ale istoriei exercita, mi se părea, o putere magnifică, vădită pe fețele oamenilor, în ochii lor în care vibra o mîndrie aparte. Chipuri arse adînc de soarele colinelor Bucovinei, bătrîni cu piete de sare și o seninne nobiliară în trăsături, o tinerime caldă și zgomotoasă, contrastînd prin gesturi cu demnitatea arhaică a costumelor naționale, îmbrăcate special pentru această zi, copii țșnind ca niște lezi printre roțile automobilelor „fiilor satului", parcate pe toate ulițele, și, lîngă ei, acești fii ai satului, muncitori, ingineri, medici, profesori, oameni de știință, activiști de partid și de stat, ofițeri...

Nu vom insista asupra primirii protocolare a oaspeților, asupra discursurilor ce s-au rostit... Au fost multe, au fost lungi, au fost calde, satul și-a dăruit, cu un cuvînt, plinea și sarea, apoi mulțimea noilor veniți a dat buzna spre casele părintești, căutîndu-și trecutul.

Ne-am despărțit de ei, căutînd prezentul.

Sat românesc în care, ca pretutindeni, civilizația nouăi a pătruns sub complexe, adesea copleșitoare înfățișări, făcînd ca un întreg trecut să se șteargă, de fapt să se curețe de accident și de efemer, păstrînd intacte doar valorile lui durabile. Sat care, cum spuneam, a fost din vechime o „urbe", o așezare robustă de meșteșugari și de negustori, un tîrg care, în epocile-i de glorie, ca „port pe uscat" (cum îl numesc documentele) al comerțului de cereale și vite, dar și de produse lucrate de mîna omului, precum vestita ceramică de Mihăileni, era, economic și demografic, la fel de puternic ca multe alte din Galiția sau de mai departe, fiindcă prosperitatea Țării de Sus, a Moldovei în genere, atrăgea lume, dînd siguranță căiătorilor pe aceste drumuri răsăritene, îmbindu-i să facă popas sau chiar să prindă rădăcini pe aici. Dar veacul de glorie s-a surpat chiar la mijlocul lui, ca un pod frînt sub talazuri, lăsînd să se prăbușească-n viitoare și ziduri, și oameni, chiar și privilegiile. După năpraznice năvăliri și izbiri, comparabile prin consecințe cu pustiitoarele revărsări de primăvară ale Siretului, după incendii, răzmerițe și războaie (ultimul, cel din mijlocul veacului nostru, prefăcînd în cenușă totul, făcînd ca ulițele trase cu rigla din porunca lui Vodă Sturza să devină șleauri pustii, invadate de iarbă), apele istoriei s-au mutat, lăsînd satul scufundat într-un mil adînc. Cît a trecut de atunci?... Acei fii ai Mihăilenilor care l-au părăsit, fără să-l mai revadă, de ani și ani, au trăit în această duminică o surpriză, o mare surpriză, văzîndu-se obligați, într-un peisaj pe care-l credeau știut, să reînvețe totul, trezindu-se deci „acasă" într-o veritabilă casă nouă. Sat nou, cu construcții noi, cele mai impozante fiind cele ale economiei, sat cu agricultură modernă, deși nevoindu-se pămînturi reci și seci (dovadă, marile complexe industriale de creștere a vacilor și a păsărilor), sat cu industrie (cu o fabrică de produse ceramice și cu un mare baraj în plină edificare, năștînd sub pavăza lui un lac de acumulare cu multiple menirl, inclusiv energetice), sat cu blocuri de locuințe (primele 54 de apartamente sînt „la roșu", alte 150 se vor ridica în '81), sat cu o viață spirituală intensă și densă, cu 10 școli, cu 10 filiale ale căminului cultural, reînnodînd tradiția unor societăți culturale care, în anii de început ai veacului, editau reviste și patronau spectacole cu piese de Molière. Da, totul s-a înnoit, se modifică, se dezvoltă, dar firele prinse din caierul vremii, rupte cîndva, azi se înnodă, amintirile fiilor satului, bătînd adesea în gol, sînesc de fapt timpul să bată din nou, cu o și mai sporită vigoare. Privilegiile noi se așază lîngă amintiri pe o axă ce se vădește a fi, de la un capăt la altul, a locului, păstrîndu-i intacte coerența și ființa. Casa bucovineană cu cerdac și pereți sinilii, cu brîie de lutișor împrejmuind chenarul ferestrelor, își continuă canonic drumul, alături de blocul ce prinde s-o îngîne alături, pînă cînd, ca și balada sau cîntecul popular, întîlnesc un artist de geniu, un Enescu-arhitect care, folosind toate materialele locului, vechi sau noi, le retopește la flacăra simțirii sale, ordonîndu-le într-o alchimie de sinteză. În cazul satului acestor zile, artistul e satul însuși, e omul lui colectiv, e obștea lui.

Tot ceea ce s-a înfăptuit, aici, în ultima vreme este opera ei, a acestei obști, sprijinind uriașul efort al statului (o investiție de 133 milioane lei doar în acest cincinal!) prin înhămarea tuturor oamenilor la carul proiectelor constructive destinate prezentului și viitorului satului. Ei, acești oameni ai vechii „urbe", acești mîhăileni cu orgoliul obîrșiei, au trăit, pînă nu prea demult, doar în cuiul istoriei, a cărui tărie pe-alci a fost foarte mare, rezultînd din mîndria legitimă față de epocile de glorie și rezultînd, în același timp, dintr-un firesc sentiment de rezistență spirituală față de curgerea în ruină a locurilor, față de agonia vremurilor bisericeă. Cuit care, pentru mulți dintre ei, s-a transformat într-un fel de frînă, închistînd energia, încuind-o în sipete lingă brîsoave și mosăte, transformînd-o în amintire de energie, în nostalgia ei. A fost însă de ajuns ca timpul, din nou, să le fie prieten, ca istoria să-și întoarcă albia spre aceste meleaguri, pentru ca energii ce păreau (sau erau !) adormite să irumpă la zi cu o forță nouă. Vreo 800 de locuitori ai Mihăilenilor sînt navetiști, muncesc la oraș, dar serile, cînd revin în sat, redevin ai satului, alături de cei ce-au rămas ai satului, punînd mîna la creșterea noilor întocmiri și rosturi. Se muncește, în toate domeniile vieții obștii, cu osîrdie și cu pasiune, se muncește, în acest spațiu al paseismului (sau al falsului paseism !), sub semnul noului, cu gustul noului. Un Nicolae Țicalo din Sînăuți, sat de pe vatra comunei, a construit o moară de vînt pentru măcinatul furajelor, deschisă vitelor lui și vitelor din ograda obștii. Doi frați, Alexa și Toader Ștefan, sînt autorii unei instalații de biogaz al cărei model, în curînd, va fi preluat de C.A.P.-urile și I.A.S.-urile din zonă. Un Mihai Mocanu din Pîrîul Negru, alt sat al Mihăilenilor, face experiențe agronomicești cu altoiuri care dau rezultate spectaculoase și pe care, firesc, le pune la dispoziția tuturor. Eforturile lor se întîlnesc, iată, cu cele ale fiilor satului, care, impresionați de tot ce-au văzut, de multele ce s-au făcut și de și mai multele ce se vestesc în ambițiile viitorului, se leagă, la rîndu-le, să-i dăruiască acestei vetre nu numai dragostea, ci și fapta lor. Un Vasile Țicalo, plecat să învețe la Agronomia din Iași și întors în această duminică printre ai lui, s-a legat ca, după studii, să revină definitiv între ei. Un farmacist, Nicolae Zahaciuschi din București, cunoscut colecționar de artă populară, s-a oferit să sprijine întocmirea unui muzeu al satului, căruia să-i doneze din comorile adunate de el. Astfel de fapte se petrec, desigur, la toate întîlnirile fiilor satelor, dar ele, prin repetiție, nu devin clișeu, nu-și întovesc nici ilicul și nici emoția, ci, dimpotrivă, le adîncesc. Ele ne spun că rădăcinile fiecărui dintre noi sînt într-un sat, într-o obște, într-un ținut, într-o Bucovină sau o Muntenie, într-o Transilvanie sau o Dobroge. Sînt într-o patrie ce nu poate crește decît prin efortul unit al tuturor fiilor ei.

În aceste zile, cînd alegi obștilor țării, inclusiv ai Mihăilenilor, vor dezbate la București treburi ce țin de marea gospodărie a țării și de destinul fiecărei localități, oraș cu sute de mii de locuitori sau cătun agățat de-o goană de cer ori de-un fir de apă, vom auzi astfel — rostită din toate zările — o singură voce, care e vocea noastră.

ILIE PURCARU ■

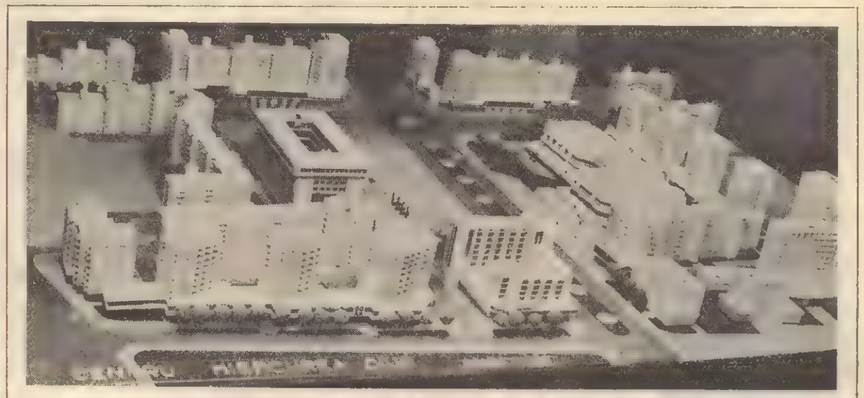

Macheta viitorului centru al municipiului Miercurea Ciuc, o bijuterie arhitectonică

Fotografie de Al. V. SZAKÁCS ■

Principiul „în frunte cu primarul" trebuie să fie un fapt cotidian

— De cînd sînteți primar la Dărăști, tovarășe Nicolae ?

— Din 1972

— Ce mutații s-au înregistrat în viața și munca dărăștenilor ?

— Azi, prin aplicarea acordului global, printr-o organizare bună a muncii, norma convențională — realizată — este de 50 de lei plus produsele agricole, în comparație cu începutul deceniului trecut cînd o normă convențională era de 5 lei, plus produse agricole.

— Ce este Dărăștiul ?

— Este o comună aflată la 9 kilometri de Capitală, cîndva fostă comună suburbană. Are cîrca 3 600 de locuitori. Numai în ultimii ani s-au construit peste 50 de case cu etaj. Sînt în construcție un nou local de școală, un bloc cu 12 apartamente și spații comerciale la parter. Nu există familie fără aparat TV și avem 300 de autoturisme.

— Ce înseamnă apropierea de Capitală ?

— Migrația forței de muncă ne-a îndemnat la folosirea la maximum a forței de muncă, rămase la o utilizare chibzuită a ei. În acest cadru aș face o remarcă. Nu puțini dintre cei ce se întorc de la locurile lor de muncă mai rămîn un timp și la cîmp integrîndu-se și completînd munca. Se cultivă cît mai multe legume și facem totul pentru a mări producția, pentru a oferi legume de bună calitate.

În fine, idee de maximă importanță privind utilizarea fiecărui petic de pămînt s-a rezolvat la Dărăști.

— Cum priviți al II-lea Congres al consiliilor populare ?

— Ca pe o expresie grăitoare a largului democratism al vieții noastre, o pîidă a implicării concrete și responsabile a noastră, a tuturor cetățenilor, în îndeplinirea obiectivelor propuse. Este, în același timp, un nou prilej în care schimbul de idei și de experiență va fi fertil, va putea determina la scară națională și locală noi inițiative valoroase, noi proiecte în vederea sporirii eficienței muncii și activității noastre.

El înseamnă, deopotrivă, o ocazie de a încredința partidul, pe secretarul său general, că fiecare, la locul său de muncă, se va preocupa cu și mai multă ambiție și îndrăzneală de îndeplinirea sarcinilor încredințate. Pentru noi, care străbatem momente hotărîtoare pentru stringerea recoltei, va fi și un prilej de a releva dimensiunea acestui efort, de a da la timp cantitățile contractate și chiar în plus, de a pregăti condițiile pentru recolta viitoare. Totodată, acest Congres al consiliilor populare va facilita o dezbatere profundă a sarcinilor ce revin consiliilor din viitorul plan cincinal, o evidențiere a rolului și răspunderii noastre în realizarea acestui plan.

Pe scurt, el constituie un grăitor exemplu al consultării și antrenării maselor în vastul și profundul proces al muncii și al propășirii.

— Deși tînăr, sînteți, cum se spune, un bătrîn activist de tip nou. Ce a fost pentru Dărăști Congresul al IX-lea al partidului?

— El a însemnat posibilitatea și bucuria de a constata justețea și realismul politicii partidului nostru comunist. Înseamnă lansarea ideii, de mare amplitudine, de a gîndi cu capetele noastre ceea ce facem pentru noi și urmași noștri. Se știe, de pildă, că pînă și roțetele din medicină, de la orice mare specialist ar emana, nu pot fi eficiente dacă nu există medicamentele prescrise sau, mai ales, dacă omul n-are boala respectivă. Ca să nu mai vorbesc de caracterul particular și condițiile concrete dintr-o țară.

Apoi, Congresul al IX-lea a consacrat un conducător de partid și de țară — pe tovarășul Nicolae Ceaușescu — cu o pecete inconfundabilă pe ascensiunea patriei, pe propășirea ei și implinirile noastre de zi cu zi. El a însemnat cultul valorilor istorice și științifice, al competenței, devotamentului și patriotismului — ca trăsături definitorii ale comunistului, ale revoluționarului, ale omului muncii din România.

— Un primar poate avea stil de muncă? Prin ce s-ar caracteriza acesta ?

— Nu cred că s-ar putea altfel. În primul rînd, stilul de muncă presupune organizarea tuturor forțelor, începînd cu comuniștii, pentru îndeplinirea exemplară a celor propuse, a mandatului încredințat. Din această perspectivă, în cuvintarea rostită la Galați în recenta vizită de lucru, tovarășul Nicolae Ceaușescu subtinia cu putere că, în procesul muncii, atît de complex, comuniștii trebuie să se afle mereu în primele rînduri.

Împărtășind acest adevăr cred deci că el trebuie să fie pilonul stilului de muncă. Apoi, am în vedere identificarea momentului optim pentru mobilizarea și antrenarea unei largi categorii de oameni — cu funcții de răspundere sau nu — în dezbaterea și identificarea unor soluții viabile, în analizarea și rezolvarea operativă a unor probleme ce apar. Iată deci schițate metodele unui stil de muncă direct, în care cred și pe care-l promovez. Principiul „în frunte cu primarul" trebuie să fie un fapt cotidian, eficient. Numai așa poți vedea direct cum se face, numai astfel poți interveni la timp, numai așa poți controla și îndruma.

— Ce reprezintă pentru primarul Constantin Nicolae rolul conducător al partidului în comuna Dărăști ?

— Aș pleca de la cuvintele secretarului general al partidului care spunea, atît de plastic și de adevărat, că „socialismul se construiește cu oameni și pentru oameni". Ceea ce se face în univers restrîns la noi în comună este o părticică infimă dar integrantă a edificiului societății socialiste multilateral dezvoltate în România, ce are la bază politica și programul Partidului Comunist Român.

— Ași vorbit de oameni. Cum lucrați cu ei ? Mă refer la cei ce vin la primărie cu probleme.

— La începutul muncii mele de activist, un coleg mai în vîrstă, ilegalist, ne spunea celor care eram mai tineri : „Învățați din ce se greșește. Facem un lucru nou, ca și revoluția însăși. Apoi, cînd veți îndeplini funcții de conducere, să nu uitați, mai ales atunci, că sînteți oameni, să vă transpuneți în locul celui ce vine la voi să-l ajutați să rezolve ceva, să gîndiți și să regîndiți soluția pentru că ei nu vin la voi ca persoane particulare". Țin seama de aceste cuvinte pentru că viața însăși aveа să-mi demonstreze că, pe cîmp, la primărie sau acolo unde mă întîlnesc, cetățeanul nu vine la mine, „pe Nicolae sau nea Costică", ci la „tovarășul primar". Despărțindu-se de mine cu un răspuns sau o interpretare a legii, el trebuie să fie convins că așa e bine, corect și drept.

Există apoi o normă clară de partid ce prevede obligația noastră de a primi în audiență, de a răspunde și soluționa prompt cererile și sesizările oamenilor muncii așa încît acest aspect nu poate fi lăsat la bunul plac sau la voia întîmplării.

— Ați fost vreodată evidențiat ?

— Nu cred că un răspuns prin „da" sau „nu" trebuie căutat și consemnat. Mi se pare important ca o atare evidențiere să se inscrie alături de cea a atîtor și atîtor oameni și colective de oameni pentru că numai astfel se clădește edificiul, numai așa el este trainic. Pe urmă, știți și dv. proverbul, „cu o singură floare..."

— Teoretic, lucrurile sînt frumoase, fluente. Dar cum arată realitatea la Dărăști ?

— Așa cum trebuie, dacă te lupți s-o transformi în bine, dacă urmărești, prin toate fibrele, pulsul vieții și pulsul lumii, dacă te racordezi plenar și responsabil la pulsul țării și al exigențelor partidului.

— Ce n-ar vrea să întîlnească un primar ?

— Cetățeni de teapa lui Mihalache Dometie din comunul „Clipa" al lui Săraru. Adică pe cei ce umblă cu un fel de mapă transformată în „arhivă", caută acul în carul cu fîn și nu văd pădurea din cauza copacilor. Sînt cei ce încearcă să identifice greșelile lor cu ale tale sau, și mai rău, să nu și le recunoască și să și le atribuie.

— Sînteți și clar, ce este un primar, tovarășe Nicolae ?

— Un om, un comunist aflat permanent în mijlocul unor oameni care sînt comuniști și al celor ce urmează acest partid în fot ceea ce face !

ANDREI IONESCU ■

IOAN FLORICA — Oțelari

Reproducerile de artă din acest număr sînt realizate după lucrări din expoziția : „MAGISTRALELE SOCIALISMULUI" (Sala Dalles)

Intru în Tărtășești cu sentimentul că parcurg un mare bulevard flancat de pomi fructiferi, de covoarele verzi ale răsadurilor, de garduri lucrate cu gust, trase la fîntie, dîndelo de case, împrejmuite în vurdeață și flori, casele gospodărești gîndite și întreținute. Niște blocuri pe partea dreaptă scutură pentru cîteva clipe uniformitatea deja întrată în obișnuință. Din loc în loc, firme : S.M.A. („Rezultate bune, anul trecut au depășit planul de venituri cu peste un milion de lei. Aici se află și un centru de reparații al mașinilor agricole pe județ") ; I.A.S. („Sînt trei ferme pe raza comunei") ; C.A.P. („Avem două, una în centrul de comună, alta la Bildana") ; Combinatul avicol („Unitate etalon pe țară, singura furnizoare de materiul de prășilă. Anul trecut au avut 35 de milioane lei beneficii").

Comună mare, alcătuită din trei sate, cu drumuri însumînd 20 de kilometri. Cu casele propitie sub balcoanele Capitalei și cu multi, destul de mulți căutători de aur în uzinele Bucureștiuer. Pîrcă dimineața și se întore seara, satul îi petrece cu părerea de rău a despărțirii dar îi reprimește cu bunăvoință, interpretînd acest du-te-vino zi după zi, anotimp după anotimp, un tribut în contul vecinătății marelui oraș. E bine ? E rău ? Nu este singurul loc de pe planetă unde întrebarea se pune cu insistență, fără ca răspunsul să se grăbească.

Dar cu ei, în evidența comunei și fără el la treaba cîmpului. Tărtășeștii trebuie să-și cultive la timp cu cele mai mari foloase miile de hectare aflate în restrea sa agricolă, să crească fii — care vor crește în cine știe ce județ al țării, să stăpînească bine forța tractoarelor și mașinilor de care dispune azi, (întră, toate acestea, și toate celelalte la un loc cîte privesc traiul și munca celor din comună. În răspunderea primarului, Tărtășești le-au încredințat unei femei : Zoica Necula.)

Se apropie seara, o zi de toamnă nostalgică, de reverie, de plimbări întîrzîate în bătaia soarelui fără putere dăr prietenos peste poate, o zi de toamnă frumoasă se pregătește să treacă dîncolo de frontiera orizontului.

La sediul Consiliului popular, primărița își pregătește notițele pentru o posibilă intervenție în cadrul Congresul consiliilor populare. O urmărim fără să-i întrerupem firul expunerii, într-un ritm de om așezat, cu o memorie de invidiat și cu un fel particular de a-și alcătui răspunsul prin socoteli făcute cu voce tare, fără să apelezze la creion și hîrtie. Știe ioi, ca pe apă, și nu ne este greu să ghicim în spatele cifrelor, al răspunsurilor — din care am reprodus cîte ceva în paranteze de început ale articolului — pașii săi alergînd, cît e ziua de mare, în lungul celor 20 de kilometri ai comunei și mai departe, pe prelungirile lor în cîmp, la însămînțări, la strîns grîul, la tăiatul cocenilor, la arături. Nu pe este greu s-o vedem cu ochii și mintea răscolind orele și zilele pentru a face loc, în chenarul lor, „problemelor curente" atît de multe și diferite într-un sat oricare ar fi el, încît te miri cum de încap. Ce și-ar putea găsi locul în intervenția primăriței de Tărtășești la Congres ? Lucrurile cele mai simple cu putință : în ultimii ani s-au construit 4 săli de clasă la Bilciana, 3 săli de clasă și un atelier școală la Gulia, 4 săli și un laborator în satul Tărtășești. Un punct sanitar la Gulia, 4 cabine în stațiile I.T.A., a fost modernizat dispensarul uman, s-a extins farmacia. Aprooape trei sferturi din casele comunei sînt noi ori modernizate în ultima vreme.

Un primar este în primul rînd primar și cînd comuna de care îți legi numele, ambițiile, răspunderea, capacitatea de muncă se întîmplă să fie una din așezările notabile ale județului Ilfov, ce-și mai poate dori cei în cauză decît să se știe că treburile merg bine și vor putea, prin vrerea și acțiunea tuturor, să meargă și mai bine în viitor.

Se întîmplă, fată, ca primarul să fie și el om ca noi toți ceilalți și dîncolo de grijile mari și mici ale biografiei sale de primar — „Excterul nostru zootehnic ocupă locul 6 pe județ", „Nu reușim să instalăm un telefon în satul Gulia, avem fonduri aprobate, avem tot ce ne trebuie, banca nu aprobă, aplicînd mecanic o dispoziție din anii trecuți", „A trebuit să aplicăm amenzi celor care nu lucrează întreg terenul ce-li s-a repartizat" — ne trag de mînecă atîtea la noi acasă, pe drumul dintre casă și serviciu, dintre serviciu și casă.

„Irina merge la școală. Mă întreabă de astă-vară cînd o să-i iau **uniformă**". „Cînd sînt chemată la județ, trec să-l văd pe Georgică. Este elev la informatică". „Cînd Sorinel avea patru ani, l-a lovit o mașină, sub ochii mei, și l-a trîntit la pămînt. În clipa aceea mi-a albit părul".

Cum o duce Sorin, întreb eu, gîndindu-mă subit la sbcul pe care l l-ar fi putut produce. „N-a pățit nimic". Răsuflu ușurat. „Sorin a luat premiul II. M-a așteptat în stația de autobuz și mi-a spus : dacă aș fi fost sănătos, puteam lua și premiul I. Mi s-a făcut rău, dîndu-mi seama că îl apasă o afecțiune intervenită cu un an mai devreme. Ce al ? m-a luat mama la zor, văzîngu-mă galbenă, ca ceara. Mîine te duci cu bătatul la București la doctor. S-o găsi cineva să-l vindece. A intrat pe mîna medicului Valeriu Dumitrescu. După o săptămînă de tratament am mers pe la bătat. Cu mine de față, doctorul l-a supus la cîteva teste. Era complet vindecat.! Cîtă putere și cîtă viață mi-a dat mie omul ăsta !"

Răcari. Comuna vecină Tărtășeștilor. Pînă la Tîrgoviște, reședința județului Dîmbovița, cărula aparține, sînt 40 de kilometri. Înapoi de București de-part 38 de kilometri.

— Cu vă frămîntă, acum, „tovarășe primar ?"

Vasile Necula, utcrist cu state vechi la Comitetul județean Dîmbovița, azi aici unde sîntem și noi, în vremea serii, ținîndu-i cnlea.

— Pregătirea campaniei agricole de toamnă. Porumbul ! Dacă va fi cald, va fi bine.

Comuna, printre cele mai mari din județ, este în drum spre oraș. La Răcari, producția agricolă ajunge la 42 milioane lei. Cea industrială măsoară 120 de milioane. Viitorul oraș agroindustrial își cunoaște bine punctele de sprijin. Pe de o parte, cooperativele agricole de producție, complexul de berbeceți, S.M.A., ocolul silvic. Pe de altă parte, secțiile de producție ale industriei republicane și cooperației meșteșugărești.

COMUNE în drum spre oraș

Pe pereții biroului primarului diplome de tot felul, acordate comunei de-a lungul anilor.

Privirile primarului bat departe și pe front larg. La potențialul economic al așezării în perspectiva creșterii sale accentuate. La nevoia de îngrășăminte („Săptămîna viitoare îmi trec mașina mea și fugi la Turnu Măgurele"), la treburile de sezon („Avem arat tot ce trebuia arat"), la blocurile de locuințe („N-avem constructori, nici în comună, nici în zonă. Am propus să se facă un șantier la Titu pentru colțul ăsta al județului, să facem față cu lumea planuiui de investiții"), de ce nu ?, la echipa de fotbal a comunei intrată de curînd în categoria C. („Nici nu știți ce dureri de cap ne-am făcut cu asta !")

În curte, o Dacie 1300, cam plină de noroi. „A trebuit să alerg duminică la părinți s-o aduc pe Mihaela. S-a îmbolnăvit, mititica, și am adus-o să fie sub ochii noștri, aici. N-am avut cînd să curăț mașina după drum".

Fac cunoștință cu profesorul pensionar Gheorghe Iovițâ, care mă plimbă prin istoria Răcarilor, de la atestarea lui documentară, prin 1763, pînă azi, vorbindu-mi cu poftă de detalii, mai ales cînd vine vorba de domeniul pe care l-a slujit o viață. Afiu de existența liceului agroindustrial, de cele patru școli generale, de căminele culturale din comună.

Nicu Manolache, un bărbat de vîrsta primarului, **mă duce să văd parcul de la Gherguni**, amintind de Ion Ghica și de chipul său polivalent în România veacului trecut și în fenomenul cultural românesc. Stă în cupul satului ca un ochi întors spre trecut gata să-ți spună cîte știe despre cei ce i-au călcat sub streașina de clorofilă.

S-a înnoptat de-a binelea, și primarul trage, ca orice om, spre casa lui. Este în stinga șoselei, în sensul venirii noastre spre București. Curte nu prea mare dar împărțită cu rigla și compasul să încapă și niște rînduri de viță-de-vie și legume și flori și altele.

O zi de muncă s-a încheiat, una nouă își pregătește aluatul la adăpostul nopții. Cei doi primari, din două județe, s-au regăsit în perimetrul grijilor de familie, căutînd să asigure loc și rezolvare operativă în timpul rămas problemelor care, cîte se pot aduna în trecerea unei zile care te absoarbe.

Două cumune diferite — Tărtășești și Răcari, și doi primari — Zoica și Vasile Necula,

NEAGU UDROIU ■

MIHAI MARCU — Mama

Spre deosebire de alte metropole, zonele verzi ale Capitalei noastre sînt punctate cu arbori de vîrste seculare, unii din ei rămași din foștii Codri ai Vlăsiei, fapt pentru care au fost puși sub scutul legii. Alți arbori au fost declarați „ocrotiți" datorită faptului că sînt exemplare unice în România. În București există 77 de asemenea arbori. Unii cetățeni, deranjați de coronamentul bogat, sub pretextul că ar face prea multă umbră, cer tăierea lor. Un tei scăpat de secure este cel din str. Butoianu nr. 4. La ce-

rerea cetățenilor, I.C.R.A.L.-ul a aprobat tăierea și numai intervenția Comisiei pentru protecția mediului înconjurător a Municipiului București a făcut ca acest arbore să rămînă în viață. Avem obligația să ocrotim arborii seculari ai orașului. **(Ing. Sergiu Grămadă**, din Consiliul ocrotirii naturii, str. Olimpului nr. 57 A).

■

Doresc să pun cîteva întrebări: este normal ca, avînd nevoie de o membrană sau de supape pentru pompa de benzină, să fii nevoit să cumperi un ansamblu care costă 85 lei sau chiar o nouă pompă de benzină care costă 300 lei ? Dacă flotorul (butoiașul de plastic) de benzină s-a perforat, să fii obligat să înlocuiești un întreg ansamblu care costă 150 lei ? Cînd lamelele de cauciuc ale ștergătoarelor de parbriz s-au degradat, să le poți achiziționa numai cu suportul de metal, care costă 85 lei bucata ? Cum se împacă vorba cu fapta în cazul acestor unități care, mai mult ca sigur, au înscris în planul lor și economisirea metalului și a energiei ? **(Aurel Cauia**, str. Marin Pazon nr. 4, bl. G. 20, București)

■

Consiliul popular al municipiului București : Referitor la scrisoarea adresată redacției de către Maria Bogdan, din București, prin care sesizează perfectarea ilegală a unor schimburi de locuință între familiile Giugariu Bartolomeu, Dobreanu Elena și Stamatopol Petre, vă facem cunoscut : din verificările efectuate s-a constatat că sesizarea petiționarei este întemeiată și în consecință s-a dispus ICRAL Pajura introducerea unei acțiuni în justiție pentru anularea acestor schimburi.

■

În ziua de 30 ianuarie a.c. am comandat două perechi de pantofi la Centrul de comandă din Calea Victoriei nr. 13. În luna aprilie am ridicat o pereche. Cea de a doua, pentru care am plătit și un avans de 200 lei cu bonul nr. 225 409, **n-am primit-o** nici azi, după aproape 6 luni. De fiecare dată am fost amînat pe cîte o săptămînă, bătînd drumul fără rezultat. Poate voi afla care este adevărul cu această comandă neonorată de Cooperativa menționată. **(Gheorghe Trușcă**, Aleea Barajul Bistriței nr. 16, bl. Y 4, et. 3, ap. 15, sect. 3, București)

■

Sectorul 1 Miliție — Biroul economic : Privind verificarea scrisorii unui grup de cetățeni, din care rezulta că, la centrul de difuzare a presei situat pe Calea Griviței nr. 353, sect. 1, gestionarea Dumitrescu Gheorghița vinde ziare cu suprapreț, în special la publicații ca: Flacăra, Programul de Radio-T.V., Săptămîna și Sportul. (Redăm din scrisoare, n.r.). Ne-am prezentat în calitate de cumpărător, cerînd printre altele revista Flacăra, apărută și primită în aceeași zi, 07.08.1980, la care gestionara ne-a răspuns că nu mai are nici un exemplar. După răspunsul acesteia ne-am declinat calitatea și scopul venirii noastre și am procedat la efectuarea unui control, constatînd următoarele : în interiorul chioșcului pe tejgheaua din fund se aflau la vedere un număr de 10 exemplare reviste Flacăra, 72 buc. programul Radio-T.V., 40 exemplare revista Lumea, 70 reviste Femeia, 32 buc. ziare Sportul și 30 buc. reviste Caleidoscop. Gestionara ne-a declarat că reține revistele Flacăra pentru clienții mai vechi. S-a luat măsura sancționării contravenționale a gestionarei și s-a înaintat informare conducerii Direcției de Poștă și Telecomunicații a municipiului București.

■

Din luna iunie, 1977, folosesc în bucătăria mea sobă de gătit electrică, la curent de 220 wați. În Buletinul Oficial nr. 30, partea I din 08.04.1980, la art. 13 alineatul 2 se arăta : „Pentru plitele electrice se stabilește tariful de 0,55 lei/kWh pentru un consum de 120 kWh/lunar". Am înaintat o cerere în acest sens la Întreprinderea de rețele electrice sectorul Gheorghieni, dar, deși termenul prevăzut de Legea nr. 1/1980 a trecut, nu am primit nici un răspuns. Se vede că I.R.E. Gheorghieni nu vrea să respecte prevederile celor două acte normative. În ceea ce mă privește, nu am beneficiat pînă în prezent de nici o reducere la plata curentului electric pentru plita-sobă electrică — pe care o folosesc la gătit. **(Nicolae Balaj**, Cartierul Fiorilor, Bl. 16, ap. 30, Gheorghieni, județul Harghita)

■

Redăm fragmente din scrisoarea clasei a X-a B (clasă de matematică-fizică), din păcate spațiul nu ne permite să o reproducem în întregime, dar le mulțumim elevilor acestei clase, a liceului „Nicolae Bălcescu" din Craiova, considerînd atitudinea lor conformă spiritului tînăr, de luptă împotriva a tot ce contravine bunului-simț, adevărului, cinstei.

„Liceul nostru se află în apropierea librăriei „Ramuri", care funcționează de-o anumită perioadă de timp cu „autoservire", fiind aceasta o noțiune ciudată și neclară, deoarece practic nu ești lăsat să cauți, ci apostrofat și întrebat : „Ce cauți acolo ?", de parcă ai vrea să cumperi covrigi, bomboane, și nu cărți ! Intrăm nu numai pentru a ne procura culegeri de probleme (fiind elevii unui liceu de matematică-fizică), dar și pentru a cumpăra cărți de beletristică, pentru a gusta, după ore de studiu intens, din stropul de vis, soare și melancolie al marii literaturi. Și totuși... Tovarășul responsabil este destul de sever (și noi îl admirăm pentru asta), dar vînzătoarele fac front comun, ascunzînd cărțile cele mai solicitate nu în magazie, ci în interiorul librăriei, după „cărțile cu preț redus", sub tejghele, în vestiarul dumnealor sau la „hidrant". Apoi le oferă la „cunoștințe" (cu bani în plus, desigur), în fața noastră, cu un zîmbet ironic... Astfel, un curs de „Analiză matematică" a ajuns de la 51 lei la 300 lei ! Dar ghiniomul dinselor este că noi nu închidem ochii, ci vedem „ascunzișurile" ! Cu cîteva zile în urmă două colege ale noastre au fost OBLIGATE (deși avem acest drept) să nu mai intre în librărie, deoarece, citez : „au făcut de rîs liceul căutînd prin rafturi", fiind amenințate cu scăderea notei la purtare ??? Vă informăm că cele două colege găsiseră „Teatru" de Marin Sorescu, dar le-au fost smulse cărțile din mînă și duse în depozit. Deși sîntem un liceu de matematică-fizică n-am rupt contactul cu lumea mirifică a cărților și tocmai pentru că sîntem tineri credem în dreptate și în triumful ei oriunde. De aceea vă întrebăm : ce să facem, să așteptăm 30—39 de ani, pînă cînd vom reuși să ajungem și noi „cunoscuții" vînzătoarelor ? Sînt unele opere pe care le poți citi mai bine la tinerețe. Sînt cărți în care ne regăsim și pe care le VREM ACUM !" **(Semnează 38 de elevi ai clasei a X-a B, liceul „Nicolae Bălcescu"** din Craiova)

■

Procuratura Generală, Direcția judiciară pentru cauzele civile : Referitor la scrisoarea tov. Ion Podocea din București, Șos. Ștefan cel Mare nr. 47 A, vă facem cunoscut că cele sesizate au fost examinate și constatîndu-se că sînt întemeiate, s-a declarat recurs extraordinar, care a fost trimis Tribunalului Suprem, pentru judecare.

Sîntem un grup de locatari din str. Eliberării nr. 1, blocurile F 3, G, H. Necazul nostru este acela că la etajele superioare nu avem nici apă caldă, nici rece. La demersurile Asociației de locatari nr. 215 s-au primit din partea I.G.L. răspunsuri ca acestea : „Problema nu se pune doar pentru noi, ci pentru întreg orașul Constanța", „dacă pompele ar fi folosite la capacitate maximă s-ar depăși consumul de energie electrică, motiv pentru care sînt folosite numai la o parte din capacitate", „luați găleți și faceți provizii de apă" ! Și, totuși, nouă, locatarilor, ni se solicită plata apei care nu există, plată pe care, dacă nu o efectuăm între 5 și 15 ale lunii, ne expunem la penalizări. **(Avram Doina**, în numele mai multor mame care au copii, și copiii, se știe, trebuie spălați !)

■

Comisia județeană a cooperativei de credit Sibiu : Referitor la scrisoarea trimisă revistei „Flacăra" de către tov. Carol Szekely, vă comunicăm faptul că suma de 600 lei a fost achitată de Cooperativa de consum Rășinari cu mandatul poștal nr. 135 041/151, din 25 VIII 1980.

■

Sîntem un grup de turiști din toate colțurile țării, sosiți în stațiunea „Saturn" prin sindicat, în seria 8—20 august 1980. Masa și cazarea ne-au fost asigurate la complexul hotelier „Cupidon". Trebuie să vă anunțăm că doar în primele 2 (două) zile s-a afișat meniul și am fost satisfăcuți de calitatea și cantitatea mîncării. În rest : nervi, discuții, mîncare rămasă de la altă serie, în loc de prăjitură cîte o înghețată sau din cînd în cînd 2 piersici. Discutînd cu șeful de sală, tov. Moise, și cu șeful restaurantului, tov. Constantinescu, ni s-a explicat că a fost o greșeală, că totul se va aranja. A doua zi, aceeași mîncare, aceiași nervi ! Dorim ca cei în drept să-și spună cuvîntul, să curme abuzurile și inavuțirea pe spinarea altora ! **(Vasiliu Nicolae, camera 135, Nemethy Stefan, camera 3, Miron Viorel, camera 137, Păturălgeanu Ionel, camera 18, Farca Virgil, camera 7)**

■

Comuna în care trăim, deși numără o populație de 5 000 locuitori, nu poate beneficia de serviciile unui medic generalist. Are, e adevărat, un medic pediatru, dar oricît am vrea să oprim timpul în loc, nu putem rămîne pentru totdeauna copii ! Din toamna anului 1978, cînd a plecat tov. dr. Nicolaescu Eugen, apelăm la serviciile medicilor din localitățile vecine. În consecință, vă rog în numele celor 5 000 să publicați scrisoarea pentru a li se aduce aminte celor în drept că a suferi este omenește, dar a vindeca, un jurămînt străvechi. **(Cojocaru Trudica**, com. Conțești, jud. Teleorman)

■

Întreprinderea de construcții, reparații și administrație locativă „Giulești" : Urmărind cu stimă și interes constant articolele și criticile fundamentate publicate în revista „Flacăra", rîndurile care promovează un dialog deschis, în ambele sensuri, pentru îndreptarea unor lipsuri care pot genera relații birocratice, mai ales din partea unor instituții publice chemate să deservească un număr mare de oameni ai muncii, am reținut și lipsurile de fond în rezolvarea operativă a subînchirierilor ce revin ICRAL-ului Giulești din articolul apărut în revista „Flacăra" din 14.06. a.c., sub titlul „Veniți peste o lună". Pentru creșterea operativității aprobării cererilor de subînchirieri, vă informăm că aceste cereri, depuse la ICRAL Giulești, vor fi transmise în viitor în maximum 3 zile la Sectorul de reglementare a spațiului locativ, care împreună cu contractele de închiriere primite de la circumscripția financiară a sect. 6 le va prezenta spre aprobare Comitetului Executiv al Consiliului popular sector 6 de două ori pe lună, la datele de 1 și 15 ale fiecărei luni. Depunerea de cereri, sesizări la registratura generală a ICRAL Giulești se poate face zilnic între orele 8—16. Primirea locatarilor și a cetățenilor care au relații cu ICRAL Giulești se face zilnic de la orele 12,00—16,00, iar luneа și vineri de la orele 16,00—19,00. Tovarășii deputați și președinți de asociații de locatari sînt primiți zilnic în tot timpul programului de lucru. Vă asigurăm că, urmare semnalului critic adresat ICRAL-ului Giulești în revista „Flacăra", subînchirierile vor fi rezolvate în viitor mai operativ și vom urmări cu și mai multă exigență perfecționarea atitudinii oamenilor muncii de la ICRAL Giulești, în relațiile cu locatarii noștri. Vă mulțumim pentru sprijin.

■

Direcția județeană de poștă și telecomunicații Mehedinți : Urmare articolului critic apărut în revista „Flacăra" din 14.08.1980 vă facem cunoscut că începînd cu data de 1 iunie 1980 se aplică experimental pe o perioadă de 3 luni un nou program de lucru al unităților P.T.T.R. în relațiile cu publicul, de asemenea, se vor înregistra toate aspectele și problemele legate de acesta. La definitivarea programului se vor avea în vedere solicitările publicului și interesele naționale (energie electrică, reducerea cheltuielilor materiale și folosirea eficientă a forței de muncă).

■

Consiliul popular al județului Brașov : Urmare scrisorii adresată de tov. Liviu Iancu în numele viitorilor locatari ai blocului nr. 225 cv, Z. Gării, prin care sesizează nerespectarea termenului de punere în funcțiune a blocului de mai sus, fiind nemulțumiți și de ritmul în care se lucrează, vă comunicăm : aspectele arătate sînt reale, cetățenii fiind beneficiarii unui bloc de locuințe cu o structură mai greu de executat în condițiile lipsei forței de muncă necesare și ale unor materiale deficitare de construcții. S-au luat măsuri pentru punere în funcțiune în trim. IV a.c.

■

De mulți ani, atît pentru menținerea sănătății, cît și pentru economisirea benzinei, pledăm pentru folosirea bicicletei. A crescut numărul celor care o folosesc și au fost deschise în București și cîteva magazine de specialitate, dar la care numai ce cauți nu găsești. Pentru a înlocui camera de la bicicleta Tohan (pe care o am de circa un an) trebuie să-mi cumpăr o nouă bicicletă, deoarece la nici un magazin nu se găsesc camere. Dar lipsa pieselor de schimb este mai mare : corp ventil, banalul ventil de cauciuc, pana de la pedală, anvelope pentru bicicleta Pegas pliantă etc., etc... Se pare că în final aceste magazine nu-și mai găsesc rostul din moment ce nu asigură piesele de schimb pentru biciclete, mai ales cînd acestea sînt din producția indigenă. **(Radu Dan**, Calea Plevnei nr. 15, București)

■

Locuiesc împreună cu părinții mei într-un apartament comandat de 2 camere. Am vîrsta de 31 de ani, sînt logodit și vreau să-mi întemeiez propria-mi familie, dar I.C.V.L.-ul se pare că are ceva împotriva acestei frumoase și omenești dorințe. Am o vechime de 2 ani de la semnarea contractului de construire pentru un apartament de 2 camere într-un bloc deja construit, ori unul în construcție, tot în cartierul Drumul Taberei, în apropierea locului de muncă, Institutul de cercetări metalurgice. După multe insistențe tov. inginer șef al I.C.V.L. m-a îndreptat spre serviciul „reamplasare", al cărui șef, tov. Marin, mi-a promis că va rezolva doleanța mea în maximum 7 zile. De atunci au trecut 2 (două) luni, iar tov. Marin este tot timpul pe teren.

Printre altele, în timpul uneia din multele audiențe mi s-a comunicat, de către tov. inginer șef, că blocul nu se mai construiește, și dacă nu-mi convine să-mi retrag banii. Nu-mi convine, dar nu-mi retrag banii!! **(Pavel Patriciu**, tehnician, str. Drumul Taberei nr. 54, Bl. P3, sc. 3, ap. 49)

Pagină realizată de
PIA OLARU ■

Poșta redacției

ÎNVĂȚĂMÂNT

Alecu Velea — București : Ministerul Educației și Învățămîntului ne anunță că redistribuirea candidaților între specializările de la aceeași instituție de învățămînt și analiza contestațiilor s-au făcut pe baza cererilor depuse în termenul anunțat de fiecare facultate. Pentru toate celelalte locuri rămase libere, conform comunicatului din presă, se organizează un nou concurs de admitere, fără a se acorda suplimentări de locuri sau transferări ● **Tudor Mărgineanu** — Oradea : De întregul proces de pregătire și perfecționare a cadrelor pentru activitatea de educație fizică și sport răspund atît Ministerul Educației și Învățămîntului cît și Consiliul Național pentru Educație Fizică și Sport ● **Eufimia Dogaru** s.a. — București : În conformitate cu normele de organizare și desfășurare a concursului de admitere, precizate în ediția 1980 a broșurii „Admiterea în învățămîntul superior", contestațiile cu privire la probele scrise se depun numai la comisiile de admitere ale instituțiilor de învățămînt superior sau facultăților, în termen de 48 ore de la afișarea rezultatelor.

HORIA PATRAȘCU ■

ADMINISTRATIV

Vasile Gribincea — București : Constribuția pentru pensia suplimentară se poate restitui numai acelora care pînă la pensionare nu au contribuit cel puțin 5 ani pentru a beneficia de pensie suplimentară. Dv. nu vi se poate restitui această contribuție pentru că primiți pensie suplimentară ● **Ion Nistorescu** — Brăila : Pensionarii încadrați în gradele I, II sau III de invaliditate sînt revizuiți medical la interval de 6—12 luni, la termenele stabilite de comisiile de expertiză medicală și recuperare a capacității de muncă. Neprezentarea la revizuirea medicală atrage suspendarea plății pensiei începînd cu luna următoare ● **Elena Ungureanu** — București : Dacă încetați activitatea pentru a vă crește copilul în vîrstă de pînă la 7 ani, puteți beneficia de vechime neîntreruptă în aceeași unitate dacă vă reîncadrați la aceeași instituție sau într-o alta, în cazul în care unitatea de la care ați încetat activitatea confirmă în scris că nu li mai sînteți necesară, în termen de cel mult 90 de zile de la data împlinirii vîrstei de 7 ani a copilului ● **Alexandrina Neamțu și Petruța Gelețu** — București : Vă așteptăm la redacție.

MARGA NEDELEA ■

SOCIAL

Țapu Stanca — București : Vă adresați consiliului popular. A doua cale, mai anevoioasă: divorțul ● **Petrică Vujdea** — București : Ați pierdut dreptul la recurs ● **Ioana Pandele** — București : Proba cu martori nu infirmă înscrisul oficial ● **Ilie Constantinescu** — București : Împrejurările sînt cunoscute. Dosarul se află la Judecătoria sectorului 3 ● **Liviu Vasai** — Focșani : Nu se confirmă. Mama dispune de condiții normale pentru creșterea copilului ● **Magdalena Zamfir** — Roman : Suspendarea executării nu constituie probă în recurs ● **Săvîrșia Petre** — Alba-Iulia : Instanța a constatat nulitatea de drept a antecontractului de vînzare-cumpărare sub semnătură privată ● **Ferenți Ioana** — Reșița : Termenul de recurs este de 15 zile de la **comunicare** ● **Grindină Boris** — Tulcea : Decretul 144/58 — autorizația de înstrăinare trebuia obținută de dv. ● **Bacoș Elena** — București : Se execută pedeapsa cea mai mare.

NICOLAE CRISTACHE ■

● **„FLACĂRA" nu ia în considerare scrisorile anonime și nu primește acte originale. Scrieți-ne cît mai concis. Și nu uitați să vă iscăliți. Precizați eventual telefonul unde vă putem găsi.**

Opinii

Tovarăşe redactor-şef,

Mă numesc Alexandru Diţă, absolvent al Facultăţii de istorie-filosofie din Bucureşti, promoţia 1980. Mă adresez într-o dublă calitate: de cititor constant al revistei „Flacăra" şi de tînăr profesor de istorie preocupat de studiul istoriei medievale a poporului nostru. Motivul îl constituie articolul „O denigrare" apărut în numărul 1 312 (din 31 iulie 1980) semnat de conferenţiarul Matei D. Vlad, articol ce se voia a fi „o punere la punct" a doctorului în istorie Nicolae Stoicescu, care cu două săptămîni mai înainte publicase un articol onest şi principial în care demonstra negru pe alb că Matei D. Vlad este un plagiator.

Nu mică mi-a fost mirarea — ca să nu spun indignarea — cînd am citit rîndurile semnate de conferenţiarul bucureştean. În primul rînd nu mi-am putut imagina că un om — care este şi prodecanul Facultăţii de istorie-filosofie — poate fi lipsit pînă într-atît de simţul măsurii încît să nu-şi dea seama că a produs un rapt, un profund act de inechitate şi astfel să vină — împotriva evidenţei — cu „argumente" care, nu numai că nu-l absolvă de vină, dar caută să pună într-o lumină proastă pe unul dintre cei mai de seamă medievişti ai noştri. În al doilea rînd nu mi-am putut explica cum revista „Flacăra" care, de cînd domnia-voastră o conduceţi, a devenit o apărătoare a multor cauze drepte, a putut să dea publicităţii acest articol care nu înlătură, căci nici nu se poate înlătura, acuzaţia de plagiat.

De aceea în cele ce urmează, pornind de la „răspunsul" conferenţiarului Matei D. Vlad, vă voi da unele lămuriri — uşor verificabile — menite a arăta, o dată mai mult, impostura acestui om de ştiinţă şi cadru de conducere al unei facultăţi de prestigiu.

Cursul de istoria medie a României pe care Matei D. Vlad îl predă pe durata unui întreg an de învăţămînt (anul II), poate fi împărţit în două: prima parte — sec. X — sf. sec. XVI — nepublicată, iar cea de-a doua — sec. XVII — 1821 — publicată (dar care nu „reprezintă primul curs de sinteză apărut în ţară", căci, după cele semnate de Onciul, Giurescu ş.a., a mai apărut unul, în 1966, la Editura didactică şi pedagogică, semnat de Ştefan Pascu, Ion Ionaşcu şi C. Cihodaru, rezultat al unei munci cinstite şi pertinente).

Despre prima parte doctorul Nicolae Stoicescu nu s-a pronunţat, necunoscînd-o. Eu, însă, care am fost nevoit prin forţa lucrurilor să-l audiez, urmăream — pe sub bancă — împreună cu alţi colegi citirea fişelor pe care conferenţiarul le copiase ad litteram din: Adolf Armbruster, **Romanitatea românilor. Istoria unei idei**; Ştefan Ştefănescu, **Ţara Românească de la Basarab întemeietorul la Mihai Viteazul**; Ştefan Pascu, **Voievodatul Transilvaniei**, vol. I ş.a.m.d. Atunci mă distram, căci prinsesem profesorul cu ocaua mică, acum...

Cea de-a doua parte a cursului este un plagiat uşor verificabil căci nu trebuie să fii prea „citit" ca să-i dai de urmă.

Ceea ce a arătat Nicolae Stoicescu este o cantitate infimă din munca furată de la istorici cinstiţi care îşi cheltuie uneori zile pentru a putea scrie o pagină de adevărată trăire istorică. Nu este deloc exagerată afirmaţia domniei-sale că ar putea „cita sute de exemple", căci 70—80% din paginile cursului nu-i aparţin celui care le semnează. Şi la aceasta, în loc să fie copleşit de ruşine, Matei D. Vlad declară: „Procedeul folosit de mine, de a da bibliografia la sfîrşitul întregului curs, fără a mai recurge la metoda punerii în ghilimele şi trimiterii la pagină, aşa cum pretinde N. Stoicescu, este o metodă obişnuită şi folosită şi de alte cadre didactice din facultatea de istorie-filozofie, chiar de către cei mai iluştri magiştri ai noştri".

Rîndurile de mai sus au menirea de a arăta că un cadru didactic din învăţămîntul superior nu cunoaşte — sau nu recunoaşte — metoda de întocmire a unei lucrări ştiinţifice, căci a face trimiteri infrapaginale sau a pune ghilimele nu este un lucru pe care-l „pretinde" N. Stoicescu, ci munca ştiinţifică pe care timp de o sută de ani şi mai bine istoricii au înţeles s-o facă aşa şi numai aşa. Istoria este o ştiinţă socială şi ca orice ştiinţă trebuie să fie învăţată de la cele dintîi principii şi pînă la cele din urmă legităţi. Or, a arăta de unde ai luat o idee sau de unde citezi un anumit text face parte din A.B.C.-ul muncii ştiinţifice. Lista bibliografică de la sfîrşitul lucrării — cu care Matei D. Vlad se tot scuză — are rostul de a arăta celui interesat unde poate găsi mai mult despre o anumită temă; sau arată lucrările consultate — deci nu furate — de autor în vederea întocmirii scrierii sale. Faptul că şi alţi „iluştri magiştri ai noştri" practică acelaşi fel de furt nu este un argument şi cred că nici un adevăr. Furtul este furt şi nici un hoţ din lume nu este iertat de fapta sa pentru că şi alţii fură. Dacă cineva fură din avutul obştesc este pedepsit chiar dacă recunoaşte de unde a furat; dacă cineva fură din buzunarul altui semen este pedepsit, iar dacă Matei D. Vlad fură din patrimoniul nostru cultural îi mai dăm putinţa să spună că a fost „calomniat", „atacat", „denigrat". Consider că aceste manifestări, mai mult ca altele, trebuie tăiate din rădăcină înainte de a se generaliza din comoditatea noastră şi a „autorilor" care vedem că, prinşi asupra faptului, neagă şi „contraatacă". De astă dată însă pe lîngă ţintă, căci acuzaţia de plagiator adusă lui Nicolae Stoicescu a fost o eroare a lui Ştefan Olteanu pusă la punct la timpul ei (vezi „Revista de Istorie" nr. 11, 1977, p. 2 088). Matei D. Vlad folosind-o în necunoştinţă de cauză sau cu rea-credinţă. Celelalte aspecte aduse de Matei D. Vlad în discuţie: „prelungire de tiraj" şi nu „reeditare"; referate făcute de oameni competenţi (care, de astă dată, vedem că s-au înşelat); aprobări ale colectivului de catedră (colectiv care nu este format numai din medievişti ci şi din specialişti în istoria antică, modernă şi contemporană) sînt argumente care nu înlătură evidenţa: plagiatul.

Nu pot încheia, înainte de a sublinia un alt aspect care a înclinat foarte greu balanţa în hotărîrea mea de a vă scrie.

Dorind să cunosc toate aspectele legate de această problemă am consultat — aşa cum indica Matei D. Vlad în articolul său — dosarul 81 şi referatele comisiei care a cercetat acest caz.

Dosarul 81 cuprinde un text întocmit de Matei D. Vlad care, cum era firesc, nu justifică furtul, ci conţine afirmaţii menite a întina activitatea ştiinţifică — atît de bogată — a doctorului Nicolae Stoicescu. Nu faptul ca atare m-a mirat, ci maniera în care au fost scrise aceste pagini. Niciodată nu mi-a fost dat să citesc ceva mai urît. Am citit texte sau mi s-a povestit despre felul cum înţelegeau unii oameni să scrie şi să vorbească într-o perioadă de mult sancţionată de istorie, dar n-aş fi crezut vreodată că îmi va fi mie dat să citesc astfel de grosolănii scrise de un fost profesor de-al meu, incapabil probabil să se dezbare de practici vechi şi să devină un adevărat om nou.

În speranţa că nu veţi ignora cele de mai sus, vă rog să mai reflectaţi asupra cazului în discuţie, căci este o ruşine pentru noi toţi şi un rău exemplu pentru tînăra generaţie. Un astfel de om care nu înţelege sau nu poate să-şi facă datoria acolo unde societatea l-a pus crezîndu-l util. Există destui oameni serioşi şi cu adevărată ţinută ştiinţifică şi comunistă care să facă cinste unei catedre ocupate anterior de figuri de prestigiu ale istoriografiei noastre.

ALEXANDRU DIŢĂ ■

Cronica literară

OVID S. CROHMĂLNICEANU: Istorii insolite

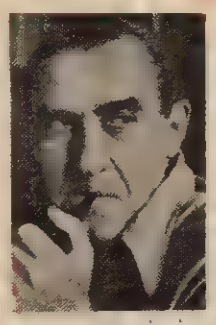

Cărţile istoricului şi criticului literar Ovid S. Crohmălniceanu (enumerăm dintre ele lucrările **Literatura română între cele două războaie mondiale, Literatura română şi expresionismul, Lucian Blaga**) mărturisesc despre un spirit ordonat şi metodic, dornic de claritate şi armonie. Activitatea sa de la catedră este pusă în slujba aceluiaşi ideal de lămurire a tot ce e necunoscut. Dar iată că în volumul de povestiri ştiinţifico-fantastice apărut nu demult, **Istorii insolite** (Ed. „Cartea Românească") el adoptă o atitudine contrară. Profesorul nu mai răspunde doct şi imperturbabil la întrebări ci propune cititorului teme de meditaţie, îl nelinişteşte, îl îndeamnă să-şi chestioneze dramatic conştiinţa. În locul unui univers coerent se iveşte un altul bîntuit de mari frămîntări, de o structură misterioasă, imposibil de descifrat întotdeauna.

Nu toate paginile volumului sînt la fel de reuşite. **Doamna Bovary în secolul XXX**, un text inspirat de capodopera lui Flaubert căreia i se fac retuşuri ca să corespundă unor realităţi dintr-un veac viitor, e mai mult un exerciţiu de virtuozitate, scris poate din amuzament, dar anodin. Există însă în carte povestiri absolut remarcabile, unele antologice pentru acest gen de literatură **(Ceilalţi, Experienţa, Mesajul din stele, O singură greşeală, Prima lecţie de geometrie, La Winnipeg, acolo unde nu se vom întoarce niciodată, Tratatul de la Neuhof)**. În general, cele mai frumoase pagini sînt acelea în care scriitorul se preocupă mai mult să lumineze dramele personajelor sale — sau ale unor colectivităţi — confruntate cu situaţii insolite. Cu alte cuvinte, nu de aglomerarea unor întîmplări cît mai bizare depinde valoarea unei astfel de literaturi ci de talentul cu care e surprinsă reacţia eroilor la astfel de evenimente ieşite din ordinea normală a firii. Paradoxurile ştiinţei şi ale tehnicii devin ca urmare simple pretexte pentru a urmări modul de comportare a unor protagonişti. Aceştia sînt prezentaţi de cele mai multe ori ca nişte fiinţe hăituite, incapabile să înţeleagă ce coaliţie de forţe s-a dezlănţuit împotriva lor.

Aproape toate povestirile incluse în volum istorisesc despre dorul omului de a se întîlni cu solii unor alte lumi. Tema de singurătate în cosmos îi îndeamnă să cerceteze cele mai îndepărtate unghere ale spaţiului extraterestru. Dar contactele cu alte lumi îi lasă de obicei un gust amar. O comunicare deplină nu poate să existe, conclude autorul. În **Ceilalţi**, un astronaut plecat să investigheze o planetă străină, îşi dă seama, că de fapt a ajuns pe un corp ceresc absolut identic cu Pămîntul şi constată cu spaimă că e condamnat să trăiască precum un intrus printre făpturi pe care doar în aparenţă le cunoaşte, fără a-şi putea demonstra vreodată descoperirea. **Mesajul din stele** este o povestire despre zădărnicia tentativei de a intra în legătură cu o civilizaţie superioară celei a pămîntenilor, deoarece prima refuză cu orgoliu să accepte un dialog cu un astru despre care ştie totul. Aceeaşi problemă o tratează şi **O singură greşeală**. O civilizaţie extraterestră caută să cucerească Pămîntul şi pentru asta îi supraveghează pe locuitorii lui pentru a le surprinde punctele vulnerabile. În **Tratatul de la Neuhof** un ins devine sediul reprezentanţilor unei alte lumi — care doar într-un astfel de mediu pot supravieţui — încheind de acolo chiar şi un pact de neagresiune cu Terra. Paroxismul unor astfel de întîmplări neobişnuite e atins însă în **Experienţa**. Un savant moare pentru că ajunsese la o concluzie ce putea fi catalogată drept demenţială: materia anorganică îi stăpîneşte pe oameni de a căror muncă se serveşte pentru a ajunge la desăvîrşire.

Povestirile sînt ingenioase, palpitante şi cu finaluri impresionante. Se poate chiar vorbi de o adevărată tehnică a autorului de a-şi sfîrşi textele în aşa fel încît să le schimbe dintr-o dată perspectiva şi să tulbure. Din paginile lui Ovid S. Crohmălniceanu răzbate tristeţea în faţa limitelor umanului. Încercarea de a le depăşi, reuşita este sărbătorită ca un triumf. Iată de exemplu emoţionanta povestire **Prima lecţie de geometrie**. Un bătrîn dascăl şi-a ratat viaţa deoarece nu a găsit soluţia unei probleme. El presimte că o nouă generaţie de pămînteni, cu mult mai înzestrată decît a lui, îi va împlini visul şi îi aşteaptă răbdător apariţia. Portretul eroului este remarcabil, ca şi în cazul unor alte personaje din carte. Fiindcă deşi au un substrat filozofic, „istoriile insolite" sînt totuşi populate cu făpturi din carne şi oase şi nu de nişte marionete care servesc la demonstrarea unor teze. Ele ne smulg din cotidianul banal şi ne îndeamnă să scrutăm cu mai multă atenţie realitatea despre care credem că nu mai ascunde surprize. Autorul este ca un ambasador al unor teritorii îndepărtate şi stranii. Cu un lirism discret, alteori cu ironie, făcînd deseori aluzii la contemporaneitate, el ne invită să le vizităm pe calea visului şi fanteziei. Pledoaria sa străluciră e formulată într-un stil simplu şi firesc, înlesnind o lectură captivantă a volumului, plin de aventurile pasionante ale omului în relaţia sa cu o ambianţă ostilă şi enigmatică.

Istorii insolite este o izbîndă a genului.

GEORGE ARION ■

DINU CIMPEANU – Fruntaşă

Veselie

în faţa micilor ecrane

Se ştie ce reprezintă televiziunea în viaţa omului modern sau, mai bine zis, ce ar trebui să reprezinte, fiindcă urmărind emisiunile TV timp de o săptămînă, chiar cei mai puţin pretenţioşi dintre telespectatori ar mărturisi că aşteaptă sîmbăta şi duminica, zile cu program mai bogat, mai variat, adresîndu-se tuturor, încercînd să satisfacă toate gusturile. Dar pînă sîmbătă şi duminică ce facem? Cîteva programe bune, şi apoi consemnăm cu exactitate în ce zi a săptămînii ne aflăm şi atît: serialul — deci este luni, teatru TV — uneori de o calitate îndoielnică, de pildă spectacolul premieră „Dealul din inima cimpiei", — a mai trecut o zi, Telecinemateca — ne aflăm la mijlocul săptămînii. Şi vine sîmbăta. Copiii au parte de emisiunea lor, urmează reluarea telecinematecii, concertul educativ — idee excelentă — şi apoi o emisiune realizată de oameni talentaţi ce s-au străduit şi au reuşit mai întotdeauna să intereseze, să preocupe, să intrige multă lume prin diversitatea şi calitatea lucrurilor prezentate. Este vorba de emisiunea *Mozaic cultural-artistic*.

Ne aflăm, prin intermediul camerelor de luat vederi şi-al realizatorului, Tudor Vornicu, la Costineşti. Soare, apă, tineret, discuţii, dans, veselie — şi nu prea. Nu prea, în faţa micilor ecrane. Satira şi umorul sînt vechi, bătrîne de cînd lumea, iar componenţii brigăzilor artistice studenţeşti prezenţi în faţa noastră, pe micile ecrane, erau tineri. Tineri cu texte vechi, bătrîne. Este greu de crezut că texte de felul acestora au putut să amuze pe cineva: „Studenţii au fost avertizaţi să nu se înece fiindcă au s-o pătească" sau „To bis or not to bis, el to bis". Am avut parte şi de cugetări: anii de studenţie sînt caracterizaţi cam în felul următor: „Anul IV — greu se mai fac oamenii oameni, greu! Anul V — Bucureşti, Bucureşti, fratele meu eşti!"

Ascultăm şi un cîntec. Preludiul: hai la barabule! hai la roşii! hai la... Cîntecul are versuri a căror valoarea artistică şi fior emoţional se ridică la nivelul celor din preludiu. „Ce să mai spun despre piaţă? Gospodinele îşi pun ochii pe-o găină şi-o hipnotizează". Ne încearcă pe toţi o senzaţie de jenă urmărind astfel de producţii dar optimişti, aşteptăm seara, fiind siguri că nu vor lipsi momentele vesele. Începe emisiunea „Meridianele cîntecului". În cadrul emisiunii, momente vesele au fost, dar de import.

După o absenţă îndelungată pe micile ecrane, este anunţat foarte popularul actor Dem Rădulescu. Se spune despre Louis de Funès că dispare o bucată de vreme în camera vreunui hotel şi îşi inventează glumele. Dem Rădulescu a reapărut, dar fără glume noi. „Alo, alo! Nu mai alergaţi aşa, ca disperaţii. Aţi pierdut deja 5 kilograme". Persoanei care alerga i se arată o greutate de 5 kg.

Nu avem nimic împotriva emisiunilor străine, dar dorim să fim şi noi competitivi fiindcă talente avem destule. Dorim să rîdem cu adevărat. Jerry Lewis susţine la Olympia un show de-o oră. Pe cînd un recital de-o oră Dem Rădulescu. Amza Pellea sau Radu Gheorghe? Să nu uităm că Marin Moraru ne-a demonstrat în filmul „Avîntul liftuletului", realizat de Sergiu Ionescu, că lui Jerry Lewis i se poate arunca mănuşa.

ELENA GRECESCU ■

Un muzeu în labirint

Visul şi Waterloo-ul neoclasicismului (IV)

Controversatul David

3.

David. Autoportret (detaliu)

Deşi în închisoare, David pare foarte sigur de sine. Sigur de talentul lui şi de dreptatea lui. Ridică în singurătatea detenţiei capul cu mîndrie, dar în ce măsură, cînd începi să descoperi gustul cenuşii, mai este mîndria o compensaţie suficientă ? Şi ce ascunde ea ? La ce se gîndeşte, de fapt, David ? Se visează cumva în decorurile antice, acum cînd teama, primejdia au devenit şi pentru el adevăruri vii ? Se simte lezat în amorul propriu ? Regretă cumva înfocarea sa iacobină ? Sau faptul că n-a fost destul de abil ? Cum putea să prevadă că Robespierre va simţi el însuşi efectul ghilotinei după ce îl experimentase la alţii ? Şi nu el, David, a tras sfoara care face cuţitul să cadă. El a organizat serbări, a regizat ceremonii, a desenat, a pictat. Atît. E vinovat că a urmărit succesul ? Că a cerut desfiinţarea Academiei ? Că n-a pierdut prilejul pe care-l avea de a se răfui cu pictorii ce-i erau adversari ?

Mai direct spus, David îşi face oare autoportretul în închisoare pentru că în singurătate omul simte nevoia să devină judecătorul său ? Pentru că el caută, atunci, cel puţin în sine însuşi un interlocutor ?

Ceea ce ştim sigur e un motiv mai banal. David nu poate crea nimic fără model, fără o scenă reală de la care să pleci, fără o documentaţie. Fantezia nu l-a ajutat niciodată decît să continue, nu să începă. Or, singurul chip pe care-l poate studia acum în linişte este chipul său din oglindă. Dealtfel, tot la închisoare, privind pe fereastră face şi singurul peisaj din opera lui, dacă nu socotim carnetele cu crochiuri italiene.

Dar e greu să credem că în această tăcere n-au răbufnit ecouri din vacarmul altor zile. Chiar dacă David şi-a pictat chipul ca să uite, amintirile umbresc această faţă frumoasă şi îngîndurată... drumul la Roma, euforia convertirii la idealul clasic, triumful primelor tablouri, succesul, gloria, adunările furtunoase ale Convenţiei, strigătele pătimaşe ca ghilotina să fie necruţătoare. Danton, asasinarea lui Marat pe care-l văzuse cu o zi înainte de moarte în aceeaşi încăpere unde a fost înjunghiat, apoi angoasa, nervii întinşi la maximum, aproape arşi de încordare în acele zile cu soare implacabil din mijlocul verii, cînd căldura era înăbuşitoare şi chiar noaptea cerul avea febră şi se ridicau spre stele nori fierbinţi de praf... căldură amestecată cu frică, deoarece cuţitul ghilotinei cădea mereu şi pe căldură, sub soarele năucitor... puteo ceva în aer, ca o presimţire în acele zile... Robespierre părea impenetrabil, sigur de efectele elocinţei sale, de ceea ce spuneau vorbele şi mai ales tăcerile lui, dar el, David, n-avea de ce să se teamă, el era prietenul incoruptibilului... apoi dintr-o dată toate s-au prăbuşit împotriva sa. În ziua cînd capul lui Robespierre s-a rostogolit în coşul călăului, i s-a făcut frică. Şi cînd în Convenţie a fost somat să se explice, stătea rezemat de tribuna oratorilor, tîngă şi joasă, din lemn pictat în verde antic, se ştergea de transpiraţie, iar spectrul ghilotinei dădea o valoare epică vorbelor... uneori de abilitatea oratorului a depins viaţa lui... vorbea sub cuţitul ghilotinei ca sub sabia lui Damocles... Niciodată n-ar mai vrea să treacă prin clipe ca acelea. Ele pot umili şi un artist remarcabil, mai ales cînd el tremură şi simte o dungă rece sau fierbinte pe ceafă. Frica dezonorează, cu atît mai mult un pictor mîndru care i-a zugrăvit pe Socrate murind liniştit şi pe Brutus imobil în durere, pentru ca apoi să constate că în viaţă nu e atît de simplu să fii calm...

În portrete, David a scăpat totdeauna de constrîngerile estetice ale idealurilor sale antice. Aici a fost totdeauna mai liber. Dacă în compoziţiile sale istorice e uneori rece, declamator, în portrete îşi arată întregul talent. El le acordă, cum se ştie, mai puţină importanţă, fiind convins că va intra în istorie ca pictor al istoriei ; a refuzat chiar să trimită un portret la Salon, motivînd că ar fi ridicol ca un pictor de talia lui să expună un simplu portret, oricît de bun ar fi. Dar destul de des creatorii sînt răi judecători ai operei lor. La fel cum s-a înşelat Petrarca aşteptîndu-şi gloria de la doctul şi plictisitorul poem **Africa**, nu de la **Canţonier**, David n-a bănuit niciodată probabil că, după moartea sa, autoportretul lui va stîrni mai multe întrebări decît **Răpirea sabinelor** pe care a schiţat-o tot în închisoare. Singura lui grijă pictîndu-şi chipul a fost, s-ar zice, să arate că decepţiile nu l-au atins.

Într-adevăr, el pare să nu-şi reproşeze nimic. Dacă regretă ceva, reuşeşte să ne-o ascundă foarte bine. Singurul care vorbeşte este orgoliul său. Îşi va fi amintit, poate, de personajele sale şi a vrut să le adopte atitudinea ? Vrea să ne spună că scena penibilă cînd, palid şi transpirînd abundent, a retractat prietenia cu Robespierre a fost o slăbiciune trecătoare ? Că îşi cunoaşte valoarea şi nu se mai teme ? Că un artist adevărat rămîne un artist adevărat dincolo de întîmplările care nu-l cruţă nici pe el ? Că atîta vreme cît îşi păstrează capul pe umeri are arta de partea lui care-l va răzbuna pentru orice umilinţă, în timp ce pe alţii uitarea îi va arunca de pe soclurî în praf ? Că la urma urmei n-are de ce să se considere vinovat ?

OCTAVIAN PALER ■

Simple note

Ziarul „Mişcarea" — 1930

Am evocat în penultimul număr din „Flacăra", în cîteva vorbe, figura lui Gheorghe I. Brătianu, suscitat de actul reeditării excelentei sale lucrări **Tradiţia istorică despre întemeierea statelor româneşti** ; şi, din memorie, s-au stîrnit multe, vechi şi uitate amintiri. Previn cititorul să nu se impacienteze, pentru că n-am intenţia să le etalez aici, ci doar să spicuiesc, din ansamblul lor, cîteva cu o semnificaţie pentru structura şi imaginea omului, care nu e cunoscut sau rău cunoscut, să punctez unele constatări cînd mi se vor impune, dar cu precădere să dau o fişă pentru o eventuală istorie a presei.

L-am cunoscut pe Gheorghe I. Brătianu în 1928, într-unul din drumurile mele la Iaşi, în casa profesorului de drept comercial şi a decanului Facultăţii juridice, Petre Dragomirescu. Mai apoi, l-am vizitat de fiecare dată poposind în capitala Moldovei, la locuinţa sa de acolo şi, ori de cîte ori venea în Bucureşti, îl întîlneam la prietenul său, care era şi al meu, arhitectul G. M. Cantacuzino. Dar legătura constantă, strînsă, de zi de zi, aş putea să spun, pe o durată de aproape trei ani, s-a produs după 6 iunie 1930 — adică după întoarcerea din exil a prinţului Carol — cînd face sciziunea la partidul liberal şi-şi întemeiază partidul liberal georgist, aderind la Restauraţie.

Scriam la „Curentul", care era angajat într-o atitudine ostilă prinţului Carol. Faptul însă era împlinit. Carol venise, lovitura îi reuşise şi o altă eră se deschidea, aşa încît orice împotrivire ar fi părut şi ridicolă şi inutilă. Şi-mi amintesc că în noaptea aceea de 6 iunie 1930, plecînd de la Preşedinţia Consiliului de Miniştri, înconjurată de ostaşi ai regimentului 6 „Mihai Viteazul", făcînd într-un fel prizonier guvernul reunit să delibereze asupra evenimentelor, şi venind la tipografie împreună cu Paul Costin, bătrînul reporter politic, am scos din pagină cu de la noi iniţiativă violentul articol de fond, cu injurii la adresa lui Carol, al lui Pamfil Şeicaru, care piecase tipărit în ediţia de provincie, ca să-l înlocuim în aceea destinată Capitalei, cu un material găsit la îndemînă, gata cules, ceva anodin — dacă ţinerea de minte nu m-a părăsit — despre vînat şi vînătoare, iscălit de un baron sau conte maghiar colaborator ocazional, care nu se potrivea deloc nici cu locul rezervat zilnic directorului gazetei şi mai puţin cu împrejurările.

Evident, punctul de vedere al „Curentului" eşuase. Nu putea însă trece atît de brusc, fără consecinţe morale, de la diatribe la ditirambi — ţinuta de pînă atunci în noua situaţie creată fiind practic imposibilă — şi s-a recurs la o soluţie de tranziţie indirectă, în sensul de a se da cea mai largă publicitate, fără nici o economie de spaţiu, acţiunii pornite de Gheorghe I. Brătianu, care nu avea încă un organ de presă în Bucureşti propriu, ca în felul acesta să se uite ori să se estompeze campania anticarlistă purtată, susţinut uneori, sporadic altădată, între 10 ianuarie 1928, data apariţiei „Curentului", şi 6 iunie 1930, cînd revine Carol în ţară.

Cunoscîndu-se relaţiile care le aveam cu Gheorghe I. Brătianu, ca şi cu mulţi dintre amicii lui, ca şi cu aceia care l-au urmat cînd părăseşte partidul naţional-liberal, mi s-a lăsat în sarcina mea să mă ocup de noua alcătuire politică şi de manifestările ei. Aşa am ajuns să fiu prezent la toate adunările din oraşele ţării, de la Iaşi şi Cluj, de la Timişoara şi Satu Mare, de la Craiova, Focşani şi Birlad, la Botoşani, Bacău şi Suceava, de la Chişinău, Bălţi şi Soroca, la Cernăuţi, Roman şi Brăila, în sfîrşit, am fost de faţă la toate şi de la toate relatam ziarului ample dări de seamă. Şi aşa am trăit metamorfoza lui Gheorghe I. Brătianu, ca vorbitor în întrunirile publice.

La început, îşi scria şi citea discursul. După aceea, îl rostea liber şi pe urmă l-am auzit improvizînd, în teme şi probleme, care se puneau de către alţi oratori în cadrul aceleiaşi dezbateri, totdeauna logic şi informat, limpede şi exemplar, în gîndire ca şi în exprimare.

În 1930, în septembrie, s-a pus pentru întîia dată ipoteza ca organizaţia lui politică să-şi aibă un ziar, oficiosul partidului liberal georgist, aşa cum partidul liberal prezidat de I. G. Duca avea „Viitorul", partidul naţional-ţărănesc „Dreptatea", partidul poporului al generalului Averescu „Îndreptarea".

Am fost chemat şi eu în casa arhitectului G. M. Cantacuzino, care îşi asumase de la început răspunderea de a se îngriji de asigurarea părţii financiare a publicaţiei, care e esenţială într-o asemenea întreprindere. De ce voi fi fost chemat şi ce experienţă de presă puteam să am la nici 22 de ani, în inconştienţa vîrstei, nu m-am întrebat în clipa aceea, ci mult mai tîrziu, peste ani. Cert este că am fost consultat pe cine văd că ar putea conduce ziarul. Şi am propus, fără să ezit, ca redactor-şef, pe Dem. Theodorescu — inegalabil după mine, ca ziarist — excepţională minte, cultură şi talent, şi pe Ion Pas, spirit conştiincios şi robuste, ca secretar de redacţie, pe amîndoi ştiindu-i foarte bine. Titlul gazetei n-a intrat în discuţie, fiindcă Gheorghe I. Brătianu — păstrător de tradiţie — hotărîse să transfere de la Iaşi la Bucureşti apariţia ziarului „Mişcarea" care fusese fondat la 14 septembrie 1909 de Gh. Gh. Mîrzescu (1876—1926). Şi ziarul a ieşit aici la 23 noiembrie 1930, bine făcut profesionalmente vorbind, variat, viu, fără nimic cenuşiu şi opacizant în el, tar la Iaşi — în locul lui, va apărea începînd de la 1 ianuarie 1931 „Mişcarea Moldovei".

Redacţia va fi alcătuită astfel : Dem. Theodorescu, redactor-şef, Ion Pas, secretar de redacţie, care va scrie şi un articol în fiecare zi, G. Spina, C. Scharff, E. Bradu, Sergiu Milorian, M. Rinea, redactori şi reporteri, Sell şi mai apoi Aurel Dragoş, care vor asigura în admirabilele lor linii cîte un desen de şarjă politică zilnic, şi subsemnatul care am iscălit cu pseudonimul Vladimir Elka, cu iniţialele lui şi „Cronicar" sau nesemnînd deloc, fiindcă pe vremuri eram angajaţi cu semnătura noastră unde lucram şi eram împiedicaţi să iscălim simultan la două ziare de acelaşi tip, adică la două cotidiane. O puteam face la un săptămînal sau la orice revistă literară.

Între colaboratori se numărau : Horia Furtună, Alfons Furtună, G. M. Cantacuzino, I. Valjan, Alexandru Iordan, N. N. Tonitza, Radu Cioculescu, Lucian Boz, poetul focşănean Virgil Huzum, Ion Conea şi G. Călinescu care îşi publică într-o succesiune de folletoane capitole din „Viaţa lui Mihai Eminescu". De la 3 ianuarie 1931, Gh. I. Brătianu, care ţinea să aibă cu orice preţ între colaboratori pe Tudor Arghezi, acesta inaugurează o rubrică intitulată „Cutia cu păpuşi", care din păcate n-a durat prea mult. În fine, menţionez, la 20 februarie 1931, debutul publicistic — care în genere i se atribuie în alte publicaţii — al lui Emil Cioran, student la 20 de ani în Bucureşti, ca şi următoarele şase-şapte eseuri mai restrînse, tipărite tot în „Mişcarea", vestindu-i de pe atunci temperamentul şi judecăţile, nonconformismul şi iconoclasmul. Şi la împlinirea unui an de vieţuire a gazetei, în numărul din 29 noiembrie 1931, Gh. I. Brătianu ne va da un articol oarecum festiv, în care printre altele va spune : „Odinioară, la Iaşi, a răspîndit zi de zi gîndirea şi cuvîntul făuritorilor României Mari, a stat fără şovăire şi fără preget în serviciul ideii de unitate naţională. Acum, la Bucureşti, luptînd cu hotărîre împotriva înghebărilor trecătoare de cîrmuire sau a formaţiunilor politice perimate, tot el susţine avîntul generaţiei care doisprezece ani după întoarcerea ei de pe front, înfruntă a doua oară pe tărîmul răspunderilor şi al înfăptuirilor păcii, judecata ţării şi a vremurilor.

Astăzi ca şi ieri, „Mişcarea" rămîne credincioasă unei tradiţii glorioase de demnitate în convingeri şi de stăruinţă în acţiune. Ziarului, care a fost în vremuri grele strajă a ideii naţionale, i se cuvine să fie astăzi purtătorul unei lozinci de libertate. După un an de luptă, sîntem mîndri de a fi liberi ca în primul ceas : liberi de orice legături de iobăgie politică, liberi de stînjenirea intereselor lăturalnice, liberi de povara atitudinilor părăsite şi a speranţelor înşelate". (Aluzia e directă la Carol II. n.n.)

„Mişcarea" apare fără întrerupere în Bucureşti de la 23 noiembrie 1930 pînă la 10 februarie 1938, cînd se instituie dictatura lui Carol II, care desfiinţează partidele, suspendînd şi ziarele care le reprezentau. Cu exact o lună înainte, adică la 10 ianuarie 1938, Gh. Tătărăscu părăsind partidul se face reunificarea celor două ramuri naţional-liberale sub şefia lui Dinu Brătianu.

M-am ocupat aici îndeosebi de cei dintîi ani ai „Mişcării" de la Bucureşti şi ceva din al doilea. Dar pînă în 1938 n-a mai fost „Mişcarea" de la începuturile ei. Criza economică, pe de o parte, şi lipsa mijloacelor băneşti, pe de alta, au dus în răstimpul acestor aproape opt ani la modificări repetate în compoziţia redacţiei şi la schimbări în responsabilităţile direcţiei, care n-au mai reuşit să dea ziarul pe care-l făurise cu neobositele-i arderi pentru meserie şi cu scînteietoarea lui inteligenţă, marele şi incomparabilul jurnalist, care a fost Dem. Theodorescu.

L. KALUSTIAN ■

Tinerii trebuie să ştie

Dicţionar de lagăr

Bunker

Cea mai floroasă clădire a oricărui lagăr de concentrare a fost **Bunker**-ul. Desigur, nu se putea compara cu camerele de gazare, cu crematoriile. Dar camere de gazare şi crematorii n-au existat decît în lagărele centrale care aveau, fiecare, zeci şi sute de lagăre anexe. **Bunker**-ul însă n-a lipsit din nici unul.

Bunker-ul a luat naştere în afara lagărelor şi înaintea lor, pe vremea domniei desăvîrşite a „batalioanelor de asalt" ale lui Rohm. Nu exista detaşament **S.A.**[1] care să nu aibă **Bunker**-ul său, închisoarea sa neoficială, unde să-şi maltrateze în voie, nevăzut de nimeni, adversarii.

Introduse în lagărele de concentrare, **Bunker**-ele au fost perfecţionate, li s-a diversificat funcţionalitatea. Ele serveau pentru interogatorii, pentru schingiuiri şi torturi, pentru execuţii prin împuşcare în ceafă sau prin spînzurare.

Deţinutul intra în **Bunker**, cînd era chemat la interogatoriu, în pielea goală. Ce se întîmpla în **Bunker** se ştie. Cei mai mulţi, n-au mai ieşit vii. Cîte unul, lăsat provizoriu în viaţă, revenea în baracă atît de îngrozit, încît nu mai puteai scoate o vorbă de la el.

S.S.-Scharführer Iosef Niedermeyer, fost şef al **Bunker**-ului din Mauthausen, a declarat la proces : „I-am bătut pe deţinuţi cu o bită, cu mîinile, cu pumnii în celulele **Bunker**-ului".

Arestul în **Bunker** era înfiorător. Celulele erau întunecoase, umede. Mîncarea — aproape inexistentă. De dormit nu puteai să dormi ; din lipsă de spaţiu nu te puteai întinde nici măcar pe cimentul gol ; pe coridoare se auzeau mereu împuşcături, execuţiile se ţineau lanţ ; cîinii-lup erau asmuţiţi să latre întruna.

La Dachau, **Bunker**-ul avea 60 de celule fără ferestre.

La muzeul de la Auschwitz se pot vedea şi azi cîteva celule care au fost destinate arestului. Fiecare are o suprafaţă de 1 m² şi este înaltă cît statura unui om. Într-o parte laterală a fiecărei celule există cîte o gaură cît o palmă care lasă să intre aerul, dar este astfel făcută încît nu permite pătrunderea luminii. În partea de jos este zidită o uşă, cu latura de o jumătate de metru, prin care deţinuţii intrau tîrîndu-se pe burtă.

Într-o asemenea celulă trebuiau să stea patru oameni. Stăteau drepţi, nu se puteau mişca. Dacă unul leşina ori se sfîrşea, rămînea tot în picioare, n-avea loc să se prăbuşească.

În aceste celule erau introduşi, seara, deţinuţii acuzaţi de „insuficientă sîrguinţă". Dimineaţa erau scoşi şi trimişi din nou la muncă. **Krankenmann**, şeful blocului XI, blocul de pedeapsă, supranumit „blocul morţii", înşira **Häftling**-ii de-a lungul unui zid de piatră, îi lovea atît de puternic peste obraz, încît li se fracturau maxilarele iar capetele li se izbeau de zid spărgîndu-se.

OLIVER LUSTIG ■
fostul Häftling nr. 112 398

1 Sturmabteilung, batalion de asalt.
2 Şeful **Bunker**-ului.

EUGEN DUMITRU

Poeme

Savanţi cu nume lungi şi complicate
Că sintem unici clar au demonstrat,
Că omul pus să sufle-n aparate
E altfel decît pilnea din aluat,
Că zimbet, plinsu, ciupercile din suflet
Un praf stelar, la maştere, în noi
Se-aşază, vieţii, cintec şi răsonet,
Mai buni să fim, prin lume, sau mai răi :
Aşa, geneza noastră se dilată
Spre alt tărîm, neutru, fără fleri,

Acelaşi pentru toţi şi, dintr-odată,
Ieşim s-aşternem soarelui cărări

Puţin schimbată, soarta de-a fi steaua
E, totuşi, semn ştiut, mai alb ca neaua.

★

Să vrei, cînd lumea-n taine se răreşte,
Amurg de veac în oameni să te-ascunzi
Reflux tîrziu, şi-n solzi să-ngimi, de peşte,
Cîntări din bronz de aştri, nouă, blînzi
Să vrei cuvîntul pui de salamandră
Filtrînd lumina, arşiţa din miez,
Şi iris pur, a inimii mai tandră
Risipă-n sunet, doar cu un diez
Să vrei — orgoliu vechi şi fără seamăn —
Să-nceapi cetatea zilelor de fast
De-atîtea ori visată-n cărţi, şi geamăn
Să fii cu timpul-mamă, nu contrast

Să vrei, elepsidră-nvinsă-n tine, semnul,
Mărgean cu raze, gîndului, îndemnul...

★

De leu, ca semn al zodiei, mă leagă
Puterea coaptă-n sînge, de felină
Stăpînă sie însăşi, viaţa-ntreagă
Fiindu-i veghe vie, în surdină
Cu paşi umbriţi de linişte ucide
Atît cît foamea-i cere socoteală,
În silă, parcă, buzele-i livide
Ating destinul fraged cu sfială
În fluturi trupul vrea să şi-l ascundă
Plutind, în cercuri largi deasupra sorţii,
Uitînd pornirea crimei, să pătrundă
Albastre zări, o clipă, apoi morţii

El însuşi pradă crudă să se lase ;
În leu, aşteaptă aripi de mătase.

★

Solemnă, zveltă, ochiului solară
Ţinînd pe umeri bolta lumii grea
Femeia-timp, zeiţa tutelară
Uitată-n albul marmorei de stea
E genul proxim al vechimii noastre
Al celor ce urcînd prin trecători
Spre domul vechi al viscer albastre
Pîntece o clipă-n spectrul de culori
Şi-nceţ, zidindu-şi braţele-n risipă
Aşteaptă flori din vămile pustii
Să sîngă peste viaţa lor în pripă
Cum fluturi prinşi sub ace în cutii

Solemnă, zveltă, ochiului candidă,
Din nei se-naiţă alba cariatidă.

★

Din urşi polari venim, în dimineaţa
Acestei lumi cu ierburi fremătînd
În noi topind zăpezile şi gheaţa,
Se-ngroapă-nceţ statuile plîngînd
În visul fraged, pod la zări de sunet,
Cum struguri albi, în vin, cînd putrezesc
Arome grele de lumini şi tunet
În noi, statui mai limpezi înverzesc
Sporind alaiul curgerii-n şiraguri,
Urcînd, spre guri, izvorul neumblat,
Sub pleoape-închise, galbenul din faguri
Aminte-i, încă, Limbului uitat

Aşa, mereu, din urşi polari venim,
Statui de sunet, vieţii, să-i zidim.

★

În cercuri largi, concentrice, se-adună
Coralii-n calcar rece-mperechiaţi
Asemeni lor, poeţii se cunună
Cu inimuri vechi de aspri cruciaţi
Ce-au fost trecînd de mult, cîndva, prin lume
Spre taina grea sub cerul de smarald
Bărbaţi uitaţi la chip, uitaţi de nume
Culcuşul lor stingher e, totuşi, cald
Doar ei, poeţii-n vis îi mai veghează
Aceeaşi vină grea ascunsă-n sînge
Adie-n ei şi-n inimuri se aşează
Cînd lira-n suflet murmurul şi-i frînge

Adie vocea-n soarele de amiază
Şi vremea veche din poeţi vibrează.

★

În somn, garoafa sufletului arde
Sub cerul ei de flăcări, strălucind,
Etern, asemeni sfînxului, în hoarde,
Îmi trec, sub ochi, mulţimile colind,
Învie, rînd pe rînd, în hagiografe
De mine scrise-n umbra de măslin,
Bărbaţi visaţi în ani de cronografe,
Trecînd, semeţi, prin lumea de rubin,
Asemeni lor, să fim şi noi, stăpînii
De orin bogat în taine, albul par
E ca şi cum, pe marginea fîntînii,
În ape, ochiu-şi plînge de azur

Contur v-aduc, de raze, prin istorii,
Arcaşi la timpul secetei de glorii.

Ceramica Bucovinei

Între căderi şi renaşteri (II)

Revenim la citatul reprodus de noi din volumul **Zona etnografică Rădăuţi**, în finalul primei părţi a acestui articol. „Dacă peste ciobul uliciorului s-a aşternut colbul uitării — continuă Maria Cioară — meşteşugul a rămas viu pînă în zilele noastre". Şi noi întrebăm : cît de viu ? Şi mai zice Maria Cioară : „Sînt sate în care meşteşugul e o treabă a tuturor". Şi noi, iar, dacă despre Bucovina e verba, întrebăm : cîte sate ? Care sate ? În **Turism cu manualul de etnografie în mînă**, etnograful Ion Vlăduţiu nu mai crede de cuviinţă că ar trebui să mai amintească printre satele în care olăritul e viu nici Dolheştii şi nici Păltinoasa. Şi are dreptate. Dolheştii nu mai există ca sat cu tradiţii ceramice, deşi pămînt pentru oale s-ar mai găsi într-o coastă a dealului Buculenilor, iar în Păltinoasa de astăzi se mai agită un singur olar, din neamul Bodalî, tras aici dinspre Marginea, în vremuri mai vechi, în urmă cu mai mult de o jumătate de secol şi trecut de la ceramica neagră la ceramica roşie, smălţuită, păstrînd formele din satul natal, ca toţi tovarăşii săi de migraţie, cei mai mulţi duşi de pe lumea aceasta. Şi atunci întrebăm iar : cîte sate ? Care sate ?

S-ar putea să pretindem prea mult unei scrieri de acest gen, dar noi credem că o carte de etnografie scrisă **astăzi**, care ne aruncă pe drumurile Rădăuţilor **astăzi**, trebuie să vehiculeze *informaţii culese astăzi, nu ieri şi cu atît mai puţin alaltăieri*. De asemenea, într-o epocă programatic decisă să recupereze şi să înnobileze tradiţii preţioase ale acestui popor, noi mai credem că o scriere de etnografie **actuală** e datoare, înainte de toate, să militeze cu vehemenţă cel puţin întru ideea păstrării intacte a valorilor care ne-au mai rămas. Ar fi tardiv şi lipsit de sens să populăm Dolheştii, acum, cu olari recrutaţi de aiurea. Păltinoasa nu mai poate renaşte ca centru ceramic decît dintr-un impuls interior, pentru că împrejurările în care au migrat cîndva olarii din Marginea într-acolo nu mai sînt actuale şi nu se vor mai repeta niciodată. Dar ne-a rămas Marginea. Şi o tradiţie, orice s-ar spune, e mai uşor de păstrat decît de reinviat. Cu toate că uneori se poate petrece chiar şi un asemenea miracol, aproape de necrezut. Şi un asemenea miracol s-a petrecut chiar la Rădăuţi. Şi este aproape necuviincios să-l expediem într-o scriere etnografică doar în cîteva rînduri.

La începutul acestui an, s-au împlinit opt decenii de la naşterea marelui olar Constantin Colibaba. Şi tot cam atunci s-au împlinit cinci ani de la moartea sa, survenită la 18 februarie 1975. Cînd se născuse, la 18 ianuarie 1900, în Rădăuţi mai lucrau vreo 12 olari, printre care şi tatăl său, Ioan pe nume. La data aceea, tradiţia ceramicii de Kuty, cîndva vie în perimetrul Ţării de Sus a Moldovei, zgrafitată, menţinută prin truda unor meşteri autohtoni subjugaţi unor vechi influenţe bizantine, se pierduse nu numai în timp, ci şi în spaţiu, ceea ce presupune o pierdere dublă.

De cînd a fost anexat universului arghezian, toponimicul Kuty s-a îmbrăcat într-o aură pregnant fabuloasă. Cine ştie cîte ceva, după ureche, despre ceramica de Kuty se gîndeşte imediat la Arghezi, dar acelaşi, cînd citeşte **Tablete din ţara de Kuty**, nu se mai gîndeşte la ceramică, la olărit, la olari. Lucrurile le lămureşte temeinic Tancred Bănăţeanu, **în Arta populară bucovineană**, o carte tulburătoare, atît prin precizia informaţiei, cît şi prin harul scriiturii ei impecabile. Rezumînd o pledoarie aproape patetică a autorului, vom spune că ceramica de Kuty îşi află originea în Ţara de Sus a Moldovei şi era încă vie aici cînd negustorul armean Şiadbei, în baza privilegiului din 18 iulie 1715, acordat de August al II-lea, se stabilea în tîrgul Kuty, pe malul Ceremuşului. Şiadbei venea în Ucraina subcarpatică din Moldova şi el a pus bazele centrului ceramic ale cărui produse au fost ridicate la o strălucire recunoscută de un Alexandru Bahminski din Kossow. Între Rădăuţi şi Kuty sînt numai 70 km, pe un drum înşirat spre nord-vest, şi ceramica zisă de Kuty nu este nici huţulă, nici ucraineană, nici galiţiană, ci provine de aici, din Moldova, originîndu-se într-o ceramică veche caucaziană, şi nu întîmplător i-au facilitat expansiunea armenii. Nu întîmplător şi la Kuty şi la Kossow se lucra în paralel şi ceramică neagră, descinsă din ceramica suceveană a secolelor XIV şi XVI.

În ultimii ani de viaţă, mai precis între 1971 şi 1975, Constantin Colibaba s-a dedicat renaşterii ceramicii zise de Kuty. Îmbrăca în angobă formele tradiţionale modelate din lut proaspăt, le ornamenta prin zgrafitarea decorului, le ardea o dată, apoi întindea culorile cu pensula în cîmpurile delimitate prin zgrafitare, le smălţuia, le ardea încă o dată, şi iată că a regăsit, printr-un efort personal de recuperare, elementele fundamentale ale unei arte ajunsă la apogeu în secolele XVIII şi XIX. Artă continuată acum de nepoţii lui, Florin şi Marcel Colibaba, fiii fiilor lui Nicolae şi Ioan. Şi împreună cu ei încercăm să desluşim un răspuns plauzibil la o întrebare firească : ce resort interior l-a determinat pe olarul de geniu Constantin Colibaba să se lanseze în această aventură tulburătoare ? Cînd anume a răsărit în conştiinţa lui gîndul limpede că această menire şi nu alta îi apasă pe umeri ?

Poate în anii dinaintea întîiului mare război, cînd olarii din Kuty şi Kossow mai veneau pe aceste meleaguri, cu roţile grele în care, să lucreze prin satele bucovinene o ceramică ale cărei culori dominante erau verdele, galbenul, brunul, topite în fabule rupte din viaţă. Poate în anii cînd, împreună cu sora sa Ana Kmeci, Constantin Colibaba migrase periodic spre Roman, spre Gura Humorului, spre Cernăuţi, lucrînd pe acolo ceramică înfloratâ cu cornul, întîlnind totodată întruchipări ale lutului care i-ar fi dat de gîndit. Poate în anii dinspre sfîrşitul ultimului mare război, cînd a fost evacuat în Oltenia şi s-a mai lucrat, pentru că un olar care nu mai lucrează, desigur, este un olar care cade pe gînduri... Din punctul acesta de vedere, soţia sa Elsa, care i-a supravieţuit, nu ne poate ajuta cu nimic. Constantin Colibaba însuşi era un om tăcut, închis în sine şi rareori îşi confesa gîndurile. Însă nepoţii săi, Florin şi Marcel Colibaba, care la 24 de ani sînt chemaţi să împlinească şi misiunea de instructori la şcoala populară de artă suceveană, dacă miracolul amintit s-a petrecut chiar în preajma lor şi continuă prin chiar măiestria lor, au tot dreptul să creadă că întoarcerea bătrînului spre o tradiţie uitată nu poate fi străină de îndemnurile colecţionarilor din familia rădăuţeană Ioneţ. Nu exista zi de vineri, zi de tîrg pe aceste meleaguri, în care profesorul Ioneţ să nu-i cumpere lui Constantin Colibaba cel puţin patru-cinci oale şi ce-şi vor fi şoptit ei unul altuia, atunci, în acele colocvii săptămînale, nu se ştie. Cert este că această colecţie Ioneţ, donată ulterior muzeului etnografic rădăuţean, prin vechile ei piese de Kuty, îşi putea asuma rolul de călăuză.

Şi miracolul s-a produs, şi în flacăra lui şi Florin şi Marcel Colibaba au zidit un elan nou, tinăr. Acolo, la Rădăuţi, în atelierul minuscul şi gîrbov de pe strada Lungă nr. 8, ruptă din drumul Frătăuţilor, drum străvechi şi împărătesc altădată, în lungul căruia şi astăzi oamenii îşi dau bineţe chiar fără să se cunoască, ca în vechile sate pierdute prin munţi, pe tipsii de lut şi pe coastele zgrafitate ale cănilor, o umanitate radios stilizată conversează cu păsările, domniţele bizantine mijesc ochii prea plini de tandreţe şi prinţii pădurilor locului îşi plimbă melancolia în caleşti de poveste. Şi din ceea ce a săvîrşit Constantin Colibaba, din ceea ce săvîrşesc astăzi nepoţii Florin şi Marcel, se împlineşte un mesaj nou, adunat de prin pulberile în care îl risipise timpul şi îmbrăcat într-o nouă lumină.

MIHAI PELIN

Eveniment Vicşoreanu

Foişorele Teatrului Foarte Mic s-au împodobit, în acest septembrie, cu o „expoziţie-eveniment" (cum o numesc afişele) de ceramică populară, datorată meşterului Victor Vicşoreanu din Horezul Vîlcei. Două sute de piese, fiecare din ele un unicat de artă, ne introduc în universul de forme, desene, culori şi semnificaţii al unui mare olar-artist al acestei ţări, dăruindu-ne nouă, celor care păşim între pereţii ticsiţi cu farfurii sau „taiere", un veritabil festin de încîntări ale ochiului şi dăruindu-i meşterului, acestui inegalabil meşter, unul din ultimii meşteri mari ai artei lutului la români, o reală, deşi tîrzie reparaţie a unei nedreptăţi. Se împlinesc în această toamnă exact trei ani de cînd ne-am întîlnit, la Bucureşti, ultima oară cu V. Vicşoreanu. O amplă expoziţie a artistului, cuprinzînd o mie de piese, patronată de Muzeul Satului şi destinată iniţial a îmbogăţi patrimoniul acestuia, a fost, atunci, risipită, înstrăinată, printr-un gest pe cît de pripit, pe atît de neînţeles în condiţiile în care, precum se ştie, cîmpul acestui străvechi meşteşug se restrînge pe zi ce trece, zestrea lui devine tot mai puţină şi tot mai scumpă, nemaiîngăduind nicicum luxul pierderilor. Dar să trecem peste această tragică întîmplare, despre care la respectiva vreme am scris pe larg, şi, salutînd iniţiativa Teatrului Foarte Mic, a lui Dinu Săraru, directorul său, să ne bucurăm că ne reîntîlnim cu Vicşoreanu.

Orice reîntîlnire cu acest mare artist provoacă surpriza, provoacă, mai exact spus, şi încîntarea, dar şi deruta. Fiindcă V. V. e un inovator. Fiindcă ceea ce face el nu face nimeni, nici în Horezu şi nici aiurea. Dar cu o precizare ce se impune de la bun început : el nu inovează peste canonul tradiţional, cum i-au reproşat-o unii, el nu se depărtează „încetul cu încetul" de tradiţie, ci, ca orice mare artist, are ambiţia să pătrundă în infrarealitatea acesteia, la esenţe. El ornează strachini şi „taiere" cu „Pomul Vieţii", un motiv vechi de veacuri, dar tratat într-o manieră care-i a lui, rafinată, modernă, originală. La fel procedează cu „Melcul", cu „Soarele", cu „Cocoşul" şi cu „Păunul", cu „Steaua" şi cu „Virtejul", cu „Păianjenul" sau cu „Peştii", prin ceea ce am putea numi un „dublu proces" de transfigurare artistică : primul, de eliberare a motivului încrustat pe lut înapoi, spre natura din care ţîşneşte, cel de-al doilea, de sintetizare a naturii în canoanele de geometrie ale motivului folcloric, corectate într-un mod profund personal. El, altfel spus, nu încină folclorul, ci se confruntă cu el, avînd faţă de canonul clasic nu doar o atitudine sentimentală, ci una supremă culturală, rafinată, meditativă. El, prin aceasta, nu falsifică, ci lucrează în duh, corectînd efecte, cristalizînd străluciri, confirmîndu-şi sieşi o matrice stilistică pe care o adînceşte mereu, relevîndu-i inedite dimensiuni. El e un „autentic" prin spirit, şi nu prin literă. El este unul dintre cei mai originali căutători în cîmpul ceramicii populare, iar prin rezultate un singular. Drept pentru care el, ca atîţia artişti de excepţie, rămîne un caz, şi nu o şcoală.

În evoluţia artei ceramicii la români, Victor Vicşoreanu pune astfel o cenzură proprie, printr-un gest care, de cîţiva ani, provoacă fascinaţia emulilor din Horezu, determinînd un adevărat frison mimetic, observat (şi pe bună dreptate, respins) de o serie de specialişti ai genului. Fiindcă experienţa, patentul artistic al meşterului nu se pot, iată, fructifica. Prin uşa deschisă a cuptorului de copt lutul al lui V. Vicşoreanu, urmărind labirintul fascinant al desenelor şi culorilor lui, novicele (sau imitatorul) nu nimereşte într-o perspectivă revelatorie, singura care poate fonda o şcoală, ci strict în laboratoruI artistului, între hieroglifele gîndirii sale plastice. Acestea nu-i pot servi decît pe V. Vicşoreanu, ele nu se pot împrumuta, ele sînt inutile ca nişte măsuri vestimentare prea strîmte sau prea largi pentru o serie. Rezultă de aici, poate, un anume hermetism, o senzaţie de univers încifrat, constrîns în sfera unui sistem, tiranic urmărit şi deci expres subiectiv, dar nu alături, ci, cum spuneam, în însuşi miezul de foc al tradiţiei, redevelopat de artist într-o inedită alcătuire. Fapt pe care unii dintre cercetătorii domeniului nu-l prea pricep, sau nu prea vor să-l priceapă (fapt simptomatic, dar şi trist în acelaşi timp : la vernisajul acestei splendide expoziţii, singurul reprezentant de marcă al celor ce se ocupă de artele etnografice, de cea a lutului, în speţă, a fost profesorul Gheorghe Focşa !), ceea ce însă e mai mult spre dauna lor decît spre cea a artistului.

Contestat de unii, deşi distins cu laurii unor recunoaşteri înalte (Premiul U.A.P., Premiul I pe ţară, unicul Premiu I pe ţară pentru ceramică, la prima ediţie a Festivalului naţional „Cîntarea României"), Victor Vicşoreanu, acest artist modest, care trăieşte trudit şi stingher în Horezul lui, care n-a fost trimis prin ţări străine, care din chiar Muzeul Satului românesc a fost expulzat (tocmai el, care reprezintă, după cum observa poetul Nicolae Dragoş în cuvîntul rostit la vernisajul expoziţiei, cea mai contemporană şi cea mai înaltă expresie a artei satului, în acest ceas de răscruce al destinului ei !), continuă să ne ofere bucurii pentru ochi, pentru inimă, de o unică forţă, de o inegalabilă anvergură. Pentru care îi mulţumim. Îi mulţumim şi lui, le mulţumim şi organizatorilor expoziţiei.

ILIE PURCARU

Dialog posibil despre:

„Tinereţe fără bătrîneţe şi viaţă fără de moarte“ (II)

Încă ceva : iepurele nu era de-al casei, din cel puţin două motive : zîna subţirică i-ar fi spus feciorului de împărat să nu se ia după vreun iepure şi să ajungă în Valea Plîngerii ; sau, doi : i-ar fi spus iepurelui să-şi bage mintile în cap şi să nu-i amăgească omul cu care se însoţise, căci nu era plăcut ca el să plece de unde venise (pentru un iepure !) şi ele să rămînă din nou singurele şi să li se urască din nou tot şezînd singurele (căci, să ne reamintim : cînd Făt-Frumos, după ce ele, de bucurie (să reţinem !) gătiseră la venirea lui o cină plăcută numai în vase de aur şi-i făcuseră cunoscut (şi şi pe cal, se-nţelege) tuturor lighioanelor, de putea îmbla în tihnă prin pădure, îl rugaseră (să reţinem !) să locuiască aici cu dînsele, că ziceau că li se **urise** şezînd tot singurele) ; sau, trei : dacă iepurele era de aici, din împărăţia nemuririi, el n-ar fi putut fi **nimerit** la vînătoare, sau de-ar fi fost nimerit, n-ar fi murit, n-ar fi putut fi prins (rămînînd viu — el fiind mai iute de picior ca un om, nu ?). Deci iepurele venise în împărăţie nu de mult timp, poate chiar atunci. Flarele nu-i dăduseră de veste şi nici zînele nu ştiuseră că va veni — fiindcă el venise pe pămîntul fericit, de pe pămîntul oamenilor şi al iepurilor, prin Valea Plîngerii. Valea Plîngerii nu prea era păzită (nici lighioanelor nu le-ar fi convenit să nu mai fie nemuritoare), primul argument, şi al doilea : ca orice animal încolţit, el a vrut să plece de-acii, pe unde venise ; şi trei : venind el prin Valea Plîngerii de curînd, prin Valea care pe toţi îi făcea să-şi aducă aminte de unde sînt, nu uitase aşa de repede... Deci: iepurele nu era nemuritor. Fiindcă a putut fi nimerit şi prins de feciorul împăratului. Deci : iepurele îl va face pe Făt-Frumos să-şi piardă nemurirea. Şi să-şi redescopere esenţa umană, sentimentele, dorul de ai săi etc. Dar mai rămîne o întrebarea fără un răspuns, deocamdată. Se spunea că Făt-Frumos se desfăta în palaturile cele aurite, trăia în pace şi în linişte cu soţia şi cumnatele sale, se bucura de frumuseţea florilor şi de dulceaţa şi curăţenia aerului, ca un fericit. Să reţinem : ca un fericit ! Deci am putea spune că dobîndise tinereţea fără bătrîneţe şi viaţa fără de moarte, ceea ce era ca un fel de fericire, dar nu era întru totul Fericirea. Şi într-adevăr, numai cu dulceaţa aerului, ca o plantă, sau ca o lighioană, Făt-Frumos, care se înarmase cu paloşul, suliţa, arcul, tolba cu săgeţi ale tătîne-său şi plecase pe un cal năzdrăvan într-o mare aventură a cunoaşterii... Aşa că el cucerise nemurirea, dar am putea totuşi spune că în sinea sa nu era fericit. Şi ca să-i mai treacă timpul, ieşea adesea la vînătoare. Se spune : ieşea adesea la vînătoare. Dar aici este o enigmă : ce vina în acest pămînt al nemuririi ? Lighioanele erau şi ele nemuritoare. Şi ele erau în dotare, apărau palatul şi spaţiul nemuririi de alte fiinţe care ar fi mai putut ajunge aici. (Prea mulţi, tot nu era bine? — de puseseră zînele o armată de fiare să le păzească). Putea vina ceva ce putea muri. Ce ? Desigur, putea trage cu săgeata după păsări. Ele singure puteau trece peste neodihna fiarelor, în zbor, mai uşor chiar decît calul lui Făt-Frumos. Păsările, în inconştienţa lor zburătoare, aici n-ar fi ştiut vreodată că au survolat pămîntul nemuririi, de nu s-ar fi trezit în burta celor patru fiinţe nemuritoare de-aici, căpătînd astfel şi ele o anumită nemurire, devenind carne din carnea acestora nemuritoare. Dacă am adopta un ton mai academicesc, he-ar trebui şi un răspuns pe măsură, serios şi grav, care ar putea suna astfel : el vina... Noi ne menţinem părerea : iepurele era un intrus. Şi fiindcă pînă atunci (doar Făt-Frumos ieşea adesea la vînătoare) nici un iepure nu mai fusese vînat de către eroul nostru. Şi mai zicem că iepurele nostru era şchiop (venise prin Valea Plîngerii aici, unu, doi, nu putuse fi nimerit cu prima săgeată de către Făt-Frumos, nici cu a doua, doar cu a treia !). Dacă n-ar fi fost şchiop şi ar fi avut o fugă normală, pe patru picioare, ar fi fost lovit din prima lovitură. Şchiopătînd, trecuse pe sub săgeată, unu, şi doi, săgeata o luase înaintea fugii sale ! Altfel nu se explică de ce-a fost nevoie de trei săgeţi (decît pentru reglarea tirului). Fiindcă, să ne reamintim, pe Gheonoaia cea rea (pe moşia căreia nimeni nu călca fără să fie omorît) o lovise cu prima săgeată (şi-i luase un picior), iar pe Zgripsoroaica de Scorpie ce se apropiase de el cu o falcă în cer şi cu una în pămînt şi vărsînd flăcări, cu o lovitură de săgeată îi zburase un cap... Să-i fi pierit eroului îndemînarea de cînd se însoţise cu zîna cea subţirică ? Sau de atîta moleşeală nemuritoare îşi pierduse deprinderile ce-l făcuseră erou şi nu mai era în stare să ocheasă cu un biet iepure ? Eroare ! Poate că în el încolţise — fără să-şi dea seama — dorul de locurile de unde venise. Poate că **nepriceperea** lui de-acum într-ale armelor de vînătoare (devenind un ins banal, nu ?) era un semn că el aştepta ceva, poate un iepure chiar, ceva care să-l rupă din acest timp al nemuririi, al uitării, aştepta ceva care să aibă o asemănare cu ceva din lumea pe care o părăsise (şi iepurele nu numai că se asemăna cu un iepure, era chiar un iepure). Sau poate iepurele erau un mesager al acelei lumi ? Posibil. El fusese din nou sacrificat ! Aducerea aminte, dorul, sentimentele uitate — se ivesc din nou atunci cînd iepurele îi duce după el spre Valea Plîngerii. Iepurele este totuşi un mare artist : fiindcă, da, cu isteţimea lui (poate-i rupseseră piciorul ca să nu fugă prea repede şi să-l scape Făt-Frumos din vedere) reuşeşte să nu fie nimerit cu prima săgeată (să-l poată înfunda bine în Valea Plîngerii pe eroul nostru) ; şi mai ales ! fiindcă numai un artist poate să-l facă să uite că nu trebuie să păşească în valea interzisă. Sau poate că ei acolo şi trăia mai mult, în Valea Plîngerii, acolo era casa lui, lumea lui. Un artist, iepurele acesta, cu lumea lui — iată cum au fost răscolite în nemuritorul erou sentimentele omeneşti !

— Tonul uşor ironic în care discutaţi despre acest basm pe unii i-ar putea intriga...

— Pe idioţi, vrei să spui. Cînd iubim pe cineva, nu ne este frică să şi glumim pe seama lui. Dacă toate sînt solemne şi sacre, ne legăm singuri cătuşe la mîini şi ne punem lacăte la gură. Iepurele, cum îl văd eu, fiind o ipoteză, dacă vrei, şi nu neapărat un adevăr indiscutabil (am oroare de dogme) — o ipoteză rămîne şi condiţia artistului, pe care i-o leg lui urechilă de gît. Sigur, un cap pătrat ar putea zice, bănuieşti dumneata, că artiştii sînt aşa şi pe dincolo şi că ei au condiţia aşa şi pe dincolo, şi că Valea Plîngerii nu este indicat să fie legată de etc., etc. De ne-am lua după acest ton de babe bocitoare, ar însemna că eu chiar îmi permit glume nesărate la adresa eroului nostru îndrăgit, Făt-Frumos. Ar trebui, crezi, să dau o declaraţie că „Tinereţe fără bătrîneţe“ mi se pare un basm genial, poate mai presus decît toate celelalte ale noastre? Nu e cazul. S-ar îmbîrboşa şi mai tare, poate, şi-ar zice : dar Mioriţa şi Meşterul Manole ? ! etc. Să revenim, calmi, la oile noastre. Mulţi eroi care pornesc într-o mare călătorie o fac cu un scop practic : în „Mama ciumii de la marginea lumii“ (un împărat avea în curtea palatului un pom căruia nu i se vedea vîrful : le-a spus feciorilor săi, trei: cine-i va aduce poame din acest pom, va fi împărat în locul lui). Petrişor îl mai mic dintre fraţi, ajunge după îndelungate peripeţii pînă chiar şi la Mama Ciumii de la marginea lumii ca să poată pînă la urmă să aducă acasă o traistă de poame din pomul fără sfîrşit (am putea zice noi) : „şi cînd s-a înapoiat în casîli lu ta-so, împăratul, nu mai era nimic, era pustiu acolo. Cîte veacuri, cîţi ani n-o fi trecut pînă a făcut el treaba aia !“

(Va urma)

D. R. POPESCU

Nu numai despre lei este vorba...

C. Leu, în **Flacăra** nr. 36/1980, în replică la intervenţia noastră, apărută cu două numere înainte, mizează pe faptul că nici o redacţie din lume nu ne va oferi spaţiu publicistic pentru a pune pe două coloane un roman cu acelaşi roman. Numai că miza aceasta nu e prin ea o dovadă a aşazisului său efort către brevilocvenţă. O concepţie personală asupra romanului se poate experimenta şi altfel decît pe punga cumpărătorului. Cine compară cărţile indicate de noi nu ajunge decît la concluzia că efortul invocat se referă doar la cîteva pagini. Şi trecem peste faptul că nu ar fi decurs nimic ruşinos pentru C. Leu din actul de a specifica limpede, fără echivoc, pe coperta interioară a volumului **Această viaţă sentimentală**, că e vorba de ediţia a II-a, brevilocventă, a volumului **Viaţa particulară a lui Constant Hagiu.** În ce priveşte modul cum a fost remunerat pentru aceeaşi carte apărută sub titluri diferite în edituri diferite, C. Leu substituie probelor afirmaţiile. Mai mult decît aspectul pecuniar al afacerii, important pentru noi, în continuare, rămîne aspectul moral al tragerii pe sfoară a celor care încă mai trec pragurile librăriilor cu bunăcredinţă. Iar Atanasie Toma era bine să-şi angajeze un avocat înainte de a republica **în numele legii** sub titlul **Alertă la Interpol.** Ce scrie Atanasie Toma, cu mîna lui, în capitolul introductiv al „noului“ său volum ? „Iată-mă aşadar, din nou în pragul unei **noi** (s.n.) «misiuni» la Interpol...“ Şi aşa mai departe, schimbînd doar subtilităţi şi nume de personaje din însăilările lui mai vechi. Nu ne însuşim nici opinia conform căreia intervenţia noastră din **Flacăra** nr. 34/1980 ar fi un atac la persoană. Cînd e vorba de practici detestabile, nu ne putem referi decît la însăi care le practică, nu la flori sau la fluturi. Este ultimul nostru cuvînt în această afacere întru totul asemănătoare afacerilor în care cuvîntul din urmă, mereu, îl au doar cinismul şi leii.

MIHAI PELIN

P.S. **Baladele pămîntului natal** de C. Leu (Ed. Ion Creangă, 1979) reproduce textul integral din **Balade** de C. Leu (Ed. Tineretului, 1965). Din nou nu se specifică ceea ce se cuvenea specificat : ediţia a II-a...

Cărţile redactorilor noştri

Un roman-poem

O carte parfumată, ca să zicem aşa, de o poezie discretă este „Drumul spre Steaua Polară“, roman semnat de Pia Olaru şi apărut de curînd la Editura „Eminescu“. Fără a lăcui textul cu straturi succesive de metafore, autoarea întreţine, din înmănuncherea cîtorva destine, impresia că efluviile lirice nu sînt doar un mod de a acoperi insuficienţa epică a romanului, ci sînt conţinute în chiar simburele de adevăr de viaţă pe care el îl cuprinde. Povestea pe care o destăinuie cartea este relativ simplă, sumară, naraţiunea e numai un pretext, o minimă punere în scenă pentru analiza unor delicate stări sufleteşti. Nimic extraordinar nu se petrece în „Drumul spre Steaua Polară“ în afară de dorinţa vizibil ambiţioasă, de a stîrni interesul cititorului asupra a ceea ce am numi drama, alimentată de singurătate şi neînţelegere, pe care un cerc de oameni cît se poate de obişnuiţi o trăieşte. Pia Olaru scrie o carte în primul rînd despre singurătate. Toate personajele reprezintă oameni solitari. Şi stewardesa Corina Sandu, aşa cum trăieşte ea dincolo de surîsul tonic şi optimist, de afiş de reclamă al unei companii de transporturi aeriene, şi părinţii acesteia, ce se despart în virtutea acţiunii devoratoare prin care timpul ruinează o fostă concordie conjugală, şi generalul Fronea, şi soţia acestuia, şi slujnica lor, după cum şi tînărul Dan Velea, damnat întrucîtva în chip operetistic, personaj neaşezat pe de-a-ntregul într-o structură proprie şi de aceea oarecum confuz, întruchipat din reminiscenţe livreşti şi romanţioase. Dar, deopotrivă, aceste personaje luptă fiecare pe cont propriu să iasă din turnul singurătăţii care-i acaparează zilnic. Abia în această privinţă autoarea le acordă posibilitatea unei individualizări mai subliniate iar registrul în care ele se exprimă porneşte de la treapta de jos, să-i zicem infernală, grotescă, a erotismului senil şi agresiv pe care-l manifestă generalul şi generăleasa Fronea, pînă la clipa îngerească în care Corina Sandu şi Dan Velea se întîlnesc şi îşi declară dragostea. În cele din urmă, eroina moare într-un accident de avion. Ar rămîne să înţelegem că moartea ei e o jertfă după împlinirea căreia cîteva destine se reaşază într-o matcă mai firească. Pe tabla de şah a lumii apropiate Corinei Sandu, accidentul este mişcarea care desferecă jocul, îl purifică, îl face iarăşi inteligibil. Viaţa poate fi o dramă, dar dincolo de sfîrşitul dramei începe iarăşi viaţa, triumfătoare, pe acelaşi urcuş, poate îndreptîndu-se spre acelaşi deznodămînt, mereu şi ciclic reluat. Cartea trimite către acest înţeles în primul rînd prin faptul că, aşa cum spuneam, ea nu se mulţumeşte să descrie minuţios, „obiectiv“, un mănunchi de biografii ci ţinteşte către starea de „risipită graţie“ a unui veritabil poem despre iubire şi singurătate, ceea ce şi explică de ce nu lasă în urmă, pe măsură ce înaintează, prea mult de povestit ci se „topeşte“ odată cu lectura, ca un fulg răcoros şi curat de zăpadă, fie el chiar şi venit dinspre Steaua Polară.

DUMITRU ELIADE

AURELIAN BOLEA — „Compoziţie“

Opinii la opinii

Din nou — muzica tînără

În numărul 27 (1303) al revistei noastre am publicat sub titlul **Muzica tînără**, un articol în care răspundeam unei scrisori. Rubrica sub care apărea era intitulată ca şi acum dealtfel, **Opinii la opinii.** Şi opiniile n-au întîrziat să apară, concretizate în cîteva scrisori, mai toate susţinînd poziţia noastră. Una singură semnată Ion Sirbu (Braşov) nu împărtăşeşte aceleaşi idei, autorul ei referindu-se şi la interviul acordat de Victor Socaciu în nr. 28 (1309) al revistei **Flacăra.**

Dacă în scrisoarea căreia i-am răspuns în nr. 27 (1308), ne vedeam faţă-n faţă cu un fidel al muzicii populare, de această dată avem de-a face cu o persoană cu o educaţie muzicală (şi se pare nu numai muzicală) ce înclină spre clasicism. Deschideţi televizorul pe programul 2, radioul pe oricare din programe (cu precădere programul 3) şi veţi avea muzica preferată (ce-i drept, nu chiar la alegere). Nu acelaşi lucru se poate spune în privinţa **muzicii tinere.** Este adevărat că în ultimul timp s-au adus îmbunătăţiri în programarea acestui gen şi e tot atît de adevărat, după cum remarcaţi şi dumneavoastră, tov. Ion Sirbu, că nu există o selecţie prea severă (din prea mult entuziasm sau din lipsă de interes), ba chiar uneori, privind la TV, avem senzaţia că oricare din noi poate apărea pe **micul ecran** cu succes, chiar dacă n-am pus mîna vreodată pe vreun instrument. Dar de aici şi pînă la a afirma, referitor la cei ce au făcut începutul în acest domeniu : „spre norocul muzicii şi spre ghinionul lor, aceste **„talente“** au dispărut repede“, e o distanţă atît de mare, încît calificativul **exagerat** este net depăşit. Fiindcă (lăsînd la o parte îndoiala că numai norocul sau ghinionul pot hotărî) — n-au dispărut, dimpotrivă, valorile certe s-au impus.

O dilemă mai veche îl frămîntă şi pe Ion Sirbu : poate compune muzică cineva care nu are studii superioare în acest domeniu ? Este convins că nu. Îmi permit să pun următoarea întrebare : ce a făcut omul mai întîi, a cîntat sau a scris muzica ? Oare scrierea să fi apărut înaintea vorbirii ?

Bineînţeles că în funcţie de cultură, de educaţie, poţi face lucruri mai bune şi mai bine (valabil în orişice domeniu), dar în artă primordial este **talentul,** acea sensibilitate în plus a celor ce **tocmai prin asta** se diferenţiază de semenii lor. Tot aşa nu putem face nici un secret din faptul că numai talentul nu e suficient.

Este foarte necăjit Ion Sirbu din Braşov deoarece a citit pe genericul unei emisiuni TV : „Consultanţi muzicali — M. Vintilă, V. Socaciu“. În afară de faptul că este vorba de două din numele recunoscute de marele public (desigur, nimeni nu poate avea sau pretinde unanimitate de adeziuni), îl informăm că poţi avea pregătirea necesară într-un domeniu şi fără să fii fericitul posesor al unei patalamale. Sînt cunoscute cazuri de muzicieni care au reuşit la concursul de admitere al Conservatorului, după ce deveniseră deja celebrităţi mondiale.

Mulţumim şi pentru urările de succes în muncă şi îi dorim şi noi acelaşi lucru.

DORU STANCULESCU

TIBERIU BENTE — „Fetiţă cu pălăriuţa bunicii“

Cronica șoselei

O secundă de neatenție!

Constantin Gabor din comuna Măgirești, județul Bacău, își încuraja căluțul înhămat la căruța plină ochi cu lemne de foc. Prevăzător, căruțașul își echipase vehiculul cum scrie la carte : felinar aprins așezat la loc vizibil și doi „ochi de pisică" care se vedeau de la cîteva sute de metri.

„Hai murgule, nu mai avem decît puțin și ajungem acasă". Și murgul simțind apropierea curții cunoscute, mărea pasul spre a-și primi cît mai curînd tainul de ovăz.

Dar căruțașul n-a mai apucat să parcurgă cele cîteva sute de metri care îl despărțeau de casă. A observat, ce-i drept, o mașină cu farurile aprinse, venind din spate, a avut apoi la un moment dat impresia că autoturismul va ocoli căruța, dar n-a mai avut măcar timp nici să numere pînă la trei, că s-a și trezit cu mașina înfiptă în lemnele căruței și cu o lovitură puternică la picior.

Autorul accidentului a intrat în posesia permisului de conducere la 15 ianuarie 1980. În ziua cu pricina G.B. a lucrat împreună cu fratele său I.B. și I.M., un cunoscut, ambii mecanici auto la Întreprinderea orășenească de transporturi auto Moinești, la repararea autovehiculului. Impropriu spus lucrat, deoarece în timp ce mecanicii meștereau la motorul mașinii, G.B., mare amator de automobile, dar mai puțin cunoscător al tehnicii auto, le sorbea din ochi fiecare mișcare. „Vrei neapărat să ne furi meseria, Gheorghiță", i-a zis la un moment dat în glumă I.B., fratelui său.

„Aș, de unde, vreau doar să-mi cunosc cît mai bine mașina", a fost răspunsul.

În jurul orei 20.00, la hotarul amurgului cu noaptea, cei trei s-au urcat în mașină. G.B. făgăduise fratelui și cunoscutului său să-i ducă acasă. Unul dintre pasageri s-a așezat în dreapta pilotului, iar al doilea a ocupat locul din dreapta, pe fotoliul din spate.

Conversația despre mașini, desore motoare, despre conducerea autovehiculelor începută în timp ce lucrau la mașină a continuat și mai aprins în timpul deplasării autoturismului.

Ușurați parcă de terminarea cu bine a reparației, cei trei puteau acum să discute în voie.

Pilotarea mașinii în timpul nopții nu e un lucru deloc simplu, chiar dacă șoseaua e uscată, nu plouă și nu e ceață. Atenția șoferului trebuie să se concentreze, mai ales cînd experiența sa se reduce la cîteva mii de kilometri rulați, ca în cazul lui G.B., numai și numai asupra conducerii mașinii și drumului. Apariția unor obstacole pe șosea în timpul nopții e mult mai dificil de sesizat, știut fiind că pilotul dispune în condiții nocturne de o cantitate de lumină de 3 000 de ori mai mică în comparație cu deplasarea pe timp de zi.

Absorbit de discuție, pilotul observă tîrziu căruța și mai ales nu-și dă seama pe deplin de gabaritul în lățime al acesteia. El se înfige cu partea din dreapta a mașinii în încărcătura căruței. Un lemn străpunge parbrizul și lovește mortal pe cei doi pasageri din mașină. Șoferul scapă neatins. O parte din lemnele căzute din căruță lovesc pe căruțaș provocîndu-i fractura gambei piciorului sting.

O vină revine și celor doi pasageri. Știindu-l novice, nu trebuiau să-l antreneze pe pilot în discuții, ci să-l facă mai degrabă atent asupra obstacolelor existente pe șosea. Au plătit cu viața imprudența lor. O deplasare scurtă (doar cîțiva kilometri despart Moinești de comuna Măgirești) cu viteză ponderată, cu o mașină în bună stare se termină totuși tragic.

Din nou în cauză un începător care își supraestimează capacitatea de conducere și calitățile de pilot, din nou un accident (al o sută cincizeci și nouă în acest an) provocat de o secundă de neatenție.

Colonel VICTOR BEDA ■

Fotbalul, „ciuma" secolului XX

Pentru a înțelege mai bine, pentru a ne edifica asupra problemelor ce decurg dintr-o organizare la obiect a fotbalului (deși „nimic nu durează fără schimbare" în fotbal, ca și în viață !) — și nu de a-l trata de-a valma cu alte discipline, sau a vorbi de el cu ochii și mintea copilăriei... desculțe — să vedem ce a ajuns astăzi pe mapamond JOCUL DE FOTBAL pentru întreaga gamă de „protagoniști" (jucători, conducători, public, cronicari...).

Este deja universal acest sport, denumit de unii „sport de ciungi" ! **Africa**, cuprinsă de frenezia lui, face să crească stadioanele ca ciupercile — cele construite cu 7—8 ani înainte de la 35 000—55 000 de locuri sînt astăzi cele mai modeste... **R. F. Germania**, deținătoare a două trofee mondiale (1954 și 1974 cînd dealtfel și-a compus imnul „Fotbalul este viața noastră"), te înspăimîntă cu cei 3 800 000 de jucători legitimați (din care numai 360 superprofesioniști și 1 150 amatori), 115 000 echipe (din care 65 000 formate din tineri de pînă la 18 ani) și cu cei 7—8 milioane de spectatori prezenți anual. Dar și cu bugetele uriașe ale cluburilor pentru primele și salariile idolilor care fac să pălească de gelozie chiar și marile vedete ale cinematografiei. Sau **Italia**, unde organizarea este impecabilă, iar „mafia" fotbalistică pedepsită aspru, indiferent dacă infractorii sînt competitori mondiali ! Totul fiind prevăzut, rodat, înșurubat și verificat practic în țara (citiți bine !) a 15—20 de milioane de „tifosi", care lasă la ghișeele cluburilor ofranda pasiunii lor. Dacă însă vrem să înțelegem în ce grad poate fotbalul să dezlănțuie pasiuni extraordinare — întreținute ca și cum s-ar descărca milioane de litri de benzină asupra unor păduri incendiate, în fiecare zi — să ne gîndim la **Brazilia**. Triplu campion mondial, fotbalul brazilian posedă stadioane de 100 000 și chiar 200 000 de locuri, unde își dau întîlnire între 10—15 milioane de „cariocas", toți posedînd un cult al „zeilor" care depășește orice închipuire. „Pele este Michelangelo al nostru", spunea într-o zi fostul președinte Kubitchek ; iar un comentator aprecia că „...avea dreptate, dacă gloria se măsoară cu celebritatea, căci aș jura că sute de milioane de oameni, de pe 5 continente, nu știu de exemplu cine a fost sau este președintele Republicii Brazilia, dar toți îi recunosc pe Pele drept cel mai celebru brazilian din toate timpurile". Timp de 4 ani, înainte de 25 iunie 1978, **Argentina** a fost capitala fotbalului planetar, „regele" fotbalului cu cratere urlătoare, cu oceane de oameni „incendiind" natura cu torțe de pasiune exaltată și inundînd străzile cu „papelitos", spectacole regizate ad-hoc de evolutiile „toreadorilor" din arenă. Adică spectatori... bani... transferări fabuloase pentru „picioare de aur"... pariuri... comerț... traficuri... intrigi... totul punîndu-se în mișcare cînd fotbalul intra în scenă. Se uită brusc toate necazurile, durerile din momentul începerii partidelor. Vezi cu ochii larg deschiși cum se întronează plăcerea, savurarea jocului echipei preferate... fericirea deplină și pură de a juca..., de a dansa... de a scrie poeme... de a cînta... de a picta... de a vorbi... de a strînge în brațe pe primul venit... de a visa... de a trăi cu adevărat senzația că și tu poți executa, chiar mai bine ca cei din arenă, că poți selecționa și trimite în teren pe cei capabili, condamnîndu-i voit să învingă sau...

Lupta pentru întîietate internă și internațională scutură fără încetare competitorii, măturînd pe cei slabi glorificînd pe cei puternici, eficacitatea fiind regula de bază a tuturor lucrurilor. În plus, pentru noi fotbalul mai dezvoltă luptă cu sine, exigență față de propria persoană, autodepășirea, spiritul de sacrificiu, puritatea morală, trebuințe și motivații : educarea curajului, ambiției, emulației, fermității, perseverenței, calmului, modestiei, onestității, spiritului colectiv, dorința de afirmare a ECHIPEI, a TĂRII. Astăzi FOTBALISTUL nu mai poate fi o persoană particulară oarecare, ci reprezentantul unei colectivități. Cu alte cuvinte, trebuie subliniat faptul că gustul efortului îl dă **PASIUNEA**, înfrîngerea dificultăților o dă **RESPONSABILITATEA**, dorința de a învinge o dă **ORGOLIUL** de a impune ECHIPA. E limpede. COMPETITIA CERE REZULTATE, dar tot ea reclamă un gen anumit de viață. Or, **mușcînd puțin devii complice, necerînd din comoditate, nesolicitînd din nepricepere devii infractor** ! La marile echipe, realizarea continuă a unor raporturi deosebite și a unei cooperări pentru a găsi și aplica împreună soluții practice la întregul complex de probleme impuse de FOTBALUL-INDUSTRIAL pleacă în primul rînd de la o autentică disciplină de fier, care transformă lent dar sigur VIRTUTILE INDIVIDUALE ÎN RAȚIUNEA DE A IMPUNE ECHIPA pe plan național și internațional.

CONSTANTIN TEAȘCĂ ■

Un centru permanent de pregătire

După cum se știe călăreții noștri s-au comportat bine la Moscova : echipa de dresaj a obținut medalia de bronz, iar cea de obstacole s-a clasat pe locul al V-lea. Locurile ocupate sînt meritorii însă pentru a fi realiști este bine să privim lucrurile cu luciditate și să recunoaștem că împrejurările ne-au avantajat într-o bună măsură, datorită participării reduse. Astfel, la **Proba Olimpică de dresaj pe echipe** au concurat numai 4 echipe (U.R.S.S., Bulgaria, România și Polonia), iar la **Proba de dresaj individuală** un număr de 12 călăreți. Privind notele acordate concurenților români la Proba individuală, ne-am putut da seama de marea diferență de puncte ce i-a despărțit de primul loc. Reamintesc că diferența lui Anghelache Donescu, clasat pe locul 6 cu 980 puncte, este de 410 puncte față de cîștigătoarea probei Elisabeth Theurer (Austria). De asemenea, Petre Roșca (locul 11, 741 puncte) și Dumitru Velicu (locul 12, 720 puncte) s-au aflat față de primul loc la o diferență de 629 puncte și, respectiv, 650 puncte, ceea ce înseamnă foarte mult. Călăreții noștri, deși execută mișcările impuse exact sau aproape exact în punctele stabilite de regulament, obțin totuși note mici. De ce ? Din impresiile personale făcute cu ocazia vizionării și a comentării probelor olimpice de dresaj la televiziune, am ajuns la concluzia că materialul nostru cabalin cu care s-a concurat la Moscova nu a întrunit toate calitățile necesare (frumusețe, gabarit, eleganță, elasticitate, usurință și amploarea mersurilor și a mișcărilor). Totodată, nici ținuta și poziția călărețului pe cal, în timpul execuției programului, n-au fost la cea mai înaltă cotă.

Proba de obstacole pe echipe, **Marele premiu de obstacole**, a prilejuit României ocazia de a reintra în arena olimpică după 20 de ani (ultima fiind la J.O. Roma — 1960). Echipa de obstacole (4 călăreți), deși nu a beneficiat de pregătire olimpică, a fost totuși trimisă la Moscova, știindu-se că prezența se va rezuma numai la 6 echipe (U.R.S.S., Polonia, Mexic, Ungaria, România și Bulgaria). Reprezentativa noastră (Al. Bozan, Dania Popescu, D. Velea, I. Popa) a acumulat 150.50 puncte de penalizare și a ocupat locul al 5-lea, înaintea Bulgariei, în timp ce U.R.S.S. (clasată pe primul loc) a realizat numai 30.25 puncte, diferența fiind, de asemenea, foarte mare.

Care ar fi, în rezumat, învățămintele J.O. ?

Cu actualul material cabalin existent la cluburi este greu de presupus că vom putea forța ușile marii performanțe.

Totuși, chiar în această situație, s-ar putea realiza loturi valoroase dacă atît caii cît și călăreții vor fi pregătiți și rodați după cele mai moderne metode, în cadrul unui CENTRU PERMANENT DE PREGĂTIRE (cum există în majoritatea țărilor care domină sportul ecvestru), în care să fie concentrați cei mai valoroși cai și călăreți, pe specialități, și unde să fie pregătiți de către antrenorii cei mai competenți.

Realizarea acestui deziderat mai vechi va aduce echitației noastre, cu siguranță, și alte trofee internaționale de prestigiu, alături de medalia de argint cîștigată de H. Rang la J.O. de la Berlin din 1936 și de cea de bronz, cucerită de echipa românească de dresaj la Moscova.

FELIX ȚOPESCU ■

Antrenorul și jucătorul

Cele două noțiuni sînt în general privite separat. La fel le vedeam și eu nu cu mult timp în urmă, considerînd că fiecare din cei doi își are drumul lui bine precizat, implementarea reciprocă fiind condiționată doar de durata timpului în care cei doi lucrează împreună. Așa s-a întîmplat cu mine, așa s-a întîmplat și cu alții, atunci cînd antrenorii iniținiți erau lipsiți de acea personalitate puternică, care domină, impune și modelează caractere.

Abia mai tîrziu mi-am dat seama că, de fapt, fiecare din cei cu care am lucrat mi-a lăsat cîte ceva.

Unii mai mult, alții mai puțin, în funcție de cunoștințele și pregătirea lor, de entuziasmul și dorința lor de mai bine. Personalitatea antrenorului este decisivă în formarea caracterelor, în educarea jucătorilor, în obținerea rezultatelor. Și totuși în spatele rezultatelor, a încrîncenărilor din teren se află jucătorii. Fiecare vine în sport cu o anumită doză de încredere, de speranță, de decizie. Unii rămîn, dar cei mai mulți renunță. Fie că talentul lor n-a fost susținut de un caracter puternic, dîrz, de un temperament de campion, fie că pregătirea lor, cunoștințele lor, n-au fost pe măsura a ceea ce se așteptă de la ei. Jucătorul intră în viața fotbalistică, o viață aspră, dură, înșelătoare, uneori ingrată, alteori minunată, cu zestrea lui de cunoștințe acumulată din sfaturile și priceperea educatorilor lui. Copilul care pătrunde în fotbalul marii performanțe se maturizează repede în contact cu dificultățile cărora trebuie să le facă față : antrenamente și jocuri, înfrîngeri și victorii, aprecieri și critici și, peste toate, o imensă responsabilitate. Aceea de a fi permanent la înălțimea numelui pe care încearcă să și-l facă, la înălțimea speranțelor puse în el. De fapt, trecînd peste confruntarea cu adversarul, jucătorul are de suportat o primă confruntare cu mult mai puternică: confruntarea cu el însuși. Să știe dacă are puterea de a trece peste momente dificile, extreme, de a le domina și supune. De-abia de aici încolo se poate spune că sportivul este disponibil pentru confruntarea cu adversarul, pentru depășirea acestuia.

Iar sportivul, omul care joacă, nu face altceva decît să aducă în această luptă priceperea, căldura, forța și inteligența omului care l-a pregătit, a omului care l-a format, a antrenorului. Acestuia îi revine sarcina de a pregăti jucătorul pentru asprimea luptei sportive, de a-l fortifica, de a-l atenua slăbiciunile, de a-i modela caracterul, de a-l face să-și cunoască posibilitățile. Pentru că, de fapt, ai jucătorul, așa cum îl cresti, iar succesul unuia nu poate fi despărțit de munca celuilalt.

De aceea responsabilitatea antrenorului este, în primul rînd, una de educație. Dar cîți au oare puterea, priceperea și pasiunea să și-o asume ?

MIRCEA LUCESCU ■

Încercări

A fost interesantă ultima noastră etapă, atît prin adevărul neașteptat al rezultatelor, cît și prin simbolul interpretativ al lor. Deci neașteptat și nepermis, poate (!), echipa lui Viorel Mateianu a fost surclasată în „Curtea" Argeșului. Echipa lui Pigulea, pe teren propriu, „s-a certat" greu cu ceea ce putea să impună ca joc, pînă în final, unicul profesor care este Angelo Niculescu. Și echipa lui Mircea Lucescu a fost învinsă la Brașov, tot spre final. Jocul lor a fost, indiferent de soarta lui scrisă ca scor, interesant. Sînt oameni care gîndesc fotbalul și jocul acesta, prin încercarea lor, are nevoie de așa ceva. Și Mircea Lucescu și Marcel Pigulea și Viorel Mateianu văd, simt și încearcă să joace jocul după mintea și, s-ar putea, înțelegerea lor în acest domeniu. Este bine că încearcă în această lume pe care și ei au creat-o la prețuri foarte mari, este păcat că nu reușesc tot timpul, și frumos pentru noi, cei atît de mulți din afară, că nu le prindeam pe de-a întregul sforțările. Echipa din Baia Mare vrea să joace „totul" în puținul de concepție al fotbalului nostru, merită iubită numai și pentru atît, dar, după mine, încercările sînt uneori stîngace pentru a fi rude de sînge cu marele fotbal de care nu numai că ne speriem cînd ne punem la încercare, dar de care ar trebui să ne și cutremurăm atunci cînd încercăm să teoretizăm totul, noi, acești simpatici care sîntem atît de departe de a teoretiza ceva. Pigulea, și ei, reușește într-un arc de beton admirabil, realizat din toate punctele de vedere, momente de fotbal bun.

Este puțin mai greu de a spune ceva, deocamdată, despre jocul Hunedoarei. Nu mi-au plăcut, ca sens, pasele lui Mircea Lucescu cu propriul portar (el trebuind să fie atacant și din vocație), deși generația tînără și plină de adevărat talent a lui Klein, Gabor, Văetuș sau Petcu este călită și antrenată la un foc foarte bun, fiind opera lui.

Aș vrea să mă credeți că la „consumul" acestor mici întreprinderi de fotbal, mulți pot reuși adjudecarea tuturor titlurilor ce pot fi oferite de fotbalul nostru. Să nu ne repezim chiar toți, și pentru că de prea multe ori „oretul piperat" este al rămînerii și nu al succesului final. Este bine că acești oameni de fotbal pe care trebuie să-i iubim și prin încercarea lor mai mult sau mai puțin adevărată de a face ceva, sînt printre noi. Constructiile lor de joc sînt autentice. Mănușa este aruncată. Să ne imaginăm și prin aceste semne primăvăratice de gîndire că zilele fotbalului nostru vor fi mai bune. Să sperăm !

CORNEL DINU ■

Lumea în care trăim

O prea dulce tiranie...

Toți trăiesc pe același planetă. Pe acest pămînt atît de zbuciumat, obsedat de nenumărate probleme. Pe acest pămînt care cunoaște foametea. Pe acest pămînt care cunoaște supraalimentația. Numai că foametea bîntuie în zone întinse, afectează popoare întregi, iar supraalimentația „tiranizează" o pătură subțire din populația planetei. Dar, oricum, fenomenul merită a fi reținut, deoarece dezvăluie complexitatea și paradoxurile lumii în care trăim.

Foametea nu-i o invenție a ziariștilor în goană după senzațional. Anul trecut — aflăm din datele oficiale ale UNESCO — 15 milioane de oameni au fost secerați de flagelul acesta. Anul acesta vor fi, probabil, mai mulți. Foametea bîntuie nu numai în Sahel, ci și în alte regiuni ale Africii. Năpraznica maladie a civilizației lovește crunt numeroase state aflate în stare de subdezvoltare. Dar foametea poate fi întîlnită nu numai în Africa, ci și în Asia sau America Latină, chiar dacă Africa își are propriile ei recorduri : unul din patru copii moare anual din pricina foametei și a bolilor provocate de subnutriție. S-a calculat că 450 000 000 persoane, ceea ce reprezintă 10 la sută din populația globului, suferă din cauza subnutriției.

Dimensiunea înspăimîntătoare a flagelului nu poate și nu trebuie să fie trecută cu vederea. Pentru că, în ultima instanță, foametea, de care suferă numeroase popoare, este efectul veacurilor de subjugare colonială, de exploatare și asuprire imperialistă. Cumplit este faptul că această foamete despre care scriu pe larg ziarele și pe care o întîlnim în cutremurătoare imagini fotografice sau ale emisiunilor de televiziune, se produce spre sfîrșitul unui secol care a descătușat omul, i-a permis să se îndrepte spre spațiile nesfîrșite ale Cosmosului, un secol de mari invenții și fantastic progres și, totuși, de groaznică rămînere în urmă.

Paradoxul acestei lumi îl formează, însă existența simultană a două fenomene : foametea și supraalimentația. În timp ce în „lumea a treia" se moare de foame, o maladie rușinoasă amenință ansamblul țărilor bogate — supraalimentația. În timp ce lumea săracă crapă de foame — scria o revistă franceză — lumea noastră îndestulată riscă să crape pentru că mănîncă prea bine. „Bogații" nu sînt la adăpost de excesele lăcomiei, nu scapă de consecințele zahărului, grăsimilor, ouălor consumate peste măsură. După datele statistice publicate în volumul „Cei ce se alimentează inegal" al profesorului francez Marian Apfelbaum, în S.U.A. sînt 4 milioane de „obezi masivi" adică 2 la sută din populație. Un american din trei este prea gras. 9 la sută din copii sînt anormali de grași din cauza consumului exagerat de dulciuri.

O comisie a Senatului american, condusă de McGovern, înființată inițial pentru a studia subnutriția în lume, a constatat treptat, cu groază, că poporul american, în imensa lui majoritate, mănîncă prea mult și nechibzuit. Risipa de alimente, ca urmare a discrepanței dintre consumul efectiv și necesarul de fapt al unei alimentații raționale este uriașă. Excesul alimentar și mai ales de zaharuri ca și excesul de băuturi întrece orice măsură. Toate cercetările, toate analizele specialiștilor comisiei senatoriale au condus la concluzia indiscutabilă că între obișnuințele alimentare, obezitate și mortalitate, există o interdependență directă, un raport nemijlocit. Dealtfel, profesorul M. Apfelbaum demonstrează în cartea amintită, prezentînd o serie întreagă de date statistice oficiale, că o treime din americani și francezi mor în urma unor maladii vasculare care sînt foarte rare de exemplu în Africa. Din păcate, concluzionează ei, „prea dulcea tiranie" a consumului abuziv de dulciuri are din ce în ce o mai mare și nefastă influență asupra sănătății oamenilor.

Ciudățenia situației este legată însă și de reacțiile celor ce vor să mențină alimentația irațională, să nu o modifice. „Food business" (marele capital din industria alimentară a S.U.A.) acoperă 28 la sută din reclamele tuturor posturilor de televiziune americane, ceea ce înseamnă o investiție, nici mai mult, nici mai puțin decît 4 000 000 000 dolari anual ! În schimb Fundația pentru nutriție, care își propune să educe telespectatorii, să-i convingă să se alimenteze potrivit cerințelor reale de sănătate, dispune de abia... 400 000 de dolari. În competiția dintre profitorii supraalimentației și demascatorii „prea dulcii" tiranii, miliardele de dolari asigură, în continuare, reușita „food business"-ului.

Nu știu în ce măsură avertismentele specialiștilor vor determina bogații lumii să mănînce sau nu, mai puțin și mai rațional în viitor. Un lucru este însă sigur, și anume, că din irosirea sfidătoare a unor bunuri consumate irațional în țările avute, s-ar putea hrăni milioane de înfometați pentru care o bucată de pîine înseamnă, uneori, viață. Dar dacă reflectăm mai profund, paradoxul pe care l-am semnalat reflectă, în fond, fizionomia unei lumi care plătește un greu tribut inechității. O inechitate dezvăluită în multiplele ei aspecte la recenta Sesiune specială a O.N.U. consacrată noii ordini economice internaționale. O inechitate care are implicații serioase pentru umanitate în ansamblu. O inechitate care pledează pentru o atitudine nouă a statelor industrializate față de problemele complicate ale „lumii a treia". În fond, o realitate care relevă că această lume în care trăim, mai are de străbătut un drum lung spre a deveni mai dreaptă și mai bună.

AL. PINTEA ■

Hărți vechi de milenii

În iulie, 1957, în palatul Topkapi din Istanbul au fost descoperite o serie de hărți care aparțineau căpitanului turc Piri Reis. Acesta, după ce fusese corsar, comandase, la jumătatea secolului al XVI-lea, flota otomană. Pînă acum erau cunoscute numai cele două atlase Bahrije ale lui Piri Reis, conservate în Biblioteca de stat din Berlin. Atlasele conțineau date foarte exacte în legătură cu Marea Roșie și arhipelagul mediteranean. După spusele inginerului american Arlington H. Mallery, care a studiat hărțile de la Topkapi, ele aparțin, după cît se pare, unui atlas complet și dau contururile precise ale Africii Occidentale și ale Americilor de Sud și Centrale. Din notele căpitanului turc reiese că el și-a conceput hărțile după niște hărți portugheze care reprezentau țărmurile Indiei și Chinei, precum și după o hartă a lui Cristofor Columb. Totuși, pe lîngă datele extrem de exacte, hărțile conțin și observații deconcertante, ca și cum s-ar fi voit ca acestea să nu poată fi descifrate. Și, într-adevăr, pentru a le descifra era nevoie de o grilă de care s-a servit și Piri Reis, grilă distrusă de acesta înainte de a fi ucis din ordinul sultanului Soliman II pentru că a ridicat asediul Gibraltarului în schimbul unei importante sume de bani.

Cu ajutorul lui M. Walters de la Biroul de hidrografie din cadrul „U.S. Navy", H. Mallery a descifrat documentele și a reconstituit grila. S-a ajuns la o uimitoare descoperire: hărțile reproduceau exact coastele Americii de Nord și de Sud și ale Antarcticii, dar nu numai contururile ci și topografia interiorului — profilurile lanțurilor de munți, ale văilor, platourilor și piscurilor. Hărțile indicau, de exemplu, în Antarctica lanțuri de munți care nu au fost descoperiți decît în 1952. Altitudinea acestora era dată cu exactitate. Erau reprezentate, de asemenea, și cele 3 insule care alcătuiesc Groenlanda.

„Task Force 43" din S.U.A. a întreprins, cu prilejul Anului geografic internațional — prin intermediul exploratorului Paul-Emile Victor — sondaje cu cele mai moderne aparate. Datele lui Piri Reis au fost confirmate: platourile, munții, piscurile, văile, erau bine localizate.

Rămîn de elucidat mai multe mistere : — unde a găsit Piri Reis, care nu a părăsit niciodată coastele Mediteranei și Africii, faimoasele hărți ? — de ce transmite el aceste hărți sub forma unui mesaj secret ? — din ce epocă sînt releveele geografice și topografice? — cum și de către cine au fost efectuate aceste relevee ?

Un studiu aprofundat a dat posibilitatea să se răspundă la aceste întrebări.

Piri Reis a compilat 8 hărți grecești de pe vremea lui Alexandru cel Mare, care în Egipt a avut posibilitatea să studieze arhivele secrete egiptene. Transmiterea secretului a fost condiționată, sau căpitanul turc, dacă nu a fost inițiat, a înțeles că divulgarea acestuia era periculoasă. Poate că deținerea acestor hărți l-a costat pe Piri Reis viața. Nu trebuie să uităm că Soliman II era un erudit și că Soliman este traducerea în turcă a numelui Solomon.

H. Mallery, M. Walters și D. Lineham, șeful Observatorului din Weston (S.U.A.), estimează că releveele au o vechime de circa 7 000 ani. Glaciologii, considerînd că releveele sînt luate înainte de ultima perioadă glaciară, estimează că au o vechime de peste 10 000 ani. În ceea ce privește mijloacele tehnice care au permis luarea releveelor, mai ales cele ale lanțurilor muntoase, acestea nu puteau fi decît aeriene.

Deci, după cum afirmă Robert Charroux în „Istoria necunoscută a omenirii", pe lîngă dovezile furnizate de descoperirile din America Latină, aceasta ar fi o dovadă a faptului că strămoșii noștri puteau să zboare.

NICOLAE N. RĂDULESCU ■

DASSIN

Nimic din ceea ce făcea el, nici zîmbetul lui cald și nici frumusețea inefabilă a melodiilor sale, nu, nimic, dar absolut nimic nu te-ar fi dus la gîndul că acest om tînăr suferea. El, care simțea și exprima altfel muzica, redescoperindu-i parcă toate sensurile emoționale, el, care iubea atîta viața, ei bine, tocmai pe el s-a supărat inima, l-a avertizat odată, iar apoi l-a părăsit definitiv. Plecase la odihnă, plecase să-și ascundă inima de toate șocurile vieții sale agitate și ea, ingrata, exact atunci i-a întors spatele. Nimic, de cînd lumea, mai cutremurător decît moartea, dar parcă în cazul lui Dassin este ceva ce depășește adevărul crud al acestei propoziții rămase de cele mai multe ori nerostită. Este un infinit al revoltei, care adună oameni ce nu s-au cunoscut niciodată sub același trăsnet al suferinței pricinuite de drame de neconceput. Pentru că incredibila veste poate fi generată de fel de fel de cauze, de bătrînețe sau de o boală chinuitoare, dar niciodată de supărarea unei inimi încă tinere. Exact în momentul în care trăia mai intens, exact atunci cînd acordurile tubirii lui melancolice pentru oameni erau mingîiate mai mult ca oricînd de raza binefăcătoare a perfecțiunii. Dar peste toate astea rămîne lucrul cel mai greu de înțeles. Imposibila împăcare cu gîndul că o inimă poate să înceteze în plină tinerețe, cu mult înainte de a-și fi onorat toate datoriile.

Cît de mult pot să înșele luminile scenei ! Dassin, cel care cînta cu vocea lui unică toate lucrurile frumoase, era în viața de toate zilele un om extrem de trist. La cîteva zile de la incredibila sa dispariție, am dat întîmplător peste un document răscolitor. Este un interviu pe care interpretul îl dăduse după prima zbatere anormală a inimii sale și în timpul unei încercări care avea să lase cu siguranță urme adînci în sufletul lui sensibil. Cu cîteva luni în urmă, cînd lumea nu-l știa decît logodit cu gloria și fericit, Dassin se pregătea să divorțeze, din motive pe care pudoarea lui de om simplu avea să le împiedice cu obstinație să ajungă publice. Singura fericire a lui Dassin erau cei doi băieței ai săi, unul de 20 de luni și celălalt de numai două și preocuparea lui cea mai mare era cum să reușească să-i păstreze. Vreți s-o faceți pentru că aveți bani ?, l-a întrebat reporterul. Orice aș fi fost, tot așa aș fi gîndit, pentru că dragostea mea e responsabilă, a replicat Dassin. Eu vreau să dau copiilor mei gustul de a trăi. A fi tată se-nvață, dar mai ales (și Dassin și-a căutat cuvîntul) ...se descoperă. Vreți să vă recăsătoriți ? a mai întrebat indiscretul reporter. Nu, niciodată, a răspuns hotărît Dassin, eu nu mă gîndesc decît la copiii mei.

Și nu s-a ținut de cuvînt. Peste numai cîteva luni avea să-i părăsească definitiv, îmbrățișîndu-i, de undeva de departe, cu o ultimă privire...

La un moment dat, reporterul a încercat să-l binedispună pe Dassin, dar acesta n-a avut puterea să răspundă la glumă, făcînd numai aluzie la prima învăluire a morții. „O, știți, această primăvară și soarele, acest an pentru mine...". După aceea a urcat pe scenă și a spus, atîta timp cît i-a mai lăsat inima, că viața e frumoasă.

DUMITRU AVRAM ■

Vînătoarea vînătorilor

Așadar, ce-l preocupa pe mai marii de la „Societatea Băncilor Elveține ?" Ei doreau să afle de urgență cum a fost posibil ca vama și autoritățile franceze să afle numele depunătorilor (frauduloși). Cine a fost avizatorul, cum îl defineau mai delicat unele știri ? Cum a procedat ? Cui a transmis lista conturilor secrete și cît a primit în schimb ? Cine a făcut primul pas ? De cînd face aceasta ?

Insistența cu care numele lui Loriot și al lui Rui apăreau pe procesele verbale ale confruntării cu primii frauduloși francezi depistați a reprezentat un indiciu serios pentru zeloșii paznici ai secretelor de la băncile elveține. Iar aceștia pîndeau cu sufletul la gură momentul în care Loriot și Rui sau alții omologi de-ai acestora, vor călca pe bec. Acest moment n-a întîrziat mult. În martie 1978, un anume Herman Stroehlin, informatician bine cotat la U.B.S. (Uniunea Băncilor Elveține) este eroul unei întîmplări despre care părțile — helveță și franceză — au oferit versiuni diferite : prima că Stroehlin a fost victima unui șantaj din partea vameșilor francezi ; a doua că însuși elvețianul și-a oferit serviciile în schimbul unor onorarii consistente.

Care a fost adevărul poate doar Stroehlin știe, deși s-a emis părerea că pînă și el putea fi înșelat în privința adevăratei identități a unor interlocutori și a adevăratelor țeluri ale acestora. Cert este că, din ianuarie a.c., Stroehlin a intrat, pentru un timp în serviciile de securitate ale U.B.S. care, spun specialiștii, i-au oferit rolul „oii ce va atrage răii lupi francezi". Mai departe, scenariul poate fi ușor bănuit : la telefon Stroehlin a explicat vameșilor că și-a părăsit postul dar că are un prieten interesat de propunerile lor. Joi, 10 aprilie, la Zürich în gomosul hotel Sheraton, lui Rui și lui Schultz le este prezentat un alt informator : un anume Ralf Elsener. În paralel, începînd de la banalele cuvinte și gesturi de salut și pînă la discuțiile care aprinse privind fondul problemei, aparate de filmat ascunse și magnetofoane cu microfoane mascate înregistrează totul. Mai ales că Ralf Elsener nu este deloc un novice : e una și aceeași persoană cu exigentul șef al securității de la U.B.S., un as al curselor bine ticluite.

Cinci zile mai tîrziu, cu toate precauțiile luate de ambele părți — vameșii vin tot singuri, fără vreun superior, cum ar vrea noul lor „avizator" iar acesta cu tot arsenalul necesar flagrantului delict — are loc o nouă întîlnire în restaurantul gării din Basel. Rui și Schultz n-au la ei decît un rezumat al Codului vămilor franceze „care permite plata a maximum 30 000 franci pentru orice informație interesantă". Stroehlin lipsește dar Rui și Schultz nu par stînjeniți de fapt și nici de siguranța noului lor informator așa cum nu le-a dat de gîndit nici refuzul clar al lui Elsener de a fi mers, la rîndul lui, în Franța pentru a doua întîlnire. Abia ceruseră o bere cînd, 30 de polițiști locali i-au încercuit și arestat. 12 zile au fost deținuți în secret, amenințați cu aplicarea articolului 273 al Codului penal local care pedepsește cu 20 de ani închisoare simpla intenție de spionaj economic — după cum precizează presa franceză. Și totuși, de undeva, de pe solul elvețian, la direcția națională a anchetelor vamale (D.N.E.D.) din Paris se primește un telefon prin care se anunță pățania. Întrebările, posibile acum, la Paris : cine a trădat ? cum s-a întîmplat ? cît a primit ? cum a procedat ? Vînătorii reiau urmărirea vînatului dar, stupoare, și pe a celor specializați în a aduce vînatul „în scenă".

DUMITRU CONSTANTIN ■

Ochii și urechile lumii

Dormi?

Auzi ?, zice c-au venit cu o nouă ipoteză despre dispariția reptilelor uriașe, știi tu cînd, atunci, în urmă cu 65 de milioane de ani. Auzi ?, zice că, atunci, Terra s-ar fi lovit de un asteroid cu un diametru de 10 kilometri — au măsurat ? nu știu... — și atunci cînd a făcut poci, asteroidul s-ar fi pulverizat, praful s-ar fi dus în stratosferă și ar fi înconjurat planeta cu un nor atît de gros că soarele însuși, cît e el de astrul cel ceresc, nu putea trece cu razele lui și s-ar fi lăsat astfel un întuneric în care toată flora și fauna ar fi murit. Atunci zice că neștiindu-și cu ce să se hrănească, brahiosaurii și alte dromadere uriașe ar fi dat și ele ortul popii, urmînd a supraviețui, totuși că mai trebuia și cineva să supraviețuiască, cine crezi ? Ăi mici ! Insectele, micile vertebrate, primele mamifere, ele, așa amărîte cum erau, au avut norocul să se poată hrăni cu insecte, rădăcini și grîne, inaccesibile uriașilor... Ă, ce zici ? E de crezut ?

Auzi ?, zice că luna trecută iar nu s-au înțeles la Brighton asupra uciderii balenelor în apele oceanelor. Nici acolo, de ani de zile, nu se înțeleg. Zice că în Comisia Baleniere Internațională au fost lupte mari de idei și argumente între ăi care nu vor să scadă cota de balene ucise anual și ăi care vor s-o mențină măcar la cît a fost anul trecut, dacă nu se poate altfel. Zice că — cu chiu cu vai — s-a acceptat ca în 1980 să se omoare doar 14 553, față de 15 656 în 1979. Aș să mă întrebi cum le numără ? Nu știu, au ei metodele lor. Dacă poți număra 65 de milioane de ani, de ce să nu poți socoti 14 553 de balene ? E cam totuna. Știu doar că membrii Comisiei Baleniere Internaționale, ca să se arate oameni, au interzis să se mai vîneze cu harponul obișnuit. Zice că cu harponul obișnuit agonia balenei durează prea mult. Auzi ?, zice că se va folosi doar harponul cu explozibil, cu care balena moare mai repede, diferența dintre cît ai zice „peșce" față de cît ai zice „cetaceu". Ă, ce zici ?

Auzi ?, mai zice că un băiețaș de 10 ani se juca undeva, în Franța, pe un teren de fotbal, cu alți băieței de seama lui, exact de-a jocul ăsta de-i zice fotbal, el fiind portarul. Zice — auzi ? — că apăra foarte bine, pînă în clipa cînd barele — poarta la fotbal are 3 bare — s-au desfăcut și au căzut peste el, zdrobindu-l pe loc, în plin joc, și n-a mai zis nimic.

RADU COSAȘU

Perspective largi colaborării prietenești româno-elene

Într-o lume ca aceea în care trăim, frămîntată și îngrijorată față de cursul vieții internaționale, față de tensiunile ce învenințează climatul politic și deteriorează conlucrarea pe care progresul pașnic al umanității o reclamă din partea tuturor țărilor lumii, contactele dintre personalitățile politice, dintre șefii de state și guverne, dialogul angajat pe probleme bilaterale și de interes general se dovedesc de o importanță deosebită.

Promotor neabătut al diplomației deschise, al convorbirilor directe, al schimbului de idei între personalitățile investite cu cea mai înaltă răspundere de stat, tovarășul Nicolae Ceaușescu a continuat săptămîna trecută, la București și Snagov, seria dialogurilor cu șefi de state, de astă dată cu președintele Republicii Elene, Constantin Karamanlis, care, între 3—6 septembrie 1980, a efectuat o vizită oficială în țara noastră.

Ceea ce a caracterizat acest al patrulea dialog la nivel înalt româno-elen realizat într-un decurs de cinci ani (mai 1975, martie 1976 și martie 1979) a fost dorința comună de a dezvolta pe un plan superior colaborarea prietenească, în interesul ambelor popoare, al înțelegerii și păcii în Balcani, în Europa și în întreaga lume. Această este dorința comună a celor două popoare, român și elen, care din totdeauna s-au influențat reciproc și au colaborat pașnic, într-un spirit de prietenie, stimă și respect reciproc.

„Vizita dumneavoastră în România — arăta președintele Nicolae Ceaușescu — **este o expresie a evoluției pozitive a relațiilor dintre țările noastre, a sentimentelor de prietenie și stimă pe care și le nutresc reciproc popoarele român și elen și care au în bază vechi și bogate tradiții (...). Ne bucură că, în spiritul acestor frumoase tradiții și pe baza principiilor deplinei egalități, respectului independenței și suveranității naționale, a avantajului reciproc, relațiile româno-elene cunosc astăzi o dezvoltare continuă, capătă dimensiuni tot mai largi, în interesul propășirii celor două popoare ale noastre".**

În anii din urmă, evoluția relațiilor bilaterale a fost influențată pozitiv de Declarația solemnă comună semnată la București la 27 mai 1975, document juridic de importanță deosebită pentru statornicirea cadrului democratic al raporturilor dintre România și Republica Elenă, ca și cu toate țările lumii în perspectiva unei noi ordini economice și politice internaționale. Ca urmare, volumul schimburilor comerciale în perioada 1976—1980 a crescut de peste două ori, depășindu-se astfel obiectivul stabilit în 1976, cu ocazia vizitei la nivel înalt de la Atena. S-a dezvoltat, în același timp, cooperarea în domeniile industrial, tehnico-științific, cultural, al turismului și politic. Cu această ocazie s-a hotărît lărgirea cooperării în domeniile de bază ale economiei naționale și anume : energia, prospectarea surselor energetice, transporturile, construcțiile de mașini, construcțiile navale, industria chimică, industria alimentară și agricultura. Totodată, s-a căzut de acord să se încurajeze crearea de societăți mixte în domenii de interes comun, atît pe plan bilateral, cît și pe terțe piețe. Constatînd că, în această lume a interdependențelor, cercetarea tehnologică și semnifică influențează progresul mai rapid al omenirii, contribuie la ridicarea bunăstării ambelor popoare și că noile descoperiri pot contribui la lichidarea subdezvoltării, s-a convenit intensificarea și lărgirea cooperării în domeniul cercetării în interes comun, cum ar fi : descoperirea de noi surse de energie și utilizarea lor eficientă, construcțiile navale, chimia, agricultura, medicina, zootehnia și altele. O lume a conlucrării pașnice, a prieteniei, nu se poate realiza decît printr-o mai bună cunoaștere a valorilor spirituale ale popoarelor și, în acest sens, s-a evidențiat necesitatea sporirii schimburilor culturale. Ca o materializare a acestei dorințe, în timpul vizitei a și fost semnat Programul de cooperare în domeniul învățămîntului, științei și culturii pe anii 1981—1982.

„Era natural — sublinia președintele Constantin Karamanlis — **ca această admirabilă evoluție a relațiilor elено-române să influențeze într-un mod binefăcător și climatul politic al regiunii noastre. Aș dori cu acest prilej, să subliniez, domnule președinte, contribuția dumneavoastră hotărîtoare la eforturile care vizează colaborarea multilaterală a popoarelor balcanice, căreia și unul și celălalt îi acordăm o importanță deosebită. Aceste eforturi — chiar dacă nu au dobîndit încă extinderea și ritmul pe care-l dorim — au creat totuși o situație nouă, purtătoare de speranțe în Peninsula Balcanică. Această regiune, celebră pentru instabilitatea și contradicțiile ei explozive, oferă, deja, exemplul unei colaborări pașnice, creatoare între state cu sisteme economice și sociale diferite".**

Cum era și firesc, ca state aflate în Europa și în Balcani, dialogul la nivel înalt a abordat, în primul rînd, situația din această zonă a lumii, dar și marile probleme grave cu care se confruntă în prezent omenirea, noile focare de încordare și conflict care împietează reluarea cursului destinderii, rezolvarea pe cale pașnică a diferendelor dintre state, realizarea dezarmării atît în domeniul convențional cît și nuclear, lichidarea subdezvoltării și reducerea decalajelor economice existente în lume, realizarea noii ordini economice internaționale, democratizarea relațiilor interstatale, întărirea rolului O.N.U. Ceea ce reține atenția este larga convergență de vederi între România și Grecia în numeroase probleme.

Trebuie subliniată în acest context atenția deosebită acordată de România și Republica Elenă față de pregătirea temeinică a Reuniunii de la Madrid pentru ca ea să se termine cu rezultate care să dea un puternic impuls înfăptuirii integrale a Actului final. De remarcat că cele două părți s-au pronunțat pentru ca Reuniunea de la Madrid să adopte textul unui mandat precis în vederea convocării unei conferințe de dezarmare în Europa, cu participarea tuturor statelor semnatare ale Actului final de la Helsinki și care ar avea ca obiectiv adoptarea de măsuri practice de încredere, urmate de un proces eficace de dezarmare.

În ceea ce privește situația din Balcani, ca state care s-au pronunțat și care au acționat pentru întărirea înțelegerii, încrederii, a bunei vecinătăți și a păcii în această zonă, România și Grecia au exprimat voința lor de a întreține relații bune cu toate celelalte țări balcanice și de a face tot ce este posibil pentru dezvoltarea contactelor bi și multilaterale. În acest context România și Grecia au hotărît să relo inițiativa organizării de reuniuni multilaterale ale reprezentanților guvernelor țărilor balcanice, pentru convenirea pe plan regional a unor firme de cooperare de interes comun în domenii concrete ca : transporturile, comunicațiile, telecomunicațiile, energia, mediul înconjurător, protecția veterinară.

Larga deschidere a României spre dialogul internațional reflectă dorința țării noastre de continuă conlucrare nestingherită și eficientă cu celelalte state ale lumii, care nu se poate realiza decît pe baza statornicirii ferme a unor raporturi interstatale noi, democratice, factor decisiv al edificării și statornicirii unei noi ordini politice și economice internaționale.

Poporul român, care l-a primit pe înaltul oaspete elen cu deosebită căldură și sinceră prietenie, este convins că rezultatele fructuoase ale noului dialog vor contribui la întărirea continuă a conlucrării și colaborării multilaterale între România și Grecia, în interesul reciproc, al păcii și înțelegerii în Balcani, în Europa ca și în întreaga lume.

GHEORGHE SPRINȚEROIU

Lumea se amuză

(După „JEZ" — Iugoslavia)

(După „LUDAS MATYI" — Ungaria)

— Operația va fi televizată așa că aveți grijă să zîmbiți tot timpul! (După „SVET V OBRAZECH" — Cehoslovacia)

Știința împotriva ...dezvoltării?

Faptul că există în lume decalaje vizînd nivelul economic a devenit azi un fapt comun. La fel se întîmplă și cu decalajele culturale, sanitare, în domeniul informației și așa mai departe. Practic, actualele denivelări ale lumii marchează toate sferele activității umane. Cele căscate în condiția științifică sau tehnică a unei țări sau alteia nu sînt mai puțin abrupte. Tot mai mulți sociologi, politologi sau economiști remarcă, avînd la dispoziție statistici mai mult decît elocvente, că stadiul înapoiat al celor mai sărace țări din lume nu numai că riscă să se mențină la un plafon inferior ci, mai grav, să înregistreze fenomene de puternică regresiune. Exploatarea sălbatică, de tip colonial, este înlocuită de exploatarea de tip neocolonialist, e adevărat, disimulată, dar la fel de rapace.

Lipsa de acces a majorității covîrșitoare a statelor aparținînd așa numitei lumi a treia la informație tehnico-științifică și, implicit, la tehnologii, reprezintă o sursă de primă dimensiune a adîncirii prăpastiilor despre care vorbeam. Țările superdezvoltate monopolizează nu numai pîrghiile financiare și economice ale contemporaneității, dar și cele tehnico-științifice. Printr-un dramatic paradox decalajele se nasc încă din laboratoare, într-un „sistem" care asigură marilor companii dreptul de a ține sub cheie sau de a exploata în interesul propriu brevete, invenții, un întreg arsenal de cercetare științifică. Relația între știință și dezvoltare se conservă, astfel, în datele ei firești doar pe anumite meridiane, în detrimentul direct al unei geografii care ar trebui, în mod firesc, să corespundă întregii planete. Cînd, în cel mai bun caz, se materializează acel necesar transfer de tehnologie, aceasta se face după regula profitului, a păstrării secretelor de toate felurile, obligîndu-se astfel partenerii la o constantă funcție subalternă. Noile tehnologii care se importă în lumea a treia devin un vîrf de lance al lumii întîi, pentru motivul simplu că pe piața importatoare nu există mînă de lucru calificată pentru întreținerea și mînuirea corespunzătoare a tehnologiilor ultramoderne. Prin această metodă neocolonialismul tehnologic se dovedește a fi un sistem perfect etanș, perfect organizat de exploatare sub eticheta, culmea, a „cooperării". Toate articulațiile acestui mecanism derivă din însăși actuala ordine economică, mai exact dezordine economică. La un pol al lumii s-au masat mari resurse de cercetare științifică, enorme disponibilități de perfecționare a tehnologiilor, iar de partea cealaltă, tragica incultură combinată, cel mai adesea, cu enorme bogății ale subsolului și, evident, cu un preț al mîinii de lucru care frizează derizoriul. Avem de a face cu un adevărat monopol al progresului, dur și, în concepția promotorilor săi, implacabil. Cîteva exemple : un studiu al O.C.D.E. evidențiază că din 110 inovații importante în secolul XX, 60 la sută au revenit S.U.A. și 14 la sută Marii Britanii. Iată deci, monopolul unui foarte mic număr de țări asupra creațiilor științifice. S.U.A. și Marea Britanie sînt — se arată în continuare în studiul amintit — creditorii cei mai importanți în materie de redevențe din cadrul organizației respective. Între principalii încasatori de redevențe în 1977, S.U.A. s-au aflat pe primul loc, realizînd două treimi din veniturile obținute de pe urma transferului de tehnologie ; statelor vest-europene le-au revenit 30 de procente, iar Japoniei 3 la sută. Aceste cifre vin să argumenteze, o dată în plus, aprecierea „Clubului de la Roma" privind restructurarea ordinii economice internaționale, anume că imensa capacitate științifică și tehnologică a lumii este concentrată în cele cîteva țări industrializate cărora le revine mai mult de 90 la sută (posibil chiar 95 la sută) din totalul efortului de cercetare. Alt exemplu : 97 la sută din cheltuielile care se fac astăzi în lume pentru cercetare-dezvoltare sînt înregistrate — potrivit unui studiu al B.I.R.D. — în statele avansate. Numai 6 dintre acestea dispun de 70 la sută din totalul oamenilor de știință și investesc 80 de procente din fondurile destinate cercetării-dezvoltării. Din cele 2,5 milioane brevete de invenții recenzate pe mapamond în 1972, țările în curs de dezvoltare nu dețineau decît 6 la sută ! Lista procentelor și proporțiilor ar putea continua. Detaliile nu fac însă altceva decît să compună un teribil imperativ : lumea trebuie să se elibereze de sub povara tributului pe știință pe care o minoritate îl utilizează cu o agresiune a științei împotriva ...dezvoltării.

RADU BUDEANU

Campionii noştri olimpici — IVAN PATZAICHIN:

„Iubesc Delta cum îmi iubesc mama"

Duminică, 1 septembrie, la Tulcea, întîmplarea face ca, în centrul oraşului, să întîlnim o echipă de filmare condusă de regizorul Constantin Vaeni.

— Am sosit de cîteva ore, ne mărturiseşte acesta. Sîntem împreună cu Ivan Patzaichin. Facem un film despre marii campioni. Vrem să ajungem la Mila 23. Mîine trebuie să filmăm la Patzaichin acasă.

— Unde-i Patzaichin ?

— La birourile O.J.T.-ului. Încearcă să facă rost de o şalupă care să ne ducă acolo.

Într-un tîrziu apare şi Patzaichin. Arată ca după o mare competiţie în care a ieşit victorios.

— Am reuşit. Şalupa „Turist 3" ne va duce peste o oră pînă la Mila 23. Haideţi să bem o cafea.

În holul hotelului „Dunărea", în aşteptarea cafelei, purtăm următorul dialog :

— Greu se ajunge pînă acasă, la dumneavoastră, la Mila 23.

— Adevărul e că nici eu nu ştiam cînd o să ajung pe aici. Am fost, şi după Olimpiadă, foarte ocupat. Ieri i-am dat o telegramă. Cînd aţi stat de vorbă cu dînsul, se vede că n-o primise. Cît spuneţi că a pescuit ? Aproape două sute de kilograme ? N-a avut o zi prea bună. Mîine merg eu cu dînsul, pe braţul Olguţa, o să scoatem dublu... Cunosc eu un loc, din copilărie, îl ştiu... Parcă tatăl meu a mai îmbătrînit, cînd vin pe-acasă îmi dau seama de asta, de aceea îmi doresc să vin cît mai des. Asta-i situaţia, viaţa deltei este dură, iar pescuitul nu este o meserie uşoară. Ce m-aţi mai întrebat ?

— Spuneam doar că, în ciuda faptului că sînteţi o mare vedetă, aţi făcut destul de greu rost de un mijloc de transport pînă la Milă, aşa-i ?

— Dacă nu eram cu cei din echipa de filmare aş fi făcut imediat rost de o barcă, mi-ar fi ajuns. În două ore, aş fi fost la Maliuc. Apoi, pe scurtătură, în circa o oră aş fi răzbătut la mine acasă. Sînt însă legat de cei care au venit cu mine, de aparatele lor şi, fiind om de echipă, nu i-am putut lăsa singuri.

— Mi-a plăcut cum aţi spus „pe scurtătură". Ce înseamnă în deltă acest cuvînt ?

— De la Maliuc pînă la Milă se poate ajunge, depinde de mijlocul de transport, pe mai multe drumuri. Dacă aveam o barcă, aş fi mers pe cîteva canaluri pe care, practic, nu circulă decît cei care le cunosc foarte bine.

— De acord, dar dumneavoastră nu mai staţi de foarte mulţi ani aici.

— Da, dar niciodată nu o să pot uita delta. Ea mi-a dat nu numai forţa, ci m-a şi educat. Cu alte cuvinte, m-a crescut. Ea reprezintă nu numai domiciliul meu, fiindcă niciodată nu spun că m-am născut la Mila 23, ci spun că m-am născut în deltă. Ea reprezintă pentru mine şi o a doua mamă. Şi cum nu-ţi poţi uita niciodată mama, pe ce ape m-aş afla mă gîndesc la apa deltei.

— De cînd n-aţi mai fost pe acasă ?

— De peste un an, deşi mi se pare că a fost ieri. Timpul trece foarte repede.

— În toată această perioadă, în ce ape v-aţi mai „scăldat", Ivan Patzaichin ?

— Pe unde n-am umblat... dar cel mai frumos a fost la Moscova, la Olimpiadă. Acum trag la Snagov şi la Vidraru.

— Fiindcă veni vorba de apele Moscovei, cum vi s-a părut marea confruntare ?

— Foarte grea. După 4 ani de intensă muncă, nu scap de regretul că am trecut pe lîngă cea de a doua medalie de aur. Aurul a atîrnat, să-i spunem aşa, doar de un fir de păr, de o fracţiune de secundă pierdută la start. După Olimpiadă au avut loc campionatele naţionale, apoi, după cum vedeţi, mi-am permis un mic concediu... Sper că voi petrece cîteva zile exact ca în copilărie.

La Mila 23, la casa cu numărul 40, Vicol Patzaichin, tatăl campionului, îl aşteaptă. Vecinii şi copiii acestora se află strînşi în jurul casei. Pentru cei de aici, venirea lui Ivan e o adevărată sărbătoare, întîmpinată cum se cuvine. Emoţia şi bucuria iau locul tradiţionalelor flori, care lipsesc.

Întîlnirea dintre tată şi fiu are loc cît se poate de firesc. Ai impresia că Ivan a dispărut de acasă doar de cîteva zile, plecînd de capul lui cu barca, prin deltă, lăsînd să se răcească ciorba pescărească.

— Vicol Patzaichin, de cîţi ani a plecat Ivan ?

— Păi, dacă acum are 31, să tot fie vreo 15—16. N-a mai fost pe aici de astăvară, cînd a venit într-un suflet, de m-a ajutat să-mi ridic casa dărîmată de ape. Am muncit amîndoi de dimineaţă pînă seara şi, în cîteva zile, am pus casa din nou pe picioare.

— Ce făceai matale cînd Ivan concura la Olimpiadă ?

— M-am dus şi eu să-l văd la televizor. Cînd a luat argintul, le-am spus celor de aici că o să urmeze şi aurul. Presimţeam acest lucru. Nici nu mă uitam la televizor de frică să nu-l deochi. Mai trăgeam cu ochiul, dar de uitat cu amîndoi ochii m-am uitat numai cînd s-a terminat cursa. Atunci am făcut cinste la toţi cei prezenţi c-un pahar. Cum am plecat spre casă o mulţime de turişti mă arătau cu degetul şi spuneau „priviţi-i pe tatăl lui Patzaichin", m-au podidit lacrimile şi am plîns, ca un copil, pînă acasă. Dacă vreţi să scrieţi ceva să spuneţi că eu, Vicol Patzaichin, am plîns nu numai pentru fiul meu, ci şi pentru colegul lui de barcă, pentru Toma Simionov, pe care l-am simţit în clipele acelea ca pe fiul meu."

SORIN POSTOLACHE ■

Fotbal

Divizia A

CRAIOVA : Universitatea — Sportul studenţesc 2—0 (0—0). Test foarte bun, meci edificator pentru forţa de care dispune în joc, la ora actuală, echipa noastră campioană ● Despre Sportul studenţesc s-a vorbit mult în ultima perioadă, echipa bucureşteană fiind vizibil întărită în urma transferărilor din vară. La Craiova, după cum ne spunea antrenorul Constantin Cernăianu, Sportul nu a intrat pe teren cu intenţia unei defensive de „0—0", ci cu dorinţa de a face un joc echilibrat, de temperare prin pase a elanului gazdelor şi ieşire la atac cu toată echipa. Cu toate acestea, jocul a avut un singur sens, cel spre poarta foarte inspiratului Moraru, în faţa căruia ocaziile de gol s-au perindat cît pentru două meciuri. Două au fost, în fapt, motivele pentru care echipa bucureşteană nu şi-a putut face jocul obişnuit, atît de incomod pentru oricare altă formaţie din fotbalul nostru, excepţind Universitatea. Primul este legat de modul în care a jucat echipa craioveană, care n-a lăsat practic nici un moment de respiro adversarilor, iar al doilea îl reprezintă prestaţia foarte slabă a înaintaşilor proprii, în rîndul cărora Chihaia, M. Sandu şi Fl. Grigore n-au făcut decît figuraţie. Obligată, în felul acesta, la o defensivă oarbă, Sportul şi-a jucat deallfel destul de bine acest rol, rezistînd eroic aproape o oră de joc, după care poarta lui Moraru a fost străpunsă de două ori, Cămătaru şi Geolgău semnînd goluri foarte spectaculoase ● Trecînd la Universitatea Craiova, cuvintele bune nu vor fi deloc prea multe, fiindcă echipa campioană a jucat sîmbăta trecută în stil de mare „team" european, trecînd peste toate obstacolele partidei — emoţii evidente înaintea jocului, marcaj incomod din partea adversarilor, scurgerea timpului fără reuşita deschiderii scorului, accidentarea a doi titulari etc. — cu multă linişte şi încredere în posibilităţile ECHIPEI, în forţa sa de joc. La Craiova, sîmbătă, au jucat bine Negrilă, Ungureanu, Tilihoi, Ţicleanu, Donose, Cămătaru, Irimescu şi Geolgău, foarte bine Ştefănescu şi Balaci, mai slab doar Beldeanu (nervos !) şi, mai ales, Crişan, în fapt singurul care nu s-a încadrat în jocul colectiv al echipei. Pe Lung nu l-am putut aprecia, el mai mult privind decît jucînd. Cum cu toţii ştim foarte bine, curînd campionii noştri vor juca la Milano, acolo unde îi aşteaptă o partidă mult mai grea decît un joc de campionat. Dar, aşa cum spuneam la început, testul împotriva echipei Sportul studenţesc ni s-a părut edificator pentru forţa actuală a formaţiei craiovene, care are sigur şansa să în disputa cu oricare echipă de pe continent ! Să sperăm, cu alte cuvinte, într-un meci la fel de bun şi împotriva lui Inter... ● Despre arbitrajul lui Nicolae Rainea, s-ar fi cuvenit să vorbim poate mai mult, el luîndu-şi asupra lui şi sarcina de a îndrepta greşelile tuşierilor D. Munteanu şi A. Forwith ! Din lipsă de spaţiu, un singur cuvînt : excelent ! **(Dumitru Graur)**

BRAŞOV : F.C.M. — Corvinul Hunedoara 1—0 (0—0). În ultimele secunde ale unui meci care se îndrepta spre un rezultat de egalitate, Paraschivescu primeşte o pasă de la Pescaru, mai face cîţiva paşi, intră în mijlocul careului şi, de la numai 6 metri, şutează cu sete în dreapta lui Ion Gabriel. Hunedorenii, acuzînd poziţia de ofsaid a lui Paraschivescu, se năpustesc spre tuşier, dar acesta, stupoare, este îmbrăţişat de antrenorul secund al braşovenilor şi purtat pe sus spre mijlocul terenului. După meci, Mircea Lucescu ne-a declarat : „Nu acuz decizia arbitrului, ci un fapt cu totul şi cu totul ieşit din comun. Am văzut un tuşier urmărit pas cu pas, toată repriza a doua, de antrenorul secund al gazdelor, Alecu, fapt fără precedent ?! Atît tuşierul D. Rădulescu cît mai ales „centralul" C. Jurja au permis, nu ştiu cum, un astfel de spectacol unic în istoria fotbalului !" ● În legătură cu meciul propriu-zis, se cuvine să spunem că a fost marcat de două evenimente. Primul, accidentarea lui Klein, care, cu arcada spartă, ca boxerii, a părăsit terenul în minutul 40, fapt ce a rupt linia de mijloc a Corvinului. În consecinţă, în ultimele cinci minute ale primei reprize, dar mai ales în repriza a doua, gazdele au atacat în trombă şi au fost foarte aproape de deschiderea scorului. Al doilea, intrarea lui Benţa, la pauză, în atacul braşovean, fapt care a dinamizat ofensiva F.C.M.-ului ● Revenim însă la arbitraj şi consemnăm că meciul a fost presărat de numeroase faulturi ingăduite de Carol Jurja. Intrucît în etapa precedentă, sub ochii aceluiaşi arbitru, Munteanu II l-a „măcinat" pe M. Răducanu, sîntem obligaţi să constatăm că respectivul arbitru devine, de la o etapă la alta, un adevărat pericol pentru înaintaşi ! **(Victor Niţă)**

Divizia B

BUCUREŞTI : Rapid — Metalul 2—2 (1—2). Mare parte din cei 20 000 de spectatori au venit precum „la pomul lăudat" cu mic şi cu mare, să numere golurile din poarta Metalului ! N-a fost aşa, spre regretul lor, în primul rînd datorită echipei giuleştene care, duminică, a avut o prestaţie cu mult sub nivelul celei din partida televizată, cu o săptămînă în urmă, de la Tîrgovişte ● După o jumătate de oră de plictiseală, cînd nimeni nu se aştepta, Prodan îl surprinde, cu un şut din afara careului de 18 m, pe portarul giuleştenilor, Anuţei, aflat în zi slabă, şi 1—0 pentru oaspeţi, dacă metalurgiştilor bucureşteni li se poate spune aşa ● Arbitrul de centru, Romeo Stîncan, pierde cartonaşele galbene, la propriu şi, bineînţeles, fluieratul rapidist Popescu i le înapoiază. Meciul se încinge puţin, dar Stîncan uită de cartonaşe ● În minutul 41, Petcu intră în teren în locul lui Rişniţă şi nefolosit de la început din motive care ne scapă, egalează dintr-o lovitură liberă de la vreo 35 de metri ● Nici n-a fost vreme să fie înscris pe tabela electronică numele marcatorului că acelaşi Prodan îl păcăleşte a doua oară pe lamentabilul Anuţei, aducînd, în mai puţin de un minut, din nou, echipa sa în avantaj ● Imediat după pauză, Ion Ion restabileşte egalitatea fructificînd un penalti acordat cu uşurinţă de Romeo Stîncan la o cădere simulată de Grosu. Cinci minute mai tîrziu, acelaşi Grosu e faultat în careul advers, 11 metri clar, dar Stîncan nu vede, poate şi pentru că-l acordase prea lesne pe primul ● Asistăm în continuare la un joc ceva mai viu, cîteva ratări ale lui Petcu, încercări de impulsionare a atacului rapidist prin Bartales (introdus după pauză) şi Ion Ion. Ar mai fi de remarcat debutul veteranului Angelescu ● Metalul s-a arătat a fi aceeaşi echipă sobră, omogenă, oricînd poate mai mult decît îşi propune, Rapid nu trebuie să dispere, campionatul e lung şi abia a început. Nu-i strică o pregătire fizică şi chiar tactică peste ce a dovedit că posedă în prezent ● Au primit cartonaşe galbene doar Anuţei, Fogoraşi şi Prodan, deşi meritau mai mulţi. Chiar şi arbitrul Stîncan pentru arbitrajul său în compensaţie ● A absentat din joc, 90 de minute, cu toate că era pe gazon, Cojocaru ● Clubul Rapid (prin preşedintele său Liviu Mihăilescu) trebuie să vegheze mai exigent şi mai lucid şi să se implice mai serios şi mai responsabil în treburile echipei, să impună talentatului antrenor Ion Ionescu mai multă hotărîre în acţiunea sa. Atenţie, nu mai pot exista justificări pentru comportări necorespunzătoare ca aceasta din meciul cu Metalul. **(Ion Predoşanu)**

Emanoil Haşoti :

„Promovarea nu-i o cursă de sprint, ci una de fond"

Antonescu

— Aşadar, tovarăşe Emanoil Haşoti, iată-vă, după 5 ani, din nou la cîrma celei mai cunoscute echipe de fotbal a litoralului. S-a schimbat ceva între timp ?

— Firesc. Pe de o parte, echipa nu se mai cheamă Farul, ci Fotbal club. Pe de alta, atmosfera în jurul ei e mai bună decît atunci şi, din cîte am înţeles, mai bună decît în ultimii ani. Sîntem sprijiniţi la toate nivelele, iar publicul a revenit lîngă fotbal. În plus, conducerea clubului e în mîinile unor oameni competenţi şi de bine, Ioan Popescu fiind preşedinte de onoare, iar Dumitru Sever, fostul jucător, preşedinte retribuit. Ca o coincidenţă, m-am întors după 5 ani împreună cu Petre Comăniţă, cu care am colaborat şi pe timpul Farului.

— Constanţa a început campionatul în trombă, 4 meciuri, 4 victorii, e aşa bună echipa ?

— E echilibrată şi matură, logic, media ei de vîrstă fiind 27 de ani. Numai că sezonul e abia la început şi campionatul mi se pare, în ciuda celor 4 puncte cîştigate în deplasare, foarte greu. Unii cred c-am şi intrat în A, o astfel de grabă putînd dăuna. Promovarea nu-i o cursă de sprint, ci una de fond, vom mai vedea. Teoretic şi practic, Constanţa deţine prima şansă, dar una e s-o deţii şi alta s-o fructifici.

— Vă e teamă ?

— Sincer, nu, dar nu-mi place să zic hop pînă n-am sărit pîrleazul. Lupta abia începe, Brăila, Suceava, Bistriţa şi chiar Focşani sperînd, ca şi noi, să cîştige seria. Brăila, mai ales, s-a întărit printr-o fuziune pe plan local, iar revenirea lui Robert Cosmoc, antrenor de toată isprava, îi poate mobiliza pe brăileni.

— Gloria Buzău ?

— A pornit cu stingul, nu cred să albă vreo veleitate. Cum se spune, Gloria abia îşi linge rănile. Poate la anul.

— Tovarăşe Haşoti, cine mai joacă la Constanţa ?

— Cei pe care-i ştiţi, Antonescu, Mărculescu, Nistor, Turcu, Peniu, Buduru, ceilalţi, plus noii veniţi, între care Costaş, fost la Politehnica Iaşi, şi Ancuţa, pînă nu demult jucătorul Argeşului, sînt mai cunoscuţi. I-am mai transferat pe Caramalău de la Portul şi pe Gache de la Medgidia, ultimul întorcîndu-se acasă. L-am pierdut, din păcate, pe Ignat, plecat la Piteşti. Ar fi trebuit să vină, în schimbul lui, Ralea, despre care am auzit numai lucruri bune. Deşi legitimat la noi, a refuzat să se prezinte. Cred însă că nu va mai întîrzia mult, nu va avea încotro, altfel nu va juca nicăieri.

— Antonescu ? ! Mărculescu ? ! Cîţi ani au ? !

— Antonescu 36, Mărculescu 31, dar joacă bine, sîntem mulţumiţi de randamentul lor. Mărculescu s-a cuminţit, ehe, dac-ar fi avut el, prin '73, '74, mintea de-acum ? ! I-am mai dat însă o şansă şi se achită corect, ne facem treaba cu el. A fost un mare jucător, păcat că a lunat-o, o vreme, razna, numai că, iată, niciodată nu-i prea tîrziu.

— Constanţa joacă chiar aşa bine, tovarăşe Haşoti ?

— Mai sînt multe de făcut, dar echipa e solidă, serioasă. Momentul apărării e, după părerea mea, rezolvat, cu atacul stăm mai slab. Am fi avut nevoie de Dorel Zamfir, căci ducem lipsă de extreme, dar asta-i situaţia, Zamfir face tuşa la Dinamo, iar Ralea stă la Piteşti, reţinut, susţine, de fel de fel de probleme. Nu ne plîngem însă, mergem înainte.

— Şi mergeţi bine, aşa-i ?

— Asta pentru că fotbalistîl muncesc mai mult ca oricînd. I-am învăţat întîi să dea şi apoi să ceară.

— Bine-aţi făcut. Mulţumiri şi succes.

ANDREI GEORGESCU ■

Flacăra Redacţia · Bucureşti, Piaţa Scînteii 1, căsuţa poştală 3312 cod 71341. Telefoane : 17 60 10, 17 60 20 Interioare : Sector publicişti-comentatori (Ilie Purcaru, Nicolae Cristache Nelu Ionescu) — 1 617, 1 623 ; Secţia politică-economie (Lionel Nitescu, N. Gr. Măşăşanu, Ion D. Goia, Liviu Timbus) — 1 623 ; Secţia cultură-cenaclu (George Arion) — 1 619 , Secţia probleme social-cetăţeneşti (Adrian Dohotaru) — 1 618 ; Sector ştiinţă, sport (Ovidiu Ioaniţoaia) — 1 606 ; Secţia reportaj-anchete (Mihai Pelin) — 1 618 ; Scrisori, relaţii cu publicul (Marga Nedelea, Mihai Stănescu) — 1 787 ; Sector fotoreportaj — 1 595 ; Secretariat de redacţie (Dan Bîrlădeanu, Ion Predoşanu) — 1 782, 1 621, 1 744 ; Administraţie : 17 78 82 şi 17 60 10 — interior 1 783 ; secretar responsabil de redacţie (Tudor OCTAVIAN — 17 60 10 interior 1 611) ; redactor şef adjunct (Nicolae ARSENIE — 17 60 10 interior 1 786) ; redactor şef 17 60 10 interior 1 822. Tiparul executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii". Cititorii din străinătate se pot abona adresîndu-se la ILEXIM — Departamentul Export Import presă. P.O. BOX-136—137, telex : 11 226, Bucureşti, str. 13 Decembrie

Redactor-şef: ADRIAN PĂUNESCU

PREŢUL REVISTEI: 2 LEI

41 505

O nouă vizită de lucru
în municipiul Iași

Tovarășul NICOLAE CEAUȘESCU a participat la deschiderea noului an de învățămînt

(Reportajul vizitei în pag. 3)

Față-n față cu noi, față-n față cu lumea

Problemele majore ale țării, căile și mijloacele optime ale progresului neîntrerupt al României, din nou, au constituit substanța unei cuvîntări de excepție, rostită de tovarășul Nicolae Ceaușescu recent, în plenul Congresului al II-lea al consiliilor populare. Dialogul dintre conducătorul destinelor patriei și reprezentanții aleși ai poporului, ridicîndu-se pe o treaptă înaltă a lucidității politice, din nou ne implică pe toți în asumarea unor răspunderi prin a căror neabătută împlinire viitorul nostru își va dezvălui cu adevărat dimensiunile premeditate, asemeni unui proiect transpus cu succes în viață tocmai pentru că am investit în el realism și certitudine.

Și cu acest prilej, gîndirea socială de largă cuprindere, ideile generoase, țintind orizonturi vaste, ale secretarului general al partidului au fertilizat cu o nouă înțelepciune conștiințele reunite în marele sfat al țării. **„Cred că în puține țări ale lumii** — sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu — **se string într-un asemenea forum toți reprezentanții aleși ai poporului — de la comune, orașe, municipii și județe — pentru a dezbate împreună problemele dezvoltării localităților, ale progresului general al țării".** Și a trece în revistă altitudinea și momentele de noutate ale acestei gîndiri, ale acestor idei, înseamnă a desluși, înainte de toate, reperele fundamentale ale etapei parcurse de socialismul românesc astăzi, înseamnă a ne iniția eficient în concepțiile și metodele cutezătoare care ne guvernează drumul ascendent spre prosperitate.

(Continuare în pagina 4)

MIHAI PELIN ■

Iași — Dezvelirea Monumentului Independenței

„Faceți totul, dragi tineri, dragi copii, pentru a vă ridica nivelul cunoștințelor, pentru a învăța, învăța și iar învăța, pentru a vă însuși tehnica, știința — biologia, matematica, chimia, fizica — cunoștințele generale despre lume, pentru a înțelege tainele dezvoltării societății omenești, pentru a învăța să fiți revoluționari comuniști!"

NICOLAE CEAUȘESCU

ANUL XXXI - NR. 34 (1510) - 16 SEPTEMBRIE 1980

flacăra

Săptămînal editat de Frontul Democrației și Unității Socialiste

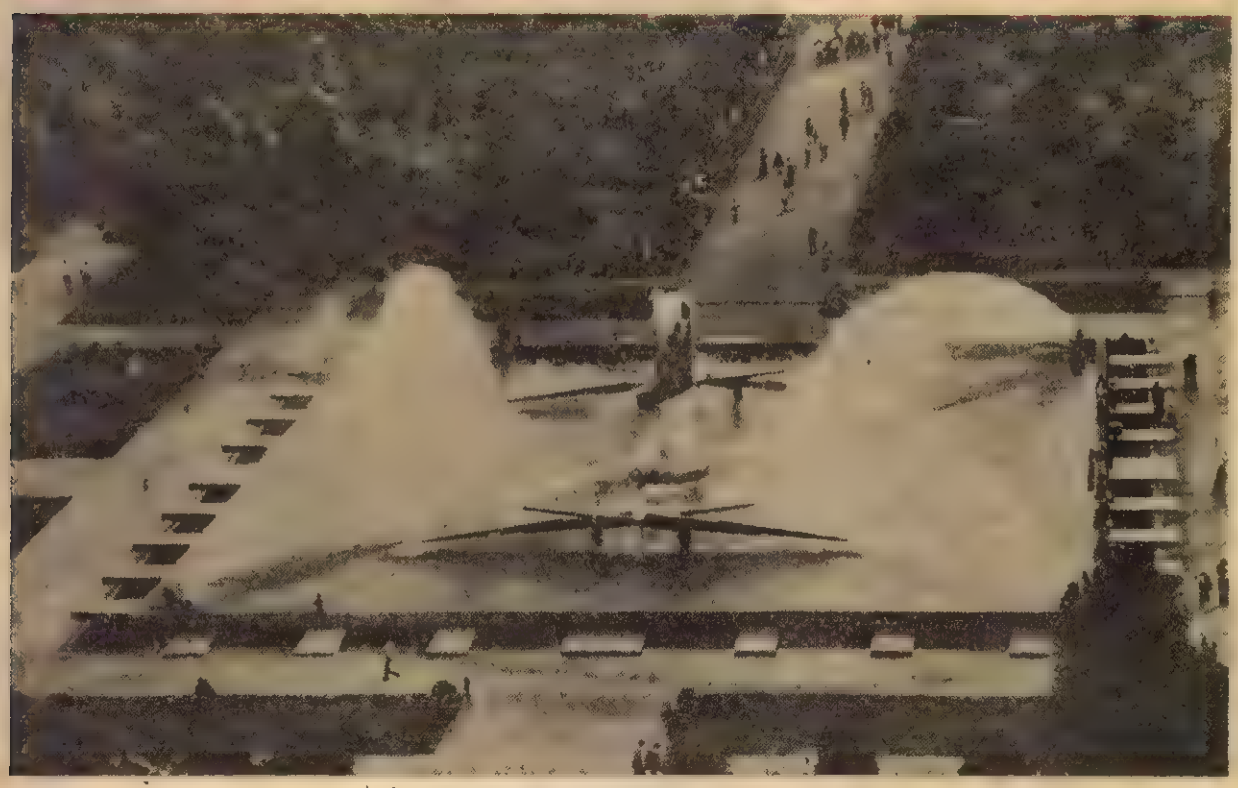

„Opera de artă are întotdeauna un mesaj"
declară sculptorul CONSTANTIN LUCACI, autorul fîntînii monumentale din centrul Municipiului Constanța.

Noul mecanism economico-financiar în acțiune

Cîteva obiceiuri, evident, sănătoase

La Călărași, printre atîtea evenimente care caracterizează pulsul nou al orașului, vom înregistra curînd și o aniversare: Întreprinderea de confecții împlinește două decenii de existență rodnică. Evident, nu numai acesta este motivul pentru care am hotărît să amănunțim aici și nu în altă parte cîteva aspecte ale transpunerii în viață a noului mecanism economico-financiar. În plus, întreprinderea își aniversează maturitatea stînd temeinic pe picioarele ei și secretul vitalității acesteia nu este decît un derivat firesc al hotărîrii oamenilor de a lua în serios îndemnul ridicării la o nouă calitate a activității lor productive.

Înainte de a fi crezuți pe cuvînt, oamenii au dreptul la acest cuvînt. Și directorul Ion Manole ne mărturisește, din început, că și în întreprinderea lor optica abordării fondului problemelor noului mecanism economico-financiar, în urmă cu o vreme, mai era grevată de cîteva neînțelegeri. O dovadă a risipirii lor ulterioare ne-o oferă însăși capacitatea întreprinderii, probată constant în ultimul an, de a-și onora angajamentele rezultate din planuri. Practic, din noiembrie anul trecut, producția nu a mai cunoscut aici perturbări ale ritmicității și faptul acesta, normal cînd este privit în sine, devine semnificativ abia cînd este analizat în context: la Călărași se produc anual între 1 500 și 1 600 modele de confecții, într-un ritm de 500 000 bucăți lunar, care includ alte mii și mii de tipuri de materiale și repere. Cu alte cuvinte, în în-

(Continuare în pagina 6)

M. PETRESCU ■

Din sumar:

■ Carpați 2000 — Agricultura montană, pag. 9

■ De veghe la cumințenia pămîntului pag. 12

Vizita în ţara noastră a preşedintelui Republicii Populare Mozambic, Samora Moises Machel

O CONTRIBUŢIE DE SEAMĂ LA ADÎNCIREA RELAŢIILOR DE PRIETENIE ROMÂNO-MOZAMBICANE

Relaţiile româno-mozambicane au cunoscut în ultimii ani o dezvoltare continuă. În evoluţia acestor relaţii un moment de excepţională însemnătate l-a constituit vizita oficială de prietenie efectuată în Mozambic, în primăvara anului 1979, de tovarăşul Nicolae Ceauşescu, secretar general al Partidului Comunist Român, preşedintele Republicii Socialiste România, împreună cu tovarăşa Elena Ceauşescu. Cu acest prilej a fost semnat Tratatul de prietenie şi cooperare între Republica Socialistă România şi Republica Populară Mozambic, care a deschis orizonturi largi relaţiilor româno-mozambicane.

În acest cadru, vizita efectuată în ţara noastră, la invitaţia tovarăşului Nicolae Ceauşescu, de către tovarăşul Samora Moises Machel, preşedintele Partidului FRELIMO, preşedintele Republicii Populare Mozambic, a marcat o nouă etapă pe drumul dezvoltării relaţiilor de prietenie, colaborare şi solidaritate care s-au statornicit între partidele, ţările şi popoarele noastre.

În timpul convorbirilor la nivel înalt, în toasturile rostite la dineul oficial, a fost subliniat sprijinul acordat de poporul român poporului mozambican. Tovarăşul Nicolae Ceauşescu a arătat că **„Partidul Comunist Român, poporul nostru au acordat Partidului FRELIMO, poporului mozambican un sprijin activ pe plan politic, moral şi material şi au susţinut cu hotărîre aspiraţiile sale legitime de independenţă naţională"**. La rîndul său, tovarăşul Samora Moises Machel a subliniat că prietenia îndelungată dintre popoarele şi partidele noastre s-a făurit în momentele cele mai grele ale luptei poporului mozambican pentru independenţă şi s-a consolidat apoi în cadrul relaţiilor de cooperare dintre ţările noastre. **„Salutînd poporul român, prietenia şi solidaritatea acestuia** — a spus înaltul oaspete mozambican — **doresc să subliniez rolul fundamental jucat de tovarăşul Nicolae Ceauşescu în istoria acestei prietenii dintre popoarele noastre. Tovarăşul Nicolae Ceauşescu a ştiut să înţeleagă obiectivul just al luptei noastre, a putut să vadă măreţia poporului nostru încă de cînd steagul colonial fluturа în ţara noastră. Tovarăşul Nicolae Ceauşescu ne-a onorat atunci cînd eram mici şi colonizaţi. Sosind acum la Bucureşti, ca ţară liberă şi suverană, ne amintim cum am fost primiţi deja în 1971 şi că România a fost prima ţară care a semnat cu noi un comunicat, care a creat prima şcoală pentru mozambicani, care a organizat primul curs de cadre medii sanitare, fiind de asemenea prima ţară care în timpul luptei noastre ne-a oferit tractoare pentru a cultiva cîmpurile. Acest lucru nu-l vom uita şi spunem mulţumim!"**

Convorbirile oficiale au prilejuit evidenţierea rezultatelor bune înregistrate în extinderea conlucrării româno-mozambicane pe plan politic, economic, tehnico-ştiinţific şi cultural. Totodată, în cadrul convorbirilor a fost manifestată dorinţa comună de a amplifica şi a aprofunda în continuare raporturile bilaterale, pe baza orientărilor şi principiilor înscrise în Tratatul de prietenie şi cooperare între România şi Mozambic. Au fost stabilite noi acţiuni şi măsuri de natură să contribuie la intensificarea cooperării economice reciproc avantajoase şi a schimbului de experienţă în domeniile industriei, agriculturii, transportului, mineritului, comunicaţiilor, comerţului şi în alte sectoare de activitate, corespunzător cerinţelor şi programelor de dezvoltare economico-socială ale celor două ţări. De ambele părţi s-a exprimat convingerea că promovarea susţinută a colaborării bilaterale vine în sprijinul efortului naţional al celor două ţări pentru progres economic şi social, este în folosul şi spre binele ţărilor şi popoarelor noastre, slujeşte cauzei păcii, înţelegerii şi cooperării între naţiuni.

Pe baza celor convenite între preşedinţii Nicolae Ceauşescu şi Samora Moises Machel au avut loc convorbiri economice româno-mozambicane. După cum se ştie, schimburile economice dintre România şi Mozambic au crescut în perioada 1977—1979 de peste 4 ori. În dorinţa amplificării acestor schimburi, a relaţiilor economice româno-mozambicane pe multiple planuri, părţile au examinat aspecte privind extinderea şi diversificarea cooperării economice reciproc avantajoase în domeniile industriei, agriculturii, transportului, mineritului, precum şi al lărgirii schimburilor comerciale. În acest sens, s-au stabilit măsuri pentru aducerea la îndeplinire a obiectivelor de cooperare economică între România şi Mozambic.

Abordîndu-se probleme importante ale vieţii internaţionale, în cadrul convorbirilor la nivel înalt, în documentele oficiale semnate, s-a remarcat că în lume se manifestă tot mai puternic voinţa popoarelor de a fi pe deplin stăpîne pe soarta lor, de a pune capăt politicii imperialiste, colonialiste şi neocolonialiste, de a se dezvolta libere şi independente. Dar, în acelaşi timp, continuă să se manifeste politica imperialistă de dominaţie şi dictat, de reîmpărţire a sferelor de influenţă, politică ce duce la serioase complicaţii şi la agravarea relaţiilor internaţionale. De aceea, este necesar să se facă totul pentru întărirea solidarităţii şi unităţii forţelor progresiste, antiimperialiste de pretutindeni în lupta pentru oprirea încordării, pentru dezarmare, pentru noua ordine economică, pentru destindere, independenţă şi pace. S-a subliniat că în prezent, mai mult ca oricînd, trebuie acţionat pentru ca relaţiile dintre state să se bazeze pe deplina egalitate în drepturi, pe respectul independenţei şi suveranităţii naţionale, pe neamestec în treburile interne şi avantaj reciproc, pe renunţare la forţă şi la ameninţarea cu forţa.

Scoţîndu-se în evidenţă importanţa deosebită a realizării securităţii, colaborării şi păcii în Europa, a fost exprimată speranţa că la Conferinţa din noiembrie de la Madrid se vor obţine rezultate importante în această direcţie, mai ales în ceea ce priveşte trecerea la dezangajare şi dezarmare, inclusiv la convocarea unei conferinţe pentru dezarmare în Europa. A fost evidenţiată importanţa sprijinului acordat ţărilor africane pentru lichidarea vechii politici imperialiste, colonialiste şi neocolonialiste, pentru dreptul lor sacru de a fi stăpîne pe bogăţiile lor naţionale, pe soarta lor, pentru progresul lor economico-social independent. Apreciind succesul luptei poporului zimbabwe, preşedinţii Nicolae Ceauşescu şi Samora Moises Machel şi-au manifestat sprijinul şi solidaritatea deplină cu lupta poporului namibian pentru dobîndirea independenţei, s-au pronunţat pentru lichidarea definitivă a politicii de discriminare rasială şi de apartheid în Africa de Sud, pentru încetarea actelor de agresiune ale acestui stat împotriva ţărilor vecine independente. Cele două părţi s-au pronunţat, de asemenea, pentru soluţionarea tuturor problemelor complicate din lumea de astăzi, inclusiv din Orientul Mijlociu, pe calea tratativelor, pentru o nouă ordine economică internaţională, pentru asigurarea participării la soluţionarea problemelor complexe din viaţa internaţională a tuturor statelor şi, în mod deosebit, a ţărilor mici şi mijlocii, a ţărilor nealiniate, a ţărilor în curs de dezvoltare, pentru creşterea rolului Organizaţiei Naţiunilor Unite, al altor organisme internaţionale în soluţionarea problemelor lumii de azi, în realizarea unor relaţii internaţionale democratice.

Înaltul oaspete mozambican a vizitat unităţi economice din Capitală şi din ţară. Vizita la întreprinderea bucureşteană „23 August" a prilejuit solilor poporului mozambican prieten cunoaşterea unor realizări de seamă ale industriei româneşti constructoare de maşini, ramură care, îndeosebi în ultimii 15 ani, a marcat o puternică dezvoltare şi modernizare, fiind astăzi capabilă să satisfacă o importantă parte a necesarului economiei naţionale şi, în acelaşi timp, să livreze pe piaţa internaţională o gamă variată de produse de înaltă calitate şi complexitate ; ea a oferit totodată ocazia de a prospecta la faţa locului posibilităţile de a extinde colaborarea dintre România şi Mozambic. Vizita la Institutul de cercetări, proiectări şi inginerie tehnologică din Bucureşti a dat preşedintelui Samora Moises Machel posibilitatea cunoaşterii progreselor esenţiale făcute de ţara noastră în direcţia extinderii mecanizării agriculturii precum şi a prospectării posibilităţilor de colaborare bilaterală în acest sector cu preponderenţă în economia Mozambicului.

În programul vizitei oficiale de prietenie a preşedintelui mozambican, un moment deosebit l-a constituit mitingul prieteniei româno-mozambicane, organizat marţi la Clubul întreprinderii „23 August" din Capitală. Cuvîntările rostite la miting de tovarăşii Nicolae Ceauşescu şi Samora Moises Machel au evidenţiat încă o dată dezvoltarea relaţiilor de prietenie, colaborare şi solidaritate româno-mozambicane, subliniind necesitatea ca aceste relaţii să se diversifice şi să se întărească în mod continuu, în interesul celor două ţări şi popoare, al progresului, independenţei şi păcii în lume. Arătînd că evoluţia mondială este în favoarea forţelor progresiste şi antiimperialiste, că dezvoltarea luptei de eliberare naţională şi socială, a luptei împotriva politicii imperialiste şi colonialiste demonstrează cu putere tăria forţelor progresiste, antiimperialiste, cuvîntările exprimă convingerea că dacă aceste forţe acţionează într-o deplină solidaritate şi unitate, ele pot pune capăt pentru totdeauna politicii imperialiste de dominaţie.

Desfăşurată într-o atmosferă de caldă prietenie, stimă şi înţelegere reciprocă, vizita în ţara noastră a tovarăşului Samora Moises Machel constituie o contribuţie importantă la ridicarea pe o treaptă şi mai înaltă a colaborării şi cooperării dintre România şi Mozambic, în interesul popoarelor român şi mozambican, al cauzei păcii şi înţelegerii internaţionale.

ION D. GOIA

La mitingul de la uzinele „23 August" din Capitală

Pe aleile parcului Snagov

O nouă vizită de lucru în municipiul Iași

Tovarășul Nicolae Ceaușescu a participat la deschiderea noului an de învățămînt

O puternică relație afectivă unește datele obiective ale cronicii ultimilor cincisprezece ani din viața Iașiului, cronică în care cu toții, fii ai aceleiași patrii, ne simțim implicați, fiindcă Iașul, cu noua lui înfățișare de astăzi, este o ctitorie fundamentată și înnobilată de destinul comunist al țării, mai exact el este o creație a perioadei istorice scurtă dar care s-a dovedit cea mai rodnică din istoria noastră, aceea a anilor care au trecut de la Congresul al IX-lea al partidului.

De aceea, vizita de lucru pe care tovarășul Nicolae Ceaușescu, împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu, cu alți tovarăși din conducerea partidului și statului, a efectuat-o în cursul zilei de luni, 15 septembrie, în municipiul și județul Iași, reliefează într-o dimensiune simbolică, de adîncă semnificație a sa, caracterul rodnic, intensiv, de lucru eficient și durabil al ultimilor 15 ani ai istoriei României socialiste și totodată pune în evidență continuitatea și fertilitatea dialogului pe care secretarul general al partidului nostru, președintele Republicii, îl poartă nemijlocit cu oamenii muncii pe întreg cuprinsul țării. Numeroase elemente privind profunzimea și eficiența acestui dialog au reieșit din plin și cu prilejul vizitei de lucru în județul Iași — cea de-a noua întîlnire a tovarășului Nicolae Ceaușescu cu locuitorii acestor meleaguri — pe parcursul căreia, întîmpinîndu-l cu sentimente de adîncă dragoste și profund respect pe secretarul general al partidului, localnicii au înfățișat cu legitimă mîndrie realizările obținute în perioada ultimilor ani, de strălucită și atotcuprinzătoare creație socialistă, cînd ei au beneficiat din plin de efectele politicii de industrializare, de dezvoltare armonioasă și în ritm susținut a tuturor județelor și așezărilor țării, politică al cărei inspirator și promotor este tovarășul Nicolae Ceaușescu.

Efectele acestei politici au condus, în județul Iași, la transformări inimaginabile de către generațiile trecute. Producția industrială pe care o realizează acest județ este astăzi de 9 ori mai mare decît cea obținută în 1965 iar producția agricolă a crescut, în raport cu același termen de referință, de 3 ori. Peste 80 la sută din fondurile fixe au fost puse în funcțiune în ultimul deceniu și jumătate. Totodată au fost construite aici numeroase edificii consacrate învățămîntului, științei, culturii și au fost date în folosință peste 67 000 de apartamente. Cronica prefacerilor și înnoirilor din această parte de țară înregistrează, de asemenea, că a sporit cu fiecare an consumul de produse agroalimentare și industriale, că s-a extins rețeaua comercială și de servicii pentru populație, că au fost realizate numeroase dotări edilitar-gospodărești care dau Iașiului de astăzi și celorlalte localități ale județului o înfățișare mîndră și înfloritoare, asemeni aceleia a țării întregi. Și pretutindeni, în toate unitățile economice și de cultură înscrise pe traseul vizitei, la Combinatul de utilaj greu sau la Liceul industrial „Victoria" al Ministerului Industriei Ușoare, la Întreprinderea „Țesătura" sau la Complexul de învățămînt-cercetare-producție al Institutului politehnic „Gh. Asachi" ori la Pașcani unde, după cum se știe, tovarășul Nicolae Ceaușescu a vizitat Întreprinderea mecanică de material rulant, Întreprinderea „Integrata" de țesături subțiri tio în și Întreprinderea de traductoare și regulatoare directe, oamenii muncii l-au întîmpinat pe secretarul general al partidului cu satisfacția de a putea raporta că pe primele 8 luni ale acestui an județul Iași a îndeplinit planul producției industriale și nete, nivelul preliminat al productivității, volumul de beneficii și că totodată sînt hotărîți să mențină aceste ritmuri însuflețite ale muncii astfel încît să realizeze prevederile cincinalului cu cel puțin o lună mai devreme. Un argument edificator, care garantează în felul său împlinirea cu succes a acestor angajamente, îl constituie și faptul că vizita efectuată în județul Iași a cuprins, de exemplu, la Combinatul de utilaj greu, momentele solemne, sărbătorești ale inaugurării de către tovarășul Nicolae Ceaușescu a unor importante secții și capacități de producție. Finalizarea unor investiții, darea în folosință a unor noi obiective a marcat și vizita la Institutul politehnic „Gh. Asachi", unde tovarășul Nicolae Ceaușescu a inaugurat, la Facultatea de tehnologie chimică, o nouă unitate de producție, precum și o hală pentru tehnica tensiunilor înalte în cadrul noii clădiri a Facultății de electrotehnică. Desprindem din șirագul acestor momente sărbătorești clipa de neuitat, marcată de o aleasă semnificație istorică și de adînc patriotism cînd în aclamațiile entuziaste ale ieșenilor tovarășul Nicolae Ceaușescu a dezvelit Monumentul Independenței, un impozant ansamblu artistic ce se constituie într-un vibrant omagiu adus deopotrivă înaintașilor care au luptat pentru împlinirea unuia dintre cele mai scumpe idealuri ale poporului nostru ca și ecoismului celor ce făuresc România de azi și de mîine.

Luînd cuvîntul în cadrul marii adunări populare care a avut loc în Piața Unirii din municipiul Iași, tovarășul Nicolae Ceaușescu a adresat calde felicitări pentru munca lor entuziastă, tuturor locuitorilor acestei vechi vetre de istorie și cultură românească, ai acestei importante cetăți a industriei socialiste, și arătînd că obiectivul vizitei este de a se constata cu oamenii muncii pentru a vedea cum au fost înfăptuite prevederile actualului plan cincinal, cum trebuie acționat în continuare pentru a face acest colț al țării și mai frumos, și mai bogat, a scos în evidență necesitatea ca oamenii muncii ieșeni să depună eforturi mai susținute pentru a da o producție corespunzătoare dotării de care dispun de pe acum unitățile moderne care s-au construit aici. „Într-o perioadă mult mai scurtă, a arătat cu acest prilej tovarășul Nicolae Ceaușescu, acest centru al construcției de mașini trebuie să realizeze o producție de 20 de miliarde de lei, atît — sau chiar ceva mai mult — cît producea Iașiul în anul 1975 !"

Întrucît, după cum se știe, cu prilejul vizitei de lucru în județul Iași tovarășul Nicolae Ceaușescu a participat la deschiderea noului an de învățămînt, în cuvîntarea rostită în cadrul marii adunări populare secretarul general al partidului a arătat că hotărîrile de a lega tot mai strîns învățămîntul cu știința și producția se înfăptuiesc cu succes, că institutele și școlile din Iași au rezultate minunate, merg pe un drum bun. Totodată, arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu, este necesar ca și, în domeniul învățămîntului să fie folosite mijloacele materiale și tehnice existente, minunatele condiții pe care partidul, statul nostru socialist le pun la îndemîna școlii, pentru a obține rezultate cît mai bune. „Trebuie, sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu, să fim mai fermi în eforturile pentru a asigura însușirea a tot ceea ce au creat mai nou, mai înaintat știința și tehnica. Trebuie să acționăm susținut pentru ca tinerii să cunoască în condiții cît mai bune mijloacele de care dispune economia noastră națională, astfel ca de îndată ce studenții, tinerii absolvenți vor merge în uzine, pe ogoare, în laboratoare ei să poată să se integreze direct în procesul de producție, aducînd o contribuție tot mai însemnată la dezvoltarea generală a patriei". O chemare însuflețită care va rodi, fără îndoială, în mintea și sufletul tuturor copiilor și tinerilor țării.

DUMITRU CONSTANTINESCU

FAȚĂ-N FAȚĂ CU NOI,

În zilele de 10—12 septembrie s-au desfășurat în Capitala țării lucrările Congresului al II-lea al consiliilor populare județene și al președinților consiliilor populare. Pilduitoare manifestare a democrației noastre socialiste, acest forum larg reprezentativ al poporului se înscrie în istoria evului socialist ca un moment de referință în amplul proces de perfecționare a vieții sociale, a activității statului, în sporirea rolului organelor locale ale puterii și administrației în conducerea activității economico-sociale, în imprimarea unui stil revoluționar în activitatea fiecărui consiliu popular.

Timp de trei zile, în plen sau secțiuni de lucru, participanții la dezbateri au reliefat în spiritul înaltei răspunderi ce le-a fost încredințată izbînzile istorice dobîndite de poporul nostru sub conducerea partidului în cea mai fertilă perioadă din viața națiunii noastre, evidențiind rolul determinant al tovarășului Nicolae Ceaușescu, personalitate de marcă a vieții politice contemporane, la elaborarea și înfăptuirea politicii partidului și statului care a făcut posibile aceste mari victorii ale poporului nostru în construcția socialistă.

Activitatea laborioasă și multilaterală desfășurată de tovarășul Nicolae Ceaușescu în slujba aspirațiilor supreme ale poporului român, a cauzei generale a socialismului și păcii, înaltul său exemplu de conștiință revoluționară, de patriot înflăcărat, de principialitate și omenie a însuflețit și însuflețește permanent pe comuniști, pe toți cetățenii patriei în eforturi lor nobile și neobosit de a ridica România pe noi culmi de prosperitate și civilizație. Fiind el însuși, în spirit și desfășurare, o ilustrare fierbinte a unității, cel de-al doilea Congres al consiliilor populare a dat o nouă expresie unității de neclintit dintre partid și popor, încrederii cu care toți oamenii muncii — români, maghiari, germani și de alte naționalități — urmează și înfăptuiesc politica internă și externă a partidului și statului, îndicațiile secretarului general, tovarășul Nicolae Ceaușescu.

Ca în toate celelalte împrejurări politice de excepțională importanță pentru destinele României, momentul de culme și de limpezire, de sinteză și viziune prospectivă l-a constituit și de această dată cuvîntarea președintelui țării, strălucit și exhaustiv model de gîndire analitică, de clarviziune și analiză științifică a prefacerilor revoluționare ce au avut și au loc în societatea noastră, de jalonare a momentelor de răscruce pe care poporul român le va traversa cu fermitate și devotament în eroicul său efort de ridicare a României la înălțimea aspirațiilor de veacuri ale generațiilor ce au premers și au luptat pentru conservarea purității și specificului nostru național. Adoptată unanim de participanți ca document programatic al activității viitoare, expunerea secretarului general al partidului definește cu o cuprindere științifică exactă și o clarviziune specifică celui mai iubit fiu al națiunii stadiul procesului revoluționar pe care-l trăiește și edifică țara, operă vastă care cere concentrarea tuturor energiilor națiunii, impune menținerea mereu vie a spiritului viu al revoluției, sporirea elanului militant, a patriotismului socialist al tuturor fiilor țării.

Congresul, care a dezbătut proiectul Planului de dezvoltare economico-socială pe perioada 1981—1985 în profil teritorial și a stabilit sarcini de o înaltă răspundere pentru deputați, pentru organele locale, consfințește în conformitate cu hotărîrile Congresului al XII-lea al partidului, că obiectivul fundamental al viitorului cincinal este continuarea pe un plan superior a îndeplinirii Programului partidului, creșterea și modernizarea forțelor de producție, pe baza afirmării cu putere a revoluției tehnico-științifice în toate ramurile, realizarea unei noi calități în toate domeniile de activitate și adresează tuturor oamenilor muncii chemarea de a acționa în spirit revoluționar, muncitoresc pentru dezvoltarea și modernizarea continuă a industriei noastre socialiste, pentru valorificarea cu maximum de randament, cu sporită eficiență a tuturor resurselor de care dispunem, pentru a pune mai bine în valoare capacitățile de producție, baza tehnico-materială modernă, forța de muncă, pentru a spori productivitatea muncii și a realiza o eficiență superioară, astfel încît să asigurăm sporirea avuției naționale — sursa hotărîtoare a ridicării nivelului de trai material și spiritual al întregului nostru popor.

Chemarea Congresului consiliilor populare județene și al președinților consiliilor populare municipale, orășenești și comunale adresată tuturor oamenilor muncii de la orașe și sate, fără deosebire de naționalitate, este un vibrant îndemn pentru ca **strînși uniți în jurul Partidului Comunist Român, al secretarului general al partidului, să acționeze neabătut pentru realizarea tuturor hotărîrilor Congresului consiliilor populare, în vederea accelerării progresului multilateral al României socialiste.**

„Să trecem la aplicarea în viață a tot ceea ce am discutat aici, să acționăm pentru perfecționarea activității și stilului de muncă, să facem astfel încît fiecare comună, fiecare oraș, fiecare județ să devină o unitate administrativă puternică din punct de vedere economic și social, care să aplice ferm principiile autoconducerii și autogestiunii muncitorești !"

NICOLAE CEAUȘESCU

Să răspundem prin fapte, menționează textul dat publicității, **vibrantei chemări adresate de tovarășul Nicolae Ceaușescu de la tribuna congresului, de a asigura o puternică dezvoltare a tuturor localităților țării, de a ridica România socialistă pe noi culmi de progres și civilizație.**

Să ne angajăm față de conducerea partidului și statului, față de cel mai iubit fiu al poporului, președintele țării, că ne vom situa la înălțimea marilor îndatoriri ce ne revin, consacrîndu-ne întreaga putere de muncă și creație înfăptuirii istoricelor hotărîri ale Congresului al XII-lea al partidului, edificării societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintării României spre comunism.

Lucrările congresului au demonstrat cu pregnanță profundul democratism al orînduirii socialiste din România, al organelor locale ale puterii de stat, strînsa legătură a consiliilor populare cu masele largi de oameni ai muncii, capacitatea lor de a se confunda cu aspirațiile și interesele tuturor cetățenilor și totodată de a coordona și a da expresie cerințelor fundamentale ale omului. Este și această evidență o garanție a faptului că în înfăptuirea măreților sarcini ce ne stau în față, consiliile populare sînt în măsură să preia integral atribuțiile importante ce le revin în organizarea și conducerea vieții economico-sociale, în valorificarea resurselor locale și buna gospodărire a localităților, în mobilizarea maselor la opera de construcție socialistă. „Să trecem, arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu, la aplicarea în viață a tot ce-am discutat aici, să acționăm pentru perfecționarea activității și stilului de muncă, să facem astfel încît fiecare comună, fiecare oraș, fiecare județ să devină o unitate administrativă puternică din punct de vedere economic și social, care să aplice ferm principiile autoconducerii și autogestiunii muncitorești. Să asigurăm ca fiecare cetățean să poată participa nemijlocit — în comună, în oraș, în județ — la soluționarea tuturor problemelor privind dezvoltarea țării noastre, la elaborarea și înfăptuirea întregii politici de făurire a socialismului și comunismului în România".

Urmărite cu interes și satisfacție de oameni ai muncii din toate colțurile țării, din toate domeniile de activitate, lucrările congresului, documentele adoptate întrunesc adeziunea întregului popor, indiferent de naționalitate, adeziune exprimată atît în cuvîntul participanților, cît și în mijloacele de informare în masă, în telegrame ce redau emoționant și hotărît voința unanimă de a înfăptui neabătut și la nivelul cel mai înalt al exigențelor importantele sarcini cuprinse în cuvîntarea tovarășului Nicolae Ceaușescu, a hotărîrilor adoptate de congres, de a mobiliza întregul potențial material și uman de la orașe și sate, de a canaliza hărnicia, entuziasmul și elanul revoluționar al tuturor cetățenilor în vederea realizării obiectivelor trasate de Congresul al XII-lea al partidului.

NICOLAE CRISTACHE ■

(Urmare din pagina 1)

Niciodată nu ne-a fost mai clară decît acum amploarea saltului săvîrșit în trei decenii de efort necurmat și niciodată nu ni s-a înfățișat mai limpede locul pe care și l-a adjudecat țara, ca putere și demnitate, în concertul națiunilor lumii, prin propriile ei forțe. De fapt, știm toți asta, nu ne despart prea mulți ani de timpul în care actul de a ne constitui ca parte și termen într-o comparație cu țările industrializate ale planetei ar fi fost prin sine un act de nesăbuință statistică. În schimb, altfel stau lucrurile astăzi : **„Dacă ne-am referi la cîteva date comparative cu unele țări dezvoltate — citim în succintul dar tonicul bilanț întreprins de conducătorul țării —, ar trebui, de asemenea, să arătăm că în toți acești 30 de ani venitul național pe locuitor a crescut în România într-un ritm de 8,4 la sută anual, în timp ce în Statele Unite acest ritm a fost de 2,1 la sută, în Canada de 2,6 la sută, în Italia de 3,8 la sută, în R. F. Germania de 4,4 la sută, în Franța de 3,8 la sută. Aceste date demonstrează că decalajul care despărțea România de țările dezvoltate s-a micșorat de 3—4 ori...".** Mai mult, în tabloul desfășurat de tovarășul Nicolae Ceaușescu înaintea participanților la Congresul al II-lea al consiliilor populare, aceste date se completează necesar și firesc cu cele mai semnificative nivele atinse în diverse domenii ale producției de bunuri materiale, întregindu-le elocvent, rotunjindu-le înțelesul, transformîndu-le din simple elemente ale unei imagini în argumentul solid al unei deveniri glorioase.

Nu mai puțin grăitoare se dovedește a fi și pledoaria secretarului general al partidului pentru ridicarea activității productive a patriei, în toate compartimentele ei, la o nouă calitate, pentru transpunerea întocmai în viață a prevederilor noului mecanism economico-financiar, bazat pe autogestiune și autoconducere muncitorească, ca o consecință legică a adevărului că acumulările cantitative determină o perfecționare esențială, de conținut, a muncii tuturor. Noi înșine fiind datori să accelerăm ritmurile acestei perfecționări, în consens deplin cu ritmurile în care ne-am decis să ne apropiem viitorul.

Sinceritatea termenilor în care se discută această problematică este remarcabilă și ea relevă o dimensiune în plus a largului democratism al societății noastre socialiste. Revoluția tehnico-științifică, în toate ramurile industriale și în toate domeniile de activitate, nu își poate îndeplini dezideratele decît printr-o reconsiderare a poziției și efortului fiecăruia în raport cu întregul, fie că este vorba de întreprinderi și instituții, fie că este vorba de oameni. Iată un îndemn din care decurg consecințe importante din acest punct de vedere : **„Să punem accentul nu pe dezvoltarea extensivă, ci pe dezvoltarea intensivă a economiei naționale, pe valorificarea superioară a întregului nostru potențial material și uman, pentru a putea obține noi succese pe drumul înfloririi continue economico-sociale a României".**

Evident, noul mecanism economico-financiar stă în centrul pledoariei tovarășului Nicolae Ceaușescu, și atunci cînd referirile la el sînt directe, cînd se atrage atenția asupra înțelegerii și aplicării lui unilaterale, și atunci cînd prevederile lui se retrag în substratul argumentației, conferindu-i temeinicie și clarviziune. Cointeresarea oamenilor în bunul mers al producției prin consolidarea unui raport echitabil între efortul real și retribuție, productivitatea muncii și aprovizionarea tehnico-materială, conlucrarea și cooperarea armonioasă dintre uzine și județe, balanța forței de muncă, locul și rolul industriei mici în ansamblul activităților noastre productive, răspunderile consiliilor populare în organizarea și controlul activității din industrie și agricultură sînt analizate, mereu, prin prisma obținerii unei eficiențe economice certe, prin prisma aportului net la edificarea unei Românii mai înfloritoare. Totodată, este relevată cu aceeași sinceritate necesitatea realizării progresului prin forțe proprii și a reducerii la minimum a dependenței economiei naționale de credite externe și importuri. Cu atît mai mult cu cît **„creditele au devenit foarte scumpe ; ele au devenit, de altfel, o formă aproape cămătărească, de îmbogățire a unora pe seama celor mai săraci. Iată de ce tovarăși** — conchide secretarul general al partidului — **fiind prea săraci trebuie să ne gîndim să nu mai luăm credite și să ne soluționăm problemele cu mijloacele noastre".**

O patetică grijă pentru soarta noastră a tuturor, într-o lume a convulsiilor care ridică uneori îngrijorător temperatura politică a planetei, răzbate din fiecare cuvînt al conducătorului nostru înțelept și încercat. În acest sens, atenția acordată de tovarășul Nicolae Ceaușescu conjuncturii internaționale împlinește firesc luciditatea cu care ne îndeamnă să ne gospodărim mai bine acasă, în țara noastră. Problemele nevralgice ale lumii contemporane se repercutează dureros nu numai în conștiința fiecărui om, a fiecărui popor, dar ele pot împieta și asupra dezvoltării libere și independente a cetățenilor de pretutindeni, a popoarelor înseși. Și, din nou, viziunea sintetică asupra căilor unui progres solidar concentrează în apelul președintelui țării mesajul însuși al României. Un mesaj de pace și înțelegere, rostit de o voce distinctă prin fermitatea ei întru apărarea valorilor periclitate ale umanității.

FAŢĂ-N FAŢĂ CU LUMEA

Acum ni se cere performanţă

— Tovarăşe dr. ing. VASILE DASCĂLU, ca om cu funcţie de conducere într-un institut de cercetare şi proiectare în construcţii, cu ce gînduri v-aţi întors acasă de la Congresul consiliilor populare ?

— Cu sentimentul că trebuie să gîndim repede şi să aplicăm repede ideile noi, eficiente şi realiste. Ceea ce ni se cere nouă acum, ceea ce am desprins cu claritate din cuvîntarea secretarului general al partidului, este nu pur şi simplu calitate în tot ce avem de făcut, ci performanţă. Şi avem condiţiile să atingem performanţe.

— Ce se petrece acum în înfăţişarea Iaşului se poate spune că atinge asemenea cote ?

— La 23 octombrie 1978 s-a aprobat un proiect literalmente extraordinar de renaştere modernă a fostei capitale a Moldovei, a oraşului de glorii şi dulci tradiţii românesti, care a şi început a se înfăptui. Pînă la sfîrşitul cincinalului următor va fi, va trebui să fie, gata, într-o primă etapă un nou centru civic se conturează. Plasat între vechea Piaţă a Palatului, de la zidurile Curţii domneşti, prin străzile — viitoare mari artere — Elena Doamna şi Atanasie Panu. Va marca o replică modernă a celor mai strălucite realizări arhitectonice ale oraşului. Un centru văzut în mişcarea lui vie în timp şi spaţiu, conceput pentru omul de azi şi de mîine, cu necesităţile lui de habitat, de confort, cu totul altele decît ieri.

— Pe scurt, ce va cuprinde ?

— Dotări social-culturale, hoteluri, Palatul pionierilor, Teatrul pentru tineret şi copii (aflat deja în execuţie), un Palat al justiţiei, bibliotecă de proporţii naţionale, şi, firesc, multe, foarte multe blocuri de locuinţe, toate ordonate unei deschideri pe o cornişă pietonală ce va realiza o trecere armonioasă, fluidă, lină, din vechea zonă a ilustrei Curţi domneşti spre noua piaţă civică. Cu elemente specifice de arhitectură inconfundabile şi nerepetabile în altă parte a ţării şi chiar în judeţ, dar profund moderne. Toate acestea costă miliarde de la bugetul statului, toate acestea sînt parte integrantă a politicii partidului nostru de înflorire a oraşelor patriei, a tuturor localităţilor, prosperitatea ţării însăşi, ca şi a fiecăruia dintre noi.

— Vă numiţi Institutul de cercetare şi proiectare — ICEPROM-Iaşi, ce program vă propuneţi în consensul problemelor discutate la congres, şi ce realizări aveţi în sectorul cercetării ?

— Cercetări în domeniul urbanismului, al sistematizării, privind, de pildă, tipul optim de locuinţă şi de ansamblu de locuinţe în condiţiile oraşului de azi şi a tendinţelor lui de evoluţie, în condiţiile socio-demografice — nevoi ale familiei, nevoi culturale ş.a. —, pentru alimentarea cu energie şi surse de energie în locuinţa viitorului, tipul şi evoluţia casei şi gospodăriei ţărăneşti... Cercetări în domeniul tipizării construcţiilor — o sarcină prioritară în ramura noastră trasată de către conducerea partidului — şi al materialelor de construcţii, pentru reducerea consumurilor de materiale şi de energie în construcţia de locuinţe şi eliminarea materialelor bazate pe materii prime din import, deficitare, ori pe bază de petrol. Avem în curs de finalizare şi introducerea în şantier — după o gîndire a noastră a ieşenilor — noi soluţii constructive pentru clădirt de locuit — cum sînt, de exemplu, cele din cadre cu noduri spaţiale integral prefabricate. Au fost şi vor fi în continuare dezvoltate cercetările şi studiile asupra resurselor locale ce pot fi utilizate în construcţii la nivelul judeţului, în prezent fiind deja avansate testările de laborator asupra elementelor de termoizolaţie bazate pe diverse deşeuri şi materiale refolosibile din agricultură sau industrie. Avem deja cercetate — şi vom impulsiona aplicarea lor — cîteva soluţii şi tehnologii pentru producţia de masă a unor materiale de construcţii pentru locuinţe cu un număr redus de nivele, în special pentru mediul rural şi viitoarele centre urbane, cum sînt planşeele din grinzişoare de beton precomprimat cu corpuri de umplutură sau pămînt uscat, elemente şi materiale termoizolatoare pentru terase şi acoperişuri şi chiar pereţi din subproduse agricole — pe bază de paie, tulpini de floarea-soarelui, deşeuri textile ş.a.

Depinde de noi, aşa cum a resubliniat tovarăşul Nicolae Ceauşescu la cel de al doilea Congres al consiliilor populare, de gîndirea şi acţiunea noastră, să aplicăm rapid soluţii moderne, eficiente, validate de ştiinţă, de cercetare şi experienţă, să atingem în toate sferele activităţii şi vieţii noastre performanţe. Performanţele de care avem nevoie în dezvoltarea rapidă a ţării. Pentru prosperitatea noastră, a tuturor.

CICI IORDACHE ■

Echitate prin muncă liberă

Judeţul Bistriţa-Năsăud reprezintă o imagine strălucită a politicii ştiinţifice a partidului nostru de repartizare raţională a forţelor de producţie pe întreg teritoriul ţării. [illegible] sfîrşitul acestui cincinal un [illegible] locuitorilor pentru ceea ce înseamnă socialism, munca liberă pusă în slujba celor mai înalte idealuri ale omului. Telciu, comună bistriţeană al cărui primar sînt, este o aşezare de munte cu vechi tradiţii şi posibilităţi în creşterea animalelor. Valorificînd condiţiile pe care le avem, am reuşit ca an de an să sporim contribuţia noastră la fondul centralizat al statului. Printr-o conlucrare permanentă cu cetăţenii, am izbutit să generalizăm iniţiativa ca fiecare gospodărie din comună să crească şi să contracteze cu statul un număr mai mare de animale şi produse agroalimentare. În cursul anului trecut, comuna noastră a valorificat la fondul de stat produse a căror valoare ajunge la peste 10 milioane de lei, nivel ce va fi depăşit în acest an cu cel puţin 5 la sută. Este aceasta, o ştim cu toţii, îndatorirea noastră de prim ordin, aşa cum a reieşit dealtfel şi din cuvîntarea pe care tovarăşul Nicolae Ceauşescu a rostit-o de curînd, în încheierea lucrărilor celui de-al doilea Congres al Consiliilor populare. De bună seamă, munca noastră pentru belşugul ţării ne aduce nouă înşine belşug şi îndestulare. Ca să dau cîteva exemple, va trebui să arăt că în ultimii ani zestrea edilitară a comunei Telciu a fost îmbogăţită cu noi obiective între care o modernă brutărie, baie comunală, un complex comercial cu o suprafaţă de 2 000 metri pătraţi, două blocuri de locuinţe, noi localuri de şcoală, reţea de apă potabilă. Înţelegînd sprijinul deosebit pe care îl pot da primăriei, deputaţilor, Organizaţiile Democraţiei şi Unităţii Socialiste, conlucrăm în permanenţă cu acestea, astfel încît o bună parte din lucrările edilitar-gospodăreşti sînt realizate cu contribuţia cetăţenilor. Cu toate că în viitor comuna noastră va deveni un centru urban, noi apreciem că îndeletnicirea de bază a locuitorilor o va reprezenta tot agricultura şi în această privinţă ne vom mobiliza toate eforturile pentru ca, fructificînd experienţa valoroasă pe care am cîştigat-o pînă acum, prin găsirea unor căi şi mijloace cît mai bune şi eficiente, să sporim contribuţia noastră la buna aprovizionare a populaţiei cu produse alimentare, să aducem fondului centralizat al statului produse cît mai multe şi de bună calitate.

IOANA BACIU ■
preşedinta Consiliului popular al comunei Telciu, judeţul Bistriţa-Năsăud

Virtuţile legăturii cu oamenii

Cu toate că oraşul nostru se situează printre localităţile fruntaşe pe ţară în acţiunile edilitar-gospodăreşti, nu ne putem declara mulţumiţi decît parţial cu ceea ce am realizat prin participarea cetăţenilor la executarea unor lucrări de interes obştesc şi sîntem datori, acum, după Congresul consiliilor populare, să sporim preocuparea noastră în vederea antrenării tuturor cetăţenilor la cît mai multe lucrări. Prin îmbunătăţirile aduse legii de organizare şi funcţionare a consiliilor populare au fost create condiţii deosebite pentru realizarea obiectivelor economice amplasate pe teritoriul oraşului nostru. Am reţinut ca fiind de maximă însemnătate obligaţia consiliilor populare de a se consulta permanent cu oamenii muncii, de a organiza semestrial adunări ale cetăţenilor, în cadrul cărora noi, primarii — fie că sîntem de la comune, oraşe sau municipii, şi chiar preşedinţii Comitetelor executive ale Consiliilor populare judeţene — să prezentăm rapoarte cu privire la hotărîrile adoptate, la executarea la timp şi în bune condiţii a lucrărilor edilitar-gospodăreşti, la asigurarea aprovizionării populaţiei, întreţinerea şi gospodărirea fondului locativ, rezolvarea problemelor legate de viaţa şi activitatea cetăţenilor. Experienţa noastră atestă că întărirea continuă a legăturii cu cetăţenii şi consultarea largă a acestora constituie condiţia esenţială pentru stimularea iniţiativelor cetăţeneşti, pentru participarea directă, responsabilă a fiecărui cetăţean la înfăptuirea planurilor de dezvoltare economico-socială în profil teritorial.

VERONICA SAPLACAN ■
preşedinta Comitetului judeţean al Organizaţiilor Frontului Democraţiei şi Unităţii Socialiste Maramureş

Comune mici cu ambiţii mari

Comuna Teremia Mare din judeţul Timiş este binecunoscută prin iniţiativele locuitorilor săi în domeniul valorificării unor noi surse de energie. Consiliul popular comunal a trecut cu îndrăzneală la amenajări pentru producerea biogazului, aşa încît în prezent dispunem de două instalaţii a cîte 25 metri cubi fiecare. În plus, tot la noi este pusă în funcţiune o sondă cu apă caldă (68 grade Celsius) cu proprietăţi terapeutice deosebite. La propunerea cetăţenilor am trecut la construirea unei moderne microstaţiuni balneare pe care o vom inaugura în curînd. Microstaţiunea va funcţiona cu vane individuale, bazine acoperite, saune, cabinet medical, inclusiv posibilităţi de cazare. Preocupările noastre cuprind şi valorificarea energiei eoliene. Bucurîndu-ne de îndrumare din partea Institutului politehnic şi a Întreprinderii „Electrotimiş" din Timişoara, chiar acum, în septembrie, vom pune în funcţiune un generator de acest gen cu o capacitate de 2 kWh la intensitatea vîntului de 45 metri pe secundă. Această instalaţie va asigura o mare parte din curentul electric necesar microstaţiunii. Cred însă că o perspectivă interesantă o oferă folosirea energiei eoliene în combinaţie cu o pompă termică care ar valorifica potenţialul energetic din sol. O asemenea instalaţie poate asigura încălzirea centrală din case. Experienţele întreprinse pînă acum ne dau speranţa că o astfel de instalaţie o vom realiza cel tîrziu în 1981. Sîntem o comună mică, de 4 300 locuitori în trei sate, dar sarcinile sînt mari. Ambiţia noastră însă este pe măsura acestor sarcini. Preocupările noastre se înscriu cu pregnanţă în dezideratele formulate de la înalta tribună a celui de-al II-lea Congres al consiliilor populare de către secretarul general al partidului, tovarăşul Nicolae Ceauşescu, care, precum cunoaşteţi cu toţii, a indicat organelor puterii de stat folosirea tuturor surselor energetice locale.

HEINZ WILIAM ■
preşedintele Consiliului popular comunei Teremia Mare, judeţul Timiş

Noul mecanism economico-financiar în acțiune

În ampla cuvîntare rostită la Consfătuirea de lucru de la C.C. al P.C.R. din mai a.c., tovarășul Nicolae Ceaușescu sublinia cu pregnanță adevărul că aplicarea în viață a noului mecanism economico-financiar nu reprezintă pentru economia românească o alternativă printre altele, ci o necesitate acută, un deziderat vital. „De fapt — remarca secretarul general al partidului nostru — e greu să apreciem că principiile noului mecanism economic sînt înțelese în mod corespunzător, că se acționează în mod activ pentru realizarea lor". Pornind de la realități, pe care le vom disecа în profunzimea lor, ne propunem să abordăm diversitatea aspectelor care decurg din problematica actuală a vieții noastre economice. Nutrim convingerea fermă că drumurile rentabilității nu se ițesc în șarade de nedezlegat decît pentru cei care, sistematic, așteaptă soluții din altă parte. Și nu ne vom afla să oferim și soluții, nu înainte de a le fi cumpănit cum se cuvine.

Călărași:

Cîteva obiceiuri, evident, sănătoase

(Urmare din pagina 1)

dustria confecțiilor, nu de puține ori, buturuga mică răstoarnă carul mare. Absența unui nimic, a unui anume tip de nasture sau de etichetă, de pildă, periclitează lansarea eficientă în producție a unei serii întregi de confecții și, nu întîmplător, la Călărași, respectarea disciplinei aprovizionării ritmice cu materii prime și materiale e privită ca o exigență de căpătîi a noului mecanism economico-financiar.

Amănunțind întrucîtva lucrurile, deducem cîteva obiceiuri sănătoase, care din multe puncte de vedere se pot constitui în tot atîtea exemple demne de urmat. Desigur, nu este simplu să supraveghezi și să determini să funcționeze normal relația cu evasitotalitatea țesătoriilor și pasmanteriilor din țară, la care se adaugă o sumă apreciabilă de alte întreprinderi producătoare de furnituri diverse, din Timișoara, Jimbolia, Botoșani, Iași, Suceava, Slatina, Giurgiu sau Mediaș. Din motive care derivă din încurcături înrădăcinate pe propria lor piele — întîrzieri și rătăciri frecvente de vagoane — cei din Călărași au renunțat la serviciile căii ferate și au adoptat transportul auto, în sistem plin-plin, sistem respectat cu o certă strictețe. În fiecare săptămînă, o analiză minuțioasă a necesităților de aprovizionare, coroborată cu analiza direcțiilor de expediție a mărfurilor finite, limpezește eficient activitatea merceologilor din subordinea șefului de serviciu Vasile Zaharia. Mașinile sînt planificate zilnic pe direcții și chiar cînd survin defecțiuni în posibilitățile furnizorilor, cînd materialele lor nu corespund mostrei omologate, se procedează cu tact, „pe curat", cum știu să precizeze și directorul Ion Manole și contabilul șef Gheorghe Nițu. Nu se face caz dintr-o abatere de la nuanța stabilită anterior a unei anume țesături, ci se pleacă de la faptul că această țesătură există și poate fi utilizată cu succes în producție, înlăturîndu-se în acest fel, din capătul locului, conflicte care îndeobște nu duc nicăieri. Adică se recurge la tratative în care sînt atrași și beneficiarii confecțiilor călărășene și, de regulă, oricît de delicate ar fi uneori aceste tratative, ele sfîrșesc prin a consolida o bună colaborare. Iar concluzia ni se pare cu totul demnă de a fi subliniată : o întreprindere este datoare să ia în calcul, în egală măsură, interesele proprii, interesele tuturor întreprinderilor cu care colaborează și, evident, interesele beneficiarilor.

Probleme nu mai puțin importante pentru asigurarea ritmicității producției, factor cheie în industria confecțiilor, zidică și îngrijirea corespunzătoare a utilajelor din dotare, de a căror bună funcționare depinde nemijlocit rezultatul muncii a aproape 5 000 de oameni. Oameni simpli, mecanicii se dovedesc cu adevărat mecanici numai atunci cînd vădesc și pasiune pentru meserie, cu atît mai mult cu cît această pasiune se aplică aici asupra unei mase mari de utilaje cu profil variat. Și este cu atît mai bine cînd această pasiune, precum în cazul mecanicului specialist Constantin Dragomirescu, se concretizează și în cîteva invenții în adevăratul înțeles al cuvîntului. Acordînd tocmai unor astfel de oameni responsabilități maxime în planul activității lor zilnice, Întreprinderea de confecții din Călărași nu a făcut decît să-și asigure temeinic, și în acest domeniu, „spatele" producției. Și aici întîlnim obiceiuri sănătoase: în primul rînd o atenție cuvenită acordată conservării mașinilor din rezervă; apoi, un efort concentrat, în colaborare cu alte întreprinderi din județul Ialomița și din țară, în direcția asigurării din producția internă a pieselor de schimb necesare, scutindu-se astfel importante fonduri în valută. În acest sens, exemplul garniturilor pentru mașinile *Mamuth*, realizate de atelierele mecanice ale întreprinderii în colaborare cu *Metalotehnica* din Tîrgu Mureș, este revelator. Revelator este și faptul că orice mașină din rezervă, la Călărași, poate fi implicată în producție pe loc, fără nici o întîrziere. Faptul ne îndeamnă să analizăm în viitor și soarta altor mașini din rezervă !...

De asemenea, e privită cu simț de răspundere și soarta materialelor recuperabile și refolosibile, reglată îndeobște prin contracte ferme. Se valorifică superior circa 350 t deșeuri textile anual, ponderea deținînd-o deșeurile proprii. Și de aici, de fapt, ajungem acolo unde trebuia să ajungem, la producția nemijlocită a întreprinderii, pe un drum firesc mijlocit de chiar condițiile ei. La ora actuală, proporțiile îndeplinirii producției nete și fizice au atins 103,17 și, respectiv, 101,36 la sută. Planul valoric al producției marfă a fost îndeplinit în proporție de 101,15 la sută. Exportul: 110,22 la sută. Beneficiile: 119,7 la sută. Cum? Prin participarea tuturor, în deplină cunoștință de cauză, la un efort din care trebuie să decurgă propria lor bunăstare. La care se adaugă conducerea fermă de către fiecare maistru a celor 90 de formații de lucru. Printre oamenii pe care se poate conta din acest punct de vedere numărîndu-se Aristotel Bărzulea, Marin Stan, Maria Stamate, Constanța Dinu, Ioana Mușat, Olimpia Ionescu, Florica Dumitrescu și Silvia Baicu.

Despre ultima se spune că ar fi întrucîtva mai aspră, dar stă mereu bine cu planul... Și nu cumva asta e totul? Sau aproape totul? La ce s-ar putea reduce, printre altele, acest mult disputat nou mecanism economico-financiar decît la o asprime sporită, pe care sîntem datori să ne-o aplicăm în primul rînd nouă înșine?

Să privim în propria ogradă

Răspunzînd unor cerințe obiective, autogestiunea economico-financiară reprezintă un nou moment de referință în cadrul participării colectivelor de oameni ai muncii în procesul decizional. Este vorba de o nouă conduită socială ce se cere asimilată, interiorizată ca fapt de conștiință și, deopotrivă, obiectivată ca fapt de comportament. Ce înseamnă înțelegerea noilor atribuții și îndatoriri ce revin colectivelor de oameni ai muncii ?

Vom încerca să răspundem acestor întrebări cu concursul unor cadre de conducere ale uneia dintre cele mai reprezentative unități industriale ale țării, întreprinderea „Automatica" din București.

— Trecerea la o nouă calitate în întreaga activitate economică și socială — ne-a declarat tovarășul **Nicolae Olaru**, secretarul comitetului de partid — a făcut necesară instituirea noului mecanism economico-financiar, autoconducerea muncitorească fiind învestită prin lege cu noi prerogative ce vin să lărgească participarea oamenilor muncii la procesul decizional în calitatea lor de producători, proprietari și beneficiari, de oameni și cetățeni ai țării, uniți în interesele lor generale și particulare. În acest context, autogestiunea și autofinanțarea apar ca forme noi, superioare, ale gestiunii economice. Cunoașterea și înțelegerea profundă a noului mecanism economic reprezintă, tocmai de aceea, prima îndatorire a oricărui colectiv de muncă. În acest sens eu aș dori să arăt că am organizat o suită de colocvii și seminarii cu reprezentanții consiliului oamenilor muncii din întreprindere, precum și cu alți membri din celelalte organisme de conducere colectivă. Am făcut-o tocmai pentru a înlătura din mentalitatea unor tovarăși rutina sau supraevaluarea vechilor metode de conducere. Așa cum sublinia secretarul general al partidului, conducerile întreprinderilor și centralelor trebuie să acționeze operativ pentru soluționarea tuturor problemelor, **fără a mai aștepta nici o dădăceală din afară, fără a mai practica sistemul de delegare a răspunderilor.** Mai notăm că, în același scop am socotit necesar să organizăm conferințe și dezbateri la care am invitat reprezentanți ai principalilor noștri beneficiari și furnizori.

În aplicarea practică a noului mecanism economico-financiar am acordat o atenție expresă — conform indicațiilor tovarășului Nicolae Ceaușescu — realizării în mod prioritar a **producției fizice și nete.** Și rezultatele n-au întîrziat să se arate : producția fizică a fost îndeplinită lună de lună la indicatorii de bază — mijloace de automatizare electronice și piese de schimb. Cu toate acestea, și noi și alții mai avem multe de făcut pentru ca acest mecanism să confere muncii noastre eficiența scontată. Este necesar, de pildă, să acordăm o atenție mult mai mare creației originale și produselor destinate exportului. La ora actuală întîmpinăm greutăți în ceea ce privește acoperirea planului de comenzi și contracte pentru export. Ne-am angajat tocmai de aceea ca, începînd cu anul 1981, să accelerăm sensibil ritmul de asimilare a unor produse și tehnologii noi, iar cu cele realizate pînă în prezent să ieșim cu mai multă fermitate la export. Mă refer în mod special la dozatoarele gravimetrice cu bandă și la centralele de alarmare.

Nu e mai puțin adevărat, însă, că degeaba ne străduim noi să onorăm la vreme comenzile lansate la începutul anului, dacă pe parcurs sîntem potopiți cu comenzi „supraurgente", ca urmare a unei deficiențe de planificare. Acestea sosesc de obicei însoțite de sirene de alarmă și nu o dată secondate de dispoziții venite din partea unor foruri ierarhic superioare. Comenzile acestea presante ne obligă să reprogramăm comenzile anterioare sau chiar să întrerupem o treabă și să ne apucăm de alta. Se mai întîmplă apoi și un alt fenomen : unii beneficiari, zeloși din fire, lansează comenzi urgente cu toate că panourile de care au nevoie intră la montaj abia în trimestrul IV sau chiar în anul ce vine. Ei bine, noi fără să cunoaștem situația de fapt (nici n-avem cum) onorăm comanda și apoi constatăm că panourile zac și așteaptă în vreo magazie sau sub cerul liber ! Asemenea situații handicapează sau întîrzie recuperarea integrală a cheltuielilor sau ne obligă să obținem cu întîrziere beneficiul planificat. Or, după cum se știe, trebuie să facem totul pentru ca **beneficiul să devină principalul indicator al activității economico-sociale a întreprinderii și principala sursă pentru lărgirea, extinderea și modernizarea capacităților de producție și, în ultimă instanță, pentru cointeresarea oamenilor muncii în dezvoltarea economică a unității în care lucrează.**

Iată în acest sens și părerea inginerului **Dan Cosmin**, șeful sectorului cercetare-proiectare 3 :

— Esențiale în noul mecanism economico-financiar sînt creșterea producției nete, a celei fizice, creșterea productivității muncii, a exportului și reducerea cheltuielilor de producție, în primul rînd a celor materiale. Dar, așa cum a ținut să precizeze de curînd tovarășul Nicolae Ceaușescu, autogestiunea economico-financiară se înfăptuiește în condițiile existentei și întăririi planului național unic. În această situație, **nerespectarea unor termene contractuale de către o unitate provoacă perturbații de-a lungul unui întreg angrenaj economic.** În zadar hotărîm noi sau alții ducerea la bun sfîrșit a unei inițiative valoroase dacă furnizorul de materiale nu-și achită la timp obligațiile. Este absolut necesar și, beneficiind de mijlocirea „Flăcării", ne permitem să o spunem și pe această cale, ca toate unitățile economice să-și respecte cu strictețe sarcinile de plan și termenele de livrare.

Acest deziderat se materializează mai ales prin modul în care o întreprindere izbutește să-și înfăptuiască autofinanțarea și să-și constituie fondurile proprii.

— Măsurile de perfecționare a finanțelor întreprinderilor, adoptate de plenara C.C. al P.C.R. din martie 1978 — a subliniat tovarășul **Ion Bocolanis**, contabilul șef al Întreprinderii „Automatica" — au avut ca obiectiv central întărirea și ridi-

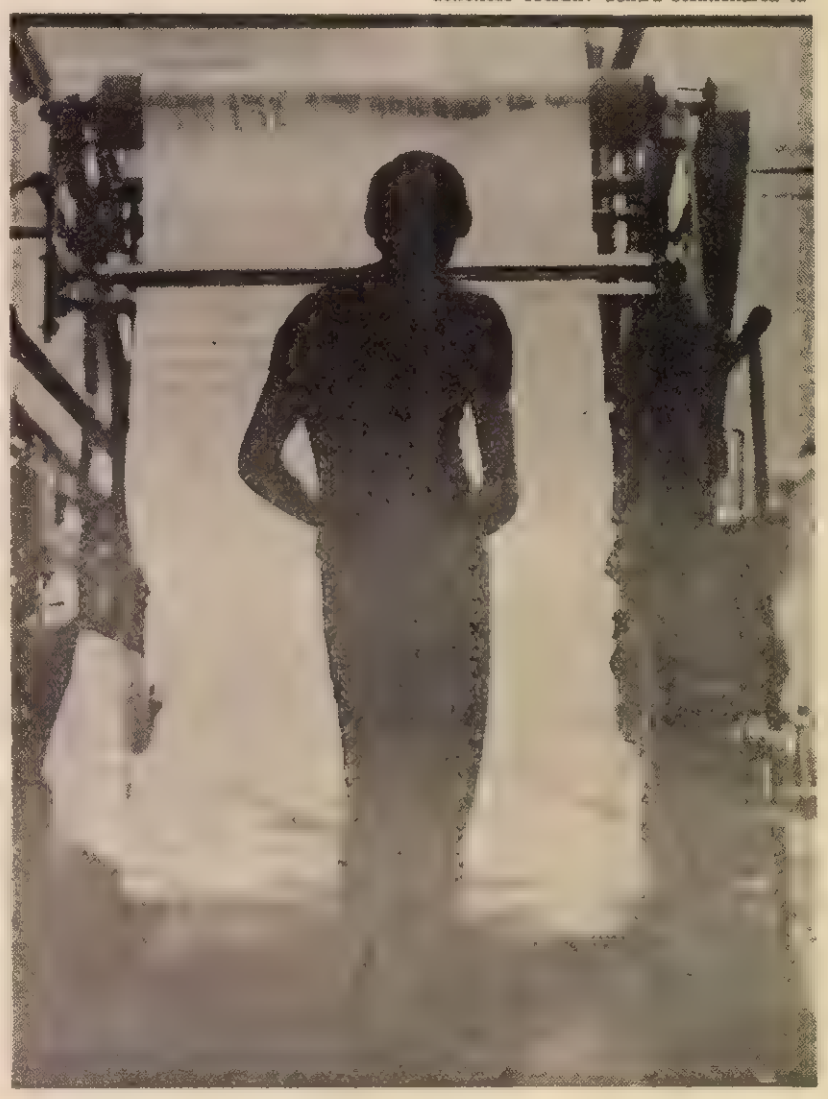

carea pe plan superior a gestiunii economice, asigurarea cadrului și condițiilor indispensabile pentru realizarea unei autentice autogestiuni și autofinanțări a unităților productive. Realizarea beneficiilor și pe această cale a fondurilor proprii presupune însă respectarea cu strictețe a graficelor de producție. Și aici o precizare: beneficiul nu se socotește la producția-marfă, ci la producția-marfă vîndută și încasată. Sau mai simplu spus: **ca să-ți intre banul în pungă, trebuie să-ți vinzi marfa.** Iată de ce noul mecanism economico-financiar reclamă, înainte de orice, o producție ritmică, eficientă, de calitate. Acesta e și motivul pentru care și la noi colectivul de conducere a luat toate măsurile pentru pregătirea producției din vreme. Marea majoritate a contractelor pentru 1981 au fost perfectate încă de pe acum, iar altele — de pildă cele încheiate cu Ministerul Industriei Metalurgice — chiar pentru 1982. Pînă aici totul bine și frumos. Dar se ivește și situația cînd unele unități, care și-au respectat la termen contractele, constată că beneficiarul de investiție nu are bani să le plătească! De aici o serie de credite nerestituite la scadență, credite purtătoare de dobînzi penalizatoare. Normal ar fi ca penalizările aferente să fie suportate nu de noi ci în totalitate de beneficiarul în cauză, care astfel ar fi mai atent pe viitor să evite asemenea situații nedorite.

— Dar, continuă tovarășul Ion Bocoianu, **înainte de a da vina pe alții este bine să privim în propria noastră ogradă.** Și la noi, ca și în alte unități, există încă suficiente posibilități pentru reducerea cheltuielilor de producție. Pentru aceasta trebuie, în primul rînd, să le cunoaștem, **să avem în permanență evidența banilor cheltuiți. Dar din păcate și la noi ca și în alte multe alte întreprinderi, aceste cheltuieli sînt determinate post-factum, adică mult după consumarea respectivului act financiar.** În întreprinderea noastră, cam după 15 zile. Or, pentru evitarea cheltuielilor neeconomicoase este necesar să înlocuim metodele clasice de calculare a costurilor și să trecem cu mai mult curaj la aplicarea unor costuri normative. **La analiza din mers a situației cheltuielilor de producție pentru a închide la timp robinetele risipei.** Acest lucru e posibil din moment ce putem beneficia de serviciile calculatorului. Conducerea întreprinderii a hotărît de curînd luarea unor măsuri în acest sens.

În calitate de șef al serviciului biroplan, inginerul **Mircea Pușcă** revine asupra unor probleme extrem de spinoase: lansarea și onorarea comenzilor.

— Noul mecanism economico-financiar oferă întreprinderilor șansa și libertatea de a se gospodări singure. Dar acest lucru nu trebuie să se facă în detrimentul altor unități productive. Planul național unic trebuie să ofere în continuare posibilitatea unirii tuturor resurselor umane și materiale, a fondurilor financiare ale societății pentru dirijarea lor în funcție de interesele și opțiunile fundamentale ale țării. De aceea, lansarea și onorarea comenzilor trebuie să se facă în modul cel mai judicios și prin respectarea fermă a angajamentelor asumate. Este inadmisibil ca o comandă care ar fi putut fi lesne prevăzută să fie făcută peste rînd și în detrimentul altor comenzi lansate la vreme. Iată și exemple: în prezent sîntem nevoiți să lucrăm la niște panouri pentru locomotivele hidraulice, comandă sosită din partea Întreprinderii „23 August" din Capitală. Dar de ce colegii noștri de la „23 August" n-au prevăzut din vreme acest necesar? Zoriți de timp s-au dovedit și cei de la OLTCIT, care ne-au cerut, la fel, peste rînd, panouri de comandă. La rîndul nostru, din motive mai mult sau mai puțin obiective am fost nevoiți să reprogramăm termenele contractuale cu Întreprinderea de țevi din Roman și cu „Înfrățirea"-Oradea.

— Prin aplicarea fermă a noului mecanism economico-financiar, a ținut să ne informeze în finalul discuției noastre tovarășul Nicolae Olaru, „Automatica" va trece treptat la reproiectarea celor mai multe dintre instalațiile și echipamentele pe care le produce. Este vorba de **o etapă calitativ superioară** în activitatea noastră deoarece noile produse, cu fiabilitate sporită și multiplă funcționalitate, se vor baza în principal pe componente electronice. Ne referim la realizarea unor automate programabile pentru toate categoriile de mașini-unelte, la echipamentele pentru dozatoare din generația a treia, la centralele avertizoare (pentru alarmă și incendii), la **roboții industriali.** La sfîrșitul viitorului cincinal, valoarea produselor cu profil nou va avea ponderea valorică a planului de produse realizat în 1980. Sîntem convinși că prin eforturi susținute, printr-o mai chibzuită folosire a bunurilor și fondurilor încredințate de societate, vom depăși greutățile care mai prejudiciază aplicarea fermă, cu maximă eficiență, a autoconducerii muncitorești și a autogestiunii economico-financiare. Acest lucru reclamă combaterea cu hotărîre a spiritului conservator și rutinier, promovarea unui climat revoluționar de muncă, de spirit tovărășesc în activitatea de zi cu zi, de eforturi concentrice pentru materializarea gîndirii novatoare. Trebuie să facem totul — așa cum a arătat tovarășul Nicolae Ceaușescu la Consfătuirea de lucru de la C.C. al P.C.R. din 29—30 mai și la plenara lărgită a Consiliului Național al Oamenilor Muncii din 13 iunie a.c. — pentru ca principiile noului mecanism economico-financiar să fie bine înțelese și aplicate neabătut.

LIVIU TIMBUS ■

Din nou despre achiziționarea și recondiționarea bunurilor de folosință îndelungată scoase din uz

Cum se pierd idei de valoare

Ce se întreprinde în mod practic pentru achiziționarea, recondiționarea și refolosirea bunurilor de folosință îndelungată scoase din uz? Ne-am străduit să răspundem acestei întrebări în cadrul unei anchete publicată recent în revista noastră. Am constatat, astfel, nu fără părere de rău, că nu puține unități ale cooperației meșteșugărești privesc cu total dezinteres acest potențial izvor de economii. Interlocutorii noștri ne-au prezentat justificări variate, invocînd în general motive puțin plauzibile. Am admis totuși faptul că, deocamdată, oferta este relativ redusă. Am mai aflat apoi că numeroase bunuri de acest fel se prezintă într-o stare deplorabilă, sau care face imposibilă recondiționarea lor. Ele urmează, în această situație — ne-au informat reprezentanții UCECOM — să fie preluate și dezmembrate de către unitățile profilate în colectarea materialelor refolosibile.

Iată-ne, deci, poposind în continuare la Întreprinderea pentru recuperarea și valorificarea materialelor refolosibile.

— Prin noul profil al întreprinderii — ne-a declarat directorul Dimncea Popa — colectarea nu mai are caracter limitativ. Primim de la populație orice fel de materiale: metale vechi, textile, p.v.c., produse petroliere, cauciucuri etc. Ni se aduc și frigidere și televizoare stricate sau uzate, pe care le plătim, evident, conform tarifului, la kilogram. La fel cum se plătește fierul vechi. Unele din aceste aparate, aduse sau pur și simplu abandonate lîngă punctele noastre de colectare, mai sînt încă în stare de funcționare. Astfel, frigiderul Fram pe care îl ținem în camera alăturată și care se dovedește perfect funcțional, a fost găsit abandonat lîngă una din rulotele noastre. Dacă cineva dintre cei ce l-au găsit n-ar fi avut curiozitatea de a-l încerca la priză, agregatul ar fi urmat calea celorlalte deșeuri.

Cu alte cuvinte, televizoarele, frigiderele și aparatele electrocasnice predate la I.R.V.M.R. nu se bucură de un regim preferențial și sînt condamnate pur și simplu să devină deșeuri metalice. Interesant de remarcat că întreprinderea a primit instrucțiuni pentru recuperarea pieselor și subansamblelor refolosibile, dar indicațiile vizează numai autovehiculele scoase pentru casare.

De la începutul anului și pînă în prezent, aici la I.R.V.M.R., au fost preluate de la populație circa 10 000 tone fier vechi și 6 448 tone de hîrtie. Un început promițător, dar încă departe de ceea ce ar trebui să constituie această acțiune în cadrul economiei naționale. Am mai fost informați apoi că în prezent se află în plină desfășurare colectarea deșeurilor de fier și hîrtie direct de la domiciliul cetățenilor din Capitală. La acest experiment, ce va cuprinde 25 000 de apartamente din toate sectoarele municipiului, își vor da concursul comitetele de bloc, și echipe volante alcătuite din școlari, pensionari, colectori voluntari etc. Se va proceda așa, deoarece, deocamdată, cele 38 de puncte fixe și cele 52 de rulote puse la dispoziția populației nu cunosc decît o afluență redusă de ofertanți.

Situația ne obligă la o primă concluzie: înainte de a fi o acțiune practică, colectarea și reciclarea materialelor refolosibile trebuie să devină un fapt de conștiință. Obișnuința risipei este încă puternică, dar în același timp perfect explicabilă. Vom aminti că pînă nu demult (în toată lumea, dealtfel) inginerii și economiștii acceptau deșeul ca pe un efect firesc al procesului de producție, eventual ca pe un eșec al acestuia. Dar dacă în acest domeniu situația a fost reglementată prin măsuri de stat, marea masă a populației mai consideră încă colectarea și predarea bunurilor de uz casnic și personal o îndeletnicire incomodă și jenantă, preferînd să le arunce în lăzile cu gunoi. Situația este regretabilă, dar trebuie să avem în vedere că în numeroase alte țări, unde la ora actuală reciclarea materialelor refolosibile s-a constituit într-o veritabilă industrie, marea masă a cetățenilor a dovedit la început aceeași slabă receptivitate față de acțiunea organizată de colectare a bunurilor personale uzate. Este vorba în esență de schimbarea radicală a unei mentalități privind lucrurile utile sau inutile, modul în care conservăm, transformăm sau mărim valoarea bunurilor materiale, de a înțelege în concluzie că materialele depreciate reprezintă o imensă resursă în lărgirea bazei de materii prime. Vom reaminti un exemplu: pentru a fabrica o tonă de hîrtie se taie cinci arbori maturi, care produc în fiecare oră oxigen pentru 320 de oameni și purifică 24 000 mc de aer. Or, o tonă de maculatură înlocuiește o tonă de celuloză, din care se poate fabrica hîrtie pentru 12 500 de ziare, ori 2 500 de caiete ori 400 cutii de ambalaj.

Revenind însă la problema reciclării bunurilor de folosință îndelungată scoase din uz, socotim nimerit să informăm cititorii noștri că studii temeinice, efectuate între altele de către specialiștii Institutului de economie industrială din București, demonstrează că o cale sigură pentru valorificarea acestor bunuri, chiar atunci cînd ele se află într-o stare foarte avansată de uzură, o constituie recuperarea unor componente. Calcule anticipative arată că de pildă în următorii cinci ani, de la televizoarele scoase din uz, s-ar putea recupera și livra industriei electrotehnice 1 238 mii trafo cadre, 1 238 mii difuzoare, 4 952 mii potențiometre, 4 713 mii rezistențe ajustabile, 24 759 900 mii rezistențe de 0,25—0,5 W sau 2 476 mii diode de diverse tipuri.

Am văzut însă că prin casarea televizoarelor aceste piese nu ajung în unități de specialitate. Există vreo altă cale prin care Întreprinderea „Electronica" din București ajunge în posesia lor?

La UCECOM, unde am discutat despre toate acestea am fost sfătuiți să scriem despre recuperarea și recondiționarea unei alte categorii de bunuri de lungă folosință: autoturismele. Operația are loc în cadrul cooperativelor meșteșugărești cu profil auto și, ne-au asigurat interlocutorii noștri, în multe orașe ale țării, a cîștigat atenția și interesul publicului larg. Este vorba, așa cum se bănuiește, de cumpărarea de la populație, pe baza unei expertize tehnice, a unor autoturisme vechi, recondiționarea și apoi revinderea acestora celor care doresc să aibă o mașină la a doua mînă, dar pusă la punct în cadrul unor ateliere de specialitate. În acest fel — ni s-a explicat — cetățeanul este ferit de tranzacțiile veroase ale talciocurilor de mașini, unde escroci abili obțin în cîteva ore bani buni munciți de alți ani la rînd. Iată și cîteva rezultate: pe primele șase luni ale anului, unitățile cooperației meșteșugărești cu profil auto au vîndut autoturisme recondiționate în valoare de 4 milioane la Arad, 1 500 000 la Hunedoara, 800 000 la Sibiu, 7 000 000 la Caraș-Severin, 700 000 la Iași și 600 000 la Timișoara. Dar în același timp trebuie să remarcăm că în multe județe, vînzările nu depășesc 100 000 lei: Brașov, Cluj-Napoca, Prahova, Bacău, Bihor, Brăila, Constanța, Mureș, Covasna, Suceava, Satu Mare și mai ales în Capitală.

— S-a reușit acolo unde nu există talcioc de mașini, este de părere inginerul Năstase Cîmpeanu, conducătorul tehnic al Cooperativei „Automecanica" din Capitală. Iar în general vorbind modul în care se desfășoară această operație, nu este cel mai corespunzător. Este nevoie să se înființeze în acest scop o unitate experimentală, unde cumpărarea și valorificarea autoturismelor să se facă sub auspiciile unei comisii de specialiști. Binevenită ar fi și măsura ca mașinile recondiționate să se poată vinde și cu plata în rate. Dar la ora actuală mi se pare mult mai important ca unitățile prestatoare de servicii să se ocupe de recondiționarea sau asimilarea unor piese auto. Aici s-ar putea într-adevăr realiza economii substanțiale. De ce să aruncăm un pivot uzat care costă 130 de lei cînd îi putem reface bucșa de teflon și care costă doar 2 lei, și piesa este perfect refolosibilă? De ce să aruncăm la fier vechi bielele, tiranții etc, piese perfect recuperabile? Noi am trecut de pildă la asimilarea unor repere ca aripi față și spate, mască, praguri, tăblii de uși, longeroane, tobe de eșapament pentru autoturismele Dacia 1 100 și folosim în acest scop tablă recuperată din șteaifuri. Am procedat de asemenea, în scopul eliminării importurilor, la omologarea unui alt reper: contactele platinate pentru toate tipurile de autoturisme comercializate prin I.D.M.S. Dar acest lucru ar trebui extins pe întreaga țară. Cumpărarea și revinderea autoturismelor uzate este mai puțin importantă la ora actuală. Cetățeanul, oricum, apelează, în această privință, în mică măsură la serviciile noastre.

Unde se află adevărul adevărat? Multimea opiniilor exprimate ne obligă să ne formulăm cu prudență concluziile. Deocamdată, bunul-simț ne îndeamnă să constatăm că în curentul unor păreri atît de diverse, bune sau contestabile, sucombă idei și inițiative valoroase. Iar timpul înseamnă bani. Și, din păcate, bani pierduți.

LIVIU MAIOR ■

Clopoțelul

Între clipele de viață ce le rechemăm adesea pentru a sta de vorbă cu noi înșine sau cu cei de lîngă noi, într-un gest de permanentă întoarcere la bornele kilometrice care ne-au străjuit pașii, într-o mereu proaspătă nevoie de a ne privi cu ochii copilăriei — nu spunea cineva că om mare este acela ce nu și-a pierdut inima sa de copil? — ajungem cînd și cînd pe culoarele școlii, îmbujorați de respectul ce i-l datorăm.

Am fost martor, cu doar cîteva zile înainte ca primul strigăt de clopoțel să răscolească întinderile între vestirea unui an școlar nou, la o asemenea revenire în sipetul de suflet al adolescenței. Într-un oraș de cunoscută și recunoscută tradiție în cartea învățămîntului și culturii românești, la Buzău — despre care știm că actul domnesc îi atestă documentar în 1431, că aici începe a se învăța carte în secolul al XVI-lea, că în vremea lui Brâncoveanu era un centru de tipărituri renumite, că seva și culorile sale au fost privite din spatele șevaletului de Tattarescu și Andreescu — la Buzău deci, o școală vestită, Liceul „Eminescu", și-a reîntîlnit absolvenții de acum două decenii. Absolvente, de fapt, era încă la respectiva dată școală de fete, așa cum, mai încolo, spre gară, clădirea cu numele lui Hașdeu adăpostea pe atunci liceul de băieți al orașului. Amîndouă cu faimă, într-un Buzău cu multe alte școli de renume, cu profesori plini de ambiție și cu elevi pe potrivă.

Non scholae sed vitae discimus.

Poate să nu se fi auzit niciodată vorbele bătrînului Seneca, în orele derulate în umbra arborilor seculari ai Cringului. Iată, sînt atîtea prilejuri care arată ce bine prinde, în dunga anilor, treaba dură cu seriozitate în timpul școlii, cum sprijină, ca o fibră de sticlă construcția impunătoare, învățătura făcută nu pur și simplu de dragul cărții, al diplomei ci mai presus de toate pentru viață, pentru vămile ei numeroase și nu o dată contorsionate, greu de prevăzut și escaladat, pentru drumurile-i lungi și întortocheate.

Fetele cu fundițe de atunci, școlari în uniforma cu matricola Liceului „Eminescu" sînt azi oameni în toată firea, care încotro, la rostul lor, trăgînd după ei, cu demnitate bucuriile și grijile.

E elegant și normal să te întorci în sălile de unde ți-ai adunat bună parte din merindele existenței. Un gest civilizat, ușor melancolic, vegheat de convingerea că cei ce ne-au dat ceva din știința lor de a munci și trăi merită să știe cît le datorăm, cît îi prețuim. La Liceul „Eminescu", ca la orice liceu, fotografia profesorilor și numele le stau alături de ale fetelor și băieților veniți să viziteze școala într-o zi trecută în calendarul sărbătoresc al inimii: Clotilda Constantinescu, Virginia Spînu, Marcela Ionescu, Ovidiu Frînculescu, Maria Butelcă, Gheorghe Gasnaș, Lambrina Bogdănescu, Teodor Gheorghiu, Ion Mihai, Marioara Bucea, Isabela Vencov, Ioana Costea, Petra Cîonț, Emanoil Costea, Ecaterina Suciu, Gheorghe Nicolau. Sînt nume dintre numele legate de renumele școlii, nume legate de ani în uniformă și bentiță albă a absolventelor din 1960, multe acum ele însele în învățămînt, cu treburi importante în cele mai diferite sectoare ale economiei, științei, culturii.

A început școala și ne trimitem fiecare gîndul, de unde ne aflăm, spre oamenii ce ne-au însuflețit pătimaș mersul spre mîine. Hotărînd că este mai bine așa, cîteva zeci de nume din catalogul de acum 20 de ani al Liceului „Eminescu" au luat drumul Buzăului, pentru a-și revedea dascălii și a le spune vorbe frumoase, de mulțumire, de sănătate și viață lungă.

În aceste ceasuri desprinse din ciorchinele toamnei și dăruite, de cînd ne știm, școlii, într-un zîmbet perpetuu către trandafirii îmbobociți în inimă, zburăm și zburdăm în holdele ei adunate de ani, noi și părinții noștri, noi și învățătorii noștri, noi și copiii noștri, noi, ei și învățătorii lor.

NEAGU UDROIU ■

Premieră științifică

Primul vițel obținut prin metoda transferului de embrioni pe cale nechirurgicală

— Tovarășe dr. ing. STELIAN DINESCU, vă propun să recapitulăm. Această micuță și simpatică Corbeanca (Holstein-Friză, n. 26 august 1980, 38 kg) **este primul vițel din România născut, iar nu făcut. Altfel zis are un tată** (taurul Tăun, rasa Holstein-Friză, nr. matricol 710 290), **două mame** (vacile Săftica, Holstein-Friză, 10 ani, 585 kg, și Mîndra, Sură de stepă, 4 ani, 490 kg), **doi mamoși** (cercetătorii **dr. NICOLAE ILINCA** și **ing. VALERIA NEGOIȚĂ), un naș** (dv., în calitate de director al Institutului de cercetări pentru creșterea taurinelor din Corbeanca-Ilfov), **cîteva moașe** (este suficient să privesc cîte halate albe foiesc în juru-le) **și un nuroc chior** (de vreme ce n-a rămas cu buricul netăiat)...

— Da, este o veritabilă premieră științifică românească. Pentru prima dată în țară a fost obținut un vițel ca urmare a aplicării metodei transferului de embrioni, pe cale nechirurgicală, între rase diferite.

— Am citit că primul transfer de embrioni l-a încercat Heape, la Cambridge, în 1890.

— Acela a fost începutul. Acum există organizații special create în Canada, S.U.A., Marea Britanie și Australia care oferă fermierilor, pe relații comerciale, embrioni de taurine. O astfel de organizație din S.U.A. a reușit să obțină în medie 8 viței pe vacă donatoare la un interval de 15 luni. Există însă și cazuri individuale cînd de la o donatoare s-au realizat 12 gestații la 12 vaci receptoare, de la o singură colectare de ovule fecundate, iar mai de curînd, în Canada, 21 de gestații. Altfel zis, este deci posibil să se multiplice progenitura unei vaci de valoare aproape la fel ca a unui taur folosit la însămînțări artificiale. Alături de expresia «taur donator», devenită consacrată, apare și aceea de «vacă donatoare».

— Ce-l determină pe specialiști să procedeze astfel ?

— Ca totdeauna, primează argumentele economice. Cîteva cifre vă vor edifica. Un taur despre care nu știi mai nimic decît că provine din părinți cutare și cutare de mare valoare costă 2 000 de dolari, dar un altul testat pe descendenți ridică prețul pînă la 1,6 milioane de dolari. De asemeni, prețul unei vaci pornește de la 700—800 de dolari și se oprește în jurul a 15 000 dolari. Acestea sînt prețurile pe „de-a-ntregul". Însă nici prețurile materialelor seminale nu-s mai puțin piperate, deși constatăm o scădere. Cu ani în urmă, doza de material seminal costa 500 de dolari. Astăzi oscilează pe o scală între 1,5 și 150 de dolari. Valoarea unui embrion este însă sufocantă : 600—700 de dolari. Vă dați seama care sînt avantajele unei țări care exportă așa ceva. Ca să nu amintim decît tangențial cît de deosebit de eficientă și de mare viitor este metoda pentru grăbirea ritmului de ameliorare a efectivelor de taurine, pentru creșterea continuă a producției de lapte și de carne de la această specie. Să nu uităm că și în țară o vacă poate să coste și 3 000, dar și 26 000 de lei. Însă oricît de valoroasă ar fi o vacă, într-o viață nu poate să dea decît zece viței. Asta teoretic. În mod normal dă doar șase. Se cunoaște că în stadiu primar, o vacă are 200 000—400 000 de ovule, din care elimină tot cîte unul (arareori doi-trei) la 21 de zile o dată (ciclul estral). Ceea ce înseamnă 400 -500 de ovule eliminate într-o viață și din care nu sînt valorificate decît 6—7. Repet, doar 6—7 din 200 000—400 000 !

— Cît e de mare un embrion ?

— Dimensiunea embrionului (numit și zigot, ori ovulă fecundată, ori celulă-ou, rezultat din unirea a doi gameți sau a două nuclee) variază între 0,160 mm în prima zi a fecundației și între 0,460—0,520 mm în ziua a șaptea, cea mai uzitată pentru transfer. Fiind atît de mici, practic sînt observabili doar la microscop.

— Mici-mici, dar cumpliți de scumpi. De ce ne-am apucat de o astfel de treabă atît de tîrziu ?

— Am înțeles că ați terminat filosofia. Știți deci că mendelismul este concepția referitoare la transmiterea ereditară a caracterelor și că are la bază legile formulate de Mendel încă din 1865. Știți și că respectivele legi au fost puse la baza teoriei cromozomice a eredității și mai amintiți-vă și ceea ce ni se spunea la cursuri despre Mendel, față în față cu alții. Rememorați toate acestea și veți înțelege de ce costă acum 700 de dolari embrionul de taurine. De unde decurge și acel extraordinar «să gîndim cu capetele noastre».

— Cum recuperăm ?

— În urmă cu doi ani a fost înființat un centru experimental în domeniul transferului de embrioni la taurine și deja avem o bună experiență în ceea ce privește micromanipularea, aprecierea morfologică a viabilității și conservarea de scurtă durată a embrioanelor. Cu ocazia experimentelor comune ale Colectivului Internațional C.A.E.R. pentru transfer de embrioni, reprezentanții noștri permanenți — dr. Nicolae Ilinca și ing. Valeria Negoiță de la Institutul de cercetări pentru creșterea taurinelor Corbeanca, și dr. Emil Silvaș de la Stațiunea de cercetări zootehnice Tîrgu Mureș — au luat parte activă la organizarea și desfășurarea lucrărilor și demonstrațiilor organizate anual în R. D. Germană, U.R.S.S. și la noi, la Tîrgu Mureș, în 1979.

— Concret, cu ce rezultate ?

— Tematica abordată pînă în prezent în cadrul experimentărilor comune C.A.E.R. a privit recoltarea și transferul pe cale chirurgicală a embrionilor (Dummerstorf — R.D.G., în 1978 și 1977) ; conservarea de scurtă durată și de lungă durată a embrionilor (Dummerstorf, 1978) și recoltarea pe cale nechirurgicală a embrionilor (Dubrovice, U.R.S.S. — 1978 și Tîrgu Mureș — 1979). Rezultatele practice ale activității de cercetare în domeniul transferului de embrioni la taurine s-au concretizat pînă în prezent în realizarea, în cele două centre din Corbeanca și Tîrgu Mureș, a 56 transferuri de embrioni, cu obținerea a patru-șase produși vii, urmînd a se efectua diagnosticul de gestație la alte 28 femele receptori cărora li s-au efectuat transferuri în ultimele 3 luni.

— Amintiți aici de 6 produși vii obținuți prin metoda transferului de embrioni...

— Da, însă pe cale chirurgicală. Repet, Corbeanca este primul vițel obținut prin metoda transferului de embrioni pe cale nechirurgicală.

— Povestiți-ne cum a fost.

— În urmă cu 268 de zile, adică la data de 2 decembrie 1979, vacii Mîndra aparținînd rasei românești Sură de stepă i-a fost transferat un embrion recoltat de la vaca Săftica, aparținînd rasei Holstein-Friză. Săftica a fost deci animalul donator, iar Mîndra — animalul primitor. Transferul a reușit pe deplin, procesul de nidare — fixarea embrionului în mucoasa uterină, n.n. — producîndu-se fără fenomene de respingere. Gestația a decurs în condiții normale nefiind necesară intervenția medicamentoasă sau de altă natură. După 268 de zile de la data transferului a avut loc fătarea, în urma căreia s-a obținut vițica Corbeanca în greutate de 38 de kg. Așa cum puteți observa privind-o, vițica își păstrează intacte însușirile ereditare tipice rasei Friză moștenite de la părinții genetici, respectiv de la mama donatoare Săftica și de la taurul Tăun, ambii din rasa Holstein-Friză. Vaca Mîndra, cea care a purtat efectiv gestația, nu are nici o contribuție la fondul genetic al noului vițel.

— Este extraordinar ! Deci, meritul esențial al celei care aduce vițelul pe lume ar fi că... este prezentă. Ea doar îl poartă în pîntece și-l scoate de la întuneric la lumină, deși nu este al ei, deși l-a conceput cealaltă. De fapt care este «mama cea bună» ? Cam seamănă cu povestea puiului de cuc...

— Donatoarea, evident. Pentru că odată cu formarea embrionului zestrea genetică a viitorului vițel este completă. Deci terminată. Deci nu e nimic extraordinar. Că așa este și că experimentul a reușit o confirmă păstrarea de către vițel a culorii robei părinților, situație care nu s-ar fi înregistrat în cazul în care vițelul ar fi provenit dintr-o ovulă fecundată aparținînd mamei receptoare.

— Văd că «mama vitregă» n-o lasă de loc să se apropie de vițel pe «mama bună». După cum se manifestă ambele, aș zice că numai lanțul le împiedică să se la în coarne.

— Pe asta am și mizat. Adică ? Sura de stepă deși la minim aflată pe scara valorii genetice este în schimb o mamă extraordinară, îngrijește vițelul cu o devoțiune exemplară. Deși cel mic seamănă exclusiv cu cealaltă. Deși !

— Preocupări actuale ?

— În prezent, aici, la centrul din Corbeanca, experimentăm o tehnică de transfer nechirurgical, via cervix, care comportă o tehnică asemănătoare cu simpla însămînțare artificială.

MIRCEA BUNEA ■

A gîndi bine înseamnă a gîndi rentabil

Subinginerul Anton Casanovici, adjunctul secției forjare-extrudare din cadrul Întreprinderii „Rulmentul" din Brașov, este un munte de om, are 54 de ani și pare că vorbește și ascultă nu cu gura și cu urechile ci și cu ochii, mai ales cu ochii. Recunoaște că, într-adevăr, posedă această însușire specifică mai tuturor forjorilor, plus faptul că, într-o liniște prea mare, nu-și aude propria voce. „Treaba asta, zice, mi se trage de la cei peste 30 de ani de cînd lucrez aici, lîngă presele astea care bat zi și noapte, fără întrerupere, de se cutremură pereții întregii hale. Nu știu cum să spun, dar, dacă nu le aud cum bat, simt că din lumea gîndurilor mele ar lipsi ceva. Nu pot trăi, pur și simplu, fără acest imens, puls sonor".

Se subînțelege, chiar și din puținul spus pînă acum, că subinginerul Anton Casanovici își iubește meseria și cunoaște ca nimeni altul, viața și munca din secția de forjare-extrudare. Acestea sînt și motivele pentru care l-am abordat într-o problemă aflată la ordinea zilei, cea a rentabilității. Nu, dialogul nostru au a avut neapărat o ținută teoretică, ci mai ales una concretă. Cu alte cuvinte, ne-am referit, cît mai concret posibil, la relația dintre rentabilitate și gîndirea tehnică.

„Sîntem o secție, avea să ne declare interlocutorul nostru, în care gîndirea tehnică proprie, fie că aparține maiștrilor sau muncitorilor de înaltă calificare, fie că vine din partea inginerilor, se manifestă din plin și, aș zice, permanent. Iată, spre exemplu, întreprinderea noastră a fost dotată cu o presă adusă din străinătate. La timpul potrivit era o presă foarte bună, inelele de rulmenți forjate la această presă erau foarte bune, dar aveau un neajuns, erau prea puține. Și mai era un neajuns : se consuma prea mult metal. A apărut, nu se mai știe cum, ideea de a forja, la această presă, în același timp, două inele de rulmenți. Ei bine, după o colaborare de peste un an între serviciul de proiectare al întreprinderii și un grup de muncitori din secția noastră a fost pus la punct un procedeu și dispozitiv de forjare combinată a două inele de același tip. Știu, sună cam tehnic, prea puțin spectaculos, dar, sub acest titlu, dispozitivul și procedeul au fost expuse în cadrul primului Salon național de invenții de anul trecut. Cu alte cuvinte, oamenii noștri realizaseră o invenție care, în primul an de aplicare, a înregistrat o eficiență economică de aproape 1,5 milioane lei și o creștere a productivității muncii de aproximativ 80 la sută".

Cifre, sigur că da, cifre, numai că în spatele lor se află, desigur, o mină de oameni animați de o idee care este, în același timp, și o ambiție, o frumoasă ambiție, aceea de a gîndi tehnic. Dacă ar fi să intrăm în amănunte, am afla că invenția, expusă sub acel titlu pe care nu-l mai repetăm, se adaugă altor patru invenții, că în total cele 5 invenții au însumat o eficiență economică de peste 6 milioane lei. Am mai afla că invenția la care ne referim a fost atribuită maistrului Iosif Iorga și colectivului său. Ei bine, afirmă subinginerul Anton Casanovici, contribuția forjorului Vasile Mihai, muncitor specialist, n-a fost cu nimic mai prejos decît a maistrului Iorga. Mai mult decît atît, muncitorii Mihai Fodoran, sau Racz Bela, sau Pavel Tokos, plecat la Sfîntu Gheorghe ca maistru, sau Vasile Lazăr, transferat, tot ca maistru, la atelierul de extrudare la rece, vor afirma fiecare în parte că, fără o anume idee a lor, dispozitivul nu s-ar fi făcut nici pînă azi. În parte, au dreptate. Postul numărul patru al presei, cel în care inelele se perforau simultan și se separau, ne-a dat multă bătaie de cap un an de zile. După zile și nopți de trudă, aproape că abandonaserăm ideea că postul patru ar putea fi modificat. Dar în acel moment de cumpănă și de descurajare, Mihai Vasile și Iosif Iorga au venit cu o soluție extraordinară. Ar fi inutil, zic eu, să intru în amănunte. E suficient să spun că atît eu, ca om care știu cîte ceva din meseria asta, cît și doi ingineri proiectanți, Kurt Walter Haler și Aurel Ciprianu, am rămas uimiți de simplitatea și eficiența ei. Am aplicat-o pe loc și în numai cîteva zile inelele de rulmenți curgeau pe bandă ca niște jucării. În 8 ore am ajuns la 20 000 inele, producție pe care, cu aceeași mașină, o realizam, după vechiul procedeu, în două schimburi. Acum, la orizont, a apărut o altă problemă, aceea de sortare automată a inelelor, sortare pe care, deocamdată, o facem manual. O facem manual și pierdem foarte mult timp și multă mînă de lucru, ceea ce, implicit, înseamnă o cheltuială mare, un preț de cost încă ridicat. Acum cîteva ore inginerul Haler mi-a comunicat că Mihai Vasile are o idee de sortare automată. Și sînt convins că peste cîtăva vreme Mihai Vasile ne va oferi soluția căutată.

„În ceea ce mă privește, avea să intervină în discuție inginerul Haler, pot spune că mie personal nu prea mi-a fost dat să văd un muncitor care să gîndească atît de rapid și de exact ca Mihai Vasile. Are un simț tehnic fantastic, egal cu al unui inginer foarte bun, nu numai bun, ci așa cum am spus, foarte bun. Și ceea ce m-a surprins în mod deosebit este că de fiecare dată el vine cu o idee care vizează foarte clar trei lucruri : creșterea productivității muncii, a calității produsului și reducerea cheltuielilor materiale, a cheltuielilor de producție, elemente care duc, în final, la creșterea rentabilității".

„În concluzie, avea să decidă subinginerul Anton Casanovici, deși concluzia asta pare să se evidențieze și singură, una din căile care duc la rentabilitate este și stimularea și aplicarea gîndirii tehnice proprii, gîndire care, ca să se manifeste, nu cere nimic altceva decît instaurarea unui climat de efort creator colectiv".

Și, după cum se vede, în secția de forjare-extrudare a Întreprinderii „Rulmentul" din Brașov, un asemenea climat există. Există pentru că adjunctul secției, subinginerul Casanovici, stimulează cu perseverență gîndirea tehnică, iar un inginer ca Haler nu se sfiește să afirme că un muncitor specialist, Vasile Mihai, este egal, ca dotare creativă, cu un inginer neapărat foarte bun.

VICTOR NIȚĂ ■

Carpați 2000

Agricultura montană

Noțiune, necesitate, mijloace

Este necesară stabilirea mai intîi a unei noțiuni, cea de agricultură montană, spre a putea deveni cu putință o demarcație față de modul de gîndire, înțelegere și interpretare a termenului de agricultură și care în linii generale azi acceptate înseamnă întinse cîmpuri de grîu, de porumb și de alte plante cerealiere sau rădăcinoase etc., întinse suprafețe de grădini, vii și livezi.

Agricultura montană, la detalii, adică tocmai la partea practică, este diferențiată și diversificată față de această mare agricultură, uneori radical. La munte, baza, mai exact pămîntul este extrem de neuniform ca structură, grosimea stratului productiv, reacție, înclinația pantei, umiditate, capacitate de producție, accesibilitate etc. Regimul climatic inegal, microclimatele locale extrem de variate, de la sat la sat și de la cătun la cătun uneori, constituie un alt factor important de influențare. Din îmbinarea celor două aspecte — calitatea pămîntului și regimul microclimatic — rezultă întreaga gamă de variabilitate a sistemelor de practicare a agriculturii, adaptate fiecărui tip microgeoclimatic în parte.

Această diversitate face imposibilă o soluție generală și determină atitudini conservatoare mai accentuate în fața elementelor noi, izvorîte din temerea față de insucces. Pentru că, într-adevăr, aici mai pregnant ca oriunde în agricultură, experiența locală, tradițională, își spune de cele mai multe ori cu exactitate cuvîntul.

Desigur, corective sînt cu putință, dar introducerea acestora necesită tatonări, analize chimice ale solului, cunoașterea profundă a spațiului agricol local, a sensibilităților sale față de variațiile climei sau față de acțiunile conștiente de intensivizare a producțiilor.

Agricultură montană înseamnă și unele plante de tip cerealier, legume, arbuști și rădăcinoase etc., dar înseamnă în primul rînd fînețe și pășuni.

Cum se face această agricultură, cu ce fel de plante, cu ce producții la hectar, în ce fel de condiții, cum se întrețin fînețele și cum pășunile, cum se rotează culturile, care sînt perioadele de semănare și recoltare, necesitățile de întreținere, ce investiții sînt necesare, care sînt soiurile recomandabile și unde anume, toate aceste nenumărate lucruri de amănunt le cunoaște bine la ei acasă doar specialistul unic al agriculturii montane de astăzi : țăranul, agricultorul de munte. Stabilirea unor tehnologii, a formelor de agricultură montană posibile și a variabilității acestor forme în condițiuni naturale inegale, reprezintă necesitatea.

Cercetarea și experimentarea, inventarierea cunoștințelor acumulate de agricultura montană tradițională, care sînt vaste și prețioase, aportul datelor științifice existente ș.a., reprezintă metoda. **Selecționarea datelor, stabilirea soiurilor, modernizarea uneltelor și construcțiilor, minimecanizarea, formarea de specialiști în agricultura tipic montană, microindustrializarea produselor ș.a., reprezintă mijloacele.**

Izvorînd din necesitate, cu o bună metodă și cu mijloacele asigurate — rezultatele pot deveni cu putință.

Ce facem la munte: agricultură sau zootehnie?

Diversitatea condițiilor naturale din munții Carpați — unde întîlnim microclime de la calde, de tip aproape mediteranean și pînă la reci — ca la Vatra Dornei sau foarte reci, ca la Bod, reprezintă condiții determinante practicării unui anumit tip de agricultură montană.

Dar ceea ce este comun, cu prea rare excepții, este **pămîntul** — grosimea stratului productiv și capacitatea sa de producție. Pămîntul agricol de munte este format dintr-un strat subțire, de 5—15 cm adîncime și cu reacție cel mai frecvent acidă.

Un asemenea sol nu poate și nici nu trebuie să producă mai mult decît natura sa suportă, deoarece forțarea înseamnă rapidă epuizare, afectarea microstructurii de sol. O refacere a acestei microstructuri înseamnă investiții mari și decenii de așteptare.

Dacă în microclimatele mai blînde de ex. porumbul produce 800—1 200 kg boabe la hectar, trebuie avut în vedere că o astfel de producție, față de cele de 5—10 000 kg ce se obțin în agricultura cîmpiei este mică, cert nerentabilă și mai mult, obținută cu greaua povară a muncii în condițiile agriculturii montane tradiționale. În aceleași condiții se poate discuta și despre grîu, orz, secară, unele rădăcinoase etc. Este și motivația ce stă la baza unei concluzii : **în zona de munte agricultura de tip cerealier nu reprezintă o perspectivă.**

Și dacă astfel stau lucrurile — și așa stau — cum ar putea arăta o orientare ? Să renunțăm la agricultura montană ? Dimpotrivă ! Dar o agricultură de tip furajer, aservită zootehniei montane, în sistemul gospodăresc. Pentru că în Carpați sînt condiții favorizante creșterii animalelor și nu plantelor de cultură-cerealiere.

Agricultura fînețelor și a pășunilor, după **tipuri de sol,** după **regimul microclimatic,** după **experiență microlocală.**

Agricultura plantelor de cultură-furajere, a cartofilor, napilor, borceagurilor, legumicultura, floricultura, cultura arbuștilor fructiferi, a plantelor medicinale și, desigur, cu excelente perspective — pomicultura.

Loturi semincere pentru însămînțări, reînsămînțări și supraînsămînțări, cu semințe din finul polifloral montan.

Toată această agricultură a micii gospodării individuale montane, modernizată, aservită pe de o parte consumului propriu, gospodăresc, unei mai bune aprovizionări a pieței locale, dar înainte de toate aservită zootehniei, creșterii animalelor.

Finurile poliflorale și iarba montană sînt cheia de boltă a creșterii animalelor în zona de munte. Completate cu aportul cartofului, a unor rădăcinoase, a tuturor formelor vegetale de tip furajer, iar acolo unde climatul acceptă — cu aportul porumbului, a soiurilor de porumb destinate nu producției-boabe ci producției de furaj.

Sînt astăzi suficiente condiții pentru asigurarea necesităților cerealiere pentru consumul uman și completările raților animalelor, de către marea agricultură a cîmpiei.

Înainte de toate însă — **fînețele** — compoziția lor floristică și îmbogățirea în specii lactogene, în primul rînd leguminoasele și dintre acestea trifoiul, plantele cu caracter dublu — furajer și medicinal.

Baza o reprezintă gunoiul natural — bălegarul și mustul de grajd. Cantitățile necesare depind de numărul animalelor iar numărul acestora depinde de crescătorii de animale muntenii, de o generație tînără, viguroasă și instruită, de procesul modernizării, de gradul de rentabilitate, de cointeresarea producătorului, de o nouă calitate a vieții la munte, unde existența umană și munca au fost, sînt și vor fi întotdeauna mai grele.

Întinsele pășuni și fînețe montane, miile de grajduri tradiționale modernizabile, omul de munte — crescătorul de animale adaptat și atașat acestui areal geografic, experiența zooagricolă microzonală, **rasele de animale rezistente, cu bune producții și care mai pot fi ameliorate, toate aceste elemente reunite reprezintă o bază, o temelie pe care se poate crea.**

Tirolul — un etalon al turismului și zootehniei montane

Corespondență specială de la Universitatea din Innsbruck, Institutul de cercetări pentru Alpi
TIROL, AUSTRIA

Așezat în inima munților Alpi, între Italia, Republica Federală Germania și Elveția, Tirolul ocupă ultima parte a „șarpelui" austriac, o porțiune de pămînt ce se-ngustează pînă-ntr-atît încît țara devine la un moment dat vizibilă între două șiruri de stînci înalte.

De la un capăt la celălalt, de la Kufstein și Kitzbühel și pînă la Landeck, totul este o panoramă montană, cu o fizionomie proprie, tipică și cu variații microlocale, prezente de-a lungul numeroaselor văi. Un cadru de asemănări și deosebiri.

Fizionomia comună a Alpilor tirolezi este dată de vizibile urme ale perioadelor glaciale. Topindu-se, ghețarii au alunecat treptat înspre văi, în etape, creînd un relief terasat, cu margini abrupte, stîncoase, ce adăugite golașelor și ascuțitelor vîrfuri numeroase peste 2 000 m înălțime, îi dau trecătorului fiorul asprimii și periculozității. ...Și totuși, aproape că nu există loc, cît de mic, unde găsindu-se o poiană în stare să furnizeze iarbă și fîn, să nu fie așezată și o casă cu grajd lîngă ea. Uneori la asemenea altitudine și pe asemenea înclinații de pantă încît creează senzația vie a unei sfidări omenești în fața unei prea dure naturi.

O altă curiozitate o oferă prezențe simultane a două anotimpuri : pe vîrfuri, Alpii sînt încărcați cu pete de zăpadă dar alături, în subalpin, coexistă o vară caldă, blîndă, fără curenți reci și puternici.

Pădurea începe, bogată imediat de sub piscuri. Mai întîi jnepenișurile, apoi o specie de pini mijlocii în continuitate cu întinse masive de conifere și cu amestecuri de foioase pînă la poale.

Abruptitatea extremă a pantelor face ca riulețele și piraiele bogate în apă să se rostogolească năvalnic, în șuvoaie și cascade înspumate și albe, dînd locurilor încă o dimensiune de pitoresc.

Curenți calzi ce adie dinspre Mediterană determină un climat îndulcit, plăcut și favorabil vegetației erbacee și implicit creșterii animalelor. Rețeaua densă de șosele, de la autostradă la micile drumulețe asfaltate și înguste, adeseori atîrnate lîngă efective prăpastii, unde camioanele se așteaptă neavînd peste tot loc de trecere unul pe lîngă altul, ușurează un trafic intens și dominat cu autoritate de automobilul turistic deranjat doar de tractorașele micilor fermieri.

Comunele sînt variat structurate, centrele civice alternînd cu gospodării zoo-turistice răsfirate, după relief și specific local. Casele sînt în cea mai mare parte noi, încăpătoare, cu un singur etaj, uneori și mansardă, nu foarte mari și nu foarte diversificate ca tip. Contribuie la această impresie și relativa uniformitate a stilului de acoperișuri, largi și înclinate undeva la un unghi de 18—20°, alături de omniprezența balcoanelor încărcate cu flori. Cîmpuri de flori multicolore atîrnînd peste toate cerdacurile, surizînd de la toate ferestrele și din toate grădinile nelipsite din fața caselor și concepute estetic, de mîini pricepute de gospodine.

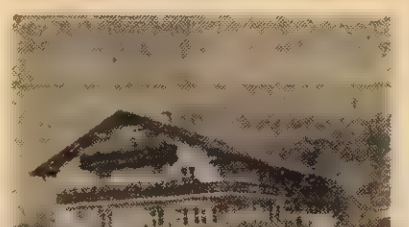

Albul și cafeniul domină autoritar, pastelul întîlnindu-se mai rar și de regulă inspirat îmbinat. Această explozie de culoare, preocuparea pentru estetic, constituie unul dintre motivele de atracție esențiale, fiind de subînțeles că în substrat există în fapt un mare efort preparativ ce pleacă de la proiecte de case și cursuri școlare de grădinărit, ornamentare, folosirea obiectelor de artizanat etc. la neînsemnata culoare a băncuței de lîngă fereastră.

Un mare număr de case mai vechi și mai noi sînt construcții cu funcții triple : turism — zootehnie și habitat pentru crescătorul de animale.

Avalanșa turistică este foarte mare. Un du-te-vino continuu, pentru o zi sau pentru o lună, într-o cameră simplă sau într-un mic apartament, cu o mașină mai mare sau mai modestă, singuri sau cu familii numeroase, prieteni și vecini — oamenii vin la munte. Apa, aerul și peisajul sînt alei bucurii căutate și remunerate sprijinind efectiv un sistem agricol lipsit de șansa rentabilizării prin el însuși.

Poziția geografică a Tirolului și comunitatea de limbă cu țările limitrofe reprezintă aici un factor esențial, determinativ în acordarea unei maximale atenții acestui tip de turism agrar. Căci este agrar !

Crescătorii de animale sînt gazdele cele mai căutate întrucît ei sînt cei ce pot furniza din producția proprie principalele alimente, proaspete și de bună calitate : lapte, unt, brînzeturi, ouă ș.a.

Dotația sanitară a locuinței, instalațiile, grija pentru obiectul mărunt, estetic și aflat întotdeauna acolo unde își are necesitatea, curățenia ca stare de firesc absolut, generată de mîna mereu prezentă a gospodinei, dau casei un aspect agreabil iar atmosfera este invitativă la autocontrol comportamental pentru oaspeți.

Este un fapt remarcabil că mirosul de grajd, inevitabilul miros, nu constituie obiect de exagerată repulsie. Aici, unde animalul înseamnă existență primară, grija pentru gunoiul de grajd este maximă și considerată ca prima oglindă a unui bun gospodar, bălegarul și mustul sînt recoltate și depozitate cu grijă, în bazine mici, alternînd fiecărui grajd, o întreagă colectivitate turistică conspirînd și suportînd, prefăcîndu-se că nu bagă de seamă.

Turiștii îi întîlnești pretutindeni ; pe cîmp, la pădure, pe mici alei și cărări, pe băncuțe și în șezlonguri, mai puțin în fînețe, care deși nu abundă în garduri separatoare sînt totuși atent cruțate, printr-o tacită înțelegere a necesității necălcării prea prețioasei ierbi. Fînețele sînt naturale, cu mult trifoi, păpădie, patlagină, chimion, mai puține graminee, nutrite aproape exclusiv cu gunoi de grajd, îngrășămîntul chimic fiind un adaos cu totul minimal, corectiv și aplicat după minuțioase analize chimice ale solului, nedepășind 30—50 kg substanță activă/ha, pe rarele suprafețe unde este totuși utilizat.

Ideea de calitate domină cu autoritate, de la fîn la lapte, iar cea de a fioua preocupare devine varietatea sortimentală și igiena desăvîrșită.

Leș înlocuit pînă aproape de excludere de nădi și maximașini agricole, calul încă n-a dispărut ! Cel care-l mai menține totuși în viață este tot turismul. Tipul de cal Haflinger, specializat pentru munte, rezistent și blînd, ca și poney-l, îl găsim peste tot în reclamă sau la 2 500 de metri, doar ca mijloc de agrement pentru vară și iarnă și căutat mai ales de numeroșii copii. Sănii, șănițe, docare, șarete, hamuri, clopoței — un întreg arsenal de maxi și miniobiecte destinate mai scurtelor sau mai lungilor excursii cu caii.

Țăranul muntean tirolez este un om tăcut și îndeobște ocupat cu o muncă ce începe la cinci dimineața și se termină odată cu întunericul și nici un membru al familiei sale nu-și permite să cocheteze cu trîndăvia. N-ar avea loc la masa de toate zilele. Iar mîinile sale sînt atît de bătătorite încît puse alături nu s-ar putea ști dacă sînt ale unui muntean din Carpați sau din Alpi.

Dacă una dintre marile sale mîndrii este casa, următoarea sau poate chiar prima în ordine, este grajdul cu animale. Curățenia, ordinea mai prezintă uneori și mărunte imperfecțiuni. Dar calitatea animalelor, a vacilor mai ales, constituie condiția de testare nr. 1.

Diplomele, medaliile, cupele, clopotele-trofeu etc., sînt așezate în locurile cele mai vizibile, protejate, lustruite, la mare cinste.

Gospodina este și ea ocupată tot timpul zilei. În grajd sau în casă, pentru familia proprie sau pentru turism, în grădină, la fîn, femeia — zootehnist — bucătar — mamă, muncește cot la cot cu bărbatul. Mulți, foarte mulți agricultori lucrează ca muncitori în mici industrii apropiate. Fiecare gospodar este un meseriaș. Pregătit riguros prin școala „politehnică" de un an, prin cursuri de iarnă minuțios concepute. Și este de admirat faptul că omul acesta de munte, muncitor al unui neprietenos pămînt, își consideră condiția sa de țăran ca motiv de mîndrie primordială.

Stînile — almuri-le — sînt tradiționale, simple, din piatră și lemn, mai mari sau mai mărunte — după loc și număr de animale. Așezate în alpin, izolate, legate de lumea civilizată prin drumuri de piatră bine întreținute, stînile sînt și un permanent punct turistic, deservind vizitatorii ocazionali cu produse lactate și un minim alimentar, la nevoie și cu adăpost pentru noapte.

În acest munte total, de sute de ani s-a gîndit intensiv pentru munte, doar pentru munte. Și totuși fața de astăzi a muntelui tirolez, profunda sa înnoire, este opera doar a ultimilor 30 de ani !

Tirolul — această frumoasă și rafinată enclavă a Alpilor — este înainte de toate un spațiu îmbinativ între două mari forme de activitate umană, destinate deopotrivă existenței și sănătății : creșterea animalelor și turismul.

Dr. RADU REY

ONORATĂ INSTANȚĂ A MORALEI

SCURT CIRCUIT
prin cabanele de munte

Pornind spre poiana Padina, despre a cărei frumusețe am auzit vorbindu-se nu o dată, am dorit să vă înfățișăm un traseu montan, din punctul de vedere al peripețiilor întîmpinate de cei care iubesc drumeția. Iată faptele!

În fața noastră se deschide, mirifică, poiana. Ialomicioara șipotește, munții întunecați de verdele brazilor înconjoară monumental platoul mereu însorit și, înălțate pe un piept de stîncă, cele două cabane ale Padinei. Mai jos, un camping, cîteva căsuțe îmbietoare, dar...

În jurul cabanei și în curtea campingului zeci de drumeți care așteaptă un loc de odihnă. Nu-l găsesc. Cabanele sînt ocupate în mare parte de elevii aflați în vacanță și de turiștii prevăzători care au închiriat din iarnă cele 10—12 căsuțe ale campingului.

Discut cu recepționera Emilia Dumitrache. Prima rundă de convorbiri: 1—0 pentru dînsa! Șeful, bucureștean, Nicolae Zbircea, este plecat, va sosi abia noaptea, iar delegația mea de reporter „Flacăra" nu îi trezește interesul. Intrarea în bucătărie, marcată de un afiș color: „Accesul turiștilor interzis", este populată de diverse persoane, rude, încadrați, care iau masa. Desigur, oamenii aceștia trebuie să mănînce și ei, dar, ca un făcut, pe la toate cabanele vizitate am găsit personalul în momentele de beatitudine ale orelor de masă: în fața fripturilor care aburiau și-n fața vinișorului; turiștii pot să se înfrupte cu fripturi doar seara, la prînz se mănîncă — și nu rău — mîncare gătită.

Sînt condusă, însoțită de un zîmbet categoric, de Ion Dumitrache, soțul recepționerei, bucătar, care mirosea discret a coniac, prin cabana Padina. Pînă acum, scorul neschimbat: adică, doar figuri mohorîte. Mi se spune că nu mai sînt locuri. O știam. Ceea ce ne-a frapat însă a fost murdăria: nu agresivă,. dar acumulată în straturi, în colțurile îmbîcsite, în geamurile sparte, în scările nespălate...

Iuliana Stan, de la Liceul industrial „Grivița roșie", împreună cu prietenele și colegele ei, îmi povestesc cum au curățat singure dormitorul comun, cum au măturat, cum au scuturat paturile, pentru a trăi cît de cît civilizat săptămîna de vacanță. Al doilea dormitor comun, cel al băieților. Aici aflu aceleași lucruri: Puiu Mircea, anul III de la Liceul „Nicolae Bălcescu", și Cristian Coruțan, anul IV, precum și ceilalți colegi de la un liceu industrial au făcut o curățenie generală, neputînd trăi o săptămînă în dormitor așa cum îi găsiseră.

În sala de mese, atmosferă de circiumă. Se bea, se bea cam mult. Am văzut tineri îmbrăcați de munte, care se bucurau de natură, urcînd și respirînd aerul binefăcător, și am văzut tineri cu „pălării punk" jucînd cărți, bînd și fumînd ziua toată, în aerul închis al sălilor de mese. Florentina Simionescu, studentă la A.S.E., Adela Negrea și fratele mai mic, Valentin Negrea, așteaptă o minune: un loc de cazare. Nu au corturi și se gîndesc la noaptea pe care o vor petrece, dacă nu vor găsi loc, sub cerul liber. Mîncarea nu îi s-a părut rea. „Totuși, mai trebuie să și dormim, îi avem și pe Valentin cu noi, care nu poate rezista afară. Noaptea e frig!"

În fine, aflu că pot vorbi cu soția responsabilului, Doina Zbircea. Nici dînsa nu pare predispusă la zîmbet și ospitalitate. Îmi spune că personalul muncește foarte mult, că sînt obosiți, că de dimineața pînă seara n-au o clipă liberă. Aceasta va fi, dealtfel, pateticul addagio ascultat la fiecare popas. Este adevărat, nu putem trece ușor peste aspectul de mai sus: oamenii care servesc aceste cabane muncesc, nu negăm eforturile lor. În timpul de vîrf al sezonului turistic, vara, ei fac de toate: gătesc, curăță, cazează turiștii. Dar de ce oare îi se pare o corvoadă munca lor? Afirmăm cu toată convingerea că munca de cabanier (nu șef, nu responsabil, ci CABANIER!) trebuie să fie făcută cu prinpere, cu dragoste, cu artă! Că figurile încruntate, nervii, poziția dictatorială a celui care are în mînă pîinea și cuțitul nu rimează cu muntele, cu tradiția supremă a muntelui: ospitalitatea și bunăvoința! Chiar dacă unii fac această meserie de 10 ani, ca soții bucureșteni Zbircea, de 11 ori de 16 ani ca soții Dumitrache, cu atît mai mult ar fi trebuit să se simtă experiența lor într-ale ospeției! Doar cu mîncare bine pregătită nu se rezolvă aspectul extrem de delicat al relației cabanier—turist... Doina Zbircea este, pe bună dreptate, indignată de proastele obiceiuri ale unor turiști, mai ales ale celor foarte tineri, pe care nimeni nu-i învață cum să se comporte pe munte.

Las în urmă cabana „Padina" ale cărei grupuri sanitare se disting prin mirosul lor insuportabil și prin chiuvetele înfundate și mă instalez într-o căsuță, dorind să trăiesc experiența celor din campingul de care vorbeam mai sus. Și aici există „grup sanitar". Nu este primul camping unde am poposit, nu este primul „grup sanitar" în aer liber pe care l-am văzut. Dar și de data asta m-am oprit și m-am minunat (dacă se poate spune „minunat") în fața acestei probe de lipsă de respect reciproc: a celor care construiesc și întrețin mizeria și a celor care folosesc atît de barbar „grupurile sanitare". Nu se așteaptă nimeni la faianță, dar cabanele par a fi lăsate de veacuri în voia intemperiilor, scîndurile stau să cadă; acolo unde ar trebui să existe o mînă de gospodar care să bată un cui, să spele cu o găleată de apă, să văruiască, nu vedem decît delăsare. În schimb, la doi pași, un spălător din ale cărui țevi curge ziua și noaptea (robinete nu există) prețioasa și cristalina apă de munte, care inundă terenul din fața campingului. Da, există un loc „pentru gunoaie"? Inerent, omul venit cu rucsacul ori portbagajul pline cu alimente, omul care nu își propune să mănînce doar la restaurant, trebuie să facă să dispară resturile. Unde? Le aruncă și el acolo unde le aruncă toți: deasupra unui munte de... gunoaie. Atunci? Întreaga poiană este invadată de gunoaie vechi, de cioburi, de conserve ruginite!

Familia Mateescu din București, cu dragoste de munte, familie care a trebuit să plece din poiană din pricina frigului (de ce oare nu confecționăm saci de dormit umpluți cu fulgi, care să fie de ajutor în zonele de înaltă altitudine?) ne-a făcut o propunere mai mult decît interesantă, rugîndu-ne să o dăm publicității: nu s-ar putea prelua sarcina construirii, în locuri de acest fel, a căsuțelor-tip din lemn, de către Ministerul Economiei Forestiere și Materialelor de Construcții? Dat fiind faptul că doborîturile — adică resturile de copaci care nu pot fi transportate și putrezesc în pădure — ar putea constitui material de construcție ideal! O.J.T.-urile, care au în grijă ceea ce s-a făcut pînă acum, s-ar găsi într-o competiție stimulatoare cu adevărații oameni ai muntelui: silvicultorii! O astfel de căsuță, ușor de construit, ar putea fi amortizată într-un timp scurt și nu ar avea de cîștigat decît turiștii. Și muntele!

Intrăm în peștera Ialomicioara după ce plătim cîte 2 lei — fără deosebire, mari și mici. După primele clipe de extaz nu mai sîntem în stare să admirăm acest miracol al naturii. Trebuie să fii cel puțin inconștient ca, după prima vizită în peșteră, să te întorci a doua oară! Treptele sînt alunecoase (aici umezeala își spune cuvîntul, n-ai ce face), dar din cîte au fost, puține au mai rămas! Găuri prin care poți cădea în hăul de stîncă, porțiuni fără bare de susținere, trepte care putrezesc, dar și mai rău, trepte care te înșală, ținîndu-se doar printr-o minune în cuie, iar spre punctul terminus — la care e imposibil de ajuns — un podeț fărîmat, cu apă rece ca gheața dedesubt. Nu oricine are echipament de speolog, iar cine nu are, se întoarce cu groază să nu i se întîmple un accident. Ieșim totuși la lumină. Panica, deloc gratuită, veți vedea de ce, mă face să mă adresez zelosului paznic. Refuză să-mi spună cum se numește. Insist. Îmi arată bonierul cu ștampila O.J.T. Dîmbovița și, în fine, îmi aruncă ironic numele dumisale, odată cu un damf de țuică bătrînă: îl cheamă Ion Negroiu. Adică, s-ar putea să-l cheme Ion Negroiu! Iată ce s-a petrecut: ajungînd la prea betonata, prea costisitoarea cabană „Peștera", dorind să scriu despre cabanieri, despre turiști, crezînd că aici voi găsi figuri zîmbitoare, profesionalitate, ospitalitate, omenie, întrînd în hol, am zărit, printre zecile de turiști în căutarea unor camere libere, un copil înghesuit și abandonat pe o banchetă, acoperit, ce-l drept, cu o pătură. Avea o paloare îngrijorătoare, ținea ochii închiși. Mîinile îi erau reci. Lîngă fetița în vîrstă de 13 ani, Magdalena Loghiade, stăteau mama și tatăl ei — cu priviri pierdute, încercînd să creadă că se va petrece o minune și fetița își va reveni. Mama îmi spune că fetița a căzut în peșteră, alunecînd într-o porțiune fără lumină, unde nu exista bară de protecție. A căzut pe stîncă, de la 3 m înălțime. A vomat sînge. Nu vorbește și ține ochii închiși. Întreb ce au făcut cei din cabană pentru a veni în ajutorul fetiței. „Ne-au dat o pătură și o pernă... Atît".

La recepție, în dosul unei uși închise pe care este lipit clasicul „Nu mai avem locuri", o găsesc pe tov. Ligia Iancu, recepționera. O întreb ce a făcut, conform obligațiilor sale de serviciu, pentru copilul care zace de aproape o oră în stare gravă. Îmi spune ceva despre... pătură. Cameră? Nu are de unde să dea. Întreb de tovarășul responsabil. Este plecat la Pucioasa, la ședință! Îi ține locul soția sa, Rodica Soric, pe care o pot găsi în bucătăria complexului. Primirea este furtunoasă, deoarece îndrăznesc să-i aduc la cunoștință situația fetiței de 13 ani care zace în hol, în timp ce dînsa servește ciorba! Nu poate să se ocupe decît de ciorbă. Dar ajutoarea, nu poate dînsa servi ciorba? „Nu, că ar putea da ciorba la turiști, în loc să o dea la grupuri! Și cum îndrăznești să intri în bucătăria MEA îmbrăcată indecent?" Este adevărat, purtam un maiou fără mîneci, pantaloni lungi și sandale. Pe cînd domnișa-sa purta peste o rochie de stradă un halat de nailon rozbombon, de o curățenie îndoielnică, dar avea cercei de aur grei, artistic lucrați! Îmi pare rău, dar nu m-am putut prezenta cu giuvaericale care să mă pună într-o lumină favorabilă și care să demonstreze „bunăstarea" mea! Încerc să dau eu telefon ca să anunț unitățile sanitare, dar mi se interzice. Nu e timp de conversații particulare. Pînă la urmă tovarășa Soric lasă cîteva minute ciorba și dă telefon la Sinaia. O întreb dacă nu există doctor la cabană. Nu, a existat un doctor, care mai are și aparatura în biroul soțului, dar a renunțat, deoarece Direcția sanitară a județului Dîmbovița nu-i asigură cazarea și masa. Cred și eu! Cum poate un doctor stagiar (amator să lucreze în timpul verii în cadrul acestei cabane — fiind util și cabanelor mai mici, din jur) să suporte costul camerei și mesei unui hotel de categoria I?! A căutat dînsa un medic în cabană, dar nu a găsit, sînt pe munte...

Trec prin bucătărie, intenționînd să văd ce face fetița, și sînt interpelată cu un: „Ia pleacă de-aici, ce cauți în bucătărie, șterge-o!" Privesc uimită persoana în vîrstă care mi-a vorbit în felul acesta: îmbrăcată cu o jachetă pătată și încinsă cu o cîrpă de nedescris. Reușesc să aflu că este „o verișoară" a responsabilului, din Brașov. O cheamă Zărnoveanu Maria și „ajută", că e pensionară. Toți au figuri ostile, dar nu numai cu mine, care am descoperit neomenia, dar și cu cei din jur, cu oamenii obosiți care așteaptă un loc de cazare. Printre ei, familia Gh. Grideanu, din Tohanu-Nou, jud. Brașov. Mîncarea nu este rea, îmi spun dînșii, dar ce ne vom face la noapte?

Reușesc să o urnesc pe tov. Soric de lîngă oala cu ciorbă. Ca prin minune se găsește și un medic, în persoana tov. dr. pediatru Elena Paris. O văd la căpătîiul Magdalenei, mutată acum în camera recepționerei, întinsă în poziție orizontală, așa cum trebuia să stea imediat ce a fost adusă. Diagnosticul: politraumatism (și traumatism cranian cu hematom), stare de șoc. Indicații: transportul imediat la un spital dotat, transport care trebuie efectuat în stare de maximă securitate. Asist la convorbirea tov. dr. Elena Paris cu Salvarea din Sinaia. Pentru că „Peștera" aparține de jud. Dîmbovița, nu de Prahova, Sinaia o sfătuiește să ia legătura cu Bolbocea, urmînd ca de acolo copilul să fie dus la Pucioasa (care nu are condiții pentru a trata astfel de cazuri), cea ce oricum înseamnă alți 40 km pînă la Tîrgoviște! Și asta în situația în care doctorița Elena Paris argumentează că la Sinaia există spital dotat și că își asumă răspunderea acestei chemări! Tov. Moga, apoi tov. Pescaru răspund — din Sinaia — că este necesară aprobarea șefului salvării. Birocrație? Inconștiență? Așteptînd aprobarea, o întreb pe tov. Rodica Soric unde se găsește diagrama cu pasagerii hotelului. Îmi răspunde că a luat-o soțul, la ședință! Mă interesez de condica de sugestii și reclamații. Tov. Soric mă poftește în biroul soțului, o cameră înciuată, fără nici o tăbliță care să indice cine poate fi găsit după ușă, și, într-o foarte mare dezordine (undeva, într-un colț, se află și lucrurile doctorului care părăsise cabana), se face că se uită după condică, și se face, tot așa, că nu o găsește! Apare tov. Ligia Iancu și îi spune: „Uitați, e chiar în fața dv.!" Condica din 1980 are doar 4 pagini completate. Prima filă, cu nr. 1, fiind ruptă, iar următoarea purtînd data de 5 I 1980. La întrebarea mea firească, de ce condica stă înciuată într-un birou (și ei anonim), tov. Soric răspunde că nu a auzit că aceasta ar trebui să fie la vedere. Cine vrea, să o ceară șefului! Nici eu, îi mărturisesc, nu am întîlnit o astfel de practică: să îți înciuată la loc de taină o condică de sugestii și reclamații! Ascult din nou lamentația în legătură cu oboseala, mi se aduce la cunoștință că din cei 20 de oameni care deservesc cabana, doar 3 sînt calificați. Înțelegem că oamenii muncesc mult, dar, repetăm, este o muncă frumoasă, care cere har! Care trebuie făcută cu dragoste pentru om!

Lîngă bucătărie găsim grupuri sanitare de o murdărie cumplită. Ni se spune că muncitorii de pe șantier sînt de vină! Motivări, motivări... Vizităm și camera 412, goală. Și totuși la intrare scria: „Nu mai sînt locuri!"

Unde a fost părăsită legea muntelui, în care colț al acestui prea-măreț hotel care are o capacitate de 400 de locuri, pe care scară monumentală, dar necurățată, în care oală cu ciorbă a căzut legea muntelui care obligă să dai ajutor celui în primejdie? Care cere să rostești „bună ziua" în calea noilor sosiți, cuvinte pe care nu le-am auzit nici măcar o dată aici?

Ce să mai vorbim de locurile din jurul cabanei? Acest monument sofisticat și greu de întreținut a fost dat în primire acum un an și jumătate, dar moloz, fier vechi, gherete din tablă solidă, găsești la tot pasul. Chiar în pîlcul de brazi de la poalele ei zace un morman de fier vechi, ruginit. Mă despart de tov. Ligia Iancu, recepționera, una dintre cele 3 persoane calificate, singura care a zîmbit totuși și care m-a asigurat că va adăposti copilul traumatizat pînă la sosirea Salvării.

PIA OLARU ■

Cronica șoselei

O mașină ruptă-n patru!

Mașini transformate în mormane de fiare torsionate, amestecate cu cioburi de sticlă și resturi de bagaje ori chiar autoturisme rupte în două s-au găsit nu o dată, din păcate, în zona unde s-au produs accidente de circulație. Numai în acest an, de pildă, s-au frînt în două, ca urmare a coliziunilor cu diferite obstacole fixe ori mobile, 17 autoturisme.

În ultimii 10 ani nu s-au înregistrat însă cazuri de autoturisme care să se rupă în patru, cum s-a întîmplat în cazul autoturismului 1-MM-1 171, condus de Augustin Sabados din Sighetu Marmației.

În urma coliziunii cu un dud, la o viteză de circa 120—130 km pe oră, autoturismul s-a frînt în patru părți: 1) rămășițele bordului cu ușa și aripa din stînga față; 2) scaunul pilotului și ușa stîngă spate; 3) șasiul cu portbagajul;

4) motorul cu puntea și aripile din față. De subliniat că motorul mașinii a fost găsit într-un lan de porumb la circa 10 metri de pomul cu pricina.

Coliziunea deosebit de violentă a provocat moartea instantanee a lui Augustin Sabados și a tatălui acestuia, Nicolae Sabados, care ocupa locul din dreapta șoferului. Vasile Borz care ocupa un loc pe fotcliul din spate a suferit leziuni extrem de grave (politraumatism cranio-cerebral deschis, stare de comă).

Echipajul plecase la ora 11 din Baia Mare spre Timișoara, unde cei doi tineri, studenți la Institutul politehnic, aveau de susținut cîte un examen restant. La jumătatea distanței între Arad și Timișoara, respectiv la locul de parcare de pe raza comunei Orțișoara, autoturismul Dacia 1 300 a fost văzut de soții Moldovan care se opriseră pentru o scurtă haltă. Ladislau Moldovan, adresîndu-se soției sale, Matilda, nu s-a putut abține să nu remarce: „Ai văzut Dacia aceea galbenă, cu număr se pare de Maramureș, cum gonea de parcă ar fi un reactor?" Soția și-a îndreptat privirea în direcția spre care arăta Ladislau, dar în depărtare nu se mai zărea decît un punct mic cenușiu.

Cînd mașina galbenă a ajuns pe raza comunei Sînandrei, județul Timiș, a început ploaia, care n-a însemnat însă un motiv ca tînărul pilot să ridice puțin piciorul de pe accelerație. În jurul orei 15,30, după trecerea peste un podeț de beton, autoturismul nu se mai poate înscrie într-o curbă la stînga, în pofida razei mari a acesteia și a vizibilității perfecte. Dacia galbenă părăsește panglica de asfalt, parcurge circa 40 de metri pe acostament și apoi pe iarbă, după care se izbește cu forță cele peste 100 km pe oră de pomul respectiv.

Curios, toți ocupanții autoturismului, fiul, tatăl și colegul de facultate, posedau permise de conducere. Augustin S. din 31 august 1976, Nicolae S. (tatăl) din 12 ianuarie 1971 și Vasile B. din 1 septembrie 1977.

Dacă Augustin S. conducea în mod iresponsabil, cel puțin tatăl ori colegul de facultate trebuiau în interesul propriei lor vieți să-l temperese pe imprudentul șofer.

Am întîlnit în ultimii ani părinți care, atenționați despre faptul că odraslele lor (aflate cam la vîrsta lui Augustin) conduc imprudent, agresiv, fac depășiri pe muchie de cuțit, în loc să zică „mulțumesc", dau replici de genul „Băiatul meu conduce bine, are reflexe bune și e stăpîn pe mașină în orice situație".

În cazul lui Augustin S. mai trebuie avut în vedere un factor: cu prilejul cercetărilor, asupra șoferului a fost găsită o rețetă eliberată de Policlinica Sighetu Marmației, din care reieșea că suferă de sindrom nevrotic secundar și disvegetoză. I se recomandau medicamente contraindicate pentru conducători auto înainte de a pleca la drum. Nu s-a stabilit dacă tînărul a consumat sau nu asemenea medicamente înainte de a demara spre Timișoara.

Cînd a venit să ridice obiectele soțului și fiului decedați, Elena Sabados mărturisea: „Eram sigură că așa se va întîmpla, deoarece lui Augustin prea îi plăcea să gonească pe șosele!"

Mulți, foarte mulți șoferi au oprit și au privit, cutremurîndu-se, rămășițele autoturismului rupt în patru. Remarca unuia: „De necrezut ce se poate alege dintr-o mașină!"

Colonel VICTOR BEDA ■

CONSTANTIN LUCACI – Fîntînă la Drobeta-Turnu Severin

Iubirea de frumos

Tradiția ca istorie

O carte excepțională publică Editura Eminescu, inaugurînd Biblioteca de Filosofia culturii românești, datorată marelui istoric și cărturar Gheorghe I. Brătianu. Un profund și drept studiu introductiv e semnat de editorul lui Iorga, istoricul literar Valeriu Rîpeanu.

Cartea aceasta de aur vine, odată cu Congresul mondial de istorie care a avut loc la București în această vară, să ne readucă aminte de valoarea istorică ce se cuvine să o acordăm tradiției demne de document. Voi spune limpede că după aproape o sută de ani de studiu adesea arid, absolutizînd numai izvorul scris după Xenopol pînă la Giurescu, în istoriografia noastră este reașezată la locul cuvenit tocmai această matcă inepuizabilă care este tradiția orală din care au plecat marile cărți ale umanității.

Îl avem prin această carte reașezat în dreptul său istoric pe întemeietorul Negru Vodă din Țara Făgărașului, iar acest adevăr, această restituire pentru cultura noastră, cum voi spune cu toată modestia, este și pentru poezia mea de o importanță covîrșitoare: încă o dată Transilvania își spune cuvîntul în inima tuturor românilor.

IOAN ALEXANDRU ■

Ctitorul Dumitrescu-Bistrița

La 15 septembrie, Gh. N. Dumitrescu-Bistrița, ctitorul acelui monument de osîrdie în slujirea culturii poporului care a fost revista de folclor „Izvorașul", a împlinit 85 de ani. 85 de ani de viață și peste 60 de activitate folcloristică, petrecuți în cea mai mare parte în Bistrița Mehedinților.

Se poate spune despre Gh. N. Dumitrescu-Bistrița (și n-o spunem doar noi, ci toți aceia care-l cunosc, care au poposit ca vizitatori-pelerini la altarul de trudă și strălucire a spiritului al „Academiei din Bistrița", cum a numit cineva casa ctitorului) că face parte dintre acei oameni rari care n-au vîrstă, ei nefiind, la ceasul frunții încununate de vechi și blajin argint, decît niște înalte piscuri cu creștete nînse într-o geografie spirituală pe care, alături de alții, o luminează, o scot din cețuri, o înnobilează.

Un idealist, un om de acțiune. A scos cu banii lui de slujbaș mărunt, cu sacrificii grele, „Izvorașul", „revistă de muzică, artă națională și folclor", vreme de 21 de ani, din 1919 pînă în 1940. (Un record de longevitate, uimitor pentru epocă, uimitor pentru gen: doar „Șezătoarea" lui Artur Gorovei a trăit mai mult!) A scos, între timp, două „foi pentru popor", „Alarma satelor" și „Opaițul satelor", suspendate de stăpînire, ca și mai tîrziu „Izvorașul" pentru „refuz de integrare în ordinea politică". Un muncitor, un mare muncitor, înjugat din fragedă tinerețe canonului unei trude aspre, cu atît mai aspră cu cît capacitatea fringerii greutăților (a „neînchipuitelor greutăți", cum scria, comentînd „Izvorașul", N. Iorga, greutăți care însemnau, spune același, și „lipsa banilor", și „indiferența celor din jur") devenea mai robustă, cu cît imperativul ascezei era mai clar, mai deliberat. Redacția care a publicat „Izvorașul", cum și sute de cărți, broșuri, almanahuri, culegeri și studii folclorice, n-a fost într-o clădire cu arhitectură savantă și interioare capitonate, ci în grădina casei din Bistrița, sub un pîlc de gutui. Redacția aceasta a avut un redactor (Gh. N. Dumitrescu-Bistrița), un redactor-corector (Olimpia, soția lui) și trei tipografi (trei săteni din Bistrița, ce se improvizau astfel între două munci ale cîmpului). Truda a însemnat, în același timp, adunarea, în vechea casă din Bistrița, a unei arhive folclorice fabuloase, compusă din peste 40 000 de piese, un corpus de documente imens, care-și așteaptă încă cercetătorii. „Un adevărat Institut de folclor în miniatură", scria despre acest tezaur Sabin Drăgoi. (De, un adevărat Institut de folclor, dar nu în miniatură! Institutul bucureștean ca, pînă mai ieri, avea aceeași titulatură, instituit cu zeci de cercetători, cu sute de colaboratori, cu condiții și instrumente moderne de lucru, a adunat pînă azi doar de două ori și ceva mai multe piese. Fapt ce nu scade meritele institutului, ci le amplifică pe cele ale lui Gh. N. Dumitrescu-Bistrița!)

Un mare muncitor, un modest. „Izvorașul" a fost temă de examene de stat și de doctorate, despre revistă, despre ctitorul ei și despre lucrările lui (20 de cărți, nenumărate articole și comunicări publicate în zeci de reviste) s-au scris peste 800 de studii, recenzii, cronici, corespondența primită de-a lungul anilor de Gh. N. Dumitrescu-Bistrița înglobează aproape 50 000 de scrisori, multe din ele venite de peste hotare, de la cercetătorii de pretutindeni ai folclorului românesc, dar omul, acolo, în Bistrița lui, a rămas un modest, el trece printre oamenii zilei de azi, cum a trecut și printre cei de ieri, cu o sfială de parcă s-ar ruși. Trece prin satul lui, pe ulița mare, salutîndu-i ei, cei dintîi, pe toți, ferindu-li-se din drum ca să le facă loc. (Am zis un modest, nu un necunoscut, deși în casa-tezaur, transformată în arhivă folclorică și în muzeu istoric și etnografic al satului, nu prea pășesc cei de azi, mulți tineri din Bistrița nici n-o cunosc, dar asta e altă poveste, nu-i timpul acum și nici locul să-i despicăm niște înțelesuri pe care, de fapt, cei de-aici, factorii de cultură în primul rînd, ar trebui să le limpezească și să le caute rezolvările.) Cei despre care Ramiro Ortiz vorbea ca despre autorul unei mari „opere naționale, artistice și științifice" e o structură discretă, blîndă, sensibilă și sfioasă, ei n-a trudit și nu trudește (căci trudește și astăzi, adunînd mai departe comori ale folclorului și culturii poporului!) cu scopul vreunei răsplate, necum al gloriei, ci doar în beneficiul unui ideal. De aceea, poate, el pare că n-are vîrstă, n-o are, oricum, pe cea a senectuții. Pentru că el, muncind cum a muncit, muncind pentru ce a muncit, a respins mereu, instinctiv, cu sinceră modestie, aura grea a meritului, cununa grea a elogiului, care adesea apasă, care adesea îmbătrînește.

Pe om, unii l-au cam uitat. Numele lui, în schimb, a devenit o legendă, legenda unui truditor cum puțini au fost pentru salvarea comorilor unui neam, acest nume s-a desprins de mult de purtător, care trăiește stingher într-un sat de pe dealurile mehedințene. Și căruia îi urăm să rămînă alături de noi ani cîți mai mulți, în sănătate și în putere, sub acest nume care l-a furat nemuririi un semn? Gh. N. Dumitrescu-Bistrița.

ILIE PURCARU ■

Cine sînt textierii și ce fac ei

După calculele cercetătorilor, vocabularul lui William Shakespeare cuprinde douăsprezece mii de cuvinte. Canibala Ellocika se descurcă foarte bine, spun Ilf și Petrov, cu treizeci. Există oameni care se descurcă și cu mai puține. Aceștia se numesc textieri. Deși revistele de literatură-publică o mulțime de versuri proaste, textele acestea sînt niște compuneri pe care nu le-ar tipări nici chiar revistele de literatură care publică versuri proaste. Dacă ar fi să ne întrebăm ce e totuși un textier, am putea spune că este o persoană care se pricepe să potrivească din douăzeci, maximum douăzeci și cinci de cuvinte orice text de muzică ușoară. După trebuință, textierul e sprințar ori adînc, suav ori categoric, inocent ori imperativ, didactic ori abscons, festiv ori intimist. Vocabularul lui, în care toarnă fel de fel de idei și sentimente, numără următoarele vorbe: vis, lumină, chemare, aripă, gînd, chip, noapte, soare, nor, clipă, primăvară, ploaie, floare, dor, taină, strop, zîmbet, tril, basm, izvor, iubire, tînăr, ușor, bucurie. Cînd textierul e o persoană mai „citită", el trece pe radicale: maniac, hazardați, destin și a întrețese. Compozitorul își plimbă degetele pe clapele pianului, iar textierul bate tactul și-nceape să le-așeze: aripă de vis, strop de noapte, tril de iubire, gînd de soare, aripă de floare. Cînd simte că lucrurile se leagă, pune chestiunea cu mai mult aplomb: visul chemării de lumină, dorul tainei unui basm, floarea clipei de iubire, zîmbetul ușor al bucuriei, lumina gîndului unei primăveri în soare. Și așa mai departe. În viziunea textierului, tînărul zilelor noastre e un cetățean care n-are altă treabă decît să țeasă aripi de vis pe trilul de iubire al primăverii tainice în timp ce florile își șoptesc basme de dor pe chipul de lumină al unui strop de gînd. Asta, bineînțeles, dimineața, întrucît seara, cînd tinerii cu chip zîmbitor se cheamă pe aripi de dor, problema e de a-i face să viseze clipa de iubire a unui tril de taină.

Textierilor le e foarte drag tineretul. Știind ce greu află juneța adevărurile mari ale existenței, textierul nu ostenește la îndemnuri: „Cine trece / Singur / Prin viață / Va culege / Ceață!" Observație plină de miez care o reclamă, vezi bine, pe aceea care urmează: „Cine-nvață / Pulul să zboare / Are-n față / Destin de soare!" Și ca să fie limpede unde bate, iată poezeaua la minut: „Cînd valurile te încearcă, / Vislește, nu sări din barcă! /.../ Cînd vezi că singur te-ncovoi / Și vine vremea să fiți doi — / Nu da-napoi, nu da-napoi!"

Orice om de bun-simț va pricepe din cugetările lui Dragomir Magdin, autorul textului intitulat de justețe: „Nu da-napoi!", că unii tineri se încovoaie singuri exact în vremea în care ar trebui să fie doi și să dea înainte. Aceasta nu e deloc bine.

Dealtfel, Dragomir Magdin, un textier, dacă ne este îngăduit să ne exprimăm astfel, în plină afirmare a unui vocabular cu accent paremiologic și meteorologic, este autorul a mai multor texte citabile, aproape, în întregime. Iată cum scrie el în numele unui tineret cu care ne mîndrim, căruia îi sîntem datori o mare poezie și la virtuțile căruia ar merita să gîndească de zece ori pînă a scrie o dată: „Tineri sîntem, cum tînără ni-i țara, / Dar nicidecum naivi sau hazardați". (Generații). „Visele căzute pe jos / Din ramurile tinereții / Pot fi mai tîrziu de folos / Cînd ne vor apăsa pereții..." (Fructul înălțimii). „Se-nfiripă / Doruri de-o clipă — / Cine poate / Le-adună toate / Fără teamă de risipă. / Într-un vis / Nemaiscris / Nici în tomuri celebrate!" (Doruri). Ce-o fi știind Dragomir Magdin — persoana care e de părere că tinerii nu-s naivi sau hazardați și care nu încheie un vers fără semnul exclamării — că înseamnă „celebrate" e greu de spus. Cum, de asemenea, tînărului care ascultă cîntecul „Păsări carpatine" nu-i va fi prea simplu să priceapă ce gîndește Gheorghe Tiplea cînd glăsuiește așa: „Să înălțăm aceste păsări / Pe columne de soare / Pentru că ele-au învățat / Și doru-n cer să zboare".

Vorba lui nenea Iancu: cum, adică, în cer, mușiu?

Ieșind din registrul grav și venind în registrul voios, vivace, hazliu, ghidug, drăcos, mehenghi, hîtru, șuguitor, jovial poznaș și, cu toate acestea, atît de profund, riguros, temeinic, scrupulos, adînc, matur, așezat, lucid și grav al creatorilor cunoscutului text despre broscuța Oac, care pe lac, împreună cu un brotac făceau tica-tac, să vedem cum folosesc aceștia — Angel Grigoriu și Romeo Iorgulescu — cele douăzeci-douăzeci și cinci de cuvinte în chestiune într-o producție recentă, intitulată „Grădina cu flori": „Odată, / Inima la grădină mîndră era..." (A se băga de seamă subtilitățile topicii, cu nuanțe din cronica cea veche a lui Guță Dinte, zis Știrbul, acela care n-apuca niciodată să facă acordul fiindcă-l stinghereau complementele.) Și, în continuare, pentru frumusețea pură a combinației, pînă la capăt: „...Apoi, din senin, o furtună a venit... / Grădina s-a ofilit! / Toți pomii roade au dat, / De floare s-au scuturat. / E timpul să uiți de furtuna de ieri, / Din mîine, noi primăveri, / Grădina fără flori / Culori va prinde iar / Și sub cerul ei / Va alerga versul dragostei. / Grădina fără flori / Va rîde-n soare iar / Va veni cîntînd al clipelor alai / Și va-nflori la fel ca-n luna mai. / Lumina, pasăre-n zbor, / De taină, cîntec și dor, / Din nou va zbura în grădina de vis, / Ce-o poartă inima ta".

Vedeți, exact douăzeci și cinci de cuvinte!

Cînd nu se îndeletnicesc cu anotimpurile și cu starea vremii, textierii cugetă — cu gravitatea aceea a oamenilor care văd idei — ori dau povețe: „O luptă este viața / Te zbați sau ești înfrînt / Și-o clipă poate să umbrească zorii / Un zbor spre culmi, abisuri / Tristețe sau un cînt / Un drum deschis în calea viscol" (Cristiana M. Ioan — „Drumul"). „Mergeam și întrebam florile, / și cîmpia, și marea, / și cerul, / și soarele / mergeam și întrebam, / și era atît de frumos... / întrebam și mergeam, / mergeam și întrebam..." (etc., etc., etc.) (Ion Tudor — „Întrebare fără răspuns"). „Nu te grăbi / Căci nu poți sorbi / Izvorul dintr-o suflare / nu te grăbi / Căci nu poți privi / Fără lacrimi în ochi la soare" (Valentina Brăneanu — „Nu te grăbi").

„Un cîntec de dor / E simplu, ușor: / n-are nevoie de multe cuvinte / Cînd e vorba de dor / Un cîntec de dor / E simplu, ușor, / De vrei, îl înveți să știi într-o clipă / Că doru-i tot dor", zice Gh. E. Marian în textul său „Un cîntec de dor". În fond Gh. E. Marian nu face decît să mărturisească întrebarea de căpătîi a meseriei de textier: cum să scoți din douăzeci și cinci de cuvinte banii de cozonaci pentru o săptămînă. Că se poate, o dovedesc broșurile, tipărite cu o generozitate demnă de o cauză mai bună de Uniunea compozitorilor și care se cheamă „Cîntecul preferat".

Trecînd peste umorul la care ne obligă aceste încropeli penibile, să băgăm de seamă că lucrurile sînt foarte, foarte serioase. Cîntecul zic „de muzică ușoară" află lesne drum către public prin radio și televiziune. Un text mediocru, tipărit în zeci de mii de exemplare și virit în urechea tinerilor, are funcțiunea unui text prost. Iar unul agramat este, pur și simplu, un pericol public.

Cuvintele, știm bine, lucrează, rămîn în memorite, nasc obișnuințe; nu ne este indiferent ce obișnuințe creăm prin cuvintele pe care le tipărim și le rostim, nu ne este indiferent cînd vorbăraia unor veleitari trece înaintea poeziei autentice.

Nu este pentru prima oară cînd scriem despre penibilul unor valuri de vorbe cu semnătură și stat de plată în regulă. Multe condeie au ostenit tot ridiculizînd și sancționînd proliferarea verbului fără acoperire în gîndire. Cum situația e mereu aceeași, cum, de la an la an, se poate observa chiar o tendință de prosperitate a versului șchiop, cum revista Flacăra și-a făcut o cauză de durată din promovarea muzicii tinere cu valoare, ne propunem să stăruim, în cîteva numere de revistă, asupra situației muzicii ușoare, a golului rămas între generația, cam obosită, a compozitorilor ce au făcut, prin opera lor, farmecul unor decenii mai vechi și generațiile mai noi, grăbite nu la calitate, ci mai mult la profit lesnicios.

TUDOR OCTAVIAN ■

P. S. În ultimele două broșuri „Cîntecul preferat" figurează cu texte: Dragomir Magdin — 12 (douăsprezece) bucăți, Gh. E. Marian — 10 (zece) bucăți, Flavia Buref — 10 (zece) bucăți, Corina Brăneanu — 9 (nouă) bucăți, Angel Grigoriu și Romeo Iorgulescu — 6 (șase) bucăți.

DE VEGHE LA CUMINȚENIA PĂMÎNTULUI

Acest loc de muncă se cheamă, fiind ceea ce este și luînd nume de la peretele stîncos ce-l străjuiește, din spate, ca o santinelă, apărîndu-l de invazia pădurii, Observatorul seismologic Muntele Roșu. Aparține Centrului de fizică a pămîntului și se găsește la 1 360 de metri altitudine, într-un loc în care munții par să-și fi dat unii altora întîietate, din temenelele Bratocei și Babeșului, ale Gropșoarelor și Zăganului născîndu-se o căldare, săpată la periferia Vrancei. Se ajunge aici, de regulă, din Cheia. Asfalt de 12 kilometri încolăcit în primejdioase serpentine, urcuș de 90 de minute implicînd antrenament și bărbăție.

Primul lucru pe care-l aflăm de la Constantin Fântână, șeful observatorului, e că vara a trecut. Ea s-a obișnuit să vină aici într-o joi și să plece, 5 săptămîni mai tîrziu, tot într-o joi, dînd dovadă, iată, de consecvență, grăbită însă să nu scape o întîlnire importantă. Joia cu pricina a fost și, odată cu ea, s-a dus și vara, se scuză parcă omul din fața noastră justificînd astfel un pulover gros și verde. Așa au stat lucrurile, zice, în toți acești 7 ani de cînd sîntem aici, joi vine, joi pleacă, spre regretul colectivului nostru format din 7 persoane, din care 3 copii. Clar, aici vara nu durează decît cît durează, foarte puțin. În rest, frig, ceață, zăpadă și, mai ales, vînt, din cauza căruia așa-zisa sală de ședințe, așezată în calea rafalelor, mai e numită și ghețăria, jumătate din an ea fiind, în ciuda celor 6 scaune și 4 fotolii ce-o populează, ultimele destinate unui prezidiu ce încă nu s-a întrunit, · nefolosită, deși clădirea observatorului are încălzire centrală. Cel mai mare dușman al oamenilor de aici, al căror domiciliu e creierul munților, e însă izolarea. Nu s-a întîmplat încă iarnă în care, din cauza zăpezii, observatorul să nu fie rupt de restul lumii cu zilele, ba chiar cu săptămînile, ceea ce a creat, firește, mari greutăți. Primul dintre băieții familiei Fântână, Costin, a venit pe lume într-o astfel de situație, mama sa, Dumitra, de profesie operator, ajungînd la maternitatea din Vălenii în ultima clipă, după ce viața îi fusese, ore în șir, amenințată. Dacă primul băiat și-a ales o zi complicată spre a veni pe lume, celălalt, Andrei, a nimerit-o mai bine, seara de 12 mai 1976 fiind, din cîte își amintește tatăl, friguroasă, dar fără probleme. Așa stînd lucrurile, Costin și Andrei Fântână s-au maturizat și se maturizează mai repede, vorba lor ușor cîntată, amintind de originea vasluiană a părinților, avînd la bază o tulburătoare seriozitate. Deși crescuți în izolare, ei sînt sociabili, prietenoși și, de cum intri, te întreabă cît rămîi, întristîndu-se brusc cînd descoperă că zăbovești puțin. Învățată de-o fostă colegă, devenită învățătoare, Dumitra Fântână se joacă cu ei, cînd timpul îi permite, de-a grădinița și-i învață poezii, pe care copiii, adunați de la joacă, se grăbesc să le recite. Asta e însă partea frumoasă a vieții. La anul, de pildă, Costin va merge la școală și va avea de străbătut pînă la Cheia 12 kilometri. Cum îi va face, e greu de spus, deși tatăl înclină să creadă că nu va exista altă soluție decît scurtătura. Observatorul are, e drept, o mașină, un Aro botezat, nimeni nu știe de ce, Ilie, dar Costin va trebui să se descurce singur, cu o bărbăție sosită înainte de vreme.

Constantin Fântână a venit aici, în urmă cu 7 ani, ca să plece, recunoaște deschis acest lucru, încercînd să aprindă o pipă mereu stinsă. N-a plecat însă și, în ciuda propunerilor de a se muta în Capitală, nu va pleca, avînd de gînd să iasă la pensie de la Muntele Roșu. Matematician de profesie, cu facultatea terminată, la Iași, în 1971, după ce va fi lucrat un timp ca electrician la Piața Neamț, a înțeles că greutățile se petrec ca să fie învinse și nu s-a tras înapoi. Deși, după acte, șef al observatorului, el a făcut și face de toate, înțelegînd prin asta nu doar interpretarea seismogramelor, ci și dresul burlanelor, ba chiar mulsul vacii. La 1 360 de m înălțime, vaca ține, uneori, loc de alimentară, după cum femeile de aici, Dumitra Fântână și cumnata ei, laboranta Elena Poroșnicu, țin loc de bucătărese, deprinse să gătească, iarna, din conserve și să primească laude, specialitatea casei fiind chiftelele din carne scoasă din cutiile de Valea Călugărească. La o aruncătură de băț de observator se găsește cabana Muntele Roșu, la care gospodinele de sus apelează în cazuri de forță majoră, numai că amabilitatea responsabilului Vasile Bucurescu e una și prețurile practicate sînt alta, de unde obligația celor 2 bărbați ai observatorului, cel amintit și Ion Poroșnicu, de a asigura aprovizionarea. La ora vizitei noastre, cămara era plină. Slănina însă, pusă la afumat, se terminase, fiind prăduită de urși, oaspeții nepoftiți avînd să fie aspru pedepsiți, am înțeles, pentru neobrăzarea lor, Costin și Andrei pregătindu-se de răfuială !

Observatorul seismologic de la Muntele Roșu e însă, înainte de toate, un loc de muncă, în care 4 oameni, cărora li se adaugă uneori un al cincilea, electricianul Victor Munteanu, stau de veghe la cumînțenia pămîntului. Se culeg și se prelucrează date, prima seismogramă ieșind-u-se la 7 dimineața, ultima la 11 noaptea, dar

DRĂGĂȘANII nu sînt așa numai o capitală a vinului

Vasile Suciu, tînărul primar al Drăgășanilor, unul din cei mai tineri primari ai țării (33 de ani, dar cu veche experiență în munci de conducere, fost pînă nu demult prim-secretar al județenei U.T.C. a Vîlcei), s-a întors de la București, de la Congresul consiliilor populare, cu un blocnotes plin de însemnări și cu subiecte de meditație, zice, cît pentru șapte orașe ca acela pe care îl păstorește. Expunerea secretarului general al partidului, cu vastele orizonturi deschise muncii celor aleși de obște ca s-o exprime și ca să-i facă eficiente demersurile și dăruirea, i-a dat, ne spune, o perspectivă nouă, o încredere nouă a țelurilor, dar și, adaugă, o evaluare mai exigentă a succeselor dobîndite (ce i se par acum ceva mai mici...) ca și a neîmplinirilor (crescute invers proporțional cu primele...). I-a dat, cu alte cuvinte, o situare mai clară în timp și în spațiu a problemelor vii, reale, adesea grele, nicodată insolubile, ce se includ devenirii unui oraș, a unei comunități. Cele mai mari, mai presante probleme, în Drăgășanii acestor zile, țin de refacerea din temelii, printr-un amplu program de construcții, a centrului civic, ca și a altor întinse zone, țin, mai exact, de transformarea unui tîrg de provincie, prea mic și prea strîmt față de noul industrial plantat masiv în anii din urmă, într-un oraș modern, cu largă deschidere spre viitor. Evident, convine tînărul primar, Drăgășanii, în peisajul de astăzi al țării, nu e un caz, întîmplările prin care trece el nu sînt decît o variantă locală, originală, a cronicii devenirii țării. Rostul sau rolul așezării din podgoriile Oltului, pe acest plan, nu pot fi, așadar, decît, zice primarul Suciu, să investească trăirea sau evoluția generală a orașului românesc cu un indice personal, să destăinuie această trăire cu o vigoare sau o culoare proprie, să pună motivele generale pe cheia de portativ a locului, să obțină o echivalență generală pentru trăirea ei și sau, altfel spus, să constrîngă generalul pînă la a-l face echivalent cu ea însăși.

Sîntem într-unul din cele mai vechi și mai frumoase orașe ale românilor, cîndva, cum spuneam, un mic tîrg de provincie, dar nu unul uitat și încremenit, ci unul viu, animat, prosper și efervescent, neocolit de drumuri și de oameni, ca „vad al vinurilor" și al comerțului de cereale și vite din Nordul oltean, celebru în toată țara. Șansa acestui oraș au fost, cu deosebire, întinsele și bogatele sale podgorii, dar tot ele, în timpuri mai vechi ca și în cele foarte apropiate nouă, i-au fost, într-un fel, și nesansa, nesansa izvorului generos din care toți au băut cîte ceva mai mult sau mai puțin, dar nu s-au adăpat niciodată pînă la saturație. Mișcarea de sistematizare a orașelor, ca și a satelor, a pornit, în cazul Drăgășanilor, de la o realitate bine cunoscută, de la faptul că, în ciuda unor vechi și prețioase mărturii de arhitectură, orașul, în ansamblu, e lipsit de o fizionomie proprie, de o personalitate distinctă, de o individualitate. Ceea ce, în cazul unui oraș de podgorie, e cu atît mai grav cu cît, în mod firesc, el ar trebui să fie, în primul rînd, o capitală a vinului, un loc în care vinul să fie nu doar produs, ci și cultivat, sărbătorit, cîntat, un loc în care vinul să fie, în fond, un mod de viață. Ceea ce, în cazul Drăgășanilor, nu e deloc așa. Ei nu sînt așa numai o capitală a vinului. Ei nu sînt așa numai un oraș de podgorie. Ei nu sînt așa numai un oraș. Ei sînt așa numai o așezare. Ei sînt așa numai o așezare de la țară. Ei sînt așa numai o așezare de la țară, cu oameni de la țară, cu case de la țară, cu străzi de la țară, cu mașini de la țară, cu tot ce înseamnă de la țară. Ei sînt așa numai o așezare de la țară, cu oameni de la țară, cu case de la țară, cu străzi de la țară, cu mașini de la țară, cu tot ce înseamnă de la țară. Ei sînt așa numai o așezare de la țară, cu oameni de la țară, cu case de la țară, cu străzi de la țară, cu mașini de la țară, cu tot ce înseamnă de la țară.

Noul destin al orașului, ca al atîtor altor așezări românești, s-a decis în acești ultimi ani, anii care s-au scurs de la Congresul al IX-lea al partidului, avînd drept piatră de temelie temelia unei industrii moderne, complexe, care să valorifice plenar avuțiile locului, inclusiv un bogat capital uman, o forță de muncă pe care evoluția economică unilaterală n-o folosise decît puțin și accidental, stăvilind-o în etapa virtualității. Lîngă I.A.S.-ul din Drăgășani, stăpînul viilor și al vinurilor (el însuși, în acești ultimi ani, extins și modernizat), lîngă un C.A.P. cu faimă în Vîlcea (anul acesta, locul întîi la recolta de orz și locul al doilea la cea de grîu), s-au ivit, așadar, pentru prima oară, într-un „oraș" ce economic rămăsese un sat, reglîndu-și viața după calendaristica agricultorului și viticultorului, supusă exclusiv regiei capricioase a anotimpurilor, acei fermenți ai noului industrial, singurii apți să-i confere unei așezări citadine și ratiunea de-a fi, și certitudinea devenirii. O mare întreprindere de tricotaje și încălțăminte de cauciuc, una din cele mai mari ale branșei, a cărei amploare s-a decis în 1966, cu prilejul unei vizite de lucru a secretarului general al partidului, și, mai recent, o întreprindere de mase plastice, inaugurată anul trecut și cotată și ea printre cele mai impozante ale domeniului, alcătuiesc o platformă industrială

aparatele, din cele mai sofisticate, merg continuu. În cazul unui eveniment, intră în funcțiune, automat, semnalizatoarele acustice. Spre a fi auzite, noaptea, ușile dormitorului familiei Fântână, de fapt o cameră ca oricare alta, poate un pic mai răspinditâ, rămîn permanent deschise, somnul șefului observatorului fiind de iepure. Profesată fără osteneală, ceas de ceas, zi de zi, an de an, vigilența aceasta a devenit o obișnuință, chiar dacă nouă, celor urcați aici pentru cîteva ore, ne-ar putea părea eroică. Despre ea însă, Constantin Fântână vorbește ca despre un fapt oarecare, făcînd o nouă tentativă de a-și aprinde pipa. Cinstiți fiind, se cade să spunem că, pe lîngă privațiunile datorate izolării, cei de la Muntele Roșu au și unele avantaje. Ei știu, de pildă, în orice moment, cît e ora la Greenwich. Mașinăriile observatorului, primind știri de la senzorii implintați în trupurile munților din preajmă, o afișează permanent și electronic, văzîndu-și de drum într-o clipire roșiatică fără sfîrșit. Curînd, unitatea va fi dotată cu alte 10 seismografe, alcătuind o rețea de supraveghere risipită în jurul Vrancei, tot atîtea stații automate urmînd să telemetreze datele aici și direct la București. În prezent, unul din cele mai mari din Europa, Observatorul de la Muntele Roșu va deveni, cînd noua rețea va începe să funcționeze, cu adevărat cel mai mare, ca o dovadă limpede a atenției de care se bucură, la noi, acțiunea de detectare și prevenire a seismelor.

Pe lîngă aparatura științifică, observatorul mai are în inventar un buldozer, cu care mecanicul Ion Porosnicu taie iarna prima pîrtie, un grup electrogen și o vioară. La ultima, cîntă din cînd în cînd, tot mai rar. Constantin Fântână, care nu uită c-a luat 2 ani de lecții și că are, la Iași, un văr la Filarmonică. Lipsa concertelor, pentru care duce patimă veche, o resimte dureros, dar înțelege că asta-i situația și n-are ce face, mulțumindu-se cu televizorul și aparatul de radio, după cum soția sa se mulțumește să-și privească rochiile, neavînd unde le îmbrăca. Chiar dacă repudiată, singurătatea e, citeodată, atît de mare încît șefului observatorului i se face dor de-o ședință. Își convoacă atunci colectivul, își convoacă familia și le citește versuri din Eminescu. Cînd vara se pornește să dea tîrcoale Muntelui Roșu și cînd cabana de la poale se animă, perechile de sus iau drumul litoralului, pe rînd, în căutarea soarelui pe care, iată, anul acesta nu l-au văzut pînă la 12 iunie ! Numai că nici la mare Constantin Fântână nu stă liniștit. Telefonează mereu la Muntele Roșu și se grăbește să se reîntoarcă, spre disperarea copiilor, abundent stropită cu lacrimi. El însă, ca și ceilalți, știe că viața lui își are locul aici, la 1 360 de metri altitudine, unde vara s-a obișnuit să vină și să plece într-o joi. Iar viața aceasta, purtată în creierul munților, e curată ca apa izvorului ce țîșnește în spatele clădirii și care, cînd seacă, îi obligă pe bărbați să se transforme în sacagii. Constantin Fântână e mulțumit și e mîndru de ea, cu motive temeinice.

OVIDIU IOANIȚOAIA
Fotografie de GH. AMUZA

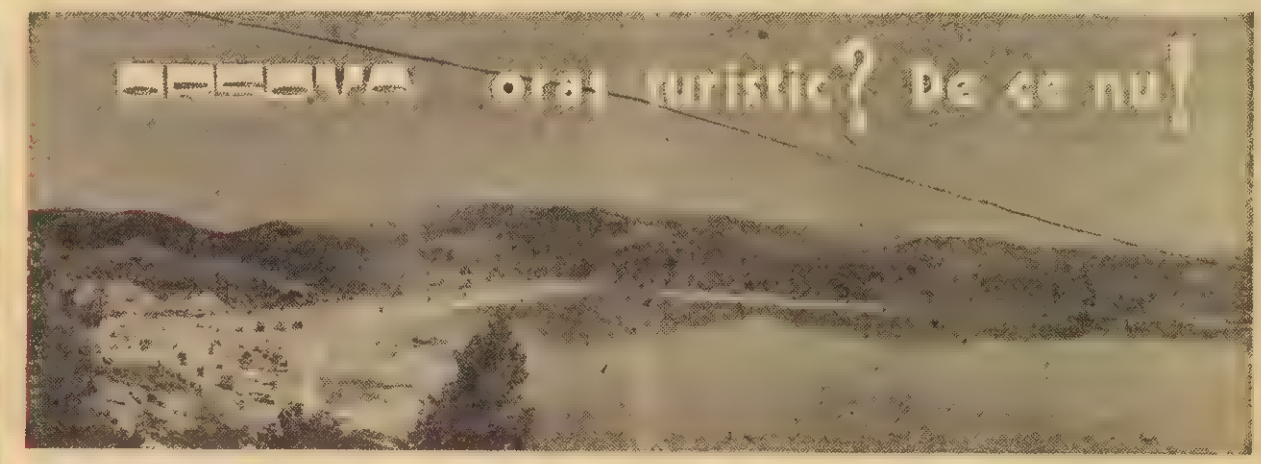

Ideea acestui reportaj ne-a venit cînd, într-o seară a acestei veri, drumurile ne-au dus la Orșova. La singurul hotel din oraș am aflat, spre întristarea noastră, că nu mai sînt locuri. De fapt — ne-a spus recepționera de serviciu — ca să poți obține un loc măcar pentru o singură noapte este neapărat necesar să faci, cu multe zile în urmă, o comandă telefonică. Soluția ? Una singură. Cale întoarsă și să-ți cauți norocul la un hotel din Băile Herculane sau la Drobeta-Turnu Severin.

★

A doua zi, cu noaptea-n cap, ne-am reîntors la Orșova.

— Este una din problemele care ne frămîntă zi de zi, spune primarul, **Nicolae Stolojescu**. Știți cum consider, personal, Orșova ? Un oraș în roza vînturilor. Este un nod turistic, amplasat la o răscruce de drumuri între Oltenia și Banat. Pe lîngă toate acestea, drumul de la Drobeta-Turnu Severin pînă la Orșova, iar apoi pînă la Moldova Nouă, urmărește întregul fir al Dunării. Zona este foarte frumoasă, iar zilnic mii de turiști trec pe aici ; pot fi vizitate Cazanele Mici, Cazanele Mari și întregul defileu al Dunării. Ceea ce ne deranjează cel mai mult este faptul că pe șoseaua, de peste o sută de kilometri, ce leagă Orșova de Moldova Nouă, în zona Svinița și Berzeasca, lucrările de construcție sînt abandonate de ani de zile. Din acest motiv, factorii de resort din Ministerul Turismului nu ne ajută în dezvoltarea bazelor de agrement.

Ce se poate face ? O mulțime de lucruri. La multe ședințe și consfătuiri nu numai că s-a indicat, dar s-a și „hotărît" ca Orșova, în cel mai scurt timp, să devină unul din cele mai mari orașe turistice ale țării. Dar una se discută în ședințe și alta este situația pe teren. Toate propunerile și analizele au rămas pe hîrtie, în mapele celor care ar trebui să urgenteze dezvoltarea Orșovei din punct de vedere turistic. Dacă îmi permiteți, v-aș spune cîte ceva despre orașul nostru, cum este el pregătit la ora actuală să-și primească musafirii, iar apoi să discutăm ce s-ar mai putea face cu minimum de investiții.

— Desigur. Chiar vă rugăm. Problema necesită o analiză profundă și luarea imediată de măsuri.

— Orșova, în ciuda faptului că este atestată documentar de 1800 de ani, este un oraș nou, inaugurat oficial în anul 1974. Populația — 17 000 de locuitori, iar media de vîrstă nu depășește 29 de ani. Așadar, un oraș tînăr atît la propriu cît și la figurat. Oameni tineri, oraș tînăr, totul amplasat într-o zonă pitorească. În cele peste 22 de hectare care formează spațiul verde al orașului sînt plantați peste 80 000 de trandafiri, iar florile depășesc cifra de două milioane. Este, cu alte cuvinte, o coborîre a vegetației către oraș. Fiind o zonă de influență geografică s-a căutat în noile construcții, menținerea unei arhitecturi specifice. Orașul este așezat între poalele dealului „Moșul" și golful Cerna, cu un luciu de apă de peste 60 de hectare. Turismul, socot eu, trebuie ridicat în această zonă la gradul de industrie. Ce se poate face ? În momentul de față golful Cerna cît și cursul Dunării, de prin părțile noastre, — formînd un imens lac de acumulare — nu sînt valorificate cum se cuvine de Ministerul Turismului. Nimeni nu se preocupă nici măcar de dotarea cu simple ambarcații. La ora actuală, pe lac, cele 50 de hidrobiciclete și bărci cu rame, folosite prin baza noastră de agrement, aparțin consiliului popular. Dar ele nu sînt suficiente și nu avem mijloacele necesare ca să ne extindem. În momentul de față, în oraș există un singur hotel. Atîta tot. În diverse planuri și proiecte se dau soluții pentru construirea, din loc în loc, pe întregul fir al Dunării, de sate de vacanță și de moteluri, dar nimeni nu știe cînd și cum vor funcționa.

— Golful Cerna mai are o particularitate, ne spune **Ioan Iacob**, președintele Consiliului de educație fizică și sport al orașului Orșova. Apa nu îngheață niciodată. Este poate singurul luciu de apă din țară cu asemenea particularitate. Prin grija C.N.E.F.S.-ului, în oraș, nu demult, s-a început construcția unei baze nautice — lucrare abandonată în timp. Trecînd în revistă cîteva din rezultatele obținute de sportivi la Orșova, ne putem da și mai bine seama de necesitatea amenajării unei puternice baze sportive. Numai în anul care a trecut s-au obținut aici 5 titluri de campioni naționali la caiac-canoe și canotaj, 11 sportivi au fost selecționați în loturile naționale de juniori, iar 2 în lotul olimpic. Și încă un lucru pe care tovarășul primar a uitat să-l spună. Sînt zile cînd mii de turiști se opresc în port și solicită o excursie, numai pentru cîteva ore, pe firul Dunării. Nu numai că nu avem posibilitatea și capacitatea, prin vaporașe, de a organiza excursii, dar nu avem nici o formă legală. Așa că mulți vin, se uită, privesc cu nostalgie cum Dunărea curge la vale, își imaginează ce se ascunde după munte și pleacă mai departe. De fiecare dată cînd sîntem puși în situația de a reatuza turiștii vă spun sincer că mă doare inima.

— Ca unul născut și crescut în Orșova — ne arată **Emerik Rujitka**, pensionar fost activist de partid — cunosc tot ceea ce s-a discutat și s-a planificat să se facă în noul oraș. Dar mai totul a rămas pe hîrtie, din cauza dezinteresului pe care-l manifestă Ministerul Turismului. În proiect era prevăzută și construirea unei telecabine care să transporte turiștii din zona stadionului pînă în vîrful muntelui. De asemenea, tot ce s-a excavat de la construcția orașului s-a depozitat în golful Cerna, unde s-a format o insulă artificială, pe care își desfășoară activitatea un complex de alimentație. În acea vreme s-a propus ca tot aici să se construiască săli pentru jocuri mecanice. Iar la poalele muntelui să se amenajeze terenuri de sport. În oraș, cum s-a mai spus, în momentul de față își desfășoară activitatea un singur hotel cu 200 de locuri. Foarte puțin. Este, de fapt, singurul lucru pe care Ministerul Turismului l-a făcut în această zonă, pe care nouă ne place s-o numim turistică. Vă spun, ca un om cu experiență, că Orșova ar putea deveni, cu eforturi minime și investiții mici, unul din cele mai importante puncte turistice ale țării. Dar, pînă cînd cei din Ministerul Turismului nu vor înțelege acest lucru, toate propunerile noastre vor rămîne în dosare.

SORIN POSTOLACHE

care încheagă o altă privelițte, o altă forță și, într-un fel, o altă intimitate a locurilor, stringînd energiile risipite într-o incintă de muncă și de creație care le valorifică și le duce mereu mai sus. În cifre, aceasta înseamnă, la scara orașului, o producție industrială globală a lui '80 în valoare de 1,5 miliarde lei (de cinci ori mai mare ca acum un deceniu și jumătate) și o populație de oameni ai muncii de 11 250, din care 7 500 dedați exclusiv treburilor industriale (față de circa 1 500, acum 15 ani !), reprezentînd jumătate din numărul total al locuitorilor. Cifrele, desigur, sînt în plină expansiune, noile întreprinderi ce se vestesc la orizontul anilor (hidrocentrala Drăgășani, Întreprinderea de jenți auto, Întreprinderea de mașini și unelte pentru viticultură și pomicultură etc.) vor face ca la sfîrșitul viitorului cincinal să se dea o producție a industriei în valoare de 3,3 miliarde lei.

Noua condiție, industrială, a orașului a făcut să se ivească peste noapte cel puțin cîteva contradicții presante. Orașul s-a trezit dintr-o dată, precum spuneam, prea mic, prea strîmt, prea izolat. A trebuit să se restructureze totul, să se demoleze întregul centru, să se construiască, masiv, locuințe în blocuri, într-un ritm în vertiginoasă creștere (anul trecut : 300 de apartamente, anul acesta : 500, în anii ce vin : 1 500), învălmășindu-se un întreg peisaj, desfundîndu-se străzi, săpîndu-se pretutindeni, înălțîndu-se schele, ridicîndu-se, lîngă blocuri, o serie de obiective sociale și culturale, inutile poate cîndva, în mica și pașnica urbe a podgorenilor, dar imperios necesare azi, într-un oraș ai muncitorilor, inginerilor și specialiștilor de cea mai înaltă calificare. De prisos să mai precizăm cît de preocupați sînt edilii de rezolvarea unui veritabil lanț de probleme, multe și grele, soluționabile însă în viitor, prin dezvoltarea progresivă a orașului. Privite în lumina recentului aflat național al aleșilor obștii, a cuvîntării secretarului general al partidului, cu apăsatul accent pus asupra îmbinării judicioase a criteriilor economice cu criteriile sociale, cu criteriile bunăstării și calității vieții, aceste probleme își revelează niște aspecte noi, niște laturi încă nebănuite, indicînd deseori latențe de energii nefructificate, resurse pline de bogate promisiuni. O problemă majoră, la ceasul de față, este aceea a aprovizionării orașului, ale cărei pretenții depășesc prevederile planurilor. Planurile s-au corelat, firesc, nevoilor celor 20 000 de locuitori statornici ai Drăgășanilor, dar într-un Drăgășani aflat în plină explozie industrială și demografică ele, aceste planuri, rămîn, fatal, în urma cerințelor. Pe lîngă locuitorii „statornici", alți vreo 10 000 (muncitori navetiști, dar și oameni ai satelor dintr-o vastă zonă, o zonă în care, la 55 km de Rm. Vîlcea și la 38 km de Slatina, singurul oraș e Drăgășanii) vin să-și facă tîrguielile aici. Grija pentru deschiderea de noi magazine (un mare magazin cu două nivele și cu o suprafață utilă de 4 000 mp este în plină construcție) se impletește cu măsurile luate pentru ca sectorul agricol al Drăgășanilor să răspundă mai prompt, mai eficient cerințelor, asigurînd aprovizionarea orașului cu mărfurile agroalimentare de trebuință. O altă problemă, de fapt problema problemelor într-un oraș dominat de patosul constructiv al Drăgășanilor, este, ne spune primarul Suciu, ca omului ce se mută în casă nouă să i se asigure, de la început, tot confortul, toate utilitățile, inclusiv elementele care țin de aspect, de frumos, de înseninare a frunții, rupîndu-se deci acea trenă (devenită, ai zice, tradițională, devenită, ai zice, obligatorie !) de sechele ale construcției, pe care locatarul o trage cu sine vreme îndelungată. Gropile de canalizare sînt astupate îndată ce și-au sfîrșit menirea, trotuarele noi (ca și cele vechi) își anexează prompt acostamentele necesare, darea în funcțiune a unui bloc coincide cu apariția rondurilor de flori din față. Pe străzile Drăgășanilor, în primăvara aceasta, s-au plantat 15 000 de pomi fructiferi, alți 5 000 îi vor urma în astă toamnă, vor fi deci (sădiți într-un singur an !) tot atîția pomi tineri cîți oameni ai Drăgășanilor se vor plimba pe sub umbrele și mireasma lor. Sînt, poate, „lucruri mici", amănunte, dar amănuntul, precum se știe, este esențial în expeditiile colosale, iar a reface din temelii un oraș este o astfel de expediție. Vom mai adăuga, la acest capitol, și grija pentru specific, pentru păstrarea personalității orașului, a trăsăturilor lui perene, distilate de efemer, integrate prezentului, în semnificativă vecinătate cu valorile noului. Drăgășanii sînt o capitală a viniurilor, deci un „Muzeu al vinului" (aflat în plină amenajare) și o „Stradă a viilor" (o inspirată și delicată idee arhitectonică, o stradă „de promenadă", excentrică traficului mașinilor, străjuită de viță-de-vie, cu boltă de viță acoperindu-i cerul) își găsesc aici, mai mult, își reclamă cu prisosință locul. Drăgășanii, în același timp, a devenit, prin noile și marile lui întreprinderi, un oraș al tinerilor, deci un „club al tineretului" și un „magazin al tineretului" sînt și ele, aici, la locul lor. Înseși construcțiile noi, ni se spune, încearcă și, după credința edililor, reușesc, să rimeze cu locul, cu frumusețea naturii ce-l înconjoară, neaberînd de la liniile lui, ci prelungindu-i desenul, de fapt refăcîndu-l într-o alcătuire mai inspirată. „Ghicirea" acestei alcătuiri n-a fost ușoară, niște mai vechi caiete de exerciții, ce din păcate nu se mai pot ascunde, nici suprima, o probează, transcrise în piatră. Blocurile construite cu ani în urmă, într-o vreme în care esențial era doar acoperișul deasupra capului, îl cam nemulțumesc pe cei de azi. Ele au fost ridicate într-o epocă dominată încă de platitudinea, de orizontala umilă a vechiului tîrg, de sub care nici gîndul, nici fantezia, nici robustețea marilor inițiative nu se puteau emancipa. (Nu se pot naște, observa cineva, un Palladio sau un Brunelleschi între niște cocioabe de paiantă. Nu se putea naște în orașul orizontal nici o idee zveltă și îndrăzneață !) Noua arhitectură drăgășeneană, cu soluțiile ei moderne, elegante, armonioase, este un prim cadru de formare a artistului viitorului. Se fac intense preparative pentru primirea lui. (Un detaliu semnificativ la acest capitol, pe care ni-l relatează **Viorel Barbu**, secretar cu propaganda al Comitetului orășenesc de partid : un grup de studenți al Institutului de arhitectură „Ion Mincu", invitați de edilii locului, au constituit aici, în vara aceasta, o tabără de creație, ale cărei lucrări s-au concretizat în patru frumoase propuneri pentru amenajarea arhitectonică ale celor patru intrări în oraș.)

S-au făcut multe în Drăgășani, sînt încă și mai multe de făcut, dar, zice primarul Vasile Suciu, există, pentru înfăptuirea celor mai temerare planuri, o chezășie, acea chezășie pe care secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, a subliniat-o din nou la recentul congres, revelîndu-i caracterul de veritabilă forță motrice a dezvoltării pe toate planurile. Oamenii Drăgășanilor, continuă Viorel Barbu, s-au dovedit, în acest sens, chiar o forță, orașul, cu economia și cu civilizația lui de azi, resimțindu-se adînc de prezența lor, de efortul lor colectiv, de darul de hărnicie și pasiune pe care-l includ în devenirea acestei vetre. O probează, printre multe altele, faptul că toți indicatorii economiei, în primele opt luni ale anului, au fost atinși, că o serie de amenajări, arhitectonice și edilitare (între care două mari parcuri, „23 August" și „1 Mai", cum și un complex sportiv dotat cu lac, cu debarcader, cu strand, cu teren de tenis, cu un amfiteatru de 800 de locuri) s-au făcut în covîrșitoare proporție prin munca patriotică a localnicilor.

Este, încheie interlocutorii noștri, o grăitoare promisiune, mai mult, o certitudine dintre cele mai ferme că marile sarcini de viitor, așa cum ni le trasează partidul, conducătorul său, sînt, practic, în mîinile noastre, în posibilitățile noastre, spre împlinirea noastră.

ILIE PURCARU

Primim din partea Ministerului Educației și Învățământului: „Referitor la scrisoarea adresată revistei FLACĂRA de către **Gabriela Peștean** din Brăila, vă informăm că s-a aprobat înmatricularea în învățământul superior a candidaților care la concursul de admitere din iulie 1980 au obținut media egală cu ultimul candidat declarat admis".

■

-În revista ALBINA nr. 8 din august 1980 a apărut articolul „Cîntecele inimilor românești" (Viața capodoperelor) de George Sbârcea, în care s-au strecurat unele erori în ceea ce privește cele două imnuri „Deșteaptă-te române" și „Pe-al nostru steag". Tovarășul Sbârcea numește ca autor al primului imn pe Iacob Mureșan, care a fost compozitor și a trăit între anii 1857 și 1917. Deci s-ar fi născut cu zece ani mai tîrziu după apariția acestei lucrări! Or, se știe, textul aparține lui **Andrei Mureșianu**, unul dintre fruntașii Revoluției de la 1848, profesor din Brașov, muzica fiind compusă de Anton Pann. Menționez de asemenea că lucrarea „Pe-al nostru steag" a lui Ciprian Porumbescu apare la 1880, la trei ani după ce autorul a fost întemnițat pentru activitate revoluționară contra statului habsburgic în cadrul societății studențești „Arboroasa", al cărei președinte era. Autorul articolului spune textual: „cauza condamnării sale politice la temniță a fost și acest Imn al Unirii, care apare cu trei ani mai tîrziu". **(Prof. Vasile G.,** Ploiești)

■

Din partea Procuraturii Generale a R.S.R.: „Referitor la scrisoarea adresată redacției de către **Agiaia Craioveanu** din București, în care se plînge că I.I.S. Frigocom, unde lucrează fostul soț, nu-i achită alocația de stat, vă facem cunoscut că s-au luat măsuri ca pe perioada 1 XI 1979 — 31 I 1980 să i se plătească lui A.C. suma restantă. În continuare, A.C. urmează să primească alocația de la întreprinderea unde lucrează, în măsura în care îndeplinește condițiile legale".

■

Revenim la cererea muncitorilor din satele Rîgi, Ohabița, Delinești, Apadia, Valea Denii, județul Caraș-Severin, referitor la drumul județean 587 care trebuia să fie gata în acest an. Încă din anul 1972 în ziarul local „Flamura" din 14 aprilie a apărut harta desenată și planificarea pe ani, cîți kilometri urmînd a se face. Nu este vorba de asfalt, ci de pietruit, ori pe noi cad pietrele de pe dealuri, dar singuri nu putem face nimic. Dacă cei de la Direcția județeană de drumuri și poduri ar trece măcar o singură dată pe aici, sigur ar repara drumul pe care trec zilnic patru autobuze cu cîte 200 muncitori la un schimb, plus un autobuz care duce copiii la școală la Brebu. Considerăm că mai ușor, mai economicos ar fi să repari acest drum decît să uzezi 5 autobuze a cîte 17 curse în 24 de ore. Mai ales acum, cînd iarna bate la ușă, situația este deosebit de presantă. Încă de acum doi ani, tovarășul prim-vicepreședinte al Consiliului popular județean ne-a promis sprijinul, oare să ne fi uitat atît de repede? **(În numele cetățenilor din Ohabița, semnează Ion Dala, secretarul comitetului comunal de partid, și educatoarea Didi Lungu.)**

■

Scriu în numele mai multor navetiști din comuna Săcădat, județul Bihor, și a consătenilor mei mai bătrîni, care au mult de mers pe jos de cînd s-a desființat stația Săcădat, stație I.T.A. veche de peste 20 ani. Toți sătenii și străinii care vizitează braseria „Săcădat" s-au bucurat cînd au citit în ziarul „Crișana", pe care vi-l anexez, că între comuna Săcădat și intrarea în comuna Săbăleni se va înființa o stație I.T.A., la jumătatea distanței dintre cele două localități, acolo unde este și centrul. Din păcate promisiunea făcută în ziarul sus-menționat nu s-a realizat, stația continuînd să funcționeze la intrarea în satul Săbăleni, obligîndu-ne astfel pe noi, navetiștii, să parcurgem pe jos o distanță însemnată. Atît în scopuri turistice, cît și din necesitățile noastre, ale celor ce fac naveta, solicităm înființarea respectivei stații pe locul în care s-a promis. **(Ioan Bocioc,** comuna Săcădat, Bihor)

■

Din partea UCECOM: „Referitor la scrisoarea **Gheorghiței Dan,** din București, adresată revistei FLACĂRA, care solicita încadrarea într-o unitate cu munca la domiciliu pentru a-și putea îngriji cei doi copii mici, vă comunicăm: tovarășa a fost repartizată la Cooperativa „Tricotextil" în vederea calificării sale, sesizarea ei fiind astfel rezolvată favorabil".

■

Vă scriu în numele a 215 țesătoare din Cooperativa „Arta populară" cu sediul în strada Smirdan nr. 11, avînd ca președinte pe tovarășul **ALEXANDRU SCRIBAN.** Rugămintea noastră este următoarea: în ședința de comitet executiv care a avut loc în data de 30 august a.c. s-a hotărît, printre altele, mutarea șefei noastre de brigadă, Constanța Stanciu, cu care am lucrat împreună timp de 10 ani, dind produse de bună calitate, covoare solicitate în cel mai înalt grad de către cumpărători. Solicităm ca prin publicarea acester rînduri să atragem atenția celor în drept că dorim din tot sufletul ca această tovarășă să rămînă la noi. Vrem să se știe că noi, muncitoarele, dorim ca să ne fie lăsată aceeași șefă de brigadă cu care ne-am obișnuit să muncim, în care avem deplină încredere și pe care o stimăm ca pe un părinte. (Scrisoarea este semnată de **Aurica Mănăilă, împreună cu 121 muncitoare țesătoare)**

■

Consiliul popular al județului Brașov: „Numita **Maria Lasca** din Brașov a revenit cu o scrisoare la redacția FLACĂRA solicitînd încadrarea în muncă deoarece la prima scrisoare a fost încadrată numai temporar. Întrucît și la prima încadrare a lucrat ca dactilografă în cadrul Direcției sanitare județene, la spitalul de pediatrie, în ziua de 20 august a.c. Direcția sanitară județeană Brașov a reîncadrat-o la Spitalul județean tot pe un post de dactilografă, dar de data aceasta pe un post cu termen nedefinit".

■

Mă numesc **Ergica Gilcă,** locuiesc în Galați, microraion 17, blocul H, ap. 30, și mă adresez, în numele a 30 de familii care locuiesc la etajul IV, în următoarea problemă: plătim apa pe care ar trebui să o primim și nu pe cea pe care o avem, mai exact pe cea care ar trebui să o avem, pentru că la baie și bucătărie, la nivelul etajului nostru, aceasta nu ajunge. Am traversat canicula acestei veri fără a avea condițiile sanitare necesare, printre noi sînt familii cu copii mici. Credem că de vină este termocentrala electrică SC 23 de care aparținem și căreia ne-am adresat în mai multe rînduri, astfel ca apa caldă și rece să ajungă și la noi, așa cum ajunge la primele trei etaje, dar degeaba. **(Scrisoarea mai poartă semnăturile a încă 23 de locatari)**

■

Consiliul popular al municipiului București: „Referitor la scrisoarea adresată redacției de către asociația de locatari din strada Sf. Niculae Tei nr. 1, sectorul 2, prin care se solicită executarea lucrărilor de reparații la imobilul respectiv, vă informăm: în urma verificărilor făcute s-a constatat necesitatea executării lucrărilor solicitate, astfel încît I.C.R.A.L. Colentina, prin șantierul 3, va executa aceste lucrări conform programării în perioada 10.09 — 15.11 a.c.".

■

Există o lege a comerțului intern care este încălcată, în anumite situații, de ani de zile: legea privind obligația menționării datei de fabricație a produsului alimentar. În cîteva luni am colecționat ambalajele pe care vi le trimit alăturat: Ciocolata cu lapte și cremă vișinată, Ciocolata vanilie cu rom, Ciocolata lapte cu cremă de fructe, Ciocolata vanilie cu cremă de portocale „Desert" etc. Consecințe: consumatorul cumpără uneori produse degradate, uneori se produc intoxicații. Consider că legile noastre sînt aceleași pentru toate întreprinderile producătoare și că scuze de genul „a fost doar o simplă neglijență" nu pot îndrepta situația. **(Laurențiu Bălășoiu,** București)

■

Regionala C.F.-București: „Urmare scrisorii adresate redacției de către **Ion Dinu** încadrat la Depoul C.F.R. București-Triaj, vă comunicăm că i s-a aprobat acestuia, așa cum a cerut, folosirea locuinței șefului de gară din stația Ciorogîrla".

■

În urma sesizării făcute de Asociația de locatari a blocului A 3, strada Marinescu Nicolae nr. 5, sector 4, București, apărută în revista FLACĂRA din 1 mai 1980, vă aducem la cunoștință că în perioada următoare s-a prezentat o echipă care numai după multe rugăminți s-a îndurat să vidanjeze canalul din stradă și să fixeze capacul protector provizoriu. În ceea ce privește starea subsolului nu s-a luat nici o măsură, situația devenind de nesuportat, apa băltind aici din plin. Noi am solicitat o comisie care să constate greșita orientare a instalației sanitare. Revenim acum în același sens, avînd rugămintea ca acea comisie să se deplaseze în zilele de duminică dimineața, cînd poate fi găsit comitetul de bloc, gata să dea toate explicațiile necesare **(semnează membrii comitetului asociației).**

■

Din partea I.T.A.-București, Autobaza 3 călători: „Urmare articolului „ÎN LOCUL SURÎSULUI DE DRUM BUN", apărut în revista FLACĂRA nr. 27 din 3 iulie a.c., vă comunicăm: încă din ziua de 18 iunie a.c., ca urmare a raidului efectuat de către tovarășii ziariști în autogara Filaret, constatînd aspecte ce au nemulțumit publicul călător, s-au luat măsuri de sancționare a celor care au încălcat obligațiile de serviciu și disciplina muncii. Victoria Dumitru, de la casa nr. 1, pentru întîrzierea la program și lipsa ecusonului, precum și pentru eliberarea biletelor la cursa Tr. Măgurele pe locurile vîndute cu anticipație de agenția de voiaj, a fost sancționată cu diminuarea retribuției cu 10 la sută pe 30 de zile și mutarea disciplinară la punctul fix de taxare din autogara Mihăilești—Rahova; Ilie Gogu, șeful autogării, care a făcut de serviciu în ziua precedentă controlului și care nu s-a îngrijit de aspectul gospodăresc și curățenia autogării, cu diminuarea retribuției cu 5 la sută pe 30 de zile, iar șoferul Marian Rublea care s-a prezentat la peron cu autobuzul nespălat, cu diminuarea retribuției cu 10 la sută pe 30 de zile. S-a reorganizat, de asemenea, activitatea personalului muncitoresc auxiliar, în tură de 12 cu 24 de ore, pentru asigurarea în permanență a curățeniei din autogară, peroane și incintă".

■

Sîntem locuitori ai comunei Văgulești—Gorj, ne-am plîns în mai multe rînduri că pămîntul nostru atît de roditor de pe valea Motrului rămîne ani în șir fără a fi valorificat așa cum se cuvine. Pămîntul gras din fața S.M.A. Văgulești, pînă peste apa Motrului și la o distanță de cîteva sute de metri de consiliul popular, a fost în acest an plantat abia în luna iulie cu pătlăgele roșii care zac în buruieni și nu cresc, iar în toamnă poate nici de mături nu vor fi folosite. Noi am vrut ca în primăvară terenul să fie semănat cu grîu sau chiar cu porumb, tot am fi avut timp să obținem o recoltă furajeră folositoare pentru C.A.P. Este vorba de sute de hectare de pe Valea Motrului și de pe culme, teren care stă nefolosit și de pe urma căruia sectorul zootehnic ar putea profita din plin. **(Constantin Drulă,** comuna Văgulești, județul Gorj)

■

Din partea M.I.C.M.:
„Referitor la scrisoarea adresată revistei FLACĂRA de către **Marin Crețu** din București, prin care acesta solicită o locuință corespunzătoare — apartament cu trei camere — vă facem cunoscut: scrisoarea sus-numitului a fost analizată cu factorii de răspundere din CIUEMMR și IMGB. Ca urmare, cererea fiind întemeiată, s-a dispus repartizarea apartamentului nr. 35 din strada Cetatea Veche, bloc 3/5 A, sectorul 4".

Consiliul popular al comunei Supur, Satu Mare: „Urmare scrisorii adresate redacției de către **Scurei Silvia** din Baia Mare, referitor la situația văduvei **Emilia Lobonț** din Supuru de Sus, primarul comunei împreună cu un lucrător al miliției comunale s-a deplasat la domiciliul acesteia, constatînd că în marea majoritate cele sesizate sînt reale. Fiica bătrînei, Ana, și ginerele acesteia s-au comportat necuviincios cu E. M., fapt pentru care li s-a pus în vedere să nu se mai întîmple așa ceva, de atunci certurile dispărînd. Totodată, văzînd situația familială a acestei femei, Consiliul popular comunal a hotărît să o ajute punîndu-i la dispoziție, contra cost, lemne de foc din parchetul comunal, totodată urmînd ca ea să fie propusă pentru a primi ajutor ocazional de la Oficiul de asistență socială al județului. Situația lui E. M. va fi dealtfel urmărită periodic".

■

Mă numesc **Ilie Blaj** și domiciliez în Timișoara, strada Birzava nr. 10. Una din pasiunile mele este creșterea ciupercilor, pentru care am condițiile necesare. Mă lovesc însă de greutăți în aprovizionarea cu spori. Am luat legătura cu ciupercăria din Arad, de aici am aflat că singura sursă de obținere a sporilor ar fi C.A.P. Stoicănești — Olt, m-am adresat aici în scris, nu am primit răspuns, am aflat apoi că ciupercăria de aici, deși a costat cîteva milioane, în acest an nu a funcționat. Aradul produce numai pentru export. Oare micii producători nu pot fi încurajați prin vreo manieră oarecare să cultive acest ieftin și hrănitor aliment?

■

Inspectoratul județean Covasna al M.I.: „Referitor la scrisoarea adresată revistei de către **Mihai Șerban** din Bacău: din verificările efectuate rezultă că cele sesizate sînt reale. Organele de ordine aflate la fața locului au luat măsuri de sancționare a numitului Alexandru Lorincz cu o amendă de 1 000 lei pentru folosirea de expresii jignitoare la adresa unor cetățeni, și perturbarea bunei desfășurări a programului cultural din tabăra Balvanroș, fapte incriminate de Decretul nr. 153/1970 art. 2. În același timp a fost informat și biroul organizației de bază P.C.R. din cadrul C.A.P. Turia, din care acesta face parte, pentru a fi luat măsuri și pe linie de organizație".

■

Sîntem un grup de locatari, vecini de bloc și buni prieteni, care așteptăm împreună cu familiile duminica pentru a ne întîlni și pleca cu toții la iarbă verde. Așa am făcut și în ziua de 29 iunie a.c., cînd am plecat în zona de agrement Bragadiru. Luni 30 iunie, Informația Bucureștiului relata în articolul „Un responsabil în conflict cu igiena", pe bună dreptate, doar unul din aspectele neplăcute din această zonă. Noi am constatat pe viu mai multe: berea se vinde cu supraprețde 1 leu — 1,25 sticla; prețurile nu sînt afișate niciunde. Întreaga zonă, plus cele două lacuri, nu are un punct medical, nu are o barcă de salvare. În plus, 5 derbedei înarmați cu cuțite au terorizat pur și simplu populația venită să se destindă, au luat obiectele oamenilor, au luat lansetele de pescuit ale copiilor. Am aflat, prin bunăvoința unor localnici, numele a doi dintre acești huligani: Ghiță Vasile, zis Vali, și Muscă a lui Reclamă. Menționez că postul de miliție era închis, nu am putut apela la nimeni care să ne dea o mînă de ajutor împotriva acestor huligani. **(Scrisoarea este semnată de către un grup de locatari din Șoseaua Alexandriei, blocul 12, nr. 7 A, sectorul 5)**

Pagină realizată de HORIA PĂTRAȘCU ■

Poșta redacției

SOCIAL

Lucaci Sinziana — București: Procese colaterale. În cauza principală, sentința n-a fost pronunțată ● **Sîrgu Petre** — Bușteni: Faptele sînt într-adevăr asemănătoare. Diferă pericolul social ● **Domnica Stroe** — București: Exact se numește **folos necuvenit**; în realitate, tot de mită este vorba ● **Floroiu Constantin** — București: Testamentul este inatacabil ● **Pirogov Alexandra** — Oltenița: Între timp s-a modificat încadrarea juridică ● **Lică Gheorghe** — București: Vi s-a recomandat mai multă omenie; spuneți: **„ceea ce înseamnă că pînă acum n-am avut.** Nu e o jignire, cel mult o părere, dacă nu un îndemn ● **Sîncrăiei Ion** — București: Afirmațiile nu sînt susținute de probele de la dosar ● **Pandrea Ionel** — București: Avocatul nu va apărat onest. Argumentele dv. sînt de ordin sentimental. Nu e de ajuns ● **Ganea Vasile** — București: Vă contraziceți. Pretindeți că ați fost acuzat pe nedrept că aveți procese peste procese. Afirmați: **Nu am procese.** Pentru ca în continuare să urmeze un lung șir de procese ș.a.m.d. ● **Ion Burlui** — Călărași: Nu ne-a parvenit memoriul ● **Stana Virgil** — București: Eroare. Ancheta n-a fost încheiată ● **Velicu Trandafir** — Neamț: Deocamdată nu e cazul să revenim ● **Silvestru Alexandra** — București: Așteptați rezultatul de la recurs ● **Dacu Ion** — București: V-am mai răspuns; procedeul dv. nu e unul pe care să-l aplaud.

NICOLAE CRISTACHE ■

ADMINISTRATIV

Elena Gogan și Lidia Golovatiuc — București: În cazul cînd ambii soți sînt încadrați cu contract de muncă pe durată nedeterminată sau pensionari, beneficiar al alocației de stat pentru copii este soțul, soția poate beneficia de alocație în locul său de muncă numai în perioadele în care soțul nu este încadrat în muncă, sau indiferent de situația soțului, dacă este despărțită în fapt și obține o hotărîre judecătorească din care să rezulte că soțul a fost obligat la plata pensiei de întreținere pentru copii ● **Catița Boiț** — comuna Remetea (Bihor): Nu îndepliniți condițiile legale de a obține pensie de urmaș, pentru că la data decesului (31 oct. 1978), soțul dv. nu mai era încadrat în muncă din data de 4 iulie 1977 ● **Maria Dunca** — București: Apartamentul care vi s-a atribuit de către întreprinderea administrației locative este anexă la contractul de muncă. În cazul că vă hotărîți să plecați de la această unitate, aveți obligația legală de a pune la dispoziție apartamentul pe care l-ați primit ● **Violeta Andreiaș** — comuna Poiana Lacului — Pădureni (Argeș): Transferul de la o cooperativă meșteșugărească la o alta se face cu acordul celor două unități și cu aprobarea uniunii județene. Dacă obțineți acordul celor două cooperative, solicitați aprobarea U.J.C.M. — Argeș, urmînd ca unitatea care vă primește să preia cheltuielile de școlarizare suportate de Cooperativa „Unirea meșteșugarilor" — Curtea de Argeș ● **Gheorghe Nicolae** — București: Personalului muncitor din unitățile socialiste de stat i se repartizează locuințe pe baza propunerilor colectivelor de muncă în care își desfășoară activitatea, aprobate, după caz, de consiliile oamenilor muncii sau de alte organe de conducere colectivă. Deci, adresați-vă conducerii întreprinderii unde sînteți încadrat.

MARGA NEDELEA ■

● **„FLACĂRA" nu ia în considerare scrisorile anonime și nu primește acte originale. Scrieți-ne cît mai concis. Și nu uitați să vă iscăliți. Precizați eventual telefonul unde vă putem găsi.**

flacăra

PENTRU MINTE, INIMĂ ȘI LITERATURĂ

„Opera de artă are întotdeauna un mesaj“

— Atelierul sculptorului Lucaci, aflat pe strada Pangrati, apare în fața vizitatorului puțin schimbat. Îl știam încărcat de lucrări mari, în luciul cărora lumina își găsea în voie odihna. Aici omul părea mic alături de păsările gigant și formele ce sugerau o mișcare interplanetară. Acum, în spațiul larg al atelierului au apărut alte lucrări de proporții mai mici, necunoscute, care stăpînesc cuminți întreaga atmosferă de lucru a acestui laborator de creație și muncă. Ce s-a întîmplat cu atelierul dumneavoastră ?

— Majoritatea lucrărilor care erau puse în fața celor aflate acum aici sînt la Veneția, unde are loc Bienala internațională de artă, bienală care urmărește să prezinte activitatea artistică din ultimii 10 ani, fapt care mi-a dat posibilitatea să particip și a doua oară la expoziție, prima oară participînd în 1974.

— Ce alte țări mai sînt prezente la bienală ?

— La Veneția există o parte foarte frumoasă și pitorească a orașului, numită Giardini, spațiu în care sînt așezate și cele 33 de pavilioane, la care se adaugă pavilionul central ocupat de țara gazdă. Așadar, sînt 33 de țări participante. China participă pentru prima dată. România este reprezentată de pictorii Octav Grigorescu și Horia Bernea, de sculptorii Ovidiu Maitec, George Apostu și de mine.

— Cum a fost primită arta românească?

— Încep prin a spune cîte ceva despre atmosfera generală a Bienalei de la Veneția. În ceea ce privește Pavilionul central, deschis sub egida unui colectiv de critici, a suscitat foarte multe discuții. Ei au vrut să demonstreze posibilitatea unor noi mijloace de expresie în arta contemporană, insistînd, după părerea mea, prea mult asupra mijloacelor în detrimentul comunicării și transmiterii emoției estetice. S-au pierdut prea mult în tehnică și demonstrații, nefinalizînd aproape nimic. Desigur, cele 33 de pavilioane au reprezentat școli și credințe artistice foarte diferite, pavilionul românesc, compus din reprezentanți ai unor stiluri diverse, contradictorii chiar, s-a bucurat de un foarte mare succes. Armonia pavilionului a rezultat tocmai din contraste. Cum a fost primită de presa italiană de specialitate este lesne de văzut răsfoind revista **La Vernice**, de exemplu, apărută după deschiderea Bienalei. În articolul din prima pagină criticul de artă Mario Dall'Aglio menționează faptul că dintre cele 33 de pavilioane, cel puțin 10 țări au trimis artiști geniali, de o mare vitalitate. Pavilionul României este menționat ca integral cu participarea a doi pictori și trei sculptori de primă mînă. În același timp, Enrico Buda, critic de artă și director al revistei sus citate, după ce face unele considerații generale destul de critice asupra bienalei, continuă prin a sublinia valoroasa prezență artistică a pavilionului românesc.

M-am bucurat că în acest context s-a putut demonstra seriozitatea artiștilor români care se bucură în țară de o mare libertate de expresie și care-și pot manifesta individualitatea și personalitatea. Bienala dovedește încă o dată valoarea artei românești. Această confruntare într-un larg context cu mentalități, modalități diferite despre artă a supus arta noastră plastică la un examen greu.

Nu numai afluența publicului la pavilionul nostru a fost mare. Remarc solicitările presei, televiziunii internaționale precum și articolele apărute în revistele de specialitate semnate de Domenico Manzella, Aristide Ballis, dar mai ales de dr. Maurizio Vitiello din Neapole care s-a interesat în mod special de participarea românească.

— Cu cîte lucrări participați ?

— Bucurîndu-mă de un spațiu generos am putut să mă prezint cu lucrări ce reprezintă o gamă mai largă a preocupărilor mele artistice. Astfel, am prezentat sculpturi cu caracter simbolic, precum și o machetă de dimensiuni destul de mari a unei fîntîni arteziene, o ultimă lucrare, o sinteză a celorlalte fîntîni realizate de mine.

— După închiderea expoziției ce destinație vor avea aceste lucrări ?

— Vedeți, deși fac sculpturi de dimensiuni destul de mari, care pot fi folosite ca atare, pentru mine ele reprezintă totuși machetele unor posibile lucrări în viitor, destinate unor spații arhitectonice de mare anvergură pentru marile noastre centre urbane.

— Realizați aceste machete fără o comandă anticipată ?

— Am ajuns la o etapă în creația mea în care consider că nu trebuie să-mi sincronizez elanul creator în funcție de necesități și posibilități imediate. Consider că artistul, prin gîndirea lui, trebuie să o ia înaintea necesităților, iar necesitățile să fie determinate de o operă anume. Înlăturăm astfel anumite erori care se fac prin comenzi precise, care pot fi elaborate de oameni de bună-credință dar neinițiați. Personal, nu pot accepta să-mi treacă timpul „în așteptare“. Consider atelierul meu, cu toate lucrările realizate, propuneri. Desigur, nu sînt lucrări necunoscute. Le expun în București, în orașele importante ale țării, după cum vedeți și la Veneția.

Sînt bucuros să afirm că ultimele mele lucrări realizate din 70 încoace au fost comandate de beneficiar direct din atelier, prin selecție, la mulți ani după ce au fost create „machetele“.

— Care sînt acestea și în ce orașe au fost amplasate ?

— Este vorba de fîntîna arteziană de la Constanța, de aceea de la Turnu Severin, Lucrarea așezată în fața televiziunii „a prins viață“, cum spuneți dumneavoastră, pe baza unei machete făcute de mine și propusă la un concurs inițiat chiar cu acest prilej.

— Cum au ajuns beneficiarii să selecționeze lucrările direct din atelierul dumneavoastră? Care a fost calea ?

— La început a fost mai greu. După cum spuneam, toate propunerile mele le expun în orașele țării în cadrul expozițiilor personale sau de grup. După executarea fîntînilor din Constanța și Turnu Severin am devenit destul de cunoscut și calea s-a mai netezit. Aveau adresă.

— Nu sînteți, se pare, cunoscut și în București.

— Din păcate, nu cunosc motivul pentru care Capitala nu are nici o fîntînă modernă și, aș adăuga, nu neapărat realizată de mine. În orice caz, motivul nu este lipsa de informare și de cunoaștere a mișcării și posibilităților artistice contemporane, la care aș mai adăuga o durere mai demult exprimată — că forțele și posibilitățile artistice ale artei românești nu sînt nici pe departe utilizate.

(Continuare în pagina 20)

CORNELIA BARBU ■

Imperativul identității

Nu faptul că fiecare generație își are idolii ei, printre poeți și romancieri, naște valorile clasice, ci un fenomen de selectare cu mult mai adînc și mai încărcat de gravitate, care scoate la iveală factorul de continuitate. Acesta însuși, dincolo de mit și tradiție, dezvăluie firea unui popor, pe coardele de expresie ale limbii, de unde încîntarea pe care o produce de pildă fiecare izbîndă literară de genul Eminescu sau Arghezi.

Dînd glas tradiției, au făurit înaintașii, într-un veac și mai bine, literatura noastră modernă care, în acel moment istoric, s-a inspirat mai puțin din modele străine și mai mult din zestrea de năzuințe și virtuți, atîta vreme comprimată și silită la tăcere. Temele esențiale ale renașterii istorice, pe de o parte, ale vieții sociale a poporului nostru, pe de alta, n-au fost ocolite de marii scriitori, într-o asemenea măsură încît fiecare perioadă a literaturii române îngăduie, în text și subtext, o luminoasă reconstituire istorică a vieții noastre spirituale.

Experimentul pentru experiment n-a caracterizat niciînd literatura românească, întrucît fenomenul respectiv implică, după cum ne situăm, fie saturarea din prea plin, fie oboseala unui capăt de drum. Obișnuit, dealtfel, arta nu se poate stabiliza în experiment, fără a cădea victimă unui impas. Termenul de mesaj are a fi înțeles, prin urmare, într-o constelație ce presupune o mai mare densitate de teme, în raport cu opțiunile de stil și de construcție literară, adică integrarea într-o lume în care, prin efortul colectiv de depășire, realitatea nu oferă pretexte, ci pur și simplu largi arii de investigare. În acest sens, terminologia curentă a criticii noastre literare tinere și mai mature înfățișează un oarecare - exces — de subtilitate aparent — iar în profunzime, o dificultate de a da verdictele unitare, justificînd țelul orientativ al criticii. Sînt articole care relansează într-atît calitatea unor produse literare, încît înlocuiesc cu promptitudine lucrarea cercetată, după ce au copleșit-o cu daruri. Desigur, istoria literaturii reține din multitudinea de tentative acele clare reușite care duc arta cu un pas înainte, și acestea sînt întotdeauna puține și cu atît mai entuziasmate.

Cuvîntul tovarășului Nicolae Ceaușescu, de la recentul Congres al consiliilor populare, de a avea mereu în vedere cine sîntem, cui aparținem, ce vrem, ce ne doare și ce putem, așadar și cum sîntem și cum tindem a fi, se referă la cea mai firească delimitare, ce nu implică de fel incomprehensiunea față de alte culturi, ce-și au și ele specificul și istoria lor, instructive, însă care nu cheamă la imitație, ci la o nobilă confruntare. Cunoașterea reciprocă este o necesitate a zilelor noastre, iar adăparea la propriile noastre izvoare, condiția originalității, ca și a autenticității. Apelul atrage atenția asupra imperativului identității, în care citim și un îndemn la sinceritate, cuprindere și aprofundare.

Existăm fiindcă sîntem români și fiindcă așa au luptat să fie părinții și toți înaintașii noștri. Nu ne-am închis între ziduri, dar nici porțile vraiște nu le-am deschis. Pentru fiecare vorbă rostită în românește, generații multe au plătit cîte o lacrimă și cîte o boabă de sudoare. A uita prea repede aceasta e tot atît de trist ca și ruinele acoperite de iarbă, ca și mormintele părăsite.

În trecut, omul nu se putea depărta de casă cale de mai mult de o zi. Astăzi încă, pentru noi, pămîntul nu e chiar atît de mic, încît să-i dăm ocol de mai multe ori într-o zi. Dar chiar de va veni ziua aceea, tot români vom fi, iar literatura va reclama tot clasicități — limpedea apă de izvor, care dă tinerețe fără bătrînețe unei culturi și ne împărtășește și nouă harul nemuririi. Iar cînd ne mulțumim cu mai puțin, trebuie să fim cu atît mai exigenți, gîndindu-ne că oricare reușită literară a fost obținută cu același zbor peste codri, bîntuiți de duhuri ostile, ca și eroul basmului care, la urmă, își jertfește o bucată de carne vie.

ȘERBAN CIOCULESCU ■

Debut excelent de stagiune

Paul Everac în două premiere

[Teatrul Foarte Mic şi Teatrul Giuleşti]

Vine într-o seară un bărbat vehement, pus sub scutul de bronz al unei chelii celebre, cu un cioc englezesc, cu o privire incomodă, ca să ne strige, să ne cheme pe noi, cei din loji, din staluri, la un proces de conştiinţă. Judecător sarcastic, aproape cinic şi aproape sadic, profesor de teatru şi de contrapunct, cu subînţelesuri bine trucate, Paul Everac smulge pur şi simplu de pe stradă o femeie şi un bărbat buimaci şi crispaţi, îi aşază sub reflectoare şi vreme de două ore şi jumătate ne trage la răspundere necruţător şi îndurerat pentru viciile lor. Autorul face din piesa sa cu titlu de bar (în cel mai bun caz), **Paharul cu sifon**, o senzaţională operaţie pe creier şi pe cord deschis, demontînd cu o răbdare aproape diabolică mecanismele dereglate a două fiinţe care s-au iubit probabil cîndva şi s-au urît, care au trecut în orice caz unul pe lîngă altul, fără să se atingă, din cauza unei tresăriri inexplicabile şi asincrone a cărnii şi a sensibilităţii ultragiate. Pînă cînd totul devine un imens repros. O femeie care devoră, o femeie care nu mai încape în societate, visînd iniţial un confort decent şi meritat, alunecînd treptat într-o cascadă de compromisuri, într-o criză de isterie luxuriantă, cu mobilă stil, vilă la ţară pentru escapade desculţe, dolari unsuroşi, mototoliţi într-o poşetă scumpă şi în trădare de ţară ; un bărbat egal, monoton şi indezirabil, modest pînă la imbecilism, absent din cotidian şi inert în sentimente, adorabil în dezordine şi zăpăceală, trist în sacrificiul său de om excepţional, de inventator şi savant amestecat printre nonvalori. Acestea sînt personajele care timp de două ore şi jumătate ne macină nervii, incredibil, aruncîndu-şi în văzul lumii rufele murdare, conversînd dramatic şi pînă la urmă tragic despre viaţa noastră de fiecare zi. Trebuie admis faptul că niciodată tragedia nu funcţionează mai bine, mai percutant ca avertisment pentru restul lumii decît în sfera moralei. Şi, în acest sens, Paul Everac este un moralist cu suflu de tragedian. Prin tragedie oamenii se eliberează, respiră uneori uşuraţi dar lau aminte mai acut de ei înşişi decît prin orice final de piesă confecţionat şi roz bombon.

Piesa lui Paul Everac are tensiunea conversaţiilor noastre zilnice, are conflictul petrecut în imediata noastră vecinătate, poate chiar în viaţa noastră, cu ecuatorul trecînd fierbinte printre noi, are finalul pe care îl refuzăm pentru că ne sperie pînă la paroxism dar care trage toate semnalele de alarmă posibile prin conştiinţe. Piesa lui Paul Everac este o tragedie a neputinţei !

Spectacolul debutează oarecum banal, cum încep aproape întotdeauna evenimentele neaşteptate, accidentele promise, cu unele scene telefonate, dar se dezlănţuie mistuitor, ca într-o incineraţie pregătită minuţios, prin răsturnări abile de situaţii şi concentrare latentă de elemente tensionale. Regizorul Cristian Hadjiculea a avut de condus un spectacol aparent de muzică de cameră care sparge pînă la urmă pereţii şi aruncă bătăi de inimă fierbinţi, zgomotoase în noaptea bulevardului, printre paşii grăbiţi ai trecătorilor, sub plonjonul violent al limuzinelor cu femei la volan, în frînele brutale de la intersecţie. Spectacolul e bine gîndit, bine elaborat. Regizorul a restituit exact sensurile piesei şi a acordat magistral dimensiunile văzute şi nevăzute ale textului. Dar uluitoare a fost înlănţuirea celor doi actori, Leopoldina Bălănuţă şi Nicolae Dinică în arderea pe rug de pe scenă. Leopoldina Bălănuţă joacă tragedia eroinei sale debusolate cu naturaleţe şi perplexitate. Pare un personaj cunoscut de noi îndeaproape, un personaj pe care l-am întîlnit cîndva, care a trecut prin biografia noastră lăsînd în urmă mari sfîşieri şi catastrofe. Alunecările sale brutale de la o stare de spirit la alta, traducînd contradicţiile şi disperarea personajului sînt jucate pe viu, fără anestezie, fără figuri de stil şi complicaţii de tehnică actoricească. Sînt infinite nuanţele care compun acest personaj în interpretarea pe viaţă şi pe moarte a Leopoldinei Bălănuţă. De aceea uluiala noastră în faţa extraordinarei sale dăruiri în timpul unui suspin care a fost actul artistic. O dăruire care merge pînă la jertfă de sine, Nicolae Dinică a fost în această reprezentaţie un actor de rezonanţă şi de bun-simţ rar întîlnite pe scenele noastre. Actor cu aplomb, cu nenumărate feţe şi cu un registru tonal extrem de variat, neluminat încă bine în rolurile interpretate pînă acum, Nicolae Dinică a fost personajul în care s-au regăsit pe ei înşişi mulţi eroi laşi din experienţa noastră comună. Culoarul posibilităţilor sale de interpretare a fost anume lăsat mai strîmt de autor, dar cu puţine piese de şah pe tablă el a jucat ca un mare maestru al discreţiei şi retragerii în anonimat cu o volută savantă de prinţ efemer al castelelor de nisip.

Decorul arhitectului Virgil Luscov, plăcut la vedere, frumos, policrom a agăţat uneori actorii şi a vîrît degetele în ochii spectatorilor cu senzaţia că se află prinşi într-o plasă, într-o capcană.

Mergeţi să vedeţi spectacolul **Paharul cu sifon** de Paul Everac la Teatrul Foarte Mic ; aveţi nevoie de experienţa sa pentru viaţa de toate zilele.

ADRIAN DOHOTARU ■

★

Ordinatorul de Paul Everac consemnează istoria unui reportaj ratat. Un ziarist descinde într-un sat în care emblemele bunăstării sînt pretutindeni vizibile. N-a mai fost aici de şase ani. E cazat o noapte chiar în casa fostului său socru, Marin Druşcă. Nu poartă ranchiună nimănui din familie deşi soţia l-a părăsit pentru un

altul. E plin de entuziasm şi de importanţă. Vrea să realizeze un articol excepţional în care să se reflecte cît mai emoţionant viaţa nouă a meleagurilor reîntîlnite după atîta vreme. Îl copleşeşte în special gîndul că munca oamenilor de aici va fi uşurată de un ordinator. Acesta va introduce o deplină obiectivitate în raporturile interumane. Ziaristul are naivitatea să creadă că odată cu computerizarea şi ultimele probleme ale satului vor dispărea. Or, situaţia nu e deloc aşa cum e prezentată în frazele generale şi lipsite de seva concretului pe care le toţi rostogolesc cu impetuozitate reporterul. În faţa unor cuvinte atît de bombastice Marin Druşcă manifestă la început o mirare politicoasă pentru ca apoi să rîdă faţă de ele şi să le anuleze una cîte una sub un noian de faţete năucitoare. Un pahar de zaibăr în plus îi declanşează gustul pentru vorbă şi îl face sincer. Ziaristul înţelege că dincolo de faţada strălucitoare pe care o sesizează un vizitator grăbit se ascund drame grave. Pricepe că nu e de ajuns să ai o lustră de preţ în casă şi pe bufet să se lăfăie sticle de whisky şi cartuşe de ţigări scumpe pentru a fi fericit. Iluziile îi sînt risipite fără menajamente în confruntarea cu pulsaţia năvalnică a vieţii a cărei curgere nu poate fi înghesuită în scheme rigide. Nu vrem să deconspirăm ce lucruri dureroase află trimisul de la ziar care îi ultragiază sufletul, în fond pur şi sensibil. Pînă la urmă acesta renunţă să-şi mai scrie articolul şi-şi azvîrle ca pe o inutilitate carnetul unde îşi notase atît de scrupulos date privind „parametrii" existenţei celor printre care poposise. Tînărului şi inocentului gazetar i s-a servit o lecţie aspră şi nu poate închide ochii şi să confecţioneze pagini mincinoase, aşa cum îl sfătuieşte cineva. El rămîne singurul personaj al piesei, de care chiar dacă la început se rîde fiindcă e îmbîcsit de idei generale şi se exprimă în clişee, la sfîrşit nu poţi decît să-l priveşti cu simpatie şi să-i aprobi gestul. Confruntat cu o realitate pe care n-o ştia decît din adăpostul şablonelor gazetăreşti, eroul iese totuşi învingător deoarece îi desluşeşte treptat-treptat adevăratele impulsuri şi nu acceptă s-o polelască şi să se lase manevrat ca un mecanism inert.

Paul Everac a scris parcă dintr-o suflare un text sclipitor şi plin de vervă. Nimic nu pare elaborat, căznit şi nimic nu mai are uscăciunea unei demonstraţii didacticiste aşa cum se mai întîmplă uneori în dramaturgia sa. Piesa oferă senzaţia unei autenticităţi depline. Personajele sînt parcă „luate din viaţă". Ele nu rostesc cele mai mari adevăruri despre existenţă. Dar eroii spun lucruri pe lîngă care nu putem trece deloc indiferenţi fiind vorba totuşi de ceea ce trăim cu toţii.

Regizorul **Tudor Mărăscu** a avut o sarcină dificilă : aceea de a trece neobservat. Spectacolul său pare că desfăşoară secvenţe ale existenţei cotidiene care nu mai au nevoie de intervenţia cuiva pentru a se derula. El a imprimat reprezentaţiei o dozare perfectă a momentelor astfel încît, în final, să se ajungă la o creştere a tensiunii la paroxism care să justifice hotărîrea reporterului.

În scenografia exactă a Eugeniei Bassa Crişmaru au evoluat inspirat **Olga Bucătaru** (Stana Druşcă), **Constantin Cojocaru** (reporterul Cornel), **Mircea Dumitru** (directorul Gheorghe Turcu), **Mirela Nicolau** (Sofia). Însă greul spectacolului a fost dus cu brio de acest inepuizabil şi imprevizibil actor care este **Ştefan Mihăilescu Brăila**. A fost un adevărat recital pe care el ni l-a oferit şi în care l-am urmărit atît în ipostaze dramatice cît şi în altele comice, toate realizate cu o mare risipă de talent.

Cu **Ordinatorul** de Paul Everac Teatrul Giuleşti a păşit cu dreptul în noua stagiune.

A. GEORGE ■

Tanasis Fappas:

„Sînt dator României, ca om şi ca pictor..."

Tanasis Fappas. Născut în Volos (Grecia), la 15 noiembrie 1922. Şcoala superioară de Arte Frumoase (Atena), Institutul de arte plastice „Nicolae Grigorescu" (Bucureşti). Expoziţii personale : 1971, 1972, 1974, 1975, 1978 (Bucureşti, Braşov, Timişoara, Sfîntu Gheorghe, Constanţa, Tîrgu Secuiesc), 1972, 1973 (S.U.A.), 1976 (Geneva), 1978 (Volos). A mai expus la Atena, Beyrouth, Buenos Aires, Montevideo. Combatant antifascist şi în războiul civil din Grecia. După trei decenii, reîntors în ţara natală, pentru a vernisa prima sa expoziţie din spaţiul grecesc, reuşind să-şi reconstituie documentele de stare civilă, a aflat că, de fapt, s-a născut la 1 ianuarie 1922. Cîteva ecouri în critica de artă : „...Fappas a revelat o viziune a căii spiritualităţii, încărcată de emoţie profund umană şi elevat artistică — a constituit un fel de eveniment". (Nicolae Argintescu-Amza) ; „Este o pictură puternică, cu culori care par a fi stoarse din pămînt, cu armonii delicate şi fine" (Guy Northrop, S.U.A.) ; „Pictura sa este o emoţionantă confesiune, o cronică scrisă cu sîngele unei tinereţi sfîşiate de anii războiului" (Vasile Drăguţ) ; „Tanasis Fappas este astăzi un artist angajat cu gravitate în efortul unei direcţii a artei europene de restructurare a imaginii plastice" (Constantin Prut). Înainte de a pleca spre Atena, unde va vernisa în octombrie o nouă personală, la galeriile Zygos, pictorul ne-a acordat cu amabilitate acest succint interviu.

— Aţi călătorit în străinătate, aţi expus în galerii europene şi americane, cunoaşteţi pulsul valorilor artei plastice într-un plan mult mai larg decît cel naţional. De ce audienţă se bucură pictura românească astăzi, în lume ?

— Nu mi-aţi propus un subiect de discuţie din cale afară de simplu. Dacă ne referim la un trecut nu prea îndepărtat, este limpede că şi în acest domeniu s-au înregistrat succese notabile, şi faptul acesta nu este străin de prestigiul de care se bucură România însăşi în lume. Însă adevărul este că pictura românească de astăzi încă nu este cunoscută la nivelul pe care l-a atins ca mesaj şi expresie plastică. Avem pictori remarcabili, dar audienţa lor internaţională nu se poate impune exclusiv prin intermediul schimburilor culturale periodice. Aceste schimburi culturale, fără îndoială utile, prin

însuşi modul organizării lor, nu se ridică totuşi de prea multe ori, deasupra mecanicii amabilităţilor reciproce. Din acest punct de vedere, gheaţa poate fi spartă numai prin efortul personal al artiştilor, conjugat cu efortul breslei din care fac parte... Înainte de toate printr-o prospecţie lucidă şi responsabilă...

— Ce înţeles acordaţi acestei prospecţii...

— Îi acord un dublu înţeles. În primul rînd, pictorii înşişi sînt datori să cunoască în detalii gusturile şi preferinţele dominante în spaţiile de cultură spre care tentează o breşă. Mi s-a oferit posibilitatea să mă conving personal cît de crase sînt prejudecăţile unora dintre noi cu privire la modalitatea de a ne înscrie într-un circuit fertil al artei europene. Este fals că putem bate cu succes la porţile Europei despersonalizîndu-se pictura pînă la a o desprinde de orice tradiţie a artei plastice româneşti, naţionale. Nu o dată am fost atenţionat, de împresari care ştiu ce vor şi ştiu ce se poate, asupra faptului că publicul şi amatorii de artă din străinătate preferă cu prioritate pictura care închide în ea un mesaj cert al spiritualităţii românilor, care poartă amprenta unei sensibilităţi unice, inconfundabile. Succesul nu se apropie prin aderenţa la formule vidate de un înţeles autohton. La fel de grav mi se pare şi faptul că unii pictori trimit spre expunere, peste hotarele ţării, lucrări deficitare din punct de vedere profesional, pur şi simplu neîncheiate, defectuos şi inestetic prezentate. Am fost de faţă cînd galeriile **Tanasis Panselinos** din Salonic, în 1978, au crezut de cuviinţă că nu-şi pot permite să expună cîteva lucrări semnate de artişti români, într-o expoziţie care se dorea reprezentativă pentru pictura românească. Şi cazul lor, din păcate, nu este singular.

— Şi al doilea înţeles al prospecţiei la care v-aţi referit ? Începi să bănuiesc o misiune a breslei din care faceţi parte de un sfert de veac încheiat...

— Într-adevăr, aşa este... Aş începe însă prin a spune că propria mea experienţă m-a condus spre convingerea că cei mai mulţi dintre pictorii noştri îşi pot afla un loc sub soarele artei europene, se pot bucura de audienţa pe care o merită, dacă se vor implica şi vor fi ajutaţi să se implice competitiv în acest circuit. Repet, avem o pictură excelentă, dar implicarea ei într-un sistem de comunicaţie internaţional, evident, rămîne o misiune care se cere asumată, în egală măsură, şi de unitatea de creaţie din care fac parte. Trec peste adevărul că această uniune, de prea multe ori, procedează discriminatoriu, favorizînd propulsarea spre expoziţiile organizate în străinătate a unei aşa-zise „elite", aleasă dintr-un grup restrîns de artişti. Trec şi peste adevărul că participarea noastră la manifestările internaţionale de gen este abordată de prea multe ori printr-o optică servilă, continuînd-se pe succes nu prin afirmarea mesajului şi specificului nostru naţional, ci prin convertirea puterii de creaţie a pictorilor noştri la formule ocazionale, efemere, care ar fi în vogă într-un moment sau în altul. Dar nu pot să nu aşez un accent cuvenit asupra unei probleme de ordin practic : uniunea noastră de creaţie, deşi dispune de mijloace, nu dezvoltă un efort suficient pentru a face cunoscută peste hotare **diversitatea de stiluri** din pictura românească de azi. Galeriile au fost şi continuă să fie rampele de lansare ale picturii, dar tocmai aceste galerii nu primesc de la noi nici un fel de material informativ privitor la amploarea şi cuprinderea mişcării noastre plastice. Şi chiar atunci cînd există, acest material informativ ajunge sistematic în altă parte, la diverse organisme care nu au nimic comun cu promovarea concretă, aş zice chiar comercială, a picturii. Din acest punct de vedere, este bine să spunem că în străinătate există o piaţă a picturii, cu legi şi criterii precise, şi nu ne ajută la nimic să le ignorăm.

— După cîte îmi dau seama, aveţi motive temeinice să fiţi nemulţumit de o anumită stare de lucruri, sesizabilă în practica de toată ziua a Uniunii artiştilor plastici...

— Părerea mea, în acest sens, este limpede. Accesul în organismele de conducere ale uniunii oferă cîtorva oameni puteri excesive, care nu sînt exercitate în folosul tuturor, mai mult, care se exercită uneori prin sfidarea celui mai elementar spirit democratic. În relaţie cu anumiţi membri ai acestei conduceri, eu însumi am traversat întîmplări neplăcute, despre care prefer să nu-mi mai aduc aminte şi nu le invoc. Rămîne un deziderat acut al breslei noastre consolidarea unei concordii demne de o **Uniune...**

— Înţeleg foarte bine că nu sînteţi dispus să rostiţi nume sau să descrieţi împrejurări. Vă rog, însă, să aşezăm discuţia noastră, chiar dacă ne apropiem de sfîrşitul ei, pe un teren mai concret.

— Este cert că pictorii care beneficiază de popularizarea lucrărilor lor prin intermediul revistei **Arta** încă se recrutează dintr-un grup prea restrîns. Întru depăşirea acestui impas, aş avea o propunere : **Arta** să iniţieze o trecere în revistă alfabetică a tuturor artiştilor plastici, un dicţionar al artelor plastice, însoţit de reproduceri revelatoare. Potenţialul estetic al criticii noastre de artă nu poate fi ignorat, însă, în ceea ce mă priveşte, l-aş dori antrenat în promovarea tuturor stilurilor şi tendinţelor viabile din pictura noastră contemporană. Rostul criticii de artă rezidă în a opera o selecţie, dar selecţia, în concepţia mea, nu se confundă cu discriminarea. Rostul criticii de artă este acela pe care s-au străduit să-l imprime profesiei lor un Nicolae Argintescu-Amza, un Petru Comarnescu, un Eugen Schileru, deasupra oricăror dispute meschine sau interese de grup...

MIHAIL PELIN ■

Devotament exemplar

Cea de-a doua carte semnată de Puia Florica Rebreanu : **Pămîntul bătătorit de părinţele meu** (Editura sport-turism, 1980), confirmă, încă o dată, după **Zilele care au plecat** (1969) amintirea plină de evlavie, cultul păstrat genialului romancier de către fiica sa. Cele mai multe pagini ale acestor cărţi sînt evocări, emoţionante, ale unor momente din viaţa lui Rebreanu, ceea ce aduce un spor considerabil cunoaşterii biografiei şi operei. Căci, pentru scriitori de talia lui Rebreanu, orice amănunt biobibliografic, raportat la creaţia sa, poartă de temelie a edificiului nostru literar, capătă semnificaţii deosebite, lăsînd la o parte înţelesnirea pe care o aduce viitorilor exegeţi sau biografi. Cred, de aceea, că autorul lui **Ion**, al **Răscoalei**, al **Pădurii spînzuraţilor** are, prin devotamentul fiicei sale, un destin privilegiat în posteritate. Exemplul Puiei Florica Rebreanu ar putea fi pilduitor şi pentru urmaşii altor mari scriitori, mulţi interesaţi excesiv de avantajele de a fi moştenitorii unor mari spirite şi mai puţin de obligaţiile ce şi le-ar putea asuma, în folosul culturii române.

CONSTANTIN LUCACI – Fîntînă (detaliu) în municipiul Constanţa

Pămîntul bătătorit de părinţele meu reconstituie, prin amintiri, prin pagini de jurnal aparţinînd lui Liviu Rebreanu sau autoarei înseşi, oameni şi locuri din mediul transilvănean în care s-a format prozatorul : Tîrlişua, Prislop, Maieru, Năsăudul, apoi pe cele din ţinutul Argeşului în care şi-a petrecut o mare parte a maturităţii sale, unde şi-a scris unele din capodoperele literare, unde şi-a aflat sfîrşitul prematur. Puia Florica Rebreanu, evocînd toate acestea, încearcă să reînvie personalitatea puternică, de o profundă umanitate, a tatălui său. Tonul este, aşa cum ne aşteptăm, liric, încărcat de emoţie, vibrant ; „Am scris, de-a lungul unor ani, filele acestea de jurnal, întrucît mi-au ajutat întîi de toate să-l revăd alături de tata, în atîtea şi atîtea ceasuri ale copilăriei şi tinereţii mele, să adun impresii răzleţe prin mijlocirea cărora să silesc timpul să se întoarcă iarăşi în faţa ochilor mei... Am izbutit să comunic ceva din toate acestea ?...“ În ce ne priveşte am putea răspunde pozitiv, aducînd în sprijin şi opinia de autoritate a lui Al. Piru, care prefaţează volumul : „Ca şi în **Zilele care au plecat**, Puia Florica Rebreanu îşi presară însemnările sale cu numeroase extrase din scrisorile şi jurnalul inedit al lui Liviu Rebreanu, comunicîndu-ne fapte materiale de un interes inegalabil şi care vor fi neîndoios de o mare utilitate viitorului biograf, de pildă acelui care ne va prezenta pe Liviu Rebreanu lucrîndu-şi, nu numai ca un adevărat fermier, dar şi ca un harnic muncitor agricol, via, livada şi grădina, cu aceeaşi voluptate creatoare pe care a pus-o şi în romanele sale, romane ale unui demiurg“. Deosebit de interesante sînt consemnările despre prezenţa, atît de vie, a amintirii scriitorului în locurile copilăriei şi tinereţii, precum şi în cele arhaeene, ilustrînd sentimentul de profundă gratitudine al oamenilor ce l-au cunoscut şi care au recunoscut în „domnişorul Liviu“ sau în „domnul Liviu“ pe unul din marii lor semeni. Faptul că încă în 1927 comuna Maieru l-a ales „cetăţean de onoare“, oferindu-i în acelaşi timp, „ca un prinos de recunoştinţă“, pentru că a adus „mari şi reale servicii culturii neamului românesc, avînd în vedere că D-sa şi-a petrecut copilăria în această comună“, o mică proprietate din teritoriul comunal, este elocvent. Gestul este, firească, impresionant, ca şi atîtea mărturii cum sînt Casa memorială de la Prislop, Societatea culturală de la Maieru, purtînd numele scriitorului, Casa muzeu de la Valea Mare etc. Foarte interesante, pentru istoria literară, sînt vizitele şi convorbirile autoarei cu oameni care au servit ca model scriitorului, mai ales în romanul **Ion**, carte ţinută de ei în fundul unei lăzi „învelită în pînză de cînepă, legată bine cu baiere de lînă roşie“, grijuliu să n-o înstrăineze, ca pe o veritabilă comoară.

Pămîntul bătătorit de părinţele meu este nu numai un emoţionant omagiu filial dar şi o sursă de prim ordin în cunoaşterea unuia din marii creatori de spiritualitate românească din toate timpurile. Să-i mulţumim Puiei Florica Rebreanu pentru acest dar.

POMPILIU MARCEA ■

Cronica literară

LAURENŢIU FULGA: Salvaţi sufletele noastre

Un roman mai de demult al lui Laurenţiu Fulga, **Moartea lui Orfeu**, era o lamentaţie a unui sculptor la moartea iubitei. Artistul încerca să mai păstreze lîngă sine fiinţa dragă şi îi rememora cuvintele, gesturile, înţelegînd zguduit că de fapt el a omorît-o trecînd-o fărîmă cu fărîmă din lumea vie în lumea incremenită a statuilor care îi populau atelierul. În **Salvaţi sufletele noastre** însuşi eroul se pregăteşte de moarte. Aflat pe patul unui spital în aşteptarea unei operaţii decisive, sculptorul Heronim îşi face în ultima sa noapte un lung şi sever examen de conştiinţă care seamănă mai curînd cu un rechizitoriu lipsit de orice menajamente. După cum afirmă autorul, pasul în nefiinţă al unui om pretinde un protocol obligatoriu: „Acum ştiu că nu se moare mai înainte de a parcurge, chiar şi fulgerător, dezastrele vieţii tale...“ Un cortegiu de personaje convocate de imaginaţia aprinsă de febră a eroului îi asistă pe acesta în ultimele sale clipe : Tata, Mama, iubita lui, Arghira, un insignifiant Ionescu şi mai ales Rafael, alter ego-ul său, cel mai inflexibil procuror, care îl potopeşte sub un noian de acuzaţii, fiind în acelaşi timp judecător şi călău. Întregul roman înfăţişează un proces pasionant. Personajele apar rînd pe rînd şi depun mărturie în favoarea sau împotriva lui Heronim. El este învinovăţit sau apărat cu îndîrjire deoarece pentru nici unul dintre cei chemaţi la bară nu fusese un străin. Probă după probă se adună astfel la dosarul unui destin mediocru. Din haosul de întîmplări aparent disparate se închegă pînă la urmă limpede traiectoria vieţii lui Heronim şi i se pot vedea erorile, unde a greşit el şi unde ceilalţi. Înşetat să-l concureze pe demiurg încă de mic copil cînd sufla peste formele de păsări închipuite în lut ca să le învie, acesta nu şi-a dat seama că însăşi existenţa e o operă de artă şi că nu se poate trăi oricum, justificîndu-te apoi că ţi-ai subordonat întreaga energie creaţiei. Heronim caută să priceapă în zguduitorul său monolog interior dacă a meritat să ducă o existenţă oarecare, caracterizată printr-o sistematică repliere din faţa evenimentelor, în schimbul plăsmuirilor lui din piatră. Conştiinţa sa a ajuns să poarte povara unor amintiri ce-l torturează. Un soldat a murit poate şi din pricina lui, e fată urmărită de poliţie s-a sinucis pentru că i-a fost frică s-o adăpostească, părinţii au cunoscut deznădejdea atunci cînd a fugit de pe front, un preot a fost acuzat pe nedrept şi sculptorul nu a avut curajul să-l salveze. Din orgoliul de a nu încheia nici un compromis cu epoca preferă să lucreze cruci iar după aceea ajunge să-şi vîndă lucrările unui oarecare Inri, ajuns în cele din urmă mentor şi cenzor în domeniul artei. Heronim e închis şi el din motive imaginare, dar nici această întîmplare nu-l scoate din indiferenţa lui faţă de istorie. Tot ceea ce trăieşte pare incompatibil cu viaţa unui mare artist şi poate că de aceea nici nu a reuşit să se impună cu adevărat contemporanilor care nici nu aşteaptă să-şi dea sfîrşitul şi îi şi scriu necrologul şi îi dărîmă atelierul pentru a ridica o fabrică de săpun. Dar marea şansă a protagonistului o reprezintă tocmai necruţătoarea analiză la care se supune. Tortura morală suportată cu bărbăţie devine chiar mai cumplită decît chinurile fizice provocate de boală. De aceea, abia spre finalul romanului, cînd Heronim se împacă din ce în ce mai mult cu sine însuşi, autorul îi consemnează tot mai des durerile neînchipuit de mari care îi macină trupul, semn că suferinţele iscate de mustrările de conştiinţă au încetat. Plecarea dintre cei dragi îl găseşte însă senin. După ce şi-a uşurat sufletul într-o spovedanie sinceră el îşi poate accepta liniştit dispariţia. Renunţă şi la orgoliul de a-şi curma singur zilele. Absolvit de oameni, Heronim îşi acordă şi el iertarea. De la un ţipăt disperat de ajutor lansat de o fiinţă condamnată la moarte se ajunge la blîndeţea şoaptei care mărturiseşte împăcarea cu tot ce este în rostul firii.

Romanul se desfăşoară captivant. Autorul împleteşte admirabil, ca şi în alte cărţi ale sale, elementele reale cu cele fantastice. Din coeziunea lor la naştere un univers fabulos prin complexitatea şi bogăţia lui. Cititorului i se propune o investigaţie de mari proporţii în conştiinţa umană, întreprinsă cu febrilitatea unui reporter dornic să consemneze cît mai exact ceea ce zăreşte în preajmă. Din această relatare febrilă se naşte şi tensiunea narăţiunii care te menţine tot timpul încordat. **Salvaţi sufletele noastre** este, poate, cea mai dramatică scriere a lui Laurenţiu Fulga. Cuvintele capătă aici o forţă halucinantă, astfel încît să aducă veşti din cele mai ascunse taine ale sufletului. Somptuozitatea din alte pagini ale autorului a dispărut. Totul pare rostit dintr-o singură suflare pentru ca să nu se piardă nimic prin elaborare meticuloasă din prospeţimea comunicării directe. Laurenţiu Fulga, unul dintre prozatorii noştri de seamă de azi, ne-a prilejuit întîlnirea cu o carte profundă, scrisă în spiritul umanismului, în care se proclamă încrederea că valorile omului vor izbîndi în ciuda unor înfrîngeri vremelnice : „Fiindcă eu nu voi abdica niciodată de la credinţa că fiecare om este un adevăr de sine stătător şi care, în esenţa lui, nu-i cu putinţă să-i supere pe cel de alături.“

GEORGE ARION ■

Lecţia candorii

Rugii de mure ce înroşesc drumurile de munte, aţinele, mărgele răzbunătoare ce înnegresc gurile copiilor şi dinţii, nucile cu miezul alb şi dulce, porumbul fiert ce te duce cu gîndul la seri de demult, ţipătul păsărilor ce pleacă aiurea, castanele coapte ce-ţi iovesc umerii şi apoi caldarîmul făcîndu-le să cînte, toate, toate vestesc o schimbare, un nou anotimp. Îl simţi din plin cu ochii, cu sufletul. E toamnă, toamnă de-a binelea. Iată şi forfota din magazinele în care se vînd uniforme şcolare (modele încă nu prea reuşite) şi clasele înflorite de prezenţa copiilor ce au venit la şcoală cu mic cu mare s-o dichisească, s-o pregătească pentru încă un an de muncă, de emoţii, de satisfacţii, iată şi emisiunile TV dedicate acestui moment de început. Nu vom vorbi despre emisiuni trecute, ci de cele dedicate acestui nou an şcolar. Ele din păcate au rămas aceleaşi, ca o uniformă prea mică pentru adolescentul ce a trecut în altă clasă. Un film puţin promiţător, ce dovedeşte şi necunoaşterea unor principii pedagogice simple, este reportajul realizat de Carmen Dumitrescu : **Pentru cine sună clopoţelul ?!** Se perindă prin faţa ochilor noştri cîţiva copii, cîteva şcoli şi ateliere şi părinţi, mai ales părinţi, cărora li se adresează întrebarea laitmotiv : „în ce clasă sînteţi ?“, întrebare ce poate fi uşor transformată în „părinţi, cîte teme aţi rezolvat pentru a doua zi ?“ sau „v-aţi acomodat cu noua programă şcolară ?“ Nu ne prefacem a nu înţelege partea de glumă a lucrurilor privitoare la implicarea părinţilor, uneori peste poate, în viaţa, în lecţiile copiilor lor, dar orice ironie trebuie să aibă un sens pedagogic, mai ales într-un domeniu pedagogic. Nu trebuie minimalizat rolul educaţional al familiei dar parcă ar trebui să-i lăsăm pe copii să treacă singuri dintr-o clasă în alta. Unul boboc, şcolar peste două zile, i se pune întrebarea dacă ştie să scrie. Mîndru, bobocul răspunde afirmativ, răspuns pentru care este lăudat. Încurajînd astfel de precocităţi, dealtfel multe, vom înscrie copiii direct în clasa a doua, căci clasa întîi devine o clasă fără rost, o oază a plictiselii. Din emisiune reiese că anul şcolar începe doar la Bucureşti. Ne-ar fi interesat cum se pregătesc în vederea începerii noului an şcolar şi elevii din comuna Ciocăneşti, judeţul Suceava, sau cei de la Mila 23, din judeţul Tulcea, sau cei din Vaşcău, judeţul Bihor, sau cei din Petrila, Goicea, Rîmeţi. Am fi fost curioşi să ştim dacă şi elevii din Maramureş sau din Olt „au trăit vacanţa cu toţi porii“, sau aşa pur şi simplu s-au bucurat de vacanţă.

În seara primei zile de şcoală am văzut programul „Cîntece de tineret interpretate de formaţii şcolare şi studenţeşti“, lăudabil ca intenţie, „dar prea făcut“ la repezeală, deşi evenimentul deschiderii şcolilor parcă nu era aşa de imprevizibil. Multe dintre lucrurile bune pe care le-a adus emisiunea ne erau cunoscute de la „Antena Cîntării României“. Dar, în fine, circulaţia valorilor are aspecte pozitive. Cel mai trist este că tocmai corul Radioteleviziunii, corul cel mai reprezentativ al şcolarilor din România, a fost din nou, în acest spectacol TV, cel mai pricăjit, cu un repertoriu învechit, cel mai lozincard. Cei ce se îngrijesc de destinele acestui cor, din care s-au ridicat atîtea valori, sînt la ora de faţă mult în urma realităţii culturale. Copiii din Lăpuş ştiu azi multe (şi aceasta este o expresie a democraţiei culturii în socialism), cîntă lucruri mai noi decît copiii-membri ai corului Radioteleviziunii şi aceasta este expresia unei deficienţe de acţiune a dirijorilor corului TV. Parcă nişte plante de seră, nişte păpuşi mecanice au fost aduse pe micul ecran. Faptul este inacceptabil. Părinţii şi şcolile dau dirijorilor acestei instituţii importante a televiziunii — care este corul — copii la fel de talentaţi, la fel de disponibili sufleteşte. Ce se întîmplă cu pregătirea şi cu repertoriul acestui cor ? Că nu e de vină apartenenţa la oraşele mari ne-o dovedeşte existenţa la Bucureşti, Braşov şi Brăila a celor trei mari formaţii de copii, „Voces primavera“, „Camerata infantis“, grupul folk din Brăila.

Rutina nu-i bună niciodată, cu atît mai mult în copilărie şi în emisiunile ei.

ELENA GRECESCU ■

Un muzeu in labirint

Visul şi Waterloo-ul neoclasicismului (V)

Controversatul David

David. Autoportret

Rar un pictor atît de violent controversat. Exaltat de unii şi negat de alţii, cu aceeaşi vehemenţă. Idolatrizat şi pus sub semnul întrebării, cu aceeaşi patimă. Unii l-au învinuit că a întîrziat romantismul încercînd să-l înăbuşe. Alţii îl laudă pentru că a oprit decadenţa artei. Unii l-au văzut beat de ideile libertăţii. Alţii l-au socotit fie un naiv care nu înţelegea prea bine întîmplările la care participa, fie un ambiţios care a votat pentru moartea lui Ludovic al XVI-lea şi a afişat convingeri revoluţionare din calcul, ca să-şi poată răzbuna ranchiunile şi să-şi satisfacă orgoliile. Aceştia din urmă nu uită să adauge că l-a urmat pe Robespierre numai pînă în pragul eşafodului, după care l-a renegat, apoi l-a jurat credinţă lui Napoleon, devenind pictor de curte. Ni se aminteşte că a lăsat să fie ghilotinaţi prieteni ai săi fără să intervină, că n-a folosit mai tîrziu trecerea pe care o avea pe lîngă Napoleon pentru a salva doi foşti elevi ai săi, compromişi într-un atentat, că l-a pictat pe Bonaparte cu aceeaşi ardoare cu care l-a pictat pe Marat, punînd arta pe acelaşi plan cu dorinţele sale de reuşită socială. I se reproşează uşurinţa cu care fostul iacobin a flatat imperiul uitînd că a flata înseamnă a renunţa să mai fie de folos Tiriţi de patima contestării, unii au vorbit chiar despre josnicie şi sete de parvenire.

Nici pictura lui David nu e scutită de aceste controverse. Unii l-au învinuit că a favorizat prin ideile sale partea cea mai rea din academism. Că n-a produs decît mari desene colorate şi că şi-a impus crezul cu aceeaşi intoleranţă cu care o făcuse Academia împotriva căreia a luptat cu îndîrjire. Alţii, elogiindu-l, ne reamintesc că opera lui e una din acelea care nu trec fără urmări în istoria artei.

Gustul a reprezentat, ce-i drept, totdeauna un etalon capricios. Considerată un eveniment, **Moartea lui Socrate** a fost, cînd David a expus tabloul, comparată cu Capela sixtină şi cu stanţele lui Rafael. Astăzi nu mai provoacă acelaşi entuziasm. Dar e dincolo de orice îndoială că pictorul morţii filozofului grec nu e un neoclasic oarecare. El caută în cenuşa antică o flacără pe care a aduce cu sine. Şi atunci cînd n-o îngroapă prea adînc, ea străluceşte şi compensează severitatea desenului. Cu voia sau fără voia lui, David ne repetă astfel destul de des că frumuseţea cea mai adevărată e cea pentru care am îngerat şi noi şi că nu mai putem vedea azi o marmură greacă aşa cum o făceau grecii deoarece între timp lumea a trăit lucruri pe care ei nu le-au cunoscut. Între coloanele care au scăpat nedistruse ni se oferă nu o soluţie, ci o şansă de a afla în noi înşine limbajul care să le scoată din muţenie. Dezvăluindu-ne toate contradicţiile neoclasicismului, David ne dezvăluie şi singurul drum care ar fi putut salva acest stil de la destinul de a deveni, cum zicea Eugenio d'Ors, „o vorbă aproape fără înţeles".

Căci în loc să caute printre ruine ceea ce ne-ar putea aparţine, neoclasicismul a obosit adesea să reconstituie ceea ce a fost. El ajunge din această pricină la ordinea clasică fără luptă. Nu mai intră în labirint. Nu mai rătăceşti pe mări. Proclamă direct victoria lui Tezeu. Proclamă direct înţelepciunea lui Ulise.

Pentru unii neoclasici, frumuseţea nu este o consecinţă, ci un mod de a forţa succesul. Or, ceva din David, poate ardoarea lui, sau poate chiar dificultatea de a imagina fără sprijinul unor amănunte reale, l-a ferit să se exileze printre ruinele antice şi să uite că nu avem la dispoziţie decît prezentul pentru a spune „da" sau „nu". În tablourile lui descoperim un pictor care nu se numără printre cei ce renunţă să meargă mai departe şi rămîn să stea îngenuncheaţi pe axiomele lor.

E adevărat că, mergînd înainte, David nimereşte direct în catedrala Notre Dame unde se încoronează Napoleon. Instalat într-o tribună, el îşi notează pe un plan al catedralei aşezarea tuturor personajelor care iau parte la somptuoasa ceremonie, schiţează cu grijă minuţioasă costumele, bijuteriile, amănuntele, străduindu-se să satisfacă orgoliul corsicanului care, în picioare pe treptele altarului, cu diadema împărătească pe frunte, se pregăteşte s-o încoroneze el însuşi pe Josefina îngenuncheată, că nu cumva să devină altcineva, fie şi numai pentru o clipă, actorul principal al acestei scene. Tabloul va fi remarcabil, dar e limpede acum că ridicînd steagul neoclasicismului David şi-a visat propriul său imperiu şi nu ne mai miră coincidenţele dintre cariera lui şi cea a lui Bonaparte.

Napoleon nu suporta să pozeze pentru un tablou, i se părea o umilinţă şi n-avea răbdare să fie model, astfel că David a trebuit să-l picteze mereu după crochiuri grăbite sau din memorie. Dar acestea sînt amănunte fără importanţă. Altceva s-ar cuveni poate remarcat la capătul unui destin atît de controversat ca al lui David. Că nu ajunge să le reproşăm neoclasicilor exilul într-o glorie apusă care l-a împiedicat să vadă gloria zilei trăite. Trebuie să ne întrebăm în clipa următoare ce glorie au visat cînd au revenit în prezent.

Probabil, Baudelaire are dreptate, omul sfîrşeşte prin a semăna cu ceea ce ar vrea să fie. Faptul că după Waterloo, maestrul neoclasicismului a plecat şi el în exil nu e decît o concluzie logică.

OCTAVIAN PALER ■

Simple note

Reflecţie citind ziare vechi

Am parcurs în timpul din urmă colecţii de ziare vechi ca să împlinesc unele verificări citeodată, sau să-mi îndepărtez incertitudini alteori şi îndeosebi am întîrziat mai mult peste gazetele politice, adică peste cele ale partidelor de odinioară — declarate — care le reprezentau oficial în ideologie şi în atitudine; şi trebuie să recunosc dintru început că ele dacă pot da climatul şi stilul epocii respective cu umbrele, luminile şi culorile ei, nu sînt în aceeaşi măsură şi un izvor de istorie, ca ziarul neînfeudat, ca ziarul independent, liber de orice servitute, neîntunecat de patimă, de sectarism şi de interese, care înregistra cu onestitate informaţia, evenimentul şi manifestările.

Dar cînd vrei să faci cronică de vremi, le poţi consulta cu utilitate, ca să redai atmosfera politică şi socială a ţării, aspectul taberelor în neastîmpărul încăierărilor, modalitatea înfruntărilor, punctele de vedere ale unora şi ale altora şi să le cunoşti astfel cugetul şi simţămintele, rostirea şi temperamentul, dar nici într-un caz ca să întîlneşti judecăţi de valoare reci, calme, trecute prin filtrul olimpian al gîndirii, aprecieri senine şi imparţiale, despre oamenii prezenţi şi învăluiţi în dispute.

Viitorul se răfuia vehement cu naţional-ţărăniştii; **Dreptatea** vitriola pe liberali; **Mişcarea** era în luptă cu I.G. Duca şi acesta lovea în Gheorghe I. Brătianu; **Îndreptarea** mareşalului Averescu critica actele de guvernare liberale şi acelea ale naţional-ţărăniştilor, iar oficioasele acestora nu rămîneau datoare să amintească bătrînului şi gloriosului ostaş, eşecurile şi falimentările scurtelor lui cîrmuiri, şi aşa mai departe, de la cei mari la cei mărunţi, cu observaţia obligatorie din parte-ne că, în genere, se realiza parcă o coaliţie unitară, în ţinuta presei de opoziţie, împotriva celor chemaţi să guverneze.

Tonul polemic era tăios şi violent, vocabularul — insuficient controlat, ca să nu spun deloc — devenea libertin, cu predilecţie pentru atacul **ad hominem** şi, dacă tînăr cercetător de istorie, te îndrepţi astăzi spre publicaţiile partidelor de altădată te încîlceşti într-o înlănţuire interminabilă de cercuri vicioase şi viciate în care zadarnic vei căuta adevărul. Şi consultîndu-le pe toate ajungi pînă la sfîrşit la o tulburătoare derută. Fiindcă sursele sînt esenţialmente partinice, minate de subiectivism, alterate de antagonisme, de acerbe şi ireductibile duşmănii, de ambiţii şi uri, de o înverşunare şi de un fanatism pe care le puneau în apărarea crezurilor şi convingerilor proprii, uitîndu-se de regulă, în această sarabandă nesfîrşită a invectivei, că oamenii politici nu se găseau, cum nu se vor găsi niciodată, în faţa unei instanţe de judecată a posterităţii, ci în mijlocul învăpăiat al opiniei publice şi al adversităţilor neînduplecate şi necruţătoare — şi de aici, consemnate, atîtea erori de interpretare şi atîtea orori de raţionamente, atîtea veninoase calificative şi atîtea injuste acuze azvîrlite, cu o generoasă reciprocitate şi de unii şi de alţii, care aduc o imagine falsă, trunchiată şi de cele mai multe ori eteroclită şi degradată, dincolo de liniile oricărei caricaturi.

Aşa că pentru adevărul istoric, cînd vorbim de oameni care nu mai sînt şi cînd vrem să emitem păreri asupra lor şi să le fixăm fizionomia morală, e bine să fim atenţi de unde ne culegem materialul informativ şi ce provenienţă şi tinctură are.

Oricum, ziarele de partid de acum 50—60 de ani ca şi cele de dinaintea lor, cîte le ştiu, cu o incapacitate organică de obiectivare, nu sînt concludente, nici recomandabile unei asemenea întreprinderi, ci ca să ne dea doar o fişă pentru o eventuală sociologizare de moravuri — în afara bineînţeles, a orientărilor doctrinare şi a ţelurilor ce îşi propuneau să le atingă în militantismul lor. Şi iată că o nouă şi tardivă învăţătură, cu bucuria caloriilor ei, vine să mă scoată din îmbătrînitele mele resemnări şi să-mi confirme încă o dată durabila şi fericita formulare a cronicarului „...că nu este alta mai frumoasă şi mai de folos în toată viaţa omului zăbavă decît cititul cărţilor" şi cu siguranţă că, dacă la timpul său ar fi existat ziarul, Miron Costin, lîngă îndemnul de a citi cărţile, nu l-ar fi omis.

L. KALUSTIAN ■

Mult e dulce

Singurătate...

Am străbătut, săptămîna trecută, Bărăganul, de la Bucureşti, prin Pogoanele, la Brăila, unde măzănoaptea e mai înaltă în arbori cu două palme şi mi-am înscris în suflet că cele mai îngîndurate fiinţe din cîmpie sînt fîntînile cu cumpănă. Ajungi la ele, după o imensă clătinare a distanţelor — şi unele sînt puştii de apă, altele ruinate de dorul de oameni şi de cai. Lîngă ele simţi adînc că la început e nădejdea, erorile vin mai tîrziu, cînd se usucă faptele. În cinturile lor, pline cu piclă amară ridicate spre lună ca nişte capete de lupi urlînd de foame, se petrece acum declinul şi pieirea lumii. Izbinda fîntînilor cu cumpănă ţine numai de hotarele lui iunie, iulie şi august. Acum se privesc în ochi doar cu plopii, care topesc guvoale de miere şi rar cu cîte-un păducel înnegurat sau c-un nuc cu frunza gîngîrlie. În vatra lor, florile primăverii vin mai tîrziu, nămolul toamnei şi viforele iernii cad totdeauna la vreme. Trunchiurile lor care-au visat cîndva lăstari şi poate şi-au vîndut dragostele pe un pui de ciocîrlie, scăpate din nelinişti de umbră şi îmbrăcînd haina neagră a marii singurătăţi, se alcătuiesc, în mintea mea, ca somptuoase altare ale vieţii. Prin ele urcă, în trupul ţăranului, dulcile izvoare de sub pămînt. Le ştiu de-o seamă cu timpul, cu arşiţa Bărăganului şi cu furtunile de oi. Iarna, cînd curg pe lîngă ele doar haitele zăpezilor sau cînd gerul arde atît de nestăpînit încît şi soarele se schimbă-n corb portocaliu, ele trec în făptura poveştilor, adică în ochii dorului.

Aş planta printre prea puţinele statui ale Bucureştilor ciolanele unei imense fîntîni cu cumpănă. Ca să treacă prin toate zilele noastre, înţeleaptă şi cu chipul durut trei sfeşturi din an.

FANUŞ NEAGU ■

Tinerii trebuie să ştie

Dicţionar de lagăr

Aufstand (I)

Exterminarea în masă a **Häftling**-ilor la Birkenau-Auschwitz a fost pusă în punct cu asemenea meticulozitate încît orice perturbare părea exclusă. În toamna lui '44, numărul celor lichidaţi se apropia de şase milioane fără ca în mecanismul morţii pe bandă rulantă să fi survenit cea mai mică dereglare.

SS-iştii supravegheau cu încîntare şi admiraţie funcţionarea lui. Priveliştea miilor de oameni înghesuiţi în camerele de gazare, a flăcărilor crematoriilor luminînd munţii de cenuşă le întărea sentimentul de **Übermensch**-i, de supraoameni. Viaţa de **Übermensch**, de supraom, le tihnea ; ea se derula liniştit în cadrul triunghiului atît de drag oricărui **SS**-ist : asasinat-cantină-bordel.

Există o singură sursă de nelinişte. Posibilitatea **eines Aufstand**, unei răscoale. Niciodată de-a lungul istoriei şi nicăieri pe pămînt, dictatorii, zbirii oricît de stăpîni s-au simţit pe situaţie, nu s-au putut elibera, în adîncul fiinţei lor, de teama revoltei.

Nici SS-iştii de la Birkenau-Auschwitz n-au făcut excepţie. În consecinţă, au calculat toate mijloacele, condiţiile, premisele care ar putea favoriza chiar şi numai ideea unei revolte şi le-au înlăturat cu sînge rece, cu brutalitate, fără scrupule.

Ştiau că pentru a te ridica la luptă trebuie să ai cu ce lupta. Cu mîna goală nu te poţi răscula. De aceea, în lagărele de la Birkenau, cei care supravieţuiau primei mari selecţionări de pe rampa morţii erau conduşi mai întîi la „punctul de dezinfecţie" de unde ieşeau în pielea goală pentru a primi haine de **Häftling**. Nimeni nu reuşea să introducă în lagăr un cuţit, un briceag sau barem o lamă. În lagărul **E** nu se lucra. Nu veneam în contact cu nici un obiect în afara celor cîteva zeci de cratiţe şi oale din care mîncam. Pe platourile pentru apel dintre barăci nu existau nici măcar bolovani.

SS-iştii mai ştiau că pentru a te revolta e nevoie de forţă fizică. Noi însă, datorită regimului impus, eram atît de epuizaţi — de foame, de sete, de boli, de bătăi, de torturi — încît abia ne ţineam pe picioare.

O revoltă trebuie pregătită, e nevoie ca oamenii să se cunoască, să-şi cîştige reciproc încrederea. **SS**-iştii însă despărţeau, rupeau familiile, nu admiteau să stea împreună frate cu frate, taţii cu fiii lor, grupurile compacte de **Häftling**-i din aceeaşi ţară le fărîmiţau. Din **Birkenau** plecau mereu transporturi cu **Häftling**-i în mîile de lagăre din Germania şi mereu soseau alţi deportaţi din toate colţurile Europei.

Exista o singură excepţie, un singur detaşament care putea face rost de arme, care nu era epuizat fizic avînd mîncare, băutură la discreţie şi care dispunea de avantajul stabilităţii, lucrînd tot timpul împreună. Era **Sonderkommando**-ul, detaşamentul special, cel care deservea camerele de gazare şi crematoriile. **Sonder**-iştii, asigurînd şi sortarea bunurilor din trenurile cu care soseau deportaţii ca şi a hainelor celor duşi în camerele de gazare direct de pe peron, puteau să pună mîna pe cutite şi briceaguri, pe foarfece, cleşti şi ciocane. Mişcîndu-se dintr-un lagăr în altul, întrînd în legătură cu **Häftling**-ii care lucrau în uzinele de la Auschwitz aveau posibilitatea să procure chiar şi materiale explozive.

SS-iştii intuiau acest lucru şi de aceea, cu precizia şi perseverenţa proprii unor asasini de profesie, din patru în patru luni, **Sonderkommando**-ul, detaşamentul special, era lichidat. Cu arderea lui îşi începea activitatea noul detaşament special. În patru luni era greu să pregăteşti o revoltă ; în condiţiile Birkenau-lui — imposibil. Perspectiva sumbră, sfîrşitul implacabil îi paraliza pe **Sonder**-işti, le bloca pînă şi gîndul la acţiune. Astfel, ani la rînd, cu aceeaşi resemnare cu care nesfîrşitele coloane ale deportaţilor întrau, la îndemnul lor, în camerele de gazare, se lăsau şi ei exterminaţi cînd le sosea sorocul. 11 detaşamente speciale de cîte 900—1 200 de **Häftling**-i au avut succesiv aceeaşi soartă. Cei de-al 12-lea **Sonderkommando** a hotărît să nu se lase măcelărit, să le răzbune pe cele care l-au precedat, să răzbune milioanele de oameni care au intrat în camerele de gazare cu convingerea că intră în bale.

OLIVER LUSTIG ■
fostul Häftling nr. 112 398

Dialog posibil despre

„Tinereţe fără bătrîneţe şi viaţă fără de moarte“ (III)

Dar Făt-Frumos nu porneşte în marea sa călătorie cu dorinţa ca să ajungă, înapoindu-se, împărat : din contră, aflînd că el vrea să plece de-acasă în căutarea făgăduielii primite, toţi boierii şi împăratul deteră în genunchi, cu rugăciune să nu părăsească împărăţia ; fiindcă, ziceau boierii : Tatăl tău de aici înainte e bătrîn, şi o să te ridicăm pe tine în scaun, şi avem să-ţi aducem cea mai frumoasă de sub soare de soţie !

Dar n-a fost putinţă să-l întoarcă din **hotărîrea** sa, rămînînd statornic ca o piatră în vorbele lui. Deci : nici bogăţie, nici împărăţie, nici împărăteasă nu urmărea, în hotărîrea lui de a pleca ! Pe acestea toate le avea, le-ar fi avut fără să muşte un deget.

Făt-Frumos este **nevoit să cutreiere toată lumea pînă va găsi făgăduinţa pentru care se născuse.**

Să ne reamintim : împărăteasa fiind însărcinată şi venind ceasul naşterii, copilul se puse pe un plîns în burta mamei sale că nici un vraci nu putu să-l împace. Atunci împăratul a început să-i făgăduiască toate **bunurile din lume** (s.n.), dar nici aşa n-a fost cu putinţă să-l facă să tacă.

— Taci, dragul tatei, zicea împăratul, că ţi-oi da împărăţia cutare sau cutare ; taci fiule, că ţi-oi da de soţie pe cutare sau cutare fată ; în sfîrşit, dacă văzu şi văzu că nu tace, îi mai zise : taci, fătul meu, că ţi-oi da **Tinereţe fără bătrîneţe şi viaţă fără de moarte“.**

Atunci copilul tăcu şi se născu.

O înverşunare găsim şi în dorinţa lui Busuioc din „Ţara visului“ de a pleca în căutarea fetei, cu care s-a-nsurat în vis ! Trezindu-se din somn, el plînge şi plînge, de se scutură cămaşa pe dînsul : nu mai poate suferi viaţa pe care o duce, n-o mai suferă, mai bine moare ! Maică-sa trecuse la vîrsta lui printr-o experienţă asemănătoare : deci îl înţelege şi-i povesteşte experienţa ei încheiată cu un copil din flori (era chiar Busuioc al nostru), făcut cu un Făt-Frumos întîi visat şi apoi întîlnit în carne şi oase, după ce ea băuse într-o **vale necunoscută** (s.n.) dintr-un izvor (care, desigur, era al uitării). Aşa că-l duce spre acele tărîmuri şi-i spune că de va bea din apa cu pricina viaţa de-aici o s-o uite, o să-l aştepte altă viaţă şi cît nu-şi va aduce aminte de prima, o să fie **alt om** (s.n.) : „şi poate vei da şi de zîna ta şi vei fi fericit“. Bineînţeles că Busuioc dă de zîna lui : şi ce-a visat s-a împlinit. Zice zîna : „Fiecare fecior mă visează, dar numai unii ajung pînă la mine şi se bucură“. Aşa că ei doi s-au pus pe un trai fericit **ca-n vis. Timpul se oprise pe loc** şi Busuioc nu mai ştia pe ce lume-i... Zîna Visului îl prinsese drag şi ţinea la dînsul ca la ochii din cap. Dar las' că şi Busuioc era **fericit,** că-şi văzuse **visul cel mai scump împlinit.**

Făt-Frumos al nostru n-a fost niciodată fericit : era, să ne amintim, ca un fericit. El nu-şi dorea doar o experienţă erotică fericită.

Dar să nu-l coborîm nici pe Busuioc la o interpretare măruntă, biologică, a vîrstei. Să-l lăsăm acolo unde a şi ajuns : la împlinirea visului visat, a idealului, a fericirii.

Dar şi cu el toate au mers bine pînă într-o zi. El se scaldă într-o apă interzisă, apa aducerii aminte, care despărţea Ţara Visului de Ţara Vieţii. Cum a intrat în **apa cea rece** (s.n.), cum şi-a adus aminte de viaţa trăită cu mama lui etc. Totul se va prăbuşi. Se va trezi văzînd-o pe mama lui aplecată deasupra lui şi **căutîndu-i ochii, în care se fugăreau minunile din Ţara Visului şi a dragostei** (s.n.). Pînă la urmă, el s-a **dat cu viaţa,** aşa cum se dau oamenii, şi-a trăit şi el în lumea asta albă şi neagră, **s-a-ngurat** cu o fată din Ţara Vieţii şi a avut copii şi, dacă n-a murit încă, apoi îi mai duce dorul zinei Visului, cum l-i ducem şi noi, mai zice basmul.

Busuioc deci se resemnează şi intră în rînd cu lumea, se-nsoară, face copii, devine un oarecare, un anonim, ca să zicem astfel. Totuşi, mai o visează din cînd în cînd pe zînă. Iniţierea în dragoste nu i-a fost fără foloase. Visează, şi va încerca pe pămînt cu nous sa femeie să retrăiască acele clipe înalte de demult ! Tot îi foloseşte la ceva, deci, călătoria.

Dar lui Făt-Frumos nu-i va fi de nici un folos (practic) lunga sa experienţă, lunga sa călătorie... Revenit pe pămînt, nu se va mai căsători, nici nu va mai avea timp, trebuind să-şi ducă pînă la capăt destinul său singular şi tragic. Desigur, se poate spune cu îndreptăţire că el a cutreierat lumea pentru a **cunoaşte** pur şi simplu şi nu pentru a se folosi de aceste învăţăminte cucerite în lunga sa călătorie... A cunoscut lupta (cu Gheonoaia, Scorpia), dragostea, bucuria, dorul — s-a cunoscut prin acestea toate în primul rînd pe sine, s-a-mbogăţit pe sine sufleteşte ! Şi această înnobilare (gratuită, fără folos practice în împărăţii şi averi etc.) îl face să fie superior tuturor altor călători cu scopuri în traistă mai mult sau mai puţin concrete. Iubind, urînd, cuprins de dor — se autocunoaşte. Şi poate aceasta ar fi o faţă a tinereţii fără bătrîneţe !

Dar dacă e să ne apropiem de un alt basm, „Hamlet“, nici prinţul danez nu trage nici un „folos personal“ din lunga sa călătorie în jurul tronului însingerat. Dar viaţa lui, povestită de prietenul său, va îmbogăţi Dania şi ne va îmbogăţi şi pe noi. Experienţa lui Făt-Frumos mi se pare însă şi mai grozavă, cumva ; ea nu va fi deloc utilă împărăţiei de unde a pornit, rămînînd doar pentru noi ca un mare semn de întrebare.

Împăratul şi împărăteasa nu avuseseră parte de copii, deşi, tineri şi frumoşi, au făcut de mai multe ori tot ce trebuia făcut pentru asta.

Un unchiaş dibaci la care au mers ei să-i ceară sfatul le-a zis :

— Bine aţi venit sănătoşi ; dar ce îmbli, împărate, să afli ? **Dorinţa ce ai o să-ţi aducă întristare** (s.n.).

— Eu nu am venit să te întreb asta, zise împăratul, ci, dacă ai ceva leacuri care să ne facă să avem copii, să-mi dai.

— Am, răspunse unchiaşul ; **dar numai un copil o să faceţi. El o să fie Făt-Frumos şi parte n-o să aveţi de el.**

Şi nici n-au avut. Nici la împărăţie, ca urmaş. Nici de experienţa lui... Dorinţa avută le-a adus doar întristare. Dar fără tristeţea lor, Făt-Frumos n-ar fi putut fi decît un gospodar oarecare şi n-ar fi cucerit tărîmul unei alte lumi, n-ar fi cunoscut lumea eternă, eternitatea şi n-ar fi devenit apoi, murind, nemuritor.

Înţelepţii vor să moară în patul lor, tihniţi, nu riscă, nu iau pe cont propriu o mare călătorie, nu prea sînt tentaţi să descopere orizonturi necunoscute, imposibilul nu e scris pe fruntea lor, că trebuie să încerce să-l găsească şi să-l descifreze. Cei puţin la acestea ne duce gîndul cînd aflăm în „Tinereţe...“ că de la Făt-Frumos (care se făcea mai isteţ şi mai îndrăzneţ de ce creştea, învăţînd pe la şcoli şi filozofi într-o lună toate învăţăturile pe care alţii le învăţau într-un an) toată împărăţia se aştepta să ajungă (şi se fălea că o să aibă un asemenea cîrmuitor) un împărat înţelept şi procopsit ca Solomon împăratul. Dar acesta de la o vreme **nu ştia ce avea, că era tot galeş, trist şi dus pe gînduri.** Deci copilul gîndea, simţea că vine sorocul plecării sale în lume ca să-şi împlinească destinul pentru care se născuse. Nu plînsese el în pîntecele mamei sale ca un moftangiu, şi nu dorea să se procopsească şi să doarmă în fruntea împărăţiei sale cum dorm atîţia înţelepţi care nu riscă nimic. Cînd a împlinit cincisprezece ani, i-a şi cerut tatălui ce-i făgăduise la naştere.

— Dar bine, fiule, de unde pot să-ţi dau un astfel de lucru nemaiauzit ? Şi dacă ţi-am făgăduit atunci, a fost numai ca să te impac.

Pentru el nu există o asemenea împăcare, el trebuie să împlinească lucruri nemaiauzite, imposibile pentru înţelepţi şi pentru împăraţi şi pentru muritorii de rînd. Destinul său sare din seria obişnuită a oamenilor, este excepţional, şi de-aceea de neînţeles de cei din preajma lui. Dar destinul său nu se va sfîrşi pe tărîmul tinereţii veşnice şi al vieţii fără de moarte, nicăieri nu se spune că el vrea să ajungă acolo şi să rămînă acolo. Deci nu este o experienţă totuşi pe care o încearcă doar pentru plăcerea trupului şi sufletului său — rămînînd acolo, măcar acum ca un pricopsit şi înţelept ! Chiar atîns de dorul părinţilor, el ar mai avea putinţa să rămînă lîngă soţioara lui subţirică, dar el nu are de împlinit un destin de nemuritor, el este om, va trebui, odată cunoscută nemurirea, să se întoarcă pe meleagurile sale şi să-şi încheie ca om peripl.ul său tragic. Boierii şi împăratul nu l-au putut clinti din hotărîrea sa de a împlini călătoria pentru care se născuse : ei i-au zis cu **lacrimile în ochi** (s.n.) **să se lase de a face călătoria aceasta, ca nu care cumva să meargă la pieirea capului său.** Deşi în ţara nemuririi, trecînd, după lepure, prin Valea Plîngerii el ştie că a făcut **o neghiobie,** nu poate să nu plece să-şi vadă părinţii, ştiind că e o neghiobie şi probabil presimţind că de-aici i se va trage sfîrşitul, deşi, ca orice soţ, promite că se va reîntoarce la femeia lui, pentru totdeauna...

— Nu ne părăsi, iubitule ! Părinţii tăi nu mai trăiesc de sute de ani, şi chiar tu, ducîndu-te, ne temem că nu te vei mai întoarce ; **rămîi cu noi, căci ne zice gîndul că vei pieri** (s.n.).

Ştiind că va pieri, ştiind chiar că părinţii lui sînt morţi, el rămîne, cum se vede, neîndouplecat. Trebuie să-şi ducă dorinţele sale de om pînă la capăt, trebuie să (împotriva raţiunii înţelepte şi pricopsite şi a prezicerii zînelor şi a adevărului ştiut de ele) ajungă pe locurile unde-l cheamă sentimentele sale, dorul, pînă pe tărîmul de unde a venit în lume — şi pînă deci se va contopi cu timpul din care a purces în lume şi care este al său, individual, tragic... Fiindcă, repetăm, el ştie că va muri. Dar poate aici este marea deschidere a basmului nostru, genială sa înălţime : că eroul, după ce a cunoscut nemurirea, **vrea să cunoască moartea.** Nimic omenesc să nu-i fie străin, sufletul său să se umple de tot ce poate fi cunoscut, ca măreţia sa să fie deplină, să nu fie sterp, înţelept, şmecher, cu jumătate de măsură cîntărind totul...

(Va urma)

DUMITRU RADU POPESCU ■

Cărţi de patrimoniu

O carte recent apărută la Editura Meridiane (Carl Justi „Diego Velázquez şi secolul său“, în româneşte de Radu Berceanu şi cu un studiu introductiv de Ion Frunzetti) ne îndeamnă să băgăm de seamă încă o dată ce fond patrimonial clădesc titlurile „Bibliotecii de artă“ şi ce întreagă bucurie intelectuală sînt cîteva dintre ele. Dacă vom cerceta cum se cuvine catalogul editurii, vom observa un lucru interesant : într-o echilibrată cuprindere a scrierilor ce s-au constituit drept repere de metodă în critica şi istoria artei, unor momente şi personalităţi li se acordă o atenţie deosebită. Renaşterea, bunăoară, numără textele unei bibliografii fundamentale. Impresionismul şi postimpresionismul, de asemenea. În seria europeană a „Vieţilor“ de artişti s-au tipărit cîteva tomuri de căpătîi. Arta lui Michelangelo poate fi pătrunsă mai bine cu temeiul unor monografii şi antologii — dedicate geniului — în versiune românească. Socotind tomurile ce referă în întregime sau prin capitole de problemă, la Leonardo da Vinci vom avea surpriza a mai mult de treizeci de titluri. Dealtfel, cărţile de critică şi istorie a artei italiene fac ele singure un raft de bibliotecă. În ce-l priveşte pe Velázquez, după Saint-Paulien (Velázquez şi timpul lui), Eugenio d'Ors (Trei ore în muzeul Prado), José Ortega y Gasset (Velázquez-Goya), J. A. Gaya Nuño (Istoria artei spaniole), iată opera de referinţă a unui savant al cărui scris are o însuşire minunată : trăieşte, trăirea însemnînd o mare forţă evocatoare, demonstraţie plauzibilă, patos. Această carte a lui Carl Justi are o istorie pasionantă. După apariţia ei, truda istoricilor şi a muzeografilor a dat la iveală un număr impresionant de lucrări de care Justi nu avea cunoştinţă — mai exact 141 — şi a eliminat din discuţie un număr tot atît de însemnat de picturi ce-i erau prin tradiţie atribuite. Dacă opera unor cercetători moderni, precum Von Loga, de Pantorba, Mayer, Lopez Rey au, „cu noile atitudini în legătură cu operele lui Velázquez“ (cum semnificativ se exprimă Ion Frunzetti) şi raţiunea unor fapte incontestabile trece în prim planul chestiunii într-o întreprindere ştiinţifică serioasă opera lui Carl Justi săvîrşeşte paradoxul de-a rămîne de căpătîi, deşi contestabilă în foarte multe capitole. Miracolul acesta are o explicaţie : savantul are vocaţie de scriitor. Intuiţia lui merge înaintea dovezilor şi extrage uneori adevăruri din premise discutabile.

Traducerea lui Radu Berceanu — şi-l foarte bine că se încredinţează astfel de lucrări unor oameni cu o mişcătoare dragoste pentru cuvîntul tipărit, cu respect pentru scrisul expresiv — are darul fundamental al unei traduceri de calitate : proprietatea termenilor. Cum seria „Bibliotecii de artă“ ajunge foarte curînd la numărul 300, vom remarca, cu acest fapt, că primim în folosinţă cărţile importante pe care cultura le reclamă.

T. OCTAVIAN ■

„Opera de artă are întotdeauna un mesaj“

(Urmare din pagina 15)

— **Executaţi lucrări din oţel inoxidabil. Poate intervin criterii de alt ordin, economic de exemplu, nu numai cele de ordin estetic ?**

— S-ar putea ca în concepţia unor factori de decizie să domine ideea unei risipe de material preţios. Din păcate, aceşti factori nu sînt informaţi că în valoarea unei opere de artă factorul material (oţel, piatră etc.) este insignifiant, că o formă de oţel este realizată dintr-o placă subţire care nu reprezintă aproape nimic în cadrul economiei şi că pierderea în cultura contemporană prin nerealizarea unei opere de artă nu se compară nici pe departe cu cîştigul realizat din aşazisele economii la materialele respective.

— **De ce nu lucraţi în piatră ?**

— De ce? Nici piatra bună calitativ nu mai e accesibilă în momentul de faţă. Am văzut recent monumente făcute din deşeuri — ceea ce mă întristează. În ceea ce mă priveşte, concepţia, viziunea mea despre lume şi forme le găsesc mai bine exprimate în oţel. Nu resping celelalte materiale în care, dealtfel, am lucrat mult — piatră, granit etc. — **dar pe** care le socotesc adecvate altei gîndiri artistice, necesare, dealtfel, în peisajul unei activităţi artistice complexe, ca şi oţelul printre altele, tocmai pentru a evita monotonia formelor şi a gîndirii.

— **Care este crezul dumneavoastră artistic ?**

— Am parcurs multe etape în care m-am încadrat unor concepţii legate de timpul respectiv, realizînd pentru parcuri statui în marmură, în piatră, în granit, creînd forme decorative. De exemplu, statuia din parcul Timişoarei, statuia lui Luchian din Herăstrăul Capitalei etc. Consider etapa actuală o sinteză a drumurilor parcurse, o încercare de a mă încadra şi de a face faţă necesităţilor şi exigenţelor arhitecturii contemporane, încercînd să creez complexe de artă care să dea personalitate spaţiului sau oraşului. Să-i dea mai multă personalitate. Opera de artă trebuie să conţină un mesaj. Pentru aceasta am recurs la, aş zice, înmănunchierea şi armonizarea mai multor discipline artistice. Încerc să creez cadre care să îndemne la visare şi meditaţie, utilizînd arhitectura, sculptura, mişcarea, apa, lumina, culoarea şi muzica. Astfel, visez în continuare la spaţii care să catalizeze privitorul, propulsînd ideile către visare şi relaxare, către linişte. Este spaţiul poetic pe care doresc să-l realizez. Astfel îndeplinesc un deziderat al artei contemporane, acela de artă spectacol.

— **Lucrările dumneavoastră pornesc de la o idee simbol, sugerînd ridicarea în infinit, eliberarea de mişcare, desprinderea de materialitate în imaterialitate, dislocînd spaţiul înconjurător, deschizînd largi ferestre de frumos şi armonie.**

— Sculptura, ca orice gen artistic, îşi are gramatica ei proprie, linia şi forma ei proprie. O gramatică ducînd către sinteză, către simbol. Socotesc că poţi exprima deopotrivă o stare sufletească printr-o formă prin care nu figurezi omul la fel de bine ca prin figurativ. Am trecut printr-o perioadă în care m-a emoţionat secretul universului necunoscut, aspiraţia omului de a depăşi cadrul de existenţă dat. Consecinţa : am creat o suită de lucrări pe care le-am considerat metafore ale necunoscutului, ansamblu pe care l-am intitulat „Spaţiul şi lumina“. Adevăratul artist are dispombilităţi (tocmai de aceea) de a răspunde şi unor necesităţi sociale, care să reprezinte o comandă, în sensul cel mai larg. Astfel, am răspuns la chemarea de a participa la mai multe concursuri cu machete ample în vederea realizării unor monumente de mare anvergură naţională, cum ar fi Monumentul Independenţei, al Unirii, Victoriei, Monumentul Socialismului. M-am angajat pentru realizarea machetei Monumentului Muncii de la Reşiţa.

„Mi-am dorit Olimpiada mai mult decît orice în viață!“

— S-au scris cărți, au apărut zeci, dacă nu sute de interviuri cu Nadia Comăneci, ai fost filmată și asediată de ziariști în mai toate colțurile lumii, mă întreb ce mai poate spune în plus interviul acesta ?

— Asta depinde de dumneata, nu de mine !

— Ești steaua gimnasticii mondiale și cel mai dintîi sportiv al României. Cine ești, de fapt ?

— Sînt Nadia Comăneci, o fată născută și crescută pe acest pămînt, o fată căreia i-a plăcut gimnastica mai mult decît orice pe lume și care, cred, a avut multă șansă fiindcă s-a întîlnit cu Bela Karoly și el a știut să-i asigure cadrul necesar atingerii marii performanțe în sport. În noiembrie fac 19 ani și, deși am fost copleșită cu toate onorurile pe care le poate obține un sportiv, încă nu m-am săturat de gimnastică. Vreau foarte mult să mai rămîn acolo unde am ajuns, să arăt tuturor că tot Nadia este cea mai bună din lume !

— La începutul acestui an se pare că nu toți specialiștii erau de această părere, iar din aprilie, plecînd de la Deva, ai început să lucrezi cu antrenorul Gheorghe Gorgol. Din păcate, cum am aflat, începutul n-a fost strălucit, schimbarea antrenorului aducînd cu sine un moment de adevărată cădere psihică. Așa este ?

— Am stat 10 ani de zile cu Bela Karoly și-i sînt recunoscătoare pentru tot ce m-a învățat și pentru ce a făcut pentru mine. Stilul lui însă nu mi se mai potrivea. Bela e obișnuit să lucreze numai cu fete mici, iar eu creșcusem, mă făcusem mare, cum se spune. Era necesară o schimbare, chiar dacă se mai încercase o dată, înaintea campionatului mondial de la Strasbourg și ea fusese nereușită. De data aceasta însă, m-am simțit foarte bine la un loc cu fetele mai mari din lot, cu Anca, Marilena, Cristina, Gabi, Teodora și toate celelalte, iar antrenorul Gorgol nu numai că a fost bun cu mine, dar m-a și învățat lucruri noi.

— Gorgol spune că pe Nadia ar putea să o antreneze pînă și un spectator, un obișnuit al concursurilor de gimnastică... Și că, în fapt, în afara calităților cunoscute de gimnastă de mare valoare, ești și o fată de mare dîrzenie sufletească, un caracter neobișnuit chiar pentru un sportiv. Cînd vrei, spunea, ești „oțiine“ — adică ești rea și ambițioasă, și nimeni nu te poate călca în picioare. Profesorul Gorgol s-a purtat altfel ?

— Da. Am muncit la fel de mult, ca înainte, dar parcă mai destins. Lui însă i s-a făcut o mare nedreptate, fiindcă nici măcar n-a fost inclus în lotul pentru Moscova. Mai mult decît atît, la întoarcere, în analiza după Olimpiadă, ziarul „Sportul“ a scris că eu am fost antrenată de Federația română de gimnastică ! De ce s-a folosit o asemenea formulă, nu știu. De la Gorgol am învățat, între altele, un element nou la birnă și o coborîre la paralele, dar tot împreună am fost și la piesele lui Sorescu, care m-au cucerit...

— Ai putea să... povestești un exercițiu din cele făcute la Moscova ? Să zicem, cel de la paralele, fiindcă ai vorbit ceva de el.

— Nu știu, nu m-am gîndit pînă acum la asta. Un exercițiu este format din elemente, însă în timp ce lucrezi nu ai timp să te gîndești la ce urmează ; elementul următor trebuie să-l simți, nu să-l gîndești.

— De cîte ori trebuie repetat un exercițiu, pînă ce ajungi la perfecțiune, așa cum ne-ai obișnuit ?

— Nici asta nu știu, n-am numărat. Fiecare element se repetă separat, apoi se fac exerciții integrale, de sute, de mii de ori. Numai așa pot ajunge la siguranță, la amplitudine în mișcări, la virtuozitate în execuție, adică acea ușurință în mișcări care dă parcă o senzație de plutire și la corectitudine tehnică deplină. Unii zic că exercițiile mele sînt adevărate kinograme, bune de studiat pentru începători sau chiar mai avansați în gimnastică. Dacă ei spun așa, poate așa este !

— La Moscova, să nu uităm, ai căzut fie la paralele...

— Nimeni nu știe că am lucrat cu pal-

ma ruptă și că pur și simplu mi-a curs sînge pe bară ! Și a mai fost ceva, dar nici asta nu se prea spune : s-a întîmplat că am fost antrenată mai mult decît aș fi vrut eu, mai mult decît simțeam eu că aș avea nevoie. S-a crezut că tot ce simt eu nu e bine — însă acum faptul nu mai are prea multă importanță, fiindcă oricum, de la Moscova nu puteam pleca decît cu două medalii.

— !?!

— S-a scris destul de mult, trebuie să știi, despre cum a fost arbitrajul la concursul de gimnastică. Între nota 9,90 și nota 9,95 nu mai există practic nici o diferență sesizabilă. Totul rămîne la mîna arbitrilor, a arbitrelor, mai exact, și a felului în care se hotărăsc „sorții“ încă dinaintea concursului. Eu zic că dacă luam paralelele nu mai luam birna și dacă luam individualul nu mai luam solul. Practic, cu mai mult de două medalii de aur nu puteam pleca de acolo, chiar perfect dacă făceam !

— Se spune că nu ai emoții niciodată.

— Așa zic și eu, dar să știi că am destule emoții ! Parcă simt că-mi tremură picioarele, dar trebuie să fiu sigură și grațioasă, fiindcă altfel sînt depunctată. Ușurarea vine abia după aterizare, la încheierea exercițiului.

— Ce înseamnă diagnosticul „sindrom radicular lombar — L 5“ ?

— Pe asta de unde o mai știi ?

— M-am interesat la Centrul de medicină sportivă.

— Povestea e lungă, vrei să o luăm de la început ?

— Bineînțeles !

— Am avut, tocmai în plină perioadă de pregătire, tot felul de nevăzuri cu sănătatea. La sfîrșitul lui mai, în 22 mai, dacă îmi aduc bine aminte, am avut o violentă criză de apendicită, fiind, cum se spune, la un pas de operație. Asta ar fi însemnat să-mi iau adio de la Olimpiadă. Am făcut în cele din urmă doar un tratament cu medicamente și cu multe pungi de gheață peste abdomen. Cînd ziceam că am scăpat de operație și chiar începusem să lucrez din nou cu toată intensitatea, au apărut niște dureri la spate, în zona mijlocului. Specialiștii au descoperit o discopatie, un fel de compresiune la nivelul unei vertebre lombare — de unde diagnosticul pe care l-ai amintit. Asta se întîmpla în 30 mai, la nici o lună și jumătate de Olimpiadă ! Durerile nu erau mari, se pare însă că era atins și un nerv, fiindcă practic nu-mi mai simțeam bine piciorul drept. Au fost chemați cei mai renumiți specialiști în materie, adevărate somități medicale cum sînt profesorul Arseni, profesorul Voiculescu, colonelul Mihai Iacob, medicul neurolog Constantin Vasilescu și încă alții, inclusiv specialiștii centrului de medicină. Au făcut cu toții o comisie, m-au consultat, m-au întors pe o parte și pe alta, și apoi unii au fost de părere că trebuie să fiu operată, iar alții s-au gîndit că am putea încerca prin alte tratamente. Ca să-i conving că nu e nevoie de nici o operație i-am rugat să vină în sală să mă vadă cum lucrez. Am făcut, poate, cea mai grea demonstrație din viața mea, bolnavă fiind, dar cred că i-am lăsat pe toți cu gura căscată. Apoi am început un tratament fizioterapic intensiv, masaje, gimnastică medicală de recuperare, am dormit numai pe pat tare, iar antrenament doar parțial, cît să nu se agraveze boala. Medicii centrului mi-au asistat efectiv la fiecare antrenament, venind în sală ori de cîte ori era nevoie, dirijînd antrenamentul și tratamentul împreună cu antrenorii, ei fiind parcă mai emoționați decît mine ! Tot doctorii spuneau că pentru un om obișnuit o asemenea afecțiune s-ar fi soldat, dacă nu cu operație, în orice caz cu repaus și concediu medical cel puțin o lună, apoi tratament și cură balneară și așa mai departe. Eu însă mi-am dorit această Olimpiadă mai mult decît mi-am dorit orice în viață, și poate chiar această dorință și ambiție să mă fi ajutat să mă fac mai repede bine.

— Este cu adevărat fantastic ce spui ! Secretul a fost însă bine ținut, dar astăzi, cînd îl dezvăluim, performanța „micuței noastre Nadia“ ni se pare infinit mai remarcabilă, mai extraordinară. Dacă nu greșesc, am impresia că în alergare, la sărituri în special, parcă se întrevedea o anumită incoordonare în mișcările piciorului drept. Asta o spun însă acum, cînd am aflat despre ce este vorba. N-a fost așa ?

— Ba da, însă m-am străduit cît am putut ca lucrul acesta să nu fie sesizabil. De fapt, abia în 10 iulie am primit dezlegare pentru antrenament complet de la medici. În 19 începea Olimpiada, iar în 21 concursul de gimnastică ! Aș fi fost însă în stare să mă prezint și într-un picior, atît de mult îmi doream să cîștig.

— Încă o dată : extraordinar ! Bravo, Nadia ! Aș vrea să știu spre ce te îndrepți acum ?

— Nu știu, vreau doar să fiu la fel de bună. Mă pregătesc încă de pe acum pentru Campionatele mondiale universitare, care se vor ține în vara anului viitor, la București. Concursul de gimnastică se anunță din nou foarte tare, poate mai tare ca Olimpiada ! Apoi, Campionatele mondiale, în decembrie, în Mexic. Cum am mai spus, țin să arăt tuturor că tot Nadia este cea mai bună gimnastă a lumii...

— Fără îndoială că este.

DUMITRU GRAUR ■

Avem nevoie de un nonconformist

Fotbalul nostru a intrat în linia dreaptă a acestei toamne. Cupele europene și-au jucat întîia manșă, campionatele au început, prima divizie a disputat deja o treime din prima parte, iar echipa națională va pătrunde peste numai o săptămînă în arena confruntărilor oficiale ale competiției supreme, C.M. Toate aceste obiective pe care le dorim încununate de succes pentru fotbalul nostru reprezentativ, ca și pentru acela competitiv care îi naște calitate și forță, se rezolvă și se măsoară prin jocuri. Aceste jocuri, care au loc în zile ale fotbalului încărcate de fast, sînt prin rezultatul lor plin de implicații cît niște ani. Prin soarele strălucitor al unei victorii dorite poți glumi cu simbolul lui Cronos sau, prin negura unei înfrîngeri, te reîntorci acolo unde de fapt nici nu știm dacă sîntem, el măsurîndu-ne pe toți. În fotbal se petrec momente supuse hazardului și posibilelor sale legi încă neînțelese, ca să nu mai spunem că ar putea fi scrise. Ele nu pot fi învinse, sau mai bine spus apropiate, și pentru că nu sînt încă evitabile decît prin ceea ce poți să faci numai tu, grupare sau individ, cît mai bine posibil. „Nu faci bine decît ceea ce faci tu însuți“, acesta este supremul argument ce justifică victoriile atît de pătimașe ce se înfăptuiesc... undeva, după fluierul final, acest zgomot ce seamănă din ce în ce mai mult cu sunetele lui Pan, dar care poate fi de multe ori fals, murdărind tabela scorurilor din fotbal chiar la nivele înalțătoare. Sînt astfel, deși aș vrea să-mi schingiuiesc cugetul, că m-a săgetat acest gînd și pentru că vom juca ultimul joc al preliminariilor undeva prin Elveția, țară în care cantoanele găzduiesc sediul F.I.F.A.-ei și al U.E.F.A.-ei. Și care țară, pentru că nu a mai fost din 1966 la un turneu final, își dorește foarte mult prezența pe pămîntul iberic din foarte multe argumente, pe care va ști să și le apropie dacă va fi nevoie... atunci. Atunci cînd noi vom ajunge după un program foarte greu la început, în care vom juca din patru partide doar trei în deplasare (!), pentru că a patra, cu Anglia... este acasă. Amintesc aceste „neînsemnate“ date celor care conduc sportul și fotbalul românesc, pentru că nu s-a prea ținut cont de importanța lor atunci cînd au fost stabilite, cu reamintirea adevărului verificat de atîtea ori, cel mai important lucru în astfel de competiții este perfecțiunea startului. Nu sînt un defetist, sînt un mare iubitor al victoriilor noastre, chiar și fără mine, dar, cît de zurbagiu aș părea pentru unii, sînt un realist în meseria mea. Mai amintesc doar că Ungaria s-a declarat nepregătită pentru a intra în luptă în acest an, poate și pentru că experiența foarte mare de care beneficiază îi șoptește importanța catapultării plecării. Am amintit acum, în prag de pocnet al pistolului, aceste mici amănunte însemnate pentru priceputi, pentru că sînt un pătimaș al dorinței de victorii românești în fotbal și în toate. Mi-aș pedepsi mîna care a desenat aceste rînduri, aș săruta avionul care îi va aduce pe tricolori victorioși de la Oslo și în care n-am să pot să fiu și din motive de sănătate, dar și din motive de înfrîngere pregătite de alții, însă, învingînd, prețul eforturilor fizice ale victoriei și nu acela al recompensei, care trebuie să fie cît mai mare, putea fi micșorat printr-o programare ce trebuia să ne ajute. Tocmai pentru că era în puterea noastră să o facem mai ușoară și nu să o îngreunăm...

Fotbalul nostru, trebuie să recunoaștem, trece de timp bunișor prin momente de haos. Se spune că în asemenea situații trebuie căutat un zăpăcit, un neconformist, pentru că un om cu minte ar înnebuni... Nu știu cît mai pot fi de adevărate aceste vorbe ale istoriei mai vechi pentru bătălia de azi a fotbalului, care, în zilele noastre, trebuie purtată nu numai în teren, dar mai ales în organizarea sa din afară, cît mai ordonat. Noi nu avem nici măcar un „zăpăcit“ într-o funcție de decizie la F.R.F. Știm că sînt candidaturi, nici una nu prinde viață și este mare păcat pentru că cineva cu adevărat priceput, lumea fotbalului îi știe numele chiar dacă eu nu-l pronunț, nu ține frîiele care au ajuns să între atît de repede în luptă. Este mare nevoie de el ; permițîndu-mi să-i sugerez că primul lucru pe care trebuie să-l facă este acela de a crea fanatismul de joc al echipelor noastre, neapărat cel al echipei naționale, dar și al celor de club care ne vor reprezenta, susțin că lucrul acesta creează reacții și acțiuni care ajută binele nostru și, cum este în fotbal, evită eșecurile de amploare.

CORNEL DINU ■

Tenis :

Martor ocular la Flushing Meadow'80

Pentru cei cărora numele nu le spune prea mult, să recapitulăm : Flushing Meadow este, din 1978, locul de desfășurare al campionatelor de tenis ale Statelor Unite, înlocuind Forest-Hills-ul pe lista principalelor turnee.

Chiar de la intrare, privirea îți este atrasă de cîteva panouri unde sînt gravate în metal numele cîștigătorilor și, oricît ai fi de grăbit, nu poți să nu le treci în revistă. Printre ele W. Tilden, F. Perry, D. Budge, I. Kramer, R. Gonzales, K. Rosewall, R. Laver, M. Santana, A. Ashe ș.a. Înainte de a pleca, te mai întorci o dată ca să citești, „1972, Men's singles, Ilie Năstase, România“. Odată ajuns pe terenuri, rămîi surprins de săritura neobișnuit de lentă a mingii, pe o suprafață dură. Încerci să găsești explicație. Afli că, anul acesta, terenurile au fost reasfaltate și că suprafața este mai poroasă ca de obicei, în ideea măririi spectaculozității jocului. Și, tot legat de spectacol, observi că turneul se desfășoară în două reuniuni zilnice ce încep la orele 11,00 și, respectiv, 19,30 (deci cu două rînduri de spectatori, capacitatea tribunelor fiind de 18 000) și că se joacă tie-break inclusiv în setul decisiv.

Încă din primele ceasuri, simți atmosfera marilor turnee. Lume buluc, spectatori ce aleargă de la un teren la altul pentru a-și vedea favoriții, vînzători gălăgioși de programe, înghețată și băuturi răcoritoare. Marile vedete se arată rar și, atunci, însoțite de antrenori, manageri și gărzi de corp, ce-i feresc de curiozitatea mulțimii. În schimb, vezi tineri necunoscuți, transpirați din cap pînă-n picioare, gata oricînd să schimbe cîteva mingi pe un teren rămas liber. În vestiare se vorbește puțin. Cu cîteva rare excepții, jucătorii nu sînt prieteni între ei. La radio și televiziune, tenisul face concurență campionatului de fotbal american, a cărui primă etapă se va suprapune finalei.

Flushing Meadow '80 trezește un interes deosebit. Borg intrat deja în istorie, pentru cele cinci victorii consecutive la Wimbledon, încearcă cîștigarea în același an a concursurilor de la Roland-Garros, Wimbledon, Flushing Meadow și campionatele internaționale ale Australiei. În declarațiile sale, Mc. Enroe nu amintește nimic de dramatica finală de la Wimbledon și se mulțumește să spună că, în cazul unui insucces, va juca cu siguranță în Australia.

În sfîrșit, se ajunge în semifinale. Borg trece de Krick după ce este condus cu două seturi la zero, dar maniera în care le cîștigă pe ultimele trei nu lasă nici un dubiu asupra formei sale. Se joacă partida Connors — Mc. Enroe. Pe terenul central nu este nici un loc liber. Temperatura suprafeței de joc, 52°C. Temperatura la înălțimea jucătorului, 48°C. Un avion cu reacție decolează de pe aeroportul „La Guardia“, aflat la doar cîteva mile distanță. Zgomotul este infernal, făcînd betonul tribunelor să tremure. Meciul continuă. Aparatul, pus să judece dacă serviciile sînt bune, greșește. Lui Mc. Enroe i se suie singele la cap și pierde zece jocuri la rînd. Aruncă racheta. Meciul se întrerupe, jucătorul nervos este avertizat că, la prima ieșire, va fi scos de pe teren. Connors adoptă atitudinea boxerului care-și vede adversarul numărat. Jocul se reia și se echilibrează. Se ajunge la tie-break în setul decisiv, după mai bine de pătru ore de joc. O eventuală victorie a lui Connors ar da un cîștigător sigur a doua zi, pe Borg, în timp ce o victorie a lui Mc. Enroe ar lăsa finala deschisă fiindcă se bănuiește că, la cei 21 de ani ai săi, el ar putea recupera mai bine efortul depus. Tie-break-ul se decide de fapt la 2—1 pentru Mc. Enroe, cînd Connors, la serviciu, greșește două mingi ușoare.

Finala a stat tot timpul sub semnul incertitudinii, fiindcă oricît de mare ar fi fost avantajul luat de Mc. Enroe (a condus cu două seturi la zero) revenirea lui Borg era oricînd posibilă. De fapt, așa a și fost. S-a ajuns în setul decisiv și Borg a avut ocazie de break chiar în primele jocuri. În finalul partidei, pe lîngă servicii și voleuri exacte. Mc. Enroe a făcut și dovada unor calități morale deosebite, proprii unui supercampion. Pentru amatorii de curiozități, reamintim că Mc. Enroe este stîngaci și că în ultimii opt ani toți cîștigătorii campionatelor de tenis ale Statelor Unite au fost stîngaci ! Stranie coincidență.

La fete... Dar despre ele în numărul viitor.

(Va urma)

ȘTEFAN GEORGESCU ■

Să nu mai tencuim peste tencuială

Drama fotbalului nostru rămîne legată și de mentalitatea multor cluburi de a pasa responsabilitatea, din an în an, unor inși a căror preocupare, uneori, nu are nici măcar conținență cu fotbalul ! „Navetiști" recrutați — eventual — chiar din alte localități, cu vîrstă de muncă zilnică sau pensionari, rămîn de fapt instrumente ale iluziilor, ale așteptărilor fără acoperire ; prezența lor în fruntea cluburilor noastre (azi aici, mîine-n...) se materializează mai mereu printr-o activitate care transformă fotbalul românesc într-o piesă politistă ! Prin aceasta blamîndu-se competiția, trădîndu-se pe față spiritul de responsabilitate competițională, acești samsari, clubucarii, făcînd ca, pînă la urmă, totul să fie fictiv și plin de neprevăzut, un neprevăzut „fabricat" însă, sfidînd regulile morale ale întrecerii.

A sosit timpul să declarăm, deschis, că singurul om care are **contract aproape pe viață** cu clubul este CONDUCĂTORUL. Marile echipe ale lumii sînt expresia unor figuri celebre. Cînd spui, de pildă, Real Madrid te gîndești, automat, la Santiago Bernabeu ș.a.m.d. Antrenorii vin și, normal, pleacă la expirarea contractului. Jucătorii dispar și ei, conducătorii însă rămîn sau ar trebui să rămînă.

O mare echipă, construcția ei reclamă ca relațiile să fie dezvoltate în concordanță cu cerințele competițiilor și nu în funcție de interese departamentale zonale sau pe capricii. Căci nu poate fi vorba de formarea unei coeziuni dacă nu există creată comunitatea de interese, promovarea simțului de răspundere nefiind un drept al unora și o datorie a altora. De aceea ocuparea „abuzivă" a funcției de conducător a făcut ca arbitrarul să aibă adesea cîștig de cauză, în dauna fotbalului, care a ajuns să crească jucători „tigri" la dreptori și „cîrtițe" la rezultate !

Fotbalul nostru nu mai poate fi lăsat pe mîna oricui și, mai ales, nu trebuie uitat faptul că una este CONDUCĂTORUL și alta antrenorul sau jucătorul. Dacă ultimii doi, obligatoriu, se cer profesionalizați (ca regizori și actori), primului i se cere aptitudinea de a putea **să dezvolte** puterea economică și socială a clubului ; de a **crea** condițiile concrete „producției nete" ; de **a nu lăsa** la voia întîmplării rolul reușitei ; să pedaleze și **să acționeze ferm** pentru introducerea unui statut ferm, adică pentru dreptul de a munci competitiv-responsabil toți factorii.

Fotbalul românesc poate crește vertiginos dacă în locul multor ISPRAVNICI vom aduce în fruntea tuturor organismelor lui autentice personalități, pasionate, care să inoculeze tuturor simțul de răspundere și nu să învețe arta conducerii după numirea la club. Cum actuala optică s-a dovedit un exemplu de permanente nereușite, de eșecuri în lanț, nu ne rămîne decît să o luăm de la cap. Nici măcar să nu ne mai gîndim la altoire. Să nu mai tencuim peste tencuială, fiindcă decalajul dintre noi și marile forțe fotbalistice mondiale se mărește rapid ! Pentru asta e nevoie de o intervenție energică de îndreptare, energică și mai ales urgentă.

CONSTANTIN TEAȘCĂ ■

Mateianu este un punct de plecare

Ce este fotbalul nostru ? Ce reprezintă el ? Cum, cînd și de către cine poate fi făcut competitiv ? Sînt întrebări la care pasionații fotbalului încearcă să răspundă fără a cunoaște multitudinea de probleme care frămîntă un fotbal și așa ros de prea multe fricțiuni și dispute, de rivalități și întîmplări, care îl fac greu accesibil nouului, ideii, progresului.

Dacă cineva, antrenor, jucător sau conducător, dorind, gîndind și muncind, este pe cale să aibă un anumit succes, se găsesc cu siguranță alte zeci sau chiar sute de persoane gata să i-l conteste, să-l pună sub semnul întrebării, să-l explice ca fiind independent de acea persoană și de munca lui și nicidecum să i-l analizeze constructiv pentru a lua ce-i mai bun din el și a-l transmite altora. Nu mai departe, iată, cazul Mateianu. Acum cînd cîteva rezultate — ultimele — îl dezavantajează, deși eu le consider efemere și cu adevărat de conjunctură, se vor găsi destui de mulți aceia care se vor repezi asupra lui, certîndu-l, admonestîndu-l, susținînd sus și tare că „v-am spus că așa se va întîmpla", „n-a fost decît un foc de paie", „unde-l Mateianu, unde-l celebrul lui pressing", „unde-s traiectoriile lui de desfășurare a jocului" ?! etc., etc.

Un astfel de om este rău, meschin și invidios. Mateianu reprezintă mai mult decît un antrenor. El reprezintă o idee. O idee nesusținută, așa cum se cuvine, de oamenii pe care i-a avut și-i are la dispoziție. Totuși o idee care a pus deosebite probleme multora, care a făcut să tremure Craiova, Steaua, Dinamo și Argeș. O idee care a făcut victime și pe terenuri străine căci Baia Mare a ajuns să cîștige, jucînd și atacînd, fără a avea nume sonore și jucători de marcă. Dacă lumea sportului l-ar fi văzut, așa cum l-am văzut eu și echioa mea, într-o simbătă după amiază, înaintea unui joc important, la Petroșani, făcînd un antrenament de 60 minute, pe teme tactice, ar fi spus despre el că este un fenomen. Să ai puterea să impui, asemenea unui fachir, unei echipe întregi un anumit fel de mișcare, aceeași, lucrînd-o mereu și mereu de la capăt, asta ține de partea sănătoasă, de fanatismul meseriei. Iar pe Mateianu tocmai asta îl caracterizează : ideea, munca, seriozitatea, toate traduse într-o înverșunare în pregătire care a revoluționat și a răsturnat, pe alocuri, însuși conceptul de antrenament. Mateianu este, după mine, un punct de plecare.

Baia Mare este, în primul rînd, Viorel Mateianu, antrenorul care a scos din letargie și imobilism o întreagă pleiadă de tineri antrenori care au început, de la el, să-și pună probleme. El este un deschizător de drumuri, iar pe această trebuie să-l stimăm și nu să-i bagatelizăm. Sper din toată inima ca Viorel și Baia Mare să aibă puterea să treacă peste aceste două înfrîngeri. Ele, sînt convins, nu sînt decît de circumstanță. Potențialul pasional și profesional ale lui Mateianu vor găsi puterea să dea noi lumini jocului acestei echipe care a fost, fie și numai pentru o perioadă, „benjaminul" fotbalului nostru. Rămîne doar ca jucătorii și suporterii bălmăreni să-l ajute și să-l înțeleagă. Pentru că și Mateianu, mai ales el, omul asupra căruia s-au fixat privirile devoratoare ale multor colegi de breaslă în ultimii ani, poate să obosească. Iar oboseala, după cum se știe, este un fenomen trecător. Fii tare, Viorele !

MIRCEA LUCESCU ■

Opinii

Tovarășe redactor-șef,

Citind cronica jocului Corvinul Hunedoara — Jiul Petroșani în ziarul Sportul din data de 1 septembrie 1980 am constatat cu surprindere că, sub semnătura tov. Aurel Neagu, opinia publică din întreaga țară este informată în mod greșit asupra unor aspecte privind jocul în cauză.

Ne referim în primul rînd la nota 4 cu care cronicarul etichetează publicul prezent la joc, care în majoritate absolută este compus din oameni ai muncii, furnaliști, oțelari, cocsari, constructori, mineri etc., susținători ai echipei îndrăgite, Corvinul Hunedoara.

Nota 4 acordată celor peste 10 000 de spectatori ne deranjează, indignînd întreaga opinie publică a orașului nostru.

Nu negăm faptul că un număr de 15—20 de spectatori certați cu disciplina s-au comportat în afara normelor de etică sportivă și cetățenească. Dar aceștia pot face obiectul unui comentariu separat de aprecierea pe care trebuie să o primească publicul cald și corect al stadionului Corvinul.

Nu putem fi de acord cu tov. Aurel Neagu nici în alte privințe.

Să începem cu mănșeta-titlu publicată în același ziar: „O proaspătă promovată (Corvinul) — Noul Lider". Ce-ar fi fost ca formularea să fi fost făcută fără a trece numele clubului nostru în paranteză. Excluzînd paranteza, excludea și speculațiile ce se pot face pe tema ei.

Împărtășim un punct de vedere diferit și în ceea ce privește aprecierile asupra jocului.

Pornind de la faptul că F.C. Corvinul a cîștigat jocul pe merit cred de cuviință să amintesc că ideile care trebuiau subliniate în articol erau: prezența în formația hunedoreană a opt jucători crescuți în pepinieră proprie; aceștia au abordat jocul într-un spirit ofensiv, constructiv și într-o deplină sportivitate.

Sîntem de acord că Jiul a jucat în unele compartimente mai bine decît ne așteptam, dar pînă la urmă a triumfat tot spiritul ofensiv cultivat cu atîta convingere de tînărul nostru antrenor Mircea Lucescu și prin aceasta Corvinul și-a asigurat atît de disputata întîietate în derbiul hunedorean.

Apoi aprecierea pe care o face tov. Aurel Neagu cu privire la condițiile eliminării jucătorului petroșenean Miculescu în care îl implică și pe sportivul hunedorean Gălan nu este exactă. Întregul stadion a văzut că în urma unui fault de joc sancționat de arbitru, Miculescu, jucătorul faultat, l-a lovit cu pumnul pe Gălan, fără ca acesta să mai poată riposta deoarece Miculescu fugise de la locul incidentului. Arbitrul C. Szilagy, cu spatele la fază, l-a văzut în fracțiunea următoare de timp pe Gălan lovit. Consultîndu-se cu tușierul C. Ghiță au apreciat vinovăția lui Miculescu care a fost eliminat din teren în mod justificat. Dacă ar mai fi ceva de comentat cu privire la această eliminare este că ea trebuia făcută mai devreme.

Referitor la aprecierea făcută de tov. Aurel Neagu asupra arbitrajului prestat de brigada condusă de Carol Szilagy (Baia Mare), considerăm că nota 6 acordată este nedreaptă. Nu sîntem de acord cu această notă, jocul avînd asigurată o desfășurare regulamentară, brigada de arbitri oferind o prestație bună, ce merita un calificativ mult mai mare, jocului asigurîndu-i-se continuitatea și neinfluențînd rezultatul final.

Sîntem siguri că stînd de vorbă mai mult și cunoscînd mai îndeaproape munca noastră, aprecierile tov. Aurel Neagu vor fi filtrate printr-o optică mai complexă, constructivă.

ȘTEFAN TRIPȘA ■
Erou al Muncii Socialiste

Tovarășe redactor-șef,

Prin natura profesiei am cultivat întotdeauna respectul pentru veridicitatea cuvîntului scris.

Din păcate, cred că nu așa stau lucrurile cu unele întrebări și răspunsuri formulate și „consemnate" de Ovidiu Ioanițoaia în pag. a 2i-a din nr. 36 (1317) al revistei pe care o conduceți, în interviul cu Dobrin. Ca unul care cunosc „problema Dobrin" din interior (am participat la ședința biroului F.C. Argeș din 26 august a.c., ca redactor al ziarului care a făcut publică decizia clubului — deloc unanimă — în cazul cererii insistente a sportivului Nicolae Dobrin de a i se acorda dezlegare pentru C.S. Tîrgoviște), vă cer îngăduința să aduc următoarele precizări :

1. Nu, Nicolae Dobrin n-a declarat nici „unui ziarist de la ziarul din Pitești" — pentru simplul motiv că nu i s-a pus o asemenea întrebare — „că nu mai face față în divizia A" și nici „Secera și ciocanul", deci, n-a publicat o asemenea declarație-interviu. Doar dacă cererea înaintată de Nicolae Dobrin conducerii clubului, luată în discuție în ședința mai sus-amintită și, ulterior, publicată integral în gazeta noastră din 29 august 1980, nu e considerată drept răspuns la o întrebare ipotetică a unui ziarist ipotetic.

E locul să precizăm, de asemenea, că absolut TOȚI membrii biroului F.C. Argeș (procesul-verbal stă mărturie în acest sens) au cerut explicații președintelui clubului Ion Barbu și antrenorului Florin Halagian cu privire la oportunitatea satisfacerii cererii lui Nicolae Dobrin. Cu această ocazie, tovarășul Ion Barbu a spus, printre altele (citez din propriile însemnări) : „Am încercat, insistent, să-l conving să nu plece, dar el n-a vrut să renunțe la hotărîre. Sînt de acord cu cererea sa, numai din respect pentru contribuția lui hotărîtoare la afirmarea fotbalului argeșean, dar cu condiția acordării dezlegării numai pentru un singur an". De asemenea, Florin Halagian a spus : „Eu sînt de acord cu tot ce vrea Dobrin : fie de a activa la noi ca antrenor secund, fie ca jucător, fie cu plecarea sa, dacă el vede în asta un nou mijloc de realizare. Îl prețuiesc prea mult ca să-i refuz această dorință. Am stat îndelung de vorbă pe această temă, dar nu l-am văzut niciodată mai hotărît să plece".

Bine, bine, vor zice cititorii, dar Dobrin ce-a spus ? Să facem o altă paranteză. pentru a arăta că ședința respectivă s-a aminat, ca oră de început, în ziua aceea (în care Dobrin își serba a 33-a aniversare a zilei de naștere, prilej cu care a fost călduros felicitat, îmbrățișat și i s-au adresat cele mai bune urări), pentru a-l convinge, prin discuții în doi, în trei, în patru (tovarășul Ion Alexandrescu, secretarul Federației Române de Fotbal, poate confirma, dînsul aflîndu-se în acea zi la sediul F.C. Argeș) că cererea lui nu e oportună, că și clubul, și publicul îl doresc în continuare la Pitești.

„Hotărîrea mea este definitivă și nu cer altceva decît înțelegere în soluționarea favorabilă a cererii de plecare la C.S. Tîrgoviște. Ați văzut că v-am ascultat și am scris cu mîna mea și cu cuvintele mele cererea (i s-a cerut acest lucru, pentru că prima cerere era scrisă, după cum singur a mărturisit, de o persoană din conducerea C.S. Tîrgoviște — n.n.). Și apoi, eu vreau să las loc tinerilor de la F.C. Argeș să se afirme. Satisfacția mea va fi la fel de mare, dacă echipa va merge bine și fără mine, căci odată și odată faptul tot trebuia să se consume". (Și prezenta declarație este redată tot din însemnările făcute atunci.) După care N. D. a mulțumit pentru cuvintele deosebit de frumoase rostite la adresa sa și a dat toate asigurările că tot la F.C. Argeș se va întoarce, că de aici și numai de aici se va retrage.

2. Nu, Nicolae Dobrin n-a făcut această cerere pentru a da posibilitatea clubului să aibă justificări față de public, ci a oferit din proprie inițiativă un document legal, bază de discuții și de decizie pentru colectivul de conducere.

Ca unul dintre miile de argeșeni (și, firesc, nu numai argeșeni) care-l prețuiesc sincer pe Dobrin, am încercat în acea ședință regretul profund că „diamantul din Trivale" a hotărît să-și părăsească clubul, împotriva tuturor demersurilor care s-au făcut ca el să renunțe la plecare. Dobrin a cerut însă insistent dezlegarea, drept recompensă pentru cei aproape 18 ani de activitate la F.C. Argeș. Ca întotdeauna, Dobrin s-a bucurat de sprijin și înțelegere și în această dorință a sa, deși aprobarea cererii s-a făcut cu stringere de inimă.

În încheiere, iată și cererea lui Nicolae Dobrin, care se află în original la F.C. Argeș, și care a fost publicată textual în „Secera și ciocanul" nr. 6543/1980.

„Subsemnatul Dobrin Nicolae, jucător de fotbal la F.C. Argeș Pitești, aduc la cunoștință conducerii clubului următoarele : Dîndu-mi seama că fotbalul a progresat foarte mult și cerințele sînt din ce în ce mai mari în fotbalul de performanță, consider că nu mai pot face față ritmului cerut de divizia „A". Dorința mea este să-mi acordați dezlegarea pentru C.S. Tîrgoviște, pentru un an de zile, ținînd cont că această echipă activează în divizia „B". Țin să menționez totodată că această hotărîre nu a fost luată în urma vreunui conflict cu conducerea clubului sau cu antrenorii echipei. Țin să mulțumesc pe această cale anticipat tuturor celor cu care am colaborat și doresc de asemenea ca retragerea mea din fotbal să se facă la Pitești. Nicolae Dobrin".

GHEORGHE MĂCANEAȚĂ ■
ziarist, Pitești

Divizia A

RĂMNICU VÎLCEA: Chimia — F.C.M. Brașov 1—0 (1—0). La Vîlcea, ne-am convins încă o dată fotbalul e la el acasă, iar echipa antrenată de Pigulea și Dinescu se arată, iată, capabilă să răspîndească pasiunea și competența publicului, a organelor locale ● Mecîul în sine a fost plăcut, tonul fiind dat de gazde, în fața unui adversar care, chiar dacă n-a mai repetat bunele prestații de pînă acum, și-a vîndut scump pielea. Vîlcenii au atacat mai mult și mai variat, dar atacul lor n-a prins o zi prea inspirată, doar Carabageac pătrînd în apele sale ● Chimiștii și-au mai trecut în cont și două bare. Telespan și Carabageac, dar jocul a fost, în general, lipsit de faze de poartă, șuturile fiind și ele destul de rare. Foarte bine au jucat, de la gazde, Cheran și Carabageac, cu un cap peste coechipieri și adversari, de la oaspeți plăcîndu-ne, în mod special, zbaterea lui Paraschivescu. Lipsit de sprijinul colegilor, silit să-și păstreze pozițiile în apărare, virful de atac brașovean n-a reușit mare lucru, singura ocazie a vizitatorilor fiind ratată de Chioreanu, al cărui șut a fost blocat de Cheran. În rezumat, meci plăcut și victorie meritată ● Arbitrul Vasile Topan (la linie, T. Crișan și Gh. Retezan) a fost corect. El a anulat un gol Chimiei, decizie justă, sancționînd faultul comis de Basno asupra lui Mandu, folosit de Nicolae Proca pe postul lui Pescaru, accidentat. **(Ovidiu Ioanițoaia)**

BUCUREȘTI : Sportul studențesc — Jiul Petroșani 2—1 (1—0). În primele minute ale acestei partide, disputată pe stadionul Autobuzul, studenții își încintă puținii suporteri cu faze rapide și două ratări. Vine și golul, prin minutul 8, în urma unui penalty acordat cu destulă ușurință de suceveanul Mihai Fediuc, la un pretins henț în careu al fundașului petroșenean Vînătoru ● Echipa bucureșteană slăbește ritmul, pare mulțumită, dar arbitrii nu. Or fi crezînd că-i prea puțin o gafă. În minutul 22, arbitrul de linie Gh. Arhire (ce coincidență !, tot sucevean) lasă nesemnalizat un ofsaid pe care-l putea vedea și de-acasă, numai că portarul Cavai a reușit să se opună și scorul a rămas neschimbat ● Imediat după pauză, oaspeții egalează prin Gluchici în urma unei acțiuni personale prelungite, plină de execuții de mare rafinament, sarea și piperul oricărei dispute fotbalistice, mai exact spus, dobrinisme ● Echipa minerilor din Valea Jiului, mult schimbată în bine față de campionatele trecute, nu numai că echilibrează jocul, dar trece la cîrma lui și mai trece pe lîngă ocazii mari ratate cu seninătate de Sălăjan, Șumulanschi și Varga ● Cei care înscriu sînt totuși bucureștenii, prin Mircea Sandu, cu largul concurs al tînărului fundaș Romeo Rusu. În final, oaspeții forțează egalarea, sînt foarte aproape, Sălăjan este împins în careu, penalty clar, dar Fediuc se face că nu vede bine și astfel își încununează opera cu încă o gafă, aducîndu-ne aminte de alte apariții ale sale pe stadioanele din Capitală. Dinamo sau Republicii ● Penaltyul văzut de toată lumea ar fi adus echipei tînărului antrenor Petre Libardi, probabil, un punct muncit și meritat. **(Ion Predoșanu)**

Divizia B

ORADEA : F. C. Bihor — U.T.A. 6—0. Un meci de angajament total, cu o imensă risipă de energie la mijlocul terenului și cu încleștări care, pe alocuri, au depășit limitele regulamentului, drept pentru care arbitrul N. Georgescu din București a împărțit un pumn de cartonașe galbene, reușind ca pe lîngă îmblînzirea spiritelor să aibă o prestație de calitate ● La capătul celor 90 de minute, localnicii au pierdut un punct prețios, în timp ce oaspeții au cîștigat un punct și mai prețios. Această împărțeală, nici pe departe frățească, s-a datorat ineficacității liniei de atac a F. C. Bihoriului, linie în care au evoluat pripit Dianu, Doja și Florescu. Cei trei, mai cu seamă Dianu și Doja, au avut cîteva bune infiltrări prin compacta și bine organizata apărare a arădenilor, dar au ratat deschiderea scorului ● De cealaltă parte, am remarcat jocul inteligent al lui Șchiopu care și-a îndeplinit cu succes sarcinile de coordonator, sancționînd cu numeroase pase lungi, în adîncime, spre Tisa și Cura, avansarea mult prea riscantă a apărătorilor locsinici și, pentru că l-am amintit la mijloc pe Șchiopu, să precizăm că el a fost bine secondat de Vaczi, care a pendulat cu folos între atac și apărare. Dar punctul forte al arădenilor l-a constituit atacul alcătuit din Tisa, Ciordaș și Cura, ultimul zburdînd realmente cu mîngea la picior și stîrnind numeroase momente de panică ● O notă bună pentru sportivul public orădean care a recunoscut, prin aplauze, calitățile ambelor echipe, despre care se poate afirma că pot face față exigențelor diviziei A. **(Victor Nițiș)**

Lumea în care trăim

Punți ale înțelegerii și apropierii

Economia mondială actuală, economie ce cunoaște vertiginoase prefaceri și asupra căreia dinamismul tehnic și științific, ca și criza energiei și a materiilor și-au pus cu putere amprenta, determină ca toate statele, mari sau mici, dezvoltate sau mai puțin dezvoltate, producătoare sau consumatoare de materii prime să fie, deopotrivă, puternic interesate în fluxul neîntrerupt al schimburilor de bunuri materiale. Determinant este, firește, mobilul economic, dar dezvoltarea schimburilor economice trebuie privită și dintr-o perspectivă mai amplă — din punct de vedere al imperativelor dezvoltării contemporane, al cerințelor asigurării unei reale conviețuiri pașnice între state, al creării unui climat de încredere între națiuni libere, suverane și egale în drepturi.

Este un adevăr pe care viața, realitățile continentului nostru l-au confirmat : dezvoltarea relațiilor economice între toate statele de pe continent, indiferent de orînduirea lor socială, favorizează soluționarea în spirit constructiv a multor probleme politice acute, poate favoriza cursul spre destindere. Comerțul, pe o bază de reală egalitate și avantaj reciproc, creează punți ale înțelegerii, apropie popoarele, întărește pacea. Această orientare profund realistă, acest punct de vedere exprimat cu claritate de președintele țării noastre, tovarășul Nicolae Ceaușescu, — inclusiv la semnarea Actului final al Conferinței general-europene de la Helsinki —, își găsește pe deplin confirmarea în promovarea cu consecvență de către România socialistă a dezvoltării neîngrădite a schimburilor și cooperării economice.

După cum se știe, România întreține largi legături cu toate țările socialiste, cu țările în curs de dezvoltare, cu toate statele lumii fără deosebire de orînduire socială, acționînd consecvent pentru lărgirea și perfecționarea continuă a schimburilor comerciale și a cooperării în producție, inclusiv în domeniul tehnico-științific. În ultimii ani, dispunînd de un potențial crescînd, datorită rezultatelor remarcabile obținute în toate ramurile economiei naționale, România a reușit să-și lărgească permanent schimburile economice externe. Țara noastră întreține, în prezent, relații economice, comerciale și de cooperare cu 143 de state, adică de peste patru ori mai multe decît în anul 1949.

Element definitoriu pentru aceste relații este faptul că la baza lor, a cooperării cu alte state, țara noastră situează ferm principiile respectării independenței și suveranității naționale, egalității în drepturi, neamestecului în treburile interne, avantajului reciproc. Aceste principii s-au dovedit a fi singurele capabile să răspundă imperativelor actuale ale evoluției internaționale, să asigure desfășurarea normală a relațiilor de cooperare economică dintre toate statele indiferent de orînduirea lor socială.

Consecventă orientărilor generale ale politicii sale externe, România a situat și situează pe prim plan dezvoltarea relațiilor economice și tehnico-științifice cu țările C.A.E.R., cu toate țările socialiste de care țara noastră este legată prin aceeași orînduire socială, prin unitatea țelurilor și aspirațiilor fundamentale, prin idealurile socialismului și păcii în lume.

O amplificare deosebită au cunoscut în același timp schimburile comerciale, precum și cooperarea economică cu țările în curs de dezvoltare, în game și forme diverse, urmărind sprijinirea eforturilor comune ale țărilor respective și ale țării noastre în direcția grăbirii eliminării rămînerilor în urmă, pentru un progres economic accelerat. România are legături cu peste 100 de state în curs de dezvoltare, numai în ultimii cinci ani încheind peste 140 de acorduri guvernamentale și înțelegeri de cooperare cu țări arabe, cu țări africane și țări latino-americane, cu state asiatice.

S-au lărgit, de asemenea, relațiile economice ale țării noastre cu celelalte țări, indiferent de orînduirea lor. România consideră că există încă largi posibilități pentru amplificarea schimburilor și cooperării cu aceste state pe o bază trainică și echitabilă.

În scopul dezvoltării continue a colaborării și cooperării economice cu toate statele lumii, țara noastră a militat și militează cu consecvență și fermitate pentru afirmarea noilor principii ale cooperării economice internaționale, pentru eliminarea obstacolelor din calea comerțului mondial, pentru instaurarea noii ordini economice internaționale și dezvoltarea unei colaborări egale și echitabile între toate statele, fără deosebire de orînduire socială. În acest sens, România s-a pronunțat atît la Sesiunea specială a O.N.U. consacrată noii ordini economice internaționale, cît și în toate organismele și reuniunile internaționale, în favoarea adoptării unor măsuri concrete și eficiente pentru lichidarea decalajelor economice, înlăturarea discriminărilor și obstacolelor de orice gen din calea comerțului internațional și a transferului de tehnologie, pentru stabilirea unor raporturi juste și echitabile între prețurile materiilor prime, energiei, produselor alimentare și cele ale produselor industriale.

Așezînd raporturile sale externe pe fundamentul trainic al noilor principii de relații între state, România contribuie nemijlocit prin numeroasele sale propuneri și acțiuni concrete la afirmarea acestor principii, la o amplă conlucrare europeană, la asigurarea progresului tuturor statelor și, astfel, la consolidarea cursului spre destindere și pace în Europa și în întreaga lume.

AL. PINTEA ■

Simultaneitate cu valoare de simbol

Știri de acest fel se transmit zilnic. O pensionară de 80 de ani este înjunghiată, taxatorul unui tren de metrou este închis în compartimentul său, căruia apoi i se dă foc, doi frați, de 15 și 16 ani, asasinează alți doi frați, de 13 și 17 ani. Un tren este luat cu asalt de o bandă de tineri ; rezultatul — doi morți și numeroși răniți. Un primar este ucis, pe stradă, în plină zi. Astfel de crime, la care se adaugă numeroase delicte, făptuite în diferite părți ale globului, sînt înregistrate cu o frecvență din ce în ce mai mare, fie că este vorba de asasinatele „crimei organizate", fie de omuciderile „de zi cu zi", fie de alte crime și delicte : spargeri, furturi, trafic de stupefiante ș.a.

Este deci explicabil de ce o anchetă efectuată de Organizația Națiunilor Unite ajunge la concluzia că în zilele noastre criminalitatea este în continuă creștere. Potrivit datelor anchetei, între 1970 și 1975 rata generală a criminalității pe plan mondial a crescut cu 15 la sută. În cadrul acestei creșteri, omuciderile voluntare reprezintă un spor de 20 la sută, furturile — 46 la sută, furturile calificate — 197 la sută, infracțiunile legate de traficul de stupefiante — 114 la sută. În cursul anului 1979, numai la New York s-au comis 1 747 omuciderI, mai mult decît în orice an de după război și cu 16 la sută mai mult decît în 1978. Avînd aceste proporții, omuciderea reprezintă la New York principala cauză a morții bărbaților între 15 și 44 de ani ; nici accidentele de circulație, nici diferitele boli nu fac atîtea victime în rîndul acestei categorii de vîrstă a populației masculine. Situații asemănătoare se întîlnesc în multe alte metropole și orașe ale lumii, atît în ceea ce privește crimele, cît și referitor la celelalte infracțiuni.

Creșterea criminalității a determinat, firește, intensificarea măsurilor de combatere a ei. În unele țări, accentul a fost pus pe reprimarea crimelor după ce au fost comise, prin pedepse tot mai grele aplicate autorilor lor. Asemenea măsuri n-au dat rezultatele scontate. Astfel, în S.U.A., rata criminalității în statele federale unde s-a introdus pedeapsa cu moartea a rămas la fel de ridicată ca și înainte, la fel de sumbră ca și în statele în care această pedeapsă nu există. Fiindcă fenomenul criminalității este produsul unor condiții social-economice concrete, cum sînt șomajul, lipsurile de tot felul, accesul la arme, carențele în domeniul educației ș.a., și el persistă atîta vreme cît se mențin cauzele lui. Pornind tocmai de la acest adevăr, în ultima vreme s-a afirmat tot mai puternic curentul de opinie potrivit căreia cea mai mare eficacitate în combaterea criminalității o au acțiunile de prevenire a infracțiunilor, și nu pedepsele. Iar prevenirea înseamnă măsuri de lichidare a șomajului, a celorlalte fenomene generatoare de crime și delicte.

Abordînd aceste probleme, cel de-al VI-lea Congres al Organizației Națiunilor Unite pentru prevenirea infracțiunilor și tratamentul delincvenților, desfășurat recent la Caracas, a subliniat că pentru combaterea criminalității, pe lîngă folosirea din plin a factorilor educaționali pe care îi reprezintă familia, școala și munca, e necesar să se ia și măsuri de altă natură. Și e semnificativ că, potrivit „Declarației de la Caracas", adoptate de congresul menționat, măsurile concrete de luptă împotriva fenomenelor antisociale trebuie să constituie o parte integrantă a strategiei generale de dezvoltare a fiecărei țări. Dealtfel, faptul că O.N.U. a programat desfășurarea simultană a congresului privind prevenirea crimelor și a Sesiunii speciale consacrate noii ordini economice internaționale capătă valoare de simbol.

ION D. GOIA ■

Ultimele vestigii

„Supunerea popoarelor unei subjugări, unei dominații și unei exploatări străine constituie o încălcare a drepturilor fundamentale ale omului, este contrară Cartei Organizației Națiunilor Unite și compromite cauza păcii și cooperării pe plan mondial". Pentru a pune rapid și necondiționat capăt colonialismului, sub toate formele și în toate manifestările lui, este necesar să se ia măsuri imediate „în toate teritoriile de sub tutelă, în teritoriile neautonome și în alte teritorii care n-au obținut încă independența, pentru a transmite întreaga putere popoarelor din aceste teritorii, fără nici o condiție sau rezervă, conform voinței și opțiunii lor liber exprimate, fără nici o deosebire de rasă, de credință sau de culoare, cu scopul de a le permite să se bucure de o independență și de o libertate complete". Aceste excepționale prevederi sînt cuprinse în Declarația O.N.U. privind acordarea independenței țărilor și popoarelor coloniale. De la adoptarea istoricului document se împlinesc anul acesta douăzeci de ani.

Că evoluția politică de după al doilea război mondial impunea ca necesitate obiectivă decolonizarea este adevărat. Practic însă, obținerea independenței de către teritoriile coloniale a fost rezultatul unei lupte îndelungate, duse cu dîrzenie și sacrificii de popoarele din aceste țări, sprijinite de forțele progresiste din întreaga lume. Cu un bilanț însemnat : din 1960 și pînă în prezent au obținut independența 66 de țări, cu o populație de 80 de milioane de locuitori. Ca urmare, sistemul colonial mondial este acum de domeniul trecutului.

Dar aceasta nu înseamnă că procesul de decolonizare s-a încheiat. Mai există încă vestigii ale colonialismului, pentru lichidarea cărora sînt necesare acțiuni ferme pe plan internațional.

Este vorba mai întîi, de 22 de teritorii coloniale și neautonome, — între care Namibia, Sahara Occidentală, Belize, Falkland —, cu o populație de trei milioane și jumătate de locuitori. Lichidarea colonialismului în aceste teritorii, respectarea dreptului inalienabil la autodeterminare și independență al popoarelor care se mai află încă sub dominație colonială constituie o problemă prioritară a zilelor noastre. S-a obiectat că multe din cele 22 de teritorii neindependente — mai ales insule — fiind mici, n-ar putea să aibă o existență de sine stătătoare. Combătînd această optică, secretarul general al O.N.U., Kurt Waldheim, a arătat că nici dimensiunile reduse ale teritoriului, nici numărul mic al populației, nici caracterul limitat al resurselor naturale, nici depărtarea geografică nu trebuie să constituie motive de tergiversare a acordării independenței, în conformitate cu Declarația adoptată acum douăzeci de ani.

În al doilea rînd, prin vestigii ale colonialismului se înțeleg fenomene ca rasismul, apartheidul, exploatarea de tip colonial a resurselor naturale din unele țări de către trusturile transnaționale, agresiunea și războaiele pentru suprimarea mișcărilor de eliberare națională, pentru impunerea în anumite țări a unor regimuri care nu reprezintă voința popoarelor din țările respective.

Fidelă prevederilor Cartei O.N.U., Declarației universale a drepturilor omului și Declarației de acum 20 de ani privind acordarea independenței țărilor și popoarelor coloniale, aplicînd consecvent în relațiile sale externe principiile respectului independenței și suveranității naționale, deplinei egalități în drepturi, neamestecului în treburile interne, avantajului reciproc, dreptului inalienabil al fiecărui popor de a-și hotărî singur soarta, fără nici un amestec din afară, România a sprijinit și sprijină activ lupta de eliberare a popoarelor de sub dominația colonială și neocolonială. În acest cadru, țara noastră se pronunță și acționează practic pentru lichidarea deplină a colonialismului și neocolonialismului, împotriva politicii rasiste, de apartheid, pentru făurirea unei lumi mai bune și mai drepte, în care nici un popor să nu mai fie asuprit de altul, nici o țară sau un teritoriu să nu mai fie sub dominația altei țări, sub nici un motiv și sub nici o formă.

ION CODRU ■

Mondo umano ?

Armistițiul

Misteriosul agent dublu, Herman Stroehlin, deși este informatician în viața de toate zilele, și-a jucat bine rolul. Rui și Schultz au fost arestați cu probe concludente, bine întocmite de Ralf Elsener. Nu prea s-au aflat multe despre cele douăsprezece zile cît au fost reținuți în secret și acuzați de spionaj economic de autoritățile elvețiene. În schimb, cu diverse prilejuri publice abundă declarațiile tăioase. Se știe deja că ministrul francez al bugetului, Maurice Papon, a vorbit despre faptul că „a fost o provocare pentru a atrage cei doi funcționari pe teritoriul elvețian".

Potrivit revistei franceze „Le Point", care sintetizează toate contramăsurile adoptate în semn de represalii de Franța : Michel Debré, fost premier, a propus în Parlament interpelarea numeroșilor reprezentanți ai băncilor elvețiene care se deplasează cu regularitate la Paris ; sindicatul vameșilor, revoltat de ceea ce li s-a întîmplat celor doi, decide blocarea, în trei reprize, a frontierelor cu Elveția ; vizibil încîntați, niște specialiști de la D.N.E.D. întreprind percheziții-fulger în imobilele societății Sopad, la sediul parizian al Societății Băncilor Elvețiene (S.B.S.) și, mai mult decît atît, în piața Concorde este arestat un om de afaceri din Geneva.

Tensiunea a atins un adevărat punct culminant. Unii spun că s-a ajuns la un adevărat „război al băncilor", alții cred că e vorba tot de un „război" dar „al religiilor", unii sînt total dezamăgiți că mitul secretului total al băncilor elvețiene a fost străpuns și, astfel, afacerile lor dubioase, ce au dus la acumulări consistente de fonduri, au fost demascate ; alții sînt vizibil satisfăcuți că au reușit această demistificare iar misterele conturilor numeroase și ale seifurilor, numerotate cu tot mai multe cifre datorită suprasolicitării lor, au fost risipite.

Altfel zis, unii exultă iar alții sînt mîhniți. Cei mai mulți par a fi cei din urmă, de regulă posesori de bani murdari, culeși prin intermediul a tot felul de afaceri la fel de necurate, prin șantaj, speculă, droguri vîndute și revîndute la supraprețuri, trucări de pariuri etc. Cu alte cuvinte, se vorbește că, uneori, conturile sau seifurile respective reprezintă echivalența activității mafiei, a gangsterilor (lyonezi, de pildă). Respectivii posesori, scrie revista citată mai sus, merg „pe malurile lacului Leman pentru a face o... cură de proprietate".

Cei doi — Rui și Schultz — sînt eliberați în schimbul sumei de 125 000 de franci francezi, dar rămîn, în continuare, acuzați de spionaj economic și de nerespectare a legii asupra băncilor. Armistițiul se încheie iar după citva timp tezaurului francez îi este returnată suma respectivă. Teama de noi represalii, se spune, ar fi dus la acest gest de bunăvoință. Pentru că, vorba cuiva, „cine poate ști cine se ascunde în spatele unei societăți din Liechtenstein, care deschide un cont la Geneva și care este, ea însăși, o filială a unei societăți cu sediul în Panama și ale cărei acțiuni sînt deținute de o societate din Bahamas ?" E vorba de „paradisurile bancare", dar acestea nu-i prea preocupă pe oamenii obișnuiți din lumea respectivă, ce au alte griji serioase și mari, cu adevărat de viață.

DUMITRU CONSTANTIN ■

— Directorul este foarte ocupat, domnule doctor ; încercați mai tîrziu, poate o să vă primească.
(După „THE NEW YORKER" — S.U.A.)

Ochii și vrechile lumii

Rîzi?

Una din cele mai importante cărți ale vieții mele a fost — crede-mă, rizi? — la sfîrșitul adolescenței „Insula pinguinilor" de Anatole France, la care azi, dracu' știe de ce nu mă mai uit — de deștept ce m-am făcut?, de adult ce-am devenit?, de serios cum mă vreau? — dar uite ce se-ntîmplă pe o altă „insulă a pinguinilor imperiali", pe care azi o studiază echipe de savanți deștepți, adulți și serioși, care or fi citit și ei cartea lui Anatole France.

Pinguinii imperiali sînt tot palmipede, ca pinguinii neimperiali, păsări de cîte un metru înălțime, în greutate de 20—40 de kilograme, cu aripi prea scurte pentru a zbura, trăind în Antarctica, în colonii care numără pînă la 300 000 suflete. De prin '52, biologii au rămas perplecși urmărind mecanismele de reproducere și viețuire ale acestor păsări. Cuplurile se formează prin aprilie, pe vară antarctică, să zicem, și ouăle lor apar prin mai. Masculul ia oul între ghearele sale și se așază pe el, acoperindu-l cu o cută specială a pielii sale ventrale. Femela pleacă la 200-300 kilometri de colonie, spre marea neînghețată și bărbatul rămîne pe blocul de gheață, încălzind și păzind oul, fără hrană, căci în Antarctica doar marea conține elemente nutritive. Pinguinul imperial va posti — rizi? — pînă în iulie, abia mișcîndu-se, pe un frig crescînd, căci se lasă iarna, pe un vînt tot mai nebun. Cînd temperatura scade sub —10 grade, masculii aceștia se vor îngrămădi unii în alții, mergînd așa, încet-încet, pe gheață, fiecare vîrîndu-și capul între capetele celorlalți, cîte 9 pe metru pătrat, ocrotind ouăle, încălzindu-se unii pe alții, înaintînd ca o amibă, zic unii, ca o falangă romană, zic alții, cîte 100 metri în 24 de ore. Dacă ar sta pe loc — ar îngheța, dar nici de gheață nu se pot lipsi, ea e singura suprafață pe care pot viețui și, mai ales, apăra oul. Mișcarea lentă le economisește energiile. Rizi? Ei pierd cam 115 grame pe zi, dar au mecanisme termice și digestive ca să reziste pînă în iulie, cînd oul dă cap, puiul apare și, mai cu seamă, apare mama, femela. Ea s-a hrănit copios în marea neînghețată, a stocat — mulțumită unei digestii inhibate — tot ce trebuia pentru alimentarea micuțului imperial, ea recuperează oul sau puiul și-l ia — cum să-ți zic? — între labe? între gheare?, la sîn? Atunci, masculul — ajuns la 20—25 de kg de la 40 cîte avea în martie — pleacă cu 1,4 km pe oră, mișcîndu-se mai ușor, vezi bine, spre marea liberă, bună, hrănitoare, să mănînce și el peștișori și crustacee, pentru a se întoarce cam pe la sfîrșitul iernii antarctice, să-și ia familia și să plece cu mama și puii spre marea dezghețată, unde vor începe din nou îngurgitarea, crăpeinița care-i va ține în viață. Biologii studiază metabolismele pinguinilor imperiali, jocul proteinelor, al grăsimilor, mecanismele de autoconsum, compoziția lipidelor lor bogate în acizi grași — vrînd să tragă un ce profit pentru om, pentru anorexiile sale și ateroscleroză. Mie — brusc anatolefrancian pe blocul meu de gheață — îmi place cu deosebire momentul epic cînd masculul, tot slăbind și așteptînd întoarcerea dumneaei, își poate permite, se pare, pe baza unui mecanism la fel de oculț, să plece, fie ce-o fi, să se salveze pe sine, dacă a slăbit sub 20 de kg în greutate... Ea vine, nu-l găsește și înțelege! Există limite și în ceea ce poți cere unui bărbat. Rizi tu, rizi, Harap Alb!

RADU COSAȘU

Lumea se amuză

(După „EULENSPIEGEL" —

ȘOMAJ — NOMINA ODIOSA

Există în lumea occidentală 23 de milioane de șomeri. O atestă statisticile O.E.C.D. — organizație ce grupează principalele 24 de țări capitaliste industrializate. De la 15 milioane în 1975. Un salt spectaculos. În țări ca Anglia, Italia, Danemarca, Olanda, Irlanda, Franța, Turcia procentele șomajului amintesc pe cele ale anilor '30. Autopersiflîndu-se, specialiștii în căutarea de soluții se întreabă: este acesta preludiul unei societăți a șomajului sau al uneia a timpului liber?

Cu peste 150 de ani în urmă economiștii englezi anunțau „era de aur" — în care mașinile vor elibera pe oameni de muncă. Acum, în pragul acestei ere, promisiunile lor sînt privite drept amenințări: în loc de a fi „eliberați" de muncă oamenii sînt „privați" de ea. Și cum încă: în S.U.A. 7,3 la sută din forța de muncă activă șomează; în Australia 7,5 la sută; în Anglia peste 6 la sută; în Franța aproape 7; în Italia 7,6, și exemplele pot continua.

Același raport O.E.C.D. menționa: „lumea occidentală, care în 1980 va înregistra o creștere economică nulă sau foarte apropiată de zero, este în imposibilitatea de a oferi, pentru aproape 7 la sută din populație, dreptul la muncă, în fond cel mai elementar dintre toate drepturile omului.

Cifrele, cu limbajul lor sec, demonstrează că șomajul — fenomen de esență pur capitalistă — nu mai este de mult conjunctural, ciclic, doar o umbră fidelă a perioadelor de criză. El a devenit un element al sistemului, ține de structura sa și afectează însăși esența modului de producție care l-a generat și care-și dovedește, o dată în plus, incapacitatea cronică de a-l putea controla. Este de altfel, profund semnificativă tendința acestui fenomen de generalizare la cote alarmante în toate țările societății de consum — paradoxal în aparență, și în cele cu un grad înalt de industrializare — vulnerabile pe planuri diferite la virusul șomajului. Așa cum aprecia săptămînalul american „Newsweek", „pentru milioane de oameni șomajul a devenit un modus vivendi". Revista consideră că, cu toate eforturile guvernanților, soluții imediate nu există. Scăderea ritmului de creștere în majoritatea economiilor occidentale se soldează cu tot mai puține locuri de muncă, cu noi armate de candidați la șomaj. Și asta nu e totul. Departamentul comerțului al S.U.A. arăta că în 1978 peste 24 de milioane de oameni aveau un venit anual sub pragul minim de subzistență stabilit oficial pentru o familie de patru persoane. Sub pragul „oficial" al sărăciei trăiesc 3 milioane de persoane în Canada, și 15 la sută din populația Franței și Belgiei. În Marea Britanie și țările scandinave, între 3 și 5 la sută. Fenomenul polarizării bogăției și mizeriei „în societățile cele mai îmbelșugate" se accentuează. În Franța 10 la sută din cele mai bogate familii dispun, din totalul veniturilor la scară națională, de 21,8 ori mai mult decît aceeași proporție din cele sărace. În Spania coeficientul de inegalitate este 19, în Australia 15,8, în Canada 15,7, în S.U.A. 15,6, în R.F.G. 10,9. Discrepanțele sociale se accentuează, crește numărul celor lipsiți de posibilitățile unui trai decent, raportul prețuri salarii erodează permanent puterea de cumpărare a maselor, standardul de viață scade, se extind zonele de sărăcie.

Din păcate, ceea ce nu se înțelege întotdeauna este faptul că venitul ridicat pe cap de locuitor, în aceste țări mult elogiate ale așa-numitei societăți a „bunăstării", este de fapt o medie statistică. Potențialul economic uriaș al țărilor capitaliste dezvoltate slujește, după cum se vede, în măsură diferită oamenilor care, se spune, au drepturi egale.

IOAN ROȘCA

Garderoba zeului Marte...

Rapoarte oficiale și statistici care îți îngheață sîngele în vine atestă, fără drept de apel, că Europa a devenit un arsenal militar, aici înregistrîndu-se, printr-o acumulare fără precedent, cea mai mare cantitate de militari pe unitatea de suprafață, de explozibil pe cap de locuitor, avioane de luptă pe metru cub de aer, de submarine pe metru cub de apă ș.a.m.d.

În Europa domnește o pace puternic înarmată sau un război nimicitor ținut încă în friu. Celelalte continente sînt și ele, chiar dacă nu atît de militarizate, suficient de marcate de ceea ce am putea numi recordul mondial de viteză spre explozia nucleară generalizată. Stratosfera, atmosfera, apa, solul și subsolul lumii sînt poluate iresponsabil și costisitor de o cursă a înarmărilor la care participă întreaga omenire în dauna intereselor ei directe și a propriului viitor.

Evident, nu popoarele pun la cale bugetele militare, ele doar achită nota de plată a militarismului extravagant. Termenul de „militarism extravagant" este extras dintr-un recent document care face lumină, dacă mai era nevoie, în cavele destul de umbrite ale arsenalelor înarmării. Documentul, elaborat de experți americani, britanici și canadieni este intitulat concis „Cheltuielile militare, socia'e mondiale". El demonstrează formidabila propulsie a bugetelor de înarmare spre un plafon al nebuniei complete și iremediabile. Anul trecut s-au aruncat în vînt 460 de miliarde de dolari, anul acesta se vor arunca, în aceeași direcție, 500 de miliarde, iar în anii următori se va atinge 600 de miliarde ba chiar mai mult. Așadar, un milion de dolari pe minut era prea puțin, armele și armamentul pot costa mai mult, „garderoba nucleară" a zeului Marte fiind gata să înghită oricît. În documentul amintit se evidențiază că intensificarea cursei înarmărilor „va face și mai nesigur controlul asupra situațiilor de criză, care vor evolua spre un război nuclear general. O asemenea evoluție va fi ultima mare aventură militară a țărilor antrenate pentru că, la capătul ei, vor fi, practic, toate anihilate. Nici un alt indicator nu poate arăta mai plastic incredibila putere distructivă care se acumulează în armele nucleare din ce în ce mai numeroase și care totalizează, în prezent, peste 50 000 încărcături. În timp ce bugetele militare cresc, nivelul de viață scade. Prețurile cresc din ce în ce mai repede, resursele energetice se reduc, sporește numărul șomerilor, tot mai mulți oameni sînt lipsiți de hrană, apă și de minimul necesar pentru o viață civilizată".

Documentul atrage atenția asupra faptului că „militarismul extravagant a contribuit deja la deteriorarea situației economice și la creșterea tensiunii sociale". Se atrage atenția că, în prezent, peste 25 milioane de oameni sînt înrolați în forțele armate regulate, cu șapte milioane mai mulți decît în 1960, că forțele paramilitare și de rezervă totalizează cel puțin 50 de milioane, că angajații civili în serviciile cu profil militar, în munca de cercetare și producția de arme sau în activități adiacente totalizează peste 100 milioane...

Așadar, fie în oameni sau bani, povara militară conține grupe de șase și nouă zerouri. Acestor lungi coloane de cifre, din statistici și rapoarte, le corespund pe pămîntul planetei noastre bîntuit de tragedii economice și sociale lungile coloane de șomeri și mai lungile coloane de bolnavi și înfometați care-și pot echivala lipsa de pîine și de speranță în grame de explozibil, spre exemplu.

„Porția" pe cap de locuitor se măsoară însă acum nu cu gramul ca odinioară, ci cu tona. Fiecare viețuitor al Terrei a ajuns, știind sau nu, să dețină în banca înarmărilor mondiale 15 tone de trinitrotoluen, adică suficient pentru a muri de 50 000 de ori...

RADU BUDEANU

Se-ntîmplă ceva cu opera

Rolf Liebermann: „Problema care se pune nu este aceea dacă arta lirică e scumpă, ci dacă este necesară și merită să-i acordăm mijloacele de care are nevoie. Și dacă este necesară — lucru probat, dealtfel, de voga sa în continuă creștere — va trebui să găsim resursele cu care s-o finanțăm, pe seama altor lucruri, cum ar fi armamentul, de exemplu".

În 1971, Jacques Duhamel — pe atunci ministru al culturii — îl căuta pe Rolf Liebermann la Hamburg, unde acesta crease una din cele mai înalte scene lirice ale Europei, pentru a redresa instituția găzduită de Palais-Garnier. A avut aici succese răsunătoare. Dar și eșecuri de același calibru. Înainte de a-i ceda locul lui Bernard Lefort, el a recapitulat în două luni toate triumfurile septenatului său, cu aceeași strălucire, cu aceleași spectacole și aceiași artiști. A vrut să aibă ultimul cuvînt și l-a avut. „Acum, spune el, voi avea timp pentru a iubi calm Parisul, fără a ambiționa să-l seduc sau să-l șochez".

Să urmărim traseul zbuciumului acestui om, traseu ce exprimă ceva din starea operei. Nu înainte însă de a sublinia că, în ciuda necazurilor cu care s-a confruntat în anii în care a condus-o, opera pariziană n-a cunoscut decît două antracte dramatice, adică și-a închis fortuit numai de două ori porțile (o coincidență tristă a făcut ca una din aceste seri, în 20 martie 1976, să fie aceea în care președintele invitase 1 500 de „francezi merituoși" la „Răpirea din Serai", în timpul alegerilor cantonale). Acest muzician prin vocație și organizator prin pasiune, acest mare senior al artelor, cum îl numește presa, care abordează bătrînețea cu un aer de adolescent, totdeauna gata să se consume în vis și entuziasm, se vede, pe la mijlocul mandatului său, lipsit de 5 milioane de franci, retrași, fără nici o explicație, din bugetul operei. Aceasta a lovit în primul rînd nu administrația, ci zona artistică a instituției, care a trebuit să ocolească multe din creațiile indispensabile repertoriului unui mare teatru internațional cum e Opera din Paris.

Multe necazuri i-au pricinuit apoi lui Liebermann pletorica administrație de la Palais-Garnier, pe care o sancționează fără menajamente: „O armată de generali fără trupe, de mici șefi, de regizori orgolioși de prerogativele lor. Aș da fiecare director pe două secretare, ceea ce ar fi mult mai utîi pentru mersul instituției. Pentru că toată lumea comandă și nimeni nu execută, iar hotărîrile separate nu fac decît să strice angrenajul". În timpul mandatului său Liebermann a schimbat șase miniștri ai culturii, dar niciodată nu s-a putut gîndi că o să ajungă să-i trebuiască semnătura mai multor persoane pentru a cumpăra o savonieră!

Este opera pariziană o instituție deschisă tuturora? Nicidecum, din moment ce la ea pot veni numai cei ce au în buzunar două, trei sau chiar patru sute de franci pentru un bilet. „Există aici, comentează cu amărăciune Liebermann, o segregație literalmente insuportabilă, total antidemocratică, pentru că statul nu-i ajută decît pe cei ce sînt deja privilegiați". În altă ordine de idei, Liebermann ne asigură că e mult mai ușor să călătorești la Washington decît să faci turnee prin orașele franceze. Convențiile colective prevăd în acest sens cheltuieli atît de importante, încît e o adevărată nebunie să te angajezi într-o asemenea aventură. Și încă un fapt. Muzicienii operei sînt plătiți cu 3 000 de franci mai puțin pe an decît cei ai Orchestrei din Paris, de unde și fuga de prima din aceste instituții și de provincie. Reversul în plan artistic al unei asemenea situații este cît se poate de clar.

Opera pariziană are 2 000 de locuri, vîndute în fiecare seară de zece ori din cauza cererii. Un secretariat special funcționează tot anul pentru a trimite la expeditori cecurile ce însoțesc cererile de locuri ce nu pot fi onorate. Acest fenomen de cultură care este teatrul liric tinde să devină din ce în ce mai mult obiect de cult. Există astăzi milioane de discuri și milioane de casete cu muzică de operă, o piață paralelă cu înregistrări-pirat, numeroase filme, emisiuni radiofonice sau televizate dedicate genului. Văzînd copia, omul aleargă din ce în ce mai mult către original. De ce atîta cerere? „Cu bogăția, complexitatea, viața ei reală și convențiile sale, teatrul liric, este de părere Liebermann, rămîne singurul în stare să răspundă aspirațiilor profunde și inexprimabile ale omului actual".

Se spune că și arenele din Verona, cu toată senzația de imensitate pe care ți-o oferă, vor deveni neîncăpătoare și că, în general, în ceea ce privește opera, se merge către o situație de blocaj fără precedent în istorie. Soluția? Eternizarea pe peliculă a capodoperelor clasice și punerea în scenă numai a lucrurilor noi. Dacă și-ar scurta stagiunea cu cîte două luni, celebrele teatre lirice din Viena, Londra, New York, Milano ar putea realiza cu economiile astfel obținute — 20 de milioane de franci numai de către opera din Paris — un fond de filme de referință exploatabil pe întreaga planetă.

Așa gîndește Liebermann, iar gîndul lui trece, de data aceasta, pe lîngă noi, pentru că greu vom putea accepta să dăm fiorul întîlnirii pe viu cu mari opere și mari interpreți pe comodul televizor din casă. Cu asta să plătim binefacerile civilizației? Parcă nu prea merită.

DUMITRU AVRAM

Să citim, în tot locul, vechimea noastră

— Teritoriul județului Ilfov, în parte al județelor vecine, păstrează o nebănuit de valoroasă moștenire : numeroase urme ale civilizațiilor strămoșilor noștri geto-daci, unele chiar din strălucita epocă a marelui rege Burebista. Deși această moștenire este semnalată arheologic de peste o sută de ani, ea a rămas aproape necunoscută marelui public, nefiind inclusă pînă acum în circuitul turistic. Dv., știm, vă ocupați de aceste trasee : ce-ați realizat pînă acum ?

— Am organizat, cu colectivele de elevi, o serie de trasee turistice getice care, practic, acoperă toate marile așezări getice (dave) din centrul Cîmpiei Munteniei, situate pe teritoriile județelor Ilfov, Ialomița, Teleorman, în sudul județelor Prahova și Dîmbovița. Pe acest intim teritoriu, în antichitatea getică, deci acum peste 2000 de ani, a fost Țara Getică locuită de neamul getic al piefigilor.

— Deci, piefigii erau geți !

— Da, ei constituiseră aici, încă înainte de Burebista, cea mai puternică formațiune politică de pe teritoriul Daciei și anume Uniunea de triburi a piefigilor. Cunoașterea Țării Getice a Piefigilor se impune, și în zilele noastre, pentru cel puțin două motive : întîi pentru că Burebista a pornit lupta pentru unificarea neamurilor geto-dace de pe aceste meleaguri, în calitatea sa de șef al Uniunii tribale a piefigilor, uniune care a constituit nucleul de bază, forța lui de șoc, în lupta pentru crearea statului dac centralizat și independent ; în al doilea rînd, pentru că pe acest teritoriu, în epoca lui Burebista, se găseau cele mai înfloritoare așezări getice (dave) de la sud de Carpați, inclusiv reședința tribală a lui Burebista, dinainte de unificare.

— Este vorba de vestita Argedava ?

— Despre ea este vorba, cetate care a fost scoasă la lumină prin strădania de o viață a cunoscutului arheolog, profesor universitar, dr. docent Radu Vulpe. Profesorul a identificat-o cu Argedava, cunoscută ca reședință a lui Burebista, atestată ca atare de Inscripția de la Dionysopolis și aflată în Muzeul de arheologie din Sofia.

Deci, la numai cîțiva kilometri, pe Șoseaua Alexandriei, întîlnim comuna suburbană Bragadiru, pe teritoriul căreia s-a scos la iveală o așezare getică din a doua epocă a fierului. Este situată pe o terasă a Sabarului — afluent al Argeșului. Nu trebuie să ne scape din vedere nici importanța acestei așezări rurale,

Profesorul Nicolae Popescu-Colentina s-a născut la 9 iulie 1908, în comuna Rasa (Ialomița). A absolvit Liceul „Știrbei Vodă" din Călărași și Facultatea de litere și filozofie, secția istorie, din București. Termină facultatea cu Magna cum laudae, avîndu-l ca magistru de studii pe istoricul Constantin C. Giurescu. Predă de 40 de ani istoria României.

Lucrări publicate : Originea tracă a macedonenilor preromani ; Strămoșii românilor macedoneni. **În prezent, a terminat de redactat lucrarea :** Trasee turistice getice în Cîmpia Română. **Pregătește lucrarea :** Aria Viahilor.

nefortificată artificial. Ea este prima așezare de pe raza Capitalei din a doua epocă a fierului. S-a găsit aici un cuptor pentru reducerea minereului de fier. Dovadă că strămoșii geto-daci extrăgeau și prelucrau metalele. S-a mai găsit și o inscripție cu litere grecești, dovadă că geto-dacii foloseau și scrierea.

— Sîntem deci la Bragadiru. Mai departe ?

— Intrăm în lunca Sabar-Argeș, iar între Bragadiru și Măgurele lăsăm în stînga satul Virteju, situat tot pe malul Sabarului. Pe teritoriul lui, cîțiva lucrători topometri din Capitală au descoperit, în toamna lui 1953, un important tezaur monetar getic de argint, datînd din a doua epocă a fierului, din 293 monede.

— Au fost cercetate monedele ? Ce spun ?

— Le-a cercetat cunoscutul numismat și arheolog Constantin Preda, de la Institutul de arheologie București. S-a ajuns la concluzia că tipul de monede în cauză aparține unei importante formațiuni politice din centrul Cîmpiei Munteniei, cu o înfloritoare viață economică și care nu este alta decît Uniunea tribală a neamului getic al piefigilor.

— Neam pomenit și de Ptolemeu.

— Da, și localizat de savantul român Pârvan între rîurile Ialomița și Vedea.

— Vă invit să ne conduceți mai departe prin Țara Piefigilor !

— Traversăm Sabarul, apoi Argeșul — rîu cu nume trace-getic. Ordessos după Herodot, Argesis după Pârvan —, iar Lunca Argeșului, cu numeroasele și așezări getice care se țin lanț de la sud de Titu și pînă la vărsarea Argeșului în Dunăre, constituie o densă țară getică. Traversăm Argeșul prin comuna Mihăilești, și aceasta cu urme getice, iar din centrul comunei ne abatem spre stînga și ne situăm în chiar terasa Luncii Argeșului. Atenție, însă ! La orizont, la cîțiva kilometri, ne apare în față un impresionant promontoriu, un piept de deal mult înaintat în lunca largă a rîului. Este cel mai mare promontoriu de pe valea Argeșului, iar pe el, ca punct de reper, se ridică turla albă a unei biserici. Ei bine, acolo a fost și este Cetatea Getică de pe Argeș, vestita și slăvita Argedava, a cărei poziție domină împrejurimile !

— Dar, se pare, nu am ajuns încă la cetate !

— Nu încă. La numai cîteva minute după ieșirea din Mihăilești se intră în satul Popești : la stînga, o arteră de circulație de curînd pietruită, strada Școlii, ne conduce pînă la poalele promontoriului. De aici, o scurtă plimbare pe jos, nu mai mult de 100 de metri, și ne aflăm pe platoul promontoriului ; adică pe Acropola Argedavei !

— Cetatea avea, la timpul ei, o poziție strategică ?

— Amplasamentul este de-a dreptul impresionant : un pinten al terasei luncii, înalt de 20 metri, mult înaintat, cu maluri abrupte, este apărat din trei părți : de apa rîului Argeș, de mlaștini și, atunci, cu siguranță de păduri. Partea dinspre sat este barată cu o fortificație artificială, formată din două șanțuri și o palisadă de lemn, fapt pentru care cetatea de la Popești a fost categorisită cetate de tip pinten-barat

— Care sînt principalele vestigii ale Argedavei ?

— O clădire „vastă și complexă", învelită cu țiglă (unicat la nord de Dunăre), cu puternice influențe sud-trace, considerată a fi fost Palat princiar ; alte numeroase încăperi — locuințe, bucătării, ateliere, camere de provizii etc ; apoi o clădire pentru cult — sanctuarul Palatului ; inventar foarte bogat și variat : unelte casnice, agricole, meșteșugărești, arme, podoabe, bijuterii, monede, produse lucrate în atelierele proprii, produse de import — grecești, romane, celtice.

— Înseamnă că geții întrețineau un comerț înfloritor cu aceste popoare.

— La poalele promontoriului acostau ambarcațiile ușoare ale negustorilor greci, care pătrundeau din Dunăre în Argeș. Negustorii greci făceau aici schimburi de mărfuri cu geții. Iar de aici, din ținuturile Argedavei, încărcate pe care, mărfurile porneau către dava de la Cetățeni, puternic centru economic și politic la intrarea în defileul Dîmboviței. Acolo, mărfurile se transbordau, pentru drum de munte : se încărcau pe cai, cum fac moții și astăzi, și ajungeau, pe drumul Branului, la dacii din arcul / intracarpatic. De aceea cercetătorii apreciază dava de la Cetățeni drept un antrepozit al așezării de la Popești. Prin intermediul acesteia se dirija comerțul dintre geto-dacii de la sud și nord de Carpați.

— Tovarășe profesor, călătoria aceasta imaginară, a noastră și a cititorilor, prin Țara Piefigilor este, recunoaștem, încîntătoare : cum au apreciat cercetătorii așezarea getică de la Popești ?

— Drept cea mai mare, mai bogată și mai reprezentativă așezare getică de la sud de Carpați ; important centru economic și politic, atribuindu-i și funcția de reședință a Uniunii tribale conduse de Burebista, atestată documentar de amintita inscripție a lui Acornion de la Dionysopolis. Existența ei este semnalată din secolul al III-lea î.e.n. Atinge apogeul în epoca lui Burebista și dispare brusc, prin incendiere, în timpul unei campanii militare romane din primul deceniu al secolului întîi era noastră.

N. GRIGORE MĂRĂȘANU

Contemporani cu strămoșii

În adîncuri, o temelie din vase ceramice din cultura Cucuteni înșirate ca pe-o poliță de bucătărie țărănească, însă de fapt scufundate adînc în pămînt, ca un strat geologic. Vase pictate — în rîndul lor și la vremea lor — cu spirale late, albe și mărginite cu negru ; vase, bineînțeles, ro făcute din propriile lor sfărîmături. Deasupra rîndului de vase, pămînt ! Apoi, mai deasupra, un fel de groapă ciudată ; parcă vatră, pentru că din ea ieșeau vîrci de fum ; parcă matrice, pentru că pe fundul ei erau un soi ciudat de cărbuni stinși-aprinși : statuiete, întregi sau fărîme, cu forme de trup omenesc, de copii care se nasc ; de fapt, o săpătură arheologică, pentru că pereții ei erau întăriți cu structuri din trunchiuri de copaci. Din această vatră-matrice-săpătură asheologică se înălțau, deasupra pămîntului, trei statuiete antropomorfe, cu mînerele-brațe înlănțuite ca la o horă. Pictura, în totul ei, era imaginea durerii și izbînzii unei continue renașteri.

Dacă n-ar fi lipsit Cristina Alexandrescu, Florin Topoleanu și Gheorghe Mănucu Adameșteanu v-am fi putut oferi un dialog cu întreg colectivul de arheologi al **Muzeului Dobrei Dunării** din **Tulcea,** pe care l-am ales dintr-atîtea colective posibile pur și simplu pentru că s-a impus prin roadele muncii sale.

Victor Baumann : Știați că pe locul unde acum se află fabrica de feroaliaje din Tulcea a fost o așezare din prima epocă a fierului și-apoi s-au găsit urme de locuiri succesive pînă în secolul XI ? Mai precis : așezarea hallstattiană, apoi o așezare geto-dacică, apoi o fortificație romană, apoi o locuire din epoca feudală timpurie, adică secolele X—XI ! De fapt, întreaga zonă este foarte bogată în vestigii, care prezintă o continuitate în timp, din neolitic și pînă în epoca modernă. La Isaccea, acum, se lucrează ! Pe un loc unde complexul intercooperatist vrea să facă niște lucrări care implică nivelarea movilelor funerare de acolo. În ele s-a găsit și încă se mai găsește material arheologic bogat și interesant privitor la prima epocă de locuire romană. În comuna Niculițel a fost descoperită o așezare romană întinsă. Au fost cercetate sistematic o fermă romană de tip villa rustica și o basilică din secolul IV al erei noastre. Tot în jurul Niculițelului există un val de pămînt, început în secolul V e.n. și terminat, probabil, în secolul XI. În interiorul valului a fost descoperită o bisericuță, cu plan treflat, aparținînd secolului XI. Iar în vatra satului Niculițel a fost descoperită o biserică din secolele XIII—XIV. La 7 kilometri sud-est de Niculițel, în apropierea satului Telița am descoperit un complex de cuptoare romane de redus minereu de fier, din secolele II—III e.n., și e în curs de cercetare o fermă a unor coloniști, din secolul IV. În perioada '81—'85 ne vom concentra eforturile, vom face săpături de salvare la Noviodunum, principala stațiune a flotei dunărene : Classis Flavia Moesica. Colecția muzeului de arheologie crește într-un ritm de peste o mie de piese pe an. În '67 erau doar 1 000 de piese, în '75 cînd a fost deschis muzeul erau peste 32 000, iar acum sînt peste 70 000. Muzeul are un pavilion nou pentru secția de istorie modernă și contemporană. Ultimele cercetări s-au axat pe acoperirea golurilor din istoria evului mediu dobrogean : la necropola românească de la Enisala, sec. XIV—XVII ; la Nufărul, lîngă Tulcea ; la Troesmis. Se cercetează și arhivele, documentele referitoare la Dobrogea. Pentru epoca modernă și contemporană fondul era aproape inexistent ; și în numai doi ani sau achiziționat circa 4 000 de documente și s-au făcut facsimile după cărți rare.

Mihaela Mănucu Adameșteanu : La repartizare am ales Tulcea fiindcă-i zona cu cele mai multe vestigii. La fel și soțul meu, care-i tot arheolog. Nu, nu stăm prea mult împreună, pentru că el se ocupă de-o epocă, eu de alta. În colectivul nostru s-au adunat oameni din toate colțurile țării și totuși ne înțelegem, sîntem foarte uniți, cred că pasiunea pentru arheologie este numitorul nostru comun. Bineînțeles, avem și necazuri : cînd vrei să începi o săpătură și n-ai mînă de lucru nu prea poți fi vesel. Așteptăm și noi să se întoarcă elevii ; numai că, atunci se strică vremea. Mă rog, asta-i !

Elena Lăzurcă : Sînt mai de mult pe aici, de vreo opt ani. Am aflat că la Tulcea este mult material arheologic și un director întreprinzător. Am venit și-am luat-o treptat, împreună cu muzeul. Am trăit bucuria deschiderii expoziției de bază, apoi aceea a șantierelor mele, a descoperirilor, a publicării unor lucrări. E greu să explic ce sentimente am încercat cînd am pornit pe urmele unui topor din epoca bronzului ; sau ce bucurie, ce satisfacție am trăit cînd am descoperit o așezare neolitică, aparținînd culturii Gumelnița și care cuprindea foarte mult material arheologic fie întreg, fie întregibil. Colecția noastră s-a îmbogățit pentru această perioadă și, pentru noi, asta înseamnă împlinire. Cum e viața de șantier pentru o femeie ? În ceea ce mă privește, nu rezist la frig. La căldură, da !

Andrei Opaiț : Am lipit o sută de amfore într-o iarnă. E ca un rebus. Meserie și de sacrificiu. Avantaje materiale n-avem. Rămîn doar cei care iubesc arheologia. E ca o selecție naturală. De aceea, dacă scrieți despre noi, dați-le, vă rog, bucuria publicității și elevilor din cercul de arheologie al Liceului „Spiru Haret", care ne ajută foarte mult și foarte anonim : Alim Leila, Ciobotă Lucica, Mariana Nica, Maia Saraiev.

Ernest Oberländer-Târnoveanu : Eram profesor la Jurilofca. Mă interesa civilizația greco-romană. Într-o seară mi s-a povestit că în 1918 niște copii au găsit un tezaur de monede-vlsf de săgeți. Și că nepotii acelor copii le-au aruncat la groapa de gunoi a satului. În noaptea aceea m-am perpelit ca un pește în protap. Am visat numai monede. A doua zi m-am dus cu niște elevi la groapa de gunoi și-am căutat pînă am găsit tezaurul. Apoi m-am mutat aici, la muzeu. Mi-a revenit sarcina să întocmesc colecția numismatică. Avem acum aproape 50 000 de monede În ultimii cinci ani colecția a crescut cu 20 000 de monede.

Ion Vasilia : Un popor care nu-și cunoaște istoria e ca un copil care nu-și cunoaște părinții. De aceea meseria noastră are rost mare și e frumoasă. Noi aducem istoria la lumină și-o prezentăm contemporanilor. Și-avem o istorie cu care ne putem mîndri, cu toate că a fost zbuciumată. Muzeul este bogat și frumos, dar O.N.T. nu l-a încorporat în circuitul turistic Vizitarea n-ar dura decît 20 de minute sau jumătate de oră. Avem totuși 17 000-18 000 de vizitatori anual. Sînt mulți și totuși puțini pentru un muzeu în care se află jumătate din istoria Dobrogei.

Gavrilă Simion, director al muzeului : Instituția este nouă, a fost înființată după constituirea județului, deci, în timp, pe fondul revoluției culturale. Marea noastră grijă este de a salva toate monumentele și valorile culturale. Dezvoltarea duce firesc la distrugerea unor valori. Un om care-și cumpără mașină își pune vechea căruță pe foc. Am găsit valori de artă populară străveche folosite ca prețuri la uși. Marile construcții edilitare, dar și funciare — irigațiile, de pildă — pot distruge tezaure de informații. Nu ne împotrivim noului, ar fi absurd, însă ne străduim să depistăm, să cartografiem toate aceste vestigii și să intervenim pentru salvarea lor, pentru ocrotirea lor. Legea patrimoniului cultural național și oficiile județene ale patrimoniului cultural național sînt mai mult decît binevenite. Noi le susținem ducînd continuu o muncă de informare. Nu neglijăm nici o formă, dăm atenție și toponimiei și legendelor. Iar principalii noștri sprijinitori au fost și au rămas țăranii. Țin să spun că le sîntem recunoscători Noi i-am învățat ce importanță au bătrînele vestigii iar acum primim roadele ; practic, un enorm număr de telefoane, prin care sîntem înștiințați că s-a găsit ceva de demult. Iar noi începem imediat săpăturile de salvare. Ca orice serviciu de urgență privitor la viața oamenilor.

NELU IONESCU

Flacăra Redacția : București, Piața Scînteii 1, căsuța poștală 3312, cod 71341. Telefoane : 17 60 10, 17 60 20. Interioare : Sector publiciști-comentatori (Ilie Purcaru, Nicolae Cristache, Nelu Ionescu) — 1 617, 1 623 ; Secția politică-economie (Lionel Nițescu, N. Gr. Mărășanu, Ion D. Goia, Liviu Timbus) — 1 623 ; Secția cultură-cenaclu (George Arion) — 1 619 ; Secția probleme social-cetățenești (Adrian Dohotaru) — 1 618 ; Sector știință, sport (Ovidiu Ioanițoaia) — 1 606 ; Secția reportaj-anchete (Mihai Pelin) — 1 618 ; Scrisori, relații cu publicul (Marga Nedelea, Mihai Stănescu) — 1787 ; Sector fotoreportaj — 1595 ; Secretariat de redacție (Dan Bîrlădeanu, Ion Predoșanu) — 1 782, 1 621, 1 744 ; Administrație : 17 78 82 și 17 60 10 — interior 1 783 ; secretar responsabil de redacție (Tudor OCTAVIAN — 17 60 10 interior 1 611) ; redactor șef adjunct (Nicolae ARSENIE — 17 60 10 interior 1 786) ; redactor șef 17 60 10 interior 1 822. Tiparul executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii". Cititorii din străinătate se pot abona adresîndu-se la ILEXIM — Departamentul Export Import presă. P.O. BOX-136-137, telex : 11 226, București, str. 13 Decembrie

Redactor-șef: ADRIAN PĂUNESCU

PREȚUL REVISTEI: 2 LEI

41 505

flacăra

ANUL XXIX - NR. 38 (1320) - 25 SEPTEMBRIE 1980

Săptămînal politico-social, organizatoric și cultural-educativ

Vizita de lucru a tovarășului Nicolae Ceaușescu, împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu, în județul Bacău

Relatarea primelor momente ale vizitei de lucru, începută ieri, în pagina 2

Omul de cultură

Am ascultat cu viu interes și cu o emoție firească ampla cuvîntare rostită de tovarășul Nicolae Ceaușescu la recentul Congres al consiliilor populare, am recepționat-o direct, cum se zice, aflîndu-mă într-un colț al sălii în care s-au desfășurat lucrările acestui forum al democrației noastre socialiste. Într-un colț nici nu e bine spus, deoarece marea sală a complexului expozițional din Piața Scînteii e rotundă, ca și Țara (ca și Țara din realitate, ca și Țara din sufletele noastre), iar noi cei ce am umplut-o pînă la refuz, cu participarea noastră, cu vorbele și cu gîndurile noastre, luminînd-o și înălțînd-o, am fost și sîntem egali, indiferent de locul unde stăteam, am fost și sîntem legați de același simțămînt trainic și profund, de unitate și de tărie, care nu era numai al momentului respectiv, era și este al epocii pe care o făurim și o străbatem, s-a născut și ființează prin această epocă nouă, s-a născut și ființează prin socialismul de al cărui destin este legat destinul însuși al României de azi și de mîine.

Revenind asupra cuvîntării, după ce lumina vorbei rostite a fost incrustată în pagina de ziar, am stăruit mai mult asupra acelei părți din cuvîntare care se referea direct la literatură și la cultură, așa cum stăruie orice om al muncii cînd apare o hotărîre importantă, sau cînd secretarul general al partidului nostru rostește o cuvîntare asupra părții care se referă direct la domeniul în care muncește. Scriitorul nu poate rămîne numai la atîta, pe el îl interesează totul, trebuie să-l intereseze, dacă e vrednic de acest nume, dacă nu trece prin viață „cum trece gîsca prin apă". Interesîndu-se însă de toate, de „tot ce mișcă în țara asta", scriitorul nu poate să nu se intereseze și de propria sa condiție, de rolul său și de locul pe care îl ocupă în noua societate, el, scriitorul, fiind un om al muncii, în rînd cu ceilalți toți, desfășurînd totuși o activitate mai aparte, fiindcă au existat și există deosebiri între activitatea desfășurată de un scriitor și activitatea desfășurată, să zicem, de un inspector financiar, așa cum

(Continuare în pagina 16)

ION LANCRANJAN ■

Familia Staicu

La recensămîntul din 5 ianuarie 1977 în România au fost înregistrate 6,8 milioane de familii. În septembrie 1980, numărul lor a crescut la 7 milioane. Una dintre acestea este aceea a soților Elena și Gheorghe Staicu. N-am scris despre ea pentru că media unei gospodării la noi este de 3,2 persoane. Nici numai pentru că fertilitatea minimă este de cel puțin 2,2 copii, iar venitul mediu de 1500 de lei pe persoană. Nici pentru că locuiește într-un apartament civilizat, primit de la stat. N-am scris despre familia soților Elena și Gheorghe Staicu numai pentru că întrunește virtuțile unor medii statistice. Am scris despre familia muncitorului Staicu pentru că întrunește virtuțile familiei muncitorești.

(În paginile 4, 6, 13, 20 reportaje de MIRCEA BUNEA și fotografii de SORIN POSTOLACHE)

Ceahlăul

Am venit, Ceahlăule, la tine,
Omule de piatră și pămînt,
Cum la tatăl neamului se vine,
Cu sfială și cu legămînt.

Am venit să-ți spunem de-ale noastre,
Cum mai e, precum și cum va fi,
C-am învins necazuri și dezastre,
Dar nimica nu ne pustii.

Am venit, Ceahlăule, la tine,
Să-ți mărturisim, oșteni cărunți,
Că e liniște și este bine
Fiindcă tu ești munte între munți.

Nu domini niște-ntocmiri pitice,
Ci un cer de virfuri întregești,
Iată, dar, de ce un neam îți zice
Muntele mîndriei românești.

Cel ce-au vrut în țara noastră hăul,
Cel ce-au vrut, cu vrerea faptei, rău
Afle că un neam ne e Ceahlăul
Și că ne numim, de fapt, Ceahlău.

Munte sfînt al crudei noastre soarte,
Cînd citim istoria, te-arăți,
Neclintitul nostru semn de carte
Pus la fila marii demnități.

Am venit, Ceahlăule, la tine
Să-ți făgăduim că nu vom da
Voie nici la fii să te decline,
Inflexibil și măreț vei sta.

Mai avem necazuri numeroase,
Munte-voievod, îți spunem drept,
Cald e-n tancuri și e frig în case
Pe un glob atît de ne-nțelept.

Știi și tu c-am suferit, în vreme,
Că atîția ne furau comori
Și că azi ar fi să nu ne cheme
La-ncercări mai vechii profitori.

Greu ne e și să-ngrijim pămîntul,
Trebuie lucrare fără greș
Și momentul crizelor trecîndu-l
Să-l redăm pămîntului răzeș.

Un Ceahlău e toată țara noastră,
Voievoade, semnul nostru ești !
De la fabrică și pînă-n brazdă
Tu dai chip nădejdii românești!

Și-am venit, Ceahlăule, la tine
Noi, copiii tăi nemuritori,
Să-ți mărturisim cît e de bine
Că se cîntă-n țară trei culori,

Că avem și noi un nume-n lume
Și că te putem privi din nou
Demn, ca de la culme către culme,
Neam erou spre muntele erou.

Fraților, nu declinați Ceahlăul,
Nu clintiți nimic din firea sa,
Doar așa, dacă veni-va răul,
El, ca-ntregul neam, îl va-nfrunta.

Și, la fel, să spunem cu dreptate
Că ar fi nețărmurit de rău
Dac-am crede că rezolvă toate
Simplul fapt c-avem acest Ceahlău.

Trebuie cu trudă fiecare
(Că-i măreț în rang sau că-i infim)
Să depună viață și sudoare
Și-n noi toți Ceahlăul să-l găsim.

Focul minții și tăria pietrii,
Munte-n munți, și nu-ntre bolovani,
Ceea ce ca munte ai în metri
Astăzi Petrodava are-n ani.

Am venit, Ceahlăule, la tine,
Vestea luptei noastre spre a-ți da,
Spune stelelor că este bine :
Țara toată-i la-nălțimea ta !

ADRIAN PĂUNESCU ■

Preocupare constantă față de întărirea necontenită a capacității de apărare a patriei

TOVARĂȘUL NICOLAE CEAUȘESCU A ASISTAT LA APLICAȚII MILITARE ÎN JUDEȚUL BRAȘOV

Întîmpinat cu o vibrantă și entuziastă manifestare de dragoste, devotament și înaltă prețuire de către toți participanții, tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, comandantul suprem al forțelor armate, a asistat joia trecută la aplicații militare în zona Vlădeni-Cheile Rișnoavei, județul Brașov.

După trecerea în revistă de către comandantul suprem al forțelor armate, tovarășul Nicolae Ceaușescu, a gărzii de onoare, ministrul apărării naționale a exprimat sentimentele de vie satisfacție și profundă gratitudine pentru preocuparea pe care tovarășul Nicolae Ceaușescu o manifestă față de întărirea necontenită a capacității de apărare a patriei, pregătirea și înzestrarea modernă a armatei, pentru onoarea de a asista la aceste aplicații militare, organizate conform indicațiilor comandantului suprem, pe baza cerințelor doctrinei militare naționale.

La aplicațiile practice care au fost prezentate au participat trupe de infanterie, parașutiști, vînători de munte, aviație, artilerie, trupe ale Ministerului de Interne, gărzi patriotice și detașamente de pregătire militară a tineretului. Aplicațiile tactice au relevat înalta pregătire și capacitate a comandanților, statelor majore, consiliilor politice, comitetelor și organizațiilor de partid de a organiza și conduce acțiuni de luptă dinamice în condițiile războiului pentru apărarea patriei dus de întregul popor, de a folosi cu pricepere avantajele terenului muntos, caracteristicile de luptă ale diferitelor categorii de trupe ale forțelor armate. S-a evidențiat strînsa conlucrare dintre unitățile armatei, ale Ministerului de Interne, gărzile patriotice, detașamentele de pregătire a tineretului pentru apărarea patriei, în îndeplinirea în comun a unor misiuni complexe, inclusiv a condițiilor dificile ale luptei în munți. Acțiunile desfășurate au demonstrat, în același timp, înaltele calități morale și de luptă ale militarilor, ale formațiunilor de apărare, măiestria în executarea precisă a trageriilor cu diferite categorii de armament. Cu acest prilej, tovarășului Nicolae Ceaușescu i-au fost prezentate diferite tipuri de armament, tehnică, materiale și echipamente militare realizate în țară, specifice ducerii luptei de către parașutiști și vînători de munte.

Aplicațiile militare din zona Vlădeni-Cheile Rișnoavei au dat, de asemenea, posibilitatea desprinderii unor concluzii și sarcini pentru perfecționarea, în continuare, a procesului pregătirii de luptă și politice a trupelor, pentru ridicarea capacității combative a unităților și marilor unități militare, pentru întărirea conlucrării cu celelalte forțe din sistemul de apărare națională. Aplicațiile s-au constituit într-un vibrant angajament al militarilor, al celorlalți participanți, că vor depune în continuare toate eforturile pentru îndeplinirea în chip exemplar a indicațiilor tovarășului Nicolae Ceaușescu de a ridica nivelul pregătirii pe o treaptă calitativ superioară, în condițiile folosirii mai eficiente a mijloacelor materiale și financiare alocate.

Comandantul suprem al forțelor armate, tovarășul Nicolae Ceaușescu, a adresat comandanților, ostașilor, luptătorilor din formațiunile populare de apărare, tuturor participanților la aplicații calde felicitări pentru măiestria și înalta pregătire de care au dat dovadă și le-a urat noi și importante succese în munca de instruire și educare, în îndeplinirea misiunii sacre de apărare a măreților cuceriri revoluționare ale poporului, a libertății, independenței, suveranității și integrității patriei, România socialistă.

P. NICOARA ■

Vizita de lucru a tovarășului Nicolae Ceaușescu, împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu, în județul Bacău

Tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, a început miercuri o nouă vizită de lucru pe plaiurile Moldovei, la scurt timp după întîlnirea cu locuitorii municipiului și județului Iași.

În această vizită efectuată în județul Bacău, conducătorul partidului și statului nostru este însoțit de tovarășa Elena Ceaușescu, de tovarășii Emil Bobu și Ion Dincă.

La plecarea din Capitală, tovarășul Nicolae Ceaușescu și tovarășa Elena Ceaușescu au fost salutați de membri și membri supleanți ai Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R.

Întîlnirea tovarășului Nicolae Ceaușescu cu petroliști, chimiști, mineri, energeticieni, constructori de mașini, cu lucrători ai ogoarelor, cu toate categoriile de oameni ai muncii, se înscrie în amplul dialog al secretarului general al partidului, președintele republicii, cu făuritori de bunuri materiale și spirituale, acum cînd întregul popor își concentrează eforturile în vederea încheierii cu succes a cincinalului 1976—1980, prima etapă a înfăptuirii Programului partidului de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate în patria noastră, prilejuind o detaliată analiză, la fața locului, a modului în care se realizează și aici prevederile planului, cum sînt transpuse în viață hotărîrile partidului cu privire la creșterea nivelului de trai material și spiritual al poporului.

Vizita secretarului general al partidului în această parte a țării constituie un nou și puternic factor stimulator și mobilizator al oamenilor muncii din județul Bacău pentru asigurarea dezvoltării economice și sociale în ritm susținut a acestor meleaguri, pentru înfăptuirea neabătută a hotărîrilor Congresului al XII-lea al partidului.

În cadrul întîlnirilor de lucru cu oamenii muncii sînt abordate probleme ale creșterii producției de cărbune și țiței, valorificării superioare a resurselor de materii prime și materiale, gospodăririi chibzuite a acestora, realizării producției fizice și nete în diferite ramuri ale industriei, prevederilor pentru export, a planului de investiții, diminuării consumurilor de combustibili, energie și a cheltuielilor de producție.

Totodată, se examinează măsurile ce se impun pentru buna pregătire a realizării în condiții sporite de eficiență și calitate a prevederilor viitorului cincinal, prevederi menite să asigure dezvoltarea proporțională a industriei și agriculturii, a tuturor ramurilor economice, realizarea unui echilibru optim între toate sectoarele de activitate și, în același timp, continuarea politicii de amplasare rațională a forțelor de producție pe teritoriul patriei. În cadrul orientării generale, profund științifice, inițiată de secretarul general al partidului, de dezvoltare armonioasă a întregii țări, județul Bacău, care realizează astăzi o producție industrială anuală de aproape 30 miliarde lei, își va spori în cincinalul următor cu mult acest potențial, ajungînd în 1985 la o producție globală de peste 80 000 lei pe locuitor.

La ora închiderii ediției revistei noastre, vizita de lucru este în plină desfășurare.

Vizita efectuată în țara noastră, la invitația tovarășului Nicolae Ceaușescu, președintele Republicii Socialiste România, și a tovarășei Elena Ceaușescu, de către tovarășul Canaan Sodindo Banana, președintele Republicii Zimbabwe, împreună cu tovarășa Janet Banana, a marcat un moment important în istoria relațiilor romano-zimbabweene, constituind o expresie elocventă a dorinței celor două țări de a dezvolta și mai mult legăturile de prietenie și solidaritate militantă statornicite între P.C.R. și Z.A.N.U., între cele două popoare, încă din perioada luptei poporului zimbabwe împotriva dominației coloniale, pentru cîștigarea dreptului său inalienabil la viață liberă, independentă și demnă. Vizita președintelui Banana a constituit, totodată, un prilej de afirmare a convingerii comune că în condițiile noi, de după crearea tinerei Republici Zimbabwe, sînt deschise noi orizonturi de dezvoltare relațiilor de prietenie și colaborare dintre țările, partidele și popoarele noastre, în folosul reciproc, în interesul luptei pentru eliminarea definitivă a colonialismului și neocolonialismului, a politicii imperialiste de dominație și dictat, pentru pace, independență și progres social.

În cadrul convorbirilor oficiale, în Comunicatul comun, în toasturile rostite la dineul oficial, au fost subliniate importanța victoriei poporului zimbabwe și sprijinul activ și permanent acordat de țara noastră, de poporul român luptei pentru independență a poporului zimbabwe. „Poporul român — a spus tovarășul Nicolae Ceaușescu — a salutat cu deosebită satisfacție victoria obținută în alegerile din martie și proclamarea independenței Republicii Zimbabwe. Victoria obținută în alegeri de Z.A.N.U., de Frontul Patriotic și formarea guvernului sub președinția tovarășului Robert Mugabe au constituit o cotitură istorică în viața poporului zimbabwe. Aș dori să menționez, cu acest prilej, că în cursul luptei de eliberare am avut numeroase întîlniri cu tovarășul Mugabe, cu alți conducători ai luptei poporului zimbabwe. Am acordat un sprijin activ luptei pentru independență a poporului zimbabwe". La rîndul său, tovarășul Canaan Sodindo Banana a spus: „România s-a situat în fruntea celor care ne-au sprijinit în timpul luptei noastre juste pentru emanciparea națională. Ne-ați acordat sprijin material și moral în timpul celor mai grele încercări. Principalul merit pentru tot ce s-a făcut de către Partidul Comunist Român, de către poporul român, pentru succesul luptei noastre pentru independență îl datorăm Excelenței Sale tovarășului Nicolae Ceaușescu, prieten sincer și devotat al poporului zimbabwe". Președintele zimbabweean a exprimat, din partea primului ministru Robert Mugabe, a guvernului, a Partidului Z.A.N.U.—F.P., a poporului zimbabwe, profunda gratitudine și recunoștință Partidului Comunist Român, României socialiste și poporului nostru, personal tovarășului Nicolae Ceaușescu pentru ajutorul multilateral acordat, pentru solidaritatea manifestată față de lupta dreaptă a poporului zimbabwe.

Pe agenda convorbirilor oficiale româno-zimbabweene au fost înscrise probleme de importanță deosebită pentru dezvoltarea continuă a colaborării rodnice dintre cele două țări și popoare. În cadrul convorbirilor s-au relevat rezultatele bune înregistrate în dezvoltarea conlucrării pe plan politic, economic, tehnico-științific, cultural și în alte sfere de activitate. Totodată, a fost manifestată dorința comună de a imprima un curs mereu ascendent și de a da un conținut tot mai bogat colaborării bilaterale, corespunzător cerințelor și programelor de dezvoltare economico-socială independentă ale celor două țări. În acest sens, au fost examinate posibilitățile, căile și modalitățile de natură să contribuie la intensificarea relațiilor economice, îndeosebi a cooperării, în forme moderne, eficiente și în domenii de interes reciproc — agricultură, minerit, geologie, construcții de mașini, transporturi, comerț. De asemenea, s-a hotărît să fie impulsionată colaborarea în domeniile științei, culturii, învățămîntului și al pregătirii cadrelor. S-a apreciat, de comun acord, că promovarea susținută a conlucrării dintre România și Zimbabwe corespunde intereselor fundamentale ale popoarelor noastre, servește progresului și dezvoltării independente a celor două țări, reprezentînd, în același timp, o contribuție de seamă la cauza păcii, cooperării și înțelegerii între națiuni.

Procedînd la un aprofundat schimb de păreri cu privire la evoluția vieții politice internaționale, tovarășii Nicolae Ceaușescu și Canaan Sodindo Banana au acordat o atenție deosebită problemelor care preocupă în mod deosebit popoarele din Europa și Africa, continente pe care se află cele două țări ale noastre. În ceea ce privește Europa, s-a apreciat că este imperios necesar să fie sporite eforturile pentru buna pregătire și desfășurare a reuniunii din noiembrie de la Madrid, astfel încît ea să impulsioneze transpunerea în fapt a documentelor semnate la Helsinki, să ducă la dezvoltarea conlucrării neîngrădite între toate țările europene și, în mod deosebit, să stimuleze trecerea la măsuri de dezangajare militară a continentului, punînd bazele organizării unei conferințe pentru dezarmare în Europa.

Referitor la situația din Africa, s-a arătat că popoarele de pe acest continent își afirmă tot mai puternic voința de a se

Vizita oficială in ţara noastră a preşedintelui Republicii Zimbabwe, Canaan Sodindo Banana

PERSPECTIVE TOT MAI LARGI DEZVOLTĂRII RELAŢIILOR DE PRIETENIE ŞI COLABORARE DINTRE ROMÂNIA ŞI ZIMBABWE

dezvolta liber, de sine stătător, de a dispune de propriile destine. In acest cadru, a fost subliniată marea importanţă şi semnificaţie a victoriei poporului zimbabwe, exprimindu-se încrederea că ea va insufleţi lupta popoarelor încă oprimate din Africa şi din intreaga lume. Cei doi preşedinţi au subliniat că România şi Zimbabwe vor sprijini şi in viitor lupta popoarelor africane impotriva imperialismului, colonialismului şi neocolonialismului, a oricăror forme de dominaţie şi asuprire, pentru dreptul lor sacru de a fi stăpine pe bogăţiile naţionale, pe soarta lor, pentru dezvoltare economico-socială independentă. Au fost reafirmate sprijinul şi solidaritatea depline cu lupta poporului namibian pentru dobindirea independenţei, precum şi hotărirea României şi Zimbabwe de a milita susţinut pentru lichidarea definitivă a politicii de discriminare rasială şi apartheid in Africa de Sud. A fost reliefată, totodată, insemnătatea rezolvării politice a conflictelor existente intre diferite state africane, pe baza respectării independenţei şi integrităţii teritoriale, fapt care corespunde atit intereselor popoarelor respective, cit şi solidarităţii şi unităţii tuturor popoarelor de pe continentul african.

In timpul convorbirilor la nivel inalt, in Comunicatul comun semnat la incheierea vizitei, a fost exprimată ingrijorarea faţă de agravarea situaţiei internaţionale, subliniindu-se că, in aceste condiţii, se impune mai mult ca oricind intărirea unităţii, solidarităţii şi conlucrării forţelor progresiste, antiimperialiste de pretutindeni, pentru a pune capăt tensiunii din viaţa internaţională şi a asigura reluarea şi continuarea politicii de destindere, colaborare şi pace, de respect al independenţei naţionale. S-a apreciat, de ambele părţi, că trebuie făcut totul pentru soluţionarea numai prin mijloace paşnice, prin tratative, a diferendelor dintre state, a tuturor problemelor complexe ce frămintă omenirea, pornindu-se de la respectarea principiilor egalităţii in drepturi, independenţei şi suveranităţii naţionale, neamestecului in treburile interne şi avantajului reciproc, nerecurgerii la forţă şi la ameninţarea cu forţa.

Legat de aceasta, Comunicatul comun menţionează că cei doi preşedinţi au reafirmat importanţa deosebită pe care o are pentru pacea şi securitatea internaţională reglementarea situaţiei din Orientul Mijlociu. Ei au subliniat că este imperios necesar să se intensifice eforturile pentru realizarea unei păci globale, juste şi durabile in această zonă. In acest context, preşedinţii Nicolae Ceauşescu şi Canaan Banana au exprimat convingerea lor că problema palestiniană este factorul esenţial al conflictului din Orientul Mijlociu şi că nu va fi pace in această regiune fără soluţionarea acestei probleme, fără asigurarea drepturilor inalienabile ale poporului palestinian, inclusiv dreptul la autodeterminare şi la constituirea unui stat propriu, independent.

Comunicatul comun consemnează, de asemenea, ingrijorarea manifestată de preşedinţii României şi Zimbabwe in legătură cu fenomenul subdezvoltării, a cărui lichidare constituie una din problemele fundamentale ale lumii contemporane. Cei doi preşedinţi s-au pronunţat pentru dreptul tuturor popoarelor la dezvoltare şi au apreciat că impărţirea lumii in ţări bogate şi ţări sărace şi adincirea continuă a decalajului dintre acestea contravin aspiraţiilor lor de a trăi intr-o lume mai bună şi mai dreaptă. Ei consideră că edificarea unei noi ordini economice şi politice internaţionale este de interes vital pentru toate statele, indiferent de sistemul lor social-economic şi politic, de nivelul lor de dezvoltare. Constatind că in negocierile internaţionale de pină acum nu s-au realizat progrese semnificative, că situaţia economiei mondiale continuă să se agraveze, cei doi şefi de stat s-au pronunţat pentru adoptarea de către Adunarea Generală a O.N.U. a strategiei internaţionale pentru dezvoltare in deceniul '80 şi a lansării negocierilor globale in vederea edificării noii ordini economice internaţionale.

Preşedintele Canaan Sodindo Banana, ceilalţi oaspeţi zimbabweeni au vizitat intreprinderi şi instituţii din Capitală şi din ţară. Vizitind Institutul politehnic din Bucureşti, cea mai mare unitate de invăţămint tehnic din ţară, unde se pregătesc aproape 29 000 de viitoare cadre in mai mult de 200 de specialităţi, tovarăşii Nicolae Ceauşescu şi Canaan Banana au luat cunoştinţă de rezultatele imbinării strinse a procesului instructiv-educativ cu activitatea de soluţionare practică a unor necesităţi ridicate de dezvoltarea diverselor ramuri ale economiei naţionale. Oaspeţilor le-au fost prezentate rezultatele obţinute de studenţi şi profesori in activitatea comună de soluţionare a unor teme de cercetare solicitate de intreprinderi, intre care se numără linii automate de turnare, contribuţii la dezvoltarea sistemului energetic, la realizarea unor materiale, tehnologii şi aparate noi pentru nevoile industriei.

Prin rezultatele sale, prin înţelegerile convenite, vizita preşedintelui Canaan Sodindo Banana, desfăşurată intr-o atmosferă de caldă prietenie, stimă şi înţelegere reciprocă, este menită să deschidă noi orizonturi relaţiilor de prietenie şi colaborare dintre partidele şi statele noastre, in interesul şi spre binele celor două popoare, al luptei pentru eliminarea definitivă a colonialismului şi neocolonialismului, a politicii imperialiste de dominaţie şi dictat, pentru pace, independenţă şi progres social.

ION D. GOIA

O viață exemplară

FAMILIA GHEORGHE STAICU

GHEORGHE STAICU s-a născut la 29 iunie 1924, în Feteşti, Ialomiţa, şi a fost al treilea copil al soţilor Maria şi Iordan Staicu, de profesie „caraule la sărăcie". Asta în ciuda faptului că deţineau una căruţă cu un cal şi 1 (unu) pogon de arabil, ceea ce însemnau ditamai 5 000 metri pătraţi suprafaţă de pământ. Cel puţin aşa credea printr-a întîia de primară. La vreo trei ani după a patra umbla încă destul de bine cu cele patru operaţii aşa că nu s-a speriat de greutatea problemei cu care Iordan bătrînul l-a încercat agerimea : „Şapte fraţi şi surori de-o mamă şi de-un tată vor moşteni de la părinţii lor 5 000 mp de teren. Întrebarea e cît va primi fiecare copil ?" Cel mic a moşmondit cît a moşmondit, a boscorodit cît a boscorodit şi s-a hotărît să stea la a treia zecimală : «Împărţitorul intră în deîmpărţit de 714,285 mp». „Dar dacă fetele au nevoie de zestre iar părinţii trebuie să nu moară, ce ne facem ?!" a mai întrebat bătrînul Staicu şi abia atunci s-a prins mezinul că despre el şi ai lui e vorba în problema aia de aritmetică mai mult cu numele. Tot atunci şi-a amintit că la ei, în Feteşti, de samariteni nu auzise decît pe la orele de religie, aşa că s-a hotărît să plece la Braşov cu unul Ion Ţăruş, care lucra pe acolo şi-i zisese că la armament primesc şi ucenici. Zis şi făcut. Vreo săptămînă a tot stat la consăteanul acela, pe unde-i azi strada Dobrogeanu Gherea. Pe 3 septembrie 1940 a fost angajat la «Astra», iar gazda socotindu-se că l-o fi poleit cu prea mult bine, ori chiar obosită de obligaţia faţă de o gură suplimentară, l-a sfătuit să-şi caute altă adresă. Ceea ce a şi făcut, aciuindu-se cu alţi 6—7 inşi în cîte o chiţimie din scînduri, cîte 2—3 luni, pînă le măreau chiria. După care plecau. Nu se simţea mai nedreptăţit ca alţii, de exemplu ca elevii de la L.I.A. — Liceul industrial „Astra" — care tot în barăci de scînduri dormeau. Ce-i drept e drept : aceia făceau carte şi meserie zdravăn, dar şi plăteau taxe de-i uscau. Ar fi plătit şi el de-ar fi avut cu ce. Cum nu avea, şi-a văzut de treabă unde-i primiseră. Adică în atelierul Oituz, specializat în muniţii pentru artilerie, de la calibrul 75 la 150 mm. (Secţiile foloseau toponimicele unor victorii româneşti din primul război mondial. Jiul — pentru cei care fabricau tunurile de cimp de 75, de 76,2 şi tunul antiaerian «Vickers» ; Cireşoaia — pentru cei care fabricau focoase etc.). Nemaipomenit de drăcoase erau acele scule ale morţii. De o mare complexitate, execuţia lor cerea o foarte înaltă precizie a piesclor finisate. Asta însemna tehnică de vîrf şi calfe aşijderea, tot aveai de la cine să înveţi meserie, cu condiţia să fi avut ochi şi ţinere de minte. Tuburile prolectilelor se făceau la el. Simţea fiori de cîte ori le atingea. Îşi zicea că-s moarte curată, dar s-a dat după aţa care se depăna atunci. Unde să se ducă? Tînărul Staicu fusese înălţat la rangul de ajutor de lucrător la întreţinerea utilajelor. Ceea ce pentru el însemna presele calde. Temperatură diavolească, talazuri de transpiraţie, ulei încins, praf de grafit, fum la discreţie, păcură arsă, scrîşnete, trepidaţii. Cîţi pori atîtea puncte negre. Nu le mai venea de hac nici leşia. Pielea îi semăna cu coaja ouălor de bibilică. Dormea pe unde apuca, fără voie începuse să facă economie la chirie, bombardamentele aliaţilor îi sliseră pe oameni să se mute prin pădurile de la Noua, pe la Fîntîna hoţilor, şi dincolo de Dîrste, pe Valea Timişului, ori chiar pe la Tărlungeni de unde făceau naveta pe biciclete ale căror roţi, din lipsă de cauciucuri, le înfăşuraseră cu furtunuri. El împreună cu alţii de-o seamă şi-au făcut o colibă din cetină sub Timpa, în sus, pe Valea Răcătăului. Dar asta numai după ce s-a convins că nu mai e de trăit în casa de la nr. 52, pe Calea Bucureşti. Adică, după ce odată, după un raid aerian, întors acasă, în locul patului a găsit un crater de bombă. A înălţat capul, a privit prin tavan şi prin acoperiş şi nu-i venea să-şi creadă ochilor. Prin spărtură se vedea plopul cel mare din curtea şcolii vecine iar pe crengi atîrnau hărtănite de sufu hainele lui de duminică. Aşa s-a lecuit şi de ultimul şi unicul prilej de relaxare pentru că, ţinuta fiind obligatorie, chiar dacă ar mai fi plătit cei 15 lei pretinşi la intrare, n-ar mai fi fost primit la şcoala de dans de lîngă cinematograful «Astra», nici de la 16—19, nicicum de la 19—22. Şi-a schimbat distracţia. Foarte rar, cînd avea timp de pierdut, se ducea să vadă cum se încercau tunurile în Poiana Honterus. Locul unde-i acum oraşul ucenicilor vuia în cadenţele exploziilor. Dar de regulă efortul era efort. Şase ani s-a spetit ca să i se admită prezenţa în faţa comisiei de atestare de la Camera de muncă. L-au iscodit ce ştie despre filetele Whitworth pentru ţevi şi metric fin, despre arcuri şi oţelurile din care se fac, despre călîri, reveniri, cimentări, recoaceri şi alte asemenea tratamente termice. Proba practică l-au trimis s-o susţină unde-i acum service-ul de la nr. 14, pe Strada Lungă. I-au dat să execute o cheie uriaşă, ca pentru o poartă de cetate, cu o mulţime de înfloriturl baroce. L-au declarat admis şi i-au eliberat carnet de calificare pentru meseria de lăcătuş. Iar n-a avut timp să se bucure.

Pe 1 decembrie 1946 Gheorghe Staicu a fost încorporat. Înalt, drept, trăsături regulate, priviri inteligente, tocmai bun pentru escorta călare a M.S. Mihai I — i s-a zis. Cînd soarta-şi bate joc de cineva apoi o face. Nu te joci cu armata. Te duci unde ţi se ordonă. Şi iată-l pe proaspătul lăcătuş cu mănuşi de aţică, cu coif metalic strălucitor, cu pantaloni albi, cizme sclipitoare şi pinteni zornăitori bîţîind virtos pe spinarea calului în misiune de escortă, pe Dealul Mitropoliei în Bucureşti. Era Boboteaza anului '47. Respiraţia cailor făcea ace de gheaţă. Atunci l-a văzut pe rege întîia oară. Şi ultima, din ştiutele motive. Pe ei, cei treizeci de proaspeţi muşchetari de porunceală, i-au vărsat la 3 vînători de munte, iar pe 14 octombrie 1948 îi s-a ordonat «acasă fuga marş». La care casă? A dat o raită pe la Feteşti. Bătrînul îi murise încă din '40. Fratele cel mare nu s-a mai întors de pe front. Jale. Şi foamete. O rază, Elena : 20 de ani, 6 clase, săracă, curată, frumoasă şi muncitoare. L-a cucerit. I-a promis că vine iar şi o ia cu el. Pentru moment n-avea unde s-o ducă. N-avea nici loc de muncă. Ţara nu mai avea nevoie de armament. „Pentru veci", se spunea pe atunci. Eh ! Cei care lucraseră la proiectile au plecat. Tocmai se construia Triajul Braşovului. Iarnă. Frig. Schimburi de lucru de cîte 12 ore. Mîna se lipea pe cheie. Atmosfera imposibilă de la presele calde o visa ca pe un rai pierdut. Casă nu. Dormea pe la barăci. Se încălzea cu cîte o cană de apă fiartă în care arunca un comprimat de Frank-cafea. „Bea-o fierbinte", scria pe cutie. Îndemn inutil şi perfect idiot. Din coadă de cîine nu faci sită de mătase. Inima-i dădea ghes spre Feteşti. Ce-ar fi ca mecanic agricol ?! A încercat o lună-două. N-a mers. Nu s-a putut adapta. Anii dinainte, trăiţi pe ceas, i se răsuceau în carne. Singura satisfacţie era că o mai văzuse pe Elena. S-a întors la Braşov. Alte cîteva luni de lucru la actuala Fabrică de şuruburi. Întîlnit întîmplător, un prieten l-a prevenit : „Se fac angajări la Steagu !" (Din 21 august 1948, fosta «Astra» a devenit „Uzina Steagul roşu".) A doua zi era acolo. Prima dragoste nu se uită nici dacă e vorba de o uzină. Duminica următoare s-a dus la Feteşti. Elenei i-a spus să se pregătească de nuntă. Pe frate-său Ştefan îa luat cu el, întîi la mecanicul-şef, apoi la forjă. Istoria s-a repetat : temperatură diavolească, talazuri de transpiraţie, ulei încins, praf de grafit, fum la discreţie, păcură arsă, scrîşnete de metal, bubuituri, trepidaţii... Şi ce dacă ? Lucra din nou în uzina care-l învăţase meserie. Iar vîntul înnoirilor sufla din toate părţile. Şi-a găsit o gazdă. E adevărat că o vedea cam rar, dar chiria o plătea regulat. Şi el, ca mulţi alţii, dormea uneori în atelier. Mîncau cartofi fierţi într-un cazan, chiar acolo pe loc. Cazanele acelea cu cartofi fierţi au fost primele microcantine. Se aduceau utilaje noi. Două ciocane autocompresoare, forjă de cimp, cu două focuri de forjă, cu cîteva ciocane, cu păcură şi cu mangal — acesta a fost «punctul» de plecare. Pe 7 mai 1950 s-a dus la Feteşti şi s-a căsătorit cu Elena. (A fost primul 7 dintr-o serie devenită ca un scaiete : 7 mai 1951 — i s-a născut Paul, primul copil ; 7 ianuarie 1955 — i s-a născut Doina ; 7 aprilie 1966 — prima zi de lucru a Elenei la Fabrica de tricotaje ; 7 august 1966 — i-a perforat ulcerul ; 7 mai 1977 — s-a căsătorit dr. Paul Staicu... Noroc că sculerul matriţer Gheorghe Staicu nu-i superstiţios. Dar să nu anticipăm prea mult.)

Fentru că între 1950 şi 1980 s-au strîns sumedenie de fapte. Prima — şi încă de mare răsunet — a fost că a îndrăznit să se mute la bloc. De ce? Pentru că, ziceau clevetitorii, comuniştii vă aduna la blocuri ca să vă înregimenteze ; la blocul cazarmă totul se va face numai la semnalul trompetei, iar către cazanul comun deplasările se vor face numai în coloane. Cît de puerilă era gogoriţa nu insist. Notez doar că primele 11 blocuri construite în 1949 în cartierul Steagu roşu din Braşov au stat luni întregi cu apartamente neocupate, în plină criză a locuinţelor. Mai notez dintr-o dinamică că în localităţile urbane ale judeţului Braşov numărul camerelor din apartamente a fost şi va fi astfel : 1966 — 116 000 ; 1977 — 203 000 ; 1980 — 268 000 ; 1985 — 325 000 ; 1990 — 472 000. Iar ca fapt divers, amintesc tot aici că numai în ochii altora gestul era curajos. Gheorghe Staicu n-avea cum să fie speriat cu comuniştii. El însuşi devenise membru al partidului. Şi pentru a închide cercul : deşi cartierul Steagu roşu are acum 40 000 de apartamente ar trebui să fiţi la Braşov ca să înregistraţi pe viu eforturile — nu totdeauna fair play — care se fac pentru obţinerea unei repartiţii. Iar cartierul a crescut pentru că a crescut uzina. Deci şi secţia forjă. Ca să poată fi „bubuită" prima bară a primului autocamion românesc a fost nevoie de un ciocan matriţor de 30 de tone. A fost adus. Acesta şi altele : utilaje speciale pentru forjarea rotativă (procedeu introdus pentru prima dată în ţară la I.A. Bv.), maxiprese de 1 000—2 500 de tone, prese cu fricţiune de 400—500 de tone, ciocane matriţoare cu contralovitură de 2 000 — 30 000 kg... Ca să poată fi plasate sub un acoperiş „în 1958 s-a prelungit vechea hală a secţiei. În 1962 forja se dezvoltă. În 1966 din nou... Şi aşa mai departe pînă azi."

Oamenii ? S-au conformat noilor organigrame. Pînă şi fraţii Staicu s-au despărţit. Ştefan a rămas lăcătuş de întreţinere la forjă, Gheorghe e lăcătuş în aceeaşi secţie, dar la 646, adică la atelierul de reparat matriţe şi ştanţe. Ce înseamnă asta ? Că „execută operaţii de ajustări şi retuşuri la matriţele montate pe utilajele de forjare şi matriţare, matriţe care în permanenţă trebuie să aibă o temperatură de 250—300 °C" — citat dintr-un regulament. Altfel zis, el încălzeşte matriţa, o duce sudorului care o încarcă acolo unde s-a constatat uzura, o la înapoi şi o curăţă cu pietre abrazive în rotaţie, ori cu alte scule, scoate şabloanele, trasează conform desenului, ajustează din nou, toarnă ipsos şi la mulajul — care trebuie să aibă forma şi dimensiunile viitoarei piese forjate din metal — face retuşurile care se impun, pregăteşte ştanţa de debavurat, unge ambele piese spre conservare şi le depozitează pînă la o nouă utilizare. Indiferent de grija cu care te fereşti, la sfîrşitul schimbului de lucru nu reuşeşti să deosebeşti nici cu slujbe salopeta unui coşar de aceea a unui sculer matriţer. Cam asta face un sculer matriţer zilnic şi repet : obiectele pe care-şi exercită talentul au obligatoriu între 250 şi 300° C ! Să lucrezi 37 de ani în astfel de condiţii şi să nu rebuteze niciodată este o performanţă, aşa-i ? Să nu fi întîrziat niciodată şi să nu fi făcut nici o absenţă nemotivată în aceiaşi 37 de ani, ce ziceţi ?! Şi nu numai tu, dar să-i înveţi şi pe alţii să facă acelaşi lucru ! 20 de profesionişti a pregătit Gheorghe Staicu în aceşti 37 de ani. (Acum se ocupă de tinerii Constantin Corneanu şi Georgel Nicolau.) Să fii conştient că de cantitatea şi de calitatea lucrului tău depinde îndeplinirea planului la secţia de forjă, dar şi retribuţia ta pe luna în curs, aşa-i că-i covîrşitor ? Şi să vii acasă — uneori după schimburi prelungite de lucru, alteori după zile sudate cap la cap cu nopţile dintre ele — şi să te prefaci calm, indiferent dacă Paul ori Doiniţa îţi povestesc aşa, ca în treacăt, cît îi costă meditaţiile pe fiul tovarăşului ics-mare. Şi să-i asculţi calm, şi tot calm să le explici că toată viaţa n-ai trăit decît de pe urma muncii tale, că mama a trebuit să facă la fel pentru ca ei patru să... apartamentul, şi să... mîncarea, şi să... îmbrăcămintea, şi să... telefonul, şi să... De unde bani pentru meditatii ? Îi întreba şi le explica, iar în urechi îi răsuna întrebarea aceea cu «cît va primi fiecare copil dacă cei 5 000 de mp ai pogonului vor fi împărţiţi la 7, tot la 7, oh... Important e ca voi să vreţi să învăţaţi, eu o să renunţ la gîndul că voi fuma şi altceva decît Mărăşeşti ori Carpaţi, iar din diferenţă am să pot să vă mai cumpăr ceva cărţi. E tot ce pot să mai fac pentru voi... («Tovarăşe, nu era lumă să nu vlece de la standul secţiei cu cîte un braţ de cărţi, că ne şi întrebam ce tot face cu ele ?») Şi dacă Gheorghe Staicu şi soaţa sa Elena n-au reuşit — pentru că n-au vrut — să le cumpere copiilor lor nici meditatori, nici pile, apoi copiii aceştia doi s-au văzut obligaţi să folosească şansele pe care le au toţi copiii din ţara asta a noastră, adică au învăţat cît li s-a cerut în fiecare clasă, atît cît li s-a cerut în broşurile de admitere, n-au trişat, au intrat din primul foc, n-au pierdut bursele în nici un an şi...

Aşa se face că acum, la Spitalul Panduri din Capitală, tînărul medic Paul Staicu e gata-gata să-şi termine stagiatura, şi aşa se face că la farmacia Spitalului judeţean Braşov tînăra farmacistă Doina Staicu... Doina şi Paul, copiii Elenei şi ai lui Gheorghe — o viaţă de muncă şi o familie de muncitori. Gheorghe Staicu, un comunist şi un om extraordinar pe care îl puteţi întîlni — dacă doriţi — şi în alte rubrici din acest număr al revistei.

„Știu meserie, își iubesc întreprinderea și orașul"

Potrivit părerii deputatei Margareta Iordache, cel mai frumos cartier al Botoșanilor este cartierul Eminescu

„În urmă cu aproape douăzeci de ani, cînd am plecat la Iași, la facultate, Botoșaniul era un tîrgușor așezat, cuminte, simplu de ținut minte, de vreme ce o literatură întreagă vorbea de cuminția și liniștea lui ca de o mare izbîndă. Puține blocuri, puține mașini și o grămadă de croitorii. Ținea oarecum de specific. Nu mai vorbesc de praf, ca să nu zică botoșănenii că-mi bîrfesc orașul. Lucrurile nu sînt noi și nu ne aparțin în exclusivitate. Erau o mulțime de orașe în țară în care nu se întîmpla mare lucru prin anii în care plecam eu la facultate și care astăzi au devenit mari centre industriale. Aici e totul : industria. Ea a mișcat și Botoșaniul, l-a făcut mai mare, i-a dublat populația, l-a făcut frumos. Vorbeam de specificul orașului, de croitorîile lui. De acele mici ateliere este legată viața întreprinderii noastre, pe care o pot alătura astăzi, cu toată modestia de care mă simt în stare, marilor firme de modă din lume".

Violeta Frai a terminat Facultatea de industrie ușoară din Iași cam pe vremea cînd Întreprinderea de confecții din Botoșani intrase în prima sa mare etapă de dezvoltare. Pe vremea aceea aici se confecționau pantaloni și cămăși, n-am spune că frumoase sau urîte, deoarece esențial era numărul lor. Se făcea treaba aceasta cu multă îndeminare încă de la înființarea întreprinderii, din 1949, botoșănenii gîndindu-se foarte puțin sau deloc la export. Și iată că anul acela de salt, 1966, a însemnat o clădire nouă, utilaje noi, muncitori mai mulți și o noutate : exportul. Micile ateliere continuau să dispară. 1973 — a doua etapă de dezvoltare. S-a dublat și producția, s-a dublat și numărul de oameni ai muncii. Astăzi, Întreprinderea de confecții din Botoșani își exportă produsele în 14 țări. Mîine, adică la sfîrșitul cincinalului următor, întreprinderea își va dubla din nou capacitatea de producție, ajungînd la un miliard două sute șaizeci de mii de lei. Sînt toate acestea cîteva din jaloanele devenirii întreprinderii botoșănene, unde lucrează peste trei mii de femei, ceea ce reprezintă 92 la sută din numărul total de oameni ai muncii.

Violeta Frai, care este acum inginera șefă a fabricii, mărturisea că ținea morțiș să rămînă în Moldova după terminarea facultății. Mai exact la Iași, împreună cu sora sa geamănă, cu care a stat în aceeași bancă din clasa întîi și pînă la primirea repartițiilor, care soră,

Directorului Neculai Pasere i se datorează titlul articolului

azi, cînd vine pe la Botoșani, la întreprinderea de confecții, n-are nevoie de legitimație cînd intră pe poartă, deoarece portarul rămîne, cum spun băieții, ca la dentist, „tovarășă ingineră, parcă ați mai intrat o dată acum cinci minute...", dar s-a întîmplat ca Violeta Frai să vină la Botoșani, să se căsătorească aici și să facă în cincisprezece ani atît „cît încape într-un vis" (și ce mare poate fi un vis !), chestiune care ține, într-un fel, tot de devenirea întreprinderii.

★

La EREN-1980, Întreprinderea de confecții din Botoșani a prezentat 70 de modele noi. Una dintre creatoarele întreprinderii, mai exact creatoarea „de la cămăși", se numește Maria Andronic, de fel din Rădăuți, dar născută la Porumbacu de Jos, lîngă Sibiu, „unde avea tata serviciu în timpul războiului", de la dînsa aflăm, pînă una alta, că se poartă în continuare cămăși cambrate, din materiale colorate vioi.

„Cînd gîndesc un model, mă uit la materialul pe care îl am la dispoziție o groază de vreme. Să văd la ce merge, la o cămașă bărbătească, la o rochiță sau la un pantalonaș pentru copii, la o bluză. Meseria de croitoreasă o știu de multă vreme de la o croitoreasă din satul meu, Eleonora Popescu, care a lucrat și ea în fabrică, pe la început. Cînd am venit aici, am lucrat mai întîi la halate și apoi am fost promovată la pantaloni. La creație trebuie să știi meserie, să ai talent, iar tovarășul maistru Prepeliță dacă a văzut că am și imaginație m-a trecut aici. Nu știu cîte modele am făcut în doisprezece ani, dar, zic eu, sînt cîteva sute bune, și

Angela Cărbune : „Secretul nostru : punem omul acolo unde trebuie"

cel mai reușit mi se pare modelul „Neptun" cu buzunare, clape și pliuri".

★

Printre ultimele mari bucurii ale Angelei Cărbune, ajutor de maistru la lenjerie, este faptul că formația sa se numără de cinci ani printre fruntașele pe fabrică. Angela Cărbune are 42 de ani și lucrează la „confecții" din 1954. „Pe timpul acela se făceau cam 200 de cămăși pe linie și erau doar două linii. Astăzi facem 500 de cămăși pe linie și sînt 4 linii, deci vin 2 000 de cămăși pe zi la o singură formație. Dar sînt 2 formații și 2 schimburi. Fac acest calcul și arăt că în cifra ce indică creșterea cantității de confecții și țesături din 1980 față de 1950, adică o sporire de 2,2 ori, se reflectă și istoria fabricii noastre. În această cifră, menționată de secretarul general în cuvîntarea rostită recent la Congresul consiliilor populare, este cuprinsă și munca noastră, a botoșănencelor, dezvoltarea întreprinderii noastre, azi o firmă din ce în ce mai solicitată la contractări de parteneri străini."

Întrebată care ar fi secretul că de cinci ani formația sa nu se mai clintește de pe primul loc, Angela Cărbune răspunde simplu : „Punem omul acolo unde trebuie". Principiu corect aplicat, de vreme ce calitatea este unul dintre punctele forte ale formației Angelei Cărbune. Principiu care presupune competență, dragoste de meserie și de fabrică, interes și respect față de cel care va îmbrăca o cămașă purtînd însemnele fabricii. O formație de 130 de femei între 17 și 55 de ani, în care ponderea o are tineretul, o formație care s-a obișnuit să-și rezolve treburile singură fără să ceară mereu ceva, fără să dea altora bătăi de cap, o formație care se pune la punct lună de lună și cu economia de materie primă, și cu producția fizică, și cu calitatea, fapte care se reflectă cu ușurință în mersul întregii fabrici care, spun oamenii săi, în acest an își va depăși la numeroși indicatori sarcinile de plan.

★

Statisticile arată că județul Botoșani este unul dintre județele cu cel mai mare număr de femei ai țării. Astfel că nu întîmplător orașul Botoșani are o puternică industrie în care sînt angrenate cu

Violeta Frai : „La creație trebuie să știi multă meserie, să ai talent și imaginație". La EREN-1980, Întreprinderea de confecții din Botoșani a prezentat 70 de modele noi

preponderență femei, fapt care ține în primul rînd de înțelepciunea și omenia politicii partidului nostru. Margareta Iordache, muncitoare la atelierul B-3 confecții, secretara organizației de bază din atelier și deputată în consiliul popular municipal, ne spunea că datorează totul fabricii în care lucrează. „Aici am învățat meserie, am învățat și carte, aici m-am realizat" Ce înseamnă „realizat", ne apare destul de limpede nu numai cînd se vorbește de casa și de familia sa, dar și cînd povestește de cartierul Eminescu unde este deputată, unde crede că cel mai frumos lucru util pe care l-a înfăptuit cu cetățenii este chiar acest perimetru de viață, care are acum și personalitate și funcționează perfect. Ce-i trebuie unui cartier ca să funcționeze perfect ? Firește, locuințe trainice și frumoase, apoi grădiniță, creșă, școală, piață și multă, multă verdeață.

„Bucuria oamenilor este și a mea. La Congresul consiliilor populare, tovarășul Nicolae Ceaușescu sublinia că consiliile populare sînt alese pentru a fi în slujba cetățenilor, fiind o expresie a democrației noastre, acest lucru însemnînd să se lucreze cu oamenii pentru oameni. Zic eu că faptele, ceea ce reușesc eu să fac ca deputat pentru cetățenii din circumscripția mea, pot spune dacă ie-am meritat sau nu încrederea. Este meritul municipalității că ne-a sprijinit mereu pe noi, deputații, ca să ridicăm ba o grădiniță, ba un magazin și aș spune că pe această unitate, pe această încredere, de fapt pe această democrație a vieții noastre s-a întemeiat fiecare cartier al orașului".

Directorul Neculai Pasere afirmă clar că este mîndru că se află în fruntea unei fabrici cu peste trei mii de femei. „Starea disciplinei este foarte bună, știu meserie, își iubesc întreprinderea și orașul. Este esențial pentru prosperitatea tuturor. Cincinalul trecut, întreprinderea a primit Ordinul Muncii clasa a III-a. La 26 iunie 1980 am inaugurat o nouă capacitate de producție în orașul Săveni, primul obiectiv industrial pe aceste meleaguri. În zilele premergătoare zilei de 23 August am îndeplinit planul la export pe întregul cincinal. Iată cîteva din faptele care vorbesc despre calitățile botoșănencelor din fabrica noastră, lucru care va face să pricepeți mai limpede de ce sînt bucuros să conduc un asemenea colectiv".

RAZVAN BĂRBULESCU

Ciunganii și satul lor

Satul, matca din care, asemeni unui străvechi și imuabil ritual, a izvorît de mii de ani fluviul fecund în simțire și gîndire al neamului românesc nu trebuie să-și împuțineze forța, apa vie.

Și totuși lucrurile nu stau așa și nu ar trebui să stea așa. Unele sate se sting încet, pe nesimțite. Apele subterane care le aduceau răcoarea și puterea pămîntului par a fi murit. Alte sate însă au prins puteri noi. Cresc cu nerăbdare, dau din ce în ce mai multe mlădițe, muguri, mărindu-și și îmbogățindu-și coroana de copac milenar.

Ciunga este un astfel de sat. Lipit acum de Ocna Mureș, a avut șansa să aibă lîngă el orașul industrial și asta fiindcă în antichitate colonia romană Villa sau Terra Chungua se ridicase lîngă „Salinae" — Ocna Mureș de astăzi. Dar pentru ca un sat să nu se stingă nu e nevoie numai de astfel de împrejurări favorabile. Dacă ele nu există trebuie luptat să existe și cine altcineva decît cel crescut în sat trebuie să se zbată pentru asta. Din marele sentiment al apartenenței la sat, din marea dorință, asemenea însetatului cu gura uscată și buzele crăpate de sete, ca izvorul pururea șopotitor al satului să nu sece ci să se îmbogățească, trebuie să izvorască dorința și voința de a rămîne, de a-ți clădi casa alături de cea părintească, de a face agricultură și industrie pe vechile vetre.

Într-o zi din august a acestui an Ciunga și-a chemat în Deluț pe toți fiii, pe cei care, din prea plinul satului, au purces spre alte sate și orașe ale țării. Era o dovadă a puterii și unității celor rămași în Ciunga, care își chemau consătenii pentru cinstirea comună a Satului.

S-au regăsit cu toții lîngă Mureșul copilăriei și adolescenței, rostind ca pe un descîntec numele vechilor locuri, de la șesuri și lojnițe pînă în Teleac, Oarza, Unghi, Pîrloage, Finațe, dealul Hotomfii și al viilor, dealurile Dosului, Humii cu prelungirea „Delușul" aflat în inima satului, loc unde, o după-amiază lungă de vară, zeci și zeci de mîini s-au atins din nou, zeci și zeci de perechi de ochi s-au recunoscut, luminîndu-se a aducere aminte.

A doua zi satul a făcut dovada deplină a vitalității sale. În strămoșești costume albe împodobite de cusături negre au dansat copiii, bătrînii și cei în toată puterea. Au dansat și s-au purtat așa cum rar se poate vedea pe vreo scenă mare a țării. Iureșul de obiceiuri, dansuri și cîntece populare a fost întregit de tinerii care prin numărul lor și bucuria cu care au dansat și cîntat au dovedit miraculoasa tinerețe a satului.

În după-amiaza celei de-a doua zile a revederii s-au întins mesele ca la o nuntă din povești. Nuntea satul, juca și se veselea pentru toate nunțile care au fost și vor mai fi și care vor plămădi pe mai departe Satul.

În acele zile de august Ciunga s-a dilatat cuprinzînd întinderi vaste în spațiu și timp. A demonstrat ceva fiilor săi și nu numai lor. Ceva frumos, trainic, care, sigur, va dăinui.

TEODOR T. MARIAN

Noul mecanism economico-financiar în acțiune

Familia Staicu

Un milion contra nimic

Pînă în urmă cu doi ani, la forja întreprinderii de autocamioane din Brașov, pentru ciocanele de 20 000 și 30 000 de kg se importau niște benzi de arc (dimensiuni : 200×0,5 și 250×0,5). Acestea erau necesare schimbărilor care trebuiau efectuate cam de trei ori pe lună. Atunci s-au găsit în secție doi oameni — maistrul principal Dumitru Șchiopu și cu inginerul Ioan Birsan — care au îndrăznit să spună stop importului foilor de arc cu zisele dimensiuni. Pe ce bază ? Pe acea a unui dispozitiv, gîndit și executat de ei și cu ajutorul căruia — nici mai mult, nici mai puțin — confecționează foile de arc necesare. Economia anuală făcută secției forjă este de 1 250 000 lei. Sculerul matrițer Gheorghe Staicu : „Las de o parte faptul că pentru economia asta nimeni nu le-a spus celor doi nici măcar un mulțumesc — deci un milion contra nimic — dar alte forje din țară importă și acum foile acelea de oțel special. Bineînțeles, contra valută forte. Există în București, la nr. 115 pe șoseaua Olteniței, un institut unde propunerea stă cam de multă vreme. De ce atunci cînd chiar gîndesc cu capetele lor — și gîndesc bine — oamenii sînt tratați cu atîta indiferență ?"

Biela 3004

Știți ce este o bavură ?, mă întreabă președintele sindicatului din secția forjă a întreprinderii de autocamioane Brașov. Îi răspund că da, dar că voi nota totuși. Și chiar o fac : bavură=porțiune de material în relief față de profilul cerut al unei piese metalice, rezultată din prelucrare. Și ce-i cu asta ? Este că pînă în urmă cu două-trei luni bavurile bielei 3004 produceau secției cam tot atîtea necazuri cîte bucăți înregistrau notele de comandă. În respectiva perioadă se putea spune cu mîna pe inimă că 1 buc. bielă 3004=1 mare necaz. Adică ? Lunar între 20 000 și 25 000 — și chiar 27 000 ! Deci cam tot atîtea bavuri care ar fi trebuit eliminate de ștanțe care se numesc chiar așa : ștanțe de debavurare. Numai că astea nu-și făceau datoria. Ori lăsau „mustăți", ori întorceau bavura. Iar cum biele cu mustăți răsucite nici gînd să se poarte pe undeva, vă dați seama că secția montaj a cerut ca respectivele „pilozități" să fie rase, să li se facă ceva, indiferent ce, dar să nu mai existe. Unii au propus ca să fie polizate. Soluție posibilă dar neeconomicoasă : muncă, materiale abrazive și energie cheltuite suplimentar. Tot ștanțele erau adevărata soluție, dar ce condiții trebuiau să îndeplinească ? Nimeni nu știa. Pînă cînd într-o bună luni de dimineață bielele au ieșit din nou curate-curate din ștanțele de debavurare. Ce se întîmplase ? Evident, se practicase o modificare, dar care ?, pentru că nimeni nu observa nimic. Și apoi cînd să se fi intervenit ? Președintele sindicatului a încheiat : Unii nu știu nici azi cine a făcut treaba. Eu aveam unele bănuieli, dar nu eram sigur. M-am dus la Gheorghe Staicu și l-am întrebat (nu minte nici să-l pici cu ceară) : Tu ai umblat la ștanță ? A zîmbit și a zis că da. Cînd ? Duminică dimineață nu era nimeni prin atelier....

O simplă periere

Planul prevede ca secția de forjă a întreprinderii de autocamioane din Brașov să prelucreze o cantitate de 40 000 tone de piese anual. Și tot prin plan i se admite un coeficient de rebut de 3 la sută. Deci, la nivelul lui 1980 se știe încă din start că vor fi trimise pe apa simbetei 120 de tone de metal. Se pierde munca minerului, a siderurgistului, energia... E ca și cînd ai lucra ani în șir și tocmai cînd termini arunci obiectul străduințelor tale de pînă atunci. Paradoxal, așa este ? mă întreba sculerul matrițer Gheorghe Staicu. Iar asta cu atît mai mult cu cît realmente stă în puterea noastră să eliminăm pierderea. Unii susțin că n-ar fi adevărat că, adică, la forjă trebuie să se lucreze cu un procent admis de rebuturi. Eu nu sînt convins că ar fi așa. Ca dovadă amintesc că nu-s tocmai departe anii cînd lucram cu rebut admis de 3,7, apoi de 3,5 la sută. Acum avem «liber» pentru 3 la sută, dar am reușit să-l aducem la 2,84 la sută. Însăși dinamica asta a procentelor descrescătoare demonstrează că stă în puterea noastră să intervenim cu succes și că «teoria rebutului obligatoriu» trebuie infirmată și aruncată la șmelț. Că așa stau lucrurile vă voi demonstra și cu un exemplu. După fiecare presare planul de operații prevede ca matrița să fie periată (ori suflată) de țunder (oxizii de metal). Unii zic că chiulind de la operația respectivă ar cîștiga timp și elimină gestul perierii. Consecința ? Piesa următoare iese sub dimensiuni ori cu suprafețele de parcă ar fi mîncate de rîie. Este ca și cînd o gospodină ar prepara un nou fel de mîncare într-o cratiță nespălată. În acest fel sigur că rebutul este sigur, dar spuneți și dumneavoastră, nu depinde numai de noi ca să nu mai fie ?

Premixul și stresul purceilor de lapte

Mediul în care sînt crescuți porcii în marile unități industriale este nenatural, artificializat. Trăiesc în hale de beton, în camere climatizate, la lumină artificială, aglomerați într-un spațiu restrîns. Între necesități și condițiile de viață trebuie să existe o concordanță perfectă. Altfel, echilibrul, destul de fragil mai ales la vîrste mici, se rupe. Porcii care se cresc astăzi, după repetate selecționări, și-au alungit tubul digestiv și și-au micșorat cavitatea pulmonară, devenind din acest motiv sensibili la diverse boli. Pierderile ajung pînă la 30—40 la sută, mare parte din ele producîndu-se în prima perioadă de viață, cînd purceii sînt puși în situația să se adapteze unor condiții de viață și de mediu diferite de cele naturale.

În condițiile creșterii pe bandă rulantă înțărcarea se face fără o pregătire prealabilă. Purceii, în vîrstă de 35 de zile, timp în care suportă tăierea colților, castrarea, sînt rupți brusc de mediul lor de viață de pînă atunci. În aceste condiții intervine stresul înțărcării. Ruptura de mediul familiar îi dezechilibrează organic, îi epuizează fizic și nervos. Unii dintre ei nu mănîncă o zi sau două. Pe fondul debilizării organismului se grefează maladiile, dintre care cele mai frecvente sînt enteritele. Pentru a le preveni, se acționează în două feluri : pe cale medicamentoasă, prin întăritoare și dezinfectante și prin administrarea de biostimulatori. Cu toate acestea, pierderile în perioada de maternitate sînt încă prea mari. Să nu uităm că fiecare purcel reprezintă, potențial, un porc de o sută de kilograme.

În condițiile în care sînt crescuți porcii în unități gigant, mergînd pînă la 300—350 de mii de capete pe an, zilnic cîtorva sute de purcei le vine rîndul să fie înțărcați. După cum am încercat în cîteva cuvinte să arătăm, în această perioadă se înregistrează procentul cel mai mare de mortalitate. Bineînțeles că și tratamentul medical trebuie să fie adecvat metodelor industriale de exploatare. Purceii trebuie să fie tratați mai ales preventiv, în masă și prin metode ușor de aplicat.

Aici au intervenit cercetătorii I.C.N.A., Institutul de cercetări pentru nutriția animală, unde un colectiv condus de dr. Paul Iliescu, din care mai fac parte dr. Constantina Carpinschi, biolog Artemiza Stănescu, tehnician Aretina Bălan și operatorii chimiști Gherghina Mirșu, Maria Pirjol și Elena Lazăr au creat cîteva premixuri, amestecuri de vitamine și săruri minerale, fortifiante, fără substanță medicamentoasă, care, administrate în furaj în primele zile de la naștere, au ca rol mărirea depozitului de vitamine din organism și, într-un procent de 30 la sută, prevenirea unor boli specifice. Ele se numesc simplu : 26 și 50, după numărul de încercări necesare pînă a se ajunge la ele. În paralel, a fost creat și premixul medicamentos 24, administrat numai în cazul apariției enteritelor. Intenția cercetătorilor a fost ca prin administrarea acestor premixuri să se asigure purceilor un surplus de vitamine și microelemente care să-i facă apți să reziste în condițiile de mediu nenatural și să atenueze acțiunea adversă și toxică a unor substanțe medicamentoase mai ales că germenele mai frecvent incriminat în enteropatiile tineretului porcin, colibacilul, a devenit rezistent la majoritatea antibioticelor și chimioterapeuticelor.

De doi ani aceste premixuri sînt gata. Se aplică, sînt cunoscute și cerute cu insistență de toți crescătorii de porci în condiții de mare industrializare. Rezultatele aplicării lor nu se pot excepționale. Avem în față situația experimentării premixurilor la complexele de creșterea porcilor de la Feldioara, Chirnogeni, Izvoarele, Măcin, Bacău, Castelul, Pecineaga, Gherghița, Modelul. Experimentarea s-a făcut pe mii de purcei. Reducerea mortalității la loturile experimentale față de cele tratate „clasic", cele două loturi beneficiind de condiții similare : de mediu ambiant, hrană, fond genetic și îngrijire, este de 10 la sută. Ne dăm seama de proporția problemei cînd aflăm că în complexele industriale sînt fătați anual aproximativ 10 milioane de purcei. 10 la sută înseamnă, nici mai mult, nici mai puțin un milion. Deci, prin folosirea acestor premixuri, un milion de porci, în loc să se piardă pe drum, vor putea fi valorificați. N-o spunem noi, doctorul Paul Iliescu sau altcineva din institut. O spun procesele verbale privind situația experimentărilor.

Rezultatul este, într-adevăr, excepțional. După modul de întrebuințare și prețurile de livrare ale I.C.N.A. ale acestor premixuri, rezultă că premixul 26 încarcă prețul de cost al purcelului cu 2,28 lei, iar premixul 50 cu 0,35 lei. Total 2 lei și șaizeci și trei de bani pentru un purcel salvat care la înțărcare costă 250 de lei. Refacem calculul. Da, este exact !

Și acum cîteva declarații ale celor din miezul problemei.

Dr. Paul Iliescu : „Premixurile au fost realizate în vederea înlocuirii biostimulatorilor de import care în perioada de înțărcare nu au nici un efect și împotriva abuzului de medicamente care pe lîngă faptul că sînt scumpe, se administrează greoi și nu au efectul scontat în condițiile în care un medic veterinar, pe lîngă obligațiile curente, are de tratat zilnic cîteva sute de purcei nu se poate conta pe o evidență corespunzătoare și pe un tratament adecvat. Toxicitatea medicamentelor este diminuată de vitaminele și sărurile conținute în premixuri. În toată țara ar trebui aplicat sistemul al cărui principiu este prevenirea bolilor. S-ar renunța astfel la importul biostimulatorilor de tip antibiotic. Institutul nostru livrează anual aproximativ 50 de tone de premixuri, cantitate insuficientă. Premixurile se mai execută și la I.P.N.C. Sabarul. Cred că aceste premixuri ar trebui executate la noi. Institutul are specialiști, sărurile și vitaminele sînt centralizate la noi, relația comercială cu Romagrimexul și cu alte întreprinderi este constituită".

Ing. șef I. Trandafirescu, de la I.P.N.C. Sabarul : „Sînt extrem de solicitate. Deocamdată, le executăm pe o linie tehnologică inadecvată De curînd a fost transferată la noi o instalație specială. Scotmec, care urmează să se monteze. Nutriționistul nostru s-a deplasat pe teren și a constatat rezultate extrem de bune. În general putem satisface doar clienții noștri vechi".

Dr. Victor Găitaru, directorul I.S.C.I.P. Poarta Albă : „Ne sînt extrem de necesare. Fără ele avem necazuri incalculabile. Reducerea mortalității este evidentă".

Dr. Alexandru Marinescu, din biroul «nutriție al Trustului întreprinderilor pentru producerea nutrețurilor combinate», specializat în nutriția animală : „Începînd din 1977 s-a început cercetarea pentru găsirea unor soluții privind înlocuirea unor produse chimice terapeutice și stimulatori din import cu produse indigene. Rezultatul acestor cercetări sînt premixurile de care vorbim. Ele nu sînt singurele. Administrarea unor substanțe în furajul animalelor este o idee mai veche. Premixurile sînt bune dar nu trebuie privite ca un elixir. Trebuie respectate condițiile de microclimat, de zoolgienă : aer, căldură, măsurile organizatorico-gospodărești. Problema medicamentației trebuie tratată de la caz la caz, funcție de starea epizootologică. S-au dispus în teritoriu investigații complexe. Din gama de medicamente pe care le avem la îndemînă, trebuie alese cele mai bune. Se preconizează laboratoare proprii pe unități".

Dr. Ion Didă, directorul Direcției sanitare din M.A.I.A.: „În Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare s-a înființat o comisie pentru avizarea premixurilor. Linia dintre biostimulatori și medicamente a fost trasată. Avem contacte cu firme străine pentru import și pentru indigenizarea unor produse. În viitor se vor organiza mai multe centre pentru producerea nutrețurilor combinate. Premixurile realizate la I.C.N.A. sînt bune, nimeni nu spune că nu sînt bune. Din păcate, au înglobate în ele și niște produse din import, ori, cum știe toată lumea, planul de import a scăzut. Planul de import pentru produse medicamentoase s-a revizuit chiar prin reașezarea planului pe anul acesta. Deși premixurile de care vorbim sînt rămase puțin în urmă, deși unele ministere înregistrează unele restanțe la livrările de medicamente, sînt cauze obiective. Problema este încă la început și facem toate eforturile să o canalizăm pe calea cea bună".

Din nou dr. Paul Iliescu : „Dacă s-ar renunța la importul biostimulatorilor pe bază de antibiotice care în condițiile creșterii porcilor la noi în țară nu au nici un efect, asta a dovedit cercetarea noastră, și s-ar importa, în schimb, materiile necesare premixurilor, importul s-ar reduce cu 60—70 la sută, în paralel cu creșterea de două-trei ori a eficienței. Aici de fapt este toată problema. Altfel, în perioada de înțărcare purceii vor continua să moară în aceleași procente ca și pînă acum".

Am expus pînă acum cîteva opinii din care rezultă că problema este complexă, că se fac eforturi din toate părțile pentru rezolvarea ei. Simpla administrare a unor preparate, fie ele și premixuri, nu ajută. Pentru cîștigarea acelui milion de purcei, și chiar mai mult decît atît, este nevoie de asigurarea unei exploatări cît mai judicioase, care presupune în primul rînd muncă și conștiinciozitate la toate nivelurile.

Credem că o mai mare încredere în cercetarea românească se impune și aici. Avem de-a face cu rezultate certe, verificate în laboratoare și pe teren. Totuși, o oarecare încetineală în luarea unei decizii se manifestă. La doi ani de la terminarea unei cercetări cu rezultate deosebite, sîntem încă la faza de întocmire a unor planuri de acțiune..

Scăderea mortalității purceilor în perioada înțărcării cu 10 la sută a fost dovedită. Să mergem pe această cale cît mai repede și atîta timp cît nu se descoperă ceva care să o reducă și mai mult. Toți purceii trec prin faza de înțărcare. Se pare că nu se poate altfel și, deci, aplicînd cît mai repede și la scară această metodă vom avea mai mulți porci de o sută de kilograme și mai puțini purcei morți la înțărcare.

OPREA GEORGESCU ■

Porumbul, la el acasă

Călare pe CARP, într-o zi de septembrie

Noua combină de recoltat porumb, CARP 4, construită de uzinele bucureștene „Semănătoarea", e, ni se spune, un copil reușit al tehnicii noastre. De fapt, ni se spune combinerul Ancu I. Șchiopu de la S.M.A. Piatra, județul Teleorman, nu-i chiar un copil, s-a născut dintr-o dată mare, robust în alcătuire și lesne priceput al răspunderilor care-i apasă. Muncește bine, cu spor, cu eforturi constante, cu rezistență la greu, nu transpiră, nu gîfîie, nu se poticnește cînd ți-e mai mare dragul. Face cam 3 hectare pe zi, la o producție de peste 10 tone la hectar, și lucrul cel mai bun este că nu risipește, culege 99 la sută (culege chiar și 100 la sută !) din porumbul ce i se pune-n față. Acele puncte sensibile, producătoare de dereglări sau defecțiuni, ultate de meșteri făurari prin organismele altor mașini agricole, aici la CARP sînt puține, nu mai constituie o problemă. Mă rog, niște curele mai cedează, niște plăcuțe de detașare se dovedesc cam fragile, dar astea toate sînt fleacuri. El, Ancu I. Șchiopu, mecanizator cu 18 ani vechime, și nu numai el, dar toți tovarășii lui de muncă declară, ce mai, că-i o mașină de zile mari, care răspunde bine tuturor întrebărilor pe care ei, cei încleștați în luptele cu pămîntul și cu recolta, le-au adunat de ani de zile ca să i le pună. El, Ancu I. Șchiopu, abia a așteptat ca s-o vadă și să se urce în șaua ei. Astă-vară, cînd a isprăvit cu grîul de-aici, din Piatra, a fost trimis cu „Gloria" lui în Mureș, la grîul de-acolo, cu care s-a descurcat cînd timpul începuse să se-nfioare de zvon de toamnă. S-a suit în tren, a venit acasă, și pentru prima oară de cînd e „gloriști", adică de niște ani care l-au cam albit la tîmple, n-a mai stat să-și aștepte „Gloria", s-o verifice și să-i pună echipamentele de porumb, ci a lăsat-o în seama altora, a cui o fi, el cerînd să i se dea un CARP. A făcut-o cam cu inima strînsă, că „Gloria" este scula lui de niște ani ce-i sărară tîmpla, ea a fost pîinea lui, cum să-ți dai pîinea pe mîna altuia, cum s-o înstrăinezi de bunăvoie ? Dar a făcut-o fiindcă avea, pentru CARP, o mie și una de întrebări care nu mai răbdau, rădeau pe-afară, și care, iată, și-au primit toate răspunsuri bune. Sigur, mai sînt (dar foarte puține !) și niște întrebări cu puncte de suspensie, ce vin nedezlegate din timp și trec, la fel, peste timp. A le răspunde înseamnă să alergi către locul de unde bea apă un curcubeu. În asemenea circumstanțe, răspunsul de azi nu e altfel decît cel de ieri. Ceea ce înseamnă, zice Ancu I. Șchiopu, că arcul acelui curcubeu de ieri caută apa zilei de mîine.

Îi mărturisim, la acest punct al discuției, că nu prea înțelegem ce vrea să spună. Interlocutorul nostru surîde (are un surîs tineresc, care-i netezește deodată asperitățile feței întunecate, tăbăcite de soarele Burnasului) și își privește ceasul-brățară, care arde scump la încheietura neagră a mîinii. Nu prea mai are timp de vorbă, pauza de masă e pe ducă, unii dintre tovarășii lui s-au și azvîrlit în șaua combinelor. Tînărul inginer Adam Ișfănuț, directorul S.M.A.-ului, și Petre Catana, președintele Consiliului unic agroindustrial, care ne stau alături, au cu Ancu I. Șchiopu un schimb rapid de priviri și de zîmbete. Ei, desigur, l-au înțeles, ca oameni de meserie (Petre Catana a fost și el tractorist) și ca iscoditori la fel de avizi ai CARP-ului, din prima clipă cînd acesta a descins în incinta Pietrei. Vom înțelege, ni se spune, și noi, dacă ne vom urca în cabina combinei.

Urcăm. Cercetăm aparatura de bord, care strălucește, cercetăm manetele (sînt nu mai puțin de zece !), da, mărturisim, ne place, totul arată bine, totul vădește o mașină modernă, de înaltă tehnicitate, în timp ce tînărul inginer, secondînd recunoașterea noastră entuziastă cu una eliptică („da, așa e !"), ne atrage atenția că, de fapt, ceea ce vedem e doar superficia lucrurilor, că ele, aceste lucruri, sînt mult mai complexe, că, altfel spus, cantitatea și calitatea noului, dacă se poate zice astfel, ating la CARP o cotă majoră, împlinind mai toate speranțele combinerilor. Da, confirmă Ancu I. Șchiopu, dacă „Gloriile" au rezolvat problema grîului, CARP-urile vor face la fel, după toate semnele, cu cea a porumbului. Și, zicînd aceasta, își consultă iar ceasul, privindu-ne nerăbdător.

Coborîm. Combina se urnește din loc fără vacarmul metalic la care ne așteptam („adevărat, întărește tînărul inginer, e o mașină silențioasă"), intrînd în lanul de porumb cu grația, am zice chiar cu plăcerea cu care se scaldă delfinii în mare.

Sîntem la ferma Fîntînele a I.A.S. Piatra, e dimineață, soarele arde, e cuscuta atmosferă de front, de campanie, cu mulți oameni care se-agită în jurul nostru, în contrast cu mersul calm și imperturbabil al CARP-urilor. Cei ce se-agită stau în cămași sau în salopete (sînt mecanici, șefi de formații, de loturi, pe secții), dimii sau căciuli țărănești nu se văd nicăieri. Cîmpul miroase ca întotdeauna, dar nu chiar ca întotdeauna, adică miroase a dimineață, a soare, a pămînt, a porumb, dar mai puțin a sudoare, mai mult a fier. Ne aflăm deci la plină campanie (recoltarea, aici, la Piatra, a început la 15 septembrie), ne aflăm deci în plină toamnă a roadelor, a culesului, dar într-o toamnă mecanică, industrială, ca și o hală de siderurgie sau ca și un șantier. O toamnă în care cîmpul e geometric ca o hîrtie de calc, iar recolta și problemele ei, așa cum ni le prezintă cei ce ne însoțesc, apar ca niște operații statistice. Cei de pe CARP-uri culeg, așadar, niște cifre, pe care le raportează nu la cămara idilică cu arome din pastelurile pîlîiatiene, ci la producțiile înscrise în planuri. Cifrele producției indică o creștere (anul acesta, ne spune Petre Catana, pe raza Consiliului Piatra se vor culege, conform estimărilor, peste 14 000 kg porumb la hectar în incintele I.A.S.-urilor, vreo 10 000 în cele ale C.A.P.-urilor, și asta în condiții de neirigare), o creștere cu totul impresionantă indică și recoltarea mecanizată (din 5 500 ha cu porumb, 4 200 se culeg mecanic, deci cu 2 200 mai mult ca anul trecut și cu 3 750 mai mult ca în '78 !) iar aceste creșteri sau progrese se pot exprima statistic, prin diagrame, grafice sau sisteme de curbe. Orice S.M.A. sau consiliu agroindustrial, orice I.A.S. sau C.A.P. care se respectă, adaugă interlocutorii noștri, lucrează azi nu cu boabe de grîu sau porumb, ci cu sisteme de linii curbe. Mentalitatea statistică, în materie de toamnă, e și ea o sistemă de curbe.

Ne vom rîndui și noi, ascultîndu-i, într-o curbă, înundată de soarele generos al acestei toamne, tar ceo dintîi constatare care ne vine în minte, pe cîmpul acesta geometric ca o hîrtie de calc, dar urmînd curbura pămîntului, este că și razele de lumină nu călătoresc drept prin univers, ci după o geometrie ceva mai complicată. Ceea ce înseamnă că totul, de fapt, este un imens ocol, că, pentru a ajunge în această toamnă, la pragul cărela în sfîrșit am sosit (după multele nazuri, tachinări și capricii ale unei ierni cam dramatice, cam călărînd su un anotimp, ci vreo două, ale unei primăveri cam reci, cam ploioase, ale unei veri cam toride, cam secetoase), ne-a trebuit un ciclu cosmic de un an. Un an în care steaua recoltei, în frămîntul cotidian al cerului, și-a tot mutat de ici-colo locul în zodiac, obligîndu-i pe oamenii porniți s-o ajungă la drumuri mai grele, la ocoluri mai lungi. Acești oameni sînt țărani, în frunte cu mecanizatorii cîmpiilor, cu cei ce-au stat pe tractoare și nopțile, ca să semene în scurtul răstimp dintre două ploi sau în lungul ocol al soarelui, cu cei ce-au fugit cu combinele de la Piatra la Mureș, într-un ocol dictat de nevoia de a cuprinde în ei tot grîul, de a nu-l lăsa să se piardă. Sînt oameni care, numindu-se Ancu I. Șchiopu, Petre Barbălată sau Iancu Neda, n-au ocolit niciodată truda, au ocolit numai somnul, pe care vreme de-un an l-au prins doar iepurește, între două brazde. S-a făcut la Piatra porumb frumos, deși soarele l-a tîrcolit cam de departe, s-au semănat cu folos hibrizi timpurii (despre care s-a zis, și unii încă mai zic, că nu-s tocmai buni pentru ținuturile de sud), s-a concentrat porumbul pe teritorii întinse, pe sole de cîte 3 000 de hectare, mergi și tot mergi prin ele kilometri întregi, chiar cîte 10, chiar cîte 14, oferindu-i-se mecanizării toate condițiile, dar prin asta și toate mucile. Da, e porumb frumos, mergi prin el cum ai merge printr-o pădure fără sfîrșit, încercînd senzația că te-ai putea chiar acoperi cu ea, desfășurîndu-e deasupră-ți ca pe un baldachin. Este opera lor, a mecanizatorilor care, după o primăvară cu aspre ocoluri prin stînghere poteci cu soare și după o vară care i-a ocolit pe la Mureș sau prin alte îndepărtate locuri, vor să nu depășească acum, în toamnă, cu prea mult semnul zilei de echinox..

Urcăm din nou, într-o pauză, în cabina combinei lui Ancu. Soarele a scăzut, se apropie de dunga verde și aburoasă a zării. Omul e obosit, cu o mînă se sprijină pe o manetă, cu cealaltă se apasă ușor pe piept, undeva, sub inimă. Nu, zice, n-are nimic. E doar așa, ca un junghi, a dat peste niște denivelări care l-au tot azvîrlit în sus de pe scaunul ăsta, la uitați-vă (surîde cu surîsu-i tineresc, arătîndu-ne din ochi scaunul placat cu plastic roșu), ce părere aveți de el ? N-avem nici o părere, ce părere să avem ? ! E doar un scaun... Da, oricît ne-am uita la el, alta n-am mai vedea decît atît, că e un scaun ca toate scaunele, că este vechiul, neschimbatul scaun al tractoristului, care nu prea știu de ce, pe care nu poți să-i reglezi nicicum. Să fie asta una din acele („puține !", cum zicea interlocutorul nostru) întrebări sau cerințe adunate de ani, nedezlegate încă de timp și de oameni ? „Ei, surîde mai departe Ancu, acum dv. să aveți credeți că noi, mecanizatorii, am avea cine știe ce mari pretenții la scaunul ăsta. Să nu credeți că ne-ar trebui vreun fotoliu de ministru, că una-i tractoristul, alta-i ministru, nu știți cîntecul ? „O duc bine tractoriștii, / Că trăiește ca miniștrii. / De-ar trăi ca tractoriștii, / Ar vedea gaia miniștrii". Ride, nu-și mai apasă pieptul, pe față-i tăbăcită a-au șters toate urmele oboselii, deși muncește din zori, deși muncește astfel de vreo 16 ani. E bucuros, ne spune, că are acum o mașină bună cu care problema porumbului se rezolvă. Asta e lucrul cel mai important, nu un scaun mai bun sau mai rău. Și tot mașina asta, adaugă, o să mai rezolve ceva, după credința lui. O să-l atragă spre noua tehnică a pămîntului și pe tinerii satelor, care acum fug în industrie. Lor li se pare să numai acolo, la oraș, se află tehnica nouă, calificarea înaltă. Poate că acolo cîștigul este mai bun și munca mai împlinită în multe rosturi. Mă rog, acolo lucrezi doar opt ceasuri pe zi, în hale cu temperatură industrială și cu aer condiționat (nu, CARP-ul n-are aer condiționat, dar are și ei ventilație), dar de ce să crezi că un frezor sau un strungar, stăpîn pe trei-patru mașini de același tip, e mai „în tehnică" decît mecanizatorul ce trebuie să cunoască vreo 30—40 de mașini și de utilaje de toate tipurile ? O să vedem noi acum, concluse Ancu I. Șchiopu, ce-o să mai spună cînd o să vadă ce este CARP-ul frate-meu ăla din Vîlșoara, care, știți, cînd se uită cum îi cresc copiii chitește cu mintea lui cam așa : „Pe Ion o să-l dau la oraș, că-i merge mintea, pe Marin o să-l fac tractorist și-o să-l țin acasă, că nu-i prea merge !"

Și Ancu I. Șchiopu, invitîndu-mă cu un gest să cobor din mașină, o urnește din loc, ca să vinture mai departe lanurile, ca să desăvîrșească ciclul sau curba — sau spirala, ca să fim mai exacți — care duc, sigur, spre victoria bătăliei pîinii.

ILIE PURCARU

Fotografie de ELENA GHERA

Norocul e cum și-l face omul, iar omul este Alexandru Ghilduș, designer de școală nouă

Expoziția personală de design a tînărului Alexandru Ghilduș, deschisă recent la Galeriile de artă de pe strada Biserica Enei din Capitală, ne determină, iată, să constatăm din nou cît de puțini sînt încă cei care înțeleg și prețuiesc valoarea practică a designului. Ne obligă, paradoxal, la aceste considerații tocmai succesul real și binemeritat al artistului. Mai norocos decît alții (și vom arăta de îndată cum și de ce), Alexandru Ghilduș prezintă din foarte multe puncte de vedere un caz de excepție, sau altminteri spus, o excepție care, reconfirmînd regula, ne întoarce gîndurile la situația comună unor numeroși profesioniști ai genului.

Vom începe cu ceea ce este mai puțin important, amintind că însăși termenul de design este utilizat accidental, că îl folosesc mai ales cei ce-și spun ei înșiși designeri. În mod oficial se acceptă termenii de „estetică industrială", „desenator artistic", sau creator de modele, denumiri a căror sferă noțională este departe de a cuprinde exact și total elementele de esență ale unei discipline ce-și propune mult mai mult decît de a **desena artistic** sau de a **crea modele.** Interesant de notat că nici lingviștii — cum o dovedesc și ultimele dicționare — nu s-au grăbit să adopte cuvîntul într-o transcripție fonetică. Nu am fost invitați, cu alte cuvinte, să scriem și să pronunțăm **dizain,** așa cum, în decursul anilor, am fost sfătuiți să scriem și să pronunțăm nu tocmai exact : fotbal, marșalier, velodrom etc.

Dar așteptînd decizia filologului, ni se pare mult mai regretabil faptul că puținii absolvenți ai secțiilor de design din cadrul institutelor de arte plastice (nu mai mulți de 14 în fiecare an) se bucură încă de insuficientă înțelegere și solicitudine din partea unor unități direct productive sau din partea unor institute de cercetare și proiectare. Astfel, mulți mai consideră — a ținut să ne mărturisească interlocutorul nostru — că pentru optimizarea condițiilor de muncă și pentru investirea obiectelor de serie și a bunurilor de folosință îndelungată este suficient aportul ergonomiei sau intervențiile creatorului de modele, ale inginerului, proiectantului și arhitectului. Într-o asemenea situație, nu e de mirare că nu puțini absolvenți ai secțiilor de design (și promitem cititorilor noștri că vom reveni cu date și cazuri concrete în această privință) și-au schimbat meseria, abordînd pictura, arta decorativă sau variate îndeletniciri artizanale. Dialectica noului cunoaște și aici o luptă ireconciliabilă între rutină și inovație, între rigiditate și suplețe în gîndire, între tradiție în formele ei retrograde și ceea ce tinde să devină o nouă tradiție.

Mai norocos decît alții, cum spuneam, Alexandru Ghilduș s-a bucurat, îndată după absolvire, de sprijin și colaborare activă din partea colectivului de conducere al Întreprinderii Optice Române. Aici, înființarea unui atelier special destinat lucrărilor de design și colaborarea strînsă dintre artist și specialiștii întreprinderii demonstrează pe parcursul unui singur an că, la I.O.R., a fost adoptată o nouă cale în proiectarea și executarea produselor de serie, pe măsura unor concepte moderne privind raportul între structură, formă și funcționalitate. Am notat în această privință părerile unor specialiști ai unității, care au dovedit deopotrivă sinceritate, optimism și decență prin modul în care au înțeles să aprecieze realizările ultimului an în comparație cu tot ceea ce s-a făcut pînă atunci la I.O.R. în materie de design. Iată în rezumat declarațiile inginerilor Virgiliu Ionescu, șeful serviciului de proiectare, Constantin Tircă și Nicolae Țintu.

Ani la rînd, ni s-a spus, activitatea de design a fost făcută de ingineri și proiectanți de la I.O.R. S-a dovedit multă bunăvoință în această privință, dar rezultatele au fost modeste. S-a văzut, astfel, odată cu înființarea unui serviciu de specialitate că prin intervenția artistului pot căpăta un interes complex, inclusiv frumusețe, chiar și aparatele destinate muncii de rutină, că frumosul rezultă chiar din structura constructivă a aparatului, că design înseamnă deopotrivă executarea unor produse mai ușoare, mai simple, a unor construcții modulare, mai ușor de manipulat și de transportat. Prin colaborarea cu Alexandru Ghilduș s-a născut o nouă familie de microscoape, tipuri reprezentative din care se vor desprinde variante pentru diverse domenii de activitate. Și tot din aceeași fericită colaborare s-au născut în continuare aparatul de proiecție stabil și microscopul stereoscopic de comparare.

Ei bine, nu este nevoie de ochiul experimentat al specialistului pentru a constata ușor, în aceste cazuri, contribuția designerului. Mai ales că există și posibilitatea de a se compara produsul finit cu modelul experimental, acesta din urmă realizat numai după proiectul ingineresc. Investite cu personalitate distinctă, noile produse se detașează net de tot ceea ce s-a realizat în materie de design pînă de curînd la I.O.R. Produsele excelează nu numai prin armonie de linii și culoare, ci beneficiază și de o mai bună funcționalitate. Este un început promițător în obținerea unor produse care să reprezinte și vizual marca fabricii, care să fie particularizate și prin aspectul lor formal. Aparatele de fotografiat japoneze — au ținut să ne spună interlocutorii noștri — amintesc în linii generale pe cele de fabricație germană, dar ele au totuși o notă specifică ușor de identificat de la prima vedere. La fel se petrece cu designul autoturismului Mercedes, caracterizat și el printr-o personalitate marcantă.

O fericită coincidență a făcut ca, odată cu înființarea serviciului de design, întreprinderea să producă și cîteva aparate cu performanțe tehnice de excepție. Ne gîndim în primul rînd la microscopul stereoscopic și de comparare, realizat după un brevet al inginerului Liviu Ilieșcu. Relevant prin noutatea lui absolută, aparatul este investit nu numai cu proprietatea de a vedea obiectele în relief, ci, totodată, de a aduce în același cadru obiectul propus spre cercetare și, concomitent, și pe cel folosit pentru comparație. Iată două exemple. În primul este vorba de posibilitatea microscopului de a compara două cartușe de calibru identic pentru a se constata dacă au fost lovite de același percutor. Cel de-al doilea se referă la faptul că microscopul poate stabili, tot prin comparare, dacă pe un act oficial ștampila a fost aplicată înainte sau după semnătură. Dar noul microscop s-a dovedit util deopotrivă în agricultură, electronică, biologie, parazitologie, muzeologie etc. Modelul experimental a fost dealtfel testat în mai multe compartimente de activitate. Ca urmare, Ministerul Educației și Învățămîntului a solicitat întreprinderii 1 000 de bucăți, Centrul de diagnostic veterinar al M.A.I.A a comandat 120 de bucăți, iar Oficiul pentru tehnologie și control tehnic de calitate a nutreturilor combinate de la Băneasa a solicitat 200 de aparate. Interesant de notat că pretutindeni, modelul experimental a fost apreciat pentru calitățile lui funcționale, dar au fost aduse obiecții în legătură cu aspectul lui estetic. Prototipul, deci aparatul care va intra în curînd în fabricație de serie, beneficiază de intervențiile salutare ale designerului Alexandru Ghilduș, intervenții care au conferit noului microscop o linie originală, suplețe și multiple utilizări funcționale.

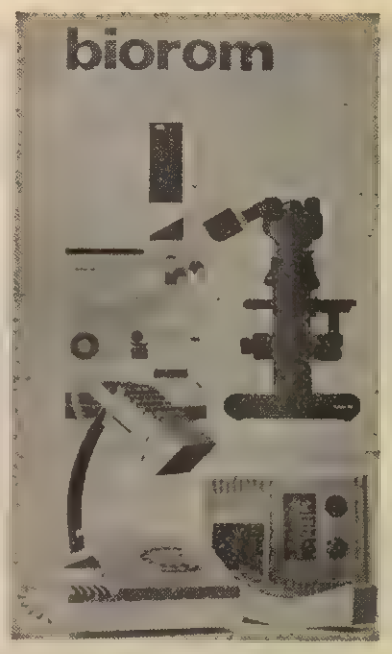

Telefon, lampă de birou, radioreceptor

Alexandru Ghilduș lîngă aparatul de proiecție statie

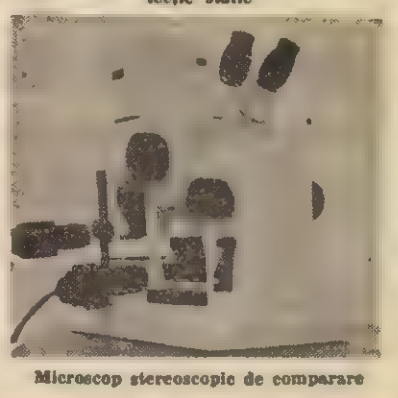

Microscop stereoscopic de comparare

Noua familie de microscoape, aparatul stabil de proiecție și microscopul stereoscopic de comparare au fost și ele aduse în cadrul expoziției personale a artistului Alexandru Ghilduș. Din suita celorlalte exponate mai amintim ceasurile de birou și de perete, lampa multifuncțională și de planșetă, mobilierul modular și din carton ondulat, orga de lumini, monocasetofonul, aparatura electronică audio-vizuală, telefonul, radioreceptorul, amplificatorul stereo, sau tot atîtea bunuri de uz casnic, remodelate într-o viziune nouă, mai pline de frumusețe și prospețime, mai apropiate de ceea ce specialiștii genului numesc optimizarea condițiilor de muncă și viață, de potențare a confortului psihic în cadrul mediului ambiant.

Vizitatorii s-au dovedit extrem de generoși, acordînd calificative maxime exponatelor. Ei și-au manifestat de asemenea dorința de a le vedea cît mai curînd în producție de serie. Mai puțin receptivi s-au dovedit și de data aceasta tocmai cei care aveau datoria de a le cerceta și introduce, eventual, în producție, deci reprezentanții industriei, comerțului, institutelor de proiectări, instituțiilor centrale de coordonare. Din nou, deci, lipsă de interes pentru această profesiune în plină actualitate, chemată să revizuiască și să readapteze producția industrială în funcție de caracteristicile psiho-sociale ale momentului, de nevoile concrete ale omului.

LIVIU TIMBUS ■

Cu adevărat, o șaibă de milioane

Înainte de a face istoria unei invenții, realizată la Întreprinderea „Autobuzul" din Capitală, se cade să procedăm la o scurtă introducere în temă. Să spunem că, în anumite zone ale mașinilor, ungerea nu poate fi obținută prin sisteme clasice, specializate, în locurile respective, suspensii, lagăre, uși etc., apelîndu-se, la materiale cu proprietăți de autolubrifiere, capabile să asigure ungerea prin ele însele. Unor astfel de materiale li se mai cere, pe lîngă compoziția supusă scopului, o anume structură care să le confere rezistență la șocuri, la tracțiune, la variații de temperatură și așa mai departe.

La „Autobuzul", unitate de elită a industriei noastre constructoare de mașini, s-a folosit pînă nu demult, la suspensia independentă a „Romanului", la mecanismul schimbătorului de viteze, la placa de sprijin a platformei remorcii, la roletele de ghidaj ale ușilor, în alte locuri, un autolubrifiant din import, numit „Teflon". Întreprinderea plătea pentru el, anual, 150 de mii de mărci unei firme din R.F.G., numai că suma aceasta, deși foarte mare, nu rezolva decît o parte din problemele beneficiarului. Pe de-o parte, aprovizionarea era defectuoasă, partenerul străin expediind materialul neritmic, pe de alta, „Teflonul" nu se preta la prelucrări economice, el putînd fi stăpînit numai prin așchiere, de unde pierderi importante.

Ideea invenției despre care e vorba în aceste rînduri, invenție sprijinîndu-se pe brevetul 66 322, intitulat „Material compus cu proprietăți de autolubrifiere", s-a născut, lesne de judecat, din necesitate. Existînd necesitatea, reducerea importului și realizarea unor costuri scăzute, s-a format un amplu colectiv care a adunat, în cele 8 ore ale schimburilor și în multe nopți albe, cîțiva tehnicieni inimoși, dispuși să caute și să găsească o soluție. Fiecare din cei 5, inginerii Florea Fistic, Jose Iacobescu, Vlad Lungu, Ion Nenciu și Stelian Grămescu, ultimul de la „Viscofil", și-a adus partea sa de contribuție, unul venind cu masa plastică (Grămescu), altul cu execuția (Iacobescu), celălalt cu proiectul (Lungu), al patrulea cu sculele (Fistic), lui Ion Nenciu, șeful secției de construcții de șasiuri și caroserii, rămînîndu-i sarcina aplicării în serie. Spre a respecta adevărul, să spunem că „rețeta" n-a fost ghicită din primul foc și că, așa cum se întîmplă uneori în bătălia pentru nou, colectivul a fost silit, în mai multe rînduri, s-o ia de la capăt, recunoscîndu-se învins. Pierzînd însă o bătălie, nu și războiul. De pildă, noul material — denumit comercial „Autoamid" — a fost testat, într-o primă formă, pe mai multe autobuze, unele efectuînd probe de mers în țară, altele în Grecia. La cele circulînd pe malurile Egeei, „Autoamidul" s-a comportat remarcabil. Demontate după 40 de mii de kilometri, lagărele de la cardanul schimbătorului de viteze arătau ca noi, uzura lor fiind neînsemnată. Cu celelalte însă a fost bai. Probele, purtate pînă în Maramureș, n-au dat rezultatele scontate, materialul demonstrînd o slabă rezistență la temperaturi joase, la frig.

Cei 5 s-au pus din nou pe muncă, umblînd la compoziție. Pînă la urmă, șarjînd poliamida cu bisulfură de molibden și grafit coloidal, ei au ajuns la formula ideală, transformată în brevet de invenție prin strădania lor și prin strădania conducerii uzinei, care a privit și privește promovarea noului, cu dovezi, ca o sarcină prioritară și onorantă. Inițial, „Autoamidul" a fost utilizat la suspensia autobuzelor, economiile aduse de el cifrîndu-se în primul an la exact 571 914 lei, după calculele inginerei Iuliana Dinu, șefa cabinetului tehnic al întreprinderii. Beneficii datorate, înainte de toate, eliminării sau subțierii importului și, în altă ordine de idei, reducerii consistente a pierderilor de material, „Autoamidul" putînd fi prelucrat și altfel decît prin așchiere, adică și prin injecție sau vacumare. De la an la an, firește, beneficiile aduse au crescut, ele depășind, în 1979, un milion. Asta, e demn de reținut acest aspect, într-o singură unitate, care n-a așteptat brevetarea, operația a durat 20 de luni, ci a aplicat operativ noul material. De fapt, o șaibă, dar o șaibă, la propriu și la figurat, de milioane !

Am discutat, mai deunăzi, cu Jose Iacobescu a cărui profesie e, fiind șeful atelierului de prototipuri, lupta pentru nou. Inventator distins, coautor al brevetelor „Compoziție peliculogenă reactivă și anticorosivă pentru protecția caroseriilor" și „Mastic antifonic și anticorosiv și procedeu de obținere a acestuia", ca și al mai multor cărți și manuale, „Acoperirea suprafețelor", „Vopsirea în industria constructoare de mașini" etc., Iacobescu ne spunea că, extins la „Aro", „Dacia", „Steagul roșu", „Tractorul", în alte unități ale industriei de resort, „Autoamidul ar putea aduce importante economii. Dînsul era înclinat să creadă că generalizarea întîrzie din cauza faptului că materialul respectiv nu-i suficient cunoscut. Prin relatarea de față, l-am făcut, sperăm, cunoscut. Așteptăm reacția celor în măsură să decidă extinderea unui produs care, fără să însemne cine știe ce sofisticată mașinărie, poate aduce economiei naționale beneficii demne de luat în seamă. Vom reveni.

OVIDIU IOANIȚOAIA ■

Din nou despre PLANTELE MEDICINALE

În loc să vindem rizomii de ferigă, am putea deveni mari exportatori de filicină

Trăiesc de vreo cinci ani în preajma unui mic colectiv de la Institutul medico-farmaceutic din Cluj-Napoca ce duce o luptă impresionantă, măsurată în decenii, pentru a impune un adevăr știut de milenii : **Fitoterapia !** Retrăiesc, de fiecare dată cu emoție, zbuciumul omului de știință emerit Teodor Goina. O viață de om a visat farmacii ale naturii. Și a continuat să spere în împlinirea visului chiar și atunci cînd a venit ziua pensionării. Rămăsese profesor consultant, avea multă, foarte multă energie și bătea zilnic drumurile spre catedra și străvechile laboratoare din str. Victor Babeș nr. 8 continuînd, grăbit de ani, alături de discipolii săi, oameni dăruiți total acestei idei, să finalizeze noi cercetări. Dar timpul continua să se scurgă. A venit și vremea pensionării profesorului Radu Avram, succesorul său la conducerea catedrei. Ștafeta a preluat-o conf. univ. dr. Pavel Petcu. Și lupta continuă. La cei 84 de ani, drumurile savantului Teodor Goina, mentorul școlii clujene de fitoterapie, sînt tot mai des suplinite de telefon. E adevărat, în ultimul timp cîteva speranțe s-au împlinit, convertindu-se în 9 brevete de invenție. A fost o mare bucurie. Dar au reapărut ziduri greu de escaladat, adesea absurd de războinice, amplificînd deznădejdea și insatisfacția că un valoros tezaur național, practic inepuizabil, oferit cu generozitate de natură, continuă să fie ignorat: **plantele medicinale!**

Discutam despre toate acestea zilele trecute cu conf. univ. dr. **PAVEL PETCU** de la Facultatea de farmacie din Cluj-Napoca:

— Flacăra a mai scris despre preocupările colectivului de la Facultatea de farmacie din Cluj-Napoca. În ultimul reportaj consemnam chiar și unele satisfacții pe care, cu strîngere de inimă, azi, după scurgerea timpului, omul de știință emerit Teodor Goina le numește, totuși, platonice!

— Sigur, brevetul de inventator e o recunoaștere a activității științifice, a priorității mondiale în cercetarea finalizată. Dar numai cu brevete, oricît de multe și valoroase ar fi ele, nu poți veni în ajutorul oamenilor. Noi vrem să vedem roadele brevetelor noastre în farmacii. Două din cele nouă sînt pe-aproape...

— Care anume?

— Pentru extractul fluid de Alchemilla, cu acțiune antihemoragică uterină în trombocitopenii, s-a emis autorizația de fabricație nr. 33/1980, iar pentru aftolizol, medicament utilizat în combaterea stomatitelor, fiosa autorizația nr. 34/1980...

— Și cine le va produce?

— Fabrica de medicamente Terapia din Cluj-Napoca. Tehnologia a fost pusă deja la punct. Pînă la sfîrșitul anului, atît extractul de Alchemilla cît și aftolizolul vor putea fi găsite în farmacii...

— De cînd cercetați aceste plante medicinale?

— De cîteva decenii! Aftolizolul, de pildă, din 1953.

— Ați cercetat ani îndelungați și rizomii de ferigă, obținînd filicina. Care e soarta ei acum, în pragul anului 1981?

— Am lucrat, într-adevăr, enorm de mult, cheltuind multă energie și material experimental. Vă pot spune că am obținut pînă în prezent două variante : filicina pură și filicina pentru uz veterinar. Filicina pură, care conține derivații butrofloroglucini din rizomii de ferigă, este destinată pentru tratamentul parazitozelor umane. Ea prezintă o stabilitate biologică și fizico-chimică timp de 10 ani, fără să se altereze, stabilitate cu 5 ani mai mare decît a extractului de ferigă. „Starea" filicinei pentru uz veterinar este identică cu aceea relatată în Flacăra cu 3 ani în urmă: buletinul de analiză nr. 461 din 27 septembrie 1963 (deci de acum 17 ani!!!) emis de Laboratorul de control științific al produselor biologice și medicamentoase de uz veterinar indică cu certitudine conținutul de substanță activă: 99,17%! Cu 16 ani în urmă, prin eforturi nu greu de imaginat, am pregătit 2 000 (două mii!!!) de doze pe care le-am trimis Institutului de cercetări veterinare și biopreparate Pasteur. Zadarnică muncă și zadarnică așteptare! Experimentările au continuat totuși, cu rezultate foarte bune în anumite parazitoze care iau atitea pagube în fermele avicole. Rezultatele acestea ne-au fost comunicate de Catedra de parazitologie a Facultății de medicină veterinară din București, experimentările fiind coordonate de prof. dr. doc. Alexandru Niculescu. Au urmat alte și alte demersuri și văzîndu-ne inutile eforturile, de cîțiva ani am abandonat lupta, mîhniți că exportăm în continuare rizomi de ferigă, la un preț de nimic, în loc să devenim cît mai repede unica țară din lume exportatoare de filicină pentru uz veterinar...

— Dar cîtizina ce soartă are?

— Deocamdată aceeași. Acest alcaloid, extras și izolat din salcîmul galben, are efecte stimulatorii asupra centrilor respiratorii și poate înlocui lobelina, medicament important. Cîtizina este de două ori mai puțin toxică și de două ori mai activă decît lobelina! Ea poate fi folosită în combaterea fumatului...

— Cu 3—4 ani în urmă ați demarat și o interesantă cercetare pentru tratamentul adenomului de prostată. În ce fază se află această cercetare, mai ales că, fapt consemnat de revista Flacăra, primele rezultate au fost mai mulți decît încurajatoare...

— Sînt multe medicamente de sinteză bune pentru acest scop. Ele au însă o durată scurtă, după care boala revine. Am luat în studiu fitochimic, biochimic, toxicologic, microbiologic și clinic plantaghimpe, pentru administrarea ei sub formă de extract și decoct. Studiul clinic l-am întreprins împreună cu conf. dr. Gheorghe Petrișor, șeful clinicii urologice din Cluj-Napoca, pe un lot de peste 150 de bolnavi cu diverse afecțiuni ale căilor urinare și adenom de prostată cu vechime de la 1-20 de ani, de diverse dimensiuni (de la prună la mandarină!), unele fiind asociate cu adenomită și polachiurii nocturne, uneori cu retenție intermitentă de urină sau incontinență, hematurie, usturimi pe uretră și alte simptome...

— Și care este rezultatul experimentărilor de pînă acum?

— În 85% din cazuri, rezultatele au fost foarte bune, dispărînd polachiuria nocturnă, retenția urinară, incontinența urinară, cistopielita colibacilară, litiaza renală (calculi cît piperul), prostatita, iar bolnavii care înainte nu puteau urina decît numai cu sonda la purtător, după tratament urinează aproape normal. În plus, este o certitudine că acest extract din planta-ghimpe nu prezintă nici toxicitate și nu creează nici o reacție adversă...

— Ce domenii vizează noile cercetări?

— Concomitent cu cercetările întreprinse în colaborare cu dr Ecaterina Andronescu și prof. consultant dr. Avram Radu asupra plantei-ghimpe, studiem unele plante medicinale cu acțiuni hepatobiliare, epitelizante, antimicrobiene și pentru tratamentul ulcerului varicos, unde ne aflăm în pragul unor efecte deosebit de promițătoare. De asemenea, ne preocupă găsirea unor produse medicamentoase pe bază de produși naturali cu aplicație în stomatologie, cum este cazul sării hidrosolubile de clorofilă, obținută din urzică.

— În ce fază se află „Experimentul Moneasa"?

— Bine ați spus „experiment"! De anul trecut, prin interesul deosebit manifestat de conducerea Stațiunii balneoclimaterice Moneasa, în frunte cu directorul adjunct al O.J.T. Arad, Aurel Brad, șeful stațiunii, am trecut la pregătirea introducerii pe scară largă a tratamentului fitoterapeutic, orientîndu-ne în faza de început spre tratarea afecțiunilor hepatobiliare, colecistite nelitiazice, stări post-hepatice.

— Și pe cînd vor începe efectiv aceste tratamente?

— În mod precis, odată cu noul an. În parte însă chiar din luna octombrie 1980.

— Dacă ați fi investit cu responsabilitatea rezolvării problemei plantelor medicinale ce ați întreprinde prioritar?

— Grea întrebare ! Oricum, ar trebui să pun ordine în mai buna valorificare a acestui excepțional tezaur natural. Prea mult dezinteres este în colectarea plantelor medicinale ! M-ar preocupa apoi găsirea unei soluții de organizare unitară a cercetării. Apoi, m-aș strădui să fac totul pentru ca ideea prof. dr. doc. Teodor Goina, cu privire la înființarea unui **Institut** sau a unei **Clinici de fitoterapie** la Cluj-Napoca să prindă viață. O organizare corespunzătoare în acest domeniu ar rezolva multe probleme...

CONSTANTIN MUSTAȚĂ

Carpați 2000

Terenul agricol la munte Pășuni sau fînețe?

Pornim de la o constatare rezultată din numeroase contacte cu diverși specialiști din agricultură, a căror formație profesională exprimă de fapt și concepția proprie asupra modului de realizare a marii agriculturi și... lipsa specializării pentru **mica agricultură montană : se fac prea** adesea confuzii de termeni, privind noțiunea de **pajiște naturală — fără o** demarcație clară între ceea ce reprezintă de fapt **o fineață** și ce reprezintă **o pășune — la munte.**

— Dacă **pajiștea naturală montană** vrea să însemneze de fapt covorul vegetal furajer, trebuie foarte exact înțeles că ea se divide în **două mari fracțiuni : pășunea** și **fineața.**

Din neclaritatea asupra acestor noțiuni ne găsim prea ades în fața unui mod de gîndire simplist și care devine și dăunător — promovînd (în lipsă de cunoaștere, de înțelegere și de stăpînire a **științei modului de producție și de existență umană la munte)** ideea zonelor de munte sumar populate, văzute ca simple pășuni întinse și cu animale care să pendulieze dinspre cîmpie spre munte, pentru un scurt sezon de circa 100 de zile pe an.

Să clarificăm motivele de eroare : O pășune, oricît de bine ar fi îngrijită și folosită, reprezintă cea mai extensivă și mai puțin rentabilă **formă de întrebuințare a pămîntului montan prin zootehnie.** Oricare ar fi procedeul, oricît de bune producții s-ar realiza, pînă la jumătate din această producție vegetală este — inevitabil — călcată de animale, stricată, îngropată sub copite de taurine, ovine, caline, caprine ! Ar însemna să acceptăm ca aproape jumătate din capacitatea de producție carne-lapte a zonei de munte să fie irosită, trecută în neființare !

— Să realizăm o interpretare economică a unui astfel de sistem de gîndire : rasele de taurine și de ovine din zonele de cîmpie și chiar de deal sînt lipsite de rezistența raselor de la munte față de factori naturali inevitabili și adesea imprevizibili. O singură noapte cu frig sau chiar cu zăpadă — și sînt deseori astfel de nopți — cu vînturi reci, ploaie sau lapoviță, în vara montană, ar însemna îmbolnăvirea și afectarea adeseori definitivă a unor mari efective de animale.

Terenul montan agricol, pășunile se găsesc situate în cea mai mare parte a lor pe **accentuate unghiuri de pantă.** O copită mai moale, ligamente mai slabe, musculatura neantrenată, greutăți corporale mai mari, toate aceste stări fiind efectiv proprii raselor de bovine din zonele de cîmpie și deal, presupun expunere sanitară și condiții de efort sporit, de consum energetic suplimentar, deci de canalizare a energiei vegetale nu spre sporuri de producție ci spre susținerea efortului de mișcare. Vom adăuga desele afecțiuni podale, accidentele prin rostogolire etc.

Umiditatea mai ridicată a climei și solului regiunii de munte, trecerile bruște de la un regim climatic la altul creează condiții propice bolilor sfrigore, extinselor maladii de ordin parazitar — cu efecte dintre cele mai grave asupra sănătății și producției animaliere : bronhopneumoniile, fascioloza, strongilozele, necrobacilioza — în primul rînd.

Simpla dispunere a lînii, la rasele cu lînă fină, de tip merinos sau chiar spancă, posibilitatea pătrunderii apei din ploi printre spațiile formate în lînă datorită poziției aplecate a oilor ce pășunează — pînă la piele — reprezintă o cauză a neeconomicității ridicării raselor de ovine de la cîmpie spre munte.

Un alt aspect economic este dat de **transporturi :** mii, zeci de mii de animale neadaptate ar deveni obligate să suporte prea binecunoscutul stress de transport, cu pierderi importante în greutate.

Ieșite din grajdurile fermelor mari, fără antrenament de mișcare și supuse brusc la epuizante eforturi de deplasare în pante, la contacte cu grupe de animale provenind dintr-un alt habitat, pericolul exacerbării unor maladii mai latente, atenuate și neexprimate în condițiile proprii de întreținere și exploatare de astăzi din zona de cîmpie și deal, este efectiv.

Cheltuielile de transport cu vagoanele sau cu un mare număr de camioane, consumul de carburant reprezintă alte aspecte concrete.

— **Varianta plasării unor ferme mari** în interiorul spațiului montan presupune alte efecte de tip economic, ce privesc direct rentabilitatea. Chiar reușindu-se aclimatizarea unor rase de animale mai productive, cheltuielile de producție în acest caz — în vederea asigurării nu doar a perioadei de pășunat ci a furajării și în următoarele opt luni de sezon, deci 2/3 din an — devin foarte mari, derentabilizînd de la început creșterea animalelor în sistemul fermelor mari de la munte.

În condiția alternării formelor de utilizare a terenului agricol montan — ca pășune și ca fineață — apar noi complicații de tip economic.

Înțelegerea celui de al doilea termen, corecta lui înțelegere, **cei de fineață,** explică această cauzalitate.

Fineața de munte : reprezintă baza, esența posibilității de creștere în spațiul montan a unor efective importante de animale, bovine și ovine în primul rînd.

Dacă prin pășuni se asigură o nutrire a animalelor pentru circa 4 luni de zile pe an, închiderea ciclului anual, prin autofurajare montană — **o autonomie gestionară dată de asigurarea vîratului și iernatului în cadrul unui aceluiași spațiu vital — devine posibilă numai prin existența fînețelor.**

Investițiile de muncă și materiale pentru cazul fînețel de munte sînt uneori foarte mari. Lucrările necesare sînt complicate și diversificate, iar agricultura tradițională este adeseori aservită total sezonalității climatice.

Există **fînețe de deal** — cele mai numeroase, foarte variate ca înclinații de unghiuri de pantă și ca producții, precum **și fînețe de poiană,** așezate pe suprafețele relativ plane, mai puține în zona de munte, dar unde se realizează producțiile cele mai importante de finuri : mici platouri, cursurile văilor rîurilor și piraielor.

Lucrările necesare fînețelor sînt numeroase și costisitoare : mai întîi nivelările, drenările, însămînțările, suprainsămînțările, îngrădirile ; apoi **îngrășarea anuală și sistematică, sînt necesară,** cu îngrășămînt natural. Transportul gunoiului de la locul acumulării — grajdul — pe fineață, mai ales pe fineața în pantă, adeseori este cu putință doar iarna, cu sănile. Este o principală rațiune a construcțiilor de gospodării tradiționale **pe vîrfuri de pante,** fiind cu mult mai la îndemînă **transportul spre aval al îngrășămîntului !**

Recoltarea finurilor : presupune în primul rînd **cositul** ierbii, împrăștiatul, întorsul, urcatul cu prepeleci și uscarea finului, clădirea în căpițe și spartul căpițel și clădirea în clăi. Îngrădirea clăilor, pentru protejarea de iarnă, transportul finului la grajd, ridicarea în poduri, toate aceste operațiuni multiple sînt grele, costisitoare ca efort și ca investiții, în condiții tradiționale. Dar reprezintă hrana animalelor pentru 2/3 din an, existență umană și lapte și carne, piei, lînă — furnizate întregii societăți.

Un sezon rece, ploios în lunile iulie-august poate compromite o mare parte din finuri. Ritmul lent al recoltării, execuția manuală, perioadele scurte de timp însorit, ploile abundente reprezintă tot atîtia factori de risc. Pentru că **un fin prins de ploaie în brazdă înseamnă un fin compromis.**

Devine cu neputință — în condiții de economicitate — ca o unitate, o fermă mare să realizeze un număr atît de ridicat de operațiuni, spre a-și putea asigura finul pentru iernat. Iar dacă se încearcă totuși, se realizează finuri de proastă calitate, mucegăite, compromise, devenind necesară aprovizionarea cu furaje concentrate, silozuri, grosiere ș.a., din regiunile de cîmpie, deci alte cheltuieli importante, inclusiv de transport, alt consum de carburant, fiind cu neputință închiderea ciclului vară-iarnă **prin autogestiune. La cît se ridică în astfel de situații prețul unui kilogram de lapte și carne ?**

Devine poate chiar explicabilă o tendință de avansare a ideii „pășunii montane" și nu a fînețelor, fiind evident că cheltuielile pentru o „simplă pășune" sînt incomparabil mai mici. Dar acceptarea unui astfel de mod de gîndire, la general, ar însemna acceptarea unei utilizări minore a pămîntului, ar însemna în consecință reducerea cu mai bine de jumătate a actualelor efective de animale, fapt de neconceput.

— Soluția o găsim în mica agricultură, în mica gospodărie a crescătorului de animale muntean, **moderalizată și rentabilizată,** în transformarea zooagriculturii montane din tradiție în știință, în popularea munților cu gospodării ale crescătorilor de animale, stabile, echipate corespunzător scopului. Cu **închiderea ciclului anual vară-iarnă prin autogestiune,** sporirea treptată a suprafețelor de finețe în dauna celor de pășuni, rationalizarea pășunatului, mărirea perioadei de stabulație pentru taurine, menținerea și îmbunătățirea florei soontane, cu efort permanent pentru **igiena și calitatea produsului lapte-carne** în primul rînd.

„Terenul agricol montan" reprezintă **o noțiune care include, în ordinea importanței, trei elemente separate prin formă și tehnologie de exploatare și reunite prin aservire scopului zootehnic : fineața, pășunea, pămîntul arabil sau micul ogor de munte.**

Dr. RADU REY

Ciudate lucruri se mai pot petrece, cînd vinovat este efectul!

Lucrurile s-au petrecut simplu, complicate au fost urmările. Și foarte drastice doar pentru un singur om, omul care, de la început pînă la sfîrșit și-a recunoscut vinovăția, fapta, greșeala. Ceea ce i-a fost probă indubitabilă, fără apel, în toate etapele sancționării : „A recunoscut !" Ceilalți, implicați direct sau indirect la comiterea ei, ca și cei care au pus foarte grăbiți, verdicte, încălcînd chiar temeiuri de legi, o duc foarte bine. Unii au fost chiar și promovați !

Împrejurările

Octombrie 1979. Sesiune de examene. La Liceul industrial nr. 1 din Iași, cu profil construcții de mașini, pentru clasa a XI-a, curs seral, nu s-au completat locurile în prima sesiune, din septembrie. Din lipsă de candidați. Să reținem, **din lipsă de candidați.** Se aprobă o a doua sesiune, între 1 și 5 octombrie. Inspectoratul școlar trasează, îndeobște anual, directorilor de licee, sarcina să organizeze cursuri temeinice de pregătire, atrage atenția să se ocupe cu responsabilitate de candidați. Cursurile serale nu sînt, se știe, exclusiv o problemă personală, particulară a acestora. Sînt o problemă de stat, una socială și economică. Societatea noastră are nevoie de oameni ai muncii cu un nivel școlar și profesional cît mai înalt, mai complex. Cît s-au respectat aceste indicații la respectivul liceu, e de văzut. Concomitent — ce-i drept, mai voalat — se atrage atenția că e foarte important să se îndeplinească planul de școlarizare și pentru că... e vorba de catedrele dumneavoastră, tovarăși profesori, raportate la numărul de clase, de elevi, de ore. Vedeți așadar, cum corectați tezele, cu alte cuvinte, vedeți cum stați cu vigilența și regulamentele ! S-o spunem pe nume, **examenul cu pricina a fost o simplă formalitate.** Orice anchetă făcută onest o poate constata. Regulamentul și instrucțiunile Ministerului Educației și Învățămîntului au fost respectate doar în datele lor formale, și chiar nici acestea întru totul. Să reținem : 1. Comisia de examen s-a constituit ad-hoc. Există în dosarele școlii o hîrtie prin care se demonstrează că a existat o Decizie, pe baza căreia profesorii au fost anunțați din timp. Ea poartă data (înscrisă cu cerneală, și nu dactilografiată ca restul textului) de 30 septembrie 1979. Profesorul de matematici Teodor Țuchel nu-și amintește să fi fost anunțat înainte de 2 octombrie, și cu atît mai puțin înainte de întîi, pentru faptul că pînă la acea dată s-a aflat la practică agricolă cu elevii, în afara lașiului. N-a semnat o asemenea decizie. 2. Președintele comisiei, prof. ing. Mircea Mutică, director adjunct (azi inspector la inspectoratul școlar județean), cel care conform instrucțiunilor, ar fi trebuit, împreună cu secretara comisiei, să verifice identitatea candidaților, să deschidă și să comunice subiectele, să verifice dacă toți au asigurat secretul tezelor, dacă poartă ștampila pe colțul îndoit, certificînd asta prin proprie sa semnătură, iar după ridicarea lucrărilor să le numeroteze în vederea corectării și a siguranței nefalsificării lor, nici nu a fost în școală în orele examenului (după-amiaza zilei de 1 octombrie). Subiectele au fost date de directorul liceului, prof. Ion Zăbavă, tezele au fost ridicate de profesorul de matematici, Nicolae Hogea, primul corector al lor, și nu prea am aflat exact unde au rămas peste noapte, și la cine, teancul celor 67 de lucrări. A doua zi dimineață le-a corectat prof. Hogea și tot dînsul le-a numerotat. 3. Al doilea profesor-corector, Teodor Țuchel, intră în posesia lor, în jurul orelor 13, nu prin intermediul președintelui comisiei, cum ar fi fost normal, i le predă prof. Valerica Aur, director adjunct. 4. Notele n-au fost trecute mai întîi pe fișe de fiecare profesor, separat, în dreptul numărului fiecărei probe scrise și apoi să se confrunte și să se calculeze mediile. A notat mai întîi prof. Hogea, direct pe teză, apoi prof. Țuchel. Lucrările nu purtau nici la data cercetării noastre (efectuate în prezența unui activist al Comitetului municipal de partid Iași) semnătura președintelui comisiei.

Am întîlnit, în schimb, teze foarte slabe, notate cu 4, ori 4,75, deci sub limita de admitere, recorectate cu aprobarea inspectoratului școlar județean, la cererea tardivă a autorilor, dîndu-li-se nota de trecere. 5. Am întîlnit, de asemenea, lucrarea elevei Casapu I. Angela, fără să fi fost închisă, luată în considerație de comisie. Se poate concluziona că și aceasta a fost introdusă ulterior ? Că este falsă ? Există însă alibi. În ziua de 4 octombrie (!?!) eleva se adresează inspectoratului cu o cerere pentru a i se lua în considerație „deoarece am uitat să asigur secretul tezei...". A uitat candidata, a uitat și secretara, a uitat și președintele, examinatorii, preocupați de conținut, nu o observă... și așa, generos, inspectoratul aprobă. Sub semnătura inspectorului șef-adjunct, prof. Gr. Bernic. Cel mult, i se putea aproba repetarea tezei cu unul din subiectele de rezervă, închis și necunoscut. 6. Menționăm că, în afara candidatului Ionescu C. Vasile, implicat în „cazul profesorului Țuchel", de care ne ocupăm aici, toți cei înscriși au fost admiși. Simpla lor prezență în sala de examen a fost suficientă ca să fie declarați reușiți. Se pot controla cataloagele, Ba mai mult, se spune — și confruntarea tuturor tezelor ar putea confirma sau infirma — că s-a scris direct pe tablă, pentru toți, rezolvarea subiectului cel mai dificil. Atunci cu ce obiectivitate, și cu ce autoritate morală s-a judecat fapta profesorului Teodor Țuchel ?

Faptele

Pe 2 octombrie 1979, în jurul orelor 19, pedagogul Constantin Finaru se prezintă la profesorul Teodor Țuchel cu o teză a verișorului său, Ionescu C. Vasile, rugîndu-l s-o primească (doar ei știu cum merge la seral !), să-l ajute pe candidat ca să-i fie acceptată de comisie. Povestește că — așa cum a declarat și candidatul — verișorul său, de 26 de ani, lăcătuș mecanic la Întreprinderea mecanică Nicolina, a telefonat de numeroase ori la secretariatul liceului pentru a afla ziua și ora exactă a examenului și l s-a răspuns de fiecare dată incert. Cert este că, deși se înscrisese cu circa 2 săptămîni înainte, află, abia pe 2 octombrie, de la colegi de întreprindere, că admiterea a început pe întîi, că s-a dat proba de matematici. Aleargă la școală, îl întîlnește (sau îl caută) pe verișorul-pedagog și îl întreabă disperat ce să facă. Acesta îl liniștește, îl asigură că aranjează el totul (cum mărturisește în scris, Ionescu C. Vasile) și-i trimite să intre la teza de fizică. Procedează întocmai, fără să ceară aprobarea nimănui, fără să încunoștințeze conducerea școlii ori comisia. Pedagogul îi spune prof. Țuchel cum că teza ar fi fost scrisă tot în timpul lucrării de fizică. Într-un fel ușor de crezut din moment ce rezolvările se cunoșteau din ajun și putea să le ia de la oricare dintre candidați. Profesorul primește teza (prima și fundamentala greșeală) atrăgînd însă, atenția că o va supune comisiei și dacă aceasta va accepta, bine. Pe la orele 19,30 se adresează celuilalt profesor-corector, și spunîndu-i despre ce e vorba, îl roagă s-o corecteze. Nu confidențial, în cancelaria profesorală au fost destui martori. După o mică dispută, prof. Hogea, cum declară în scris, pe 22 februarie 1980 „....am spus s-o lase pe a doua zi". Ca dovadă că T.T. a avut intenția clară să o supună discuției comisiei este faptul că nu o numerotează, ci rămîne distinctă, ușor de reperat în topul de teze. În jurul orelor 20 pleacă din școală. Nu înainte de a preda președintelui comisiei lucrările și a preciza că mai are trei de corectat și că vor discuta a doua zi. Ce anume, nu precizează. A doua zi dimineață, 3 octombrie, au discutat, dar în alți termeni. Prin declarații scrise în fața biroului organizației de partid. După plecarea sa, colegul Hogea sesizează secretarul organizației de partid, pe prof. I. Asăndulesei, cum că prof. Țuchel a încercat să-l atragă la un fals. Este alertată întreaga conducere a liceului, și iată că acest examen de admitere devine un examen serios și se discută în termenii moralei și ai legislației.

Urmările

Profesorul Teodor Țuchel este sancționat exemplar : este îndepărtat din învățămînt. Pentru totdeauna. I s-a luat dreptul de a mai exercita profesia care pînă atunci, timp de 13 ani, i-a dat identitatea, personalitatea, sensul vieții sale. Specificăm, numai prof. Țuchel, nimeni altcineva n-a mai fost sancționat, n-a primit măcar o mustrare, o atenționare cît de cît pentru cele întîmplate. Nici măcar din motive de profilaxie morală. Dar, nu numai acesta a fost singurul subiectivism, ci chiar modul cum s-a aplicat sancțiunea. Și astfel, din vinovat, profesorul devine o victimă, de la sentimentul vinovăției ajunge la chinuitoarea stare a nedreptății, la sentimentul frustrării, la obsesia psihică extremă că activitatea sa de pînă atunci, omul integru și valoros de pînă în momentul greșelii (recunoscută demn), nu valorează nimic.

Colegiul de conducere al școlii la hotărîrea să-i sancționeze pe cei trei implicați direct — profesorul, pedagogul și secretara comisiei, — respectiv cu retragerea cîte unei gradații pe timp de 3 luni, și o lună. Comunică inspectoratului și roagă „să analizați cazul și să dispuneți asupra măsurilor propuse". Inspectoratul, în simplă bază a acestei hîrtii — cu nr. 1615 din 13 X — fără să-și trimită reprezentanții la fața locului pentru a analiza cu adevărat ce și cum s-au petrecut faptele, stabilește să propună Ministerului Educației și Învățămîntului îndepărtarea din învățămînt a prof. Țuchel, desfacerea contractului de muncă al pedagogului C. Finaru și trecerea secretarei Pintilie Pansela pe alt post în afara secretariatului. Specificînd că „măsurile de la punctele 2 și 3 le va aduce la îndeplinire conducerea liceului". (Care nu le-a adus la îndeplinire !). Judecînd în litera legii, dar tot din birou, cineva de la Direcția personal și învățămînt din Ministerul Educației și Învățămîntului, observă că desarul nu este corect întocmit și întoarce înapoi adresa... spre completare. De ce oare, judecăm lucrurile prin hîrtii și nu prin oameni ? Poate o deplasare la Iași, atunci, ar fi salvat acum pentru școală un bun profesor, și poate toți cei ce se fac vinovați de neregulile petrecute și-ar fi primit dreapta lor judecată, salvînd un lucru și mai important, un climat de corectitudine și de cinste într-o școală ! Atenționat de minister de a nu fi întreprins elementara formă a legii fundamentale a muncii noastre, și anume exact cercetarea de către o comisie obiectivă a faptelor și împrejurărilor, aceasta se întocmește rapid, și iarăși rapid se consumă totul. Pentru a se îndeplini încă o formă a formei! Inspectorul școlar Eugen Ciurariu, cel ce a condus comisia, adună iute într-un dosar al său declarațiile date pe 3.X.1979, în fața B.O.B., și care constituiau documente proprii organizației de partid din Liceul industrial nr. 1 Iași, stă de vorbă cu profesorul incriminat în pauza mare, cam în același sens, dacă își recunoaște vina sau nu ?! Consilierul juridic al inspectoratului, P. Slătineanu, se ocupă, între patru ochi, să îa o nouă declarație pedagogului, care își schimbă brusc punctul de vedere — susține acum că profesorul însuși i-ar fi dat să retranscrie pentru candidat, să copieze cea mai bună teză din examen, cea de nota 9. Președinta sindicatului cadrelor didactice din Iași este de acord din oficiu cu inspectorul, iar directorul școlii, deși are și își exprimă rezerve asupra procesului-verbal încheiat, chipurile, în urma cercetării, n-are încotro, se supune majorității și semnează. Tot atît de iute, în aceeași zi, dosarul se retrimite la București. De aici, soarta lui T. T. este pecetluită. Prin Ordinul Ministerului, nr. 5176/1979, este îndepărtat din învățămînt ! În consecință, l se desface și contractul de muncă. Contestațiile înaintate instanțelor judecătorești locale n-au cîștig de cauză. Se judecă aceeași felie de vină Țuchel, unilateral, ruptă de context.

Paradoxurile

Nici în fața justiției, nici în fața altui for administrativ, profesional ori de disciplină nu apar măcar inculpații direcți, copărtașii, în fapt, la incriminata faptă : Finaru Constantin și Pintilie Pansela. Dacă profesorul a recunoscut tot timpul, Pintilie Pansela a negat tot timpul și atunci n-a mai tras-o nimeni la răspundere. Nu e vinovată. Curioasă optică ! Deși, și într-un caz și în altul, actul său a frizat norma penală. Teza incriminată, poartă ștampila școlii. Profesorul susține că a aplicat-o însăși secretara, secretara spune că nu știe cum a ajuns să fie ștampilată. În calitate de secretară a comisiei, survine întrebarea, nu trebuie să asigure pe deplin parafa instituției ? Nu numai că n-a fost sancționată, a fost chiar promovată. Foarte repede după „evenimente", pe 19.X., i s-a acordat transferul în interesul serviciului într-un post superior celui avut și cu răspunderi mai mari, în funcția de contabilă, la o altă unitate școlară. Paradoxul cel mai greu de lămurit îl prezintă însă situația Finaru. O inexplicabilă notă telefonică (existentă în repertoarele secretariatului liceului), comunicată nu se știe de cine și semnată, iarăși nu se știe de cine — !?! — din partea inspectoratului, anulează hotărîrea transmisă prin act oficial de a i se desface contractul de muncă. Să nu facem nici o legătură cu numeroasele declarații scrise care i se solicită, la diferite intervale, și de către diferite forumi județene, și care nu prea seamănă între ele ? Sînt și ele după cum bate vîntul ! Inspectoarea generală, prof. Domnica Murgoci, află de la noi acest fapt. Se formulează în decizia tribunalului județean că Ionescu C. Vasile, candidatul, a fost instigat la fals, însă nu prea se precizează de către cine. Se subînțelege că de profesorul Țuchel, dar fapta lui Finaru cum se cheamă ? Nu e principalul instigator la fals ? Nu frizează norma penală ? El dă declarații contradictorii în dreapta și în stînga și în final întreabă, cum a făcut-o și cu noi, „dar cu mine cum rămîne ?". Adică, să nu rămînă cumva fără bună sa bucățică de pîine de pedagog. Decît în uzină, mai comod, e mai ușor, nu-i așa ! În schimb, lui T. Ț. i s-a aplicat și sancțiunea hotărîtă de conducerea școlii (tîrziu, prin februarie a.c.), i s-au restituit sumele reținute, iar Inspectoratul școlar județean trimite tribunalului actul nr. 550/1980 prin care îi face cunoscut că „n-a fost sancționat de Inspectoratul școlar sau de unitatea școlară unde a funcționat".

Cercetînd cazul, paradoxurile se țin lanț, ca și inadvertențele, neconcordanțele de date, dispozițiii, declarații, încălcările, mai mari sau mai mici, de legi și regulamente. O anchetă extra-justițiară, așa cum ni se promite la comitetul județean de partid, și chiar justițiară, din partea forurilor superioare, le va corela și le va lămuri. Va chema în fața dreptei răspunderi pe toți cei vinovați — inclusiv pe reprezentanții liceului care, cu bună-știință, au încălcat legea concursului de admitere — și toți vor trebui să plătească. În numele Dreptății, al Omeniei, al Normelor noastre morale.

CICI IORDACHE ■

Ce face omul cînd nu-l vede nimeni

Sînteți o lume de suflet

Hotelul-sanatoriu din Mangalia. August. E dimineață, o oră foarte mică, marele hol de la parterul hotelului este pustiu. Ba nu. Pe scara interioară care unește etajul I de parter coboară încet, — măsurîndu-și parcă fiecare pas și fiecare mișcare care compune un pas —, lipită de balustrada scării, o ființă. E o fată brunetă, cu un chip foarte frumos dar care în acele clipe exprimă o supremă încordare, o încordare dureroasă, dramatică, pe care o citești lesne în tremurul obrajilor și în privirile ochilor în care se zbate lumina unei tensiuni care aproape te cutremură. Cînd își dă seama că nu e singură, că e privită, oftează adînc, apoi întoarce capul și-l înalță nu știu cum, într-un fel grațios, fața i se înseninează pe loc și mă uit la un chip pe care nu-mi dau seama ce notă anume le domină pe celelalte : frumusețea distinsă a trăsăturilor, bunătatea și căldura expresiei sau aerul de surpriză că a fost descoperită într-o indeletnicire secretă, a ei și numai a ei.

— **Știți, scara aceasta este și poate fi pînă la capăt scara destinului meu,** răspunde fata unei întrebări nerostite, văzîndu-mă cum o urmăresc, uimit și cercetător, de lîngă treapta de jos.

...Se numește Nada (în românește : roua) El Kinj. Este o fată din Siria. Are 21 de ani. Se află la sanatoriul din Mangalia din ziua de 24 martie 1980. A venit pentru prima oară în România. Cînd a ajuns în țara noastră nu știa un cuvînt românește. („**Nu știam să spun nici bună ziua !**") Acum vorbește curgător ! A învățat singură limba noastră în acest sanatoriu. Cu ce prilej ? Mi-l spune cu o seninătate care ar îngheța orice auditoriu.

— **Exact la 25 decembrie 1977, acasă la mine, în frumosul meu oraș Lattakie, am căzut groaznic pe spate într-o terasă. Mi s-a rupt coloana vertebrală... A fost grav atinsă măduva spinării. Am ajuns paraplegică de la mijloc în jos... Nici nu-mi simțeam picioarele...**

— Ce a urmat ?

— **Au urmat luni de disperare. Apoi șase luni de speranțe la King's College Hospital din Londra și două luni de speranțe la Sère Chevalier din Franța, două sanatorii celebre în lume. Speranțe de a mă reface, cît de cît. Dar progresele mele medicale au fost minime. Și a urmat iar disperarea. Întîmplarea a făcut ca părinții mei să afle de acest sanatoriu din Mangalia.**

— Coborîți — singură — scara...

— **Da, și cînd am sosit la Mangalia nu puteam să mă mișc din cărucior ! Constat înmărmurită — credeți-mă ! — de fericire (și medicii de aici au confirmat medical simțirile mele) că piciorul drept merge bine, are o mobilitate bună, mușchii au ajuns puternici, nervii răspund cum trebuie, iar piciorul sting face și el progrese sesizabile de la săptămînă la săptămînă.**

— Cu cinci luni în urmă împlinșă într-un cărucior iar acum singură pe scară. Ce reprezintă această scară pentru dumneavoastră ?

— **Scara aceasta este, dacă vreți, destinul meu... O urc și o cobor zilnic — cîte o oră și jumătate, două. În fond, această scară este pentru mine un permanent urcuș spre visul meu. Aceste cinci luni de adevărată renaștere a mea în România m-au legat extraordinar de țara dumneavoastră, de oamenii de aici, iar visul meu este următorul : dacă mă fac bine în acest sanatoriu, și eu cred cu toată ființa mea în această perspectivă, rămîn, voi rămîne în continuare să urmez facultatea de farmacie în România ! Rămîn să trăiesc și să muncesc cinci ani într-o țară minunată, printre oameni minunați, oameni care mie mi-au transformat disperarea în speranță...**

— Cît de frumos o spuneți... Ce vă place mai mult la oamenii de la noi ?

— **Sînteți O LUME DE SUFLET. Am găsit aici o lume de suflet. Oameni calzi și buni ca pîinea. Rudele mele au fost la început aici, la mine, la sanatoriu, și au plecat. Au vrut să stea permanent cu mine, dar le-am spus să-și vadă de treburi. Aici sînt singură, dar nu sînt deloc singură ! Sînt între oameni dragi cărora le datorez enorm, oameni care mă ajută zi de zi și ceas de ceas, oameni care mă iubesc. Mulțumesc, România !**

MARIUS POPESCU ■

Copii ai nimănui?

„Cînd am luat vacanța, eu cu fratele meu Telu, care are 9 ani, am fugit de acasă. Ne-am făcut culcuș, împreună cu un alt băiat, Adrian, și el fugit, în pădurica din fața Casei Scinteii. Făceam rost de ziare și reviste — ne dădea cîte un om atunci cînd se încărcau mașinile — noi le vindeam, așa că aveam cu ce trăi."

Și băiețelul de 12 ani, Vasile Vrînceanu, elev în clasa a VI-a a Școlii generale nr. 21 București, își continuă relatarea peripețiilor sale de vacanță cu lux de amănunte. Culcușul, aranjat pe crengi uscate, acoperite cu saci de plastic, devenise casa lor de peste noapte. În timpul zilei colindau Bucureștiul, mîncau pe unde-i prindea foamea, făceau cunoștință, din mers, cu alți băieți care aveau același statut ca și ei — cu Apostol, cu Blondul, cu Nelu, cu Nicu..., care dormeau, la rîndu-le, tot prin niște tufișuri, pe la capătul tramvaiului 30 sau prin Piața Unirii. În sfîrșit, mama lor îi descoperise după o lună de vagabondaj, și-l trimisese la țară, la bunica, unde-și petrecuseră cuminți restul vacanței.

L-am cunoscut, mai întîi, pe Telu (fratele de 9 ani), prin intermediul căruia am ajuns la Vasile. Mic și pistruiat, cu un simplu maiou drept cămașă, desculț, stătea speriat în camera Miliției — circa 10 a sectorului 3 — gata să dea drumul lacrimilor care-i înecau ochii. Fusese surprins de echipa de ordine vînzînd „Pinguin" — suplimentul Almanahului literar — cu 5 lei bucata. Avea un sac cu 110 asemenea exemplare — dintre cele de probă tipografică, ce merg de obicei la maculatură și nu pe piață. Părea sincer în neajutorarea lui. O zi întreagă însă i-a trebuit maiorului Mateiu Duma de la I.G.M., care preluase cazul, să descurce mînciunile micuțului Telu. De fapt, Vasile, fratele cel mare, fusese dimineața la Casa Scinteii, dăduse unui om de acolo (nu-i știa numele) 25 de lei și primise în schimb coletul-maculatură cu 110 „Pinguin". El avînd cursuri după-amiază, le dăduse lui Telu, să le vîndă. Sperau să-și adune în acest fel bani pentru o bicicletă...

Cum și în ce fel ajunseseră ei la sursa „Pinguin"-ului, urmează să organele de cercetare să-și spună cuvîntul. O întrebare însă nu putem s-o evităm: cum este posibil ca dintre destoinicii muncitori de la expediție nimeni să nu-i fi descoperit pe acești inși care, pentru te miri ce, vînd reviste-maculatură unor copii? (La rîndul lor, aceștia scot bani buni pe ele, bani ai necinstei, care mai devreme sau mai tîrziu îi vor împinge pe drumul infracțiunii.) Cum de nu s-au întrebat ce caută acei copii printre mașinile cu oameni mari, ce urmăresc ei, de dau tîrcoale, precum niște mici hoți de buzunare? De unde această indiferență la niște muncitori ce au și ei copii, pe care-i cresc în cultul cinstei și al muncii?

Sigur, o radiografie a cazului în discuție dezvăluie alte rădăcini ale acestei stări de fapt, povestea cu revistele fiind doar o verigă, adăugată altora posibile, dovedind că, într-un fel sau altul, acești copii scăpați de sub supraveghere și-ar fi găsit, se pare, un suport al hoinărelii lor vagabonde. Majoritatea sînt copii ai unor familii dezmembrate; parte din ei au trecut și pe la casele de copii școlari. Frații Vrînceanu, 4 la număr (Vasile fiind cel mai mare), sînt toți încredințați mamei spre creștere și educare, muncitoare la Uzinele „23 August". Tatăl lor, aflat printr-un sat, Urechești, din județul Bacău, cînd le trimite pensia la care a fost obligat de instanță, cînd nu le-o trimite.

Pînă în martie '79, toți 4 fuseseră internați la Casa de copii școlari nr. 3 de pe lîngă Piața Miniș. Fuga lui Vasile și a lui Telu de la internat a determinat-o pe mamă să-și ia din nou toți copiii pe lîngă ea, fiind ajutată și de întreprindere care i-a repartizat un apartament. Știa — ne mărturisește — că Vasile și Telu vînd ziare, dar luase de bună informația dată de ei că ajută la încărcatul mașinilor, iar ziarele primite ar fi plata muncii lor. I-a lăsat deci să străbată Bucureștiul de la un capăt la altul, lipsiți de supraveghere, poate chiar mulțumită că băieții îi aduceau ceva bani în casă. „Acolo, la casa de copii, au învățat ei lucrurile astea necurate cu ziarele" — încearcă ea să se scuture de vină, cînd i se prezintă adevărata față a lucrurilor.

Cum la Casa de copii școlari nr. 3 — arătată acuzator de mamă — se află, într-adevăr, o altă cauză a drumului nefiresc urmat de copiii Vrînceanu (și alții, asemenea lor, hoinari ai Bucureștiului), ne permitem să o semnalăm noi, în speranța ameliorării ei. Lipsa de supraveghere impusă într-o asemenea instituție, în care statul nostru investește mulți bani, constituie aici deficiența de bază. Clădirea internatului se află chiar în curtea Școlii generale nr. 21, neființd împrejmuită cu nici un gard separator, internii mișcîndu-se în voie la orice oră. Mai concret vorbind, cum să-i poți supraveghea pe cei 200 de interni cînd, la 3 zile de la începerea școlii, din cei 13 supraveghetori, cît cuprinde schema casei de copii, fuseseră încadrați doar 3? Aceștia — ni se spune — rămîn neputincioși în fața „dezastrului comportamental al copiilor internați" — sublinierea aparținînd directorului adjunct al Școlii generale nr. 21, Constantin Dumitru, cei 200 fiind elevii amintitei școli. Ordinea și disciplina școlii fiind degradate, profesorii au luat ei în mîini repunerea lor în drepturi, dar lucrurile merg greu tocmai din cauza lipsei de supraveghere a internilor.

Împreună cu organele de miliție am luat urma și a celorlalți copii vagabonzi. Despre Apostol și „banda" lui (e vorba de Apostol Daniel, elev al Școlii generale nr. 168, clasa a VI-a, a cărui diriginte, Luminița Staton, îl caută de la începerea cursurilor, fără a-i da de urmă, fiind fugit de acasă de niște luni bune), aflăm că le-a fost depistat cuibușul, pe la capătul tramvaiului 30, că în curînd deci vor fi încredințați familiilor și școlii, sau caselor de copii școlari, în anumite cazuri. Să nu uităm însă! Nu-i suficient să-i aducem acasă pe... fiii rătăcitori. Școala, familia trebuie să-și spună cu adevărat cuvîntul, să le îndrume pașii, să-i supravegheze, să-i atragă prin multiplele modalități de educație pe drumul cel bun. Casele de copii școlari să devină cu adevărat instituțiile pentru care au fost create, nu sursă de viitori infractori, cum se mai întîmplă uneori. Au început școlile. Măcar acum să se stopeze calea hoinărelilor fără țel (dar atît de periculoase pentru dezvoltarea lor morală) ale unor copii scăpați de sub supraveghere. Coroborate din toate direcțiile, măsurile energice ce se impun vor reuși, sîntem siguri, să nivelcze calea spre cinste a acestor copii sub 14 ani. De felul cum îi vom crește și educa, este un lucru bine știut, depinde însuși climatul vieții noastre, ale cărui coordonate unice sînt cinstea, corectitudinea și omenia.

GEORGETA BLANARU ■

Expoziția lui Mihai Oles la MUZEUL MARAMUREȘULUI din Sighetu Marmației, un act artistic și un moment de referință pentru ora noastră de azi

Pentru un pumn de mărunțiș

Era trecut de orele 23,00. Mihov Afanase, om la 60 de ani, își încheiase ziua de muncă pornind-o spre casă. Geanta cu ziare — pentru că asta era munca lui, vindea ziare în zona Lacului Tei — deși ușurată simțitor, îi părea totuși grea. „Bătrînețea, ce să-i faci" — filozofa omul, bucuros la gîndul binemeritatei odihne ce urma unei zile înfierbîntate.

N-a avut parte de odihnă în acea noapte. Dimpotrivă, își amintește acum de ea ca de un coșmar. Pe la Sfînta Vineri, pe unde trecea drumul lui spre casă, în dreptul fostului restaurant „5 lei" s-a pomenit lovit în față cu brutalitate, trîntit peste un gărduleț, de către un tînăr care apoi l-a buzunărît. „Pentru un pumn de mărunțiș m-a atacat — își amintește — pentru nici 30 de lei în monede de cîte 15 și 25 de bani, bani încasați pe ziarele vîndute. Și, dacă n-ar fi sărit în ajutorul meu niște oameni de pe stradă, nu știu ce s-ar fi întîmplat cu mine. Oricum, să știți, sînt mulțumit: oamenii cinstiți nu te lasă de izbeliște, cum am auzit că se mai întîmplă prin alte părți ale lumii, într-o atare situație. Cu ajutorul lor a fost prins cel care mă lovise, Sontea Daniel, și predat organelor în drept."

Îi pare rău lui nea Afanase Mihov doar că nu a reușit să afle numele tînărului care, la strigătul său, s-a întors din drum și l-a scos din mîinile atacantului. De n-ar fi fost el, poate acesta ar fi reușit să fugă, îngreunînd prinderea lui de către oamenii legii. L-a ținut însă strîns, riscînd chiar să fie lovit, pînă au ajuns la locul faptei și alți cetățeni. Oricum, el, bătrînul vînzător de ziare, îi mulțumește. După cum nu pierde acest prilej pentru a mai mulțumi o dată lui Ilie Vețăleanu care, auzind strigăt de ajutor, și-a părăsit musafirii și a venit grabnic să țină piept huliganului, și lui Mihai Țugui, care, la distanță fiind, dîndu-și seama că este atacat un om, a venit în fugă să ajute la prinderea făptașului.

Iar acesta, după cum spuneam, a fost prins. Băuse — se mărturisește el la ceasul adevărului — cu alți doi necunoscuți într-o crișmă de la Chirigiu. După care, plecaseră împreună spre Piața Unirii. „Și unul dintre cei doi — declară Daniel Sontea — mi-a arătat spre un bătrîn și mi-a cerut să mă dau la el, să-l lovesc și să-i iau banii, deoarece el știe precis că bătrînul are bani asupra sa." Ceilalți ar fi fugit cînd au văzut că sar în ajutor oameni de pe stradă. Așa că a rămas singur, fiind prins mai întîi de un tînăr, apoi de ceilalți.

Iată un exemplu în care opinia publică a intervenit prompt. În care simpla atitudine impusă de cetățeanul de pe stradă cheamă la ordine pe cei tentați de acte antisociale. O remontantă atitudine civică doveditoare că nouă, oamenilor, nu ne este indiferent ce se întîmplă în jurul nostru, că știm să spunem „STOP" huliganilor și bețivilor prin însăși fapta noastră.

GEORGETA ȘTEFANESCU ■

Cronica șoselei

Un colos barează șoseaua!

10 septembrie 1980, ora 7,30 dimineața. La punctul de lucru Tințăreni (Gorj), pendinte de Secția energoutilaj Craiova, agitație mare. Șeful șantierului se urcă grăbit în mașina care demarează imediat spre Sărdănești (comuna Plopșor) unde unul dintre tractoriștii subunității a fost angajat într-un accident grav.

Apropiindu-se de locul cu pricina observă parcă deasupra șoselei un pod metalic, așa cum sînt în unele gări pasarelele peste liniile ferate, destinate pietonilor. Dar nu! Pe măsură ce mașina se apropie, se distinge cu claritate silueta unei remorci lungi de 8—9 metri destinată transporturilor speciale, care barează întreaga lățime a drumului. Sub remorcă se observă un autoturism dar, curios, Fiatului 850 îi lipsește partea superioară. Abia după ce coboară din mașină, șeful șantierului realizează ce s-a întîmplat în realitate. Neputînd opri în timp util (nu-și dă seama din ce cauză), Fiatul s-a înfipt sub puternica grindă metalică a remorcii care a rasa tot ce se găsea mai sus de suprafața capotei motorului.

Cu o seară înainte, profitînd de lipsa totală de control de la punctul de lucru, tractoristul Ion Meșină înlocuiește remorca tractorului cu una utilizată pentru elemente de construcții metalice și pleacă de la Tințăreni la Sărdănești, cale de circa 20 de kilometri, unde locuia temporar, pentru a-și transporta lemne de foc. Introduce lemnele în curte, parchează tractorul în fața casei, scoțîndu-l din partea carosabilă și se culcă.

A doua zi se scoală foarte devreme cu intenția de a fi prezent pe șantier la ora de începere a programului de lucru. Era încă întuneric, cînd începe manevrarea tractorului cu lunga sa remorcă. Autovehiculul trebuia întors exact la 180°. Tocmai cînd reușise să pună tractorul pe direcția de mers, dar remorca mai bloca încă drumul, I.M. observă din depărtare farurile unui autoturism care se apropia cu repeziciune de locul unde acesta manevra „trenul rutier". Își dă seama că nu va putea elibera în timp util șoseaua, sare din tractor, se urcă pe grinda metalică a remorcii și începe să agite șapca în chip de semnal, spre autovehiculul care se apropia fără să reducă deloc viteza.

Șoferul Fiatului care gonea cu peste 80 km pe oră, utilizînd nu luminile de drum ci faza de întîlnire, nu reușește să observe periculosul obstacol. Abia cînd mașina se află la 50—60 metri de remorca care bloca drumul, ocupantele locurilor de pe fotoliul din spate al autoturismului (soția șoferului și alte două femei, rude ale pilotului) sesizează colosul metalic și se „fac mici", ghemuindu-se în spatele scaunelor din față ale autoturismului. Un gest reflex de ferire a capului face și soacra șoferului care ocupa locul din dreapta pilotului. În acest fel, cele patru femei scapă de la moarte și suferă doar ușoare contuzii. Pilotul nu mai poate întreprinde nimic pentru evitarea extrem de violentei coliziuni.

Dumitra Dumitru, șofer profesionist la stația de salvare Segarcea, în vîrstă de 35 de ani, și fiul său Marius, de 5 ani (ținut în brațe de soacra pilotului și care în momentul producerii coliziunii dormea), au fost omoriți pe loc.

Familia Dumitra plecase foarte devreme în aceeași zi din Segarcea, cu intenția de a parcurge traseul Filiași — Tg. Jiu — Petroșani — Simeria și să ajungă la Orăștie unde doreau să-și procure scurte gen „Alain Delon". Dorind ca pînă seara să ajungă acasă, dar ignorînd pericolele călătoriei de noapte, în ciuda experienței sale de profesionist, șoferul apăsa cu nesăbuință pe accelerație.

La producerea accidentului au concurat ambii conducători de autovehicule. Tractoristul care a folosit ilegal autovehiculul, și a creat pe șosea un obstacol extrem de periculos, făcînd întoarcerea fără a semnaliza de la distanță autovehiculul, așa cum pretindea o asemenea manevră în condiții nocturne.

Șoferul autoturismului care circula cu viteză mult peste cea admisă în localități, mai ales în condiții de noapte, cînd normele elementare de prudență impun reducerea vitezei de rulare cu cel puțin 10—15%.

Micuțul Marius ar fi fost poate acum în viață dacă în loc să fie ținut în brațele ocupantei locului din față, ar fi fost așezat pe fotoliul din spate. Dealtfel, pentru gradul de uzură destul de avansat al autoturismului, acesta nu numai că rula cu viteză mult prea mare, dar era și supraîncărcat.

Faptul că fiecare tractorist de la unitatea amintită poate pleca oricînd, oriunde și cu orice fel de utilaj (fie chiar și cu un colos de genul celui folosit de I.M.), arată carențele grave în organizarea controlului din partea factorilor de conducere de la Energoutilaj.

B. VICTOR ■

CALE SCURTĂ... DRUM DE FIER

O nouă cale ferată, nu lungă (40 km), dar de o complexitate a lucrărilor care o singularizează între construcțiile genului, e în plină edificare între Rm. Vîlcea și localitatea Vîlcele. Ea va așterne, între București și orașul de sub umbra Coziei, un traseu de două ori mai scurt decît cel prin Caracal și Piatra Olt, scurtînd prin aceasta, spun calculele, cu circa 300 km actualele legături feroviare ale Capitalei cu Transilvania.

Lucrările, spuneam, sînt complexe, sînt de fapt fără precedent la noi, printr-o densitate a grandiosului constructiv (am putea spune, fără să șovăim la cuvînt: a monumentalului) care desfide orice rivalitate. Chiar și traseul Orșova—Tr. Severin, cel mai spectaculos dintre drumurile de fier edificate în anii din urmă, acea „magistrală a soarelui" cățărată de-a dreptul pe cer, despicînd sau sărind stîncile îngropate pînă la briu în fluviu, închină, ni se spune, steagul îndrăznelilor și al performanțelor tehnice în fața noii construcții. Cei 40 km dintre Vîlcele și Rm. Vîlcea înseamnă o densitate a lucrărilor de artă (tunele, poduri, viaducte, diguri, consolidări de versanți etc.) de vreo trei ori mai mare și o anvergură a soluțiilor novatoare, a premierelor absolute ale domeniului, neatinsă nicicînd și nicunde.

Calea ferată, ca și o linie aeriană de înaltă tensiune sau ca și zborul unui avion, își alege, trebuie să-și aleagă, teoretic vorbind, traseul cel mai scurt, mai exact spus traseul optim, indiferent de accidentele reliefului peste care trece. Actuala tehnică și actuala capacitate tehnică a construcției și a constructorilor români de drumuri feroviare își îngăduie, la ceasul de față, suprapunerea teoriei cu practica, cel puțin în etapele lor majore, lucrarea de care ne ocupăm dovedind-o în chip expres. Între Vîlcele și Rimnic sînt numai dealuri, masive de lut sau de piatră, albii de rîuri, răzvrătiri de lavine și cremeni, numeroase văi prăpăstii și ripe. Noua cale ferată le abordează frontal, pieptiș, necolind nici măsivele nici abisurile, străpungîndu-le pe rele dedin traversîndu-le cu salturi spectaculoase pe celelalte. Cei 40 km sînt, altfel spus, o aproape neîntreruptă succesiune de poduri, podețe, tunele și viaducte, panglica de metal nepreasimțind pămîntul, adică reliefuI de jos, ea călătorind doar prin miezul înalt și pietros al dealurilor, cînd ferăstruiește tunele, sau prin văzduh, cînd se cațără peste poduri și viaducte. Vor fi patru tunele, toate de mari proporții, cel de la punctul numit Ghibei fiind lung de 2 240 m, cel de la Ploștina de 2 500 (cu 900 mai mulți decît cel de la Obcina Mestecănișului, inaugurat nu demult și cotat, la inaugurare, drept cel mai lung dintre tunelele construite în România în ultimele patru decenii). Podurile vor însuma 6 km (cele mai mari se vor arcui peste apele Argeșului și ale Oltului, cel de la Olt urmînd a avea cinci deschideri, unele de peste 60 de metri). Viaductele vor fi nouă, dominate de cel de la Topolog, care va lega doi versanți printr-o punte aeriană lungă de 1,3 km, cu 45 de deschideri, suspendată la 84 de metri deasupra văii, traversînd pe sub cer un sat, Ciofringenii de Arges, un curs de apă și o pădure. Patru noi și moderne gări, la Vîlcele (unde acum este doar o haltă), la Tutana, la Schitu Matei și la Simnic (unde acum nu-i nimic, unde trenul va poposi pentru prima oară), și, în final, o nouă gară la Rimnic, care va deveni principala gară a municipiului, vor întregi o lucrare care, dincolo de rosturile economice, se constituie, iată, ca un prodigios monument de arhitectură a noului, cel mai impunător în branșă din țară și unul dintre cele mai interesante ale continentului. O lucrare concepută integral la noi, care se va executa exclusiv cu forțele noastre și care va fi, în mod cert, înfăptuită fără cusur, avînd ca garanție celelalte mari lucrări de acest fel, datorate acelorași oameni.

Lucrarea este încă la început. Trenul va fluiera pe aici abia la sfîrșitul lui '83. Ceea ce se face deocamdată e, cel puțin aparent, cel puțin vizual, o operă de destrucție. Se răvășește un întreg peisaj, se ruinează o structură placidă fixată în ere, buldozere și excavatoare de mare capacitate dislocă pămînt, bolovani și stînci, mută ape, cară aluviuni împietrite și, pe dealurile din jur, golesc coastele de păduri. La Ciofringeni, unde s-a stabilit comandamentul constructorilor (al Șantierului 83 tunele-viaducte Rm. Vîlcea-Vîlcele), satul trăiește emoția uriașului viaduct sub care se va pîti. Ca să-l atingă, i-ar trebui o construcție de înălțimea „Intercontinentalului" bucureștean. Nu va avea, desigur, astfel de edificii, chiar dacă, în viitorul apropiat, va realiza ca oraș (căci va deveni un oraș, datorită căii ferate și amenajărilor constructive polarizate sau determinate de ea) niște prefaceri pe verticală greu de imaginat pînă mai ieri. Deja, destinate constructorilor, care nu le vor lua cu ei, cînd vor pleca, ci le vor lăsa sedentarilor, adică oamenilor din Ciofrîngenii Argeșului, au început să se construiască aici primele blocuri de locuințe.

Cartierul general al șantierului e instalat într-o baracă, ca într-un bivuac de campanie. Atmosferă de comandament, dute-vino de oameni, telefoane zbîrnînd încontinuu, rapoarte și ordine care se încrucișează în aer și, firește, un șef al șantierului teribil de ocupat, un bărbat încă destul de tînăr, de fapt fără vîrstă, cu ochi ascuțiți, cu trăsături puternic marcate (adunînd în cutele lor, după cîte aveam să aflăm, întîmplările, eforturile și ostenelile a două decenii trăite pe mari șantiere de construcții feroviare), care, în cămașă, cu mînecile suflecate, ne întinde o mînă fermă, dar și moale, chestionîndu-ne, pe tonul celui obișnuit să conducă, deci să aibă primul cuvînt, asupra „impresiilor" pe care, ca să ajungem aici, le-am adunat străbătînd șantierul. Ce „impresii" să fi putut aduna dintr-o construcție aflată abia la început?! Inginerul Nicolae Procop ne retează. Nu, zice, ceea ce vedem nu e un început, este de fapt o culme, o etapă matură, avansată a unei construcții care s-a declanșat de mult. Ea a debutat la planșetă, în Institutul de proiectări căi ferate și în centrala de resort a Ministerului Transporturilor și Telecomunicațiilor (Centrala de construcții căi ferate, antreprenorul general al lucrării), unde s-a dus poate cea mai grea bătălie, o bătălie abstractă, o bătalie a minții, preludiu la înfruntarea materială cu apele, cu dealurile, cu văile, cu problemele unice ale unei construcții unice. (Ca mărturie, inginerul desfășoară în fața noastră metri întregi de hîrtie de calc, adevărate covoare decorate capricios cu scheme, releveuri, hărți, din care întreaga operă se poate citi... pînă și cu lupa!) O bătălie în care, pentru cristalizarea proiectului tehnic și a proiectelor execuției, s-au consumat, ni se spune, mii, zeci de mii de ore de energie intelectuală, angajînd numeroși cercetători, proiectanți și specialiști ai tehnicii. Un accent apăsat s-a pus pe concepereа unor tehnologii și utilaje de performanță, înglobînd cele mai noi cuceriri în materie. Structura viaductelor, de pildă, va fi din grinzi pretensionate de beton armat, cu deschideri de peste 30 de metri, grinzi uriașe, grele de cîte 80 de tone (un unicat în construcțiile noastre feroviare!), puse în operă de lansatoare de mare capacitate, din cea mai nouă generație, proiectate și construite pentru acest șantier. Străpungerea tunelelor se va face cu scuturi mecanizate, aceste utilaje-robot (fie-ne, ca profani, îngăduit să le numim astfel, con-

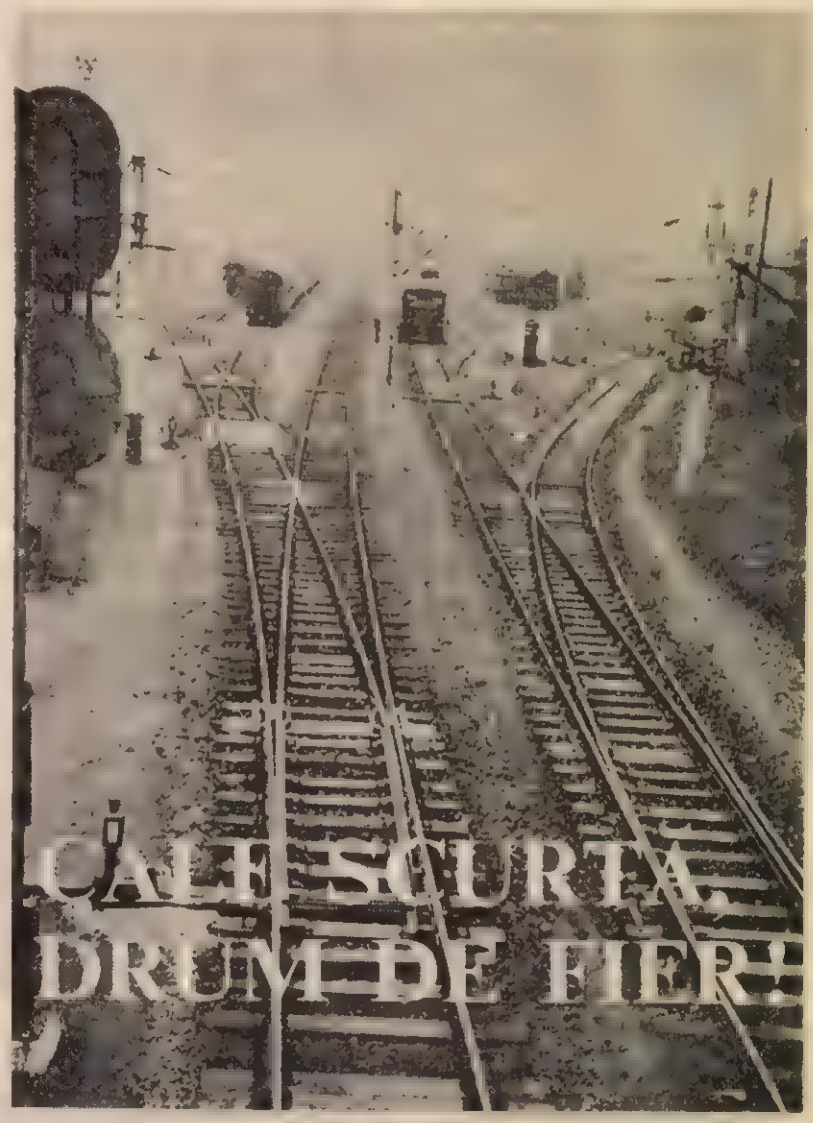

travenind poate tehnicii, dar marcînd mai exact o sugestie) ce se înșurubează în masivul de lut sau de piatră excavînd, încărcînd materialul excavat în vagoneți, montînd boltarii pentru mantalele de protecție ale edificiului subteran, făcînd prompt și făcînd cu cap o mie și una de treburi grele. Aceste scuturi sînt și ele creații de ultimă oră, aparținînd celei de-a treia generații. „Prima generație" a lucrat la Mestecăniș, deci nu prea demult. Ceea ce dovedește o dată în plus, încheie interlocutorul nostru, capacitatea tehnicii românești a domeniului de a se înnoi în timp record.

După această „punere în pagină" a problemelor de esență ale construcției, străbatem, însoțiți de inginerul Procop, un șantier în care totul, în panoramele largi ca și în detaliu, poartă amprenta noului, de la tehnică la tehnologii, de la utilaje la profesionalismul înalt al celor ce le conduc. Toate construcțiile locului, tunelele, podurile sau viaductele, stau, cum spuneam, sub semnul monumentalului, dar munca oamenilor, prin măiestrie și prin finețe, trimite, zice inginerul Procop, sugestii spre cea a bijutierului. În structura miilor de tone de beton armat și pretensionat, care țin încordat un viaduct, n-are voie să se insinueze nici cea mai infimă bulă de aer, nici măcar de un milimetru cub, fiindcă o astfel de buturugă mică ar da peste cap gigantul. „În munca noastră nu încap rateuri, continuă cel ce ne însoțește. Nu încape autocritica, fiindcă greșeala care o provoacă este exclusă de la început,, prin înseși legile elementare ale muncii. Noi, aici, nu facem lucrări de nota 9 sau 10, ci numai de 11". „Toți oamenii șantierului sînt oameni de nota 11?" „Da, toți". „Chiar și cei tineri?" „Chiar și ei".

„Nucleul de bază" al colectivului îl alcătuiesc, firesc, cei cu veche experiență, cei ca maistrul principal Gheorghe Avram, venit aici din mai 1979, de la „primul țăruș", ca maistrul Ion Gruia, „șantierist" de vreo trei decenii, ca minerul șef de echipă Eugen Mihalache, cu ultimii lauri ai muncii culeși pe șantierul Orșova—Tr. Severin. Lîngă ei sînt și tineri, mulți tineri, chiar și șeful lotului viaducte, deci al lucrărilor de extremă răspundere, este un tînăr, inginerul Dorin Oniță, abia ieșit din stagiatură dar afirmat prin cunoștințe solide și prin talent în treburile organizării. Au apărut, iată, lîngă specialiștii veniți de aiurea, și oameni de-ai locului, încă nededați la lucrări de o astfel de anvergură, dar suplinind prin osîrdie și prin pasiune cunoștințele care azi le lipsesc. Dar uneori, chiar deseori, aduc și ei, nu în traista țăranului, ci în servieta specialistului, experiențe și cunoștințe de mare preț. Un loc fruntaș în întrecerea meșterilor constructori îl deține „brigada Vocheștilor", numită așa fiindcă șapte din cei paisprezece membri ai săi, în frunte cu șeful, Mihai Vochescu, sînt toți „Vocheștii", sînt frați, veri, unchi și nepoți, veniți aici din Grădiștea Vîlcei. Cei pai sprezece sînt dulgheri, maeștri ai cofrajelor glisante, deci niște „oameni de nota 11", niște specialiști, nedatorîndu-le celor care alcătuiesc „nucleul de bază" respectul adulator al învățăcelului, sau datorîndu-le respect doar în măsura în care și ceilalți le răspund la fel. Și le răspund.

Creația, la această nouă construcție, se desfășoară în condiții aparte, care stabilesc între oameni raporturi de un anume fel. Ei, acești oameni, sînt aici niște izolați, muncesc și trăiesc în pustietate, sînt mai departe de orașe decît erau pe șantierul Orșova—Tr. Severin sau pe altele, drept pentru care, aici, creația o prezidează, poate mai mult ca în alte locuri, cooperarea, camaraderia, stima reciprocă, solidaritatea deplină, răspunderea fierbinte a fiecărula pentru destinul și reușita tuturor. Un astfel de model de etică și de climat am întîlnit, desigur, și pe alte șantiere, dar ni s-a părut, contemplînd munca celor ai locului, că ei are aici un ce aparte. Întrajutorarea constructorilor este un fapt curent, minerul care încă n-a pătruns în adîncul masivului își suflecă mînecile pentru construcția drumului de acces spre acest masiv, laborantul-specialist în betoane pune mîna și la turnări, cînd cerințele celor din urmă se dovedesc stringente. Bătălia e aspră, pretențiile ei sînt mari, termenele presează, natura care trebuie detronată din rosturile-i arhaice are ostilitatea primordială a locurilor de care nimeni nu s-a atins vreodată. Dealuri, coline, ape, văi, măguri, lavine, prăpăstii, ripe trebuie remodelate, redesenate, integrate unui tipar sever, strict ca și un canon, care nu-și poate îngădui nici o abatere, nici cea mai palidă derogare de la exigențele scrise în planuri. Fronturile de lucru sînt sau foarte vaste, făcînd dificile organizarea și cuprinderea muncii, a problemelor ei, sau incredibil de mici, de restrînse, sufocînd oameni, mașini și ritmuri. Calea ferată va zbura pe culmi, la mari înălțimi, unde terasamentele trebuie tăiate cu dinamita, dar cu grija ca pietrele detunate să nu afecteze văile ce se cască jos, pline și ele de forfota șantierului, drept pentru care balastul trebuie transportat cu maxime precauții, în camioane ce poartă parcă inscripția „Atențiune, copii!" Dar se muncește intens, cu rezultate majore, în toate locurile, la toate cotele, pe pămînt, sub pămînt sau deasupra, la construcția căilor de acces, la introducerea scuturilor mecanizate în bezna masivelor, la pilele podurilor și viaductelor. Se muncește răzbit cît e ziua de lungă, se muncește și noaptea, sub luminile reflectoarelor și ale farurilor mașinilor, care anticipează luminile ce vor comenta, în nopțile viitorului, zborul trenurilor electrice pe calea ferată suspendată pe cer.

O impunătoare arhitectură a noului, o construcție-monument de gîndire tehnică și de artă, își anunță, spectaculos, începuturile.

ILIE PURCARU
Fotografie de ION PREDOȘANU

Întreprinderea de autocamioane

Uzina unui oraș, orașul unei uzine

BRAȘOV

Le-am întîlnit peste tot. Și fie că se numeau Steagul roșu, Carpați, Bucegi, Roman, Dac — fie că purtau simple sigle precedate ori succedate de cifre indicînd tipuri, variante, destinații, clase, puteri și specificații — pentru noi ele au semnificat totdeauna **AUTOCAMIOANELE ROMÂNEȘTI.**

Fără ele nu ne-am fi putut niciciod dezmorți din capcanele glodului. Fără ele economia românească n-ar fi urcat pe cele mai înalte culmi în această țară pe care răposatele regimuri ar fi vrut-o veșnic eminamente agrară, ceea ce ar fi echivalat însă cu veșnic eminamente falimentară. Fără ele nu pot fi înțelese nici planurile anuale, nici cincinalele. Au intrat atît de adînc în viața și conștiința noastră încît fără ele aproape că nu ne mai putem imagina spațiile carpato-dunărene. Mutatis mutandis — fără ele n-am fi pus pe roți socialismul nostru. Fără ele nu ne-am fi plasat niciciod printre primii zece mari producători de autocamioane de pe Terra, nici n-am fi îndrăznit să ne angajăm în competiții cu firme desemnînd tradiții și ambiții numite Mercedes, Unic, Saviem, Bedford... Dovadă ? Iată ce scria o revistă de specialitate (Za volantem) : „Uzinele de autocamioane Brașov sînt înzestrate cu mașini moderne, cu instalații de producție și transport, astfel că suportă la cea mai mare exigență comparația cu cei mai de frunte producători europeni de autovehicule. Folosirea metodelor progresiste de conducere și de organizare științifică a producției reflectă o mare fermitate în îndeplinirea sarcinilor și o productivitate a muncii neobișnuite în industria de automobile din statele socialiste (inclusiv Cehoslovacia)". Dovadă ? Apreciatele demonstrații de pe esplanadele expozițiilor ale unor centre precum Salonic, Poznan, Brno, Viena, Bogota, Damasc, Congo, Beijing, Cairo, Zagreb, Dar es Salaam, Budapesta, Peru, Alger... Și cine nu știe cît de nemaipomenit de greu este să-ți atragi elogiile concurenței !

Și toate acestea în numai 26 de ani. Pentru că, iată, pe prima pagină a „Scînteii" de vineri, 3 septembrie 1954, sub titlul «O importantă realizare a industriei noastre socialiste», apărea fotografia primului SR-101. Imaginea venea să infirme niște zvonuri veninoase și să confirme o realitate care, în fapt, se consumase încă de la 1 Mai al aceluiași an. Atunci, în București, cu prilejul demonstrației oamenilor muncii, prin fața tribunei oficiale trecuseră primele o sută de autocamioane românești. Se raporta astfel prin graiul faptelor că sarcinile trasate de către Plenara C.C. al P.C.R. din 19—20 august 1953 fusese îndeplinită integral și magistral. „Au fost și înși care le-au cerut șoferilor noștri să ridice capotele, ca să se convingă și ei că motoarele sînt execu-

Familia Station

tate de către noi. Și deși li s-au arătat, unii tot n-au crezut că brașovenii ar fi fost capabili de asemenea performanțe", îmi povestește acum Constantin Rățoi, secretarul Comitetului de partid de la I.A.Bv. (La polul opus s-au manifestat exuberanții : la Cîmpina, pe drumul de întoarcere de la defilare, fiecare dintre cele o sută de cabine și de caroserii au fost literalmente scufundate sub flori !) „Neîncrezătorii" uitaseră adevărul devenit axiomă pentru toți cei care știu cît de cît ce înseamnă uzina brașoveană nu numai ca dotare tehnică, cît mai ales ca dotare uman-profesională. Anume ? Că tot maiștrilor, muncitorilor, inginerilor și tehnicienilor de la I.A.Bv. le-a revenit sarcina — de care s-au achitat cu cinste — de a semna următoarele PREMIERE ALE INDUSTRIEI ROMÂNEȘTI CONSTRUCTOARE DE MAȘINI : producția de rulmenți, turnarea de boghiuri și cuple pentru vagoane, sape cu role, transmisii intermediare, carotiere și capete de carotiere, macarale, cutii de viteze pentru troliu, instalații complete de pompaj, mașini-unelte (a MU-1 (mașină de găurit și alezat), MU-2 (strung paralel), MU-10 (strung de copiat), motoare Deutz de 6—8 CP, linii automate construite din mașini agregat...

Același oameni au făcut autocamionul SR-101. Nu tocmai ușor. Barele le-au «bubuit liber», la forjă. Tablele le-au îndoit cu ciocanul de mînă, pe butuci de lemn. Montajul l-au făcut pe capre metalice. Cu toate astea — vă amintiți ? — SR-101 a fost deosebit de rezistent și ușor de condus în exploatare, adică exact pe potriva nivelelor profesional și tehnic ale șoferilor pe care-i aveam pe atunci. Apoi motorul SR 120 și șasiul SR-101 au fost folosite și pentru satisfacerea altor nevoi imediate ale economiei : autobasculante, autocisterne, autobuze TV, iar o parte dintre ansamble au intrat în componența primelor troleibuze românești. Din 1962, odată cu crearea motorului de 140 CP de pură concepție românească, a început marșul triumfal al autocamioanelor brașovene. Tonajele au crescut de la 2,5 pînă la 6 tone ; SR-132 și SR-114 aveau deja două diferențiale. Anii au trecut, iar I.A.Bv. realizează acum tot necesarul de mașini pentru țară în gama 2,5—20 tone. (Tot aici s-au realizat și prototipurile autocamioanelor de 25, 50 și 100 de tone, dar producția acestora a fost transferată la Mîrșa, lîngă Sibiu ; se află în probe tehnologice motorul de 280 CP, cel mai mare produs în România și destinat autocamioanelor.) Pentru cele 20 000 de piese ale unui autocamion, întreprinderea brașoveană cooperează cu alte 200 de unități productive. Ritmurile de dezvoltare ale uzinei — anual. 13 la sută — au asigurat dublarea producției în mai puțin de 7 ani. În septembrie 1980, la fiecare 9 minute, de pe banda de montaj coboară un autocamion (SR-101 necesita o manoperă de 50 ore/buc.). Este rezultatul bunei organizări și al tehnicității înalte. 40 la sută dintre utilajele care formează capacitatea de producție sînt realizate în întreprindere, prin autodotare. Deci sînt concepute, executate, puse în funcțiune și exploatate de către același deosebit de dotat și angajat colectiv muncitoresc. Dacă acum s-ar lucra cu productivitatea muncii din 1955, ar fi necesari — pentru realizarea celor 37 000 de autocamioane, exclusiv diesel, din planul lui 1980 — nu mai puțini de 250 000 de oameni. Se lucrează însă — și se lucrează bine, toți indicatorii de producție pe opt luni au fost îndepliniți și depășiți — cu 26 000 ! (Sînt grupați în 18 meserii de bază ; media de vîrstă este 27,5 ani ; 8 300 posturi de lucru sînt acoperite de femei ; retribuția medie este de 2 800 de lei.) Uzina își iubește oamenii după cum reciproca este la fel de adevărată. Doritorilor li se oferă zilnic, la prețul de 5,50 lei, trei feluri de mîncare, la cantina centrală ori la cele 24 de microcantine din întreprindere. Tinerii beneficiază de mai mult de 5 000 de locuri în cămine (11 blocuri pentru băieți, 2 pentru fete, camere de maximum 4 persoane). Mai mult de jumătate dintre familiștii uzinei locuiesc în cele 40 000 de apartamente(i) ridicate începînd cu 1949 în cartierul Steagul roșu (care a ajuns deja la 6 sectoare, după ce cu al 5-lea s-a încercat o subdivizare — 5A, 5B, 5C). Anual, peste 3 000 de oameni sînt trimiși de sindicat în stațiuni de odihnă și tratament. Grija pentru ridicarea calificării este la fel de evidentă. Pe lîngă întreprindere funcționează o școală profesională și una de maiștri, un liceu industrial și chiar Catedra de tehnologia construcțiilor de mașini a Universității brașovene. Oamenii uzinei — care sînt aceiași cu oamenii cartierului dimensionat și modelat ca un oraș în oraș — formează marea familie a familiilor autocamionului românesc. Destinele lor se împletesc și se oglindesc reciproc, iar împreună se împletesc și se oglindesc reciproc cu destinele țării.

MIRCEA BUNEA

DAN DAVID

Scrisoarea Tatălui meu către Tatăl lui

Te așteptam ca pomii, ca
iarba, ca Noi,
cerul și Pămîntul, Tată te
așteptam ca Soarele. Și pomii și
iarba și cerul și pămîntul te
așteaptă-n graiul lor, în dragostea
lor, în înțelepciunea lor firească.
Singuri aici, cu femeia mea
muncim pogoanele de fineață. Pe
fruntea mea se pot ceti
documentele muncii, manuscripte de
nădușală, trudă și oameni. Cutele
frunții mari ca niște dealuri miros
a iarbă, a pămînt transpirat pe care
ninge lin LUMINA.
În satul nostru, în BERTEA noastră
cea de toate zilele și nopțile
te așteptăm
Tată !
Butoiașul cu rachiu te înviora
Dimineața. Cînd te sculai îți-era
drag să tragi o gîlmoacă de
rachiu. Sărutai pămîntul, Pivnița,
Butoiașul și înhămai caii la
căruță pentru drumurile lungi ce
le făceai la pădure.
Butoiașul e plin cu har tare, viață
și rachiu. Te așteaptă în pivniță
singur. Pereții Pivniței, tavanul,
dușumeaua, Liniștea și
calmul lucrurilor
așteaptă respirarea dumitale, surîsul
rece, fantoma, demnitatea cu pulsul
ei abrupt, uriaș. În Pivniță domnește
Tristețea. Domnește Singurătatea.
Să fii sănătos și să vii acasă !

Caii (darul de nuntă de la
Tatăl dumitale, Bunicul meu, femeile
și nădușala postumă să-l ierte !)
cai, ziceam, bat cu copitele-n
caldarîm. Și plîng cai, Tată,
plîng în lipsa dumitale.
Ai tras cu țesala pe ei, ai
tăiat liber și OMENEȘTE cu CAII.
Ce singuri sunt Cai, Tată !
Și mereu mai puțini sunt Cai, Tată !
Să fii sănătos și să vii acasă !
Peste disciplina nopții, fioroasă
se vede stafia sufletului tău,
LUNA, Tată,
LUNA mare și liberă care te
așteaptă. (Și noaptea plînge. Și
poruncile ei de tăcere nu
s-au terminat, tind spre
uniformizare naturală, numai ochii
dumitale au electrocutat Noaptea
și noi ne speriam de Stele prin
poveștile tale din vechime.)
Tată, ochii îți s-au mutat în Stele ?
Sau sunt halucinațiile mele
de dor și de singurătate ?
Sau nopțile și cerul și pămîntul
și Toate, Tată, Toate
așteaptă un semn de Viață de la
dumitale. Comunicarea între vieți
și suferințe și lumină.
Să fii sănătos și să vii acasă.

Nea Filip Belciug, vecinul
a răsturnat căruța cu fîn pe
Cotrojani
și-n răgazul ăla de muncă și
nădușală mi-a vorbit despre nenorocitul de război cu turcii de la
1877. Ne gîndeam la dumneata,
Tată, tăceam triști despre
cestălalt război (Luptă sau război
sau apocalipsă la care-ai
plecat cu fruntea sus,
cu Fruntea dumitale mare cît
Viitorul,
Fruntea dumitale
carele înflorea printre noi ca un
Ideal furios și Atotputernic.
Tot curajul cu ierburile lui iuți
se arăta pe Fruntea dumitale,
toată școala vieții și a
Curajului. Lumea n-are nici un
sens fără Risc, Jertfă, Sacrificiu,
Curaj, mai ales fără neîntrerupta
revoluție a conștiinței de sine.)
Să fii sănătos și să vii acasă.

Seara ne ducem în Cărpiniș la
Gheorghe Chiriță, în odăița lui. E
singur, mai singur ca singurătatea.
Eu și cu femeia mea și cu copiii
noștri ne ducem seara în
Singurătatea lui. Cîntă la vioară.
Ne spune balade frumoase despre
haiducie, război și Libertate.
Întreabă de dumneata, Tată, dacă ai
mai fost acasă, dacă ai mai scris,
cînd se termină războiul. I-am
spus că ne-ai scris, că îți-e dor de
noi, că te așteptăm cu
îmbrățișarea noastră rece și
Omenească de țărani simpli, de
țărani rămași singuri, fără Tatăl
lor drag. (Țărani frumoși, uriași,
munciți și drepți ca Brazii,
Veșnici ca riul. Neclintiți ca
munții unde ne ducem cu oile și
vitele Vara.)
Să fii sănătos și să vii acasă !
Nenea Gheorghe Budea, bătrîn și el,
singur și el acolo cu femeia lui,
cu bătrînețile, cu muncile, cu
casa lui din pădure, cîntă la Flaut
seară de seară
de din iarnă pînă-n vară.
Cîntă... și paseri și oameni și
toate vietățile pămîntului
se-nfioară.
E singur. Și satul
e singur. Toți suntem
Singuri. Toți așteptăm eroii
să vină din război acasă, să
vină la femeile, la copiii
lor.

(Fragmente din poemul „2050 de ani de optimism")

MIHAI OLOS – Proiectul unui oraș universal

FLACĂRA LA DISPOZIȚIA DUMNEAVOASTRĂ

Sînt șeful unei echipe de construcții la A.E.I.P.I. Gălbinași (Ilfov). Potrivit actelor depuse la serviciul personal am primit pînă în luna aprilie retribuția conform încadrării. Pe luna mai a.c. am fost retribuit la bază pe motivul că la respectivul serviciu nu se mai află cartea mea de muncă. M-am adresat de nenumărate ori celor în drept trimițînd și trei adeverințe în copie, care nu au fost luate în considerare. Cine se face vinovat de lipsa cărții mele de muncă? Unde poate fi? Nu există, oare, și la serviciul acesta de personal niște reguli stricte de păstrarea documentelor? Poate prin dumneavoastră voi afla răspunsul și mai ales găsirea documentului meu. **(Rafael Mitu — comuna Popești-Leordeni)**

■

Două răspunsuri de la Procuratura Generală: La adresa dv. referitoare la scrisoarea petiționarilor Dumitru Ștefan și Dumitru Eugenia din București, șos. Iancului nr. 53, bloc 102 B, sc. C, etaj 1, ap. 87, sector 2, vă comunicăm faptul că hotărîrile pronunțate în cauză fiind netemeinice și nelegale, împotriva lor s-a declarat recurs extraordinar și s-a înaintat Tribunalului Suprem.

■

La adresa dv. referitoare la scrisoarea petiționarilor Duțu Lenuța, Duțu Petrică, Cirtu Aurica, Duțu Marin, Matea Constanța, Duțu Victor și Dumitru Aneta, din comuna Valu Mare, satul Preajba, județul Dolj, vă facem cunoscut că din examinarea cauzei în care s-au referit petiționarii s-a constatat că hotărîrile instanțelor de judecată sînt greșite, motiv pentru care cu adresa nr. 7539/3012/1980 s-a declarat recurs extraordinar la Tribunalul Suprem.

■

Legumicultorul de la bloc, așa este numit de către vecini **Alexandru Cosmeleață** din Alexandria, str. Carpați nr. 11, bloc 225, scara B, etaj I, ap. 26,

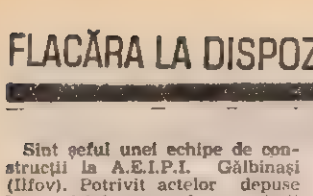

care, pe o suprafață de 60 m pătrați, în jurul blocului, a însămînțat și cultivat roșii în straturi suprainălțate, ardei, castraveți etc., iar pe laturile exterioare sînt plantate fiori. Tot aici există două bănci construite de el pentru copiii blocului.

■

Comitetul sectorului 2 București al P.C.R.: Ca răspuns la scrisoarea numitului MARIN CONSTANTIN privitoare la imobilul din intr. Pop de Băsești nr. 7, vă informăm următoarele: Lucrările achitate de petiționar au fost executate de S.G.L. 2 din str. Traian nr. 234 în totalitate și corespund atît din punct de vedere cantitativ cît și calitativ.

■

Cooperativa Agricolă de Producție „Ivanda", satul Ivanda, com. Giulvăz, jud. Timiș: Referitor la articolul publicat în FLACĂRA din 21.VIII.1980 la pag. 10 sub titlul: „Ivanda: Hala de îmbuteliere transformată în grajd", vă facem cunoscut următoarele: Cele relatate corespund adevărului și ne constituie un ajutor prețios, deoarece în acest an conducerea C.A.P.-ului a hotărît punerea în exploatare a apei (este prevăzut și în planul de producție). Înaintăm alăturat o copie a adresei noastre nr. 993/1.IX.1980, prin care sperăm că într-un termen foarte scurt putem raporta că am început folosirea apei tămăduitoare din Ivanda. Dacă vom avea necazuri pe parcurs, vom cere ajutorul dv.

■

În ultimul timp în orașul Bistrița, jud. Bistrița-Năsăud, cei care fac băuturile răcoritoare (Fabrica de sucuri, I.J.L.F. etc.), scot pe piață tot felul de ape tămîiate, care mai de care, dar la prețuri foarte bune. Calitatea sucurilor este proastă, nici gust plăcut, nici miros plăcut și nici rece. Cele mai bune au rămas tot „cuicurile", dar nu se prea găsesc, în locul lor au apărut la același preț, 1,75 lei, un suc de mere, care are miros de mucegai, este tulbure, gust și miros prost și nu este măcar carbogazos ca apa minerală. Au apărut și alte sucuri ca: Bem-Bem, Codruț, și altele cu gusturi destul de dubioase, la care populația consumatoare a reacționat prompt, a criticat, dar a rămas nu critica și sucurile proaste continuă să răscolească buzunarele oamenilor. Vînzătorii dau din umeri și spun că și ei au semnalat proasta calitate, dar nu au ce face altceva... Atunci, altcineva nu se găsește să facă ce trebuie? **(Aller Alden — Bistrița, Str. Călimani nr. 9)**

■

Comitetul sectorului 2 București al P.C.R.: Ca răspuns la scrisoarea numitului GOLDFARB HANZ, prin care solicită atribuirea unui apartament cu 2 camere, în caz de demolare a imobilului din Calea Moșilor nr. 242, sector 2, vă informăm următoarele: Comitetul Executiv al Consiliului popular al sectorului 2 i-a aprobat atribuirea ap. 1 (2 camere) din blocul 43 A, str. Călușarilor nr. 4, sect. 3, pe care l-a acceptat, emițîndu-i-se comunicarea nr. 49456 din 16.08. 1980.

■

M.I.C.M. Întreprinderea de Mașini Grele București: La scrisoarea tov. Ivașcu Aurică adresată revistei „Flacăra" prin care arată că nu are în prezent unde să locuiască și nici unde să lucreze, vă comunicăm următoarele: Analizîndu-se scrisoarea cu factorii de răspundere din I.M.G.B. și secția mecanosudură, rezultă că la data de 28.04.1979 Ivașcu Aurică s-a încadrat la I.M.G.B. secția mecano-sudură în funcția de electrician, unde lucrează și în prezent. În activitatea profesională de la încadrare și pînă în prezent nu a reușit să se încadreze în programul normal de lucru al atelierului, consumă în mod repetat băuturi alcoolice în timpul programului și de multe ori ajungînd în stare avansată de ebrietate. De asemenea, lună de lună are cîte 2—3 zile absențe nemotivate de la program. Față de colegi și de șefii săi direcți are o atitudine necuviincioasă, insultîndu-i și aducîndu-le cuvinte jignitoare. În concluzie tov. Ivașcu Aurică este certat cu disciplina și nu se bucură de stima și încrederea colectivului din care face parte. Deocamdată nu i s-a desfăcut contractul de muncă și nici nu a fost dat afară din locuință.

■

Consiliul sindicatelor din sectorul 4 — București: La scrisoarea adresată revistei „Flacăra" de către Constantin Vinătoru în care solicită a fi sprijinit în a urma școala de maiștri, vă comunicăm următoarele: Din analiza efectuată la întreprinderea de prefabricate Progresul s-a aprobat întocmirea dosarului pentru a urma cursurile școlii de maiștri sesiunea 1980—1981.

■

Se împlinesc astăzi 8 luni de cînd sesizam revista „Flacăra" de lipsa alimentării cu apă a satului Găgeni, com. Păulești, jud. Prahova. Flacăra nr. 6 (1 287) din 7.02.1980 a publicat în rezumat suferința rușinoasă și as spune chiar vitală a locuitorilor de aici, dar nu numai că nu s-a întreprins nimic, nici măcar nu s-a răspuns de către cei vizați, într-un fel sau altul. Aș dori să nu se uite că oamenii nu au apă, dar o plătesc cu regularitate. Vă rugăm să ne ajutați să obținem totuși un răspuns. **(Ing. Ioan Ivan, str. Șoimuș 1-7, sect. 4, București).**

■

Procuratura Municipiului București: În legătură cu scrisoarea numitei Ionescu Olimpia care a sesizat că cetățeana Mihuț Rarița, în vîrstă de 83 de ani, a fost înșelată cu suma de 1 700 lei de către încadrați ai depozitului de lemne din str. Electronicii nr. 2. În urma verificărilor efectuate, în cursul lunii august 1980 s-a restituit păgubașei suma de 1 500 lei, diferența de 200 lei reprezentînd c/valoarea cărbunilor aduși acesteia. După efectuarea de cercetări administrative de către conducerea Întreprinderii Combustibilul, au fost sancționați disciplinar cei vinovați, respectiv conducătorul auto Istrate Gheorghe și încărcătorul Popescu Gheorghe. De asemenea, s-a format și dosarul penal nr. 3947/II/1980 al Procuraturii sectorului 2 privind infracțiunea de înșelăciune în dauna avutului obștesc, fiind sesizate organele Miliției sectorului 2 în vederea efectuării de cercetări penale.

■

Întreprinderea de salubritate București: La scrisoarea semnată de Hărșan Elvira, apărută în revista „Flacăra" din 4 sept. 1980 la rubrica „Flacăra la dispoziția dumneavoastră", vă facem cunoscut că cererea va fi soluționată pînă la data de 20 sept. 1980. Întîrzierea rezolvării solicitării s-a datorat faptului că I.S.B. nu dispune de un număr de pubele în măsură să satisfacă operativ solicitările populației Capitalei și nicidecum afirmațiilor făcute la adresa unor retribuiți ai întreprinderii. Vă aducem la cunoștință pe această cale că pentru închiderea pubelelor deteriorate nu se percep taxe (pentru reparare sau transport).

■

Comitetul județean Bihor al U.T.C.: În legătură cu scrisoarea adresată redacției dv. de către tovarășa Vancsa Irina-Ecaterina, vă informăm că problema ridicată a fost rezolvată. Începînd cu data de 1 septembrie 1980 a fost încadrată la Combinatul de prelucrare a lemnului Oradea, unde urmează cursul de calificare în meseria de tîmplar, cu o durată de 9 luni, putîndu-și urma cursurile la seral în clasa a XII-a.

■

Din răspunsul primit de la M.I. — Miliția municipiului Pitești: Urmare articolului „O nuntă cu... capete sparte" apărut în „Flacăra" nr. 32 din 7 august 1980 vă comunicăm măsurile care au fost luate împotriva celor două grupe de huligani care au tulburat grav odihna și liniștea consumatorilor existenți la datele respective în restaurantul „Doi cocoși" din municipiul Pitești. Au fost condamnați RUPEA DUMITRU zis NEGRIȚĂ și PIEPTEA ION la cîte 4 luni închisoare; PIEPTEA TUDOREL și PIEPTEA TOMA, la cîte 3 luni și, respectiv, 2 luni închisoare contravențională, iar Dincă Ion, cu o participare mai secundară și avînd și o infirmitate la o mînă, a fost sancționat cu 1 000 lei amendă. Frații FLORIN și PETRE BLEGU pentru faptele comise la același restaurant au fost sancționați de către organele de miliție cu cîte 2 000 lei amendă fiecare. A fost numit alt responsabil în locul lui Boguleanu Corneliu și urmează să fie luată și măsura desființării spațiului de deservire din fața unității unde se opreau diverși indivizi și consumau băuturile alcoolice aduse din magazinul alimentar din apropiere. De asemeni și la acest local au fost reînființate echipele de ordine, care au fost instruite de organele de miliție și funcționează sub directa conducere și îndrumare a noului șef de unitate.

■

În ultimii ani, în Arad s-a construit un nou și frumos cartier de locuințe în zona Aurel Vlaicu. În acest cartier, cum este și firesc, locuiesc mii de oameni ai muncii, copii, pensionari care se bucură de condițiile minunate de locuit create de statul nostru. Această bucurie este însă știrbită de lipsa de responsabilitate a edililor municipiului. Despre ce este vorba: în apropiere, la circa 700 de metri de blocuri, se află groapa de gunoaie a municipiului care în fiecare seară și noapte, în acest timp al liniștii, cum este numit, ard gunoaiele poluîndu-ne nu numai apartamentele, dar și sufletele. Această problemă a fost ridicată în urmă cu cîteva luni și de alți locuitori ai acestei zone, în ziarul local, fără nici un rezultat. De necrezut, nu se poate găsi un alt loc pentru depozitarea și arderea gunoiului? **(Lenuța Gyuricza, str. Stupilor nr. 1, bl. A 42, ap. 9, Arad)**

■

C.P.M.B. — D.G.D.A.L. Întreprinderea pentru construirea și vînzarea locuințelor. La scrisoarea Asociației de locatari a blocului 110 din șos. Iancului nr. 5, prin care solicită efectuarea lucrărilor de remedieri, precum și punerea la dispoziție a proiectului de execuție a blocului, vă informăm că delegați ai I.C.V.L., Grupului de șantiere nr. 3, I.I.M.I. și asociației de locatari s-au întrunit în ziua de 20 august a.c. la bloc unde au constatat lucrările de remedieri necesare și au stabilit ca termen final de execuție data de 30 octombrie 1980. S-a adus la cunoștința asociației de locatari că proiectul se consultă la sediul I.C.V.L. pînă la recepția finală.

■

În anul 1978 am absolvit Liceul industrial nr. 20 — operator industrializarea lemnului — curs seral. În același an am plecat să-mi satisfac stagiul militar. După terminare, în martie 1980, m-am adresat liceului să-mi elibereze diploma de bacalaureat, pentru că doream să particip la concursul de admitere în învățămîntul superior la aceeași specialitate, dar diploma nu era încă gata după 2 ani de zile de la absolvire. În perioada martie-iulie am bătut porțile liceului, dar degeaba. Motivul neeliberării: diploma mea (ca și altele) nu a fost semnată, pentru că directorul a fost transferat, iar noul director mi-a dat numai promisiuni. Concursul l-am pierdut, dar diploma îmi este necesară și la locul de muncă pentru o promovare într-o nouă categorie. Cu ce să mă justific că mi-am terminat liceul? Mă poate crede cineva că eu sînt absolvent din 1978 și nu am diploma nici în 1980? **(Ion Pădurariu — str. Episcop Vulcan nr. 26, București)**

■

I.C.R.A.L. „HERĂSTRĂU". Urmare scrisorii numitului Margin Valeriu, din București, șos. Străulești nr. 1 — barăci — prin care solicită reparații la barăcile de la adresa de mai sus, vă comunicăm următoarele: I.C.R.A.L. „Herăstrău" a suplimentat fondurile pentru repararea învelitorilor, astfel ca să poată fi create condițiile unei exploatări normale a unităților locative respective. Avînd în vedere starea acestora, durata de serviciu depășită pentru acest tip de construcții, potrivit prevederilor legale fondurile alocate sînt limitate. Au fost date dispoziții șantierului 1 I.C.R.A.L. „Herăstrău" să încheie lucrările de reparații începute pînă la 30 sept. 1980, cînd urmează să fie recepționate lucrările cu participarea asociației de locatari.

■

Întreprinderea de armături Zalău. Căminul de nefamiliști. Referitor la scrisoarea adresată revistei „Flacăra" de către un grup de locatori de la căminul de nefamiliști al I.A.I.F.O. Zalău, apărută în această revistă din data de 28.08.1980 s-a constatat că cele relatate de locatari corespund realității. Pentru remedierea lipsurilor constatate, s-au luat următoarele măsuri: s-a instalat o pompă cu care s-a scos apa de la subsolul căminului de nefamiliști al întreprinderii; se face dezinfectarea de două ori pe lună împotriva țînțarilor. La ora actuală locatarii sînt mulțumiți de condițiile de locuit ce le sînt asigurate în căminul de nefamiliști al întreprinderii.

■

Consiliul popular al sect. 1 București. La scrisoarea adresată dv. de către Zamfir Georgeta din București, str. G-ral Vlădoianu nr. 32, sector 1, om al muncii la Întreprinderea „Precizia" București, prin care solicită schimbarea locului de muncă, vă comunicăm că solicitarea petentei a fost soluționată favorabil prin mutarea sa la atelierul de montaj apometre.

■

Oficiul Național de Turism „Litoral". Întreprinderea de hoteluri și restaurante Mangalia. Ca răspuns la scrisoarea tov. Niculae Popescu, publicată în numărul 35/1980, prin care semnalează unele deficiențe constatate la unitatea Mezotermale Venus, vă informăm următoarele: Rentabilitatea scăzută a unității cît și numărul redus al solicitanților acestei unități ne permit încadrarea unor lucrători pentru vestiare. Pentru suplinirea acestui neajuns în incinta salonului au fost montate stelaje metalice pentru agățarea hainelor. Celelalte aspecte semnalate sînt reale și au fost luate măsuri pentru reparare instalațiilor aferente unității, urmînd ca pentru anul viitor cele necorespunzătoare să fie înlocuite.

■

Consiliul popular al sectorului 1 București: Urmare la scrisoarea adresată revistei Flacăra de Hîncu Antoa din București, str. Sfîntuzului 32, sectorul 2, prin care se sesizează unele aspecte negative din depozitul de combustibil nr. 11/201, vă comunicăm următoarele: Din verificările efectuate la depozit s-a constatat că aspectele sesizate se confirmă, fapt pentru care șefa de depozit a fost sancționată conform codului muncii art. 100 lit. d. De asemenea, cazul a fost prelucrat cu întregul colectiv de oameni ai muncii din depozit.

■

La 16 aprilie 1980, prin comitetul Asociației de locatari al blocului 4 din strada Mierlei 4 solicitam sprijinul revistei „Flacăra" pentru remedierea unor defecțiuni la unele apartamente, defecțiuni care le făceau de nelocuit. Ca urmare a intervenției dv., semnalul a fost recepționat de Grupul 4 șantiere, care a intervenit prin șantierul nr. 1, condus de arhitectul Rizoli Eustațiu, și au trimis la fața locului o echipă condusă de maistrul Nicolae Ion. În scurt timp au fost remediate neajunsurile, fiind executate lucrări de bună calitate, iar apartamentele pot fi locuite în condiții normale. Tuturor acestor harnici muncitori le mulțumim **(Eugen Boldur**, ap. 108, în numele și al celorlalți locatari).

Pagină realizată de MARGA NEDELEA ■

Poșta redacției

SOCIAL

Petrică Zaceiu — București: Circumstanțe atenuante pentru mărturie mincinoasă? Ați mințit sau nu? ● **Florica Drăgoi — București:** Nevinovăția pitrului reiese chiar din textul reclamantei: „Prima oară am vrut, dar pe urmă n-am mai vrut" ● **Elisabeta Sîrbu — Focșani:** Recunoașteți că ați greșit alungîndu-l; de ce nu vă iartă? Poate v-a și iertat: întrebarea e de ce nu se întoarce? Gîndiți-vă! ● **Ioan Sechestrel — Tulcea:** Nu există probe? Nu vă grăbiți! ● **Violeta Sistuc — Tulcea:** Ați pierdut dreptul de contestație ● **Ilie Ciobotaru — Galați:** Procura nu vă dă dreptul să semnați în fals ● **Zamfir Gălețeanu — Galați:** Faptul că v-am cerut copii după hotărîrile judecătorești nu înseamnă că implicit v-am dat dreptate ● **Zorica Pandele — Galați:** „Nu e el chiar atît de nobil" nu e un argument și cu atît mai puțin o probă ● **Valentin Vadim — București:** Procedura e greoaie? Gîndiți-vă că ați fi fost dv. victima ● **Nicoleta Puicea — București:** Ca și dv. știm că se lucrează la un nou cod penal; nu cunoaștem modificările ● **Mircea Victor Socrate — București:** Conform Legii 3/79 s-a luat măsura de ocrotire prin încredințarea minorului bunicilor materni ● **Toma Maria — Constanța:** Temerile dv. nu s-au adeverit; sperăm să nu greșim ● **Viorel Barbu — Iași:** Părerea noastră este că organul de miliție a procedat corect știind de vorbă și cu pîrîtul ● **Vasilica Oancea — București:** Recursul a fost admis și cauza a fost trimisă spre rejudecare; este evident că sentința nu e definitivă ● **Sandu Ion — București:** Cumpărarea efectuîndu-se prin **Consignația** nu se poate proba că respectivul a cunoscut proveniența bunurilor ● **Ion Paraschivescu — București:** Sînt două lucruri distincte: bani au fost într-adevăr munciți; necunoașterea legii nu este o scuză nici măcar o circumstanță atenuantă ● **Grecu Bădilă — București:** Nu cred să existe o astfe de statistică; oricum nu nouă trebuie să vă adresați ● **Victor Pleșaru — București:** Sigur că putea să nu vi se întîmple; pericolul social însă e socotit nu în funcție de ghinionul pe care l-ați avut ● **Paul Grigorescu — București:** Citiți cu atenție Decretul 218; noi gîndim altfel.

NICOLAE CRISTACHE ■

● **„FLACĂRA" nu ia în considerare scrisorile anonime și nu primește acte originale. Scrieți-ne cît mai concis. Și nu uitați să vă iscăliți. Precizați eventual telefonul unde vă putem găsi.**

flacăra

PENTRU MINTE, INIMĂ ȘI LITERATURĂ

Artist român, din Maramureș...

„Oricită bucurie sau dureri / Ne-așteaptă, fără capăt e cărarea / Și mîine pentru om nu-i ce-a fost ieri / E veșnică pe lume doar schimbarea". Astfel cugetă poetul și astfel ar trebui să gîndim la toate noile programe și motivații de artă modernă, la acele programe și născociri, mai ales, ce reclamă veșnicia, pierzînd din vedere că toată sămînța lucrului cu durată a mai fost semănată cîndva, că nici o noutate nu poate spera la durată, dacă nu-și află un trecut și un înțeles în creația populară, în tezaurul de idee și simțire al părinților și străbunilor. Artiștii de azi, silițiﬁind de graba vremii să schimbe, să producă artă cu mult accent personal și de-o concepție nouă sînt obligați să devină și teoreticienii ei. Sculptorul și pictorul, bunăoară, nu sînt numai niște creatori de obiecte și imagini, ci și buni autori de texte explicative. Adesea, teoria e mai interesantă decît creația plastică propriu-zisă. Artele își amestecă rosturile, în multe cazuri nu se știe prea limpede ce este cutare plastician : pictor ori poet, sculptor ori arhitect, estet ilustrîndu-și gîndul cu niște acțiuni și obiecte interesînd arta plastică ori creator de obiecte și acțiuni cu înțeles plastic dar stăpînit de patima filosofiei. Cîndva, în vechime, marii artiști știau să fie mari în mai multe arte și meșterii de artă pentru că urmăreau aceasta, pentru că, mai bine zis, îi ducea la aceasta nevoia umanistă de a edifica mari idei. Să băgăm de seamă că între contemporani există pictori și sculptori cărora nu le putem zice altfel decît pictori și sculptori, dar și artiști cu o prezență bogată și complexă, de substanță renascentistă, pe care îi numim, pur și simplu, artiști. Un artist este Mihai Olos, pictor și sculptor, poet și arhitect, cîntăreț de cîntec maramureșean și, în tot ce face, un om al Maramureșului, iubindu-și cu străsnicie ținutul, exprimînd în arta lui gîndire românească din Maramureș. Mihai Olos are patruzeci de ani și este un creator deosebit de activ. Expoziția lui, din anul 1968, din București, a fost susținută cu elogii deosebite de Petru Comarnescu și a însemnat totodată recunoașterea unui talent cu un neobișnuit patos autohton. Altfel spus, Mihai Olos nu face o artă cu rime și sugestii din creația populară a nordului de țară, ci o artă slăvind cu toată fibra sa geniul creator al țăranului, universalitatea filosofiei lui. Într-o expoziție pe care l-a organizat-o nu de mult Muzeul de etnografie și folclor din Sighetu Marmației, sculpturile și picturile lui Mihai Olos au stat în rînd cu creația populară. Este, după știința noastră, o întîmplare unică în lume : un artist școlit, un om foarte umblat pe planetă, prețuit și acasă și pe aiurea ca un artist nu numai original, dar și creator de direcție în gîndirea plastică a ultimelor decenii, un român invitat să țină conferințe și cursuri asupra arhitecturii și sculpturii în lemn transilvănene în importante universități europene are ca suprem orgoliu al ființei lui de faur să fie iubit și înțeles mai întîi de-ai lui, acasă, să fie recunoscut, mai presus de toate recunoașterile altora și ai altor țări și ținuturi, în Maramureș, să se poată vorbi de el ca artist maramureșean, nu cu fala ce se dă cîteodată unor valori strict regionale, ci, de-i va fi dat să izbutească asta, cu firescul ce-l manifestăm atunci cînd spunem, bunăoară,

Atelier

MIHAI OLOS

artist venețian sau florentin sau lombard, în discuțiile despre italieni.

Mihai Olos trăiește și-și împlinește rostul de artist la Baia Mare, prețuit de municipalitate, așa cum ar fi frumos să-și prețuiască și să-și sprijine și alte orașe artiștii. Aici își crește pruncii și-și clădește opera, de aici, din Baia Mare și din Maramureș i se nasc inițiativele și proiectele cu deschideri spre lumea largă. Studiind devotat arhitectura în lemn țărănească, Mihai Olos a desprins din tehnica îmbinărilor, din meșteșugul de mii de ani al unor oameni care știu totul despre lemn, învățătura unei sculpturi prin asamblare și, din ea, o seamă de învățături despre viață, despre cum trebuie să trăiască oamenii în frăție, sprijinindu-se unul pe celălalt, devenind mai puternici unul prin celălalt, legați să înfrunte timpul și greul, înmulțind bucuria și împărțind durerea. Toate sculpturile în lemn ale lui Mihai Olos sînt construite fără clei și cuie. Amănuntul, nouă, românilor, ni se pare fără prea mare importanță, ne este un lucru prea familiar ca să ne mai străduim să-i știm și valoarea. Străinilor, însă tehnica sculpturii lui Mihai Olos li s-a înfățișat ca esență a unei spiritualități naționale. Orice arhitectură în lemn este, pînă la urmă, o chestiune de îmbinare a componentelor. Cine are înțelepciunea să cerceteze sistematic tehnica populară a îmbinării lemnului fără clei și cuie va avea revelația unui geniu al simplității și eficienței. O matematică a marilor efecte în temeiul unui efort minim, o știință a eternității cu argumentul unui meșteșug venind din afundul vremurilor, dintotdeauna. Athena Tacha Spear, criticul de artă american care a scris cu atîta pătrundere despre „Păsările lui Brâncuși" (într-o carte de referință în bibliografia brâncușiană) referă despre bălmărean cu aceste cuvinte : „Pentru Olos, nodul are o semnificație aproape tainică, precum ar fi simbolul unității, un principiu universal. L-a folosit în mii de variații — în picturi, ca formă bidimensională, evocînd diferite grade ale tridimensionalității ; în sculpturi din materiale diferite, cu deformări și combinări. Ba chiar crede că acest nod există, ca un fel de impiedicare momentană sau inflexiune bruscă a vocii, în unele melodii populare românești". Iată cum se discută asupra aceleiași chestiuni într-o cronică la expoziția pe care, ca urmare a invitației ce i-o adresează municipalitatea din Giessen, artistul o organizează la Burgmannenhaus, în R.F. Germania : „În această construcție cu material viu Olos vede un principiu tot atît de tradițional din patrin sa cît și un principiu universal valabil în viață. La deschiderea expoziției a dat imediat și o probă îmbinînd degetele vizitatorilor după același principiu în timp ce cînta un cîntec maramureșean. Îmbinările.. relau în mod direct modele din arta românească a țesutului și a broderiei". Un alt critic, mergînd mai adînc în miezul problemei și raportînd sculpturile la proiectul său de „Oraș universal" ce așază, de fapt, sub o singură idee toate eforturile artistului observă că lucrările „aduc aminte uneori de formele structurale ale atomului ; ele pot fi însă interpretate și ca legături între toate domeniile naturii cît și ca simboluri ale solidarității sociale".

Este semnificativ că, în oficiul de ambasadă ce-l fac operele de artă trimise în afara granițelor țării, iese în evidență un anume tip de spiritualitate, că opera își spune patria. Mihai Olos a văzut pentru prima oară un oraș pe cînd avea treisprezece ani. El pleca din Arinișul satul natal și locul de suflet al vieții sale, ca să vadă orașul Baia Mare. „Distinsului meu profesor Dumitru V. Neagoe, care și astăzi profesează în Arinișul — va spune Mihai

(Continuare în pagina 19)

TUDOR OCTAVIAN ■

Ateismul materialismului dialectic și umanismul

Petru Berar, conf. univ. dr. la Academia „Ștefan Gheorghiu", cunoscut ca unul dintre cei mai avizați cercetători ai fenomenului religios, a dat luminii tiparului lucrarea „Umanism și ateism*).

Structurată în cinci capitole (Karl Marx — filosof și sociolog al religiei ; Educația materialist-științifică a tineretului ; Sociologia religiei și sectarismul religios contemporan ; Fenomenul religios în discuția marxiștilor francezi ; Ideea contemporană de ateism și dificultățile fideismului), cartea pe care o prezentăm reușește, printr-o argumentare bogată și elevată din punct de vedere teoretic, să dovedească superioritatea abordării materialist-dialectice a religiei.

Partea cea mai întinsă a lucrării este consacrată analizei contribuției lui Marx la studiul religiei din perspectiva interdisciplinarității dialectice. Or, tocmai perspectiva dialectic-integratoare i-a permis lui Marx să dezvăluie, în mod magistral, natura profund socială a fenomenului religios, geneza lui în procesul spontan al dezvoltării societății. Mai mult, această perspectivă se dovedește a fi fecundă și în analiza contemporană. Țin să remarc, în mod deosebit, faptul că autorul reușește să redea noutate unor texte fundamentale peste care se adunase, în multe straturi, colbul sufocant al dogmatismului.

Autorul arată că noutatea perspectivei teoretico-metodologice asupra religiei ca fenomen social, „avînd ca punct de pornire însăși revoluționarea înțelegerii socialului și a condiției umane, concordă pe deplin, teoretic, cu direcțiile moderne din cercetarea socială, iar practic — cu idealurile revoluționare ale socialismului. Prin surprinderea în focarul analizei științifice a atributelor religiei ca fenomen social, Marx nu a barat teoretic drumul cercetării și al altor moduri esențiale de manifestare ale religiei sau a altor laturi constitutive ale acesteia".

Polemizînd în mod subtil cu diverse orientări în cercetarea fenomenului religios, autorul desprinde concluzia confirmată de datele empirice : „Considerînd religia ca un fenomen social-istoric, materialismul istoric îi neagă acesteia sursele de constituență structurală, nelimitată, a condiției umane". Din faptul că religia nu însoțește în mod fatal esența umană, dialecticienii materialiști trec la critica fundamentelor ei obiective prin formarea unei conștiințe revoluționare. Al doilea capitol — Educația materialist-științifică a tineretului — face o analiză a sarcinilor formulate în documentele programatice ale P.C.R., în lucrările tovarășului Nicolae Ceaușescu privind formarea omului nou, a unei conștiințe științifice, materialiste. Tot aici sînt analizate raporturile dintre ateism și umanism. Pe bună dreptate se arată, împotriva opiniilor vulgarizatoare, dogmatice, educația ateistă trebuie văzută ca „o perfecționare interioară a personalității, ca act de cultură... În fond, idealurile umaniste ale educației omului nou, comunist, nu se identifică cu simpla inoculare în conștiința maselor a preceptelor ateiste, cum greșit se mai consideră uneori. În realitate, scopul final al umanismului comunist este mult superior : formarea acelui tip de om pentru care a dispărut atît nevoia religiei cît și a preocupărilor legate de existența acesteia".

Capitolul „Sociologia religiei și sectarismul religios contemporan" ne dezvăluie contradicțiile insolubile cu care sînt confruntate religiile, contradicții care se dovedesc cu atît mai acute cu cît se ascut contradicțiile capitalismului contemporan. Întemeiat pe o bibliografie corespunzătoare, autorul reușește să ne dezvăluie multiplele cauze ale sectelor religioase și să ne dea o imagine a principalelor secte precum și a doctrinelor acestora.

Polemizînd, în penultimul capitol, cu Michèle Bertrand care admite că trăsătura definitorie a religiei ar fi aceea că ea constituie o formă a imaginarului social, autorul răspunde printr-o întrebare : să poată scăpa oare de orice influențe din istoriei, mai ales de devenirii sociale, acest imaginar social, generator de religie ?

Iată concluzia autorului : „Refuzînd să discute efectiv cea mai importantă formă de ateism contemporan — ateismul marxist (cum, dealtfel, trece cu vederea și ateismul existențialiștilor !), Etienne Gilson demonstrează incapacitatea neotomismului de a discerne ceea ce este contemporan în problema raportului : om-religie".

„Umanism și ateism" se înscrie ca una din contribuțiile de prestigiu la elucidarea fenomenului religios de pe pozițiile materialismului dialectic.

*) Umanism și ateism", Editura științifică și enciclopedică, București 1980.

ION STROIE ■

Dreptul la replică

Cine dezinformează și de ce?

În interviul publicat în nr. 33 al „Flăcării" spuneam cîte ceva despre aventurile filmelor și cineaștilor în labirintul birocrației cinematografice. Regret că răspunsul a fost semnat de tov. Vasile Răchită — un vechi și cinstit slujitor al filmului românesc — și nu voi face în nici un caz greșeala de a-mi închipui că-i aparține și redactarea. Cei realmente vinovați practică cu un egal aplomb și lipsă de scrupule tehnica dezinformării atît față de șefii lor ierarhici cît și față de opinia publică.

1. Filmul „Tatăl risipitor" a fost trimis la Festivalul de la Santarem... „specializat în filme agricole și de tematică rurală" precizează, cu aparentă scrupulozitate față de detalii și nuanțe, răspunsul. N-ar fi, în principiu, nimic jenant pentru mine să particip la un festival cu un asemenea profil. Dacă... ar fi așa. Pentru că, în realitate, festivalul respectiv este compus din două competiții : una, principală, numită **„Festivalul internațional de cinema de la Santarem" (pentru lung metraje)** și alta, paralelă, destinată scurt metrajelor documentare și tehnice numită „Festivalul internațional de filme agricole și de tematică rurală".

Chiar din primul articol al Regulamentului oficial al competiției se arată că „Festivalul internațional de cinema de la Santarem **integrează** (s.n.) și Festivalul de filme agricole și de tematică rurală".

Să vedem acum cine sînt „cineaștii-agronomi" care, începînd cu primele ediții, au socotit că este cazul să-și prezinte filmele la fața comisiei de selecție de la Santarem.

Iată :

Ingmar Bergman (Suedia) cu „Șoapte și strigăte", **Bernardo Bertolucci** (Italia) cu „Conformistul", **Jacques Tati** (Franța) cu „Trafic", **R. W. Fassbinder** (R.F.G.) cu „Joc periculos", **Roberto Santos** (Brazilia) cu „Acuma-l de văzut Augusto Matraga", **Peter Bogdanovich** (S.U.A.) cu „Daisy Miller", **Metodi Andonov** (Bulgaria) cu „Cornul de capră" etc. Filme... agricole deci ? !...

2. Autorii scrisorii în care ne referim afirmă, fără să clipească și negru pe alb, că, după mai bine de un an, „organizatorii festivalului au hotărît să modifice decizia juriului". Mare e grădina lui Dumnezeu ! Îți vine să exclami citind așa ceva. Și mare e și dorința să vezi cu ochii documentul care ar atesta asemenea minune procedurală și de formulare...

Sau diploma aceea inițială și medalia care ar fi fost „de bronz" ? Pînă în momentul de față, deși au trecut cinci ani, nici eu ca regizor și nici altcineva nu le-am avut în fața ochilor. Singurul „document" pe care se întemeiază scrisoarea Centralei este, nici mai mult, nici mai puțin, decît „raportul"... delegatului ei. Dar un asemenea raport e bun pentru justificarea deplasării și decontarea biletelor de avion. Unde sînt pliantele și broșurile tipărite de organizatori ? S-au „rătăcit" sau au fost „uitate" și ele ? Autorii faptelor (și ai răspunsului) nu le-au arătat și nu le-au invocat niciodată pentru simplul motiv că i-ar contrazice. Ele anunțau **de la bun început** adevărata ținută a festivalului și distincția maximă „MARELE PREMIU — Trofeul de aur" acordat filmului „Tatăl risipitor". (Fapt de care am luat cunoștință numai după ce m-am adresat eu, în scris, organizatorilor competiției.)

Trecînd peste absurdul sau ridicolul declarației că organizatorii unui festival ca acesta „revizuiesc" după mai bine de un an (!) hotărîrea juriului, e cazul să aducem la cunoștința cititorului că Festivalul de la Santarem **nici măcar nu are prevăzută posibilitatea de a se acorda filmelor de lung metraj vreo „medalie" de argint sau de bronz.**

La competiția principală, cea a filmelor artistice de lung metraj, regulamentul prevede că juriul atribuie următoarele premii : **Trei Mari Premii, plus Premiul orașului Santarem filmelor care relevă în cea mai mare măsură valorile umane.**

3. În celelalte puncte ale ondulatului răspuns se recunoaște că pliantul cu greșeli grave, destinat publicității internaționale a filmului „Rug și flacără", nu a fost difuzat tocmai datorită inexactităților din text. Se omite însă a se spune că această a avut loc numai **după sesizarea și protestul meu,** că nu le-am descoperit existența decît în coletul pregătit pentru Veneția (unde altfel ar fi plecat așa) etc.

Tot așa stau lucrurile și cu data cînd a fost identificat și ridicat filmul de la aeroportul din Veneția. Conform regulamentului, filmele trebuiau să ajungă acolo pînă la 10 iulie 1980, iar între această dată și 1 august se desfășurau lucrările comisiei de selecție. Filmul a fost trimis de aici pe 17 iulie. La data de 30 iulie, organizatorii festivalului ne telegrafiau că filmul „Rug și flacără" nu a sosit și ne alertau textual, cu maximă bunăvoință : „It risks to be too late" (riscă să fie prea tîrziu). Ajuns în posesia destinatarului la 3 august.

Oare răspunsul Secretariatului Bienalei (din 19 august) că „în ciuda interesului stîrnit" filmul n-a mai putut să fie inclus în program, să nu aibă nici o legătură cu lunga întîrziere ? O vizionare, în extremis, după încheierea oficială a lucrărilor comisiei de selecție n-a mai putut însemna practic nimic. Nu numai pentru că există o latură gospodărească a întocmirii programului și tipăriturilor unui festival, dar acolo se trimisese provizoriu, în virtutea unei clauze de excepție, versiunea românească a filmului (cu dialogurile în anexă dactilografiată și fără imprimarea subtitlurilor pe peliculă — operațiune care era obligatorie în cazul includerii filmului în program). Cînd s-ar mai fi făcut copia subtitrată în laboratorul de la București și cînd ajungea ? După închiderea festivalului ?

„Replica" recunoaște, vrînd-nevrînd, că pînă și traducerea în italiană a dialogurilor a trebuit s-o asigure regizorul, dar fraza este în așa fel întoarsă ca să se înțeleagă că din cauza mea s-ar fi întîrziat expedierea. Da, traducerea am asigurat-o **eu în două zile,** suportînd și cheltuielile (deși nu era de datoria regizorului), deoarece se făcea din asta încă un pretext de „imposibilitatea" plecării (pe lîngă toate celelalte amintite în interviu).

Dar eu mă refeream, cu exemple, și la alte probleme importante privind difuzarea și publicitatea filmului românesc peste hotare pe care răspunsul le eludează complet. Este adevărat că producțiile noastre intrate în selecția unor festivaluri prestigioase (Oberhausen, Leipzig, Cracovia, Annecy etc.) au mers neînsoțite de nici o fotografie și de nici o tipăritură publicitară ? Iar atunci cînd se fac, dincolo de neglijențele semnalate, de ce întregul tiraj destinat nu unui singur festival ci, în general, propagandei externe a unui film românesc (exemplu concret „Rug și flacără") se reduce doar la... 200 de pliante ? Pentru o nuntă în cartier orice particular tipărește cam tot atîtea invitații.

Mai spuneam că nu s-a făcut nici o publicitate (nici de către critici) unor realizări atunci cînd au existat. Și există. Am dat titluri și cifre. Este adevărat ? Dacă nu este așa, de ce nu sînt contrazis ? Iar dacă informațiile mele sînt exacte, de ce nu socotește și altcineva că spectatorii au dreptul să cunoască o contribuție meritorie, de ansamblu, a cinematografiei noastre ? Pentru că această instituție nu este un parazit, nu solicită nici un leu de la bugetul statului, ci este o organizație culturală care **se autofinanțează.** Cineaștii și Centrala lor se pot mîndri cu faptul că, din activitatea studiourilor noastre, din vînzarea filmelor românești de lung și scurt metraj, se asigură o sumă în lei-valută, superioară celei necesare achiziționării tuturor filmelor străine pentru difuzarea internă. Este cu atît mai inadmisibilă existența unor procedee ca acelea care au constituit obiectul acestor clarificări.

ADRIAN PETRINGENARU ■

Orizonturi mioritice transilvane

Un ziarist din Arad, Emil Șimăndan, a avut inspirația să discute cu mai mulți poeți țărani (Cornelia Bulzan, Vasile Dâncu, Emilia Iercoșan, Ana Muntean, George Pocșoară, Elena Roșca, Elena Vodă) și pictori naivi (Ion Niță Nicodin, Rodica Nicodin, Petru Mihuț, Petru Roman) și să le consemneze gîndurile într-o carte ce se parcurge cu mult interes : **Orizonturi mioritice transilvane.** Că tocmai unui gazetar din această localitate i-a venit o astfel de idee, nu e de mirare, Aradul fiind recunoscut ca un puternic centru de îndrumare a activității scriitorilor țărani, cărora le-a și găzduit două întîlniri cu larg ecou pe tot cuprinsul țării.

Convorbirile din carte încep de obicei cu cîteva întrebări de rutină, legate de biografia artistului respectiv, pentru ca apoi să se atingă probleme ale meșteșugului poetic sau plastic sau să întreprindă incursiuni în conștiința interlocutorilor în legătură cu modul în care aceștia își înțeleg epoca. Răspunsurile sînt întotdeauna pline de bun-simț, fără nici o morgă. Știința reporterului a fost aceea de a-și lăsa partenerii de discuție să se exprime nestînjeniți ; se istorisesc întîmplări personale sau ale altora, se spun poezii sau se arată cum au fost, ele compuse, se relatează istoria unor tablouri sau e scrutată realitatea contemporană, se mărturisește fierbințea dragoste de țară. Treptat-treptat, din spusele acestor semeni ai noștri li se conturează destinele de țărani care, după ceasurile de trudă, își găsesc răgazul să zăbovească asupra paginilor albe și să-și așternă pe ele gîndurile.

Dar cartea lui Emil Șimăndan are o construcție mai complexă, aspirînd să trateze subiectul ales — cel al creatorilor populari — sub fațete multiple. De aceea autorul se adresează și unor specialiști (profesorul Teodor Uiuiu, inimos îndrumător cultural din Arad, Ioan Meițoiu, șef de sector la Institutul de cercetări etnologice și dialectologice din București, Vasile Savonea, șeful secției de artă plastică de amatori de la Institutul de cercetări etnologice și dialectologice din București, Radu Octavian Maier, autorul cărții **Arhitectura țărănească și elementele ei decorative din vestul țării**). Și în aceste discuții autorul se dovedește la fel de pasionat și bine informat în chestiunile abordate.

Cu **Orizonturi mioritice transilvane,** Emil Șimăndan ne-a oferit o carte-document de o autenticitate fără putință de tăgadă. Pilda lui ar trebui urmată și de alții, de pe alte meleaguri ale țării, pentru a lăsa urmașilor o mărturie veridică asupra acestor talente din popor, aduse la lumină de contextul generos al Festivalului național „Cîntarea României".

A. GEORGE ■

Omul de cultură

(Urmare din pagina 1)

există deosebiri între activitatea unui oțelar și a unui vînzător de aprozar.

Stăruind asupra acestei părți din cuvîntarea tovarășului Nicolae Ceaușescu, am constatat că ea nu poate fi corectată în sine, în afara problematicii care a dat și dă conținut și pregnanță întregii cuvîntări, în afara fundalului social și politic al societății românești contemporane. Îndemnul rostit de tovarășul Nicolae Ceaușescu, de a lupta „pentru consolidarea victoriilor obținute", privește și literatura, deși se referă în principal la economie. Este important de reținut și de relevat acest sens major, deoarece îndemnurile și obiectivele referitoare direct la cultură și la literatură au fost rostite în raport cu acest fundal viu și dinamic, în raport cu o dezvoltare fără precedent a întregii societăți românești, și a literaturii, deci, literatura română contemporană fiind parte integrantă a revoluției socialiste din țara noastră, cunoscînd, în ciuda contestărilor venite dinafară sau mai dinăuntru, succese incontestabile, care au fost și sînt la îndemîna oricui, despre care se poate spune orice, numai că nu ar exista nu se poate spune (deși se mai spune și asta citeodată, nerușinarea unora fiind fără margini și fără limită).

Fac aceste delimitări și precizări fiindcă au existat și există și printre noi, printre scriitori (lumea scriitoricească e diversă, dacă nu chiar amestecată, ca orice lume vie și dinamică), oameni care se sperie și se neliniștesc foarte repede. Nu sînt mulți, e adevărat, și nici nu sînt dintre cei mai activi și mai buni (dacă n-ar exista plaga combinațiilor anticulturale și antiliterare ar fi rămas demult „de căruță", s-ar fi făcut una cu colbul drumului), dar sînt, sperieturile și neliniștile lor atingînd întotdeauna punctul culminant în perioadele cînd se pun în fața noastră, a tuturor, probleme noi și sarcini noi. Îi și aud pe unii văicărindu-se, tălmăcind și răstălmăcind ceea ce s-a spus foarte exact și foarte limpede în cuvîntare, prorocind îngustări tematice („s-a terminat cu diversitatea de stiluri, s-a isprăvit cu modernitatea, va trebui să scriem cu toții numai despre țărani și despre muncitori" etc., etc., etc.), în vreme ce alții, de pe alte meridiane, mai puțin speriați dar tot atît de neliniștiți, ne vor plînge din nou de milă, spunînd, pentru a nu știu cîta oară, că am ajuns la sapă de lemn, că nu se mai face cultură în România, nu se mai scrie și nu se mai citește nimic, iar scriitorii români contemporani sînt niște bieți oportuniști (nu toți, desigur), nu sînt altceva decît de popor etc., etc., etc.

Între timp, în paralel cu aceste acompaniere inevitabile, care au avut și au un accentuat caracter ideologic, neființă, așadar, simple și nevinovate „jocuri de copii", literatura română contemporană își va vedea de propriul ei drum, răspunzînd în acest mod îndemnurilor și sfaturilor tovarășului Nicolae Ceaușescu, cum a făcut-o dealtfel și în 1965, în 1968, în 1971, cum o va face și de acum încolo. Și asta nu din complezență, nu de formă și nici în treacăt, nu pentru că ar fi rodul și slujnica unor împrejurări trecătoare, ci pentru că ea, această literatură nouă și viguroasă, prin care s-a realizat și se realizează sinteza celor mai glorioase tradiții naționale, a trecut și trece printr-o perioadă de mare avînt creator (care nu e al declarațiilor, e, în primul rînd, al cărților scrise și tipărite), situîndu-se fățiș de partea poporului, fără a-și pierde însă specificitatea, devenind, din contră, mai conștientă decît altădată de propria sa valoare, de posibilitățile ce i s-au creat, în noile împrejurări sociale și politice ale țării. Vor mai exista, desigur, greutăți și dificultăți, obtuzitatea și intoleranța nu se vor da la o parte, imediat și pentru totdeauna. Chiar acolo, în sală, chiar în timp ce se vorbea de rolul și de sarcinile mari ce revin literaturii și culturii socialiste, alături de mine se discuta altfel despre aceste probleme, săvîrșindu-se de data aceasta altfel de răstălmăciri, măruntitoare și vulgarizatoare. Un tovarăș îi spunea vecinului său „de scaun" (și coleg de muncă, probabil) că scriitorii nu-și fac datoria, scriu cărți negativiste, prin care sînt „pescuite numai greșelile din realitate", ei scriu numai pentru bani etc., etc. Celălalt îl aproba și îl completa, iar eu îi ascultam și tăceam, gîndindu-mă că era o opinie și aceasta, era și este și acesta un mod de a aborda problemele complexe ale creației artistice. Mi-am amintit astfel, dar nu atunci, mai tîrziu (atunci i-am lăsat în plata Domnului pe cei doi „teoreticieni"), de o împrejurare recentă, în care un scriitor contemporan era calificat drept „antisocialist" și „antirevoluționar" de către un „ideolog" năclăit de osîndă și îmbiscuit de conservatorism. „Ideologul" se referea la o carte de proză despre care se poate spune orice (că e bună sau foarte bună, că e rău scrisă sau prost construită), numai că e antisocialistă nu se poate spune. Se poate spune, adică, și așa ceva, fără posibilitatea practică de a veni și cu argumente, „discutînd" și rezolvînd lucrurile (definitiv) prin calificative, prin etichetări cît mai ferme, prin denigrări cît mai categorice, toate avînd, chipurile, o serioasă „bază politică", bizuindu-se, de fapt, pe o falsă exigență ideologică. O carte nu devine numaidecît „dușmănoasă" și „periculoasă" pentru că nu i-a plăcut lui X sau Y, mai ales că ea a fost primită cu înțelegere și cu entuziasm de către Z și V. E normal să existe preferințe deosebite, așa cum e normal și inevitabil ca lui X sau Y să nu le fie pe plac o anumită carte și un anumit fel de literatură, în care se văd pe ei înșiși în ipostaze nedorite, de care nu ar vrea să-și amintească nici în vis. Dar pentru asta nu e de vină literatura, o carte anume, așa cum nu e de vină oglinda pentru felul cum arată chipul ce se scaldă în apele ei limpezi dar și nemiloase.

Am amintit de aceste împrejurări nu pentru a respinge eventuale critici și eventuale obiecții, ci pentru a despărți, dimpotrivă, critica de denigrare, exigența partinică de obtuzitatea boantă și oarbă, piedînd astfel, deschis dar fără înfățoare, pentru un statut de cinste și de cinstire al scriitorului, care nu face parte din nici o elită, ceea ce nu înseamnă că trebuie să fie bătut mereu de vînturile sumbre ale intoleranței și ale incompetenței, care au fost și sînt anticulturale și antisocialiste, prin însuși conținutul lor. Despre literatură, aș mai spune eu, nu trebuie să se vorbească, nici măcar în treacăt, cum se vorbește de obicei despre spanac și despre țelină : cît costă și cu cît se vinde. Asta pentru că un roman cum este **Ion** al lui Rebreanu, dacă e să abordăm problema din punct de vedere financiar, nu a fost „plătit" niciodată la valoarea lui integrală, ci aducînd și astăzi bani „la buget", la treizeci și șase de ani după stingerea celui ce i-a vadit (cu o trudă imensă, care nu poate fi apreciată de nici un inspector financiar, de nici un birocrat), așa cum aduc și vor aduce mereu venituri în „casieria țării" și alte cărți, clasice sau contemporane. Ar fi bine, tocmai de aceea, ar fi necesar, ar fi foarte folositor dezvoltării cu care pe drept ne mîndrim, să nu se mai vorbească despre „rentabilizarea literaturii" la modul mecanicist, aplicîndu-i-se criteriile care sînt firești și obligatorii pentru industrie. Ar fi bine, mai precis spus, să se aibă în vedere, cînd se pune această problemă, ansamblul și nu partea sau părticica, întregul și nu bucata sau bucățica, fiindcă literatura, chiar și numai literatura contemporană, poate trăi și se poate dezvolta prin sine însăși, dacă se pune această problemă, a trăirii prin sine, a rentabilizării, care sună într-un fel în industrie și în comerț, care poate și trebuie să sune altcum în cultură și în literatură.

Nu mi-am propus, bineînțeles, să discut acum toate problemele care s-au pus și se pun în fața literaturii de azi, de aici, din România. Nici nu am vrut însă, o mărturisesc deschis, să trec prea repede pe lîngă un prilej atît de important, cum este cel la care m-am referit, cum este deci altfel momentul literar pe care îl trăim, a cărui „cotă de vîrf" a fost și este legată de numele unui bărbat liniștit și înflăcărat, cum a fost și este tovarășul Nicolae Ceaușescu, pe care îl stimăm și îl iubim cu toții, pe care îl vom lăuda cu adevărat prin ceea ce vom săvîrși efectiv, prin ceea ce vom scrie. Să ne gîndim, așadar, la cărțile pe care trebuie să le scriem, cu voia sau fără voia „inspectorilor financiari", cu voia sau fără voia celor ce ne lipesc etichete pe spate, să ne facem autocritica lucrînd, scriind, acum, cît „încă sîntem tineri", cît ne este favorabilă și vremea, — toamna aceasta superbă, epoca aceasta înaltă și luminoasă, cum n-a fost alta, aș mai zice eu, fără a stărui, încheind, dar nu pentru că nu ar mai fi nimic de spus, ci pentru că am avut și am oroare de patetism, de vorba care a luat-o înaintea faptei.

iubirea de frumos

Bibliotheca orientalis

Avem în bibliotecile noastre zece cărți excepționale. toate socotite evenimente editoriale, la apariția lor, și publicate de Editura științifică și enciclopedică într-o serie **Bibliotheca orientalis**, editată de un mare cărturar și iubitor al cărții cum rar am întîlnit, pe nume Idel Șeșal.

Omuleților cu ochi albaștri rupți dintr-un arhaic cer oriental, așezat trup și suflet acestei culturi, aș dori să-i aduc un elogiu știindu-l de aproape un deceniu veșnic cu o servietă enormă plină de corecturi și texte în diferite limbi vechi pe care le cunoaște și le iubește avînd despre fiecare ceva nou de spus, bucurîndu-se de o nouă ediție a Vedelor sau Imnelor egiptene apărută de curînd în nu știu ce țară, inițiat fiind în lumea textelor asiro-babiloniene ca și eline căci l-a editat și pe Platon, în lumea arabă sau hindusă, în cea ebraică sau aramaică. Unul dintre oamenii de-o modestie proverbială și o bunătate a inimii ce ni l-a făcut grabnic frate în toată puterea cuvîntului. Vreau să-l aștirn la fereastra unde-i doarme fetița de doi anișori și jumătate această lacrimă a bucuriei de a-l ști aici la noi cititor de cultură și civilizație în vederea edificării binelui și frumosului, a înfrățirii tuturor oamenilor în duhul dragostei nepieritoare atît de specifică și poporului nostru.

IOAN ALEXANDRU ■

Peste cîteva zile

în librării

o nouă carte

de

OCTAVIAN PALER

Caminante a fost mai întîi, în perioada cînd revista noastră a publicat fragmente din el, „jurnal mexican". Acum, în volum, a devenit „jurnal și contrajurnal". Contrajurnalul, ne avertizează autorul, este pe rînd ecou sau replică; el a fost scris mai tîrziu, după călătoria în Mexic, uneori din nevoia de a aprofunda un gînd, alteori din impulsul de a corecta prima impresie.

Nici în partea sa de jurnal Caminante **nu este ceea ce se cheamă obișnuit un „jurnal de călătorie" (și nu întîmplător, probabil, Octavian Paler polemizează într-un capitol al noului său volum cu categoria „cărților de călătorie"). Este, ca și** Drumurile prin memorie, **dar într-o măsură mult mai mare, o confesiune al cărei obiect scriitorul îl divulgă dealtfel de la început: „Fără voia mea, jurnalul pe care l-am ținut în Mexic a devenit pe parcurs povestea unei scindări : a sufletului mexican și a sufletului celui care se descoperea dimit în această scindare". Așadar, o carte în care Octavian Paler continuă dezbaterile interioare din** Mitologii subiective, Apărarea lui Galilei **și** Scrisori imaginare.

Cronica literară

LEONID DIMOV: Texte

Întîlnirea cu versurile lui Leonid Dimov este un eveniment de neuitat, fie că e vorba de volume somptuoase, precum acelea alcătuite împreună cu graficianul Florin Pucă, fie că ele se prezintă sub înfățișarea modestă și discretă a acestei cărticele de curînd apărută în colecția „Cele mai frumoase poezii" (ed. „Albatros", cu o inspirată prefață a lui Mircea Iorgulescu). Orice nouă lectură a poeziei sale exercită aceeași vrajă asupra cititorului. Lirica lui este povestea unor lungi excursii într-un tărîm al frumuseții invincibile : „Fii gata. Străzile dezarte / Se împreună-n tainic rut. / Ne vom urca peste o clipă / Într-un vehicul nevăzut" **(Voiaj)**. Poetul folosește mijloace de seducție rafinate pentru a-i subjuga pe cei care îi parcurg „textele". Aceștia sînt invitați cu un protocol savant să descindă într-un teritoriu fabulos, care reprezintă proprietatea de neconfundat a autorului : „Cu seria în fund să fie calmă / Sunt scoase ușile din loc în loc. / Adună-ți umerii ceși sub palmă, / Rămîi alături, să privim din toc" **(Poemul ediților)**. O fantezie debordantă pune la dispoziția vizitatorilor miracole la tot pasul pentru a le face călătoria cît mai plăcută, să nu existe nici un moment de plictiseală. Pe traseu sînt răspîndite decoruri strălucitoare care să incinte privirea, oamenii sînt înveșmîntați atrăgător, la popasuri se montează rapid spectacole cu mare pompă sau se pornesc carnavaluri și bilciuri. În poezia lui Leonid Dimov lumea apare ca un bazar multicolor și gălăgios unde domnește o feerie perpetuă. S-ar părea că pe un țărm a naufragiat corabia unor pirați care au prădat în toate locurile pămîntului aflate în diverse stadii de civilizație. Cu o încîntare de copil poetul deschide sipetele cu comori și se uimește de ceea ce vede și alcătuiește lungi inventare pe care ni le comunică. Lucruri vechi și altele din epoca modernă coexistă într-un talmeș-balmeș pe care poetul rîvnește să-l ordoneze prin enumerare. Fiecare obiect descoperit îi provoacă nu numai exclamații de bucurie dar îi și îndeamnă să-i compună o istorie imaginară. Leonid Dimov transfigurează și cel mai umil lucru și îl înconjoară cu o aură ce-l face distinct de celelalte : „O ! dușumeaua-n vișiniu vopsită, / Din coridorul în amurg etern, / C-un fleac firidă mai boltită / Capcane negre scoase din infern..." **(Rondelul dușumelei vișinii)**. O simplă odaie se metamorfozează într-un vast regat care merită să fie străbătut cu atenție fiindcă pretutindeni se zăresc însemnele unei puteri misterioase. Din elementele obișnuite aflate în preajma noastră poetul construiește viziunile impresionante ale unor meleaguri necunoscute pînă acum. Contactul cu ele se face fără nici o teamă. Versurile lui Leonid Dimov celebrează astfel de noi aparții în ordinea firii și nu înregistrează decît rareori neliniștile creatorului lor. Pentru el scrisul pare să fie o pavăză împotriva ororilor care au zbuciumat acest veac. În schimbul unor scene înfricoșătoare, de coșmar, el ne propune să contemplăm cu deliciu feeriile cele mai nevinovate. Tocmai din pricina fastului pe care îl descrie cu atîta voluptate în permanență se ajunge la monotonie și saturație. Veșnica stare de beatitudine în fața minunilor existenței devine obositoare. E ca și cum cineva ar fi silit să trăiască numai într-o seară în care e pecetit de intemperii și unde nu răzbate niciodată tumultul de afară. De o mare originalitate în contextul poeziei noastre contemporane, lirica lui Leonid Dimov se caracterizează, printre altele, și prin refuzul său de a consemna contradicțiile timpului în care trăim. Ea întocmește doar jurnalul unor peripeții lipsite de pericol dintr-un spațiu al iluziei unde atrocitățile sînt excluse și unde e decretat extazul obligatoriu.

„Visurile" poetului au coerență și se feresc să devină o colecție de bizarerii neliniștitoare. Ca și în pînzele lui Chagall unde personajele pot să zboare, ornicele să aibă aripi, fără a stîrni nici o panică, așa fel se petrece și în poemele lui Leonid Dimov. Autorul se supraveghează cu strictețe pentru a rămîne logic atunci cînd își elaborează poemele și niciodată n-o să-l surprindem lăsînd cuvintelor o deplină libertate astfel încît să se organizeze la voia întîmplării. Rigoarea cu care ne sînt aduse la cunoștință ținuturile închipuite de poet reprezintă o garanție a încrederii ce trebuie să le-o acorde oricine le solicită protecția.

Farmecul deosebit al poeziei lui Leonid Dimov provine și din tonul jovial cu care autorul își narează de cele mai multe ori plăsmuirile. Un interlocutor simpatic ni se adresează familiar, cu nonșalanță și ne arată ca pe ceva firesc un univers plin de surprize. Umorul delicat subliniază o oarecare detașare de propriile lui creații socotite totuși dependente de realitatea pe care din dorința de a o îmblînzi o constrînge să capete alte aspecte și o supune unor legi ale neverosimilului și imprevizibilului. Rămîne de văzut cît de invulnerabil e refugiul pe care îl asigură aceste „visuri în vuietul vremii". Valoarea lor este însă, fără îndoială, nu numai estetică. Strălucitoarea limpă a lui Leonid Dimov reprezintă o compensație de preț acordată tuturor celor care rîvnesc să uite de dezastrele ce amenință necontenit ființa umană.

GEORGE ARION ■

Însemnări de lectură

O excelentă monografie

La Editura „Eminescu" a apărut cea de a treia carte postumă (după **Studii și articole despre Eminescu, 1968** și **Structură și continuitate, 1970**) semnată de regretatul profesor și istoric literar G. C. Nicolescu (1911—1967) și intitulată **Duiliu Zamfirescu.** În felul acesta, fapt destul de rar, scrierile postume ale unui exeget literar devin mai numeroase și am spune mai consistente decît cele antume : **Ideologia literară a poporanismului, Viața lui Alecsandri** (1962) și **Curentul literar de la Contemporanul** (1966) ; căci **N. Bălcescu** (1945) și **M. Kogălniceanu** (1946) sînt simple broșuri de popularizare a celor doi patruzecioptiști. Actuala carte a lui G. C. Nicolescu este, fără îndoială, cea mai reprezentativă pentru nivelul cercetărilor sale prin capacitatea, mai rar întîlnită în alte volume, de formulare a unor aprecieri estetice temeinice, nu numai prin argumentele istorico-literare furnizate ci și prin gustul, echilibrul și, nu o dată, subtilitatea lor, dezvăluindu-ne, în cel pe care-l știam preocupat pînă la manie de faptele istorico-literare, un fin degustător de literatură, vibrînd la întîlnirea cu valorile artistice veritabile și neaderînd la textul neizbutit sau neinspirat. Cartea despre Duiliu Zamfirescu, autor pe care și-l alesese inițial ca subiect de doctorat (schimbat cu studiul despre poporanism) ni se relevă astăzi, la circa patru decenii de la inițierea ei, o monografie completă, doctă, sistematică și scrisă cu o remarcabilă acuratețe, deși autorul ei, prin decesul prematur și intempestiv nu reușise să-și încheie textul precum ar fi dorit.

Ca și celelalte cărți ale eruditului cercetător, monografia despre autorul **Vieții la țară** este sistematică, elaborată cu metoda cercetărilor universitare, împărțită în capitole fundamentale, în funcție de domeniul tratat : **Formațiunea spirituală, Poezia, Proza, Teatrul, Ideologia literară, Configurația generală, Cronologia vieții, Bibliografie, Note și comentarii.** E de prisos a spune că în cadrul fiecărui capitol se folosește, îndeosebi, criteriul cronologic, urmărindu-se evoluția, eventual involuția scriitorului studiat. Vom menționa, ca o abatere de la construcția „clasică" a monografiilor, faptul că **Ideologia literară** se constituie într-un „capitol final", și nu unul de început, ceea ce credem că este potrivit pentru că, în fond, convingerile despre literatură nu apar la un moment dat, urmînd a fi ilustrate în operă, dimpotrivă, se manifestă pe întregul parcurs creator, în funcție de lecturi, de raporturile cu literatura vremii, și mai ales în funcție de propria experiență literară care putea să-i infirme anumite credințe sau opinii. Calea aleasă de G. C. Nicolescu în studierea celui care a scris **Metafizica cuvintelor și estetica literară** ne apare perfect adecvată tocmai ținînd seama de evoluția sa, uneori contradictorie și capricioasă, imprevizibilă la început de carieră.

Ceea ce mi se pare demn de relevat și pilduitor în această carte despre un scriitor clasic este, aș spune, circumspecția judecăților de valoare, dar nu în sensul absenței fermității critice, ci în sensul grijii permanente de a nu emite aprecieri nefondate, de a nu mări și în același timp a nu diminua operele luate în dezbatere. Calea folosită este, deopotrivă, inductivă sau deductivă, dar exegetul convoacă toate argumentele ce-i stau la îndemînă spre a nu comite injustiții. Se discută fondul și limbajul textelor, semnificația ideologică și artistică a mesajului, reușita conflictului, verosimilitatea tabulației, adevărul psihologic, varietatea tipologică, logica comportării, durabilitatea arhitectonică, originalitatea fondului și formei, capacitatea inventivității artistice ; se fac apoi tot timpul raportări oportune, convingătoare, la opere, din aceeași familie spirituală, ale literaturii române sau europene, avîndu-se în vedere mai ales autorii a căror prezență, în conștiința celui studiat, se poate proba cu claritate. Om al documentului, G. C. Nicolescu s-a ferit totdeauna să emită aprecieri spectaculoase dar neîntemeiate, atît de frecvente la diletanții disciplinei. Lăudabilă sa cu Demostene Russo, semnalata de Ioan Adam (care alcătuiește, ca introducere, un cald și exact „portret în mișcare") se verifică. Tipărind nu numai cea mai elocventă carte a carierei lui G. C. Nicolescu dar, avem convingerea, cea mai bună carte despre Duiliu Zamfirescu, Editura „Eminescu" își dovedește, încă o dată, temeinicia opțiunilor sale.

POMPILIU MARCEA ■

Un muzeu în labirint

Impresionismul sau tentaţia clipei (I)

Natură şi peisaj

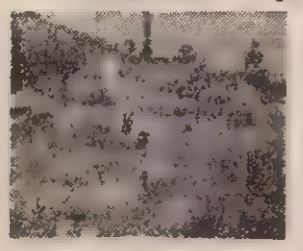

Renoir : Drum arcuind în lerburi

Natura înseamnă iarbă, copaci, păsări, ape imobile sau curgătoare, acoperite de nuferi sau de jocurile luminii, dar uneori se poate dispensa de toate acestea. Deşertul nu e tot natură ? Şi în ce mai poate decădea deşertul decît într-un alt deşert ? Dacă iarba putrezeşte, dacă arborii se golesc de frunze, dacă riurile seacă, deşertul rămîne el însuşi, într-o incremenire care nu poate fi ruptă decît prin fertilitate. Natura îşi poate schimba înfăţişările, ca Proteu, dar nu dispare cu totul decît atunci cînd o barieră artificială se ridică între noi şi natură.

Spun „între noi şi natură", nu „între noi şi peisaj" deoarece „între noi şi natură" poate însemna, într-un sens mai larg, şi „între noi şi noi". În definitiv, natura nu înseamnă numai copaci, iarbă şi riuri şi nu înseamnă nici numai deşert. A judeca după criteriul „cîţi arbori atîta natură" constituie un abuz şi în acelaşi timp o renunţare. Vîntul, care e natură cînd adie deasupra unei pajişti, nu mai e natură cînd atinge zidul clădirii în care locuiesc ? Soarele care străluceşte pe suprafaţa unui riu nu mai e natură cînd incendiază picăturile de ploaie rămase pe tabla casei ? Aparent, lucrurile se impun de la sine. Tot ce e construit de om nu e natură. Dar o livadă nu e şi ea „construită" ? Dar o oază ? Dar o albie de riu corectată ? Cumva, orice semn al trecerii noastre face natura impură ? Adevărata natură nu este decît aceea din care a fost expulzată pînă şi amintirea omului ? Un picior omenesc, chiar descult, necinsteşte natura şi o transformă în natură relativă ? Dar cîtă natură „absolută" există ?

Cred că trebuie să distingem natura de peisaj. Natura nu începe dincolo de noi, ci înlăuntrul nostru. Şi ne îndepărtăm de natură nu îndepărtîndu-ne de păduri, ci de adevărul nostru cel mai adînc. Exilul de natură e un exil în artificial. Aceasta are, cred, o importanţă hotărîtoare pentru a tălmăci bine atît mitul „reîntoarcerii la natură" cît şi locul impresionismului în pictură. Înţeleg chemarea lui Rousseau în sensul că am uitat ce era natură în noi, nu în sensul că trebuie să ne întoarcem undeva într-o pădure, să îmbrăcăm o blană de lup şi să trăim, din cules şi vînat, într-o colibă. Din perspectiva cuiva care apreciază natura după „imaculatea" ei, o colibă este tot atît de artificială ca şi un zgîrie-nori ; o imixtiune în spontaneitatea naturii, diferenţa fiind o chestiune numai de proporţii. Pentru cineva care vrea să aplice consecvent prejudecata natura = pădure, omul trebuie să-şi dărîme şi coliba şi să doarmă pe iarbă, în nisip sau sub o stîncă. El trebuie să-şi dea jos şi blana de lup şi să stea gol. Trebuie să arunce suliţa sau arcul şi să strîngă de gît animalul pe care vrea să-l răpună.

Întoarcerea la natură nu înseamnă, bineînţeles, întoarcerea la sălbăticie. Problema e ca omul să găsească natura din el, să dărîme nu coliba sau zgîrie-norii, ci ceea ce e artificial, ceea ce l-a îndepărtat de „natural" în sensul că l-a schimonosit şi l-a uscat sufletul. Paradisul pierdut nu e o grădină cu iarbă moale şi caldă, ci o stare de inocenţă. Omul a visat din cînd în cînd un paradis dinainte de greşeli, dinainte de vină, nostalgia lui fiind, de fapt, o remuşcare confuză, iar întoarcerea la natură o dorinţă de reîntoarcere în firesc, în sinceritate nemistificată. Punînd în opoziţie, în conflict, natura şi societatea, am renunţa singuri la o soluţie. La răscrucea acestei opoziţii, un drum pleacă spre barbaria solitară şi altul spre un exil suprapopulat. Ce să alegi ? Nu ne-ar rămîne decît o nostalgie incurabilă sau să ne convingem că o plimbare într-un parc, un picnic, o excursie era tot ceea ce lipsea. Căci la fel de naivă ca povestea bunului sălbatec mi se pare funa exodurilor duminicale cînd confundă igiena salutară a plăminilor cu „întoarcerea la natură" şi transformă weekendul în filosofie. Pădurea nu e în acest caz decît un alt decor pentru rutina de toate zilele. Trîntiţi în iarbă sau plimbîndu-ne, tăcem şi avem senzaţia că refacem contactul cu natura. În realitate, oamenii tac uneori la fel cum vorbesc. Lipseşte zgomotul, dar liniştea spune acelaşi lucru.

Cînd impresioniştii şi-au scos şevaletele în aer liber ei au scos pictura la iarbă verde. Au ieşit ca orăşenii în parcuri sau în locurile de vilegiatură încredinţaţi, la început cel puţin, că e destul să schimbe oglinda cu fluviul apei pentru a vedea altceva. Acest exod din ateliere aduce, indiscutabil, un val sănătos de aer proaspăt (deşi se exagerează poate, limitativ, rolul naturii în estetica impresionistă ; şi tocmai unul dintre pictorii implicaţi în scandalul impresionist, Degas, nu un adversar, dorea să se creeze un corp de jandarmi care să-i alunge pe peisagişti înapoi în ateliere). Nu impresioniştii au descoperit lumina, dar „banda lui Monet" vrea s-o jefuiască de toate secretele.

Aici însă e şi un început de iluzie. Fascinat de focul de artificii al clipei, pictorul impresionist nu mai pare dispus să-şi pună probleme complicate. Îl incită sărbătoarea, dansul culorilor ; în consecinţă, nu crede că există mister mai mare decît acela dezvăluit spontan şi nu există adevăr mai durabil decît acela care fuge printre aparenţe. Vitalitatea oarbă a unei păduri ne poate face uneori să gîndim că firul de iarbă cel mai umil şi gingaşia cea mai neînsemnată trăiesc ca nişte zei (în măsura în care a trăi ca un zeu înseamnă a trăi fără îndoieli, există un singur ne-zeu, omul) şi că deci natura mişună de zei pe care îi strivim din neatenţie sub tălpi. Ceva asemănător se întîmplă în peisajele pictorului impresionist, cu toate că singurul zeu care domneşte constant în ele este unul care moare de cum s-a născut. Clipa.

OCTAVIAN PALER ■

Simple note

Alexandru-Sadi Ionescu

Publicului larg, ca şi imensei majorităţi a tinerilor intelectuali de azi, numele lui Alexandru-Sadi Ionescu nu le va spune nimic, cum n-a spus nici generaţiei mele, exceptînd, atunci ca şi acum, numai pe aceia preocupaţi de trecut, de cele ce au fost, siliţi din necesităţi profesionale sau din curiozităţi personale, să pună întrebări dusului timp, ca să adîncească probleme sau să-şi limpezească dubii, să-şi cristalizeze adevăruri, să urmărească evoluţia ideilor, eventual şi dezvoltarea noastră socială, — în genere, istoriografii care şi-au propus ori îşi propun să lumineze în nu importă ce zone şi în ce sectoare, cîte o lucarnă, unde s-au stins de mult toate feştilele.

Dintre cei de altădată, sîntem din ce în ce mai puţini care să-l ştim ; din cei noi, doar împătimiţii de miresmele istoriei ; şi vreau, dedicîndu-i rîndurile de faţă, să-l readuc în amintire cu străduinţile şi munca sa fără preget, cu înfăptuirile şi meritele ce i se cuvin recunoscute şi subliniate. Şi arăt, de la început, că n-a fost altceva decît un sîrguincios şi exemplar bibliotecar şi un înzestrat şi riguros bibliograf, al cărui foc sacru pentru carte şi document îl va întîlni în el Ion Bianu, stringătorul şi păstrătorul, cu evlavie şi fanatism, al tezaurului de la Academie.

Ştia, incontestabil, Ion Bianu, să-şi aleagă oamenii care-i trebuia şi n-a greşit cu nici unul, de la Alexandru Pop la Axente Petruţiu, de la Nerva Hodoş la Cezar Colescu-Vartic, de la Septimiu Sever Secula la Ştefan Orăşanu, de la Al.-Sadi Ionescu şi Octavian Lugoşianu la Alexandru Dordea şi Ilarie Chendi, de la N. Zaharia şi Ştefan Pop, la Iuliu Tuducescu, Al. T. Dumitrescu şi Victor Lazăr, ca să nu-i menţionez decît pe aceia foarte vechi care l-au secondat în directivele şi eforturile, ca şi în veghea şi tendinţele lui de modernizare, trasînd făgaşul unei nobile tradiţii ce se păstrează la prestigioasa instituţie de cultură.

Al.-Sadi Ionescu s-a născut în 1873 în Franţa, unde tatăl său, medic veterinar, tînăr căsătorit, venit la studii de specializare, se afla împreună cu soţia. A absolvit clasele secundare la Liceul din Bucureşti „Matei Basarab", iar Facultatea de litere şi filozofie cu teza de licenţă : **Bibliografia critică a călătoriilor făcute în Principatele Române de la 1700 la 1858.**

A lucrat o vreme, începînd din 1899, la Ministerul de Externe, de unde demisionează ca să plece în Franţa şi Belgia să-şi îmbogăţească ştiinţa biblioteconomiei cu toate ramurile ei, trece apoi în Anglia, în Italia şi în Germania, cercetînd importantele biblioteci şi rînduiala lor şi din nou poposeşte în Belgia la Bruxelles, de unde va aduce — el cel dintîi — în ţară, sistemul „clasificării zecimale" inventat de americanul Melvil Dewey care fiinţează astăzi în întreaga lume.

Firească că orice drum nou se străbate cu dificultăţi. După trei ani de învăţătura, de experienţe şi de cumuluri în cunoaştere, revine la Bucureşti şi în 1902 e angajat bibliotecar la Academie, unde primeşte sarcina să organizeze secţia periodicelor, care va intra în vigoare, după o muncă titanică, abia în 1908, cum şapte ani mai tîrziu, adică în 1915, va extinde aceeaşi metodă a „clasificării zecimale" şi în catalogarea fondului de carte. Lui trebuie să-i fim îndatoraţi, atunci cînd voind să consultăm o lucrare, că o avem din depozit în sălile de lectură ale Academiei, fără să zăbovim în prelungi aşteptări. Dar dincolo de stăpînirea problemelor de biblioteconomie, el a fost şi un pasionat bibliograf. Prea multe lucrări tipărite nu ne-a dat, dar una ne-a rămas, în colaborare cu Nerva Hodoş, şi ea este esenţială : **Publicaţiunile periodice româneşti** (ziare, gazete, reviste) tomul I, din catalogul alfabetic de la 1820 pînă în 1906, care numără peste opt sute de pagini, ieşit de sub teascurile tiparniţei în 1913, cu o remarcabilă introducere semnată de Ion Bianu, iar al doilea tom, continuînd pe primul apare după 56 de ani, în 1969, îngrijit de Gheorghe Baiculescu, Georgeta Răduică şi Neonila Onofrei.

Mai cunoscut din ce a publicat notele biografice şi bibliografice din volumul omagial închinat lui Ion Bianu în 1916, cu titlul „Tovarăşi de muncă dispăruţi", în care sînt prezentaţi — un model al genului — opt bibliotecari ai Academiei, decedaţi şi, de asemenea, cele 180 de pagini tiparite, din ceea ce ar fi trebuit să fie opera lui capitală : **Bibliografia călătorilor străini în ţinuturile româneşti**, şi pe care le-am cercetat la secţia „Cartea rară" a Academiei. Uneori, lucrarea o întîlnim citată. Ştiam că, de fapt, ea nu există. Există însă ca să zic aşa, parţial şi în jurul ei s-au brodat varii poveşti care sînt lămurite abia în anii noştri de profesorul şi bibliograful Ioan Lupu, adică mai precis în 1967, în „Cartea centenarului" scoasă sub egida Academiei R.S.R. cu ocazia împlinirii unui secol de la întemeierea instituţiei.

Ioan Lupu, care i-a fost învăţăcel şi care-l evocă în tandre gînduri, spune în legătură cu această operă următoarele : „Extinzînd cuprinsul iniţial al lucrării pentru perioada 1248—1858, el o prezintă în anul 1915 sau 1916 spre tipărire, dar o întîmplare nefericită face ca tipografia unde se imprima să fie mistuită de incendiu, aşa încît din bibliografia tipărită nu au rămas decît primele 160 de pagini în 2—3 exemplare, dintre care unul se păstrează la secţia „Cartea rară" de la Biblioteca Academiei. O soartă tragică urmăreşte această valoroasă lucrare şi mai tîrziu. Manuscrisul ei, pe care autorul îl perfecţiona necontenit şi-l împrumuta —, cu bunăvoinţa şi generozitatea ce-l caracterizau — tuturor acelora care i-l cereau, s-a aflat la moartea lui în nişte mîini, fără îndoială impii şi nerecunoscătoare, căci de atunci a dispărut şi cu toate cercetările întreprinse nu a mai putut fi găsit".

Aşadar, un dublu negru destin înverşunat împotriva unei cărţi. În ce priveşte manuscrisele lăsate şi bogatul lui fişier care rotunjesc imaginea lui Al.-Sadi Ionescu şi îi definesc preocupările de fiece zi, eminentul profesor şi istoriograf Dan Simonescu le semnalează într-o admirabilă prezentare pe care o face în 1941 în „Hrisovul", buletinul anual al Şcoalei de Arhivistică îngrijit de Aurelian Sacerdoţeanu.

Al.-Sadi Ionescu moare la 20 septembrie 1926 în vîrstă de 53 de ani. N-am mai avut cînd să-i cunosc. Îl ştiu însă foarte bine din relatările istoricului literar şi bibliografului Gheorghe Adamescu care îi era prieten statornic şi cu care am avut pe o întindere de ani apropiate legături.

Era un rob al muncii şi al datoriei. Aşa îl conserv în memorie de la Gheorghe Adamescu. Nu venea nimeni înaintea lui la Academie şi nimeni nu pleca după el. Era inteligent, cultivat, vorbind curent franceza, engleza şi germana, spiritual, generos, sprijinind elementele tinere care îmbrăţişau cariera de bibliotecar şi care-i numeau „Babacu", fericit să-i iniţieze în meserie, care nu te chemă dacă n-ai harul şi dragostea ei şi obişnuia să spună că aici nu e loc nici pentru chiulangii, nici pentru incompetenţă — această formă evoluată a parazitismului. Ştiinţa lui n-o păstra pentru el, ci o dăruia tuturora şi, astfel, a fost pe rînd solicitat să organizeze biblioteca Institutului Economic Român, a Ministerului de Agricultură şi Domenii, a Ateneului Român şi a Ministerului de Externe. Şi coincidenţa a făcut să-şi încheie socotelile pămînteşti în biroul lui de la Academie, acolo unde între fişe şi cărţi a muceniciţ un patrar de veac, fulgerat de pînda ataculu de anevrism, în vreme ce discuta cu bunul şi credinciosul său amic, profesorul Gheorghe Adamescu, proiecte şi năzuinţe, care n-au mai ştiut găsi drumul unul atît de omenesc, mereu nădăjduit şi de atîtea ori ostil şi refuzat „mîine".

L. KALUSTIAN ■

Tinerii trebuie să ştie

Dicţionar de lagăr

Aufstand (II)

La începutul lui octombrie 1944, cînd se împlinea a patra lună a existenţei sale, cel de-al 12-lea detaşament special alcătuit din 860 de Häftling-i era pregătit să nu se lase exterminat. Era gata să se împotrivească, să se revolte. Semnalul trebuia să-l dea grupul care lucra la crematoriul nr. 1, pentru ca asaltul să înceapă concomitent la toate cele patru crematorii şi, înfruntîndu-i pe SS-işti, Sonder-iştii să încerce imposibilul : să-şi taie drum prin gardurile de sîrmă ghimpată printre SS-işti şi haitele de ciini-lupi, în direcţia Vistulei.

Declanşarea revoltei se stabilise pentru noaptea de 6 spre 7 octombrie. Dar SS-iştii fie că au aflat ceva, fie că au simţit doar o anumită încordare, în ziua de 6, la prînz au trecut la lichidarea Sonderkommando-ului, dar nu deodată, cum obişnuiau, ci pe grupuri. Au început cu cei de la crematoriul nr. 3.

70 de SS-işti au sărit brusc din camioane în incinta crematoriului şi au ordonat aliniarea pentru apel. Sonder-iştii au rămas nemişcaţi, fiecare pe locul în care se afla. Era pentru prima oară de la înfiinţarea lagărului Birkenau, că ordinul unui SS-ist nu se executa. Şeful detaşamentului de SS-işti, asasin cu vechi state, cunoscător al psihologiei Häftling-ilor, nu şi-a pierdut cumpătul. A decis brusc să-i strige pentru încolonare individual, după numerele tatuate pe braţ. A început cu deportaţii din Ungaria. Aceştia sosiseră în lagăr abia de cîteva luni, erau mai puţin călîţi, speriaţi de tot ce se întîmpla în jur. Au ieşit şi s-au aliniat, unul cîte unul, toţi o sută. Încadraţi de SS-işti au fost imediat duşi şi închişi într-o baracă din lagărul D. Au urmat la rînd deţinuţii de naţionalitate greacă. Mai greu, mai dezordonat decît primii, dar au intrat totuşi în front.

S-a strigat, apoi, primul polonez. Nici o mişcare, doar un vuiet de murmure şi exclamaţii. Şeful zbirilor n-a avut timp să-şi exprime indignarea căci a fost doborît împreună cu alţi şase, de o sticlă incendiară care a explodat la picioarele lui. SS-iştii au deschis focul ; Häftling-ii s-au retras în crematoriu şi lupta a început. SS-iştii au lichidat din cîteva rafale pe deţinuţii greci aflaţi în front şi au încercat să pătrundă în clădirea crematoriului. Häftling-ii ripostau energic cînd o puternică explozie a aruncat în aer clădirea.

Surprinşi de răpăitul rafalelor, de explozie, cei de la crematoriul nr. 1 s-au oprit din activitate. SS-istul care supraveghea lucrul la cuptoare izbi cu cravaşa un Häftling, urlînd să nu se încetinească ritmul. A fost înjunghiat pe loc şi aruncat într-unul din cuptoare. SS-istul din capătul celălalt al sălii, venit în pas alergător la faţa locului, a fost aruncat peste camaradul său în flăcările aceluiaşi cuptor. În clipa următoare, în incinta crematoriului nr. 1, ca şi în a celorlalte crematorii, pătrundeau batalioanele SS. Trei mii de SS-işti cu grenade, pistoale, mitraliere grele şi nelipsitele haite de ciini-lupi au înconjurat cele patru crematorii.

Pierzînd principalul element de şoc pe care contau — surpriza —, Sonder-iştii nu mai aveau în ce să spere. Totuşi, ei s-au bătut cu disperare şi eroism, cu un rar curaj ce nu era alimentat de şansa izbînzii, ci de răscolitoarea dorinţă de a fi primii care mor în incinta crematoriilor apărîndu-şi demnitatea.

Dintre Sonder-iştii numai 12 au reuşit să răzbată dincolo de Birkenau. Au fost prinşi repede şi executaţi. Cei care n-au căzut în lupta directă, au fost scoşi din lagăr şi lichidaţi cu aruncătoarele de flăcări. Din cei 860 de Häftling-i au scăpat de exterminare doar şapte care erau indispensabili activităţii căpitanului SS dr. Mengele printre care şi medicul său legist la crematoriile din Birkenau, dr. Nyiszli Miklós din Oradea, pe ale cărui memorii ne-am bazat în relatarea desfăşurării revoltei. Au fost ucişi 70 de SS-işti.

După reconstituirile altora, un număr restrîns de Häftling-i (douăzeci şi şapte) ar fi reuşit să se îndepărteze de lagăr, să supravieţuiască. Cert este un singur lucru : cel de-al treisprezecelea şi ultimul Sonderkommando şi-a început activitatea arzînd în cuptoare cadavrele celor care, la lumina flăcărilor crematoriilor, au înscris una din cele mai dramatice şi eroice pagini din istoria apărării demnităţii umane.

OLIVER LUSTIG ■
fostul Häftling nr. 112 398

Dialog posibil despre

„Tinereţe fără bătrîneţe şi viaţă fără de moarte" (IV)

Dacă Faust îşi vinde sufletul diavolului ca să poată striga clipei să se oprească şi astfel să guste nemurirea, eroul nostru nu-şi vinde niciodată sufletul vreunui duh necurat care să-l ajute să cucerească eternitatea (ci doar cu ajutorul calului său împlineşte totul ! Cal pe care, mîrţoagă fiind, l-a ales dintre muritoarele dobitoace, oferindu-i drept răsplată — că împreună, prin lupte, au ajuns în tărîmul nemuririi — chiar nemurirea ! Fiindcă patrupedul va rămîne veşnic în ţara nemuririi şi se va bucura de tinereţe fără bătrîneţe şi de viaţă fără de moarte. Calul se va bucura deci de eternitatea la care Făt-Frumos renunţă, pentru a cunoaşte moartea), nu-şi vinde sufletul, deci, ca s-o cunoască, însă cunoscînd-o, pleacă mai departe, liber, păstrîndu-şi libertatea de a muri...

Toate rugăciunile celor trei femei, precum şi ale calului, n-au fost în stare să-i potolească dorul părinţilor, care-l usca pe de-a-ntregul. În cele mai de pe urmă, calul îi zise :

— Dacă nu vrei să mă asculţi, stăpine (şi doar el îl ascultase mereu !), **orice ţi se va întîmpla, să ştii că numai tu eşti de vină** (s.n.).

Da, desigur, el îşi asumă şi această vină, de a face ce-i cere inima sa, să zicem destinul său, libertatea sa... Libertate pe care n-o poate ocoli, înşela ; este, am putea spune, tiranică, implacabilă, şi-l mînă spre cunoaşterea pînă la capăt a destinului său...

— Am să-ţi spui o vorbă, îi mai zice calul, şi dacă vei primi tocmeala mea, te duc înapoi.

— **Primesc, zise el, cu toată mulţumirea, spune-o !** (s.n.).

— Cum vom ajunge la palatul tatălui tău, să-te las jos şi eu să mă întorc, de vei **voi să rămîi măcar un ceas** (s.n.).

— **Aşa să fie** (s.n.), zise el.

Se pregătiră de plecare, se îmbrăţişară cu femeile, şi după ce-şi luară ziua bună unul de la altul, Făt-Frumos plămădi, **lăsîndu-le suspinînd şi cu lăcrămile în** ochi. Şi pe cei din împărăţia tatălui său îi lăsase cu lacrimile în ochi. Numai de voinţa lui depinsese atunci să piece în necunoscut, să caute viaţa fără de moarte, numai de el depinde acum să părăsească tărîmul cucerit şi să se îndrepte spre originile sale şi spre sfîrşitul său.

Mai trebuie încă notat că ajungînd în locurile unde era moşia Scorpiei, nu găsi decît oraşe, pădurile se schimbaseră în cîmpii şi oamenii întîlniţi nu ştiau despre sgripţoroaică decît că bunii lor auziseră de la străbunii lor despre ea. Iată o dovadă că şi părinţii lui putuseră muri, şi palaturile lor putuseră să se năruie — şi totuşi el nu renunţă la drum !

— Cum se poate una ca asta ? zicea el, mai alaltăieri am trecut pe aici, şi spunea tot ce ştia.

Locuitorii rideau de dînsul, ca de unul ce aiurează sau visează deştepţi, iară ei, supărat, plecă înainte, fără a băga de seamă **că părul şi barba îi albise.**

Supărat că ei spuneau că străbunii lor le povestiseră despre Scorpie şi acele timpuri şi lupte ca de **nişte fleacuri ?** Că tot ce văzuse el fuseseră **asemenea fleacuri** (s.n.) ? Ori mai degrabă supărat — avînd certitudinea acum că zinele nu-l minţiseră. Şi mai ales avînd certitudinea că într-adevăr **fuseseo** în ţara unde exista tinereţe fără bătrîneţe şi viaţă fără de moarte ? Supărat că timpul nu era peste tot egal, că aici curgea altfel, muritor şi el ca şi Scorpia şi pădurile ce trăiseră în ei, şi în ţara eternă nemuritor, ca şi zinele şi pădurile şi florile şi lighioanele ce trăiau acolo. Supărat atît de tare pentru această inegalitate, de nu-şi vedea barba albită, ne întrebăm ; ori şi-o vedea şi **se** făcea că n-o vede, acum fiindu-i indiferent de îmbătrîneşte sau ba, acum avînd certitudinea, cu tristeţe, **dar certitudinea, de-abia acum,** în fiinţa sa, că într-adevăr **descoperise** tărîmul unde viaţa era fără moarte şi tinereţea fără bătrîneţe !... Îşi împlinise chemarea, e sigur el de-abia acum, cînd vede că pe pămînturile Scorpiei şi mai la vale, ale Gheonoaiei, toate sînt muritoare. **Descoperirea acestei lumi muritoare îi dă siguranţa că el descoperise nemurirea.** Descoperind că trecuseră ani nenumăraţi, şi nu cîteva zile de cînd trecuse el prin moşia Gheonoaiei şi a Scorpiei... Deci nu fusese nici o vrajă a zinelor, nici o minciună la mijloc, într-adevăr cunoscuse viaţa fără de moarte ! Şi totuşi certitudinea ultimă şi fundamentală va fi propria sa moarte ! Acum vede, cu supărare, cum îi creşte barba albă : pleacă de la moşia Gheonoaiei cu barba albă pînă la brîu, **simţind că îi cam tremurau picioarele.** Simte deci apropiindu-se de el clipa adevărului de pe urmă, dar ajungînd la palaturile în care se născuse (cum se dete jos de pe cal şi acesta îi zise : — Rămîi sănătos, stăpine, eu mă întorc de unde am plecat. Dacă pofteşti să mergi şi dumneata, încalecă îndată şi aidem !), nu ascultă de rugămintea calului, rămîne.

Priveşte palaturile dărîmate şi cîţi bureţi crescute pe dînsele ; ofta şi, cu lacrimi în ochi, căta să-şi aducă aminte de cît erau odată de luminate aste palaturi şi cum şi-a petrecut copilăria în ele — ce dovadă mai elocventă despre curgerea timpului şi despre condiţia trecătoare a împăraţilor şi oamenilor şi despre acel tărîm **etern** care nu era destinat să fie al oamenilor ! Nimic nu mai rămîne din ce a fost odată, constată el trecînd din cămară în cămară, trecînd prin grajdul în care găsise calul, pogorînd în pivniţă, nimic nu rezistă timpului, constată el căutînd într-o parte şi în alta, cu **barba albă pînă la genunchi, ridicîndu-şi pleoapele ochilor cu mîinile, şi abia umblînd** (s.n.). Găsi doar un **tron odorogit** : îl deschise, dară în el nimic nu găsi ; ridică capacul chichiţei şi un glas hodorogit îi zise :

— Bine ai venit, că de mai întîrziai, şi eu mă prăpădeam.

O palmă îi trase **Moartea lui** (s.n.), care se uscase de se făcuse cîrlig, şi căzu mort, şi îndată se **făcu ţărînă.**

Şi astfel destinul său de om se încheie, desăvîrşindu-se, în ţărînă.

Trebuie să mai notăm că raiul nu-i acelaşi lucru cu ţara zinelor, deşi viaţa fără de moarte şi tinereţea fără bătrîneţe par să fie specifice ambelor acestor geografii. În „Crăiasa Zinelor", ţara Împăratu.ui-Verde, care se mărginea cu împărăţia zinelor, e despărţită de aceasta de o **graniţă,** de o apă mare ca Dunărea ori poate şi mai mare. La curţile zinelor, acestea se jucau într-o grădină frumoasă **de nici raiul doară nu poate fi mai frumos decît grădina aceea** (s.n.). Aici timpul are un curs ciudat : anul era din trei zile. Dealtfel, timpul uneori ţine de priceperea şi puterea celor ce trăiesc în el : omul în general nu-l stăpîneşte (şi nici Făt-Frumos), dar uneori, ca în „Crîncu, vînătorul codrului", feciorul acesta vînător poate să-l oprească, legîndu-i pe Decuseară cu mîinile la spate şi apoi cu spatele de un lemn, legîndu-l apoi şi pe Miez-de-noapte etc. Uneori timpul e un mecanism ce poate fi reglat şi potrivit după plăcerea celui ce are putere asupra sa, ca asupra unui ceasornic de mînă. Babe Cătinca din „Cătana împăratului", vrăjitoarea bună Cătinca descoperă într-un strat cu flori un copil părăsit pe care-l creşte şi-l unge c-o alifie fermecată, pe la doisprezece ani, alifie ce-l va scuti să fie rănit vreodată de suliţă, săgeată ori de sabie... Florea ajunge căţană la împărat la douăzeci de ani, şi la treizeci şi cinci vine acasă... Şi găseşte o codană cu lipici în casă : baba îşi făcuse şi ei un puiuţ de bine, se întinerise. **Cunoşteau, după cum se vede,** vrăjitoarele cele bune din străvechime un leac şi pentru **bătrîneţe, şi-l foloseau şi ele, da numai o dată** (s.n.). Şi în ţara nemuririi şi în rai, timpul deci are ca să zicem aşa un orar special. Unul doarme două-trei ceasuri, şi cînd colo ei a **durmit o sută de ani !** Singurul care are posibilitatea să vadă ce se petrece în lumea oamenilor şi în lumea cealaltă, care poate fi a zinelor, raiul, iadul, e Ochilă. În „Drăgan Cenuşă", Ochilă, cu doi ochi doarme şi cu unul se uită. Şi el vede şi pe lumea asta şi pe cealaltă lume. Dar Făt-Frumos nu are trei ochi să vadă ce să aleagă în aceeaşi clipă dintre cele lumi diferite care e cea mai potrivită clipei, el e om cu judecată omenească şi trebuie să se supuie condiţiei sale. Ei a descoperit „Tinereţea...", n-a fost în rai, nu s-a întors deci în pămîntul pierdut din care căzuseră oamenii. În raiul biblic nici nu ştiu dacă sînt cai, în orice caz în raiul din „Lupul cu cap de fier", calul stă la marginea pămîntului sfînt, că doară prin **rai nimeni nu umblă cu cai** (s.n.). Făt-Frumos intră călare în patria zinelor nemuritoare şi acolo calul va rămîne mai apoi pentru vecie.

Recapitulînd unele dintre ideile pe care **le-am propus** în descifrarea biografiei eroului nostru, să notăm că ei nu pare şi nu este un înţelept şi un gospodar pus pe chiverniseală atunci cînd se naşte şi cînd pleacă să-şi atingă făgăduiala făgăduită cînd era încă în carnea împărătesei. Nici Drăgan Cenuşă, care va dori şi el spre **sfîrşitul vieţii** sale, după nemăsurate aventuri, să ajungă acolo unde este viaţă fără de sfîrşire nu e un firoscos, din contră, el, copil fiind, pare un căzut din car, un bîlbîit sau un Păcală fecior, imposibil de spus cît e de prostovan şi cît nu. Făt-Frumos pleacă la cincisprezece ani în marea sa călătorie. Pentru a se iniţia, nu pentru a face rost de ceva ca Todoraş Purcăraşu, din basmul cu acelaşi nume, care pleacă şi-l aduce împăratului bătrîn un măr din mărul ce era în faţa palatului (şi împăratul îmbucînd din el, îndată întineri ca un copil de-o zi). Făt-Frumos ajunge acolo unde se afla Tinereţea fără bătrîneţe. Iată cum e descrisă împărăţia zinelor în „Crăiasa zinelor" : **e departe şi acolo nu moare nimeni.** Zina zinelor **e de cînd lumea de bătrînă şi tot nu îmbătrîneşte, şi de nu se va mărita, nu îmbătrîneşte în veci, că numai măritîndu-se îşi pierde puterea de zînă şi începe a îmbătrîni. Oamenii pămîntului însă, care** merg acolo nu se mai întorc, toţi se prefac în **dobitoace** (Ulise ştie, călătorul, cum tovarăşii săi au fost transformaţi de Circe în porci), ori în stani de piatră. Voinicii care au încercat să peţească pe crăiasa zinelor bine n-au umblat, zinele i-au **fermecat,** deoarece de s-ar mărita cumva **crăiasa lor, atunci împărăţia lor** trebuie să se **stingă,** căci e ursită de Dumnezeu, atîta să trăiască, pînă vor fi toate fete fecioare, şi călcînd numai una cuvîntul **ursitoarei,** împărăţia să se prăpădească, ele să piară deodată, iar cea măritată să se facă **om pămîntean, supusă năcazurilor acestei vieţi** (s.n.). Sigur că scenele şi motivele dintr-un basm nu pot fi folosite drept argumente pentru anumite întîmplări sau motive din alt basm. Totuşi vom păcătui, călcînd aceasta eventuală regulă şi spunînd că Făt-Frumos al nostru nu s-a însurat cu una dintre cele trei zine, cum am mai arătat, el s-a însoţit cu cea subţirică, dar nuntă nicăieri nu se arată că ar fi fost... Deci ele nu se aflau, stînd cu el, în situaţia de a se **stinge,** cu împărăţia lor cu tot... Şi scopul lui Făt-Frumos nici nu este de a-şi lua de soţie o zînă, prin vicleşug, ca feciorul împăratului din „Crăiasa zinelor". Şi cînd el se hotărăşte să plece spre al-săi, **zina cu care se însoţise nici o clipă nu se gîndeşte măcar să-l însoţească, să se facă pămînteană şi să împartă cu el necazurile acestei vieţi...**

(Va urma)

D. R. POPESCU ■

Artist român, din Maramureş...

(Urmare din pagina 15)

Olos —... îi datorez foarte mult, ceea ce înseamnă şi va însemna destinul meu de artist. De la el am deprins vocaţia descoperirilor... atunci scriam mai mult poezii şi pictam, dar eu nu fac diferenţe între genurile de artă... îmi plac oamenii care cîntă, consider că acel cărora le place cîntecul dovedesc bunătate, mai multă omenie — acestea toate fiind însăşi viaţa".

„Artă — spune un estetician contemporan — este tot ceea ce artistul consideră a fi artă". Iată, în aceste cuvinte, fundamentarea libertăţii în absolut. N-ar mai fi de făcut decît precizarea că **e** necesar şi ca oamenii să fie realmente interesaţi de „tot ceea ce artistul consideră a fi artă" pentru ca absolutul libertăţii să nu mai fie atît de absolut. Mihai Olos a avut mai multe acţiuni ce interesează biografia lui de artist şi care, nefiind circumscrise unor genuri tradiţionale, privesc foarte direct rostul artistului în societate. În decembrie anul trecut, el, artistul plastic, a ieşit în stradă şi a măturat grîul risipit pe asfalt, în faţa atelierului, de maşinile ce-l transportau spre moară. „Odată cu aurul galben — spune Mihai Olos — am măturat chiar şi aur adevărat care, din pricina aceleiaşi intolerabile neglijenţe, se spulbera din camioanele ce transportau, neacoperite, pulberea preţioasă între diferite puncte de prelucrare. Era un protest împotriva poluării. Poluarea nu este, cu alte cuvinte, decît o risipă irresponsabilă de bunuri. Bunuri care, prin deturnarea lor, devin dăunătoare sănătăţii şi frumuseţii vieţuirii".

Sigur, conţinutul şi forma artei practicată de Mihai Olos ne dovedesc că artistul are mari puteri în a impune, cu multă legitimitate, un tip de acţiune umană ca fapt de artă. Dar, cu amintirea copilăriei la Ariniş, cu imaginile şi obişnuinţele morale ale unui timp ce l-a făcut, de fapt, artist, se înţelege că puterile sale au o orientare clară, că existenţa artistului în societate nu se petrece oricum, într-un absolut fără nici o patrie. Ştiind de unde-i vine vigoarea şi din ce i ce împlinesc credinţele de artist, putem conchide că Mihai Olos nu trudeşte decît pentru a sluji veşniciei Arinişului natal, veşniciei lumii care l-a născut. Profesorul Ludwig Schmidts de la Universitatea din Giessen, ca unul care are, cu prilejul expoziţiei, putinţa să aşeze în plan european efortul creator al maramureşeanului, se simte îndemnat să sublinieze tocmai programul intim al artei acestuia : „Mihai Olos nu este doar un sculptor al lemnului ci şi un cîntăreţ al lemnului. La vernisajul expoziţiei sale, Mihai Olos a cîntat un cîntec despre pădure. În cîntec se găseşte tot ceea ce îl leagă pe român de pădure... Şi altceva se poate afla din cîntecul lui Mihai Olos : limba cîntecului este ea însăşi poezie... Pentru noi, europenii din vest, Mihai Olos, aşa cum stă aici, cu barba şi cu haina de blană, care în româneşte se cheamă cojoc, nu este un străin. Îl cunoaştem de acum două mii de ani, fiindcă efigia lui se găseşte în multe exemple pe Columna lui Traian la Roma. Şi Decebal, regele dacilor, arăta la fel. După ştiinţa mea nu există alt popor în Europa care să-şi fi rămas atît de fidel".

Cîntecele, poeziile, picturile şi sculpturile lui Mihai Olos sînt o pildă de fidelitate faţă de un crez artistic şi uman. Aceasta e cheia întregii creaţii, şi dacă am însumat aici mai cu seamă opiniile unor străini faţă cu problematica ei este pentru că avem astfel şi o măsură a confruntării noastre cu lumea în situaţii esenţiale ale spiritului.

BOX: Să vedem mai întîi bîrna și apoi, dacă e cazul, paiul!

S-a disputat în Capitală, timp de o săptămînă, ultimul act al naționalelor de box, la capătul căruia Sali, Gheorghișor, Cipere, Cercel, Ioana, Dragomir, Vladimir, Ouatu, Silaghi, Cirlan și Cernat au primit, în ordinea categoriilor, centurile de campioni. Centuri, din păcate, fără strălucire, asta pentru că naționalele din acest an au fost — reluînd vorbele secretarului federal, colonelul Dumitru Ciobotaru — mai slabe ca oricînd. Lucrurile au stat întocmai. Nivelul meciurilor a fost precar, pe alocuri lamentabil, mare parte din pugiliștii invitați la finale nejustificînd prezența lor în București ! Chiar dacă superioară, tehnic și spectacular, ziua de duminică n-a putut salva o manifestare lipsită de har, fapt pe care l-a detectat și publicul. Altădată îmbulzindu-se la porțile Palatului sportului și culturii, amatorii de box au lăsat, pînă și duminică, neașteptat de multe locuri libere în jurul ringului, rezerva spectatorilor însemnînd o foarte limpede judecată de valoare. Mulți, prea mulți boxeri au urcat între corzi lipsiți fiind de cunoștințe tehnice, uneori elementare. Așa stînd lucrurile, „nobila artă" s-a transformat, de nenumărate ori, în bătaie în toată legea, amintind de filmul „7 păcate", procedeele tehnice rămînînd mereu în suferință, ceea ce a condus la o sumedenie de abandonuri și, mai grav, de răniri. În finală, de pildă, Sali, Șeitan, Dragomir, Șandu, Căpriceanu, Ciubotaru și Silaghi — dacă nu și alții — au pășit în ring cu arcadele sparte, alte accidente, cazul lui Cucu, arătîndu-se și mai neliniștitoare.

Dacă federația are partea ei de vină, și are, după cum vom vedea, finalele au fost compromise, înainte de toate, datorită cluburilor, antrenorilor lor, mereu mulțumiți în vremea din urmă cu jumătățile — dacă nu cu sferturile — de măsură ! Campionatele de anul acesta au probat că la cluburi se muncește superficial și după ureche, afirmație cu atît mai alarmantă cu cît ea se referă și la cîteva din secțiile de box cu tradiție, cu dotare, cu pretenții, Steaua, Metalul, Rapid, Galați aflîndu-se în această situație. Federația are obligația să analizeze prestația cluburilor și, de la caz la caz, să dicteze sancțiuni drastice, căci cum își pot justifica, de exemplu, activitatea cei 6 antrenori de la clubul Steaua ? ! Greu de crezut că numai prin titlul lui Cernat ? !

După cum se știe, mai mulți foști componenți ai lotului olimpic, Pîrjol, Buduşan, Sîrbu ș.a., n-au fost admiși la naționale, ei fiind suspendați pînă la sfîrșitul anului, ca urmare a comportării necorespunzătoare la Moscova. Spre surprinderea unanimă, intransigența federației s-a oprit la cei 3 (Cuțov e suspendat pentru indisciplină, ni s-a spus), în vreme ce alți pugiliști, la fel de slabi în ringul olimpic, Livadaru, Șchiopu, Daniel ș.a., au fost invitați să-și apere șansa la finale. Cum și-au apărat-o, se cunoaște, toți pierzînd, Radu Daniel ieșind din cursa pentru medalii în mod rușinos, el plătind tribut superficialității și îngîmfării tolerate de club. Dar nu asta-i problema. Ceea ce părea sau putea să fie un criteriu de judecată, prezența la naționale în funcție de comportarea la Moscova, a devenit o decizie greu de acceptat. Ea a făcut loc interpretărilor de tot felul, generînd critici întemeiate și creînd precedente dăunătoare.

Una din puținele lumini ale naționalelor s-a numit Cristian Gheorghișor. Complet necunoscut pînă acum, sălțeanul a devenit campion la categoria muscă, arătînd o tehnică bună și o pregătire fizică fără cusur. Lui și antrenorului Leonida Ionescu, sincere felicitări.

Fotografie de LIVIU MANECAN

La venirea sa la cîrma federației, Dumitru Ciobotaru a acordat revistei „Flacăra" un interviu în care — ne permitem să-i reamintim — susținea necesitatea participării pugiliștilor la zone, indiferent de categoria lor de clasificare. Secretarul federal socotea, la data aceea, obligatorii astfel de verificări, numai că — surprinzător — angajamentul acela, „toată lumea la zone", n-a fost respectat, federația cedînd presiunii cluburilor puternice. Și anul acesta, membrii feluritelor loturi au fost scutiți de zone, ei apărînd direct sub acoperișul Palatului sportului și culturii, mai odihniți și mai puțin uzați decît adversarii lor. Nu numai că li s-a creat astfel un regim preferențial, dar maniera aceasta de a-i cocoloși n-a adus, cu dovezi, decît deservicii boxului românesc, incapabil să mai cîntărească exact valoarea competitorilor. După finale, de pildă, Dumitru Ciobotaru ne mărturisea că, luptînd fără vlagă și fără orizont, Radu Daniel s-a autoexclus din lotul național, alți boxeri urmînd să candideze pentru locul lui. Nu cumva — înaintăm o ipoteză — acei „alți boxeri" meritău să meargă la Olimpiadă înaintea stelistului ? ! De unde să știe federația să răspundă dacă, de ani și ani, îl protejează pe Radu Daniel, pe alții ca el, punîndu-i să boxeze numai în confruntări internaționale și odihnindu-l la lot ? ! Ca să nu mai spunem că nu totdeauna componenții loturilor reprezentative au justificat, prin seriozitate și sudoare, condițiile de pregătire ce li s-au pus la dispoziție, adesea cu o generozitate lipsită de sens. Acesta ar fi un aspect al chestiunii. În aceeași idee, federația, C.N.E.F.S. au datoria să găsească soluții pentru o mai dreaptă recompensare a pugiliștilor, sportul acesta fiind cum e, iar idemnizațiile fiind cum sînt, neținînd cont de gradul de expunere a practicanților, boxul fiind o disciplină dură, de mare angajament fizic și nervos.

Imediat după Olimpiadă, o serie de specialiști din preajma federației s-au străduit să pună eșecurile de la Moscova pe seama întîmplării, a conjuncturii, căutînd circumstanțe atenuante și țapi ispășitori. Finalele de săptămîna trecută i-au infirmat, lucrurile fiind clare, boxul românesc e în impas și trebuie văzută înaintea paiului bîrna ! Întrebarea e dacă actuala federație are calitățile necesare spre a depăși acest moment. Dumitru Ciobotaru vrea, din tot sufletul, binele boxului românesc, depunînd lăudabile strădanii în acest sens. Numai că de unul singur, lipsit de o echipă de oameni tineri, entuziaști și, mai ales, bine pregătiți din punct de vedere profesional, nu va ajunge — sîntem tentați să credem — nicăieri, oricît ar dori. Boxul românesc are nevoie, la toate nivelele, de un balon de oxigen, el fiind amenințat de rutină și de comoditățî. Altfel zis, federația trebuie să pună piciorul în prag.

OVIDIU IOANIȚOAIA

Alpinismul

Un potențial nevalorificat

În familia sporturilor noastre alpinismul este, în cel mai bun caz, ignorat. Această lipsă de popularitate este regretabilă în condițiile în care 30% din teritoriul țării este teritoriu muntos — teritoriu care trebuie cunoscut, valorificat, la nevoie apărat, iar primii care au acces la ei sînt alpiniștii. Mai mult, numărul alpiniștilor este extrem de mic raportat la condițiile geografice și nu dă semne să crească. Secțiile de alpinism — subordonate unor asociații sportive care au cu totul alte interese decît promovarea alpinismului — sînt supuse unui proces ciclic de înființare-desființare. Baza materială — echipament specific, refugii, mijloace de transport — este aproape inexistentă și în curs de deteriorare, în ciuda unor eforturi izolate de a o menține sau spori. Un mare număr de practicanți ai acestui sport nu (mai) sînt cuprinși în nici o formă organizată (din diverse motive), și nici măcar nu sînt recunoscuți ca alpiniști, fiind tratați de „pleziriști" ; deși mulți dintre ei egalează sau chiar întrec performanțele alpiniștilor „oficiali", nimeni nu pare interesat să valorifice acest potențial.

Pe plan extern, cea mai mare performanță citată (la noi) a alpinismului românesc este escaladarea unui vîrf din Pamir, în timp ce sportivi din alte țări escaladează în fiecare an, cu zecile, vîrfurile din Pamir, ca antrenament pentru alte obiective !! Mă tot văd lăudată pentru cea mai mare performanță feminină de la noi — Fisură Albastră din Bucegi, acum 15 ani — în timp ce alte alpiniste au atacat marii pereți din Europa, Eiger, Cervin, Dru, vara și iarna, iar acum se află în faza expedițiilor exclusiv feminine pe optimari. Ca să nu mai spun ce fac bărbații din țările vecine, care numai în Himalaya au la activ cîteva vîrfuri de 6 000 și zeci de vîrfuri de 7 000, și nu oricum, ci pe creste și pereți neurcați înainte. În 1971, cînd am fost pe vîrful Lucania din Alaska, americanii aflau cu mirare că în România sînt munți. Acum opt ani, am semnalat inadmisibila rămînere în urmă a alpinismului românesc ; de atunci încoace asist cu neputință la creșterea decalajului într-o ramură de sport care reține atenția lumii întregi asupra tuturor țărilor, dar niciodată asupra României.

În cîteva articole îmi exprimam părerea că vina o poartă sistemul competițional — potrivit pentru fotbal, dar nu pentru alpinism. Argumentul cel mai convingător : sîntem singura țară din lume unde se ține campionat de alpinism, sîntem ultimii ca rezultate. Sîntem singura țară care-și permite să plătească arbitri de alpinism (casă, masă, tren și barem) și o mulțime de oficiali care nu contribuie cu nimic la buna desfășurare a actului de alpinism : escalada se desfășoară departe de ei. Sîntem singurii care cheltuim banii dați de stat pentru a scoate campioni care fac de ani și ani de zile același lucru, în numele sportului de performanță, în timp ce regulamentele nu pot încadra performanța sau, pur și simplu, o interzic ; astfel, la campionatele noastre feminine nici măcar nu se prevăd trasee de gradul VI (gradul maxim), deși la noi femeile merg în VI de 15 ani. Doi sportivi care, anul trecut, au realizat trasee de dificultate maximă în Alpi — cele mai grele trasee făcute vreodată de români, pentru care au fost lăudați în revistele de alpinism din străinătate — nu au putut obține o categorie sportivă pe baza lor !? Pe lîngă aberațiile inofensive care pot amuza (cum e introducerea cartonașului galben și roșu în alpinism), campionatul are și consecințe deosebit de grave, cum sînt lipsa unei ierarhii reale a valorilor, scindarea alpiniștilor în „oficiali" și „neoficiali", diminuarea puterii de decizie și a simțului de răspundere la începători etc.

Ca om de bună-credință, ca sportiv cu vechime activă de 17 ani, în calitatea mea de cetățean român și comunist, consider că situația actuală nu are nici o scuză în afara indiferenței și incompetenței celor ce conduc alpinismul. Consider că alpinismul nostru este dominat de interese înguste și de interese personale. Lipsa de inițiativă e cel mai blînd reproș ce i se poate face, ca să nu vorbim de închistare, formalism, birocrație, lipsă de răspundere.

În aceste condiții, s-ar zice că alpinismul e pe ducă. Dar există oamenii, sutele și mii de iubitori ai muntelui, care fac alpinism dezinteresat, din pasiune, fie că au sau nu un carnet de legitimare. Încrederea în ei și în faptul că, prin ei, alpinismul nu va „muri" în munții noștri mă face să scriu aceste rînduri, în loc să-mi „văd de treabă" și să merg pe munte „de plăcere", fără să-mi pese ce se întîmplă în jur. Dar acești oameni nu au un for care să-i reprezinte. Demult, federația „și" de alpinism nu mai reprezintă interesele alpiniștilor, ci ale unu, două cluburi ai căror antrenori activează în federație și ale unui mic grup de „oficiali" care-și apără baremurile și scoaterile din producție.

Poate că eu nu am dreptate, dar vreau să fiu combătută deschis, cu argumente. Mă adresez revistei „Flacăra", care a întins o mînă specialiștilor și iubitorilor sportului, invitîndu-i să-și exprime opiniile, în speranța că, făcînd cunoscute părerile mele, va mai afla și alte păreri.

TAINA DUȚESCU COLIBAN

La ora la care, la Cardiff, 3 din colegii lor, Constantin, Dumitru și Murariu, luau parte la meciul Țara Galilor — Restul lumii, confruntare ocazionată de sărbătorirea centenarului federației galeze, componenții lotului reprezentativ de rugby se antrenau de zor la Snagov. Prezent la fața locului, Gheorghe Amuza a surprins această imagine care probează, înaintea vorbelor, seriozitatea și temeinicia cu care Paraschiv, Munteanu, Dinu, Orlelecan, Cornellu, Bucan și ceilalți pregătesc cel dintîi turneu al rugbyului românesc în Irlanda, turneu care va începe la Limmerick, la 4 octombrie. Azi va avea loc o ultimă verificare a lotului, după care antrenorul federal Valeriu Irimescu va stabili lista celor 25 de jucători ce vor trece Canalul Mînecii.

Jurnalul Staicu

Știți, ne spune Gheorghe Staicu, eu vinerea trecută am împlinit exact 40 de ani de cînd am intrat pe poarta fabricii. Tot vinerea trecută am intrat și în concediu. Am vrut să cinstesc, cu alte cuvinte, evenimentul. Mă întrebați dacă mi-a plăcut sportul. De jucat, n-am jucat mai nimic, dar de p'ăcut mi-a plăcut cel mai mult fotbalul. Am ținut de cînd mă știu cu echipa Steagul Roșu. Prin '54, cînd era echipă de A și era antrenată de celebrul Ploeșteanu, nu cred că mi-a scăpat vreun meci. Dar timpul a trecut, vechii jucători nu mai sînt în echipă, mult timp cei noi ne-au înșelat așteptările și odată cu acest lucru nu m-am mai dus nici eu pe la meciuri. Aici, la noi în cartier, sînt foarte mulți copii. Vin și bat mingea chiar sub ferestrele mele. Ce îmi place este faptul că fiecare copil poartă, în timp ce joacă fotbal, cîte un nume al vechilor jucători din echipa, să-i spunem de aur, a perioadei respective : Marinescu, Zaharia, Proca, Sigheti, Hașoti, Ghiță Constantin și Adamache. Stau așa și îi privesc, după ce mă întorc de la uzină, ore în șir. Parcă derulez un film al amintirilor. După fotbal cel mai mult îmi place handbalul. N-am avut niciodată timp să mă duc să văd, într-o sală, un meci de handbal — dar de cîte ori se transmite la televizor nu mai plec din fața ecranului. Tare mult mi-ar plăcea să văd un meci. Dar la anul, cînd o să ies la pensie, o să am destul timp și pentru așa ceva. Cum este mișcarea sportivă la noi, la uzină? Există ceva. Fotbal și ceva motocros. Cam atîta. Ar mai fi la club și o secție de baschet și lupte dar, cum să vă spun eu, există însă fără nerv. Cu alte cuvinte, nu prea se văd rezultatele. Și fiindcă tot sîntem la acest capitol, și fără să se supere tovarășii mei de muncă, mi se pare că mișcarea sportivă de la noi din uzină nu se ridică la rezultatele obținute de cei din producție. Se cam bate pasul pe loc. De multe ori cei care se ocupă de sport în uzina noastră nu-și dau întregul interes, sportul este practicat nu dintr-o mare plăcere, ci parcă dintr-o obligație. Și acest lucru se vede.

La medaliile olimpice cucerite de sportivii români, la Moscova, s-a mai adăugat, recent, una. Este vorba de medalia de bronz primită de fotoreporterul Ioan Oprea pentru 7 imagini color, avînd-o ca subiect pe multiplu campioană olimpică Nadia Comăneci, distincție acordată într-un concurs de artă fotografică la care au participat reprezentanți din toate țările prezente la Olimpiadă. În imagine, general-locotenent Marin Dragnea, prim vicepreședinte al C.N.E.F.S., înmînează medalia și premiul colegului nostru de la Studioul fotografic al Casei Scînteii, Ioan Oprea, pe care-l felicităm cu acest prilej. (Ion Predoșanu)

Antrenor-antrenor sau antrenor-jucător ?

O părere

Și maladia continuă ! Misteriosul nostru fotbal, permanent criticat, continuă să moară fără a i se trata boala, deoarece diagnosticul se pune totdeauna în urma unui rezultat negativ și nu a lipsei de valoare competitivă pură. Pentru că fotbalul de astăzi, și mai ales cel de mîine, cere ca peste pasiune să se dezvolte fotbalul științific. Cu atît mai mult cu cît controlul antrenamentelor, măsurarea cît mai exactă a eficienței sînt, de fapt, curiozitatea secolului. Iar de acestea se ocupă, pretutindeni, un grup de tehnicieni sub conducerea ANTRENORULUI. Cine este acest personaj și ce trebuie să facă el ? De la început trebuie spus că, dacă pentru a deveni jucător, muncești de la 5 la 20 de ani pe două direcții (dezvoltarea calităților motrice și perfecționarea abilității de a juca), pentru a deveni antrenor este absolut necesar măcar o ucenicie de 7—8 ani, pentru a învăța meseria. **Un antrenor, astăzi, trebuie să fie intelectual.** El are nevoie să-și formeze o optică exactă asupra valorii muncii, să studieze permanent pentru a deveni o autoritate orientatoare, un ghid inteligent profesional și nu o marionetă (cum din păcate am ajuns cei mai mulți dintre noi !). Deoarece lui îi incumbă sarcina să formeze un om responsabil social și nu un emotiv, un vanitos, un mim, un capricios, un impulsiv, un ironic... Căci pînă la urmă echipele pot fi clasificate și prin capacitatea tehnico-pedagogico-morală a antrenorilor.

Personalitatea antrenorilor și maniera de abordare a relațiilor cu jucătorii sînt tot atît de importante ca și pregătirea profesională. Un fost mare jucător român (devenit apoi profesionist peste granițe) n-a putut suporta celebritatea la 20 de ani fiindcă n-a avut mintea și maturitatea necesare : acum, cînd s-a apropiat de 40 de ani, îi lipsește celebritatea ! Motiv pentru care n-a fost acceptat antrenor la nici o echipă (de la copii la seniori) a clubului care l-a lansat și pe care l-a servit.

Un antrenor adevărat trebuie să fie veșnic în frămîntare pentru a se realiza. Deprinderea acestei meserii este similară, dacă vreți, cu aceea a regizorului tocmai fiindcă, pe lîngă pasiune, cere talent, capacitate novatoare, spirit de creație. El rămîne, pînă la urmă, discret în urma rezultatelor, dar neuitat și mai ales tras la răspundere pentru insuccesul echipei. Pentru o muncă temeinică antrenorul trebuie să știe dinainte că el trebuie să formeze echipa, să-i dea un stil propriu capacității sale. E ceea ce obligă bunul simț ca, după ce te-ai lăsat de fotbal și vrei să devii antrenor, să cauți din tot sufletul să înveți, să practici meseria ca ucenic, ca meșter, ca inginer și mai tîrziu, dacă poți, ca erudit academician. **Și, în nici un caz, să joci ca antrenor și să antrenezi ca jucător !** Fiindcă sub nici un fel clasa jocului ca fotbalist nu poate confirma clasa profesiei ca antrenor (ci eventual un „ciubuc" în plus...). Cinstea profesională trebuie să dea antrenorului permanent conștiința de a prezenta fotbalul echipei sale ca artă, spectacol și nu cum a făcut el ca jucător. Îi trebuie mult timp să învețe meseria pentru ca, odată format, să indice la anumite vîrste de instruire a jucătorilor motivele pentru fiecare mișcare, valoarea obținută pentru executarea lor în mod corect...

CONSTANTIN TEAȘCĂ ■

Altă părere

De fapt, ce se ascunde în spatele acestei noțiuni ? Ce reprezintă ea ? De ce nu este acceptată la noi, cînd ea există ca atare în Anglia (Peters și Ball — foști componenți ai echipei Angliei, campioană mondială în 1966, actualmente antrenori-jucători), în Elveția, în Suedia, în Franța (Guillou la Nisa, o perioadă) și în alte părți ? Sigur, nu cred că este formula ideală pentru a conduce o echipă, dar ea poate să apară oricînd și oriunde, în criză de antrenori, acolo unde un jucător cu maturitate sportivă, un adevărat lider de echipă, (așa cum sînt dealtfel și unii dintre jucătorii generației mele) își asumă răspunderea conducerii antrenamentelor, prin prisma experienței și priceperii lor, a ascendenței și autorității de care se bucură în rîndul coechipierilor. Nu este un lucru ușor. El prezintă anumite avantaje și mult mai multe dificultăți. Avantajele sînt determinate de prezența sa în teren, care îl fac mai accesibil și mai apropiat de jucători, de greutățile și obstacolele pe care le înfruntă în fiecare moment. El poate decide, acolo, în focul luptei, cele mai bune continuări ale fazelor, poate schimba regimul tactic al echipei, poate tempera elanul, uneori excesiv, al jucătorilor și coechipierilor lui. Important este ca această calitate, dată fiind prezența sa în teren, să nu blocheze și să compromită încercările de joc ale mai tinerilor săi colegi. El trebuie să găsească un echilibru care să-l apropie, în teren, mai mult de calitatea de lider decît de aceea de antrenor. Pentru că antrenorul nu are voie să greșească, jucătorul însă da. De aceea, sfaturile în momentul jocului trebuie să fie prietenești și nu imperative, așa cum se întîmplă în antrenamente și discuții tactice. Sigur, sarcina jucătorului-antrenor nu este ușoară. El are un program destul de greu pentru a acoperi cu succes ambele responsabilități. Iar cea care influențează decisiv este calitatea de jucător. Oricum și oricît de bine ai pregăti echipa și jucătorii, atîta timp cît nu ești primul în antrenamente, atîta timp cît nu ești în măsură să dai exemplu în toate (joc și comportare), sfaturile, învățămintele, observațiile nu au nici o valoare. Sigur, e omenește să greșești și de aceea în analizele făcute după jocuri eu nu condamn greșeala și atitudinea care au dus la comiterea greșelii. Așa se face că n-am avut niciodată probleme cu jucătorii, din contră, viața noastră se desfășoară normal, fără cantonamente, obligînd în felul acesta fiecare din componenții lotului la o mai mare responsabilitate. Acest lucru fortifică și dezvoltă personalitatea fiecăruia iar echipa rămîne un colectiv bine sudat, antrenorul nemaifiind persoana aceea îndepărtată, inaccesibilă, poruncitoare, de care depinde existența fiecărui jucător. Jucătorul-antrenor duce exact aceeași viață la stadion ca și cel mai umil jucător : meciuri, bucurii și amărăciuni, lucruri care îl identifică jucătorilor. Spun la stadion, pentru că în restul timpului, spre deosebire de ceilalți — și aici apar și dificultățile — nu poate face altceva decît tot fotbal : planificări, pregătiri și analize de joc, informații interne și internaționale și, pentru că e la început de carieră, multă lectură de specialitate. Indiferent cîtă experiență ai acumulat ca jucător ce reprezintă ea pe lîngă situațiile limită, de fiecare dată altele, care apar în această atît de controversată, de dificilă și de nesigură meserie ? Indiferent de munca pe care o depui ca antrenor, doar rezultatele dau măsura exactă a ei. Iar rezultatele sînt influențate de prea mulți factori externi, pentru ca ele să depindă în exclusivitate de antrenor. De aceea cred că valoarea unui antrenor constă cu mult mai mult în ceea ce respectivul lasă în urma lui (echipă, jucători, bază materială, atmosferă de performanță etc.) decît în niște rezultate aleatorii și de conjunctură.

MIRCEA LUCESCU ■

Jocul este viață...

Se pot face, și se încearcă cu mai mult sau mai puțin har, fel de fel de comparații pentru a dimensiona puterea fotbalului de a fascina mai mult ca oricînd în secolul nostru. Unele sînt verosimile, plăcute chiar, altele pot denatura importanța jocului. Cred că cel mai uluitor și adevărat lucru despre fotbal a fost rostit, nu cu mult timp în urmă, de cineva care, scotocind în atlasuri, a ajuns la concluzia că nu există în lume sat fără teren de fotbal !

Lucrurile stau chiar așa, aria de răspîndire a jocului cu mingea depășind orice închipuire. Fotbalul fiind, cu adevărat, sîntem sau nu de acord, marea pasiune a acestui secol.

Pentru că este adevărat, semănînd perfect cu sufletul vieții, fotbalul dezvăluie în executarea lui particularitățile de trăire ale popoarelor care-l joacă. Latinii sînt aprigi și arzători, disciplinați în marcaj și sarcini, mai ales în „cizma" care a adus din mîna Greciei, crescută și ea la rîndul ei la școala aceluiași Orient, cadența civilizației europene, dar și foarte slabi cînd sînt confruntați cu greu. La fel cum știu să la totul sînt și foarte talentați în a risipi orice. De aici și celebrul joc al zarurilor cu care s-a putut trece atît de ușor Rubiconul, incendiind „nevinovat", mai tîrziu, pentru scăpare... biblioteca din Alexandria. Partea „de sus" a bătrînului continent, cu insule și fiorduri, călită la școala frigului, dar și a Golfströmului, este mult mai serioasă și mai „grea" în disputarea jocului. Se bat și în fotbal, cu mai multă ardoare, cu mai puțină imaginație decît noi, după cum cred unii, dar sînt atît de ordonați și pătimași în muncă, cînd se apucă și de această treabă, încît nu le vine greu să pună la punct hohotul nostru de rîs, ceea ce se traduce definitoriu prin mingi încercate prea des de a fi strecurate printre picioare. Pentru ei, mai ușor este pe lîngă „trepiede". Sprinterii sud-americani, călindu-și gleznele la școala blestemată a nisipului rupt cu multe milenii în urmă din diamantele Copacabanei și ale Mar del Platei, sînt foarte rapizi și mai spontani decît restul lumii, fiind și mult mai tineri, mai naturali și mai puternici prin combinația atît de frecventă a indo-europeanului cu pigmentul negru din care s-a născut creolul superb, înclinat spre orice mișcare naturală pe care Maradona, acum pare s-o ducă mai bine decît noi toți spre perfecțiune.

Noi am fost tot timpul la răscruce de vînturi, în calea lor. Nu avem zăpezile Norvegiei, dar „în cetatea dreptății noastre am fost uciși, învinși temporar, dar niciodată decisiv", chiar dacă „piinea" țării noastre, neclintită de istorie și mereu de partea adevărului, a mai fost ciuntită în actele sale de „binefacere" ! N-am fost cuceritori, nu e bine să încerce nimeni așa ceva, planeta noastră fără sprijin real în spațiu ar putea să-i satureze odată pe expansivi, dar vrem să batem Anglia, și-o vom bate, cuceritoare în timp, crescută bine pentru că a fost educată din turnuri de oțel normande de alți cuceritori ai timpului și vulnerabilă, ca orice pămîntesc, în jocuri. Or, jocul acesta uman, fotbalul, seamănă cu viața... fiind viață.

CORNEL DINU ■

La lupte — privirea spre sate!

Sportul luptelor, așa cum se știe, are în țara noastră tradiții deosebite. Între succesele luptătorilor români putem aminti cele 34 de medalii olimpice, între care 4 de aur, ca și o mulțime de titluri europene și mondiale de-a lungul anilor. În ultimii trei-patru ani însă, din păcate, noi n-am mai obținut rezultate la fel de bune la nivelul juniorilor, n-am mai asigurat, cum se spune, schimbul de mîine. Este un fapt evident că în orașele mari tineretul nu prea mai la calea luptelor, preferînd sporturi mai ușoare, cu efort fizic mai redus. Trebuie însă să ne orientăm privirea spre mediul rural, acolo unde există o mulțime de tineri vînjoși, dirji, gata oricînd să se înhame la dificilul sport al saltelei de concurs. Avem în acest sens un exemplu deosebit, cel al Clubului sportiv școlar din Rădăuți, care a creat 12 centre rurale în comunele dimprejurul orașului, și care a devenit în scurt timp principalul „colector" al titlurilor republicane la copii. În partea locului (unde dealtfel se găsește și Ștefan Rusu, campion olimpic la J.O. de la Moscova), cînd se organizează concursuri de nivel județean, ele sînt atît de disputate încît, de fiecare dată, federația este rugată să trimită arbitrii cei mai bine calificați și cei mai imparțiali, chiar dacă aceștia vin de la sute de kilometri ! Antrenorii clubului lucrează la oraș, dar se duc zilnic și în centrele sătești, pentru instruirea tinerilor iubitori ai luptelor. Și nu numai Rădăuțiul face așa, dar mai de curînd și Dunărea Galați are 4 centre în mediul rural, iar C.S. Tîrgoviște două. Să ne aducem aminte că nu numai Ștefan Rusu este de la... țară, dar și că alți campioni olimpici s-au ridicat din același mediu, așa cum sînt Martinescu, născut într-o comună din județul Galați, sau Berceanu, plecat dintr-un sat de lîngă Craiova. Cu alte cuvinte, ar trebui ca toate secțiile puternice de lupte, din marile orașe, să se orienteze în acest sens, să-și creeze necare cît mai multe centre-satelit în sate și comune, pe care să le doteze și cărora să le asigure îndrumarea tehnică necesară. Dacă vrem să rămînem competitivi în lupte, aceasta este calea — privirea spre sate !

IOAN CRĂSNIC ■

Martor la Flushing Meadow (II)

La fete, un panou uriaș te pune la curent cu clasamentul Grand Prix-ului. Pe locul cinci, Virginia Ruzici — România. Înaintea ei, Evert, Mandlikova, Navratilova, Austin, după ea, Jaeger, Goolagong, Shriver, Turnbull și altele.

Concursul îl cîștigă Evert-Lloyd, considerată de pe acum prima jucătoare a anului. A fost și o mare absență, campioana de la Wimbledon, E. Goolagong-Cawley, despre care se spune că suferă de o boală grea, dar nimeni nu știe nimic precis. Cu un culoar foarte dificil, Virginia Ruzici, după trei victorii consecutive, a fost eliminată de T. Austin. Meciul însă a avut aprecieri unanime din partea specialiștilor. Primul set a durat 62', jucătoarea noastră conducînd cu 4—3 și 40—30, cînd o minge trimisă pe linie este judecată „afară" de arbitru. După meci, Virginia avea să declare unui ziarist că „Evert, Austin și, într-o oarecare măsură, Jaeger sînt jucătoare foarte puternice, vreau să spun foarte tenace, în fața cărora pentru a face un punct trebuie să schimbi adesea 10—15 mingi. După accidentul de anul trecut am fost nevoită să-mi completez tehnica. Nu-mi mai este frică de rever, îmi pregătesc mai bine atacul. Evident, nu toate elementele noi din jocul meu sînt suficient de coapte. În ciuda scorului, mă simt foarte aproape de jucătoarele de care vorbeam la început. În altă ordine de idei, victoria colegei mele Lucia Romanov la Virginia Wade îmi dă speranța unei comportări și mai bune a echipei României în Cupa Federației din anul viitor".

O aștept pe Virginia la ieșirea din vestiar. Lîngă mine, un puști strigă cît îl ține gura „Cumpărați Tenis Superstars de Elizabeth Wheeler, care a scris pentru dumneavoastră poveștile adevărate ale marilor campioni". Răsfoiesc volumul 2, dedicat fetelor. Virginiei Ruzici i s-a consacrat un capitol întreg, alături de cele ale lui King, Navratilova, Evert, Austin, ca o dovadă limpede a valorii jucătoarei din România, socotită membră a familiei „monștrilor sacri" ai tenisului feminin de azi. Pe bună dreptate, căci socotind cele trei finale disputate, Perugia, Roland-Garros și Toronto, Virginia Ruzici va intra cu siguranță, la sfîrșitul anului, din nou între primele zece jucătoare ale lumii. Pînă atunci, să-i urăm succes în lupta sa cu elita tenisului mondial și un loc cît mai bun în clasamentul Grand-Prix-ului.

ȘTEFAN GEORGESCU ■

O sală rezervată tenisului de masă?

Deși avem un început bun, nu putem fi încă mulțumiți de felul în care izbutim să punem în practică o mai veche inițiativă a federației, aceea a concentrării celor mai valoroase elemente, în special fete, în centrul propriu de antrenament, la București. Pentru moment tinerele jucătoare de perspectivă învață și locuiesc în Școala generală nr. 79, cu internat, iar cele mai mari la liceele din apropiere. Avem însă și dificultăți cu unele C.J.E.F.S.-uri și cluburi, care nu înțeleg că pregătirea la București nu înseamnă în nici un caz un transfer la alt club, ci numai o pregătire centralizată, într-un cadru de antrenament mai ordonat, specializat. Uneori, de ce să nu o spun, chiar părinții ne cam... încurcă, așa cum se întîmplă în cazul talentatei Olga Nemeș, al cărei părinte, aflat la Tg. Mureș, se crede cel mai dotat dintre antrenori ! În fine, problema cea mai arzătoare este cea a creării unui sediu tehnic propriu al federației de specialitate, așa cum nu avem în momentul de față, dar care, după părerea mea, este obligatoriu dacă ne gîndim la necesitatea formării unor echipe reprezentative cu adevărat valoroase, competitive pe plan mondial. Am descoperit, nu demult, în cartierul bucureștean Drumul Taberei o clădire din care n-au mai rămas decît zidurile și structura de rezistență, restul arzînd acum 4—5 ani într-un incendiu. Această clădire fusese prevăzută a se demola, fiindcă altă utilitate nu i se putea găsi, dar nouă ne-ar putea servi de minune, fiindcă am putea amenaja o sală de antrenament cu 25 de mese, iar la etaj dormitoare, sală de masă etc. Cu sprijinul Comitetului de partid al sectorului 6, care ne-a înțeles foarte bine, clădirea a trecut în proprietatea C.N.E.F.S., urmînd să i se aducă micile amenajări necesare. Din păcate, aprobarea întîrzie, deși nu este vorba de lucrări mari, ci doar de reparații. Dacă vom reuși, acolo va fi nu peste multă vreme un centru de antrenament cum nu există multe în Europa.

ELLA CONSTANTINESCU ■

Lumea în care trăim

Europa — unitate în diversitate

Destinul Europei preocupă profund pe toți locuitorii săi. Și este firesc. Continentul acesta, vatră de civilizație, pămînt pe care au înflorit culturi prestigioase dar pe care l-a stropit prea des sîngele vărsat în războaie, năzuiește la o veritabilă securitate și la o largă cooperare. Este, dealtfel, obiectivul suprem al reuniunii de la Madrid, acest forum al celor 35 de state care au participat la dialogul început la Helsinki și continuat în etapele cunoscute. Iată de ce considerăm că reluarea dialogului european reprezintă un eveniment de majoră dimensiune pentru continent, ca și pentru lumea întreagă. Europa are un rol pe care istoria și contemporaneitatea l-au pus nu o dată în evidență, un rol care implică deplina responsabilitate pentru prezent, ca și pentru ziua de mîine a umanității.

România socialistă consideră ca fiind pe deplin realist obiectivul construirii unei Europe a securității și cooperării, o Europă unită, dincolo de deosebirile ce decurg din condițiile prezentului, o Europă pașnică și prosperă. Firește, continentul nostru este divers prin structurile sale sociale, prin dimensiunile statelor, prin gradul lor de dezvoltare, prin apartenență sau neapartenență la alianțe militare. Dar această diversitate, normală, logică, nu poate altera realitatea idealurilor comune ale popoarelor continentului. Unitatea Europei, în diversitatea ei, o unitate în efortul pentru o lume mai bună și mai pașnică, nu reprezintă un deziderat utopic, ci o speranță în întregime realizabilă. După cum sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu, „sînt multe probleme care preocupă națiunile europene și care nu pot fi soluționate decît întărind colaborarea și realizînd o unitate bazată pe diversitatea de orînduiri sociale și de concepții — o unitate pentru pace, pentru independență, pentru o lume mai dreaptă și mai bună".

Unitatea Europei trebuie întemeiată pe voința de a asigura continentului un viitor pașnic, în care fiecare națiune să se dezvolte potrivit voinței sale suverane. Tocmai de aceea națiunea solicită să se pună pe primul plan ceea ce unește Europa, în pofida deosebirilor. Acest lucru este vital mai ales acum cînd la Madrid se reînnoadă firele dialogului european. Crizele prin care a trecut lumea, tensiunea pe care a cunoscut-o planeta și care, chiar dacă s-a diminuat, rămîne totuși periculoasă, demonstrează nevoia Europei de a evita reîntoarcerea la „războiul rece", la confruntări cu consecințe imprevizibile.

Europa este cel mai mare arsenal al planetei. 72 000 tancuri, 23 000 avioane de luptă, peste 10 000 încărcături nucleare se află amplasate pe continent. 11 000 000 de bărbați se găsesc, aici, în uniforme militare. Peste un milion de ofițeri și soldați sînt dislocați în afara țărilor lor, în 700 de baze și instalații militare aflate pe teritorii străine. 80 la sută din cheltuielile militare la scară mondială sînt suportate de statele ce au semnat Actul final de la Helsinki. Iar acum se vehiculează primejdioase proiecte privind amplasarea „euro-rachetelor", arme distrugătoare ce ar supraîncărca arsenalele europene și așa saturate de armamente, determinînd amplificarea insecurității și creșterea pericolelor la adresa păcii.

O Europă unită trebuie să fie un continent eliberat de demențiala competiție a înarmărilor, un continent al bunei înțelegeri și încrederii reciproce, un continent care să pășească hotărît, spre luarea de măsuri pentru realizarea dezangajării militare și dezarmării. Căci un climat mai bun, de reală încredere, o veritabilă securitate nu pot fi concepute fără un suport solid pe acest plan. Prin reducerea cu 2 miliarde lei a cheltuielilor sale militare în acest an, România dă încă o dată un exemplu concret al preocupării sale de a acționa pentru destindere, pentru bunăstarea propriului popor, pentru înțelegere între toate popoarele. Exemplul României are o semnificație practică și o valoare de simbol. Dezarmarea, dezvoltarea economică, destinderea cer, imperios, să se frîneze cheltuielile militare.

Desigur, o Europă unită, respectînd particularitățile fiecărei țări, poate stimula în același timp schimbul de valori materiale și spirituale, poate asigura o creștere fără precedent a legăturilor economice, tehnico-științifice, culturale, turistice, poate determina astfel noi salturi pe verticala progresului și civilizației continentului, a omenirii, în ansamblu. Cum tot așa, un climat european prielnic va favoriza apropierea între popoare, mai buna cunoaștere între oameni, va ajuta la înțelegerea între state, va îngădui depășirea diviziunilor artificiale. Sîntem pentru o largă circulație a valorilor spirituale, a celor autentice, refuzînd, firește, produsele nocive, cele ce contravin demnității umane, cele ce alterează conștiințele. Credem în resursele civilizației europene, în capacitatea ei de a se reînnoi continuu, de a stimula progresul general al planetei, de a se afla în ritmul epocii.

O Europă unită nu poate fi izolată de restul lumii, insensibilă la problemele celorlalte continente. Dealtfel, o asemenea situație nici nu este posibilă în zilele noastre. Europa, spre a dobîndi propria ei securitate, trebuie să acționeze pentru soluționarea politică a problemelor complicate ale contemporaneității, și, în primul rînd, pentru dezarmare, pentru eliminarea focarelor de război, pentru eliminarea gravelor decalaje economice pe care le cunoaște planeta, pentru o nouă ordine economică și politică menită să ducă la noi relații între state, relații întemeiate pe echitate și dreptate.

România este convinsă că statele europene pot să asigure continentului o evoluție pe măsura aspirațiilor popoarelor lui și militează pentru ca reuniunea de la Madrid să reușească, prin rezultatele ei, a stimula o colaborare vitală pentru Europa și întreaga lume. Pentru aceasta, la Madrid trebuie să prevaleze rațiunea, spiritul constructiv, să se dea dovadă de înțelepciune politică și de voința de a acționa pentru o Europă unită, o Europă a păcii, securității, independenței și progresului.

AL. PINTEA

Un prieten al României:

Poetul sirian SULEIMAN AWWAD

Suleiman Awwad este un bun și mare prieten al poporului român. El ne-a cunoscut țara mai înainte de-a fi văzut-o : din lectură, din filme, din povestirile fiului său Riad, student bursier în medicină, la Iași. Citind poezie românească din revistele noastre în limbi străine, el a început s-o iubească și s-o prețuiască pînă la pasiunea întruchipată în traducerea unei antologii a poeților noștri de ieri și de astăzi și — încercare de mare temeritate — a unei culegeri din poeziile lui Lucian Blaga. Editate la Damasc, cele două cărți de gîndire și simțire românească au circulație prin întreaga lume arabă. Suleiman Awwad a profitat cu dragoste și sîrguință de sursele de informare asupra culturii și poeziei românești, atîtea cît sînt și cum sînt ele, ceea ce ne face să-i mulțumim distinsului poet, autor a numeroase volume de poezie și figură proeminentă în peisajul liric al țării sale.

Vizitîndu-ne recent țara el ne-a mărturisit proiectul unei cărți de reportaje despre România și al unei antologii de poezie românească mai lungă și mai la obiect, tălmăcită împreună cu fiul său, care vorbește frumos românește.

Nu numai din spiritul îndeplinirii unei datorii morale, ci și din cel al valorii artistice, revista noastră (spun a noastră ca un colaborator fidel) prezintă publicului româa un florilegiu din poemele colegului și prietenului Suleiman Awwad.

AL. ANDRIȚOIU

La ceasul cînd vapoarele se-mbarcă

La ceasul cînd vapoarele se-mbarcă
din port, tulburător,
de ce poetul parcă beat i-admiră
pe cei ce-și spun adio mohoriți
și de ce plînge
fără să îl cunoască nici măcar
pe unul dintre călătorii mării
și nici pe unul dintre cei rămași
la ceasul cînd vapoarele se-mbarcă ?

Sau el își amintește ce-a pierdut
întru melancolia lui amară
cu o cădere, grea
și-nfruntă tragedia care crește
imens pînă ce-nghite lumea-ntreagă.
Poetul e același singur, singur
între mulțimile împestrițate,
la ceasul cînd vapoarele se-mbarcă.

O, mare,
O, vapoare
și o, port,
voi poate că socotiți că un poet
nu-i stirpe omenească ?
De ce atunci tristețea-vă ciudată ?
De ce îl vreți pierdut ?
Și lacrima-i de ce-o lăsați să cadă
pe pieptu-i străveziu
la ceasul cînd vapoarele se-mbarcă ?

Teamă

De lume nu mi-e teamă, nici de moarte,
de vreme ce mi-e teamă de capricii
și de-acest drac ce-mi este inima.
Mi-ar place inima să mi-o deșir
s-o sparg și s-o împart ca pe-o ofrandă
bucată cu bucată,
în vînt și în infern să mi-o împart
numai să scap odată de capricii.

Ah, cît...

Ah, cît de mare pare ignoranța
corsarului brutal care-a voit
să interzică-n lume
primăvara
și păsările-n drum
spre liniștea grădinilor de rodii,
și păsările-n drum
spre gravitatea luncilor cu grîne
și trandafiri, —
și păsările-n drum
spre inima ce mi-este dat s-o am.

Voi ce-ați putea...

Voi ce-ați putea să mă ucideți
cu cartușe
eu știu că ați putea la fel de bine
să mă ucideți numai cu minciuni.
O, chiar de-accea
eu aș putea, invers,
să șterg minciunile din tabla lumii
și totodată autorii lor ?

Și dacă timpul

Și dacă timpul ne-a creat precum
pe niște flori se cere să trăim
în legea soarelui și-a vînturilor.
Și ce plăcere !
Ce mult ne-ar fi viața ideală
și ne-am obișnui să fim învinși
de soare și să îl cîntăm de-a pururea
Ce dulce cîntec !
Ar fi să nu mai fim ambițioși
să nu avem destin nici turmentații, —
dar vai ni-e timpul fără de supunere,
poeți și aici !

Traducere de AL. ANDRIȚOIU
și DUMITRU CHICAN

Mondo umano ?

Garoafele roșii

În aprilie, acum șase ani, un om ce nu se cocirja în fața absurdului mi-a amintit prin fapte că e bine să privim lumea ca lume și, în context, Africa la ea acasă, în toată complexitatea ei.

Firește, n-am poposit direct în Guineea-Bissau care, la acea oră, alături de alte cîteva teritorii africane, mai lupta împotriva colonizatorului portughez. După cîteva zile de pregătire am plecat spre destinație, într-o dimineață ce s-a dovedit neobișnuită. O ceață densă împiedica înaintarea mașinii pe șoseaua ce ducea spre frontiera cu Guineea-Bissau care, la acea oră, ritoriu al cărui locuitori duceau lupta de eliberare, ne așteptam ca semnele luptei să fie mai pregnante, chiar și în acea dimineață cețoasă ! Uimire însă ! Primii pași n-au fost însoțiți nici de zgomotul luptelor și nici de momentele de încordare premergătoare încleștărilor armate. Ci de zgomotul infernal al „Galaxiei Marconi" ! Acolo, în brusă, răzbăteau puternice și distincte voci de crainici de radio, cîntece sacadate, cu ritmuri descătușate, cu o anume atracție neobișnuită pentru acele momente, și m-am trezit fredonînd și eu ca și gazdele : „Grandola vila morena tiera di fraternidade" etc. (Transcriu cum se pronunța acolo, în brusă, atunci). Adevărul aveam să-l aflăm neîntîrziat : în dimineața acelei zile, de 25 aprilie 1974, în Portugalia era răsturnată o dictatură ce dura de o jumătate de veac și care, între altele, dusese la o încătușare fără margini a acelui brav popor, la înumanele războaie coloniale, la teroarea exploatării coloniilor și făcuse o mare putere deculță dintr-o țară atît de prestigioasă.

„Grandola, oraș smead" redevenise „pămînt al frăției, în care poporul este cel care de acum comandă". În acea zi începea „o revoluție a garoafelor roșii. Garoafele fluturate de imensele mulțimi care au sufocat străzile Lisabonei. Purtate de soldați în vîrful puștilor, atunci cînd nici o împotrivire nu mai era de așteptat".

...Mi-am reamintit acea zi parcurgînd o carte ce-și spune, puțin criptic, **„La nord și la sud de Tejo"**, scrisă cu fior și aplomb de **Stelian Țurlea.** Cu fiorul conferit nu numai de cunoașterea lumii lusitane, a istoriei sale ci și cu discernămîntul necesar acestei cunoașteri, a filtrării ei. Cu aplombul conferit atît de generosul subiect dar mai ales de talentul incontestabil și verificabil în fiece pagină a cărții. Pe urmă, chiar și numele celebre citate : Camoes, Valéry, Keyserling (dar nu cel despre Portugalia !), Quantul etc., dar nu și Iorga (cu atît de personala „Portugalie" a sa) nu sînt ostentative iar afirmațiile nu sînt preluate necritic sau (vae victus) propuse ca originale ! „Parcurgînd" itinerariile portugheze propuse de Țurlea am reascultat în gînd Grandola vila Morena, am pătruns într-o lume, mi-am reamintit o zi de excepție, în care un popor fredona descătușat cîntecul lui Afonso, iar cei care mă găzduiau vedeau, mai aproape ca oricînd, clipa libertății. Am recompus debutul acelei zile incitat de toți cei ce mi-au facilitat operația, și în primul rînd de această carte.

DUMITRU CONSTANTIN

Lumea se amuză

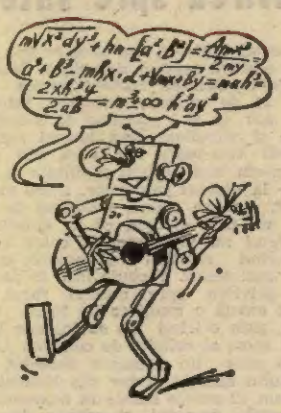

(După „PEREȚ" — U.R.S.S.)

Ochii și urechile lumii

O propunere

Glorie, glorie atletică,
glorie sportivă,
iepurilor — dar nu iepurilor de casă și nici iepurașilor din celebrele glume cu iepurași inteligenți care-și curăță pușca în așteptarea lupului, jurînd cu voce tare să-l împuște, dar cînd apare fiara și-l întreabă : „Ce faci aici, iepuraș ?", el răspunde : „Nimic, îmi curăț pușca și spun prostii !",
glorie nu acestor iepurași fictivi, de pisală și fabulă,
ci celor adevărați, adevăraților iepuri,
iepurilor-oameni, pe două picioare, cu urechi normale, cu nume de familie, cum e acest Cook, Garry Cook, fără de care n-am avea azi un record mondial pe 1 500 de metri, stabilit la Coblenz, de curînd, într-o cursă cum n-a mai fost pe lume :

1. Steve Ovett : 3.31,4
2. Thomas Wessinghage : 3.31,6
3. Harald Hudak : 3,32.

Vechiul record era și el fantastic, 3.32,1 și aparținea lui Sebastian Coe. Toți trei, la Coblenz, au alergat sub fostul record mondial dar nici unul n-ar fi ajuns la această performanță fără Garry Cook, fără un iepure !

Fiindcă iepure se numește, într-o cursă unde se încearcă stabilirea unui record mondial, cel care se jertfește pe sine, care-și sacrifică șansele, respirația, forța picioarelor pentru a asigura un ritm cît mai rapid pe primele sute de metri, toți din pluton lăsîndu-l să conducă, și ei și el știind că nu va fi învingător, toți menajîndu-și puterile pentru sprintul final, pînă iepurele nu mai poate și abandonează conform planului cronometrat, el spunîndu-le în gînd : „Ia mai duceți-vă naibii și bateți recordul mondial, că eu mi-am făcut datoria de iepure fără șansă !" Sărmanul ! Sărman, sărman dar esențial — căci azi nu se mai concepe record mondial fără iepuri la trena cursei. Sînt tentative de record mondial ratate din cauza iepurelui care s-a dovedit prea slab ! Tot pe el se dă vina. Fără această inegalitate reală în tratamentul șanselor, nu ar exista superbia ireală a recordurilor mondiale cu care mai toată lumea se mîndrește, eu, ce-i drept, mai puțin, fiindcă înainte de a încerca un sentiment de mîndrie, întreb : „Cine a fost iepurele ?" Doar ciținva avizați îmi pot răspunde. Cei mai mulți nu știu decît numele campionului mondial.

De aceea propun glorie, glorie sportivă, iepurilor etern uitați în cursele atletice ; de aceea propun o cursă în care Ovett să se sacrifice o dată, și el, pentru Cook ; și dacă n-ar ieși nimic, propun ca oricum lîngă acest 3.31,4 al lui Ovett, să se precizeze : Garry Cook, și să avem, măcar, recordul mondial al lui Ovett-Cook.

RADU COSAȘU ■

Noua ordine — „o mare iluzie"?

„Este grav că schimbările în relațiile economice Nord-Sud sînt cerute azi ca drepturi și nu solicitate ca favoruri, ca pînă acum" ! Această afirmație, uluitoare prin egoismul stupid ce-l degajă, aparține unui specialist în economie, americanul Lindon Gardon. Ea a văzut lumina tiparului, alături de altele și mai și, în lucrarea „International Stability and North-South Relations" apărută în S.U.A. în 1979. Domnul L.G. consideră conceptul noii ordini economice internaționale „nerealist și inacceptabil pentru țările occidentale industrializate, incapabil să răspundă exigențelor colaborării Nord-Sud pentru că NU PORNEȘTE DE LA REALITĂȚI" ! În opinia distinsului adept al menținerii unor relații economice internaționale permate și prin natura lor inechitabile, „stridența retorică a chemărilor pentru o nouă ordine cultivată de țările nealiniate și de membrii Grupului celor 77 vrea să convingă că dezvoltarea lor economică în ultimii 25 de ani a fost un eșec". Eroarea este magnifică prin lipsa de suport logic, prin ignorarea premeditată a unor realități economice evidente. Dar să vedem ce ne mai spune în continuare L.G. „Țările în curs de dezvoltare au cunoscut, în ultimul sfert de secol, ritmuri de creștere mult mai ridicate decît cele ale țărilor industrializate în perioada ascensiunii lor economice din prima parte a secolului. Și dacă ritmurile de creștere pe locuitor au fost mai mici, aceasta se datorează reducerii categorice a morbidității infantile și creșterii longevității, ca urmare a îmbunătățirii stării de sănătate și calității vieții, bineînțeles susținute de dezvoltarea economico-socială". Acestea sînt „realitățile" văzute de autor. Acestea și nu cele stridente care au creat și favorizează discrepanțele dezvoltării în folosul țărilor pentru care el pledează. L.G. uită că majoritatea țărilor „lumii a treia" au pornit pe drumul dezvoltării libere, independente, secătuite de secolele de dominație și asuprire străină — de care se fac vinovate aproape toate statele aparate de domniasa. L.G. uită, de asemenea, că ritmul înalt de dezvoltare nu înseamnă totul. În țările industrializate ritmurile de dezvoltare modeste (nu peste tot ; R.F.G. și Japonia au avut, pînă la instalarea fenomenului recesiunii, ritmuri de peste 10 la sută) se raportează la un produs social de zeci și uneori de sute de ori mai mare decît cel al țărilor în curs de dezvoltare. Și astfel, un 2 la sută în S.U.A. sau Franța la creșterea economică reprezintă infinit mai mult decît 13 la sută al oricărei țări în curs de dezvoltare care a moștenit o economie ruinată. În plus, L.G. pare să fie un intim al neomalthusianiștilor. „Vina" pentru creșterea mai înceată a produsului social pe locuitor în țările în curs de dezvoltare o poartă scăderea mortalității ! Deci „idealul" pentru sporirea nivelului de dezvoltare al unei asemenea economii ar fi reducerea populației ! Lipsa de fundament științific a argumentațiilor, necunoașterea adevăratelor realități ale Terrei deceniului 8 apar cu atît mai izbitoare în această nefastă formulare : „încrederea lumii a treia în noua ordine este o mare iluzie. Numai un alt război mondial sau poate o depresiune economică globală ca cea din anii '30 ar putea crea condiții pentru o schimbare totală, radicală, în ordinea internațională". Nu se însinuează oare un fel de concept „neue Ordnung", de tristă amintire, conceptul-deviză al piriolului și morții ? Care însemna tocmai supunerea necondiționată a celor mici și slabi în fața puternicilor zilei ! ? O nouă depresiune globală n-ar schimba nici ea multe în neacceptata ordine existentă. Bogații ar ieși la liman mai puțin bogați iar săracii și mai săraci.

Oricum, minimalizînd toate eforturile economice și politice, fie ele la nivel național sau internațional, L.G. apreciază că „subdezvoltarea a fost înlocuită printr-un talent supradezvoltat al Sudului pentru manevre birocratice și politicianiste". Adică eforturile interne de propășire economico-socială, „deceniile dezvoltării" instituite de O.N.U., dezbaterile din forumul națiunilor, acțiunile inițiate de organismele internaționale pentru eradicarea subdezvoltării, pentru crearea unor condiții egale de dezvoltare pentru toate statele lumii sînt doar niște manevre ale sărăcilor lumii pentru a-i depoaseda pe cei avuți de bogățiile dobîndite în „cinste și cu sudoarea frunții". „Teoria" lui Lindon Gardon este, într-un fel, firească. Întotdeauna schimbările, indiferent de natura lor, au născut opinii controversate. Punctele de vedere imobiliste, rigide și retrograde, care acreditează ideea viabilității ordinii constituite, sînt, din fericire, în minoritate. Tot mai mult, pretutindeni în lume, se fac auzite glasuri realiste, lucide, care pledează pentru reorganizarea sistemului economic internațional pe baze echitabile, oneste, avantajoase pentru toți participanții la circulația mondială de valori, baze cerute de înseși prefacerile survenite în structura economiei mondiale.

IOAN ROȘCA ■

Probabil că nu mai e mult pînă cînd ploile vor ropoti, liniștitor, unde, cum și cît vor trebui între ore comandate ferm. Probabil că nu mai e mult pînă cînd vînturile vor fosni la intervale regulate, pe suprafețe bine delimitate. Seninul și norii, temperatura aerului, a solului și a apei se vor regla, computerizat, clima urmînd să se fabrice ca nasturii sau chiflele. Nu știu dacă, atunci, unii vor cumpăra o lună de vară sau vor vinde alta de iarnă, nu știu dacă se va ajunge la bursele climei unde se vor putea supralicita acțiuni de secetă sau inundații pentru mistificarea concurenților. Ceea ce rămîne cert este că omul va învinge natura dincolo de limitele considerate, altădată, decente.

Deocamdată însă, avînd toate premisele succesului, lumea înregistrează drastice insuccese în tradiționala luptă cu aceeași natură. Seceta și inundațiile, uraganele și taifunurile, teribilele dislocări de aer fierbinte sau aprigele înghețuri mai joacă tontorolul, surprinzător sau tradițional, pe întinse suprafețe. Știri din toată lumea atestă cît de năprasnice pot fi stihiile naturii și cît de eroic pot lupta oamenii, cu mîinile goale, cu buldozere și alte cîteva instrumente modeste, împotriva furtilor născute sus în cer sau adînc sub pămînt. Cutare taifun năvălește peste un arhipelag de la o oră la alta, măturî totul în cale și duce, într-o demență volburoasă, case și oameni departe și de-a valma. Cutare fluviu și-a ieșit din matcă, și-a umflat apele cu o hulpavă pornire de a cotropi tot, inclusiv orizontul. Exemplele sînt numeroase, teribile, iar cadența lor, în fond, îngrozitoare.

Ciudat însă, printr-o pornire de a ambala cochet, aproape șăgalnic, formidabile dezastre se ajunge la nominalizarea stihiilor prin indicative nostime, nevinovate, ușor de rostit și ușor de uitat.

Agatha, Felix, Sandra, Christie, Nana sînt doar cîteva din denumirile unor grozave tornade și taifunuri care au înspăimîntat lumea. Martorii ravagiilor au aflat ulterior și, probabil, cu nelămurire că munții de ape care le-au zdrobit casele s-au numit așa. Este de presupus că din dorința de a ambala delicios o realitate oricît de zguduitoare, experții, apăsați de altruism, pun o fundă roz unui conținut teribil.

Metoda se utilizează și într-un alt caz. Este vorba, de aceeași dată, nu de stihiile naturii, ci de stihiile omului. Producția de distrugere în masă, de zdrobire completă și rapidă a unor mase mari de oameni și a unor mase mari de bunuri este etichetată, pe sectoare și tipuri, cu o stupefiantă pudoare. Astfel există tipuri de bombe „baby", focoase „Charlie" și lista de inscripții din fabricile morții este, vă asigur, de o nonșalantă diversitate de parcă s-ar tenta recordul perfectei lipse de legătură între natura obiectelor și denumirea lor.

Desigur, pentru a se menține justul echilibru, printre etichetele darurilor foarte costisitoare pe care industria de armament le face... cadou umanității se află și unele misterioase, de o trufașă concizie. Apelul la formule criptice are și el o anumită specie de rațiune. În mod evident oamenii normali, ascultînd tiradele oromotorilor militarismului tehnologic de supraviț, pot manifesta, dacă sînt slabi de înger, o anume înlemnire ca în fața unui lucru pe care puțini îl pipăie și mulți îl pot suferi...

ABC, Agatha și oamenii...

„Oamenii — se arată în prefața unui studiu al SIPRI intitulat Armamentele și dezarmarea — sînt paralizați mental de către retorica cursei înarmărilor, retorică ce a ajuns să dea unor arme îngrozitoare nume inocente. Se urmărește a ne face imuni la violență, la o violență impersonală, automatizată". Și acum citez dintr-o listă de detalii utile în condițiile în care holocaustul nuclear trebuie privit nu numai la nivelul cauzelor dar și al efectelor : inițialele ABC desemnează armele cele mai periculoase existente în etapa actuală, ICBM constituie denumirea abreviată a rachetelor intercontinentale cu focoase nucleare, capabile să transporte, în mai puțin de o oră, mai multe încărcături nucleare ; BBR sînt inițialele bombardierelor strategice, capabile să transporte la orice distanță, cu alimentare în zbor, un impresionant arsenal nuclear sau convențional ; SLBM este denumirea abreviată a submarinelor cu propulsie nucleară purtătoare de rachete : prin numărul de lansatoare de rachete, „bomba elegantă" (Smart Bomb — obuz de 155 mm ghidat prin laseri, cu o mare forță distructivă) etc., etc.

Lista este lungă și, evident, are nevoie, permanent, de traduceri și explicații. O singură explicație, singura care merită cu adevărat, nu se furnizează niciodată : cum se poate trata paranoia militarismului contemporan înainte ca un război nuclear să poată intra în istorie sub numele de „Candida", „Amor" sau altele asemenea...

RADU BUDEANU ■

Lumea se amuză

(După „QUIK" — R.F.G.)

Perspectivă clară
(După „SCHWEIZER ILLUSTRIERTE" — Elveția)

Păşesc în viaţă ca... profesionişti ai şomajului

E în firea lucrurilor ca în toate domeniile de activitate să se asigure schimbul de mîine. Pentru aceasta, tinerii se pregătesc, își însușesc o profesie. De foarte multe ori însă în țările occidentale diploma nu le slujește tinerilor la nimic. Nici chiar dacă pe ea este consemnat titlul de doctor. Astfel, într-un raport al forurilor științifice din Statele Unite se arată că în 1978 și 1979 s-a înregistrat o creștere constantă a numărului șomerilor cu titlul de doctor în diverse științe. Proporția deținătorilor titlului de doctor aflați în căutare de lucru a crescut în acest interval cu 20,6 la sută în ceea ce-i privește pe doctorii în matematică, cu 21 la sută pe cei în științe agricole ș.a.m.d.

Fenomene ca recesiunea, stagnarea, inflația, la ordinea zilei astăzi în țările occidentale, determină o creștere permanentă a rîndurilor celor fără de lucru, între care tinerii ocupă primul loc. După cum au transmis agențiile de presă, în numeroase țări s-a hotărît „înghețarea", în perioada următoare, mergînd pînă la doi ani, a locurilor de muncă. Această măsură este cu atît mai neliniștitoare, opinează ziarul „Le Matin", cu cît tinerele generații continuă să fie mai numeroase, datorită tendințelor demografice. „În mod inevitabil — scrie ziarul — stagnarea, cu fenomenul scăderii efectivelor de salariați va avea drept consecință aruncarea pe piața șomajului a noilor veniți pentru... piața muncii". Legat de aceasta, săptămînalul „Le Nouvel Observateur" publica nu demult o fotografie plină de semnificație : pe zidul unui liceu, proaspeții absolvenți scriseseră : „Fabrică de șomeri".

Într-un document dat recent publicității la sediul C.E.E. de la Bruxelles se arată că în țări ca Italia, Olanda, Luxemburg, 40 la sută din tinerii sub 25 de ani sînt șomeri. În Franța — potrivit datelor G.G.T. — nivelul șomajului în rîndul tinerilor sub 25 de ani a crescut, din iunie 1978 pînă în iunie 1980, cu 35 la sută. În Statele Unite, după cum relevă datele statistice publicate de curînd la Washington, șomajul în rîndurile tinerilor de culoare este de 36,6 la sută. În cifre absolute, numărul de șomeri sub 25 de ani în diferite țări occidentale se prezintă astfel : în Marea Britanie — 600 000 ; în R.F. Germania — 300 000, în Franța — 501 000, din care o treime n-au lucrat nici măcar o singură zi în viața lor, devenind, încă de la intrarea în viața activă, „șomeri profesioniști", în Italia — peste 420 000 : în Statele Unite — 3 000 000, cea mai mare parte fiind formată din tineri de culoare.

Timpul în care tinerii rămîn, independent de voința lor, inactivi nu se mai întoarce, este pierdut pentru totdeauna. Și mai mult decît atîta, este vorba de un timp al tinerilor, adică al unor capacități de muncă în plină vigoare, cînd ar putea să dea maximum de randament. Este ceea ce scoate în evidență și un recent raport al unei cunoscute firme de plasare a forței de muncă. „Aceasta este cea mai gravă condamnare pentru o societate — să nu poată folosi energia și aspirațiile tinerilor săi". Activitățile și eforturile avînd drept scop făurirea unei noi ordini economice internaționale pornesc și de la această condamnare.

ION CODRU ■

Cintarea României

PATRU MEŞTERI MARI

A devenit un fapt tradiţional ca la manifestările periodice organizate de Muzeul Satului să participe, alături de cercetători ai artei populare, şi artişti populari. Aşa l-am întîlnit, cu prilejul sesiunii ştiinţifice dedicate raportului dintre funcţia şi mijloacele de exprimare artistică în arta populară românească, pe meşterii Constantin Bănacu, Maria Hanzu, Stepan Ionică şi Pavel Ion. **Patru meşteri mari, încrezători în puterea harului lor şi al poporului lor, capabili să ne şi dezvăluie o anume dimensiune a autenticităţii acestor haruri, cînd este vorba despre viaţa şi arta lor. Alături de ei, rămînem mereu alături de izvoare, alături de miezul lucrurilor. Încît l-am şi ispitit să ni se destăinuie, luîndu-l întrucîtva prin surprindere. Cu un folos probabil pentru ei şi cu un folos cert pentru noi.**

Constantin Bănacu, un bărbat din Bărbăteştii Vîlcei, poartă pe umeri şi în baston, cu semeţie şi mîndrie, 76 de ani. Tînăr i-a rămas sufletul şi aceasta se vede din privirile lui limpezi. Tinere i-au rămas mîinile, ele însele parcă o lucrătură uimitoare a naturii. Meşterul Constantin Bănacu îmbină în broderia sa două tehnici: coaserea elementelor decorative direct pe piele, după ce acestea au fost mai întîi cusute pe mesină. Ulterior ele sînt aplicate pe pieptar. Un pieptar creat de acest bărbat molcom la vorbă face din cel ce-l poartă o floare sau un buchet de flori. Pieptarele lui Constantin Bănacu au miros de grădini.

— Ce mai faceţi dv., Constantin Bănacu ?

— Mulţumesc, bine. Am adus cîteva obiecte pentru muzeu. Am dus şi la Muzeul din Vîlcea, pentru ca să rămîie şi numele, şi urma, şi frumuseţea lor. Că eu fac acum cojoace de mîndrie şi frumuseţe.

— Dacă cineva s-ar îndrăgosti, acum, pe loc, de arta cojocăritului, ce-ar trebui să ştie mai întîi şi întîi ?

— Să fie un bun desenator. Şi apoi să aibă suflet la culori. Să înveţe să facă broderie pe piele. Dacă ştii ce culoare se cere şi în ce loc, înseamnă că ai sufletul făcut pentru asta. Şi apoi trebuie să ai o satisfacţie a lucrului ce-l faci.

— Cum vine asta ?

— Mai întîi să ai o satisfacţie sufletească. Să fii mulţumit de ceea ce-ai lucrat şi să-i mulţumeşti şi pe alţii. Interesul, banii umbresc arta, o sărăcesc în frumuseţe. Arta sau lucrul ăsta care-l fac, cojoacele şi pieptarele, parcă m-ar fi născut din nou.

— Şi ce ar face copilul Constantin Bănacu dacă s-ar naşte încă o dată ?

— S-ar aşeza iar pe desenat şi pe cusut brăduţi, salbe, frunze de stejari, flori. Multe flori. Şi ar merge cu arta populară românească iar, pe la expoziţii, în Anglia, Franţa, Japonia, Polonia, Norvegia, prin lumea largă. Ca să se uite străinii şi să-şi încălzească privirile la lucrurile cu care ne încălzim noi trupul şi sufletul.

★

Maria Hanzu e o femeie şi jumătate, plină de vorbă dulce, cu gesturi tăiate scurt şi iute. Coborîtă de la Gura Riului din Sibiu, vădeşte şi astăzi o dragoste şi o pasiune puţin obişnuite pentru ţesut. Arta ei păstrează aceeaşi sobrietate tradiţională, ţesăturile de port fiind o îmbinare simplă, dominată de alb şi de negru, sau, cum spune Maria Hanzu, „de negru şi alb, ca în partea dinspre Mărginimea Sibiului".

— Cum s-a întîmplat de s-a reînstăpînit la Gura Riului dragostea pentru arta ţesutului ?

— Cam prin anii '59—'60 mai erau 7 femei gurene care ştiau bine meşteşugul ţesutului şi felul lui în partea locului. Noi sîntem locuitori într-o comună de sub munte şi am vrut atît eu, ca şi alte femei, să nu i se piardă sîngele acestei tradiţii. S-a înfiinţat o cooperativă meşteşugărească şi asta ne-a îndemnat atît de mult încît în 1965 aici lucram vreo 200 de femei. Apoi ni s-a dus şi renumele...

— Ce moştenire lăsaţi după dv., Maria Hanzu ?

— Cam aşa m-au întrebat şi la televizor. Ce laşi în urma ta, Maria Hanzu ? Iar eu am spus că las oameni, pe fata mea, şi moştenirea acestei arte. Ioana Loloiu, născută Hanzu, îmi moşteneşte dragostea pentru ţesut. Apoi mai sînt multe fete la Gura Riului ce-mi urmează drumul. Şi Dobrilă Maria e talentată şi bună în a arăta şi la alte fete cum să fie mîndre de lucrul lor. Sau surorile Maria şi Ioana Bischiu, Elena Triştiu, Brad Maria Triştiu, azi şefa Cooperativei „Arta Sibiului" din comună, Elena Conţiu, care pune multă dragoste în a ţese şi împleti ciucuri. Dar ce să mai spun, toate elevele mele sînt bune. Mai las în urma mea războiul de ţesut care mi-e cel mai drag. Pentru că faţă de alte lucruri, aici, înaintea războiului, totul depinde de tine. Tu ţeşi pînza, motivele, florile, culorile, adică faci un lucru de la început pînă la sfîrşit. Motivele le-am luat din lucrurile bătrîneşti. Mai las în urma mea un muzeu cu peste 1 000 obiecte donate de harnicii cetăţeni ai comunei. Şi mai las în urma mea peste o sută de poezii legate de tradiţiile şi folclorul din Gura Riului. Le-am făcut pentru copii, ca să ştie ce-a fost şi s-a pierdut, şi ce trebuie făcut din nou.

★

Ionică Ştepan, ca olar, reprezintă ceramica românească din părţile muntoase ale Banatului. Meşterii de aici au păstrat şi cultivat pînă astăzi elementele de veche tradiţie dacică şi romană. Prin Ionică Ştepan te întîlneşti omeneşte cu Binişul, localitate renumită cîndva prin acest meşteşug.

— Cîte cuptoare de olari mai sînt astăzi în Biniş, Ionică Ştepan ?

— 5—6 cuptoare şi vreo 5 olari. Cuptoarele s-or dărîmat sau au căzut singure, de vechime. Mulţi dintre olari s-au căpătuit la oraş.

— Cu ce te poţi mîndri dumneata, la 58 de ani ?

— Cu multe. Mai întîi că am învăţat cît mi-e ştiinţa trei serii de copii să facă ulcioare şi oale. Lutul este dur la noi, este mai tare şi rezistent, mai jilav şi mai bun decît în alte părţi. Poate numai la Siseşti mai este lutul asemuitor cu al nostru. De aceea, ei rezistă la oale de format mare, solide, ceea ce în alte părţi nu se întîmplă. Eu cred că în primul rînd din cauză că lutul nu-i aşa de bun.

— Lucru de mîndrie, înţeleg !

— Şi de mîndrie, şi de întîmplare. La noi, ca prin întreg Banatul, oalele s-au folosit şi se mai folosesc şi azi. Oale de sarmale, tipsii, oluri de lapte, circele de băut apă, oale pentru flori, untare, birdace, chiupuri, blîje de mîncare s-or făcut din vechime şi-au ajuns şi la noi. Că vin din vechime, de la daci şi romani, se vede după motivele ornamentale pe care le folosesc şi eu azi. Briul dacic, bîrnaşul sau zigzagurile, sau şarpele dacic. Şi apoi culorile. Roşu şi alb. Noi lutul ista tare nu-l ardem decît o singură dată.

— Ce-ţi este mai lîngă inimă, din tot ceea ce faci ?

— Mie mi-o plăcut să lucru ce-o fost mai greu şi mai greu. Adică circegele. Iacă, ulcioarele astea se fac greu, pentru că ele se închele ca o cămeşă. Din mai multe bucăţi. La gură se adaugă 5 bucăţi. Exista demult, dar nu foarte, „legea" că flăcăii ce nu ştiu face circegele nu-s olari. Iar cei ce nu erau buni meşteri de ulcioare nu erau socotiţi prin părţile noastre olari.

★

Ion Pavel, descinde din satul vrîncean Negrileşti, comuna Birseşti. Nu impresionează prin nimic deosebit la prima vedere. Figura sa de ţăran a împrumutat la cei 42 de ani parcă ceva din netezimea lemnului pe care-l lucrează şi-l iscodeşte de mulţi ani. Scump şi simplu la vorbă. Parcă îl adie mereu pe faţă un vînt răcoros de pădure.

— De unde aţi moştenit meşteşugul lemnului ?

— De la bunicul meu Mihu Grigore. El lucra lemnul. Dar făcea obiecte puţine la număr şi simple. Asta la început. Pe urmă m-am deprins şi eu, de unul singur.

— Ce v-a determinat să lucraţi obiecte casnice din lemn, acum cînd toţi mai multă lume caută pe cele de metal, mult mai practice şi funcţionale ?

— O fi aşa. Dar eu n-am de unde să ştiu. În '61 am avut prima comandă şi de atunci am început să lucrez multe piese care azi sînt apreciate.

— Care este noutatea obiectelor pe care le meşteşugiţi ?

— Noutate prea mare nu-i. Eu execut piese ce s-au mai executat şi cu ani în urmă. Aşa au fost utile şi atunci, ca şi acum. Deosebit este poate felul, asta apreciază specialiştii, cred, felul cum le execut. Cu o precizie mult mai mărită şi cu mai mare fineţe în tălierea modelelor.

— Şi pentru că am adus vorba, la ce folosesc obiectele dumitale ?

— Eu fac şi modele noi, cu rozetă, cu 6 petale cum le spun eu, rame pentru oglinzi, mese, scaune, rame pentru draperii. Şi degrabă ce se caută însemnă dară că folosesc. La fabricarea caşului se foloseşte tiparul local, moştenire de sute de ani, prin care produsul respectiv, transformat în caş afumat, se deosebeşte de alt caş, făcut în alte locuri. Eu sînt un ţăran ca oricare altul, numai că în timpul liber mă ocup de facerea acestor lucrături de lemn. Iarna am mai mult timp şi migălesc mai cu spor. Noi facem asta cu dragoste şi cred că facem o cinste ţării.

MARIAN CONSTANTINESCU
Fotografii de MIRCEA HUDEK

Flacăra Redacţia : Bucureşti, Piaţa Scînteii 1, căsuţa poştală 3312, cod 71341. Telefoane : 17 60 10, 17 60 20, interioare : Sector publicişti-comentatori (Ilie Purcaru, Nicolae Cristache Nelu Ionescu) — 1 617, 1 623 ; Secţia politică-economie (Lionel Nitescu, N. Gr. Mă-şanu, Ion D. Goia, Liviu Timbus) — 1 623 ; Secţia cultură-cenaclu (George Arion) — 1 619 Secţia probleme social-cetăţeneşti (Adrian Dohotaru) — 1 618 ; Sector ştiinţă, sport (Ovidiu Ioanitoaia) — 1 606 ; Secţia reportaj-anchete (Mihai Pelin) — 1 618 ; Scrisori, relaţii cu publicul (Marga Nedelea, Mihai Stănescu) — 1787 ; Sector fotoreporta] — 1595 ; Secretariat de redacţie (Dan Bîrlădeanu, Ion Predoşanu) — 1 782, 1 621, 1 744 ; Administraţie : 17 78 82 şi 17 60 10 — interior 1 783 ; secretar responsabil de redacţie (Tudor OCTAVIAN — 17 60 10 interior 1 611) ; redactor şef adjunct (Nicolae ARSENIE — 17 60 10 interior 1 786) ; redactor şef 17 60 10 interior 1 822. Tiparul executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii". Cititorii din străinătate se pot abona adresîndu-se la ILEXIM — Departamentul Export Import presă. P.O. BOX-136—137, telex : 11 226, Bucureşti, str. 13 Decembrie

Redactor-şef: ADRIAN PĂUNESCU

PREŢUL REVISTEI: 2 LEI

41 505